THESAURUS LINGUAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900–. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option 'include bookmarks' (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary**.

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*™ (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs CC BY-NC-ND* license (explanation here). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Michael Hillen, General Editor and Project Leader
Munich, February 2019

version 1 (6 February 2019)

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

EDITVS IVSSV ET AVCTORITATE
CONSILII AB ACADEMIIS SOCIETATIBVSQVE
DIVERSARVM NATIONVM ELECTI

VOLVMEN VII

PARS ALTERA

SECTIO I

INTESTABILIS—KYRIE ELEISON

LEIPZIG

MCMLVI—MCMLXX

LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CONSILIVM AB ACADEMIIS SOCIETATIBVSQVE DIVERSARVM NATIONVM ELECTVM GRATO ANIMO PERCENSET NOMINA EORVM QVI AD CONFICIENDAM VOLVMINIS SEPTIMI PARTEM ALTERAM LIBERALISSIME AVXILIA PRAESTITERVNT:

EDITORES

ACADEMIA BRITANNICA (The British Academy)
ACADEMIA LITTERARVM BAVARICA (Bayerische Akademie der Wissenschaften)
ACADEMIA LITTERARVM GOTTINGENSIS (Akademie der Wissenschaften in Göttingen)
ACADEMIA LITTERARVM HEIDELBERGENSIS (Heidelberger Akademie der Wissenschaften)
ACADEMIA LITTERARVM SAXONICA LIPSIENSIS (Sächsische Akademie der Wissenschaften zu Leipzig)
ACADEMIA LYNCEORVM IN NATIONE ITALICA (Accademia Nazionale dei Lincei)
ACADEMIA REGIA BELGICA SCIENTIARVM LITTERARVM ET BONARVM ARTIVM (Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België)
ACADEMIA SCIENTIARVM AVSTRIACA VINDOBONENSIS (Österreichische Akademie der Wissenschaften in Wien)
ACADEMIA SCIENTIARVM ET LITTERARVM MOGONTIACENSIS (Akademie der Wissenschaften und der Literatur in Mainz)
ACADEMIA SCIENTIARVM REI PVBLICAE GERMANICAE DEMOCRATICAE (Akademie der Wissenschaften der DDR)
FOEDERATIO COMMVNIS SOCIETATVM STVDIORVM CLASSICORVM (Fédération Internationale des Associations d'Etudes Classiques)
REGIA ACADEMIA LITTERARVM HVMANIORVM SVECANA (Kungl. Vitterhets, Historie och Antikvitets Akademien)
SOCIETAS CLASSICA BATAVORVM (Nederlands Klassiek Verbond)
SOCIETAS PHILOLOGICA AMERICANA (American Philological Association)
SOCIETAS PHILOLOGORVM HELVETIORVM (Schweizerischer Altphilologenverband)
SOCIETAS REGIA SCIENTIARVM HAVNIENSIS (Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab)
SOCIETAS STVDIORVM LATINORVM (Société des Etudes Latines)

ADIVTORES

RES PVBLICA BAVARICA (Freistaat Bayern)
SOCIETAS STVDIORVM PROVEHENDORVM GERMANICA (Deutsche Forschungsgemeinschaft)
MINISTERIVM STVDIORVM LIBERALIVM ET SOCIETAS STVDIORVM COLENDORVM RHENANIAE-GVESTFALIAE (Kultusministerium und Arbeitsgemeinschaft für Forschung des Landes Nordrhein-Westfalen)
VNITARVM NATIONVM EDVCATIONIS SCIENTIAE CVLTVRAE ORDO (U.N.E.S.C.O.)
VNIVERSARVM NATIONVM CONSILIVM PHILOSOPHIAE ET SCIENTIARVM HVMANARVM (Conseil International de la Philosophie et des Sciences humaines)
MINISTERIVM ERVDITIONIS REI PVBLICAE AVSTRIACAE (Republik Österreich, Bundesministerium für Unterricht)
FVNDATIO STVDIORVM PROVEHENDORVM HELVETICA (Fonds national suisse de la recherche scientifique)
CONSILIVM STVDIORVM PROVEHENDORVM IN NATIONE ITALICA (Consiglio Nazionale delle Ricerche)
INSTITVTVM NEDERLANDICVM SCIENTIAE PVRAE (Nederlandse Organisatie voor zuiver-wetenschappelijk Onderzoek ZWO)
FVNDATIO STVDIORVM HVMANIORVM SVECANA (Humanistiska Fonden)
FVNDATIO WOELFFLINIANA (Eduard-Wölfflin-Thesaurus-Stiftung in Basel)
FVNDATIONES QVAE VOCANTVR CARLSBERGFONDET ET RASK-ØRSTEDFONDET

ACCESSERANT QVONDAM HI:

MINISTERIVM RERVM INTERNARVM FOEDERIS GERMANICI (Bundesministerium des Innern)
MINISTERIVM STVDIORVM LIBERALIVM BADENSE-VIRTTEMBERGENSE (Kultusministerium Baden-Württemberg)
VNIVERSITATES COLLEGIA SOCIETATES BRITANNIAE
AMICI AMERICANI
AMICI SVECANI IOSEFO SVENNVNG DVCE
DOCTOR RERVM TECHNICARVM HONORIS CAVSA GEORG SCHÄFER (†) SVEVOFORTENSIS (Fa. Kugelfischer G. Schäfer & Co., Schweinfurt)

DABAM VITVDVRI IDIBVS NOV. A. MCMLXXVIII

HEINZ HAFFTER
CONSILII EDITORVM PRAESES

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Voluminis septimi litteris I K L destinati parte altera feliciter ad finem perducta eos laudare decet, qui per plus quam duo decennia operam et consilium nobis impertiverunt.

Vocabula ipsa tractaverunt Bernd BADER, Eva BAER, Monika BALZERT, Hugo BEIKIRCHER, Wolfgang BUCHWALD, Gerda BUSCH (†), Lucia CALBOLI-MONTEFUSCO, Claire CENTLIVRES, Wichert Johan CLAASSEN, Silvia CLAVADETSCHER, Silvia COLLASSERO, Julius Alexander DETRICH, Wilhelm EHLERS, Peter FLURY, Peter FREI, Paul HÄNDEL, Eberhard HECK, Rolf HEINE, Eugénie HERMANS, Willemina HEUS, Otto HILTBRUNNER, Wolfgang HÜBNER, Alexander HUGENSCHMIDT, Max IMHOF, Hans VON KAMPTZ, Ida KAPP, Jozef A. R. KEMPER, Ursula KEUDEL, Georg Nicolaus KNAUER, Hildegard KORNHARDT (†), Georgius KORTEKAAS, Severin KOSTER, Hans-Otto KRÖNER, Klaus-Henrich KRUSE, Gerhard KUHLMANN, Settimio LANCIOTTI, Gérard LÉVÊQUE, Bernhard LÖSCHHORN, Manfred LOSSAU, Adolf LUMPE, Robert MALTBY, Louis C. MEIJER, Martin MÜHMELT, Dirk VAN NES, Lorenzo NOSARTI, Fredericus OOMES, François PASCHOUD, Oronzo PECERE, Karl PLEPELITS, Adolf PRIMMER, Franz QUADLBAUER, Giovanni RAVENNA, Victor REICHMANN, Rupert RUHSTALLER, Marcello SALVADORE, Helga SCHEIBLE, Victor SCHMIDT, Werner STEINMANN, Klaus STIEWE, Zeno STIRNIMANN, Anton SZANTYR (†), Renate TESSMER, Franz TIETZE, Petrus G. VAN WEES, Ernst WOLF, Cornelia ZÄCH.

In etymologiis vocabulorum illustrandis adhibuimus ea, quae per multos annos Johann Baptist HOFMANN (†) in nostrum usum conceperat. Ceterum auxilia suppeditaverunt gratissima Manu LEUMANN (†), Oswald SZEMERÉNYI Londiniensis, Meinrad SCHELLER olim Monacensis nunc Turicensis.

Vestigia vocabulorum in linguis romanicis q. d. servata in nostrum usum delineaverunt Gerhard ROHLFS olim Monacensis nunc Tubingensis, Carl-Theodor GOSSEN olim Vindobonensis nunc Basiliensis, Arnulf STEFENELLI Erlangensis.

In plagulis legendis operam liberaliter navaverunt imprimis Jacques ANDRÉ Parisinus, Antoon BASTIAENSEN Noviomadensis, Josef DELZ Basiliensis, Wilhelm EHLERS Monacensis, Bonifatius FISCHER Beuronensis, Eduard FRAENKEL (†), Heinz HAFFTER Vitudurensis, Rolf HEINE Gottingensis, Manu LEUMANN (†), Bengt LÖFSTEDT Los Angelesanus, Italo MARIOTTI Bononiensis, Scevola MARIOTTI Romanus, Gustav MEYER (†), Hans-Georg PFLAUM Parisinus, Otto PRINZ Monacensis, Helmut RIX Ratisbonensis, Heikki SOLIE Helsingiensis, Josef SVENNUNG Upsaliensis, Veikko VÄÄNÄNEN Helsingiensis, Roland WITTMANN Monacensis. His ceterisque plagularum emendatoribus nec non omnibus viris doctis, qui curarum nostrarum arbitros quoquo modo se praestiterunt amicissimos, libenter hic gratias agimus dignas.

Redactoris officio functus est usque ad quaternionem tricesimum Otto HILTBRUNNER, cui in hoc munere successerunt Wilhelm EHLERS usque ad quaternionem tricesimum septimum, Wolfgang BUCHWALD usque ad quaternionem nonagesimum. Deinceps hoc officium, in quo auxilium praestitit Peter FLURY redactor Thesauri generalis, nos suscepimus una.

Idibus Nov. MCMLXXVIII

Wolfgang BUCHWALD Hugo BEIKIRCHER

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PRAEMONENDA

Commoditati legentium consulendum censuimus praemonitis hisce usum huius voluminis illustrantibus (vide etiam supplementum indicis nostri anno 1958 editum):

1. Exempla verborum schedis nostris usque ad saec. II med. post Chr., sc. fere usque ad Apuleium, omnia continentur (exceptis inscriptionibus morte Caesaris posterioribus, ex quibus selecta modo exempla nobis praesto sunt). Ex auctoribus posterioribus (paucis exceptis velut Peregrinatione Aetheriae, Commodiano, Augustini civitate dei) usque ad finem fere saec. VI ea tantum praesto habemus, quae ad usum nostrum a viris doctis excerpta sunt. Ad has largas collectiones augendas nos etiam indices sive editionibus adiectos sive separatim editos consulere vix est quod moneamus.

2. Secundum ordinem temporis afferuntur et singula exempla in unoquoque capitulo et (quantum fieri potest) ipsa illa capitula.

Contra ordinem temporis seriei exemplorum inseruntur ea, quae antecedentis exempli similia exstant (sc. inclusa uncis curvis, interdum crassioribus [intra quos adhibentur angulati]); quod si fit, aut verba illorum locorum communia ante uncos litteris d i d u c t i s afferuntur, ita ut intra uncos nonnumquam abbreviata ponantur vel omnino omittantur, aut ratio similitudinis alio quodam modo explicatur.

3. *lemmati praefixum significat nos ex copia schedarum nostrarum exempla quaedam omisisse; quod ubi factum sit, in singulis tractatus cuiusque partibus indicatur.

al. nota indicat *alia exempla* in schedis exstare, quae ad usum illustrandum nihil novi affere putavimus; qua nota his utimur modis: 1) inserta seriei scriptorum: 'CIC. Verr. II 2, 156 rep. 4, 4. *al.* CAES. Gall. 5, 28, 6' indicat locos quosdam Ciceronis solius omissos esse. 2) posita in fine capituli vel seriei uncis inclusae: a) iuxta auctorem Apuleio antiquiorem: 'PROP. 2, 12, 20 OV. Ib. 617. *al.*' indicat exempla fortasse Ovidiana quaedam et certe omnia posteriora omissa esse. b) iuxta auctorem Apuleio posteriorem: 'CYPR. domin. orat. 11 AMM. 27, 3, 2 SEDVL. op. pasch. 2, 17. *al.*' indicat inde a saec. II med. selecta afferri exempla.

4. Exordii loco exemplis tractandis haec fere praemittimus:

de origine vocis tam ea, quae a viris doctis in usum nostrum concepta sunt [uncis angulatis inclusa, nominibus eorum indicatis], quam ea, quae ab antiquis auctoribus coniecta sunt;

scripturas et formas notabiliores, additis abbreviationibus, notis, syllabarum mensuris sim.;

de notione vocis, si quid antiqui docuerint; sed haud raro hae explicationes singulis tractatus cuiusque partibus vel ipsis scriptorum, quos respicere videntur, locis quasi testimonia adduntur;

inde a quo tempore legatur vocabulum, nec non ubi frequentetur aut neglegatur;

vocabula q. d. romanica, quae vocem Latinam usu continuo servant [intra uncos angulatos et indicato nomine viri docti, qui ea collegit];

perturbationes confusionesque, si quas in codicibus saepius lemma subierit, et exempla, quae in ipso vocabuli tractatu non respiciuntur, quia vel falso vel nimis dubie tradita sunt [et ipsa uncis angulatis inclusa];

5. Vocabula derivata et composita in fine tractatus cuiusque enumerantur.

6. MAIVSCVLIS typis signantur lemmatum testes, *inclinatis* typis quaecumque interpretandi vel explicandi causa nos ipsi addimus.

7. Abbreviationes quaedam:

ad l. significat *ad locum*
al. v. supra sub 3
cf. significat *confer* (vel *conferas, conferatur* sim.)
e. g. (vel *ex. gr.*) significat *exempli gratia*
i. significat *id est*
i. q. significat *idem (est) quod*
q. e. significat *qui (quae, quod) est*
a. 35 significat *anno 35 post Christum*
a. 35 a. Chr. significat *anno 35 ante Christum.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

VOLVMEN VII 2

INTESTABILIS

intestābilis, -e. *ab* in *et* testare (*v. Leumann, Adj. auf -lis p. 127sq.; quasi ab* in *et* testes [*i. testiculi*] *p. 2, 5*). *scribitur* ἰνεστ- *l. 11. comparat. v. l. 45. p. 2, 1. de notione*: PORPH. Hor. sat. 2, 3, 181 antiqui eos quos in testamento nolebant admitti (*dim-trad.*), -es vocabant, scilicet quorum testimonium malum et exsecrandum esset. SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 181 periuri sic dicebantur tamquam sacri, hoc est obnoxii ei numini per quod iuraverant. -es appellabantur, quorum testimonium non valebat (ISID. orig. 10, 135). *v. et l. 27.* GLOSS.L III Abol. IN 41 -is sine fide et testimonio. II Philox. IN 687 ἀπηγορευμένος. ἄτιμος. μὴ προσδεκτέος εἰς μαρτυρίαν. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A ἰμπροβις· ἰνεστάβιλις. ἀδόκιμος καὶ ἀμάρτυρος. GLOSS. ἀμαρτύρητος. *v. et p. 2, 34. inde a* LEGE XII tab. [*confund. c.* detestabilis, inaestimabilis *p. 2, 15.* instabilis *p. 2, 4.*]

I *fere i. q. indignus, qui testis adhibeatur a civibus* (*ob improbitatem, turpitudinem, malam fidem sim.; iuxta ponitur* improbus *l. 22.* sacer *l. 49.* malus *p. 2, 20*): **A** *technice in legibus et apud ICTos (v. Manigk, RE IX 1729): de eo quem ob diversa flagitia (v. l. 29; haeresin l. 33 sim.) infamem lex vetat testem adhiberi (vel cui testimonium non praestetur l. 28. cf. et Mommsen, Strafr. p. 990sq.)*: LEX XII tab. 8, 22 (Gell. 15, 13, 11. *cf. et* 7, 7, 3, *ubi opp.* testabilis) qui se sierit testarier libripensve fuerit, ni testimonium fariatur (*trad.*, *fat-Schoell; v. vol. VI 1, 284, 80sqq.*), improbus -isque esto (SERV. auct. Aen. 4, 386 'inprobe' sceleste. sic in iure 'inprobus -isque esto'. INST. Iust. 2, 10, 6 neque mulier neque impubes neque servus ... nec is, quem leges iubent improbum -emque esse, possunt in numero testium adhiberi. *v. l. 43. cf. p. 2, 8*). GAIVS dig. 28, 1, 26 cum lege quis -is iubetur esse, eo pertinet, ne eius testimonium recipiatur et eo amplius, ut quidam putant, neve (ne vel *Mommsen*) ipsi dicatur testimonium. VLP. dig. 28, 1, 18, 1 si quis ob carmen famosum damnetur, senatus consulto expressum est, ut -is sit: ergo nec testamentum facere poterit nec ad testamentum adhiberi (47, 10, 5, 9 -is ex lege esse [esse ea lege *Krueger*] iubetur. CHAR. dig. 22, 5, 21 pr. -is fit). COD. Theod. 16, 5, 9 pr. quisquis Manichaeorum ... coetum bonorum fugit, ... ut -is vivat (*cf. p. 5, 38*), nihil vivus impendat inlicitis, nihil moriens relinquat indignis (*sim. de haereticis*: 16, 5, 54 pr. *Donatistae* se agnoscant et -es et nullam potestatem alicuius ineundi habere contractus [*seq.* inustos infamia]).

B *extra verba legis et ICTorum, sic tamen, ut saepius spectentur sanctiones legum (magia p. 2, 16. mimorum infamia p. 2, 2. periurium l. 6. 46. 48. p. 2, 9. stuprum p. 2, 3sq.; nota in lusu verb. p. 2, 6); sensim transit ad notionem laxiorem q. e. detestabilis*:

1 *de hominibus* (*animo p. 2, 4*): SALL. Iug. 67, 3 quia *Turpilio* ... turpis vita integra fama potior fuit, improbus (*v. supra l. 22*) -isque videtur. or. Lep. 1 *Sulla cum* se aliter tutum *non* putet quam si peior atque -ior metu vostro fuerit. NEP. frg. 10 (Gell. 6, 18, 11) *captivos qui iurati Hannibalem fraude deceperant* usque adeo -es invisosque fuisse ut *eqs.* (*sim. de periuris* [*v. l. 40*]: HOR. sat. 2, 3, 181 iure iurando obstringam ambo *vos filios*: uter ... vestrum *periurus erit* ..., is -is et sacer esto [*ad l. v. l. 3sqq.*]). TAC. hist. 4, 42, 5 an Neronem extremum dominorum putatis? idem crediderant, qui Tiberio, qui Gaio superstites fuerunt, cum interim -ior et saevior exortus est (*cf.* ann. 6, 51, 3 *Tiberius* -is [-i *Heinsius*] saevitia, sed obtectis libidinibus, dum Seianum dilexit). ann. 6, 40, 3 Aemilia Lepida ... crebris criminibus maritum insectata, quamquam -is, tamen impunita agebat. 15, 55, 4 *Scaevinus delatorem* incusat ultro -em et consceleratum. APVL. Plat. 2, 8 *exemplum proponitur civis* inreligiosi et inhumani ac merito -is. AVR. VICT. Caes. 6, 2 *Galba* foedum in modum vastare cuncta et polluere; quis rebus -ior ... interficitur. PRVD. perist. 10, 77 infame monstrum, vilis, -is. AVG. soliloq. 2, 16, 30 p. 899 p.med. credo iure infames -esque haberi *mimos*. ALC. AVIT. epist. 18 p. 50, 13 *paenitentia et venia* tam -i (inst- *l. v.*) animo *eius, qui incesto coniugio vixit*, vix committi deberat. *nota lusum verborum (v. p. 1, 2) inter castrationem et: infamiam, quae stupri damnatum sequitur, ita ut testari ei non liceat*: PLAVT. Curc. 30 ne, ... *feminam honestam te corrupisse* populus si sciat, tibi sit probro; semper curato, ne sis -is (*seq.* amato testibus praesentibus). *poenam legis, quae periurii damnatum testem esse vetat*: PLAVT. Mil. 1417 iuro per Iovem *eqs.* :: quid si id non faxis? :: ut vivam semper -is (*cf. p. 1, 34. 5, 38. seq. opp. vs. 1420* salvis testibus, *cf. et 1416* si intestatus non abeo).

2 *de rebus*: LIV. 37, 57, 15 quando ... id (*i. peculatum*) ... competitor (*i. Cato simul cum Glabrione censuram petens et eum testimonio suo premens*) -i (inaest-, detest- *ll. vv.*) periurio incesseret. PLIN. nat. 28, 87 haec sunt *de re magica*, quae retulisse fas sit, ... reliqua -ia infanda (*sim.* 30, 17 *artem magicam* -em, inritam, inanem esse. MAR. VICTOR aleth. 3, 304 magici scelus -e monstri). APVL. Plat. 2, 12 sollicitudinem et laborem ..., si adversum naturam turpissimarum ⟨rerum⟩ causa gignerentur, malas -esque esse *ducebat Plato.*

II *fere is, de quo testimonium (i. indicium) non exstat*: ITALA act. 14, 17 (cod. h) *deus* ⟨non⟩ -em (ἀμάρτυρον, *Vulg.* sine testimonio) dimisit se, sed magis benefecit dans ⟨vobis⟩ pluviam de caelo *eqs.*

deriv. (*retrogr.*): testabilis. *Kornhardt.*

intestānea, (-ōrum) *n. conflatum ex* intestina *et* interanea. *i. q. interanea*: CYPR. GALL. (?) cena 133 Ionas -a *cepit e cena apposita* (interanea *l. v., cum Ps. Cypr. cena 112*). *Hi.*

intestātō *v. p. 5, 5.*

1. *intestātus, -a -um. *ab* in *et* testari (testatus [*fere dep., pass. p. 4, 69. cf. p. 5, 5sq.*]). NOT. Tir. 31, 49 -us. *de notione*: NON. p. 323, 28 -us est qui sine testamento perit. -us est rursum, cuius verbis fides non habetur (*huius notionis exemplum non exstat; nam id, quod sequitur e Pomponio [v. p. 5, 33], in hunc sensum non quadrat*). GLOSS. ἀδιάθετος -us (*saepius* intestabilis). -us moriturus (mortuus), qui testamentum non facit. *cf. et l. 48sqq. gr.* ἀδιάθετος *Plut. Cato mai. 9 (in dicto Catonis, vox gr. secundum lat. formata esse videtur; cf. locutionem mere graecam p. 3, 16). cf. l. 34. p. 3, 38. legitur inde a* LEGE XII tab., PLAVTO, CATONE (*restit. e gr., v. l. 36*), POMPON. Atell., RHET. Her., CIC., LABEONE (*p. 3, 43*). *in versu hexam. solus habet* IVV. [*falso trad.* QVINT. inst. 6, 3, 92. *loco manco* CIL V 6521.]

I *respicitur testator, is qui adhibitis testibus voluntatem supremam testatur* (*est verbum deponens, aliter p. 4, 69. de re v. Manigk, RE VIII 629. 636sqq. IX 1730sq.*): **A** *is qui testamentum non fecit vel cuius testamentum validum non exstat* (*e. g. l. 56. p. 3, 23sq. 42. 55. 57. pro subst. saepe e. g. p. 3, 59. 65. 67. 70; hic illic fere pro enunt. condic. e. g. p. 3, 46. 50. 64*): **1** *in universum*: **a** *notabiliora de doctrina, definitiones, explicationes sim.*: QVINT. decl. 308 p. 211, 6 aut ... is est -us, qui non scripsit omnino testamentum, aut qui id scripsit, quod valere non possit. p. 211, 11 videri ... -um qui vitiosum scripserit testamentum. POMPON. dig. 50, 17, 7 ius nostrum non patitur eundem in paganis et testato et -o (*v. p. 5, 14*) decessisse: earumque rerum naturaliter inter se pugna est 'testatus' et '-us'. VLP. dig. 38, 16, 1 pr. -i proprie appellantur, qui cum possunt testamentum facere, testati non sunt; sed et is, qui testamentum fecit, si eius hereditas adita non est, vel ruptum vel irritum est testamentum, -us non improprie dicetur decessisse (*sim.* PAVL. dig. 50, 16, 64 sent.

[*Kornhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

4, 8, 2 COLL. Mos. 16, 3, 2 INST. Iust. 3, 1 pr.). *ibid.* plane qui testari non potuit, proprie non est -us, puta impubes furiosus vel cuius bonis interdictum est: sed hos quoque pro -is accipere debemus *eqs.* PAVL. dig. 26, 4, 6 -us ... videtur ... et is, qui testamento liberis suis tutores non dedit: quantum enim ad tutelam pertinet, -us est. sent. 4, 8, 1 -i dicuntur qui ... ipsi linum, ut -i decederent, abruperunt *eqs.* MOD. dig. 38, 15, 1 pr. -i (*nom. pl., ut vid., cf. p. 4, 63*) hi gradus vocantur (*sc. a praetore ad bonorum possessionem*): primum sui heredes, secundo legitimi, tertio proximi cognati, deinde vir et uxor. *adde l. 34.*

b *loci selecti*: α *in iunctura q. e.*: -um mori (*cf. p. 5, 8*): LEX XII tab. 5, 4 (Coll. Mos. 16, 4, 1 *ex Vlp.*) cautum est lege duodecim tabularum hac: si -us (-o [*cf. p. 5, 8*] *trad. ap. Vlp. reg. 26, 1* [*testis minoris, ut vid., ponderis; v. Mommsen, Ges. Schr. 2, 47 sqq., et Coll. iur. anteiust. 3, 135*]) moritur, cui suus heres nec escit ([*Manigk, RE VIII 629 contulit legem apud Demosth. c. Macar. 51* ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ]. GAIVS inst. 3, 40 [= INST. Iust. 3, 7 pr.] *ita* lex XII tabularum ad hereditatem ... vocabat patronum, si -us mortuus esset libertus). CIC. Verr. II 1, 114 si is -us mortuus esset. II 2, 53 -a. *al.* ALF. dig. 48, 22, 3. SEN. benef. 4, 11, 6 si non damus beneficia nisi recepturi, -is moriendum est. QVINT. decl. 308 p. 209, 20 -orum sine liberis mortuorum. p. 211, 4 apparet, quam noluerit -us mori (*sc. bis testatus. v. totum locum*). GAIVS inst. 2, 157. 2, 224 qui scripti heredes erant, ab hereditate se abstinebant et idcirco plerique -i moriebantur. 2, 270 -us moriturus. PAVL. dig. 29, 7, 16 -o patre familias mortuo (*opp.* testamento ... facto). COD. Iust. 6, 55, 12 quotiens aliquis vel aliqua -us vel -a mortuus vel mortua fuerit. *similiter c. verbis*: decedere: PAP. Michig. 1320 (*aet. imp. Claud.*), 5 equitis ala Apriana, qui -us decessi⟨s⟩se diceretur. QVINT. inst. 7, 1, 42 pater reversus. decl. 278 p. 134, 3. *al.* LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 2, 32 (*a. 136*). IVLIAN. dig. 37, 6, 3, 6 vel -us vel testamento facto. GAIVS inst. 1, 165 libertorum libertarumque, si -i decessissent. TRYPH. dig. 49, 17, 19, 2 pro castrensibus bonis testatus, pro paternis -us (*cf.* VLP. dig. 29, 1, 6 quantum ad residuum patrimonium -us ...: miles enim pro parte testatus potest decedere, pro parte -us). deficere: COD. Iust. 9, 8, 5, 3 (*a. 397*) sive testata sive -a. EDICT. Theodor. 26. 27. defungi: PAVL. dig. 16, 3, 26 pr. MOD. dig. 38, 17, 4 matris -ae defunctae. PAP. Oxyrh. 1114, 13 uxoris suae (*gr. l. 28* ἀδι⟨άθετον τελευτῆσαι⟩). CIL II 4143 Q. Annio ... -o defunct⟨o⟩. SIDON. epist. 5, 1, 3 patrueli paterno caelibi -oque defuncto ... succedere. COD. Iust. 6, 21, 2 (*a. 213*) bona *militis* ... ut -i defuncti. obire: FRONTO p. 98, 16 v. d. H. (= p. 38 N.) an hereditas ... a vobis non adibitur? ... femina ... -a obierit (*seq.* ei ademeris testamentum).

β *locutiones variae selectae*: LABEO Gell. 1, 12, 18 virgo Vestalis neque heres est cuiquam -o, neque -ae quisquam, sed bona eius in publicum redigi aiunt (MARCELL. dig. 37, 5, 25 pr. pro ea parte qua quisque -o [*i. si -us decessisset, v. p. 2, 47*] suus heres esset. PAVL. dig. 44, 2, 30 pr. ex sextante heres institutus, qui -o legitimus heres [*del.* F^2] esse potest. *cf.* SCAEV. dig. 46, 3, 88 filiae -o patri heredis negotia mater gessit). SEN. contr. 9, 5, 7 cuius -i filius tuus heres futurus est ([*sc. si -us decesserit, v. p. 2, 47*]. QVINT. inst. 3, 6, 96 -orum parentium. 4, 2, 5 -ae heres. *al.* APVL. apol. 98 patruus *malignus* ... qui sciat -i pueri legitimum magis quam iustum heredem futurum). QVINT. inst. 4, 4, 8 uter sit -o propior *heres.* 7, 1, 46 pater -us duos nos filios reliquit (COD. Iust. 10, 10, 4 [*a. 421*]). decl. 308 p. 212, 26 dicitis propinquum vestrum -um fuisse (*sc. sublato testamento* [*cf. p. 2, 45*]. PAPIN. dig. 29, 1, 36, 3 moriens testamentum ... factum irritum esse voluit et -us esse maluit. VLP. dig. 38, 7, 2, 3 nondum -um eum esse apparet, cum incertum sit, an testari possit). p. 212, 29 quin ad vos bona pertinuerint tamquam -i (TAC. ann. 2, 48, 1 locupletis -ae. TRAIAN. Plin. epist. 10, 84, 1 -orum civium ... vindicationem bonorum [PAPIN. dig. 29, 1, 34 pr. *ex rescr. Hadr.*: militis ... -i bona vindicari]). IVV. 3, 274 possis ... haberi ... improvidus, ad cenam si -us eas. TAC. hist. 2, 62, 1 rata fuere eorum, qui acie Othoniana ceciderant, testamenta aut lex -is (*i. si -i decesserant*). GAIVS inst. 3, 18 lege XII tabularum finitae sunt -orum hereditates (SCAEV. dig. 26, 2, 31 -i. COD. Theod. 16, 5, 58, 4 legitimas -orum). MARCELL. dig. 28, 4, 3 pr. *testator* qui heredum nomina induxerat (*i. deleverat*) ..., ut -i exitum (*sc. suum*) faceret (TRYPH. dig. 37, 4, 20 pr. non adita hereditate ... redit res ad -i exitum. VLP. dig. 29, 1, 13, 4 [*impp. Sev. et Carac.*]. *cf.* TRYPH. dig. 29, 1, 41 pr. -i causa ... locum habebit [*i. condicione hereditatis non impleta*]). SCAEV. dig. 31, 88, 17 -i eius bonorum possessione petita (VLP. dig. 37, 10, 3 pr. edictum aptatum est ad contra tabulas bonorum possessionem et -i. *cf.* PAPIN. dig. 31, 77, 31 *si* -i possessionem acceperit [44, 3, 10, 1 ab omnibus repudiatam]). PAPIN. dig. 38, 2, 42, 1 verius mihi videtur -i iure deferri bona cetera *heredi peculi* ([*cf. antea*: adcrescant]. 38, 2, 42, 3 [*ex rescr. M. Aur.*] partem bonorum, quam filia patroni vel iure -i ... habere potuit. 38, 6, 7 pr. obstat [*opp.* iure testati]. PAVL. dig. 34, 9, 5, 1 [*ex rescr. Ant. Pii*] *si hereditas* iure -i ad ... cognatos pertinet. COD. Iust. 3, 28, 13 [*a. 239*] succedat). VLP. dig. 5, 2, 6, 1 -um patrem familias facit *sc. querella inofficiosi testamenti* (28, 5, 4 pr. [*ex Iuliano*] *heres* non parendo condicioni. *cf.* PAVL. dig. 5, 2, 19 non in totum testamentum infirmatur, sed pro parte -a efficitur *testatrix* [COD. Iust. 6, 23, 27 pr.]). 29, 2, 30, 1 non solum ad testatos ... verba *rescripti*, verum ad -os quoque pertinent. COD. Iust. 6, 21, 13 (*a. 254*) damnatis ... -is ... succeditur a fisco. CIL VI 3180 Lucio ... -o municipi *monumentum* conlato fecerunt (*sc. cui nullus heres ex mandato faceret*). 10322.

2 *in locutione fere adverbiali q. e.* ab -o: a *usu stricte adverbiali*: NERAT. dig. 36, 3, 13 qui praetermissa institutione *heredis in testamento* ab -o possidet hereditatem (GAIVS dig. 29, 4, 18 pr.). IVLIAN. dig. 37, 10, 7, 6 *exheredatus si* petit bonorum possessionem ... ab -o unde liberi (VLP. dig. 38, 17, 1, 5 ab -o unde cognati ... petere potuit). GAIVS dig. 5, 3, 17 si quis ab -o eam hereditatem evincat. inst. 2, 36 ab -o legitimo iure pertinet hereditas. MAECIAN. dig. 32, 9 ad quemcumque ex testamento ... vel ab -o ... bona perveniant. TRYPH. dig. 26, 2, 27 pr. si patruus exstet legitimus tutor futurus ab -o. VLP. dig. 2, 15, 8, 2 codicillis ... relicta sive ad testamentum factis sive ab -o. 29, 2, 39 quam diu potest ex testamento adiri hereditas, ab -o non defertur (COD. Theod. 16, 7, 7, 1 [= Iust. 1, 7, 4, 1] *apostatae bona* ab -o Christianitatem sectantibus propinquis). 29, 2, 25, 11 si mandavit *pater* quasi ab -o et ex testamento adiit *filius* (PAVL. dig. 5, 2, 19 *filiam* ab -o ... hereditatem *matris*). 29, 4, 1, 3 dominus ab -o veniens *ad hereditatem per servum* (MARCIAN. dig. 38, 2, 29 pr. ab -o ad bona. COD. Theod. 5, 1, 1 [*brev. Constantini*] bonorum, quotienscumque ab -o venitur, ... portionem *eqs.*). 29, 4, 6, 2 facultatem ... ab -o succedendi (PAVL. dig. 29, 7, 16. COD. Theod. 2, 16, 2, 4 civili iure ab -o vel ex testamento). PAVL. dig. 5, 2, 17 pr. rescisso testamento ... *filius* ad successionem ab -o vocatur (COD. Theod. 16, 8, 28). 29, 2, 93 pr. an pro parte an ex asse et ... an ab -o filius ... heres exsistat. SYMM. rel. 16, 2 quibus ab -o bonorum possessio minime competebat. FRG. Vat. 291 ⟨porti⟩o *bonorum patris* ex legibus *filio* ab -o de⟨bita⟩. PAP. Tjäder 4-5 B 4, 5 (*non post a. 474*) testamentum meum, si ... valere non potuerit, etiam ab -o vice codicellorum ... valere illud volo (*al.*). COD. Iust. 6, 49, 3 (*imp. Caro*) ex Trebelliano senatus consulto, quod ab -o quoque locum habet.

b *usu fere attributivo*: α *de herede, successore*: POMPON. dig. 40, 7, 29, 1 posse dari *a debitore* pecuniam heredi ab -o (TRYPH. dig. 28, 2, 28 pr. dixi heredem eum [*i. filium*] ab -o mortuum esse [*seq. opp.* neque ex testamento heres neque exheredatus fuit]. 37, 4, 20 pr. adversus filium *exheredatum* ... ex asse heredem ab -o patri [-is *l. v.*] emancipatum praetor ... tueatur. COLL. Mos. 16, 6, 1 post suos *heredes* ab -o legitimi admittuntur *ad hereditatem*).

β *de successione, hereditate sim.*: VLP. dig. 29, 5, 3, 29 non tantum ex testamento, sed etiam ab -o hereditas ad hoc edictum pertinet (EDICT. Theodor. 33 is qui ab -o defuncti sperat hereditatem). 38, 6, 1, 1 successionem ab -o *praetor in edicto* in plures partes divisit: fecit enim gradus varios *eqs.* (38, 6, 1, 5 a liberis initium fecit ab -o successionis. INST. Iust. 1, 11, 2 ab -o iura successionis ei a nobis tributa. COD. Iust. 1, 17, 2, 7 legitimae hereditates et omnis ab -o successio. 6, 20, 20 pr. in quarta portione ab -o successionis. 6, 58, 10 [*a. 439*]). 38, 6, 1, 3 *si* repudiata est bonorum possessio *ex testamento*, dicendum erit ab -o bonorum possessionem iam incipere (INST. Iust. 3, 9, 4 admisimus ab -o unde liberi ... bonorum possessionem). MARCIAN. dig. 29, 5, 15, 2 *heredibus* qui in ulciscenda morte defuncti cessaverant, (*sc. ex S. C. Silaniano*) tam testamento quam ab -o auferuntur bona. COD. Iust. 5, 27, 12, 4 iura ... ab -o in avi successionem nemini eorum (*i. nepotum naturalium*) ... aperimus.

B *i. q. pertinens ad rationem qua succeditur ei, qui sine testamento decessit* (*hic usus derivatus esse videtur ex usu attributivo, de quo actum est l. 32 sqq.*): SCAEV. dig. 5, 2, 13 pr. (*verba testatricis*) ea dari fieri volo ab omni herede bonorumve possessore qui mihi erit etiam iure -o (TRYPH. dig. 37, 4, 20, 2 qui mero iure -o heres exstitit. *nota confusionem c. locutione* 'ab -o' [*l. 4*]: PASS. Gervas. Protas. [BHL 3514] 21 [= Ps. AMBR. epist. 2, 13 p. 745^{D}] cum ... ab -o ⌊iure⌋ [⌊ ⌋ *add. Ps. Ambr.*] Gervasius et Protasius parentibus successissent). VLP. dig. 38, 6, 6 et rei aequitas et causa edicti ... efficit, ut eius (*i. filii*) ratio habeatur et bonorum possessio -o (*subst.*) patris detur. COD. Theod. 5, 1, 3 patri ... concedatur -ae successionis hereditas (COD. Iust. 6, 20, 17 [*a. 472*] quocumque iure -ae successionis, id est aut testamento ... non condito vel ... rescisso *eqs.* 6, 57, 4 [*a. 383*]). ISID. orig. 5, 25, 7 -a hereditas est, quae testamento scripta non est, aut si scripta sit iure, tamen nequaquam est adita.

II *respicitur testis*: A *notione pass.*: 1 *is de quo testes in iudicio non audiuntur* (*in locut. bimembri l. 72 sqq., sc. notione se adplicante ad sensum pass. membri prioris; cf. anteced. p. p. p. l. 73*): PLAVT. Curc. 695 pro deum atque hominum fidem! hocine pacto indemnatum atque -um me abripi? AVELL. p. 28, 7 Bonosus presbyter inclusus -us ac diu poenas senex dedit.

2 *is (id) de quo testimonium non exstat, quod nullo teste probatur* (*cf. adv. p. 5, 32 et* intestabilis *p. 2, 21*): IVV. 1, 144 hinc (*sc. ob luxuriam*) subitae mortes atque -a senectus (*Housman, ClRev. 13, 1899, 432 sqq. confert Mart. 6, 29, 7* rara senectus ['*unattested*']; *falso explicat Schol. ad l.*). AVG. civ. 20, 30 p. 480, 27 D. dominus ... deus et pater est et filius ...; neque hoc tamen -um relinquere nos oportet.

B *notione act.*: *fere is qui testimonium non dicit, non testatur de aliqua re testibus praesentibus*: LEX conviv. (Querol. p. 60, 18) *si* parasitus ... tractatus incommode ... de malis suis -us occiderit,

[*Kornhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

heres agere *iniuriarum* non poterit. AMBR. Cain et Ab. 1, 6, 22 p. 358, 20 sol et luna (*quibuscum bona opera comparantur*) interprete *non* indigent ...: illis illuminatio est fides, sine indice quaedam, ut ita dicam, -a testis (*seq.* non ergo enuntiantur opera nostra, sed clamant).

adv. ***intestātō** (*pro p. p. p. habet [sc. abl. abs.] Hofmann, de verbis depon. p. 15*). **1** *technice apud ICT^os^:* **a** *fere i. q. testamento non facto, sine testamento:* *α usu strictiore, c. verbis decedendi (cf. p. 3, 10 sqq.):* mori: LEX XII tab. *v. p. 3, 12.* RHET. Her. 1, 23 (= CIC. inv. 2, 148) lex: si paterfamilias -o (-us *l. v., cf. p. 3, 12 sqq.*) moritur. CIC. Flacc. 84 cum esset ... Valeria -o mortua. de orat. 1, 177. 183. SCAEV. dig. 10, 2, 39, 1 -o moriens. 31, 89, 2 -o moriturus. GAIVS inst. 3, 42 sive ... testamento facto sive -o mortuus (INST. Iust. 3, 7, 2). decedere: IVLIAN. dig. 38, 7, 4 si ex duobus fratribus alter ... -o decesserit (*opp.* testamento iure facto). PAPIN. dig. 29, 2, 86, 2 matrem suam -o vita decessisse. VLP. dig. 29, 1, 19 pr. *miles potest* ex parte testato, ex parte -o decedere. 38, 5, 1 pr. 38, 6, 1, 8 *si* testator ... voluit ... -o decedere. *v. etiam p. 2, 52.* obire: FRG. Vat. 281 si pater ... fatalem diem -o obiit. COD. Iust. 6, 56, 4, 3 (*a. 380*) -o diem filiis seu filiabus obeuntibus. INST. Iust. 2, 19, 7 testato -ove. *β usu laxiore:* COD. Iust. 6, 36, 4 (*Diocl.*) quod -o ... codicillos mater tua fecit *eqs.*

b *i. q. ea ratione succedendi, quae locum habet testamento valido non exstante; fere idem significat atque* ab -o (*v. p. 4, 4*): AFRIC. dig. 28, 2, 16 *ubi* certum esse incipit neminem ex *patris* ... testamento heredem fore, ipse filius -o patri (*v. app. cr.*) heres existet (PAPIN. dig. 28, 7, 28 *nepotes* qui substituti si non essent *testamento*, -o avo heredes existerent. COD. Iust. 6, 14, 2 [*a. 293*] ex testamento vel ab -o [*v. p. 4, 25*] existente filio ... suo herede nemo potest -o heres existere). PAVL. dig. 29, 7, 16 nec interest qui succedit, dum -o succedat (COD. Iust. 6, 59, 8 [*a. 294*]). COD. Iust. 3, 36, 26 pr. (*a. 321*) licet -o ad successionem liberi vocentur.

2 *fere i. q. clam, testibus non praesentibus (cf. p. 4, 75):* POMPON. Atell. 113 ipsus cum uno servo senex -o proficiscitur (*cf. p. 2, 33*).

2. intestātus, (-a, -um). *ab* in *et* testes (*i. testiculi*); *nonnisi in lusu verborum c.* 1. -us (*cf. et p. 2, 5 sqq.*). *is qui testiculis privatus est:* PLAVT. Curc. 622 licet te antestari? :: non licet. :: Iuppiter te, miles (male *codd.*), perdat, -us vivito (*ludit c. sensu q. e. 'pro teste non adhibendus'. cf. p. 1, 34 et p. 2, 11*). Mil. 1416 quod ego ... vapularim, iure ... id factum arbitror; et si -us (*cf. p. 4, 69*) non abeo hinc, bene agitur pro noxia. *Kornhardt.*

intestīna, -ōrum *n. et* -ae *f. v. s.* intestinus.

edron **intestīnāle** GLOSS. III 207, 61 (*ἐδρικόν Buecheler*). *ab* intestinus.

intestīnārius, -a, -um. *ab* intestinus. i *longa (litt. prima):* CIL X 1922, 3 Intes·tinarius (*sic*). *notatur:* intestin: CIL X 3957, 3. intestinar: CIL VI 8173, 3. GLOSS. *v. l. 55.*

1 *adi.:* *i. q. ad opus intestinum pertinens (v. s.* intestinus *p. 10, 38. cf. et Blümner, Technol. II 241. Marquardt-Mau p. 721):* faber: EDICT. imp. Diocl. III/IV 7, 3 fabro intestin⟨ario⟩ (*gr.* [λεπ]τουργῷ τεχνείτῃ [*cf. Blümner, Maximaltarif des Diocl. p. 106*]). CIL VI 8173, 3. 9401. 9415a scolae ⟨fabrum tign⟩ariorum (?) et ⟨intes⟩tinariorum (?). X 1922, 3. 3957, 3. redemptor: INSCR. NSc. 1924 p. 347.

2 *m. pro subst.* **intestīnārius,** -ī: *i. q. opifex operis intestini* (GLOSS. III 307, 49 *τορνευτής [ἐντορνευτής Hagen, Progr. Bern 1877, 14]*): COD. Theod. 13, 4, 2 (*in brevi pertinente ad artifices muneribus vacantes*) -i (*nom. pl.*).

***intestīnus,** -a, -um. *ab* intus? *v. Walde-Hofmann s. v.* intestinus (*et add. I p. 870*). *de scriptura et formis (fere substantivi; adi. l. 61. p. 9, 75):* incest-: COLVM. 6, 7, 1. GLOSS. V 32, 7 (*R*). intext- (*adi.*): VITR. 6, 3, 9 (*S*). intist-: VINDIC. gyn. p. 441^d^. itest-: TAB. devot. Minturn. (CIL X 8249) 10. test-: CIC. epist. 5, 2, 1 (*M¹*). CELS. 7, 16, 2 (*V, in suprascr.*). PALLAD. vet. med. 65. VINDIC. gyn. p. 441^c^. epit. alt. 21 (cest- *UG*). DIOSC. 2, 102 p. 219, 15. *formae vulgares (cf. et l. 80) per metathesin ex* intest- *ortae (cf. Niedermann, NJb. 29, 1912, 324; Heraeus, Kl. Schr. p. 132 sqq.; Schopf, Kons. Fernwirkungen p. 194; Ahlquist, Stud. Chiron. p. 115, 1; Grevander, Unters. Chiron p. 63):* istent-: PS. THEOD. PRISC. simpl. med. 83. instent-: VVLG. II Macc. 14, 46 (*Amiat.*). stent- (*cf. etiam p. 9, 75*): SCHOL. Iuv. 2, 68, 2 (stent in his *PS*). CHIRON 213. 214. 300. *saepe.* PS. SORAN. epit. 54 VINDIC. gyn. p. 440^l^. 441^p^ GLOSS. III 350, 5. 605, 38. stant-: SORAN. p. 59, 12 (*lh*). ANTIDOT. Brux. 63 stint-: CHIRON 420. insent-: GLOSS. III 599, 41. sent-: GLOSS. III 176, 51. 601, 39. 602, 15. stenta: GLOSS. III 395, 10. NOT. Tir. 78, 53. *de notione: v. p. 6, 43 sq. 8, 83. 84. 9, 43 sqq. 53 sqq. 65.* *gr., ubicumque nihil aliud attuli, resp.* ἔντερον (ἔντερα); *aliter l. 83. p. 6, 15. 7, 43. 8, 20. 9, 13. 39. 40. 58. 10, 55. 63. 84.* *nota etiam* CAEL. AVR. acut. 3, 17, 144 veteres Graeci -a chordas vocaverunt. *de usu: pro subst. saepius neutr. (p. 6, 8 sqq.; aliter per ellipsin deest 'opus' p. 10, 51). in sermone vulgari (cf. l. 64 sqq.) etiam masc. (p. 8, 72 sqq.) et fem. (p. 8, 79 sqq.). subst. inter neutralia semper pluralia afferunt* CHAR. gramm. p. 37, 4 B. EXC. Bob. gramm. I 550, 6 haec -a ἔγκατα. DIOM. gramm. I 328, 8 GRAMM. suppl. 85, 12. *al.* *de genere (v. et l. 79 sqq.):* NON. p. 209, 15 -um generis neutri Lucretius ..., masculino Varro (*v. p. 8, 76*). *legitur subst. n. inde a* PLAVTO (*non nisi pl.; sg. inde a* VARRONE, CIC., LVCR.); *m. pl. inde a* VARRONE; *f. pl. inde a* PETRON. *adi. inde a* VARRONE, RHET. Her., CIC., LVCR. [*It. mer.* stentina, *sard.* stentinas, *hisp. vet.* estentina, *port. vet.* stentia. *R.*]

CAPVT PRIVS

substantivum (*v. etiam p. 9, 29*): *i. q. ea pars corporis inter stomachum et anum, quae concoctioni servit, botulus (sensu laxiore l. 11. -um farciendum p. 8, 59. 9, 25):*

neutr.: **I** *laxius: fere i. q. interior pars corporis* (tropaeorum *l. 24. v. definit. l. 23*): **A** *in universum (de sede affectuum l. 26):* **1** *sg.:* LVCR. 4, 118 horum *animalium invisibilium* -um quodvis quale esse putandumst. **2** *pl.:* ITALA Iob 21, 24 (Hier. interpr. Iob 21, 24) -a eius plena sunt adipe (ἔγκατα, *Vulg.* viscera, *syn. Itala [Ambr. Iob 2, 5, 19 p. 244, 27]* interiora. *cf.* PS. HIER. in Iob 21 p. 673^C^ viscera sive -a). PELAG. in I Cor. 12, 22 in corpore ... sine -is omnino non vivitur. AVG. anim. 4, 5, 6 p. 385, 28 -is corporis (*syn.* interna, vitalia, viscera). in psalm. 102, 2 p. 1316^med.^ pulmo ... et iecur, et si qua sunt -a carnis (*syn.* interiora corporis). serm. 243, 4, 4 p. 1145^in.^ dicturi sumus sine -is nos resurrecturos, ad similitudinem statuarum (*seq.:* interiora nostra). 277, 8, 8 p. 1262^in.^ viscera nostra, interiora nostra, quae dicuntur -a. *in imag.:* TERT. nat. 1, 12, 14 cruces erunt -a quodammo⟨do et tro⟩pae⟨o⟩rum: itaque in Victoriis et cruce⟨s⟩ colit castrensis religio (apol. 16, 7). *nota per -a igni (dolore) affecta animi aegritudinem, per -a conversa motum animi indicari:* CATVLL. 77, 3 -a perurens ei misero eripuisti omnia nostra bona. ITALA gen. 43, 30 (codd. 91. 92. 94 ed. Beur.) turbatus est ... Ioseph, convertebantur enim -a eius super fratrem suum (*Vulg.* viscera).

B *de certis partibus, quae in ventre sunt (e. g. dissaepto, ea parte q. d. gr. μεσέντερον, stomacho, utero):* CIC. nat. deor. 2, 137 per quasdam a medio -o usque ad portas iecoris ... directas vias (*v. l. 36*). IVV. 6, 429 loto terram ferit (*sc. vinum evomitum*) -o. 7, 78 capiunt plus -a (-e *l. v. [v. p. 8, 84]*) poetae. SVET. Aug. 94, 4 Atia ... somniavit -a sua ferri ad sidera (*seq.:* utero). MACR. somn. 1, 6, 77 -a principalia tria: quorum unum dissiptum vocatur, ... alterum medium (*v. l. 32*), quod Graeci μεσέντερον dicunt: tertium (*v. infra l. 59*), quod veteres hiram vocarunt, habeturque praecipuum -orum omnium, et cibi retrimenta deducit (ISID. orig. 11, 1, 130 dissaeptum -um). PS. SORAN. epit. 54 *matrix* per -um invilicare (*i. umbilicare*) nutrit infantem (*cf. l. 59*).

II *strictius: i. q.* τὸ ἔντερον, τὰ ἔντερα (*opp.* viscera *e. g.* CELS. 4, 18, 1. *cf. p. 8, 7.* GLOSS.^L^ II Abav. IN 329 -a interanea. Philox. IN 683 -a ἔγκατα. GLOSS. ἔντερα): **A** *proprie:* **1** *generaliter de parte corporis (sive vivi sive mortui):* **a** *sg.:* CELS. 1 praef. 25 quodque viscus -umve. 4, 1, 5 lienis sinistra ... -o innexus est. 7, 14, 2 -um prolapsum est (*cf.* 7, 14, 3 delapso -o [7, 14, 5]). 7, 16, 1 utrumlibet -um. 7, 18, 3 devolvitur aut omentum aut ... -um. 7, 18, 4 -um ... descendit (7, 20, 1. 7, 20, 2 multum ... -i). 7, 20, 1 ad repellendum -um. *ibid.* intus compellitur -um. *al.* COLVM. 6, 7, 1 cui -um dolet (*cf. p. 7, 53*). 6, 18, 2 si *hirudo* ... vel stomachum vel -um tenet. 8, 17, 12 quicquid -i pelamis aut lacertus gerit. PLIN. nat. 8, 113 -i dolore ... infirmi (*cf. p. 7, 27. 45*). 11, 9 nihil intus *insectis* nisi admodum paucis -um implicatum. 11, 60 -i quippiam *apis*. 11, 194 quibusdam *avibus* -o tantum *iungitur fel*. 11, 195 toto ... -o. 11, 199 -um (-us, -is *vv. ll.; v. p. 8, 72*) ... ab ore incipiens quibusdam (*sc. sanguine carentibus*) eodem reflectitur. 30, 63 unum est ossifrago -um. *al.* BARNAB. 7, 4 -um *hirci* non lotum. CHIRON 453 ipso ... stentino. *al.* MACR. *v. l. 37.* PS. SORAN. epit. 54 in modum stentini *umbilicus matrici adiungitur (cf. l. 40)*. VINDIC. gyn. p. 441^d^ venter et -um (*v. p. 8, 3*). med. 31 empye -i. *al.* THEOD. PRISC. eup. faen. 86 hyoscyamus ... -um effusum (-os effusos *l. v.; v. p. 8, 72*) ... reprimit. *al.* APIC. 2, 59 liquamine -i. CAEL. AVR. chron. 4, 6, 88 ulceratio partis -i. VEREC. in cant. 8, 6 p. 103^in.^ -o ... ferali (*sc. quo Iona consaeptus est*). CASSIOD. in psalm. 101, 7 p. 709^C^ tenso -o per viscera (*sc. pelicani*). ORIBAS. syn. 9, 12 La p. 297 per totum -um. *al.*

b *pl.:* *α loci notabiliores:* ① *in quibusdam sententiis hyperbolicis sermonis cottidiani (in lusu verb. l. 71):* PLAVT. Cas. 803 mihi ieiunitate ... -a murmurant. Curc. 241 -a exputescunt tibi. 243 vēnire poteris -is vilius. Men. 925 -a tibi crepant. Pseud. 343 *amicam vendidi* sine ornamentis, cum -is omnibus (*ludit c. formula, qua utuntur ei, qui domum vendunt, cf. p. 10, 39*). *v. et p. 7, 2. 9, 1.*

② *de situ et forma:* CELS. 4, 1, 4 a superiore parte non solum -a, sed iecur quoque lienemque discernit *diaphragma*. 4, 1, 6 *stomachus* -orum principium est. 7, 4, 2^A^ *saeptum* a superioribus visceribus -a discernit. TERT. resurr. 60 p. 121, 1 -orum perplexa proceritas. IREN. 1, 30, 15 propter positionem -orum nostrorum ..., quod talem figuram habeant ostendentem absconsam generatricem serpentis figurae substantiam in nobis. LACT. opif. 11, 19 -orum partes, quae ab alvo cibum potumque suscipiunt, patentiores sunt quam ceterae spirae et multo tenuiores. VINDIC. epit. alt. 24 -a ... non tantum flexuosa ..., sed etiam more receptaculorum s⟨a⟩epius impedita ad detinenda alimenta, fiuntque velut quondam laberentus (*i. labyrinthus*). ISID. orig. 11, 1, 129 -a dicuntur eo, quod corporis interiore parte cohibentur *eqs.*

[van Nes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(III) *de certis utendi modis:* *in magia, devotionibus, incantamentis:* PLAVT. Pseud. 821 strigibus, vivis convivis -a quae exedint. CATVLL. 108, 6 -a canes *vorent*. PETRON. 63, 8 non cor habebat, non -a ...: puerum strigae involaverant. MARCELL. med. 28, 74 situla plena -orum humanorum. *ibid.* -orum mulinorum vel equorum vel asinorum. TAB. devot. Hopkins (CIL I^2 2520) 31 *Proserpina, do tibi* -a, venter, umblicus, latera. *v. et p. 9, 20.* *in arte coquinaria et inter cibos, qui a medicis praescribuntur:* CELS. 2, 21 mali ... suci sunt ... cepe, lienes, renes, -a *eqs.* PLIN. nat. 31, 93 *garum fit* -is piscium ... sale maceratis. ORIBAS. syn. 4, 5 Aa p. 8 venter, -a, vulva quadropedum. *al.* *pro medicamine:* PLIN. nat. 28, 110 -is *crocodili minoris* ... suffiri vulva laborantes salutare tradunt. 28, 117 -a *chamaeleonis* et fartum eorum. 30, 67 *palumbium ferorum* -orum ... cinerem. 30, 84 draconis ... -is ... decoctis. 32, 110 ranarum (32, 114. *al.*). VEG. mulom. 1, 56, 17 caput haedinum ... cum pedibus suis et cordulis -orum mundis. *al.* PS. THEOD. PRISC. add. p. 298, 25 scarabaii. *v. et p. 8, 39.* *in sacrificiis:* VVLG. exod. 12, 9 caput *agni paschalis* cum pedibus ... et -is vorabitis. 29, 13 adipem ... qui operit -a (-am *Complut.* [*v. p. 8, 81*]) *vituli* (*cf.* lev. 8, 25). lev. 1, 9 -is et pedibus *vituli* lotis aqua (1, 13. 8, 21. 9, 14). OROS. hist. 6, 15, 16 expositis opimae pecudis -is.

β iuncturae selectae: (I) *nominales:* (A) *gen. c. subst.:* -orum: animalia (*i. lumbrici sim.*): PLIN. nat. 20, 26. 20, 128. *al.* asperitas: CASS. FEL. 48 p. 124, 7. cancer: CELS. 4, 22, 5 (*interpol.*). contortio: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 139. debilitas: CASS. FEL. 48 p. 124, 19. diruptio: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 164. distantia: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 154. dolor: COLVM. 6, 6, 3. *al.* SCRIB. LARG. 121 PLIN. nat. 22, 123. PS. APVL. herb. 93 l. 5 -orum infantium. *al.* fibra: GELL. 16, 3, 3. fluctio: PLIN. nat. 20, 217. imbecillitas: PHILVM. med. 2 p. 118, 8 -orum ... laborantium. inanitas: TERT. ieiun. 2 p. 276, 28. inflammatio: PLIN. nat. 23, 111. inflatio: PLIN. nat. 20, 193. *al.* MARCELL. med. 29, 11 omnium vel plurimorum. *al.* involutio: CASS. FEL. 51 p. 134, 23. *al.* lapsus: CASS. FEL. 48 p. 124, 22. lēvitas: CELS. 2, 1, 8. 2, 1, 22. 2, 7, 28. *al.* malum: CELS. 4, 22, 1. mordicatio: CAEL. AVR. chron. 4, 6, 86. morsus: CASS. FEL. 48 p. 122, 13. phlegmone: PHILVM. med. 2 p. 118, 10. proluvies: ARNOB. nat. 4, 23 p. 160, 1. querela: GARG. MART. med. 26. rheumatismus: PLIN. nat. 23, 35. *al.* rosio: PLIN. nat. 20, 228. *al.* rugitus: HIER. epist. 22, 11, 1. *al.* sordes: PALLAD. hist. mon. I 36 p. 324^B. tormen: PLIN. nat. 20, 189. *al.* tormentum: CELS. 5, 25, 3^A CAEL. AVR. acut. 3, 17, 139. *al.* tumor: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 164. *al.* vitium: CELS. 4, 18, 1 PLIN. nat. 20, 14. *al.* ulcus: PLIN. nat. 20, 26. vulnus: DIOSC. 2, 47 p. 195, 29 (*gr. 2, 70, 2* ταῖς ἐντὸς ἑλκώσεσι). (B) *adi.* (*v. et p. 8, 10sqq.*): -a: ignita: ORIBAS. syn. 2 add. p. 137, 32 Mø. imbecilla: CELS. 4, 20, 4. infirma: SVET. Aug. 98, 5. integra: CHIRON 704. interiora (*i. introrsum affecta, aliter p. 8, 35*): PLIN. VAL. 2, 32. sicca: CELS. 7, 16, 2. soluta: *v. l. 83.* *nota* PORPH. Hor. ars 50 *verba insolita, ut e. g.* -um pusillum (*at in usu est* '-um magnum' *sim.*, *v. p. 8, 43*).

(II) *verbales:* (A) *c. intransit.* (*refl. l. 51. 56. pendet a praep. l. 54*): *-a dicuntur:* aestuare: TERT. resurr. 4 p. 30, 23. se astringere: CIC. nat. deor. 2, 138 tum astringentibus se -is, tum relaxantibus. considere: *v. l. 65.* dolere: PELAGON. 125. *al.* laborare: *v. l. 30. aliter c. praep.:* CIC. epist. 7, 26, 1 cum ... graviter ex -is laborarem. procidere: CHIRON 703 in corium. prolabi: CELS. 7, 4, 3^A prolapsa ... -a conduntur. 7, 16, 2. 7, 20, 4. se relaxare: *v. l. 52.* vacare: TERT. resurr. 61 p. 122, 28. (B) *c. transit.* (*obi.* [*subi. in struct. pass.*]): arefacere: ORIBAS. syn. 2 add. p. 137, 25 Mø. auferre: PLIN. nat. 30, 55. *al.* calefacere: *v. l. 77.* colligere: VEG. mulom. 1, 41 cum praeclusa -a viscerum vento urgente colligantur. condere: *v. l. 56.* confirmare: CELS. 4, 20, 4. 4, 26, 5. contendere: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 171 -a tumore densata atque contenta. continere: CELS. 7, 17, 1^A. *al.* corripere: PLIN. nat. 31, 97. corrodere: CHIRON 225. deducere: CELS. 7, 16, 3 ut per se singula -a in suas sedes deducantur et in his considant. *al.* densare: *v. l. 62.* diducere: CELS. 7, 18, 3. distendere: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 162. effundere: VVLG. II reg. 20, 10. evolvere: CELS. 7, 16, 1. excludere: CHIRON 215 (*inde* VEG. mulom. 1, 42, 2). *al.* eximere: PLIN. nat. 29, 135. *al.* exinanire: APIC. 8, 364 integra exinaniuntur. exulcerare: CELS. 4, 22, 1 intus. *al.* *icere: CELS. 5, 26, 16 icta. implere: HIER. epist. 79, 7, 7. inflare: SCRIB. LARG. 188. integere: *v. p. 8, 7.* laedere: CELS. 4, 20, 4. *al.* laxare: PLIN. nat. 8, 129. occupare: SCRIB. LARG. 114. *al.* praecludere: *v. l. 59.* producere: AVG. epist. 204, 8 p. 322, 7. provolvere: ARNOB. nat. 7, 4 p. 240, 22. quatere: CYPR. mortal. 14 p. 305, 16. refrigerare: PLIN. nat. 20, 213. reponere: SCRIB. LARG. 206. rumpere: PLIN. nat. 28, 210. *al.* scrutari: *v. p. 8, 9.* tegere: VINDIC. gyn. p. 441^p venas ⟨quae⟩ -a ... tegunt et calefaciunt. tendere: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 144 non aliter quam chordae. torquere: MARCELL. med. 28, 64. *al.* vexare: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 165. vitiare: SVET. Vesp. 24. vomere: PETRON. 66, 5. vulnerare: ORIBAS. syn. 1, 19, 16 Aa p. 69, 24 Mø.

γ iuxta posita: alvus: SCRIB. LARG. 256 stomachum, alvum, intestina soluta habentibus. PLIN. nat. 23, 157. aqualiculus: CHIRON 225. interiora: AVG. serm. 243, 3, 3 p. $1144^{fin.}$ interiora nostra et -a quae dicuntur (*antea:* interiora ... viscera). stomachus: CELS. 4, 19, 1. *al.* AVG. serm. 243, 3, 3 p. $1145^{in.}$ fauces, pulmones, stomachum, -a, qua cibi transeunt. *v. et p. 7, 82.* venter: COLVM. 6, 7, 4 PLIN. nat. 20, 190. *al.* CHIRON 220 inter -a et ventris compaginem (*inde* VEG. mulom. 1, 43, 1 in internis ... intra ventris -orumque compaginem). *al.* ventriculus: PLIN. nat. 11, 204 ventriculus atque -a *animalium* pingui ... omento integuntur. ARNOB. nat. 7, 9 p. 244, 6. viscera: VAL. MAX. 9, 2 ext. 11 mactatarum pecudum -is et visceribus egestis. CELS. 1 praef. 23 viscera atque -a scrutari. ANTHIM. 14.

2 *distinguuntur inter se certae -i partes:* *i. q. anus:* VINDIC. epit. alt. 30 *anus* est ... ipsum -um palmorum trium. -um apeutismenum: PHILVM. med. 2 p. 117, 15 in apeutismeno -o aut in colo aut ... in minutis -is. ORIBAS. syn. 9, 12 Aa p. 295 extremo -o apeutismeno quem latine stalem (*i. extalem*) dicunt. *i. q.* archon (ὁ ἀρχός): VINDIC. med. 31 -um, cui nomen est archon. -um caecum: *v. vol. III 43, 19sqq.* -a capaciora: PLIN. nat. 11, 200. -um colon: *v. vol. III 1695, 82. 1696, 2sqq. cf. 1571, 64. adde:* VEG. mulom. 2, 124 -i ... versatio, quod colum vocatur. VINDIC. gyn. p. 440^g. 441^p. epit. alt. 24 colum -um. CASS. FEL. 51 p. 130, 20. 132, 8. ORIBAS. eup. 2, 1 S 57 La in ano ... aut in -o colo (*gr. 2, 1 Σ 27* κατὰ τὸ κόλον). -um crassius (-a crassiora): CELS. 4, 1, 8 id -um (*sc. tenuius*) cum crassiore altero transverso committitur. CAEL. AVR. acut. 3, 17, 169 crassioribus -is. chron. 4, 6, 86 in tenuissimis -is ... aut in crassioribus. -um directum: SCRIB. LARG. 142 MARCELL. med. 28, 3. -um extale: ORIBAS. syn. 1, 19, 16 Aa p. 69, 1 Mø. in stale -o. *cf. l. 14.* -um extremum: PAVL. FEST. p. 163. SCRIB. LARG. 232 prolabitur et excidit. MARCELL. med. 31, 53. *v. et l. 13. sim. de extrema parte -i:* PLIN. nat. 28, 106 extremam fistulam -i. PALLAD. vet. med. 65 -i[s] circulum (*v. p. 5, 63*). CHIRON 418 foramine stentini. *i. q. hira: v. vol. VI 3, 2818, 63. 70sqq. v. et l. 37.* -um ieiunum: *v. vol. VII 1, 252, 70sqq.; adde:* PHILVM. med. 1 p. 105, 7. *v. et p. 9, 24. cf.* nestin (*loci corrupti:* VINDIC. gyn. p. 441^c testinum. p. 441^d nescian. ed. Sudhoff, Archiv f. Gesch. d. Med. 8 p. 421 rec. Ba l. 171 tesmon. rec. Li l. 180 veston): CAEL. AVR. chron. 4, 4, 80 -um quod Graeci nestin vocant. -um imum: NEP. Att. 21, 3 (unum *codd.*). -a interiora: CHIRON 421 -a magna ... interiora ... tenuiora (*aliter p. 7, 46*). -a intima: GLOSS.^{L} IV PS. PLAC. H 13 hiras, intima -a. -um latius: CELS. 7, 16, 1. -um laxius: CELS. 1, 7. -um longanon: VEG. mulom. 1, 42, 1 longanon ... -um vocatur, per quod stercus egeritur. 3, 8, 1 (*in usu medic.*) -um porcinum recens, quod longaonem vocant, ... elotum. VINDIC. gyn. ed. Sudhoff, Archiv f. Gesch. d. Med. 8 p. 421 rec. Ba l. 160 rec. Li l. 167. ORIBAS. syn. 1, 19, 8 La p. 67, 4 Mø. longaone -o (*gr.* ἀπευθυσμένου). *al.* -a magna: *v. l. 36.* -um maius (-a maiora): CELS. 2, 12, 2^B. CHIRON 212 -a maiora. 213. *ibid.* reclusio -i maioris. *al.* ORIBAS. syn. 9, 12 Aa p. 297. *al.* -a minuta: PHILVM. med. 2 p. 117, 16 aut in colo aut ... in minutis -is. -um monenteron: CHIRON 420 -um, qui vocatur monenteron. -a pinguiora: ORIBAS. syn. 9, 12 La p. 297. -um plenius: CELS. 4, 21, 1. *al.* -um rectum: CELS. 4, 1, 9. *al.* PLIN. nat. 11, 202 (*paulo aliter*). CAEL. AVR. acut. 3, 17, 165. -um summum: CELS. 4, 1, 7. *de parte -i q. d.* σφιγκτήρ: CHIRON 475 ne -um tangas (*Hippiatr. gr. I p. 204, 17* σφιγκτῆρος). *ibid.* -um ..., qui praepositus est extali. *al.* -um tenue (-a tenuia): SCRIB. LARG. 116 tenuium -orum. VINDIC. med. 31 tenue ... -um. ORIBAS. syn. 9, 12 Aa p. 297 ISID. orig. 11, 1, 131. *al. cf.* CELS. 2, 1, 8 tenuioris -i morbus (7, 16, 1 tenuius -um perforatum est. *al.* CHIRON *v. l. 36. al.*). VINDIC. gyn. p. 440^l -um tenuissimum quod greci tilonnicium vocant (*al. v. l. 23*).

3 *i. q. utriculus ex chordae membrana aptus ad alqd. recipiendum:* a *in fartura:* *α i. q. membrana -i, quae isicio sim. repleatur:* VARRO ling. 5, 111 quod fartum -um ⟨e⟩ crassundiis, Lucan⟨ic⟩am dicunt (*ibid.* tenuissimum -um fartum. APIC. 2, 55 -um farcies [2, 58]). TEST. porcelli p. 269 bubulariis -a *dabo*. APIC. 2, 56 -um perquam tenuatim productum. 2, 57 his -um implebis (2, 59. *v. et p. 9, 25*). 2, 60 reples -um inpensa[m] isicii (8, 369). *β pars pro toto: i. q. farcimen:* CHAR. gramm. p. 120, 12 B. Lucanicum ... -um. *al.* SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 60 salsa -a.

b *adhibetur pro utriculo venti:* CASS. FEL. 51 p. 135, 4 -a bubula mensura cubiti unius tubulo folliculi ... ab una parte ligabis. p. 135, 7 similiter ... alteram partem ipsius -i osseo aulisco ligabis.

B *metonymice:* CHIRON 360 ter⟨ra⟩e -um, id est lumbricos (*transpositum e gr.* γῆς ἔντερον).

masc. (*forma vulgaris q. d.*): *sg.:* CHIRON 209 hic ipse intestinus, superius quod (*sic*) dixi, stenon interon appellatur, quod latine dicunt ieiunum -um (*v. l. 30*). 399 si stentinus reversabit se, per quem solent iumenta adsellari. VINDIC. gyn. p. 440^l (*v. p. 5, 71*). 441^p (*v. p. 5, 71*). *v. et p. 6, 56.* *pl.:* VARRO Men. 290 *sunt* sensus portae, venae hydragogiae, clovaca -i (*v. p. 6, 1*). VINDIC. epit. alt. 30 ab *ano* ... omnes -i incipiunt. *v. et p. 6, 62.*

fem. (*forma vulgaris; v. Heraeus, Kl. Schr. p. 131 [ad* PETRON. *p. 9, 1], qui de voce 'partes' sim. omissa per ellipsin cogitat; aliter Löfstedt, Peregr. Aeth. p. 136*): 1 *sg.:* CHIRON 214 VINDIC. gyn. p. 441^p. ORIBAS. syn. 5, 47 La p. 83 tit. ventris et -e cognitio. ISID. orig. 4, 7, 37 (*l. v.*). GLOSS. III 601, 39 sentines (*gen.*). *v. et p. 7, 19. 9, 12.*

2 *pl.* (GLOSS. stentinae ἔντερα): a *in corpore animan-*

[van Nes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tium: ***α** in universum:* PETRON. 76, 11 -as meas noverat, tantum quod mihi non dixerat, quid pridie cenaveram (*v. p. 8, 79*). FIRM. math. 5, 6, 2 -as (-a *l. v.*). CHIRON 703 si ... stentinae prodierint et pertusae erunt. PS. APVL. herb. 103 l. 9. VINDIC. gyn. p. 440g venas que -as vel ventrem tegent et calefaciunt (441c. 441d [*v. p. 5, 61*]. *cf. p. 7, 77*). epit. alt. 19 -e[s] repletantur. 22. 24 omnes -e iunguntur adipibus. PS. THEOD. PRISC. simpl. med. 83 omnium istentinarum tumorem. DIOSC. 2, 47 p. 196, 1. 196, 14 morsum -arum (196, 22. 2, 102 p. 219, 15 [*v. p. 5, 64*]). 2, 86 p. 213, 4 dolores -arum (ORIBAS. syn. 1, 26, 8 Aa p. 80, 14 Mo. ISID. orig. 4, 6, 14). 2, 90 p. 214, 28 lenticula ... -as ledet. 2, 108 p. 221, 14 reumatismus -arum (5, 15 p. 173, 9). 4, 173 p. 87, 5. 5, 9 p. 171, 1 -as (-am *P*) et ventrem inflat. 5, 37 p. 182, 8 vulnera ... -arum. 5, 120 p. 218, 2 (*gr. 5, 95, 3 τὰ ἐντός*). ORIBAS. syn. 1, 19, 3 La p. 65, 17 Mo. ulcera ... -arum (1, 19, 8 La p. 66, 17 ulcera et inflammationes -arum. *al.*). Aa p. 65, 18 in summitate -arum tonicarum. 1, 19, 8 Aa p. 67, 8 strophos ... -arum. 1, 19, 9 La p. 67, 11 loca -arum (*al.*). 2 add. p. 143, 38 -arum patientia. p. 147, 1 reuma ventris et -arum (-orum *l. v.*). 9, 12 La p. 295 rasura -arum. *al.* PRISC. gramm. II 213, 1 (*bd*). TAB. devot. Minturn. (CIL X 8249) 10 *dis inferis* com⟨m⟩e⟨n⟩do il⟨l⟩ius ... pulmones, itestinas, vetre *eqs.* (*cf. p. 7, 1sqq.*). GLOSS.L IV Plac. M 14 (*GP*). GLOSS. III 86, 11. 176, 51 (*v. p. 5, 73*). 599, 41 (*v. p. 5, 73*). 602, 15 (*v. p. 5, 74*). V 83, 17 (*l. v.*). *v. et p. 6, 34.*
***β** discernuntur genera* -arum: VINDIC. epit. alt. 23 -as ..., que stercora egeruntur. *ibid.* -as ieiunas (24. *cf. p. 8, 30*). 24 late -e.
b *e corpore exemptae, quae farciantur:* APIC. exc. 149 ⟨ha⟩edi -as bene purgatas imples piper *eqs.* (*v. et p. 8, 63*).

CAPVT ALTERVM

adiectivum *(per ellipsin subst. p. 10, 51): i. qui (quod) pertinet ad interiores partes corporis sim., strictius ad interanea, quae dicuntur -a, et inde sensu dilatato fere i. qui (quod) intus est:*

I *sensu strictiore:* **A** *de malis* ([*mali sede l. 38, causis l. 74*]. *inde contrarie p. 10, 35*): **1** *proprie, in corpore animantium* (*v. etiam l. 50*): SEN. nat. 4, 13, 6 -um malum et luxu corrupta praecordia (*cf. p. 10, 11*). COLVM. 7, 10, 8 -um tumorem. 12, 32 ad omnia -a vitia. ITIN. Alex. 38 aestu -o caloris. CHIRON 225 vulnerum -orum (COD. Iust. 6, 58, 14, 5 iniuriam res in se continet plerisque quasi vulnus -um incognitum). ORIBAS. syn. 9, 12 La p. 297 in ... locis -is (*gr. 9, 12, 3 ἐν τοῖς κατὰ γαστέρα τόποις καὶ τὰ ἔντερα*). 9, 15 La p. 298 ulcera -a (*gr. 9, 15, 1 δυσεντερίαν. cf. l. 48*). 9, 40 add. Aa p. 347 clunum et -arum partium inter umbilicum et pubetenus.

2 *in imag. vel translate* (*ad corporis similitudinem spectantur vel res publica vel aliae societates* [*e. g. domus p. 10, 2. 30*]. GLOSS.L II Abav. IN 332 -um intimum, domesticum. Philox. IN 684 ἐμφύλιον. *al.* GLOSS. conprovincialis): **a** *exempla selecta, quibus vis imaginis demonstratur:* LIV. 32, 21, 27 -o et haerente in ipsis visceribus ... bello (*cf.* PAVL. PELL. 393 hoste -o subito in sua viscera verso). AMM. 21, 16, 15 -is ulceribus (*cf. l. 40*) rei publicae (*syn. antea:* pugnis civilibus, *opp.* externis bellis). *vice versa a motu civili refertur imago ad statum corporis:* LIV. 2, 32, 12 quam -a corporis seditio similis esset irae plebis in patres. IVST. 23, 2, 4 *Agathocles aeger* velut -o singulorum membrorum bello inpugnabatur.

b *locutiones certae:* **α** bellum -um (SYNON. Cic. p. 417, 4 B. bellum civile, -um, domesticum. DIFF. ed. Beck p. 45, 21 civile bellum ex civibus constat, domesticum ex domesticis nostris. -um ex parentibus [*argutius quam rectius*]. GLOSS.L II Abav. BE 15 bellum -um civile[m] vel domesticum vel castrense[m]. *al.* II Philox. BE 12 πόλεμος μεταξὺ[ς] συγγενῶν. GLOSS. II 411, 58 πόλεμος ἐμφύλιος): *v. vol. II 1850, 66sqq.; adde locos notabiliores:* LIV. 42, 5, 10. 42, 13, 8. 42, 40, 7. 45, 11, 5. FIRM. math. 8, 6, 6 -a ac domestica bella. IVST. 3, 4, 2. AMBROSIAST. in Rom. 9, 16 p. 137A (*inter David filiumque eius; opp.* externum). AMBR. in psalm. 118 serm. 15, 18, 1 necessitudinum -a bella. NOVELL. Iust. 36 pr. *inde locutionis notio transfertur ad id bellum, quod fit in animo, sc. inter virtutes et vitia, veritatem et falsum* (*l. 72. definitur:* VEREC. in cant. 1, 4 *bella* aut ... externa sunt aut civilia aut -a; ... -a ... sunt, quae intra nos in nostris cordibus excitantur [*seq.* spiritalia ... bella]): HIER. epist. 66, 12, 2 facile abicitur, quod haeret extrinsecus; -um bellum periculosius est. AVG. civ. 19, 4 p. 358, 27 D. c. Iul. 6, 17, 51 p. 853 -o quodam bello tanquam cum hoste (*sc. carnis concupiscentia*) confligere. 6, 18, 57 p. 856 *cum malis* non quiescunt -a bella sanctorum. CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 35, 8 -um bellum pelle ab animo (*seq.* veritatem falso ... non posse misceri).

***β** similes iuncturae selectae:* aerumna: AMM. 29, 2, 21. arma: LIV. 4, 9, 2 (*opp.* bella externa). causa: SYMM. or. 1, 18 inter duas causas, hinc -am (hicstentinam *cod. Bob.* [*v. p. 5, 69*]; *vix recte Seeck, praef. p. VIII*), inde finitimam (*antea:* a caede barbarica in facinus civile). OROS. hist. 5, 18, 1 -is causis sociale bellum ... commovit Italia. caedes: LIV. 39, 8, 8. 42, 5, 5 (*opp.* externis). certamen: AMM. 26, 7, 7. clades: AVR. VICT. Caes. 39, 48 AMM. 21, 5, 1 OROS. hist. 5, 17, 1. 6, 3, 3 IORD. Rom. 356. coniuratio: LIV. 39, 8, 1 annus ... consules ab exercitu bellorumque et provinciarum cura ad -ae coniurationis vindictam avertit. discordia: *v. vol. V 1, 1340, 67. adde:* IVST. 20, 5, 7 (*syn.* domi dissensiones). 28, 3, 7 (*opp.* externis ... bellis). dissensio: SVET. Galba 7, 1 provinciam et -a dissensione et barbarorum tumultu inquietam. dolor: SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 2 *de obitu Tulliae* (*fere i. q. domesticus* [*v. p. 9, 43*], *seq. dolor de patria sim.*). facinus: CVRT. 6, 7, 1 (*opp.* externa vi). fraus: LIV. 25, 15, 11 fraudis -ae et hostium insidiarum ignarus. 25, 24, 10. CVRT. 9, 6, 24 ab -a fraude et domesticorum insidiis (*opp.* belli ... discrimen). AMM. 29, 1, 4 (*opp.* externorum). gladius: PS. CYPR. singul. cler. 18 p. 193, 7 -um gladium sibi ipse supposuit, qui locum habitationis suae adversarii ingressibus reseravit. hostis (*v. et p. 9, 47*): SEN. suas. 6, 5 domi nostro sanguini -us hostis incubat. incommodum: LIV. 4, 52, 8 (*opp.* externi). latrocinium: CIC. p. red. in sen. 19 (*antea:* domesticum ... hostem). malum: CIC. Verr. II 1, 39 occultum -um ac domesticum malum. leg. agr. 1, 26 (*syn.* inclusum, domesticum; *opp.* externum). epist. 11, 25, 2. ad Brut. 1, 10, 1 (*syn.* domesticis; *opp.* externis. LIV. 2, 45, 5). LIV. 3, 15, 7 (*opp.* externum). VAL. MAX. 2, 4, 4 (*syn.* domestici; *opp.* bellicis). PLIN. paneg. 34, 2 excidisti -um malum *delatorum* (*antea:* ut ... castris, ita ... pacem foro reddidisti). IVST. 5, 3, 9. OROS. hist. 4, 6, 2 vernaculum atque -um. *cf. p. 9, 34.* motus: LIV. 34, 27, 3 ne quid -i motus oreretur. AMM. 21, 13, 7. obsidio: PANEG. 12, 8, 2. odium: LIV. 2, 23, 1 civitas secum ipsa discors -o inter patres plebemque flagrabat odio. periculum: AMM. 29, 1, 17. SVLP. SEV. chron. 1, 1, 3 ecclesiarum. pernicies: CIC. Catil. 1, 5. AMM. 30, 4, 1 (*opp.* externorum). OROS. hist. 2, 5, 5 (*seq.* clandestina). pestis: QVINT. inst. 12, 7, 3. proditio: LIV. 25, 23, 1. 34, 27, 7. proelium: HIER. epist. 54, 15, 3 (*syn.* domestica pugna). MARCELL. chron. II p. 94, 494, 1 IORD. Rom. 281. 369 (*antea:* civilia bella). *inde per imag.* (*cf. p. 9, 63*) *de lege discordante:* COD. Iust. 1, 17, 2 pr. sanctionem ... -is proeliis vacillantem ... in unam reducere consonantiam. rabies: LIV. 3, 66, 4 occaecatos lupos (*i. Romanos*) -a rabie. scelus: CIC. epist. 5, 2, 1 (*v. p. 5, 62. antea:* domesticis insidiis). LIV. 1, 48, 9 *in Servi familia* (*v. p. 9, 43*). TAC. ann. 16, 23, 2 ut ⟨versis⟩ ad externa rumoribus -um scelus obscuraretur. seditio: LIV. 5, 12, 7. 34, 25, 6 ad externum terrorem -a ... seditio accessit. FRONTIN. strat. 3, 6, 7. *cf. p. 9, 50.* tumultus: RHET. Her. 4, 28, 38 (*syn.* domesticos). LIV. 4, 11, 3. OROS. hist. 2, 12, 4 (*opp.* externos).
nota ad ex. locutionis q. c. discordia -a (*v. p. 9, 82*) *iungi sensu contrario* concordia -a (*v. p. 9, 33*): LIV. 3, 65, 7 cura pacis concordiae quoque -ae causa fuit (*antea:* discordias civiles).

B *de rebus qualibuscumque:* **1** *technice:* opus -um (*deest* opus *l. 51*), *i. quod intra domum fit a fabro lignario certi generis, qui vocatur intestinarius* (*e. g. plutea, coronae, epistylia, lacunaria, valvarum paginae* [*excepta sc. omni suppellectile eisque ornamentis ligneis, quae loco moveri possunt*]; *v. Daremb.-S. III 567. Blümner, Technol. II 321sqq. et Privataltertümer p. 67. Marquardt-Mau p. 720*): VARRO rust. 3, 1, 10 villam ... opere tectorio et -o ac pavimentis nobilibus lithostrotis spectandam. VITR. 2, 9, 7 *ima abies* eiecto torulo ... ad -a opera comparatur. 2, 9, 17 materies *larigna* ... prolixa, tractabilis ad -um opus non minus quam sappinea. 4, 4, 1 intercolumnia ..., quae erunt inter antas et columnas, pluteis marmoreis sive ex -o opere factis intercludantur ita uti fores habeant. 5, 2, 2 praecingendi sunt parietes medii coronis ex -o opere aut albario. 6, 3, 2 *fistulae* redundantes restagnant et -um (*v. l. 39*) et parietes ... corrumpunt. 6, 3, 9 epistylia et coronas aut ex -o (*v. p. 5, 61*) opere aut albario. 6, 7, 3 porticus ... peristyliorum albariis et tectoriis et ex -o opere lacunariis ornatas. PLIN. nat. 16, 195 fabrorum ⟨in⟩ -a opera medulla (*sc. laricis, abietis, pini*) sectilis (*Theophr. h. pl. 5, 1, 9 πρὸς τὰς ἐργασίας*). 16, 225 *abies* valvarum paginis et ad quaecumque libeat -a opera aptissima sive Graeco sive Campano sive Siculo fabricae artis genere. PALLAD. 12, 15, 2 castanea ... perdurat in agris et tectis et operibus ceteris -is. CIL VIII 26518, 5 exornavit ⟨op⟩us intestin⟨um⟩. *v. et p. 6, 71sq.*

2 *in universum:* ARNOB. nat. 3, 10 p. 118, 22 deas fetas ... -i ponderis morositate cunctari. PS. DIOSC. herb. fem. 47 l. 5 *colocyntidis fructus* -a mollities (*gr. 4, 176, 1 ἐντεριώνη*). MARCELL. chron. II p. 90, 472, 1 Vesuvius ... -is ignibus aestuans exusta evomuit viscera.

II *sensu laxiore (evanida notione corporis sim. interiores sui partes intra se continentis), fere i. q. internus:* **A** *sensu mere locali: de mari: i. q. interius* (*opp.* externum [*i. Oceanus*] *l. 69*): AGENN. grom. p. 22, 29 Europam a Libya Gallicum Tyr⟨r⟩enum Egeum, hoc est -um, mare dividit. FLOR. epit. 4, 2, 76 mare et -um et externum. ORIENT. carm. app. 4, 27 -i fossa media gurgitis (*opp.* Oceane). *aliter de imo maris loco:* TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 8 ut *mare rubrum* funditus proscissum ... sicco populum pede -o itinere transmitteret.

B *indicatur ratio, qua quis (alqd.) afficitur, sc. ex se ipso (opp. vi extrinsecus veniente [cf. l. 78] sim.), imprimis de animo (opp. res corporis l. 83. de re inanima p. 11, 1):* CIC. ac. 2, 48 ut si qui tremerent et exalbescerent vel ipsi per se motu mentis aliquo vel obiecta terribili re extrinsecus, nihil ut esset, qui distingueretur tremor ille et pallor, neque ut quicquam interesset ⟨inter⟩ -um et oblatum. LVCR. 2, 290 ne mens (*Lambinus,* res *codd.*) ipsa necessum -um habeat (*opp.* externa). CYPR. zel. 7 p. 423, 23 cogitationibus et sensibus suis adhibere tortores qui se -is cruciatibus lacerent. GAVDENT. serm. praef. 40 G. inter ... corporis cruciatus et -os dolores opprobrii coniugalis. CONC.S I 5 p. 116, 20 -um arcanumque oculum mentis (*gr. I 1, 7 p. 33, 16 ἔσω καὶ κεκρυμ-*

[van Nes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

μένον). *sim.* (*v. p. 10, 76*): TERT. anim. 52, 4 *navigia* nullis depugnata turbinibus ... -o repente perculsu ... desidunt. *inde notione secundaria fere i. q. proprius, suus* (*syn.* domesticus *l. 10. opp.* extraneus *l. 8*): ARNOB. nat. 1, 20 p. 14, 14 ut -is vulneribus concitati in ultionem consurgatis. p. 14, 20 defendant *dii* se ipsi atque ... -as exserant ... virtutes. 1, 36 p. 23, 20 *Venus* -i decoris publicatrix. 2, 33 p. 75, 1 fieri ... vos deos vestro fiditis -oque conatu. 6, 2 p. 214, 23 -is pollentes *dii* bonis (*opp.* extraneis adminiculis). 6, 10 p. 221, 29 *ventorum simulacra* hominum formae sunt bucinarum animantes tortus -is et domesticis flatibus. 7, 43 p. 276, 22 -is periculis. PS. ASCON. Verr. p. 237, 8 valet hoc proverbium (*sc. 'Aspendii citharistae', dictum de eis qui 'intus canebant'*) et in eos qui multum -is suis commodis consulunt.

deriv.: ex(s)tentinare, intestinale, intestinarius. *cf.* intestanea, exintesterare. *van Nes.*

*intexo, -uī, -xtum, -ere. *ab* in *et* texere. *de formis: coni. praes.*: -eat *v. p. 13, 23.* *perf.*: -xeris (*fut. ex.*) *v. l. 54.* -xit: VVLG. II par. 3, 14 (*A, corr. m. 2*). NOT. Tir. 80. 26 -xtum. *de notione*: GLOSS.L I Ansil. IN 1859 -xtus plumatus (*spectat ad Verg. Aen. 5, 252, per falsam interpr.*). 1861 -unt impingunt. *de usu: p. p. p. pro adi.*: *v. l. 76.* *legitur inde a* RHET. Her., CIC., CAES., VERG., OV., LIV. *per totam latinitatem.* [*it.* intessere. *R.*]

[*variat in codd. c.*: *simpl.*: PLIN. nat. 10, 96 (extexens *l. v.*). AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 6, 2 VVLG. II par. 3, 14 PELAG. in Eph. 6, 14. extexere: *v. l. 23.* intertexere: PLIN. nat. 2, 30. innectere: AMBR. fug. saec. 1, 1 p. 163, 12. inserere: PLIN. nat. 35, 62. integere: APVL. met. 11, 4, 1. *e coni.*: APVL. met. 11, 16, 7 (*Oudendorp*; ingestas *trad.*). *vix recte del. p. 12, 54; fortasse recte p. 12, 52.*]

I *c. vi praep. q. e. 'inter'*: *fere i. q. intertexere*: A *proprie et corporaliter*: 1 *de telis* (*adhibitis filis vilioribus [c. g. laneis vel sericis] pro stamine, pro subtemine filis insignioribus [aureis, fucatis sim.]; v. Blümner, Technol. I p. 153 sqq.*): a *c. obi.* (*subi. in struct. pass.*): α *obi. est ornamentum sim., quod -endo additur* (*saepius acced. dat. vel praep.* in *c. abl.*): ① *animantis imago* (*adposito nomine, ut vid., l. 43*): VERG. georg. 3, 25 purpurea -xti tollant aulaea Britanni (PROB. *ad l.* figuram aulaeis -unt. *cf.* VVLG. II par. 3, 14 *velo* cherubim). Aen. 5, 252 *in chlamyde* -xtus ... puer ... iaculo cervos cursuque fatigat (*cf.* STAT. Theb. 5, 726 umeris [*i. chlamydibus*] amborum -xtus Iason. CLAVD. 28, 166 palla tegit ... umeros, curruque paterno -xtus Phaëthon ... incendit amictus. *per enallagen*: SIL. 15, 426 puerum rapiebat ... aquila, -xto librata volatu [*sc. in laena*]). EPIST. imp. Grat. (Auson. 419, 53 p. 366, 342 P.) *palmata*, in qua divus Constantius ... -xtus est (*cf.* AVSON. 419, 54 p. 366, 348 P. Constantius in argumento vestis -itur). *in imag.*: CIRIS 21 te magno -ens, si fas est dicere, peplo (*aliter p. 13, 11*).

② *res*: *-cre: aurum*: OV. met. 3, 556 pictis -xtum vestibus aurum (6, 166. VITR. 7, 8, 4 in veste. CVRT. 9, 7, 12 lineae vestes -xto auro purpuraque distinctae. PLIN. nat. 8, 196. *cf.* 33, 63 Attalicis *aurum* ... -itur). GELL. 2, 6, 20 *densitas* auri in squamarum speciem *tunicae* -xti (*spectat ad Verg. Aen. 10, 314.* APVL. met. 2, 2, 4 aurum in gemmis et in tunicis, ibi infiexum, hic -xtum). *colores sim.*: CVRT. 3, 3, 17 purpureae tunicae medium album -xtum erat. PLIN. nat. 8, 196 colores diversos picturae -ere (*aliter infra l. 84*). VLP. dig. 10, 4, 7, 2 si ... purpuram vestimento -eris (*v. l. 17*; -ueris *codd. dett.*). APVL. met. 11, 4, 1 per -xtam (*v. l. 27*) *pallae* extremitatem (*i. clavum*) ... stellae dispersae coruscabant. INST. Iust. 2, 1, 26 si ... alienam purpuram quis -uit suo vestimento. *in imag.*: PETRON. 118, 5 *curandum, ut* sententiae ... -xto vestibus (versibus *plerique codd.*) colore niteant (*cf. 118, 2* controversiam sententiolis ... pictam. *v. et p. 13, 15*). *notas sim.*: OV. met. 6, 577 *Philomela* purpureas ... notas filis -uit albis. PLIN. nat. 13, 73 vestibus litteras -ere. 35, 62 in palliorum tesseris -xtum nomen (*de re v. Franz ad l.*). BOETH. cons. 1, 1, 4 W. *vestium* in extremo margine Π Graecum, in supremo vero Θ legebatur -xtum. PALLAD. hist. mon. I 19 p. 296C *in cucullis* signa de purpura fecit -i (*gr. p. 90, 3 B.* ἐντίθεσθαι). *in imag.*: AMBR. in Luc. 10, 118 Iohannes *vestimento Christi* quasi quasdam -it sententias ...; nonne tibi videtur -xtum illud 'in principio erat verbum *eqs.*' (*cf. p. 14, 28*).

β *subi.* (*c. p. p. pass.; struct. act. non occurrit*) *est tela sim.* ([*v. et p. 14, 12*], *ea res, quae -endo additur, indicatur per abl. instr.*): ① *in universum*: RHET. Her. 4, 47, 60 cum chlamyde purpurea variis [corporis] coloribus -xta. VVLG. Iudith 10, 19 *conopeum*, quod erat ex purpura et auro et smaragdo et lapidibus pretiosis (*v. p. 12, 18*) -xtum. DON. de com. 8, 8 aulaea ... in scaena -xta sternuntur. GREG. TVR. Franc. 4, 40 p. 173, 1 Armeni cum magno Syrici (*i. Serici*) -xti pondere venerunt. vit. patr. 8, 8 p. 698, 14 facietergium dependentibus villis -xtum. *in imag.*: AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 15, 3 stola ... bonis -xta mandatis. 22, 4 veteris ... hominis vestimentum vitiis erroris -xtum. ② *specialiter*: -xtus auro: SEN. dial. 11, 11, 2 purpuram -xtam auro. SIL. 10, 571 chlamydem. SVET. Nero 50 stragulis albis. FRONTO p. 225, 13 v. d. H. (= p. 237 N.) vestem (p. 226, 7 [= p. 238 N.]. APVL. met. 4, 8, 2 vestis ... sericae et -xtae filis aureis [AMBR. Nab. 1, 3 sericae vestes et auro -xta velamina. *cf. p. 12, 1*]). HIER. epist. 64, 18, 4 quod ... colores (*i. pannus coloratus*) auro -xti sunt. COD. Theod. 10, 21, 1 (= Iust. 11, 9, 1) auratas ac sericas (*v. p. 11, 83*) paragaudas auro -xtas.

γ *structura audaciore*: CLAVD. 22, 229 *Hispania dea* -xta micantem veste Tagum (*i. aurum e Tago flumine quaesitum*).

b *absolute*: TERT. cult. fem. 1, 1, 3 si ... Tyrii tinguerent et Phryges insuerent et Babylonii -rent.

2 *laxius, de aliis rebus corporeis*: a *conectuntur imparia*: α *alqd. alicui rei, in aliqua re* (*toto corpore: l. 10. inter alqd.: l. 22. non indicatur cui vel ubi: l. 13. 15. 17. 28*): CIC. nat. deor. 2, 138 *venae et arteriae* crebrae multaeque toto corpore -xtae (PHYSIOGN. 53 venae clarae et enormes -xtae cervici [*cf. Adamant. 2, 21 p. 367, 7* περὶ τῷ τραχήλῳ πεπλεγμένα]). CIRIS 502 mollis (membris *l. v.*) varios -ens pluma colores ... vestivit tegmine corpus. SEN. nat. 7, 30, 2 ignes (*i. cometas*) ... -xtos mundo (BVC. Eins. 1, 30 divina potestas, quae genuit mundum septemque -uit orbis artificis zonas). CARM. de Sod. 103 globos confuso -ere caelo (*cf. et p. 13, 60*). HEGES. 5, 52, 2 -xtis castellum custodiis circumvallarunt. HIER. epist. 64, 16, 2 -xti ei *panno* (*i. parti vestis sacrae*) duodecim lapides (*cf.* SERM. Corp. Vind. 21 p. 331, 22 in ... monili ... sacerdos nomina filiorum Israel opere gemmario -xta gestabat). PAVL. NOL. epist. 23, 30 p. 187, 5 abietes ... magnis ratibus -xtae (*cf. p. 13, 47*). VITA Caes. Arel. 2, 19 plagas ... recentes inter illas, *quas ante acceperat*, -xtas. *in imag.*: PLIN. epist. 7, 9, 6 nova velut membra peracto corpori -ere (*sc. de opere retractando ac rescribendo. sic de scriptis*: PRVD. perist. 9, 77 pangere puncta libet sulcisque -ere sulcos). PRVD. perist. 4, 23 diadema *martyrum* ..., -it cui Fructuosus sutile vinclum. AVG. epist. 93, 23 p. 468, 25 quaslibet quisque ansas et uncos adversus simplicitatem veritatis -at.

β *alqd. (aliquem) aliqua re* (*c. acc. graeco l. 32. 38*): VERG. ecl. 2, 49 casiā atque aliis -ens suavibus herbis mollia luteola pingit vaccinia calthā (*cf.* CLAVD. rapt. Pros. 2, 129 lilia fuscis -it violis [*abl.: an dat., v. supra l. 8, contra Verg.?*]). SIL. 13, 109 latera -xtus stellatis axibus agger (*de re v. Lemaire ad l.*). ITALA Iob 10, 11 (Ambr. bon. mort. 3, 12 p. 713, 13) corium et carnem me induisti, ossibus et nervis -uisti (ἐνεῖρας, *Vulg.* compegisti. TERT. carn. 5 l. 33 carnem ... nervis -xtam. AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 6, 2 etsi ... corpus ossibus -atur et nervis). HIL. trin. 6, 12 p. 166A lampas papyro eodem -xta. CLAVD. 8, 606 *Liber* Erythraeis -xtus nebrida gemmis. LAVRENT. Chan. p. 123D margaritis -xta corona (*aliter p. 13, 74*). *per comparationem*: AMBR. Noe 7, 18 p. 426, 15 supercilia, quae pretiosorum monilium specie velut -xta gemmis (*i. oculis*) refulgent. CASSIOD. in psalm. 135 div. p. 968C propheta ..., qui ... totus velut coeleste canistrum decoris repetitionibus quasi aureis regulis videatur -xtus. *in imag.*: CYPR. GALL. gen. 105 *anguis* sua vipereis -ens verba venenis.

γ *c. acc. dupl.*: IORD. Get. 12, 75 Danubius suscipiens flumina in modum spinae, quem (*pro fem.* [*Werner, Lat. Iord. p. 31*]) costas ut cratem -unt (*de struct. v. Kalén, Stud. Iord. p. 116 sqq.*).

b *conectuntur paria; fere i. q. solide contexere*: α *ea, quae sibi invicem inseruntur* (*fere c. obi. effectus [praeter l. 57. 62]. nonnulla exempla propius accedunt ad not. debilitatam [p. 13, 70]*): CAES. Gall. 2, 33, 2 scutis ex cortice factis aut viminibus -xtis (contextis *Nitsche*), quae ... pellibus induxerant. LVCAN. 5, 517 domus ... iunco cannaque -xta (intecta *Francken*) palustri (*cf. p. 14, 2*). PELAG. in Eph. 6, 14 sicut lorica multis circulis vel armillis -itur ([*v. p. 11, 24*]. ALC. AVIT. carm. 5, 508 -it creber sibimet quas circulus haerens). DRAC. laud. dei 1, 187 frondibus -xtis ramorum murus opacus stringitur. *in imag.*: GREG. M. moral. 28, 19 p. 459B *Christus quasi lapis angularis* hanc in semet ipso fidei fabricam ... discordiae studio scissam arte caritatis -uit. ORIG. in Matth. ser. 125 p. 261, 22 in spinea ... corona suscepit spinas peccatorum nostrorum -xtas *Christus* in capite suo. β *ea, quae pari ordine componuntur* (*notione interplicandi fere evanida*): CALP. ecl. 3, 26 calamos -ere cera. HEGES. 3, 3, 4 p. 188, 19 clipeos -rent, ut murali vice (*sc. testudine facta, aliter l. 52*) ... sese ... defensarent.

B *translate et incorporaliter*: 1 *in universum* (*de hominibus v. l. 73. 77. 81*): a *alqd. (aliquem) alicui* (*dat. suppl. l. 71*): SEN. epist. 107, 10 operis *dei* ... cursum, cui, quidquid patiemur, -xtum est. AMBR. fug. saec. 1, 1 p. 163, 12 cogitationes, quae ... mentem ... ad saecularia revocant, mundana inserunt, voluptaria ingerunt, inlecebrosa -unt (*v. p. 11, 26*). HEGES. 1, 35, 5 unam *turrim* Drusion vocavit, ut Drusi nomen ... insignibus sui operibus -ret (*cf. p. 11, 62*). AVG. civ. 12, 4 p. 516, 31 D. *nos* parti eius *ordinis* pro condicione nostrae mortalitatis -xti. 22, 4 p. 610, 4 vim ... inditam corporibus humanis et quodam modo -xtam. gen. ad litt. 4, 33 p. 133, 8 rationes *generationis* incorporaliter corporeis rebus -xtae. MEROB. poet. 29 *Gisericus* arsit ... Latios ... parentes adnumerare sibi sociamque -ere prolem (*sc. in desponsatione filii sui et Valentiniani filiae*). CASSIOD. in psalm. praef. p. 9A obscuritas, quae variis est -xta personis. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 2 p. 351C *deus* duplicis compositionis ei (*i. homini*) causas -uit, terreno spirituale commiscens (*gr. aliter*).

b *alqd. aliqua re*: CARM. laud. dom. 77 annum placuit *deo* variis -ere formis. ZENO 2, 61 *Iudaeis* nihil aliud de veteri sacramento quam inanibus -xta suspiriis fabula remansit. MART. CAP. 6, 716 om-

[*Händel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nia schemata (*i. demonstrationes geometricae*) quinque partibus communibus -untur.

2 *specialiter: de dictis, cogitatis, scriptis:* a *c. not. artificiose inserendi quasi in telam (de hominibus v. l. 10 sqq. de carminum figuratorum versibus -xtis v. l. 17)*: CIC. de orat. 2, 68 ut *quaedam ad philosophiam pertinentia* in causa prudenter possit -ere. orat. 65 *sophistae* a re discedunt, -unt fabulas (*sed cf. p. 14, 22*). part. 12 cum parva magnis, simplicia coniunctis, obscura dilucidis, laeta tristibus, incredibilia probabilibus -imus (*cf.* TERT. nat. 1, 7, 2 falsa veris). Att. 13, 12, 3 ut Varronem nusquam possem -ere (*cf.* 13, 22, 1 te ... ἀσμεναίτατα -ui. CIRIS 39 te ... naturae rerum magnis -ere chartis [*aliter p. 11, 45*]. PANEG. in Mess. 5 haud tua praeter te chartis -ere quisquam facta queat). LIV. 7, 2, 11 ridicula -xta versibus (*cf.* SEN. epist. 94, 27 *praecepta* carmini). PETRON. 118, 1 ut quisque ... sensum ... teneriorem verborum ambitu -uit. TERT. adv. Marc. 4, 6 p. 432, 19 *Marcion* contraria quaeque sententiae suae erasit, ... quasi ab adsertoribus ... -xta. OPT. PORF. carm. 3, 17 -xta (*v. p. 14, 38*) ... parili sub tramite Musa ([*i. versu*]. *v. l. 5. cf.* 3, 28 mirum metris -ere carmen. 9 v. 9, 19—16, 19 [*in versu intexto*] reddat ut -xtus Musarum carmine versus). RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 75, 17 *logicen* non tam separari quam inseri ceteris convenit et -i. LEX Visig. 7, 5, 7 ut, dum de una causa fit convenientia, *generalem constitutionem* callide per scripturam -eat (*v. p. 11, 17*). *al.*

b *sensu dilatato*: TERT. adv. Marc. 3, 1 p. 377, 18 quod ... primo libello -ui. COD. Iust. 10, 11, 2 pr. (*a. 238*) actorum lectio, quae precibus -xta sunt. LAMPR. Diad. 7, 2 quam epistolam priusquam -am, libet versus inserere (*syn.*). VOPISC. Aurelian. 3, 1 ne multa et frivola pr⟨o⟩oemiis ... -am. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 7 p. 589^{A} exempla ... Flacci sui et Tullii vel Maronis. 2, 9 p. 591^{A} deus non irridetur nec syllogismi apud eum de Alexandri commentariis -untur. apol. Orig. praef. 18 p. 544^{A} audivimus ... illud ab eo frequenter -i. hist. 2, 17, 24 (*gr.* καταλαβών). 4, 15, 46 in eadem epistula continebatur etiam de aliis ... martyribus -xta narratio (*om. gr.*). 5, 18, 12 haec ... Apollonius ad confutandos eos ... constanter -uit (*om. gr.*). 6, 44, 1. AVG. civ. 15, 1 p. 58, 6 D. disputationes, quae pluribus -endae sint voluminibus. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 3, 11 omnia clare atque aperte secundum nostras propositiones satisfactioni suae ... -uit (*gr. I 1, 7 p. 156, 11* ἐνέθηκεν). p. 25, 26 verba in libro suo (*al.*).

II *c. vi praep. q. e. 'super' vel 'ad'*: A *obi. (subi. in struct. pass.) est id, quod vestitur, obtegitur, ornatur*: 1 *fere i. q. circumplicare (sc. ramis vel sertis)*: VERG. ecl. 5, 31 foliis lentas -ere mollibus hastas. georg. 2, 221 *terra* laetis -et (-it *P*) vitibus ulmos. Aen. 7, 488 -ens ... cornua sertis (STAT. Theb. 4, 449 caeruleis -it cornua sertis). OV. met. 4, 365 ut ... solent hederae longos -ere truncos. LAVS Pis. 31 victrices -unt limina palmae.

2 *fere i. q. obducere vel vestire*: VERG. Aen. 2, 16 *Danai* equum ... aedificant sectaque -unt abiete costas (*aliter [an recte?]* SERV. *ad l.* -unt ut '... texamus robore naves' [*Aen. 11, 326*]). 6, 216 *pyra*, cui frondibus atris -unt latera. 10, 785 *hasta* per orbem aere cavum triplici, per linea terga tribusque transiit -xtum tauris opus (*cf.* PROB. Verg. georg. 1, 233 clipeus ... Achillis quinque orbibus -xtus fuit). OV. met. 15, 372 solent ... frondes -ere filis ... tineae (*cf. l. 56*). VITR. 7, 3, 3 cameris dispositis et -xtis. PLIN. nat. 2, 30 caelestibus ... -entibus mundum intextuque (-toque, -tumque *vv. ll.*) concretis (*cf.* AMBR. hex. 4, 6, 27 p. 133, 24 quanti stellarum globi axem caeli videantur -ere). 11, 65 cum praevaluere *aranei*, ut -ant *apium alvos* (MIN. FEL. 24, 1 [= 22, 6 W.] araneae faciem eius [*i. dei*] -unt. SOL. 27, 53 aedem). APVL. met. 1, 16, 4 restim, qua erat *grabatulus* -xtus, ... expedire (*cf.* VVLG. prov. 7, 16 -ui funibus lectulum meum [τέτακα]). AMBR. hex. 1, 8, 28 p. 27, 15 caelum ipsum -xtum nubibus (4, 7, 30 p. 135, 12. off. 3, 17, 100 p. 173^{B} [*aliter p. 12, 16*]). HEGES. 3, 5, 2 nemus -xtum cupressis crebris (4, 1, 2. *cf.* 3, 6, 3 olea vestitus ager aut vitibus -xtus aut palmis insignitus). B *subi. (c. p. perf. pass.) est id, quod aliquam rem vel ornat vel tegit*: CE 465 A, 10 floribus -xtis refovent simulacra deorum (*an i. q. inter se in coronam nexis?* [*p. 12, 49*]). *audacius, i. q. illinere*: TERT. nat. 1, 12, 8 plasta (*sc. in creatione hominis*) ... lignum crucis in primo statuit ...; huic ... velut statumini argilla desuper -xta paulatim membra complet.

III *c. vi praep. debilitata, plane i. q. texere (c. obi. effectūs [absol. p. 14, 3. 18]. nota abundantiam locutionis p. 14, 6 sq.)*: A *res corporales (incorp. imagine corporalium pellucente p. 14, 9 sqq.)*: 1 *in universum*: PLIN. nat. 10, 96 acanthyllis *nidum* ... ex lino -ens. APVL. met. 11, 4, 3 soleae palmae victricis foliis -xtae. 11, 13, 2 *corona*, quae rosis amoenis -xta fulgurabat ([*vix ad p. 12, 39*]. PS. PHILO antiq. 40, 6 flores coronae, quam -uit nutrix mea. PAVL. NOL. epist. 13, 28 beata *mulier*, ... cuius caput ... ambit ... corona gemmarum, nec alienis -xta floribus, sed domesticis corusca luminibus. *v. et p. 14, 6*). ITALA Baruch 5, 8 (Iren. 5, 35, 1) umbracula ... -uerunt silvae et omne lignum boni odoris (ἐσκίασαν, *Vulg.* obumbraverunt). CYPR. epist. 55, 28 p. 646, 23 carinam praevalidis et electis roboribus -e. AMBR. obit. Theod. 47 de *clavo crucis Christi Helena* ... diadema -uit. PHILIPP. in Iob 40 p. 788^{A} quemadmodum ex pluribus particulis subtegminis funis -itur (*v. et p. 14, 16*). CLAVD. carm. min. 25, 2 vitibus -xti ... antri (SIDON. epist. 2, 9, 8 antro in hemisphaerii formam corylis flexibilibus -xto. *cf.* CASSIOD. var. 8, 33, 3 de amoenis frondibus -xtas subito momentaneas domos [*aliter p. 12, 54*]). AVG. in epist. Ioh. 10, 5 p. 2057$^{med.}$ finivi tunicam -endo. DIOSC. 2, 44 *aranei*, qui album opus -ent (*gr. 2, 63* κατασκευάζον). LAVRENT. eleem. p. 110^{B} apes ... cerarum cellas -unt. *per comparat.*: RVFIN. hist. 5, 1, 36 per diversas species martyrii eorum velut coronam quandam variis floribus compositam ... -ens (*gr.* πλέξαντες). *in imag.*: OPTAT. 4, 9 p. 116, 15 *v. vol. V 2, 1023, 14.* AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 23, 1 qui mandata aedificant et legem -unt. RVFIN. Orig. in Rom. 4, 8 p. 989^{B} sepem dissensionis -it (*syn.* texuimus). MAR. VICTOR aleth. 2, 268 sublustri -xta corusco linea ... intermicat umbrae. VEREC. in cant. 5, 5 singuli diversorum actuum telam -imus (*syn.* texunt. *ibid.* telas ergo omnes -unt). 2 *peculiariter de monachis funes (cf. et p. 13, 83) sim. perficientibus*: CASSIAN. conl. 18, 15, 3 quas *plectas* de palmarum foliis solebat -ere (VITAE patr. 3, 195 p. 802^{C} sublatis foliis funiculum illis -ere ostendit). PALLAD. hist. mon. I 1 p. 253^{A} -bat funem quendam ex arbore dactylorum (10 p. 285^{A}. *cf.* 2 p. 260^{B} vimen. 19 p. 298^{C} sportellas. *ubique gr.* πλέκειν). 10 p. 285^{A} male ... -uisti (*sic absol.*: DIONYS. EXIG. vita Pachom. 47 p. 266^{C} alio modo abbas Theodorus -it [*syn.* texere]).

B *res incorporales, sc. quae vel dicuntur vel excogitantur*: AMBR. Tob. 6, 23 *faeneratores* -unt fabulas (*aliter p. 13, 7*). HEGES. 2, 9, 1 p. 148, 8 causas ... belli -ere (*syn. ibid. p. 147, 1* bellum subtexere). 5, 7, 1 p. 307, 10 si Iudaei dolos -ant, fraudes instruant.

deriv.: intextio, intextus (-ū).

intextio, -ōnis *f.* *ab* intexere. *i. q. vel actio intexendi vel potius res intexta (in imag.)*: AMBR. in Luc. 10, 118 Marcus tamquam purpurae fulgore contentus sine ulla -e (intentione *l. v.*) verborum (*sc. in veste Christi, cf. p. 11, 66*). GREG. M. moral. 33, 33 p. 694^{D} quid ... signatur per linteum sindonis nisi subtilis -o sanctae praedicationis?

1. intextus, -a, -um *v. s.* intexo.

2. intextus, (-a, -um). *i. q. non textus.* GLOSS.^{L} III Abstr. IN 262 infabricatus. GLOSS. ἀνύφαντος.

3. intextus, *abl.* -ū *m.* *ab* intexere. PROB. app. gramm. IV 193, 17 nomina appellativa generis masculini, quae ablativo casu numeri singularis u littera terminantur: ... -u. [*var. lect.*: OPT. PORF. 3, 17 -u (intexta *l. v.*, *recte, ut vid.* [*v. p. 13, 17*]).

i. q. actio intexendi (sc. in tela): IVL. VAL. 2, 1 insigniri vestis -u purpurae coeperat. *fere i. q. ea res, quae intexendo efficitur*: PLIN. nat. 2, 30 *v. p. 13, 54.* FVLG. myth. 1 praef. p. 6, 19 arborei beneficium umbraculi ..., quo me erranti foliorum -u Phoebi torridis defensaret optutibus (*cf. p. 12, 57. 13, 78*). *Händel.*

inthronismus, -ī *m.* *gr.* ἐνθρονισμός, *cf. lat.* inthronizare. *i. q. actus inthronizandi, ponendi alqm. in sede episcopali*: LIBERAT. 16 Conc.^{S} II 5 p. 125, 22 ut Petrum ... sacerdotio privaret ... et auctores -i Petri puniret. 19 Conc.^{S} II 5 p. 133, 22 expositio ..., quae ab eo (*i. Severo*) dicta est in -o (*cf. gr. Euagr. 4, 4 p. 154, 25* ἐν ταῖς ... ἐνθρονιστικαῖς συλλαβαῖς).

inthronistica, -ōrum *n.* *gr.* ἐνθρονιστικά (*cf. syn.* ἐνθρονιαστικά *l. 53*). *scrib.* -tr- *semper.* *i. quod episcopus pro inthronismo solvere debet*: NOVELL. Iust. 123, 3 episcopos ... dare pro -is ... solidos c (*gr.* ὑπὲρ ἐνθρονιαστικῶν. *sic ibid. sexies, cf. adn. cr.*).

inthronizātio, (-ōnis) *f.* *ab* inthronizare. *i. q. inthronismus*: CONC.^{S} II 3, 3 p. 58, 17 -o celebrata est (*gr. II 1, 3 p. 49, 22* ὁ ἐνθρονισμός).

****inthronizo**, -āvī, -ātum, -āre. *gr.* ἐνθρονίζειν. *scribitur* -tr-: CASSIOD. hist. 12, 8, 3 (*pars codd.; sic et* 12, 8, 6. 12, 10, 5. 12, 10, 7). GLOSS. GLOSS. V 571, 12 -o, in trono constituo. 620, 26 -tus introductus. *gr. semper resp.* ἐνθρονίζειν (*paulo aliter l. 68*). *legitur inde a s. VI* (EPIST. pontif. *l. 64 sqq., quae fertur esse a. 235/36, genuina non est*). *v. et Funck, ALL 3, 1886, 438. Du Cange s. v.*

i. q. ponere in sede episcopali (nota iuxta pos. ordinare *e. g. l. 72. cf. l. 69)*: EPIST. pontif. 90 Mansi 1, 764^{C} (*spuria*) ab aliis translatus et -tus est *episcopus*. 1, 765^{B} -antur propter communem utilitatem in aliis civitatibus. CONC.^{S} II 3, 3 p. 37, 2 archiepiscopus ... advenit ..., ut domnum Stephanum -ret ... episcopum (*gr. II 1, 3 p. 30, 1* εἰς τὸν ἐνθρονισμὸν τοῦ ... ἐπισκόπου). p. 55, 21. 57, 22. II 5 p. 13, 35 iste ... differri non sinens ordinationem ... repente semet ipsum -vit ..., episcopus sine impositione manus existens. *al.* CASSIOD. hist. 12, 8, 6 Romanae civitatis episcopus iussit eum -ari in Corintho mitropoli (*gr. Socr. 7, 36*). *al.* LIBERAT. 14 Conc.^{S} II 5 p. 123, 33 ordinatus ... Proterius praesentibus ... episcopis ... -atur; -to autem eo divisio ... populi facta est. *saepe.*

deriv.: inthronizatio; *cf.* inthronismus, inthronistica. *Hi.*

(intibāceus), intubāceus, -a, -um. *ab* intubus. *i. q. intibi similis*: PLIN. nat. 27, 106 herba ... foliis longis -is.

****intibus, intubus**, -ī *m.*, **intibum**, intubum, -ī *n.* intuba, -ae *f.*: PLIN. VAL. 5, 13$^{ex.}$ si dederis malvas ... aut -as. 5, 16$^{in.}$ cibos dabis ... holera -as et lactucas. *al.* GLOSS. *cf. et p. 15, 84. 16, 1. 14.* *de etym.*: [*cf. aramaice q. d. (syriace)* ḥiddab (*statu determ. syr.* ḥeddba) > *ḥindab. *Spitaler.*] *cf. Bauer apud Walde-Hofmann I p. 712. certe nec e gr.* (*falso* ISID. orig. 17, 10, 12 intubus graecum nomen est. et -us, quod intus sit tobus [*T, i.* tofus, *sic D*], *nam voces*

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

q. s. ἴντυβος [*inde a Galeno*], ἔντυβος [*Ps. Diosc. Vind. 3, 64 p. 75, 11. al., sed saepius* ἰν-. *Geop. 12, 1, 7. 8; s. X*], ἐντύβιον [GLOSS. *l. 45*] *e lat. derivatae sunt et apud Graecos genuino herba nomine* σέρις *vocatur. v. et vocem apud Graecos sub forma lat. scriptam l. 7. 15. 17*) *nec ex aegypt.* (*Lokotsch 2124*).

de scriptura: **-tib-** (EDICT. imp. Diocl. III/IV 6, 3 intiba [*gr.* ἴντουβοι, *item* 6, 4]. VERG. georg. 1, 120 [*AMPR; v. l. 59*]. 4, 120 [*FMP: v. l. 61*]. NOT. Tir. 104, 30 intibus) *et* **-tub-** (*litt. gr. v. l. 4*) *promiscue in codd.* **-tiv-**: GLOSS. V 504, 47 intiva cicoria ⟨e⟩scar⟨i⟩ola. **-tyb-**: *de* PALLAD. *cf. Svennung, Unters. Pallad. p. 125* (*in codd. opt. trad.* -tib- *vel* -tub-: 1, 30, 1. 4, 9, 5. 5, 3, 5. 11, 11, 1). *ap.* CAEL. AVR. *ab edd. scribitur* (*nisi* acut. 2, 37, 211 -tub-). **-tyv-**: ORIBAS. syn. 4, 3 p. 7[in.] intyva (*Aa*, -tub- *La*). 4, 14 p. 16[in.] sanguinem generat ... intyva (*Aa*, -tub- *La; gr. 4, 14, 20* ἴντυβοι). *scribitur litt. gr.*: Ps. DIOSC. Vind. 2, 132 p. 204, 16 Ῥωμαῖοι ἴντουβουμ ([ἰντυ- *l. v.*]. *sic* 3, 64 p. 75, 11. 3, 101 p. 112, 14 [ἐντι-, ἐντυ- *l. v.*]. 3, 121 p. 131, 12 [ἰντι- *l. v.*]. *cf.* 4, 33 p. 194, 17 οἱ δὲ ἴντουβουμ). *v. et l. 1 bis. 2. 7.*

de genere: NON. p. 208, 32 -a generis neutri Vergilius (georg. 4, 120 *v. l. 61*). p. 209, 1 masculini Lucilius (193. 1076 *v. l. 74. 77*) ... Pomponius (Atell. 127 *v. l. 79*). CHAR. gramm. p. 127, 26 B. intiba neutro genere Vergilius (georg. 1, 120 *v. l. 59*) ..., sed et masculino genere frequenter a veteribus (*v.* LVCIL. *l. 74*, MACER *l. 62*) dictum est, nam Lucilius *eqs.* DIOM. gramm. I 327, 2 nominum genera numero saepe plurali mutantur et sunt anomala, masculina in neutrum, ut hic -us ..., sed haec -a ... dumtaxat neutro (SCHOL. Verg. Bern. georg. 3, 526 hic -us et haec -a). PHOC. gramm. V 426, 19 in singulari numero generis feminini, in plurali neutri, ... haec -us (*cf. p. 16, 7*), haec -a.

de formis: nom. pl. masc. -i: CELS. 4, 16, 2 COLVM. 9, 4, 5 (*v. l. 66, an gen.?*). SCRIB. LARG. 104 PLIN. nat. 19, 129. 131. 20, 73 MARCELL. med. 20, 26. *nom. sg. neutr.* -um: PLIN. nat. 19, 123. 129 MARCELL. med. 27, 29.

de notione: CHIRON 357 p. 109, 18 eliotropium ..., quod nos -um (-em *cod.*) agrestem appellamus ([552 p. 179, 4]. Ps. APVL. herb. 49, 11 alii -um silvaticum [*om.* β γ]. Ps. DIOSC. herb. fem. 35 [34] eliotropios ... alii cichorium vocant, Romani -um sylvaticum. ISID. orig. 17, 9, 37 GLOSS.). DIOSC. 2, 116 de seris idest intubo (*cf. gr. Diosc. 2, 132 p. 203, 11 sqq.* Ps. DIOSC. Vind. 2, 132 p. 204, 16 σέρις ἥμερος. GLOSS. *v. et p. 16, 4. 39*). *praeterea herba q. e.* -um *ap.* Ps. DIOSC. Vind. *appellatur*: 3, 64 p. 75, 11 ἱεράκιον. 3, 121 p. 131, 12 κόνυζα. 3, 101 p. 112, 14 λυχνὶς ἀγρία. 4, 33 p. 194, 17 σιδηρῖτις. *cf. et p. 16, 20.* GLOSS. III 538, 5 c⟨i⟩corion idest -a agreste (*al. v. et l. 9. 36. 60. 70, p. 16, 36*). 611, 47 entabium (*i.* ἐντύβιον), idest berbina (*i.* verbena) vel -o silvatico. V 552, 51 -a quae vulgo ⟨e⟩scariola vocatur (*al. v. et l. 9*). GLOSS.[L] II Philox. IN 711 p. 203 -us ... ἐντύβιον.

legitur inde a LVCIL., POMPON. Atell., VERG. [*cf. it.* endivia, *francog.* endive, *hisp.* endibia, *port.* endivia. *R.*]

significatur genus herbae, cuius una species (*gr.* σέρις ἀγρία, '*cichorium intybus*' *L.*) *notae vilioris est; appellatur herba*: agrestis (*l. 34. 42. p. 16, 5. 25*), erratica (*l. 69 sq. p. 16, 21*), non sata (*l. 68*), rustica (*l. 81. p. 16, 26*). silvatica (*l. 35. 43 sq. p. 16, 22*), silvestris (*l. 67. cf. p. 16, 39*), vulgaris. *v. et l. 79. cf. Olck, RE III 2540, 29 sqq.* *species altera* (*gr.* σέρις ἥμερος, '*cichorium endiva*' *L.; francog.* chicorée, endive) *pluris aestimatur; herba designatur*: bona, hortensis, hortina, sativa (-*um hortinum* DIOSC. 2, 116 [*cf. l. 37*] *in duas species dividit, v. gr. Diosc. 2, 132 p. 204, 2* τῆς κηπευτῆς [*sc.* σέριδος] ... διττὸν εἶδος). *cf. Olck, RE III 2541, 1 sqq.* *epitheta ambarum herbarum saepius confundi videntur.*

A *de herbarum natura sim.*: VERG. georg. 1, 120 amaris -a fibris *agro* officiunt (SERV. *ad l.* -a dicit cichorea, quorum radices multae et tenues ambiunt segetes et necant). 4, 120 canerem ... quo ... modo potis gauderent -a rivis. MACER carm. frg. 12 ⌊quales aget⌋ -us herbas (⌊ ⌋ *Keil*; quale seges, quales reges *vel* reget *trad.*). COLVM. 2, 17, 1 alias *herbas* sic vellamus, ut -a. 9, 4, 5 notae vilioris innumerabiles nascuntur herbae ..., quae favorum ceras exuberant, ut vulgares lapsanae, nec his pretiosior armoracia, rapistrique holus, et -i (*v. l. 29 sq.*) silvestris ac nigri papaveris flores. PLIN. nat. 19, 123 nascuntur ... etiam non sata mentastrum, nepete, -um. 19, 126 folii ... longi et angusti -is similes (22, 91 condrion ... folia habet -i). 19, 129 erraticum -um, quod in Aegypto cichorium vocant (21, 88). 19, 131 umore omnia hortensia gaudent et stercore, praecipue lactucae et magis -i. 26, 84 anthyllis ... radice -i (SERV. georg. 1, 120 *v. l. 60*). *al.*

B *de usu*: **1** *adhibetur pro cibo* (*v. et p. 16, 11*): **a** *hominum*: **α** *pro cibo rustico, vili*: LVCIL. 193 -us ... pedibus praetensus (*Non. p. 209, 2*; proserpit, perserpsit *Char. gramm. p. 128, 4 B.*) equinis (*cf. Char. ad l.: Lucilius* deridens rusticam cenam enumeratis multis herbis). 1076 pulmentaria (*sc. paupercula*), ⌊ut -us⌋ (⌊ ⌋ *Non. p. 209, 4*; utentibus *Non. p. 137, 27*) aut aliqua⟨e⟩ (*Onions, v. app. cr.*) id genus herba. POMPON. Atell. 127 rustici edunt libenter tristis atros -os. MORET. 84 OV. met. 8, 666. PORPH. Hor. carm. 1, 31, 16 'cichorea' -a rustica. **β** *in universum*: COLVM. 12, 9, 3 simili ratione -um ... qua lactucam condire oportet. EDICT. Diocl. III/IV 6, 3 intiba optima (*gr.* ἴντουβοι πρωτεῖοι). 6, 4 sequentia (*gr.* ἴντου⟨β⟩οι δεύτεροι). APIC. 3, 18[tit.] -a (-ae *V*) et lactucae. 3, 18, 1 -a ex liquamine ... ⟨co⟩medere. *ibid.* pro lactucis vero hieme -a (-e *EV*) ex embammate vel melle *eqs. al.*

b *bestiarum* (*cf. et l. 9*): COLVM. 8, 14, 2 *ad anserum pabulum seratur* praecipue genus -i, quod σέριν Graeci appellant (8, 14, 8 concisis -is ... saturetur. PALLAD. 1, 30, 1 agrestia -a, lactuculas seremus alimento). 9, 1, 8 farraginis et holerum feri (*malit Schneider secundum Columellae usum, qui genere neutro uti soleat*; ferae *codd. et Josephson; cf. p. 15, 27*) -i lactucaeque semina *leporibus obiciantur*.

2 *in arte med.*: *herba est aut hominum bestiarumve medicamentum* (*quod caules* [*thyrsus*], *folium, semen, sucus praebent. unguentum, cataplasma v. l. 22. 30. 31*) *aut cibus aegroto conveniens* (*e. g. l. 19. 29. 34. 37. cf. et p. 14, 79 sq.*): CELS. 2, 22, 2 acria sunt ... omnia acida ..., item ... -us (3, 22, 11). 2, 24, 2 ex oleribus -us (-a *P*), lactuca *sumitur*. 2, 27 refrigerant holera, quorum crudi caules adsumuntur, ut -us. 4, 12, 10 adiecto ... -i suco (5, 28, 15[E]. PLIN. nat. 20, 73 -i ... non extra remedia sunt: sucus eorum *eqs.* MARCELL. med. 1, 92 -i contusi. *al.* SORAN. p. 104, 13. *al.*). COLVM. 10, 111 torpenti grata palato -iba (*SA μ*, -uba *recc.*). SCRIB. LARG. 104 apala ova proderunt et -i cocti vel crudi ex aceto. PLIN. nat. 1, 20, 29 *medicinae ex iis quae in horto seruntur*: -o quae ambubaia. 20, 65 *lactucae* dantur ... cum -o erratico (22, 144). GARG. MART. cur. boum 9 pecoribus scabiem discutias, -um silvaticum conteris et perunguis. med. 12 sativis -is ... styptica ... natura est, ideo stomacho adcommodata sunt. CHIRON 140 p. 44, 9 medicamentum: ... -um (*Heraeus*, unam *cod.*) agrestem (*al.*). 446 p. 138, 8 huic ... cibum dare debebis magis -os. 834 p. 255, 8 pastillum ad venenum, qui morsi sunt. -um rusticum (MARCELL. med. 8, 139). MARCELL. med. 20, 26 edulia ... prosunt haec: -i lactucae ... brassicae (27, 28 -a, mala Cydonia). 20, 105 -a decocta in cibo sumpta aut eorum aqua pota stomachum purgat. 27, 29 extra cutem imponenda haec: ... -um. *al.* carm. 36 rafanos ac longis -a fibris. THEOD. PRISC. eup. faen. 73 p. 77, 10 cataplasmatibus ... ex ... -orum foliis (CAEL. AVR. chron. 3, 2, 34). log. 75 p. 177, 16 semen -orum cum aqua calida ... adhibuerunt. *al.* CAEL. AVR. acut. 2, 37, 211 -a, plantaginem, asparagos (*sc. pro cibo des. cf.* chron. 2, 7, 107 -i thyrsum, aceto praetinctum. *al.*). 4, 3, 66 decoctio ex plantagine aut ... -o, quod cicorion Graeci vocant. *al.* CASS. FEL. 22 p. 39, 6. ANTHIM. 51 p. 21, 4 -a ... bona sunt et cruda et elixa et sanis et infirmis. ORIBAS. syn. 4, 3 Aa p. 7[in.] *media inter ea quae extenuant vel impingant* olera silvestres, -a et his similia ([*gr. 4, 3 p. 126, 6* λαχάνων ἀγρίων ἢ σέρις, *v. q. seq.*]. *cf.* 4, 15 Aa p. 17[p. med.] media sunt inter cacocymon et eucymon -a et lactuca [*gr. 4, 15, 13 p. 132, 20* ἴντυβοι]). *al.*

deriv.: intubaceus. *I. Kapp.*

intĭca *v. s.* entheca *vol. V 2, 612, 37.* *Hi.*

intimātē *v. p. 20, 12.*

intimātio, -ōnis *f.* *ab* intimare. GLOSS. II 296, 60 ἐμφάνεια.

1 *fere i. q. actus insinuandi*: CHALC. comm. 200 *Plato* has leges ait ... animis esse intimatas causamque -is ostendit. MART. CAP. 4 v. 423 inflexa ... -o. 9, 897 doctae -is. *apud ICT*[os]: NOVELL. Theod. 24, 3 ut ... -o ... penitus *non* prosit (*syn.* insinuationi; *sc. ad principem, cf. p. 18, 14*). COD. Iust. 6, 23, 23 (*a. 524*) defensores ecclesiarum, quos turpissimum -is genus inrepserat (*sc. in testamentis intimandis. syn. 1, 3, 40* insinuandi ultimas deficientium voluntates). 9, 40, 1, 1 *si reus absens intra annum* reversus post -em suam (*i. postquam magistratui insinuavit se praesentem esse*) fuerit defunctus.

2 *fere i. q. res insinuata*: AVIEN. ora 74 ut aperta ... tibimet -o ... laboris sit mei.

intimātor, -ōris *m.* *ab* intimare. *is, qui intimat* (*c. notione suadendi*): CAPITOL. Pert. 10, 9 quia *Pertinax* eum (*i. Laetum*) velut stultum -em nonnullarum rerum reprehendebat.

intimātus, -a, -um *v. p. 17, 14. cf. et p. 20, 15.* *Händel.*

intimē *v. s.* interior. [**intimeo**, -uī, -ēre *v. p. 17, 22.*]

? **intimidē** *adv.* *ab* in *et* timide. *non nisi compar., fere i. q. fidentius*: AMM. 26, 6, 17 *Procopio potestatis usurpatori* -ius incedenti nec resistebat populus nec favebat (timidius *ed. Castelli, Gelenius, Heraeus*; inter medios *Petschenig; alii alia*).

intimido, -āvī, -āre. *ab* in *et* timidus. *scrib.* -tem-: VITA Anton. 9 p. 26, 8. *gr. resp.* ἐκφοβεῖν (*praeter l. 78. 80*). *v. et Du Cange.*

1 *fere i. q. in terrorem conicere* (*sc. homines. absolute l. 72. 75. 77*): VITA Anton. 9 p. 26, 8 *ad daemonas*: cum multitudine temptatis -are me (*gr. p. 857 B. cf. Euagr. vita Anton. 8 p. 857* inferre terrores). 24 p. 38, 19 apparens ... taliter princeps daemoniorum -at (*restit. e gr. p. 877 C*, principes ... et timidant *trad.*). 24 p. 39, 20 *phantasiae daemonum* -ant homines et temptant (*gr. p. 880 C*). 28 p. 43, 9 qui potestatem habet, non ... cum turba -at, sed ... utitur potestate (*gr. p. 885 C*). 28 p. 43, 11 pueros (*gr. p. 888 A*). 28 p. 43, 18 daemones ..., quia nihil possunt, vel phantasmatibus -ant (*gr. p. 888 A*). 37 p. 49, 21 daemones ... augent phantasias, ut maxime illos -ent (*gr. p. 897 A* καταπτήξωσιν). PASS. Tarach. 8 noli solum sermonibus haec promittere volens -are servum dei (φοβερίσῃς).

2 *sensu presso, fere i. q. fascinare*: DAMIG. lapid. 34 *lapis galactites* non permittit eos (*i. infantes*) macerari, si quando -verit eos horrida mulier (*cf. antea*: adversus invidiam et fascinum resistit; qui eum portat, numquam fascinabitur).

[*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[Ps. Orig. tract. 17 p. 185, 11 alia est **intimitās** (*coni. Wilmart.* divinitas *trad.*) sanctorum, alia conversatio peccatorum.] *Hi.*

***intimo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* intimus. *scrib.*: -tem-: Clavd. Don. Aen. 11, 895 p. 542, 5 Lex Sal. 6, 1 add. 2. *al. cf. l. 21 sq.* -tum-: Conc. Carth. a. 416 Aug. epist. 175, 2 p. 655, 5 (*V ante ras., ut vid.*). *al.* *forma perf.* -uit (?): *v. infra l. 23.* *de notione*: Synon. Cic. p. 429, 12 B. inserit se . . . inmergit . . . inmiscet . . . insinuat. -at. applicat. Gloss.L III Abstr. in 255 commendavit. 256 indicat vel notum facit. IV Plac. p 21 pervulgatum (*v. adn. cr.*) . . . in omnium notitiam et totius vulgi -tum. Gloss. insinuat. significat. suggerere. Gloss.L II Philox. in 689 γνωρίσαι, ἐμφανίσαι, φανερῶσαι 690 παρέχετε. Gloss. παρεγγυῶ. *de usu: verbum transitivum (refl. l. 39. p. 18, 4. 79. 19, 18. cf. p. 19, 41), semel intransit. l. 41. p. p. p. fere pro adi. p. 19, 4. legitur inde ab* Apvl., Tert., Iren., Cypr.

[*variat in codd. c.*: aestimare: Heges. 1, 41, 6. *al.* continere: Firm. math. 5, 2, 16. explicare: Firm. math. 4, 19, 2. imitari (imitare): Pavl. Nol. epist. 16, 6 p. 119, 27 Ps. Avg. quaest. test. I 65, 1 p. 114, 14. *al. cf. l. 25.* immutare: Greg. M. epist. 8, 24 p. 26, 25. initiare: Firm. math. 6, 31, 37. insinuare: Firm. math. 8, 4, 1. *v. et p. 18, 44. al.* referre (*recte*): Lex Visig. 9, 3, 3 (relatum, revelatum *vv. ll.*). terminare: Veg. mulom. 2, 134, 1. *corrumpitur in*: intemptare: Novell. Marc. 1, 7. intimere: Cassiod. var. 5, 40, 2. *cf.* Hier. epist. 108, 21, 2 -uit (*K; cf. l. 6*). *e coni.*: Ps. Cypr. adv. Iud. 6 p. 139, 15 (*Hartel*, timerunt, petiverunt *trad.*). Vopisc. Tac. 12, 1 (*Salmasius*, imitandum, mirandum *trad.* [Prob. 4, 2; *Golisch*, imitari *trad. cf. et p. 19, 42*]). Firm. math. 6, 28, 2 (*Kroll*, extimemus *trad.*). Schol. Verg. Bern. ecl. 5 pr. (*Hagen*, intuendae sunt *trad.*). *suppl.*: Firm. math. 7, 1, 1 (*Kroll-Ziegler*, ostenderet, aperiret *Itali*).]

fere i. q. intimum facere; saepius vi superlat. plus minus evanida i. q. facere, ut alqs. (alqd.) intra se recipiat, insinuare:

I *spectantur corporalia (fere res, homo l. 39)*: A *transitive: fere i. q. inserere, indere (infundere l. 34 sqq. refl. i. q. irrepere l. 39)*: Tert. cult fem. 1, 5, 3 navis *non argenteis clavis* . . . contexitur: . . . nullus clavus argentum -at tabulis. Sol. 32, 16 dum *amnis* mari -atur ([-tas *l. v.*]. Amm. 22, 8, 40 Borysthenes . . . mari praeruptis undarum verticibus -atur. *cf.* Amm. 15, 4, 4 oceani gurgitibus). Chalc. comm. 55 doctrina . . . perhibet deum . . . intimis eius (*i. corporis humani*) inspirationem proprio flatu -asse. Avell. p. 56, 15 Claudianus *relegatus* . . . Romae sese dicitur -asse (*v. l. 32*). Cael. Avr. gyn. 1, 51 *in generando* semen puris . . . corporibus -are (*gr. aliter*).

B *intransitive: fere i. q. intrare*: Tert. scorp. 1 p. 146, 5 -at virus et properat in viscera (-atur *Reifferscheid, sed cf. Löfstedt, Spr. Tert. p. 20*).

II *spectat ad actum incorporalem (-antur fere res. deus p. 18, 4. 72 sq. 19, 41. homines l. 49. 52 sqq. 79. p. 18, 82. al.)*: A *sensu strictiore: i. q. facere, ut alqd. in interiora penetret, intus haereat (de commendatione, qua fit ut alqs. alicui cordi sit l. 52 sqq.)*: Apvl. mund. praef. p. 288 ut . . . immensitati *mundi* . . . cogitationum nostrarum nos pernicitas -ret (*gr. aliter*). Plat. 2, 5 *virtus* concordem sibi . . . eum facit, cui fuerit fideliter -ta. Tert. adv. Val. 17 p. 196, 21 *imago*, quam *Achamoth* . . . imbiberat et sibi -arat. Pavl. Nol. epist. 4, 1 p. 19, 1 caritas Christi. . . . te . . . per litteras tuas visceribus (*cf. l. 57*) meis -vit (*sic hominem commendando* [*v. l. 47*]: Rvric. epist. 2, 56 p. 437, 4 *amici*, qui eum *fratrem* beatitudini vestrae possint . . . plenius -are [*antea*: commendavit, insinuo]. Ennod. epist. 9, 33, 7 p. 258, 14 me deo nostro orationum suffragiis -ate. *al.*). Svlp. Sev. epist. app. 2, 11 p. 241, 12 *Christianis peccare non licet*, ut ecclesiae . . . possint visceribus -ari (*cf. l. 52*). Boeth. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 26, 8 cur . . . Aristoteles . . . de accidentibus dissereret, nisi haec in rebus -ta et quodammodo adunata vidisset? (*syn. antea*: in rebus . . . conglutinatae et quodammodo coniunctae atque compactae).

B *sensu laxiore: fere i. q. animo infigere, penitus cognitum facere (sc. verbis, scriptis sim.; fere hominibus aliis, sibi ipsi e. g. l. 84. p. 18, 10); inde sensu debilitato i. q. explicare, exponere, revelare, detegere, docere, describere, exprimere, narrare (imperare e. g. p. 18, 29. 20, 5. vertendo e graec. p. 19, 39) vel prorsus i. q. dicere*: 1 *in certis iuncturis (indicatur, qua alqd. [alqs.] recipiatur, saepius per dat., per praep. l. 74)*: animis: Chalc. comm. 200 leges . . . a . . . deo animis esse -tas (Ambrosiast. in II Cor. 3, 17 p. 288A non litteris . . . scriptam, sed per fidem animis -tam). auribus: Cypr. epist. 45, 2 p. 600, 18 quando . . . episcopatus tui ordinationem singulorum auribus -vimus. Firm. math. 7, 1, 3 veneranda commenta profanis vel inperitis auribus (*al.*). Maximin. c. Ambr. 125 publicis. Anon. Vales. 12, 62 dum per ordinem omnia filius . . . -asset in auribus (*v. adn. cr.*) regis (*al.*). Ps. Orig. tract. 16 p. 170, 14 visio . . . oculis ostenditur, verba auribus -antur. Max. Tavr. serm. 14 p. 559C saepe -tum est auribus vestris tam de scripturis divinis quam ex praedicationibus nostris primam in Adam fuisse peccandi culpam mentis illecebram. Ennod. opusc. 3, 85 p. 352, 19 *Epiphanius*, quem iam praevia opinio Gallorum auribus, quasi esset, -verat. *al. v. et p. 18, 22.* cognitioni: Hil. trin. 7, 2 p. 200B dei filium verae nativitatis subsistentem naturam cognitioni audientium -are. cordibus: Possid. vita Aug. 6 p. 38fin. omnium. Verec. in cant. 6, 1 caecis. Chrysost. ed. Froben III 824A haec verba sufficiunt suis cordibus volentibus -are (*gr. Migne 49, 382med.* τοῖς προσέχουσι, *cf. p. 17, 63 sq.*). mentibus: Ambrosiast. in I Tim. 4, 13 p. 475A docere *est* . . ., quando ea, quae latent, -amus mentibus audientium. Cassian. conl. 21, 36, 3. Verec. in cant. 6, 20 priusquam *Iesus* se mentibus mortalium -asset (*opp.* latebat). *al.* prudentiae: Firm. math. 5 pr. 2 omnia prudentiae tuae specialiter -antes. 5, 7, 1 hoc . . . iisdem prudentiae tuae commonitionibus -amus, ut *eqs.* Pavl. Nol. epist. 16, 6 p. 119, 27. *v. etiam l. 15.* sensibus: Tert. resurr. 40 p. 83, 14 *Paulus* sensibus . . . -andum dominum significavit. Diom. gramm. I 473, 9 quae . . . si quis profundis sensibus -arit ac sincera mentis intentione perspexerit (*v. p. 17, 63 sq.*). Victor. pasch. chron. I p. 684, 4. *v. et l. 19. al.*

2 *in sermone sollemniore, quo utuntur in iure et in scriptis, quae diriguntur ad auctoritates vel publicas vel eccl. (saepe accedit notio rite renuntiandi)*: a *appellantur magistratus, imperatores, episcopi sim.*: Synod. Hil. coll. antiar. p. 94, 14 ut prudentiae vestrae prioribus litteris -vimus (*cf. l. 5*). Symm. rel. 20, 1 cuius rei . . . prodecessor meus . . . perennitati vestrae rationem dicitur -asse. 24, 3 iudicium . . . officiorum magistro subditis exemplaribus gestorum -vi. 29, 2 causa . . . quam diviniis sensibus vestris fides gestorum plenius -bit (*al. cf. l. 8*). Cod. Theod. 1, 15, 2 relationes iudicum . . . tua sublimitas nobis celeriter -are debebit. 6, 27, 3, 1 (= 5 Kr.). 11, 16, 7. 11, 30, 66 nostris auribus (*al. cf. p. 17, 70*). 15, 5, 4 Delphorum . . . facultates . . . adtritas relatio tui culminis -vit. *al.* Avell. p. 134, 17 quae . . . episcopi rescriptis ad principem . . . propriis -arunt. p. 390, 12 (*syn.* suggerenda). Greg. M. epist. 9, 164 p. 163, 16 filius noster Theodosius . . . nobis noscitur -asse, Rustica . . . inlustris femina . . . Felicem . . . heredem instituisse (*de struct. mixta enuntiati et acc. c. inf. v. Norberg, Synt. Forsch. p. 263 sq.*). *al.*

b *in declarationibus iuris*: α *de promulgatione legum, constitutionum sim. (paulo aliter de lege roganda l. 35)*: Cod. Theod. 8, 5, 6 iussione nostra cunctis provincialibus -ta. 16, 8, 1 pr. (= Iust. 1, 9, 3) Iudaeis . . . volumus -ari, quod *eqs.* Cassiod. var. 9, 15, 11 quo facilius principis votum universorum mentibus innotescat, hoc senatui, hoc populis per praefectum urbis praecipimus -ari. Ios. antiq. 14, 19 p. 410p. in. placuit curiae vel populo ducibus -antibus (*gr. 14, 259* εἰσηγησαμένων). *al.*

β *de insinuatione, quae fit profitendo 'apud acta' sim. (ad rem v. Jörs-Kunkel, Röm.² Privatrecht p. 100. 247)*: Cod. Theod. 12, 1, 173 pr. (= Iust. 10, 22, 1 pr.) descriptiones . . . non sumant ante principium, quam apud acta provinciarum rectoribus -entur. Cod. Iust. 1, 2, 19 ut donationes . . ., licet minus in actis -tae sint, tamen valeant (*ibid.* super -andis donationibus. 4, 21, 17 pr. contractus venditionum vel permutationum vel donationum, quas -ari non est necessarium. 5, 16, 25 pr. actis [in actis *l. v.*]. 5, 16, 25, 1 [in actis insinuatae *l. v.*]. 8, 53, 30, 1 [*a. 459*] ei liceat donationem . . . apud quemcumque ex memoratis *magistratibus* voluerit -are [intimate *l. v.*; *syn. antea*: insinuentur, publicare]. *al.*). 2, 7, 23, 3 (*a. 506*) *confessionem* fisci patronis . . . sub actorum testificatione -ari (-are *l. v.*). 8, 47, 2, 1 (*a. 286*) adrogatio . . . valet apud praetorem vel praesidem -ta (-tam *l. v.*). 11, 48, 22, 2 si . . . conductionale instrumentum vel aliam chartulam, in qua subscripsit, -vit et inter acta deposuit sese colonum fuisse adscripticium.

γ *de renuntiatione, quae fieri debet in variis iuris negotiis*: Consvlt. 7, 8 quae partes iurgantium crediderint -anda. Symm. rel. 28, 6 quaesita et responsa partibus -antur (-retur *l. v.*). Ambr. off. 3, 10, 66 p. 164B vitia eorum, quae veneant. Cod. Theod. 2, 4, 1 pr. nisi ab universis . . . sollemni more lis fuerit -ta (*postea*: his . . . insinuari convenit et ab ipsis inferri litem). 4, 4, 3, 2 etiamsi iisdem *subscriptoribus* scripturae continentia non fuerit -ta. 4, 22, 2 (= 23, 2 pr. Kr.) neque vulgato rescripto neque adversario (*dat.*) sollemniter -to (-ta *l. v.*). Cod. Iust. 4, 1, 12, 4 d postquam fuerint ei *iudici* -ta gesta super iuramento subsecuta. 6, 23, 23 (*a. 524*) ne . . . mercedis quicquam . . . super -andis isdem elogiis audeant adsequi (*cf. p. 16, 51*). 7, 62, 37, 3 consultationem . . . intra biennii tempus ei vel eis *iudicibus* -are. *al.*

3 *usu generali*: a *absolute*: Avg. civ. 16, 15 p. 149, 28D. sicut supra -tum est (Cassiod. Ios. antiq. 13, 16 p. 378fin. superius [*gr. 13, 256* δεδηλώκαμεν]. *al.*). epist. 108, 2 p. 613, 7 sicut mihi suis litteris -arunt nostri (Conc.S II 3, 3 p. 84, 30 [*gr. II 1, 3 p. 77, 8* ἐσήμανεν]. *al.*). Max. Tavr. (?) serm. 22 p. 577C pluries. *al.*

b *c. acc.* ([*nom. in struct. pass.*]. *dupl. l. 72 sq. 82. p. 19, 41. al. acc. c. inf. v. p. 19, 44. acced.: praep. v. p. 19, 55. enunt. v. p. 19, 84. 20, 6*): Iren. 4, 20, 8 *deus*, quem *prophetae* . . . hominibus videndum -bant (Hil. in psalm. 67, 21 p. 296, 4 cum nobis deum -ans, qui *eqs.*). Ps. Cypr. singul. cler. 16 p. 191, 9 hoc est . . . luciferum, quodcumque a deo fuerit -tum (Ivl. Val. 1, 31 p. 40, 22 evidentius [*om. gr.*]. *cf.* Chalc. comm. 254 per quietem . . . veris minimeque fallacibus visis. *al.* Hil. trin. 5, 11 p. 136A volens . . . lex, immo per legem deus, personam paterni nominis -are. 8, 4 p. 240A. Avg. serm. 6, 3, 4 p. 61in. incommutabilitas dei isto vocabulo se dignata est -are. *al.*). 17 p. 192, 4 hortamenta vitalia salubriter (*syn.* praebere). Capitol. Ver. 1, 1 scio plerosque ita vitam Marci ac Veri litteris . . . dedicasse, ut priorem Verum -andum legentibus darent. Treb. Gall. 16, 1 vita Gallieni . . . breviter a me litteris -ta (*cf. l. 68*). Ivl. Val. 1, 9 p. 18, 15 litteras tuas Aristoteli . . . -vimus ([*om. gr.*]. Epist. pontif. 212 Hil. coll.

[Händel-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

antiar. p. 90, 14 [*syn.* legisse, *opp.* subpressisse]. *cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 12, 3 p. 339^med. epistolas [*gr. 12, 137 παραθέμενοι*]). FIRM. math. 4, 1, 9 difficiliora . . . frequentius (*syn.* explicamus). 5, 3, 26 *homines* erunt . . . noti (*syn.*) omnibus et omnibus -ti (*v. p. 17, 14*). 5, 7, 1 specialiter. 6, 31, 37 *Thersites*, cuius . . . corporis formam . . . nobis Homerus carminibus -vit (*v. p. 17, 19*). 6, 40, 3 (*syn.* docili sermone enarravimus). 7, 16, 5 quia . . . paulo obscurius dictum est, hoc idem tibi rursus manifestius -bo (*al.*). *saepe.* CHALC. comm. 322 aperte dilucideque. *al.* HIL. coll. antiar. p. 154, 18 huius . . . -andae cunctis fidei . . . auctor (EPIST. pontif. 232 [ZntW. 35, 1936] p. 19, 7 plebibus. *al.*). in psalm. 55, 1 p. 162, 9 multa psalmi superscriptio comprehendit, quae praeter rerum gestarum notionem alterius intellegentiae -ant sensum (55, 2 p. 163, 8 spiritalem. CONC.^S I 5 p. 251, 25 haereticum . . . sensum nudum omnibus -are [*gr. I 1, 6 p. 107, 6 καταστῆσαι*]. *al.*). trin. 6, 15 p. 169^A ratio intellegentiae . . . *stultis* ab intellegente -ta non capitur. 6, 24 p. 176^A veritas . . . per hoc . . . -atur (AMBR. off. 3, 10, 66 p. 164^B [*syn.* aperienda]. IOH. MAXENT. Conc.^S IV 2 p. 16, 20 facile solet in disputationum semitis se . . . hilariter . . . veritas -are [*ad Vulg. sap. 6, 17* ostendit se]. CASSIOD. inst. 1, 16, 1 nobis pro captu ingenii parabolis. *al.*). *al.* EPIST. pontif. 216 Hil. coll. antiar. p. 166, 10 universa fideliter litteris. ZENO 1, 1, 2 per *legem* . . . dei voluntas populis -atur. AMM. 21, 11, 1 nuntius metuendus -atur. 28, 3, 8 ⟨ut⟩ *Arcani* . . . vicinarum gentium strepitus nostris ducibus -rent. CLAVD. DON. Aen. 10, 150 p. 311, 26 *Aeneas* personam suam ([*syn.* indicavit]. *audacius*: SCHOL. Verg. Bern. ecl. 8 pr. in hac ecloga personae duae veterum pastorum historialiter -andae sunt [*seq.*: allegorice . . . Alphesiboeus, qui et Vergilius, sub nomine Daphnidis Augustum insinuat]. 9 pr.). *al.* AMBR. Iob 1, 9, 29 p. 229, 21 secreta sapientiae, quae *Paulus* prohibitus est aliis -are (*syn.* loqui). *al.* PSALT. Cas. 31, 5 peccatum meum -vi (*ἐγνώρισα, Vulg.* cognitum tibi feci. *opp.* abscondidi). RVFIN. Clement. 10, 62 (*syn.* suggerebat [ENNOD. opusc. 5, 27 p. 400, 18]). *al.* AVG. civ. 15, 20 p. 103, 26 D. numerus (*syn.* insinuatur). 20, 3 p. 409, 26 *vanitati* -andae totum istum librum . . . *Salomon* deputavit. epist. 55, 21 p. 192, 6 aliquid per allegoricam significationem -tum plus *movet*, . . . quam si verbis propriis . . . diceretur (*syn. antea*: insinuantur). c. Parm. 1, 7, 12 p. 31, 11 philadelphia . . . per linguam graecam fraternam -at caritatem. *al.* VITA Hil. Arel. 16 l. 7 C. quis ita . . . terribiliter -vit incendium *gehennae*? (*syn.* monstravit, expressit, ante oculos inspicienda reduxit). CAEL. AVR. chron. 4, 9, 134 quia graecum est epigramma, et hoc versibus -bo. MAX. TAVR. serm. 34 p. 601^D (*syn.* enuntiare). VEREC. in cant. 9, 7 exitus domini ex Seir . . . mors dominici corporis -atur. 9, 8 Simegar . . ., qui se deum falso nomine volebat hominibus -ari (*Bulhart in schedis*, imitari *trad.*). *al. saepe.*

c *pendet acc. c. inf.* (*add. acc. pron. l. 45*): MAR. VICTORIN. gramm. VI 38, 23 illud . . . -andum est litteras quasdam . . . nunc produci . . . nunc corripi. FRG. Mur. 45 *Paulus* Romanis . . . ordinem scripturarum, sed et principium earum esse Christum -ans. VOPISC. Tac. 12, 1 (mirandum *l. v.*; *opp.* tacendum). ARNOB. nat. 5, 33 p. 204, 8 allegorico genere . . . scripta haec esse . . . unde est vobis cognitum vel unde -tum? AMBR. in psalm. 40, 38 p. 255, 28 unum . . . euangelium esse . . . -vimus (*syn.* edocere). HEGES. 1, 21, 1 p. 33, 19 palam . . . militibus (*gr. 1, 178 ἔλεγεν*). AVG. civ. 1, 26 p. 41, 24 D. deus iubet seque iubere sine ullis ambagibus -at. 16, 10 p. 139, 30 (*syn.* dicens). *v. et p. 17, 76 sqq. 18, 23. al.*

d *c. praep.* de (*aliter p. 17, 77. add. acc. pron. l. 56. 59*): SPART. Ael. 7, 3 quae de adoptionis paenitentia per auctores plurimos -ta sunt (HEGES. 1, 41, 6 [*gr. 1, 532 διέβαλλεν*]). AMBR. Tob. 14, 46 cum de aliis peccatis semel . . . *divina lex* praescripserit, de faenore saepius -vit. IORD. Get. 93 aliqua de . . . situ *urbis* breviter -are. GREG. TVR. Thom. p. 108, 13 de fide. *al.*

e *pendet enuntiatum*: *α oratio recta*: COMM. apol. 519 non quasi homo deus suspenditur, -at ante *Moyses* (*syn. 520* inquit).

β per pron. relativum: VOPISC. quatt. tyr. 15, 9 quae didiceram, -anda curavi (VEG. mulom. 2, 134, 1 studiose, quae . . . cognovimus, -amus [*v. p. 17, 21*]. CONC.^S II 3, 1 p. 113, 2 [*gr. II 1, 1 p. 131, 19 ἀπαγγεῖλαι, syn. II 2, 1 p. 8, 34* nuntiare]. *al.*). POSSID. vita Aug. 17 p. 47^extr. quidquid . . . dictum . . . fuerat, fideliter -vit (*al.*). *al.*

γ interrogatio obliqua: IVL. VAL. 2, 27 p. 94, 14 Dario, quem comprehenderit, Pasarges -tum venit (*Ps. Call. 2, 15, 8 εἶπε*). FIRM. math. 2, 23, 3 quod sit exagonum, et ante diximus (*syn.*) et nunc partiliter -amus. RVF. FEST. 3 quantum Roma profecerit, breviter -bo. VEG. mil. 3, 6 p. 76, 18 quemadmodum occurri ingruentibus *militibus* debeat, -etur. AVG. civ. 3, 17 p. 122, 4 D. quam misera fuerit illa respublica, . . . a Sallustio breviter -tum est. cons. euang. 2, 27, 61 p. 165, 15 cum . . . illa similitudo de aegrotis bene -et, quid *eqs.* (MART. CAP. 4, 343. *al.*). gen. ad litt. 9, 1 p. 268, 24 cur . . . dictum sit 'adhuc', . . . -vimus (*al.*). pecc. mer. 2, 21, 35 p. 107, 7 quanta sit *oboedientia* quamque sola sufficiat . . ., non potuit excellentius -ari, quam ut *eqs. saepe.*

δ per coniunctiones: ne: PS. AMBR. serm. Sess. 1, 4 p. 116^A *praeceptum*, quo crebris admonitionibus -atur, ne liber manibus desit. TRACT. Pelag. 4, 20, 1 p. 105 ne quid iniustitiae . . . agerent. quia: RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 188, 35 quia ecclesia nostra nec habet quodcumque *auri* nec habuit . . ., saepe me arbitror -asse. GREG. M. dial. 2, 27 p. 118, 11 M. *al.* quod (*praeced. acc. pron. p. 20, 2*): AVG. trin. 2, 1, 3 p. 846^med. ut . . . tantum, quod de patre sit *Christus*, -etur. GREG. M. dial. 3, 21 p. 188, 18 M. Eleutherius . . . mihi . . . hoc -are curavit, quod . . . puella . . . desiderio exarsit. *v. et p. 18, 32. al.* si: ENNOD. epist. 9, 14, 2 p. 239, 16 ut . . ., si dominus noster ad Liguriam venturus est, -are procures. *al.* ut (*c. notione verbi q. e. imperare [v. p. 17, 65]. acced. acc. pron. l. 7. 8*): SPART. Pesc. 7, 3 -vit, ut assessores . . . administrarent. AMBROSIAST. in II Cor. 12, 17 p. 333^C non illis hoc -arunt, ut . . . offerrent. CYPR. GALL. lev. 96 dominus haec -at . . ., ut *eqs. v. et p. 18, 6 sq. al.*

ε coni. nudus: COMM. instr. 2, 23, 17 neque . . . dico vel -o, neci te mittas (*v. adn. cr.*). *cf. et struct. mixtam p. 18, 27.*

? adv. **intimātē** (*non nisi comparat.*). *fere i. q. aperte, explicite*: VIRG. gramm. epit. 2 p. 8, 4 H. ut aliquid -ius (entimantius, entimatius *trad.*) aperiam. *an iungendum* aliquid -ius, *i. magis absconditum, ut esset pro adi.* intimatus, -a, -um *? at ista notio (cf. aliter p. 19, 4) a verbo intimare derivari vix potest (num respicit potius ad ipsum* intimus *quam ad* intimare *?).*

deriv.: intimatio, intimator. *Händel-Hi.*

intimōrātē *v. l. 24.*

1. intimōrātus, (-a, -um). *ab* in *et* timoratus. *i. qui sine timore est*: ITALA prov. 19, 23 (Vind.) timor . . . dei in vita⟨m⟩ est, -us autem morabitur in ⟨lo⟩cis, quos non concupiscit scientia (*ἄφοβος, syn. Itala [Sangerm. 15]* qui sine timore est, *Vulg. aliter*).

adv. **intimōrātē.** *i. q. sine timore*: IREN. 1, 6, 3 -e omnia, quae vetantur, hi, qui sunt ipsorum perfecti, operantur (*gr. ἀδεῶς*).

2. intimōrātus, (-a, -um). *ab* in (*praep.*) *et* timor, *cf. ἔμφοβος. i. q. exterritus*: ITALA act. 22, 9 (cod. e) qui . . . *cum Paulo* erant, lumen . . . viderunt et -i facti sunt (*gr. pars codd. ἔμφοβοι, syn. cod. gig.* timefacti sunt, *om. Vulg.*; *cf. Wordsworth-White ad l.*).

intimus *v. s.* interior. *Hi.*

intinctio, -ōnis *f.* *ab* inting(u)ere. *scrib.* -tict-: ISID. orig. 19, 10, 1 (*T*). *legitur inde a* TERT. [*variat in codd. c.*: iniectio: THEOD. PRISC. log. 117. instinctio: TERT. paenit. 6, 3 HIER. epist. 125, 1, 1. intentio: TERT. paenit. 6, 17. tinctio: HIER. epist. 125, 1, 1 COD. Iust. 11, 9 tit.]

i. q. actus intinguendi: **I** *generatim*: HIER. epist. 125, 1, 1 nec -e buccellae nec osculi gratia frangitur *Iudas* (*v. l. 33. 34*). ISID. orig. 19, 10, 1 -o ferri in aqua instrictura est (*v. l. 31*).

II *speciatim*: **A** *i. q. tinctura*: COD. Theod. 10, 21 (= Iust. 11, 9) tit. de -e (*v. l. 35*) sacri muricis (*gen. definit.*).

B *i. q. baptismus*: **1** *proprie*: TERT. paenit. 6, 3 vitium praesumptio -is importat (*v. l. 33*). 6, 19 si nemo domino debitus delinquere desinet nisi -e alligatus. 6, 20 optare -em, non praesumere oportet. 7, 10. 12, 5 post prima . . . -is dominicae munimenta esse adhuc in exomologesi secunda subsidia. *de baptismo Iohannis*: TERT. paenit. 2, 4 praeire -em paenitentiae iussit *deus*. *de baptismo sanguinis q. d.*: TERT. patient. 13, 7 occasionem secundae -is.

2 *translate: de conversione ad deum (quam baptismi sacramento antecedere oportet)*: TERT. paenit. 6, 17 abluimur . . ., quoniam iam corde loti sumus: haec enim prima audientis -o est (*v. l. 34*).

[**? intinctor,** -ōris *m.* *l. v. vix prob.*: TERT. bapt. 4, 1 spiritum . . . super aquas -em (instinctorem *T*) moratorum.]

intinctūra, -ae *f.* *ab* inting(u)ere. *i. q. intinctio, immersio*: FVLG. aet. mund. p. 136, 17 sicut his *gigantibus* -a (inst- *trad.*) cataclismi praerogat (pror- *l. v.*) scelus, ita pueris tinctura fontis diluit facinus.

1. intinctus, -a, -um *v. s.* inting(u)o.

2. intinctus, (-a, -um). *ab* in (*negat.*) *et* tinctus. GLOSS. II 215, 9 ἄβαφος -us (c *superscr.*).

3. intinctus, -ī *m. v. l. 73.*

4. intinctus, -ūs *m.* *ab* inting(u)ere. *fere i. q. liquamen, quo cibi intinguntur (sc. condiendi causa), embamma*: PLIN. nat. 15, 118 aprorum sapor commendatur, plerumque ad -us additis myrtis. 20, 65 addito dulci ad -um aceti. 20, 81 ex hoc -u sumendam *brassicam* (*antea*: ex aceto ac melle *eqs.*).

***inting(u)o,** -inxī, -inctum, -ing(u)ere. *ab* in *et* ting(u)ere. *scrib.*: -ting- *et* -tingu- *in codd. promiscue.* -tig-: CHIRON 723. VVLG. Matth. 26, 23 (*l. v.*). -tincx-: VVLG. lev. 4, 6 (*pars codd.*). Ioh. 13, 26 (*pars codd.*). -tix-: VVLG. lev. 4, 6 (*l. v.*). CASSIOD. var. 1, 2, 4 (*O*). *de formis*: -xti: PLAVT. Truc. 294 (*Scaliger*, -xit *trad.*). GLOSS.^L II Philox. IN 692 -it ἐμβάπτει. GLOSS. ἐμβαπτίζω. ἐπίβαπ⟨τ⟩ε. *gr. resp. fere βάπτω (ἐμβάπτω v. p. 21, 8. 61. 63. βαπτίζω v. p. 22, 2. κατωθέω v. p. 21, 66). de usu: p. p. p. pro subst. v. p. 21, 83. 22, 13. legitur apud* PLAVTVM, CATONEM *et inde a* VITR., CELS. *per totam latinitatem.* [*it.* intingere, *prov.* entenher, *hisp.* (*dial.*) intiñir, *val.* întinge; *It. mer.* ntintu (*i. q. madidus*). *R.*]

[*variat in codd. c.*: inmittere: VEG. mulom. 2, 134, 5. tingere (*cf. l. 84*): CELS. 2, 24, 3. 3, 10, 1 PLIN. nat. 20, 185. TERT. praescr. 20, 3 (-endas *A*). CYPR. sent. episc. 18 p. 444, 11 (-tus *S* [*sic cod. S solus contra ceteros*: 27 p. 447, 1. 72 p. 457, 14]). VEG. mulom. 2, 131, 5 VVLG. Ruth 2, 14 Iob. 9, 31 Matth. 26, 23 Luc. 16, 24 EVAGR. alterc. p. 34, 9 B. *v. et p. 21, 29. 39. 41. 43. 47. 48.* *falso*: OV. fast. 2, 634 (*recte* infectas). PLIN. nat. 28, 234. COD. Iust. 11, 9, 3 (*a. 382; recte* tingere).]

[van Nes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

I *structura originaria, i. q. madefacere (sc. immergendo vel in liquorem vel in vas sim. at nota evanidum sensum: madefaciendi l. 55. immergendi e. g. l. 20. 22. 26. 71. 72. p. 22, 15. peculiariter de aqua inficienda l. 20)*: A *generatim*: 1 *nude*: SCRIB. LARG. 142 penicillum -tum et non nimis expressum ex alterutro *medicamine (syn. Marcell. med. 28, 3* tinctum). QVINT. inst. 10, 3, 31 -untur calami. VVLG. Ioh. 13, 26 cui ego -tum panem porrexero ([βάψω, βάψας, ἐμβάψας *vv. ll.*]. *ibid.* cum -xisset [*v. p. 20, 69.* βάψας, ἐμβάψας *vv. ll.*]. LEO M. serm. 58, 4 p. 334C). PS. CYPR. cena 138 posuit Ionas acetum et Molassadon salem, prior -xit Cain. PRAEDEST. 1, 46 p. 603B cum de musto nec digitum -tum assumant *Manichaei*. ANTHIM. 10 -antur carnes. *in colorando (cf. l. 69 sqq.)*: OP. imperf. in Matth. 35 p. 828med. dictum est ... baptismum secundum similitudinem lanae -tae; sicut enim lana -itur ..., ut coloretur purpurea *eqs.*

2 *indicatur id, in quo alqs. (alqd.) -itur, per*: a *abl. (cf. tinguere aliqua re)*: CELS. 3, 10, 1 -tam isdem (*sc. rosa et aceto*) lanam sucidam (*v. p. 20, 78*). PELAGON. 311 floccum tomenti -tum oleo. VVLG. Iob 9, 31 sordibus -es me (ἔβαψας). *nota (v. l. 3 sq.)*: VITR. 8, 3, 18 acer et acidus sucus subest in ea terra, per quam egredientes venae -untur acritudine.

b *praep.*: α cum: ANON. med. ed. Piechotta 115 hervam ... cum melle -tum.

β ex: VITR. 8, 3, 5 *fontes* habent ... faecem, quae (*v. adn. cr.*) per potiones cum in corpus iniit et per venas permanando nervos attingit, ... eos durat ...; ita ... nervicos ... efficiunt homines, ideo quod ex durissimis et spissioribus frigidissimisque rebus -tas habent venarum raritates (*i. fere imbutas, v. l. 3*).

γ in *c. acc.*: CATO agr. 89 *turundas* in aquam -at (ITALA num. 19, 18 [Lugd.] -et *ysopum* in aquam vir mundus [βάψει. *Vulg.* tinxerit; -xerit *l. v.*]. PLIN. med. 3, 30. VVLG. Luc. 16, 24 ut -at [βάψῃ. *v. p. 20, 81*] extremum digiti ... in aquam [in aqua *l. v.*]). 156, 1 *brassicam* in acetum -ito. SCHOL. Stat. Ach. 1, 134 in Stygem paludem -xit *Achillem Thetis*. VVLG. lev. 4, 6 cum ... -xerit (*v. p. 20, 68. 69. gr.* βάψει) digitum in sanguinem (in sanguine *l. v.*). ORIG. in Matth. ser. 82 p. 194, 9 in quam *paropsidem* ... -bant carnes pascha edentes (*cf. l. 59*). *al. v. et l. 54. 61.*

δ in *c. abl.*: ① *in umore*: VITR. 2, 5, 3 *lapis* (*i. calx cocta*) -tus in aqua (ITALA num. 19, 18 [Aug. quaest. hept. 4, 33 p. 348, 3] hyssopum [βάψει, *Vulg.* tinxerit; -xerit *l. v.*]. PS. ORIG. tract. 1 p. 7, 4 digitum. PS. APVL. herb. 31 l. 4 herba argimonia ... in calida aqua -ta. PLAC. med. 6, 1 rec. β lana ... -ta in aqua, deinde in oleo [tinctam *rec.* α]. APIC. exc. 125). ITALA lev. 14, 51 (Hesych. in lev. 14, 51 p. 965C) -et omnia in sanguine passeris immolati (βάψει, *Vulg.* tinguet [-et *l. v.*]. VVLG. psalm. 67, 24 ut -atur pes tuus in sanguine [βαφῇ]. LEO M. epist. 120, 3 Conc.S II 4 p. 80, 3 in sanguine ... sacerdotis pollutas iampridem ... manus -xit). deut. 33, 24 (Ambr. patr. 9, 40. *al.*) -et *Aser* in oleo pedem suum (βάψει, *Vulg.* tinguat [-at *l. v.*]. lev. 14, 27 [Hesych. in lev. 14, 27 p. 957C] in quo -ens digitum [*Vulg.* tingens; -ens *l. v.*]. CHIRON 709. VEG. mulom. 2, 131, 5 *pastillos* in melle, oleo, vino passo, ovis -tos. *v. et l. 41*). CHIRON 82 lenteolum ... -es in aceto (723 [*v. p. 20, 67*]. VVLG. Ruth 2, 14 bucellam [*v. p. 20, 81*]. MARCELL. med. 1, 88 lanam). VEG. mulom. 2, 57, 1 papyrum ... -is in ovi crudi albumento. 2, 134, 5 (*v. p. 20, 77*). VVLG. I reg. 14, 27 -xit *virgam* in favo mellis (in favum *l. v.*). VITAE patr. 5, 4, 10 p. 865D -xi ... bucellam in sale (*v. l. 2 sq.* ANTHIM. 9, 28. *cf. l. 10*). ANTHIM. 10 -endo *lactantes* in oxymelli (RVF. podagr. 21). CASSIOD. var. 1, 2, 4 (*in colorando* [*cf. l. 69 sqq.*]) in ... rubicundis fontibus cum albentis comas serici ... moderator -xerit (*v. p. 20, 69 sq.*). *al. v. et l. 31. 34.* ② *in vase (cf. l. 35)*: HIER. in Eph. 4, 27 p. 511D post -tum panem in paropside (VVLG. Matth. 26, 23 qui -it [*v. p. 20, 68. gr.* ἐμβάψας] mecum manum in parapside [parapsidem *l. v.*]). VVLG. Marc. 14, 20 qui -it mecum in catino (manum *add. pars codd., gr.* ἐμβαπτόμενος. *syn. Itala cod. k* tinguet, *cod. f* manum mittit). ③ *audacius: in homine, fere i. q. infigere (sc. ita ut madefiat)*: RVSTIC. Conc.S I 4 p. 95, 20 gladium saevitiae -entes in me ac ... episcopo Memnone (*gr. I 1, 7 p. 148, 22* κατωθήσαντες).

c *adv.*: APVL. met. 2, 7, 6 illuc digitum -ere (*sc. in pulmentum, cf. ad l. de Jonge, qui ambiguitatem in voce* illuc *inesse opinatur*).

B *speciatim*: 1 *fere i. q. colorare (cf. l. 14. 57)*: PLAVT. Truc. 294 buccas rubrica, creta (*sc. vel aqua vel lacte diluta, cf. Blümner, Technol. IV p. 470*) omne corpus -xti tibi (*v. p. 20, 70*). APRING. in apoc. 1, 12 qui *martyres* rubicundo sanguine passionis -ti sunt (*antea*: sanguine ... coloratum).

2 *fere i. q. condire*: CELS. 2, 24, 3 oleae ... ex ... muria, eaedem aceto -tae (*v. p. 20, 78*). PLIN. nat. 20, 185 omnibus, quae condiuntur quaeque -untur (*v. p. 20, 78*).

3 *i. q. baptizare* (GENNAD. dogm. 40 [JThSt. 7, 1906, 97] *baptizandus* vel aspargitur aqua vel -itur. *cf. Teeuwen, Sprachl. Bedeutungswandel bei Tert. p. 47 adn. 1*): a *de baptismo Iohannis*: EVAGR. alterc. p. 34, 9 B. -tus est in Iordannem (in Iordane *l. v.*) *Christus* (*v. p. 20, 81*). CASSIOD. in psalm. 30 concl. salvator ... -tus aquis Iordanicis. b *de baptismo ecclesiae*: TERT. paenit. 6, 15 an alius est -tis (*v. p. 20, 73*) Christus, alius audientibus? 6, 20. praescr. 20, 3 nationes -endas in patrem et in filium et in spiritum sanctum (*v. p. 20, 78*). ITALA Matth. 28, 19 (Zeno 2, 13, 2 p. 431A) -entes eos (*sc. gentiles*) in nomine patris *eqs.* (βαπτίζοντες, *Vulg.* baptizantes). PS. CYPR. adv. Iud. 10 discunt qui olim docebant ... et -untur qui baptizabant et circumciduntur qui circumcidebant. HIER. in Matth. 28, 19 p. 218B doctas *gentes* -unt aqua (*seq.* baptizantur in nomine *eqs.*). p. 218C ut ... *gentes* fidei -rent sacramento. ACT. Petr. 5 p. 50, 28 dignum ..., quem -as in signo domini (*seq.* baptizavit). PASS. Paul. 15 ut credentes sacro fonte fueritis -ti et divinorum mysteriorum vivificatione sacrati.

c *de baptismo haereticorum*: CYPR. sent. episc. 18 p. 444, 11 ne qui haeretico errore infectus et -tus singulare et verum ecclesiae baptismum retractet accipere (*v. p. 20, 79*). 27 p. 447, 1 de his qui ab haereticis -untur et de tinguentibus loquitur *Salomon* (*v. p. 20, 80. seq.* qui aput illos baptizantur). 72 p. 457, 14 in haeresi -tos sive in schismate ad ecclesiam venientes censeo baptizari oportere (*v. p. 20, 80*).

II *structura inversa. infertur alicui (aut rei aut animanti) vel liquor vel qualitas*: VITR. 8, 2, 9 *aqua, quae loco sulphuroso percalefacta est*, fit frigida ...; sapor autem et odor et color eius non restituitur, quod -tus et commixtus est. 8, 3, 14 *pecora, quae biberunt e fluminibus quibusdam*, quamvis sint alba, procreant ... pulla ...: ita proprietas liquoris ... proseminat -tam sui cuiusque generis qualitatem. PS. APVL. herb. 75 l. 14 rec. β suco (*i.* sucum) in lana -at et nares sibi obturet. *huc pertinere videtur* VEN. FORT. vita Pat. 11, 35 *vir sanctus* benedicens oleum *signavit maxillas puellae mutae* ... et in ore eius -tum liquorem ponens interrogat (*i. ori illitum*).

deriv.: intinctio, [intinctor], intinctura, intinctus -(ūs).

intīno, (-āvī, -ātum), -āre. *ab* in *et* tina. *i. q. in tina deponere (syn.)*: ORIBAS. syn. 9, 57 La p. 391 tinas *oleo* inplentes -bant *arthriticos* (*gr. 9, 57, 4* ἐνεβίβαζον αὐταῖς [*sc.* πυέλοις]. *syn. Aa p. 391* in ipsa *tina* eum deponis). *van Nes.*

[ORIBAS. syn. 4, 37 La p. 40 pensa ... infusionis ista est, ut ex hoc solum et **intitor** frumentus ut nihil de illo remaneat (*'sine fermento' Arnaldi, ALMA 11, 1937, 109. malim e gr. 4, 37, 3 p. 147, 10* οὐ τὸ ἀνοιδῆσαι μόνον *restituere e. g.*: ut ex hoc ⟨non⟩ solum ⟨ext⟩et inflatior frumentus [*sequente lacuna*]).]

intitubābilis, (-e). *ab* in *et* titubare. *i. (qui) quae labefieri non potest*: CASSIOD. in psalm. 120 concl. p. 909A secundus gradus propheticos pedes -i firmitate continuit. 134, 2 p. 961C qui perseveranti et -i voluntate in ... credulitate consistitis.

intitubanter *adv.* *ab* in *et* titubanter. *fere i. q. certissima ratione*: BOETH. arithm. 2, 1 p. 79, 22 si quis ad alias inaequalitatis species animum tendat, candem convenientiam -r inveniet.

intitulō, -āvī, (-ātum), -āre. *ab* in *et* titulus. *cf. et Du Cange.* [*It. mer.* nticchiare (*i. metiri vineam vitiumque scrobes disponere*). *R.*]

i. q. inscribere (sc. librum sim.): RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 8 p. 589A in ... libello, quem 'de optimo genere interpretandi' -vit *Hieronymus* (*i. epist. 57*). AVG. in psalm. 85, 1 p. 1082in. *psalmus* qui -atur 'oratio David'. PAVL. MED. vita Ambr. 18 in libro, qui 'de incarnatione domini' -atur (titulatur *Kaniecka* [*codd.* quattuor], int- *edd. priores*).

intiva *v. s.* intibus. *Hi.*

*intolerābilis, -e. *ab* in *et* tolerare. *cf.* tolerabilis. *v. Walde-Hofmann s. v.* tollo; *Ernout-Meillet*3 *s. v.* tolero. *scribitur passim -oll- e. g. l. 62. p. 23, 15. 37. 57. 24, 23.* *de formis*: *nota haplologiam (cf. Svennung, Beitr. z. lat. Lautl. p. 60)*: CIL XIV 2165 intorabilibus. *compar. inde a* CIC. *e. g. p. 23, 6. 42. 44. 69* (magis -is *p. 23, 15. 35. 24, 6*). *superl. deest* (maxime -is *p. 23, 36*). NOT. Tir. 63, 62. *de notione*: PORPH. Hor. carm. 2, 12, 5 'nimium *mero Hylaeum*' pro -i posuit. HIER. in psalm. 123 verbum ἀνυπόστατον apud Hebraeos ambiguum est et potest sonare 'quod non subsistat' et 'quod -e sit', hoc est 'quod nemo ferre queat' *eqs.* (PSALT. Rom. [= VVLG. psalm.] 123, 5 pertransisset anima nostra aquam -em [*v. l. 54*]. *aliter Itala* [*cod. α, Aug. in psalm. 123, 8 p. 1645*] aquam, ⌊quae est⌋ [⌊ ⌋ *om. Aug.*] sine substantia [*v. l. 60*], *cod. γ* aquam immensam [*cf. p. 23, 12*], *Hier. psalt. sec. Hebr.* aquae superbae; '-em' *explicat* CASSIOD. in psalm. 123, 5 p. 920A). *v. et p. 24, 16.* GLOSS. inportabilis. ἀνήκεστος -is, intolerandus (ἀνύποιστος. ἀφόρητος). *gr. respond.*: ἀνήκεστος *p. 23, 38. 48. cf. p. 24, 27.* ἀνυπόστατος *l. 59. p. 23, 11.* ἀνύποιστος *p. 23, 75.* ἀφόρητος *p. 23, 65. 76. 77. cf. p. 24, 24. 29* (οὐ φορητῶς *p. 23, 70*). δύσοιστος *p. 24, 10. cf. et l. 67.* *legitur inde a* PLAVTO, AFRAN., RHET. Her., CIC., *in versibus dactylicis ap.* LVCR. (*p. 23, 37*), IVV. (*p. 23, 34. 41*).

[*variat in codd. c.*: intolerandus: CIC. Verr. II 5, 119 -em (*V* [*s. IV*]). NOVELL. Valent. 23, 5 (*v. p. 25, 30*). intolerantius: FLOR. epit. 4, 12, 36. tolerabilis: GELL. 12, 5, 14. LVCIAN. Cypr. epist. 22, 2 p. 534, 14 tam -is (tamen tolerabilis, tam tolleravimus *vv. ll.*). OROS. hist. 4, 9, 1. insufferabilis: PS. PHILO antiq 16, 1. *ex coni.*: SEN. suas. 7, 1 (tolerabilius, alterius *trad.*, -is *Itali*).]

A *sensu passivo: qui (quod) tolerari, ferri non potest (sive indignatione animi commota [praevalente notione molestiae, e. g. p. 23, 3. 7. 19. 49. 53], sive viribus ad sustinendum non satis validis [praevalente notione potentiae maioris e. g. p. 23, 24. 37. 50. 68]. syn. et iuxta pos. selecta*: acerbus *p. 23, 32.* durus *p. 23, 33. 41. 63.* gravis *p. 23, 7. 20. 34. 45. 24, 6.* indignus *p. 23, 23.* magnus *p. 23, 26.* *acced.: dat.*

[Knauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

l. 6. 12. 13. 16. 25. 58. al. abl.: l. 8. ad *l. 46.* in *c. acc. l. 3*): 1 *usu generali*: a *de hominibus*: RHET. Her. 4, 40, 52 *reus* impius in parentes, ingratus in amicos ..., in omnis -is. CIC. Att. 16, 14, 1 sin ... vincitur *Octavianus*, vides -em Antonium. epist. 4, 3, 1 scirent, cum superiores ... tam crudeles fuissent, quicumque postea rem publicam oppressisset armis, multo -iorem futurum. LIV. 22, 40, 2 dictatori magistrum equitum -em fuisse. QVINT. inst. 6, 2, 16 *adversarios* graves et -es. SVET. Galba 14, 2 Cornelius Laco ... arrogantia socordiaque -is. APVL. apol. 92 mulier, quae aut tam -is fuit, ut repudiaretur, aut tam insolens, ut repudiaret. ITALA II Macc. 1, 13 (recc. LX) dux et qui cum ipso erant -is exercitus concisi sunt (ἀνυπόστατος ... δύναμις, *Vulg.* immensus. *sic gr.*: VVLG. II Macc. 8, 5 Macchabaeus -is gentibus efficiebatur). EVTR. 10, 9, 3 cum -is provincialibus, militi iniucundus esset, ... occisus est *Constantius*. AMM. 22, 3, 12 Eusebium ... elatum ideoque -em (*v. p. 22, 54*). 31, 14, 5 magis -is (*v. p. 22, 54*) ... in sanguinem saeviebat *Valens*. AVG. nat. et grat. 44, 52 p. 271, 11 cordibus Christianis *Pelagius*. *al.*

b *de rebus*: PLAVT. Aul. 533 incommoditates sumptusque -es. RHET. Her. 4, 1, 2 -i arrogantia sunt *rhetores* (CIC. Cluent. 109 quanta ignorantia sui, quam gravis atque -is arrogantia). 4, 18, 25 privatus -i superbia (LIV. 45, 31, 3 *Baebius* inflavit ad -em superbiam animos. IVST. 39, 1, 3 *regis*. AVG. doctr. christ. 1, 23. *al.*). CIC. inv. 1, 22 usus arrogans et -is. S. Rosc. 129 quae ... mihi ... indigna et -ia videntur. 131 Iuppiter ... nimio calore aut -i frigore hominibus nocuit (LIV. 21, 58, 1. SEN. epist. 90, 16 corpori nudo. *al.*). Verr. I 35 -is potentia *Hortensii* (VAL. MAX. 6, 2, 9). II 5, 119 o magnum atque -em (*v. p. 22, 73*) dolorem (ac. 2, 23 Tusc. 1, 111. 5, 3 morbos insanabilis et dolores -is. ad Q. fr. 1, 4, 4 CELS. 2, 10, 6. 4, 2, 2 circa tempora. *al.* HIER. epist. 60, 1, 1. *saepe*). leg. agr. 2, 63 cognoscite ... immensos atque -es quaestus. dom. 3 petulantia. 115 hominis -em audaciam. Vatin. 19 cogitarisne in tuo -i non regno ... sed latrocinio augur fieri. Cael. 2 -i lubidine et nimis acerbo odio. Pis. 48 intermissa -is aedificatio. orat. 26 dura, odiosa, -ia esse dicit *verborum pondera*. 220 -e vitium *orationis* (SEN. benef. 7, 27, 3 *indignari* grave vitium, est -e. IVV. 6, 413 nec ... id vitium magis -e quam *eqs.* COD. Theod. 7, 13, 7 haec duo vel maxime -ia iudicamus). Tusc. 4, 14 metus opinio impendentis mali, quod -e (*v. p. 22, 54*) esse videatur (LVCR. 6, 115 -bus ... malis erat anxius angor. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 49, 21 [*gr. I 1, 5 p. 132, 30 ἀνηκέστοις*]. *al.*). 4, 37 beatus, cui nihil humanarum rerum aut -e ad demittendum animum aut nimis laetabile ad ecferendum videri potest (SEN. dial. 5, 16, 1. epist. 91, 19; *syn.* durum. IVV. 6, 460 [*del. Paldamus*] -ius nihil est quam femina dives. *al.*). nat. deor. 2, 127 insectantes odoris -i foeditate depellunt *bestiae* (*cf.* CELS. 5, 28, 3B odor). Lael. 54 nec quicquam fortunato -ius fieri potest. 76 iniuria (VAL. MAX. 8, 1 absol. 6; *syn.* graves. VLP. dig. 1, 6, 2. *saepe*). Att. 3, 10, 2 cetera -ia. 11, 13, 1 omnia ... -ia ad dolorem. epist. 3, 7, 3 tributa. 12, 4, 1 postulata. 12, 23, 1 o multa - a locis omnibus (RVSTIC. Conc.S I 4 p. 36, 10 [*gr. I 1, 5 p. 121, 25 ἀνήκεστα, cf. p. 24, 27*]). ad Q. fr. 1, 1, 40 avaritia, ... insolentia ... -is videbatur. LIV. 1, 53, 5 filius ... patris in se saevitiam -em conquerens (GAIVS inst. 1, 53). 6, 32, 8 -is Romana vis (30, 35, 6. 44, 41, 6. *al.*). 27, 19, 4 regium nomen ... Romae -e. 40, 45, 2 tempestas (CVRT. 5, 6, 12). SEN. contr. exc. 8, 6, 3 -is silentii eruptio *sunt lacrimae*. suas. 7, 1 -is (*v. p. 22, 78*) in malo ingenio felicitas. 7, 10 condiciones (*al.*). *al.* VAL. MAX. 1, 6, 3 mora. 6, 2 ext. 2 omnibus Dionysii exitium ... propter ... -ia onera votis expetentibus (6, 4 ext. 4. 7, 4, 4). *al.* SEN. benef. 2, 17, 2 est ... -is res poscere nummos et contemnere (dial. 11, 4, 2. *al.*). 7, 2, 3 *perturbatio* quae -is (*v. p. 22, 54*) ex alto venit. dial. 2, 15, 3 illud tolerabile sapienti, illud -e. *al.* CVRT. 4, 7, 6 aestus (MELA 3, 71). COLVM. 1, 8, 9 nullus dies tam -is (*cf. 11, 1, 21* omnis ... dies ... tolerari possit). *al.* MELA 3, 36 rigor (*al.*). FRONTIN. aq. 114 fraus *aquariorum*. GELL. 12, 5, 14 *fortitudo est scientia* rerum tolerandarum et non tolerandarum, per quod apparet esse quaedam -ia (*v. p. 22, 75*). TERT. resurr. 37 p. 79, 2 durum et -em ... sermonem. *al.* ITALA II Macc. 9, 10 (rec. L) *Antiochum* nemo poterat portare propter -em foetoris gravitatem (ἀφόρητον βάρος. *Vulg.* intolerantiam. *cf. p. 26, 8*). CYPR. epist. 31, 8 p. 564, 12 -em festinationem communicationis exposcunt *lapsi*. *al.* NOVATIAN. trin. 18 p. 918C *mediocritas humana* -i fulgore *dei* percussa (*cf.* HIL. trin. 5, 23 p. 145A lux. *al. v. et p. 24, 34*). PANEG. 8, 10, 4 imperii contumelia eo ... -ior ... quod *eqs.* (CONC.S I 2 p. 76, 12 [= I 3 p. 100, 14; *gr. I 1, 3 p. 16, 24 οὐ φορητῶς*]). VICTORIN. POETOV. in apoc. 7, 2 ad restituendas ecclesias ab -i persecutione (*al.*). AVG. civ. 3, 17 p. 124, 14 D. pestilentia (OROS. hist. 3, 22, 5). pecc. orig. 29, 34 p. 193, 20 -bus peccatis homines ... submersos (*cf.* RVSTIC. Conc.S I 4 p. 16, 18 peccatorum tyrannis [*gr. Isid. Pelus. epist. 4, 100 p. 1165A ἀνύποιστος*]). *al.* CONC.S I 3 vers. Tur. p. 20, 21 -em ... indignationem *dei* (*gr. I 1, 1 p. 26, 13 ἀφόρητον*). EVSTATH. Bas. hex. 5, 2 p. 912A formido (*gr. p. 100A ἀφόρητος*). *al.*

2 *in structura impersonali* '-e est' *sim. (add. pron. neutr. l. 81. 83. p. 24, l. 6)*: *pendet*: a *inf.* (*cf. et l. 56*): CIC. Phil. 3, 12 -e est servire impuro. SEN. dial. 11, 6, 2 carere patria. QVINT. decl. 344 p. 358, 27 hoc ... -e est lugere viventem. AVG. epist. 27, 1 p. 96, 2 istam appellare tolerantiam. *c. compar.*: CIC. fin. 4, 20 quid ... perversius, quid -ius, quid stultius, quam bonam valitudinem ... ponere in bonis.

b *enuntiatum per*: quod: SEN. contr. 9, 6, 10 illud ... -e esse ..., ⟨quod⟩ (*suppl. Bursian*) induxerat Cestius matrem dicentem *eqs.* SEN. epist. 83, 25 -e erat, quod ebrius fiebat, cum haec faceret: quanto -ius, quod haec in ... ebrietate faciebat. SVET. Iul. 78, 2 tanto -ius est visum, quod ipse ... adeo indignatus sit. SALV. gub. 7, 92 illud gravius ac magis -e, quod hoc faciunt et privati. *similiter sensu e praecedentibus repetendo*: CONC.S I 3 Rustic. p. 195, 21 oblivisceretur ..., quod iniuriam passus esset ..., licet valde difficile et paene -e esset (*sc. difficile esset oblivisci, -e, quod i. passus esset. gr. I 1, 4 p. 21, 14 δύσοιστον ὄν*). si: PRISC. rhet. 3, 14 p. 554, 18 si rex non vigiliis consulat. ut: AVG. civ. 21, 25 p. 538, 2 D. quam sit -e atque a sana doctrina ... devium, ut multi ... meliores habeant causas.

B *sensu activo: i. q. laboribus tolerandis impar, qui (quod) alqd. tolerare non potest*: AFRAN. com. 255 quod si fecissem paulo saepius, didicisset ferre et non esse -is (NON. p. 125, 20 *ad l.*: -is, id est qui tolerare non possit). CAES. AREL. serm. 120, 4 p. 481, 8 (*ex scriptore incerto*) luxuria ... facit corpus -e.

adv. **intolerābiliter**. *legitur in sermone pedestri inde a* COLVM.; *compar. inde ab* AVG. (*v. l. 52*); *superl. deest.* [*e coni.*: PORPH. Hor. carm. 3, 14, 28 (*Pauly*, tolerabiliter *trad.*).]

1 *sensu passivo: fere ita, ut tolerari, sustineri non possit*: a *c. verbis*: COLVM. 1, 4, 9 loca ... frigoribus hiemis -r horrent. RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 2, 3 p. 266, 13 malum ... -r (*v. p. 22, 54*) proficit (*gr. p. 13B τὸ κακὸν ἄσχετον καὶ ἀφόρητον*). AVG. gen. ad litt. 10, 2 p. 297, 24 dure atque -r diceremus (*opp. antea*: illud credibilius vel tolerabilius dici visum est). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 49, 10 -r ... minantes (*gr. I 1, 5 p. 132, 18 τὰ ἀνήκεστα, cf. p. 23, 48*). DIONYS. EXIG. Conc.S IV 2 p. 197, 27 -r ... tristis auditus consuevit animam vulnerare (*gr. p. 187, 5 ἀφορήτως*). FVLG. RVSP. c. Arrian. 6 p. 216A ne ... deus pater -r blasphemetur (GILD. Brit. 93 chron. III p. 77, 29). GILD. Brit. 1 chron. III p. 26, 4 quod *Hieremiae* -r ... ad cumulum doloris crescebat. GREG. M. moral. 5, 52 p. 707B acies infirmitatis nostrae non sustinet hoc, quod de ... aeternitatis radio super nos -r fulget (*cf. p. 23, 68*). PELAG. defens. 4 p. 30, 21 maledicta ... -r egesserunt. b *c. adi.*: AVG. epist. 43, 8, 24 *Donatistae* -r mali sunt propter schisma. 93, 11, 48 nonne tibi videtur quasi -r indignum? EPIST. pontif. 1056 Conc.S IV 2 p. 131, 43 discordes vos -ius ingemesco. FVLG. RVSP. ad Monim. 3, 1 p. 196B legalis disputatio legi dei -r inimica.

2 *sensu quasi activo, fere i. q. impatienter*: a *in universum*: PORPH. Hor. carm. 3, 14, 28 irasci -r (*v. l. 20*) solitum. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 90, 19 ad amorem ... -r inflammarer (*om. gr.*). VITA Eugen. 8 p. 611A -r lugentes *Claudiam* (APON. 5 p. 89. *cf.* MYTHOGR. 1, 198 flentes). b *in certis locut. q. s.* -r ferre, pati (*l. 51*), tolerare ([*in fig. etym.*] *l. 52*): SERV. auct. Aen. 9, 478 si quid *Euryalo* ... accidisset, -r *matrem* ... laturam (*cf. antea*: impatientiam matris). CLAVD. DON. Aen. 3, 325 p. 312, 9 'servitio enixe tulimus': ... 'fastus' eius -r 'servitio tulimus'. AMBR. Iac. 1, 8, 36 p. 27, 1 non -r feret, quod habet natura. RVFIN. Orig. princ. 2, 10, 5 p. 178, 20 malorum nimietates aliquanti -r ferentes mortem subire ... tolerabilius habuere. AVG. civ. 3, 21 p. 132, 25 D. *mala* -r homines patiuntur. epist. 27, 1 p. 96, 4 esse sine te fortasse -ius toleraretur (*cf. totum locum* [*lus. verb.*]).

deriv.: intolerabilitas.

intolerābilitās ἀφορητότης. ἀνυποιστότης GLOSS. *ab* intolerabilis.

intolerābiliter *v. l. 18.*

***intolerandus**, -a, -um. *ab* in *et* tolerandus (*cf. Leumann, Adj. auf -lis p. 90 adn. 2*). *scribitur* -oll-: VVLG. num. 11, 10 (*l. v.*). OROS. hist. 3, 23, 36. *al. cf.* intolerabilis (*v. p. 22, 54*), *ubi haec geminatio frequentior.* *de formis: compar. deest (eius vice fungitur* intolerabilior, *v. p. 22, 56*). *superl. semel ap.* RVSTIC. *v. p. 25, 23.*

de notione: *v. p. 25, 61.* GLOSS.L II Philox. IN 695 -um ἀφόρητον. GLOSS. ἀνυπομένητος. *legitur (rarius quam* intolerabilis) *inde a* PLAVTO, PACVV., CIC., *saepius ap. rerum scriptores, e. g.* HIRT., SALL., LIV., TAC.; *versu dactylico solus habet* DRAC. *v. p. 25, 25.*

[*variat in codd. c.*: intolerabilis: CIC. Verr. II 5, 119 *v. p. 22, 73. al.* tolerandus: GELL. 20, 1, 8. *e coni.*: LIV. 25, 26, 7 (*ed. Rom. 1469*, toleranda *trad.*).]

fere qui (quod) tolerari, ferri non potest, intolerabilis, non ferendus (sc. sensu passivo. c. dat. l. 79. p. 25, 4. 8. 9. 18. 19. 29. nota figuram etymologicam p. 25, 23): A *usu generali*: 1 *de animantibus (deo l. 72, avaritia quasi belua l. 75)*: PLAVT. Trin. 826 Neptune, ... te omnes ... commemorant spurcificum, immanem, -um, vesanum. CIC. Vatin. 23 fuerisne non tribunus plebis, sed -us ex caeno ... atque ex tenebris tyrannus. SALL. (?) rep. 2, 8, 4 (*in comparat.*) avaritia belua fera immanis -a est. IVST. 41, 2, 8 -i forent *Parthi*, si quantus his est impetus, tanta et perseverantia esset.

2 *de rebus*: PACVV. trag. 164 tristitia atque animi -a anxitudine. CIC. S. Rosc. 36 hominum ... perniciosam atque -am potentiam ... opprimere debetis. Verr. II 2, 111 acerbum omnibus atque -um *exemplum* (3, 99 hoc. 4, 78 res indigna atque -a). Font. 44 immani atque -ae barbariae resistemus. leg. agr. 1, 15 perspicite ... rerum infinitam atque -am licentiam. 2, 57 hoc quantum iudicium, quam -um, quam regium sit *eqs.* (SALV. eccl. 3, 13 iturus es ... ad tremendum ... -umque iudicium [*sc. novissimum*]). 2, 91 Campanam adrogantiam

[*Knauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

atque -am ferociam. off. 3, 100 nihil . . . -um putare. HIRT. Gall. 8, 4, 1 brumalibus diebus, . . . frigoribus -is (LIV. 22, 1, 1. *cf.* 21, 56, 6 vis frigoris). SALL. Catil. 10, 6 imperium ex iustissimo . . . crudele -umque factum. 58, 14 illa foeda atque -a viris videbantur. Iug. 14, 11 Iugurtha -a audacia scelere atque superbia sese efferens (GELL. 20, 1, 8). LIV. 3, 9, 10 tribuniciam potestatem invisam -amque facere (*syn.* 3, 9, 2 imperium . . . nec tolerabile liberae civitati). 5, 14, 3 hiemem. 5, 48, 9 -a Romanis vox 'vae victis'. 9, 1, 8 ad deos vindices -ae superbiae confugiam (*al.*). 10, 16, 7 regno. 24, 5, 11 -is patientiae humanae cruciatibus. 25, 26, 7 vis aestus ([*v. p. 24, 66 sq.*]. *cf.* CVRT. 8, 9, 13 -us aestus). 27, 31, 5 libidine. SEN. dial. 11, 7, 4 infelicis soli vitia. epist. 71, 23 haec, ad quae . . . inbecilli sumus, dura atque -a credimus (*sic syn.*: EVGRAPH. Ter. Ad. 855). PLIN. nat. 8, 29 dolore (*al.*). 37, 41 mendaciorum inpunitas. TAC. hist. 2, 84, 2 quae gravia atque -a, sed necessitate armorum excusata (PS. CIC. exil. 13 gravia atque acerba, . . . misera atque -a. LACT. inst. 7, 15, 2). 3, 26, 2 -us tam longi itineris labor (*al.*). ann. 12, 10, 1 adversus dominationem Gotarzis nobilitati plebique iuxta -am. GELL. 10, 12, 1 multa . . vana atque -a auribus . . . tradit Plinius. PANEG. 3, 9, 1 -i tributi mole depressi. AVG. civ. 2, 18 p. 76, 7 D. mala . . . vel tolerabiliora superius vel post eversam Carthaginem -a et horrenda (*al.*). COD. Theod. 1, 16, 7 officialium . . . -i impetus. VINCENT. LER. 15, 21 blasphemia. RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 228, 2 antiqua . . . tolerantia, quae nunc -issima iudicatur. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 36 sitis. POMER. 2, 23, 2 p. 470[A] non tolerandae necessitati, sed -ae cupiditati servire. DRAC. laud. dei 3, 446 -a . . . toleravit *Saguntum*. *al.*

B -um est (*om. copula l. 29. 30*) *c. inf.* (*acc. c. inf. l. 28*): CIC. leg. agr. 2, 61 est iniquum . . . turpe . . . -um hos decemviros portitores . . . constitui. TERT. paenit. 10, 2 -um scilicet pudori domino offenso satisfacere. NOVELL. Valent. 23, 5 -um (*cf. p. 22, 74*), nimis execrabile, non ferendum induere nomen . . . sanctitatis et abundare criminibus.

C *acc. n. sg.* -um *pro adv.*: GELL. 17, 8, 8 aula . . . oleo indiget et . . . -um fervit.

intolerāns, -antis *adi.* *ab* in *et* tolerare (tolerans). *compar. et superl. inde a* LIV. *de notione v. l. 61.* *legitur inde a* LAEV., CIC. (*adv.*). [*variat in codd. c.* intolerabilis: FLOR. epit. 4, 12, 36 (*v. p. 22, 74*). *e coni.*: TAC. ann. 12, 1, 1 (*Muretus*, intonanti *trad.*).]

A *active*: 1 *fere i. q. impatiens* (*non nisi c. gen. obi.*): a *de hominibus*: LIV. 5, 48, 3 quorum (*i. pulveris et aestus*) -issima gens *Gallorum* (*cf. l. 48*). 9, 18, 1 *secundarum rerum* nemo -ior fuit *quam Alexander*. TAC. hist. 4, 80, 1 superbia viri (*i. Antonii Primi*) aequalium quoque, adeo superiorum -is. ann. 1, 31, 4 multitudo . . . laborum -s (*v. et l. 48*). 12, 1, 1 Claudio caelibis vitae -i (*v. l. 38*). ANIAN. Chrysost. hom. 4, 5 p. 1009 *virgo* quantum honestatis amans, tantum famae turpis -s (*gr. p. 45* οὐ φέρουσαν τὴν αἰσχύνην). b *de rebus*: LIV. 10, 28, 4 Gallorum . . . corpora -issima laboris atque aestus (27, 48, 16. *v. et l. 44*). PS. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Os. 11, 3 p. 1017[B] vis . . . conquestionis erumpat quasi etiam brevis dissimulationis -s.

2 *fere i. q. non indulgens, immitis, superbus* (*c. dat.; ad similitudinem vocis* 'insolens' *accipi potuit sensu quasi pass. [v. l. 58] pro* 'intolerandus', *cf. Hofmann, IF 38, 1917–20, 185*): a *de homine*: TAC. ann. 11, 10, 3 *Vardanes* ingens gloria atque eo ferocior et subiectis -ior. b *de rebus*: TAC. ann. 3, 45, 2 quam decora victoribus libertas, quanto -ior servitus iterum victis (*v. Nipperdey-Andresen ad l.*).

B *passive* (*comparativus [sic et l. 51 sqq.] ubique praeter l. 59*): LAEV. carm. frg. 9 curis -bus (*interpretatio nititur testimonio* GELL. 19, 7, 10 *verba* nove aut insigniter *dicta* . . . in Laeviano illo carmine . . . erant . . . huiuscemodi: . . . 'curis -bus' pro 'intolerandis'). GELL. 13, 8, 5 nihil . . . fieri posse indignius neque -ius . . ., quam quod homines ignavi *philosophiam* . . . in . . . verborum . . . artes converterent. AMM. 21, 16, 17 hoc multis -ius videbatur (*cf.* TAC. *l. 54 sqq.*).

adv. **intoleranter.** *scribitur* -oll-: CIC. Tusc. 2, 22 (*l. r.*). *compar. et superl. ap.* CIC.

fere i. q. immoderate, impatienter (*indignanter l. 71*): CIC. Vatin. 29 de tuis divitiis -issime gloriaris (*cf.* de orat. 2, 209 -ius se iactant. AMM. 28, 1, 57 Maximinus . . . -r se efferens). Tusc. 2, 22 cum . . . Herculem tam -r dolere videamus. CAES. Gall. 7, 51, 1 -ius Gallos insequentes legio X tardavit. GELL. 15, 4, 3 rem tam -r tulisse populum Romanum. AMM. 29, 1, 20 *Valens* -r irascebatur.

deriv.: intolerantia.

intolerantia, -ae *f.* *ab* intolerans (*cf.* tolerantia). *scribitur* -oll-: CASSIAN. conl. 9, 29, 2. *legitur inde a* CIC., TAC., SVET. [*falso trad.*: AVG. epist. 27, 1 p. 96, 3.]

A *de vitio animi* (*nota definitionem Epicteti ap.* GELL. 17, 19, 5 duo esse vitia . . . gravissima ac taeterrima, -am et incontinentiam, cum aut iniurias, quae sunt ferendae, non toleramus neque ferimus, aut *eqs.*): 1 *fere i. q. superbia* (*syn. l. 82*), *adrogantia, intemperantia* (*saepe c. gen. subi.*): CIC. Cluent. 112 quis *Quinctium* cum illa superbia atque -a ferre potuisset? leg. agr. 2, 33 perspicite quanta potestas permittatur; non privatorum insaniam, sed -am regum esse dicetis. TAC. Agr. 20, 1 *pax* vel incuria vel -a priorum *ducum* haud minus quam bellum timebatur. SVET. Tib. 51, 1 *codicilli* de acerbitate et -a morum *Tiberii* (AMM. 26, 6, 8). 2 *fere i. q. impatientia* (*c. gen. obi.*): CASSIAN. conl. 5, 11, 2 monasterii odium gignitur atque exinde horror et -a . . . concrescit habitaculi.

B *fere i. q. intolerabilis gravitas* (*sc. rei malae, aliter de immensitate gaudii non ferenda l. 11*): HIL. trin. 10, 55 p. 387[A] rerum acerbitas et -a doloris . . . filium hominis in lacrimas dissolvit. VVLG. II Macc. 9, 10 propter -am foetoris ([*gr. v. p. 23, 65*]. RVFIN. hist. 3, 6, 15 sepeliri mortuos iusserant foetoris -a [*gr.* τὴν ὀσμὴν οὐ φέροντες]). OROS. hist. 5, 15, 15 cum . . . Romanos . . . aestus solis, -a sitis, mortis circumstantia . . . defatigaret. CASSIAN. conl. 9, 29, 2 lacrimarum fontes de -a gaudii et alacritatis immensitate.

intolerātus, (-a, -um). *ab* in *et* tolerare (toleratus). *i. q. nullis cibis recreatus, nutritus*: CAEL. AVR. acut. 2, 19, 124 (*antea opp.*: cum nullus vehementiam passionis sustinere valeat, nisi nutrimento quamvis parvo toleratus) -um in ceteris relinquendum temporibus aegrotantem . . . indicavit *Hippocrates*.

intolero, -āre. NOT. Tir. 63, 60 -at (*verbum fictum esse putat Heraeus, ALL 12, 1902, 45*). *cf.* intolerandus, intolerans, intoleratus. *Knauer.*

intollo, -ere. *ab* in *et* tollere. *fere i. q. tollere, edere*: APVL. met. 8, 26, 2 *cinaedi* exultantes . . . effeminata voce clamores absonos -unt.

intondeo, -ēre. *ab* in *et* tondere. *fere i. q. tondere*: COLVM. 11, 3, 31 servandum est, ut . . . omnes radiculas *porri* amputes et fibrarum summas partes -as. *Hi.*

[a]**intono,** -uī (-āvī *v. l. 28*), -ātum (*v. l. 31*), -āre. *ab* in *et* tonare. *de formis*: -avit: MAX. TAVR. *v. p. 28, 68* (*l. v.* -uit). EPIPHAN. *v. p. 29, 6.* -averit: PAVL. NOL. *v. 29, 15.* -avisset: IVL. VAL. *v. p. 28, 47* (*l. v.* -uisset). *p. p. p.* -tus: *usurpatur active*: HOR. epod. 2, 51 *v. l. 72* (PRISC. gramm. II 571, 1 *ad l.* -ta dixit non intonita). *p. fut.* -turus: SIDON. *v. p. 27, 22.* NOT. Tir. 72, 24 -at. *gr. v. p. 27, 47. 49. 28, 67. cf. et p. 29, 30.* *de usu (cf. l. 30. p. 29, 33): adhibetur fere praes. (fut.) et perf. (imperf. bis: p. 27, 37. 28, 38).* *legitur ap. poetas (cf. Norden, Aen. VI² p. 287 vs. 607) inde a* CIC., VERG., CVLICE (*p. 28, 2*), HOR., PROP., OV.; *ap. scriptores inde a* CIC. *p. 28, 79,* LIV. *p. 28, 45,* SEN. fil. *l. 74. p. 28, 9 per totam latinitatem.* [*var. lect.*: inson-: VERG. Aen. 8, 239 *v. l. 70.* LVCAN. 5, 633 *v. l. 77.* CLAVD. 14, 35 *v. p. 29, 7. al. v. et p. 28, 3.* OV. met. 6, 695 *v. s.* insonare. increpat: VERG. Aen. 6, 607 *v. p. 28, 1. v. et p. 48, 10.*]

fere i. q. tonare (*hic illic vigente notione q. e. aut* '*valde*' *aut* '*subito*'):

I *sensu stricto*: *de tonitru* (*et inde de fragore ingenti v. p. 27, 10, de voce [cf. p. 27, 75] quasi tonante v. p. 27, 26. adhibetur intransitive; c. acc. [cf. p. 28, 42] p. 27, 29. transitive [cf. p. 27, 81] p. 27, 29. 46. 53. 64*): A *subi. est*: 1 *deus* (*de deo Christ. v. p. 27, 24. acced.: dat. l. 53. 60 sq. abl.: loci l. 50. 57. 58. instr. l. 65. praep.:* ab *l. 51. 61. 63.* de *l. 54.* ex *l. 58.* super *c. acc. l. 58. enuntiat. per* quod *consecut. l. 59*): a *Iuppiter*: CIC. carm. frg. 7, 12 (= 19, 12 B.) partibus -uit caeli pater ipse sinistris. VERG. Aen. 7, 142 pater omnipotens ter caelo clarus ab alto -uit ([CLAVD. DON. *ad l.* p. 22, 29 ter . . . -uit, ne si semel factum fuisset, casus putaretur. *cf. l. 58. 63. p. 27, 4. 71*]. VAL. FL. 1, 591 -uit . . . ex aethere ventis omnipotens. 3, 252). 9, 628 caeli genitor de parte serena -uit laevum (*cf. p. 27, 69*). OV. met. 2, 311. trist. 5, 14, 27 cum deus (*subintellegendus Augustus, cf. l. 62*) -uit, non se subducere nimbo *eqs.* SEN. Thy. 1080 tu, summe caeli rector, . . . omni parte violentum -a. VAL. FL. 4, 412 -at alto . . . caelo. SIL. 1, 537 super ipsas bis (*v. l. 53*) pater -uit geminato fulmine pugnas. 12, 657 -at ipse, quod tremat . . . Rhodope Taurusque. STAT. silv. 4, 3, 161 donec . . . renatae Tarpeius pater -bit aulae. ROMVL. fab. 27, 22 rec. vet. Iuppiter -ans ab aethere ita respondisse fertur. b *Dis* (*l. 63*), *Nero* (*cf. l. 56. v. et p. 27, 5*): STAT. Theb. 11, 411 ter (*v. l. 53*) nigris avidus regnator ab oris -at. BVC. Eins. 1, 29 *Nero* dignus utroque ⟨deo⟩ (*i. Iove et Phoebo*) stetit ostro clarus et auro -uitque manu (*v. app. cr.*).

2 *res aliqua naturae, quae vel ipsa -are vel tonitru resonare dicitur* (*acced.: dat. l. 73. abl.: loci l. 79. instr. p. 27, 3. praep.:* ab *l. 82. 83.* ex *l. 84.* per *p. 27, 2.* sine *l. 81*): VERG. Aen. 1, 90 -uere poli et crebris micat ignibus aether (EVG. TOLET. carm. 101, 7 *aestate* polus . . . -at tristis *eqs.*). 8, 239 impulsu *silicis* quo maximus -at (inson- *R*) aether (GERM. frg. 3, 5 fulmina . . . iaculatur Iuppiter et tunc -at . . . violentior . . . aether. CORIPP. Ioh. 1, 290 imperio *dei*). HOR. epod. 2, 51 si quos *scaros* Eois -ta (*act.*) fluctibus hiems (*i. fere procella hiemalis*) ad hoc vertat mare. SEN. nat. 2, 54, 2 *aer inclusus* fugam quaerit et cum sono evadit . . . eoque vehementius -at *eqs.* 6, 2, 4 nisi caelum -uerit (PS. QVINT. decl. 12, 16 p. 233, 5 micant ignes, -at caelum. APVL. mund. 12 [*cf. gr.* π. κόσμ. *4 p. 395ᵃ, 13*]. *al.*). LVCAN. 5, 633 tum superum convexa tremunt atque arduus axis -uit (inson- *l. v.*). VAL. FL. 2, 366 magnis cum fratribus Eurus -at Aegeo (SIL. 17, 249. *sic de ventis frementibus*: APVL. mund. 13 [*ex Gellio 2, 22, 9 excerpta sunt, v. app. prior.*] boream *nominant* . . . ἀπὸ τῆς βοῆς, quod non sine clamore soleat -are. ISID. nat. 37, 2 [= SVET. frg. p. 229, 6] subsolanus . . . ab ortu solis -at. 37, 3 [= SVET. frg. p. 230, 6] ventus a dextris -ans austri. 37, 4 [= SVET. frg. p. 231, 4] ex . . . dextro latere. *in imag.*: VITA Marcell. Ebred.

[I. Kapp]

THESAURUS

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[BHL 5227] 20 p. 755 dura ... infirmitatis [*i. pestilentiae*] procella per diversas mundi partes -uerat). SIL. 7, 574 *rapitur* procellā nunc huc nunc illuc ... mare et -at undis (STAT. Ach. 1, 453 Caphereus ... ter monte, ter undis -uit). 8, 654 Vesbius -uit scopulisque in nubila iactis *eqs.* CE 254, 4 *tu*, Iuno (*nomen pro 'aëre' est, cf. CIL VIII 4635*) ... fratre (*i. Iove, sc. aëre superiore et tenuissimo, cf. Gramm. suppl. 234, 33*) c⟨adente⟩ -as nubigenam terris largita mado⟨rem⟩. *al. huc fortasse referendum*: PS. DAMAS. epigr. 86 a, 1 -uit metuenda (veneranda *l. v.*) dies, surrexit in hostem, impia tela mali vincere cum properat.

3 *fragor (cf. p. 29, 20) sc. de tonitru et inde de strepitu qualicumque (de hominum clamore et plausu l. 15. 20. 23. cf. p. 28, 79 sqq. c. dat. l. 19)*: PHAEDR. app. 14, 26 repente caelum ... ventis movetur, -at mundi fragor. CALP. ecl. 1, 86 ut neque translati sonitu fragor -et orbis (*i. sine strepitu tumultuque orbis ab orbis domino ad successorem tradatur*). STAT. Theb. 3, 669 rursus fragor -at ingens hortantum. AVIEN. Arat. 1427 si moles magna *caloris et umoris* ... occurset, ... compulsu aerio fragor -at amplaque late murmura discurrunt. AMM. 16, 10, 9 Augustus ... appellatus ⟨non m⟩o⟨n⟩tium (*v. app. cr.*) litorumque -ante fragore (*per echo*) cohorruit. 20, 7, 14 trepidis ... superatorum auribus ululantium undique Persarum -ante fragore ... proelium ... exarsit. MART. CAP. 2, 123 fulgura cur rutilescant, fragor -et unde resultans ... canimus. SIDON. epist. 9, 14, 8 officii ... est nostri auditoribus ... praeparare aures fragoribus -turis.

4 *deus Christianorum (cf. p. 26, 47): tonat aut deus de caelo (sive per tonitrum [c. abl. modi* fragore *l. 34. cf. l. 69], sive in comparatione per vocem [e. g. l. 42, cf. l. 74. 75.* c. abl. instr. voce *l. 33] tamquam tonitrum sonantem) aut dei vox ipsa (e. g. l. 37. 43;* tuba *l. 50; Christi veritas l. 51, cf. l. 37,* spiritus sanctus *l. 60. acced.: orat. dir. l. 38 sqq. 42 sqq. acc.: obi. intern. l. 54. 56. obi. direct. l. 46. 53 [cf. l. 81. p. 26, 45 sq.]. dat. l. 54. 60. abl. v. l. 25. praep. loci:* de *l. 47.* ex *l. 37. 59.* per *l. 57. 63.* super *c. acc. l. 33. ceterae:* de [*i. super*] *l. 52. 55.* in *c. acc. [i. adversus] l. 61.* per *instr. l. 50. acc. c. inf. l. 36)*: TERT. ieiun. 7 p. 281, 31 dominus -uit voce magna super allophylos (VVLG. I reg. 14, 10 -uit ... fragore magno ... super Philistiim. AVG. conf. 10, 36, 59 -as super ambitiones saeculi). POTAM. tract. 1 p. 1413B (= p. 301, 62 W.) Lazarum ... resurgere posse, si ista crederent, sacratissima vera dei pietas -bat. GAVDENT. serm. 19, 9 G. vox *dei* ... e caelo -at dicens (*seq. or. dir. [v. l. 79], sic*: PS. PHILO antiq. 54, 2 -uit dominus et dixit: '...'. AVG. civ. 19, 23 p. 398, 5 D. vetat -ans in lege sua ... minaciter dicens: 'sacrificans' *eqs. al. cf. l. 42*). AMBR. hex. 1, 3, 10 p. 9, 4 cum -at deus, quasi in circuitu omnia commoventur. HIER. epist. 65, 13, 7 ipsum dominum sentiat -antem (*seq. or. dir., sic*: 121, 1, 2. *al. v. et l. 44. 51. cf. l. 78 et l. 38*). in Is. 40, 3 p. 401C vox patris desuper -antis audita est (*seq. or. dir., sic*: hom. Orig. in cant. 1, 6 p. 37, 16. *al.*). VVLG. I/II reg. capit. ser. B 17 p. 21 (cod. Amiat.) orante eo (*i. Samuele*) liberati sunt a Philisteis quos (*obi. dir.*) -uit deus (*cf. l. 34*). psalm. 17, 14 -uit de caelo dominus (ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ. Sirach 46, 20 [*gr. 46, 17* ἀπ' οὐρανοῦ]). 28, 3 vox dei super aquas, deus maiestatis -uit (ἐβρόντησεν). PAVL. NOL. epist. 7, 3 p. 44, 13 domini tuba, qua per Augustinum -at (AVG. anim. 2, 12, 17 p. 352, 4 -at per os proprii corporis veritas [*i. Iesus*]: 'si quis' *eqs.* bapt. 4, 8, 11 p. 234, 17 per quem [*Cyprianum*] tam multa de zelo ... dominus veracissima [*obi. dir.*] -uit et salubria praecepit. CAES. AREL. serm. 1, 3 non est leve quod [*v. l. 29*] ... sacerdotibus -at ... per prophetam: 'clama', inquit, *eqs.*). AVG. in psalm. 96, 10 p. 1244in. -at de illis deus iudicii sui terrorem (*v. l. 29*) et tremit ... infidelis (serm. 200, 1, 1 p. 1029 per caelos ... -uit, quo tonitru mundus contremuit). PROSP. carm. de ingrat. 50 iisdem ... simul decretibus (*sc. conciliorum*) spiritus unus -uit (GILD. Brit. 37 chron. III p. 49, 4 ex ... ore *Samuelis* spiritus sanctus cunctis mundi potestatibus -uit, denuntiando *eqs.*). PETR. CHRYS. serm. 171 p. 647A quotiens in Pharisaeos -at, suos timore salutari corrigit (*cf. p. 28, 40*). CASSIOD. inst. 1, 32, 5 deus -at per convexa caeli.

5 *audacius (transitive) de Hercule clavam, Iovis instar tonitrum fulmenque iacentis, in caput adversarii magno cum fragore illidente vel desuper incutiente (cf. p. 29, 28)*: VAL. FL. 3, 169 *Hercules* occupat os barbamque viri clavamque superne -at.

B *impersonaliter (c. abl.: loci l. 72. modi l. 69)*: VERG. Aen. 2, 693 subito ... fragore -uit laevum (*cf. p. 26, 54*). OV. met. 14, 542 -uit dicente dea tonitrumque secuti ... ceciderunt ... nimbi. trist. 1, 5, 29 simul -uit (Pont. 2, 3, 24). STAT. Theb. 5, 87 quater (*v. p. 26, 53*) axe sereno -uit. OBSEQ. 24 sereno -uit (*cf. 47* tonuit).

II *sensu laxiore et fere translato: significatur quilibet sonus ingens per vocem, verba, tubam sim. editus (sub A) aut crepitus armorum (sub B)*: A *de voce (sim.) impetu quodam (ira sim., superbia p. 28, 25) vehementer emissa*: 1 *-ant animantes (bestiae p. 28, 2. 11.* Echo *p. 28, 20. cf. et p. 28, 50. 56): fere i. q. clamose loqui (saepius sequitur oratio directa [v. p. 28, 4. 13. 19. 46 sq. 73. 84. cf. l. 29], hic illic expresse addito verbo q. e.* dicere *v. p. 28, 36. 29, 4. cf. l. 38.* inquit *l. 55) et fere i. q. clamando dicere (sc. interdum secundum morem verborum dicendi c. obi. directo p. 28, 55. 72, cf. p. 26, 45 sq.)*:

a *absolute (intrans.)*: α *in universum, fere i. q. inclamare (latrare p. 28, 12. stridere p. 28, 2. acced.: dat. p. 28, 16. 25. 41. abl. fere instr. p. 28, 2. 9. 12 bis. 15. 21. al. praep.:* ad *fin. p. 28, 38.* de [*i. super*] *l. 36.* enunt. *per* quod *l. 35)*: VERG. Aen. 6, 607 furiarum *natu* maxima -at (increpat *P*) ore (*inde [sc. 'inepte' Leo]*: CVLEX 179 *serpens* -at [*recte codd. excepto Cors.* ins-] ore, *v. l. 13. cf. p. 26, 38*). SEN. Ag. 544 occupata rupe *Aiax* furibundum -at: '...' (*seq. or. dir., cf. p. 27, 78*: Phaedr. 1065 *Hippolytus* feroci minax vultu ... magnum -at: '...'. POTAM. epist. ad Athan. [Wilmart, RevBén. 30, 1913] p. 181, 62 propheta sanctus -uit: '...'. HIER. adv. Iovin. 2, 6 p. 294B nos Paulo credimus -anti: '...'. PRVD. apoth. 406 *in exorcismo* -at antistes domini: 'fuge callide serpens'). dial. 12, 11, 6 lege, quanto spiritu ingentibus -ueris verbis (*Bentley*, rebus *trad.*). PETRON. 78, 6 servus (*sc. cornu inflans*) ... tam valde -uit, ut ... concitaret viciniam. PLIN. nat. 8, 15 *canis* ingenti ... latratu -uit. VAL. FL. 2, 208 *Venus* vocatu -uit signumque dedit. STAT. Theb. 12, 771 *Theseus* ore superbo -at: '...' (*sic seq. or. dir., cf. p. 27, 78*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 159, 23 qui sacri furoris spiratione ... pleni ore -ant tragico, nec sonat mortale quod canunt: '...'. VEN. FORT. Mart. 4, 119 ore minaci. VITA Fulg. p. 37, 20 L. *monachis* ore terribili violentus presbyter -at: '...'. *v. et l. 2. 51*). IVV. 6, 485 donec ... 'exi' -et horrendum *mulier* iam cognitione peracta (*sic de vocibus singulis exclamatione prolatis [cf. p. 27, 78]*: CLAVD. 28, 617 unaque -at 'Augustum' septenis arcibus Echo). TERT. anim. 28, 1 sermo divinus ..., quo prophetae ... quo ipse Christus -uit. IVVENC. 1 praef. 8 Iohannes fremit ore leo, similis rugienti -at aeternae pandens mysteria vitae. HEGES. 5, 46, 1 p. 398, 19 *verba Titi*: iactetis ... quod fulmina militaverunt vobis, ... nos Hannibalem inequitantem (*i. fere illudentem*) fulminibus vicimus atque -antem (*v. p. 27, 76*) mundi ipsius tempestatibus. RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 13, 3 p. 159, 9 Petrus et Andreas et filii tonitrui (*cf. Marc. 3, 17*) doctrinis spiritalibus -antes. PRVD. perist. 5, 93 his *verbis* -antem martyrem. c. Symm. 2 praef. 57 *Symmacho* nunc nemo disertior exultat, fremit, -at ventisque eloquii tumet (*sc. ut rhetor. cf.* AVG. c. acad. 2, 1, 2 quis ... umquam tantum -uit tantumque lumine mentis emicuit, ut *eqs.* SIDON. epist. 4, 3, 10 cui seu liberum seu ligatum placeat alternare sermonem, -are ambifariam suppetit). AVG. in euang. Ioh. 36, 1 p. 1662fin. exordio sui sermonis -uit *Iohannes*. LEO M. epist. 165, 9 Conc.S II 4 p. 118, 18 consonis ubique sententiis -antes, quod in ... Iesu Christo deitatis et carnis una sit ... persona. ISID. fid. cath. 1, 6, 2 p. 163B de quo apertius Habacuc -at dicens: 'ego gaudebo' *eqs.* (*cf. p. 27, 79*). VITA Roman. rec. (BHL 7306) 15 p. 190, 16 quanta praecipue qui nuper crediderunt ... ad lamenta -bant *lugentes Romanum mortuum!* β *speciatim: fere i. q. accusando in alqm. invehi (cf. p. 27, 61), alicui delictum obicere*: COD. Theod. 9, 6, 2 cum accusatores servi dominis -ent, audiendi non sunt.

b *accedit acc. per*: α *obi. q. d. internum (cf. etiam p. 29, 14. acced.: dat. l. 44. abl.: modi l. 47. 50. 51. auctoris l. 53)*: OV. am. 1, 7, 46 nonne satis fuerat timidae inclamasse puellae nec nimium rigidas -uisse minas. LIV. 3, 48, 3 *Appius Claudius decemvir* cum haec -uisset plenus irae *eqs.* (STAT. Theb. 2, 668 haec -at *Tydeus [post or. dir.]. cf.* IVL. VAL. 1, 19 si incentivum aliquod divina voce -avisset [-uisset *P*] *Alexander*. PETR. CHRYS. serm. 79 p. 422B quid *de resurrectione* ... -uerit Lucas ... exquiramus). SEN. Ag. 333 nihil acre velim magnumque modis -et altis *chelys* (*sc. res pro homine, cf. p. 27, 77*). PS. QVINT. decl. 10, 15 p. 201, 16 *magus* ore squalido barbarum murmur -uit (CLAVD. 17, 318 *artifex* magna levi detrudens murmura tactu ... -et erranti digito, *sc. in organo hydraulico*). IVL. VAL. 2, 22 *Alexander* prior -et bellicum (*signum*).

β *obi. directum (externum, cf. p. 27, 81)*: (I) *rei fere incorporeae (per rem significatur homo vel hominum congregatio l. 63. 68. 70. 71): fere i. q. alqd. aut verbis magnificis exprimere, describere (sc.* tumultus, furias, actus *sim.) aut magna voce proferre sim. (sc.* canticum, sacramentum, iura *sim. acced.: dat. l. 65. 70 sq. abl. modi l. 61. 62)*: PROP. 2, 1, 40 neque ... Iovis Enceladique tumultus -et angusto pectore Callimachus (*cf.* STAT. silv. 5, 3, 97 *tragici* qui furias regumque domos ... terrifico super -uere cothurno. PAVL. NOL. carm. 22, 34 illa tuae ... tuba vocis ... diversos ... celsius -et actus). VIGIL. TRID. ad Simplic. 2 p. 551A Martyrius ... divinae laudis canticum auribus primus surdae regionis -uit. DIONYS. EXIG. Conc.S IV 2 p. 204, 24 *Paulus* pietatis sacramentum protinus -bit (*gr. ibid. p. 194, 3* βροντήσει τὴν εὐσέβειαν). SIDON. epist. 1, 2, 9 nec sub phonasco vocalium concentus meditatum acroama ... -at. MAX. TAVR. serm. 41 p. 617C Isaias ... mysteria nativitatis ... dominicae -avit. CASSIOD. var. 12, 5, 6 subsellia (*i. iudices*) non desinant iura malis moribus -are. ISID. vir. ill. 20 p. 1091B *Sedulii libri* reliqui ... gestorum Christi ... miracula -ant. (II) *obi. personae (v. et p. 27, 46): fere i. q. aliquem voce vehementi increpare, accusare (seq. or. dir.)*: DRAC. Orest. 714 *Pylades* -at auctores scelerum: 'crudelibus ausis regnantes' *eqs.*

2 *-ant res (cf. etiam l. 50. 56)*: a *absolute (fere de incorporeis. acced.: dat. l. 80. p. 29, 5. 12. abl. loci p. 29, 8. 9. praep.:* ad [*fin.*] *p. 29, 1.* ex [*loc.*] *p. 29, 10.* in [*c. abl. loc.*] *p. 29, 7): fere i. q. sonare, personare*: CIC. Mur. 81 hesterna contione -uit vox perniciosa designati tribuni (IORD. Get. 26, 136 dum ... vox morientum ... auribus -ret. *cf. etiam p. 27, 26. 75. aliter p. 29, 8*). SIL. 5, 275 -uere minae. TERT. pudic. 12, 3 cum primum -uit euangelium et vetera concussit (CONSVLT. Zacch. 2, 16 p. 84, 36 Iohannis euangelio sic -ante: 'in principio' *eqs.* [*seq. or. dir., sic p. 29, 4. 5. cf. p. 27, 78*]. PETR. CHRYS. serm. 115

[I. Kapp]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 515B -antis ... euangelii ad suscitandos sensus vestros principia). HIER. reg. Pachom. 90 (p. 39, 11 Boon) nec ambulabunt in monasterio priusquam commune signum -uerit. SERM. Caspari p. 220, 6 tuba euangelica quae -bit et dicet: 'surgite dormientes' (CASSIAN. conl. 21, 5, 1 *nobis* euangelicus cotidie -at sermo: 'si vis perfectus esse' [MAX. TAVR. hom. 11 p. 247A]. EPIPHAN. in euang. 33 p. 61, 27 lectio euangelica ... -avit [-uit *l. v.*] in auribus vestris). CLAVD. 14, 35 haec vox (*i. verba hymenaei*) aetheriis -et (inson- *l. v.*) axibus. rapt. Pros. 2, 231 nimbis hymenaeus hiulcis -at. AVG. civ. 2, 19 p. 77, 4 D. legant nostra ... quam excellenter, quam divine ... tamquam ex oraculis et dei nubibus -are. 16, 32 p. 176, 7 divino -ante praecepto oboediendum *est.* PETR. CHRYS. serm. 14 p. 231C quoties ... nobis -at propheticus clangor, toties *eqs.*

b *c. acc.* (*cognato q. d. l. 20. cf. l. 16, externo l. 18. acced. dat. l. 17 sq.*): α *fere i. q. canere* (*fere i. q. nuntiare l. 18*): PAVL. NOL. carm. 24, 904 cum prima signum (*an nomin.? sc.* tuba *tamquam* signum *eqs., cf. l. 3*) suscitandis mortuis caelo tuba -averit (PETR. CHRYS. serm. 103 p. 487C tuba ... -at mortuis vitam, resurgentibus *eqs.*). β *fere i. q. tonando efficere*: MART. CAP. 6, 647 *Aetna* magno strepitu mugiens et immensos fragores -ans.

B *de strepitu qui efficitur armis concussis* (*c. dat. l. 24.* super *l. 27*): 1 *per animantes*: VERG. Aen. 12, 700 *Aeneas* horrendum ... -at armis (ZENO 2, 15, 1 p. 440B diabolus. *cf.* SIL. 14, 298 *Marcellus* aggreditur muros Syracusarum atque armis -at urbi). VOPISC. Tac. 4, 6 membra quae ... valeant ... clipeis -are (CLAVD. 20, 162 *Mars* clipeo ... -uit, responsat Athos). 2 *per arma ipsa*: VERG. Aen. 9, 706 conlapsa ruunt immania membra ... et clipeum super -at ingens (*cf.* SERV. *ad l.*: aut ipse ingens super clipeum -at [*cf. p. 27, 66*] aut ... clipeum [*nomin. n.*] supra ipsum *cadentem* tonat ... quod magis debemus accipere, nam Homerum imitatus est, qui ait ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ). SIL. 2, 213 concussa ... arma ... letiferum -uere. AMM. 30, 3, 4 sonitu scutorum -ante gentilium.

syntactica quaedam: verbum intrans.; transitive v. l. 18 p. 26, 45. 27, 29. 67. 81. 28, 55. impersonaliter v. p. 27, 68. acced. casus: acc. q. d. internus, cognatus sim.: p. 26, 45. 27, 29. 28, 42. 29, 14. acc. q. d. externus, directus: cf. l. 33 sq. acc. neutr. adi.: furibundum *p. 28, 4.* horrendum *l. 22. p. 28, 18.* laevum *p. 26, 54. 27, 62.* letiferum *l. 31.* magnum *p. 28, 5.* violentum *p. 26, 57. dat.: l. 21. p. 26, 47. 67. 27, 30. 83. 28, 13. 60. 77. abl.: loci p. 26, 47. 67. 27, 68. modi p. 27, 25. 68. 28, 43. 60. instrumenti l. 23. p. 26, 47. 27, 26. 84. auctoris p. 28, 43. c. praep.: loci*: ab: *p. 26, 48. 68.* de: *p. 26, 48. 27, 30.* ex: *p. 26, 48. 68. 27, 30. 28, 78.* in *c. abl. p. 28, 78.* per: *p. 26, 68. 27, 31.* super *c. acc. p. 26, 48. 27, 31. ceteris*: ad *fin. p. 27, 84. 28, 77.* de (= *super*) *p. 27, 31. 84.* in *c. acc.* (= *adversus*) *p. 27, 32.* per *instrum. p. 27, 32.* sine *p. 26, 68. seq.: enuntiatum per* quod: *p. 26, 49 (consec.). 28, 1. acc. c. inf.: p. 27, 32. oratio directa: p. 27, 28. 78. 28, 81. addito dicendi verbo: p. 27, 38. 55. 79. 29, 4.*

compos.: superintono. *I. Kapp.*

intōnsus, -a, -um. *ab* in *et* tondere (tonsus). *de notione: nota syn. l. 84. p. 30, 11.* GLOSS.L II Philox. IN 696 ἄκαρτος (697). GLOSS. ἄκουρος. ἀκούρευτος. *legitur praecipue in poesi inde ab* ACC., VARRONE, VERG., HOR., TIB., PROP., OV.; *rarius in sermone pedestri* (*semel ap.* SISENNAM, LIV. *et inde a* SEN. philos., CVRT.).

i. q. non tonsus: I *proprie* (*c. acc. gr. p. 30, 5. 10. 51, c. abl. l. 71. p. 30, 15. 50; in fig. enall. p. 30, 33 sq.*): A *sensu strictiore* (*non rasus l. 62. 82. p. 30, 8*): 1 *de deis* (*sc. iuvenilibus*): a *de crinibus* (barba *l. 62 sq.*): *Apollinis*: HOR. epod. 15, 9 -os ... agitaret Apollinis aura capillos (TIB. 2, 5, 121 OV. met. 1, 564). TIB. 1, 4, 38 aeterna est Baccho Phoeboque iuventas: nam decet -us crinis utrumque deum (LYGD. 4, 27 -i crines longa cervice fluebant). 2, 3, 12 comae (3, 10, 2). *Aesculapii*: PRIAP. 36, 8 -a semper Aesculapio barba est. *Bacchi* (*v. et l. 60*): SEN. Phaedr. 754 Liber ... -a iuvenis perpetuum coma. *Hymenaei*: CLAVD. carm. min. 25, 43 dubiam lanuginis umbram caesaries -a tegit. b *de deis ipsis*: *Apolline* (*cf. gr.* ἀκερσεκόμης): HOR. carm. 1, 21, 2 -um, pueri, dicite Cynthium. PROP. 3, 13, 52 *Brennus* petit -i Pythia regna dei (OV. trist. 3, 1, 60). OV. met. 12, 585. STAT. silv. 3, 4, 8 accipe ..., iuvenis Phoebeie, crines ... -oque ostende patri. APVL. flor. 3 p. 14 Marsyas ... laudans sese, quod erat et coma relicinus et barba squalidus et pectore hirsutus ..., contra Apollinem ... culpabat, quod Apollo esset et coma -us et genis gratus *eqs. Baccho*: OV. Pont. 2, 9, 31.

2 *de hominibus* (*aut temporum priscorum, sc. heroibus [cf. p. 30, 4] et Romanorum maioribus, aut condicionis certae [de iuvenibus p. 30, 3. 10. 15; de philosophis p. 30, 11; de sacerdote l. 83. p. 30, 13; de gentibus ceteris l. 81. p. 30, 8]. nonnumquam dubites, an admittenda sit notio incuriae, cuius exempla certa v. s. B*): a *de crinibus, barba sim.*: ACC. trag. 672 *Agamemno* scindens dolore identidem -am comam (SIL. 4, 203 Parcae -a ... ad manes traxere coma *Sarmentem*. 16, 525 redimita corona. STAT. Theb. 6, 587). PLIN. nat. 6, 162 Arabes mitrati degunt aut -o crine; barba adraditur praeterquam in superiore labro; aliis et haec -a (VAL. FL. 6, 643 famulum ... ferebant Phasidis -o nequiquam crine parentes). QVINT. inst. 9, 3, 18 (*ex Hor. carm. 1, 12, 41*) -is (incomptis *Hor.*) Curium capillis. b *de hominibus ipsis* (*vel de eorum capite l. 6. fronte l. 14. mento l. 8. ore l. 2. vertice l. 12. cf. et l. 36*): VERG. Aen. 9, 181 ora puer prima signans -a iuventa (*cf.* SERV. *ad l.*: '-a' hoc ad sua tempora rettulit; alioquin heroes non tondebantur). TIB. 2, 1, 34 Messalla ... -is gloria victor avis (OV. fast. 2, 30). OV. met. 5, 87 -um ... comas Helicem. 6, 254 Damasicthona. fast. 3, 409 Ampelon. 4, 655 caput -um *Numae* (SVLP. SEV. chron. 1, 27, 3 Samson). 6, 264 -i regia ... Numae. CVRT. 8, 9, 22 capillum pectunt saepius, quam tondent, mentum semper -um est, reliquam oris cutem ad speciem levitatis exaequant *Indi*. PLIN. nat. 7, 211 *Romani* antea -i fuere. SIL. 15, 671 Rhodani ... comas -a iuventus (SCHOL. Pers. 3, 54 iuventus -a [detonsa *Pers.*], id est philosophi, qui non tondebantur). STAT. Theb. 6, 607 ab -o pendebat vertice crinis Arcados. 7, 715 Gyan. 8, 198 -i ... penetralia Branchi. 9, 306 Hersen. SIL. 1, 403 frontem Chremes -am umbrante capillo saeptus. NEMES. ecl. 2, 17 ambo genas leves, -i crinibus *pueri*.

3 *de bestiis*: a *de ovibus*: VERG. Aen. 12, 170 sacerdos saetigeri fetum suis -amque bidentem ... admovit ... aris (SERV. auct. *ad l.*: quam pontifices altilaneam vocant. *sic in sacrificio*: ARNOB. nat. 7, 18 p. 252, 8 agnis). COLVM. 7, 3, 7 mercaberis ovis -as (*syn. 7, 3, 2* lanatas oves). b *de pilis in pelle caprina*: HIER. epist. 29, 6, 2 'pulvillus de caprarum pelle consutus', qui -is pilis caput involuti in lectulo hominis mentiretur.

B *sensu laxiore: accedit notio q. e. incultus, hirsutus* (*v. et p. 29, 76 sq. peculiariter de lugentibus l. 27. 29. 32. 47. 48. paulo aliter de simplicitate inculta, inornata l. 50*): 1 *de viris*: a *de capillis, barba sim.*: TRAG. inc. 192 (*Welcker reddidit Pacuvio*) barba pedore horrida atque -a infuscat pectus inluvie scabrum (VVLG. II reg. 19, 24 inlotis pedibus et -a barba). SISENNA hist. 47 cum ... barba immissa et -o capillo, lugubri vestitu ... flens ... circumiret. CVRT. 4, 13, 5 facies Scytharum Bactrianorumque: hirta illis ora et -as comas esse (9, 10, 9 *maritimorum Indorum* comae hirsutae et -ae sunt). LVCAN. 2, 375 -os rigidam in frontem descendere canos passus erat *Cato* (*cf. l. 36*). FIRM. math. 4, 24, 9 -a crinium semper inluvies (*sic c. enall.*: 5, 1, 5 -is crinium sordibus. *cf.* 5, 3, 52 -orum crinium inluvies [MART. CAP. 6, 578 *pauperes* -o crine hispidos]). b *de hominibus ipsis* (*capite l. 42*): HOR. carm. 2, 15, 11 -i Catonis (PORPH. *ad l.*: veteres propter severitatem hirsuti erant). epist. 1, 7, 90 *Menam* adspexit scabrum -umque Philippus. TIB. 1, 7, 16 frigidus -os Taurus alat Cilicas. OV. Pont. 4, 2, 2 Getis. LIV. 21, 32, 7 *Alpium* homines -i et inculti (*cf.* PLIN. nat. 11, 130 apud -as utique gentes ...; nomina ex eo Capillatis Alpium incolis, Galliae Comatae). SEN. Herc. f. 539 Sarmatis. epist. 5, 2 asperum cultum et -um caput et neglegentiorem barbam *Cynicorum* ... evita (QVINT. inst. 12, 10, 47 [*in imag. de oratione modice ornata*] do tempori, ne hirta toga sit, non ut serica, ne -um caput, non ut in gradus atque anulos comptum).

2 *de deabus et feminis*: a *de crinibus*: VARRO Men. 123 Infamia stans ... -a coma, sordida vestitu, ore severo (*cf. sim. l. 29*). CIRIS 284 -os multo deturpat pulvere crines ... Carme (*locus coniecturis variis temptatus*). DRAC. laud. dei 1, 395 *Eva* corpore nuda ..., caesaries -a comis, gena pulcra rubore. b *de dea ipsa*: PRVD. psych. 23 Fides, agresti turbida cultu, nuda umeros, -a comas, exerta lacertos.

II *translate: de montibus, arboribus, arbustis*: VERG. ecl. 5, 63 voces ad sidera iactant -i montes (SERV. *ad l.*: silvosi, incaedui [*cf.* georg. 4, 277. SCHOL. Verg. Medic. ecl. 10, 7 '*tonsas*' significat cultas ... et e contrario: '-i montes']). Aen. 9, 681 consurgunt geminae quercus -aque caelo attollunt capita (CORIPP. Iust. 3, 175). STAT. Theb. 4, 420 silva ... incurva senecta, aeternum -ae frontis. 6, 105 adclinant -a cacumina terrae alnus ... *et* ulmus (VEN. FORT. carm. 3, 12, 3 mons ... -a cacumina tollit). silv. 4, 7, 10 ab -a capienda myrto serta. FRONTO p. 205, 1 v. d. H. (= p. 216 N.) tonsilia arbusta ... radi ... solita ..., at illas -as abietes neglectasque piceas caput aemulum nubibus addere. CYPR. GALL. gen. 67 fructus, quos nemus -um ramo frondente creavit (*cf.* iud. 135 lucos. 381 dumi).

intorābilis *v. s.* intolerabilis *p. 22, 55.* *Knauer.*

intorpet NOT. Tir. 56, 97 (-tur- *trad.*). *Hi.*

***intorqueo**, -torsī, -tortum, -ēre. *ab* in *et* torquere. NOT. Tir. 48, 83 -et. 89 -sit. 95 -tum. *de notione*: NON. p. 36, 8 valgum est proprie -tum. p. 371, 25 adducere, -ere, rotare. p. 394, 34 contendere, adstringere, -ere. GLOSS. ἐνακοντίζω. -tum ἐνεστραμμένον. ἐνστρέφει. περιστρέφω. *de usu: refl. v. l. 84. p. 32, 22. medio-pass.: v. p. 31, 17. 24. legitur inde a* PLAVTO, LVCILIO, VARRONE, CIC., LVCR. *per totam latinitatem.* [*val.* întoarce (*cf. et val. vet.* întort [*i. obstinatus*]), *francog. vet.* entordre, *hisp.* entorcer. *R.*]

[*var. lect.* (*v. et p. 31, 59*): *falso pro*: integere: SIL. 17, 88. intendere: STAT. Theb. 9, 707. interserere: ARATOR act. 2, 972 intorserit. torquere: SIL. 6, 176 MART. 8, 33, 19 PRVD. psych. 293. *e coni.*: LVCR. 6, 555 vas -tum (*Diels*, inter *trad.*).]

I *fere i. q. in orbem flectere, curvare, sinuare, involvere, implicare* (*minore curvamine de cruribus vel varis vel vatiis p. 31, 4*): A *variis modis*: 1 *animantes eorumque corporum partes* (*figuras p. 31, 5. sim. de signo p. 31, 1. 2*): PLAVT. Cist. 729 (*lus. verb.*) imitatur ... bestiam, ... involvulum, quae in pampini folio -ta implicat se: itidem haec exorditur sibi -tam (*v. p. 33, 5*) orationem. CIC. carm. frg. 7, 5 *aquila anguem* se -entem lanians rostroque cruentans (VITR. 9, 5, 1

[*Busch*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ad virginem et leonem . . . anguis porrigens agmen stellarum -tus succingit [v. p. 30, 81]. cf. VITR. 9, 4, 6 -ta replicataque se attollens reflectitur serpens [v. p. 30, 81]. PLIN. nat. 19, 70 draconis -ti figura). PLIN. nat. 11, 265 sues -ent caudam. MACR. Sat. 7, 10, 11 ossa debilia . . . facile -entur, dum pondus superpositi corporis ferre non possunt. obi. sunt figurae, quae efficiuntur: AETNA 47 per orbes . . . -tos sinuat vestigia serpens (SEDVL. op. pasch. 4, 13 p. 264, 3 gyros. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 622 volumina caudae).

2 res (v. et p. 30, 80 sq.): a partes in mundi creatione: CIC. Tim. 24 hanc . . . coniunctionem . . . deus in longitudinem diffidit, . . . deinde in orbem -sit (gr. p. 36B κατέκαμψεν). b res naturae: CVRT. 6, 5, 14 arborum ramos manu flectunt, quos -tos rursus inserunt terrae. COLVM. 5, 6, 34 palmitem -at, deinde ita alliget et praecipitet; nam et post eum locum, quem -seris, laetam materiam citabit. 11, 3, 21 ulpici spicae ante quam caulem faciant, omnem viridem superficiem -ere et in terram prosternere conveniet (PLIN. nat. 19, 114 debet . . . -eri caulis). PLIN. nat. 19, 66 cucumeres curvantur -enturque. c vestem sim.: LIV. 25, 16, 21 paludamento circa laevum bracchium -to . . . impetum fecit (cf. PETRON. 80, 2 pallio. DON. de com. 8, 6 parasiti cum -tis palliis veniunt). SIL. 5, 367 medicus -tos de more astrictus amictus mulcebat . . . vulnus.

B fere i. q. obligando, vinciendo circumdare: PLIN. nat. 7, 144 faucium reste (certe trad.) -tarum (sc. a tribuno coercente) expressique per aures sanguinis poena. STAT. Theb. 5, 531 Python spiris -ta movebat cornua Parnassi.

II quasi axem alicuius rei torquere (sc. ita, ut forma vel habitus rei in statum vel cochleae vel funis torti similem [paulo aliter l. 60] mutetur): A in universum: 1 usu generali: CELS. 5, 28, 12K papyrum -tum vel aliquid ex penicillo in modum collyrii adstrictum eo medicamento illinere. SCRIB. LARG. 43 spongeis in aquam demissis et per linteum -tum utrimque expressis (sic ad exprimendum: MARCELL. med. 8, 32). PLIN. nat. 16, 176 salicis vice alligat et -ta corylus. VEG. mulom. 2, 48, 6 licinio . . . -to. MARCELL. med. 10, 45 lana . . . -ta . . . et naribus indita (10, 48 pilos). PHYSIOGN. 105 p. 130, 5 homo intemperans capillos manu -ens ori devorandos applicabat. 2 t. t. in cultura pomorum (sc. ad retinendum sucum): COLVM. 5, 10, 16 ramulos, quibus dependent mala punica, -eto. 12, 46, 2 quidam pediculos punicorum, sicuti sunt in arbore, -ent, ne pluviis mala rumpantur (PLIN. nat. 14, 83 adservatur . . . uva diutius in vite pediculo -to. 17, 259). arb. 23, 2 petiolos. PLIN. nat. 17, 156 genus surculorum sine calce, quod sagittae vocantur, cum -ti panguntur, ⟨i⟩idem cum recisi nec -ti, trigemmes. 17, 157 facile rumpitur, quod -tum fuit. 17, 183 ipsi palmites -entur (ibid.: si luxuriaverint). PALLAD. 3, 10, 7 sarmentum. 4, 10, 4 si, dum pendent poma, tenacibus, sicut in arbore habentur, -seris, in totum annum . . . servantur.

B accedente notione plectendi: obi. (subi. in struct. pass.) est ea res, quae: 1 efficitur (indicatur materies implicanda per abl. l. 51. 52. 53): CATVLL. 64, 235 -ti sustollant vela rudentes (SIL. 6, 353). TIB. 1, 9, 22 -to verbere terga seca (syn. 1, 6, 46 torta). OV. met. 3, 679 ad -tos . . . funes (LAMPR. Heliog. 33, 3 paraverat . . . funes blatta et serico et cocco -tos). SEN. Herc. O. 373 Hercules stamen -ens manu. PETRON. 131, 4 licium . . . varii coloris filis -tum. STAT. Theb. 4, 534 solido . . . -ta adamante gigantum vincula. in imag.: AVG. in psalm. 57, 3 p. 677med. criniculi sunt, qui fiunt -endo, hoc est quod peccatis peccata connectebas (spectat ad Vulg. prov. 5, 22 funibus [criniculis Itala] peccatorum . . . constringitur). 2 in statum tortum redigitur: PLIN. nat. 17, 16 vestire teneras arbores -to stramento. STAT. Theb. 8, 294 sacerdos -to signatus vellere crinem. PRVD. psych. 127 squamosa ferri texta per -tos (innumeros l. v.) commiserat undique nervos. 3 alicui rei conexae additur (nota vigere vim praep.; sensus derivatus esse videtur a verbo syn. q. e. implectere [cf. e. g. Verg. georg. 4, 482 c. HOR. l. seq.]; acced. dat.): HOR. carm. 2, 13, 35 -ti capillis Eumenidum recreantur angues. CLAVD. 22, 263 (de ornatu Italiae deae) Oenotria lentis vitibus -ens hederas.

III fere i. q. circumagere vel convertere vel rotare (sc. turbinis modo): A praevalet sensus torquendi: 1 homines: LIV. 21, 58, 3 milites vertice (sc. venti) -ti adfligebantur. STAT. Ach. 1, 834 citat orbe Lacaenas Delia plaudentesque suis -et Amyclis.

2 res: a solidas: α in universum: LIV. 28, 30, 9 fugientem navem videres vertice retro -tam victoribus inlatam (28, 30, 10 repente -ta in proram circumagebatur. CVRT. 9, 4, 11 vertices . . ., quibus -ta navis obliqua . . . agebatur). COLVM. 12, 54, 2 oleam sic premito, ne vasa -as, sed tantum ipsius preli pondere . . . exprimi patiaris. VAL. FL. 8, 356 Styrus -tis . . . remis prosilit. APVL. met. 2, 7, 5 quam pulchre quamque festive . . . ollulam istam cum natibus -es (syn. rotabat in circulum). 9, 11, 1 iumentorum multivii circuitus -bant molas ambage varia. CLAVD. 24, 363 clavum. AVG. civ. 5, 3 p. 194, 2 D. dum . . . rotam figuli vi quanta potuit -isset. significantius, c. vi praep. q. e. 'intro' (cf. p. 32, 22), fere i. q. perforando adigere: AVSON. 359, 17 p. 217 versu Vergiliano (9, 744) deformato: -et . . . hastam (i. mentulam).

β peculiaribus modis: ① hostiliter, i. q. manu versare, sc. ut vel alicui obiciatur (v. l. 84 sq.) vel in alqm. coniciatur (v. p. 32, 2): CIC. Att. 9, 7, 3 vereor, ne Pompeio quid oneris imponam, μή μοι γοργείην κεφαλὴν . . . -at. AVG. civ. 15, 9 p. 74, 29 D. vir . . . pugnans et lapidem rapuit et cucurrit et -sit et misit. ② t. t. in arte musica (proprie -entur οἱ κόλλοπες, at transfertur verbum ad chordas, ita ut se adplicet ad sensum verbi syn. q. e. intendere [v. l. 6]): FAV. EVL. p. 16, 9 si . . . aliam chordam sex momentis -seris (syn. distentam, tendamus, intendas). PS. HIER. (= EVTR.) epist. 19, 20 p. 209A (in imag.) tota credulitatis nostrae harmonia -tis vehementius per artem fidibus resultemus.

b aquam, pulverem, fere i. q. commovere agitando per orbem (sc. remos [cf. p. 31, 74], spatham [l. 14. cf. p. 31, 75]; ventum turbinem [l. 13]): VAL. FL. 3, 476 Hercules -tis adsurgens arduus undis (8, 287 illi . . . -ent truncis . . . undam). SIL. 5, 535 it globus equitum -ens nigranti turbine nubem pulveris. ORIBAS. syn. 9 add. La p. 398fin. fenum grecum . . . in aqua infundes et cum -seris (coni. Busch, -serit trad., quod quasi pro refl. def. Arnaldi, ALMA 11, 1937, 110). cum ipsa aqua mittis in oleo.

c ventum, nubem (aliter l. 13) sim.: SEN. nat. 7, 4, 1 cometas accendi turbine quodam aëris concitati et -ti (syn. 7, 5, 2 in orbem vertitur). VAL. FL. 4, 452 niger -to ceu turbine nimbus. SIL. 12, 662 notus . . . piceam cum grandine . . . -ens nubem . . . circumagit . . . ducem. 17, 255 -ta noto . . . procella. significantius, c. vi praep. q. e. 'intro' (cf. p. 31, 79; refl., fere i. q. per similem terebrae motum intrare): LVCR. 6, 125 cum subito validi venti conlecta procella nubibus -sit sese conclusaque ibidem turbine versanti . . . undique nubem cogit uti fiat . . . cava.

B per synecdocham eius generis, q. 'Sinnesstreckung' dixit Brugmann (v. Havers, Glotta 25, 1936, 101 sqq.), i. q. alqd. torquendo, rotando incitare (cf. l. 1 sq.) atque incitatum in alqm. (alqd.) emittere, conicere (praevalet sensus iaculandi, cf. contorquere [vol. IV 736, 74 sqq.] et francog. 'tirer' [Havers l. c. p. 106in.]. acced.: dat. saepe. praep. in: c. acc. [quam struct. dativo praefert SERV. l. 40]: c. g. l. 40. 49. 53. 57. 63. c. abl.: l. 48. locis quibusdam dubites, an praeter sensum coniciendi admittenda sit notio penetrandi [sc. c. vi praep. q. e. 'intro', cf. l. 22. p. 31, 79]: e. g. l. 38. notione torquendi evanescente fere i. q. immittere: l. 56. 58): 1 proprie (nota hunc verbi usum frequentare poetas): hastam: VERG. Aen. 2, 231 Laocoon qui cuspide robur laeserit et tergo . . . -serit hastam (nota ὕστερον πρότερον, nisi mavis admittere notionem penetrandi [v. l. 33]). 9, 744 (cf. p. 31, 80). 11, 637 hastam -sit equo ferrumque sub aure reliquit (SERV. ad l.: figurate, nam '-o in equum' dicimus [v. supra l. 31]). SIL. 13, 209 furiatis viribus (al.). STAT. Theb. 4, 7 agens. SIDON. carm. 5, 248 ludus . . . -tas praecedere saltibus hastas. al. iaculum: VERG. Aen. 10, 323 Aeneas Pharo . . . -ens iaculum clamanti sistit in ore. OV. met. 5, 90 SIL. 1, 305. 5, 449 fugientis . . . tergo. 5, 577 Hamilcar . . . librat ab aure -ens iaculum et . . . hostem transigit. al. PS. HIL. hymn. 2, 15 peccatorum iaculis confossus, arcu quae Venus libidinis -sit (sic in imag.: GREG. M. moral. 2, 32 p. 571D quot . . . voces patientiae . . . reddidit Iob, quasi tot in adversarii pectore iacula -sit. al.). al. telum: VERG. Aen. 9, 534 per . . . fenestras. 10, 382. 10, 882 in hostem. 12, 921 corpore toto eminus. SEN. epist. 45, 9 (in imag.) quem fortuna, cum . . . telum . . . vi maxima -sit, pungit, non vulnerat. SIL. 15, 741 lacertis. al. varia, quae quis pugnans emittit: SIL. 2, 124 virgo . . . totis . . . annisa . . . viribus -et letalem in moenia cornum. 4, 540 -ens derecto turbine robur. 7, 623 saxi (PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 3 p. 710 machinis saxa -entibus [gr. 3, 80 λιθοβόλα]). STAT. Theb. 8, 586 missile. TAC. ann. 14, 36, 3 pila. CASSIAN. conl. 1, 5, 1 sagittas. al. laxius, de ariete admovendo: HEGES. 3, 11, 2 in quem locum aries a Romanis -batur (gr. 3, 223 φερόμενον).

2 translate: CIC. Tusc. 4, 77 alternis . . . versibus -entur inter fratres gravissimae contumeliae (PAVL. FEST. p. 111 intrahere est contumeliam -ere). SIL. 11, 340 tunc . . . Hannibalis fulmina pertuleris, si viso -serit ense diram . . . vocem? AMBR. bon. mort. 7, 29 p. 730, 5 cum ii, qui condemnant, quae ipsi faciunt, in se -ant graviorem conscientiae sententiam (epist. 3, 3 p. 888B [vigente imag.] -enda est amentata illa non manipularis sententia. GREG. M. moral. 4, 2 p. 639B). HEGES. 5, 16, 1 p. 326, 8 Ezechias pro iaculis orationem -sit. al. huc pertinere veri simile est locum mutilum LVCIL. 1139.

IV fere i. q. detorquere, distorquere (saepius c. respectu vel sedis iustae vel habitus boni, unde alqd. eicitur, deducitur; aliter l. 74. p. 33, 12): A proprie: 1 de motu, qui fit sponte: CIC. de orat. 2, 266 Tito Pinario mentum in dicendo -enti. VERG. georg. 4, 451 Proteus oculos -sit lumine glauco (cf. PRVD. psych. 114 Ira sanguinea -ens suffuso lumina felle). GELL. 15, 9, 10 cum homo voltum -ret et non hisceret. APVL. met. 2, 10, 2 illa cervicem -sit et ad me conversa . . . ait ([v. l. 69]. 8, 27, 5 deae Syriae cultores diu . . . capite demisso cervices lubricis -entes motibus crinesque . . . in circulum rotantes. aliter l. 82).

2 de motu, qui fit vi externa (morbo p. 33, 3 sq.): a generatim: PLIN. nat. 36, 73 sive urbis tremoribus . . . gnomone -to sive . . . sedimento molis facto. b speciatim: de clade et iniuria corporis (aliter p. 30, 79): BELL. Hisp. 38, 2 accedebat, ut . . . talum -isset Pompeius (39, 1 saucius et -to talo. VIR. ill. 65, 5). PLIN. nat. 8, 182 -ta cervice tauros necare (aliter l. 74 sq.). PELAGON. 256 -tum unguem esse. CHIRON 20 iumentum si articulum exemerit vel -serit ([inde VEG. mulom. 1, 25, 6 si articulus exemptus vel -tus fuerit]. 601 si equus arti-

[Busch]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

culum extorserit aut laxaverit -tum aut extortum). 616 coronam (*gr. Hippiatr. I p. 378, 2 διέστραπται*). GREG. TVR. Mart. 2, 5 p. 611, 15 *paralyticus* pedes, quos -tos exhibuit, ... retulit in usu consueto directos. 3, 6 p. 633, 28 tibiae ceu funes -tae (*opp.* distortis). *al.*

B *translate:* 1 *fere i. q. per ambages obscurum facere:* PLAVT. Cist. 730 *v. p. 30, 83.*

2 *de ratione, habitu sim. mutato* (*in malam partem [praeter l. 12], i. q. pervertere*): CIC. Caecin. 77 libidinis *vox est* verbo ac littera ius omne -eri *oportere.* GREG. M. in euang. 35, 1 p. 1260^B abundantiam ... ad perversitatem -simus voluptatis. in Ezech. 2, 7, 16 p. 1023^B *res* ad usum vanae gloriae (moral. 3, 29 p. 615^B ut *Christus* ... in se ad usum pietatis -ret, quidquid ... contra se malitia ... saeviret [*v. l. 7 sq.*]. *al.*). moral. 1, 53 p. 552^C ne *cor* hoc, quod ... rectum hominibus ostentat, apud semet ipsum per vitium pravae intentionis -at. *al.* *homines:* GREG. M. moral. 1, 48 p. 549^A *deo preces offerimus,* ne scientia ... inflet, ne pietas, dum se extra rectitudinem inclinat, -at (*sc. nos*).

3 *fere i. q. transferre* (*sc. iram, culpam a se in alium*): HEGES. 1, 41, 7 p. 97, 15 *Salome sui* delicti gratiam meruit et omnem saevitiae regalis in adulescentes procellam -sit. GREG. M. moral. 4, 39 p. 656^C *Adam* excessus sui vitium in auctorem latenter -ens.

p. p. p. **intortus,** -a, -um *pro adi.* **A** *de rebus muricatis:* PLIN. nat. 9, 102 *conchae* vertice muricatim -o. VAL. FL. 3, 727 dat ... signum Phorcys et ... -o murice phocas contrahit

B *fere i. q. curvus, tortuosus, inflexus:* 1 *proprie:* **a** *de rebus corp.:* α *de satis, arboribus, cucumere sim.:* VARRO rust. 1, 31, 4 *capreolus* est coliculus viteus -us ut cincinnus (PAVL. FEST. p. 57). COLVM. 10, 380 -us cucumis. PLIN. nat. 12, 67 caudice *arboris* duro et -o. 21, 49 in ... flore *petellii* inflecti cacumen et e nodis -a (-o *trad.*) folia nasci. PALLAD. 1, 5, 4. 3, 12, 2 auferenda sunt laeta, -a, debilia ... sarmenta. β *de animalium (sim. sideris) cauda et cornibus:* GERM. 487 alligat illum (*i. aquarium sidus*) -a pristis cauda (PLIN. nat. 8, 207 *suis*). COLVM. 7, 3, 3 *aries* -is cornibus ..., quia minime nocent -a potius quam surrecta et patula cornua. γ *de cometa, puppi navis:* PLIN. nat. 2, 91 *stella* ignea specie ac spirae modo -a. APVL. met. 11, 16, 8 puppis -a chenisco ... fulgebat. **b** *de rebus incorp.:* PLIN. nat. 13, 96 evenit discursu ... hoc (*i. ut in mensa citrea appareant vertices*) -o (*opp.* oblongo). APVL. met. 10, 31, 6 *Minerva* -o genere gesticulationis ... demonstrabat Paridi *eqs.* NON. p. 66, 24 vulpinari ... dictum ab incerto et -o vulpium cursu. MAR. VICTORIN. gramm. VI 60, 2 -um et flexuosum iter labyrinthi.

2 *translate: de sono vocis:* PLIN. nat. 10, 82 *lusciniae* sonus ... nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur conciso, copulatur -o. APVL. flor. 13 p. 46 occipiunt carmine ... noctuae -o.

C *i. q. crispus:* VARRO Men. 375 ante auris modo ex subolibus parvuli -i demittebantur sex cincinni. VAL. FL. 6, 563 labitur -os per tempora caerula crines ... velatus harundine Peucon (SIL. 3, 284 -os demissus vertice crines Bocchus. APVL. met. 11, 3, 4 sensim. AVG. bon. coniug. 12, 14 p. 206, 1 nupta ... quae ... cogitat ... quomódo placeat deo, ornando se non -is crinibus ..., sed ... per bonam conversationem [*e Vulg. I Tim. 2, 9* in tortis crinibus, *gr.* ἐν πλέγμασιν. *in dubio est, utrum Aug.* -is *voluerit an* in tortis; *cf. subst. l. 74*]).

D *i. q. perplexus, implicatus:* CELS. 7, 18, 9 venae intumescunt eaeque -ae conglomerataeque ... scrotum implent.

E *i. q. (detorquendo) deformis, perversus:* 1 *proprie:* PHYSIOGN. 59 manus tenues et -ae loquacem demonstrant (*Adamant. 20 p. 366, 8 σκολιαῖς*). EVGRAPH. Ter. Haut. 1062 oculis -is (*i. strabis, ut perperam explicat vocem* 'caesiam'). 2 *translate* (*vigente imag.*): PERS. 5, 38 adposita -os extendit regula mores. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 77, 57^b ad p. 536, 3—6 *filii Israel* ita pravitate curvi et -i profanitate, ut arcuum est flexuosa formatio (*gr. paulo aliter* μετεστράφησαν).

adv. **intortē.** *compar. v. l. 65.* 1 *proprie de discursu macularum in ligno, fere i. q. in modum spirae:* PLIN. nat. 16, 68 bruscum *est tuber aceris* -tius crispum. 2 *translate de oratione, fere i. q. contorte, perplexe* (*cf. supra l. 5*): AVG. beat. vit. 19 p. 104, 15 postulavit mater, ... ut ei hoc ipsum, quod conclusionis necessitate -e dixeram, explicando relaxarem atque solverem (nat. et grat. 49, 57 p. 275, 6 -e hoc dixit *Pelagius* et ideo subobscure [*opp.* planius]).

deriv.: intortio.

intortio, -ōnis *f.* *ab* intorquere. *fere i. q. ornatus crispus* (*sc. capillorum*): ARNOB. nat. 3, 14 p. 121, 22 *deos* capillorum -bus crispulos. AVG. epist. 262, 9 p. 628, 17 auri ... circumpositio et -o crinium ... reprehensa sunt (*ad Vulg. I Tim. 2, 9: at v. l. 52 sq.*).

intortus, -a, -um *v. l. 22.* *Busch.*

in tōtum *v. s.* in (*vol. VII 1, 759, 57 sqq.*) *et* totus.

*__intrā__ *praepos. et adv.* (*v. p. 43, 57 sqq.*). *cf.* interior, intro (*adv.*) *et opp.* extra. *v. Stolz-Leumann*^5 *p. 220.* GELL. 12, 13, 8 'in, cis, uls' particulae quoniam parvo exiguoque sonitu obscurius promebantur, addita est tribus omnibus eadem syllaba (*i.* 'tra') ...; quod erat 'in' accedente eadem syllaba '-a' factum est. PRISC. gramm. III 43, 15 '-a' ... videtur ab 'in' derivatum, velut ab 'ex' 'extra' et a 'sub' 'subter', sic ab 'in' 'inter' et '-a' (43, 20. 72, 23). -a *corripitur in versu hexam.!* PAVL. NOL. carm. app. 3, 76 *deus* qui caelum terrasque ... extra vel -a regis. *scrib. c. apice:* PAP. Berol. 611 II 5 (*s. I*) -á rerum agendárum dies. NOT. Tir. 44, 98 -a paucos dies (44, 99 -a dies paucos). 51, 55 -a. *comparat.* interius *et superlat.* intime *v. s.* interior.

de notione: GELL. 12, 13^tit. '-a Kalendas' cum dicitur, quid significet, utrum 'ante Kalendas' an 'Kalendis' an utrumque; atque inibi, quid sit in oratione M. Tulli '-a oceanum' (*Verr. II 3, 207*) et '-a montem Taurum' (*Sest. 58*) et in quadam epistula '-a modum' (*epist. 4, 4, 4*): *v. totum cap.* VLP. dig. 38, 9, 1, 9 quod dicimus '-a dies centum bonorum possessionem peti posse', ita intellegendum est, ut et ipso die centensimo bonorum possessio peti possit, quemadmodum -a Kalendas etiam ipsae Kalendae sunt (*cf.* 50, 16, 133. *v. et l. 16*). NON. p. 530, 10 '-a' non solum id significat, quod consuetudine persuasum est, ut '-a modum', hoc est 'a modo minus', sed etiam 'in ipso modo', ut '-a Kalendas' dies etiam ipsae Kalendae accipi debeant, ut '-a oppidum' et '-a cubiculum' cum dicitur, 'in oppido' et 'in cubiculo' dictum esse videatur (*pendet e* GELL. *l. 6*). CHAR. gramm. p. 243, 21 B. *adverbia,* quae et in locum et in loco ⌊et e loco⌋ (⌊⌋ *om. N*) significant infinita, velut ... extra, -a, super *eqs.* PRISC. gramm. III 43, 16 significat τὸ ἐντός, quod est adverbium apud Graecos (*cf. seq.:* intus et intro, quae sine dubio adverbia sunt etiam apud nos); ... huic contrarium est ... extra. *v. et p. 36, 44.* GLOSS.^L II Philox. IN 702 -a ἐντός (GLOSS. III 141, 46 ἐντὸς οὗ -a quem. *al.*). GLOSS. II 287, 67 εἴσω infra -a. III 649, 6 aegrotat. : : a quando? : : -a paucos dies incurrit (πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐνέπεσεν. *ad l. v. Svennung, Unters. Pallad. p. 367 adn. 1*).

in doctrina gramm.: CHAR. gramm. p. 245, 12 B. ex praepositionibus quae mutato accentu in adverbia recidunt: ... -a, -a sedebat. PRISC. gramm. III 43, 22 'intus' et 'intro' casualibus numquam praeponuntur, 'inter' vero et '-a' frequentissime, sicut 'extra' casibus praeponitur. 43, 23 ab '-a' derivatur et 'intrinsecus' ... et 'internus' (44, 2 verbum etiam ab '-a': 'intro, intras'. GRAMM. suppl. p. 79, 16 ab adverbiis sive praepositionibus veniunt *comparativa,* ut ... '-a, interior'. p. 81, 21 dirivativa superlativa ... ut '-a, interior, intimus'). *v. et l. 19 sqq.*

de usu: legitur praep. inde a LEGE reg. (?) LIV. 1, 26, 6, LEGE XII tab., ENNIO, PLAVTO *per totam latinitatem; adv. inde a* BELL. Hisp., TIB., CIRI, AETNA, NVCE, VITR., SEN. *trag. et philos., rarius post s. I* (*v. et l. 45*). *adv. ap. poetas* (*praeter* COMM. *et* PAVL. NOL.) *semper in fine versus. praep. frequentissima ap. ICT^os et in legibus sim.* (*v. Cousin, Mém. Marouzeau p. 49*). *in usu posterioris aevi saepe confunditur c.* infra (*v. vol. VII 1, 1483, 67 sqq. 1485, 4 sqq. et var. lect. l. 51 sqq.*). *de confusione c.* inter *v. l. 53. 65. 71 sqq. p. 38, 19. 39, 53. 41, 5. 42, 73. 44, 30.* [*it.* tra (*praep., non adv.*). *R.*]

[*variat in codd. c.:* ad: FLOR. epit. 1, 1, 13 CYPR. epist. 57, 1 p. 651, 11. citra: OV. met. 11, 651 HIER. epist. 64, 2, 5. contra: NEP. Ages. 5, 3 LIV. 8, 13, 7. *al.* extra: CAES. Gall. 7, 27, 2 SEN. Herc. O. 629 IVST. 3, 7, 2. in: CAES. Gall. 3, 6, 3. LIV. 7, 36, 12 (inter *l. v.* [PALLAD. 12, 7, 22. *al.*]). VLP. dig. 28, 6, 2, 6 TERT. adv. Iud. 7 l. 5. *saepe.* infra (*v. et l. 43. 63*): VERG. Aen. 11, 235 (-a *M,* infra *M*^2). LIV. 36, 15, 8 SEN. dial. 5, 6, 1. FLOR. epit. 1, 3, 6 (-a *C,* infra *B, Rossbach, Malcovati* [*at cf. p. 38, 3 sq.*]). *saepissime.* inter (*v. et l. 44. 49*): ACC. trag. 435 CAES. Gall. 1, 36, 7. 1, 52, 7 civ. 2, 9, 3. 3, 95, 1. VERG. Aen. 11, 267 (-a *MR,* inter *P*). 11, 882 (-a *MR,* inter *FP*). LIV. 4, 9, 6. 24, 35, 6 SEN. nat. 4, 1, 2. *saepissime.* in terra: ITALA Is. 43, 19 (Tert. adv. Marc. 4, 13 p. 457, 26; -a *falso*). PALLAD. 12, 13, 2 (-a *recte; sic et* VVLG. deut. 17, 2 Ruth 3, 11). intrare: CELS. 7, 15, 2 *ferramenti* ea pars, quae intrat (*FV,* -a *J*). *v. p. 43, 63.* intro: SEN. epist. 12, 3. *al.* intus: CELS. 5, 28, 13^B (-a *J, falso*). ita: VLP. dig. 28, 5, 6 pr. (ita *F, falso*). *al.* ultra: STAT. Theb. 8, 433 FRONTIN. grom. p. 3, 14. *al.* *e coni. pro trad.:* in: SEN. contr. 1, 2, 12 CVRT. 7, 8, 7. *et saepius.* infra: PLAVT. Truc. 351 (*D*^1, *-f- BCD*^2). LVCR. 3, 274 *v. vol. VII 1, 1482, 79.* LIV. 44, 19, 3 SEN. Herc. O. 45 COLVM. 8, 5, 19 TAC. hist. 4, 30, 2 PAPIN. dig. 19, 1, 41. *et saepe.* inter: PLAVT. Truc. 510 CAES. Gall. 7, 67, 3 HOR. epist. 2, 2, 114 LIV. 41, 19, 1. 45, 28, 2 PETRON. 62, 4 TAC. hist. 5, 10, 1. *et saepe.* interea: PLAVT. Curc. 448. *al.* trans: COD. Theod. 1, 6, 11, 1. *del.:* CAES. civ. 1, 65, 4 -a se recipiebant (intrare cupiebant *Nipperdey. cf.* SEN. dial. 3, 1, 7 [intra⟨t⟩ *Gertz*]. SVET. Galba 8, 2 [intra⟨ret⟩ *Ihm, cf. app. cr.*]. VVLG. I Macc. 13, 20 [intra⟨re⟩ regionem *De Bruyne*]). LIV. 25, 5, 4 (inter *Sicsbye. sic* inter *pro* -a *substituitur:* MANIL. 1, 375; *Housman.* CELS. 8, 7, 5; *Linden.* FRONTIN. grom. p. 3, 13; *Lachmann.* TAC. dial. 3, 1. TREB. Gall. 19, 4; *Mommsen.* HIL. c. Const. 20 p. 596^B. *al. cf. et p. 43, 69*). 26, 34, 7 (ultra *Wesenberg*). VITR. 1, 5, 6 (infra *Krohn. sic* [*multis locis dubitari licet, an* -a, *sc. per confusionem notionis, de qua v. l. 43, idem significans atque* 'infra', *genuinum sit*]: 4, 1, 12; *Krohn.* 7, 4, 5; *Schneider.* VAL. MAX. 9, 1, 8; *Gelbke.* CELS. 4, 12, 8; *edd.* PLIN. nat. 9, 171; *Mayhoff.* FRONTIN. aq. 21; *Dederich.* FLOR. epit. 4, 11, 9; *edd.* [*at* -a *legit* IORD. Rom. 253]. ITALA psalm. 44, 6 [Firm. err. 23, 2]; *edd.* COD. Theod. 16, 2, 11; *Mommsen. al.*). PLIN. nat. 17, 201 in (tria *Detlefsen*). STAT. Theb. 10, 932 -a se stridere (intrantem ridere *Wiman, Eranos 35, 1937, 21*). COD. Theod. 13, 10, 7 -aque (integre *Gothofredus,* utrimque *Haenel,* in utraque *Mommsen*). ORIBAS. syn. 4, 22 [*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

La p. 24in. int⟨eg⟩ra (*c. Aa*). *al.* *suppl.*: R. GEST. div. Aug. 5 ⟨-a⟩ dié⟨s⟩ paucos (*Ramsay-Premerstein*; *ἐν ὀλίγαις ἡμέραις*). *al.*]

CAPVT PRIVS: *praep.*:

I c. acc.: A *notione* **locali: 1** *generalia*: **a** *quaeritur 'ubi?'*: **α** *sensu strictiore iungitur c. eiusmodi subst., quae vel finem significant vel spatium certis finibus terminatum ac circumscriptum, ita ut ad sensum generalem q. e. 'in' ('inter', ubi bini spectantur fines, e. g. l. 66. 67; vel 'citra' vel 'trans', ubi locus ab una parte finitur, e. g. l. 19. 38) accedat notio terminationis (exempla selecta)*: LEX reg. (?) Liv. 1, 26, 6 *perduellionis damnatum* verberato vel -a pomerium vel extra pomerium (1, 26, 11 VARRO ling. 5, 143. IVV. 9, 11 salibus . . . -a pomeria natis [*i. iocis urbanis*]. *al.*). PLAVT. Bacch. frg. 24 errat -a muros civicos (VARRO ling. 5, 164 CIC. Phil. 3, 13. *saepe*). Cas. 57 futurum, quod amat, -a praesepis suas (*cf.* VARRO rust. 1, 11, 2 saepta [VERG. georg. 4, 159. *al.*]. PAVL. FEST. p. 101 conseptum domūs [*al.*]. PLIN. nat. 12, 22 saepem). Mil. 596 cohibete -a limen . . . vos (Most. 1064 VARRO rust. 3, 7, 2 CATVLL. 66, 17. *saepe*). Trin. 909 non placet qui amicos -a dentes conclusos habet (*al.*). PACVV. trag. 48 extremum -a camterem ipsum praegradat Parthenopaeum. AFRAN. com. 328 vos quibus cordi est -a tunicam manus laeva, ⟨at⟩ dextra in penum erile⟨m⟩ (ASCON. Mil. p. 34, 14. *cf.* LIV. 2, 12, 5 abdito -a vestem ferro. QVINT. inst. 12, 10, 21 pallium). SENT. Minuc. (CIL I² 584) 28 quei -a eos fineis agrum posedet (LEX agr. [CIL I² 585] 79 LEX Anton. de Term. [CIL I² 589] 1, 13. 2, 32. *saepe*). LEX Corn. de XX quaest. (CIL I² 587) 2, 41 nomina . . . in pariete -a caulas *scripta* (*al.*). EDICT. praet. de camp. Esquil. (CIL I² 838) 4 neiquis -a terminos propius urbem ustrinam fecisse velit (*saepe*). VARRO ling. 5, 161 locus (*i. cavaedium*) tectus -a parietes relinquebatur patulus (rust. 3, 3, 1 frg. Aug. civ. 6, 5 p. 253, 16 D. CIC. Quinct. 38 aut -a parietes aut summo iure [LIV. 4, 9, 6]. *saepe*). 7, 9 -a eas regiones, qua oculi conspiciant (*al.*). rust. 1, 13, 2 -a clausum (*cf.* HOR. carm. 3, 11, 43 claustra [*al.*]). 3, 2, 16 ianuas. 3, 4, 3 fenestras. *al.* RHET. Her. 4, 3, 4 *si quis cursor* -a carcerem stet. CIC. Verr. II 3, 207 locus -a oceanum iam nullus est, . . . quo non . . . libido . . . pervaserit ([*ad notionem v.* GELL. 12, 13, 17-20]. *al. aliter p. 38, 75*). II 5, 76 -a moenia . . . retinere (*saepe*). Sest. 58 Antiochum . . . -a montem Taurum regnare iusserunt (*ad notionem v.* GELL. 12, 13, 25 sic dicit, ut non significet 'in monte Tauro', sed 'usque ad montem cum ipso monte' *eqs. cf.* LIV. 5, 35, 2 *Boii* Pado . . . traiecto . . . Vmbros agro pellunt, -a Apenninum tamen sese tenuere. *al.*). Tim. 37 deorum omnium . . . qui -a caelum gignerentur (*gr. p. 40C ἐντὸς οὐρανοῦ. cf.* GELL. 12, 13, 20 sicuti . . . sol non 'citra caelum' vertitur, sed in caelo et '-a caelum'. *al.*). PLANC. Cic. epist. 10, 18, 3 si quid -a cutem subest vulneris (*al.*). SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 12, 3 locum sepulturae -a urbem *dare* (*saepe*). CAES. Gall. 5, 57, 4 suos -a munitiones continebat (*saepe*). 5, 58, 1 -a castra (*saepe*). 7, 47, 4 hostem -a portas esse (HIER. in Mich. 5, 6 p. 1200D ἐντὸς πυλῶν αὐτῆς, id est '-a portas eius'. *saepe*). civ. 3, 76, 1 -a vallum (*saepe*). 3, 83, 3 qui Romae remansissent quique -a praesidia Pompei fuissent (POMPON. dig. 49, 15, 5, 1 'reversus' intellegitur, si . . . -a praesidia nostra esse coepit. *saepe*). S. C. Frontin. aq. 127 si quae . . . essent arbores -a id spatium, exciderentur (*al.*). LIV. 5, 4, 12 -a vicensimum lapidem in conspectu prope urbis (PALLAD. hist. mon. I 40 p. 326C [*gr. p. 145, 7 B. ἀπὸ σημείου ἑνός*]. *al. cf.* VELL. 2, 27, 2 -a tertium miliarium [*al.*]. *nota om. subst.*: VLP. frg. Vat. 155 hi qui Romae vel -a centesimum fuerint). 30, 29, 9 aquatio -a teli coniectum erat (*al.*). PAVL. FEST. p. 368 foramen patebat in tecto, quod nefas esse putarent Terminum -a tectum consistere (*al.*). SEN. contr. 10, 3, 5 -a domum *mori* (*al.*). SEN. nat. 6, 7, 3 -a terram (PLIN. nat. 18, 110 umorem . . . -a se . . . continet. *al.*). TAC. ann. 12, 5, 2 opperiri -a Palatium (CASSIOD. hist. 4, 25, 13 [*Theodoret. 2, 9, 9 ἔνδον ἐν τοῖς βασιλείοις*]. *al. v. et p. 39, 78*). GELL. 13, 14, 1 (*e libris auguralibus*) pomerium est locus -a agrum effatum per totius urbis circuitum *eqs.* IREN. 1, 3, 1 -a Pleroma (*gr. ἐντὸς πληρώματος. al.*). EPIT. Alex. 121 Indiae quae partes sunt -a flumen Hydaspen atque Indum. VEG. mil. 4, 23 p. 145, 6 ut . . . alius intrinsecus murus addatur hostesque -a binos parietes . . . perimantur. CASSIOD. hist. 9, 30, 26 -a cancellos stetit (*Theodoret. 5, 18, 20 ἔνδον παρὰ τὰς κιγκλίδας*).

β *sensu paulo laxiore*: ① *spectantur animantes eorumque vel corpus vel animus*: Ⓐ *distinguuntur animantes vel singuli vel complures (omnes l. 81) ab aliis aut animantibus aut rebus extrariis (ab alia hominis condicione p. 36, 14)*: SEN. contr. 2 praef. 5 -a libertinos praeceptores pulcherrimae disciplinae continebantur. VELL. 2, 111, 4 *ut* -a se furens viribus hostis elanguesceret. VAL. MAX. 3, 8, 1 si eum (*i. Fulvium*) -a se ipsum partita laude aestimes (*i. non aliis comparando. cf.* ITALA II Cor. 10, 12 [Pelag. *in l.* p. 287, 13] ipsi -a nosmet ipsos metientes [*ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτούς, Vulg.* in nobis nosmetipsos]). SEN. benef. 5, 8, 6 -a te ipsum orbis agitur: accipiendo das, dando accipis. 5, 9, 3. 4. 5, 11, 1 -a unum hominem non est vicissitudo (6, 23, 6 vide . . ., quam non -a homines humani imperii condicio sit). nat. 1 praef. 15 nec haec -a vulgum dementia est, sed sapientiam quoque professos contingit. epist. 9, 18 *sapiens non egens extraneis* omne -a se bonum terminabit. 74, 1. COLVM. 7, 5, 16 *pusula* nisi compescitur -a primam pecudem, . . . universum gregem contagione prosternit. PLIN. nat. 12, 99 serichatum et gabalium, quae -a se consumunt Arabes. 14, 4 inclusis gentium imperiis -a ipsas. 25, 2 ut -a unumquemque recte facta veterum perirent (*antea*: recondunt, qui . . . aliqua novere, invidentes aliis). PLIN. epist. 3, 10, 4 *scripta mea* -a vos futura, donec placeat emittere (*cf.* AVSON. 321 p. 260, 20 P. me huiusmodi versibus foris erubescere, set -a nos minus verecundari. *paulo aliter l. 57 sq.*). 4, 22, 7 Viennensium vitia -a ipsos residunt, nostra late vagantur. HIL. trin. 7, 28 p. 224A utrum non -a patres maneat origo nascentium. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 116, 12 eorum, qui -a ecclesiam sunt, vel illorum, qui foris ecclesiae (*gr. I 1, 7 p. 151, 38 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ*). CHRYSOST. ed. Froben III 829C iste non solum -a se fuit, sed et . . . aliorum utilitatem cogitabat (*gr. Migne 49, 402fin. ἐν ἑαυτῷ ἦν*). *al.* *audacius (v. p. 35, 73)*: SIL. 14, 466 *Daphnis* maiora paravit -a pastorem sibi nomina (*sc. Daphnis pastor quam alter Daphnis ad militiam progressus. cf. p. 37, 20. 23*).

Ⓑ *respicitur interior pars hominis, corporis, membri, animi sim. (dei l. 23. Italiae l. 36)*: ① *proprie*: NIGID. Gell. 10, 4, 4 et spiritum et labeas quasi -a nosmetipsos coercemus. OV. fast. 3, 23 -a viscera *Silviae Romulus* . . . erat (*al.*). VAL. MAX. 9, 12 ext. 1 -a pectus inclusā animā finem sui repperit (*cf. l. 34. 47*). CELS. 6, 7, 8A aures -a se ipsas sonant. *al.* SEN. epist. 57, 8 animus . . . deprehendi non potest nec -a corpus effligi. 65, 7 exemplaria rerum omnium deus -a se habet. PETRON. 56, 2 -a praecordia. 119 v. 55 tabes . . . concepta medullis -a membra furens. PLIN. nat. 9, 165 torpedo . . . -a se parit (10, 170. *al.*). 11, 113 nascuntur . . . -a hominem taeniae (MACR. somn. 1, 6, 77). 11, 182 *cor* domicilia -a se animo . . . praebet. *al.*

② *in imag. et translate*: ⓐ *generatim*: OV. met. 7, 55 maximus -a me deus est (*cf.* SEN. epist. 41, 2 deus tecum est, intus est . . ., sacer -a nos spiritus sedet). SEN. contr. exc. 8, 6, 3 lacrimae coacti doloris -a praecordia . . . eruptio. SEN. benef. 7, 19, 7 naturam *tyranni* habet -a se malus (*cf.* dial. 4, 31, 3). epist. 23, 3 *laetitia* -a te ipsum sit. 50, 4 non est extrinsecus malum nostrum: -a nos est, in visceribus ipsis sedet. 104, 21. *al.* LAVS Pis. 161 *illa dies* contulit innumeras -a tua pectora dotes (*cf.* APVL. met. 11, 25, 6 numen . . . -a pectoris mei secreta conditum. *v. l. 47*). PLIN. nat. 37, 202 *Italia* -a se gravida . . . varios sucos . . . fundit. QVINT. inst. 2, 7, 3 *qui locos edidicerunt* semper . . . habebunt -a se, quod imitentur. TAC. ann. 3, 54, 5 reliquis *vitiis* -a animum medendum est. HEGES. 1, 1, 7 p. 6, 27 iuvenis plus -a ipsum se quam in hostem proeliabatur. VVLG. II Esdr. 6, 16 ut timerent . . . et conciderent -a semetipsos. psalm. 108, 22 cor meum turbatum est -a me (*ἐντός μου*, in me *Rom. cf.* RVFIN. hist. mon. 1 p. 399C perturbari -a semetipsum). Luc. 17, 21 regnum dei -a vos est (*ἐντὸς ὑμῶν. ad l. v. Tert. adv. Marc. 4, 35 p. 542, 10* id est 'in manu, in potestate vestra'). *al.* ⓑ *speciatim de eis, quae vel occultantur vel tacentur (non scribuntur e. g. l. 68)*: OV. trist. 3, 4, 69 ante volebatis . . . versibus in nostris nomina vestra legi, *nunc* . . . -a mea pectora quemque adloquar (4, 5, 17 -a tua pectora gaude. VAL. MAX. 7, 4, 5. *al. cf.* CYPR. domin. orat. 5 p. 269, 13 tacite et modeste -a ipsas pectoris latebras precabatur. *v. et l. 20. 34*). VAL. MAX. 4, 1, 13 non laetitiam suam . . . patefecit, sed summum gaudium -a se continuit. SEN. benef. 2, 1, 4 deos . . . tacite malumus et -a nosmet ipsos precari (*opp.* palam). 3, 10, 2 beneficia . . . saepe -a tacitam duorum conscientiam latent (4, 21, 1. *al. cf.* CYPR. zel. 9 p. 425, 1 vulnera . . . quae se -a conscientiae latebram . . . cluserunt. LACT. inst. 4. 17, 15 secreta). 6, 38, 2 omnes . . . idem volunt, id est -a se optant. dial. 10, 12, 4 quorum digiti aliquod -a se (*i. non voce emissa*) carmen metientes semper sonant (*cf. l. 73*). epist. 12, 2 quod -a nos sit. *al.* QVINT. inst. 10, 6, 2 *cogitatio* rerum ordinem . . . -a se ipsa disponit. 10, 7, 25 exercitatio cogitandi totasque materias vel silentio, dum tamen quasi dicat -a se ipsum, persequendi (ITALA gen. 17, 17 [Lugd.] *Abraham* dixit -a se in sensu suo dicens [*εἶπεν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ λέγων, Vulg.* in corde suo]. 18, 12 [Quodv. prom. 1, 15, 22 p. 745B; *ἐν ἑαυτῇ, Vulg.* occulte]. VVLG. Matth. 9, 21 [*ἐν ἑαυτῇ*]. *saepe*). 11, 3, 2 quae -a nosmet ipsos composuimus. decl. 347 p. 369, 4 quae -a animum meum volvo (TAC. ann. 4, 40, 7). *al.* IVV. 9, 94 haec . . . celare memento et tacitus nostras -a te fige querellas. 13, 209 scelus -a se tacitum qui cogitat (*al.*). TAC. dial. 3, 3 tragoediam disposui iam et -a me ipse formavi. *al.* TERT. resurr. 54 p. 112, 25 bilem et dolorem . . . devorare, id est abscondere ac tegere et -a nosmetipsos continere. *al.* ITALA Luc. 18, 11 (cod. a, *cf.* cod. e, Hier. hom. Orig. in Ezech. 9, 2 p. 409, 22) Pharisaeus -a se haec orabat (*πρὸς ἑαυτόν, Vulg.* apud se). *al.* CAEL. AVR. chron. 2, 1, 41 *paralytici* docendi sunt unius exprimendae litterae curam suscipere, ut -a se exercendo manifestius probent. PALLAD. hist. mon. I 20 p. 299A sciebat . . . se ne -a sensus quidem suos tale aliquid cogitasse (*gr. p. 97, 12 B. εἰς ἔννοιαν*). *al.*

Ⓘ *spectantur res inanimae*: SEN. contr. 1, 2, 12 quid faciam mulieri in⟨tra⟩ (*Gronovius*) crimina sua delitiscenti? SEN. benef. 2, 31, 1 cum . . . virtus -a se perfecta sit. epist. 113, 5 quod aliud est, suum oportet esse et proprium et totum et -a se absolutum. GELL. 13, 1, 2 ut omnia -a fatum claudenda sint (*opp.* praeter, extra). HIL. in psalm. 1, 5 p. 22, 22 ut . . . impietatem -a metum . . . severitas coerceret. HIER. hom. Orig. in Is. 5, 3 p. 267, 6 lacrimas -a silentium devoramus (*cf. l. 45 sqq.*). RVFIN. Adamant. 1, 26 interrogatio haec etiam illud -a se continet rationis. SVLP. SEV. chron. 1, 43, 2 ipse se -a periculum

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

famis propheta concluserat (dial. 1, 11, 2). MART. CAP. 7, 742 *decas* omnes numeros . . . -a se habet. *al.* SALV. eccl. 4, 50 hoc -a se habet lex dei . . ., quod *eqs.* FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 17, 15 -a gratiae vocabulum absconditum erit fatale decretum. VICT. VIT. 2, 79 -a unum divinitatis nomen spiritum sanctum praedicans. *al.* BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 1 p. 170, 7 quod universale est, -a semetipsum cetera concludit. 170, 10 genus . . . species -a se positas habet. *al.* NICET. psalm. 13 p. 80, 8 invitatur . . . unusquisque vocem suam -a sonum chori concinentis includere. *al.*

γ *significantius spectantur actio, potestas, condicio sim., quae aliquem numerum, mensuram, modum, ambitum ita explent, ut non transcendatur ultra (saepe accedit ad notionem q. e. 'usque ad', sc. cum ipso fine, cf. p. 35, 40)*: LEX XII tab. 7, 4 (Cic. leg. 1, 55) usus capionem . . . -a quinque pedes *non esse* (FRONTIN. grom. p. 5, 1 de rigore controversia . . ., quotiens . . . secundum legem Mamiliam -a quinque pedes agitur . . .; de loco controversia est, quidquid excedit supra scriptam latitudinem. COD. Theod. 2, 26, 3. *saepe*). CAEL. Cic. epist. 8, 10, 4 -a fines hos, quaecumque acciderint, vertentur (HOR. sat. 1, 1, 49 -a naturae fines viventi. *al.*). HOR. ars 266 -a spem veniae cautus. OV. trist. 3, 4, 25 -a fortunam debet quisque manere suam. SEN. contr. 9, 2, 19 *reus*, in quo libido omnis -a meretricem esset, crudelitas -a carcerem. VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 -a (*Paris [def. Schmalz-Hofmann[5] p. 511 add. α]*, inter *codd.*) privatum . . . habitum Dionysio Syracusano adhuc se continente. 4, 33 usum veneris -a coniugis caritatem clausum tenuisse (CVRT. 10, 5, 32). CELS. 1 prooem. 64 *apud medicum empiricum* morbi cognitio extra artem, medicina -a usum est. 3, 9, 3 -a haec omnis . . . medicina erat (PLIN. nat. 18, 290. *al.* QVINT. inst. 6, 3, 37. *al.*). 3, 18, 3 *phrenetici* alii . . . -a verba desipiunt, alii . . . violenter quaedam manu faciunt (3, 18, 4. CVRT. 7, 1, 25 utinam . . . -a verba peccasset. PETRON. 11, 4. *al.*). 3, 24, 4 -a aquam manere (*opp.* vinum bibere). 4, 13, 1 malum -a dolorem est (*aliter p. 38, 18*). *al.* SEN. epist. 19, 5 utinam . . . tibi senescere contigisset -a natalium tuorum modum nec te in altum fortuna misisset (*al.* QVINT. inst. 11, 3, 46 ne dicamus omnia clamose . . . aut -a loquendi modum . . . aut submisso murmure. PAPIN. dig. 28, 6, 41, 3 [*opp.* citra Falcidiae rationem]. 49, 17, 17 pr. aes alienum -a modum eius et annum utilem [*v. p. 41, 20*] . . . solvere. COD. Theod. 11, 30, 49 si . . . -a praestitutum modum . . . summa se cohibet [*opp.* aestimationem transcendit]. *al.*). PETRON. 64, 10 nec -a rixam tumultus constitit. PLIN. nat. 16, 1 pomiferae arbores . . . -a praedictas constant. *al.* QVINT. inst. 9, 4, 72 claudit . . . optime prima pars versus, dum -a paucas syllabas. 11, 3, 165 *oratori* permittitur . . . tenera quaedam, sed -a manus tamen et sine motu laterum translatio. *al.* TAC. ann. 2, 55, 6 nec Plancina se -a decora feminis tenebat (*al.*). 4, 6, 4 -a paucos libertos domus *modesta*. 12, 53, 3 -a priorem paupertatem subsistere. IAVOL. dig. 17, 1, 3, 1 *emere* -a id pretium, quod mandato continetur (*cf. p. 38, 6*). VLP. frg. Vat. 149 *medici* uniuscuiusque civitatis . . . -a numerum quinque esse *debent* (*saepe*). VOPISC. Tac. 10, 7 *ita parcus*, ut sextarium vini . . . numquam potaverit, saepe -a heminam. SVLP. SEV. chron. 2, 43, 3 *ut episcopi*, dummodo is numerus -a quindecim esset, in exilium pellerentur. CASSIOD. var. 9, 15, 7 -a duo milia solidorum . . . expendere (*syn.* non amplius quam . . . *tot* solidos *distribuere*). *saepe.* '*umerus*' *ponitur pro spatio, usque ad quod umerus in latitudinem prodit (cf. p. 39, 52)*: QVINT. inst. 11, 3, 113 (*de gestu oratorio*) ad sinistrum -a umerum promovetur *manus*, ultra non decet.

δ *transit ad notionem praepp.*: ① *infra* (*hic usus derivatur e notione q. e. 'non ultra' [v. l. 12] ita coartata, ut ne usque ad terminum quidem ipsum procedat, sed ante finiatur; cf.* GELL. 12, 13, 24 [*ad* CIC. *l. 66*] '-a modum', per quod ostendit minus sese id facturum esse quam quod fieri modice videretur, id est non ad ipsum modum, sed retro paulum et citra modum. *v. et p. 38, 73. inde prorsus i. q. infra [i. 'sub' e. g. l. 74. 75. 81. 82]. syn.* minus *p. 38, 15.* non satis *l. 63.* sub *l. 83. p. 38, 13. opp.* contra *l. 67.* supra *e. g. l. 82.* ultra *p. 38, 5. al. cf. et p. 34, 42 sq.*): VARRO frg. Serv. Aen. 5, 409 'senior' non satis senex, sicut 'iunior' non satis iuvenis, -a iuvenem, sicut 'pauperior' -a pauperem (*i. non omnino pauper.* 6, 304). CIC. epist. 4, 4, 4 modice hoc faciam aut etiam -a modum (*ad l.*: GELL. 12, 13, 22—24 *v. l. 57*). 9, 26, 4 epulamur una non modo non contra legem, . . . sed etiam -a legem, et quidem aliquanto (*i. modestius quam salva lege sumptuaria licet*). PROP. 3, 9, 2 Maecenas eques Etrusco de sanguine regum, -a fortunam qui cupis esse tuam (SEN. contr. exc. 4, 3, 1 aliquem in exilio -a [infra γ] fortunam meam vidi). LIV. 1, 43, 4 ex iis, qui centum milium aeris aut maiorem censum haberent, *primam classem fecit Servius*; . . . secunda classis -a centum usque ad quinque et septuaginta milium censum instituta. VITR. 1, 5, 6 fundamentum muri deprimendum est -a alveum fossae (*v. p. 34, 75*). 7, 4, 5 foditur . . . -a libramentum triclinii altitudo . . . pedum binum (*v. p. 34, 78*). VAL. MAX. 9, 1, 8 tribunicius viator ingenui sanguinis, sed officii -a servilem habitum deformis (*v. p. 34, 78*). SEN. epist. 25, 4 nemo ad haec pauper est, -a quae quisquis desiderium suum clusit. COLVM. 3, 6, 29 palmitum partes ad tres gemmas religandae sunt, ut, quicquid -a vinculum est, materias exigat. *al.* PLIN. nat. 5, 59 Elephantis insula -a novissimum catar acten IIII p. et supra Syenen XVI habitatur. 11, 158 -a *genas* . . . buccae (infra *l. v.*). 17, 179 recisa -a iugum *vitis* moretur, ut omnis fetura sub eo exeat. *al.* QVINT. inst. 11, 3, 8 *Hortensi* scripta tantum -a famam sunt, . . . ut appareat placuisse aliquid eo dicente, quod legentes non invenimus. FLOR. epit. 1, 3, 6 abstulit virtus parricidam *Horatium* et facinus -a gloriam fuit (*v. p. 34, 52*). 4, 11, 9 *Cleopatra* temptavit oculos ducis: frustra quidem, nam pulchritudo -a (*sic codd. c. Iord. Rom. 253*) pudicitiam principis fuit. PAVL. dig. 17, 1, 5, 5 aut non ultra pretium aut -a pretium *emere*. PS. APVL. Ascl. 6 homo partem sui, qua terrenus est, -a se despicit (ADNOT. Lucan. 7, 685 *Pompeius* -a se habens fortunam despiciebat. *al. cf.* CASSIOD. var. 8, 12, 2 -a te fuit quamvis ampla professio litterarum). CYPR. ad Donat. 14 p. 15, 1 *qui saeculum reliquit*, quidquid . . . in rebus humanis . . . magnum videtur, -a suam iacere conscientiam (*aliter p. 36, 53*) gloriatur (AVELL. p. 547, 12 -a meritum. CASSIOD. var. 9, 7, 1 -a aestimationem). VEG. mil. 2, 11 p. 45, 15 ducto sub terris cuniculo murisque -a fundamenta perfossis. MACR. Sat. 5, 1, 20 -a ipsum *Vergilium*. MART. CAP. 6, 639 *Italia distat* ab Africa -a ducenta milia (*syn. Plin. nat. 3, 45* minus ducenta). *al.* COD. Theod. 6, 4, 15 pr. esse praetūram -a propriam dignitatem. ISID. diff. app. 42 miseremur, cum . . . et de alicuius casu dolet nobis et subvenimus laboranti; miserari est consolari tantum et -a affectum doloris esse. *al.*

② *inter* (*saepe syn.; cf. p. 34, 44. 35, 9*): VARRO rust. 3, 5, 13 -a tholi columnas exteriores . . . et . . . interiores . . . locus est pedes V latus; inter columnas exteriores . . . reticuli . . . sunt . . ., -a interiores columnas . . . rete aviarium est obiectum; inter has ⟨et⟩ exteriores *eqs.* SEN. dial. 3, 2, 2 ira . . . alium -a sacra mensae iura percussit, alium -a leges celebrisque spectaculum fori lancinavit. ITALA I Cor. 2, 2 (Pelag. *in l.*) neque . . . iudicavi scire me aliquid -a vos (ἐν ὑμῖν, *Vulg.* inter vos). II Cor. 6, 16 (Pelag. *in l.*) -a eos ambulabo (ἐνπεριπατήσω, *Vulg.* inter eos. *at pleniore sensu [v. p. 36, 43] interpr. Pelag.*: omnes eorum sensus . . . percurram). IORD. Get. 1 opusculo, quod -a (inter *A; cf.* -a *falso trad. apud* TAC. dial. 3, 1) manus habeo. *al.* *sensu reciproco q. d.*: FLOR. epit. 3, 21, 1 ut *populus Romanus* . . . ipse -a se parricidale bellum domi stringeret. APVL. Plat. 1, 8 *elementa* invicem ex se -a se apta et conexa esse. HIL. c. Const. 20 p. 596B similitudo -a patrem et filium. CAEL. AVR. chron. 4, 1, 8 ammoniaci guttam cum aceto . . . aut quae sunt -a se contrariae qualitatis. VITAE patr. 5, 15, 24 p. 958A fratres . . . coeperunt -a se quaerere de Melchisedech. PS. THOM. euang. 2, 2 pugnaverunt -a se.

③ *in* (*sc. notione terminationis debilitata, cf. p. 35, 9. sic et pro 'locativo' q. d. e. g. l. 42. 54. 69. 70; cf. Funaioli, ALL 13, 1904, 343 sqq.*): PETRON. 126, 17 pedum candor -a auri gracile vinculum positus. PLIN. nat. 19, 140 *brassica Pompeiana* caule ab radice tenui -a folia crassescit. 33, 12 qui . . . acceperant *anulos* aureos, in publico tantum utebantur iis, -a domos vero ferreis (*al.*). 36, 24 -a Octaviae porticus in Iunonis aede (36, 35 SVET. Cal. 27, 1). PAVL. dig. 34, 2, 32, 4 argentum, quod in domo vel -a horreum . . . fuit. APVL. met. 9, 5, 5 ut -a cellulam nostram . . . lucerna luceat. 9, 30, 3. PALLAD. 1, 34, 5 ut -a funes semina recepta serventur (*e Colum. 11, 3, 6* quae inhaerent toris funiculorum). 1, 35, 16 calvaria . . . -a hortum ponenda est (*al. v. Svennung, Unters. Pallad. p. 367 fin.*). 4, 10, 10 in dolio -a hordeum . . . ordinantur *mala* (*cf. Geopon. 10, 38, 10* ἐν σωρῷ σίτου). *al.* PEREGR. Aeth. 12, 1 -a quam ecclesiam in eo loco . . . vidi *eqs.* (*al.*). PS. AVR. VICT. epit. 4, 4 Camillus -a Dalmatias imperator creatus (*al.*). HIL. ad Const. 2, 2 p. 198, 10 auctor gestorum omnium -a hanc urbem (SVLP. SEV. chron. 2, 44, 1. GREG. TVR. Franc. 3, 6 p. 105, 6 Pectavensem. *al.*). c. Const. 23 p. 597A -a Nicaeam scripta . . . fide. in Matth. 13, 9 p. 996A habitantes -a saeculum. 24, 11 p. 1052B *Christus gallinae* more congregare eos -a se voluit (*syn.* sub alis suis. *ad hanc imaginem spectare videtur usus audacior*: HIL. Macc. 47 *mater* septem . . . natos -a se retinet). *al.* VEG. mil. 3, 23 p. 115, 5 camelos . . . Vrcilliani -a Africam . . . producunt *in acie* ([*v. app. cr.*]. PROSP. chron. I p. 471, 1294. *al.*). AMBR. Cain et Ab. 1, 1, 4 p. 340, 21 -a uterum (*syn. Vulg. gen. 25, 22* in utero). virg. 1, 1, 1 talenta . . . -a terram *abscondere*. *al.* HEGES. 1, 30, 3 p. 53, 14 -a Iudaeam positus (*gr. 1, 291* ἐν Ἰουδαίᾳ). *al.* PELAG. in I Cor. 9, 24 p. 179, 15 cum omnes -a stadium currant (*Vulg.* in stadio). SVLP. SEV. Mart. 2, 1 Martinus . . . -a Italiam Ticini altus est (*al.*). PAVL. MED. vita Ambr. 50 -a Tusciam . . . in civitate Florentina. PROSP. chron. I p. 435, 764 *Albinus* -a Brittanias Eburaci moritur (*syn. p. 447, 976* in Brittania Eboraci). FAVST. REI. grat. 1, 5 p. 20, 28 contra . . . apostoli doctrinam . . . insurgere et Christo, qui -a eum loquitur, contradicere (*cf. Vulg. II Cor. 13, 13* qui in me loquitur). IORD. Get. 294 -a Ravennam. *al.* GREG. TVR. Franc. 2, 9 p. 52, 12 -a Aquileiam. ORIBAS. syn. 5, 6 add. p. 50. 8, 18 Aa p. 232 (*cf. Svennung, Unters. Pallad. p. 367*). *saepe.*

④ *citra* (*cf. p. 35, 10. 39, 66. 42, 81*): SALL. Iug. 18, 5 Medi Persae et Armenii . . . in Africam transvecti proxumos nostro mari locos occupavere, sed Persae -a oceanum magis . . .; *Medi et Armenii* propius mare Africum agitabant (*aliter p. 35, 35*). PLIN. nat. 16, 178 piscator Africus praepostero more velum -a malos suspendens. TAC. hist. 4, 2, 2 praemissi Ariciam equites, agmen legionum -a Bovillas stetit. FLOR. epit. 3, 10, 14 *Germanis pavorem* incussit -a ripam subito Romana vis. 4, 12, 61 omnibus . . . pacatis gentibus ad septentrionem . . . dumtaxat -a Rhenum atque Danuvium, item ad orientem -a Cyrum et Euphraten (inter *l. v. [bis]. cf.* AMM. 23, 3, 5 Tigridem. PALLAD. hist. mon. I 20 p. 298C mulieres . . . trans fluvium habitant, -a fluvium autem viri [*gr. p. 96, 9 B.* ἀντιπέρα]). PAVL. dig. 8, 3, 38 *ea praedia*, quae trans

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

flumen -a viam publicam sint (*antea indicatur ordo*: flumen, deinde . . . praedia, deinde via publica. *cf.* CIL VI 34732 -a p⟨rincipalem⟩). TERT. pall. 1, 1 *tunicae* neque trans crura prodigae nec -a genua inverecundae . . . in viris stabant. HIER. epist. 64, 2, 5 sex urbes fugitivorum trans Iordanen et -a (*v. p. 34, 47*) Iordanen eliguntur (*cf. Vulg. num. 35, 14* tres erunt trans Iordanen et tres in terra Chanaan). VVLG. I reg. 20, 22 si dixero puero *sagittas quaerenti*: ecce, sagittae -a te sunt (*opp.* ultra te sunt). *al.* *translate*: PAPIN. dig. 34, 1, 9 pr. *Seium* alumnis relictam pecuniam ut servet ac restituat, -a Falcidiam recte petiturum.

b *quaeritur 'quo?'* (*v. et p. 44, 40*): *α notione loci terminis circumscripti plus minus vigente*: ENN. ann. 114 tu produxisti nos -a luminis oras. PLAVT. Cist. 650 hanc ego tetulero -a limen (LVCAN. 6, 829 dum ferrent . . . -a tentoria gressus. *al.*). Men. 400 neque huc umquam . . . -a portam penetravi pedem (815. Truc. 44 -a pectus se penetravit potio *amoris*. LIV. 39, 31, 11 -a vallum. *al.*). 416 si intrassis -a limen (CAES. Gall. 7, 8, 1 -a praesidia. *al.*). Rud. 1038 ad meum erum arbitrum vocat me hic -a praesepis meas (VERG. Aen. 6. 525. 7, 168. *al.*). Truc. 351 fores, quae obsorbent, quidquid venit -a (*v. p. 34, 63*) pessulos (CIC. Att. 1, 20, 2 -a alterius praesidia [8, 11[d], 4 qui . . . -a praesidia atque -a arma aliena venissent]. OV. trist. 5, 10, 21 Pont. 1, 1, 5. CASSIOD. hist. 4, 25, 10 -a ostium [*Theodoret. 2, 9, 6 εἴσω . . . τῶν θυρῶν*]. *al. v. et p. 40, 5*). S. C. de pago Mont. (CIL I² 591) I 6 *ne* stercus . . . -a ea loca fecisse coniecisseve veli⟨t⟩ (CAES. Gall. 5, 51, 2 tela -a munitionem. 5, 57, 3. *al. cf.* VARRO rust. 3, 15, 1 iacere. CAES. Gall. 5. 37, 5 aquilam -a vallum proiecit. 5, 48, 5 LIV. 4, 29, 3. *al.*). SISENNA hist. 51 -a fines . . . pervenire (*al.*). 88 summoti et -a moenia rursum coacti (VERG. Aen. 11, 235 [*v. p. 34, 51*]. SEN. epist. 9, 13 *plerique* sapientem undique submovent et -a cutem suam cogunt. *al.*). VARRO Men. 260 neque post respiciens neque ante prospiciens, sed limus -a limites culinae. rust. 2 praef. 3 -a murum fere patres familiae correpserunt relictis falce et aratro. CIC. Verr. II 4, 144 praedones . . ., quos etiam -a Syracusanam insulam recepisset (CAES. Gall. 1, 32, 5. 5, 44, 13 sese -a munitiones. QVINT. decl. 290 p. 159, 7 *dolor* elusus atque -a cogitationem receptus abstulit mentem. *saepe. cf.* OV. fast. 1, 485 *quisque* concipit -a pectora . . . spemque metumque. LIV. 5, 5, 3 bellum . . . -a fines nostros accipimus [*al.*]. *al.*). Caecin. 22 ingrediens -a finem (*v. vol. VII 1, 1568, 82. cf.* VERG. Aen. 11, 608 -a iactum teli progressus). rep. 1, 1 P. Africanus compulisset *bellum* -a hostium moenia (*v. vol. III 2030, 6. cf.* TAC. hist. 5, 11, 1 pellerentur [ann. 14, 25, 1]). CAES. Gall. 7, 51, 4 suos -a munitiones reduxit (*al.*). LEX Vrson. (CIL I² 594) 73, 2 ne quis -a fines oppidi . . . hominem mortuom inferto neve ibi humato neve urito (*v. vol. VII 1, 1387, 44*). VERG. Aen. 2, 33 duci -a muros (OV. met. 6, 600 SIL. 8, 75 STAT. Ach. 1, 740). 7, 500 -a tecta refugit (*al. cf* LIV. 31, 38, 4 -a vallum . . . fugerent). OV. met. 11, 524 dat . . . saltus -a cava texta carinae fluctus. VITR. 10, 16, 3 helepolim . . . transtulit -a murum (*ibid.* 4). *al.* SEN. dial. 7, 23, 3 sapiens nullum denarium -a limen suum admittet male intrantem (MART. 5, 6, 8. CYPR. patient. 16 p. 409, 11 iram . . . -a pectus. *al.*). PLIN. nat. 5, 57 *Nilus* revocatur -a ripas (*al.*). *al. v. et Svennung, Unters. Pallad. p. 368.*

β transit ad notionem praepp.: infra: QVINT. inst. 11, 3, 112 tolli . . . manum artifices supra oculos, demitti -a (*BH*, infra *P²*, *an recte?*) pectus vetant (*cf. p. 37, 53*). *inter*: VAL. FL. 8, 328 tollitur atque ⌊-a Minyas⌋ Argoaque vela Styrus (*i. Styri navis iacta procellis*) abit (⌊⌋ inter Colchos *Langen, alii alia*). PALLAD. vet. med. 17, 2 subsidebis pedibus patentibus et tollis pulverem . . . et iactas -a pedes tuos post te. PELAGON. 130 *equus* caudam -a (infra *R*) coxas mittit (*gr. Hippiatr. I p. 218, 15 μεταξὺ τῶν σκελῶν*. VEG. mulom. 1, 44, 2 *animalia* caput sibi -a [in *A*] pedes mittunt [*syn. Chiron 226* inter]). *in*: PALLAD. 6, 12 terra creta . . . -a formam . . . reprimetur. PELAGON. 433 lanam cum oleo . . . -a oculum mittes (*gr. Hippiatr. I p. 73, 13 ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ*). 468. AMBR. epist. 57, 5 p. 1176[A] legatio . . . missa -a Gallias. VVLG. III reg. 17, 22 reversa est anima pueri -a eum et revixit (*syn. 21* in viscera). EPIST. pontif. 388 Conc.[S] I 2 p. 92, 18 severat . . . zizaniam -a aliquantorum mentes. INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 225 quisq⟨uis⟩ -a podium adscendere volet. *al.* *citra*: LIV. 37, 53, 7 cessisse -a finem iuris mei . . . videri malim quam nimis pertinaciter in obtinendo eo tetendisse. PLIN. nat. 4, 63 Euboea . . . nusquam latitudinem ultra XL extendit, nusquam -a MM contrahit (*cf. inde inversum* MART. CAP. 6, 659 latitudo ultra secundum miliarium, -a quadragesimum contrahitur).

2 *notabiliora*: a *pendet a subst.* (*v. et e. g. p. 40, 46*): VITR. 8, 6, 1 conlocentur in castello tres fistulae . . . -a receptacula (*i. quae ducunt in receptacula.* CELS. 5, 28, 12[B] in fistula simplici, recenti, -a carnem). COD. Theod. 1, 31 rubr. de administratiunculis -a urbem. 1, 32, 5 (1, 33, 5 Kr. = Iust. 11, 7, 4) procuratores metallorum -a Macedoniam. CIL VI 1764 comiti ordinis primi -a consistorium et quaestori (32051, 10 XIV 2165, 5). 1782, 5 quaestori -a Palatium (*syn. 1783, 1* quaest. aulae divi Theodosi). *al.*

b *locutiones amplificatae*: intus -a: PLAVT. Merc. 187 ubi eam vidit? : : intus -a navem. CYPR. epist. 73, 10 p. 785, 17 *paradisus* arbores frugiferas -a muros suos intus inclusit. ITIN. Burdig. p. 592 intus . . . -a murum Sion paret locus, ubi *eqs.* SORAN. p. 7, 5 ubi iacet . . . vulva? -a duas coxas intus (*gr. 1, 7 p. 6, 20 ἐν τῇ τῶν ἰσχίων εὐρυχωρίᾳ. l. v.*: intus inter duas coxas). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 88, 24 intus -a sanctae ecclesiae septa. -a . . . intrinsecus: VVLG. I Macc. 4, 48 aedificaverunt sancta et quae -a domum intrinsecus (*τὰ ἐντὸς τοῦ οἴκου*).

c *per gradationem distinguitur ab* 'in' (*locativo l. 7*): VARRO Men. 574 venit in urbem atque -a muros. LEX Vrson. (CIL I² 594) 98, 34 *v. p. 43, 16.* VERG. Aen. 11, 882 limine in ipso, moenibus in patriis atque -a tuta domorum (*v. p. 34, 55*). PLIN. epist. 7, 23, 1 ut illum et domi et -a domum atque etiam -a cubiculi limen exspectes. 7, 27, 8 fragor . . . iam ut in limine, iam ut -a limen audiri. SCAEV. dig. 32, 41, 6 in patria sua vel -a fines eius. TERT. adv. Hermog. 38 p. 168, 4 in loco . . . materia: si in loco, ergo -a locum, si -a locum, ergo determinatur a loco, -a quem est. adv. Marc. 4, 20 p. 485, 18 in eodem mundo et -a eundem ambitum caeli. *al.*

d *in locut. bimembribus altera pars aut non plene aut per adv. enuntiatur* (*at nota utramque partem absolutam e. g.* VLP. dig. 39, 1, 1, 14 sive . . . -a oppida sive extra oppida . . . opus . . . fiat. 43, 20, 1, 14 sive . . . -a urbem sit aqua sive extra urbem): *α non iteratur subst.* (*adv. altero loco ponitur e. g. l. 24; at -a secundo loco [l. 23. 27. 28] vix pro adv. [cf. p. 44, 17] accipiendum est*): ENN. ann. 399 occumbunt multi letum . . . aut -a muros aut extra (S. C. Frontin. aq. 106 quibus locis -a extra urbem apte castella . . . facere possent. *al.* PLIN. nat. 37, 204 rerum . . . maximum est pretium in mari nascentium margaritis, extra tellurem crystallis, -a adamanti. *et v. vol. V 2, 2051, 37 sqq.*). NEP. Dat. 6, 4 adversarii . . . cum et -a vallum et foris caederentur (APVL. Socr. 16 p. 155 nihil homini . . nec -a animum nec foris esse secreti. *al.*). LIV. 36, 17, 11 rex . . . condidit se -a rupes, ne ante fauces quidem . . ., sed -a penitus retractis castris (STAT. Theb. 8, 220 ante domos -aque). TERT. pall. 4, 4 (5 M.) pugil Cleomachus . . . -a cutem caesus et ultra (*cf. Gerlo ad l.*). *β secundo loco omittitur praep.*: SVLP. SEV. chron. 1, 4, 7 ita divisus orbis fuit, ut Sem -a orientem, Iaphet occidentem . . . contineretur. *cf. p. 41, 38 sqq.*

e *in iunctura q. e.* de -a: FVLG. RVSP. c. Arrian. 1 p. 205[C] *v. vol. V 1, 412, 65.* CONC. Matisc. a. 583 p. 160, 8 se . . . de -a monastirii sui septa subtrahere. *v. et p. 43, 49.*

B *notione* **temporali** (GELL. 12, 13, 29 qui iubetur '-a Kalendas' pronuntiare, is et ante Kalendas et ipsis Kalendis iure pronuntiare potest; . . . omne tempus, quod Kalendarum die includitur, '-a Kalendas' esse recte dicitur [*v. et p. 34, 10 sqq.*]. *spatio non expleto de aliquo medio tempore p. 41, 29. differt ab 'ante' eo, quod etiam terminus ipse comprehenditur, sed haec differentia extra usum ICTorum saepe vix ullius momenti est*): 1 *in universum*: *c. eis nominibus, quae indicant*: a *terminum, ultra quem tempus statutum non extenditur* (*v. et p. 41, 10*): *α nude*: Ⓘ *in iuncturis sollemnibus*: -a: annum: CAES. Gall. 6, 21, 5 -a annum . . . vicesimum feminae notitiam habuisse in turpissimis habent rebus. PLIN. nat. 14, 50 octavum. 14, 51. 17, 150. TAC. ann. 16, 30, 3 filia -a vicesimum aetatis annum (*al.*). SVET. Aug. 21, 2 ne . . . -a tricensimum annum liberarentur *servi. saepe.* diem: SENT. procos. Sard. (CIL X 7852) 16 in k. Decembres trium mensum spatium *dare* . . ., -a quam diem nisi forma allata esset *eqs.* (*sic raro fem.*: LIV. 45, 11, 11 [*alias semper masc.*]. TAC. hist. 4, 62, 1 IVLIAN. dig. 39, 1, 13, 1 SCAEV. dig. 45, 1, 122, 1). LIV. 9, 34, 13 eos, qui -a vicesimum diem . . . dictatura se abdicaverunt. 34, 49, 5. 37, 49, 7 *Aetoli iubentur* -a quintum decimum diem Italia excedere (*al.*). *al.* CELS. 2, 7, 26 -a septimum diem moriuntur (*Hippocr. progn. 22 p. 102, 10 ἑβδομαῖοι*). 2, 7, 27 (*Hippocr. aphor. 5, 10 ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι*). *al.* SEN. dial. 11, 2, 4. *saepe.* horam (*per ellipsin l. 58*): ASCON. Mil. p. 36, 33 -a horam secundam accusatores coeperunt dicere. PLIN. epist. 3, 5, 13 surgebat aestate a cena luce, hieme -a primam noctis (*v. l. 56*). idus *sim.*: PLIN. nat. 6, 106 renavigant . . . Mechiris Aegyptii -a diem sextum, quod fit -a idus Ianuarias nostras. SCAEV. dig. 45, 1, 122, 1. *cf.* PLIN. nat. 16, 104 deflorescunt . . . -a VIII id. Iul. kalendas *sim.*: SENT. procos. Sard. (CIL X 7852) 11 edicto admonere, ut . . . -a k. Octobr. primas de praedis . . . recederent. 20 COLVM. 11, 2, 90 MART. 1, 99, 6. IVLIAN. dig. 12, 1, 19 pr. si Titio decem dedero, ut Stichum -a kalendas manumitteret, ante kalendas nullam actionem habebo. *al. cf.* LEX met. Vipasc. (CIL II 5181) 50 solvan⟨t . . . quo⟩que mense -a pr(idie) k. quasque. mensem: PETRON. 53, 8 nisi -a sextum mensem sciero. SVET. Claud. 1, 1 Livia cum . . . nupsisset, -a mensem tertium peperit. *al.* Ⓘⓘ *usu vario*: ANTON. or. frg. Cic. Phil. 13, 22 apparuisse numen deorum -a finem anni vertentis (VLP. dig. 50, 15, 4, 9 operis consummati). PLIN. nat. 8, 200 *pecus* -a quartum coitum impletur. CELS. dig. 28, 5, 60, 4 si -a illud tempus, quo testator decessit, redierit (*al.*). *al.*

β indicatur, unde tempus numeretur, per: *gen.*: SCAEV. dig. 35, 2, 27 Seius et Agerius si -a diem trigesimum mortis meae . . . caverint *eqs.* (40, 7, 40, 7). *praep.*: LIV. 34, 35, 3 ut ex ea die -a decimum diem . . . praesidia . . . deducerentur (VLP. dig. 9, 5, 3, 31 condicioni -a diem ex die mortis praestitutum parere. COD. Theod. 11, 30, 8 pr. ex eo die, quo fuerit quaestio terminata, . . . -a vicensimum diem. *cf. paulo amplius*: COD. Iust. 9, 9, 3 [*a. 213*] -a sexagesimum diem ex dissolutione matrimonii numerandum). PLIN. nat. 17, 130 olivetum ab aequinoctio verno -a vergiliarum exortum interradi (SCAEV. dig. 40, 7, 40, 8 a die mortis meae -a mensem sextum). quam: LIV. 36, 10, 1 -a decimum diem, quam Pheras venerat, his perfectis.
[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

perioch. 49 p. 57, 17. SEN. contr. 4 praef. 4 *Pollio* -a quartum diem, quam Herium filium amiserat, *declamavit.* SEN. dial. 11, 2, 5 SVET. Iul. 35, 2 VLP. frg. Vat. 163 CYPR. epist. 64, 2 p. 718, 2. *al.*

b *tempus vel currens vel ita finem habens, ut non excedat spatium suum (differt* '-a' *ab* 'inter' *eo, quod* '-a' *recte dicitur, ubi alqd. finibus temporis concluditur,* 'inter', *ubi alqd. per aliquod tempus continuatum est atque etiam postea fieri potest; cf. e. g. Meusel ad* CAES. Gall. 1, 36, 7 Germani ..., qui inter [-a *l. v. falsa*] annos XIIII tectum non subissent): *α nude:* Ⓘ *sine differentia notionis ponitur iuxta eas locutiones, quas sub a (p.* **40**, *42 sqq.) proposuimus:* SEN. apocol. 11, 5 caelo -a triginta dies excedere, Olympo -a diem tertium. nat. 7, 29, 2 -a sextum mensem ..., -a pauciores menses. TAC. dial. 9, 4 omnis illa laus -a unum aut alterum diem (*nota nusquam dici* -a '*primum*' *diem, annum sim.*). *al.*

Ⓘⓘ *in iuncturis sollemnioribus:* -a: aetatem (*saepe c. breviloquentia pro* aetatem legitimam): SEN. benef. 1, 11, 5 *quae habent* pauci -a hanc aetatem (*i. tam iuvenilibus annis*). SCAEV. dig. 4, 4, 39 pr. si nunc -a aetatem essent. 32, 41, 4. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 9 (*rescr. imp. Pii*) quidam -a legitimam aetatem esse dicebat. COD. Iust. 2, 42, 1 (*a. 233; opp.* post impletam aetatem). *al.* annum: LIV. 9, 34, 19 gens ... -a annum ab stirpe exstincta est. 10, 13, 8 *lex*, qua -a decem annos eundem consulem refici non liceret. 38, 38, 13 *tot* milia dato -a duodecim annos. *al.* LABEO Vlp. dig. 43, 19, 3 pr. interdictum ... competere -a annum. VAL. MAX. 9, 13 ext. 1 quod *iuventus* -a centum annos esset obitura (*ex Herodoto 7, 46, 2 οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται.* SEN. dial. 10, 17, 2. *al.*). PAPIN. dig. 31, 69, 2 si filius suus -a quattuordecim annos (*sc. aetatis*) decessisset. *al.* VLP. dig. 9, 2, 23, 7 si infans sit occisus nondum anniculus ..., aestimatio referatur ad id tempus, quo -a annum vixit (*v. p. 40, 39*). 43, 20, 1, 21 (*opp.* ante annum). 47, 8, 4, 8 (*opp.* post annum [*al.*]). *saepe.* *nota ap.* COLVM. 6, 29, 4 -a sextum ... annum molares ... cadunt (*al.*) *non, ut p. 40, 44, significari omne ante annos VI impletos tempus, sed solum tempus ipsius anni sexti.* biduum *sim.*: LIV. 37, 57, 2 Baebium ... -a triduum expirasse (44, 20, 1 CELS. 8, 14, 2. VLP. dig. 49, 4, 1, 14 [*Iulian.*] appellare. *al.*). 44, 45, 5 omnis ... Macedonia -a biduum dedita (*al.*). VAL. MAX. 5, 10 ext. 1 quadriduum. biennium *sim.*: LIV. 38, 38, 14 talenta *tot* ... -a quinquennium dato (LEX Malac. [CIL II 1964] 1, 63. COD. Theod. 2, 27, 1 pr. qui inter absentes -a hoc iuge quinquennium, inter praesentes vero biennium ... non publicaverit cautiones [*nota praep. altero loco omissam, cf. p. 40, 29*]. *al.*). VELL. 2, 23, 2 cum poena -a biennium consecuta est (2, 45, 3 COLVM. 2, 2, 13. 3, 3, 3 PLIN. nat. 25, 20. *al.*). PLIN. nat. 7, 162 quadriennium (14, 39 TAC. ann. 13, 42, 4. *al.*). SVET. Tib. 15, 2 triennium (*al.*). *al.* dies: PLAVT. Curc. 448 dimidiam partem nationum ... omnium subegit solus int[e]r[e]a viginti dies. SALL. Catil. 18, 3 -a legitumos dies profiteri. LIV. 2, 8, 4 consul ... -a paucos dies moritur (*saepe. v. et p. 35, 2. nota per breviloquentiam* 'paucos' *om.*: LVCIAN. Cypr. epist. 22, 2 p. 535, 2 quorum *martyrum* et nos socios futuros -a dies audietis). 37, 1, 6 urbe eodem die, Italia -a quindecim dies excedere iussi. *al.* CELS. 2, 7, 31 *nisi* praecordia tumorem ... habere -a sexaginta dies desinunt (*Hippocr. progn. 7 p. 84, 17 εἰ ... ὑπερβάλλοι ἑξήκοντα ἡμέρας*). 4, 31, 8 (*Hippocr. aphor. 6, 49 ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν*). *al.* PLIN. nat. 25, 122 thelyphonon ... necat ... -a eundem diem (*Theophr. hist. plant. 9, 18, 2 αὐθήμερον*). *saepe.* horas: LIV. 37, 5, 3 -a paucas horas urbem cepit. VELL. 2, 14, 1. SEN. epist. 54, 1 *impetus* -a horam fere desinit. 110, 16. *al.* menses: LIV. 34, 50, 3 ut cives ... conquisitos -a duos menses mitterent ad se. 40, 37, 6. SEN. contr. 7, 8, 5 sit ... mihi heres, si quis -a decem menses natus fuerit (*al.*). CE 433, 4. *saepe.* momentum: SEN. dial. 6, 7, 2 nat. 1, 3, 10. 1, 4, 2. 7, 22, 1 QVINT. decl. 316 p. 245, 10 APVL. met. 9, 18, 3. *al.* pubertatem: IVLIAN. dig. 30, 81, 10 si ... filius -a pubertatem decesserit. *saepe.* spatium: LIV. 9, 33, 6 qui quinquennalem ante censuram ... -a sex mensum et anni coegisset spatium (*cf. l. 68*). 26, 41, 8. VELL. 2, 47, 2 filius ... -a breve spatium obiit. 2, 48, 1 CELS. 3, 1, 4 SEN. nat. 7, 12, 8. *saepe.* tempus *sim.*: OV. met. 13, 887 -a temporis exiguum rubor evanescere coepit (*cf.* SEN. contr. 1 praef. 19 -a exiguum paucissimorum dierum tempus poterit quilibet facere illud. SEN. dial. 1, 1, 4. *al.*). LIV. 9, 33, 5 *finire censuram* -a legitimum tempus. VELL. 2, 4, 5 *Scipio* reversus in urbem -a breve tempus ... repertus est mortuus (SEN. benef. 1, 14, 3 accepi ... ego -a breve tempus, cum ille diu meruisset. *al.*). PLIN. nat. 36, 121 Marcius ... novam *aquam* ... -a praeturae suae tempus adduxit. TAC. ann. 15, 43, 2. EDICT. praet. Iulian. dig. 3, 2, 1 -a id tempus, quo elugere virum moris est. *saepe.*

Ⓘⓘⓘ *usu vario:* LIV. 26, 11, 12 tanti ... exercitus vestigia -a tam brevis aevi memoriam ... confundi (*cf.* VAL. MAX. 3, 7 ext. 1 -a primas memoriae metas). SEN. contr. 1, 2, 19 militem occisum esse -a verba, antequam vim adferret. STAT. silv. 1 praef. *Claudius Etruscus* balneolum a me suum (*i. carmen de balneo*) -a moram cenae recepit. FRONTIN. strat. 2, 10, 1 corpora -a noctem sepelienda curavit. TAC. hist. 5, 10, 1 -a (*Rhenanus*, inter *trad.*) duas aestates (*al.*). ann. 2, 41, 3 Marcellum ... -a iuventam ereptum (2, 71, 1 INSCR. RevA. V 34, 1931, 342 n. 38, 9 [*a. 144*]). 13, 39, 4 -a tertiam diei partem. TERT. adv. Marc. 5, 6 p. 589, 4 vane ante saecula proposuit et non magis -a saecula, quod revelaturus erat paene post saecula. *saepe.*

β indicatur, unde tempus numeretur, per: Ⓘ *gen.*: VELL. 2, 117, 1 -a quinque consummati tanti operis dies. IAVOL. dig. 40, 7, 28 pr. *servus* -a dies triginta mortis ... si rationes reddidisset (VLP. dig. 37, 9, 1, 9 qui mihi -a menses tres mortis meae natus erit [*opp.* post]. COD. Iust. 6, 30, 3 pr. [*a. 241*]. *al.*). GAIVS dig. 29, 1, 17, 4 si miles testamentum in militia fecerit ... et -a annum missionis moriatur (*al. cf. l. 21*). VLP. dig. 29, 1, 15, 5 pater vel in militia vel -a annum militiae decessit (*cf. l. 22*). 40, 7, 3, 11. PAVL. sent. 1, 6[1], 7 -a triennium venditionis. *al.*

Ⓘⓘ *praep.*: ab: PLIN. nat. 17, 190 *pampinatio fit* ab idibus Maiis -a dies X, utique antequam florere incipiat. PAVL. dig. 4, 4, 38 pr. -a duos menses ab emptione. *al.* *paulo amplius*: COD. Iust. 6, 29, 4, 1 sive vivo testatore sive post mortem eius -a decem menses a morte testatoris numerandos (9, 44, 3. 12, 33, 6, 1). ex: VLP. reg. 28, 10 bonorum possessio datur ... liberis -a annum, ex quo petere potuerunt, ceteris -a centum dies (COD. Theod. 13, 5, 38 pr. COD. Iust. 6, 30, 22, 1[b]. *al.*). COD. Theod. 2, 15, 1 pr. (= Iust. 2, 20, 8) ex eo die, quo adseritur commissus dolus, -a continuum tempus anni ... actionem ... deferri (2, 15, 1, 2. 7, 18, 8 pr. *al.* *amplius*: COD. Iust. 7, 37, 3, 3 -a quadriennium ... ex praesenti die numerandum). *al.* post: AFRIC. dig. 29, 1, 21 *testamentum militis* etiam -a annum post missionem *valet* (*al.*). VLP. dig. 5, 2, 8, 4 si quis ... -a annum post militiam decesserit. 40, 16, 2 pr. post sententiam -a quinquennium. *al.* *amplius*: VLP. dig. 25, 3, 1, 1 denuntiare -a dies triginta post divortium connumerandos (COD. Iust. 6, 30, 22, 2. *al.*).

Ⓘⓘⓘ *enunt. relat.* (*cf. et l. 15. abl. abs. l. 29*): VLP. dig. 9, 2, 23, 3 si *pictor* ... -a annum, quo praecideretur *ei pollex*, fuerit occisus. 9, 2, 23, 6. COD. Theod. 13, 5, 26 (= Iust. 11, 2, 2) ut -a annum, quo susceperint, inferant species. NOVELL. Theod. 7, 4, 7 quo facto (*v. l. 26*) -a tres menses.

Ⓘⓥ quam: LIV. 43, 9, 2 milites ... -a dies LX, quam in provinciam venit, dimisit. VELL. 2, 4, 2 Scipio ... -a annum ac tris menses, quam eo venerat, ... Numantiam ... aequavit solo. SEN. dial. 9, 11, 12 epist. 101, 3 COLVM. 6, 14, 4. 11, 2, 54 QVINT. inst. 1, 12, 9 LEX met. Vipasc. (CIL II 5181) 7 FRONTIN. aq. 6 PLIN. epist. 6, 33, 2 TEST. Dasum. (CIL VI 10229) 88 IVLIAN. dig. 29, 1, 20 pr. AFRIC. dig. 15, 1, 38, 3. *saepe.*

ⓥ postquam: POMPON. dig. 40, 4, 41, 2 (*Labeo*) Stichus -a annum, postquam mortuus ero, liber esto. VLP. dig. 17, 2, 52, 10 -a quattuor menses, postquam opus refectum erit. reg. 16, 1. COD. Theod. 9, 37, 4 (= Iust. 9, 42, 3) postquam fuerit ... custodiae traditus, -a dies XXX. *al.*

2 *peculiariter:* **a** *tempus retro computatur* (*numeri ponuntur fere card.; ordinales l. 64. indicatur, unde retro numeretur l. 58. 64*): -a annos *sim.*: VARRO rust. 3, 1, 4 cum artes omnes dicantur ... -a mille annorum repertae, agri numquam non fuerint. LIV. 4, 4, 3 decemviros ... -a decem hos annos et creavimus et ... sustulimus (PLIN. nat. 9, 26. 12, 13. 18, 55 -a hos decem annos. 18, 317 -a XXII hos annos. *v. et l. 52*). 9, 34, 10 Aemilia lex ... tenuit deinceps omnes censores -a centum annorum spatium. 9, 34, 14 nuper -a decem annos C. Maenius ... dictatura se abdicavit. *al.* FEST. p. 186. SEN. contr. 1 praef. 3 proximos (TRAIAN. Plin. epist. 10, 32, 2 qui ... -a hos proximos decem annos damnati ... sunt. *cf.* COD. Theod. 12, 19, 1 proxime). VELL. 1, 5, 3 *Homerus* ferme ante annos nongentos quinquaginta floruit, -a mille natus est. PLIN. nat. 2, 57. 15, 70. PLIN. med. 3, 38 -a paucos annos casu inventum est ... remedium (*syn. Plin. nat. 23, 56* nuper). NOVELL. Theod. 23, 1 -a triginta annos abhinc retro numerandos (Maior. 7, 1). *al.* *nota* (*v. l. 44*): COD. Theod. 12, 1, 74, 1 qui -a annos XI consulatus Constantii decimi *senatores facti sunt.* *ceteri loci selecti*: LIV. 23, 9, 3 paucae horae sunt, -a quas iurantes ... fidem obstrinximus. SEN. dial. 7, 19, 1 *Diodorus* -a paucos dies finem vitae suae ... inposuit (10, 18, 5 -a paucos illos dies, quibus C. Caesar periit. SCRIB. LARG. 13 cervi coagulum -a novem dies exceptum. PETRON. 38, 4 hos. TAC. hist. 2, 70, 1 -a quadragensimum pugnae diem lacera corpora. *al.* *v. et l. 67. p. 34, 25 sq.*). COD. Theod. 12, 1, 88 -a praescriptum tempus (*al.*). *sensu artiore excluso eo tempore, quod interiacet, non nisi de ipso tempore extremo dicitur:* PLIN. nat. 10, 151 ova incubari -a decem dies (*i. decimo die ante*) edita utilissimum: vetera aut recentiora infecunda. *audacius pro meta temporis ponitur homo, deus:* AMBR. fid. 3, 9, 61 p. 602C 'ante' cum dixit *Christus*, non se -a aliquem, sed omnia -a se dixit (*i. -a id tempus, quo est ipse*).

b *ponitur non solum ultima, sed etiam prima temporis meta, -a quas aliquod spatium concluditur* (*fere syn.* inter): CELS. 8, 7, 5 fere -a (inter *Linden*) quartum decimum et unum et vicesimum diem sanescunt maxilla, malae *eqs.* ..., inter vicensimum et tricensimum diem crura *eqs.* PLIN. nat. 18, 132 *seruntur rapa et napi* inter ... dies festos Neptuni atque Volcani ...; si ... *certo* die -a praedictum temporis spatium serantur *eqs.* 18, 280 vergiliae ..., ut quarum exortu aestas incipiat, occasu hiems, semestri spatio -a se messes vindemiasque ... conplexae. 21, 69 rosaria a favonio fossa oportet esse et iterum solstitio, et id agendum, ut -a id tempus purgata ac pura sint (*al.*). FLOR. epit. 3, 21, 17 tot ... funera -a kalendas et idus Ianuarii mensis septima ... Marii purpura dedit. *al.*

c *significantius, fere i. q. citra:* SEN. epist. 97, 5 promitto

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nec differo: -a comperendinationem (*i. sine mora*) fides promissi me⟨i⟩ extabit.

***appendicula** ad I de collocatione*: 1 *antecedit*: a *pars accusativi pendentis*: VARRO rust. 2, 9, 15 cingulum ... cum clavulis capitatis, quae -a capita insuitur pellis. FEST. p. 194 *flumen Ofens* est in agro Privernate mare -a et Taracinam. TAC. ann. 3, 72, 3 *incendium* unum -a damnum *stetit* (13, 4, 2. *cf. inverso ordine*: 11, 36, 3 *Montanus* accitus ... noctemque -a unam ... proturbatus erat). 4, 40, 5 vis tu ... istum -a locum sistere. 6, 11, 3 paucos -a dies (6, 12, 2 quem -a diem ... deferrentur. 12, 16, 2 coepta patrataque expugnatio eundem -a diem foret. 16, 17, 1). 11, 10, 3 *Vardanen* interfecere primam -a iuventam. 12, 64, 1 paucos -a menses (15, 23, 3). b *totum*: LVCR. 3, 592 finis dum vitae vertitur -a ... anima. IVV. 8, 240 tantum ... muros -a toga contulit illi (*i. Ciceroni*) nominis. TAC. ann. 3, 75, 2 *Labeo* praeturam -a stetit. 4, 48, 1 dum populatio lucem -a sisteretur.

2 *intercedit*: a *encliticum*: LEX VRSON. (CIL I² 594) 98, 34 qui in ea colon(ia) -ave eius colon(iae) fines domicilium praediumve habebit. OV. met. 6, 309 -a quoque viscera saxum est. 11, 651 ille volat ... -aque morae breve tempus in urbem pervenit (LIV. 6, 4, 6. 9, 22, 11. 43, 15, 1. CELS. 5, 28, 12ᴸ ut brevis -aque carnem sit *fistula*. SEN. nat. 3, 25, 3 SVET. Cal. 25, 1. 49, 2 Dom. 3, 1. *al.*). b *verbum*: HOR. epist. 2, 1, 31 nil -a est oleam (olea *Bentley*), nil extra est in nuce duri. STAT. silv. 4, 6, 38 (*de parva effigie Herculis*) cum mirabilis -a stet mensura pedem (*Politianus*, pedum *M*).

II c. abl. (*saepe admittenda est m finalis omissa, ita ut nonnulla exempla ad I referri possint; at non dubie abl. invenitur e. g. l. 33. 38. 39. 48. 52*): A *sensu locali*: 1 *generaliter*: CIL IV 2400 *non* extra porta, set -a porta. PEREGR. Aeth. 20, 2 fui ad ecclesiam, quae est -a civitate ipsa. 27, 2 *legit* episcopus -a anastase. 33, 2 intrat episcopus -a spelunca (*syn. 34* in spelunca). 49, 3 -a qua ecclesia est spelunca (*cf.* 12, 1 -a quam ecclesiam). GROM. p. 324, 25 L. -a vinea memorias sunt (p. 329, 16 [= p. 10 Q 5 J.; vineam ζ]). EPIPHAN. in euang. 57 p. 155, 14 sciebat ..., quid mulier doloris haberet -a pectore (pectus *B*). ORIBAS. eup. 2, 1 G 1 Aa p. 473 lac inicitur -a matrice ulcerata (matricem *Ab; gr. 2, 1 Γ 8 ἐνίεμεν ... μήτραις*). 4, 91 Aa p. 607ᵖ·ᵐᵉᵈ· de axungia ... -a ano mittis ([*om. gr.*]. syn. 8, 4 Aa p. 209ᵃ·ᵐᵉᵈ· -a vaso [in vaso *La; gr. 8, 3, 14 εἰς τὸ ἀγγεῖον*]). syn. 3, 207 p. 890, 14 oleum, qui -a coloquintidis (*pro abl. pl.*) fuit (*antea*: coloquentidas ... inples oleo. *om. gr.*). 7, 1 Aa p. 131ⁱⁿ· nihil ... in vulnere -a labiis aliqua sordis remaneat (-a labia *La; gr. 7, 1, 2 μεταξύ*). LEX Burg. extr. 21, 1 -a regione nostra (21, 2). GREG. M. epist. 13, 1 p. 365, 9 reponi eam *iconam* in oratorio ... -a palatio (*Norberg, in reg. Greg. M. stud. cr. I, 1937, 85 adn. 2, hunc abl. et al. scribae, non Gregorio imputat*). SACR. Greg. 138, 3 -a quorum nos consortio ... admitte (consortium *codd. recc.*). CIL VI 1747 b 2 ⟨Symm⟩achio v. p. -a palatio comitatus. 31852, 7 cum horto, qui est -a concluso (*pro* -a conclusum? *ut v. vol. IV 74, 55*). X 6069, 4 *non* -a maceria humari quemquam licet. INSCR. RevA. V 32, 1930, 355 n. 63 (*Romae*) Montanae *mortuae* -a diebus XI. *al.*

2 *in iunctura q. c.* de -a (*cf. p. 40, 32*): APON. 6 p. 109ᶠⁱⁿ· de -a conclusione dentium ... vox resonans repercussa melodiae dulcedinem reddit.

B *sensu temporali*: CONC.ˢ II 2, 2 p. 37, 22 si ... -a XXX annis (annos *l. v.*) facta est ... quaestio ([*gr. II 1, 2 p. 161, 19 ἐντὸς τῶν τριάκοντα ἐτῶν*]. LEX Visig. Eur. 277 -a L annis [*ter ibid.*]). LEX Burg. Rom. 31, 2 -a quinquennio (quinquennium *l. v.*).

CAPVT ALTERVM: ***adv.*** (*loci omnes*):

I *quaeritur 'ubi?'*: A *fere i. q. intus* (*in animo l. 74 sqq., in occulto l. 79. 80. pro subst. [?] l. 67*): 1 *in universum*: BELL. Hisp. 35, 2 erat bene ⌊magna manus⌋ (⌊⌋ magnum *trad.*) -a (*i. in oppido*) Pompeianarum partium. AETNA 111 liber spiritus ⌊-a (*sc. in terra*) effugiens molitus⌋ iter (⌊⌋ *CZ, Sudhaus*, intrat [*SH²*] et fugiens molitur *Vollmer*). TIB. 2, 3, 45 claudit ... moles mare, ... ut -a neglegat hibernas piscis adesse minas. NVX 95 lamina mollis adhuc tenet os in lacte, quod -a est (*v. app. cr.*). LIV. 22, 45, 7 laevom cornu extremi equites sociorum, -a pedites ad medium iuncti legionibus Romanis tenuerunt (-a *pro subst. esse explicant Weissenborn-Müller; at ego Liv. sic scripsisse vix crediderim, sed potius* interiora *restituendum esse*). VITR. 2, 9, 4 qui ... non habent ex arboribus exitus umores, -a concrescentes putrescunt. 7, 8, 4 argentum *vivum* per panni raritates extra labitur, aurum compressione coactum -a purum invenitur. 9, 8, 11 post frontem horologii -a conlocetur castellum. 10, 16, 11 qui ... -a fuerunt (*i. in specu*). SEN. Thy. 965 vagus -a terror oberrat (*sic de animo*: dial. 3, 20, 5 *irascentium* strepitus magni ... sunt, -a mens pavidissima. TERT. adv. Val. 17 p. 196, 19 *Achamoth* subsuriit [substruit *trad.*] -a. COMM. apol. 865 magis -a crudescunt). dial. 5, 37, 3 qui -a iacet (*i. in domo sua*). 7, 12, 5 *Epicureorum* voluptatis laudatio perniciosa *est* ..., quia honesta praecepta -a latent, quod corrumpit, apparet. 11, 5, 6 deceptorio fuco circumlita ..., -a nihil habentia fronti suae simile. MELA 1, 23 -a (*i. in Africa*) ... vix iam homines *sunt*. 1, 74 *specus Corycii* -a spatium est ... horribile. PLIN. nat. 5, 76 *Tyri* circuitus XIX p. est, -a Palaetyro inclusā. 11, 181 *cor* quasi alterum movetur -a animal ([animalia *trad.*]. *Aristot. part. anim. p. 666ᵇ, 17 ἐν τοῖς ἔχουσιν*). STAT. Ach. 1, 110 -a centauri stabula alta patent. QVINT. inst. 1, 10, 43 deni in quadram pedes quadraginta per oram, -a centum erunt (*syn. 44* intus). FRONTIN. grom. p. 2, 22 quidquid ... inter IIII limites minus quam -a clusum est fuerit adsignatum, *subsicivum est* ([PS. AGENN. grom. p. 57, 13 minus quam -a eisdem potuit claudi limitibus]. p. 15, 14 ut ... -a clusi modus enuntietur, agrum ... rectis lineis dimetiemur. HYG. lim. grom. p. 138, 3 *lapidum* partes ..., quae in suis regionibus centurias litteris -a cludunt [incl- *l. v.*]. GROM. p. 341, 31 L. lapis ..., qui agrum -a clusum et extra clusum significat. *cf. et p. 43, 46. ad rem cf. vol. V 2, 2061, 14 sqq.*). p. 10, 16 *arbores*, quae in fine sunt sive -a (infra *l. v.*). SVET. Iul. 84, 1 aedes ... collocāta -aque lectus eburneus. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 101 vestis *Coa* ..., per quam ... quae -a sunt translucent. GREG. M. in cant. p. 185ᶠⁱⁿ· fide ... *vocaris* christiana et non operibus, quia -a videris esse per fidem et non -a per opera. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 274ᴮ omnia, quae habere -a videbar (*gr. p. 53, 24 B. πάντα τὰ ἐν τῷ κελλίῳ*).

2 *in locut. bimembribus* (*πολυμερεῖ l. 26; cf. et p. 40, 14*) *iunguntur c. adv. opp.*: c. extra (*v. et l. 8*): SEN. dial. 3, 3, 7 *animalium* tota ... ut extra ita -a forma humanae dissimilis est. nat. 1 praef. 13 *deus* opus suum et -a et extra (et extra et -a *l. v.*) tenet (ITALA exod. 25, 11 [CONC.ˢ I 5 p. 190, 21] extra et -a inaurabis *arcam* [*ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν, Vulg.* intus et foris]). COLVM. 8, 15, 2 maceries ... levigatur extra -aque (*cf.* MELA 1, 2 litora ut -a extraque sunt. 1, 24 PRISCILL. tract. 11, 142 SVLP. SEV. epist. app. 1, 6 p. 222, 18). PLIN. nat. 2, 2 *mundus* extra -a cuncta conplexus in se (*sic asynd.*: 2, 166 *aqua* permeante *terram* ... -a extra supra ⟨infra⟩ venis ... discurrentibus [*v. l. 17*]. 6, 205). PAVL. NOL. carm. app. 3, 76 *v. p. 34, 1.* c. *aliis*: COLVM. 12, 44, 7 vasa ... extrinsecus et -a diligenter picata esse debebunt. PETRON. 22, 2 idem et tota -a forisque familia fecerat.

B *fungitur vice adverbii, quod respondeat praepositioni 'inter'*: PLIN. nat. 2, 199 montes duo inter se concurrerunt ... inter eos flamma ... exeunte ...; animalia permulta, quae -a fuerant, exanimata sunt. 3, 80 citra *Corsicam* est Oglasa, -a vero et LX p. a Corsica Planasia (*i. inter Corsicam et Oglasam. cf. vol. VII 1, 1483, 76*).

C *i. q. infra* (*v. et l. 50; cf. p. 37, 55. 39, 51*): VVLG. exod. 40, 18 *Moyses* posuit et testimonium in arca subditis -a vectibus et oraculum desuper (-a *GA*, infra *O* [*c. gr. ὑπό, cf. Italam Lugd.* sub]). MART. CAP. 8, 857 *Venus Mercuriusque* circulorum suorum centron in sole constituunt ita, ut supra ipsum aliquando, -a plerumque ... ferantur.

II *quaeritur 'quo?'*: A *fere i. q. intro*: CIRIS 256 *Carme nullas* ante ... patitur sibi reddere voces, ... *Scylla* pedem quam rettulit -a (*trad.*, intro *Ribbeck*, intus *Némethy* [*habet Culex 290* rettulit intus]). VITR. 10, 4, 2 relictis ... aperturis ad aquam -a concipiendam. 10, 16, 10 *oppugnatores urbis* specus agentes -a penetrare cogitabant. QVINT. inst. 11, 3, 98 binos ... digitos distinguimus ... paulum tamen inferioribus -a spectantibus, sed ne illis quidem tensis, qui supra sunt. *dub. an addendus* CHIRON 282 infunditur -a ⟨cucumeris⟩ (*add. Oder*) agrestis reliqua pars tusarum (*locum huc pertinere vult Oder p. 385; maiorem latere corruptelam censet Niedermann*).

B *fere i. q. infra* (*cf. l. 35*): GELL. 3, 6, 2 non deorsum palma *onere pressa* cedit nec -a flectitur, sed adversus pondus resurgit (*Plut. symp. 8, 4, 5 p. 724ᴱ οὐ κάτω θλιβόμενον ἐνδίδωσιν*).

deriv.: 2. intro; intralia, intraneus. *compos.*: ? intrabutteus, intracaelestis, intramundanus, intramuran(e)us; *cf. quae coaluerunt* deintra, intraclusus, intracurro.

[intraametra GROM. p. 443, 8 L. (tetrametra *Rigault*).]

intrābilis, -e. *ab* intrare. *i. (qui) quod intrari potest*: LIV. 22, 19, 12 cum ... amnis os (adnisos *trad.*) lato agmini *navium* et tam multis simul venientibus haud sane -e[s] esset.

?**intrābutteus**, -a, (-um). *ab* intra *et* *butta (*?, cf.* butia, buttis). ? *i. q. intra *buttam (i. dolium) positus*: RVF. podagr. 8 siccis va⟨po⟩ribus utentibus bene facit quem Greci pithon vocant; nos autem cum tinea (*i. tina*, pinea *trad.*) -a (intra buttam *coni. Daremberg-Ruelle, vix recte*), ut exitu circumdato et cum sarmentis tinea (pinea *trad.*) calefacta sublato igne intus desudent.

intrācaelestis, (-e). *ab* intra *et* caelestis. *i. qui intra caelum* (*i. sub caelo, opp.* supracaelestis) *est*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 31 p. 1135ᴰ locis ... vel supracaelestibus vel caelestibus vel -bus.

[intrāchorium GLOSS. (*i.* intra corium) *v. s.* lanterna.]

intrāclūsus *v. l. 3 sqq.* *Hi.*

intractābilis, -e. *ab et* tractabilis. *forma comparat. p. 45, 3. de notione*: SERV. Aen. 1, 339 -e: insuperabile, asperum, saevum. 4, 53 non tractabile: asperum, -e. GLOSS.ᴸ II Philox. IN 698 -e ἀψηλάφητον, ἀμεταχείριστον. GLOSS. inexpugnabile. investigabilis. ἄπρακτος. ἀπρόσιτος. *legitur apud* VERG., GRATT.; *in sermone pedestri inde a* SEN. *philos.* [*var. lectio falsa*: PS. PHILO antiq. 10, 1 -es tenebrae (tractabiles *codd. potiores, cf. exod. 10, 21* tam densae, ut palpari queant.]

I *qui (quod) tractari vel aegre vel omnino non potest*: A *de animantibus et eorum qualitatibus, moribus sim.: fere i. q. difficilis, asper, durus* (*temerarius p. 45, 9. c. praep.* ad: *p. 45, 13. 16*): VERG. Aen. 1, 339 genus -e bello. GRATT. 159 *canum* genus -is irae. SEN. Phaedr. 229 animum (271 tristem et -em [*syn.* saevam]. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 678ᶜ). dial. 4, 15, 4 non ... humani vim ingenii, sed feri et

[V. Schmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-is (GELL. 1, 17[tit.]). 6, 5, 1 ne te difficilem amicis et -em praestes. epist. 25, 1 respice aetatem *amici* ... iam duram et -em: non potest reformari. GELL. 18, 7, 1 *Domitius* erat natura -ior et morosior. PORPH. Hor. carm. 3, 10, 1 puellam ... asperam et -em. ARNOB. nat. 5, 5 p. 177, 23 ferocitas animi ... -is. 5, 11 p. 183, 26 feritas. QVEROL. p. 39, 5 R. quam ingratus atque -is *dominus malus*. AMM. 15, 5, 23 ut bestiarii obiceremur -bus feris. AMBROSIAST. in Rom. 2, 5 p. 65[A] durat inconvertibilis et -is manens *peccator*. in I Cor. 6, 4 p. 212[A] tam ... -es (*v. p. 44, 81*) et inconsideratos eos significavit, ut imperitos forte ex fratribus iudices eligerent. in Eph. 5, 15 p. 397[B] qui, quamvis perfidus sit, non tamen penitus -is est, ut nec audire se patiatur verba fidei. in Col. 4, 5 p. 440[A] quem scias -em et obstinatae mentis, paratum ad contumeliam faciendam. HEGES. 1, 44, 8 p. 121, 1 -is ad veniam *Herodes*. HIER. in Is. 21, 11 p. 264[C] *gentium multitudo* hispida, fera, -is. PROSP. epist. 2, 16 p. 86[A] mores. EVSTATH. Bas. hex. 8, 1 p. 946[B] cum aquaria *animalia* ... immitia sint et indocta et ad omnem vitae societatem prorsus hominibus -ia (*gr. p. 165[C]* ἀμεταχείριστα).

B *de rebus* (*v. et p. 44, 80*): **1** *eis, quae ab hominibus tractari non possunt*: VERG. georg. 1, 211 sub extremum brumae -is imbrem (*cf. Serv. auct. Aen. 4, 53* 'non tractabile caelum' sub quo tractari nihil possit). PLIN. nat. 19, 89 virus -e illi (*pastinacae*) est (*i. cuius sapor tractando non mollitur*). *fere i. q. impeditus* (*syn.* arduus): GELL. 4, 15, 6 (*ad Sall. Catil. 3, 2* arduum videtur res gestas scribere) 'arduum' Sallustius non pro difficili tantum, sed pro eo quoque ponit, quod Graeci χαλεπὸν appellant, quod est cum difficile tum molestum quoque et incommodum et -e. SYMM. epist. 6, 21 dum navigatio -is est, in oris Campaniae ... haerebunt. *fere i. q. invius*: PANEG. 4, 36, 5 iter gelu -e. IVST. 24, 4, 4 Alpium invicta iuga et frigore -ia loca transcendit. *i. q. non idoneus* (*c. dat.*): VEG. mil. 4, 39 quidam menses aptissimi, quidam dubii, reliqui classibus -es sunt lege naturae. *i. q. inhabilis*: OROS. hist. 5, 15, 17 *ut scutum imbre madefactum* -e repentino pondere fiat. **2** *respicitur impetus undarum (in imag.)*: *fere i. q. indelebilis*: SEN. Phaedr. 580 dura cautes undique -is resistit undis.

II *qui (quod) contrectari non potest, fere i. q. incontrectabilis* (*n. pro subst. l. 40*): LACT. ira 15, 3 anima et corpore, quorum alterum caelo adscribitur, quia tenue est et -e, alterum terrae, quia comprehensibile est. CONC.[S] I 5 p. 118, 27 incorporale et -e esse dei patris verbum (*gr. I 1, 7 p. 35, 38* ἀναφής). CASSIAN. c. Nest. 3, 15, 5 p. 281, 25 non ego incorporalia tenui nec -ia temptavi, non spiritum manu contigi. MVTIAN. Chrysost. hom. 32, 1 p. 437[med.] quid *est* ignis tractabilis ad deum -em? (*gr. p. 219 med.* ἀψηλάφητον).

III *de quo tractari, disputari non potest*: PS. PRIMAS. in Rom. p. 448[C] quod inter Iudaeos dicere adhuc -e videbatur, intellectui derelinquit (*syn. Pelag. in Rom. 7, 4 p. 55, 6* quod inter Iudaeos dicere non audebat). *V. Schmidt.*

intractātus, -a, -um. *ab* in *et* tractatus. *scrib.* -trect-: CIC. Lael. 68 (*D*, -tract- *rell.*). CAEL. AVR. acut. 3, 5, 57. *apud* CIC., VERG., GRATT. *et inde a* CHALC.

i. q. non tractatus: **1** *de equo, fere i. q. non domitus, non condocefactus*: CIC. Lael. 68 nemo est quin eo *equo*, quo consuevit, libentius utatur quam -o (intracto *l. v.*, *cf. l. 48*) et novo.

2 *de rebus*: **a** *eis, quae manu tractantur* (*syn.* rudis): CHALC. comm. 222 p. 258, 9 *materia informis* ut massa aeris et -a ligna (*cf. l. 56*). CAEL. AVR. acut. 3, 5, 57 *partes corporis contegere* lanis ... rudibus atque -is. *audacius*: GRATT. 134 *virga turis* suos usus -umque decorem ... natalibus hausit arbitriis (*i. decorem non arte effectum, quia ita nascitur procera, ut sine arte et labore idonea sit ad hastilia; opp.* multo sunt ficta labore. *cf. de ligno l. 54*). **b** *actionibus, fere i. q. intemptatus*: VERG. Aen. 8, 206 *Cacus*, nequid inausum aut -um (intemptatum *M1*) scelerisve dolive fuisset, quattuor ... tauros avertit. CHAR. gramm. p. 410, 5 B. id mihi -um erat ..., huic parti curam numquam habui. **c** *scriptis, quae exponenda sunt* (*syn.* indiscussus): HIER. epist. 124, 4, 5 (*ex Orig.*) haec ... non sint dogmata, sed quaesita tantum atque proiecta, ne penitus -a (intra ętate *l. v.*) viderentur (*deest gr., sed cf. Rufin. Orig. princ. 1, 8, 4 p. 105, 13* ne videatur quaestio mota non esse discussa). AVG. in psalm. 36 serm. 3, 1 p. 383[fin.] pars ... psalmi ... indiscussa vobiscum et -a remanserat (BOETH. in top. Cic. 6 p. 385, 42). CASSIOD. inst. 1, 24, 2 illa ... quae ab *antiquis expositoribus* ... -a (tractata *l. v.*) relicta sunt.

?intractio, -ōnis *f.* *ab* intrahere. *fere i. q. tractus lentus vel intortus*: PLIN. nat. 7, 55 Surae ... proconsulis ... rictum in loquendo -emque (contract- *l. v., fortasse rectius*) linguae et sermonis tumultum ... piscator quidam ... reddidit.

intrācurro, (-ere). *ex* intra *et* currere *coaluit.* *i. q. intra (sc. ripas) currere*: SCHOL. Hor. gloss. Γ carm. 4, 7, 4 '*flumina* praetereunt' -unt ac per hoc non transcendunt.

?intrācursus, (-a), -um. *ab* in *et* tra(ns)cursus. SEN. epist. 124, 17 tempus ... tribus partibus constat: praeterito, praesente, venturo. animalibus tantum, quod gravissimum (brevissimum *l. v.*) est -um (*A*, intra cursū *B*), datum praesens (*i. 'si non transcurritur' Buecheler*, quod brevissimum est et in transcursu *Madvig, alii alia, cf. app. cr.*).

intraho, -ere. *ab* in *et* trahere. [*francog. vet.* entraire. *R.*]

[*dub.*: PAVL. FEST. p. 111 -ere est contumeliam intorquere (*'an intericere? cf. Gloss.[L] II Philox. IN 651* intericit σχετλιάζει' *Lindsay Gloss.[L] IV ad l.*). CAEL. AVR. gyn. 1, 60 l. 514 sensim repetenda est consuetudo *ciborum et vini*, primo miti levitate -cta (*gr. aliter*).]

fere i. q. attrahere: APVL. met. 5, 20, 3 *serpens* postquam sulcato⟨s⟩ -ens gressus cubile ... conscenderit (sulcatum trahens gressum *Robertson, fortasse recte; v. app. cr.*). 11, 23, 3 sol curvatus -bat vesperam.

deriv.: ? intractio.

intrālia, (-ium) *n. pl.* *ab* intra, *cf.* int(e)ranea *et* ilia. GLOSS. V 561, 40 vitalia intra alia (*sic, cf. Heraeus, Kl. Schr. p. 133 adn. 1*). *v. et Du Cange.* [*francog.* entrailles. *Heraeus.*] *i. q. intestina*: MIRAC. Theclae 7 p. 172, 28 carne male incisa ab acie gladii ex utraque parte non sine gravi gemitu -a eius intuentibus patefacta intuebantur.

intrāmundānus, (-a), -um. *ab* intra mundum, *cf.* extramundanus, transmundanus. (*qui*) *quod intra mundum est*: CLAVD. MAM. epist. 2 p. 203, 12 *homines* rerum abdita rimantes ... non modo -um (intra mundanum *Engelbrecht, at v. Harleman, de Claud. Mam. quaest., Uppsala 1938, 46 adn. 1*), sed supercaeleste etiam introiere secretum.

intrāmūrāneus, -a, -um. *ab* intra muros, *cf.* intramuranus *et* oppidanus, oppidaneus. *per confusionem vulg. scribitur* infra-: *v. vol. VII 1, 1487, 15. ap.* GREG. TVR. *pro* intramuranus. *i. q. intra moenia urbis situs*: GREG. TVR. Franc. 2, 34 p. 83, 12 palatium regale -um (intra murum eum *l. v.*) ... igne succenditur. vit. patr. 7, 3 p. 689, 2 gestatores ... ad -am eum ecclesiam detulerunt.

intrāmūrānus, -a, -um. *ab* intra muros, *cf.* extramuranus. *scribitur c. apicibus et* i *longa ultima l. 31.*

qui (quod) intra moenia urbis, oppidi, municipii sim. est: CIL XI 3797, 5 (*a. 1*) M. Herennio ... múnicipes múnicipi Augusti Veientis intrámúránI (*v. l. 28*) patrono (3808, 9 [*s. III*] intra murani [*sic*]. *ad rem v. Mommsen, Staatsr. III 791[in.] et vol. V 2, 2070, 31 sq.*). ITIN. Alex. 52 occupatis in regem -is universis (*opp.* Macedones ..., qui foris rem agebant). LAMPR. Heliog. 27, 7 canonem ... meretricibus, lenonibus, exsoletis -is dari (*opp.* extramuranis). VOPISC. Aurelian. 38, 3 seditio -a bellum mihi gravissimum peperit. SYMM. rel. 17, 2 si melioribus viris officia -a (intra mura [muros] *l. v.*) mandetis. AMM. 31, 7, 5 vulgus ... barbarorum ad orbis rotundi figuram multitudine digesta plaustrorum tamquam -is cohibitum spatiis. PS. ASCON. Verr. p. 260, 19 omnis ... magistratus, qui -us non est nec urbanus, etiamsi administrator eius Romae est, 'ad urbem' dicitur. AMBR. epist. 20, 1 p. 994[C] basilica nova, hoc est -a (*opp.* Portiana, hoc est extramurana).

cf. intramuraneus.

intrānatābilis, -e. *ab* in *et* tranatare. [*vox e coni. tantum restituta.*] *qui tranatari non potest*: IVL. VAL. 2, 25 p. 86, 2 impervium ... impedimentum illud -is fluvii (in tranatabulis *trad., em. Schlee*).

intrāneus, (-a, -um). *ab* intra, *cf.* extraneus (*v. Eisinger, Wortbildungen mit -aneo, diss. Freiburg 1910, 40*). *i. q. interior*: OP. imperf. in Matth. 40 p. 858[A] forani lapides -os intra se tenent et constringunt (*antea*: artifex ex omnibus lapidibus eligit meliores et ponit a foris in facie aedificii, ceteros autem ... mittit intus).

intrānia, -ōrum *n. pl.* *v. s.* interanea.

intrānscēnsibilis, (-e). *ab* in *et* transcendere. *qui transcendi non potest*: CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 293 quid ... -i pietate melius est (*gr.* ἀπαραβάτου). Didym. in I Ioh. p. 72, 20 ut habeat *dei verbum* ... perfectam -em deitatem (*cf. l. 70 sq.*).

?intrānscursus *v. s.* intracursus. *Hi.*

?intrānsgredibilis *v. l. 67.*

intrānsgressibilis, -e. *ab* in *et* transgredi. *compar. et superl. non inveniuntur.* *legitur apud eccl. inde ab* ITALA.

qui vel transire (l. 63 sqq.) vel transiri (l. 73 sqq.) non potest: *negatur*: **1** *transitus dignitatis, muneris ad successorem*: ITALA Hebr. 7, 24 (cod. r; Aug. pecc. mer. 1, 27, 50 p. 48, 21; Ferrand. epist. 4, 14) alii *sacerdotium habentes leviticum* ... plures sunt facti sacerdotes, quia morte prohibebantur perseverare; hic autem (*i. Iesus*), qui manet in aeternum, -e (-gred- *Ferrand.* [*variam lect. profert Mai*]) habet sacerdotium (ἀπαράβατον, *Vulg.* sempiternum).

2 *transitus a persona dei patris, i. q. immanens* (*pro t. t. theol.*): QVODV. c. Iud. pag. Arr. 6 p. 1120[med.] verbum -e procedens de corde patris suscepit carnem. CASSIOD. hist. 1, 14, 32 -em habet filiationem unigenitus patris (*Theodoret. 1, 4, 34* ἀμετάπτωτον).

3 *transgressio loci* (*modi l. 77. proprie et per imaginem. acced. dat. l. 78. 82*): AVG. gen. ad litt. 2, 10 p. 48, 14 firmamentum ... propter firmitatem aut propter -em terminum superiorum et inferiorum aquarum vocatum intellegere licet. trin. 11, 11, 18 p. 998 singulis *visionibus* ... in memoria praescriptus est -is modus. MAX. TAVR. hom. 40 p. 313[C] murus ... est Christiano ieiunium, inexpugnabilis diabolo, -is inimico. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 14 p. 59[p. med.] *Aegyptii Hebraeos* inter rupes -es ... et mare claudentes (*gr. 2, 324* ἀπροσβάτων). *peculiariter de loco, in quem nemo sinitur intrare*: CASSIOD. Ios. antiq. 3, 7 p. 72[in.] tertia ... pars *tabernaculi* ..., quae sacerdotibus -is videbatur (*gr. 3, 123* ἄβατον).

4 *transgressio praecepti sim.*: HESYCH. in lev. 22, 9 p. 1068[C] [*Wolf*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

praecepta domini ... oboedientiam -em *exigunt.* CONC.[S] II 5 p. 88, 25 pax mundo collata in sua soliditate -i pietate servetur. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 102 sciunt ... omnes ... -em *templi nostri* purificationis integritatem (*cf. p. 46, 82*).

adv. **intrānsgressibiliter.** *fere i. q. sine transgressione, accurate, diligenter (cf. p. 46, 84)*: CONC.[S] II 5 p. 29, 24 quae ab eis *conciliis* sunt definita ..., custodire -r exoramus. p. 30, 3 quae in ea *doctrina* sunt explanata, -r observamus.

deriv.: transgressibilis (*retrogr.*). *Wolf.*

intrānsībilis, (-e). *ab* in *et* transire. *i. q. intransmeabilis*: HIER. in Is. 11, 6sqq. p. 151[D] Nilus ..., qui prius ... -is erat, in septem ... rivos divisus est ..., ut calciatis pedibus transiretur. PSALT. Cas. 103, 9 *aquis* grumos posuisti -es (ὅριον ..., ὃ οὐ παρελεύσονται, *Vulg.* terminum ..., quem non transgredientur). *Hi.*

[FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 12 M. Porcius ... in classem hostium cum **intrānsiluisset** (H^1, transiluisset *rell.*).]

intrānsitīvē *v. l. 37.*

intrānsitīvus, -a, -um. *ab* in *et* transitivus, *secundum gr.* ἀμετάβατος, ἀδιαβίβαστος. *i. q. nullum indicans transitum actionis ab alia ad aliam personam*: PRISC. gramm. II 552, 25 cum ... flectas nomen in obliquos casus, verbum adiungi ei non potest -um, id est ἀμετάβατον, hoc est in sua manens persona (II 553, 1. 5. 6. 16 [*opp.* transitivorum]). 555, 2 quae compositio (*i.* '*legens doceo*') -a est, hoc est ipsam in se manere ostendit personam. 555, 7 nominativus et vocativus -us solet esse (*cf.* III 32, 23 *nominativi* per -am dicuntur elocutionem, id est non transeuntem ab alia ad aliam personam). III 15, 20 Homerus ... in simplicibus ... pronominibus (*e. g.* ἐμέ) et -as ponit ... personas et transitivas ...; iuniores addiderunt composita pronomina (*e. g.* ἐμαυτόν), quae -as significarent personas, simplicibus vero usi sunt transitivis. 45, 7 nostri huiuscemodi dictiones (*ut* '*coram*', '*palam*'), quando praeponuntur casibus ... per transitionem personarum, inter praepositiones accipiunt ...; quando vero verbis coniunguntur et -ae sunt ..., inter adverbia numerant. 158, 29 cetera *verba impersonalia* ... dativo copulantur et -a (intransiva *M*) sunt, ut 'licet ... mihi', exceptis his, quae accusativum simul et genetivum assumunt: 'paenitet ... me illius'.

adv. **intrānsitīvē.** *i. q. ita ut nulla transitio actionis indicetur (aliter l. 49)*: PRISC. gramm. II 186, 15 verbis ... -e iste (*i. nominativus*) ... adhaeret (III 147, 13 nominativis quidem -e [nominativus q. transitivae *l. v.*], obliquis vero transitive verba coniunguntur. *cf.* 17 vocativus quoque -e secundis adiungitur verborum personis. 23. 213, 10). III 45, 14 suum ... est adverbiorum ... -e posse proferri (*cf. l. 33*). 148, 4 *verba* impersonalia, sive transitive sive -e proferantur (6 -e, ut 'curritur a me' pro 'curro'. 158, 23 -e intelleguntur. 231, 11 [-o *l. v.*]). 166, 16 in una ... eademque persona possessor simul et possessio -e intellegi non potest nisi figurate dicat aliquis 'meus ego sum et servus et dominus'. 183, 5. 184, 3 per figuram ... et numeri diversi et diversa genera ... non solum transitive et per reciprocationem, sed etiam -e copulantur (*nota* per reciprocationem *hic discerni ab* -e, *cum alias, e. g. l. 29, comprehendatur una* '*persona intransitiva*'. *sic et* 223, 8 participia ... vel absolute dicuntur, hoc est -e, quomodo et verba, quae non egent obliquis casibus ..., vel transitive, hoc est in diversas personas, vel in se ipsas per reciprocationem). 232, 11 '*legi volo*' passivum est -e dictum; sin dicam 'legi a me volo', similiter -e activam habet significationem. *Hugenschmidt.*

intrānsmeābilis, -e. *ab* in *et* transmeabilis. *qui transiri non potest (c. dat. l. 61)*: ITALA Ier. 12, 10 (Rustic. Conc.[S] I 4 p. 77, 29) pastores multi corruperunt vineam meam ..., posuerunt partem meam desiderabilem quasi -e desertum (ἔρημον ἄβατον, *Vulg.* desertum solitudinis). RVFIN. Orig. princ. 2, 3, 6 p. 121, 17 (= 122, 14) Clemens apostolorum discipulus ... ait: oceanus -is est hominibus (*gr. Clem. ad Cor. 20, 8* ἀπέρατος [ἀπέραντος *codd. meliores*]. *inde* ISID. nat. 40, 3 [= SVET. frg. p. 240, 2] oceani ... magnitudo inconparabilis et -is latitudo perhibetur, quod etiam Clemens *eqs. cf.* GILD. Brit. 3 chron. III p. 28, 10 *Britannia oceani* diffusiore et, ut ita dicam, -i undique circulo ... vallata. IORD. Get. 5 oceani ... -es [-is *l. v.*] ulteriores fines [*syn.* inpermeabilis]). CLAVD. MAM. anim. 3, 9 p. 170, 16 cum Abraham in paradiso et dives in inferno sic inmenso quodam -i ab invicem disparati sint (*ad Vulg. Luc. 16, 26* ut *non possint* ... inde huc transmeare; *syn. antea l. 9* ut transmeari nequeat. *ad eundem locum spectant*: 3, 10 p. 171, 10 inter salvatos et perditos -e dicitur chaos. RVSTIC. c. aceph. p. 1251[B] ignis gehennae -is est. p 1251[D] cogita -em et infinitam flammam). IORD. Get. 47 nisi Nili amnis -is obstetissent fluenta.

? **intrānsmigro,** -āvī, (-āre). *ab* in *et* transmigrare. *i. q. transmigrantem introducere (sc. in sedes novas)*: ITALA act. 7, 4 (cod. d) *deus* -vit eum (*i. Abraham*) in terram hanc (*an potius* in⟨de⟩ transmigravit? [*Fischer in plagulis*]. κἀκεῖθεν ... μετῴκισεν [*at* κἀκεῖ ἦν ... καὶ μετῴκησεν *cod. d*] αὐτόν, *Vulg.* transtulit illum).

intrectātus *v. s.* intractatus *p. 45, 47.*

intremefactus, (-a), -um. *ab* in *et* tremefactus, *cf.* intremescere. *fere i. q. intremescens*: OPT. PORF. carm. 20b, 24 *metrum*, quod ... queat minimum ad motum -a frequenter plectra adaperta sequi.

intremēscendus, -a, -um *v. p. 48, 48.* *Hi.*

intremēsco (-īsco), -uī, -ere. *ab* in *et* tremescere. *scrib.* -isc- *raro, e. g.* SEN. nat. 2, 20, 3 (-esc- *pars codd.*). PLIN. nat. 2, 192. NOT. Tir. 94, 83 -uit. 84 -it. GLOSS.[L] V Aa I 828 -uit, formidavit. *legitur perf. inde a* VERG., OV., *saepe ap.* SIL. (*in sermone pedestri inde a* PETRON.); *praes. inde a* CELSO, SEN. nat., PLIN. nat. (*in poësi semel l. 53*). *pro formis praes. poetae dactylici recurrunt ad* 'intremo' (*v. l. 71*). [*variat in codd. c.*: contrem-: VERG. Aen. 3, 673 (*M*). en tremuit: SEN. Tro. 625. infremere: Ov. met. 1, 284 (N^1). intervenire: CLAVD. DON. Aen. 5, 205 p. 447, 8. intonare: PETRON. 124 v. 271 CLAVD. 7, 19. *e coni.*: *v. l. 38.*]

fere i. q. contremescere (vi incohativa nonnumquam paene evanescente): *pro subi. sunt*: **1** *animantes eorumque partes corporis (-unt fere timore [aliis de causis l. 31. 32. 36] homines passim, bestia l. 23, dei l. 33; sim. res eae, quibus per circumscriptionem designantur homines l. 24. 25. 26. 37. 49)*: **a** *absol. (accedit abl. causae l. 17. 24. al., respect. l. 39; sub l. 26. ad l. 32. 56)*: Ov. met. 2, 180 *Phaethontis* genua -uere timore (10, 458 illi [*i. Myrrhae*] poplite succiduo. *cf.* trist. 3, 1, 56 adspicis alternos -isse pedes? [*sc. et pedes versuum et cos quibus liber Romam isse fingitur*]). CELS. 7 praef. 4 esse ... chirurgus debet ... manu strenua, stabili, nec umquam -ente. SEN. Tro. 625 *Andromacha* -uit (*v. l. 8*) ...; matrem timor detexit (*syn. membra* quatiuntur). PETRON. 101, 1 -ui post hoc fulmen attonitus. PLIN. nat. 8, 9 *elephans traditur* -ere insidiarum metu. SIL. 13, 68 Priamidae -uere metu. 16, 64 acies. STAT. Theb. 12, 381 stupuit ... virgo -uitque simul. Ps. QVINT. decl. 7, 11. PANEG. 4, 3, 5 quo *terrore* semper barbaria ... -uit. 4, 19, 2 ut numquam virtus tua (*i. Constantini*) -erit. 8, 5, 2 sub quibus *trophaeis* Aethiops ... -uit (*cf.* PALLAD. hist. mon. I 25 p. 310[B] sub tali metu ... -it. *gr. p. 118, 8 B.* λίαν ... ἀγωνιᾶν). PRISCILL. tract. 3, 59 quis non memorias sanctorum respuens -at? AVSON. 419, 13 p. 356, 88 P. vocatis classibus non -ui. HIER. psalt. sec. Hebr. 107, 27 -erunt quasi ebrius (*Vulg. 106, 27* moti sunt). VVLG. cant. 5, 4 venter meus -uit ad tactum *dilecti* (AVG. serm. 241, 8, 8 ad istam *dei creatoris* vocem *dei facti* ... -ere poterant. *cf. l. 56*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 63, 1 (*gr. Migne 35, 473A* τρέμειν). Orig. in gen. 9, 2 p. 89, 22 SVLP. SEV. dial. 1, 13, 7. Ps. ANTON. MVSA epist. ad Maec. 7 cum ... a thorace morbus nascitur, incipit caput sudare ..., brachia manusque adsiduo -ent. OROS. hist. 3, 20, 5 mundus. SIDON. carm. 16, 87. DRAC. laud. dei 2, 537 poenae -uere ministri (*Vollmer*; pęna ut tremuere *B*). FVLG. RVSP. rem. pecc. 2, 17 p. 568[C] quis non intimis visceribus -at? CORIPP. Ioh. 2, 431. 3, 286. PALLAD. hist. mon. II 10 p. 363[C] terribiliter conturbatus -uit (*gr. aliter*).

b *c. obi.*: *acc.*: SIL. 8, 60 *Battus* -uit regum eventus. Ps. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Ioel 2, 4 p. 1045[A] *dei indignationem* -uit propheta. OROS. hist. 5, 19, 15 ⟨num quisquam hoc⟩ quod unus ... commisit, quia in se agi posset, -uit? (*suppl. Zangemeister, at v. Svennung, Orosiana p. 102 sq.*). MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 30, 27 incarnationem -amus. CASSIOD. var. 12, 5, 6 adulter gremium iudicis -at. VEN. FORT. vita Radeg. 19, 44 rem -endam. *dat.*: Ps. AVG. alterc. p. 1132[in.] tibi (*i. Synagogae*) ... Romanus orbis -uit (*syn.* palpitavit).

2 *res (cf. et l. 14)*: VERG. Aen. 3, 673 quo *clamore* pontus et omnes -uere (*v. l. 7*) undae penitusque exterrita tellus (SIL. 5, 387 -uere simul tellus [*v. et l. 58*] et pontus et aether. *cf.* 5, 330 lacus. AVIEN. ora 170 ut ... subsiliat salum alte -ens. CLAVD. 21, 264 Simois). 5, 505 sagitta ... infigitur arbore mali; -uit malus. Ov. met. 1, 284 *Neptunus* tridente suo terram percussit: at illa -uit ([*v. l. 8*]. PLIN. nat. 2, 192 terrae. 33, 1. HIL. trin. 3, 10 p. 81[D] *terra* ad onus domini in ligno pendentis -uit. OBSEQ. 71 ingenti motu terra [*syn. 35* tremuit]. *cf.* SIL. 9, 301 gressibus *deorum* ... tellus. CLAVD. 7, 19 *Honorio* nascente ... toto Germania Rheno [*v. l. 10*]). 7, 629 quercus. 12, 371 *hasta* ossibus haerens. 15, 635 et locus et laurus et quas habet ipse *Phoebus* pharetras -uere simul. SEN. nat. 2, 20, 3 omnia ... vibrata vento. PETRON. 60, 1 triclinium (*cf.* VAL. FL. 3, 73 domus). 122 v. 123 fulgure rupta ... nubes. 124 v. 271 -uere tubae (*i. trementes emiserunt sonum*; *syn. 122 v. 135* tremefacta; *v. l. 10*). SIL. 3, 437 cacumina montis -uere iugis (5, 613. *cf.* CLAVD. DON. Aen. 5, 205 p. 447, 8 ut percussae cautes -issent [*v. l. 9*]). 10, 103 coruscae ... -uere iubae. FLOR. epit. 4, 3, 8 (*in imag.*) omne imperii corpus. SERV. georg. 1, 314 '*messis* inhorruit' -it.

intremīsco *v. s.* intremesco.

intremo, (-uī), -ere. *ab* in *et* tremere. *formas perf. v. s.* intremesco. *legitur apud poetas inde a* VERG. (*cf.* intremesco *l. 6*); *in sermone pedestri inde a* CELSO. *i. q. tremescere*: **1** *absolute*: VERG. Aen. 3, 581 fama est ... quotiens *Enceladus* mutet latus, -ere omnem murmure Trinacriam (*de terra sim.*: VAL. FL. 2, 519 Ide. 4, 609 *turma exsultante* tellus -it. SIL. 11, 518 -it et [*S*, -uit *vulgo*] tellus et pulsus mugit Olympus. Ps. RVFIN. [= IVLIAN. AECL.] in Am. 1, 2 p. 1059[C] terram. 8, 7 p. 1094[C] ut ... regio mereatur -ere, cupiens eorum pondere, quos degeneres aluit, liberari). CELS. 3, 3, 3 frigus voco, ubi extremae partes membrorum inalgescunt, horrorem, ubi corpus totum -it. SEN. epist. 90, 9 abies deferebatur longo vehiculorum ordine vicis -entibus. PLIN. nat. 2, 196 -unt ... in navibus postes.

2 *acced.*: *dat.*: SIL. 16, 666 Hannibali ... senectus -it aut aegros simulat mentita timores. MAR. VICTOR aleth. 1, 473 caelum, mare, terra loquenti *deo* -it (-et *l. v.*). *acc.*: TIBERIAN. carm. 4, 6 *nomen dei* quod

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

maxima tellus -it et sistunt rapidos vaga sidera cursus (*v. Norden, Agn. Theos p. 78, 1*).

infremulus, (-a, -um). *ab* in *et* tremulus. *i. q. non tremulus, stabilis*: CASSIOD. var. 12, 19, 2 quatenus transitum praebeat -um fixum concatenatione navigium (*i. pons navalis*).

intrepidāns, -antis *adi.* *ab* in *et* trepidans. CIL III 1898 Licinio Crescenti coniux et filius aduc -is aetatis patri cui non licuit infantiam acius ad suos annos perducere ... hunc titulum posuerunt (*i. ignarae curarum? [sc. filii, v. Mommsen ad l.; at de aetate patris cogitat Forcellini, ita ut significetur 'validae'*]).

adv. **intrepidanter.** *scrib.* -pit- (*cf. l. 22*): SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 164, 1 (*A*). *i. q. intrepide*: PANEG. 5, 9, 3 sub tantae maiestatis adspectu ... verba concipere, -r (*Acidalius*, trepidanter [trepidantem *M*] *trad.*) dicere. NON. p. 530, 4 'atque atque accedit muros Romana iuventus' (*Enn. ann. 537*). quod est festine et -r accedit. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 164, 1 hanc -r et sine mora ... *ad vos* professionem destinavi. *v. et p. 50, 24.*

[intrepidāvit SYMM. Iord. Get. 86 (*falsa coni.*, interpedavit, impedivit *trad.*).**]**

intrepidē *v. p. 50, 23.*

[**intrepidum** *adv. (e coni.) v. l. 50.*]

***intrepidus,** -a, -um. *ab* in *et* trepidus. *scribitur* -pit- *e. g.* COLVM. 6, 29, 1 (*SA¹*). *comparativus et superl. desunt.* NOT. Tir. 57, 97. GLOSS. -us ἀτάραχος. -a ἀπτόητος. *de usu: acced.: gen. l. 31. 67 sq. p. 50, 12. dat. l. 62. abl.: causae, ut vid., l. 63 (vix l. 57). respect. l. 44. 53. al. praepp.*: pro *l. 38.* in *l. 80.* *in abl. abs. l. 60. neutr. pro subst. p. 50, 18.* *legitur inde ab* OV., LIV., VAL. MAX., CELSO. [*cf. francog. vet.* encrieme *i.* '*scelestus*' < *intremidus. *R.*]

[*variat in codd. c.* trepide: LIV. 30, 33, 14. *e coni.*: AMM. 29, 5, 39 iter intrepidus (*ed. Vales.*; inter intrepi *trad.*). *v. et p. 50, 8.* *loco lacunoso*: CE 1641, 1 diis fretus, vitae -us (*seq. mutila*).**]**

A *de animantibus (sim. de Roma l. 61, de rhetorica l. 78) eorumque partibus corporis, animo; necnon de actionibus motuve sim. sive corporis sive animi e. g. incessu, verbis (animi plerumque respicitur status temporarius; de indole l. 44. 73): fere i. q. impavidus, audens, sine cunctatione metuque promptus, fortis, constans, securus: refertur ad*: 1 *homines*: a *in universum*: OV. met. 9, 107 *Herculem* -um pro se, curam de coniuge agentem Nessus adit. 13, 478 *Polyxena* pertulit -os ad fata novissima vultus (SIL. 11, 230. *cf.* LVCAN. 5, 317 -us vultu [vultum *l. v.*]. 10, 15 *Caesar* vultu ... celante pavorem -us [-is *l. v.*]. *al.*). LIV. 44, 6, 6 si *rex* ... -us ... speciem appropinquantis terroris sustinuisset (*v. app. cr.*). VAL. MAX. 3, 2 ext. 3 mors erat denuntiata: Lacedaemonii ... dicto -i paruerunt. CELS. 7 praef. 4 esse ... chirurgus debet ... animo -us (SEN. Tro. 1093 *puer* vultus huc et huc acres tulit -us [-os *E*] animo. *cf.* Herc. O. 993 mater *mori avens* -um tibi praebebit animum. epist. 66, 6 [*syn.* imperturbatus]. nat. 3 praef. 13 *animus sciens* adversus utramque *fortunam* -us inconfususque prodire. *al. sim. spectat ad animum*: epist. 74, 5 non ... beatum est, nisi quod -um). SEN. Herc. O. 999 dexteram -am para. 1737 semiustus ac laniatus -us tuens (rubens *A*, ruens *E*; -um tuens *Heinsius; at cf. adi. c. participio iunctum infra l. 78*). 1751 -us, ferox. Oed. 596 (*syn.* audax). Phaedr. 593 -a constent verba: qui timide rogat, docet negare (*cf.* TAC. hist. 2, 48, 1 *Otho* placidus ore, -us verbis. CYPR. GALL. num. 774 -o ... sermone. MART. CAP. 2 v. 124 -is nec dubitans fatibus. *al.*). benef. 7, 2, 4 voluptatem aequalem, -am. dial. 3, 12, 2 inconfusus, -us. 11, 8, 5 (*in imag.*) quocumque res tulerit, -o gradu properemus (*cf.* ANTH. 429, 6 *puella* -os tenebris ponere docta pedes [GREG. M. in Ezech. 1, 9, 1 p. 870ᴬ; *in imag.*]. PRVD. cath. 5, 64 gressibus). epist. 45, 9 certus iudicii, inconcussus, -us (*cf.* 116, 1). 109, 18 (*syn.* securus [*saepe*]). SIL. 9, 440 adventu ... deum, -is ductoribus, ambae contremuere acies. STAT. silv. 1, 4, 16 -ac mitis custodia Romae. TAC. hist. 1, 35, 2 Galba ... minantibus -us, adversus blandientes incorruptus. 4, 77, 2 Cerialis turbidis rebus -us. GELL. 1, 11, 18 formidantes ab hac tam -a ... modulatione alieni sunt. 19, 1, 5 interritus -usque. 19, 12, 10 tranquillos et -os et immobiles. APVL. met. 4, 18, 8 fortis et -us (*opp.* pavens et trepidus). TERT. anim. 32, 6 anima ... nullius profunditatis -a (*similiter gen. iungit* CLAVD. 7, 31 *pater* te [*i. Honorium adhuc puerum*] ... pectore pressit ... -um ferri galeae. *v. et l. 31. p. 50, 12*). ITALA II Macc. 11, 23 (rec. P) -os perseverantes (ἀταράχους ὄντας, *Vulg.* sine tumultu agere). NEMES. cyn. 137 -us spectatis annue dictis. LACT. inst. 3. 9, 14 respondebit -us ac paratus. HIL. in Matth. 30, 3 p. 1066ᴬ -a fidei voluntate. AMM. 27, 6, 14 nusquam a statu naturae discedens -ae, sed constans semper. CLAVD. DON. Aen. 2, 470 p. 213, 28 non tantum -us, verum etiam exsultans. 9, 290 p. 227, 17 *de Euryalo* (*Verg.* audentior). RVFIN. Orig. in num. 12, 3 p. 102, 12 obtulit Abraham -us unigenitum. Orig. in cant. 4 p. 231, 21 (*in imag.*) potest *anima* -is obtutibus gloriam domini speculari. SVLP. SEV. Mart. 13, 8 confisus in domino -us opperiens. MART. CAP. 5, 435 *rhetorica* -a et fiduciae promptioris ... Cyllenii deosculata pectus. LEO M. serm. 58, 3 p. 333ᴮ Iesus ... in opere paternae dispositionis -us. 82, 4 p. 425ᴬ -ae caritatis *affectus*. ORIENT. comm. 2, 262 (*in imag.*) sub tanta -um mole tenere caput. VAL. CEM. hom. 18, 4 p. 748ᴰ -ae animus infantiae (*i. infantis*). MAXIM. eleg. 1, 51 -us, quaecumque forent, ad utrasque (*i. laetas et tristes res*) ferebar. *al.*

b *in malam partem: fere i. q. in nefarie agendo non pavens, male audax* (*syn.* securus): LVCAN. 2, 207 *Sulla* -us tanti sedit securus ... spectator sceleris. STAT. Theb. 11, 687 satelles -us ... secet non evitantia colla. IVV. 13, 89 *qui mundi rectorem negant* -i quaecumque altaria tangunt (*sc. peierantes*). APVL. apol. 76 venit ... ad eum (*i. Pontianum*) nova nupta secura et -a, pudore dispoliato. ARNOB. nat. 2, 29 p. 72, 11 securus, -us res obeat ... infelicitas. AMM. 26, 6, 8 inexorabilis et crudelis et -o (*Haupt*; in rapido *trad.*) corde durissimus.

2 *bestias*: LIV. 30, 33, 14 paucae ... bestiarum (*i. elephantorum*) -ae in hostem actae (*v. p. 49, 29*). COLVM. 6, 29, 1 si *pullus equinus* -us, si ... conspectu novae rei ... *non* terretur *eqs.* STAT. Theb. 11, 325 *Eteocles* ad lituos hilarem -umque tubarum prospiciebat equum (*cf. p. 49, 25*). APVL. met. 9, 3, 3 (*de asino post rabiem*) si -us et more solito sumens aquis adlibescerem. BOETH. cons. 3 carm. 12, 10 iunxit ... -um latus saevis cerva leonibus.

B *de rebus inanimis: fere i. q. periculi expers, tutus*: SEN. Oed. 889 (*in imag.*) lenis ... aura nec vergens latus ducat -am ratem. dial. 2, 8, 2 *sapiens* ad illa nitens ... ordinata, -a. 10, 10, 4 *memoriam temporis acti* non metus *exagitat* ...; haec nec turbari nec eripi potest: perpetua eius et -a possessio est. TAC. Agr. 22, 3 ita -a ibi hiems (*sc. erat*). MART. CAP. 6, 614 quicquid -a permeare quivit excursio. PS. PROSP. carm. de prov. 141 illi -a excoctis oneratur mensa chelydris.

adv. ***intrepidē.** *compar. et superl. desunt.* GLOSS. indubitanter. [*variat in codd. c.: adi.: l. 33. 36. 47.* intrepidanter: PS. CYPR. epist. 4 p. 281, 1 (*rec. Ps. Hier.*).]

i. q. secure, audacter, libere (potissimum in eloquendo), incunctanter sim. (*cum vituperatione l. 34*): LIV. 23, 33, 6 -e ... legationis princeps a Philippo rege se missum ait *eqs.* (*sic c. verbis loquendi*: APVL. Socr. prol. p. 106 ut cum omnibus ... hominibus secure et -e fabularer [*sc. Aristippus; cf. Diog. L. 2, 8, 68* θαρρούντως]. CENS. 7, 5 omnium consensus ... non deterret ... -e pernegantem. CYPR. epist. 73, 14 p. 788, 13 *Paulus* quosdam ... posuit verbum domini constanter atque -e [-os *l. v.*] locutos. OPTAT. 3, 3 p. 78, 4 quasi *Donatus* ... populum cum deo diviserat, ut -e suam diceret partem [*fere i. q. insolenter, v. l. 27*]. PELAG. in Eph. 6, 15 cum fiducia [*syn., cf. l. 46*] incedentes -e [-i *l. v.*] praedicate. *al.*). 26, 4, 6 *iuvenes* in equos suos accipientes equites adsuefecerunt ... desilire perniciter ...; postquam adsuetudine cotidiana satis -e fieri visum est *eqs.* SEN. Herc. f. 417 *belli terribilia* pertuli -e omnia: thalamos tremesco. epist. 16, 3 sine *philosophia* ... nemo -e potest vivere, nemo secure. 18, 13 ut *opes* ... -e possideas. PLIN. nat. 15, 136 -e ... miranti. GELL. 9, 11, 6 Valerius tribunus ... progreditur -e modesteque obviam *Gallo provocanti* (*cf.* CASSIOD. in psalm. 131, 9 p. 950ᶜ -e haereticorum iaculis ... obviare). PS. CYPR. epist. 4 p. 281, 1 *gentiles* servire filios suos -e mortalibus tradunt (*a l. 25*). AVSON. 471, 14 p. 86 P. -e volate, versus. AMM. 23, 5, 15 rectoris ... fiducia properantem -e *militem*. SVLP. SEV. Mart. 13, 4 *Martinus* -e (-us *l. v.*) confisus in domino (*cf.* VITAE patr. Iurens. 2, 3 p. 144, 32 fisus). LEO M. serm. 39, 5 p. 266ᴮ (*in imag.*) impigre atque -e ... certamen ineamus. CASSIOD. inst. 1, 15, 11 *verba absurde posita* -e corrigenda sunt. *Hugenschmidt.*

[**intribile** ἄσεπτον GLOSS. III 429, 6/7 (inputribile *Heraeus*).]

intribuo, -ere. *ab* in *et* tribuere. *fere i. q. contributionem dare in alqd.*: TRAIAN. Plin. epist. 10, 24 ne quid ideo (*i. ad constructionem balinei publici*) ... -atur. VLP. dig. 14, 4, 9, 2 qui id egit, ne -ret (-erit *F¹*, in tributoria *dett.*) *id quod debebatur ex actione tributoria.*

deriv.: intributio.

intribūtio, -ōnis *f.* *ab* intribuere. [*e coni.*: CHAR. dig. 50, 4, 18, 23 (*Haloander secundum* PAVL. dig. *v. l. 71*).]

fere i. q. contributio (*syn. l. 63. 64*): 1 *generatim*: VLP. dig. 50, 16, 27, 2 stipendium etiam tributum appellari Pomponius ait; et sane appellatur ab -e tributum vel ex eo, quod militibus tribuatur. PAVL. sent. 2, 7, 1 levandae navis gratia iactus cum mercium factus est, omnium -e (contributione *dig. 14, 2, 1*) sarciatur, quod pro omnibus iactum est (*syn. 2, 7, 3* contributionem). 2, 7, 4 merces ... amissas -e earum, quae in navi salvae erunt, refici convenit. 2, 7, 5 collatio -is ob iactum salva nave fieri debet. 2 *speciatim de muneribus (syn. l. 69. 71), oneribus, quae rei publicae nomine debentur*: VLP. dig. 49, 18, 4 pr. nec ab -bus, quae possessionibus fiunt, veteranos esse excusatos. 50, 4, 6, 4 munera, quae patrimoniis iniunguntur, vel -es. 50, 4, 6, 5 -es, quae (*F¹*, in tributione usque *F²*) agris fiunt vel aedificiis, possessoribus indicuntur (*syn.* munera). PAVL. dig. 50, 1, 22, 7 omnibus patrimonii -bus fungi. *Hi.*

intricātio, -ōnis *f.* *ab* intricare. *i. q. implicamentum*: VVLG. Iudas capit. 2 de praevaricatione eorum, qui eruti (eruditi *l. v.*) ab -bus (intricatoribus, altricationibus *vv. ll.*) mundi delinquunt (*per allegoriam spectat ad Iudam 5* Iesus populum de terra Aegypti salvans).

? **intrīcātor,** -ōris *m.* *ab* intricare. [*lect. var. v. l. 75.*]

qui intricat (cf. p. 51, 20), solvendi difficultatem, moram affert: VRAN. epist. 6 p. 862ᶜ quantos captivos redemit *Paulinus*, quantos -es debiti a creditoribus suis reddita pecunia liberavit! una scilicet pietatis negotiatione et planctus debitorum extersit, et creditorum gaudia reparavit (*an infitiatores? Ed. Fraenkel in plagulis*).

intrico, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* tricae, *cf.* extricare *et* tricari.

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

de mensura: -trīc-: MART. CAP. 6 v. 704 v. l. 29. 7 v. 726 v. l. 30. cf. Stange, de re metr. Mart. Cap., diss. Leipzig 1882, 12. NOT. Tir. 92, 64 -at. de notione: NON. p. 8, 11 -are inpedire morari (ad AFRAN. l. 17). GLOSS. V 648, 20 tricinum tardum -tum. II 343, 25 -o καταργῶ (cf. l. 33). legitur inde a PLAVTO. AFRAN., CIC. [it. intrigare, prov. entrigà, raet. intriar. R.] [dub.: PHAEDR. app. 15, 2 -bat (-ret Beck, tricaret L. Mueller. recte, ut vid.). e coni.: v. l. 23.]

1 translate: a fere i. q. ad incitas redigere, in eas angustias perducere, ex quibus se aliquis ratione vix expedire possit: PLAVT. Persa 457 lenonem ita hodie -tum dabo, ut ipsus sese, qua se expediat, nesciat (cf. ARGVM. Plaut. Persa 1, 5 Toxilus ita -tum ludit potans Dordalum). CIC. fat. frg. 1 Chrysippus aestuans laboransque, quonam hoc modo explicet ..., -atur (syn. Gell. 7, 2, 15 non expedisse se). VICTRIC. 23 non me hypothetici et categorici syllogismorum nodi -ant (-at A^1), non ... sophismata decipiunt. b vel conturbando vel obscurando (l. 18) alqd. ita implicare, ut vix solvi possit: AFRAN. com. 113 ita -vit huius hanc rem temeritas (cf. supra l. 3). PS. VARRO sent. 51 quod -vit alieniloquium (i. allegoria), imperitis est gravissimum. VLP. dig. 11, 3, 1, 5 qui servo persuadet, ... ut peculium -ret (15, 1, 21 pr. si eum -are peculium in necem creditorum passus est dominus). c fere i. q. inutiliter occupare, detinere, impedire quominus perficiatur opus: TERT. adv. Val. 14 p. 194, 1 Enthymesis ut passioni illi suae -ta (Kellner, intrichea, in trica trad.; cf. gr. Iren. 1, 4, 1 διὰ τὸ συμπεπλέχθαι τῷ πάθει [aliter lat. complexa fuerat passionem]). PS. AVG. quaest. test. I 101, 1 p. 193, 25 cum de re, quae nulli aliquando in dubium venit, scribimus, studium, quod ad aliquam rem occultam revelandam proficere debuit, -amus. MART. CAP. 1, 38 tam vero abest, ut sub hac coniuge possit pigrescere -arique Cyllenius. 6 v. 704 Paphie ... mora -ante laeditur. 7 v. 726 non iugalis cessator -tus tardabo fulcra lecti.

2 proprie, i. q. malis radicibus impedire, obstringere: ITALA Luc. 13, 7 (cod. e) excide illam arborem fici; ut quid enim et terram -at? (καταργεῖ, Vulg. occupat). PETR. CHRYS. serm. 106 p. 495B infructuosa arbor -at caespitem, necat spatia.

deriv.: intricatio, ? intricator. *Stiewe.*

intrīmentum, -ī n. ab interere. non nisi pl. i. q. liquor is, qui adhibetur ad pulmentum tritum condiendum: APVL. met. 10, 13, 3 cocus, qui sapidissimis -is sucuum pulmenta condita vapore mollibat. ZENO 2, 38 diversis epulis -orum (nutrimentorum l. v.) lenocinio saporis de summa certantibus. *Hi.*

1. ***intrīnsecus** adv. ab *intrim et secus (v. Walde-Hofmann s. v. intro; Sommer, Handb.2.3 p. 267). cf. extrinsecus. de origine: PRISC. gramm. III 44, 1 ab 'intra' derivatur ... -s. de scriptura: SCAVR. gramm. VII 24, 3 quaesitum est, 'extrinsecus' et '-s' utrum ⟨cum n⟩ litera an sine ea scribendum esset eqs. (cf. vol. V 2, 2083, 4sqq.). intrensecus: PROB. inst. gramm. IV 137, 12. intresecus: CIL XIV 137, 1. intrinsicus: ORIBAS. syn. 3, 188 p. 887, 2. 9, 42 add. 1 l. 11. intrensicus: PAP. Tjäder 4—5 B 2, 13. al. v. comm. p. 410. per -ss-: ORIBAS. eup. 4, 39 Ab p. 556. PAP. Tjäder 4—5 B 1, 9. NOT. Tir. 51, 85. de notione: CHAR. gramm. p. 243, 19 B. loci adverbia sunt e loco, velut unde hinc illinc ... -s. GLOSS.L V Aa I 831 -s gestat, in interiora portat. GLOSS. inferius (i. interius). -s ab eo, quod est intus. ἔνδοθεν, ἔσωθεν. de usu: iungitur c. praep. in: p. 52, 3. 19. 24. 53, 13. al. intra: p. 40, 2. aliis locutionibus, quibus indicatur locus: l. 78 sq. p. 52, 20. al. legitur inde a CATONE, VARRONE per totam latinitatem fere apud solutae orationis scriptores, imprimis technicos; deest e. g. CIC., CAES., SALL., SEN. utrique, TAC.; poetarum ante s. II unus habet LVCR. 6, 1147; cf. l. 65.

[variat in codd. c.: extrinsecus: CHAR. gramm. p. 205, 9 B. (-s recte, item PRISC. gramm. II 580, 22). MARCELL. chron. II p. 82, 445, 2. cf. et vol. V 2, 2083, 30. in risco (recte): HIER. reg. Pachom. 100 p. 41, 3 B. insecus (falso, cf. l. 66): HIER. in Ier. 2, 87, 6 p. 132, 2. utrinsecus (falso): CATO agr. 21, 4 VEG. mil. 3, 9. e coni.: pro trad. extrinsecus: CIC. nat. deor. 3, 36 (Lescaloperius; at cf. Plasberg et Ax ad l.). LVCR. 4, 92 (Lambinus [c. codd. Britann.]). TERT. anim. 6, 3 (Kroymann, extr- def. Waszink). ORIBAS. syn. 6, 23 Aa p. 110 in⟨trin⟩sicus (Arnaldi, ALMA 11, 1937, 10). al.]

respondet quaerenti: I 'ubi?', fere i. q. interius: A proprie: 1 usu adverbiali (in vicem adi. attribuitur substantivis e. g. p. 52, 2. 18. 34. cf. et p. 52, 57. ex eiusmodi usu orta est forma adi., p. 53, 45sqq.): a generatim: CATO agr. 21, 4 ne cupa et clavis conterantur -s (v. l. 63). 152 latera doliis -s ... perfricato. VARRO rust. 1, 14, 3 agger -s iunctus fossa. 2, 11, 7 pellem -s ... perinungunt vino et oleo (cf. VITR. 8, 1, 4 ungatur). 3, 5, 4 circum huius aedifici[i] parietes -s multos esse palos (cf. 3, 11, 2). 3, 5, 17 -s sub tholo stella lucifer. 3, 7, 3 -s quam levissimo marmorato toti parietes ... oblinuntur (COLVM. 12, 52, 15 LACT. opif. 11, 17. al. cf. COLVM. 9, 12, 2 perlinat). 3, 15, 1 tota maceria ... tectorio -s incrustatur. VITR. 2, 8, 3 monumenta -s ... medio calcata. 2, 8, 4 secundum orthostatas -s ... struat ... parietes. COLVM. 6, 5, 4 hoc et -s et ex superiore parte auriculae ... factum est. 8, 3, 6 aviaria ... -s ... poliantur opere tectorio. 12, 19, 6 oportebit ... oleo ... plumbea -s imbui. 12, 44, 5 vasa -s et exterius crasse picari iubebat. APVL. met. 9, 7, 2 erasis -s sordibus. flor. 23 p. 102 navem bene -s compactam. TERT. scorp. 1 p. 144, 8 series illa nodorum venenata -s venula subtilis. cult. fem. 1, 6, 12 concha aliquid -s pustulat. paenit. 12, 3 dissiliunt ... montes ignis -s fetu. ITALA gen. 10, 10 (Lib. geneal. chron. I p. 166, 131) -s in finibus Chanaan (ἐν τῇ γῇ Σενναάρ, Vulg. in terra Sennaar). SOL. 15, 27 vitiosi smaragdi ... -s quasdam sordes habent. 35, 8 pomi fuliginem -s favillaciam ambitio tantum extimae cutis cohibet (cf. AVG. civ. 21, 7 p. 502, 30 D.). LAMPR. Heliog. 24, 7 columna cava, ad quam ascenderetur -s (cf. VVLG. Ier. 52, 21 NOT. urb. Const. 7, 13). IVST. 4, 1, 3 -s stratum sulfure ... traditur solum Siciliae. AMM. 20, 11, 9 defensores latebant -s (sc. in oppido, sic VEG. mil. 3, 9 fames ... -s pugnat [v. p. 51, 63]. VVLG. Ezech. 7, 15 [opp. foris]. RVFIN. hist. mon. 5 p. 408C [opp. extrinsecus]. EVGIPP. Sev. 1, 4 ['intra muros' interpr. Schuster, at cf. Norden, Alt-Germanien, p. 34 adn. 1. 75 adn. 1]. al.). al. CLAVD. DON. Aen. 2, 445 p. 210, 20 quae extra fores vel -s agebantur. HIER. epist. 2tit. ad Theodosium et ceteros anachoretas -s (i. in interioribus terrae regionibus) commorantes. in Ezech. 42, 15 p. 413B ostendit cuncta quae supra dicta sunt, et forinsecus et -s ... proprie ad templi aedificium pertinere. tract. in psalm. I p. 1, 5 domus in diversis ... -s cubiculis proprias claves habet. VVLG. exod. 27, 8 non solidum, sed ... cavum -s facies altare. III reg. 7, 31 os ... luteris -s erat in capitis summitate. IV reg. 6, 30 cilicium quo vestitus erat ad carnem -s (cf. SIDON. epist. 2, 2, 2 fasceatus). Dan. 14, 6 Bel (i. idolum) -s luteus est et forinsecus aereus. al. RVFIN. hist. mon. 17 p. 439C -s (sc. in monasterio) putei plures. VITAE patr. 6, 4, 10 p. 1016D mulier sedens -s (sc. in dolio. gr. Cot. p. 473C ἔσω). PALLAD. hist. mon. I 21 p. 300B -s in coquina (gr. p. 99, 7 B. ἔνδον). al. per imaginem ad l. 56 spectantem: CYPR. eleem. 2 p. 374, 18 (ad Matth. 23, 25sqq. τὰ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου) sordes -s potius quam extrinsecus esse detrahendas. VVLG. Matth. 7, 15 falsi prophetae veniunt ... in vestimentis ovium, -s autem sunt lupi rapaces (ἔσωθεν. cf. l. 59).

b speciatim: α spectat ad interiores corporis partes sive hominum sive aliorum animantium: LVCR. 6, 1147 sudabant ... fauces -s atrae sanguine. LACT. opif. 5, 8 ossa medullis -s plena. FIRM. math. 4, 19, 5 corpore erunt modici ... et quos -s collectus dolor ... discruciet. PELAGON. 287. 388 omnibus -s vitiis prodest axungia (Hippiatr. gr. I p. 432, 16 τὰ ἐντὸς ἐπιγενόμενα πάθη). 396 equis -s laborantibus (Hippiatr. gr. II p. 77, 3 τοὺς τὰ ἐντὸς πάσχοντας). CHIRON 524 caput ungito et os -s linguam ... fricato. al. VVLG. lev. 3, 3 offerent filii Aaron ... adipem ... et quicquid pinguedinis -s est (cf. 4, 8). PRVD. perist. 2, 240 hunc ... hydrops aquosus ... tendit ... -s. MACR. Sat. 1, 12, 32 iecinera et corda, quaeque sunt -s viscera. MARCELL. med. 1, 70 nares ... -s ... perfricueris. 9, 114 si -s canceraverint aures. 11, 34 et -s et forinsecus omnibus vitiis oris infantum medebitur. 26, 112 vulnera -s latentia. al. CASSIOD. inst. 2, 5, 2 -s venarum pulsibus commovemur.

β apud grammaticos opponitur adverbio extrinsecus: v. vol. V 2, 2084, 21sqq. 2086, 37.

γ in chartis, tabulis alicuius rei fidem testantibus: VICTORIN. POETOV. in apoc. 5, 2 p. 65, 8 rec. Hier. quodcumque -s testamenti est (cf. ed. Vict. quodcumque -s testati sunt). PAP. Tjäder 4—5 B 1, 9 -s subscripsi (2, 13. 4, 14. 6, 8. 6, 9. al. syn. infra. cf. p. 51, 48sq.). 6, 2 ut -s possit agnosci voluntas defuncti.

2 in vicem substantivi, i. q. τὰ ἐντός, interior alicuius rei pars: ORIBAS. syn. 3, 188 p. 887, 2 scillae -s manibus contrita ... mittis (gr. aliter). syn. 9, 42 add. 1 l. 1 p. 352 pessos ... ad fluxum sanguinis: gallae -s teris et cernis. ibid. l. 6 ad sanguinis fluxu pessum: ..., gallae -s, acaciae sucus.

B translate: respicitur: 1 animus, mens sim. (v. et l. 25): TERT. anim. 6, 3 animae conatus -s foris parent (cf. p. 51, 65sq.). praescr. 4, 9 qui lupi rapaces, nisi sensus et spiritus subdoli ad infestandum gregem Christi -s delitescentes? (cf. supra l. 28). ITALA II Cor. 7, 5 (Tert. resurr. 40 p. 84, 24) extrinsecus pugnae ... -s timor (ἔξωθεν ... ἔσωθεν, Vulg. foris ... intus. explicat Tert.: debellantes carnem, ... adflictans scilicet animam). ZENO 1, 16, 14 tot efficit vultus, quot ille (sc. animus) -s ... fecerit motus. FVLG. Virg. cont. p. 85, 16 vatum imagines ... arcanum quiddam latranti -s tractatu submurmurant. HIER. in Ier. 3, 16 p. 164, 25 audite ... tam extrinsecus quam -s, tam mente quam corpore. in Matth. 15, 19sq. p. 109B diabolus ex corporis habitu et gestibus aestimat, quid versemus -s. VVLG. gen. 6, 6 deus tactus dolore cordis -s. Ezech. 1, 27 vidi velut aspectum ignis -s eius per circuitum. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 2, 6 p. 1334D non solum forinsecus, verum et -s totus in pace est. PRVD. perist. 5, 157 animus est -s, violare quem nullus potest. AVG. civ. 14, 16 p. 38, 14 D. libido sibi ... totum corpus nec solum extrinsecus, verum etiam -s vindicat. 15, 6 p. 66, 24 spiritus ... sanctus operatur -s (epist. 98, 2 p. 521, 22 [opp. forinsecus]. pecc. mer. 1, 9, 10 p. 11, 10). pecc. mer. 2, 7, 9 p. 80, 24 -s ... exuimus veterem hominem. spir. et litt. 17, 29 p. 182, 20 ibi (sc. in monte Sinai) ... lex extrinsecus posita est, ... hic (sc. in cordibus hominum) -s data est. in psalm. 103 serm. 1, 11 p. 1346 spiritu dei ... iubente -s, qui habitat in cordibus suorum. SACR. Leon. p. 109, 24 exterius parsimonia (i. ieiuniis) ... adhibita -s a pravis intentionibus temperemus. SIDON. epist. 1, 11, 12 -s aestu pudoris excoquebatur. BOETH. cons. 5, 5, 1 W. quiescentes -s formas (opp. forinsecus). VITAE patr. 3, 92 p. 776D quae -s sunt (gr. Cot. p. 471A τὰ ἔσω. syn. deintus, cf. 5, 16, 3 p. 970B intro; opp. deforis). FVLG. RVSP. praedest. 1, 41 p. 624A praecepta legis -s ... nullus ... cordis auditu ... percipit, nisi donum gra-

[Wolf]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tiae spiritalis intus acceperit. GREG. M. moral. 2, 8 p. 559ᴬ quae sentimus -s, extrinsecus exprimamus. 3, 17 p. 608ᶜ *Iob* stratus foris vulneribus carnis, erectus -s munimine permanet mentis. POLYCARP. ad Philipp. 3 si ... quis horum (*i. fidei, spei, caritatis*) -s repletus fuerit mandatis iustitiae (*cf. gr. ἐὰν ... τις τούτων ἐντὸς ᾖ*).

2 *sensus spiritalis* (*v. defin. l. 10*): **a** *sermonum Christi*: HIER. in Matth. 12, 49 sq. p. 85ᴬ *salvator* -s erudit nationes ..., populus Iudaeorum foris stant. 13, 4 p. 86ᴬ dominus exponit sermones suos et rogatus a discipulis -s disserit. tract. in Marc. p. 328, 32 turbis dominus ... loquebatur foris: non -s, id est in spiritu, sed foris, in littera. virg. Mar. 15 p. 199ᴬ qui magis fratres *erant domini* quam apostoli, quos docebat -s. **b** *sacrae scripturae*: HIER. tract. p. 408, 13 'intestina' *significant* ... quidquid -s in littera latet, quidquid in superficie non videtur. tract. in Marc. p. 345, 19 hoc habet tantum *sacra scriptura*, quod sonat in littera, nibilne -s est? tract. in psalm. I p. 35, 11 inveniemus *in istis simplicibus verbis* -s, quod forinsecus latebat. p. 223, 24 videtur iste versiculus nihil habere -s. RVFIN. Adamant. 1, 7 spiritalem dicis esse sensum scripturis an purum et historicum, nec aliud aliquid -s continentem?

3 *ecclesia*: AVG. bapt. 4, 10, 16 p. 239, 23 manifestum est ... *ecclesiam* inter alienos gemere et -s insidiantes et extrinsecus oblatrantes. in Iob p. 570, 1 *ecclesia* non aliquas pertulit vel -s vel extrinsecus adversitates. SACR. Leon. p. 69, 6 *falsi fratres* -s fratribus constitutis ... offendiculum ... opponunt.

II '*unde?*', *i. q.* ἔσωθεν: BELL. Afr. 17, 1 *Caesar unam partem hostium* ab altera exclusam ... -s adortus. PAPIN. dig. 32, 91, 4 si per domum ... -s adirentur *balneae*. TERT. anim. 6, 1 *si corpus* inanimale est, extrinsecus movebitur, si vero animale, -s *eqs.* AVG. (?) un. eccl. 5, 9 p. 241, 4 *fieri non potest*, ut extrinsecus admittat aquam compago lignorum, si non emittit -s.

III '*quo*', *fere i. q. intro*: COLVM. 4, 20, 5 iuxta ... semitas palmites -s flectendi sunt. PLIN. nat. 11, 190 iocinera replicata -s (SVET. Aug. 95). HIER. in Ezech. 40, 14 p. 381ᶜ *fenestrae* instar sagittarum angustum in aedes lumen inmittant et -s dilatentur. in Gal. 3, 15 p. 365ᴬ illo manum -s retrahente (*respicit ad gen. 38, 29*). VVLG. Ezech. 41, 3 introgressus -s. PHYSIOGN. 5 ventre ... compresso ... -s. SIDON. epist. 2, 2, 10 longitudo tecta -s patet. ORIBAS. eup. 4, 78 Aa p. 598ᶠⁱⁿ· adductio -s aëris (*gr. aliter*). syn. 2, 39, 1 La p. 112, 14 Mo. in ore tractus -s cum spiritu (*gr. aliter*). 9, 55 Aa p. 387ᵐᵉᵈ· *matricis proruinae* tumor ... -s revertatur (*gr. aliter*).

nota iuncturam dē intrīnsecus: ORIBAS. eup. 4, 39 Aa p. 556 panem calidum de -s mollem tollis (*gr. 4, 38, 4 ἄρτον θερμοῦ τὸ ἐντός. v. Mørland, Oribasiusübers. p. 167; Svennung, Wortstud. Oribas. p. 73. cf.* deintro, deintus *sim.*).

2. intrīnsecus, -a, -um. *fluxit ex usu adverbii in vicem attributi positi (v. p. 51, 70). legitur inde a* CHIRONE *et in latinitate medii aevi (cf. Svennung, Unters. Pallad. p. 399; Löfstedt, Coniect. p. 52 sqq.).*

i. q. interior: 1 *proprie*: CHIRON 832 *pastilli* faciunt ... ad ruptos (*i. rupturas*) -os. ALEX. TRALL. 2, 35 ad omnes -as passiones (*gr. 2 p. 273 P. ἐντός*). *n. pl. pro subst., i. q. intestina*: ALEX. TRALL. 2, 14 dolores -orum et matricis (*gr. 2 p. 245 P. ἐντέρων*).

2 *translate*: CASSIOD. in psalm. 118, 82 p. 863ᴮ lumina cordis -a. Wolf.

intrio, (-īre). *ab* interere (*sc. e formis perf. per derivationem retrogradam q. d. fictum, v. Landgraf, ALL 9, 1896, 387 sq.: Heraeus, Kl. Schr. p. 129; Du Cange s. v.* intrire), *cf.* contrio (*vol. IV 682, 52 sqq.*). CHAR. gramm. p. 478, 20 B. *inter verba activa coniugationis quartae*: -o ἐνθρύπτομαι (GLOSS. ἐνθρύπτω). GLOSS.ᴸ III Abstr. IN 254 -o infundo. vel⟨ut⟩ 'tute ⟨hoc intristi⟩' (*Ter. Phorm. 318, v. s.* intero).

? **intrip⟨t⟩illum**, -ī *n.* (*vel potius* entrip⟨t⟩illum [ei- *trad. l. 65. syllabam alteram longam desiderat versus. et cf. gr.*]). *ab* *entripta (*gr.* ἔνθρυπτα *et* ἐνθρύπτας, *cf. l. 67*). *i. q. genus panis dulcis*: PLAVT. Stich. 691 conviviumst pro opibus nostris (*i. servorum*) satis commodule nucibus, fabulis, ficulis, olea, -o, lupillo, comminuto crustulo oleaeintripillo *A, ut vid.*, oleae interiplio *Pal.*).

intrīta, -ae *f. v. s.* intero.

intrītās ἐνθρίτας GLOSS. III 314, 28 (518, 30). *i.* ἐνθρύπτας (*cf. l. 69*), *i. q. genus panis*.

intrītio ἐνθρίτης ἤτοι ἐνθρύπτης GLOSS. II 299, 21 (*cf. l. 67*).

1. intrīto δαπανῶ CHAR. gramm. p. 473, 4 B. *inter verba activa coniug. primae. vix ab* in *et* tritare, *cf. potius* ἐνθρύπτω, intrita.

2. *?* **intrīto**, (-āre). *fortasse ab* in *et* trītare, *v. Svennung, Wortstud. Oribas. p. 134 adn. 3.* *i. q. valde terere?*: CHIRON 460 *iumenti* vesica⟨m⟩ manu ... premito leviter ... et -ato; sic meiet (intricato *Oder, malim* infricato).

intrītum, -ī *n. v. s.* intero. **1. intrītus**, -a, -um *v. s.* intero.

2. intrītus, -a, (-um). *ab* in *et* tritus. *i. q. non tritus, integer*: 1 *proprie*: COLVM. 12, 51, 2 -a oliva novo fisco includitur et prelo subicitur, ut tota nocte exprimatur; postero die inicitur ... molis ... et cum est in sampsam redacta *eqs.* (*syn. Plin. nat. 15, 23* solidae). 2 *? translate*: CAES. Gall. 3, 26, 2 eductis iis cohortibus, quae praesidio castris relictae -ae ab labore erant (integrae *V* [*quod praeferunt Klotz, Fuchs*], interritae *aρ T*, -ae *recc.* [*quam veram esse lectionem contendit Meusel in append. cr. p. 431*]). Hi.

1. ***intrō** *adv.* (*et praep. p. 56, 11 sqq.*). *cf.* intra, contro- (*osc.* contrud), ultro. PRISC. gramm. III 43, 20 quomodo ... 'inter' et 'intra' derivatur ab 'in', sic etiam 'intus' et '-o', quae sine dubio adverbia sunt. *de mensura*: -o *breve*: DRAC. laud. dei 2, 85. *scribitur litteris graecis*: GLOSS. Klio 13, 1913, 87 ιντρο. ενδον (126 ιντρω). *de formis*: introd (*Ritschl, Neue plaut. Excurse, Leipzig 1869, 81*), intero (*Buecheler, Kl. Schr. I p. 667. al.*), *e coni. quae Plauto adscribebantur, nullam habent auctoritatem.* NOT. Tir. 51, 54.

de notione: statuitur differentia adverbiorum -o *et* intus: LVCIL. 1215 veluti -o aliud longe esse atque intus videmus. 1217 (Char. gramm. p. 142, 27 B.) '-o nos vocas' (*NC*, vocat *Dousa, Marx* [*propter versum*]), at (*N*, ad *C*) 'sese tenet in⌊tus apud se'⌋ (⌊ ⌋ *lacuna codicis N suppl. ex C.; aliter interpretati sunt*: -o nos vocat 'ad sese', tenet intus 'apud se' *Dousa*; '-o' nos vocat, at sese tenet 'intus' *Marx* [*supplemento remoto, sed cf. Leo, GGA 1906, 858*]). QVINT. inst. 1, 5, 50 '-o' et 'intus' loci adverbia *sunt*, 'eo' tamen 'intus' et 'intro sum' soloecismi sunt (CHAR. gramm. p. 351, 30 sq. B. [*ex Cominiano*] *fit soloecismus* per qualitates adverbiorum, ut 'intus eo' pro '-o eo', aut '-o sum' pro 'intus sum'. DON. gramm. IV 394, 14. *al.*). CAPER gramm. VII 92, 5 -o imus vel irrumpimus, intus sumus. CHAR. gramm. p. 142, 20 B. -o est in locum; intus in loco dicimus, ut etiam apud Graecos [ἔσω] εἴσω καὶ ἔνδον. AVG. gramm. V 517, 19 sq. inter -o et intus hoc interest: -o in motu est, intus in situ. CLEDON. gramm. V 64, 21 sic dicendum est 'intus sum' ... '-o vado'. 67, 23 adverbia loci duas species habent, in loco et ad locum: in loco, ut intus foris, ad locum, ut -o foras: dicimus enim 'intus sum', '-o eo'. POMP. gramm. V 248, 7 sqq. sunt adverbia, quae dubia sunt, quem ad modum dicamus, -o an intus, foras an foris; sed hoc interest, quod intus et foris duas habent significationes (*sc. 'in loco' et 'de loco'*), -o et foras unam habent significationem: ... -o ... ad locum est. ISID. diff. app. 3. *al. v. et Marx ad Lucil. 1215 p. 385ⁱⁿ·* GLOSS.ᴸ II Philox. IN 701 -o endon (*i.* ἔνδον. *cf.* GLOSS. II 298, 15). GLOSS. II 300, 45 ἐντός, cis, infra, intra, -o. 315, 43 ἔσω, -o, intus. *v. et l. 5.*

legitur inde a PLAVTO, TER., CATONE. *sermonis humilioris proprium est (v. Schmalz, Antibarb.⁷ s. v.); frequentatur apud* PLAVT., TER., *quorum non omnes locos attulimus; apud alios poetas non legitur nisi singulis locis apud* CAECIL., LVCIL., ACC., POMPON., LVTAT., PHAEDR., DRAC., CE 1229, 2. *inter auctores sermonis pedestris vocabulo nisi composito c. verbis non utuntur* CIC., SALL., NEP., LIV., SEN. *uterque*, PLIN. *uterque*, TAC. *al.*

iuncturas: verbales, quotienscumque verbum continuo sequitur neque ulla ratione -o separare cogimur, neglecta vel codicum vel edd. scriptura, quae nonnumquam eas dividit, omnes v. s. introcedo, introcurro, introdo, introduco, introeo, introfero, introgredior, intromitto, intropono, introporto, introrepo, introrumpo, introspicio, introvoco (*at* -o cadere *p. 55, 32.* -o esse *p. 55, 67.* -o inspicere *l. 70. p. 55, 44. 51. 77.* -o spectare *l. 76.* -o trudere *l. 83.* -o versus *v. s.* introrsum). *ceteras*: ab intro *v. p. 56, 3.* de intro *v. p. 56, 7. 31.*

[*it.* entro (*i. q. vel 'intra' vel 'in'*), *val.* întru (*i. q. 'in'*). *R.*]

[*variae lectiones*: PLAVT. Poen. 922 intus ([*A recte*]. HEGES. 1, 17, 2 p. 28, 6 VVLG. II par. 29, 16 AVG. c. Parm. 1, 49 p. 28, 22 DRAC. laud. dei 2, 85). VARRO rust. 1, 40, 6 intra (OROS. hist. 6, 10, 4 [intra *Δ*, -o *recte codd. potiores, cf. Schmalz-Hofmann⁵ p. 512 adn.; Svennung, Oros. p. 54*]). LEX Sal. 47 inter. *e coni.*: CIRIS 256 (*Ribbeck, vix recte*, intra *trad.*). PETRON. 79, 7 (*Bourdelot*). *del.*: PLAVT. Aul. 393 (*Ussing, Ernout*). Persa 856 (*Schmidt*). BELL. Afr. 88, 3 (*v. p. 55, 31*). CHIRON 889 (infra *Oder, vix recte, cf. Svennung, Unters. Pallad. p. 367*). SYMM. or. 2, 28 (intra *Seeck*; *at cf. Schmalz-Hofmann⁵ et Svennung* [*v. l. 52*]. *sic substituitur* intra PELAGON. 467 [*Ihm, vix recte*]. *v. et l. 51 sq.*).]

I adv.: A *generalia*: 1 *quaeritur 'quo ?', i. q.* ἔσω: a *sensu mere locali*: α *nude*: PLAVT. Amph. 854 duc hos -o (Aul. 362 Epid. 399. *al.*). 972 quin venis ... -o? (Capt. 527 POMPON. Atell. 170). 1007 ibo -o (Asin. 745 Capt. 1027 Rud. 657 TER. Hec. 611 Eun. 917 Ad. 168. VARRO rust. 3, 9, 6 per eas *fenestras*. 3, 16, 32 -o eunt ac foras [*sic opp. e. g.* FRONTIN. grom. p. 13, 7]. *al.*). Asin. 543 -o abi (Mil. 394 Pseud. 168 CAECIL. com. 178 TER. Andr. 523 Eun. 970. *al.*). 809 sequere -o (Epid. 305 Men. 676 Rud. 1418 TER. Andr. 467 Hec. 327. 879. *al.*). Aul. 81 redi -o (Cas. 998 Cist. 704 PHAEDR. app. 3, 11. *al.*). 405 fugiam -o (TER. Ad. 538). 805 -o hunc subsequar. Bacch. 723 subsequere propius me ad fores: -o inspice (*aliter p. 55. 51. 77*). 823 abducite hunc -o (Poen. 720. 1147 ACC. trag. 187. *al.*). 1133 cogantur ... -o. 1140 revortamur -o (Capt. 251). Cas. 881 -o hanc novam nuptam deduxi. Cist. 651 persequar ... illum -o. Epid. 662 remeabo -o. Epid. 712 visse -o. Men. 692 pedem -o non feres ([*cf. p. 76, 67*]. Rud. 1177 fer -o vidulum). Merc. 1010 meum -o refero pedem. Mil. 159 per impluvium -o spectant (Most. 936). 1332 curre -o. Persa 86 ubi ego -o advenero (Rud. 1206 Truc. 101 TER. Hec. 373). Pseud. 354 argentum -o condidi (Truc. 920). Rud. 1299 quid me -o revocas? Truc. 583 iube auferri -o (914 TER. Andr. 28). 750 -o accipitur. 756 mittin me -o. TER. Andr. 365 -o aspexi. 861 -o rape hunc. Hec. 329 nemo voluit Sostratam -o admittere. 365 -o ... me corripui. Haut. 277 se coniecit -o (LVCIL. 782). Ad. 181 -o abripiere. CATO agr. 157, 14 turundam -o trudito. BELL. Hisp. 41, 5 omnem materiem ... -o (*sc. in oppidum*) congessit. PAVL. FEST. p. 88 digiti pollices in pedibus -o sunt cur- [Wolf]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vati. p. 106 industrium antiqui dicebant indostruum, quasi qui, quicquid ageret, -o strueret et studeret domi. COLVM. 9, 12, 1 ut nulla *apis* -o revolet. APVL. met. 1, 22, 5 foribus oppessulatis -o capessit. PALLAD. 9, 9, 2 foramina ... velut nares -o agemus. CHIRON 157 oculi ei (*i. equo*) -o erunt sive versabuntur (*at aliter v. l. 67*). VVLG. Dan. 14, 18 Daniel ... tenuit regem, ne ingrederetur -o (Matth. 26, 58 [ἔσω]. *al.*). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 28 p. 845 ardentes faces militibus -o iaculari praecepit (*gr. 7, 315* ἐσακοντίζειν). GREG. TVR. glor. conf. 18 p. 757, 27 -o ... inrumpere. VITA Caes. Arel. 1, 31 p. 468, 24 epistolam -o deportant. CE 1229, 2 mater ... properat -o (*sc. in tumulum*) solver‹e membra simul› (*an iungendum c. solvere? [i. q. 'intus'; cf. l. 54]*). *nota omissum verbum, sc. formam imperativam*: PETRON. 52, 7 aquam foras, vinum -o. CIL IV 4278 fures faras (*sic*), frugi -o.

β accedit aliis locutionibus, quibus indicatur locus (*nota significari 'in' per abundantiam l. 28sqq. 35. 37. cf. etiam l. 6. 9. 21*): Ⓘ *per adv.* (*v. et l. 34*): PLAVT. Amph. 1039 -o ego hinc eo ([Aul. 620 ibo. TER. Haut. 173]. Bacch. 571 te ... auferam. Merc. 930 abi [Persa 200 illic hinc abiit -o huc]. Poen. 805 abscedam. Pseud. 557 amolimini ... vos. 571 concedere [TER. Eun. 206]. *al.*). Bacch. 1151 ‹si› possumus nos hos -o inlicere huc (Merc. 942 mecum ... ambulas. TER. Hec. 793 sequimini. *al. v. et l. 19*). 1181 i hac mecum -o (Capt. 953 sequere [Curc. 370 Trin. 1109 TER. Haut. 664 Ad. 609]. *al.*). TER. Phorm. 879 inde (*A, om. cett.*) recipit se -o. CAES. civ. 3, 26, 5 quo (*sc. in portum*) simulatque -o est itum. Ⓘⓘ *per praep.: solam*: PLAVT. Amph. 1045 -o ... abiit ... ad uxorem meam (1145 Bacch. 1178 Mil. 520 Truc. 97. 732 TER. Hec. 237 Phorm. 864 Eun. 1003 Ad. 506 LVTAT. epigr. 1, 4 AVG. civ. 7, 8 p. 284, 12 D. *al.*). Merc. 813 amicam adduxit -o in aedis (Vid. 59. CATO agr. 157, 16 sucum in aurem -o instillato. VARRO rust. 3, 7, 1 in villam -o involant columbae. BELL. Afr. 88, 3 *Cato* ferrum -o [*del. Wölfflin-Miodoński, vix necess.*] clam in cubiculum tulit. VVLG. lev. 11, 33 vas ..., in quod ... quidquam -o ceciderit. Marc. 14, 54 Petrus ... secutus est eum usque ⌞-o⌟ in atrium [⌞⌟ *add. pars codd.*; ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλήν]. *al.*). *insuper add. adv.*: PLAVT. Aul. 694 i hac -o ... ad fratrem meum. Bacch. 108 sequere hac ... me -o in lectum. 906 sine me ire huc -o ad filium (Cist. 779 Epid. 157 TER. Hec. 754. *al.*). Epid. 379 abeamus -o hinc ad me. Rud. 386 i ... in Veneris fanum huc -o. Ⓘⓘⓘ *per acc.*: PLAVT. Stich. 534 -o devortor domum (Mil. 535 abi -o ad vos. *al.*).

b *sensu translato: respicitur*: *α spiritus, animus, i. interior pars hominis* (*cf. et infra l. 79*): AVG. in psalm. 30, 2 serm. 3, 12 p. 255[med.] *qui spem suam in hoc saeculo ponunt*, non habent quo foras exeant, non habent quo -o redeant. CLAVD. MAM. anim. 1, 26 p. 95, 16 -o inspice (introspice *l. v.*) te de te ipsa, o humana anima (*cf. l. 51*). *β sinus ecclesiae* (*cf. etiam l. 60. 71. 73*): AVG. c. Cresc. 4, 59, 70 p. 570, 16 quod nefas si attendis ..., vide ubi sitis et redite -o, quoniam non misistis, sed vos potius existis foras. c. Parm. 1, 49 p. 28, 22 an forte *Parmenianus* ... detestaretur istos, quia -o redire quam foris remanere voluerunt? (*cf. p. 54, 50*). *γ absconditum, occultum alicuius rei*: CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 29, 24 res, quae figuraliter accipiendae sunt, nisi sollerter -o inspiciantur *eqs.* (3, 10 p. 171, 1 proloquii ... perplexum ... cum lippo imaginationum corporalium -o inspicere [introsp- *l. v.*] nequimus. *cf. l. 44. aliter l. 77. p. 54, 70*).

2 *quaeritur 'ubi?', i. q.* ἔνδον, *interius* (*sensu translato v. l. 71. 73. 75. 77sqq.*): **a** *usu vario*: CATO agr. 157, 7 omnia sana faciet [et] -o quae dolitabunt. VITR. 5, 10, 2 uti pila ... non possit -o resistere (PALLAD. 1, 39, 2 stare). CHIRON 21 *venae* qua -o qua foras (*cf. Svennung, Unters. Pallad. p. 569sq.*) ... positae sunt (GREG. M. epist. 6, 15 p. 394, 18 non solum errantes oves ad caulas minime dominicas revocantur, sed etiam -o positae ferinis dentibus ... exponuntur. *aliter p. 82, 40*). 623 nervis ... -o haerentibus. HEGES. 1, 17, 2 p. 28, 6 *Pompeius* -o (*i. in templi sanctissimo*) aspexit lucernam et mensam (*cf. p. 54, 49sq.*). VVLG. II par. 29, 16 immunditiam quam -o reppererant in vestibulo (*cf. p. 54, 50*). DRAC. laud. dei 2, 85 pinguescunt -o medullae (*cf. p. 54, 4. 51*). CIL XIV 2215, 13 cancelli aenei cum hermulis n. VIII -o et foras.

b *iunguntur*: *α* -o esse (*aliter supra l. 5*): CATO agr. 157, 15 si polypus in naso -o erit. VARRO rust. 1, 40, 6 (*cf. p. 54, 51*). ITALA lev. 11, 33 (Wirc.) quaecumque -o fuerint (ἔνδον, *om. Vulg.; cf. Lugd.* intus). Ioh. 20, 26 (cod. d) iterum erant -o discipuli eius (ἔσω, *Vulg.* intus). CHIRON 325. PS. ORIG. tract. 11 p. 126, 18 -o (*sc. in ecclesia*) sunt ... gradus et honores (*opp.* a foris. *cf. et p. 56, 6*). CONC.[S] I 5 p. 377, 23 eorum, qui -o sunt, ... inimicitiae (*gr. I 1, 7 p. 80, 7* ἔσω, *syn. I 4 p. 69, 37* intus). VITAE patr. 5, 16, 3 p. 970[B] si ... videres, quae -o sunt, quid esses dicturus (*gr. Cot. p. 471A* τὰ ἔσω, *syn. 3, 92 p. 776D* intrinsecus).

β -o inspicere (*c. obi., i. q. alqd. interiore loco positum conspicere, aliter v. l. 44. 51*): RVFIN. Orig. princ. 3, 5, 8 p. 279, 13 quid ... in his *hominibus* -o inspiciens divina sapientia *eqs.* (*syn.* quos motus propositi eorum videns). APRING. in apoc. 4, 1 *apostolus* divini secreta mysterii -o inspicit mente (*cf.* 4, 8 quod in circuitu [*opp.*] et intus [*syn.*] plena sunt oculis *animalia*, spiritali docet intellectu divina -o inspicientia mysteria et extrinsecus [*opp.*] luminata sacramento mysterii). 21, 19 in ipsis *lapidibus* collatae lucis -o inspici claritatem.

B *iuncturae notandae*: 1 *c. adv.*: *asyndeton* -o foras *v. vol. VI 1, 1048, 4sqq.*

2 *c. praep.*: ab -o (*cf.* abintus, abinterius, aforas, aforis): *v. vol. I 99, 23sqq.; adde*: CHIRON 650 cum iam senseris humorem intus vagurire, das plagas in ipso articulo ab -o. PS. ORIG. tract. 11 p. 126, 3 ab -o (*sc. in hoc genere pomi*) ... multa grana sunt constituta (*opp.* foris; *cf. p. 55, 71sq.*). de -o (*cf.* deintus, deforas, deforis): *v. vol. V 1, 412, 67; adde*: VITAE patr. 5, 11, 33 p. 937[D] *daemones* et exterius ingrediuntur et de -o moventur (*v. et l. 31sqq.*).

3 *c. verbis*: *v. p. 54, 40sqq.*

II praep. (*c. acc.; abl. l. 20. 27. 30 [potius in finalem omissam quam ablativum verum putes l. 14. 16. 24]*): *i. q. intra*: **A** *in universum*: 1 *quaeritur 'quo?'*: PEREGR. Aeth. 24, 2 *episcopus* ingreditur -o spelunca. 24, 9 episcopus ... intrat -o speluncam ad Anastasim (38, 2 -o cancellos). 24, 10 thiamataria (*cf. Löfstedt, Komm. p. 290*) inferuntur -o spelunca. OROS. hist. 6, 10, 4 tela ... -o castra iecerunt (*cf. p. 54, 51*).

2 *quaeritur 'ubi?'*: **a** *sensu stricto*: *α de loco*: PEREGR. Aeth. 24, 10 ibi stat episcopus -o cancellos. 44, 2 leget ... episcopus euangelium ... -o Anastase. PELAGON. 467 ipsam pennam -o oculum torqueas (*v. p. 54, 58*). CHIRON 92 quodcumque iumentum ... inter maxillas fistulam fecerit -o os, in ulterius sub lingua fecerit *eqs.* *huc fortasse pertinent* (*an ad p. 55, 55?*): CIL VI 9258 L. Maccius ... donavit solium -o parte leva et super ossuario Felici. 34046 (= INSCR. christ. Diehl 3525) Annibonius fecit sibi et suis locum homibus (*i. vel* hominibus *vel* omnibus) n. VIII -o formas (*i. sepulcra*). *β translate*: LEX Sal. 47 omnes -o placito isto communiantur (*v. p. 54, 53*).

b *sensu per confusionem inter* intra *et* infra *ortam detorto, i. q. infra*: CHIRON 889 *malagma* -o suo loco adiecta est (*v. p. 54, 56*).

B *in iunctura q. e.* de -o (*cf.* deintra, deintus, deforas *sim.; et v. Hamp, ALL 5, 1888, 347sqq., Svennung, Unters. Pallad. p. 325sqq.*): *v. vol. V 1, 412, 67; adde*: PEREGR. Aeth. 24, 2 episcopus ... de -o cancellos primum dicet orationem. *ibid.* exeunte episcopo de -o cancellos.

compos. (sive iuncturas) v. p. 54, 40sqq. *Wolf.*

2. ⁿintro, -āvī, -ātum, -āre. *ab* intra. *de etym.*: PRISC. gramm. II 434, 18 ab adverbiis etiam et praepositionibus inveniuntur derivativa verba, ut ... 'intra' vel 'intro', hinc '-o -as'. III 44, 2. *scribitur bipartito* CIL XIV 1302 in-trantibus. *de formis*: intero (*v. et l. 43*): TAB. cer. Dac. 8 (CIL III p. 945) int. 2 (= p. 947 ext. 3). CIL III 10233 (= INSCR. christ. Diehl 2181). CHAR. gramm. p. 473, 5 B. *inter* verba activa coniugationis primae: ... -o ..., intero (*vix ad l. 40; potius tertiae coniug. hic falso insertum*). *de formis perf.*: -assis: PLAVT. Men. 416. *de formis breviatis q. d.*: *v. Neue-Wagener IV³ p. 188. nota semper legi* -asti, -astis *nec usquam inveniri* -visti, -vistis. *ad* -amus (VERG. Aen. 5, 57 [SERV. auct. *ad l.* pro '-vimus']) *cf. Sommer, Handb.*[2. 3] *p. 564.* -vere: CATO iur. civ. Fest. p. 157 OV. met. 1, 277 LIV. 1, 29, 2. *al.* -arunt: *v. Neue-Wagener l. c.; addas* QVINT. inst. 4, 2, 72. -verunt: SEN. contr. 1, 2, 10 VAL. MAX. 4, 6 ext. 3 PETRON. 21, 4. 22, 3. *al.* *de notione*: COMMENT. Lucan. 7, 702 bene '-bit', ut ostenderet ferocitatem, ut '-tos exercitus' et '-tas' dicimus 'civitates captas'. *v. et p. 61, 38.* GLOSS.[L] II Abav. IN 334 penetrat. Philox. IN 701a εἰσέρχομαι. 702a εἰσελθε. GLOSS. II 286, 58 εἰσελαύνω ineo. III 452, 76 intra -o: ἐντὸς εἰσέρχομαι. *de usu*: PS. ASPER gramm. suppl. p. 50, 22 *inter* verba neutralia (*i. 'quae in o litteram terminantur et accepta r Latina non sunt'*). *verbum et intransitivum* (*inde a* PLAVTO) *et transitivum* (*inde ab* AFRANIO, VARRONE, CIC.); *pass. legitur*: *impersonaliter*: CIC. fin. 5, 44 -andum est (TAC. hist. 3, 20, 2). CAES. Gall. 2, 17, 4 -ari. TERT. pudic. 1, 7 -bitur. *al.* *personaliter: perf., ger. inde ab* OV. met. 9, 11 (*v. p. 58, 14*), *aliae formae inde a* TAC. ann. 2, 5, 4 (*v. p. 58, 24sq.*). *legitur inde a* PLAVTO (*semel*), CATONE, AFRANIO, CIC., VARRONE, LVCR., *saepius inde ab* OV., LIVIO (*exempla ante* VERG. *attuli omnia*) *de* ITALA *et* VVLG. *cf. vol. VII 1, 1567, 37sqq.* [*val.* întra, *it.* entrare, *francog.* entrer, *hisp.* entrar. *R.*]

[*variat in codd. c.*: errare: STAT. Ach. 2, 142. inarare: VLP. dig. 43, 24, 9, 3 -verit (*F, recte*). ingredi *v. p. 59, 1.* inire: SEN. benef. 5, 15, 5 (inere *N*). instare: STAT. Theb. 1, 427. 6, 776. *v. etiam p. 65, 38.* inter: MART. 12, 98, 6 (*falso*). interere: OV. epist. 12, 24 (intristi *falso*). introire: LIV. 34, 26, 9 -ret agrum (*B*, introiret agros *M* [*falso, cf. Madvig, Emend. Liv.² p. 662 ad* LIV. 42, 66, 8]). TERT. apol. 5, 2 VVLG. II reg. 5, 8. *al.* invadere: LVCAN. 10, 355 invasit (*codd.*, -vit *Prisc. gramm. III 303, 15*). iterare: CASSIOD. inst. 2, 3, 19 p. 129, 15. luctare: SIL. 9, 289. mittere: CIC. div. in Caec. 56. vitare (*falso*): PETRON. 29, 3. 124, 2. *e coni. pro*: instare: HOMER. 768 (*Vollmer*). intra: APVL. met. 4, 23, 4 (*cf. app. crit. Robertson-Vallette*). *al. v. et p. 34, 69sqq. 82.* ire: MELA 3, 72. ostentare: COLVM. arb. 19, 2 (*Lundström*). *del.*: MANIL. 3, 133 -antum (*trad.*, infantum *Scaliger*). *v. p. 57, 31. 58, 51.* *suppl.*: APVL. met. 2, 23, 5 *add. v. d. Vliet.* *loco dubio*: TERT. nat. 1, 16, 14.]

i. q. 'intra aliquid se conferre' (praecipue intra spatium certis finibus circumscriptum); notione terminationis debilitata e. g. p. 58, 24. 36. 62, 6. 24sqq.), ***introire, inire, ingredi*** (*nota opp.*: abire

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

l. 25. discedere l. 37. egredi l. 61sq. p. 59, 2. effluere p. 62, 8. emergere p. 58, 52. evadere p. 60, 22. exire l. 20. 67. p. 59, 44. 65, 19. al. extrare l. 55. redire p. 60, 24. 63, 8. 65, 23):

CAPVT PRIVS: **vi corporali** (*proprie et in imagine*): I *vel loca (quae designantur etiam per homines ibi constitutos, c. g. p. 59, 60. 81. 61, 50sq.) vel res corporeas inanimas (arma induenda p. 58, 49. per metonymian*: fragores *l. 76.* mensas *p. 58, 50.* penates *p. 58, 38 [sim.* larem *p. 62, 68].* tenebras *p. 58, 47) -ant*: A *animantes (res, quibus animantes vehuntur* [classis *p. 58, 15,* navis *l. 76sq. al.*], triumphus *p. 58, 78,* arma *[metonymice pro exercitu] p. 59, 47. accedit hic illic notio per vim invadendi [cf. p. 56, 52]. animantes -ant pedibus eundo [passim], vehendo curribus [p. 58, 45], navibus [l. 75sq. p. 58, 11. al.] sim., volando [l. 29], natando [p. 59, 44]. audacius homo quasi ipse locum -at re a se coniecta l. 71.* oculis *p. 58, 35. -ant* preces *sim. p. 62, 69)*: 1 *in universum*: a *absolute*: CATO iur. civ. Fest. p. 157 ex is, qui -vere, cognoscere potui. CIC. Caecin. 39 ne non modo -are, verum aspicere aut aspirare possim. or. frg. A VI 1 Sch. videbar mihi videre alios -antīs, alios autem exeuntīs (*sic opp.*: COLVM. 1, 6, 6 ut -antium exeuntiumque conspectum habeat. PLIN. nat. 11, 22 *apes* ut aliis *limitibus* -ent, aliis exeant. *al. v. et l. 2*). VARRO Men. 180 domo exeo, -o. rust. 3, 5, 3 nequa -are mus aliave bestia possit. 3, 16, 31 (*syn.* introierunt). HIRT. Gall. 8, 16, 2 BELL. Alex. 14, 5 NEP. Dat. 7, 2. VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 -ante ... Stratonice et rursus abeunte (*sic opp.*: PLIN. nat. 36, 13). SEN. dial. 3, 8, 2 cum -vit et portis se intulit. epist. 47, 9 vidi ... eum ... aliis -antibus excludi. PETRON. 62, 10 in larvam (*i. ut larva, cf. vol. VII 1, 768, 37*) -vi (*sc. villam*). PLIN. nat. 25, 16 *herba quaedam defossa* in angulis segetis ... *praestat*, ne qua ales -et. VAL. FL. 6, 300 *pater filium e proelio revocaturus* lustrans agmina ... non usquam ... videt: utque (adque *cod.*) iterum -at (instat *Heinsius*) ..., iterum belli diversa peragrat *eqs.* OPTAT. 3, 10 p. 95, 9 in quo *pariete* si ianua fuerit conlocata, quicumque -verit, foris est. VVLG. Matth. 23, 13 vos ... non -atis nec introeuntes sinitis -are (εἰσέρχεσθε ... τοὺς εἰσερχομένους ... εἰσελθεῖν). AVG. civ. 15, 27 p. 119, 8 D. non ... *genera bestiarum* Noe capta intromittebat, sed venientia et -antia permittebat. RVT. NAM. 1, 269 -antemque capit discedentemque moratur *carmen postibus adfixum.*

nota locutionem ex hebr. petitam q. e. -are et exire sim. hic illic significare aliquem aliquo modo se gerere solitum esse: ITALA num. 27, 21 (Lugd.) in ore eius exient et in ore eius -bunt (εἰσελεύσονται, *Vulg.* ingredietur). deut. 31, 2 (Lugd.) *loquitur Moyses*: non potero iam exire et -are ([εἰσπορεύεσθαι, *Vulg.* ingredi]. *sic de duce populi*: II par. 1, 10 [Complut.] exibo ante populum et -bo [εἰσελεύσομαι, *Vulg.* ingrediar. VVLG. num. 27, 17]. VVLG. I reg. 18, 13 in conspectu [*cf. p. 60, 8*]). VVLG. act. 1, 21 *tempus* quo -vit et exivit inter nos dominus ([εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν]. *cf.* AVG. in euang. Ioh. 21, 13 p. 1571 *Christus in caelum iit* in illo corpore in quo cum eis -vit et exivit).

b *indicatur quo aliquis penetret*: α *intra fines sim.* (limen *l. 50sq. 55, inde* portas *sim. l. 65sqq. 71. al.*), *quibus aliquod spatium terminatur*: ① *c.* intra (intro *l. 53*): PLAVT. Men. 416 si -assis intra limen. CAES. Gall. 7, 8, 1 *Caesar* -are intra praesidia periculosum putabat (*i. fines a praesidiis occupatos, cf. l. 78*). PEREGR. Aeth. 24, 3 -at intra cancellos intra Anastasim, id est intra speluncam (38, 2 intro cancellos. *cf. l. 83*). AVG. serm. coll. Morin p. 317, 18 parietes (*cf. l. 80*).

② *c. acc.*: AFRAN. com. 5 simul limen -bo, illi extrabunt ilico (VARRO Men. 176 limina. CIC. Phil. 2, 45. 2, 68 tu ... ingredi illam domum ausus es, tu illud sanctissimum limen -are *eqs.*? NEP. Dion 9, 4. *saepe*). CIC. Caecin. 22 qui illum olearum ordinem -asset. nat. deor. 2, 11 cum pomerium ... -asset (*seq.*: in redeundo cum idem pomerium transiret). HIRT. Gall. 8, 32, 1 provinciae fines (LIV. 6, 25, 7. *al. aliter v. p. 58, 69*). SALL. Iug. 110, 8 ego flumen Muluccham ... non egrediar neque id -are Iugurtham sinam (*cf.* STAT. Theb. 8, 97 [*loq. Amphiaraus ad Ditem*] -amus Lethen). VERG. Aen. 4, 359 muros (OV. met. 5, 237 *al.* SIL. 14, 281 numquam hoste -tos muros et quattuor arces. *al.*). OV. met. 8, 638 submisso ... humiles -arunt vertice postes (SIL. 11, 253 nondum tibi curia necdum templorum -ti postes). 9, 309 dum ... exit et -at saepe fores (PLIN. nat. 35, 61 artis fores apertas Zeuxis ... -vit. STAT. silv. 4, 8, 60 opes et origo sinunt hanc *filiam* ... patricias -are fores). 13, 344 non tantum moenia Troum, verum etiam summas arces -are (LIV. 6, 9, 9 spatium -andi sine certamine moenia. SIL. 2, 89 hastā. *al.*). 15, 583 portas ... patentes (LIV. 1, 29, 2 ubi *legiones* -vere portas *eqs. al.* LVCAN. 2, 443 non tam portas -are patentis quam fregisse iuvat. *al.*). LIV. 22, 42, 5 vallum (24, 40, 11 CVRT. 3, 2, 3). 41, 23, 2 regni terminos (VVLG. iud. 11, 18). PHAEDR. 3, 10, 21 ianuam (PETRON. 139, 3. *cf.* CIL III 14920 VIII 9271). SEN. Med. 610 Symplegadas (*cf.* VAL. FL. 5, 482 Cyaneos ... fragores). epist. 77, 2 cum -vere *naves* Capreas et promunturium *eqs.* IVV. 12, 75 *navis* -at positas inclusa per aequora moles. TAC. ann. 2, 67, 1 ut praesidia Romana -ret (VVLG. Ios. 10, 19 urbium. *cf. l. 51*). AVG. catech. rud. 27, 55, 14 etiamsi -ent parietes ecclesiae, non eos arbitreris -turos in regnum caelorum (in psalm. 127, 11^{in} p. 1684. *cf. l. 54*). CASSIAN. c. Nest. 3, 12, 2 ostium regni. INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 225 cancellos calciatus -are nolito (*cf. l. 55*).

③ *c. aliis praepp.*: PAVL. dig. 49, 15, 19, 3 postliminio redisse

videtur, cum in fines nostros -verit, sicuti amittitur, ubi fines nostros excessit (VVLG. psalm. 117, 20 *portam* [εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ]). INSCR. christ. Diehl 2294 adn. -ate sub limem (*sic*).

β *intra spatium*: ① *c. acc.*: CIC. Rab. Post. 22 una reprehensio est, quod regnum -arit (OV. epist. 12, 24. *al.*). CAES. civ. 3, 38, 3 cum ... primae ... turmae insidias -issent. 3, 44, 4 nequem locum (nequo loco W^2) nostri -are ... possent (LIV. 9, 36, 8. *al.*). HIRT. Gall. 8, 16, 2 equites cum -are fumum et flammam ... timerent *eqs.* (*cf.* PRVD. perist. 6, 101 focos ... passibus). BELL. Afr. 80, 1 *angustiae*, quas Scipio -are ... conabatur (LIV. 9, 2, 8 -andae primae angustiae sunt. *al.*). BELL. Alex. 15, 3 si haec vada primis navibus -aris (STAT. Ach. 1, 181 Eurotae ... equo). NEP. Ages. 7, 4 *domus* quam qui -arat *eqs.* (PROP. 3, 12, 33 *Vlixem* domos animarum -asse silentum. OV. met. 9, 11 ut soceri domus est -ta petiti. *saepe*). Chabr. 4, 2 portum (VERG. Aen. 3, 219. *al.* CVRT. 4, 4, 12 classis. LVCAN. 8, 145 *populi* qui ... *victum Pompeium* non -are suos infesto Caesare portus, non exire vetent. HOMER. 57 salutis [VITA Hil. Arel. 21. 27 C. verae salutis. *cf.* PASS. Macc. 13, 4 quietis]. *saepe*). Dat. 2, 1 castra (LIV. 2, 12, 5. *al.*). VERG. Aen. 3, 501 Thybrim vicinaque Thybridis arva (*sic flumen navibus*: VAL. FL. 5, 191 Pagasas patriumque ... amnem. CALL. dig. 14, 2, 4 pr. *navis* -are flumen vel portum non potuerat cum onere. IVST. 32, 3, 14 a Ponto -verunt Histrum. *cf.* RVFIN. hist. mon. 16 p. 438^A pedibus fluvium). 6, 59 tot maria (PLIN. nat. 6, 106. SIL. 10, 579 Fama ... maria ac terras primamque -verat urbem. TAC. ann. 2, 5, 4 si mare -etur. *al.*). MORET. 85 hortum (CVRT. 4, 1, 21). TIB. 3, 9, 9 latebras -are ferarum (OV. met. 1, 593). OV. met. 1, 277 tecta (15, 808. *al.*). 3, 177 antra (14, 105 PETRON. 101, 7). 4, 479 caelum (TERT. scorp. 10 p. 167, 13. AVIEN. Arat. 349 pernicibus ... alis *Virgo* [*Arat. 134* ἔπταθ' ὑπουρανίη]). 5, 284 primas ... aedes (fast. 4, 687. PETRON. 128, 4 aedem Veneris [SVET. Vesp. 7, 1 Serapidis. *al.*]). 7, 398 arces (13, 344 [*v. p. 57, 70*]. LIV. 24, 3, 14. *al.*). 11, 275 urbem (13, 631. *al.* LIV. 4, 43, 2 ovans [*cf.* EVTR. 1, 6 triumphans. *v. et* PAVL. FEST. p. 117. *saepius* ovantem *sim.* 'inire' *vol. VII 1, 1296, 2sq., vel* 'introire' *p. 75, 27*]. *al.* CVRT. 4, 2, 5 aut -turum me [*Alexandrum*] urbem aut oppugnaturum. SIL. 12, 567 oculis. TAC. ann. 3, 11, 1 [*syn.* iniret]. *saepe. cf. l. 77*). 13, 24 *Telamon* litora ... -vit Pagasaeā Colcha carinā (14, 105 SEN. Oed. 120). 13, 197 -ta est ... mihi curia Troiae (*al.*). fast. 6, 450 vir -bo non adeunda viro. 6, 529 fidos -asse penates (SIL. 6, 488 Stygios. *al. cf.* STAT. silv. 4, 8, 23 pium ... larem). LIV. 39, 10, 5 ancillam se ait dominae comitem id sacrarium *Bacchanalium* -asse, liberam numquam eo accessisse. SEN. contr. 3 praef. 16 scholam (VAL. MAX. 6, 9 ext. 1 refertam turba doctorum hominum. SEN. nat. 4, 7, 3 nullius philosophi schola -anda sit. epist. 76, 4. *cf.* SEN. epist. 94, 9 ludum litterarium). VELL. 2, 39, 1 Gallias primum Domitio Fabioque ... -tas cum exercitu. SEN. benef. 6, 31, 12 ut Sardīs ... curru vectus -ret. CVRT. 3, 12, 15 tabernaculum (*cf. infra l. 77*). PETRON. 31, 1 triclinium (*cf. l. 79*). SIL. 7, 586 iam Styga et aeternas -arat mente tenebras (13, 625 Stygias. STAT. Theb. 2, 25). STAT. Theb. 5, 355 squalentia texta thoracum et ... galeas -are ... non pudet *mulieres Lemniades*. 5, 428 (*de deis*) si quando domos litusque ... Aethiopum et mensas amor est -are (iterare *Schrader*) minores. MART. 14, 174, 1 *Hermaphroditus* masculus -vit fontīs: emersit utrumque. TAC. ann. 11, 32, 3 Ostiensem viam (TERT. adv. Val. 4 p. 181, 6 [*in imag.*]. *al. cf.* PRISCILL. tract. 7, 116 p. 85, 8 iter psalmidici sermonis. BOETH. cons. 2, 5, 34 W. vitae huius callem). SIDON. carm. 16, 34 cum ... auriga -ret habenas (*i. currum*). ENNOD. opusc. 2, 20 p. 294, 8 libram disceptationis (*cf. p. 61, 61sq.*). VITA Caes. Arel. 1, 43 ecclesiam (*cf. p. 59, 2. 60, 76*). *et saepe.*

② *c. dat.* (*haud dubie dat. invenitur l. 63. 67. fortasse 'locativus' l. 64. at cf. abl. p. 63, 13. 17*): SIL. 6, 498 puppi (-im *l. v.*) properantem -are. 7, 464 -bat iussis Saturnia silvis. 11, 470 *Argo in terra iacens* cum caerula nondum cognita ... pontoque (pontonque *codd., sed cf. variationem casuum p. 63, 17sqq.*) -are negaret. 13, 814 *Hersilia* -vit ... casae. STAT. Theb. 1, 255 *Iuno ad Iovem*: saeptis et turribus aureus -as. ITALA I Macc. 12, 48 (rec. L) -vit ... Ionathan Ptolomaidae (εἰσῆλθεν ... εἰς Πτολεμαΐδα. VVLG. Ptolomaidam). COMM. instr. 1, 33, 5 -ate stabulis ... ad praesepia tauri. DRAC. Orest. 309 *Aegisthus* tamquam legitimus heres Agamemnonis aulae ... -at. 363 *Dorylas naufragium fingens* vestitus fluctibus -at in (et *B, om. A*) mare ... mersus ad usque caput. IORD. Get. 293 finibus (fines *l. v.*) Italiae (*cf. p. 57, 60*). *cf. et p. 61, 64. 81. 62, 67. 63, 16sq.*

③ *c.* in: Ⓐ *c. acc.* (*ap.* CIC. *nonnisi vi incorporali; saepissime in* ITALA [*ubi perraro invenitur, struct. transitiva*] *sec. gr.* εἰσέρχεσθαι εἰς. *exempla usque ad s.* $II^{ex.}$ *attuli omnia. v. et p. 59, 10*): OV. met. 7, 492 Attica puppis ... in portus ... -at amicos (PRISCILL. tract. 1, 2 p. 4, 14 securae quietis. *al. cf. l. 14*). 14, 656 in hortos (*cf. l. 25*). SEN. contr. 2, 1, 6 ego in domum vestram -bo (*al. cf. l. 12*). CVRT. 3, 12, 10 in tabernaculum (*cf. l. 46*). 4, 2, 17 in urbem (FLOR. epit. 1, 18, 26 triumphus -vit [*cf. l. 32*]. 3, 21, 12 agmine -tur. *al.*). PETRON. 30, 5 in triclinium (*cf. l. 46*). PLIN. nat. 9, 49 *pisces* in Pontum ad dulciora pabula -ant (9, 50). 10, 79 Romae in aedem Herculis ... nec muscae nec canes -ant (VEN. FORT. Mart. 4, 457). 32, 10 cetos ... in flumen Arabiae -asse (*cf. l. 19*). TAC. dial. 35, 3 *locus*, in quem *eqs.* ITALA II par. 29, 16 (Complut.) -verunt ... intro in domum ([εἰσῆλθον ... ἔσω εἰς, *Vulg.* ingressi]. *cf.* DARES 34 intro in

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fanum Apollinis -at [*G*, fanum ... ingrediuntur *cett.*]). OPTAT. 4, 6 p. 111, 2 homo, qui deo plenus in ecclesiam (-a *l. v.*) -verat, egreditur vas inane (*cf. p. 58, 57*). LIV. perioch. 31 p. 38, 11 duo iuvenes ... in sacrarium Cereris ... -verunt (*cf. Liv. 31, 14, 7* templum ... ingressi sunt. *al.*). VVLG. exod. 33, 3 -es in terram fluentem lacte et melle. *al.* RVFIN. hist. mon. 9 p. 426D ambo -emus in flammam. COMM. instr. 1, 22, 15 in duas -astis vias (*cf. p. 58, 52*). ARATOR act. 2. 665 (*de baptismate*) in latices -are pios. *v. et l. 73. p. 60, 79. 61, 56. 65. 62, 66. 63, 8. 21 et passim s. capite altero p. 63, 28 sqq. saepe ap. s. II posteriores.*

Ⓑ *c. abl.* (*hic illic potius* m *finalem suppleas*): ITALA Luc. 17, 12 (cod. s) -ans in quodam castello (εἰσερχομένου ... εἴς τινα κώμην, *Vulg.* ingrederetur). *al.* HERM. Pal. sim. 9, 12, 4 in regno dei nemo -at ([*gr.* εἰς τὴν βασιλείαν ... εἰσελεύσεται. 9, 12, 5]. VEN. FORT. epist. [carm. 10, 3] 4 p. 232, 23). 9, 12, 5 in civitate illa (*gr.* εἰς τὴν πόλιν ... εἰσελθεῖν). vulg. sim. 9, 14 p. 136, 15 in domo dei. PEREGR. Aeth. 27, 6 -atur in Anastase (47, 2). 34 in spelunca. COMPVT. cod. Col. prol. 2 p. 228 in Aegypto. AVELL. p. 8, 6 in ecclesia. COMM. apol. 989 sancti -ant in colonia sancta. CASSIOD. hist. 6, 30, 16 in palatio (palatium *recc.*, *gr. aliter*). LEX Visig. 8, 5, 5tit. si ... grex in pascuis -verit alienis (pascua aliena *l. v.*). *al. v. et p. 60, 66. 74. 61, 33. 73. 62, 21. 47.*

Ⓟ *c. aliis praepp.*: ad: AVG. in euang. Ioh. 45, 2 p. 1720med. de ostio, quo -atur ad ovile (*ad* VVLG. Ioh. 10, 1 -at per ostium in ovile). 45, 5 p. 1721. COD. Theod. 9, 14, 2 (= Iust. 3, 27, 1) ad agros nocturnus populator. DRAC. Romul. 8, 640 regis ad aulam -atur. COD. Iust. 1, 17, 2, 11 qui in primis legum vestibulis stantes -are ad arcana eorum properant (*ibid.* ad penetralia ... -are). GREG. M. epist. 10, 15 p. 249, 31 per Histriae aditum ... ad Italiam -are coeperunt *Sclavi. paulo aliter l. 31.* inter: PEREGR. Aeth. 6, 3 in eo ... loco de inter montes exivimus redeuntes, in quo loco et euntes inter montes -veramus. intra: PEREGR. Aeth. 33, 2 -at episcopus intra speluncam. intro: PEREGR. Aeth. 24, 9 episcopus ... -at intro speluncam ad Anastasim ... et -at omnis multitudo ad Anastasim. per: ITALA II Tim. 3, 6 (Vincent. Ler. 7, 7) domos ([ἐνδύνοντες εἰς, *Vulg.* penetrant]. VVLG. act. 8, 3 [κατὰ ... εἰσπορευόμενος]). *cf. et p. 63, 32.* sub: ITALA gen. 19, 8 (Aug. c. mend. 9, 20 p. 493, 8) -erunt sub tectum tignorum meorum (εἰσῆλθον ὑπὸ τὴν σκέπην [στέγην *l v.*], *Vulg.* ingressi sunt). VVLG. Matth. 8, 8 sub tectum (tecto *Itala cod. h*) meum (ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς). COMM. instr. 1, 34, 8 sub antra (arma *codd.*, *cf. app. crit.*). *cf. et p. 60, 80. syn.* ire: ITALA I Macc. 6, 46 (rec. B) -vit sub (subtus *cod. G*) elefantum (εἰσέδυ ὑπὸ, *Vulg.* ivit sub pedes elefanti).

Ⓥ *c. adverbiis pronom.*: CAES. Gall. 2, 17, 4 munimentum ..., quo (quod *l. v.*) non modo non -ari, sed ne perspici quidem posset (7, 73, 4 OV. met. 4, 449. 11, 616 LIV. 42, 54, 7. FEST. p. 169 nassa ..., quo cum -vit piscis, exire non potest. *al. v. et p. 62, 58. cf. infra l. 69*). PRIAP. 14, 9 huc (VVLG. Matth. 22, 12 [ὧδε]. AVG. in psalm. 147, 20 p. 1929). SEN. epist. 88, 12 isto. ASCON. Mil. p. 44, 21 cum -asset eo, ubi sacrificium ... fiebat (PLIN. nat. 6, 181 arma Romana. *al. v. et p. 62, 63*). STAT. Theb. 7, 557 -et et hic (et huc, adhuc *vv. ll.*) genetrix (silv. 1, 6, 67. SVLP. SEV. dial. 1, 18, 4 intra *caminum* ... regnabat incendium: hic [hunc, hoc *vv. ll.*] advenam ... iubet magister -are. CIL VI 30973a -antibus hic deos propitios). ITALA gen. 19, 22 (Lugd.) illic (εἰσελθεῖν ἐκεῖ, *Vulg.* ingrediaris illuc). 20, 13 (Aug. loc. hept. 1, 65 p. 517, 27) in omni loco, ubi -verimus ibi (οὗ ἐὰν εἰσέλθωμεν ἐκεῖ, *Vulg.* ad quem ingrediemur. *al.*). num. 14, 24 (Aug. loc. hept. 4, 44 p. 587, 18) in terram, in quam -vit illuc ([εἰς ἣν εἰσῆλθεν ἐκεῖ, *Vulg.* quam circuivit]. deut. 32, 52 [Lugd.]. AVG. civ. 22, 8 p. 573, 9D. [*v. p. 60, 52*]. in psalm. 147, 20 p. 1929). deut. 1, 37 (Lugd.) nec tu -bis ibi ([εἰσέλθῃς ἐκεῖ, *Vulg.* ingredieris illuc]. 34, 4 [Lugd.]. *al.* PEREGR. Aeth. 46, 2. *v. et l. 53. p. 60, 2*).

γ *-are concilia hominum, gentes, populos sim. (manes l. 67, bestias l. 73)*: *c. acc.*: VERG. Aen. 6, 59 -vi ... penitus ... repostas Massylum gentes (SEN. Herc. f. 533 *Hercules* -vit Scythiae ... domos et gentes patriis sedibus hospitas). OV. epist. 19, 175 -vit Colchos ... Iason. SEN. suas. 6, 1 quem ad modum ... senatum -are poteris, exhaustum crudeliter, repletum turpiter? (*v. et l. 73. cf.* VAL. MAX. 6, 5 ext. 4 *contiones*). CVRT. 7, 3, 5 nationem ... cum exercitu -vit. SIL. 10, 288 (*loq. Paulus*) nec manis tam parva -amus imago (*cf. p. 64, 43*). STAT. Theb. 6, 776 saepe ... hostem ... ultro ... -at *eqs.* (*cf. p. 56, 69*). IVST. 1, 2, 9 *Samiramis* Indis bellum intulit, quos (quod, quo, qua *vv. ll.*, *cf.* OROS. hist. 1, 4, 5) praeter illam ... nemo -vit. HIER. epist. 53, 1, 4 *Apollonius magus* -vit Persas, transivit Caucasum *eqs.* PETR. CHRYS. serm. 64 p. 379C *Christus* non -vit turbas. VEN. FORT. carm. 3, 6, 15 ne lupus -et oves (*cf. l. 76*). *c.* in: ASCON. Mil. p. 44, 4 in senatum (*cf. l. 64*). PLIN. nat. 35, 7 cotidie inbellem dominum -are in alienum triumphum (*i. atrium imaginibus avorum ornatum*). VVLG. act. 19, 30 Paulo ... volente -are in populum (εἰσελθεῖν εἰς). 20, 29 -bunt ... lupi graves in vos (εἰσελεύσονται ... εἰς. *cf. l. 73*). *c.* inter: CAES. AREL. serm. 151, 8 p. 587, 4 qua fronte inter angelos et archangelos ... -are possimus?

c *indicatur ad quem vel ad quam rem aliquis accedat*: α *ad animantes* (*cf. et p. 61, 31. 35 sqq.*): BELL. Afr. 79, 1 hostes ne -are ad se ac loca interiora capere possent. SEN. contr. exc. 6, 7 (*thema*) -vit ad filium ... pater. CVRT. 6, 7, 19. PLIN. nat. 10, 105 pigrius -ante feminā ad pullos. QVINT. decl. 291 p. 162, 3. APVL. flor. 23 p. 103 medici cum -verint ad aegrum. ITALA deut. 12, 29 (Lugd.) gentes, ad quas tu -as ibi possidere terram eorum (εἰς οὓς ... εἰσπορεύῃ ἐκεῖ, *Vulg.* ad quas ingredieris). II par. 29, 18 (Complut.) -verunt intro ad Ezeciam (εἰσῆλθαν ἔσω πρός, *Vulg.* ingressi ... sunt ad). *al.* VVLG. exod. 8, 4 ad te ... -bunt ranae. *al.* AVG. in euang. Ioh. 8, 11 p. 1457. *al.* *c.* in: ITALA iud. 13, 8 (Lugd.) in me ... -et homo dei (ἐν ἐμοί ... ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ... ἐλθέτω δὴ πρὸς ἡμᾶς, *Vulg. aliter*). *per hebraismum*: in conspectu *sim.* (לִפְנֵי): ITALA psalm. 99, 2 (Sangerm. *al.*) -ate in conspectu eius (εἰσέλθατε ἐνώπιον αὐτοῦ, *Vulg.* introite). *al.* VVLG. Iudith 10, 17 cum ... -asset ante faciem eius. *al. v. p. 62, 70 sqq.* *c.* supra (*accedente notione per vim invadendi, opprimendi, cf. p. 57, 12*): ITALA I Macc. 16, 16 (rec. X) -erunt supra Symonem et filios illius in convivium (ἐπεισῆλθον τῷ Σίμωνι εἰς, VVLG. in convivium).

β *ad res* (*aliter ad loca p. 59, 21 sqq.*): LIV. 6, 2, 9 ut ... vallum ... arboribus saepient, ne qua -are ad munimenta hostis posset. PAVL. FEST. p. 115 Samnites -antes singuli ad aram ... iuraverant. PHAEDR. 5, 9, 2 taurus ... cum vix -are posset ad praesepia (COMM. instr. 1, 33, 5 *v. p. 58, 65 sq.*).

d *indicatur qua aliquis -et*: α *per abl.*: OV. fast. 6, 577 fenestra. LIV. 3, 51, 10 porta ([per portam *l. v.*]. 41, 9, 6 lupus ... cum Collina porta -asset, per Esquilinam ... evasit. SIL. 12, 435. *al. cf.* PETRON. 72, 10 alia *ianua* -ant, alia exeunt. *al.*). 22, 15, 3 per easdem angustias, quibus -verat Falernum agrum, rediturum. 32, 6, 3 eodem itinere, quo ... Macedoniam -verat *eqs.* (44, 13, 5 CVRT. 5, 7, 12). 44, 22, 8 quo saltu -anda Macedonia. CVRT. 3, 4, 2 quo *aditu* (3, 4, 7 FRONTIN. strat. 1, 4, 4). PLIN. nat. 9, 50 thynni dextera ripa -ant (*sc. Pontum*), exeunt laeva. *al. v. et p. 63, 16. al.* β *per praep.*: per: OV. fast. 6, 683 Esquilias. LIV. 34, 37, 8 per intermissa ... moenia urbem -arint (*cf.* 38, 4, 8 per nondum commissa inter se munimenta. CVRT. 4, 6, 23 per ... ruinas *muri*). SEN. benef. 6, 34, 3 fores (*cf.* ITALA II par. 23, 15 [Complut.] per portam [διῆλθεν διὰ, VVLG. -asset portam]. PEREGR. Aeth. 37, 3 per unum ostium -ans, per alterum perexiens. *al.*). CVRT. 5, 4, 15 callium anfractus. MART. 11, 98, 13 rimas. TAC. ann. 14, 26, 1 Tiridaten per Medos extrema Armeniae -antem. *al. v. et p. 61, 49. 62. 72. al.* γ *per adv. pronom.*: qua: LIV. 6, 2, 9. SEN. contr. 7, 5, 1 -at ..., qua solebat. CVRT. 4, 7, 2. PLIN. nat. 3, 119 *ostium Padi*, qua Claudius ... triumphans ... nave -vit Hadriam. *al. v. et p. 63, 8.* hac: *v. p. 61, 83.*

e *indicatur quo consilio aliquis -et* (*exempla notabiliora*): α *per inf.*: ITALA num. 4, 39 (Lugd.) qui -bant deservire et facere opera (ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν καὶ ποιεῖν, *Vulg.* ingrediuntur, ut). *al.* VVLG. Luc. 14, 1 cum -ret in domum ... manducare panem (ἐν τῷ ἐλθεῖν ... εἰς οἶκον ... φαγεῖν. *cf.* SEDVL. carm. pasch. 4, 172). AVG. epist. 185, 33 quando -veritis eruere nos *eqs.* VITAE patr. 5, 7, 10 -vit dormire in monumento (*gr. Cot. p. 535A* εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν κοιμηθῆναι). β *per praep.*: ITALA II par. 15, 12 (Complut., Legion.) -erunt in testamentum (διῆλθεν ἐν διαθήκῃ, VVLG. -vit ... ad corroborandum foedus). VVLG. Matth. 25, 10 -erunt ... ad (in *Itala b ff*2. *al.*) nuptias ([εἰσῆλθον ... εἰς τοὺς γάμους]. PEREGR. Aeth. 46, 4 ad audiendum -ant in cathecisen ad ea, quae dicuntur *eqs.* AVG. civ. 22, 8 p. 573, 9 D. ad vespertinos illuc hymnos ... -vit. CASSIOD. hist. 5, 31, 6 qui ad orationem -bant [*Socr. 2, 38 p. 329C* οἵ τε εἰσπορευόμενοι καὶ οἱ ... εὐχόμενοι]. *aliter p. 58, 80*).

2 *specialia*: a *de usu*: *part. praes. per dat. usurpatur ad definiendum situm locorum vel rerum*: α *ad distinguendam partem dextram et sinistram (adversam l. 60); cf. gr.* εἰσιόντι, εἰσπλέοντι *sim.*: LIV. 26, 26, 2 sita Anticyra est in Locride laeva parte sinum Corinthiacum -anti (-antibus *l. v.*). COLVM. 8, 3, 2 aditus ... iuncti parieti, qui est -antibus adversus. PETRON. 29, 1 ad sinistram ... -antibus ... canis ... in pariete erat pictus. PLIN. nat. 3, 3 hinc -anti dexterā Africa est *eqs.* TAB. cer. Dac. 8 (CIL III p. 945) int. 2 emit ... domus partem dimidiam, -antibus partem ⟨dex⟩tram (*cf.* p. 947 ext. 3). CIL III 10233 (= INSCR. christ. Diehl 2181) -antem (*falso pro* -anti) ad dexteram. VI 4889. XIV 1214 -antibus monumento. 1302 triclinio. INSCR. NSc. 1923 p. 390 -antibus in latere eius monimenti a foras parte sinistra. *et in aliis inscr.* β *ad indicandam regionem* (*locutione ex hebr. petita*): VVLG. num. 13, 22 usque Rohob -antibus Emath.

b *de notione*: α *-are collegia (officia palatii l. 78.* sub iugum [*i. ministerium dei*] *l. 80) sim.* (*saepe vi corporali debilitata fere i. q. adscribi*): VAL. MAX. 9, 1 ext. 2 *servi* primum admodum pauci senatorium ordinem -are ausi. PLIN. nat. 5, 12 equestris ordinis viris, iam vero et senatum inde -antibus. LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 1, 18 qui novos in hoc collegio -are vole⟨s⟩. 20 in hoc collegium. AVG. epist. 185, 50 qui ... vult habere spiritum sanctum ... caveat in eam (*sc. ecclesiam*) simulatus -are *eqs.* (*al. cf.* in psalm. 123, 5 p. 1642 in ecclesiae corpus nemo -at nisi prius occisus). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 223, 40 *Pulcheria* faciat ... Lausum -are et praepositum fieri. *sim.* in numerum: OPTAT. 6, 1 p. 144, 4 sacrilegorum sacerdotum. *huc addas locutionem q. e.* -are sub iugum (*in inscr. oriundis ex sacris Saturni, i. Baalchamman dei Punici*), *de ritu sacerdotum ministerium dei subeuntium* (*cf. per imag. Apul. met. 11, 15, 5* ministerii iugum subi voluntarium [*11, 30, 1*]. iugum *proprie dictum esse putant Nock, ClQu. 20, 1926, 107 [sed cf. ibid. p. 109]; Wagenvoort, Ro-*

[*Frei*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

man Dynamism p. 157; Picard, Rec. des notices et mém. Soc. Arch. Constantine 66, 1948, 109 sq.): CIL VIII 24034 C. Memmius Pudens sacerdos -vit sub iugu⟨m⟩. INSCR. RevA. VI 34 (1949) p. 188 n. 57 Secundus Octavius Felix libens animo sub iugu⟨m⟩ -vit. *eadem notione, ut vid., absolute*: CIL VIII 24341 ⟨G⟩aleri⟨u⟩s Castus sacerdo⟨s⟩ -vit. l⟨ibens⟩ a⟨nimo⟩ f⟨ecit⟩. 24344. 24346 pro sal. Aug. INSCR. Tunes. Merlin 767[1]. *al. v. CIL VIII suppl. 5 p. 233.*

β de recitatoribus, citharoedis, scaenicis sim. in publicum prodeuntibus: obi. expresso: PETRON. 90, 5 quoties theatrum, ut recitarem aliquid, -vi. AVR. Fronto p. 10, 19 v. d. H. (= p. 14 N.) quo tu orationem habiturus -veras. TERT. nat. 1, 16, 4 cum primum scenam ... Oedipus -vit (*cf.* AVG. civ. 6, 7 p. 260, 24 D. in scaena, quo numquam vel in choro meretricum abscisus aut mollis -vit). PAVL. NOL. carm. 21, 154 (*per. imag.*) agonem miles -vit. *absolute, fere i. q. prodire*: PLIN. epist. 1, 13, 2 nuntiari ..., an iam recitator -verit. 4, 11, 3. SVET. Nero 21, 1 *Nero* nomen suum in albo profitentium citharoedorum iussit ascribi, sorticulaque in urnam ... demissa, -vit ordine suo.

γ in iudiciis sim., fere i. q. apparere, in iudicium venire, adesse (sim. de iudicio dei l. 30): PLIN. epist. 5, 4, 2 alio senatu Vicetini sine advocato -verunt. 6, 31, 10 (*de cognitione Caesaris*) a parte heredum -verunt duo. CLEM. dig. 23, 3, 61, 1 officium est curatoris, apud eundem -are iudicem, qui eum constituit ([*cf. Kalb, Roms Juristen p. 61*]). INST. Iust. 1, 12, 6 apud competentes iudices vel magistratus parentes -ent. IVLIAN. epit. novell. 47, 1 [*syn. Novell. Iust. 53, 1* ingredientem, *gr.* εἰσιόντα]). ALC. AVIT. carm. 6, 521 ducitur ista foro iuvenis saevumque tribunal -at (COD. Iust. 8, 48, 6 -are ... iudicis tribunal vel eos adire magistratus *eqs.*). COD. Iust. 4, 20, 14 (*a. 486*) ita iudicantis -are secretum, ut *eqs.* (*cf. antea*: cum ... ad iudicem ... fuerit ingressus). *de iudicio dei*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 20, 1 p. 136, 9 venite ad consessum dei et ad disceptationem ac confabulationem eius -ate (*gr. aliter, cf. Is. 1, 18*). *audacius -are dicitur deus ipse iudex*: VVLG. psalm. 142, 2 non -es in iudicio (iudicium *l. v.*) cum servo tuo (*εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν*).

δ -are ad mulierem, fere i. q. coire: ap. gentiles: FIRM. math. 1, 10, 10 ad sororem frater ... quasi maritus -ret *eqs.* *in script. sacr., inde ap. eccl.* (AVG. quaest. hept. 7, 28 p. 465, 28 assidue ... sic loquitur scriptura: '-vit ad eam', ut nolit intellegi nisi quod ei mixtus sit): ITALA gen. 6, 4 (Aug. civ. 15, 23 p. 110, 1. 10 D.) cum -rent filii dei ad filias hominum (*εἰσεπορεύοντο ... πρός, Vulg.* ingressi sunt). *al.* VVLG. gen. 30, 16 (*Lea ad Iacob*) ad me ... -bis. *al.* *in imagine*: MVTIAN. Chrysost. hom. 15, 3 p. 340 *diabolus* -et ad eam (*sc. animam avari*) veluti ad meretricem et cupiditatem suam totam explens egreditur (*gr. p. 121in.* εἰσέρχεσθαι πρὸς αὐτόν).

B *res*: **1** *corporeae et naturales (crura equorum p. 62, 14 sq. v. et p. 57, 10)*: **a** *in universum*: **α** *lux, aer, ignis sim.*: VARRO rust. 3, 14, 5 *olla* foramina habeat, ut -are aer possit (SEN. nat. 6, 20, 6 extrinsecus [*cf. p. 63, 68*]. *cf.* 6, 14, 3 spiritus [6, 23, 4 -at terram per occulta foramina. *al.*]). OV. Pont. 3, 3, 5 bifores -bat luna fenestras (PERS. 3, 2 clarum mane fenestras -at). SIL. 14, 423 -at diffusos *Poenos* pestis Vulcania (*i. ignis*). PRVD. perist. 11, 157 primas ... fores ... -at ... inlustratque dies limina vestibuli. c. Symm. 2, 834 *solis radius* -at ... Capitolia clara, sed -at carceris et rimas *eqs. al.* *paulo aliter*: PRVD. cath. 2, 3 lux -at, albescit polus.

β mare, fluvii, terra sim.: Ⓘ *mare (lacus l. 67)*: MANIL. 4, 639 primum ... -antis in orbem Oceani victricem *insulam*. MELA 1, 6 *mare* primum angustum ... terras aperit atque -at (AVIEN. orb. terr. 53 Oceano ... ab alto. 395. 1026 plurimus hinc terras -at sinus [*gr. 862* πολλὸν ἔσω βεβαυῖα]. POL. SILV. prov. 4, 7 chron. I p. 539 fretum, quod ab oceano infusum terras -at [transmittitur *l. v.*] inter Calpem vel Cebinnam) 2, 37 mari utroque, et Ionio magis, latera *Graeciae* ... -ante. PLIN. nat. 2, 173 oceanus ... interfusus -at per tot maria *eqs.* 3, 74. VAL. FL. 1, 590 Libya cum rumperet advena Calpen Oceanus ... et mediis -rent montibus undae (*de constr. v. Langen ad l.*). AMPEL. 7, 2 *mare Atlanticum* -at in fretum Gaditanum inter duos montes *eqs.* AVIEN. orb. terr. 87. 832. CLAVD. 15, 225 -antem Pontum qua Bosphorus artat. carm. min. 26, 30 *lacus* maior in altum (*cf. vol. I 1781, 53*) -at et arcanae rupis inane subit. RVT. NAM. 1, 477 mare terrenis declive canalibus -at. 2, 23 in latum variis ... amfractibus -at Tyrrheni rabies ... salis. PRISC. periheg. 57 *sinum* tellus suscipit -antem.

Ⓘⓘ *fluvii sim. currunt in*: Ⓐ *mare, lacum, fluvium*: VAL. FL. 2, 11 -antem ... Amyron curvas quaesita per oras aequora. PEREGR. Aeth. 12, 4 Iordanis in mare mortuum (ITIN. Theod. 20 in mare mortuo). AVIEN. orb. terr. 32 *Tanais* Maeolida Tethyn -at (*gr. 16* σύρεται). 990 Maeander ... vada gurgitis -at (*gr. 824* κατέρχεται. *cf.* ora 62. 419). 1168 Tigris ... -at aperti terga lacus (*gr. 988* ἕλκεται. *cf.* PRISC. periheg. 913). SIDON. epist. 2, 2, 17 *lacus* fluvio -tus (-atur *l. v.*). IVL. HON. cosmogr. A 25 omnes *fluvii* simul per crines ... -ant Pontum (*syn. B* ingrediuntur). ITIN. Anton. Plac. recc. A et B 7 fluvius ... -at in Iordanem. *de fontibus aquae ductus*: FRONTIN. aq. 70 *Virgo* ex pluribus adquisitionibus constat et lenior rivo (rivom *Buecheler*) -at. Ⓑ *regionem terrae*: MELA 2, 79 *Rhodanus* aliquandiu Gallias dirimit, post cursu in meridiem abducto hac -at (*sc. Galliam Narbonensem*). AVIEN. orb. terr. 1353 *fluvii* campos.

Ⓘⓘⓘ *terra eiusque partes porriguntur: promunturia sim.*: AVIEN. orb. terr. 109 -ant saxa profundum (*cf.* ora 435). 225 porrecta mari terrae iuga longius -ant in pelagus. *vallis*: VVLG. deut. 11, 30 contra Galgalam, quae est iuxta vallem tendentem et -antem procul (*cf. Stummer, Biblica 18, 1937, 35 sqq.*). *cf. et l. 24.*

γ res variae: PAVL. FEST. p. 50 *cunei* omnem materiam -ant findentes. SEN. dial. 7, 23, 3 sapiens nullum denarium intra limen suum admittet male -antem. nat. 3, 24, 2 *aqua machinam* frigida ... -at, effluit calida. PLIN. nat. 31, 57 *tubae fictiles* commissuris pyxidatis ita, ut superior -et (*sc. inferiorem. cf.* PALLAD. 9, 11, 2 ut ... unus in alterum possit -are *tubus* [*syn. Vitr. 8, 6, 8* inire]). AVIEN. Arat. 456 -antem per claustra tenacia clavem. HIER. in Is. 34, 1 p. 371[A] gladius et machaera ... vaginam suam iubetur -are. AVG. in psalm. 101 serm. 1, 18 p. 1304 -ant lapides in structuram. SIDON. carm. 23, 409 *equorum* proterva cruram -at turba rotas *currus eversi*. GREG. M. dial. 2, 6 p. 89, 17 M. ferrum *de manubrio in lacum lapsum* de profundo rediit adque in manubrium -vit. *al.* *de rebus (animantibus mortuis l. 18. 19), quae in aliquem locum inferuntur*: PETRON. 41, 1 quare aper pilleatus -asset. ITALA III reg. 13, 22 (Lucif. non conv. 3 p. 8, 15) non -bit corpus tuum in monumentum patrum tuorum ([εἰσέλθῃ, *Vulg.* inferetur]. *cf.* INSCR. RevA. VI 34 [1949] p. 182 n. 34 veto ne qui mortus in re mea -et). VVLG. II reg. 6, 16 cum ... -asset arca domini civitatem David. PHILOCAL. fast. Mart. 15 (CIL I[2] p. 260) canna -at. Mart. 22 arbor -at (*cf. Wissowa, Relig. u. Kultus[2] p. 321*). *de aedificiis se aliquo extendentibus*: STAT. silv. 2, 2, 59 cerne ... -antes ... domos iussumque recedere montem (*cf. Vollmer ad l.*). MART. 8, 36, 7 *domus Caesaris* aethera sic -at, ... ut ... inferiore tonet nube ... apex. AVSON. 298, 13 p. 153 P. ut aerias -ent fastigia nubes. *cf. l. 1 sqq.* *de rebus, quae peregre invectae in usum veniunt*: TERT. pall. 3, 7 cum voce vestis (*sc. pallium*) -vit *a Graecis ad Romanos*.

b *specialia*: **α** *de astris sim.*: PLIN. nat. 10, 5 quo die signum arietis sol -verit (FIRM. math. 5, 3, 58 in signum leonis. *cf.* MART. CAP. 8, 846). FIRM. math. 5, 3, 8 in Cancrum. 5, 3, 41 cum quadrata geniturae -verit loca *Saturnus*. 5, 4, 10. AVIEN. Arat. 1255 aequora ... procyon ... -at (*Arat. 690* δύεται). MART. CAP. 8, 870 sol umbram terrae in suam lineam mittit, quam si lunae corpus -arit *eqs.* *de circulo solis*: AVIEN. Arat. 972 tribus *partibus* ... -at [in] stagna sali (*Arat. 498* στρέφεται ... ἐν περάτῃ [*sc.* γαίῃ]). *nota dici 'solem -antem' (sc. in oceanum, cf. l. 34 sq. et* ingressio *vol. VII 1, 1576, 24), i. occidentem*: OPTAT. 5, 7 p. 136, 13 *in vinea domini* operarii inter alios estis; -ante sole, hoc est finito saeculo potestis in die retributionis nobiscum de mercede contendere. DRAC. satisf. 155 dei praecepta (*i. Vulg. Eph. 4, 26* sol non occidat super iracundiam vestram) iubent, ne sol cadat -ans irascente alio (*'qui ortus est' vix recte Vollmer*).

β de rebus cum aliis se coniungentibus, fere i. q. admisceri: DIOSC. 1, 11 p. 10, 22 M. *cassia* duplici pondere pro cinnamomum in antidotis -at (*gr. 1, 13, 3* μειγνύμενον τοῖς φαρμάκοις). 1, 118 p. 61, 8 ossa earum (*sc. dactylorum*) ... -at pro his speciebus spodiacis (*gr. 1, 109, 3* εἰς ἀντίσποδα). 2, 145 p. 233, 13 *piper albus* ad colliriacas virtutes -at (*gr. 2, 159, 1* εὔθετοῦν ... εἰς τὰ ὀφθαλμικά). SIDON. carm. 2, 60 pulvis ... -tis solidatur aquis.

γ de bonis, pecunia sim., fere i. q. redire (cf. supra l. 7 sq.): VITAE patr. 5, 10, 76 p. 925[C] id quod ei dominus donabat vel quod in ecclesiam -bat (*gr. Cot. p. 657[B]* εἴ τι ᾠκονόμει καὶ ἤρχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν). CASSIOD. Ios. antiq. 17, 17 p. 509[fin.] -bant ... huic reditus ex omnibus suis *eqs.* (*gr. 17, 321* ἦν ... ταύτῃ πρόσοδος).

2 *incorporeae*: **a** *fere per* προσωποποιΐαν: CIC. har. resp. 37 *sacrificium*, quo non modo inprobitas, sed ne inprudentia quidem possit -are. NVX 137 -et ... urbanas ... petulantia portas. LIV. 6, 34, 9 *domus*, quam nec honos nec gratia -are posset. SEN. Ag. 285 non -at ... limen fides. Herc. O. 611 quom ... patuere fores, -ant fraudes cautique doli ferrumque latens. Thy. 451 scelera non -ant casas. benef. 5, 12, 5 ad illum virtus (epist. 66, 8. *al.*). dial. 2, 5, 3 turpitudo, quae -are eo, ubi iam virtus honestumque est, non potest. 12, 16, 5 *fortuna* eas ... domos ausa ... -are *eqs.* (STAT. silv. 3, 3, 86 toto ... gradu. *al.*). epist. 82, 4 quae latebra est, in quam non -et metus mortis? SIL. 9, 289 discordia demens -vit (*v. p. 56, 75*) caelo superosque ad bella coegit (PRVD. psych. 684 cuneos). STAT. silv. 5, 1, 146 vis saeva larem. MART. 6, 7, 2. *al.* **b** *per imaginem: precatio, gemitus sim.*: PSALT. Rom. 78, 11 -et in conspectu tuo (in conspectum tuum *Veron.*, ante conspectu tuum *Sangerm.*) gemitus compeditorum (εἰσελθάτω ἐνώπιόν σου, *Vulg.* introeat). 87, 3 (= VVLG.) oratio ([εἰσελθάτω ἐνώπιόν σου]. *cf.* AVG. conf. 3, 11, 20 preces). *al.* *huc, ut vid., trahendum (c. respectu notionis prodeundi in scaenam, p. 61, 8)*: TER. MAVR. 2229 *trimetrus* culpatur ... in tragoediis et rarus -at ex iambis omnibus (*sc. scaenam tragicam, cf. Hor. ars 258 sqq.* in Acci ... trimetris *iambus* adparet rarus, et Enni in scaenam missos ... versus ... premit artis crimine turpi).

II *in animantium (arborum p. 63, 10) corpora eorumque partes -ant vel animantes (l. 84. p. 63, 19 sq. 23, sensu obsceno p. 63, 21. 22. aetas [per metonymian] p. 63, 9. cf. et p. 64, 17 sqq.), vel res variae (partes corporis p. 63, 5. 16. 26.* vulnus *p. 63, 17)*: CIC. nat. deor. 2, 144 *auditus* flexuosum iter habet, ne quid -are possit (*cf.* PLIN. nat. 28, 37 si quod animal aurem -verit [*opp.* exire]. *al.* CHIRON 527 *aqua* si -verit intus

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

eqs. [*Hippiatr. gr. I p. 92, 11 εἰσέλθῃ. syn. Veg. mulom. 2, 14, 6* fuerit ingressa]. *al.*). LVCR. 4, 660 lēvissima corpora debent contractabiliter caulas -are palati. OV. met. 7, 814 (*loq. Cephalus ad auram*) me ... iuves -esque sinus ... nostros. CELS. 7, 19, 7 *tunicam* (*i. pellem*) incidere sic ut -are duo digiti ... possint. 8, 2, 3 specillum *in foramina ossis demissum* ... magis minusve -ando ... testatur *ubi caries sit.* SEN. Herc. O. 538 virus ... -et medullas (DRAC. laud. dei 3, 692 *ad*). dial. 9, 1, 6 cibus ... non rediturus, qua -verit. OCTAVIA 417 in parentis (*sc. telluris*) viscera -vit suae deterior aetas (*sc. ferrea*). PLIN. nat. 17, 225 (*in morbis arborum*) non -ante suco aut non perveniente. SIL. 5, 447 -vit ... lumen harundo (*sic de armis*: 13, 12 qui mucro tuum, quae lancea ... -vit pectus? STAT. Theb. 11, 640 *Iocastae* prono vix pectore [*cf. abl. l. 17*] ferrum -vit tandem [*an Iocasta subi., ita ut esset quasi i. q. 'incubuit in ferrum'?*]. MART 14, 30, 2 *venabula* -bunt ursos. SIDON. carm. 2, 148 -tos exirent arma per armos. *al.*). 14, 550 *naufragi* vulneribus patulis -at mare. STAT. Theb. 1, 427 unca manus penitus ... oculis cedentibus -at. 9, 873 *vulnus cuspide ictum* umeri ... tegmine (*cf. l. 13. p. 58, 59.* tegmina *l. v.* [*at cf. p. 58, 62*]) dextri -arat facilemque cutem. MART. 1, 60, 1 -es ... lepus ora leonis. 3, 93, 27 in ... cunnum. 7, 27, 3 *aprum* -vit ... cuspide Dexter. 11, 99, 6 *tunicae* -ant ... natīs. 14, 74, 2 in caput. IVV. 10, 317 moechos ... mugilis -at. ANTH. 191, 5 dilexit genitor prasinum, te russeus -at (*v. p. 62, 80*). PRVD. ham. 588 caput inserit *mas viperae* ... coniugis in fauces atque oscula fervidus -at. c. Symm. 2, 814 nostra -at et ipsos aura canes (*i. canes eundem quem nos aerem respirant, cf. paulo aliter l. 34*). *al.* PETR. CHRYS. serm. 81 p. 429^{C} digiti ... -ent vestigia clavorum. *al.*

CAPVT ALTERVM: **vi incorporali:** I *sensu locali plus minus pellucente* (*hic illic vigente imagine*): A *in animantes eorumque partes* (notitiam *l. 51*) *-ant*: 1 *res* (*fere incorporeae*):
a *in universum*: CIC. Tusc. 1, 57 ante quam in corpus -isset *animus*. CVLEX 206 ut -vit levior per corpora somnus. MART. 4, 19, 9 ne ... -et penetrabile frigus in artus. PRVD. cath. 9, 48 iecur *Lazari* ... rursus -at halitus (*cf. l. 24*).

b *ita ut afficiantur animus, mens, sensus sim.*: α *generaliter*: CIC. de orat. 2, 109 *definitio causae* et in sensum et in mentem iudicis -are non potest (*cf.* QVINT. inst. 4, 5, 5 si ... securum *iudicem* ... -arit oratio *eqs.*). OV. fast. 5, 31 -vit mentes suspectus honorum. SEN. benef. 6, 33, 1 plenas aures adulationibus ... vera vox -et. dial. 11, 17, 5 illae *doctrinae* si ... in animum tuum -verint *eqs.* (OPTAT. 4, 5 p. 109, 5 pectora multorum sicuti cancer. *al.*). epist. 38, 1 *submissiora verba* facilius -ant et haerent. 72, 11 *occupationes*. PERS. 1, 21 cum carmina lumbum -ant et tremulo scalpuntur ubi intima versu. SIL. 13, 795 quanto maiora ... facta eadem -rent ... *Homero* teste nepotes. STAT. silv. 3, 5, 16 -at sensus clamosi turba theatri. PS. QVINT. decl. 6, 10 accessus, per quem -are humanitas possit. PRVD. apoth. 26 mera maiestas *dei* est infinita nec -at obtutus, ... ni se moderamine formet. 399 sibi ... -are per aures (AVG. conf. 6, 8, 13). AVG. conf. 10, 8, 13 *lux, colores, odores sim.*, quae omnia suis quaeque foribus -ant ad *memoriam* ... et reponuntur in ea. 10, 10, 17 *res* unde ad me -verint *eqs.* CASSIOD. var. 4, 10, 2 quod nostram potuit -are notitiam. *al.*
nota pendere interrog. obliquam: AVG. conf. 5, 14, 24 dum cor aperirem ad excipiendum, quam diserte diceret, pariter -bat et quam vere diceret.

β *peculiariter*: (i) *affectus sim.*: VERG. Aen. 8, 390 *Venere blandiente Iovis* medullas -vit calor. HOR. epod. 15, 16 si certus -arit dolor (SEN. dial. 11, 17, 5). OV. ars 1, 720 -et amicitiae nomine tectus amor (2, 358. rem. 503 -at amor mentes usu, dediscitur usu. AVG. conf. 4, 14, 21 ab ore laudantis -at in cor audientis). SEN. contr. 1, 8, 5 ille ... affectus, qui animum primus -vit. SEN. dial. 3, 1, 7 neque ... ulla vehementior -a⟨t⟩ concitatio. 11, 13, 2 ex quo pectore metum mortis eieceris, in id nullius rei timor audebit -are (ITALA psalm. 54, 6 [Hil. in psalm. 54, 3 p. 148, 18] timor et tremor -vit in me [ἦλθεν ἐπ' ἐμέ, *Vulg.* venit super me]. *cf.* CVRT. 4, 16, 17 animos pavor. SIL. 13, 667 terror. TAC. ann. 1, 39, 2 pavidos et conscientia vecordes -at metus). epist. 72, 4 *felicitas* exiret ex animo *sapientis*, si -ret (*cf.* 98, 1 exibit gaudium, quod -vit [*al.*]). 116, 3 -antibus *adfectibus* resistamus. PERS. 5, 128 extrinsecus (*cf. p. 61, 48*). STAT. silv. 2, 6, 6 -at altius in sensus ... plaga (*i. causa doloris*). QVINT. inst. 9, 4, 10 nihil -are potest in adfectus *eqs.* TAC. Agr. 5, 3 -vit ... animum ... cupido. ann. 1, 43, 3 cum militibus, quos iam pudor et gloria -at. *al.*

(ii) *vitia* (cogitatio *prava l. 74*) *sim.*: SEN. dial. 4, 36, 6 alia *vitia* paulatim -ant. TAC. Agr. 11, 4 Gallos ... in bellis floruisse ...; mox segnitia cum otio -vit. ITALA Luc. 9, 46 (codd. a b. *al.*) -vit ... cogitatio in eis ([εἰσῆλθεν ... ἐν αὐτοῖς, VVLG. in eos]. GAVDENT. serm. 7, 20 G. in anima tua [animam tuam *l. v*]. VITA Melaniae [BHL 5885] 2, 30 p. 56, 10 si -at mihi cogitatio superbiae [*gr. aliter*]). AVG. c. Iulian. 3, 24, 56 p. 731 rimam quaeris ... qua potuerit -are peccatum (CAES. AREL. serm. 151, 7 p. 586, 23 non ... erit unde ad animam tuam possit peccatum -are). serm. 32, 11, 11 p. 200 -anti suggestioni diaboli.
per imag.: AVG. in euang. Ioh. 49, 19 p. 1755 -ant venti cor tuum ...; -ant venti, movent fluctus, turbant navim.

2 *dei, daemones sim.*: a *apud gentiles*: SIL. 3, 697 -at ... vatem deus. 12, 323 Phoebo iam -ta sacerdos. PANEG. 6, 17, 3

quantus illos caelestis spiritus -arit habitator (*cf. l. 3*). AVIEN. orb. terr. 6 deus, en deus -at Apollo pectora.

b *apud Christianos*: ITALA II par. 24, 20 (Complut.) spiritus domini -vit in Zaccariam ([ἐνέδυσεν, *Vulg.* induit]. PRISCILL. tract. 3, 68 p. 52, 20 spiritum sanctum ... cor electi hominis -asse. VVLG. apoc. 11, 11. PRVD. cath. 4, 16 pectora ... pudica). Ioh. 13, 27 (cod. e. *al.*) -vit in eum (*sc. Iudam*) Satanas ([εἰσῆλθεν εἰς, *Vulg.* introivit]. *cf.* TERT. anim. 11, 5 Iudam ... diabolus -vit. GAVDENT. serm. 7, 20 G. -vit ibi. AVG. agon. 33, 35 per quas duas ianuas [*sc. cupiditatem et timorem*] -at et regnat inimicus. POMER. 3, 8, 3 superbas mentes). FILASTR. 108, 5 *angeli de caelo deiecti* -antes in homines, id est suadentes. RVFIN. Adamant. 2, 14 p. 85, 22. 2, 19 p. 103, 20 deum ... *non* mentem alicuius -asse ([*gr.* ἀφικόμενον]. PRVD. c. Symm. 2, 628 inconpositos ... sensus disiunctasque animi ... partes ... nec deus -at. AVG. conf. 9, 1, 1. 10, 1, 1 virtus animae meae, -a in eam). PROSP. in psalm. 131, 7 qui -ant (*v. infra l. 32*), ut inhabitent, ipsi sunt qui, ut inhabitentur, -antur. *de incarnatione Christi*: MAR. VICTORIN. ad Iust. 9 p. 1004^{C} quae *caro* ... -ta cepisti *deum*. PS. HIL. libell. 6 p. 77, 17 mittitur ... dei filius et hominem latenter -vit. AVG. serm. 215, 3 p. 1073 Iesus Christus uterum virginis dignatus -vit (*al.*). ALC. AVIT. carm. 6, 204 caeli ... creator -ret clausum ... ventrem. DRAC. laud. dei 2, 90 deus ... virgineos -asse sinus dignatur et alvum *eqs.* (ARATOR act. 2, 73).

c *in doctrinis haereticorum vel Manichaeorum*: FILASTR. 51, 1 filium -are in patrem et ut vas in vase inesse (*cf. p. 79, 15*). AVG. c. epist. fund. 23 p. 220, 13 *Manichaei cogitant deum* apertum superius natura propria, -tum inferius aliena.

3 *homo* (*anima sim. l. 30. 32*): *in se ipsum*: AMBR. Noe 11, 38 in te ipsum -a, in tuam mentem, in tuae animae principale. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 24 p. 1130^{C} cognoscentia ... forinsecus in se -ans. AVG. conf. 7, 10, 16 -vi in intima mea. PRISC. LYD. solut. 1 p. 48, 22 tota in totam se ipsam -ans *anima*. *in deum* (*v. etiam l. 16. cf. p. 65, 6*): AVG. conf. 2, 10, 18 qui -at in te, -at in gaudium domini sui *eqs.*

B *in res vel loca -ant fere animantes* (*res l. 36. 45. p. 65, 7. 26*):
1 *in loca*: CIC. ac. 2, 122 ut nulla acies humani ingenii tanta sit, quae penetrare in caelum, terram -are possit (PRVD. perist. 5, 320 per ... cardinum ... iuncturas).

2 *in res incorporeas*: a *usu vario*: α *fere i. q. sive (fortuito aut invitum) incidere sive (aliena ope adiutum, commotum) devenire (in alqd.)*: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 15 si quem es nactus, qui in tuam familiaritatem penitus -arit. PROP. 4, 11, 3 cum semel infernas -arunt funera leges (*cf.* PETR. CHRYS. serm. 63 p. 376^{A} ante ... quam tota mortuus iura mortis -ret. *cf. p. 59, 67*). STAT. silv. 2, 2, 141 tua securos portus placidamque quietem -vit ... ratis (*cf.* VVLG. psalm. 94, 11 si -bunt in requiem meam [εἰσελεύσονται εἰς]. *et ap. eccl.*). PS. QVINT. decl. 4, 7 populi favorem, gaudia civitatis -vi (VVLG. Matth. 25, 21 -a in gaudium domini tui [εἴσελθε εἰς. *v. etiam l. 33*]. PETR. CHRYS. serm. 8 p. 208^{C} paschae portum, lucrum vitae, gaudia resurrectionis -emus. *saepe ap. eccl.*). VVLG. psalm. 68, 28 *inimici* non -ent in iustitia tua (iustitiam tuam *l. v.*, εἰσελθέτωσαν ἐν). Matth. 26, 41 in temptationem ([εἰσέλθητε εἰς]. *ad l.*: ORIG. in Matth. ser. 93 p. 211, 18 -are ... in temptationem aut venire in temptationem est cadere in temptationem et vinci ab ea). Luc. 24, 26 in gloriam (εἰσελθεῖν εἰς). AVG. in psalm. 30, 2 serm. 2, 11 p. 245 non -ant ad veritatem, quia non amant aeternitatem. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 231, 13 debet -are in experimentum tuae religiositatis aculeorum (*epist. Cyrill. Migne gr. 77, 328^{C} πεῖραν λαβεῖν*). PETR. CHRYS. serm. 60 p. 365^{C} si Cornelius centurio, antequam -ret baptisma, pervenit ad Christum *eqs.* ALC. AVIT. carm. 1 prol. p. 201, 4 hortatu amicorum -vi discrimen editionis. 3, 305 poenas. ENNOD. opusc. 2, 60 p. 306, 15 cum populorum coetibus examen -verit *Symmachus papa*.

β *vi obviam eundi, petendi: fere i. q. sive operam dando incumbere (in alqd.) sive scrutando ratione penitus intellegere (saepius accedente notione incohandi [prorsus i. q. incipere p. 65, 10. cf. p. 65, 41])*:
(i) *generatim*: CIC. Flacc. 23 propius accedo; ... -bo etiam magis (*sc. in argumentationem*). de orat. 1, 204 si in haec, quae patefecit oratione sua Crassus, -are volueritis (*seq.*: ianua ... patefacta). fin. 5, 44 -andum est igitur in rerum naturam (*cf.* SEN. nat. 1 praef. 3 cum secretiora eius -vi). PLIN. nat. praef. 24 *multa pollicentur inscriptiones librorum*: at cum -veris ..., quam nihil in medio invenies. STAT. silv. 3 praef. 10 altius litteras -o. PS. QVINT. decl. 19, 1 totum miserae necessitatis ordinem ... -are et oris huius premere secretum. TERT. virg. vel. 11, 1 ex quo se intellegere coeperit *mulier* et sensum naturae suae -are et de virginis exire *eqs.* PRAEF. bibl. monarch. in Marc. *Marcus* perfecti euangelii opus -ans (PRISCILL. tract. 5, 86 p. 65, 16 sermo divinus facturae opus -ans. 5, 89 p. 67, 12 per intellectum spiritalium virtutum in opus lectae lectionis -antes). FIRM. math. 1, 1, 6 hoc genus disputationis. PRISCILL. tract. 10, 125 p. 93, 11 in quorum exemplarium ... -amus *eqs.* 10, 132 p. 97, 3 ut ... in exultationem psalmidici sermonis -ret. CLAVD. DON. Aen. 5, 846 p. 525, 5 officio gubernatoris -bo (subibo *ed. cf. Verg.* tua munera inibo). PASS. Macc. 1, 6 cogitationem sobrietatis (CASSIOD. inst. 2, 3, 17 p. 128, 8 var. 1, 20, 1). AVG. c. acad. 2, 3, 8 nisi in philosophiam totus -veris. conf. 3, 5, 9 in *scripturas sanctas.*

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

serm. 135, 6, 7 p. 749 *apostoli* debitores -ant *orationem*, absoluti exeunt et ad orationem debitores redeunt. CASSIOD. inst. 2, 3, 19 p. 129, 15 etsi per quasdam difficultates -entur (*cf. p. 56, 74 sq.*) atque discantur *artes liberales* (*antea*: ad ingressum disciplinarum ... accedere). *audacius de sacerdote consilia deorum explorante*: SIL. 1, 124 quaesitas ... -vit mentes superum. *per imag.*: MAR. VICTORIN. rhet. 2, 13 p. 269, 5 cum coniectura omne negotii corpus -verit, tum facilius videbitur esse perceptio. *c. inf.* (*v. p. 64, 65*): TERT. patient. 5, 8 per quam (*sc. malitiam aut impatientiam*) primus delinquere -verat *diabolus*.

(ii) *technice ap. ICtos*: CIC. div. in Caec. 56 *Caecilius* in possessionem bonorum mulieris -at ([*v. p. 56, 75 sq.*]. PAVL. dig. 41, 2, 1, 19. 41, 3, 4, 22 vacuam [*cf. Papin. dig. 43, 16, 18 pr.* ire]). CALL. dig. 48, 7, 7 si in rem debitoris sui -verint.

b *in circumlocutione vel* -are mundum *sim. vel nude* -are *dicitur*: α *de hominibus, fere i. q. nasci* (*de Christo carnem assumente l. 25. aliter c. respectu vitae aeternae l. 24*): SEN. dial. 1, 6, 7 (*loq. deus*) non tam longas in exitu vobis *hominibus* quam -antibus moras posui (*cf. opp.* exire: epist. 22, 14 [*sententia Epicuri, cf. frg. 495 Us.*] nemo non ita exit e vita, tamquam modo -verit. rem. fort. 2, 1 hac condicione [hanc condicionem *l. v.*] -vi, ut exirem. CIL III 8838 [*cf. adn.*]). epist. 91, 15 in eum -vimus mundum, in quo *eqs.* 102, 24 excutit redeuntem natura sicut -antem. LACT. ira 24, 4 in hospitium mundi. VVLG. Matth. 18, 9 in vitam *aeternam* -are (εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν). PS. AVG. serm. ed. Mai 6, 3 deus -at mundum et terris miscetur et carni. *al.* β *de rebus, fere i. q. exsistere, emergere*: ITALA Rom. 5, 12 (codd. d g = VVLG.) per unum hominem in hunc mundum peccatum -vit et per peccatum mors (εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν. COMM. instr. 1, 35, 7 in orbem). TERT. apol. 5, 2 *Tiberii* tempore nomen Christianum in saeculum -vit (*cf. p. 56, 73*). AMBROSIAST. in Rom. 5, 20 p. 98[C] lex quasi profutura -vit (*ad Vulg. Rom. 5, 20* lex ... subintravit, ut abundaret delictum).

C *absolute*: 1 *in missa celebranda, fere i. q. exordiri* (*sc. ita, ut sacerdos ad verba sollemniora vocem attollat*): SACR. Gelas. 1, 26 p. 522 taces, et recitantur nomina ..., et -as: 'quorum tibi fides cognita'. 1, 36 p. 544 post hoc -as et dicis *eqs.* 1, 40 p. 555. *ibid.* dicis 'oremus' et -as: 'deus *eqs.*' 2 ? *i. q. evenire*: DRAC. satisf. 205 numquid ut ignoscat rector, pars militis -at? ([instat *Eug. Tolet. 177*]. *sc. in victoria miles et dux aequas habent partes meriti, in clementia non item. vix recte trad., fortasse legendum* exstat).

II *sensu temporali, fere i. q. incipere*: A -*at tempus, i. q. exoriri*: STAT. silv. 4, 1, 20 sic tempora nasci, sic annos -are decet (VEN. FORT. carm. 6, 1, 85). SACR. Gelas. 2, 1[in.] martyris ... anniversarius dies -at (CAES. AREL. serm. 18, 3 p. 81, 28 subito -at illi dies extremus mortis). COMPVT. cod. Col. prol. 4 p. 230 -ante cyclo XLVI. ORIBAS. syn. 1, 7, 6 Aa p. 44, 29 Mø. -ante primum vir ([*i. vere, gr.* εἰσβάλλοντος ἦρος]. 1, 10, 8 p. 49, 15. 1, 16, 2 p. 53, 13. PHILAGR. med. 4 p. 176, 20 M. primo vere -ante).

B -*ant homines*: MART. 10, 10, 1 laurigeris annum qui fascibus -as (FIRM. math. 5, 3, 56 septenos vel novenos. COD. Theod. 12, 1, 19 cum ... decimum et octavum annum aetatis -verint [fuerit ingressus *G*]). ARNOB. nat. 1, 33 qui ... diem primae nativitatis -verit (PEREGR. Aeth. 27, 7 de hora lucernarii, quemadmodum [*i. quoad*] -tum fuerit in alia die mane, id est sabbato. PETR. CHRYS. serm. 14 p. 233[B] qui diem iudicii ... -verit). FIRM. math. 5, 3, 58 quamdiu XXX annos conpleverit et spatia secundae aetatis -verit. 6, 31, 91 cum mediae aetatis -verit tempus. PEREGR. Aeth. 30, 1 die ..., qua -atur in septimana paschale. PRISCILL. tract. 6, 93 p. 71, 1 ut ... sollemnia paschae caelestis -emus.

appendix: *adv.*: 1 *accedit per abundantiam*: intro (*cf. praep. p. 57, 53. 59, 31.* intra *p. 57, 50. 59, 29*): *v. p. 58, 83. 60, 3.* intus: MART. CAP. 1, 69 *et v. p. 62, 84.* 2 *indicat quatenus alqs. (alqd.) -et*: altius: *v. p. 63, 69. 64, 72.* interius: VITAE patr. 5, 5, 37 p. 884[A] -vit interius in cellam suam (*gr. Nau 1908 p. 273 n. 189* εἰσελθὼν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ). longius: *v. p. 62, 3.* magis: *v. p. 63, 6. 64, 66.* minus: *v. p. 63, 6.* penitus: PAVL. FEST. p. 208 penetrare penitus -are. SEN. dial. 6, 3, 1. *et v. p. 63, 16. 64, 42.* procul: *v. p. 62, 4.* profundius: PRVD. perist. 5, 120.

deriv.: intrabilis. *compos.*: perintrare, subintrare, superintrare. *Frei.*

intrōcēdo, -cessī, -ere. *ab* 1. intro *et* cedere. *fere i. q. introgredi*: APVL. met. 5, 3, 5 post opimas dapes quidam -ssit et cantavit. 10, 31, 1 super has *puellas* -ssit alia ... designans Venerem (*sc. in scaenam*).

intrōcurro, -cucurrī, -ere. *ab* 1. intro *et* currere. *scrib. et iunctim et bipartito, cf. p. 54, 42.* NOT. Tir. 27, 19[a] -it. 27, 29[a] -cucurrit. [*var. c.* incurro *l. 84.*]

i. q. currendo intrare: 1 *de hominibus*: NAEV. trag. 53 dubii faventem per fretum -imus. APVL. met. 3, 12, 2 ecce quidam -ens famulus ... ait *eqs.* VVLG. act. 12, 14 *puella pulsanti* non aperuit ianuam, sed -ens nuntiavit *eqs.* (intra currens *l. v.*, εἰσδραμοῦσα). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 10 p. 818[med.] -entium ... agminum impetum non praecepta *imperatoris* ... continebant (*gr. 6, 257* εἰσθεόντων). *cf. et p. 54, 76.* 2 *de rebus*: SEN. nat. 2, 12, 3 quidam aiunt radios solis -entīs (incurr- *l. v.*) recurrentīsque et saepius in se relatos ignem excitare *fulminis in nubibus*. VISIO Pauli 20 rec. F p. 149, 31 S. *caelo* erat fundamentum de lapide ... et rivus aquae -bat. *aliter de caritate, quae intrat in 'domum domini'*: AVG. virg. 38, 39 p. 281, 2 illum timorem *hominum* caritas foras mittit, cum isto (*i. timore dei*) -it.

intrōdo, (-dedī), -datum, -dare. *ab* 1. intro *et* dare. *de script. sive iuncta sive bipartita v. p. 54, 43.* [*var. lect. v. l. 9. 29.*]

1 *refl., fere i. q. se insinuare*: CIC. Caecin. 13 *Aebutius, qui Caesenniae negotia susceperat*, versabatur ... in his rationibus ... atque etiam se ipse inferebat et -bat (intrudebat *dett.*). 2 *fere i. q. introducere* (*sc. in scripta*): CHALC. comm. 101 cum ... mundum generatum -ret *Plato*, consequenter temporis quoque generationem ... commentus est. 264 dierum et noctium vice considerata ... horarum curricula dinumerata sunt numerique ortus et genitura dimensionis -ta.

? **intrōdūca** *v. Onom.* *Hi.*

[x]**intrōdūco**, -dūxī, -ductum, -ere. *ab* 1. intro *et* ducere. *de formis*: *imperat.* -ce: PLAVT. Aul. 452. NOT. Tir. 7, 32 -it. 7, 47 -xit. *de notione*: *v. p. 71, 48.* GLOSS. εἰσάγω. παρεισάγω. -tum παρεισενεχθέν. *al.* *legitur inde ab* ENNIO, PLAVTO *per totam latinitatem.* [*francog. vet.* entreduire, *francog.* introduire. *R.*]

[*varia in codd. c.*: *compos.*: e-: DARES 41 VVLG. Ezech. 42, 1. in- *saepe, e. g.* PS. DOSITH. frg. iur. 12 DARES 41 VVLG. exod. 13, 5 AVG. civ. 16, 43 p. 195, 4 D. per-: LIV. 30, 17, 7. pro-: ENN. (?) ann. 623 LIV. 30, 17, 7 IVST. 43, 3, 11 IVLIAN. epit. novell. 86. re-: VVLG. deut. 30, 5 I par. 11, 2. subin-: VVLG. II Petr. 2, 1. superintro-: CONC.[S] II 3, 1 p. 249, 14. tra-: LIV. 27, 51, 5 (intra- *RM*). *verbis aliis*: accipere (*p. p. p.*): GAIVS inst. 1. 165. facere: VVLG. II Petr. 2, 10 (facile *l. v.*). inducere: LACT. ira 23, 12 (*v. app. cr.*). indulgere (*p. p. p.*): COD. Iust. 1, 3, 50 pr. 2, 3, 29, 1. instruere: RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 11, 3. intro dare: DON. Ter. Hec. 1, 3. introire: ISID. orig. 1, 3, 1. *e coni.*: QVINT. inst. 9, 3, 50 (*Halm, vix recte*). *loco mutilo*: EDICT. de temp. accus. (Bruns font.[7] 78 I A 11) i⟨ntro-du⟩cti. *loco corrupto*: DAMIG. lapid. 1 p. 164, 2. *contextu turbato*: VAL. MAX. 9, 1, 4. *in versione falsa* (*v. Lundström, Übersetzungstechnische Unters. p. 148*): CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 312 -ens veluti somnium etiam prophetam (*gr.* παρεὶς [*i. omittens*] ἐνύπνιον καὶ προφήτην).]

I *proprie* (*hic illic in imag., e. g. l. 48*): *fere i. q. ducere intro, intrare facere* (*plerumque homines; pro subi.: deus saepe, e. g. l. 78. p. 67, 4; angelus p. 67, 15. 20. res l. 66. p. 67, 9. 10. pro obi.: verbum dei l. 76. cf. p. 67, 6; bestiae l. 55. p. 67, 38. al.; res l. 62. p. 67, 40. al. praevalet notio: trudendi l. 62, portandi p. 67, 1. 38, trahendi l. 50. 64. al.*): A *generatim*: 1 *non additur, quo alqs. (alqd.) -atur*: a *animantes* (*indicatur qua via l. 53. 57; absolute l. 61*): ENN. (?) ann. 623 -untur legati Minturnenses (*v. l. 22*). scaen. 83. PLAVT. Aul. 452 ite ... intro omnes ...; etiam -ce (*v. l. 16*) ... vel gregem venalium. Epid. 473 foras educite quam -istis fidicinam (*seq. 477* produci intus). TER. Eun. 492. 909. RHET. Her. 4 53, 66 ego reges eieci, vos tyrannos -itis (HEGES. 5, 1, 3 p. 293, 13 Simon ..., quem sibi tyrannum populus -erat). CIC. Verr. II 3, 8 *Verres* solus -itur, ceteri ... excluduntur. 4, 52 qui videret, equum Troianum -tum, urbem captam diceret. Catil. 3, 8 -xi *Volturcium* (SALL. Catil. 46, 6). SALL. Iug. 12, 4 Numida ... milites -it (*sc. in domum*). LIV. 3, 18, 2 convocato senatu atque -tis nuntiis. CVRT. 8, 6, 3 per hos *iuvenes* pelices -bantur alio aditu, quam *eqs.* TERT. adv. Iud. 5 l. 26 ut -to Israele illic celebrarentur sacrificia. PS. TERT. haer. 2 p. 216, 12 *Ophitae* ipsum (*i. serpentem*) -unt ad benedicenda eucharistia sua (*v. vol. V 2, 1004, 74*). AMM. 14, 1, 3 per palatii pseudothyrum (VVLG. Ezech. 8, 14 per ostium portae). VVLG. deut. 6, 23 eduxit nos inde, ut -tis daret terram. AVG. civ. 18, 11 p. 269, 17 D. Iesus Nave ... in terra (terram *l. v.*) promissionis -tum populum conlocavit. GREG. M. moral. 33, 46 p. 703[A] (*in imag.*) portae *beluae Leviathan* ... ad -endum ... apertae sunt. *al.*

b *res*: CHIRON 461 *turundulam* -ito (*sc. in scapum animalis*), meiat (*syn.* intro ... addito; *cf. Veg. mulom. 2, 79, 17* collyrium ... inserito). AVG. in epist. Ioh. 9, 4 p. 2047[fin.] sicut videmus per setam -i linum, quando aliquid suitur ...: sic timor primo occupat mentem, non autem ibi remanet ..., quia ideo intravit, ut -ret caritatem (*cf. p. 68, 48*).

2 *additur, quo alqs. (alqd.) -atur*: a *indicatur locus* (*homo quasi vas l. 75*) *per*: α *praepp.*: ① in *c. acc.* (*abl. l. 78. 82. 83 sqq. al.* [*aliter p. 67, 45*]; *nota additamenta ampliora, e. g. p. 67, 4. 5*): CIC. Verr. II 3, 56 *Polemarchus* in cubiculum -tus est. ac. 2, 3 nos ... -ximus paene in urbem currum *Luculli* (*v. et p. 67, 41*). LIV. 22, 1, 14 in curiam (*cf. et p. 67, 40 sqq.*). 39, 42, 11 in tabernaculum. VAL. MAX. 2, 2, 5 legati in theatrum ... -ti (*paulo aliter p. 68, 5*). TERT. carn. 17 l. 33 in virginem ... adhuc Evam inrepserat ⟨diaboli⟩ verbum ...; in virginem aeque -endum erat dei verbum. adv. Marc. 3, 16 p. 402, 29 Christus ... populum ... -turus erat in terram promissionis (VVLG. deut. 7, 1 cum -erit te dominus ... in terram *eqs.* [terra *l. v.*; *sic* 11, 29. 31, 7 iud. 2, 1]. 30, 5. *al.*). 5, 3 p. 575, 20 ratio constat ... rasos -endi in templum (HIER. epist. 65, 18, 3 qui ... proselyti esse cupiebant, ... per eos [*i. Israelitas*] -bantur in templum. VVLG. IV reg. 11, 4 *milites* -xit ad se in templum [templo *l. v.*]. *al.*). ITALA gen. 43, 16 (Lugd.) -c homines in domo ([εἰς τὴν οἰκίαν, VVLG. domum]. 43, 18. AMBR. Abr. 2, 8, 52 p. 605, 18 [*in imag.*] verbum *dei* nos ... in domo -it aeternae

[*Hugenschmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

salutis. cf. VVLG. I par. 22, 19 ut -atur arca foederis . . . in domum [in domo l. v.], quae eqs. al.). HEGES. 5, 16, 1 p. 330, 1 Romanos in Iudaeam ([in Iudaeos l. v.]. gr. 5, 396 ἐπήγαγεν). VVLG. Ezech. 40, 28 dominus -xit me in atrium interius templi ad portam australem. 46. 19 per ingressum . . . in gazophylacia sanctuarii ad sacerdotes. Hebr. 1, 6 deus iterum -it primogenitum in orbem terrae (εἰσαγάγῃ). saepe. in imagine: AVG. serm. 247, 3 p. 1158med. potest deus . . . divitem -ere in regnum coelorum. APON. 12 p. 230fin. ut ipse (i. Christus) sit ostium in martyrii gloriam -ens (cf. l. 20). CAES. AREL. serm. 149, 3 p. 576, 24 sinistrae viae finis -it in gehennam. ⓖ ad (pro in c. acc. [v. Schmalz-Hofmann5 p. 497in.]: l. 15. 16. 17. 19): ITALA Bar. 5, 6 (Iren. 5, 35, 1) -et filios tuos . . . deus ad te (i. Hierusalem; εἰσάγει . . . πρὸς σέ, Vulg. adducet . . . ad te). Ezech. 8, 14 (Ps. Tert. adv. Iud. 11 l. 11) ad limina ianuae domus domini (εἰσήγαγεν . . . ἐπὶ τὰ πρόθυρα, VVLG. per ostium portae). VVLG. exod. 23, 20 mittam angelum, qui . . . -at te ad (in l. v.) locum eqs. (num. 32, 17 deut. 26, 9). lev. 18, 3 ad quam regionem Chanaan. Ier. 35, 4 in domum domini ad gazophylacium (cf. l. 5). RVFIN. hist. mon. 21 p. 444A cum omnes monachi gestirent nos ad suam quisque -ere cellulam. SALON. in prov. p. 992D (in imag.) ut angeli . . . ecclesiam ad regni coelestis gaudia -ant (pro 'in regnum ad gaudia' [cf. l. 9]). v. etiam l. 30 sq.

β acc.: HIER. epist. 100, 7, 1 ut princeps eunuchorum . . . pueros . . . -ret palatium. VVLG. gen. 24, 32 -xit eum hospitium (in h. l. v.). 43, 16 -c viros domum (in d. l. v., v. p. 66, 83). 43, 17. 24. IV reg. 9, 2 interius (in int. l. v.) cubiculum. act. 9, 8 ad manus . . . Saulum trahentes -erunt Damascum (εἰσήγαγον).

γ adverbia: eo: PLAVT. Merc. 927 LIV. 45, 2, 4. v. et l. 51. 56. huc: TER. Phorm. 865 (hunc l. v.). VVLG. II par. 28, 13. Luc. 14, 21 (ὧδε). illuc: VVLG. Ezech. 40, 3. quo: RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 9 p. 591A (in imag.) quo te -xit perfidus Porphyrius? si ad illum locum, ubi ipse est eqs.

b indicantur homines sim., qui alqm. locum obtinent (v. etiam l. 5. p. 66, 82), per: α praepp.: ad: PLAVT. Merc. 915 quin -is me ad eam, ut videam? LIV. 3, 4, 6 principes coloniae -ti a consulibus ad senatum (5, 27, 12 SCHOL. Cic. Bob. p. 158, 22). 32, 19, 10 ad homines ita incertos. CVRT. 6, 7, 17 ad regem (VVLG. gen. 47, 7 Dan. 2, 25). ITALA gen. 8, 9 (Ambr. Noe 65 p. 460, 12) Noe suscepit eam (i. columbam) et -xit ad se (εἰσήγαγεν, Vulg. intulit in arcam). VVLG. I par. 13, 12 quomodo possum ad me -ere arcam dei? CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 61 mercimonia (i. importare). al. in: CIC. Sull. 41 -tis in senatum indicibus (LENT. Cic. epist. 12, 15, 3 in urbem et in senatum. LIV. 10, 45, 4. 42, 36, 2 in aedem Bellonae in senatum. cf. p. 66, 72 sq. al.). FRONTIN. strat. 3, 6, 6 in publicum concilium. coram: VVLG. I reg. 17, 57 coram Saul. Esth. 1, 11 coram rege (Dan. 5, 13).
β locutionem q. e. 'in conspectu': VVLG. Dan. 1, 18 -xit pueros . . . praepositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor. 2, 24. 4, 3.
γ dat. (cf. adducere vol. I 596, 78): PASS. mart. Graec. (BHL 3970) 14 p. 98D dum -ti fuissent aspectibus Secundiani. v. et p. 70, 64.

B speciatim: 1 in re militari: LEX Anton. de Term. (CIL I2 589) 2, 9. 10 neiquis magistratus . . . meilites in oppidum Thermesum . . . agrumve Thermensium . . . -ito neive facito, quo quis eo meilites -at. CAES. Gall. 2, 5, 3 copias . . . in fines Bellovacorum. 2, 10, 4 in fines . . . exercitum (3, 20, 2. LIV. 40, 25, 1 Aemilius . . . in Ligures Ingaunos ⟨exercitum⟩ -xit. 40, 33, 3 in urbem. 41, 10, 1. al.). civ. 1, 12, 3 oppidum Attius cohortibus -tis tenebat. 1, 13, 2 Varus praesidium, quod -erat, ex oppido educit (CVRT. 4, 1, 37). 3, 26, 4 eo (i. in portum) naves. FRONTIN. strat. 3 praef. de -endis auxiliis. 3, 3, 7 quos Macedonas Mandro . . . pro captivis Ephesum -ret. VVLG. I par. 11, 2 educebas (sc. ad bellum) et -bas Israel (v. p. 66, 24). OROS. hist. 4, 1, 9 -tos . . . inter concurrentia agmina elephantos.

2 in re iudiciaria: a homines: α fere i. q. in ius producere: CIC. Att. 16, 15, 2 possumus . . ., ut sponsores appellemus, procuratorem Dolabellae -ere (i. citare). GELL. 11, 3, 2 quempiam testem -tum pro testimonio dixisse (AVG. civ. 20, 4 p. 411, 10 D. [in imag.] prius . . . ipsa causa ponenda est et postea testes -endi. COD. Iust. 1, 5, 21, 1. al.). AMM. 19, 12, 11 Andronicus . . . in iudicium -tus . . . absolutus est. COD. Theod. 10, 10, 12 pr. prius . . . quam eum iudiciis -at. ibid. 1. COD. Iust. 7, 63, 5, 4 fatali die apud appellationis iudicem -tus. THEOD. MOPS. in Phil. 1, 12 p. 206, 9 -tus est Paulus defendens causam suam. PASS. Cassian. 2, 2 p. 90, 17 in eodem loco, in quo Marcellus fuerat auditus, -tus est. coron. 7 -antur ambae partes. al.
β in locutione q. e. in possessionem -ere (cf. p. 71, 3 sqq.): VLP. dig. 36, 4, 5, 27 per magistratus -endus est in possessionem. PAVL. dig. 25, 5, 2 pr. dolo facit mulier, non quae in possessionem venientem non prohibet, sed quae circumscribendi alicuius causa clam . . . in possessionem -at. cf. et p. 68, 46.
b causam, quaestionem sim.: fere i. q. ad iudicem deferre: SIC. FLACC. grom. p. 106, 17 necesse est ei . . ., intra cuius fines ⟨terminus⟩ motus est, calumniam -i. COD. Iust. 1, 14 2 (a. 426) in commune . . . sacri nostri palatii procerum auditorium -to negotio (7, 62, 37 pr.). 3, 24, 3 pr. (a. 485?) ut apud talem iudicem . . . -tae causae . . . audiantur. 3, 28, 30 pr. non licebit . . . heredibus . . . huiusmodi quaestionem -ere. 4, 30, 14 pr. ut . . . nullo modo querella non numeratae pecuniae -i possit (al.). 7, 62, 37, 2 litibus . . . -endis (7, 63, 5, 2 litem in . . . consistorium. al.). 7, 62, 37, 5 ad exemplum consultationis ad sacrum nostrum palatium -endae (7, 64, 10, 1 bis). 7, 63, 3 (a. 518) provocationes (al.). 12, 21, 1, 1 (a. 386) postulationem. IVLIAN. epit. novell. 86 appellatione -ta apud praefectum praetorio.

3 fere i. q. spectandum producere, sc. in scaenam, circum, amphitheatrum sim. (cf. etiam sensu translato l. 63; acced. notio novandi [cf. p. 69, 55]: l. 13): a c. obi. (saepe in struct. pass.): VAL. MAX. 1, 7, 8 incidit . . ., ut proximo ab equite loco retiarius . . . -retur. GELL. 5, 14, 10 -tus erat . . . ad pugnam bestiarum datus servus. DON. Ter. Hec. 1, 3 haec fabula tertio ad postremum -ta (v. p. 66, 29). DIOM. gramm. I 488, 15 (= SVET. frg. p. 8, 11) in tragoedia -untur heroes duces reges. 491, 3 (= SVET. frg. p. 10, 15) Latini scriptores conplures personas in fabulas -erunt (v. l. 6 sq.). RVFIN. hist. 5, 1, 47 iudex Christianos . . . -i ad suppliciorum pompam praebendam . . . iubet (θεατρίζων). SCHOL. Ter. p. 127, 5 parasitus in ea (i. fabula) -itur. PASS. Theclae Ca 22 p. 57, 5 -ta est nuda (inducta Cb, gr. εἰσήχθη). al.
b pendet acc. c. inf. (nom. l. 19): PAVL. FEST. p. 61 Plautus Casinam amari a sene -xit. ARNOB. nat. 4, 35 p. 170, 17 ille in fabulis maximus ipse regnator poli . . . adulterorum agere -itur (Sabaeus; -atur trad.) partes.

4 in nuptiis sim. (in mysteriorum initiamentis l. 33): CIC. Att. 14, 13, 5 esse rumores me . . . villam Quinto traditurum, vel impenso pretio, quo -atur . . . dotata Aquilia. QVINT. decl. 327 p. 285, 14 thema: -ta tribus privignis sterilitatis medicamentum bibit. HIER. epist. 54, 15, 4 quodsi maritus de priori uxore habens subolem te domum -erit eqs. (cf. VVLG. deut. 21, 12 in domum tuam. iud. 12, 9. cant. 3, 4 tenui eum nec dimittam, donec -am illum in domum matris meae). VVLG. gen. capit. ser. Δ 70 p. 84 Sara regi Aegyptiorum -itur (Vulg. gen. 12, 15 sublata est . . . in domum Pharaonis). 24, 67 Isaac -xit eam (i. Rebeccam) in tabernaculum . . . matris suae et accepit eam uxorem. 31, 50 si adflixeris filias meas et si -eris uxores alias super eas. RVFIN. hist. 4, 11, 5 thalamum construunt et nefarium quoddam initiandi celebrant genus, tamquam . . . eum, qui -itur, consecrantes; spiritales nuptias aiunt esse (gr. aliter).

5 de aqua in urbem inducta (de mari l. 39): PS. AVR. VICT. epit. 4, 4 aqua Claudia Romae -ta. VVLG. IV reg. 20, 20 quomodo Ezechias . . . -erit aquas in civitatem. ANON. Vales. 12, 71 (syn. intromisit). similiter: EXPOS. mundi 28 imperator Constantinus . . . montem maximum secavit et -xit mare et portum fecit.

6 de frumentis: fere i. q. in horreum invehere: RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 17, 3 (in imag.) eiciet multa et -et pauca; seminabit et non metet (gr. p. 957B εἰσενεγκεῖν [ex Agg. 1, 6 εἰσηνέγκατε]).

II translate: A vigente vi mere locali: pro loco, in quem alqd. (alqs.) inducitur, sunt: 1 animus, mens sim.: RVFIN. hist. mon. 1 p. 396C vitia cordis diabolo quasi proprio auctori dant locum et -unt eum velut ad possessionem suam (cf. p. 67, 72. seq. introeundi ad se). AVG. serm. 161, 9, 9 p. 883in. caritas habet secum suum timorem, quem -it ipsa in cor ([cf. p. 66, 66]. 293, 3 p. 1329med. ego [i. Ioannes Bapt.] ideo sono, ut Christum . . . in cor -am: sed quo -am eqs. v. et p. 71, 48). HIL. AREL. vita Honorat. 17 l. 45 C. Honoratus ita . . . duos hos affectus sui in unoquoque . . . conlocabat, ut amor suus delicti metum et timor disciplinae amorem -ret. CONC.S I 5 p. 250, 27 caelestem thesaurum animabus (gr. I 1, 5 p. 15, 22 εἰσοικίζουσιν). PETR. CHRYS. serm. 108 p. 500A vulnera haec non educunt gemitus meos (i. Christi), sed magis vos meis visceribus -unt. POMER. 2, 23, 1 p. 469B concupiscentias sensui carnis diabolus -xit. VEREC. in cant. 6, 16 magistrorum tibi . . . notitiam -am. CASSIOD. var. 8, 1, 4 -amur . . . in vestram mentem. COD. Iust. 6, 2, 20, 1 (= INST. 4, 1, 8) consilium corruptoris ad perniciem probitatis servi -tum est.

2 scripta, liber, oratio sim. (add. in c. acc. p. 69, 21, c. abl. l. 76. p. 69, 8. 29): a -ere homines (deos l. 77. animalia l. 81): fere i. q. loquentes facere, oculis mentis proponere sim. (nota syn. inducere l. 68. 73. pellucet saepius imago scaenae [cf. l. 5], iudicii [in audiendo teste, cf. e. g. p. 67, 64]. saepe acced. partic.; inf. l. 77. 82): CIC. Cael. 35 iam . . . ipse tecum nullā personā -tā loquor (SEN. contr. 2, 4, 9 quidam rhetores personam adulescentis . . . -erunt duram et asperam. QVINT. inst. 9, 2, 60 ut Cicero pro Caelio: 'sed quid ego ita gravem personam -xi?' [induxi Cic. Cael. 35, pro quo verbo syn. irrepsit e loco vicino, q. v. l. 65]. DIOM. gramm. I 482, 24 [= SVET. frg. p. 5, 11] genus poematos, in quo poeta ipse loquitur et personae loquentes -untur. SERV. ecl. 3, 1. AVG. c. Pelag. 1, 8, 14 p. 435, 10 incipit . . . -ere personam suam et tanquam de se ipso loqui. perf. iust. 7, 16 p. 13, 16). SEN. suas. 1, 13 excusantem se exercitum (syn. induxit). VAL. Max. 7, 2 ext. 7 Aristophanes in comoedia -xit remissum ab inferis . . . Periclen vaticinantem. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 187 quendam altercantem. 2, 5 in hac satira -xit Vlixem quaerentem. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 4, 178 dei -untur invicem certantes (add.: et adulter⟨asse⟩ deos ⟨inter se⟩ et belligerasse [v. l. 64 sq.]). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 62, 1 p. 50, 25 Zacharias propheta Iesum . . . sordidis vestibus -it (gr. p. 472C περιδύσας τῷ λόγῳ τὴν . . . ἐσθῆτα). hist. 2, 11, 1. APRING. in apoc. 4, 6 animalia plena oculis . . . -untur. 4, 7. RVSTIC. c. aceph. p. 1191D Gregorius . . . ista docere -itur (v. l. 64 sq.).

b -ere res: fere i. q. proferre (sc. verba, sententias, locos sim. [hominem pro eius doctrina p. 69, 16]; necnon ea ipsa, quae describuntur

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[l. 27], narrantur [l. 28]. nota pendere praep. de *l. 29*): LAEV. carm. frg. 23 lex Licinia -itur (QVINT. decl. 367 p. 402, 12 non expedit tibi... hanc legem -ere. *i. interponere, aliter l. 72*). CIC. part. 40 maximam ... fidem facit ad similitudinem veri primum exemplum, deinde -ta rei similitudo (AVG. civ. 15, 1 p. 59, 12 D. prudenter -it apostolus). VAL. MAX. 2, 8, 2 mentio. SEN. contr. 1, 1, 16 Fuscus illum colorem -xit, quo frequenter uti solebat, religionis (1, 4, 7 color pro adulescente unus ab omnibus, qui declamaverunt, -tus est. 7, 1, 20 in narratione. 7, 7, 11 contra patrem. *saepe*. QVINT. decl. 364 p. 396, 2). 1, 7, 17 *Albucius* philosophumenon locum -xit, quomodo *eqs.* (MAR. VICTORIN. rhet. 1, 19 p. 201, 35. BOETH. arithm. 2, 46 p. 151, 25 *locum Plato* ex persona musarum ... -it). QVINT. inst. 4, 2, 19 ficta ... narratio -i solet ... ad concitandos iudices. 9, 2, 30 nostros cum aliis sermones (*cf.* TERT. castit. 4 l. 5 *Paulus* huius sermonis ordinem ... non de divino praecepto -it [-xit *l. v.*]). PS. TERT. haer. 4 p. 222, 2 *Heracleon* -it totum Valentinum (*v. p. 68, 84*). LACT. ira 23, 12 Apollo Milesius ... consultus responso hace -it (*v. p. 66, 27*). RVFIN. Adamant. 2, 11 p. 79, 29 Christus ... speciem quandam -xit pauperis et divitis (*gr.* ὑποτίθεται τὸν πένητα). 2, 19 p. 101, 18 Epicuri nobis dogma -itis et automatismon praedicatis (*gr.* αὐτοματισμὸν δογματίζουσι κατὰ τὸν Ἐ.). Basil. reg. 2 p. 488ᴰ videbimur totum opus -ere in partes (*sc. confundentes specialia cum generalibus. gr. p. 905A* πάντα τὸν ... λόγον ἐπικυκλοῦντες τῷ μέρει). Greg. Naz. orat. 1, 11, 3 mihi videtur ... Aggaeus ... -isse (*v. p. 66, 28 sq.*) percontationis imaginem (*gr. aliter*). PS. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Am. 5, 16 sq. p. 1080ᶜ ut *deus* illius memoriam temporis -at (*syn. 2, 9 sq. p. 1065ᶜ* intromisit). CASSIOD. hist. 1, 11, 8 *Philo* habitaculum ... *Hebraeorum* et cibos et conversationem talem -it, qualem *eqs.* (*Sozom. 1, 12 p. 893A* ἱστορεῖ). inst. 1, 4, 3 diversos hominum casus. ORIG. in Matth. 15, 15 p. 392, 30 in quo loco -itur de Anania et Sapphira (*gr.* ἐπιφέρεται τὰ περὶ τοῦ Ἀ.). LAVRENT. eleem. p. 110ᴰ disce, quid *dominus* -it: nesciat sinistra quid faciat dextra. *al.*

3 *artes, litterae, instituta sim.: fere i. q. primis praeceptis instituere, docere (plerumque c. obi. [add. enunt. per* ut *l. 34]; absolute l. 36)*: a *nude*: PS. ORIG. in Iob 1 p. 429ᴮ quos (*i. filios*) ut invicem se diligerent -isti. BOETH. arithm. 1, 27 p. 57, 3 *multa* propter castigatam -endi brevitatem ignota esse permittimus. in Porph. comm. pr. 1, 6 p. 15, 9 mos hic Porphyrio est, ut ... -enda (*i. '-entia' Brandt*) quaedam et praegustanda praecurrat. CASSIOD. inst. 1, 6, 5 his ... remediis (*i. librorum argumentis*) lectoris animus -tus ... scripturarum seriem provocatus excurrit. b *definitur locus per praepp.*: in *c. acc.* (*abl. l. 43*): GAVDENT. serm. 11, 14 G. *Christus* in hunc sensum legis ... *Iudaeos* -ere volens. AVG. quaest. hept. 2, 69 p. 134, 17 in litteras (*v. et p. 71, 48 sq.*). PASS. Matth. 27 p. 256, 29 ut ... -retur in confessione Christi. ad: HIER. epist. 50, 1, 3 nequiquam me ... magister per εἰσαγωγὴν Porphyrii -xit ad logicam. PS. SORAN. quaest. med. p. 243, 5 qui -untur ad medicinam, quos Graeci εἰσαγομένους appellant. MVTIAN. Chrysost. hom. 26, 1 p. 396ᶠⁱⁿ· *Ioseph* non tantum solus credidit, sed etiam alios ad fidem -bat (*gr. p. 179ᵐᵉᵈ·* ἐνῆγεν εἰς πίστιν).

4 *ecclesia* (*opp. haeresis*): TERT. pudic. 19, 4 haereticam ... feminam ... in ecclesiam latenter -bat (*seq.*: in ecclesiam redigi, admittitur). HIER. epist. 133, 3, 7 *Rufinus* Iohannem *sine dubio catholicum* in ... libri posuit principio ..., ut per illius occasionem ceteros *scriptores*, quos posuerat haereticos, ecclesiae -ret.

B *praevalet fere notio novandi, sc. mores, consuetudines, iura, doctrinas (easque res, quae doctrina aliqua continentur) sim. (homines pro eorum muneribus l. 75. 78, deum pro doctrina theologica p. 70, 4)*:
1 *c. obi.*: a *nude (vi locali plus minus debilitata)*: CIC. Verr. II 3, 189 ex ... accommodatione magistratuum consuetudo aestimationis -ta est (CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 3. VAL. MAX. 2, 6, 5 *urbs Athenae* bonos cives corona decorandi prima consuetudinem -xit [induxerunt *Paris*]). fat. 20 -unt causarum seriem sempiternam. 23 declinationem *atomorum*. 42 ita fatum -unt, ut necessitatem adiungant. nat. deor. 1, 20 *Plato* non modo natum mundum -erit, sed etiam manu paene factum. LVCR. 3, 630 pictores ... et scriptorum saecla priora sic animas -erunt sensibus auctas. VARRO ling. 9, 17 quas novas verbi declinationes ratione -tas respuet forum, his ... poetae ... consuetudine subigere aures populi debent (9, 20 *verbum* novom et ratione -tum. *cf.* 9, 48 cum ... utilitatis causa -ta sit oratio. *al.*). LIV. 4, 16, 4 exemplum (*v. et p. 70, 27*). SEN. contr. 7, 3, 8 quasi *Publilius* ... iam hanc insaniam -isset. VAL. MAX. 9, 5, 1 Fulvius ..., cum perniciosissimas rei publicae leges -ret *eqs.* (*aliter l. 2 sq.*). ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 1, 4 deprecor, ne quasi novam istam rem -i exhorrescatis. QVINT. inst. 4, 4, 5 Socrates accusatus est, quod ... novas superstitiones -ret. POMPON. dig. 1, 2, 2, 33 *praefectus urbi* Latinarum feriarum causa -tus est. AFRIC. dig. 19, 2, 35 pr. distinctio (*cf.* COD. Iust. 5, 16, 25, 2 divisionem facti vel iuris. 8, 47, 10, 3 differentia. *al.*). GAIVS dig. 7, 5, 2, 1 remedio -to. VLP. reg. 11, 2 tutores aut legitimi sunt ... aut moribus -ti (PAVL. sent. 5, 4, 6 iniuriarum actio aut lege aut more ... -ta est). 29, 6 *ius*. HERMOG. dig. 1, 1, 5 bella. *ibid.* (*syn.* institutae). *sim. saepissime apud ICTᵒˢ*. TERT. nat. 2, 17, 12 a Numa sacra -ta sunt (*cf.* LACT. inst. 1, 22, 19 sacrorum ... pompas. epit. 23, 4 *daemones* novas religiones et cultus deorum -erunt). carn. 1 l. 23 qui carnem Christi putativam -xit, aeque potuit nativitatem quoque phantasma confingere. coron. 7 l. 59. adv. Hermog. 16 p. 144, 1 exclusa iam causa materiae -endae (praescr. 33, 9 *Hermogenes* materiam non natam -ens). ieiun. 16 p. 295, 5. PS. TERT. haer. 6 p. 223, 13 unum deum (AVG. civ. 4, 23 p. 173, 26 D. deos ... novos Pavorem atque Pallorem propitiandos. ORIG. in I reg. 13 p. 22, 5 *haeretici* fingunt ... excelsiorem deum et alios similiter -unt. *cf.* PRISCILL. tract. 6, 102 *daemoniaca idolorum natura* incertorum deorum familias -ens. RVFIN. Adamant. 3, 5 p. 121, 19 duos -ere creatores [εἰσάγειν]. *al.*). 8 p. 225, 2 latenter Iudaismum. *ibid.* l. 8 doctrinam (IREN. 2, 14, 2. *al.*). *ibid.* l. 12 sectam (VVLG. II Petr. 2, 1. 10). p. 226, 1 haeresim (CYPR. epist. 55, 2 p. 624, 19. 55, 24 p. 642, 4). LACT. inst. 3, 6, 10. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 32 p. 571ᶜ expositionem. hist. 3, 28, 2 portenta nobis (*gr.* ἐπεισάγει). 4, 29, 3 blasphemias. hist. mon. 1 p. 393ᶜ castigatio. AVG. civ. 5, 14 p. 219, 17 D. -ta pace iustitiae. 19, 4 p. 358, 8 *virtus primis naturae* postea doctrina -ente supervenit. CASSIOD. Didym. in I Ioh. p. 59, 21 quos -unt *haeretici* filios *dei* peccatores. ... peccare non poterant. hist. 9, 39, 1 peregrinam ... adinventionem (*Sozom. 7, 18 p. 1472B* εἰσαγαγόντες). *et saepe* (*v. et p. 69, 81*).

b *definitur locus per*: α in *c. acc.*: CIC. Phil. 11, 19 quam ambitionem ... L. Caesar in senatum -xit? Tusc. 5, 10 Socrates ... philosophiam devocavit e caelo et in urbibus conlocavit et in domus etiam -xit. PS. CIC. exil. 21 quae *mala sunt* ... perniciosa, quod in rem publicam (in re publica *l. v.*) sunt -ta. TAC. dial. 30, 2 *rhetorum* professio quando primum in hanc urbem -ta sit (*cf. l. 32*). AVG. c. acad. 2, 6, 14 p. 33, 24 quamvis *quidam veteres* propriam de hac re disputationem in scholas suas non -erint. β in *c. abl.* (*v. et l. 23*): CAES. civ. 1, 7, 2 *Caesar* novum in re publica -tum exemplum queritur, ut *eqs.* (*v. et p. 69, 70*). CONC.ˢ I 2 p. IX l. 5 *Nestorius* in ecclesia ... -xit errorem.

2 *pendet acc. (nom.) c. inf.*: CIC. ac. 2, 131 -bat ..., ut *id* opponeret Stoicis, Carneades ... summum bonum esse frui rebus is, quas *eqs.* PS. TERT. haer. 4 p. 221, 22 *Heracleon* -it ... in primis illud fuisse, quod *eqs.* LIV. perioch. 39 p. 45, 23 initia luxuriae ⌊in urbem⌋ (⌊ ⌋ *om. P*) -ta ab exercitu Asiatico referuntur (*syn. Liv. 39, 6, 7* invecta ... est). RVFIN. hist. 5, 13, 3 alii ... duo esse principia -unt (*gr.* δύο ἀρχὰς εἰσηγοῦνται). AVG. anim. 3, 4, 6 p. 364, 25 *non debuisti* -ere nobis deum ... ex alia natura ... animas flare.

3 *pendet enuntiatum*: a *interrog. obliqua*: CIC. fin. 4, 43 Aristo ... -xit ..., quibus commotus sapiens appeteret aliquid. b *per* ut: POMPON. dig. 23, 3, 66 quidam ... putaverunt -endum, ut ... locet hunc usum fructum mulieri maritus. VLP. dig. 28, 6, 2 pr. moribus -tum est, ut *eqs.* CASSIOD. var. 1, 20, 2 -tum est, ut populi de colore vocitentur. *cf. l. 27.*

C *obscurata vi locali*: 1 *vi verbi debilitata, fere i. q. efficere (saepe pass. i. q. fieri)*: FRONTIN. (?) grom. p. 42, 6 subtiles -untur quaestiones, an *eqs.* IVLIAN. dig. 45, 1, 58 priore obligatione exspirante ex secunda -itur petitio. POMPON. dig. 41, 2, 26 *possideri potest* certa *fundi* pars pro indiviso, quae -itur vel ex emptione vel ex *eqs.* CLEM. dig. 35, 1, 62, 1 (*Iulian.*) *computatio*, quae ... in persona *heredis* ... -retur. HIL. in Matth. 15, 9 p. 1006ᴰ et de pane causatio et de ieiunio silentium -itur. COD. Iust. 3, 28, 32 aliqua dispositione moram vel modum vel aliud gravamen -ente. *ibid.* condicio ... onus -ens. 5, 4, 26, 1 ex adfectu omnes -untur nuptiae. 7, 6, 1, 12 a *triplex via libertatis* multiplices -bat ambages. 7, 40, 1, 1c nisi legitimus modus ... interruptionem temporis -erit. 7, 54, 3, 1 huiusmodi iniquitatem ipsa necessitas rerum -bat. 8, 47, 10, 1 d non pristinae cognationis deminutione -ta. INST. Iust. 2, 20, 3 ne ... studiosis adulescentibus quandam -amus difficultatem. *al.* *nota* initium -ere: PS. CIC. in Sall. 1, 1 *Sallustius* initium *procacitatis* -xit.

2 *notione peculiari in versione (pro gr.* ἐπάγειν*): i. q. adducere, commovere (cf.* inducere *vol. VII 1, 1241, 81 sqq.)*: MVTIAN. Chrysost. hom. 8, 1 p. 292ⁱⁿ· spiritualia ... non sic -unt infirmos sicuti corporalia (*gr. p. 67* ἐπήγετο).

conspectus structurarum: indicatur, quo quis (quid) -atur per: casus: dat.: p. 67, 48. 67 sq. 68, 28. 53. 55. 56. 69, 54. dub. dat. an locativus q. d. p. 68, 36. acc.: p. 67, 22. 58. 68, 25. praepp.: ad: *p. 67, 10. 31. 33. 68, 1. 69, 44. al.* apud: *p. 67, 68. 81. 68, 4.* in *c. acc. saepe; c. abl.: p. 66, 69. 67, 70. 69, 43 sq. 70, 27. 28. advv.: p. 67, 27. 51. 56. 68, 49.*

deriv.: ? introduca, introductio, introductor. *compos.*: subintroducere, superintroducere.

×intrōductio, -ōnis *f. ab* introducere. GLOSS. εἰσαγωγή. *legitur apud* CIC. (*p. 71, 13*) *et inde a* TERT.

1 *proprie, de actione ducendi intra aliquem locum (significantius i. q. interpositio l. 80. iungitur gen. pro 'in' c. acc. p. 71, 3)*: a *generatim*: HIL. in psalm. 65, 23 p. 263, 22 ne ... -o in refrigerium communis alicuius et terreni loci requies significari existimaretur. ORIG. in Matth. 17, 25 p. 654, 18 -o ... statuae in templum. CONC.ˢ I 5 p. 211, 22 si -is (*sc. dei verbi in mundum*) modum ... perscrutemur. PS. EVSEB. CAES. (= EVSEB. EMES.) hom. 9 p. 1150ᶜ erat aliud lumen, non alterum quippe natura, sed sub -e (*v. l. 74*) aliorum caliginosum (*antea*: immutatio ... lumini ab interiectis nubibus perficitur).

b *speciatim*: α *in re iudiciaria*: *de causa in forum iudicis deferenda*: CASSIOD. var. 12, 9, 3 em memoratae rei offi-

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cium vestrum celebrato. COD. Iust. 9, 44, 3 si *iudices* ... litis -em (*i. contestationem*) vel examinationem distulerint. *fere i. q.* **inductio in possessionem**: INTERPR. Cod. Theod. 3, 5, 2 ut ... -o locorum (*per breviloquentiam, i.* '*-o in possessionem locorum*') vel rerum traditio subsequatur. ENNOD. epist. 9, 22, 2 p. 244, 18 addo ... servos vestros ... exhibuisse documenta confirmata de legibus, ... -em sollemnem ... fuisse confectam. EDICT. Theodoric. 53 ad conficienda -um gesta tres sufficiant curiales: dummodo vicinis scientibus impleatur corporalis -is effectus. PAP. Marini 117, 11 emptori sollemnis est -o celebrata (*cf. l. 1*). *β in arte scaenica*: DON. Ter. Ad. 297 haec omnis περίστασις tragica est: gaudiorum -o ante funestissimum nuntium. *γ in lenocinio, de officio adductoris*: CIC. Att. 1, 16, 5 *promittuntur* noctes certarum mulierum atque adulescentulorum ... -es.

2 *translate* (*hic illic vigente vi locali*): a *in universum*: TERT. adv. Marc. 5, 6 p. 589, 2 *Marcion* posset videri *gloriam nostram* ... ante saecula proposuisse, quam -e saeculi revelasset. VVLG. Hebr. 7, 19 nihil ... ad perfectum adduxit lex, -o vero melioris spei (ἐπεισαγωγή). AVG. nupt. et concup. 1, 27, 30 p. 242, 20 *Paulus* loquens velut ex suae personae -e (*paulo aliter*: AVELL. p. 720, 12 idem ... deus et homo, non ... sub quartae -e personae). POMER. 3, 3, 2 p. 479A ut expulsione vitiorum celebretur -o ... virtutum. CASSIOD. Didym. in I Petr. 1, 23 p. 17, 26 regenerationis ... nomine significat *Petrus* -em nativitatis post destructionem priscae generationis factam.

b *speciatim: et de -e quae fit in doctrinam sim. et de ipsa re, sc. i. q. isagoga*, εἰσαγωγή: PS. SORAN. quaest. med. 21 isagoga est -o doctrinae cum demonstratione primarum rationum ad medicinae artis conceptionem (CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 1 p. 38, 27 per -em doctrinae [*gr.* κατὰ τὴν εἰσαγωγικὴν διδασκαλίαν]). BOETH. arithm. 1, 19 p. 39, 18 -is ... brevitas. 2, 40 p. 137, 7 arithmeticam -em. in Porph. comm. pr. 1, 1 p. 4, 13 Porphyrii per isagogen, id est per -em in Aristotelis categorias. 1, 2 p. 5, 11 -is intentio. *ibid.* l. 12 -is pons. sec. 1, 12 p. 168, 22 talis esse -o debet, ut praeter opinionem ingredientium non sit. syll. categ. introd. (*tit. libri*). *al.* CASSIOD. inst. 2, 3, 8 Porphyrii. ISID. orig. 2, 25, 1 isagoga ... Graece, Latine -o dicitur, eorum scilicet, qui philosophiam incipiunt. *al.*

intrōductor, -ōris *m.* *ab* introducere. *de notione v. l. 48.* GLOSS. institor, -r, qui operatoribus praeest.

1 *proprie*: *qui intra aliquem locum ducit*: ANIAN. Chrysost. hom. 5, 4 p. 1027in. *Moysen* si -em quoque in terram repromissionis habuissent ([*gr. p. 60in.* εἰσαγαγόντα]. AVG. c. Faust. 16, 19 p. 461, 14).

2 *translate*: a *qui in litteras introducit, fere i. q.* **instructor** (*opp.* expositor *l. 51. 63*): RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 9 p. 590D quem (*i. Porphyrium*) iste (*i. Hieronymus*) ... -em et instructorem (*syn.*) ad logicam habere gloriatur. p. 591A. 2, 10 p. 591A ad illum nos -em ... convertamus, qui introducit ad patrem. AVG. civ. 18, 39 p. 315, 5 D. hos appellat scriptura γραμματοεισαγωγούς, qui Latine dici possunt litterarum inductores vel -es, eo quod eas inducant, id est introducant quodam modo in corda discentium vel in eas potius ipsos quos docent. CASSIOD. inst. 1, 10, 1 -es scripturae divinae. 1, 10, 2 si ab -bus fortasse *aliqua* praetermissa sunt, tunc librorum expositores ... requiramus. 1, 11, 3. 1, 15, 16. b *qui novam doctrinam evulgat, fere i. q.* **auctor**: CONC.S I 5 p. 351, 26 impiorum dogmatum -es (*gr. I 1, 4 p. 59, 12* εἰσηγηταί).

deriv.: introductorius.

intrōductōrius, -a, -um. *ab* introductor. *cf. et Du Cange.* *i. q. in litteras introducens*: PS. SORAN. quaest. med. praef. p. 243, 27 tractatus ... prooemialis (*syn.*), qui vere -us brevis habendus est (p. 244, 6. *cf.* BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 12 p. 168, 1 mediocrem -i operis tractatum). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 1 p. 4, 2 ea, quae doctissimi viri ... quibusdam quasi -is commentariis ediderunt. CASSIOD. inst. 1 praef. 1 p. 3, 18 libros (1, 24, 1 post -os libros auctoritatem cum expositoribus suis ... curramus. in psalm. praef. 15 p. 21D).

introeo, -iī (-īvī), -itum (-itūrus), -īre. *ab* 1. intro *et* ire. *de mensura*: -o- *ante vocalem correpta, neque ullum longae restitutae exemplum exstat. nota synaliphen vel elisionem* (*cf. Lindsay, Capt. of Plaut. p. 47in.*)*-ōris*: PLAVT. Amph. 617 Cas. 745 Mil. 1387 Most. 422 Persa 77. *al.* TER. Andr. 363. 590. *cf. et* 850 (*v. adn. cr.*). *al. plures syllabae contrahuntur*: PLAVT. Epid. 650 (*v. adn. cr.*). *de scriptura sive iuncta* (*cf.* GRAMM. suppl. 213, 33 et verbum composite dicimus -eo, -is) *sive bipartita* (*e. g.* CIL XIV 235 intro · euntib. INSCR. NSc. 1927 p. 431b 7 intro · eunts [*i.* -euntibus]) *cf. p. 54, 43.* *scribitur*: -hi-: ITALA lev. 12, 4 (Aug. quaest. hept. 3, 40 p. 272, 18) -hibit (EVAGR. sent. mon. 17 [Leclercq, Scriptorium V 2, 1951, 205]). APRING. in apoc. 4, 1 -hiit. *notatur*: ACT. Arv. a. 240 (Inscr. Dessau 9522) II 42 introier. *v. et l. 72. p. 73, 22.* *de formis: praes.*: -imini (*verb. deponens secundum* 'ingredimini'): PSALT. Cas. 99, 4. -ientes: GILD. Brit. 96 chron. III p. 79, 5 (-euntes *l. v.*). *imperf.*: -iebant: GREG. TVR. Mart. 2, 13 p. 613, 14. *fut.*: -iet: HIER. c. Lucif. 5 p. 160A. -vit (*pro* -bit) *e. g.* ITALA psalm. 23, 7. 9 (Firm. err. 24, 4. 5 [*vv. ll.*]). Is. 8, 7 (Ps. Cypr. adv. Iud. 6 p. 139, 20 [*l. v.*]). Matth. 7, 21 (cod. k). *al.* *perf.*: *formae longiores per -v- raro inveniuntur nec exstant nisi*: -vi: ITALA Dan. 10, 12 (Tert. ieiun. 9 p. 285, 2). Luc. 7, 44 (Aug. in psalm. 140, 8 p. 1820fin. *al.*). *e coni.*: TER. Andr. 850 (*Bentley*). -vit: GRACCH. or. frg. Gell. 15, 12, 3 CALP. hist. 27. SALL. Iug. 71, 4 (-iit *l. v.*). GELL. 2, 2, 3. 5, 6, 17. *saepius inde ab* ITALA. *item* -bit (*pro* -vit [*vv. ll.*], *cf. p. 71, 80*): PAVL. dig. 47, 2, 21, 7 AMBR. Cain et Ab. 2, 4, 16 p. 392, 10 IORD. Get. 163. -vimus: CONSVLT. Zacch. 3, 10 p. 117, 14 RVSTIC. Conc.S I 4 p. 71, 1. -iveris: EVAGR. sent. mon. 83 p. 1184B. NOT. Tir. 13, 33 -it. 34 -iit. *de notione*: PAVL. FEST. p. 110 init ponitur ... interdum pro -it, ut Plautus: 'init te umquam febris?' *graece, ubicumque nihil aliud adnotabitur, respondet* εἰσέρχεσθαι, εἰσελθεῖν. *de usu*: *verbum et transitivum et intransitivum* (*nota p. 76, 13 sqq.*). *deponens p. 71, 77.* *legitur inde a* PLAVTO, TER., CATONE *per totam latinitatem.* [*francog. vet.* entroïr. *R.*]

[*variat in codd. c.*: exire: TERT. mart. 2, 1. improperare: VARRO frg. Plin. nat. 36, 91. ingredi: VVLG. II reg. 17, 17 Ioh. 3, 4 act. 3, 3. inire: ITALA Matth. 7, 13 (cod. k). insinuare: CIC. Phil. 5, 8. interiore: VVLG. II par. 23, 20. intrare: *v. p. 56, 71.* introducere: VVLG. deut. 9, 5. 27, 3. legere: CASSIOD. inst. 1, 28tit. retroire: ROMVL. fab. 21, 7 rec. gall. *e coni.*: PLAVT. Truc. 666 -ieris (*Brix*, ire si *trad.*). ITALA Marc. 10, 7 (cod. k) -bit ad (*Soden*, in- probitas *trad.*). *suppl.*: LEX Sal. extr. B 10.]

i. q. ***intrare, ingredi***:

I *generalia*: A *in universum*: 1 *intransitive*: a *nude* (*pendet inf. l. 30. 49*): *subi. sunt*: α *animantes*: PLAVT. Cas. 745 propere cito -ite et cito deproperate; ego iam intus ero. Epid. 650 dum -eo atque exeo (*sim. non raro iungitur, e. g.* TER. Andr. 363 -ire ..., exire. VARRO rust. 1, 13, 2 qui -eat aut exeat. 3, 7, 4 *columba.* CIC. Att. 15, 11, 4 -ire exire. ITALA num. 27, 21 [Aug. loc. hept. 4, 82 p. 595, 2; *cf. p. 57, 38*]. *al.*). Merc. 916 Mil. 1387. Most. 390 *pater* non modo ne -⟨e⟩at, verum etiam ut fugiat longe ab aedibus. Poen. 929 Truc. 353. 666 TER. Andr. 850. Hec. 332 (*v. adn. cr.*). 345 filius tuos -iit videre ..., quid agat *Philumena.* 787 Eun. 87. 842. 964. VARRO Men. 439. rust. 1, 63 cum periculo -itur (*sc. in sirus*). 3, 7, 3 serpens aliudve quid animal maleficum. 3, 12, 3. CIC. Caecin. 34 (*opp.* exire domo). Phil. 5, 21 (*iuxta pos.*: ad urbem futurum). Lael. 15 *me* (*i. Laelium*) fuerat aequius, ut prius *quam Scipio* -ieram, sic prius exire de vita (*cf. p. 73, 18. 74, 81*). LENT. Cic. epist. 12, 15, 7 vi -ire (*sc. Antiochiam*). FLOR. epit. 2, 7, 10 -isse victoria fuit. PAVL. dig. 47, 2, 21, 7 per vim. GELL. 2, 2, 3 *philosophus* sedebat pro cubiculi sui foribus et cum assistentibus nobis sermocinabatur; -vit provinciae praeses (*sic fere i. q.* intro venire: ITALA gen. 27, 33 [Quodv. prom. 1, 21, 29 p. 750A]; ἐλθεῖν, *Vulg.* venires. AMM. 22, 4, 9. *cf. p. 78, 37. 43. nota notione praeverbii debilitata i. q.* venire: ITALA Dan. 10, 12 [Tert. ieiun. 9 p. 285, 2] -ivi verbo tuo [*Vulg.* veni]. Matth. 8, 2 [cod. k] leprosus -vit adorans [προσελθών, *Vulg.* veniens]). TERT. monog. 4, 5. ITALA Matth. 12, 45 (Hil. in Matth. 12, 21 p. 991 D. *al.*) *immundi spiritus* -euntes ... habitabunt ibi (*i. in homine; Vulg.* intrantes. *cf. p. 73, 32*). CYPR. epist. 5, 2 p. 479, 11 ne ... -eundi aditus denegetur (*sim. c. abundantia*: SVLP. SEV. chron. 2, 8, 7 ut -euntium occultos aditus vestigia proderent. *cf. p. 78, 66 sq.*). SACR. Leon. p. 68, 19 subdoli operarii, qui -eunt (*sc. in conventum fidelium*) explorare ecclesiae libertatem (*ex Vulg. Gal. 2, 4* subintroierunt). *al.*

β *res*: COLVM. 12, 16, 5 quidam ... *vasorum* opercula ... gypso linunt, ne possit spiritus -ire (12, 47, 6). CHALC. transl. p. 50B *ea natura, quae cuncta recipit corpora*, movetur ... et conformatur ... ab -euntibus *corporibus* (*gr.* ὑπὸ τῶν εἰσιόντων). p. 50C quae -eunt (*gr.* τὰ ... εἰσιόντα, *syn.* ingrediuntur, *opp.* egrediuntur). comm. 332 candor non patietur -euntes colores (*i. qui illinuntur vel admiscentur*) sinceros perseverare. PALLAD. 4, 10, 31 *lignum inserendi causa fissum* operiendum est ..., ne ventus -eat. VVLG. Marc. 4, 19 concupiscentiae -euntes (*sc. in cor*) suffocant verbum (εἰσπορευόμεναι). OP. imperf. in Matth. 51 p. 925a. med. ne locum habeat -eundi bonus spiritus. *al.*

b *indicatur*: α *quo?*: ① *per praepp.*: Ⓐ in: ① *c. acc.*: *in domum* (*cf. p. 76, 18. 24. 30*): PLAVT. Amph. 409 cur non -eo in nostram domum? Mil. 1168 in alienam (*opp.* exierit intus. PAVL. dig. 47, 10, 23 invito domino. *al.*). CIC. Att. 16, 11, 1 cum ista oratio ita libere vagetur, ut etiam in Siccae domum -eat (*at cf. p. 76, 26*). ITALA Matth. 10, 12 (cod. k. *al.*) cum -ieritis (*Vulg.* intrantes, *sic et* 12, 4 [cod. k. *al.*]. 12, 29 [Iren. 5, 21, 3] -ire in domum fortis *viri* et vasa eius diripere [*cf. p. 76, 39*]. *al.*). RVFIN. hist. mon. 16 p. 437C alieni laboris fructus numquam -ierunt in domum meam. *al. v. et p. 74, 53. 62. cf. p. 73, 67. 74, 8.* *in urbem* (*cf. p. 76, 50*): VARRO ling. 9, 68 primum 'balneum' (nomen id graecum) -iit in urbem. CIC. Mur. 69 honeste. Phil. 3, 27 (*opp.* exiturum). Att. 7, 7, 3 epist. 1, 9, 25. ad Q. fr. 3, 1, 24 noctu. 3, 4, 2 CAEL. Cic. epist. 8, 6, 1 LIV. 30, 43, 5. 42, 22, 3 in urbem Romam. FRONTO p. 60, 23 v. d. H. (= p. 67 N.). *al.* *in varia*: PLAVT. Amph. 617 -ire in aedes (Truc. 642. TER. Phorm. 706 alienus canis. *cf.* FEST. p. 278 in aedem Bonae deae virum -ire *religiosum est*). CATO agr. 66, 1 *ne* in torcularium et in cellam -eatur. 157, 14 *brassicam dilutam* indito in vesicam, eo calamum alligato, ita premito, in fistulam -eat. VARRO Men. 439 in *Apollinis* ... templa calceati (VVLG. act. 3, 2 [εἰσπορευομένων]). rust. 3, 16, 31 *apes* in novam coloniam (*syn.* intrare, *opp.* exierunt). CIC. Phil. 5, 9 ut ... -iri (-ire *V*) in forum nullo modo posset. de orat. 1, 181 in senatum (LIV. 27, 8, 7 [*syn.* ingressum ... curiam]. *cf.* GELL. 1, 23, 13 in curiam [*al.*]). CAEL. Cic. epist. 8, 2, 1 in theatrum ... Hortensius (*sc. spectator*,

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. p. 74, 77; aliter p. 75, 38sqq.) -iit (introitu *trad.*). MAT. et TREB. Cic. Att. 9, 15, 6 in oppidum (BELL. Afr. 7, 2 [*antea*: pervenit ad]. BELL. Hisp. 22, 2 ⟨cum⟩ ad oppidum venissent, nostri ... non sunt ausi -ire in oppidum. *al.*). SALL. Iug. 71, 4 in tabernaculum -iit ([-vit *l. v.*]. *al. cf.* ACT. Arv. a. 240 [Inscr. Dessau 9522] II 42 in papil⟨iones⟩. *al.*). NEP. Alc. 7, 4 primus Graecae civitatis in Thraeciam (*sc. interiorem*) -iit. VLP. dig. 47, 10, 5, 5 si ... in fundum alienum ... -tum sit (*aliter p. 75, 24*). TERT. ieiun. 12 p. 290, 19 in carcerem (*opp.* inde prodisset. mart. 2, 1 [carcere *l. v.*; *v. p. 72, 12*]. *al.*). virg. vel. 9, 1 *virgo* in ecclesiam (*al.*). ITALA gen. 41, 21 (cod. 101 ed. Beur. *al.*) *in somnio: vaccae bonae non* paruerunt, cum -issent in ventres *macrarum* (*Vulg. aliter. cf. l. 31*). Ezech. 37, 10 (Tert. resurr. 29 p. 67, 7) -iit in ea *ossa* spiritus et vixerunt (*Vulg.* ingressus est. Hab. 3, 16 [Aug. civ. 18, 32 p. 302, 26 D.] -iit [-vit *l. v.*] tremor in ossa mea [*Vulg.* ingrediatur]). Os. 11, 9 (Cypr. testim. 2, 6 p. 69, 17) *deus* in civitatem *puniendam* (*Vulg.* ingrediar. *al.*). Matth. 5, 20 (cod. k) in regnum caelorum (*Vulg.* intrabitis. 18, 3 [Hier. epist. 12, 1]. *saepe*). 19, 17 (Iren. 4, 23, 1) in vitam *aeternam* (*Vulg.* ad vitam ingredi. VVLG. Marc. 9, 43. 9, 45). Rom. 5, 12 (Pelag. in Rom. 5, 12 p. 45, 11) per unum hominem in hunc mundum peccatum -iit et per peccatum mors ([intravit *l. v., Vulg.*]. *huc spectant* FILASTR. 120, 6 mors -vit in omnes homines. COMM. apol. 775 -vit [-iū *trad.*] in orbem. *al.*). *al.* HIL. in Matth. 27, 5 p. 1061A una cum *sponso* ... in nuptias sapientes *virgines* ... -eunt (*ad Matth. 25, 10; Vulg.* intraverunt ... ad n. [*cf. p. 74, 3*]. ORIG. in Matth. 17, 24 p. 650, 21). 27, 7 p. 1062A in gaudium domini (27, 8 p. 1062B. *cf.* PELAG. in I Cor. 1, 23 *Christus* in suam gloriam. VVLG. psalm. 94, 11 in requiem *dei*). EPIST. pontif. 212 Hil. coll. antiar. p. 90, 26 nihil *deo servientibus non dignum* in animum (*cf.* VVLG. sap. 1, 4 in malevolam animam non -bit sapientia. *cf. p. 74, 35*). VVLG. psalm. 17, 7 clamor ... in aures *dei* (Iac. 5, 4). 62, 10 -bunt in inferiora terrae. Dan. 10, 3 caro et vinum ... in os (act. 11, 8. *cf.* Marc. 7, 15 *in hominem* [εἰσπορευόμενον]. 7, 18). Marc. 5, 12 *immundi spiritus in porcos* (5, 13. 9, 25 *in puerum*). 16, 5 in monumentum (monumento *l. v.*; Ioh. 20, 6). Ioh. 6, 22 in navim (συνεισῆλθεν. *al.*). 13, 27 -vit in *Iudam* ... satanas (*cf.* SEDVL. op. pasch. 5, 3 p. 275, 15 in Iudae corda ... tetri spiritus -vit immanitas [*carm. pasch. 5, 39* intravit]). Iac. 2, 2 in conventum (convento *l. v.*, εἰς συναγωγήν). RVFIN. hist. mon. 9 p. 427A in ignem. CONSVLT. Zacch. 3, 10 p. 117, 14 nudi -vimus in hunc mundum (*cf. l. 20*). *saepissime. v. et p. 74, 22. 46.*

② *c. abl.* (*v. etiam l. 9. 33. 37. 67. plerumque potius acc. dicas m finali omissa; sed certe abl. l. 50. 52*): TERT. adv. Prax. 21 p. 264, 21 in templo (in templum *l. v.*). ITALA gen. 7, 13 (Greg. Ilib. [?] de arca l. 55) -vit Noe in arca (in arcam *l. v.; Vulg.* ingressus est). psalm. 142, 2 (Tycon. reg. 3 p. 20, 22) *in imag.*: in iudicio (*Vulg.* intres). Matth. 10, 11 (cod. d) ⌊civitas in quacumque⌋ -ieritis (⌊ ⌋ in quacumque ... civitatem *cod. f, Vulg.* intraveritis. *cf.* apoc. 21, 27 [Apring. in apoc. 21, 27] *non* -bit in ea aliquid commune [*Vulg.* intrabit]). ACT. Arv. a. 240 (Inscr. Dessau 9522) II 17 in aede. VVLG. psalm. 78, 11 in conspectu tuo (*i. dei*) gemitus compeditorum (ἐνώπιόν σου. 99, 2. *cf. p. 74, 19*). Hebr. 9, 6 in priori ... tabernaculo (εἰς ... σκηνήν). EVAGR. sent. mon. 17 (Leclercq, Scriptorium V 2, 1951 p. 205) camelus ... in foramine acus (*altera versio Migne p. 1181D*: in foramen). PS. APVL. herb. 51 l. 5 in balneo. ROMVL. fab. 62, 1 recc. gall. vet. in officina (in officinam *l. v.*) ... vipera. EPIST. pontif. 937 Conc.S IV 2 p. 142, 20 in sancta synodo. LEX Sal. 58, 1 in casa. CAES. AREL. reg. virg. 36 in secreta parte in monasterio et in oratoriis.

Ⓑ ad: ① *c. vi locali* (*plerumque ad aliquem, rarius ad aliquid* [*e. g. l. 70; plane pro 'in' ponitur l. 66*]): PLAVT. Most. 422 ne *pater* -ret ad se. TER. Hec. 551 ad amicam. SALL. Catil. 28, 1 sicuti salutatum -ire ad Ciceronem (AMM. 14, 6, 12). ITALA gen. 6, 20 (Tert. monog. 4, 5) duo ex omnibus *animalibus* -bunt ad te (*Vulg.* ingredientur). IV reg. 6, 32 (Ambr. off. 3, 20, 119 p. 178B) ad eum (ἐλθεῖν, *Vulg.* veniret). Luc. 19, 7 (cod. s) ad virum peccatorem *Iesus* -iit manere ([*Vulg.* ad hominem ... divertisset]. PROSP. c. coll. 7, 3 p. 232A hospitari). CYPR. epist. 19, 2 p. 526, 12 quidam de lapsis confessores ipsos praevenire et ante ad ecclesiam -ire *festinant* (*i. recipi in ecclesiam, v. l. 58*). GAVDENT. serm. 9, 9 G. *deus* ad apostolos in domo (*syn.* introgressus). VITA Anton. 60 p. 67, 22 -bant ad illum (*gr. p. 929B* ἐκεῖ παραγίνεσθαι). AMM. 20, 10, 2 ad pagos (*v. Blomgren, de serm. Amm., p. 170*). VVLG. psalm. 42, 4 -bo ad altare dei, ad deum (*cf.* SACR. Leon. p. 127, 4 ad sancta sanctorum. SACR. Greg. 194. 199, 3 [*in imag.*] ad ... mysteria). Ezech. 36, 20 *Israhelitae* ingressi sunt ad gentes, ad quas -erunt (*cf.* CASSIOD. compl. in act. 19, 23 p. 1398A *Paulus* ad populos). Abd. 5 fures ... ad te. *ibid.* vindemiatores. Marc. 6, 25 cum festinatione ad regem (SVLP. SEV. chron. 2, 13, 5. *cf. et p. 75, 2*). *al. speciatim: ad feminam concumbendi causa* (*sec. hebr.; aliter l. 59*): ITALA gen. 6, 4 (Chron. Alex. chron. I p. 92, 13) angeli dei ad filias hominum (εἰσεπορεύοντο ... πρός, *Vulg.* ingressi sunt ... ad). 29, 21 (Lugd.). 29, 30 (Lugd.). 38, 2 (Aug. quaest. hept. 1, 128 p. 67, 5). 38, 16 (Lugd.; εἰσελθεῖν πρός, *Vulg.* ut coeam tecum). lev. 18, 14 (Aug. loc. hept. 3, 44 p. 578, 11) ad uxorem *patrui* (*Vulg.* accedes ad). prov. 6, 29 (Ps. Cypr. singul. cler. 2 p. 175, 13). VVLG. gen. 38, 9. *al.* BACHIAR. repar. laps. 17 p. 1055A (*in imag.*). ② *c. vi finali*: VARRO rust. 3, 11, 3 bestia ... ad nocendum. TAC. ann. 15, 58, 3 dicendam ad causam. ITALA lev. 14, 36 (Tert. pudic. 20, 8) ad inspiciendam *domum* (*Vulg.* ingrediatur). PORPH. Hor. sat. 2, 3, 254 ad deridendum. HIL. in Matth. 27, 5 p. 1061A -eundi ad nuptias tempus (*cf. p. 73, 23*). LEO M. serm. 39, 3 p. 264C (*in imag.*) quasi ad quendam agonem sancti operis. PS. BOETH. fid. cath. 219 *Christus* in universum mundum ad vitam (*sc. praedicandam*) praecipit -ire *apostolos.*

Ⓒ *praepp. varias: respicitur locus*: intra: VITA Caes. Arel. 1, 62 intra domum ecclesiae. per: SYMPH. 282 per totas aedes (*i. parietes tubulatos hypocausti*) ... ignis. sub: TERT. pall. 4, 3 scapulae sub exuvias bestiae tantae. ITALA gen. 19, 8 (Lugd.) *viri* sub tecto (ὑπὸ τὴν σκέπην, *Vulg.* ingressi sunt sub umbraculum tegminis). PASS. Torp. (BHL 8307) 8 p. 9c sub caelum aereum. usque in: VVLG. psalm. 48, 20 *homo* -bit usque in progenies patrum suorum (*i. in coetum inferorum.* ἕως γενεᾶς). *respicitur homo (mortuus l. 17), ad quem -itur*: coram: RVSTIC. Conc.S I 4 p. 71, 1 coram principe (*gr. I 1, 7 p. 81, 6* εἰσόδου τετυχηκότες). super: ITALA lev. 21, 11 (Tert. adv. Marc. 4, 23 p. 499, 12) super omnem animam defunctam sacerdos non -bit (ἐπὶ ... ψυχῇ, *Vulg.* ad ... ingredietur). ante conspectum: VVLG. III reg. 1, 23 *propheta* ante conspectum (in conspectum, in conspectu *vv. ll.*) regis (κατὰ πρόσωπον. *cf. p. 73, 49*).

(ii) *per advv.*: eo: PLAVT. Bacch. 907. CATO agr. 1, 2 (*opp.* inde exire). CALP. hist. 27 eo in conclave postquam -vit *Flavius*, adulescentes ibi ... sedebant. VARRO ling. 6, 21. hoc: TER. Hec. 348 (huc *l. v.*). huc: PLAVT. Mil. 454 Persa 77 Trin. 10 SVET. Aug. 6. ITALA Ios. 2, 2 (Lugd.) -ierunt huc viri ... explorare terram (εἰσπεπόρευνται ὧδε ... κατασκοπεῦσαι, *Vulg.* ingressi sunt huc ..., ut). SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 22. ibi: VITA Anton. 50 p. 60, 11. illo: PLAVT. Merc. 567. 570. ITALA gen. 19, 22 (Aug. c. Gaud. 1, 30, 35 p. 233, 24; *Vulg.* ingrediaris illuc). illuc: VVLG. Marc. 11, 2 (illud [*sc. castellum*] *l. v.*; εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτήν [*sc.* κώμην]). isto: PLAVT. Mil. 455 isto ..., quo iubes. quo: VARRO frg. Plin. nat. 36, 91 BELL. Afr. 89, 2. ITALA gen. 37, 30 (Lugd.) quo -bo? (ποῦ πορεύομαι, *Vulg.* quo ibo?). CHIRON 230 si manu missa ... inveneris ... praefocatum longaonem, quo manus vix -eat (*cf.* VEG. mulom. 1, 47, 2 qua). VVLG. Sirach 4, 14 quo *sapientia* -bit, benedicet deus (οὗ εἰσπορεύεται, *cf. p. 73, 29*). *v. et l. 31. 65.* quocumque: VVLG. Marc. 6, 10 in domum. 6, 56 in vicos vel in villas (εἰσεπορεύετο εἰς). 14, 14. ubi: VVLG. Hebr. 6, 20 PASS. Thom. p. 135, 10.

(iii) *per casus*: Ⓐ *localem q. d.*: CONSVL. Constant. chron. I p. 239, 357, 2 -vit Constantius Aug. Romae. Ⓑ *dat.*: PASS. Paul. frg. 2 p. 109, 2 Caesar ... nolebat *Patroclum* ... -ire sibi.

(iv) *per enunt. relat.*: VVLG. Iudith 12, 1 *Holofernis* iussit eam -ire, ubi repositi erant thesauri. LEX Visig. 11, 1, 2 nullus medicorum, ubi comites ... in custodia retruduntur, -ire praesumat.

β *unde?*: PLAVT. Rud. 1263 hinc (TER. Andr. 590). VARRO rust. 3, 9, 18 (*per iocum*) *gallinae Africanae* (*sc. frictae*) novissimae in triclinium cenantium -erunt e culina (*cf. et p. 75, 29*). AMM. 30, 5, 17 per portam voluit, unde -iit, exire (HIER. epist. 22, 14, 1. 22, 26, 4 [*in imag.*] et tu habeto fenestras apertas, sed unde lumen -eat. c. Lucif. 5 p. 160A unde ad me lumen -iet [*v. p. 71, 79 sq.*], cum oculus meus caecus sit? GREG. TVR. Mart. 2, 13 p. 613, 14 *aditus*, unde pecora -iebant [*v. p. 71, 79*]). VVLG. Is. 2, 19 in voragines terrae a facie formidinis domini (Marc. 7, 17 in domum a turba).

γ *qua?*: CIC. Pis. 55 cum ego eum *porta* Caelimontana -isse dixissem (*ibid.* Esquilinā. *ibid.* quasi vero ... ad rem pertineat, qua tu porta -ieris, modo ne triumphali). VARRO rust. 3, 16, 16 media alvo, [in] (*del. Schneider*) qua -eant apes (3, 17, 9 aestus *in piscinas* ... -ire ac redire rursus in mare). BELL. Alex. 32, 1 ea parte oppidi victor -iit (-it, intravit *vv. ll.*). SALL. Iug. 38, 6 *hostes* per munitionem (TERT. ieiun. 17 p. 297, 16 per ... salutis ianuam -bit caro. ITALA Matth. 7, 13 [cod. k] per angustam portam [*syn.* ineant, *Vulg.* intrate]. VVLG. III reg. 14, 6 per ostium. II par. 23, 20 per medium portae ... in domum regis [*v. p. 72, 15*]. SALV. gub. 3, 37. *al.*). *adde per enunt.*: BOETH. cons. 3, 12, 30 W. *philosophia*, quae nunc quidem, qua egrediaris, -eas, nunc vero, quo -ieris, egrediare.

2 *transitive* (*obi. est fere locus, in quem intratur [in exemplis antiquioribus dubites, utrum obi. dicas an potius verbum intransitivum iunctum sit c. acc. derectionem indicante, cuius exempla certa v. p. 76, 13sqq.]. laxius per obi. significatur, qua quis intret, v. p. 75, 10sqq.*): VARRO frg. Serv. Aen. 9, 52 hostilem agrum -uri erant (introitum rerant. *l. v.*). Men. 308 quis poculis marcentium chorum -bit popino? ('*minus durum* -iit' *Buecheler*). LIV. 2, 49, 11 *milites* ordines -eunt (*syn. 10, 33, 2* in ordines eunt. *nota Livium praeterea verbo uti intransitivo*). PAVL. FEST. p. 57 qui ... castra pugnando -isset (GELL. 5, 6, 17. *cf. p. 76, 19*). TAC. ann. 1, 13, 6 palatium (AMM. 26, 6, 18 pessimo pede festinatis passibus). 1, 25, 1 vallum (*syn. 1, 34, 2* iniit). 4, 16, 4 Augusta theatrum (SVET. Iul. 80, 2 *consul*). 4, 21, 2 curiam (16, 22, 1. *al.*). 15, 64, 4 stagnum calidae aquae. SVET. Cal. 12, 3 cubiculum (*opp.* recessisse). 47 *triremibus* Oceanum. GELL. 10, 15, 8 aedes. APVL. Socr. 24 p. 178 specus (*cf.* EPIST. Alex. l. 288 H. speluncam). TERT. anim. 30, 1 vitam (*cf. p. 72, 34 sq.*). mart. 1, 3 *spiritus sanctus* vobiscum -iit carcerem (*cf. p. 73, 8*). pudic. 20, 10 ut munda sit ... domus, caro et anima, et ubi -ierit eam sermo dei *eqs.* ITALA gen. 46, 27 (Hier. epist. 22, 11, 3) animae (*i. homines*) ... Aegyptum ([in Aeg.

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

l. v.; εἰς Αἴγ., *Vulg.* ingressae sunt in]. VVLG. III reg. 11, 18 Aegyptum ad Pharaonem. *cf.* AMM. 14, 11, 6 Bithyniam). IOS. 19, 27 (Lugd.) -bit finis Iefab (*Vulg. aliter*). Is. 8, 7 (Ps. Cypr. adv. Iud. 6 p. 139, 20) terras (*sc. in bello; sic*: CASSIOD. hist. 11, 15, 8 [*Socr. 7, 18 p. 776*B ἐμβαλεῖν]. *cf.* ACT. Arv. a. 213, 21. *aliter*: TERT. scorp. 2 p. 148, 15 terram promissionis. HIER. epist. 39, 5, 1 [*opp.* exire de terra]. *al.*). Matth. 8, 8 (cod. k) tectum (ὑπὸ τὴν στέγην, *Vulg.* intres sub). CYPR. epist. 59, 18 p. 688, 11 antichristus ... ecclesiam (in eccl. *l. v.*). HIL. in Matth. 7, 9 p. 957B Christi navem, id est ecclesiam (*syn.* conscendentium. 8, 2 p. 959A). 19, 11 p. 1027B hae *gentes* ... angustissimum iter regni caelestis -eunt (in *add. p. 1027C*). OPTAT. 3, 2 p. 71, 9 (*in imag.*) ecclesiae portas (AMM. 19, 6, 11 Galli portam ... -i⟨e⟩re. 23, 2, 6 civitatis ... portas. VVLG. psalm. 99, 4 -ite [*nota* PSALT. Cas. 99, 4 introimini, *e confusione, ut vid., c. Hier. psalt. sec. Hebr. 100, 4* ingredimini, *v. p. 71, 77*]. SVLP. SEV Mart. 18, 3. *cf.* CASSIAN. c. Nest. 3, 14, 2 [*in imag.*] ianuam [*syn. 3, 12, 2 per* aditus intrare. VITA Marcell. Ebred. [BHL 5227] 22). AMM. 19, 10, 1 *naves* portum. VVLG. Is. 37, 24 altitudinem summitatis *Libani* ..., saltum Carmeli. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 31, 6 concilium (*gr. I 1, 5 p. 14, 27* ἐπεισιόντος τῷ συνεδρίῳ. p. 42, 22). SALV. eccl. 2, 47 (*in imag.*) *vallem lacrimarum.* gub. 8, 11 domus limen. OP. imperf. in Matth. 4 p. 659B med. animae defunctorum ... caelos. APRING. in apoc. 2, 7 ut ... -euntes paradisum libere sumendum accipiant. *al.* *speciatim de iis, qui possessionem capiunt*: PAVL. dig. 41, 2, 3, 1 sufficit quamlibet partem ... fundi -ire (-iri *l. v.*; *aliter p. 73, 7*). *in imag.*: SVLP. SEV. epist. app. 2, 5 p. 229, 22 tres ... species sunt virtutum, per quas caelestis regni possessio -itur.

B *peculiariter*: 1 *de invectione triumphantis, ovantis*: a *absolute*: ASELL. hist. 2 scribere ..., quis triumphans -ierit ex eo *bello* (*v. adn. cr. et Till, Würzb. Jb. 4, 1949/50, 331sq., qui* -ire ex *dici non posse frustra contendit* [*cf. l. 35. p. 74, 47*]). CIC. ad Brut. 1, 15, 9 ut ovanti -ire Caesari liceret. PAVL. FEST. p. 195 ovantes -bant. TAC. ann. 3, 19, 3 Drusus urbe egressus ... mox ovans -iit. b *-ire urbem* (*cf. p. 76, 50. nota Livium sensu generali dicere* '-ire in urbem' [*v. p. 72, 73 sq.*], *at* '-ire urbem' *hic exemplo primo*): LIV. 4, 53, 11 cum ... urbem ovans -ret. TAC. ann. 2, 64, 1. 3, 47, 3 ut *Tiberius* ovans e Campania urbem -ret (*cf. l. 29*). GELL. 5, 6, 21 VIR. ill. 48, 5. 52, 1. *similiter*: AMM. 27, 8, 8 civitatem ... ovantis specie.

2 *de scaenicis*: a *absolute*: CAEL. Cic. epist. 8, 5, 3 (*in imag.*) si ... Curio tribunus erit, eadem actio de provinciis -bit. DON. Ter. Ad. praef. 3, 7 meminerimus ... in eundem actum posse conici ... quattuor scaenas -euntium et exeuntium personarum. CASSIOD. var. 1, 32, 3 Helladius ... voluptatem populi praestaturus -eat. HIST. Apoll. rec. B 36 puella ut vidit ingentem populum, -iit in (*i. cum*) facundia[m] oris studiorumque abundantia[m]. *c. obi.*: QVINT. inst. 9, 3, 86 quod *Cicero* dicit de Sexto Roscio: ... solus ... dignus ..., qui scaenam -eat (*cf. Cic. Quinct. 78* qui in scaena spectetur. AVSON. 300, 5 p. 170 P. -bunt [-irunt *l. v.*] tam clari viri [*syn.* in orchestram ... prodeunt]). DIOM. gramm. I 490, 5 (= SVET. frg. p. 14, 17) proscenium.

3 *in locutione usitata, qua definiuntur pars laeva, dextra, adversa sim.* (*cf. gr.* εἰσιόντι, εἰσπλέοντι *sim. et p. 60, 57. 80, 21*): *intransit.*: MELA 3, 38 ad -euntium (*sc. navibus*) dextram. APVL. met. 2, 4, 3 signum *Dianae* ... -euntibus obvium. 5, 1, 3 bestiis *caelatis* ... occurrentibus ob os -euntium. CIL X 2455 -euntibus in mo⟨numentum p⟩arte dextra. *transit.*: VVLG. gen. 25, 18 *Sur* respicit Aegyptum -euntibus Assyrios (intrantibus *l. v.*).

4 *spectatur mens, ratio sim. abscondita pervestigans*: a *intransit.*: TERT. adv. Marc. 4, 27 p. 515, 23 nec ipsos -euntes (*sc. in sensum legis*) *doctores* nec alios aditum praestantes *Christus* increpabat (*syn.* ad ... intellectum ... adibant). 4, 28 p. 516, 15 *hypocrisis doctorum*, quae clavem agnitionis habens *non* ... -ret. HIL. trin. 6, 8 p. 162B ut ... ad blandientis veneni (*i. haereseos*) intelligentiam publicae conscientiae sensus -eat. VVLG. Sirach 39, 2 *sapiens* in versutias parabolarum ... -bit. Luc. 11, 52 *in scientiam.* b *transit.*: HIL. in psalm. 57, 2 p. 176, 12 cum naturae potentis (*c. g. dei*) virtus ... appetitus mentis -eat (*syn.* contuente). trin. 3, 20 p. 88B cum *Christo* ... clausam domum intelligentiae tuae visus -eat. HIER. in Is. 66, 17 p. 666B *voluptatis amatores* mysteria veritatis non valent -ire (SACR. Gelas. 1, 38 p. 548 perfectius. CASSIOD. inst. 1, 32, 3 mysteria domini). CLAVD. MAM. epist. 2 p. 203, 12 nonnulli mortales ... non modo intramundanum, sed supercaeleste etiam -iere secretum. ENNOD. epist. 4, 9, 4 p. 105, 16 quibus (*i. innocentiā sim.*) penetralia serenae mentis comitibus -ret. CASSIOD. inst. 1, 15, 12 per sensus ire sanctissimos venasque praeceptorum ... subtiliter -ire. 1, 28tit. scripturas logicas (*v. p. 72, 16*).

5 *c. vi incipiendi*: a *de tempore*: CIL VI 30975 (*a. 1*) nono ⟨anno⟩ intro - eunte (*v. p. 71, 71*) felic⟨iter⟩. MVTIAN. Chrysost. hom. 11, 3 p. 314in. intueris ... tempora alia quidem discedentia, alia -euntia? (*gr. p. 93in.* ἀντεισελθούσας). b *de luna*: ITIN. Anton. Plac. rec. A 38 p. 185, 2 quando ... venit tempus festivitatis ... recurrente (*i. nova*) luna, antequam egrediatur luna, ... incipit colorem mutare marmor illa (*i. idolum marmoreum candidum Saracenorum*): mox luna -ierit (*i. increverit*), quando coeperint adorare, fit nigra marmor illa. c *de hominibus ad rem tractandam accedentibus*: VVLG. psalm. 70, 16 -bo in potentias domini, ... memorabor iustitiae tuae (*i. incipiam psalmo canere potentiam dei.* εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ). VAL. CEM. hom. 5, 5 p. 708B invenimus multos ... fictis pacis blanditiis litium pugnas -ire. CASSIOD. in psalm. 138, 16 p. 990B quartus modus psalmi ... -itur (*syn. 13 p. 988D* venit ad tertium modum). *audacius c. praedicativo, fere i. q. existere*: VEN. FORT. vita Germ. 12, 38 revelationum suarum quis scrutator -eat?

6 *c. vi succedendi*: VVLG. Ioh. 4, 38 misi vos metere, quod vos non laborastis: alii laboraverunt et vos in labores eorum -istis. EXC. barb. p. 268, 25 Fr. Alexander ... -vit in omnem fortitudinem Darii (*i. plenum recepit imperium*).

7 *in locutione ex hebr. petita* (*cf. p. 57, 38*), *i. q. familiaritatem habere*: VVLG. psalm. 25, 4 cum iniqua gerentibus non -bo.

II *notabilia de usu intransitivo et transitivo* (*structura antiquior c. acc. derectionem indicante inde a s. I mutata esse videtur in structuram transitivam* [*nota e. g. ap.* TAC. *verbum iungi c. acc. nec umquam c.* 'in']): A *acc. derectionis*: 1 *certo agnoscitur in struct. pass. impersonali q. d.*: LEX Corn. de iniur. (Inst. Iust. 4, 4, 8) quod se pulsatum quis ... domumve suam vi -tum esse dicat (*at cf. inde d[e]mutatum l. 31*). SALL. hist. frg. 4, 10 castra sine volnere -tum (*cf. ad l.*: ARVS. gramm. VII 488, 14 -tum [in] illa loca: Sallustius *eqs.*). LIV. 26, 21, 10 Syracusas -tum erat.

2 *agnoscendus esse videtur apud eos auctores, qui aliis locis verbo non utuntur nisi intransitivo* (*et apud* GRACCH. *loco unico*): PLAVT. Men. 662 domum numquam -bis ([*at cf. p. 72, 63*]. GRACCH. or. frg. Gell. 15, 12, 3 si ulla meretrix domum meam -vit. VARRO Men. 574. CIC. Caecin. 89 tuam [Phil. 2, 68. *at cf. p. 72, 65*]. *aliter l. 30*). CIC. Phil. 6, 6 -ire Mutinam (*opp.* exire inde. *cf. p. 78, 25*). NEP. Dion 5, 3 ut *Dion* ... Syracusas -ierit (*cf. l. 21*). LIV. 4, 53, 11 *v. p. 75, 34* (*cf. et p. 74, 72 sq.*).

B *acc. obi., ut vid.* (*nom. in struct. pass. l. 35*): *domum* (*aliter v. l. 24*): TAC. ann. 1, 77, 4 ne domos pantomimorum senator -ret. 6, 51, 1 ubi domum Augusti privignus -iit (*per imag., i. adoptione in familiam receptus est*). EDICT. praet. VLP. dig. 25, 4, 1, 10 conclave aut domum. VLP. dig. 47, 10, 5 pr. (*ex lege Cornelia, v. l. 17*) quod se pulsatum ... domumve suam vi -tam esse dicat (*ibid.* -ta sit. 47, 10, 5, 5 -ta fuerit. *cf.* 47, 10, 7, 5 si ... turba et coetu facto domum alicuius -eas. *al.*). ITALA Ios. 2, 1 (Lugd.) mulieris meretricis (εἰς οἰκίαν, *Vulg.* ingressi sunt domum). Matth. 2, 11 (cod. k; ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, *Vulg.* intrantes domum). HIL. in Matth. 12, 16 p. 988D domum fortis (*ad Matth. 12, 29* [*v. p. 72, 67*]). HIER. epist. 52, 5, 6 (in domum *l. v.*). VVLG. II par. 12, 11 domum domini (in domum *l. v.*). *al. v. et p. 75, 67.* *urbes nomine designatas* (*aliter l. 27 sq.*): TAC. ann. 2, 59, 2 Alexandriam. SVET. Nero 25, 1 Neapolim ... albis equis -iit. ITALA Marc. 1, 21 (cod. b) Cafarnaum (εἰσπορεύονται εἰς, *Vulg.* ingrediuntur). AMM. 14, 11, 15 Hadrianopolim ..., urbem Haemimontanam. VVLG. Marc. 11, 11 Hierosolymam in templum (RVFIN. Adamant. 1, 25 p. 49, 23 sedens super asinam -vit Hierusalem). CONSVL. Constant. chron. I p. 238, 356 Constantinopolim reliquiae apostoli Timothei (p. 239, 357, 1. *cf.* p. 242, 376 corpus. FAST. Vind. I chron. I p. 293, 447 Lucas et Andreas [*syn. Exc. barb. 293, 241* translati sunt in]). *al.* *urbem sim.* (*v. et p. 75, 32. cf. p. 72, 70*): TAC. hist. 2, 63, 1. 3, 78, 3 Salariā viā. SVET. Iul. 18, 2 (in urbem *l. v.*). Aug. 57, 2 Galba 12, 2 Vit. 11, 1 IVST. 12, 13, 3 AMM. 22, 9, 15. 31, 11, 4. *al.* *cf.* HIL. in Matth. 10, 6 p. 968C civitatem (*cf. p. 73, 15*). *al.*

deriv.: introitum, introitura, introitus (-ūs). *cf.* introitorius.
compos.: subintroire. *Hugenschmidt.*

intrŏfero (*et* -tro-), -tulī, -lātum, -ferre. *ab* 1. intro *et* ferre. *de mensura*: -tro- *brevem testatur versus* AVSON. 200, 7 (9) p. 58 P.; *longam servatam e. g. numerus oratorius* AVR. Fronto p. 27, 7 v. d. H. (= p. 28 N.). *de scriptura sive iuncta sive bipartita v. p. 54, 43. cf. Fraenkel, Iktus p. 54.* *de formis*: -ferundus: PLAVT. Rud. 483. -tetuli: PLAVT. Men. 381. 630 Most. 471. *at* -tuli: AVSON. 200, 7 (9) p. 58 P. EPIST. ed. Morin (RevBén. 40, 1928) p. 301, 15. *legitur inde a* PLAVTO, TER., CIC.

[*variat in codd. c. simpl.* ferre CIC. Verr. II 5, 117.]

fere i. q. (*aliquem* [*alqd.*] *aliquo*) *inferre* (*absolute v. l. 77*):
1 *proprie*: PLAVT. Men. 381 huc in hanc urbem pedem ... -tetulit (Men. 630 huc. Most. 471 in hasce aedis. AVR. Fronto p. 27, 7 v. d. H. [= p. 28 N.] in ludum tuum. AVELL. p. 52, 22 ad urbem Romam vel ... suburbicarias regiones. *cf. p. 54, 74. 75*). Rud. 483 *urna* -undast. TER. Haut. 903 huc est -latus lectus. CIC. Verr. II 5, 34 lectica in urbem -rri solitus est *Verres* (LIV. 43, 7, 5 SVET. Tib. 30. *cf.* MART. CAP. 2, 133 cum sonitu -rtur lectica [*nom.*]). 5, 118 cibum ... -rre liceat (QVINT. inst. 9, 4, 71 HEGES. 4, 8 p. 255, 27). Flacc. 75 ut in oppidum -rretur *Castricius mortuus*. VAL. MAX. 1, 7, 7 lumen -rri iussit. FRONTO p. 212, 21 v. d. H. (= p. 224 N.) libros -rre. QVEROL. p. 43, 6 R. arcula istaec ... a me -lata est. VVLG. II Esdr. 12, 43 ut -rrent per eos (*i. levitas*) principes civitatis ([*gr. aliter*]. *sic in templum*: II Macc. 6, 4 -entes ea, quae non licebat [εἰσφερόντων]). RVFIN. hist. 2, 6, 4 Hierosolyma -rri imagines Caesaris iubet (*gr.* παρεισκομίζει). VITAE patr. Iurens. 3, 24 p. 165, 23 elevatum in oratorium.

2 *translate*: a *in universum*: AVSON. 200, 7 (9) p. 58 P. qui ... ingeniis hominum ... rudibus -lere ... grammatices studium. SERV. Aen. 1, 726 Graeco sermone usus est, ne vile aliquid -rret. Ps. [*Wolf*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Ioel 2, 26—27 p. 1048B potest ... sensus -rri, cui ... processus ... orationis alludit. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 201, 31 pacem laetitiamque civitatibus -rre. *significantius, fere i. q. interponere*: EPIST. ed. Morin (RevBén. 40, 1928) p. 301, 15 *anni novi* solemnitas, quam in medio *inter natalem domini et epiphaniam* mundus -lit. b *accedit notio novandi*: CANON. Migne 56, 492A novae disputationis tenebras -rre. RVSTIC. c. aceph. p. 1196B quia super Christo duas dicitis rationales naturas, duas etiam personas inevitabiliter -rtis. p. 1232C quattuor naturas et substantias -rtis. ACT. Archel. 98, 26 is ... aeonum numerum novum visus est -rre. c *peculiariter: fere i. q. proferre in publicum (sc. proverbium)*: AVSON. 301, 5 p. 172 P. *Chilonis* sit ... necne, ambigunt, quod -rtur: *eqs.* (*trad.*, iuxta fertur [*vel* itidem fertur] *Peiper*, in ore fertur *Schenkl*, *vix necess.; cf. 300, 5 p. 170 P.* scaenam ... introibunt *septem sapientes cum sententiis suis*). *Wolf.*

intrōgredior, -gressus sum, -ī. *ab* 1. intro *et* gradi, *cf.* ingredi. *nonnisi perfectum praeter* GLOSS. -or εἰσέρχομαι. NOT. Tir. 26, 85a -ssus. *legitur inde a* VERG., STAT., GELL. [*variat in codd. c.*: congredior: VERG. Aen. 11, 248 (*cod. R, Claud. Don. p. 445, 6*). ingredior: HEGES. 4, 25, 3 p. 280, 12 HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 2 p. 447, 28 VVLG. act. 19, 8.]

i. q. introire, εἰσέρχεσθαι: A *intransitive*: 1 *non indicatur locus, quo alqs. intrat*: VERG. Aen. 1, 520 postquam -ssi *Troes* et coram data copia fandi ([= 11, 248; *v. l. 19*]. *inde* ENNOD. opusc. 3, 62 p. 346, 18 postquam -ssus est et proferendi sermonis donatus licentia. DRAC. Orest. 695. *cf. et l. 43*). GELL. 12, 1, 3 prosecuti ... eum sumus ad domum ... et cum eo simul -ssi sumus. APVL. met. 7, 5, 4 sic -ssus *latro* 'havete' inquit *eqs.* TERT. pudic. 20, 9 -ssus sacerdos (*ex lev. 14, 36* εἰσελεύσεται, *syn. Itala* [*Lugd.*] introibit, *Vulg.* intrabit). CHALC. transl. p. 50E discordabit ... vultus eius *receptaculi* cum -ssi corporis vultu (*gr.* ἐπεισιόντων). GAVDENT. serm. 9, 9 G. (*syn.* introisse). VVLG. IV reg. 9, 34. act. 16, 29 (εἰσεπήδησεν). AVIT. BRAC. Lucian. epist. rec. B 4, 23 (RevEtByz. 4, 1946, 205). MART. CAP. 2, 214 veniente ... -ssoque Cyllenio ... deorum senatus veneratus verticem ingredientis (*syn.*) exsurgit. 4, 328 -ssa est ... femina. PASS. Alex. Baccan. (BHL 273) 12fin. laetior exivit *e fornace* quam fuit -ssus.

2 *indicatur locus*: GELL. 5, 14, 21 -ssus ... *leo* ... in habitaculum (HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 2 p. 447, 28sqq. in paradisum -ssus [*bis ibid.*; *syn.* ingressus; *v. l. 20*]. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 8 p. 783med. *cf. c. abl.*: VVLG. Dan. 5, 15 -ssi sunt in conspectu meo sapientes magi). VVLG. Ezech. 41, 3 -ssus intrinsecus. GREG. M. dial. 1, 10 p. 64, 25 diaconus ... ad Gothum -ssus.

B *transitive*: STAT. Theb. 3, 345 ut ... -ssus portas *Tydeus* (*cf. l. 23sqq.*). TERT. ieiun. 10 p. 286, 17 templum (p. 286, 26 adv. Marc. 4, 12 p. 454, 9). adv. Marc. 4, 7 p. 436, 17 synagogam (VVLG. act. 19, 8 [*v. l. 21*]; εἰσελθών). orat. 26 p. 198, 7 domum. ITALA gen. 34, 25 (Hier. quaest. hebr. in gen. p. 54, 3) civitatem diligenter (εἰσῆλθον, *Vulg.* ingressi sunt). HIL. in Matth. 8, 1 p. 958C navem. AMBR. Noe 33, 124 p. 495, 19 *generatio Iapheth* -ssa est mare. HEGES. 4, 25, 3 p. 280, 12 urbem -ssi ([*v. l. 20*; *gr. 4, 571* παρεισδύντες]. VVLG. I reg. 23, 7 MARCELL. chron. II 85, 453, 2). VITAE patr. 3, 94 p. 777B alterum locum (*syn. 7, 10, 1 p. 1033B* transgressus. *gr. Cot. p. 567C* ἀπῆλθεν).

deriv.: introgressus (-ūs).

intrōgressus, -ūs *m.* *ab* introgredi. *i. q. initium*: TERT. adv. Marc. 3, 21 p. 414, 11 inspice ... ipsum -um atque decursum vocationis in nationes. *V. Schmidt.*

intrōinspicio, *v. s.* 1. intro (*p. 54, 45*).

introitōrius εἰσόδιος, βικεῖος (*i.* οἰκ-) GLOSS.L II Philox. IN 707.

introitum, (-ī) *n.* *ab* introire, *cf.* introitus (-ūs) *et* ingressum (*s. v.* ingressus, *vol. VII 1, 1576, 51sqq.*). *vix huc pertinent abl., quos pro heteroclitis s. v.* introitus *referimus (p. 78, 1. 3) et* ITALA I Thess. 2, 1 (Theod. Mops. *in l.*) nostis ... -um nostrum, quod (qui *l. v., cf. Swete ad l.*) fuit ad vos (*v. et p. 78, 58. 65*). GLOSS. εἴσοδος. εἰσηλύσιον. ἐπιβατήριον. *extra Gloss. pl. tantum.*

de certis pecuniae exigendae generibus: NOVELL. Iust. 30, 4 *fiscalium exactores ne* ⟨per⟩ occasiones illas, quas ad calumniam excogitabant '-a' et alia denominantes, agricolarum destruant vitam (*in textu gr.*: introitα). 130, 1 *iubemus* nullo modo gratis expendere milites a collatoribus ... -orum nomine, quorum etiam ipsum vocabulum omnino perimimus, ut ... indemnes custodiantur nostri subiecti (*in textu gr.*: introitων. *i. pecunia in introitu militum exacta*). IVLIAN. epit. novell. 123, 1 -a a collatoribus exigenda esse *non* permittimus. PAP. Oxyrh. 16, 2024, 1 (*saec. VIex.*) γνῶσ⟨ις⟩ τῶν ἰντροειτων (*i. e. ratio mercium pecuniarumque acceptarum*).

introitūra, (-ae) *f.* *ab* introire. *i. q. pecunia pro introitu (sc. in collegium) data (cf. p. 79, 40)*: GREG. M. epist. 9, 113 p. 118, 20 *Iohannes* promittere sibi *compellit saponarios* ..., ut, si quis arti eorum sociari voluerit, quicquid commodi de -a eius accesserit, ipsi proficiat.

1. introitus, -a, -um *v. s.* introeo.

2. *introitus, -ūs *m.* *ab* introire. *de scriptura: puncto distinguitur* intro·itu *p. 78, 20.* *de formis (cf. et l. 60sqq.)*: *sg.: nom. acc. abl.* (-u) *passim. gen. raro, e. g.* VARRO *p. 79, 74.* VELL. 2, 102, 2 TERT. *p. 78, 27.* ITALA. *dat. semel* LEX par. fac. Put. II 13 -u. *abl.* -o: CIL III 2119. 4441 VVLG. exod. 27, 16. 38, 18 (ΘH). *al.* *pl.: nom.* CAES. *p. 79, 82.* AETNA *p. 80, 1 et ap.* ECCL.; *gen. et dat. desunt. acc. inde a* CIC. *p. 79, 81; abl. semel* CIL VI 12737 cum duobus -tis (*nota abl. sg. pluralis loco positum p. 80, 15*). PS. ASPER gramm. suppl. 44, 12 (*B*). 61, 17 (*B*) *inter nomina IVae decl.* NOT. Tir. 51, 66.

de notione: SYNON. Cic. p. 414, 30 B. aditus. accessus. ingressus. ingressio. -s. vestibulum. limen. p. 425, 1 CHAR. gramm. p. 451, 36 B -s εἴσοδος. SCHOL. Iuv. 6, 227 fores -s. GLOSS. II 287, 18 εἴσοδος ἐπὶ οἰκίας aditus, -s, hic ingressus (*al.*). IV 480, 26 accessus. *inde a* LEGE par. fac. Put., VARRONE, CIC., LVCR. *per totam latinitatem, cf. et Du Cange.* [*It. mer.* ntroitu (*i. intestina*), *hisp. vet.* entroido, *port.* entrudo (*i. theod. 'Karneval'*). *R.*] [*variat in codd. c.*: ingressus: VITA Caes. Arel. 1, 26. interitus: CASSIOD. var. 10, 29, 4. *suppl.*: SALL. hist. frg. 3, 5 angusto intr⟨oitu⟩. INSCR. christ. Diehl 2134. *cf. et p. 79, 20.*]

A *i. q. actus introeundi* (*metonymice: ~~de verbis~~ antiphonae l. 65, de pecunia p. 79, 40. 44. v. et l. 32*): 1 *proprie* (*de motu locali*): a *usu strictiore, i. q. ingressus, ingressio sim.* (*hostiliter e. g. l. 22. 36. 52*): α *animantium*: LEX par. fac. Put. II 13 *ostium*, intro·itu (*dat.*) in area quod nunc est. AVR. OPIL. frg. Gell. 1, 25, 17 *v. vol. VII 1, 1278, 3.* CIC. Verr. II 4, 116 forum Syracusanorum, quod -u Marcelli purum a caede servatum est, id adventu Verris ... sanguine redundasse (*cf.* SIL. 14, 640). Caecin. 39 non -u, sed omnino aditu *prohibere.* dom. 75 -s in urbem qui fuit? (Pis. 97. Phil. 11, 5 nocturnus -s Zmyrnam [*cf. p. 76, 42*] quasi in hostium urbem. TAC. hist. 1, 6, 2. SVET. Nero 13, 1 Tiridatis. VVLG. III reg. 14, 12 in ipso -u pedum. *cf.* TERT. fug. 6, 6 cessavit exceptio viae nationum et -us in civitates Samaritanorum. SIDON. epist. 7, 2, 4 in ... moenia. *c. gen. obi.*: PLIN. nat. 33, 56 urbis). or. frg. A IX 14 Sch. (*de Antonio*) istum ... in exercitu Sullano praedonem, in -u gladiatorem (ASCON. tog. cand. p. 69, 1 *ad l.*: pertinet ad invidiam proscriptionis). off. 2, 81 clandestino -u. OV. fast. 1, 138 ianitor egressus -usque videt (*fere i. q. ingredientes. cf.* TAC. ann. 4, 67, 4 *Agrippinae et Neroni* additus miles nuntios, -us ... velut in annales referebat). LIV. 43, 7, 5 legatio ipso -u movit, quod ... princeps ... lectica est introlatus. VELL. 2, 102, 2 Armeniam ... Gaius ingressus prima parte -us prospere rem gessit (*v. l. 18sq.*). VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 ad -um (-u *l. v.*) *novercae erubescere* (ITALA Luc. 1, 29 [*cod. e*] *angeli* [*gr. et Vulg. aliter*]. HIER. epist. 52, 6, 4 medici. *al. cf. p. 72, 39*). 6, 9 ext. 1 deformi. SEN. benef. 6, 34, 1 magno aestimare -um ac tactum sui liminis. Thy. 103 sentit -us tuos (*i. Thyestis umbrae*) domus. MELA 3, 82 *de serpentibus volantibus*: in ipso -u finium *Aegypti* (*cf. Herodot. 2, 75* ἐσβολήν). PLIN. nat. 28, 31 constat ... adgravari vulnera -u eorum, qui umquam fuerint serpentium ... dente laesi (*i. accessu; syn.* interventum). SIL. 5, 52 piscator ... fraude artati remeare foraminis *nassae* arcet -u facilem ... piscem. PLIN. paneg. 24, 1 onerasset alium eius modi -s (*accedit vis incipiendi [sc. principatum]. cf. p. 79, 38sqq.*). APVL. met. 5, 1, 3 scies ab -u primo dei ... videre te *domum.* ITALA Ier. 8, 7 (Cypr. testim. 1, 3 p. 41, 13) ruris passeres custodierunt tempora -us sui (εἰσόδων, *Vulg.* adventus. *sic et* Mal. 3, 2 [Aug. civ. 18, 35 p. 309, 19 D.] quis sustinebit diem -us *dei?*). IREN. 2, 30, 7 (*in ecstasi*) in paradisum. PANEG. 4, 31, 1 (*syn.* ingressus). IVST. 2, 11, 1 *Xerxis* -s in Graeciam (*opp.* discessus). FILASTR. 107, 3 terrae promissae. AMBROSIAST. in II Thess. 3, 11 *occasio*, qua -um suum desiderabilem faciant *parasiti.* HIER. epist. 64, 9, 2 quasi ad aethera et in caelum. VVLG. gen. 30, 30 benedixit ... tibi dominus ad -um meum (*i. ex quo coepi servire tibi, cf. p. 79, 29*). Ezech. 44, 27 in die -us *sacerdotis* ... in sanctuarium ad atrium interius. I Macc. 14, 21 (ἐφόδῳ). I Thess. 1, 9 qualem -um habuerimus ad vos (εἴσοδον ... πρὸς ὑμᾶς [2, 1]. *v. et p. 79, 19sq.*). AVG. quaest. hept. 1, 173 p. 92, 5 (*syn.* ingressio). INTERPR. Cod. Theod. 1, 16, 7 officiales ... *non* pretium de -u occurrentium (*sc. in iudicium*) ... vel egressu requirant (*sim. in re iud.* COD. Iust. 3, 1, 13, 2 decem dierum spatio per unumquemque -um destinato). SACR. Gelas. 1, 20 p. 512 postquam antiphonam ad -um (*sc. sacerdotis ad altare*) dixerint (*hinc metonymice* SACR. Greg. 1, 1 -s [-um *l. v.*] qualis fuerit statutis temporibus. *v. et Du Cange s. v. '2. antiphona ad -um'*). VITA Caes. Arel. 1, 16 (*in imag.*) *templum dei* -u advenientum crescit (*nota pleonasm.; cf. p. 72, 46sq.*). *al.* *nota figuram '-u ingredi'*: AMBR. fug. saec. 9, 5 p. 206, 3 (*per imag.*) *Loth* superiorem illam civitatem ingreditur -u cogitationum suarum.

β *rerum*: ① *in universum*: CIC. Att. 1, 18, 2 (*in imag.*) primus ... -s fuit fabulae Clodianae (*cf. p. 75, 38.* in causam *post* fuit *inserit pars codd., v. adn. crit. ed. Sjögren*). LVCR. 2, 407 *potiones amarae solent* vias rescindere nostris sensibus -uque suo perrumpere corpus (*cf.* CASSIOD. var. 10, 29, 4 p. 317, 1 *podagram* non mille potionum mollit -s [*v. l. 13*]). CAES. civ. 3, 112, 4 non potest esse ... navibus -s in portum (*cf.* CYPR. epist. 68, 3 p. 746, 12 ubi sit tutus et salutaris -s et statio secura). COLVM. 11, 2, 43 sol in Geminos -um facit (*cf.* 49 Cancro. PLIN. nat. 5, 56 per -um solis in leonem). PLIN. nat. 20, 101 *scilla* in limine ... ianuae *suspensa* ... contra malorum medicamentorum (*i. virium magicarum*) -um *pollet.* 24, 88 *fistulas* ad -um medicamentorum *aperire.* ② *in animum*: CIC. nat. deor. 1, 105 talem conformationem animi ... vos ... adventum (*syn.*) in animos et -um imaginum dicitis. VAL. MAX. 2, 10 pr. *maiestas clarorum virorum* grato ... et iucundo -u animis hominum adlabitur. PRISCILL. tract.

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6, 108 *deus vult* omnia quae videmus . . . in -um divini sermonis aptari. Ps. MAX. TAVR. bapt. 2 p. 772^A -s fidei et totius sanctae doctrinae ad animam per aures admittitur. PALLAD. hist. mon. I 7 p. 278^B gastrimargiae excludens -um (*gr. aliter*).

b *usu laxiore, fere i. q. facultas, occasio, venia introeundi* (*de magnitudine, quae in aliquod vas intrare potest l. 16*): LVCR. 6, 494 per . . . spiracula mundi exitus -sque elementis redditus exstat. LIV. 40, 48, 5 ut suos refugere in castra libero -u sineret (CIL III 2119 -o libero). COLVM. 8, 3, 3 *fenestellae praebent* matutinum exitum . . . avibus . . . nec minus vespertinum -um (*cf.* PALLAD. 1, 24, 1 ut columbas . . . ad -um . . . permittant). 9, 7, 5 foramina, quibus . . . -s datur. SIC. FLACC. grom. p. 117, 6 limina -us exitusque locis praestant *eqs. ibid.* PANEG. 4, 21, 2 -s vi manu *quaeritur* (*cf. l. 74*). FILASTR. 51, 1 *quidam dicunt* filium intrare in *deum* patrem et ut vas in vase inesse, . . . cum salvator . . . non -um aut continentiam *docuerit* (*inde* AVG. haer. 58 -s unius vasis in alterum. *cf. p. 64, 25 sq.*). PRVD. psych. 666 ventum erat ad fauces portae . . ., ubi artum liminis -um (*cf. p. 78, 40*) . . . dant . . . claustra. BARNAB. 2, 10 ut ne quando ⟨nequam⟩ habeat -um in nobis (*gr.* παρείσδυσιν). PAP. Oxyrh. I 32, 14 (*s. III*) peto a te, ut habeat intr⟨o⟩itum at te. NOVELL. Iust. app. 7, 27 ne senatoribus . . . debitus -s . . . videatur excludi. CIL VI 14672 quem veto in eo monimento aditum habere neque iter ambitum -um ullum in eo habere. XIV 1271. 1636. *in imag.*: SEN. dial. 2, 6, 8 illa quae sapientem tuentur . . . ab incursu tuta sunt, nullum -um praebent. 12, 18, 1 ne . . . inveniat -um dolor. VVLG. Hebr. 10, 19 habentes . . . fiduciam in -u sanctorum (*i. in sancta*) in sanguine Christi. II Petr. 1, 11 ministrabitur vobis -s in aeternum regnum (SACR. Gelas. 1, 53 p. 579 ut *baptizati* . . . regni caelestis mereantur -um. *cf. p. 80, 37*).

2 *translate*: **a** *c. notione incipiendi, novandi: fere i. q. initium, principium rei (saepius pellucet imago motus cuiusdam localis, e. g. l. 35. 69), quod proficiscitur*: **α** *ab hominibus* (*verbo dei l. 55*): CIC. Cael. 3 mihi . . . videtur, iudices, hic -s defensionis adulescentiae M. Caeli . . . convenire (*cf. p. 80, 35*). SEN. dial. 6, 18, 1 ad hanc imaginem (*sc. periculosae eiusdemque delectabilis Syracusas transmissionis*) . . . totius vitae -um refer (*cf.* epist. 70, 14 ad vitam; *opp.* exitus [*pl.*]. ARNOB. nat. 2, 35 p. 76, 24 quod . . . habet -um et vitae incipientis exordium. VVLG. sap. 7, 6). PLIN. epist. 10, 39, 5 *pecuniam* buleutae . . . iam obtulerunt ob -um (*sim. in magistratu ineundo*: 10, 112, 3 pro -u. *cf.* SVET. Claud. 9, 2 novi sacerdotii. SCAEV. dig. 32, 102, 2 id quod pro -u *militiae* erogari solet [*hinc metonymice i. q. pecunia pro -u data*: *ibid.* militiam illam cum -u comparari volo. 32, 102, 3 quaesitum est, an onera omnia et -us militiae ab herede sint danda]. ACT. Arv. a. 120 l. 46 ob -um *calatoris pecuniam reddere* [47 inferri. *ibid. metonymice, cf. l. 40*: sine -u]. *cf. et p. 78, 47*). QVINT. decl. 249 p. 21, 18 apparet . . . non exitu iudicii constare actionem, sed -u (*i. eum quoque 'egisse', qui agere coeperit nec perfecerit*). AVG. conf. 13, 21, 30 *in timore occultorum signorum* est -s ad fidem filiis Adam oblitis *dei.* COD. Theod. 14, 9, 1 (*a. 370*) *studiorum.* CASSIOD. anim. 12 p. 1307^A per *Christum* . . . poena facta est aeterna requies . . ., mors fidelium salutis -s. *in certa locutione sec. hebr.* (*cf. p. 57, 38. 76, 11*): ITALA deut. 28, 6 (Lugd.) benedictus in -u tuo (ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαί σε καὶ . . . ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε, *Vulg.* ingrediens et egrediens. *cf.* NICET. symb. 14). VVLG. I reg. 29, 6 exitus tuus et -s tuus mecum est in castris (*sic ampliore forma c. opp.*: II reg. 3, 25. *saepe*). *de incarnatione*: MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 1 p. 251^med. Paulus . . . -um Christi vocat adventum . . .; -um . . . assumptionem carnis appellat (*gr. p. 27^med.* εἴσοδον).

β *a rebus*: *i. q. primus proventus*: VAL. MAX. 9, 1, 3 si . . . muliebres apparatus intueri potuissent . . ., in ipso -u ruenti luxuriae obstitissent. TERT. adv. Marc. 1, 22 p. 318, 26 a primordio materiarum et -u causarum (in -u *l. v.*). ITALA Rom. 5, 12 (Iren. 3, 21, 10) per inobaudientiam unius hominis -um peccatum habuit (*sc. in mundum. gr.* εἰσῆλθεν, *Vulg.* intravit). PRAEF. bibl. monarch. in Luc. per Nathan filium *Davidis* -u recurrentis in deum generationis admisso (*v. adn. cr.*). PROB. Verg. georg. 1, 47 sub -u hiemis (*opp.* exitu). CIL VI 1759 (*a. 389*) a primo aetatis -u. *audacius*: PS. AMBR. serm. 46, 1, 2 p. 693^D *Salomon* noverat mundanae dispositionis -um.

b *i. q. ratio acquirendi*: SEN. dial. 7, 23, 1 quarum (*i. opum*) tam honestus sit exitus quam -s (*cf. p. 62, 7 sq. 52*).

B *i. q. locus is, qui aditum praebet*: **1** *proprie* (*syn.* ostium, porta, os *sim.*): **a** *generaliter*: VARRO ling. 7, 13 omne templum esse debet continuo septum nec plus unum -um habere. rust. 3, 5, 11 qua -s [itur] in aream est (*cf.* VITR. 6, 7, 1 in peristylion). 3, 16, 23 ad foramen -us *alvi.* CIC. Tull. 21 -um . . . sibi vi manuque patefaciunt. Verr. II 4, 130 ad -um Ponti ([*syn.* in . . . ore et angustiis]. *cf.* MELA 1, 7 angustias -umque venientis *maris* nos fretum, Graeci porthmon appellant. PLIN. nat. 4, 71 in Euripo . . . Euboico primo fere -u [*opp.* in exitu]. 4, 87 Bospori. 6, 17. 6, 38 ab -u dextra mucronem . . . faucium tenent Vdini. 6, 216 Caspii maris. SIL. 13, 398 Averni. *al.*). II 5, 80 propter . . . -um atque ostium portus (CAES. civ. 3, 39, 2 PLIN. nat. 36, 83. *al.*). Caecin. 21 ad omnis -us, qua adiri poterat . . . in eum fundum . . ., armatos homines opponit. CAES. Gall. 5, 9, 5 arboribus succisis omnes -us erant praeclusi (*v. p. 78, 2*). NEP. Paus. 5, 3 aedis. AETNA 163 et sese -u solvunt adituque *terrae* patenti conceptae languent vires. 283 cavernae -usque. PLIN. nat. 6, 115 Climax Megale appellatur locus . . . -u angusto. 6, 185 insulae. 11, 109 *formicae semina* maiora ad -um dividunt. 12, 41 primo statim -u amnis Indi in Patale insula (*respectu navigantium in ostium*). 36, 86 Aegyptius *labyrinthus* . . . -u lapidis e Paro. FRONTIN. strat. 3, 13, 6 urbis (*cf.* VVLG. Ios. 8, 29 civitatis. *al.*). IVV. 11, 10 macelli. SVET. Nero 48, 3 dum clandestinus ad villam -s pararetur. HYG. mun. castr. 12 praetorii. ITALA gen. 3, 24 (Hier. epist. 51, 5, 5 [*Epiphan.*]) ligni vitae (*i. ad lignum.* τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου, *Vulg.* viam). Ios. 13, 5 (Lugd.) usque ad -um Remath ([ἕως τῆς εἰσόδου, *Vulg.* donec ingrediaris]. VVLG. iud. 3, 3 III reg. 8, 65. *al. cf.* VVLG. I par. 5, 9 eremi. II par. 26, 8 Aegypti). ARNOB. nat. 2, 20 p. 64, 24 *de loco excogitato*: ianua non una sit nec sit -s rectus, adeatur inflexibus flexuosis. VVLG. exod. 4, 7 tabernaculi (38, 15 utraque *pars* -um tabernaculi facit. *saepe. cf.* num. 16, 27 papilionum). iud. 9, 35 in -u portae civitatis (Ier. 1, 15 in -u portarum [ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν. *cf. p. 78, 4*]. 36, 10. EVCHER. instr. 1 p. 95, 20 super fornices -usque portarum. CIL XIV 3857 ab -u portae superioris. *saepe. cf.* VVLG. IV reg. 23, 8 ostii). *al.* OROS. hist. 3, 2, 8 egressum sanguinis ac mortis patefecit -um (*aliter c. gen. obi.*: CHRYSOST. ed. Froben III 877^C sicut portae -us civitatum sunt, sic pericula -us mortis sunt). CIL VI 9405 *paries* -us. 10275 ab ostio -us *pars dexterior. al.*

b *in hominibus*: CIC. nat. deor. 2, 144 *aures* duros . . . habent -us. 2, 145 contractiores. SEN. nat. 6, 24, 2 *spiritui non est* -s, nisi per quae trahitur. BACHIAR. repar. laps. 18 p. 1057^A narium sive odoratus. EPIST. ed. Morin (RevBén. 40, 1928) p. 298, 22 aurium . . . -s vel egressus. PETR. CHRYS. serm. 139 p. 573^B oculus sit animae fenestra . . ., non -s vitiorum. OP. imperf. in Matth. 51 p. 925^A nescit anima, quando per istos -us (*i. aures, oculos*) fur ingreditur super eam? p. 925^B claudere . . . istos -us. *ibid.* apertos habere. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 404^A proxime . . . iunguntur -us escae ac spiritus (*gr. p. 248^C* εἴσοδοι).

2 *in imagine*: CIC. Verr. I 17 aperto suspicionis -u ad . . . intima istorum consilia . . . pervenimus. PLIN. nat. 6, 141 in (*om. plerique*) -u (-us *l. v.*) operis (*i. in principio libri [metonymice, cf. p. 78, 16]. cf.* AMM. 30, 4, 18 *advocati* ut . . . pervulgati iuris proferatur lectio una, septem vendibiles -us praeparant [*i. prooemia; cf. Cic. orat. 50* vestibula . . . ad causam *facere*]. *v. et p. 79, 32*). TERT. scorp. 10 p. 167, 20 scito . . . -um *in caelum* . . . reseratum viribus Christi (*cf.* SACR. Gelas. 1, 56 p. 582 caelestis regni *pandere.* SACR. Leon. p. 37, 10 ut . . . ad regnum tuum pateret -s). HIER. in Is. 15, 3 p. 233^C hoc quasi maeroris foramine atque -u clamorem contritionis levabunt ad dominum. AVG. mus. 6, 11, 32 *opinabilis vita* constituta *est* in ipso erroris -u. PETR. CHRYS. serm. 56 p. 356^A ingressus vitae, ianua salutis, -s fidei. BOETH. categ. 3 p. 252^B in altiora philosophiae *pandere.* in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 15, 4 *Porphyrii liber* est . . . ad Categorias Aristotelis -s et quaedam quasi ianua venientes admittet. APRING. in apoc. 21, 12 in uno -u per fidem Christi, qui est ianua, ad agnitionem . . . dei pervenisse. *v. et l. 19.* *Hugenschmidt.*

intrōiugus (-a, -um). *ab* 1. intro *et* iugum. *scrib. c.* i *longa* (*littera prima*): CIL VI 10048, 17. 25. 26. 27. *notatur* introiug (*i.* -is): CIL VI 37834, 43. *i. q. equus iugalis is, qui in quadrigis interior (iuxta temonem) currit* (*v. Schneider, RE IX 1731, 20*): CIL VI 10048, 16 (*post a. 146*) *Diocles agitator* uno anno alieno principio duobus -is Cotyno et Pompeiano vicit LXXXXVIIII (*ibid.* 18. 37834, 43 Afr⟨is⟩). *ibid.* 17 tribus (25). 26 -is Afris plurimum vicerunt. 27 quinque (*cf. Friedlaender, Sittengesch.[9] IV 195 sq.*). 37834, 3. 45 adiect⟨o⟩ -o Cirrato. INSCR. NSc. 1931 p. 155 Aegypto -o primo. *Hi.*

***intrōmitto**, -mīsī, -missum, -ere. *ab* 1. intro *et* mittere. *scribitur* intro mitat: SENT. Minuc. (CIL I² 584) 31. *de scriptura sive iuncta sive bipartita v. p. 54, 43.* *de formis*: PLAVT. Aul. 553 -misti. Truc. 766 -mittier (*v. et l. 66*). NOT. Tir. 23, 18 -it. 23, 32 -sit. 23, 40^d -ssus. *notatur et* MISC. Tir. p. 66, 29 *v. p. 81, 36.* *p. p. p. masc. pro subst. p. 81, 4.* *legitur inde a* PLAVTO, TER. (*praeterea numquam ap. poetas*), SENT. Minuc., CIC., VARRONE, CAES.

[*variat in codd. c.*: inmittere: CAES. Gall. 2, 33, 6. intermittere: CVRT. 7, 2, 30. INTERPR. cod. Theod. 2, 1, 8 (intermittunt, introducit *l. v.*). *al.* *e coni.*: TITIN. com. 124 in⟨tro⟩ mittier (*Ribbeck, alii aliter*). AMM. 28, 1, 25 (*Clark,* intramissi *trad.*). *suppl.*: INSCR. christ. Rossi I 1090. *loco mutilo*: LIV. 41, 27, 6.]

I *proprie*: **A** *is, qui (id quod) mittit, positus est extra eum locum, in quem alqs. (alqd.) -itur: fere i. q. introducere, agere intro (refl. et med.-pass. fere i. q. intrare sim.: e. g. p. 81, 6. 11. 22 sq.)*: **1** *animantes*: **a** *homines*: **α** *in universum*: PLAVT. Aul. 553 qui mi -misti in aedis quingentos cocos. Truc. 718 nec quemquam . . . istoc ad vos . . . -am. CIC. har. resp. 35 medicum -sit suum. CAES. Gall. 2, 33, 6 -ssis (*v. l. 64*) militibus (7, 12, 4 centurionibus et paucis militibus). 7, 11, 8 Caesar legiones . . . -it (BELL. Hisp. 34, 4 LIV. 26, 14, 6). BELL. Hisp. 35, 1 legatum. LIV. 9, 13, 10 auxilia (38, 4, 6). 24, 13, 10 *consul* sex milia peditum, equites ⟨trecentos⟩ . . . Nolam -sit. 25, 23, 6 servus . . . pro transfuga -ssus in urbem (VLP. dig. 21, 1, 1, 1 in . . . harenam depugnandi causa ad bestias). 31, 26, 5 praesidium (44, 12, 5). TAC. ann. 15, 61, 4 tribunus -sit . . . ad Senecam unum ex centurionibus. HEGES. 5, 11, 2 -ssus omnis exercitus. VVLG. Dan. 14, 41 in lacum *leonum.* COD. Theod. 9, 45, 4, 3 armatis . . . -ssis (*gr.* εἰσπεμφθέντων). MAR. MERC. Conc.^S I 5 p. 53, 27 quod -ant quos- [*Wolf*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dam loquaces et garrulos adversum nos (*gr. I 1, 1 p. 111, 1 εἰσβάλλοντες*). CONC.^{S} II 2, 1 p. 13, 19 nec aliter permittunt eum cognitioni -i nisi (*syn. II 3, 1 p. 120, 14* ingrediatur. *gr. II 1, 1 p. 138, 7 εἰσέλθῃ*). PS. PROSP. vocat. gent. 1, 17 p. 670^B hora undecima -ssi in vineam. APRING. in apoc. 1, 10 in altitudine caelorum non se corpore dicit ingressum, sed spiritu -ssum. 22, 14 ut ... per portas ... ad eius (*sc. domini*) valeant -i praesentiam. CASSIOD. hist. 6, 1, 17 *magus Iulianum* perducens ad quendam idolorum locum et -ens in adytum (*Theodoret. 3, 3, 2 εἴσω γενέσθαι ... παρασκευάσας*). GREG. TVR. vit. patr. 19, 2 p. 738, 16 eam in cellula ... -sit. VEN. FORT. vita Radeg. 19, 44 *Radegundis leprosos nutriens* -batur (-bantur, -bat *ll. vv.*) furtim. VITA Caes. Arel. 1, 35 p. 470, 12 *sororem* in praeparatis habitaculis ... -it. *al.* *per imaginem*: AVG. conf. 10, 40, 65 -is me in affectum ... introrsus ad nescio quam dulcedinem. in euang. Ioh. 33, 5 p. 1649 *Christus eos accusatores, qui se ipsos intrinsecus non perscrutabantur*, -sit in se (*seq.*: unusquisque ... intret in semetipsum, ascendat tribunal mentis suae). *β in certa locutione, q. e.* 'in rem -ere' (*pro t. t. iuris q. e. 'mittere in possessionem'*): INTERPR. cod. Greg.Visig. 7, 2 quotiens ... is, qui pecuniam dat, in rem fuerit -ssus (*ad cod. Greg. Visig.* inductus es in possessionem).

b *diabolum*: CAES. AREL. serm. 193, 1 p. 742, 23 per haec ille malorum artifex se -it (229, 2 p. 861, 3 [*cod. W*] continuo ⟨se⟩ diabolus -it [*syn. codd. H* accedit]).

c *bestias*: VARRO rust. 3, 12, 4 si lepores ... -serit *in leporarium eqs. ibid.* EPIT. Alex. 66 in clusum quendam locum -sit leonem. AVG. civ. 15, 27 p. 119, 7 D. non ... Noe *genera bestiarum* capta -bat, sed venientia et intrantia permittebat. COD. Iust. 8, 11, 21, 1 ne in eam *basilicam* equos liceat -i. *al.*

2 *res*: a *corp.*: FRONTIN. strat. 3, 14, 3 Hirtius ... obsessis ... salem ... cupis conditum per amnem ... -sit. ARNOB. nat. 5, 16 p. 188, 14 pinus, quam ... in deum matris -itis sanctuario (*cf. syn. CIL XIV 4627* induxit). MIRAC. Steph. 2, 2, 6 p. 847$^{p. med.}$ *Megetia* caput suum -sit interius. ACT. Archel. 22, 4 grave aliquid ..., quo -sso templum continuo concideret? ANON. Vales. 12, 71 aquae ductum ... renovavit et aquam -sit (*syn.* introduxit). MISC. Tir. p. 66, 29 haec *medicamina* distemperas et in simul -ere (*v. p. 80, 61*) facias.

b *incorp.*: α *generatim*: VVLG. Ezech. 37, 5 -am in vos (*i. ossa mortua*) spiritum. PS. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Am. 7, 3 p. 1089^C aliud, quod esse iudicabat mitius, -sit *hominibus deus puniens.* PS. PHOEBAD. (= GREG. ILIB.) fid. 1 p. 34^B probatis haeresim Arianam ... -ssam (*cf.* EPIST. pontif. 937 Conc.^{S} IV 2 p. 116, 11 haeresis errorem populis -i [*syn. l. 1* introducere]. ALC. AVIT. epist. 31 p. 62, 17 quae *ordinatio* Bonosiacorum pestem ... -sit). CASSIAN. conl. 1, 20, 2 quidquid cordibus irrepserit nostris vel si quod nobis dogma fuerit -ssum. GILD. Brit. 4 chron. III p. 29, 5 quid ... deformius ... potest humanis ausibus vel esse vel -i negotium? CLAVD. MAM. anim. epil. p. 192, 2 *nomen* ipsius rei imagines ⟨tam⟩quam per sensus corporis ... in auribus -it. CAES. AREL. serm. 36, 4 quam *malitiam* ... diabolus -sit. β *speciatim, narrationi, libro sim., i. q. inserere*: PACIAN. (= EVTR.) sim. carn. p. 118, 3 ne sensum utraque simul argumentatio -ssa confundat. PS. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Am. 2, 9—10 p. 1065^C bonorum quoque mentionem ... -sit. HIL. AREL. vita Honorat. 23 l. 10 C. longum est -ere illam ... violentiam. FAVST. REI. grat. 1, 12 p. 44, 2 manifeste hic sub interrogantis ... persona contrarium sensum apostolus -it. INTERPR. cod. Theod. 6, 6, 8 haec lex ... ad hoc solum -ssa est, quia posterior omnibus est.

B *is, qui (id quod) mittit, in eo ipso loco, in quem alqs. (alqd.) -itur, constitutus est: fere i. q. admittere, aditum dando recipere sim.*: PLAVT. Asin. 756 alienum hominem -at neminem. Aul. 90 cave quemquam alienum in aedis -seris (99 in aedis meas ... -i. Mil. 681). 100 si Bona Fortuna veniat, ne -seris *eqs.* Men. 424 *parasitum* neque ... maneo ... neque, si venerit, eum volo -i. 669 quasi non habeam, quo -ar, alium meliorem locum. 964 huc ... nemo -it. 965 ad noctem ... -ar domum. Persa 568 ego -i votuero *venientes comissatum.* Truc. 733 plus ... es -ssus, quam dabas. 766 quid si me iubeat -ier? 944 *meretrix* volgo ad se omnis -it. TER. Eun. 83 -ssus non est *Phaedria* (EVGRAPH. *ad l.* propositionem iniuriae tenuavit ...: non enim dixit quod exclusus est, sed quod '-ssus non est'). 442 Phaedriam -amus comissatum. LVCIL. 835 quod te -si, gratiam referas mihi. SENT. Minuc. (CIL I^2 584) 31 ne alium -at (*v. p. 80, 58*) *in agrum* nisi Genuatem aut Veiturium colendi causa. CIC. Sull. 52 ut *coniuratus*, cum ... consulem salutatum veniret, -ssus et meo more et iure amicitiae me in meo lectulo trucidaret (*cf.* FRONTO p. 128, 29 v. d. H. [= p. 136 N.] primum *salutatorum* me -i in cubiculum iubebas. GELL. 16, 5, 10 in domum [*syn. 9* admitterentur]. *al.*). p. red. in sen. 14 (*in imag.*) non ianua receptis, sed pseudothyro -ssis voluptatibus. CAES. Gall. 5, 58, 1 nocte una -ssis equitibus (LIV. 39, 34, 2. *al.*). NEP. Dion 9, 3 hi propter notitiam sunt -ssi. LIV. 32, 37, 5 *a senatu* prius sociorum legati ... auditi sunt ...; legati deinde regis -ssi (*cf.* 35, 32, 8. 42, 36, 1 in oppidum). FEST. p. 363 *Tarpeia*, quae ... -serit *Sabinos.* VAL. MAX. 2, 10 2 *Scipio* fores reserari eosque -i iussit. CVRT. 7, 2, 30. AMM. 14, 1, 6 -ssi per posticas in regiam. 14, 7, 4 ad palatium (22, 5, 3 in palatium). 28, 1, 25 -ssi (*cf. p. 80, 67*) in consistorium (30, 6, 2). AVG. conf. 10, 9, 16 istae ... res non -untur ad *memoriam.* in euang. Ioh. 25, 17 p. 1605$^{p. med.}$ si superbia expulit eos ..., humilitas -it. serm. 319, 2, 2 p. 1440$^{fin.}$ illi *me* eiciunt, tu -e. SVLP. SEV. chron. 2, 38, 6 cum ille indicem ipsum -i posceret. CASSIAN. inst. 7, 2 morbus *avaritiae* ... -ssus semel cordi fit perniciosior cunctis (CAES. AREL. serm. 238, 1 p. 903, 11 lectiones apostolicas ... in cordibus nostris). CONC.^{S} II 2, 1 p. 13, 4 episcopus ... petit se -i (*gr. II 1, 1 p. 137, 21 εἰσελθεῖν*). SIGISM. Alc. Avit. epist. 78 p. 93, 4 credimus ... coram sacris gloriae vestrae obtutibus -i. PASS. Prim. Felician. (BHL 6922) 3 praeses ... sedens pro tribunali dixit: -antur personae; cumque -ssi fuissent *eqs. al.*

II *translate*: A *accedente notione novae rei introducendae*: GELL. 1, 13, 4 exemplum ... -ssum. 19, 13, 3 quae *verba* a Laberio ignobilia nimis et sordentia in usum linguae Latinae -ssa sunt. SERM. Corp. Vind. 21 p. 257, 10 ut ..., licet -atur in una divinitate numerositas, non sit tamen recipienda diversitas. CASSIAN. conl. 17, 15 infirmioribus quibusque -i per haec videtur exempla occasio mentiendi (inst. 7, 16 occasionem avaritiae pristinae sibimet -ere ... conantur. 8, 21). FAVST. REI. spir. 2, 4 p. 138, 4 dualitatem -is. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 16, 8 *Eutyches* -endae cuiuscumque novitatis studio ... ardescens. CAES. AREL. serm. 42, 3 p. 179, 2 infelix -ssa est consuetudo (CONC. Vas. a. 529 p. 56, 23 tam in sede apostolica quam etiam per ... orientales ... provincias ... salubris consuetudo est -ssa, ut *eqs. al.*).

B *in iudicio pro t. t.* (*gr. εἰσάγειν*): AMM. 30, 4, 19 cum ... litigatoribus ... cesserint ... anni, tandem ... controversia -ssa. COD. Theod. 9, 7, 7 quo iure quove tempore actio fuerit -ssa (COD. Iust. 9, 9, 32 [33]). NOVELL. Iust. 119, 4 iudici ... aut eius consiliariis aut qui lites -unt (*gr. τοῖς τὰς δίκας εἰσάγουσιν*). INTERPR. cod. Theod. 2, 1, 8 officiales qui negotia -unt. 2, 12, 3 cum primum ad iudicem causa fuerit -ssa (LEX Visig. 12, 1, 2).

structurae notabiles: a *c. casibus: dat.: v. l. 3. p. 81, 2. 29. 42. al. acc.*: SERM. de vita Genes. 3 (Eranos 43, 1945, 166) nondum -ssus ecclesiae ianuam ... penetrat caeli regiam. b *c. praep.*: ad: *v. l. 27. p. 81, 82.* coram: *v. l. 7.* de (*sc. per confusionem locutionum q. s.* 'se -ere [*i. immiscere*] *alicui rei*' *et* 'intercedere *sim. de aliqua re*'): ROMVL. fab. 21$^{tit.}$ rec. vet. nemo se -at de sibi incongruis operibus. in: *c. acc. saepe; c. abl. inde ab* ARNOB. nat. (*p. 81, 31*), *e. g. l. 4. p. 81, 5. 10. 12. 47. al.* intra: PS. MATTH. euang. 8, 2 -e omnium virgas intra sancta sanctorum. *Wolf.*

intronistica, intronizo *v. s.* inthron-.

intrōpōno, -ere. *ab* 1. intro *et* ponere. *fere i. q. introductum aliquo loco deponere*: BAVDON. 16 p. 389, 10 ut *episcopus* cum honore digno ... crucem domini vel sanctorum reliquias in monasterio ... -ret (intromitteret *l. v.*). *cf. et p. 55, 58 sqq.*

intrōportat NOT. Tir. 7, 22^a (*post* inportat *et inter alia eiusmodi verba composita*).

intrōrēpo, (-psī), -ere. *ab* 1. intro *et* repere. *i. q. clam introire*: APVL. met. 2, 25, 3 repente -ens mustela contra me constitit *in cubiculo.* 9, 18, 3 cum *amator* ... fide tenebrarum ... absconditus -ere et intra momentum remeare posset (intro repere *habere F affirmat Giarratano*).

***intrōrsum, intrōrsus** *adv.* *ex* 1. intro *et* vorsus (versus) *coaluit, cf. l. 55. 59.* *notatur*: in·t (*sic*): CIL XII 4880 (intus *explicat Mommsen, at v. formulam p. 84, 1 sqq., cuius verbis* 'in·fronte' *antecedentibus lapicida inductus esse videtur, ut punctum falso interponeret*). intr: CIL V 1945 inero vers (*sic*, intro *restit. Fabretti, nota vocem bipartito scriptam*): CIL V 2915 (*v. p. 84, 2. cf. l. 59 sqq.*).

de formis: -m *inde a* VARRONE, LVCR., -s *inde a* CAES. *passim.* PAVL. FEST. p. 27 aliorsum et illorsum sicut -m dixit Cato. *v. et l. 72.* *formae rariores*: introvorsus: LVCIL. 988 (*v. p. 83, 30*). introversus (*cf. Heraeus, Kl. Schr. p. 145*): VARRO rust. 2, 7, 5 PETRON. 63, 7 SOL. 45, 1. CHIRON 326 (= VEG. mulom. 2, 94). 616 MART. CAP. 6, 690 INSCR. Bull. di archeol. e storia Dalmata 1904 p. 134. *v. et l. 55. 74.* introrursu: CIL VI 10242 (*cf. Svennung, Beitr. z. lat. Lautl. p. 49*). introsum: LVCR. 3, 534 (*v. Lachmann ad l.*). GRATT. 431. SEN. dial. 7, 8, 4 (*v. p. 84, 54*). epist. 119, 11 (*l. v.*). PELAGON. 2. OROS. hist. 5, 7, 16 (*l. v.*). 6, 11, 21 (*l. v.*). *v. et l. 76. Thiele ad* ROMVL. fab. 17, 2 rec. vet. introsus: SEN. dial. 9, 2, 10. epist. 56, 12 (*l. v.*). CIL V 3082. XIV 2466, 17 (*a. 31*). introssum: VARRO rust. 1, 16, 6 (*cod. Paris.*). introssus: LIV. 32, 17, 8 (*B*). AETNA 107 (*l. v.*). 290 ([= 289 M.] *l. v.*). VITR. 6, 3, 7 (*l. v.*). NOT. Tir. 10, 37 -s. *de notione et usu*: CHAR. gramm. p. 243, 15 B. loci adverbia sunt ... in locum, velut ... intro, foras, -m, dextrorsum, sinistrorsum, retrorsum; eadem et per s litteram extremam efferuntur. GLOSS.^{L} II Abav. IN 336 -s interius (*al.*). V Abba IN 334 -s intro versus. SCA 8 scaurus, cuius calx extrinsecus eminet et pedes -s incurvi sunt (*'nimirum ex Festo' Lindsay.* Aa s 673). GLOSS. -s penitus. εἰς τὸ ἐνδότερον introsum. *nota* -s versus *p. 83, 69. 84, 34. cf. p. 84, 16. 26. 32.* *legitur inde a* LVCIL. (*v. l. 59*), *et v. l. 57.*

[*var. in codd. c.*: extrorsus: CAES. Gall. 7, 23, 2. inter: ITALA IV Esdr. 14, 33. prorsus: HOR. epist. 1, 16, 45 (in prorsum, hunc prorsus, prorsus). PLIN. nat. 2, 219. retrorsus: COLVM. 6, 29, 3 (intorsus *pars codd.*). OROS. hist. 5, 4, 8 (in retrorsum). *e coni.*: SEN. dial. 7, 8, 4 (*Schultess,* intotum *trad.*).]

I *quaeritur 'quo?'*: *i. q. in interiorem partem*: A *rerum* [Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inanimalium, locorum: 1 *de motu locali*: VARRO ling. 5, 143 *in oppidis condendis* aratro circumagebant sulcum . . .; terram, unde exculpserant, fossam vocabant, et -m iactam murum. CAES. Gall. 7, 22, 2 *Galli oppugnati* laqueis falces avertebant, quas . . . tormentis -s (*i. intra murum*) reducebant (VITR. 10, 8, 3 ut *regulae* faciliter inpellantur et rursus -s reducantur). AETNA 290 (= 289 M.) *auras* -s agunt nubes et nubilus auster (SEN. Thy. 108 ut fontis liquor -s actus linquat. dial. 1, 1,4 contrahi undas et -m agi [*antea*: nudari litora pelago in se recedente]. *sic de mari in se retro acto* [*cf. Wistrand, Nach innen oder nach außen?, Göteborg 1946, 24*]: epist. 89, 21 mare agetis -s. *v. etiam l. 20. 24*). LIV. 3, 28, 7 Aequi . . . *ab exteriore hoste* ad pugnantes -m versi (*cf.* SEN. nat. 6, 4, 1 quid sit, quod terram . . . moveat, . . . amnes . . . convertat -m [-s *l. v.*]). 10, 33, 3 *milites* cedunt . . . et hostem -m in media castra accipiunt. PETRON. 63, 7 baro . . . noster introversus (*i. ab ianua in domum*) se proiecit in lectum. PLIN. nat. 2, 219 Pontus semper extra (*opp.*) meat in Propontidem, -s in Pontum numquam refluo mari. TAC. ann. 2, 25, 2 Caesar pergit -s (*i. in fines hostium; sic* AMM. 20, 7, 6. HEGES. 1, 24, 2 [*gr. 1, 190 πρόσω*]. 4, 2 p. 242, 20. 5, 38, 1 [*gr. 6, 164 εἰς τὸ πρόσω*]. SVLP. SEV. chron. 2, 26, 5). 6, 33, 3 auster revolvit fluctus pulsoque -s freto brevia litorum nudantur. VIR. ill. 40, 4 *Regulus* in arcam ligneam coniectus clavis -m adactis . . . punitus est. HEGES. 5, 493 *Simo* in defossis specubus defodiebat -m (*gr. 7, 27 πορρωτέρω*). AVG. c. Petil. 1, 10, 11 p. 11, 16 ne . . . fluctus ultra prosiliens *cadavera in litore iacientia* . . . -s postea resorberet. *al.* *in imag.*: SEN. benef. 1, 15, 2 si quis existimat nos . . . benignitatis fines -s referre et illi minus laxum limitem aperire. HEGES. prol. 2 p. 3, 15 nobis curae fuit . . . in historia . . . ultra scripturae seriem sacrae paulisper -m pergere (*cf. l. 17*).

2 *de regione interius spectante*: a *in universum*: LVCIL. 988 quare fit, ut introvorsus (intravorsus *l. v.*) et ad te (*i. leonem in specu iacentem*) spectent atque ferant vestigia se omnia prorsus? VARRO rust. 1, 16, 6 *oleae quercus arbores contrariae naturae fugiunt*, ut -m in fundum se reclinent. CAES. Gall. 2, 18, 2 collis . . . silvestris, ut non facile -s perspici posset. AETNA 107 tellus . . . rimosa cavis . . ., ut crebro -s spatio . . . pendeat in sese. 176 -s cessante solo trahit undique venas Aetna. LIV. 26, 42, 7 sinus est maris . . . *tot* passus -s retractus (MELA 3, 74 init penitus -sque. *cf.* VITR. 5, 12, 1 *portus* si . . . habeant . . . promunturia procurrentia ex quibus -s curvaturae sive versurae ex loci natura fuerint conformatae). GRATT. 431 specus . . . cavique introsum reditus. VITR. 1, 5, 7 interiore parte substructionis fundamentum distans ab exteriore -s amplo spatio. 4, 1, 11 frontes sinuentur -s (TAC. hist. 5, 11, 3 muri . . . -s sinuati). 4, 4, 2 columnae contra regiones columnarum quae inter antas sunt, -s conlocentur (5, 11, 2 -s e regione frigidarii). 5, 1, 8 hemicyclii . . . est . . . -s curvatura pedes XV. 6, 3, 7 peristyla . . . in transverso (*opp.*) . . . longiora sint quam -s. 6, 7, 1 spatium datur -s. 6, 7, 2. 6, 8, 7 -s . . . coniuncta muro serratim struantur. 9, 5, 3. 10, 11, 4 contractura latitudinis redeat -s sexta parte. SEN. nat. 1, 14, 1 -s . . . recessus . . . similis effossae in orbem specus. CVRT. 3, 4, 7 *mons* qua maxime -s mari cedit (*antea: iugum* velut sinu . . . curvatum rursus altero cornu in . . . litus excurrit). PLIN. nat. 9, 130 canaliculi latere -s tubulato. AMM. 22, 8, 37 *arcus* Scythici . . . circumductis utrimque -s pandis et patulis cornibus. AMBR. Isaac 8, 78 p. 698, 7 qui intuetur corpora, non debet -m intueri (*i. in interiora corporum quasi tralucentium*). MACR. Sat. 7, 12, 37 (*opp.* foras). *al.*

b *peculiariter*: α *indicatur situs locorum, gentium sim. remotior* (*acced.* ab *saepius, gen. l. 71, dat. l. 74*): CAES. Gall. 6, 10, 5 hanc *silvam* longe -s pertinere (*i. intranti a Rheno in interiorem Germaniam. sic et* PLIN. nat. 4, 100 [*opp.* in Rheno . . . ipso]). SALL. hist. frg. 3, 70 -s prima Asiae Bithynia est. MELA 1, 62 Syria late litora tenet terrasque etiam latius -s (*sic intrantibus terram a litore*: PLIN. nat. 4, 7 portus . . ., a quo VII pass. -s . . . Delphi. 4, 27 in litore . . . Daphnus, -s autem Larisa. 4, 88. 6, 24 *Cappadocum gens* longissime . . . Ponticarum omnium -s recedens [*inde* SOL. 45, 1; introversus *l. v., sic et* MART. CAP. 6, 690]. *al.*). 4, 104 a Britannia -m (-s *l. v.*) sex dierum navigatione abesse . . . insulam Ictim (*cf. Stürenburg, Relative Ortsbezeichnung, Leipzig-Berlin 1932, 18; Wistrand [v. supra l. 9] p. 19*). 5, 26 *deserta Africae* excipiunt saltus . . . et -s elephantorum solitudines. 5, 77 post eum *montem Antilibanum* -s Decapolitana regio. 6, 55 ab Attacoris . . . Casiri, -s ad Scythas versi. *al.* TAC. hist. 2, 81, 2 provinciarum . . . quantum . . . -s in Pontum et Armenios patescit, iuravere. ITALA IV Esdr. 14, 33 vos hic estis et fratres vestri -s (-m *l. v., v. et p. 82, 80*) vestrum sunt. MACR. somn. 2, 8, 3 Meroe . . . *tot* stadiis in perustam *zonam* a Syene -m recedit. IORD. Get. 34 prima ab occidente gens residet Gepidarum . . ., -s illis (illi *l. v., v. l. 56*) Dacia est. *al.* β *in re militari, i. q. a prima acie ad ultimum ordinem*: LIV. 2, 31, 2 mediam turbaverat . . . aciem, quam, dum se cornua latius pandunt, parum apte -m ordinibus firmaverant *hostes*. 25, 21, 7 in longitudinem porrecta acies; clamantibus tribunis nihil -s roboris ac virium esse *eqs.* 32, 17, 8 pluribus -s ordinibus acie firmata. 33, 8, 14 -s porrectis ordinibus. 37, 40, 2 a fronte -s in duos et triginta ordines . . . acies patebat. γ *in limitatione agri, areae* (*saepe opp.* in fronte): CIL XIV 2466, 17 (*a. 31*) locum . . . long(um) p(edes) LXVII . . . et a via introsus . . . lat(um) p(edes) X. VI 10242 (*a. 136*) in locum, qui est . . . intrantibus a via . . . per longitudine(m) pedum CLXXV, latitudin(em) a maceria introrursu pedum XXV. V 1945 in fr(onte) p. XX, intr. p. XX (*syn. e. g. 1947, 9* in agr(um). 2314. 2915 hic locus patet in frónt. p. XX et á media fos. intro vers. [*v. p. 82, 56*] p. XXV. 3082 ⟨i⟩n front. p. XXIIIS, retro p. XX, a p. XX introsus pedes decem sexs quoque versus. XII 4880 in front(e) p. XII, in t. [*sic, v. p. 82, 52*] p. XIII. *al.*). VI 34707 ⟨l⟩at. p. XIIX et -m p. XIIX quadratu.

B *in animantibus*: 1 *hominibus*: a *proprie: refertur ad corpus, cuius ad interiores partes aliquid vel movetur vel spectat*: LVCR. 3, 534 si . . . putas *animam* . . . se posse per artus introsum trahere (*cf.* 4, 945 *ut* -m pars abdita cedat. AVG. anim. 4, 18, 27 p. 407, 9 quomodo anima partes suas abripiat et recondat -s). OV. met. 13, 539 pariter vocem (*v. l. 29*) lacrimasque -s obortas devorat ipse dolor (fast. 4, 845. SEN. contr. exc. 3, 5 premo . . . gemitus meos et -s erumpentes lacrimas ago). PAVL. FEST. p. 43 *Capyn* a pede -s curvato nominatum (PORPH. Hor. sat. 1, 3, 47 -m retortis. *v. et p. 82, 75. cf.* PHYSIOGN. 85 p. 114, 16 calcaneis -m, pedibus autem forinsecus [*opp.*] conversis). SEN. contr. 1, 1, 8 *mendicus* -s conditos oculos vix allevans (1, 6, 2 macie retractos -s oculos. 10, 5, 4. *v. et l. 45 sq.*). CELS. 8, 1, 24 *ossa* infra -m (-s *l. v.*) leniter intendunt. SEN. Phoen. 173 *Oedipus caecatus ad se ipsum*: inertem dexteram -s preme magisque merge. QVINT. inst. 11, 3, 55 sunt qui crebro anhelitu et -m etiam clare sonante imitentur *asinos*. LACT. mort. pers. 33, 7 *morbus* recedit -s et interna comprehendit. AMM. 14, 6, 25 turpi sonu fragosis naribus -m reducto spiritu concrepantes (MARCELL. med. 12, 40 -m trahes. *cf. l. 21*). PRVD. psych. 423 dentibus -m resolutis (*sc. saxo in os impacto*). PHYSIOGN. 97 p. 223, 1 supercilia -s conversa (*Adamant. 2, 51 p. 415, 2 ὀφρύες ἀπεστραμμέναι*). *al.*

b *translate: refertur ad animum, conscientiam sim.* (*fere accedit notio q. e. 'in occultum'. v. etiam l. 12*): SEN. Herc. O. 1674 compesce lacrimas . . ., -s dolor femineus abeat (dial. 12, 5, 5 si potes, proice . . . dolorem, si minus, -s abde et contine, ne appareat). dial. 1, 6, 5 *ad viros bonos*: non fulgetis extrinsecus, bona vestra -s obversa sunt (epist. 7, 12 -s . . . spectent). 3, 4, 3 quaedam *irae* altae gravesque sunt et -s versae. 9, 2, 10 ubi causas fateri pudet et tormenta introsus egit verecundia. epist. 23, 5 *gaudium*, quod plus pateat -s. 56, 12 leve illud ingenium est nec sese adhuc reduxit -s, quod ad vocem . . . erigitur. EVCHER. laud. her. 36 p. 190, 5 *monachorum* quantum se . . . -s agit vita, tantum se foras proripit gloria. GREG. M. in Ezech. 1, 5, 16 p. 828B *sancti viri* si . . . -s ad cor non redeant (*syn.* intus . . . per amorem redeunt). in euang. 34, 12 p. 1253D -s vos ad vosmetipsos reducite, secretorum vestrorum merita cogitationesque discutite.

2 *bestiis*: VARRO rust. 2, 7, 5 *pullus equi sit* cruribus rectis, aequalibus, introversus potius figuratis. COLVM. 6, 29, 3 *pullus equi sit* tereti genu parvoque neque -s spectanti (*inde* PELAGON. 2 introsum expectante). SOL. 40, 21 *chamaeleonis* subducti oculi et recessu concavo -m recepti ([*ex Plin. nat. 8, 121* oculi in recessu cavo]. CHIRON 326 *iumentum* febricitabit, oculos introversus habebit [*inde* VEG. mulom. 2, 94]. *cf. supra l. 17*). PELAGON. 256 *ungulam* -m torques ([*inde* CHIRON 616 introversus]. 266 -m contra ventrem). CHIRON 146 *iumentum* ilia -s subducit (170. 361 [*syn. Veg. mulom. 1, 4* intrinsecus]). *ibid.* anus -s fugit. 639 fasciato palmatim -s. ROMVL. fab. 17, 2 rec. vet. testudo -m se colligens (*syn. rec. gall.* se intra se).

3 *deo*: SEN. dial. 7, 8, 4 mundus . . . rectorque universi deus in exteriora quidem tendit, sed tamen introsum (*v. p. 82, 83*) undique in se redit; idem nostra mens faciat.

II *quaeritur 'ubi?'*: A *in rebus*: 1 *proprie*: CAES. Gall. 7, 23, 2 trabes derectae . . . in solo collocantur; hae revinciuntur -s (*v. p. 82, 79*) et multo aggere vestiuntur (5 *materia* perpetuis trabibus . . . -s revincta). SOL. 38, 7 specus *Corycius* . . . virens -s lucis pendentibus. ARNOB. nat. 3, 40 p. 138, 12 Varro, qui sunt -s atque in intimis penetralibus caeli, deos esse censet *Penates*. HEGES. 5, 50 p. 405, 7 *Alani* interiorum locorum difficultate et claustro portae ferratae . . . cum ceteris . . . indomitis -m gentibus cohibebantur. CYPR. GALL. exod. 1199 conscriptas . . . tabellas -s extraque simul, nam pagina sancta et tergo commissa fuit. ANON. med. ed. Piechotta 71 si *herbam tritam* supra inposueris, non facile, sed -s inponito (*i. intus in vulnere*). OROS. apol. 12, 2 tres in camino pueros aestuans -m flamma non laesit. hist. 4, 2, 1 cum foris cessatur a proelio, agitur -m (-s *l. v.*) ira de coelo (*i. pestilentia intra urbem*). 5, 4, 8 domus vacuae vivis, plenae mortuis remanserunt: largissimae -m (*v. p. 82, 82*) hereditates et nulli penitus heredes. 5, 7, 16 *Numantini* clausam urbem ipsi -m succenderunt. 6, 11, 21 oppidum . . . plurima . . . -m copia frumenti tutum. GREG. TVR. glor. mart. 33 p. 509, 9 clerici . . . obserato criptae ostio discesserunt ignorantes -m esse mulierem. 94 p. 551, 15 ignarus, quae agerentur -m *in antro* (*syn.* intrinsecus). *al.* 2 *translate*: SEN. dial. 7, 2, 4 ista, quae spectantur . . ., foris nitent, -s misera sunt. 9, 10, 5 omnia . . . levia esse, extrinsecus diversas facies habentia, -s pariter vana. RVFIN. Orig. princ. 2, 5, 2 p. 134, 1 requirimus, quid -s significet ipsa parabola.

B *in animantibus*: 1 *proprie refertur ad corpus* (*in imag. l. 81*): LIV. 38, 21, 11 cum aculeus sagittae aut glandis abditae -s . . . urit. PERS. 2, 9 haec clare et ut audiat hospes, illa sibi -m et sub lingua murmurat (*v. l. 79 sq.*). SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 30 -m limpida conchilia implentur luna crescente. SIDON. carm. 16, 27 -m (*i. in visceribus ceti*) psallente cibo (*i. Iona*). 2 *translate refertur ad animum* (*cf. per*

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

imag. p. 84, 81): HOR. sat. 2, 1, 65 detrahere ... pellem, nitidus qua quisque per ora cederet, -m turpis (epist. 1, 16, 45 -m [-s *l. v., v. et p. 82, 80*] turpem, speciosum pelle decora). SEN. dial. 3, 20, 6 magnitudinem animi inconcussam ... et -s solidam. epist. 119, 11 *sapiens* beatus introsum (-m *l. v.*) est. BOETH. cons. 3 carm. 11, 11 haeret ... semen -m veri. 5 carm. 4, 39 *mens* -m ... reconditis formis miscet imagines *extrinsecus venientes*.

intrōrumpo, -ūpī, (-uptum), -ere. *ab* 1. intro *et* rumpere. *v. p. 54, 44.*

fere i. q. vehementi impetu introire (*intransit.* [*transit. falso l. 15*]): PLAVT. Amph. 1048 -am in aedis ([aedibus *Pal., deest A*]. *syn. 1052* pergam in aedis. Mil. 460 recta). Rud. 570 -am iam huc in Veneris fanum. :: in barathrum mavelim (TER. Eun. 996 cesso huc -ere [intro inrumpere *l. v.*]). CAES. Gall. 5, 51, 3 (4) *hostes* ea (*i. per portas obstructas*; eas *l. v.* [*at v. l. 10*]) non posse -ere videbantur. SVET. frg. p. 355 (Gell. 15, 4, 4) Parthos ... in Syriam -entes tribus ... proeliis fusos. GELL. 15, 22, 9 cerva ... in cubiculum Sertorii -upit (*cf. antea*: ut eam repente ... inmitteret). APVL. met. 1, 17, 1 ecce in ipso momento ianitor -it ... clamitans. 2, 26, 3 ecce uxor ... -it anxia.

intrōrursu *v. s.* introrsum. *Hi.*

intrōspecto *v. s.* 1. intro *p. 54, 76.*

? **intrōspectus,** (-ūs) *m.* *ab* introspicere. *i. hiatus, per quem introspicitur*: AETNA 342 qua liberrimus Aetnae (Aetna *l. v.*) -s hiat (*coni. Schrader*, inprospectus *trad.*).

intrōspicio, -spēxī, -spectum, -ere. *ab* 1. intro *et* specere. NOT. Tir. 26, 38^{a} -it. 26, 47^{a} -xit. *legitur inde a* CIC., SEN. *philos.*; *saepius ap.* TAC. [*variat in codd. c.*: intro aspicere: AMBR. apol. Dav. I 1, 1. intro inspicere (*quod idem sonabat ac* -ere *vocali prosthetica ante* -sp- *accrescente*): CLAVD. MAM. anim. 1, 26 p. 95, 16. 3, 10 p. 171, 1. *e coni.*: SEN. epist. 83, 1 (*Hense*, prospicere *trad.*).]

A *proprie* (*vigente notione spectandi oculis* [*cf. et l. 60*]):

1 *vigente vi locali: i. q. intro spectare* (*accedit notio aestimandi l. 34. cf. l. 51*): **a** *c. praep.* in *c. acc.*: CIC. Font. 43 (*in imag.*) inserite oculos in curiam, -ite penitus in omnis rei publicae partes.

b *c. acc.* (*nom. in struct. pass.*): *α obi. est id, quod aliquam rem conspiciendam intra se continet*: CIC. har. resp. 33 nequis ... imprudens -ere tuam domum possit ..., tollam altius tectum. div. 2, 105 id esse alienum maiestate deorum, scilicet casas omnium -ere, ut videant, quid cuique conducat. *β obi. est id, quod intus positum conspicitur*: QVINT. inst. 11, 3, 118 *evenit*, ut bracchio exserto -atur latus.

c *absolute*: EVAGR. vita Anton. 13 p. 863 per cavernas -entes (*sc. in castellum*) nullum viderunt (*gr.* παρακύψαντες). VVLG. Dan. 14, 39 *rex* venit ad lacum et -xit et ecce Daniel sedens in medio leonum. PRVD. perist. 5, 317. SEV. MINOR. p. 735^{C} locum ..., unde -rem (*sc. in synagogam*), repperi et vidi monachos ... psallentes. MACR. somn. 1, 3, 20 (*in somnio*) hoc velamen cum in quiete ad verum usque aciem animae -entis admittit, de cornu creditur.

2 *evanescente vi locali: i. q. oculis collustrare, diligenter intueri, sc. aestimandi, diiudicandi causa*: **a** *absolute*: TAC. ann. 6, 21, 2 *Thrasullus* positus siderum ac spatia dimensus ..., quantum -ret, magis ac magis trepidus. **b** *c. acc.*: TAC. hist. 2, 20, 1 insita mortalibus natura recentem aliorum felicitatem acribus oculis -ere. ann. 3, 60, 3 senatus maiorum beneficia, sociorum pacta, regum etiam ... decreta ipsorumque numinum religiones -xit. FRONTO p. 197, 8 v. d. H. (= p. 207 N.) *L. Verus* non incuriose per militum contubernia transire, sed forte temere Syrorum munditias -ere, Pannoniorum inscitias.

B *translate* (*pellucet aliquatenus vis propria spectandi per imaginem l. 74. 76. p. 86, 2. 6. 20. 58*): **1** *generatim*: **a** *absolute* (*dubites, an subaudiendum sit obi. verbi antecedentis l. 65*): *fere i. q. cogitatione penitus descendere*: SEN. nat. 6, 5, 2 magni animi res fuit rerum naturae latebras dimovere nec contentum exteriore eius aspectu -ere et in deorum secreta descendere. TAC. dial. 12, 4 *illi dis geniti*, inter quos ... Orphea ... ac, si -ere altius velis, ipsum Apollinem accepimus.

b *c. obi.* (*v. et l. 62*): *fere i. q. perspicere, considerare, necnon i. q. perpendere, aestimare*: QVINT. inst. 10, 2, 16 non -ctis penitus virtutibus ad primum se velut aspectum orationis aptarunt. TAC. ann. 4, 32, 2 non ... sine usu fuerit -ere illa primo aspectu levia. 11, 38, 1 *Messalina* tunc primum fortunam suam -xit ferrumque accepit. PLIN. paneg. 74, 3 -at modo *suam quisque* vitam seque, quid mereatur, interroget. AMBR. apol. Dav. I 4, 15 p. 308, 22 tamquam exutum spiritalibus indumentis -amus errorem *Davidis* (*v. l. 60*). PHILIPP. in Iob 37 Migne 26, 739^{C} *dominus* ea, quae intra eos '*caelos*' (*i. sanctos viros*) sunt, arcanorum scrutator -it (*v. l. 60*). MACR. exc. gramm. V 618, 35 Graeci -cta sollertius iubendi natura animadvertunt posse comprehendi praecepto tempus elapsum.

c *pendet enunt. interrog.*: SIDON. epist. 7, 6, 5 mihi quae merear -enti, quaecumque adversa provenerint, leviora reputabuntur (*syn.* inspectis). MAX. TAVR. hom. 55 p. 356^{C} (= PS. EVSEB. GALLIC. p. 633^{E}) altius -ere debemus, quidnam sit, quod *eqs.*

2 *speciatim*: **a** *spectatur mens, animus, voluntas sim.* (*refl. p. 86, 23 sqq.*): *α c. praep.* in: CIC. fin. 2, 118 tute -e in mentem tuam ipse eamque omni cogitatione *pertracta*. SEN. epist. 83, 1 tamquam aliquis in pectus intimum -ere (*v. p. 85, 30*) possit.

β c. obi.: CIC. Sull. 76 perspicite (*syn.*) etiam atque etiam, iudices, ... penitus -ite Catilinae ... ceterorumque mentes (AMBR. inst. virg. 3, 18 p. 310^{A} mens hominis, quae quasi involucro quodam corporis tegitur et occultatur, ut eam haud facile quisquam -ere et speculari queat [*v. p. 85, 60*]). QVINT. decl. 317 p. 248, 12 si verba ipsa intuemur, hoc satis est: si vero -ere voluntatem voluerimus *eqs.* (TAC. ann. 1, 7, 7 cognitum est ad -endas ... procerum voluntates inductam dubitationem *a Tiberio*. HIL. in Matth. 10, 13 p. 971^{B} -cta uniuscuiusque *hominis* et natura et voluntate verborum adhibenda prudentia est. in psalm. 91, 6 p. 350, 21 voluntatem patris filius tamquam exemplum operationis -it. *ibid.* l. 23 -it ... per mutuam caritatem. AMM. 26, 10, 2 occultas). TAC. ann. 1, 10, 7 quoniam adrogantiam saevitiamque *Tiberii* ... -erit *Augustus*. HIL. in Matth. 8, 6 p. 961^{A} murmurationem eorum dominus -it (*cf. Vulg. Matth. 9, 4* cum vidisset Iesus cogitationes eorum). AMBR. off. 1, 12, 46 -e ulcera ... animae eius et cordis maestitudinem. MIRAC. Steph. 2, 2, 6 p. $847^{in.}$ *Stephanus* velut coelestis archiatrus spiritu cordis secreta -ens. PHYSIOGN. 10 p. 17, 4 animam dicunt per oculos emicare et solum hunc aditum esse, per quem animus adiri atque -i possit (*v. p. 85, 60*). EVCHER. instr. 1 p. 103, 12 *deus* cogitationes nostras etiam antequam perficiantur -it. FAVST. REI. epist. 10 p. 216, 1 habet ... interior noster oculos suos, quibus se conscientiae testis -it (*sic refl.*: PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 635^{C} -entes nosmet ipsos ... confugiamus ad Christum. p. 668^{A} *quisque* illuminato sensu evidentius se -it). PS. EVSEB. GALLIC. p. 672^{H} *deus* te videt in cogitatione, -it in voluntate. BOETH. cons. 3, 8, 10 W. quodsi ... Lyncei oculis homines uterentur, ut eorum visus obstantia penetraret, nonne -ctis visceribus illud Alcibiadis superficie pulcherrimum corpus turpissimum videretur? (*v. p. 85, 60*). VITAE patr. Iurens. 1, 11 p. 137, 7 occulta hominum sive praeterita vel futura solus creator -it.

b *spectatur vis verborum, legum, locutionum sim.*: *α c. obi.*: QVINT. inst. 10, 5, 8 non ... scripta lectione secura transcurrimus, sed tractamus singula et necessario -imus. GELL. 2, 12, 3 qui penitus atque alte usum ac sententiam legis -erant (-erat *l. v.*). 17, 2, 11 probabilius ... sic dici videbitur, si quis ea verba non incuriose -at (*cf.* 18, 4, 2 *iactator quispiam cum se non* primam tantum cutem ac speciem sententiarum, sed sanguinem quoque ipsum ac medullam verborum [*cf. l. 49*] ... eruere atque -ere penitus praedicaret *eqs.* [*syn. 6* perspicere]. HIL. in Matth. 10, 1 p. 966^{B} verborum virtutes non minus oportet -ere quam rerum). HIL. in Matth. 31, 4 p. 1067^{B} -endus omnis hic sermo est (trin. 1, 6 p. 29^{A} sermo ... dei ... plus ... significationis -ctus sensu continet quam exceptus auditu [*sim. opp. l. 54*]). in psalm. 146, 7 p. 850, 2 haec (*i. verba psalmi*) ... diligentius -cta significationis alterius virtutem in se habent. AMBR. apol. Dav. I 1, 1 p. 299, 4 plerique ... non -entes vim scripturarum vel occulta mysteriorum. HIER. epist. 133, 5, 1 illud ... 'non absque dei gratia', cum prima legentes fronte decipiat, -ctum et diligentissime ventilatum decipere non potest. hom. Orig. in Luc. 23 p. 154, 21 qui scripturarum medullas (*cf. l. 38*) non -unt, sed tantum superficie delectantur. PROSP. in psalm. 146, 6 p. 418^{C}. resp. ad Gen. praef. p. 187^{A} quasi plus in me quam in vobis ad haec *excerpta* -enda esset ingenii.

β pendet enunt. interrog.: PRISCILL. tract. 10, 137 in hac parte psalmidici sermonis ... non tantum excipere auditu, sed -ere sensu *nos* convenit, qualiter *eqs.*

γ c. praep. in: PS. HIER. (= EVTR.) epist. 19, 9 p. 197^{D} cum illi, qui secundum carnem circumcisio dicuntur, tamen, ne in legem -ant, obtentis prae facie obcaecentur aulaeis (*v. p. 85, 60*).

deriv.: introspectus (-ūs). *Hugenschmidt.*

intrōsum, intrōsus (*et* -oss-) *v. s.* introrsum.

intrōtrūdo *v. s.* 1. intro *p. 54, 83.* **intrōversus** *v. s.* introrsum.

intrōvoco, -āvī, -ātum, -āre. *ab* 1. intro *et* vocare. *cf. p. 54, 44.*

1 *peculiariter: t. t. iuris publici, i. q. in saepta vocare ad suffragium ferendum* (*v. Mommsen, Staatsr. III 399*): LEX repetund. (CIL I^{2} 583, 72 tribus -buntur (CIC. or. frg. A VII 31 *non est* criminosius tribus ad legem accipiendam quam ad collegam reddendum privatum -are [*v. ad l.* ASCON. Corn. p. 57, 16 -are tribus Gabinius coepit, ut Trebellio magistratum abrogaret]. LIV. 10, 24, 18 ad suffragium. 40, 42, 10. 45, 36, 7 -tae primae tribus cum antiquarent). LIV. 10, 13, 11 ut quaeque -ta erat centuria, consulem ... Fabium dicebat.

2 *in universum: fere i. q. vocatum intrare iubere*: CIC. Verr. II 1, 66 cur ad nos filiam tuam non -ari iubes? APVL. met. 2, 23, 5 *praeco* per ... posticulam -at me. 4, 24, 2 -tae anui praecipiunt. 6, 9, 3 quibus *ancillis* -tis torquendam tradidit *Psychen*. 8, 11, 4 -ta Charite ... invadit ... sicarium. AMM. 29, 1, 25 primo -tu⟨s⟩ ... Pergamius (*i. in iudicium*). COD. Theod. 1, 16, 9 ut non in secessu domus ... *iudex* sententiam ferat, sed apertis secretarii foribus -tis omnibus ... controversias audiat. NEPOTIAN. 19, 2 *Scipio* patefieri ianuam -arique eos *piratas* iubet (*syn. Val. Max. 2, 10, 2* intromitti).

intrōvorsus *v. s.* introrsum.

intrūdo, -sī, -sum, -ere. *ab* in *et* trudere. [*p. p. p.*: *francog.* intrus, *it.* intruso, *hisp.* intruso. *R.*] [*variae lect.* (*v. et p. 87, 4*) *falsae in codd. dett.*: CIC. Caecin. 13 (intro dabat *recte*). SEN. nat. 2, 27, 4. *dub.*: INSCR. RevA. IV 2, 1903, 173 interfect⟨o⟩ a latronibus

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inrtusis (intrusis *interpret. Cagnat*; in Rtusis *Buecheler, RhM. 59, 1904, 320 pro nomine regionis barbaricae accipit.*]

fere i. q. per vim introducere: FIRM. math. 4, 14, 2 *luna* alios in custodia constituit, alios -it (instruit *l. v.*) in carcerem. EPIST. pontif. 290 Migne 20, 631C (*Innoc. I ad imp. Arcadium*) Arsacium, quem magni Iohannis loco in sedem episcopalem -istis, . . . ordine movemus.

intub- *v.* intib-. *Hi.*

intuēbilis, (-e). *ab* intueri. *i. q. contuibilis, visibilis*: VIRG. gramm. epist. 3 p. 150, 31 -is mundus quattuor constat elimentis (*syn.* visibilis).

***intueor** (intuor), -uitus sum, -ērī (-uī) *verbum deponens, et* **intueo** (intuo), -ēre (-ere?) *verbum act. (v. l. 40) et pass. (v. l. 56). ab* in *et* tueri (tuere). *scribitur* -d- *e. g.* ITALA Iob 2, 10 (Cypr. testim. 3, 14 p. 127, 4 [*l. v.*]). CYPR. domin. orat. 24 p. 285, 7. VVLG. num. 22, 41. 24, 17 (*cod. S*).

de formis: A *verbi deponentis* (*inter depon. IIae coniug. affert* CHAR. gramm. p. 466, 18 B.): indotuetur: ENN. ann. 70. *in tmesi*: LVCR. 4, 713 *p. 88, 67. participia heteroclita*: -uiens: THEOD. MOPS. epit. in psalm. 72, 21 ad p. 370, 21—29. -utus: VVLG. num. 24, 4 (*l. v.*). *gen. pl. part. praes.* -entum: COD. Theod. 9, 40, 17. *v. et p. 88, 45. formae IIIae coniugationis (prius apud scaenicos [in versu heroo l. 25] numero formam breviorem exigente, deinde etiam in oratione soluta)*: -or: PLAVT. Most 836 (-eor, -es *ll. vv.*). SEN. Ag. 917 Herc. O. 1357. 1755 Phaedr. 424. 898. 1168 OCTAVIA 728. STAT. Theb. 3, 533 (-eor *l. v.*). DIOM. gramm. I 315, 14 (-eor *l. v.*). -itur: PLAVT. Capt. 557 (*edd. plurimi* [*v. Lindsay, comm. ad l.*], -etur *trad.*). TER. Haut. 403 (*AP al.*; -etur *DLE al. cf.* SCHOL. Ter. Bemb. *ad l.*: ab eo quod est -eor, -etur et -or, -itur). VVLG. I reg. 16, 7 (*l. v.*). PASS. Theclae A 8 p. 22, 4 (*l. v.*). Cc 9 p. 25, 19 (*l. v.*). GLOSS.L III Abol. IN 92 -itur, inspicit vel videt. V Abba IN 323 -itur, vidit (*i.* videt), aspicit. *v. et l. 37.* -imini: ITALA Hebr. 3, 1 (cod. d). -untur: NEP. Chabr. 3, 3 (-entur *l. v.*, -eantur *Halm*). -amur: HYG. lim. grom. p. 138, 1 (-eamur *l. v.*). VVLG. cant. 6, 12 (Amiat.). -amini: VVLG. Is. 43, 18 (Amiat.). -antur: COLVM. 7, 12, 5 (-eantur *l. v.*). -ui: ACC. trag. 614. TVRPIL. com. 159 (*cf.* NON. p. 470, 34 *ad l.*: -ui et contui pro -eri). PS. CIC. exil. 24 (tui *l. v.*). NOT. Tir. 25, 84 -itur (*seq.* contuitur).

B *verbi act. et pass.* (-ere *saepius variat in codd. c.* -eri, *e. g.* VAL. MAX. 5, 5, 3 QVINT. decl. 314 p. 234, 8. AMM. 21, 6, 2 [*corr. in* -eri *m. altera; sed cf. l. 57*]. *v. etiam l. 72*): 1 *in formis activis: secundae coniugationis esse videri possunt (at de mensura syllabae -e- non liquet)*: SERM. Arrian. frg. I 4 p. 606A *anima immaculata* potest . . . semper -ere *praeparata* bona. RVFIN. Adamant. 2, 11 p. 79, 24 qui corporeis carebant oculis, *oculis* animae sibi (se *Bakhuyzen, cf. adn. crit.; sed v. dat. p. 89, 30*) invicem videbantur -ere. GREG. TVR. glor. conf. 81 p. 799, 29 ad *Eusicium* . . . cum diversi propter diversas infirmitates -rent (inruerent *cod. 1a, corr. m. altera*; inruerint, -rentur *ll. vv.*; *cf. p. 94, 8*). 104 p. 815, 12 te corporeis oculis -ere non possumus. VEN. FORT. vita Germ. 7, 23 vix valeo . . . -ere lumine (-eri *l. v.*). *v. et l. 24 p. 88, 19. tertiae coniugationis*: COMM. instr. 1, 31, 1 -ite dicta Salomonis (1, 39, 5 -ite plene dictum Rebeccae de caelo. *cf. p. 91, 74*). 2, 20, 13 nec -is (metuis *l. v.* [*cf. 2, 32, 9*]) dominum . . . clamantem? AVG. doctr. christ. 2, 3, 4 p. 37med. cum -imus, non damus signum nisi oculis eius, quem volumus . . . voluntatis nostrae participem facere. CE 1621, 1 (*a. 601*) epytafium hunc qui -is lector.

2 *in formis passivis*: AMM. 23, 5, 13 *fulmine* contacta loca nec . . . -eri nec calcari debere . . . pronuntiant libri. RVFIN. Adamant. 1, 1 p. 3, 6 se . . . ab eo (*i. deo*) indesinenter non ambigant -eri. apol. Orig. 3 p. 560A -tis . . . creaturis. Orig. in cant. 1 p. 110, 25 perspectis et -tis omnibus. EVCHER. laud. her. 8 -to (intento *l. v.*) Israhel lumine (*sc. e caelo misso*) sequebatur radium. CASSIOD. in psalm. 1, 6 p. 33A (*syn.* conspici). 33, 21 p. 240A. 118, 82 p. 863B. THEOD. MOPS. in Eph. 1, 10 p. 130, 12 divina in illum (*i. in Christo*) natura ab omnibus . . . existimatur -eri. CAES. AREL. brev. p. 193, 13 (*syn.* videri). MIRAC. Theclae 7 p. 172, 29 intralia eius -entibus patefacta -bantur.

de notione: SYNON. Cic. p. 414, 16 B. animadvertit. attendit. notat. designat. observat. -etur. considerat. adhibet animum. curam adhibet. p. 418, 30 contemplatur. aspicit . . . . -etur. cernit. videt. oculis subicit. CHAR. gramm. p. 388, 26 B. videmus natura, spectamus voluntate, -emur cura, aspicimus ex improviso (ISID. diff. 1, 581). DIFF. gramm. suppl. 279, 11 conspicimus prope, -emur cum causa (ISID. diff. app. 29 DIFF. ed. Beck p. 64, 19). GLOSS.L III Abol. IN 19 -ere (*i.* -eri), videre, aspicere. 19a -tus sum, aspexi. II Philox. IN 710 -endis ἐφοπτευτέοις. 713 -ens ἀτενίζων. GLOSS. cernit. inspicit. suspicit. ἐνορῶ. ἐνατενίζω. -ti ἀφορῶντες. *v. et l. 30. p. 90, 5. de usu*: DOSITH. gramm. VII 425, 12 -eor te et in te. DIOM. gramm. I 315, 14 -or (*v. l. 25sq.*) imaginem -tus sum. *c. dat. l. 44. p. 89, 30. 90, 45. 94, 17. leguntur formae stirpis praes. inde a* PLAVTO, ENNIO, *perf. inde a* QVINT. (*excepto exemplo e coni. dub. restituto ap.* VARRONEM *p. 88, 4*) *per totam latinitatem; frequentissime ap.* QVINT.

[*variat in codd. c.*: tueri (*cf. l. 36. p. 88, 5*): CIC. Mur. 86 TRYPH. dig. 16, 3, 31, 1 ITALA II Cor. 4, 18 (Tert. resurr. 40 p. 84, 3). *al. aliis verbis*: attendere: PASS. Theclae Cc 9 p. 25, 19. confluere: CIC. Mil. 3. considerare: PELAG. in Rom. 2, 4 p. 19, 24. intellegere: QVINT. inst. 12, 1, 37. metuere: CIC. Phil. 11, 39 NEP. Alc. 4, 1 Dion 8, 1. *cf. p. 87, 52.* videre: SEN. nat. 1, 3, 6 RVFIN. Orig. in gen. 15, 7 p. 135, 27. *al. v. et p. 93, 64. 94, 81. e coni.*: VARRO ling. 7, 7 quaqua -ti erant oculi, a tuendo primo templum dictum (Initiū erat *trad., corr. Scioppius* [tuiti *Spengel*]. *syn. 9* conspiciant). CIC. rep. 2, 69 *p. 92, 7.* SEN. contr. 2, 1, 11 (interim *sim. trad.* [*cf.* QVINT. inst. 10, 1, 9]). SEN. epist. 52, 5 (*coni. Buecheler, vix recte*; inveniebo *trad.*). SCHOL. Cic. Bob. p. 125, 4. RVRIC. epist. 1, 16 p. 368, 27 (*Mommsen; probat Hagendahl, Corresp. Ruric. p. 14*). *loco corrupto*: PS. IVL. RVF. schem. dian. 1 p. 59, 1. *falso trad.*: QVINT. inst. 5, 13, 14 (in totum *Becher*).]

I *de* ***visu*** *(auditu p. 90, 35)* ***corporali:*** **A** *fere i. q. aspicere, oculos dirigere in alqd. (aliquem; nota vim praep. plenius valentem: i. q. intro e. g. l. 41. p. 89, 47. i. q. adversus e. g. l. 32. 67. p. 89, 3) vel i. q. contemplari, considerare sim.*: 1 *sensu strictiore (pro subi. sunt fere animantes; deus e. g. p. 89, 7. 29. 40. oculi l. 46. virtus tamquam mater operum l. 63)*: a *generaliter*: α *absolute*: PLAVT. Bacch. 1130 viden limulis (*sc. oculis*) . . . ut oves (*i. senes stulti*) -entur ([-ent *CD1, deest A.* PLIN. nat. 8, 52 *leones non* limis -entur oculis]. TVRPIL. com. 159 oculis longa intercapedine adpetunt cupide -ui. CIC. Pis. 11 hilarioribus. QVINT. inst. 2, 10, 6 [*in imag.*] *themata* acrioribus oculis -enti ridicula. PHYSIOGN. 99 p. 124, 8 *amarus* ovatis palpebris et siccis oculis -bitur [*Adamant. p. 417, 1* ξηρὸν βλέπειν]. *cf. l. 58. 62. 84*). Capt. 557 viden tu hunc, quam inimico voltu -itur (*v. p. 87, 26. cf. l. 56*). ENN. ann. 70 indotuetur ibi lupus femina, conspicit omnes. CIC. Arch. 14 (*in imag.*) multas nobis imagines *fortium virorum* non solum ad -endum, verum etiam ad imitandum . . . scriptores . . . reliquerunt. Mil. 3 quos undique -entes . . . et huius exitum iudicii exspectantes videtis (*v. p. 87, 84*). de orat. 1, 184 alacri . . . vultu huc atque illuc -entem (CYPR. Demetr. 16 p. 362, 18 [*in imag.*] illuc [*i. in caelum*] -ere, illuc oculos tuos dirige). LIV. 1, 16, 6 ut contra -eri fas esset (SEN. nat. 1, 3, 6. PHYSIOGN. 94 p. 121, 17 [*Adamant. p. 413, 3* ἀντίον ὁρῶν]. *cf. l. 71*). 28, 6, 9 coactum in angustias mare speciem -enti primo gemini portus . . . praebuerit. 41, 2, 4. SEN. Herc. O. 240 furenti similis ac torvum -ens (Thy. 706 torvum et obliquum [AMM. 30, 9, 6]. *cf. l. 57*). apocol. 5, 4 diligentius -enti visus est quasi homo. nat. 1, 3, 10 ex ingenti spatio. epist. 111, 3 longe (PLIN. nat. 31; 44). MELA 2, 116 procul (PLIN. nat. 12, 22 subter -enti proculve. 20, 207. *saepe*). 3, 40 Araxes . . . in utram partem eat, quamquam -earis, *non* manifestus. PLIN. nat. 35, 97 ad manum (*i. prope*). *ibid.* veluti per lapidem specularem. 36, 40 cum . . . per caveam -ens leonem caelaret. TAC. hist. 1, 17, 1 *Piso* statim -entibus et mox coniectis in eum oculis nullum turbati . . . animi motum *prodidit*. MIN. FEL. 32, 5 radiis *solis* . . . obtutus -entis hebetatur ([*syn.* inspicias]. COD. Theod. 9, 40, 17. ALC. AVIT. epist. 87 p. 96, 29 obtutibus -entum. *cf.* CIL VIII 12285 -entium . . . aspectum). PHYSIOGN. 36 p. 52, 12 oculi acriter -entes . . . molesti *hominis* sunt ([*Adamant. p. 332, 3* γοργὸν βλέποντες]. 98 p. 123, 5 impudenter -entur [*Adamant. p. 415, 4* βλέπει . . . ἰταμόν]. *al. v. et l. 4*). *audacius*: VVLG. Is. 42, 18 caeci, -emini ad videndum (*i. oculos levate, ut videatis*).

β *c. obi. acc. (exempla selecta; additur praedicativum per* ut *sim. e. g. l. 69. 74. p. 89, 12)*: ① *animantes*: PLAVT. Truc. 599 me -etur gemens. TER. Haut. 403 quisnam hic adulescens est, qui -itur nos? L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 226 tu lucem adspicere audes, tu hos -eri? . . . tu in civium esse conspectu? RHET. Her. 4, 50, 63 videte, quo vultu nos -eatur (CIC. Verr. II 2, 108. CASS. SEV. or. frg. Quint. inst. 6, 1, 43 quid me torvo vultu -eris [*cf. l. 35*]. CVRT. 7, 5, 24 truci [PETRON. 79, 11]. *cf.* CIC. Phil. 7, 21 quo ore . . . , quibus . . . oculis). CIC. Verr. II 5, 144 te animo iniquissimo infestissimoque (SEN. clem. 1, 19, 8 *civitas non* alio animo rectorem -etur quam *eqs.* [*cf. l. 72*]). Flacc. 106 *puer* me -etur, me voltu appellat, meam . . . fidem implorat (*cf. p. 94, 8*). Sest. 144 oculis lacrumantibus (SEN. contr. exc. 4, 6 *puerum* alterum novercalibus oculis [*cf. l. 68*]. SEN. epist. 66, 27 *virtus* omnia opera velut fetus suos isdem oculis). Cael. 59 me -ens flentem. de orat. 1, 156 -endi nobis sunt . . . oratores. Brut. 300 sed tu, inquit me -ens (*sim. in colloquio* fin. 2, 51. nat. deor. 1, 17. 2, 104. *cf. p. 89, 38*). LVCR. 4, 713 gallum . . . contra constare leones inque tueri *nequeunt*. HOR. epod. 5, 9 ut noverca me (*cf. l. 63*). LIV. 3, 69, 3 *in senatu* in Quinctium omnes versi ut (in *add. PF al.*) unum vindicem maiestatis Romanae -eri (*cf. p. 94, 8*). 6, 15, 3 ducem (*cf.* 31, 24, 12. 35, 35, 18). 9, 6, 8 ut . . . consolantes amicos contra -rentur. SEN. epist. 34, 1 alumnum suum nemo aliter -etur quam ut adulescentiam illius suam iudicet (66, 2. *cf. l. 60*). CVRT. 10, 2, 15 non . . . -endi vos ius reliquistis. COLVM. 7, 12, 5 *canes* conservos iratius. PLIN. epist. 7, 6, 12 me ut diu responsurum. 7, 17, 12 advocare . . . certos electosque soleo, quos -ear *in dicendo* (*cf. p. 89, 71sq.*). PANEG. 4, 4, 3 *liberi patrem* a tenero -entes, in ipsum oculis ac mente conversi. VVLG. III reg. 3, 21 *filium* diligentius -ens clara luce deprehendi non esse meum. PASS. Theclae Ba 3 p. 8, 7 transeuntes -bantur secundum indicium Titi (*cf.* Cd 3 p. 9, 21).

Ⓘ *res (notione spectandi paene evanida derectio vultus indicatur e. g. p. 89, 21. 24. 25)*: PACVV. trag. 410 (Cic. div. 1, 24) laeti piscium lasciviam -rentur (*sic Cic.; ap. Pacuv. fuisse putant* -entur *Ribbeck*, -emur *Usener*). CIC. Verr. II 1, 59 signa *rapta* . . . cum cognoscerent . . . lacrimantes -bantur. leg. agr. 2, 77 (*in imag.*) me . . . intentis oculis om-

[*Hugenschmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nes rei publicae partes -eri iubet (Rab. Post. 48 rectis ... urbem [PORPH. Hor. sat. 1, 3, 25 *aquila* radios solis]. RVT. LVP. 2, 7 madidis ... lucem constanter). rep. 6, 19 -eri solem adversum nequitis (*cf.* PLIN. nat. 10, 10 adversos -eri solis radios. BARNAB. 5, 10 [ἀντοφθαλμῆσαι]). Tusc. 3, 20 verbum *invidendi* ductum est a nimis -endo fortunam alterius (NEP. Chabr. 3, 3 *non* animo aequo pauperes alienam ... fortunam). PS. CIC. exil. 24 *ad deos*: ut non solum cunctam -eri (*v. p. 87, 36*), sed etiam tueri possitis civitatem. SALL. Iug. 4, 5 maiorum imagines (TAC. ann. 2, 37, 2. *cf.* PLIN. epist. 2, 7, 6 effigiem. QVEROL. p. 30, 20 R. effigies omnibus in fanis ... si -eare [-eri *pars codd.*, invocare *Ranstrand*] vel placare potueris. VENVL. dig. 21, 1, 65 pr. tabulas pictas studiose. *cf. p. 88, 27*). LIV. 5, 42, 8 arma ... ferrumque in dextris velut solas reliquias spei (*cf. p. 94, 8*). 9, 7, 3 fixos ... in terram oculos ... et pudorem -endae lucis ... *irae* indicia esse (SEN. epist. 102, 28 [*in imag.*] *lucem* per angustissimas oculorum vias obscure -eris). 44, 34, 8 mucronem. SEN. contr. 10, 4, 3 -emini debilia infelicium membra. SEN. Herc. f. 219 serpentium oculos remisso lumine ... -ens. Oed. 567 terram -ens ... manes ... citat. CVRT. 4, 1, 40 (*per imag.*) unum certamen, ex quo cetera pendebant, -ente Fortuna. 4, 13, 14 ritu ferarum praedam modo. QVINT. inst. 2, 11, 4 in cogitando nulla ratione adhibita ... tectum -entes magnum aliquid ... exspectant ([*syn. 10, 3, 15* spectantes]. *cf.* 11, 3, 160 lacunaria). 11, 3, 68 speculum (*cf. p. 94, 41*). TAC. hist. 2, 70, 3 strues corporum -eri, mirari. ann. 1, 57, 4 uxor Arminii ... gravidum uterum -ens. PLIN. paneg. 34, 3 desuper -eri delatorum supina ora. SVET. Aug. 16, 2 caelum -entem stupidum cubuisse. APVL. met. 2, 8, 2 caput capillumque sedulo. TERT. spect. 29 p. 28, 1 (*in imag.*) in his *Christiano dignis occupationibus* tibi circenses ludos interpretare, cursus saeculi -ere. CYPR. Demetr. 10 p. 357, 24 (*in imag.*) conscientiae tuae latebras -ere. VVLG. Dan. 3, 55 *deus* abyssos.

γ c. dat. (*cf.* προσέχειν τινί): RVFIN. Basil. reg. 60 placere conservis ad iniuriam domini ..., non domino, sed conservorum nutibus -entem (*cf. l. 70*). FRG. Enoch ed. James (Texts and Stud. II 3 p. 148) 2 corpori *filii Lamech* ... nemo hominum potest -eri. 10. *v. et p. 87, 44.*

δ c. praepp. (-eri in *vel* ad *multo rarius occurrit quam structura verbi transitiva, sed significatione non differt*): Ⓘ in (*cf. p. 87, 76*): CIC. Brut. 22 mihi, Brute, in te -enti crebro in mentem venit *eqs.* 253 inquit in me -ens (*cf. p. 88, 66*). 331 in te -ens ... doleo (*fere i. q. cogitans*). LIV. 40, 13, 4 in hostiam itineri nostro circumdatam. PS. APVL. Ascl. 26 deus ... -ens in mores. TERT. adv. Marc. 3, 18 p. 407, 26 -enti ... et credenti in *crucem* ... sanitas ... praedicabatur (*cf.* FILASTR. 21, 2 qui -bantur in *serpentem e ligno pendentem* .... salvabantur [*Vulg. num. 21, 9* quem ... aspicerent]). ITALA Zach. 12, 10 (Cypr. testim. 2, 20 p. 88, 12) -buntur in me, in quem transfixerunt (ἐπιβλέψονται πρός με, *Vulg.* aspicient ad me). VVLG. Sirach 23, 28. 33, 15. Marc. 6, 41 in caelum (ἀναβλέψας εἰς). act. 3, 4 in eum (ἀτενίσας ... εἰς. 13, 9) 11, 6 *vas linteum*, in quod (quo *l. v.*) -ens considerabam et vidi (ἀτενίσας). LEO M. serm. 31, 1 p. 235B *in stellam. v. et p. 88, 69. 90, 27.* Ⓘⓘ ad: PS. PHILO antiq. 27, 12 stupentes mente -bantur singuli quique ad (*om. unus cod.*) proximum suum (*cf. p. 90, 10*). VVLG. Is. 8, 22 *populus* suspiciet sursum et ad terram -bitur. PHILIPP. in Iob 6 p. 633A -emini ad haec loca (*syn.* respicite ad). THEOD. MOPS. in I Thess. 4, 5 p. 23, 1 ad alteram *uxorem. v. et p. 87, 46.* Ⓘⓘⓘ ante: CASSIOD. in psalm. 24, 14 p. 180D qui ante pedes suos non -etur, in laqueos *irruit.*

ε pendet enuntiatum (*accedit obi. dir. l. 58. 63. 64. 65*): Ⓘ *per coniunctivum* (*interrog. obliqua praeter l. 63* [quod]): SEN. contr. 3 praef. 16 scholastici -eri me, quis essem, qui *eqs.* SEN. Tro. 507 en -ere, turba quae simus super. CVRT. 3, 1, 7 in turrem ... perductum, quanta esset altitudo, -eri iubent. FIRM. math. 8, 2, 2 diligenter ... -ere (-eare *l. v.*), quatenus benivolae stellae ... istam partem respiciant. VVLG. Iob 35, 5 suspice caelum et -ere et contemplare aethera, quod altior te sit. Ⓘⓘ *per indicativum*: ITALA Matth. 6, 26 (cod. k) -emini volatilia caeli, quoniam non seminant (ἐμβλέψατε ... ὅτι, *Vulg.* respicite). 6, 28 (cod. k) -emini lilia agri, quomodo crescunt (καταμάθετε ... πῶς, *Vulg.* considerate).

b *peculiariter*: *α i. q. diligenter inspicere, observare sim.*: Ⓘ *vultum sim., sc. animi cognoscendi causa*: CIC. Mil. 42 etiam obscure quae cogitari possunt timemus ..., ora omnium atque oculos -emur. Tusc. 5, 61 *pueri* nutum *domini* (QVINT. decl. 270 p. 106, 11. *cf. l. 31*). QVINT. inst. 2, 2, 11 vultum ... praeceptoris -eri *debet* ... qui dicit: ita enim probanda atque improbanda discernet ([*cf. p. 88, 75. 93, 32*]. 11, 3, 72. TAC. hist. 1, 81, 1 Othonis). Ⓘⓘ *libros sim. in legendo*: QVINT. inst. 1, 1, 34 sequentia -enti priora dicenda sunt (*cf.* 10, 7, 11). 12, 8, 12 litis instrumentum. AVG. civ. 9, 20 p. 395, 7 D. divinos ... libros (epist. 91, 3 p. 428, 21). in psalm. 105, 7 p. 1410in. *codicem.* CONC.[s] II 3, 1 p. 70, 13 monumenta (*gr. II 1, 1 p. 93, 29* ἐντυχὼν τοῖς ὑπομνήμασιν). *al.* Ⓘⓘⓘ *res naturales investigando, explorando*: CIC. rep. 3, 3 ut suspiceremus in caelum nec frustra siderum motus -remur. nat. deor. 2, 99 nemo cunctam -ens terram de divina ratione dubitaret (*aliter p. 90, 4*). CELS. 3, 4, 15 *debet* medicus ... accessiones -eri. 3, 5, 11 febres, ... totius corporis habitum. 3, 6, 7. SEN. nat. 1, 4, 4 nubem ... a latere (*cf. p. 90, 56*). OCTAVIA 387 caelum ... mundique motus. COLVM. 1 praef. 23 caeli et anni praesentis mores. CAEL. AVR. acut. 2, 39, 225 indigestionem atque corruptionem. *al.*

β deorsum -eri pro 'tristem', 'animo demissum esse' sim.: TER. Eun. 580 terram -ens modeste (CIC. Catil. 3, 13 obstupuerant, ... terram -bantur [*ad. l.*: GLOSS.L II Philox. IN 709 ἐνητένιζον]. CAES. Gall. 1, 32, 2 tristes capite demisso. LIV. 45, 8, 2. *al. nota sensum ambiguum* [*cf. p. 89, 80*]: CIC. rep. 6, 17 cum *terram* magis -rer *ex illo sublimi loco*, quaeso, inquit Africanus, quousque humi defixa tua mens erit?). AMM. 26, 9, 11 humum.

γ se invicem -entur homines consternati, stupentes: LIV. 9, 2, 11 -entes ... alii alios, cum alterum quisque compotem magis mentis ac consilii ducerent (9, 5, 8. 26, 18, 6. 32, 20, 1. 33, 32, 7). PETRON. 19, 1 cum ... modo nosmetipsos modo mulieres -remur. AVG. civ. 22, 8 p. 580, 13 D. -ens -entes. *cf. et p. 89, 49. 58.*

δ c. admiratione: CIC. Manil. 41 omnes ... Cn. Pompeium sicut aliquem non ex hac urbe missum, sed de caelo delapsum -entur (PANEG. 8, 19, 1 *te* ut caelo delapsum -bantur. *cf.* ad Q. fr. 1, 1, 7 Graeci ... sic te ita viventem -buntur, ut ... de caelo divinum hominem esse ... delapsum putent). Deiot. 20 voltus hominum te -entium atque admirantium recordare. de orat. 3, 53 quem stupefacti dicentem -entur? rep. 6, 18 stupens. parad. 37 -entem te, admirantem, clamorem tollentem cum video. PETRON. 49, 3 magis magisque Trimalchio -ens *porcum.* QVINT. inst. 12, 10, 65 hunc ut deum. TAC. ann. 2, 41, 3 augebat -entium visus eximia ... species *Germanici.* 13, 16, 3 defixi et Neronem -entes. FRONTIN. (?) grom. p. 32, 23 (*in imag.*) haec ... si occurrunt, non quasi nova -eri debebimus. SERV. auct. Aen. 10, 446 'stupet in Turno' id est in Turnum -ens.

ε per locutionem q. e. -eri lucem significatur i. q. vita frui: CIC. Mil. 7 negant -eri lucem esse fas ei, qui a se hominem occisum fateatur. SEN. contr. 2, 1, 11 lacunaria sua parricidae potius quam lucem innocentes -eri *malunt* (*v. p. 88, 6*). VAL. MAX. 4, 6, 1. 5, 8, 3 lucem ulterius -eri non sustinuit suspendioque se ... consumpsit (AMM. 21, 6, 2). *aliter p. 89, 14.*

2 *sensu laxiore*: **a** *per abusionem transfertur a visu ad auditum, fere i. q. auribus attendere, auscultare sim.*: *α c. acc.* (*enunt. relat. l. 42. acced. enunt.: interrog. l. 39, per* quoniam *l. 38*): ITALA gen. 4, 23 (Hil. myst. 1, 9, 1) audite vocem meam ..., -emini verba mea, quoniam virum occidi (ἐνωτίσασθε, *Vulg.* auscultate sermonem). AVG. gest. Pelag. 1, 2 p. 53, 6 hoc tantum -entes, quid ille ... sensisse se diceret. SACR. Leon. p. 67, 18 clamantium ad te (*i. deum*) pia vota propitius -ere. PASS. Theclae Ca 9 p. 25, 5 -etur (-ta, -itur, attendit *ll. vv. in* Cc p. 25, 19) ... virgo quae ... *Paulus* dicit (Cd 9 p. 25, 25 -etur ... in verbis; Cb 9 p. 25, 12 -etur ... cum ... pro verbis [*cf.* A 8 p. 22, 4. epit. I 8 p. 138, 17]. epit. I 10 p. 138, 27 verba et doctrinam Pauli). *β c. dat.*: ACT. Petr. 1 audire Paulum et -eri sermonibus illius. PASS. Theclae epit. VII 9 p. 160, 23 verbis. *γ absolute*: ITALA iud. 5, 3 (Lugd.) audite, reges, et -emini, satrapae; ego domino cantabo (ἐνωτίζεσθε, *Vulg.* percipite auribus).

b *de sideribus, quibus potestas -endi ut deis adscribitur* (*c. abl. instr. l. 52. 54. 55*): CIC. ac. 2, 126 *sol* hic radiatus me -eri videtur (PLIN. nat. 2, 13 omnia -ens. PANEG. 8, 4, 3 neque sol ... neque cuncta sidera humanas res tam perpetuo lumine -entur quam vos tuemini. FIRM. math. 4, 19, 31 *Sol et Luna* locum *domini geniturae* ... prosperis radiationibus -entes). FIRM. math. 4, 6, 5 *Mars vel Saturnus* Venerem isdem ... radiationibus. 6, 23, 5. MART. CAP. 8, 862 *Luna Solem* a latere.

c *de rebus (herba l. 59) in alqd. spectantibus* (*vi imaginis plus minus servata*): VELL. 2, 19, 4 Marius aspiciens Carthaginem, illa -ens Marium. PLIN. nat. 2, 109 *heliotropium* abeuntem solem. PLIN. epist. 2, 17, 6 *cubiculum* hac *fenestra* ... mare longius quidem, sed securius -etur (5, 6, 28 hippodromum, vineas, montes). SIC. FLACC. grom. p. 117, 11 *limites* orientem occidentemque. VVLG. Iob 20, 9 oculus *impium* ... non videbit neque ultra -bitur eum locus suus. MART. CAP. 6, 654 Pindus et Othrys ... occasum verticibus -entes (*syn.* videt).

B (*sensu angustiore*) *i. q. oculis percipere, cernere* (*syn. p. 91, 12. 27*), *videre* (*fere i. q. invenire p. 91, 16*): 1 *absolute*: SEN. Oed. 323 pugnax ignis in partes duas discedit ..., horresco -ens. PS. QVINT. decl. 4, 20 p. 86, 14 non sentio, non -entur oculi. HEGES. 1, 8 p. 12, 11 subito factus ... gemitus -entium (*gr. 1, 82* τῶν θεασαμένων). AVG. civ. 16, 23 p. 160, 6 D. quanto quisque acutius -etur, tanto plures *stellas* videt. BOETH. cons. 3, 9, 3 W. (*in imag.*) tenui ... veluti rimula videor -eri, sed ex te apertius cognoscere malim. CASSIOD. inst. 1, 25, 2 paene oculis -entibus videre (*sc. situs urbium in tabula pictos*). THEOD. MOPS. in psalm. 30, 10b p. 138, 25 ut ... oculi mei ... vim amitterent -endi. *al.*

2 *c. obi.*: **a** *usu vario* (*exempla selecta*): PLAVT. Most. 836 nullam equidem illic cornicem -or. Rud. 441 etiam nunc misera timeo, ubi oculis -eor mare. ACC. trag. 614 quem ego ubi aspexi, virum memorabilem -ui *videbar* (*simili modo iteratur aut variatur verbum*: CIC. Lael. 23 verum ... amicum qui -etur, tamquam exemplar aliquod -etur sui. LIV. 25, 6, 5. 34, 31, 4 cum vos -eor, Romanos esse video). CIC. Cluent. 29 cuius praesentis nefarium ... vultum -bantur (*opp.* quem non videtis). Sest. 19 alter ... quam taeter incedebat ...; unum aliquem te ex barbatis illis ... diceres -eri. prov. 22 -eor coram haec lumina ... rei

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

publicae. epist. 1, 9, 17 qui splendorem . . . huius vitae -entur, sollicitudinem autem . . . perspicere non possunt. 5, 17, 4 *non* minus nostra sunt, quae animo complectimur, quam quae oculis -emur (*sim. opp.* MART. CAP. 6, 706). 6, 1, 1 *oculi* ea, quae ceteri audiunt, -eri cogunt. LIV. 4, 20, 11 Iovem prope ipsum (*sim. de eo qui signum spectat*: 45, 28, 5 Iovem velut praesentem). 10, 35, 12 adpropinquabat agmen; et iam breviore intervallo certiora -entes *eqs.* 21, 4, 2 *milites credebant* eundem vigorem in vultu vimque in oculis . . . -eri (*sim. add. qua in re*: VAL. MAX. 5, 4 ext. 1 *oculi* in . . . *pictis* membrorum liniamentis . . . spirantia corpora -eri credentes). ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 2, 23 tot ecce insignes iuvenes, quot -eor. SEN. Herc. f. 62 terna monstri colla . . . -ens timui imperasse. Phaedr. 898 quod facinus . . . cerno? quod monstrum -or? frg. 34 (Aug. civ. 6, 10 p. 268, 11 D.) si cui -eri vacet, quae *deorum cultores* faciunt *eqs.* QVINT. inst. 10, 7, 16 si per aliquam rectam viam mittamus oculos, simul omnia, quae sunt in ea circaque, -emur (*syn.* videmus). PALLAD. ins. praef. 3 assibus -endis (*i. inveniendis*) oculos duxisse per pulverem. HIER. hom. Orig. in Ezech. 1, 4 p. 329, 12 visionem (VVLG. num. 24, 4). PRVD. perist. 2, 372 per imbrem saxeum caelos apertos. BOETH. cons. 5, 4, 15 W. plura . . ., dum fiunt, subiecta oculis -emur. 5, 4, 26 *visus* totum *corpus* simul iactis radiis -etur. CASSIOD. inst. 1, 5, 2 *Didymus* perspicuo corde conspexit, quod corporeis aspectibus non valet -eri (*syn.* inspicere).

b *additur partic. vel adi.* (*v. et l. 37*), *fere praedicative*: CIC. dom. 101 *in hac urbe* domum meam eversam . . . ab hoste communi. Sest. 20 (*in imag.*) qui . . . tempestatem impendentem -eri temulentus . . . *non* posset. Marcell. 10 *tu*, quem praesentem -emur, cuius . . . os cernimus (PANEG. 10, 2, 1 te praesentem -emur deum, toto . . . orbe victorem *eqs. cf. p. 90, 82*). LIV. 8, 32, 16 -eri saevientem contionem iubebant. SEN. contr. 7, 7, 20 illum *cruci* suffixum. VAL. MAX. 2, 8, 5 *verae virtutis* auctores coronatos -eri senatus cupiebat. 5, 7, 3 *oculis* patrem . . . sic exspirantem. 5, 7 ext. 2 non sustinuit *eum* infra se locatum -eri (*syn.* conspexisset). SEN. Phaedr. 1168 tales -or vultus tuos talesque feci? epist. 84, 12 -eris . . . illa tumultuosa rixa salutantium limina? HEGES. 5, 53, 1 p. 414, 17 urbem dirutam hostium manibus (*gr. 7, 379* ἰδεῖν). *al.*

3 *pendet acc. c. inf.*: CIC. Sest. 1 uno aspectu -eri potestis eos, qui . . . rem publicam . . . liberarint, maestos . . . reos de capite . . . dimicantes, eos autem, qui omnia . . . everterint, . . . laetos . . . volitare, . . . de se nihil timere. ITIN. Alex. 25 irruere currus -entur. BOETH. cons. 3, 11, 18 W. herbas . . . sibi convenientibus innasci locis. VEREC. satisfact. 190 compositas sublimi culmine sedes sensibus -eor meque haud consistere longe. CASSIOD. var. 2, 33, 3 -ere . . . omnium ora atque oculos in te esse conversos. GREG. M. dial. 1 praef. p. 14, 3 M. gravi excoqui cordis languore me -ens. PASS. Polycarp. 5, 2 -batur (*sc. in somno*) cervical . . . flamma ambiente circumdari (εἶδεν . . . κατακαιόμενον).

4 *pendet enunt.*: CVRT. 5, 10, 15 preces . . . Dareum . . . flere etiam coegerunt; ac ne tum quidem cogitati sceleris paenituit, cum -rentur, qualem . . . virum fallerent. EPIST. imp. Valent. Val. Grat. (Bruns, fontes[7] 97a) 12 quid . . . in reparandis moenibus profecerit -entes. PS. EVSEB. CAES. hom. 9 p. 1151[B] lucernam ab oculo separa: -beris, quia spatiis minuitur. *relat. v. l. 14.*

II mente (*subi. sunt animantes* [*dei p. 92, 72*], *res e. g. l. 60. p. 92, 9. 93, 68*): A *i. q. animo proponere, imaginari sim.* (*plerumque c. acc.; c.* in *l. 65. acc. c. inf. l. 73. interrog. obliqua l. 63*): CIC. dom. 47 -emini paulisper animis . . . eos . . ., qui imminere iam cupiditate videntur in tribunicium potestatem (Sest. 17 vultum atque incessum animis -emini; facilius eorum facta occurrent mentibus vestris, si ora ipsa oculis proposueritis. fin. 1, 57 ea quae praeterierunt acri animo et attento. *v. et p. 94, 11*). Mil. 79 liberae sunt . . . nostrae cogitationes et quae volunt sic -entur, ut ea cernimus, quae videmus. de orat. 2, 357 ut ea, quae cogitando complecti vix possemus, -endo quasi teneremus. 3, 28 aspicite . . . eos homines atque -emini, quorum de facultate quaerimus, ⌊quid intersit inter oratorum studia atque naturas⌋; suavitatem Isocrates, subtilitatem Lysias . . . habuit (⌊ ⌋ *secl. Bake*). Tusc. 3, 28 ut quicumque -eatur in aliquod maius malum, si id sibi accidisse opinetur *eqs.* 3, 33 -eri molestias (*syn.* contemplandas). Cato 48 adulescentia voluptates propter -ens (*syn.* spectans). OV. Pont. 2, 10, 47 te . . . -eor quo solo pectore possum. SEN. dial. 3, 2, 1 si effectus *irae* . . . -eri velis . . .; videbis caedes *eqs.* 4, 35, 3 primum . . . deformitatem *irae* . . ., deinde periculum. CYPR. eleem. 15 p. 384, 23 -ere in euangelio viduam . . . in gazophylacium . . . minuta mittentem. ACT. Archel. 16, 9 -emini mihi aliquem volentem thesaurum . . . signare. 22, 1 -ere hominem templum esse quoddam.

B *i. q. considerare, contemplari, excutere sim.*: 1 *in universum* (*plerumque c. notione aestimandi i. q. respicere* [*syn. p. 92, 39*], *rationem habere. fere i. q. disserere, tractare e. g. p. 92, 43. 84* [*cf. p. 97, 2*]. *in comparando e. g. p. 92, 37. 42* [*cf. p. 98, 12*]): a *absolute*: CIC. Sest. 13 haec ita praetereamus (*i. in dicendo*), ut tamen -entes et respectantes relinquamus. SEN. nat. 2, 31, 1 mira fulminis, si -eri velis, opera sunt (2, 42, 1 QVINT. decl. 311 p. 225, 5. *cf.* AVG. civ. 12, 6 p. 521, 14 D. si bene -eantur). QVINT. inst. 9, 1, 24 parum diligenter (decl. 334 p. 316, 3 diligentius. APVL. mund. praef. [*syn.* consideranti]. AVG. civ. 11, 30 p. 505, 5 D. elucet diligenter -entibus. *al.*). 9, 2, 44 species *ironiae* . . . prudentius -enti diversas esse facile est deprehendere. decl. 268 p. 93, 26 ex diverso (*cf. l. 46*). ARNOB. nat. 6, 14 p. 226, 4 propius. BOETH. arithm. 1, 1 p. 7, 26 quod recte -entis sollertiam non latebit. 2, 18 p. 102, 21 in ordinem (*i. ordinate*). c. Eut. 3, 39 pensius subtiliusque. *al.*

b *c. obi.*: α *generatim* (*exempla selecta. accedit nomen sensu praedicativo l. 29. 31. 51*): CIC. Phil. 11, 39 non tam veteranos . . ., quam . . . quid cuncta Italia . . . sentiat (*v. p. 88, 1*). rep. 2, 69 ut numquam a se ipso in[sti]tuendo (*corr. Maehly*) contemplandoque discedat. Tusc. 1, 73 mentis acies se ipsa -ens. 2, 49 personae gravitatem (QVINT. decl. 316 p. 243, 21 personam . . . eius, apud quem dicenda . . . *est* sententia. 324 p. 275, 21. MARCELL. dig. 19, 2, 47 singulorum in solidum . . . personam [*i. tamquam unam; sim. add.* in *p. 93, 43*]). 5, 9 rerum naturam studiose (COLVM. 3, 8, 1 si rerum naturam . . . velut acrioribus mentis oculis -eri velimus, reperiemus *eqs.* [*c. sim. apodosi l. 26. 78*]). orat. 24 qui probari volunt, voluntatem eorum, qui audiunt, -entur (VELL. 2, 8, 1 [*syn.* aestimabant]. *cf.* SEN. benef. 3, 17, 3 animum *dantis* . . ., non rem. PAVL. dig. 41, 2, 3, 6 *affectionem.* CYPR. domin. orat. 24 p. 285, 7 *non* munera . . ., sed corda). BRVT. Cic. ad Brut. 1, 13 (= 9, 21 Sj.), 2 -ere me ipsum, qui hoc a te . . . debeo impetrare. LIV. 1, 44, 4 verbi vim solam -entes ([*sc. non rem significatam*]. QVINT. inst. 1, 6, 28. *cf.* ALC. AVIT. epist. 30 p. 60, 27 verbi vigorem. *sim.* QVINT. decl. 308 p. 211, 21 verba tantum ipsa [317 p. 248, 11; *opp.* introspicere voluntatem. 334 p. 315, 18 legis]). 4, 24, 8 causam potius ignominiae . . . quam ignominiam (*sim. opp.* 22, 3, 14 spem magis ipsam quam causam spei). 5, 51, 5 -emini . . . horum . . . annorum vel secundas res vel adversas: invenietis (*cf. l. 14*). 6, 7, 5 in me nihil praeter me ipsum (30, 14, 4 aliqua . . . in me bona. *cf.* TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 448, 6 solummodo hominem eius -entes [*i. in Christo*]. *cf. l. 53*). 6, 19, 7 patricium reum -buntur et regni crimen in medio (*v. l. 6*). 26, 49, 12 me cura aetatem harum -entem . . . stimulat (SEN. clem. 2, 7, 2 poenā non adficiet aetatem eius emendabilem -ens). 32, 21, 16 an tibi credamus . . . potius quam res ipsas -eamur? (SEN. dial. 9, 1, 13 in studiis. QVINT. inst. 5, 2, 4). 40, 46, 3 singulos cum -emur . . ., neminem . . . habemus, quem . . . velimus vobis praelatum esse; ambo cum simul adspicimus *eqs.* 45, 43, 3 apparebat . . . *triumphum* per se -entibus *eqs.* VAL. MAX. 2, 7 ext. 1 leniter hoc patres conscripti *fecerunt*, si Carthaginiensium senatus . . . violentiam -eri velimus. 7, 6, 2 quid illis, si acerbitatem casus -eare (-ere *l. v.*) miserius, si constantiam respicias, fidelius? SEN. apocol. 10, 3 non vacat deflere publicas clades -enti domestica mala. dial. 3, 19, 7 *in puniendi consilio* non praeterita, sed futura. PLIN. nat. 7, 167 *vita brevis est* etiam in iis, quibus largissime contigit, universum utique aevi tempus -entibus. QVINT. inst. 2, 20, 8 plenius hoc . . . atque apertius -eri ex ipsis operibus *orationis* volo (*i. disserendo probare*). 5, 12, 19 mihi naturam -enti nemo non vir spadone formosior erit. 12, 2, 31 proximum tempus (*i. aequalium iudicium*). decl. 255 p. 45, 22 *transfugae* cum ex altera parte -rentur patriam . . ., ad fortunam tamen inclinaverunt (*cf. supra l. 1*). 257 p. 50, 29 fortuna in utramlibet partem -enda est. VLP. dig. 26, 2, 10, 1 in tutelis testamentariis . . . novissimam scripturam (*syn.* sequimur). TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 521, 12 Marcion invitatus ad nuptias *non* isset, deum suum -ens detestatorem nuptiarum. AVSON. 301, 6 p. 172 P. finem . . . longae vitae (*gr.* ὅρα). AVG. civ. 12, 16 p. 534, 23 D. me ipsum (*i. humilitatem meam*). 15, 27 p. 117, 1 solas res gestas illic ([*i. in scriptura sacra*]. *cf.* 18, 43 p. 323, 1 nihil aliud . . . in scripturis illis, nisi quod *eqs.*). CAEL. AVR. chron. 1, 5, 176 non -entes nudissimam veritatem, quod *eqs.* CASSIOD. hist. 10, 3, 13 sacras ad litteram -ens scripturas (*Socr. 6, 3 p. 668A* ψιλῷ τῷ γράμματι . . . προσέχων).

β *additur praedicativum per* ut *sim., i. q. ducere, habere, putare* (*cf. p. 88, 51*): PETRON. 85, 2 *effeci*, ut me mater . . . tamquam unum ex philosophis -retur. PLIN. epist. 7, 25, 3 hunc ego . . . ut bonum patrem familiae, ut diligentem agricolam -bar. VLP. dig. 15, 1, 19, 1 totum servi peculium velut patrimonium (15, 1, 32 pr.). 50, 2, 2, 3 ut decurionis filium.

c *c. praep.*: in: CLEM. ad Cor. 7, 4 -eamur in sanguine Christi (ἀτενίσωμεν εἰς). 19, 2 in patre et creatore. 19, 3 -eamur oculis animae . . . in voluntate patientiae illius (ἐμβλέψωμεν . . . εἰς). AMBR. in psalm. 118 serm. 21, 14, 1 in illum principem sacerdotum. ad: GAVDENT. serm. 11, 24 G. *haeretici* ad humilitatem susceptae carnis -ti. COD. Iust. 11, 60, 1 pr. (*a. 385*) ad possibilitatem . . . locorum.

d *pendet enunt.* (*cf. et p. 89, 56. 95, 6. i. q. deliberare l. 79*): α *interrog.*: ① *c. coniunctivo*: CIC. leg. 2, 15 sit . . . persuasum . . . deos . . ., qualis quisque sit, quid agat . . ., qua pietate colat religiones -eri piorumque et impiorum habere rationem. BRVT. (?) Cic. ad Brut. 1, 16, 4 (= 9, 24, 4 Sj.) qui potes -eri quae gesseris simul et ista . . . probare? NEP. Att. 9, 7 *Atticus* potius, quid se facere par esset, -batur quam quid alii laudaturi forent. LIV. 6, 14, 2 facta popularia in speciem . . ., qua mente fierent, -enda erant. 7, 32, 10 utrum . . . an (*al.*). SEN. benef. 3, 30, 2 illud, quod natus sum, per se -ere, quale sit: animadvertis *eqs.* 4, 22, 3 illud -ere, an ad . . . virtutem . . . etiam per saxa . . . fueris iturus (*fere i. q. delibera; cf.* VVLG. II Macc. 6, 20 -ens . . ., quemadmodum oporteret accedere . . ., destinavit non admittere illicita [*gr. aliter*]). epist. 110, 3 quid sint res nostrae, non quid vocentur. CVRT. 4, 11, 8 respice, quantum post te reliqueris, -ere, quantum petas. QVINT. inst. 3, 6, 1 prius . . . quid sit status . . . -endum puto (*v. p. 91,*

[*Hugenschmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

76). 8, 6, 74 -endum est, quo usque deceat extollere. 9, 2, 84 non puto -endum, quid litigator velit. *saepe.* AFRIC. dig. 39, 6, 22 *tempus* mortis -endum est, an quis *donationem* capere possit. HIER. hom. Orig. in Luc. 5 p. 33, 11 -entes . . . arcanum dei, quomodo Israel abiectus sit. RVFIN. Orig. in Rom. 2, 8 p. 891[C] -ere, n e f o r t e secundum vindictas *in lege scriptas* . . . ita sit et iudicium futurum (2, 12 p. 899[B] -ere, ne forte . . . significet. *al. cf.* HESYCH. in lev. 2, 1 p. 804[B] ne forsitan ʻanimamʼ in hoc loco gentilem dixisset hominem). AVG. civ. 2, 7 p. 61, 16 D. magis -entur, quid Iuppiter fecerit quam quid docuerit Plato. *saepe.*

ⓘ *c. indicat.*: RVFIN. Basil. hom. 1, 5 p. 1730[B] -ere . . ., nisi talia sunt et valde similia, quae habet hominum vita. AVG. civ. 10,5 p. 408, 20 D. -eamur (-emur *l. v.*), q u e m a d m o d u m . . . *psalmista* deum ostendit velle sacrificium (15, 21 p. 104, 8 PS. EVSEB. CAES. hom. 1 p. 1053[A]. *cf.* AVG. persev. 5, 8 p. 998[fin.] paulisper -eri, quomodo . . . lingua Cypriani . . . confodiebantur haeretici [MVTIAN. Chrysost. hom. 10, 2 p. 305[med.]]). CASSIOD. inst. 1, 16, 1 quam mirabilis . . . decurrit ordo dictorum.

β per q u o d, q u i a *sim.*: HIER. in Matth. 15, 31 p. 111[B] -eamur . . ., quod *Iesus* . . . revertatur ad Iudaeam. PS. EVSEB. CAES. hom. 5 p. 1115[A] -ere, quia *deus in mundo* adest *eqs.* BOETH. mus. 1, 34 p. 223, 28 nunc illud est -endum, quod omnis ars . . . honorabiliorem . . . habeat rationem quam artificium. GREG. M. moral. 2, 5 p. 557[C] -endum est, quia adfuisse *Satan* coram domino, non autem dominum vidisse perhibetur.

e *pendet acc. c. inf.*: AVG. civ. 10, 29 p. 449, 25 D. hoc . . . credere recusatis -entes Porphyrium in . . . libris . . . praecipere *eqs.*

2 *de certis rationibus -endi*: a *ad imitandum* (*obi. sunt exempla sim., quae quis sibi proposuit. cf. l. 9. p. 88, 65. 96, 74. aliter p. 88, 27*): CIC. Sest. 98 quid est . . . propositum his rei publicae gubernatoribus, quod -eri et quo cursum suum derigere debeant? de orat. 1, 145 ad commonendum oratorem, quo quidque referat et quo -ens . . . minus aberret (*sim. in arte oratoria*: 2, 89 ita dicere *consuevit* . . ., ut tota mente Crassum atque omni animo -retur. QVINT. inst. 10, 2, 26. PLIN. epist. 6, 11, 2 *dicentes* me ut rectorem, ut magistrum -bantur). orat. 9 *Phidias speciem pulchritudinis eximiam* -ens in eaque defixus ad illius similitudinem . . . manum derigebat ([*syn.* contemplabatur]. Tim. 4 eam speciem, quae semper eadem [πρὸς . . . βλέπων]). fin. 4, 34 *sapientia naturam* -ens debet institutum illud quasi signum (*i. hominem*) absolvere. LIV. 4, 57, 6 exemplo fuit . . . eum . . . -entibus. SEN. dial. 11, 16, 5 illas *-ere* . . . feminas, quas . . . virtus inter magnos viros posuit. 12, 17, 1 debes . . . eos -eri omnes . . .; debes illorum imitari firmitatem. QVINT. inst. 10, 2, 2 rustici probatam experimento culturam in exemplum -entur (*cf. p. 92, 12*). VVLG. Hebr. 13, 7 *praepositorum* -entes exitum conversationis imitamini fidem (ἀναθεωροῦντες). PAVL. NOL. epist. 32, 4 ut . . . *Martinum* -rentur qui praeceptum sufficerent implere virtutibus. AVG. civ. 5, 16 p. 221, 21 D. sobrie illa . . . e x e m p l a (grat. Christ. 2, 2 p. 126, 19 dominicae conversationis. 39, 43 p. 157, 10). MART. CAP. 3, 297 videntur . . ., qui ʻpariumʼ dicunt, nominativum pluralem generis neutri -eri et, quoniam ʻpariaʼ dicuntur ut ʻsuaviaʼ, facere ʻpariumʼ ut ʻsuaviumʼ. *al.*

b *cum cura* (*plerumque aut assequendi aut cavendi alqd.* [*cf. e. g. p. 89, 19. 53. 96, 83*], *servandi e. g. l. 60. 78. obi. sunt res; sim.* ʻ*se*ʼ *pro* ʻ*suum commodum*ʼ *l. 58*): *α aut absolute* (*l. 74*) *aut c. obi.* (*subi. est res l. 68*): CIC. Phil. 10, 23 omnis voluntas M. Bruti . . . auctoritatem senatus, libertatem populi Romani -etur: haec habet proposita, haec tueri vult. NEP. Them. 7, 6 Lacedaemonios . . . iniuste facere, qui id . . . -rentur, quod ipsorum dominationi . . . utile esset. SEN. benef. 4, 3, 2 nulli . . . beneficium dabunt, si una dandi causa est s e -eri ac suum commodum (epist. 48, 2 se tantum. *cf.* benef. 6, 13, 1 dummodo . . . qui dabat duos -ens dederit. *v. l. 52*). 4, 10, 1 -bor u t i l i t a t e m eius, cui *depositum* redditurus sum (PLIN. epist. 7, 11, 8. INSCR. RevA. VI 10 [1937] p. 410 n. 258 [*a. 100*] Traianus . . . utilitates Milesiorum. COD. Iust. 4, 62, 1 [*a. 198-211*] *praeses provinciae* utilitatem communem -tus [institutus *l. v.*]. *cf. l. 57*). epist. 114, 24 *animus noster est* rex, cum honesta -etur. CVRT. 4, 11, 13 *Alexander monebatur*, Macedoniam . . . potius respiceret, quam Bactra . . . -retur. PLIN. nat. 29, 29 si quicquam aliud -eri liberet quam fidem operis. QVINT. decl. 321 p. 263, 23 *nemo* dubitat . . ., quin faciendi scelera consilium non unam viam -eatur, ut *eqs.* VEL. gramm. VII 66, 11 *praepositio* ʻ*trans*ʼ ab . . . lenitatem -entibus minuitur (*sc. in* ʻ*tra*-ʼ). VENVL. dig. 42, 8, 25, 7 praetor non tam emolumentum actionis . . . quam poenam. ITALA Phil. 3, 2 (Mar. Victorin. in Phil. 3, 1 sqq. p. 1217[C]) cavete a canibus, attendite operarios malos, -emini praecisionem (βλέπετε [*ter*], *Vulg.* videte [*ter*]). VVLG. Matth. 16, 6 -emini et cavete a fermento Pharisaeorum (ὁρᾶτε). AVG. in psalm. 118, 12, 2 p. 1533[med.] propter ipsam laudem bene operari, hoc est vanitatem in suis operibus -eri (*syn.* contemplantur). IVL. SEV. rhet. 6 p. 357, 18 *in narratione* -beris initium, medium et finem. CAEL. AVR. acut. 3, 21, 203 oportet . . . adiutoriorum mediocritatem -eri.

β seq. enuntiatum: *per* ut, ne: SEN. epist. 70, 13 hoc unum -ere, ut te fortunae . . . eripias. QVINT. inst. 3, 11, 26 ut -eamur semper aut certe, si digressi fuerimus, saltem respiciamus, ne plausum adfectantibus arma excidant. 8, 1, 1 in singulis *verbis* -endum est, ut sint Latina. decl. 336 p. 324, 12 *non* negaverim id -tos esse nos et ita cogitasse, ut *eqs.* VLP. dig. 21, 1, 1, 6 ne emptor decipiatur. IVL. VICT. rhet. 4, 1 p. 386, 10 ne nimis immoremur generalibus quaestionibus. MART. CAP. 5, 449 attentius -eri, ne. VEREC. in cant. 3, 14 p. 46b 28 debet . . . pia mens . . . semet ipsam cautius -eri, ne quid ab psalmis cantando desistat.

γ seq. inf. (*cf.* cupere): AVG. conf. 10, 26, 37 optimus minister tuus (*i. dei*) est, qui non . . . -etur hoc a te audire quod ipse voluerit.

c *cum exspectatione auxilii sim.* (*cf. p. 87, 47. 88, 61. 89, 12*): CIC. Mur. 86 *reus* vestram misericordiam implorat, vestram potestatem ac vestras opes -etur (*v. p. 87, 81*). Planc. 101 falsa spe inductus pollicebar . . . hos – quos enim ego tum alios animo -bar? – omnia tibi . . . praemia pro me persoluturos. rep. 6, 12 in tuum nomen se tota convertet civitas . . ., te omnes boni . . . -buntur. LIV. 21, 41, 16 nostras . . . manus (CVRT. 9, 2, 25 vestras [*syn.* confido]). ITALA II Cor. 4, 18 (Tert. resurr. 40 p. 84, 3) non -entibus (*v. p. 87, 82*) quae videntur, sed quae non videntur (σκοπούντων, *Vulg.* contemplantibus). *c. dat.* (*?; cf. p. 89, 30*): THEOD. MOPS. in I Tim. 6, 17 p. 186, 15 oportet magis deo -eri (-eri deum *l. v.*; *l. 9* in deum sperare). *v. et p. 87, 44.*

d *cum obsequio, assensione* (*cf. p. 88, 76. 89, 70*): ITALA act. 8, 11 (Iren. 1, 23, 1) -bantur *Simonem magum* . . . propter quod multo tempore magicis suis dementasset eos (προσεῖχον . . . αὐτῷ, *Vulg.* attendebant . . . eum).

C *fere i. q. pertinere ad alqd.* (*subi. sunt res, cf. p. 90, 57*): CIC. de orat. 3, 123 dummodo illa *philosophorum de iustitia praecepta* ad hanc civilem scientiam, quo pertinent et quam -entur, tránsferamus. SEN. epist. 98, 2 omnia, quae fortunam -entur (*dett.*, -etur *ABQ*), ita fructifera . . . fiunt, si *eqs.*

D *i. q. mente percipere* (*syn.* perspicere *l. 44.* videre *l. 43. cf. l. 38*), *intellegere* (*iuxta pos. l. 59*), *cognoscere sim.*: 1 *absolute* (*cf. p. 90, 66*): PS. HIL. tract. 2, 7 p. 488, 5 ut oculi cordis aggrederentur spiritaliter -eri et videre omnia possent. HIER. hom. Orig. in Luc. 23 p. 157, 8 *si* sicut Paulus aspexit -rer, cernerem . . . multitudinem angelorum. PAVL. NOL. carm. 24, 565 in caecitate corporis mente -ens.

2 *c. obi.* (*additur praedicativum* [*cf. p. 92, 6*] *e. g. l. 53. 56. 62*): CIC. p. red. in sen. 10 m e n t e s . . . oppletae tenebris . . . nomen ipsum consulatus . . . -eri . . . *non* potuerunt (BOETH. mus. 5, 2 p. 352, 23 *mens* species, quas pervidet, praeter subiecti communionem -etur. *cf.* IVL. VAL. 1, 38 *metum audientium* mente -itus est [*Ps. Call. p. 41, 13* νοήσας]). Sest. 22 inclusas eius libidines qui paulo propius accesserant -bantur. Pis. 71 *in versibus* tamquam in speculo vitam (*cf. p. 89, 22*). de orat. 2, 211 ut -ens alium (*i. alterius sortem*) crebro ad se ipsum revertatur. 3, 20 veteres . . . plus . . . vidisse videntur, quam quantum nostrorum ingeniorum acies -eri potest. Tusc. 3, 2 *naturam* -eri et perspicere. 5, 57 *Dionysium* omnibus bene v e r i t a t e m -entibus videri . . . miserrimum (SEN. dial. 12, 9, 6 si velis credere altius veritatem -entibus. AVG. civ. 19, 19 p. 388, 21 D. *al. cf.* AVG. soliloq. 2, 20, 35 totam faciem veritatis . . . latissime atque plenissime). 5, 71 *rerum causas* -ens atque suspiciens. nat. deor. 1, 19 *Plato* oculis animi . . . fabricam *mundi.* VAL. MAX. 9, 1, 3 si a n i m i muliebres apparatus -eri potuissent (SEN. dial. 12, 9, 3 animus *defuncti* . . . divina . . . propius). SEN. epist. 71, 14 proxima . . . -emur, at ulteriora non prospicit mens hebes. QVINT. decl. 367 p. 402, 18 hoc est praemium *virtutis*, -eri debitorem populum. PLIN. epist. 6, 8, 2 *nos amicos esse* sciunt, qui alterutrum nostrum f a m i l i a r i u s -entur (SIDON. epist. 1, 2, 1 minus familiariter). TERT. adv. Marc. 1, 5 p. 297, 6 duos -ens d e o s tam pares quam duo summa magna ([*fere i. q. credens*]. VVLG. Iob 36, 25 [*syn.* vident]. *cf.* FIRM. math. 3, 7, 1 deorum . . . praesentiam). PANEG. 6, 20, 2 mitissimos tuos sensus. FILASTR. 148, 7 -ens et intellegens. FAV. EVL. p. 11, 6 quod de hac descriptione *delineata* sic -ere (*sim. additur qua ex re*: PAVL. NOL. epist. 5, 1 spiritalia . . . carnalibus. AVG. trin. 13, 1, 3 p. 1014[fin.] ex motibus corporalibus hominem vivum . . . -emur . . . cogitando. SYAGR. reg. 9 p. 157, 10 ex visibilibus invisibilia dei. *cf. p. 92, 43*). HEGES. 3, 22, 2 sollicitum regem pro totius urbis statu (*gr. 3, 456* ἀγωνιῶντα . . . ἑώρα). HIER. hom. Orig. in Luc. 3 p. 23, 5 Pilatus, qui videbat Iesum, *non* -batur patrem *eius.* RVFIN. Orig. in gen. 15, 7 p. 135, 27 *illi oculi*, qui non -entur praesentia, sed f u t u r a (BOETH. cons. 5, 5, 8 W. *al. cf.* AVG. civ. 16, 1 p. 121, 9 D.). AVG. c. acad. 2, 3, 7 p. 28, 15 veram p u l c h r i t u d i n e m . . . sanatis . . . oculis (ord. 2, 14, 39 p. 174, 25). beat. vit. 35 p. 115, 8 *solem internum* totum. civ. 11, 29 p. 502, 30 D. *angeli scientia sua* operum causas prius in operantis arte quam in ipsis operibus artificis -entur. 22, 29 p. 628, 27 ut nec intelligibilia p e r c o r p u s nec corporalia per se ipsam mens valeat -eri (*cf.* immort. 6, 10 p. 1026[in.]). CONSVLT. Zacch. 2, 2 p. 50, 22 fide magis . . . quam verbis. BOETH. cons. 3, 9, 1 W. perspicaciter. 4, 6, 26 illam intimam temperiem . . . animorum. GREG. M. moral. 11, 70 p. 986[B] Iob incarnationem redemptoris -tus. *al.*

3 *pendet*: a *acc. c. inf.* (*inf. supplend. p. 95, 3*): COLVM. 1 praef. 14 *Romanos* duces . . . duplici studio floruisse. VAL. MAX. 5, 3, 5 amplitudinem fortunae *Pompei* . . . maiorem esse quam ut *eqs.* QVINT. decl. 321 p. 264, 20 illud vos . . . -eri (interiori *l. v.*) oportet . . ., fratrem meum continuo perisse. IVL. VAL. 1, 16 p. 27, 12 *Alexandrum* adeo confidentem . . . naturae suae bona adserere (*Ps. Call. p. 23, 9* ὁρῶν). HEGES. 3, 18, 3 videre deiectum desiderabant, quem paulo ante . . .

[*Hugenschmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

summae rei praeesse -bantur (*sim.* TRACT. Pelag. 3, 8, 2 p. 35, 13 quantos ... ex divitibus pauperes novimus, quantos iterum ex pauperibus divites -emur [*sc. factos esse*]). RVFIN. hist. mon. 31 p. 457B -ens hominem simplicis naturae esse (*gr. aliter*). BOETH. subst. bon. 92 hinc -eor aliud in *bonis* ... esse, quod bona sunt, aliud, quod sunt. *v. et l. 9 sq.* b *interrog. obliq.* (*c. ind. l. 8. 11*): QVINT. inst. 2, 8, 4 cum *praeceptor* sagaciter fuerit -tus, cuius ingenium presso ... genere dicendi ... gaudeat. RVFIN. Orig. in iud. 8, 4 p. 512, 16 -eris, quanta ... siccitas *divini sermonis* permanet. BOETH. cons. 5, 6, 38 W. te posse *propositum deflectere* et an facias ... praesens providentiae veritas -etur. MVTIAN. Chrysost. hom. 4, 3 p. 265med. -eris, quantum interest? (*gr. p. 40in.* ὁρᾷς). ACT. Archel. 17 (15), 5 -batur ..., quod ex utroque concluderetur. c *enunt. per* quia *sim.*: MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 1 p. 238med. -eris, quia haec praepositio 'in' etiam pro 'per' accipitur? (*gr. p. 15in.* ὁρᾷς ὅτι). 2, 5 p. 250fin. -eris, quoniam ... possideamus? ([*gr. p. 26p. med.* ὁρᾷς ὅτι]. *al.*).

intuitio, -ōnis *f.* *ab* intueri. *i. q. intuitus, facultas spectandi sim.* (*accedit gen. obi. l. 22. 31, subi. l. 29, definit. l. 20*): 1 *oculis* (*in imag. l. 22*): RVFIN. Orig. in gen. 1, 7 p. 9, 14 quanto quis in loca altiora conscenderit et ortūs *solis* ... editioris speculae -e fuerit contemplatus. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 2 p. 1376B (*in imag.*) ex ipsa -e eius (*i. divinae faciei*) ... exterrita caro infirmatur atque languescit. *t. t.: i. q.* ἔμφασις: CHALC. comm. 239 *geometrae* aiunt videre nos vel tuitione, quam phasin vocant, vel -e, quam emphasin appellant ...; -e ..., ut quae fragmento radii recurrente ad oculorum aciem videntur, qualia sunt, quae in speculis et aqua considerantur. 241 *causa* pravae -is. 257 *illa visus ratio*, quae -o dicitur.

2 *mente*: IREN. 2, 6, 1 invisibile *dei* ..., cum sit potens, magnam mentis -em (*i. materiam mente cognoscendam*) et sensibilitatem omnibus praestat ... omnipotentis eminentiae. RVFIN. apol. Orig. 2 p. 558A mens nostra ..., cum ad incorporea nititur atque eorum -em rimatur, tunc scintillae alicuius ... vix obtinet locum.

intuitor, -ōris *m.* *ab* intueri. *qui (omnia) videt*: ITALA II Macc. 7, 35 (rec. P) *non* omnipotentis atque -is dei iudicium effugies (ἐπόπτου, *Vulg.* omnia inspicientis). 9, 5 omnium -or dominus deus Israhel (παντεπόπτης, *Vulg.* qui universa conspicit).

***intuitus,** -ūs *m.* *ab* intueri. *scrib.* -tuet- *c. g.* GREG. TVR. Franc. 5, 14 p. 213, 8. 6, 32 p. 302, 13 (*l. v.*). *de formis: dat. sg.* (-u) *non legitur nisi ap.* CASSIAN. *p. 96, 5; pl. non exstat nisi acc. heteroclita: abl.* -o: CASSIAN. conl. praef. alt. 1 p. 311, 10 (*l. v.*). *v. et l. 42. acc.* -os: CASSIAN. conl. 9, 3, 2 (*l. v.*). 12, 12, 2 (*l. v.*). GLOSS.L II Philox. IN 708 -u σκοπῷ. 712 -o ἀτενισμῷ. 714 -o ἔννοια. *legitur sg. inde ab* OPT. PORF., AVSON., SYMM. (*loci in dig. a Triboniano interpolati habentur, v. ZSavSt. 19, 1898, 19 sqq. 50. 55*), *pl. non ante* CONSENT. Aug. epist., CYPR. GALL.

[*variat in codd. c.:* aspectus: CLAVD. carm. 3, 165. in contuitu: BACHIAR. fid. 1. 214. in tantum: AMBROS. apol. Dav. I 12, 58 NOVELL. Valent. 36, 1 DIONYS. EXIG. Conc.S IV 2 p. 198, 12. introitus: EVG. TOLET. carm. 14, 54. intutus (*recte*): PAVL. NOL. carm. 16, 101 (-um, in totum *ll. vv.* [epist. 18, 4 p. 131, 13]). *cf.* intutus, -us, intus *falso trad. ap.* PLIN. nat. 26, 2. nutus: VEN. FORT. carm. 9, 2, 76.]

1 ***proprie*** (*sim. de deo p. 96, 22*): a *de condicionibus videndi*: α *i. q. vigor oculorum, visus* (*syn. l. 57. 64*): HIER. in eccles. 12 p. 1108C quod aetate confectis caliget acies (*syn.*) et -s obscuretur. RVFIN. Orig. in num. 17, 3 p. 158, 9 (*in imag.*) nisi ... prius malorum *oculorum peccato originali apertorum* visus claudatur, bonorum non patebit -s. PRVD. apoth. 20 *dei* patris est specimen (*i. Christus*), quod cernere fas sit ..., quod quamvis hebes -s speculamine glauco ... potuit nebulosus adire (76). CASSIAN. inst. 6, 12 cor ... beneficium -us *prave adhibet*. LEO M. serm. 5, 2 p. 154A *Christus* corporeo ... -u non videtur (74, 1 p. 397C). SALV. gub. 3, 38 salva -us incolumitate. BOETH. cons. 4, 4, 27 W. *aves*, quarum -um nox illuminat, dies caecat. 4, 4, 31 si quis amisso penitus visu ipsum etiam se habuisse oblivisceretur -um. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 7 p. 354D cervo *est* ... certus -s (*gr. Migne 44, 141A* τὸ κατ' ὀφθαλμὸν ἀσφαλές). 12 p. 362B -s iuxta ipsa oculorum profunda concretus (*gr. p. 157B* ἡ ὄψις). β *i. q. ratio videndi* (*sc. quae vel natura vel moribus intuentium determinata est*): VVLG. I reg. 16, 7 *non* iuxta -um hominis iudico (*sc. deus*). RVFIN. Orig. in iud. 4, 4 p. 491, 18 iste est ... animalis et non spiritalis, qui non videt nisi ea, quae animalis sunt; ipsa est eius visio, ipse semper -s. γ *i. q. prospectus sim.*: AVSON. Mos. 57 aperto panditur -u (*trad.*; introitu *Peiper*) liquidis obtutibus aer. HIER. in Ier. 6, 13, 4 (*in imag.*) ascendamus in Sion, hoc est in ecclesiam, ubi est speculatio et -s dei.

b *de actu videndi, i. q. obtutus, contemplatio sim.*: α *vi originaria (accedit notio tuendi vel adiuvandi e. g. p. 96, 1. 28. 30): intuentur*: ① *homines* (*Gratia p. 96, 7*): OPT. PORF. 22, 22 sumens -um quo ... gaudia dones publica. VVLG. prov. 20, 8 (*in imag.*) rex ... dissipat omne malum -u suo. eccles. 11, 9 ambula in viis cordis tui et in -u oculorum tuorum ([*i. sequere quaecumque vides*]. LEO M. serm. 65, 3 p. 363A. *cf.* PROSP. in psalm. 118, 37 p. 342B. *al.*). Is. 21, 7 contemplatus est ... multo -u (PASS. Petr. 6 p. 29, 22 S.). RVFIN. Basil. hom. 2, 8 p. 1743D homini ... -s erectus ad caelum datus est (*gr. p. 216C* ἡ ἀνάβλεψις). Orig. in cant. 4 p. 223, 16 per sensus corporeos, id est per -um lectionis *cqs.* SVLP. SEV. epist. app. 2, 10 p. 238, 4 *oculos* ab -u pauperum numquam avertis (CASSIAN. inst. 5, 15 [*in imag.*] oculorum aciem ab omni -u [*i. circumspectione*] avertens). CASSIAN. inst. 12, 27, 2 ut ... huc illucque stupidus circumferatur -s (*syn.* obtutus). conl. 1, 5, 1 *scopos* subtractus -u. 2, 5, 3 *putei* profunditatem oculorum non attingit -s. 18, 1, 2 primus -s. 23, 3, 4 magna ... et praeclara -u (*cf.* BOETH. cons. 2, 5, 17 W. grata -u species). ANTH. 941, 15 Gratia blando -u. FVLG. myth. 1 praef. p. 14, 15 humanos -us ... vitabat. EVCHER. epist. ad Val. p. 720C trahebaris -u (*syn.* visu). CONC.S I 3 vers. Tur. p. 159, 30 spatii magnitudo rapiens aspectus -um (*gr. I 1, 2 p. 88, 6* τῆς ὄψεως ... τὴν κρίσιν). SALV. gub. 3, 38 petulcos ... -us. RVRIC. epist. 2, 9 p. 383, 23 videndo magis exardescit -s (*i. cupiditas videndi*). PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 621F exspectantis *Stephani martyris* -s armat constantiam triumphantis (*i. q. visio*). PAVL. PETRIC. Mart. 6, 225 -us furialia vota. BOETH. cons. 1, 3, 2 W. -um ... defixi. GREG. TVR. vit. patr. 17 praef. p. 727, 13 proprii -us auctoritate (*al.*). APRING. in apoc. 1, 10 (*in imag.*) vultūs. GREG. M. moral. 2, 36 p. 573B *lucem et tenebras* uno eodemque -u contemplari non possumus (*syn.* contuitu). PALLAD. hist. mon. I 4 p. 265C (*in visu*) divinitatis ... -um (*gr. p. 40, 5B.* τῆς θεϊκῆς ὀπτασίας). MART. BRAC. ira 2 torvus -s (*e Sen. dial. 3, 1, 3* torva facies). *al.*

② *deus*: HIER. hom. Orig. in Luc. 32 p. 195, 25 de lumine *dei* ... et -u clariores vestri vultus erunt (HIER. in Is. 24, 19 p. 286C. RVFIN. Orig. princ. 3, 1, 9 p. 208, 32 prospectus et -s dei [ἔννοιαν]. EPIST. ed. Morin [RevBén. 34] 2 l. 86 illud *malum* sub dei -u cogitare. VEN. FORT. carm. 9, 2, 76 cuius ad -um sidera terra tremunt [*v. p. 95, 51*]. *al. cf.* CYPR. GALL. exod. 410 serenos domini -us. SALV. gub. 2, 4 generalis divinitatis -s. APRING. in apoc. 2, 5 altissimi [*syn.* protectione]). PRVD. cath. 3, 6 huc nitido ... -u flecte ... faciem. CYPR. GALL. exod. 119 *precantur deum* -us conferre pios plebemque tueri (*v. p. 95, 76*). BOETH. cons. 5, 2, 11 W. cuncta prospiciens providentiae cernit -s. 5, 6, 23 divinus -s (5, 6, 31 VEREC. in cant. 8, 2 p. 102, 11. CAES. AREL. epist. ad virg. 3, 1 p. 48, 18 timeo, ne forsitan aut divinus in te -s aut humana reprehendat opinio [*fere i. q. conscientia*]).

β *metonymice: i. q. oculus* (*de sole quasi oculo caeli l. 38*): PS. AVG. serm. ed. Mai 75, 5 p. 149fin. *caecus sanatus* faciem propriam ... in ipso salvatoris -u velut in speculo meditatur. 79, 2 p. 155a. med. flammiger caeli fuscatur -s. VITA Hil. Arel. 8 l. 6 C. (*in imag.*) nequeo tuum sauciato -u videre fulgorem. *v. et p. 95, 61.* *i. q. species, figura*: VVLG. Dan. 2, 31 -s *statuae* ... erat terribilis. ACT. Archel. 67, 10 tenebrae ... ex luce sumpserunt -um et yles enfasin vel colorem.

2 ***translate***: a *spectat ad mentem*: α *i. q. vis vel oculus mentis, acumen sim.* (*additur gen. explic. l. 48. 52*): HIER. in eccles. 2 p. 1029C oculi animae et mentis -s contemplationem desiderant spiritualem (DIONYS. EXIG. Conc.S IV 2 p. 198, 33 crassum ... ac nebulosum -um ... mentis expurgans [*gr. aliter*]. *v. et l. 61 sqq.*). hom. Orig. in Luc. 38 p. 223, 8 videmur -um habere maiorem (οἱ διορατικώτεροι). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 173, 7 nondum ad -um profecerat spiritalis intelligentiae (*v. l. 43*). MAX. TAVR. hom. 78 p. 420B illum quo Christus videretur reparavit -um. CAES. AREL. serm. 194, 1 p. 746, 4 Iudaeorum ... corruptus -s (*syn.* oculus, obtutus). DIONYS. EXIG. Conc.S IV 2 p. 198, 12 *gentiles* verae ... contemplationis -um *habent* ... erroribus obcaecatum ([*v. p. 95, 48*]. *gr. p. 188, 2* ὄμμα). *v. et p. 95, 56.*

β *i. q. consideratio, contemplatio, cogitatio sim.* (*imprimis rerum divinarum vel dei; i. q. observatio l. 74 [cf. p. 93, 28]; de ratione cognoscendi l. 70*): AMBR. Abr. 2, 8, 59 p. 613, 7 haec *Abraham* profundo et spiritali considerabat -u (CASSIAN. conl. 9, 3, 2 ut *anima* ... ad ... spiritales -us incipiat sublimari. 10, 8, 5 LEO M. serm. 26, 1 p. 212C. *cf. opp.*: CASSIAN. conl. 12, 12, 2 materiales ac terrenos -us. 20, 9, 4). apol. Dav. I 12, 58 p. 339, 11 in superiora suae mentis extendit -um ([*v. p. 95, 47*]. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 7, 2 p. 92, 13. hist. mon. 1 p. 397D *in deum* librare. Orig. in num. 3, 3 p. 16, 25 a terrenis sensibus -u mentis et perspicacia cordis *elevari*. AVG. civ. 20, 14 p. 440, 16 D. MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 4 p. 242med. omnem -um mentis *excedere [gr. p. 18med.* πάντα νοῦν. *cf. p. 97, 13]. saepe*). PS. HIER. epist. 149, 6, 2 per columbam perspicacia -us sacramentorum intelligitur (CASSIAN. conl. 9, 7, 1. *cf.* RVFIN. Orig. in num. 11, 5 p. 87, 14 non excitant animas ... ad ... -um supernorum. Orig. in psalm. 36 hom. 4, 1 p. 1349C spiritalium rerum. *al.*). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 216, 5 *ratio fidei* pro -u et inspectione contemplationis capreae ... comparatur (CASSIAN. inst. 2, 12, 2. 6, 3. 8, 1, 1 conl. 12, 12, 4. *al.*). Orig. princ. 4, 4, 8 p. 358, 30 -u perspicaciore. PRVD. ham. 902. 913 *somno* liber ad -um. psych. 486 *Avaritia* alium capit -u fallitque videntem. AVG. spir. et litt. 8, 14 p. 166, 9 (*loquuntur Pelagiani*) *deus* legem dedit, cuius -u noverimus, quemadmodum vivere debeamus (*v. l. 55*). CONSENT. Aug. epist. 119, 2 *nubes mysteriorum dei* nostros arcet -us. CASSIAN. inst. 4, 35 praemittens sui cordis -um (7, 7, 4 conl. 12, 7, 3. HYD. praef. chron. II p. 14, 10 *officium continuandorum chronicorum* fideli suscipiens cordis -u. *al.*). 5, 10 hostis ab hoc (*i. dei*) -u mentem captivare pertemptans (conl. 1, 8, 3 dei solius. 4, 2. *cf.* inst. 10, 3 *actus monachi* non est alius quam -s et contemplatio divinae ... puritatis [conl. praef. prima 5]. *al.*). conl. 10, 11, 6 *oratio incorrupta* nullius imaginis occupatur -u. 12, 5, 5 omnem -um suum, omne studium ... erga cultum sui cordis *defigere*. LEO M. serm. 64, 1 p. 358A fidei (SACR. Leon. p. 107, 8 APRING.

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in apoc. 1, 17). Ps. Leo M. humil. 2 p. 163B accessuri ... ad beatae humilitatis -um (*i. tractationem quaestionis. cf. p. 91, 76*). Conc.S I 5 p. 149, 36 rectae rationis ... -s ([*gr. I 1, 6 p. 120, 17* ὁ τῆς ὀρθότητος λόγος. *syn. I 5 p. 261, 19* ratio rectitudinis]. *aliter* Boeth. trin. praef. l. 22 quantum humanae rationis -s ad divinitatis valet celsa conscendere). Evstath. Bas. hex. 1, 4 p. 872A *non* futurae examinationis -u congruam cogitationem de rerum omnium fine ceperunt (*gr. p. 12C* τῷ περὶ τῆς κρίσεως λόγῳ). Boeth. cons. 1, 6, 21 W. perturbationum caligo verum ... confundit -um. herm. pr. 1, 1 p. 43, 23 *simplices intellectus* sine ulla compositione vel divisione animi puro capiuntur -u. Cassiod. Ios. antiq. 6, 13 p. 172 med. opera *hominum* ... nudum habent veritatis -um (*cf. gr. 6, 286* ὑπ' ὄψει). Mvtian. Chrysost. hom. 2, 1 p. 243 a. med. *deus* transcendit ... cogitationis -um (*gr. p. 19 p. med.* τὸν λόγον). Ven. Fort. vita Albin. 8, 22 fervebat ... pietatis -s. *al.*

b *fere i. q. significatio, sensus sim.* (*sc. verborum; cf. p. 92, 20*): Serv. Aen. 3, 104 p. 360, 8 'medio ponto' potest quidem intellegi ... 'longe a continenti', sed altior est hoc loco poetae -s (*i. sensus a poeta affectatus*). Phoebad. c. Arrian. 7, 39 D. erit apud nos -s nominis statūs (*i. vera interpretatio vocabuli*), erit et illorum sensus in vitio. Cassian. conl. 23, 2, 1 ut ... non nuda significatione verborum, sed eodem quo *Paulus* ... discutiamus -u. Boeth. herm. pr. 1, 1 p. 42, 10 cogitatio ..., quoniam simplicis rei (*e. g.* 'cursūs') tenet -um, a veritate et falsitate seclusa est; sed quando 'cursum' et 'hominem' iunxero *eqs.*

c *i. q. praetextus, species sim.*: Conc.S II 3, 2 p. 177, 36 si quis ... de fide multitudinem colligens sub -u disputationis tumultum fecerit *eqs.* (*gr. II 1, 2 p. 156, 20* ἐν προσχήματι διαλέξεως). Salv. eccl. 4, 28 blandieris tibi forsitan ... aliquo religiosae professionis -u. *nota gen. subi.*: Rvfin. Orig. in num. 15, 3 p. 133, 16 etiamsi *homo* iudicantis vel sententiam promentis -u (*i. habitu iudicis*) proferat maledictum, non potest esse iusta maledicendi causa, ubi ignoratur peccantis affectus.

d *i. q. cura, respectus, ratio sim.*: *α usu vario*: Serv. Aen. 12, 770 nullo discrimine: sine (aliquo *add.* Serv. auct.) -u religionis (Ps. Avg. serm. ed. Mai 97, 8 p. 198 p. med. mercedis [*cf. l. 78*]. Greg. Tvr. Franc. 5, 14 p. 213, 8 sine ullo dei -u aut timorem. Vigil. Thaps. c. Arrian. 2, 7 p. 202C pudoris). Ambr. Iob 1, 7, 21 p. 225, 1 habet ... iuventas bonae existimationis -um et verecundiam delinquendi (Pass. Max. Secund. Donat. [BHL 5809] 4 p. 113, 33 nullum habens ante oculos -um divitiarum parentum. Cod. Theod. 6, 30, 8 provisionis. Leo M. epist. 159, 6 p. 1138B senilis aetatis. Conc.S II 4 p. 56, 5 vestrae fidei et interventionis [*gr. II 1, 2 p. 59, 26* ἔχοντες τὴν προσοχήν]). Rvfin. Basil. hom. 5, 6 p. 1768A nullo suae utilitatis -u, sed solo irae ... impulsu (*gr. aliter*). Epist. pontif. 583 Thiel p. 201 med. si quis esset -s ecclesiasticae disciplinae (Cassiod. var. 5, 42, 12 aequitatis).

β praepositionis vicem: ① *abl.* **-u** (*plerumque post genetivum ponitur, sed -u antecedit e. g. l. 50. 52. 55, interponitur p. 98, 12. pro gen. succedunt pronom. possess. l. 58. 60, demonstr. l. 77*): Ⓐ *in universum*: ① *hominum, urbis (l. 56), dei (l. 58)* -u: Capitol. Maximin. 16, 2 -u vestri (*i. patrum*) necessitatem *gerendi imperii* libens sustineo (*cf.* Sidon. epist. 4, 7, 2 -u nostri. *cf. l. 58. 60*). Treb. Claud. 1, 1 *Claudius* nobis -u Constanti Caesaris cum cura in litteras digerendus est. Symm. epist. 2, 14 rogantis. Ps. Ambr. act. Seb. 18, 64 *Carini* -u lenta persecutio Diocletiani circa Christianos esse coeperat. Cod. Theod. 13, 1, 16 -u tuae sinceritatis. 13, 5, 30 venerandae urbis -u naviculariis privilegia certa delata sunt (Novell. Valent. 36, 1 Cod. Iust. 1, 2, 16, 1). Avell. p. 545, 13 pertinaciam neque dei neque vestro -u permoveri (*cf.* Ennod. dict. 22, 5 p. 494, 23. Epist. Austras. 47 p. 152, 12 divinitatis [Cassiod. var. 2, 29, 2 quos decet divinitatis -u sublevari]). Epist. RevBén. 51, 1939, 31, 6 vestro -u (32, 3). Cod. Iust. 6, 30, 21, 2 -u domini. *et al.* ② *rerum (fere incorp.*; mamillarum *l. 80*) -u (*saepe sensu aut finali [e. g. l. 71. 75. 78. p. 98, 3] aut causali [e. g. l. 64. 68. 81]*): Treb. trig. tyr. 5, 2 rebellionis -u minorem ... auctoritatem ... tenuit. Gavdent. serm. 8, 15 G. rationem pandimus, cuius -u perrexerit salvator ad nuptias (Anian. Chrysost. hom. 6, 2 p. 1032 in. *magi Iesum* cuius ... adoraverunt rationis -u? [*gr. Migne 57, 63 fin.* τίνος ... ἕνεκεν]). Symm. epist. 2, 91, 2 aequitatis. 5, 72 suae honestatis -u ... probatus. Serv. Aen. 10, 812 pietatis -u dimicas pro patris salute (Conc.S I 5 p. 123, 29 [*gr. I 1, 7 p. 41, 37* εὐσεβῶς]. *al. cf. p. 98, 7*). Comment. Lucan. 4, 509 spem vitae gloriae -u *respuere* (*al.*). Veg. mil. 1, 28 fidei ac devotionis (Cassiod. in psalm. 118, 108 p. 873B non ... utilitatis respectu, sed ... devotionis -u). Heges. 2, 6, 2 morum *Neronis* ... -u atque ignaviae contemptu (*syn. 1, 3* contuitu). Rvfin. Orig. in lev. 7, 1 p. 372, 5 propriae salutis -u ... medici praecepta *servare* (Consvlt. Zacch. 3, 8 p. 112, 21. *al.*). Ps. Rvfin. (= Ivlian. Aecl.) in Am. 6, 2 p. 1085B hoc ... -u ... propheta ... impios principes exsultasse demonstrat. Avg. in Gal. 56 p. 2144 med. terrenae mercedis (*cf. l. 34*). Ps. Avg. serm. 79, 2 p. 1899 fin. *ut* duriorem sententiam proprii casus (*i. peccati*) -u temperaret. Theod. Prisc. gyn. 5 mamillarum mollium -u omnia moderatius ... adhibenda sunt. log. 105 *lienterici* virium fatigatarum -u ... difficile curabuntur. Avell. p. 629, 6 (*syn.* consideratione). Conc.S II 2, 2 p. 38, 18 fraternitatis -u *corripi* (*gr. II 1, 2 p. 162, 3* ἀδελφικῶς. *syn. II 2, 2 p. 59, 6* fraterno ... affectu). Lib. pontif. p. 121, 4 -u (in -u *l. v.*) misericordiae (*al.*). Cassiod. in psalm. 98, 8 p. 696A *Christus* se vermi ... comparavit, non vilitatis -u, sed humilitatis affectu. Greg. M. epist. 3, 7 p. 166, 12 cognoscendae veritatis. *et saepius.* *ap. ICTos* (*v. p. 95, 43 sq.*): Pompon. dig. 40, 4, 4, 2 humanitatis -u valebit legatum (Papin. dig. 46, 1, 47, 1 Vlp. dig. 48, 20, 5, 1. Cod. Iust. 3, 31, 12, 2b libertatis favore et humanitatis -u. *saepe*). Scaev. dig. 32, 41, 2 *filios* ad patrem ... naturalem pietatis -u pertinere (Vlp. dig. 34, 1, 14, 1. *al. v. p. 97, 68*). Tryph. dig. 23, 2, 67, 1 affectionis avitae. Cod. Theod. 7, 4, 34 laborum (13, 3, 14 et antiquorum contemplatione [*syn.*] iussorum et laborum praesentium -u. Cod. Iust. 10, 32, 67, 4. *cf.* Novell. Valent. 1, 2, 1 barbaricae vastitatis. 12, 1 miseriarum). 11, 16, 17 cogendarum -u pensionum. *al.* Ⓑ *in comparatione*: Cassian. conl. 23, 4, 2 *dei* -u etiam ipsi apostoli ... mali esse dicuntur. *ibid.* supernae bonitatis -u.

(ii) **prō -ū**: Pacat. c. Porph. frg. 4 (Harnack, SBBerl. 1921, 271) pro divinae contemplationis -u *diligere*. Cod. Theod. 9, 40, 13 (= Iust. 9, 47, 20 pr.) *vindicare* in aliquos severius ... pro causae -u. 11, 24, 6, 6 religionis (Epist. pontif. Arel. 26 p. 39, 13 Epist. Austras. 18 p. 132, 3). Epist. pontif. 592 Schwartz p. 73, 25 tuae aestimationis. 864 Thiel p. 989 pro dei -u (Greg. Tvr. Franc. 6, 32 p. 302, 13 vit. patr. 15, 1 p. 722, 2). Greg. Tvr. vit. patr. 8, 9 p. 699, 22 epistolae. Lex Visig. 9, 2, 7 misericordiae. Caes. Arel. serm. 2 p. 20, 15.

Hugenschmidt.

intultus, -a, -um (*in* Gloss., *ab* inferre) *v. s.* irrogo.

intūmentum, (-ī) *n.* *vox ficta, quasi ab* 1. intus. Isid. orig. 19, 22, 1 indumentum, quod intus ad corpus induitur, quasi -um. *Hi.*

[? intumeo, (-uī, -ēre). *ab* in *et* tumere. Chiron 761 facias, ut currat non quadrupes et ne si -etur (ut currat quadrupes, set ne syntone [*Heraeus in exemplari sua manu adn., cf. gr. Hippiatr. I p. 84, 13* τροχαζέτω μὴ συντόνως]. *aliter Oder ad l.*). *cf. etiam l. 46 et ALL 3, 1886, 256.*]

***intumēsco**, -uī, -ere. *ab* in *et* tumere. *scribitur* -isc-: Plin. nat. 24, 88 (*l. v.*). Hier. epist. 100, 15, 3 (*l. v.*). Vvlg. gen. 38, 24 (*l. v.*). Favst. Rei. grat. 2, 6 p. 72, 18. *al.* Not. Tir. 70, 43 -uit. 44 -it. Gloss. inflare. *gr. resp.*: ἐπαίρομαι *p. 100, 34.* ὀγκοῦμαι *l. 63. p. 99, 28* (ἐξογκοῦμαι *p. 100, 47*). οἰδαίνω *p. 99, 21* (ἀνοιδέω *p. 99, 11.* ἀνοιδίσκομαι *l. 66.* ἐξοιδέω *l. 61.* οἴδησις γίνεται *p. 99, 23*). τυφοῦμαι *p. 100, 56.* φλεγμαίνω *p. 99, 22. 30.* φυσιοῦμαι *p. 100, 25* (ὑπερφυσάομαι *l. 72*). *legitur inde ab* Hor., Ov., Liv. (*? ap.* Obseq.), Sen. *utroque*, Celso *per totam latinitatem. in vicem formarum praes., quae a metro dactylico prohibentur, poetae utuntur verbo simplici.* [*francog. vet.* entoumir, *hisp.* entumir, entumecer, *catal.* entomir. *R.*] [*variat in codd. c.*: impubescere: Plin. nat. 23, 130 (impubescentem *trad.*, -entem *restit. e* Plin. med. 80, 7). immitescere: *p. 99, 82.* intimescere: Stat. Theb. 1, 412 Cael. Avr. gyn. 1, 77 l. 665 D. intumere: *p. 99, 82. 100, 31.* intonare: *p. 99, 64. cf. l. 47.* *c coni. dub.*: Ov. epist. 15, 136 (*Micyllus*, intonuisse, incaluisse *trad.*). Tac. ann. 14, 51, 1 (*Muret*).]

I *de actione commutandi se in ambitum ampliorem*: A *proprie*: *fere i. q. increscere, tumidiorem fieri (-unt animantes et res corporeae, vox l. 69. nota acced. acc. graec. l. 68)*: 1 *generatim*: Hor. epod. 16, 52 *non* -it alta viperis humus (Colvm. 4, 1, 7 repastinata humus ... velut fermento quodam -it [*opp.* subsidit]). Ov. met. 10, 733 *Adonidis cruor nectare sparsus* -uit sic ut ... surgere bulla solet. fast. 6, 700 vidi ... -uisse genas *canentis tibiis*. Lvcan. 4, 631 -uere tori *in corpore Antaei*. Plin. nat. 2, 198 *terra mota* cum -it (-at *l. v.*) adsurgens alternoque motu residit (*opp.*). 2, 233 cadavera ... -entia (*opp.* recentia). 8, 85 colla aspidum. 11, 116 animal. 14, 82 acinos ... madefactos ..., donec -ant (*sic umore tracto [cf. et l. 64]*: 24, 88 papyrum praecipuae utilitatis, cum inaruit, ad ... fistulas ... -endo ... aperiendos [*cf. gr. Diosc. 1, 86, 1* ἐξοιδοῦσα]. Rvfin. Adamant. 5, 16 *coactile* cum infusum fuerit aqua, -ere videtur et crescere, cum vero arefactum fuerit, ad subtilitatem suam redigitur [ὀγκοῦται]). 19, 71 *cibi*, qui perfici humano ventre non queant, sed non -ant (*sim. in concoctione*: 22, 136 Hippocrates ... *tisanam* laudavit ..., quoniam in alvo non -ret [*Hippocr.* περὶ διαιτ. ὀξ. *10 p. 114, 3 Kue.* ἀνοιδίσκεται]. 23, 135 *mori* poma ..., si non superveniat alius cibus, -unt). *al.* Stat. Theb. 4, 679 Hyrcanae ... iugales (*i. tigres*) -uere iubas (*v. l. 51*). Tac. Germ. 3, 1 obiectis ad os scutis, quo plenior et gravior vox repercussu -at. Avien. ora 183 *de monte, qui ante oculos navigantium exsistere videtur*: Cepresicum iugum -it. Evstath. Bas. hex. 3, 3 p. 892D *liquor* quibusdam interdum reflationibus -it (*i. bullis. gr. p. 57 B* ὑπερφυσωμένης).

2 *speciatim*: a *de animantibus eorumque corpore (corporis partibus) vel morbo laborantibus vel laesis (gravidis p. 99, 16. 17. 24. de ipsis vulneribus p. 99, 6; tumore eo, q. d. 'inguen' p. 99, 13; carbunculo p. 99, 15)*: Ov. fast. 1, 215 quibus -uit suffusa venter ab unda (Cels. 4, 15, 2 venter et crura pedesque [*syn.* tument, *opp.* extenuatur]. Colvm. 6, 30, 8 nec emittit ventos). Cels. 3, 22, 2 ut per adsiduas pusulas aut ulcera ... aliquae corporis partes -ant (7, 18, 11 [*syn.* tumet, plenior fit]. Plin. nat. 20, 51 adtritis ... corporis partibus vel si in vesicas -uerint [*syn. Garg. Mart. med. p. 150, 17* tumescent]. Chiron 260 ut aliqua pars cerebri minuabitur vel plus -uerit [*Veg. mulom. 2, 5 p. 98, 20* tumor subcreverit]). 3, 25, 1 corpus emacrescit, os, surae, pedes -unt (*al. v. et l. 77*). 4, 1, 2 glandulae ... interdum cum dolore -unt. 4, 2, 4

[*Mühmelt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

humor cutem inflat eaque -it (7, 17, 1A indecore. GREG. M. dial. 2, 26 p. 118, 1 M.). 4, 7, 1 interdum lingua faucesque cum rubore -unt. 4, 16, 1 lienis. 5, 26, 1A vena . . . -ens in varicem convertitur (7, 18, 9 [*syn. 7, 18, 8* inflantur]. 6, 14, 3 ad ictum -uit. RVF. podagr. 30 fortiter. *ibid.* tumores . . . exurgunt in pedibus et venae -unt). 5, 26, 26A nimis . . . -ere vulnus ([*opp.* nihil -ere]. 5, 26, 27B leviter. SEN. epist. 78, 19 CVRT. 4, 6, 19 PLIN. nat. 28, 242. *al. cf.* PLIN. nat. 31, 126 secta recentia non patiuntur -ere). 6, 10, 1 tonsillae sine exulceratione per inflammationem -uerunt (-unt *P*). 6, 18 si ex inflammatione coles -uit. 7, 29, 3 si corpus iam -uit (CVRT. 6, 11, 17 ulceribus. PLIN. nat. 13, 124 [*Theophr. hist. plant. 9, 8, 5 ἀνοιδεῖν*]). 8, 4, 19 si membrana per inflammationem -uerit (*syn.* tumebit). *al.* COLVM. 6, 12, 4 genua. 6, 14, 4 cervix. *ibid.* collum. 6, 17, 7 *oculi.* PLIN. nat. 23, 163 inguen ne -at ex ulcere ([*inde Plin. med. 64, 16* ex ulcere tumescant. *cf. syn.* exsistere *vol. V 2, 1869, 80*]. 28, 218 ex ulcerum causa). 26, 6 *carbunculus non* -ens. *al.* TERT. adv. Val. 17 p. 196, 19 *Achamoth* conceptu statim -uit spiritali. LACT. inst. 4, 12, 1 uterus -uit (HIER. epist. 22, 2, 1 VVLG. gen. 38, 24. *al.*). FIRM. math. 8, 20, 3 *homines malo astro nati* malignis umoribus vitiato corpore -unt et hydropici morientur. PELAGON. 168 si dorsum ab iniuria aut imperitia sedentis -uerit. CHIRON 40 (= 467) nervi . . . passi protinus -unt (*gr. Hippiatr. I p. 327, 8 οἰδαίνειν*). 473 (*gr. Hippiatr. I p. 225, 11 φλεγμαίνοντες*). 507 labium statim ei -unt et nares (*gr. Hippiatr. I p. 314, 4 οἴδησις γίνεται, syn.* tumentia loca). *al.* VVLG. Ezech. 16, 7 ubera (*al.*). Iob 16, 17 facies mea -uit a fletu. GREG. TVR. Franc. 1, 24 p. 19, 14 Herodes . . . -ens ac scatens vermibus. 10, 29 p. 524, 14 dolorem, ex quo etiam maxilla -uerat. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 263A aquoso languore pervasus in tantum . . . pinguedine suae carnis -uit, ut *eqs.* (*gr. p. 35, 7B. ὠγκώθη τὸ σῶμα αὐτοῦ*). 6 p. 275A puer in morem utris totus inflatus supra quam aestimare quis posset -uit ([*gr. p. 55, 2 B. οἰδήσας . . . ὡς ἀσκὸς . . . τοσοῦτον ἐφλέγμανεν*]. II 10 p. 363D). *al.* *in imag. ad p. 100, 66 spectante*: PERS. 5, 145 calido sub pectore mascula bilis (*i.* '*valida cupiditas*' [*Schol.*]) -uit, quam non extinxerit urna cicutae.

b *in satis et arbustis germinantibus, suco crescentibus, fructus maturantibus* (*de ubertate l. 41*): PLIN. nat. 17, 145 priusquam oculi harundinum -ant (*syn. Colum. 4, 32, 5* egerminent). 19, 16 -ente semine (21, 110. *al.*). 21, 14 cortice mox -ente (23, 130 [*v. p. 98, 43*]). 26, 96 radice . . . alternis annis -ente (*v. adn. cr.*) ac residente (*opp.*). TAC. hist. 5, 6, 1 ramus -uit *suco.* PALLAD. 4, 10, 12 per quas *gemmas* spes futuri germinis (*i. futurum germen*) -at. BOETH. cons. 2, 5, 14 W. tua in aestivos fructus -it ubertas. HIL. in Matth. 26, 2 p. 1056C in veris (*i. verni temporis*) . . . initiis -it *ficus arbor* (*postea*: tenerescit in frondes).

c *de aquis*: **α** *fluviorum, fontium sim., quae insurgunt copia adauctae* (*per lusum verborum accedente notione transl. l. 61*): SEN. nat. 3, 1, 1 quare alia *flumina* hibernis aquis -ant, alia in defectu ceterorum amnium crescant (3, 27, 1 -ent rivis [*trad.*, nimbis *J. Müller*] flumina, sed resident. 4, 2, 19 horum montium flumina vere et prima aestate -unt, deinde hibernis minora sunt. PORPH. Hor. carm. 4, 12, 4). MELA 2, 81 Atax . . . cum hibernis -uit imbribus usque eo solitus insurgere, ut se ipse non capiat (*cf.* 3, 21 Garunna . . . hiberno imbre aut solutis nivibus. PLIN. nat. 6, 128. SOL. 2, 25 Padus -it . . . tabefactis nivibus et liquentibus brumae pruinis [*syn.* auctus aquarum accessione. OBSEQ. 40]. 32, 10 Nilus [AMM. 22, 15, 7 superfusis fluctibus]. *al.*). PLIN. nat. 2, 232 fons largus horis singulis semper -it (-entibus *l. v.*) ac residit (SOL. 5, 20 alias quietus et tranquillus . . . ad cantus elevatur et . . . ultra margines -it. AMM. 23, 6, 19 magnitudine aquarum inflatus seseque resorbens numquam extra margines -it). VVLG. Ios. 3, 16 aquae descendentes *retentae* in uno loco et instar montis -entes. Ezech. 47, 5 -uerant aquae profundi torrentis, qui non potest transvadari. *al.* *per lusum verborum accedente notione*: *irascendi* (*cf. p. 100, 5*): OV. met. 8, 583 -ui *Achelous*, quantusque, feror cum plurimus umquam, tantus eram, pariterque animis inmanis et undis. SIL. 4, 638 -uit (intonuit *l. v.*) Trebia et stagnis se sustulit imis iamque ferox totum propellit gurgite fontem. *superbiendi* (*cf. p. 100, 13*): CLAVD. 12, 32 Tagus -at auro . . . *et* sub vitreis Oceanus luxurietur antris.

β *maris, lacuum sim., quae insurgunt vel ventis sim. agitatae vel e reciprocatione aestus accrescentes*: SEN. contr. 7, 1, 4 -uerat subitis tempestatibus mare (CVRT. 9, 9, 10 identidem -ens mare et in campos paulo ante siccos descendere superfusum. PLIN. nat. 18, 359 saepe et silentio -it inflatumque altius solito iam intra se esse ventos fatetur. VVLG. Ion. 1, 13 mare ibat et -bat super eos. *al.* CONSVLT. Zacch. 1, 25 p. 31, 18 -ens notis mensibus mare [*syn.* tempestate turbatur]. IORD. Get. 12 ventorum flatibus). COLVM. 8, 17, 10 clatri . . . super aquam semper emineant, etiam cum maris aestus -uerit (PLIN. nat. 2, 212 [*opp.* residentes]. 2, 217 octogenis cubitis supra Britanniam -ere aestus. 37, 42). LVCAN. 6, 470 ventis cessantibus aequor -uit (*opp.* conticuit). PLIN. nat. 2, 196 sine flatu -ente fluctu (VVLG. Is. 51, 15 conturbo mare et -unt fluctus eius. Ier. 5, 22. *cf.* PLIN. epist. 8, 20, 5 spatium *lacus* modicum, quod tamen sentiat ventos et fluctibus -at). HIER. epist. 100, 15, 3 rabiem -entium (intumentium, immitescentium *vv. ll.*) gurgitum. in Ier. 6, 27, 3 p. 407, 2 fragor . . . gurgitum et undarum -entium (RVFIN. Orig. in gen. 9, 1 p. 86, 21 POMER. 1, 16 p. 431C). *al.*

B *translate*: **1** *-unt animantes (vel dei vel homines; diabolus l. 12, cor l. 58, mens l. 20) commoti animo (indicatur adversus quem [quid] per: dat. l. 8 [v. et l. 57]*. adversum *l. 46.* in *l. 25 [aliter l. 33. 73. 76]*. contra *l. 27. 55. 61*): **a** *fere i. q. irasci* (*v. etiam infra l. 65. supra p. 99, 62*): OV. met. 2, 508 -uit Iuno (fast. 6, 487 -uit Iuno, raptum quod pelice natum educet *Ino*). fast. 2, 607 Iuppiter. 3, 204 Cures et quos dolor attigit idem. Pont. 4, 14, 34 *non* -uit vati . . . Ascra suo. SEN. dial. 3, 1, 4 horrenda facies depravantium se atque -entium. GREG. M. in Ezech. 2, 6, 9 p. 1003B si quis nos fortasse . . . reprehenderit, statim -imus. VITA Caes. Arel. 1, 36 pro ista . . . causa proque hoc studio . . . contra servum Christi diabolus . . . -ens.

b *-ere superbia, arrogantia, insolentia, perfidia sim., i. q. inflari, efferri sim.* (*invidia l. 57. saepe additur abl. causae; sim. praepp.*: de *l. 35. 51. 53.* per *l. 34. cf. l. 78.* pro *l. 28. 38. 44. cf. l. 11.* propter *l. 55. nota accedere acc. l. 51 [aliter l. 41. 71]*): OV. met. 5, 305 -uit numero stolidarum turba sororum. SEN. dial. 12, 17, 5 *Gaius rerum* secundarum elatus eventu super humanum -bat modum (*cf.* GREG. M. moral. 21, 24 p. 204B ne ultra humanitatis metas mens -ret). LVCAN. 8, 288 iam supplice Varo -uit. QVINT. inst. 1, 1, 8 iure quodam potestatis . . . hoc hominum genus -it. PLIN. epist. 7, 31, 3 numquam secundis rebus -uit (SERV. Aen. 9, 279 [*opp.* deiciar]. *cf.* CLAVD. 1, 40 numquam . . . levantibus alte -uit rebus. *v. et l. 68. cf. l. 18*). ITALA I Cor. 4, 6 (Optat. 5, 7 p. 135, 15) ne alter in alterum -at ([*φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου*, *Vulg.* infletur]. OPTAT. 5, 7 p. 135, 13 tumorem vestrum, quo in nos -itis). HIER. epist. 51, 2, 3 (*Epiphan.*) sic graviter -ere et iactari contra nos pro opere dei (*syn. 51, 1, 1* tumeas contra nos et irascaris). 64, 2, 4 ut nec dives -at nec tenuis praegravetur. adv. Pelag. 1, 28 p. 522B tu . . ., qui Catoniana nobis inflaris superbia et Milonis umeris -is. VVLG. deut. 17, 13 nullus . . . -at superbia ([intumebit *l. v., syn. 12* superbierit]. AVG. doctr. christ. 3, 19, 29. in psalm. 138, 26 p. 1800med. *cf.* ANIAN. Chrysost. hom. 3, 5 p. 1001 non . . . in superbiam -amus [*gr. p. 37A ἐπαιρώμεθα*]. SALON. in prov. p. 973A per superbiam. VEN. FORT. vita Marcell. 4, 13 p. 50, 28 non de generis -ens superbia. *v. et l. 60*). RVFIN. Basil. hom. 2, 5 p. 1740B divitiis flores et polles et . . . proavorum consulatibus -is. PS. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Am. 8, 11 p. 1096C *ut Iudaei* instar infantium pro . . . rebus pudendis et ludicris -ant (*syn.* gloriantes). PAVL. NOL. carm. 25, 132 sacrilegis flatibus -uit ([*syn.* elatus]. CASSIOD. in psalm. 146, 1 p. 1034B superbiae flatibus. *cf.* GREG. M. dial. 2, 20 p. 110, 9 M. quanto [quantum *S*] superbiae spiritu -uerat). AVG. serm. 46, 8, 17 p. 279 auctor erroris terrena elatione -ens (*syn.* extulit se. CASSIOD. in psalm. 104, 31 p. 749D). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 75 p. 1279 pro auctoritatibus sacris dei criminationibus -it. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 146, 20 licet insurgas atrox . . . et . . . barbaricis adrogationibus et ineruditionibus adversum nos -as (*gr. I 1, 2 p. 99, 28 καθ' ἡμῶν ἐξογκούμενος*). MARCELL. chron. II p. 91, 476 Basiliscus . . . Nestoriana perfidia -ens. SALON. in prov. p. 973B *apostata* more superbientis angeli intus prius -it (*cf.* GREG. M. moral. 3, 43 p. 621C prius in corde. 3, 60 p. 629C quisquis . . . introrsus -it, in altum se apud semetipsum posuit. 26, 82 p. 397B omne, quod intrinsecus de bona actione -ueras, reprime. *al.*). SIDON. epist. 5, 8, 3 non . . . mediocriter. FAVST. REI. grat. 2, 6 p. 72, 18 improbe de legis operibus. POMER. 3, 8, 1 p. 484B honoribus. CASSIOD. hist. 7, 2, 26 non . . . contra simplices insurgere nec propter illos contra sacras litteras (*sc. I Cor. 4, 6*) -ere (*Socr. 3, 23 p. 444C τυφωθῆναι*). in psalm. 104, 25 p. 748B necesse est . . ., ut scelerati homines alienis prosperis (*abl. potius quam dat.* [*ut* '*invidere*']) -ant (*syn.* invidiam habuisse). GREG. M. in Ezech. 1, 9, 12 p. 875A nisi cor -ret, lingua minime superbiret. *al.* *accedit notio tumultuandi, rebellandi*: TAC. hist. 4, 19, 1 -uere statim superbia ferociaque *cohortes* (*cf. l. 31*). AVG. civ. 3, 15 p. 130, 5 D. populum, qui contra senatum -ere coeperat, repressum atque sedatum. OROS. hist. 5, 9, 5 servi novo motu -entes . . . pressi sunt (6, 21, 23). 6, 13, 5 ni Cassius . . . -entem Syriam . . . pressisset. *v. et l. 70.*

2 *-unt res*: **a** *refertur ad commotionem animi* (*iram l. 67. 71. superbiam l. 68. 71. seditionem l. 70. cupiditatem [cf. et p. 99, 32] l. 73*): STAT. Theb. 1, 412 ut iactis sermonibus irae -uere (*v. p. 98, 45*) satis. silv. 5, 1, 118 *non* probitas . . . secundis (*cf. l. 22*) -uit, tenor idem animo moresque modesti fortuna crescente manent. TAC. ann. 1, 38, 2 coeptavere seditionem . . . vexillarii . . .; deinde -ente motu *eqs.* CLAVD. 5, 183 -uit virtus *in proelium.* rapt. Pros. 3, 296 ignoscite, si quid -uit pietas. AVG. conf. 7, 6, 8 *Firminus* cum me . . . de quibusdam suis rebus, in quas saecularis spes eius -uerat, consuleret. *audacius*: NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 2 p. 550, 20 minus est . . . sine laude iacuisse quam . . . laudes proprias perdidisse: ea enim, quae in alicuius gloriam proferuntur, nisi . . . serventur, in invidiam maximi criminis -unt.

b *de oratione*: SIDON. epist. 4, 3, 4 eloquium . . . nec per scaturigines hyperbolicas -it nec per tapinomata depressa tenuatur.

II *de statu tumido*: **A** *de ossibus, quae ab una parte crassiora sunt*: CELS. 8, 1, 16 os . . . ibi quidem tenue, procedens vero . . . plenius latiusque . . . altera verticis parte modice -ens sustinet iugulum. 8, 1, 24 rursus ab inferioribus quoque capitibus -unt *capita feminum.* 8, 1, 26 id *os* brevius supraque tenuius ad ipsos talos -it. **B** *de rebus, quae altius eminent*: COLVM. 1, 4, 10 haec . . . est medii collis

[*Mühmelt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

optima positio, loco tamen ipso paulum -ente. LVCAN. 2, 398 mediam qua collibus Appenninus erigit Italiam nulloque a vertice tellus altius -uit propiusque accessit Olympo (SCHOL. *ad l.*: qua parte nullo vertice tam late -uit. *aliter p. 98, 70*). PLIN. nat. 2, 160 *caeli* cava in se convexitas vergit . . . ; *terra* adsurgit -enti similis extraque protenditur; mundus in centrum vergit, at terra exit a centro. 36, 18 in scuto *Minervae Phidias* . . . Amazonum proelium caelavit -ente (*v. adn. cr.*) ambitu (*opp.* in parmae . . . concava parte). *Mühmelt.*

intumo, -āvī, -ātum, -āre *v. s.* intimo.

intumulātus, -a, (-um). *ab* in *et* tumulatus. *i. q. insepultus*: Ov. epist. 2, 136 ad tua me fluctus proiectam litora portent occurramque oculis -a tuis.

intumus, -a, -um *v. s.* interior (intimus).

intundo, (-tudī), -tūsum, -ere. *ab* in *et* tundere. [*it. mer.* ndonnę (*i. livescere*). *R.*]

1 *i. q. malleo ducere*: ANTH. 21, 209 *aurum*, quod ferrum (*i. malleus*) -it. 2 *i. q. contundere, frangere*: CASSIOD. var. 1, 2, 2 si perscrutator . . . maris (*i. murilegulus*) -sa (intrusa, inclusa *vv. ll.*) conchylia . . . condidisset apto tempore (*ad rem cf. Plin. nat. 9, 126*: minores *purpuras* cum testa vivas frangunt).

intuo, -ere *et* **intuor,** -ī *v. s.* intueor.

inturbābilis, (-e). *ab* in *et* turbare, *cf.* imperturbabilis. *qui turbari non potest*: OP. imperf. in Matth. 48 p. 903 a. med. in auditione . . . proeliorum nostri -es manent, quia ea . . . non possunt nocere eis (ORIG. in Matth. ser. 119 p. 253, 21 ut exhibitus ad criminale iudicium Christus -is maneret et staret ante mortem [*gr.* ἀτάραχον]). ORIG. in Matth. ser. 119 p. 253, 9 *Pilatus* miratus est videns *Christum* . . . in tranquilla et quieta sapientiae gravitate et -i cum iudicio stare, in quo ad mortem *periclitabatur*.

inturbātus, -a, -um. *ab* in *et* turbatus. GLOSS.L III Abstr. IN 260 -us interritus. [*e coni. v. l. 38. suppl. dub.*: CIL III 14976³ Iovi inturb⟨ato⟩ (*Patsch*).]

i. q. non turbatus (*translate; in imag. l. 36*): PLIN. paneg. 64, 2 sedit . . . consul principe ante se stante, et sedit -us, interritus. NON. p. 454, 23 (*ad Plaut. Aul. 79* defaecato . . . animo) defaecata omnia pura et -a et sine sordibus possumus dicere, ut vinum sine faecibus. AMBROSIAST. in Rom. 3, 16 p. 77B via pacis lenis est et -a (*syn.* tranquilla). CONC.S I 3 Rustic. p. 51, 21 ut undique -a (*Schwartz*, incurvata *trad.*) persistat *synodus* (*antea*: pro . . . tranquillitate deliberationis. *gr. I 1, 1 p. 120, 9* τὸ ἀτάραχον). II 3, 2 p. 16, 14 tranquilla mente et -o animo (*gr. II 1, 2 p. 82, 39* ἀταράχῳ). COD. Iust. 1, 1, 8, 23 unitas sanctarum ecclesiarum -a servabitur.

inturbidus, -a, -um. *ab* in *et* turbidus. *apud* TAC. *i. q. non turbidus*: TAC. hist. 3, 39, 2 *Blaesus* sanctus, -us, . . . non principatus adpetens (*i. vel cuius animus nulla cupiditate turbatur vel qui ad turbas, res novas non inclinat*). ann. 3, 52, 1 -us externis rebus annus. 14, 22, 3 *Nero exilium suadet Plauto*: consuleret quiet⟨i⟩ urbis . . ., esse illi per Asiam . . . agros, in quibus tuta et -a iuventa frueretur.

inturbulentia, (-ae) *f. ab* *inturbulentus. *i. q. tranquillitas animi*: DIDASC. apost. 33, 12 castitas eius *viduae* et -a cum sit deo manifesta (*cf. 33, 18* sine turbulentia agens omnia. *gr. Canon. apost. 3, 7, 6* ἀτάραχος ὑπάρχουσα. *v. Tidner, Sprachl. Komm. p. 189 ad l.*).

[inturbulentus, -a, -um. *ab* in *et* turbulentus. CIC. part. 77 quod est eius generis, grave, sedatum, -um (*Quicherat*, non turbulentum, turbulentum *codd., ut vid.*).**]**

inturgēsco, -ere. *ab* in *et* turgescere. *fere i. q. intumescere*: VEG. mulom. 1, 56, 19 tracanthi unc. I . . . pridie infundas in calidam *aquam*, ut -at ([turgescat *l. v.*; *gr. Pelagon. 508* καταζυμῶσαι]. 3, 8, 4 ut -at et solvi possit). ORIBAS. syn. 5, 6 add. p. 50 (*tit.*) si mamm⟨a⟩e -iscent. *ibid.* si mamm⟨a⟩e post partu⟨m⟩ ingestu lacte -ant, quod Greci spargisin vocant (*syn.* turgiscunt).

inturgisco *v. s.* inturgesco *l. 60*.

[? inturis (*an* -tū- ?) *subst. i. q. capparis*: PS. DIOSC. Vind. 2, 173 p. 240, 19 κάππαρις· . . . Ῥωμαῖοι σινάπε πέρσικουμ, οἱ δὲ ἰντοῦρις (*Wellmann*, -τού- *libri*. manna turis *Wellmann dubitans*; *potius* lathyris [*quae ap. Plin. nat. 27, 95 comparatur c. cappari*]).**]**

? **inturpis,** -e. *ab* in *et* turpis. *i. q. non turpis*: SACERD. gramm. VI 453, 17 cacenphaton est oratio turpem significationem habens -bus (in turpibus *vulg.*; *v. adn. cr.*) verbis.

1. ***intus** *adv.* (*et praep.*). *cf. gr.* ἐντός. *de origine*: PRISC. gramm. III 36, 13 adverbia . . . *ex praepositionibus localibus* quaedam localia nascuntur: . . . sub: subter; in: infra, intra, -s (43, 20 derivatur ab in. 72, 23). *de derivatione*: VARRO ling. 5, 131 -s, a quo intusium. *notatur in tit.*: I: CIL XIII 6892. in- *per ligaturam scribitur*: CIL XII 825 (= CE 565, 3). NOT. Tir. 51, 64. *de notione: de differentia inter -s et intro v. p. 54, 9 sqq. de significatione q. e. 'de loco': per adv. simplex*: AVG. gramm. V 518, 3 -s in loco, ut '-s est' . . ., de loco, '-s venio' (*al.*). CLEDON. gramm. V 67, 25 '-s exeo' (POMP. gramm. V 248, 14. *al.*). *per compositionem* (*qua interdicunt grammatici; at v. p. 107, 15*): DON. gramm. IV 363, 10 'de -s' . . . et 'de foris' sic non dicimus, quo modo 'in foras' (CLEDON. gramm. V 21, 22 non dicimus, quia praepositio adverbiis localibus minime sociatur. 64, 22 EXPLAN. in Don. gramm. IV 510, 23. POMP. gramm. V 248, 16 non . . . possum dicere 'de -s'; multi enim quasi causa communis elocutionis ita loquuntur 'de -s venio' et dicunt: ideo debet de iungi, ut significet de loco. sed tu noli iungere, nam stultum est *eqs.* GRAMM. suppl. 213, 35 non dicimus 'de -s' . . . secundum Donatum, sed in divina scriptura inveniuntur, ut [*seq.* VVLG. Luc. 11, 7]. *al.*). CHAR. gramm. p. 261, 9 B. praepositiones . . . adverbiis denegantur. GLOSS.L II Philox. IN 715 -s ἔνδον, ἐντός (GLOSS. II 298, 15 ἔνδον penetrale, -s, penitus, intro. III 516, 3 si -s est, ei endon esti). GLOSS. II 298, 10 ἔνδοθεν intrinsecus -s (315, 44 ἔσωθεν). 315, 43 ἔσω intro -s (*al.*). *de usu*: CHAR. gramm. p. 148, 8 B. *ex adverbio* fit comparativum: . . . -s, interius, intime. *substantivo attribuitur quasi adi. p. 103, 10. 106, 26. 107, 29. cf. l. 62. fere pro subst. v. p. 103, 18. legitur inde a* PLAVTO, ENNIO, CATONE *per totam latinitatem.* [*francog. vet.* enz, *raet.* ent, aint, *it. vet.* int. *R.*]

[*variat in codd. c.*: ictus (*cf. l. 28. 33*): PLIN. nat. 28, 125. imitus: CASSIOD. var. 2, 39, 7. in: PLIN. nat. 21, 7. 24, 11 in his (36, 14. *cf. l. 28 sq.*). in ius (*falso, cf. l. 31*): ENN. ann. 440 (*Fest. p. 343*, -s *cett.*). intentus (*falso*): CELS. 3, 21, 1. inter: Ov. trist. 5, 10, 27 CELS. 2, 7, 33 SEN. nat. 6, 16, 4. *et saepe.* intra: CELS. 5, 28, 13B CAES. AREL. serm. 67, 1 p. 273, 15. intro: PLAVT. Poen. 922 (*A*, *falso*, -s *Pal.*). STAT. Theb. 12, 17. inultus: PLAVT. Pseud. 1241 (*Pal.*, -s, *ut vid.*, *A*). ipsus: PLAVT. Most. 687 (*Pal.*, -s *A*). iustus (*recte*): SEN. epist. 113, 32. trans: PLIN. nat. 37, 100. undis: STAT. Theb. 2, 182. *e coni.*: PLAVT. Capt. 169 (*Schoell*). Most. 445 (*Leo*, ist⟨ist⟩ *Niedermann* [*duce Schoell*]). Pseud. 132 (*Acidalius*, penitus *A Pal.*, *def. Lindsay*). Truc. 480 (mihi tus *trad.*, mi -s *Seyffert*). 663 (*Spengel*). CATVLL. 61, 171 (*Statius*, unus *trad.*, *quod retinet Wilamowitz, Hell. Dicht. II p. 285*). LVCR. 2, 716 (inte *trad.*, -s *Lachmann*). EPICED. Drusi 114 (ictus *trad.* [*cf. l. 14*], -s *Heinsius*). VITR. 2, 9, 3 (in his *trad.* [*cf. l. 15*], -s *Marini*). APVL. met. 10, 16, 3 dominus ⌊-s⌋ aedium duci me iussit (⌊ ⌋ *add. Beyte, cf. p. 107, 55*). *al. falso trad.*: CAES. civ. 1, 87, 2 (in ius *Guilielmus, cf. l. 16*). PLIN. nat. 21, 125 (*del. Mayhoff*). 29, 98. CHIRON 89 (vehementius *Veg. mulom. 2, 24, 1*). *dub. trad.*: VAL. FL. 6, 168 rotis gemit -s (ictus *Heinsius et edd. plerique, cf. l. 14*) ager. AMPEL. 8, 22 (21 Assmann) murus ⌊-s medio⌋ Babyloniae (⌊ ⌋ *in textu interpolato del. Assmann ita, ut Ampelio inde restitueret verba* in Media). GROM. p. 329, 7 L. de -s sextanea parte (de latus ζ, *quod probat Josephson, Casae litt. p. 196 ad l.*). *v. et p. 104, 16.*]

I **adv.**: A *simplex: respondet quaerenti*: 1 *unde?*: *i. q. e loco interiore* (*hanc notionem post* VARRONEM *obsoletam* [*de* PLIN. *l. 62 dubitare licet*] *tuentur grammatici* [*v. p. 101, 77 sqq.*]; *in sermone vulg. additur praep.* [*v. p. 107, 15*]; *cf.* intrinsecus): a *respicitur domus sim.*: α -s *solum ponitur*: PLAVT. Asin. 585 Philaenium estne haec, quae -s exit? (Mil. 1169. 1197 Truc. 255. *v. et l. 52. 55*). Bacch. 796 servos arcessit -s. 1050 *nummos* iam -s ecferam (Most. 405. *v. et l. 52. 56*). Cist. 638 ut aliquis -s prodeat propere ocius. Epid. 477 foras educite . . . fidicinam . . . :: quin tu fidicinam produci -s iubes? Persa 301 quem convenire . . . cupiebam, egreditur -s (Pseud. 132 [*v. l. 24*]. *v. et l. 57 sq.*). Pseud. 1241 iam -s (*v. l. 20*) promam *nummos*. β *adduntur definitiones loci*: PLAVT. Amph. 770 tu . . . -s pateram proferto foras (Bacch. 95 ecferri. Cas. 351 exit foras Chalinus -s. Men. 218 evocate -s Culindrum mihi coquom actutum foras [Pseud. 604 -s evocabo]. Most. 687 aedium dominus foras Simo progreditur -s [*v. l. 21*]. VARRO Men. 109 donec foras nos -s evallaverunt). Cas. 855 eximus -s . . . huc in viam (Mil. 1338 exite atque ecferte huc -s omnia. Truc. 480 [*v. l. 25*]). Epid. 380 abeamus intro hinc ad me :: . . . lubentius quam abs te sum egressus -s. Most. 675 evoca aliquem -s ad te. Pseud. 1121 aliquem evocem hinc -s.

b *respicitur corpus sim.*: VARRO Men. 77 ut igni fervido medullitus aquiloniam -s eruat frigedinem. PLIN. nat. 24, 57 ad omnes collectiones -s extrahendas (*sed fortasse -s propius iungendum est c. subst., ut significentur 'collectiones internae'*). TERT. anim. 6, 3 anima movet corpus . . . velut sigillaria motu superficiem -s agitante (*syn.* 6, 1 intrinsecus). TER. MAVR. 189 *litterarum b et p* muta iubet portio comprimi labella, vocalis at -s locus exitum ministrat.

c *respicitur deus*: MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 26 p. 33, 5 sqq. *num* animam hominum inspiravit deus -s ex se, . . . hominis salvatorem . . . non -s emisit?

2 *ubi?*: *i. q. interius* (*saepe opp.* extra, foris *sim.*; *per locutiones q. s.* -s et extra *sim. exprimitur notio totius rei, e. g. l. 78. p. 103, 12. 17. 72. 104, 18. 105, 34*): a *proprie* (*aliter p. 103, 79. 104, 38*): α -s *solum ponitur*: ① *usu vario* (*loci selecti*): PLAVT. Curc. 399 ob rem publicam hoc -s mihi, quod insigne habeo (*i. vulnus oculi sub fascia tectum*). CATO agr. 38, 1 (*in fornace*) lacunam -s magnam facito, uti satis siet, ubi cinerem concipiat. LVCIL. 298 *fusus* -s modo stet rectus, foris subteminis panus. VARRO rust. 3, 16, 16 *apium alvos* fimo . . . oblinunt -s et extra. 3, 16, 31. CIC. div. 2, 48 *e marmore* cum multa sint detracta . . ., tum intellegas illud, quod iam expolitum sit, -s fuisse. LVCR. 6, 18 omnia . . . *vasis* vitio corrumpier -s (6, 23. 6, 556). 6, 1039. VERG. Aen. 1, 167 *de antro*: -s aquae dulces. 6, 577 hydra saevior -s habet sedem. 7, 464. 12, 589 *apes* -s . . . discurrunt (*cf. 587* latebroso in pumice). 12, 592 -s saxa sonant. Ov. met. 11, 534 pars maris -s erat (*sic in navi*: trist. 1, 11, 17). trist. 4, 6, 10 ut vix . . . merum ca-

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

piant grana *uvae*, quod -s habent. COLVM. 2, 9, 13 *granum* quod extrinsecus albidum, -s etiam candidum conspicitur. SEN. Herc. f. 679 (*in Orco*) -s immensi sinus (immenso sinu *A*) placido quieta labitur Lethe vado (*'gen. ab -s pendet' Leo [cf. p. 107, 55]; v. tamen Löfstedt, Synt. II p. 424 adn. 4*). PLIN. nat. 11, 243 *animalium manus* -s tantum carnosae, extra nervis et cute constant (*Aristot. hist. an. p. 493^{b}, 32* τὸ ... ἐντός). 13, 118 -s granum (*Theophr. hist. plant. 3, 18, 13* ἔνδοθεν). 35, 54 *Panaenus* clipeum -s pinxit Elide Minervae. QVINT. inst. 1, 10, 44 (*syn. 43* intra). IVV. 3, 241 *dives, qui lectica fertur,* dormiet -s. TERT. nat. 1, 12, 8 *plasta* habitum quem placu⟨it argil⟩lae -s cruci ingerit (*i. cruci in parte media simulacri positae; nota -s more adiectivi substantivo attributum*). VVLG. exod. 25, 11 deaurabis *arcam* ... -s et foris (37, 1. *v. p. 102, 71*). Matth. 23, 26 munda prius, quod -s est calicis et parapsidis (τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, *opp.* id quod deforis est. *Löfstedt, Synt. II p. 424 adn. 4, et alii iungunt* -s ... calicis [*cf. p. 107, 55*], *sed nota gen. 'partitivum' a* quod *pendere l. 66*). PRVD. perist. 10, 315 *deus* extra ... et -s implet ac superfluit (*v. p. 102, 71*). PS. AVG. quaest. test. I 122, 7 deus ... neque qui -s habeat et foris neque ante nec post aut summum aut imum (*sic pro subst. ibid.*: ignis non habet anteriora et posteriora aut -s et foris). DIOSC. 3, 11 p. 381, 26 *virga* -s et de foris spinis est plena (*gr. 3, 11, 1 p. 18, 5* ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν).

(ii) *respiciuntur certa loca interiora vel partes interiores certarum rerum:* *domus, aedificium sim.* (*locos post Cic. paene omnes praeterii*): PLAVT. Amph. 120 pater -s nunc est (856 ecquis alius ... -st? Asin. 383. 394 [*syn.* domi; *sic et* 452. CIC. de orat. 2, 276]. 741 Bacch. 140. Cas. 746 iam -s ero. 1012. Merc. 719 quoia illa mulier -st? 816 Mil. 536. 1201. 1255. 1256. Most. 445 [*v. p. 102, 23*]. 988. Poen. 165 sunt tibi -s ... nummi? [345 Pseud. 81]. 538 Pseud. 640 Rud. 340 Truc. 188 TER. Andr. 491. 789. 851 Haut. 454 Phorm. 866 Eun. 611 Ad. 569. 759. 778 TVRPIL. com. 51 EDICT. praet. Vlp. dig. 25, 4, 1, 10 [*syn.* in eo conclavi]. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 115, 6 [ἔνδον]. VVLG. Ioh. 20, 26 [ἔσω]). 131 -s suo animo morem gerit. 966 rem divinam -s faciam (Poen. 803). Asin. 152 (*opp.* ante ostium). Aul. 80. 81 redi ... intro atque -s serva (82 Capt. 456). 201. 270. 389. 465. 656 ille nunc -s turbat (Cas. 880). Bacch. 227 abi intro, ... -s dicito. 379. 1204. Capt. 114 sinito ambulare, si foris, si -s volent. 191. 894 -s cura, quod opus est (Cas. 587. Men. 352 [*syn. Varro ling. 7, 12 ad l.*: domi]). 918. 1015 -s eccum fratrem (Mil. 545. TER. Ad. 389 [*syn.* penes vos, domi]). Cas. 542 -s illa te ... manet. 626 -s vidi (Truc. 711). 648. 656. 749 gladium ... -s habere (Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 *penus* ex eo, quod non in promptu est, sed -s et penitus habeatur). 756 quid -s agatur (870. 896 Rud. 592. TER. Phorm. 876 [*opp.* extra ostium]. AFRAN. com. 398). 792. 804 Cist. 780. 783. Epid. 663 remeabo intro ..., haec -s edocebo ..., domi adesse certumst. Men. 130. 366 Merc. 926 Mil. 612. 821. 1393 -s clamorem audio (TER. Phorm. 765). Most. 394. 401 Persa 104. 298. 722 oblitus sum -s ... edicere (Trin. 1137). Poen. 424. 922 (*v. p. 102, 19*). Pseud. 1044 Stich. 639 Trin. 1077. 1100. 1101 -s narrabo tibi (TER. Hec. 582). Truc. 724 TER. Andr. 847. 980. 981 Phorm. 564. Eun. 763 obsera ostium -s. 993. 1010 Ad. 284. 765 TVRPIL. com. 1. VARRO rust. 2, 2, 7 *animalia* totum annum recte pascantur -s (*i. in stabulis*) et foris. CIC. Cato 12 *Fabius non* in luce modo atque in oculis civium magnus, sed -s domique praestantior. *corpus (fere animantium, aliter l. 57) eiusque partes interiores (loci selecti)*: CATO agr. 157, 6 siquid ... mali -s ⟨fu⟩erit, omnia sana faciet (*syn.* in corpore). VARRO rust. 1, 55, 4 *ut oleum* non solum corpus -s unguat, sed etiam extrinsecus. LVCR. 1, 367 *corpora graviora* multo vacui minus -s habere (*sic de materie*: 1, 514. 1, 536). 4, 661. 4, 731 *simulacra* corporis ... penetrant per ⟨r⟩ara cientque ... animi naturam -s (*cf. de sede animae* [*aliter p. 105, 32*]: 4, 961 *anima* distractior -s. *v. et p. 104, 66*). 5, 927 *genus hominum* solidis magis ossibus -s fundatum. VERG. Aen. 9, 579 *sagitta* abdita ... -s. Ov. met. 6, 655 *Procne ad Terea*: -s habes *filium* (*nota sensum duplicem ita, ut pro 'in conclavi' accipiat Tereus*). 7, 126 -s ... componitur infans (*syn.* in alvo). CELS. 1 prooem. 21 *cibus* teritur -s (*syn. 20* in ventre). 25 dolor -s incidit. 2, 10, 6 ruptum aliquid -s atque collisum est. 6, 6, 15^{B} medicamenta ... -s ... lenia danda sunt. PLIN. nat. 8, 99 ut extra fiat membranae quod fuerit -s. 11, 9 (*Aristot. hist. an. p. 532^{b}, 5* ἐντός). 11, 165 saetis -s os hirtum. 14, 58 vino natura est hausto accendendi calore viscera -s, foris infuso refrigerandi. 21, 125 folia ... -s stomachi rosionibus ... utilissima (*opp.* inlita). 22, 114 (*proverbium*) -s mulso, foris oleo (*Democr. A 29* [*Athen. 2, 26 p. 46^{f}*] ἐντός). MART. 11, 61, 12 APVL. apol. 50. TERT. adv. Marc. 1, 14 p. 308, 15 -s ac foris (*i. totum*) considera hominem. PELAGON. 36 si quid -s doluerit (*Hippiatr. gr. I p. 11, 12* εἰ ... πόνῳ τινὶ ἐνδοτέρῳ καταπονοῖτο). CHIRON 65 (*opp.* deforis, *syn. Veg. mulom. 2, 15, 2* intrinsecus). SORAN. p. 7, 12 (*gr. p. 10, 4* ἔσωθεν). p. 9, 1 (*gr. p. 11, 9* κατὰ τὸ ἔνδον). *urbs, castra, portus, hortus circumsaeptus sim.*: CIC. Catil. 2, 11 omnia sunt externa ... pacata; domesticum bellum manet: -s insidiae sunt, -s inclusum periculum est, -s est hostis (*nota eandem sententiam per imag. ad sensum transl. deflecti*: HIER. epist. 14, 6, 3. 22, 8, 2). Mur. 78 -s, -s inquam, est equus Troianus. Sull. 17 *Autronius* relictus -s, expectatus foris. CAES. Gall. 5, 45, 2 erat unus -s Nervius. 6, 37, 9. civ. 3, 69, 4 cum extra et -s hostem haberent. CIL I² 1486 lapides profaneis, -s sacrum. VERG. georg. 4, 422 statio tutissima nautis: -s se ... Proteus tegit obice saxi. Aen. 9, 677. Ov. met. 14, 636 pomaria claudit -s *Pomona*. trist. 5, 10, 27. LIV. 2, 33, 6 oppidanos, quos -s clausos habebat. 23, 18, 3. 24, 32, 6 *non* minore -s vi quam foris portae effringebantur (*cf.* 26, 46, 6). *al.* TAC. hist. 3, 20, 2 -s hostes. *al. et saepe.* *situs urbium, regionum sim., quae vel a mari vel a finibus remotiores sunt* (*cf.* introrsum *p. 83, 55*): VARRO rust. 1, 2, 4 -s paene sempiternae hiemes. MELA 3, 33 Sarmatia -s quam ad mare latior. PLIN. nat. 3, 32 in ora regio Sordonum -sque Consuaranorum (*sic opp.* 3, 111. 3, 113. 3, 115. 4, 14 a Pylo XIII passuum -s delubrum Olympii Iovis. 4, 34. 4, 36. 4, 42. 4, 47. 5, 121. 5, 122. 5, 143. 5, 148. *al.*). 3, 34 (*opp.* a mari). 3, 48. 3, 51. 4, 7. 4, 12 (*opp.* in litore; *sic et* 5, 33. 5, 123. 6, 154). 5, 68 (*opp.* per oram). *saepe.* SIL. 12, 373. *et apud posteriores. v. et l. 75. 82.* *orbis brevior in cursu equorum*: Ov. fast. 6, 586 (*in imag.*) nos ... adductos -s agemus equos. SIDON. carm. 23, 369 ut ... primus *auriga* ... curru praetereatur -s acto. *liber*: PLIN. nat. 18, 2 materia ⌊accedit -s⌋ ad reputationem *terrae* (*opp.* inter initia operis. ⌊ ⌋ accedimus *Mayhoff, cf. adn. crit.*). CENS. 9, 1 in libro, qui ... -s subscribitur 'de origine humana'. VVLG. Ezech. 2, 9 expandit *librum* ..., qui erat scriptus -s et foris (apoc. 5, 1 [ἔσωθεν]). *v. et p. 105, 1.* *verba, metra*: TER. MAVR. 1429 *in* ἀμφιμάκρῳ *metro* duae longae receptam continent -s brevem. MACR. exc. gramm. V 601, 7 -s ... declinantur καταγράφω, κατέγραφον (*opp.* foris [*e. g.* δυσφορῶ, ἐδυσφόρουν]. 604, 30. *cf.* PRISC. gramm. II 439, 26 -s habent declinationem). PS. PRISC. gramm. III 521, 27 *in pronuntiatione vocis 'natura'*, quando dico natu, elevatur vox et est arsis -s, quando vero sequitur ra, vox deponitur et est thesis deforis. *sepulcrum sim.*: AVSON. (?) 246, 1 p. 433 P. habet sepulcrum non id -s mortuum (*Anth. Pal. 7, 311* ἔνδον). VVLG. Matth. 23, 27 *sepulcra* aforis parent ... speciosa, -s vero plena sunt ... spurcitia (ἔσωθεν). PRVD. perist. 11, 183 ipsa illas ... exuvias quae continet -s aedicula. CIL IX 2437, 8 (*a. 553*) ni quis hoc ... molestet -s monumentum. XIV 1620, 9 ⟨qu⟩od vetustate deci⟨derat -⟩s refecit. CE 1105, 3 cuius ossua et cineres hic lapis -s habet. *v. et l. 54. 62.*

(iii) *in proverbio graeco q. e.* '-s canere': CIC. Verr. II 1, 53 illum Aspendium citharistam, de quo saepe audistis id quod est Graecis hominibus in proverbio, quem omnia -s canere dicebant (PS. ASCON. Verr. p. 237, 3 *manus* dextra plectro utitur et hoc est foris canere, sinistrae digiti chordas carpunt et hoc est -s canere). *inde deflectitur ad notionem translatam*: CIC. leg. agr. 2, 68 hoc carmen hic tribunus plebis non vobis (*sc. palam*), sed sibi -s (*i. in occulto*) canit. AMBR. in psalm. 1, 12 p. 9, 24 aiunt ... eorum, qui cithara canunt, peritiores -s canere, ut ferunt fabulae de Aspendio citharista: ... docuit ergo David -s nos canere oportere, -s psallere, quemadmodum canebat et Paulus dicens 'orabo spiritu, orabo et mente' (*v. p. 105, 32*).

β accedunt definitiones loci per: (i) *advv.*: *hic*: PLAVT. Amph. 112 pater nunc -s hic ... cubat. Asin. 329 *erus* maior apud forumst, minor hic est -s (Aul. 655 Capt. 1017. Merc. 684 nescioquae est mulier -s hic in aedibus [Mil. 483]. 1008 hic est -s filius apud nos. Mil. 301 -s hic in proxumost. 406 Rud. 568. 642). Aul. 37 senex ... clamat. 617 aulam ... abstrusisse hic -s in fano. Bacch. 568 hic is eccas Bacchides (Rud. 1174). Cas. 650 apud nos. 761. 934 Curc. 686 Mil. 138. 338 eam ... vidisse ... hic -s (379. 460). Most. 723 Rud. 370. 689 in fano. CAECIL. com. 40 in tenebris. TER. Hec. 98. CARM. inc. Ter. Maur. 2636 -s hic ubi consitum est. CE 565, 3 (*s. III*) flos aetatis hic iacet -s condita saxo (*sic in sepulcro*: CIL XIII 6892 h(ic) i(ntus) s(itus) ⟨e⟩(st)[t *lapis, ut vid.*]). *alia*: PLAVT. Amph. 432 mira sunt, nisi latuit -s illic in illac hirnea (COMM. apol. 135 caelum videmus, sed illic quid -s agatur *nescimus*). Persa 405 curate isti -s. PEREGR. Aeth. 20, 12 locus ... decima mansione est hinc -s in Persida. ITIN. Theod. 11 *mortua* ibi -s in monasterio ... deponitur. GREG. TVR. Franc. 10, 16 p. 505, 19 *accusatur abbatissa*, barbaturias -s eo (*i. in monasterio*) quod celebraverit. CE 1618, 1 -s hoc iacet iuvenis (*i. in sepulcro*).

(ii) *casum localem q. d.*: PLAVT. Cas. 763 omnes festinant -s totis aedibus. LVCR. 6, 202 *venti* rotant ... cavis flammam fornacibus -s (6, 278 calidis acuit fulmen fornacibus -s. 6, 1169 flagrabat stomacho flamma ut fornacibus -s). 6, 798 animam labefactant sedibus -s (*cf. p. 103, 59*). VERG. Aen. 7, 192 tali -s templo divum ... Latinus ... sedens. CVLEX 77 *pastori grata sunt* vallibus -s ... manantia fontibus antra. LIV. 25, 11, 15 *naves*, quae sinu exiguo -s inclusae (*cf. p. 105, 18*) essent. PRVD. perist. 5, 241 est -s imo ergastulo locus tenebris nigrior. VITAE patr. 6, 1, 15 p. 996^{A} *mulier* dispensabat ... ea, quae -s domi erant. *v. et p. 102, 34. 107, 50.*

(iii) *praepp.*: in (*c. abl.; in serm. vulg. c. acc., e. g. p. 105, 2*): PLAVT. Most. 402 si -s natus nemo in aedibus habitet (VERG. georg. 4, 258. *al.*). VARRO rust. 1, 7, 8 in Gallia transalpina -s ad Rhenum, cum exercitum ducerem, ... regiones accessi. 1, 40, 1 in iis *galbulis* -s *est semen*. 1, 41, 4. 3, 5, 15. frg. Plin. nat. 36, 91 in ... basi ... -s labyrinthum. CIC. fin. 3, 18 *membra*, quae sunt -s in corpore (CELS. 2, 10, 2. *al.*). Tim. 34 nondum omne animal in mundo -s incluserat (*Plato p. 39^{E}* ἐντὸς αὐτοῦ). LVCR. 2, 965. 6, 1045. LIV. 24, 10, 6 Lanuvi in aede -s ... Iunonis (FEST. p. 158$^{an.}$). 27, 11, 3 (*v. adn. crit.*). PLIN. nat. 3, 105 -s in secunda regione ... Beneventum (*sic de situ oppidorum* [*v. l. 4*]: 5, 39. 5, 149. *al.*). 11, 229 *pili nascuntur* in buccis -s (*Aristot. hist. an. p. 519^{a}, 22* ἐντὸς ... τῶν γνάθων). *al.* MAXIMIN. c.

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ambr. 35 si quis vult legere sequentia ..., legat -s in plenario (*v. p. 104, 15*). DIDASC. apost. 31, 26 *viduae* sedentes -s in domos suas. *et saepe. v. et l. 62. p. 104, 47. 48. 49. 56. 58. 59.* *alias*: PLAVT. Merc. 187 *eam vidit* -s intra navem (CYPR. epist. 73, 10 p. 783, 17 [*in imag.*] arbores ... intra muros suos -s inclusit [ITIN. Burdig. p. 592 -s ... intra murum]. SORAN. p. 7, 5 RVSTIC. Conc.S I 4 p. 88, 24). Mil. 175 -s apud nos (TER. Andr. 978. *v. et p. 104, 47. 50*). ENN. ann. 440 sub monte s⟨t⟩late specus -s patebat (PLIN. nat. 15, 39 acinus sub cortice -s. CHIRON 64 sub ... palpebrum -s scalpello plaga⟨m⟩ ... das [*syn. Veg. mulom. 2, 15, 1* ab interiori parte]). MELA 3, 39 -s sunt ad Caspium sinum Caspii ([*cf. p. 104, 4*]. CARM. Gell. 19, 11, 2 *anima per osculum in puerum dilectum* transisset ... et mira ... res foret, ut ad me fierem mortuus, ad puer⟨ul⟩um -s viverem. *fortasse huc pertinet p. 104, 75* [*sed* ad *coniungi potest c.* ducerem]). SER. SAMM. 990 glomeramina, quae gerit -s clausa aries inter geminae coxendicis umbras (*v. Pépin ad l.*).

(IV) *verba composita c.* in (inter *l. 23*): CIC. nat. deor. 2, 121 *membra*, quae ... -s inclusa sunt (CELS. 3, 21, 15 COLVM. 9, 14, 15 PLIN. nat. 15, 35. 26, 97. *al. v. et l. 5. p. 104, 69. 79*). VITR. 2, 9, 3 inest ([*v. p. 102, 28*]. PS. DAMAS. epigr. 106, 4. *al.*). CELS. 7, 5, 4A glans ... perrupta cute ... -s insedit. PLIN. nat. 19, 86 φθειρίασιν cordi -s inhaerentem. PRVD. c. Symm. 2, 379 animas ... venis vitalibus -s ... interfusas. *al.*

b *translate* (*v. et p. 103, 79. 104, 38. saepius vigente vi imaginis*): *α strictius*: (I) *usu vario*: VERG. Aen. 6, 726 caelum ac terras ... *et* astra spiritus -s alit totamque infusa per artus mens agitat molem (HIL. gen. 39. *cf. de mundo*: TERT. nat. 2, 5, 14 alicuius artificis -s et domini ⟨arbitrium agnoscimus⟩). PERS. 1, 50 'belle' hoc excute totum: quid non -s habet? (*i. quid tam vile est, quod laus ista non intra se complexa sit?*). AVG. conf. 10, 39, 64 -s etiam, -s est aliud in eodem genere temptationis malum.

(II) *de animo, mente, ingenio sim.* (*aliter p. 103, 59. saepe accedit notio consilii, affectus sim. occultandi, e. g. l. 37. 47. 49. 50*): Ⓐ -s *solum ponitur*: PLAVT. Cist. 688 et -s paveo et foris formido. VARRO Men. 205 *amator* habet ... ignem -s acrem. CIC. fin. 2, 77 ut ... sententiam habeas aliam domesticam, aliam forensem, ut in fronte ostentatio sit, -s veritas occultetur. VERG. Aen. 12, 527 fluctuat ira -s. HOR. sat. 2, 1, 52 dente lupus, cornu taurus petit: unde, nisi -s monstratum? ars 108 format ... natura prius nos -s ..., post effert animi motus. OV. epist. 4, 19 urimur -s. met. 2, 94. 9, 465. 9, 541 trist. 5, 1, 63. LIV. 30, 44, 6 si ... animus -s cerni posset. VAL. MAX. 4, 4 pr. *al.* SEN. Med. 47. dial. 1, 6, 5 (*opp.* extrinsecus). 4, 35, 4 (3) qualem -s putas esse animum, cuius extra imago tam foeda est (*syn.* intra pectus). epist. 41, 1. 56, 5 (*opp.* foris). 65, 7 utrum foris *artifex* habeat exemplar, ad quod referat oculos, an -s. *al.* PERS. 3, 30 ego te -s et in cute novi. 5, 129 -s et in iecore aegro. *al.* MART. 10, 80, 6 QVINT. decl. 314 p. 236, 13. *al.* TAC. ann. 4, 1, 3 *Seiano* palam compositus pudor, -s summa adipiscendi libido. TERT. apol. 35, 10 *peierantes* alii foris, alii -s. CYPR. epist. 76, 2 p. 830, 3 spiritaliter -s ..., foris carnaliter. *al.* VVLG. Matth. 23, 28 vos aforis quidem paretis ... iusti, -s autem pleni estis hypocrisi (ἔσωθεν). Luc. 11, 39 quod deforis est calicis ... mundatis, quod autem -s est vestrum, plenum est rapina (τὸ ... ἔσωθεν. *de structura v. p. 103, 14 sqq.*). II Cor. 4, 16 licet is, qui foris est, noster homo corrumpitur, tamen is, qui -s est, renovatur (ἔσω). 7, 5 foris pugnae, -s timores (ἔσωθεν). PRVD. perist. 10, 729 -s forisque, spiritum et corpus simul (PAVL. NOL. carm. 15, 208. *al.*). *al.* AVG. conf. 1, 13, 21 deus lumen cordis mei et panis oris -s ⌊animae meae⌋ (⌊ ⌋ *iung. c.* oris, *non c.* -s). doctr. christ. praef. 8 p. 18fin. non per hominem *intellegere scripturas*, sed ... *deo* -s docente (*al.*). in epist. Ioh. 4, 1 p. 2005med. quibus -s loquitur deus (*al.*). grat. Christ. 45, 49 p. 161, 13 (*syn.* in mente, in voluntate). *saepe.*

Ⓑ *accedunt definitiones locales per*: *praepp.*: in: ENN. ann. 182 -s in occulto mussabant (*huc pertinere videtur potius quam ad notionem propriam*). CIC. fin. 1, 44 nec eae *cupiditates* se foris solum iactant ..., sed -s etiam in animis inclusae inter se dissident (IVL. VAL. 1, 13 p. 24, 2. *al.*). CYPR. domin. orat. 3 p. 268, 11 -s in pectore. LACT. inst. 4, 17, 1 in cordibus suis gerebant -s inclusam *invidiam* (AVG. civ. 16, 2 p. 124, 10 D. 16, 37 p. 185, 5. *al.*). 6, 5, 6 in nobis. AVG. conf. 10, 8, 15 -s in memoria (*opp.* foris). 12, 16, 23 -s in mente. c. Pelag. 1, 9, 15 p. 436, 18 -s in affectionibus. *ibid.* p. 436, 23 in ipsa -s voluntate. *al.* GREG. M. dial. 1, 5 p. 41, 24 M. -s in humilitate (*opp.* foris). apud: AVG. conf. 8, 11, 25 dicebam ... apud me -s. epist. 27, 1 p. 95, 16 apud ipsam -s animam. util. cred. 13, 28 p. 36, 11 sensu ... quaecumque adtingimus, forinsecus nobis offeruntur ..., quod autem intellectu capitur, -s apud animum est. GREG. M. dial. 1, 5 p. 40, 10 M. apud se -s. *verba composita c.* in: CYPR. domin. orat. 6 p. 270, 1 pectus suum pulsans et peccata -s inclusa contestans (zel. 9 p. 425, 7 LACT. epit. 50, 5 [= CIC. rep. 3, 10]. *al. v. et l. 65. 67*). zel. 17 p. 431, 16 amaritudo ..., quae -s insederat. PAVL. NOL. epist. 40, 11 p. 354, 23 -s infixa divellere (*antea*: animi ... internas opes. *opp.* extrinsecus). PROSP. carm. de ingrat. 27 lex ... insita cordibus -s. *abl. loci* (*cf. p. 107, 63*): PRVD. perist. 10, 435 lumen ... puris ... -s quod relucet mentibus.

(III) *respicitur civitas, populus sim.*: TAC. ann. 15, 27, 2 scire, quantum -s discordiarum *esset apud Parthos* (AVG. civ. 3, 17 p. 122, 3 D. bellis forinsecus inquietare non desistentibus et -s discordiis seditionibusque civilibus). CYPR. Demetr. 10 p. 358, 6 quasi ... esse pax inter ipsas togas possit, quasi non, etsi externa ... pericula comprimantur, ferocius -s ... de ... iniuriis potentium civium domesticae inpugnationis tela grassentur. *al.*

Ⓝ *respicitur ecclesia*: CYPR. epist. 55, 29 p. 647, 16 *dominus* ad ecclesiam suam venturus de illis ..., quos in ea -s invenerit, iudicabit (69, 10 p. 759, 4. 73, 9 p. 784, 20. *al.* AVG. catech. rud. 7, 11 sive foris sive in ipsa -s ecclesia *eqs.* in psalm. 60, 5 p. 725. *al.*). 66, 8 p. 732, 14 quando ... soli illi foris remanserint, qui, et si -s essent, eiciendi fuerant. 74, 3 p. 801, 15 *baptisma unum*, quod apud nos est et -s est. *saepe.* HIER. in Ier. 3, 37, 2 p. 181, 15. VVLG. I Cor. 5, 12 (ἔσω). RVFIN. Orig. in num. 21, 2 p. 202, 19 iustus -s est et in interioribus ... consistit, quia -s (*v. p. 104, 42 sq.*) in abscondito orat patrem. *al.* AVG. bapt. 5, 27, 38 p. 295, 13 multi, qui foris videntur, -s sunt, et multi, qui -s videntur, foris sunt (*seq.* qui ... intrinsecus et in occulto -s sunt. *al.*). in epist. Ioh. 6, 13 p. 2028fin. multi -s quasi -s sunt, nemo autem foris nisi vere foris. *et saepe.* *similiter de interiore circulo discipulorum*: SALON. in prov. p. 969D *Christus* -s praedicavit, id est in secreto ..., quia paucis, id est solis discipulis, mysteria ... ostendit; post resurrectionem vero suam foris praedicavit, quia ... aperte se ... mundo declaravit.

Ⓥ *respicitur deus*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 4 p. 15, 6 W. habet ... ipsum quod est esse -s insitam operationem. 1, 24 p. 1057D *verbum genitum est* in declarationem -s potentiae: hinc pater, qui -s, hinc filius, qui foris. 4, 24 p. 1130B cognoscentia nondum apparens, sed se -s (*sc. in deo*) tenens. gen. div. verb. 20 p. 30, 11 W. Romani πρὸς τὸν θεὸν (*Ioh. 1, 1*) 'apud deum' dicunt, quasi penitus -s, id est in dei exsistentia. 21 p. 31, 1 est ... magnitudinis dei et -s et foris et moveri et operari *eqs.* 23 p. 32, 1 hic, qui est in gremio patris, hoc est -s, et hic foris: opere enim foris; in eo, quod est esse, -s et in patre. 26 p. 33, 4. *al.* GREG. M. moral. 2, 34 p. 572C *non* tempus -s in conspectu eius defluit, quod apud nos foras decurrit. 12, 2 p. 987B spatium vitae ... fuit -s statutum.

β laxius: spectatur veritas sub specie externa quasi tecta: CIL IV 1516 formosa⟨m⟩ fo⟨r⟩ma puella⟨m⟩, laudata⟨m⟩ a multis, set lutus -s erat. TERT. apol. 50, 15 *martyrii spectator* concutitur ad requirendum, quid -s in re sit. PETR. CHRYS. serm. 20 p. 254B *post expositionem sensus litteralis* iam quod -s est proferamus (*i. parabolae sensum spiritalem*).

3 *quo?: fere i. q. intro, introrsum* (*fere sensu proprio, translate p. 107, 6*): **a** -s *solum ponitur*: LVCR. 1, 223 vis ..., quae ... -s penetret per inania (PLIN. nat. 15, 80 ANTHIM. 35). 3, 171 vis ... teli ossibus ac nervis disclusis -s adacta ([*cf. Heinze ad l.*]. CELS. 8, 5, 1). 4, 1091 cibus atque umor membris adsumitur -s (*syn. 1095* datur in corpus). 6, 726 mare permotum ventis rui⟨t⟩ -s harenam (TAC. hist. 1, 35, 1 *senatores* refractis Palatii foribus ruere -s. ann. 4, 62, 2 *amphitheatri moles* dum ruit -s aut in exteriora effunditur). CVLEX 290 *Eurydice non* rettulit -s lumina. OV. met. 10, 457 thalami ... fores aperit, ... ducitur -s. EPICED. Drusi 114 *Livia* lacrimas ... -s agit ([*v. p. 102, 27 sq., cf. p. 84, 12*]. STAT. Theb. 12, 17 *columbae* -s agunt natos et ... cubilia vallant. TER. MAVR. 192 *b littera* labella figit, velut -s agatur sonus). CELS. 2, 8, 4 *suppurationes* quae -s procedunt (*Hippocr. progn. 7 p. 85, 15* ἔσω, *opp.* in exteriorem partem. 7, 4, 4D). 2, 8, 23 -s tendunt (7, 4, 1A). 5, 28, 12A *fistulae* recte -s feruntur (7, 4, 4C). 5, 28, 12L ut ea medicamenta -s conpellantur (6, 7, 9B. 7, 20, 1). 7, 4, 4C demittere (7, 10. 7, 28, 2). 7, 28, 2 -s dare (7, 29, 2). 7, 7, 4B mucrone -s recurvato. 8, 4, 17 -s eminet. *al.* PLIN. nat. 2, 163 -s (*i. in vas*) recepta *pondera*. 3, 19 primi in ora Bastuli, post eos, quo dicetur ordine -s recedentes, Montesani, Oretani *eqs.* (3, 22. 5, 66. *cf. p. 104, 4*). 11, 146 magna cogitatio occaecat, abducto -s visu. 11, 248 *elephantus* poplites -s flectit hominis modo. *al.* STAT. Theb. 1, 104 -s abactis ... oculis. QVEROL. p. 38, 9 R. eamus ... -s (p. 46, 8). p. 44, 4 abi ... -s (p. 53, 6). CHIRON 394 ut possit commeari -s *potio*. 672. 685 mittito (OP. imperf. in Matth. 40 p. 857fin. *al.*). SORAN. p. 92, 21 revocari. VITAE patr. 6, 3, 11 p. 1008D respexi -s. RVF. podagr. 34 convertuntur ... -s inflammationes. CE 121. 1 -s veni. *et al.*

b *accedunt definitiones locales per*: *α praepp.*: in *c. acc.* (*abl. l. 78*): LVCR. 2, 711 sua cuique cibis ex omnibus -s in artus corpora discedunt. VARRO rust. 1, 12, 2 *animalia minuta* per aëra -s in corpus per os ac nares perveniunt. CELS. 3, 21, 1 -s in unum (uterum *Constantinus*) aqua contrahitur. SCRIB. LARG. 46 inicere ... -s ⟨in⟩ (*suppl. ex Marcell. med. 10, 4*) narem ... cocleae ... carnem. SEPT. SER. carm. frg. 9 gerit ... -s in oppidum *pisces*. TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 526, 6 quis ... erit -s recipiens iustos in regnum? ITALA lev. 11, 33 (Aug. quaest. hept. 3, 37 p. 271, 12) vas ..., in quo ceciderit ex eis -s, quaecumque sunt -s, immunda erunt (ἔνδον [*bis*], *Vulg.* intro [*alterum om.*]). SORAN. p. 91, 8 in orificium matricis manum ... -s inicere. ad: CELS. 7, 7, 8A pilorum ... ordo ..., qui protinus -s ad oculum tendit. 8, 4, 16 *lunati sinus* ima ... pars ... -s ad fracturam, cornua ad os integrum spectant. COLVM. 9, 14, 13 opercula -s usque ad favos admovenda sunt.

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

β verba: ① *compos. c.:* in: CELS. 5, 28, 12M id *medicamentum* ... -s infundendum. 8, 5, 3 quod -s inditum est. 8, 14, 3 *os* -s impellere. 8, 20, 2 *pes* -s inclinatur (*opp.* extra. QVINT. inst. 11, 3, 99 pollice -s inclinato [*syn. 98* intra]). PLIN. nat. 11, 266 -s inmeante spiritu et incluso sonante. CLAVD. MAM. anim. 3, 14 p. 183, 8 *in quaestionem* inspici porro -s usque nequaquam potest (*v. p. 106, 42 sq.*). ANTHIM. 81 *caseum* -s (*i. in stomachum*) ingressum (BENED. reg. 43 [*opp.* foris oratorium]). *v. et p. 106, 74. 80 sq.* intro: VITAE patr. 6, 1, 15 p. 997A introduxit me -s illic (*i. in paradisum*). ⑪ intrare: CHIRON 527 si aures doluerint ab aqua, si intraverit -s. MART. CAP. 1, 69. VITAE patr. 5, 18, 20 p. 985C (*Cot. p. 653A* εἰσίασιν εἰς).

γ advv.: QVEROL. p. 23, 12 R. ego me hac -s refero atque hominem . : : producam foras. SORAN. p. 55, 18 orificium *matricis* ... -s insursum conducitur (*gr. p. 107, 15* πρὸς τὸ ἐντός). *v. et l. 6. 9. p. 106, 83.*

B *auctum antepositis praepp.* (*cf. Sävborg, Etude sur le rôle de la prép. 'de', diss. Uppsala 1941, 82 sqq.*): 1 ab -s: *v. vol. I 99, 27 sqq.; ad quaestionem 'ubi?' addantur:* ITALA gen. 6, 14 (Rufin. Orig. in gen. 2, 1 p. 23, 2) bituminabis eam *arcam* ab -s et a foris (ἔσωθεν, *Vulg.* intrinsecus). thren. 1, 20 (Ambr. in psalm. 118 serm. 18, 6, 2 p. 399, 17) a foris sine filiis fecit et ab -s mors (ἐν οἴκῳ, *Vulg.* domi). CHIRON 574 pantice⟨m⟩ ab -s decarnare ... sic, ne venas ... -s laedas. PS. APVL. herb. 59 l. 5 ad convulsos vel qui ab -s rupti sunt (*syn. Plin. nat. 20, 91* -s). ANON. med. ed. Piechotta 138 *homo* numquam ab -s infirmus erit. DIOSC. 2, 140 p. 230, 26 *sinape* confricatus ab -s viridis pareat (*gr. 2, 154, 1 p. 200, 5* ἔνδοθεν). 3, 73 p. 408, 9 corium ... a foris nigru et ab -s viride (*gr. 3, 68, 1 p. 79, 9* ἔνδοθεν). 3, 117 p. 426, 14 (*gr. 3, 107 p. 118, 8* ἐκ τῶν ἐντός). 4, 10 p. 13, 20. 4, 152 p. 71, 16 (*gr. 4, 157, 1 p. 301, 15* τὸ ἐντός). 5, 41 p. 185, 8 mela ... purgata ab -s partibus (*gr. aliter. at nota iungi posse et 'purgare partibus' et 'purgare ab partibus'*). 5, 133 p. 226, 11 pumex ... ab -s inanis (*gr. aliter*). 5, 145 p. 233, 21. 5, 147 p. 235, 8. PALLAD. hist. mon. II 8 p. 353C *monachus* aperuit ostium *cellae* et stans ab -s dixit (*gr. p. 42, 9 B.* ἔνδοθεν, *syn. I 5 p. 266D* intra ostium). VEREC. in cant. 2, 25 p. 27 plures ... ab -s privantur, dum corda ... vacuantur, nonnulli vero a foris, qui ... otiosi sunt.

2 de -s (*cf. p. 101, 80*): *v. vol. V 1, 412, 70 sqq.; ad adv. addantur* (*nota quaeri 'unde?' l. 42. 53*): ITALA III Esdr. 6, 25 (Colb. 630) triplicibus parietibus de -s ligneis (*gr. et Vulg. aliter*). Matth. 23, 26 (cod. ff²) quod de -s est calicis (de *om. Vulg.*). RVFIN. Orig. in gen. 2, 6 p. 38, 7 de -s ... et deforis bituminabis *arcam* (*cf. Italam gen. 6, 14 [v. l. 18] et exod. 38, 2 [v. vol. V 1, 412, 73]*). AVG. quaest. euang. 2, 21 p. 1341fin. *petenti* dicitur de -s iam ostium clausum esse (*e Vulg. Luc. 11, 7*). DIOSC. 1, 57 p. 31, 27M. 1, 86 p. 47, 8. 1, 103 p. 52, 8 (*gr. 1, 93 p. 85, 10* ἔνδοθεν). 1, 104 p. 52, 16 (*gr. 1, 94 p. 85, 21* ἐντός). 3, 1 p. 375, 4 *agaricum* de -s habet venas (*gr. 3, 1, 1 p. 2, 1* ἐντός). 3, 11 p. 382, 2 in ... virga de -s vermes nascuntur (*gr. 3, 11, 1 p. 19, 4* κατὰ μέσην τὴν ἐντεριώνην). 3, 81 p. 411, 5 radix est ... de foris nigra et de -s alba ([*gr. aliter*]. 4, 71 p. 40, 21 [*gr. 4, 75, 1 p. 234, 3* ἔνδοθεν]). 3, 91 p. 417, 2 (*gr. 3, 81, 1 p. 97, 9* ἐκ ... τῶν ἐντός). 3, 99 p. 420, 21 (*gr. 3, 89 p. 104, 1* κατὰ τὸ ἐντός). 5, 99 p. 205, 4 naribus de -s superflua carne crescente (*gr. 5, 77, 3 p. 47, 4* τὰ ἐν μυκτῆρσι σαρκώματα. *cf. p. 104, 63*). *saepe.* ORIBAS. syn. 9, 22 Aa p. 318in. cum pane de -s molle[m] (*gr. 9, 22, 7* τῷ ἐντός). *al.* PASS. Clem. 10, 1 *columnas* trahebant nunc de -s foras, nunc vero de foris -s (ἔνδοθεν εἰς τὰ ἔξω ..., ἐκ τῶν ἔξω εἰς τὰ ἔσω).

II praep.: A *c. gen.* (*cf.* ἐντός τινος): APVL. met. 8, 29, 6 -s aedium audito ruditu *asini*. GREG. ANTIOCH. bapt. 2 (Migne gr. 88, 1867B) *Ioannes baptista videns Iesum* contraxit -s diploidis dexteram et suum caput inclinans *dixit eqs.* *dub. an huc referenda sint exempla seq.:* SEN. Herc. f. 679 (*v. p. 103, 2*). VVLG. Matth. 23, 26 (*v. p. 103, 13*). Luc. 11, 39 (*v. p. 105, 51*). *cf. et p. 102, 29 sq.*

B *c. acc.:* GEST. Pilat. 4, 1 relinquens ... Pilatus Iesum -s praetorium exivit (in praetorium *C, gr.* ἔσω τοῦ πραιτωρίου). *v. et p. 106, 75.*

C *c. abl.:* -s (*exemplum certum non exstat, sed cf.* -s [*adv.*] *et abl. loci iuxta positos p. 104, 63. 105, 83*): CAES. AREL. serm. 67, 1 p. 273, 25 pretiosis vestibus me foris ornabam et -s anima mea peccatorum lepra perfusus eram (in anima *Baluze*). *v. et p. 102, 34 sq.* de -s: LEX Sal. 7 add. 7 si quis pomarium domesticum de -s curte aut de latus curte capulaverit. *v. et p. 102, 36.*

deriv.: *ficticia:* intumentum, intusium. *dub.:* intestinus.

2. **intŭs,** *acc.* -ūdem *f.* *cf.* intundere. ISID. orig. 19, 7, 1 veteres ... non incudem vocabant, sed -em, eo, quod in ea metallum tunditur.

intusiātus, intusium *v. s.* indus-. **intūsus** *v. s.* intundo.

intūtus, -a, -um. *ab* in *et* tutus. SYNON. Cic. p. 428, 29 B. suspecta. infida. inpacata. -a. hostilia. formidulosa. metuenda. *comparat.* -ior: *v. p. 108, 11. 42. n. pro subst.: sg. p. 108, 44. pl. p. 108, 6. 16. legitur fortasse ap.* LVCIL. *l. 81 et inde a* SALL., LIV., TAC.

[*variat in codd. c.:* diutinus: SYMM. epist. 8, 19, 2. institutum: PLIN. nat. 34, 139 (-um *falso*). *cf. l. 82.* in totum *sim.:* AMBR. hex. 4, 4, 19 p. 127, 3 virg. 3, 5, 25 PAVL. NOL. carm. 16, 101. 27, 307. *al. cf. l. 82.* intuitus: *v. p. 95, 49 sqq.* intus: HEGES. 1, 14, 1 p. 21, 21. *v. et 108, 23.* *e coni.:* LVCIL. 318 quaesticuli isti -i (*Scaliger,* instituti *trad.*). AMM. 15, 4, 10 (in tota *V; sic et* 15, 10, 11. 16, 4, 2. 25, 9, 3 NOVELL. Valent. 32, 7).]

1 *fere i. q. male custoditus, parum defensus, minus munitus:* SALL. or. Phil. 17 quo usque cunctando rem publicam -am patiemini? LIV. 5, 45, 2 castra Gallorum -a neglectaque ab omni parte nacti ... invadunt (TAC. hist. 4, 75, 2 exercitus castra fossa valloque circumdedit, quis temere antea -is consederat). 9, 41, 11 *Romani experti* Gallica clade, quam -am urbem incolerent (HEGES. 4, 16, 2 p. 266, 8). TAC. hist. 3, 76, 2 non vigilias agere, non -a moenium firmare (AMM. 31, 15, 6. *cf.* AMM. 16, 4, 2 murorum ... -a parte firmata. 20, 7, 9 in⟨t⟩uta lo⟨ca⟩ carieque nutantia ... machinae feriebant [*syn. antea:* fragilia, invalida]). ann. 14, 33, 2 militare ⟨horre⟩um, quod uberrimum spoliant⟨i⟩ et defendentibus -um. PANEG. 4, 26, 1 cum ... tu ..., imperator, non -ior tempore *noctis* quam deo tectior ... hosti ... instares (*'nox omnes -os reddit, illam autem temporis importunitatem deus praesidio suo compensans elevabat' Thörnell, Stud. paneg., Uppsala 1905, 39 sq.*). AMM. 25, 9, 3 Constantium ... deductum ... per fugam ... ad Hibitam stationem -am. CLAVD. DON. Aen. 2, 320 p. 191, 6 tutis exclusus ad -a confugiens. AMBR. Abr. 1, 2, 6 p. 506, 4 pudicitiam. virg. 3, 5, 25 ibi ... -a verecundia, inlecebra suspecta est, ubi comes deliciarum est ... saltatio. HEGES. 1, 14, 1 p. 21, 21 Aristobolus Hierosolyma confugit, ibi quoque -us (*v. p. 107, 80*) adversus tantam hostium multitudinem. HIER. epist. 57, 3, 3 quod hostes tuentur, quod inter ... gladios sanctum est, hoc nobis inter monachos et sacerdotes Christi -um fuit. PELAG. in Eph. 6, 17 sine dei verbo iustitia omnis -a (induta, tuita, intecta *vv. ll.*) est. PAVL. NOL. carm. 16, 101 aranea *telis* ... -um (*v. p. 107, 79*) struxit apertum (*i. operuit ostium*).

2 *de rebus, in quibus eventus dubius metuendus est, fere i. q. male fidus, periculosus:* TAC. hist. 1, 33, 2 -a *esse*, quae indecora. 1, 68, 1 -a obsidio dilapsis vetustate moenibus. ann. 1, 38, 2 *praefectus*, postquam -ae latebrae, praesidium ab audacia mutuatur. 2, 42, 2 -a Tiberii amicitia credebatur. 4, 3, 1 quia vi tot simul corripere -um, dolus intervalla scelerum poscebat. 12, 36, 1 -a sunt adversa. FRONTO p. 204, 3 v. d. H. (= p. 214 N.) -am et expositam periculis neglegentiam. PS. CYPR. singul. cler. 12 p. 187, 19 apud quem sub -a custodia fratris sarcinae perierunt. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 29 p. 236, 13 locus in mari sine portu navibus -us est (*syn.* sine fide). SYMM. epist. 8, 19, 2 si ... coniugem *aegrotam* ... -a (*v. p. 107, 77*) ablegatione maceraveris. AMM. 15, 4, 10 cum ... -a fore residua (*i. milites reliquos*) credens haereret Arbetio. 15, 10, 11 per ... flumen gurgitibus vagis -um. AMBR. Hel. 19, 70 p. 453, 8. hex. 4, 4, 19 p. 127, 3 -o ... navigio sulcat mare. HEGES. 1, 26, 3 p. 43, 11 Herodes ... adventabat ... neque invidioso agmine ... nec ... -o praesidio, ut salutem proderet. 5, 17 p. 333, 16 *scelerum conscii* -a sibi refugia opinabantur (*gr. 5, 420* οὔτ' ἀσφαλῆ). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 15 p. 728med. aquilo ... -iorem efficit stationem (*i. portum. gr. 3, 421* σφαλερώτερον). PAVL. NOL. carm. 24, 344 terreae tuto viae praevertit -um maris (*cf.* 27, 307 [*in imag.*] -o temerarius evehor alto). epist. 18, 4 p. 131, 13 deserta silvarum ac litorum -a. NOVELL. Valent. 32, 7 hac providentia nihil neglegens et -um (*v. p. 107, 83*) potest urbibus evenire. ANON. in Matth. 1 p. 23, 13 M. hiems ... ad fugiendum vel latendum -a et minus utilis est.

intybum, intyva *v. s.* intibus.

invaco, -āre. *ab* in *et* vacare. *fere i. q. vacare (in officium aliquod):* PAP. Tjäder 10–11, 3, 13 (*a. 489*) quoniam nob⟨i⟩s -are (*Tjäder, cf. adn.;* invacum *legit Santifaller*) est in actibus publicis et non possumus egredi civitatem. *Hi.*

***invādo,** -āsi, -āsum, -ere. *ab* in *et* vadere. *scribitur* -au- *pro* -va- VERG. Aen. 2, 265 (*P*). SEN. epist. 122, 4 (*A*). *al.* *de formis et coniugatione:* PRISC. gramm. II 438, 15 *verba primae coniugationis ut* vado, -o (*at apud* IVL. VAL. 3, 52 p. 160, 25 *pro* -ari [*trad.*] *scribendum esse* -i *contendit Ausfeld, RhM. 61, 1906, 640*). -ire: COD. Theod. 9, 45, 4, 2 (*l. v.*). -asse (*i.* -asisse): LVCIL. 57. -isse *pro praes.:* SIL. 11, 357. -xit: FLOR. epit. 1, 16, 7 (*F in ras.*). MARCELL. chron. II p. 86, 455, 2 (*l. v.*). NOT. Tir. 63, 75 -it. 63, 79 -sit. *de notione:* SYNON. Cic. p. 428, 1 B. -unt, instant, urguent, premunt, adoriuntur, adnituntur, adgrediuntur, invehuntur, impetum faciunt, inferunt se, ... incumbunt *eqs.* NON. p. 59, 18 inpancrare est -ere. 323, 34 -ere ... quasi in vadum ruere: Accius (*v. p. 114, 79*). *v. et p. 115, 19.* PRISC. gramm. III 35, 8 est quando *praepositiones* eandem habent tam in compositione quam in appositione significationem, ut '-o hostem' et 'in hostem vado'; in utroque enim 'contra' significat. SCHOL. Hor. gloss. Γ carm. 3, 6, 13 occupatam *urbem*: -sam. GLOSS.L II Abav. IN 338 -it supervenit ingruit. III Abstr. IN 276 -sum pervasum. II Philox. IN 27 -it ἐφορμᾷ. 717 -erat κατειλήφει, ἔφοδον ⟨ἐ⟩πεποιήκει, εἰσεπήδησεν. GLOSS. sermonibus adgreditur. ὑπεισέρχομαι βιαίως. *legitur inde a* PLAVTO, CAECIL., TER., LVCIL. *per totam latinitatem. nota ap.* CAES. *verbum non adhiberi sensu militari, aliter semel p. 112, 27.* [*ab* invadire (*cf. l. 58*): *francog. vet.* envaïr, *francog.* envahir, *prov.* envazir, *hisp. vet.* enbayr, *port.* embaïr. *R.*]

[*variat in codd. c.:* evadere (*falso*): VAL. MAX. 3, 2, 23p. med. SVET. Nero 29. incedere: TAC. hist. 5, 23, 1 invasi incessit (*trad.*). insinuare (*recte*): LVCR. 3, 722 (-i *Non. p. 159, 33*). invenire (*falso*): FLOR. epit. 3, 10, 7. *al.* invidere (*falso*): VAL. MAX. 8, 10 pr. SEN. epist. 74, 9. invisere: STAT. Ach. 1, 618. *v. et p. 115, 3 sqq.* vadere (*recte*): MANIL. 3, 2. *e coni.:* AETNA 614 (*Scaliger, probavit Schwartz*). APVL. met. 2, 32, 1 (vadimus *trad., def. Löfstedt, Synt. I² p. 240*). TERT. pudic. 13, 7 (*Ursinus*). LACT. mort. pers. 18, 5. *al. v. et p. 111, 57.* *loci*

[*Mühmelt-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mutili: LVCIL. 260 suam enim -ere atque innubere censent. 472 puncto uno horae (hora et *trad.*) qui quoque -sit (*de impigro hoste agi putat Marx, an de igne?*). *del.*: AMM. 15, 4, 3 *Rhenus* lacum inlabitur (-itur *trad.*, *corr. Heraeus*).]

verbum sive intransitivum, fere i. q. **impetum facere, irruere** (*aliter [sc. invitum]: incidere p. 114, 79 sq.*) *sive transitivum, fere i. q.* **vi, impetu** *sim.* **petere, occupare:**

I *fere i. q. vim admovendo* **incurrere, adoriri:** A *proprie* (*vi corporali*): 1 *hostiliter*: a *animantes* (*saepe milites sim., latrones e. g. l. 39. 67. p. 110, 20. 23. bestiae e. g. l. 39. 47. 69. 71 sqq. p. 110, 2. 5. naves l. 18. dea p. 110, 29. mors p. 110, 37*) -*unt*: α (*in*) *aliquem* (*alqd.*): ① *oppidum, castra, locum aliquo modo circumsaeptum, defensum* (*apertum l. 35*), *murum, vallum, portam sim.* (*sive de incursione hostis appropinquantis sive de occupatione, direptione irrumpentis*): Ⓐ *intransitive*: PLAVT. Bacch. 711 (*in imag.*) recta porta -am extemplo in oppidum. CIC. Verr. II 1, 54 si in eas *urbes* vi cum exercitu imperioque -isses (ad Q. fr. 3, 2, 2). II 5, 98 hic ... praedonum naviculae pervagatae sunt, quo Atheniensium classis ... -sit. Phil. 3, 11 in provinciam (11, 4 in Galliam -sit Antonius, in Asiam Dolabella, in alienam uterque provinciam). epist. 1, 9, 8 (*in imag., cf. p. 111, 20*) num potui magis in arcem illius causae -ere? CVRT. 8, 11, 11 *rex* primus ... -it in rupem.

Ⓑ *transitive*: SALL. Iug. 20, 3 *Iugurtha* ex inproviso finis *Adherbalis* ... cum magna manu -it (LIV. 3, 3, 1. *al.*). 21, 2 Iugurthini signo dato castra hostium -unt (58, 1 VERG. Aen. 9, 147 LIV. 5, 45, 2. 6, 30, 5. 9, 14, 9. 9, 37, 4. *saepe*). or. Phil. 10 exspectatis, dum exercitu ... admoto ferro atque flamma urbem -at *Lepidus*? (VERG. Aen. 2, 265 LIV. 1, 6, 1. 6, 4, 10. 10, 10, 4. *saepe*). hist. frg. 2, 95 agros (5, 1 LIV. 2, 30, 8. 5, 5, 3. *al.* SERV. Aen. 1, 267 propter -sos agros). VERG. Aen. 9, 71 classem ... aggeribus saeptam circum ... -it. LIV. 2, 25, 2 Volsci fossis repletis vallum -unt (3, 28, 8. 3, 60, 8. *al. nota acced. notione arripiendi [v. p. 113, 14]*: SIL. 1, 347 -unt manibus vallum caesasque relinquunt deiecti muris dextras). 4, 55, 4 arcem. 4, 59, 5 ingenti clamore ac tumultu moenia (10, 34, 6. *al.*). 5, 41, 7 *Gallos* maior prope cunctatio tenebat aperta quam clausa -endi. 22, 21, 7 provinciam (*al.*). 30, 6, 4 portas (*al.*). 31, 10, 2 Placentiam. 33, 44, 7 spes ... Aegypti -endae (TAC. ann. 5, 10, 2). *al.* VAL. MAX. 1, 7 ext. 1 -endae Italiae (TAC. hist. 1, 62, 1. *al.*). *al.* CVRT. 3, 4, 14 oppidum (*al.*). SIL. 2, 684 ovilia ... leo. APVL. met. 4, 26, 7 *latrones* denso ... cuneo cubiculum nostrum -unt. *et saepe.* *nota per similitudinem de medico in urbem veniente tamquam praedatum*: PLIN. nat. 29, 10 repente civitatem Charmis ex ... Massilia -sit.

Ⓑ *homines, bestias (l. 69 sqq.), deos (p. 110, 4), necnon partes corporis (ipse suum pectus petit alqs. p. 110, 14), aciem sim.*: Ⓐ *intransitive*: PLAVT. Asin. 908 (*ad uxorem iratam*) in oculos *viri* -i optumum est. LVCIL. 57 inpuratum hunc in fauces -asse (*v. p. 108, 59*) animamque elisisse illi (PLIN. nat. 8, 88 donec ... *ichneumon* -at in fauces *serpentis*). CIC. Caecin. 25 ut *servus* in Caecinam advenientem cum ferro -ret. Cluent. 38 *Asuvii* amici ... in eum (*i. Avillium*) -unt et hominem ante pedes *magistratus* ... constituunt (*cf. l. 76*). Tusc. 4, 50 an *L. Brutus* ... ecfrenatius in Arruntem -erit. LIV. 2, 47, 6 globus iuvenum unus in ipsum consulem ... -it. 27, 42, 6 in transversa latera -erant cohortes. TAC. ann. 1, 32, 1 *milites* destrictis gladiis in centuriones -unt. 1, 67, 3 in hostem. PANEG. 2, 34, 1 in publicos proditores animi plenus miles -sit.

Ⓑ *transitive*: HIRT. Gall. 8, 27, 5 consequuntur equites nostri ... -untque Dumnaci agmen. SALL. Iug. 49, 3 signo dato Romanos -ere (LIV. 40, 39, 6). 50, 3 hostes (87, 4 effusos. 98, 1 VERG. Aen. 9, 799. OV. am. 1, 9, 21 soporatos. LIV. 3, 70, 11. 4, 19, 8. 4, 27, 8 ex necopinato. 6, 24, 10 pedestri pugna. 21, 5, 9 [*syn.* adorirentur]. 29, 33, 1 ab tergo [TAC. hist. 4, 33, 3]. *al.* TAC. hist. 2, 15, 1 securum. *saepe*). 59, 2 Iugurtha ex occulto repente nostros -it. 97, 3. 101, 4. 101, 5 postremam ... aciem (LIV. 1, 14, 9. 4, 31, 3. 6, 29, 2. *al.*). 113, 6 Numida ... statim signo dato undique simul ex insidiis -itur. hist. frg. 2, 45 plebes ... consul⟨es⟩ ... cum magno tu⟨m⟩ultu -it. 4, 76 NEP. Dat. 6. 7. Dion 9, 4 *coniurati* in lecto cubantem. VERG. Aen. 6, 361 ni gens crudelis *naufragum* ... ferro -isset praedamque ... putasset. 10, 310. *al.* PROP. 3, 8, 5 nostros audax -e capillos (*in rixa amantium, aliter p. 110, 66*). OV. met. 11, 260. 14, 780. fast. 2, 210 leones -unt ... greges (*al. cf. alias bestias*: LIV. 30, 18, 10 hastati ... elephantos. SEN. epist. 76, 8 *canis* feras. PLIN. nat. 8, 106. 9, 147. SIL. 4, 564 ursi ... taurum. STAT. Theb. 3, 534 APVL. met. 9, 2, 2. AMBR. hex. 6, 5, 30 p. 224, 5 *ferae* aut cervum -unt aut bovem ovemque discerpunt. *al.*). LIV. 1, 27, 8 Fidenatium nuda terga (9, 23, 15. 38, 6, 5 SIL. 10, 186. 17, 203 TAC. ann. 2, 17, 1. *al.*). 1, 53, 7 incautos (9, 31, 8). 2, 31, 2 turbatos (*al.*). 3, 49, 4 Valerium Horatiumque lictor decemviri -it (*sic fere i. q. comprehendere, sc. tradendum iudici, poenae sim.*: QVINT. decl. 247 p. 15, 1 illum ... -sit carnifex. TERT. adv. Marc. 4, 40 p. 559, 15 *Christus* nec tradi magis potuisset quam -i. adv. Prax. 22 p. 267, 20. COD. Theod. 9, 45, 4, 2 [*gr.* ἐπιόντων]. *al. nota lus. verb.*: CASSIOD. var. 12, 5, 6, -ite pervasores, insequimini persequentes). 3, 60, 10 turbam ... clamore atque impetu -it (24, 38, 7). 7, 15, 1 acrius -ere Galli dextrum cornu (33, 9, 8. 36, 44, 11. *al.*). 21, 52, 10 sparsos et incompositos ... inopinato[s] (42, 64, 10 sparsos ac dissipatos. *cf.* TAC. hist. 4, 37, 3 dispersos et nescios). 29, 7, 9 improvidos. *al.* VAL. MAX. 3, 2, 5 *Marcellus* Gallorum regem ... cum paucis equitibus (CVRT. 8, 1, 14 cum leo ... -surus incurreret. *al.*). SEN. Herc. O. 347 per ipsas paelicem -am faces *nuptiales*. Med. 424 -am deos et cuncta quatiam. *al.* CVRT. 4, 15, 20 laxatos ordines (8, 14, 17 [*syn.* invehitur]). *al.* COLVM. 7, 12, 5 *canes rabidi* etiam domesticos -unt. 7, 12, 7 violenter. VAL. FL. 6, 255 inermem (*al.*). *al.* STAT. Theb. 2, 487 legatum insidiis tacitoque -ere ferro ... cupit. TAC. hist. 1, 42. 2, 29, 1 ipsum -unt, saxa iaciunt, fugientem sequuntur. *al.* PLIN. epist. 3, 14, 2 *dominum* servi circumsistunt, alius fauces -it, alius os verberat. SVET. Iul. 71 ut Iubae regis filio in altercatione barbam -erit *Caesar*. APVL. met. 8, 5, 9 *venatorem* furens aper -it (*syn.* 6 insiliat). *al.* HIER. epist. 21, 25 necubi coluber insidians plantam gradientis -ret. 39, 5, 5 quis *matrem orbam* ... non putaret ... veste conscissa lacerum pectus -ere? (*v. p. 109, 44*). *al.* VVLG. act. 28, 3 vipera ... manum (καθῆψεν). *et saepe.*

Ⓒ *res varias, in quibus non fit loci descriptio* (*aliter p. 109, 12. usu non nisi transitivo. ad notionem infestandi accedit notio arripiendi [v. p. 113, 14] e. g. l. 19. 25. 27. 28*): LIV. 38, 40, 10 *Thraeces* impedimenta et sarcinas -unt. PLIN. nat. 13, 139 *caniculae* remos. SIL. 3, 320 Nasamon -ere fluctu audax naufragia et praedas avellere ponto. TAC. hist. 3, 12, 2 trierarchi magno tumultu Vitellii imagines -unt. SVET. Galba 18, 1 taurus ... essedum eius -sit. APVL. met. 2, 14, 3 quodcumque *accepimus* ..., id omne latrocinalis -sit manus (3, 28, 1. 7, 7, 1 -imus et diripimus omnia). ITALA I Macc. 1, 3 (rec. B) *Alexander* -sit spolia multarum gentium (ἔλαβε [*sic gr.* 1, 31. 5, 35], *Vulg.* accepit). PANEG. 6, 19, 6 *oppugnatores* umeris sublevati iam intervalla pinnarum uncis manibus -erant. IVST. 4, 5, 9 relictas ... naves. VVLG. Ezech. 38, 12 praedam (*al.*). CLAVD. 3, 62 cupio (*i. Allecto*) Stygiis -ere nubibus astra, ... violare diem. rapt. Pros. 3, 376 *Ceres* pernix -it utramque *arborem* ... armata bipenni alternasque ferit. *et al.*

β *absolute*: CIC. Sest. 79 *tribunus* venit in templum Castoris ..., cum subito manus illa Clodiana ... exclamat, incitatur, -it (*syn.* adoriuntur). VERG. Aen. 2, 414 Danai ... undique collecti -unt. 3, 240 -unt socii et nova proelia temptant. 9, 567 -unt et fossas aggere complent. LIV. 4, 53, 9 occasionem ... ad -endum. 5, 39, 7. 22, 4, 5 signum omnibus dat simul -endi. 32, 24, 3 cohors Romana per apertum ... iter -sit. 33, 36, 9. SEN. Herc. O. 1373 -e, mors, non trepida. SIL. 3, 544 effusa ... antris alpina -it manus (*seq.*: infestat ... hostem). 4, 615. 5, 210. 15, 368 iaculis. 15, 796 stricto ... ense. *al.* TAC. ann. 1, 36, 2. AMM. 19, 6, 9 Galli ... cum manipulos confertius -entes sustinere non possent. *et al.*

b *subi. sunt res quodam modo ingruentes* (*usu vel absoluto [l. 44. 48. 52] vel transitivo*): CIC. nat. deor. 2, 41 ignis ... quocumque -sit, cuncta disturbat ac dissipat (*cf.* SIL. 17, 101 multorum ... ora vocantum auxilium -unt flammae. APVL. met. 7, 19, 5 totum me funestus ardor -erat). LVCR. 6, 175 ventus ubi -sit nubem (SIL. 12, 188 rupto terras -unt carcere venti. *cf.* OV. met. 1, 65 Scythiam septemque triones horrifer -sit boreas. SIL. 3, 660. 12, 661 -it notus). OV. met. 11, 533 pars ... temptabat adhuc -ere pinum (*i. navem*), pars maris intus erat (*cf.* SEN. nat. 6, 7, 6 villas in prospectu conlocatas fluctus ... -sit. PETRON. 98, 9 utinam me solum ... hibernum -ret mare. *al.*). COLVM. 4, 8, 1 priusquam frigora -unt, vitis ablaqueanda est. PLIN. nat. 31, 10 *aquae* gelidissimae suctu quodam corpora -unt, ut prope morsus videri possit. IVST. 6, 2, 11 Cononem seditio militum -it. COMMENT. Lucan. 10 praef. p. 316, 13 incendio ... pars urbis -sa est (MARCELL. chron. II p. 88, 465, 1). VVLG. Iob 18, 12 inedia -at costas illius. MARCELL. chron. II p. 102, 526 civitatem ... terrae motus (CASSIOD. hist. 10, 14, 14 [*aliter Theodoret.* 5, 34, 5 γεγενημένου]). CAEL. AVR. acut. 3, 16, 131 medicamen superiora -ens saepe ... caput vexare accipimus. DRAC. laud. dei 2, 356 non audet scindere tellus -sura fretum (2, 359 [*v. app. crit.*]). GREG. M. dial. 1, 9 p. 52, 2 M. pavimentum omne excrescentia vina -rent. PALLAD. hist. mon. I 42 p. 328A tempestas ... ac procella barbarica oppressit ... urbem ... et ... omnia eius -sit ac rapuit (*cf. gr. p. 148, 7 B.* πορθήσασα). VITA Fulg. p. 37, 9 L. subito quasi violentia saevissimae tempestatis -it incautos. *et al.*

2 *de impetu amantium* (*obscena petentis l. 77*): a *intransitive*: CIC. Phil. 2, 77 cum mulier fleret ..., homo misericors ferre non potuit, ... in collum -sit.

b *transitive*: PETRON. 20, 8 virguncula cervicem eius -sit et ... puero ... oscula dedit. 74, 8 -sit eum (*i. puerum*) Trimalchio et osculari ... coepit. 85, 6 aggressus *puerum* simulantem aliquot basiolis -si. 91, 4 pectus amplexibus. 139, 4 Chrysis ... amplexu ... effusissimo me -sit (APVL. met. 1, 24, 5 *condiscipulus* me ... amanter agnitum -it). SIL. 9, 144 *pater* -it nati tremebundis colla lacertis. MART. 11, 28, 1 -sit ... phreneticus ... et percidit Hylan. SVET. Nero 29 *Neronis* lusus ..., quo ... virorum ... ac feminarum ad stipitem deligatorum inguina -ret. NEMES. ecl. 2, 6 hanc *puellam* (*antea*: in ... venerem ... ruebant).

B *translate* (*adhibendo vim incorporalem, verbis, dolo sim.*): 1 *absolute*: *in universum*: SALL. Iug. 85, 5 intellego, Quirites, ... aequos bonosque favere *mihi Mario* ..., nobilitatem locum -endi quaerere. *dictis, i. q. obiurgare*: VERG. Aen. 4, 265 *Mercurius* Aenean ... conspicit; ... continuo -it: 'tu *eqs.*'

2 (*in*) *aliquem* (*alqd.*): a *intransitive*: *i. q. verbis in-*

[*Mühmelt-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vehi: CIC. Sest. 14 neque quemquam offendet oratio mea, nisi qui se ita optulerit, ut in eum non -isse, sed incucurrisse videamur. leg. 1, 39 *Academia* si -erit in haec, quae satis scite nobis instructa . . . videntur. Tusc. 2, 4 vel si quis universam *philosophiam* velit vituperare . . . vel si in eam, quam nos . . . sequimur, conetur -ere. off. 1, 77 illud . . . optimum est, in quod -i solere ab improbis et invidis audio. Ps. CIC. in Sall. 3, 9 ista . . . rabie petulanter in uxorem et in filiam meam -isti.

b *transitive*: **α** *in universum*: LIV. 3, 9, 12 nobis miserum, invidiosum vobis est desertam rem publicam -i (*antea 7* insidiatum *esse tribunum* . . . et tempore capto adortum rem publicam). VAL. MAX. 8, 10 pr. *eloquentia* homines adgreditur animos eorum ipsa -endo (APVL. met. 5, 15, 1 adfectione simulata paulatim sororis -unt animum. *cf.* AMBROSIAST. in II Cor. 3, 1 p. 285A *pseudoapostoli* et res *viduarum* [*v. p. 114, 21*] . . . et animas -bant). APVL. met. 2, 5, 6 *mulier* serit blanditias, -it spiritum *iuvenis*. 5, 19, 5 nanctae iam portis patentibus nudatum sororis animum . . . mulieres . . . destrictis gladiis fraudium simplicis puellae . . . cogitationes -unt. AVELL. p. 27, 22 irruunt in ecclesia . . . et . . . -erunt quidem basilicam (*v. p. 109, 12*), sed fidem plebis -ere ⟨non⟩ potuerunt.

β *fere i. q. verbis minacibus, vituperantibus, obiurgatoriis increpare, convicio, invectiva sim. petere*: *homines*: QVINT. inst. 5, 7, 5 multos pariter -ere patroni solent. 9, 2, 38 adversarios. 12, 10, 13 non responsurum *Ciceronem mortuum*. decl. 307 p. 208, 29 nondum -o tamquam proditorem. TAC. hist. 1, 33, 2 Vinium Laco minaciter -sit. 2, 53, 1 Marcellum Eprium ut ambigua disserentem. ann. 6, 4, 2 Agrippa consules anni prioris -sit, cur . . . silerent. *res*: QVINT. inst. 5, 13, 11 plura simul -imus (*syn.* adgredienda). 5, 13, 21 fortissime -eris, quod est . . . omnibus periculosum. 9, 4, 55 -unt . . . hanc . . . vocem. decl. 307 p. 208, 27 primum hoc -ere libet: unde tibi venenum? IVV. 2, 20 qui talia *vitia* verbis Herculis -unt et de virtute locuti clunem agitant. AVG. retract. 1, 14, 6 p. 71, 6 nondum Manichaeos refellere coeperam et illas nugas nondum -eram (util. cred. 18, 36 p. 47, 26). CONC.S I 5 p. 125, 7 illa . . ., quae sunt . . . utilia . . ., consulto praetereunt, -unt vero satis agiliter et inpigre, si quid illis visum fuerit . . . habere suspicionem (*gr. I 1, 7 p. 43, 27 ἐπιπηδῶσι*).

II *de* ***accessu morborum*** (*saepe per imaginem, e. g. l. 42. 43. 53. similiter -unt res quovis modo vexantes [e. g. servitus p. 112, 38], somnus homines opprimens [l. 72]*) *et* ***affectuum*** *animi* (*necnon daemonis hominem, mentem obsidentis p. 112, 47*): **A** *generaliter*: **1** *indicatur, quis (quid) morbum, affectum sim. patiatur*: **a** *struct. transitiva*: PLAVT. Asin. 55 eum morbus -sit gravis (Trin. 28 hic nimium morbus mores -sit bonos; . . . sed dum illi aegrotant, interim mores mali . . . succrevere uberrime. LIV. 24, 2, 8 unus velut morbus -erat . . . civitates. SEN. contr. 7. 5, 12 [*in imag.*]. SEN. epist. 91, 5 -it temperantissimos morbus, validissimos pthisis, innocentissimos poena, secretissimos tumultus. RVFIN. hist. 1, 8, 9 [*gr.* διαλαβοῦσα]. PALLAD. hist. mon. I 16 p. 293B *virginem* superbiae morbus -sit [*gr. p. 83, 14B.* ἐγκαταλειφθεῖσα, *sed -ληφθ- interpres accepisse videtur*]). SALL. Catil. 5, 6 hunc . . . lubido maxuma -erat rei publicae capiundae (Iug. 24, 2. 84, 3). 12, 2 ex divitiis iuventutem luxuria atque avaritia cum superbia -sere (Iug. 41, 9 -ere, polluere et vastare omnia. APVL. met. 9, 19, 2 nocturnas etiam curas. *v. et l. 59*). 31, 1 ex summa laetitia . . . repente omnes tristitia -sit. 36, 5 tanta vis morbi ac veluti tabes plerosque civium animos -erat (CELS. 3, 22, 1. PLIN. nat. 17, 232 arborem). Iug. 13, 1 Adherbalem . . . metus -it (35, 9. 39, 1 metus atque maeror civitatem -sere. 106, 6 AVG. civ. 22, 8 p. 569, 15 D. *al.*). 89, 6 *oppidi* potiundi Marium maxuma cupido -erat (93, 3 animum -sit [advertit, vertit *trad.*, *corr. P. Thomas*]. TAC. ann. 1, 61, 1 PLIN. epist. 9, 30, 4. HEGES. 2, 11, 1 p. 162, 10 avaritia habendi et rapiendi cupido animum -erat). SALL. (?) rep. 2, 8, 7 desidia et inertia, stupor eos atque torpedo -sit (TAC. hist. 3, 63, 2). 2, 10, 9 animos socordia atque ignavia. CIRIS 237 furor . . . tuos . . . artus (COD. Iust. 6, 22, 9 pr.). OV. met. 14, 210 me tremor -sit (SEN. Herc. f. 61 Oed. 659. VVLG. Marc. 16, 8 -erat . . . eas tremor et pavor [εἶχεν]. *al.*). LIV. 2, 9, 5 tantus terror senatum (7, 20, 1. 9, 38, 9. 21, 30, 2 pectora. 24, 5, 6 CVRT. 7, 9, 6 TAC. hist. 1, 63, 2. *et saepe*). 2, 34, 2 aliud . . . malum civitatem -sit (3, 15, 7 urbem). 2, 34, 5 pestilentia (4, 21, 2 SEN. dial. 5, 5, 1). 2, 54, 9 pavor (CVRT. 4, 12, 14. *v. et l. 64*). 4, 30, 9 *non* corpora modo adfecta tabo, sed animos quoque multiplex religio . . . -sit (29, 10, 4). 8, 20, 2 nondum perfunctos cura Privernatis belli tumultus Gallici fama atrox -sit. 31, 18, 6 tanta . . . rabies multitudinem -sit (*al.*). SEN. contr. 1 praef. 8 somnus languorque ac . . . malarum rerum industria -sit animos (APVL. met. 4, 18, 3 tempore, quo somnus obvius impetu primo corda mortalium validius -it ac premit. 6, 21, 1). CELS. 6, 6, 1B. 6, 15, 1 si . . . ulcera oris cancer -sit (LACT. mort. pers. 33, 4). SEN. dial. 10, 13, 3 Romanos quoque -sit inane studium supervacua discendi. 11, 18, 9 te . . . vis doloris (*cf.* epist. 98, 14 dolores . . . corpus. FRONTO p. 174, 1 v. d. H. [= p. 184N.]. CAEL. AVR. chron. 5, 2, 28 pedes [*syn.* implicavit]. 5, 2, 32 secundus *nodus* -itur. *al.*). epist. 54, 1 *mala valitudo* repente me -sit. 122, 4 iacentibus tumor pigrum corpus -it. RVT. LVP. 2, 16 p. 19, 26 me ambitionum -sit odium. LVCAN. 9, 830 currit per tela venenum -itque manum. PLIN. nat. 13, 124 faciem . . . -unt ignes sacri. 26, 6. 36, 10 protinus Sicyonem fames -sit ac sterilitas maerorque dirus (VVLG. Iudith 11, 10). VAL. FL. 7, 296 horror molles -erat annos (VVLG. Iudith 4, 2 sensus. *al.* RVFIN. hist. 3, 6, 26 [*gr.* ᾔρει]). QVINT. inst. 1, 6, 44 quamlibet haec *vitia* -erint civitatem (*syn.* multis insederit). APVL. met. 10, 15, 6 tam liberalis cachinnus cunctos -erat (*cf.* MART. CAP. 8, 809 me risus). EDICT. imp. Maximian. Lact. mort. pers. 34, 2 *si* tanta . . . Christianos voluntas -isset et tanta stultitia occupasset. HIER. epist. 22, 30, 3 febris corpus (GREG. M. dial. 4, 49 p. 309, 2 M. *Ioannes* -sus febribus). VVLG. I reg. 11, 7 timor (*al.*). *et saepe*.

b *struct. intransitiva*: **α** *per praep.*: in (*c. acc.; abl. l. 18*): PLAVT. Epid. 670 dum te sequor, lassitudine -erunt misero in genua flemina. CAECIL. com. 217 tantan huic -sit in cor . . . dulcitas? (*cf. l. 31*). CIC. off. 2, 75 modo . . . hoc malum in hanc rem publicam -sit. 3, 34 negat . . . ullam pestem maiorem in vitam hominum -isse. LVCR. 6, 659 arripit . . . dolor dentes, oculos -it in ipsos. SALL. Iug. 32, 4 tanta vis avaritiae ⌊in animos⌋ (⌊⌋ animos [*an recte? nota ap. Sall. aliis locis non inveniri* 'in'], animo *vv. ll.*) eorum veluti tabes -erat (*cf. p. 111, 53*). LIV. 28, 29, 3 *non* maior in corpus meum vis morbi quam in vestras mentes -sit. ITALA Ios. 11, 7 (Lugd.) -sit in illos timor ([*om. gr. et Vulg.*]. ACT. Petr. 1 p. 46, 10 timor . . . magnus plus -sit in fratribus propter vocem).

β *per dat.* (*v. etiam l. 9. 10*): ACC. trag. 455 quae vastitudo (*i. 'horror et desertio et contagium' Non. p. 184, 25*) haec aut unde -sit mihi? VARRO frg. Non. p. 499, 26 tanta . . . -sit cupiditas honorum plerisque. CIC. epist. 16, 12, 2 mirus -erat furor non solum improbis, sed etiam iis, qui boni habentur. GELL. 19, 4, 2 quibus -sit repentinus . . . timor.

2 *absolute*: TER. Hec. 356 an dolor repente -sit? . . . quid morbi est? (FRONTO p. 74, 10 v. d. H. [= p. 79N.] hac nocte vehementior dolor -sit). CAES. civ. 1, 14, 1 quibus rebus Romam nuntiatis tantus repente terror -sit, ut *eqs.* (LIV. 28, 20, 9). SALL. Catil. 2, 5 ubi pro labore desidia, pro continentia . . . lubido atque superbia -sere. 10, 6 ubi contagio quasi pestilentia -sit, civitas immutata. SALL. (?) rep. 2, 7, 4 ubi cupido divitiarum -sit. LIV. 5, 13, 2 dulcedo -sit . . . plebeios creandi (*cf. l. 10*). SEN. dial. 3, 1, 6 ira. 6, 22, 2 sera eoque foedior luxuria -sit. epist. 95, 33 honesti oblivio -sit. COLVM. 2, 1, 4 cum semel -sit senectus. 2, 2, 28 ex eo tumor ac deinde ulcera -unt. 6, 14, 1 inde tussis et macies et ad ultimum pthisis -it. 7, 5, 2 pestis. PLIN. nat. 9, 172 -sit dein singulorum piscium amor. VLP. dig. 1, 1, 4 (= INST. Iust. 1, 5 pr.) iure naturali omnes liberi *nascuntur* . . ., sed posteaquam iure gentium servitus -sit, secutum est beneficium manumissionis. DICT. 1, 19 lues (COMM. instr. 1, 26, 13). COMM. apol. 846 famis. MART. CAP. 8, 874 *hieme* torpor -it. CAEL. AVR. acut. 3, 18, 185 nullus *medicus* hanc passionem conscribit, cum non solum raro, verum etiam coacervatim saepissime -isse videatur.

B *notione locali plenius vigente*: **1** *de rebus velut causis affectuum (l. 45), corruptionis (l. 46)*: SEN. epist. 11, 4 Sulla tunc erat violentissimus, cum faciem eius sanguis -erat (*i. suffuderat*). COLVM. 2, 10, 3 *semina* in tabulatum . . . reponas, quoniam, si umor -sit, vermes gignit.

2 *de numine, daemone in interiora hominis se immittente*: SIL. 2, 515 decurrens aethere virgo *Fides* . . . -it mentes *Saguntinorum* et pectora nota pererrat immittitque animis numen *eqs.* ITALA Luc. 8, 29 (cod. e) dicebat . . . daemonio immundo: exi ab homine; multis enim temporibus -erat illum (συνηρπάκει, *Vulg.* arripiebat). HIER. epist. 39, 6, 3 *satanas* cupit . . . solitudinem sororis -ere relictae. VVLG. I reg. 18, 10 -sit spiritus dei malus Saul et prophetabat (GREG. M. dial. 1, 4 p. 38, 18 M.). AVG. civ. 22, 8 p. 573, 14 D. *daemon* confitebatur, ubi adulescentem et quando et quo modo -erit. c. Faust. 22, 22 p. 615, 5 -sus atque possessus (*syn. p. 614, 28* pervasus). VEREC. in cant. 3, 9 priusquam . . . -at *diabolus* fidelem mentem, paradisus est, -sam vero solitudinem reddit. CASSIOD. inst. 1, 33, 3 si nos relinquis, ille nos tergiversator -it. VEN. FORT. vita Radeg. 33, 76 adversarius . . . -sum vasculum deserit.

III *fere i. q.* ***violenter***, *impetu vehementi* ***capere*** (*ferri, sc. in alqd. capiendum, l. 64sqq. p. 113, 62sqq.*): **A** *in universum*: **1** *cibos cupide appetitos* (*potus l. 69. 76. al. homines devorandos l. 82. nonnumquam sensu presso fere i. q. devorare, e. g. l. 73. 82. p. 113, 2*):

a *intransitive*: CIC. nat. deor. 2, 124 *plataleam avem eas aves, quae piscem cepissent, usque eo premere*, dum illae captum amitterent, in (*Walker*, id *trad.*) quod ipsa -ret. div. 2, 73 *avis* fame enecta si in offam pultis -it. SCHOL. Cic. Bob. p. 104, 10 *cornix* quando aliquod ad cadaver offendit, praecipue -ere in oculos dicitur. CLAVD. DON. Aen. 1, 210 p. 49, 25 -entes in ea, quae ferina pinguis et vini . . . bonitas suggerebat.

b *transitive* (*obi. suppl. ex anteced. l. 78*): SEN. epist. 104, 6 (*in imag.*) in pascuum emissus cibum meum -si (PS. AVR. VICT. epit. 20, 9 *Severus* cibum . . . avidius -sit. CAEL. AVR. acut. 1, 3, 36 vehementer. ALC. AVIT. carm. 4, 368 -sus . . . cibus [*i. Iona propheta*] . . . vixit in alvo *ceti*). APVL. met. 2, 16, 3 *Fotis* adripit poculum ac . . . porrigit bibam idque, . . . prius quam totum exsorberem, clementer -it ac relictum . . . sorbillat (*cf.* ARNOB. nat. 5, 1 p. 174, 4 *Faunus et Picus* cum . . . offendissent . . . pocula, . . . -isse aviditer. *v. et p. 113, 36*). 6, 30, 7 *latrones* cenam . . . ferinis -unt animis (PELAG. in I Cor. 11, 21). 8, 31, 1 cervi . . . femus . . . suspensum canis . . . latenter -erat laetusque praeda . . . evaserat. TERT. pall. 5, 6 Vedius Pollio servos muraenis -endos obiectabat (*sic homines devorandos*: VVLG. Tob. 6, 3 piscis immanis exivit ad devorandum eum, quem expavescens clamavit . . .: domine, -et me. GREG. M. moral. 33, 37 p. 698C [*in imag.*] tantos -ere

[*Mühmelt-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et devorare permittis *diabolum. v. et p. 112, 74*). Ps. AVR. VICT. orig. 11, 1 cum ... esurie compulsi sacratas ... mensas -issent *Aeneae socii* (*syn. 10, 5* comedisse). AVSON. Mos. 251 *inductos escis hamos* postquam vaga turba natantum rictibus -sit. VEG. mulom. 1, 56, 4 *iumenta* cum celeriter propriam devoraverunt, partem consortis -unt. AMBR. hex. 5, 5, 13 p. 149, 14 *piscis* minor ... est esca maioris et rursus ipse maior a validiore -itur et fit esca alterius. MACR. Sat. 7, 5, 24 *sal* voraciter. CAEL. AVR. acut. 3, 1, 3 *canes* ea, quae minime transvorare possunt, ... aviditate impavida ... -unt. PETR. CHRYS. serm. 68 p. 396B coepistis ... ante pastum gregis quam sucum lactis -ere. EVGRAPH. Ter. Eun. 381 *rusticus* cum fabam coxisset et cum socio -ret in eodem vasculo. ENNOD. opusc. 1, 10 p. 264, 8 (*in imag.*) per narrationis famem fruges perfectae aetatis -si. ACT. Archel. 28, 2 leo *haedum* -ere desiderans.

2 *varia (fere res, hominem l. 21. 59. absolute l. 53) -unt vel animantes vel eae res, quibus potestas capiendi, arripiendi adscribitur*: SEN. contr. 1, 6, 3 si possent homines facere sibi sortem nascendi, nemo esset ... egens, unusquisque felicem domum -ret. SEN. Herc. O. 1723 animo faces -e, quo Alciden vides voltu iacere (*syn. 1718* corripe). nat. 2, 5, 2 omnium quidem rerum natura, quantum ... satis sit, adprendit, mundus autem, quantum in aeternum desiderabat, -sit. epist. 19, 3 in medium te protulit ingenii vigor ...; iam notitia te -sit. 70, 28 quicquid obvenerit, ad vim (*i. mortem*) afferendam tibi -as. 82, 19. 108, 2 nec passim carpenda sunt nec avide -enda universa. LVCAN. 1, 242 iuventus deripuit ... adfixa penatibus arma ..., -unt clipeos curvataque ... pila et ... enses (*sic arma sim.*: 9, 198 ferrum. STAT. Ach. 2, 6). 9, 410 sacrum parvo nomen clausura sepulcro -sit Libye securi fata Catonis. VAL. FL. 7, 605 *domitor* terga ... equi primumque -sit habenis murmur. SIL. 2, 579 pergite primi ... -ere laudem. 10, 593 *senatores* munera sortito -unt. STAT. Theb. 9, 495 *Hippomedon undis raptus arborem pendentem* — nam qua terras -ret? — ... arripuit dextra (*cf.* ITALA II Macc. 4, 41 [rec. P] arreptis alii ... saxis, ... quidam vero subiectam humum -entes passim *iactabant in aggressores* [δρασσόμενοι, *om. Vulg.*]). 10, 677 iuvenis ... leti ... -sit amorem. QVINT. inst. 3, 7, 25 illud *praeceptum* ..., quod mox Cornelius Celsus prope supra modum -sit. 7, 1, 43 illi eloquentes ... -ent personas favorabiles. Ps. QVINT. decl. 17, 18 -e poculum *veneni*, ne hauriam (*cf. p. 112, 75*). *al.* FLOR. epit. 1, 8, 3 quid Romulo ardentius? tali opus fuit, ut -ret regnum (HIER. chron. a. Abr. 2323 post *Constantium* ... filius eius Constantinus ... regnum -it [διεδέξατο]). AVR. Fronto p. 11, 18 v. d. H. (= p. 15 N.) *omnes heredes* hoc privilegium -ent. APVL. met. 2, 27, 3 *senex* manibus ambabus -ens torum *mortui* (8, 31, 3 funestum nodum violenter). 8, 29, 6 iuvenes abactum sibi ... perquirentes asellum ... coram rem -suri suam *accurrunt.* TERT. anim. 26, 3 *Iacob nondum natus* plantam fratris -erat. coron. 4 l. 11 Rebecca conspecto ... sponso velamen -sit (*ad Vulg. gen. 24, 65* tollens cito pallium). paenit. 4, 2 *paenitentiam* tu peccator ... ita -e, ita amplexare, ut naufragus *tabulam* (*al.*). resurr. 63 p. 124, 19 Adam ... vere ... compos mali, quod evasit, et boni, quod -sit. CAPITOL. Gord. 3, 6 *Pompei domum* Philippi temporibus vester fiscus -sit (COD. Theod. 4, 6, 3, 3 [= Iust. 5, 27, 1, 3; *syn.* fisci viribus vindicetur]. 10, 10, 15 [= Iust. 10, 12, 1 pr.]. *cf.* 12, 1, 92 patrimonium ... proscribtio fiscalis -at). HIL. in psalm. 2, 47 p. 73, 11 *apostolus* non lento gradu properat ..., adprehensurus enim sequitur ..., vim ... adferre optat et adprehendere properat et modo exempli corporalis -ere. *ibid.* l. 19 adprehendenda ... disciplina et -enda est quodam amplexu et in vinculo corporali. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 29 p. 567B -unt quidam occasionem. COD. Theod. 3, 16, 1 priori coniugi facultas dabitur domum (*v. et l. 48*) *viri, qui aliam duxerit,* ... -ere et ... dotem posterioris uxoris ad semet ipsam transferre. *et saepius.* *audacius*: VEN. FORT. vita Pat. 1, 5 ad oboediendum libenter me -is et in tua iura transcribis.

B *contra ius fasque* (*ordinem naturae p. 114, 52. 57. 59. servatur notio localis e. g. l. 65. p. 114, 3. 11. 13. 24*): 1 *-ere in alqd.*: CIC. S. Rosc. 6 quoniam in alienam pecuniam ... nullo iure -erit *Chrysogonus* (Phil. 2, 41). 13 qui in fortunas huius -erunt (Phil. 2, 65). 23 procurator Chrysogoni Ameriam venit, in praedia huius -it, hunc miserum ... eicit domo (SCHOL. Cic. Bob. p. 106, 5 per vim et iniuriam). leg. agr. 1, 13 in (*om. pars codd.*) huius vectigalia. Scaur. frg. 9 in illa bona -ere nullo modo potuisset nisi mortuo Bostare (CASS. SEV. or. frg. Quint. inst. 8, 3, 89 [*in imag.*]. TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 505, 15). Phil. 1, 5 *fugitivus,* qui in C. Mari nomen -erat ([*i. Marium ementiebatur*]. LAMPR. Heliog. 9, 2). 2, 75 repetebant ... deos patrios, aras, focos, ... in quae tu -eras. GELL. 5, 19, 12 ut homines libertini ordinis per adoptiones in iura ingenuorum -ant. PANEG. 2, 47, 1 in amplissimi ordinis munus. SPART. Pesc. 5, 1 in imperium. IVST. 39, 3, 5 in ... regnum. PRISCILL. tract. 3, 67 quoniam in ... libris *extra canonem traditis* ... haereticorum in pleraque sensus -ens ... falsare maluit. SCHOL. Cic. Bob. p. 160, 4 diffidentia ... accusatoris ... -entis in legem Liciniam (*i. abutentis lege*). CLAVD. DON. Aen. 1, 350 p. 76, 22 -endi in thensauros occasio. COD. Theod. 4, 22 (23 Kr.), 3 pr. in (*om. pars codd.*) rem privatam nostram.

2 *-ere alqd. (aliqua re [?] p. 114, 73 sqq.* de *p. 114, 66. p. p. p. n. pl. pro subst. p. 114, 19), fere i. q. iniuste, illicite usurpare*: **a** *technice ap. ICTos, in actionibus fori sim., in decretis* (*cf. et l. 63 sqq.*): CIC. Verr. II 1, 91 iste, quod argenti placuit, -sit. SEN. contr. 2, 1, 20 aliena bona (QVINT. decl. 308 p. 214, 21. S.C. Iuvent. [dig. 5, 3, 20, 6c; *cf. ad l.* VLP. dig. 5, 3, 25, 3 *senatus* loquitur de praedonibus *eqs.*; *syn. ibid. 5* adprehendit]). Ps. QVINT. decl. 1, 2 *noverca* cum -isse vacuos penates videretur. 2, 3 spem -endae hereditatis (MOD. dig. 22, 3, 15). GAIVS dig. 44, 7, 5 pr. adversus eum, qui -isset negotia eius, ... iure agere. PAPIN. dig. 22, 1, 1, 1 socius ... quod pecuniam communem -erit vel in suos usus converterit. 41, 2, 44 pr. *possessionem* alius non -sit (VLP. dig. 43, 16, 3, 8). 41, 2, 47 *res mobiles* (COD. Iust. 8, 4, 9 [*a. 477*] super rebus abreptis vel -sis. *al.*). PAVL. dig. 47, 9, 4, 1 (*rescr. imp. Carac.*) interest, peritura collegerint *ex naufragio* an quae servari possint flagitiose -erint. APVL. apol. 66 me, quem lucri cupiditate -isse Pudentillae domum dictitant (96 [*seq.* concipilare bona eius]. NOVELL. Valent. 8, 1, 3 -sam. *al.*). COD. Theod. 2, 26, 1 pr. super -sis sui iuris locis (*ibid.* 1 vi ea loca ... -isse. *al.*). 2, 29, 2, 3 qui non dubitavit -ere, quod petere debuisset (*syn.* occupanda). 9, 10, 2 per violentiam alienum fundum. 16, 5, 65 pr. *ne haeretici* ab orthodoxis possessas *ecclesias* ... suaque temeritate -sas ultra detineant (*syn.* abreptas). *al.* NOVELL. Valent. 17, 1 Hilarius ... indebitas sibi ordinationes episcoporum sola temeritate usurpantis -sit. CASSIOD. var. 8, 28, 3 reddantur -sa ..., cesset violenta praesumptio. *al.*

b *usu vario*: α *exempla selecta*: SALL. Iug. 20, 6 *Iugurtha* totum ... *Adherbalis* regnum animo iam -erat (LIV. 40, 57, 1 Perseus ... regnum scelere partum -sit. CVRT. 9, 2, 7. 10, 10, 7. *saepe*). VERG. Aen. 6, 623 hic thalamum -sit natae vetitosque hymenaeos (DRAC. laud. dei 3, 497). LIV. perioch. 103 p. 101, 2 *Caesare* captante rem publicam -ere (TAC. ann. 13, 19, 3 FLOR. epit. 4, 2, 11. *saepe*). VAL. MAX. 7, 3, 9 *privatus* praeturae insignia -sit. SEN. benef. 4, 37, 5 auferendum ..., quod summo scelere -erat *ingratus.* dial. 3, 17, 7 *ira* ea tenet, quae -sit. 5, 30, 3 irae ... sanctissima quaeque -surae. epist. 119, 12 falso divitiarum nomen -sit occupata paupertas (TAC. hist. 5, 9, 2 regium. *al.*). LVCAN. 10, 355 -sit Cleopatra domum ([*v. p. 56, 73*]. TAC. hist. 2, 92, 2 domos, hortos opesque). SIL. 7, 541 improbus ..., qui per suffragia caeca -sit nostros haec ad discrimina fasces (TAC. ann. 1, 10, 2). MART. 8, 59, 13 *conviva furtis assuetus* si nihil (*sc. alieni*) -sit, puerum tunc *custodem* ... circuit et soleas subripit ipse suas. QVINT. inst. 9, 2, 41 *Clodius* si praeturam -isset. TAC. hist. 3, 66, 2 imperium Vespasianus (ann. 15, 52, 2 APVL. Plat. 2, 28. *saepe*). ann. 14, 18, 2 *agros* proximus quisque possessor. FLOR. epit. 4, 2, 12 Galliam Caesar -it, Crassus Asiam, Pompeius Hispaniam. TERT. anim. 35, 5 spero ... haereticos Heliae ... -ere exemplum (*sic de scriptis sim., quae haereticus prave interpretans ad suos usus detorquet*: pudic. 16, 10 ne hoc dictum in licentiam fornicationis -res. HIL. trin. 6, 29 p. 180B ne ... id ... ad adventus sui tempus haeresis -ret. 9, 46 p. 318B responsionis causam ad contumeliam. 9, 56 p. 327A sacramentum nostrae salutis -is ad mortem [*syn.* rapis. *sic et* 12, 36 p. 454B]). paenit. 6, 21 optare intinctionem, non praesumere oportet ...; ille sumit, hic -it. CYPR. epist. 55, 8 p. 629, 13 episcopatum ... nec postulavit nec voluit nec ... -sit, ... non ut quidam vim fecit, ut episcopus fieret. NEMES. ecl. 3, 8 *fistulam* pueri ... -unt furto (*al.*). IVST. 27, 3, 1 quasi vacantem Asiae possessionem -surus (RVFIN. Adamant. 1, 3 violenter [*gr.* ἐφιέμενοι]. *al.*). PALLAD. ins. 120 (*in imag.*) persuadet moris tetrum variare colorem ficus *insita* et -sis dat sua iura comis. OPTAT. 1, 21 p. 24, 4 sacerdotium ... inlicite. FILASTR. 121, 9 *Graeci vos non* doctrinam ... habetis antiquam, sed ab aliis raptam atque -sam habetis. RVFIN. Adamant. 1, 3 (*gr.* ἁρπάσαντα). AVG. c. acad. 2, 8, 21 p. 38, 13 et deserti officii neglegentiam et -si inpudentiam devitare. civ. 15, 27 p. 117, 22 D. quare *in montibus* terra gravior et inferior locum caeli ... -erit. MACR. Sat. 1, 12, 36 *mensem* Octobrem ... suo nomine Domitianus -erat. PETR. CHRYS. serm. 82 p. 431B ut reddat luci nox horas, quas terror dominicae passionis -erat.

β *structurae notabiliores*: ① *accedit dat.* (*cf.* abripere *sim.*): AVELL. p. 628, 10 de facultatibus ..., quae eis dicuntur -sae. SIDON. epist. 1, 11, 12 non miror ..., Auguste, si mihi standi locum praeripere conetur, qui tibi -ere non erubescit loquendi. GREG. M. epist. 14, 16 p. 436, 4 ea, quae ei *monasterio* perhibentur -sa (14, 17 p. 436, 24 si quid ei ... -sum est, secundum iustitiam reformetur). ② *-ere de aliqua re*: TERT. uxor. 2, 4 l. 16 *qui vir gentilis uxorem christianam patietur* alicui fratrum ad osculum convenire ..., de cibo, de poculo -ere desiderare? (*i. illicite sumere aliquid de penu, sc. ut expendatur pauperibus; cf. seq.*: si cui largiendum erit, horreum, proma praeclusa sunt. *aliter Kroymann*). ③ *pendet inf.*: DRAC. laud. dei 2, 314 -unt plures alieni caespitis agros et domibus iunxisse domus non iure modesto. ④ *per confusionem casuum pro acc. ponitur abl.*: IORD. Get. 302 post *Amalaricum* ... Thiudis tutor eodem regno ipse -ens. Rom. 324 Constantinus ... Gallias occupatas (*i. acc. abs.*) -sit imperio. 335 *Maiorianus* occiditur locoque eius sine principis iussu Leonis Severianus -sit.

IV *fere i. q.* **ingredi** (*sc. impetu rapido; sed evanescit notio properandi p. 115, 3. 6. 11. 12*): **A** *sensu locali*: 1 *indicatur, quo quis incurrat, per*: **a** in: ACC. trag. 192 ut profugiens hostem inimici -am in manus. **b** *acc.*: VERG. Aen. 3, 382 vicinos *Italiae* ... paras -ere portus. 6, 260 tu ... -e viam ([SERV. *ad l.*: ingredere]. STAT. silv. 5, 1, 245 ubi ... de litore puppis solvit iter ... -sitque vias. ALC. AVIT. carm. 5, 644 *Aegyptii Israelitas persequentes* arripiunt ... reserati concava ponti -untque viam. *cf.* TAC. ann. 11, 8, 3 *Vardanes* biduo tria

[Mühmelt-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

milia stadiorum -it. EVAGR. vita Anton. 59 p. 928 *Antonius fratribus* festinato praecepit, ut ... -rent iter [HIER. vita Malchi 8 p. 58A]). GERM. 121 *post saeculum aureum Iustitia dea* rarius -sit (invisit *cod. Arund., Grotius, fortasse recte; cf. Arat. 116* ὡμίλει) maculatas fraudibus urbes (*cf.* Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 20in. *Vespasianus* omnes, quas praeternavigavit, civitates -sit [*an potius legendum* invisit ? *cf. l. 3. gr. 7, 22* ἐπελθών]). SEN. Herc. O. 1610 *Hercules* laetus ... ultimos -sit ignes (TERT. nat. 1, 18, 3. *cf.* SIL. 2, 680 *in rogo mariti uxor* ense recepto arma super ruit et flammas -it hiatu). SIL. 3, 455 *Poeni* -unt alacres ... amnem. 3, 707 campum (11, 514. CE 393, 3 Elysios precor ut possis -ere campos). 14, 624 propulsa -it piscator caerula cumba. APVL. met. 9, 32, 4 lutum nimis frigidum gelusque praeacuta frusta nudis -ens pedibus enicabar. CLAVD. rapt. Pros. 1, 220 fines -e Sicanos. 2, 124 varios ... saltus -sere cohors (*i. puellae*). PETR. CHRYS. serm. 79 p. 422C *mulieres* audaces redeunt ad sepulcrum..., sepulcri tristitiam confidenter -unt (*ad Italam Luc. 24, 3* [*ibid.*] intrantes). *al.*

2 *absolute*: ARNOB. nat. 2, 65 p. 101, 14 per hanc *ianuam vitae* solum est ingressus ad lucem neque alias datum est vel inrepere vel -ere.

B *respicitur res suscipienda* (NON. p. 323, 30 -ere est adpetenter incipere [*seq.* VERG. *l. 23,* LVCIL. *l. 21*]): 1 *-ere (in) pugnam sim.*: a *intransitive*: LVCIL. 1079 ut semel in Caeli pugnas te -ere vidi (*ad l. cf. Cichorius, Unters. p. 187. Puelma, Lucil. u. Kallim. p. 152, adn. 1*). b *transitive*: VERG. Aen. 9, 186 aut pugnam aut aliquid iamdudum -ere magnum mens agitat mihi (CVRT. 7, 6, 2 fundis sagittisque pugnam -unt. SIL. 12, 199. 17, 386). 12, 712 *Aeneas et Turnus* -unt Martem clipeis atque aere sonoro. SIL. 8, 356 bella -sere ... sacra manus Rutuli (9, 12. FLOR. epit. 2, 14, 3 regnum [*v. p. 114, 22*] pariter et bellum ... Andriscus -erat. PANEG. 12, 2, 3). 17, 472 Libys -it mixtae certamina turbae (PS. QVINT. decl. 4, 5 densissima ... solus). MART. 9, 56, 6 *puer delicatus* tutus ut -at proelia, nudus eat (Ps. QVINT. decl. 9, 9).

2 *-ere res agendas varias*: STAT. Theb. 5, 202 *Lemniades* -sere nefas. PORPH. Hor. epist. 1, 14, 9 ut cursum ad villam confecturus -at. SCHOL. Hor. sat. 1 praef.fin. alii dicunt, quod ideo satyra vocitata sit, quod ita ⌊convicia et crimina hominum libere -at⌋, ut saturati homines, id est ebrii (⌊ ⌋ in c. ... vadat *pars codd.*). Ps. ASCON. div. in Caec. p. 202, 13 Antonius ... rem inauditam -sit. ANTH. 21, 249 *accusatoris* officium -am (*cf. p. 114, 55*). CARM. de resurr. 402 et memorate bona simulque -ite facta.

deriv.: invasio, invasor, invasus (-ūs). *Mühmelt-Hi.*

invalentia, -ae *f.* *cf.* invalidus *et* valens (*i. q. validus*), valentia; *v. Frisk, Göteborgs Högskolas Årsskrift 53, 3, 1947, 34. vix ab in et* valentia (*Wölfflin, ALL 4, 1887, 403*). *i. q. imbecillitas, infirmitas*: GELL. 20, 1, 27 morbus ... non febriculosus neque nimium gravis, sed vitium aliquod imbecillitatis atque -ae. APVL. Plat. 1, 18 *turbatio animae* invehit aegritudinem atque -am (valentiam *l. v.*) et foeditatem.

[invaleo, (-ēre). *e coni.*: LVCR. 2, 301 crescent vique (*Pontanus*; viquo *trad.*, inque *Marullus*) valebunt. AMM. 21, 15, 2 inlabente (*trad.*, -ente *vulg. ante Clark*) morbi gravitate.**]**

*****invalēsco**, -uī, -ere. *ab* in *intentiva et* valere. *scribitur*: inb-: VVLG. lev. 25, 47 (*l. v.*). *et v. p. 116, 13.* -isc-: RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 13, 2 p. 100, 5 AVG. loc. hept. 2, 1 p. 541, 1. *v. et p. 116, 13. 117, 18.* NOT. Tir. 64, 11 -it. 12 -uit. *de notione*: SYNON. Cic. p. 427, 26 B. innotuit. increbruit. inveteravit. -uit. p. 431, 1 increvit. -uit. insolevit. inolevit. adolevit. corroboravit. GLOSS.L I Ansil. IN 1917 -it, superat, occidet (*i.* -it). PV 16 pubesceret, -ret. III Abstr. CE 37 crebrescunt, multiplicantur aut -unt vel innotescunt. *legitur in sermone pedestri inde a* CELSO, COLVM., QVINT., TAC., *in poesi semel ap.* VEN. FORT. carm. 5, 14, 19 (*at cf. l. 60*). [*variat in codd. c.* convalescere: OV. rem. 92 -uere (*tres codd. Heinsii, concett. recte*). CELS. 4, 32, 1 (con- *J*). *del.*: PLAVT. Most. 449 usque -uisti (*Pal., deest A*; usquin valuisti *Ritschl, falsam verborum distinctionem detegens*).]

fere i. q. vigescere, vires maiores assumere:

I *sensu convalescendi*: A *servata vi incohativa*: 1 *de animantibus* (*partibus corporis, necnon de vite, ramis arboris sim.*): a *refertur ad corpus*: α *spectatur incrementum sanitatis, roboris sim.*: CELS. 2, 7, 36 corpus -uit. 4, 32, 1 ex quocumque ... morbo quis -it (*v. l. 61. syn.* confirmatur). COLVM. arb. 16, 4 ne antequam -erit *vitis*, in altitudinem repat. TERT. ieiun. 17 p. 297, 20 *pugiles et pyctae* xerophagiis -unt. virg. vel. 1, 6 arbuscula enititur, deinde rami et frondes -unt et totum arboris nomen expanditur. ITALA gen. 33, 14 (Lugd.) *ne in itineribus magnis moriantur infantes et pecora mea*, praecedat *Esau*, ... ego autem -am in via leviter iter faciens (ἐνισχύσω, *Vulg. aliter*). 48, 2 (Lugd.; ἐνισχύσας, *Vulg.* confortatus). RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 107, 17 adulescentulae ... refectae iugiter -unt (*opp.* deficiunt aut laborant). *in imag.*: HIL. in Matth. 7, 6 p. 956B *in Petro* curatur infidelitas ...: quod in eo ante languebat dei verbo -ens *eqs.* *verbum iteratum refertur ad animum*: ITALA Is. 35, 3 (Hil. in psalm. 54, 8 p. 153, 4. *al.*) -ite manus invalidae et genua dissoluta: consolamini modici animi, sensu (*cf. p. 116, 4*) -ite et nolite timere (ἰσχύσατε *bis, Vulg.* confortate, confortamini. *cf.* HIL. in psalm. 65, 11 p. 256, 9, *ubi secundo loco ponitur* convalescite).

β *spectatur incrementum ex vitio ortum: i. q. crassescere, intumescere*: CAEL. AVR. gyn. 2, 68 l. 876 inter *longaonem* ... et vesicam matrix constituta -entibus vicinis opprimitur (*gr. aliter*).

b *refertur ad opes, potestatem, auctoritatem (confidentiam l. 16) hominum* (spiritu *l. 13; cf.* sensu *p. 115, 81*): TAC. hist. 2, 98, 1 *legatus* haec illave defensurus prout -issent *aut Vitellius aut Vespasianus*. ITALA exod. 1, 12 (Lugd. *al.*) in quantum *Aegyptii Israelitas* ... humiliabant, tanto magis plures fiebant et -bant valde (ἴσχυον, *Vulg.* crescebant). deut. 31, 23 (Lugd.) viriliter age et -e (ἴσχυε, *Vulg.* confortare et esto robustus, *syn. 31, 7* convalesce. *cf. l. 18*). Ios. 17, 13 (Aug. quaest. hept. 6, 30 p. 448, 18) postquam -erunt filii Israhel et fecerunt Chananaeos oboedientes (κατίσχυσαν, *Vulg.* convaluerunt). iud. 5, 11 (Lugd.) iusti -erunt in Israhel (ἐνίσχυσαν, *Vulg. aliter*). Luc. 1, 80 (cod. d) puer ... crescebat et inbaliscebat spiritu (ἐκραταιοῦτο, *Vulg.* confortabatur). VVLG. Dan. 4, 19 *rex* magnificatus es et -uisti et magnitudo tua crevit. 11, 2 cum -erit *rex* divitiis suis. *al.* VEN. FORT. carm. 5, 14, 19 *videns inopem* tamen -ui recolens te (*i. cogitans in te spem salutis poni posse*). *nota pendere inf.*: ITALA Ios. 1, 7 (Lugd.) -e ... et viriliter age custodire et facere ([ἴσχυε ... φυλάσσεσθαι, *Vulg.* confortare, ut custodias]. 23, 6 [Lugd.]). *al.* HERM. vulg. vis. 3, 8 quicumque ... -erit tenere opera virtutum (*gr. 3, 8, 8* ἰσχύσῃ κρατῆσαι, *cf. Pal.* potuerit).

c *refertur ad vires et corporis et animi firmatas* (*sc. c. respectu aetatis*): α *generaliter*: PLIN. paneg. 8, 4 tua iuventa, tuo robore -uit *Nerva senex*. β *peculiariter in versione ex gr., i. q.* ἀκμάζειν: IREN. 3, 4, 3 Marcion ... *Valentino* succedens -uit sub Aniceto. RVFIN. hist. 4, 11, 1 Valentinus venit Romam sub Hygino, -uit autem temporibus Pii et ad Anicetum usque duravit (*gr. Iren. 3, 4, 3* ἤκμασεν. *cf. lat. Iren.* increvit).

2 *de rebus*: a *-unt res naturae*: PLIN. epist. 6, 20, 3 *tremor terrae* ita -uit, ut non moveri omnia, sed verti crederentur. HIL. in Matth. 14, 5 vento -ente (*cf. Vulg. Matth. 14, 30* ventum validum). *c. allegoria de aqua diluvii intumescente*: TYCON. reg. 5 p. 65, 12 sed in genere non ita est, ut quodam tempore -at et deinde deficiat: quoniam quo tempore -it carnaliter, eodem deficit spiritaliter, ut ipsa elatio sit defectio.

b *-unt res animantium*: α *in universum*: QVINT. inst. 2, 1, 1 consuetudo, quae cotidie magis -it (PLIN. epist. 6, 2, 5 increbruit passim et -uit. TERT. orat. 18, 1 alia. CONC.S I 5 p. 359, 22 praeter canones et consuetudinem, quae iam olim -uit [*gr. I 1, 7 p. 121, 23* κρατήσασαν]). 6, 1, 44 ut est ... vehementissimus hic, cum -uit, affectus (*sc. lacrimae motae*), ita, si nihil efficit, tepet. 10, 2, 13 cum ... verba intercidant -antque temporibus. PLIN. epist. 6, 8, 2 nec refrixit iudicio *amor*, sed -uit (*al.*). SVET. gramm. 4, 1 appellatio grammaticorum graeca consuetudine -uit, sed initio litterati vocabantur. VLP. dig. 33, 7, 12, 27 *Sabini* sententiam cottidie increscere et -ere videmus. PANEG. 6, 3, 3 ad tantum potentiae robur -uit *felicitas*. LACT. inst. 5, 12, 13 in dies -ente iustitia. 5, 19, 9 si nostra (*i. res Christianorum*) -erint, ut cottidie -unt. RVFIN. hist. 5, 8, 11 prius ... quam Romanorum -ret principatus (*gr. Iren. 3, 21, 2* κρατῦναι [*cf. lat. Iren.* prius ... quam Romani possiderent regnum suum]. *sim.*: SVLP. SEV. chron. 1, 41, 5 spreto regis imperio exercitus dilapsus *est*; Ieroboam [*i. usurpatoris*] imperium -erat). Ps. AVG. serm. 194, 2 p. 2105med. causa ... tantae -entis laetitiae. SVLP. SEV. chron. 2, 28, 4 tempore *Neronis* divina apud urbem religio -erat (2, 33, 4). COD. Theod. 13, 5, 16, 1 *navicularios* decurionum ... obsequia *non* contingent, cum ... priscis constitutionibus ... magis illud -isse perhibeatis, ut ... curiales naviculariorum sibi necessitas vindicaret.

β *in malam partem* (*nota per abundantiam addi adv.* gravius *l. 84*): SVET. Aug. 19, 1 coniurationes ... prius quam -rent indicio detectas. Nero 27, 1 paulatim -entibus vitiis (LACT. inst. 6, 15, 8 AVG. civ. 15, 7 p. 71, 12 D.). Vesp. 11 libido atque luxuria coercente nullo -erat. TERT. nat. 1, 7, 7 sub Nerone damnatio Christianorum -uit. ITALA gen. 12, 10 (Rufin. Orig. in gen. 16, 3 p. 138, 28. *al.*) -erat fames super terram (ἐνίσχυσεν, *Vulg.* praevaluerat. *sic resp. gr. et* 43, 1 [Lugd.; *Vulg.* terram vehementer premebat]. 47, 4 [Lugd.] -uit ... in terra [*Vulg.* ingravescente]. *saepe*). Is. 25, 8 (Tert. resurr. 54 p. 113, 15. *al.*) devoravit mors -endo ([ἰσχύσας, *Vulg. aliter*]. HIL. in psalm. 51, 18 p. 110, 16 neque mors, quae non nisi per legem decernentis -uit, potest per se in id -ere, ne ... demutabilis sit lege vivendi. *cf.* OROS. apol. 27, 1 regnum ... in universos mortis -uit). Ezech. 9, 9 (Sangall. ed. Dold 1923 p. 230. *al.*) iniquitas ... -uit nimis (μεγαλύνεται, *Vulg.* magna est nimis valde). IREN. 4, 6, 2 nullam ... oportet quaestionem talem esse et tantum -ere, ut ... deum ... mutet (HIL. trin. 1, 34 p. 47B saecularis sapientiae hebetudine -ens). LACT. inst. 4, 14, 17 deus ... cum videret malitiam et falsorum deorum cultūs per orbem terrae ita -isse, ut *eqs.* (epit. 66, 1 [*syn.* crebrescent, praevalebit]). 7, 15, 7 nequitia (*syn.* crevit). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 174, 18 ne penitus dominans iam intra ecclesiam haeresis -at (*cf.* CONC.S I 5 p. 373, 5 schisma [*gr. I 1, 7 p. 75, 18* κρατυνεῖ, *syn. I 4 p. 75, 36* confirmabitur]. p. 373, 36 opinio *haeretica* [*gr. I 1, 7 p. 76, 10* κρατυνθείη, *syn. I 4 p. 76, 26* obtineat]. ACT. Petr. 6 ne scelestissimi hominis plus -at doctrina). CHIRON 176 per sanguinem morbus per conceptu -it (GREG. TVR. Franc. 10, 30 p. 525, 25 in pecoribus. *al. cf.* CAEL. AVR. chron. 4, 9, 137 *passio* senescenti corpore gravius -it. GREG. TVR. Mart. 3, 52 p. 645, 2 nausia).

[Mühmelt-Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AVG. conf. 2, 2, 2 -erat super me ira *dei*. SIDON. epist. 4, 8, 3 aestus ac sitis -bant. *al.* *nota de proelio, fere i. q. acrius fieri*: VVLG. I Macc. 10, 50 fugit exercitus Alexandri et insecutus est eum Demetrius et incubuit super eos et -uit proelium nimis, donec occidit sol (ἐστερεώθη ὁ πόλεμος, *Itala rec. L* confirmatum est, *rec. B* confirmavit [*cum gr.* ἐστερέωσεν τὸν πόλεμον]).

c *-it verbum dei*: ORIG. in Matth. 13, 23 p. 243, 6 verbum Christi in hominibus -ens expellit ab eis malignas virtutes.

B *evanida vi incohativa*: VVLG. III Esdr. 4, 38 veritas manet et -it in aeternum et vivit et obtinet in saecula saeculorum (ἰσχύει).

II *sensu praevalendi, superandi* (*accedente saepius notione pugnandi atque vincendi. subi. est pugna ipsa l. 63*): A *generaliter*: PLIN. paneg. 23, 3 *Traianus* circumfusus ... nunc senatus, nunc equestris ordinis flore, prout alterutrum frequentiae genus -isset.

B *peculiariter in sacra scriptura et ap. eccl., sc. per hebraismum q. d.*: 1 *absolute* (*add. abl. l. 24*): ITALA exod. 17, 11 (Cypr. testim. 2, 21 p. 89, 15) cum levabat manus Moyses, praevalebat Israel, ubi autem submiserat manus, -bat (-isc- *A*) Amalech (κατίσχυεν [*bis. cf.* RVFIN. Orig. in num. 19, 1 p. 178, 26 factum est, ut ... -ret Israhel, cum autem deponeret manus suas, -bat Amalec], *Vulg.* vincebat, superabat). I reg. 19, 8 (Lucif. Athan. 1, 13 p. 89, 8) -uit David et expugnavit alienigenas et percussit illos plaga magna (κατίσχυσεν, *Vulg.* egressus ... pugnavit). VVLG. gen. 30, 8 comparavit me deus cum sorore mea et -ui. I Macc. 6, 6 -erunt armis et viribus et spoliis multis, quas ceperunt (ἐπίσχυσαν). Luc. 23, 5 illi -bant dicentes (ἐπίσχυον λέγοντες. *cf.* 23, 23 illi instabant vocibus magnis ... et -bant voces eorum [κατίσχυον. *al.*]). VITAE patr. 3, 144 illa hortabatur eum ingredi domum; ... cum autem ille non adquiesceret, illa -uit et traxit eum ad se (*gr. Nau 1909 p. 377 n. 293* βιαζομένη κατίσχυσε).

2 *additamenta indicant, adversus quem quis -at*: a *per dat.*: ITALA Dan. 7, 21 (Ambr. in psalm. 43, 18, 1 p. 275, 28) videbam et cornu illud, quod faciebat pugnam cum sanctis, et -bat eis, donec venit antiquus dierum (ἴσχυσεν πρὸς αὐτούς, *Vulg.* praevalebat). Matth. 16, 18 (Hier. hom. Orig. in Is. 7, 1 p. 280, 9) Petrum, cui portae inferni non -ent (κατισχύσουσιν, *Vulg.* praevalebunt adversus). VVLG. IV Esdr. 15, 16 alii aliis -entes. Ps. AVG. quaest. test. I 36 ne protectione divina adiuti -rent hostibus. b *per praepp.*: ad: ITALA Os. 12, 4 (Tycon. reg. 3 p. 28, 13) *Iacob* in laboribus suis -uit ad deum, et -uit cum angelo et potens factus est (ἐνίσχυσεν πρὸς θεὸν καὶ ἐνίσχυσεν μετὰ ἀγγέλου καὶ ἐδυνάσθη, VVLG. directus est cum angelo et -uit ad angelum et confortatus est). •adversus (adversum): ITALA I Macc. 10, 49 (rec. L) insecutus est eum Alexander et -erunt (valuerunt *cod. X*) adversus (super *cod. G*) eos (ἴσχυσαν ἐπ' αὐτούς, *Vulg.* incubuit [ἴσχυσεν] super eos, *syn. rec. B* praevaluit). HERM. vulg. vis. 2, 3 hi, qui huiusmodi sunt, -unt adversus omnem nequitiam (*gr. 2, 3, 2* κατισχύσουσιν, *Pal.* vincent). VVLG. Abd. 7 -erunt adversum te viri pacis tuae. *v. et l. 53.* contra: Ps. PHILO antiq. 9, 11 verbum ... regis Egipti -bat (-bant *cod.*) contra filios Israel et humiliabantur (*cf. l. 65*). VVLG. II par. 17, 1 *Iosaphat* -uit contra Israel. act. 19, 6 (ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν). GREG. TVR. Franc. 4, 30 p. 163, 1 si ... illi contra vos -uerent (*i.* -erint). cum: ITALA gen. 32, 29 (Lugd., Hil. trin. 4, 31 p. 119ᴰ. *al.*) Israhel erit nomen tuum, quia -uisti ⌊cum deo⌋ et inter homines potens factus es (⌊adversus deum⌋ *Hil.*; ἐνίσχυσας μετὰ θεοῦ, *Vulg.* contra deum fortis fuisti). *v. et l. 38 sq.* ex: ITALA psalm. 138, 6 (Veron., Aug. conf. 11, 19, 25. *al.*) scientia tua ... -uit ⌊ex me⌋, nec potero ad illam (⌊ ⌋ *add. Aug.*; ἐκραταιώθη, *Vulg.* confortata est). in: ITALA deut. 32, 43 (Lugd.) -ant in ipsum (*sc. inimicum; locum obscurum sic accepisse videtur interpres*) omnes angeli dei, quia sanguis filiorum ipsius (*sc. dei*) defenditur (ἐνισχυσάτωσαν αὐτῷ, *Vulg. deest*). Os. 10, 11 (Sangall. ed. Dold 1923 p. 268) -am in (-amini *cod.*) Iacob (ἐνισχύσει αὐτῷ Ιακωβ, *Vulg. aliter*). APON. 8 p. 150 daemones -unt in animam. *v. et l. 67.* super: Ps. PHILO antiq. 20, 9 populus ... et Ihesus pugnabant contra Amorrheos, et -ente pugna super inimicos ... consumpti sunt *eqs.* VVLG. IV reg. 14, 10 percutiens -uisti super Edom. Mal. 3, 13 -erunt super me verba vestra ... et dixistis: quid locuti sumus contra te? (*cf. l. 47*). PASS. Theclae Ca 33 p. 91, 5 leaena ... -uit super ursos (in ursum *Cd*) et occidit eos (ὑπήντησεν). *v. et l. 43.*

3 *pendet enunt.*: FILASTR. 2, 2 *Caiani dicunt* virtutem maiorem (*sc. diaboli*), quae erat in ipso Cain, -isse ..., ut suum interficeret fratrem.

compos.: superinvalescere.

1. invalēscēns, -entis *v. s.* invalesco.

2. invalēscēns, -entis *adi.* *ab* in *privativa et* valescens, *secundum* invalidus. *fere i. q. invalidus*: CASSIOD. Ios. antiq. 14, 12 p. 399 *Syriam* seditionibus et turbis -entem invenit *Gabinius* (*gr. 14, 100* νοσοῦσαν).

invalētūdinārius (-lit-), -a, -um. *ab* in *et* valetudinarius, *cf.* invaletudo. GLOSS.ᴸ IV Plac. I 40 invalitudinariorum languentium.

invalētūdo (-lit-), -inis *f.* *ab* in *et* valetudo *secundum* invalidus (*cf. Wölfflin, ALL 4, 1887, 404 et Frisk, Göteborgs Högskolas Årsskrift 53, 3, 1947, 29*). [*variat in codd. c.* valetudo: CIC. Att. 7, 2, 2. 7, 5, 1. *cf. Wölfflin et Frisk l. 80.*]

fere i. q. infirmitas, debilitas, morbus: TERT. adv. Val. 21 p. 199, 18 demiurgus adeo rerum non erat compos, de animalis scilicet census -e (*Kroymann*, de animalibus, scilicet censu -is *PMF*) spiritalia accedere, ut *eqs.* (*cf. gr. Iren. 1, 5, 4* ἀτονώτερον αὐτὸν ὑπάρχοντα πρός). PLIN. VAL. 1, 14 oculi nullam possunt -em sustinere (1, 18ᵖ·ⁱⁿ· numquam -em patientur). EPIST. pontif. 706 Thiel p. 488 in -em corporis ... collapsus. VITAE patr. 7, 19, 3 p. 1041ᴮ *hominem* -e illa (*i. elephantiaco morbo*) ... impletum (*syn. Pallad. hist. mon. I 9 p. 280ᴰ* valetudine, *gr. aliter*). GREG. M. in euang. 33, 3 p. 1240ᶜ Pharisaeus ... de falsa iustitia elatus, vim suae -is exaggerabat (*syn.* aegritudine).

ᵃinvalidus, -a, -um. *ab* in *et* validus. *de formis*: *gen. sg.* -is (*var. lect.*; *cf.* imbecillis *et* infirmis): *v. l. 62. p. 119, 31. aliter p. 121, 44.* *comparativus inde a* IVST. 41, 6, 3. *superlativus inde a* PLIN. nat. 8, 130. *cf.* maxime -us: TAC. Agr. 26, 1. *sim. p. 119, 41.* NOT. Tir. 64, 9. *de notione*: SYNON. Cic. p. 428, 5 B. incontrarius. -us. insufficiens. inpotens. inbecillus. 433, 9 leve. tenue ... -um. exiguum ... infirmum. GLOSS.ᴸ II Abav. IN 339 -a infirma, inrobusta. III Abol. IN 249 -us vitiosus (*ad* VERG. Aen. 6, 114). V Aa I 855 infirmus. GLOSS. ἀδύνατος. ἀνίσχυρος. ἀσθενής. ἄτονος. *al.* *per* λιτότητα *v. e. g. p. 120, 12. 19. 22.* *sg. n.* -um *pro subst. v. p. 120, 51.* *legitur inde a* VERG., TIB., OV., LIV. *per totam latinitatem.*

[*variat in codd. c.*: invictus: FLOR. epit. 2, 14, 4. validus: HOMER. 149 IVST. 41, 6, 3. *cf. l. 22. 23 sq.* *e coni.* (*pro* val- *trad.*): VITR. 6, 1, 4 (-is *Iocundus, del. Nohl*). CHIRON 263 (*Oder in ind.*). *al.* *del.*: LVCR. 1, 971 (id validis *Lambinus*). TREB. trig. tyr. 11, 3 (hinc validus *Salmasius*). *sensus dubii*: CE 1162, 2 parvulus hic situs est, vixit tris usque per annos inque novem menses -osq(ue) dies ('*i. q. paucos?*' *Heraeus manu adnotavit in exemplari suo*).]

i. q. ***carens viribus, infirmus, debilis,*** *sive ad sustinendum laborem, defendendam vim illatam, sive ad faciendum, movendum, impetrandum alqd.* (*fere i. q. inefficax e. g. p. 119, 53*): **I *absolute*** *vel c. structuris causam rationemve infirmitatis indicantibus* (*abl. passim, praep.* per *l. 71. p. 120, 3.* ex *p. 120, 3.* *nota accedere gen.* [*cf.* validus *c. gen.*] *l. 74*): A *de hominibus ipsis eorumque actibus* (*e. g.* ictus *l. 41. 66. sim.* rebus *p. 119, 47*), *bestiis, satis arboribusve, necnon de partibus corporis* (*veneno bestiae p. 119, 53*), *animo sim.*: 1 *spectantur variae rationes infirmitatis*: a *de eis, quibus suapte natura parvae sunt vires*: *respicitur*: α *infantia, aetas tenera* (*in satis l. 44. 46*): VERG. georg. 3, 189 primo depulsus ab ubere matris *pullus equinus* ... -us etiamque tremens, etiam inscius aevi. TIB. 1, 9, 16 pedes *pueri*. VAL. FL. 5, 24 parentem natorum flet parva manus ..., duret ut -is et adhuc genitoris egenis. STAT. Theb. 8, 580 ictūs *pueri pugnantis*. SOL. 12, 4 *delphini* uberibus fetus alunt, ... -os aliquantisper prosecuntur (*syn.* teneros. *e Plin. nat. 9, 21* infantiā infirmos). PALLAD. 4, 9, 12 *asparagi germen primum* confringere debemus, non avellere, ne adhuc -am moveamus sfongeam (*e Colum. 11, 3, 45* vix adhuc validis). 12, 7, 10 defendenda est tenera arbor a pecore solum, ne calcetur -a. PRVD. psych. 292 vidimus horrendum membris animisque Golian -a cecidisse manu (*seq.* puerilis dextera, teneris annis). CLAVD. rapt. Pros. 2, 49 -um ... portat *Tethys* Titana ... nondum luce gravem nec pubescentibus alte cristatum radiis *eqs.* AVG. serm. 200, 1, 1 p. 1029 *Christus* -us infantilibus membris, involutus infantilibus pannis. DRAC. Romul. 2, 97 Hylas ... licet -us haec pondera (*sc. spolia Herculis*) ferre laborat. CASSIOD. in psalm. 24, 6 p. 178ᶜ 'delicta ignorantiae' ... ad parvulos pertinere, qui ... -o sensu sopiti *sunt. al.* *in imag.*: TAC. hist. 1, 33, 1 antequam cresceret -a adhuc coniuratio paucorum (*cf. 1, 31, 2* incipiens adhuc et necdum adulta seditio).

β *senectus*: VERG. Aen. 6, 114 pelagique minas caelique ferebat *Anchises* -us, virīs ultra sortemque senectae. 12, 132 matres et volgus inermum -ique senes (SIL. 1, 561 hinc puer -ique senes, hinc femina ferre certat opem. TAC. hist. 1, 6, 1. *al.*). OV. met. 9, 443 *Minos* tunc erat -us ... *iuvenemque* superbum pertimuit (*syn.* fessos ... annis). SEN. clem. 1, 3, 4 *vitam regis* nonnumquam senis et -i ([-is *N¹*]. *sim. iungitur*: AMM. 27, 1, 2 -o et longaevo). dial. 10, 20, 1 senectus ... inter conatus magnos et improbos -a defecit. LVCAN. 5, 275 respice canos -asque manus et inanīs ... lacertos. SIL. 10, 115 cuspis ... senium -o dependens prodidit ictu (*postea*: exsanguem ... dextram. *cf.* APVL. met. 4, 12, 7 pulsu). 16, 408 Atlantis senio -i. TAC. hist. 1, 9, 1 Hordeonium ... senecta ac debilitate pedum -um, sine constantia, sine auctoritate (3, 65, 1 ann. 3, 43, 3. 13, 6, 3 -us senecta et ignavia Claudius. *v. et p. 121, 22*). 1, 88, 2 primores senatus aetate -i (-a *l. v.*, *deest M*) et longa pace desides (CLAVD. DON. Aen. 7, 45 p. 12, 8 -us per aetatem). FIRM. math. 1, 8, 6 ille ... iam vergentis aetatis ac vitiosae senectutis -us ... *vitam* sustinet. DICT. 6, 15ᶠⁱⁿ. *Vlixes* mortem obiit senior iam provectae aetatis neque tamen -us virium (*cf. p. 120, 44*). RVFIN. hist. 5, 1, 29 corpore ... -us (*gr.* πάνυ ἀσθενὴς τῷ σώματι, *syn. 30* senio et languore resolutus).

γ *infirmitas bestiarum (herbarum) quarundam*: VERG. Aen. 12, 262 *miseros* advena bello territat -as ut aves. PLIN. nat. 8, 130 -issimum urso caput, quod leoni firmissimum (*sc. ad sustinendos ictus, syn. 11, 132* infirmissima, *ibid. opp.* durissima. *sensum immutavit* SOL. 26, 7 -um ursis caput, vis maxima in brachiis). HOMER. 149 -o (*v. l. 21*) pugnantem corpore contra *serpentem* ... matrem *avium*. VVLG. prov. 30, 26 lepusculus, plebs -a ([*syn.* populus infirmus]. *inde* EVCHER. form. 4 p. 26, 17 erinacii, gens -a). AVG. bapt. 2, 7, 10 p. 185, 22 frangitur guttur

[Mühmelt-Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-um *ovis* (*syn.* infirma). *sim. de herba*: Colvm. 2, 10, 27 *locus* runcandus est, ne alterius generis herba -am Medicam perimat.

δ *sexus femineus*: Stat. Theb. 5, 378 -is fluitantia tela lacertis . . . spargimus (*sc. Lemniades*). 12, 238 *Menoetes* -ae . . . gradum miratur alumnae (*i. Argiae*). 12, 412 laceros artus *Polynicis* socio conamine portant -ae (*sc. Antigone et Argia*). Tac. ann. 3, 34, 5 sexum natura -um (*syn. 3, 33, 3* imbecillum . . . et imparem laboribus sexum). Cypr. mortal. 10 p. 303, 4 *Tobias* stabilis et firmus . . . temptationi uxoris -ae . . . non cessit. Prvd. ham. 280 *vir* regit -am propria de carne resectam particulam (*syn. 277* sexus male fortis).

ε *condicio hominis comparata cum omnipotentia dei*: Ps. Hil. libell. 6 p. 78, 6 *si deus* claritatem suam et potestatem hominibus ostenderet, forsitan omnis creatura -a et casura succumberet. Rvfin. symb. 42 cur . . . tam angustus et -us divinae potentiae aestimator es? Prvd. c. Symm. 2, 103 vim . . . mentis (*sc. hominis eius, qui deum intellectu capere temptet*) . . . -is . . . hebetem subcumbere curis.

b *de eis, quorum vires sive corporis sive animi (e. g. l. 39 sq. 41. 44. 49. 54 sqq.) franguntur*: α *generatim*: Verg. georg. 4, 498 *Eurydice retro ad inferos vocata*: -as . . . tibi tendens . . . palmas (Serv. *ad l.*: in umbrae tenuitatem redactas). Ov. am. 3, 11, 14 lassus . . . amator -um referens emeritumque latus. trist. 1, 5, 72 illi corpus erat durum patiensque laborum, -ae vires ingenuaeque mihi (*sic spectat ad exercitationem laborum omissam*: 5, 2, 4 corpus . . ., quod ante laborum inpatiens nobis -umque fuit, . . . induruit usu. Mart. 3, 46, 6 -um est nobis ingenuumque latus. *cf. et l. 55*). Liv. 5, 38, 8 multos . . . imperitos nandi aut -os, graves loricis . . . hausere gurgites. Colvm. 4, 10, 1 *semina* si admodum -a sunt. Petron. 89 v. 23 manum ([*cf. 21* fata . . . tardant manus]. Itala Is. 35, 3 [Hil. in psalm. 54, 8 p. 153, 4] invalescite manus -ae et genua dissoluta [ἀνειμέναι, *Vulg.* dissolutas]). Mart. 8, 75, 11 comes -us (*antea*: servulus . . . tam macer, ut minimam posset vix ferre lucernam). Ivv. 3, 88 *adulator* longum -i (-is *l. v.*) collum cervicibus aequat Herculis. Tac. hist. 1, 31, 3 *Germani* -is adhuc corporibus et placatis animis, quod eos . . . longa navigatione aegros . . . Galba refovebat (Svet. Galba 20, 1 aegros et -os. *v. et l. 81*). 4, 24, 1 -us corpore (*al. v. et l. 65. p. 118, 75*). Plin. epist. 6, 16, 19 *stomachus* illi natura -us et angustus et frequenter aestuans erat. Flor. epit. 4, 10, 8 *aquae noxiae* iam ab -is (*sc. siti*) et avide hauriebantur. Tert. anim. 23, 1 hominem . . . opus futtile et -um et instabile in terra vermis instar palpitasse. Itala I Macc. 11, 49 (rec. B) -i facti sunt sensibus suis (ἠσθένησαν, *Vulg.* infirmati sunt). IV Esdr. 12, 5 fatigatus sum animo et spiritu meo -us sum valde, et nec modica est in me virtus a multo timore. Cypr. unit. eccl. 9 p. 218, 10 -ae arbores turbinis incursione vertuntur. epist. 59, 18 p. 689, 3 nullus dei sacerdos sic infirmus est . . ., sic inbecillitate humanae mediocritatis -us, . . . cuius non . . . infirmitas vigore . . . domini . . . animetur. Arnob. nat. 3, 24 p. 128, 21 hoc est . . . proprium dei . . . inexorata beneficia praebere fessis atque -is rebus *humanis*. Firm. math. 3, 5, 14 ipsos -os faciet (*sc. corpore*), sed in consiliis bonos et graves. 4, 22, 5 erunt minori corpore, deiecti animo, -is viribus (Avson. 469, 13 p. 4 P. -as vires *poetae ingenium non habentis. al. v. et l. 22*). Avien. Arat. 1814 -as segetes torrebit siccior aer (*gr. aliter*). Hier. epist. 3, 1, 2 -um etiam cum sanum est corpusculum crebri fregere morbi. Clavd. 17, 170 ut . . . morientes . . . hydri lambant -o . . . veneno. Avg. c. acad. 2, 7, 17 p. 35, 18 non usque adeo . . . ingenium tuum esse debet -um, ut . . . succumbas. in euang. Ioh. 98, 4 p. $1882^{med.}$ -a et inexercitata mente (111, 3 p. $1928^{med.}$ mens -a et minus . . . pura. *v. et p. 121, 31*). serm. 42, 3, 3 p. 254 -us accedo et loquendo fortis fio. Physiogn. 53 p. 73, 2 cervix, quae soluta et -a est (*Adamant. 2, 21 p. 367, 3* ἀσθενής). 61 p. 83, 8 pectus tenue et -um etiam animi imbecillitatem significat (*Adamant. 2, 15 p. 362, 7* ἀσθενῆ). Cod. Theod. 7, 22, 5 veteranorum filii . . . si -i aut imbecilli sint, curiis adgregentur (*syn.* inaptos militiae). *et saepius.*

β *speciatim*: ① *de partu*: Verg. georg. 3, 128 ne . . . -i . . . patrum referant ieiunia nati (*Serv. ad l.*: infirmitatem venientem ex inedia). Sen. contr. 10, 4, 16 vernulas aut omine infausto editos aut corpore -os (*syn.* infirmi et in nullam spem idonei). Val. Max. 9, 14 pr. ex robustis -os partus edi (Plin. nat. 7, 66 [*ex Nigid.*] -i aut non vitales partus eduntur aut saniosi [*cf. Aristot. hist. an. p. 582^b, 21* ἀσθενῆ]. 8, 187). Nemes. cyn. 118 *canes* -am . . . dabunt non firmo robore prolem.

② *de aegrotantibus, sauciis* (*eis, quae partu edito fessae sunt: l. 78*): Ov. epist. 19, 122 *Acontius ad Cydippen*: -ā te doleo (*syn.* te . . . aegra). 20, 207 corpus (Cvrt. 7, 9, 13. Scrib. Larg. 187 salamandra quibus data est . . ., corpus -um fit. *al.*). 20, 245 artus (*syn.* aegra. *al.*). Liv. 10, 34, 12 *milites in urbe deserta* paucos graves aetate aut -os inveniunt. 23, 16, 8 calones lixasque et -os milites vallum ferre. Cvrt. 3, 8, 14 saucii quidam et -i, qui agmen non poterant persequi. Plin. nat. 7, 124 ne medicus crederetur, si umquam -us ullo modo fuisset ipse. 8, 207 index suis -ae cruor in radice saetae dorso evolsae (*cf. Geopon. 19, 6, 5* νοσεῖν). 9, 13 *ballaenae* utero graves pariendive poenis -ae (*cf.* Nemes. cyn. 132 lassato viscere). 11, 230 *feminae* defluvio capitis -ae. Tac. ann. 1, 3, 3 Gaium . . . vulnere -um mors . . . abstulit. 6, 47, 3. Svet. Aug. 13, 1 *Octavianus* bellum, quamquam -us atque aeger, duplici proelio transegit (*sim. iungitur*: Ivvenc. 1, 437 Christus donabat . . . -is aegrisque medellam. *cf. supra l. 34*). Fronto p. 210, 24 v. d. H. (= p. 222 N.) digitis admodum -is nunc utor et detrectantibus. Vopisc. Car. 12, 2 oculos. Hier. hom. Orig. in Ier. 2, 12 p. 302, 8 si . . . ipse -us per impatientiam doloris contra faciat quam iubetur. Chiron 149 totius corporis compago . . . per fatigationem nimiam -a fiet ex imbecillitate omnium membrorum. Avg. serm. 5, 8 p. $59^{p.\,in.}$ *ad similitudinem Iacob uno pede claudi* ecclesia unum pedem fortiter ponit, alterum -um habet (*v. et p. 118, 39. cf. p. 118, 68*). Conc.^{S} II 2, 1 p. 6, 15 archimandrita . . . -us est (*gr. II 1, 1 p. 128, 6* ἀρρωστεῖ, *syn. l. 11* aegrotat). *ibid.* l. 27 et senex sum et -us (*gr. l. 20* σαθρός). *et saepius.*

c *de eis, qui numero copiarum, opibus, subsidiis parum possunt* (*saepe in re militari. v. et p. 118, 54. 121, 36 sqq.*): Liv. 21, 17, 7 ipse cum haud -o praesidio in Galliam mittebatur (Cvrt. 4, 1, 28 Persarum praesidium et sine duce esse et -um). 27, 39, 2 se cum -o exercitu . . . progressurum (41, 6, 6 -o exercitu et magna parte pestilentia absumpto). 41, 2, 3 stationes. Frontin. strat. 3, 6, 4 Crotonienses . . . dimisere auxilia destitutique propugnatoribus inopinati et -i capti sunt. Tac. Agr. 26, 1 nonam legionem ut maxime -am . . . adgressi. hist. 1, 38, 1 sine *militibus* . . . quamvis egregia -a sunt (*opp.* robur. *sic n. pl.*: ann. 1, 46, 1 patres et plebem, -a et inermia). 4, 79, 2 Civilis . . . non -us. 5, 8, 3 Iudaei Macedonibus -is, Parthis nondum adultis . . . sibi ipsi reges imposuere. ann. 2, 80, 2 ubi Pisonem . . ., si iure ageretur, potiorem, si armis, non -um vidissent *milites*. Paneg. 4, 28, 5 non quo frons *aciei* imbecilla tractu -o duceretur (*opp.* robustior). Ivst. 41, 6, 3 Bactriani . . . bellis fatigati . . . ab -ioribus (*v. p. 118, 21*) Parthis velut oppressi sunt. Amm. 30, 5, 14 Savariam . . . eo -a⟨m⟩ tempore adsiduisque malis adflictam. *al.*

2 *in universum*: Verg. Aen. 5, 717 longaevosque senes ac fessas aequore matres et quidquid tecum -um metuensque pericli est. Sen. dial. 3, 13, 5 iracundissimi infantes senesque et aegri sunt, et -um omne natura querulum est. Cvrt. 7, 8, 15 nihil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab -o. Colvm. 6, 23, 1 ut *vacca* -a fortioris ictus effugiat. 11, 1, 7 nec valentissimus possit exequi, quod imperatur, si nesciat, quid agat, nec peritissimus, si sit -us. Tac. hist. 4, 14, 1 *in dilectu habendo* senes aut -os *conquirere*. ann. 12, 43, 1 trepidatione vulgi -us quisque obtriti (Svet. Otho 2). 13, 35, 4 *imperator* laudem strenuis, solacium -is . . . ostendere. 15, 27, 3 validos -osque pari metu complet. 15, 38, 4. Gell. 20, 1, 30 satis esset -o . . . vectabulum (*ad verba legis*: 'si morbus aevitasve escit'. *cf. et p. 121, 25*). Itala Iob 29, 16 (Cypr. testim. 3, 1 p. 109, 3) -orum pater (ἀδυνάτων, *Vulg.* pauperum). Rvfin. Clement. 2, 60 numquam potentiori -ior spolia *detraxit*. Prvd. c. Symm. 2, 389 ut tutacula nudis -isque paret. Cod. Theod. 14, 18 rubr. de mendicantibus non -is. Hyd. chron. II p. 30, 186 -ior promiscui generis agitur miseranda captivitas (*i. turba captivorum*). Cael. Avr. chron. 1, 4, 71 *infantes aut seniores* viribus -i (*cf. p. 118, 74*). *al.*

B *de deis* (*sim. fama l. 56*): 1 *deo Christianorum*: Min. Fel. 12, 2 deus . . . non vult aut non potest opitulari suis: ita aut -us aut iniquus est. Tert. adv. Hermog. 8 p. 135, 8 deo . . . minori . . . et -o et minus idoneo . . . facere, quae velit. 38 p. 168, 19 aut -us aut invidus. Itala I Cor. 1, 25 (Tert. adv. Marc. 2, 2 p. 335, 15) -um dei validius hominibus (*nota n. pro subst.*, τὸ ἀσθενές, *Vulg.* infirmum). Vvlg. num. 11, 23 manus domini. Rvfin. Adamant. 4, 8 p. 159, 18 *deus* illo ipso -ior erit, quod *mala* vincere non potest (*cf. gr.* ἀσθενές, *opp.* fortiora). *al.* 2 *deis gentilium*: Avg. civ. 3, 11 p. 109, 16 D. *Numa* alios *deos* providendos existimavit, quos illis prioribus . . . adhiberet . . . tamquam -is adiutores. *al.* *sim. de fama velut dea*: Amm. 16, 10, 17 de fama querebatur ut -a vel maligna, quod . . . erga haec explicanda . . . obsolescit.

C *de rebus* (*v. et p. 118, 33*): 1 *fabrefactis, constructis*: Lvcan. 5, 673 fluctus *Caesarem* -a cum puppe levat. Stat. Theb. 7, 456 discurrunt muris: nil saeptum . . ., nil fidum satis -aeque . . . arces. Itala I reg. 2, 4 (Cypr. testim. 3, 4 p. 117, 4) -us factus est arcus potentium et infirmi accincti sunt virtute (ἠσθένησεν, *Vulg.* superatus est. Amm. 23, 4, 15). Amm. 16, 2, 1 muros . . . carie vetustatis -os (18, 7, 3. *al.*). 20, 7, 9 moenium . . . membra . . . fragilia intrinsecus et -a (*syn.* intuta . . . carieque nutantia. *v. et p. 121, 34*). Clavd. 26, 214 quamvis adamante rigentes turribus -is fragiles . . . muri. Evstath. Bas. hex. 6, 6 p. 928^B textus *aranearum* . . . perrumpit -os (*gr. p. 132^B* ἀδρανῆ. *opp.* fortioribus).

2 *rebus naturalibus*: Lvcan. 8, 776 excitat -as . . . flammas (Plin. nat. 2, 240). Stat. Theb. 10, 116 tenuis . . . -usque nitor (*seq.* languida . . . lumina). Tac. ann. 1, 65, 1 ignes. Cens. 8, 6 valde obliquo et -o lumine *solis*. Evstath. Bas. hex. 4, 5 p. 906^C *terram* adhuc ex aquarum inundatione deformem atque -am (*gr. p. 88^C* οὔπω τὴν οἰκείαν ἀπολαβοῦσαν . . . δύναμιν).

3 *incorporeis*: a *in universum*: Tac. ann. 1, 2, 2 -o legum auxilio. Itala Rom. 8, 3 (Tert. resurr. 46 p. 94, 25) quod . . . -um erat legis (τὸ . . . ἀδύνατον τοῦ νόμου, *Vulg.* quod impossibile erat legi). Avg. grat. Christ. 3, 4 p. 127, 25 illud . . ., quod nobis ex deo est, hoc sit -um (*opp.* valentia ad . . . faciendum bonum).

b *de causis, oratorum scriptorumve argumentis sim., quae vincere, persuadere non valent*: Val. Max. 8, 1 absol. 3 defensionis praesidia -ā fide nitebantur. Lvcan. 7, 67 addidit -ae robur facundia causae. Vlp. dig. 48, 18, 1, 26 argumentum (*cf.* Iren. 5, 19, 2 *in libro primo*

[Mühmelt-Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

argumenta *haereticorum* ... enarravimus et -um ipsorum et inconstabile in secundo ostendimus). Ps. AVG. quaest. test. I 41, 1 p. 67, 21 -a et inanis adsertio est (*syn.* infirma ... ad causam ... adstruendam). CONC.[S] I 2 p. 87, 38 -os *iocos* et effectu carentes (*altera versio* I 3 p. 172, 23 lusum -um ... et effectu carentem, *gr. I 1, 3 p. 8, 33 ἀνίσχυρά τε καὶ ἀδρανῆ*). BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 170, 26 exempla.

c *de eis, quae iure irrita sunt, non valent*: EDICT. imp. Diocl. frg. Vat. 297 liberalitatem, quae non adsignatis instrumentis minime coepta est, -am esse (*cf.* COD. Iust. 5, 75, 6 pr. dationem). SYMM. rel. 19, 2 cum procuratio, quam ... Marciana mandaverat, -a diceretur, quod ante cuidam Principio esset iniuncta. CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 117, 21 quae gesta sunt contra concilium ..., infecta consistant et penitus -a (*gr. I 1, 3 p. 48, 26 ἄκυρα, syn. p. 117, 15* vacantia). p. 142, 1 et potestatem abolendam et sententiam susceperit inrationabilem existentem et -am per omnem modum et infantilem (*gr. I 1, 3 p. 49, 24 ἀνίσχυρον*). CONC. Rom. a. 502 p. 447, 17 scriptura ([*antea l. 7* nullum ... potuit obligare pontificem. *l. 12* nullis eam viribus sustineri]. LEX Burg. lib. const. 99, 2). COD. Iust. 5, 14, 9, 2 pactum ... infirmum atque -um ..., ut nulla ex eo procedere possit exactio. *v. et l. 33.*

II *per* **structuram accedentem** *indicatur, quid vel agere vel sustinere non valeat aliquis* (*alqd.*): A *per praepp.*: ad (*saepe c. gerund.*): LIV. 6, 8, 2 Camillum iam ad munera corporis senecta -um. VAL. MAX. 5, 3, 4 -ae ad hoc monstrum (*i. Popilium qui Cic. interfecit*) sugillandum litterae. GELL. 20, 1, 11 si homo ... morbo aut aetate aeger ad ingrediendum -us est (*syn.* non idoneus). APVL. mund. 18 spiritus -us ad terram movendam (*περὶ κόσμ. p. 396ª, 13 αὐταρκές*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 90, 1 p. 67, 9 fateor -issimum me esse ad ... proelia (*gr. Migne 35, 493A ἀσθενέστερος ... τοῦ πολέμου*). hist. 5, 1, 11 aliqui ... impares et infirmiores inventi et ad ... persecutionis evehendum pondus -i (*gr. ἐνεγκεῖν μὴ δυνάμενοι*). AVG. civ. 11, 2 p. 463, 11 D. mens ... vitiis ... -a est ... ad inhaerendum fruendo *eqs.* (in euang. Ioh. 97, 2 p. 1878^med.^). COD. Iust. 4, 44, 8 hoc ... solum ... ad rescindendam emptionem -um est. *al.* adversum, adversus: TAC. ann. 12, 16, 2 moenia non saxo, sed cratibus et vimentis ac media humo adversum inrumpentes -a erant. FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 20 Ptolemaeus adversus Perdiccam exercitu praevalentem ipse -us. HEGES. 1, 42, 5 ne adversus duorum potentium opes ... nudo regni nomine -us exponeretur.

B *per casus*: 1 *gen.*: TERT. adv. Marc. 2, 8 p. 345, 14 *deus homini non* legis pondus imposuisset ... -o sustinendi. *aliter p. 118, 74.* 2 *dat.*: *gerund.*: ITALA II Macc. 2, 28 (recc. LX) *quinque libros Iasonis uno libro breviamus*, veritatem quidem de singulis exprimendis ⌊conscriptori⌋ (⌊ ⌋ *om. rec. X*) concedentes, exsequendis autem exemplis brevitatis -i (*cf.* rec. M quae ... recensemus ..., breviamus -i [-is *trad.*]. *gr. cod. A ἀτονοῦντες, Vulg. aliter*). AVG. conf. 7, 18, 24 (*in imag.*) cibum, cui capiendo -us eram. POMER. 1 prol. 1 p. 415C oneri sustinendo ... mea me rusticitas faciebat -um (*opp.* idoneum). *subst.*: FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 1 p. 269A sumus ... prorsus ... explicationi tantae profunditatis -i.

C *per inf.*: AVG. c. Arrian. 15, 9 p. 694^fin.^ non quod -us sit unusquisque ..., quod operatur, implere. mor. eccl. 1, 31, 68 p. 1339^p. med.^ nolite caecis hominibus et discernere -is ostentare nostra zizania.

adv. **invalidē.** *i. q. infirme*: ITALA thren. 1, 9 (Ambr. in psalm. 118 serm. 9, 5, 1 p. 191, 21) *Hierusalem* cecidit -e (*gr. et Vulg. aliter*). IREN. 1 praef. 3 potenter asseres ... ea, quae -e a nobis relata sunt (*gr. ἀσθενῶς*). ARNOB. nat. 7, 45 p. 279, 23 quod si fuerit a vobis dictum, quam infirmiter -eque dicatur, ipsa rerum inaequalitas indicabit. EPIPHAN. Avell. p. 745, 11 licet -e (-ae *Foggini*) dissertationis possim referre sermonem.

compos.: perinvalidus. *cf.* invalentia, 2. invalescens, invaletudo. *Mühmelt-Frei.*

[invānē. *ab* in vanum. ITALA IV Esdr. 4, 16 factus est cogitatus silvae -[a]e (*i. frustratus, ad nihilum redactus est. -ae Ambian. m.¹*; in vanum, in vano *rell.*).**]**

invānēsco, -ere. *ab* in *et* vanescere. *i. q. evanescere* (*syn.*): CAES. AREL. serm. 159, 3 p. 616, 27 *homo* incipit cum vanis -ere et vires suas quodammodo velut prodigus erogare: exinanitur, effunditur, mendicus efficitur (*paulum immutatum ex Aug. serm. 96, 2, 2 p. 585^p. med.^, ubi legitur* evanescere).

invānō, invānum *v. s.* vanus *et* in (*vol. VII 1, 762, 75*). *Hi.*

***invāsio,** -ōnis *f.* *ab* invadere. *scrib.* -vass-: CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 151 (*R*). GLOSS. II 321, 12 ἔφοδος -o ... impetus. 321, 17 ἐφόρμησις. *non legitur ante s. IV.* [*var. lect. v. p. 123, 7.*]

i. q. actus infeste invadendi: 1 *c. notione intrandi, per vim occupandi* (*c. gen. subi. saepe, obi. l. 80. p. 122, 4*): a *terrae, urbes bello vexantur*: CLAVD. DON. Aen. 11, 825 p. 534, 18 quocirca ... urbem a Troianorum -e defendat. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 151 -em eius (*i. Cyri; gr. τὴν ἔφοδον* [*sic resp. gr.* 243. 292]). 264 -e facta (*gr. ἐπελθόντας*). COD. Iust. 1, 27, 2, 4 ante -em Vandalorum et Maurorum. GREG. M. epist. 11, 31 p. 301, 13 inimicos nostros ... ad Siciliae -em cognoscimus festinare. b *in domum introrumpitur*: CASSIOD. hist. 4, 25, 14 adiecit *mulier* ... inquisitionem episcopi et terrorem factum et orationem eius et supervenientium *calumniatorum* repentinas -es *factas in domum* (*Theodoret. 2, 9, 11 τῶν ἐπεισελθόντων τὴν ἔφοδον*). c *praedia violenter occupantur*: SYMM. rel. 28, 1 -is indignitas. NOVELL. Valent. 8, 1, 4 -is (-e, -i *ll. vv.*) ... temeritatem. CANON. Dionys. Exig. p. 83, 27 ut ... clerici, qui ... agros vel ... praedia nomine suo conparant, tamquam rerum dominicarum -is crimine teneantur. INST. Iust. 4, 2, 1 non solum in mobilibus rebus, quae rapi possunt, ... sed etiam in -bus, quae circa res soli fiunt. GREG. M. epist. 9, 145 p. 141, 29 de inlicita quae praetenditur -e. d *in hominem* (*aliter l. 10 sqq.*) *intrat diabolus*: VEN. FORT. vita Radeg. 30, 71 mulier quaedam dum inimici -e graviter laboraret.

2 *c. notione petendi, violandi, sc. vel homines ipsos* (*aliter l. 7*) *vel res mobiles eorum* (*armenta l. 13*): a *ab hominibus*: α *in universum* (*c. gen. subi. saepe, pendet* super *l. 20*): CLAVD. DON. Aen. 3, 245 p. 298, 26 *Celaeno* dixit ... iuvencos ... stratos caede *a Troianis* et hoc genere proposuit -is crimen. AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 36, 1 p. 171, 11 tempestas iniustae -is. CONC.[S] II 5 p. 14, 10 *Proterius* -em fugiens contra suam concurrentium necem (*gr. Euagr. Schol. 2, 8 p. 58, 21 τὴν ἔφοδον*). CASSIOD. Ios. antiq. 19, 1 p. 555^fin.^ *perimentes Gaium* discedentes ad domum venere Germanici ... et declinantes multitudinis -em esse iam videbantur in requie (*gr. 19, 118 τὴν ἔφοδον*). c. Ap. 1, 85 regum ... factam dicit super pastores -em (*gr. ἐπὶ τοὺς ποιμένας ἐπανάστασιν*). Ps. QVINT. decl. exc. Paris. 14—15 p. 417, 30 (*s. V—VI*) deprehenditur ... violentia cruore ..., -o ictu. NOVELL. Iust. edict. 8, 3, 1 p. 770, 28 *vicarius dioecesis* resecabit ... adulteria et homicidia et latrocinia et praecipue omnium mulierum raptus et rerum ablationes, -es autem et violentias et omnem talium delictorum enumerationem (*gr. ἐφόδους*). β *speciatim: opprimuntur mulieres rapiendi, violandi causa* (*c. gen. obi. l. 28*): AVG. civ. 1, 19 p. 32, 30 D. manifesta -e. OP. imperf. in Matth. 31 p. 792^fin.^ feminarum -es. COD. Iust. 1, 3, 53, 1 (= 9, 13, 1, 1) tempore -is (NOVELL. Iust. 143 praef.). 1, 3, 53, 5 (= 9, 13, 1, 3) in ipsa -e et rapina.

b *a fame, tentatione*: CASSIOD. hist. 7, 31, 5 imperator Valens parvi pendens famis -em venit ad Antiochiam (*gr. aliter*). GREG. M. moral. 12, 22 p. 997C alia est tentatio, quae iustos plerumque subita -e prosternit.

***invāsor,** -ōris *m.* *ab* invadere. GLOSS.[L] V Aa G 182 grassator latro -r praedator (184 Abba GRA 11. *al.*). GLOSS. ἐφοδιαστής. *non legitur ante s. IV.*

qui infeste invadit, aggressor, usurpator: A *universe*: 1 *praevalente notione locali*: a *qui hostiliter vexat terras* (*infernum l. 45*): Ps. AVR. VICT. epit. 35, 2 *Aurelianus* Romanum orbem triennio ab -bus receptavit. SYMM. epist. 9, 123 curae sint tibi reliquiae rerum tuarum, quas facinorosus -r exhaustas et laceras reliquit. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. p. 633A (= Ps. AVG. serm. 160, 2 p. 2060^med.^) *ianitores inferni descendente Christo*: nunquam noster talem excepit tartarus ..., -r est iste, non debitor ..., venit ... eripere, non manere. CASSIOD. var. 11, 1, 11 notum est quae pertulerint -es. b *qui occupat sedem imperatoriam* (*l. 55*), *episcopalem* (*l. 49. 50. 53. 57; c. gen. obi. l. 49. 50. 53*): CONC. Rom. a. 381 Migne 13, 580B ut ... nemo esset, qui de lapsis vel certe de factiosis posset episcopatus -bus iudicare. LIB. pontif. p. 121, 22 damnatur Petrus Altinas -r sedis apostolicae et Laurentius Nucerinus, quare vivo episcopo Symmacho pervaserunt sedem eius. AVELL. p. 119, 18 cum *Timotheo Alexandrino* ... hoc ... obsistat, quod vivente episcopo tantae sedis -r est. ENNOD. opusc. 1, 12 p. 265, 6 *ad Theodericum*: in ipsis congressionis tuae foribus (*i. initio belli a te gesti*) cessit -r (*i. usurpator Basiliscus*), cum profugo *Zenoni imperatori* ... sceptra redderentur. VEN. FORT. carm. 1, 16, 42 leges refutant ambitum *episcopatus*, -r omnis pellitur. c *qui irrumpit in lectum, i. matrimonium alienum* (*pudorem alienum l. 61; semper c. gen. obi.*): CANON. Migne 13, 1192B *qui de ecclesia ad ecclesiam transeunt*, iussi sunt haberi, quasi relicta uxore ad alienam accesserint ...: talem episcopum, -em pudoris alieni, episcopatu privari iusserunt. COD. Theod. 9, 38, 6 alienum ... censemus ab indulgentia ..., qui genialis tori ac lectuli fuit -r alieni. CONC.[S] I 5 p. 316, 1 *Ioseph* tamquam -em cubilis alieni conprehensum (*gr. Migne 83, 1268A ὡς γάμον ἀλλότριον διορύξαντα*). d *de diabolo in hominem* (*aliter l. 69*) *intrante*: PETR. CHRYS. serm. 51 p. 344A volvebatur homo *daemoniacus a Christo sanandus*, sed diabolus torquebatur; invasum vexabat cura, sed -em maiestas iudicis arguebat.

2 *violantur homines* (*aliter l. 65; c. gen. obi.*): CONC.[S] II 3, 3 p. 75, 27 sic ... odit deus eos, qui adversus patres armantur, ut patrum -es in omni mundo notentur (*gr. II 1, 3 p. 68, 15 τοὺς πατραλοίας*).

B *peculiariter* (*saepe t. t. iuris civilis*): *qui occupat res alienas* (*imprimis praedia, fundos sim.* [*e. g. l. 75. 78*], *inde sensu laxiore res qualescumque etiam mobiles* [*e. g. l. 81. p. 123, 3*]; *c. gen. obi. saepe, e. g. l. 76. 84. p. 123, 17*): FVLG. aet. mund. p. 159, 14 Acab alienae vineae avarus -r. AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 20, 2 p. 118, 21 si possessionem minoris non tamquam sollicitus -r aspicias. AVG. gen. ad litt. 8, 10 p. 245, 11 *paradisi* nullus ... vicinus metuebatur -r, nullus limitis perturbator, nullus fur, nullus adgressor. in psalm. 147, 13 p. 1923^in.^ quid ... habes, quod non *a deo* accepisti? ... de illius das, qui iubet, ut des. praerogator esto, non -r. serm. 15, 9 p. 33, 2 L. multi raptores, -es, spoliatores publice apparent. 17, 4, 4 p. 126^med.^ videmus raptores ... infirmorum oppressores ... vicinorum expulsores ... violentos limitum -es ..., calumniatores. COD. Theod. 2, 26, 1, 1 (= Iust. 8, 4, 5) -r ⌊ille⌋ [Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(⌊ ⌋ locorum *Iust.*) poena teneatur ..., si tamen vi ⌊ea⌋ (⌊ ⌋ *om. Iust.*) loca eundem invasisse constiterit. 4, 18 (19 Kr.), 1 pr. litigator victus, quem -em alienae rei praedonemve constabit, . . . non in sola rei redhibitione teneatur. NOVELL. Valent. 8^tit.^ de -bus. 8, 1, 1 quae patrimoniorum potest esse securitas, si toties insidietur -r, quoties possessores esse contingit absentes? MAX. TAVR. hom. 114 p. 521^A^ nemo nos -es (invasionis *l. v.*) arguit, violentiae nullus accusat. EPIPHAN. in euang. 18 p. 17, 26 istam terram . . . possidere non possunt nisi raptores, inmites, superbi, calumniatores, -es. FVLG. RVSP. epist. 1, 17 p. 309^A^ si quis . . . rem domino iam devotam . . . crediderit denuo reposcendam, non est legitimus rei suae possessor, sed divini iuris pronuntiatur -r. CASSIOD. var. 9, 18, 1 p. 283, 9 iudices . . . si -em, cum possint amovere, pertulerint tenere praesumpta (*syn.* praesumptor). COD. Iust. 2, 15, 2 pr. (*a. 439*) ne quis . . . titulum audeat . . . rebus alienis imponere . . ., licet non dominus, licet iniustus possessor ac temerarius -r qui possidet doceatur. 4, 65, 33 (*a. 484*) *conductores rerum alienarum, si eas non restituerint*, aestimationem ... ad similitudinem -is alienae possessionis praebere compellantur (8, 4, 10 pr. [*a. 484*]). GREG. M. epist. 8, 14 p. 17, 2 ablatarum rerum et occupatarum parochiarum *restitutio, ita* ... ut *non* ... de ... damno *iusti possessoris* aliquid lucri -r adquirat. CAES. AREL. serm. 1, 13 p. 12, 18 si aliquis nobis terrenam substantiam tollat, . . . iudices . . . interpellantes . . . praesumimus . . . suggerere, ut rem terrenam possimus ab -e recipere. *in imag. occupatur possessio Christi, i. mundus, ecclesia* (*a diabolo e. g. l. 26. 31. 32, ab haereticis l. 27; c. gen. obi. l. 27. 32*): AVG. in epist. Ioh. 4, 1 p. 2005^med.^ foras misso -e (*i. diabolo e cordibus credentium*) habitet redemptor. 7, 11 p. 2035^med.^ *in eos qui schisma fecerunt*: recedite, -es possessionis Christi. in psalm. 21, 2, 26 p. 177^fin.^ *ad Christum*: ad frustum Africae remansisti, totum mundum perdidisti: effudisti sanguinem pro toto, sed -em passus es. PETR. CHRYS. serm. 17 p. 245^A^ *diabolo et Christo est* quod puniendo et iudici, quod regi et desertori, quod -i et domino. ARNOB. ad Greg. 18 p. 421, 3 *divitias animabus debitas* cottidie -r bonorum elaborat eripere. CASSIOD. in psalm. 44, 13 p. 325^C^ foeda erat *ecclesia*, cum eam tenebat -r; pulchra facta est, cum ad suum remeavit auctorem. *Stiewe.*

invāsto, -āvī, -āre. *ab* in *et* vastare. *i. q. invadendo vastare*: THEOD. MOPS. epit. in psalm. 33, 8 ad p. 161, 8—9 *angelus* -vit Assirios (*gr. l. 8* πατάξας).

1. invāsus, -a, -um *v. s.* invado.

2. invāsus, -ūs *m.* *ab* invadere. *dub.*: GLOSS.^L^ I Ansil. IN 1923 invaso (*pro* -u*?*) pervasione. III Abol. IN 221 inva⟨sus⟩ invasio. *i. q. accessus* (*sc. morbi*): CAEL. AVR. chron. 1, 4, 82 non solum ⟨in⟩ his, qui iam saepe admoniti passione videntur, sed etiam in illis, qui primo -u afficiuntur.

inūber, -eris *adi.* *ab* in *et* uber. *i. q. parum repletus, tenuis*: GELL. 20, 8, 3 cum *ostreae* . . . multae quidem, sed -es (uberes *Q*) macraeque . . . essent.

inūbero, -āre. *ab* in (*praep.*) *et* uber, *cf.* exuberare. *i. q. uberem facere*: HERACL. Alc. Avit. epist. 54 p. 83, 25 me . . . collocutionis vestrae lima componit omnesque (omnisque *S*) in commune praedicationum vestrarum cultus -at.

inūdo, -āre. *ab* in *et* udare. *i. q. udum facere*: PAVL. NOL. carm. 18, 418 *boves dominum* lambunt . . . mulcentem labrisque manus palpantis -ant (inumant, inhumanant, inundant *vv. ll.*).

invĕcillus *v. s.* imbecillus *vol. VII 1, 416, 44.* *Hi.*

invectābilis, -e. *ab* invectare. *i. qua invehi potest* (*sc. navibus*): EVSTATH. Bas. hex. 4, 7 p. 909^B^ bonum . . . videtur mare, quia constringit insulas . . . et quia classibus -em praestat accessum (*gr. aliter*).

invectīcius, -a, -um. *ab* invehere; *cf. Leumann, Glotta 9, 1918, 155.* [*variat in codd. c.* inventicius: SEN. epist. 23, 5.] *qui (quod) extrinsecus importatur* (*cf. p. 127, 73*): PLIN. nat. 10, 79 quippe cum Theophrastus tradat -as esse in Asia etiam columbas et pavones et cervos et in Cyrenaica vocales ranas. AMBR. off. 3, 7, 49 p. 160^B^ certe arriserat anni fecunditas, -o urbs sola (*i. Roma*) egebat frumento. *in imag.*: SEN. epist. 23, 5 haec, quibus delectatur vulgus, tenuem habent . . . voluptatem, et quodcumque -um (*v. l. 60*) gaudium est, fundamento caret.

***invectio**, -ōnis *f.* *ab* invehere; *cf.* invectus, (-ūs). *plur.*: AVG. util. cred. 18, 36 p. 46, 29 GREG. M. moral. 23, 32 p. 270^B^. *v. et p. 124, 17. 52. 68. 71.* GLOSS.^L^ II Philox. IN 718 -o ἐπίπληξις. GLOSS. ἐπόχησις. *legitur apud* CIC., COLVM. *et frequentius inde ab* APVL. [*variat in codd. c.*: inventio: CIC. fin. 5, 70 DON. Ter. Ad. 60 p. 20, 13 CLAVD. DON. Aen. 3, 245 p. 298, 17 PS. ORIG. tract. 16 p. 170, 13. p. 171, 9 EVAGR. alterc. p. 52, 9 B. iniectio: CIC. inv. 2, 164 (*loco corrupto*). *e coni. pro trad.* invent-: DON. Ter. Andr. 236 p. 101, 10 (*R. Stephanus, idem* Hec. 532). CLAVD. DON. Aen. 3, 40 p. 266, 8 (*Georgii*). *v. et p. 124, 73.*]

1 *proprie cum vi praep.* in *locali* (*metonymice p. 124, 4. 11*): **a** *derivatur a verbo act., i. q. actus inferendi, importandi* (*c. gen. obi. semper*): CIC. off. 2, 13 et earum rerum, quibus abundaremus, exportatio et earum, quibus egeremus, -o certe nulla esset, nisi iis muneribus homines fungerentur (*cf. Aristot. pol. 1, 3, 13 p. 1257^a^, 32* τῷ εἰσάγεσθαι ὧν ἐνδεεῖς καὶ ἐκπέμπειν ὧν ἐπλεόναζον). COLVM. 12, 25, 1 in mediterraneo, quo non est facilis aquae marinae -o, sic erit ad condituras conficienda muria. AMBR. obit. Valent. 24 ecce post triduum litterae de instruendis mansionibus, -o ornamentorum regalium, aliaque huiusmodi quae ingressurum iter imperatorem significarent. *metonymice, i. q. res importans*: AMBR. hex. 3, 5, 22 p. 74, 3 bonum *est* mare, tamquam hospitium fluviorum, fons imbrium, dirivatio adluvionum, -o conmeatum (-uum, commeantum *vv. ll.*).

b *derivatur a verbo mediopass.*: **α** *i. q. actus intrandi* (*sc. ostium fluminis, portum*): CIC. fin. 5, 70 quem Tiberina descensio festo illo die tanto gaudio affecit, quanto L. Paulum, cum regem Persem captum adduceret, eodem flumine -o? (invecto, inventio *vv. ll.*). *metonymice, i. q. locus per quem intratur, portus*: ITALA Ezech. 27, 3 (Weing.) dices ad Sor, quae habitat in introitum maris, -i populorum ab insulis multis ([*sim.* Wirc. in -e populorum]. τῷ ἐμπορίῳ, *Vulg.* negotiationi). **β** *in versione vocis graecae q. e.* κίνησις: *i. q. motus* (*orbium caelestium, cf. p. 131, 11*): APVL. mund. 2 *altitudo aetheria* quae divinas et inmortales vivacitates ignium pascens ordinatis ac semper aequalibus -bus solvitur atque reparatur (*περὶ κόσμ. 2 p. 392^a^, 30* ὁ αἰθὴρ . . . ἐμπεριέχων . . . τὴν τῆς κινήσεως τάξιν).

2 *translate cum vi praep.* in *adversativa* (*derivatur a verbo mediopass.*): **a** *sensu strictiore: per orationem, verba sim., fere i. q. increpatio, vituperatio, reprehensio* (*i. q. oratio invectiva e. g. l. 27. 36. 52. differt ab obiurgatione v. l. 32 sqq. pendet gen. subi. l. 49. 68. obi. l. 42. 44. 54. qualitatis l. 29. definitivus q. d. l. 79. 82. 83. praep.* ad *l. 48.* contra *l. 45. 57.* ex *l. 50.* in *c. acc. e. g. l. 40. 42. 60. sequitur enuntiatum per* quod *l. 41. 57*): PORPH. Hor. carm. 2, 14, 25 'absumet heres Caecuba *eqs.*': haec cum -e dicuntur, corripientia eum. DON. Ter. Andr. 236 p. 101, 10 principium ab -e (*v. p. 123, 75*) est, in qua primo ut hominem accusat *Pamphilus Simonem*, deinde ut patrem. Hec. 683 'aliquando tandem *eqs.*' mira ⌊instantis temporis⌋ (⌊ ⌋ *Schoell* [*coll. Prisc. gramm. III 82, 19*], eius temporis, est tempus *trad.*) -o. Ad. 60 invenies huiusmodi interrogationem vel -is (*v. p. 123, 72*) principio convenire vel obiurgationis (*sim. opp.*: CLAVD. DON. Aen. 4, 265 p. 388, 28 si melius consideretur mens dictionis istius [*i. Mercurii*], obiurgatio est, non -o; commonefacit enim eum [*i. Aeneam*] utilitatis suae). LVCIF. non parc. 21 p. 254, 19 cum Paulum dicat scriptura sancta repletum spiritu sancto illam dixisse -em. SERV. Aen. 4, 364 sequitur . . . -o *Didonis in Aeneam*, quae semper statu caret (*ad similem spectat definitionem rhet.*: CLAVD. DON. Aen. 1, 130 p. 35, 27. 3, 245 p. 298, 17 -o [*v. p. 123, 73*], quam oportuit non habere principia; fuit enim irascentis). ADNOT. Lucan. 8, 781 'quam metuis' -o in Cordum, quod metuat deprehendi. SCHOL. Pers. 1, 67 'in luxum' i. in satiram, quae -em hominum continet. SCHOL. Cic. Bob. p. 146, 6 sic in te fiet -o, ne quid de Caesaris honore minuatur. p. 166, 4 *edictum* quod sub nomine ipsius (*i. Racilii*) Cicero scripsit in -em P. Clodi. p. 169, 18 Clodius -em (inquisitionem *Niebuhr*) sibi non tantum contra Milonem, verum etiam contra ipsum M. Tullium contumeliosam simul atque asperam depoposcit (*syn. p. 169, 25* insectationi). Gron. C p. 350, 30 'quid est *eqs.*' -o ad Metellum. CLAVD. DON. Aen. 2, 40 p. 152, 18 'o miseri *eqs.*' -o ardentis hominis non contumeliosa in civis, sed pro statu publico necessaria. 3, 40 p. 266, 8 quamvis non sit *locus iste* -o (*v. p. 123, 76*) ex persona defuncti. FVLG. myth. 1 praef. p. 9, 6 *Calliope*: post . . . Catonum rigores Tullianasque severas -es et Varroniana ingenia . . . satyrā luseram. AMBR. in Luc. 8, 21 p. 401, 1 ne quem . . . austera percellat -o. paenit. 1, 13, 60 p. 484^C^ -o fornicationis, accusatio incesti, reprehensio tumoris. HEGES. 5, 7, 2 *Titus* dicens . . . satis . . . in universos *milites* vindicatum *esse* -is auctoritate (*syn. postea* correptionem). HIER. in Hab. 2, 15 p. 1300^C^ adhuc contra Nabuchodonosor -o est, quod . . . alteri homini fel et amaritudinem propinarit. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 2 p. 542^B^ cum interpretem librorum toto -is suae textu . . . incuset et laceret *Hieronymus*. 2, 29 p. 608^B^ quo profecit tua ista in nos -o? Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 16 p. 681 quam (*i. inhumanitatem Flori*) licet argueret Agrippa, tamen . . . -em suam in Iudaeos transtulit (*paulo aliter gr. 2, 337* τὴν ὀργήν). Ps. RVFIN. (= IVLIAN AECL.) in Os. 1, 1 p. 962^D^ *prophetas* dignas ingentesque caussas -is habuisse. 12, 7 p. 1023^B^ hanc . . . -is speciem. 13, 6 p. 1027^D^ per -is tenorem. Ps. ORIG. tract. 16 p. 170, 13 aliud est . . . visionem dicere, aliud -is (*Batiffol*, -bus *trad., v. et p. 123, 73*) verba proferre (*syn. p. 170, 8* intentione. *cf. infra l. 82*). AVG. mor. eccl. 1, 1, 1 p. 1310^fin.^ quemadmodum Manichaeorum -bus, quibus in ... vetus testamentum . . . impie feruntur, . . . possimus occurrere (c. Petil. 2, 92, 203, p. 126, 18 cum . . . in . . . catholicos huius -is impetu fereris). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 203 p. 1333^fin.^ -um officium legentium censura supplebit. EPIST. pontif. 1056 Conc.^S^ IV 2 p. 113, 17 (= GREG. M. epist. app. 3, 3 p. 450, 33) vi districtae -is (*Hiltbrunner in schedis*, inventionis *trad.*) increpamur, qua per prophetam dominus dicit (*syn.* increpationis). GREG. M. moral. 5, 29 p. 695^A^ amici Iob a reverentia mansuetae locutionis incipiunt, sed usque ad iacula asperrimae -is erumpunt. 16, 35 p. 1138^C^ qui . . . sibi in conspectu dei iudicium ponit, os suum increpationibus replet, quia dum . . . examen tremendi . . . iudicis contemplatur, amarae se poenitentiae -e persequitur. 26, 46 p. 376^D^ (= past. 2, 6 p. 36^C^) illorum *delinquentium quos corrigimus* . . . per nos vitia disciplinae vigore feriuntur, in his vero quae ipsi committimus, ne verbi quidem ab aliquo -e laceramur ([*cf. l. 66*]. *sim.* past. 3, 22 p. 91^C^ per -em vocis). *et saepe. v. et p. 125, 31.*

b *sensu laxiore: fere i. q. ira, commotio animi* (*cf. et l. 62*):

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

GREG. M. moral. 3, 24 p. 611^C sollicite quisque consideret ea quae malo voto perpetrantur, quanta dominus animadversione puniat, si inchoata bono studio, sed neglegentiae indiscretionis admista, tanta -e castigat. *i. q. aggressio*: GREG. M. moral. 3, 65 p. 631^C amici beati Iob quasi pro consolatione conveniunt, sed in contumelias erumpunt, quia insidiantia vitia virtutum faciem sumunt, sed hostili -e nos feriunt.

invectīvāliter *adv. ab* invectiva. *i. q. criminose, contumeliose*: SIDON. epist. 1, 11, 2 *versus satirici* qui satis -r abusi nominum nuditate carpebant plurimum vitia, plus homines.

invectīvus, -a, -um. *ab* invehi. GLOSS. καταφορικός. [*del.*: PVBLIL. I 62 invectibe ([*i.* -vae] *trad.*, maledicae [*W. Meyer*] *vel sim. desiderat metrum*).]

i. q. idoneus ad invadendum, petendum adversarium (l. 17), et inde fere i. q. maledicus, criminosus: de oratione, scriptis, locis rhetoricis (cf. Breitmeyer, Le suff. lat. -ivus, diss. Genève 1933, 213): FORTVN. rhet. 3, 20 p. 132, 20 si locos ... communes intuearis, -i sint an defensionales, descriptivi an activi, auctivi an minutivi. SVLP. VICT. rhet. 3 p. 315, 4 *loci communes* -ae accusationis sunt portio. AMM. 21, 10, 7 *Iulianus* orationem acrem et -am (invectinam *V*, *corr. V²*), probra quaedam in eum (*i. Constantium*) explanantem et vitia, scripserat (*v. et l. 59*). 22, 14, 2 *Iulianus in Antiochenses* volumen conposuit -um ... probra civitatis infensa mente dinumerans. 28, 1, 20 *commonitorii* ⌊extima parte quaedam -a legebantur⌋ (⌊ ⌋ *om. V, add. V² in marg.*) in principem, ut avarum et truculentum. CLAVD. DON. Aen. 4, 265 p. 388, 18 -am fore dictionem poeta ipse pronuntiavit dicendo 'continuo', dicendo 'invadit' (*syn. postea* obiurgationi. *sed cf. p. 124, 22*).

subst. f. ***invectīva,** -ae, *sc. oratio.* *fere plur., sg. non nisi l. 37. 38. 39. 58 et* GLOSS. -a καταφορά. [*e coni.*: EXPLAN. in Don. gramm. IV 558, 22 (invictivis *trad.*, -is *Keil*). RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 186, 8 (nectibus *trad.*, -is *Schwartz; an potius* invectionibus, *cf. p. 124, 20?*).]

i. q. oratio criminosa, calumniosa, contumeliosa:

a *generatim*: RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 29 p. 608^A ipse scribis in istis -is tuis me ... hoc ostendisse (*syn. p. 608^B* invectio). 2, 39 p. 617^B haec si ... rescripsisses, nonne maiorem gratiam et aedificationem ... praebuisses, quam nunc istae tuae -ae maeroris et confusionis omnibus ... praestant? SCHOL. Ov. Ib. praef. cod. P sicut Callimachus fecit -am contra inimicum suum ..., ita *Ovidius* ... vult facere -am contra inimicum suum. 54 cod. C -am.

b *speciatim in titulis certorum librorum*: *α plur., de Ciceronis orationibus in Catilinam (absolute fere. pendet gen. subiectivus l. 50. praep.* in *c. acc. l. 57)*: DIOM. gramm. I 330, 1 cum dicimus 'o nos felices': Cicero in invecti⟨vis⟩ (in invecti, invecti *trad.*). CLEDON. gramm. V 77, 6 sicut ... Tullius posuit ... ipse in -is: 'ad M. Lecam' *eqs.* EXPLAN. in Don. gramm. IV 558, 22 Cicero -is (*v. supra l. 30*): 'ubinam gentium sumus'. SCHEM. dian. 35 p. 75, 13. GRILL. rhet. p. 14, 12 M. sicut habemus in (*om. codd. aliqui*) -is (venotivis *l. v.*) de Lentulo: 'non solum' *eqs.* ADNOT. Lucan. 1, 267 Gracchi, quorum Cicero meminit in -is (vectivis *l. v.*) et in Miloniana. AVG. civ. 3, 15 p. 117, 17 D. c. Iulian. op. imperf. 1, 22 p. 1059^med. ne forte non agnosceremus de -is Ciceronis te ista sumpsisse. PRISC. gramm. II 425, 26 ut Cicero in I -arum (inverrinarum *l. v.*): 'nihil hic' *eqs.* 583, 18 in IIII -arum (vectivarum *l. v.*). III 61, 1. 61, 16 -arum III. 237, 23 in III -arum (invictivarum *l. v.*). rhet. 9, 27 p. 558, 2 ut Cicero patriae reique publicae in -is dat verba. *et saepe; non alio titulo Priscianus usus est.* SCHOL. Ter. Bemb. Haut. 245 Cicero in invectiv⟨is⟩ 'in his gregibus' *eqs.* TIT. libr. Cic. Catil. incipit Tullius -arum in Catilinam (*b, sim. alii, cf. s* M. T. C. -arum liber I; *syn. a* invectio in Catilinam). *al.* *β sg. (at pl. l. 66)*: TIT. libr. Sall. (?) in Tull. incipit C. Salusti -a in Tullium (*H, sim. H^b V, cf. B* oratio -a in Ciceronem; *syn. E* controversiae ... in Tullium). TIT. libr. Ps. Cic. in Sall. M. T. C. -a in C. S. incipit (*H^b, sim. V; syn. H^a A* controversia ... in Salustium). *v. et l. 66.*

subst. n. pl. **invectīva,** (-ōrum). SCHOL. Ov. Ib. 55 cod. H Callimachus ... fecit haec -a contra Ibin (*cf. supra l. 37*). TIT. libr. Sall. (?) in Tull. incipiunt -a Salustii in ... Ciceronem (*M, at idem cod. in subscr.* -e [*i.* -ae]).

deriv.: invectivaliter.

invecto, (-āre). *ab* invehere. GLOSS.^L V Aa I 862 -tus inportatus (*fort. ex 861* invectus). GLOSS. II 313, 31 ἐποχοῦμαι inveho evecto -o. [*e coni.*: TERT. uxor. 2, 8 l. 35 (*Kroymann, vix necess., v. p. 128, 58*).]

deriv.: invectabilis.

invector, -ōris *m. ab* invehere. [*variat in codd. c.* inventor: SYMM. rel. 14, 3. *v. et p. 126, 1.*]

a *i. q. mercator is, qui importat res*: SYMM. epist. 4, 70, 2 ad unum, quem sponte delegeris, inquisitionis summa referenda *est* adiectis vestrae apparitionis auxiliis, quo minora officia fidem praebitorum vel -um cogantur aperire (*an fortasse ad p. p. p.* invecta, -orum [*n. pl. pro subst., v. p. 128, 60*] *pertinet?*). rel. 14, 3 hic *negotiator* lanati pecoris -r (*v. l. 74*) est, ille ad victum populi cogit armentum, hos suillae carnis tenet functio *eqs.* *in imag.*: AMBR. hex. 2, 3, 12 p. 51, 21 Padus maritimorum commeatuum Italicis subsidiis fidus -r.

b *qui invehitur equis*: PROSP. sent. 392 p. 496^B ubi *sunt* insuperabiles imperatores? ubi qui conventus disponebant et festa? ubi equorum splendidi -es (nutritores *l. v.*), exercituum duces, satrapae, tyranni?

f. **invectrīx,** -īcis. *quae inducit, efficit (in imag.)*: AMBR. epist. 63, 13 p. 1193^A Epicurus ... etsi neget -em (inventricem *l. v.*) mali esse voluptatem, non negat tamen ex ea fieri quaedam, ex quibus generentur mala.

invectus, (-ūs) *m. ab* invehere; *cf.* invectio. *suppletur* INSCR. NSc. 1918 p. 140 in⟨ve⟩ctui silicis.

a *i. q. facultas importandi (pendet enunt. pro obiecto l. 12)*: VARRO rust. 1, 16, 2 *praedia*, quae vicinitatis -os (evectus *Schoettgen*) habent idoneos, quae ibi nascuntur ubi vendant, et illi⟨n⟩c -os (avectus *Vrsinus*, evectus *Cuperus*) opportunos, quae in fundo opus sunt, propter ea fructuosa *sunt*.

b *de flumine, i. q. actus secum inferendi (sc. limum, terram. c. gen. subi. l. 16. obi. l. 19)*: PLIN. nat. 2, 201 nascuntur *terrae* ... nec fluminum tantum -u (invecto, vecto *vv. ll.*), sicut Echinades insulae ab Acheloo amne congestae maiorque pars Aegypti a Nilo ... nec recessu maris, sicut *eqs.* 4, 5 amnis Achelous e Pindo fluens atque Acarnaniam ab Aetolia dirimens et Artemitam insulam adsiduo terrae -u continenti adnectens.

***inveho,** -vēxī, -vectum, -ere. *ab* in *et* vehere. *scribitur*: h *littera omissa*: CVRT. 8, 14, 33 (*L*). PLIN. nat. 6, 66 (*R²*). 37, 41 (*B¹F*). CLAVD. carm. min. 27, 91 (*P*). APRING. in apoc. 3, 15. THEOD. MOPS. in I Tim. 5, 1 p. 151, 17 (*H*). -veg-: LVCAN. 3, 537 -it ([g *ex* n] *Z*). *litteris graecis* ἰνβεκτος, *v. Zilliacus, Kampf d. Weltspr. im oström. Reich, 1935, 192.* *de formis et usu*: CHAR. gramm. p. 467, 9 B. -or -ctus sum *inter verba activa quae passiva voce efferuntur.* p. 479, 18 -or *inter verba quae media appellantur.* *usu mediopassivo adhibentur formae*: -ens (*sed* se -ens *p. 132, 66. 133, 12. 19 bis. 23*): CIC. Phil. 3, 33. *v. et p. 131, 39. 54. 132, 17. 59.* -endum: SPART. Carac. 8, 6. *n. pl.* -cta *pro subst.*: *v. p. 127, 20. 128, 40. 44 sqq. 47 sq. 55. 60.* NOT. Tir. 42, 6^d -it. -xit. -ctum. *de notione*: SYNON. Cic. p. 428, 2 B. invadunt. instant. urguent. premunt. adoriuntur. adnituntur. adgrediuntur. -untur. impetum faciunt. inferunt se *eqs.* p. 428, 12 -itur. increpat. incusat *eqs.* p. 428, 14 -i. incursare. increpare. lacessere. maledicere. criminari. contumeliam facere. conviciari *eqs.* p. 441, 27 reprehendit. inprobat. vituperat. obicit. obtrectat. arguit. vitio dat. criminatur. incusat. insimulat. -itur. NON. p. 329, 28 sqq. -i dicitur vehi: Vergilius lib. v (*v. p. 131, 41*) 'Centauro -itur magna'. -i, adgredi, increpare: M. Tullius ad Caesarem iuniorem lib. III (*epist. frg. V [= IV Sj.] 26*) 'itaque in eum Pansa vehementer est -ctus'. GLOSS.^L I Ansil. IN 1932 -ere, in aliquem impetu orationis ire. III Abol. IN 219 -ere, lacessire ⌊vel insidiare⌋ (⌊ ⌋ *om. a*). 225 -itur, fertur aut verbis mordacibus stimulatur. Abstr. IN 271 -it inportat (*cf.* 281 intulit vel inportavit. V Aa I 861 inportatus seu portatus. 863. *al.*). V Aa I 866 -itur portatur. Abba IN 222 -ctus ... increpatus. GLOSS. -xit introduxit. instruxit. -ctus ingressus. GLOSS.^L II Philox. IN 724 εἰσήγαγεν. GLOSS. ἐποχῶ. ἐποχοῦμαι. ἐπικομίζω. *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, CIC., VARRONE *per totam latinitatem.*

[*confund. in codd. c.*: *simpl.* vehere: CIC. Phil. 2, 74 OV. trist. 5, 3, 19 LIV. 5, 33, 3 SEN. contr. 7, 1, 20 COLVM. 1, 3, 3 PLIN. nat. 36, 54. *al.* advehere: COLVM. 1, 3, 3. evehere: OV. trist. 5, 3, 19. CVRT. 4, 4, 8 (evecta *recte, ut vid.*). inducere: PLIN. nat. 37, 18 LACT. inst. 4, 10, 10 AVR. VICT. Caes. 4, 3. 27, 7. *al.* inflectere: HEGES. 4, 1, 4 p. 240, 6. inicere: SIL. 3, 47 -ctum. iniungere: CLAVD. rapt. Pros. 1, 277. invenire: CIC. Verr. II 4, 130 prov. 35 OV. trist. 2, 133 PLIN. nat. 6, 66. 11, 205. 33, 6. 34, 14 SVET. Claud. 18, 2 PAVL. NOL. carm. 15, 152. *saepe.* invidere: HIER. epist. 22, 28, 2. venire: HIL. in Matth. 4, 11 p. 935^B. *nota* invictus *falso pro* -ctus (*v. et l. 63*): LVCAN. 8, 554 PLIN. nat. 10, 76 STAT. Theb. 12, 597 AVIEN. orb. terr. 347. *al.* *e coni.*: VARRO Men. 197 (inventi *trad.*, -cti *Buecheler*). CIC. carm. frg. 37 (Tusc. 4, 63), 2 (inventum *codd.*, invictum *Prisc. gramm. III 426, 8*, -ctum *edd. recte. sic* invict- *falso trad.*: FAST. ann. Iul. Amitern. Mai 26 [CIL I² p. 243]. AMPEL. 16, 3. *v. et l. 59*). PROP. 3, 7, 63 (evehat *trad.*, -at *Barber, vix recte, cf. Wistrand, Nach innen od. nach außen?, Göteborg 1946, 7 adn. 1*). LIV. 2, 19, 8 (venientium, invenientium *sim. trad.*, -entium *Gronovius*). PLIN. nat. 15, 102 (vexit *trad.*, -xit *Mayhoff, recte*). PANEG. 12, 8, 2 (in evehendis *sim. trad.*, -endis *Livineius, recte*). CAPITOL. Max. Balb. 2, 7 (allexerit *sim. trad.*, evexerit *Poggio*, -erit *Peter*). DRAC. Orest. 595 (invenitur, immeritum *trad.*, -itur *Rothmaler, recte*). *falso trad.*: IVL. VAL. 3, 54 p. 162, 10 (-ctum *trad.*, intectum *Ausfeld, RhM. 52, 1897, 567, recte*). MISC. Tir. p. 53, 9 (-ctus *trad.*, iniectus *Moore, ALL 10, 1898, 262, recte, ut vid.*). *dub.*: CE 1448 (= INSCR. christ. Diehl 1629), 11 -xit hinc te beata sacerdos ⟨alti⟩tron⟨i⟩ m⟨a⟩t⟨e⟩r currens ab arce poli ('*te [i. reliquias tuas], beata Maria, -xit sacerdos in ecclesiam' de Rossi; 'te, sacerdos, caelo -xit Maria' Diehl.* iuncxit *pro* -xit *coni. Buecheler*).]

CAPVT PRIVS: *cum vi praep.* in **locali** (*vi debilitata p. 129, 32 sqq. 131, 70. cf. et p. 131, 81*):

I *per praep.* in *indicatur* **motus ad certum finem perveniens** *vel locum quendam intrans*: **A** *verbum activum (et pass.)*: *ere*: **1** *animantia vel res corporeas*: **a** *in universum*: *α subi. animantes (furor p. 127, 23. error p. 127, 35. navis*

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*sc. acta remigibus*] *l. 19. indicatur vehiculum per abl. l. 10. 30. praep.* per *l. 28*): CATO agr. 29 partem dimidiam *stercoris* in segetem ... -ito. VARRO rust. 1, 16, 6 *viis aut fluminibus* evehi atque -i ⌊ad multa⌋ (⌊⌋m. ad *Schneider*) praedia scimus (*sic ad praedia*: COLVM. 1, 2, 3. 1, 3, 3 *confert agris iter commodum* ad -enda [ad vehenda, in adv-, ad adv- *vv. ll.*] et exportanda utensilia; quae res ... minuit impensas rerum -ctarum. PLIN. nat. 17, 44). CIC. off. 2, 76 tantum in aerarium pecuniae -xit *L. Paulus* (*syn.* intulit. *sim. opes rei p. nomine*: SVET. Aug. 41, 1 -cta urbi Alexandrino triumpho regia gaza. FLOR. epit. 3, 9, 5 Cato Cyprias opes Liburnis per Tiberinum ostium -xit). LIV. 23, 32, 15 qui non -isset *frumentum in urbem munitam* ([*syn.* conveherent. *aliter l. 74 sqq.*]. PLIN. nat. 18, 303 sunt qui ... rana in limine horrei ... suspensa -ere iubeant). MANIL. 5, 48 non -et undis Persida ... Xerxes (*sim. milites*: TAC. ann. 2, 23, 1 *legiones* Caesar classi impositas per flumen Amisiam Oceano -xit). SEN. contr. 2, 1, 13 litoribus ... moles -untur (*v. Wistrand, Nach innen oder nach außen?, Göteborg 1946, 38.* iniungunt *H. J. Müller*) congestisque in alto terris exaggerant sinus. COLVM. 9, 15, 2 neque alimenta congerit et ab aliis -cta consumit *genus fucorum*. LVCAN. 3, 537 *hexeris* agitur *remis* molemque profundo -it (-xit *l. v., v. et p. 126, 24*). PLIN. nat. 2, 224 marinae *aquae* ... magis -cta (*i. onera sim.*) sustinent. 36, 77 *sphingem* volunt -ctam videri *ex alio loco*. VAL. FL. 2, 624 *Lampsacenos* nec ... Bacchi sacra neque arcanis Phrygius furor -it antris. SIL. 15, 285 Nox ... nigrantis -xit equos suasitque quietem. STAT. Theb. 6, 269 series antiqua parentum (*i. imaginum*) -itur (*sim.* PS. AVR. VICT. epit. 13, 11 *imago Traiani*, sicut triumphantes solent, in urbem -cta [in vesta, -ere -cta, -i *vv. ll. cf. in triumpho l. 9. 32. p. 130, 23 sqq.*]). SCAEV. dig. 45, 1, 122, 1 *merces* quas ... esset ... per navem Beryto -cturus *Callimachus*. APVL. met. 4, 8, 2 praedas ... nummorum. Plat. 1, 18 valetudo *hominis* obteritur ... pabuli sarcina inmoderatius -cti (*i. sumpti*). PANEG. 7, 14, 3 *Constantium* curru paene conspicuo ... Sol ipse -cturus caelo excepit (PS. HIL. libell. 6 p. 78, 32 cum triumpho hominem ... in caelum ... -xit *Christus*). IVL. VAL. 1, 14 p. 24, 23 qui aderant, Philippum ... vulneratum cubiculo -unt (inducebant, cubiculum videbant *vv. ll.*). PRVD. perist. 10, 404 quis hos sofistas error -xit novus? (*cf. p. 129, 18*). OROS. hist. 4, 1, 6 *Pyrrhus* Tarentum ... vindicaturus totas vires Epiri ..., elephantos etiam usque in id tempus invisos Romanis ... in Italiam primus -xit (*cf. p. 128, 20*). AVELL. p. 582, 16 qui externum ignem in divinis adytis ... -xit. VEN. FORT. vita Leob. 15, 48 deputat *discipulum* ... tantae ordinationi -endum *Leobinus*. CIL VI 1035, 6 (*aet. Caracallae*) negotiantes boari huius⌊loci qui -ent⌋ (*i. boves vendendos*; ⌊⌋ *postea reposita in litura*). 13152, 9 si quis *in hoc sepulcrum* ... corpus alienum -ere vellit.

β subi. res naturae: Ⓘ *variae*: LIV. 22, 5, 8 *motus terrae* mare fluminibus -xit. STAT. Theb. 2, 153 *iuvenes*, quos ... regnis -xit nox (*aliter supra l. 23*) dextra meis. PANEG. 2, 47, 3 qualem te urbi dies primus -erit. AMBR. hex. 3, 10, 45 p. 89, 17 proventu spontaneo terra fructus locis omnibus -bat (*in imag. de fructibus spiritualibus monasterii*: ALC. AVIT. hom. 25 p. 146, 21 orbis desideret, quod locus -xit). Ⓘⓘ *aqua*: CIC. nat. deor. 2, 130 *Mesopotamia* in quam quotannis quasi novos agros -it *Euphrates*. OV. met. 11, 54 iam ... mare -ctae flumen ... relinquunt *lyra et lingua Orphei*. LIV. 2, 5, 4 insulam inde ... et aliis, quae fert temere flumen, eodem -ctis factam *esse*. SEN. Phaedr. 1032 inhorruit ... undarum globus ... et litori -xit malum ([*i. monstrum*]. CVRT. 9, 2, 27 opes quas illud mare litoribus -it. *sim.* PLIN. nat. 12, 37 *arbores* -ctis derelictisque similes sicco litore ... spectantur). PLIN. nat. 6, 140 profecere terrae fluminibus -ctae (*sim. de terra*: 25, 11 quae rigatur Aegyptus illa ... postea fluminis limo -cta). 18, 162 limum ... non -unt Euphrates Tigrisque. 19, 37 *tubera* Mytilenis negant nasci nisi exundatione fluminum -cto semine ab Tiaris (19, 182 minus utiles *sunt* e stagno *aquae* ..., quoniam herbarum semina -unt). PANEG. 6, 13, 2 amnes quos ... barbarus Nicer et Moenus -xit *Rheno*. 8, 14, 4 *exercitum* Sequana amnis -erat. AVIEN. ora 297 idem amnis ... -it ... moenibus *Tartessi oppidi* dives metallum. orb. terr. 347 Nilus ... inmensos vitam dispergit in agros et fovet -cto (*v. p. 126, 61*) sata gurgite (*cf. Dionys. periheg. 229 ἰλὺν βαλέειν*). *al.* Ⓘⓘⓘ *ventus*: CIC. nat. deor 1, 101 volucres angues ex vastitate Libyae vento Africo -ctas. STAT. silv. 3, 3, 97 uni parent commissa ministro, quae Boreas ... quae nubilus Auster -it. LACT. inst. 4, 10, 10 coturnices in castra *Hebraeorum* ... ventus -xit (*v. p. 126, 54. cf.* PRVD. cath. 5, 102 imbrifero ventus anhelitu crassa nube leves -it alites). *in imag.*: AVG. doctr. christ. 3, 19, 29 p. 76[fin.] ita leves fiunt *libidine obstricti*, ut eos rumoris aura ... in quaslibet -at voragines flagitiorum.

b *speciatim*: *α extrinsecus advehere res eas, quae ad usus quosdam expetuntur, arcessuntur*: Ⓘ *cibaria in urbes, arces sim.* (*sc. ad obsidionem, inopiam tolerandam. aliter supra l. 10*): LIV. 9, 13, 10 obsessis ... commeatus ex montibus Samnitium -cti erant (25, 11, 13. SVET. Claud. 18, 2 ad -endos [*v. p. 126, 57*] etiam tempore hiberno commeatus). 26, 20, 10 ut arcis praesidium etiam sine -cto *frumento* ... sustentari posset, Tarentinis ... ne -ctum quidem sufficeret. PANEG. 12, 8, 2 Athesis ... omnem ... retro regionem -endis (*v. p. 126, 68*) copiis tutam defensamque praestabat. SVLP. SEV. chron. 1, 45, 4 *ab Helisaeo* famis tempore omnium rerum copia fugatis hostibus -cta *est*. Ⓘⓘ *importantur res quaelibet externae in aliquem locum, cuius incolae eis ipsis rebus carent* (*saepe de commercio sim.*; *subi. res l. 17. 29*): VARRO rust. 3, 9, 17 *insulam Gallinariam appellatam esse dicunt* ab his villaticis *gallinis* -ctis a nautis (*sic de animalibus*: CVRT. 8, 9, 16 *Indiae* animalia *sunt* invisitata ceteris gentibus nisi -cta. MELA 2, 125. PLIN. nat. 10, 76 *noctuarum* genus in Creta insula non esse *traditur*, etiam, si qua -cta sit, emori. SOL. 33, 4 si -ctum illo fuerit *genus suillum. al.*). CIC. rep. 2, 10 ut flumine res ... -ctas acciperet ex terra *urbs Roma*. LIV. 34, 9, 9 Hispani ... mercari ... et ipsi ea, quae externa navibus -rentur, et agrorum exigere fructus volebant. SEN. benef. 6, 14, 4 *frumentum* in quo -endo mercator *lucrum facere cupit*. PLIN. nat. 5, 34 commercium gemmae ... ex Aethiopia -ctae. 6, 66 *Indorum* militiam alii capessunt, merces alii suas evehunt, ⌊externas (externasque *l. v.*) -unt⌋ (⌊⌋ *in marg. codd. nonnulli, om. alii*. 29, 24 -i peregrinas merces conciliarique externa pretia displicuisse maioribus). 11, 89 *Psylli* reliquarum venena terrarum -entes quaestus sui causa. 18, 66 ex his generibus *tritici*, quae Romam (*edd.*, Romae, Roma *trad.*) -untur, levissimum est Gallicum. 33, 118 neutro ex loco -itur ad nos *minium*. 33, 149 *victoria belli Achaici* et ipsa ... signa et tabulas pictas -xit. 35, 178 bitumen ... a Babylone. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 3 quotiens quis mancipia -cta professus non fuerit sive venalia sive usualia. *et saepe.* *nota dici de prima invectione* (*cf. l. 80 sqq. p. 127, 37*): VARRO Men. 197 cultro coquinari se traiecit; nondum enim -cti (*v. p. 126, 61*) erant cultelli empaestati e Bithynia. LIV. 5, 33, 3 -isse (*v. p. 126, 51*) in Galliam vinum inliciendae gentis causa Arruntem Clusinum *traditur*. PLIN. nat. 12, 6 platanus ... in mare (*Mayhoff*, mare, per m. *trad.*) Ionium Diomedis insula tenus ... primum -cta. 15, 102 *Lucullus cerasos* primum -xit (*v. p. 126, 68*) e Ponto. 18, 55 milium intra hos x annos ex India in Italiam -ctum est nigrum colore. 34, 14 triclinia aerata ... Cn. Manlium Asia devicta primum -isse (-isset *l. v., v. et p. 126, 57*) triumpho suo *tradunt*. 37, 18 eadem victoria primum in urbem myrrhina -xit (*v. p. 126, 53*). *al.*

β in architectura, fere i. q. infigere, iniungere: VITR. 5, 1, 6 trabes, in quibus -untur porticuum contignationes. 5, 10, 3 eae ... regulae sive arcus ita disponantur, uti tegulae sine marginibus sedere in duabus -ique possint. 6, 7, 1 duas antas inter se spatio amplo distantes, in quibus trabes -untur. *sim. de phalangis*: VITR. 10, 3, 7 mediae ... partes phalangarum, quibus lora tetraphororum -untur, clavis sunt finitae.

γ in iure (*perf. pass.*; *sim. in imagine l. 53*): Ⓘ *de rebus mobilibus eis, quas praedii, aedis sim. conductor secum induxit*: LABEO dig. 20, 6, 14 cum colono tibi convenit, ut -cta importata pignori essent. SCAEV. dig. 20, 1, 32 debitor pactus est, ut quaecumque in praedia pignori data inducta -cta importata ibi nata paratave essent, pignori essent. VLP. dig. 11, 7, 14, 1 (*Pompo .*) *si non* sit unde funeretur *colonus vel inquilinus*, ex -ctis illatis eum funerandum *esse* (*in asyndeto sic pro subst.*: 20, 2, 3 [*Nerat.*] de -ctis illatis. PAVL. dig. 2, 14, 4 pr. -cta illata. *cf.* LEX horr. [CIL VI 33747, *Nervae aetatis?*] 9 quae in his horreis -cta inlata ⟨erunt⟩). 13, 7, 11, 5 in eam ... summam -cta mea et illata tenebuntur (*sim. pro subst.*: 20, 2, 6 -cta et inlata. MARCIAN. dig. 20, 2, 2 [*Pompon.*]. *cf.* COD. Iust. 8, 14, 7 de -ctis a conductore rebus et illatis). 43, 33, 2 si in fundum communem duorum pignera sint ab aliquo -cta. MARCIAN. dig. 20, 2, 5 pr. (*Pompon.*) si gratuitam habitationem conductor mihi praestiterit, -cta a me domino insulae pignori non esse. *in imag. de iis, quae animus Christi in corpus quasi habitaculum suum -xit* (*n. pl. pro subst.*): TERT. patient. 13, 1 rector animus facile communicat spiritus (-u *Engelbrecht*) -cta cum habitaculo suo. Ⓘⓘ *inde de iis, quae quasi dotem maritus in matrimonium -xit*: TERT. uxor. 2, 8 l. 35 dubitandum ... est, an idoneus sit pauper *Christianus* -ctis (innectis, investis *vv. ll.*, invectandis *Kroymann*) dotalibus, cui deus censum suum credidit? Ⓘⓘⓘ *? in ratione acceptorum computanda, pro subst.* (*cf. l. 44 sqq.*): SYMM. epist. 4, 70, 2 *v. p. 125, 75.*

2 *res incorporeas*: **a** *plenius vigente vi locali*: *α in universum* (*subi. fere res. pendet abl. instr. l. 67. 74*): CIC. Verr. II 4, 130 quom tam multa ex illo mari (*i. Ponto*) bella emerserint, tam multa porro in Pontum -cta (*v. p. 126, 56*) sint (SEN. nat. 5, 18, 12 unde scio, hic mihi an ille ventus bellum -at?). PLIN. nat. 11, 7 quamvis *insectis* non sint membra, quae velut carinā sensus -ant, esse tamen iis auditum (*sim. de imaginibus rerum, quae sentiuntur*: AVG. conf. 10, 8, 12 praetoria memoriae, ubi sunt thesauri innumerabilium imaginum de ... rebus sensis [sensibus *l. v.*] -ctarum. epist. 147, 42 p. 316, 14 si ... abigis ab aspectu intimo, quicquid imaginum corporalium exterioris hominis sensus -xit). SOL. 37, 2 Mesopotamiam opimat *Euphrates* ... terras contegens, -cta soli fecunditate. CLAVD. rapt. Pros. 1, 277 sparso nox ... somno languida caeruleis -erat (*v. p. 126, 56*) otia bigis. PAVL. NOL. carm. 15, 152 *fides* victo victricem corpore mentem *hominis* ... gaudentibus -it (*v. p. 126, 58*) astris. SIDON. epist. 3, 7, 4 hunc nobis morum viri tenorem secundus rumor -xit. VICTOR CAP. frg. Spicil. Solesm. I p. 296[a] solaris sphaera, ab orientali plaga consurgens, mundo -it diem.

β speciatim, accedente notione novandi (*cf. l. 20 sqq.*): *-ere e. g. artes, institutiones, mores* (*naturam p. 129, 16 sq., sententiam p. 129, 18, opinionem p. 129, 19; similiter* nomen *in quaestionem p. 129, 13*, causas *in narrationem p. 129, 14. subi. res e. g. p. 129, 12. 15. 18. nota seq. enunt. per* ut *p. 129, 21*): LIV. 39, 6, 7 luxuriae ...

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

peregrinae origo ab exercitu Asiatico -cta in urbem est. 39, 8, 3 *artes* multas ad animorum corporumque cultum nobis ... gens *Graecorum* -xit. SEN. nat. 7, 3, 1 nova haec ... observatio est et nuper in Graeciam -cta. PLIN. nat. 33, 6 ita ... commercia victus gratia -cta (*v. p. 126, 57*) *sunt.* PANEG. 9, 6, 2 ut *Constantius* me ... iusserit disciplinas oratoriae retractare et hoc ipsi palatio parentis sui munus -erit, ut *eqs.* SPART. Carac. 9, 11 nisi forte *Bassianus* ... addidit celebritati *Isidis,* non eam primus -xit. LACT. inst. 3, 16, 15 tamquam sapientia cum saporis mercibus (*cf. p. 128, 20*) fuerit -cta. EVTR. 9, 26 *Diocletianus* qui imperio Romano primus regiae consuetudinis formam ... -erat (-xit *l. v.*, -erit *Hartel*). HIL. coll. antiar. p. 147, 1 ut emortuam ... quaestionem ... causae novitas excitaret et subrepens per Fotini damnationem Marcelli nomen -ret (*sim. in sermonem*: ANTH. 806, 1 proponit primus liber *Lucani*, -it, invocat atque exponit causas *eqs.*). myst. 1, 33, 3 p. 25, 14 *lignum Moysi* ut amaritudinem aboleret, ut dulcedinem gigneret, ut naturam et -ret et auferret (RVFIN. apol. Orig. 7 p. 600C *Christus* primus in caelum naturam carnis -xit). trin. 6, 12 p. 166A haec (*i. sententias haereticorum*) stultitiae humanae error -xit (*cf. l. 31. p. 127, 35*). 10, 47 p. 381B natus ex virgine homo opinionem nobis naturalis sibi in passione doloris -xit. *al.* CASSIAN. inst. 4, 17 capit. p. 46, 26 quibus auctoribus sit -ctum, ut ... fratribus sacrae lectiones in coenobiis recitentur. CONC.S I 5 p. 357, 30 ne permittatur hominibus ... ullam novitatem -ere *in ecclesiam* (*gr. I 1, 7 p. 118, 40* εἰσφράττεσθαι). VITA Hil. Arel. 15 l. 16 C. ab eodem *Hilario* in civitatibus ista est -cta primitus consuetudo. PAVL. PELL. 466 *morem* quem semel -ctum maiorum traditione ... ecclesia nostra teneret. GREG. TVR. glor. mart. 85 p. 545, 36 *lectiones* quas canon sacerdotalis -xit. VITA Caes. Arel. 1, 19 praedicationes ... conpunctissimas ... instituit pariter et -xit *Caesarius. al.*
nota c. acc. dupl.: CONSVLT. Zacch. 1, 20 p. 25, 31 *creationem mundi deus,* qui ex nihilo fecerat, fabricator exposuit, sui indicans operis, quae illi coaeterna humanus error -xit (*cf. l. 18*).

b *usu laxiore (vi locali debilitata) i. q. inferre, afferre, imponere, efficere sim.*: α *mala* (*aliter p. 127, 53. 128, 64*): ① *subi. animantia* (*v. et l. 52. anima hominis l. 49, diabolus l. 47, bestia venenata l. 43*): CIC. inv. 1, 1 non minimam video per disertissimos homines -ctam partem incommodorum. rep. 4, 9 quos -unt metus, quas inflammant cupiditates *poetae*! PORPH. Hor. carm. 1, 3, 27 *Prometheum notum est* ignem ... hominibus adtulisse et -isse terris multas calamitates. ITIN. Alex. 29 ut vicem damni ac labis meritum, quam ille (*i. Xerxes*) -erat Graecis, repensaret *Alexander*. CLAVD. DON. Aen. 11, 385 p. 474, 5 quis tantas strages Troianis -xit? 11, 730 p. 524, 21 quis hoc malum vobis inimicus -xit? (*cf.* HEGES. 5, 2 p. 297, 5 tantum ... malorum). AMBR. hex. 5, 10, 31 p. 166, 8 lepusculus *marinus* ... citam et quae non facile possit auferri corruptelam -it. HEGES. 4, 3, 3 p. 243, 12 Titus ... maximam Iudaeis cladem -xit. 4, 25, 3 p. 280, 17 *Simon* dominatum -xit civibus, urbi tyrannum. AVG. in euang. Ioh. 12, 10 p. 1489med. non consentires, nihil -erat diabolus: consensio tua ... te perduxit ad mortem. BOETH. cons. 4, 6, 44 W. supplicia ... ipsos, quibus -untur, emendant. 5, 2, 10 *humanae animae* turbantur affectibus, quibus accedendo consentiendoque, quam -xere sibi, adiuvant servitutem. *al.* ② *subi. res*: CIC. carm. frg. 33 (Tusc. 2, 20), 4 nec mihi Iunonis terror ... nec tantum -xit tristis Eurystheus mali ([*Soph. Trach. 1049* προύθηκεν]. 37 [Tusc. 4, 63], 2 ira caelitum -ctum malum [*v. p. 126, 62. Eur. Orest. 2* ξυμφορὰ θεήλατος]. Tusc. 3, 26 *mala* quae tibi casus -erat. AVG. civ. 4, 2 p. 148, 20 D. PAVL. MED. vita Ambr. 41. *al.*). 39 (Tusc. 3, 29), 5 si qua -cta diritas casu foret (*gr. aliter*). Tusc. 4, 38 quemcumque casum fortuna -erit. LIV. 1 praef. 12 divitiae avaritiam et ... voluptates desiderium ... pereundi perdendique omnia -xere. APVL. Plat. 1, 18 -it (-i *Kroll in sched.*) aegritudinem atque invalentiam et foeditatem *turbatio animi*. 2, 11 qui senserit vitia non solum turpitudinem existimationi -ere, sed nocere alio pacto. ARNOB. nat. 2, 28 p. 71, 21 hoc ... nescire debuerant *animae*, si aliquid eis labis corporalis -isset adiunctio. HIL. trin. 6, 3 p. 159A lues, quae ... ruinam miserandae mortis -xit. 9, 36 p. 308B contumeliam. 9, 54 p. 324B ignobilitatem. SYMM. or. 1, 18 *Alamanniae* tantum miseriae -xit conflictus tuus *eqs.* CLAVD. DON. Aen. 9, 580 p. 262, 28 sagitta ... letale vulnus ... -xit *Priverno*. HEGES. 1, 10, 3 p. 15, 27 *urbis* expugnatio acerbiorem solito pestem -xit. 4, 1, 4 p. 240, 6 ea res festinationis inpatientiā non mediocrem victoribus cladem -xit (*v. p. 126, 55*). RVFIN. Basil. hom. 4, 3 p. 1755A *invidia*, quae parricidii exstitit mater, ... quae ignorantiam consanguinitatis -xit (*gr. aliter*). Greg. Naz. orat. 3, 19, 4 p. 136, 3 quidquid facturae dei intulit et -xit malitia (*gr. aliter*). VINCENT. LER. 4, 4 quantum -atur calamitatis novelli dogmatis inductione. *al.*

β *bona*: APVL. Plat. 2, 10 quaedam absolute bona dicimus, quae semper atque omnibus, cum adsunt, -unt commoda. HIL. in Matth. 4, 11 p. 935B *mundo* per apostolos scientiae lumen -itur ([*v. p. 126, 59*]. CHROMAT. in Matth. 5, 5 p. 343B. VEN. FORT. vita Albin. 11, 31 crux *signata supra palpebras* post se caeco lumen -xit. *cf.* HIL. trin. 7, 4 p. 202A ecclesia doctrinae suae lucem ... imprudentiae saeculi -et). 9, 10 p. 966A dei ... cognitione ... et visus et auditus et sermo salutis -itur. 25, 2 p. 1053C cum universis fuerit cognitio sacramenti coelestis -cta. in psalm. 61, 2 p. 210, 8 *Christus est mortuus*, ut aeternitatem omnibus ... -ret. trin. 10, 46 p. 380A ut per animae propositum firmitas corporis -atur. SYMM. epist. 4, 52, 1 quot gaudia mihi pariter dies unus -erit. AMBR. Cain et Ab. 1, 6, 23 p. 359, 20 sanitatem ... cibus, non odor -it. HEGES. 5, 4, 4 p. 305, 10 *pudor*, dum ignaviam declinat, virtutem -xit. *al.*

B *verbum mediopassivum* (*refl. p. 131, 17*): 1 *proprie: fere i. q. intrare*: a *subi. sunt animantia* (*fere homines, dei l. 18. 48. 49. 80. 83, pisces l. 76*): α *generatim* (*indicatur vehiculum per abl. exemplo primo et l. 14. 16. 18*): LIV. 1, 48, 5 carpento ... in forum -cta *Tullia*. 23, 47, 8 *traditur Claudium* patenti hostium porta (*Madvig*, -ae *trad.*) -ctum per alteram ... intactum evasisse (*cf.* 24, 21, 7 Hexapylo Theodotus ac Sosis ... -cti). SIL. 5, 668 in medias ... -ctus ... catervas caesorum *Hannibal*. 10, 638 *Varro* muto lictore -ctus in urbem (11, 222 *Capuam* urbem -ctus toto comitante senatu *Hannibal*). 13, 157 patulum ... -ctus in aequor erigit ... nubem *pulveris Claudius*. 15, 436 inter medios *Poenos* ... nuntius ... -ctus equo. STAT. Theb. 12, 597 Tyrias -ctus (*v. p. 126, 60*) protinus arces (*i. Thebas*). PLIN. paneg. 22, 1 priores *imperatores* -i et inportari solebant, non dico quadriiugo curru et albentibus equis, sed umeris hominum (*opp.* ingressus es). MEROB. poet. 59 *dea* pigros zephyris -cta t⟨riones⟩ (*i. in regionem septentrionalem*). *in imag.* (*cf. p. 131, 22*): LIV. 31, 1, 5 provideo animo, velut qui proximis litori vadis inducti mare pedibus ingrediuntur, quidquid progredior *scribendo*, in vastiorem me altitudinem ac velut profundum -i.

β *speciatim*: ① *de triumpho imperatoris Romani* (*cf. p. 127, 25 sq. saepius indicatur vehiculum per abl.*): CIC. prov. 35 si in Capitolium -i (*v. p. 126, 56*) victor cum illa insigni laude gestiret *Caesar* (rep. 6, 11 cum eris curru in [*om. V*] Capitolium -ctus. LVCAN. 8, 554 ter Capitolia curru [*v. p. 126, 60*]. VOPISC. Aurelian. 33, 3 *curru* Capitolium. CLAVD. 8, 318). VERG. Aen. 8, 714 Caesar triplici -ctus Romana triumpho moenia (LIV. 30, 45, 2 triumpho ... omnium clarissimo urbem est -ctus *Scipio*. SIL. 17, 628 patria -itur sublimi tecta triumpho *Scipio*). LIV. 2, 31, 3 dictator triumphans urbem -itur (4, 29, 4. 9, 40, 20 consul praestantiore etiam quam dictator victoria triumphans urbem est -ctus. 31, 20, 2 ut triumphanti sibi -i liceret in urbem [*formula petendi sollemnis, sic* 31, 47, 7. 35, 8, 9 urbem. *al.*]. 37, 46, 2. 38, 51, 14. *al.* FAST. ann. Iul. Amitern. Mai 26 [CIL I² p. 243] eo die ⟨Germanicus C⟩aesar ⟨triumphans⟩ -ctus [*v. p. 126, 64*] est ⟨in urbem⟩). 5, 23, 5 *dictator* curru equis albis iuncto urbem -ctus (VELL. 2, 30, 2 PANEG. 10, 13, 2. PRISC. Anast. 176 curribus. *v. et l. 26. 27. cf.* LIV. perioch. 28 p. 33, 26 quadrigis [*syn.* ineuntem *v. l. 40*]). 28, 9, 10 ut M. Livium quadrigis urbem ineuntem milites sequerentur, C. Claudius equo sine militibus -retur (*sc. ovans consociato triumpho*). 34, 52, 10. 39, 5, 17. *al.* *sim. de triumpho athletae*: VITR. 9 praef. 1 uti *athletae apud Graecos* ..., cum revertantur in suas civitates ..., triumphantes quadrigis in moenia et in patrias -antur. PLIN. epist. 10, 118, 1 nihil ... referre *putant athletae dona q. d. iselastica petentes*, quando sint patriam -cti, sed quando certamine vicerint, ex quo -i possint (*seq.*: id tempus quo εἰσήλασαν). *adde de deae pompa sim.*: OV. fast. 4, 345 ipsa sedens plaustro porta est -cta Capena *Cybele*. TAC. Germ. 40, 2 Nerthum ... colunt *gentes* eamque intervenire rebus hominum, -i populis (*dat.*) arbitrantur.

② *i. q. navigando (aliter l. 76. cf. et l. 84) intrare, sc. portum, ostium fluminis sim.* (*oceanum l. 69. ad oppidanos l. 67. indicatur vehiculum per abl. l. 55. 57. 60. 65. 73, sed v.* cum *l. 59. 61*): CIC. Mur. 4 e portu solventibus ei, qui iam in portum ex alto -untur, praecipere ... solent *eqs.* (LIV. 35, 43, 5 navibus. VITR. 2, 8, 14 Artemisia ... in pelagum eduxit classem ex portu minore et ita -cta est in maiorem. *cf. c. acc.*: LIV. 28, 17, 13 Hasdrubal ... septem triremibus portum -ctus. 44, 7, 10. FRONTIN. strat. 3, 10, 8 Chares [in *add. pars codd.*] indefensum portum cum reliqua classe -ctus. FRONTO p. 226, 1 v. d. H. [= p. 238 N.]). LIV. 35, 39, 5 Villius quinqueremi nave ad ostium portus est -ctus. 38, 7, 2 rex cum sexaginta lembis Corinthium sinum -ctus (44, 1, 4). VELL. 2, 42, 2 *Caesar* contracta classe tumultuaria ... -ctus in eum locum, in quo ipsi praedones erant. PLIN. nat. 6, 84 libertus ... XV die Hippuros portum eius *insulae* -ctus (*sim. oppida*: TAC. ann. 2, 40, 1 Ostiam. AMM. 28, 4, 18 si a lacu Averni lembis -cti ⟨sint⟩ [*add. Dederichs*] pictis Puteolos). FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 23 Iphicrates ... ad eos, quos suspectos habebat, -ctus. PLIN. epist. 6, 16, 12 quo *vento* tunc avunculus meus secundissimo -ctus complectitur *amicum*. PANEG. 8, 14, 4 a Gesorigiacensi litore quamvis fervidum -ctus oceanum. IVST. 12, 10, 5 *Alexander* secundo aestu ostio fluminis Indi -itur (43, 3, 4 ostio Tiberis). 32, 3, 14 *Colchi Argonautas persequentes*, ut a Ponto intraverunt Histrum, alveo Savi fluminis penitus -cti *eqs.* AVIEN. ora 359 inesse *insulis* ... Herculis et templa et aras: -i advenas rate, deo litare, abire festino pede. orb. terr. 514 huc se prisca Locri gens intulit, et sale longo eduxit eminus -cti, qua pontum gurgite rumpit flumen Alex, ... rexerunt lintea cumbae (*gr. aliter*). *sim. de delphino*: PLIN. nat. 9, 25 *delphinus* Lucrinum lacum -ctus ... puerum ... dilexit. 9, 27 *delphinus* dum abeuntem *puerum* in litus avide sequitur, in harenam -ctus exspiravit.

③ *-i in caelum*: OV. trist. 5, 3, 19 *ad Bacchum*: ipse ... aetherias meritis -ctus es (*v. app. crit.*) arces. HEGES. 3, 2 p. 185, 22 pollicetur volatum *Simon magus*, quo supernis sedibus -retur, cui quando vellet caelum pateret. CE 301, 9 *Christus* -ctus caelo.

b *subi. sunt res*: α *corporeae*: ① *nares* (*cf. l. 51 sqq.*):
[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VERG. Aen. 7, 436 classes -ctas Thybridis undam non, ut rere, meas effugit nuntius aures. LIV. 10, 2, 6 cum audisset *Cleonymus* ... ostium fluminis ... vidisse *exploratores*, ... eo -ctam classem subire flumine adverso iussit. CLAVD. 18, 404 -ctae ... Tiberina per ostia classes. ⓘⓘ *flumina, i. q. intro fluere*: PLIN. nat. 2, 224 quaedam ... et dulces *aquae* inter se supermeant alias, ut in Fucino lacu -ctus (-ctu *l. v.*, Iuvencus *Detlefsen*) ⟨Pitonius⟩ (*add. Mayhoff*) amnis, in Lario Addua, in Verbanno Ticinus (*an potius ad l. 71?*). SOL. 37, 5 cum fines Medorum -ctus est *amnis*, Tigris statim dicitur. AVIEN. orb. terr. 1172 -ctum ... sibi (sinu *l. v.*) cohibens altrinsecus amnem (*i. Tigridem*) stat disclusa palus. ⓘⓘⓘ *sol cursu suo ad certa loca caeli perveniens* (*cf. p. 124, 14 sqq.*): APVL. Plat. 1, 10 anni ... spatia concludi, cum sol quadrinas temporum contigerit vices et ad idem signum fuerit -ctus (*cf. antea* revertatur [*variato verbo*]; revectus *W. Kroll in sched., vix necessarie*). MART. CAP. 6, 595 solstitiali ... tempore, cum caeli verticem sol -ctus *est*. ⓘⓥ *terra in mare procurrens* (*nota pendere acc.*): AVIEN. orb. terr. 795 Carmanis qua se pelagi procul -it undas (unda *l. v., gr. aliter*).

***β** incorporea*: HIL. trin. 11, 40 p. 425^A dominus ... ut sit deus omnia in omnibus, naturae assumpti corporis nostri natura (natura a. c. n. naturae *l. v.*) paternae divinitatis -cta.

2 *translate*: *i. q. progredi* (*sc. in narrationem, descriptionem, cf. imag. p. 130, 19*): VITR. 2, 8, 13 relinquitur nunc, quoniam ad explicationem moenium ... sum -ctus, ⟨ut⟩ tota, uti sunt, definiam.

II *per praep.* in *indicatur* **motus** *(aliter l. 70) aliquo modo* ***incedens***, *sed* **non ad certum finem spectans**: A *verbum activum*: *i. q. vehere, ferre, ducere*: 1 *subi. est homo* (*corpus hominis l. 32*): SEN. Oed. 79 tabifica caeli vitia quae tecum -is. TERT. apol. 30, 2 caelum captivum triumpho suo -at *imperator*. OROS. hist. 6, 7, 6 contra Ariovistum regem excitantem -entemque secum incredibiles Germanorum copias. BOETH. cons. 3 carm. 11, 10 non omne ... mente depulit lumen obliviosam corpus -ens molem.

2 *subi. sunt flumina*: SEN. nat. 6, 7, 1 Nilus per aestatem ingentes aquas -it. CVRT. 9, 2, 17 *flumina* angustis ripis coercita ... torrentes aquas -unt.

B *verbum mediopassivum*: *i. q. vehi, ferri*: 1 *subi. sunt animantia*: **a** *homines* (*anima l. 50. indicatur vehiculum per abl. passim, per praep.* in *c. abl. l. 40*): CIC. rep. 3, 14 *aliquis* illo Pacuviano -ens alitum anguium curru (*cf.* PANEG. 12, 19, 1 tardo molimine currus. COD. Theod. 8, 5, 18, 1 in ... carpentis [vehantur *Mommsen*]). VERG. Aen. 5, 122 Sergestus ... Centauro *nave* -itur magna (*sim.* AMM. 24, 4, 8 alveis arborum cavatarum). 5, 571 Iulus Sidonio est -ctus equo (6, 587 quattuor ... equis [*i. quadrigis, cf. infra l. 55*]. AMM. 30, 1, 10 equis ... natantibus. *al.*). PLIN. nat. 6, 66 *elephantis* arant *Indi*, his -untur (-unt *edd. vett.*, vehuntur *Dalecampius. v. et p. 126, 57*). HIL. in Matth. 21, 1 p. 1035^A prophetia, quae -ctum asina et pullo novo dominum venturum ... nuntiabat ([*cf. Zach. 9, 9* ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον, *Vulg.* ascendens super asinam]. *al.*). in psalm. 54, 5 p. 150, 19 *Isaac* -ctae camelo Rebeccae ... occurrit. *in imag.*: TERT. resurr. 7 p. 36, 4 magis animam -i atque dominari credendum est *quam carnem* (*cf. antea*: utrumne caro animam an carnem anima circumferat, utrumne ... pareat). **b** *dei sim.* (*indicatur vehiculum per abl. saepe*): LVCR. 2, 624 magnas -cta per urbis *mater Idaea*. CIC. nat. deor. 1, 78 Triton ... natantibus -ens beluis adiunctis humano corpori. VERG. georg. 3, 358 *Sol* -ctus equis altum petit aethera (*sim. bestiis ad currum iunctis* [*cf. l. 43*]: OV. met. 14, 538 domitis ... leonibus *Cybele*. 14, 597 iunctis ... columbis *Venus* [CLAVD. 22, 354]). Aen. 1, 155 *Neptunus* caelo (*abl.*) ... -ctus aperto flectit equos curruque volans dat lora secundo. 6, 785 Berecyntia mater -itur curru Phrygias ... per urbes (AVSON. 343, 5 p. 161 P. quadriiugo curru ... Sol. PRVD. psych. 321 *Luxuria* venusto. *cf.* VERG. Aen. 12, 77 puniceis ... rotis Aurora [OV. met. 3, 150 croceis]). 7, 287 Iovis coniunx auras ... -cta tenebat. SCHOL. Verg. Veron. georg. 3, 6 Latona gravida insequentem draconem Delo (*abl.*) -cta vitavit. MART. CAP. 1, 30 per Geminos ... -cti augusto refulsere caelo *Apollo Mercuriusque conversi in sidera*. ORIG. in Matth. ser. 50 p. 112, 5 ut veniat *Christus* illis *nubibus* -ctus.

2 *subi. sunt res*: **a** *servata vi motionis: fere i. q. decurrere*: CVRT. 4, 9, 16 nec ... alius ad Orientis plagam tam violentus -itur *amnis*. **b** *notione motus evanescente*: ***α** fere i. q. supernatare*: PLIN. nat. 2, 224 dulces *aquae* mari (*i. marinis aquis subsidentibus*) -untur (*syn.* supermeant [*v. l. 6*]). 2, 233 *mirum est* eiusdem ... ponderis alia sidere, alia -i *aquis* (*syn.* innatare). ***β** audacius, fere i. q. inniti sim.*: TERT. anim. 19, 5 video ... hederas ... ad superna conari et ... suspendi, quod malint parietibus (*abl., an dat.?* [*ad p. 133, 41. sic Waszink ad l.*]) -i textili silva quam humi teri (*cf. antea: arbori* innixa et innexa *vitis*). CLAVD. carm. min. 27, 91 centum ... adcline columnis -itur (*i. sustinetur*) templum.

CAPVT ALTERVM: *cum vi praep.* in **adversativa** (*pellucet aliquatenus vis localis, praecipue sub II*):

I *translate*: A *verbum mediopassivum (refl. p. 132, 64): i. q. oratione, verbis impetum facere, sc. in homines ipsos vel in dicta, facta, mores eorum (in res alias p. 132, 8. 9. 37. 40. 45. al. praevalet notio maledicendi e. g. l. 6. 23. 50, vituperandi e. g. l. 22. 39. 55. pendet abl. instr. l. 11 sq. 20. 27 sqq. al. praep.* per *l. 54. obi. internum q. d. l. 12. 14. 37. 58. 62. adverbium saepe. seq. sententia relativa l. 22. enuntiatum per* quod *l. 21. 45. oratio recta l. 56. 62*): PLAVT. Merc. 998 heia, superbe -ere (SPART. Carac. 4, 10 saepe in senatum, saepe in populum). CIC. Verr. II 4, 8 sed quid ego tam vehementer -or? verbo uno repellar (Sull. 62 in L. Caecilium. de orat. 1, 24 vehementius ... in causam principum [nat. deor. 3, 94 in eam Stoicorum rationem]. *al.* RVT. LVP. 2, 20 eorum vitiis. QVINT. inst. 2, 16, 1 in *rhetoricen*. SPART. Did. 4, 8 in milites vehementissime). Sull. 35 cum ille (*i. Torquatus*) tota illa oratione in me esset -ctus (LIV. 4, 48, 16 alia ... truci oratione in collegas [*cf. l. 3*]. *al. cf.* CIC. Sest. 14 qua in oratione ... asperius in quosdam homines [NEP. Epam. 6, 1 multa ... in Thebanos]). 44 quoniam tam facile -eris in amicos. Flacc. 38 non insultabo vehementius nec volitabo in hoc insolentius neque in istum nugatorem tamquam in aliquem testem -ar. Phil. 2, 74 de quo Caesar in senatu aperte in te -ens (*v. p. 126, 50*) questus est (SEN. contr. 10, 1, 10). 2, 79 -ctus est copiosius multo in istum (*i. Antonium*) et paratius Dolabella quam nunc ego. 2, 107 minas contumeliasque ..., quibus -ctus est *Antonius* in Sidicinos, vexavit Puteolanos, quod ... adoptassent. 12, 17. or. frg. A XIV (XIII M.) 20 homo durus ac priscus -ctus est in eos qui mense Aprili apud Baias essent. de orat. 2, 301 orat reus, urgent advocati, ut -amur, ut male dicamus. 2, 304 acerbius et contumeliosius (Lael. 57 [*syn.* insectari]). 3, 2 quod in eum ordinem consul tam graviter in contione esset -ctus (LIV. 32, 34, 12 graviter in perfidiam eorum). Brut. 218 (*totam sententiam del. Eberhard*) in quo *sermone* multis verbis cum -retur in Caesarem Curio (OV. trist. 2, 133 tristibus [*v. p. 126, 57*]. LIV. 28, 32, 2 multis verbis. 42, 9, 2. *cf.* LIV. 28, 34, 8 Scipio multis -ctus in praesentem Mandonium). nat. deor. 2, 162 Carneades lubenter in Stoicos -batur (QVINT. decl. 338 p. 333, 6 libentius. *al.*). Att. 2, 19, 3 Diphilus tragoedus in ... Pompeium petulanter -ctus est (COMMENT. Lucan. 2, 125 *Lucilius* petulanter ⟨in⟩ Marium [*Usener*, Marium *trad., quod def. W. A. Baehrens, Philol. suppl. 12, 1912, 354*] -ctus erat [vicerat *l. v.*]). *al.* TREBON. Cic. epist. 12, 16, 3 turpitudo personae eius, in quam liberius -imur, nos vindicabit (PORPH. Hor. epod. 4, 10 libere ac palam ... in servitutem). NEP. Timol. 5, 3 cum quidam ... nonnulla -retur in Timoleonta. LIV. 1, 50, 3 ferociter. 2, 59, 9 *consul* advocata ... contione -ctus haud falso in proditorem exercitum militaris disciplinae, desertorem signorum. 3, 9, 2 maxime in consulare imperium tamquam nimium nec tolerabile liberae civitati -batur *Terentilius*. 3, 9, 6 atrociter in rogationem latoremque ipsum (32, 19, 12 atrocissime). 3, 48, 4 si quo inclementius in te sum -ctus (TAC. hist. 3, 4, 1 inclementer). 25, 10, 9. 31, 30, 1 iustius in crudelitatem saevitiamque regis. 42, 14, 8 *legatus* -ctus in regem, quod ... concitasset. SEN. contr. 2, 1, 21 in divitias (*ibid.* [in *om. AB*]. TRACT. Pelag. p. 53 si non proprie aut ⟨in⟩ divitias [divitias *trad., quod def. W. A. Baehrens, v. l. 34*] -itur aut paupertatem conlaudat *Christus*). VELL. 2, 35, 3 in coniurationem. CVRT. 6, 9, 30 acrius. QVINT. inst. 2, 15, 30. TAC. ann. 5, 3, 3 infense. 6, 24, 1 -ctus in defunctum probra corporis, ... infensum rei publicae animum obiecit *Tiberius*. SVET. Cal. 30, 2. TERT. anim. 16, 4 indignativum (*i. pars animae*), quo -itur in scribas et Pharisaeos *Christus*. carn. 4 l. 8 *ad Marcionem*: -ere (*imperat.*) ... in (*om. T*) ipsum mulieris enitentis pudorem. adv. Marc. 4, 14 p. 460, 14 per Esaiam ... quomodo -itur in vexatores egenorum *deus*! 4, 43 p. 566, 24 plane -ctus est in *discipulos Christus* ...: 'o insensati' *eqs.* RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 39 p. 578^A posteaquam ... magnifice fuerit -ctus in furem *aliquis*. PRVD. perist. 10, 894 *lingua martyris* procaci pessima in nostros deos -cta motu. AVG. serm. 21, 7 p. 146^in. si tibi auderet respondere sic -enti et clamanti ... servus. CLAVD. MAM. anim. 3, 6 p. 162, 5 hic ... in (*om. codd. plerique*) angelorum statum superbus orator -eris. DRAC. Orest. 595 *Agamemnonis umbra* haec ... -itur (*v. p. 126, 70*): 'sic' *eqs.* FACVND. defens. 4, 2 p. 611^C Diodorus ..., contra quem sic -i dicitur Cyrillus. *et saepe.*

nota reflexive: THEOD. MOPS. in Gal. 5, 10 p. 91, 16 ad haec curans Galatas, adversariis sese (esse *l. v.*) -it *Paulus* dicens *eqs.* (5, 12 p. 93, 17 -ens se ... sufficienter. 6, 11 p. 107, 9 -ere se cupiens [*gr. l. 22* μέλλων καθάπτεσθαι τῶν ἐναντίων]). 6, 3 p. 104, 8 -it se illis. 6, 17 p. 110, 7 gravi se ira -ere. in I Tim. 5, 1 p. 151, 17 nulli -as (-aris *l. v.*) te.

B *verbum activum*: *i. q. obiurgando conicere* (*sc. vituperationem, incusationem sim. in aliquem. hic usus derivatus est e mediopass. p. 131, 82 sqq. i. q. reprehendere [pendet a. c. i.] l. 75*): PHILIPP. in Iob 15 p. 653^D in personam ... Iob (*gen.*) haec Eliphaz videtur -ere. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 12 p. 594^B nos ..., in quos omne ab initio lacerationis suae pondus -xit *Hieronymus*. *audacius fere i. q. vituperare, reprehendere* (*pro* -itur [*cf. l. 1*], *cf. syn. antecedens* reprehendit): APRING. in apoc. 3, 15 quosdam ... fatuitate deceptos reprehendit, et nec ... frigore iniquitatis argueri et nec bonis inveit (*i.* -it [*v. p. 126, 23*], inve⟨n⟩it *Férotin*) operibus incubare, sed tepidos in utraque prosistere.

II *proprie*: A *verbum mediopassivum* (*reflexivum p. 133, 12. 19. 21. 23. 26. 42. 44*): 1 *de hominibus* (*vehiculo [bestia p. 133, 38] ab hominibus recto p. 133, 29 sq. 32. 35*): **a** *generatim*: LIV. 1, 59, 10 Servi Tulli ... memorata *est* caedes et -cta corpori patris nefando vehiculo filia.

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

b *specialim in re militari*: α *de invasione in terram*: CIC. Mur. 32 *Sulla Mithridatem* cum bello (bellum *trad.*) -ctum . . . in Asiam cum pace dimisit. AMPEL. 16, 3 Philippus . . . -ctus (*v. p. 126, 64*) in Graeciam . . . victus est. β *in proelio, i. q. se immittere (sc. in hostem), aggredi, impetum facere (saepissime de impetu equestri, navali l. 29)*: Ov. trist. 3, 10, 54 protinus . . . -itur celeri barbarus hostis equo (LIV. 8, 9, 12 quacumque equo -ctus est [esset *Siesbye, Madvig*] *Decius*. 22, 15, 8 Carthalo, penes quem summa equestris imperii erat, concitatis equis -ctus). LIV. 1, 30, 10 ab equitibus repente -ctis turbati ordines sunt Sabinorum (10, 5, 7 emissus eques libero cursu in hostem -itur. 26, 4, 8 in perculsum hostem. 29, 2, 12 in medios . . . hostes. 29, 34, 12 *equites* incaute ⌊se -entes⌋ [⌊ ⌋ *v. app. crit.*]. CVRT. 3, 11, 1 TAC. hist. 3, 82, 2. *al. cf.* LIV. 2, 49, 11 ab latere . . . equitum ala. 8, 39, 1 equitum acies). 2, 20, 3 Valerium temere -ctum in exulum aciem . . . quidam adortus transfigit (42, 59, 4 in mediam. *al.*). 2, 20, 4 *dictator animadvertit* exules ferociter citato agmine -i (CVRT. 8, 14, 5 expedito ac levi). 5, 8, 10 cum . . . superatas munitiones, utrimque -i hostem nuntiaretur (30, 11, 9 pedes Romanus . . . absterruit . . . effuse -entem sese hostem [31, 35, 3 -entem se effuse. 40, 39, 10]. FRONTIN. strat. 2, 3, 14 -ctos . . . temere hostes. 2, 5, 6 rapidius per ignota -cti loca. *v. etiam l. 7*). 6, 32, 8 quantum . . . Romana se -xit acies, tantum hostes gradu demoti. 9, 22, 8 temere . . . per hostium turmas. 10, 14, 18 integrae vires sistunt -entem se iam Samnitem. 25, 34, 4 ut . . . ipsis obequitaret castris -ctusque in medias saepe stationes omnia . . . turbaret *Masinissa* (25, 40, 10 stationibus hostium). 28, 13, 7. 28, 15, 7 cum . . . acrius . . . victores se undique -rent (TAC. hist. 2, 43, 2 latus hostium -cti). 28, 30, 6 iam fretum intrabat quinqueremis, cum Laelius et ipse in quinqueremi . . . evectus in Adherbalem ac triremes -itur (*sic de impetu navali*: 44, 2, 3 ut eodem tempore classis quoque -atur hostium litoribus [TAC. hist. 2, 14, 3 -cta in terga pugnantium classe]. CVRT. 4, 3, 12 tris *naves* . . . opposuerunt *Tyrii*, quibus rex -ctus *eqs.* 4, 4, 7 duae *naves* ex diverso in latera *quinqueremis* [4, 4, 8]). CVRT. 4, 9, 24 Alexander . . . praefectum . . . equitum Aristona laxatis habenis -i iussit (FLOR. epit. 1, 18, 7 turmae praefectus Obsidius -ctus in regem *Pyrrhum*). 4, 15, 14 currus . . . in phalangem -cti erant. 4, 15, 20 Alexander laxatos ordines invadit et multa caede hostium -itur. 4, 16, 1 Mazaeus cum omni suorum equitatu vehementer -ctus. 8, 14, 33 nec segnius belua (*i. elephantus Pori*) instincta rabie, nondum saucia, -batur ordinibus *hostium*. SIL. 4, 556 *Allius* medios . . . -ctus in hostis. *al.*

2 *de rebus: i. q. se obicere* (*subi. aquae; at cf. p. 131, 76*): CVRT. 9, 4, 10 cum crebri fluctus se -rent et navium hinc proras, hinc latera pulsarent, subducere nautae vela coeperunt (9, 4, 13 fluctus qui se -bant [in se vehebant *l. v.*]). 9, 9, 9 stata vice Oceanus exaestuans -i coepit et retro flumen urgere. SIL. 3, 47 surgentis mole profundi -ctum (*v. p. 126, 55*) terris subitum mare.

B *verbum activum, i. q. obicere*: LIV. 28, 30, 9 una natura freti aestusque totius certaminis potens suis, alienis navibus nequiquam remigio in contrarium tendentes -bat.

index structurarum: *indicatur*: 1 *quorsum*: a *per casus: dat. passim (excepto capite priore II [p. 131, 25 sqq.]), frequentissime sub cap. priore I A 2 b (p. 129, 32 sqq.); sed perraro sub cap. altero I A (ubi obtinet vis praep.* in *mere adversativa): p. 132, 10. 65 sqq. acc. saepe sub cap. priore I B (p. 130, 4 sqq.); praeterea l. 27. p. 127, 50. 128, 15. fortasse recte (at falsa l. v. p. 132, 46) etiam sub cap. altero I A (non nisi infima aetate, cf.* incessere *sim.), ubi et sine contradictione trad. p. 132, 33. 47 et pro varia lectione occurrit p. 132, 53. 60.* b *per praep.*: ad *p. 127, 3. 128, 16. 130, 60. 67. 131, 13. 23.* contra *p. 132, 63.* in *c. acc. passim excepto cap. priore I A 2 b (p. 129, 32 sqq.), ubi praevalet dat., et II (p. 131, 25 sqq.).* in *c. abl. p. 127, 38. 128, 32 sqq. 46. 129, 24. 131, 6.* inter *p. 130, 11.* c *per adv. loci: p. 127, 52. 128, 5. 131, 3.*

2 *qua*: *per abl. p. 130, 8. 10. 48. per praep.* per *p. 127, 10. 14. 131, 4. 53. 60.*

deriv.: invecticius, invectio, invectivus, invecto, invector (-trix), invectus (-ūs). *compos.*: superinveho. *Stiewe.*

invēlātus, -a, -um. *ab* in *et* velatus. *i. q. nullo velo tectus*: 1 *proprie*: AMBR. exhort. virg. 12, 82 p. 360D *virgo* vultum aperuit soli -a atque intecta martyrio. MART. CAP. 1, 5 *Apollinem* seminudum . . . incedere chlamidaque indutum parva -um cetera umerorum cacumen obnubere. 2 *translate*: AMBR. in psalm. 43, 23, 2 p. 279, 29 flagitiosus putat parietibus se esse tectum, cum -a apud deum universorum flagitia sint (*opp.* occulta). HEGES. 1, 37, 4 p. 75, 19 Antonium promptum ad libidines et -as . . . inflammantem . . . cupiditates (*Ios. antiq. 15, 29* ἀπαρακαλύπτως).

invena NOT. Tir. 20, 58A (*fictum secundum* advena, convena; *v. Heraeus, ALL 12, 1902, 61*).

invēnālis, -e. *ab* in *et* venalis. GLOSS. II 243, 5 ἄπρατος. 584, 16 -is (iuvenalis *l. v.*), quod venale non est.

invendibilis, -e. *ab* in *et* vendibilis. *qui (quod) emptorem nullum reperit, venire non potest*: PLAVT. Poen. 341 -i merci oportet ultro emptorem adducere, proba merx facile emptorem reperit.

invenditus, -a, -um. *ab* in *et* venditus. *i. q. non venditus (t. t. iuris, de eis, quae venditione irrita facta ab emptore restitui debent)*: SCAEV. dig. 18, 5, 10, 1 ut, si . . . venditor ea praedia venisse nollet, -a essent. *ibid.*: quaesitum est . . ., an praedia -a sint (*syn.* inempta).

inveniābilis, -e. *ab* in *et* veniabilis.

1 *cui (sc. culpae, homini l. 7) venia dari non potest, inexcusabilis*: PRISCILL. tract. 1, 1 p. 4, 6 ne quis in nos . . . -i errore peccaret. AMBR. in psalm. 35, 12 p. 58, 13 quemadmodum laudabilis est ille, qui bonum, quod quaesivit, invenit, ita -is (vel miserabilis *l. v.*), qui laboravit, ut malum . . . inveniret. CONC. Reg. a. 439 Mansi 5, 1090D etsi -e crederetur sacerdotem sacerdotalia statuta nescisse, levius tamen erat quam *eqs.* GREG. M. moral. 20, 14 p. 144B cum Israeliticus populus ante dei oculos paene -em contraxisset offensam.

2 *qui veniam non dare potest, inexorabilis*: APON. 1 p. 26in. *quanto maius est delictum*, tanto et augentur -es cruciatus. 8 p. 171in. ideo -e erit iudicium, quia *eqs.* *Hi.*

invenio, -vēnī, -ventum, -īre. *ab* in *et* venire (in [*sc. in verbo transitivo, aliter p. 151, 16*] *respondere voci ind.* anu *censet Leumann, Gnomon 13, 1937, 33; cf.* ignosco). *de originatione v. et l. 70.* *scribitur*: env-: PLAVT. Most. 689 (*P*). inb-: EDICT. imp. Constant. de accus. (CIL III 12043) 38. INSCR. Tun. Merlin 380, 13 (= christ. Diehl 3477, 13; *a. 455/56*). 738, 8. *al.* imv-: CE 1814, 7. IVVENC. (*cod. M*) 3, 315. 3, 759. 4, 253. inveneitur: CIC. Font. 4 (*Palimps.*). ⟨in⟩vinit (*i.* -ēnit): INSCR. Gall. Narb. Espér. 314, 5. *notatur: in cod.*: CIC. leg. 3, 44 intis (*i.* -tis. *cf. Vahlen ad 2, 11, ubi* intas [*pro* -tas] *primitivam scripturam fuisse apparet*). *in tit.*: inven *pro* -ēnit: *v. p. 138, 54.*

de ***formis*** (*v. et Neue-Wagener*[3] *IV*): *a regula mensurae declinant*: VARRO Men. 111 -ērunt. ALC. AVIT. carm. 3, 366 -īs. DRAC. laud. dei 3, 460 invēnīre (*inf. praes.*, -isse *coni. Arevalus, fortasse recte*). *fut.* -ibo: POMPON. Atell. 25 inven⟨ib⟩it (NON. p. 479, 23 *ad l.*: -ibo pro -am). *gerund. per* -u-: *e. g.* TER. Hec. 821 Haut. 512. 840 RHET. Her. 3, 1, 1. *p. p. p.* -itus: MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 16, 2 de ove perdita . . ., quaesita et -ita (*nota homoeoteleuton*). *perf.* -ii *sim.*: VVLG. Matth. 22, 9 -ieritis (*O*). 26, 60 -ierunt (*D* [*sic et* Marc. 11, 4 Luc. 2, 16. 2, 46. 7, 10. 8, 35 *et saepius*]. PATRIC. conf. 19 p. 241, 11 [*l. v., v. Bieler p. 43 adn. 76*]). Marc. 1, 37 -iissent (*D, sic et* Ioh. 6, 25). Ioh. 9, 35 -iisset (*D*). -ietur *praes. in coniug. secundam transisse apud* EPIPHAN. in euang. 56 p. 147, 27 *censet Erikson, Sprachl. Bem. zu Epiphan., Lund 1939, 17. praes. pro fut.*: GREG. M. epist. 3, 49 p. 205, 28 -iris (-ieris *l. v., cf. Norberg, in reg. Greg. M. stud. crit. II, Upsala 1939, 175 adn. 1*). *genus verbi confunditur*: -ire *pro pass.* (*v. Kalén, Stud. in Iord. p. 96*): IORD. Get. 193 quae potest . . . causa . . . -ire (-iri *l. v.*). GREG. TVR. Franc. 8, 15 p. 335, 12 ut locus . . . vacuus -ire (*B*², -iri *rell.*) non possit. ORIBAS. syn. 1 praef. La p. 30, 22 Mø. adiutoria . . ., quae facile -ire (*H*, -iri *StM*) possunt. INSCR. christ. Diehl 4354 (*a. 379*) cuius industria . . . dificile -ire poterit. -ens *pro pass.?*: ORIBAS. eup. 2 praef. 2 p. 425, 5 euporista . . ., que nos facile -encia (*fort. leg.* -enda) dicere possumus. NOT. Tir. 20, 44 -it. 20, 51 -ēnit.

de ***notione***: CIC. ac. 2, 26 nemo -it falsa nec ea, quae incerta permanent, -ta esse possunt, sed cum ea, quae quasi involuta ante fuerunt, aperta sunt, tum -ta dicuntur. VITR. 9 praef. 10 *Archimedes* significabat . . . -isse quod quaereret; nam . . . graece clamabat εὕρηκα (CHAR. gramm. p. 480, 27 B. -o εὑρίσκω. FVLG. myth. 1, 15 p. 26, 15 Erato, id est euronchomoeon [*i.* εὑρὼν ὅμοιον], quod nos latine '-ens simile' dicimus). PAVL. FEST. p. 110 init ponitur . . . pro -it, ut 'init rationem'. CHAR. gramm. p. 394, 24 B. reperimus nostra, -imus aliena (SCHOL. Ter. Bemb. Eun. 308 repperimus, quod obvium se oculis praebet . . ., -imus quaerentes. Ad. 592 -imus ⟨c⟩um ⟨l⟩abore, repperimus eventu. ISID. diff. 1, 132 -imus inquisita, reperimus ultro occurrentia. *al. at differentiam negat* AVG. trin. 9, 12, 18 p. 971 -endi, quod idem valet si dicas reperiendi). SYNON. Cic. p. 418, 33 B. cognita. -ta. conperta. explorata. exquisita. indagata. investigata. p. 429, 14 -tus. repertus. investigatus. indagatus. p. 445, 4 fabricavit. molitus est. machinatus est. commentus est. excogitavit. -ēnit. repperit. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 11 p. 192, 24 -endi duo genera sunt: unum tale, cum in medium proferimus id, quod erat, sed latebat, aliud, quod quasi non erat, sed a nobis primis videtur -tum. itaque de his Cicero (*inv. 1, 16*) leviorem inventionem dedit Hermagorae, scilicet ut id, quod latuerit, in medium protulisse videatur (SCHOL. Ter. Bemb. Eun. 453). AVG. trin. 10, 7, 10 p. 979in. inventio, si verbi originem retractemus, quid aliud resonat nisi quia -ire est in id venire, quod quaeritur? propterea quae quasi ultro in mentem veniunt, non usitate dicuntur -ta, quamvis cognita dici possint, quia non in ea quaerendo tendebamus, ut in ea veniremus, hoc est ea -remus (*inde* ISID. orig. 10, 122. *cf. p. 137, 58*). PROSP. in psalm. 114, 3—4 p. 330A ego . . . illa *pericula* non -bam, id est non advertebam. SCHOL. Ter. Bemb. Eun. 673 pr⟨oprie⟩ -imus, quos quaer⟨i⟩mus, offendimus, quos ex inproviso -imus. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 3 p. 1008med. '-ta est' . . ., quo sermone res, quae contra consuetudinem et praeter omnem spem exspectationemque proveniunt, notare consuevimus. GLOSS.L II Philox. IN 20 inbenet (*i.* -ēnit) εὗρεν. 21 -i⟨t⟩ [τ]εὑρίσκει (719). 25 -ere ἐνεῦρον. III Abol. IN 228 -undis investigandis. Abstr. IN 278 -ēni viam, -ēni rationem. GLOSS. II 319, 20 εὑρίσκω -o repperio comperio. *al. graece, ubi nihil aliud adnotavimus, respondet* εὑρίσκειν.

de ***usu***: PRISC. gramm. III 274, 8 desiderativa vel inquisitiva *[van Nes-Hi.]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

accusativo sociantur: 'quaero te', similiter '-o' *eqs.* *legitur inde a* Met. (*v. p. 145, 66*), Naevio, Plavto *per totam latinitatem; apud auctores aetatis posterioris multo frequentius* -ire (*voc. sermonis cottidiani*) *quam* reperire (*v. e. g. Löfstedt, Peregr. Aeth. p. 232 sqq. et Synt. II p. 342 adn. 3. S. Lundström, Neue Stud. z. lat. Iren.-übers., Lund 1948, 109*). *saepe* -ire *et* reperire *alternis pro syn. ponuntur* (*e. g.* Chiron 99 -itur [= *Veg. mulom. 2, 30, 1* reperitur]. *v. Andersson, Stud. Veg., Upsala 1938, 62. cf. et Marx, Moloss. u. bakch. Wortformen, AbhLeipz. 37, 1922, 37*). [*it. vet.* envegnir; *prov. vet.* envengut (*i.* -*tus*). *R.*]

[*variat in codd. c.*: venire *et compos.*: conv-: Plavt. Rud. 226 (*A*, -o *Pal.*). Ov. fast. 2, 669 Ascon. Mil. p. 41, 13 Vvlg. III reg. 20, 37. interv-: Sen. nat. 5, 16, 4 (-it *Φ, falso*). perv-: Ov. Pont. 4, 8, 18 (-emur *recte*). v-: Pavl. dig. 31, 8, 3 Vvlg. act. 11, 25. *al. v. et p. 151, 18sq.* *verbis aliis*: cognoscere: Hirt. Gall. 8, 7, 3. incipere: Ter. Haut. 1044 (capiam *pars edd.*). inire (*recte*): Sen. nat. 6, 16, 2 (diffiniri *l. v.*). *al.* invehere (*praesertim in p. p. p.*): Liv. 27, 49, 2 (-ta *recte*). Val. Max. 3, 5, 2 (-tus *recte*). Plin. nat. 11, 205. *al.* invisere: Cic. Tusc. 1, 98. iubere: Cels. dig. 50, 17, 188. quaerere: Ter. Ad. 569. reperire: Vvlg. I par. 4, 41. videre: Vvlg. Matth. 2, 11 Luc. 24, 24. *e coni.*: Plavt. Mil. 1375 -o (-to *Pal., deest A*). Most. 1089. Qvadrig. hist. 36 munita (*trad.*, -ta ea *Peter*). Pvblil. D 28 reperies (*trad.*, -it *Orelli* [*sim.* Q 15]). Ov. hal. 30 intervienit (*trad.*, iter -it *Bersmann*). Sen. dial. 7, 13, 3 (*Madvig*). Plin. nat. 36, 67. Pomp. gramm. V 130, 2 ut, quamvis mille legas tractatus, non te -as (*Hofmann, [Heraeus, Kl. Schr. p. 124], cf. p. 136, 16*; convenias *trad.*; te⟨cum⟩ convenias *Lindemann, rectius, ut vid.*). *al.* *del.*: Ter. Phorm. 507. Cic. carm. frg. 37, 2 B. (Tusc. 4, 63) invectum (*edd.*). Pvblil. V 31 Prop. 3, 22, 3. Liv. 35, 19, 4 [in]veniam (*Madvig*). Manil. 3, 538 Plin. nat. 35, 16. *suppl.*: Liv. 29, 25, 2 (*ed. Mog. 1518*).]

transitive*:** I *i. q.* ***reperire, *sc. aliquem (alqd.; cf. definitionem p. 134, 64sq.) quaesitum, investigatum* **consequi** *sive non quaesitum* **nancisci, offendere** ([*nonnumquam c. notione capiendi sine labore, e. g. p. 136, 13. 137, 76. 138, 5*]. *saepe opp.* facere *v. p. 136, 14. 137, 81. 140, 13. 143, 33. 146, 25. 147, 27.* fingere *v. p. 147, 29. 30. nota obi. effectus q. d. p. 138, 10*):

A ***sensu generali*:** 1 *usu vario*: a *absolute*: Plavt. Bacch. 840 quis *haec est mulier?* . . . :: -eris; ex me quidem . . . numquam fies certior. Cic. Sull. 27 sin quaeris, qui sint Romae regnum occupare conati . . ., ex domesticis imaginibus -es. Ov. Pont. 3, 1, 34 quid facias, quaeris? . . . -es, vere si reperire voles. Vvlg. Matth. 7, 7 quaerite et -etis (Luc. 11, 10 qui quaerit, -it). Marc. 14, 16 *discipuli* venerunt in civitatem et -erunt, sicut dixerat illis (Luc. 24, 24 abierunt quidam . . . ad monumentum et ita -erunt, sicut mulieres dixerunt). Pelag. in II Cor. 9, 3 p. 280, 14 ne aliter -am . . . quam putabam. *et saepe.*

b *c. obi.* (*subi. in struct. pass.*): α *obi. aut solum aut addita indicatione loci ponitur*: Ⓘ *animantes* (corpus *p. 136, 69. 140, 25*): Ⓐ *in universum* (*exempla potiora selecta*): Plavt. Amph. 1010 neque domi neque in urbe -o quemquam, qui illum viderit. 1014 sum defessus quaeritando: nusquam -o Naucratem' (Ter. Ad. 540). Asin. 287 perii . . . nisi Libanum -o iam ubiubi est gentium. Capt. 101 si queat aliquem -ire, suum qui mutet filium. Curc. 467 commonstrabo, quo in quemque hominem facile -atis loco ([*seq.* si quem conventum velit]. Pvblil. N 19 nulli facilius quam malo -es parem. *al.* Bell. Hisp. 39, 2 non facile [Ov. Pont. 2, 3, 11. *al.*]. *v. et l. 56*). 586 ubi nunc Curculionem -am? :: in tritico facillume (Ter. Andr. 338 [*cf. 343* ubi quaeram]. Eun. 643 ubi ego illum . . . -am aut ubi quaeram? Ad. 569 [*v. l. 18 sq.*]. Phorm. 827. *al.*). Epid. 291 quem hominem -emus ad eam rem utilem? 606 si -o *servum*. Men. 695 aliam . . . -ito, quam habeas frustratui. Merc. 664 qui illam investigent, qui -ant. Mil. 266 si -o, qui vidit (*syn.* reperio). 686 bona uxor suave ductust, si sit usquam gentium, ubi ea possit -iri. Poen. 107 meretrices, ubi quisque habitant, -it. Pseud. 727 si . . . mihi hominem -etis propere. 851 an tu -ire postulas quemquam coquom nisi miluinis . . . ungulis? Trin. 663 pone te latebis . . ., ne -at te Honor. Ter. Andr. 356. 396 inopem *uxorem*. 684 -tum tibi curabo *Pamphilum*. Haut. 840. Phorm. 728 quem mihi amicum -am. 747 te hic -ire . . . numquam potuimus. 845. Pacvv. trag. 316 defessus ⟨est⟩ perrogitando . . . neque quemquam -it scium. Varro ling. 5, 54 *Romulus et Remus expositi* ibi -ti (*al.*). Cic. Quinct. 71 cui neque magistratus adhuc aequus -tus est *eqs.* (*antea*: reperiebatur). 96 non praetorem modo, a quo ius impetraret, -ire non potuit . . ., sed ne amicos quidem. Verr. II 2, 106 -ire neminem Siculum potuit, qui pro se cognitor fieret (II 5, 41. *al.*). Font. 4 testis non -itur in ducenti⟨en⟩s . . . sestertio (*syn. 3* reperietur). Mur. 50 defensorem (Vlp. dig. 42, 4, 7, 10. *al.*). Pis. 19 consulem . . . quaerebam, . . . non illum quidem, quem in hoc maiali -ire non possem. orat. 100 -tus . . . est ille eloquens (*antea*: tenemus . . ., quem quaerimus, sed animo). Lael. 63 ubi eos -emus, qui honores . . . non anteponant (*syn.* reperti). 64 (*syn.* reperiuntur). *al.* Svlp. Rvf. Cic. epist. 4, 12, 3 ad tabernaculum . . . perrexi: -ēni duos libertos . . .; *servos* reliquos aiebant profugisse. Caes. Gall. 6, 2, 2 -tis nonnullis civitatibus. civ. 1, 10, 1 Roscius . . . Capuam pervenit ibique consules Pompeiumque -it. Ov. epist. 15, 174 Pliada, si quaeres, in nostra gente Iovemque -es. *al.* Ivv. 9, 8 circumit et fatuos non -it. *al.* Flor. epit. 2, 3, 4 maior . . . labor erat *Liguras* -ire quam vincere. *al.*

Gaivs dig. 18, 1, 35, 3 ut fugitivum suum quaerat et, si -erit, vendat (Vlp. dig. 11, 4, 1, 2. *saepe*). Vvlg. act. 21, 4 -tis . . . discipulis (ἀνευρόντες). *et saepissime.* *pro subi. sunt res*: Plavt. Stich. 522 sin res . . . labat . . ., amici conlabascunt: res amicos -it. Sen. Herc. f. 320 quem saepe transit casus, aliquando -it. dial. 7, 24, 3 quotiens dignum -erit *liberalitas* errans (Plin. paneg. 28, 4 *quinque milia ingenuorum* liberalitas principis . . . conquisivit, -ēnit, adscivit). Tac. hist. 1, 16, 1 optimum quemque adoptio -et. Tert. anim. 55, 3 quos domini adventus in saeculo -erit. Vvlg. Ios. 7, 14 quamcumque tribum sors -erit. *al. v. et l. 15.*

Ⓑ *peculiariter*: ① *nota opp.*: Varro rust. 2, 10, 9 praegnatem . . . non longe ab opere discedere ibique enixam puerum referre, quem non peperisse, sed -isse putes. Sen. epist. 27, 6 *Sabinus servos litteratos* non -erat: faciendos locavit (Novell. Theod. 22, 2, 11 utrum . . . novos lex faciat curiales an foveat, quos -it).

② *c. pron. reflexivo*: ⓐ *in locutione negativa* 'se non (vix *l. 20*) -ire' *sim., fere i. q. virium, artis, ingenii sui non compotem esse*: Sen. contr. 3 praef. 13 *declamatores e schola in forum producti* cum loco animum mutabunt: velut . . . *delicata* corpora . . . non imbrem ferre, non solem sciunt, vix se -unt. Sen. benef. 5, 12, 6 animus aeger, quidquid illi commiseris, id . . . occasionem miseriae facit; . . . opulentissimis . . . plurimum aestus subest minusque se -unt, quo in maiorem materiam inciderunt. Petron. 47, 2 venter mihi non respondit, nec medici se -unt (Plin. med. 1, 25 multi medici se ⌊medicos⌋ [⌊ ⌋ *delendum susp. Heraeus, Kl. Schr. p. 124*] adversum hoc malum non -unt). *v. et p. 138, 15.* ⓑ *fere i. q. se ipsum cognoscere*: Avg. conf. 5, 2, 2 tu eras ante me, ego autem et a me discesseram nec me -bam; quanto minus te (*v. p. 143, 61*). serm. 13, 3, 3 non potuisti . . . nisi perdere te, nec scis -ire te, nisi *deus* . . . quaerat te. Greg. M. moral. 11, 57 p. 979A iustorum labor est, ut semet ipsos -ant et -entes . . . ad meliora perducant. *al. v. et p. 138, 55. 139, 73. 78. 140, 38.* ⓒ *sensu locali*: Greg. M. dial. 2, 22 p. 113, 21 M. *Habacuc* ex Iudaea sublevatus repente est . . . in Chaldea depositus . . . seque repente in Iudaea iterum -ēnit (*cf.* -tus est *p. 145, 8*).

Ⓘ *res*: Ⓐ *in universum* (*exempla selecta*): ① *corporeas*: ⓐ *pro subi. sunt animantes* (classis *l. 81.* digitus *l. 74.* casus, deus *l. 76*): Plavt. Aul. 609 non metuo, ne quisquam -at *aurum* (620 perscrutabor fanum, si -am uspiam aurum [*syn.* repperero]. Poen. 302 aurum, id fortuna -itur, natura ingenium bonum [*v. p. 146, 28*]. *al.*). 610 aulam. 816 quin ego illi me -isse dico hanc praedam (*syn.* repperi). Capt. 461 qui ipse sibi, quod edit, quaerit et id aegre -it (Cic. de orat. 2, 174 id [*sc. defossum*], quod vellet, parvo labore, nullo errore. *al.*). 462 nihil (Cic. Att. 12, 37, 2 si nihil mihi hortorum -is. *al.*). Men. 239 si acum . . . quaereres, acum -isses. Merc. 584 -es tu locum illi (Afran. com. 198 non usquequaque idoneum -as locum, ubi *eqs.* Rhet. Her. 3, 19, 32 locos [*syn.* comparare. *opp. in imag. ad inventionem rhetoricam spectante*: ipse sibi constituat; fabricari et architectari]. *al.*). Rud. 964 quo pacto -tust *vidulus* (965. 977 in mari [1231]. 1312. 1395). Ter. Eun. 308 aliquid -i modo, quod ames (*cf.* Cinc. Gell. 16, 4, 2 si quid ibi -eris sustulerisve. *al.*). Varro Men. 168 cuius ubi . . . masculi vestigium -tum est (Liv. 26, 27, 13 in . . . foro . . . vestigia sceleris. *al.*). 255 in scrobe fodiendo -unt arcam. ling. 5, 41 cum fundamenta foderentur . . ., caput humanum dicitur -tum. frg. Plin. nat. 36, 91 exitum *labyrinthi* (*al. cf.* Liv. 38, 2, 14 aditu -to [*al.*]). Cic. inv. 2, 7 *Isocratis* quam constet esse artem (*sc. librum*) non -imus (*syn.* reperimus). Verr. II 2, 88 hoc adhuc oppidum *Verres* . . . -ēnit prope solum in orbe terrarum, unde nihil . . . posset auferre. leg. agr. 1, 3 utrum . . . hanc silvam in relictis possessionibus an in censorum pascuis -isti? si quid est, quod indagaris, -eris, ex tenebris erueris *eqs.* leg. 2, 58 ad eam *aram* cum lamina esset -ta. nat. deor. 2, 151 nos . . . auri venas penitus abditas -imus. div. 1, 74 arma, quae fixa in parietibus fuerant, ea sunt humi -ta. 2, 18 thesaurum -tum ⟨iri⟩ . . . dicunt (2, 134 Hor. sat. 2, 6, 11. Call. dig. 49, 14, 3, 11 [*syn. ibid. 10* reperti fuerint]. *ibid.* in loco fisci. Inst. Iust. 2, 1, 39 non data ad hoc opera, sed fortuitu. *al. cf.* Phaedr. 5, 6, 6 carbonem, ut aiunt, pro thensauro -ēnimus). *al.* Caes. Gall. 1, 53, 2 lintribus -tis sibi salutem reppererunt (*syn.* nactus). *al.* Verg. Aen. 6, 8 *iuvenum pars* -ta . . . flumina monstrat (Gloss. IV 448, 23 *ad l.*: allatam aquam breviter ostendit). Ov. fast. 1, 556 *spelunca* vix ipsis -enda feris. *al.* Liv. 10, 29, 19 consulis corpus . . . -iri non potuit (22, 7, 5. *al.*). 27, 18, 15 circumire, donec . . . viam -ret (*al.*). Vitr. 7, 7, 4 cuius in fundo id genus cretae primum est -tum. 7, 14, 3 aqua (Frontin. aq. 72 Augusta, quam -tam in Marciae supplementum . . . adiecimus fontibus Claudiae. Pavl. dig. 8, 3, 10 aquam quaerere et -tam ducere. *al. cf. l. 67*). *al.* Cels. 8, 11, 2 depressus . . . digitus sinum -it. Plin. nat. 1, 25, 6 herbae mirabiliter -tae (25, 16 in repertis alias -ēnit casus, alias deus. *al.*). 13, 109 ut ne demissa quidem manu possit -iri *caulis loti* (*Theophr. hist. plant. 4, 8, 10* λαβεῖν). 15, 130 *laurus* -tu rara ([-itur ara *trad.*]. 16, 250 *viscum* rarum admodum -tu [*syn.* repertum]. 19, 19. 28, 1. 28, 217. *al. cf.* 23, 100 non largum -tu[m] est). *al.* Tac. Agr. 10, 4 incognitas ad id tempus insulas . . . -ēnit domuitque classis. 33, 3 -ta Britannia et subacta (Ampel. 18, 20 *Caesar* -ēnit et vicit). Oribas. syn. 1, 21, 6 La p. 73, 17 Mø. *medicamentum* irinon dicitur et cito -itur (*gr. 1, 28, 8* εὐποϱίστῳ). *et saepissime.*

ⓑ *pro subi. sunt res* (casus *l. 76. accedit ad sensum tangendi*

[van Nes-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*e. g. l. 4. 7. 12. 15. 17*], *feriendi* [*l. 14*]): Ov. fast. 3, 240 se qua tollat in auras ... -it herba vias (SEN. nat. 6, 31, 2 cum ... viam -erint *reliquiae residui spiritus. cf. etiam l. 64*). CELS. 8, 3, 5 *specillum* depressum in ... foramen ... renitens aliquid -it. SEN. dial. 9, 2, 8 animi iactatio non -entis exitum (nat. 3, 27, 9 *fluvius.* APVL. mund. 18 spiritus ... insinuantes se telluris angustiis nec -entes exitum). nat. 3, 7, 3 putei in altum acti ... -unt aquarum venas. LVCAN. 3, 671 -it arma furor. PLIN. nat. 11, 138 *in superciliis superbia* sedem habet ...: nihil altius ... -ēnit in corpore, ubi solitaria esset. 33, 4 quaerebat argentum avaritia; boni consuluit interim -isse minium. SIL. 5, 343 plures ... in corpore nullum -ere locum ... hastae. 6, 47 -ēnit Marti telum dolor. STAT. Theb. 3, 676 torrens -ēnit in aggere ripas. 5, 607 vox -ēnit iter (APVL. mund. 18 -tis itineribus). 9, 283 hasta cruorem (*cf. p. 138, 11 sqq.*). AMM. 23, 4, 5 scorpio disiectat, quidquid -erit (*v. l. 1*). VEG. mil. 4, 38 secundo spiramine optatos classis -it portus, adverso stare ... conpellitur (*paulo aliter p. 136, 80*). VVLG. lev. 7, 17 quicquid ... tertius -erit dies, ignis absumet. DRAC. Romul. 8, 250 -tas ferrum (*i. ancora iacta*) pertundit harenas. *et saepe.*

② *incorporeas*: ⓐ *pro subi. sunt animantes*: PLAVT. Rud. 874 plurumi exoptant ..., ut id, quod quaerant, -ant sibi. Trin. 760 ne tu illud verbum actutum -eris: 'mihi ... non est quod dem.' Truc. 849 ut *pater* aliam condicionem (*sc. nuptiarum*) filio -at suo. TER. Andr. 381 -erit aliquam causam, quam ob rem eiciat (643 Haut. 989 CIC. inv. 2, 129. *al.* PVBLIL. M 28 male facere qui vult, nunquam non causam -it. Ov. Pont. 3, 2, 76 LIV. 5, 2, 2. 38, 45, 4 cum ibi nullam belli causam -isset. *saepe*). Hec. 821 his rebus anulus fuit initium -undis (*al.*). RHET. Her. 1, 16, 26 constitutione ... reperta ... quaerenda ratio est ...; -ta ratione firmamentum quaerendum est (CIC. part. 135. fin. 5, 16 ex quo ... beate vivendi ratio -iri et comparari potest. ac. 1, 42 ad rationem -endam viae reperiuntur. *saepe*). 2, 1, 2. 2, 7, 10 veri -endi causa (4, 30, 41 CIC. S. Rosc. 123. fin. 1, 3 nec modus est ullus investigandi veri, nisi -eris. *al.* CALL. dig. 49, 14, 2, 1. *saepe*). 4, 50, 63 istud (*i. ubi domus sita esset*) ... facile fuit undelibet -ire. CIC. inv. 1, 17 ex eo, quod scriptum est, aliud, quod non scriptum est, -iri ([*cf. p. 141, 19*]. SALL. Iug. 1, 2 reputando neque maius aliud neque praestabilius -as. *al.*). Verr. II 2, 182 quaesivi, quod erat -tu facillimum. Manil. 3 orationis difficilius est exitum quam principium -ire (*al. cf. et l. 5. p. 136, 54*). orat. 177 origo (rep. 2, 51 quare prima sit haec forma et species et origo tyranni -ta nobis in ea re publica. Ov. fast. 5, 446 ex aliquo ... deo). 184 est ad -endum difficilior in oratione numerus quam in versibus. fin. 1, 45 cupiditatum nec modus ullus nec finis -iri potest (*al.*). ac. 2, 95 iudicium. Tusc. 1, 22 cogitare ... et providere et discere et docere et -ire aliquid. nat. deor. 2, 162 in ... *terrae* tenebris ... rerum latet utilitas, quae ... ab hominibus solis -itur. div. 2, 146 -tus est ... ordo in iis stellis, qui non putabatur. off. 1, 107 ratio -endi officii. *al.* SALL. Iug. 25, 9 *Iugurtha* sperans ... aut vi aut dolis sese casum victoriae -turum. LIV. 5, 9, 7 aliam vim maiorem ad coercendos magistratus. 7, 28, 3 ibi praedonum magis quam hostium animi -ti. *al.* SEN. contr. 1, 6, 11 occasionem (*saepe*). 2, 1, 27 aptius tempus (*al.*). SEN. Herc. f. 114 -ēni diem, ... quo *eqs.* Oed. 977 -ta thalamis digna nox tandem meis. benef. 3, 22, 1 servus ubi ... spem domini antecessit, beneficium est intra domum -tum. 9, 10, 1 -es in quolibet genere vitae oblectamenta. *al.* PETRON. 92, 10 auxilium. QVINT. inst. 1, 5, 8 Catullus 'ploxenum' (*sc. vocabulum*) circa Padum -ēnit. *al.* APVL. flor. 19 p. 95 *medicus* pertrectavit corpus hominis et -ēnit in illo vitam latentem. VVLG. Matth. 8, 10 non -ēni tantam fidem in Israel (*al.*). AVG. trin. 10, 7, 10 p. 979^med. quae non corporeo sensu internuntio, sed quae per se ipsam nosse debet, cum in ea venit *mens*, -it (*de hac etymologia cf. p. 134, 70*). *al.* CASSIOD. hist. 12, 3, 1 revertens eius exequias non -ēnit, ante unum namque diem ... ille sepultus est (*Socr. 7, 25 κατέλαβε*). *et saepissime.*

ⓑ *pro subi. sunt res* (*fere i. q. tangere l. 74. cf. p. 136, 84*): AFRAN. com. 382 mala aetas nulla delenimenta -it. VERG. Aen. 3, 395 fata viam -ent ([*i. rationem agendi, aliter l. 2*]. 10, 113. LVCAN. 1, 34 fata Neroni -ere viam. STAT. silv. 5, 1, 145. *v. et l. 71. cf.* SEN. Herc. O. 464 flectemus illum, carmina *magica* -ent iter [*aliter l. 12*]). MANIL. 2, 591 cum fortuna fidem quaerat, vix -it usquam (SEN. epist. 91, 5 pericula). SEN. dial. 3, 17, 3 nihil ... melius -tura est *ratio* se ipsa, quo mutetur. 12, 8, 1 *tristitia* nullum ... ad te -et accessum. 12, 18, 1 ne ex ulla tui parte -at introitum dolor. *al.* LVCAN. 10, 411 ubi non civilia bella -ēnit ... fatum (*v. et l. 64*) miserabile? (STAT. Theb. 7, 623 litui bellum -ere secuti). *al.* QVINT. inst. 10, 6, 1 *cogitatio* inter medios rerum actus aliquid -it vacui. HIER. epist. 20, 5, 2 littera prima verbi sequentis extremam prioris verbi -ens (*v. l. 62*). *et saepius.*

Ⓑ *peculiariter*: ① *ponitur c. opp. notabilioribus* (*cf. et p. 136, 11. 139, 84*): CIC. Verr. II 5, 63 *navis* non capta est, sed -ta. Caecin. 86 non ... id ..., quod ego -erim, sed quod illos non fugerit. Ov. epist. 7, 15 quaerenda ... altera terra tibi: ut terram -as, quis eam tibi tradet habendam? (*cf. p. 138, 3*). 15, 27 attulimus flammas, non hic -ēnimus illas (CYPR. epist. 60, 2 p. 692, 20). SEN. Herc. f. 276 -et viam aut faciet (AVG. epist. 217, 2, 5 *non gratia voluntatem bonam* -it in corde, sed facit. serm. 37, 5, 6 p. 255^in. multi -unt, sed nolunt facere aliquid utile ...; -ēnit mulier et fecit. cum auditis, -itis, cum bene vivitis, facitis. 96, 6, 6 p. 587^fin. Christus ... malos -ēnit et gratia sua bonos fecit. *al.*). benef. 2, 10, 1 pulvino ... ignorantis sacculum subiecit, ut homo ... verecundus, quod desiderabat, -ret potius quam acciperet (QVINT. inst. 5, 10, 66 aut habuisti ipse aut ... accepisti aut -isti aut subripuisti *pecuniam*). 4, 17, 4 optabit *latro* ... potius illa, *quae latrociniis consequitur*, -ire quam eripere. TERT. apol. 11, 7 *dei* -isse dicuntur necessaria ista vitae, non instituisse (*ibid.* quod -itur, fuit, et quod fuit, non eius deputabitur, qui -it, sed eius, qui instituit. *v. et p. 140, 37*). Ps. AVR. VICT. epit. 48, 10 cupidinem triumphandi usque eo detestatus, ut bella non moverit, sed -erit *Theodosius.*

② *c. obi. effectus q. d.* (*subi. est res*): LVCAN. 3, 582 ferrum exceptum ... -ēnit volnus in undis (SIL. 4, 141 *hasta* petitum -ēnit vulnus. STAT. Theb. 11, 512 cuspis in obliquis -ēnit volnera costis. SCHOL. Stat. Theb. 2, 542). STAT. Theb. 8, 526 mortem ... -erat hasta.

③ *c. pron. reflexivo*: PETRON. 119 vs. 24 *in pueris exsectis* quaerit se natura (*sc. virilis*) nec -it. *audacius* (*cf. et p. 136, 16*): EPIST. Sapph. 113 *primo impetu mali* et lacrimae deerant oculis et verba palato ...: postquam se dolor -ēnit, nec pectora plangi nec puduit ... exululare (*i. ex torpore ad conscientiam sui rediit, v. Palmer ad l.*).

β ad obi. (*subi. in struct. pass.; omissum e. g. l. 43. 68. inf. l. 50*) *accedunt additamenta praedicativa q. d. definitionesque similes per advv., praepp., casus diversos* (*quibus additis fit, ut sensus verbi q. e. ἐπιτυγχάνειν saepe transeat ad sensum cognoscendi* [*sc. id, quod verum probatur*]; *sensum localem prorsus evanescere apparet c. g. p. 139, 5*): ① *exempla varia*: Ⓐ *accedunt eodem casu*: ① *adi.* (*pron. l. 34*): NAEV. trag. 5 eam (*i. Danaen*) nunc esse -tam probris compotem scis. PLAVT. Capt. 644 nihil ... -es magis hoc certo certius. Cas. 81 ea -etur et pudica et libera *eqs.* TER. Andr. 460 fidelem haud ferme ... -as virum (VVLG. Sirach 36, 18 fideles -antur [ἐμπιστευθήτωσαν]). 513 se ... gravidam dixit esse: -tumst falsum. PACVV. trag. 426 haut facul [...] femina ⟨una⟩ -etur bona. RHET. Her. 4, 39, 51 inimici ... superbi re simul et verbis -untur (-entur *l. v.*). VARRO rust. 3, 4, 3 quod inutile -erunt (CIC. off. 3, 84. VVLG. sap. 2, 11 [ἐλέγχεται]. *al.*). CIC. Verr. I 50 ut in hoc iudicio nemo improbus praeter eum, qui iam pridem -tus est, reperiatur. II 5, 39 idem, qui semper fueras, -tus es (SEN. epist. 30, 13. *al.*). div. 1, 30 Romuli lituus ... -tus est integer. Att. 5, 11, 5 ne ... turpis -ar. *al.* LVCR. 1, 297 aemula magnis amnibus -untur *venti corpora.* 2, 615 qui ... ingrati ... -ti sunt (LIV. 38, 50, 7). 3, 202 quaecumque ... cum pondere magno asperaque -untur (*syn.* reperta). 3, 207 CAES. civ. 3, 20, 4. SALL. Iug. 10, 5 quem alienum fidum -es, si tuis hostis fueris? (LIV. 42, 26, 8. *al.*). SALL. (?) rep. 2, 2, 4 quae ... aut vera -es aut certa haud procul a vero (AVG. civ. 22, 8 p. 578, 28 D. *al.*). HOR. epist. 2, 1, 112 -or Parthis mendacior. Ov. epist. 10, 1. met. 7, 847 cucurri: semianimem et sparsas foedantem sanguine vestes ... -o (*al.*). Pont. 4, 3, 20. *al.* LIV. 3, 4, 7 *consul* profectus ... in agro populabundum hostem -ēnit. 9, 23, 17 cetera ... salva. 37, 45, 6 Eumene convento ... et placatiore ... -to. *al.* SEN. epist. 107, 12 paratos nos -at atque inpigros fatum. *al.* PETRON. 81, 1 ne Menelaus ... solum me in diversorio -ret (*al.*). PLIN. nat. 16, 187 *lignum aegidos* -tum pictorum tabellis immortale. 17, 130 vetus olivetum ... interradi ... melius -tum (*syn.* compertum). *al.* TAC. ann. 12, 40, 1 is propere vectus non tamen integras res -ēnit. ITALA I Cor. 9, 27 (Ps. Cypr. singul. cler. 22 p. 199, 5. *al.*) ne forte aliis praedicans ipse reprobus -ar (γένωμαι, *Vulg.* efficiar). COD. Theod. 16, 5, 17 quos vivos lex -erit. INSCR. christ. Diehl 3867 quos neq dies neq nox inven (*sic notatum*) iratos. *et saepe.* *reflexive* (*cf. p. 136, 26*): AVG. serm. 13, 3, 3 p. 108^med. redi ad cor tuum, -i te malum.

② *part.* (*v. et l. 43 sq.*): PLAVT. Cas. 449 ut tibi ego -tus sum obsequens. Most. 477 id ... nunc factum -imus (VARRO ling. 8, 36 ex diversis verbis multa facta ... -untur eadem). Truc. 473 eam nunc malitiam accuratam miles -at. TER. Andr. 863 si quicquam -es me mentitum. VARRO rust. 3, 2, 2 venimus in villam; ibi Appium ... sedentem -imus in subselliis (Ov. trist. 3, 7, 3 LIV. 1, 57, 9. 1, 58, 6). CIC. S. Rosc. 64 Caelium ... -tum esse mane iugulatum. dom. 83 si requiri iusseris, -ent hominem apud sororem tuam occultantem se. Tusc. 1, 113 *adulescentes* mane -tos esse mortuos (LIV. 2, 54, 9 domi. *al.*). Att. 9, 11, 1 -tus est *Lentulus* vix in hortis ... se occultans. CAES. Gall. 5, 5, 2 *naves* paratas ... atque ... instructas -it (*al.*). 5, 23, 1. Ov. epist. 12, 64 soror disiectamque comas adversaque in ora iacentem -it et lacrimis omnia plena meis. ars 3, 72 sparsa ... limina ... rosā. fast. 6, 148. *al.* LIV. 8, 10, 10 *corpus* -tum inter ... stragem coopertum telis. 22, 51, 7 quosdam ... iacentes vivos succisis feminibus ... -erunt (IVV. 8, 173. *al.*). 23, 5, 1 nondum ... profectum, sed Venusiae cum paucis ... consulem -erunt. 42, 28, 12 ingressi cubiculum ... laqueo dependentem -ere. 45, 1, 1 cum venissent, praeceptam ... laetitiam -erunt. *al.* SEN. contr. 7, 5 (*thema*) pater ... in cubiculo occisus -tus est, uxor volnerata, ... paries perfossus (*al.*). VAL. MAX. 7, 6 ext. 2. *al.* SEN. benef. 6, 11, 2 transeuntem Platonem, quem non quaesierat, -ēnit *puer.* *al.* LVCAN. 6, 280 -it impulsos ... muros (*syn.* deprendit). PLIN. nat. 18, 20 serentem -erunt dati honores Serranum. VAL. FL. 7, 106 *Medea* respexit ... fores et adhuc -ēnit euntem *Iasonem.* STAT. Theb. 5, 679 te victoria Graium -at tumulis ... haec fata gementem. TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 539, 11 si errantia in via -eris *pecora* (*ad Vulg. exod. 23, 4* occurreris ... erranti). mart. 1, 5. *al.* VVLG. exod. 22, 2 si effringens fur domum sive suffodiens fuerit -tus.

[*van Nes-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Matth. 20, 6 stantes. *al.* AVG. civ. 3, 9 p. 105, 29 D. quanto . . . minus *dei Numam* . . . occupatum -erunt, tanto magis ipsi occupaverunt (*syn.* repperissent). *al.* PS. APVL. herb. app. 17, 7 l. 15 herbae . . . sucus in ore tentus dentes confirmat, si motus (*i. motos*) -at. COD. Theod. 6, 4, 6 quem absentem tempus editionis -erit (*v. p. 138, 23*). *al. et saepe.*

③ *subst.*: PLAVT. Men. 187 uter . . . melior bellator erit -tus. 1102 spes mihist vos -turum (*Lambinus*, -turos *trad.*) fratres germanos duos geminos. Pseud. 371 ten amatorem esse -tum inanem. Rud. 1364 *Palaestra* filia -tast mea (*cf.* Truc. 857 filium [CIC. p. red. ad Quir. 8 Lael. 70. *al.*]). Trin. 1052 inimicum amicum beneficio -as tuo. TER. Phorm. 872 patruos tuos est pater -tus. Eun. 1036 Pamphilam . . . civem. LVCIL. 192 sol is mihi in magno maerore . . . -tus salutis. CIC. Flacc. 72 nisi ducem Telephum -isset. Pis. 69 non magistrum virtutis, sed auctorem libidinis a se illum -tum. Deiot. 15 in *Caesare* . . . tyrannum -iri *Deiotarum*. Phil. 11, 13 emptor . . . in ea auctione -tus est nemo (*cf. p. 146, 39*). Lael. 42 his adiutor . . . -tus est nemo (VAL. MAX. 9, 11 ext. 2). CIRIS 131 Scylla patris . . . -ta sepulcrum. LIV. 9, 19, 4 *Alexander Sabinos* aut socios validos Romanis aut fractos bello -isset hostes. *al.* SEN. contr. 9, 1, 2 unus Miltiadis census -tus est Cimon filius. SEN. benef. 3, 8, 1 nemo huic rei satis idoneus iudex -tus est. LVCAN. 4, 350 *non nuper* sumpsimus arma . . .: nos . . . bellum -ēnit civile duces. QVINT. inst. 2, 10, 9 *munera oratoris*, quae nos. quamlibet per alia in scholis exercitati simus, tirones in foro -unt. VLP. dig. 48, 19, 6, 1 si quos comitum . . . reos proconsul -erit. TERT. idol. 5 p. 34, 1 nec . . . quisquam nostrum non peccator -tus est, cum Christus . . . descenderit. CYPR. epist. 4, 3 p. 476, 1 inspiciantur . . . virgines . . . et si virgines -tae fuerint *eqs.* (*al.*). *et saepe.*

Ⓑ *accedunt definitiones per casus: abl.* (*qualit.; cf. et abl. temp. p. 141, 55*): CAECIL. com. 30 Antipho ⟨est⟩ -tus profluvia fide? LIV. 22, 51, 8 -ti quidam sunt mersis . . . capitibus. 31, 12, 6 alter *infans* . . . ambiguo sexu -tus. *gen. qualit.*: VITR. 1, 69 terrae circumitionem . . . ab Eratosthene . . . geometricis methodis esse -tam CCLII milium stadium. TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 323, 22 ipsos . . . imperfectae salutis -tos. IVST. 15, 4, 5 eiusdem sculpturae in lecto -tus est *anulus. al.*

Ⓒ *accedunt advv.* (*localia v. s. a, cf. et l. 64. p. 138, 41. 146, 24*): PLAVT. Capt. 639 nunquam hoc -es secus. TER. Eun. 953 sic -tast *virgo* (*cf.* PLIN. epist. 10, 27 tres *milites* . . ., sicut -eram, in ministerio eius *reliqui*). PLIN. nat. 32, 64 *ostrea* cocta in conchis suis, uti clusa -erint, . . . prosunt (MIN. FEL. 11, 3 *astra* sic relinquimus, ut -imus. TERT. apol. 7, 5 quis cruenta, ut -erat, . . . ora iudici reservavit? ITALA I Cor. 7, 20 [Tert. idol. 5 p. 34, 19] ut quisque fuerit -tus, ita perseveret [ἐν τῇ κλήσει, ᾗ ἐκλήθη. *Vulg.* vocatus est]). TERT. monog. 11, 9 (*ad Italam l. 42*) sic permaneat . . ., quomodo a fide fuerit -tus (*syn.* deprehensi). VVLG. Luc. 12, 38 si . . . venerit et ita -erit *servos* (AVG. conf. 9, 8, 18$^{fin.}$ ita eas -erat locus et tempus litis. *al.*). *al.*

Ⓓ *accedunt praepp.* (*definitiones mere locales v. s. a*): cum (*v. et p. 138, 38*): CAES. civ. 1, 31, 2 Tubero cum in Africam venisset, -it in provincia cum imperio Attium Varum. QVINT. inst. 4, 2, 13 -tum . . . in solitudine iuxta . . . corpus inimici cum gladio cruento. 7, 6, 8. *al.* ex: VVLG. Os. 14, 9 ex me fructus tuus -tus est. in *c. abl.* (*v. et p. 146, 84*): LIV. 35, 18, 4 Aetolos . . . in armis . . . -turum (*al.*). QVINT. inst. 5, 10, 2 plures . . . -as in ea opinione. PLIN. epist. 10, 17^{b}, 1 *provinciam* in eo obsequio, in ea . . . fide . . . -ēni. PAPIN. dig. 48, 19, 33 si . . . beneficium libertatis in vinculis eos -at. TERT. resurr. 42 p. 86, 15 qui -entur in carne (*sc. tempore resurrectionis. cf.* AVG. civ. 20, 20 p. 454, 20 D. quos in corpore -turus est Christus [*syn.* reperientur]. *al.*). *saepius.* post: TERT. adv. Val. 7 p. 184, 10 post omnia -untur, qui ante omnia fuisse dicuntur. sine: CIC. div. 2, 36 an censes, eundem vitulum si alius delegerit, sine capite iecur -turum? (*seq.* cum capite. LIV. 27, 26, 13 VAL. MAX. 1, 6, 9). PLIN. nat. 24, 67 sine liene. 25, 46. VVLG. Sirach 31, 8 -tus est sine macula. *al.* sub: AVG. doctr. christ. 3, 8, 12 christiana libertas eos, quos -ēnit sub signis utilibus, tamquam prope -tos . . . liberavit.

Ⓔ *c. enuntiatis: interrog.* (*c. pron. refl. l. 73*): PLAVT. Bacch. 856 dixi . . . illum -turum te, qualis sit. Merc. 253 sq. hoc quam ad rem credam pertinere somnium nequeo -ire, nisi capram illam suspicor iam me -isse quae sit. CATVLL. 89, 6 quantumvis, quare *Gellius* sit macer, -es. CAES. civ. 1, 25, 3 repperit . . . Pompeium remanere . . . neque certum -iri poterat, obtinendine Brundisii causa ibi remansisset. AVG. civ. 22, 5 p. 560, 2 D. quod non -unt unde sit factum. in psalm. 66, 3 p. 804$^{p. in.}$ *deus* bonis aufert ea . . ., ut interrogent se de suis viribus et -ant se, qui forte latebant se, utrum iam possint dicere: 'dominus dedit, dominus abstulit' (*cf. p. 136, 26*). *saepe.* per quod, quia (*c. pron. refl. l. 78*) *vel nude apposita*: VVLG. eccl. 7, 30 solummodo hoc -ēni, quod fecerit deus hominem rectum (*al.*). RVFIN. apol. Orig. praef. p. 546^{B} illud est -ire, quod . . . *imperiti* sunt accusatores. AVG. in psalm. 103 serm. 4, 13 p. 1387 -it se homo poenitens . . ., quia non habebat vires ex se (*cf. p. 136, 26*). VITAE patr. 6, 3, 1 intrantes . . . -ēnimus eum, quia dormierat in pace (*gr. Cot. p. 405A* εὕρομεν αὐτὸν τελειωθέντα). ITALA Rom. 7, 10 (Epiphan. in euang. 18 p. 13, 13) -tum est mandatum, quod erat ad vitam, hoc esset ad mortem (*ibid.* l. 19 -tum est mandatum, quod erat ad vitam, hoc . . . factum est ad mortem).

Ⓘ *exempla notabilia per opp.*: Ⓐ *quae spectant ad sensum cognoscendi* (*sc. veri*): FANN. hist. 1 multa, quae inpraesentiarum bona videntur, post ⟨mala⟩ -ta *eqs.* (MIN. FEL. 18, 1 similes universi videmur et . . . dissimiles -imur. 37, 3. OPTAT. 6, 6 p. 154, 25 cum . . . alibi quasi diligentes videri vultis, alibi neglegentes estis -ti. EVSEB. EMES. mart. 3 p. 264, 22 non . . . qualis videtur vita nubentium, talis et -itur. *at nota fere syn.*: TERT. adv. Hermog. 8 p. 134, 27 materia superior -itur *deo* . . . et deus subiectus materiae videtur). SEN. epist. 118, 17 aliquid difficulter secari cogitavimus: . . . crescente difficultate insecabile -tum est. TERT. resurr. 7 p. 36, 20 caro dum ministra . . . animae deputatur, consors . . . -itur (*cf.* RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 11, 7 *virga harundinea* baculus putatur et sagitta potius -itur. *v. et l. 66*).

Ⓑ *quae opponuntur notioni verbi q. e.* ἐπιτυγχάνειν: SEN. rem. fort. 16, 1 utrum *uxorem* -eras bonam an feceras? (TAC. Agr. 7, 6 maluit videri -isse bonos quam fecisse. AVG. anim. 2, 17, 23 p. 359, 2 si ab his pravitatibus . . . alienam . . . fidem tuam vel -erit epistula ista vel fecerit. c. Pelag. 1, 1, 3 p. 424, 19 ut per illam *epistulam* quos posset suos aut -ret aut faceret). PLIN. epist. 1, 8, 4 *retractatio sermonem* aut indignum . . . -et aut dignum . . . efficiet.

c *pendet aut acc. aut nom.* (*enuntiatum l. 48*) *c. inf.*: α *e formis verbi act. pendet acc. c. inf.* (*acc. supplendus est e. g. l. 28*): PLAVT. Asin. 855 si . . . me esse mendacem -eris. Aul. 758 -es . . . meam illam esse oportere. Men. 1093 Mil. 1375 TER. Hec. 300. 778 mulieres suspectas fuisse falso . . . in re ipsa -ēnimus. 846. GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 2 etsi quaeritis, neminem nostrum -etis sine pretio huc prodire. LVCIL. 859 hic corpus solidum -es, hic stare papillas. VARRO Men. 490 circumspexe atque -isse se . . . esse factum ericium. CIC. Arat. 269. Q. Rosc. 33 re et veritate mediocrem . . . esse -etis. de orat. 2, 353. LVCR. 2, 348 *animalium* unum quidvis . . . sumere perge: -es tamen inter se differre figuris. 2, 677 cetera consimili . . . ratione peragrans -es . . . semina . . . corpore celare. 2, 1081. 4, 478. CAES. Gall. 2, 16, 1 -bat ex captivis Sabim flumen . . . abesse. 5, 2, 2 naves . . . -it instructas neque multum abesse ab eo, quin . . . deduci possint. VERG. Aen. 2, 797 hic ingentem comitum adfluxisse . . . -o admirans numerum. OV. epist. 16, 235. met. 2, 552 require: -es nocuisse fidem. fast. 2, 740 ecce nurus . . . -unt . . . pervigilare. *al.* AVG. civ. 11, 25 p. 496, 2 D. philosophi . . . disciplinam tripertitam esse voluerunt, immo tripertitam esse animadvertere potuerunt; neque enim ipsi instituerunt (*cf. sic opp. p. 138, 7*), ut ita esset, sed ita esse potius -erunt. *et saepe.* *c. pron. refl.*: AVG. in psalm. 31, 2, 1 p. 258$^{med.}$ *unusquisque*, si se deviasse -erit, redeat, ut in via ambulet, si se in via -erit, ambulet, ut perveniat (*cf. p. 136, 26*). *nota inf. in enuntiato relativo* (*cf.* habeo *vol. VI 3, 2438, 52 sqq.; Norberg, Glotta 27, 1939, 268*): GROM. p. 350, 3 L. non -imus lapides peregrinos quos ponere. ORIBAS. syn. 8, 12 La p. 220 *aegrotus* non potest omnino -ire locum ubi caput tenire (*Aa* non sustenit in uno loco caput tenire, *deest gr.*). *v. et p. 149, 57.*

β *formae verbi pass.*: Ⓘ *impersonaliter* (*pendet acc. c. inf. vel inf. c. enuntiato sequente* [*l. 48*]): CAES. civ. 2, 8, 3 adhibita sollertia -tum est magno esse usui posse, si . . . turris *altior fieret.* LIV. 2, 44, 2 quando -tum sit *tribuniciam potestatem* suis ipsam viribus dissolvi. PLIN. nat. 34, 133 cinerem similiter pollere -tum est. ARNOB. nat. 2, 31 p. 74, 8 eas passivas atque interibiles -itur (*per ellipsin verbi q. e.* esse; *cf. Löfstedt, Arnobiana p. 67*). AVG. civ. 18, 27 p. 291, 25 D. quos . . . prophetasse ex eorum litteris -itur. PROSP. in psalm. 118, 119 p. 354^{C} COD. Iust. 8, 53, 34, 4 a. *al. v. et l. 64. p. 141, 31. 39 sq. 49.*

Ⓘ *structura personali* (*nom. c. inf.: at nota transitum ad acc. c. inf. l. 64*): PLAVT. Poen. 1171 ut haec -antur . . . esse huius filiae. VARRO ling. 8, 41 quos dicunt esse . . . geminos, -untur esse dissimiles. CIC. Verr. II 4, 3 cum . . . -are . . . esse praedatus. Cluent. 180 -itur ea serrula ad Stratonem pervenisse. HOR. sat. 2, 4, 74 primus . . . -or . . . circumposuisse. VITR. 2, 5, 3 *saxa* cum expenduntur . . ., tertia parte ponderis imminuta esse -untur (7, 8, 2). MARCIAN. dig. 48, 13, 12, 1 cum -tus esset *iuvenis* arculam in templum ponere. LVCIF. Athan. 1, 36 p. 130, 14 quomodo interficere -imini deo dicatos. 2, 34 p. 207, 27 ut -aris sic . . . fuisse conversus . . ., sic te transitum fecisse (*c. variatione constr.*). CHIRON 191 ex his . . . rebus . . . valitudines nasci manifeste -untur. AVG. civ. 18, 44 p. 324, 33 D. putantur . . . interpretes discrepare et bene intellecti -untur esse concordes. c. Petil. 3, 46, 55 p. 207, 15 (*opp.* videri). *et saepe.*

d *pendet* de (*seq. enunt.*): AVG. civ. 7, 17 p. 296, 10 D. de Saturno -ire, quomodo et Iovis pater esset. *cf. p. 141, 51. 63.*

e *pendet enuntiatum* (*c. obi. v. p. 139, 65 sqq.*): α *interrogativum*: PLAVT. Merc. 636 ubi habitaret -res saltem, si nomen nequis (CIC. Verr. II 4, 31 ita odorabantur . . . et pervestigabant, ut, ubi quicque esset, -rent. LIV. 5, 17, 2. PHAEDR. 3, 19, 4 *Aesopus* -ēnit, ubi lucernam accenderet. *al.*). PACVV. trag. 101 -ēni, . . . Orestes uter esset. CIC. S. Rosc. 97 cuius consilio occisus sit, -o. Cael. 62 non -o, quae latebra . . . esse posset. Tusc. 1, 8 facillime, quid veri simillimum esset, -iri posse (NVX 58. SEN. epist. 94, 32 imperitia -endi, quid quaeque res exigat. QVINT. inst. 12, 1, 20 vix, quid adici potuerit, -o. *al.*). 4, 68 nec hercule -o, quo nomine alio possit appellari. *al.* LVCR. 3, 889 non -o, qui non sit acerbum *eqs.* OV. fast. 3, 771 quare. Pont. 4, 4, 9 qua . . . -ēni vultum diffundere causa possim. *al.* EPIST. Sapph. 218 non -es, cur ego digna fugi (SCRIB. LARG. praef. p. 2, 10. *al.*). LIV. 2, 40, 1 id publicum consilium an muliebris timor fuerit, parum -o. 38, 49, 3 qualem . . .

[*van Nes-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sibi fingant . . . hostem fuisse, non -o. *al.* SEN. epist. 23, 4 cum . . ., unde petatur *gaudium*, -eris (PLIN. nat. 10, 91 nec . . . -itur [*Aristot. anim. 9, 14 p. 616ª, 30 ἀπορεῖται*]. *al.*). *et saepe.*

β relativum (*fere c. coniunctivo*): PLAVT. Bacch. 219 quod ames paratumst, quod des -tost opus. POMPON. Atell. 34 vix . . . quod edim -o. CIC. Verr. I 6 -ēnit iste, qui . . . postularet. Lael. 64 non est facile -tu, qui descendant. Att. 7, 6, 2 *non* adhuc fere -ēni, qui . . . putaret. 12, 5, 2. *al.* PVBLIL. F 30. Ov. ars 1, 91 illic -es, quod ames. 1, 175. 2, 482 cum quo sua gaudia iungat, -it in media femina piscis aqua. met. 4, 797 fast. 3, 533. *al.* LIV. 10, 21, 10 qui nomina darent, *non* facile -bantur. *et saepe. v. et sub B 1.*

γ per quod, quia, quoniam: FAVSTIN. trin. 2, 7 p. 56ᴬ recense, quanta deus Abrahae praestiterit, et -es, quod Abraham multo minus deo . . . reddidit. HIER. epist. 28, 6, 1 observavi . . . et . . . contuli -ēnique, quia *eqs.* VVLG. I Esdr. 4, 19 recensuerunt -eruntque, quoniam civitas . . . rebellat. *v. etiam l. 50. 63.*

δ per ne: *v. l. 52.*

2 *de certis -endi modis rationibusque: -ire:* a *ea, quae litteris tradita leguntur* (*figuris delineata cognoscuntur l. 56*): VARRO ling. 5, 123 apud . . . scriptores Graecos . . . -ēni appellari poculi genus δεπέσταν (*cf.* 7, 34 quod *verbum* apud Callimachum in poematibus . . . -ēni. 9, 78 quod nonnumquam apud poetas -imus factum. rust. 1, 2, 28 alia miracula apud Sasernas -es. LIV. 2, 18, 5 apud auctores [6, 20, 4 quae . . . obiecta sint. PLIN. nat. 11, 115. *al.*]. 2, 40, 10. *al.* SEN. nat. 3, 1, 1 ut apud te . . . -o. *saepe*). 6, 33 nomen . . . antiquis litteris . . . nusquam -ēni (*al.*). 6, 88 in commentariis . . . scriptum sic -ēni: *eqs.* (6, 95. *cf.* CIC. Brut. 73 *Livium* fabulam docuisse et Atticus scribit et nos in antiquis commentariis -imus. VITR. 10, 7, 5 reliqua . . . ex . . . Ctesibii commentariis poterunt -ire. FEST. p. 210. *saepe*). 7, 39 cur ita sit dicta, duobus modis -ēni scriptum (rust. 2, 5, 14 de *vaccis* . . . admirandum scriptum -ēni. *al. v. et l. 26. 37. 43. 58*). CIC. inv. 1, 33 quorum nihil in ceteris artibus -bamus. Quinct. 57 ad ephemeridem revertitur: -itur dies. Verr. II 4, 108 ex quibus *libris Sibyllinis* -tum est Cererem . . . placari oportere (LIV. 29, 10, 4 -to carmine in libris Sibyllinis. *cf.* LIV. 4, 7, 10 qui *consules* neque in annalibus . . . neque in libris magistratuum -untur. VITR. 8, 3, 27 *nonnulla* per me perspexi, cetera in libris Graecis scripta -ēni. *saepe*). Caecin. 66 -o in interdicto verbum unum *eqs.* Scaur. 3 in omnibus monumentis Graeciae . . . quis -itur . . ., qui *eqs.* (PLIN. nat. 13, 21 -itur unguenta gratiora, quae *eqs.* [*ad struct. impersonalem cf. p. 140, 51*]). de orat. 2, 217 *speraveram* posse me ex iis *libris* aliquid discere: -ēni autem ridicula . . . multa. Att. 12, 23, 2 quae te . . . ex Apollodori puto posse -ire. *al.* ALF. Gell. 7, 5, 1 in foedere . . . scriptum -itur, ut *eqs.* (PLIN. nat. 34, 139 nominatim comprehensum -imus, ne *eqs.*). Ov. fast. 1, 9 -es illic et festa (trist. 2, 65). *al.* LIV. 2, 54, 3 Vopiscum . . . pro Verginio in . . . annalibus consulem -o (8, 18, 2. 9, 15, 8. *al. v. et l. 35*). 27, 1, 13 cum alibi tredecim milia . . . -am. *al.* VITR. 2, 8, 8 *arbitri* ex tabulis -unt eorum *parietum* locationes. *al.* CELS. 5, 18, 13 ad strumam multa malagmata -o. *al.* PLIN. nat. 7, 60 in actis . . . -itur . . . Hilarum . . . immolasse (TERT. bapt. 10, 4 -imus, quoniam . . . non accepissent). 32, 133 quod de torpedine -o (*al.*). 34, 25 -itur statua decreta. 36, 176 in legibus -itur, ne *eqs.* (PAVL. dig. 50, 17, 173 cum verbum 'restituas' lege -itur. *al.*). *al.* QVINT. inst. 3, 6, 62 plura -turos, . . . qui legere antiquos . . . volent. 11, 3, 8 quod legentes non -imus. *al.* FRONTIN. aq. 10 die quo primum in urbem responderit *aqua Virgo*, quinto Idus Iunias -itur. GROM. p. 332, 4 L. tria rivora in fundo -es (*sc. in figura descripta, cf. Josephson, Casae litterarum p. 47 sq.*). GAIVS dig. 29, 5, 25, 1 si aperto testamento liberi scripti -antur (VLP. dig. 11, 1, 11, 8 *si* prolato testamento -tus sit exheredatus. *al.*). TERT. adv. Hermog. 24 p. 152, 13 alterum *nomen* legimus, . . . alterum non -imus. PEREGR. Aeth. 48, 2 hoc per scripturas sanctas -itur, quod ea dies sit *eqs.* (HIER. epist. 31, 3, 2 in scripturis *ficos* . . . legimus, cerasa vero non -imus. VVLG. I Macc. 12, 21 -tum est in scriptura de Spartiatis et Iudaeis, quoniam sunt fratres et quia *eqs. al.*). HIER. epist. 57, 10, 2 hic locus in genesi multo aliter -itur. *et saepissime.*

b *amissa, sublata, amota* (*fere i. q. redinvenire, recuperare; opp. saepe* amittere, perdere): *α homines* (*saepe spectat ad ἀναγνωρισμόν*): PLAVT. Bacch. 191 si illa -ta est (*i. Bacchis; sic et* 192. 199. 367. 390 mi . . . Bacchidem [562; *syn.* repperi]. 391). Cist. 186 meretricem (*syn.* reperire). 759 quod quaeritabam, filiam -ēni meam (775. Epid. 603 [*syn.* reperiam]. 716 cuius . . . opera -tast filia. 717 ain tu te illius -isse filiam ? :: -ēni [*syn. 720* reperire]. Poen. 1412. Rud. 1192 ex improviso [1196]. 1270. 1363 quibuscum . . . filiam -ēni meam. TER. Andr. 939 istam . . . tuam. Haut. 774 modone quae -tast? 846. 880. 989. 1018. *cf.* PLAVT. Rud. 1411 quem propter tu vidulum et ego gnatam -ēni [TER. Haut. 880. Phorm. 817 gnatam -ēni nuptam]). Curc. 328 (*in lusu verb.*) nihil *argenti* attuli. :: perdidisti me. :: -ire possum (*sc. vel 'te' vel 'argentum' [v. p. 145, 58], ambigue dictum*), si mi operam datis. Men. 241 (*antea*: quaeritamus). 1134. Merc. 938 percontatus non -ēni. Rud. 225 neque . . . *conservam* usquam -o (*antea*: quaerere, pervestigarem). 228 CIC. Cluent. 38. 180 homines in piscina -ti sunt. Ov. met. 1, 586 quam (*i. Io*) non -it usquam *Inachus* (1, 654 tu non inventa reperta luctus eras levior). 3, 4 *raptam sororem* (*antea*: perquirere). *al.* SEN. contr. 9, 3, 8 alia via poteras -ire *filios* (*ibid.* aliter. 9, 5, 16 puer . . ., ⟨si⟩ -itur, perit. *ibid.* desine quaerere, quem si -eris, sic perdes, ut -ire non possis. QVINT. decl. 388 p. 436, 12 *filium domini raptum* -ēnit libertus. TERT. paenit. 8, 6 filium -erat, quem amiserat. VVLG. Luc. 15, 24 perierat et -tus est). SEN. Oed. 836 parentis (SIL. 9, 142 -to simul atque amisso). STAT. Theb. 6, 134 -tae . . . matri. IVV. 8, 30 Osiri -to (TERT. adv. Marc. 1, 13 p. 307, 24 quaeritur et cum gaudio -itur. AVG. civ. 6, 10 p. 268, 19 D. [*opp.* perditum]). MIN. FEL. 22, 1 -to parvulo gaudet Isis (LACT. inst. 1, 21, 20 quatenus . . . perdiderit vel -erit). *ibid.* nec desinunt . . . vel perdere, quod -unt, vel -ire, quod perdunt. *al.* *apud eccl. in imagine petita e parabolis drachmae (l. 44), ovis (l. 28) perditae de eis, qui a deo (per martyras l. 18) salvantur*: TERT. adv. Marc. 4, 32 p. 529, 14 sq. is requisivit, qui perdidit (*i. creator*), is -ēnit, qui quaesivit, is exultavit, qui -ēnit *hominem*. pudic. 7, 11 *ethnicus* in tenebris -itur. FIRM. err. 27, 8 neminem apud idola profusus sanguis -ēnit (*syn.* redemit). AVG. in euang. Ioh. 55, 7 p. 1787 homo . . . periret, nisi illum deus . . . -ret. in psalm. 118 serm. 9, 2 p. 1523ᶠⁱⁿ· inimici . . ., qui . . . moriuntur et pereunt, . . . reviviscent et -entur. 118 serm. 9, 3 p. 1524ᶠⁱⁿ· consilium . . . martyrum fuit inimicos perditos -ire. 138, 14 p. 1793ⁱⁿ· *Christus* -ēnit vos, ut -retis eum (*v. p. 143, 53*). serm. 13, 3, 3 p. 108ᵐᵉᵈ· ut in illo (*sc. deo*) -aris, qui in te peristi. *al.*

β bestias: CIC. div. 1, 31 sue -ta (*syn.* recuperasset, *opp.* amissa). VAL. MAX. 1, 8 ext. 8 Apollinem . . . inridendi causa consuluit, an equum -ire posset, cum omnino nullum habuisset. *al.* CALP. ecl. 3, 20 si . . . *iuvencam* -es, deprensam . . . huc age. *al.* PAVL. dig. 41, 2, 3, 13 pecus simul atque aberraverit aut vas ita exciderit, ut non -atur. TERT. paenit. 8, 5 errat . . . una pastori ovicula, . . . illa conquiritur, . . . desideratur, . . . -itur, . . . refertur (*ad* ITALAM [= VVLG.] Luc. 15, 6 -ēni ovem meam, quae perierat. *huc spectant et* TERT. patient. 12, 6 erroneam ovem patientia pastoris requirit et -it. CYPR. epist. 55, 15 p. 634, 15 cum . . . errantem . . . quaesierit et -tam . . . portaverit. IVVENC. 3, 415 [*syn.* reperire]. *al.*).

γ res inanimas: PLAVT. Aul. 654 meum . . . redde. :: . . . perscrutatus es . . . neque tui me quicquam -isti penes. Rud. 1411 *v. p. 141, 75.* CIC. div. 1, 16 cum Summanus . . . e caelo ictus esset nec usquam eius simulacri caput -retur (*ibid.* -tum est eo loco. 2, 45 in Tiberi. LIV. perioch. 14 per haruspices). Ov. met. 8, 173 ope virginea . . . *labyrinthi* ianua difficilis filo est -ta relecto. IVLIAN. dig. 14, 2, 8 si -erint eas *res* (*i. levandae navis gratia proiectas.* SORT. Sangall. 38, 3 [86, 3 D.] per indicium res tuas -es. *al.*). VLP. dig. 12, 7, 2 vestimenta (*opp.* amissis. *al.*). TERT. adv. Marc. 4, 26 p. 510, 6 quid . . . perdidi apud deum illum, ut apud eum quaeram et -am? FIRM. err. 25, 3 quicquid Adam perdidit, Christus -ēnit. SORT. Sangall. 41, 11 (85, 11 D.) quod periit, -itur per indicem. VVLG. gen. 43, 12 *pecuniam*, quam -istis in sacculis (*gr. paulo aliter ἀποστραφέν*). Luc. 15, 9 -ēni drachmam, quam perdideram (*al.*). *et saepe.*

c *bestias resque eas, quae venatione, aucupio sim. investigantur*: LVCR. 1, 405 canes ut . . . persaepe ferai naribus -unt intectas fronde quietes. 4, 993 vestigia . . . -ta ferarum. Ov. am. 2, 9, 10 venator sequitur fugientia, capta relinquit, semper et -tis ulteriora petit. GRATT. 205 premit -tas non -tura latentīs *canis* illa feras. SEN. epist. 68, 4 animalia quaedam, ne -iri possint, vestigia sua . . . confundunt. COLVM. 9, 8, 8 *apes frequentes* spem . . . aucupandi examina . . . faciunt eaque sic -untur. MART. 12, 1, 2. IVV. 14, 75 ciconia pullos nutrit . . . -ta per devia rura lacerta. PLIN. paneg. 81, 3. VOPISC. Prob. 19, 4 animalia, quanta vel ali potuerunt vel -iri. VVLG. gen. 27, 20 quomodo . . . tam cito -ire potuisti? *al.*

d *virtutes ingenitas, animum sim.* (*cf. p. 136, 17*): PLAVT. Rud. 687 bonum animum habete. :: . . . unde animus mihi -itur? Ov. ars 2, 442 ignis . . . extinctas admoto sulpure flammas -it. SEN. nat. 2, 57, 1 *aër non* vires, quibus longius prosiliret, -it. PETRON. 91, 5 diu vocem neuter -ēnit (*i. loqui potuit*). VVLG. II reg. 7, 27 -ēnit servus tuus cor suum, ut oraret te (*cf.* I par. 17, 25 fiduciam). *al.*

e *quaedam mente, ratione quaerenda*: *α hominum rerumve qualitates, status, causas sim., sc. examinando, probando* (*saepe acced.* in *c. abl.*; *exempla selecta*): CIC. Verr. II 2, 110 nihil aliud in eo quod reprehendi possit -o (PLIN. epist. 10, 96, 8 necessarium credidi . . ., quid esset veri, et per tormenta quaerere: nihil aliud -ēni quam superstitionem). Cluent. 126 cum . . . in homine nulla culpa -retur. Brut. 114 illa . . . philosophorum de se ipsorum opinio, firma in hoc viro et stabilis -ta est. orat. 162 quia rerum . . . iudicium in prudentia est, vocum autem et numerorum aures sunt iudices . . ., in illis ratio -it, in his sensus artem (*i. probat, aliter p. 148, 64*). Ov. met. 3, 142 si quaeras, fortunae crimen in illo, non scelus -es. LIV. 4, 6, 12 hanc modestiam . . . ubi nunc in uno -eris, quae tum populi universi fuit? 40, 8, 7 criminis labem apud meos -turus. VITR. 1, 4, 9 *maiores* cum . . . experti erant et probaverant integram . . . naturam iocinerum, ibi constituebant munitiones; si autem vitiosa -bant *eqs.* SEN. benef. 7, 28, 3 si te . . . excusseris, in sinu *vitium* -es (dial. 5, 26, 4). epist. 64, 3 hoc non in omnibus philosophis -es. *al.* QVINT. inst. 5, 12, 22 praeceptor id maxime exigat, -tum praecipue probet. 6, 3, 5 in . . . eius ingenio facilius quod (quid *trad.*) reici quam quod (quid *pars codd.*) adici possit -ent. *al.* PLIN. epist. 4, 15, 7 difficile est, ut . . . credas . . . tantum in illo industriae . . . esse, quantum expertus -es. 7, 31, 2 iussus . . . rationes . . . excutere . . . magnam quorundam . . . avaritiam . . . -ēni. LEX colleg.

[van Nes-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 1, 28 si quit in eis fraudis causa -tum fuerit. VLP. dig. 37, 10, 3, 4 si . . . absolutam causam -erit *praetor*. reg. 1, 11 qui . . . propter noxam torti nocentesque -ti sunt. VVLG. deut. 22, 20 si . . . non est in puella -ta virginitas. Luc. 23, 4 nihil -o causae in hoc homine. *al.* DIOSC. 3, 88 p. 415, 17 quod facile -itur gustu et odori (*gr. 3, 80, 3* διακρίνεται). *et saepe.*

β res ad philosophiam, doctrinam, scientiam naturae rerum pertinentes: CIC. part. 139 neque sine ea (*i. academia*) aut -iri aut intellegi aut tractari possunt *oratoriae partitiones*. rep. 1, 30 *Aelius Sextus* catus fuit . . . non quod ea quaerebat, quae numquam -ret, sed *eqs.* fin. 3, 15. ac. 1, 45 cum in eadem re paria contrariis in partibus momenta rationum -rentur. 2, 27 conclusisse aliquid aut -isse. 2, 60. 2, 66. Tusc. 1, 62 -ta et temperata varietate et natura sonorum. 5, 2 quodsi ab is (*i. philosophis*) -ta et perfecta virtus est. nat. deor. 1, 19 quae talia sunt, ut optata magis quam -ta videantur. 1, 49 haec quamquam et -ta sunt acutius et dicta subtilius ab Epicuro. 2, 70 physicis rebus bene atque utiliter -tis. *al.* LVCR. 1, 736 multa bene ac divinitus -entes *et alii et Empedocles*. 4, 970. PROP. 2, 27, 3 quaeritis et caelo Phoenicum -ta sereno. MANIL. 2, 301. *al.* VITR. 9 praef. 13 multa et grata a mathematicis rebus hominibus -erunt *Archytas et Eratosthenes*. *al.* SEN. benef. 7, 1, 6 nullius rei difficilis inventio est, nisi cuius hic unus -tae fructus est, -isse. epist. 64, 8 usus et -torum ab aliis scientia. 104, 16 ut quaesita discamus, nondum -ta quaeramus. *al.* PLIN. nat. 1, 2, 9 quae quis -erit in observatione caelesti. *al.* QVINT. inst. 3, 1, 5 pleraque non -ta per me, sed ab aliis tradita. 6, 3, 101 has aut accepi species aut -ēni frequentissimas. 12, 11, 22 illis haec -enda fuerunt, nobis cognoscenda sunt. *al.* CHAR. gramm. p. 16, 3 B. qui *ordines* . . . ratione et observatione -untur. APVL. Plat. 1, 7 alia initia -iri forsitan posse. *al.* TERT. apol. 47, 4 ⟨in⟩ incertum miscuerunt etiam quod -erant *philosophi* certum. *al.* AVG. immort. 4, 6 p. 1024[fin.] cum vel nos ipsi nobiscum ratiocinantes, vel ab alio . . . interrogati de . . . artibus ea quae -ēnimus non alibi quam in nostro animo -ēnimus. *ibid.* neque id est -ire, quod facere aut gignere. *al.*

γ numerum, modum sim., sc. metiendo, numerando, computando (*cf. et p. 139, 32*): LIV. 27, 19, 2 in recensendis captivis decem milia peditum . . . -ēnit. VITR. 3, 1, 3 si . . . mensum erit . . ., -etur eadem latitudo uti altitudo (FRONTIN. aq. 65 ad Gemellos . . . -ēni altitudinem aquae pedum quinque, latitudinem pedis unius. *cf.* VEG. mil. 4, 30 ex umbra decempedae -iri altitudinem civitatis [*syn.* deprehenditur]). 9 praef. 4 quod *genus numeri* multiplicationibus non -itur (*syn.* reperitur). *ibid.* id (*sc. quam magnum latus cuiusdam quadrati fiat*) . . . numero nemo potest -ire (*seq.* explicatur). SEN. nat. 3 pr. 9 -iri non potest numerus (PAVL. dig. 38, 10, 10, 17. *al.*). PLIN. nat. 2, 152 resoluta . . . glacie non eundem -iri modum (FRONTIN. aq. 64 scrupulosa inquisitione. 71 modus nec . . . adscriptus est nec in re praesente certus -iri potuit). FRONTIN. aq. 34 cum in erogatorio modulo minus -itur, in acceptorio plus. 65 mensura (70. VVLG. Ruth 2, 17 excutiens. *al.*). 67 ad caput mensus -ēni quinarias quattuor milia sexcentas nonaginta. *al.* IVV. 10, 148 expende Hannibalem: quot libras in duce . . . -es? EVTR. 1, 16, 3 census . . . habitus est et -ta sunt civium capita *tot*. 2, 18, 2. VVLG. num. 3, 17 numeravit Moses . . . et -ti sunt filii Levi *tot*. *et saepe.*

f *deum*: CIC. Tim. 6 illum . . . quasi parentem huius universitatis -ire difficile et cum iam -erit, indicare in vulgus nefas (*e Platone p. 28C* εὑρεῖν *pendent et* MIN. FEL. 19, 14. 26, 12 TERT. apol. 46, 9). TERT. apol. 18, 1 de deo inquirere et inquisito -ire et -to credere. 18, 9. 46, 9 deum quilibet opifex Christianus et -it et ostendit. *al.* VVLG. deut. 4, 29 cum . . . quaesieris ibi dominum deum tuum, -es eum. I par. 28, 9 sap. 13, 6. act. 17, 27 quaerere deum, si forte attrectent eum aut -ant. *al.* AVG. conf. 1, 1, 1. 1, 6, 10 amet non -endo -ire potius quam -endo non -ire te (10, 24, 35 non te -ēni extra *memoriam*. soliloq. 1, 1, 5 p. 872[med.] si fide te -unt. *et v. p. 136, 28*). 10, 24, 35 ubi . . . -ēni veritatem, ibi -ēni deum. in psalm. 41, 8 p. 469[med.] quaero substantiam *dei* . . . in anima et -o. trin. 15, 2, 2 p. 1058 quaeritur deus, ut -atur dulcius. *ibid.* fides quaerit, intellectus -it. *al.* APON. 8 p. 170 *ecclesia* per poenitentiam absconsum -it Christum. *al.*

g *animantes opprimendos* (*in sacra script. et ap. eccl. secundum verbum hebr.* מצא. *aliter l. 83*): *α subi. sunt manus, sc. victrices* (*aliter p. 145, 36*): VVLG. I reg. 23, 17 *non* -et te manus Saul patris mei. psalm. 20, 9 -atur manus tua omnibus inimicis tuis (*nota structuram inversam, at* -et manus tua omnes inimicos tuos [*Hier. psalt. sec. Hebr.*]), dextera tua -at omnes, qui te oderunt. *β subi. sunt mala affligentia* (*cf. structuram contrariam p. 146, 10*): ITALA gen. 44, 34 (Lugd.) mala, quae -ent patrem meum ([*Vulg.* oppressura est]. iud. 6, 13 [Aug. loc. hept. 7, 30 p. 624, 22] ut quid -erunt nos omnia mala ista [*Vulg.* apprehenderunt]. VVLG. deut. 31, 17 mala et adflictiones. 31, 21 Iob 31, 29. I Macc. 1, 12 [*syn. rec. B* comprehenderunt; *sic et* 6, 13]. *al.*). num. 20, 14 (Lugd.) laborem . . ., qui nos -ēnit ([*Vulg.* adprehendit]. VVLG. II Esdr. 9, 32). deut. 28, 15 (Lucif. Athan. 1, 8 p. 79, 9) venient super te omnes maledictiones hae et -ent te (καταλήψονται, *Vulg.* adprehenderunt). psalm. 17, 6 (Ps. Aug. spec. 126 p. 672, 10. Mozarab. Compl.) dolores inferni -erunt me (περιεκύκλωσαν, *Vulg.* circumdederunt). VEG. mulom. 2, 5, 1 quodsi apiosum *animal* . . . passio thoracis -erit. AMBR. hex. 5, 5, 14 p. 150, 18 ne idem te qui piscem illum finis -at. in psalm. 118 serm. 18, 41, 3 *Christus*, quem nunquam dies mortis -at. VVLG. deut. 4, 30 postquam te -erint omnia, quae praedicta sunt. psalm. 45, 2 *tribulationes* -erunt nos nimis (118, 143 tribulatio et angustia. AVG. in psalm. 45, 4 p. 516[fin.] alia est . . . tribulatio quam tu -is [*v. p. 146, 19*], alia quae te -it). 114, 3 pericula inferni -erunt me. RVFIN. Orig. in lev. 15, 2 p. 489, 13 si nos . . . culpa . . . -erit.

B sensu debilitato: **1** *formae verbi pass. sensim transeunt in notionem q. e. apparere, exsistere, occurrere, esse* (*c. dat. possess. l. 27. 38. fere i. q. versari c. g. l. 40. 42. 76. 83. p. 145, 5. qui sensus cum a sensu generali [sub A] certa linea separari non possit, apposuimus exempla selecta, quibus et transitus et notio debilitata [per syn.] declaretur*): **a** *praes., imperf., fut.* (*iuxtaponuntur* esse -irique *l. 25.* esse *prorsus syn. etiam l. 26. 33. 50. al.*): PLAVT. Capt. 582 omnis -iri (*Camerarius*, -ire *trad.*) similis tui vis. CIC. Verr. II 1, 121 homines erant, qui . . . ridiculi -bantur ex dolore. de orat. 1, 8 qui regere . . . rem publicam possint, multi . . . extiterunt, cum boni perdiu nulli . . . oratores -rentur. 1, 16. rep. 1, 13 alii . . ., quorum res gestae nullae -rentur. off. 1, 65 vix -itur, qui . . . non . . . desideret gloriam. *al.* LVCR. 4, 1142 in amore mala haec . . . -untur. Ov. met. 8, 470 cum . . . lacrimas . . . siccaverat ardor, -bantur lacrimae tamen. VITR. 1, 1, 17 hi (*i. mathematici*) . . . -untur raro. 2, 6, 5 (*syn.* non desunt). 8, 3, 15 -untur aquae genera mortifera. *al.* SEN. dial. 2, 7, 1 hunc sapientem nostrum nusquam -iri. epist. 94, 61 multi -untur, qui ignem inferant urbibus (*syn.* sunt). *al.* MELA 1, 32 anchorae et . . . signa atque vestigia . . . in campis . . . esse -irique narrantur. PLIN. nat. 8, 213 cuiuscumque *animalium* generis ullum est placidum, eiusdem -itur et ferum. 11, 206 *in renibus* -untur lapilli. 11, 265 lacertis -untur et geminae *caudae*. 18, 298 triticum quo serius metitur, copiosius -itur. 29, 112 *cocleae*, quae nudae -untur nondum peractae. *al.* TAC. ann. 14, 11, 2 *naufragium* fortuitum fuisse quis adeo hebes -retur, ut crederet? CHAR. gramm. p. 26, 27 B. ars feminini generis -itur. DIG. de conc. dig. 3 omnia nova pulchritudine sunt decorata nullo inutili . . . in his -endo. GAIVS epit. 2, 8, 4 qui defuncto mortis suae tempore proximiores -untur (*ex inst. 3, 11* proximo gradu sunt). *al.* TERT. apol. 31, 3 cum . . . concutitur imperium . . ., et nos . . . in aliquo loco casus -imur. adv. Val. 25 p. 201, 24 *ut semen* idoneum -retur (*cf. Iren. 1, 5, 6* fiat [*e gr.* γένηται]). *al.* ITALA deut. 21, 17 (Ambr. Cain et Ab. 1, 4, 13 p. 348, 11) omnibus, quae -untur ei (*Vulg.* habuerit). psalm. 72, 5 (Veron.) in laboribus hominum non -entur *peccatores* (εἰσίν, *Vulg.* sunt). CYPR. epist. 58, 1 p. 657, 5 velle cum Christo -iri (*syn.* in Christo manere). LAMPR. Heliog. 25, 2 ut . . . subito sub mensis -rentur prandentes. PRISCILL. tract. 6, 107 p. 79, 8 ut . . . Christus in homine et homo -atur in Christo (*ad* VVLG. Phil. 3, 9 ut . . . -ar in illo). CHIRON 171 cui nullus umor per naribus ambulans -itur (*cf. Veg. mulom. 1, 5, 1* per nares emanat). RVFIN. Adamant. 3, 5 unius creatoris et lux -itur et tenebrae (*antea*: si non unius . . . creatoris essent). AVG. civ. 15, 20 p. 99, 4 D. in posteris ab . . . Adam Noe decimus -itur. *al.* CASSIOD. hist. 9, 38, 21 innumerae consuetudines apud diversos -untur (*Socr. 5, 22* οὖσαι τυγχάνουσι). *al.* ORIBAS. eup. 1, 11, 9 p. 418, 5 nec hoc nec illud medicamen -itur (*gr. p. 327, 33* παρόντος). syn. 5, 44 Ab p. 79[fin.] carnosior -itur *natura* (*syn. La* est, *gr. p. 173, 5* ἐστίν). *et saepe.* *nota 'non -iri', i. q. non iam comparere*: PLIN. nat. 17, 255 cum evolavere *culices*, non -untur intus (*i. in grossis*) grana, quae in eos versa apparet (*Theophr. hist. plant. 2, 8, 2* οὐκ ἔνεισι). ITALA Os. 12, 9 (Orsies. doctr. 30) omnes labores eius non -untur prae iniquitatibus (*Vulg. aliter*). CLEM. ad Cor. 9, 3 non -itur mors eius (*i. Enoch. cf.* VVLG. Hebr. 11, 5 Henoch translatus est, ne videret mortem, et non -batur. *v. et p. 145, 13*). VVLG. Iob 20, 8 *hypocrita* velut somnium avolans non -etur (*Hier. interpr. Iob* nusquam comparet). Dan. 11, 19. I Macc. 2, 63 *peccator* hodie extollitur et cras non -etur. apoc. 18, 21 *Babylon* ultra iam non -etur. 18, 22. COD. Iust. 6, 55, 3 (*a. 293*) *filius*, qui mortis eius tempore in rebus humanis non -itur.

b *perf.* (*saepe eodem sensu quo praes.; nota '-tus fui' sim. l. 77. 78. 83*): PLAVT. Capt. 569 tu -tu's, vera vanitudine qui convincas (*syn.* repertu's. Pseud. 631. CIC. S. Rosc. 87 solus tu -tus es, qui *eqs.* Verr. II 1, 111 Pis. 55. *al.*). CIC. Quinct. 73 neque . . . quisquam -tus est tam . . . improbus, qui auderet. Verr. I 39 -ti sunt senatores, qui . . . exirent in . . . reum. Manil. 68 qui inter tot annos unus -tus est, quem socii . . . venisse gauderent (*al.*). Catil. 4, 14 causa est . . . haec -ta sola, in qua *eqs.* Sull. 72 quis P. Sulla mitior . . . -tus est? de orat. 3, 59 -ti sunt, qui . . . hanc . . . exercitationem . . . contemnerent (*syn.* erant . . . qui). *saepe.* Ov. met. 10, 156 -tum est aliquid, quod Iuppiter . . . mallet. LIV. 45, 26, 8 ⟨qui⟩ patriam pro se perire aecum censerent, hi primi -ti sunt (*al.*). SEN. benef. 2, 20, 2 cum Tarquinius esset -tus post tot reges . . . occisos. *al.* QVINT. decl. 338 p. 334, 13 iuvenem . . . cum hoc homine -tum per tot annos (VVLG. I reg. 13, 15 populum, qui -ti fuerant cum eo). ITALA gen. 18, 24 (Rufin. Orig. in num. 5, 2 p. 28, 20) si -ti fuerint quinquaginta in civitate (*Vulg.* fuerint). Is. 53, 9 (Ps. Tert. adv. Iud. 10 l. 123) nec dolus in ore eius -tus est (*Vulg.* fuerit. *gr. verbum non ponitur*). IREN. 4, 11, 2 homo in deo -tus. VVLG. Ios. 6, 24 omnia, quae in ea *urbe* -ta sunt (sunt, erant *vv. ll.*), succenderunt. I reg. 9, 8 ecce -ta est in manu mea quarta pars stateris argenti. II par. 30, 21 qui -ti sunt in Hierusalem. 35, 7 qui ibi fuerat -tus. Esth. 1, 5. sap. 14, 14 *idola non* erunt in perpetuum . . . et . . . brevis illorum finis est

[*van Nes-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-tus (ἐπενοήθη). *al.* RVFIN. hist. 3, 32, 5 alios ... refert ... superstites -tos (ἐπιβιῶναι). Orig. in psalm. 38 hom. 2, 1 p. 1401D quia *legentes* in his locis *psalmi* -ti sumus. Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 15 p. 679 Beronicen Hierosolymis -tam et iniquitatem ... videntem (*gr. 2, 310* παροῦσαν). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 158, 40 nos, qui in metropoli sumus -ti et ... sententiam novimus. EVTYCH. Leo M. epist. 23 Conc.S II 4 p. 144. 1 aliis -tis in ... urbe (*syn. II 2, 1 p. 33, 20* reperti sunt). ITIN. Anton. Plac. rec. A 9 p. 165, 20 in ... valle Helias -tus est, quando ei portabat corvus panem. VITAE patr. 3, 94 p. 777B frater -tus est ibi. 5, 14, 16 p. 951C *discipulus* subito -tus est ad flumen. VEN. FORT. carm. 3, 4, 7 me Turonis -to. *et saepissime.* *nota 'non -tum esse', i. q. non iam comparere*: ITALA gen. 5, 24 (Cypr. mort. 23 p. 311, 18. *al.*) non est -tus *Enoch* postmodum (*Vulg.* non apparuit. *cf. p. 144, 56*). VVLG. psalm. 36, 36 transivi et ecce non erat *impius*, et quaesivi eum et non est -tus locus eius (Dan. 2, 35 apoc. 12, 8. 20, 11). apoc. 16, 20 omnis insula fugit et montes non sunt -ti.

2 *formae verbi act. sensim transeunt in notionem q. e. habere* (*saepe c. subst. in circumlocutionibus* [*e. g.* '*finem -ire*' *pro* '*finiri*']): CIC. Tusc. 5, 20 *numquam* finem -et libido (LIV. 5, 29, 1 tribunorum plebis actiones quia nondum -erant finem ..., plebs continuare ... tribunatum *voluit*. 26, 17, 10 *non* res finem -ēnit. MANIL. 2, 919. VAL. MAX. 3, 7, 1b belli finis -tus non esset. *al.*). VAL. MAX. 8, 13 ext. 2 *Gorgias* iam alterum saeculum ingressus neque in hoc querelam ullam -ēnit neque in illo reliquit (*antea*: nihil ... habeo, quod ... accusem). SEN. apocol. 3, 1 Claudius animam agere coepit nec -ire exitum poterat ([*ludit c. sensu proprio vocis* '*exitus*', *cf. p. 136, 54*]. benef. 1, 1, 5 longis sermonibus et de industria non -entibus exitum. CHAR. gramm. p. 409, 32 B. exitum non -it, finem capere non potest. *al. aliter p. 150, 67*). clem. 2, 3, 2 illa finitio contradictiones -et. dial. 5, 40, 1 indignor ... et non -o dolendi modum (CVRT. 8, 13, 15 si umquam temeritas ... -ret modum). PLIN. nat. 8, 195 praetextae apud Etruscos originem -ere. *al.* APVL. met. 4, 31, 3 *homo tam abiectus*, ut per totum orbem non -at miseriae suae comparem. TERT. apol. 1, 2 *veritas* scit se ... inter extraneos facile inimicos -ire ..., dignitatem in caelis habere. *et saepe.* *peculiariter in locutione sacrae scripturae ex hebr. petita (subi. est* manus*), fere i. q. posse*: VVLG. lev. 12, 8 quodsi non -erit manus eius (*sc. pauperis*) nec potuerit offerre agnum. 14, 21. I reg. 10, 7 fac, quaecumque -erit manus tua (25, 8). Is. 10, 10 Ezech. 46, 7. *al. cf. aliter p. 143, 68.*

C sensu coartato: 1 *fere i. q. adquirere, accipere*:

a *varia*: **α** *ea, quae quaeruntur, cupiuntur, i. q. aut sibi aut alii comparare, conciliare, adipisci* (*emere p. 146, 8*): Ⓘ *animantes*: PLAVT. Capt. 441 serva tibi ... amicum me, atque hunc -tum -i (*cf. p. 146, 30*). Poen. 236 vix aegreque amatorculos -imus. Pseud. 773 neque ego amatorem mi -ire ullum queo, qui *eqs.* Stich. 109 facile -es et peiorem *uxorem* ([*syn.* reperies]. TER. Andr. 891 domus, uxor, liberi -ti invito patre. *al.*). Vid. 60 si quem vis -ire tibi patronum, quaerita (CIC. Quinct. 72. VLP. dig. 3, 1, 1, 4 vel ambitione adversarii vel metu patronum non -it). CATVLL. 68, 121 divitiis vix tandem -tus *nepos* avitis. QVINT. decl. 368 p. 405, 8 facile ... maritum -et (376 p. 418, 2. TAC. Germ. 19, 1 non forma, non aetate, non opibus maritum -erit. *v. et p. 146, 46*). *al.*

Ⓘⓘ *res* (*nonnumquam accedit ad sensum parandi, efficiendi, e. g. l. 60. 77. p. 146, 2*): PLAVT. Asin. 243 si non -o ... viginti minas (Pseud. 732 TER. Phorm. 559. *nota lusum c. notione excogitandi* [*p. 150, 63*]: PLAVT. Pseud. 405 poeta ... quaerit, quod nusquam gentiumst, reperit tamen: ... nunc ego poeta fiam, viginti minas, quae nusquam nunc sunt gentium, -am tamen). 252 -undo argento ([*vs. interpol., syn. 250* conparando]. Merc. 473 -etur, exquiretur. Pseud. 50. 80 mutuom [286]. TER. Haut. 329 hac -am via [*syn.* efficerem]. 512. Phorm. 534 unde ... tam subito huic argentum -am. 540. 778 Phaedriae). Cas. 201 *uxori peculium* partum ... haud commodest, quin viro aut subtrahat aut stupro -erit. Epid. 732 libertatem malitiā. Merc. 57 ea, quae *pater* ... omnes labores -isset perferens. Most. 227 ut fama est homini, exin solet pecuniam -ire (CATO or. frg. 52, 1. SEN. benef. 7, 14, 2 ubique quaesivit nec -ēnit. PLIN. nat. 7, 140 [*ex oratione Metelli a. 221 a. Chr. habita*] magnam bono modo. *al.*). Pseud. 45 salutem ... argenteam (CIC. Sull. 83 per me -tae salutis). 105 alicunde ... tibi -turum esse auxilium argentarium. Rud. 27 facilius, si qui pius est, a dis supplicans, quam qui scelestust -et veniam sibi. Trin. 679 facilest -tu, datur ignis, tametsi ab inimico petas. TER. Andr. 66 ut facillume sine invidia laudem -as et amicos pares (AFRAN. com. 334. *al.*). Haut. 841 labore -ta mea ... bona (*cf.* 1040 ut serves, quod labore -erit *pater*). Eun. 210 aliquid. CIC. inv. 1, 21 ab iratis si ... pax et benevolentia petitur, ... ea non -itur (LIV. 6, 1, 12 STAT. Theb. 12, 699). Verr. II 3, 198 ex quo fructu nummos, quos tibi daret, -ret? Manil. 40 unde illam tantam celeritatem et tam incredibilem cursum -tum putatis? SALL. Iug. 70, 2 ex quo illi gloria opesque -tae (94, 6. *al.*). VERG. Aen. 2, 645 ipse manu mortem -am (*saepe*). Ov. met. 3, 447 quod videoque placetque, non ... -o (VITA Hil. abb. [BHL 3913] 9 quod cogito ..., non -o [*i. mihi non procedit*]). LIV. 25, 16, 20 eum decus eximium, ... solacium suae morti -turum. 30, 42, 7 bellum quaerere regem et, si pergat, ... -turum. PHAEDR. 5 prol. 5 *artifices* pretium operibus maius -unt, ... si *eqs.* (*cf. p. 146, 51*). SEN. nat. 2, 22, 1 *ignis fit* duobus modis, uno, si excitatur sicut e lapide, altero, si attritu -itur. ITALA I Cor. 15, 50 (Praedest. 1, 88 p. 619C) caro et sanguis regnum dei -ire non possunt (κληρονομῆσαι, *Vulg.* possidere). HIER. epist. 55, 1, 3 quae aut consequi non possumus aut ... -ta perdamus. VVLG. gen. 6, 8 Noe ... -ēnit gratiam coram domino (*saepe*). Tob. 12, 9 *elemosyna* faciet -ire vitam aeternam (CIL XII 5862, 6. *saepe*). VEREC. in cant. 3, 4 *aquam lignumque* nisi pretio ... non poterant ab hostibus -ire (*ad Vulg. thren. 5, 4* comparavimus). *et saepe.*

β *ea, quae contingunt alicui aut non sua vi atque voluntate quaerenti aut invito*: Ⓘ *-it aliquis mala, quibus affligitur* (*cf. structuram contrariam p. 143, 72*): PLAVT. Amph. 286 modo sis veni huc: -es infortunium. Bacch. 546 ex ingenio malo malum -unt suo (Merc. 358 ibi hoc malum ego -ēni. TER. Haut. 229. *al.*). Rud. 1001 quod scelus hodie hoc -ēni. SALL. Catil. 55, 6 *Lentulus* dignum moribus ... exitium vitae -ēnit (PHAEDR. 1, 31, 2 auxilia dum requirit, exitium -it). or. Phil. 16 ut merita -as. PROP. 1, 4, 28 nec quicquam ex illa, quod querar, -am. 2, 16, 29 quid donis Eriphyla -ēnit amaris. SEN. dial. 3, 16, 6 quibus nulla potest satis mala -iri fortuna. TAC. ann. 1, 74, 2 perniciem aliis (*v. p. 145, 42*) ac ... sibi -ere. VVLG. psalm. 114, 3 tribulationem et dolorem -ēni (*cf. p. 144, 4*). Sirach 36, 11 perditionem. AVG. in psalm. 93, 17 p. 1205fin. flagella. COD. Iust. 4, 20, 19, 2 difficultates. *al.* in se: SYNOD. episc. a. 465 (epist. pontif. Thiel) p. 161fin. qui ... deliquerit ..., in se, quidquid in alium non resecarit, -et. p. 162fin. qui haec violaverit, in se -et. *per adv.*: LIB. pontif. p. 152, 6 male fecisti cum Romanis, male -as ubi vadis (p. 158, 2 si male feci Romanis, male -am).

Ⓘⓘ *-ire aut res aut homines, qui velut sponte alicui obveniunt, accedunt*: PLAVT. Poen. 302 *v. p. 136, 39.* Stich. 449 potius quam invidiam -am, *ibo per posticum*. Trin. 456 illum tibi ferentarium esse amicum -tum intellego. Truc. 494 facile sibi facunditatem (*i. laudatores*) virtus ... -it. TER. Phorm. 647 parvi retulit non suscepisse *filiam*: -tast *aliena* quae dotem petat. LVCIL. 803 *remedium* hoc -isse[t] unum ad morbum illum (*cf.* PLIN. nat. 7, 166). VARRO rust. 3, 4, 2 *genus ornithonis*, quod amatores -it multos (*al.*). CIC. Arch. 24 adulescens, qui tuae virtutis Homerum praeconem -eris. Brut. 159 *Crassus* in altercando -ēnit parem neminem (*cf. p. 135, 54*). off. 1, 40 (*interpol.*) illum, qui iure iurando fraude culpam -erat. VATIN. Cic. epist. 5, 9, 1 meam fortunam ... facile obtrectatores -ire. PVBLIL. Q 45 qui se ipse laudat, cito derisorem -it. SALL. Iug. 35, 10 *urbs venalis* si emptorem -erit (FLOR. epit. 2, 6, 47 ager. IVLIAN. dig. 13, 1, 14 pr. servus. *saepe*). Ov. met. 2, 729 *plumbum funda missum* incandescit eundo et, quos non habuit, sub nubibus -it ignes (10, 7). NVX 97 -o, qui me iaculentur. LIV. 9, 34, 21 *Papirius* neminem -ēnit, qui se postea auctorem sequeretur. 30, 44, 8 si foris hostem non habet *civitas*, domi -it. SEN. contr. 7, 6, 8 ceterae honestos -erunt ⌊sibi viros⌋ (⌊ ⌋ servos *trad.*), haec talem habet (*cf.* HIER. epist. 22, 24, 1 *simplicitas*, quae ... maritum -ire non potuit. *al.*). VAL. MAX. 5, 3, 2d *Scipio* raptorem spiritus domi -ēnit, mortis punitorem in foro non repperit. 5, 3 ext. 3 *Phocion* nullam Atticae regionis, quae ossibus eius iniceretur, glebulam -ēnit. SEN. dial. 2, 3, 3 nihil ... tam sacrum est, quod sacrilegum non -at. nat. 7, 32, 2 epist. 92, 33. *al.* COLVM. 11, 3, 50 *fructus* maius ... -it pretium (*al. cf. p. 145, 84*). LVCAN. 5, 326 -ent haec arma manus. PETRON. 88, 5 Myron *pauper* ... non -ēnit heredem (IAVOL. dig. 38, 2, 36 hereditas ..., quae -at heredem). TAC. hist. 4, 42, 5 -it aemulos ... nequitia (PANEG. 2, 12, 3 factum, quod ... nec -erit aemulum nec habuerit exemplum. *al.*). PLIN. epist. 2, 10, 3 *versus tui* ut errones aliquem, cuius dicantur, -ent. *et saepe.*

b *nomen, cognomen* (*aliter p. 147, 78*): VARRO ling. 5, 149 ab eo (*i. Curtio Sabino*) lacum -isse nomen (CIC. div. 1, 30). rust. 2, 4, 2 ita ... ut ... avus cognomen -erit, ut diceretur Scrofa. CIC. de orat. 2, 257 *Nummium* in campo Martio nomen -isse. 2, 366 *laus*, ex qua eloquentia nomen suum -ēnit (nat. deor. 2, 104 div. 2, 69 HIER. epist. 60, 12, 3. *al.*). orat. 62 Theophrastus divinitate loquendi nomen -ēnit. leg. 1, 58 *sapientiae* amore Graeco verbo philosophia nomen -ēnit. fin. 1, 23 Tusc. 4, 49 off. 3, 112. SEN. epist. 122, 14 inter istos. PLIN. nat. praef. 29 inde (21, 39. 26, 22. *al.*). 11, 254 hinc cognomina -ta. 14, 14 unde (30, 30. *al.*). 27, 31 anonymos *herba* non -endo nomen -ēnit. *al.* TAC. Germ. 2, 3 ut omnes ... -to nomine Germani vocarentur (*sic Norden, Germ. Urgesch. p. 337; at aliter [v. p. 147, 78] Wissowa, NJb. 47, 1921, 29 sqq.*). *al.* SVET. Tib. 3, 2 Drusus ... Drauso ... trucidato sibi posterisque suis cognomen -ēnit. CE 1910, 2 cognomine Baiae -t(a)e (*pro* -to, '*adaequatum est ad Baias per nominis attractionem*' *Lommatzsch*). *et saepius.*

c *audacius de Christi incarnatione, i. q. assumere*: COMM. apol. 54 -etis (*v. p. 140, 20*) eum (*i. Christum*) carnem -isse pro nobis (*v. Dombart ad l. et ind. p. 222. cf. formulam symboli gr.* σάρκα ἀναλαβόντα ὑπὲρ ἡμῶν *sim.*).

2 *fere i. q. detegere, patefacere* (*syn.* deprehendere *e. g. l. 80. p. 147, 3. 5. 19. 21*):

a *animantes*: PLAVT. Bacch. 950 *Vlixes* mendicans paene -tus interiit (*syn.* deprensus). SEN. Herc. O. 1715 approba natum ...: Herculem hic ... dies -et aut damnabit. epist. 79, 16 numquid ... non postea quam esse desierat, -tus est *Epicurus*? (*i. clarus factus est*). VAL. FL. 4, 365 qua fraude negaret aut quos -tus timuisset Iuppiter astus? *additur in quo facinore*: TER. Hec. 299 matrem ex ea re me aut uxo-

[van Nes-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rem in culpa -turum arbitror (*al.*). Cic. Verr. II 3, 177 iste in hoc genere peculatus non nunc primum -itur, sed nunc demum tenetur. Pavl. sent. 2, 26, 7 -ta in adulterio uxore ([*syn. 2, 26, 8* deprehensam]. *al.*). Cypr. hab. virg. 6 p. 191, 24 in isdem *vitiis*, quibus renuntiaverat, -itur *virgo* (*seq.* deprehenderis, detegeris). Vvlg. num. 5, 13 in stupro. Cod. Theod. 11, 39, 10 occulto -untur in crimine ([*Interpr. ad l.* deteguntur]. Interpr. cod. Theod. 10, 10, 15 [*ad Cod. Theod.* deprehensus]. Fvlg. Rvsp. rem. pecc. 2, 17 p. 568A ipse ... in ... leviore crimine ... deterius -itur). 13, 5, 38 pr. quicumque in hac fraude fuisset -tus (*antea*: inquireret). Cod. Iust. 1, 3, 53, 1. 1, 3, 54, 8. *al.*

b *res*: **α** *malefacta vel res per maleficium absconditas*: Plavt. Truc. 774 ne malefacta ... mea sint -ta. Cic. S. Rosc. 83 quaeramus ibi maleficium, ubi et est et -iri potest. Verr. II 2, 181 ne forte ea, quae remota ... sunt, omnia ita ... abdita latuisse videantur, ut ... diligentia ... nihil eorum investigare, nihil adsequi potuerit: quae consilio aliquo aut ratione -iri potuerunt, -ta sunt. 2, 182 scrutatus sum ... et quaesivi omnia: -ēni ... libellos. 3, 112. 3, 167. Catil. 3, 17 ut nullum in privata domo furtum umquam sit tam palam -tum, quam haec ... in re publica coniuratio manifesto -ta atque deprehensa est (Gaivs epit. 2, 11, 2 *furtum*, quod quamlibet dum fieret -tum non est, tamen furtum factum fuisse probatur [*Gaius inst. 3, 184* deprehenditur]). Mil. 57 quod tormentis -iri (-ire *l. v.*) vis, id fatemur. or. frg. A XIV 33 nihil est damni factum novi, sed quod erat, -tum est. *al.* Liv. 7, 38, 8 haec agitata occultis coniurationibus ... consilia -ēnit novus consul. 31, 12, 4 pecunia *sublata*. 33, 29, 6 caedes circa Copaidem paludem -tae ...; facinora ... Coroneae facta -bantur. *al.* Sen. dial. 3, 18, 6 excogitavit quemadmodum tria crimina faceret, quia nullum -erat (Qvint. decl. 338 p. 333, 15 crimen in vita. Amm. 17, 11, 2 legimus in ... duces vitia criminaque, etiam si -iri non poterant, finxisse malignitatem [*sic opp.* 21, 16, 6 quod crimen etiam si non -it, malignitas fingit]). Qvint. decl. 324 p. 277, 12 meo ... beneficio et sacrilegium illud -tum est (Cod. Theod. 7, 8, 10 pr. qui primus -erit). Gaivs inst. 3, 186 cum apud aliquem testibus praesentibus furtiva res quaesita et -ta est. *al.* Tert. apol. 7, 5. Itala Ezech. 28, 15 (Tert. adv. Marc. 2, 10 p. 349, 5) donec -tae sunt laesurae tuae (*ibid. p. 349, 21* apparuerunt). Amm. 16, 8, 6 cum nihil post tormenta ... -retur. Vvlg. gen. 44, 16 iniquitatem. Esth. 2, 23 quaesitum est et -tum. Pelag. in II Thess. 3, 17 p. 450, 11 'signum in omni epistula', ut sciatis falsas epistulas -ire. Avg. serm. 112, 2, 2 p. 644in. *pravas excusationes* quaeramus ..., discutiamus, -amus, sed ut caveamus. *ibid.* -ta superbia. Cod. Theod. 13, 9, 3 pr. quid est ..., quod non abunde ... sollers quaesitor -at? *al.*

β *eas, quarum veritas, utilitas sim. non perspecta erat*: Cic. Quinct. 58 hoc (*sc. quod verum esse contendimus*) -iri qui potest? Vitr. 2, 9, 15 materies *larigna* quemadmodum sit -ta. Plin. nat. 18, 2 *natura* genuit venena, set quis -ēnit illa praeter hominem? 18, 69 eadem causa (*i. nimium frigus*) et trimenstre -ēnit *triticum*. 25, 45 *herbam*. 25, 47. 27, 8 *casus* est ille qui pluruma in vita -it deus, ... sive ista cotidie feras -ire sive semper scire iudicemus. *al.* Lact. inst. 6, 20, 2 quae utilia sunt ad victum ..., ex odore -unt (*syn.* percipiunt). Firm. err. 17, 4 haec omnia (*i. qua ratione nomina deorum composita sint*) veritas detexit et ratio sanae mentis -ēnit, ut investigatis omnibus atque detectis ... veritas ... luceret. *al.*

γ *quaestiones, aenigmata sim., fere i. q. explicare, solvere*: Vitr. 1, 1, 4 symmetriarum quaestiones geometricis rationibus ... -untur. Amm. 16, 7, 5 cogitandi -endique dubia et scrupulosa acumine nimio praestans. Vvlg. iud. 14, 18 non -issetis propositionem meam (*syn. 14, 19* solverant).

3 *fere i. q. penitus intellegere, animo capere*: Petron. 130, 6 non -o, quod feci. Vvlg. Iob 37, 23 *deum* digne ... -ire non possumus. eccles. 3, 11 ut non -at homo opus *dei*. 7, 25 quis -et eam *profunditatem*? Sirach 31, 26 audi me, fili, ... et in novissimo -es verba mea. Avg. serm. 190, 22 p. 1008in. quod ... ratio non -it, fides capit (*syn.* comprehendat). Chrysost. ed. Froben III p. 869B vis amplius nostram -ire naturam (*gr.* μαθεῖν).

II *ad reperiendi notionem meram accedente vi creandi, excogitandi, instituendi, fere i. q.* **excogitare** *sim.* (*sc. nova, quae antea non erant [cf. p. 134, 65]. nota syn.*: facere *l. 78. p. 148, 66. 149, 32. aliter p. 135, 34.* fingere *p. 148, 47. 149, 32. cf. p. 148, 26. aliter l. 29. 30.* instituere *p. 148, 59. 76. 78. 149, 7. 51. saepe elucet notio incohandi, cui opponuntur e. g.*: consummare *p. 148, 67.* efficere *p. 149, 18. 33 sq.* explicare *p. 148, 5.* exsequi *p. 148, 35.* perficere *p. 148, 30. 65. 70*):

A *generatim*: 1 *absolute*: Cic. Tusc. 1, 65 *divina sunt* vigere, sapere, -ire, meminisse (*cf. opp.* Ps. Varro sent. 43/44 ex auditis memoriae referas laudem, ex -tis ingenio; non tam laudabile est meminisse quam -isse, illud enim alienum, hoc proprii muneris est). *al.*

2 *c. obi.*: a *in universum*: Plavt. Asin. 312 audacia usust nobis -ta et dolis (Sil. 12, 302). 313 facinus. Epid. 229 vestei quotannis nomina -unt nova ([*cf. 224* faciunt]. Sen. dial. 9, 1, 4 morbo nomen. Lvcan. 9, 1030. Qvint. inst. 3, 6, 21 eius rei nomen. 3, 6, 53 Tac. ann. 13, 51, 2. *al.*). Mil. 767 sycophantiam. Persa 81 omnem rem -ēni, ut ... faciat (Cic. Verr. II 3, 16 res novas abs te prolatas et -tas. Liv. 38, 29, 3 una ad coërcendos ... -ta ... res est. *al.*). Pseud. 569 novom aliquid -tum (Ter. Andr. 615. Cic. Tusc. 1, 22 [*opp.* meminisse]. Sen. dial. 9, 4, 2. epist. 80, 1 *sequor priores*, sed permitto mihi et -ire aliquid et mutare et relinquere. Novell. Valent. 7, 2 commenticium. *al. cf.* Cic. Att. 2, 15, 1 quidnam -ire possit ... ad facultatem agrariam. 9, 7, 7 de hac *re* quid ... amplius -iri potest? Cvrt. 4, 6, 26 quidquid in captivum). Trin. 764 consilium (Cic. Att. 10, 8, 5. Pvblil. C 25 consilium -unt multi, sed docti explicant. H 27. Amm. 30, 2, 4 eligere consilia quam -ire sufficiens. *al. cf.* Cic. Att. 10, 14, 1 consilii exitum). Ter. Andr. 407 orationem (Cic. Manil. 29. Tim. 52 [*gr. aliter*]). 468 quod remedium ... huic malo -am (Phorm. 185. 200. 616 Cic. Phil. 13, 25. Cels. 1 pr. 49 [*seq.* cogitari]. Plin. nat. 36, 107 inexcogitatum ante posteaque. *al.*). Hec. 361 mearum rerum initium ..., unde exordiar narrare. Haut. 597 quandam *fallaciam*. Eun. 247 hanc primus -ēni viam (Cic. Verr. II 3, 190 non solum viam quaestus -erunt, verum etiam exitum ac rationem defensionis. fin. 5, 15 vitae via ... conformatioque ... officiorum. Liv. 4, 48, 4. 23, 2, 9 viam saluti. *saepe. aliter p. 136, 70. 137, 2. 64*). 453 non ... cogitaras; ceterum idem hoc tute melius quanto -isses (Varro Men. 111. *al.*). Rhet. Her. 4, 8, 12 supplicium ([*syn.* excogitare]. Cic. S. Rosc. 69 in impios. Verr. II 2, 40. Hier. epist. 1, 5, 1 ad unum hominem). Cic. Quinct. 46 -iri ratio ... non potest, ut *eqs.* (*al.*). Verr. II 2, 30 infinitum genus -erat ad ... pecuniam corripiendam (*al.*). 3, 43 abs te principe -tis et excogitatis edictis. 5, 119 dolores ... parentibus. Caec. 87 verbum, quod ... declararet utrasque res, -erunt (Avr. Fronto p. 45, 14 v.d.H. [= p. 49 N.] sine fraude et -tis verbis. *al.*). Cluent. 191 ab illa est et -ta et adornata comparatio criminis. Tusc. 5, 20 novam voluptatem. Att. 2, 23, 2 quam *medicinam* ego posse -iri nullam puto (epist. 6, 12, 5 Colvm. 9, 13, 1). epist. 6, 4, 2 consolationem. *al.* Ciris 363 conficta dolo mendacia turpi -it. Ov. ars 1, 419 -it artem femina, qua ... carpat amantis opes. Liv. 5, 29, 9 telum. Sen. contr. 10 praef. 6 crudelitas (*syn.* excogitata). *ibid.*: *vindices dei* magna exempla in caput -entium regerunt ac ..., quod quisque alieno excogitavit supplicio, saepe expiat suo. *al.* Phaedr. 4, 21, 8 *opus* -ēnit ille, nostra perfecit manus. Sen. Med. 173 moras. benef. 7, 1, 2 cetera ... in exercitationem ... -ta. epist. 70, 25. *al.* Lvcan. 5, 451 nova vota timori sunt -ta novo. 8, 668. Petron. 46, 4 nenias. 102, 13. Qvint. inst. 1 prooem. 2 si non -endi nova, at certe iudicandi de veteribus ... laborem. 5, 1, 4 non modo in exsequendo suas quisque vires debet adhibere, sed etiam -endo similia. 8, 2, 21 *verba ancipitia* cum intellexerunt *auditores* ..., gaudent non quasi audierint, sed quasi -erint. Ivv. 13, 197 *poenas* (15, 129). Plin. epist. 1, 18, 6 stropham. Firm. math. 3, 1, 14 flagitia ... et -ēnit et tradidit. Vvlg. Iob 19, 28 radicem verbi ... contra eum. *al. saepe.* *subi. res*: Pvblil. C 16 conscientia animi nullas -it linguae preces. Val. Max. 5, 4, 7 pietas ... novam rationem ([*syn.* excogitat]. *al.*). Phaedr. app. 13, 20 acumen mille causas. Sen. Thy. 275 maius ... aliquid dolor (Plin. epist. 5, 16, 7). nat. 7, 31, 1 -it luxuria aliquid novi ..., -it impudicitia novam contumeliam sibi, -it ... dissolutio ... aliquid adhuc tenerius. *al.* Cvrt. 8, 4, 11 efficacior ... necessitas quam ratio frigoris remedium -ēnit. Lvcan. 1, 265 fortuna ... causas -it armis. Plin. paneg. 72, 5 quas *voces* ... adulatio -ēnit (*syn.* fingeremus). *al.*

b *de eis, quae ita a primis quibusdam auctoribus (nonnumquam rebus velut ingenio sollerti praeditis) instituuntur, ut maneant*: Varro ling. 5, 54 ante tonsuram -tam. 5, 119 lucerna post -ta. 8, 27 quoius utilitatis causa quaeque res sit -ta (Cic. Brut. 205 rep. 3, 4. Tusc. 4, 58 ut corporibus tot res salutares ... -erit *natura*. epist. 2, 4, 1. *al.*). frg. Char. gramm. p. 110, 17 B. glutinum Daedalum -isse. rust. 1, 40, 2 reliqua *semina* -ēnit experientia coloni (*opp.* dedit natura). 2, 11, 9 prius ⟨in⟩ lana vulsuram ... -tam. Rhet. Her. 3, 22, 36 quod ea (*sc. natura*) desiderat, -at *ars*. *ibid.* nihil est ..., quod aut natura extremum -erit aut doctrina primum. Cic. inv. 1, 3 quae ratione -issent, eloquentia persuadere. dom. 1 multa divinitus ... a maioribus ... -ta atque instituta sunt. Vatin. 23 auspiciis -tis ([*opp.* sublatis]. rep. 2, 26). Mil. frg. Quint. inst. 9, 2, 54 quam *legem* Clodius a se -tam gloriatur (off. 2, 42). de orat. 1, 39 haec iura civilia ... num aut -ta sunt aut cognita aut omnino ... tractata? (rep. 2, 31 iustissime -tum [*antea*: constituit]. Hor. sat. 1, 3, 111). 2, 21 primum palaestram ... Graecos exercitationis ... causa ... -isse. 2, 32 artem (Brut. 26 non -tas solum, sed etiam perfectas [*v. p. 147, 71*]. Sen. epist. 90, 7 a philosophia -tas [*syn.* excogitasse]. 90, 20 [*syn.* repertum]. Plin. nat. 7, 89 facta et -ta est a Simonide ..., consummata a Metrodoro. Qvint. inst. 7, 10, 10 homines ante -isse artem quam docuisse. *al.* Avg. civ. 22, 24 p. 612, 21 D. -tae et exercitae. *al. cf. etiam p. 142, 72*). Brut. 31 primumque tum philosophia ... haec ... -ta dicitur. 71 nihil est ... simul et -tum et perfectum (*v. p. 147, 71*). orat. 175 princeps -endi (*sc. numeros oratorios*). rep. 1, 13 nova et a nobis -ta ratio ([*rei publicae*]. Lvcr. 5, 9 qui princeps vitae rationem -ēnit [*syn. 13* reperta]. Vitr. 3, 3, 9 pteromatos ... ratio ... ideo est -ta, ut *eqs. al.* Plin. nat. 21, 26 inserendi. *al.*). 1, 21 nihil novi ..., neque quod a me sit ⟨ex⟩cogitatum aut -tum. 2, 27 mercatus, ludos *eqs.* (*syn.* institutis). leg. 3, 44 nondum -tis (*v. p. 134, 23*) ... tribunis plebis, ne cogitatis quidem. fin. 4, 9 ea, quae dialectici ... docent, nonne ab illis instituta ⌊et⌋ (⌊ ⌋ sunt *trad.*) -ta sunt? Tusc. 1, 1 omnia nostros aut -isse per se sapientius quam Graecos aut accepta ... fecisse meliora. 1, 62 praesidia contra feras. Cato 54 *insitionibus* nihil -ēnit agri cultura sollertius. nat. deor. 1, 38 magna utilitas ad vitae cultum. *al.* Lvcr. 3, 944 (*loquitur natura*) tibi praeterea quod machiner -amque, quod placeat, nil est. Hor. ars 275 ignotum ... genus *tragicum* -isse ... dicitur *Thespis*. Vitr. 4, 2, 1 quemadmodum

[van Nes-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sunt prognata et quibus principiis . . . -ta *ornamenta*. 9, 8, 1. *al.* SEN. contr. 1, 1, 13 quae aut veteres -erunt aut sequentes adstruxerunt. *al.* VELL. 2, 28, 3 primus ille, et utinam ultimus, exemplum proscriptionis -ēnit. *al.* SEN. epist. 90, 23 (*syn.* commenta est). 90, 31 haec -ta sunt, postquam sapientiam -ire desiimus. *al.* SCRIB. LARG. 97 *compositionem* non a se -ta⟨m⟩, sed usu . . . conprobata⟨m⟩. PLIN. nat. 1, 17, 22 quomodo *insitio* -ta sit. 7, 191 (*syn.* instituit. *sic syn.* 8, 211). 7, 193 *litteras* (*syn. 192* repertas). 7, 195 tegulas -ēnit Cinyra *eqs.* 7, 197. 7, 198. 7, 201. 7, 202. 7, 208. 13, 2 quis primus -erit *unguenta* (*syn.* reperta sunt). 17, 172 subtilitas parsimoniae compendia -ēnit. 19, 23 primus omnium. 29, 6 *secta*, quam . . . Asclepiades *medicus* . . . -erat. 33, 123 ex secundario *minio* -ēnit vita . . . hydrargyrum (*cf. Bailey ad l.*). 35, 15 apud *Aegyptios* . . . -tam *picturam* (*syn.* repertam. 35, 16 -tam linearem a Philocle . . . primi exercuere Aridices *eqs.*). *al.* TAC. ann. 3, 5, 1 (*syn.* reperta). 6, 42, 3 quos *honores* recens aetas largius -ēnit. *al.* PLIN. paneg. 35, 4 (*syn.* excogitasti). APVL. met. 5, 23, 5 cum te (*sc. lucernam*) . . . amator aliquis, ut diutius cupitis . . . potiretur, primus -erit. PS. APVL. Ascl. 37 quod homo divinam potuit -ire naturam eamque efficere. MIN. FEL. 25, 8 Cloacinam Tatius et -ēnit et coluit. TERT. nat. 2, 9, 9 quod nulla gens alia tantum sibi superstitionis -erit. FIRM. math. 7, 1, 1 -tae ac compositae religiones. *al.* SCHOL. Pers. 3, 79 Academiam primus -ēnit *Arcesilas*. PELAG. in Rom. 1, 30 p. 18, 3 semper superbia excogitat et -it mala, sicut auctor superbiae per elationem suam -ēnit sibi malum, quod ante non fuerat. NOVELL. Theod. 6 pr. fabricensium corpus -ēnit necessitas. NOVELL. Iust. 35, 5 *pragmatica sanctio* a Proculo . . . rite est -ta et ad imperiale culmen relata est. *et saepe.*

3 *pendet enuntiatum*: **a** *interrogat.*: PLAVT. Most. 689 quando quid agam -ero (CIC. epist. 3, 12, 2 OV. met. 10, 372 trist. 1, 2, 32 Pont. 4, 12, 45 LIV. 39, 15, 4 SEN. apocol. 10, 2. *al.*). Truc. 419 quomodo (CIC. S. Rosc. 42 [*syn.* reperire]. nat. deor. 1, 69. SEN. contr. 7, 1, 22 [*antea*: cogitavi]. *al.* SEN. benef. 2, 17, 1. *al.* QVINT. decl. 262 p. 73, 22. VEG. mil. 3, 5 usus -ēnit. *al.*). TER. Andr. 334 facite fingite -ite efficite, qui detur tibi ([DON. *ad l.*: -itur, ne temere fiat; '-ite' ergo cogitate dixit, post cogitationem 'efficite', id est in effectum perducite]. Acc. trag. 103). CIC. Quinct. 67 qua ratione (VITR. 9 praef. 10 MART. 6, 51, 2. 12, 29, 4). OV. trist. 4, 2, 63 qua. SEN. contr. 9, 6, 11 quemadmodum (*al.* SEN. benef. 1, 9, 1 epist. 90, 15. 90, 33. *al.* PLIN. nat. 14, 149. *al.*). *saepe.* **b** *relat.*: TER. Haut. 108 ego quod me . . . sit facere dignum, -ero (SEN. contr. 3 praef. 16. *al.* STAT. silv. 5, 5, 54. *al.*). Eun. 719 -am . . ., parem ubi referam gratiam. CLAVD. 21, 301 -ens animo, quae mente gerenda (*opp.* efficiens). **c** *finale*: PLAVT. Epid. 355 ut fallatur pater . . ., -ēni. SEN. contr. exc. 8, 4, 3 contra hos -tum est, ut *eqs.* PLIN. nat. 10, 154 inde . . . -tum, ut ova . . . foverentur. *al.* CET. FAV. 4 p. 292 melius . . . -tum est, ut ad duas *partes* harenae una calcis misceatur. AVG. civ. 8, 24 p. 358, 31 D. *al.*

4 *pendet infinitivus* (*cf.* εὑρίσκειν *c. inf.*): VERG. georg. 1, 140 tum laqueis captare feras . . . -tum. TIB. 1, 8, 35 Venus -et puero concumbere furtim. CIL VI 4886 (*s. I*) *pantomimus* qui primum -ēnit causidicos imitari. PLIN. nat. 1, 21, 3 qui -erint miscere flores. 7, 196 inficere lanas. 17, 67 ex eodem -tum est surculos abscisos serere. 35, 153 (*syn.* instituit). *saepe.* SIL. 12, 91 linquere terras Daedalus -ēnit. LACT. inst. 3, 14, 4 *Lucretius Epicurum ut deum* laudavit, . . . quod sapere -erit (*cf. antea* 3 quod sapientiam -erit). *inde sensu plus minus debilitato i. q. parare viam, occasionem faciendi, vel plane i. q. posse* (*v. l. 59 sq.*): HERM. Pal. vis. 2, 1, 4 non . . . -bam per syllabas declinare (*i. transcribere*) . . . scripturam. VVLG. Luc. 6, 7 observabant . . . scribae . . ., ut -rent accusare eum (unde accusarent *pars codd.*, unde accusare *CH*[1] [*cf. p. 140, 41*]. *gr.* εὕρωσιν κατηγορεῖν). Rom. 7, 18 perficere . . . bonum non -o (τὸ δὲ κατεργάζεσθαι οὔ [οὐχ εὑρίσκω *pars codd.*]. PS. PRIMAS. *ad l.* p. 454[A] non -o, id est non possum). RVFIN. apol. Orig. epil. p. 629[A] quo per hoc -rent haeretici . . . fidem . . . conquirere. CHRYSOST. ed. Froben II p. 1196[D] quomodo curarit leprosum, eloqui curationis modum non -o. p. 1197[A] non -it . . . verbis edicere velocitatem curationis (*gr. Migne 52, 456*[med.] εὑρίσκει λόγον). COD. Iust. 7, 63, 5, 4 victore . . . *non* terminum accipere -ente.

B *speciatim*: 1 *technice in arte oratoria et dialectica* (*adhibetur tam strictius de prima officii oratorii parte q. d. inventio* [*cf.* CIC. de orat. 2, 79 quinque faciunt . . . membra eloquentiae, -ire quid dicas, -ta disponere, . . . ornare verbis, . . . memoriae mandare, . . . agere ac pronuntiare], *quam latiore usu de oratoris* [*dialectici p. 150, 5 sq. 24. 26*] *actu excogitandi*): **a** *absolute* (*saepe forma gerund.*): **α** *iuxta ponuntur aliae partes officii oratorii*: CIC. Brut. 202 -bat . . . acute Cotta, dicebat pure. 263 ex hac inopi ad ornandum, sed ad -endum expedita Hermagorae disciplina. orat. 52 ⟨in⟩ -endo et in conlocando (54. part. 3 conlocare . . . ad -endum refertur. 9 cum -eris, conlocare). part. 3 proprie . . . in rebus -ire, in verbis eloqui dicitur (QVINT. inst. 10, 1, 69 in eo [*sc. Menandro, v. p. 150, 63*] -endi copia et eloquendi facultas. 10, 5, 19 rationem -endi eloquendique. *v. et l. 80 sqq.*). 68 ratio in his *consultationibus* -endi et disponendi (QVINT. inst. 3, 3, 11 *oratoris* esse -ire, disponere, eloqui et cetera. 3, 3, 12. 5, 10, 54 rhetorice est -endi recte et disponendi et eloquendi cum firma memoria et cum dignitate actionis scientia. 8 prooem. 1. *v. et p. 150, 8*). *ibid.* ut ex eisdem locis ad fidem et ad -endum ducantur omnia. top. 6 *rationis disserendi partem* unam -endi alteram iudicandi (*ibid.* -endi artem, quae τοπική dicitur. QVINT. inst. 3, 3, 5 quia primum esset -ire, deinde iudicare; ego . . . ne -isse quidem credo eum, qui non iudicavit. 5, 14, 28 *philosophi in dialogis* sibi et -endi et iudicandi *vindicant* . . . partes, quarum alteram τοπικήν alteram κριτικήν vocant. 7 prooem. 4 sapiat oportet actor et vigilet et -at et iudicet *eqs.* BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 2 p. 139, 19). fin. 4, 10 artes, quibus . . . ratio et oratio compleatur, una -endi, altera disserendi. PLIN. epist. 3, 13, 3 -ire praeclare, enuntiare magnifice interdum etiam barbari solent, disponere apte . . . negatum est. **β** *usu vario*: RHET. Her. 3, 1, 1 -undi praeceptio. CIC. de orat. 2, 147 quom ad -endum in dicendo tria sint: acumen . . . ratio . . . diligentia. 3, 156 *translationum* aut -endi rationem aut genera. part. 5 -ire primum est oratoris. 82 -endi locis (109. 127). QVINT. inst. 2, 5, 13 ut -ant *oratores futuri* ipsi et intellegant. 6, 3, 12 acutior . . . atque habilior . . . ad -endum. 7, 3, 12 bene -endi *scientia est rhetorice*. 8 prooem. 27. 11, 3, 52 difficultatem -endi.

b *c. obi.*: **α** *iuxta ponuntur aliae partes officii oratorii*: CIC. inv. 1, 50 -tam *argumentationem* exornari. de orat. 2, 117 de -endis *argumentis* (*opp.* tractandis [*cf. l. 19*], *syn.* excogitantur, reperiuntur). 2, 176 id (*sc. quid dicas*) -tum tractare ([*syn.* reperire]. QVINT. inst. 3, 1, 1. *v. et l. 18*). 2, 318 locis omnibus -tis atque instructis. 2, 350 de -endis rebus disponendisque (QVINT. inst. 10, 1, 4). Brut. 238 in -endis componendisque rebus. orat. 50 ea, quae -erit, . . . conlocabit (part. 3 et res et verba -enda sunt et conlocanda. 16 simplicia -enda sunt, coniunctio conlocanda est). 172 quis acutior . . . in rebus vel -endis vel iudicandis . . . Aristotele fuit? QVINT. inst. 2, 15, 16 Eudorus *rhetoricen* vim putat -endi et eloquendi . . . credibilia. **β** *usu vario*: RHET. Her. 3, 1, 1 rationem rerum -endarum ([-endi *E*]. 4, 56, 69 res in omnibus generibus causarum -ire [*syn. postea* reperiemus]. CIC. inv. 1, 9. de orat. 1, 18 -tis cogitatisque rebus et verbis. Brut. 221 acutior . . . rebus -endis. SEN. contr. 9, 6, 11 non -ēnit illam *rem*, sed conrupit. *al.*). 3, 9, 16. 3, 16, 30 locos (*syn.* reperire. *al.*). 4, 28, 39 difficile est hoc genus exornationis -tu (*ibid.* ut . . . facilius in dicendo -retur). CIC. inv. 1, 19 quae ad iudicationem oportet argumenta -iri ([*syn.* reperta]. top. 2 disciplinam -endorum argumentorum. 71 QVINT. inst. 5, 10, 110. 5, 10, 120. 5, 12, 8. 5, 13, 60 *al.*). 1, 50 -iri . . . omnis ex his locis argumentatio poterit. de orat. 2, 150 ubi sit illud, quod studeas -ire. 2, 152 locos, ex quibus omnis argumenti via non modo ad philosophorum disputationem, sed etiam ad hanc orationem . . . -retur. 2, 315 id (*sc. quod primum est dicendum*) . . . -ire (*syn.* cogitare). Brut. 35 nihil acute -iri potuit in iis causis . . ., nihil . . . subdole, nihil versute, quod ille non viderit. top. 46. SEN. contr. 1 praef. 5 non . . ., dum quaero, aliquid -o, sed saepe, quod quaerenti non comparuit, aliud agenti praesto est. contr. 3 praef. 4 magis placebat in his, quae -bat, quam in his, quae attulerat. QVINT. inst. 2, 4, 28 quid hi possint in causis . . . proprium -ire (5, 10, 103 communia ex praeceptis accepimus, propria -enda sunt). 2, 11, 5 sensum. 2, 12, 5. 2, 15, 13 Aristoteles dicit: rhetorice est vis -endi omnia in oratione persuasibilia (*Aristot. rhet. 1, 2 p. 1355*[b]*, 26* θεωρῆσαι. *cf. 2, 15, 16* videndi). 3, 3, 5 neque . . . contraria, communia, stulta -isse dicitur quisquam, sed non vitasse. 5, 9, 1 nec -untur *signa* ab oratore, sed ad eum cum ipsa causa deferuntur. 5, 10, 115 hoc. 5, 10, 116 (*syn.* reperire). 5, 10, 121 quae priores beneficio ingenii singula -erunt. 5, 11, 43 quod ea non -ret orator, sed acciperet (*cf. l. 45*). 7, 1, 40 quomodo -emus . . . illas . . . quaestiones? scilicet quomodo sententias, verba, figuras, colores: ingenio, cura, exercitatione. *al.* PLIN. epist. 7, 9, 2 imitatione optimorum similia -endi facultas paratur. *al.*

c *c. enunt.* (*interr. passim, relat. l. 60. 61*): RHET. Her. 2, 18, 27 -ire, quid sit causae adiumento (CIC. de orat. 2, 159 quid dicam [orat. 44 -ire et iudicare, quid dicas. 48 nec -et solum . . ., sed etiam expendet. 51]). CIC. part. 5 quem ad modum. 45 unde -untur, quae ad fidem pertinent. QVINT. inst. 2, 15, 16 vim . . . -endi quod sit in oratione persuasibile *vocat rhetoricen Patrocles*.

2 -*unt poetae* (*sim. res l. 67. 72. virtutes oratoris poetae tribuuntur p. 149, 77. aliter de instituendo genere tragico p. 148, 84*): TER. Phorm. 14 nullum -ire prologum posset *poeta* novos. CIC. Cael. 64 (*in comparatione*) velut haec tota fabella veteris et plurimarum fabularum poetriae quam est sine argumento, quam nullum -ire exitum potest (*cf.* 65 *mimus*, in quo cum clausula non -itur, fugit aliquis *eqs.*). HOR. ars 377 animis natum -tumque poema iuvandis. PROP. 2, 1, 12 -o causas mille poeta novas. SEN. epist. 79, 6 interest, utrum ad consumptam materiam an ad subactam accedas: crescit in dies et -turis -ta non obstant. PLIN. epist. 1, 9, 6 o mare, o litus . . ., quam multa -itis, quam multa dictatis. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 36 satyrice -it sordidissima. *al. cf. p. 145, 56.*

3 -*unt scriptores artium variaeque doctrinae*: CIC. top. 3 quae *res ab Aristotele* . . . dictae et -tae sunt. Tusc. 2, 11 *philosophi*, a quibus -ta disputata conscripta sunt *praecepta*. SEN. epist. 71, 6 qui -erunt ista, non qui docent. QVINT. inst. 2, 15, 38 dicam . . . non . . . quae -ero, sed quae placebunt. 8 prooem. 12 ut haec . . . non tam -ta a praeceptoribus quam, cum fierent, observata esse videantur. 10, 2, 1 ut -ire primum fuit estque praecipuum, sic ea, quae bene -ta sunt, utile sequi. 10, 2, 4 (*syn. 10, 2, 5* reperiri). *al.* HIER. epist. 36, 1, 4 Origenes in *libris* . . . plura disseruit, ut, si ipse -ire nihil possem, de eius tamen fontibus mutuarem. *al.*

4 *ap. ICT*[os], *fere i. q. instituere*: VLP. dig. 45, 1, 38, 17 -tae

[*van Nes-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sunt . . . obligationes ad hoc, ut *eqs.* (48, 2, 7 pr. COD. Theod. 11, 30, 11, 1 appellatio. 12, 6, 12 NOVELL. Theod. 14, 6. COD. Iust. 1, 14, 6 [*a. 439. syn.* constitutum est]. 5, 9, 5, 6 [*syn.* inductum est]. INST. Iust. 2, 7, 2). COD. Theod. 11, 30, 64 pr. moderamen. 11, 36, 22 quod beneficio celeritatis -tum est. CONST. Sirmond. 2 pro reprimendis culpis ([*syn.* repertum, constitutum]. NOVELL. Theod. 22, 2 pr.). *al.*

5 *de deis (deo Christianorum) in creatione rerum hominumque*: CIC. nat. deor. 2, 154 mundus deorum hominumque causa factus est, quaeque in eo sunt, ea parata ad fructum hominum et -ta sunt. Tim. 29 ratione . . . et mente divina . . . curriculum -tum est solis (*Plato p. 38C γέγονεν*). SEN. benef. 4, 28, 1 diem, solem . . . pro universis -erunt *di. al.* APVL. Plat. 1, 10 PRISCILL. tract. 5, 84 p. 64, 14. VVLG. II Macc. 7, 23 creator, qui formavit hominis nativitatem, quique omnium -ēnit originem (*ἐξευρών, aliter recc. LP* scrutatur, *recc. BM* inquirit). ASSVMPT. Moys. 1, 14 excogitavit *deus* et -ēnit me.

intransitive: *i. q.* **venire, pervenire** (*sc. in aliquid [cf. et p. 134, 70. ad l. 21]. falso*: CIC. Att. 5, 16, 2 in . . . provinciam nos venisse [-isse *codd. potiores,* iam venisse *Klotz*]. ASCON. Pis. p. 13, 10 venisse eum in Italiam [-isse *SM*]): CLAVD. DON. Aen. 11, 700 p. 520, 31 'incidit', hoc est in manus eius inprudens -ēnit Auni filius. SACR. Leon. p. 29, 16 ut familia *dei* . . . a peccatis omnibus exuatur et ad eum, quem profetavit *Iohannes*, ⌊-ant⌋ (⌊ ⌋ pervenire mereatur *Greg. p. 125, 9*).

p. p. p. pro subst. **inventum,** -ī *n. v. p. 158, 72.*

compos.: adinvenio, redinvenio (reinvenio). *deriv.*: inventarium, inventibilis, inventicius, inventiculum, inventio, invento, inventor, inventrix, inventus (-ūs). *van Nes-Hi.*

***inventārium,** -ī *n.* *ab* invenire, inventus. *scribitur litteris gr.*: ἴνβε(ν)τάριον GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A (*cf. Zilliacus, Weltspr. p. 192*). *ibid.* ἰνβεντά (*i.* ἰνβεντάριον) κατὰ γραφήν. *nihil nisi casus terminatio in gr. versione litteris gr.*: NOVELL. Iust. (*v. p. 152, 1 sqq.*) inventarioν (*sic* -ov, -ῳ). *de notione v. l. 45.* GLOSS. II 530, 43 -um ἀναγραφή. *legitur in sermone ICTorum inde a* SCAEV. dig., *suppletur in lege sacc. II post imp. Hadr. tempora data*: LEX met. Vipasc. 14 q⟨ui inventari⟩um cuiusque rei vendundae nomine proposuerit, conductori socio actorive eius (*i. praeconis*) ⋊ d(are) d(ebeto).

de iuris instrumento q. e. enumeratio rerum (bonorum omnium, instrumentorum v. l. 51. 57) conscripta a tutoribus et curatoribus aut a possessoribus (e. g. a matre l. 60. p. 152, 7, patre l. 77, similiter a creditore p. 152, 12, ab episcopis, abbate p. 152, 17 sqq. v. et l. 34), i. q. enumeratio, repertorium sim.:

1 *rerum pupillarium sim. (adulti e. g. l. 52, furiosi e. g. l. 66. syn. v. l. 45. iuxta pos. v. l. 43. 55 sq. 57)*: SCAEV. dig. 26, 7, 57 pr. chirographis debitorum incendio exustis cum ex -o tutores convenire eos possent ad solvendam pecuniam *eqs.* VLP. dig. 26, 7, 7 pr. tutor qui repertorium non fecit, quod vulgo -um appellatur *eqs. ibid.* si quis . . . dolo -um non fecerit *eqs.* (*ibid. iterum.* COD. Theod. 3, 30, 6 pr. tutores . . . praesentibus . . . defensore, officiis etiam publicis, -o sollemniter facto *eqs.* [INTERPR. *ad l.* suscepta pupilli bona facto rerum conscribat -o *tutor*]. COD. Iust. 5, 37, 24 pr. [*a. 396*] tutores vel curatores . . . sub praesentia publicarum personarum -um sollemniter rerum omnium et instrumentorum facere curabant. 5, 51, 13, 1 sin . . . -o publice facto res pupillares vel adulti conscripserit *tutor vel curator.* 5, 51, 13, 2. 3 si -um facere neglexerint. 5, 53, 5 ob non factum -um. *v. et l. 61 sq. al. cf. l. 73 sq. p. 152, 16. 20 sqq.*). VLP. dig. 27, 3, 1, 3 divus Severus decrevit, cum neque -a neque auctionalia proferentur, remedio eo uti debere, ut rationes a servis, qui rem gesserant, proferantur. MOD. dig. 26, 7, 32 pr. cum neque -a neque alia instrumenta a fideiussore tutoris exhibeantur *eqs.* (COD. Iust. 5, 53, 4 pr. tutor . . . -um ceteraque instrumenta si non proferat). COD. Theod. 3, 18, 2 (*cf. adn.; suppl. ex* NOVELL. Theod. 11, 5 pr.) matres (*i. viduae*) pupillis vel minoribus defensionem legitimam non petentes vel relictarum rerum -um non facientes *eqs.* (*cf.* INTERPR. matres . . . si non providissent filiis tutores vel rerum -um non fecissent. *v. l. 46 sqq.*). 3, 30, 3 (*suppl.* ex COD. Iust. 5, 37, 22, 2a; *a. 326*) *urbana mancipia* ita omnia observabunt, ut nec -a minuere nec mutare vel subtrahere aliquid tutor valeat. COD. Iust. 1, 4, 27, 1 (= 5, 70, 7, 5a) -o cum omni subtilitate publice conscripto res *furiosi* suscipiat *tutor* (*ibid.* 3 -um publice conscribente [5, 70, 7, 6 b]. *cf. et l. 75 sqq. p. 152, 25*). 5, 51, 13, 1 sic homo . . . stultus *non* invenitur, ut et in publico -o contra se scribi aliquid patiatur. *al.*

2 *rerum hereditariarum (nota etiam sub 1 res saepe ad hereditatem pertinere. ad rem cf. Jörs-Kunkel, Röm. Privatr. 220, 3b p. 345)*: VLP. dig. 37, 9, 1, 26 conscribere (contrascribere? *adn.*) tamen curatori debent (debet? *adn.*) et vendenti et -um (*rerum hereditariarum*) facienti (*v. et l. 77. 79. p. 152, 1. 7. 9. cf. l. 46 sqq.*). COD. Iust. 5, 51, 13, 2 nisi testatores qui substantiam transmittunt specialiter -um conscribi vetaverint (6, 30, 22, 14. *al.* LEX Visig. 4, 2, 13 p. 181, 25 -um de rebus filiorum manu sua [*i. patris*] conscriptum. *cf. l. 66 sq.*). *ibid.* 3 si -um facere neglexerint *tutores et curatores.* 6, 30, 22, 1a cum . . . hereditas ad quendam . . . fuerit delata . . ., nullo indiget -o. *ibid.* 1b nullo . . . -o faciendo. 2a hoc -um intra . . . sexaginta dies . . . impleatur sub praesentia tabulatoriorum ceterorumque, qui ad huiusmodi confectionem necessarii sunt. 3 unius anni spatium . . . damus ad . . . -i consummationem. 9 confectionem (12). 10 *creditores* si maiorem putaverint esse substantiam a defuncto derelictam quam heres in -o scripsit *eqs. al.* NOVELL. Iust. 1, 2, 1 fiat . . . -um (*v. p. 151, 31*) ab herede metuente, ne forte non habeat post debita et legata Falcidiam (*i. hereditatis partem quartam*). *ibid.* convocare omnes legatarios . . . aut quosdam pro eis agentes: si . . . quaelibet necessitas facultatem eis non dat ad -i praesentiam (τῆς ἐπὶ τῷ -tarioῳ παρουσίας). 115, 3, 13 -o scilicet sub publica adtestatione celebrando (-tariov . . . ἐπὶ δημοσίου ἐκ μαρτυρίου γενομένου). *al.* LEX Visig. 4, 3, 3 p. 190, 22 *vidua* de rebus filiis debitis -um faciat, per quod postmodum filii hereditatem sibi debitam quaerant. 4, 3, 4 p. 193, 8 iuxta -um, quod tempore accept⟨a⟩e tuitionis est factum. GREG. M. epist. 9, 30 p. 130, 23 exemplar rerum -i de *relicta* substantia ipsius (*i. mortui*).

3 *rerum debitoris (sc. de 'quasi' -o a creditore in usum suum confecto)*: VLP. dig. 42, 5, 15 pr. ego puto creditoribus instrumentorum etiam ἀναγραφὴν facere ⟨licere⟩, non ut describant ipsa corpora instrumentorum, sed quot sint, de qua re sint, subnotent sibi et quasi -um faciant (*v. p. 151, 46 sqq.*).

4 *rerum ecclesiae (quae ad supellectilem pretiosam pertinent, κειμήλια sim. cf. l. 26)*: LEX Visig. 5, 1, 2 p. 209, 1 ut . . . episcopus . . . rerum -um de rebus ecclesi⟨a⟩e presentibus quinque ingenuis viris facere non moretur (GREG. M. epist. 4, 11 p. 244, 21 -um ecclesiae rerum facientibus. l. 24 faciendi -i labore. 8, 17 p. 20, 10 abbas loci . . . rerum -um faciat. *cf. p. 151, 46 sqq.*). *ibid.* p. 209, 3 quod -um . . . viri . . . sua suscriptione conroborent. p. 209, 5 dum alter fuerit episcopus ordinatus, secundum rerum -um res requirat ecclesi⟨a⟩e. GREG. M. epist. 3, 22 p. 180, 15 ecclesiae . . . rerum -um facito . . . conscribi (*cf. p. 151, 66 sq.*). 3, 49 p. 206, 4 de quibus (*i. rebus in cimiliarchio ecclesiae servatis*) . . . secundum rerum -i paginam desusceptum te facere volumus.

inventārius, -a, -um. *cf.* inventarium. GLOSS.L III Abol. IN 223 -a facilis ⌊ad inveniendas⌋ res (⌊ ⌋ *cf.* GLOSS. IV 100, 17 ad invenienda. V 602, 5 ad inveniendum).

inventibilis, -e. *ab* invenire, inventus. [*falso trad.* ITALA Rom. 11, 33 (Tert. adv. Hermog. 45 p. 175, 22) ut -a iudicia eius (*corr. Pamelius* ⟨in⟩inventibilia, *gr.* ἀνεξεραύνητα [-εύν-] τὰ κρίματα, *Vulg.* incomprehensibilia).]

quod inveniri potest: HIER. hom. Orig. in Is. 2, 2 p. 251, 15 (*ad prov. 25, 16* mel invenisti, comede *eqs.*) si inveniremus mel, -e est siquidem mel, comedamus.

compos.: ? ininventibilis (*l. 33*).

inventīcius, -a, -um. *ab* invenire, inventus. *v. Leumann, Glotta 9, 1918, 161. Wölfflin, ALL 5, 1888, 432.*

1 *quod facile ad inveniendum est, fere i. q. ficticius*: EPIST. pontif. 751 ne quid catholicae ecclesiae per miseras adque -as superstitiones reprehendendae maculae . . . nascatur. 2 *fere i. q. inventus*: LEX Burgund. 4, 7 p. 45, 6 ad legem . . . teneatur, quam de caballis -is iussimus observari. PALLAD. hist. mon. II 13 p. 367B lapides pretiosi . . . sive -i sint sive furtivi, dicere non possum (*gr. p. 23, 12 B.* εὑρεσιμαῖοι . . . κλεψιμαῖοι).

inventiculum, -ī *n.* *cf. c.* invenire, inventus. *fere i. q. inventum parvum, inventiuncula*: PHILO vita contempl. 4 p. XIX, 22 ignem . . . Vulcanum . . . vocantes, Iunonem aërem . . .: et quidem nomina sophistarum sunt -a (*gr. p. 47, 14* σοφιστῶν . . . εὑρήματα).

***inventio,** -ōnis *f.* *ab* invenire. *de notione: def. v. p. 153, 33 sq. 154, 82 sqq.* AVG. trin. 10, 7, 10 p. 979in. *v. p. 134, 68. respondet in gr.*: ἀνεύρεσις *p. 153, 1,* ἐμμελέτημα *p. 154, 26,* ἐξεύρεσις VVLG. Bar. 3, 18, ἐπιτήδευμα *p. 154, 32,* εὕρεμα *p. 153, 47,* εὕρημα *p. 156, 12,* εὕρεσις *saepius,* κατάληψις *p. 153, 57,* μεθοδεία *p. 154, 62. de usu: sg. et pl. nullo, ut vid., discrimine usurpantur. legitur inde a* RHET. Her., CIC., VITR. *per totam latinitatem.* [EPIST. pontif. 1056 Conc.S IV 2 p. 113, 17 *v. s.* invectio *p. 124, 73; cf. et p. 123, 72. 158, 58.*]

I *in universum*: **A** *i. q. actio inveniendi, reperiendi (cf. et p. 153, 77 sq. de facultate inveniendi v. p. 153, 65)*: **1** *proprie: spectantur ea quae fere sensibus (cf. p. 153, 59. aliter p. 153, 2 sqq.) percipiuntur, i. q.* εὕρεσις: **a** *rerum corp. (de pecore l. 72)*: CIC. div. 2, 33 thesauri (PORPH. Hor. sat. 2, 6, 12/13. *cf.* GREG. M. moral. 5, 10 p. 684D sepulchri *divitias continentis*). 2, 85 clarissumorum . . . sortium. VITR. 8 praef. 4 cum hydriā aqua ad templum . . . refertur, . . . *aquae* -is gratias agunt divinae benignitati (*ibid.* oportere de -bus aquae . . . scribere. CET. FAV. 3 p. 290, 16 R. [265, 8 Kr.]. PALLAD. 1, 1, 2. *al.*). FRONTIN. aq. 87 quasi nova -e fontium (HYG. astr. 2, 18 p. 58, 18 fontis). ITIN. Theod. 31 p. 149, 20 -o sanctae crucis, quando inventa est ab Helena (LEX Visig. 12, 3, 6 -is . . . crucis dominicae festum. *cf. p. 153, 20 sq.*). HIER. epist. 21, 3, 1 in -e pecoris (*v. l. 79*) et dragmae laetitia est angelorum. EPIPHAN. Avell. p. 752, 4 ligyrii *lapidis* -em nequaquam novimus nec a physiologis, id est naturarum scrutatoribus, nec *eqs.* (*cf.* p. 756, 9 haec . . . duodecim lapidum . . . ex diversis auctoribus . . . constat -o). CASSIOD. var. 4, 45 p. 135, 3 quatenus provinciam se deseruisse ieiunam de copiae (*i. frugum*) -e cognoscant sitque illis uberior peregrina terra quam patria.

b *animantium*: **α** *apud gentes (in cultu fere deorum)*: FIRM. err. 2, 6 p. 6, 17 volunt esse . . . -em *Osiridis* . . ., cum fruges . . . annua . . . coeperint procreatione generari (AVG. civ. 6, 10 p. 268, 20 D. perditio eius -oque). **β** *apud christianos (saepius sensu spiritali. nota vocis vim pass. p. 153, 5 sq.)*: IREN. 3, 5, 2 qui . . . ad -em missi erant errantium apostoli. 3, 11, 8 (= 3, 11, 11 H.) vitulus, qui pro -e minoris filii

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf. Luc. 15, 12. 30*) inciperet mactari (ὑπὲρ τῆς ἀνευρέσεως). NOVATIAN. trin. 1 p. 888^{A} (= p. 4, 12 F.) quod requiritur *homo a deo*, non ex ignorantia venit (*sc. dei dicentis, v. gen. 3, 9: 'Adam* ubi es?' *requiri videtur responsio [alleg.] q. e. 'in peccato', opp. 'in Christo'*), sed spem hominis futurae in Christo et -is (*v. p. 152, 83*) et salutis ostendit (*sc. hominis qui se a Christo inveniri et salvum fieri desiderat, cf. Luc. 19, 10* venit ... filius hominis quaerere et salvum facere quod perierat). PS. CYPR. mont. 6 p. 110, 18 Moyses *interpretatur* temptatio dei et -o (*cf. antea*: temptati a deo per legem inventi sunt ab ea lege alieni). AVG. serm. 37, 2 p. 222$^{med.}$ (*in imag.*) difficilis -o commendatur, cum dicitur 'mulierem fortem quis inveniet?' id est ecclesiam (*sc. quae latet in vepribus et spinis, inde* CAES. AREL. serm. 138 p. 545, 23). CASSIOD. Didym. in epist. Ioh. 1, 4, 15 p. 74, 8 (*antea*: virum ... fidelem labor est invenire, *cf. prov. 20, 6*) raram utique -em huiusmodi habere potest (εὕρεσιν).

c *varia*: α *in tit. librorum* (*v. et p. 155, 5*): RVFIN. hist. 2, 18, 2 p. 155, 11 *inter Philonis libros enumeratos*: de fuga (*codd. gr. plurr. cf. l. 18 sq. [spectat ad Agar ancillam filiumque, gen. 16, 6 sqq.]*, natura *c. codd. gr. nonnullis* φύσεως) et -e (*gr. p. 154, 12* περὶ φυγῆς καὶ εὑρέσεως). DIONYS. EXIG. de -e capitis Ioannis Baptistae p. 419^{B}. β *in locutione breviata i. q. dies -is, sc. dies quo corpus sancti inventum erat* (*cf. p. 152, 72*): FAVST. REI. serm. 28$^{tit.}$ p. 334, 8 sermo de revelatione corporis beati Stephani legendus in -e (*i. in die inventionis sc. corporis*).

2 *translate*: a *spectantur res incorp., quae indagatione ingenii animique contentione sim. reperiuntur, fere i. q. excogitatio sim.* (*defin. v. l. 34*): CIC. ac. 2, 26 quaestio ... est adpetitio cognitionis quaestionisque finis -o *eqs.* fin. 5, 23 officii (off. 1, 6 si *hi philosophi* rerum aliquem dilectum reliquissent, ut ad officii -em aditus esset). off. 1, 15 indagatio atque -o veri (AVG. conf. 6, 1, 1. CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 127, 11 corporeus animus ab omni -e [veri *add. G*] occursante sibi ... extrarii corporis praepediatur obstaculo. POMER. 3, 29, 1 p. 511^{A} in indagatione et -e. *cf. l. 48 sqq.*). VITR. 1, 2, 2 hae (*i. architecturae dispositiones*) nascuntur ex cogitatione et -e, cogitatio est ..., -o autem est quaestionum obscurarum explicatio ratioque novae rei vigore mobili reperta. SEN. benef. 7, 1, 6 nullius rei difficilis -o est, nisi cuius hic unus inventae fructus est, invenisse. PETRON. 88, 4 Chrysippus, ut ad -em sufficeret, ter elleboro animum detersit. IVST. 3, 2, 7 *Lycurgus* Spartanis leges instituit, non -e earum magis quam exemplo clarior. NON. p. 422, 5 perire levior (*quam* 'interire') res est et habet -is spem (*sc. inveniendae salutis*) et non omnium rerum finem. CLAVD. DON. Aen. 1, 35 p. 17, 24 *Iuno* exclusa ... ab -e nocendi. 2, 395 p. 201, 2 quantum profuit -o doli et fraudis. 2, 400 p. 201, 25 consiliorum dolosa ... -o (4, 165 p. 374, 30. *cf.* 5, 785 p. 517, 11 novis). *al.* HIER. psalt. sec. Hebr. 145, 3 magnus deus ... et magnificentiae eius non est -o ([investigatio *l. v.*], πέρας, *Psalt. Rom. 144, 3* non est finis). VVLG. Sirach 20, 9 est processio in malis ... et est -o in detrimentum (εὕρεμα εἰς ἐλάττωσιν). AVG. beat. vit. 2, 14 p. 100, 4 quaerunt illi semper veritatem, volunt ergo invenire, volunt igitur habere -em veritatis (civ. 19, 19 p. 387, 30 D. aut inquisitio aut -o. EVSTATH. Bas. hex. 6, 1 p. 921^{A}; *gr. p. 117*^{B} εὕρεσις. POMER. 1 prol. 2 p. 416^{B}. *cf. l. 29 sqq.*). conf. 8, 7, 17 *sapientiae* non -o sed sola inquisitio ... praeponenda ... inventis thesauris *eqs.* in euang. Ioh. 63, 1 p. 1804$^{in.}$ semper quaeramus, et fructus -is non est finis inquisitionis. quaest. hept. 1 praef. p. 3, 17 nonnulla ... pars -is est nosse, quid quaeras. CONC.^{S} I 5 p. 188, 25 nihil mirum, si in huiusmodi cogitatione vincamur, cum res nostras, quomodo se habeant, inquirentes, ultra modum nostrae mentis -em esse confiteamur (*gr.* κατάληψιν). BOETH. mus. 5, 2 p. 353, 22 id (*i. propositum difficilius*) non faciet sensus prima conceptio, sed sollers rationis -o. p. 353, 25 propositum (*sc. facilius*) ... poterit sensus (*cf. p. 152, 62*) -e constitui. in Porph. comm. sec. 1, 2 p. 138, 6 ut *animus humanus* semper ... in ignotarum inquisitione atque -e versetur. 1, 3 p. 142, 23 est ... finis logicae -o iudiciumque rationum. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 3 p. 153^{B} *non* inquisitionem tuam deus -is effectu fraudari ... sinet. GREG. M. moral. 31, 94 p. 624^{D} -bus malitiae. *al.*

b *i. q. inveniendi vis et facultas, qua novi aliquid excogitatur* (*syn. l. 67. c. not. creandi l. 70*): CIC. Tusc. 1, 62 (61) quid? illa vis quae ... investigat occulta, quae -o atque excogitatio dicitur? 1, 65 quid porro -o? 1, 70 ex memoria rerum et -e ... vim divinam mentis adgnoscito. PLIN. nat. 6, 211 Graecae -is sententiam vel exquisitissimae subtilitatis. QVINT. inst. praef. 2 ut refrigerato -is amore diligentius repetitos *libros* tamquam lector perpenderem. HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 7 p. 397, 2 respice virtutes animae (*sc. hominis*) ..., vide pulchritudinem eius, -em, dispositionem, elocutionem, memoriam, pronuntiationem (*v. p. 155, 7*). MART. CAP. 5, 428 audire operae pretium etiam superis fuit tantae -is ingenium (*sc. ipsius Rhetoricae. cf. p. 154, 75*).

B *i. q. inventum (repertum) ipsum (nota actum inveniendi, v. p. 152, 60, interdum simul vigere)*: 1 *spectat ad res, quae antea iam exstabant (earumque virtutes), vel explorando, quaerendo vel fortuito repertas*: VITR. 2, 1, 2 propter ignis -em. PLIN. nat. 2, 30 signiferi ... -bus (inventoribus *Sabellius*). 25, 13 volumen de effectu *herbarum* ... composuit ... dis immortalibus -e et origine adsignata (25, 16 ratio -is *herbarum* anceps quippe ... in repertis alias invenit casus, alias ... deus. 25, 26 clarissima herbarum est Homero teste quam vocari a dis putat moly et -em eius Mercurio adsignat [PS. APVL. herb. 48 l. 2]. 25, 33. 27, 1 si humani operis esset -o, nunc vero deorum fuisse eam apparet *eqs. al.*). 33, 62 (*antea: aurum* in massa aut ramento capitur) haec ... -o eius naturalis est, alia (*sc. per ignem*) ... coacta. 34, 2 in Cypro, ubi prima aeris -o. 35, 43 *de colore*: adportatur et Indicum ex India inexploratae adhuc -is mihi. 37, 60 numinum profecto *adamantis* ... -o est. *al.* CAEL. AVR. acut. 1, 17, 170 natura vel fortuna facit magistra, quas saepe suis -bus duces fuisse testantur *empirici*.

2 *spectatur novi aliquid, ante non cognitum, quod quis tam cogitatione et ingenio quam ratione et experimentis reperit, fere i. q. excogitatum, inventum sim. (fere i. q. institutum l. 30)*: a *de rebus corp.*: VITR. 1, 6, 2 de latentibus caeli rationibus artificiosis rerum -bus divinitatis exprimere veritatem. 2 praef. 5 aedificiorum ... -bus (2, 1, 6). *ibid.* 2, 1, 3 cotidie -bus gloriantes *homines*. 4, 1, 7 *columnarum* (4, 2, 1 origines [*v. l. 16*] et -es. *cf.* 4, 1, 9). 4, 2, 2. PLIN. nat. 1, 14, 6 de -e mulsi. 1, 33, 37 de -e *minii* ... et origine (*de re v. Plin. nat. 33, 113*). 5, 67 gens Phoenicum in magna gloria litterarum -is et siderum navaliumque ac bellicarum artium (*v. l. 33 sqq.*). 7, 197 medicinae ... -em ex metallis (*v. app. cr.*). 13, 17 haec sunt antiquae -is genera *unguentorum*. 18, 76 -o *amyli* ... Chio insulae debetur (*cf.* 18, 105 panis). FRONTIN. strat. 3 praef. p. 88, 11 machinamentis, quorum expleta iam pridem -e. FIRM. math. 3, 10 p. 173, 30 qui ex quibusdam -bus vitae sibi praesidia compararent. HYG. astr. 2, 13 p. 48, 3 Orsilochum ... quadrigarum inventorem ... pro -e siderum locum possedisse. VVLG. sap. 13, 10 infelices ... qui appellaverunt deos opera manuum hominum, aurum et argentum, artis -em (τέχνης ἐμμελέτημα). OROS. hist. 1, 20, 4 *Phalaris* ipsum *tauri* opificem sua -e punivit (*cf.* GREG. M. moral. 15, 22 p. 1092^{C} quia ... multa invenit ad culpam, novis -bus cruciatur in poena). *huc addendum, ut vid.: de (rerum et consuetudinum) -bus ad usum, victum, cultum pertinentibus (cf. l. 11)*: CASSIOD. Ios. antiq. 15, 10$^{in.}$ a patriis moribus recedebat et peregrinis -bus veterem statum corrumpebat (*gr. 15, 267* ἐπιτηδεύμασιν).

b *de rebus incorp.*: *spectat*: α *ad -em artium variarum* (*v. l. 18. 81 sqq.*): CIC. Tusc. 3, 1 cur ... corporis curandi ... causa quaesita sit ars atque eius utilitas deorum ... -i consecrata *eqs.* (*opp.* animi ... medicina). div. 2, 80 illud erat philosophi potius, totius augurii primum naturam ipsam videre, deinde -em, deinde constantiam. PLIN. nat. 5, 67 *v. l. 17 sq.* PRISC. gramm. II 2, 14 nihil (*in opere fere artis grammaticae*) ... ex omni parte perfectum in humanis -bus esse posse credo. AVG. civ. 7, 20 p. 299, 4 D. frugum (*sc. colendarum*). BOETH. mus. 1, 15 p. 200, 25 dicendum, ..., quot generibus omnis cantilena texatur, de quibus armonicae -is disciplina considerat. β *ad varia cogitata (syn. l. 51) et inventa (fere i. q. praeceptum,* θεώρημα *l. 46 sqq., cogitatio, consilium, excogitatum l. 55. 71. 75. al., iudicium sim. l. 58, astutia, dolus, error, fallacia,* μεθοδεία *l. 62. 64. 72. 73. al. ratio l. 65)*: VITR. 9 praef. 7 id (*sc. praeceptum*) Pythagoras cum invenisset, non dubitans a Musis se in ea -e monitum *eqs.* 11 *Archimedes* significabat clara voce invenisse, quod quaereret, ... clamabat εὕρηκα, εὕρηκα. tum vero ex eo -is ingressu duas fecisse ... massas aequo pondere *eqs.* 13 *Archytas et Eratosthenes* multa et grata a mathematicis rebus hominibus invenerunt, itaque cum in ceteris -bus fuerint grati *eqs.* (*syn.* cogitata, cogitationibus). 9, 6, 2 *Chaldaeorum* -es. 10, 13, 2 postea quidem faber Tyrius ... ⟨h⟩ac ratione et -e inductus *eqs., sc. ut machinam belli meliorem redderet* (*cf. l. 10*). *al.* FRONTIN. strat. 1 praef. p. 1, 13 continget, ne de eventu trepidet -is (*i. fere consilii, excogitati*) suae, qui probatis eam experimentis comparabit. PLIN. epist. 1, 20, 13 qui eandem causam simul audierunt, saepe diversum ... sentiunt, praeterea suae quisque -i favet et ... amplectitur, cum ab alio dictum est, quod ipse praevidit. paneg. 72, 7 aliud sollicitudinis, aliud securitatis ingenium est, alia tristium -o, alia gaudentium. IREN. 1, 9, 1 (= 1, 1, 19 H.) ipsas eorum *haereticorum* apposui astutias et dictiones, ut ex eis consideres malitiam -is et nequitiam erroris ([*gr.* τὴν πανουργίαν τῆς μεθοδείας]. *cf.* CYPR. epist. 75, 5 p. 813, 14 ceteros ... haereticos constat pravas suas sectas et -es perversas ... induxisse). CLAVD. DON. Aen. 1, 5 p. 10, 11 proposito nova -e themate, in quo ... ostendit *poeta*. 1, 35 p. 17, 29 -es ad nocendum. 1, 195 p. 46, 2 admirandam consolandi -em (5, 30 p. 428, 30). 4, 75 p. 365, 30 consumptis omnibus -bus. *al.* AMBR. Abr. 2, 7, 40 p. 595, 17 *virtus* quae bonos fructus daret et fecundas -es cogitationumque primitias. 2, 10, 77 p. 629, 20 mentis ... bonae cognovimus regias esse ... -es. Cain et Ab. 1, 10, 45 p. 376, 3 cogitationes optimas, placida consilia, tranquillas -es. PS. AVG. quaest. test. I 114, 13 p. 309, 19 ut posteri his -bus (*i. idolatria*) caperentur, ... astutia factum est satanae. COMM. apol. 152 ut -es (*i. fallacias*) diabuli detergeret omnes. MACR. Sat. 1, 11, 23 in servis non fidem tantum, sed et fecundum bonae -is ingenium (*cf. p. 153, 75*). 7, 5, 4 quia facilius Graecorum -bus a Graecis forte aliis relata respondent, te, Eustathi, oramus *eqs.* GREG. M. moral. 31, 63 p. 608^{D} saepe ... adversarii ... pravis -bus innituntur (*cf. l. 63*). *al.*

c *i. q. res inventa*: CAES. AREL. serm. 140, 3 p. 553, 2 (*alleg.*) invenisti aliquid ..., -em esse reddendam.

II *t. t. rhet.*: A *de reperiendi actione (vel potius facultate p. 155, 2 sq. 68, cf. p. 153, 65)*: *defin.*: RHET. Her. 1, 2, 3 -o est excogitatio rerum verarum aut veri similium, quae causam probabilem reddant (*item* CIC. inv. 1, 9; *seq.* elocutio est idoneorum ad -em accom-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

modatio; memoria est firma animi rerum ac verborum ad -em perceptio. IVL. VICT. rhet. 1 p. 373, 23; *seq.* haec [*i.* -*o*] cum existat ingenio atque natura [*cf. l. 67 sqq.*], tum vero sine doctrina non potest perfici). MART. CAP. 5, 442 p. 217, 21 -o est quaestionum argumentorumque sagax investigatrixque comprehensio. *pro tit. libri* (*cf. p. 153, 15*): Ciceronis de -e.

1 *spectat ad quinque* (*v. et l. 25*) *officia oratoris vel partes rhetoricae* (*cf. p. 153, 73*): α *enumerantur fere partes quinque omnes* (*statuuntur* 'tres' *partes l. 18,* 'sex' *l. 20. cf. l. 21 sq.*): RHET. Her. 1, 2, 3 oportet ... esse in oratore -em, dispositionem, elocutionem, memoriam, pronuntiationem. 3, 11, 19 -es ... elocutiones ... dispositiones ... memoria ... pronuntiatio. CIC. inv. 1, 9 materia ... nobis rhetoricae videtur artis, quam Aristoteli visam esse diximus, partes autem eae ... -o *eqs.* QVINT. inst. 1 prooem. 22. 3, 3, 1 -e ... pronuntiatione sive actione; utroque enim modo dicitur. 3, 3, 15. FORTVN. rhet. 1, 1 p. 81, 21 partes oratoris officii ... quinque: -o *eqs.* SVLP. VICT. rhet. 4 p. 315, 12 *affert Ciceronis doctrinam* (*suam profert antea* p. 315, 7 sunt *officia oratoris* ... tria [*v. l. 9*]: intellectio, -o, dispositio). MART. CAP. 5, 442 p. 217, 17. *aliter* (*cf. l. 9*): QVINT. inst. 3, 3, 5 adiecerunt quidam sextam partem ita ut -i iudicium subnecterent (*cf.* 3, 3, 6. *l. 39. 45. al.*). *disputatur de variorum rhetorum doctrina quantas et quales artis partes statuant*: QVINT. inst. 3, 3, 7. 8. 10. *al.*

b *de singulis officiis vel partibus cum respectu*: α -*is*: RHET. Her. 2, 1, 1 de oratoris officiis quinque -o et prima et difficillima est (*cf.* 3, 8, 15 absoluta ... difficillima parte rhetoricae, hoc est -e. CIC. inv. 1, 9 quare -o, quae princeps est omnium partium, potissimum ... consideretur. 2, 178. MART. CAP. 5, 442 p. 218, 6 ex his -em ... esse potissimam, cuius opus est causae quaestiones excutere et argumenta probatu idonea reperire). 2, 4, 7 initia ... -is ab arte debent proficisci, cetera facile conparabit exercitatio. 4, 32, 43. 4, 48, 61 -o similium facilis erit, si *eqs.* 4, 56, 69 ut oratorie plane loquaris, ne nuda atque inornata -o vulgari sermone efferatur. *al.* CIC. inv. 1, 43 primum, quod factum est ..., deinde eius facti qui sunt ... inventores, qui denique auctoritatis eius et -is comprobatores. 1, 50 ut ad -em argumentandi ⟨ratio⟩ adiungeretur (*v. app. cr.*). 2, 45 facilius ... ad -em animus incidet (*v. app. cr.*), si gesti negotii et suam et adversarii narrationem ... diligenter pertractabit. *al.* QVINT. inst. 12, 10, 79 copia habet modum ... et -o *habet* iudicium. β *rationis, quae intercedit inter -em ceterasque partes*: CIC. inv. 1, 78 reprehensio ... fonte -is eodem utetur, quo utitur confirmatio. QVINT. inst. 1 prooem. 12 omnia (*i. fere animi virtutes*) -e atque elocutione sunt explicanda (2, 5, 7 quodque in -e quodque in elocutione adnotandum erit. 2, 15, 13. 6, 3, 36. 8 prooem. 6 in rebus intuendam -em, in verbis elocutionem. 8, 3, 90. *saepius*). 6, 5, 3 consilium ... habens ... in se -em et iudicationem. 8, 3, 2 -o cum imperitis saepe communis, dispositio modicae doctrinae credi potest. 12, 10, 27 Latina facundia, ut -e, dispositione, consilio ... similis Graecae ... videtur. *al.*

c *varia ex doctrina*: RHET. Her. 1, 3, 4 -o in sex partes orationis consumitur: in exordium, narrationem, divisionem (*Cic. inv. 1, 19* partitio), confirmationem, confutationem (*Cic.* reprehensio), conclusionem (*ibid. ut orationis partes* ad -is rationem accommodaremus, de exordio primum dicendum videtur). 1, 10, 16 de rerum -e disputandum est (3, 1, 1 ad omnem iudicialem causam quemadmodum conveniret -em rerum adcommodari *eqs.* CIC. inv. 2, 49 omnia quae -e rerum et sententiarum aliquid habent dignitatis *eqs*; top. 2, 7 earum rerum, quae absconditae sunt, demonstrato et notato loco facilis -o est. QVINT. inst. 1, 12, 4 -o rerum, electio verborum. 8, 3, 90 quae sit rerum -o ac ratio, tractavimus. 12, 1, 30. 12, 10, 36). 2, 2, 2 quae ratio posset -es ad unam quamque constitutionem ... adcommodare. 4, 7, 10 cum artis -em Graecorum probassemus *eqs. al.* QVINT. inst. 3, 3, 12 invenire ... et disponere oratoris, -o autem et dispositio rhetorices propria videri potest. 6, 4, 1 *altercatio* cum sit posita in sola -e *eqs.* 8 prooem. 14 M. Tullius -em ... ac dispositionem prudentis hominis putat, eloquentiam oratoris. 12, 3, 7 *in iure*, quae scripta sunt ..., cognitionis ... sunt, non -is. *al.*

d *aestimatur et iudicatur, quid singuli vel rhetores vel oratores in -is officio valeant* (*hic illic praevalente, ut vid., facultate inveniendi, e. g. l. 70. 75*): QVINT. inst. 1, 6, 36 nec ei (*i. Gavio Basso*) cedit Modestus -e. 10, 1, 79 Isocrates ... in -e facilis. 10, 1, 83 *Aristotelem* dubito ... an eloquendi [usus] suavitate an -um acumine ... clariorem putem. 10, 1, 106 *Demosthenis et Ciceronis* virtutes plerasque arbitror similes ..., omnia denique quae sunt -is. 10, 1, 113 multa in Asinio Pollione -o. 10, 2, 12 ea quae in oratore maxima sunt, imitabilia non sunt, ingenium, -o, vis, facilitas et quidquid arte non traditur. 10, 2, 16 vim dicendi atque -is non adsequuntur. TAC. dial. 23, 10 *vobis* ea electio -is ... est (PLIN. epist. 6, 27, 1 facilis -o, non facilis electio, *sc. carum rerum quae in honorem principis dicantur*). PLIN. epist. 4, 7, 4 *oratoris mali* os confusum, haesitans lingua, tardissima -o, memoria nulla. FRONTO p. 10, 20 v.d.H. (= p. 14, 6 N.) elocutionis variam virtutem, -is argutam novitatem, orationis doctam dispositionem (*cf.* p. 234, 1 [= p. 254, 3] quod ad -is argutiam ... adtinet). IVST. 9, 8, 10 *de Philippi regis eloquentia*: ut nec ornatui facilitas nec facilitati -um deesset ornatus. AVSON. 412, 4 p. 270 P. illud ... de poematis iucunditate, de -e et concinnatione iuro ... nulli umquam imitabile futurum. SYMM. epist. 1, 15, 2 movit λόγος Athenai hospitis (*i. Palladii rhetoris*) Latiare concilium divisionis arte, -um copia, gravitate sensuum, luce verborum. SIDON. epist. 8, 16, 4 nos opuscula sermone condidimus arido, exili ... vulgato, cuius ... difficilis gratia, quod facilis -o est (*v. p. 155, 77*).

B *fere i. q. inventum, excogitatum* (*cf. def. l. 11 sq.*): 1 *generatim*: MAR. VICTORIN. rhet. 1, 17 p. 200, 15 *in exordio* sententias accipiamus sensus atque -es plurimas atque easdem graves. 2 *speciatim*: a *i. q. improviso, quasi ex tempore, dictum, quod fere iocandi, oblectandi, confabulandi causa extra argumentum excogitatum est* (*cf. def. Don. Ter. Andr. 481* haec sunt praeter οἰκονομίαν quae dicuntur εὑρήματα): DON. Ter. Andr. 228 haec sunt -es (*TC*, -is *cett.*) poeticae, ut ad οἰκονομίαν facetiae aliquid addant. Phorm. 346 intervenit senex ultimo, ⟨quando⟩quidem, quod extra argumentum per -em dici potuit, consumptum est. b *fere i. q. coniectura, suspicio*: DON. Ter. Eun. 142 alta et acuta -o.

compos.: exinventio. *deriv.*: inventiuncula.

inventiuncula, -ae *f.* *ab* inventio *deminutive.* *i. q. inventio satis parva, inventiculum*: QVINT. inst. 8, 5, 22 plerique minimis etiam -is gaudent, quae excussae risum habent (*cf. l. 9 sqq.*), inventae facie ingenii blandiuntur.

invento, -āre. *ab* invenire, inventus. [*it.* inventare. *M.-L.*] *fere i. q. invenire*: TRACT. de trin. fid. 196, 27 (*allegor.*) thensauros absconsos -antes.

***inventor,** -ōris *m.* *ab* invenire. GLOSS. repertor. εὑρετής. *cf. et gr. p. 157, 22. 71. 158, 2. 21. 29.* *legitur inde ab* ENN., TER., VARRONE, RHET. Her., CIC. *cf. Onom.*

[*dub.*: CLEM. ad Cor. 59, 3 p. 54, 19 solus -r spirituum (*i.* εὑρετής *c. vers. Syr., at legitur in gr.* εὐεργέτης, *an recte?*). *per coniect.*: MANIL. 3, 538 (*Postgate*). *suppl.*: TERT. nat. 2, 16, 5 pomorum ⟨inventores⟩ (*Gothofredus,* ⟨repertores⟩ *Kroymann*). *falso*: VITR. 3, 1, 8 (*l. v.*).]

I *qui reperit aliquid* (*sc. res vel animantia*): GERM. 554 cochlidis -r *Capricornus.* PLIN. nat. 33, 58 primos -es auri, sicut metallorum fere omnium *eqs.* (FIRM. math. 8, 17, 8. ENNOD. carm. 2, 16, 6 captivum venis servasset terra metallum, ni daret -r [*i. scrutator*], quod vocat in medium). 36, 127 magnes appellatus est ab -e. *al.* FRONTIN. aq. 9 adquisitae aquae ab -e nomen Iuliae datum est (*sc. ab eo, qui aquam et usum [cf. l. 74 sq.] invenit.* 12). TRYPH. dig. 41, 1, 63, 1 ut pars *thesauri a servo reperti*, quae -i cedit, ad socios, pro qua parte servi quisque dominus est, pertineat (*cf.* 41, 1, 63, 4 iure -is. *ibid.* dimidium -i semper placet relinqui. INST. Iust. 2, 1, 39 divus Hadrianus *thesauros* ... si quis in Caesaris loco invenerit, dimidium -is et dimidium Caesaris esse statuit). MIN. FEL. 23 (22), 1 Cynocephalus -r (*sc. Isidis filii perditi*). CLAVD. DON. Aen. 7, 485 p. 72, 30 cervi. AVG. serm. 178, 8, 9 p. 965[a. med.] estote fideles -es (*antea*: redde quod invenisti). INST. Iust. 2, 1, 18 lapilli, gemmae et cetera, quae in litore inveniuntur, ... statim -is fiunt. *per allegoriam*: VIGIL. THAPS. c. Eutych. 3, 11 p. 117[B] -r thesauri (*i. regni caelorum*). *pro Iovis cognom.* (*cf. Onom.*): SOL. 1, 7 aram Hercules, quam voverat, si amissas boves repperisset, ... patri -i dicavit.

II *qui reperit aliquid novi* (*at v. l. 75 sq.*): A *praevalente vi excogitandi* (*acced. auctoris notio e. g. p. 157, 12. 49. cf. p. 158, 18*): 1 *in universum* (*respiciuntur qualiacumque inventa*): VARRO frg. gramm. 70 (45[271]) Mircurius per i diceba[n]tur quod mirandarum rerum esset -r. CIC. Verr. II 3, 41 te ... -em rerum optimarum ac principem imitabuntur omnes (*cf. p. 157, 32*). de orat. 1, 51 orator ... dicet melius quam ipse ille eius rei -r atque artifex. SEN. epist. 64, 7 veneror itaque inventa sapientiae -esque (*cf.* PLIN. nat. 36, 118 quid ... miretur quisque in hoc primum -em an inventum?). QVINT. inst. 3, 7, 18 adferunt laudem ... leges latoribus, artes -bus. FIRM. math. 3, 7, 24 multorum -es negotiorum. *al.* AVG. civ. 12, 10 p. 526, 19 D. historia narrans qui fuerint quarumque rerum -es.

2 *inventa expresse dicuntur: de -e*: a *rerum corp.*: α *novarum rerum ad hominum fere usum aptarum*: VARRO rust. 3, 5, 8 *ornithonis.* OV. fast. 5, 104 -r curvae ... fidis (*i. Mercurius. cf.* AMPEL. 9, 5 lyrae [PORPH. Hor. carm. 3, 11 pr. *al.*]. BOETH. mus. 1, 20 p. 206, 7 quadrichordi). LIV. 24, 34, 2 Archimedes ... -r ac machinator bellicorum tormentorum operumque (*cf.* AMM. 30, 9, 4 novorum -r armorum). VAL. MAX. 2 ext. 9 aenei tauri -r. PLIN. nat. 7, 194 lutei aedificii -r. TAC. ann. 11, 14, 1 Aegyptii ... litterarum semet ipsos -es perhibent. HYG. astr. 2, 13 p. 48, 3 *v. p. 154, 23 sq.* 2, 37 p. 74, 18 *navis nomen Argo*, quod Argus eius fuerit -r.

β *rerum naturae* (*vel harum sive qualitatis sive utilitatis. nota hic illic inventionem herbarum sim. non iam animadversarum [cf. l. 52] respici*): vitis *sim.*: ENN. trag. 124 Lyaeus vitis -r sacrae (SERV. georg. 2, 2 *Bacchum* -em pro vitibus posuit). PAVL. FEST. p. 37 *Liberum* -em vini dicunt (SEN. dial. 9, 17, 8 AMPEL. 9, 11. *cf.* PROB. Verg. georg. 1, 9 ut perpetua esset *vini* -um gloria). olei *sim.*: CIC. Verr. II 4, 128 Aristaeus ... -r olei (II 4, 139). nat. deor. 3, 45 Aristaeus ... olivae ... -r. herbarum: CIC. div. 1, 13 *herbarum* utilitate et ars et -r probatus. 1, 16 aristolochia ... nomen ex -e repperit, rem ipsam (*i. vim medendi*) -r ex somnio. PLIN. nat. 1, 25, 7 nobilium herbarum -es. 5, 16 herbam ... euphorbeam nomine, ab -e

[I. Kapp]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

medico suo appellatam. 25, 30 panaces ... dis -bus adscriptum. 25, 32 chironium cognominatur ab -e. Ps. APVL. herb. app. 119 l. 3 herba apium te deprecor per -em tuum Aesculapium, ut venias ad me cum tuis virtutibus (120 l. 4. *cf.* 121 l. 3). *variarum*: FIRM. math. 3, 5, 4 faciet ... Saturnus ... pigmentorum -es (3, 12, 10). 4, 13, 1 aromatum. 8, 11, 1 florum et coronarum -r.

b *rerum fere incorp.*: *α variarum*: ① *bonarum*: TER. Eun. 1035 Parmeno ... mearum voluptatum -r, inceptor, perfector. SEN. contr. 7, 1 (16), 22 huius consili -r. STAT. silv. 1, 1, 78 auctor ego -rque salutis Romuleae. AMBR. hex. 2, 1, 2 p. 41, 17 fecit ... deus ... caelum et terram et ea quasi auctor esse praecepit, non tamquam figurae -r, sed tamquam operator naturae. ⑪ *malarum*: CIC. Vatin. 22 ut sciamus, utrum veterum facinorum sis imitator an -r novarum (FIRM. math. 3, 4, 17. *al.*). VERG. Aen. 2, 164 scelerum ... -r Vlixes (CLAVD. DON. Aen. 2, 175 p. 171, 15. *al.* CLAVD. 7, 102. *cf.* DRAC. laud. dei 2, 361 criminis -r sceleris repertor et auctor). LIV. 25, 19, 12 *doli*. PETRON. 79, 9 Ascyltos, omnis iniuriae -r. PLIN. nat. 35, 11 *Varro* -r muneris ... dis invidiosi. ARNOB. nat. 4, 32 p. 167, 15 deformitatum tantarum concinnatores esse atque -es poetas. CLAVD. DON. Aen. 2, 260 p. 183, 26 fraudis (*cf.* 9, 425 p. 246, 14). 2, 425 p. 205, 9 insidiarum. VVLG. II Macc. 7, 31 *rex* -r omnis malitiae (εὑρετής). Rom. 1, 30 -es malorum (ἐφευρετάς). PRVD. ham. 159 vitii. AVG. c. Iulian. op. imperf. 4, 50 p. 1368[extr.] impietatis. LEO M. serm. 21, 1 p. 191[A] -r mortis diabolus (MAR. VICTOR aleth. 1, 489 primus ... -r mortis [*cf.* 3, 136 gravis -r leti. 3, 202]. SEDVL. op. pasch. 4, 8 p. 461, 5 vitae perditor, mortis -r [*cf. carm. pasch.* 4, 93 mortis amator]). ARNOB. ad Greg. 14 callidissime persuasionis -r (*i. diabolus*). PASS. Petr. 8 amator pollutionis, atrocitatis -r (*de Agrippa praefecto urbis*).

β rerum quae spectant: ① *ad disciplinam et doctrinam*: Ⓐ *rhetor.* (*cf. et p.* 158, 13. 14) *et gramm.*: RHET. Her. 4, 2, 4 artificii (*sc. alienis exemplis utendi*). 4, 32, 43 *denominationis*. CIC. inv. 1, 16 constitutionis *translativae*. 1, 43 eius facti qui sint principes et -es (2, 6. de orat. 1, 47 *rhetorum* disputationum. 1, 91 artis illius. Brut. 253 [*i.* CAES. anal. frg. 1 F.] *cogitata praeclare eloquendi Ciceronem* paene principem copiae atque -em ... esse. *cf. l.* 51. *p.* 156, 56. *v. et p.* 158, 65). de orat. 3, 148 auctores (*cf. p.* 158, 53) et -es ... harum sane minutarum rerum. orat. 61 *perfectus orator* non ... -r aut compositor aut actor *eqs.* BASS. gramm. VI 258, 14 *phalaecius* a cultore suo, non -e nomen accepit (*cf.* HYG. astr. 2, 2 p. 33, 15 *Arctum minorem* ab -is genere Phoenicen appellant). QVINT. inst. 8, 6, 23 *hypallage* inventas ab -e et subiectas res ab obtinentibus significat, ut 'Cererem corruptam undis' (*cf.* DON. gramm. IV 400, 10 metonymia ... per -em id quod inventum est, ut 'sine Cerere et Libero friget Venus'. CHAR. gramm. p. 360, 11 B. per -em dominantemve *significatur* inventum subiectumve, ut 'sine Cerere' *eqs.* [p. 360, 15. *item*: DIOM. gramm. I 458, 20. 24]). PROB. cath. gramm. IV 20, 22 -r sit etiam doctor rationis declinandi (*cf. p.* 22, 4 doceat qui reppererit). ISID. rhet. 2[tit.] p. 507, 8 de -bus rhetoricae artis. Ⓑ *philos. et interdum eccl.* (*iuxta pos.* factor *l.* 61, initiator *l.* 62, pater *l.* 55 *sq.* 58. 65, princeps *l.* 51; *syn.* repertor *l.* 72): CIC. ac. 2, 131 honeste ... vivere ... Zeno statuit finem esse bonorum, qui -r et princeps Stoicorum fuit (fin. 3, 5 Zeno, *Stoicorum* ... princeps non tam rerum -r fuit quam verborum novorum. Tusc. 1, 48 qui naturae cognitionem admirantur eiusque -i et principi *Epicuro* gratias ... agunt. *cf. l.* 32 *sqq.*). fin. 1, 32 quae ab *Epicuro* ... -e veritatis ... dicta sunt ([*cf.* LVCR. 3, 9 tu, pater *Epicure*, es rerum -r, *i. invenisti res quales re vera sint, v. Bailey ad l.*]. AVG. c. acad. 2, 11, 28 p. 43, 20). Tusc. 5, 10 Pythagoras *philosophiae* nominis ... -r (AMBR. Abr. 2, 7, 37 p. 593, 6 ipse pater philosophiae Plato vel eius -r nominis Pythagoras). *al.* MIN. FEL. 19, 8 Democritus ... atomorum primus -r. IREN. 2, 43, 3 (= 2, 18, 3 H.) *gnostici* semetipsos -es et factores huius modi imaginariae fictionis gloriantes. 3, 4, 3 (= 3, 4, 2 H.) *non erant haeretici* antequam initiatores et -es perversitatis eorum fierent. AVSON. 27, 1 p. 330 P. -r primus Cynices *Antisthenes*. RVFIN. hist. 5, 28, 6 blasphemiae (*gr. p.* 502, 7 εὑρετήν). Orig. in gen. 2, 2 haereseos ... -r (πατήρ. FERRAND. epist. 3, 1 p. 889[B] *Eutyches* nefandae haereseos profanus -r). AVG. civ. 18, 41 p. 317, 14 D. quo quisque ... videri cupit sui dogmatis et opinionis -r (EPIST. pontif. 1056 Conc.[S] IV 2 p. 121, 32 [= Greg. M. epist. app. 3, 3 p. 458, 10] consuetudo est ab ipso dogmatis -e vocari, ut Platonici ..., Manichaei *eqs.* CASSIOD. hist. 5, 21, 4 huius dogmatis conscriptores -esque [*Theodoret.* 2, 19, 5 συγγραφεῖς τε καὶ ἐφευρετάς]). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 211, 34 ipsi novitatis -es (*syn.* repertores. p. 211, 39). CASSIOD. in psalm. 138 concl. p. 994[B] haereticus est ... novi pertinax -r erroris. *al.*

Ⓒ *iuris*: CIC. Caecin. 85 huius rationis *defendendi* non modo non -em, sed ne probatorem quidem me esse. rep. 3, 16 Lycurgus ... ille legum optumarum et aequissumi iuris -r (3, 33 *deus* legis huius -r, disceptator, lator. LIV. 2, 56, 6 -r legis. FIRM. math. 3, 12, 1 legum -es). AMM. 27, 9, 5 -es iuris antiqui (*v. et l.* 76). *inde -r vindictae qua silentio multat inter amicos offensam*: ENNOD. epist. 38, 1 p. 43, 22 gravius -em percutit vindictae novitas quam errantem. ⑪ *ad artes varii generis*: CAES. Gall. 6, 17, 1 Mercurium ... omnium -em artium ferunt (FIRM. math. 3, 6, 5 Venus ... facit magnarum artium -es). HOR. sat. 1, 10, 48 quibusdam aliis (*saturae scriptoribus*) melius quod scribere possem -e (*Lucilio*) minor (PORPH. *ad l.* quem -em huius operis merito dixit. *cf.* PRISC. rhet. p. 551, 7 ab -bus fabularum [*gr.* ἀπὸ τῶν εὑρόντων]). FEST. p. 134 Maeson persona comica ... dici ab -e eius Maesone comoedo (*cf.* PORPH. Hor. carm. 2, 1, 11. 12 a Thespio -e *tragodiae*). CELS. 2, 14, 1 Asclepiades ... -r *frictionis* (*cf.* PLIN. nat. 29, 2 dis primum -es suos adsignavit *ars medica*. PS. APVL. Ascl. 37 medicinae primus -r. AVG. civ. 8, 26 p. 364, 21 D. avus ... tuus [*i. Mercurius maior*], o Asclepi, medicinae primus -r). COLVM. 3, 10, 20 huius rationis (*ad rem rusticam pertinentis*) demonstratorem magis esse me quam -em (*cf.* PANEG. 3, 8, 2 puerum, -em serendi). PLIN. nat. 1, 35, 43 plastices primi -es. 2, 164 -es Graeci subtilitate geometrica docent. 6, 121 -r ... sideralis scientiae (MART. CAP. 6, 701 disciplinae sideralis). PORPH. Hor. carm. 1, 10, 1 *Mercurius* orationis -r (1, 10, 9. *cf. l.* 14 *et p.* 157, 30). 1, 10, 3 Mercurium -em ... sermonis, palaestrae, lyrae et furtorum. FIRM. math. 3, 7, 15 Mars ... difficilium litterarum -es reddit (3, 9, 10. 4, 12, 4 aut sophiae cuiusdam -es). 3, 12, 17 modorum musicorum. AVG. civ. 21, 14 p. 517, 16 D. *Zoroaster* magicarum artium.

B *vigente fere notione creandi, i. q. auctor* (*cf. p.* 156, 53): 1 *de deo creatore ap. Christ.* (*l.* 20 *sqq.*), *de Sole* (*l.* 23): BASIL. hom. RevBén. 57, 1947 p. 73, 34 conlauda -em tanti muneris deum (*gr. p.* 244[C] προσκύνει τὸν ἀριστοτέχνην τῶν ὅλων θεόν). PRVD. cath. 5, 1 -r rutili ... luminis (*i. matutini*). DRAC. laud. dei 2, 2 deus, fons, auctor, origo, -r. CIL VI 31035 -i lucis Soli invicto augusto.

2 *de statuae, putei sim. conditore* (*syn. l.* 26. *iuxta pos.* dedicator *l.* 30): CIL VI 1678 Acilio Glabrioni Sibidio (*cf. Symm. epist.* 7, 129 *sqq.*) ... sacri auditorii cognitori fori huiusce -i et conditori primo patri reverentissimo ... *filius* loci ornator togatam statuam ... erigendam ... curavit. VI 2179 ⟨P. Ael. P⟩orcianus sacerdos ⟨Sucin⟩ianus putei -⟨tor⟩ suis impendis fecit (*gr.* φρέαρ ⟨εὑ⟩ρέτης ... ἐποίησεν). X 7861 -r et dedicator posuit.

3 *fere i. q. scriptor*: CAEL. AVR. acut. 3, 15, 119 soli ... novelli -es eandem *passionem* adverterunt (diaet. pass. 9 ut quidem novelli -es). OP. imperf. in Matth. 32 p. 798[in.] exponam ut quilibet -r exponere possit.

compos.: exinventor.

fem. **inventrīx**, -icis. GLOSS. εὑρέτρια. *gr. v. et l.* 63. [*lect. var. v. l.* 58.]

quae reperit aliquid aut sensu originario aut excogitando (*adhibetur pro subst. et pro adi.*): I *quae* (*mulier, dea, gens*) *reperit naturae rem ante latentem sc. animadvertendo* (*aut rei utilitates fere excogitando, cf. l.* 49): VERG. georg. 1, 19 oleae ... Minerva -x (PS. QVINT. decl. 13, 19 ARNOB. nat. 3, 31 p. 132, 24. RVT. NAM. 1, 73 *Romae* -x oleae colitur vinique repertor. *cf.* AVG. civ. 18, 12 p. 270, 19 D. Ericthonius ... ludos ... instituit ... Minervae, ubi praemium victoribus oleum ponebatur, quod eius fructus -em Minervam ... tradunt). STAT. Theb. 5, 703 grati ... -x fluminis *Hypsipyle*. SCHOL. Verg. Bern. georg. 1, 58 Chalybes, gens in Ponto, -x ferri. ISID. diff. 1, 498 Ceres ... alimentorum -x.

II *quae reperit, excogitat aliquid novi* (*cf. l.* 40 *sq.*). *animans, dea, res pro persona, ars, disciplina sim. -x est*: A *rerum incorp. variarum*: CIC. de orat. 1, 13 illas omnium *doctrinarum* -es Athenas (*cf.* PANEG. 3, 9 bonarum artium magistrae et -es Athenae). Tusc. 5, 5 tu (*philosophia*) -x legum. OV. fast. 6, 709 -x auctorque (*cf. p.* 157, 36) ego carminis huius. QVINT. inst. 2, 15, 21 rhetorica ars -x (*i.* εὑρετική) et iudicatrix (*i.* κριτική) *eqs.* CE 24, 2 (*s. III*) *imminet* Leoni Virgo (*Δίκη*) caelesti situ spicifera, iusti -x, urbium conditrix. AMBR. epist. 63, 13 p. 1193[A] Epicurus ... assertor voluptatis, etsi neget -em (invectric- *l. v., an recte?*) mali esse voluptatem *eqs.* (*cf.* PETR. CHRYS. serm. 19 p. 251[A] vulpes ... calliditate potens, -x doli, fraudis artifex). MALL. THEOD. gramm. VI 588, 9 ars musica ... est in omni vocis sono moderationis ac suavitatis -x. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 9 p. 359[B] humana mens cum omnimodorum intellectuum probetur -x (*gr. p.* 149[C] ὁ ... νοῦς παντοδαπῶν νοημάτων εὑρετής).

B *belli, sacri* (*quod immolando fit*), *operum*: CIC. nat. deor. 3, 53 Minervam ... principem (*cf. p.* 157, 32 *sqq.*) et -em belli (AVG. civ. 18, 8 p. 265, 21 D. Minerva ... multorum sane operum -x. *cf. l.* 42. 68. 70). IVV. 15, 117 illa nefandi Taurica sacri -x ... homines ... immolat.

C *rerum corp.*: CIC. nat. deor. 3, 59 quadrigarum -em *Minervam*. PLIN. nat. 35, 125 Glyceram ... -em coronarum. SERV. auct. Aen. 2, 615 -x aedificiorum *Minerva*.

compos.: exinventor.

inventum, -ī *n.* (*p. p. p. pro subst.*). *scribitur litteris gr.*: ἰνβέντον, *v. Zilliacus, Weltspr. p.* 192. ἐνβεντον: PAP. Lond. 1610 (*s. VIII*); *cf. Meinersmann, Lat. W. i. gr. Pap. p.* 16. GLOSS. εὕρεμα. εὕρημα. *cf. gr. p.* 159, 1. 160, 23. *legitur inde a* TER., RHET. Her., CIC. [*dub.*: AMM. 15, 3, 4, *cf. de Jonge comm. ad l.*]

I *i. q. inventio alicuius rei* (*aut fortuito repertae aut quaesitae*): PLIN. nat. 25, 34 Chironis -um ampelos quae vocatur Chironia (*ibid.* inventio). APVL. flor. 18 p. 91 (*cf. antea*: quoties sol magnitudine sua circulum quem permeat metiatur) eius -i me (*Thaletem*) potius quam alium repertorem praedicaris. ARNOB. nat. 7, 21 p. 254, 22 hominum mihi scita pronuntias et caeci animalis -a (*cf. p.* 159, 30). IVVENC. 1, 665 (*v. Matth.* 7, 8) poscenti dabitur, quaerens -a tenebit. HEGES. 2, 14, 2 *Cestius* vicina ... Caesareae depopulatus diripuit -a (*gr.* 2, 509

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

τάς τε κτήσεις διήρπασαν). HIER. epist. 34, 1, 1 *Pamphilus* cum multa (*i. Origenis libros*) repperiret et -orum nobis indicem derelinqueret *eqs.* COD. Theod. 10, 18, 1 quicumque thesaurum invenerit et ad fiscum sponte detulerit, medietatem consequatur -i.

II *i. q. inventio, excogitatio alicuius rei novae (aut rei ante nec observatae nec percognitae, v. e. g. l. 10, cf. l. 15. 83 sq.)*:
A *de -o in universum*: CIC. frg. phil. IX 11 quorum ingeniis et -is omnem vitam . . . excultam . . . habemus. SEN. epist. 45, 4 *magni viri* non -a sed quaerenda nobis reliquerunt. QVINT. inst. 3, 7, 7 vim cuiusque *dei* et -a, quae utile aliquid hominibus attulerint (*cf.* 3, 7, 8). CHAR. gramm. p. 360, 12 B. *v. p. 157, 44.* APVL. Plat. 1, 9 caelestem animam . . . subservire . . . fabricatori deo et praesto esse ad omnia -a eius. PS. VARRO sent. 43 ex auditis memoriae referas laudem, ex -is ingenio.

B *cum respectu rerum, quae expressius indicantur*: 1 *corporearum (valente hic illic etiam vi reperiendi [cf. l. 5 sq.] v. e. g. l. 31. 38)*: a *c. notione aliquid efficiendi*: α *res varias*: RHET. Her. 4, 32, 43 denominatio . . . *fit ab* -o, ut si quis pro Libero vinum . . . appellat. CIC. orat. 185 ut ceteris in rebus necessitatis -a antiquiora sunt quam voluptatis (VITR. 10, 1, 5 primum -um de necessitate, ut vestitus). rep. 1, 22 sphaerae . . . solidae atque plenae vetus esse -um. OV. ars 2, 54 -is aëra rumpe meis (*sc. Daedali*). trist. 3, 11, 49 pro . . . -is (*sc. tauri aënei*) . . . da, *Perille*, . . . praemia. SEN. dial. 2, 12, 2 tutelae corporum -a (*i. domos*). nat. 1, 17, 5 -a naturae (*de fonte, qui quasi speculum imaginem reddit*). PLIN. nat. 8, 192 tomenti usum . . . Galliarum . . . -o (19, 13. 28, 191 Galliarum . . . -um rutilandis capillis [*i. dat. cf. l. 34.*] *al.*). *passim.* ANON. de mach. bell. praef. 7 pauca machinarum -a referemus. 1, 2 posteriores fastidientes priscae utilitatis -um. β *cibum, medicamenta, remedia*: PLIN. nat. 8, 209 adhibetur et ars iecori . . . anserum, -um Apici. 23, 41 vinum ieiunos bibere novicio -o inutilissimum (*al.*). 28, 3 quae cuiusque *animalis* essent -a neque . . . minus profuere medicinas reperiendo (28, 62. *cf. p. 158, 82*). 30, 69 -um Aesculapii. 31, 40 Neronis principis -um est decoquere aquam *eqs.* (*cf. l. 34*). *ibid.* subtilissimo -o.

b *c. respectu notionis aliquid afficiendi, tractandi (v. etiam l. 25 sq.)*: PLIN. nat. 34, 15 nescio an Romanum fuerit -um (*sc. statuas auro integendi*). 35, 11 M. Varro benignissimo -o insertis *voluminibus suis* . . . septingentorum inlustrium . . . imaginibus *eqs.* 37, 60 cuius hoc -o (*i. vim invictam adamantis vincendi*) quove casu repertum? aut quae fuit coniectura experiendi rem? HYG. astr. 2, 13 p. 47, 3 Iuppiter . . . admiratus est ingenium hominis (*sc. iungentis equos quadrigis*) ad Solis -a accessisse.

2 *incorporearum: quae spectant*: a *ad ingenium, agendi rationes sim. fere i. q. excogitatum, consilium (hic illic i. q. commentum, dolus sim.)*: TER. Haut. 811 ut te . . . di deaeque . . . cum istoc -o cumque incepto perduint. NEP. Eum. 5, 4 callidum . . . -um (*sc. exercendi equos*). OV. ars 2, 164 -is plus placet ille (*dives amator*) meis. rem. 466. TERT. nat. 1, 8, 8 -um alicuius interpretationis. 2, 4, 2 vocabulum . . . divinitatis -um. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 21 quasi neminem fuerit secutus *Horatius*, sed libero consilio sua -a conscripserit. CLAVD. DON. Aen. 2, 465 p. 213, 18 ut hoc dicendo consilium suum praeferret -um. 7, 550 p. 88, 4 fraudis -um. 9, 310 p. 229, 20 egregium -um, ut a ceteris separaretur Ascanius. 10, 65 p. 301, 32 ecce argumentum Iunonis contra Veneris -um. 11, 345 p. 465, 1 magnum . . . -um est, quod . . . cuncti adprobant. *al.* CLAVD. 3, 117 *Megaeram* orantem sequitur clamor . . . -aque tristia laudant. AVG. c. acad. 3, 14, 30 p. 69, 24 hoc tuum labefactat -um, quo cogimur confiteri *eqs.* BOETH. trin. praef. l. 5 investigatam . . . quaestionem . . . vobis communicandam . . . curavi tam vestri cupidus iudicii quam nostri studiosus -i. ENNOD. epist. 2, 13, 4 quemadmodum -a ingenii vestri sermo describit. CASSIOD. var. 10, 11, 2 quemadmodum nunc profecto neglegamus -a, qui desideramus habere praeterita? (*i. quos* 'aetas prisca progenuit').

b *ad instituta, statuta (e. g. pertinentia ad leges, naturam animantium)*: SEN. dial. 6, 20, 1 mors . . . optimum -um naturae. PRVD. perist. 10, 402 -a regum pro salute publica. 11, 84 nova poenae -a. NOVELL. Theod. 1, 30 nobis . . . sufficiet . . . -a maiorum obscuritatis iniuria vindicasse. CASSIOD. var. 9, 16, 2 senatus . . . constituit, ut . . .; quod nos laudantes et augentes -um *eqs.*

c *ad artes, disciplinas*: α *rhet. (pro t. t., cf. p. 154, 81, aut sensu latius patente)*: RHET. Her. 2, 18, 27 non difficile invenire, quid sit causae adiumento, difficillimum est -um expolire (*cf.* CIC. inv. 1, 74). 3, 16, 28 nunc ad thesaurum -orum atque . . . custodem, memoriam, transeamus. CIC. inv. 1, 44 argumentatio videtur esse -um aliquo ex genere rem aliquam aut probabiliter ostendens aut *eqs.* (1, 74. *cf.* part. 5 quid est argumentum? probabile -um ad faciendam fidem). *al.* de orat. 1, 142 ut deberet *orator* . . . -a non solum ordine, sed etiam . . . iudicio dispensare. 2, 79 -a disponere (QVINT. inst. 8 prooem. 1). 2, 146 locos ex quibus omnia ad omnem orationem -a ducuntur. 2, 160 *ab Aristotelis* -is . . . videor non longe aberrare. 3, 181 suave. QVINT. inst. 4, 5, 4 -a subito nec domo adlata, sed inter dicendum ex re ipsa nata. 10, 3, 5 adhibeatur iudicium -is (*cf. l. 75*). *al.* MACR. Sat. 7, 5, 4 rhetorica prolusio, communes locos in utramvis partem -orum alternatione tractare. *ibid.* oramus . . ., ut sensa et -a Disarii contrariis repellendo *eqs.* β *philosoph.: de praeceptis, doctrina, sententiis sim. (nota hic illic notionem subesse aliquid reperiendi observatione [cf. l. 5 sq.], non mera excogitatione e. g. l. 4. 19 sq.)*: CIC. Mur. 61 Zeno, cuius -orum aemuli Stoici nominantur. de orat. 1, 84 philosophorum -a. rep. 1, 16 *Platonem* in Siciliam contendisse, ut Pythagorae -a perdisceret. 1, 22 admirandum . . . -um Archimedi, quod excogitasset *eqs.* (VITR. 9 praef. 9). 1, 28 doctissimorum hominum . . . -is scriptisque (2, 98). 3, 7 sapientium praecepta et -a. fin. 2, 96 laetitia quam capiebam (*i. Epicurus*) memoria rationum -orumque nostrorum (Tusc. 5 88 *dolores* -orum suorum memoria et recordatione confutat). Tusc. 1, 64 philosophia . . . quid est aliud nisi . . . -um deorum (nat. deor. 1, 38). VERG. georg. 4, 283 Arcadii memoranda -a magistri. VITR. 9, 6, 3 *Thaletis ceterorumque* -a secuti siderum . . . significatus Eudoxos . . . Meto . . . Aratus . . . invenerunt. QVINT. inst. 1 prooem. 17 non ut nos illorum *philosophorum* utamur -is, sed ut illos alienis usos esse doceamus. APVL. mund. praef.[in.] *philosophiae*. Plat. 1, 3 -a Parmenidae ac Zenonis studiosius exsecutus *Plato eqs.* AMBR. Abr. 2, 2, 5 p. 567, 15 hinc (*i. ex gen. 12, 4*) ferunt gentiles septem sapientum sententiam: 'sequere deum' (*cf. Abr. 1, 2, 4*) quasi -um suum, cum longo anterior . . . Abraham . . . fuerit (*cf.* RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 75, 26 haec [*i. fere disciplinas generales*] . . . sapientes . . . Graecorum sumpta a Salomone, tamquam propria -a protulerunt). AVG. civ. 2, 7 p. 60, 13 D. inutilia esse -a philosophica sine auctoritate divina. p. 60, 20 hominum -a (*opp.* deorum praecepta). MACR. Sat. 7, 6, 16 *Aristotelis* -is nec ipsa natura dissentit. CONC.[S] I 5 p. 143, 23 si tamen ipsius *haeretici* sunt ista -a *eqs.* (*cf. gr. I 6 p. 107, 19 γεννήματα*). BOETH. arithm. 1 praef. p. 3, 17 cum id opus, quod sapientiae -a persequitur, non auctoris, sed alieno incumbit arbitrio *eqs.* γ *varias*: CIC. div. 2, 33 sunt . . . *haruspicum* -a, non vetustatis. OV. met. 1, 521 *Apollinis* -um medicina . . . est (*cf.* SER. SAMM. 2). fast. 696 est . . . sub -is haec quoque turba (*tibicinum*) meis (*sc. Minervae*). LIV. 7, 3, 6 numerus Minervae -um. GRATT. 399 priscas artes -taque simplicis aevi. VELL. 1, 17, 1 -i laudanda nomine (*sc. rudia artis scaen. initia*). PLIN. nat. 2, 117 miror . . . nunc vero . . . nihil addisci nova inquisitione (*ventorum sim.*), immo ne veterum quidem -a perdisci. AVR. VICT. Caes. 5, 5 *Nero* dum psallere per coetus Graecorum -o in certamen coronae coepisset *eqs.* AVIEN. Arat. 1372 tenuit rem (*i. Metonis artem*) Graecia solers . . . et longos -um misit in annos. CE 1253, 2 Pallados -um medicinalemque laborem.

deriv.: inventuosus.

inventuōsus, (-a, -um). *ab* inventum (*cf. Ernout, Adj. en -osus p. 42. 84*). *non exstat nisi superlat. qui sollers ad aliquid inveniendum est*: VIRG. gramm. epist. 1 p. 116, 15 Cicero -issimus est in omni arte.

1. inventus, -a, -um *v. s.* invenio *et Onom.*

2. inventus, -ūs *m.* *ab* invenire. *abl.* -ubus *v. l. 56.* NOT. Tir. 20, 59 -us *post* adventus. conventus. GLOSS. εὕρεσις. [*restit. v. l. 49. lect. var. v. l. 52. dub. an huc pertineat* VARRO ling. 5, 94 adventum et -um (*cf.* NOT. Tir. *l. 44*). *? del.* PLIN. nat. 17, 162 in alio genere -o (*Mayhoff*, -u *trad.*) novicio (*cf. p. 159, 30*) finditur malleolus.]

i. q. inventio, inventum: PLAVT. Merc. 847 eorum (*cf. 846* vitam, amicitiam . . ., iocum) -u res (*Camerarius*, inventurus [-ūrus] *CD*, inventu st *B*) simitu pessumas pessum dedi, iram, inimicitiam, maerorem *eqs.* PLIN. nat. 25, 29 vetustissima -u Paeonia est. ENNOD. opusc. 2, 44 p. 301, 16 hoc etiam novo adversus nos subdidistis -u (*B*, -o *cett.*). PHILAGR. med. 4 p. 190, 18 M. (p. 126 P.) noster . . . trochiscus . . . -u (*MC, Puschmann*, adinventio, adiuventio *codd. rell.*) valde admirabilis est. VIRG. gramm. epist. p. 117, 27 non per omnia verba . . . haec regula servanda est, si specialibus -ubus, consuetudinibus rationibusque servit.

I. Kapp.

? invenustās, -ātis *f. v. l. 74.* **invenustē** *v. p. 161, 11.*

invenustus, -a, -um. *ab* in *et* venustus. SYNON. Cic. p. 440, 21 B. deformis . . ., foedus, turpis . . ., inhonestus . . ., indecorus, -us. DON. Ter. Hec. 848 '*venustatis plenior*' ob beneficia Veneris, ut contra -us, cui contra reciderit, quod amat (*cf. app. cr.*). *v. et l. 69 sqq.* GLOSS.[L] III Abol. IN 227 ingratus. V Abba IN 225 inven⟨ust⟩us, turpis, ingratus. GLOSS. -um inamabilem, inaffabilem (-eff- *trad.*) vel odiosum. ἀνεπαφρόδιτος. *legitur inde a* PLAVTO, TER.; *saepe in figura q. d. litotes.* [*e coni.*: *v. l. 73.*]

1 *i. q. expers 'veneris', i. gratiae deorum (v. l. 61)*: TER. Andr. 245 adeon hominem esse -um aut infelicem quemquam, ut ego sum (DON. *ad l.* -us est sine venere, id est sine gratia, quem omnes respuant . . . pulchrae et quem deformes appetant. -us, cui displicens obicitur, infelix, cui placens negatur. SCHOL. Ter. p. 82, 24 dehonoratum).

2 *spectatur ingenium, fere i. q. illepidus, insulsus, inurbanus*: PLAVT. Poen. 246 *mulieres sunt* insulsae admodum atque -ae (*Z*, invenustate *DF*; invenustate ⟨plenae⟩ *Hermann*), sine munditia et sumptu. CIC. Brut. 237 Censorinus Graecis litteris satis doctus, quod proposuerat explicans expedite, non -us actor. CATVLL. 10, 4 scortillum . . . non sane illepidum neque -um (*syn. 33* insulsa . . . et molesta). 12, 5 hoc salsum esse putas? . . . quamvis sordida res et -a est. 36, 17 *Venus*, acceptum face . . . votum, si non illepidum neque -um est. GELL. 12, 2, 1 *Senecae* non deesse . . . severitatem gravitatemque non -am. 19, 9, 7 Hortensius -a et Cinna inlepida . . . fecerunt *carmina*. LAMPR. Alex. 27, 5 nec versu -us. IVL. VAL. 1, 11 haec quidem . . . non -a (-e *l. v.*; *at Heraeus contulit Xenoph. anab. 1, 2, 13* λέγεις οὐκ ἀχάριτα. *paulo aliter Ps. Call. 1, 18, 8* λέγεις μὲν ὀρθῶς).

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3 *spectatur forma, species externa (cf. et p. 160, 73. 77), fere i. q. indecorus visu*: VITR. 2, 3, 4 medii lateres ... et firmitatem et speciem faciunt utraque parte non -am (3, 3, 11 tumidam et -am. 4, 2, 2 [*opp.* venustiore]. 4, 3, 1 non quod -a est species aut genus aut formae dignitas). 3, 3, 13 vastus et -us conspicientibus ... aspectus. 7, 9, 2 -o varioque colore. 7, 10, 3 erit atramentum tectoribus non -um. 8, 3, 25 ut, qui nascerentur ex his *parentibus*, ... forma essent non -a. COLVM. 5, 6, 37 arbustum ... inutile et -um est (*opp.* commendabile ... decore). PRVD. cath. 8, 21 ne quis velit -o sordidus cultu lacerare frontem.

adv. **invenustē.** *litotes semper, excepta l. 14. fere i. q. illepide*: QVINT. inst. 1, 6, 27 mihi non -e dici videtur *eqs.* (PLIN. epist. 5, 20, 5). FRONTO p. 132, 1 v.d.H. (= p. 114 N.) historiam ... scripsere ... Pictor incondite, Claudius lepide, Antias -e. GELL. 17, 12, 3 non hercle hac sententiola -e lusit. APVL. mund. 13 nec -e ... fictus est. 27 illi, qui in ligneolis hominum figuris gestus movent, quando filum ... traxerint, torquebitur cervix, nutabit caput ... nec -e totus videbitur vivere (*paulo aliter π. κόσμ. p. 398ᵇ, 19 μετά τινος εὐρυθμίας*). PORPH. Hor. epist. 1, 6, 28 non -e usus ... mentione. VIR. ill. 84, 3 *S. Pompeius* non -e ait *eqs.* AVDAX gramm. VII 339, 1 ut non -e Albinus in libro ... ita posuerit.

deriv.: ? invenustas.

inverbis, inverbus *v. s.* imberbus. *Hi.*

inverēcundē *v. p. 162, 69.*

inverēcundia, -ae *f.* *ab* inverecundus. *scribitur* -ri- (*sc. mensura brevi*): *l. 43; cf. l. 58.* -ntia: *l. 47.* *legitur inde a* QVINT. (?, *v. l. 29*), SVET., TERT. [*variat in codd.*: *c.* verec-: *l. 47. c. adi.*: *v. l. 69.* *falso trad.*: TERT. apol. 7, 1 (*v. adn. cr. ed. Martin*). *e coni. prob.* (verec- *trad.*): QVINT. decl. 356 p. 388, 13 cum iam nec sumptibus nec -ae (*Schulting*) *filii* finis imponi posset. SCHOL. Iuv. 6, 456 *uxor maritum* reprehendit, quod magnae est -ae (*Schopen*).]

i. q. vitium hominis inverecundi (*metonymice l. 46. accedit gen. l. 40. 47*): 1 *generatim: fere i. q. immodestia, impudentia sim.*: QVINT. *v. l. 29.* SVET. Cal. 29, 1 *Caligula* nihil magis in natura sua laudare se ... dicebat quam, ut ipsius verbo utar, ἀδιατρεψίαν, ⌊hoc est -am⌋ (⌊ ⌋ *del. Egnatius*). ARNOB. nat. 2, 70 p. 105, 14 cuius est ... pudoris, quinimmo -ae cuius, quod agere te videas, in eo alterum reprehendere? AVG. c. Iulian. op. imperf. 4, 33 p. 1355in. potius -a quam facundia persuadere conaris. GREG. M. moral. 4, 52 p. 663B *peccatoris* iniquitas usque ad -am publicae perpetrationis aperitur.

2 *speciatim c. respectu*: a *impudicitiae, nuditatis*: CYPR. hab. virg. 19 p. 201, 13 considera, an cum vestita est, verecunda sit inter viros talis *virgo*, quae *in balineis* ad -am (-ri- *S, cf. ibid. l. 10* veric-) profecit audacia nuditatis. ARNOB. nat. 4, 34 p. 168, 26 Iuppiter ... describitur ... quas uxori anteposuerit pelices obduratus -a publicare. *metonymice de membris pudendis*: ITALA exod. 28, 42 (Ps. Aug. spec. 47 p. 502, 11) ut tegant -am (-nti-, verec- *vv. ll.*) corporis (ἀσχημοσύνην χρωτός, *Vulg.* carnem turpitudinis). b *laesae religionis*: TERT. paenit. 6, 24 praesumptio *baptismatis* -ae portio est: inflat petitorem, despicit datorem. CONC.S IV 2 p. 73, 13 fidei nervos adtende et -am dilue (*syn. p. 7, 3* inpudentiam). MVTIAN. Chrysost. hom. 11 p. 316in. o -a! pauperem inverecundum vocas? tu rapiens non es inverecundus, ille autem pro pane deprecans inverecundus iudicatur? ... tu autem *regnum caelorum* ... contemnis: haec est -a (*gr. p. 95in.* ἀναισχυντία).

inverēcunditās (-con- *m¹*), inprobitas GLOSS. II 583, 49.

***inverēcundus,** -a, -um. *ab in et* verecundus. *de mensura*: VEN. FORT. Mart. 1, 384 -rĕ- (-ri- *l. v., cf. et l. 25*). *de formis: compar. p. 162, 51. cf. l. 74. superl. l. 77.* *de notione*: SYNON. Cic. p. 431, 13 B. inpudens. -us. inmodestus. improbus. inreverens. inhonestus. p. 434, 24 iniuriosus ... -us. inpudicus. GLOSS.L III Abol. IN 180 inp[r]udens: inhonestus, -us. *de usu*: *pro subst.*: *masc. p. 162, 12. neutr. p. 162, 63.* -um est *c.*: *inf. p. 162, 9. 56. 64. acc. c. inf. p. 162, 54.* si *p. 162, 38.* *legitur inde a* PLAVTO, TRAG. inc. (*de* CIC. *v. l. 74. p. 162, 24*).

[*variat in codd. c.*: verec-: TRAG. inc. 179 (*Rhet. Her. 2, 26, 42 M, falso*; -um *Rhet. Her. l. c. EC²; Cic. inv. 1, 83*). HOR. epod. 11, 13 SEN. contr. exc. 2, 7. AMBR. Tob. 21, 81 (verecundius *P¹*). *cf. l. 73.* non verec-: CIC. Cael. 69. inverecundia (*pro* -a): SEN. contr. 2, 7, 3 QVINT. decl. 306 p. 200, 2 CYPR. epist. 20, 1 p. 527, 11 CONST. Sirmond. 5. *e coni.*: CIC. ac. 2, 126 vos ... *solis* magnitudinem quasi decempeda permensi refertis; ego me ... mensurae vestrae nego credere: dubium est, uter nostrum sit, leviter ut dicam, verecundior (-ior *Morgenstern*).]

fere i. q. irreverens, verecundia carens sim.: A *generatim, fere i. q. impudens, insolens, male audax sim.*: PLAVT. Rud. 652 legirupa, impudens, impurus, -issimus, uno verbo absolvam, lenost. TRAG. inc. 179 nam si veretur, quid eum accuses, qui est probus? sin -um animi ingenium possidet *eqs.* ([*v. l. 66*]. *cf.* SALL. hist. frg. 2, 16 [*de Pompeio*] oris probi, animo -o. CAPITOL. Opil. 2, 1 Opilius ... animi atque oris -i). HOR. epod. 11, 13 calentis -us (-is, verecundus *vv. ll.*) deus fervidiore mero arcana promorat loco (PORPH. *ad l.*: -um ... deum Liberum vult intellegi, quod -um sese per vinulentiam faceret). VAL. MAX. 8, 2, 2 *Otacilia* feneratricem agere coepit nummos petendo, quos ut fronte -a, ita inani stipulatione captaverat (QVINT. inst. 2, 4, 16 hinc ... *pueris discentibus* contemptus operis et -a frons. PS. HIL. libell. 19 p. 91, 16). CYPR. patient. 2 p. 398, 16 insolens ... audacia et exserti ... pectoris -a iactantia (*cf.* epist. 11, 1 p. 496, 12 tumida et -a iactatio). epist. 20, 1 p. 527, 11 ne per -am praesentiam nostram seditio ... plus provocaretur (*v. p. 161, 70*). PS. CYPR. spect. 6 p. 8, 15 scenae ... sales -os. *ibid.* l. 20 patres familias ... -os. CLAVD. DON. Aen. 1, 515 p. 103, 2 cum strepitu -o voces ... emittere. RVFIN. Clement. 9, 37 p. 220in. Petrus rogavit turbas, ut discederent, dicens -um esse ultra persistere *eqs.* (*v. p. 161, 63*). AVG. in euang. Ioh. 123, 5 p. 1968med. *ne* humanam verecundiam -a exagitatione perturbent sicut procaces. PHYSIOGN. 106 p. 130, 10 dicendum est de -is (*Ps. Aristot. p. 807ᵇ, 28 ἀναιδοῦς*). *ibid.* p. 131, 2. MART. CAP. 8, 804 impatiens atque -is (-us *l. v.*) procax ac protervus assultibus ... Cupido. COD. Theod. 10, 10, 15 (= Iust. 10, 12, 1, 1) -a petentum inhiatione. NOVELL. Theod. 4 pr. -a facundia et doctrina popularis. BOETH. mus. 1, 1 p. 180, 28 si ... per lasciviores modos -um aliquid ... mentibus illabatur. MVTIAN. Chrysost. hom. 11 p. 316in. *p. 161, 52 sq.* (*gr. p. 95in.* ἀναισχυντος). VEN. FORT. Mart. 1, 384 *senex* inruit in medios clamoribus -us (*v. p. 161, 58*); nam dolor insignis non respicit arma pudoris.

B *speciatim: respicitur*: 1 *impudicitia*: a *sensu strictiore, fere i. q. impudicus, incestus, obscenus sim.* (*de veste l. 26. c. dat. l. 29*): CIC. Cael. 69 *res, quae obscenissima fabula narratur, facta est* ab aliquo adulescente fortasse non tam insulso quam -o (*Σ*, non verec- *Pπδ*). QVINT. decl. 306 p. 200, 2 anus -a (*v. p. 161, 70*). TERT. pall. 1, 1 *tunicae* neque trans crura prodigae nec intra genua -ae (-e *trad.*). LAMPR. Heliog. 6, 5 quod dictu etiam -um est. AMBR. Abr. 1, 4, 26 p. 520, 4 intemperantia ... facit ... concubinas procaces, -os maritos. Hel. 18, 66 *mulieres* in plateis -os etiam viris ... choros ducunt. HIER. hom. Orig. in Ezech. 8, 1 p. 402, 9 *peccatrix Hierusalem* facit opera mulieris meretricis -ae. ANIAN. Chrysost. hom. 6, 8 p. 1040fin. qua gratia, cum id ipsum (*i. feminam nudatam*) in platea videris, ... -am severius exagitas? (*gr. p. 72med.* ἀσχημονοῦσαν). RVFIN. Orig. in gen. 5, 4 p. 62, 26 *Paulus* -a coniugii negotia verecundo sermone signavit. PRVD. cath. 7, 13 *ieiunio* subiugatur ... libido sordens, -us (-os *l. v.*) lepos. AVG. bon. coniug. 6, 5 p. 194, 23 quidquid ... inter se coniugati inmodestum, -um, sordidum gerunt. serm. 208, 1 p. 1045med. quod ... et aliis diebus utiliter fit (*i. abstinentia coniugum*), nimis -um est, si modo non fiat. SIDON. epist. 3, 13, 1 *impudici verbis* -is aurium publicarum reverentiam incestant (*cf.* POMER. 3, 6, 2 p. 481A sermones [*syn. 3* obsceni]). CAES. AREL. serm. 193, 1 p. 742, 20 -a delectatione.

b *sensu laxiore, fere i. q. immodestus (de feminis), indecorus* (*l. 47*): SEN. contr. 2, 7, 3 matrona ... adversus officiosum salutatorem inhumana potius quam -a sit (*v. p. 161, 69*). CLAVD. DON. Aen. 1, 495 p. 99, 13 ne ... inveniretur -a, quae facile nulla cogente causa publicis sese offerret aspectibus. 1, 500 p. 100, 2 alienus a sexu ac per hoc -us ... incessus. AMBROSIAST. in I Cor. 14, 35 p. 259C illae ... se -as ostendunt (*opp.* humiliatae).

2 *iniuria, iniquitas*: VAL. MAX. 7, 7, 1 adulescens *qui falso mortuus habebatur* ... impudentia *heredum* ... domum sibi clausam repperit: quid enim illis -ius? PAVL. dig. 5, 3, 22 an hic magis possessor audiendus sit, si velit rem tradere licet deteriorem factam, non petitor, si pretium desideret, quod -um (-us *l. v.*) sit tale desiderium. 32, 23 ex imperfecto testamento legata ... imperatorem vindicare -um est: decet enim *eqs.* AMBR. Tob. 21, 81 p. 567, 3 debere *nummos* verecundum est, non reddere -um (*v. p. 161, 63*). CONST. Sirmond. 5 -a (in verecundia *l. v.*) arte defenditur, si *eqs.* PETR. CHRYS. serm. 5 p. 197A callidi debitoris est et -i saepe pacta non solvere.

3 *impietas*: CYPR. patient. 24 p. 415, 12 nec defendi ante dominum servi inreligiosa et -a festinatione properemus. NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 6 p. 554, 15 *lapsis* congruit verecundia, quorum in delictis damnatur mens -a. AMBR. epist. 11, 5 p. 946B *Vrsinus* non aliena ab officio et nomine sacerdotis interstrepat, non -a vobis loquatur. *ibid.* pudet ... dicere, -um est recensere *eqs.* MAXIMIN. c. Ambr. 91 -a quadam et infideli mal⟨itia⟩. RVFIN. Orig. in num. 2, 1 p. 10, 16 nonne *religiosi* si quid -um vel petulans ... gesserint, arguet eos continuo Moyses? CASSIOD. in psalm. 140, 4 p. 1001A *impudentes* alias semper excusationes assumunt *coram deo*, ne quando veritati acquiescat -a protervitas.

adv. **inverēcundē.** *comparat. saepius, superl. non legitur.*

A *datur vitio* (*per λιτότητα l. 80. p. 163, 7*): 1 *generatim, fere i. q. impudenter, audacter sim.*: SEN. epist. 114, 1 *quaeris*, quare aliqua aetas fuerit, quae *in dicendo* translationis iure uteretur -e? PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 1, 3 *saeculo aereo* coepere homines -ius vivere. AMBROSIAST. in I Tim. 5, 14 sq. p. 478C plus ... est cum pudore manibus victum quaerere, quam -e cum otio aliena utensilia exspectare. AVG. civ. 2, 9 p. 63, 30 D. hoc (*i. laudari in scaena vivum hominem vel vituperari*) Graeci quamquam -ius, tamen convenientius licere voluerunt. epist. 155, 11 p. 441, 5 -ius hoc dicere videor ...; sed si nihil est verecundia nisi quidam displicendi metus, ego ... metuendo non vereor. MACR. Sat. 6, 1, 4 Afranius ... non -e (*v. l. 70*) respondens arguentibus *eqs.*

2 *speciatim accedit propius ad notionem q. e.*: a *impudice, obscene*: RVFIN. Basil. reg. 189 p. 549B cum quis ... libidinis motum impudentius et -ius concitat. b *immodeste* (*de feminis*): VLP. dig. 3, 1, 1, 5 *Carfania* -e postulans ... causam dedit edicto, *feminae ne pro*

[*Hugenschmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aliis postulent. AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 7, 2 p. 355, 6 viduam coegisti ... prosilire in publicum, -ius quam iniustius litigare. c inique: FRONTIN. grom. p. 10, 12 possessor, cuius forte silva limitem detinet, transitum -e denegat, cum itineri limitem ... debeat. MARCIAN. dig. 20, 6, 8, 6 si voluntate creditoris fundus alienatus est, -e applicari sibi eum creditor desiderat. d impie: QVINT. inst. 7, 4, 10 in iudicio abdicationis ... patri filius, si dementiae causa erit, non -e dicet multum sua interfuisse. OPTAT. 5, 7 p. 136, 23 vos cum ministri sitis, -e (-ae l. v.) totum vobis convivii dominium vindicatis (opp. cum humilitate). AMM. 27, 9, 10 Praetextatus discrevit ab aedibus sacris privatorum parietes isdem -e (-ae trad.) conexos. HIER. hom. Orig. in Ezech. 3, 4 p. 352, 32 Basilides docet ... negare -e quasi praecepto, quod de martyrio est. RVFIN. hist. 8, 2, 1 pastores ecclesiarum publice denudatos -e et inhoneste huc atque illuc ab impiis trahi (gr. solum αἰσχρῶς). CONC.[S] II 3, 2 p. 126, 25 sic -e a nostra fide recta recesserunt (gr. II 1, 2 p. 120, 2 ἀναισχύντως). II 5 p. 13, 19 Timotheus concilium anathematizans -e (gr. Migne 86, 2 p. 2524[D] ἀπερυθριασμένως).

B vertitur in laudem: fere i. q. sine timore (sc. loquendi), intrepide: DIONYS. EXIG. vita Pachom. 26 p. 246[D] Pachomius coram pastoribus alacriter ac -e lectoris implebat officium.

deriv.: inverecundia, inverecunditas. Hugenschmidt.

invergo, (-sī), -sum, -ere. ab in et vergere. inter verba activa coniug. tertiae: CHAR. gramm. p. 477, 15 B. NOT. Tir. 43, 89 -it. GLOSS.[L] III Abstr. IN 282 fundit (infundit l. v.). V Abba IN 224 perfundit. GLOSS. II 341, 15 κατακλίνω declino, -o. verbum transitivum et intransitivum (l. 37. 44).

1 c. notione fundendi: a i. q. ex inclinato vase infundere: PLAVT. Curc. 108 ad sinum vini: expeto ... -ere in me liquores tuos ... ductim. CIRIS 344 -so bibulum restringens (restinguens l. v.) lumen olivo. t. t. in sacrificiis inferorum: VERG. Aen. 6, 244 iuvencos constituit frontique -it vina sacerdos (cf. Serv. ad l.: vergere ... est conversa in sinistram partem manu ita fundere, ut patera convertatur, quod in infernis sacris fit). OV. met. 7, 246 sq. Medea super -ens (infundens dett.) liquidi carchesia vini alteraque -ens tepidi carchesia lactis ... terrena ... numina civit. VAL. FL. 2, 610 pelago vina -ens dux (sc. libamentum accipit Helle aquis mersa).

b de fluminibus, refl. (l. 39) et intransitive (l. 39. 40), i. q. influere: IVL. HON. cosmogr. A 46 Nilus per octo ... bracchia procurrens se -it mari Carpathio. A 47 fluvius ... mari -it (syn. egerit in mari, vergit in mari, influit). B 47 -it in supernis partibus Nabataeorum.

c i. q. inspergere (per imag.): ANTH. 941, 15 Veneris comes Gratia blando intuitu -it florem nascentibus herbis (cf. Lucr. 2, 33 conspergunt ... floribus herbas).

2 de libra, i. q. declinare (intransitive): CONC. Carth. a. 411 Migne 11, 1267[D] deus et nostra merita et veri iudicis sententiam aequa ponderans libra, ne -at (immergat l. v.), attendit (cf. adn. Mansi 4, 67[B]).

inverīsimilis, (-e). ab in et veri similis. [e coni. l. 51.] i. q. non veri similis (non nisi per λιτότητα): PRISC. gramm. II 263, 8 non -em (inveniri similem, verisimilem vv. ll.) de his omnibus rationem ... reddentes (RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 238, 26 esset eis ... forsan non -is [Schwartz, nisi veri similis trad.] ratio [gr. I 1, 6 p. 160, 20 οὐκ ἀπίθανος]). Hi.

inversābilis, -e. ab in et versabilis. GLOSS. ἄτρεπτος. i. q. non versabilis (cf. invertibilis): MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 22 p. 1056[C] -i et impassibili existente universali λόγῳ.

inversē v. p. 166, 27.

inversibilis, -e. ab in et versibilis, cf. invertibilis. i. q. non mutabilis, invertibilis: CANDID. gen. div. 1 p. 3, 7 W. omne divinum est -e et inmutabile (sic syn. 3 p. 6, 4 MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 44 p. 1074[C]. 1, 47 p. 1077[A]. gen. div. verb. 9 p. 22, 9 [opp. versibilia]. ibid. l. 12). 5 p. 7, 9 (invisibile l. v.).

inversio, -ōnis f. ab invertere. GLOSS.: v. l. 82. legitur inde a RHET. Her., CIC.

i. q. vel actus invertendi (e. g. p. 164, 10. 14) vel status inversus: A speciatim: 1 apud rhet. (cf. p. 164, 62): immutatur: a verborum sensus (i. q. εἰρωνεία [ἀλληγορία l. 71]. cf. p. 164, 11): RHET. Her. 1, 6, 10 oriendum est ab aliqua re, quae risum movere possit, ab ... imitatione depravata, -e, ambiguo. CIC. de orat. 2, 261 in verbis ... illa sunt ridicula, quae aut ex immutata oratione ducuntur aut ex unius verbi translatione aut ex -e verborum. QVINT. inst. 8, 6, 44 ἀλληγορία, quam -em interpretantur, aut aliud verbis, aliud sensu ostendit, aut etiam interim contrarium. b verborum (sententiarum l. 78 sqq.) ordo (i. q. ἀναστροφή): QVINT. inst. 1, 5, 40 vitium ... -is ἀναστροφὴν vocant; quae si in speciem soloecismi cadat, ὑπερβατὸν quoque eodem appellari modo posse (syn. 39 transmutatione). DIOM. gramm. I 460, 27 anastrophe est -o dictionum contra rectum ordinem orationis et duorum verborum ordo praeposterus. FORTVN. rhet. 2, 26 p. 117, 18 per -em, id est cum primo eam quaestionem tractamus, quae est secunda, dehinc primam (MART. CAP. 5, 562. sim. de sententiis: CASSIOD. in psalm. 86, 2 p. 619[A] anastrophe, id est -o, quoties ea, quae superius dicenda sunt, ponuntur inferius). GLOSS.[L] II Philox. IN 720 -o ἀναστροφή.

2 apud med. (cf. p. 164, 19. 165, 5): a technice de certa passione matricis vel intestinorum: CAEL. AVR. gyn. 2, 61 p. 91, 779 ad posteriora ... matricis -e facta (syn. l. 770 de ... inclinationibus et eversionibus. eundem locum [Soran. 3, 50 περὶ παρεγκλίσεως καὶ ἀποστροφῆς ... μήτρας] vertit ORIBAS. syn. 9, 45 add. Aa p. 362, 11 de matricis inclinationibus et -bus. ibid. l. 12). CASS. FEL. 74 p. 178, 23 ad podicis -es, quas Graeci ectropas vocant. ORIBAS. syn. 9, 40 (71) add. Aa p. 345, 18 ad -es (advencionis Ab) matricis et ad anadromas.

b i. q. immutatio in deteriorem statum, eversio: CAEL. AVR. salut. praec. 12 fortunae casus ... -em sanitatis efficiunt.

B in universum: i. q. mutatio (syn.): CANDID. gen. div. 1 p. 3, 9 W. generatio per -em et per mutationem generatio est. 3 p. 6, 4 (syn. inmutatio). 4 p. 6, 17. i. q. depravatio, sc. verborum, quae fraudulenter detorquentur: PSALT. Cas. 51, 6 diligebas omnem verbum -is, linguam fraudulentam (gr. aliter). i. q. rotatio: CHRYSOST. ed. Froben I 654[C] rotarum instabilis ... sic currit -o.

inverso, -āvī, -ātum, -āre. ab invertere.

1 fere i. q. saepe tractare: FVLG. Virg. cont. p. 86, 2 non illa in tuis operibus quaerimus, in quibus aut Pitagoras modulos ... aut endelecias Aristoteles -at. 2 i. q. invertere (cf. p. 165, 8): ALEX. TRALL. 1, 101 -are palpebras (gr. p. 49 ἐκστρέφοντα).

1. inversum, -ī n. v. p. 166, 14. **2. inversum** adv. v. p. 166, 32.

inversūra, -ae f. ab invertere. i. q. curvatura, flexura: VITR. 5, 3, 5 aditus ... directos sine -is faciendos.

1. inversus, a, -um v. s. inverto. **2. inversus**, -a, -um v. s. invergo.

***invertibilis**, -e. ab in et vertibilis. scrib. -ber-: CANON. Turner I 2, 1 p. 32[hh] 17. v. et l. 30. legitur apud eccl. pro gr. ἄτρεπτος. [variat in codd. c. inconvertibilis: CONC.[S] I 3 p. 29, 4. v. et l. 32.]

i. q. non vertibilis, incommutabilis: SERM. Arrian. frg. I 4 p. 604[A] deus ... verus -is (17 p. 623[B] -em et immutabilem. CONC.[S] I 5 p. 95, 10 [gr. I 1, 7 p. 94, 23]. al.). CANON. apost. JThSt. 13, 1912, 514, 17 deus ... vos ... con⟨pleat i⟩n omne opus bonum inber⟨tibile⟩s sine querimonia (cf. l. 41). AVG. lib. arb. 2, 8, 24 (93 G.) rationem veritatemque numerorum ... -em (inconvertibilem, investigabilem vv. ll.) sinceramque consistere. CONC.[S] I 5 p. 153, 36 quod et -e sit per naturam et incommutabile deus verbum (syn. p. 153, 34 inconvertibilem. gr. I 1, 6 p. 127, 4. cf. p. 326, 31 rec. B natura verbi indemutabilis est et -is [rec. Q inconvertibilis. gr. Migne 26, 1057[D]]. al.). EVSEB. EMES. serm. 17, 2 p. 372, 7 lumen verum. THEOD. MOPS. in Gal. 6, 4—5 p. 104, 19 quod permanseris -is in fidem. in Eph. 1, 4 p. 122, 3 in bonis. al.

adv. **invertibiliter.** fere i. q. constanter: CANON. Turner I 2, 1 p. 32[c] 18 cursum perficere et fidem conservare -r sine quaerimonia, sine incusatione (ἀτρέπτως. cf. l. 30).

deriv.: invertibilitas.

invertibilitās, -ātis f. ab invertibilis, cf. ἀτρεπτότης. [var. lect. v. l. 50. dub. trad. v. vol. VII 1, 1021, 32.] i. q. immutabilitas: EVSEB. EMES. serm. 7, 28 p. 194, 20 illius (i. Iesu) ... deitatem, immutationem, -em. THEOD. MOPS. in Gal. 3, 3 p. 37, 14 immortales ... mansuri et -em expectatam potituri. in I Tim. 1, 11 p. 76, 11. p. 77, 10 quod deus ... in natura beatitudinem habeat propter suam -em (gr. l. 19 ἀτρεπτότητος). 6, 15 p. 184, 12 (advertibilitatis l. v., gr. l. 18 ἀτρεπτότητος).

invertibiliter v. l. 40.

***inverto**, -tī, -sum, -ere. ab in et vertere. scrib. -vort-: VERG. georg. 1, 65 (M[1]). NOT. Tir. 28, 1[d] -it. de notione: v. p. 166, 4. p. p. p. saepius pro adi., e. g. l. 66. p. 165, 28. 41. 49. 52. 54. pro subst. v. p. 166, 14. legitur inde a TER., CIC., LVCR.

[variat in codd. c.: simpl.: v. p. 165, 29. 166, 2. compos.: e-: p. 165, 51. inter-: v. p. 165, 4. immergere: COLVM. 5, 9, 3. involvere: VERG. georg. 1, 282 (P[1]). e coni.: v. e. g. l. 79. dub.: APIC. 4, 181 bulbos -sos. v. et l. 82.]

I **transitive** (reflexive p. 165, 53. 74): A usu speciali: 1 de verbis, oratione, metris (cf. p. 163, 65): a fere i. q. contra sensum suum et apertum, vel artificiose vel involute vel contrarie ponere (de dictis alio ac voluit adversarius sensu excipiendis l. 67. 74. additur in c. acc. l. 77): α in iunctura: verba: TER. Haut 372 -sa v., eversas cervices tuas (SCHOL. Ter. p. 118, 11 devia. SCHOL. Ter. Bemb. ad l. ambigua, figurata). CIC. de orat. 2, 262 -untur ... v. (v. l. 64, cf. totum locum). LVCR. 1, 642 omnia ... stolidi ... admirantur ..., -sis quae sub v. latitantia cernunt. SEN. epist. 100, 5 non captata nec huius saeculi more contra naturam suam posita et -sa. APVL. apol. 72 voluntatem meam v. -sis periclitabundus. al. β extra iuncturam: FRONTO p. 48, 15 v.d.H. (p. 52 N.) e Socrate nata -sa oratio videtur, quam Graece εἰρωνείαν appellant (al.). PORPH. Hor. epist. 1, 17, 14 astute ... -tit, quod erat reciprocum. ARNOB. nat. 5, 36 p. 206, 16 cuncta quae scripta sunt ... traducere, -ere, derivare (sc. interpretatione allegorica). 5, 45 p. 213, 13 contumelia est, si nostra quis nomina res ducat atque -at in frivolas (v. l. 65).

b fere i. q. mutatis verbis reddere: MANIL. 2, 898 locum Daemonien memorant Grai, Romana per ora quaeritur inversu⟨s⟩ titulus (syn. 889 vertit, cf. Housman ad l.). TAC. ann. 15, 63, 3 Seneca pleraque tradidit, quae in vulgus edita eius verbis -ere supersedeo (i. paraphrasi vertere). dub. trad.: SEN. suas. 2, 19 orationem Ciceronis ... ⌊-ere⌋ pro sua (⌊⌋ D, om. cett., dicere Kiessling).

c fere i. q. mutato ordine proferre (obi. est ipse ordo p. 165, 2): CIC.

[Händel-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

part. 24 ut, cum *verbum* semel dictum sit directe sicut natura ipsa tulerit, -atur ordo (*syn.* convertendi). GRAMM. VI 212, 4 *in versu tredecim syllabarum* unus dactylus inter spondeos admissus quinque locis -itur (interv- *l. v.*). 212, 11 (*syn.* variatur). 212, 13.

2 *in arte medica (mulomed. l. 15 sq.) et de corpore aegroto vel saucio* (*cf. p. 163, 83*): **a** *fere i. q. mutare* (*add.* in *c. acc.*): CELS. 2, 8, 34 si tormina . . . -sa (versa *J*) sunt vel in aquam inter cutem vel intestinorum levitatem. **b** *fere i. q. in adversam partem flectere*: SCRIB. LARG. 26 -sa palpebra (36. 37. *cf.* PLIN. nat. 32, 71 -unt . . . genas). CAEL. AVR. chron. 2, 1, 7 labium superius paralysi vitiatum -itur forinsecus (*seq.* proditum). gyn. 2, 61 p. 91, 772 os matricis . . . per quattuor partes inclinatur et -itur; digito autem obstetricis in quam partem fuerit -sum sentitur (*gr. Soran. 3, 50 ἀποστροφὰς . . . ὑπομένει, γέγονεν ἢ διαστροφή*). **c** *fere i. q. intorquere*: APVL. flor. 16 in palaestra . . . vehementer talum -ti. CHIRON 316 cui *iumento* ⟨per⟩ terigia in oculis anguli -untur (462. *cf. Hippiatr. gr. I p. 187, 23 τὸ ὄμμα κατεστραμμένον ἔχει*). HEGES. 1, 45, 9 *rex morientium* specie oculos -it (*gr. Ios. 1, 657 ἀνέστρεψε*).

3 *in nomine herbae*: ORIBAS. eup. 2, 1 A 34 argimonia, quam rustici lappa inbersa vocant. GLOSS. III 586, 20 argimonis, lappa -sa (607, 36). *v. André, Lex. des termes de botanique p. 179 sq.*

B *usu generali*: **1** *sensu strictiore: fere i. q. vertere in partem contrariam, oppositam, ita ut id, quod prius, superius sim. erat, fiat posterius, inferius sim.* (*sc. res corporeas aut animantes; rem incorpoream l. 38. 57. 62. 63. add.* in *c. acc. l. 27*): **a** *in universum*: CIC. off. 3, 38 *Gyges* cum palam . . . anuli ad palmam converterat, a nullo videbatur . . .; idem rursus videbatur, cum in locum anulum -erat. SALL. Iug. 18, 5 alveos navium -sos (*cf.* LVCAN. 5, 518 -sa . . . phaselo. PLIN. nat. 9, 14 carinae vicem -ae [versae *l. v.*]). VERG. georg. 1, 65 terrae pingue solum . . . -ant tauri (*sic arando sim.*: 2, 141. 3, 161. 3, 526 MANIL. 4, 524. PLIN. nat. 18, 176 -so caespite herbarum radices necantur. SIDON. epist. 1, 6, 3 vineam rastris. *al. sim. fodiendo*: MANIL. 5, 523 quaerere sub terris aurum . . . orbemque -ere praedae). Aen. 11, 202 nox . . . donec -it caelum. HOR. epod. 2, 63 vomerem -sum boves . . . trahentes. 10, 5 -so mari (*i. turbido, per hyperbolen*). sat. 2, 8, 39 -unt Allifanis vinaria tota Vibidius Balatroque (*i. infundunt, per synecdochen*). PROP. 1, 15, 30 annus . . . -sas duxerit ante vices (*i. retro versas. cf.* PRVD. perist. 2, 289 animabus -sa vice corrupta forma infligitur, quas pulcher aspectus prius in corpore oblectaverat). MANIL. 1, 627 per . . . Lyram -sam (*sic de signo, cuius quasi caput ima spectat*: 1, 686). VITR. 5, 5, 1 *vasa* ponantur . . . -sa (PLIN. nat. 15, 61. *al. cf.* VITR. 8, 1, 4 scaphium . . . aut pelvis [9, 8, 5]. 10, 4, 4 *situli* cogentur -i et infundere in castellum *aquam*. 10, 7, 2 infundibulum [*al.*]. QVEROL. p. 40, 23 R. modio). SEN. nat. 1, 4, 3 *homines in speculo concavo* -si tibi videbuntur. epist. 121, 8 animalia (*sc. testudines*) . . . -sa tam diu se torquent . . ., donec ad locum reponantur (*cf.* PLIN. nat. 9, 91 *polypus* si -atur [*syn.* resupinati]. *al.*). COLVM. 5, 9, 3 *talea* si -sa mergatur (*opp.* recte et cacumine caelum spectans). 5, 10, 9 taleam -so cacumine demittito (*al.*). 9, 15, 12 -sae metae similis (*al.*). LVCAN. 6, 390 *Rhoetum* torquentem vertice volsas . . ., quas vix Boreas -ret (evert- *l. v.*), ornos. PLIN. nat. 12, 121 in manu -sa (13, 19). 31, 123 *spongeae* sternuntur -sae, hoc est qua parte adhaesere. 32, 13 anthias *pisces Ovidius* tradit . . . -ere se (*cf. Ov. hal. 47* verso . . . supinus corpore). *al.* SIL. 7, 328 -sa . . . hasta (*cf.* APVL. met. 1, 4, 4 baccillum -si teli. *aliter p. 166, 8*). MART. 4, 86, 11 charta. QVINT. inst. 1, 7, 28 *C littera* -sa mulierem declarat. 3, 9, 9 haec -sa consuetudo. IVV. 3, 108 -so . . . fundo (*cf. Friedlaender ad l.*). 14, 187 pellibus -sis. APVL. met. 9, 40, 1 vite. ITALA gen. 9, 23 (cod. 91. 94) Sem et Iaphet . . . ingressi sunt -si (*ὀπισθοφανῶς, Vulg.* retrorsum). PRVD. perist. 2, 405 (*syn.* converte). *al.* CLAVD. carm. min. 25, 117 desuper -unt calathos largosque rosarum imbres . . . sparsere *Amores*. CAES. AREL. serm. 171, 1 p. 660, 19 prius -so et perverso ordine caro imperabat et anima serviebat. *saepe.* **b** *peculiariter: -itur annus sim.* (*aliter l. 37*): HOR. sat. 1, 1, 36 -sum contristat Aquarius annum. MANIL. 3, 479 anni . . . -itur orbis, solstitium . . . cum fit.

2 *sensu laxiore*: **a** *fere i. q. inclinare, flectere* (*add.* in *c. acc. l. 69*): PLIN. nat. 10, 13 *aquilarum* ungues . . . -untur diebus his (*i. cedunt, ut praedam capere non possint*). APVL. apol. 44 hic ibidem pro tribunali *servus* oculos truces in te -isset (*al. cf. l. 18*). PALLAD. 3, 29, 3 sarmentum . . . calamo adfixo alligant, ne possit -i.

b *fere i. q. mutare*: **α** *de natura, qualitate sim. mutanda* (*saepe de mutatione in peius, fere i. q. pervertere, e. g. l. 77. 81. 83. cf. l. 62. add.* in *c. acc. l. 79. 83. 84.* in *c. abl. l. 75*): CIC. har. resp. 52 videant . . ., quam se cito -erit *P. Clodius* (*sic de animo mutando*: EVGRAPH. Ter. Andr. 264 ut in parte aliqua adulescens *quid agat nesciens* vel praesentia Mysidis vel commemoratione Glycerii possit -i). HOR. carm. 3, 5, 7 -si . . . mores. sat. 1, 3, 55 virtutes ipsas -imus *vocabulo deteriore indito*. LAVS Pis. 146 vices natura subit . . . -sis et frondibus explicat annum. VAL. FL. 7, 547 vos mihi nunc primum in flammas -ite, tauri, aequora. SIL. 16, 568 serva albentes -ere lanas murice . . . docta. ARNOB. nat. 5, 43 p. 211, 28 verborum -itis corrumpitisque naturas. AMBROSIAST. in Rom. 5, 20 p. 99A *legem* (7, 8 p. 109B). HEGES. 2, 6, 1 quod *Nero* . . . in exitium eius beneficii mercedem -ret. BOETH. mus. 1, 1 p. 184, 5 quod *Timotheus* harmoniam . . . in genus chromaticum . . . -isset. *al.*

β *de permutatione mercium*: PS. ASCON. Verr. p. 255, 3 Vortumnus . . . deus -endarum (vert- *l. v.*) rerum est, id est mercaturae (*cf. Porph. Hor. epist. 1, 20, 1* vertendarum).

γ *de armis sim. transmutandis*: CAPER gramm. VII 104, 12 -sis armis pugnasse gladiatores non est dicendum, sed versis, hoc est transmutatis; sic nec -sis pannis agitasse aurigas, sed versis. *huc fortasse pertinet locus dubius* HOMER. 678 ruit undique turbidus Hector adversasque acies -sa (infesta, universa, invisa *vv. ll.*) cuspide terret (*'-sa cuspis' vix est σαυρωτήρ [sic p. 165, 55], sed Hector, qui antea saxo usus est, mutat arma*).

II ***intransitive*** (*cf.* deverto): *fere i. q. prave deflectere*: BOETH. mus. 1, 1 p. 180, 25 negat *Plato* . . . esse ullam tantam morum . . . labem, quam paulatim de pudenti ac modesta musica -ere.

p. p. p. neutr. pro subst. **inversum**, -ī. [*francog.* envers, *hisp.* enves (*i. pars opposita*); *catal.* envers (*i. res adversae*), *mediol.* invers (*i. pars occidentalis*). *R.*]

1 *sg. fere i. q. versio* (*sc. e lingua Graeca in Latinam, cf. p. 164, 78*): VARRO ling. 7, 82 *Ennius* imitari dum voluit Euripidem . . . est lapsus, nam Euripides quod graeca posuit, *ἔτυμα* sunt aperta; ille ait ideo nomen additum Andromachae, quod *ἀνδρὶ μάχεται*: hoc Ennii quis potest intellegere -um (in versu *Turnebus*) significare 'Andromachae nomen qui indidit recte indidit'?

2 *pl. i. q. contraria*: VAL. FL. 3, 647 *Meleager* semper . . . -a tueri durus (*i. pertinax in defendenda sententia contraria*).

3 *in locutione adverbiali* 'in -um', *i. q. capite deorsum spectante* (*?*): LIB. col. I grom. p. 250, 30 terminus in -um positus.

adv. **inversē.** *i. q. perverse, contrarie*: AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 27 p. 1574[med.] -e, non quia peccatum est, sed ne peccetur, non reatus, sed innocentia puniatur. in psalm. 143, 19 p. 1869 maligni, perversi, beneficia dei -e (inversi se *l. v.*, universi se *edd. priores*) vestierunt.

adv. **inversum.** [1. *it.* inverso, *francog.* envers, *prov.* envers (*i. contra*). 2. *francog.* envers (*i. in tergo*). *R.*] *fere i. q. decussatim*: SOL. 2, 47 *aves* surculis -um superpositis imitantur texta cratium.

deriv.: inversio, inverso, inversura. *Händel-Hi.*

invesperāsco, -ere. *ab* in *et* vesper, *cf.* advesperasco, vesperasco. *verbum impersonale.* *i. q. advesperasco*: CIC. Verr. II 5, 91 praedonum dux . . . classem . . ., cum primum -ret, inflammari . . . iussit. LIV. 39, 50, 1 iam -bat. *Hi.*

1. *investīgābilis, -e. *ab* in (*negat.*) *et* vestigare, *cf.* ἀνεξιχνίαστος. *v. Labhardt, Hommages à Max Niedermann, Bruxelles 1956, 199 sqq.; Hiltbrunner, Vig. Christ. 10, 1956, 215 sqq.* GLOSS.[L] V Aa I 873 -is, quem nemo cognosci (*i.* cognoscere) potest. GLOSS. ἀνεξιχνίαστος. *legitur in* ITALA *et* VVLG. *et inde apud eccl.* [ininvestigabilis (*vix recte*) *pro varia lectione v. vol. VII 1, 1636, 17 sqq.; e coni. saepe.*]

qui vestigari non potest (*syn.* inscrutabilis *l. 52. 61. al.* incomprehensibilis *l. 52. 59. al. acced. dat. p. 167, 6. 10. n. pro subst. l. 61. 71. al.*):

1 *loci sacrae scripturae* (*sim. extra canonem l. 50*): ITALA IV Esdr. 6, 44 *processerunt* odores odoramentis -es. 9, 19 lege -i. or. Manassis 6 (Verec. in cant. 7, 11 p. 94[b]) immensa . . . et -is misericordia promissionis tuae (*ἀνεξιχνίαστον*). Rom. 11, 33 (codd. e [= VVLG.] g gue. *al.*) quam incomprehensibilia (inscrutabilia *g [sim. gue.] et patres saepissime*) sunt iudicia eius et -es viae eius (*ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. nota adi. etiam priore loco positum apud* Tert. adv. Marc. 2, 2 p. 335, 6 ut -ia iudicia eius et -es viae eius. Mar. Victorin. gen. div. verb. 1 p. 14, 14 W. quomodo -ia sunt iudicia dei et sine vestigiis eius viae. *cf. vol. VII 1, 1636, 28 sqq.*). Eph. 3, 8 (codd. d e g *al.* = VVLG.) inter gentes (in gentibus *l. v.*) euangelizare -es (vel incomprehensibiles *add. g*) divitias Christi (*ἀνεξιχνίαστον. cf. vol. VII 1, 1636, 38 sqq.*). HIER. interpr. Iob 5, 9 (= 9, 10) qui facit magna et -ia (*ἀνεξιχνίαστα, Vulg.* inscrutabilia). 34, 24 *dominus*, qui comprehendit -ia (*ἀνεξιχνίαστα, Vulg. aliter*). VVLG. prov. 5, 6 vagi sunt gressus eius (*i. mulieris*) et -es (*οὐκ εὔγνωστοι*).

2 *apud eccl.*: **a** *spectat ad certos locos scripturae sacrae*: **α** *ad Rom. 11, 33* (*v. supra l. 51*): TERT. adv. Hermog. 45, 3 (*antecedit*: 'ut ⟨in⟩investibilia iudicia eius et -es viae eius') quae (*i. ex nihilo omnia facta esse a deo*) nec inveniri nec investigari nisi soli deo possunt (possent *trad.*), alioquin ⟨non⟩ -ia (*cf. p. 167, 45*), si ex materia (*sc. creata essent omnia*). MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 1 p. 14, 9 W. ineffabiles res et -ia mysteria dei (*seq. Rom. 11, 33*). HIL. trin. 3, 20 p. 87B te . . . -ia sectantem (*cf.* 11, 45 p. 420C nec iudicia constitutionum suarum perscrutantium ingenio apprehenduntur nec viae cognitionis eius -es se consectantium studiis derelinquunt. *nota per fig. etym.*: AVG. civ. 12, 15 p. 533, 19 D. altitudinem -em vestigare [investigare *Eugipp. exc. Aug. p. 170, 6*] et inscrutabilem perscrutari [persev. 11, 25 p. 1008[in.]]. serm. 27, 7, 7 p. 182[med.] si . . . -ia investigare venisti *eqs. ibid.*). 8, 38 p. 266A post . . . -ium viarum demonstratam ignorationem . . . hunc honorem -ium et inscrutabilium coelestium sacramentorum profundo reddidit (11, 47 p. 430C AVG. c. Iulian. op. imperf. 1, 127 p. 1129. *al.*). 10, 70 p. 397B causas -ium (ininvest- *l. v.*) sacramentorum (*v. et l. 78*). 11, 47 p. 431A -e et imperscrutabile ipse totus profundum est (*cf.* AVG. conf. 4, 4, 8 quam -is abyssus iudiciorum tuorum. GREG. M. moral. 10, 15 p. 930B celsitudo et profunditas. *cf. etiam l. 74*). RVFIN. Basil. hom. 2, 8 p. 1744B -em dei sapientiam (*gr. p. 217B τὴν ἀνεξιχνίαστον σοφίαν*). *[Wolf-Hi.]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Greg. Naz. orat. 6, 4, 1 p. 197, 17 secundum inscrutabilia atque -ia iudicia sua ([*Migne gr. 35, 969*B ἀνεξιχνιάστοις]. *al.*). Avg. epist. 194, 3, 6 'viae domini misericordia et veritas'; misericordia igitur et veritas eius -es sunt, quoniam cuius vult miseretur (persev. 11, 25 p. 1007fin.). Ps. Prosp. vocat. gent. 2, 4 p. 690B gratiae . . . inscrutabiles -esque mensuras. Max. Tavr. hom. 14 p. 251B -es humanis sensibus dispositiones (*v. p. 166, 47*). *saepius.*

β ad Eph. 3, 8 (*v. p. 166, 58*): Hil. in psalm. 129, 2 p. 649, 7 *prophetam* in profundo divitiarum dei inperscrutabilium et -ium demorantem (*cf. p. 166, 81*). Pelag. in Eph. 3, 8 *divitias* -es humano sensui sine revelatione divina (*V*, quas sensus humanus adprehendere . . . non praevalet *rell.*). Ps. Avg. serm. ed. Mai 54, 1 *Petrus* invenit -es divitias domini.

γ ad or. Manassis: Verec. in cant. 7, 11 p. 94b -em misericordiam. p. 95a *v. vol. VII 1, 1636, 45 sq.*

b *pendet ex usu sacrae scripturae, sed non refertur ad certos locos*: Iren. 1, 2, 2 (1, 1, 2 H.) propter magnitudinem altitudinis (*cf. p. 166, 74*) et propter quod -e patris est (τὸ ἀνεξιχνίαστον τοῦ πατρός). 1, 15, 5 (1, 8, 16 H.) *Aeonem* qui -is est, enuntiat (ἀνεξιχνίαστον). 2, 18, 2 (2, 23 H.) pater (*syn.* incomprehensibilis et qui inveniri non possit). *al.* Lact. inst. 3, 27, 13 cum res -es quaerunt (*cf. adn. crit. et Hiltbrunner, Vig. Christ. 10, 1956, 222*). Fvlg. Theb. p. 180, 3 poetarum -em prudentiam ingeniique eorum venam immarcescibilem (*cf. p. 166, 84*). Hier. chron. a. Abr. 743 propter -em (ininvest- *N*) fugam avolasse pinnis aestimatus *est Daedalus* (διὰ τὸ ἀνεύρετον τῆς φυγῆς). Rvfin. Greg. Naz. orat. 7, 22, 2 p. 232, 17 (= Ps. Ambr. trin. 5 p. 514A) *trinitas* increata invisibilis incomprehensibilis -is (*gr. p. 749*C *aliter*: ἀπερίληπτος). Tract. Pelag. p. 73, 23 -e mendacium. Avg. conf. 2, 9, 17 nimis inimica amicitia, seductio mentis -is. Ps. Avg. serm. ed. Mai 190, 2 rectae operationis studium -e largiatur *gratia dei.* Consvlt. Zacch. 1, 30 p. 37, 18 *mathesis* licet -i subtilitate tecta atque conclusa sit. Petr. Chrys. serm. 151 p. 602C numerositas -is cognatorum. Max. Tavr. serm. 38 p. 614B in -i voluntatis suae secreto. Op. imperf. in Matth. 33 p. 813in. bonitatis . . . -e pelagus. Ennod. opusc. 9, 3 p. 416, 18 -is . . . iussionis *dei.* Apring. in apoc. 19, 12 nomen dei, quod -e est, quod inaudibile est, nemo praeter ipsum intellegit. Greg. M. epist. 11, 52 p. 326, 26 -i miraculo. in euang. 4, 1 p. 1090A. moral. 6, 18 p. 738D -i virtutis dispositione. Isid. sent. 1, 8, 1 mundus ex rebus visibilibus, sed tamen -bus constat. *al.*

adv. **investīgābiliter.** *i. q. ratione investigabili*: Evgipp. exc. Aug. p. 449, 16 -r et latenter ordinem rerum humanarum currere credimus.

deriv.: vestigabilis (*retrogr.*). *cf.* 2. investigatus.

[2. ? investīgābilis, -e. *ab* investigare. *i. q. inventibilis*: *loco dubio*: Tert. adv. Hermog. 45, 3 *v. p. 166, 65* (*aut* ⟨non⟩ -ia *aut* [in]vestigabilia *legendum esse contendit Hiltbrunner, Vig. Christ. 10, 1956, 224 sqq.*). *var. lect.*: Lact. inst. 3, 27, 13 (-es *H*ante corr. *P3 recte, v. l. 21*], non -es *BS*, non vestigabiles *RV, Brandt*).**]**

investīgābiliter *v. l. 40.*

? **investīgandus,** -a, -um *v. vol. VII 1, 1636, 50.*

investīganter *adv.* *ab* investigare (investigans). *i. per investigationem*: Psalt. Cas. 118, 33 ostende nobis, domine, viam iustificationum tuarum et custodiam eam -r (*seq.* exquiram in toto corde, *gr.* ἐκζητήσω).

investīgātio,** -ōnis *f.* *ab* investigare. *de notione*: Pavl. Fest. p. 80 examen est . . . iudicii -o. Synon. Cic. p. 427, 34 B. indago. -o. Gloss.L II Abav. in 243 inquisitio, indagatio, -o. *legitur ap.* Cic. *philos.*, Pavl. Fest., Sen. *philos. et inde ab* Apvl., Tert. *apud pedestris sermonis auctores.* **[variat in codd. c.*: instigatio: *v. l. 75.* vest-: Cic. off. 1, 19. 1, 28. *al.* *in versione falsa vocis gr. q. e.* πέρας: Psalt. Cas. 94, 4. 144, 3.**]**

i. q. inquisitio, indagatio (*fere i. q. sagacitas l. 74*): **1** *c. additamentis*: **a** *gen.*: **α** *obi.*: Cic. fin. 5, 10 (*antea*: materiam ex rebus per se investigatis ad rerum occultarum cognitionem attulerunt) qua ex cognitione facilior facta est -o rerum occultissimarum (5, 57 novarum. off. 3, 4 mentis agitatione -eque earum rerum, quas cogitando consequebatur. *al.*). 5, 87 *Democritus* ex illa -e naturae consequi volebat, bono ut esset animo (ac. 1, 34). off. 1, 13 veri inquisitio atque -o (1, 19. 1, 28. *al. cf.* Avg. c. acad. 1, 2, 6 veritatis [*opp.* inventione. *al.*]). Apvl. met. 7, 1, 4 facti. Tert. adv. Val. 9 p. 187, 24 patris. Iren. 2, 5, 2 salvator exivit . . . ad -em perditae ovis. Vvlg. Is. 40, 28 nec est -o sapientiae *dei.* Evstath. Basil. hex. 5, 7, 1 proprietatis (*gr. p. 109*B ἐξεύρεσις. *syn.* scrutatio). *saepius.* **β** *subi.*: Firm. math. 5, 1, 11 erit . . . acutis mentis -bus (instig- *l. v.*) adornatus (*v. l. 62*). Symm. epist. 5, 76, 1 Bonosi (*syn.* discussio, inquisitio, disquisitio). Boeth. mus. 1, 1 p. 179, 2 animi -o.

γ *definit.*: Firm. math. 4, 25, 4 si haec . . . sollertiae sagaci -e collegeris.

b *praep.*: Greg. M. moral. 26, 61 p. 385C *hypocritae* omnem circa se sollicitae -is oculum perdunt.

2 *absolute*: Sen. amic. p. 31 amicum *creditis* . . . ubique inveniri . . . sine ulla -e. Apvl. met. 6, 7, 3 praemium -is publicitus edicere (*syn. 6, 6, 1* inquisitionis). 9, 41, 1. Firm. math. 5, 1, 17 absconsas res assidua -e perquirens. Leo M. epist. 7, 1 p. 620C plurimos *Manichaeos* . . . in urbe -o nostra reperit. Boeth. arithm. 1, 17 p. 33, 20 -e . . . quam . . . Eratosthenes cribrum nominabat. Lex Visig. Eur. 280 furem sua -e perquirat. *saepius.*

***investīgātor,** -ōris *m.* *ab* investigare. *de notione*: Hier. nom. hebr. 60, 30 Caifas -r vel sagax (*inde* Isid. orig. 7, 10, 7. *cf.* Gloss.L V Abba sa 29 sagax, acer, acutus, astutus, -r . . ., sapiens. *al.*). Gloss.L III Abol. in 71 indagatores -es. II in 722 ἐξιχνευτής. Gloss. III 201, 56 ichneutis. *legitur inde a* Cic.

fere i. q. indagator (*iuxta pos.* inquisitor *l. 17*): Cic. Sull. 85 ego ille coniurationis -r atque ultor (*antea syn.*: qui investigarit coniurationem). Brut. 60 Varro . . . diligentissimus -r antiquitatis. Tim. 1 acer -r et diligens earum rerum, quae a natura involutae videntur. Hymn. Ambros. II 61, 53 tu *deus* nostrorum pectorum solus -r es. Vvlg. prov. 11, 27 qui . . . -r malorum est (*antea*: qui quaerit bona). Sirach 14, 23 vir . . . vadens post illam (*i. sapientiam*) quasi -r (ἰχνευτής). Avg. c. acad. 3, 5, 11 p. 54, 3 -es *Protei.* in psalm. 138, 11 p. 1791 si me abscondero, te (*i. deum*) invenio inquisitorem; et non inquisitorem tantum, sed et -em. Cod. Theod. 10, 19, 5 -es *fugitivorum.* Mart. Brac. form. vit. 6 -r latentium et scrutator qualiumcumque noxarum ostenderis.

fem. **investīgātrix,** -īcis. *quae investigat* (*pro adi.*): Mart. Cap. 5, 442 inventio est quaestionum argumentorumque sagax -xque comprehensio.

1. investīgātus, -a, -um *v. s.* investigo.

2. investīgātus, -a, -um. *ab* in (*negat.*) *et* vestigatus. *i. q. non vestigatus*: Avell. p. 711, 2 innumerabilem et -am magni dei . . . sapientiam. *sic intellegendus esse videtur locus obscurus* Tert. adv. Hermog. 45, 3 *invisibilia dei* sunt -a et non inventa (*v. Hiltbrunner, Vig. Christ. 10, 1956, 226 sqq.*). *Wolf-Hi.*

***investīgo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* vestigare. *scrib.*: -best-: Plavt. Mil. 1380 (*BCD*1). -giare: Plavt. Cist. 694 (*B*1*VE*). Merc. 806 (*C*).

de formis: inter verba activa coniug. primae posuit Char. gramm. p. 473, 8 B. *formae deponentis*: Conc.S I 3 vers. Tur. p. 27, 26 si . . . esses . . . rectae gloriae amator sanctorum patrum -tus pietatem (*gr. I 1, p. 34, 9* ἰχνηλατῶν. *cf.* I 2 p. 46, 17 -ans). Cassiod. hist. 2, 3, 4 noli -ari modum (*gr. Sozom. 1, 18* ἐπιζητῶν). 6, 33, 8 oculis . . . *filium* -ari desiderantibus (*gr. Theodoret. 3, 14, 7* ἀνιχνεῦσαι). *gen. pl. gerund.*: -andum *v. l. 71.* Not. Tir. 83, 64 -at. *de notione*: Synon. Cic. p. 418, 7 B. cognovi. perspexi. comperi. exquisivi. exploravi. -vi. p. 418, 34. p. 429, 14 inventus. repertus. -tus. indagatus. Gloss. -o ἐξιχνεύω. ἀνιχνεύω. -ta ἐξιχνευθέντα. *v. et l. 52.* *legitur inde a* Plavto, Ter., Pacvv., Cic. [*francog. vet.* envestier. *R.*]

[*variat in codd. c.*. *simpl.*: Cic. de orat. 2, 166. *al.* evestigare: Ov. met. 15, 146. indagare *v. p. 169, 36.* *in sententia mutila*: Pacvv. trag. 100 si qua potestur -ari via.**]**

fere i. q. vestigiis aliquem (aliquid) vel persequi vel consequi, sive sectando motu corporali (e. g. l. 60. 69. 70. p. 169, 14) sive exquirendo sensuum perceptione (odoratu e. g. l. 56. p. 169, 50; oculis e. g. l. 38. 59) sive rationis inquisitione:

I *sensu artiore, de canibus venatoriis vestigiis insistentibus* (Schol. Ter. Bemb. Eun. 294 -em: vestigem, translatio venandi; nam vestigatur omne quod latet): Cic. Verr. II 4, 47 (*per imag.*) *Verres* simulatque in oppidum quodpiam venerat, immittebantur illi continuo Cibyratici canes, qui -bant et perscrutabantur omnia. nat. deor. 2, 158 canum . . . incredibilis ad -andum sagacitas narium. Sen. epist. 76, 8 in cane sagacitas prima est, si -are debet feras.

II *sensu latiore, de hominibus* (*deo e. g. p. 169, 44*):
A *absolute*: Plavt. Cist. 694 ad terram aspice et despice, oculis -es, astute augura. Ter. Eun. 294 ubi quaeram, ubi -em, quem perconter, quam insistam viam incertus sum. Cic. Verr. II 2, 134 -are, adire, appellare, corrumpere *eqs.* Cluent. 23 -andi rationem. Tusc. 5, 111 sapientis . . . cogitatio non ferme ad -andum adhibet oculos advocatos. fam. 4, 13, 5. *al.* Sen. dial. 8, 5, 5. Qvint. decl. 361 p. 393, 26 ille . . . se dicet -asse, laborasse. Ambr. Iob 2, 5, 23 *via* difficilis -tu. *al.*

B *c. obi.* (*v. et p. 169, 35. 37*): **1** *-are animantes*: **a** *latentes, absentes sim.*: Plavt. Merc. 664 *praecones* qui illam -ent, qui inveniant. 863 *non* quiescam . . . prius . . ., quam aut amicam aut mortem -vero. Mil. 260. 1380 conveniam illum . . ., -bo. Rud. 1210 ubi ubi erit, . . . -bo et mecum ad te adducam simul Plesidippum. Ter. Phorm. 736. Pacvv. trag. 43 parentum incertum -andum gratia. Cic. Verr. II 4, 106 (*syn.* conquirere). Cluent. 22. 23. orat. 19 -emus hunc *oratorem* . . ., quem numquam vidit Antonius. nat. deor. 2, 9 suem. *al.* Q. Cic. pet. 31 perquiras et -es homines *eqs.* Vlp. dig. 11, 4, 1, 2. *saepe.*

b *praesentes, fere i. q. examinare, interrogare*: Vvlg. prov. 18, 17 venit amicus (*rectius gr.* ἀντίδικος) eius et -bit eum (ἐλέγχεται). Greg. M. in Ezech. 1, 9, 18 p. 877D semetipsum animus -et.

2 *-are res* (*sive corp. sive incorp.*): **a** *c. obi. externo q. d.*: **α** *i. q. exquirere res latentes, amissas, incognitas vel quae aliquo modo praesto non sunt*: Plavt. Rud. 1322 quid dare velis, qui istaec (*i. divitias amissas*) tibi -et indicetque? 1340 vidulum . . ., quem . . . perdidi. Ter. Haut. 675 nihil tam difficilest, quin quaerendo -ari possiet. Cic. Verr. I 48 habeo . . . certam viam atque rationem, qua omnes illorum conatus -are et consequi possim. II 1, 100 extraordina-

[*Händel-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

riae pecuniae, quas nullo duce tamen aliqua ex particula -amus. II 2, 181 ca . . . omnia ita . . . abdita latuisse . . ., ut haec diligentia . . . nihil eorum -are, nihil adsequi potuerit. Catil. 3, 3 -ta et comprehensa. Sull. 3 tu . . . -asti, tu patefecisti coniurationem (85). 14 qui consul insidias . . . consilio -asset, veritate aperuisset. rep. 1, 17 studiose (*syn.* quaerere, conquirere). 2, 18 id (*i. quo anno Roma condita sit*) Graecorum -atur annalibus (*sic in libris, scriptis*: TERT. adv. Iud. 8 l. 8 in Danielo. *al.*). fin. 1, 3 nec modus est ullus -andi veri nisi inveneris (*saepe*). Tusc. 1, 62 illa vis . . ., quae -at occulta, quae inventio atque excogitatio dicitur. div. 2, 55 coniecturā (Tim. 10). 2, 60 causam (SEN. dial. 11, 8, 6. *al.*). Att. 1, 12, 2 totum -a, cognosce, perspice. *al.* Ov. met. 15, 146 magna nec ingeniis -ta priorum quaeque diu latuere canam. LIV. 39, 14, 5. 39, 51, 6 nihil inexploratum, quod -ari volunt *reges*. SEN. benef. 4, 6, 1. nat. 6, 8, 3 Nero *centuriones* . . . ad -andum caput Nili miserat. *al.* CVRT. 8, 4, 13 *tecta* abdita necessitas -erat. PLIN. nat. 2, 166 *non* argumentis hoc -andum, sed iam experimentis cognitum. *al.* PAVL. dig. 48, 18, 8 pr. cum capitalia . . . maleficia non aliter explorari et -ari possunt quam per servorum quaestiones. *saepe.*
in lusu etymologico: QVEROL. p. 5, 1 R. Aululariam hodie sumus acturi, non veterem ac rudem, -tam Plauti per vestigia.

β i. q. scrutari, explorare res, quas inspicimus: CIC. fin. 5, 9 natura sic ab iis (*i. Peripateticis*) -ta est, ut nulla pars . . . praetermissa sit *eqs.* IREN. 2, 30, 3 -are magnitudinem sapientiae *dei* (*cf.* 5, 36, 3. *al.* AMBR. hex. 2, 3, 10 p. 49, 3). FIRM. err. 24, 9 nobis -antibus sanctum dei verbum. VVLG. II reg. 10, 3 ut *David* -ret et exploraret civitatem et everteret eam (*cf.* I par. 19, 3 ut explorent et -ent et scrutentur terram tuam). *al.* PS. VIGIL. THAPS. trin. 5, 61 dictum. *al.*

γ i. q. quaerere eas res, quas fieri aliquis cupit: HIER. psalt. sec. Hebr. 38, 13 inruebant quaerentes animam meam et -antes mala mihi. CASSIOD. hist. 5, 43, 2 -antibus accusationis occasiones (*gr. Theodoret. 2, 29, 2 τοῖς θηρωμένοις*). *v. et p. 168, 69.*

b *c. obi. q. d. interno* (*subi. in struct. pass.*): COD. Theod. 10, 1, 5 pr. (= Iust. 10, 1, 7, 1) *interrogatio*, quae per condicionales servos -anda est.

C *ad obi. accedit acc. c. inf.*: PELAG. in Rom. 3, 9 hoc . . . -vit (indagavit *l. v.*) ratio sub peccato esse et Iudaeos et gentes.

D *pendet praep.*: de: *acced. obi.*: PLAVT. Merc. 806 defessus sum urbem totam pervenarier: nihil -o quicquam de illa muliere (EPIST. Austras. 8 p. 120, 11). *nude*: CIC. Att. 9, 7, 6 de Lentulo -bo diligentius. TERT. spect. 5 p. 6, 20 de originibus . . . nec aliunde -andum fuit quam de instrumentis ethnicalium litterarum. VVLG. eccles. 1, 13 RVFIN. Orig. princ. 1, 5, 4 p. 73, 12. *al.* in *c. acc.*: IREN. 2, 16, 4 *Valentiniani* non -antes sensu in id quod est super . . . caelos pleroma. super: PSALT. Cas. 32, 15 *deus* qui -at super omnes operas eorum (*συνιείς*).

E *pendet enuntiatum*: **1** *interrog. obliqua*: CIC. Verr. II 1, 63 negotium dat . . . comitibus . . ., uti videant et -ent, ecquae virgo sit aut mulier digna. Att. 3, 23, 4 ut Ninnium . . . fugerit -es velim et quis attulerit et qua re *eqs.* 9, 1, 2. 12, 17 ut -es ex . . . tabulis sitne ita. LVCR. 4, 702 quod olet non tam facile esse videbis -are in qua sit regione locatum. SEN. nat. 3, 1, 1 quaeramus . . . de . . . aquis et -emus, qua ratione fiant. *al.* **2** *enunt. relativum*: CIC. Lig. 1 diligentia inimici -tum est, quod latebat. VAL. MAX. 8, 7 ext. 7 cupiditatem -andi, quod requirebat. *al.*

gr. respondent: ἀνιχνεύω *v. p. 168, 38. 42.* διώκω: PASS. Theclae Bc 19 p. 48, 20. ἐκζητέω: PSALT. Cas. 43, 22. 118, 45. 118, 100. ἐξακριβάζομαι: ITALA num. 23, 10 (Rufin. Orig. in num. 15, 3 p. 135, 7). ἐξιχνεύω: VVLG. Sirach 6, 28. 42, 18. *al.* ἐξιχνιάζω: VVLG. psalm. 138, 3 sap. 6, 24. 9, 16. *al.* ἐπιζητέω *v. p. 168, 37.* ἐπιλογίζομαι: EVSTATH. Basil. hex. 2, 3, 4 (*gr. p. 33C*). εὑρίσκω: HEGES. 3, 3, 6 p. 190, 5 (*gr. Ios. 2, 635*). ζητέω: PALLAD. hist. mon. I 51 p. 335A (*gr. 63 p. 158, 11 B.*). θηράομαι *v. l. 31.* ἰχνεύω: VVLG. Sirach 51, 20. *al.* ἰχνηλατέω *v. p. 168, 36. cf. et l. 45.*

deriv.: ? 2. investigabilis, investiganter, investigatio, investigator (-trix). *compos.*: adinvestigo. *Händel-Hi.*

investio, -īvī, -ītum, -īre. *ab* in *et* vestire. *inde ab* ENNIO. [*val.* învesti, *it.* investire, *francog. vet.* envestir, *hisp.* embestir, *catal.* embestir (*i. q. aggredi*). *R.*] [*variat in codd. c.*: investigare: *v. l. 75.* occupare: PLIN. nat. 35, 52. vestire: PRVD. c. Symm. 2, 38. *v. et l. 75. 76.*]

fere i. q. quasi veste obducere, exornare, ornare (*indicatur qua re per: abl. l. 73. ex l. 75. acc. l. 77*): ENN. scaen. 115 *terga monstri* scrupeo -ta saxo. SEN. Herc. O. 381 *silvae*, quas nemore nudo (cum nemora nuda *Leo*) primus -it tepor. LIB. pontif. p. 170, 3sq. *Honorius* -vit (vestivit, investigavit *vv. ll.*) confessionem beati Petri ex argento puro . . .; hic -vit (vestivit *l. v.*) regias in ingressu ecclesie. *nota*: MAECEN. frg. Sen. epist. 114, 5 tenuis . . . cerei fila et crepacem molam focum mater aut uxor -unt (*post* molam *interpunxit cod. Bm²*, *ut verbum significet i. q.* '*circumsedent*'; *etiam antecedentia pendere a verbo* -unt, *quod pro gr. ἐνδύειν τινά τι ponitur, censuit Norden, Kunstprosa I 294 adn. 4 assentiente Kappelmacher, RE XIV 221sq.*).

investis, (-e). *ab* in (*negat.*) *et* vestis. *de etymologia: derivatur*: *1) a veste* (*i. q. stola*): ISID. orig. 10, 152 (*de puellis, ut videtur*) -is, id est sine veste; nondum enim habet stolam; quod est signum maritalis virginitatis. *2) a veste* (*i. q. barba, cf. Lucr. 5, 673*): SERV. Aen. 6, 645 inberbes '-es' vocamus. 8, 659. GLOSS.ᴸ III Abol. IN 21 sine barba (IV PS. Plac. I 10 impuberem, sine barba. V Aa IN 870 sine barba, vel virgo. Abba IN 223 GLOSS. V 420, 62 [= 429, 42]). 224 inberbem (V Aa IN 882). *cf.* PAVL. FEST. p. 368 vesticeps puer, qui iam vestitus est pubertate; econtra -is, qui necdum pubertate vestitus est. NON. p. 45, 23 -es dicuntur inpuberes, quibus propter teneram aetatem nulla pars corporis pilat. *ibid.* l. 27 sed melius intellegi potest -es appellatos quasi in Vesta, id est in pudicitia et [in] castitate. *3) ab in Vesta (quasi per hypostasin q. d.)*: *v. l. 9.*

de notione: *v. p. 169, 84sqq.* GLOSS.ᴸ II Philox. IN 723 ἄφθορος (GLOSS. II 253, 14 inpubes [*cf. l. 3*]. *al.*). GLOSS. II 225, 53 ἀνένδυτος. V 275, 50 celeps, vir sine uxore vel sine marita, -is, innupta. *legitur inde a* PAVLO FESTI (*l. 5*), APVL., TERT.

[*variat in codd. c.*: imberbis: *l. 33. 37. 38.* impubes: *l. 38.* infans: *l. 33.* innectus: TERT. uxor. 2, 8 l. 35. invectus: TERT. uxor. 2, 8 l. 35 (*v. p. 128, 58*). virgo: *l. 35.* *e coni.*: INSCR. christ. Diehl 2278, 5 (*cf. add. p. 514*; inbentis *trad.*).]

fere i. q. impubes (*de pueris; sim. de puellis immaturis l. 32. 40. p. 169, 84. elucet notio castitatis l. 21. 23. 30. 38. cf. l. 9. 37*): APVL. apol. 98 *puerum* -em a nobis accepisti, vesticipem ilico reddidisti (*sic opp.*: TERT. anim. 56, 5. *v. et l. 6*). met. 5, 28, 7 *Psyche* puerum ingenuum et -em sollicitavit. TERT. orat. 22 p. 194, 11 sicut *ab apostolo* (*cf. I Cor. 11, 4sq.*) . . . sub viri nomine etiam -is velari vetatur, ita . . . sub nomine mulieris etiam virgo velari iubetur (*sic opp.*: *ibid.* p. 194, 15. virg. vel. 8 si virgo mulier non est, nec vir -is est. 11. AVG. nat. bon. 44 p. 882, 6 [*ex 'thesauro' q. d. libro Manichaeorum*]. *ibid.* p. 882, 26. *cf.* NON. p. 458, 22 virgines . . . dicuntur . . . etiam pueri -es). virg. vel. 8 nomen . . . nondum viri, masculi -is. IREN. 2, 32, 3 pueros -es. PALLAD. 8, 7. 11, 14, 16 -is puer . . . aut aliquis satis purus. SERV. auct. Aen. 11, 543 (= MACR. Sat. 3, 8, 7 [*e Statio Tulliano ?*]) Romani . . . pueros et puellas nobiles et -es camillos et camillas appellabant. RVFIN. hist. 7, 10, 4 ([imberbes *vel* infantes *vv. ll.*]. *gr.* ἀθλίους). MARCELL. med. 8, 78. 9, 23 PLAC. med. 16, 2 rec. *β*. 17, 5 rec. *β* (*cod. Va*). THEOD. PRISC. eup. faen. 33 (virginis *l. v.*, *cf. Ps. Theod. Prisc. add. p. 272, 1* virginis pueri). DIOSC. 2, 64 p. 206, 20 ([imberbis *rec. alphab.*]. *gr. 2, 81, 2* ἀφθόρου). EPIST. pontif. 609 Thiel Felix 13, 7 p. 264 *pueris*, quod adhuc -es (imberbes, impuberes *vv. ll.*) sunt, a puritate vocabulum est. ISID. diff. 1, 448 inter 'puerperam' et 'puellam'. puellam -em dici et aetate parvulam *eqs.* INSCR. christ. Diehl 4481 Asellus . . . v(ixit) a(nnos) . . . XVIII . . ., -is in pacae. *peculiariter (sensu per etymologiam derivato)*: *i. q. nudus* (*in mentione sapientiae post demum accrescentis tamen luditur c. notione propria immaturitatis*): TERT. pall. 3, 4 *homo* nudus certe et -is figulo suo constitit; post demum sapientiam . . . potitur.

1. investītus, -a, -um *v. s.* investio.

2. investītus impubis GLOSS. V 522, 43. *ab* in *et* vestitus. *cf. l. 6. 12.* *Frei.*

invetābilis, -e. *ab* in *et* vetare. *qui prohiberi non potest*: EVSTATH. Basil. hex. 4, 7, 5 bonum . . . videtur mare . . ., quia classibus -em (inevitabilem [-vet-], invectabilem [*v. p. 123, 55; vix recte*] *vv. ll.*) praestat accessum (ἀκώλυτον). *Hi.*

***inveterāsco** (-ēsco), -āvī, -ātum, -ere. *ab* in *et* vetus, *cf.* veterascere. *de formis*: EVTYCH. gramm. V 449, 2 *inter verba incohativa coniug. tertiae.* -esc-: *solum trad.*: LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 1, 17 HIER. epist. Pachom. 2 p. 79, 3 THEOD. MOPS. in psalm. 6, 8 p. 34, 10. GLOSS. *v. p. 172, 38.* *in varia lectione*: NIGID. Non. p. 437, 23. CAES. Gall. 5, 41, 5 (*α*). PLIN. nat. 23, 44. *et saepe.* -isc-: AMBR. Iob 1, 4, 11 p. 217, 2 (*P*). 1, 5, 12 p. 217, 17 (*P*). *de notione*: SYNON. Cic. p. 427, 26 B. innotuit. increbuit. -vit. invaluit. NIGID. Non. p. 437, 23 dicemus, quae vetustate deteriora fiunt, vetustiscere, -ere, quae meliora (*syn.* veterascere). *legitur inde a* TER., VARRONE, CIC. *per totam latinitatem; poetarum dactylicorum solus habet* LVCR.

[*variat in codd. c.*: veterasco: CELS. 3, 12 SEN. nat. 3, 1, 3 epist. 85, 10 PLIN. nat. 21, 76. *al.* *e coni.*: PLIN. nat. 17, 53 (*Mayhoff*, in tantum *codd.*).]

fere i. q. veterem fieri: **1** *in universum*: **a** *de hominibus, fere i. q. diu in aliqua re aliquove loco versari*: CAES. Gall. 2, 1, 3 *Galli* exercitum hiemare atque -ere in Gallia moleste ferebant. civ. 1, 44, 2 quibus quisque in locis miles -verit. 3, 110, 6 -verant hi omnes compluribus Alexandriae bellis. LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 1, 17 ita . . . consentire debemus, u⟨t long⟩o tempore -escere possimus (*sc. in collegio*). ITALA Iob 21, 7 (Ambr. Iob 2, 4, 2 p. 239, 22) impii . . . -erunt in divitiis (πεπαλαίωνται, *Vulg.* confirmati *sunt*. *locum ad sensum apud eccl. usitatum [v. p. 171, 22] trahit Ambr.*).

b *de rebus*: **α** *technice, de eis, quae in serum usum reposita servantur* (*v. et p. 171, 56*): PLIN. nat. 12, 44 *nardus* si -vit (*opp.* recentibus). 23, 44 *vinum* -ens. PS. THEOD. PRISC. simpl. med. 123 adipes quantum -verint, tantum calidiores fiunt. ORIBAS. eup. 4, 16 Aa p. 541, 1 syn. 3, 135, 2 p. 877, 3. **β** *generaliter*: COLVM. 4, 8, 4 -to iam codice (*syn.* ubi . . . truncus adoleverit). SCHOL. Verg. Bern. georg. 1, 124 'veternum' torporem . . . corporis, quo quasi -at corpus.

2 *i. q. aetate convalescere, corroborari (syn.), tenacius inhae-*

[*V. Schmidt-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rescere: **a** *de rebus variis* (*fere i. q. in usum recipi e. g. l. 2. 5. 8; seq.* ut *l. 10*): Ter. Hec. 12 novas *fabulas* ... exactas feci, ut -rent (Don. *ad l.* denuo agerentur). Cic. Catil. 3, 26 memoria vestra, Quirites, nostrae res alentur, sermonibus crescent, litterarum monumentis -ent et corroborabuntur. Sull. 24 nomen et honos. rep. 2, 18 iam -tis litteris atque doctrinis omnique ... errore sublato. 2, 20 cum iam -ta vita hominum ac tractata esset ac cognita. Tac. ann. 11, 24, 7 omnia, ... quae nunc vetustissima creduntur, nova fuere ...; -et hoc quoque. *al.* *impersonaliter* (*pendet enunt. per* ut): Cic. off. 2, 57 intellego in nostra civitate -asse iam bonis temporibus, ut *aedilitas* ... postuletur.

b *de malis, morbis, affectibus animi sim.*: Cic. Verr. I 1 -vit ... iam opinio perniciosa. Manil. 7 macula ..., quae penitus iam insedit ac nimis -vit in populi Romani nomine. Sull. 60 dissensio ... cum iam -asset ac multos annos esset agitata. Tusc. 3, 32 *mala* ([*seq.*: neque vetustate minui]. Cels. 3, 21, 4. 4, 13, 6. *al.*). 4, 24 cum ... fervor concitatioque animi -verit et tamquam in venis ... insederit. Lvcr. 4, 1068 ulcus ... -it alendo. Caes. Gall. 5, 41, 5 hanc -ere consuetudinem. Nep. Att. 2, 5 aes alienum. Cels. 3, 22, 8 morbus. 4, 30 dolores (Scrib. Larg. 5). *al.* Gell. 1, 22, 1 inroboravit -vitque falsa ... significatio. Itala lev. 13, 11 (Lugd.) lepra -ens est (παλαιουμένη, *Vulg.* vetustissima). *saepe.*

3 *i. q. aetate vel obsolescere vel debilem fieri*: **a** *de hominibus*: Ambr. Iob 1, 5, 12 p. 217, 21 innovatus est Christianus, -vit Iudaeus, renovata est gratia, -vit littera. Vvlg. psalm. 6, 8 -vi inter omnes inimicos meos (ἐπαλαιώθην. *ad l. cf.* Avg. in psalm. 149, 1 p. 1949[med.] -vit homo per peccatum. *Aug. in Iob p. 527, 4* id est ad infirmitatem *perductus sum*). Bar. 3, 11. Psalt. Rom. 17, 46 filii alieni -erunt et claudicaverunt (ἐπαλαιώθησαν, *Vulg.* -ti sunt). Avg. c. Faust. 24, 2 p. 723, 9 totus ... homo ... -vit propter peccatum ..., renovatur autem nunc. *al.* **b** *de rebus*: Cic. fam. 14, 3, 4 spes reliqua est ... in primis ... diebus, nam si -arit, actum est. Itala deut. 29, 5 (Aug. quaest. hept. 5, 51 p. 411, 2) non -erunt vestimenta vestra et calciamenta vestra non sunt adtrita (ἐπαλαιώθη, *Vulg.* attrita sunt. *saepe*). *ibid.* (Hier. c. Ioh. 32 p. 383C) nec -erunt calceamenta (κατετρίβη, *Vulg.* vetustate consumpta sunt). Iob 9, 5 (Ambr. Iob 1, 4, 11 p. 217, 2) *deus* facit montes -ere ... et evertit eos (ὁ παλαιῶν, *Vulg.* transtulit). Ambr. in psalm. 118 serm. 11, 13, 3 p. 241, 15 uter ... non terreno -at situ, ne vinum novum veteres utres rumpat. Hier. epist. Pachom. 2 p. 79, 3 *ne* -escant dies tui et aquae tuae imminuantur. Vvlg. psalm. 31, 3. *al.*

p. p. p. ***inveterātus**, -a, -um *pro adi.* (*pro subst.: masc. l. 48. 52. neutr. p. 172, 5*). Synon. Cic. p. 438, 13 B. proditum. traditum. provulgatum. factum. usitatum. -um. *in interpr. nom. hebr.*: Hier. nom. hebr. p. 3, 23 Balla -a.

1 *animantes* (*animus v. l. 49*): *i. q. diu versatus in aliqua re* (*fere in malam partem de eo, qui usu callet ad fallaciam*): **a** *nude*: Cypr. patient. 12 p. 405, 23 -i et exercitati hostis (*al.*). epist. 59, 9 p. 676, 2 *ab* -is haereticis. Ioh. Med. (?) Ps. Chrysost. ed. Froben I 546A dicebat -us (*i. diabolus, v. l. 40*). Ven. Fort. epist. (carm. 10, 2) 2 serpentis -i dens (*al.*). **b** *additur*: *abl.*: Liv. 42, 11, 6 animum esse -um diutina arte atque usu belli. Ambr. paenit. 1, 15, 79 peccatis. *in c. abl.*: Ambr. Iob 2, 4, 12 p. 240, 15 in pecuniae cupiditate. Avg. in Iob p. 511, 21. *gen.*: Vvlg. Dan. 13, 52 -e dierum malorum (Hier. epist. 118, 3, 3 [*syn.* callidissimus]. *saepe. ad l.* Gloss. -us πέπειρος πανουργίας. -e callide, malitiose). Max. Tavr. hom. 52 p. 347B tantorum criminum -us latro.

2 *res*: **a** *in universum, i. q. vetus, sc. technice de rebus diu servatis* (*cf. p. 170, 77. 172, 45. opp.* recens): *α nude*: Plin. nat. 14, 31 -o ... vino (Oribas. syn. 4, 31, 8 La p. 35, 14 [*gr. p. 143, 16* ὁ παλαιότατος]. *saepe*). 21, 76 mulsum (*syn.* vetus. *cf.* 22, 110 [*opp.* subitae ac recentis]. *al.*). 21, 176 axungia. 28, 198 fimi (28, 241 [*syn.* recens]. *al.*). *saepe.* *β additur quibus modis aliquid servetur*: Plin. nat. 23, 40 vinum fumo -um insaluberrimum. 28, 138 *axungia* vetus ..., quae sine sale -a est (*cf.* 28, 229 sale. 29, 60). 32, 77 fel recens, sed et -um nitro. *al.*

b *de eis, quae aetate convaluerunt*: *α i. q. in usum receptus, consuetudine probatus, solitus* (*fere res incorp.; corp. l. 75. add. dat. l. 78*): Varro frg. Serv. Aen. 7, 601 *consensus omnium* -us consuetudinem facit. Cic. Balb. 64 ut in re tam -a quicquam novi sentiatis. rep. 2, 4 famae ... non -ae solum, sed etiam sapienter a maioribus proditae (Liv. 28, 43, 1 -a [-ae *l. v.*] prudentiae fama). Lael. 35 -a⟨s⟩ ... familiaritates. fam. 3, 9, 4 pro nostra non instituta, sed iam -a amicitia (16, 23, 2). *al.* Nep. Eum. 8, 2 -a cum gloria tum etiam licentia. Cvrt. 3, 10, 4 virtutis. 6, 8, 7 auctoritate (*al.*). 8, 5, 20 moris (*al.*). Tac. ann. 5, 3, 1 obsequium. Fronto p. 193, 24 v.d.H. (= p. 204 N.) *populis vagis non erat* tectum diutinum aut limen -um. Avr. Vict. epit. 13, 9 iuris ... tam repertor novi quam -i custos. Avg. epist. 71, 5 p. 253, 4 quiddam ... aliter ... positum apud Ionam prophetam, quam erat omnium sensibus memoriaeque -um. *saepe.*

β fere i. q. diu tractus, induratus, sc. de malis, morbis, affectibus animi sim.: Cic. Cluent. 1 invidia iam -a iudicii (*cf.* Qvint. inst. 6, 5, 9 *ad l.*: infamiam. off. 2, 58 Tac. ann. 6, 5, 1). dom. 63 vim improborum, quae -a compresso odio ... iam erumpebat. Vatin. 6 odium (*al.*). Balb. 43 -am ... barbariam ex Gaditanorum moribus *delere.* Phil. 2, 108. 5, 31 omne malum nascens facile opprimitur, -um fit plerumque robustius (Sen. epist. 95, 34). 13, 48 flammam tam ... -am (*opp.* oriens). rep. 2, 29 error (*al.*). Tusc. 4, 21 ira (*opp.* nascens et modo existens. *al.*). 4, 24 morbus et aegrotatio, quae evelli -a non possunt (*al.*). Att. 14, 15, 1. Nep. Timol. 1, 1 servitutem. Sen. dial. 3, 19, 6 calliditas. 6, 1, 8 vehementius contra -a pugnandum est (*v. p. 171, 40 sq. opp.* oriens). nat. 3, 1, 3 -a et desperata a medicis vitia (epist. 75, 11 -a ... et dura [85, 10]. *al.*). Plin. nat. 24, 135 tussi. 26, 147 *ulceribus* (29, 65 [*opp.* recens vulnus]. *al.*). 34, 121. *al.* Avg. civ. 8, 22 p. 354, 14 D. superstitione (*al.*). 13, 22 p. 586, 30 ut nullo morbo vel senectute -a moriantur corpora *post resurrectionem.* Cael. Avr. gyn. 2, 14 l. 245 passio (*Soran. 3, 16, 3* δυστραπέλων. Oribas. eup. 4, 19, 6 La p. 542, 22 [*gr. p. 446, 16* παλαιῶν ... γενομένων]). *al.*

c *de eis, quae aetate minuta, trita, obsoleta sunt*: Cic. Sull. 81 sin illa res prima valuit, num -a quam recens debuit esse gravior? Tusc. 3, 26 -o malo, cum tumor animi resedisset (*opp.* recentis). 3, 35 doloris (Sen. epist. 63, 13). 3, 54 *calamitati* -ae (*opp.* praesentis). 4, 39. Cato 72 conglutinatio recens aegre, -a facile divellitur. Arnob. nat. 1, 2 p. 4, 2 religionibus. Avg. agon. 23, 25 p. 126, 10 humanam creaturam ... -am renovare (Sacr. Leon. 94. *al.*). Hesych. in lev. 15, 16 p. 975B *pelles* -ae proici solent. Op. imperf. in Matth. 40 p. 852D omnia ... propter cotidianam meditationem ante oculos eius -a et vilia aestimantur (*seq.* usu vilescit). *al.* *V. Schmidt-Hi.*

inveterātio, -ōnis *f.* *ab* inveterascere (inveteratus). *i. q. status diutino tempore induratus*: Cic. Tusc. 4, 81 -o ..., ut in corporibus, aegrius depellitur *ex animo* quam perturbatio. *i. q. actio indurandi*: Boeth. categ. 3 p. 244A habitus (*i.* ἕξεις) intentione fiunt atque -e dispositionis (*i.* διαθέσεως).

inveterātor, -ōris *m.* *ab* inveterascere (inveteratus), *cf.* veterator. Isid. orig. 10, 139 -r (inveteratus *l. v.*) eo, quod sit multi veterisque usus in malitia. Gloss.L I Ansil. in 1966 -r, subtilis, malitiosus. *fere i. q. veterator, dolosus*: Cassiod. compl. in apoc. 12, 7 p. 1411C *pios* -r malorum persequi non desinit (*sic de diabolo*: in psalm. 140, 11 p. 1003D -r ille pessimus, quando per laqueos non potuerit decipere *eqs.*).

inveterātus, -a, -um *v. p. 171, 40.*

invetero, -āvī, -ātus, -āre. *ab* in *et* vetus. *perf. sensu intransitivo et p. p. p. v. s.* inveterasco. Gloss. II 392, 44 παλαιῶ vetero, -o, inveteresco. [*mediol. vet.* invedrir (*intrans.*). *R.*]

1 *intransitive* (*v. et l. 36 sq.*), *i. q. inveterascere*: Cic. nat. deor. 2, 5 non tam stabilis opinio permaneret nec confirmaretur diuturnitate temporis nec una cum saeclis ... hominum -are potuisset (-ari *dett.*). Vvlg. Is. 65, 22 opera manuum eorum -bunt (*cf. Italam* [*Hier. in Is. p. 648C*] veterascent).

2 *transitive, i. q. veterem facere*: **a** *fere i. q. servare, dum aliquid vetus fiat* (*cf. p. 170, 77. 171, 56*): *act.*: Colvm. 12, 12, 3 nonnulli, quibus non fuit curae caelestem -are aquam, recentem sumunt. Plin. nat. 19, 115 si diutius alium cepamque -are libeat. 23, 60. 30, 92 -ant (*Mayhoff*, -ate, -atae *trad.*). *pass.*: Plin. nat. 14, 77 uvae ... ⟨in⟩ cadis sole -antur. 19, 53 -ari vina. 31, 68. 31, 111 in carnibus ..., quas -ari volunt, illo nitro utuntur. Plin. med. 3, 21. Oribas. eup. 2, 1 E 3 La p. 467[fin.] vetus ... oleus, quod ex dulce oleo -atur, calidior est ..., quod autem de omotribo oleo -atur *eqs.* (*cf.* Aa -tum fuerit, *om. gr.*). *paulo aliter de litteris posteritati tradendis*: Tract. Pelag. p. 67, 13 -anda ... litterarum apicibus verba.

b *i. q. efficere, ut aliquid qualitatem vetustatis accipiat*: Cvrt. 10, 3, 13 Macedonum vobis (*i. Persis*) arma do, -vi peregrinam novitatem (*i. veteri Macedonum dignitati aequavi*). Plin. nat. 23, 39 levissimum est *vinum*, quod celerrime -atur (*i. e musto in vinum vetus mutatur*).

c *fere i. q. obsolefacere* (*apud eccl.*): Itala Dan. 7, 25 (Sangall. ed. Dold 1940 p. 47. *al.*) *rex malus* sanctos altissimi dei -bit (παλαιώσει, *Vulg.* conteret). 9, 24 (Tert. adv. Iud. 8, 5) quoadusque -etur delictum (συντελεσθῆναι, *Vulg.* consummetur). thren. 3, 4 (Wirc.) -vit carnem meam et pellem meam et ossa mea contrivit (ἐπαλαίωσεν, *Vulg.* vetustam fecit). Hebr. 8, 13 (cod. f) dicendo ... novum -vit prius, quod autem antiquatur ..., prope interitum est (πεπαλαίωκεν, *Vulg.* veteravit). Lact. inst. 2, 16, 20 *daemones* hac versutia ... notitiam dei ... apud omnes gentes -erunt. Ambr. Iob 1, 5, 12 p. 218, 2 hos ... montes -vit Iesus (*ad Italam v. p. 171, 36*). in psalm. 118 serm. 18, 37, 3 p. 417, 27 quia *lex* -atur (-vit, veteravit *vv. ll.*) in Iudaeis, renovatur in nobis. Hier. in Is. 65, 23 p. 649C videtur cotidie -are opera sua, qui praeteritorum oblitus in futurum extenditur. Chrysost. ed. Froben I 934C de novo ... fabricata est domus; quam -verat peccatum rogo ut innovet gratia (*gr. Migne 55, 586[in.]* ἐπαλαίωσεν).

invetitus, -a -um. *ab* in *et* vetitus. *i. q. non vetitus*: Sil. 2, 442 *nomadi pastori* fine sine ullo -um saltus penetrat pecus (*i. pecus libere dimissum*).

invetustātus *v. l. 82.*

invetusto, (-āvi), -ātum, -āre. *ab* in *et* vetustus, *cf.* inveterare. *i. q. vetustum facere* (*pass. i. q. senescere*): Itala Bar. 3, 11 (Legion.) quid est, Israel, quod in terra es inimicorum, -tus es in terra aliena? (ἐπαλαιώθης, *Vulg.* inveterasti).

p. p. p. **invetustātus**, (-a, -um) *pro adi., i. q. inveteratus*: Ps. Theod. Prisc. add. p. 314, 6 corniculae cerebrum ... quamvis graves et -os ⟨dolores capitis⟩ sanat.

[*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

invexābilis, (-e). *ab* in *et* vexare. (*qui*) *quae vexare, nocere non potest*: CAEL. AVR. gyn. 1, 135 sic ... -i regula vini (*sc. eius, quod bibere nutrici conceditur*) concretum lac aptissimum fiet ..., cum primis temporibus nulla vini virtute vexatur (*paulo aliter Soran. 2, 26, 5* ἀβλαβῶς).

invexātus, -a, -um. *ab* in *et* vexatus. *i. q. inconcussus, firmus*: IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 21 p. 1058 probabo ... ita nullis eum solidis responsionibus obstitisse *eis, quae contra ipsum scripseram,* ut ... illa -a permaneant.

[invexō absoluto GLOSS.L II Abav. IN 342 (*cf.* AB 63). *corruptum fortasse ex* innexo (*i. non nexo, Heraeus* [GLOSS.]) *vel* innoxio (*Lindsay*).**]**

inviābilis, (-e). *ab* in *et* viare, *cf.* viabilis (Iul. Val.). *fere i. q. invius*: IVL. VAL. 1, 34 p. 45, 4 aditus ..., qui ... agminibus militaribus -es ... habeantur (*Hist. Alex. 1 p. 38, 19 Kr.* ὡς μὴ δύνασθαι ... ἐπιβῆναι). 1, 49 p. 59, 27 Maeotim paludem ... -em prae rigore. *Hi.*

***invicem** (*coaluit ex* in *et* vicem) *adv.* (*praep. p. 174, 31*) *et* **in vices** (*v. l. 29*). *scribitur in inscr. aut uno ductu* (EDICT. Ved. Poll. [CIL III 7124] a 3. CIL II 1953, 7 [*a. 53/54*] invice) *aut bipartito* (TEST. Galli [CIL XIII 5708] 1, 15). m *finalis omittitur l. 19. p. 174, 5* (invice *pro l. v. in codd. e. g.* HEGES. 3, 4, 2 p. 191, 16 AVG. quaest. hept. 6, 12 p. 430, 1. *al.*). inque vicem (vices *l. 29*) *per tmesin occurrit inde a* VERG. georg. 3, 188 *ap. poetas dactylicos, qui omnes hac tantum forma utuntur. ceterum aliae voces inter* in *et* vicem *non inseruntur exceptis aliquot exemplis genetivi ex* vicem *pendentis* (LIV. 40, 8, 18 SEN. dial. 6, 16, 8 PLIN. nat. 12, 17. *al.*) *et locutione q. e.* in locum vicemque (LIV. 3, 18, 9. VOPISC. Aurelian. 11, 7 [fidemque *codd.*]). invicemque: PLIN. nat. 17, 51. 32, 9 CHALC. transl. p. 52E CLAVD. DON. Aen. 4, 275 p. 390, 11. *al.* inque vices (in vices *non nisi l. 32*) *legitur ap. poetas tantum et ante vocalem* (OV. met. 4, 191. 12, 161. IVV. 6, 311 [-em *recc.*]) *et ante consonantem* (OV. met. 4, 72 [-em *H*]. 8, 474 [-em *recc.*]. Pont. 3, 2, 86 [-em *pars codd.*]). *nota vv. ll.*: HOR. carm. 3, 28, 9 (-m Ξ, in vices Ψ). PROP. 3, 25, 15 (inque vices *F4*). NEMES. ecl. 4, 13 (inque vices *codd. Titii*). NOT. Tir. 51, 31 (*v. et p. 183, 47*).

de notione: SYNON. Cic. p. 431, 7 B. -m. in ordinem. communiter. vicissim. pariter. pari modo. pari ope. pari iunctu. pari placito. pari consensu. p. 434, 8 mutuo. vicibus. -m. vicissim. alternis. MARCIAN. dig. 34, 5, 18 (19) pr. vel ⌊alter alteri, hoc est⌋ si -m, hereditatem rogati fuerint restituere (⌊⌋ *del. Mommsen*). MAR. VICTORIN. in Eph. 5, 21 p. 1287A 'subiecti -m ...': -m, id est alter pro altero. PRISC. gramm. III 178, 6 sqq. 'inter se' πρὸς ἀλλήλους. saepe ... explanandi causa adicitur '-m'; ... ad imitationem supra dicti graeci pronominis ... simili utimur constructione, ut 'ego et tu nosmet ipsos -m amamus inter nos, tu et ille -m amatis inter vos'. aliis autem casibus sine 'inter', quod accusativum exigit, utimur addentes '-m', ut 'ego et tu nostri -m miseremur' ...; quod si non addatur '-m', dubitatio fit, utrum per sui passionem singulae in se agant, an altera in alteram *eqs.* LVCVLENT. in Gal. 6, 2 p. 214, 15 'alter alterius onera portate', id est alterutrum vel -m. VIRG. gramm. epit. 8 p. 70, 12 adverbia congregandi non unius sunt status, aut enim coniungunt et stabilia sunt ut '-m sumus' (*cf. p. 177, 47*) aut controversia ut '-m insurgimus' aut discessiva ut 'ab -m disiungimur' aut agapeta ut 'pro -m laboramus'. *v. et p. 181, 61.* GLOSS.L II Abav. IN 343 alternum. VI 10 vicissim: -m vel internens (*sic*, alternans *Fraenkel in plag.*). Philox. IN 728 invicer (*sic*): ἐν μέρει, ἀμοιβαδόν. GLOSS. V 536, 22 inter se. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A ινβικεμ: ἀμοιβαδόν.

de usu: *vox orta esse videtur ex usu militari, cf. l. 76 sqq. p. 174, 42 sqq. 69 sqq. 175, 7. legitur inde a* CIC. (*? v. p. 179, 79 et cf. l. 35*), CAES., HIRTIO, BELL. Afr., SALL., VERG., *saepius inde a* LIVIO. *de frequentia singularum notionum ac iuncturarum v. p. 174, 38. 176, 75. 179, 13. 182, 2. 183, 48.* [*neap.* ad énfrece (*i. inter se*). *R.*]

[*variat in codd. c.*: in civem (*falso*): PAVL. dig. 38, 10, 10, 14. indicem (*falso*): LEX Visig. 7, 2, 8. in unum: IREN. 2, 12, 2. in urbem (*falso*): SCAEV. dig. 31, 89, 4. iuvenem (*falso*): PHAEDR. 3, 8, 9. vicem: SEN. epist. 38, 2. *al.* (*cf. et p. 182, 49. 185, 22*). *v. et l. 27. p. 184, 79.* *ex coni.*: SEN. contr. 2, 2, 7 (*Gertz*, inquit *codd., del. Schott*). HIER. epist. 64, 14, 2 (*cf. app. crit.*). DIOM. gramm. I 484, 18 hexametro versu pentametroque alternis -m (*Keil*, vicem *ABM*, alterna vice *cod. Paris. 7538*, ad -m *edd.*) positis. *loco dubio*: TAC. Germ. 26, 2 (*cf. app. crit.*).**]**

PARS PRIOR: ***vario usu.***

CAPVT PRIVS: *plenius vigente* ***notione substantivi*** *q. e. 'vicem' significatur aliquem (aliquid) alicui succedere* (*sensum alternationis [cf. p. 174, 36 sqq.] nonnulla exempla admittunt, e. g. l. 76. 80. 83. 84. al.*): **I *absolute*:** CAES. Gall. 4, 1, 5 hi rursus -m anno post in armis sunt, illi domi remanent. 7, 85, 5 defatigatis -m integri succedunt (PLIN. nat. 10, 155 [*de incubatione*] mortuā gallinā mariti ... succedentes -m. CHALC. transl. p. 42A [= comm. 192] quibusdam labentibus et aliis -m succedentibus membris [*gr.* τὸ μὲν προσίοι, τὸ δ' ἀπίοι τοῦ σώματος αὐτῶν]. *cf. vol. VII 1, 756, 57*). civ. 3, 98, 3 ex castris sibi legiones alias occurrere et eas, quas secum duxerat, -m requiescere atque in castra reverti iussit. BELL. Afr. 70, 1 equitatu suo ... extremo agmine remoto legiones -m ad extremum agmen evocabat. COLVM. 5, 6, 1 tempestate afflictam arborem submoveat et -m novellam sobolem substituat. STAT. Theb. 11, 415 *Minerva* abstitit, inque vicem Stygiae subiere (*Bentley*, rubuere *PBM*) sorores. AVIEN. Arat. 1210 *pro sideribus, quae occiderunt,* altera mundus sufficit inque vice⟨m⟩ lapsorum multa reportat (*gr. 659* ἄλλα ... ἀντιφέρει). MART. CAP. 8, 843 occidunt Heniochus ... et eius Capra ..., -m oriuntur Cygnus et Aquila *eqs.*

II *accedit*: **A** *gen.*: **1** *magis respicitur locus (proprie et translate)*: *v. vol. VII 1, 756, 52 sqq.; deleas*: HOMER. 61. APVL. met. 2, 32 (*v. l. 21*). *addas* (*gen. incertus l. 11*): LYDIA 40 sidera per viridem redeunt cum pallida mundum inque vicem Phoebi (-e, -o, -us *codd.*) currens atque aureus orbis (*i. Lunae*) *eqs.* (*sic intellegit van der Graaf, p. 35; coniecerunt alii alia*). APVL. met. 5, 13, 2. *nota indicari rem, quam aliquis ulciscitur*: TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 469, 9 ut idem videatur oculum pro oculo ... -m iniuriae exigere, qui non modo vicem, sed etiam ultionem ... iniuriae prohibet. SYMM. epist. 2, 34, 1 *amicos* si ... morderet iniuria, -m malae gratiae ... litteris abstinerent.

2 *magis respicitur modus* (*exempla certiora*): SEN. nat. 1, 7, 3 *latera virgulae vitreae non* satis -m speculi nitent (BOETH. cons. 5 carm. 4, 14 *mens* in speculi vicem rerum reddit imagines). APVL. met. 2, 32, 7 pugnā trium latronum -m Geryoneae caedis fatigatum. 3, 3, 1 vasculo ... -m coli ... fistulato. 11, 24, 4 ad instar solis exornato me et -m simulacri constituto. CHALC. comm. 327 p. 351, 22. MARCELL. med. 4, 40 salsamento ... -m emplastri inposito ([*syn. Plin. med. 3, 4 p. 75, 18* in modum]. *cf.* THEOD. PRISC. log. 7 -m [*VB Gel.*, ad -m *r*, in modum *b*] cataplasmatis). IVL. HON. cosmogr. B 45 p. 50, 4 *Nilus* quasi circulum coniungens ... -m litterae c. *huc fortasse pertinet*: LIV. 40, 9, 8 *Perseus ad Demetrium*: non comisantium -m iam diu vivimus inter nos (*sed Madvig, Emend. Liv. 2 p. 565 sq. excidisse* animis *sim. putat, ut pertineat locus ad p. 176, 39*).

B *abl.* (*cf. 'pro'; transiit in praep.*): PAP. Tjäder 22, 60 (*a. 639*) ⟨inv⟩icem suprascripta donatione dati sunt ... solidi *tot* (*cf. Tjäder p. 469 sq. ad l.*).

CAPVT ALTERVM: *significatur* ***variatio*** *aut agentis aut actionis* (*sive ipsius sive obiecti sive partium adverbialium q. d.*):

I *i. q.* ***alternis*** (*opp.*: pariter *p. 175, 2.* simul *l. 78 sq. fere syn.*: nunc ... nunc *l. 44 sq.* modo ... modo *l. 80 sq. p. 175, 1. 15.* modo ... seu *l. 74.* *accedit* prope *l. 50.* *raro haec notio occurrit apud posteriores, nusquam in* VVLG., *semel inveni in* ITALA [*p. 175, 70. cf. et p. 176, 72*]): **A** *pertinet ad omnes partes variatas*: **1** *variatur agens ita, ut alter post alterum eandem actionem agat*: HIRT. Gall. 8, 19, 1 cum dispositis turmis -m rari proeliarentur *eqs.* (*i. modo hi modo illi*). 8, 29, 1 *acies* suis esset equitibus -m praesidio (*cf. l. 50*). VERG. Aen. 12, 502 *duces* aequore toto inque vicem nunc Turnus agit, nunc Troius heros. HOR. carm. 3, 28, 9 nos cantabimus -m (*cf. p. 173, 32*) Neptunum et ... Nereidum comas, tu *sola* ... recines lyra Latonam *eqs.* OV. Pont. 3, 2, 86 ire iubet Pylades ... Orestem: hic negat, inque vices (*cf. p. 173, 31 sq.*) pugnat uterque mori. LIV. 1, 40, 6 dicere. 2, 57, 2 cum timor atque ira -m sententias variassent *eqs.* 28, 14, 12 pulsis *equitibus*, quod prope -m fiebat, in aciem peditum tutus receptus erat. 31, 42, 2. *al.* FEST. p. 270 (*de saltationibus Saliorum, cf. Norden, Altröm. Priesterbüch. p. 182 sqq.*) cum praesul amptruavit, quod est, motus edidit, ei referuntur -m idem motus. PHAEDR. 2, 2, 7. SEN. epist. 107, 8 flant -m venti. CVRT. 7, 7, 32 equi binos armatos vehunt: quorum -m singuli ... desiliunt *eqs.* 8, 3, 14 variae ... cogitationes -m animum diversa agitantem commoverant. *al.* SIL. 3, 661 Africus et ... Corus invasere ... campum inque vicem ingesto cumularunt pulvere montīs. HOMER. 357. PLIN. epist. 10, 96, 7 *Christiani* essent soliti stato die ... convenire carmenque Christo quasi deo dicere secum -m (*cf. Lietzmann, RhM. 71, 1916, 281 sq.; ad p. 178, 52 pertinere censet Thielmann ALL 7, 1892, 366, sed eiusmodi exempla ap. posteriores tantum inveniuntur. cf. p. 180, 75*). NEMES. ecl. 4, 13 inque vicem (*cf. p. 173, 33*) dulces cantu dixere querelas. *al.* *alternatio magis spectat ad locum*: CELS. 8, 1, 21 *ossa in prima palmae parte sita* oblonga ... et triangula, structurā quadam inter se conectuntur, cum -m superior alterius angulus alterius planities sit.

2 *variatur actio*: **a** *ita, ut una eademque actio primum ad hoc, deinde ad illud pertineat*: HIRT. Gall. 8, 6, 4 perpetuo suo labore -m legionibus expeditionum onus iniungebat. 8, 11, 2 ipse equites -m Remorum ac Lingonum reliquarumque civitatum ... praesidio pabulationibus mittit (LIV. 32, 15, 5 frumentatum ... cohortes). SALL. hist. frg. 3, 37 duos ... utrīs tabulae subiecit, qua super omni corpore quietus -m tracto pede[s] quasi gubernator existeret. PANEG. in Mess. 93 quis ... possit ... inque vicem modo derecto contendere passu, seu libeat, curvo ... contendere gyro. OV. met. 6, 631 inque vicem spectans ambos *eqs.* LIV. 2, 48, 6 bellum quiete, quietem bello -m eludentes. 2, 51, 9 cum -m his atque illis terga darent. 29, 1, 23 servitum ... aut Carthaginiensibus aut Romanis, nec -m his aut illis, sed interdum utrisque simul. *al.* CELS. 1, 4, 5 medicamentum utrumque (*sc. vinum et aqua*) est, cum -m adsumitur. 1, 10, 3 alternis diebus -m modo aqua, modo vinum bibendum est. 3, 23, 4 ubi tertio die cibus datus est, intermittere quartum et -m alterum quemque ... donec *eqs. al.* SEN. epist. 84, 2 -m hoc et illo commeandum est. CVRT. 8, 7, 6. MELA 2, 108 alterno cursu septiens die ac septiens nocte fluctibus -m versis. 3, 1

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

oceanus modo inundat campos, modo ... nudat ..., non alios aliosque -m *eqs.* (*opp.* pariter). PLIN. nat. 21, 4. AVIEN. ora 656 -m regionibus certis negari ... Phoebi facem. EPIST. pontif. 937 Conc.[S] IV 2 p. 147,10 per quadraginta mansiones -m per diversos ordines direxit me (*Mansi VII 204*[D] *δι' ἀμοιβαίων τῶν τάξεων*). *al.*

b *ita, ut plures et diversae actiones altera post alteram fiant*: VERG. georg. 4, 166 *apes quaedam portas custodiunt* inque vicem speculantur aquas et nubila caeli, aut onera accipiunt venientum, aut ... fucos ... a praesepibus arcent. OV. met. 8, 474 inque (perque *recc.*) vices (*cf. p. 173, 31*) ponit positamque resuscitat iram (*cf.* 9, 525). LIV. 4, 5, 5 -m annuis magistratibus parere atque imperitare licet *plebi* (*cf.* 7, 18, 7). 8, 32, 10 cum ... purgaret ... se -m atque ultro accusaret *eqs.* 31, 35, 3 equites -m insequentes refugientesque (*cf.* 32, 18, 8). MANIL. 3, 640. CELS. 2, 7, 5. 3, 3, 4 *febris* -m altero die levior, altero vehementior *est.* 4, 31, 3 -m modo sedere, modo ingredi. SEN. epist. 115, 10 mercatores ... et venales -m facti. SVLP. SEV. dial. 3, 13, 3 accusante ac defendente -m cogitatione (*cf. aliter p. 178, 76*). *nota vim temporis, per quod altera actio alteri succedat, debilitatam, fere i. q. simul* (*cf. aliter p. 178, 52*]): VLP. dig. 12, 6, 30 qui -m creditor idemque debitor est *eqs.*

3 *variatur et agens et obiectum actionis* (*in figuris sententiarum*): OV. epist. 17, 180 inque vicem tua me, te mea forma capit. LIV. 25, 27, 5 Bomilcaris adventūs fama primo, dein praeter spem mora cum gaudium et metum -m Romanis Syracusanisque praebuisset *eqs.*

B *pertinet ad alterutram (fere posteriorem, sed nota infra l. 68) partem variatam*: **1** *variatur et agens et actio* ([*saepius per variationem obi., quod fere idem est ac agens alterius actionis*]. *nota hic illic obscurari variationem agentis, cum omnia ad unum agentem referantur [v. e. g. infra l. 49. 51. 52. 59. 62. al.] vel variationem actionis, cum altera tantum proferatur, altera ex contextu supplenda sit [e. g. infra l. 58]. v. et p. 183, 34. 184, 20*): **a** *plena vi et alternationis et variationis* (*pendet ex substantivo infra l. 75; antecedit* quidem *infra l. 62 sq. 71*): HOR. sat. 1, 3, 141 mihi ... ignoscent ... amici inque vicem illorum patiar delicta libenter. carm. 1, 25, 9 *iam minus iuvenes te petunt, mox* -m moechos anus arrogantes flebis (*cf.* PROP. 3, 25, 15 exclusa inque vicem [*cf. p. 173, 33*] fastus patiare superbos, et, quae fecisti, facta queraris anus). OV. met. 4, 191 *Venus* inque vices illum, tectos qui laesit amores, laedit amore pari. 9, 36 *ille* ... spargit me pulvere ... inque vicem ... tactu flavescit harenae. LIV. 22, 58, 3 *loq. Hannibal*: et patres virtuti Romanae cessisse, et se id adniti, ut suae -m simul felicitati et virtuti cedatur. 23, 28, 4 cum decreta senatus mandataque exposuisset atque edoctus fuisset ipse -m, quemadmodum *eqs. al.* SEN. contr. 2, 2, 12 rogatus ... ab amicis suis, ut ..., -m petiit, ut *eqs.* 9, 3, 12. suas. 6, 23 vixit ... ita, ut semper aut peteret alterum aut -m peteretur (*cf. p. 176, 57*). VAL. MAX. 8, 7 ext. 3 tanta copia litterarum undique colligenda erat *Platoni*, ut -m per totum terrarum orbem dispergi et dilatari posset. *al.* PHAEDR. 3, 8, 9 (*cf. p. 173, 63*). SEN. apocol. 9, 6 noli mihi invidere, mea res agitur: deinde, tu si quid volueris, -m faciam. benef. 5, 11, 1 qui gratiam refert, -m prodest ei, a quo consecutus est aliquid. epist. 38, 2 idonea mens capiat *praecepta* ...; multa -m et ipsa generabit. 94, 54 nemo errat uni sibi, sed dementiam spargit in proximos accipitque -m (HOMER. 629. GAIVS inst. 3, 144 si rem tibi utendam dederim et -m aliam rem utendam acceperim. *al.*). *al.* PERS. 4, 42 caedimus inque vicem praebemus crura sagittis. PETRON. 94, 11 specta *in me* -m, quod (*sc. mortem*) me *in te* spectare voluisti. *al.* PLIN. nat. 17, 51 haec sunt certamina, -mque ad tellurem quoque alendam aluntur homines. *al.* STAT. silv. 1, 2, 140 *loq. Venus de Violentilla*: ipsam iam cedere sensi inque vicem tepuisse viro. *al.* TAC. Germ. 18, 2 in haec munera uxor accipitur, atque -m ipsa armorum aliquid viro affert. 21, 2 abeunti, si quid poposcerit, concedere moris; et poscendi -m eadem facilitas. PLIN. epist. 2, 11, 25 habes res urbanas; -m rusticas scribe. 7, 14, 1 sq. tu quidem honestissime *facis*, quod tam impense et rogas et exigis, ut ...; -m ego et rogo et exigo, ut *eqs. al.* SVET. Aug. 63, 2 *Augustum* despondisse Iuliam ... Cotisoni, Getarum regi, quo tempore sibi quoque -m filiam regis in matrimonium petisset. Cal. 22, 4. *al.* VLP. dig. 36, 4, 5, 29 si acceperit Titius ... decem, aequum esse ... cogi eum -m satisdare (*cf. supra l. 52*). APVL. met. 3, 19, 1. TERT. anim. 26, 4 agnoscunt matres suos -m fetus, agnitae mutuo ab ipsis. ITALA Luc. 14, 12 (Iren. 5, 33, 2) noli vocare divites ..., ne ipsi -m vocent te (*ἀντικαλέσωσιν, Vulg.* reinvitent). CHALC. transl. p. 52[E] *silvam* agitari quidem materiis agitantibus -mque reciproco pulsu pulsare atque agitare materias (*gr. αὖ πάλιν ἐκεῖνα σείειν*). *al.* PAVL. NOL. carm. 21, 409. *al.; saepe ap. ICT*[os]. *pendet ex substantivo*: LIV. 2, 12, 5 intrare ... castra hostium volo, non praedo nec populationum -m ultor. *paulo aliter* (*per breviloquentiam*): CHAR. gramm. p. 256, 8 B. (*ex Romano*) Fronto ... ad Marcum -m libro III (*i. epistularum, quas Fronto ad Marcum et -m Marcus ad Frontonem misit*). *al.* SVBSCR. Fronto cod. rescr. p. 70, 2 v.d.H. (= p. 76 N.) lib⟨er⟩ v epistular⟨um⟩ ad M. Caes⟨arem⟩ et -m. p. 88, 1 (= p. 93 N.).

b *debilitata vi*: *α alternationis (cf. et p. 176, 27. 183, 40): designantur*: (I) *actiones sibi respondentes*: MANIL. 4, 302 astra ... tribuunt denas *partes* in se coeuntibus astris, inque vicem ternis habitantur sidera signis. PLIN. paneg. 39, 1 (*de vicesima hereditatium*) *Traianus* cavit ... ut in sororis bonis frater, et contra in fratris soror, utque avus et avia in neptis nepotisque, et -m illi servarentur immunes. PAVL. NOL. carm. 25, 145 clericus uxorem ... diligat ...; inque vicem mulier ... Christum in coniuge suscipiat. (II) *actiones (vel res) inter se oppositae*: SEN. nat. 1, 6, 2 est alicuius speculi natura talis, ut maiora ..., quae vidit, ostendat ..., alicuius -m talis, ut minuat. 5, 13, 4 vehementior ... spiritus ventus est, -m spiritus leniter fluens aer. PLIN. nat. 17, 25 cretam in Albensium Pompeianorum agro ... cunctis ad vineas generibus anteponunt ...; -m sabulum album in Ticiniensi ... infecundum est. 29, 90 scorpionibus contrarius maxime -m stelio traditur (*cf. 29, 73* scorpio tritus stelionum veneno adversatur). 32, 9 *leporem marinum* in India ... non capi viventem -mque ibi hominem illi pro veneno esse. INST. Iust. 4, 6, 2. *per ellipsin*: PLIN. nat. 19, 176 ex semine brassicae vetere rapa fiunt, atque -m.

β variationis (obiecti): designantur actiones congruae: PLIN. epist. 6, 29, 11 dixi ... pro Vareno postulante, ut sibi -m evocare testes (*sc. in adversarios*) liceret (*sc. adversarii testes in Varenum evocaverant; cf. 5, 20, 2* [*de eodem reo*] ut sibi quoque ... evocare testes liceret). *cf. et p. 175, 65.*

2 *variatur actio*: **a** *vi plena alternationis: huc pertinere videtur* VERG. georg. 3, 188 *equus strepitum bellicum sim. pati* iam primo depulsus ab ubere matris audeat, inque vicem det mollibus ora capistris (*de quo loco iam dubitabant antiqui, cf.* SERV. *ad l.*: 'inque vicem' frenorum scilicet, ne adhuc tenera ora laedantur. SERV. auct. *ibid.*: Celsus ... sic intellegit, ut sit nonnumquam sine capistris; alii, ut sit in utraque parte ductus facilis [SCHOL. Verg. Bern. non semper, sed modo det, modo non det capistris, ne adhuc tenera ora laedantur]). **b** *vi alternationis debilitata designantur: actiones congruae* (*per ellipsin*): PLIN. nat. 28, 60 cum aqua dextrae auriculae *inciderit*, sinistro pede exultari, -m e diversa aure. *actiones inter se oppositae*: HIL. in Matth. 10, 6 p. 968[C] si *domus* digna est, et pacis communione sit digna (*i. pax domum intrat*); si indigna, pax -m revertatur (*cf. Vulg. Matth. 10, 13* pax vestra ad vos revertatur).

II *fere i. q.* **inter se** (*voce ad omnes partes variatas pertinente variatur aut agens aut obi. c. respectu alterius aut agentis aut obi. [aliter per seriem p. 181, 66] ita, ut actiones eodem tempore fiant vel ratione alternationis neglecta vicissitudo partium variatarum sola respiciatur*): **A** *exempla ancipitia vi alternationis plus minus servata aut saltem pellucente* (*pendet ex substantivo l. 47*): **1** *vario usu*: **a** *generaliter*: OV. ars 2, 154 lite fugent nuptaeque viros nuptasque mariti, inque vicem credant res sibi semper agi. met. 4, 72 ubi constiterant hinc Thisbe, Pyramus illinc, inque vices (*cf. p. 173, 31*) fuerat captatus anhelitus oris *eqs.* 12, 161 inque vices ... pericula ... commemorare iuvat. LIV. 1, 22, 3 evenit, ut agrestes Romani ex Albano agro, Albani ex Romano praedas -m agerent. 2, 15, 2 neu in tantis mutuis beneficiis (*sc. inter Romanos et Porsennam*) -m animi sollicitarentur, cum ille peteret ..., Romani ... negarent *eqs.* 2, 44, 12 Etruscos ... multis -m casibus victos victoresque. 3, 34, 8. 5, 47, 2 alterni innixi sublevantesque -m et trahentes alii alios. 23, 38, 3 cum percunctando -m cognitum esset *eqs.* 35, 49, 4. 37, 52, 9. VAL. MAX. 9, 11 ext. 3 ut omnes ⟨e d⟩exteris manibus sanguinem mitterent atque eum -m sorberent (*cf.* TAC. ann. 12, 47, 2). SEN. epist. 94, 56 defectus solis ac lunae -m obstantium (*cf. p. 177, 23*). *al.* PLIN. nat. 8, 132 (*de muribus alpinis*) alternos, marem ac feminam, ... caudā mordicus adprehensā -m detrahi ad specum. HOMER. 965. QVINT. inst. 1, 3, 11 *pueri* positis -m ... quaestiunculis aemulantur. TAC. ann. 13, 38, 1 commeantibus -m nuntiis. *al.*

b *de actionibus inter se respondentibus* (*cf. p. 175, 45*): LIV. 3, 26, 9 salute data -m redditaque (*cf. 10, 18, 11* salute mutua reddita). 4, 46, 2 contemnere -m et contemni. 23, 17, 10 cavendis ac struendis -m insidiis. 25, 39, 18 post tantas -m acceptas inlatasque clades. 32, 32, 13 ex propinquo dicamus -m audiamusque (34, 33, 3). 38, 21, 8 -m pati et inferre vulnera. SEN. benef. 1, 10, 3 vitia ... inter se dissidentia tumultuantur, pellunt -m fuganturque. nat. 3 pr. 5 quae ... passi -m ausique sunt populi. DICT. 2, 6 p. 25, 16 E. -m acceptis datisque donis (5, 10 p. 111, 1 dextrae -m datae atque acceptae sunt). *al.*

2 *iuxtaponitur locutio, quae per se ipsa vicissitudinem partium variatarum designat, ut quaeri possit, utrum* '-m' *indicet alternationem an quasi per abundantiam (cf. p. 181, 59) addita sit*: SEN. epist. 87, 21 ut necessarium mortalibus esset inter ipsos commercium, si -m alius aliquid ab alio peteret. ITALA Ioh. 13, 14 (Rufin. Orig. in Rom. 8, 4 p. 1168[C]) sicut ego dominus ... lavi pedes vestros, et vos -m lavate pedes alterutrum (*ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας, Vulg.* alter alterius). SPART. Hadr. 17, 7 iussit ... alium ab alio -m defricari.

B *exempla certa, vi alternationis neglecta aut omnino sublata* (*saepius inde a* QVINT.): **1** *variantur partes inter se ita, ut actiones mutua vice inter eas fiant* (*vi reciprocitatis q. d. plena*): **a** *per se positum* (*usurpatur fere vice pron., quod* 'reciprocum' *dicimus, semper quidem servata vi adverbii [nota e. g. p. 177, 12. 15. 32. 178, 38 sqq.], ut ratio grammatica ex contextu quaerenda sit*): *α strictius*: (I) *pendet ex verbis vel adiectivis*: Ⓐ *variatur agens ita, ut uterque c. respectu alterius actionem perficiat* (*sc. ut alter agens pro obi. ipso sit sive aliquo modo actionem patiatur*): ① *c. verbis act. sive vere pass. vel adiectivis*: ⓐ *agens plur.*: LIV. 33, 5, 12 cum inter se innexi rami vinculum -m praebeant. MANIL. 2, 275

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

linea . . . inque vicem extremis iungit se finibus ipsa (*i. qui -m extremi sunt*). 2, 468 propriis inter se legibus astra conveniunt . . . inque vicem praestant visus atque auribus haerent *eqs.* (Sen. benef. 2, 18, 2. 2, 33, 3 quae praestari -m possunt. *al.*). Val. Max. 2, 1, 6 *vir et uxor in sacello Viriplacae* -m locuti, quae voluerant, . . . concordes revertebantur (Vvlg. gen. 42, 21 [ad -m *l. v.*] *v. et p. 179, 53. 180, 49*). Phaedr. 3, 7, 3 salutant (Tac. hist. 3, 25, 1. *al. cf. p. 180, 5*). Sen. dial. 5, 26, 4 placidiores . . . -m simus. 6, 25, 3 *mortui* -m pervii sunt (nat. 4, 2, 28 omnia). nat. 4 praef. 20 dabimus -m consilia (*al.*). 4, 2, 30. Cvrt. 4, 9, 20 -m luctantium mutuus clamor (*sic c. verbis pugnandi*: Qvint. inst. 5, 13, 33 *argumenta*. Paneg. 11, 18, 3. *al. cf. p. 184, 32. 53*). 6, 7, 19 multo . . . -m de aliis rebus sermone consumpto (*al.*). 8, 13, 1 firmata . . . -m fide (*cf.* Lact. inst. 3, 21, 8 servata). *al.* Lvcan. 7, 177 inque vicem voltus . . . mirantur. Plin. nat. 6, 2 alitum . . . cantus canumque latratus -m audiuntur *ab incolis utriusque ripae* (Lact. inst. 6, 20, 2 *animalia* audiunt -m seque dinoscunt). 10, 204 sorices et ardiolae -m fetibus insidiantes (Avr. Vict. Caes. 5, 12. *cf. p. 179, 68*). 36, 117. *al.* Sil. 12, 742 inque vicem amplexi (*cf.* Qvint. inst. 7, 10, 17 *verba* -m conplectantur. *v. et p. 179, 84. 183, 63*). Stat. Theb. 2, 149 dextras iunxere (*cf. l. 82. p. 180, 19*). 8, 560 placebant. *al.* Qvint. inst. 3, 10, 4 petitionum -m diversarum (*al. cf.* Apvl. flor. 18 p. 89 argumenta obversa -m vice spinarum, quas ventus convolverit). 4, 5, 13 haec -m obstare (*cf. l. 56. 62. p. 176, 52. 179, 45*). 7, 2, 19 accusent (*al. cf. p. 178, 76*). 7, 7, 9. 12, 10, 1 differunt (*cf. p. 180, 32*). decl. 250 p. 25, 10 -m rei fuistis (*sic c. subst. praedicative positis*: Vlp. dig. 47, 2, 36, 3 fures. Pavl. dig. 38, 10, 10, 14 si mulieres altera alterius filio nupserit: . . . qui ex his masculi nati fuerint, -m [*cf. p. 173, 61*] patrui sunt *eqs. al. cf. etiam p. 179, 19. 24. 69*). *al.* Frontin. strat. 2, 3, 7 -m sinuantibus . . . cornibus. Tac. Agr. 37, 5 vitabundi. 38, 1 miscere -m consilia . . ., dein separare (*cf. vol. VIII 1084, 71 et l. 76 sqq.*). hist. 1, 75, 1 omnibus -m gnaris. *al.* Plin. epist. 6, 5, 7 ut homines . . . id ipsum (*i. quae alter dicturus sit*) -m scierint. 6, 8, 2 amare (*cf.* 7, 20, 7 diligamus [*saepe ap. eccl.*]. *v. etiam l. 58. p. 180, 7*). *al.* Ivlian. dig. 7, 5, 6, 1 et -m et heredi satisdabunt. Vlp. dig. 24, 1, 32, 20 donaverint (*al. cf. p. 179, 46*). *saepe ap.* ICT*os*. Tert. anim. 18, 8 quae . . . distant, abesse -m debent (54, 3. *cf. vol. I 99, 75*). *al.* Iren. 2, 12, 2 adhaerentes ([*v. p. 173, 62*]. *cf.* Cypr. unit. eccl. 9 p. 217, 22 cohaerere. *v. et p. 179, 43. 180, 51*). Cypr. ad Donat. 10 p. 11, 21 discordantium (*cf. p. 178, 79. 179, 70. 180, 66*). *al.* Firm. math. 2, 29, 18 commutatis -m domibus (*cf. p. 178, 12. 180, 20. 181, 12*). Vvlg. I Macc. 10, 71 comparemus . . . -m (*συγκριθῶμεν ἑαυτοῖς. cf. etiam l. 84 et p. 179, 64. 182, 67*). Avg. civ. 19, 13 p. 377, 8 D. societas fruendi deo et -m in deo. Mart. Cap. 9, 947 discrepant (*cf. p. 180, 39. 64*). Cassiod. var. 5, 1, 3 -m sollicitì mutuis possimus utilitatibus obligari (*cf. p. 184, 81*). *et saepe.* *nota in interpretatione loci script. sacrae Ioh. 14, 11* (*Vulg.* ego in patre et pater in me est): Hil. trin. 7, 32 p. 227ᴬ nec non unum sunt, qui -m sunt; -m autem sunt, cum unus ex uno est (in -m *utroque loco cod. Corb.*). Ambrosiast. in II Cor. 5, 19—21 p. 297ᴰ ibi . . . est unitas, ubi nulla est differentia: ac per hoc -m sunt (*cf. p. 173, 50. 181, 9. 183, 66*). *permiscentur structurae* (*sc.* '*ritum -m non intellexerunt*' *et* '*nullus ritum alterius intellexit*'): Svlp. Sev. chron. 1, 4, 6 *homines post turrim Babyloniam exstructam* a sueto sermonis genere multa diverso neque ulli -m intellecto linguarum ritu loquebantur.

ⓑ *agens sing.*: ◯ *de notionibus collectivis*: Sen. epist. 94, 69 ex isto coitu -m noxio. 95, 53 *lapidum fornicatio* casura, nisi -m obstaret (*codd.*, -ent *Buecheler*), hoc ipso sustinetur. Lvcan. 1, 61 genus humanum positis sibi consulat armis, inque vicem gens omnis amet (Boeth. cons. 2 carm. 8, 17 quidquid nunc amat -m). Ⓑ *usu peculiari et figurato: per metonymiam*: Qvint. inst. 8, 3, 77 conlatione (*i. rebus collatis*) -m respondente. 8, 5, 26 densitas earum (*sc. sententiarum*) obstat -m. *per synecdochen*: Orient. comm. 1, 180 *bestiae* murmure respondent, qua possunt voce loquuntur, inque vicem . . . lambere lingua solet.

② *c. verbis mediopass.*: ⓐ *obi. agens alter* (*hic illic pro l. v., e. g.* Lact. inst. 3, 4, 9 iugulant [iugulantur *B*]. *al.*): Tac. Agr. 16, 1 his *deliberationibus* . . . -m instincti . . . sumpsere . . . bellum. Vlp. dig. 24, 1, 1 ne *vir et uxor* mutuo amore -m spoliarentur donationibus non temperantes. Pallad. 12, 7, 22 ne -m tangantur *castaneae* (*cf. p. 180, 12*). Caes. Arel. serm. 55, 1 p. 231, 13 pugnis et calcibus -m conliduntur (se -m collidunt *l. v., cf. p. 179, 7 et 178, 30. 180, 20. 184, 48*). *cf. sic mediopass. etiam p. 176, 54.*

ⓑ *agens ipse utriusque actionis pro obi. est et refertur ad alterum* (*fere c. verbis coniungendi sim.* [*separandi p. 178, 5*]; *de rebus tamquam personis e. g. l. 76. 84. nota et p. 178, 8 sq.*): Tac. dial. 31, 2 ut . . . *aequitas, utilitas, honestas* -m misceantur (*cf.* Avg. civ. 1, 35 p. 51, 26 D. perplexae . . . sunt . . . civitates . . . -mque permixtae [*al.*]. Rvstic. c. aceph. p. 1203ᴰ [*ex Cyrillo Conc.ˢ I 1, 6 p. 22, 8 ἀλλήλοις συγκεκραμένων*]. *v. l. 30. p. 178, 82. 181, 12. 183, 63*). Germ. 22, 2 de reconciliandis -m inimicis. Plin. epist. 7, 7, 1 ut -m vos obligari putetis (Gaivs dig. 44, 7, 5 pr. *al. cf. paulo aliter p. 178, 2*). Itala Dan. 2, 43 (Iren. 5, 26, 1) non erunt adiuncti -m ([*προσκολλώμενοι, Vulg.* adhaerebunt sibi]. *cf. etiam l. 20. p. 178, 21. 78. 179, 60. 182, 70*). I Macc. 10, 71 (recc. LB) comparemur (*cf. l. 41*). Lact. ira 15, 2 elementis . . . -m copulatis (*cf. l. 28. p. 179, 56. 180, 59*). *al.* Macr. Sat. 1, 19, 16 dracones . . . -m nodo . . . obligantur ([*paulo aliter p. 177, 80*]. *cf.* Qvodv. prom. 1, 7, 12 p. 740ᴮ *animae* sunt . . . sociatae et colligatae -m in unitate spiritus sancti *eqs. v. l. 27. p. 184, 61 et 180, 16*). Greg. Tvr. Franc. 2, 32 p. 78, 16 separati (*opp.*: unianimis. *cf. et l. 23. p. 180, 34*). *al.*

Ⓑ *variatur obi. ita, ut eiusdem agentis eadem actione obi. alterum ad alterum mutua ratione referatur* (*hic illic indicatione agentis omissa, ut exempla fere ad p. 177, 73 sqq. transire videantur, e. g. l. 12. 22*): Plin. nat. 27, 3 *Romana pace* non homines modo diversis inter se terris gentibusque, verum etiam montes . . . et herbas . . . -m ostentante. Qvint. inst. 1, 4, 16 o atque u permutata -m (Boeth. in Porph. comm. sec. 1, 4 p. 145, 4 ne priorum generum species -m permutemus. *cf. p. 177, 40*). Ps. Qvint. decl. 16, 2 p. 292, 13 *amicitia* liberos, fratres, propinquos -m tenet (*paulo aliter*: Scaev. dig. 36, 1, 79 [77] pr. vos . . . hoc fideicommisso teneri -m volo. *cf. p. 180, 15. 181, 60*). Plin. epist. 4, 19, 8 *illam mihi, me illi dedisti*, quasi -m elegeris. Svet. Tib. 76 *nepotes* substituit . . . -m (Ivlian. dig. 28, 5, 37, 1. *saepe ap.* ICT*os*. *cf.* Cod. Iust. 6, 58, 15, 3 filium . . . et filiam . . . -m vocari censemus). Scaev. dig. 36, 1, 80, 8 quos -m commendo. Itala Ezech. 37, 17 (Hier. in Ezech. p. 351ᴬ) *virgas* coniunges . . . -m ([*πρὸς ἀλλήλας, Vulg.* unum ad alterum]. *cf.* Ter. Mavr. 15 nervis . . . -m iunctis. *al. v. et p. 177, 82*). Garg. Mart. pom. 2, 5 *ossa* -m separata ponuntur (*cf. supra l. 5*). Novatian. trin. 27 p. 939ᴮ quos personae ratio -m dividit (*cf. p. 180, 41*), eosdem rursus -m religionis ratio conducit. Paneg. 12, 10, 1 scalas -m nexas (*cf. etiam p. 179, 49. 180, 18. 83. 182, 70*). Lact. opif. 5, 4 ossibus -m conligatis (*cf. supra l. 2*). Vvlg. exod. 26, 4 ut possint -m copulari *cortinae a sacerdotibus sim.* (*cf. supra l. 1. infra p. 179, 56*). Boeth. cons. 3, 12, 25 W. visne rationes . . . -m collidamus? (*cf. p. 177, 70 sq.*). in Porph. comm. sec. 3, 2 p. 202, 22 ex alterutro fit descriptio in his, quae -m (ad -m, ad se -m *vv. ll.*) referuntur (*cf. p. 180, 47 sq.*). 5, 19 p. 338, 3 species ac propria . . . -m praedicari (*cf. p. 180, 57. 79*). Primas. in apoc. 2 p. 825ᴰ Iacobus apostolus -m utrumque discernit *eqs.* (*cf. p. 180, 37. 182, 82*). *al.* *nota pro obi. esse vocem collectivam*: Hil. myst. 1, 13, 5 sexum arcam ingredientium -m sociat, virorum ad virum, mulierum ad feminam. *c. verbis intransitivis*: Qvint. inst. 7, 7, 9 aut alteri aut -m utrique de iure fit controversia. Scaev. dig. 31, 89, 4 actionem . . . omnibus -m (*cf. p. 173, 63*) manere. Vvlg. Rom. 1, 12 consolari in vobis per eam quae -m est fidem vestram atque meam (*διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως*). Svlp. Sev. chron. 2, 39, 3 contentio nihil -m relaxabat.

Ⓗ *pendet ex substantivis* (*v. et p. 179, 32*): Liv. 3, 6, 3 ministeria . . . -m ac contagio ipsa volgabant morbos. 3, 71, 2 multis -m cladibus fessi (10, 11, 7 Tac. hist. 1, 65, 1. 4, 37, 3). 6, 24, 7 adhortatio -m . . . pervasit aciem. 9, 3, 4 his -m sermonibus . . . nox traducta est. *al.* Manil. 2, 341 his *signis* natura dedit . . . inque vicem affectūs et mutua iura favoris. Sen. nat. 3, 10, 4 facilior est -m transitus *eqs.* Tac. Agr. 24, 1 si . . . Hibernia . . . *Hispaniam et Galliam* magnis -m usibus miscuerit. *al.* Gaivs inst. 4, 63 -m compensationis rationem habere (Vlp. dig. 5, 4, 1, 4. *al.*). Vlp. dig. 16, 2, 10 pr. liberationem. *al.* Pallad. 4, 10, 8 a tactu -m separata *poma* (*cf. p. 180, 13*). *al.*

β laxius, vi vicissitudinis debilitata indicatur actionem eandem a pluribus agentibus eodem tempore fieri, fere i. q. simul (*exempla certiora; nota abundantiam l. 60. v. et p. 183, 43. 184, 25. cf. et p. 174, 60*): Serv. Aen. 1, 133 l. 4 *Iuppiter, Neptunus, Pluto* licet divisa imperia teneant, videntur tamen -m regni totius habere potestatem. Svlp. Sev. dial. 1, 1, 2 flentes (Hist. Apoll. rec. B. 49). Ps. Sen. epist. Paul. 3 reddam tibi diem, ut hoc opus -m inspiciamus. 7 ita -m vivimus, ut *eqs.* Hippocr. progn. 11 sunt *genera secessūs* . . . simul procedentia -m *eqs.* (*ὁμοῦ διεξερχόμενα*). Vict. Vit. 3, 28 iuravimus, ut pro *Christo* . . . -m patiamur (*cf. antea*: ut una poena parique supplicio torqueremur). Act. Petr. 2 p. 47, 16 oramus te -m per filium tuum *eqs.* (3 p. 48, 15 -m cum Paulo. *cf.* 18 p. 65, 26 ieiunemus -m precantes dominum). 6 p. 52, 4 ut . . . pervenerunt *Ariston et Theon* -m ad navem *eqs.*

b *accedit ad pronomina locutionesve pronominales per se ipsas reciprocitatem q. d. designantes*: *α locutiones per praepp.* (*per abundantiam*): ① inter se (sese *l. 73. saepius ponitur ante* -m, *ordine inverso l. 71. 73. 78. c. verbis mediopass. l. 78. 82. pendet ex substantivo p. 179, 2. cf. et p. 173, 43 sqq.*): Liv. 9, 43, 17 consules . . . colligebant . . . in unum copias -m inter se gratantes. Pavl. Fest. p. 296 sodales dicti . . ., quod inter se -m suaderent *eqs.* Plin. nat. 17, 239 *arbores* necant -m inter sese umbrā *eqs.* Lact. inst. 5, 22, 22 inter se -m quaerunt *eqs.* Hier. hom. Orig. in cant. 2, 8 p. 54, 8 conferebant dicentes (*ad* Vvlg. Luc. 24, 17 *sermones* confertis ad -m [*πρὸς ἀλλήλους*]). Vvlg. Rom. 2, 15 cogitationum accusantium aut . . . defendentium (*μεταξὺ ἀλλήλων. cf. p. 177, 23*). Rvfin. apol. adv. Hier. 1, 42 p. 581ᶜ -m inter se caritate iungantur (*cf. p. 177, 82*). hist. 3, 10, 1 volumina . . . discordantia (*gr. ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων. cf. p. 177, 39*). *al.* Novell. Anth. 1, 1 testandi inter se -m vel (inter se et -m *O*) succedendi sibi . . . licentiam. Oros. hist. 2, 18, 3 universa Asia atque Europa, partim in se singulae, partim inter se -m funeribus et flagitiis permiscebatur (*cf. p. 177, 76*). Conc.ˢ I 5 p. 323, 19 rec. Q disputabant et contendebant (*gr. Migne 26, 1053ᶜ πρὸς ἀλλήλους,*

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

syn. p. 323, 30 rec. B adversus alterutrum). BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 490, 17 proportio ... est rerum inter se -m similitudo. *al.*

(II) in se (semet *l. 8. vi praep. neglecta [cf. vol. VII 1, 744, 46 sqq. et p. 184, 3; aliter p. 181, 1]. variatur obi. l. 6. 8; c. verbo mediopassivo l. 7; pendet ex substantivo l. 10*): MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 25 p. 1059ᴮ alternatis in se -m partibus. HIER. in Nah. 2, 3 sqq. p. 1247ᶜ *equites* in se -m collidentur (*cf. p. 177, 71*). RVFIN. hist. 11, 23 p. 1027, 2 occultis aditibus -m in semet distinctis. BOETH. cons. 4, 6, 18 W. series *fati* ... elementa in se -m temperat. mus. 2, 16 p. 248, 1 terminorum in se -m multiplicatio. *al.*

β pronomina (*c. praepp. vim propriam exhibentibus p. 180, 29 sqq.*): ① *pron. reflexivum* (*cf. et p. 181, 71; ponitur fere altero tanto saepius ante* -m, *at ordine inverso frequentatur ap.* ICᵀᵒˢ; *separatur e. g. l. 18. 42. 57. 67. 82. legitur inde a* SEN. [*l. 17 sq.*], STATIO, QVINT. [*vix ap.* CIC., *v. l. 78 sq.; pron. minus arte iunctum v. p. 176, 40*], *ap. posteriores praeter* ITALAM *et* VVLG. *nov. test. saepius quam* -m *nude positum*): Ⓐ *pron. poss.*: ① *pendet ex verbis vel adi.*: SEN. Thy. 102 suum infensi -m sitiant cruorem. VLP. dig. 14, 1, 4 pr. *plures per se navem exercentes non* -m sui magistri videbuntur (*cf. p. 177, 25*). MIN. FEL. 11, 2 mendaciis suis -m credunt. ITALA Gal. 6, 2 (Tert. adv. Marc. 5, 4 p. 583, 18. *al.*) -m onera vestra portate (ἀλλήλων, *Vulg.* alter alterius). PANEG. 11, 7, 7 -m vestros adfectatis annos. HIER. epist. 127, 12, 1 sua -m membra laniarunt. in Ezech. 22, 23 sqq. p. 213ᴰ ut -m sui fautores sint (*cf. p. 177, 25*). PAVL. NOL. epist. 20, 1 p. 144, 11 ut actuum nostrorum -m conscii efficiamur (*cf. infra l. 63*). 28, 1 p. 241, 8 mutuam visitationem animis ac visceribus -m (*om. LM*) nostris tamquam vectigal officii debiti pensitamus. VICT. VIT. 1, 37 ut exitum suum -m perviderent. MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 2 p. 428ᶠⁱⁿ. quae vestra sunt -m (*gr. p. 211* τὰ ἀλλήλων). *al.* *per contaminationem q. d.*: CASSIAN. inst. 2, 15, 2 ne quisquam cum alio ... substitisse ... vel manus suas -m tenuisse deprehendatur. ② *pendet ex subst.*: FIRM. math. 3, 11, 14 si ... inventi fuerint ... in suis -m partibus. HIER. epist. 115, 3 sine nostro -m dolore ludamus. PAVL. NOL. epist. 17, 1 p. 125, 8 spe praesentiae -m nostrae. MART. CAP. 9, 909 suis -m complexibus.

Ⓑ *pron. personale q. d.*: ① *simplex*: ⓐ *per casus*: Ⓖ *gen.* (*cf. p. 173, 45*): CYPR. epist. 60, 5 p. 695, 3 memores nostri -m simus. *v. et Thielmann, ALL 7, 1892, 366ⁱⁿ.*

Ⓓ *dat.* (*variatur fere agens; c. verbis mediopassivis [cf. p. 177, 73] l. 49. 56. 60. al.; variatur obi. [cf. p. 178, 7] l. 50. 57. 58. 64. 69. al. agens sing. l. 70*): FRONTO p. 54, 12 v. d. H. (= p. 59 N.) ne liveant neve invideant -m amici tui sibi. PS. QVINT. decl. 13, 18 p. 263, 19 *foramina favorum* sibi -m angulis haerent (HIER. epist. 64, 20, 3. *al. cf. p. 177, 37. 183, 1*). IVLIAN. dig. 7, 1, 34 pr. -m sibi impedient (*cf.* PAVL. dig. 28, 5, 44 obstare [*cf. p. 177, 23*]. *al.*). VLP. dig. 24, 1, 7, 2 donaverint (*al. cf. p. 177, 35*). *al.* APVL. Plat. 1, 3 sibi ... -m necessarias partes nec pugnare inter se tantummodo, sed etiam mutuis adiuvare auxiliis. 2, 24. *al.* PS. APVL. Ascl. 39 εἱμαρμένη et necessitas ... sibi -m ... conexae sunt ([*gr.* ἡνωμέναι ἀλλήλαις]. *al. cf. per variationem obi.*: HEGES. 1, 39 p. 83, 17 ut eos ... -m sibi necteret [*gr. aliter*]. *al. v. p. 178, 26*). TERT. carn. 1 l. 16 ne -m sibi testimonium responderent nativitas et caro. *al.* ITALA Eph. 5, 19 (Mar. Victorin. in Eph. p. 1286ᶜ) loquentes vobis -m (ἑαυτοῖς, *Vulg.* vobismet ipsis. *al. cf. p. 177, 5. 180, 25. 181, 40. 50*). apoc. 11, 10 (cod. g) munera mittent (ἀλλήλοις, VVLG. -m. *cf. p. 180, 47. 181, 7*). CYPR. epist. 11, 7 p. 501, 9 si nos dominus ... nobis -m copulatos ... conspexerit *eqs.* (*al. per variationem obi.*: AMBR. vid. 15, 89 p. 262ᴮ ut sibi eos -m copularet. *al. cf. p. 178, 1*). FIRM. math. 2, 23, 2 omnia sibi signa -m vicinitas coniunctionis adsociat (6, 9, 12). 4, 17, 6 si sint ... cardinaliter iuncti (HEGES. 1, 42, 3 p. 102, 28. *al. cf. p. 177, 82*). CHALC. transl. p. 40ᴮ contrariis sibi -m ... motibus (*gr. aliter. cf. p. 180, 43. 183, 77*). p. 49ᴰ vires fomentaque ... corporibus -m sibi mutuantibus (*gr.* εἰς ἄλληλα). *al.* HIL. ad Const. 2, 5, 1 p. 200, 8 conscii ... sumus (*cf. l. 25*). myst. 1, 13, 1 sibi -m res personasque conferre (RVFIN. hist. 6, 13, 4. *cf.* RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 64, 20 comparantur [*gr. frg. I p. LIII* ἀναλογίαν πρὸς ἄλληλα ἔχοντα]. *al. v. p. 181, 48 et 177, 41*). HEGES. 1, 16, 6 p. 27, 11 pericula, quae sibi ab Hebraeis -m inferebantur. 5, 39, 2 p. 381, 10 insidiabantur (*cf. p. 177, 17*). *al.* HIER. in Ezech. 3, 5 sq. p. 36ᶜ barbari sumus (*cf. p. 177, 25*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 11, 1 p. 97, 5 nec sibi -m natura discordans in concordiam venerat (*gr. aliter. cf. p. 177, 39*). *al. et saepe.* *per contaminationem q. d.*: BENED. reg. 54 nullatenus liceat monacho neque a parentibus suis neque a quoquam hominum nec sibi -m litteras ... accipere aut dare *eqs.* ACT. Archel. 23, 2 nisi commixta atque sibi -m fuerit inserta cum corpore *anima*.

Ⓐ *acc.* (*variatur ubique agens; pendet fere ex verbis transitivis [semper act. vel vere pass.] excepta p. 180, 23 sqq.; agens sing. l. 78. 84. p. 180, 22*): CIC. fat. frg. 2 (Serv. Aen. 3, 376) fatum est conexio rerum per aeternitatem se -m tenens *eqs.* ([*verba ipsa vix Ciceronis esse recte censet C. F. W. Müller ad l.; cf. div. 1, 125* cum causae causa nexa rem ex se gignat]. APVL. mund. 38 fatum ... Graeci εἱμαρμένην a tractu quodam -m causarum se continentium volunt dici). QVINT. decl. 305 p. 194, 25 ut -m se occiderent (*al.*). 321 p. 258, 6 -m se reos deferunt. PS. QVINT. decl. 18, 15 p. 334, 2 horret -m se caritas fraterna complecti (PANEG. 11, 13, 1. *al. cf.* IVST. 11, 9, 13 amplexae. *v. et p. 177, 18*). TAC. dial. 25, 5 *oratores* -m se obtrectaverunt. Agr. 6, 1 vixerunt ... per mutuam caritatem et -m se anteponendo. PLIN. epist. 3, 7, 15 -m se mutuis exhortationibus amici ... exacuunt. ITALA exod. 18, 7 (Monac.) salutaverunt ([ἀλλήλους, *Vulg.* se mutuo]. HEGES. 1, 13, 3 p. 20, 23 [*Ios. 1, 122* ἀλλήλους]. *al. cf. p. 177, 7*). I Thess. 4, 9 (Ambrosiast. *ad l.* p. 449ᴮ) ut ⌊vos⌋ (⌊⌋ *om.* VVLG.) -m diligatis ([ἀλλήλους]. TERT. apol. 39, 7 vide ..., ut -m se diligant; ipsi enim -m oderunt. *al. cf. p. 177, 33*). *al.* CYPR. patient. 15 p. 408, 13. *al.* CHALC. transl. p. 38ᴰ ut conprehendant se -m et a se rursum conprehendantur ... stellae (*gr.* καταλαμβάνουσί τε καὶ καταλαμβάνονται κατὰ ταὐτὰ ὑπ' ἀλλήλων). comm. 89 p. 160, 25 *radii non* contingent se -m (90 p. 161, 15. *cf.* PALLAD. 4, 10, 10 ne se -m tangant *māla* [4, 10, 33. *al.*]. *v. et l. 22. p. 177, 69. 178, 51*). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 23 p. 1130ᴬ *cognoscibile et cognoscentia* se -m tenent *eqs.* (SERV. georg. 4, 257 pedibus. *al. cf. p. 178, 15*). in Eph. 4, 10 p. 1274ᴬ se -m ligat *enuntiatum hoc et illud* (*cf. p. 178, 2*). CLAVD. DON. Aen. 8, 445 p. 181, 22 ut se -m nectere et inpedire viderentur *orbes clipei* (*cf. p. 178, 26*). AVIAN. fab. apol. 11 -m nos coniungamus (*cf. p. 177, 20*). MART. CAP. 3, 233 *vocales* se -m mutant (*cf. p. 177, 40*). LEX Visig. 8, 4, 7 conliserint (*cf. p. 177, 70*). *et saepe.* *per contaminationem q. d.*: PALLAD. 6, 9, 2 formulae *casei* ... ita statuantur, ne -m se unaquaeque contingat (*cf. Schmalz, Glotta 6, 1915, 183 sq.*). *pendet ex verbis intransitivis*: MAX. TAVR. hom. 11 p. 245ᶜ se -m concordantibus sententiis. 49 p. 633ᴮ -m se loquuntur, -m se mittunt, -m sibi oboediunt *spiritus et Christus* (*cf. p. 179, 53*).

Ⓞ *abl.*: RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 81, 32 eo quod -m nobis sicut adversariis abutamur. *v. et p. 181, 39.*

ⓑ *c. praepp.* (*cf. et p. 181, 82; pendet ex substantivis: l. 54. 68. p. 181, 5. 8.; agens sing. l. 59*): ab (*sensu fere separativo, aliter l. 36. 45. cf. p. 182, 10*): CYPR. epist. 4, 4 p. 475, 23 si ... ab se -m recesserint. PS. CYPR. mont. 2 p. 105, 15 differentes (CHALC. comm. 87 p. 159, 9. HIPPOCR. aer. 1 [*gr.* ἑωυτέων]. *al. cf. p. 177, 24*). HIER. chron. a. Abr. 735 pedes statuarum a se -m separavit (VVLG. exod. 28, 28. RVFIN. Adamant. 2, 1 p. 63, 7 [*gr.* ἀλλήλων]. *al. cf. p. 178, 5*). in Nah. 3, 1 sqq. p. 1254ᶜ a se -m constipantur. VVLG. exod. 39, 19. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 11, 1 mens et materia ... discreta (*gr. Migne 36, 321C* ἀπ' ἀλλήλων. *cf. p. 178, 34*). *al.* CONSVLT. Zacch. 2, 11 p. 71, 10 discrepantes (*al. cf. p. 177, 44*). PS. ARNOB. confl. 1, 4 p. 244ᴬ corporea membra ... in suis formis divisa et a se -m quasi in suis cubiculis manentia. VITAE patr. 5, 5, 27 p. 880ᶜ fuissent divisi (*gr. Nau 1908 p. 269 n. 179* ἀπῆλθεν ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ἑνός. *cf. p. 178, 24*). ORIBAS. eup. 1, 15, 4 contrariam habent a se -m naturam (*gr.* ἐναντίαν. *cf. p. 179, 61*). VEN. FORT. expos. orat. (= carm. 10, 1) 11 ut ... nobis ipsis a nobis -m succurratur. *al.*

ad (*cf. p. 182, 49*): VVLG. exod. 14, 20 ad se -m ... accedere. AVG. conf. 7, 6, 8 mitterent (*cf. p. 179, 55*). epist. 238, 14 ut ad se -m (ad se ad -m *T*) personae referantur (*al. cf. p. 178, 31*). c. Faust. 12, 48 clament. SERM. RevBén. 59, 1949, 108, 36 dicentibus (*cf. p. 177, 5; paulo aliter l. 58*). VICT. VIT. 2, 62 adducere. BOETH. arithm. 1, 2 p. 12, 30 haerent (se ad -m *d. cf. p. 177, 37*). herm. pr. 2, 12 p. 166, 23 (= herm. sec. 5, 12 p. 376, 26) quemadmodum se habent ... ad se -m ([*ad utrumque locum cf. app. crit.; gr. p. 21ᵃ, 35* πρὸς ἀλλήλας]. *al.*). herm. sec. 6, 13 p. 422, 11 de earum ad se -m consequentiis (*sic pendet ex subst.*: in Porph. comm. pr. 1, 21 p. 64, 16 quadam ad se -m collatione sint ... compositae. 1, 21 p. 65, 5 praeter ad se -m habitudinem). in Porph. comm. pr. 1, 16 p. 46, 18 aequalia sibi ad se -m praedicari possunt (2, 16 p. 115, 4 conversim. *cf.* 1, 16 p. 49, 12 dici. *v. et p. 178, 33*). comm. sec. 2, 2 p. 172, 8 *multitudo* ad se -m ... copulata sit (*cf. p. 178, 1*). *al.* VITAE patr. 5, 15, 11 p. 955ᴰ non veniamus ad nos -m (*gr. Cot. p. 393C* ἀλλήλοις).

adversus (adversum. *cf. p. 184, 29*): PAVL. sent. 5, 15, 3 adversus se -m parentes et liberi ... nec volentes ad testimonium admittendi sunt (*cf.* COD. Iust. 4, 20, 6). IREN. 1, 9, 5 fabulae discrepant (*gr.* πρὸς ἀλλήλους. *cf. p. 177, 44*). CYPR. domin. orat. 16 p. 278, 13 discordantibus adversum se -m (*cf. p. 177, 39*). AVG. c. Adim. 3 p. 121, 20 adversum se -m ... conlatis. CASSIAN. conl. 4, 9, 2 *spiritūs et carnis* adversus se -m pugna.

contra (*cf. p. 184, 42*): ITALA II par. 20, 23 (Complut.) surrexerunt contra se -m (εἰς ἀλλήλους, *Vulg.* in semetipsos). VVLG. exod. 36, 12 venirent. III reg. 7, 4 *columnas* contra se -m positas. 7, 30 respectantes. RVFIN. hist. 8, 9, 2 inflexis ... ramis (*gr.* ἐπὶ ταὐτὸ συνέλκοντες). CASSIAN. conl. 4, 14 suscitatur ... carnis spiritusque contentio. *v. et p. 181, 55.*

cum (*cf. p. 174, 59. 184, 51*): CYPR. epist. 57, 1 p. 650, 16 statueramus ..., frater carissime, participato -m nobiscum consilio, ut *eqs.* RVFIN. Orig. princ. 4, 49 p. 362, 8 erunt ... ista unius naturae secum -m *eqs.*

de (*cf. p. 184, 57*): PAVL. dig. 19, 2, 54, 1 quod -m de se stipulati sunt. BOETH. herm. pr. 2, 11 p. 159, 25 haec de se -m ... posse praedicari (Porph. isag. p. 49, 6 [*gr. p. 20, 12* ἀλλήλων ἀντικατηγορεῖσθαι]. *al. v. et p. 181, 37. cf. p. 178, 33*).

ex (*cf. p. 184, 59*): APVL. Plat. 1, 8 *elementa* -m ex se intra se apta et conexa esse (*cf. p. 178, 26*). CHALC. comm. 307 p. 335, 20 initia nec ex aliis ullis rebus originem trahere nec ex se -m constare *eqs.*

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in (*vi praep. plena [aliter p. 179, 3. cf. p. 183, 47]. fere c. acc., ut vid.; abl. certus l. 6. 9. 14*): ITALA II Thess. 1,3 (Ambrosiast. *ad l.* p. 454D) multiplicatur caritas uniuscuiusque vestrum omnium in vos -m (*εἰς ἀλλήλους*, VVLG. in -m). NOVATIAN. Cypr. epist. 36, 3 p. 575, 9 cum ... caritatem exemplis multis reciprocae adfectionis in vos -m ... conperissemus. PANEG. 7, 13, 1 quae in vobis -m ... admirari et amare debetis. FIRM. math. 2, 29, 7 -m in se ... antiscium mittere (*al. cf. p. 179, 55*). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 57 p. 1084A se intuentes visione in se -m. HIL. trin. 3, 4 p. 78A in se -m *sunt pater et filius* (*cf. p. 177, 47 sqq.*). SERV. Aen. 1, 75 in se -m turpissimos fratres. VVLG. Ezech. 41, 24 *ostiola* plicabantur. BOETH. c. Eut. 6, 69 *res incorporeae* non poterunt ... in se -m permutari (*cf. p. 177, 40*). 6, 95. 7, 7 utraeque *naturae* ⌊in se -m misceantur⌋ (⌊⌋ in se m. -m, in se m. *vv. ll. cf. p. 177, 76*). CAES. AREL. reg. virg. 21 p. 106, 10 honorate in vobis -m (*om. B*) deum.

intra: *v. p. 180, 82.*

per (*cf. p. 184, 69*): CHALC. comm. 221 p. 257, 16 per se -m transeunt duo corpora.

pro (*cf. p. 184, 79*): SERV. ecl. 1, 33 duo haec *verba* (*sc. saepta et ovilia*) -m pro se ponuntur (Aen. 1, 104 pro se -m. *al.*). AVG. c. Parm. 2, 8, 16 p. 62, 7 orent (*cf.* CASSIOD. inst. 1, 33, 4 supplicemus). MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 3 p. 430 p. med. si ... -m pro nobis curam gerimus, in his nobis -m conferamus (*gr. p. 212med. ἀλλήλων ... ἀλλήλοις*). *al.*

sine (*cf. p. 185, 8*): ACT. Archel. 21, 1 *corpus et anima* sine se -m subsistere non possunt.

super: *v. l. 80.*

② *amplificatum*: ⓐ sese (*cf. et p. 178, 68*): STAT. Theb. 10, 576 inque vicem sese stridore hortantur *apes* (*cf.* HEGES. 5, 4, 3 p. 303, 22 cohortati sese -m [*gr. 5, 75 ἀλλήλους*]). ARNOB. nat. 2, 45 p. 84, 14 odissent. QVEROL. p. 41, 2 R. docent. SIDON. epist. 9, 3, 2. BOETH. herm. pr. 2, 12 p. 176, 18 sese -m consequantur (2, 13 p. 180, 15. *cf.* herm. sec. 5, 12 p. 408, 2 sequi [*gr. p. 21b, 36 ἀλλήλαις*]).

ⓑ se ipsos (ipsum, *agens sing. l. 35*): PORPH. Hor. epist. 2, 2, 87 poetas se ipsos -m laudare. LACT. inst. 5, 8, 11 humanum genus se ipsum (ipsum se *H*) -m conficit. MART. CAP. 6, 608 duae regiones ... ipsae sibi -m ... fiunt ... antipodae. VICTORIN. Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 26 p. 125, 19 (*de specie et proprio*) de se ipsa -m praedicantur (*gr. p. 20, 12 ἀλλήλων. cf. p. 180, 79*). IVNIL. 2, 2 p. 496, 10 creaturae se ipsis -m non egebant. CAES. AREL. serm. 27, 3 p. 116, 5 vobis ipsis -m conloquentes (*cf. p. 179, 53*).

ⓒ semet (*cf. et p. 179, 3*): PANEG. 11, 6, 3 quanta vosmet -m pietate colitis. 11, 7, 7 -m vosmet imitamini. LACT. inst. 3, 23, 9 (nosmet ipsos *BR*). CHALC. transl. p. 45C incurrentia semet -m duo similia (*gr. ἐκπῖπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον*). comm. 97 p. 168, 20 illos ... quattuor *orbes* et sibimet -m et his tribus dissimiliter incedere (*syn. transl. p. 36D* sibimet ipsis, *gr. ἀλλήλοις*). AVG. conf. 6, 10, 17 inopiam suam sibimet -m anhelantium. *al.* BOETH. arithm. 1, 18 p. 39, 5 cum sibimet fuerint -m comparati (*cf. p. 179, 64*). *al.*

ⓓ semet ipsos (*agens sing. l. 57. v. etiam l. 42 sq. cf. p. 173, 43*): *praecedit* semet: ITALA Eph. 5, 19 (cod. g) loquentes vobismet ipsis (*cf. p. 179, 53*). IREN. 1, 13, 4 solent ... sibimet ipsis -m imperare ut prophetent (*gr. ἀλλήλοις*). CYPR. epist. 55, 24 p. 643, 6 ut -m nosmet ipsos sustineamus (*cf.* ITALA Eph. 4, 2 [Cypr. *ibid.* l. 7. *al.*] -m [*ἀλλήλων*]). RVFIN. hist. mon. 22 p. 445A vident. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 25, 1 -m contra semet ipsos armantur (*gr. Migne 78, 1216B κατ' ἀλλήλων*). *praecedit* ipse: PETIL. Aug. c. Petil. 2, 26, 60 *speculum* sic offert proprios venientibus vultus, ut ipsa sibimet -m facies venientis occurrat *eqs.*

ⓘ alter alterum *sim.* (*cf. et p. 176, 66 sqq.*): GAIVS inst. 3, 155 -m alter alteri tenebimur (*cf. p. 178, 15*). DON. Ter. Ad. 828 'inter se amare' ... quod est: cum alter alterum -m amat.

ⓜ ipse: VLP. dig. 37, 6, 1, 24 *filios emancipatos* singulis, qui sunt in potestate, centena conferre ..., sed ipsos -m nihil conferre. CYPR. epist. 59, 2 p. 668, 8 qui ... copulati sacramento unanimitatis fuerint, ipsos -m traditures.

2 *variantur partes per seriem ita, ut primae cuiusque actionis obiectum vice agentis fungens actionem eandem in aliud obiectum perficiat ac sic deinceps (agens sing. l. 73. 75. 78): nude*: QVINT. inst. 8, 5, 27 cum *membra orationis* ... undique circumcisa insistere -m nequeant. AVG. serm. coll. Morin p. 115, 8 ponentes -m faciem post faciem ... egressi sunt. *c. pron. reflexivo*: HERM. vulg. vis. 3, 8, 7 *virtutes* sequuntur se -m, sicut natae sunt ([*ἀλλήλαις*, *Pal.* alterutro]. SERV. georg. 2, 401 labor se -m sequitur rusticorum). HIER. epist. 7, 2, 2 pergamenarum nomen ad hanc usque diem tradente sibi -m posteritate servatum est. in Am. 9, 14 p. 1095B sibi -m cuncta succedant (RVFIN. hist. 8, 9, 4 *carnifices* succedentes sibi -m *eqs.* [*ἀμοιβαδὸν ἀλλήλους διαδέχεσθαι*]). MART. CAP. 9, 981 frequentia comprehendentis (*i. insequentis*) se -m syllabae. *c. praep.* (*cf. p. 185, 17*): AVG. in psalm. 129, 4 p. 1699in. dicuntur cervi ... capita super se -m ponere.

PARS ALTERA: *coniungitur c. praepp.* (*fere eadem notione quae est p. 176, 33 sqq. [aliter p. 183, 21 sqq. 184, 20 sqq.]. usus ortus est, ut vid., ex iuncturis q. s.* ab se -m, ad se -m *sim. ita, ut per conpendium pronominis factum sit* ab -m, ad -m *sim. [cf. Thielmann, ALL 7, 1892, 367 sqq., Salonius, Vitae patr. 240 sqq.]; legitur fere inde ab* ITALA *[sed cf. l. 59. p. 183, 47] et vulgatur praecipue apud eccl., saepe ad reddendas iuncturas gr. q. s. ἀπ' ἀλλήλων, πρὸς ἀλλήλους sim.*):

I *iuncturae frequentiores*: A ab (*variat hic illic c.* ad -m [*cf. vol. I 558, 78 sqq. et Thielmann l. c. 368*], *e. g.* ITALA act. 4, 15 sq. [cod. h] quaerebant ab -m dicentes [*πρὸς ἀλλήλους*, ad -m *codd. d g*, VVLG.]. *al.* [*v. et l. 31. 81 sq. p. 183, 8*]. *cf. p. 180, 30*): *v. vol. I 99, 47 sqq.; adde*: 1 *variantur partes inter se* (*cf. p. 176, 77*): **a** *praepositionis sensu vario* (*fere separativo. cf. et p. 173, 51*): *α pendet ex verbis* (*adiectivis l. 22 et e. g. vol. I 99, 54*): ① *nude*: ITALA Matth. 25, 32 (codd. a, aur. *al.* = VVLG.) separabit eos ab -m ([*ἀπ' ἀλλήλων*]. *et saepe ap. eccl.; ceterum* AVIAN. fab. apol. 18. IVL. HON. cosmogr. B 45 p. 49, 10. NOVELL. Iust. 22, 9 [*gr. ἀπ' ἀλλήλων. sic respondet*: 140 pr. *bis*]). *al.* IREN. 1, 21, 5 quum ... discrepent ab -m (*al.*). 2, 1, 4 deos ... distantes, ab -m ... inchoantes, ad -m ... finientes (*cf.* 2, 1, 5 ab -m ... incipientes, ad -m ... desinentes). 2, 12, 4 coniugationes ... distantes sunt ab -m (*al.* NOVELL. Iust. 63 pr. [*gr. ἀλλήλων*]. *al.*). 2, 17, 6 *Aeones et Pater* tantum secundum magnitudinem, sed non secundum naturam differentes ab -m (FACVND. defens. 9, 1 p. 741D multum ... differt ab -m 'sedes tua ...' et 'propterea *eqs.*' [742A]. *al.*). HIL. syn. 37 p. 509A indifferentis ab -m naturae. AVG. conf. 4, 8, 13 docere aliquid -m aut discere ab -m (MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 2 p. 428fin. [*gr. p. 211 εἰς διδασκαλίαν*]). AVG. mus. 6, 2, 2 p. 1163 discernamus ea ... ab -m *eqs.* (PS. APVL. herb. 112 l. 13 tria semina obtecta foliis ab -m discernuntur [*gr. Diosc. 4, 166, 2 ἀπ' ἀλλήλων*]. *al.*). c. Petil. 2, 47, 110 p. 84, 6 segregentur (*al.* AVIAN. fab. apol. 18). *al.* LEO M. serm. 54, 1 p. 319B neutra *natura Christi* se ab alterius conexione disiungit; nihil ibi ab -m vacat. GREG. TVR. Franc. 3, 15 p. 112, 12 obsedes ab (in *l. v.*) -m acciperunt. *al.* GREG. M. epist. 14, 8 p. 427, 8 diversa ab (ad *l. v.*) -m volunt. *al.* ⓜ *acced. pron. refl. q. d.*: CYPR. *v. vol. I 99, 49.* LIB. pontif. p. 121, 14 (F) separaverunt se ab -m pars aliqua a communione Symmachi. CONC.S I 5 p. 362, 25 se ab -m discindentibus (*gr. 1, 7 p. 69, 14 ἑκάστων ἑκάστοις συρραγέντων*). ORIG. in Matth. ser. 126 p. 263, 20 dissonant sibi.

β pendet ex subst.: AVG. immort. 6, 11 p. 1026fin. si ulla ab -m separatio posset esse *eqs.*

b *praepositio indicat auctorem*: *auctor idem ac subi. grammaticum q. d.*: HERM. vulg. vis. 3, 8, 7 tenentur ... ab -m virtutes (*gr. ὑπ' ἀλλήλων, Pal.* ab alterutro). RVFIN. hist. 1, 2, 19 interimerentur ([ab alterutrum *l. v.*]. *gr. ἀλληλοκτονεῖν*). CLAVD. MAM. anim. 3, 9 p. 170, 20 Abraham et divitem ... *non* ab -m visos. *al.* *auctor differt a subi. grammatico q. d.*: *v. vol. I 99, 70. 71. 74.*

2 *variantur partes per seriem* (*cf. p. 181, 66*): IREN. 1, 30, 4 *filios Sophiae septem, qui singuli deinceps alius ex alio geniti sunt*, quemadmodum generationibus, sic et dignitatibus et virtutibus praecedere ... ab -m. 2, 12, 7 ex successione ab -m emissi sunt (*cf.* 2, 16, 2 caelos per successionem et similitudinem ab -m factos. *v. et p. 184, 60*).

B ad (*variat c.*: ab -m [*v. l. 5*]. ad vicem [CONC.S I 3, p. 44, 17 GREG. M. epist. 14, 1 p. 419, 13. *v. et p. 183, 22 sqq. passim*]. apud -m [*v. p. 184, 38*]. *v. et p. 183, 42. cf. p. 180, 46*): *v. vol. I 689, 30 sqq.; adde*: 1 *vi praep. servata aut plus minus vigente indicat actionem vel statum quodammodo ad agentes (obi. l. 77 sq. 82. p. 183, 3. vol. I 689, 37. 56) derectum esse* (*coniungitur etiam cum verbis vel adi., ex quibus vix usquam alias hac notione pendet* ad [*e. g. l. 65. 67. 74. 75. 80*]. *ap. recentiores nonnunquam usurpatur ad exprimendam vim dat.* [*e. g. l. 73. 75. 80*]*; nota et quae monui l. 3 sq.*): **a** *pendet ex verbis vel adi.* (*adv.*): *α nude*: PAVL. FEST. p. 337 simulata loquuntur ad -m (*verba Pauli potius quam Festi*). ITALA exod. 16, 15 (Monac. = VVLG.) dixerunt ad -m ([*ἕτερος τῷ ἑτέρῳ*]. *sic saepe et c. aliis verbis dicendi ap. eccl.* [*cf. p. 183, 4*]; *ceterum*: HIST. Apoll. rec. A 30 [confabularentur). act. 28, 25 (codd. g s) dissonantes ad -m (*πρὸς ἀλλήλους*, VVLG. -m non essent consentientes). *al.* IREN. 1, 8, 5 eam quae est ad -m simul et ad patrem unionem *filii et verbi* (*gr. πρὸς ἀλλήλους*). 2, 1, 4 *v. l. 16.* 5, 24, 2 ut *homines* ... moderentur ad -m. VVLG. I Macc. 10, 54 statuamus ad -m amicitiam (*πρὸς αὐτούς*). *al.* RVFIN. hist. 5, 8, 14 *rex septuaginta interpretes* conferre ad -m, quae singuli interpretati sunt, facit (*gr. συνναντιβαλόντων ἑκάστου τὴν ἑαυτοῦ ἑρμηνείαν. cf. antea*: a se -m separat. *v. et l. 77. p. 177, 41*). *al.* PAVL. NOL. carm. 24, 13 nexi ad -m dextras damus. CONC.S I 2 p. 47, 22 coniunctos ([*gr. I 1, 1 p. 36, 1 ἀλλήλοις, syn.* DIONYS. EXIG. Conc.S I 5 p. 238, 20 -m]. GREG. M. epist. 1, 64 p. 85, 23. *cf. p. 177, 82*). p. 47, 37 Petrus et Io]hannes pares honore sunt ... ad -m (*gr. I 1, 1 p. 36, 16 ἀλλήλοις, syn. Dionys. Exig. Conc.S I 5 p. 239, 1* alterutrum). I 3 p. 9, 1 contemperantibus (*gr. I 1, 1 p. 15, 33 ἀλλήλοιν*). p. 164, 12 explanamus (*gr. I 1, 2 p. 76, 23 ἀλλήλοις*). *al.* CASSIOD. hist. 3, 6, 8 pacificati (*Sozom. 2, 27 p. 1012C μετ' ἀλλήλων*). inst. 2, 4, 5 p. 136, 8 *numeri* ad -m comparati (RVSTIC. c. aceph. p. 1249C. *al. cf. l. 67*). IORD. Get. 281 *gentes* ad -m foederatas. ORIBAS. syn. 4, 33, 1 Aa p. 36 lenticla et brassica similiter ad -m siccant (*gr. παραπλησίως ἀλλήλοις. syn.* La in -m). RVSTIC. c. aceph. p. 1211B deitatem et humanitatem ad (*i.* ab *? sed cf. et l. 62. p. 180, 64. 66; fortasse transferendum ad p. 183, 16*) -m discernere (*cf. p. 178, 34*). *al.*

β acced. pron. refl. (inter se *p. 183, 8; cf. p. 183, 20*): AMBRO-

[*Frei*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SIAST. in I Cor. 16, 20 p. 276^A ad -m sibi adhaereant (*cf. p. 179, 43*). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 16 p. 46, 22 quaecumque aequalia fuerint, aequaliter sibi ad -m praedicantur. VITAE patr. 5, 3, 19 p. 863^B dixerunt sibi ad -m ([*gr. Cot. p. 709^A* πρὸς ἀλλήλους, *syn. Mart. Brac. sent. patr. 48* unus ad alterum]. *cf.* 5, 12, 7 p. 942^A loquerentur [*gr. Cot. p. 445^C* ἀλλήλοις]). *c. praep.*: GREG. M. epist. 9, 66a p. 87, 7 (= 9, 82 p. 97, 31) partibus ... ad -m contra se venire cupientibus. inter se: CONC.^S II 3, 3 p. 3, 11 ad (ab *M*) -m inter se ... constituerunt (*gr. II 1, 3 p. 5, 11* πρὸς ἀλλήλους, *cf.* II 2, 2 p. 18, 13. II 3, 3 p. 8, 39).

b *pendet ex substantivis*: PELAG. in Eph. 2, 14 p. 354, 17 reconciliatio utriusque populi ad -m et ad deum. VVLG. II Macc. 14, 26 videns caritatem illorum ad -m (τὴν πρὸς ἀλλήλους εὔνοιαν). RVFIN. hist. 1, 2, 23 p. 25, 21 humana mens ... societatis ad -m patiens (*cf. gr.* πρὸς ἀλλήλους). *al. v. et vol. I 689, 61.*

2 *vi praep. sublata fere i. q.* -m: **a** *in universum* (*exempla certiora; nota abundantiam accedentibus pronominibus l. 20*): ITALA I Cor. 7, 5 (Hier. in eccles. 3 p. 1036^B) nolite fraudare ad -m (ἀλλήλους, VVLG. -m). OP. imperf. in Matth. 3 p. 648^in. si alter se contra alterum humiliaret, ad -m alterutrum se ad humilitatis gratiam excitarent.

b *specialia*: **α** *i. q. in locum* ([*ritu l. 27 sq.; cf. p. 173, 73 sqq.*]. *semper variante lectione c.* ad vicem, *excepta l. 30 et vol. I 689, 59 sq.*): TERT. anim. 57, 3 eas ... animas ad vim et iniuriam facere, quas per vim et iniuriam ... immaturus finis extorsit, quasi ad vicem (ad -m *A*, *B marg.*) offensae. SCHOL. Hor. carm. 4, 12, 22 pocula non dabuntur tibi, nisi et tu ad vicem (*A*, ad -m *V c p*) ... ampullam detuleris unguenti. THEOD. PRISC. log. 7 *v. p. 174, 25.* 12 lectus ... ad vicem (ad -m *b g*) gestationis agitandus. COD. Iust. 10, 32, 4 (*a. 285*) ad vicem (*K*, ad -m *O I X*) naturalis pignoris. GREG. M. epist. 9, 218 p. 205, 24 *scripta* alterno ad -m desideratae visitationis sermone nos sociant. PS. AMBR. de anima p. 229. VITA Caes. Arel. prol. 1 p. 296, 13 M. *haec vita* ⌊ad -m⌋ (⌊⌋ *3*, ad vicem *1 c H R* [*cf. Caes. Arel. epist. ad virg. 2, 1 p. 135, 1*], non *2*) possit eius esse praesentiae.

β *ad alteram partem variatam positum indicat variationem et agentis et actionis* (*v. p. 175, 26 sqq. et cf. Erikson, Sprachl. Bem. zu Epiphan. p. 45*): OP. imperf. in Matth. 34 p. 819^in. si nocitus fueris, difficile est, ut et tu ad -m non noceas. EPIPHAN. in euang. 53 p. 136, 14 cui ad -m dominus respondit *eqs.* 61 p. 166, 2 ideo interrogabat *Iesus discipulos*, ut iterum ad -m ex responsis eorum doceret eos. *vi alternationis debilitata indicat actiones inter se oppositas* (*cf. p. 176, 29*): MART. CAP. 8, 844 sq. Cancri signum recte oritur ...; ad (at *l. v.*) -m quae *signa* transversa oriuntur *eqs.* (*syn. 844* contra).

γ *i. q. simul* (*cf. p. 178, 52*): ORIBAS. eup. 4, 47 add. La p. 565 quando ... ad -m omnia *remedia* sunt adhibenda *eqs.* ACT. Petr. 4 p. 49, 8 fratres scandalizabantur ad -m *propter miracula a Simone effecta.*

C in (NOT. Tir. 51, 32. *variat c.* -m: FLOR. epit. 4, 10, 1 [in -m *L*, -m *cett.*] *et passim* [*cf. p. 177, 48*]. *in* VVLG. *non legitur nisi pro l. v.* [*e. g.* exod. 26, 4] *et in libris novi test. sec. Italam*): **1** *vi praep. servata aut plus minus vigente* (*vis dat. exprimi videtur l. 71. 76. cf. p. 181, 1*): **a** *pendet ex verbis vel adi.*: **α** *nude*: ITALA Ioh. 6, 43 (cod. c = VVLG.) nolite murmurare in -m (μετ' ἀλλήλων). 13, 35 (cod. d, *cf.* q t) si dilictionem habeatis in -m (ἐν ἀλλήλοις, VVLG. ad -m). Rom. 1, 27 (cod. d *al.*, *cf.* VVLG.) exarserunt in desiderio suo in -m (εἰς ἀλλήλους). 15, 5 (cod. r) deus ... det vobis ... sapere in -m (ἐν ἀλλήλοις, *Vulg.* in alterutrum). Eph. 4, 32 (cod. d *al.*) estote ... in -m benigni (εἰς ἀλλήλους, VVLG. -m). Col. 3, 9 (Theod. Mops. in Col. p. 301, 9) nolite mentiri in -m (εἰς ἀλλήλους, VVLG. -m. *cf.* THEOD. MOPS. *ad l.* non dixit 'alterutrum', sed 'in -m' *mentiri* [*cf. adn. Swete ad l.*]). I Thess. 3, 12 (cod. f = VVLG.) abundare faciat caritatem in -m et in omnes (εἰς ἀλλήλους). *al.* CLEM. ad Cor. 56, 2 *correptionem* facimus (*gr.* εἰς ἀλλήλους). IREN. 1, 12, 1 commixtis in (*om. cod. Voss.*) -m (*gr.* εἰς ἀλλήλας. *cf. p. 177, 76*). 1, 14, 7 complexae (*gr.* εἰς ἀλλήλας. *cf. p. 177, 18*). PS. PHILO antiq. 62, 7 in veritate eramus in (*om. A*) -m (*alio sensu*: LEO M. epist. Conc.^S II 2, 1 p. 28, 10 in [*om. pars codd.*] -m sunt et humilitas hominis et altitudo deitatis [*cf. p. 177, 47 sqq.*]). AVG. catech. rud. 12, 17, 1 habitemus. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 107 quae ... in -m gesta noscuntur (πρὸς ἀλλήλους). IORD. Get. 261 membra ..., quae ... in (*om. codd. quidam*) -m insanirent. GREG. TVR. Franc. 8, 7 p. 376, 1 commoti. *al.* *exprimit, ut vid., vim dat.* (*cf. vol. VII 1, 791, 29 sqq.*): ITALA Gal. 5, 13 (Pelag. in Gal. p. 334, 12 [*cf. app. crit.*] = VVLG. *l. v.*) servite in -m ([ἀλλήλοις]. THEOD. MOPS. *ad l.* p. 95, 7 servire [in *om. H*]). Eph. 5, 21 (Theod. Mops. in Eph. p. 183, 21) subiecti in -m in timore Christi (ἀλλήλοις, VVLG. -m). ORIBAS. syn. 4, 33, 1 La p. 36 *v. p. 182, 80.*

β *acced. pron. reflexivum: vi dat., ut vid.*: ITALA Gal. 5, 17 (Theod. Mops. in Gal. p. 98, 12) haec ... contraria sibi sunt in (*om. H*) -m (ἀλλήλοις ἀντίκειται, VVLG. -m adversantur. *cf. p. 179, 61*). THEOD. MOPS. in Gal. 5, 13 p. 95, 10 si ... sibi in (*om. C corr.*) -m servierint (*cf. l. 73*). 5, 17 p. 98, 17 nec ... consentiunt sibi ista in (*om. H*) -m (*gr.* ἀλλήλοις). in Eph. 5, 21 p. 182, 17 subici vobis in -m (*cf. l. 74*). in I Thess. 5, 15 p. 37, 22 ut ... in -m sibi beneficia praebeant. *c. praep.*: THEOD. MOPS. in Eph. 4, 1 p. 163, 4 *caritatem et concordiam* erga se debent in (*om. H*) -m exercere.

b *pendet ex subst.*: RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 131, 32 per liquidorum in -m mixtionem (*gr. I 1, 7 p. 163, 29* κατὰ κρᾶσιν). *al.*

2 *vi praep. neglecta, i. q.* -m (*cf. p. 179, 3*): **a** *in universum*: **α** *nude*: ITALA Matth. 24, 10 (codd. ff²) odio habebunt in -m (ἀλλήλους, VVLG. -m). Ioh. 15, 12 (Theod. Mops. in Eph. 5, 2 p. 177, 11) ut diligatis in (*om. H*) -m ([ἀλλήλους, VVLG. -m]. I Thess. 4, 9 [codd. d e = VVLG. *l. v.*]; ἀλλήλους). Eph. 4, 2 (Theod. Mops. in Eph. p. 163, 16) sustinentes in (*om. H*) -m in caritate (ἀλλήλων, VVLG. -m). Phil. 2, 3 (Theod. Mops. in Phil. p. 215, 1) humilitate in -m existimantes supereminere vobis (*v. et p. 185, 18*). Col. 3, 13 (Theod. Mops. in Col. p. 302, 21, *cf.* VVLG. *l. v.*) sufferentes in -m (ἀλλήλων). I Thess. 4, 18 (codd. d e *al.* = VVLG. *l. v.*) consolamini in -m ([ἀλλήλους]. 5, 11 [Theod. Mops. in I Thess. p. 35, 10 = VVLG. *l. v.*]; ἀλλήλους. *cf.* PELAG. in Rom. 1, 12 p. 11, 12 ut per communem fidem in [*V*, *om. rell.*] -m consolemur [*sed cf. et p. 178, 39 sq.*]). QVODV. prom. 1, 7, 11 p. 739^B numeri ... multiplicati in -m (p. 739^C). THEOD. MOPS. in Gal. 5, 15 p. 96, 27 devorare in -m et consumi (*cf. l. 19*). **β** *acced. pron. refl.*: ITALA Gal. 5, 15 (Theod. Mops. in Gal. p. 96, 22) si ... in -m vos mordetis et consumitis *eqs.* (ἀλλήλους, VVLG. -m [in -m *F*]. *cf. l. 17*).

b *specialia*: **α** *indicatur variatio et agentis et actionis* (*cf. p. 175, 26*): VINCENT. LER. 1, 3 cum ab eo (*sc. tempore*) omnia humana rapiantur, et nos ex eo aliquid in -m rapere debemus. *pro l. v.*: NOVELL. Marc. 2, 3 curialibus ... nulla ... adversus ... milites querellae permittatur occasio, ita ut et ... milites -m (in -m *H*) taceant *eqs.*

β *fere i. q. simul* (*cf. p. 178, 52*): PSALT. Rom. 33, 4 exaltemus nomen eius in -m (ἐπὶ τὸ αὐτό, *Vulg.* in idipsum [in -m *L*]. *cf. Hier. psalt. sec. Hebr. 34, 4* pariter).

II ***iuncturae rariores*** (*variantur partes per seriem infra l. 60. 71 sqq. p. 185, 14 sqq. 22 sqq.*): adversus (adversum *l. 33. cf. p. 180, 62*): ITALA I Cor. 6, 7 (Cypr. testim. 3, 44 p. 151, 14 cod. L) iudicia habetis adversus -m (μεθ' ἑαυτῶν, *Vulg.* inter vos, *Cypr. codd. cett.* cum -m, -m). IREN. 1, 12 (= 1, 6 H.) tit. non consonant. 2, 13, 10 pugnant (*cf. p. 177, 10*). AVG. c. acad. 1, 3, 7 p. 8, 13 adversum -m disputemus. catech. rud. 16, 25, 9 inimicitias ... exercere. c. Cresc. 2, 4, 5 p. 364, 2 laboramus. 4, 64, 79 p. 579, 1 non -m apud alios accusaverant, sed adversus -m iudices sederant. c. Petil. 2, 18, 41 ab utrisque adversus -m possint ista iactari. *al.*

apud: CLAVD. MAM. anim. 1, 27 p. 98, 25 semper apud (ad *l. v.*) -m eritis, quia in uno consistitis.

circa: NOVELL. Iust. 140 pr. quiescere eos ab inrationabili circa -m horrore (*gr.* τοῦ κατ' ἀλλήλων ... μίσους).

contra (*cf. p. 180, 69*): ITALA Am. 4, 3 (Hier. in Am. p. 1023^C) eiciemini nudae contra -m (κατέναντι ἀλλήλων, *Vulg.* altera contra alteram). DON. Ter. Eun. 1072, 2 in proelium contra (se *dett.*) -m veniunt. AVG. epist. 23, 6 *obiecta* iactari contra -m solent. QVODV. prom. 1, 12, 19 p. 744^A animalia contra -m divisa posita sunt (*cf. Vulg. gen. 15, 10*). RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 55, 26 confligunt (*gr. I 1, 7 p. 69, 14* ἑκάστων ἑκάστοις). p. 75, 33 populis et cleris ... contra -m collidentibus (*gr. I 1, 7 p. 75, 15* κατ' ἀλλήλων. *cf. p. 177, 70*). p. 86, 17 ecclesiae membra ... armata sunt.

cum (*cf. p. 180, 75*): ITALA I Cor. 6, 7 *v. l. 32.* I Ioh. 1, 7 (Aug. in epist. Ioh. 1, 5 p. 1982^in.) societatem habemus cum -m (μετ' ἀλλήλων, VVLG. ad -m). AVG. in psalm. 73, 16 p. 939 litigatis. MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 2 p. 427^fin. conversamini (*gr. p. 211* ἀλλήλοις). CAES. AREL. in apoc. 16 p. 260, 21 'reges terrae qui cum ea (*sc. Babylone*) fornicati sunt', id est cum (in *l. v.*) -m.

de (*cf. p. 180, 78*): AVG. conf. 9, 9, 21 cum *Monnica* ab utraque *anima dissidente* multa de -m audiret amarissima *eqs.*

ex (*cf. p. 180, 82*): IREN. 2, 16, 2 per ... successionem eorum, quae ex -m facta sunt (*cf. p. 182, 48*). AVG. conf. 4, 4, 8 nimis pendebamus. MVTIAN. Chrysost. hom. 26, 3 p. 399^med. colligata sunt (*gr. p. 182* ἀλλήλοις. *cf. p. 178, 2*). 30, 2 p. 428^fin. plus ... ex -m proficitis quam ex nobis (*gr. p. 211^in.* πλείονα ... ἡμῶν ... εἰς ἀλλήλους καθορθώσετε).

iuxta: AVG. fid. et symb. 9, 20 p. 26, 6 si duo sibi corpora copulentur ita, ut iuxta -m conlocentur *eqs.* quant. anim. 23, 44 p. 1060 sumus. vera relig. 30, 54 p. 146^a. med. duabus fenestris non super -m, sed iuxta -m locatis.

per (*cf. p. 181, 16*): BOETH. anal. post. 2, 17 p. 758^C *causa et causatum* demonstrabuntur per -m (*Aristot. p. 98^b, 5* δι' ἀλλήλων).

post: VITA Cypr. 12, 8 contortis post -m digitis. AVG. conf. 7, 6, 10 *gemini* ita post -m funduntur ex utero, ut *eqs.* (*cf.* divers. quaest. 45, 2 p. 29^med.). in psalm. 111, 1 p. 1467^in. *Aggaeus et Zacharias* post -m ... prophetare coeperunt. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 32 recto ... ordine post -m adfigentes *cucurbitas*.

praeter: AVG. epist. 11, 2 si filius *hominem* suscepit, pater autem et spiritus sanctus non susceperunt, aliquid praeter -m faciunt (11, 3 p. 27, 14).

pro (*var. c.* proinde *p. 185, 1. cf. p. 181, 18; pendet ex subst. l. 82. p. 185, 3; v. et p. 173, 52*): ITALA I Cor. 12, 25 (codd. d e *al.* = VVLG.) pro -m sollicita sint membra (ὑπὲρ ἀλλήλων. *cf. p. 177, 44*). PRISCILL. can. 40 p. 127, 3 orationibus ... tam pro -m quam pro regibus *eqs.* VVLG. Iac. 5, 16 orate pro -m (ὑπὲρ ἀλλήλων). PELAG. in Rom. 12, 9 p. 97, 7 ut etiam ... pro -m (-m, pro nobis -m, pro nobis *vv. ll.*) moriamur

[*Frei*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(Avg. conf. 4, 6, 11 simul). 15, 30 p. 121, 2 ut pro -m (proinde *l. v.*) exoremus. Avg. in euang. Ioh. 6, 1 p. 1425 amor noster pro -m gemat ad deum. c. Parm. 2, 8, 16 p. 62, 10 oratio pro -m membrorum ... adhuc in terra laborantium.

prope: Don. Ter. Phorm. 341, 3 prope (se *V, dett.*) -m posuit *verba.*

propter: Rvstic. c. aceph. p. 1189^{D} *animae et corpora* propter -m creantur a deo.

sine (*cf. p. 181, 24*): Avg. mus. 6, 2, 2 p. 1163 utrum singula *genera* esse sine -m possint (Cereal. 20 p. 766^{C} *bis*). trin. 1, 5, 8 p. 824$^{fin.}$ si quaedam simul faciunt, quaedam sine -m, iam non inseparabilis est trinitas. Ferrand. epist. 3, 13 p. 902^{D} possunt hae duae substantiae in Christo sine -m loquendo proferri, non possunt sine -m credendo cognosci.

sub: Avg. in euang. Ioh. 9, 14 p. 1465 ista ... nomina si ... sub -m scribas *eqs.* (10, 12$^{in.}$ p. 1473). Isid. orig. 16, 4, 12 Iudaicus lapis ... scripturis sub -m modulatus, quas Graeci γραμμὰς vocant.

super (*pendet ex subst. l. 23. cf. p. 181, 80*): Itala Phil. 2, 3 (Hil. in psalm. 132, 3 p. 685, 26) in humilitate -m arbitrantes praecellere super -m (ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, Vvlg. superiores sibi -m arbitrantes). Iren. 1, 30, 12 *Christum et Sophiam* exultasse ... refrigerantes super -m. Porph. Hor. epist. 2, 2, 176 fluctus super ⟨in⟩vicem veniunt. Don. Ter. Phorm. 390^{A} est ... ἐπιτροχασμός verborum super (se *V, dett.*) -m effusio vel supermersio. Avg. epist. 7, 2, 4 p. 15, 26 puta esse tres super -m mundos. ord. 1, 8, 24 p. 137, 16 ubi se ... Pyramus et illa eius super (*om. M*) -m ... interemerint. vera relig. 30, 54 *v. p. 184, 67.* Vict. Vit. 2, 31 iactantur confessores Christi super -m angustia coartante, unus super alium. Greg. M. dial. 2, 5 p. 88, 18 M. tres super (se *CO2*) -m positas petras. *Frei.*

1. ? **invicīnus,** (-a, -um). *ab* in (*praep.*) *et* vicinus. *i. q. in vicinia vivens*: Philo vita contempl. 8 *Aegyptii colunt* undarum ... -issimum (invictissimum *l. v.*, in vicinis suum *Weymann*) crocodilum (*gr.* ἐγχώριον).

2. **invicīnus,** (-a, -um). *ab* in (*neg.*) *et* vicinus, *vox ficticia. i. q. non vicinus*: Avg. trin. 5, 7, 8 p. 915 vicinus et amicus relative dicuntur, nec tamen potest -us dici, quomodo dicitur inimicus.

invictē *v. p. 190, 1.*

invictiacus, (-a, -um). *ab* invictus, *cf.* daemoniacus. *i. q. Solem invictum adorans*: Priscill. tract. 2, 47 Manicaeos iam non haereticos, sed idololatras et maleficos, servos Solis et Lunae, -os, daemones ... damnamus. *fortasse restituendum*: Filastr. 10, 1 Heliognosti, qui et -i (devictiaci *cod.*, deinvictiaci *Marx*) dicuntur.

invictrīx, -īcis *f. (n. l. 46) pro adi. confluxisse videtur ex* invictus *et* victrix. *i. q. semper victrix, invincibilis*: Apon. 12 p. 222$^{in.}$ dilectionem ..., quam -em pronuntiat dicendo, quia 'fortis ut mors dilectio'. Pass. Fabii (BHL 2818) 3 p. 125, 25 militiae saecularis dando repudium ad -ia castra statim signa convertit. CIL XIII 1296* (*spuria vel interpolata habetur*) -is fortunae filius.

? **invictuālis,** -e. *ab* in (*praep.*) *et* victus, *cf.* victualis. *i. q. ad victum (i. τροφὴν) pertinens*: Vindic. med. 37 si quid in sanguine fuerit acrius factum ..., aliud ad oculos, aliud ad superficiem totius corporis effundi -e (inictualem *cod.*) fortificandi corporis causa (*cf. gr. Aret. 3, 15, 7 p. 58, 18* τρέφον). *Hi.*

***invictus,** -a, -um. *ab* in *et* victus. *scribitur in inscr. et nummis*: inb- (nbikto [?]: CIL IV 8011): CIL IX 6065 X 8028 Inscr. Dessau 538. 9087. *v. et l. 65.* im- (*v. Stolz-Leumann⁵ p. 116*): CIL III 12715 V 7809 Inscr. Afr. Gsell I 3888. *v. l. 65. cf. l. 59.* ? en-: Inscr. RevA. VI 6, 1935, 240 n. 131. invct-: CIL III 10631 V 8939. inivicto: CIL XIII 4735. invicite (*v. Stolz-Leumann⁵ p. 98*): CIL VI 80. imvist-: Inscr. numm. Mattingly-Sydenham IV 1 p. 28 n. 32. -viht-: Inscr. BerRGK. 17, 1929, 54 n. 165. -vit-: CIL II 5366 Inscr. numm. Cohen VII p. 185 n. 5. *v. et p. 186, 56.* *abbrev.*: I: *passim.* invict: CIL VI 1138. invic: CIL V 8017 VII 875 IX 5976. invc: CIL III 7608 VIII 210. inv(v): CIL XIII 8926 Inscr. Afr. Gsell I 2107. iv: Inscr. numm. Mattingly-Sydenham V 2 p. 523 n. 700. inb: CIL III 7052. ⟨i⟩mvict: CIL III 7475. invi⟨c⟩tis (*i.* -issimi): CIL XI 6671^{a}. *de formis: dat. sg. m.* -i: CIL III 10465. 12245. -ae: Inscr. numm. Cohen VI p. 548 n. 535. *dat. sg. f.* -ai: CIL VI 353 (*a. 51*). -e: CIL VI 80 XIII 8190. *de notione*: Synon. Cic. p. 427, 21 B. insuperabilis, inecsuperabilis. Gloss.^{L} I Ansil. in 1976 -a lumina: qui numquam ceperi⟨n⟩t somnum. 1977 -e potens. 1978 -us insuperabilis, id est qui vinci non potest. V Aa I 276 inexpugnabilis: -issimus, invincibilis. II Philox. in 15 -us ἀντηττος (*i.* ἀήττητος [16 -i]). 17 -issimus καλλίνικος. Gloss. ἀνίκητος. *de usu superlativi*: Consent. gramm. p. 22, 10 N. plerique contra id, quod agunt, talem significationem proferunt, ut augere se putent, cum minuant, ut si quis dicat '-issimum ducem' ...; putat se plus dicere quam -um ..., cum -issimus ille sit qui non est penitus victus. *superl. iuxta positivum ponitur e. g.* Arnob. nat. 2, 38 immobiles atque -issimos milites. *legitur inde a* Plavto, Ennio, Accio *per totam latinitatem* (*compar. inde ab* Avg. [*v. p. 189, 7. 9. 19. cf. et 190, 1*], *superl. inde a* Plavto, Rhet. Her.).

[*variat in codd. c.* invitus *saepe*; invectus *v. p. 126, 59. 63.* *falso trad.*: Planc. Cic. fam. 10, 8, 4 (invitis *edd.*). Octavia 463 (inultus *Rapheling*). Sil. 17, 419 (iunctis *Bauer*). Ivst. 29, 3, 4 -a et robustior (in vindictam sui r. *edd. c. parte codd.*). *loco lacunoso*: Enn. (?) ann. 533 ca⟨nis⟩. Cic. parad. 27 Fest. p. 233. *e coni.*: Tab. triumph. Aemil. 4 (Liv. 40, 52, 6) -a (*Weissenborn*, sic victa *trad.*). Manil. 1, 766 (*cf.* 2, 3) -am ... sub Hectore Troiam (victam ex mvictam *L*).]

I *sensu strictiore: i. q. non victus, invincibilis, insuperabilis (qui invincibilem facit p. 187, 8)*: **A** *certis rationibus spectantur et homines, heroes, dei (saepe vi cognominis [e. g. l. 32. 36. p. 187, 16. v. et Onom.] sive epitheti [imprimis l. 46 sqq.]) et res hominum (e titulis afferuntur exempla selecta. ad rem cf. Imhof, Mus. Helv. 14, 1957, 197 sqq.)*:

1 *animantes* (fortitudo *l. 70.* gloria *p. 187, 75. 84.* imperium *p. 187, 79.* nomen *l. 20. p. 187, 75.* numen *l. 61. p. 187, 17. 53. 83. cf. 187, 61.* robur *p. 188, 6 sq.* vis *l. 28. p. 187, 24.* virtus *l. 31. 44. p. 187, 63. 188, 5. a persona transfertur ad rem e. g. l. 44. p. 187, 8. 188, 16. 26.*): **a** *duces, imperatores sim. (plerumque Romanorum; exterorum e. g. l. 21. 28. 35)*:

α *in textu scriptorum*: Enn. frg. var. 3 Scipio -e (Cic. rep. 6, 9 optimi atque -issimi viri. Sil. 16, 58 ducis. 17, 651 parens. *de Scipione minore*: Cic. Verr. II 4, 82 basis P. Scipionis restituatur, nomen -i imperatoris incidatur. *cf.* Svet. Iul. 59 felix et -um ... Scipionum nomen). Cic. leg. agr. 2, 95 luxuries ... Hannibalem armis ... -um voluptate vicit (Nep. Hann. 6, 1 Liv. 22, 44, 4. 23, 12, 10 Sil. 2, 706. *al.*). har. resp. 38 civem (*i. Pompeium, sic* Pis. 34 clarissimi atque -issimi. *cf. p. 188, 29. 33*). Mil. 101 in civis -i periculo (*i. Milonis*). Marcell. 12 recte ... unus -us, a quo etiam ipsius victoriae condicio visque devicta est (*sic de Caesare*: Val. Max. 7, 6, 5 divi Iuli exercitus, id est -i ducis -a dextera. Octavia 500 acie. Lvcan. 5, 324. 10, 346 Mart. 9, 61, 7. *al. cf.* Anth. 847, 5 vis -a viri). Nep. Epam. 9, 4 -us ... morior (*i. Epaminondas*). Hor. sat. 2, 1, 11 Caesaris (*sic de Augusto*: Ov. trist. 5, 1, 41. Manil. 1, 925 pater -us patriae. Serv. Aen. 6, 798 imperatorem. *al. cf.* Vitr. 1 praef. 1 -a virtute). Ov. trist. 4, 2, 44 ducis (*sic de Tiberio*: Svet. Tib. 17, 2 censuerunt ..., ut -us ... cognominaretur [*v. Sauter, Kaiserkult 1934, 157; Alföldi, RM 50, 1935, 90*]). Liv. 5, 44, 2 -us bello *Camillus* (Mart. 11, 5, 7 -us pro libertate). 8, 3, 7 -um bellis iuvenem fortuna morbo extinxit (*sic de Alexandro M.*: 9, 18, 17 -us ... cum -is ducibus bella gessisset. Val. Max. 4, 3 ext. 4 cognomen -i adsecutus. *al.*). 27, 16, 14 ne Fabius quidem dolo -us fuisset (Manil. 1, 790 morā). 28, 43, 17. Vell. 2, 33, 1 *Lucullus.* 2, 79, 1 Agrippa ... labore vigilia periculo -us. Plin. nat. 36, 112 areae ... quas -is imperatoribus decernebant publice. Stat. silv. 4, 7, 49 Caesaris (*sic de Domitiano*: 4, 8, 61 Mart. epigr. 20, 4. *al.*). Frontin. aq. 31 in commentariis -issimi et piissimi principis. Plin. paneg. 8, 2 -i imperatoris exortum (*i. Traiani*). *al.* *transfertur a persona ad rem*: Plavt. Mil. 57 Pyrgopolynicen te unum in terra vivere virtute et forma et factis -issumis.

β *in titulis (occurrit inter epitheta imperatorum inde a Commodo usque ad Constantinum, denuo frequentatur inde ab Iuliano; v. Magie, Iur. vocab. p. 63 et Imhof l. c. p. 208 sqq.)*: ① *in lapidibus* (*gr.* ἀήττητος, ἀνίκητος. *v. et l. 79 sqq.*): Inscr. Afr. Cagnat-M.-Ch. 612 (*a. 191—192*) pro salute et incolumitate imp. Caesaris L. Aeli Aurel. Commodi pii -i felicis Herculis Romani ... -o (*i. Mithrae, v. p. 187, 26*, posuit. CIL XIII 6800 (*a. 197?*) -i imp. (7399 Soli -o imp. [*i. Caracallae. cf.* 6754; *a. 213*]). XIV 4570, 5 (*a. 205*) -issimorum Augustor⟨um⟩ (Inscr. Dessau 656 [*a. 305—306*] -issimis et clementissimis semper Augg.). VI 31323 (*Sept. Sev.*) ⟨do⟩mino -issimo (VI 1114 [*Aurelian.*] magn⟨o et⟩ -⟨o⟩). Inscr. Ital. X 1, 84 invicti Severi (*cf.* RevA. IV 12, 1908, 341 n. 90 Maxenti). V 7643 (*Carac.*) -i principis (III 22 [*a. 288*] -issimi principes). II 1115 (*a. 276*) magno et -o imp. Caes. M. Annio Floriano pio felici -o Aug. (VIII 2721 Constantino -(o) p. f. Aug. victori). III 12245 (*Galer.*) fortissimi et -issimi (*sic*) Caesari. *sim.* (*cf. p. 187, 11*): CIL VIII 23117 -o numini Aug. ⑪ *in nummis*: Inscr. numm. Mattingly-Sydenham IV 1 p. 27 n. 30^{A} (*Pesc. Nig.*) invic(to) imp. (p. 143 n. 389 sq. [*Sept. Sev.*]. *al. cf.* p. 28 n. 36 sqq. [*Pesc. Nig.*] p. 143 n. 391 sqq. [*Sept. Sev.*] -o imp. tropaea. p. 130 n. 311 [*Sept. Sev. et Carac.*] impp. -i pii Augg.). p. 317 n. 21 (*Sept. Sev.*) Severi -i Aug. pii fil(ius) (V 1 p. 187 n. 640 [*Postum.*]. V 2 p. 148 n. 117 virtus Cari -i Aug. *al.* Cohen VII p. 172 n. 58 [*Maxent.*] p(ius) f(elix) inv(ictus). Aug.). Cohen VII p. 174 n. 80 (*Maxent.*) princ. -(us). Gnecchi I p. 16 n. 16 -us Constantinus max. Aug. *nota*: Inscr. numm. Mattingly-Sydenham IV 1 p. 47 n. 21 (*Clod. Alb., cum imagine Herculis*) fortitudo Aug. -a. IV 2 p. 34 n. 86 sqq. (*Elagab.*) -us sacerdos Aug. (*v. p. 187, 27*).

γ *in epist., orationibus sim. pro allocutione, praedicatione sollemni (v. O'Brien, Titels of epistolography, Washington 1930, 135. 166)*: Paneg. 6, 8, 4 imperator -e (10, 1, 4. *al. cf.* 11, 9, 5 -issimi). 8, 1, 1 Caesar -e. 8, 3, 2 -issimi principes (10, 11, 1. *al.*). 9, 21, 2 Maximiane -e. Merob. pros. frg. 2 A 8 ductor -e (*cf.* Ennod. opusc. 3, 155 p. 371, 13 duces -issimi). Avell. p. 508, 8 (*a. 516*) -issimi regis (Ennod. opusc. 3, 179 p. 377, 19. Conc. Aurel. a. 549 p. 101, 2 triumphorum titulis -issimus Childeberthus rex. *al.*). *inscr.*: Edict. imp. Iulian. de salut. et sport. Num. 4 (CIL VIII 17896) 4 a domino nostro -o principe Iuliano (Inscr. RevEAnc. 21, 1919, 150 [*a. 364—367*] dd. nn. Fl. Valentiniano Fl. Valente invic⟨t⟩. perpetuis t⟨riu⟩mp(hatoribus). CIL VIII 1434 [*a. 565—578*] salvis dominis nostris christianissimis et -issimis imperatoribus Iustino et Sofia Augustis).

[Imhof.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

b *athletae, gladiatores, sim., necnon pastores cantu certantes*: Hor. epist. 1, 1, 30 -i membra Glyconis. Ov. met. 5, 108 fratres ... caestibus ... -i, vinci si possent caestibus enses. 8, 311. Vitr. 9 praef. 2 Milo ... quod fuit -us (Plin. nat. 37, 144 in certaminibus). Sen. contr. exc. 5, 3 *pancratiastae* iuvenes -i. Calp. ecl. 7, 13 sit licet -us Stimicon. Plin. nat. 11, 144 *gladiatores* ob id -i. Qvint. inst. 2, 8, 14 luctando pugnandoque. CIL IV 1653 Hermaiscus -us hac. *al.* *nota transferri ad rem, quae aliquem -um facit*: Plin. nat. 37, 142 eam *achaten* ... -am athletis esse. Damig. lapid. 37 *lapis panchrodes* facit ... ad victoriam, est enim -us et sacer.

c *dei et heroes* (*cf. Imhof [v. p. 186, 10] p. 211sqq.*): α *gentilium*: ① *ii, qui praecipue appellantur -i*: Mars: Acc. praetext. 5 te sancte venerans precibus, -e, invoco. Fast. ann. Iul. Venus. Mai. 14 (inscr. Ital. xiii 1 p. 253) Marti -(o). CIL VI 33856 (*a. 306—311*). *al.* Iuppiter (*cf. Wissowa^{2} p. 108*): Cic. leg. 2, 28 cognomina ... Statoris et -i Iovis. Catvll. 64, 204 annuit -o caelestum numine rector. Hor. carm. 3, 27, 73 Ov. fast. 5, 126. 6, 650 Phaedr. app. 2, 12 Sil. 12, 672. Avg. civ. 7, 11 p. 288, 4 D. Victorem -um ..., quod omnia vinceret, quod a nemine vinceretur. CIL V 7809. *al.* Hercules: Verg. Aen. 6, 394 Alciden ... Thesea Pirithoumque, ... quamquam ... -i viribus essent (Sil. 1, 512. CE 868, 1 te precor Alcide sacris -e peractis). 8, 293. Prop. 1, 20, 23 -i iuvenis. Fast. ann. Iul. Allif. Aug. 12—13 (cil i^{2} p. 217). Amitern. Aug. 12 (cil i^{2} p. 244). Sen. Herc. O. 964. benef. 4, 8, 1 quia vis eius -a sit. dial. 2, 2, 1 *Vlixen et Herculem* -os laboribus. CIL II 1568. 1660 VI 313—329 X 5385. *saepe.* Mithras, Sol (*idem deus sub his duobus et aliis nominibus adoratur; de Caracalla et Elagabalo deis -is v. p. 186, 52. 71. cf. l. 34. syn. gr. ἀνίκητος e. g.* CIL III 1436 Soli -o Mitrae aniceto): *in inscr.*: CIL III 4803 (*a. 148*) d(eo) i(nvicto) M(ithrae) (*cf.* 4413 [*a. 307*] d. S(oli) i. M. fautori imperii). VI 715 (*a. 158*) Soli -o de⟨o⟩ (Inscr. numm. Mattingly-Sydenham V 1 p. 140 n. 119 [*Gallien.*] Soli -o. V 2 p. 40 n. 209 [*Prob.*] Soli -o comiti Aug.). 725 (*a. 181*) -um deum (III 1955. *saepe*). 724 (*a. 194*) numini -o Soli Mithrae. X 5827 (*a. 220—221*) -i Solis Elagaba⟨li⟩ (XVI 139. *cf. p. 186, 71*). Inscr. numm. Mattingly-Sydenham V 1 p. 187 n. 639 (*Gallien.*) -us (V 2 p. 484 n. 234 -o et Carausio Aug. CIL III 10120. 14411. *al.*). CIL II 1966 domino. III 3476 diivo. 4802 patrio (V 5797. *al.*). XIII 7815 deo -o regi. Inscr. RM 19, 1904, 153 propitio. *ap. scriptores*: Vopisc. Aurelian. 4, 2 Solis -i ([*Hohl*, qui *trad.*]. 14, 3 [*Hohl*, certus *trad., cf. app. cr.*]. Greg. Tvr. Thom. p. 116, 11 -issimum. *al.*). Pavl. Nol. carm. 32, 113 -um spelaea sub atra recondunt, quemque tegunt tenebris, audent hunc dicere solem. Philocal. fast. Dec. 25 (cil i^{2} p. 278) n(atalis) -i (Ps. Chrysost. de solstit. l. 434 *v. l. 68*). Comm. instr. 1, 13, 1 -us de petra natus si deus habetur.

② *varii*: *ap. poetas* (*scriptores l. 51. 53*): Host. carm. frg. 4 Apollo. Verg. Aen. 6, 365 eripe me his, -e, malis (*i. Aenea*). Hor. epod. 13, 12 -e, mortalis dea nate puer Thetide (*i. Achilles*). ars 123 sit Medea ferox -aque. Ov. met. 13, 386 -um ... virum (*i. Aiacem*) vicit dolor. 15, 863 -i genitor Gradive Quirini. fast. 5, 560 *Mars* probat -os summa tenere deos. Ib. 500 *Lindia virgo* dixerat -o (invito *l. v.*) quae mala verba deo (*i. Baccho, ut vid., cf.* Lact. inst. 1, 10, 8 -us ille imperator Indicus). Sen. Herc. O. 539 deum -um advoca (*i. Amorem*). Sil. 4, 677 coniugis (*i. Vulcani*). Apvl. met. 11, 7, 1 numen (*i. Isis*). 11, 27, 2 magni dei deumque summi parentis, -i Osiris. *al.* *in inscriptionibus*: Ataecinae: Inscr. EphEp. 9 n. 42. Attidi Menotyranno: CIL VI 499. Aulisuae: CIL VIII 9907. Austo: CIL II 2705. Caelesti: CIL VI 78 (80). Dianae: CIL III 7445 (7670. *al.*). Frugiferi: CIL VIII 20711. heroi (heroni): CIL III 7531 ([*a. 216*]. 7592. 12463). Isidi (*v. et l. 53*): CIL VI 353 (*a. 51*) -ai. XIII 8190sq. -e (*i.* -ae). Mercurio: CIL IX 425 (X 6219). Nabarze: CIL VI 742. Priapo: CIL XIV 3565 genio numin⟨i⟩s Pria⟨pi⟩ poten⟨t⟩is polle⟨nti⟩s ⟨invi⟩cti. Sabazi: CIL VI 30949. Saturno: CIL VIII 2667 (12494). Silvano: CIL VII 451. Virtus: CIL VIII 1843 -o numini Virtutis. Inscr. numm. Mattingly-Sydenham IV 1 p. 125 n. 269. p. 234 n. 155.

β *ap. Christianos de Christo, deo sim.*: Iren. 3, 8, 2 esset 'fortis' -us. 3, 23, 1 quoniam deus -us et magnanimis est (Vvlg. Sirach 18, 1 deus ... manet -us rex in aeternum [*cf. l. 70*]). Cypr. Fort. praef. 2 p. 318, 6 Christus ... -us est (Ps. Chrysost. de solstit. l. 434 -i natalem appellant diem viii Kal. Ian.; quis utique tam -us nisi ... Christus?). Pass. Paul. frg. 2 p. 111, 1 militamus ... -o regi (ἀνικήτῳ). *al.*

d *hominum coetus congregationesque*: α *populi, gentes sim.*: ① *populus Romanus eiusque ordines, imperium, nomen sim.*: Enn. (?) ann. 192 (*textu demutato, ut vid.*) qui antehac -i fuere viri ..., hos ego (*i. Pyrrhus*) in pugna vici victusque sum ab isdem. Cic. Verr. II 5, 97 populi Romani -a ... gloria. Manil. 54 nomen *populi R.* -um in ... pugnis (Liv. 7, 10, 4). Catil. 2, 19 huic -o populo (Sall. Iug. 31, 20 vos ..., hoc est populus Romanus, -i ab hostibus. Liv. 30, 42, 16 eo -um esse, quod in secundis rebus sapere et consulere meminerit. *al.*). Sall. (?) rep. 2, 12, 5 summum atque -um imperium (Liv. 9, 17, 4. *al. cf.* Liv. 6, 16, 3 -a sibi quaedam patientissima iusti imperii civitas fecerat [*sc. imperium dictatoris. sic* 8, 34, 2 imperium -um populi R. et disciplina rei militaris et dictatoris edictum]). Liv. 7, 30, 20 adnuite, patres conscripti, nutum numenque vestrum -um Campanis. 10, 14, 11 ordinis *equestris* ... gloriam. *al.* ② *gentes exterae*: Caes. Gall. 1, 36, 7 (*loquitur Ariovistus*) Germani. Verg. Aen. 11, 306 viris (*i. Teucris*). 12, 191 ambae -ae gentes (*sc. Teucri et Itali.* Plin. epist. 8, 4, 2 *triumphus* ex -a gente [*sc. Dacis*]. *al.*). Paneg. in Mess. 149 -us Romano Marte Britannus (*cf. p. 189, 71*). Val. Max. 3, 2 ext. 5 -am ... publicam virtutem *Lacedaemoniorum*. Sen. Oed. 124 stirpis (*i. Thebanorum*). Cvrt. 9, 2, 23 adversus multitudinem -i Macedonum roboris. Sil. 12, 286 iuventus (*i. Poeni*). *al.*

β *exercitus, milites, cohors praetoris sim.*: Cic. Verr. II 2, 46 cohors *Verris* ... -a dominata est. 4, 115 conferte ... huius cohortem impuram cum illius (*i. Marcelli*) exercitu -o (Sest. 37. *al.*). Pis. 20 legionibus. Phil. 3, 3 *Octavianus* firmissimum exercitum ex -o genere veteranorum militum comparavit. Liv. 21, 5, 11 acies (*in imag.*: Paneg. 8, 7, 3 -a fluctibus acies arborum). 25, 38, 6 -os per octo annos in his terris milites (*al.*). 33, 4, 3 phalangem ... semper mansuram -am. Cvrt. 3, 2, 16 -a bello manus (*al.*). Not. dign. occ. 5, 182 -i seniores (*al.* CIL XI 6289). 5, 206 -i iuniores (*al.*). *transfertur ad rem*: Ivst. 33, 1, 3 Macedonicum -ae opinionis exercitum.

e *vir fortis, sapiens sim.*: Cic. fin. 3, 75 recte -us *dicitur sapiens*. Tusc. 3, 15 necesse est ... qui magni animi sit, *eundem esse* -um, qui -us sit, eum res humanas despicere (*al.* Sen. nat. 2, 59, 3. *al.* Avg. vera relig. 45, 85 p. 160$^{\mathrm{med.}}$ *al.*). 5, 53. Sen. dial. 2, 5, 7 *Stilbonem* urbe capta non -um tantum, sed indemnem esse. epist. 104, 27 Socraten ... -um ... et paupertate ... et laboribus. *al.* Filastr. 149, 4 doctores (*i. apostoli*). Pomer. 1, 8, 1 p. 426^{A} *vitae contemplativae sectator* inter laeta -us ac tristia. *al.* *transfertur ad rem*: Val. Max. 4, 1 ext. 2 *Platonem* vitiorum incursus a se -a pugna repellentem.

2 *res* (*v. et p. 186, 12 sqq.*): **a** *corpus, partes corporis*: Acc. trag. 559 *Mulciber* arma ... -ā es fabricatus manu (Cic. leg. agr. 2, 52 Pompei [*cf. l. 33*]. Ov. am. 3, 3, 28 nos petit -a Palladis hasta manu. Epiced. Drusi 382 *Augustus* gestat ... -a prospera bella manu. Stat. silv. 3, 1, 155 *Herculis*. Mart. 9, 1, 10 -a quidquid condidit manus *Domitiani. al.*). Cic. Verr. II 5, 153 cui civi supplici non illa dextera -a fidem porrexit ([*sc. Pompei, v. l. 29*]. Verg. Aen. 6, 878 -a ... bello dextera [*sc. Marcelli*]. *al. v. et p. 186, 27*). Ov. met. 12, 167 *Achillis* corpus ... -um ... a vulnere erat (Cvrt. 9, 6, 12. *v. et p. 189, 75*). Sen. Herc. O. 1266 -us olim voltus *Herculis*. Mart. 9, 23, 6 -um ... caput *Domitiani*. Cypr. Fort. 11 p. 338, 26 ora martyrum gloriosa et spiritu confessionis -a. Avson. 341, 3 p. 159 P. -a et ventis et solibus est hominum frons.

b *arma, tela sim.*: Verg. Aen. 10, 243 clipeum (Cassiod. inst. 1, 19 *oratio dominica* contra ... vitia velut -us clipeus semper opponitur. *cf.* Avg. in psalm. 5, 17 p. 89$^{\mathrm{med.}}$ *mors Christi* est -issimum scutum). Priap. 20, 5 Herculis armata est -ā dextera clava. Liv. 2, 50, 5 ut *Fabii* sua -a arma neque loco neque tempore ullo crederent sustineri posse (Mart. epigr. 6, 1 -is quod Mars tibi servit in armis. Clavd. Don. Aen. 7, 745 p. 104, 17 semper felicibus, hoc est -is. *cf.* Val. Max. 7, 3 ext. 8 -am armorum suorum vim. Ivst. 25, 2, 10 armorum -a felicitas). Octavia 246 tela *Iovis* (807 -a gerit tela Cupido). *al.* *similiter de cruce Christi*: Damas. epigr. 23, 3 crucis -ae comites. Pavl. Nol. carm. 26, 148.

c *urbs, patria, sedes, arx, moenia sim.*: Rhet. Her. 4, 53, 66 (*per προσωποποιίαν*) haec urbs -issima (Liv. 5, 7, 10 beatam urbem Romanam et -am et aeternam illa concordia. Cvrt. 7, 11, 8 urbium -arum ante me munimenta). Octavia 678 *populi Romani vis* dedit -ae leges patriae. Stat. Theb. 12, 586 Athenae (Arator act. 2, 488 in dogmate). Flor. epit. 2, 6, 33 caput (*i. Syracusae*). 2, 18, 2 *Numantiam*. Fronto p. 115, 8 v.d.H. (= p. 121 N.) arcem munitam et -am et inexpugnabilem, quae in fratris tui pectore sita est. Cypr. epist. 59, 17 p. 687, 2 castra Christi -a et fortia. Anth. 462, 5 Roma (Inscr. numm. Cohen VII p. 185 n. 3 -a Roma fel. Karthago. *al.*). Arator act. 1, 1074 moenia. *al.*

d *animus animique virtutes (paulo aliter p. 186, 14) et vitia* (*saepe spectat ad constantiam sapientis, cf. supra l. 18*): Plavt. Poen. 1190 -ae praemium ut esse sciam pietati (Cvrt. 10, 3, 8. *al.*). Acc. carm. frg. 8 sapientiae ... -ae gratia atque honoris patera Nestorem mactavit aurea. Cic. Tusc. 5, 52 virtutem semper liberam volumus, semper -am (*al. cf.* Sen. dial. 7, 7, 3 altum quiddam est virtus, excelsum et regale, -um, infatigabile. epist. 66, 23 libera et -a opera virtutis). off. 1, 15 in animi excelsi atque -i magnitudine (Sall. Iug. 43, 5 advorsum divitias -um a. gerebat. Liv. 2, 58, 8 -us ... odio plebeio. *al.* Sen. benef. 5, 3, 1 inter superantia. *al.* Tac. ann. 15, 21, 3 adversum gratiam. *al. cf.* Sen. dial. 4, 2, 1 *animi* motus, qui non voluntate nostra fiunt, -i et inevitabiles sunt). Ov. trist. 4, 10, 104 mens ... se ... praestitit -am (Manil. 4, 87 -a devictum mente [*Bentley, Housman*, morte *trad.*] Catonem. Sil. 4, 193. *al.*). Gratt. 383 pluruma per catulos rabies -aque ... praecipitat (Flor. epit. 3, 3, 5 *barbarorum*). Sen. dial. 2, 19, 4 esse aliquid -um, esse aliquem, in quem nihil fortuna possit. nat. 4, 13, 11 luxuria, -um malum (Cvrt. 3, 12, 19 superbiam atque iram, mala -a. *al.*). epist. 95, 71 constantiam. *al.* Cvrt. 5, 8, 3 fide ... erga regem ad ultimum -a (*al.*). Plin. nat. 15, 15 error. Sil. 11, 157 non -um ponebat pectore robur *Decius* (Cypr. mortal. 1 p. 297, 10 pectoris ... -um robur). Qvint. inst. 8, 4, 23 Socratis -am continentiam. Lact. inst. 5, 13, 11 patientiam (Hier. epist. 39, 5, 3. *al.*). *al.*

[*Imhof*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

e *defensio, ratio, sententia sim.*: CIC. p. red. in sen. 30 *T. Anni* tribunatus nihil aliud fuit nisi constans, perpetua, fortis, -a defensio salutis meae (SACR. Leon. 609). fin. 2, 46 eadem ratio habet in se ... altum quiddam et excelsum, nihil timens, nemini cedens, semper -um. AVG. de duab. anim. 16 p. 71, 13 totam Manichaeorum haeresim ... plane -issimis ratiunculis ... condemnat (*cf.* c. Cresc. 2, 36, 45 p. 405, 4 -issima ratione. immort. 8, 13 p. 1027^fin. sententia -iore ratione approbatur. *al.*). gest. Pelag. 13, 34 p. 89, 23 apostoli sententiam veram ... et -am. epist. 93, 39 p. 483, 15 causa nostra demonstratur -ior. de mend. 20, 41 p. 462, 22 *veritas* omnibus supereminet atque una -issima est. *al.*

B *in universum*: 1 *de hominibus*: HOR. sat. 1, 7, 30 durus vindemiator et -us. PLIN. nat. 29, 68 super omnia est compositio, qua -os faciunt Magorum mendacia. CIL IV 1094 Popidio Rufo -o mune(rario). 1309 Thalia -a (*sic de meretrice*: 2226 Victoria -a hic). PRVD. perist. 2, 505 dei testem (*cf. epitheton martyris*: INSCR. Ital. X 2, 113 -i sancti Ma⟨u⟩ri. *al.*). AVG. civ. 1, 10 p. 19, 7 D. thesauri sui fidelissimum -issimumque custodem. serm. 153, 5, 6 p. 828^fin. *luxuriosus* tanto nequior quanto sub poculo -ior. SIDON. epist. 7, 2, 8 praestigiator. *al.*

2 *de bestiis*: OV. met. 7, 792 *vulpem et canem* -os ambo certamine cursus. EPIST. Alex. l. 458 H. ferae. VEG. mulom. 3, 6, 3 *equos* Frigiscos non minus velocitate quam continuatione cursus -os. PHYSIOGN. 122 p. 138, 21 leo animal est ... forte et -um.

3 *res*: CIC. Tusc. 5, 78 numquam naturam mos vinceret, est enim ea semper -a. VAL. MAX. 1, 6, 12 -ae leges necessitudinis (*cf.* 1, 7 ext. 5 -ae fatorum necessitatis ... argumentum. SEN. epist. 30, 11 mors necessitatem habet aequam et -am). SEN. Herc. O. 1179 fata. dial. 6, 10, 6 regnum fortunae ... durum atque -um. nat. 6, 18, 4 spiritus ... -a res est. epist. 77, 12 series -a et nulla mutabilis ope ... trahit cuncta. TAC. Agr. 18, 4 ut ... hostes ... nihil arduum aut -um crediderint sic ad bellum venientibus. ANTH. 426, 3 *Britanniam* -is Neleus velaverat undis. IVST. 24, 4, 4 Alpium -a iuga. AVG. civ. 6 praef. p. 242, 20 D. insanabilis morbus -us est. *al.*

II *sensu laxiore*: A *de hominibus, fere i. q. pertinax, indefessus*: PRVD. perist. 5, 138 vos *tortores*, ... par semper -um mihi. SIDON. epist. 1, 9, 6 adstipulator (GILD. Brit. 39 chron. III p. 49, 24).

B *de rebus*: 1 *fere i. q. indelebilis, incorruptibilis*: LVCR. 1, 952 solidissima materiai corpora perpetuo volitare -a per aevom. OV. Pont. 4, 12, 32 duro tibi pectora ferro esse vel -o clausa adamante (*sic c. respectu etymi gr.*: PLIN. nat. 20, 2 infragilem omni cetera vi et -um. MARCELL. med. 26, 95. ISID. orig. 16, 13, 2 nomen interpretatione graeca 'indomita vis' accepit; sed dum sit -us ferri ignisque contemptor *eqs.* [*cf.* PLIN. nat. 37, 59 illa -a vis ... ferri igniumque contemptrix]). SEN. benef. 5, 5, 1 lapis solidus ... et -ae adversus dura naturae (FILASTR. 156, 4 'de forcipe' ..., id est de ferro *dictum est* de -a natura *Christi* [*cf. p. 187, 65*]). epist. 58, 24 mundus ... aeterna res et -a. PLIN. nat. 7, 70 dentes ... -i sunt ignibus. 8, 89 *crocodilus* unguibus ... armatus est, contra omnes ictus cute -a (*cf. Aristot. p. 503^a, 8 ἄρρηκτον*). 19, 29 *spartum herba* in aquis marique -um. *al.*

2 *fere i. q. praestantissimus*: VITR. 6, 1, 11 Italia ... -as habet laudes. PLIN. nat. 36, 121 verā aestimatione -a miracula. SERV. georg. 1, 113 est ... hoc hemistichion unum de -is. MARCELL. med. 29, 49 subpositoria colice -a (*syn. 29, 37* primaria). 34, 67 potionem. *al.*

appendix structurarum: -us *frequentius absolute ponitur; nonnumquam accedunt*: 1 *casus*: a *abl.*: α *indistincte saepe, e. g.*: acie: SEN. epist. 83, 22. *v. et p. 186, 27.* armis: *v. p. 186, 21.* bello: *v. p. 186, 34. 188, 33. cf. pl. p. 186, 34.* caestibus: *v. p. 187, 3.* certamine: *v. l. 20.* labore: *v. p. 186, 39. cf. p. 187, 25. 188, 23.* *meritis*: CVRT. 9, 2, 28 mea in vos et in me vestra merita, quibus -i contendimus. viribus: *p. 187, 21.* β *distincte per abl. indicatur: quid aliquem non vincat*: LIV. 2, 58, 8 *v. p. 188, 70.* 27, 16, 14 *v. p. 186, 37.* VELL. 2, 79, 3 virum humana ope -um. SEN. nat. 4 praef. 18 muneribus. epist. 66, 6 animus ... asperis blandisque pariter -us. *al.* *qua re nixus aliquis vincat*: LIV. 5, 7, 10 *v. p. 188, 53.* 30, 42, 16 *v. p. 187, 78.* 42, 61, 4 equitatum ..., quo -os se esse gloriabantur *Romani*. MANIL. 1, 790 *v. p. 186, 38.* CYPR. epist. 60, 2 p. 693, 4 milites Christi ... hoc ipso -os esse, quia mori non timent. *al.* *ubi aliquis -us sit*: SEN. epist. 71, 22 paria bona esse eius, qui triumphat, et eius, qui ante currum vehitur -us animo (ANTH. 846, 2 *Cato* animoque -us et armis). b *gen.*: SIL. 3, 327 Cantaber ... hiemisque aestusque famisque -us palmamque ex omni ferre labore.

2 *praep.*: ab: CIC. off. 1, 68 qui -um se a labore praestiterit. LIV. 22, 15, 1. 22, 26, 7. 33, 11, 7 -i ab ea cupiditate animi. *al. v. et p. 187, 77. 188, 35.* ad: LIV. 9, 16, 14 quia ipse -i ad laborem corporis esset. IVST. 25, 4, 3 ad devincenda regna. adversus (advorsum): SEN. dial. 11, 5, 5 adversus utrumque statum -um animum. CVRT. 7, 6, 23. *al. v. et l. 45. p. 188, 6. 69 sq. 71.* contra: PAVL. NOL. carm. 5, 31 -am contra omnia crimina mentem. *v. et l. 48.* in: *c. acc.*: IVST. 12, 15, 4 sicuti in hostem, ita et in mortem -us animus. *c. abl.* (*sensu mere locali v. p. 188, 13*): *v. e. g. l. 49. p. 187, 4. 76. 188, 55.* inter: SEN. contr. 10, 1, 7 nos ... inter cottidianas acies semper -i. *v. et p. 188, 71.* pro: *v. p. 186, 34.*

3 *inf.*: *v. l. 72.*

adv. **invictē.** *inde ab* AVG.; *comp.* -ius (*cf. p. 185, 80*), *superl.* -issime *saepe.*

eo modo, ut resisti aut vinci non possit, invincibiliter, insuperabiliter: 1 *de sententia defendenda, imprimis in disputando contra haereticos*: AVG. anim. 1, 18, 29 p. 330, 4 se putant -ius suam munire sententiam. doctr. christ. 3, 30, 42 p. 81^med. contra Donatistas -issime scripsit. epist. 166, 26 p. 582, 7 haec sententia ... abs te liquidissime atque -issime defendatur (AVG. [?] un. eccl. 8, 22 p. 255, 24). c. Petil. 3, 57, 69 p. 224, 17 ut videatis quam -e positum sit, contra quod ille nihil tutius invenire potuit quam silentium. AVG. (?) un. eccl. 24, 70 p. 317, 11 quod et adversus ipsos Maximianistas -issime valeat. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 5, 62 p. 1499^in. -e ergo collectum est *eqs.* IOH. MAXENT. Conc.^S IV 2 p. 26, 14 opponatur. PS. PROSP. vocat. gent. 1, 25 p. 686^A illam -issime reniti sententiam dicentis apostoli.

2 *in pugna spirituali hominis adversus malum, imprimis de mente confortanda contra vitia carnis*: AVG. corrept. 12, 38 p. 940^in. ut *infirmi* ... -issime quod bonum est vellent, et hoc deserere -issime nollent (*syn.* insuperabiliter). c. Iulian. 3, 20, 41 p. 723^in. ne ... concupiscentia ... adversus nos vehementius et -ius concitetur. quaest. Simpl. 1, 1, 13 p. 107^fin. fit ..., ut -e delectet quod non licet. serm. 90, 9 p. 565^med. aliter -e nullo modo pugnabis *contra diabolum.* 155, 7, 7 p. 844^med. caro, ubi non erat gratia, -issime resistebat. FVLG. RVSP. serm. 3, 2 p. 730^C *Christus milites suos* ad certandum -issime confortavit.

3 *in interpretatione locutionis sacrae scripturae*: PSALT. Cas. 73, 3 exaltare gressus tuos superbiis eorum -e (*Symm. εἰς νῖκος, LXX et Vulg. aliter*).

deriv.: invictiacus, *cf.* invictrix. *Imhof.*

[ITALA gen. 49, 7 (Ottob.) maledictus furor eorum *fratrum*, quia **invidāti**, et ira eorum, quia indurata est (*per errorem scriptoris ortum ex Itala* [*Lugd. al.*] audax *censet B. Fischer; gr. αὐθάδης. cf. p. 206, 15*).]

invidē *v. p. 212, 36.* **invidendus** *v. p. 196, 42.*

1. **invidēns**, -entis *v. s.* invideo *p. 196, 58.*

[2. **invidēns**, -entis. *ab* in (*neg.*) *et* videns. *i. q. non videns*: APVL. apol. 51 *v. p. 196, 79.* HIST. Apoll. rec. B 17 p. 33, 5 ne amatum -s torqueretur *puella* (*b apud Riese^1*, non videns *cett.*; *corruptela orta esse videtur ex* n̄ videns, *cf. Apul. apol. 6* invidit *edd. vett. pro* n̄ vidit [*Fφ*]. *cf. et p. 192, 1*).]

***invidentia**, -ae *f.* *ab* invidere. *de notione*: CIC. Tusc. 3, 20 si sapiens in aegritudinem incidere posset, posset etiam in misericordiam, posset in -am (invidiam *Non. p. 443, 15*). non dixi 'invidiam' (in -a [-am *H^3*] *Non.*), quae tum est, cum invidetur; ab invidendo autem -a (invidia *Non.*) recte dici potest, ut effugiamus ambiguum nomen invidiae. 3, 21 quem ad modum misericordia aegritudo est ex alterius rebus adversis, sic -a aegritudo est ex alterius rebus secundis (*pendet e Chrysippo StF. III p. 100, 3 φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς. indidem* 4, 16). 4, 16 aegritudini *subiciuntur* -a — utendum est enim docendi causa verbo minus usitato, quoniam invidia non in eo qui invidet solum dicitur, sed etiam in eo cui invidetur — aemulatio, obtrectatio *eqs.* AVG. gen. ad litt. 11, 14 p. 346, 21 cum ... -a (*pars codd., Prosp. sent. 294*; invidia *cett., Eugipp. exc. Aug. p. 190, 27, quod videtur irrepsisse e praeced.* invidia) ... sit odium felicitatis alienae. serm. 353, 1, 1 p. 1561^in. malitia malo delectatur alieno, -a et bono cruciatur alieno (*antea*: invidia). GLOSS.^L III Abstr. IN 277 -a invidia (*al.*). *de usu: sg. tantum; vox novata a* CIC. *rarissime adhibetur, nisi quod adamat eam* AVG.; *exempla ex* AVG. *et* GLOSS. *non omnia attuli.* [*variat in codd. c.* invidia *saepius.*]

1 *i. q. affectus invidendi, sc. sive hominum sive deorum, diaboli sim.* (*rationis l. 76. c. gen. subi. saepius* [*c. pron. poss. vice gen. l. 74*], *obi. l. 66. 83; pendet* quominus *l. 76; per προσωποποιίαν p. 191, 1. 5. 6*): a *usu vario*: CIC. *v. l. 39 sqq.* SCRIB. LARG. praef. p. 2, 15 H. (= l. 28 D.) *medici* crimine -ae flagrant (AVG. vera relig. 4, 6 p. 126^in.). GELL. praef. 20 quo sit quorundam ... hominum scaevitas et -a irritatior. APVL. Plat. 2, 16 vitia, quae contra naturam sunt ..., ut est -a, ut est de alienis incommodis gaudium. ITIN. Alex. 40 *Liber Alexandrum sibi praelatum ultus est* -ā laudationum earum aemulā (*v. app. crit.*). IVL. VAL. 3, 10 p. 120, 10 sin vero venis, ut discas, ... nulla est -a (*i. non invidemus*). HILARIAN. curs. temp. p. 155, 13 derelictā -ā. AMBROSIAST. in Rom. 10, 19 p. 146^C *Iudaeis* aemulatio ... nata est -ae, dum vident *eqs.* VVLG. epist. canon. praef. 1 l. 20 nec aemulorum meorum -am (vel invidiam *add. O*) pertimesco. AVG. civ. 8, 22 p. 353, 29 D. esse spiritus nocendi cupidissimos ... superbiā tumidos, -ā (invidia *l. v.*) lividos (mor. eccl. 1, 31, 67 p. 1338^med.). 15, 5 *v. p. 194, 18.* in epist. Ioh. 8, 8 p. 2040^fin. noli docere ... -am tuam. in euang. Ioh. 51, 4 -a principum Iudaeorum. immort. 6, 11 p. 1026^fin. nihil est in illa natura *rationis* -ae, quominus ... se ... praebeat. c. Iulian. op. imperf. 5, 11 p. 1442^in. *fratres Ioseph* per -am vendiderunt (*al.* ISID. sent. 3, 25, 5). ord. 2, 8, 25 p. 164, 15 ut ... ab aemulatione obtrectatione -a ... se abstineant. c. Parm. 3, 5, 28 p. 136, 20 -ae (invidiae *unus cod.*) livore vaesanos. quaest. hept. 4, 49 p. 357, 10 diabolus ... -ae stimulis agitatus. de serm. dom. 1, 22, 73 p. 1266^med. -ae facibus agitatur (*al.* PRIMAS. in apoc. p. 895^D). *al.* PS. AVG. serm. ed. Mai 71, 3 p. 140^in. *ad diabolum: immortalitatem* -ā dei deceptis hominibus promisisti. MIRAC. Steph. 1 prol. p. 833^med. -ae est ... nolle cognita praedicare. QVODV.

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

catacl. 1,1 Migne 40,693[med.] ira, zelus, aemulatio, -a ... constituent castra (*ex Cypr. mortal. 4 p. 299, 18* invidia). CAEL. AVR. chron. 4, 9, 132 tribades ... easdem *mulieres* -ā paene virili sectantur. PRIMAS. in apoc. p. 918[D] ignis ... -ae. **b** *per ὁμοιοτέλευτον*: AVG. civ. 10,10 p. 417,32 D. *in theurgia* plus imperat inmunda -a, quam impetrat pura beneficentia. conf. 2, 6, 13 -a (invidia *l. v.*) de excellentia litigat. in euang. Ioh. 15, 2 eorum *pharisaeorum* scientiam, ... -am. gen. ad litt. 4, 16 p. 113, 12 bona facere si non posset *deus*, nulla esset potentia; si autem posset nec faceret, magna esset -a. in psalm. 100, 3 p. 1284[fin.] (*opp.* diligentiam. *cf.* serm. 170, 3, 3 p. 928[fin.] *diabolus* peccata rimatur diligentiā -ae). c. Secundin. 17 p. 930, 13 vel ... benevolentiā vel malitiosā -ā. serm. 295, 6, 6 p. 1352[in.] (*seq.* obedientiam). virg. 29, 29 p. 267, 9 (*seq.* differentia). PETR. CHRYS. serm. 1 p. 185[A] providentiā, non -ā.

2 -a *dea*: CIC. nat. deor. 3, 44 -a (*inter Erebo et Nocte natos*).

***invideo,** -vīdī, -vīsum, -ēre. *ab* in *et* videre; *cf. Leumann, Gnomon 13, 1937, 33.* *de origine*: VARRO ling. 6, 80 video a vi[su] ...; hinc ... -ent et anticum illud 'oblivio lavet (*an* obli⟨quus oculus⟩ violavit?) † qui incidit -endum' (*v. MusHelv. 16, 1959, 170 sq.*). PRISC. gramm. III 268, 30 '-o tibi', quasi 'non videns tibi fio', hoc est 'non ferens te bene agentem videre'. *scribitur*: -bid-: CIL VIII 24513, 4 INSCR. christ. Diehl 4741, 2. -veid-: CE 54, 3 (*aet. fere Sullanae*). 56, 1 (*aet. fere Caesarianae*) -véisa (*ad apicem v. Brambach, Orthographie p. 24 adn.*). *c.* I *longa*: ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 1, 24. CE 1031 (= CIL VI 6592), 4 (*s. I*). 1170, 13 (= CIL XI 531, 11). *de formis*: *perf.* -uit *v. p. 195, 46.* *lectiones variae falsae* -iam, -ias, -iat (*cf. p. 206, 15*): PLAVT. Most. 307 (*C D*). SEN. epist. 20, 9. 68, 9. 94, 60 PERS. 3, 73 STAT. Theb. 2, 432 LAMPR. Alex. 38, 6 LACT. inst. 5, 12, 12. *al. cf.* CLAVD. rapt. Pros. 3, 27 (-o *codd. plurimi*, -io *ex* invidia *S*, invidia est *C*). NOT. Tir. 25, 42 -et. 43, 66 -sus. *de notione* (*cf. et l. 20*): CIC. Tusc. 3, 20 verbum -*endi* ductum est a nimis intuendo fortunam alterius, ut est in Melanippo (*seq. Acc., v. p. 192, 27*). 4, 17 si qui doleat eius rebus secundis a quo ipse laedatur, non recte dicatur -ere, ut si Hectori Agamemno; qui autem, cui alterius commoda nihil noceant, tamen eum doleat īs frui, is -at profecto. SYNON. Cic. p. 414, 6 B. amarus. acerbus. austerus. severus. gravis. molestus. odiosus. -sus. putidus. p. 428, 28 -sa. infensa. infesta. inplacata. inquieta *eqs.* PRISC. gramm. III 274, 4 aequiperantia *sunt verba* ... '-o tibi', nam plerumque ad pares fit felicius agentes, auctorque est huius Hesiodus dicens (*op. 25 sq.*): καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει καὶ τέκτονι τέκτων. ISID. orig. 10, 134 -sus, odiosus, ob invidia et zelo dictus (*sim.* GLOSS.[L] III Abstr. IN 284 Abol. IN 222). GLOSS.[L] I Ansil. IN 1981 -et negat. GLOSS. II 256, 29 (= III 238, 27) βασκαίνω fascino -o liveo. GLOSS. -o φθονῶ. -et φθονεῖ. nulli -ens ἄφθονος ὁ μὴ φθονῶν. -sus odibilis. odio habitus. μεμισημένος. μισητός. στυγερός. -sus caelestibus odiosus diis (*ad* VERG. *p. 197, 66*). -si inimici felicitatibus vel odiosi. *al. v. et sub* 2. invisus. *de usu*: CHAR. gramm. p. 475, 29 B. -o *inter verba activa coniugationis II[ae]*. PS. ASPER gramm. suppl. 50, 23 -o *inter verba neutralia*. *de casibus*: CIC. Tusc. 3, 20 (*cf. l. 31*) male Latine videtur, sed praeclare Accius (*trag. 424*); ut enim 'videre', sic '-ere flore⟨m⟩' rectius quam 'flori'. nos consuetudine prohibemur; poeta ius suum tenuit et dixit audacius. QVINT. inst. 9, 3, 1 si anticum sermonem nostro comparemus, paene iam, quidquid loquimur, figura est, ut 'hac re (*A[1] B, Iul. Vict. rhet. 22 p. 435, 36*; hanc rem *A[2] b*, huic rei *P*) -erē', non, ut omnes veteres et Cicero (*l. 50*) praecipue, 'hanc rem' (sed huic rei *A[2] b*). 9, 3, 17 ex Graeco ... translata *sunt* vel Sallusti plurima ... vel Horati, nam id maxime probat (*seq. sat. 2, 6, 84, v. p. 195, 17*). CAPER gramm. VII 92, 12 -o tibi divitiis, non divitias (divitias, non divitiis *l. v.*). DOSITH. gramm. VII 425, 13 -o divitem. CHAR. gramm. p. 386, 24 B. accusativi et ablativi casus: ... -o condiscipulo librum et libro (IDIOM. cas. gramm. IV 572, 9 -o condiscipulum libri et libro et librum φθονῶ τῷ συμφοιτητῇ τοῦ βιβλίου). DIOM. gramm. I 319, 24 genetivi et incusativi et ablativi ..., -o tibi gloriae et gloriam et gloria. SERV. ecl. 7, 58 (*ad Verg., v. p. 194, 67*) '-o tibi illam rem' dicimus. Aen. 4, 234 (*ad Verg., v. ibid.*) honestior elocutio est, si addamus, quam rem -emus *eqs.* PRISC. gramm. III 268, 21 -o *inter verba, quae activa voce soli dativo adiunguntur.* 271, 24 *Horatius* etiam accusativum ei verbo cum dativo adiunxit (*epist. 1, 14, 41, v. p. 193, 80*). *de passivo*: DIOM. gramm. I 399, 17 haec omnia *verba quae dativo cohaerent* in persona patientis non recte dicimus 'maledicor a te' nec '-or a te', sed 'maledicitur' et '-etur mihi a te' (*sim.* MACR. exc. gramm. V 648, 23). AVG. gramm. V 512, 17 in hac coniugatione secunda ... sunt multa, quae non admittunt r litteram in prima persona ...; sic ... '-o -es', quamquam Horatius poeta (*ars 56, v. p. 195, 81*) '-or' dixit, sed hoc nova usurpatione (*sim.* PRISC. gramm. III 271, 18). PRISC. gramm. II 374, 20 haec ... verba proprie activa vel recta vocantur, quae ... assumptā r facientia ex se passiva, confestim cum dicuntur, possunt transire in quem fit actus et coniunguntur vel genetivo vel dativo vel accusativo casui, ut ... '-o tibi' ... haec enim faciunt ex se passiva, quae ablativo casui cum praepositione 'ab' vel 'a' solent iungi, ut ... '-or a te'. *pass. personale v. p. 193, 42. 70 et 195, 12 sqq. 81; cf.* -endus *p. 196, 42.* *impersonale praesentis temporis saepe, perfecti nonnisi p. 193, 25. pro passivo saepius usurpantur locutiones* in invidia esse, invidiam habere *sim.* *legitur inde a* PLAVTO, TER. *per totam latinitatem.*

[*confund. in codd. saepius c.*: *simpl.* videre (*nota* ī̄ visa *falso pro* -sa OV. Pont. 4, 14, 5 [γ]): CIC. de orat. 1, 161. HOR. carm. 3, 27, 71 -sus. SEN. epist. 20, 9. 104, 9. *al.* invadere: FVLG. myth. 1, 21 NOVELL. Theod. 22, 2, 2. *et v. p. 108, 80.* irridere (inr-): VERG. Aen. 4, 541 -sam. ASCON. Mil. p. 35, 2 -sum. VVLG. Gal. 5, 26. *al.* -sus *c.*: iniussus, iniussu: LIV. 2, 43, 9 -si (*falso*). LVCAN. 9, 1069. *al. et v. vol. VII 1, 1685, 41. 1686, 5. 27. 31.* iniustus: LVCAN. 8, 491 -sa. invictus: SEN. Herc. f. 664 -si. invitus *saepe falso pro* -sus, *e. g.* PROP. 3, 7, 52. OV. Pont. 1, 9, 21 (*G*). 2, 8, 64 (*β[1]*). *cf. l. 11.* *e coni.*: PLAVT. Rud. 700 (indignum id *T*, *om. cett.*, -sas *Camerarius*). CIC. Font. 34 (invitus *trad.*, -sus *Manutius. sic* invit- *falso trad.*: LIV. perioch. 3 p. 8, 3 -so [*Drakenborch*]. *cf. l. 8*). *al.* *e suppl. e. g. l. 41. p. 193, 45 et* CIC. epist. frg. VIII (VII Sj.) 13 res mihi ⟨-sae⟩ visae sunt (*Regius*). LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 2, 26 liberi, quos aliqua⟨mdiu sors invi⟩derat (*Mommsen, aliter Vollmer*). *dub. vel falso trad.*: VARRO ling. 6, 80 *v. p. 191, 19.* CIC. Tusc. 3, 3 naturam -isse (naturae vim vidisse *Madvig*). VAL. FL. 5, 507 -eris (*fort.* incideris, *v. MusHelv. 13, 1956, 169 sqq.*). *al.* *vix huc pertinet etiam* MART. 1, 115, 1 -e Procille (*vocat. adi., ut vid.; imperativi forma alibi non invenitur*).]

i. q. ***obliquis, malignis oculis videre*** (*cf. Wünsch, RhM. 69, 1914, 133 sqq. Seligmann, Die Zauberkraft des Auges und das Berufen, 1922. Stiewe, MusHelv. 16, 1959, 166 sqq. adde, quae p. 212, 10 notata sunt*): ***verbum activum*** (*et pass.*):

I *exempla certa, quae respiciunt ad* ***malam vim oculi:*** *i. q. fascinare oculo* (*quae notio pellucet aliquatenus e. g. l. 56. p. 193, 45; cf. et p. 196, 60*): ACC. trag. 424 quis mortalis (quisnam *l. v.*) florem liberum (*gen.*) -it meum? CATVLL. 5, 12 ne quis malus -ere possit, cum tantum sciat esse basiorum. HIER. in Gal. 3, 1 p. 347[C] quod vel invidus aliena felicitate crucietur vel is, in quo bona sint aliqua, alio fascinante, id est -ente, noceatur. CIL VIII 10689, 2 neminem debere mo⟨r⟩ti me(ae?) invide⟨n⟩do labor⟨are⟩ et in *Christo* (*monogramma pro nomine*) resurges. 24513 (= INSCR. christ. Diehl 2476), 4 qui Bonifatiu(m) -et (*v. p. 191, 21*). INSCR. christ. Diehl 4741, 2 -ere (*v. p. 191, 22*) noli.

II *respicit ad* ***affectum*** (*aliter p. 194, 63*) ***animi lividi et maligni*** (*transfertur ad res saepius*): **A** *usu communi: i. q. livere, maligno animo esse*: **1** *absolute*: PLAVT. Epid. 109 (*om. A*) qui -ent, omnes inimicos mihi ... repperi. Mil. 839 quoniam aemulari non licet, nunc -es. Most. 307 *v. p. 193, 9.* Truc. 745 (746) qui (*Itali*, quid *trad.*) -ent, egent. TER. Eun. 412 illi -ere (*inf. hist.*) misere, verum unus tamen inpense. CIL I[2] 2662, 10 (*fortasse a. 101 a. Chr.*) invid⟨ea⟩nt, dum *eqs.* CIC. Balb. 57 more hominum -ent, ... rodunt, ... vellicant, ... malo dente carpunt. de orat. 2, 185 ut aut oderint aut diligant aut -ant aut salvom velint *reum iudices*. Brut. 188 favet odit contemnit -et *audiens multitudo*. Tusc. 3, 7 misereri, -ere, gestire, laetari, haec omnia morbos Graeci appellant. *al.* VERG. ecl. 1, 11 non equidem -o, miror magis (NVX 33). *al.* OV. epist. 2, 79 illa, nec -o, fruitur ... marito (*in parenthesi ut* Pont. 1, 8, 8 trist. 1, 1, 1). 15, 221 (223) rumpor et -o ..., membra ... cum tua ... fovet *Menelaus*. *al.* LIV. 30, 30, 30 quoad ipsi (id ipsi *l. v.*) -ere dei (*i. -erunt*). SEN. dial. 10, 20, 1 cum videris ... celebre in foro nomen, ne -eris! PLIN. nat. 16, 134 *non omnia in omnibus locis nascuntur* alias ⌊caelo -ente, alias⌋ (⌊ ⌋ *om. pars codd.*) solo repugnante. 35, 63 *Zeuxis versum scripsit* -surum aliquem facilius quam imitaturum *esse* ([*gr. Varro Men. 381* μωμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται]. *sic opp.*: CIL IV 7527 imitari decet, non -ere). STAT. silv. 2, 2, 96 nec -ant ... Dicarchi moenia! MART. 9, 76, 6 (*de morte pueri*) -it de tribus *Parcis* una soror. 11, 75, 7 ne videaris -ere, servo ... fibulam remitte! QVINT. inst. 11, 1, 17 -ent humiliores; hoc vitium est eorum, qui nec cedere volunt nec possunt contendere. TAC. dial. 25, 6 Calvum et Asinium et ... Ciceronem credo solitos et -ere et livere et ceteris ... vitiis affici. TERT. anim. 39, 1 idem, qui in primordio -it (*i. diabolus*). LAMPR. Alex. 38, 6 ne -as (*v. p. 191, 28*) livore[m] mentis. *et saepe.*

2 *accedunt*: **a** *casus simplex*: **α** *dat.*: ① *personae sim.* (apibus *p. 193, 6*): PLAVT. Bacch. 544 (*interpol.?*) sibi ne -atur, ... cavent. Capt. 583 est miserorum, ut malevolentes sint atque -ant bonis (SALL. Catil. 37, 3. 51, 38 *maiores nostri* imitari quam -ere bonis [bonos *l. v.*] malebant. *al.*). Curc. 180 dum mi abstineant -ere. Persa 776 bene ei qui -et mi et ei qui hoc gaudet. Pseud. 1135 illis quibus *bene* est. Stich. 733 neuter ⟨ne⟩utri -et. Truc. 743 (744) mavelim mihi inimicos -ere (*Itali*, inimicus -rem *trad.*) quam me⟨d⟩ inimicis meis. 745 (746) quibus -etur, i rem habent. TER. Eun. 410 -ere (*inf. hist.*) omnes mihi, mordere clanculum. LVCIL. 704 nulli me -ere, non strabonem fieri saepius deliciis me istorum. CIC. Verr. II 4, 26 *ad Mamertinos*: Reginis, quorum civitati -etis. Phil. 2, 90 me tui miseret, quod tibi -eris (OV. fast. 2, 591 *Iuturna* -et ipsa sibi. PLIN. epist. 1, 15, 3 -isti [invisti *l. v.*] ... mihi, sed tamen et tibi. *al.*). de orat. 2, 209 -ent ... homines maxime paribus aut inferioribus, cum se relictos sentiunt ...; sed etiam superioribus -etur (-entur *l. v.*) saepe vehementer. ac. 2, 7 non solum vivis, sed etiam mortuis. Tim. 9 probus ... -et nemini (*gr. 29[E]* ἀγαθῷ ... οὐδεὶς ... ἐγγίγνεται φθόνος). Att. 4, 1, 8 praesentibus *nobis* occulte irasci, aperte -ere. ad Q. fr. 1, 1, 44 ne ... tibi parum consuluisse, sed etiam tuis -isse videaris. *al.* VERG. georg. 2, 499 habenti. OV. epist. 13, 137 (135) Troasin (*Salmasius*, Troas, Troa-

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

das *trad.*) -o. *al.* SEN. Herc. O. 1511 *Iuno* mortali. apocol. 9, 6 *ad singulos deos*: noli mihi -ere. dial. 12, 9, 9 fratri tuo mors (*opp.* consuluerit). *al.* PLIN. nat. 30, 89 nullum animal fraudulentius -ere (-eri *l. v.*) homini *quam stelionem* (*Theophr. frg. 175 W.* φθονῶν). MART. 1, 40, 2 omnibus -as, livide, nemo tibi. Ps. QVINT. decl. 13, 12 p. 258, 13 inauditus ... livor ... apibus. FRONTO p. 54, 11 v.d.H. (= p. 59 N.) ne liveant neve -ant invicem amici tui sibi. CYPR. zel. 17 p. 431, 22 dilige illos, quibus iniustis obtrectationibus -bas. *et saepe.* (II) *rei* (*hic illic per* προσωποποιίαν): PLAVT. Most. 307 qui -ent, ne umquam eorum quisquam -at (*v. p. 191, 27*) prosus commodis ([B^2, commodi *trad.*]. CIC. Verr. II 3, 217 de orat. 2, 207. *al.*). CIC. Verr. II 1, 4 -isse vestrae laudi videretur *Verres* (p. red. ad Quir. 21 laudi et dignitati meae. *al.* PLIN. epist. 9, 23, 6 nec ullius ... laudibus. *al.*). Cluent. 170 huius *viri* ... vitae. leg. agr. 2, 103 ut ... illi, qui honori -erunt meo, tamen vos ... in consule deligendo plurimum vidisse fateantur (SALL. Iug. 85, 18. VERG. Aen. 5, 541 nec ... Eurytion praelato -it honori [*cf. p. 194, 44*]. *al.*). Flacc. 82 -isti ingenio subscriptoris tui, ⌊quod ornabat facile locum, quem prenderat⌋ (⌊ ⌋ *c. seqq. iungunt pars edd.*). Vatin. 24 cuius *Luculli* tu rebus gestis ... vehementius -bas. Balb. 15 virtuti (Phil. 10, 1 CAES. Gall. 2, 31, 5. SALL. Catil. 58, 21 quodsi virtuti vostrae fortuna -erit. *al.*). Deiot. 34 valde ... -endum est eius statuis, cuius tropaeis non -emus (-imus *l. v. cf. 33* te in invidia esse, ... animos ... vehementer offensos). Phil. 6, 9 numquam faciet *Antonius*; non -bit huic meae gloriae. 8, 31 ne alterius labori -rent (*opp.* imitarentur). 9, 4 novitati (fam. 1, 7, 8 video non ... novitati esse -sum meae. *cf. p. 197, 50*). de orat. 2, 210 -etur ... praestanti florentique fortunae (LIV. 22, 59, 10. 45, 22, 4. VELL. 1, 10, 4 si quis *deorum* ... -ret operibus ac fortunae suae [*i. Pauli*]. *al.*). fam. 7, 33, 1 non erat causa -endi *Hirtio*, nisi forte ipsius eloquentiae magis quam quod me audiret, -res. *al.* VERG. Aen. 9, 655 Apollo ... paribus non -et armis. LYDIA 1 -o vobis, agri (8. 20). HOR. carm. 1, 29, 1 Arabum ... gazis. 2, 6, 20 Aulon ... minimum Falernis -et uvis. OV. am. 2, 15, 8 -o donis ... ipse meis. 3, 10, 6 nec minus humanis -et ulla *dea* bonis *quam Ceres*. *al.* SEN. epist. 68, 9 malo ignoscas otio meo quam -as ([*v. p. 191, 27*]. MART. 1, 113, 4 si ... -bis otio tuo. *al.*). *al.* PETRON. 80, 7 attulissem mihi ... manus, si non inimici victoriae -rem (*L*, -issem *pt*). PLIN. nat. 29, 124 pavones ... hominum utilitatibus. VAL. FL. 2, 607 (608) nec Inois noster sinus -et undis. STAT. silv. 5, 1, 149 rapidae sic obvia puppi -et ... aura. TAC. ann. 15, 63, 2 non -bo exemplo (*sunt qui ad p. 195, 19 trahant*). CE 1279, 5 -ere (*i. -erunt*) meis annis crudelia fata. *et saepe.*

β acc. (*fere in sermone vulgari, cf. et exempla sub tit. I posita. passive l. 46. 50; cf.* -endus *p. 196, 42. acc. falso trad. p. 192, 84, in falsa l. v. e. g. p. 192, 67. nota aliter p. 194, 65sq., ubi subauditur dat.*):

(I) *personae*: CE 54, 3 (*aet. fere Sullanae*) quam *gnatam*, nei esset, credo, nesci⟨oqui i⟩nveidit deus (*cf. p. 194, 69*). 56, 1 (*aet. fere Caesarianae*) boneis probata, -sa (*v. p. 191, 23*) sum a nulla proba. ITALA Gal. 5, 26 (Theod. Mops. *ad l.* p. 102, 20) non efficiamur vanae gloriae appetitores, alterutrum provocantes, alterutrum -entes (ἀλλήλοις [ἀλλήλους *l. v.*] φθονοῦντες, VVLG. invicem -entes [*v. p. 192, 5*]). FVLG. aet. mund. p. 172, 8 conlator lucis (*i. Christus*) ab adversariis -etur. Ps. ORIG. in Iob 1 p. 411^{C} Iob (*obi.*) zelatur et -et *diabolus*. p. 412^{C} *deus ad diabolum*: non ... eum *Iob* zelatus fuisses, non ... eum -res. AVG. serm. coll. Morin p. 246, 22 -it ... stantem *hominem*, qui iam ceciderat (*i. diabolus. at cf.* in psalm. 58 serm. 2, 5 p. 709$^{med.}$ stanti [*al.*]).

(II) *rei*: ACC. trag. 215 id quod multi -ant multique expetant (NEP. Thras. 4, 2). HOR. sat. 1, 9, 25 -at quod et Hermogenes, ego canto. STAT. Theb. 8, 68 *Dis ad Tisiphonen*: ede nefas, quod mirer ego -antque sorores. MIN. FEL. 31, 8 nos, quod -etis, fratres vocamus. PRISCILL. tract. 3, 67 cum testamentum scribturarum diabolus -ret (3, 71 quod -et. AMBR. parad. 12, 54 p. 312, 2 quod. *cf.* VIGIL. TRID. ad Ioh. 3 p. 553^{C} -it ruina diaboli culmen *ecclesiae*. PRVD. cath. 7, 201 quod atri livor hostis -et). SCHOL. Verg. Bern. ecl. 1 praef. Meliboeus -ens felicitatem Tityri ..., quia ... redditi sunt sibi agri (*ibid.* admirantis vel -entis). FVLG. myth. 1, 21 cuius *Medusae* regnum opimum Perseus -ens (*v. p. 192, 3*). 3, 5 nec -o fortunas eius *Tantali* (*gr. Eur. Orest. 4 aliter* οὐκ ὀνειδίζω τύχας). AVG. in psalm. 118 serm. 12, 5 p. 1535$^{med.}$ suspicari ... non videndo quod latet, et -endo quod eminet. CAES. AREL. serm. 71, 2 p. 288, 23 *avarus* pecuniam aut ... negat indigentibus propriam, aut -et alienam.

b *dat. et acc.* (*passive l. 73. 74. 78; acc. vix pendet ab* -ere: LIV. 44, 30, 4 VAL. FL. 2, 375): PLAVT. Most. 51 quasi -ere mihi hoc (*acc. an abl.?*) videre (*i. -ris*), Grumio, quia mihi bene est. CIC. Mur. 88 quid (qui *l. v.*) -endum Murenae aut cuiquam nostrum sit in hoc ... consulatu. fam. 9, 16, 5 quid mihi nunc -eri potest? CAEL. Cic. fam. 8, 4, 1 hoc tibi non -o, caruisse te ... spectaculo. VERG. georg. 1, 504 iam pridem nobis caeli te regia, Caesar, -et. HOR. sat. 1, 6, 50 non, ut forsit honorem iure mihi -at quivis, ita te quoque amicum (PORPH. *ad l.* quod virtute ... quis adsequitur, -eri [*W*, -ere *cett.*] ei non debet. *cf.* OV. fast. 4, 86 sunt qui tibi mensis honorem eripuisse velint -antque, Venus). epist. 1, 14, 41 -et usum lignorum ... tibi calo. QVINT. decl. 388 p. 434, 23 nec sane -imus isti *uxori* honorata viri iudicia. GELL. 15, 31, 3 operis pulchritudinem ... Rhodiis. APVL. apol. 22 magis mihi peram quam nuptias ... -isses. TERT. pudic. 8, 4 licet et Christiano reconciliationem dei ... -at *Iudaeus*. 9, 18 -entes nationibus salutem *Iudaei*. LACT. inst. 5, 12, 11 eam *sapientiam* nobis. AMBR. in Luc. 7, 239 p. 388, 23 cui *fratri* ... beneficium paternae benedictionis. *al.* HEGES. 1, 3 p. 9, 15 fratribus ... amorem naturae. 1, 42, 6 p. 104, 7 quod ... nepotibus -ret (-retur *l. v.*) dispositas copularum societates *Antipater*. *al.* GREG. M. dial. 2, 8 p. 91, 3 M. mos pravorum est -ere aliis virtutis bonum (bono *duo codd.*), quod ipsi habere non appetunt. *et saepe.*

c *structurae variae* (*saepius etiam c. dat.*): *α abl. causae*: CIC. Lael. 59 recte factis commodisque amicorum necesse erit angi dolere -ere (*per zeugma*). *v. et l. 19. 58. p. 193, 71. aliter separ. p. 195, 20.*

β praepp.: de: CASSIOD. var. 12, 24, 5 habitatio similis universa concludit, nesciunt de penatibus -ere *Veneti*. in: (*alicui*) *in aliqua re*: CIC. Mur. 88 *v. p. 193, 73.* Flacc. 70 adfers ... purpuram Tyriam, in qua tibi -o, quod unis vestimentis tam diu lautus es. de orat. 2, 228 nisi ... in hoc Crasso paulum -rem. MANIL. 4, 565 nimium indulgens rebus fortuna secundis -et in facie (faciem *l. v.*) saevitque ... fronti. AVG. civ. 1, 28 p. 44, 16 D. in hoc *bono* ... aliquibus. 15, 5 p. 64, 26 nec in hoc alter alteri (*i. Cain fratri*) -it, quod ... dominatus fieret angustior ..., si ambo dominarentur ..., sed invidentiā illā diabolicā, qua -ent bonis mali, nulla alia causa, nisi quia illi boni sunt *eqs.* *al.* CASSIOD. hist. 6, 34, 6 *Iulianus* -ens decertatoribus veritatis in appellatione martyrii (*Theodoret. 3, 15, 8* φθονῶν τοῖς ... ἀθληταῖς τῆς ... προσηγορίας). DIFF. ed. Beck p. 63, 8 invidus est qui alterius in felicitate -et. *in aliquid*: ISID. diff. 2, 165 meliori -et in id, quod *eqs.* *aliquid in aliquo* (*cf. p. 195, 13*): AVG. c. Cresc. 4, 64, 79 p. 579, 2 non -emus in parte Donati pacem damnatorum. serm. 205, 2 p. 1040$^{med.}$ donum dei ... nullus in altero -at, ... irrideat. GENNAD. dogm. 57 (26 T.) quod in se perdiderat, -it in aliis *diabolus*. ob: SEN. dial. 3, 16, 6 si bono viro ob mala facinora irasci convenit, et ob secundas res malorum hominum -ere conveniet. VVLG. gen. 26, 14 ob hoc -entes ei (*i. Isaac*) Palestini. propter: CIC. fam. 1, 9, 2 quos tibi partim inimicos esse intellegis propter tuam propugnationem salutis meae, partim -ere propter illius actionis ... gloriam. SEN. epist. 87, 34 multis ... propter sapientiam, multis propter iustitiam -etur. QVINT. decl. 327 p. 286, 21 *noverca* voluit ... nihil in domo habere, propter quod privignis -ret. super: VVLG. deut. 28, 56 mulier ... -bit viro suo ... super filii et filiae carnibus *eqs.* (*cf. p. 195, 51*).

γ inf., acc. c. inf.: PLAVT. Bacch. 543 nullus est, quoi non -ant (qui non -at *P*, *deest A*) rem secundam optingere. Truc. 744 (745) -ere alii bene esse, tibi male esse, miseria est. CIC. de orat. 2, 228 esse ... facetum atque salsum non nimis est per se ipsum -endum. CAEL. Cic. fam. *v. p. 193, 75.* SIL. 15, 512 *Hasdrubal in culmine Alpium*: neve usque ad sidera adisse -at laevus nobis deus. PHILARG. Verg. ecl. 1, 74 rec. I pastor ... -et se non habere illud, quo Tityrus utitur. CLAVD. DON. Aen. 5, 540 p. 486, 19 nec -it ... Eurytion honorem victoriae ... ad Acesten ... esse translatum (*cf. p. 193, 16*). CONSTANTIVS vita Germ. 13 p. 260, 4 qui *daemones* ... tales viros pertendere ad recipiendam populorum salutem lividis iniquitatibus -rent (-erunt *l. v.*). *al.*

δ enunt. per: quia: PLAVT. *v. p. 193, 72.* FILASTR. 1, 1 ei (*i. serpenti*) deum -isse ..., quia scientiam ... detulit mulieri bonae rei atque malae. AVG. in psalm. 44, 22 p. 508$^{med.}$ ideo ... magis illi *Paulo* -bant, quia ... in illo gratia praevalebat. 139, 8 p. 1807$^{med.}$ *al. v. et l. 19. p. 193, 63.* quod: CIC. *v. l. 13. p. 193, 17. 29.* POLLIO Cic. fam. 10, 31, 6 -o illi ..., quod ambulat et iocatur tecum. PERS. 3, 73 nec -as (*v. p. 191, 28*), quod multa fidelia putet *eqs.* STAT. Theb. 11, 390 solum ..., quod ante vocasti, -o. PLIN. epist. 4, 3, 5 -o Graecis, quod illorum lingua scribere maluisti. FRONTO p. 2, 22 v.d.H. (= p. 5 N.) mihi, quod a te ... diligar. ITALA gen. 37, 4 (Cassian. conl. 18, 16, 11 p. 530, 5. *al.*) -bant ... ei (*i. Ioseph*) fratres sui, eo quod diligeret eum pater ([*aliter gr.* ἰδόντες ... ἐμίσησαν *c. Vulg.*; *cf.* VVLG. gen. 37, 11 -bant ... ei fratres sui]. AMBR. parad. 12, 54 p. 311, 20). *al.* *sent. interrogativam*: HIER. epist. 21, 41, 2 novissimo *operario* -es, cur tecum denarium ... consequatur (*cf. Vulg. Matth. 20, 1sqq.*).

B *significantius*: 1 *c. sensu separativo, i. q. maligne negare* (*sive non tribuendo, retinendo sive adimendo, eripiendo. cf. gr.* φθονέω τινί τινος): *accedunt*: a *casus*: *α dat.* (*subauditur e. g. l. 75. 81. 82*) *et acc.*: CATVLL. 64, 170 Fors ... nostris -it questibus aures. VERG. ecl. 7, 58 Liber pampineas -it collibus umbras. Aen. 4, 234 Ascanione pater Romanas -et arces? 8, 509 mihi ... senectus -et imperium. 11, 43 tene ..., miserande puer, ... -it Fortuna mihi, ne regna videres nostra? ([*cf. p. 193, 45*]. APVL. apol. 21 mihi ... divitias. *al.*). CIRIS 277 nec mihi ... -as ... mortem. HOR. carm. 4, 2, 24 *Pindarus* vires *iuvenis* ... -et Orco. OV. Pont. 2, 8, 59 quod quoniam nobis -it ... fatum (CIL XIV 472, 10 [*a. 144?*] si eum ... fata rebus humanis non -issent). MANIL. 2, 143 quibus illa *astra* sacros non -ere (*i. -erunt*) meatus notitiamque sui. 4, 874 quae *bona* nec deus -et ipse (4, 915 faciem caeli non -et orbi. TERT. adv. Marc. 2, 10 p. 348, 11 quasi deus illis *hominibus* -isset divinitatem. *al.*). VAL. MAX. 4, 3 ext. 1 ne eiusdem laudis commemorationem externis -amus. CVRT. 9, 4, 21 ne -rent sibi laudem, quam peteret. PETRON. 129, 8 homini ... misero non -o (invenio *l. v.*) medicinam. PLIN. nat. 15, 8 Cereri ... natura concessit *Africae solum*, oleum ac vinum non -it tantum. SIL. 4, 400 nec famam -it Apollo. STAT. Ach. 1, 937 te nox una deditque -itque mihi. Ps. QVINT. decl. 16, 8 p. 298, 12 mihi (me *l. v.*) ... poenam meam. CALP. decl. 4 p. 4, 16 mihi ... carcerem. TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 505, 6 [*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quibus *parvulis* nihil creator -erat. SPART. Sept. Sev. 19, 5 quarum *ianuarum* forma . . . statim usum publicum -it. 20, 3 unum *filiorum* parricidium, alterum sui mores rei publicae -erunt. IVL. VAL. 2, 33 p. 105, 4 non -as sepulturam (*gr. Hist. Alex. M. I p. 91, 23 Kr. θάψον με*). HIL. in psalm. 125, 5 p. 608, 13 officium suum corpori -ere (*syn.* adimere). AVIEN. Arat. 963 Erigone . . . virgineos . . . pudens zonae super -et (imminet *edd.*) artus (*gr. aliter; de explicatione v. vol. II 711, 45*). COD. Theod. 13, 5, 13 si quem *naviculariorum* aut necessitas fatalis aut inopia repentina aut aliquis casus -erit, . . . oportebit idoneum subrogari. ENNOD. opusc. 2, 5 p. 289, 2 -et sibi ipse victoriam. CE 1053, 4 tertius ac decumus -it lumina vesper (*sc. puellae*). *et saepe.*
passive: CLAVD. DON. Aen. 4, 350 p. 404, 19 cur Teucris -etur Italia? AMBR. virg. 2, 4, 24 altera nobis (in nobis *l. v.*) -etur corona. AVG. civ. 15, 13 p. 82, 23 D. de -enda gentibus veritate. SIDON. epist. 3, 11, 1 *ad Simplicium*: ut etiam nunc nostris -aris obtutibus. *al.*
β gen. partit. (*v. Löfstedt, Synt. II 416; subauditur dat.*): HOR. sat. 2, 6, 84 neque ille *mus rusticus* sepositi ciceris nec longae -it avenae. HIL. in psalm. 2, 15 p. 48, 11 deus bonorum eorum, quae in se sunt aeterna, non -ens. *γ dat.* (*subauditur l. 27. 29. 30; v. et p. 191, 54. 193, 39*) *et abl.*: LIV. 2, 40, 11 non -erunt laude sua mulieribus viri ([laudes suas *l. v.*]. PLIN. epist. 2, 10, 2 quousque et tibi et nobis -bis, tibi maxima laude [maximas laudes *γ*], nobis voluptate? [voluptates *γ*]). SEN. dial. 7, 23, 3 quid . . . est, quare illis *opibus* bono loco -at *sapiens*? 7, 24, 5 ut tibi rationem reddam, qua nulli mortalium -o. nat. 4 praef. 7 nec -bo (-o *l. v.*) . . . vobis hac arte. LVCAN. 7, 798 *Caesar* -et igne rogi miseris (miseros, miserus *vv. ll.*). PLIN. nat. 8, 115 *cervi* latent amissis *cornibus* . . . bono suo -entes (PLIN. epist. 1, 10, 12 neque . . . -o aliis bono [bonum *β γ δ*], quo ipse careo). TAC. Germ. 33, 1 *dei* ne spectaculo quidem proelii -ere (*i. -erunt*). ann. 1, 22, 2 ne hostes quidem sepultura -ent. PLIN. epist. 2, 20, 8 quid -etis bona morte (bonam mortem *γ δ*, bona mortis *β*), cui dare vitam non potestis? 3, 8, 2 quem augere honoribus cupias, huic pietatis titulis -ere. 7, 28, 2 quid -ent mihi felicissimo errore? (errorem *γ δ*). 9, 13, 5 non ita gloriae meae faverim, ut vobis societate (societatem *l. v.*) eius (ius *γ δ*) -am. paneg. 86, 2 non quietis gloria (gloriam *codd. plurimi*) cuiquam -ere.
b *inf., acc.* (*nom. l. 38*) *c. inf.* (*hic illic etiam c. dat.; cf. p. 196, 28*): HOR. sat. 1, 2, 100 plurima, quae -ant pure adparere tibi rem. carm. 1, 37, 30 *Cleopatra* saevis Liburnis . . . -ens privata deduci . . . triumpho (PORPH. *ad l.* -ens . . ., ne *eqs.*). OV. met. 4, 157 *nos*, ut quos . . . amor . . . iunxit, conponi tumulo non -atis eodem. OCTAVIA 904 -et . . . cur in patria mihi saeva *regina* mori? VITA Anton. epil. p. 93, 16 contra nostrum propositum hoc *fecimus* . . ., non quasi -entes facere, sed scientes *eqs.* AMBR. Tob. 10, 36 p. 538, 4 non -o . . . pignus vestrum reservare. CE 1388, 2 (*a. 577*) impia mors . . . -it meritis criscere (*i. crescere*) magna tuis. CIL VI 16709, 4 quod a t⟨e m⟩ihi fieri . . . iniqua fortuna -it, hoc ego tibi feci mater. INSCR. Epigraphica 3, 1941 p. 162 -uit fatus, quod dederat, frui mecum. *al.*
c *sent. prohibitiva q. d.* (*sive c. dat. sive non*) *per*: ne (*cf. p. 193, 44. 194, 70*): VAL. FL. 3, 306 -ere (*i. -erunt*) dei, ne . . . haec rursus adirem litora. PS. QVINT. decl. 10, 3 p. 191, 11 *pater* -it matri, ne filio frueretur. PORPH. *l. 39.* VVLG. deut. 28, 54 homo . . . -bit fratri suo et uxori . . ., ne det eis de carnibus filiorum (*cf. p. 194, 35*). AVG. civ. 9, 17 p. 392, 24 D. *al.* quominus: TERT. resurr. 15 p. 45, 13 *humana censura* nec parcens nec -ens illis *ministris facti*, quominus cum auctoribus . . . communicent fructum. ut (ut non *l. 60*): VERG. Aen. 11, 269 -isse deos, . . . ut . . . coniugium . . . et . . . Calydona viderem? (CLAVD. DON. *ad l.* p. 450, 20 duo . . . mihi -erunt dii, quae videre cupiebam, ut *eqs.*). AMBR. hex. 5, 18, 58 p. 185, 7 non . . . his *filiis*, ut id communiter habeant . . ., -ere (*gr. Basil. hex. 8, 6 p. 180A παρέχειν*). HIER. adv. Pelag. 1, 19 p. 513C cur -erit *deus* creaturis, ut non omnes eadem polleant maiestate. 1, 20 p. 514A quasi aut -erit aut non potuerit deus praestare imagini . . . suae, ut in omnibus respondeat suo creatori. AVG. vera relig. 46, 86 p. 161in. non . . . illi *proximo* . . ., ut. *al.*
2 *c. sensu adversativo, i. q. maligne obsistere* (*loci manifestiores; transeunt huc e. g. p. 193, 14. 23. 36*): PLIN. nat. 18, 4 *hominum*, dirarum alitum modo, tenebris . . . suis et ipsarum noctium quieti -entium gemitu. 35, 156 *Arcesilao traditur* a Lucullo . . . signum Felicitatis locatum, cui mors utriusque -erit. TAC. ann. 13, 53, 3 -it operi Aelius Gracilis . . . deterrendo Veterem, ne legiones alienae provinciae inferret (PETR. CHRYS. serm. 97 p. 473A nostro operi non potuimus -ere [*seq.* offensam . . . comparare]). PS. APVL. Ascl. 12 nec sinit *animam* partem divinitatis agnoscere -ens inmortalitati (immortalitatem *Bradwardine*) malignitas. PACIAN. epist. 1, 5 p. 16 quis naufrago tabulam . . . eripiet? quis sanandis vulneribus -bit? EPIST. episc. (**a.** 411) Aug. epist. 128, 3 p. 32, 26 cur domini aeternis lucris pro nostris temporalibus sublimitatibus -emus? AVG. serm. ad Caesar. 1 p. 168, 23 numquam . . . ita honorem nostrum fovemus, ut unitati *ecclesiae* -amus. *al.*
III *respicit ad* ***affectum animi exacerbati*** *sim.: fere i. q. indignari, succensere* (*loci manifestiores; transit huc e. g. p. 193, 21*): *accedunt*: **A** *casus* (*passive l. 81*): HOR. ars 56 ego cur, adquirere pauca *nova verba* si possum, -or? (PORPH. *ad l.* '-or' posuit pro '-etur mihi'. SCHOL. Hor. *ad l.* dum de fingendis verbis loquitur, secundum Graecos ipse fincxit '-or'. -or idest invidiam patior, nam -or negatur posse dici, aut -or prohibeor [*sim.* epist. 1, 5, 21]). LIV. 5, 27, 12 *Falisci* victoriā, cui nec deus nec homo quisquam -at, victi (*sc. clementia Camilli*). STAT. Theb. 5, 649 *Lycurgus* angitur ad lituos periturisque -et armis *Argivorum*. IVV. 7, 93 haut . . . -as vati, quem pulpita pascunt. PANEG. 12, 4, 4 te, Constantine, paterna pietas sequebatur, illum (*i. Maxentium Maximiani suppositum filium*), ut falso generi non -amus, impietas. HIL. in Matth. 21, 5 p. 1037A -ent . . . puerorum clamoribus principes sacerdotum (*cf. Matth. 21, 15 ἠγανάκτησαν, Vulg.* indignati sunt). PRISCILL. tract. 3, 71 p. 54, 27 quomodo nos . . . sanctorum respuimus profetationes et . . . his, qui deum profetaverint, -emus? FAVST. REI. grat. 2, 4 p. 67, 10 tu . . . divinae ne -as bonitati, si opus, quod a me illo adiuvante bene gestum est, . . . perdiderim. *al.*
B *inf., acc. c. inf.* (*enunt. per* quod *l. 13. 14*): LVCAN. 2, 551 *Pompeius*: his *prostratis* te . . . iungere, Caesar, -o nostrasque manus quod Roma furenti *tibi* opposuit (ADNOT. Lucan. *ad l.* id est -o, quod te ego sim peremptururs). AVSON. 404, 23 p. 237 P. -bam devio . . . loco opus camenarum tegi. SIGISM. Alc. Avit. epist. 94 p. 102, 10 licet, quidquid ad manus vestras pervenit, vergatur in pauperes atque idcirco ille vos forsitan dehortetur accipere, qui -et erogare. GREG. TVR. Iul. 7 p. 568, 8 columba . . . circa eum (*i. Hillidium*) est visa decurrere. quod ne quis -at confictum *esse* de columba *eqs.*

verbum deponens:

i. q. livere, maligno animo esse (*i. q. maligne negare l. 28. exstat nonnisi in sermone vulgari [v. Heraeus, Kl. Schr. p. 126], cf.* zelor *l. 29. exempla certa praesentis temporis desunt; semidep.* -o, -sus sum *suspicatus est Hofmann, IF. 43, 1926, 110 [ad l. 32]. cf. p. 198, 84. 206, 15*): **1** *perf.*: CE 1590, 5 (= CIL XIII 6808, 13. *circa a. 160*) huic *puero* . . . -sae *sunt* Parcae sollemnem celebrare diem (*i. natalem primum. seq.* invidiā superum). PS. PHILO antiq. 32, 1 zelati sunt eum *Abraham* omnes angeli, et -si sunt ei cultores miliciarum (*syn. 32, 2* zelarent). VITAE patr. 5, 7, 10 p. 894C daemones . . . videntes fiduciam eius *Macarii* -si sunt (*gr. Cot. p. 535 ἐφθόνησαν*). CE 1170, 13 (= CIL XI 531, 11) *puer mortuus*: fortuna -sa (*v. p. 191, 25*) est, spes est frustrata parentes. **2** *praes.* (*loci dubii, v. l. 25; in falsa l. v. e. g.* CYPR. zel. 1 p. 419, 2 HIER. epist. 21, 34, 8 *et p. 192, 79. 193, 3. 194, 4*): MIN. FEL. 38, 7 quid ingrati sumus, quid nobis -emur? (*cod., quod def. Martin,* -emus *edd.; nota ὁμοιοτέλευτον*). COMM. apol. 154 *diabolus* qui, dum -etur homini, perit ipse (*cod.,* -et *Leimbach*; insidiatur *Rönsch, sed cf. 361* cum esset invidus). EPIT. Alex. 56 procul . . . abesse . . . et alias miserias spectare, non alteri -eri (*cod., quod fort. fluxit ex* alteri; -ere *edd., quod commendat ὁμοιοτέλευτον*).
gerund. **invidendus**, -a, -um *pro adi.* *i. q. dignus, cui invideatur* (*de rebus praeter l. 53; cf. e. g. p. 193, 73. 194, 40. dub.: p. 191, 19 et* EPIST. Alex. 1. 467 H. [*v. app. crit.*]): HOR. carm. 2, 10, 7 auream quisquis mediocritatem diligit, . . . caret -ā . . . aulā (PORPH. *ad l.* id est invidiosa honorum sublimitate). 3, 1, 45 cur -is postibus . . . moliar atrium? SEN. dial. 2, 13, 3 statum *regis* . . . non magis habere quicquam -um quam eius, cui *eqs.* PS. QVINT. decl. 12, 12 p. 229, 3 o nimis -am huius legationis condicionem! SYMM. or. 5, 3 is . . . rem publicam liberam tenet, sub quo aliquid -um ⟨in⟩ potestate senatus *est.* AMM. 17, 4, 3 ut opes exinde raperet -as *Cambyses* (29, 2, 17). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 20 p. 651fin. *Antipater ad Herodem*: quem (*i. me*) . . . bonorum magnitudine reddideris -um (*gr. 1, 632 ἐπίφθονον*). PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 632C (= CAES. AREL. serm. 222, 1 p. 833, 2. *al. nota oxymoron*) *Rachel filios ab Herode interfectos* -is (inhibendis *Serm. Corp. Vind. 21 p. 239, 13*) luctibus . . . adquisivit. p. 654F piorum animae in holocaustum . . . assumi -a consummatione meruerunt.
part. praes. *****invidēns**, -entis *pro adi.* (*subst.*). *compar.: p. 197, 6. superl. deest.* *abl. sg.* -i: *l. 84.*
1 *i. q. fascinans oculo* (*cf. p. 192, 25*): *pro subst.*: PLIN. nat. 19, 50 horto . . . et foro . . . contra -ium effascinationes dicari videmus in remedio saturica signa.
2 *i. q. invidus, malignus* (*pendet dat. hic illic, gen. p. 197, 1*):
a *pro subst.*: CIC. Tusc. 4, 16 invidentiam esse . . . aegritudinem susceptam propter alterius res secundas, quae nihil noceant -i. 4, 59 alia est . . . lugenti, alia miseranti aut i adhibenda medicina. SEN. contr. 1, 8, 14 pervenire ad se voces -ium. SEN. dial. 5, 31, 1 paucis -em quantum sequatur a tergo . . . invidiae. 7, 2, 4 quam magnus mirantium tam magnus -ium populus est. TAC. dial. 31, 4 sive apud infestos sive apud cupidos sive apud -es . . . dicendum habuerit *orator*. FIRM. math. 6, 16, 6 potentioribus viris . . . -ium studio male *insinuatur* (*cf. gr. Anon. de planet. [Kroll, Catalogi cod. astr. II] p. 172, 19 ἐκ φθόνου*). COD. Theod. 1, 31, 1 volumus . . . *non* aliquid . . . -ium studiis derogari. *al.*
b *pro adi.* (*loci manifestiores*): LIV. 31, 47, 6 *triumphum* absente consule irato atque -e facilius impetrari posse ratus ⟨est⟩ *Furius*. VELL. 2, 73, 1 hic adulescens erat studiis rudis, . . . speciosis -s, ut pareret humillimis. CVRT. 6, 9, 19 animi alienati a me et -is gloriae meae indicia (CLAVD. MAM. anim. 1, 1 p. 22, 6). APVL. apol. 51 *Theophrastus* in . . . libro, quem de -bus animalibus conscripsit (*gr. Diog. Laert. 5, 43 περὶ τῶν ζῴων ὅσα λέγεται φθονεῖν. noli referre [cum editoribus vett., qui aut coniciebant* non videntibus *aut* -bus *hoc sensu dictum esse contendebant, cf. p. 190, 34] ad alterius libri titulum περὶ τῶν φωλευόντων ⟨ζῴων⟩ [v. Hildebrand ad l.]*). PORPH. Hor. carm. 2, 2, 23 'oculo inretorto' hoc est oculo non -i (HIER. epist. 21, 40, 6). IVL. VAL. 1, 52

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 63, 26 quorum (*i. deorum*) te malo imitatorem potius quam -em fuisse. SERM. Arrian. frg. I 21 p. 630B angeli Satanae . . . -es. CLAVD. DON. Aen. 2, 400 p. 201, 23 dii . . . successibus nostris -es persistebant. 2, 740 p. 247, 22 uxor fatis -bus rapta. AVG. in Iob p. 523, 2 ut 'videntem' hic diabolum accipiamus -em. serm. coll. Morin p. 526, 7 *Saul* ille rex procerus et tanto -ior, quanto elatior. *al.*

p. p. p. ***invisus,** -a, -um *pro adi. (subst.).* *de compar. et superl. v. Neue-Wagener II³ p. 233; adde*: -ior: VAL. MAX. 4, 7, 4 SEN. clem. 1, 13, 3 AMM. 26, 6, 8. *sed* magis -us *v. infra l. 30. p. 198, 39. 61. al.* -issimus: SEN. contr. 10 praef. 8. PLIN. paneg. 45, 3 (*e coni.*). SCHOL. Hor. sat. 1, 7, 6. *sed* maxime -us *v. p. 198, 20.*

I *sensu passivo:* *i. qui (quod) inimico animo spectatur, offensus, odiosus vel, sc. ubi respicit potius ad malos mores alicuius vel ad improbitatem alicuius rei (ad turpem aspectum p. 198, 26. 37, auditum p. 198, 51), fere i. q. odio dignus, detestabilis (syn. e. g. l. 72. p. 198, 22), infamis (syn. e. g. l. 35. p. 198, 20. 50)*:

A *pro adi.*: 1 *additur is, qui odit, fere per dat.* (*praep.* ad *l. 46.* apud *l. 38*): **a** *-us animantibus*: *α hominibus* (*v. etiam l. 60*): ① *animantia* (*cadaver l. 37*): PLAVT. Merc. 79 (80) me . . . -um meo patri esse (*syn.* odio . . . esse). TER. Hec. 274 nos *mulieres* sumus inique aeque omnes -ae viris propter paucas. 328 -os omnis nos esse illis. CIC. Font. 34 -us (*v. p. 192, 11*) suis omnibus (SALL. Catil. 51, 29 pessumum quemque et omnibus -um. SEN. Ag. 992. *al. v. et infra l. 36. cf.* VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 *Ptolomaeus* Cleopatram miserabilem cunctis, se -um reddiderat [OCTAVIA 187. *al.*]). Sest. 125 cui *populo* nos offensi -ique fuerimus. POLLIO Cic. fam. 10, 31, 2 adeost . . . -us mihi. CATVLL. 62, 58 *virgo nupta* cara viro magis et minus est -a parenti. SALL. Catil. 17, 7 Iug. 111, 2. VERG. Aen. 6, 608 quibus -i fratres *erant.* OV. trist. 2, 345 haec tibi me -um lascivia fecit. LIV. 2, 42, 7 magis -um . . . plebi accusatione Sp. Cassi L. Valerium. 21, 63, 8 ne senatum -us ipse (*edd.*, ipsi *trad.*) et sibi uni -um videret *Flaminius.* 26, 39, 15 Nico . . . non publico modo, sed privato etiam odio -us atque infestus Romanis (*al., v. vol. VII 1, 1408, 42 sqq.; de mutuo odio ut* TAC. hist. 4, 70, 2 -us avonculo infensusque). 27, 20, 11 *Bibulus* infamem -umque plebei Claudium fecerat. *al.* SEN. contr. 7, 3, 5 sibi (SEN. Thy. 38 tam . . . omnibus quam sibi. clem. 1, 13, 3 *tyrannus* -ior sibi quam servientibus. *al.*). *al.* SEN. dial. 5, 43, 2 nulli cadaver nostrum iaceat -um! *al.* TAC. ann. 2, 44, 2 Maroboduum regis nomen -um apud populares, Arminium pro libertate bellantem favor habebat (IVST. 36, 2, 15). 14, 3, 3 libertus . . . mutuis odiis Agrippinae -us. *et saepe.*
② *res*: TER. Hec. 788 eis fore meum conspectum -um hodie. Ad. 989 ob eam rem vobis mea vita -a . . . est (LIV. 28, 27, 10). CIC. Tusc. 2, 4 philosophia . . . ei *multitudini* . . . et suspecta et -a. 3, 1 animi . . . medicina . . . nec tam multis grata et probata, pluribus etiam suspecta et -a. off. 2, 2 ne quibusdam bonis viris philosophiae nomen sit -um (LIV. 2, 2, 3. 24, 32, 2 ad militare genus *Syracusanorum* . . . -um esse nomen Romanum. *al.*). fam. 9, 6, 3 erat . . . iis et tua -a voluntas et mea oratio. SALL. or. Phil. 2 *bellum atque arma* vobis (*opp.* placent). HOR. sat. 1, 7, 26 Canem . . ., -um agricolis sidus. epist. 2, 1, 90 si tam Graecis novitas -a fuisset quam nobis (*cf. p. 193, 24*). 2, 2, 64 quod petis, id sane est -um acidumque duobus *convivis.* OV. epist. 1, 3 Troia . . . Danais -a puellis. *al.* NVX 105 grando . . . colonis. 127 aliis . . . frigora. LIV. 1, 54, 1 superbiam regiam civibus. 5, 29, 2 consules, -us plebi magistratus. *al.* CVRT. 8, 8, 9 ne -am mihi liberalitatem meam faciam. QVINT. inst. 6, 4, 15 inprobitas, licet adversario molesta sit, iudici -a est. TAC. ann. 11, 16, 2 comitatem et temperantiam, nulli -a. PLIN. paneg. 67, 6 tibi salus tua. *et saepe.* -um est *c. inf.* (*cf. p. 198, 54*): HEGES. 1, 32. 3 Herodes . . ., cui -um est periculis alienis sese miscere.

β deis (*simul et hominibus l. 62. 70*): CIC. Manil. 47 ne aut -a dis immortalibus oratio nostra aut ingrata esse videatur. Phil. 8, 10 Antoni . . . promissa cruenta, taetra, scelerata, dis hominibusque -a *sunt* (rep. 2, 48 *de tyranno.* SCRIB. LARG. praef. p. 2, 19 H. omnibus diis et hominibus. 199. *al.*). nat. deor. 2, 167 ut . . . eum, cui quid . . . acciderit, aut -um deo aut neglectum a deo iudicemus. VERG. georg. 4, 246 -a Minervae . . . aranea. Aen. 1, 387 *Aeneas* haut . . . -us caelestibus (SERV. *ad l.* litotes . . ., id est . . . 'carissimum'). 2, 647 *Anchises*: iam pridem -us divis . . . demoror. 8, 245 regna . . . pallida, dis -a (*i. sedes infernas. cf. Hom. Υ 65 τά τε στυγέουσι θεοί περ et p. 198, 3. 29. 32. 42*). OV. epist. 19, 138 (140) *aemulus* -us superis cum superisque mihi (VAL. MAX. 7, 8, 8 e vita ad mortem transitum . . . superis dis [*syn.* detestabilem]. *al.*). trist. 5, 3, 6 *ad Bacchum*: non -a tibi pars *chori* . . . fui. *al.* LIV. 44, 1, 10 quam diis quoque -a esset *Persei facta. al.* STAT. silv. 5, 5, 3 *ego* -us Phoeboque gravis (*fig. ἀπὸ κοινοῦ; aliter ad praeced.* Castaliae . . . undis *refert Wiman, Eranos 35, 1937, 18*). *al.* TAC. hist. 5, 3, 1 id genus hominum (*i. Iudaeos*) ut -um deis alias in terras avehere. *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 5, 3 oppidum *Sodoma* . . . deo. *al.*

γ bestiis: VERG. georg. 2, 320 candida . . . avis (*i. ciconia*) . . . -a colubris (SCHOL. Verg. Bern. *ad l.* infesta). PLIN. nat. 4, 47 arx . . . a Terei nefasto -a hirundinibus (SOL. 10, 18). 10, 26 cunctis avibus.

b *-us rebus* (*fere per προσωποποιίαν; v. etiam l. 74*): VERG. georg. 2, 189 filicem . . . aratris. 4, 324 *Aristaeus*: quid me . . . -um fatis genuisti? HOR. epist. 1, 15, 4 Antonius . . . illis (*i. Baiis*) me facit -um. VELL. 1, 12, 5 *Carthaginem* urbem magis invidiā imperii quam ullius eius temporis noxiae -am Romano nomini. PHAEDR. 4, 11, 6 *Religio*: malorum quamvis ista fuerint munere (munera *Pithou*) mihique -a. SIL. 13, 425 -us caelo specus *Stygius* (*cf. l. 42. p. 197, 68*). *al.*

2 *absolute* (*hic illic subauditur dat.; ponitur ἀπὸ κοινοῦ e. g. l. 13*): **a** *in universum*: *α animantia* (*cadaver l. 19*): ① *homines, corpus corporisve partes* (*anima l. 18*): TER. Hec. 597 hic video me esse -am inmerito. CIC. Q. Rosc. 20 *lenonis* persona . . . lutulenta, impura, -a. dom. 65 Cato -us (invitus *Lambinus*) . . . Cyprum relegatur. off. 2, 34 quo . . . quis versutior et callidior, hoc -ior et suspectior *est.* NEP. frg. 10 (Gell. 6, 18, 11) eos . . . usque adeo intestabiles -osque fuisse. VERG. Aen. 1, 28 genus -um. 2, 574 (*vers. interpol.?*) *Helena* abdiderat sese atque aris -a sedebat (*pro 'non visa' putant pars commentt.*). 2, 601 *ad Aeneam*: non tibi Tyndaridis facies -a . . . has evertit opes (SERV. *ad l.* pulchritudo . . . odiosa. *falso v. p. 224, 47, item ad* 9, 734 faciem -am atque immania membra *Turni*). 9, 496 -um hoc detrude caput ([SERV. *ad l.* -um . . . et odiosum. SERV. auct. *ad l.* deest 'tibi']. OV. Ib. 50 SEN. Herc. f. 920 Thy. 188). *al.* HOR. carm. 3, 3, 31 nepotem. 3, 14, 23 per -um . . . ianitorem. OV. met. 9, 180 animam. Ib. 168 cadaver. trist. 1, 9, 24 quamlibet -o . . . in hoste. *al.* SEN. contr. 9, 4, 20 erat inter infames maxime et -os homines Turdus (*sic syn.*: TAC. ann. 12, 48, 2). SEN. Phaedr. 1158 corpus (*al.*). clem. 1, 18, 3 domini crudeles . . . -i . . . et detestabiles sunt (*sic syn.*: SVET. Tib. 63, 1). dial. 9, 11, 4 gladiatores, ut ait Cicero, -os habemus, si *eqs.* (*cf. Cic. Mil. 92* odisse solemus). *al.* LVCAN. 1, 9 gentibus -is Latium praebere cruorem. 2, 77 sanguinis. *al.* VAL. FL. 4, 758 *Amycus* -o (invito *Schenkl*) solvit . . . pectore poenas *Polluci.* MART. 7, 37, 5 turpis ab -o pendebat stiria naso. TAC. ann. 1, 55, 3 gener -us inimici soceri. *et saepe.*
② *dei*: VERG. Aen. 7, 571 Erinys, -um numen. SEN. Herc. f. 664 Ditis -i (*v. p. 192, 8*) domus (*cf. Hom. Θ 368 στυγεροῦ Ἀΐδαο et l. 3. 32. 42. p. 197, 68*). Phaedr. 124 stirpem perosa Solis -i Venus. VAL. FL. 6, 468 *Iuno* requirens Colchida et -i genus . . . excindere Phoebi. CE 1031, 4 (= CIL VI 6592, 4; *s. I*) -i (*v. p. 191, 25*) noxsia regna dei *Ditis.* ③ *bestiae*: HOR. carm. 3, 27, 71 *ad Europam*: cum tibi -us (*v. p. 192, 3*) laceranda reddet cornua taurus (*i. Iuppiter*). PLIN. nat. 29, 141 tertium genus *blattarum* . . . odoris taedio (*abl.*) -um *est.*

β res: NEP. Dion 9, 5 quam -a sit singularis potentia. VERG. georg. 3, 563 -os si quis temptarat amictus. Aen. 4, 631 *Dido* -am quaerens . . . abrumpere lucem (SEN. Tro. 939 dial. 6, 3, 3. OCTAVIA 20 lux es tenebris -a magis. *al. cf.* VERG. Aen. 12, 62 haec -a relinquam lumina). 11, 177 vitam moror -am (OV. Ib. 337 LIV. 26, 15, 14. 28, 27, 8. *al.*). HOR. sat. 2, 3, 262 amator . . . haeret -is foribus *puellae?* carm. 1, 34, 10 -i horrida Taenari sedes (*cf. l. 3. 29. p. 197, 68*). 2, 14, 23 cupressos. 3, 18, 15 terram. epist. 1, 7, 17 non -a feres pueris munuscula. 1, 14, 17 negotia. SVLPICIA Tib. 3, 14, 1 natalis. PROP. 3, 5, 3 *non* -o pectus mihi carpitur auro (OV. met. 11, 130. *al.*). 3, 7, 52 -am (*v. p. 192, 9*) . . . aquam. 3, 18, 7 -ae magno cum crimine Baiae. OV. epist. 18, 125 ab -o privignae nomine (IVV. 13, 248. TAC. hist. 2, 53, 1 -um memoriā delationum expositumque ad invidiam Marcelli nomen. *al.*). Pont. 4, 14, 5 ipsa . . . est -a (*v. p. 192, 2*) salus. *al.* LIV. 5, 20, 7 suspectam et -am semper eam pecuniam fore. 25, 3, 13 cum rem -am infamemque cernerent. *al.* SEN. dial. 4, 35, 5 si qua his (*i. sibilo mugituque sim.*) -ior vox est. *et saepe.* *per προσωποποιίαν*: SEN. Herc. f. 96 veniet -um Scelus. dial. 4, 35, 5 talem nobis iram figuremus . . . infestam pariter -amque. -um est *c. inf.* (*cf. p. 197, 57*): SEN. Tro. 909 dirum et -um et grave est servitia ferre?

b *peculiariter in arte rhet. sim.*: -us *sc. auditoribus* (*cf. p. 197, 55*): *α homines*: SEN. contr. exc. 4, 3, 3 semper -um esse, qui reum alium pro se subiceret. VAL. MAX. 3, 8 ext. 1 quae *dicta* et ipsum *loquentem* commendatiorem et inimicum -iorem factura videbantur (QVINT. inst. 3, 7, 19 quosdam claritas ipsa notiores circa vitia et -os magis fecit. 5, 13, 38 quos -os facere volueris. 6, 2, 14. 6, 2, 16). *β res*: SEN. clem. 2, 5, 2 haec *dicta*, si per se ponantur, -a sunt. CVRT. 6, 10, 4 vincti hominis . . . -a defensio est. QVINT. inst. 6, 1, 11 quid invidiosum, favorabile, -um, miserabile aut sit in rebus aut videri possit. 6, 1, 34 ne sit -a securitas *rei.* 11, 1, 32 in isdem *iuvenibus* siccum . . . dicendi propositum plerumque adfectatione . . . severitatis -um est.

B *pro subst.* (*accedit dat. l. 76*): 1 *masc.*: LIV. 1, 49, 5 occidere . . . non suspectos modo aut -os, sed *eqs.* VAL. MAX. 5, 2 ext. 2 ab -issimis circumiri. OCTAVIA 455 -um opprimit *vulgus.* PLIN. nat. 14, 51 -o alias et ostentaturo tradere palmam. QVINT. inst. 6, 1, 12 si contra inpotentem, -um, perniciosum suscepta causa est. TAC. hist. 2, 10, 2 quamvis -um ac nocentem more tamen audiendum *esse.* CLAVD. 22, 34 -os odisse palam. *al.* 2 *fem.*: STAT. Theb. 6, 182 auferte supremis -am (*i. Hypsipylen*) exsequiis *pueri.* 3 *neutr.*: CONC.S I 5 p. 160, 31 audiant qui -a omnibus sentiunt (*gr. I 1, 6 p. 137, 30 ἀπόβλητα, syn. I 5 p. 276, 33* quae omnibus respuenda sunt).

Γ *sensu activo* (*cf. p. 191, 46*): **A** *laxius: fere i. q. infensus* (*licentia poetica derivatur ex iuncturis q. s. '-us hostis' sim., e. g. supra l. 19. 24*): VERG. Aen. 11, 364 *Drances ad Turnum*: ego, -um quem tu tibi fingis, et esse nil moror, en supplex venio (SERV. *ad l.* non sum quidem inimicus, sed si velis esse, non recuso. SERV. auct. *ad l.* id est inimicum. CLAVD. DON. *ad l.* supplicem se efficit inimicus).
B *strictius: i. q. invidus* (*cf. p. 196, 22*): CONC.S II 2, 1 p. 33, 16

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

diabolus -us studio atque proposito nostro (*syn. II 4 p. 143, 32* fascinans). ALC. AVIT. carm. 2, 187 *draco ad Evam*: pater -us (*i. deus*) sortem non contulit aequam nec vos scire dedit *eqs.* (*v. Goelzer, p. 485 adn. 2; pro 'non visus' putat Peiper, sed cf. 2, 160* invidet). *huc fortasse pertinent*: CE 748, 6 *sorores* noxia vincentes Christo medicante venena -i anguis (*i. diaboli*). 2199, 3 (*s. IV—V*) *Restutus* ex Africa venit, ut istam urbe videret. hec -a tellus istum voluit corpus habere.

iuncturae verbales notabiliores: -um efficere: LIV. 41, 24, 18 (*v. app. crit.*). 42, 42, 5 SEN. benef. 7, 19, 9 APVL. met. 8, 30, 1. -um facere *saepe, e. g. p. 197, 29. 35. 83. 198, 61 et* LIV. 3, 9, 10. 29, 8, 8; -iorem *p. 198, 59 et* VAL. MAX. 4, 7, 4; magis -um *p. 198, 61.* -us fieri: LIV. perioch. 71 p. 82, 2. -um (-issimum SEN. epist. 51, 13) habere *saepe, v. vol. VI 3, 2424, 46 et Thielmann, ALL 2, 1885, 382; Landgraf, ALL 12, 1902, 156. aliter p. 197, 38.* -us haberi: GREG. TVR. Franc. 6, 24 p. 291, 6. -um reddere: LIV. 6, 20, 5. *et v. p. 197, 25.*

deriv.: invidentia, invidia, invidus, invisor, invisus (-ūs). *compos.*: subinvideo; subinvisus, perinvisus.

***invidia,** -ae *f. ab* invidere. *scribitur*: -bicta (*pro* -bicia): INSCR. christ. Diehl 2388 B b (*secundo loco*). -bidia: INSCR. christ. Diehl 2388 A b. -bizia: INSCR. RevA. V 30, 1929 p. 379 n. 59 (*bis*). RevEAnc. 42, 1940 p. 488 n. 4. -bizsa: INSCR. christ. Diehl 2388 B b (*primo loco*). -vitia: TAC. hist. 1, 7, 2 preminuitiam (parem -am *Bezzenberger*). ADNOT. Lucan. 2, 54 (*C*). *notatur* ivd: SCHOL. Iuv. 15, 94. *de formis*: CONSENT. gramm. V 348, 7 *inter* nomina semper singularia. *plur.* (*dub.* [*cf. et l. 52 sqq. 60*]: CIC. rep. 1, 6 [-ae *legit Mau,* -a *edd.*]. HEGES. *p. 201, 44*): CIC. *p. 200, 31. 201, 1. 204, 74.* VATIN. *p. 204, 74.* ARNOB. *p. 202, 72.* FIRM. math. 3, 13, 9. AVG. *p. 204, 10; e gr. derivatur usus p. 204, 55 sqq.* *de genere*: CHAR. gramm. p. 454, 16 B. -a *φθόνος inter ea, quae apud Latinos feminina, apud Graecos masculina sunt.* NOT. Tir. 25, 50 -a. *al.* *de notione*: CIC. *v. p. 190, 39 sqq.* QVINT. inst. 6, 2, 21 duplicem intellegi volo . . . -am: namque altera invidum, altera invidiosum facit; hoc autem hominis, illud rei est. SYNON. Cic. p. 429, 9 B. -a. livor. obtrectatio. detractatio. malivolentia. aemulatio. p. 435, 9 malignitas. livor. -a *eqs.* HIER. in Gal. 5, 21 p. 417[B] -a, quam non putemus idem esse quod zelum, quia zelus et in bonam partem accipi potest, cum quis nititur ea, quae meliora sunt, aemulari; -a vero alienā felicitate torquetur et in duplicem scinditur passionem: cum aut ipse est aliquid in eo, in quo alium esse non vult, aut alium esse videns meliorem dolet se ei non esse consimilem ([*seq.* ANTH. 485[b]]. *cf.* ISID. diff. 1, 610. 2, 165). AVG. in Gal. 52 p. 2142[med.] aemulatio est dolor animi, cum alius pervenit ad rem, quam duo pluresve appetebant . . ., -a vero dolor animi est, cum indignus videtur aliquis assequi etiam quod tu non appetebas. in psalm. 104, 17 p. 1399[in.] -a est . . . odium felicitatis alienae (serm. 353, 1, 1 p. 1561[in.]). GLOSS. V 660, 17 ardet -ā. 662, 21 -am movit. GLOSS. zelum. φθόνος. sine -a ἄφθονος, ὁ μὴ φθονῶν. ἀφθονώτερον. ἀνεπίφθονος. *al. v. et p. 200, 60.* *legitur inde a* PLAVTO *per totam latinitatem.* [*it. vet.* inveggia, *prov.* enveja, *port.* enveja, *francog.* envie. *R.*]

[*variat in codd. saepius c.*: iniuria: FLOR. epit. 3, 18, 1 HIER. epist. 15, 2, 1. 39, 3, 4. *al. v. et l. 82. p. 201, 80.* insidia(e): SALL. Iug. 28, 5 -as (*codd. pauci et Fronto p. 102, 18 v.d.H.* [*= p. 109 N.*]*, an recte?* ins- *cett.*). OV. met. 1, 131 -ae ([*plur.*] *U, v. Levy, Gnomon 4, 1928, 503;* ins- *cett.*). FIRM. math. 3, 11, 8 -as (ins- *V*). 5, 1, 11 -a (*A,* ins- *codd. plures*). *al.* iudicium: DON. Ter. Eun. 467 NOVELL. Marc. 1, 7. *al. v. et p. 201, 80 sq.* invidus: AVG. bapt. 4, 7, 10 p. 234, 3 AVELL. p. 6, 24. *al.* invius: PS. APVL. Ascl. 25 ADNOT. Lucan. 9, 505. *al.* *e coni.*: CIC. Att. 7, 12, 6 (invia, iniuria *trad.*, -a *Victorius*). SEN. contr. 10, 1, 9 in alienam iniuriam facere (*sic vel sim. trad.*, -am *Gronovius*). AMM. 14, 9, 2 (-as *Petschenig pro* ins-). *al. v. et p. 201, 41.* *e suppl. p. 203, 67 et* CIC. dom. 86 (*A. Klotz*). *al.* *falso trad. e. g.* CIC. Mur. 87 (*secundo loco*, iniuriam *Halbertsma*).]

I *passive*: *-a ea, qua premimur* *ab aliis invidentibus: sive i. q. livor sive i. q. indignatio, offensio sim. (sc. contracta), quae notiones saepe seiungi non possunt*:

A *in universum*: 1 *manifestius vigente superstitione -a est vis quaedam infesta felicitati* (*cf.* προσωποποιίαν *p. 205, 71 et de -a deorum, fati p. 205, 32. hic illic* [*p. 200, 2 sqq.*] *subauditur mala vis oculi spectantis, cf. p. 192, 25*): **a** *usu vario*: LVCR. 5, 1126 e summo, quasi fulmen, deicit ictos -a. 5, 1131 -ā . . ., ceu fulmine, summa vaporant. PROP. 1, 12, 9 -ae fuimus *amantes.* CE 963, 2 (*a. 12 a. Chr.*) o vitae . . . voluptas, florenti si non succederet (surgeret *Buecheler*) -a. *ibid.* 4 invidus . . . surrexit mihi Lucifer . . ., cum miseram me urgeret -a (fati *add. Buecheler*). CVLEX 342 frangitur -ae telo decus (SEN. epist. 74, 4 -a, perniciosum optimis telum). OV. am. 2, 6, 25 raptus es -ā. met. 10, 584 *Hippomenes*, ne quis . . . currat velocius, optat -amque (-āque *pars edd.* [*ad p. 204, 22 sqq.*]) timet. LIV. 8, 31, 7 -am tamquam ignem summa petere. 9, 19, 15 absit -a verbo (28, 39, 11. 36, 7, 7. CVRT. 9, 2, 29 si -a afuerit. 10, 2, 24. 10, 9, 6. CONC.[S] II 3, 2 p. 176, 3 a vestro imperio [*in acclamatione; gr. II 1, 2 p. 155, 23* φθόνος]. *al.*). 45, 35, 5 intacta -ā media sunt, ad summa ferme tendit. SEN. dial. 6, 16, 5 tantam turbam non potuisse sine -a (iniuria *dett.*) damnove praetervehi (PANEG. 9, 6, 3 quod sine -a dixerim. *al.*). STAT. Ach. 1, 146 superant tua vota modum placandaque multum -a est. QVINT. inst. 6 praef. 10 esse nescio quam, quae spes tantas decerpat, -am. AMM. 27, 6, 8 parcius -ae metu dicitur. *al.* **b** *remedia -ae*: CIC. Att. 1, 16, 11 missus est sanguis -ae (LIV. 3, 54, 4 dandus). SEN. dial. 6, 13, 3 si quid ob . . . victoriam -ae dandum esset. PLIN. nat. 28, 39 *fascinus* medicus -ae. MACR. Sat. 1, 6, 9 *remedia* adversus -am valentissima. DAMIG. lapid. 14 p. 175, 6 *Sapphirus* resistit . . . ad omnem -am (34 p. 190, 6 adversus -am et fascinum). *in phylacteriis ad -am avertendam factis* (*v. Merlin, RevEAnc. 42, 1940, 486 sqq.*): INSCR. RevA. V 30, 1929 p. 379 n. 59 -a inbiziosa: -a(m) patiatu(r) abis (*sc. meam vicem; v. et p. 199, 21. hinc explices* INSCR. christ. Diehl 2388 B b [*v. p. 199, 20. 22*]). VI 18, 1941 p. 339 n. 131 -a inviziosa, ngel (*i. nihil*) tibi ad anima pura (christ. Diehl 2388 A b [*v. p. 199, 20*]. RevEAnc. [*l. 8*] p. 488 n. 4 [*v. p. 199, 22*]).

2 *sensu generali* (*iuncturae non paucae occurrunt etiam activo sensu sub II. propius accedunt huc aliquot loci c. gen. subi. p. 204, 66 sqq.*): **a** *nude ponitur* (*c. gen. inhaerentiae l. 54*): *α usu vario*: PLAVT. Cist. 28 vivimus cum -a summa (CIC. har. resp. 17 LIV. 42, 22, 4. VAL. MAX. 4, 5, 3 *de fortuna. al.* TAC. hist. 1, 16, 3 erimus [GELL. 4, 15, 1]. *al.*). TER. Andr. 66 ut . . . sine -a laudem invenias (CIC. div. in Caec. 23. *al.* OV. trist. 3, 4, 43 VELL. 2, 48, 6. *al.*). CIC. S. Rosc. 149 ex -a minus laborarent (Cluent. 202. *al.*). Verr. I 11 *Verres Dolabellam* in -am suis maleficiis adduxit (II 2, 45 pervenisse. Cluent. 130 venerant [VARRO Men. 65. *al.*]. NEP. Alc. 7, 1 recidit. *al.*). II 3, 98 ab . . . ventis -ae circumflari. 5, 181 quanta sit in (*add. codd. recc.*) -a quantoque in odio apud quosdam . . . industria (Deiot. 33 in -a esse [-a esse, invidiose *vv. ll.*]. SALL. Iug. 25, 5 [in *om. B H*]. OV. met. 6, 403. LIV. 29, 37, 17 [in *om. C H*]. SEN. contr. exc. 5, 3, 2. ASCON. Scaur. p. 24, 25 [in *om. S*]. PLIN. nat. 18, 41. *al. v. etiam l. 80. cf.* CIC. Cluent. 200 in falsa -a . . . versatum). Cluent. 5 *in iudicio* falsa -a imbecilla esse debet. 9 caput atrocitatis atque -ae fuit innocentem . . . circumventum *esse.* 94 -ae tempestatibus. 137 -ae . . . incendium. 153 a procellis -arum. 160 si . . . nihil praeter -am (*sc. veterem Cluenti*) attulissent *accusatores.* leg. agr. 2, 36 quae . . . consules propter -am non vendiderunt (2, 70 Catil. 1, 28 Lael. 42. *al.*). 2, 68 agros . . . plenos -ae (VAL. MAX. 1, 8 ext. 2. *al.*). Catil. 1, 23 molem istius -ae. dom. 44 civibus ad -am esse proposita (LIV. 1, 47, 12 insignis ad -am. 2, 7, 8 superesse. SEN. suas. 2, 3 perducta sunt. VAL. MAX. 2, 2, 5 *opibus* ad -am . . . abundaveras [usque *in marg. add. A*]. *al.*). Pis. 4 senatus auctoritatem sustinui contra -am. Planc. 67 *ea ratione vitae* minimā -ā novi homines . . . sunt . . . honores consecuti. Phil. 14, 17 virtutem imitatione dignam, non -ā. de orat. 3, 11 Cotta . . . depulsus per -am tribunatu (LIV. 6, 4, 11. *al.*). *ibid.* qui in eadem -ae flamma fuisset. *al.* CAEL. Cic. fam. 8, 6, 1 Appium . . . reum factum . . . non eā . . . -ā. 8, 8, 2 *Servilius* maximae . . . nobis traditus erat -ae (maxima . . . -a *Manutius. sim. gen. qualit.*: SEN. Tro. 479 *Troiae* arx . . . pollens opibus . . ., gentes per omnes clara et -ae gravis [*cf. vol. VI 2, 2289, 57; an* -ae, *sc. pro dat., ad tit. III trahendum?*]). NEP. Alc. 4, 1 -ae crimine accusaretur (-a criminis *ed. Ultraiectina* [*cf. p. 202, 21*]*, aliter p. 204, 38*). Chabr. 3, 4 tantum se ab -a putabant futuros (LIV. 3, 52, 11 caveatur. *al.*). VERG. Aen. 10, 852 pulsus ob -am (11, 539 ASCON. Pis. p. 21, 25. *al.*). LIV. 3, 51, 4 qui proximi -ae sint (3, 58, 7. 35, 10, 5 propior -am). *al.* SEN. contr. 7, 1, 14 extra omnem -am secessisse (*al.*). *al.* VAL. MAX. 1, 6, 12 *ornamenta* ad -am usque contraxerat (6, 9 ext. 5 SEN. epist. 120, 21 PETRON. 11, 1. *al.*). 5, 3, 2[f] *Lentulus* -ā et obtrectatione conpulsus (*cf.* IVST. praef. 6 cum obtrectationis -a decesserit). *al.* PLIN. nat. 7, 108 insignibus iudiciis optime citraque -am tam superba censura peragetur. *et saepe.*

β casus iunguntur c. verbis (*exempla selecta*): ① esse: *nom.*: CIC. fam. 9, 16, 5 quae est -a, aut quid mihi nunc invideri potest? VERG. Aen. 4, 350 quae . . . Teucros considere *Italiā* . . . -a est? (SERV. auct. *ad l.*: *seq.* ut. GLOSS.[L] I Ansil. QVE 28 que -a, qui livor. *sim. pendet acc. c. inf.*: VERG. [?] catal. 11, 8 manes, hunc superesse patri quae fuit -a? STAT. Theb. 1, 280 COD. Iust. 6, 57, 5, 2 INST. Iust. 2, 9, 1. *al.*). LYGD. 3, 20 in illis, *quae populus miratur*, -a est. OV. trist. 4, 4, 26 -am, si qua est, auctor habere potest. SEN. contr. 7, 6, 20 (*v. app. crit.*). ITALA eccles. 4, 4 (Rufin. Basil. hom. 4, 4 p. 1757[B]) -a viro ab amico suo est (*gr.* ζῆλος, VVLG. *aliter*). *al.* *gen. qualit.*: OV. am. 3, 6, 21 non eris -ae, torrens, . . . ferendae (met. 10, 628). SALV. gub. 7, 6 maioris -ae. *dat. final.* (*add. vel subauditur dat. personae* [*rei l. 75. 77*]*. aliter p. 199, 71*): CATO or. frg. 2 ne -ae siet *illud.* POMPON. Atell. 8 ne -ae siet (-a desit *trad.*, tibi *add. Bothe*), cum *eqs.* CIC. Verr. II 3, 144 nobis. 5, 19 crimini aut -ae reo . . . esse . . ., si *eqs.* MAT. Cic. fam. 11, 28, 3 idem homines *Caesari* . . . et -ae et exitio. SALL. Iug. 73, 4 NEP. Dion 4, 2. OV. am. 3, 3, 17 *ad deos*: non -ae vobis *Andromeda* . . . est . . . iussa . . . mori? (*sim. c. part.*: met. 10, 731 LIV. 2, 52, 3. *al.*). 3, 12, 14 nostris . . . bonis. LIV. 3, 31, 4 -ae . . . res ad exercitum, *sc. consulibus* (32, 5, 7 ⟨ad⟩ Macedonum animos. *cf.* apud: 4, 53, 4. TAC. hist. 2, 95, 1 *seq.* quod. *al.*). 4, 49, 12 causae atque . . . ordini. *al.* *abl.* (*loci certiores; v. etiam l. 24 sqq.*): CIC. rep. 6, 2 cum causā pari collegae essent, . . . -a pari non erant. Att. 2, 9, 1 non . . . ulla . . . -a (in -a *l. v.*). ad Q. fr. 3, 3, 2 tanta -a sunt consules propter suspicionem. NEP. Eum. 7, 2 minore. PLIN. nat. praef. 27 magna.

Ⓘ *c. verbis variis*: Ⓐ -a (quid -ae *sim.*) *pro subi.*: ASELL. hist. 4 glisceretur (*al.*). CIC. Cluent. 83 ab eo -am discedere. Catil. 1, 29 ne quid . . . -ae . . . redundaret (*al.*). Cael. 23 nocuit (Pis. 72. *al.*). fin. 1.

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

67 odia, -ae (-a *l. v.*), despicationes adversantur voluptatibus. off. 2, 85 obsit. Att. 2, 9, 2 quo -a transeat et ubi sit habitatura. *al.* SALL. Catil. 6, 3 orta est (*al.*). Iug. 35, 2 urgeat (*al.*). 55, 3 post gloriam -am sequi (SEN. dial. 5, 31, 1 quantum ... -ae. *al. v. et p. 205, 74*). *al.* HOR. sat. 1, 6, 26 adcrevit (*al.*). LIV. 3, 64, 4 imminentem (*al.*). 29, 22, 8 senescente. *al.* Ⓑ *pro obi.*: ① *acc.*: -am (tantum -ae *sim.*): *habere, suscipere sim.*: PLAVT. Stich. 449 inveniam. CIC. inv. 1, 4 tantum odii atque -ae suscepit eloquentia (Verr. II 2, 137 Cluent. 7. *al.*). Verr. II 2, 74 sustinere (LIV. 2, 27, 12. *al.*). leg. agr. 2, 70 Sullanus ager ... tantam habet -am (Mur. 87 de orat. 2, 283 orat. 170 NEP. Thras. 4, 1. HOR. epist. 1, 17, 51 minus -ae. PROP. 2, 25, 34. OV. *p. 200, 64.* VAL. MAX. 4, 8, 4 multum occupasse -am habere potuit. *al. nota* CLEM. ad Cor. 4, 13 a fratribus [φθόνον ἔσχεν ... ὑπό]). Catil. 1, 29 -am virtute partam (TAC. hist. 3, 60, 3 nimium -ae. *aliter l. 47*). part. 66 subire (fam. 15, 4, 12. *al. cf.* TAC. ann. 4, 70, 3 adisse). PVBLIL. I 17 ferre (LIV. 3, 14, 4 praecipuum quicquam ... domum *ferre* -ae. *al. aliter l. 39*). OV. epist. 19, 67 (69) patiar (SEN. Herc. f. 353. *al.*). EPICED. Drusi 190 -ae, quam meruere *di*, metu (*al.*). LIV. 5, 20, 2 caperet. CVRT. 4, 5, 2 sentire. *al.* *vitare, amoliri sim.*: RHET. Her. 4, 38, 50 ad -am vitandam (CIC. part. 63 fin. 2, 84. *al.*). *ibid.* fugitur (*al. cf.* NEP. Eum. 7, 1 -am verens, quam ... effugere non potuit [*al.*]). CIC. Cluent. 7 timendum (69 off. 1, 84 SALL. Iug. 39, 2. *al. cf.* CIC. leg. agr. 2, 38 metuit [SALL. or. Macri 8. *al.*]). 81 -ā remotā, quam dies mitigavit, oratio mea deprecata est, vestra fides ... reiecit (CVLEX 73 OV. met. 12, 626. *al.*). 90 sedatā (*al.*). leg. agr. 2, 69 deponere (*al. cf. p. 205, 27*). Sest. 82 transferre ... -am in *adversarios* (SVET. Vesp. 23, 1 ad sales. AMM. 27, 9, 2 transferendae ... in alios -ae artifex [*cf. p. 203, 8*]. *al.*). Balb. 16 mors ... cum extinxet. nat. deor. 1, 123 detestandae. SALL. Iug. 10, 2 gloriā -am vicisti (OCTAVIA 485 -a tristis victa ... cessit. *al.*). HOR. sat. 2, 3, 13 placare. epist. 2, 1, 12 -am *morte* ... domari. OV. epist. 7, 106 (108) detrahit (*al.*). LIV. 3, 9, 12 minueritis (*al.*). 43, 4, 8 -am infamiamque ab Lucretio averterunt in Hortensium. *al.* PETRON. 97, 10 amolitur (TAC. hist. 3, 75, 3. *al.*). QVINT. inst. 11, 1, 22 ut ... -am ... omnem in eum regereret (TAC. hist. 3, 78, 3). *al.* *movere sim.* (*deest voluntas efficiendi vel certe non praevalet; aliter p. 202, 66 sqq.*): RHET. Her. 4, 38, 50 res ... -am contrahunt (SEN. epist. 87, 31 *divitiae*. *al.*). CIC. Sull. 81 plus -ae quam dignitatis adferre (Deiot. 34. *al. cf.* SIL. 6, 402 *Regulus captivus* -am caelo ... ferebat [TAC. hist. 3, 39, 1. *aliter l. 15*]). BRVT. Cic. fam. 11, 1, 6 *Romae esse publico praesidio* nobis concessuros *Caesarianos* non puto; magnam enim -am (*cod. M man. rec.*, umquam *cett.*) iis faciemus (LIV. 3, 58, 8 plus ... -ae. QVINT. decl. 260 p. 63, 27. *al.*). SALL. Iug. 15, 5 ne ... licentia -am accenderet (LIV. 2, 23, 2. HEGES. 1, 44, 8 p. 118, 15 -as [*v. app. crit.; gr. 1, 632* ἐποίησας ἐπίφθονον]. *al.*). LIV. 3, 12, 8 ne cumularet -am. 10, 46, 6 aucta ... ea (*i. eius rei*) -a est ad plebem (VELL. 2, 31, 4 TAC. hist. 2, 68, 1. *al.*). 21, 63, 4 res ... -am apud nobilitatem ... Flaminio ... peperit (*aliter l. 14*). 39, 53, 9 conciliabat (VELL. 2, 56, 4). CVRT. 8, 8, 22 excitavit. SVET. Iul. 78, 1 movit (*al.*). *al.* ② *dat.*: CIC. Cluent. 3 resistere (VAL. MAX. 8, 1 damn. 1. *al. cf. p. 202, 73*). 201 condonetis. Catil. 3, 28 qui se ... obtulerint -ae (LIV. 3, 50, 16). Sull. 79 *vitam rei*, iudices, nolite ... obicere -ae (or. frg. A XII 7. LIV. 4, 44, 8 adversae -ae. *al. cf. et p. 203, 9. sim.* HOR. sat. 2, 6, 48 subiectior [LIV. 4, 58, 14 IVV. 10, 57]). Sest. 64 cesseram (*al.*). har. resp. 60 se ... opponat. *al.* ⓒ *abl.*: PLAVT. Aul. 482 utamur. CIC. Verr. I 5 cum ... -ā ... et infamiā ... flagraret (Cluent. 136 Sest. 140. *al. cf.* Verr. II 1, 157 quā -ā ... conflagravit [Mil. 75 quā *i. cuius rei* -ā. *al.*]. de orat. 3, 8 ardentem [*al.*]). 43 liberetis (leg. agr. 2, 68. *al.* SEN. dial. 6, 17, 7 deos. *al.*). Cluent. 61 notata. Catil. 2, 4 oppressus (*aliter p. 202, 59*). leg. 3, 24 caret (OV. met. 13, 139. *al. nota* LVCAN. 9, 740 leti frons [*i. letalis vulneris aspectus exterior*] caret -ā [*an ad p. 202, 23?*]). Att. 15, 2, 3 levari. SALL. Catil. 3, 5 me ... honoris cupido ... famā atque -a vexabat. VAL. MAX. 8, 1 pr. laborantes (QVINT. inst. 12, 8, 14. *al. v. et p. 204, 44*). *al.*

b *c. gen.* (*cf. p. 205, 3. c. adi., pron. poss. vice gen. l. 80. p. 202, 29*): *α hominum, deorum (fati l. 75): per gen. indicatur*: ① *quis patiatur -am*: CIC. div. in Caec. 46 ex illius -a deonerare aliquid et in te traicere. Verr. I 1 ordinis. II 1, 5 iudiciorum (1, 21. Cluent. 1 inveteratā. *al.*). 3, 69 condemnari cum istius -a. off. 3, 82 plurimum posse alterius -ā. *al.* HIRT. Gall. 8, 53, 1 dignitatem ex Caesaris -a quaerebat. SALL. Catil. 22, 3 Ciceronis. LIV. 22, 34, 3 per -am eorum favorem ... conciliabat. 24, 26, 3 -ā Hieronymi conflagrare. 40, 5, 1 *facinus* flammam regis -ae adiecit. *al.* LVCAN. 4, 244 *nefas* fortuna deorum -ā ... tulisset (9, 66 Pompeio contigit ignis -ā maiore deum [ADNOT. Lucan. *ad l.* de hoc ... diis ... debet fieri -a. *an ad p. 205, 32?*]. SIL. 12, 238 [*syn.* crimine]. *sim.* MART. 12, 14, 8 fati. *cf. et p. 200, 18. 202, 42*). PS. QVINT. decl. 2, 16 p. 34, 4 cuius -ā periturus est *pater*. *al.* TAC. ann. 2, 38, 1 cum -a senatus et principum. 3, 53, 3 unius -ā ... peccatur. *al.* PLIN. epist. 6, 2, 3 sub alterius -a ... dicere. VLP. dig. 1, 16, 9, 5 hoc ... ad -am eius, qui provinciae praeest, spectat. *al.* *pro gen. accedit adi., pron. poss.*: CIC. Quinct. 85 cum summa sua -a ([iniuria, iudicia *vv. ll.*]. Sest. 49. Mil. 40 nullā suā -ā. *al.*). Cluent. 77 ex -a senatoria ... crescere. Mil. 98 cum ... faces -ae meae subiciantur (Phil. 14, 15. *al.*). Brut. 54 post decemviralem -am (LIV. 3, 43, 2). Att. 2, 19, 4 alienam (LIV. 22, 34, 2 alienā -ā splendentem [38, 53, 7]. 24, 25, 2 sub ... -a. *al.*). *al.* SALL. Iug. 39, 5 fraternae. LIV. 22, 26, 4 *favorem* ex dictatoria (dictatoris *l. v.*) -a petiit. *al.* ⓘ *propter quem fiat -a*: SEN. contr. 1, 6, 10 ut detraheretur *filiae* -a relicti patris. SPART. Hadr. 9, 3 consularium occisorum. AMM. 29, 1, 41 caesorum. SCHOL. Cic. Gron. D p. 284, 23 Lentuli praetoris (*sc. puniendi*). *al.*

β rei: CIC. Verr. II 1, 41 flagitiorum. Cluent. 80 temporis (Rab. Post. 10 fam. 3, 10, 10. *al. cf.* Catil. 1, 28 posteritatis. TAC. ann. 12, 67, 2 praesentium). leg. agr. 1, 14 minuetur ... pecuniae -a. 2, 68 -am Sullanorum agrorum ferre. Rab. perd. 2 vitae. Catil. 3, 3 non ... vereor huius verbi -am (fin. 1, 43. *cf. p. 203, 53*). Flacc. 13 quarum rerum (LIV. 2, 40, 10 rei. 3, 1, 3. *al.*). 66 sequitur auri illa -a Iudaici (*seq.* crimen). Sest. 61 cuius *sententiae*. Cael. 15 ad coniurationis -am oratio est ... delapsa ([*paululum transit ad p. 203, 70*]. Brut. 127). 30 si qua est -a communis ... aeris alieni *eqs.* rep. 2, 20 quo ... a se -am interitus ... pellerent. *al.* POLLIO Cic. fam. 10, 31, 3 facti (SALL. Iug. 29, 5. 35, 8 VELL. 2, 47, 4. *al.*). OV. rem. 20 -am caedis ... habes. met. 15, 537 ne ... augerem muneris ... -am. LIV. 2, 43, 4 -a tribuniciae potestatis versa in auctorem est. *al.* VELL. 1, 12, 5 *Carthaginem* -ā imperii ... invisam *Romanis*. 2, 44, 2 -ā communis potentiae in *Pompeium* ... relegatā (2, 64, 2 fortunae). SEN. clem. 2, 7, 2 -ā (*edd.*, -ae *trad.*) criminis ... laborantem ([crimine *l. v., an ad p. 200, 47?*]. QVINT. inst. 4, 3, 6. 5, 13, 3. 6, 3, 10. *al.*). dial. 6, 19, 6 *v. p. 205, 7. al.* PS. QVINT. decl. 1, 12 p. 14, 8 latet tota mortis -a *sc. in vulnere* (15, 4 p. 280, 12. *cf. p. 201, 60; aliter* SIDON. carm. 5, 416 pars *sauciorum* ... mortis ad -am vivit). HIL. trin. 5, 33 p. 152^B propheta ... gloriam *dei* ... usque ad -am propheticae dignitatis adspexit (SIDON. epist. 4, 11, 5 exempli. *al.*). VEG. mil. 1, 16 p. 19, 13 sine -a sanguinis hostis *interit*. VAL. CEM. hom. 5, 2 p. 706^D cruoris. COD. Iust. 2, 17, 2 (*a. 241*) citra -am fisci mei. *al.* *pro gen. accedit adi., pron. poss.* (*demonstr., rel. e. g. p. 201, 45. 57*): SOL. 1, 49 Philippensis, inde proscriptionis -a (*ex* PLIN. nat. 7, 147). FORTVN. rhet. 3, 5 p. 123, 19 res atroces ... -am suam praeferunt. COD. Iust. 2, 17, 4 (*a. 294*) -am fiscalem ... implorari non decet.

3 *metonymice*: **a** *de ipsa re odiosa*: CIC. leg. agr. 1, 15 locupletatis aut -ae aut pestilentiae (*i. agrorum*) possessoribus.
b *c. respectu actionis, rei odium adferentis* (*fere i. q. culpa l. 42 sqq.; per gen., pron. poss. indicatur obi. odii praeter exemplum primum. huc transeunt aliqua exempla sub 2 posita*): PS. QVINT. decl. 14, 6 p. 270, 8 *venenum*, quod sic ordinatur, ut corporis parcat -ae (iniuriae *Burman*) et sit tantum animi venenum (*paulo aliter* PAVL. NOL. carm. 31, 466 nolo mihi ... *purpurā* vestis ardeat, arsuri corporis -a). IVV. 15, 95 illic (*sc. in Vasconibus humanas carnes edentibus*) fortunae -a est bellorumque ultima (AVSON. 311, 2 p. 407 P. fortunae -a [-ae *B*] est immeritus miser). ARNOB. nat. 1, 5 p. 7, 18 ut inter Assyrios et Bactrianos ... dimicaretur ..., -a nostra haec fuit? **c** *nota* fidei -a, *i. -am fidei colligens in se*: PAVL. NOL. carm. 15, 128.

B ***peculiariter***, *praecipue in sermone forensi et rhetorico*: ***-a petitur adversario*** *sive dictis sive actionibus, sc. apud iudices, auditores sive praesentes sive subauditos* (*cf. p. 205, 13. de -a transferenda in alios v. e. g. et l. 19 sq. p. 201, 26. pendet gen. inhaerentiae p. 203, 2. 5* [*cf. p. 203, 69*]):

1 *usu generali et propius accedente ad A*: **a** *praecepta rhetorum*: RHET. Her. 1, 5, 8 *adversarios* in odium, in -am, in contemptionem adducemus; ... in -am trahemus, si *eqs.* (*sim.*: CIC. inv. 1, 22 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 16 p. 197 MART. CAP. 5, 545 EVGRAPH. Ter. Eun. 19). 4, 49, 62 *imago sumitur*, ut in -am adducat. QVINT. inst. 4, 2, 75 accusator ... adiecit -am, rem verbis exasperavit. 4, 2, 128 *res exponitur* vel -ae gratia vel miserationis (9, 2, 9). 6, 1, 4 -ā premere (*cf.* 7, 2, 30 opprimi). 8, 4, 19 res ... in summam ... extulimus -am. 11, 3, 63 in -a facienda. *al.* AQVILA rhet. 11 p. 25, 20 aliquid interrogamus et augemus eius -am (*sim.*: SCHEM. dian. 39. MART. CAP. 5, 524 exaggeramus). SVLP. VICT. rhet. 23 p. 324, 30 amplificamus -am eius, quod querimur admissum. IVL. SEV. rhet. 21 p. 367, 14 ut ... ipsa *re* ... -am (in -am *l. v.*) moveamus. *al.*

b *exempla selecta: intentionem vel dicendi vel agendi indicant*: *α verba*: CIC. Verr. I 2 hanc -am senatūs inflammare (*al.*). *ibid.* non ut augerem -am ordinis (VELL. 2, 44, 5 *Bibulus domi se tenendo* augere vult -am collegae [*cf. p. 203, 36*]. 2, 62, 3. *al.*). II 1, 151 -am commovere (Phil. 3, 18 a sui similibus [*i. apud eos*] -am ... in me commoveri putat. *al.*). 2, 73 quod ... crimen -amque conflaret (*al.*). 5, 19 ut ex eo crudelitatis -am colligam. 5, 21 nullam in te -am ... concitabo (*al. nota* ARNOB. nat. 6, 27 p. 237, 20 -as. *cf.* CIC. Cluent. 134 -ae populariter excitatae restitisset [*al.*]). 5, 133 te ... in crimen et in -am vocari (Phil. 2, 59 apud illos. *al.*). Cluent. 103 in summam ... -am contionibus eum ... adduxerat (off. 3, 79. *al. cf.* SCHOL. Cic. Gron. D p. 303, 21 ad -am et odium ducit). leg. agr. 2, 60 -a quaeri videtur (Flacc. 69. *al.* TAC. ann. 3, 16, 2 tali morte. *al.*). 3, 7 nos ... in -am rapit (ac. 2, 126). Flacc. 41 mortis illius -am in L. Flaccum ... conferebat (*al. cf.* LIV. 6, 16, 1 facinus ... oblatae ... vani furti -ae). de orat. 2, 201 in Caepionis -a renovanda (LIV. 4, 40, 4). SALL. Catil. 43, 1 uti ... belli ... -am ... consuli inponeret. LIV. 6, 27, 3 adgravantibus summam ... ⌊-ae eius⌋ tribunis (⌊ ⌋ invidiosius *pars edd. cf.* TAC. ann. 14, 12, 3 quo gravaret -am matris). 38, 51, 5 *Scipionem* -ā ... urgent (PLIN. epist. 9, 13, 4 temporum -ā). 38, 56, 11 -ā onerat

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(40, 12, 6 -ā gratiae externae. *al. nota* FIRM. math. 1, 7, 8 acerbae delationis ... -ā). ASCON. tog. cand. p. 69, 1 'in introitu gladiatorem' pertinet ad -am proscriptionis. PETRON. 101, 3 inundatus hac ... -a. SIL. 8, 259 accendere sollers -am. STAT. silv. 5, 3, 70 superos ... pulsem -ā (5, 5, 78. FIRM. math. 5, 1, 6 accusationis. *al. cf.* TERT. apol. 40, 15 in sacco et cinere volutantes -ā caelum tundimus, deum tangimus). QVINT. inst. 4, 2, 114 *Cicero* casum ... incendit -ā. TAC. hist. 2, 86, 2 serendae in alios -ae artifex (*cf. p. 201, 27*). ann. 14, 49, 3 principem obiecisse -ae. VLP. dig. 47, 10, 15, 5 quae *vociferatio* ... ad infamiam vel -am alicuius spectaret. GELL. 13, 25, 27 cumulandae -ae gratia (*al. cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 147, 29 magnum cumulum fecit -ae). ZENO 1, 16, 6 p. 378^{B} *uxor* invidiosis vocibus deo concinnat -am. *al.* *nota iuncturam* -am facere: Ov. met. 4, 548 ut ... parum iustae ... deae ([*seq.* convicia]. SEN. Herc. O. 1861 deis lugendo. ZENO 2, 15, 1 p. 441^{A} deo. *al. v. et l. 22. cf.* VAL. MAX. 2, 6, 7 divino numini ..., quod *eqs.*). LIV. 38, 43, 2 ad -am ei faciundam. 39, 39, 9 -am fieri geminati honoris (*sic c. gen. rei*: Ps. QVINT. decl. 15, 2 p. 278, 5. 19, 10 p. 345, 17. *al.*). AT. CAP. Gell. 4, 10, 8 hac -ā factā. SEN. contr. 10, 4, 15 (*seq. acc. c. inf.*). *al.* VAL. MAX. 5, 7, 2. SEN. dial. 6, 5, 6 nullā re maior -a fortunae fit quam aequo animo. LVCAN. 2, 36 nullis defuit aris -am factura *matrona* (COMMENT. Lucan. *ad l.* -a deorum est, cum homines de miseriis conqueruntur). PETRON. 107, 10 clamando. QVINT. decl. 283 p. 148, 13 hanc -am ..., ut ... cibum ab aliis petas. *al.* Ps. QVINT. decl. 10, 9 p. 196, 28 morti. 12, 28 p. 244, 26 saeculo (*cf.* 19, 14 p. 350, 3 maledixit saeculo, fecit temporibus -am). *al.* IVV. 15, 123 nolenti surgere Nilo (SCHOL. Iuv. *ad l.* hanc ..., ⟨ut⟩ cadavera devorarent). *et saepe; v. etiam l. 83 et cf. l. 11.*

β *praepp.* (*cf. e. g. supra l. 16*): ad -am: CIC. Att. 1, 16, 1 cum ... meo nomine ad -am uteretur (VLP. dig. 47, 10, 15, 27 veste lugubri. *al.*). LIV. 26, 32, 5 haec ... cum ad -am consulis ... dicerentur (DON. Ter. Eun. 1014. *al.*). SEN. contr. 9, 5, 9 (*syn.* contumeliam). TAC. ann. 2, 37, 4 refero (*al. cf.* PRISCILL. tract. 1, 38 ad nostram ... profertur -am). TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 367, 11 (*syn.* exprobrationem). SCHOL. Cic. Gron. D p. 323, 5 ad -am Milonis cadaver *Clodii* iacuit. *al.* -ae gratia: *v. p. 202, 58.* in -am (*e coni. v. p. 199, 59*): LIV. 37, 57, 15 in huius ... -am ... dixit. SEN. dial. 6, 14, 2 *Bibulus* ⌞⟨in⟩ -am⌟ collegae domi latuerat (⌞ ⌟ -am *A*, ob -am *F*, *edd. cf. p. 202, 68*). PLIN. nat. 37, 19 Fortunae. MART. 1, 58, 4 meam. SCAEV. dig. 47, 10, 38 ne quis imaginem imperatoris in -am alterius portaret (CALL. dig. 48, 19, 28, 7). SCHOL. Cic. Bob. p. 132, 13. *al.* ob -am: *v. l. 37.* propter -am: CLAVD. DON. Aen. 10, 60 p. 299, 14 hoc non vere, sed propter -am dicit *Venus*.

2 *usu speciali, deinde technico per breviloquium* (*v. Wistrand, Eranos 44, 1946, 355 sqq.; vix recte Odelstierna, Invidia, invidiosus, and invidiam facere, Uppsala 1949. cf. p. 208, 22*): a *praecepta rhetorum*: QVINT. inst. 4, 3, 15 quidquid dicitur ...: indignatio, miseratio, -a, convicium. 6, 2, 16 plus -am quam convicium posse: nam -a adversarios, convicium nos invisos facit. 9, 2, 104 (*ex Celso*) -ā et invocatione intendere crimen, quod est δείνωσις. 9, 3, 102 atrocitate, -ā, miseratione pugnandum est. 11, 3, 171 miseratio ... cum -a. MART. CAP. 5, 504 -a est, quae quodam livore inficit auditores. *al.* b *exempla*: α '-a' *dicitur inesse in dictis, actionibus*: CIC. div. in Caec. 46 orationis subire -am ([*v. app. crit.*]. *cf.* Sull. 25 profers ... verbi -am [*syn.* contumeliam. Planc. 75. *cf. p. 202, 10*]. CLAVD. DON. Aen. 2, 365 p. 197, 24 relationis. *al.*). de orat. 2, 203 omnia odio -ā misericordiā miscuisti. PHAEDR. 3, 8, 10 magnā ... -ā criminatur ([*an potius ad titulum II ?*]. CLAVD. DON. Aen. 1, 540 p. 109, 5 inhumanitatis -ā). PETRON. 14, 6 eādem -ā proclamare (*cf.* TERT. orat. 5, 3 clamant). PLIN. nat. 28, 148 -ā veneni ... dati insimulare (HIL. in Matth. 12, 5 p. 985^{C}). QVINT. inst. 4, 2, 113 qui ... cum -ā caedentis ... clamaverit (TAC. ann. 11, 34, 3. 15, 19, 2. SVET. Claud. 38, 1 eā ..., ut. DON. Ter. Hec. 98 cum -a pronuntiandum. *al.*). decl. 333 p. 312, 21 mandata ... criminosa, ... -ae ... plena (SCHOL. Cic. Bob. p. 173, 12 SVLP. SEV. chron. 2, 49, 6). GELL. 10, 3, 2 quantā ... -ā potest, conqueritur. 10, 3, 4 quod ... multā ... -ā ... dixerit. TERT. apol. 37, 6 divortii -ā ... dimicasse. OPTAT. 3, 4 p. 84, 7 nomina flabello -ae ventilasti (3, 7 p. 88, 15). SCHOL. Cic. Bob. p. 119, 6 nec sine aculeis invi⟨diae⟩ (*suppl. L. Ziegler*). CLAVD. DON. Aen. 1, 240 p. 55, 9 non sine subtili -a. 2, 405 p. 202, 7 *descriptio* tenet exaggerationis -am. *al.* β '-a' *dicuntur ipsa dicta, actiones; transit in notionem q. e.* δείνωσις, *infamatio, criminatio sim.* (*loci manifestiores. cf. l. 22; paulum huc transeunt e. g. l. 5. p. 200, 30. 202, 12*): SEN. dial. 5, 10, 4 ille rogari -am iudicat, hic non rogari contumeliam (*v. Wistrand [l. 43]. cf.* Ps. QVINT. decl. 2, 13 p. 31, 25 -am [vel indignationem *add. M^{2}*] putarem, si confessus esset). STAT. Theb. 3, 197 matres -am planxēre deis (9, 723 ingentem). 6, 44 sensēre Pelasgi -am ([*Schol. Stat. ad l.* agnovēre ... *lamentatione* sibi imputari causam mortis]. TAC. hist. 1, 82, 3). 7, 193 -am risit *Iuppiter* (SCHOL. Stat. *ad l.* invidiosam orationem). MART. 3, 21, 2 proscriptum famulus servavit fronte notatus: non fuit haec domini vita, sed -a. QVINT. decl. 316 p. 244, 2 praecessit ... mollis -a. Ps. QVINT. decl. 13, 15 p. 260, 26 quis hoc ulla satis persequi possit -a? 15, 7 p. 282, 19 nunc te ... reposco ... -am, quam fortunae nostrae ... faciebas. FRONTIN. (?) strat. 4, 5, 1 ea ... -a redegit *milites* ... ad modestiam. TAC. hist. 4, 68, 5 contumelias ... et -am ... effudit. ann. 3, 67, 4 *codicillis* -am et preces miscuerat (4, 53, 1. 16, 10, 4 immobilem se precibus et -ae ... ostendit). 4, 52, 2 quo initio -ae. 6, 29, 2 culpam -ā velavisse. GELL. 10, 3, 7 -ae atque acerbitatis fretum effervescit. TERT. adv. Hermog. 13, 3 neque gratiam bonorum deo debebimus nec -am malorum. ieiun. 16 p. 296, 1 idolis ... -am (inediam *Reifferscheid*) supplicem obiciunt. pudic. 14, 5 -a, humilitatis aculeus. DON. Ter. Hec. 532 'ut ... perire' ab aetate infantis -a (*sic de certis locutionibus apud poetas*: 533. 534 SERV. Aen. 4, 211. 4, 535. 10, 22. *al.*). CLAVD. DON. Aen. 10, 20 p. 293, 12 sub tali -a subnexuit *eqs.* HIER. epist. 1, 14 tali -ā carnifice confuso. AVG. c. Cresc. 3, 49, 54 p. 461, 10 supervacuas -as molestiarum. *al.* *accedit gen. subi. vel pron. poss. vice eius fungens*: PETRON. 14, 7 nostram ... ridebant -am (*refertur ad verba p. 203, 58 allata*). STAT. silv. 3, 5, 42 superi ... -am timuere tuam. TERT. resurr. 16 p. 46, 14 -am (*T ap. Borleffs, -a cett.*) animarum ... urguentium *somniare*. DON. Ter. Andr. 869 accusantis. CLAVD. DON. Aen. 10, 60 p. 300, 3 *Iunonem* Veneris tangebat -a. SIDON. epist. 1, 7, 9 sordidatorum.

II *active: -a ea, qua ipsi* *aliis* (*nobis p. 205, 3*) ***invidemus:*** *sive i. q. invidentia (quae notio sub hoc tit. praevalet. nota c. gen. inhaerentiae p. 205, 46 [cf. l. 47. 53. p. 205, 61]) sive i. q. indignatio, offensio sim. (sc. in alios; e. g. l. 36. p. 205, 5)*:

A *in universum*: 1 *-a hominum*: a *generatim*: α *nude ponitur*: PLAVT. Poen. 300 -a in me numquam innatast neque malitia (*antea*: si quam ornatam melius ... aspexeris). RHET. Her. 4, 19, 26 inimicos -ā, iniuriis ... sustulisti. 4, 43, 55 animus ... angustiis -ae continetur. CIC. inv. 1, 16 -ā atque obtrectatione ... impediri. dom. 88 populus ... incitatus iracundiā aut -ā. 139 propter -am *impedire* (NEP. Epam. 7, 1. *et saepe*). CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 3 -ae adsignetur. LVCR. 3, 75 macerat -a (*c. seq. acc. c. inf. iungunt pars edd.*). CAES. Gall. 7, 77, 15 Romani ... -ā adducti. SALL. Catil. 3, 2 malevolentiā et -ā dicta. 23, 6 nobilitas -ā aestuabat. *al.* NEP. Timol. 1, 5 -ā laudem ... obterebant. VERG. ecl. 7, 26 -ā rumpantur ut ilia Codro (MART. 9, 97, 1 sqq. [*12^{ies} positum*]. *al.*). Aen. 11, 337 *Drancem* gloria Turni obliquā -ā ... agitabat (*cf.* OROS. hist. 4, 6, 36 cor obliquat -a, ut rectum natura non videat). HOR. epist. 1, 2, 37 -ā vel amore ... torquebere. *al.* PROP. 2, 26, 15 ob -am ... increpitarent ([prae -a *l. v.*]. TAC. ann. 15, 73, 1. *al.*). Ov. met. 14, 229 -ā ... victos. LIV. 3, 43, 7 -ae ... plena castra erant. 8, 27, 2 -ā in Romanos furere. 9, 46, 9 anxios -ā (TAC. ann. 1, 14, 2). 28, 43, 4 ad extinguendum -ae crimen. 40, 15, 1 id, quod doles, quod -ā (-am *l. v.*) urit. 45, 38, 6 populum ... lacerantem -ā (*ed. pr.*, -am *V*) principes. *al.* VELL. 1, 17, 5 -a ... imitationem accendit (*syn.* aemulatione. *cf.* SEN. dial. 9, 1, 7 *mensa* nullius ... oculos ... accendat -ā. TAC. ann. 4, 60, 3. *al.*). 2, 92, 5 praesentia -ā ... prosequimur. *al.* SEN. Ag. 134 -a pulsat pectus. benef. 7, 26, 4 -ā laborat (epist. 84, 11 *ambitus* duplici [*sc. activa et passiva, cf. seq.* is, cui invidetur, et invidet]). dial. 3, 16, 6 commoda ... sine -a videbit (MART. 3, 65, 10. *al.*). 9, 2, 10 alienis incrementis inimicissima -a (*syn.* livorem. *sic syn. saepe, nota* FIRM. math. 4, 22, 7 -ae livor [5 praef. 2. *al.*] *et cf. p. 205, 61. sim.* STAT. Theb. 2, 15 livida tabes -ae). 12, 9, 3 beatum deflere -a est. *al.* SIL. 7, 512 -ae stimulo. *al.* STAT. Theb. 2, 301 trucem ... coquebat -am. *al.* TAC. ann. 1, 11, 4 metu an per -am (*saepe*). 13, 6, 4 ducem amotā -ā *deligere* (*cf.* APVL. apol. 95 remotā -ā). CLEM. ad Cor. 3, 2 zelus et -a (*gr.* ζῆλος καὶ φθόνος. *sic syn. saepe; nota* VITA Maxent. [BHL 5804] 1 accensi zelo -ae). OPTAT. 7, 4 p. 175, 19 -ae tempestatibus inpulsi. SCHOL. Verg. Bern. ecl. 7, 22 pro -a periit ([prae -a *Hagen*]. VITA Caes. Arel. 1, 53). VVLG. Gal. 5, 21 -ae *inter opera carnis* (*gr.* φθόνοι, *ut*: I Tim. 6, 4 -ae. I Petr. 2, 1 -as [-am *l. v.*]. *inde plur.*: HIER. in Gal. 5, 26 p. 423^{B}. *al.* AVG. civ. 14, 2 p. 6, 7 D. *al.* SALV. eccl. 1, 3 BENED. reg. 65 l. 11 L. *al.*). Iac. 4, 5 ad -am concupiscit spiritus (*gr.* πρὸς φθόνον). COMM. apol. 1052 non de -a canimus (*i. ob -am*). PHYSIOGN. 18 p. 30, 5 supercilia, quae imminent oculis, -ae arguunt (*sim. de indiciis -ae*: 47 p. 66, 1. 48 p. 68, 3. 49 p. 68, 12. 62 p. 85, 2). CASSIOD. in psalm. 104, 25 p. 748^{B} Aegyptios ... Hebraeis -am habuisse (*cf. p. 205, 53. 60. 209, 77*). GREG. M. moral. 31, 87 p. 621^{A} -a *inter septem principalia vitia* (*cf. Hor. epist. 1, 1, 38* invidus). *et saepe.* *in titulis sermonum*: RVFIN. Basil. hom. 4 de -a (*gr. 11* περὶ φθόνου). PETR. CHRYS. serm. 172 de -a et hypocrisi. β *c. gen. indicante*: ① *quis invideat* (*contextus nonnumquam propius accedit ad p. 200, 14*): CIC. inv. 2, 37 ex aliquorum -a aut obtrectatione. Verr. II 3, 96 imperitorum. Sull. 54 iniquorum. Sest. 51 civium (Att. 10, 8, 7 quo modo suorum civium -am effugeret *Themistocles*. NEP. Cim. 3, 2 Hann. 1, 2 Them. 8, 1. *al. cf.* SIL. 16, 13 prava obtrectante suorum -a *sc. Hannibali*). de orat. 1, 228 cum et -a et odio populi ... Galba premeretur (Brut. 135 ASCON. Scaur. p. 25, 3). leg. 3, 26 multitudinis ... inflammata -a (off. 2, 20 -ae [*pl.*]). VATIN. Cic. fam. 5, 9, 1 malevolorum optrectationes et -as. SALL. Iug. 40, 2 partium. hist. frg. 1, 88 (Gell. 2, 27, 2) per -am scriptorum. NEP. Chabr. 3, 2 vulgi (LIV. 1, 27, 1 *seq.* quod). Dat. 5, 2 Eum. 10, 2. VERG. Aen. 2, 90 Vlixi. LIV. 5, 11, 4 plebis. 6, 6, 11 finitimorum. 9, 34, 26 summā ... -ā omnium ordinum (9, 46, 6 nobilium). *al.* VAL. MAX. 4, 7 ext. 2 pavi -am quorundam. *al.* SEN. epist. 123, 10 *puer amatus* amicae moveat -am. FVLG. aet. mund. p. 144, 14 sui cordis. AMBR. Ioseph 1, 4 p. 74, 17 sanctorum. *al.* *pro gen. accedit adi., pron. poss.* (*cf. e. g. p. 202, 14*): CIC. dom. 69 popularis (FIRM. math. 4, 19, 27). LIV. 40, 12, 10 -am ... tuam adversus me. POMP. TROG. Iust. 38, 4, 6 domesticae aemulationis atque -ae. SIL. 8, 22 civica. OPTAT. 7, 6

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 178, 16 vestra. *al.* FVLG. aet. mund. p. 146, 10 matronalis. VVLG. Sirach 48, 2 suā (*gr.* τῷ ζήλῳ αὐτοῦ). PS. VARRO sent. 110 propriae (propria *l. v.*) -ae mordacitas. *al.* ⓘ *quam ob rem aut cui invideatur* (*loci manifestius huc pertinentes, non ad p. 201, 64*): CIC. fam. 1, 1, 1 malevolentiā et ... largitionis -ā. CAES. civ. 1, 7, 1 depravatum *esse* ... -ā atque obtrectatione laudis. SEN. dial. 6, 19, 6 *mortuus* non -ā felicitatis alienae tangitur, non suae (*pertinet ad I*) premitur (LVCAN. 9, 982 -ā ... famae. 9, 1052 tyranni [angeris *l. v.*]). PLIN. nat. 37, 20 -ā Neronis, ut mensam eius exheredaret. TAC. ann. 4, 40, 5 per ... -am tui me quoque incusant. AVR. VICT. Caes. 16, 6 cum -ā gestarum rerum angeretur (*v. et l. 8*). HIL. in Matth. 27, 9 p. 1062B propter -am salvandarum gentium (*cf. l. 70*). *al.*

b *speciatim: -a iudicum, auditorum sim.* (*loci strictius ad motum animi spectantes. cf. p. 202, 47 et Aristot. rhet. 2, 9 p. 1386b, 16 sqq.*): α *praecepta rhetorum*: CIC. de orat. 2, 189 apud iudices dolorem aut misericordiam aut -am aut odium dicendo excitare (2, 208 excitatur ... aut -ae [-a *l. v.*] aut odii non dissimilis offensio. *al.*). 2, 206 haec ... sunt in iudicum animis ... oratione molienda: ... -a, misericordia. 2, 209 motus -ae. 2, 214 non ... -am ..., simul atque intuleris, possis commovere (IVL. SEV. rhet. 17 p. 364, 10. *cf.* MART. CAP. 5, 504 commoventur ... auditores ... -ā). 2, 216 ut misericordia -ā tollatur. 2, 337 ad animorum motus ... a ... -ā ... revocandos. top. 99 odium et -a et ceterae animi adfectiones. QVINT. inst. 6, 1, 14 concitare ... -am, odium, iram ..., quorum -am gratia *adversarii* ... iudici facit. *al.* β *exempla*: TER. Phorm. 276 *iudices* propter -am adimunt diviti. CIC. Cluent. 5 ut in iudiciis et sine -a culpa plectatur et sine culpa -a ponatur ([*cf. p. 201, 25*]. Marcell. 29 iudicabunt [HIER. epist. 39, 8, 2]). 159 illud est *iudicis* ... libidinem ..., odium, -am ... amovere. VELL. 2, 7, 4 eadem Rupilium Popiliumque ... iudiciorum publicorum merito oppressit -a. TAC. ann. 1, 21, 2 -am misericordiam, metum et iras *permovere*. *al.*

2 *-a deorum, fati, naturae sim.* (*v. et p. 201, 73*): a *in sermone gentili*: LIV. 5, 21, 15 eam -am (*sc. deorum hominumve*) lenire. VAL. MAX. 1, 5, 2 ut ... eius *dei* -a ... satiaretur. SEN. dial. 6, 12, 6 deorum (CVRT. 6, 2, 19. 10, 5, 10. *al. cf.* SIL. 14, 583 divum. CE 1590, 7 [= CIL XIII 6808, 15; *circa a. 160*] superum). epist. 65, 10 bonus est *deus*: bono nulla cuiusquam boni -a est (*cf. infra l. 67; gr. Plato Tim. 29E* περὶ οὐδενὸς ... ἐγγίγνεται φθόνος). CVRT. 8, 5, 19 di ... sine -a ... audierint. LVCAN. 1, 84 *non* commodat ... -am Fortuna suam (PLIN. nat. 37, 3 ab -a *Fortunae* ... redimi. *al.*). PLIN. nat. 6, 1 naturae (10, 76). ITIN. Alex. 53 sub fati -a (AVSON. 203, 10 p. 62 P. CE 1059, 2. 1311, 3 [*saec. III?*]). FIRM. math. 2, 7, 3 -ae ... stridore dissentiunt *Luna et Venus (i. stellae)*. *al.* b *in sermone christiano*: ITALA (= VVLG.) sap. 2, 24 -ā ... diaboli mors introivit in orbem ([*gr.* φθόνῳ]. PS. HIL. libell. 6 p. 78, 15. *al. sim. saepe, e. g.*: PAVL. NOL. carm. 31, 107 palluit -ā serpens [SALV. eccl. 1, 1 aemulationis -ā]. PETR. CHRYS. serm. 97 p. 472B -ae spiritus. PS. BOETH. fid. cath. 75 auctor -ae). PS. TERT. haer. 2 p. 217, 2 Aeonem ... -ā commotum. IREN. 1, 23, 2 *Ennoia* detenta est ab *angelis et potestatibus* ... propter -am. 4, 38, 3 deo sine -a donante ([*gr.* ἀφθόνως]. 5, 24, 4 -a ... aliena est a deo. *al. nota* FILASTR. 115, 1 expulit ... dominus *Adam* de paradiso -ae causa). PASS. Georg. (BHL 3363) 18 *idolum Apollinis*: -am habeo contra eis (*i. hominibus*). *al.*

3 *-a bestiarum* (*aliter l. 46*): PHAEDR. 1, 24, 3 rana ... tacta -ā ... magnitudinis. PLIN. nat. 37, 158 -ā animalis (*i. draconis*).

4 *-a rerum*: PLIN. nat. 29, 20 Catonem tam ambitiosae artis (*i. medicorum*) -ae ... obiectum. APVL. met. 5, 23, 4 *lucernae*. IREN. 3 praef. quae ... est in deo caritas, ... sine -a exsistens. PORPH. Hor. epist. 1, 15, 5 irascitur per -am vicus (*Hor. l. c. 1, 15, 7* invidus). AVSON. Mos. 429 -ae nihil *Mosella* ... habet. PS. ATHAN. ad mon. 4 p. 75C saecularis livoris -am (PS. AVG. serm. ed. Mai 72, 2 p. 141fin. serpentinus livor momordit -ā. DRAC. laud. dei 1, 464). RVFIN. hist. 3, 36, 9 facessat -a vel humani affectūs vel nequitiae spiritalis (*gr.* μηδέν με ζηλώσαι). COD. Theod. 15, 14, 14 si qua ... indigne invidioseque commissa sunt, ad -am placatarum legum ... non vocentur. CASSIOD. var. 3, 9, 2 vetustatis. *al.*

B *significantius: c. gen. obi. fere i. q. invidiosa negatio* (*huc transit e. g.* SEN. epist. *l. 37*): HIL. hymn. 1, 30 ut *deus se* ... extra -am sui gigni vellet in alterum. AVSON. 419, 27 p. 360, 179 P. *Domitianus* -ā alios provehendi *consulatus continuavit* (*cf. l. 12*).

III *per* προσωποποιίαν (*cf. p. 190, 60. 191, 15. 199, 66*): A *usu vario* (*hic illic sensu collectivo pro hominibus invidis*): PLAVT. Persa 556 ex urbe ... si exulant ... -a, ... ambitio, ... obtrectatio *eqs.* RHET. Her. 4, 26, 36 o virtutis comes -a, quae bonos sequeris ... atque adeo insectaris! (NEP. Chabr. 3, 3 gloriae. VELL. 1, 9, 6 fortunae. SEN. Herc. O. 613. *al.*). PVBLIL. I 19 -a tacite ... irascitur. 34 -a id loquitur (coquitur *Ribbeck*), quod videt, non quod subest. VERG. georg. 3, 37 -a infelix Furias ... metuet. HOR. sat. 2, 1, 77 invita fatebitur ... -a (*seq.* quaerens inlidere dentem). PROP. 2, 17, 11 -ā admirante. LIV. 38, 49, 5 caeca -a est *eqs.* PHAEDR. 5 prol. 9 plus vetustati favet -a mordax (MART. 5, 6, 5). SEN. dial. 12, 9, 4 edax et inimica semper alienis processibus -a. SIL. 8, 291 nigro allatraverat ore (*cf.* OPTAT. 3, 6 p. 86, 20 latrat. AMM. 16, 6, 1 circumlatrabat). STAT. silv. 4, 8, 17 atra recedat -a atque alio liventia pectora flectat. MART. 5, 10, 3 -ae ... mores. APVL. met. 4, 14, 1 -ae noxios ... oculos. 4, 34, 4 -ae nefariae *letalis plaga*. PS. CYPR. laud. mart. 4 p. 29, 3 *minae* frendentis -ae (PAVL. NOL. epist. 5, 13 p. 33, 10). AMM. 17, 5, 13 placatae sint aures -ae! VVLG. sap. 6, 25 neque cum -a tabescente iter habebo (*gr. 6, 23* φθόνῳ). COD. Theod. 10, 10, 2 -ae lingua vellatur. *al. v. et p. 200, 45.*

B -a *dea*: Ov. met. 2, 760 *Minerva* -ae ... squalentia tabo tecta petit. 2, 770 videt ... edentem vipereas carnes ... -am *eqs.* (*cf.* PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 2, 12). STAT. silv. 2, 1, 122 gremio puerum ... fovebat -a (*antea*: Lachesis). 2, 6, 69 -a infelix animi vitalia vidit laedendique vias (*seq.* Rhamnusia). 5, 1, 138 quisnam ... ligavit Fortunam -amque deus? (*seq.* deas). AVSON. Mos. 379 pulsa ... facessat -a et ... Nemesis. HYG. fab. geneal. 17 ex Pallante ... ⟨et⟩ Styge ... -a (*cf. Hes. theog. 384* Στὺξ δ' ἔτεκ' ... Ζῆλον).

deriv.: invidio(r), invidiosus.

invidio, -āvī, -āre *et* **invidior**, -ātus sum, -ārī. *ab* invidia, *cf.* insidiari. GLOSS. I p. 81 n. 15 insidiavit -vit zelavit (a)emulavit. [*it.* invidiare, *francog.* envier, *hisp.* envidiar. *R.*] *i. q. invidere, livere*: VITAE patr. 5, 17, 8 p. 974B cum ... ascendisset abbas Pastor ... cum suis, dimiserunt ... senem *quendam qui venerati erant* et venerunt ad ... Pastorem; -tus autem senex male loquebatur de eis (*gr. Cot. p. 587 in marg.* ἐφθόνει, *altera versio 3, 93 p. 776D* coepit illi invidere. *cf. p. 196, 32*). *cf. et p. 190, 30. 191, 26.*

invidiōsē *v. p. 209, 11.*

***invidiōsus**, -a, -um. *ab* invidia. *scribitur* (*v. et vol. VII 1, 834, 70*): -biz-: INSCR. christ. Diehl 2388 A b. RevA. V 30, 1929 p. 379 n. 59. RevEAnc. 42, 1940 p. 488 n. 4. -viz-: INSCR. RevA. VI 18, 1941 p. 339 n. 131. -i- *tertia omissa*: CVRT. 6, 11, 5 (*L*). SERV. Aen. 1, 68 (*A*). *nota haplographiam*: indios-: MOYS. Cypr. epist. 31, 8 p. 564, 14 (*T*). -vios- (*cf. etiam l. 53*): NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 5 p. 553, 13 (*L*). *de formis*: *gen. pl. non exstat nisi in lect. variis (falsis, ut videtur) l. 60 sq. compar.*: CIC. Verr. II 2, 42 de orat. 2, 304 Ov. met. 7, 603 LIV. 6, 40, 13 QVINT. inst. 11, 3, 50. *al.; sed* magis -us *v. p. 207, 79. superl.*: CIC. inv. 2, 134 Font. 19 Cluent. 103 SEN. contr. 10, 2, 16 APVL. apol. 67. *al.* NOT. Tir. 25, 51 -us. *de notione*: QVINT. *v. p. 199, 33.* CAPER gramm. VII 98, 13 invidus est qui invidet, -us qui invidiam sustinet (*sim. distinguuntur*: HIER. in Gal. 5, 21 p. 417C invidus feliciori invidet, -us autem is est, qui ab alio patitur invidiam [ISID. diff. 1, 300; *v. et infra l. 73.* orig. 10, 134 DIFF. ed. Beck p. 63, 8 GLOSS.L II Abav. IN 346 V Aa I 886]. *al.*). GELL. 9, 12, 1 -us *dici potest* et qui invidet et cui invidetur (GLOSS. II 583, 7). NON. p. 126, 3 -um, quod sit vitabile ad videndum (viv- *trad.*). Lucilius (*v. infra l. 76. cf.* GLOSS. V 642, 72 -um vitabile. *cf. et p. 191, 20*). PROB. nom. gramm. IV 212, 2 criminosus est criminibus obnoxius, sicut -us invidiae subiectus. SYNON. Cic. p. 428, 34 B. infame. criminosum. suspectum. famosum. suspitiosum. -um. p. 437, 28 petulans. protervus. procax. pervicax. insolens. insectator. -us. violentus. maledicus. contumeliosus. conviciator. GLOSS. II 256, 31 βάσκανος fascinus -us fascinor (fascinosus *a*, fascin⟨at⟩or *Goetz*). 312, 44 ἐπίφθονος invidus -us. GLOSS. φθονερός. *de usu: saepe ponitur in versibus hexametris et pentametris a quarto pede incipiens. pro subst.: masc. v. p. 207, 28. 208, 79. 80. al. n. pl. v. p. 207, 10. 57. 208, 55* (-iora *p. 208, 38*). *legitur inde a* CATONE, LVCILIO *per totam latinitatem.* [*prov.* envejos, *francog. vet.* envieus. *cf.* inviosus *l. 29. R.*]

[*confund. in codd. e. g. c.*: indivisus: VAL. MAX. 3, 4, 2. *al. cf. p. 207, 69.* iniuriosus: ROMVL. fab. 27, 23 rec. gall. -e. *al.* insidiosus: RHET. Her. 4, 20, 28 -e. CIC. Mil. 66 (67) -e (insid- *codd. vett., an recte?* insid- *recte, ut vid., e. g.* Ov. fast. 1, 266. 6, 508 Pont. 4, 6, 8. *cf. infra l. 65*). Ov. epist. 16, 126 (128). met. 4, 795. *al.* invidus: CIC. dom. 44 -orum (invidorum *recte, v. C. F. W. Müller in adn. crit. p. CXXVII; itidem* Balb. 56 -orum). COD. Iust. 10, 15, 1, 1 (*a. 474*). *al. v. etiam p. 209, 1. 3.* invisus: VAL. MAX. 3, 4, 2. *e coni.*: CAEL. Cic. fam. 8, 14, 2 ⟨in⟩vidiosa (*edd.*). PVBLIL. R 10 -ior (*Bothe*, ins- *trad.*). ASCON. Mil. p. 34, 31 (invidiam *trad.*, -as [*sc. contiones*] *Manutius*). *al. dub.*: CIC. Verr. II 1, 38 -am (insid- *Lambinus, an recte? cf.* Att. 7, 13, 2 -e [insid- *Pius*]. *cf. etiam l. 57*). EVSTATH. Basil. hex. 5, 6, 8 *frugiferae arbores* -am ei (*i. homini*) facturae erant fruendi libertatem (*gr. 5, 6 p. 108A* ἄφθονον, *fort.* ⟨non⟩-am). *in versu dubio*: Ov. met. 12, 192 (*v. Mendner, Der Text der Met. Ovids, Diss. Köln 1939, 36*).]

I *-us est is, qui invidiam aliorum commovet*: A *respicit ad notionem invidiae, q. e. livor* (*loci certiores; hic illic vix distinguendum est ab usu sub B ponendo.* ISID. diff. 1, 300 [*v. etiam l. 38*] nihil ... honestum, quod non -um. nemo quippe invidet misero; quis autem bonus et non -us?): 1 *res* (*invidetur sc. sive possessoribus rerum sive rebus ipsis*): a *usu communi: fere i. q. invidendus*: LVCIL. 598 squalitate ... obrutam neque inimicis -am neque amico exoptabilem (*vitam, sortem sim. suppl. Terzaghi p. 107 adn. 4; de Antiopa dictum putant alii. cf. p. 207, 16*). CIC. Balb. 56 *pecunia Corneli* neque -a est, et quantacumque est, eiusmodi est *eqs.* Phil. 5, 50 inutilem potentiam, -as opes ... anteferre verae ... gloriae (TAC. ann. 14, 47, 1 neque -is opibus erat). leg. 2, 45 aurum ... et argentum in urbibus ... -a res est ([*gr. Plato leg. 12 p. 956A* ἐπίφθονον κτῆμα]. SEN. contr. 10, 2, 16). *al.* PROP. 2, 1, 73 Maecenas, nostrae spes -a iuventae (Ov. met. 4, 795 [= 9, 10] *puella* fuit spes -a [*v. supra l. 59*] procorum). Ov. epist. 7,

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

120 (122) moenia *Carthaginis* finitimis -a locis. met. 11, 88 *Pactolus* non aureus ... nec caris erat -us harenis (*abl.*). SEN. contr. 10, 2, 12 -a omnibus ... fortuna tua videbatur (VELL. 2, 60, 1). VAL. MAX. 4, 1, 1 Valerius ... -um magistratūs fastigium ... ad tolerabilem habitum deduxit (SEN. epist. 94, 73). SEN. dial. 11, 10, 2 tam -i imperii fines. LVCAN. 8, 394 ut ... te parva tegant ... busta, -a tamen Crasso quaerente sepulchrum. PLIN. nat. 35, 11 *Varro* inventor muneris etiam dis -i. MART. 7, 27, 4 aper ... praeda iacet nostris -a focis. GELL. 4, 9, 13 fama, si magna et inquieta et -a sit. FACVND. defens. 4, 2 p. 615^{A} usque ad tantam paupertatem pervenerunt -a Cappadocum (*Basil. epist. 135, 2 p. 573^{B} τὰ ἐπίφθονα*). *al.* **b** *significantius: res -ae, i. quae maligne negantur, non conceduntur alicui (loci certiores; nonnisi fig. litot. vel in sent. interrogativa. v. et p. 206, 68)*: Ov. fast. 6, 36 *Iuno*: an potuit Maio paelex dare nomina mensi, hic honor in nobis -us erit? Pont. 2, 7, 73 est in aqua dulci non -a voluptas. trist. 1, 2, 67 est illi (*i. Caesari*) nostri non -a cruoris copia. 4, 4, 65 haec prius ... non -a nefandis nec cupienda bonis regna Thoantis erant (*cf. p. 206, 76*). EPICED. Drusi 58 quid si non ... sic se gessisset *Livia* ..., ut sua non essent -a bona? MART. 11, 65, 4 nec locus hic nobis -us erat. PLIN. paneg. 57, 3 -usne erat aut tibi tertius consulatus aut principi primus? **2** *animantia: i. cui invidetur (aliter l. 22)*: LVCIL. *v. p. 206, 76.* Ov. epist. 16, 126 (128) *Helena*: laudatrix Venus est -a (*v. p. 206, 59*) mihi (*i. invidiam mihi commovet*). met. 6, 276 *Niobe* tulerat gressus resupina per urbem -a suis ([*opp.* miseranda]. *de eadem*: STAT. Theb. 4, 575 -a catervā *liberorum* Tantalis). fast. 3, 434 turba vetus *Romanorum* quam non -a fuit! LVCAN. 9, 505 minimum *aquae* ... tenens dux ... -us erat. IVST. 32, 4, 4 cum ... -um ... se propter nimias opes videret *Hannibal*. POMER. 3, 5 p. 480^{B} tantos invidus habet ... tortores, quantos -us habuerit laudatores, siquidem -um facit excellentia meriti, invidum poena peccati. CASSIOD. Ios. antiq. 16, 1 *filii Herodis* perspicui omnibus facti ... -i statim visi sunt ... sorori regis (*gr. 16, 8 ἐπίφθονοι*).

B *respicit ad notionem invidiae, q. e. indignatio: fere i. q. odiosus (sed v. p. 206, 71)*: **1** *in universum*: **a** *res, sive quae movent invidiam in auctores, possessores, alios sive quibus ipsis invidetur (i. q. invisus)*: CATO agr. praef. 4 maxime ... pius quaestus ... minimeque -us. CIC. inv. 2, 134 hoc ipsis iudicibus -issimum futurum *esse*. Quinct. 47 nihil tam -o iudicio ... uterer. div. in Caec. 23 concede quod facile est, quod honestum, quod non -um. Verr. II 2, 42 absentis damnationem ... multo -iorem fore. 4, 41 rem claram esse et -am (*al.* QVINT. inst. 6, 2, 24 illa, quae δείνωσις vocatur, rebus indignis, asperis, -is addens vim oratio. 6, 5, 9. *al. v. et p. 198, 64*). 5, 23 insimulatio ... capitalis atque -i criminis (*aliter p. 208, 14. 28*). 5, 46 tu tibi hoc numquam turpe, ... criminosum, ... -um fore putasti? leg. agr. 2, 68 qui agros publicos aut qui possessiones -as tenebant. 2, 98 -os agros a Sullanis possessoribus ... emptos. Balb. 57 legis de ambitu praemio minus -o (Ov. met. 13, 414 Dardanidas matres ... -a trahunt victores praemia. SEN. contr. 10, 1, 7 non -um vestrae misericordiae). Planc. 76 (77) lacrimas meas (*opp.* gratas). de orat. 2, 304 si, quae sunt in eis *personis quas defendunt* -a, non mitigant extenuando *oratores*, sed laudando ... -iora faciunt. orat. 170 numerus *oratorius* (*ad eundem spectat*: 222 cursu). fin. 2, 12 nomen *voluptatis*. ac. 2, 105 haec (*i. sententiae*) ... sint falsa sane, -a certe non sunt. 2, 144 expromam ... illa -a, quod eos omnes ... servos insanos esse dicatis. ad Q. fr. 1, 2, 6 atrocitatem verborum. *al.* CAEL. Cic. fam. 8, 14, 2 illi amores et -a (*v. p. 206, 63*) coniunctio *triumvirum*. Ov. am. 1, 8, 55 certior e multis nec iam -a rapinast. Ib. 122 (120) sit ... solito defecta favore fortunae facies -a tuae. Pont. 3, 1, 87 *ad uxorem*: magna peto, sed non ... -a roganti *tibi*. 3, 3, 28 *ad Amorem: mala nostra* sunt ... -a tibi. 3, 6, 16 cur ... facis, ut reverentia talis fiat in Augustos -a deos? *al.* PETRON. 125, 3 si ... fallaciam -ā proditione detexerit. TAC. hist. 1, 33, 2 *comites Galbae*: occurrendum *esse* discrimini; id Othoni -ius et ipsis honestum. *al.* SCHOL. Cic. Bob. p. 157, 31 tempus ... -um Plancio esse debuisse, quominus fieret aedilis. *et saepe.* (hoc) -um est *sim. c.*: *inf.*: CIC. Phil. 1, 33 diligi gloriosum est, metui vero et in odio esse -um, detestabile *eqs.* Att. 8, 3, 6 non accipere *triumphum* ne periculosum sit, ⟨accipere⟩ -um ad bonos. PLIN. paneg. 39, 4 non minus -um putat. *al.* *acc. c. inf.*: LIV. 3, 9, 12 nobis miserum, -um vobis est desertam rem publicam invadi. SEN. contr. 1, 8, 10. PAVL. dig. 28, 5, 92 (= sent. 5, 12, 8). 40, 7, 20 pr. (individiosum *l. v.*). *enunt.*: CIC. leg. agr. 2, 38 -um ... hoc fore, si omnia nominasset (3, 6 CAEL. Cic. fam. 8, 6, 2 QVINT. decl. 288 p. 155, 8. APVL. apol. 5 neque mirum neque -um deberet videri. LACT. opif. 1, 16 cur nobis -um quisquam putet. *al.*). Catil. 2, 15 ne mihi sit -um aliquando, quod *Catilinam* ... emiserim.

b *animantia (facies p. 208, 7)*: **α** *i. q. invisus*: CIC. Verr. II 3, 139 qui postulet ibi ... iudicium fieri, ubi te -um esse intellegat. 3, 145 o miserum, o -um offensumque paucorum culpā ... ordinem senatorium! Cluent. 158 etiamsi is -us aut multis offensus esse videatur, etiamsi eum oderitis. 164 *Cluentium* illi -um esse reum volunt (SCHOL. Cic. Gron. A p. 344, 27 magis -um reum facit). Att. 2, 19, 4 sunt ... illi apud bonos -i (IVST. 12, 14, 2 VIR. ill. 4, 10). Q. CIC. pet. 10 ex eo iudicio ... discessit ... tam -us. CAEL. Cic. fam. 8, 14, 1 Saturninum ... sane quam superiore a vita -um. PROP. 2, 32, 46 quae sequitur *Lesbiam contra mores facientem*, certe est -a minus. SEN. nat. 7, 32, 2 Pythagorica illa -a (-e *l. v.*) turbae schola. QVINT. inst. 11, 1, 42 aliter ... pro alio saepe dicendum est, ut quisque honestus, humilis, -us, favorabilis erit. PLIN. epist. 2, 11, 9 -iorem fore *Priscum* (*opp.* miserabiliorem). CE 1033, 7 sis ... infernis minus -a (invd- *lapis*) sub umbris. *al.* **β** *i. q. invidiam movens, sc. in alios (exempla priora aliquatenus transeunt ad l. 70)*: Ov. met. 5, 513 *Ceres orbata* ante Iovem passis stetit -a capillis. 8, 144 *Scylla* insilit undis ... Gnosiacaeque haeret comes -a carinae. QVINT. inst. 4, 1, 42 si *causa* facie ... premitur vel -ā consistentis ex diverso patroni aut patris vel miserabili senis *eqs.* decl. 260 p. 67, 14 tum civitas felix, tum numerus iste *iuvenum abdicatorum* minus -us fuisset?

2 *peculiariter, praecipue in sermone forensi et rhetorico: spectat ad modum agendi, quo utitur aliquis ad invidiam adversario commovendam*: **a** *usu generali et propius accedente ad 1*: CIC. Font. 19 de crimine vinario, quod illi -issimum et maximum esse voluerunt. Cael. 21 neque ego id dico, ut -um sit in eos, quibus gloriosum etiam esse hoc debet. Ov. met. 7, 603 ante sacros vidi proiecta cadavera postes, ante ipsas, quo mors foret -ior (*sc. deis*), aras. SEN. dial. 9, 10, 1 si volueris mala putare levia potius quam -a facere ([*antea*: non indignari ..., sed pati]. QVINT. inst. 11, 1, 63 *Cicero* fecit ... nomen *matris* ... non filio *Cluentio* -um, sed ipsi, in quam dicebatur. AVG. c. Iulian. 3, 3, 8 p. 705$^{med.}$ apud ignaros. *cf. p. 207, 79*).

b *usu speciali, deinde technico (v. Wistrand [ad p. 203, 43; vix recte Odelstierna ibid.] et cf. p. 209, 34)*: **α** *res*: (I) *verba, criminationes, preces sim. (litterae l. 43. -a, -iora pro subst. l. 38. 55) ita vel ea mente prolatae, ut in eum, qui petitur oratione, commoveant indignationem (sc. auditorum sive praesentium sive qui subaudiuntur. syn.* criminosus *l. 43. 57 [aliter l. 46])*: CIC. Verr. II 2, 113 cum ... magis -o crimine quam vero arcesseretur *Sthenius* (Cluent. 143 locus ... purgandi istius -i criminis. SEN. dial. 6, 1, 1 tam iniquo tempore, tam inimico iudice, tam -o crimine. *al.; aliter l. 14. p. 207, 42. cf.* APVL. apol. 67 -issima criminatio). part. 137 genus eius modi calliditatis ... trahatur in odium iudicis cum quadam -ā querellā (VAL. MAX. 6, 2, 6 pulsata ... est ... *Pompei* potentia hinc -ā querellā, hinc lamentatione miserabili. AMBR. epist. 18, 7 p. 973^{B}. *al.*). LIV. 34, 7, 14 -is nominibus utebatur ... consul seditionem muliebrem et secessionem appellando. QVINT. inst. 9, 2, 38 sive ad invocationem aliquam convertimur ... sive ad -am inplorationem. 11, 3, 50 deinde quasi obiurgatio sui est ... tum -iora: 'tamen haec ... iudicii ... forma terret oculos' (*Cic. Mil. 1*). decl. 266 p. 88, 8 si istud -um iudicibus esset. TAC. dial. 41, 4 quid -is et excedentibus modum defensionibus *opus est*? SVET. Aug. 56, 1 *Augustus* iocis ... quorundam -is aut petulantibus lacessitus. FRONTO p. 120, 1 v.d.H. (= p. 126 N.) Adherbalis apud Cirtas ... ⟨o⟩bsessi -ae litterae (*syn.* criminosae, graves. *cf.* TERT. pudic. 14, 4 epistolam). TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 367, 21 *deus* malum factum Saulis ... onerabat paenitentiae suae professione, quam ... consequens est -am potius intellegi, non criminosam (*i. crimen ipsi deo conciliantem. cf. antea* ad invidiam et exprobrationem). CYPR. mortal. 10 p. 302, 17 ut ... aliquid adversus deum querŭla et -a voce loqueretur *Iob* (ZENO *v. p. 203, 12.* AVG. serm. 21, 7 p. 146$^{in.}$ coelum -is pulsas vocibus. *al.* COD. Theod. 9, 1, 12. *al.*). sent. episc. 35 p. 449, 16 quidam falso et -o verbo inpugnant veritatem. epist. 44, 2 p. 598, 9 conviciis (MOYS. Cypr. epist. 31, 8 p. 564, 14 querula ista et -a [*v. p. 206, 28*] ... convicia). IVST. 2, 8, 9 oratione. DON. Ter. Eun. 481 nihil dici potuit -ius. Ad. 403 haec translatio ... Aeschino -a est. *al.* PS. AVR. VICT. epit. 10, 4 -a iactantes. AMM. 28, 6, 20 quos -a (-o *V*) quaedam locutos ... Palladius intimarat. PS. ASCON. Verr. p. 228, 23 'ne quis *eqs.*' et Verris ... rapinis -um et apud iudices criminosum. CLAVD. DON. Aen. 10, 615 p. 372, 4 'nunc pereat *eqs.*' hoc -um est (*postea*: concitavit invidiam). *al. v. et p. 206, 64.* -um est *c. inf.* (*cf. p. 207, 63*): SERV. georg. 4, 321 'mater Cyrene mater' -um est nomine parentes vocare.

(II) *transfertur ad alias res pro argumento adhibitas (huc transeunt e. g. p. 207, 59. 61)*: CIC. Verr. II 1, 151 Hortensius ... me populariter agere atque invidiam commovere, quod puerum producerem, clamitavit. quid erat ... in illo puero populare, quid -um? *transit in notionem q. e. miserabilis (cf. p. 209, 38 sq.)*: TERT. pudic. 22, 15 cicatrices *eorum, qui Christum in tormentis negaverunt*, ... utique -ae apud Christum *sunt*, quia vicisse cupierunt, et sic quoque gloriosae, quia non vincendo cesserunt.

β *transfertur ad ipsum loquentem, agentem (v. et supra l. 4)*: TERT. adv. Marc. 4, 7 p. 437, 8 *Iesus daemonem increpuit* ut -um et in ipsa confessione petulantem, ut male adulantem, quasi haec esset ... gloria Christi, si ad perditionem daemonum venisset. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 10 p. 548^{B} *Hieronymus* inter cetera, quae culpat in nobis, etiam hoc -us addidit.

II *-us est is, qui ipse invidet (res l. 78. p. 209, 5. falso ap. CIC. p. 206, 60 sq.): i. q. invidus*: PROP. 2, 28a, 10 prae se formosis -a dea est. Ov. met. 15, 234 tempus edax rerum, tuque, -a vetustas, omnia destruitis. CIL IV 3775, 3 (*s. I*) -e, qui deles *inscriptionem*, ae⟨g⟩rotes. 8259, 5 (*s. I*) -e, quia rumperes, sedare noli formonsiorem. IREN. 4, 38, 4 ne quis eum (*i. deum*) putet -um aut impraestantem. ANTH. 416, 4 famam temptasti nostram sermone maligno laedere ..., -e (-diore *trad., syn. postea* livide). FVLG. myth. 3, 5 p. 64, 6 tantum ... zeli succensa anus -a (*i. Berecyntia*) fraglavit. HIER. tract. in psalm. I p. 223, 6 si rixosus ...

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iracundus . . . detractor . . . -us (invidus *l. v.*) sum. VINDIC. epist. ad Pentad. p. 488, 14 cholera nigra facit homines subdolos . . ., somniculosos, -os (invidos *l. v.*). PETR. CHRYS. serm. 172 p. 648D ianitor -us (*bis*). INSCR. EphEp. 3, 1877 p. 137 n. 111 ⟨i⟩nvidio⟨s⟩is mentula(m) (*c. imagine phalli. cf. p. 212, 14 sq.*). *al.* invidia -a *v. p. 200, 9 sqq.*

syntactica ad I: additur: **1** *is (id), in quem (quod) invidia commovetur, per: dat. saepissime. praep.*: adversum DON. Ter. Hec. 498. in *c. acc. e. g. p. 207, 59. 208, 15.* **2** *is (id), apud quem (quod) alicui invidia commovetur, per: dat. personae e. g. p. 207, 84; rei p. 207, 1. praep.* ad *p. 207, 66.* apud *e. g. p. 207, 80. 208, 21. 67.*

adv. ***invidiōsē.** *compar. e. g. l. 25. 26. 61 sqq. superl. l. 47 et* AVG. adv. Don. 15, 19 p. 117, 26 epist. 209, 4 p. 349, 18 nupt. et concup. 1, 1, 1 p. 211, 9.

I *i. ita, ut invidia aliorum commoveatur*: **A** *respicit ad notionem invidiae, q. e. livor*: SEN. epist. 87, 7 tantum suburbani agri possidet, quantum -e in desertis Apuliae possideret.

B *respicit ad notionem invidiae, q. e. indignatio: fere i. q. odiose*: **1** *in universum: -e facere vel dicere aliquid, i. ita, ut indignatio commoveatur in facientem (dicentem. aliter l. 26, ubi res invidiosa conspicitur)*: RHET. Her. 4, 20, 28 vivis -e (*v. p. 206, 57*), delinquis studiose, loqueris odiose. CIC. ac. 2, 146 tu nunc Catule lucere nescis, nec tu Hortensi in tua villa nos esse. num minus haec -e dicuntur *quam illa tua?* (PS. ASCON. div. in Caec. p. 188, 11 non videtur -e . . . dicere, quae Siculos dixisse commemorat). VELL. 2, 45, 3 neque . . . quisquam aut expulsus -ius aut receptus est laetius *quam Cicero.* IVST. 12, 3, 9 quae (*i. habitus regum Persarum*) ne -ius in se uno conspicerentur, amicos quoque . . . longam vestem . . . sumere iubet *Alexander.* ROMVL. fab. 27, 23 rec. gall. *Iuppiter ad ranas*: cum vos peteretis *regem*, nolui, cum vellem, -e (*v. p. 206, 56*) petistis (*rec. vet.* immensum petistis). COD. Theod. *v. p. 205, 64.* CAEL. AVR. acut. 1, 15, 135 -e iubet *Asclepiades*, siqua ante ipsum medicus adhibuit, repudianda; at si non adhibuerit, tunc probanda *esse.* chron. 2, 1, 62 *Thessalus* audaciter . . . atque -e acopa . . . probat excludenda *esse. al.*

2 *peculiariter et technice, praecipue in sermone forensi et rhetorico (cf. p. 208, 22), cum verbis dicendi (aliter l. 18) vel aliis ad orationem pertinentibus: i. ita vel ea mente, ut in eum, qui petitur oratione, commoveatur indignatio (sc. auditorum sive praesentium sive qui subaudiuntur. syn.* criminose *l. 44. 63; transit in notionem q. e. miserabiliter l. 64 [cf. p. 208, 66])*: CIC. Mil. 12 quibus *contionibus* . . . meam potentiam -e criminabatur *tribunus.* QVINT. inst. 4, 2, 62 non magis proprium narrationis est magnifice dicere quam miserabiliter, -e, graviter, dulciter, urbane (4, 2, 120 atrocia -e et tristia miserabiliter. SERV. Aen. 2, 326 'ferus' . . . -e dictum est. *al.* PS. ASCON. Verr. p. 219, 22 hoc magis -e quam vere dicitur [*syn. antea* criminose. *cf.* SALV. gub. 7, 13]. *al.*). SVET. Aug. 43, 2 Pollione . . . graviter -eque in curia questo . . . nepotis sui casum (*cf.* AVG. epist. 185, 35 p. 31, 26 -issime . . . conqueri). PORPH. Hor. carm. 1, 2, 35 *Martem* -e arguit genus suum . . . neglexisse. AQVILA rhet. 9 p. 25, 8 -e et M. Tullius . . . pro Roscio convertit orationem ad Chrysogonum. 11 p. 25, 24 haec . . . sic prolata minus -e proferentur (SCHEM. dian. 39). DON. Ter. Andr. 269 nec addidit 'a patre', sed -e, quasi et a Pamphilo sint constitutae *nuptiae.* Phorm. 365 B miserabiliter et -e positum 'senex'. *al.* OPTAT. 2, 18 p. 52, 14 quod contra nos -e loquimini (SERV. Aen. 1, 385. *al.* SCHOL. Cic. Bob. p. 159, 15 -ius . . . quosdam loqui, quam veritas ipsa patiatur. *al.*). SERV. Aen. 1, 39 l. 6 nunc de navigatione agitur, et bene -e. 2, 155 'ensesque nefandi' -e ad pluralem transit numerum (SCHOL. Ter. p. 57, 19. *cf.* SERV. Aen. 10, 848 -e 'vulnera' ait pro 'vulnus'). *al.* SERV. auct. Aen. 1, 40 *Iuno secum loquens* -e potentiam Minervae exaggerat. 1, 551 prope -e ostendit, quam sit res quam petit exigua. *al.* CLAVD. DON. Aen. 10, 15 p. 292, 27 officiis praeeuntibus -e conventionem patrem dixit *Venus. al.* RVFIN. apol. Orig. praef. 2 p. 543B *illi* -ius etiam ista fingentes. AVG. epist. 43, 3 p. 87, 1 Felicis . . . causa multo prae ceteris -ius et criminosius ventilata est. *al.* AVELL. p. 17, 1 cum multo -ius et sanctius deum verbis fidelibus interpellat *Gregorius. al. v. et p. 202, 82. elliptice (sc. 'dictum est' sim.)*: DON. Ter. Andr. 281 p. 113, 13 'ut memor esses sui' -e quasi oblito *Pamphilo.* Eun. 466. 795. *al.* SERV. Aen. 10, 78. SERV. auct. Aen. 1, 38 l. 15 bene 'regem' -e. 4, 323 ibi -e, hic per miserationem. 4, 416 'Anna' prope -e. *al.*

II *i. q. maligne*: RHET. Her. 4, 32, 44 omnes -e eripuit bene vivendi casus facultates. VITR. 7 praef. 1 *maiores* non -e silentes praetermiserunt *cogitata tradere.* *Stiewe.*

***invidus,** -a -um. *retrograde ab* invidere, *v. Walde-Hofmann I 713. de origine*: PRISC. gramm. II 136, 27 in 'dus' tres sunt formae: una, quae . . . reliquam eiusdem syllabae . . . partem mutat in 'i' correptam et assumit 'dus' ut . . . invideo -us (GRAMM. suppl. 68, 4). 137, 15 haec . . . nomina demonstrant habere ea in se, ex quibus derivantur . . .: -us, qui habet invidiam. *de scriptura*: inbid-: *p. 212, 23. 31.* CE 1929, 1. inved-: *p. 211, 3. 212, 18.* INSCR. christ. Diehl 1076, 7 (*a. 632/3*). 2768, 5. 4729 (*a. 659?*). *de formis*: *gen. pl.* invidum: VARRO *p. 211, 61. compar. et superl. desunt, sed cf.* magis, maxime -us: AVG. *p. 210, 64. 77.* NOT. Tir. 25, 49. *de notione (v. et p. 206, 36 sqq.)*: SYNON. Cic. p. 434, 33. 437, 1 B. HIER. in Gal. 3, 1 p. 347C *v. p. 192, 29.* ISID. orig. 10, 134 -us dictus ab intuendo felicitatem alterius. *al. cf. p. 199, 33.* GLOSS.L II Philox. IN 39 φθονερός. *al.* GLOSS. II 312, 44 ἐπίφθονος. *de usu: saepe ponitur in initio versuum dactyl., praecipue casu vocativo. saepe in fig. q. d. litotes (cf. Weyman, FlJb., Suppl. 15, 1886, 508). legitur inde a* PLAVTO, TER., RHET. Her. *per totam latinitatem.*

[*variat in codd. c.*: invidiosus: CIC. dom. 44 *v. p. 211, 69.* Balb. 56 *v. p. 211, 72.* invitus: SEN. clem. 1, 13, 4 dial. 7, 19, 2 VAL. FL. 1, 509. *e coni.*: LYDIA 61 -a fata (*Heinsius*, impia vota *trad.*). MANIL. 1, 584 -a . . . munera flamma dat (*Scaliger*, inviaque *trad.*). SEN. benef. 6, 13, 5 (*Gruter*, vidus, vides, iniqus *trad.*). PORPH. Hor. epist. 1, 19, 44 -i verba (*Meyer*, in diversa *trad.*). *suppletur*: CIL I^2 2662, 9 (*a. 101 a. Chr.?*) in⟨vidus⟩ (*St. Dow, HarvSt. 60, 1951, 92; seq.* invid⟨ea⟩nt).]

qui (quod) alicui invidet (saepe accedit aut gen. aut dat.; adicitur praep.: circa *l. 41.* in *c. acc. l. 62. pendet acc. c. inf. l. 65)*:

I *pro* **adi.:** **A** *de hominibus atque hominum animis sim. (sub imagine bestiae l. 17)*: PLAVT. Persa 409 (*obiurgando lenonem*) pecuniae accipiter avide atque -e. CIC. Verr. II 5, 182 eorum inimicitiae . . ., quorum animos iam ante habueris inimicos et -os, quam ullas inimicitias susceperis (PHYSIOGN. 4 p. 7, 8 femininus animus est . . . inmisericors atque -us. *cf.* PS. AVR. VICT. epit. 14, 6 ingenium -um, triste, lascivum). Mur. 20 quantum neque ambitiosus imperator neque -us tribuere alteri in communicanda gloria debuit (PLIN. paneg. 14, 5 iners ipse alienisque virtutibus tunc quoque -us imperator, cum ope earum indigeret). de orat. 2, 210 plerique sunt -i maximeque hoc est commune vitium. Tusc. 4, 80 qui . . . natura dicuntur iracundi aut misericordes aut -i . . ., ei sunt constituti quasi mala valetudine animi. nat. deor. 1, 5 benivolos obiurgatores . . . et -os vituperatores. Att. 7, 17, 4 tantum mali ⟨est⟩ excitatum partim ex improbis partim ex -is civibus (CE 283, 1). Q. CIC. pet. 14. SALL. (?) rep. 2, 8, 7 ii, si virtute satis valerent, magis aemuli bonorum quam -i essent. NEP. Timoth. 3, 5 populus acer, suspicax . . ., -us. HOR. carm. 3, 19, 22 audiat -us dementem strepitum Lycus. 3, 24, 32 virtutem incolumem odimus, sublatam ex oculis quaerimus -i. PROP. 3, 1, 21 mihi quod vivo detraxerit -a turba. POMP. TROG. Plin. nat. 11, 275 supercilia . . . quibus in totum demissa, malivolos et -os *significant* (*Aristot. p. 491b, 17* φθόνου *sc.* σημεῖον. PHYSIOGN. 86 p. 116, 4). CVRT. 8, 12, 18 -os homines nihil aliud quam ipsorum esse tormenta (VVLG. prov. 23, 6. *al.*). LVCAN. 9, 359. CALP. ecl. 1, 27 procerum . . . dedit mater non -a corpus. 7, 19. STAT. Theb. 8, 281 Amphiaraus . . . haut -us artis gaudebat *Thiodamanta* dici similem. CE 1106, 2 (*s. I*) vivebat . . . -us ipse sibi. CYPR. Demetr. 10 es . . . livore -us aut libidine incestus. sent. episc. 28 aut circa fratres -us est et malignus . . . aut circa deum ingratus. ZENO 1, 6, 3 p. 314B impatienter fraterni -us muneris in fratris Cain anhelat exitium (PRVD. ham. praef. 48 unitatis -us. *al.*). SCHOL. Cic. Bob. p. 93, 29 obtrectatores . . ., -os gloriae . . . Flacci (HIER. epist. 49, 7, 2). FVLG. aet. mund. p. 145, 23 Liam sororis -am. VVLG. Sirach 6, 1 omnis peccator -us et bilinguis ([*om. gr.*]. *al.*). 18, 33 eris . . . -us vitae tuae ([*om. gr.*]. SVLP. SEV. Mart. 27, 3 virtutis vitaeque eius). AVG. in epist. Ioh. 8, 8 p. 2040 si vis melior esse quam alius homo, invidebis ei . . ., si . . . vis semper habere discentem, -us eris doctor *eqs. al.* PHYSIOGN. 78 p. 104, 10 mendaces malivoli -i . . . sunt (*gr. I p. 406, 4* βάσκανοι). PETR. CHRYS. serm. 163 p. 628B quis sic . . . -us bonis suis, quis sic deliciis suis inimicus. *al.*

B *de potestatibus, quae supra humanam naturam sunt (cf. et p. 211, 35)*: **1** *deis, daemonibus, diabolo sim. (serpente l. 71)*: OV. am. 1, 13, 33 -a, quo properas (*sc. Aurora*). CE 963, 3 (*a. 12 a. Chr.*) -us . . . surrexit mihi Lucifer . . ., cum miseram me urgeret invidia. SEN. Herc. f. 524 o Fortuna viris -a fortibus (*v. l. 74*), quam non aequa bonis praemia dividis (VAL. FL. 2, 473 CLAVD. 5, 194). epist. 73, 15 non sunt di fastidiosi, non -i. STAT. Theb. 9, 362 algentes rapuit Thetis -a nidos. TERT. apol. 14, 5 (= nat. 2, 14, 11) malus Iuppiter . . . impius in nepotem, -us in artificem. 27, 4 *diabolus* noster ob divortium aemulus et ob dei gratiam -us (AVG. civ. 14, 3 p. 8, 25 D. quis adversus eos contentiosior, animosior et magis aemulus atque -us invenitur? CAES. AREL. serm. 178, 2 *diabolus* aemulus atque -us hoc hominem terrenum accepisse). adv. Hermog. 38, 4 *deus* aut invalidus aut -us. IREN. 5, 4, 1 aut impotentem et infirmum . . . patrem . . . aut -um et lividum (*ibid.* -us et malignus). *al.* HIL. trin. 6, 21 p. 173B ob id non -um te *deum* bonorum tuorum in unigeniti tui nativitate esse confido (PAVL. NOL. epist. 13, 10 p. 91, 22 non pietatis propensae -us). ZENO 1, 6, 3 p. 314A -i . . . serpentis. AVSON. 118, 13 p. 421 P. Musa. HYMN. Ambros. I 2, 27 hostis -i (*i. diaboli*) dolo (*al.*). PRVD. perist. 4, 66 genus -orum daemonum. AVG. civ. 10, 21 p. 434, 29 D. *Iuno* inimica virtutibus et . . . viris fortibus -a (*v. l. 58*). 10, 24 p. 437, 28 subditus . . . -is potestatibus (10, 26 p. 443, 3 potestates et veris virtutibus et veri dei muneribus -as). 12, 1 p. 512, 18 *angeli mali* superbi, fallaces, -i effecti sunt (nat. bon. 33 p. 871, 25). 14, 3 p. 8, 15 diabolus . . . maxime superbus atque -us (*al.*). *saepe.*

2 *fato, morte sim.*: PHAEDR. 5, 6, 5 fato -o carbonem . . . pro thesauro invenimus (STAT. Theb. 10, 384 CE 1149. *al.*). LVCAN. 1, 70 -a fatorum series (CE 1206, 1 -a Parcarum series). 4, 503 abscidit nostrae multum fors (sors *v. l.*) -a laudi. MART. 10, 53, 3 Lachesis (AVSON. 188, 5 p. 47 P.). CE 974, 1 (*s. I*) -a sors fati rapuisti Vitalem (1339, 13 rerum). 1011 (*s. I*) -a mors rapuit fato crudelis iniquo (NEMES. ecl.

[*Knauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 47 si florentes mors -a carperet annos [CE 1375, 1; *a. 533* ruperit annos]. Avson. 184, 6 p. 45 P. Alc. Avit. carm. 6, 191 natum praeripiat. CE 698, 18 abstulit [2202, 5; *a. 548 vel 621* inveda]. Inscr. christ. Diehl 1307, 7 [*s. VI—VII*]. *al.*). Avson. 176, 10 p. 40 P. vis perculit -a fati. *al.*

C *de rebus, quae quodammodo sensu praeditae esse putantur*: 1 *corporalibus*: a *in corpore hominis* (*de lingua, i. sermone l. 11*): Hor. carm. 4, 3, 16 iam dente minus mordeor -o. Priap. 3, 4 cum tenet obsessas -a barba genas (*vix recte pro 'invisa' dictum esse putat Schönberger, Glotta 28, 1940, 95*). Ov. am. 1, 14, 42 *non* minuit densas -a lingua comas. Val. Fl. 1, 509 nequa foret manus -a nato (*v. p. 210, 7*). Porph. Hor. epist. 1, 14, 38 obliquo oculo ⟨id⟩ e⟨s⟩t -o oculo. Ser. Samm. 142 -a si maculat faciem lentigo decoram. CE 883, 1 -a sidereo rumpantur pectora visu. Prvd. cath. 5, 45 rex . . . -o fervens felle. b *oppidis, domo sim.*: Hor. epod. 7, 5 superbas -ae Carthaginis . . . arces. epist. 1, 15, 7 vicus (*i. Baiae*) gemit, -us aegris qui caput et stomachum supponere fontibus audent. Stat. silv. 3, 2, 110 cur -a *sit* Memphis (*cf. Vollmer p. 402 ad l.*). Mart. 4, 64, 27 *domus* tam non -a tamque liberalis, tam comi patet hospitalitate. CIL XIV 3565b 9 mors ad domu⟨s⟩ trahet -a⟨s Aver⟩n⟨i⟩. c *rebus variis*: Ov. am. 3, 2, 27 -a vestis eras, quae tam bona crura tegebas *eqs.* met. 4, 73 -e . . . paries, quid amantibus obstas? Val. Fl. 4, 100 duris regio non -a tauris. Stat. silv. 2, 3, 38 stagna -a et -a tela *Dianae*. Pallad. ins. 55 germine cana pirus niveos haud -a flores commodat. Avson. 103, 1 p. 350 P. -e, cur properas, cortex, operire puellam *Daphnen*. 391, 6 p. 257 amnis. Prvd. perist. 4, 133 -us quamvis obitum supremum persecutoris gladius negarit *eqs.* Clavd. rapt. Pros. 2, 336 non aqua Tantaleis subducitur -a labris. carm. min. 53, 1 terra parens quondam caelestibus -a regnis. CE 339 (*tabula lusoria, cf. et p. 212, 17*) -a puncta iubent felice ludere doctum. *paulo audacius*: Oros. hist. 4, 6, 35 derivatio est -i ulceris ut, quidquid sub exsecrabili agitur, atrocius esse videatur.

2 *incorporalibus*: Cic. orat. 64 oratio philosophorum . . . nihil iratum habet, nihil -um, nihil atrox, nihil miserabile. Lvcr. 1, 321 -a praeclusit speciem natura videndi (Ov. trist. 2, 531 Sil. 11, 186. Avien. Arat. 1288 -a veri. CE 783, 9). Hor. carm. 1, 11, 7 fugerit -a aetas. 4, 5, 9 *iuvenem* notus -o flatu . . . distinet a domo. 4, 8, 24 si taciturnitas obstaret meritis -a Romuli (*al.*). epist. 1, 10, 18 divellat somnos . . . -a cura. Ov. epist. 18, 120 quo . . . minus venias, -a pugnat hiems. met. 9, 486 nox . . . fuit . . . coeptis -a nostris. 10, 331 quod natura remittit, -a iura negant. 10, 642 detulit aura preces ad me (*i. Venerem*) non -a blandas. Vitr. 7 praef. 3 -is moribus aliena violantes glorientur (Apvl. met. 3, 20, 1). Sen. Herc. O. 398 -o voto. Calp. ecl. 4, 156 -a paupertas. Stat. silv. 2, 1, 165 ignis -us (*cf.* CE 2126, 4 eripuit miseras -a flamma preces). Mart. 8, 68, 3 -a . . . urat ne bruma racemos. Cypr. epist. 76, 2 p. 829, 23 crudelitas. zel. 7 zelus. Vopisc. Tac. 1, 1 hoc . . . inter senatum exercitumque Romanum non -o, non tristi, sed grato reli⟨gi⟩osoque certamine . . . factum est. Firm. math. 4, 6, 4 -o stridore semper impatiens (*al.*). Prvd. cath. 10, 102 iam nulla . . . senectus frontis decus -a carpet. psych. 668 tempestas placidae turbatrix -a pacis. Avg. civ. 10, 26 p. 443, 15 D. audes istam -am non potentiam sed pestilentiam et . . . ancillam potius -orum . . . levare in caelum? c. Cresc. 1, 7, 9 p. 331, 15 iactantia. lib. arb. 3, 45 -a infirmitas. Novell. Valent. 1, 3, 1 obstitit -a . . . subreptio. Inst. Iust. 1, 7 *legem* quasi libertatibus impedientem et . . . -am. *al.*

II *pro* **subst.**: A *masc. et fem.* (*fere de hominibus; de diabolo p. 212, 8*): 1 *in universum*: Plavt. Trin. 285 turbant . . . mores *homines* mali, rapax, avarus, -us (Rhet. Her. 4, 51, 65 naturam . . . -i aut tumidi aut avari). Ter. Hec. 469 istos -os di perdant, qui haec libenter nuntiant. Varro Men. 373 omni opstat in mysterio -um (*i.* -orum, *cf. p. 212, 9 sqq.*) tabes. Cic. Catil. 3, 29 ut . . . invidia . . . laedat -os, mihi valeat ad gloriam. Mur. 17 mihi neque inimici neque -i defuissent (Sull. 84 Sest. 121. 138 Planc. 1. rep. 3, 40 si aut ingrati universi aut -i multi aut inimici potentes suis virtutem praemiis spoliant. Att. 3, 7, 2. 3, 9, 2. *al.* Tac. dial. 5, 5. *saepe. cf. opp.* Cic. Lael. 14 vereor, ne -i magis quam amici sit). Flacc. 2 beneficii . . . obtrectator aut virtutis hostis aut laudis -us (Planc. 57. rep. 1, 31 obtrectatores . . . et -i Scipionis. fam. 1, 4, 2 ad Q. fr. 1, 4, 2. *al. cf.* Planc. Cic. fam. 10, 8, 7 ab obtrectatione -orum). dom. 44 explevi animos -orum (*v. p. 210, 5*), placavi odia improborum, saturavi etiam perfidiam . . . proditorum (off. 1, 77. *al.*). p. red. ad Quir. 21 ulciscar . . . -os virtuti et gloriae serviendo. Balb. 56 ut . . . malivolorum, iniquorum, -orum (*v. p. 210, 6*) animos frangeremus (Tusc. 4, 28. *al. cf. opp.* Hier. praef. Vulg. par. p. 9, 12 librum benivolis placiturum . . . -is displiciturum). orat. 140 reperiri non -os solum . . ., sed fautores etiam laudum mearum (*cf.* Tac. dial. 34, 5 auditorium . . . ex -is et faventibus). fam. 1, 7, 8. 3, 10, 1. 5, 12, 6. 7, 2, 3. *al.* Sall. Iug. 85, 3 agere inter -os, occursantis, factiosos. Hor. epist. 1, 1, 38 -us, iracundus, iners, vinosus, amator. 1, 2, 57 -us alterius macrescit rebus opimis *eqs.* Prop. 1, 5, 1 -e insane . . . infelix (*al.*). 2, 22, 20 numquam ad formosas *puellas*, -e, caecus ero. Ov. Pont. 4, 16, 1 -e, quid laceras Nasonis carmina? (CE 1929, 1 *v. p. 209, 78*). Liv. 23, 15, 11 multos eum -os inter populares habere. Cvrt. 9, 7, 16 -i malignique increpabant. *al.* Mart. 4, 27, 2 (*syn.* lividus). Itala Sirach 18, 18 (Hier. in Gal. 3, 1 p. 347C) donum -i cruciat oculos (*gr.* βασκάνου, *Vulg.* indisciplinati. Hier. *ad l.* qui apud nos -us, in Graeco significantius ponitur 'fascinator' *eqs. sic resp. gr.* Mvtian. Chrysost. hom. 1, 3 p. 240 [*gr. p. 17* βάσκανον]). Physiogn. 31 p. 48, 1 oculi cavi parvi: subdoli sunt atque -i (*gr. I p. 324, 6* ζήλῳ καὶ φθόνῳ τετηκότα). Rvfin. Basil. hom. 4, 5 p. 1758B vultu . . . -i declarantur (*gr. 11, 5 p. 380D* οἱ φθονοῦντες). Avg. c. Petil. 2, 92, 205 si christianitatis -us haec audit. *saepe.* Cassiod. anim. 12 p. 1307C vince in nobis -i (*i. diaboli*) potestatem (invidiae pestem *l. v.*). *al.*

2 *in inscriptionibus, quae ponuntur ad invidiam (i. oculum fascinantem) avertendam* (*de re v. Herter, RE XIX 1733, 14 sqq. Cagnat, Mél. P. Thomas, 1930, 82 sqq.; adponitur phallus [i. ἀποτρόπαιον]: l. 15. 16. 24. 25. 29. cf. l. 14 sq. at fere eadem verba sollemnia etiam sine phallo occurrunt, neque in paganis solum, sed etiam in christianis titulis [add. monogr. Christi l. 26]*): CIL III 10189 Dindari vivas et -is ment⟨u⟩la⟨m⟩ (*cf. et p. 209, 4*). 14599[1] (*c. phallo*) -i (*i.* -e) qui[i] civis hoc (*i.* huc) cacafit, anus eris. 14964 (*in phallo lapideo*) -is hoc. 15131 (*in fibula*) -i crepen⟨t⟩ (*cf.* Inscr. RM 6, 1891, 215 [*in tabula lusoria; cf. et p. 211, 29*] cresco percrepas . . ., invede morere). VI 24800, 3 tibi, -e, opto . . . vivas aeger inops. VIII 8188 -e, in faciem (Inscr. Afr. Gsell I 3709 -e f. i. [in faciem *solvit Gsell*]. *cf. Cagnat* [*v. l. 11*] *85 adn. 3*). 8696 (*a. 322*) -e, vide. 18003 -e, veni et vide. 23131 -e, livide, titula tanta quem adseverabas fieri non posse, perfecte sunt. XIV suppl. Ost. 4757 inbide, calco te. CE 2065 (*in parte sup. praefracta fuisse fascini signum coni. Huelsen*) -e, qui spectas, hec tibi poena manet. 2066 (*c. duobus phallis*) -e, vive, vide (Inscr. Afr. Gsell I 113 [= CIL VIII 17460] pa⟨t⟩e⟨r⟩ne, vivas cum tuis [*monogr. Christi*], in⟨vid⟩e, vive et vide. Inscr. christ. Diehl 2388E -e, vive ⟨et vide, intra, exibis⟩ melior. Inscr. Nouv. Arch. des miss. scient. 17, 1909, 180 [*c. phallo*] -e, vive et vide, u⟨t⟩ plura po⟨ss⟩is vider⟨e⟩. Inscr. RevA. VI 8 [1936] p. 294 n. 138. Tun. Merlin 818 -e, vive et vide plura. 984 [= CIL VIII 24670] ⟨in⟩bide, vive e⟨t⟩ bide, ⟨ut⟩ possas plurima bid⟨ere⟩ [*cf. CE 1928*]). *huc pertinere videtur* CIL IV 1222 add. p. 205 amamius (*i. amavimus*): -e va⟨le⟩.

B *neutr.*: Stat. silv. 5, 3, 233 parentis -a Tarpei (*i. invidiam Iovis victoriam in certamine Capitolino negantis*).

adv. **invidē.** *fere i. q. maligne*: Avg. c. Iulian. 5, 2, 7 p. 786 *membra* pudenda non essent, nisi legi mentis lex peccati -e repugnaret. in psalm. 99, 12 p. 1278 tu -e vituperas *clericos*. *Knauer.*

invigilantia, -ae *f.* *ab* in (*neg.*) *et* vigilantia. Gloss. *v. vol. VII 1, 1080, 73.*

? **invigilātio,** -ōnis *f.* *ab* invigilare. Schol. Ter. Bemb. Eun. 219 (*ad vocem* insomnia) vigil⟨iae⟩, invig⟨ilatio⟩. *v. et Form. Marculfi I 6 p. 46, 24.*

***invigilo,** -āvī, -ātum (*v. p. 213, 62*), -āre. *ab* in *et* vigilare. *scribitur*: -gel-: Not. Tir. 63, 71 -at. -gul- (*cf. Heraeus, Kl. Schr. p. 141 adn. 1*): Inscr. Dessau 5615 invigul⟨antes⟩. *v. et l. 69. de notione*: Char. gramm. p. 412, 1 B. clam me fieri non potest, . . . -o rei. *legitur inde a* Cinna (?), Cic., Verg. *per totam latinitatem.* [*variat in codd. saepius c. simpl.; c.* evig-: Cod. Iust. 1, 27, 2, 4 (*Q*). in vigilia *falso pro* -a: Cod. Theod. 2, 25, 1, 2 Avell. p. 151, 14.]

I ***intransitive,*** *fere i. q. vigilem, sine somno esse (opp.* dormire *l. 55), et inde sensu laxiore i. q. intentum esse alicui rei (homini v. p. 213, 17. 33. 35. 45) aut agendae, curandae aut cavendae*: A *absolute*: Cels. 1, 2, 10 facilius concoquit *aliquis*, si . . . paulisper -at, deinde bene dormit. Colvm. 10, 159 -ate viri, tacito nam tempora gressu diffugiunt. Sil. 1, 558 nox . . . terras . . . tenebris condidit . . .; at durae -ant mentes molemque reponunt. Ps. Qvint. decl. 14, 8 p. 272, 1 non ego alicuius matrimonii corruptor -o. Itala Matth. 26, 41 (Aug. serm. coll. Morin p. 719, 7) -ate et orate (γρηγορεῖτε, *Vulg.* vigilate). Avg. serm. 161, 7, 7 p. 881fin. quantumcumque -veris . . ., non fallis febrem. Cod. Theod. 7, 18, 4, 3 (= Iust. 12, 45, 1, 3) *desertor* per eum, in cuius domo fuerit, -antibus forinsecus quoque officiis publicis . . . *iudici* offeratur. 9, 3, 5 adiutorem *custodis* . . . pari iubemus -are cura. *al.* Oros. hist. 1 prol. 5 *canes* ex conscientia solliciti amoris -ant (*syn.* vigilant). Petr. Chrys. serm. 32 p. 290C amatores criminum -ant (*syn.* observabant solliciti, insidiantur). Cassiod. Ios. antiq. 3, 50 *milites* tota . . . nocte erant praeparati . . .; -bat autem et Moyses docendo (-ando *l. v.*) Iesum, quemadmodum exercitum collocaret (διηγρύπνει). *al.* CIL III 13621 ⟨in⟩vicilante Dom⟨etio⟩ Eutropio v. c. praeside (*syn. 13619* curante, *13620* insistente). *saepe.*

B *accedunt*: 1 *casus*: a *dat.*: *α rei*: Cic. Phil. 14, 20 memoria tenent . . . me ex Kalendis Ianuariis ad hanc horam -asse rei publicae (*cf.* Plin. paneg. 66, 2 publicis utilitatibus. Grill. rhet. p. 28, 22 M. rei publicae gubernaculis -ans). Verg. georg. 4, 158 *apes* aliae victu -ant. Aen. 9, 605 venatu -ant pueri (*al.*). Prop. 4, 4, 86 omnia praebebant somnos, sed Iuppiter unus decrevit poenis -are tuis. Ov. fast. 4, 530 quam sit . . . filius aeger nec capiat somnos -etque malis (Stat. Theb. 8, 263). Pont. 1, 5, 58 Pieriis -ate choris. Manil. 5, 172 *is, qui in signo Leporis ortus est*, -at curis, somnos industria vincit ([somnis curas *trad., corr. Bentley, Housman*]. Sil. 10, 330 *Hannibalis* mens -at curis noctisque quietem ferre nequit). Pers. 3, 55 quae . . . docet *Stoa* . . ., insomnis quibus . . . iuventus -at. Val. Fl. 2, 374 *Hercules* rati -ans (*i. navem custodiens*). Sil. 4, 18 *civium arma parantium* pars arcu -ant. 14, 187 *Marcellus* intentior ipse -at cautis . . .

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

armis. STAT. Theb. 8, 623 curam -are quieti claraque per somnos animi simulacra reverti? VLP. dig. 29, 2, 25, 8 hereditati delatae. SCHOL. Cic. Bob. p. 123, 20 *Cicero* -at partibus coniecturae duplicis, ne quid ... adversarii promoverent. PRVD. c. Symm. 2, 334 aeternae ... -are saluti. CONSVLT. Zacch. 2, 19 p. 92, 18 voluminibus strenuus lector -es. PHYSIOGN. 72 p. 91, 4 -antem dolis hominem (*Adamant. p. 356, 2 πολυπράγμονος*). LEO M. epist. 136, 2 (Conc.S II 4 p. 90, 39) *Anatolius* defensioni ... fidei indesinenter -et (*syn.* praetendat excubias). EVGIPP. Sev. 30, 3 muris. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 368A ea ... corporis virtus, quae nutrimentis -at (*gr. Migne 44, 169A θρεπτική ... δύναμις*). *saepius.* *c. gerund.*: PANEG. 2, 28, 1 exercendis -bat metallis. LACT. inst. 4, 17, 19 *canes* custodiendis domibus -ant. AVG. contin. 13, 28 p. 178, 7 delectationibus ... coercendis atque sanandis -at officium continentiae. doctr. christ. 2, 14, 21 p. 46 codicibus emendandis. mor. eccl. 1, 33, 71 p. 1340med. MACR. Sat. 1 praef. 2 haec ..., quibus ediscendis ipse naviter -as. *al.*

β homini, animo: de curis, somniis, quae vigiles alicui instant: LVCAN. 7, 766 -at cunctis *militibus dormientibus pugnamque somniantibus* saevum scelus. STAT. Theb. 3, 3, 4 *Eteocles non* otia somni accipit, -ant animo ... curae. *de hominibus, qui pro aliis aut pro se solliciti sunt, curam gerunt*: SYMM. epist. 3, 47 liberis remissus -a. PS. ORIG. in Iob 2 p. 478D ego assistens tibi -ans et sperans, si *eqs.* PS. AVG. serm. ed. Caillau 2, 57, 7med. pastorali moderamine sibi et his, quibus praeest, -are satagat.

b *abl.* (*per errorem grammatici*): ARVS. gramm. VII 484, 11 -o hac re pro -o huic rei: Verg. (*v. p. 212, 75* [*bis*]).

2 *praepp.*: **ad**: CYPR. domin. orat. 31 p. 289, 11 -are et incumbere ad preces toto corde debemus. AVG. doctr. christ. 3, 36, 54 p. 88 nisi ad intellegendam recapitulationem sensus legentis -et. AVELL. p. 692, 16 ad hanc ... partem -are debebitis, ne ... Aristides ... ordinetur. ENNOD. opusc. 6, 16 p. 407, 17. EPIST. Austras. 1 p. 112, 27 ad salutem. GREG. M. moral. 2, 70 p. 588B. *al.* **adversus**: CONC.S II 3, 1 p. 110, 9 peto ... regularum ... -are potentiam adversus accusatum (*gr. II 1, 1 p. 129, 9 ἐπαγρυπνήσῃ, syn. II 2, 1 p. 7, 9* evigilet). CASSIOD. var. 9, 24, 10. *al.* **circa**: AVELL. p. 493, 11 circa *haereticos* ... cura et sollicitudo nostra, ne subrepere possint, semper -at. **contra**: PS. AVG. c. Iud. pag. Arr. 20 p. 1129 contra ... diaboli laqueos ... fortiter -are. **de**: BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 3 p. 141, 15 *ethica* de moribus -at. CONC. Arel. a. 554 p. 118, 16 THEOD. MOPS. in I Tim. 6, 16 p. 185, 14. **in** *c. abl.*: CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 166C in describendis schedis. NOVELL. Valent. 36, 9 in ministerio urbis. *al.* **pro**: OV. trist. 1, 5, 43 -es ... nostris pro casibus, oro. ARNOB. nat. 2, 16 p. 61, 12 cura *animalibus* ... est ... necessario -are pro victu. VAL. CEM. hom. 17, 3 p. 744D quatenus *patronus* pro nobis apud dominum peculiaris intercessor -et (CAES. AREL. reg. virg. 72 p. 123, 27). MAX. TAVR. hom. 90 p. 460A pro civium salute (CASSIOD. var. 6, 7, 3. *al.*). INSCR. Dessau 5615 pro vicin(ia). *al.* **propter**: AVG. civ. 8, 3 p. 323, 19 D. *vita beata*, propter quam ... philosophorum -asse ac laborasse videtur industria. epist. 265, 8 p. 646, 14.

3 *inf.*: VAL. FL. 5, 257 *Aeetes* omnes prohibere minas ... -at. ISID. epist. 6, 11 p. 905A *haeretici* -ant te in praecipitium erroris demergere. *al.*

4 *enuntiatum per* ut, ne (quo *l.* 55): EPIST. pontif. 110 (Cypr. epist. 50 p. 613, 8) -etur ..., ut omnibus coepiscopis ... innotescat. DICT. 5, 15 *duces* custodiam sui augere et, quo tutiores essent, summa ope -are. SCHOL. Cic. Bob. p. 84, 29 orator ... praecavet et -at, ut iudicibus ... incutiat verecundiam. p. 100, 6 sollertissime -vit, ne quid Graeci ... firmarent. p. 174, 23. *al.* COD. Theod. 1, 16, 7, 1. 2, 25, 1, 5. AVELL. p. 151, 14 pro tuendis ... synodi constitutis vehementer -a, ne per neglegentiam ... subrepat ... dispendium. *al. v. et l. 30. 36.*

II *transitive*: **A** *c. obi. effectus, fere i. q. elucubrare (?)*: CINNA carm. frg. 11, 1 haec ... Arateis multum -ta lucernis carmina (*cf. Callim. epigr. 27, 4 Ἀρήτου σύμβολον ἀγρυπνίης.* vigilata *Sonnenburg, RhM. 66, 1911, 477 sqq., recte, ut vid.*). **B** *c. obi. externo q. d., fere i. q. accurate tractare*: AVIEN. orb. terr. 1316 *Indorum* pars ... procurat segmina dentis atque ebur -at (*gr. aliter*).

deriv.: *?* invigilatio.

invilēsco, -uī, -ere. *ab* in et vilescere, *cf.* evilesco. GLOSS. II 303, 16 ἐξευτελίζω -o, extenuo. NOT. Tir. 39, 83 -uit. 39, 84 -it.

invilic- *v. s.* umbilīc-.

invilio, -īre. *ab* in *et* vilire. GLOSS. III 453, 7 -o εὐτελίζω (483, 14).

invilito, -āre. *ab* invilire. GLOSS.L II Philox. IN 727 -at εὐτελίζει. *Hi.*

invincibilis, -e. *ab* in *et* vincere (*v. Leumann, Adj. auf -lis p. 82. 133*). GLOSS.L III Abstr. IN 72 ineluctabile insuperabile vel -e (V Abba IN 61). GLOSS. invicti potentes -es. *legitur inde a* TERT. *fere ap. eccl.* [*variat in codd. c.*: inconvincibilis: *v. vol. VII 1, 1022, 41.* vincibilis: APVL. apol. 35. *e coni. pro*: inbecilis: RVSTIC. Conc.S I 4 p. 60, 21. invisibilis: *v. p. 214, 12.*]

i. q. insuperabilis, invictus, qui vinci non potest: **1** *res* (*imprimis incorporeae, corp. p. 214, 9*): TERT. adv. Hermog. 11, 3 -e et insuperabile erit malum. ZENO 1, 3, 2 *avaritia* -e ... calamitatis ... genus. FVLG. aet. mund. p. 154, 1 excipit Samson -em criniti muneris palmam. myth. 3, 6 p. 67, 25 caritatis -is ardor. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 12 p. 1146med. ut *arx dogmatis* -is cluat possessione victoriae. PS. AVG. quaest. test. I 109, 9 p. 261, 14 dei substantia beata ... est securitate -is aeternitatis suae. LEO M. epist. 120, 5 (Conc.S II 4 p. 81, 4) *dei* -is veritas. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 148, 30 *domini* virtutem (VEREC. in cant. 6, 4 p. 77a, 21 fortior et -is surrexit. PS. FVLG. RVSP. serm. 71 p. 943D). CONC.S I 5 p. 149, 13 *haeretici* mendacium tamquam inexpugnabile et -e munimentum (*gr. I 1, 6 p. 119, 17 δυσκαταγώνιστον*). CASSIOD. hist. 1, 14, 47 *ecclesia.* Ios. antiq. 9, 11 p. 275fin. turres (*gr. 9, 237 δυσαλώτους*). in psalm. 135, 12 p. 971C ad -em ... actionem.

2 *deus, dei filius*: ITALA Iudith 16, 16 (Sangerm. 15) domine magnus es ... et -is (invisibilis *cod., corr. Thielmann ALL 1, 1884, 73. ἀνυπέρβλητος,* virtute invictus *Corb.*, quem superare nemo potest *Vulg.*). OP. imperf. in Matth. 49 p. 911C adversus omnia -is filius dei.

adv. **invincibiliter.** *ita ut refelli aut vinci non possit*: APVL. flor. 18 p. 89 ratio conclusa iudicibus acriter et -r videbatur. VEREC. in cant. 9, 31 p. 123b, 42 hostes -r superare. PASS. Secund. Theb. (BHL 7568) 8fin. adversus ... tyrannum -r decertantes. *Imhof.*

[**invinctus**, -a, -um. *falso, ut vid., trad. pro* vinctus: CALL. dig. 48, 15, 6, 2 (*lex Fabia*) qui hominem ... -um habuerit (*antecedit* invitum; vinctum *Mommsen ex Vlp. coll. Mos. 14, 3, 4*).]

invindicābilis, -e. *ab* in *et* vindicare. *qui (quod) vindicari non potest*: OP. imperf. in Matth. 1 p. 621p.med. quidquid a multis peccatur, plerumque manet -e, paucitas autem magistra est disciplinae.

invindicātus, -a, -um. *ab* in *et* vindicatus. *legitur apud gramm. in explicatione vocis q. e.* inultus: SERV. Aen. 11, 847 'famam ... inultae', id est ... -ae ignominiam. SCHOL. Hor. gloss. Γ epod. 6, 16 puer -us. GLOSS.L I Ansil. IN 2022 -i. V Abba IN 268 -um.

invinius, (-a, -um). *ab* in *et* vinum, *cf.* ἄοινος. *i. q. vini abstinens*: APVL. met. 11, 23, 2 *Isidis sacerdos* praecipit, ... -us essem.

1. invio, -āre. *ab* in (*praep.*) *et* viare. [*cf. francog.* envoyer, *prov.* enviar, *hisp.* enviar, *port. vet.* emviar, *raet.* enviar, *it.* inviare. *i. q. mittere. R.*] *i. q. inire*: SOL. 2, 4 haud absurdum videtur ... parcius depasta levibus vestigiis -are (inire *Lachmann ad Lucr. 6, 349*).

2. inviō *adv. v. s.* invius. *Hi.*

***inviolābilis**, -e. *ab* in *et* violare. *de notione*: SYNON. Cic. p. 432, 5 B. incolumis ... inviolatus, -is. GLOSS.L II Philox. IN 725 -e ἀθραυστον (*ad* VERG. *p. 215, 21?*). GLOSS. II 254, 30 ἄχραντος -is, intemeratus. *graece resp.*: *ἀβίαστος p. 215, 77. ἀδέκαστος p. 215, 54. ἀκήρατος p. 215, 27. 82. ἀκίνητος p. 216, 3. ἄμεμπτος p. 215, 12. ἀμώμητος p. 215, 40. ἀρραγής p. 215, 39. ἄρρηκτος p. 215, 36. ἄσπιλος p. 216, 4. ἀστασίαστος p. 215, 59. ἄσυλος p. 215, 62. 216, 6. ἄχραντος p. 215, 9. 45.* *legitur adi. inde a* LVCR., VERG. *singulis locis, saepius inde a* SEN. *philos.*; *adv. inde a s. IV.* [*variat in codd. c.* violet *c.*: immobilis: CLAVD. 24, 242 (*falso*). *cf. p. 216, 1.* invocabilis: VICT. VIT. 2, 28. *v. et p. 215, 11.* *v. et p. 215, 36.* *e coni.*: *v. p. 215, 33.*]

qui violari non potest, incorruptibilis (saepe syn.), necnon i. q. inviolatus, integer (*accedit abl. instr. l. 55. 56. 58. 60, dat. l. 56*):

I *de integritate corporali*: **A** *proprie (in philosophia, fere i. q. aeternus, immortalis l. 54)*: LVCR. 5, 305 solem lunam stellasque putandum⟨st⟩ ... primum quicquid flammarum perdere semper; -ia haec ne credas forte vigere (*opp. 248* mortalia). SEN. benef. 5, 5, 1 si in materiam incidit -em flammis *ignis.* SIL. 3, 127 serva caput -e Teucris (16, 16 velut -e telis ... sacrumque). TAC. hist. 2, 61 feris obiectus quia non laniabatur, stolidum vulgus -em credebat *Mariccum.* VOPISC. Aurelian. 41, 5 principes ferro -es. PS. LACT. PLAC. fab. OV. 12, 4 (*Ov. met. 12, 496* inperfossus). AMBR. epist. 1, 19, 32 p. 993A *Samson* (spir. 2 prol. 5 morsu -is, fortitudine insuperabilis [*cf. l. 64*]). hex. 6, 4, 16 p. 213, 10. 6, 6, 38 p. 229, 21 -is mansit *Paulus* excussa ... vipera. HIER. adv. Iovin. 2, 7 p. 296B quodcumque *animal* coluerint *Aegyptii*, hoc -e et sacrum putant. *per imag.*: AVSON. 319, 55 p. 23 P. ne fortunatae spatium -e vitae fatali morsu stringeret ulla dies. AMBR. hex. 3, 14, 59 p. 101, 8 hoc (*i. invocatio dei*) ... -e tegimen, inpenetrabile munimentum est. PAVL. MED. vita Ambr. 41 *Christus* qui ... petra est ... -is manens (LEO M. serm. 4, 2 p. 150B. *al.*).

B *c. respectu virginitatis, castitatis sim. (cf. et p. 215, 18) vigente vi corporali (per imag. de igni l. 70) accedit ad sensum translatum*: LACT. inst. 1, 12, 5 virginem putant Vestam, quia ignis -e sit elementum (*v. p. 215, 26*) nihilque nasci possit ex eo. GAVDENT. serm. 9, 11 G. per -em feminam mundi huius intravit hospitium, claustrum virginei pudoris ... conservans *Christus* (*ad rem*: GREG. M. moral. 18, 85 p. 90A partu -i). CLAVD. 24, 242 *de comitibus Dianae*: socias ... pudicas et ... -e (*v. l. 47*) ... concilium. ENNOD. dict. 16, 6 p. 472, 28 -is ... pudor *matrum.* *saepius.*

II *sensu mere translato*: **A** *de deis (de ore dei l. 79 sq.)*:

1 *generatim*: SEN. benef. 4, 3, 2 *natura deos* plenos ... et tutos et -es praestat (frg. 31 sacros, immortales, -es). STAT. Theb. 6, 384 os fletu paene -e tinctus *Apollo.* **2** *apud Christianos* (*saepe syn.* impassibilis): *deus*: ZENO 1, 4, 1 *pudicitiae* sanctificatori -i ... deo. RVFIN. Clement. 3, 9fin. non ... maneret -is et impassibilis. AVG. conf. 7, 1, 1 te incorruptibilem et -em et incommutabilem ... credebam (*opp.* violabili. *seq. ibid.*: corporeum ... aliquid ... -e). c. Fort. 9 p. 89, 4

[*Reichmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

si poterat ei noceri, non est -is. *ibid. saepius.* in psalm. 140, 10 p. 1822^med. impenetrabilem, -em, incontaminabilem, incommutabilem et incorruptibilem. *al.* *Christus* (*verbum l. 8*): AVG. serm. 214, 7 p. 1069^med. oportebat ..., ut in homine assumpto ... incontrectabilis ... insuperabilis ... -is clavis configeretur (*sic per paradoxon*: FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 8 p. 275^C incomprehensibilis in cruce, -is in vulnere, impassibilis in passione, immortalis ... in morte). LEO M. serm. 46, 2 p. 293^A verbo. *al.* *trinitas*: AVELL. p. 115, 3. 168, 1 (ἀχράντου). *al.* *spiritus sanctus: v. l. 30.*

B *de hominibus* (*cf. et p. 214, 68*): 1 *sacrosanctis*: ITALA Esth. 16, 13 (p. 60, 20 Motzo) -em (-is *M*, invocabilem *C*) regni participem (*gr. 8, 12ⁿ* ἄμεμπτον, *om. Vulg.*). HEGES. 1, 32, 6 p. 63, 11 -es legati (*ibid.* l. 19). RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 33, 17 a divino et -i vertice (*i. imperatore*). 2 *innocentibus* (*de anima l. 18*): PS. ORIG. in Iob 1 p. 378^A oportet nos esse ... sanctos atque immaculatos, pios ac religiosos, charitatem amplectentes atque perfectos, -es atque illibatos in medio generis pravi ac perversi (*cf. Vulg. Phil. 2, 15*). CE 656 (= INSCR. christ. Diehl 3458), 12 (*ante a. 304*) animam castam pudicam et -e(m) semper (*puellae* [*cf. p. 214, 68*]).

C *de rebus* (*loci selecti; imprimis de legibus, pactis, rebus sacris*): VERG. Aen. 11, 363 *Laviniam* poscimus ... pacis solum -e pignus (CLAVD. DON. *ad l.*: aeternae atque -is. *v. et p. 214, 40*). SEN. dial. 2, 5, 4 *virtus* libera est, -is, immota, inconcussa *eqs.* epist. 58, 18 *ideae* inmortales, inmutabiles, -es sunt. TAC. ann. 3, 62, 1 uti Dianae ... perfugium -e foret. GELL. 10, 6, 1 Romanae disciplinae dignitas -is (*al.*). APVL. mund. 1^fin. aether ... elementum ... genere divinum et -e (*περὶ κόσμ. p. 392ᵃ, 9* ἀκήρατον. *cf. p. 214, 70*). MIN. FEL. 38, 1 omne quod nascitur, ut -e dei munus, nullo opere corrumpitur (AVG. civ. 13, 22 p. 587, 3 D. certo et omni modo -i munere inmortalitatis. CONSVLT. Zacch. 2, 18 p. 88, 12 -e [-is *l. v.*] sancti spiritus). ARNOB. nat. 2, 26 p. 69, 23 numerus sine corporibus constitutus ... intactus et -is. 2, 70 p. 105, 8 -i religione sanciri (2, 73 p. 107, 22 [*Axelson, Eranos 40, 1942, 182*; memorabili *trad.*]). 7, 7 p. 242, 23 *leges* -i obsecutione servari. LACT. inst. 5, 8, 6 divinae necessitudinis sacro et -i vinculo (EVSTATH. Basil. hex. 2, 2, 11 -bus cuiusdam concordiae vinculis [*gr. p. 33A* ἀρρήκτῳ]). IVVENC. 2, 223 donum -e (inrevocabile *l. v.*) vitae (*ad Vulg. Ioh. 3, 16* vitam aeternam). HIL. in Matth. 16, 4 p. 1008^C vera et -is fides (AVELL. p. 91, 16. RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 56, 30 [*gr. I 1, 7 p. 70, 9* ἀρραγοῦς]. CONC.^S II 3, 2 p. 152, 26 sanctam et rectam et -em [*gr. I 1, 2 p. 140, 36* ἀμωμήτου. *syn. Rustic.* immaculatam]. CE 795 [= CIL V 6725], 14 puro ... corde Christo servavit -em fidem. *saepe*). trin. 11, 4 p. 402^A naturae ... inaccessae, inconspicabilis, -is *eqs.* (PAVL. NOL. epist. 12, 6 p. 78, 25 -em inpassibilemque. LEO M. epist. 15, 13 p. 687^A -em et inconvertibilem. RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 15, 15 [*Isid. Pel. epist. 4, 166 p. 1260A* ἄχραντον]). AMBR. hex. 1, 6, 23 p. 21, 19 diversae ... elementa naturae simplicem et -em motum habere non possunt (*opp. antea*: corruptibilibus). RVFIN. Clement. 4, 9 foedus -e. PRVD. cath. 10, 19 iter -e ... quo perdita membra resurgant. AVG. pat. 8, 7 p. 669, 7 corpori per dolorem et mortem -is sanitas et felix inmortalitas comparatur. trin. 12, 6, 6 p. 1001 -em atque incommutabilem caritatem. *al.* CARM. adv. Marc. 1, 236 homo ... *in anastasi* -e et ingens vestitus lumen *dei* (*cf. 230*). CONSVLT. Zacch. 2, 17 p. 87, 5 iudicii mei -em formam (*cf.* MVTIAN. Chrysost. hom. 24, 1 p. 383^fin. iudicium -e, quod numquam corrumpi valeat [ἀδέκαστον]). COD. Theod. 6, 4, 18 legem ... fixam at⟨que in⟩violabilem. CASSIAN. inst. 6, 15, 2 p. 124, 13 auctoritatem (LEO M. epist. 117, 1 Conc.^S II 4 p. 69, 19. *al.*). PETR. CHRYS. serm. 31 p. 289^B ut *utres* saporem vini possint -em custodire. ALC. AVIT. epist. 20 p. 53, 24 sacramenti ... veram et -em puritatem. CASSIOD. Ios. antiq. 4, 292 deus ... *rei publicae* decorem -em conservabit (ἀστασίαστον). COD. Iust. 1, 40, 6 (*a. 385*) -i observatione sancimus (APRING. in apoc. 1, 11 p. 9^med.). *n. pl. pro subst.*: CONC.^S I 2 p. 58, 31 in -bus suae habitans inpassibilitatis (*gr. I 1, 7 p. 95, 16* ἐν ἀσύλοις. *syn. I 3 p. 127, 32* in suae impassibilitatis septa. *I 5 p. 96, 1* manens intactus. *cf. et p. 216, 18*).

adv. ***inviolābiliter.** *i. q. sine violatione, integre*: 1 *respiciuntur res variae, quae iure aut religione tuta habentur*: **a** *c. verbis variis*: AVELL. p. 20, 4 (*a. 383 vel 384*) ut ... fidem integram r possideret *ecclesia*. p. 231, 24 quaecumque in omnibus gestis ... concilii ... disposita sunt, inconcusse, -r, inreprehensibiliter atque inretractabiliter ... nos promittimus secuturos. AVG. c. Faust. 23, 10 p. 717, 2 nulla sui commutatione in natura propria -r permanens *deus homo factus* (GREG. M. epist. 7, 12 p. 455, 18). c. Parm. 2, 16, 36 p. 91, 6 dominus ... ita -r facit sanctos suos versari inter malos (*seq.* nulla contagione ... pollutus est). serm. 117, 4, 6 p. 664 verbum dei, ... incorporaliter, -r, incommutabiliter ... natum. *al.* CONC.^S II 2, 2 p. 108, 26 si tricennali anno -r retinentes aedificaverunt *episcopi rurales* paroecias (*gr. II 1, 2 p. 161, 19* ἀβιάστως διακατέχοντες. *syn. II 2, 2 p. 37, 22* inviolate. *p. 58, 16* absque vi. *p. 90, 28* sine violentia. *p. 101, 23* sine vi). BOETH. cons. 3, 10, 11 W. vide, quam id sancte atque -r probes. CASSIOD. inst. concl. 4 p. 160, 15 quod si modo fixe atque -r credimus. *al.* **b** *frequentius iungitur c.*: servare: AVELL. p. 33, 14 (*a. 383 vel 384*) fidem (CASSIOD. hist. 7, 3, 1 [*Theodoret. 4, 2, 3 p. 212, 4* ἀκήρατον]. COD. Iust. 1, 1, 8, 28 [*syn.* inconcusse]). p. 350, 9 PROSP. c. coll. 21, 2 p. 271^B CASSIOD. var. 8, 2, 9. *al.* custodire: CASSIAN. inst. 4, 14 p. 56, 10 *virtutem* ad finem usque perfecte atque -r (inmobiliter *H*) custodire. NOVELL. Valent. 17 pr. Marc. 4, 4. EPIST. imp. Theod. Conc.^S II 3, 1 p. 16, 5 (*gr. II 1, 1 p. 7, 15* ἀκίνητα). CASSIOD. hist. 5, 29, 6 (*Theodoret. 2, 22, 9 p. 149, 6* ἀσπίλως). *al.* conservare: CASSIOD. hist. 7, 16, 11 doctrinam apostolicam -r conservantes (*Theodoret. 4, 15, 4 p. 236, 5* ἄσυλον). GREG. TVR. Franc. 9, 20 p. 436, 4. CONC. Turon. a. 567 p. 123, 6 ut pontificalis affectus inter consacerdotes -r conservetur (*cf. p. 218, 24*). *al.* PAP. Tjäder 18/19 B 2 me haec omnia ... inviolaviliter cons⟨erv⟩are atque adimplere pro⟨mitto⟩. 20, 48.

2 *respicitur virginitas, castitas sim.* (*simul inviolabilitas Christi e virgine nati l. 12. 13*): PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 620^G *Christus* salva materni pudoris fide -r procreatur. p. 647^B *Christus* ita -r sinum virginis pertransivit sicut reverenter implevit. HIST. Apoll. rec. A 27 (*cf. rec. B*) virgines -r servabant castitatem (40; *antea opp.* polluta, *syn.* innocens). VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 4 p. 182^D.

deriv.: inviolabilitas, violabilis (*retrogr.*).

inviolābilitās, -ātis *f.* *ab* inviolabilis. *i. q. status inviolabilis*: CONC.^S II 3, 1 p. 210, 28 in -e (*ed. Rust.*; integritate *vers. antiqua*) propriae impassibilitatis permanens *deus* (*gr. I 1, 7 p. 95, 16* ἐν ἀσύλοις. RVSTIC. c. aceph. p. 1249^C in propriae impassibilitatis -bus permanens. *cf. p. 215, 61 sqq.*).

inviolandus, -a, -um. *ab* in *et* violandus, *cf.* inviolatus. *i. q. illaesibilis, intemerandus*: NOVELL. Theod. 23, 2 quia nulla paene res adeo tuta atque -a (*ΓΔ*, -ata *O, Pithoeus*) est, contra quam hominum naturalis aviditas non umquam aliquid existimat moliendum.

inviolāns, (-antis) *adi.* *ab* in *et* violans, *cf.* innocens. *i. q. inviolatum (matrimonium) servans*: CE 1289, 1 casta bona -s *uxor* (*cf.* inviolabilis *p. 214, 76.* inviolatus *p. 217, 11. 18. 31*).

deriv.: *?* inviolantia.

? **inviolantia,** -ae *f.* *ab* inviolans, *cf.* impeccantia. *e coni.* *i. q. inviolabilitas, incorruptibilitas*: ITALA I Cor. 15, 53 (Victorin. Poetov. in apoc. 1, 7 p. 30, 8) oportet hanc fragilitatem -am (*sic Haussleiter*, inviolentiam *trad.*, *cf. p. 218, 51*) et mortale hoc vestiri immortalitatem (ἀφθαρσίαν, *Vulg.* incorruptionem).

inviolātē *v. p. 218, 53.*

***inviolātus,** -a, -um. *ab* in *et* violatus. NOT. Tir. 53, 41.

de notione: SYNON. Cic. p. 443, 25 B. salvus ... -us. *v. et p. 214, 39.* GLOSS.^L I Ansil. IN 1992 -ae, incorruptae, inmaculatae. II Abav. IN 348 -um, integrum, intactum, intemeratum, inlibatum (III Abol. IN 39). GLOSS. V 367, 5 inviola⟨tum⟩ inpraesumptum. GLOSS.^L II Philox. IN 13 ἀβίαστος, ἄφθαρτος. 14 ἀρραγές, [τ]ἀδιάφθορον. GLOSS. II 254, 31 ἄχραντον. *al.* *graece resp.*: ἁγνός *p. 217, 24.* ἀκέραιος *p. 218, 28.* ἀκήρατος *p. 218, 33.* ἀμώμητος *p. 218, 10. 41.* ἄμωμος *p. 218, 41.* ἀνέγκλητος *p. 218, 39.* ἄνοσος *l. 72.* ἄτρωτος *p. 218, 8. cf. p. 215, 77.* *de usu: nota in enallage vocem transire ad sensum activum p. 217, 65. saepe ponitur in abl. abs. n. pro subst. p. 218, 49.* *legitur inde a* CIC., VARRONE, SALL.

[*variat in codd. c.*: illibatus: COD. Theod. 16, 11, 3. immolatus: PETRON. 137, 3 (*F*). innovatus: ITALA II Petr. 3, 14 (cod. c). inviolentus: IVNIL. 2, 12. involutus: VVLG. II Petr. 3, 14. violatio (*falso*): LIV. 36, 9, 15 (*B*). violatus (*falso*): SALL. Iug. 26, 1 (*P*, in *suprascr. P¹*). *al.* *v. et p. 217, 15.* *e coni.*: LIV. 41, 23, 5 violatum *V* (44, 27, 3. *cf. l. 51*). epit. Oxyrh. 5, 129 (*Kornemann*, *cf.* OBSEQ. 19). SEN. contr. 1, 2, 3 (*W. Müller*, invisa *trad.*).]

i. q. non violatus, integer (*indicatur, a quo quis non violetur, per abl. e. g. p. 217, 10. 75. 218, 37. 46.* [*potius dat. in locutione q. e.* '*-um esse*' *sim., e. g. l. 80. p. 217, 51. 218, 3*]. ab *p. 217, 2. 68. 69. 218, 18. 45. 47.* *add. acc. gr. p. 217, 55*):

I *servatur aliquis (alqd.) tutus a vi corporali, quae fit vel ab hominibus bestiisque vel a rebus naturae*: **A** *speciatim*: 1 *de eis, quos (quae) praecipue tuetur sanctitas, favor deorum, vis magica sim.*: **a** *rebus*: CIC. Verr. II 4, 103 fanum ... quod tanta religione semper fuit, ut ... semper -um sanctumque fuerit (LIV. perioch. 102 -um ante id tempus). II 4, 130 *signum Iovis* usque ad hanc diem integrum -umque servatum est. CLOAT. Macr. Sat. 3, 6, 2 ara, in qua nullum animal sacrificatur, quam Pythagoram velut -am adoravisse produnt. LIV. 2, 1, 4 sub tutela -i templi. 30, 20, 6 delubrum -um ad eam diem. 31, 26, 10. 45, 5, 3 *Samothracen* augusti totam atque -i soli esse (*syn.* sacram). VAL. MAX. 1, 8, 11 statua, ⌊cum aedis ... conflagrasset, -a mansit⌋ (⌊ ⌋ *Paris*; *syn. infra*: flammis intacta). PETRON. 137, 3 domicilium. TAC. ann. 4, 64, 3. APVL. Plat. 1, 8 p. 197 *mundo* adtributa est perpetua iuventas et -a valitudo (*Plato Tim. p. 33A* ἄνοσον). BOETH. cons. 2, 4, 4 W. (*syn.* inlaesum). *al.* **b** *hominibus* (*membris mortui l. 82, vestigiis l. 81, potestate tribunicia l. 77*): HOR. carm. 3, 4, 36 visam ... Scythicum -us amnem. LIV. 3, 55, 7 cum religione -os *tribunos* ... tum lege etiam fecerunt *consules* ([*syn. antea*: sacrosancti]. 3, 65, 8. *cf.* 8, 34, 6 ne potestas tribunicia, -a ipsa, violet intercessione sua Romanum imperium). 44, 29, 2 sanctitas templi insulaeque -os praestabat omnes. PLIN. nat. 6, 35 *Arimphaeos* sacros haberi narrant -osque esse etiam feris accolarum populis. SIL. 5, 180 sic in Apollinea semper vestigia pruna -a teras. STAT. Theb. 3, 112 *vatis* durant habitus et membra cruentis -a feris. LAMPR. Diad. 5, 6 *leo* puerum delinxit et -um reliquit. PS. ASCON. Verr. p. 243, 29 legatorum ... sancta corpora iure gentium atque -a servantur (*syn. Cic. Verr. II 1, 85* incolume).

[*Reichmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

DAMIG. lapid. 1 qui hunc lapidem gerit, omnes gentes -us evadit. 14 *lapis sapphirus* -um (invol- *cod.*) ab omni livore conservat hominem ... et corpora praebet integra.

2 *spectatur castitas, virginitas sim.*: **a** *de hominibus rebusve castis* (*de ecclesia, i. sponsa Christi l. 13 sqq.*): LIV. 2, 13, 8 *se Cloeliam* ⟨intactam⟩ -amque ad suos remissurum. 26, 50, 6 ut -um ... dari tibi donum (*i. sponsa*) posset (*de eadem*: 26, 50, 11 -ae ... virginis. VAL. MAX. 4, 3, 1 GELL. 7, 8, 3). SEN. contr. 1, 2, 9 piratae te -am servaverunt? (*antea*: castior. *de eadem*: 1, 2, 20 [*seq.* pudica, intactam]). VAL. MAX. 2, 1, 5 ut -a manus alienae tactu stola relinqueretur. SIL. 6, 440 domus ... sine crimine servat -a larem (*syn.* casta, *opp.* pollutum). MIN. FEL. 31, 5 -i corporis virginitate. CYPR. epist. 74, 9 p. 806, 17 si incorruptam adque -am sponsae eius (*i. ecclesiae*) sanctitatem tuemur (*cf.* sent. episc. 49 p. 268, 16 utrumne eam [*i. sponsam Christi*] incorruptam et -am [inunatam *L*] custodimus an *eqs.*). VICTRIC. 8 sacrae -aeque virgines (*syn. 5 p. 17^med.* illibatarum virginum. *saepe*). CE 749, 1 munus virgo tuum -a carne iuvasti (*postea*: castis). 1979 (= INSCR. christ. Diehl 3885 A), 10 -a tuum, coniunx, servabo cubile.
b *de ipsa castitate, virginitate sim.* (*nota de piscium successione, i. ratione generandi, l. 24*): AVSON. 178, 5 p. 42 P. -a tuens castae praeconia vitae *uxor*. AMM. 18, 10, 3 spe ... pudoris -i mansuri (19, 9, 3). 25, 4, 2 *Iulianus* ita -a castitate enituit, ut ... nihil umquam venerium *eqs.* (OROS. hist. 5, 16, 13. PASS. Theclae B a 27 p. 74, 10 [ἁγνή]. *al.*). AMBR. hex. 5, 3, 9 p. 146, 22 quam pura et -a successio *piscium*, ut nullus alteri, sed generi suo miscetur *eqs.* (*syn. p. 147, 2* castitatem inmaculati conubii). AVG. epist. 137, 2 p. 98, 6 (= VINCENT. LER. exc. p. 115, 23) *utrum post partum* virginitas -a permanserit (*syn. antea*: intemeratae feminae; *cf. Volus. Aug. epist. 135, 2 p. 91, 15* intacta. AVG. in euang. Ioh. 121, 4 p. 1958^in. LEO M. serm. 22, 3 p. 196^C. *al.*). CE 1429 (= INSCR. christ. Diehl 417), 4 te pudor et probitas caram fecere marito conservansque toros -a fides.

B *generatim*: 1 *de animantibus* (*necnon de corporibus eorumque partibus; in mortuis l. 42. 54. 58; de eis, quae a medico non incisa sunt l. 38. 61. naves dicuntur pro hominibus navigantibus l. 44. 46*): CIC. Rab. perd. 11 ego ... qui castam contionem, sanctum campum, -um corpus omnium civium Romanorum, integrum ius libertatis defendo servari oportere (LIV. 21, 13, 7. 26, 9, 8. CELS. 7, 6, 3 in ceteris *tuberculis* ipsa tunica -a servanda est. *al.*). Sest. 140 *cives egregii* omnino involnerati -ique vixerunt. SALL. Iug. 26, 1 confisi ... -os (*v. p. 216, 51*) sese fore. NEP. Epam. 4, 5 ut -us in navem escenderet *Diomedon*. CORN. SEV. carm. frg. 13, 25 cadens ... Hannibal ... membra tamen Stygias tulit -a sub umbras. LIV. 2, 12, 14 liberum te intactum -umque hinc dimitto (9, 3, 6. 36, 9, 15 [*v. p. 216, 51*]. 44, 28, 3 apertas naves Eudamumque ... -os [-us *cod.*] atque etiam benigne appellatos dimiserunt *Macedones*. VELL. 2, 25, 2. 2, 74, 4. VAL. MAX. 6, 6, 4 onustam multis ... viris navem. 7, 2 ext. 17. *al.*). 9, 11, 13 liberata fide ab Caudio in castra Romana -i redierunt *sponsores pacis* (25, 25, 10). FEST. p. 293 -i sunt tauri, quae pars scilicet caeditur in castratione. VELL. 2, 76, 2. 2, 107, 3 cum (*del. Herel*) incolumi -oque et semel tantummodo ... temptato exercitu (*sic syn.* MACR. Sat. 3, 16, 10 scarum). SEN. dial. 4, 31, 3 -os nos etiam inimicis iudicamus esse debere. PETRON. 115, 11 cum -um os *Lichae* fluctus convertit in terram. SIL. 11, 307 mens una, -a mero nullisque venenis potando exarmata (*aliter p. 218, 19*). 11, 384 quieto accepit tellus ossa -a sepulcro. TAC. hist. 2, 49, 1. HADR. (?) carm. (CE 1522), 14 *veredus* integer iuventa, -us artus. PLIN. med. 1, 13 -i praestantur dentes, si *eqs.* (*cf. Plin. nat. 31, 101* non erodi nec putrescere). VVLG. Sirach 46, 19 agni -i (*gr. 46, 16* γαλαθηνοῦ). CE 1120, 3 -i sint cineres tum quos cana favilla teget. *al.* *abl. abs.*: LIV. 44, 27, 3 -o (*v. p. 216, 52*) fallaci nuntio *Persei* ... redierunt *Galli*. SEN. contr. 10, 4, 2 -is pedibus cruribusque. CELS. 1 prooem. 41 cum corporibus (corpora *Marx*) -is (V^2 *J*, *def. Lyngby*; -a his V^1; -a sint *F*, *Marx*) haec (*sc. qualitates*) tamen metu dolore ... mutentur (*opp.* inciso corpore; *syn.* integro). *per enallagen* (*v. p. 216, 45*), *i. q. non violans*: VEN. FORT. virt. Hil. 4, 11 p. 8, 37 ut *infirmitas* ... colorem quem invaserat -a (-e *A*) relinqueret (*v. Blomgren, Stud. I 175*).

2 *de rebus* (*fere corporeis; incorp. l. 69. 77*): VARRO rust. 2, 1, 3 cum viverent homines ex iis rebus, quae -a ultro ferret terra. NVX 52. LIV. 6, 3, 10 oppidum ... -um integrumque ab omni clade belli. 22, 23, 8 -um ab hoste agrum. 38, 53, 4 senectus (*antea*: tutam et velut sanctam). SEN. nat. 2, 31, 1 (*de vi fulminis*) -o ligno circa pila ferrum omne destillat (*syn.* integris ac inlaesis). CVRT. 4, 10, 14 *Mazaeus* pleraque -a hosti reliquit (*antea*: vicos incenderat). 5, 1, 34 COLVM. 1, 3, 7. 3, 13, 7 *solum pastinatum* vestigio quoque -um. 3, 18, 2 *stirps* quae integra et -a sine iniuria deposita est (*opp.* vexata et infracta). 12, 1, 5 quae domum ... inferuntur ... -a recipere (*opp.* delibata). LVCAN. 9, 342 -us aqua ... agger. PETRON. 13, 2 depositum esse -um. SIL. 13, 875 non vita sequetur -a virum (*i. Hannibalem*), patria non ossa quiescent. TAC. Germ. 18, 3 *munera*. CLAVD. rapt. Pros. 3, 370 tollebant geminae capita -a cupressus (*cf. Verg. Aen. 9, 681* intonsa). *al.* *nota de flumine*: CASSIOD. var. 5, 20, 3 comperimus quosdam saepibus cursum fluminis ... incidisse ...; sed -i alvei tractus navium relinquatur excursibus.

II *incorporaliter*: **A** *generatim de rebus incorporeis* (*imprimis de rebus ad iura vel religionem spectantibus, i. q. sacer, sacrosanctus, e. g. p. 218, 2. 3. 15. 26 sqq.*): CIC. Sull. 49 id -a vestra amicitia, integro officio ... faciebant *amicissimi vestri*. CAES. Gall. 3, 9, 3 quod (*i. legatorum*) nomen apud omnes nationes sanctum -umque semper fuisset (OROS. hist. 6, 20, 2 nomen *Augusti* cunctis antea -um ['*intactum*' *explicat Svennung, Orosiana 175 sq., cf. adn. crit.*] et ... ceteris inausum, dominis tantum orbis licite usurpatum, apicem declarat imperii. *al.*). SALL. Iug. 33, 3 fidem publicam per sese -am fore (LIV. 24, 4, 5 servarent. CVRT. 6, 4, 9. *apud Christianos*: CONC.^S I 3 vers. Tur. p. 87, 6 apostolica fides -a permanet [*gr. I 1, 3 p. 5, 17* ἄτρωτος]. p. 90, 21 immaculatam et -am [*Rustic.* incontaminatam et immaculatam. *gr. I 1, 2 p. 69, 32* ἄσπιλον καὶ ἀμώμητον]. *cf. p. 217, 31*). 43, 1 fama ... aequabili et -a. LIV. 28, 29, 2 cur nihil divinarum humanarumque rerum -um vobis esset? 30, 22, 3 senatui ac populo Carthaginiensi ... foedus ad eam diem -um esse cum Romanis (41, 23, 5 [*v. p. 216, 52*]. *al.*). 41, 23, 18 pax (GREG. M. past. 3, 22 p. 91^D in nostro corde. *al.*). SEN. dial. 7, 18, 3 ut quicquam malivolentiae -um sit, cui sacer nec Rutilius fuit. epist. 87, 37 bonum (*syn.* sincerum, innoxium, *opp.* mixtum). 90, 3. CVRT. 9, 7, 13 libertatem. LACT. ira 24, 9 sanctis et incorruptis mentibus, quae se a vitiis et ab omni labe terrena integras -asque conservant (MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 3 p. 240^fin. munda ... et -a. *aliter p. 217, 53*). CYPR. epist. 28, 2 p. 546, 16 servare vocis suae -am circa omnia et solidam firmitatem. IVVENC. 1, 494 -a ... praecepta priorum. IVST. 8, 3, 13 ne quod ius vel fas -um praetermitteret *rex* (COD. Iust. 12, 36, 6 [*a. 444?*] ius castrensis peculii). AMBROSIAST. in I Cor. 4, 16 p. 206^C ut patri ... -um reservarent affectum *Corinthii* (*cf. p. 216, 7*). AVG. virg. 27, 27 p. 264, 2 *citharoedi* inlibatae virginitatis in corpore, -ae veritatis in corde. COD. Theod. 6, 27, 12, 1 lex. NOVELL. Valent. 7, 2, 4 status provincialium -us manebit. CONC.^S I 5 p. 316, 16 auditum ... non servavit -um (*Theodoret. epist. 83 p. 1268^B* ἀκεραίαν). BOETH. mus. 5, 9 p. 358, 26 *consonantia* integra -aque servatur (5, 10 p. 360, 9 *numerus*). IVNIL. 2, 12 quid est voluntas? vis animi -a (inviolenta *P*) sive spontanea. MVTIAN. Chrysost. hom. 32, 3 p. 441^in. cuncta immortalia et -a persistunt (*opp.* corruptibile, temporale. *gr. p. 223^in.* ἀκήρατα). *al.*

B *speciatim*: 1 *fere i. q. purus scelere, impietate, impudicitia sim.*: CIC. Cael. 11 qui prima illa initia aetatis integra atque -a praestitisset (*seq.*: fama ac pudicitia). LIV. 7, 20, 7 Caere ... intactum -umque crimine belli. QVINT. decl. 275 p. 125, 29 manibus. CYPR. epist. 66, 7 p. 732, 9 Puppianus solus integer, -us, sanctus, pudicus, qui nobis miscere se noluit. AMBROSIAST. in I Cor. 1, 8 p. 185^C (ἀνεγκλήτους). VVLG. II Petr. 3, 14 inmaculati et -i (*v. p. 216, 49. 50*) ei (*i. deo*) inveniri (ἀμώμητοι *vel* ἄμωμοι). AVG. serm. 162, 1 p. 886^in. ne talibus flagitiis pollueretur *corpus*, sed potius -um tamquam dei habitaculum servaretur.

2 *fere i. q. illaesus ab iniuria, miseria, malis*: CVLEX 263 Alcestis ab omni -a vacat cura (*in Elysio*). GERM. 104 Iustitia -a malis, placidissima virgo (CE 784, 4 -a malo, felici condita luci *coniux*). TAC. Agr. 30, 2 oculos quoque a contactu dominationis -os habebamus. PRVD. apoth. 897 *deus* -us agit nec quidquam sentit acerbi. *al.*

? n. pro subst. **inviolātum**, -ī. *i. q. incorruptibilitas*: ITALA I Cor. 15, 53 (Hier. Victorin. Poetov. in apoc. 1, 7 p. 31, 8) oportet hanc fragilitatem vestiri -um (*Haussleiter*, inviolatam *trad.*) et mortale hoc vestiri inmortalitatem (*cf. p. 216, 32*).

adv. **inviolātē.** [*var. lect. p. 217, 65.*] *i. q. integre, sancte*: CIC. Cato 81 memoriam nostri pie -eque servabitis. GELL. 6, 18, 1 iusiurandum apud Romanos -e sancteque habitum servatumque est. FILASTR. 143, 1 illorum beatissimorum LXX duorum, qui integre -eque de trinitate sentientes *eqs.* AMBROSIAST. in II Tim. 4, 1—2 p. 495^B mandat -e praedicandum dei donum. CONC.^S II 2, 2 p. 37, 22 *v. p. 215, 77.* CONC. Milev. a. 416 Mansi 4, 330^B sic -e permansisse ecclesiasticam disciplinam.

[inviolentia *v.* inviolantia.**]**

inviolentus, -a, -um. *ab* in *et* violentus. NOT. Tir. 53, 43. [*var. lect. v. l. 31. 65.*] *i. q. non violentus*: CASSIOD. inst. 1, 20 Ambrosius, lactei sermonis emanator, cum gravitate acutus, -a (perviolenta *l. v.*) persuasione dulcissimus.

inviolo, -āre. *ab* in (*praep.*) *et* violare, *ut vid., cf. Heraeus, ALL 12, 1902, 45.* NOT. Tir. 53, 38 -at. GLOSS.^L I Ansil. IN 1989—90 -at[i] immolat, sacrificat, mactat. -at[i] caedit victimas. *cf. p. 258, 73.*

Reichmann.

invirīliter *adv.* *ab* in *et* viriliter. *i. q. non viriliter, ignave*: ANIAN. Chrysost. laud. Paul. 6 p. 508 nimis -r egerat (σφόδρα ἀνάνδρως).

[invisāles GLOSS.^L III Abol. IN 309. *corruptum ex* Iovis ales.**]**

inviscera, -um *n.* *a* viscera, *cf.* ἔντερα (*v. Roensch, Coll. p. 24*). *i. q. viscera*: IREN. 5, 3, 2 aliud ... factum est oculus ..., aliud arteriae et venae ..., aliud vero -a diversa.

inviscero, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* viscera. *fere i. q. facere, ut aliquid (aliquis) quasi in visceribus penitus infigatur* (*acced. dat. semper praeter p. 219, 5*): NEMES. cyn. 208 hoc *periclum* (*i. rabiem*) canibus ... -at aestus *solis*. AVG. conf. 7, 21, 27^fin. haec mihi -bantur miris modis, cum ... *apostolum* legerem. c. Faust. 22, 22 p. 615, 22 *membra dei* ita erant -ta primae aviditati principum tenebrarum. epist. 187, 41 religione et benivolentia ... ita -tus es cordi meo, ut tamquam cum amico vere conloquar (266, 1 serm. 24, 1 p. 162). serm. 330, 1 p. 1456 medullis ... intimis cordis tradiderant sibique quodammodo -verant. [Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quod dominus dixit. CASSIAN. conl. 4, 7, 1 *carnis et spiritus* pugnam -tam quodammodo corpori nostro. 14, 13, 3 ut ... haec in te scientia spiritalis ... roboretur ..., ut sensibus tuis -ta quodammodo ... condatur. inst. 7, 1 vitiorum incitamenta ... quodammodo -ta carni (*syn.* inserta, ingenita). APON. 8 p. 161$^{fin.}$ '*crura*' quae habent -tam fortitudinem patientiae, veritatis *eqs.* GREG. M. moral. 30, 78 p. 568^{B} etiam tales dominus e c c l e s i a e suae c o r p o r i conversos -at (35, 11 p. 756^{A}). *nota medio-pass., fere i. q. se penitus consociare*: Ps. PHILO antiq. 30, 7 dominus -bitur (reconciliabitur *l. v.*) vobis in hodierna die, non propter vos, sed propter testamentum suum.

invisco, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* viscare. NOT. Tir. 98, 99 -at.

1 *i. q. velut aves visco capere (aut in imag. [l. 19] aut translate [i. q. dolo capere])*: TERT. anim. 1, 3 *Socrates* -tas Anyti et Meliti palmas gestit infringere (*i. victoriam dolis partam [an palmas quasi visco infectas?], cf. Waszink ad l.*). Ps. AMBR. paenit. 22 p. 996^{D} peccatum ... *non* alias -are animum poterit, nisi suavitate desiderii illiciat, quem deceperit. IOH. MED. (?) Ps. Chrysost. hom. I 910^{A} *cupiditas* delectationibus -at a n i m a m (943^{B} -at et captivat). Ps. FVLG. RVSP. serm. 69 p. 941^{D} de istis ... pullis ... volebat auceps tentationis -are laqueis perpetuae mortis.

2 *fere i. q. visco infectus (p. p. p., translate)*: IOH. MED. (?) Ps. Chrysost. hom. I 974^{A} *homo* humiliavit se, ne -ta mente deo munera offerat cum inimicitia fratris. *v. et l. 14 sq.*

3 *fere i. q. visco obstruere*: RVF. podagr. 26 scio ... aliquibus iam -tos poros resolutos fuisse.

4 *i. q. viscosum fieri*: PHILAGR. med. 4 p. 180, 15 M. humores -tos et spissatos (*syn.*). CASS. FEL. 18 p. 26, 21 pulicinum semen ... calida infundes et cum ... -verit, induces. ORIBAS. syn. 9, 20, 4 Aa p. 314$^{fin.}$ potiones, quae aperiant et purgent vel digerant -tam spissitudinem (*syn. La* constipatos humores, *gr. aliter*). *Hi.*

invīsō *v. p. 225, 33.*

***invīsibilis**, -e. *ab* in *et* visibilis, *cf. gr.* ἀόρατος. *scribitur*: -viss-: VVLG. Rom. 1, 20 (*D*). Col. 1, 15 (*DSZ*[1]). *al.* -visiv-: MAXIMIN. c. Ambr. 38. *al.* *compar. v. p. 220, 9. 84; superl. deest.* *de notione*: RVFIN. Orig. princ. 2, 3, 6 p. 124, 20 ea ..., quae sunt -ia, non solum non videntur, sed ne naturam quidem habent, ut videri possint, quae Graeci ἀσώματα, id est incorporea, appellarunt. AVG. epist. 120, 9 p. 712, 11 ideo dicuntur -ia, quia oculis istis mortalibus videri omnino non possunt. EVSTATH. Basil. hex. 2, 1, 9 -e (*gr. p. 29^{B}* ἀόρατον) ... est vel quod oculis non potest carnalibus comprehendi, sicut mens nostra, vel illud quod natura quidem cerni potest, sed propter obductum sibi velamentum corporis alicuius absconditur, sicut ferrum quod in profundo iacet. IVNIL. 1, 20 cum dicitur aliquid -e, non quia a nullo, in quantum est, videri potest, hoc enim solius dei est, sed quia aliquos latet. GLOSS. -is ἀθέατος. ἀόρατος. -e quod videri non potest. *al.* *gr. resp.* ἀόρατος *saepissime (non adnotatur); alia selecta*: ἀθέατος: *p. 221, 42. 43.* ἀφανής: CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 256. *v. et p. 221, 7. 30.* νοητός: DIONYS. EXIG. Conc.^{S} IV 2 p. 198, 27 (*gr. p. 188, 17*). *al. v. et l. 59. p. 220, 53.* *legitur semel apud* CELS., *saepius inde ab* ITALA, *imprimis apud eccl. (nondum adhibet Min. Fel.); in poesi inde a* PRVD. apoth. 123 PAVL. NOL. carm. 20, 189. *al.*

[*variat in codd. e. g. c.*: visibilis: AVG. agon. 2, 2 p. 103, 7 civ. 16, 29 p. 172, 17 D. *saepe.* indivisibilis: *v. vol. VII 1, 1210, 60.* insensibilis: GELL. 17, 10, 17. inversibilis: *v. p. 163, 61.* invisus: PELAG. in I Cor. 4, 5. *v. et p. 220, 21.* *falso trad. v. p. 214, 12.*]

qui (quod) videri non potest: **A** *propter brevitatem, subtilitatem*: 1 *apud medicos*: CELS. 1 praef. 16 (*ex Asclepiade*) manantia corpuscula per -ia foramina *corporis* subsistendo iter claudunt (*cf. Sext. Emp. adv. math. 8, 220* ἐν νοητοῖς ἀραιώμασιν). ORIBAS. syn. 5, 29 Ab p. 67$^{med.}$ qui ... non egrotat, ... habet -is p o r o s apertus ([*La et gr. aliter*]. 9, 54 add. Aa p. 381$^{in.}$). 5, 46 Ab p. 82$^{fin.}$ venas in oculis -is sunt (*La et gr. aliter*). 2 *de anima (corporea sec. Stoicos; aliter p. 220, 41), voce, sensibus sim.*: TERT. anim. 8, 2 haec *corporalia* -ia *sunt*, illa visibilia. 8, 4 etsi -is anima, et pro condicione corporis sui ... et pro natura ... eorum, quibus -is esse sortita est. 8, 5 est adeo alteri quid -e, alteri non. *ibid.* animae c o r p u s -e carni, ... spiritui vero visibile est (carn. 11 l. 24). carn. 11 l. 17 cum -em dicunt *animam*, corporalem constituunt, habentem quod -e sit. 12 l. 44 quid -e eius (*i. animae*) fuit, quod visibilitatem per carnem desideraret? *al.* CLAVD. MAM. anim. 1, 6 p. 42, 8 non omne -e incorporeum est; vox enim non videtur et corpus est. p. 44, 5 inter -e incorporeum et corpus visibile est illud -e corporeum, quod in nobis visus, auditus ... est (*cf. ibid.* p. 44, 9 sqq.). *al.* 3 *usu vario*: CHALC. transl. p. 43^{A} *filii creatoris elementa* conglutinabant ... ob inconprehensibilem brevitatem -bus gomphis (*cf.* comm. 203 -es ... coniunctiones). MART. CAP. 6, 707 *Geometria*: incorporeum -eque primordium commune mihi cum Arithmetica reperitur (*de puncto et monade*). CASSIOD. Ios. antiq. 12, 2 p. 335$^{in.}$ compagine partium *mensae* invicem ita colligata, ut -is exsisteret.

B *propter statum spiritualem, incorporeum sim.* (*inordinatum p. 220, 21, aliter accipitur p. 220, 27 sqq. hic illic transit in notionem q. e. spiritualis, caelestis sim.*): 1 *adi.*: **a** *nude positum*: **α** *potestates supernae: deus, trinitas sim.*: ITALA Col. 1, 15 (Rufin. Orig. princ. 1, 1, 8 p. 25, 3. *al.*) *Christus* est imago -is dei (VVLG. dei -is. *cf.* II Cor. 4, 4 [Ps. Aug. spec. 2 p. 311, 10; *cum var. l.* VVLG.]). I Tim. 1, 17 (cod. g, *sim. al. et* VVLG.) incorruptibili -i immortali soli deo. TERT. apol. 17, 2 *deus* -is est, etsi videatur (*cf. Min. Fel. 18, 8* non videri potest). adv. Prax. 14 p. 251, 1 volet aliquis etiam filium -em contendere, ut sermonem, ut spiritum. 15 p. 254, 19 ad distinguendum inter -em patrem et filium visibilem. *al.* IREN. 4, 24, 2 *dei* verbum, naturaliter quidem -em, ... visibilem in hominibus factum. *al.* FILASTR. 93, 4 trinitas. *al.* AVG. coll. c. Max. 26 p. 741$^{med.}$ si ... dixerimus duos esse ... deos, ... unum -em, alterum -iorem (*sim. compar.*: c. Maximin. 2, 11 p. 766$^{fin.}$). *al.* MAXIMIN. Aug. coll. c. Max. 26 p. 739$^{med.}$ divinitas. *et saepe.* *daemones, angeli, dei gentium vel haereticorum*: TERT. apol. 22, 5 ut -es et insensibiles in effectu potius quam in actu suo adpareant *spiritales vires*. adv. Val. 7 p. 184, 6 *aeonem* (*cf.* IREN. 1, 1, 1). IREN. 5, 24, 1 non de angelicis potestatibus nec de -bus principibus. *al.* CHALC. transl. p. 40^{D} -ium divinarum potestatum, quae daemones nuncupantur (*opp.* de sideribus visibilibusque divinis potestatibus; *gr. aliter. cf.* comm. 135). HIER. hom. Orig. in Ezech. 4, 7 p. 368, 15 bestiis ... spiritalibus et -bus, quae lacerant animas peccatorum. *al.* RVFIN. Basil. hom. 2, 4 p. 1739^{A} adversus -es adversarios. *al.* AVG. civ. 10, 27 p. 443, 30 D. deos. *al.* **β** *terra*: ITALA gen. 1, 2 (cod. 91. *al.*) terra autem erat -is (invisa *Angelomus p. 115^{A}*) et incomposita (*Vulg.* inanis et vacua). *locum varie interpretantur e. g.*: TERT. adv. Hermog. 23, 1 informem et confusam et inconditam vult fuisse materiam *Hermogenes.* CHALC. comm. 278 hoc est silva corporea ... decolor et omni carens qualitate. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 468, 9 informis et luce carens profunditas. *al. cf. p. 225, 6.* TERT. adv. Hermog. 29, 2 ut adhuc aquis ... obducta (*ad titulum C; sim.* AMBR. hex. 1, 7, 26 p. 24, 22. *al.*). AMBR. hex. 1, 7, 26 p. 25, 4 -is etiam terra, quia nondum lux, quae inluminaret mundum. p. 25, 10 nisi forte sic accipiamus -em terram, quod nondum verbo dei ... visitabatur quae hominem non habebat, propter quem dominus respiceret in terram. EVSTATH. Basil. hex. 2, 1, 8 quia necdum spectator eius homo processerat. *al.* **γ** *varia*: ITALA Is. 45, 3 (Tycon. reg. 1 p. 4, 3, *sim. al.*) dabo tibi thesauros absconditos, -es aperiam tibi (*syn.* invisos *p. 224, 75; Vulg.* absconditos et arcana secretorum). II Macc. 9, 5 (rec. L = VVLG.) deus ... percussit eum (*i. Antiochum*) insanabili et -i plaga. Hebr. 11, 1 (Ps. Hier. epist. 17, 3 = Canon. Turner I 2, 1 p. 361 l. 79) est ... fides ... rerum -ium examinatrix (οὐ βλεπομένων, *Vulg.* non apparentium). TERT. anim. 18, 3 substantias -es, incorporales ..., quas appellat ideas *Plato.* 18, 6 rerum ... corporalium et spiritalium, visibilium et -ium. 24, 1 *Plato* adicit *a n i m a m e s s e* immortalem, incorruptibilem, incorporalem, ... -em *eqs.* (*saepe; aliter p. 219, 62. cf.* LACT. inst. 3, 12, 2 animus. epit. 64, 7 *mens*). resurr. 40 p. 84, 9 mercedum. adv. Val. 37 p. 211, 6 initium omnium intellectuale innascibile -e. *al.* HERM. vulg. vis. 3, 3 *turris* continetur ... ab -i virtute domini (*cf.* Pal. vis. 3, 3, 5). *al.* IREN. 1, 13, 1 ab -bus et ab inenarrabilibus locis. 2, 30, 7 qui est intus h o m o *Pauli* ... -is exsistens (5, 2, 3 [*syn.* spiritali]. *al.*). *al.* HIL. ad Const. 2, 5, 3 arbitri caelestium sacramentorum, conquisitores -ium mysteriorum. in psalm. 132, 4 p. 687, 2 unctio ista ... incorporea est, -is est. *al.* Ps. PHILO antiq. 12, 1 cum perfusus esset l u m i n e -i *Moyses*, ... vicit lumine faciei sue splendorem solis (28, 8 [-is loci *l. v., cf.* 28, 9]). VVLG. Tob. 12, 19 cibo. RVFIN. Orig. in lev. 5, 1 p. 333, 6 differentiam Iudaei visibilis et Iudaei -is (*gr.* Ἰουδαϊσμοῦ νοητοῦ, *antea*: qui in occulto Iudaeus est circumcisione cordis [*Rom. 2, 29*]). *al.* PAVL. NOL. epist. 49, 7 p. 396, 15 navis ... -i gubernatore quasi vacua ... se promovens. AVG. in euang. Ioh. 74, 4 p. 1828$^{fin.}$ non ... habet -es oculos mundana dilectio, per quos videri spiritus sanctus nisi invisibiliter non potest. gen. ad litt. 2, 15 p. 56, 21 *in semine* omnia, quae ... procedunt, modis -bus latent. *et saepe.* *in titulo libri*: AVG. de fide rerum -ium (*codd., nisi quod* vis- *U*; rerum quae non videntur *Aug. epist. 231, 7 p. 510, 7*). *manifestius transit in notionem q. e. difficilis intellectu*: IREN. 1, 21, 1 *haereticam* redemptionis ..., traditionem evenit -em esse et incomprehensibilem: videlicet cum sit incomprehensibilium et -ium mater. HIL. in Matth. 14, 12 p. 1001^{A} in his ... sensus subtilitas ingravescit et ad rei contemplationem pro difficultate tam -is negotii obstupescit (*de Christo cibum multiplicante; seq.* p. 1001^{B} agitur ... in opere visibili -is molitio).

b *additur*: *dat.*: TERT. adv. Val. 19 p. 198, 4 imaginem ... incognitam ... et -em demiurgo. IREN. 1, 13, 6 *h o m i n e s* propter ... redemptionem et incomprehensibiles et -es fieri iudici (*cf.* 1, 21, 5. 1, 24, 6 angelis *eqs.*). 2, 6, 1 *primus deus* eis (*i. angelis et demiurgo*). *al.* MAR. VICTORIN. hymn. 3 p. 1145^{A} -is deus es, sed ... aliis ... -is: ... tibi visibilis. RVFIN. symb. 4 p. 342^{A} aspectui corporeo. AVG. in Gal. 21 p. 2118$^{fin.}$ oculis carneis. serm. coll. Morin p. 12, 24 humanis visibus. *al.* *praep.* a b: IREN. 2, 30, 7 cum interior homo -is etiam a demiurgo esse dicatur. *supinum*: SVLP. SEV. epist. app. 1 (*fort.* PELAG.), 6 p. 222, 20 *Christus* -is aspectu, incomprehensibilis adtactu.

2 *pro subst.*: **a** *masc.*: -is: *i. q. deus*: ITALA Hebr. 11, 27 (Hier. tract. in Is. p. 109, 11) -em ... quasi videns expectabat *Moses* (*v. app. crit.; sim.* VVLG. [deum *add. D*]). TERT. adv. Prax. 14 p. 251, 5 per visibilis et -is distinctionem. IREN. 1, 15, 5 verbum ... formam -is factum. *al.* ZENO 2, 11, 4 ad -em suspensum (*i. Christum*) gladiorum mucro convertitur. *al.* AVG. c. Maximin. 2, 9, 2 p. 764$^{in.}$ ut ... responderes '-ior -em genuit' (*i. pater filium*). *al. v. et p. 221, 70.* -es: *i. q.*

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

daemones, angeli (*cf. l. 10 sq.*): Victric. 24 deus est, quisquis est -ium tortor et iudex (*cf. 23* immundi ... spiritus tortor). Cassiod. hist. 6, 47, 2 quendam -ium hoc *vulnus Iuliano* intulisse (*seq.* angelus). **b** *neutr.*: -e: Iren. 1, 18, 1 -e ... et absconditum eius (*i. quaternationis*). 2, 6, 1. 4, 6, 6 -e ... filii pater *est* (*opp.* visibile). Lact. epit. 4, 5 -e a visibili non potest conprehendi (*cf. Stob. floril. 80, 9* τὸ ... ἀφανές). -ia: Itala Rom. 1, 20 (Tert. anim. 18, 12) -ia ... eius (*i. dei*) ... de factitamentis intellecta visuntur (Vvlg. per ea, quae facta sunt, ... conspiciuntur). Col. 1, 16 (cod. f. *al.*; *sim.* Vvlg.) in ipso *Christo* condita sunt omnia in caelis et in terra, visibilia et -ia, sive troni sive dominationes *eqs.* (*cf.* Iren. 2, 30, 4 -ia, angeli, archangeli, dominationes *eqs.*). Hebr. 11, 3 (cod. f, *sim.* Vvlg.) apta esse saecula verbo dei, ut ex -bus visibilia fierent (εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι, *syn. cod. d* ex non apparentibus). Tert. anim. 18, 5 -ia (*opp.* visibilia et humilia et temporalia). adv. Marc. 1, 16 p. 310, 27 duas species rerum, visibilia et -ia. 5, 11 p. 615, 12 (*syn.* aeterna). *al.* Iren. 1, 17, 1 conditionem secundum imaginem -ium a demiurgo ... fabricatam. 3, 16, 6 *Christum* ab -bus et inenarrabilibus descendisse. *ibid.*: in supercaelestibus et spiritalibus et in -bus. 3, 17, 1 illum, qui est ab -bus (*sc. Christum*). *al.* Symb. Nicaen. (Hil. coll. antiar. p. 150, 8. *al.*) visibilium et -ium factorem *deum.* Rvfin. Orig. in lev. 5, 1 p. 333, 17 sanctam scripturam ... ex visibilibus constare et -bus (τὰ μὴ βλεπόμενα, ἀλλὰ νοούμενα). *al.* Avg. epist. 148, 11 p. 342, 1 unde ... -ia videntur nisi oculis cordis? 151, 10 p. 390, 18 ut tui cordis -ia paene oculis cerneremus. *et saepe.* **c** *fem.*: *nomen aeonis apud Valentinianos*: Tert. adv. Val. 35 p. 210, 7 processisse ... ex -i ... Agenneton (*paulo ante*: Aoraton. *gr. Iren. 1, 11, 5* ἐκ ... τῆς Ἀοράτου [*lat.* de Aorato]).

C *de eis, quae sive in occulto posita sive longo spatio distantia non videntur* (*v. et p. 220, 27*): Itala Hebr. 4, 13 (cod. f. *al.* = Vvlg.) non est ulla creatura -is in conspectu eius (*i. sermonis dei*; *gr.* ἀφανής. *cf.* Ambr. hex. 1, 7, 26 p. 25, 3 non ... deo aliquid -e [p. 25, 9 ea, quae in profundo sunt]. *sim. al.*). Ps. Apvl. Ascl. 17 est ... cava mundi rotunditas in modum sphaerae ipsa sibi qualitatis vel formae suae causa -is tota, quippe cum quemcumque in ea summum ... delegeris locum, ex eo, in imo quid sit, videre non possis (*ibid.* per ... formas solas specierum, quarum imaginibus videtur insculpta, quasi visibilis creditur ..., re autem vera est sibi ipsi -is semper. *cf. Festugière ad l.*). Tycon. reg. 7 p. 73, 26 sol ... decursa australi parte -is vadit in locum suum rediens. Rvfin. Orig. in lev. 9, 9 p. 436, 5 duas ... aedes *templi*, unam quasi visibilem et patentem sacerdotibus, aliam velut -em et inaccessam (*sim. de eis, quae videri non licet*: Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 6, 6 p. 783[med.] omnibus [*gr. 5, 219* ἀθέατον]. Cassiod. Ios. antiq. 14, 26 p. 426[in.] si quid -ium visum fuisset [*gr. 14, 483* τῶν ἀθεάτων]). Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 7, 28 p. 843[med.] saxum ... abruptis atque altis vallibus cingitur ex -i.

adv. ***invīsibiliter.** *gr. resp. fere* ἀοράτως (*non adnotatur*); τὸ ... ἀφανές: Cassiod. hist. 7, 2, 31 (*gr. Socr. 3, 23 p. 445*[B]).

i. q. invisibili, spirituali, arcano modo: *c. verbis*: Tert. adv. Val. 14 p. 193, 14 quem (*i. Christum*) ... non noverat *Achamoth*, ut -r operatum (*cf.* Iren. 1, 4, 1 qui -r cum ea erat). 32 p. 208, 4 *homines* spiritus ... fient intellectuales, neque detentui neque conspectui obnoxii, atque ita -r in pleroma recipientur (*cf.* Iren. 1, 7, 1 inapprehensibiliter et -r ... ingressos). Iren. 1, 13, 6 mater ... Homericam inferorum galeam eis *hominibus* superimposuit, ut -r effugerent iudicem. *al.* Hil. in psalm. 132, 4 p. 686, 25 *Christum* -r et incorporaliter unctum esse. Ambr. epist. 39, 6 p. 1100[B] *Paulus*, qui ante cognoverat secundum carnem Christum, iam operationes eius -r agnoscens. fid. 4, 5, 62 p. 629[A] filius ... -r et videre et facere potest (Avg. epist. 148, 6 p. 336, 15. *al. v. et p. 220, 58*). Heges. 5, 53, 1 p. 409, 11 ut ... hoc -r singulis anima sua conferat. Rvfin. hist. 7, 17 in caelum hostiam -r esse sublatam (*gr. aliter*). Orig. in cant. 3 p. 211, 11 *Solomon* visibiliter quidem de ventis ..., -r vero de violentiis immundorum spirituum loquens. Orig. princ. 2, 6, 3 p. 141, 29 *Christus* participationem sui ... creaturis -r praebuit. *al.* Avg. epist. 120, 10 p. 713, 13 hoc ... lumen ... -r et ineffabiliter et tamen intellegibiliter lucet. gen. ad litt. 5, 23 p. 168, 15 in ipso grano -r erant omnia simul, quae per tempora in arborem surgerent. pecc. mer. 2, 32, 52 p. 122, 17 illud, quod promissum speramus, -r voluit *dominus* expectari. serm. coll. Morin p. 13, 25 invisibilia -r cogitate. *et saepe.* *c. adi.*: Mar. Victorin. hymn. 3 p. 1144[A] invisibilis -r, visibilis -r, invisibilis visibiliter: o beata trinitas. Avg. civ. 11, 4 p. 465, 17 D. a deo ineffabiliter atque -r magno et ineffabiliter atque -r pulchro (serm. 277, 1, 1 p. 1257[fin.]). *c. subst.*: Avg. serm. coll. Morin p. 177, 19 ubi lucrum, ibi damnum: visibiliter lucrum, -r damnum (*de furto*). *al.*
deriv.: invisibilitas.

***invīsibilitās**, -ātis *f.* *ab* invisibilis. *sg. tantum*; *legitur inde ab* Itala, Iren. [*confund. in codd. c.*: visibilitas, invisibilis. *e coni.*: Tert. adv. Prax. 14 p. 251, 17 -e (*Harris*, vis- *trad.*). *v. et l. 80.*]

1 *active*: *i. q. status eius, qui videre non potest*: Itala deut. 28, 28 (Lugd.) percutiat te dominus percussione et ⟨in⟩visibilitate et amentia sensus (ἀορασία, *Vulg.* caecitate). Primas. in apoc. p. 802[C] *Christus claritudinem suam* discipulis abscondit, ne eum nec agnoscere nec sufferre quivissent. haec autem non caecitas debet ... dici, sed quaedam -s, quae in Graeco ἀορασία aptius vocitatur.

2 *passive*: *i. q. status eius, qui videri non potest*: **a** *dei. trinitatis sim.*: Iren. 4, 20, 7 *verbum* -em ... patris custodiens. Novatian. trin. 18 p. 65, 22 F. ut deo patri -s propria reddatur. Hil. syn. 15 p. 492[A] cum in his, quae patris sunt propria, subsistens filius per naturam in se genitam consistat, gloriae scilicet, ... -is. Priscill. tract. 11, 142 -is plenitudo (*opp.* visibilitas agnoscentiae). Hier. tract. in Is. p. 111, 23 deus ... -em suam quodammodo facit esse visibilem. Ps. Hier. epist. 17, 2 (= Canon. Turner I 2, 1 p. 358 l. 156); *syn.* impossibilitatem visionis. Rvfin. apol. adv. Hier. 1, 18 p. 556[B] -is aequalitas inter patrem et filium et spiritum sanctum. Avg. coll. c. Max. 14 p. 720[in.] *Christi.* epist. 147, 23 p. 297, 5 trinitatis (148, 10 p. 340, 11 -em [invisibilem *l. v.*]). 148, 11 p. 341, 9 naturae ipsius *dei* est -s (Ps. Vigil. Thaps. trin. 3, 42 rec. II divinae naturae). *al.* Mvtian. Chrysost. hom. 32 p. 440[in.] significant ... tenebrae -em dei (*gr. 32, 2 p. 221*[med.] τὸ ἀόρατον). *al.* **b** *animae sim.*: Ps. Orig. tract. 1 p. 8, 9 *homo interior* imago dei in his omnibus est, in -e (vis- *l. v.*), in immortalitate *eqs.* p. 8, 27 *deus* imaginem ... fecerat in animalem Adam de -e, de immortalitate animae. p. 10, 8 de -e. Clavd. Mam. anim. 1, 6 p. 44, 14 nihil invisibile corporis foret, nisi invisibile illud incorporei -s faceret. **c** *aëris*: Evseb. Emes. serm. 21, 9 si ... hoc (*i. aerem gladio incisum statim se coniungere*) propter -em minus agnoscitur. **d** secundum -em: *i. q. invisibiliter*: Iren. 5, 18, 1 *conditio* secundum -em a *deo* patre portatur, secundum visibile autem ... portat eius verbum. 5, 18, 3.

1. invīsio, -ōnis *f.* *ab* in (*neg.*) *et* visio, *vox ficticia.* Boeth. categ. 3 p. 256[A] nullus ... dicit 'inauditio' neque '-o' ..., sed tantum surditas caecitasque nominantur propriis nominibus.

2. invīsio, -ōnis *f.* *ab* in *et* visio *sec.* insomnium. Gloss. II 583, 44 -o visio portenti.

invīsitātus, -a, -um. *ab* in *et* visitare. *scribitur* -viss-: Cic. har. resp. 63 (*P*[1]). *de mensura*: -vīs- *v. l. 65. 66.* *compar. v. l. 57*; *superl. deest.* Not. Tir. 43, 70 -um. *legitur certius traditum in paucis tantum locis inde a* Liv.; *ceterum v. l. 39.* [*saepe confunditur c.* inusitatus; *e coni. etiam*: Caes. civ. 2, 4, 4 invisi[s lati]tatis (*Elberling*; *v. p. 224, 70*). Ps. Qvint. decl. 12, 27 p. 244, 8 (*Reitzenstein, Studien p. 44*). *cf.* Ps. Avg. serm. ed. Caillau 1, 55, 2 Maria ... membra invitatis (invisa tanti *edd.*, *fort. potius* -i) regis paritura fovebat.]

1 *de eis, quae antea non visa sunt*: *fere i. q. ignotus, incognitus* (*cf. et l. 74; hic illic c. dat.*) *vel inde i. q. eximius, singularis sim.* (*invenies hic eos tantum locos, ubi in codd. sine contradictione vel melius traditum est; ceteros, ubi occurrit pro* inusitatus *in varia lectione minus certa, sed fort. non aspernanda* [*inde a* Cic.], *vel per coni. restituitur* [*inde ab* Acc.], *v. sub ista voce, quacum saepe videtur esse confusum*): Liv. 4, 33, 1 nova erumpit acies inaudita ante id tempus -aque (*codd. plures*; inus- *P*[2], *alii*). 5, 17, 8 gentem (*cf. l. 79*) -am (inus- *pauci codd.*), novos accolas Gallos. 5, 35, 4 cum formas hominum *Gallorum* -as cernerent et genus armorum (Gell. 5, 14, 7 [*Apionis*] *ferarum* -a [inus- *P*[2]] aut forma erat aut ferocia). 5, 37, 2 -o atque inaudito hoste ab Oceano ... bellum ciente (5, 45, 4 [inus- *pauci codd.*]). 27, 39, 8 *incolae Alpium* -i ... antea alienigenis nec videre ipsi advenam ... adsueti. 45, 42, 12 naves regiae ... -ae ante magnitudinis (Cvrt. 9, 1, 4 serpentes [inus- *duo codd.*]). Cvrt. 5, 5, 7 *captivi mutilati* -a simulacra, non homines videbantur. 8, 9, 16 *Indiae* animalia -a (inusitate *R*) *sunt* ceteris gentibus nisi invecta. 9, 1, 13 nemus opacum arboribus alibi -is. 9, 6, 7 -as beluas *inducere.* Plin. nat. 10, 84 candidam *lusciniam* ..., quod est prope -um (inus- *F*[2] *d E*[2]). 10, 132 in Hercynio ... saltu -a (inus- *a d*) genera alitum accepimus (Ivl. Val. 3, 14 p. 124, 7 hominum nescias -ius [inus- *P*] an inauditius genus. 3, 19 p. 128, 25 formarum humanarum. 3, 51 p. 159, 4 hominum. *v. et l. 46*). Tac. hist. 2, 50, 2 avem -a specie. Gell. 7, 3 tit. de serpente -ae longitudinis. 7, 3, 1 Tubero (*hist. 8*) ... scriptum reliquit ... Regulum *pugnavisse* ... adversus unum serpentem ... -ae (inus- *Peter*) inmanitatis. Apvl. met. 8, 4, 4 aper immanis atque -us exsurgit toris. flor. 18 p. 86 sum vobis nec lare alienus nec pueritia -us nec magistris peregrinus, ... incognitus, ... inauditus *eqs.* Epit. Alex. 41 *Cleopis* re -a pertimuit. Cypr. Gall. exod. 315 grando ... -a prius saeclisque incognita priscis (*cf. Vulg. exod. 9, 24* quanta ante numquam apparuit). 450 *libertas* tolerata prius ... dulcia ducit, -a sibi quotiens peiora sequuntur.

2 *de eis, quae non videntur*: *i. q. invisibilis*: Vitr. 9, 1, 4 omnia *signa caeli* ... visitata et -a temporum necessitate sunt constituta. Ivl. Val. 1, 4 p. 8, 32 Nectanabus ... praesens quidem, sed -us una agebat; neque enim videri se ex arte magica concesserat. 3, 6 p. 116, 6 erant ... statuae post primos aciei ordines sitae atque ita ... hostibus -ae. *cf. et p. 273, 33.*

3 *i. q. non visitatus, inaccessus* (*ex usu sub 1 illustrato derivatur l. 76. 78*): Sen. epist. 104, 15 peregrinatio ... novas tibi montium formas ostendet, -a (inus- *m. rec. in B*) spatia camporum. Ps. Qvint. decl. 12, 18 p. 234, 22 nulla celebris civitas -a transitur. Pavl. Nol. epist. 5, 2 p. 25, 12 *regina austri* adhuc -arum (a deo *add. pars codd.*) gentium (*cf. l. 44*) socia, iam tamen visitandarum praevia. 47, 1 p. 389, 8 remeaturus ... non feres -is nobis abire.

invīsito, -āre. *ab* in *et* visitare. Not. Tir. 43, 69[a] -at. Gloss.[L] I Ansil. in 1996 invisere invi⟨si⟩tare (Gloss. V 302, 33 invis⟨it⟩are). [*variat in codd. c.* mansitare: Ivl. Val. 1, 42 p. 52, 21. *e coni. vix recta*: Acc. trag. 340 *v. p. 273, 16 sq.*]

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i. q. visitare: CASSIOD. in psalm. 102, 12 p. 722[C] per aquam regenerationis nos sol verus -at et tenebras facit nostrorum discedere peccatorum. 134, 6 p. 963[B] *isti sinus*, quos commeantium discursus -at (*opp.* oceanum).

***invīso**, -vīsī, -ere. *ab* in *et* visere. *scribitur* -viss-: CIC. Arat. frg. 23, 1 (*pars codd.*). VVLG. iud. 15, 1 (*AL*). *cf. l. 54. p. 224, 15. formae adhibentur fere stirpis praes. (imperf. inde a* CVRT. *l. 60); perf. non certum ante* AMBR. (*l. 38. 84. p. 224, 1*), *plqpf. deest. pass. v. l. 42, inf.* -ier *p. 224, 18*, -endus *p. 224, 5. 29. de notione*: GLOSS.[L] I Ansil. IN 1997 -ere revisere. 2001 -it repetit videre. *al.* GLOSS. -it ingreditur. -unt inspiciunt. -ere requirere, videre vel visitare. *al. v. et p. 222, 82. legitur inde a* PLAVTO; *in versibus hexametris saepius vocabulum incipit a semiseptenaria.* [*variat in codd. e. g. c.*: convisere: CIC. Arat. 245 (-es *falso H²*). inire: *v. l. 30.* invadere: HIER. chron. a. Abr. 2147. *v. et l. 36. p. 115, 3.* invenire: CIC. Tusc. 1, 98 (*loco dubio*). investigare: *v. p. 224, 28.* visere: VVLG. iud. 15, 1. *v. et l. 43.* visitare: *v. l. 43.* *e coni.*: PLAVT. Aul. 203 ⟨in⟩visam domum (*Ritschl, metri causa*). COD. Theod. 7, 13, 6, 1 -erit (*Mommsen*). *v. et p. 115, 6. e suppl.*: CE 2043, 1 invis⟨es⟩. *v. et l. 58. falso trad.*: SCRIB. LARG. 269 -ere (et miscere *Helmreich*, et permisceri *Marcell. med. 35, 7*). *in contextu manco*: CIC. Att. 4, 19, 1.]

A *usu originario: i. q. visitare, vel videndi vel inspiciendi, observandi (cf. p. 224, 17) causa inire, adire*: **1** *de visitatione corporali: visitantur*: **a** *homines* (*coetus l. 29. 39*): **α** *c. praep.* ad: PLAVT. Capt. 458 ad fratrem modo (ad *add. Fleckeisen*) captivos alios -o meos. Men. 108 nunc ad eum -o. Merc. 555[a] ad me⟨d⟩ huc -am domum (555[b] huc intro ad me -am d.; *uter versus genuinus sit, ambigitur*). Stich. 66 ad meam ... filiam -o modo (domum *P*). **β** *c. acc.*: PLAVT. *v. l. 25.* CIC. Verr. II 5, 186 di, qui vehiculis tensarum sollemnes coetus ludorum -itis (inutilis, initis *vv. ll.*). Att. 1, 20, 7 ut iam -as nos. 3, 19, 3 ut ... me, si putas te istic visurum, expectes, si minus, -as. 12, 30, 1 Lentulum (*cf. 12, 28, 3* visas). LIV. 5, 2, 12 parentes liberosque ac coniuges -ere. 21, 21, 5 si quis vestrum suos -ere vult (*antea*: visuri sitis). COLVM. 12, 3, 8 *vilica debebit* eos, qui cibum familiae conficiunt, -ere (*gr. Xenoph. oecon. 10, 10* ἐπισκέψασθαι). STAT. Ach. 1, 618 *Bacchus* thyrsum ... armat et hostiles -it (invasit *l. v.*) ... Indos. PANEG. 5, 7, 5 boni principis est libenter suos videre felices, sed melioris -ere etiam laborantes. AMBR. epist. 4, 7 p. 891[A] quod serius nos -eris. HIER. epist. 3, 1, 1 monachorum -ere choros et caelestem in terris circuire familiam (60, 10, 2). 89, 1 (*Theophili*) nisi te et sanctos fratres ... quasi sua viscera amplexaretur et -ret. c. Lucif. 9 p. 165[A] qui ... per presbyteros ... baptizati ante dormierunt, quam ab episcopis -rentur. *al.* VVLG. IV reg. 8, 29 rex ... descendit -ere Ioram ... quia aegrotabat (visere, visitare *vv. ll.*; *sic et* II par. 22, 6 aegrotantem). *al.*

b *domus, loca sim.* (*saepissime c. acc.; c. praep.* apud *l. 69*): PLAVT. Pseud. 229 cras, Phoenicium, ... -es (invisus *A*) pergulam. ACC. trag. 237 nunc silvicolae ignota -entes loca (CIC. Arat. 189 aeterno -ens loca curriculo Nox [*gr. aliter*]. fin. 5, 5 eum locum libenter -it). CIC. Att. 4, 5, 3 domum meam ... crebro -is (4, 6, 4. CATVLL. 64, 384 *dei* praesentes [*cf. l. 75 sq.*] ... domos -ere castas heroum ... solebant. LIV. 5, 2, 4 domos ac res -ere suas. *v. et l. 17. 26. 28*). 4, 9, 2 aedificium nostrum. 4, 10, 2 nostram ambulationem *eqs.* CATVLL. 31, 4 Sirmio, ... quam te libenter ... -o (*vulgo trahitur ad p. 224, 8*). VERG. georg. 1, 25 urbesne -ere, Caesar, terrarumque velis curam ([inviscere *R*]. GERM. *v. p. 115, 3*). Aen. 4, 144 Lyciam ... deserit ac Delum ... -it Apollo (*Serv. auct. ad l.* repetit [visitat *add. T*]). 8, 159 visentem regna sororis ... Priamum ... protinus Arcadiae ... -ere finis (11, 588 nympha, ... finis ... -e Latinos. CE 1531 A, 7 Nymfa meos dignata inv⟨iser⟩e finis). LIV. 30, 12, 6 patrium -ere regnum. CVRT. 4, 8, 3 non interiora modo Aegypti, sed etiam Aethiopiam -ere. 9, 1, 3 ut ... finem terrarum, mare -ret *Alexander*. SIL. 4, 362 gelidos ... montes Taygeta. 14, 8 mapalia *Carthaginiensium* ... extremumve diem et terrarum -ere metas (*i. Hispaniam*). TAC. ann. 11, 10, 1 validissimas praefecturas. PLIN. epist. 3, 19, 2 *praedia*. 9, 20, 2 torculum. APVL. met. 9, 40, 4 hortulum. AVIEN. orb. terr. 1384 Bacchus ... -i⟨t⟩ ... Ismeni fluminis undam (*Dionys. periheg. 1165* μετὰ χεῦμα κατήλυθεν). HIER. epist. 1, 3, 1 hanc *civitatem* cum ex more consularis -ret (SIDON. epist. 2, 8, 3. *v. et p. 115, 6*). *al.* PRVD. apoth. 29 dignati terras -ere Christi. PROSP. chron. I p. 421, 569 Plinius ... orator, dum -it Vesuvium (apud Vesuvium *l. v.*), periit. *al.*

c *varia*: CIC. Arat. 405 dum Nepa et Arcitenens -ant lumina caeli (*gr. aliter*). dom. 105 sacrificium, quod alienae domi fieret, -ere. de orat. 1, 249 fundos nostros obire aut res rusticas ... -ere ([*seq.* inspiciendus]. TAC. ann. 12, 23, 1 res suas. ITIN. Alex. 16 Alexander ... Syriae res inv⌊isit⌋ [⌊ ⌋ *m. 2 in ras.*]. *v. et l. 51*). CATVLL. 66, 20 -ente novo proelia ... viro. LIV. 1, 57, 7 *Collatinus*: quin ... conscendimus equos -imusque praesentes (*cf. l. 50*) nostrarum *uxorum* ingenia? 35, 35, 11 tyrannus ... ante signa vectabatur, cornua extrema *aciei* -ens. VAL. FL. 8, 230 caelestes Alcidae -ere mensas iam vacat. STAT. Theb. 1, 668 has forte -itis aras. 2, 720 *Tydeus ad Athenam*: seu Pandionio nostras -ere caedes (voces *P¹*, noctes *Postgate*) monte venis. HIL. in Matth. 12, 2 p. 985[A] *Christus* progressus in hunc mundum est, segetem eam, id est sationem humani generis -ens (*ad Matth. 12, 1*).

2 *incorporaliter*: AMBR. epist. 79, 2 p. 1270[B] cum a tuis invitaretur *Christus*, ut -ret domum tuam. *ibid.* quod te incorporaliter -erit. HEGES. 5, 53, 1 p. 409, 20 quidquid -erit *anima*, exsuscitat, quidquid reliquerit, statim solvitur (*gr. 7, 348* ὅτου ... προσφαύσῃ). PRVD. c. Symm. 2, 628 disiunctas ... animi ... partes nec ... -it sapientia nec deus intrat (*cf. Vulg. sap. 1, 4*). AVG. civ. 7, 27 p. 310, 18 D. daemones ... hac ... theologia -endis stolidis imaginibus ... invitatos *esse*. CASSIOD. in psalm. 10, 5 p. 94[C] suscipere creatorem, quem non est dubium bonos semper -ere.

B *usu secundario, praevalente notione videndi*: **1** *i. q. conspicere* (*usu poetico, v. et p. 223, 53; servata aliquatenus not. adeundi l. 12. 16*): CIC. Arat. frg. 23 (nat. deor. 2, 110), 1 natos Geminos -es (*v. p. 223, 5*) sub caput Arcti (*gr. aliter*). CATVLL. 64, 233 simulac nostros -ent lumina *tua* colles. SEN. Oed. 399 te *regem* ... nefas *est* -ere umbras. CYPR. GALL. exod. 463 *Aegyptios*, quos ... cernitis instantes, post hanc -ere lucem haud licitum est vobis (*cf. Vulg. exod. 14, 13* nequaquam ultra videbitis). 1274 obtutūs ... mundana -ere suetos (inviscere *trad.*; *seq. 1281* visere). iud. 513 *Manoe* sanctum *angelum* ... -ere gaudens.

2 *i. q. observare* (*usu derivato ex A, cf. p. 223, 22*): SALL. (?) rep. 2, 12, 7 mortalium vitam divino numine -ier (*cf. Friedrich, Hermes 76, 1941, 118 sq.*). PLIN. paneg. 80, 3 principis *est* ... sideris more omnia -ere, omnia audire (*cf. Hom. λ 109* ἐφορᾷ ... ἐπακούει). ARNOB. nat. 1, 1 derelictis curis ..., quibus quondam solebant *dei* -ere res nostras. VVLG. deut. 11, 12 quam *terram* ... deus ... semper -it, et oculi illius in ea sunt. **3** *i. q. introspicere*: APVL. apol. 15 debet ... philosophus speculum -ere (16 -res [*antea*: inspexerat]). DIOM. gramm. I 400, 3 operae pretium est veterum -ere et percurrere libros. *translate fere i. q. perspicere vel etiam perpendere, aestimare* (*l. 29*): CHAR. gramm. p. 271, 21 B. (*ex Romano*) si quis ... eius rei vellet rationem penitus -ere (investigare *l. v.*). VEN. FORT. vita Marcell. 2, 8 de actibus ... Marcelli plurima sunt -enda (*sc. testimonia sim.*), temporum vetustate subrepta.

invīsor, -ōris *m.* *ab* invidere. SYNON. Cic. p. 434, 34 B. maledicus existimator. detrectator. lividus. invidus. obtrectator. -r. inrisor. GLOSS.[L] V Aa I 891 -r invidens seu invidus (*edd.*, invitus, invisus *trad.*). GLOSS. invidens. invidus. [*in falsa l. v.*: VAL. MAX. 4, 7, 4 (*recte* invisiorem).] *i. qui invidet, invidus* (*cui invideatur, indicat pron. poss. l. 37*): APVL. flor. 9 p. 28 si quis forte in hoc ... coetu ex illis -bus meis malignus sedet. SCHOL. Cic. Bob. p. 80, 17 *Ciceroni* ab -bus concinnabatur infamia. AMBR. epist. 46, 1 p. 1145[C] vanum ante et -em tantum habebam (*sc. maledicum quendam*). EVAGR. alterc. p. 45, 10 -r ille, qui protoplastum fefellit (*i. diabolus. cf. p. 205, 44*).

1. invīsus, -a, -um *v. s.* invideo *p. 197, 7.*

2. *invīsus, -a, -um. *ab* in *et* videre. NOT. Tir. *v. p. 191, 30.* GLOSS.[L] III Abol. IN 222 -us odiosus aut invidia zelatus ⌊aut non visus⌋ (⌊ ⌋ *add. v*). 282 inproviso subito vel -o (non viso *Ansil.*). 308 -um numquam visum. V Abba IN 231 -us qui non videtur (vel odiosus *add. Aa I 890*). II Philox. IN 730 -us ἀόρατος μ[ε]ισητός. *al. e falsa interpretatione grammaticorum*: SERV. auct. Aen. 2, 592 l. 11 quidam '-a' figurate dictum putant; adserunt enim ad Troiam Helenam non venisse, id est, non visam a Troianis (*ad Verg. p. 198, 13*). CLAVD. DON. Aen. 9, 730 p. 279, 2 agnoverunt ... faciem qualem numquam viderant (*ad Verg. p. 198, 15*). *legitur apud auctores antiquiores nonnisi l. 68. 69. 70; praeterea inde a* CAPRO, FLORO (*?, v. l. 56. p. 236, 62*), APVL., ITALA. [*confund. in codd. e. g. c.*: ignotus: LVCAN. 3, 247 (ignotum *codd.*, -um *falso Hyg. lim. grom. p. 151, 18*). inprovisus: *v. p. 225, 34.* invisibilis: *v. l. 81. p. 220, 21.* invius: *v. p. 236, 59.* visus: *v. l. 74. p. 225, 9. al. e coni.*: FLOR. epit. 3, 20, 4 (indiviso, inuno *trad.*, -o *Pighius, alii aliter*). APVL. met. 5, 5, 1 (*Castiglioni*). *al. del.*: CIC. part. 22 (inusitatum *recte*). *v. etiam p. 236, 62.* 1. invisus *falso in hunc sensum trahunt* (*v. et l. 46 sqq.*): VERG. *v. p. 198, 12.* SPART. Hadr. 25, 7 -us ... omnibus (*pertinet ad p. 197, 22; falso Wölfflin, SBMünch. 1891, 513*). ALC. AVIT. *v. p. 199, 2.*]

i. q. non visus: sive de visibilibus, quae aliquis non vel nondum vidit (syn. ignotus *l. 72.* incognitus *l. 71. inde i. q. eximius, singularis p. 225, 15), sive de eis, quae videri non possunt (syn.* invisibilis *l. 76. p. 225, 26. 30), hic illic accedente dat.*: **1** *in universum* (*pro subst. l. 73*): **a** *c. syn., iuxta positis (opposito* visus *l. 68, cf. p. 225, 26 sqq.), quibus vis praefixi* in *negativa illustratur*: CATO agr. 141, 2 (*precatio sollemnis*) uti tu, *Mars*, morbos visos -osque ... prohibessis (*cf. Norden, Priesterb. 126 adn. 2*). CIC. har. resp. 57 maribus non -a solum, sed etiam inaudita sacra. CAES. civ. 2, 4, 4 ut -is [latitatis] (*ex gloss. sc.* ł ⟨invis⟩itatis? *cf. p. 222, 33*) atque incognitis rebus magis confidamus. CAPER gramm. VII 97, 12 cognoscimus ignota (ignorata *l. v.*) et -a, agnoscimus quae nobis exciderant (LACT. inst. 7, 16, 9 existent subito ignota et -a [visa *P¹*] oculis astra). ITALA Is. 45, 3 (Barnab. 11, 4) dabo tibi thesauros obscuros, -os (σκοτεινοὺς ἀποκρύφους ἀοράτους, *syn.* invisibiles *et Vulg. v. p. 220, 34. cf. et l. 80*). VVLG. (= ITALA) Sirach 11, 4 mirabilia *sunt* opera *dei* ... et absconsa et -a opera illius ([κρυπτὰ ... ἀνθρώποις. *cf. p. 225, 15*]. 20, 32 [= 41, 17] sapientia absconsa et thesaurus -us [ἀφανής]. PRISCILL. tract. 1, 19 thensauros in caelis absconsos et -os [*cf. l. 75*]). PELAG. in I Cor. 4, 5 aput quem (*i. deum*) omnia occulta et -a (invisibilia *l. v.*) sunt cognita. RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 18, 2 quae etiam sanctorum oculis -a fuerant et pedibus inaccessa (*i. adyta templi; gr. aliter*). AVG. conf. 12, 22, 31 non ... adhuc informes sunt et -ae *aquae*, quas ... fluere cernimus (fid. et

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

symb. 2, 2 p. 5, 17 materiam ... quamvis informem, quamvis -am [*pendet ex* ITALA *l. 6; item* gen. c. Manich. 1, 7, 12 p. 179^med.]). **b** *ponitur per se*: APVL. met. 5, 3, 5 quidam introcessit et cantavit -us et alius citharam pulsavit, quae videbatur nec ipsa. ITALA sap. 11, 18 (Aug. fid. et symb. 2, 2 p. 5, 14. *al.*) *ad deum*: qui fecisti mundum ⌊ex materia -a⌋ ('informi', sicut nonnulla exemplaria tenent *Aug. l. c.* [*cf. gen. c. Manich. 1, 5, 9 p. 178^in.*]. ⌊ ⌋ = VVLG., *gr.* ἀμόρφου. *hinc pendet* Ps. AVG. quaest. test. II vet. 20 p. 429, 20. *v. et l. 1 et cf. p. 220, 21*). Luc. 24, 31 (codd. b f, *sim.* l) *Christus* -us (visus *l, corr. m. 2*) factus est eis (ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν, *Vulg.* evanuit ex oculis eorum). SCHOL. Stat. Theb. 1, 362 *aestiva Lycaei* -a soli multis temporibus (*Stat. l. c.* nullis ... aspecta ... solibus). HIER. epist. 24, 4, 2 *Asella* ad martyrum limina paene -a properabat (*cf. postea*: quod se nullus agnosceret). VVLG. sap. 17, 18 ludentium animalium cursus -us (ἀθεώρητος). CARM. adv. Marc. 1, 62 mirandae virtutis opus -aque facta (*cf. p. 224, 77*). CYPR. GALL. num. 296 -um mortali advertere lumen *dei*. COMM. apol. 831 hunc (*i. Neronem*) ipse ⟨se⟩natus -um esse mirantur ('*quamquam non conspiciebatur, tamen vivere*' *Dombart ad l.*). OROS. hist. 4, 1, 6 *Pyrrhus* elephantos ... usque in id tempus -os Romanis ... in Italiam primus invexit (*cf. p. 273, 23*). ENNOD. opusc. 2, 89 p. 315, 2 *antistes* -is beati apostoli liminibus ad usum furoris vestri ... advocatur. GLOSS. III 59, 46 Filura (*i.* Φιλύρα) ... confusa propter -am fili figuram (*i. Chironis. gr.* ἀθεώρητον, *pendet ex Hyg. p. 273, 17*). *al.*

2 *speciatim: spectat ad naturam invisibilem dei* (*pro subst. l. 28 [bis]. cf. et l. 16*): TERT. adv. Prax. 14 p. 250, 19 cum -um, ... cum visum (-um *l. v.*) deum profert *scriptura* (*syn. postea*: invisibilis). 15 p. 253, 19 si ipse est Christus et pater et filius, quomodo et visus est et -us? p. 253, 20 diversitatem visi et -i. p. 255, 22 duos esse visum et -um (*i. filium et patrem*). ARNOB. nat. 1, 31 p. 20, 24 *ad deum*: o summe rerum invisibilium procreator, o ipse -us (-e *Gelenius*) et nullis umquam conprehense naturis. PETR. CHRYS. serm. 90 p. 454^B deum ... nec ulli umquam cognitum, etiam ipsis angelis -um. *al.*

adv. **invīsē.** *i. ita, ut non visus sit aliquis, latenter*: FVLG. myth. 3, 6 p. 67, 18 *Cupido*, Veneris proeliis obscure peractis, ⌊ut -e⌋ (inprovise *l. v.*) ⌊vespertinus advenerat, ita crepusculo incognitus⌋ etiam ⌊discedebat⌋ (⌊ ⌋ = MYTHOGR. 1, 231 p. 71, 39).

3. invīsus, (-ūs) *m. ab* invidere. *i. q. invidia, zelus*: PS. TIT. epist. l. 472 *coniunctio nuptialis est* zeli maliciositas mortifera ..., diabuli ludicrum, -s vitae, ... inpedimentum vitae quod domino separa[n]t. *Stiewe.*

invītābilis, -e. *ab* invitare. GLOSS.^L III Abol. IN 118 -is beneficus. II Philox. IN 731 -e προτρεπτικόν. NOT. Tir. 30, 34 -is.

fere i. q. delectabilis, oblectans sim.: ? VARRO Men. 337 (Gell. 13, 11, 4) sermones ... non super rebus anxiis aut tortuosis, sed iucundos atque -es et cum quadam inlecebra et voluptate utiles (*vox utrum Varronis sit an Gelli, incertum*). *Kröner.*

***invītālis,** -e. *ab* in *et* vitalis. NOT. Tir. 30, 33 -is. *i. q. sine vita*: BOETH. syll. hyp. 1 p. 850^C si sit a quidem animatum, b vero insensibile, c -e (*opp. p. 850^D* vitale). p. 850^D -e ... potest esse, si sit insensibile, ut lapis, potest vero non esse -e ..., ut sunt arbores. *ibid.* consequitur, ut -e esse necesse sit (*cf. 851^A* necesse est non vivere). *saepius in seqq.; syn. p. 852^D* non ... vivens. *Hi.*

invītāmentum, -ī *n. ab* invitare. [*e coni. dubia*: TAC. Agr. 20, 2 (*Acidalius*, irritamenta *trad.*).] *inde a* CIC.

A *i. q. res invitans, illecebrae* (*in doctrina Stoicorum l. 57. 74*): **1** *nude*: CIC. fin. 5, 52 intellegi necesse est in ipsis rebus, quae discuntur et cognoscuntur, -a (invita mente, invita et mente, in vita mentem *vv. ll.*) inesse, quibus ad discendum cognoscendumque moveamur. fam. 10, 10, 2 qui vere appellari potest honos, non -um ad tempus sed perpetuae virtutis est praemium. APVL. flor. 18 p. 86 haec tanta ac totiuga -a communia. SYMM. or. 1, 10 quae res -o omnibus fuit. epist. 3, 40 hoc -o ad perseverantiam litterarii muneris provoceris. PS. AMBR. paenit. 2 p. 973^B quid potest hoc -o dulcius inveniri? AVG. util. cred. 10, 24 p. 30, 15 ne cui sint periculoso -o. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 4 p. 516^med. quibus ... beneficia plura contulit, ut hoc -o nollent ex illa civitate discedere (*gr. 18, 38* ἀνάγκασμα).

2 *indicatur*: **a** *quis (quid) invitet* (*per gen.; nota gen. ident. l. 77*): CIC. Sulla 74 *P. Sulla* cum multa haberet -a urbis et fori *eqs.* fin. 5, 17 constitit ... fere inter omnes id, in quo prudentia versaretur et quod assequi vellet, ... accommodatum naturae esse oportere et tale, ut ipsum per se invitaret et alliceret appetitum animi, quem ὁρμὴν Graeci vocant. quid autem sit, quod ita moveat itaque a natura in primo ortu appetatur, non constat ...: totius enim quaestionis ... fons reperiendus est, in quo sint prima -a naturae (*cf.* τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν *et* τὰ προηγούμενα κατὰ φύσιν). APVL. met. 1, 4, 3 exiguae stipis. AMM. 29, 2, 6 omni humanitatis -o. AMBR. in psalm. 118 serm. 17, 25 p. 389, 17 -o erilis inlecebrae. HEGES. 3, 16 p. 210, 18 quid sibi volunt tam sedula subito -a hostium? **b** *ad quid invitetur aliquis*: **α** *per praep.* ad: CIC. rep. 2, 8 multa ... ad luxuriam -a perniciosa civitatibus subpeditantur mari (*seq. syn.* inlecebras). phil. frg. V 80 M. nulla ad res necessarias -a. APVL. apol. 90 ad maleficiundum. AVR. VICT. Caes. 41, 21 ad imitandum. *structura laxiore*: GELL. 2, 15, 3 ad prolem populi frequentandam praemiis atque -is usus fuit. **β** *per gen.*: LIV. 2, 42, 6 largitiones temeritatisque -a. VELL. 2, 67, 3 in dotem -umque sceleris. CVRT. 4, 10, 24 non libidinis ... sed gloriae. SYMM. epist. 4, 1 officii. 5, 1 memoris animi. 8, 8 familiaritatis. AVG. civ. 2, 26 p. 93, 14 D. nequitiae. epist. 231, 6 luxuriae perditionisque materies sive -um sive adiumentum.

B *i. q. actio invitandi, alliciendi*: APVL. apol. 76 filia ... per adulescentulos ditiores -o matris suae nequiquam circumlata. ARNOB. ad Greg. 19 p. 424, 17 admone ... hanc ad illos *servos* cum -o proferens vocem *eqs.*

***invītātio,** -ōnis *f. ab* invitare. *scrib.* inb-: SACR. Leon. 905^rubr.. GLOSS.^L II Philox. IN 18 -o προτροπή. *inde a* CIC.

A *respicit ad convivium hospitiumve sim.*: **1** *speciatim: exhortatio convivalis ad bibendum* (*ad invicem, fere i. q. propinatio, l. 17. 18. usu minus stricto l. 21. indicatur ad quid invitetur aliquis per gen. l. 23*): CIC. Verr. II 1, 66 fit sermo inter eos et -o, ut Graeco more biberetur. LIV. 23, 8, 7 unus nec dominorum -e nec ipsius interdum Hannibalis Calavius filius perlici ad vinum potuit. 40, 7, 2 festo die benigna -o et hilaritas iuvenalis utrosque in vinum traxit (PLIN. paneg. 49, 8 *non* obscaena petulantia mensis principis oberrat, sed benigna -o et liberales ioci et studiorum honor. *cf. et l. 37*). VAL. MAX. 5, 1 ext. 2 *Pisistratus* abeuntem *Thrasippum* ... veritus, ne propter metum maturius se convivio subtraheret, -e familiari coepit retinere. GELL. 15, 2, 4 Plato ... non ... ebrietatem ... laudavit, sed hanc largiorem paulo iucundioremque vini -em ... non inprobavit (*antea 3*: hortabatur ... ad bibendum. *inde* MACR. Sat. 2, 8, 5). AVSON. 335 p. 197, 22 P. super mensam meam facta est -o, non illa de Rubrii convivio, ut Graeco more biberetur (*v. l. 14*), set illa de Flacci ecloga, in qua ... ternos ter cyathos ... petit vates. 398, 43 p. 228 P. dextrae -o mensae sollicitat lenem comi sermone Lyaeum.

2 *generatim: fere i. q. vocatio ad cenam, in hospitium sim.* (*vi pleniore de praebitione cenae e. g. l. 32. 36. 37.* 'in' *l. 34*): CIC. Verr. II 2, 83 *Sthenius supellectilem* comparارat non tam suae delectationis causa quam ad -es adventusque nostrorum hominum, suorum amicorum atque hospitum. Phil. 9, 6 aderat et hospitum -o liberalis *eqs.* (Att. 9, 12, 1 in Epirum ... -o quam suavis, quam liberalis, quam fraterna). Att. 6, 1, 16 *publicani* illa iam habent pleno modio, verborum honorem, -em crebram. LIV. 33, 39, 3 primus congressus cum legatis et deinceps -o benigna et hospitalis fuit. SEN. benef. 1, 13, 2 *Alexander* accepit ... honorem et legatos -e aliaque humanitate prosecutus cogitavit *eqs.* PLIN. epist. 10, 116, 2 arbitror ... concedendum ⌊ius istud -is⌋ (⌊ ⌋ *Postgate*, iussisti -es *sim. trad.; seq.* qui mille homines ... vocant). TRAIAN. Plin. epist. 10, 117 ne in speciem διανομῆς incidat -o, quae et in numero modum excedit et quasi per corpora ... ad sollemnes sportulas contrahit. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 110 *ne* alieni convivii sub incerta ⟨in⟩vit⟨at⟩ione tempus exspe⟨cte⟩m. SPART. Hadr. 13, 9 *Farasmones* eius *Hadriani* -em superbe neglexit. *invitat deus* (*sc. ad cenam caelestem*): TERT. adv. Marc. 4, 31 p. 527, 19 -o dei (ORIG. in Matth. 17, 15 p. 629, 11 [*gr.* τῇ κλήσει]). 4, 31 p. 528, 20 posteaquam *Sion* et novissimam in Christo -em recusavit. *al.*

B *c. respectu vario*: **1** *i. q. hortatio, incitatio, evocatio* (*in iudicium vocatio sim. l. 55. 68, illecebra l. 59.* ad *quid l. 52. 56. 57*): CIC. Tusc. 3, 82 quod non natura exoriatur *aegritudo*, sed ... quadam -e ad dolendum, cum id decreverimus ita fieri oportere. HIL. in Matth. 23, 8 assidendi -e iudicium *significabat* (*antea*: *Christum* a dextris *dei collocabat*). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 108, 1 non semel ..., sed frequenter vocati contempserunt -em synodi. HIER. epist. 22, 29, 3 honor virginum sit -o ceterarum. AVG. catech. rud. 4, 2 nulla est ... maior ad amorem -o, quam praevenire amando. in Gal. 20 p. 2117^fin. ad fidem (OP. imperf. in Matth. 20 p. 746^fin.). ord. 1, 8, 26 p. 138, 18 quid rursum *in nobis est*, quod ipsorum sensuum -e caperetur. soliloq. 1, 1, 1 nec ... cures -em turbae legentium. SACR. Leon. p. 905^rubr. -o plebis in ieiunio mensis decimi. OP. imperf. in Matth. 5 p. 666^med. ipsa -o eius (*i. diaboli*) iniuriosa est. CASSIOD. Didym. in I Petr. 2, 8 p. 20, 28 *deus Iudaeos* contemnentes benignitatem et longanimitatem eius post multam -em ... reliquit. I Ioh. 4, 12 p. 71, 12 secundum ... apostolicam -em. Ios. antiq. 4, 212 iusta est ... actio gratiarum, quae refertur et pro compensatione rerum iam factarum et pro -e futurarum (προτροπῇ). LEX Sal. capit. 5, 7 secundum legem consecutus habuerit inter octuaginta et IIII noctes de (*add. Geffcken*) ipsa -o. *al.* **2** *fere i. q. invocatio* (*sc. daemonum, potestatum*): TERT. spect. 12, 6 p. 15, 7 contiones et edicta et pultes pridianae sine pompa diaboli, sine -e daemonum non sunt. AVG. civ. 7, 22 p. 300, 11 D. *ut* sola libidine ... multiplicaretur -o daemoniorum. VICTRIC. 6 potestatum.

deriv.: invitatiuncula.

invītātiuncula -ae *f. ab* invitatio *deminutive.* *i. q. exhortatiuncula ea, qua convivae bibere iubentur*: GELL. 15, 2^tit. Plato ... largiores laetitiasque in conviviis -as vini non inutiles esse existimavit.

***invītātor,** -ōris *m. ab* invitare. *scrib.* imb-: CIL VI 8634, 2. GLOSS. II 350, 51 κλήτωρ -r. *legitur inde a* MART. (*l. 83*), TERT. [*varia lectio falsa est* imitator: TERT. spect. 28 p. 27, 2 CAES. AREL. serm. 74, 2 p. 297, 23. *in tit. mutilis*: CIL VI 8858, 2. *al.*]

A *de animantibus*: **1** *is qui alicuius iussu invitandos convocat*: **a** -r Caesaris (*sc. servus vel libertus invitandi officium gerens*): MART. 9, 91, 2 ad cenam si me ... vocaret ... -r Caesaris. COD. Iust. 12, 59 (60), 10, 5 -um. CIL VI 3975, 2. 7010, 2. 8792, 7. 8857, 3. [*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

8859, 3. 8860, 2. 8861, 1. 8862, 4. **b** *apud eccl. de prophetis, apostolis, sacerdotibus sim. invitationem dei nuntiantibus* (*fere c. respectu parabolae Matth. 22, 2sqq., Luc. 14, 16sqq.*): ZENO 2, 38 -r admonet Paulus. TRACT. in Luc. 1, 18 *Iohannes* homo dei, Israhelis instructor et -r caelestis. AVG. adv. Don. 20, 27 p. 126, 5. OP. imperf. in Matth. 41 p. 860in. quando misit *dominus* -es. p. 861med. 43 p. 880med. illorum -es prophetae fuerunt. GREG. M. moral. 35, 34 p. 768C Elias convivantium -r. ORIG. in Matth. 17, 21 p. 642, 31 alia est quae nubit sponsa, alii autem -es, alii autem qui invitantur (καλοῦντας δούλους). p. 643, 14. 17, 23 p. 646, 14 qui . . . fuerant invitati, . . . -es . . . neglexerunt (*gr. deest*). p. 647, 23 -es dei (*cf.* CAES. AREL. serm. 74, 2 p. 297, 23 domini).

2 *is, qui invitat ad id quod praebet ipse*: **a** *i. q. dominus cenae, praebitor convivii* (*indicatur, ad quid invitet aliquis, per gen. l. 18*): TERT. adv. Marc. 4, 31 p. 526, 23 -is parabola (*Luc. 14, 16sqq.*). patient. 16, 4 *gulae addicti* patientes . . . -um, impatientes solius dei vivunt. spect. 28 p. 27, 2 saginentur eiusmodi dulcibus convivae sui (*sc. diaboli*): et loca et tempora et -r ipsorum est. ITALA Matth. 20, 28 (cod. d) cenae -r ([δειπνοκλήτωρ, *Vulg. in additam.* qui te invitavit]. *ibid.*). Luc. 14, 9 (Ps. Aug. spec. 76 p. 569, 18) ne . . . accedens -r dicat tibi *eqs.* (ὁ . . . καλέσας, *Vulg.* qui . . . vocavit). 14, 12 (codd. abc *al.*) dicebat *Iesus* . . . -i (τῷ κεκληκότι, *Vulg.* ei qui se invitaverat). CHALC. transl. p. 17A qui hesterni quidem epuli convivae fueritis, hodierni praebitores -esque . . . resideatis (ἑστιατόρων). HIER. in Matth. 9, 13 p. 56C ibat . . . dominus ad convivia peccatorum, ut . . . spirituales -bus suis praeberet cibos. AVG. beat. vit. 16 p. 102, 1 in illis epulis -em sustinere docuisti. serm. 99, 3 p. 596fin. -r ille *Pharisaeus.* 329, 1 p. 1455in. *Christus* ipse -r, ipse cibus et potus. SIDON. epist. 2, 9, 3 dabat aetas et dignitas primi -is praerogativam. 9, 13, 4 quos . . . imperator in unam civitatem, -r in unam cenam forte contraxerat (*antea*: cum rogatu cuiusdam sodalis ad cenam conveniremus). VICT. VIT. 3, 23 ne veniens -r vestem non inveniat nuptialem et dicat ministris: *eqs.* GREG. TVR. glor. mart. 96 p. 553, 33 confusis -bus, verecundantibus invitatis. CAES. AREL. serm. 188, 2 p. 727, 28 caelestis ille -r. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 2 p. 351B quidam optimus -r (*gr. p. 133A* ἑστιάτωρ). **b** *de deo vocante ad vitam aeternam sim.* (*aliter in parabola cenae l. 2 sqq. 14. 18. 19*): TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 508, 21 Christus, ille aeternae, non longae⟨vae⟩ vitae -r. SALV. gub. 1, 36 num deus non est et inspector et -r *eqs. ibid.* -r *quippe est*, dum vocat.

B *metonymice, de re illecebrosa, seductoria*: TERT. cult. fem. 2, 2 l. 4 studium placendi per decorem, quem naturaliter -em libidinis scimus.

f. **invītātrīx**, (-īcis). *semper pro adi.* *quae invitat*: SYMM. epist. 1, 59 placet hortatio -x religionis. PS. HIER. (= EVTR.) epist. 19, 22 p. 210B laborum . . . arduos montes et difficultatum . . . muros, quibus coelestia ab humanis . . . separantur, divina -x munificentia liberalitasque deplanat. CASSIOD. var. 11, 38, 4 -x pulchritudo chartarum affluenter dicitur, ubi *eqs.* (*antea*: invitabatur plura dicere).
deriv.: invitatorius.

invītātōrius, -a, -um. *ab* invitator.
qui invitat: 1 *generatim*: TERT. anim. 57, 2 *Christiani non* -a operatione, sed expugnatoria dominatione tractamus *magiam*.
2 *speciatim de scriptis*: GENNAD. vir. ill. 13 *Prudentius* fecit . . . -um ad martyrium librum. CAES. AREL. serm. 7, 3 p. 40, 22 -as litteras. *fem. (vix n. pl. l. 55) pro subst., sc. epistula*: HIER. epist. 14, 1, 2 quoniam . . . et tu ipse abiens postularas, ut tibi . . . -am (*Hilberg*, -a *codd.*) a me (ad me, ad te *vv. ll.*) scriptam (*Hilberg*, scripta *codd.*) transmitterem, et ego facturum receperam, invito, iam propera. CAES. AREL. serm. 7, 2 p. 40, 3 *Christus* scripturas divinas velut -as ad nos per patriarchas et prophetas dignatus est mittere (*antea*: scripturae divinae quasi litterae sunt).

invītātrīx *v. l. 42.*

? **invītātum**, -ī *n.* *ab* invitare. *i. q. benigna hortatio, exhortatio*: IOVIN. Hier. adv. Iovin. 1, 2 p. 212A satisfacio -is.

invītātus, *abl.* -ū *m.* *ab* invitare. GLOSS. II 350, 47 κλῆσις. citatio, -us, vocatus, vocatio. *ceterum non legitur nisi abl.*
fere i. q. invitatio: CIC. fam. 7, 5, 2 mitto . . . ad te Trebatium atque ita mitto, ut initio mea sponte, post . . . -u tuo mittendum duxerim. AMBR. epist. 48, 2 p. 1152A huc -u tuo prodeundum putavi. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 94 p. 1111 ad *gratiae* . . . spectabat officium, ut rationis lumen . . . multimodis eruditionibus excitaret atque -u suo (imitatos suos *l. v.*) foveret. *Kröner.*

invītiābilis, -e. *ab* in *et* vitiabilis. *fere i. q. incorruptibilis*: PRVD. psych. 626 *cibus caelestis*, qui spem . . . alat -is aevi (inmutabilis, inviolabilis, invitabilis *vv. ll.*). *Hi.*

1. ***invīto**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* *u̯ei-, *cf.* invitus (*p. 233, 7*) *et ind.* vēti (*i. q. persequi, insequi*), *gr.* ἵεμαι, *slavon.* vitati (*i. q. salutare, benigne aliquem accipere*). *de origine*: ISID. orig. 20, 2, 1 unde (*sc. a victu*) . . . ad cibum vocare -are dicitur. *de formis*: PS. ASPER gramm. suppl. 50, 14 activa verba sunt haec, ut . . . -o. 50, 18 passiva . . . verba haec sunt, ut . . . -or. 56, 2 -ans -turus. 56, 3 -tus -andus. -antia *fere pro subst.*: SYMM. epist. 1, 8 si -antia loquor, gradum tollite, ut et vos sitis laeti praesentium. *formae breves: v. Neue-Wagener³ IV 189.* NOT. Tir. 30, 31 -at. *de notione*: SYNON. Cic. p. 414, 23 B. admonet. hortatur. monet. accendit. instigat. stimulat. urguet. -at. impellit. incitat. lacessit. inmittit. NON. p. 320, 35 -are apertam habet significationem. 321, 7 -are est delectare. *v. etiam l. 23. 55.* SERV. auct. Aen. 5, 107 excierat: evocaverat -verat. *v. etiam l. 48.* GLOSS.L III Abstr. IN 270 -at vocat (*al.*). II Philox. IN 38 -at προτρέπεται. 732 -at καλεῖ ἐπὶ δεῖπνον. 733 -et καλοίη[ν]. GLOSS. II 222, 49 ἄκλητος -tus (*an* ⟨in⟩invitatus *?*), invocatus. 287, 8 εἰσκεκλημένος -tus. 424, 19 προτρέπω -o, horto. 424, 17 προτρέπομαι hortor, adhortor, exhortor, -or (-o *l. v.*). III 516, 10 ἐκάλεσα -vi. *legitur inde a* PLAVTO, TER., LVCIL. *per totam latinitatem.* [*it.* invitare, *hisp.* envidar, *prov.* envidar, *raet.* amvida, *francog. vet.* envier. *R.*] [*confund. in codd. c.*: imitari: SVET. vita Ter. 3. *al.* immutare: CIC. de orat. 3, 182. incitare: SVET. vita Ter. 3. *al.* mutare: SEN. nat. 1, 17, 10. *dubie vel falso trad.*: PLAVT. Cas. 752. SEN. nat. 2, 49, 3 *v. p. 229, 71sqq.* PLIN. nat. 8, 159. 10, 211. *cf. vol. VII 1, 1649, 50.* *e coni. dub.*: VARRO Men. 115 PHAEDR. 3 prol. 22. *al.*]

I *speciatim*: A *c. respectu convivii, cenae, hospitii sim.* (*sacrificii p. 229, 62*): 1 *strictius: i. q. propinando exhortari ad bibendum*: PLAVT. Rud. 362 *Labrax* periit potando . . .: Neptunus magnis poculis hac nocte eum -vit. : : credo . . . anancaeo datum quod biberet. 590 *Neptunus* alvom prodi speravit nobis salsis poculis . . .; si -are nos paulisper pergeret *eqs.* (*antea*: potavi). DICT. 2, 52 cum laeti inter se -rent.

2 *laxius*: **a** '*se -are*', *i. q. sibi bene facere* (NON. p. 321, 17 replere. *de Sole l. 25. aliter p. 229, 39. 231, 8 sq.*): PLAVT. Amph. 283 mira sunt nisi -vit *Sol* sese in cena plusculum (TVRPIL. com. 71 non [vinon *Bergk*] -at plusculum sese ut solet? 132 in prandio [viri *add. pars codd.*, vini *vel* vino *Bergk*]). LVCIL. 1074 bene longincum mortalibus morbum in vino esse, ubi qui -vit dapsilius se. SALL. hist. frg. 4, 11 ⟨re⟩versi postero die multa, quae (multoque *codd.*) properantes deseruerant in castris, nacti, cum se ibi vino ciboque (cibo vinoque *l. v.*) laeti -rent. SVET. Aug. 77 quotiens largissime se -ret *Augustus*, senos sextantes non excessit.

b *-are hospites*: α *fere i. q. hospitibus acceptis praebere cibum, potum, domum sim.* (solio *l. 47*, curru [*fere i. q. benigne recipere*] *l. 49. indicatur quanto pretio l. 49. 50. distinguitur a vocando ad cenam l. 52*): PLAVT. Rud. 811 (*ironice in imag.*) ni istunc *lenonem* istis *clavis* -assitis usque adeo donec qua domum abeat nesciat *eqs.* LVCIL. 1269 pulchre -ti ⟨satis⟩ (*add. Lachmann*, sumus *Dousa*) acceptique benigne. VARRO Men. 461 ipsum avide vino (*Lipsius, Buecheler, dub. an recte*; audi vino *pars codd.*, audivi non *cett.*) -ari (-avi *Lipsius*) poclis large atque benigne (CIC. Att. 3, 4 si modo recipiemur, adhuc -amur benigne, sed *eqs.*). CIC. Verr. II 4, 25 rex . . . ecquis est, qui senatorem populi Romani tecto ac domo non -et? (SIL. 8, 321 non hic domus hospita tecto -at patrio [*infra*: excipiunt]). Phil. 12, 23 hospitio -bit *Clodius* (PLIN. epist. 7, 25, 3). CAES. civ. 1, 74, 4 alii suos in castra -andi causa adducunt, alii ab suis abducuntur. VERG. Aen. 8, 178 *Euandrus* toro et villosi pelle leonis accipit Aenean solioque -at acerno (SERV. auct. *ad l.* -at et accipit verba hospitalia. *cf. p. 229, 65*). STAT. Ach. 1, 79 rector aquarum -at curru *Thetin.* MART. 4, 68, 1 -as centum quadrantibus et bene cenas. 9, 100, 1 denaris tribus. GELL. 13, 2, 1 comiter (19, 7, 1 *Iulius Paulus* nos ad sese vocabat et olusculis pomisque satis comiter copioseque -bat). IVST. 1, 6, 5 adparatis epulis. DICT. 3, 25 cibo. *nota subi.* hiems: VERG. georg. 1, 302 *agricolae* inter se laeti convivia curant; -at genialis hiemps curasque resolvit.

β *fere i. q. vocare ad cenam* (*cf.* EVGRAPH. Ter. Eun. 259 p. 105, 11 'ad cenam vocant' -ant), *in hospitium sim.* (*sc. accedente notione locali*): ① *proprie*: Ⓐ *sine additamentis*: PLAVT. Col. frg. 3 si me tu hodie -veris (*textus mutilus huc pertinere videtur*). TER. Eun. 619 Thais porro instare, ut hominem -et *Thraso.* 622 -at tristis. RHET. Her. 4, 50, 63 hospites . . ., quos iste, dum splendide peregrinatur, -arat (*Halm*, -at *bl*, *om. M*). CIC. Verr. II 1, 65 *Philodamus* rogat Rubrium ut quos ei commodum sit -et. 1, 66 *Verris* comites -at. 4, 25 me publice. *ibid.* quo etiamsi esset -tus a vobis, tamen devertisset. 4, 44 cum magistratum aut aliquem superiorem -asset (*infra*: convivium). Cluent. 163 si *caupo* -verit, id quod solet, sic hominem accipiemus, ut moleste ferat se de via decessisse (*ludit c. sensu ambiguo et -andi in hospitium et lacessendi, cf. p. 230, 44*). Vatin. 32. Pis. 53 quod te municipium vidit, quis amicus -vit, quis hospes adspexit? fat. frg. 4 (5). off. 3, 59 familiares suos. Att. 5, 1, 3 tu -a mulieres, ego vero ascivero (accivero *l. v.*) pueros. 11, 10, 1. 13, 9, 1 mansit -tus. 13, 51, 2 misi, qui -ret. fam. 7, 16, 2 aliquotiens. LIV. 1, 9, 9 *Sabini* -ti hospitaliter per domos (22, 30, 6 benigne atque hospitaliter. *cf.* 23, 4, 2 benigne). 1, 34, 11 benigno adloquio, comitate -andi. 1, 57, 10 comiter. 9, 30, 8 die festo alii alios per speciem celebrandarum cantu epularum . . . -ant. *al.* VITR. 6, 5, 1 in ea *loca* non est potestas omnibus introeundi nisi -tis. PAVL. FEST. p. 41 convictus causa. VELL. 2, 114, 3. PHAEDR. 4, 25, 16 cognatos. CVRT. 3, 12, 2 amicos. PETRON. 111, 10. PLIN. nat. praef. 8 multum . . . apparatus interest apud -tum hospitem et oblatum. 35, 89 (*bis*). MART. 1, 23, 1. *al.* QVINT. decl. 296 p. 169, 21 fratrem (p. 171, 11). *al.* TAC. Germ. 21, 2 proximam domum non -ti adeunt. INSCR. NSc. 1928 p. 392 n. 9 *nequis* extraneum -et ea die. VVLG. Luc. 14, 10 (vocavit *l. v.*, κεκληκώς). *saepe.*

Ⓑ *cum additamentis: indicatur*: ① *quem ad finem -etur aliquis*: ⓐ *per praep.*: ad: CIC. Mur. 73 ad prandium (AMM. 30, 1, 19. *al.*). fam. 7, 9, 3 ad cenam (SALL. hist. frg. 2, 70 LIV. 40, 13, 2.

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

40, 13, 6. 44, 31, 14 Vitr. 6, 7, 4 Val. Max. 2, 1, 9. *al.* Phaedr. 1, 26, 4 vulpes ... ciconiam. *al.* Sen. dial. 4, 33, 3 Mart. 9, 63, 1 Plin. epist. 2, 6, 3. *saepe. cf.* Svet. Claud. 21, 4 ad subitam condictamque cenulam. *cf. l. 32. 48. 49. 53*). Liv. 24, 16, 17 ad ea *convivia* (*al. cf. l. 56*). 40, 24, 5 ad quod *sacrificium* celebrandum (Itala num. 25, 2 [Rufin. Orig. in num. 20, 1 p. 185, 17] sacrificia idolorum [*cf. l. 23*]. *al. cf.* Petron. 78, 4 ad parentalia mea. *cf. infra l. 68*). Sen. dial. 5, 15, 2 ad reliquias *filiorum suorum*. Cvrt. 6, 8, 16 -tus est etiam Philotas ad ultimas ipsi epulas (9, 7, 4. 9, 7, 15. *al. cf. l. 18. 47*). Mart. 8, 22, 1 ad aprum. 12, 48, 17 ad subitas ... ofellas. Ivv. 14, 134. Porph. Hor. epist. 1, 7, 14 ad pira edenda. Ivst. 43, 3, 10 ad nuptias (Vvlg. Luc. 14, 8. *al. cf. l. 14. 15. 17. 52. 57*). *al.* in: Liv. 28, 18, 2 in hospitium (28, 26, 6 benigno voltu ac sermone. Val. Max. 2, 10 ext. 1 publice). Porph. Hor. carm. 1, 17, 1 in fundum suum. Comm. apol. 657 in nuptias (*cf. l. 11*). *al.* ⓑ *per dat. finalem*: Ps. Cypr. cena 1 his nuptiis (*Y*; rex -vit plures, ut cenam eius confrequentarent [*X La cf. Io*]. *cf.* Alc. Avit. c. Eutych. 2 p. 24, 10 *Christus* festis nuptialibus -tus). Sedvl. carm. pasch. 5, 405 epulis ... edendis. ⓒ *per inf.*: Pompon. Atell. 26a ieientare nulla -at. ⓓ *per enunt. finale*: Cic. Att. 13, 2, 2 -o eum per litteras, ut apud me deversetur. Mart. 4, 68, 2 ut cenem. Itala exod. 34, 15 (Wirc.) -ent te, ut manduc⟨es⟩ (et manduces [Lugd. *al.*]. καλέσωσίν σε καὶ φάγῃς. *Vulg.* vocet te quispiam ut comedas). num. 25, 2 (Tert. scorp. 3 p. 151, 15) -antur ad idola *filii Israel*, ut et spiritu fornicarentur (ἐκάλεσαν. *Vulg.* vocaverunt. *cf. l. 30*).

② *quem ad locum vocetur aliquis*: ⓐ *per acc. loci*: Plavt. Stich. 590 vos -assem domum ad me (Cic. Verr. II 2, 89 domum suam [2, 110. Sall. Iug. 66, 3 domos suas. Nep. Att. 13, 6]. Liv. 3, 14, 5. *cf. l. 35. 60*). Cic. Att. 2, 11, 2 Arpinum. ⓑ *per adv. loci*: Cic. off. 3,58 *Canius* dictitabat se hortulos aliquos emere velle, quo -are amicos ... posset. ⓒ *per praepp.*: ad: Svlp. Sev. dial. 1, 13, 5 ad arborem. Sidon. epist. 2, 2, 11 ad focum. *adde l. 23. 59.* in: Cic. off. 3, 58 ad cenam hominem in hortos -vit in posterum diem. Att. 9, 7, 7 in Epirum. ad Q. fr. 2, 9 (8), 2 hominem infirmum in villam apertam ac ne rudem quidem ... -are nolui. Sen. contr. 2, 1, 2 in frivola ... nostra. Porph. Hor. carm. 4, 12, 24 in domum meam (Avg. in psalm. 30, 2 serm. 3, 4 p. 249^fin. *cf. l. 26*). Comm. instr. 1, 25, 5 in aula. *adde l. 54.*

③ *ad quam personam aliquis -etur*: Liv. 45, 8, 8 ad consulem (*v. et l. 26. 56. 61*). Ambr. in Luc. 8, 22 p. 434, 4 aput alterum se non -tus -at *Christus* (-turus *l. v.*).

ⓘ *translate et in imagine*: Ⓐ *metonymice -ant loca* (*v. et l. 55.* quasi *l. 43*, velut *l. 45*): Plin. epist. 5, 6, 15 *villa* aestivum ... solem ab hora sexta, hibernum aliquanto maturius quasi -at in porticum latam. 8, 17, 3 Anio, delicatissimus amnium ideoque adiacentibus villis velut -tus retentusque. paneg. 49, 1 apertas fores et -antia limina. Rvt. Nam. 1, 245 interior medias sinus -tus in aedes. Ⓑ *in imag.*: ① *varia*: Cic. fam. 10, 28, 1 quam vellem ad illas pulcherrimas epulas me Idibus Martiis -asses (12, 4, 1 ad cenam). Ps. Varro sent. 87 *philosophia* ad simplicem cenam hilarem -at convivam. Stat. silv. 5, 3, 282 umbram ... senilem *patris* -et ... supremus vector (*quasi in hospitium Plutonis*). ② *christ.*: Tert. bapt. 9, 4 *Christus* sitientes ad aquam suam -at sempiternam. adv. Marc. 4, 29 p. 521, 12 ad nuptias (Hier. epist. 21, 4, 2. 21, 39, 4). 4, 31 p. 526, 27 ad cenam (4, 31 p. 527, 10). *al.* monog. 7, 4 in regna caelorum. Cypr. Demetr. 20 p. 365, 17 dei servos ... paradisus -at. Optat. 5, 7 p. 136, 17. Lvcif. reg. apost. 12 p. 64, 6 ad deum. Ambr. (?) sacr. 5, 2, 6 ad caeleste convivium (Rvfin. hist. 5, 1, 55 nuptiale [νυμφικὸν δεῖπνον]. Apon. 7 p. 138). Hier. epist. 22, 18, 2 ad inlicitos cibos. Avg. civ. 2, 29 p. 95, 28 D. ad quam patriam (*sc. caelestem*). in psalm. 30, 2 serm. 3, 4 p. 249^fin. in domum cordis tui (*cf. l. 26*). Ps. Petr. Chrys. serm. 107 p. 498^B *apostolus* ad se turbas errorum fluctibus mersas hamo sanctitatis -at.

c *-are deos sim.* (*ad sacrificium, epulum, aedem sim. et inde sensu dilatato de quolibet modo advocandi, cf.* Avg. in psalm. 74, 3 p. 948^fin. quem invocas, -as. *de lectisternio l. 65.* virtutem *p. 230, 5 sq.*): Val. Max. 2, 1, 2 Iovis epulo ipse in lectulum, Iuno et Minerva in sellas ad cenam -bantur (Caes. Arel. serm. 193, 1 p. 742, 14 sic ... fit, ut ..., dum observantur Kalendarum dies aut aliarum superstitionum vanitas, per licentiam ebrietatis et ludorum turpem cantum velut ad sacrificia sua daemones -entur). Sen. nat. 2, 49, 3 *Caecina ait esse fulgura* hospitalia, quae *sacrificiis* ad nos Iovem arcessunt et, ut verbo eorum molliore utar, -ant, — sed non irasceretur (*g*, nasceretur, arcesseretur *vv. ll.*) -tus (imitatus, invitus *vv. ll.*); nunc venire eum (cum *v. l.*) magno -antium (insultantium *v. l.*, consultantium *Haase*) periculo affirmant (Arnob. nat. 1, 41 nonne ipsum Herculem magnum sacrificiis hostiis et ture -atis incenso. Avg. civ. 5, 23 p. 235, 27 D. cotidianis. *al. cf.* 3, 9 p. 106, 14 eisdem sacris). Stat. silv. 3, 1, 138 dives Tirynthius ... dignis -at Pallada templis (*i. Herculis templum spectat ad P.*). Apvl. Socr. 13 ut *daemones* et ira incitentur et misericordia flectantur et donis -entur et precibus leniantur *eqs.* (Avg. civ. 8, 17 p. 347, 11 D.). Tert. apol. 23, 1 -torum angelorum et daemonum (Avg. civ. 7, 27 p. 310, 19 D. nefarios daemones atque immundissimos spiritus hac omni civili theologia invisendis stolidis imaginibus et per eas possidendis etiam stultis cordibus -tos. *cf.* 7, 22 p. 300, 19 duobus daemoniis -tis). anim. 39, 1 spiritus nequam ... -tus tota illa puerperii superstitione (*al.*). bapt. 8, 1 manus imponitur per benedictionem advocans et -ans spiritum sanctum (*cf.* Optat. 7, 4 p. 175, 13 *suavitas olei* sedem spiritui sancto parat, ut -tus illic ... inhabitare dignetur). Arnob. nat. 1, 49 *ut Aesculapium* et precibus fatigarent et -rent miserrimis votis (*al.*). Rvfin. Orig. in lev. 8, 11 p. 417, 6 virtutem super eum septemplicem sancti spiritus -ret *sacerdos* (in Ios. 20, 1 p. 417, 5 *virtutes* velut carmine quodam -tae). Avg. in psalm. 30, 2 serm. 3, 4 p. 249 tantum patrem familias (*sc. deum*) -are. Alc. Avit. hom. 20 p. 134, 8 hoste depulso creatorem aedibus -asse. *al.*

B *-are ad hereditatem capiendam*: Apvl. apol. 93 ut eos ... ad cetera hereditatis bona *mater* spe -ret. Papin. dig. 31, 69, 3 ita res temperari debet, ut proximus quisque primo loco videatur -tus. 31, 77, 11 secundum voluntatem eos quoque *servos* -tos intelligendum est, quibus heredes extranei fideicommissam libertatem reddiderunt. 31, 77, 27 eos ... ad fideicommissum videtur *testator* -asse, qui iudicio paruerunt. 35, 1, 71, 1 aliud est ... eligendi matrimonii poenae metu libertatem auferri, aliud ad testamentum certa lege -ari (testamento *C*, contra legem *W*). *al.* Vlp. dig. 37, 11, 2, 5 ad bonorum possessionem (38, 2, 3, 10. *al.*). 38, 2, 3, 12 -etur *patronus* ex hac parte edicti? 38, 9, 1, 6 coepit ad alios pertinere bonorum possessio aut fiscum -are. Cod. Theod. 9, 42, 9, 3 ut avus atque avia, cognatorum gradu -ti, vinci se a legitimis adquiescant. Cod. Iust. 8, 50, 14 (*a. 294*) ius postliminii filiam ... ad eius legitimam -at hereditatem (*in imag. christ.*: Hil. Arel. vita Honorat. 32 l. 25 C. regni caelestis).

C *in arte med., fere i. q. provocare, commovere* (*c. obi. effectūs, aliter l. 32*): Scrib. Larg. 10 nigrum *veratrum* siccum et aridum sternutationem statim -at (*syn.* proritat). Plin. nat. 22, 112 aqua mulsa ... calefacta -at (-a *R*) vomitiones. Theod. Prisc. log. 59 antidota ... somnos -ent (Diosc. 1, 1 p. 4, 14 M. *iris radices* [*gr. 1, 1, 2* ὑπνοποιοί]). Cael. Avr. chron. 4, 3, 32 -antes adpetitum sive suscitantes ... stomachi robur debemus custodire. Cass. Fel. 42 p. 99, 8 ne ... odore matrix -ta ad stomachum levetur.

D *fere i. q. citare in iudicium, concilium sim.* (*reum l. 37, iudicem ll. 39 sqq. cum notione convocandi l. 36*): Maximin. c. Ambr. 123 p. 86, 40 K. ipsum Damasum ... ad conventum oportuerit -are. Conc. Rom. a. 501 p. 430, 4 -vimus senatum amplissimum. Vict. Tonn. chron. II p. 184, 447 *Eutyches* synodali -tus colloquio Constantinopoli congregato *eqs.* Lex Sal. 51, 1 si quis grafionem iniuste ad res alienas tollendas -at *eqs.* 51, 2 si ... grafio -tus supra lege ... aliquid amplius tollere praesumpserit *eqs.* 56 I si *reus* ... ei solvere noluerit, tunc per legem debit atendere et postia grafionem ad casa sua -are. capit. 5, 7 p. 154, 22 B. 155, 2. 3. 155, 9 (*bis*). 155, 16 male -vit. 155, 22 e lege -etur (*restit. B.*, invita elegetur [elegitur *corr.*] *trad.*, -etur *Geffcken*).

II *generatim*: **A** *fere i. q. excitare* (*syn. e. g. l. 80*), *hortari* (*syn. l. 53*), *provocare* (*syn. l. 84*), *instigare sim.* (*opp. e. g. absterrere* [*p. 231, 63*], *fugare* [*p. 231, 84*]): **1** *-ant homines, deus, bestiae*: **a** *non indicatur, ad quid aliquis* (*aliquid*) *-etur*: *α -antur animantes* (*animi l. 55. absolute e. g. l. 54. 60*): Novivs Atell. 75 dum istos (isto *codd.*, *num* istoc ? *Ribbeck*) -bis (-vis *codd.*) suffragatores, pater, prius in capulo quam in curuli sella suspendes natis. Cic. Catil. 1, 23 ut a me non eiectus ad alienos, sed -tus ad tuos isse videaris. 1, 24 quid ego te -em. Pis. 70 rogatus, -tus, coactus. 94 nihil est quod me hortere, nihil est quod -es; admoneri me satis est. *al.* Lig. 12 ipse iubebat occidi nullo postulante, praemiis -bat (Liv. 39, 14, 6. Tac. hist. 2, 82, 3 praemio. *al. cf.* Verg. Aen. 5, 292 pretiis animos. *v. et l. 82. p. 231, 21. 67. 232, 20. 24. 33*). Phil. 2, 32. rep. 1, 15 quoniam et me quodam modo -as. Tusc. 4, 6. Att. 8, 11, 3 haec a te -tus breviter exposui (fam. 7, 10, 1. 13, 15, 1 cum aps te honorificentissime -rer). Caes. Gall. 5, 51, 1 quibus omnibus rebus hostes -ti copias transducunt. 6, 35, 7 praeda. civ. 3, 76, 3. Hirt. Gall. 8, 19, 8 -antibus nostris ad deditionem *non* potuit adduci. Val. Max. 5, 4, 3 *Torquatus* nullo indulgentiae blandimento -tus fuerat. *al.* Petron. 73, 3 -tus balnei sono diduxit usque ad cameram os. Plin. nat. 8, 3 *elephanti non ante naves conscendunt* quam -ti rectoris iureiurando de reditu. *al.* Tac. dial. 20, 2 *iudex* aut cursu argumentorum aut colore sententiarum aut nitore et cultu descriptionum -tus et corruptus. Plin. epist. 10, 54, 2. *al.* Tert. coron. 15 l. 2 *deus* -at: qui vicerit ... dabo ei coronam vitae. *al.* Liv. perioch. 8 p. 15, 4 Q. Fabius ..., occasione bene gerendae rei -tus, contra edictum *dictatoris* ... pugnavit (*syn. Liv. 8, 30, 4* inductus). Conc.^S I 3 vers. Tur. p. 112, 22 sanctitas vestra ... ex nostrae pietatis litteris -ta (*gr. I 1, 3 p. 32, 2* προτραπεῖσαν). *al.*

β -antur res (*iuxta pos.* adlectant *l. 73.* suscitas *l. 81. fere i. q. corrumpere studere l. 79*): Cic. Lael. 99 qui ipsi illam *vanitatem* adlectant et -ant. Pvblil. I 9 -at (in se vitat *l. v.*) culpam, qui peccatum praeterit. V 16 (17) veterem ferendo iniuriam -es novam. Vell. 2, 129, 3 ut neque luxuriam -ret neque honestam paupertatem pateretur *Tiberius* dignitate destitui. Petron. 41, 9 coepimus -are convivarum sermones. Tac. ann. 13, 34, 3 Armenii ambigua fide utraque arma -bant. Apvl. met. 8, 2, 1 *quamquam* muneribus parentum -ret iudicium. Tert. cult. fem. 2, 2 l. 6 quid -as, cuius *mali* te profiteris extraneam? (*antea*: excitas). Basil. hom. RevBén. 57, 1947, 68, 23 maerorem (*antea*: suscitas). Clavd. 20, 329 *senes* ventrem -ant pretio (*cf. l. 55*). Avg. civ. 3, 6 p. 102, 31 D. deorum tutelam Romanis -vit iste sui fratris extinctor? (*antea*: provocavit. *cf.* Oros. hist. 7, 37, 10 *Radagaisus* quia favorem

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

deorum sacrificiorum obsequiis -ret). Ps. Orig. hom. in Matth. 2, 5 p. 251, 21 domini benevolentiam (*syn.* commovisset).

b *indicatur, ad quid -etur aliquis* (*alqd.*): α *per praepp.*: ① ad (*c. gerundio l. 8. 11. 12. 16. 20. c. gerundiv. l. 14. 18*): Varro ling. 9, 18 si ad eam *consuetudinem* -ant *eqs.* (*antea*: vocant). Cic. Phil. 12, 11 multis rebus a nobis est -tus ad pacem Antonius (Cassiod. Ios. antiq. 14, 10 p. 398$^{med.}$; *gr. 14, 86 προὐκαλεῖτο. al.*). ac. 1, 8 minus docti ... iucunditate quadam ad legendum -ti. Tusc. 3, 73 ipsi ⟨se⟩ ad miseriam -ant. Q. Cic. pet. 28 incipiat Antonius homines adiungere atque -are ad amicitiam (Spart. Hadr. 13, 8). Bell. Afr. 73, 4 *Caesar* aequo loco -at ad dimicandum (75, 2). 86, 2 ad deditionem (Heges. 5, 23 p. 354, 20; *gr. 5, 541 παρακαλῶν*). Alex. 63, 3 ad exeundum. Ov. am. 3, 6, 75 cur, modo Vestalis, taedas -or ad ullas? Val. Max. 7, 7, 2 tametsi praecipuis eo tempore Magni viribus ad defendendas tabulas testamenti -ari poterant *eqs.* Sen. benef. 3, 13, 2 quicumque ad bene faciendum bonitate -tus est et ipsa pulchritudine rei. epist. 76, 18 ad turpia nulla *re* -bitur *vir bonus. al.* Lvcan. 3, 740 tacito tantum petit oscula voltu -atque patris claudenda ad lumina dextram. *al.* Petron. 140, 5. Plin. nat. 8, 90 parva avis, quae trochilos ibi vocatur ... -at ad hiandum *crocodilum* pabuli sui gratia. Svet. Cal. 41, 1 ad libidinem. *al.* S. C. de sumpt. lud. glad. (cil ii 6278) 11 *lanistae* tanto pretio -entur ad opsequium humanitatis (*al. cf. p. 230, 55*). Tert. fug. 1, 5 ad praemium (*al. cf. p. 230, 54*). *al.* Rvfin. hist. mon. prol. p. 390$^{fin.}$ ad imitationem (9 p. 423^{C}. *al.*). Avg. civ. 10, 25 p. 441, 28D. ad ... societatem (*cf. l. 29*). *al.* ② in: Cic. Att. 2, 18, 3 a Caesare valde liberaliter -or ⌊in legationem illam⌋ (⌊ ⌋ *del. Schütz*), sibi ut sim legatus. 2, 19, 4 in eius locum (*infra*: vocari). Fest. p. 158 *Messanenses* in suum corpus communionemque agrorum -arunt *Samnites.* Optat. 2, 1 p. 34, 13 Christus vos cum ceteris in societatem regni caelestis -at (*cf. l. 24*). 6, 8 p. 156, 2 bene stantes in lapsus suos -ant (*cf. l. 56*). ③ pro: Cassiod. Ios. antiq. praef. 8 qui *amici* me historiae desiderio pro rebus talibus (*sc. ad hanc historiam conscribendam*) -rent (ἐπ' αὐτήν με προὔτρεπον).

β *per inf.*: Cic. Pis. 79 me ille sui totius consulatus ... socium esse voluit detulit -vit rogavit. Caes. Gall. 1, 35, 2 *Ariovistus* venire -tus (Conc.^{S} I 2 p. 82, 10 [= I 3 vers. Tur. p. 107, 34] tertia hac vocatione [*gr. I 1, 3 p. 24, 17 προτραπῆναι*]. *al. cf.* Iord. Get. 142 ad se eum in Constantinopolim accedere -vit [iussit *l. v.*]). Verg. Aen. 5, 486 Aeneas celeri certare sagitta -at. Ps. Cypr. tract. 37 resurgere -aris (imitaris *codd.*, innitaris *de Bruyne*). Lvcif. non parc. 2 p. 212, 21 te ... deum me derelinquere -antem. Ambr. bon. mort. 5, 19 in quem hortum -at dei verbum descendere. Avg. c. Cresc. 4, 5, 6 p. 505, 8 eos ad matrem ecclesiam redire -ant (*al.*). Cassiod. Ios. antiq. 11, 6 p. 321$^{fin.}$ (*gr. 11, 241 παρεθάρρυνεν*). 11, 8 p. 327$^{in.}$ (*gr. 11, 317 ἠξίου*). *al.*

γ *per enunt. finale* (*v. et l. 26*): Ter. Haut. 185 quam vellem *dixit Chremes* Menedemum -tum, ut nobiscum esset amplius. Cic. de orat. 2, 75 *Hannibal cum* -tus esset ab hospitibus suis, ut *Phormionem* ... audiret. Trebon. Cic. fam. 12, 16, 2 *Cicero minor* non modo -tus sed etiam rogatus est a me, ut id potissimum nobis optinentibus provinciam faceret. Caes. Gall. 4, 6, 3 Germanos -tos ..., uti ab Rheno discederent. Val. Max. 1, 8, 2 Epidauri Romanorum legatos ..., ut, quidquid inde salubre patriae laturos se existimassent, pro suo iure (*del. Wensky*) sumerent, benignissime -verunt. *al.* Plin. nat. 21, 12 *Cleopatra* -vit Antonium, ut coronas biberent. Plin. epist. 9, 18, 1 qui elicis et -as, ut quam plurima communicare tecum velim. Svet. vita Ter. 3 ut accumberet. Gell. 2, 2, 5. Optat. 6, 8 p. 156, 5 ceteros ut similiter labantur -ant (*cf. l. 30*). Cassiod. hist. 9, 25, 3 (*Theodoret. 5, 16, 3 προσέταξε*). *al.*

2 *-ant res*: a *absolute*: Tvrpil. com. 181 locus (lucus *l. v.*) ipse -at hercle hic Veneris. Lvcil. 1068 contra haec *vitia* -asse aut instigasse videntur. Cic. Cato 57 ad quem *agrum* fruendum ... -at atque adlectat senectus. Verg. georg. 4, 23 vicina -et decedere ripa calori. Sen. benef. 3, 1, 4 facilis occasio (Flor. epit. 1, 40, 4). 4, 1, 2 cum virtus nec lucro -et nec absterreat damno. 4, 15, 1 honesti per se efficax species (Plin. nat. 12, 29). epist. 55, 2 -ante ipso litore. *al.* Colvm. 3, 2, 31 ubi multa -bunt regionis commoda, ut nobilem vitem conseramus. Plin. nat. 9, 94 flatus (Cod. Theod. 13, 5, 34 [Iust. 11, 2, 6] prosperior). 31, 87 (*iuxta pos.* excitans). *al.* Plin. epist. 8, 2, 1 pretium (*cf. p. 230, 55*). *al.*

b *c. obi.*: α *-antur animantes* (animi *l. 82. p. 232, 5*): Plavt. Trin. 27 ego amicum hodie ... concastigabo pro commerita noxia, invitus, ni id me -et ut faciam fides. Varro ling. 10, 60 vocabula rebus imponunt, quocumque eos libido -vit. Cic. Cluent. 89 voltus ... vestri, iudices, me -ant, ut ... lubeat iam libere dicere. Pis. 94 res ipsa et rei publicae tempus aut me ipsum ... aut alium quempiam aut -bit aut dehortabitur. Phil. 10, 3 cum te et vita et fortuna tua ad otium, ad dignitatem -et *eqs.* fin. 1, 52 vera ratio bene sanos ad iustitiam, aequitatem, fidem (Apvl. Plat. 2, 19 ratione⟨s⟩). Svlp. Rvf. Cic. fam. 4, 5, 3 quid ... illam *Tulliam* hoc tempore ad vivendum magno opere -are posset? Sen. contr. 1 praef. 20 me -verit memoria. Sen. benef. 3, 18, 2 *virtus* omnes -at et ingenuos et libertinos et servos et reges et exules. 4, 3, 2 si, ut prodessemus, sola nos -ret utilitas *eqs.* epist. 46, 1 sol me -bat, fames admonebat. 118, 8 bonum ... animos (*syn.* ad se vocat). 123, 13 nos ... divitiae, voluptates, forma, ambitio, cetera blanda et adridentia ([*opp.* fugat]. 124, 2 [*syn.* delectat]. Plin. nat. 9, 145 quem nandi voluptas -et. *al.*). *al.* Cvrt. 3, 5, 2 regem -vit liquor fluminis, ut calidum adhuc corpus ablueret. Colvm. 4, 18, 2 ipsa hortulorum descriptio ... exstimulat ... *operarios* et ad festinandum -at. Plin. nat. 10, 65 *aves* magnitudo et vires corporum *ad peregrinationem.* 22, 16 *providentia naturae* visu ... ipso *florum* animos -verat. *al.* Stat. Theb. 8, 378 *mors* nigro ... viros -at hiatu. *al.* Hier. epist. 15, 2, 1 humanitas (Cod. Theod. 9, 25, 3 [Const. Sirm. 10] pro pudicitia religionis). *al.* β *-antur res variae*: Tvrpil. com. 202 coronam, mensam, talos, vinum, haec huius modi, quibus rebus vita amantum -ari solet (vitam amattum ... solem *codd.*). Varro Men. 547 -ta (-tam *codd.*) matura (a natura *Mercier*) anima corporeum corticem facile reliquit. Cic. rep. frg. 1 id ... ipsa natura non -ret solum, sed etiam cogeret. fin. 2, 99 probitatem gratuitam, non -tam voluptatibus nec praemiorum mercedibus evocatam. 5, 17 *v. p. 225, 71.* 5, 48 ad eas res hominum natura nullo emolumento -ta. ad Brut. 1, 15 (= 9, 23 Sj.), 9 ingenia ... gloria -antur. Hor. epod. 2, 28 frondes ... lymphis obstrepunt manantibus, somnos quod -et levis (Ov. met. 11, 604 unda. *cf. p. 230, 29*). Ov. am. 2, 4, 9 non est certa meos quae forma -et amores. epist. 16, 183 (185) omnia culpam. Bvc. Eins. 1, 4. Plin. nat. 2, 87 improbitas cordis humani parvolo aliquo -ta successu. 14, 140 praemio ... ebrietas (*cf. p. 230, 54*). *al.* Paneg. 6, 17, 1 haec veneranda pariter et grata maiestas praestringit simul et -at aspectus (*sic de conspectu*: Hil. myst. 1, 6, 4 quae ... in primitiis ovium placentia conspectum in se divinae voluntatis -ant. *al. cf. l. 53*). Clavd. 22, 125 praemia mores (*cf. p. 230, 54*).

B *magis valente notione locali* (*cf. p. 228, 56. 230, 33*), *fere i. q. arcessere*: 1 *-ant animantes*: a *-antur homines, dei*: Cic. Verr. II 2, 29 tu cum et tuos amicos in provinciam quasi in praedam -bas *eqs.* Phil. 14, 18 si ad me bonorum concursum fieri videbis, ad te improbos -bis? fin. 5, 49 -ant Vlixem *Sirenes.* Verg. Aen. 9, 676 ultroque -ant moenibus hostem (Sil. 7, 138 *Hannibal* -at prodigus. Frontin. strat. 2, 5, 44 contemptu sui. Veg. mil. 3, 22 ad opportuniorem locum. *al.*). Phaedr. 5, 5, 5 facturus ludos dives quidam nobilis proposito cunctos -vit praemio (*seq. 7* venere ... ad certamina. *cf. p. 230, 54*). Plin. epist. 9, 33, 5 delphinus quasi -et *puerum*, revocet, exsilit, mergitur *eqs.* Svet. Cal. 22, 4 Lunam -bat assidue in amplexus atque concubitum. *ibid.* in contubernium. 32, 1 cum multos e litore -asset ad se *in novum pontem*, repente omnis praecipitavit. Claud. 21, 2 praeconis ... -antis more sollemni ad ludos ([*cf. l. 33. 55*]. *cf.* Nero 12, 4 ad athletarum spectaculum. Evtr. 1, 2, 2 ad spectaculum ludorum). Spart. Sept. Sev. 5, 10 Romam. Veg. mil. 3, 6 proditores ac transfugas. Iord. Rom. 328 Honoria ... clam misso clientulo Attilam ... -at in Italia (Get. 224). 330 -to ... ab Spaniis Gizerico Vandalorum rege. *al.*

b *-antur res*: Aetna 577 -ta piis (*sc. ab Amphione atque Zeto*) nunc carmine saxa lyraque. Val. Max. 6, 2 pr. libertatem ... ut non -verim, ita ultro venientem non excluserim. Stat. Theb. 1, 389 *Polynices* -at tenuis ad dura cubilia somnos. silv. 2, 3, 61 exclusos -at *Nais* gurgite ramos. Sol. 2, 53 Marius bello Cimbrico factis manu fossis -vit mare. Zeno 1, 16, 9 p. 381^{B} a semetipsa (*i. ave Phoenice*) -tis sacris ignibus. Philipp. in Iob 39 p. 779^{D} hunc calidum ventum ... sponsus -at. Ennod. epist. 4, 7, 2 p. 102, 15 magni more fluminis, qui quotiens ab alveis, ut ariditatem finitimam temperet, ad obliqua -atur, optanti tenuem rivulum totus inlabitur. 4, 9, 4 p. 105, 12 ut *Venantius* in se oculos vestrae magnitudinis -ret *eqs.*

2 *-ant res* (*sensu incorporali l. 71*): Varro frg. Char. p. 126, 8 B. Olympia in ludos -at (*cf. l. 38*). Lvcr. 2, 319 quo quamque *lanigeram* vocantes -ant herbae. 5, 524 quo cuiusque cibus vocat atque -at euntis *ignes* (*sim. in scientia naturali*: Sen. nat. 5, 8, 1 *ventus* eo incumbit, quo liberior exitus -at et loci laxitas. 7, 21, 4 huc ... *cometes* descendit -ante materia, non itinere. Cael. Avr. chron. 5, 1, 23 repente vacuata loca in semet materiae fluxum -ant). Verg. georg. 4, 109 -ent croceis halantes floribus horti *apes* (*sic de apibus*: Plin. nat. 21, 71 *arbores quaedam* evolantium *apium* examina -ent). Cvrt. 8, 2, 14 ubertas terrae non indigenas modo detinet, sed etiam advenas -at. Mela 3, 34 ut -vere pabula, ut cedens ut sequens hostis exegit, ita res opesque secum trahens *gens Sarmatiae* semper castra habitant. Plin. nat. 8, 30 cutis *elephanti* ... -ans id genus animalium (*sc. muscas*) odore (12, 33 frutex pestilens ... equos. 12, 105 calamus. *cf.* 13, 20 transeuntem feminam odor. Drac. laud. dei 1, 723 dux odor atque sagax *vulturem* ... ad escam). 8, 62 occultato eo (*sc. capite*) reliqua dulcedine -tas *quadripedes* corripiunt *pantherae. al.* Sil. 6, 650 *Hannibal* se fundit in agros ... quo spolia -ant. Tert. pudic. 18 p. 261, 25 paenitentia ad se clementiam -at. Sol. 27, 28 cerastae *angues* ... *nullum* indicium sui praebent nisi ex ea parte, qua -tis dolo pastibus necem praepetum aucupentur. Clavd. 7, 172 -ant ... *sidera* novum sidus. 28, 199 *amnes* -ant ad prata pecus. *al.*

deriv.: reinvito, subinvito.

2. invitō *adv. v. p. 236, 24.* *Kröner.*

invituperābilis, -e. *ab* in *et* vituperabilis, *cf. gr.* ἄμωμος. *legitur inde ab* Itala *in latinitate christ.*

fere i. q. irreprehensibilis: Itala psalm. 18, 8 (Tert. pudic. 6, 4 adv. Marc. 4, 1 p. 424, 5) lex domini -is (ἄμωμος, *Vulg.* inmaculata). Ezech. 28, 15 (Tert. adv. Marc. 2, 10 p. 349, 4) fuisti -is in diebus tuis (ἄμωμος, *Vulg.* perfectus. *ad l.*: Tert. adv. Marc. 2, 10 p. 349, 16sq. *satanas* retro quidem -is a die conditionis suae, a deo ... conditus ut a bono conditore -ium conditionum). Ps. Ambr. paenit. 33 p. 1004^{C} si

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iustis nos actibus vita -i componamus. AMBROSIAST. in II Cor. 8, 20 p. 310D cum . . . -is esset in omnibus apostolus. in Col. 3, 17 p. 438A magisterio *domini* -es sunt discipuli. AVG. virg. 49, 49 p. 295, 15 *virgines*, quamdiu nondum est in caelesti sublimitate perfectio, -es facit in humilitate confessio (*syn. p. 294, 21* inreprehensibiles). CIL XI 1800 coniugi . . . -i inaccusabili. *Hi.*

***invītus**, -a, -um. *ab* in *et* *u̯ei- (*v. p. 227, 75; nota sensum activum*), *cf.* vīs (*2. sg. verbi* velle). *scrib.*: inveitum: LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 93. *c.* i *longa*: LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 7 invIta. *de formis*: -ei: SENT. Minuc. (CIL I² 584) 36. -eis: SENT. Minuc. 40 LEX agr. (CIL I² 585) 88 CIL I² 1990, 6. *vocat. sg. m.*: SEN. Oed. 1011 -e loquere gnate (immitis oro nate *A*). *formae comparationis*: -ior: PLAVT. Cist. 310. *cf. p. 236, 17.* magis -us: PLIN. epist. 9, 15, 1 SVET. Tit. 6, 2. -issimus: PLAVT. Stich. 157ª (*del. Leo*). CIC. 19*ies.* NEP. Att. 7, 2 CELS. 6, 18, 1 PLIN. epist. 8, 18, 5 GELL. 4, 20, 9 SPART. Did. 5, 9 AMM. 16, 12, 62. 21, 9, 7 AVG. epist. 62, 2. *adv.* -e *v. p. 236, 17.* -o *v. p. 236, 24.* NOT. Tir. 30, 32 -us. *de notione*: AVG. spir. et litt. 31, 53 p. 210, 8 -us, hoc est nolens. GLOSS.L III Abol. IN 271 -is nolentibus. II Philox. IN 734 ἄκων. 740 -o ἄκοντος. GLOSS. II 223, 27 ἀκούσιος -us. *de usu: adhibetur tantum praedicative. legitur inde a* PLAVTO, ENN., TER. *per totam latinitatem.* [*it. vet.* invito, *prov. vet.* envitz, *francog. vet.* envis, *hisp.* amidos, *port. vet.* envidos. *R.*] [*variat in codd. c.*: invictus: TER. Haut. 535. *saepius.* invidus: CIC. Att. 7, 13, 2. *al. cf. p. 210, 6.* invisus: SALL. Iug. 73, 2 (-us *edd. falso*). *al.; cf. et p. 192, 8. 11.*]

fere i. q. **nolens, non libens:** **I** *sensu strictiore, spectatur is qui dissentit, qui contra voluntatem cogitur:* **A** *usu vario:* **1** *animantes* (*exempla selectissima, imprimis vetustiora*): ENN. scaen. 58 Apollo fatis fandis dementem -am ciet. 190 ducit quadrupedum ⟨vim⟩, iugo -am domat (*sic rest. Buecheler, v. app. crit.*). 396 quin inde -is sumpserint perduellibus. PLAVT. Amph. 287 ubi sunt isti scortatores, qui soli -i cubant? Aul. 106 nimis hercle -us abeo (179 RVT. RVF. hist. 14). Bacch. 215 aeque -us. Cist. 633 -a te carebo. Merc. 357 Mil. 113. 488 Most. 1113 Poen. 535. 622 Rud. 1329 Stich. 139. 140. TER. Hec. 142 ille -us illam duxerat. 173 Haut. 535. 734. LVCIL. 1044 et succedere aratro -um et glebas subigas proscindere ferro. ACC. trag. 442 quam -a ancillans, dicto oboediens viri. VARRO ling. 9, 18 frg. Gell. 13, 12, 6. CIC. S. Rosc. 123 -us ac necessario. Verr. II 3, 96 -i . . . raroque decedunt (off. 1, 136). GELL. 12, 5, 4 si tanta . . . doloris acerbitas est, ut contra voluntatem contraque iudicium animi nitatur -umque hominem cogat ad gemendum *eqs.* 12, 5, 11 quaere . . ., cur manu alicuius ob oculos suos repente agitata -us coniveat *philosophus* . . .: haec . . . non voluntas nec consilium nec ratio moderatur, sed naturae necessitatisque decreta sunt.

2 *res*: **a** *corporeae* (*saepe ap. poetas; in comparationibus per* velut *l. 55,* tamquam *l. 57*): **α** *variae*: VERG. ecl. 6, 86 -o processit Vesper Olympo. georg. 1, 224 terrae (OV. met. 5, 492 PLIN. nat. 6, 2 STAT. silv. 3, 1, 113 IVST. 11, 5, 11. *cf.* PLIN. nat. 18, 21 *tellure* [SIL. 17, 412]). Aen. 10, 233 rupimus -ae *naves* tua vincula. PROP. 1, 16, 32 surget et -is spiritus in lacrimis. 1, 17, 14 gurgite. 4, 1, 74 lyra (OV. am. 3, 9, 24). 4, 2, 18 stipite. OV. epist. 13, 126 aquis (17, 194. *cf.* MANIL. 4, 616 fretum. OCTAVIA 40 oceanus. LVCAN. 10, 322 fluctibus). 14, 26 focos. met. 8, 514 ignibus (SEN. Thy. 770 STAT. Theb. 7, 158). fast. 6, 608 rotas. MANIL. 5, 526 gazam. SEN. Herc. f. 676 puppes. Thy. 565 ensis. LVCAN. 5, 684 procellis. PLIN. nat. 5, 71 *Iordanes* velut -us Asphaltiten lacum . . . petit. 16, 135 fastidit . . . et palma ubique nasci aut nata parere vel, cum promisit etiam ostenditque, educare, tamquam -a pepererit. VAL. FL. 3, 391 sanguine. 6, 318 carina (*cf.* STAT. silv. 2, 6, 28 pinus). SIL. 16, 545 auras. STAT. Theb. 8, 547 *ulmus.* Ps. QVINT. decl. 13, 2 p. 248, 13 solo. *al.* **β** *partes corporis interdum propriam, animanti ipsi oppositam voluntatem habentes*: HOR. carm. 3, 11, 22 et Ixion Tityosque voltu risit -o (VAL. FL. 7, 575 CLAVD. rapt. Pros. 3, 128). PROP. 1, 15, 40 luminibus (*cf.* OV. epist. 9, 124 oculis [17, 4 met. 6, 628 Pont. 1, 9, 4 QVINT. decl. 291 p. 160, 24]). 2, 25, 20 pedibus ([invictis *F*, c *expunx.* *F³*]. OV. rem. 218 RVT. NAM. 1, 44). OV. epist. 15, 226 (228) ore (met. 6, 46). ars 2, 449 aures. rem. 268 pectore (met. 4, 359 fast. 2, 178). met. 9, 605 collo. fast. 6, 800 manus (Pont. 1, 2, 128. 1, 5, 10. 3, 2, 66. 4, 1, 14 SEN. Med. 952 benef. 7, 21, 2 PETRON. 122, 159. *al.*). EPICED. Drusi 276 genis. SEN. Med. 104 dextera (LVCAN. 1, 378 SIL. 2, 617). epist. 95, 21 visceribus. VAL. FL. 1, 145 fert . . . -o victorem Nestora tergo Monychus *centaurus.* 4, 685 cornu. *similiter ap. medicos*: VINDIC. med. 25 quod . . . semen -um moveatur.

b *incorporeae* (*saepe per figuram q. d.* ἐναλλαγή. *per* προσωποποιίαν *e. g. l. 75. 77. 84*): CIC. Tusc. 4, 78 defervescere . . . certe significat ardorem animi -a ratione excitatum (SEN. epist. 85, 9). nat. deor. 3, 85 -a in hoc loco versatur oratio. HOR. sat. 2, 1, 76 me cum magnis vixisse -a fatebitur usque invidia. epist. 2, 2, 113 *censor audebit* verba movere loco, quamvis -a recedant (ars 311 provisam rem non -a sequentur. GELL. 9, 9, 2 quasi -a). PROP. 2, 18, 14 -um . . . terris praestitit officium *Aurora.* OV. epist. 2, 10 -o (*unus cod.*, -a *rell.*, -us *Ehwald*) nunc et amore noces (HOMER. 63). Pont. 2, 1, 16 -a saepe iuvamur ope. MANIL. 2, 127 quis neget esse nefas -um prendere mundum et velut in semet captum deducere in orbem? 2, 360 -a angusto . . . linea flectitur orbe. 4, 21 fortunam . . . suis -am prendere votis (SEN. epist. 104, 29). LVCAN. 6, 531 mors -a subit. STAT. Ach. 1, 336 superest . . . plurimus illi *Achilli* -a virtute decor. TERT. coron. 6 l. 15 *conditionem* apostolus -am ait vanitati succidisse. Ps. CYPR. laud. mart. 22 p. 45, 4 cui semper hic mundus loco carceris, tecta pro claustris -o semper habita commeatu. PANEG. 2, 14, 2 quos *cibos* -ae quodammodo reluctantique naturae hominum pericla rapuissent. HIL. in Matth. 24, 11 p. 1052C usque in id tempus eum (*sc. Christum*) non videbunt, quo in domini nomine revertentem etiam -ae infidelitatis confessione benedicent. AVSON. 406, 103 p. 243 P. fandi modum -a accipe, volucripes dimetria. Ps. SEN. mon. 166 *innocentia* -a ab eo recedit, cum quo diu fuit. AVG. civ. 1, 18 p. 29, 15 D. mens (NOVELL. Maior. 6 pr. *al.*). conf. 8, 5, 12 animus. Ps. AVG. serm. ed. Mai 31, 2 (= CHRYSOST. ed. Froben III 813) *vera dominatio* amando, non -am, sed voluntariam sibi instruit servitutem. *al.*

B *notabiliora*: **1** *iuncturae potiores*: **a** *c. verbis iungitur*: **α** *subi.*: accipere: CIC. Lig. 2 SALL. Iug. 96, 2 SEN. contr. exc. 3, 1 SEN. benef. 2, 18, 6. *al.* amittere: TER. Phorm. 919. 920 CIC. dom. 77. *al.* audire: PLAVT. Bacch. 212 CIC. Quinct. 39 Marcell. 25. *al.* dare: PLAVT. Epid. 730 CIC. Verr. II 3, 118. 4, 52 SALL. Catil. 19, 2. *al.* dicere: CIC. S. Rosc. 95 Cluent. 10 Cael. 8. *al.* facere: PLAVT. Mil. 1319 TER. Haut. 806 Phorm. 236 CIC. S. Rosc. 83. *al.* videre: PLAVT. *p. 235, 21.* CALP. hist. 27 CIC. Flacc. 61 Phil. 14, 17. *al.* **β** *obi.* (*acc.*): cogere: TER. Phorm. 214. *saepe.* compellere: TRAIAN. Plin. epist. 10, 55 VLP. dig. 12, 6, 26, 4 PAVL. dig. 39, 4, 9, 1. *al.* retinere: CIC. or. frg. A III 2 Sch. PVBLIL. I 3 PLIN. paneg. 86, 6. *al.* tenere: OV. epist. 8, 5 Pont. 3, 4, 10 SEN. dial. 1, 6, 7 CVRT. 7, 8, 24. *al.* **γ** *vel dat. incomm. vel praep.* ab: auferre: CIC. Verr. II 3, 20 ab (top. 21). PVBLIL. R 13 -o (EPICED. Drusi 171 -is). *al.* exigere: CIC. Verr. II 2, 143 ab (VLP. dig. 48, 6, 10 pr. *al.*). extorquere: CIC. Quinct. 47 -o (QVINT. inst. 5, 7, 27 -is. SCAEV. dig. 42, 8, 24 -o. *al.*).

b *c. coniunctionibus fere concessivis*: et: SEN. benef. 2, 18, 6 QVINT. inst. 4, 5, 20 SCAEV. dig. 33, 2, 17. *al.* etiam: Ps. VARRO sent. 122 CIC. Sest. 18. *saepe. postponitur*: PLIN. nat. 10, 173 COD. Theod. 2, 19, 2 (Iust. 3, 28, 28, 2). COD. Iust. 7, 16, 19. etiamsi: AVG. adv. Don. 11, 15 p. 112, 13. etsi: CIC. *infra l. 72.* VLP. dig. 47, 2, 48, 3. licet: VITA Caes. Arel. 1, 11. *postponitur*: PANEG. 6, 1, 3. 7, 11, 6. quamquam: PLIN. epist. 10, 54, 2 APVL. met. 2, 18, 2. 6, 26, 2. quamvis: OV. rem. 227 SEN. suas. 6, 24 FLOR. epit. 1, 26, 4. *al.* quidem: LIV. 2, 31, 4 PLIN. paneg. 87, 2 APVL. met. 8, 7, 7. *al.* quoque: SEN. Phaedr. 1116 IVV. 14, 108 GAIVS inst. 1, 140. *al.* saltim: PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 12, 2. tamen: *postpositum*: PLAVT. Cas. 953 (957). *fere i. q.* '*quamquam*': COMM. inst. 1, 26, 23. 1, 34, 3. vel: SEN. epist. 37, 2 AVR. Fronto p. 42, 24 v.d.H. (= p. 253 N.). CLAVD. rapt. Pros. 3, 128.

2 *pendent additamenta per*: **a** *gen.*: VLP. dig. 16, 3, 11 *si* crediderit dominum non -um fore huius solutionis, liberari potest. **b** *dat.* (*an inf.?*): ITIN. Alex. 11 *Alexander* Pisidiam una cum exercitu repedans reniti ausam -amque obsequiis (*cod.*, obsequi *Kluge*) Sagalassum expugnat urbem.

3 *abl. abs. saepissime adhibetur, nominibus fere formas* -o, -a, -is *sequentibus, antecedentibus pronominibus, sed semel ap.* PLAVT. (*dub. trad., v. l. 66*) *et inde a* CIC. *occurrunt inversi ordinis exempla* (*v. l. 63 sqq.*): **a** *in universum*: **α** *ordine solito*: PLAVT. Aul. 744 quid tibi ergo meam me -o tactiost? (*al.*). 757 haud te -o postulo (Capt. 739. *al.*). Cas. 315 vobis -is ([*syn. 314* si tu nolis filiusque . . . tuos]. CIC. prov. 3. *al.*). Epid. 585 hac -a (*al.*). Poen. 1207 -o domino nostro (*al.*). TER. Andr. 603 insperante hoc atque -o Pamphilo. 891 -o patre (*al.*). Ad. 158 -is omnibus (*al.*). CIC. inv. 2, 52 -o senatu et omnino contra voluntatem omnium optimatium (*al.*). Verr. I 20 -o consule designato (*al.*). II 3, 81 illo -o (*al.*). p. red. ad Quir. 21 ipsis -is (*al.*). prov. 39 nobis -is (*al.*). or. frg. A VII 31 Sch. -o collega. Att. 3, 24, 1 se -is (*al.*). *ibid.* -is tribunis. 10, 10, 3 istis -issimis. 16, 7, 3 quibus -is et dissuadentibus (*al.*). CAES. Gall. 1, 14, 3 eo -o (*al.*). *al.* **β** *ordine inverso* (*inversionis causa est e. g. pron. rel. sequens l. 67, coniunctio concessiva addita l. 70. 72. 77, figura oratoria l. 69. 74. 75, emphasis l. 71. 81 et p. 235, 4*): PLAVT. Rud. 712 meas mihi ancillas -o me eripis (me *om. pars codd., cf. et p. 236, 25*). CIC. div. in Caec. 20 -is iis, quorum negotium est *eqs.* 21 -issimis iis, quibus maxime lex consultum esse vult. Verr. II 2, 39 quis umquam isto praetore Chelidone -a lege agere potuit? Mil. 25 totam ut petitionem ipse solus etiam -is illis gubernaret *eqs.* Phil. 1, 6 et absente populo et -o. Att. 1, 16, 12 *in comitia* omnibus -is trudit noster Magnus Auli filium. 13, 28, 3 etsi -o me tamen eodem me auctore. fam. 1, 2, 2 ut Volcacio adsentirentur, multi rogabantur, atque id ipsum consulibus -is. ad Q. fr. 2, 4, 5 (5, 3) quamquam id senatu non -o facit. POLLIO Cic. fam. 10, 31, 4 quibus commeatibus -o illo per illius provinciam legiones ducerem? OV. Pont. 4, 1, 22 et levis haec meritis referatur gratia tantis: si minus, -o te quoque gratus ero. LIV. 4, 16, 2 ne plebe quidem -a. CVRT. 6, 9, 24 -is vobis salvus esse nolo: volentibus non possum, nisi vindicor. QVINT. inst. 11, 1, 65 ut id filio -o, sed fide cogente facere credatur. PLIN. epist. 2, 10, 3 enotuerunt quidam tui versus et -o te claustra sua refregerunt. *al.* **γ** *omisso nomine aut pronomine*: LEX VRSON. (CIL I² 594) 98, 31 dum ne -o eius opera exigatur, qui *eqs.* CIC. Att. 4, 17, 3 senatus decreverat, ne prius comitia haberentur, quam lex lata esset; si quis intercessisset, res integra refer-

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

retur: coepta ferri leviter, intercessum non -is (*i. consulibus*), res ad senatum. PLIN. epist. 8, 18, 5 fuit alioqui fratribus illis quasi fato datum ut divites fierent -issimis, a quibus facti sunt. **b** dis -is *sim.*: CIC. Verr. II 1, 9 dis hominibusque -is (Vatin. 38 ad Q. fr. 3, 2, 1). 4, 78 -is dis immortalibus. off. 1, 110 -a Minerva (*saepius, v. Otto, Sprichw. p. 225*). CATVLL. 76, 12 dis -is ([*cf.* 68, 78 eris, *i. dis*]. SEN. Phoen. 205 CVRT. 4, 10, 3). VERG. Aen. 2, 402 -is ... divis (*cf.* 10, 31 -o numine). MANIL. 1, 29 -is ... dis.

4 *structurae peculiares per*: **a** habere (*fere i. q. graviter ferre*): ITALA Marc. 10, 41 (cod. a) quod cum audissent ceteri ... coeperunt -us (-ius *Roensch, Sem. Beitr. 3, 44; cf. vol. VI 3, 2449, 48*) habere de Iacobo et Iohanne (ἀγανακτεῖν, *Vulg.* indignari). CAPITOL. Aur. 20, 7 has nuptias et Faustina et ipsa, quae dabatur, -ae habuerunt. **b** esse: *α per imitationem locutionis graecae q. e.* βουλομένῳ μοί ἐστιν (*v. Schmalz-Hofmann*[5] *p. 419*): TAC. ann. 1, 59, 1 ut quibusque bellum -is aut cupientibus erat, spe vel dolore accipitur. *β impersonaliter*: CASSIOD. anim. 11 p. 1301[A] ut tam grave sit eum (*i. hominem bonum*) deserere quam -um est ab ipsa quoque vita discedere (iniustum *l. v.*).

5 *figurae quaedam selectae* (*cf. et p. 233, 73*): **a** σχήματα λέξεως: *α annominatio*: PLAVT. Cas. 302 -us me vides, vivam tamen. Epid. 249 quasi retruderet hominum me vis -um (Mil. 449 immo vi atque -am [*recc.*, vita *P*, *deest A*] ingratiis, nisi voluntate ibis, rapiam te domum. TRAG. inc. 131 virginem me quondam -am per vim violat Iuppiter. *al.*). Rud. 811 si hercle illic illas hodie digito tetigerit -as, ni istunc istis invitassitis *eqs.* (Trin. 27 amicum ... concastigabo ... -us, ni id me invitet ut faciam fides. *al.*). APVL. met. 8, 6, 7 -a remansit in vita ([-a *F*]. MART. CAP. 5, 494 homines etiam -i servabantur in vita. *cf.* LAMPR. Heliog. 35, 1 *Heliogabali* vitam me -um et retractantem ... scribere ... voluisti). SYMM. or. 1, 10 quae res invitamento omnibus fuit nam res publica vehementius delectatur -is. *v. et p. 233, 77.* *β geminatio*: PANEG. 2, 12, 1 cogebaris -us. -us, inquam *eqs.* *γ anaphora*: CATVLL. 66, 39 -a, o regina, tuo de vertice cessi, -a. *δ traductio*: RHET. Her. 2, 24, 38 cur talem -am -um cogis linquere? SEN. clem. 2, 1, 2 -us -o (*sc. Burrhus Neroni*) cum cartam protulisset traderetque. SVET. Tit. 7, 2 Berenicen statim ab urbe dimisit -us -am.

b σχήματα διανοίας: *α* λιτότης: haud: PLAVT. Amph. 663 Men. 424 TER. Heo. 482 LIV. 5, 18, 1. *al.* minime: LIV. 7, 39, 4. neque (nec): CIC. Planc. 95 leg. 1, 57 Att. 1, 13, 2 LIV. 24, 6, 3. *al.* non: PLAVT. Mil. 744. *saepe.* *β* ὀξύμωρον: OV. ars 1, 674 quod iuvat -ae saepe dedisse volunt *puellae*. TERT. castit. 3 l. 12 ex indulgentia est quodcumque permittitur; quae etsi sine voluntate non est, quia tamen aliquam habet causam in illo, cui indulgetur, quasi de -a venit voluntate, passa causam sui quae cogit voluntatem. DRAC. Romul. 5, 117 virtus clementia patrum: tu testis Carthago manes -a volensque.

6 *de syn., opp., iuxta positis*: **a** *de ratione intercedente c. verbo nolendi: eadem significatione ponuntur locutiones c. verbo nolendi inde a* PLAVT. Cas. 315 *v. p. 234, 55.* *part.* nolens *pro* -us *inde a* SEN. contr. 1, 6, 9 -o patre (*cf. 10, 3, 12* patre nolente). -us nolensque *sim.*: SEN. benef. 2, 14, 4 etiam -os nolentesque servare. *et saepius. v. et p. 233, 18 sq.* **b** *opposita selecta*: favens: SEN. dial. 6, 1, 5. libens: CIC. Verr. II 3, 118. libenter: CIC. Cluent. 14. spontaneus: COD. Iust. 1, 39, 2. sponte: SIL. 14, 296. sua sponte: LIV. 10, 36, 3. volens: LIV. 3, 40, 4. voluntarius: SEN. epist. 66, 16. voluntarie: PELAG. in Eph. 5, 2 p. 373, 3. voluntate: CIC. Sest. 127. **c** *iuxta posita*: *α ad distinctionem*: ignarus: CIC. dom. 139 SVET. Vesp. 15 COD. Iust. 12, 5, 4, 4. ignorans: IVLIAN. dig. 22, 1, 25 pr. 46, 1, 16 pr. GAIVS dig. 3, 5, 38 (*bis*). *al.* imprudens: CIC. de orat. 1, 94 Att. 1, 19, 10 QVINT. inst. 5, 10, 60. *al.* insciens: CIC. Phil. 12, 9 CALL. dig. 48, 15, 6, 2. inscius: IAVOL. dig. 46, 3, 78 VLP. dig. 9, 2, 27, 30. 23, 3, 34. *al.* nesciens: PS. QVINT. decl. 4, 5 p. 71, 15 GAIVS epit. 2, 11, 3 PAVL. dig. 40, 7, 20, 1. *al.* *β ad vim augendam*: coactus: CIC. Quinct. 51. *saepe.* ingratiis: PLAVT. Cas. 315. *al. v. et l. 23.* recusans: CIC. de orat. 2, 18 NEP. Timol. 3, 4 PLIN. epist. 10, 54, 2. *al.* repugnans: CIC. Phil. 13, 20 HIRT. Gall. 8, 22, 2 VAL. MAX. 5, 4, 5. *al.*

II *sensu laxiore, i. q. praeter voluntatem: spectatur etiam is, qui vel ignorans vel sui non compos non consentit, voluntatem suam non declarat* (*exempla certiora selecta*): **A** *in universum*: SEN. benef. 5, 20, 1 non dedit beneficium, qui -us profuit (6, 7, 1 *quaestio*, an ei debeatur aliquid, qui nobis -us profuit. hoc apertius potui dicere, nisi propositio deberet esse confusior, ut distinctio statim subsecuta ostenderet utrumque quaeri, et an ei deberemus, qui nobis, dum non vult, profuit, et an ei, qui, dum nescit). VLP. dig. 3, 3, 8, 1 -um accipere debemus non eum tantum qui contradicit, verum eum quoque qui consensisse non probatur. 8, 2, 5 -um ... in servitutibus accipere debemus non eum qui contra dicit, sed eum qui non consentit (23, 2, 45, 5 ait lex: '-o patrono': -um accipere debemus eum, qui non consentit ad divortium: idcirco nec a furioso divertendo solvit se huius legis necessitate nec si ab ignorante divorterit: rectius enim hic -us dicitur quam qui dissensit). *ibid.* Pomponius ... infantem et furiosum -os recte dici ait. 28, 4, 2 si quidem soli ei ademptam voluit portionem, ceteris nihil nocebit inductio, non magis quam si volens unum heredem inducere -us et alium induxerit. 39, 1, 1, 5 adversus absentes etiam et -os et ignorantes operis novi nuntiatio procedit (50, 17, 26). CONSVLT. 1, 9 quod citra conscientiam uxoris tuae et ea -a factum est, carebit effectu.

B *notione petita e gr.* ἀκούσιος (*v. et p. 233, 20*): ITALA lev. 4, 27 (Wirc.) si anima una deliquerit -a de populo in terra (*Vulg.* per ignorantiam). 5, 15 (Wirc.) anima si latuerit eum oblivio et deliquerit -us a sanctis domini (*Vulg.* per errorem). num. 15, 28 (Aug. loc. hept. 4, 50 p. 588, 16) exorabit sacerdos pro anima -a et quae peccaverit nolenter (*Vulg. aliter. cf.* AVG. loc. hept. 4, 50 p. 585, 5sqq. quod vero hic dictum est 'pro anima -a', intellegitur, quae -a peccaverit, non quod nolit pro se offerri. hoc enim et consequenter exposuit, cum ait 'et quae peccaverit nolenter'. et ideo '-a' positum est, quia latine non potuit exprimi, quod graece dictum est ἀκουσιασθείσης, non enim potuit dici nolentata, vel quid aliud ab eo, quod nolens fecerit). 35, 11 (Lugd.) qui percusserit animam -us (*Vulg.* nolentes).

adv. **invītē.** GLOSS. II 223, 28 ἀκουσίως -e. V 643, 34 -ius ab invitio (*sic. cf. l. 24*). *fere i. q. gravate*: CIC. de orat. 2, 364 *Crassum* sciebam vel pudentius vel -ius ... ad hoc genus sermonis accedere. Att. 8, 3, 4 -e cepi Capuam (*M*[2], *multi*, in te *M*[1], inte *O*[1], non accepi *Boot*, non recepi *Hofmann, Lehmann*, lente cepi *Müller ex coni. Orelli*). PS. VARRO sent. 12 ficte referas gratiam -e danti. FRONTO p. 175, 6 v.d. H. ego epistulas -issime scribo. *v. et p. 235, 11.*

adv. **invītō.** CHAR. gramm. p. 263, 13 B. (*ex Romano, per interpretationem erroneam*) '-o' ut falso Plautus in Caeco (frg. 2) ... 'neque eam -o a me umquam abduces', quod idcirco putavi tractandum, quia numero plurali adverbialiter -is video *dictum. v. et l. 17.* *i. q. involuntarie*: CASSIOD. hist. 6, 29, 3 si quis autem sponte vel -o peccaret *eqs.* (*sic codd.*, invitus *recc.*, *Garetius* invite *Beatus*).

compos.: perinvitus. *Kröner.*

invīvificātus, -a, -um. *ab* in *et* vivificatus. *i. q. nulla vita praeditus*: GREG. M. moral. 31, 37 p. 594[A] *apostolos quasi ova derelicta* synagoga velut insensatos -osque despexerat.

?**invīvo**, -vīxī, -ere. *ab* in *et* vivere. CE 528, 4 iste quater denis et quattuor mensibus annis imvixit toti⟨de⟩mque dies (*pro 'vixit in annos'* [annis *dat.*] *dictum esse putat Stowasser, WSt. 30, 1909, 279; aliter Buecheler*). *Hi.*

*invius, -a, -um. *ab* in *et* via *secundum* avius, devius. *comparatio*: magis -us *p. 237, 5.* maxime -us *p. 237, 47. 238, 50.* NOT. Tir. 38, 16 -um. *de notione*: DIFF. Suet. p. 314, 35 -um sine via, avium flexuosum, devium desertus locus (*cf.* DIFF. gramm. suppl. 287, 3 DIFF. ed. Beck p. 64, 21. ISID. diff. app. 221 p. 1330[C] sine via, secretum). GLOSS.[L] II Abav. IN 2 inaccessibilia, -a, aspera. 350 -um, sine via vel timore (tramite *Hildebrand*, tenore *Volkmann*), ἄβατον. III Abstr. IN 3 inaccessas. 283 -um, quod adiri non potest. Abol. IN 230 incerta. V Abba IN 229 difficilia, ubi non est via. GLOSS. II 215, 8 devia. IV 528, 43 -a, sine via loca. GLOSS. ἀνόδευτος. ἄοδος. *al. v. et l. 81.* *graece resp.*: ἄβατος *p. 237, 24. 41. 238, 80.* ἀμήχανος *p. 237, 78.* ἄχρηστος *p. 237, 58.* δύσβατος *p. 237, 17. cf. p. 237, 9 sq. 12. 238, 25.* *legitur inde a* SALL., *in poesi saepe inde a* VERG.

[*in contextu mutilato*: SALL. hist. frg. 3, 96 C 3. *in versione sensu obscurato*: VVLG. Iob 28, 4 dividit torrens ... eos (*i. metallicos*) ... et -os (PHILIPP. *ad l.* p. 697[A] -os, id est errantes [*al. ibid.*]. GREG. M. moral. 18, 50 p. 65[A]. *cf. Hier. interpr. Iob 28, 4* et commoti sunt). *falso trad.*: MANIL. 1, 584 invi⟨d⟩aque (*corr. Scaliger*). PS. AVR. VICT. orig. 4, 6 Inu[i]um (*corr. Schott*). *v. et p. 239, 63.* *variat in codd. c.*: avius: STAT. Ach. 2, 102. devius: CLAVD. carm. min. app. 2, 90. iniuria: AVSON. 419, 82 p. 375, 567 P. invidia: POMPON. Atell. 8 LIV. 2, 7, 8. PS. APVL. Ascl. 25 (*falso*). *al. v. et p. 238, 15 sq.* invisus: SOL. 7, 5. *cf. l. 62.* niveus: FLOR. epit. 2, 8, 2. undique: OV. fast. 5, 582. *v. et p. 238, 32. 66.* *e coni.*: FLOR. epit. 3, 20, 4 (*Aldina*). 4, 12, 27 (*Vogel, Acta Sem. Erlang. II 1881, 447;* invisum *trad., cf. l. 59*).]

i. qui nullam (vel certe difficilem) habet viam (*indicatur causa per abl. saepe, e. g. l. 74. p. 237, 16. 26. 40. 45; per praep.* ob *p. 237, 44. indicatur, cui personae quid -um sit, e. g. l. 80. p. 237, 7. 15. 22; cui rei p. 237, 36. 238, 33 sqq. iungitur c. inf. p. 237, 64. accedunt adverbia e. g.*: aeque *p. 238, 66.* retro *p. 237, 65. 238, 51.* *per oxymoron p. 237, 68. nota adnominationem p. 237, 68 sq. 238, 29. al.*):

I *strictius: spectantur itinera hominum* (*accedit ad notionem translatam p. 237, 34. 51. 69 sq. 80. 238, 20*): **A** *universe* (*fere refertur ad transitum impeditum, sed hic illic etiam respicitur difficultas adeundi [v. p. 238, 7], e. g. l. 79. p. 237, 5. 11. 26. 52. 62; exeundi p. 237, 64*): **1** *de locis*: **a** *de locis terrestribus et mari* (*exempla selecta*): SALL. hist. frg. 1, 11 Gallia ..., nisi qua paludibus -a fuit, perdomita. VERG. Aen. 1, 537 *Ilioneus*: cum *nos* ... Orion ... perque undas superante salo perque -a saxa dispulit ([SERV. *ad l.*: aspera, immania]. CVRT. 8, 11, 21. STAT. Theb. 12, 232 per et -a saxa lapsurasque trabes nemorumque arcana. FIRM. err. 6, 8 rupem, quae inmensum praecipitium saxis -is fecerat). 4, 151 in montis atque -a lustra (STAT. Ach. 2, 102). 9, 130 maria -a Teucris, *sc. navibus amissis* ([GLOSS.[L] I Ansil. IN 1969 -a maria, innavigabilia]. PRVD. c. Symm. 2 praef. 25 dominum poli terraeque et maris -i. *cf.* OV. met. 12, 9 nisi aequora saevi -a fecissent venti. STAT. Ach. 2, 80 usque adeo ..., fretaque -a Grais? PRVD. cath. 5, 85 pontum rabidis aestibus -um). LIV. 9, 14, 10 non haec fur-

[*Reichmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

culas nec Caudium nec saltus -os esse (21, 25, 13 -o atque impedito. 40, 27, 12 [*seq.* devios]. FLOR. epit. 1, 17, 3 Ciminius ... saltus ... ante -us plane. 4, 12, 27 [*v. p. 236, 61 sq.*]. AMM. 19, 13, 1 scrupulosis et -is. SALV. gub. 6, 10 p. 126, 20 loca abdita ... -i saltus [inviis altis *A*] ... silvae inexplicabiles). 9, 36, 1 silva erat Ciminia magis tum -a atque horrenda quam nuper fuere Germanici saltus, nulli ... mercatorum ... adita (CVRT. 5, 6, 15 propemodum -as). 21, 30, 9 militi ... armato ... quid -um aut inexsuperabile esse? (*opp. antea*: pervias, *postea*: adiri posse). 21, 36, 3 nuntiatur rupem -am esse ([*Polyb. 3, 54, 7* ὃν οὔτε ... δυνατὸν ἦν παρελθεῖν]. CVRT. 5, 4, 18 praeter -as rupes ac praerupta saxa. PLIN. nat. 12, 85 ex -is rupibus arboribusque [*Herod. 3, 111* πρὸς ἀποκρήμνοισι ὄρεσι, ἔνθα πρόσβασιν ἀνθρώπῳ οὐδεμίαν εἶναι]. 37, 110). 27, 39, 7 per munita pleraque transitu fratris, quae antea -a fuerant (AMM. 17, 13, 4 stagnosa ... ideoque -a nisi perquam gnaris. *cf. p. 238, 62*). 32, 11, 8 ubi ad *loca* -a equiti ventum sit (IVL. VAL. 3, 14 asperitate naturae et colentium vastitate. HEGES. 1, 32, 4 p. 61, 5 saxosis atque -is [*gr. 1, 368* δύσβατα]. PAVL. NOL. carm. 6, 226 solas loca tendit ad -a terras *Iohannes*). 38, 20, 5 omnibus ferme aliis -is. 42, 55, 2 Athamaniam ... asperi ac prope -i soli (invi solis *cod.*). 43, 23, 2 sub radicibus prope -is montium. VAL. MAX. 1, 7, 5 per loca deserta et -as regiones vaganti *Ciceroni* (CVRT. 7, 4, 29. ITALA Esth. 16, 24 p. 61, 18 Motzo [*sim.* VVLG.] omnis civitas et regio ... non solum hominibus -a [inviis *M*, *om. rell.*], sed et feris et volatilibus ... abominabilis relinquetur [*gr. 8, 12*^{x} ἄβατος]. PS. AVR. VICT. epit. 1, 4 accessu difficilem -amque paludibus. HEGES. 5, 15 p. 319, 29 Saxonia inaccessa paludibus et -is saepta regionibus). SEN. Med. 707 -us saxis Eryx (*sic de montibus*: MELA 3, 101 mons ... Atlas ... incisis undique rupibus praeceps, -us. PLIN. nat. 6, 28 montes -i. FLOR. epit. 2, 7, 10. 2, 8, 2 [*v. p. 236, 60*]. EVTR. 3, 8, 2 Alpes tum ea parte -as sibi patefecit *Hannibal*. AMM. 27, 10, 9 montem ... undique praeruptum et -um. CLAVD. 10, 50 mons ... -us humano gressu. *al.*). dial. 6, 25, 3 -ae valles. CVRT. 5, 6, 13 solitudines -ae (*al.*). 6, 6, 26 -ae cotes praeruptaeque rupes (PLIN. nat. 37, 27 cautibus Alpium ... adeo -is plerumque, ut fune pendentes *crystallum* ... extrahant). 9, 2, 9 insatiabilis cupido famae nihil -um, nihil remotum videri sinebat ([*antea*: arduum]. TAC. Agr. 27, 1 exercitus nihil virtuti suae -um et penetrandam Caledoniam ... fremebant. HEGES. 2, 9, 1 p. 151, 10 Romanis [*antea*: insuperabiles, inaccessibiles]). MELA 2, 1 montibus proxuma ... nives adeo -a efficiunt, ut *eqs.* 3, 29 terra ipsa (*i. Germania*) multis inpedita fluminibus, multis montibus aspera et magna ex parte silvis ac paludibus -a (VVLG. psalm. 62, 3 in terra deserta et -a et inaquosa [ἀβάτῳ. *cf. Italam Aug. in psalm. 62, 8 p. 752*$^{fin.}$ sine via]. Is. 41, 18 [*cf. p. 239, 5*]. Ier. 2, 6 inhabitabilem et -am. Ezech. 14, 15 -a, eo quod non sit pertransiens propter bestias. MART. CAP. 2, 167 qua hominibus -a est. *al.*). 3, 59 ad Colida ... ob nives -a. 3, 84 promunturium ... Aceraunis saltibus -um est. LVCAN. 9, 307 (*de Syrtibus*) ambigua ... lege loci iacet -a sedes. PLIN. nat. 6, 136 pars *Elymaidos* ... maxime -a Characene vocatur. SIL. 4, 750 -a limosa restagnant arva palude. FRONTIN. strat. 2, 2, 9 planitiem ... arboribus prostratis inpediit et -am fecit equiti *Cleomenes*. FLOR. epit. 3, 10, 22 per -os ad id tempus montium tumulos, per intactas vias et nives. ANTH. 863 a, 12 (*Pallas Paridi*) si me sequeris, non abstrahet -us (*cod.*, avius *Baehrens*) error. SOL. 47, 1 labes -a accessum negat (*cf. Plin. nat. 6, 43* impedit ... liquor). VOPISC. Prob. 12, 3 paludibus (VEG. mil. 3, 6 p. 80, 1 difficiles aut -ae). AMM. 15, 10, 2 -a ... locorum (*i. Alpium*) asperitate confisus *rex Cottius*. HEGES. 4, 1, 1 p. 239, 4 cetera praerupta atque -a (*gr. 4, 6* ἀβάτους). 5, 15 p. 319, 18 *Romani* qui sibi omnia subiecerunt nisi quae nimio aestu aut gelu -a sunt (*gr. 5, 366* εἰ μή τι διὰ θάλπος ἢ κρύος ἄχρηστον). CIL X 5850, 6 ut paene ⟨clivu⟩s -us esset.

huc fortasse pertinet SCHOL. Stat. Theb. 4, 106 *Acheloum* fluvium ante -um (inunũ *p*) ... in fossam deductum vires amisisse, ut Lucanus ait (*4, 142 sqq.*; *i. qui transiri non potest, vix i. q. errans, vagus*).

b *de locis inferis*: VERG. Aen. 6, 154 lucos Stygis et regna -a vivis aspicies. SEN. Herc. f. 567 tristibus inferis prospectus pateat lucis et -us limes det faciles ad superos vias. 715 Acheron -us renavigari. Phaedr. 93 per altas -i retro lacus vadit tenebras *Theseus*. STAT. Theb. 8, 512 -a mecum Tartara ... isses. *cf. et l. 76. p. 238, 21.*

2 *de viis, callibus, itineribus sim. ipsis*: VERG. Aen. 3, 383 Italiam ... longa procul longis via dividit -a terris (OV. met. 14, 113 -a virtuti nulla est via [*cf. supra l. 36*]. AMBR. epist. 28, 3 p. 1052^{A} quaeramus nobis viam inaccessam sermonibus insolentium, -am operibus imperitorum, quam nullus maculosus deterat [*antea*: detritae viae orbitas, vulgaris semitae solum; *postea*: devias semitas]. *al.*). LIV. 22, 15, 10 prope -is callibus (CVRT. 4, 13, 6 in ... angustiis et -is callibus. 5, 6, 15). CVRT. 6, 4, 20 semita propemodum -a. VLP. dig. 8, 5, 4, 5 qua *arbore impendente* viam vel iter -um vel inhabile facit *vicinus* (APVL. met. 6, 18, 2 inibi spiraculum Ditis et per portas hiantes monstratur iter -um. HEGES. 3, 9, 1 p. 201, 5 iter, quod per montes difficile ... peditibus, equitibus autem -um atque insuperabile foret [*gr. 3, 141* ἀμήχανον]. HIL. in Matth. 20, 8 p. 1031^{A} divitibus ... in ... crucem scandalizantibus -um iter regni caelorum futurum). MART. CAP. 6, 693 longa desertio, post quam Anthropophagi excursus -os reddidere (*cf. Sol. 50, 1* itineris partem inpenetrabilem reddiderunt). CIL V 1863 (= CE 891), 7 quot saepe -um commiantium periclitante populo ad pontem transitum ⌊non placuit cur⟨i⟩ae⌋ (*Buecheler dubitans, utrum sic sanus sit textus an potius* esse *post* transitum *desideretur*; ⌊ ⌋ non praebuit curante *eqs. Mommsen*).

3 *audacius de homine* (*sc. domino loci viam non habentis*): EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (CIL X 4842), 32 dum ne ob id opus dominus eorum cuius agri locive, per quem agrum locumve ea aqua ire fluere ducive solet, -us fiat.

B *sensu coartato: respicitur aditus, i. q. inaccessibilis* (*cf. p. 236, 71 sq.*): OV. met. 11, 414 templa ... -a cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas. 14, 789 nondum ... -a Iani ora patentis erant neque iter praecluserat unda. fast. 5, 582 gens *Parthorum* fuit ... circumfusis -a (*v. p. 236, 60*) fluminibus. MANIL. 1, 377 altera pars orbis sub quis *luminibus* iacet -a nobis, ignotaeque hominum gentes nec transita regna. SEN. Med. 781 reliquit istas -o plumas specu Harpyia. Tro. 498 quis te (*Astyanacta*) locus, quae regio seducta, -a, tuto reponet? (PLIN. nat. 12, 52 undique rupibus -a [*syn.* inaccesso]). LVCAN. 8, 163 -a (invidia, inpia *vv. ll.*) mundi arva super nimios soles austrumque iacentis *Pompei curae adeunt*. PLIN. nat. 25, 3 culmina ... montium -a et solitudines abditas. SIL. 14, 283 ingenio portus urbs (*i. Syracusae*) -a (HEGES. 3, 23, 1 p. 227, 21 qua pedestribus -a Gennesari lacus fluctibus alluebatur *urbs Taricheae*). 14, 639 tot bellis -a tecta ... uno introitu capiuntur. STAT. Theb. 3, 110 Elysias ... plagas, ubi manibus axis -us Ogygiis. PANEG. 8, 6, 2 sinum portus ... defixis in aditu trabibus ingestisque saxis -um navibus reddidisti. HEGES. 1, 30, 9 p. 55, 15 inhorrentes specus ... -o undique et inpossibili nisi locorum incolis accessu (*gr. 1, 310* οὐδαμόθεν προσιτά). CLAVD. 8, 596 -a quis calidi scrutatus stagna profundi Tethyos invasit gremium? MEROB. poet. 162 -us ... vertex manibusque et moenibus ⟨horrens⟩ (*Vollmer*, ⟨extat⟩ *Niebuhr*). MART. BRAC. in bas. 6 Arctous Martine tibi in extrema recessus panditur inque via fidei patet -a tellus.

II *laxius: i. q. inextricabilis (l. 32), impenetrabilis rebus (l. 33. 34. 35), difficilis intellectu (l. 37 sqq.)*: SEN. Ag. 889 *vestis* exitum manibus negat caputque laxi et -i (inuli *E*) claudunt sinus. Herc. f. 485 vulneri et ferro -us (*Heinsius*, obvius *codd.*) ... integer Cycnus. MART. 7, 2, 1 -a Sarmaticis domini lorica sagittis. SOL. 7, 5 Scioessa locus ... radiis solis ferme -us (*v. p. 236, 59*). RVFIN. symb. 2 p. 337^{A} per quod ... *discipulis Christi* nulla gens extranea, nulla linguae barbaries inaccessa videretur et -a (*cf.* ISID. eccl. off. 2, 23, 1). HESYCH. in lev. 26, 30 p. 1153^{A} *deus vetus testamentum Iudaeis* desolatum et -um fecit (*cf. l. 79. p. 239, 10*). DIG. de conc. dig. 2, 1 p. XXVII 29 ceteris iam desuetis, iam omnibus -is *libris*. p. XXVIII 9 semotis ... multis partibus legentibus -is, utpote non idoneis neque aptissimis ad eruditionem constitutis (*cf. ibid. l. 21* deviis et incognitis constitutis). *v. et l. 48. 73.*

pro subst., i. q. -a loca (in imag. l. 48. 73. 76. 82. al.): *n. pl.* **invia, -ōrum**: LIV. 21, 33, 4 -a ac devia (*in contextu dubio, cf. G. Meyer, Ed. Helv. 1945 p. 213 sqq.*). 38, 21, 1 Galli ab duobus lateribus satis fidentes -a esse. SEN. Phaedr. 939 longinqua clausa abstrusa diversa -a emetiemur. epist. 73, 4 quorum *praeceptorum* beneficio illis -is exiit *philosophiae deditus* (*al.*). LVCAN. 9, 386 per mediam Libyen veniant atque -a temptent *milites fortes*. PLIN. nat. 8, 115 quam maxime -a petunt *cervi* (VAL. FL. 4, 400 iterum silvas, iterum petit -a retro *Io*). AVSON. 419, 82 p. 375, 567 P. tu Gratiane ... insuperabilia Rhaetiae, ... Sequanorum -a (*v. p. 236, 58*), ... evolvis. CLAVD. carm. min. app. 2, 90 inmensae scrutatus -a (*v. p. 236, 57*) silvae. MART. CAP. 6, 624 ultra eum *limitem* progredi consumptae telluris -a (invidia *R*) prohibebant *Herculem*. CORIPP. Ioh. 3, 239 -a rupta patent (*cf. antea 209* ruptis ... saxis. *218* densa clauduntur devia silva). *al.* *c. praep.*: ad: LIV. 38, 22, 1 postquam ad -a (-ā *B*) ventum est (*antea*: quoad viam colles obliqui dederunt). 44, 5, 2 ubi ad -a venerant *elephanti*. in *c. abl.*: CVRT. 7, 11, 18 in (*om. P*) -is et (in *add. C*) asperis saxorum. inter: AMM. 14, 2, 6 inter arta ... et -a. per: LIV. 9, 24, 5 *per* ardua ac prope -a (42, 16, 1). 21, 35, 4 per -a pleraque et errores. 21, 36, 4 per -a circa nec trita antea (*seq.* insuperabilis). 23, 17, 6 per vias -aque (31, 37, 11 [*Lov. 2*, -asque *l. v.*]. 38, 23, 1 per vias, per -a). 38, 2, 14 per -a atque ignotas rupes (39, 2, 3 per -a et rupes deruptas). 44, 4, 11 (inivia *cod.*). 44, 5, 12 per aeque -a (-as *cod.*). SEN. dial. 5, 20, 2 per -a, per arentia. 11, 7, 3 per -a, per incognita. CVRT. 8, 14, 7 per lubrica atque -a. MELA 3, 97 Nilum ... actum ... per -a et ideo ignotum (*seq.* ubi adiri possit). SIL. 3, 632 devexa per -a (*seq. 635 obvia*). 4, 304 dumosa per -a. 12, 376 nemorosa per -a. *al.* PRVD. perist. 3, 45. AVG. conf. 7, 21, 27 frustra conari per -a (*cf. p. 239, 7*).

n. sg. **invium, -ī**: SEN. dial. 2, 1, 2 prima tantum pars *disciplinae Stoicae* saxa rupesque habet et -i speciem (*antea*: ardua, abrupta; *postea*: abscisa, praecipitia). FRONTO p. 134, 15 v.d.H. (p. 140 N.) ut regiones verborum et saltus noverimus, ut, ubi quaesitis opus sit, per viam potius ad vestigandum quam -o progrediamur (ut non -o, sed ratione quaeratur *add. m.*^{2}). HIER. interpr. Iob 38, 27 ut *imber* satiet -um et inhabitabile (*cf. p. 239, 10*). *c. praep.*: in *c. acc.*: ITALA Ier. 25, 18 (Hier. epist. 18^{A}, 15, 7) ad ponendas eas *civitates* in desolationem et in -um et in sibilationem (*gr. 32, 18* εἰς ἄβατον, *Vulg.* in solitudinem et in stuporem et in sibilum). VVLG. Soph. 2, 13. GREG. M. moral. 19, 27 p. 115^{A} in -um trahunt *haeretici*. in *c. abl.* (GLOSS. IV 528, 32 in -o, in deserto): ITALA IV Esdr. 1, 13 (*codd. A S*) ego ... plateas vobis ⌊in -o⌋ (⌊ ⌋ initio *Vulg.*) munitas exhibui. PS. AMBR. serm. 26, 5 p. 658^{C} (= Ps.

[Reichmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

HIER. epist. 33, 3 p. 243B) Christum ... *quaesisse* hominem peccatorem et inventum eum in -o umeris suis reportasse (*cf.* Ps. PROSP. vocat. gent. 1, 8 p. 657A in -o fatigatam *ovem*). VVLG. (= ITALA) psalm. 106, 40 in -o et non in via (ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ. *cf. Hier. psalt. sec. Hebr. 107, 40* in solitudine devia). Is. 43, 19 ponam in deserto viam et in -o flumina (*cf. p. 237, 42*). *al.* per: VVLG. Iob 12, 24 ut *principes* frustra incedant per -um (*aliter Hier. interpr. Iob 12, 24* in via quam non noverant). PROSP. in psalm. 106, 40 p. 310C per erroris sui -um. *al.*

f. sg. **invia,** -ae (*sc.* terra, *cf. p. 237, 39 sqq.*): VVLG. Iob 38, 27 ut *imber* impleret -am et desolatam et produceret herbas virentes (*cf. et p. 238, 77*). Is. 35, 1 laetabitur deserta et -a et exultabit solitudo et florebit quasi lilium. *al.* *Reichmann.*

inviz- *v. s.* invidia *et* invidiosus.

***1. inula,** -ae *f.* *ortum ex gr.* ἑλένιον *mutatis per metathesin* l *et* n *litteris*; i *initialem secundum vocem q. e.* inul(e)us *assumpsisse videtur (cf. Keller, Volkset. p. 59. 163 sq., Friedmann, Jon. u. att. Wörter im Altlat. p. 79 adn.).* *scribitur* (*in codd. vel lect. var.; litt. gr. l. 30*): in- (*cf. l. 22*): LVCR. *v. infra l. 62.* MORET. 72 (*SLF*). HOR. sat. 2, 2, 44. 2, 8, 51. *al.* inn-: CELS. 4, 29, 2 COLVM. 11, 3, 35 PELAGON. 48. 125 CHIRON 816. 819 PS. APVL. herb. 96, 3. 7. 9 DIOSC. 1, 28 p. 19, 6 M. APIC. exc. 11. hin(n)- (*at v.* CASSIOD. [*ex Eutyche*] gramm. VII 201, 13 omnis vocalis n sequente leviter effertur, ut ... inanis, initium, -a): ARNOB. nat. 5, 39 p. 209, 6. SCHOL. Hor. sat. 2, 2, 44 (*l. v.*). PS. APVL. herb. 5 l. 5 adn. 59 l. 20 adn. 127 l. 7. *al.* en- (*fere codd. recc.*): GARG. MART. med. 45 PALLAD. 3 tit. 24 PLIN. med. 1, 13. 2, 12 VEG. mulom. 3, 9, 4 PHILVM. med. 2 p. 131, 6 M. CASS. FEL. 44 p. 110, 13 (*ex corr. ipsius scribae*). GLOSS. *l. 35. al. cf. etiam l. 58.* hen-: VEG. mulom. 3, 13, 3 (*L*). aen-: ORIBAS. syn. 1, 35, 1 Aa p. 89, 11. *in formis serm. vulg. q. d.* (*cf. Moore, ALL 10, 1898, 266*): elna: MISC. Tir. 49, 18. 51, 5. 7. GLOSS. ella: GLOSS. *litteris graecis*: GEOPON. ed. Beckh 9, 27, 1 εἰς ἔλαιον ... ἔμβαλλε ἰννούλαν ξηράν. *v. et l. 57 sqq.* *de notione* (*cf. etiam l. 49 sqq. 54. 58. 60*): GLOSS.L II Philox. IN 324 -a λαμψάνη καὶ ἑλένιον. 735 -a ἑλένιον βοτάνη. Corp. I 111 inola eolene (*anglosax.*). 147 in[t]ula. GLOSS. III 560, 71 ellenium id est enula sive ala (III 538, 53 quod et al[t]a. *cf. et l. 60*). *al.* *legitur inde a* LVCR., MORETO, HOR., CELSO, COLVM. [*it.* ella, *francog. vet.* eaune. *R.*] [*restit.*: LVCR. 2, 430 *l. 63.*]

i. q. herba quae gr. dicitur ἑλένιον (*inula helenium L.*):

1 *de herba ipsa eiusque natura, cultura, generibus sim.*: MORET. 72 malvaeque -aeque virebant. COLVM. 10, 118 *hoc* tempore ... capparis et tristes -ae ... plantantur. 11, 3, 17 licet ... transferre ... circa Calendas Apriles ... porrum atque -am. 11, 3, 35 -am ... intervallo trium pedum seri convenit (PLIN. nat. 19, 92 PALLAD. 3, 24, 13). PLIN. nat. 19, 62 terra conduntur raphani ... et rapa, atque alio modo -ae, siser, pastinacae. 19, 91 brevior his (*i. siseribus*) est et torosior amariorque -a. 19, 100 (*cf. André, RevEL 33, 1955, 308*). PALLAD. 3 tit. 24 de hortis: in eo de ... -a. PLIN. med. 2, 12 cum eruta est -a *eqs.* SCHOL. Hor. sat. 2, 2, 44 'acidas -as' ait, non quia acida est haec herba, sed, cum coquitur, aceto conditur (*cf. infra l. 66*). *aliter*: -arum genus est holerum; 'acidas', quoniam quasi acidum sapit. 2, 8, 51 -as quidam dicunt similes herbas pastinacae. VEG. mulom. 2, 134, 3 radicem herbae, cui nomen est -a, quam Campanam plerique appellant (Ps. APVL. herb. 96, 3, 7. *v. etiam l. 58. 81*). MARCELL. med. 17, 21 symphyti radix quam quidam -am rusticam, quidam al Gallicum vocant (Ps. APVL. herb. 127 l. 7 Latini conferba, -a rustica, allium Gallicum. *cf.* 59 l. 20 adn. *v. et l. 74. cf. l. 60*). DIOSC. 1, 28 p. 19, 6 M. de heleniu id est -a (Ps. DIOSC. Vind. 1, 28 p. 32, 11 ἑλένιον ... Ῥωμαῖοι ... ἴνουλα [*Wellmann,* ἤνουλα *R*] Καμπάνα [enula campana *mg. add. m. rec.*]. p. 32, 13 ἴνουλα. *cf.* MISC. Tir. *v. l. 29.* GLOSS. *l. 32 sqq. al.*). ISID. orig. 17, 11, 9 -a, quam rustici alam vocant *eqs.*

2 *de usu herbae: adhibetur*: **a** *in re coquinaria aut viridis aut arida fere pro condimento*: LVCR. 2, 430 faecula ... quo de genere (*sc. titillante sensus, non laedente*) est -aeque (*Lambinus,* inviaeque *OQG*) sapores. HOR. sat. 2, 8, 51 erucas virides, -as ego primus amaras monstravi incoquere. COLVM. 12, 48, 1 -ae curatio ([*sic SA*]. *cf.* 12, 48, 2 alia -ae conditura [12, 48, 4. *al.*]. 12, 48, 5 cum condiverunt -am. *v. etiam l. 49. 71*). 12, 48, 3. *al.* SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 52. APIC. exc. 11 *inter condimenta sicca.*

b *in corporis cura varia et in arte medica pro remedio*: HOR. sat. 2, 2, 44 cum rapula (*n.*) plenus *stomachus* atque acidas mavolt -as (*cf.* PORPH. *ad l.* -a dicitur herba, quae incocta aceto conditur [*v. l. 66*] ⟨et⟩ fastidium decutit. SCHOL. *ad l. v. l. 47 sqq.*). CELS. 4, 29, 2 -ae ... radix contusa et ... cocta et ... super coxam imposita (MARCELL. med. 8, 187 -ae rusticae radix valide commanducata. 20, 101 -ae radicis tunsae atque cribratae semunciam. 22, 5 medetur hoc remedium: -ae radicis — III, quae [*sc. inula*] Graece dicitur helenium. ORIBAS. syn. 1, 35, 1 Aa p. 89, 11. *al.*). PLIN. nat. 1, 20, 19. 20, 38 -a ... a ieiunis commanducata dentes confirmat (PLIN. med. 1, 13 Ps. APVL. herb. 96, 7. *cf. l. 74*). VEG. mulom. 3, 9, 4 -ae siccae et tunsae pulveris unc. III. MARCELL. med. 4, 39 -a in oleo discocta. 23, 2 prodest lienosis -a arida Campana contusa et cribrata *eqs.* (CASS. FEL. 44 p. 110, 13. *cf. l. 52*). 30 51 confectio salis cathartici ... -ae semen — II. *al.* Ps. APVL. herb. 96, 9 herbae -ae folia ex vino trita supra ventrem ponantur.

epitheta: acida *l. 70* (*inde l. 48. 50*). amara *l. 45. 64.* arida *l. 81. cf. p. 239, 31.* brevis *p. 239, 45.* Campana *p. 239, 52.* rustica *p. 239, 54.* sicca *p. 239, 79 cf. p. 239, 31.* torosa *p. 239, 45.* tristis *p. 239, 41.*

2. inula, -ae *f. v. p. 243, 59.* *I. Kapp.*

inulcero, -āre. *ab* in *et* ulcero. *fere i. q. exulcerare*: VEG. mulom. 2, 59, 2 *dorso animalis* saga ... imponantur ... lota atque ... diligenter excussa, ne aliquid sordium aut asperitatis inhaereat, quod sub onere -et pellem (exulceret *l. v.*). VEN. FORT. carm. 3, 6, 15 ne ... morbus -et agnos (vulneret *l. v.*).

inulciscitur NOT. Tir. 89, 88b. *vox ficta secundum antecedentes* ultus, inultus, ulciscitur; *cf. Heraeus, ALL 12, 1902, 44.* *Hi.*

inuleāginus, -a, -um. *ab* inulea (*cf. et* inula *p. 243, 59*), *cf.* capreaginus. *i. q. ad vitulum cervinum pertinens*: PROB. Verg. georg. 1, 16 quod -ae (i-eae *codd. praeter E* hinuli, hi-ae *Thilo*) pellis, qua tegitur *Pan*, varietas maculis imitetur stellas.

***inuleus,** -ī *m.* *ex gr.* ἔνελος 'νεβρός' (*v. Sommer, Handb.*2.3 *p. 58*), *cf.* eculeus, capreolus. *de scriptura*: in-: HOR. carm. 1, 23, 1 (*codd.*). PROP. 3, 13, 35 *v. l. 25.* PLIN. nat. 8, 76. 8, 118 *Fa.* 11, 239 *F*2. 28, 150 *V.* PORPH. *v. l. 32* (SCHOL. Hor. *v. l. 33*). SOL. 5, 12 *codd. plur.*, hi(n)-, hy- *sim. cett.* MART. CAP. 3, 304 (*codd.*). EVCHER. form. *v. l. 39. 41.* GLOSS. *v. et l. 27.* en- (*aetate posteriore*): CONSENT. gramm. V 360, 1 hic enuleus ..., o enulee (*M, cf. app. cr.*). ANTHIM. 7 (enocl-, elnul-, mulis *sim. ll. vv.*). hin(n)- (*debetur confusioni factae c. voce q. e.* hinnus): SCRIB. LARG. 13 p. 10, 7. 9. *v. l. 34. et saepius.* *litteris gr.*: HESYCH. ἰνουλεοῦς νεβρός. *de prosodia* (*v. Walde-Hofmann I 647*): ī- *per metrum producitur*: HOR. carm. 1, 23, 1. PROP. 3, 13, 35 (atque hinuli *codd., sc. interpolatum pro* īnulei; hinnulei *Scaliger*). GLOSS. II 583, 24 -eus hinulus (iniuleus inulus *b*). *legitur inde ab* HOR., PROP., SCRIB. LARG.

[*falso trad.*: *v. vol. VI 3, 2810, 39.*]

i. q. pullus cervorum: HOR. carm. 1, 23, 1 vitas -o (*v. l. 16. 25*) me similis, Chloë, quaerenti ... montibus aviis matrem (*cf. Anacr. frg. 39* οἷά τε νεβρὸν *eqs.* PORPH. *ad l.* p. 32, 22 ut -us qui matri aberravit. p. 32, 30. SCHOL. *ad l.* [*ter*]). PROP. 3, 13, 35 -i (*v. l. 17. 25*) pellis ... operibat amantes (PLIN. nat. 8, 76). SCRIB. LARG. 13 -i ... coagulum (PLIN. nat. 8, 118. 11, 239. 28, 150. SOL. 19, 16 [inn-]. *cf. p. 243, 39*). *ibid.* aures -orum (*Heinsius,* aures simul eorum *trad.*; s *per dittogr. in textum irrepsisse et inde corruptelam natam esse censuit Heraeus*). SOL. 5, 12 Nebrodem *montem* dammae et -i (*v. l. 18*) gregatim pervagantur. EVCHER. form. 4 p. 26, 11 sqq. -us (inulus *G*) Christus aut sanctus propter gratiarum varietatem: in Salamone (*v. cant. 2, 9. 17*) similis esto ... dammulae aut inulo (*G,* hinnulo *S,* in oleo *M*) cervorum (νεβρῷ ἐλάφων. *cf. p. 243, 46. 49. al.*). ANTHIM. 7 carnes de -is (*v. l. 21*) ... et de capriolis.

inulīnus, -a, (-um). *ab* inulus, *cf.* vitulinus. *i. q. ad inulum, pullum cervorum, pertinens*: GRATT. 339 *de vestitu venatoris*: tegat imas fascia suras, ⟨sit umer⟩is (*alii aliter*) -a suis et tergore fulvo ... (*desideratur hemistichion, cf. Verg. Aen. 7, 688*) canaque e maele galeri.

inultē, inultō *v. p. 243, 12. 18.* *I. Kapp.*

inultrā *adv.* *ex* in *et* ultra *coaluit.* *compar.* inulterius *v. l. 51.* *fere i. q. ultra, ulterius*: CHIRON 92 quodcumque iumentum ... fistulam fecerit intro os, -ius sub li⟨n⟩gua fecerit et prerumperit ulterius os ..., sic eam curato. VVLG. (*non Itala; corrigas vol. VII 1, 799, 37*) lev. 13, 57 quod si -a (*ΣT,* ultra *rell.*) apparuerit in his locis ... lepra. *Hi.*

1. ***inultus,** -a, -um. *ab* in *et* ulcisci. NOT. Tir. 89, 87 -us. *cf. et p. 243, 22.* GLOSS.L I Ansil. IN 2022 -i invindicati (V Abba IN 268 -um invindicatum. *al. cf.* GLOSS.L III Abstr. IN 285 -i non vindicati. GLOSS. *v. et p. 241, 46*). 2024 -um non vindicatum, non defensum (*cf.* GLOSS. II 225, 36 ἀνεκδίκητος -us indefensus. *v. et p. 241, 43. 45. 46*). GLOSS. II 250, 10 ἀτιμώρητος -us inpunitus (*cf. p. 242, 27*). IV 530, 8 -i non iudicati (vindicati *bc*). *adv.* -ē *p. 243, 12.* -ō *p. 243, 18.* *m. pro subst. p. 241, 24. 242, 21.* *legitur inde a* PLAVTO, TER. (*persaepe in figura q. d. litotes; nota adnominationem p. 242, 39; cf. Wölfflin, ALL 1, 1884, 385*).

[*variat in codd. c.*: impunitus: HIRT. Gall. 8, 48, 3. invitus (*cf. l. 70*): TER. Haut. 918 (*A ?*). SALL. Iug. 31, 2 HOR. epod. 17, 56 OV. fast. 4, 595 LIV. 3, 51, 4 (*codd. vett.*). *al.* multus (*cf. l. 72*): PLAVT. Men. 521 SALL. Iug. 31, 2. 67, 2 hist. frg. 3, 24. 4, 41 FLOR. epit. 3, 21, 20. *al. v. et p. 242, 3.* *e coni.*: RHET. Her. 4, 54, 67 stultitiacent, stultitiam dicent *codd.* CIC. Sest. 50 invitus *trad.* (*sic et* AMM. 19, 2, 1. 31, 6, 3. *cf. l. 65 sqq.*). LIV. 45, 23, 10 (*dub. Hartel,* uti *trad.*). SEN. contr. 1, 3, 11 multum *trad.* (*sic et* TAC. ann. 4, 12, 2. 4, 25, 3. *cf. l. 67*). SEN. benef. 7, 1, 5 (*Gertz,* in alto *trad.*; *v. Axelson, Neue Senecastudien p. 21*). OCTAVIA 463 (*Rapheling,* invictus *trad.*). *al. v. etiam l. 84.* *suppl. dub.*: LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 1, 5 ⟨non remansit -a⟩ mors.]

I *de animantibus* (*corpore eiusque partibus p. 241, 14. 18, terris, urbibus sim. p. 241, 83 sqq.,* agminibus *p. 241, 66, dis manibus p. 241, 67. in abl. abs. p. 241, 10. 44. 242, 13*): **A** *spectatur is qui iniuriam inferens, damnum dans, eludens aliquem sim. ad ultionem provocat (fere animantem, aliter eluduntur saxa, quae corpori allidenti nocere non possunt: p. 241, 18), fere i. q. impunitus, indemnis*: PLAVT. Amph. 1041 numquam edepol me -us istic ludificabit quisquis est (*cf.* OV. hal. 26 *lupus piscatoris* dolos saltu deludit -us [*Oppian. 3, 124* αὔτως]). Epid. 328 numquam inridere nos illum -um (*Itali,* inultimum *BE, deest A*)

[*Reichmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sinam servom hominem (*cf.* Hor. epod. 17, 56 -us [*v. p. 240, 66*] ut tu riseris Cotytia [*syn. 59* impune]. Tib. 1, 9, 54 te ... rideat adsiduis uxor -a dolis. Ov. am. 3, 3, 20 [*syn. 15* impune]). Men. 521 faxo haud -us (-um *B*, *v. p. 240, 68*) prandium comederis. Lucil. 287 ⟨i⟩rat⟨a⟩e ad catulos accedere -um. Cic. Cluent. 172 cur ... hunc Asellium esse -um tam diu sinis? (Manil. 11 vos eum regem -um esse patiemini, qui *eqs.* Ov. epist. 12, 182 hostis Medeae nullus -us erit). Sall. Iug. 58, 5 neve hostis -os abire sinat *Marius* (*cf.* Cassiod. in psalm. 136, 9 p. 977[B] ne -os discedere patiatur *deus*, qui ecclesiam ... dilacerant). 70, 4 ne ager -is (-us *l. v.*) hostibus vastaretur. Hor. sat. 2, 3, 189 *Agamemno*: sicui videor non iustus, -o dicere quod sentit permitto. carm. 1, 2, 51 neu sinas Medos equitare -os. 3, 3, 42 dum Priami Paridisque busto insultet armentum et catulos ferae celent -ae. Priap. 83 (Tib. 2), 39 *adloquitur penem*: pigetne lentitudinis? licebit hoc -us auferas semel, sed *eqs.* Liv. 2, 45, 5 nolle -os hostes *Romani*. 3, 38, 3 Sabini ... cum ... -i praedas egissent (3, 66, 6). 23, 45, 8 Marcellus ... -us nos iam iterum lacessit? Sen. contr. 1, 3, 11 sic veneficiis corpus induruit *sacerdotis incestae*, ut saxa reverberet -um (*v. p. 240, 72. 80*). Curt. 3, 4, 4 unde -us subeuntem hostem aut prohibere aut opprimere potuisset *Arsames*. 3, 11, 15 in circumagendis equis suis Thessali -i occupaverant *Persas*. Sil. 13, 371 tune ... ferro spoliabis -us te maiorem anima? Tac. ann. 13, 25, 2 ubi ... quidam ... sub nomine Neronis -i ... eadem exercebant. Evgraph. Ter. Phorm. 189 fugissem: discessio etenim quodammodo ultio est circa -os, ut Pygmalionem ulta Dido confugit. *al.* *audacius de femina se ipsam sine noxa laedente*: Tib. 1, 6, 48 *sacerdos* ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos sanguineque effuso spargit -a deam.

B *spectatur is qui indefensus, non vindicatus vel se ipse non defendens patitur*: **1** *mortem, vulnera, fugam sim.*: Rhet. Her. 4, 54, 67 -i iacent Gracchi ([*v. p. 240, 69*]. Liv. 25, 37, 10 ne -os imperatores suos iacere sinerent. Lex Burg. lib. const. 46, 3 servus ... sagittatus ... iacebit -us). Sall. Catil. 58, 21 cavete -i animam amittatis (*v. l. 79*). Iug. 31, 2 quam foede quamque -i (*v. p. 240, 66. 68*) perierint vostri defensores (Curt. 4, 4, 12 Tyrii ... ruunt in hostem haud -i tamen perituri. Flor. epit. 3, 21, 20 ne -i [*v. p. 240, 68*] perirent *Marius et Carbo. al.*). 67, 2 iuxta boni malique, strenui et inbelles -i (*v. p. 240, 68*) obtruncari. hist. frg. 3, 24 dedecores -ique (*v. p. 240, 68*) terga ab hostibus caedebantur (Curt. 5, 3, 19 quod -i, quod ferarum ritu ... caederentur). 4, 41 *Spartacus* haud impigre (impune *V² in ras.*) neque -us occiditur ([*v. p. 240, 68*]. Flor. epit. 3, 3, 18 *Boiorix* inpigre nec -us occubuit). Verg. Aen. 2, 670 numquam omnes hodie moriemur -i (4, 659 *Dido*: moriemur -ae [*cf.* Serv., Clavd. Don. *ad l.*; Gloss.[L] I Ansil. in 2021 indefensae]. Hor. sat. 2, 8, 34 Ov. met. 9, 131 fast. 2, 233 Curt. 9, 5, 2. *al.*). 10, 739 non me ... -o, victor, nec longum laetabere (Serv. *ad l.* indefenso). 11, 847 neque ... famam patieris -ae (Serv. *ad l.* invindicatae. Clavd. Don. *ad l.* indefensum ... defendit). Liv. 3, 43, 4 haud -um interfecere *milites Siccium* (*seq.* repugnantem). 3, 51, 4 filia -a (*dett., v. p. 240, 67*) *Verginia*. 4, 28, 4 hic praebituri ... vos telis hostium estis indefensi, -i? 4, 39, 4 *equites* ... nequaquam -i. 4, 58, 5 milites non ... -i fuere (Lvcan. 10, 529 Magnus -us erit. Avson. 438, 2 p. 388 P. nec -um amicum *Patroclum* fore. *al.*). 25, 16, 19 utrum ... pecorum modo -i trucidentur an ... agentes audentesque ... cadant (*sim.*: Veg. mil. 1, 21 more animalium -i cadunt. 3, 21 -i more pecudum trucidantur. *v. et l. 39*). Sen. Herc. O. 282 *Deianira*: non ibo -a (*ibid.* 345). Oed. 643 pater -us (Phoen. 91 Flor. epit. 4, 6, 2. *al.*). Octavia 463 *Nero*: an patiar ultra sanguinem nostrum peti, -us et contemptus ut subito opprimar? (*v. p. 240, 74*). Curt. 4, 16, 24 nec Persae -i cadebant (6, 1, 2. Tac. hist. 3, 77, 2 resistentes neque -i. *v. et l. 54*). 7, 7, 37 ne -us occideret. *al.* Sil. 13, 685 *umbra Scipionis*: non segnis nobis nec -is, nate, peracta est illa suprema dies. Tac. hist. 4, 77, 3 legiones, quae neque me -um neque vos impunitos patiantur (Plin. epist. 9, 13, 5 maritum tuum non -um pati). ann. 14, 44, 2 possumus ... si pereundum sit, non -i inter nocentes (*sc. servos*) agere (*antea*: tuti). Amm. 24, 3, 14. Heges. 1, 1, 2 p. 5, 5 *Hebraei* -i occubuere (Svlp. Sev. chron. 1, 28, 6 *Samson* non -us occubuit. *v. et l. 41*). Coripp. Ioh. 6, 410 quonam usque necabit agmina -a fames? *al.* *de dis manibus sim.* (*v. etiam l. 55. 60*): Sen. contr. 7, 2, 5 di manes Popilli senis et -ae ... patris ... animae (umbrae *exc.*). Octavia 600 manibus nostris ... adhuc -is (Amm. 23, 5, 17 manes ... *Gordiani* -i. 30, 2, 9 legatorum ... manes -os). Lvcan. 1, 11 cum ... umbra ... erraret Crassus -a (Amm. 19, 2, 1 -a [*v. p. 240, 70 sq.*] unici pignoris [*sc. filii*] umbra. 23, 5, 18 -ae caesorum exercituum umbrae. *v. et l. 68*).

2 *iniuriam, damnum sim.*: Cic. Sest. 50 *Marius* vitam suam, ne -us (*v. p. 240, 70*) esset, ... reservavit (Ov. ars 1, 366 facies ..., ne sit -a *uxor a coniuge laesa.* Sen. contr. 1, 5, 6 non eris -a, nam raptor non erit inpunitus. 7, 8, 10 puellam -am [invitam *l. v.*] esse. Sen. Herc. f. 1187 ut -us ego sim? [*syn.* segnis]). Verg. georg. 3, 227 quos amisit -us amores *taurus* (*cf. supra l. 33*). Hor. epod. 6, 16 an ... -us ut flebo puer (Clavd. 20, 209). sat. 1, 8, 44 *Priapus*: ut non testis -us horruerim *eqs.* (*sim. de teste*: Clavd. 26, 523 numquam haec opprobria linguae turpia Danuvius ... ferret -us). 2, 3, 297 posthac ne compellarer -us. carm. 2, 1, 26 Iuno et deorum quisquis amicior Afris -ā cesserat inpotens tellure ([Schol. Hor. *ad l.*: ad vindictam Africae]. *sic de terris*, *urbe*: Tac. ann. 3, 73, 2 Spartaco ... -am Italiam urenti. Hier. epist. 60, 15, 3 -am patriam derelinquens *Valentinianus*. Clavd. 20, 215 Epirum ... populatus -am [adultam, inermem, opimam *vv. ll.*] *Alaricus*. Sidon. carm. 2, 455 *Roma*: nec -a remansi. *v. et l. 10. 12*). Ov. met. 8, 280 *Diana*: non impune feremus quaeque inhonoratae, non et dicemur -ae. fast. 4, 595 *Ceres Iovi*: verum impune ferat *Pluto*, nos haec patiemur -ae ([invitae *l. v.*]. Sen. Med. 399 regias egone ut faces -a patiar? Stat. Theb. 11, 271 *Creon*: neque te ulterius ..., pessime, ... patiemur -i. *aliter refertur ad obi.*: Liv. 25, 38, 6 *Marcius: Scipiones me agitant* neu se neu ... milites suos ... neu rem publicam patiar -am. Homer. 82 *Achilles matrem* invocat ..., ne se Plistheniden contra patiatur -um. Clavd. 15, 204 nec te, Roma, diu nec te patiemur -am [-as *l. v.*], Africa). Stat. Theb. 3, 389 nec te (*Polynice*) germanus -o sceptra geret. 3, 653 sileamus -i Tydeos ... perfossum pectus? Ach. 1, 91 nec -a dolebis (*sc. Thetis filio amisso*). Qvint. decl. 362 p. 394, 20 cum ... uterque metueret, ne -um haberet patrem, iurasse in ultionem magis parentum quam iniuriam. Clavd. 20, 513 si ... vicinus laribus ... suis proturbet -os *pueros*. Avg. civ. 20, 2 p. 407, 19 D. *nescimus cur* exeat de iudicio *dei* non solum -us, verum etiam damnatus innocens (*seq.* impunitus, vindicatus *scelestus adversarius*). *al.* *m. pro subst.*: Sen. Thy. 178 ignave, iners, enervis et ... -e.

II *de rebus* (*nota abl. abs. l. 44.* -um est, si: *l. 52; c. inf. l. 59*): **A** *strictius de rebus malis*: **1** *quae hominibus inferuntur*: **a** *de sceleribus rebusque improbis, quae quis committit*: **α** *fere i. q. impunitus*: Ter. Andr. 610 -um numquam id auferet *servus* (*cf.* Haut. 918 ne illud haud -um [*v. p. 240, 66*], si vivo, ferent *filius et meretrix. hos locos spectat* Gloss. V 535, 39 -um [inlutum *trad.*] inpunitum). Cic. div. in Caec. 53 ut ... iniuriae sint impunitae atque -ae (Lvcan. 5, 260 quidquid multis peccatur, -um est. Plin. nat. 7, 146 sceleratam ... audaciam semper fuisse -am [*aliter p. 243, 8*]. Ivst. 24, 3, 10 nec Ptolemeo -a scelera fuerunt. *al.*). Verr. II 5, 149 possemus hanc iniuriam ignominiamque ... -am impunitamque dimittere (*al.*). Sall. Iug. 106, 6 neque ... tantum scelus -um relinquendum (Vlp. dig. 47, 10, 15, 35. *v. et p. 243, 2. al.*). Ov. met. 7, 762 Themis nec talia liquit -a (*v. app. crit.*). Liv. 2, 9, 2 ne orientem morem pellendi reges -um sineret (Tac. ann. 3, 38, 3 popularium iniurias. Svlp. Sev. chron. 1, 51, 2 insolentiam. *v. et p. 243, 7*). 5, 16, 3 passuros -am eam iniuriam Romanos (Plin. epist. 1, 23, 2 *convicia*. Heges. 1, 36, 2 p. 73, 4 nihil occultum nihilque -um. *v. et l. 62. 69. 72. p. 243, 1*). Val. Max. 9, 7 mil. Rom. 2 tantum ... scelus ... -um abiit (Vvlg. Iob 24, 12). *al.* Sen. Ag. 220 victrix -um Graecia hoc facinus feret? (*al. aliter l. 26*). Val. Fl. 6, 531 furtis adsuetus -is. Tac. ann. 4, 47, 3 *sagittarii* crebra et -a vulnera fecere. 16, 23, 1 *Barea Soranus* vim ... civitatis Pergamenae ... -am omiserat (*v. et l. 71*). *al.* Avr. Vict. Caes. 9, 3 coniurationum multas scelere -o abscedere patiebatur *Vespasianus*. Synod. Hil. coll. antiar. p. 121, 10 non oportuit ... -as retinere falsitates *eqs.* Clavd. Don. Aen. 3, 625 p. 344, 12 Vlixes ... talia -a remanere non passus est (*ad Verg. v. 628* impune. *al.*). Ambr. in psalm. 118 serm. 7, 23, 3 cum filii *Absalom* adhuc parricidium -um maneret (*antea*: vindicaret). *al.* Cod. Theod. 8, 10, 2, 1 (= Iust. 12, 61, 2, 1) nec iniurias -as transire permittant *iudices*. *al.* Greg. M. moral. 5, 35 p. 698[D] *deus* -a mala non deserit (*al. v. et p. 243, 11*). *v. et l. 69. al.* -um est, si: Leo M. epist. 16, 6 p. 702[B] quia -um post haec esse non poterit, si quisquam apostolicas regulas in aliquo crediderit negligendas. **β** *fere i. q. nulla poena dignus, innocens*: Ambrosiast. in Rom. 7, 7 p. 109[A] simplex ... videbatur causa concupiscere aliquid proximi, hoc autem lex prodidit esse peccatum: saecularibus namque hominibus nihil tam -um videtur et placidum quam voluptas. Rvstic. Conc.[S] I 4 p. 138, 3 hoc ... nimis est impium et mercenarii potius quam pastoris est opus, nec -um tot prodere animas, sed eversionem cunctorum, quae prius mirabiliter operatus es, habens. **b** *de morte (sc. violenta) sim.* (*cruore l. 75*): Cic. div. 1, 57 ut ... mortem suam ne -am esse pateretur (Liv. 1, 41, 2 ne -am mortem soceri, ne socrum inimicis ludibrio esse sinat *Servius*. Sen. dial. 6, 16, 4 et acerbam mortem filii et -am. Tac. ann. 4, 12, 2 mortem Drusi -am [*v. p. 240, 72*] interfectoribus ... esse. 4, 25, 3. Gaivs dig. 29, 5, 9 cum fisco caduca bona defuncti addicantur propter -am mortem. *al.*). Ov. met. 9, 415 ne ... necem sinat esse diu victoris (*M, sed v. app. crit.*) -am *Iuppiter* (Qvint. inst. 12, 7, 2 neque sociorum querelas nec amici ... necem nec erupturas ... conspirationes -as patietur orator. Tryph. dig. 37, 14, 23 pr. Cod. Iust. 6, 35, 1 pr. [*a. 204*] heredes quos necem testatoris -am omisisse constitit). Liv. 24, 33, 5 nec caedem nefandam sociorum -am Romanos passuros (Flor. epit. 4, 6, 6 ne, si -a fuisset, etiam iusta ... *patris* caedes haberetur. Ivst. 39, 5, 1. *al.*). Val. Max. 9, 2 ext. 3 *Mithridates* hospitalis deos iniusto, sed non -o cruore respersit. Tac. ann. 4, 50, 1 erant qui non -um exitium, sed eruptionem suaderent. **c** *de laboribus, siti, dedecore, quae quis indefensus patitur*: Prop. 4, 9, 70 Herculis aeternum ne sit -a sitis. Cypr. Demetr. 17 p. 363, 3 fidentes, quod -um non remaneat quodcumque perpetimur, quantoque maior fuerit persecutionis iniuria, tanto iustior fiat et gravior pro persecutione vindicta. Schol. Cic. Gron. p. 312, 2 ut celaret dedecus -um (*Stangl*, vitium *trad.*) *fugae Vlixes*.

2 *de motibus animi, doloribus, gemitu, qui iniurias sequuntur*: Hor. epist. 1, 2, 61 *iracundus* dum poenas odio per vim festinat -o. Ov. met. 4, 426 nil poterit Iuno nisi -os flere dolores? Val. Fl. 4,

[*Reichmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

14 *Iuppiter*: dabit ... poenas *Medea* ... nec Aeetae gemitus patiemur -os. DON. Ter. Andr. 199 ne quid relinquat -um (*om. A V [schol. Paris]*) iracundiae *dominus servi dolosi.*

B *laxius*: 1 *de precibus, quae ad ultionem frustra tendunt*: HOR. carm. 1, 28, 33 (*verba mortui*) precibus non linquar -is. 2 *de vita, rei bene gestae audacia, coniugio, quae indefensa pereunt*: SIL. 10, 292 nec Paulus -um, quod superest de luce, sinit. AMM. 31, 6, 3 eminens ... aliquorum *Gothorum* audacia peribat -a (*v. p. 240, 71. aliter p. 242, 30*). 31, 13, 6 conabantur modis omnibus vitam impendere non -am *pedites*. CONST. Sirmond. 8$^{med.}$ nullius -os toros remisso adulteriorum ... supplicio deseremus (*cf. p. 242, 51*).

adv. **inultē.** *i. q. impune*: GREG. M. epist. 5, 53 a, 1 p. 354, 15 *sacri altaris ministerium* sub ecclesiae colore susceptum est, quod, si -e liceat, iterum fugiendo deflectatur. moral. 1, 37 p. 544^{B} quia eo ipso peccat, quo peccare vellet, si -e potuisset *ecclesia* (25, 6 p. 322^{C}. 25, 27 p. 338^{A}. 26, 46 p. 376^{D} [= past. 2, 6 p. 36^{C}]). 25, 6 p. 322^{C} quando violentus iste omne malum quod poterat -e perpetrabat.

adv. **inultō** (*abl. abs., cf. p. 240, 78. 242, 44*). *i. q. impune*: CHAR. gramm. p. 410, 17 B. non -o feret *adversarius.*

deriv.: inulcisci.

? **2. inultus,** -a (-um). *p. p. p. ab* inolesco (*v. vol. VII 1, 1738, 7*), *cf.* adultus *ab* adolesco. NOT. Tir. 54, 13 -us (inoletus *Kopp*). 54, 14 -a. *Reichmann.*

***inulus,** -ī *m.* *de origine cf.* inuleus. *de scriptura*: in-: AMBR. Isaac 5, 38 p. 664, 17 (*V*), *v. et* p. 674, 10 *adn.* EVCHER. form. 4 p. 26, 11sqq. (*cf. p. 240, 39. 41*). ISID. orig. 12, 1, 21 (*CTX*). GLOSS.^{L} Corp. I 464 -us hindcaelf (*anglosax.*). GLOSS. II 92, 45 -i νεβροί. II 583, 24 *v. p. 240, 27.* en- (*cf. p. 240, 20*): AMBR. Isaac 4, 31 p. 661, 13 (*APV*). 5, 38 p. 664, 17 (*AP*). ORIBAS. syn. 9, 29 Aa p. 333. ISID. orig. 12, 1, 21 (*BFO*, een- *K*). GLOSS.^{L} II Philox. EN 24 enulum νεβρόν. *al.* hin(n)- (*cf. p. 240, 22. 26. 27*): SCRIB. LARG. 13 p. 10, 18. 188 p. 77, 5. ITALA *v. l. 42.* AMBR. Isaac 6, 50 p. 674, 10 (*AE*). *al.* in psalm. 118 serm. 6, 12, 1. *al.* HIER. *v. l. 55 sqq.* VVLG. *ubique.* RVFIN. *v. l. 53 sq.* GLOSS. Vatic. reg. 203 p. 265, 72 (ed. Merchie) hinnulus est foetus cervae. *et saepius.* *legitur inde a* SCRIB. LARG. (ORIBAS.) *et in* ITALA, VVLG. (*ECCL.*).

i. q. inuleus: 1 *in re med.*: SCRIB. LARG. 13 ad rem *medendi* pertinere occidi -um cultro (*antea bis* inuleus, *v. p. 240, 23*). 188 coagulum leporis, -i et porci (ORIBAS. syn. 9, 29 Aa p. 333 -i cervini [cervolino *La*, *gr. 9, 29, 3* νεβροῦ] *cf. p. 240, 35*).

2 *apud eccl., respicitur* -us cervorum (*in comparatione v.* VVLG. cant. 2, 9. 17 *l. 52 sqq. al., cf.* -us capreae *l. 55*): ITALA Iob 39, 3 (Aug. in Iob p. 617, 6) nutristi -os earum (*i. cervarum*) sine metu (παιδία, *Vulg. aliter*). AMBR. Isaac 4, 31 p. 661, 13 quasi -us cervorum, qui desiderat ad fontes aquarum, descendit ad Paulum (*cf. psalm. 41, 2*). 5, 38 p. 664, 17 exilit ... sicut -us cervorum (6, 50 p. 674, 10 quasi capreolus aut cervorum -us, dum adfatur dilectam, exsiluit. *cf.* in psalm. 118 serm. 6, 13, 1 p. 114, 18 salientem ... -um. 6, 18 p. 117, 11). in psalm. 118 serm. 6, 12, 1 p. 114, 8 videbis ... Iesum similem capreolo aut -o cervorum (*cf. l. 53. 58*). 6, 12, 2 p. 114, 13. 14 -us quasi filius (ISID. orig. 12, 1, 21 -i filii sunt cervorum). VVLG. prov. 5, 19 cerva carissima (*i. virgo amata*) et gratissimus -us. cant. 2, 9 similis est dilectus meus capreae -oque cervorum (2, 17. *cf.* 8, 14. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 214, 6 sponsa comparare videtur 'fraternum' suum -o cervorum). 4, 5 duo ubera tua sicut duo -i capreae gemelli (7, 3. *cf.* HIER. in Ezech. 16, 4/5 p. 127^{A} virginis in cantico canticorum duae mamillae sunt, quasi duo -i gemini capreae). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 214, 10 '-us cervorum' est quia parvulus 'puer natus est' *eqs.*

fem. **inula,** -ae. *i. q. vitula cervorum*: ARNOB. nat. 5, 39 p. 209, 6 Ceres ... Nebridarum familiam pellicula cohonestavit -ae (hinn- *trad.*). *I. Kapp.*

? **īnum,** -ī *n. v. vol. VII 1, 806, 8.*

inumbrāculum, -ī *n.* *ab* inumbrare, *cf.* adumbraculum (*Hier. nom. hebr. p. 20, 26*), obumbraculum, umbraculum. GLOSS.^{L} II Abav. LV 13 lucus -um vel locus amoenus (*cf. l. 82 sqq.*).

inumbrātio, -ōnis *f.* *ab* inumbrare. *inde a* FIRM., HIL.

A *i. q. actus inumbrandi, umbra*: 1 *de cutis colore fusco*: FIRM. math. 1, 10, 11 illius *hominis* candor ex aliqua parte nigri coloris tenui -e sordescit. 2 *spectantur res lucem arcentes* (*acced. vi tuendi a periculis l. 73*): SERV. auct. Aen. 12, 408 -em ... ex eo (*sc. continuo pulvere*) solis et caeli factam (*seq.* obducto semel caelo et quasi ab oculis intercluso). THEOD. MOPS. epit. in psalm. 56, 2^{b-c} ad p. 369, 14 a similitudine avium, quae pullos alarum -e (*Bulhart*, in umbratione *ed.*) communiunt (*gr. l. c.* ὑπὸ τὰς πτέρυγας φυλάττουσιν, *ad Vulg.* in umbra alarum tuarum. *cf. p. 244, 39*). *de nube divina sim.*: HIL. in psalm. 67, 27 p. 302, 12 *cum Iudaeos* -o nubis ... in spe euangelica fideque concluderet (*ad rem cf. p. 245, 31*). trin. 2, 26 ut ... substantiam corporalem divinae virtutis -o temperaret (*antea*: obumbravit. *cf. p. 245, 41*). 3 *de umbra inferorum*: MART. CAP. 1, 78 *fratrum Iovis* alter maritima semper inundatione viridior, alius lucifuga -e pallescens.

B *i. q. res inumbrans*: SERV. Aen. 1, 164 p. 95, 7 scaena -o. et dicta scaena ἀπὸ τῆς σκιᾶς. apud antiquos enim theatralis scaena parietem non habuit, sed de frondibus ⌊umbracula quaerebant⌋ (⌊ ⌋ opaca umbracula faciebant *cod. B; ad Verg.*: silvis scaena coruscis desuper horrentique atrum nemus imminet umbra. *cf. l. 76*).

***inumbro,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* umbra, *cf.* umbrare. *perfecti act. nonnisi formae breviores*: -arit: PS. CYPR. laud. mart. 21 p. 44, 2. -asset: SOL. 11, 18. -asse: CONC.^{S} I 5 p. 120, 34. NOT. Tir. 104, 92 -at. *de notione*: SYNON. Cic. p. 416, 10 B. abditum ... -tum. SERV. Aen. 1, 607 'lustrabunt' -bunt, unde lustra ... ferarum cubilia ... dicimus, quia parum inlustrantur. *v. etiam l. 26 sqq.* GLOSS.^{L} I Ansil. IN 2030 -atur tenebratur (GLOSS. -tus tenebratus). III Abstr. IN 273 -atur occultatur vel obscuratur (*inde* I Ansil. IN 2028 -tus occultatus. 2029 -tus obscuratus). GLOSS. ἐπισκιάζω adumbro, -o, obumbro. *legitur inde a* VARRONE, LVCR., VERG., VAL. MAX. [*it.* inombrare. *prov.* enombrar. *R.*] [*variat in codd. c.*: umbrare: QVINT. inst. 12, 10, 60 *l. 72.* PLIN. epist. 8, 17, 3 (*MV*). obumbrare: VERG. georg. 4, 20 *l. 63.* CLAVD. rapt. Pros. 2, 26.]

I *transitive* (*v. et p. 245, 32. 46 sq.; accedit acc. q. d. graecus l. 31*): **A** *adumbrando* (*? cf. vol. I 885, 32. v. et p. 245, 49*), *delineando efficere* (*in aliqua re*): VARRO ling. 6, 4 solarium dictum id, in quo horae in sole inspiciebantur, quod Cornelius in basilica Aemilia et Fulvia -vit (*post* inspiciebantur *aliquid excidisse putant Goetz-Schoell [v. adn. ad l. p. 260 sq.], ita ut sensus esset 'in umbra, sc. sub tecto basilicae, posuit'*).

B *fere i. q. tegere, obscurare*: 1 *proprie* (*in imag., alleg. l. 43. 70. 81*): **a** *generatim*: LVCR. 3, 913 tenent ... pocula saepe homines et -ant ora coronis. VERG. Aen. 11, 66 toros (*i. feretrum*) obtentu frondis -ant (CLAVD. DON. p. 417, 1 sqq. *ad l.* -bant frondis obtentu, hoc est tegebant et -bant interiora ...; quam pulchre posuit -ant! non enim illis aut penitus adempta lux fuerat aut ad plenum tenebrarum crassitudo congesta. *cf. l. 41. p. 245, 34*). PLIN. nat. 19, 24 *Marcellus* velis forum -vit (*syn. 23* intexit). APVL. met. 9, 12, 3 dorsum ... plagosum scissili centunculo magis -ti quam obtecti *homunculi.* 10, 31, 1 *puella designans Venerem* nudo et intecto corpore perfectam formonsitatem professa, nisi quod tenui pallio bombycino -bat spectabilem pubem. flor. 1 p. 4 aut ara floribus redimita aut spelunca frondibus -ta. ITALA exod. 38, 8 (Monac.) ut -rent arcam testamenti et placatorium *Cerubin* (σκιάζοντα, *Vulg. 37, 9* tegentes, *cf. Italam [Lugd.]* adumbrantes). SOL. 52, 29 monocolos ... qui ... resupinati plantarum suarum magnitudine -entur (-antur *l. v.*). HIL. in psalm. 56, 3 p. 169, 21 avibus naturae est infirmitatem pullorum alis -are (*ad psalm. 56, 2* in umbra alarum tuarum. *cf. et p. 243, 73*). CLAVD. rapt. Pros. 2, 26 stridentia colla Gorgonis obtentu pallae fulgentis -at (*v. l. 15*) *Minerva* (*cf. l. 26*). EPIGR. Bob. 21, 2 Liberum hedera ... -antem caput. *in imag.*: AVG. epist. 167, 14 p. 601, 22 si ... ita sunt animae intentiones ut corporis membra, non quod videantur locis, sed quod sentiantur affectibus, et aliud inluminatur amplius, aliud minus, aliud omnino caret lumine et tenebroso -atur obstaculo *eqs.*

b *speciatim*: *α* *spectatur umbra nubium, noctis*: LVCR. 5, 289 terra ... -atur, qua nimbi cumque feruntur. SOL. 11, 18 cum novem et amplius mensibus diem continua nox -asset (*seq.* inluminatam). MART. CAP. 6, 663 regio caligantibus tenebris -ta ([-at *B*[1]]. *cf. Plin. nat. 4, 88* densa mersa caligine). *al.* *apud Christianos de virtutibus divinis, quae velut nubes apparent*: ITALA Matth. 17, 5 (cod. e, *sim. al.*) ecce nubes lucida -vit illos (ἐπεσκίασεν, *Vulg.* obumbravit). act. 5, 15 (cod. d, *sim. al.*) ut ... Petri ... umbra -ret quemcumque *aegrotorum* (ἐπισκιάσῃ τινί, *Vulg.* obumbraret [umbraret *D*]. *cf.* PAVL. NOL. epist. 23, 36 p. 194, 5 -ando). AVG. in psalm. 139, 12 p. 1810$^{med.}$ -atur in die belli *homo a diabolo temptatus*: desiderium enim aestus facit, umbraculum autem domini temperat desiderium (*ad psalm. 139, 8* obumbrasti super caput meum in die belli). *huc spectare videtur* HIL. in psalm. 68, 29 p. 337, 22 *terra* supernis (*i. caelestibus*) -ta naturis. *v. et p. 245, 31 sqq. 41.*

β *spectatur umbra arborum vivarum sim.*: VERG. georg. 4, 20 vestibulum *alvarii* ... ingens oleaster -et (obumbret *cod. Gud. 2; Colum. 9, 5, 4; Serv. georg. 4, 61 [l. v.]*). VAL. MAX. 1, 7 ext. 5 *Astyages* existimaverat genitali parte Mandanes natam vitem eo usque crevisse, donec cunctas dominationis suae partes -ret (*cf. Iust. 1, 4, 2* obumbraretur). CVRT. 3, 4, 9 *Cydnus* multa riparum amoenitate -tus. COLVM. 4, 14, 2 dum *solum* ... incremento suo vites -ent. 10, 168 mollem ... sinum *telluris* staphylinus -et. LVCAN. 4, 456 ruitura ... semper stat ... moles et silvis aequor -at. QVINT. inst. 12, 10, 60 (*per imag. de medio genere dicendi*) ut amnis et lucidus quidem, sed virentibus utrimque silvis -tus (sibi sim umbratus *HMV*). FRONTIN. aq. 93 *Anio* imminentium ... nemorum opacitate -tus. PLIN. epist. 5, 6, 20 areolam, quae quattuor platanis -atur. 8, 17, 3 nemora, quibus -atur (*v. supra l. 14*) *Anio*. PS. CYPR. laud. mart. 21 p. 44, 2 Christi locus, ubi ... arborum densior coma vestit quicquid curvantibus ramis scena deiacens -arit (inubraret *S*[1], in umbra erit *P*). SOL. 35, 5 *balsama* tenacibus foliis sempiterno -antur. PALLAD. ins. 49 degeneris ... comae vestigia mitis -at pampinus. HIER. epist. 58, 3, 5 *locum, ubi Christus natus est,* lucus -bat Thamuz. ISID. Goth. 1^{a} chron. II p. 267 tu *Spania* ... segete vestiris, oleis -aris (inubr- *l. v*), vite praetexeris. *per allegoriam*: HIL. in Matth. 13, 4 p. 994^{B} apostolos ... mundum -antes in ramis intelligemus (*ad Matth. 13, 32* ut volucres ... habitent in ramis). in psalm. 1, 16 p. 31, 10 *folia* ad custodiam fructuum *nascuntur* ...:

[Reichmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

doctrina ergo verborum dei, quae promissos nobis fructus convestit, significatur in foliis; his enim verbis spes nostrae -antur, horum ... munimine conteguntur. *v. etiam l. 35. 38.*

γ spectatur umbra barbae: APVL. met. 5, 8, 4 iuvenem ... commodum lanoso barbitio genas -antem. CLAVD. 1, 69 ante genas dulces quam flos iuvenilis -et oraque ridenti lanugine vestiat aetas.

2 *translate* (*vigente hic illic vi imaginis, cf. et p. 244, 23*): **a** *i. q. claritate superare*: PLIN. paneg. 19, 1 ut parva *sidera* ... validiorum exortus obscuret, similiter imperatoris adventu legatorum dignitas -atur. CASSIOD. or. frg. p. 467, 17 tantum est praesentis boni publici decus, ut feliciter maiores suos -et fortunata successio. **b** *i. q. tenebris involvere* (*per imag. obscuritatis significatur res infamans l. 16. 21, difficultas intellegendi l. 19, tristitia l. 20. 23, desuetudo l. 25*): ANIAN. Chrysost. laud. Paul. 4 p. $493^{in.}$ concessit deus et latrones cum salvatore crucifigi et ... seductores aliquos apparere ...; nihil enim Christi gloriam potuit -are (*gr.* συσκιάσαι, *seq.* obscurare). AVG. (?) un. eccl. 10, 25 p. 259, 13 dicant *Donatistae* ea testimonia ... obscura esse et figurate dicta etiam aliter posse intellegi ..., numquid et hoc obscure dictum aut aenigmatis velamento -tum est, quod *eqs.* CONC.^{S} I 5 p. 356, 22 tristitia mentem ita -at et valde conturbat, ut *eqs.* (*gr. I 1, 7 p. 123, 34* καταθολῶσαι). CASSIOD. var. 3, 39, 1 quia -at famam publicam in consule tenacitatis (*i. avaritiae*) obscuritas. COD. Iust. 1, 17, 2, 6b ne luctuosum monumentum laeta saecula -are concedatur. INST. Iust. de inst. promulg. 5 breviter expositum est et quod antea obtinebat et quod postea desuetudine -tum ab imperiali remedio illuminatum est.

II *intransitive et absolute* (*aliter l. 32. 46*): **A** *i. q. cum umbris, tenebris incedere, propinquare*: TAC. hist. 3, 19, 1 -ante vespera ... exercitus robur advenit.

B *i. q. umbram iacere* (*acced. dat. l. 40 sqq., per alleg. l. 35. 39*): ITALA num. 10, 36 (Lugd.) nubs facta est -ans super illos (σκιάζουσα ἐπ' αὐτοῖς, *om. Vulg.; hunc locum respicit transitive vertens* CYPR. GALL. num. 240 *Moysen* dicentem nubs clara tegit agmenque refertum ... obtentu [*cf. p. 244, 25 sq.*] vestis -at. *v. et p. 243, 76*). HIL. myst. 1, 37 p. 27, 8 septuaginta praedicatoribus pro tempore -antibus et duodecim apostolis in aeternum fluentibus (*ad exod. 15, 27* duodecim fontes aquarum et septuaginta arbores palmarum). VEN. FORT. carm. 5, 1, 1 p. 101, 10 ipse vir factus paradisus inter perspicui cordis ... plateas et vernantis operis -antes corymbos ... inambulantis in se beati redemptoris ... vestigia *coercet*. *acced. dat.*: ITALA Luc. 1, 35 (codd. a q *al.*) virtus altissimi -bit tibi (ἐπισκιάσει σοι, *Vulg.* obumbrabit tibi. *hunc locum respiciunt*: HIL. trin. 2, 24 p. 66^{B} [= LEO M. epist. 104 Conc.^{S} II 4 p. 120, 1] -ante virtute [obumbrante *Leo l. v.*]. 2, 27 p. 68^{B} -ans virtus [CONC.^{S} I 5 p. 90, 9; *gr. I 1, 2 p. 39, 25* ἐπισκιάσασα. *syn. I 2 p. 53, 39 et I 3 p. 122, 12* obumbrans]. CONC.^{S} I 5 p. 120, 34 -asse [*gr. I 1, 7 p. 38, 23* ὅτι ... ἐπισκιάσας *eqs.*]. *transitive*: ITALA *l. c.* [Cypr. testim. 2, 10 p. 75, 12] -bit te [*M*, ob- *cett.*]. PAVL. NOL. carm. 27, 279 -ta ... virgine).

p. p. p. pro adi. **inumbrātus,** -a, -um. *i. q. adumbratus* (*cf. vol. I 886, 2 sqq.*), *non verus*: CELS. dig. 41, 2, 18, 1 (*interpol.?*) furioso, quem suae mentis esse existimas, eo quod forte in conspectu -tae quietis fuit constitutus.

deriv.: inumbraculum, inumbratio. *Reichmann.*

inūmectus, -a, -um. *ab* in (*neg.*) *et* umectus. *i. q. non umectus, siccus* (*syn.*): CAEL. AVR. acut. 2, 37, 207 cum ... -um (*scrib.* -hum-) atque siccum fuerit corpus.

inūmigo, -āre. *ab* in *et* umigare. *fere i. q. umidum facere*: LIV. ANDR. trag. 18 confluges ubi conventu campum totum -ant.

inūnātus, -a, -um. *ab* in unum, *cf.* adunatus. [*variat in cod. c.* inviolatus: CYPR. sent. episc. 49 *v. p. 217, 15.*] GLOSS.^{L} I Ansil. GL 63 globata agmina: -a.

inunco, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* uncus. NON. p. 124, 16 -are quasi unco invadere et arripere: Lucilius (*v. l. 75*). GLOSS.^{L} III Abstr. IN 279 -vit manu: adprehendit, vim manu intulit (*cf. adn.*). *legitur inde a* LVCILIO.

fere i. q. unco capere: **1** *hamis*: APVL. apol. 30 *instrumenta magica* hamis -anda (*ironice de piscibus*). PAVL. NOL. carm. 23, 272 *oculum* diducebat -ans subfixo clavus cilio (*antea: vir saucius* uncino quasi piscis inhaeserat hamo). *per similitudinem*: COLVM. 7, 3, 10 *lana* obnoxia est rubis, quibus velut hamis -ta pascentium tergoribus avellitur (SIDON. epist. 7, 9, 11 semper hic ... bonarum partium mores pungentibus linguis maledicorum veluti bicipitibus hamis -buntur). **2** *unguibus sim.*: *de ave rapaci*: APVL. flor. 2 p. 9 *aquila e caelo cuncta cernens*, unde unguibus -et vel agnum ... vel leporem ... vel *eqs.* *inde metaphorice de homine avaro*: LVCIL. 492 qui nummos tristis -at (*v. l. 63*). *Hi.*

***inūnctio,** -ōnis *f.* *ab* inung(u)ere. *scrib.* -unt-: CELS. 7, 7, 14^{F} COLVM. 6, 33, 2 THEOD. PRISC. log. 56. GLOSS. ἔγχρισις. *legitur inde a* CELSO *apud medicos et eccl.* [*variat in codd. c.*: iniunctio: COLVM. 6, 33, 2 PLIN. nat. 28, 117 GREG. TVR. glor. mart. 30 p. 506, 7. iunctio: THEOD. PRISC. log. 31 GREG. TVR. Franc. 6, 35 p. 306, 5. unctio: PLIN. nat. 28, 171 VEG. mulom. 3, 27, 7 THEOD. PRISC. log. 31. 56.]

i. q. actus inunguendi, necnon de ipsa re, i. q. unguentum (*e. g. l. 29. 34. 37. 40*): **A** *ad medendum morbis* (*fere apud medicos et in eis scriptis, quae a medicis pendent, praeter l. 26. 32*):
1 *in medicina oculorum* (*per gen. accedentem indicatur medicamen l. 5. 6. al., pars aegra l. 16 sq. 19, vitium l. 14 sq., tempus l. 13*): CELS. 7, 7, 14 opus est ... lenium medicamentorum -bus. COLVM. 6, 33, 2 omnis ... dolor oculorum -e suci plantaginis ... levatur ([*inde* PELAGON. 437 -em ... desiderat]. PLIN. nat. 20, 39. PS. APVL. herb. app. 116, 3 l. 4 herbae rutae ... sucus ... caliginem oculorum -e detergit). SCRIB. LARG. 20 cum combiberint oculi ad singulas -es, vaporare eos *oportet*. 29 qui non sufferunt -em (*syn. Marcell. med. 8, 118* unctionem). PLIN. nat. 28, 37 *arceri* lippitudines matutina cottidie velut -e. 28, 117 *chamaeleontis* felle glaucomata et suffusiones corrigi ... creditur tridui -e (MARCELL. med. 8, 67. 8, 155 PLAC. med. 11, 3 rec. *β*. 22, 1 rec. *β* facis -em). 29, 125 accipiter decoctus ... efficacissimus ad -es omnium vitiorum putatur. 29, 132. VEG. mulom. 3, 27, 7 -bus utilitatem animalibus praestat. MARCELL. med. 8, 7 perunctiones oculorum lippientium sive -es. 8, 68 lupi fimus ... -e (-i *Helmreich, sed v. adn. crit.*) adhibitus oculorum ypochysis discutit (8, 105. *saepe*). 8, 89 anagallidos herbae flos ... -i caligantium oculorum ... prodest. 8, 144 utere ad -em collyrio (8, 154 -e adversum glaucomata ... uteris. ORIBAS. syn. 8, 40 La p. 250 sic -is [*pro* -bus] uteris [*gr. p. 262, 17* ὑπαλείψεσι]. *ibid.* Aa uteris ... -em). *al.* VINDIC. epist. ad Valent. 9 cum neque -o neque incisio ... inundationem lacrimarum reprimere potuerit. PLAC. med. 14, 8 rec. *β* *asinae lactis* -o cicatrices tollit. 17, 1 rec. *β*. ORIBAS. syn. 7, 48 La p. $190^{in.}$ lepras ... tollit animones -o ..., vitis alba radix, item -o (*gr. aliter*). *in comparatione*: AVG. in euang. Ioh. 44, 8 p. $1717^{in.}$ sic ponamus ..., tamquam illam -em in animo habuerit *caecus sanatus*.

2 *ad alios morbos*: CHIRON 855 incantatio eiusdem -is (*antea 853* unctio ad venas calefaciendas). THEOD. PRISC. log. 31 omnibus ... tensionibus ... -em adhibebo. CAEL. AVR. chron. 2, 8, 116 -bus utendum *est* circa thoracem. GREG. TVR. glor. mart. 30 p. 506, 7 ex hoc *oleo* seu -es factae sive potiones datae ... languentibus commodum praestant. ORIBAS. eup. 4, 3 p. 531 *ad emicraniam* optima[m] ... est -o calefaciens (*gr. p. 439, 19* χρῖσμα).

B *usu magico* (*cf. et l. 29*): GREG. TVR. Franc. 6, 35 p. 306, 5 reus protulit ... se -is et potionis, quae ei regis ... gratiam praeberent, ab his mulieribus suscipisse.

C *ad altaria consecranda*: MAX. TAVR. serm. app. 25 p. 900^{B} in ... altaribus a pontificibus sacra -e inunctis (*syn. p. 898^D* chrismatis unctione).

inūnctūra, -ae *f.* *ab* inung(u)ere. *i. q. inunctio*: DIOSC. 5, 103 p. 208, 10 *aerugo vermiclosus* post -a fomento calido compescendus est (*gr. 5, 79, 10 p. 52, 8* ἔγχρισιν).

inūnctus, -a, -um *v. s.* inunguo.

inundantia, -ae *f.* *ab* inundare. *i. q. inundatio*: ITALA Luc. 6, 48 (codd. b l q r) -a (innund- *b*, inundatione *l corr.*) ... facta allisit (inlisit *l r*) flumen domui illi (πλημμύρης ... γενομένης, *Vulg.* inundatione). SACR. Gelas. p. 588 rore caelesti et -a pluviarum (p. 746 SACR. Greg. 138, 4. *cf. ibid.* 220, 2 imbrium). *in imag. fere i. q. abundantia*: VEREC. in cant. 6, 14 p. 82^{b} 25 qui potaverit aquarum -as, abundabit.

***inundātio,** -ōnis *f.* *ab* inundare. GLOSS.^{L} II Abav. IN 352 -o diluvium (*al.*). III Abstr. AD 39 adluvione (ab- *?, sed cf. l. 71*): -e (mun- *?, sed cf. p. 247, 61*) sordium (*al.*). II Philox. IN 739 κατακλυσμός. GLOSS. -o fluminis ἐπιρροή. ἐξυδάτωσις. ἐπίκλυσις. πλήμμυρα. *legitur inde a* PAVL. FEST., VAL. MAX., SEN. *philos.* [*variat in codd. c.*: emendatio: RVFIN. hist. 11, 32 p. 1036, 18. inmundatio: SOL. 32, 9 *v. et p. 247, 35.* innodatio: *p. 247, 42.* invitatio: SCHOL. Iuv. 3, 249. mundatio: *p. 247, 42. al. cf. l. 55.* redundatio: SEN. nat. 6, 30, 3. undatio: HIER. chron. a. Abr. 11 p. 17, 19. *v. et p. 247, 35.*]

i. q. actus inundandi (*et inde i. q. status inundatus*): **I** *proprie inundant res liquidae*: **A** *strictius de aquis* (*acced. gen.: subi. saepe, obi. l. 73. p. 247, 2. 5. 9, explicativus l. 82. 83. 84; praep.* ex *l. 80*): **1** *generatim*: *i. q. actus super ripas fluendi et terram operiendi*: CIL XIV 85 (*a. 46*) Claudius ... urbem -is periculo liberavit. PAVL. FEST. p. 17 Ambrones ... subita -e maris cum amisissent sedes suas (SEN. epist. 71, 15 repentina maris -o. PLIN. nat. 2, 200. *al.*). SEN. dial. 6, 26, 6 *fatum* -bus quidquid habitatur obducet. nat. 6, 8, 3 enarratur Nili aestiva -o (PLIN. nat. 9, 179. *al.*). COLVM. 3, 11, 8 valles quae fluminum adluvie et -bus concreverint (POMPON. dig. 41, 1, 30, 3. *al. cf.* PLIN. paneg. 30, 5 *amnis*). PLIN. nat. 3, 112 *Vmbrorum gens* ⟨in⟩ (*add. Mayhoff*) -e terrarum imbribus *superfuit* (5, 69 [*inde* SOL. 34, 1]). 6, 146 molientes incursionem Parthos ... -e arceri. 6, 166 ultra *ducere fossam* deterruit -is metus. 36, 73 -bus Tiberis (TAC. hist. 1, 86, 2 pavor subita -e Tiberis. SVET. Otho 8. *al. v. l. 78*). FRONTIN. strat. 3, 7, 3 *hostes* subita -e turbatos. SVET. Aug. 30 ad coercendas -es alveum Tiberis laxavit (*cf.* INSCR. NSc. 1908 p. 476 pontem arcendae -is gratia fecit). LIV. perioch. 5 p. 10, 1 cum -o ex lacu Albano facta esset (*Liv. 5, 15, 2* lacus ... in altitudinem insolitam crevit. *cf. p. 247, 11*). GAIVS dig. 41, 1, 7, 6 -o speciem fundi non mutat. SCAEV. dig. 18, 6, 11 cum ... -e aquarum ... pars fundi interierit (CIL X 6876 [*a. 212*] viam -e aquae interruptam restituit. AVG. civ. 18, 12 p. 270, 7 D. *al.*). PORPH. Hor. carm. 1, 2, 11 sq. diluvii

[Imhof]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-e (Hier. hom. Orig. in Ezech. 4, 1 p. 362, 31. *al.*). Chalc. transl. p. 22B post ... -em mundi. p. 22C multae ... neces hominum partim conflagratione partim -bus vastantibus acciderunt (ὕδατι; *sic 23B* κατακλυσμόν). Hil. in psalm. 128, 10 firma sunt, quae ... fluviis, ventis, -bus non moventur. Veg. mil. 4, 5 *fossarum* altitudine et -e. Rvstic. Conc.S I 4 p. 39, 35 validissima facta -o pluviarum (*gr. I 1, 5 p. 125, 19* ἐπομβρία. *al.*). Arnob. in psalm. 103 p. 478C tactu dei montes fumigant ad -em nubium, quae pluvia dantes *eqs.* Cassiod. var. 12, 24, 3 reciproca -e camporum. *al.*

2 *speciatim*: a *fere i. q. abundans affluentia fluctus sim.* (*v. p. 248, 29*): Val. Max. 1, 6, 3 subito ... Albanus lacus neque caelestibus auctus imbribus neque -e ullius amnis adiutus solitum stagni modum excessit. Cypr. epist. 73, 10 (*in imag.*) *ecclesia* arbores *paradisi* rigat quattuor fluminibus, id est euangeliis quattuor, quibus baptismi gratiam salutari et caelesti -e largitur. Sol. 18, 1 *maris mediterranei* esse originem ... ⌊-em aestuantis⌋ oceani (⌊ ⌋ *SA*, eliquia inrumpentis *cett. cf.* Macr. Sat. 7, 12, 35 -o ... per Hispaniense ... *litus* in Tyrrhenum prodit). 32, 9 fontem ... tantam -is habere substantiam, quantum pabuli ... nubila subministraverint. Cosmogr. 2, 2 *Maeotidis* inmensa -o ... Euxinum Pontum late ingreditur (*ex Oros. hist. 1, 2, 5* exundatio). Greg. M. moral. 16, 45 p. 1143D obtenebrescit contra ... *peccatorem* -bus (*i. pluviis*) caelum. b *fere i. q. aestus, perturbatio fluctuum*: Itala Ion. 1, 4 (Ps. Fulg. Rusp. serm. 16 p. 879B) facta est -o maxima in mari (κλύδων, *Vulg.* tempestas. *sic gr.*: Ion. 1, 12 [*ibid.* p. 879D]. Luc. 8, 24 [cod. e]). Schol. Hor. carm. 1, 8, 8 *Tiberim* flavum ... -e turbidum dixit *Horatius*. c *fere i. q. copia, abundantia*: Mart. Cap. 1, 78 *Neptunus* maritima ... -e viridior. Max. Tavr. serm. 105 p. 740B abundans ... est aqua et ipsa sui -e vilissima. Cassiod. hist. 9, 46, 4 quia aquae -o prorupisset (*Sozom. 7, 26, 5* ἄφθονον ἀναβλύσαι ὕδωρ). d *fere i. q. aspersio*: Ambr. Hel. 17, 65 elefantos ... ferunt ... in momentariis -bus inrigare eius tabernam de quo se putaverant vindicandos. Rvric. epist. 1, 17 nos ... -o roris aspergit.

B *laxius de -e sanguinis, lacrimarum, umorum corporis sim.*: Flor. epit. 1, 13, 17 ut omnia incendiorum vestigia Gallici sanguinis -e (inmundatione, undatione *ll. vv.*) deleret (Clavd. Don. Aen. 4, 660 p. 416, 9 ferrum spumare -e sanguinis. *al.*). Firm. math. 3, 1, 16 p. 96, 5 corpus ... laxatum umorum -bus (4, 19, 8. *cf.* Marcell. med. 5, 3 umores oculorum ab omni -e *siccantur*). Vindic. epist. ad Valent. 9 cum neque inunctio ... neque conbustio -em lacrimarum reprimere potuerit (Sedvl. op. pasch. 2, 10 p. 211, 3 vastum pelagus lacrimarum -e collectum. *al.*). Cassiod. var. 10, 29, 1 podagrae subita -e (mundatione, innodatione *ll. vv.*) completus.

II *translate* (*saepe in comparatione aut vigente imagine fluvii sim.*): A *de magna copia animantium*: Tert. adv. Marc. 4, 3 p. 428, 14 *euangelium* ut cataclysmo quodam ita -e falsariorum obliteratum. Vvlg. Is. 60, 6 -o camelorum operiet te ([ἀγέλαι]. *cf.* Ezech. 26, 10 -e equorum [πλήθους]). Oros. hist. 3, 6, 1 terribilis Gallorum -o iuxta Anienem fluvium ... consedit.

B *incorporaliter* (*corpus pro eius illecebris l. 54,* diaboli *l. 58*): Tert. nat. 2, 2, 6 facta est argumentationum -o de stillicidio veritatis. Chalc. transl. p. 19E verborum agmine atque -e sermonis ([*gr. aliter*]. Arnob. in psalm. 35 p. 373B). Favstin. trin. 2, 8 p. 57B divinae dilectionis -e. Vigil. Trid. ad Ioh. 1 p. 553A -o meritorum. Ambr. fug. saec. 4, 21 ne ... -e corporis ... et saeculi mersentur animi interiora vestigia (*cf.* Avg. c. Iulian. 1, 5, 15 p. 649med. corporeae -is). Vvlg. Sirach 21, 16 scientia sapientis tamquam -o abundabit. Rvfin. Greg. Naz. orat. 7, 9, 3 spiritus sancti -bus rigans (Avg. serm. 32, 6, 6 p. 198fin. *al.*). Ps. Orig. in Iob 1 p. 446D diaboli. 3 p. 486A maligni. Avg. gen. c. Manich. 2, 6, 7 p. 200in. veritatis. serm. 32, 9, 9 p. 200in. gratiae (*cf. l. 15*). Ps. Avg. serm. 83, 2 p. 1907in. fons aeternus ... -e sua abluit universos (*cf. p. 246, 54sq.*). Greg. M. moral. 33, 63 p. 714A *mens* huius fumi (*i. terrenarum cogitationum*) -bus premitur. *al.*

inundātor, -ōris *m.* *ab* inundare. *qui inundat*: CIL VI 9484 -es (*nomen officii cuiusdam, de quo nihil certi constat, cf. Waltzing, Ét. sur les corporations professionnelles 1, 276; 4, 26*). Lib. geneal. chron. I p. 176, 330 *filiorum Levi tertius* Merari, id est amarus (Merarii ... -r *cod. T, cf. Wutz, Onomastica sacra p. 549*).

inundātus, *abl.* -ū *m.* *ab* inundare. *i. q. inundatio*: Ps. Rvfin. (Ivlian. Aecl.) in Am. 9, 5 p. 1100A *Nilus* -u annuo Aegyptia arva *contegit*.

***inundo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* undare. Prisc. gramm. II 433, 17 *derivatur* ab unda ... -o. *inter verba act. coniug. primae*: Char. gramm. p. 473, 10 B. *v. et p. 248, 1.* *formae breviores*: -arunt: Amm. 31, 5, 12. 31, 15, 10 Salv. gub. 6, 67. -arit: Adnot. Lucan. 4, 16 p. 121, 20 (-ret *l. v.*). -asse, -asset *sim. semper. v. et Neue-Wagener3 IV 189.* Not. Tir. 76, 57a -at. *de notione*: Serv. Aen. 10, 24 -ant implent et -are faciunt (*v. p. 249, 4*). 12, 280 -ant more undae fluunt (*v. p. 249, 68*). *v. et l. 83.* Gloss.L II Abav. in 353 -ta inrigata terrā (*v. p. 248, 31*). III Abstr. in 272 -at plenum est. II Philox. in 736 ἐπικλύζει. Gloss. κατακλύζω diluo proluo -o. πλημμυρεῖ undat torret redundat (-at *l. v.*) exuberat abundat. -ta terra βεβρεγμένη γῆ ἤτοι ποτισθεῖσα. *de usu*: Prisc. gramm. II 394, 9 -o modo absolutam modo activam habere significationem invenitur, ut Virgilius (*11, 382 v. p. 250, 20*). Dosith. gramm. VII 431, 13 verba quae passive tantum efferuntur, ex quibus quaedam etiam activa sunt: ... -or πλημυρῶ (*sic deponens v. p. 250, 9*). *medio-passive l. 55. refl. p. 249, 14.* *legitur inde a* Cic., Verg., Ov., Liv. *per totam latinitatem.* [*it.* inondare, *francog. vet.* enonder, *prov.* enondar. *R.*]

[*variat in codd. c.* mundare: Petron. 118, 3 Tert. apol. 18, 2. *saepe. falso*: Vvlg. I Macc. 2, 30 (*ed. Ven. 1474, Sixto-Clem.*, induraverunt *cett.*).]

I *transitive, i. q. superfundere*: A *obi. (subi. in struct. pass.) est id, cui aliquid superfunditur*: 1 *-ant res (sim. homines l. 56) se effundentes (in struct. pass. saepe om. abl., ubi agitur de aqua sim. inundante)*: a *liquidae*: α *aqua sim. (in script. sacra et ap. eccl. saepe in imagine vel in comparatione [v. e. g. l. 23. 34])*: ① *fere i. q. submergere*: Cic. nat. deor. 1, 103 ut terram ... -et (-at *l. v.*) aqua (Cvrt. 9, 9, 24 cum rursus mare terras -asset). Liv. 8, 24, 7 imbres continui campis ... -tis cum interclusissent ... exercitum (Lvcan. 4, 116 campos Rhenus -et. Veg. mil. 1, 22 torrentibus -ari). 24, 9, 6 Tiberis agros -vit (35, 21, 6 Gaivs dig. 41, 1, 7, 6. *al.*). Sen. nat. 4, 2, 1 *Nilum* natura ... ita disposuit, ut eo tempore -ret Aegyptum, quo maxime usta fervoribus terra undas altius traheret. *al.* Plin. nat. 5, 3 insulam ... aestus maris non -ant. 17, 15 umor ... alit omnia, quae (quia *Mayhoff* [*v. p. 249, 30*]) non -at. Ps. Qvint. decl. 6, 18 -ta sentina vincula (navicula *l. v.*). *al.* Itala cant. 8, 7 (Ambr. in psalm. 118 serm. 19, 28) flumina non -bunt *caritatem* ([undabunt *l. v.*]. συγκλύσουσιν, *Vulg.* obruent). Is. 43, 2 (Cypr. Fort. 10 p. 333, 8) flumina te non -bunt (συγκλύσουσίν σε, *Vulg.* operient). Edict. imp. Diocl. I 22 *non* perpeti posse ... -ari superis imbribus arva felicia. Firm. math. 1, 10, 4 *zonae* atris ... imbribus (*Bentley*, nivibus *trad.*) -antur. Inscr. RevA. V 26, 1927, 394 n. 165 circum ... aquis -ari disposuit. *al.* ② *fere i. q. augere, sc. se infundendo (cf. p. 247, 10)*: Amm. 23, 6, 26 fluvii aequoream multitudinem -antes. 31, 2, 16 mare ... australe. ③ *fere i. q. irrigare* (aspergere *l. 32*): Iavol. dig. 19, 2, 57 terra adsiduis pluviis -ta. Sol. 50, 2 aquarum aspergine -tis (-antis *l. v.*) frondibus. Paneg. 3, 9, 4 quae ... arida ... visebantur, ea ... perlui -ari madere. Rvfin. Orig. princ. 4, 3, 12 p. 343, 7 Iordanes videri potest ... rigare et -are animas sitientes. *al.* ④ *fere i. q. adluere*: Amm. 23, 6, 57 *Bactriani* crebris fluminibus -antur. Prvd. c. Symm. 2, 605 Romanos ... omnes fieri ..., quos ... -at Hiberus. Mart. Cap. 6, 687 *civitatem* Hylas -at lacus (*syn. Sol. 42, 2* perspergit [aspergit, adluit *ll. vv.*]). *al.*

β *eae, quae e corpore animantis proveniunt (aliter l. 47)*: Ov. met. 14, 195 o si quis referat mihi casus Vlixen ..., cuius mihi sanguis -et guttur (Liv. 24, 38, 5 aut vestro aut Hennensium sanguine Henna -bitur. Clavd. carm. min. 27, 66 *Phoenicis* venas recidivus [redivivus *l. v.*] sanguis -at. *cf.* Sen. Phaedr. 499 non cruor largus pias -at aras. Cvrt. 9, 2, 23 Cilicia -ta cruore Persarum). Petron. 113, 9 -vere pectus *meum* lacrimae dolore paratae. Firm. math. 4, 1, 5 humanum corpus ... crescentis Lunae complementis ... -atur. Marcell. med. 1, 10 linguam ... siccam et aridam sternutatio -at. Cassiod. hist. 9, 35, 3 omnis ecclesiae plebs fletibus -atur (*Sozom. 7, 16, 6,* δακρύων ἐμπίμπλαται).

γ *vinum sim. (c. vi implendi)*: Petron. 21, 6 gustatione mirifica initiati vino ... Falerno -amur (Tert. ieiun. 6 p. 280, 8 domicilium interioris hominis escis stipatum, vinis -um). Avson. 411, 12 p. 270 P. patinas implebo meas, ut ... apalaria sucus -et. Pomer. 2, 23, 2 p. 469C qui ... diversorum poculorum potionibus -antur (*v. l. 2*).

b *homines (de invasione hostium. vi imaginis servata l. 62)*: Pomp. Trog. Iust. 38, 4, 15 Cimbros ... more procellae -asse Italiam (Amm. 31, 5, 12 Teutones ... cum Cimbris). Cvrt. 4, 12, 20 multitudo *hostium* -verat campos. 5, 7, 8 *exercitibus* Europa -ta est. Sil. 15, 552 fulgentibus armis Poenus -vit campos. Ps. Qvint. decl. 3, 4 dirempta frigoribus plaga gens ... Italiam -vit. Hier. in Is. 23, 1 p. 200B gentes ..., quae -bunt Tyrum sicut mare fluctuans. Oros. hist. 7, 37, 4 Radagaisus ... repentino impetu totam -vit (invadit *l. v.*) Italiam (*inde* Marcell. chron. II p. 68, 406, 2).

c *incorporaliter (vigente imagine e. g. l. 69. 73. 81. 82)*: *affectus hominum*: Petron. 101, 3 -tus ... Eumolpus invidia. Rvfin. Orig. in num. 15, 1 p. 130, 17 si quis rheumatibus libidinis -atur. Pavl. Nol. carm. 27, 177 *laetitia* placidum mihi pectus -at. Mar. Merc. Conc.S I 5 p. 60, 19 angorum imbribus -tus. Ps. Orig. in Iob 3 p. 502B non ... tanta multitudo dolorum -erunt Iob. *mala saeculi sim.*: Arnob. nat. 4, 36 p. 171, 1 *malis* -atur et premitur ... mortalitas. Ambr. Iac. 1, 7, 27 etiamsi *vita* multis periculis -etur (-emur *l. v.*). Ps. Orig. in Iob 3 p. 486A flumina ... et inundatio maligni ... extinguere vel -are ... caritatem Iob ... non potuerunt (*cf. supra l. 23*). *spiritus sanctus, gratia sim.*: Tert. apol. 18, 2 viros ... spiritu divino -tos (mundatos, mandatos *ll. vv.*) *in saeculum emisit dominus* (Victorin. Poetov. fabr. mundi 9 p. 8, 12 spiritum sanctum Mariam virginem -asse. *cf.* Hier. epist. 14, 9, 1 dono spiritus sancti. *al.* Greg. Ilib. [?] de arca 76 spiritus agnitionis). Prvd. apoth. 880 animam lapsam Christique inopem nova gratia -at. Avg. in Iob p. 520, 6 misericordia ... -vit me. Ps. Prosp. vocat. gent. 1, 9 p. 659C divinorum eloquiorum fontibus -ti. *varia*: Petron. 118, 3 mens ... flumine litterarum -ta (-anter, mundetur *vv. ll.*). Homer. 122 sopore corpus -tum. Tert. apol. 25, 13 ingenia Graecorum ... urbem -verant. Paneg. 4, 37, 1 tuum ... pectus

[Imhof]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-vit gratulatio. AMBR. hex. 5, 18, 58 alius *filius* totius paternae sortis ascriptionibus -atur.

2 *pro subi. sunt homines (dea l. 15) aut res (flumen l. 13, terra l. 14, fistulae l. 15, volumina l. 23), qui faciunt, ut aliquid aut abundet aut superfundatur aliqua re (quae indicatur per abl. plerumque, per praep.* de *l. 23; non indic. l. 14. 15. 22)*: **a** *rebus liquidis: sanguine sim.*: VERG. Aen. 10, 24 *Teucri* -ant sanguine fossas (fossae *l. v. e versu 11, 382 falso, ut videtur, hic recepta: v. Marouzeau, RevEL 9, 1931, 160. ad l. v. p. 247, 76 sq.*). VAL. MAX. 9, 2, 1 *Sulla* omnes Italiae partes civilis sanguinis fluminibus -vit. LACT. inst. 1, 18, 10 qui ... cruore campos -verit, ... in caelum admittitur. *aqua sim.* (*auro [i. aqua aurum ferente] exemplo primo*): SEN. Phoen. 605 qua ... Pactolus -at auro rura (*cf. p. 248, 13 sqq.*). nat. 3, 29, 4 maximam ... causam ad se -andam terra ipsa praestabit (*v. p. 248, 2*). PROC. dig. 8, 5, 13 *fistulae* -ant parietem tuum. MART. CAP. 1, 67 *Iuno* sudans ima subiecta roscidis videbatur -are fluoribus. *lacrimis*: TERT. adv. Marc. 4, 18 p. 480, 15 cum pedes domini ... lacrimis -ret *peccatrix femina*. DRAC. Romul. 8, 107 natum fletu gaudentis -at ... pater. *vino*: RVFIN. Orig. in lev. 9, 7 p. 432, 12 *carnem* vino nimio -as.

b *rebus incorporeis*: AMBR. off. 1, 48, 233 p. 92C etsi ... *peccator* -et aures meas contumeliis. MIRAC. Steph. 1, 4 p. 837 fin. notiora eligimus, ut neque fastidientium aures -emus *eqs.* PROSP. epist. 2, 5 p. 80A *Augustini volumina coeperunt* de fontibus divini eloquii praesentium animos -are.

B *obi. est id quod profluit, emanat*: VVLG. Is. 10, 22 consummatio abbreviata -bit iustitiam. CHRYSOST. repar. laps. p. 393a, 5 *deus* poterat ... imbrem caelitus -are. VEN. FORT. vita Albin. 1, 1 p. 27, 33 consulta, quae sensus vester torrentis more mihi visus est -are. ARATOR act. 2, 61 saxa vomunt latices et -ant nubila panes.

II *intransitive: i. q. superfundi, superfluere, abundanter effluere*: **A** *subi. est id quod effluit (fluit l. 36. 37. 61)*: **1** *res liquidae (petra liquefacta l. 46; ager se dilatans l. 50)*: **a** *aqua sim.*:
α proprie: LIV. 22, 2, 2 Hannibal ... viam per paludes petit, qua fluvius Arnus ... -verat. OBSEQ. 68 Padus. MANIL. 1, 44 *gentes*, in quas et Nilus -at (SEN. nat. 4, 2, 9. *al.*). PLIN. nat. 2, 212 aestus maris ... *luna* ad caeli ima ... accedente -antes (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 8, 20 p. 117, 9 maris dicuntur aestus, cum ultra naturam suam ... tollitur aut -at). SOL. 18, 2 fluorem aiunt a Ponticis faucibus -are. AVR. VICT. Caes. 32, 3 Tiberis ... diluvii facie -vit (PS. AVR. VICT. epit. 13, 12 magna clade aedium. *al.*). HIER. epist. 51, 5, 7 (*Epiphan.*) legimus ... aquas -asse (-are *l. v.*) diluvii (*spectat ad* VVLG. gen. 7, 6 diluvii aquae -verant super terram [ὁ κατακλυσμὸς ἐγένετο ὕδατος]). *al.* VVLG. I par. 12, 15 quando *Iordanes* -are consuevit super (per *l. v.*) ripas (*gr. aliter*). psalm. 77, 20 fluxerunt aquae et torrentes -verunt (κατεκλύσθησαν). Ezech. 13, 11 erit ... imber -ans (κατακλύζων). VITA Maxent. (BHL 5973) 1 fin. aquarum (*i. pluviarum*) dicitur -asse copia. *al.* *petra liquefacta*: AMBR. Hel. 7, 21 contra suam mutata naturam et fluctus obriguit et petra -vit. fid. 2, 2, 22 cum umor rigesceret, petra -ret.

β in imagine vel comparatione: PS. QVINT. decl. 13, 2 proximos ... revellendo terminos ager ... latius -vit. *in sacra script. et ap. eccl.*: ITALA Is. 66, 12 (Aug. civ. 20, 21 p. 456, 29 D.) declino in eos (*i. filios Sion*) ... ut torrens -ans gloriam gentium ([ἐπικλύζων, VVLG. -antem]. VVLG. Is. 30, 28 spiritus ... velut torrens. *cf. l. 84. al.*). OPTAT. 5, 3 p. 124, 22 aqua sancta ... de trium nominum fonte -at (AVG. in euang. Ioh. 22, 1 -antis fontis *largitas*). HIER. in psalm. 31 p. 40, 8 angustiae quasi aquis -antibus comparantur. AVG. in psalm. 113 serm. 1, 11 p. 1480 donec scripturis apertis *Christus* influeret atque -ret in eos (*antea*: seipsum ... liquefecit ad irrigandos fideles suos). GREG. M. moral. 17, 36 p. 27C si ... -ans aquae huius (*i. scientiae sanctae*) immensitas emanasset. *al.*

b *umores corporis humani, qui: abunde fluunt*: PS. CYPR. singul. cler. 39 *in castitate* franguntur impetus ... sanguinis -antis (inmundatis *l. v.*). AVG. serm. 277, 4, 4 p. 1259 fin. *in corpore nostro* non -at humor et premit. *effluunt*: SCHOL. Ov. Ib. 531 (cod. C) percussus est ... in vena, unde incessanter -ante sanguine mortuus est.

c *temetum*: MART. CAP. 8, 804 Silenus ... -antis se temeti infusione proluerat.

2 *homines* (*imprimis hostes, aliter l. 72 [bis]*): VERG. Aen. 12, 280 densi ... -ant Troes (*ad l. v. p. 247, 77*). ITALA Dan. 11, 22 (Weing., Sangall., Wirc.) bracchia -antis -bunt (κατακλυσθήσονται, *Vulg. aliter*). AMM. 19, 5, 5 urbs circumventa copiis -antibus. 19, 11, 12 stipatores ... ignis more -antes. *al.* HIER. epist. 107, 1, 4 -ans populus ante delubra ... currit. VVLG. Is. 8, 8 rex Assyriorum ibit per Iudam -ans (*gr. aliter*). Dan. 11, 10 rex Austri ... veniet properans et -ans (κατακλύζων).

3 *res incorporeae* (spiritus sanctus *p. 250, 1*): **a** *usu generali*: AMM. 16, 3, 3 *Iulianus* bellorum -antium molem umeris suis vehens (*cf. p. 250, 13*). CHIRON 257 si in una parte cerebri haec corruptio (*i. cephaloponia*) venit (*Niedermann*, venisset *codd.*) et -verit.

b *in sacra script. et ap. eccl.* (*cf. l. 50 sqq.*): TERT. resurr. 63 p. 125, 15 *spiritus sanctus ambiguitates* discussit per novam prophetiam de paracleto -antem. CYPR. ad Donat. 5 p. 7, 12 quantum illuc fidei capacis adferimus, tantum gratiae -antis haurimus (PETR. CHRYS. serm. 60 p. 365D -et sicut flumen. FAVST. REI. spir. 2, 8 p. 152, 28 impetu). AMBR. in Luc. 9, 24 ebrii putabantur, quibus (quos *l. v., v. p. 248, 75*) spiritus sanctus -bat (PS. VIGIL. THAPS. c. Marivad. 2, 4 p. 401D *spiritu sancto* -ante prophetarum spiritus loquebatur). PS. AMBR. paenit. 28 p. 1001C *deus* per mundi ambitum fudit cataclysmum, -ante censura (*cf.* VVLG. Is. 28, 15 flagellum [*gr. aliter*]. PS. RVFIN. [IVLIAN. AECL.] in Os. 5, 11 p. 991D animadversione). VVLG. Sirach 39, 27 benedictio ... *domini* quasi fluvius -vit (ἐπεκάλυψεν). Os. 4, 2 maledictum ... et adulterium -verunt (κέχυται). RVFIN. Orig. in gen. 2, 6 p. 37, 10 crescentibus malis et -antibus vitiis. in cant. 2 p. 123, 5 currit et -atur gentium salus (*nota verbum deponens*). PS. RVFIN. (IVLIAN. AECL.) in Os. 4, 2 p. 982C facinoribus. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 17, 26 vesaniam ... per dies singulos -antem (*Isid. Pel. epist. 5, 131* ἀργαλεωτέραν γενομένην). COMM. instr. 2, 10, 1 duellum hostis subito ⟨ubi⟩ venit -ans. APON. 7 p. 136 in. quod ... sapientia Christi ... in aliis gentibus -asse intellegatur. VEN. FORT. vita Marcell. 1, 3 p. 49, 16 quicumque ... *non* habent affluentiam -antis eloquii. GREG. M. moral. 3, 61 p. 630B ut ... ad mentem carnalis suggestio -et. 16, 22 p. 1131C in ore bene viventium doctrinae claritas -at.

B *subi. est id quod aliqua re abundat: fere i. q. umore sim. abundare, abundantia liquoris (aliter in imag. l. 32 sqq.) superfluere vel superfundi*: **1** *res*: VERG. Aen. 11, 382 -ant sanguine fossae (*ad l. v. p. 247, 83 sq.*). MIN. FEL. 34, 4 loquitur Plato partes orbis nunc -are [dicit] nunc alternis vicibus ardescere. LACT. inst. 7, 24, 7 flumina lacte -bunt. CASSIOD. Ios. antiq. 1, 91 *corvus ex arca Noë emissus* cuncta reperiens -antia (λιμναζομένην). CIL X 6850, 6 (*aetate Theoderici*) *loca* confluentib(us) ab utraq(ue) parte palud(ibus) ... -verant.

2 *homines* (*demiurgus l. 30*, cor *l. 35*): VAL. MAX. 1, 7 ext. 5 Astyages ... viderat urina (*Heraeus c. parte codd.*; urinam *l. v.* [*v. p. 248, 40*]) ... Mandanes ... Asiaticas gentes -asse. TERT. adv. Val. 15 p. 194, 18 aestimandum ..., quantis lacrimarum generibus -verit *demiurgus* (*cf.* LAVRENT. paen. p. 103B mulierem ... lacrimarum fontibus -antem). MACR. Sat. 5, 1, 10 quod mare tot fluctibus quot hic *Vergilius* verbis -vit? CHRYSOST. ed. Froben V 762C videbat divitem copiis tamquam fontibus et fluminibus -antem (*cf. Migne gr. 52, 471 fin.* πάντα ... ἐπιρρέοντα). VEN. FORT. carm. 5, 3, 39 sacer Augustinus -at. Mart. 1, 130 *Hilarius* cordis -antis docilis ructare fluenta.

compos.: superinundo. *deriv.*: inundantia, inundatio, inundator, inundatus (-ū).

[inungito, -āre. *ab* inung(u)ere. CATO orig. 114 mulieres ... capillum cinere -bant (*Char. gramm. p. 128, 58 B.* [*exc. Cauchii*, ungitabant *N*, *recte ut vid.*], unctitabant *Serv. Aen. 4, 698*).**]**

***inung(u)o**, -ūnxī, -ūnctum, -ung(u)ere. *ab* in *et* ung(u)ere.
de scriptura: -ung- *et* -ungu- *promiscue occurrunt in codd.* -ug- *et* -ux- (*omisso* n): PELAGON. 468 -ugito. CHIRON 809 -uxeris (-uss- *l. v.*). ORIBAS. syn. 3, 98 p. 871 in. -uguis. -uncserit: DAMIG. lapid. auct. 65. *de formis*: -guont: PLIN. nat. 28, 167 (-guoni *sim. trad.*). *inter verba act. coniug. tertiae*: CHAR. gramm. p. 477, 14 B. *formae coniug. secundae*: SCRIB. LARG. 19 -eatur (*l. v.*). 20 -eri (*l. v.*). CHIRON 68 -ebis (538. *al.*). 799 -eto (809. *al.*). *saepius*. MARCELL. med. 8, 1 -eri. *al. cf. indicem.* PS. APVL. herb. 15, 2 l. 6 -es (*l. v.*). ORIBAS. eup. 4, 24, 2 La p. 545 med. -ent. NOT. Tir. 79, 89 -it. 79, 90 -xit. 79, 91 -tum. GLOSS. ἐναλείφω. ἐγχρίω. ἐγχρῖσαι. *de usu: medio-passive p. 251, 31. reflexive p. 251, 83. p. p. p. masc. pro subst. p. 251, 22. 252, 40. legitur inde a* CATONE, *imprimis apud medicos.*

[*variat in codd. c.*: iniungere: PLIN. nat. 24, 134. *al. cf.* invinxit *pro* -xit: PLIN. nat. 24, 4. iungere: PLIN. nat. 29, 67. *al.* ungere: CELS. 6, 6, 20 PLIN. nat. 25, 135. *al.* *e coni. dub.*: PLIN. nat. 32, 136 -to (*Mayhoff*, invecta, invice *codd.*). 35, 144 CHIRON 808. *del.*: VARRO rust. 3, 10, 3 iniguntur (*Scaliger*).**]**

fere i. q. illinere, imprimis pro t. t. gr. ἐγχρίειν:

I *generaliter*: **A** *strictius: spectat ad medicinam oculorum* (*v. et p. 252, 31*): **1** *c. obi. simplici aut obi. non expresso*:
a *-ere oculos (animantes pro oculis eorum p. 251, 13) oculorumque vitia (medicamen [instrumentum l. 68] indicatur per abl. saepe, per praep.* ex *l. 77. 80. p. 251, 1. 31. 47. 49. cf. p. 252, 16.* de *p. 251, 18. 40. cf. p. 252, 18)*: *α oculos* (*sim. genas l. 73, palpebras l. 77, pupillas l. 75*): CATO agr. 157 quibus oculi parum clari sunt, eo lotio -ito (PLAC. med. 17, 1 rec. *β*). VARRO ling. 6, 82 *a speciendo derivatur*, qui (*i. quo*) oculos -imus, quibus specimus, specillum. HOR. sat. 1, 3, 25 cum tua pervideas oculis mala lippus -tis. CELS. 6, 6, 35 oculos acribus medicamentis -ere expedit (7, 7, 6C. 7, 7, 11. *cf.* PLIN. nat. 7, 67 -tis medicamine oculis. ORIBAS. syn. 8, 47, 3 La p. 256 med. [*gr. p. 266, 1* ὑπαλείφειν]. *v. et p. 251, 36*). PLIN. nat. 8, 99 anguis maratho herbae se adfricans oculos -it ac refovet. 20, 67. 20, 239 -unt ... scabras genas aut caligantes oculos (32, 71 invertunt ... genas et ... rosaceo ... -unt). 25, 144 hae (*i. pupillae*) -untur. 25, 156 *capuos herba* claritatem facit -tis oculis. 28, 90 fel ... claritatem oculis -tis facit (28, 110 felle -tis oculis. 29, 125 PLAC. med. 4, 5 rec. *β*. 4, 8 rec. *α* ex eo felle -untur palpebrae. *v. et p. 251, 11. 42. 56. 66*). 28, 130 -untur ... oculi in lactis hemina s additis sesamae drachmis IIII tritis. *al.* CHIRON 538 oculos -ebis ei. 804. MARCELL. med. 8, 66 accipitrem si decoquas ... et ex eo oculos ... -as *eqs.* 8, 106 herbae chelidoniae sucum ... misce ... et oculos ... laborantes -e (PS. APVL. herb. 15, 2 l. 6 suco. THEOD. PRISC. eup. faen. 38 sucum ... miscentes oculos -imus). 8, 120 cinereo collyrio ... -endi erunt oculi (8, 144 leni. 8, 153 postea pice ... velut collyrio -e). PLAC.

[Imhof]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

med. 9, 24 rec. β canino lacte. ANON. med. ed. Piechotta 82 ex eo ... -es. THEOD. PRISC. eup. faen. 37 si pruritus ... palpebras occupaverit, ut ... capillos amittant, hos (*i. oculos*) oportet oleo cedrino -ere. *al.*

β oculorum vitia: CELS. 6, 6, 34^{A} si ex senectute ... id *vitium* est, recte -i potest ... melle (7, 7, 10. *ibid.* medicamentis. PLIN. nat. 28, 108 crocodileam vocant, oculorum vitiis utilissimam ... -tis. MARCELL. med. 8, 148 inde). PLIN. nat. 20, 40 suco et cicatrices oculorum et albugines et argema -xere et serpentium morsus et omnia vulnera (*v. p. 252, 5*) cum melle (21, 150 caligines. 24, 19. 25, 162). 28, 167. 29, 119 ita suffusiones oculorum et caligines -ere utilissimum est (*cf.* CHIRON 809 sic -xeris ... grandinem). 32, 33 felle ... glaucomata -i prodest. *al.*

γ hominem (*bestias l. 28 sq. v. etiam l. 32*): HOR. epist. 1, 1, 29 non ... contemnas lippus -i (*cf.* MARCELL. med. 8, 1 oportet ... lippientem -i). CELS. 6, 6, 38 sic laborantes -i oportet sanie iocineris. SCRIB. LARG. 19 hoc *medicamine* ... si quis ut collyrio -eatur (*sic L et* MARCELL. med. 8, 1), protinus ... tumore liberabitur (PLIN. nat. 27, 105 herbae suco. PLAC. med. 19, 3 rec. β de eo). 21 pleraque, quibus fere -untur homines. 37 cinereo ... -endi erunt (*inde* MARCELL. med. 8, 120 *v. p. 250, 83*). 38 non sunt -endi, qui *eqs.* PLIN. nat. 20, 135 multi suco *rutae* ... -ti discusserunt caligines. 25, 143 facit claritatem ... euphorbeum -tis (*sic p. p. p. pro subst.*: 25, 144 sucus oculorum caliginem discutit ..., magis cum ... melle -tis. 28, 95 sanari ... glaucomata ... sanie cum ... melle -tis. 28, 111. 29, 67 *draconis* oculis ... tritis -tos non expavescere. 29, 118. 32, 31). 25, 144 hac (*i. anagallide*) -untur ante, quibus paracentesis fit. 28, 73 qui ... lacte -tus sit (MARCELL. med. 8, 1 fuerit. 8, 17 quos destinaveris eo *medicamento* -ere [*syn. Scrib. Larg. 38* unguere]). CHIRON 281 collirio acri sic eum -ere (-ero *trad., corr. Niedermann*) cottidie. VEG. mulom. 3, 27, 1 sic -atur animal. PLAC. med. 4, 2 rec. α iecur edant et liquefacto -atur. 4, 2 rec. β quidam ... fluentem vaporem conligunt et ex eo -untur. *medio-passive*: PLIN. nat. 8, 215 *simias* mira sollertia visco -i ... imitatione venantium tradunt (*Strab. 15, 29 p. 974, 5 M.* τὸ θηρίον ἐγχρίσηται τοῦ ἰξοῦ).

δ obi. non expresso: CELS. 6, 6, 16^{C} -i ... eo debet, quod habet *eqs.* (6, 6, 38. *cf.* 6, 6, 20 hoc -endum est). 6, 6, 26 *necessarium est* -i acribus medicamentis (7, 7, 12 lenibus. CHIRON 809. *cf.* CELS. 7, 7, 3. *v. et p. 250, 69*). 6, 6, 37^{A} melle -i satis est. 6, 6, 39^{A} nihil commodius est, quam sanguine ... columbae ... -ere (MISC. Tir. p. 58, 3). 7, 7, 4^{D} novissime -endum *est* collyrio (SCRIB. LARG. 20 CHIRON 79. *al. cf.* CHIRON 798 -ito de eodem collirio). SCRIB. LARG. 20 oportet ... quater quinquiesve ex intervallo -ere ([*inde* MARCELL. med. 8, 1 *v. l. 14*]. *cf.* PLIN. nat. 32, 70 fel suffusiones discutit: -i ter oportet intermissis diebus). PLIN. nat. 7, 183 C. Iulius medicus *repente obiit*, dum -it, specillum per oculum trahens. 25, 40 *Hippocrates linozostin* instillavit auribus ..., suco -xit (25, 142 -unt et gentianae suco [sucum *l. v.*]. CHIRON 800 *salis Indici* suco mel addito, -eto. *cf.* THEOD. PRISC. eup. faen. 37 ex suco -o). 25, 54 quidam ... -xere trito *helleboro*. 28, 170 quidam ... iocineris sanie -unt. CHIRON 536 haec omnia ... commisceto et inde -ito (PLAC. med. 26, 2 rec. β). 799 consubigito et ex eo -eto (MARCELL. med. 8, 95). 808 conterito et ita -ito (*cf.* PLAC. med. 4, 8 rec. β sic. 116, 4 rec. β). MARCELL. med. 8, 92 cum aqua ... -eto. 8, 149. THEOD. PRISC. eup. faen. 37 alium accipimus ..., -emus (*codd.*, -imus *Gelenius*) et ex eo pruritus ... depurgamus. 39. *al.*

b *-ere medicamina*: COLVM. 6, 17, 8 radix contusa et ... -ta vitium expurgat. SCRIB. LARG. 35 collyrium ..., quod ... -tum ... effectum praestat (PLIN. nat. 28, 168 felle tauri ... collyria fiunt aquaque dissoluta -unt [-untur *edd. vett.*]. CHIRON 68. 78 -ebis collirium [collirio *trad., corr. Heraeus*]. *al. cf.* SCRIB. LARG. 37 hoc [*i. cinereum*; medicamentum *add.* MARCELL. med. 8, 120] -tum ... callos ... tollit). PLIN. nat. 20, 254 hic (*i. feniculus*) ... siccatur -iturque ex melle. 22, 106 *laser* (CHIRON 808). 24, 134 suco ad cicatrices, caligines, nubeculas -bo (PS. APVL. herb. 35, 2 l. 6 sucus oculis -tus. *al.* PS. DIOSC. herb. fem. 33 [32] sucus ... oculis ... -etur [ung- *l. v.*]. MISC. Tir. p. 60, 13 sucum ... -e et summam medicinam amplexus es[t]. ORIBAS. eup. 4, 24, 2 La p. $545^{\text{med.}}$ aliqui ... sucus animonis ... -ent [*gr. aliter*]. *v. etiam l. 45. 72*). 28, 94 *prodesse* lippitudini fel ... decoctum ... et ... -tum (32, 38. PLAC. med. 3, 7 rec. α. *al.*). 28, 167 cinis -tus (PS. APVL. herb. 80, 7 l. 22 cinerem ... -es. MISC. Tir. p. 54, 23. ORIBAS. eup. 4, 24 Aa p. $546^{\text{med.}}$ brassicae ustae cinus teris et -es [*om. gr.*]). 31, 117 *nitrum* adiuvat claritatem visus ... -tum (ORIBAS. eup. 4, 24, 1 La *et* Aa p. $545^{\text{in.}}$ nitrus ... -tus [*gr. p. 447, 12* ἐγχριόμενον]). PELAGON. 467 misces ... et ... de penna -e (468. PS. APVL. herb. 121, 1 l. 4 sucus [*v. l. 61 sqq.*] ... de penna -tus). CHIRON 534 haec omnia commisceto, deinde -ito (*inde* VEG. mulom. 3, 27, 6 -es). *al.* MARCELL. med. 8, 145 fimus -tus. THEOD. PRISC. eup. faen. 41 folia ... trita in pulverem ... pro collyrio -imus. DIOSC. 5, 103 p. 208, 8 *aerugo* palpebra tenuat ... -tus (*gr. 5, 79, 10* ἐγχριόμενοι). MISC. Tir. p. 54, 17. ORIBAS. eup. 4, 24, 12 Aa p. $546^{\text{in.}}$ pupuli arboris lacrimus ... -tus curat (*syn. La* unctam, *gr. p. 448, 3* ἐγχρίων). 4, 24 Aa p. $546^{\text{in.}}$.

2 *c. acc. duplici* (*permixtis structuris, v. Löfstedt, Verm. Stud. p. 146. Svennung, Unters. Pallad. p. 229 sq.; cf. eandem structuram verborum in gr.* ἐγχρίω, ἐναλείφω): DAMIG. lapid. auct. 65 cuius *upupae* sanguinem quisquis se -cserit. ORIBAS. syn. 8, 40, 4 La p. $250^{\text{fin.}}$ -is ... palpebras ... collorion cum decoctionem (*syn. Aa* superinungues, *gr. p. 262, 31* περιχρίειν ... τὰ βλέφαρα τῷ ... ἀφεψήματι). 8, 47, 3 Aa p. $256^{\text{med.}}$ -is oculos medicamen (*cf.* La -endi ... sunt oculi medicamine. *gr. p. 266, 1* ὑπαλείφειν ... τοὺς ὀφθαλμοὺς ... φαρμάκῳ). *v. etiam l. 19.*

B *laxius: extra medicinam oculorum*: 1 *in arte medica*: *-ere hominem (l. 8), aut partes aut vitia corporis (v. et p. 251, 8), medicamen (exemplo primo)*: CELS. 7, 27, 3 *si in vulnere cancer fit*, potius plumbum elotum cum vino -etur. SCRIB. LARG. 90 si quando aliquis hoc *pastillo* fuerit -tus. PLIN. nat. 25, 135 grana ... macerantur atque ita adverso capillo caput -itur (26, 61. ORIBAS. eup. 4, 47, 2 Aa p. $566^{\text{med.}}$ olei irini feces infundenda est, capitis bregma et totum caput -endum est vel infundendum ex ... oleo laurino [*cf.* La *infra l. 22. gr. p. 455, 22* καταχρίειν]. syn. 8, 47, 3 La p. $256^{\text{med.}}$ -is caput unguentum aliquo [*syn. Aa* unguis, *gr. p. 265, 32* χρίοντας]). 28, 140 *axungiā* -i putant utile quaeque serpant inlinere. PLAC. med. 19, 4 rec. β gliris adipe frontem vel tempora -es (CAEL. AVR. acut. 2, 12, 84 occipitium atque tempora capitis -entes thapsia). THEOD. PRISC. eup. faen. 29 ex quo oleo scrofas cum frequentius -xeris. CASS. FEL. 76 p. 185, 23 *epithima* cum fuerit panno -tum. ORIBAS. eup. 2, 1 A 8 Aa p. $429^{\text{med.}}$ quod si de acacia -atur aliqua pars corporis (*om. gr.*). *c. acc. dupl. (v. et p. 251, 80)*: ORIBAS. eup. 4, 45, 6 Aa p. $562^{\text{fin.}}$ sucos ipsos -es (-is *Ab*) patientes loca ([*gr. p. 454, 31* διαχρίοντα]. syn. 3, 98 p. $871^{\text{in.}}$ trociscum -is loca [*om. gr.*]). 4, 47, 2 La p. $565^{\text{fin.}}$ olei yrini fecias -ere bregma et infundere ... oleum laurinum (*v. l. 10*).

2 *-ere res inanimas varias* (*cf. etiam l. 51*): MART. 7, 78, 2 conchis -ta (*sc. pro cibo*). SCHOL. IVV. 7, 23 paginae -tae. CET. FAV. 12 p. 298 si libri ... eo (*i. oleo cedri*) -antur (*syn. Vitr. 2, 9, 13* sunt unctae). MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 2 p. $348^{\text{med.}}$ *in pictura* cum ... flores ipsos quis colorum -xerit et imposuerit, tunc imago efficitur (*gr. p. 130* ἐπαλείψῃ ... καὶ ἐπιχρίσῃ).

II *in sacra scriptura et ap. eccl. (sensu generali v. l. 27), saepe per imaginem*: A *spectat ad medelam*: 1 *oculorum*: VVLG. apoc. 3, 18 collyrio -e (ungue *l. v.*) oculos tuos, ut videas ([κολλούριον ἐγχρῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς]. PAVL. NOL. carm. 19, 34 mentes ... retusis adtonitas oculis ... caligine taetra solvere collyrioque medentis -ere Christi). AVG. in euang. Ioh. 34, 9 p. $1655^{\text{fin.}}$ saliva cum terra, unde -etur, qui caecus est natus (*ad Ioh. 9, 6* ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς [*Vulg.* linivit]. *huc spectant* [*v. et l. 46*]: 44, 2 p. 1714 -xit oculos caeci; -tus erat et nondum videbat: ... *catechumenus* -tus est, nondum lotus *eqs. ibid. al.* 44, 8 p. $1716^{\text{fin.}}$ animus ipsius adhuc -to similis erat, nondum videnti [*al.* 44, 13 p. $1718^{\text{med.}}$ adhuc -tus loquitur. serm. coll. Morin 1930 p. 378, 10. *al.*]. 44, 9 p. $1717^{\text{in.}}$ iam ..: -bantur quidam. *al.*).

2 *corporis, cordis, animae sim.*: HIER. tract. in psalm. I p. 125, 24 *Abraham* dicitur senex, quoniam senectus ipsius -ta fuerat oleo uberi (*cf. psalt. sec. Hebr. 92, 11*). AVG. in euang. Ioh. 44, 9 p. $1717^{\text{med.}}$ -tus in corde. GREG. TVR. glor. conf. 98 *vir sanctus* caecis restituit visum tresque leprosos -ctos oleo praestinae reddidit sanitati. LAVRENT. eleem. p. 114^{D} in delictis parum -it fauces et postmodum urit animam delectatio tua. CAES. AREL. serm. 19, 5 p. 87, 3 *aegrotus* oleo benedicto a presbyteris -atur (*ad Vulg. Iac. 5, 14* ungentes eum oleo).

B *-untur altaria consecranda*: MAX. TAVR. serm. app. 25 p. 898^{D} altaria ... divinis unctionibus sunt delibuta et ... chrismatis unctione ab episcopo venerabiliter -ta. p. 900^{B} *v. p. 246, 40.*

compos.: superinunguere. *deriv.*: inunctio, inunctura, [inungito]. *Imhof.*

?**inūnio**, -ītus, -īre. *ab* in *et* unire. [*e coni.*: APVL. apol. 15 p. 423 O. (ita uniti, ita muniti *trad.*). met. 8, 14, 3 -ta (munita *trad.*; *cf. sic trad.* 11, 27, 3). PS. VIGIL. THAPS. trin. 5 p. 275^{A} -iri (*Chifflet*, inire *Bulhart, v. adn. crit.*).] *fere i. q. in unum coniungere*: TERT. adv. Val. 29 p. 204, 19 *gnostici* triformem naturam *hominis* primordio professi et tamen -tam (*PM*, unitatem *F*) in Adam (*cf. Iren. 1, 7, 5* καθ' ἕν).

in⟨un⟩t πορεύονται GLOSS.^{L} II Philox. IN 2 (*suppl. Lindsay, cf. Fest. p. 286* ⟨re⟩dinunt *et vol. V 2, 626, 14*).

inūnum *v. vol. VII 1, 743, 20.*

invocābilis *v. p. 214, 47.* **invocāliter** *v. s.* interv-.

*invocātio, -ōnis *f.* ab invocare. *de origine*: GRAMM. suppl. 75, 10 ab infinitivo futuro derivantur verbalia nomina ..., ut 'probatum ire' 'probatio', sic -o. *de notione*: PAVL. FEST. p. 107 incalationes -es. GLOSS. II 308, 43 ἐπίκλησις θεοῦ. *al. gr. respondet* ἐπίκλησις. *legitur inde a* FESTO (*Paul.*), CELSO (*ap. Quint.*), QVINT. [*variat in codd. c.*: vocatio: VITA Caes. Arel. 1, $40^{\text{in.}}$ innovatio: ALC. AVIT. epist. 50 p. 78, 26. *al.*]

i. q. sive actio invocandi sive verba invocantia: A *invocantur dei, angeli, daemones, animae mortuorum sim., necnon res ad deos pertinentes*: 1 *in universum, fere per preces, orationem* (*syn. saepe*): TERT. test. anim. 6, 4 iudicii divini -o ubique (*cf. 2, 7* deum iudicem imploras). uxor. 2, 6 l. 13 quae dei mentio, quae Christi -o? ITALA II Cor. 6, 5 (PS. CYPR. singul. cler. 21 p. 197, 22) commendantes nos ... quasi dei ministros ... in -bus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis. IREN. 1, 21, 5. 2, 6, 2 omnipotentis appellationi omnia subiecta sunt et huius -e ... salvabantur homines. AMBR. Abr. 1, 2, 6 p. 505, 21 ubi ara, ibi -o dei (*al.*). 2, 3, 12 p. 573, 16 in domini -e (AVG. quaest. hept. 5, 28 p. 392, 23. *al.*). AMBROSIAST. in I Cor. 10, 31 p. 239^{A} sub

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-e creatoris cum modestia convivium celebretur. HIER. in Ier. 5, 65, 3 absque -e et oratione captivorum poterat implere dominus, quod promiserat, sed hortatur ad preces. AVG. civ. 4, 34 p. 189, 11 D. sine cultu Priapi . . ., sine -e Neptuni. conf. 1, 9, 14 in tuam -em. *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 43, 7 *sacerdotes* frustra . . . consumptis -bus imbecillitatem dei sui . . . fatebantur. OROS. hist. 7, 15, 9 ad -em nominis Christi, quam . . . milites effusi in preces palam fecerunt (11. *al. cf. l. 50 sqq.*). LEO M. serm. 75, 4 p. 403A patris. *et saepe.* *accedit gen. defin.*: ITALA iud. 15, 19 (Lugd.) vocatum est nomen eius *loci* '-o maxillae' (*cf. p. 255, 49*). PS. ORIG. hom. in Matth. 4, 6 p. 268, 23 in -e dilectionis et caritatis (*i. precibus , quae fiunt ex caritate*).

2 *specialiter*: **a** *in arte rhet. et poet. -o est locus orationis sim., in quo invocantur dei (loca religiosa l. 20) sive testes sive poetarum fautores*: CELS. frg. Quint. inst. 9, 2, 104 Celsus . . . excitare iudicem, proverbiis uti et versibus et ioco et invidia et -e intendere crimen . . . figuras *sententiarum esse* putat. QVINT. inst. 6, 1, 3 *Cicero* per -em deorum spoliata . . . templa dinumerat (6, 1, 33. 10, 1, 48 *Homerus* benevolum auditorem -e dearum, quas praesidere vatibus creditum est . . ., facit. PS. ASCON. div. in Caec. p. 198, 17). 9, 2, 38 ἀποστροφῇ mire movet . . ., sive ad -em aliquam convertimur: 'vos . . . Albani tumuli atque luci', sive ad . . . implorationem: 'o leges . . .' (*de eodem exemplo*: 11, 3, 115 aliqua . . . -e protendimus *manus*). MAR. VICTORIN. defin. p. 18, 19 'oratio' generale nomen est, quod convenit etiam expositioni, narrationi, -i, precationi. SERV. georg. 21 post specialem -em transit ad generalitatem, ne quod numen praetereat. Aen. 1, 8 *poetae* propositionem miscent -i. SERV. auct. Aen. 3, 265 'dii prohibete minas': hoc per speciem auguralem, quae -o appellatur, nonnulli dictum putant; -o autem est precatio, uti avertantur mala *eqs. ibid.* 9, 402 ut *Vergilius* de vicino . . . ducat opportunas -es. CLAVD. DON. Aen. 1, 5 p. 10, 16 Musae (p. 10, 27). *al.* MACR. Sat. 1, 16, 44 *Vergilius* tam lunam quam solem duces anni hac -e (*georg. 1, 6*) designans. *al.*

b *-o ea, quae efficit praesentiam invocati*: **α** *fere i. q. citatio, sc. per incantationes, ritus magicos (sacros l. 40) sim.*: IREN. 1, 24, 5 utuntur . . . hi magia et imaginibus et incantationibus et -bus. 2, 32, 5 *ecclesia* nec -bus angelicis facit aliquid nec incantationibus . . ., sed . . . nomen domini . . . invocans virtutes . . . perfecit. RVFIN. Orig. in num. 16, 7 p. 150, 1 qui diversis artibus et daemonum -bus gestiunt futura praenoscere (Greg. Naz. orat. 9, 10, 3 p. 276, 4 AVG. civ. 10, 10tit. *al.*). in Ios. 24, 1 p. 448, 15 multae orationes, multa ieiunia, multae exorcistarum -es. PS. ORIG. in Iob 3 p. 506B quidam . . . observiunt . . . -bus atque revocationibus (*syn. p. 507A* vocationes atque revocationes, quae sunt daemonum servitutes et daemonum illusiones). CONSVLT. Zacch. 1, 13 p. 16, 14 defunctorum . . . animae . . . subiectae magorum -bus non sunt. **β** *per sacramenta Christianorum invocantur deus, Christus, spiritus sanctus* (*sim. ap. haereticos*): IREN. 1, 13, 2 *haereticus* in multum extendens sermonem -is. *ibid.* ut putetur ea gratia *caelestis* . . . suum sanguinem stillare in illius calicem per -em eius. 1, 13, 3 -es quasdam faciens. 4, 18, 5 panis percipiens -em dei iam non communis panis est, sed eucharistia (*al.*). *al.* FIRMIL. Cypr. epist. 75, 9 p. 816, 1 quod -o haec nominum nuda sufficiat ad *baptismum* (PS. CYPR. rebapt. 5 p. 75, 30 nominis Christi. 6 p. 76, 29. 10 p. 82, 20 OPTAT. 6, 3. *al. aliter l. 6. 60*). p. 816, 10 -em suam consequi aliquid gratiae posse. 75, 10 p. 818, 3 -e non contemptibili sanctificare . . . panem et eucharistiam facere. GENNAD. dogm. 52 (21 Turner) sanctae trinitatis (*sc. in baptismo. al.*). LEO M. epist. 159, 7 -e spiritus sancti per impositionem manuum confirmandi sunt *baptizati.* ISID. orig. 17, 8, 1 *aromata* divinis -bus apta. *al.* **γ** *de impositione nominis* (*cf. p. 257, 65*): VVLG. II Macc. 8, 15 ut eriperet eos *deus* . . . propter testamentum, quod erat ad patres eorum et propter -em sancti . . . nominis eius super ipsos.

c *in certa locutione q. e.* 'sub -e *dei*' *sim.* (*sc. in iure iurando vel obsecratione*): SVLP. SEV. dial. 3, 5, 1 haec . . . Refrigerius . . . a Dagrido . . . sub -e divinae maiestatis audivit, qui sibi hoc ab ipso Avitiano relatum esse iurabat. EPIST. pontif. 386 (ConcS. I 2) p. 89, 24 obsecramus et poscimus sub illius -e, quem colitis. LEO M. epist. 10, 6 p. 634A obtestor et obsecro et sub dei vos -e convenio. ENNOD. epist. 3, 2, 5 p. 73, 8 promissus sub -e dei inter nos nutriatur affectus. *aliter p. 252, 84 sq.*

B *invocantur homines*: **a** *cum prece, quasi deus*: NOVATIAN. trin. 14 p. 47, 1 F. cum -o hominis ad praestandam salutem inefficax iudicetur. **b** *fere i. q. compellatio*: DIOM. gramm. I 404, 15 *adverbia significant* -em, ut 'heus', 'eho' (*cf. p. 257, 6*). SCHOL. Cic. Bob. p. 138, 8 *Polydori umbra utitur* hac -e matris suae, quam sordidatus . . . filius implorabat (*ad Pacuv. trag. 196* mater, te appello).

invocātīvus, -a, -um. *ab* invocare. *qui invocationem continet*: SERV. auct. Aen. 1, 1 est poeticum principium professivum . . ., -um 'Musa mihi causas memora', narrativum. BOETH. syll. categ. introd. p. 767B orationis species sunt quinque: interrogativa . . ., imperativa . . ., -a ut 'dii maris et terrae . . .', deprecativa . . ., enuntiativa.

invocātor, -ōris *m.* *ab* invocare. *qui invocat* (*sc. deum l. 82. 84, daemonas l. 83*): AVG. serm. coll. Morin p. 93, 13 *martyr* audivit vocatorem (*i. deum*), audivit illum et ille -em. INTERPR. Cod. Theod. 9, 16, 4 quicumque . . . -em daemonum . . . consuluerit. VEREC. in cant. 2, 3 p. 11a qui dominici fuerit nominis -r.

1. invocātus, -a, -um *v. s.* invoco *et p. 258, 13.*

2. invocātus, -a, -um. *ab* in (*neg.*) *et* vocatus. GLOSS. II 222, 49 ἄκλητος ⟨non⟩ invitatus, -us. 243, 21 ἀπροσφώνητον -um, inpronuntiatum.

i. q. non vocatus: **1** *de hominibus deisque*: **a** *spectat ad invitationem cenae*: PLAVT. Capt. 70 *parasitus* -us soleo esse in convivio (*seq. lusus verbi c. 1. invocatus*). TER. Eun. 1059 postulo ut mihi tua domus te praesente te absente pateat, -o ut sit locus semper (DON. *ad l.*: non vocato, id est αὐτομάτως, 'in' etenim et auget et minuit dictionem. '-o' male intellegunt 'precibus vocato', cum sit τῷ αὐτομάτῳ, id est etiam non invitato). NEP. Cim. 4, 3 quos -os vidisset in foro (convocatos *M*). **b** *in universum*: CAEL. Cic. epist. 8, 8, 1 ego, simul atque audivi *Tuccium reum factum esse*, -us ad subsellia rei occurro. VITR. 6, 5, 1 *loca aedium* communia . . . sunt, quibus etiam -i suo iure de populo possunt venire, id est vestibula *eqs.* (*opp.* invitatis). SEN. Herc. O. 134 non erit votis opus: aderit *Iuno* . . . vel (*Richter*, nec *trad.*) -a. VVLG. Esth. 4, 11 sive vir sive mulier -us (non vocatus *l. v.*) interius atrium regis intraverit, . . . interficiatur (CASSIOD. Ios. antiq. 11, 6 p. 320fin. [*gr. 226* ἀκλήτῳ]). 4, 16 ingrediar ad regem . . . -a (non vocata *l. v.*). **2** *de rebus*: CIC. nat. deor. 1, 108 *imagines* etiam ad dormientem veniunt -ae.

3. invocātus, *abl.* -ū *m.* *ab* in (*neg.*) *et* vocatus (-u), *cf.* iniussu. *abl. fere i. q. sponte*: FRONTO p. 132, 22 v.d.H. (= 114 N.) studio investigare verba elegantia prohibes, eadem vero si ultro, si iniussu atque -u meo venerint, . . . recipi iubes.

***invoco,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* vocare. *de coniug.*: CHAR. gramm. p. 473, 9 B. *inter verba act. coniugationis primae.* NOT. Tir. 32, 26 -at. *de notione* (*v. et p. 258, 4 sqq.*): FEST. p. 230 inplorare, id est -are (PAVL. FEST. p. 109 ad auxilium -are. SYNON. Cic. p. 442, 5 B.). PAVL. FEST. p. 114 incalanto -anto (*Itali*, -vol- *trad.*). SYNON. Cic. p. 448, 26 B. veneratur. adorat. precatur. orat. optat. obsecrat. supplicat. -at. pacem poscit. *de vi praep.*: PAVL. FEST. p. 55 'in' . . . saepe augendi causa ⟨a⟩dicimus, ut -vit. p. 108 in' non semper abnuitionem significat, sed interdum etiam pro adnuendo ponitur, ut . . . -ando. *differentiae*: AGROEC. gramm. VII 121, 3 advocatur daturus patrocinium, -atur praestaturus auxilium, evocatur praebiturus obsequium (*al.*). DIFF. ed. Beck p. 64, 12 inplorare . . . dei maiestatem, -are hominum fidem. p. 89, 23 vocamus homines, -amus deum. GLOSS. II 308, 27 ἐπικαλοῦμαι inploro -o. III 139, 17 sqq. epicalise -as. epicalite -at. epicalise -a. epicalesaste -are. epicalesamin -vi. *graece, ubi aliud non adnotatur, respondet* ἐπικαλεῖσθαι. *de usu*: PRISC. gramm. III 276, 2 *ad accusativum construuntur verba* vocativa: . . . -o (GRAMM. suppl. 87, 27 ut . . . -o illum). *nota struct. intransit. p. 255, 41 sqq. 257, 52.* *legitur inde a* NAEVIO, PLAVTO, ENNIO *per totam latinitatem.* [*francog. vet.* envochier, *prov. vet.* envocar. *R.*]

[*variat in codd. c.*: advoc-: SEN. nat. 2, 49, 3. voc-: ENN. scaen. 345 -ant (*codd. Cic. et Apul.*, vocant *codd. Festi, Probi*). FEST. p. 157 (vocabantur *Paul.*). *saepe.* innovare: *v. vol. VII 1, 1716, 41.* *e coni.*: TAC. ann. 14, 42, 2 (*Walter*). QVEROL. p. 30, 20 R. (*Ranstrand*). *al.* *dub. trad.*: CIC. Att. 2, 1, 3 *oratio consularis* nona in contione quo die Allobroges -arunt.]

I *fere i. q. vocare aliquem (aliquid), ut adsit*: **A** *deos, daemonas, mortuorum manes, martyras, sanctos sim.*: **1** *in universum*: **a** *c. obi.* (*subi. in struct. pass.*): **α** *c. obi. nudo* (*duplici p. 255, 8*): PLAVT. Amph. 92 histriones anno cum in proscaenio hic Iovem -arunt, venit, auxilio is fuit (VERG. Aen. 7, 140 *Aeneas* Tellurem . . . precatur . . ., tum Noctem Noctisque . . . signa Idaeumque Iovem Phrygiamque . . . matrem -at et duplices caeloque ereboque parentes. PROP. 3, 15, 22 MELA 2, 78. PANEG. 11, 10, 5 [*syn.* adorari]. *al. paulo aliter* [*cf. p. 256, 43*]: ARNOB. nat. 5, 19 p. 191, 8 suavitate odoris inlectus -tus advolarit ad prandium). 1061 ubi *era* parturit, deos sibi -at (Asin. 781. CORNELIA epist. frg. 2 parentabis mihi et -bis deum parentem. VARRO frg. Aug. civ. 4, 22 p. 172, 28 D. quem cuiusque causa deum -are atque advocare debeamus. LIV. 1, 59, 10. *al.* ARNOB. nat. 1, 25 p. 16, 29 adorare, obsequio venerabili -are *eqs.* 3, 43 p. 140, 24 alienis ritibus et appellationibus. VVLG. II Macc. 15, 26 -to deo [μετὰ ἐπικλήσεως. *abl. abs. al.*]. AVG. catech. rud. 9, 5 cum barbarismis et soloecismis. *al. saepissime*). CVRC. 358 talos arripio, -o almam meam nutricem Herculem ([*cf. p. 256, 64*]. Most. 528. *al.*). TVRPIL. com. 118 te, Apollo sancte, fer opem, teque . . . Neptune -o, vosque adeo, venti (*syn.* appellem). TRAG. inc. 132 Nox, te -o (*v. et l. 57*). VARRO Men. 216 Tutilinam, quam ego ipse -o. ling. 5, 69 *Iunonem Lucinam* parientes (CIC. nat. deor. 2, 68. *al.*). CATVLL. 61, 52 te (*i. Hymenaeum*) suis tremulus parens -at. PREC. terr. 20 te, diva *terra*, adoro tuumque ego numen -o (*al.*). OV. met. 10, 640 me (*i. Venerem*) sollicita . . . voce. 11, 562. LIV. 1, 59, 13 -antibus . . . parentum furias viris mulieribusque. *al.* FEST. p. 157 manes di ab auguribus -antur (SEN. contr. 7, 1, 21 OCTAVIA 137 QVINT. decl. 306 p. 202, 15. TAC. ann. 13, 14, 3 *Agrippina* consecratum Claudium, infernos Silanorum manes -are et tot inrita facinora). SEN. Phaedr. 423 ades -ta, iam fave votis, dea *Hecate*. PLIN. nat. 2, 22 toto . . . mundo . . . omnium vocibus Fortuna sola -atur ac nominatur. *al.* PLIN. paneg. 52, 1 horum unum si praestitisset alius *imperator*, iam dudum . . . aris et . . . victimis -retur (80, 3 *Solis* more omnia invisere . . . et undecumque -tum . . . adesse. *al.*). ITALA Is. 55, 5 [*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(Tert. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 4) nationes, quae te non sciunt, -bunt te (*Vulg. aliter*). *al.* IREN. 1, 21, 5 -o incorruptibilem sophiam. *al.* HIER. psalt. sec. Hebr. 17, 6 -vi te (*syn.* clamavi [86, 7. 88, 10. 119, 146. *al.*]). VVLG. iud. 16, 28 -to domino ait: domine *eqs.* (II Tim. 2, 22 de corde puro. *saepe*). Ier. 29, 12 me (*syn.* orabitis). *al.* FAVST. REI. serm. 28 p. 336, 19 quid faciet -tus *sanctus Stephanus*? (*at nota invocationem dei distingui a veneratione sanctorum p. 256, 39*). *et saepe.* *acc.* (*nom. l. 11. 12. 14*) *duplex*: ENN. scaen. 345 hoc sublime candens, quem -ant (vocant *l. v.*) omnes Iovem. TERT. coron. 6 l. 12 deum ... novimus, scilicet deum appellantes deorum ... et iudicem -antes. adv. Marc. 4, 25 p. 503, 16 quis dominus caeli -bitur? 4, 38 p. 552, 4 qui ... a caeco illo 'filius David' fuerat -tus (*syn.* praedicarat). IREN. 4, 36, 5 Iesum dominum magistrum. NOVATIAN. trin. 14 p. 46, 24 F. cur *Christus* homo in orationibus mediator -atur? AVG. serm. 30, 5, 6 p. 190 Christum -a imperatorem. CONC.S I 5 p. 287, 8 (*syn. p. 142, 15* precemur). *al.*

β accedunt ad indicandum invocationis finem: ① *enuntiatum per*: ut: PLAVT. Amph. 1093 *puerpera* -at deos ..., ut sibi auxilium ferant, manibus puris capite operto. Merc. 864 -o vos, Lares ..., ut me bene tutetis. PACVV. trag. 219 te, Sol, -o, ut mihi potestatem duis. ACC. praetext. 5 te sancte venerans precibus, invicte, -o, portenta ut populo ... verruncent bene. SEN. contr. exc. 6, 8, 1 VAL. MAX. 2, 6, 8 CVRT. 4, 13, 12. TAC. ann. 16, 31, 1 nullos ... impios deos, nullas devotiones nec aliud infelicibus precibus -vi, quam ut ... patrem ... servaretis. VVLG. II Macc. 3, 15 de caelo. *et saepe.* ne: HOMER. 81 -at ... Pelides numina matris, ne se ... patiatur inultum. *al.* quo: VVLG. II Macc. 13, 10 ut die ac nocte dominum -rent, quo ... adiuvaret eos. *coniunctivum nudum*: SEN. contr. 1, 3, 5 deos deasque -o, quos priore iudicio non frustra -vi, incesta quam tardissime pereat (ut *add. Schulting*). ② *praepp.*: ad: LIV. 26, 50, 9 cum adulescens ... deos omnes -ret ad gratiam illi ... referendam. SEN. Phaedr. 664. PANEG. 10, 3, 1 cum ad restituendam rem publicam a cognato tibi Diocletiani numine fueris -tus. IVL. RVF. rhet. 28 p. 45, 22 Cicero in Catilinam, cum -at Iovem ad poenam coniuratorum. *al.* adversus: SEN. contr. 10, 5, 1. contra: PLIN. nat. 10, 75 -ant ... Aegyptii ibis suas contra serpentium adventum *eqs.* in: IREN. 1, 30, 12 *Sophiam* contristatam -asse in adiutorium matrem. AVG. civ. 8, 27 p. 366, 23 D. pro: VVLG. III reg. 8, 43 facies omnia, pro quibus -verit te alienigena. 8, 52 II par. 6, 33. *al.* ③ *inf.*: VVLG. II Macc. 7, 37 -ans deum maturius genti nostrae propitium fieri. 12, 36 -vit dominum Iudas ... ducem belli fieri. *aliter l. 74.*

b *obi. non expresso vel absolute*: *α nude*: VARRO Men. 213 Tutanus ... nuncupor; hacpropter omnes, qui laborant, -ant. SEN. Herc. O. 1295 numquam ad tuas (*i. Iovis*) confugit Alcides manus; ... inter infernos lacus ... steti nec -vi. OCTAVIA 135 emergere umbris et fer auxilium tuae natae -anti, genitor. ITALA deut. 33, 19 (Lugd.) -bitis ibi et occidetis victimas (*Vulg. aliter*). iud. 7, 20 (Lugd.) *Israelitae* -erunt: 'gladium domino' (ἀνέκραξαν, *Vulg.* clamaverunt). Iob 5, 1 (Aug. in Iob p. 515, 11) -a ..., si quis tibi respondeat (*Vulg.* voca). VVLG. iud. 15, 19 *nomen loci*: fons -antis (invocationis *l. v.*) de maxilla. psalm. 4, 2 cum -rem, exaudivit me deus. sap. 7, 7 -vi et venit in me spiritus (*syn.* optavi). Is. 58, 9 (*syn.* clamabis). II Macc. 15, 22 dixit ... -ans hoc modo: *eqs.* act. 7, 59 lapidabant Stephanum -antem et dicentem: *eqs.* PSALT. Cas. 68, 4 lassavi -ando (κράζων, *Vulg.* clamans). AVG. serm. 56, 2, 2 p. 378 (*syn.* petat). *saepius. v. et p. 256, 10.*

β accedunt locutiones per praepp.: in: ITALA III reg. 18, 24 (Iren. 3, 6, 3) vos -bitis in nomine deorum vestrorum et ego -bo in nomine domini dei mei (βοᾶτε ἐν ὀνόματι, ἐπικαλέσομαι ἐν ὀ., VVLG. -ate nomina, -bo nomen). AMBR. Abr. 2, 3, 12. VVLG. psalm. 19, 8 hi in curribus et hi in equis, nos autem in nomine domini ... -bimus (μεγαλυνθησόμεθα). Soph. 3, 9. *al. nota et c. pass. impersonali p. 256, 33.* ad: PSALT. Cas. 98, 6 *sacerdotes* -bant ad dominum (VVLG. -bant dominum).

2 *specialiter*: **a** *dei -antur iuris iurandi aut violati iuris testes* (*homines velut dei l. 66.* caelum et terra *l. 76. 82*): OV. ars 3, 376 -at iratos ... sibi quisque deos (LIV. 2, 45, 14 si fallat, Iovem patrem ... aliosque iratos -at deos. SEN. contr. 2, 2, 9 [*Ov.*] si mentiremur, illa sibi iratum patrem -vit, ego socerum). LIV. 8, 6, 1 crebram implorationem deum, quos testes foederum saepius -bant consules (SEN. Phoen. 283 *v. p. 257, 30*). 35, 31, 13 ut *Quinctius* manus ad caelum tendens deos testes ingrati ... animi Magnetum -ret. 39, 51, 12 violatae ... fidei testes. 41, 25, 4 *v. p. 257, 27.* SEN. Med. 440 numen -o ac testor tuum (*al.*). Phaedr. 888. 944 -ta ... Styge. dial. 11, 10, 7 CVRT. 5, 12, 3. 7, 8, 29 QVINT. decl. 321 p. 264, 3. COD. Theod. 2, 9, 3 pr. (= Iust. 2, 4, 41 pr.) promissa ea, quae -to dei omnipotentis nomine eo auctore solidaverit. *saepe.* *accedit*: *acc. c. inf.*: CVRT. 4, 10, 33 ille ... deos testes -are caste ... habitam esse reginam. VVLG. deut. 4, 26 testes -o hodie caelum et terram ... perituros vos esse. RVFIN. hist. 3, 6, 15 *Titus* elevatis ad caelum manibus deum -at testem hoc suum opus non esse (*gr. Ios. bell. Iud. 5, 519* κατεμαρτύρατο). AVG. serm. 180, 6, 6 p. 975 -o deum super animam meam verum me dicere (*cf. p. 256, 26*). *al.* *enunt. per* quod: HIER. epist. 143, 1, 2 VVLG. deut. 30, 19. *enunt. per* ne: ASSVMPT. Moys. 3, 12 *Moyses* testatus et -bat nobis testes caelum et terram, ne praeteriremus mandata illius.

b *in prooemiis sim. scriptores et poetae sollemni more -ant deos* (*Caesarem pro deo l. 6*): VARRO rust. 1, 1, 4 prius -bo eos *deos*, nec ut Homerus et Ennius Musas, sed ... deos Consentes (QVINT. inst. prooem. 4 PORPH. Hor. carm. 3, 4, 1. *al. cf.* HIER. epist. 65, 6, 2 iste, qui laudes cantaturus est domino, ... pro Musis gentilium ipsum -at in principio, quem laudaturus est). VAL. MAX. 1 praef. te ... huic coepto ..., Caesar, -o (*cf.* STAT. silv. 4 praef. -o numine maximi imperatoris. QVINT. inst. 4 prooem. 5 si ... omnes in auxilium deos ipsumque in primis *Domitianum* ... -em, ut *eqs.* [PLIN. epist. 8, 4, 5 iure vatum -tis dis et inter eos ipso, cuius res ... dicturus es]). 6, 1 praef. unde te ..., Pudicitia, -em? BOETH. cons. 3, 9, 33 W. *al.* *absolute*: SERV. Aen. 1, 8 in tres partes dividunt poetae carmen suum: proponunt, -ant, narrant *eqs. ibid.* CLAVD. DON. Aen. 7, 40 p. 10, 8 sic ... -at dicens 'nunc age'. ANTH. 806, 1 proponit primus liber *Lucani*, invehit, -at atque causas exponit.

c *verbis ritibusve magicis, sacris mysteriis cientur dei, daemones sim.*: *α varii*: APVL. met. 2, 29, 4 an non putas devotionibus meis posse Diras -ari? 3, 19, 4 deos. TERT. anim. 57, 3 -antur quidem aori et biaeothanati. RVFIN. Orig. in num. 13, 5 p. 114, 28 sqq. non potest -are magus Michael, non potest -are Raphael ..., multo magis magus -are non potest omnipotentem deum *eqs.* p. 115, 5 iterum daemonas (p. 115, 15 -ti a magis adsunt iis ad malum. 13, 7 p. 117, 5. 19. 20. 118, 8. 13, 8 p. 119, 1 INTERPR. Cod. Theod. 9, 16, 7. *al.*). p. 115, 7 immundos spiritus ([*syn.* accire]. TAB. devot. Trag. [CIL III p. 961] 10 inmondissime spirite Tartaruce, ... grandene -‹e›ris). *al.* AVG. civ. 10, 10 p. 417, 25 D. *theurgus* deos, quos -bat animae purgatores, ... purgaret. *al.* *-are* super (supra *l. 28. v. et l. 31. p. 255, 79. 257, 64. 72*) *aliquem*: VVLG. gen. 33, 20 super illud *altare* ... deum. RVFIN. Orig. princ. 3, 3, 3 p. 259, 16 daemonibus -tis supra pueros.

β deus, Christus, spiritus sanctus per sacramenta Christianorum: CYPR. epist. 73, 9 p. 785, 1 ut oratione pro eis habita et manu inposita -retur et infunderetur super eos spiritus sanctus (OPTAT. 6, 6 p. 154, 7 illic -tus est spiritus sanctus). PS. CYPR. rebapt. 6 p. 76, 24 ille, in quo, cum baptizaretur, -tum esset in nomine Iesu (*v. p. 255, 60*). FIRMIL. Cypr. epist. 75, 9 p. 815, 28 -ta trinitate (*sc. in baptismo. al.*). OPTAT. 6, 1 p. 142, 8 *altaria*, quo deus ... -tus sit, quo postulatus descenderit spiritus sanctus. CANON. Hippol. ed. Hauler 73, 20 episcopus ... manum illis inponens -et dicens: *eqs.* AVG. civ. 22, 10 p. 583, 31 D. ad ... sacrificium ... *sancti* suo loco et ordine nominantur, non tamen a sacerdote, qui sacrificat, -antur (*sc. sic ut deus, cf. p. 255, 6*).

B *homines* (*bestiam p. 257, 4* [*aliter p. 255, 35. 257, 18*]):

1 *in universum, fere i. q. voce, precibus sim. arcessere, invitare, rogare*: NAEV. com. 78 *puella* a labris alium -at. PLAVT. Capt. 76 *parasitos* numquam quisquam neque vocat neque -at (*sc. ad cenam* [*cf. p. 254, 61*]; *de lusu verborum cf. l. 66. p. 254, 6*). CAEL. or. frg. Quint. inst. 4, 2, 124 *concubinae* excitare Antonium conabantur, nomen inclamabant, ... blandius alia ad aurem -bat. OV. met. 13, 561 *Hecuba* captivarum agmina matrum -at (*sc. in auxilium ultionis*). SEN. Phoen. 321 *te Oedipoda* Thebae paventes ... -ant rogantque, tectis arceas ... faces. benef. 6, 16, 5 in turba multorum -antium *medicum* (AVG. in euang. Ioh. 42, 16 p. 1706 propter *vitium*). *al.* VAL. FL. 7, 342 *Iason Medeam* nunc -at unam (*syn.* rogat). STAT. Theb. 9, 162 *Adrastus ab hostibus captus* te voce manuque -at. TAC. hist. 4, 73, 2 *Galliam* ingressi sunt duces ... Romani ... maioribus vestris -antibus (*sim. milites in auxilium vocantur*: 4, 79, 1 iustae preces -antium [*antea*: orabant auxilium]. PANEG. 5, 3, 2 Germanos sibi auxiliarios dominos. IVST. 25, 2, 11 in auxilium). AMM. 18, 8, 14 multis caritates diversas, quas ... videre non poterant, -antibus (*i. familiares amissos voce quaerentibus*). VVLG. sap. 13, 18 in adiutorium inutilem -at (ἱκετεύει, *syn.* deprecatur, rogat). AVG. in psalm. 84, 5 p. 1072 liberatorem. serm. 13, 3, 3 p. 108 adiutorem. CASSIAN. conl. 24, 9, 2 quemadmodum poteram *mortuum* de sepulcro ... -are (*syn.* rogasti. *aliter l. 72*). PASS. Fructuos. (BHL 3196) 1, 3 corona ..., ad quam -tus (vocatus *l. v.*) erat *martyr. al.*

2 *specialiter*: **a** *fere i. q. nomine appellare*: *α aleatores -ant nomen amicae pro omine laeto* (*v. et p. 257, 56. sim. deum p. 254, 68*): PLAVT. Capt. 73 sq. scortum in convivio sibi amator, talos quom iacit, scortum -at. estne -tum an non est? (*ludit c.* 2. invocatus, *cf. p. 254, 6*). Curc. 356 -at Planesium. *β venerantes honorifico titulo aliquem praedicant*: CVRT. 3, 11, 25 *nobiles Persarum feminae* reginas dominasque veris quondam, tunc alienis nominibus -antes. 10, 5, 9 Persae iustissimum ac mitissimum dominum, Macedones optimum ac fortissimum regem -antes *Alexandrum.* *γ -antur mortui, sc. quorum nomina in tit. sepulcralibus leguntur* (*aliter l. 17 sq. 60. p. 254, 77*): CE 1516, 18 (*a. 479*) illic Sidonius tibi -etur. CIL II 5052 hic -atur Fructuosus, annor. XXVII, pius in suos.

b *in foro atque in re publica, fere i. q. advocare*: *α accedit praep.* ad (*variandi causa, ut vid., pro 'advocare ad'*): CIC. de orat. 2, 196 quom ... *Marium* ipsum advocatum ad communem imperatorum fortunam defendendam -rem. SALL. (?) rep. 1, 6, 4 neque quisquam te ad crudeles poenas aut acerba iudicia -at. *β nude*: VATIN. Cic. epist. 5, 9, 1 ego ... quem potius adoptem *patronum* aut -em quam illum? CVRT. 6, 10, 30 solent rei capitis adhibere vobis parentes ...; *ego* patrem nec ostendere possum nec -are audeo.

c *fere i. q. testari* (*cf. p. 255, 62*): CVRT. 3, 10, 7 victor ad haec (*i. spem victoriae confirmandam*) ... Philippus pater -batur. SVET. rhet.

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

30, 4 *Albucius ita excanduit*, ut ... Brutum, cuius statua in conspectu erat, -ret legum ac libertatis auctorem et vindicem.

d *quasi in auspiciis, i. q. suscitare* (*cf. p. 256, 15*): PORPH. Hor. carm. 3, 27, 11 prece mea oscinem corvum -bo (*Hor.*: auspex ... suscitabo solis ab ortu).

e *apud gramm., i. q. compellare*: PROB. inst. gramm. IV 154, 14 significationes adverbiis eiusmodi accidere reperiuntur: ... -antis, ut 'heus' (*syn. Don. gramm. IV 386, 14* vocandi).

C *res*: **1** *in universum* (*finis invocationis indicatur per: enunt. per* ut *l. 29. 30.* ne *l. 27. praepp.*: ad *l. 15.* adversus *l. 16.* contra *l. 46.* pro *l. 47. nota structuram intransitivam per* ad *l. 52 sqq.*): **a** *res corporeas, sc. in quibus aliquid auxilii, potestatis esse putatur*: SEN. contr. 9, 1, 8 Miltiades ... iterum meas -vit manus (SEN. Herc. O. 1533. *cf.* AVG. conf. 10, 41, 66 dexteram tuam -vi ad salutem meam. *al.*). VAL. FL. 2, 364 Astraea ... -at adsiduo ... sidera questu (*al.*). TAC. ann. 2, 46, 5 adversus Cheruscos arma Romana. VVLG. sap. 14, 1 fragilius lignum (ἐπιβοᾶται). RVFIN. Orig. in Ios. 15, 3 p. 384, 19 illi -ant 'currus et equos' (*cf. p. 255, 58*), id est daemonas. CLAVD. carm. min. 28, 4 *arator Aegyptius non* graviter flantes ... Coros -at aut arcum *pluvialem*. *al.*

b *incorp.*: **α** *in certis iuncturis*: auxilium: VAL. MAX. 1, 8, 12 SEN. epist. 52, 7. TAC. ann. 1, 75, 2 Pius ... questus ... labefactas aedes suas auxilium patrum -bat. 15, 59, 3 auxilia libertati. COD. Iust. 1, 17, 1, 2 manibus ad caelum erectis et aeterno auxilio -to. 1, 27, 2, 4. *al.* fidem: TRAG. inc. 98 -ans incolarum fidem. HIRT. Gall. 8, 48, 3 *Commius* repente omnium suorum -at fidem atque auxilium, ne *eqs.* LIV. 1, 7, 7. 9, 12, 8 nequiquam deos fidemque (41, 25, 4). PETRON. 21, 1 Quiritum (QVINT. decl. 379 p. 424, 4). QVINT. decl. 267 p. 89, 7 publicam ..., ut *eqs.* TAC. hist. 2, 9, 2 militum ..., ut *eqs.* (SVET. Iul. 33). ius: SEN. Phoen. 283 ius ille et icti foederis testes deos -at. CVRT. 6, 11, 5 gentium iura nequiquam apud surdas aures. VLP. dig. 4, 2, 23 pr. leges: SEN. contr. 2, 3, 4 TAC. ann. 2, 71, 2 TRYPH. dig. 4, 4, 37, 1. mortem: PVBLIL. M 5 mori est felicis antequam mortem -es. SEN. Phaedr. 1219 dial. 6, 20, 1. 10, 16, 2 (*syn.* optant). PLIN. nat. 7, 167. *al.* nomen (*v. et l. 65 sqq. p. 255, 73*): APVL. met. 3, 29, 2 Caesaris. 4, 27, 2 per solitudines avias ... mariti nomen -are. ITALA II Tim. 2, 19 (Aug. in psalm. 80, 14 p. $1041^{\text{fin.}}$) domini (ὀνομάζων, *Vulg.* nominat. VVLG. II par. 6, 20 [*seq.* et exaudires orationem]. Is. 65, 1 [ἐκάλεσαν]. thren. 3, 55 de lacu. *saepe*). *al. cf. p. 255, 56 sqq.* opem: LIV. 22, 14, 8 strepunt aures clamoribus plorantium sociorum saepius nostram quam deorum -antium opem. TAC. hist. 3, 31, 2 PLIN. paneg. 30, 5.

β *usu vario*: LIV. 7, 20, 4 *Caerites* hospitium flaminum Vestaliumque ... -bant. SEN. clem. 1, 2, 1 clementiam quamvis poena digni -ent, etiam innocentes colunt. PETRON. 83, 10 facundia ... inopi lingua desertas -at artes. 89 v. 65 ab aris alius accendit faces contraque Troas -at Troiae sacra. PLIN. epist. 10, 104 pro omnibus pariter -are indulgentiam *imperatoris*. TERT. patient. 1, 5 patientiae sanitatem et suspirem et -em et perorem necesse est. VVLG. prov. 2, 3 sapientiam. AVG. in psalm. 30, 2 serm. 3, 4 p. 250 lucrum ... -as, non deum. *al.* *per προσωποποιίαν*: SEN. contr. 1, 4, 1 te, res publica, -o. TAC. ann. 13, 14, 3 *v. p. 254, 78.* *nota structuram intransitivam*: VVLG. psalm. 41, 8 abyssus ad abyssum -at in voce cataractarum tuarum (ad *om. pars codd.*, PSALT. Rom., *al.*).

2 *specialiter*: **a** *pro obi. interno q. d. ponitur votum sim. quod in invocatione nuncupatur*: PLAVT. Asin. 910 te, Philaenium, mihi atque uxoris mortem (*cf. p. 256, 64*) ... :: ego pol vivam et tu istaec hodie cum tuo magno malo -asti. TAC. ann. 16, 31, 1 *v. p. 255, 23.*

b *i. q. certis verbis ritibusque arcessere* (*cf. l. 3. p. 256, 15*): **α** *usu vario*: SEN. nat. 2, 49, 3 *fulgura* auxiliaria, quae -ta (adv- *l. v.*), sed advocantium (ad inv- *l. v.*) bono veniunt. AMBR. (?) sacr. 2, 4, 11 -vit Helias de caelo ignem et descendit ignis (H., et descendit ignis de caelo *pars codd.* [*ad p. 255, 41*]). VVLG. act. 19, 13 tentaverunt ... quidam ... de ... exorcistis -are super eos, qui habebant spiritus malos, nomen domini Iesu (ὀνομάζειν). **β** *de ritu imponendi nominis*: ITALA gen. 48, 16 (Aug. loc. hept. 1, 204 p. 538, 35) -bitur in his nomen meum et nomen patrum meorum ([VVLG. super eos]. HERM. vulg. sim. 8, 6 nomen *domini* ... negaverunt, quod in eos erat -tum. PSALT. Rom. 48, 12 -bunt nomina eorum in terris ipsorum [*Vulg.* vocaverunt]. *al.*). act. 15, 17 (Iren. 3, 12, 14. *al.*) omnes gentes, in quibus -tum est nomen meum super eos (VVLG. super quas). VVLG. deut. 28, 10 videbunt ..., quod nomen domini -tum sit super te (II reg. 6, 2 III reg. 8, 43. Sirach 36, 14 [κεκλημένον ἐπ' ὀνόματι]. Is. 4, 1 apprehendent ... mulieres virum ... dicentes: ... tantummodo -etur nomen tuum super nos [κεκλήσθω ἐφ' ἡμᾶς]. *saepe*).

c argumenta *-are, i. insistere eis in sententia defendenda*: DON. Ter. Eun. 685 dictum est 'tace' ... argumenta inaniter pertinaciterque -anti.

II *vi praep. debilitata*: **A** *? i. q. vocare* (*utrobique pro var. lect. fortasse vera; aliter vi plena p. 256, 63*): ITALA gen. 28, 19 (Aug. civ. 16, 38 p. 187, 3 D.) -vit Iacob nomen loci illius 'domus dei' (ἐκάλεσεν, *Vulg.* appellavit). IREN. 1, 30, 1 esse ... hoc *lumen* patrem omnium et -ari primum hominem (ἀποκαλοῦντες). **B** *i. q. pronuntiare* (*locutione petita ex gr.; v. et p. 258, 18*): ITALA deut. 15, 2 (Lugd. *al.*) remittis omne debitum ... et fratrem tuum non repetis, quia -ta est remissio dei tui (ἐπικέκληται, *aliter Vulg.*).

III *vi praep. plenius vigente, fere i. q. intro vocare* (GLOSS.^{L} III Abstr. IN 274 -at, in se vocat): AVG. catech. rud. 11, 8 -antes dominum in cor nostrum (in psalm. 30, 2 serm. 3, 4 p. $249^{\text{fin.}}$). conf. 1, 2, 2 quomodo -bo deum ..., quoniam utique in me ipsum eum -bo (vocabo *l. v.*), cum -bo eum? 13, 1, 1 in animam meam. in psalm. 30, 2 serm. 3, 4 p. 249 -as deum, quando in te vocas deum; hoc est enim illum -are, illum in te vocare, quodam modo eum in domum cordis tui invitare. 41, 13 p. 473 '-at' dicitur 'ad se vocat' *eqs.* 52, 8 p. 617. 74, 2 p. 947. 85, 8 p. 1087 -as, quidquid in te vocas, -as, quidquid vis, ut veniat ad te. serm. 47, 7, 8 p. 300. *al.*

p. p. p. **invocātus,** *-ī m. pro subst. (an adi. l. 19?). in versione vocis gr.* ἐπίκλητος.

1 ὁ ἐπίκλητος, *i. vir ad aliquam dignitatem vocatus*: ITALA num. 26, 9 (Vind.) Namuel et Dath⟨an et⟩ Abiron, qui inv⟨ocati⟩ synagogae fu⟨erunt⟩ (*Lugd.* advocati, *Vulg.* principes).

2 ἡ ἐπίκλητος, *sc.* συναγωγή, *i. conventus, festum* (*nisi forte interpres coniunxit* ἡμέρα ἐπίκλητος [*adi.*], *cf. Vulg.* venerabilis et sancta): ITALA num. 28, 18 (Lugd.) dies primus -us sanctus erit vobis (*syn. 25* vocatus [κλητή]. 29, 1 primus dies mensis -us sanctus erit vobis. 29, 7). *vix sana ibid.* 28, 26 die novorum ... in uno -i sancta erit vobis. 29, 12 quinto decimo die mensis septimi -i sancti sanctus erit vobis.

deriv.: invocatio, invocativus, invocator, invocatus (-ū).

involātor, -ōris *m.* *ab* involare. GLOSS. II 350, 20 κλέπτης fur, -r. *cf. l. 69. p. 259, 41 sqq.*

1. involātus, -a, -um *v. s.* involo.

2. involātus, *abl.* -ū *m.* *ab* involare, *cf.* volatus. *fere i. q. volatus, sc. in templum auguris*: CIC. fam. 6, 6, 7 non ... ex alitis -u nec e cantu ... oscinis ... tibi auguror (*cf. Paul. Fest. p. 3* alites volatu auspicia facientes. *sim. Cic. div. 1, 2. 1, 94. 2, 16. al.*).

involg- *v. s.* invulg-.

involito, -āre. *ab* in *et* volitare. *non legitur nisi ap. poetas, semper add. dat.*

1 *crinis umeris -at: fere i. q. circumfundi*: HOR. carm. 4, 10, 3 cum ..., quae nunc umeris -ant, deciderint comae. PRVD. perist. 3, 152 crinis ... ut in iugulos fluxerat -ans umeris. **2** *deus, sanctorum animae sim., fere i. q. volitare in aliqua re* (*paulo aliter* '*superis -are*', *i. in caelo volitare*): PRVD. perist. 13, 100 *Cyprianus* tenet ... regna caeli nec minus -at terris. tituli 29 sanctis -ans deus igneus ... conpellat *Moysen.* PAVL. NOL. epist. 32, 6 p. 281, 21 tu non hac qua corpus sede teneris, qui meritis superis spiritus -as.

involn- *v. s.* invuln-.

***involo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* volare. *de originatione*: NON. p. 32, 31 -are ... aut a volatu (*sim.* DON. Ter. Eun. 859 ab avibus tractum est) aut a vola, id est media manu, dictum (SERV. georg. 2, 88 volema ab eo, quod manum impleant, dicta sunt, unde et -are dicimus. Aen. 3, 233 -are dicimus intra volam tenere [ISID. orig. 17, 7, 67]. CLAVD. DON. Aen. 6, 200 p. 536, 5 -are dicimus, cum aliquid furtim vola manus subtrahitur, et -are rursum, cum violentae manus in aliquem diriguntur. GLOSS.^{L} III Abol. IN 229). *scribitur*: inb-: COLVM. 8, 3, 5. imbol-, imbul-: PS. CYPR. cena 215 LEX Sal. 2, 7. 2, 9. 2, 15. *et saepe.* embol-: LEX Sal. capit. 6, 3, 1 B. (4, 3, 1 G.). *scriptura retrograda* (*in tab. magica*): TAB. devot. Audollent 104, 1 tivalo·ni (*i.* in⟨v⟩olavit). *de formis*: induvol-: ENN. ann. 416. *formae breviores*: -asti: CATVLL. 25, 6 PETRON. 58, 10. *al.* -vere: TAC. hist. 4, 33, 1 AMM. 16, 12, 36. 24, 2, 5. *al.* -arunt: HYG. fab. 125, 15^{a}. *al.* -asset: SERV. auct. ecl. 8, 55 HYG. fab. 201, 3. *cf. et l. 67.* *part. gen. pl.* -antum: SIDON. epist. 9, 7, 5. NOT. TIR. 75, 95 -at. *de notione*: PAVL. FEST. p. 62 concipilavisti dictum ... pro corripuisti et -asti. p. 108 in non semper abnuitionem significat, sed interdum etiam pro adnuendo ponitur, ut -ando. CHAR. gramm. p. 391, 19 B. 'furtim' cum incipit, 'furaciter' ... a consuetudine -andi. p. 395, 25 '-at', qui in die venit, 'subripit' clam, id est furtive. NON. p. 12, 21 suppilare est -are vel rapere. p. 128, 17 -are: inruere, evolare vel insilire (*al.*). SCHOL. Ter. p. 106, 26 abstulisse: -asse. GLOSS.^{L} V Ps. Plac. I 17 -ant invadunt arripiunt. GLOSS. V 301, 45 -erunt adcucurrerunt. 343, 38 abacta -ta (*al.*). 536, 45 -em invadam. GLOSS.^{L} II Philox. IN 737 -at κλέπτει (GLOSS.). *legitur inde a* PLAVTO, ENNIO, TER. *per totam latinitatem* (*non in versibus herois nisi* ENN. *l. 77 et* LVCAN. *p. 259, 45*). [*it.* involare, *raet.* ingular, *francog.* embler, *prov.* emblar. *R.*] [*variat in codd. c.*: invado: APVL. met. 2, 32, 5. inviolo (*falso*): SOL. 33, 14 OPTAT. 4, 6 (*G quater*). *al.* invoco: PLAVT. Mil. 1400. involvo: ITALA Is. 11, 5 (Ps. Ambr. serm. Sess. 3, 10 p. 138^{A}) -tus (*falso trad. pro* involutus). SOL. 27, 53. *al.*]

I *vigente notione per aëra volandi*: **A** *de eis, quae in aliquem coniciuntur (vi praep. adversativa), fere i. q. immitti*: ENN. ann. 416 induvolans secum abstulit hasta insigne. AFRAN. com. 405 cum ad me spectas et fabulare incipis, ex ore et (*Buecheler*, in *trad.*) oculis tuis bibones -ant.

B *de animalibus volatilibus sim., fere i. q. intro volare* (*opp.* evolare. *paulo aliter c. vi praep. adversativa i. q. advolare p. 259, 11*): **1** *generaliter*: VARRO rust. 3, 7, 1 (*in imag.*) *Appius* foras exit e villa; at in villam intro -ant columbae. COLVM. 8, 3, 5 *gallinae*

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non debent ipsis nidis -are, ne, dum adsiliunt, pedibus ova confringant. APVL. met. 5, 24, 2 deus ... -vit proximam cupressum. SOL. 27, 53 aedem ... alites. 33, 14 Aegyptum phoenix (*ex Plin. nat. 10, 5* devolavisse in Aegyptum). HIL. in Matth. 2, 6 p. 927^{C} cognosceremus ... de coelestibus portis sanctum in nos spiritum -are (*sc. specie columbae*).

2 *de avibus rapacibus (adiuncta notione praedandi, cf. infra l. 41) necnon de culicibus, muscis*: VARRO rust. 3, 9, 15 *rete gallinas* prohibeat ... extra saepta evolare et in eas -are extrinsecus accipitrem aut quid aliud. 3, 11, 3 ne eo -are aquila possit neve ... evolare anas. COLVM. 1, 5, 6 *palus* aculeis armata gignit animalia, quae in nos densissimis agminibus -ant. 8, 4, 6 *aviarii vestibulum* sit retibus munitum, ne aquila vel accipiter -et. 8, 15, 1 ne aut evolandi sit potestas domesticis avibus aut aquilis aut accipitribus -andi. APVL. met. 10, 15, 2 *non* cellulam suam tam immanes -are muscas ut olim Harpyiae fuere.

II *notione volandi debilitata, fere i. q. invadere*: **A** *proprie*: **1** *animo laedendi (fere de hominibus in hostes inimicos eorumve res impetum facientibus; de bestiis l. 28 [cf. l. 21])*: PLAVT. Amph. 245 equites ... cum clamore -ant impetu alacri foedant ... hostium copias (APVL. met. 9, 9, 3). Mil. 1400 iamne in hominem -o? Most. 203 vix comprimor, quin -em illi in oculos stimulatrici (TER. Eun. 648 unguibus. *cf.* LVCIL. 1096 canino ritu oculis). TER. Eun. 859 vix me contineo, quin -em in capillum; monstrum (*ad l. v. p. 258, 45 sq.*). BELL. Alex. 52, 4 Longinum ... Squillus -at iacentemque ... sauciat. TAC. hist. 4, 33, 1 *hostes* adeo ... improvisi castra -ere, ut *eqs.* APVL. met. 2, 32, 5 gladium ... adripio nec cunctatus medios latrones -o. 6, 10, 1 *Venus* -at eam vestemque ... diloricat *eqs.* IVL. VAL. 3, 8 cum *Porus* ... avertisset ... os ..., -at Alexander (*Ps. Call. 3, 4, 4 ἐπήδησεν εἰς αὐτόν*). 3, 21 *nyctalopices* homines -ant (*syn.* invadunt, *gr. aliter*). AMM. 16, 12, 36 properantes ... cursu Germani ... -ere ... equitum turmas. 19, 2, 6 exercitus ... -at (-anti *trad.*, -at in *Castelli*) muros. 21, 4, 8 *hostes* celeriter. 24, 2, 5 fortissime. 25, 3, 10 quanto ... ardore miles ... -bat ⌊hostes⌋ (⌊ ⌋ hastis *Kiessling*) ad scuta concrepans. SERV. auct. ecl. 8, 55 in quem (*i. Ariona*) cum coniuratorum manus -asset. HEGES. 3, 4, 1 Iudaei ... urbem diruere cupientes collecta manu -ere. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 5, 12 p. 798$^{fin.}$ *viri* raptis facibus in machinas -arunt (evol- *ed.*, *gr. 5, 474 προεπήδησαν* [*προσ- l. v.*]).

2 *animo supplicandi, salutandi sim.*: AFRAN. com. 245 mulier -at in collum, plorat, orat. IVL. VAL. 1, 33 Alexander ... -at statim ⟨in⟩ statuae complexum ac parentem salutat (*Ps. Call. 1, 34, 6 ἀνάλλεται ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος*).

3 *animo iniuste usurpandi, rapiendi (cf. l. 6); praecipue in sermone vulgari pro verbo furandi (nota structuram transitivam excepto exemplo primo)*: CIC. de orat. 3, 122 possessio, in quam homines quasi caducam atque vacuam ... -erunt. CATVLL. 25, 6 remitte pallium mihi meum, quod -asti, sudariumque *eqs.* LVCAN. 6, 588 quos Caesaris -et artus *maga* (*syn.* rapiat). PETRON. 43, 4 *ex hereditate* plus -vit quam illi relictum est. 58, 10 anulos ..., quos amicae tuae -asti. 63, 8 puerum strigae -verant. PLIN. nat. 9, 181 *piscator pisces* singulos -at verius quam capit, ... rapiens ita, ne ceteri *pisces* sentiant. ITALA gen. 40, 15 (Ambr. Ios. 6, 29 p. 94, 1) furto -tus sum de terra Hebraeorum (*κλοπῇ ἐκλάπην*, *Vulg.* sublatus). exod. 21, 17 (Lugd.) quicumque -verit aliquem de filiis Istrahel et vendiderit (*κλέψῃ*, *Vulg.* furatus fuerit). 22, 1 (Coll. Mos. 11, 1, 1. *al.*) vitulum aut ovem (*κλέψῃ*, *Vulg.* furatus fuerit). 22, 12 (Wirc.) si *iumentum* ... -tum fuerit ab eo (*κλαπῇ*, *Vulg.* furto ablatum fuerit). lev. 19, 11 (Monac.). Matth. 28, 13 (Hier. tract. in psalm. I p. 188, 1) discipuli illius venerunt nocte et -erunt eum (*ἔκλεψαν*, *Vulg.* furati sunt). Ioh. 10, 10 (cod. d). *al.* DON. vita Verg. l. 97 Br. Montanum poetam solitum dicere -turum se Vergilio quaedam, si et vocem posset et os et hypocrisin. OPTAT. 4, 6 p. 109, 22 (*syn.* subducto, ablatae). p. 110, 5 possessio dei est turba fidelium, ex qua cotidie fur diabolus cupit aliquid -are (*syn.* rapere). p. 111, 4 (*syn.* tollere). *al.* HYG. fab. 125, 15^{a} pecus (201, 2. 201, 3). FVLG. myth. 2, 3 p. 42, 5 -antem dum negat agnoscat. 2, 6 p. 45, 8 flamma potuit -ari *a Prometheo*. SIDON. epist. 9, 7, 5 aucupabimur nundinas -antum. LEX Burg. lib. const. 70, 3 si ... minora furta *fecerit*, id est porcum, vervecem, capram, apem -verit (91). 94, 1. 97. *al.* LEX Visig. 7, 2, 3. 6. 10. 11. *al.* LEX Sal. 2, 7 (*syn.* furaverit). *al.* CIL II 462 quisquis mihi imudavit -vit minusve fecit eas ⟨res⟩ q(uae) i(nfra) s(criptae) s(unt). *saepe.* *paulo aliter de mari*: CALL. dig. 47, 9, 6 cum ... vela conscinduntur aut ancorae -antur de mare.

B *translate*: TAC. ann. 1, 49, 3 truces ... animos cupido -at eundi in hostem.

structurae: antiquior est usus absolutus et intransitivus; transitive c. notione furandi (cf. l. 42) occurrit inde a CATVLLO, *c. ceteris notionibus inde a* BELLO Alex., TAC. *a verbo intransitivo pendet: dat.: l. 1. 20. 21.* in *c. acc.: l. 5. 8. 10. 19. 20. 22. 33. 35. 38. 43. p. 258, 84 (dub. l. 30. 39). adv.:* eo *l. 9.* intro *p. 258, 84.*

deriv.: involator, involatus (-ū). *compos.*: subinvolare.

Hi.

GLOSS. Accipe (ed. Thilo) C 301 conabula panni **involtāria** (*cf. p. 260, 26. 264, 1 et Theander, Eranos 23, 1925, 168: 'vocabulum sive recte se habet sive fortasse potius in* involutaria *emendandum est' eqs.*).

involucer, -cris, -cre. *ab* in *et* volucer, *cf.* semivolucer.

GELL. 2, 29, 5 frumentis flavescentibus *cassitae* pulli ... *non iam plumantes* -es *in nido* erant (*cf. Enn. sat. 21 sqq. 32. 39*).

involūcre, -is *n.* *ab* involvere, *cf.* involucrum. **1** *i. q. linteum, quo tonsores, ne vestes sordidentur, umeros tondendorum involvunt*: PLAVT. Capt. 267 nunc senex est in tostrina, ... ne id quidem -e inicere voluit, vestem ut ne inquinet. **2** *i. q. textum, vestis*: VVLG. Ezech. 27, 24 negotiatores tui multifariam -is hyacinthi et polymitorum *apportaverunt* (*cf. gr. ἔμποροί σου φέροντες ἐμπορίαν ὑάκινθον*).

1.* involūcrum, -ī *n.* *ab* involvere, *cf.* involucre. *scribitur in* GLOSS. involugi-, inbulucl-, inburucl-. *litteris gr. ἐμβουλοῦκλον, ἐμβόλοκλον (v. Psaltes, Gramm. d. byz. Chron. p. 28). cf. et p. 261, 48.* *restituitur* -clum (-culum), *quod per dissimilationem q. d. transierat in* -crum: PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 17, 1$^{med.}$ vilia patitur deus -cula (*Cas.*, involuta *Laur.*) pannorum (*cf. l. 31 sqq. p. 264, 1*). *v. et l. 8 sq.* *de prosodia (cf. Solmsen, Stud. z. lat. Lautgesch. p. 2): corripitur* u *littera ap.* PRVD. cath. 5, 36 ham. 921 c. Symm. 1 praef. 54. NOT. Tir. 75, 99 (*post* volat, volucrum). *de notione*: ISID. orig. 20, 9, 6 -um dictum, quod aliquid in se tenet involutum. GLOSS. *ἐνείλημα. cf. gr. l. 8. 73. 83. p. 261, 9. 22.* *legitur inde a* VARRONE, CIC., PLIN. nat.

I *quod paratum est ad involvendum, tegendum, circumdandum sim.: de tegumentis*: **A** *animantium*: **1** *de vestimentis, pannis (l. 26 sqq.), calceis (l. 33)*: **a** *proprie*: VARRO Men. 314 Cynicis -um et pallium luteum non est. PANEG. 4, 3, 6 nec sensim ac lente indicium promit boni, cum -a infantiae (*aliter l. 30*) viridum ru[m]pit ingenium. AMBR. myst. 7, 34 p. 102, 35 accepisti ... vestimenta candida, ut esset indicium quod exueris -um peccatorum (*syn.* velamina). ORIENT. comm. 1, 124 mollibus -is algida membra tegis. *de pannis infantum aut Christi aut hominum (quorum mortalitatem deique indigentiam indicant)*: TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 491, 7 apud Marcionem *Christus infans* nec pannis iam sepulturae -um initiatus *eqs.* HIER. in Ezech. 16, 4 p. 128^{A} salvator pannis est involutus infantiae et omnis qui nascitur per -a pannorum protectione indiget dei. hom. Orig. in Ezech. 6, 6 p. 384, 8 oportet ... eum, qui renascitur ... in Christo, ... pannorum -is colligari. *de calceis*: PRVD. cath. 5, 36 felix qui meruit ... visere principem, iussus nexa pedum vincula solvere, ne sanctum -is pollueret locum.

b *in imag. et per alleg.*: **α** *in universum*: AMBR. hex. 5, 13, 42 p. 174, 4 merito quos (*i. parvulos nostros*) tam sollicite induimus ..., exuimus eos clementiae caelestis -o. AVG. serm. 95, 7 p. 584$^{in.}$ *bis: de veste nuptiali (cf. Matth. 22, 11 et serm. 90, 6 p. 562$^{med.}$* vestis nuptialis caritas). PETR. CHRYS. serm. 24 p. 267^{B} non retardat ab occursu dei caro ..., si ... pendula et sinuosa -a eius tu providus viator astringas. GREG. TVR. Thom. p. 124, 14 involutus *es* in sindone, ut nos quodam virtutis tuae -o vestires. **β** *respiciuntur animi, mentis -a quasi vestes exuenda: sunt -a*: ① *corpus, caro*: AMBR. Cain et Ab. 2, 9, 36 p. 407, 12 cum huius corporis anima deposuerit -um *eqs.* (inst. virg. 3, 18 p. 310^{A} mens hominis ... quasi -o quodam corporis tegitur. PRVD. ham. 921. AVG. c. acad. 1, 8, 23 p. 21, 7 sapiens ... ab omnibus -is corporis mentem, quantum potest, evolvit. ORIENT. comm. 1, 260 *post obitum* animas ... crede recepturas corporis -um). GREG. M. moral. 29, 21 p. 488^{D} quia de corpore dum spiritus vocatur, quodam quasi -o suae carnis exuitur (*cf. p. 261, 57*). ⓘⓘ *errores, sordes, vitia sim.*: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 15 multis ... simulationum -is tegitur ... unius cuiusque natura (AMBR. parad. 13, 63 p. 322, 24 mens humana velatur). AMBR. Abr. 2, 10, 75 p. 628, 19 anima ... dum vero se erroris -is exuerit *eqs.* (*sim.* bon. mort. 5, 16 p. 717, 18 -is perturbationis. Cain et Ab. 2, 6, 21 p. 396, 12. Isaac 8, 78 p. 696, 23 -is sordidioribus). in psalm. 118 serm. 22, 24, 2 quomodo ... vivit anima operta mortis -o? (*cf. p. 261, 9*). PS. HIER. epist. 6, 20 p. 104^{B} (= PS. MAX. TAVR. epist. 2, 17 p. 957^{B}) stultitia mundialis falsae sapientiae -is denudata (*syn.* velamentis).

2 *de tegumentis corporis naturalibus*: PLIN. nat. 11, 181 cor ... praemolli firmoque opertum membranae -o *eqs.* ARNOB. nat. 4, 23 p. 160, 1 omnis illa proluvies intestinorum sub -is constituta.

3 *fere i. q. latibulum animalis*: PRVD. c. Symm. 1 praef. 54 *serpens* occultabat se prius ... contentum -is atque cubilibus *eqs.*

B *rerum*: **1** *corporearum*: **a** *quae -is teguntur, operiuntur, conservantur (fere i. q. tegimen, stratum, στρῶμα sim. l. 69, i. q. segestre l. 75, i. q. ἔλυτρον clipei, θήκη sim. l. 72)*: CIC. Verr. II 4, 65 *candelabrum* attulerunt -isque reiectis constituerunt (*sim.* CYPR. GALL. gen. 996 incoctos ... fornace penates ... -is cohibebat ... Rachela [*cf. gen. 61, 34* abscondit idola subter stramenta]). nat. deor. 2, 37 clipei ... -um, vaginam ... gladii (*cf.* PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 11$^{in.}$ prolatis armis ex -is et vaginis, *gr. 5, 350 ἀποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκεπασμένα*). PLIN. nat. 13, 76 *charta* emporitica, inutilis scribendo -is chartarum merciumque segestribus (*v. app. cr.*) usum praebet.

b *i. q. subtemen, quod stamini texendo involvitur*: NON. p. 149, 17 panus, tramae -um.

c *de aliquo -o, quatenus circumdat, colligat, continet res qualescumque, fere i. q. sarcina, sacculum, arca, θήκη, σάγμα, ἐνείλημα sim.*: PAVL. dig. 47, 2, 21, 8 si -um, quod tollere non potuit *fur*, solvit, ut contrectet (*ibid. iterum*). APVL. apol. 53 quae fuerint in illo -o, nescire se. ITALA prov. 7, 20 (Ambr. Cain et Ab. 1, 4, 14 p. 350, 4) abiit viam longissimam -o pecuniae accepto in manu (*ἔνδεσμον ἀργυρίου*, *Vulg.* sacculum pecuniae). AVG. civ. 22, 24 p. 616, 7 D. haec ... si

[*I. Fapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vellem velut conligata -a solvere atque discutere *eqs.* SIDON. epist. 1, 7, 8 pretiosa quaeque trapezitarum -a rimari et quasi mercaturus inspicere *eqs.* 9, 9, 7 *comperi monachum* mysticae gazae clausis -is clam ferre thesauros (*i. scripta papae Fausti*). *nota et fig. etym. p. 264, 65.*

2 *incorporearum (hic illic alleg. vel in imag.)*: **a** *in universum* (*syn.* integumenta *l. 7*): CIC. de orat. 1, 161 in oratione Crassi divitias atque ornamenta eius ingenii per quaedam -a atque integumenta perspexi (*i. Cotta*). ITALA Iob 26, 6 (Ambr. hex. 1, 6, 22 p. 19, 22) nuda inferna in conspectu eius (*i. dei*) et non est morti -um (*περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ, Vulg.* operimentum perditioni. *cf. p. 260, 58*). AVG. serm. 7, 1 p. 63^in.^ magna ... sunt tamquam -a mysteriorum dei quae si ... conemur evolvere *eqs.* (160, 3 p. 874^med.^ hoc -um [*sc. fere sapientiae Christi et scientiae*] ... vobis ut evolvatur, orate. *al.*). 160, 4 p. 875^med.^ *v. p. 268, 46.*

b *de velaminibus, tegumentis (cf. syn. l. 32. 36), quae sermone, verbis fiunt*: PS. QVINT. decl. 3^b^, 1 p. 58, 12 pudicitiae claritatem intricatis sermonum -is ... obscurare. DECL. in Catil. 64 lucem clarissimam rationum ... nullis -is tenebrarum suarum obruituros esse nec M. Laecam ... nec ipsum ... Catilinam. ARNOB. nat. 3, 12 p. 120, 5 per quos (*antea*: altioris intellegentiae doctores) possitis addiscere, quibus modis conveniat litterarum ... nubes atque -a relaxare. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 6 p. 1012^ex.^ rem ipsam -o verborum tegens (*gr. τὴν ὑπόθεσιν αἰνιξάμενος*). AVG. beat. vit. 1, 4 p. 91, 23 putabam ... *Manichaeos* magnum aliquid tegere illis -is, quod essent aliquando aperturi. catech. rud. 3, 2 mirabiliora ... tamquam in -is ostendere ... oporteat, ... et inspicienda ... offerre animis auditorum (*non recte Christopher ad l., cf. Wijdeveld, Aug. de mag. p. 169*). mag. 10, 31 ne quid in tantis -is lateat *eqs.* c. Parm. 1, 14, 21 cum -um ... similitudinis (*v. Matth. 13, 30*) ... discipulis explicaret *eqs.* in psalm. 30, 2 serm. 2, 9 l. 29 ubique Christus aliquo -o sacramenti praedicatus est a prophetis *eqs.* in psalm. 126, 11 l. 21 (*cf.* l. 18) excute -um: propheta (*cf. Is. 1, 3*) nescio quid his velaminibus nominum texit *eqs.* 127, 2 l. 3 propheta (*cf. I Cor. 2, 13sq.*) tamquam -um nobis constituit, -um hoc nescio quid habet intus. *ibid.* l. 15 ne per -a fallamur. serm. 350, 2 p. 1534 -a sermonum evolvere. un. eccl. 5, 10 p. 242, 23 quae hoc modo de talibus tamquam -is interpretando solvuntur (*syn.* tegmine). CASSIAN. Nest. 6, 2, 1 *hi quinque libri* despicabilibus -is salutiferas opes contegant.

II *quod involvitur, inclusum est: de re invisibili tamquam germine in semine inclusa*: AVG. civ. 22, 24 p. 611, 25 D. *deus* facit, ut numeros suos explicent semina et a quibusdam latentibus ... -is in formas visibiles ... evolvant (gen. ad litt. 6, 6 p. 176, 18 *in mundi creatione*: quidquid ex illis tamquam -is primordialibus in tempore evolvitur).

2. involūcrum, -ī *n.* *ab* involvere. *scribitur litt. gr., cf. p. 260, 8.* *i. q. herba quaedam parasitica* (*v. André, Lex. des termes de botanique s. v.*): PS. DIOSC. Vind. 4, 177 p. 327, 14 *ἐπίθυμον· οἱ δὲ κέδρωστις, Ῥωμαῖοι ἰνουολούκρουμ.*

involūculum *v. p. 260, 10.*

involūmen *ἐνείλημα* GLOSS. II 298, 34. *cf.* involumentum.

involūmentum, -ī *n.* *ab* involvere. *legitur ap. Christianos. fere i. q. involucrum (v. p. 260, 19)*: **1** *fere i. q. pannus infantum* (*quo Christus homo declaratur, cf. p. 260, 26sqq.*), *σπάργανον*: FAVSTIN. trin. 2, 2 p. 51^A^ hominis ... in se fidem dei filius ipse signabat ... per infantiae vagitum, per cunas et -a. VVLG. sap. 7, 4 in -is nutritus sum (*de Salomone in Christi documentum*). VIGIL. THAPS. c. Eutych. 4, 11 p. 125^A^ deum verum infantem natum ... et -a carnis (*cf. p. 260, 51*) suscepisse ... propter nos. si enim -a nostrae naturae suscepit, nostrae ... naturae veritatem habuit. *seq.* pannorum -is.

2 *fere i. q. foliorum involucrum, indumentum*: AVG. civ. 4, 8 p. 155, 32 D. praefecerunt ... Proserpinam frumentis germinantibus ... -is folliculorum deam Volutinam *eqs.*

3 *fere i. q. vinculum (in imagine)*: GREG. M. moral. 14, 16 p. 1048^B^ (*cf. Iob 6, 18*) pedes ... si involuti fuerint, gressus liberos habere non possunt ..., quia sua eos (*i. iniquos peccatis illaqueatos*) -a retinent. *I. Kapp.*

involuntāriē *v. p. 262, 1.*

***involuntārius,** -a, -um. *ab* in *et* voluntarius. *de notione v. l. 76. 77. 80 sq.* [*e coni. pro* volunt-: HEGES. 4, 9, 4 -a mors (*Bulhart*). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 66 (*Drabkin, ClPh. 52, 1957, 57*).]

qui fit sine voluntate, ἀκούσιος: PS. SORAN. quaest. med. 203 *spasmus est* rigor aut contractio nervorum vel musculorum immoderatus et -us motus (CAEL. AVR. chron. 2, 1, 11). CAEL. AVR. acut. 2, 3, 18 *fit* -a urinae vel stercorum emissio (chron. 1, 4, 65). 2, 5, 24 -o exitu stercorum sive urinae (chron. 2, 1, 12). 2, 5, 25 -am egestionem ... non solutionis ratione, sed mentis occupatione fieri. 2, 32, 169 -a lacrimatio, hoc est sine ulla ratione (3, 5, 50). 2, 32, 170 morsibus. 3, 6, 63 tensio (3, 6, 65sq. distentio est ... -a tensio ...; raptus vero posterganeus ... est -a refractio ...; pronus ... raptus ... inclinatio colli in anteriores partes -a ...: sed -a haec dicta sunt ad discretionem eorum, qui voluntate sua colla hoc schemate componunt). 3, 11, 103 seminis -o iactu (3, 18, 177 chron. 1, 4, 104). chron. 2, 1, 13 -us fiet seminis lapsus (CASS. FEL. 46 p. 117, 4). *al.* ORIBAS. syn. 9, 37 Aa p. 339 seminis labsus est involuntarius fluxus (*gr. p. 299, 17 ἀκούσιος*).

adv. **involuntāriē.** *i. q. sine voluntate*: CASS. FEL. 46 p. 116, 6 aut paulatim urina ... insensibiliter excluditur ... aut -e simul exclusa ostenditur. BOETH. top. Arist. 4, 2 p. 945^A^ in iis, quae -e locum ex loco permutant, dicitur 'latio' (*gr. p. 122^b^, 33 ἀκουσίως*). *Hi.*

***involvo,** -vī, -ūtum, -ere. *ab* in *et* volvere. *scribitur*: inb-: TRACT. in Luc. 1, 2 p. 191. -uvit: ITALA Luc. 2, 7 (cod. a). *de prosodia*: involuisse (*in altera parte pentametri*): Ov. epist. 9, 86. *de notione*: NON. p. 90, 13 conglomerare, -ere, superaddere (*v.* NON. *etiam l. 37. p. 263, 35. 264, 73*). GLOSS. implico. operior. (*v. et p. 264, 9. 268, 10*). ἀνειλῶ. ἐγκαλύπτομαι. ἐνειλῶ. *v. et gr.* δήσασα *p. 263, 61.* ἑλίξασα *p. 264, 27.* ἐμπεπλεγμέναι *p. 266, 44.* ἐμπεφυρμένοι *p. 267, 34.* ἐνείλησεν *p. 264, 15.* ἐνετύλιξεν *p. 264, 16. 23.* κάλυψον. *p. 263, 17.* περιβεβλημένον *p. 263, 53.* περιπλεκόμενα *p. 266, 6.* σπαργανούμενος *p. 264, 6. 7.* συμπλέκων *p. 266, 14. 267, 40.* συντροχάσῃ *p. 265, 76. cf. p. 266, 20. 268, 41.* *legitur inde a* VARRONE (Men.), CIC., LVCR., CAES., VERG., AETNA, HOR., OV. *per totam latinitatem.* [*val.* învólb, *it.* involgere, *sard.* imbórvere, *catal.* envoldre, *prov.* envolver, *francog. vet.* envoudre. *R.*]

[*e coni.*: CIC. har. resp. 62 terrae motus horribiles cum quibusdam inv⟨o⟩l⟨u⟩tis (multis *trad.*) metuendisque rebus, *Fr. Walter, RhM. 91, 1942, 5.*]

i. q. volvendo movere, circumdare, tegere sim.:

I *valente vi varii motus volvendi, rotandi sim.*: **A** *fere i. q. alqd. (alqm.) volutando movere*: **1** *in universum*: **a** *varia* (*syn. l. 33. 34*): CAES. civ. 2, 11, 2 *Massilienses* cupas taeda ac pice refertas incendunt easque ⟨de⟩ muro in musculum devolvunt; -tae labuntur *eqs.* LVCAN. 9, 485 *auster* super ingentes cumulos -it harenae atque operit tellure viros. *passive fere i. q. ruere*: VERG. Aen. 12, 292 ruit ille recedens et miser ... -itur ... in caput inque umeros. CHALC. transl. 23 aedes ... procumbunt -taeque litteris publicis cum antiquioris historiae memoria dissipantur. PRVD. psych. 272 *Superbia* prona ruentis equi cervice -itur. **b** *de serpente, fere i. q. convolvere* (*aliter p. 265, 42 sqq.*): PRVD. ham. 200 -ens nitidam spiris torquentibus alvum (*syn.* complicat). MART. CAP. 4, 328 in laeva *Dialecticae* ... serpens gyris immanibus -tus. **2** *fere i. q. inicere, imponere sim.*: VERG. georg. 1, 282 *titanes* sunt conati ... Ossae frondosum -ere Olympum ([NON. p. 328, 18 *ad l.* -ere significat volutum superimponere]. CLAVD. 8, 108 Pelion). Ov. met. 12, 507 saxa trabesque super totosque -ite montes, *ut Caeneo animam elidatis.* **3** *c. not. tegendi*: **a** *fere i. q. inundare*: SIL. 6, 143 extendere latius ... undas et ... patulos -ere campos (12, 622). IVVENC. 4, 165 *in diluvio* terras undae -ēre furentes (CYPR. GALL. gen. 243 fluctibus). **b** *fere i. q. operire*: SIL. 9, 448 Mavors ... clipeo campum -ens.

B *fere i. q. -endo secum ducere, auferre, provolvere sim.*: **1** *per vim aut aquarum (interdum fere i. q. demergere e. g. l. 47. 51. 54. 56. 58 sq. v. syn. l. 69. cf. l. 52), aut venti (fere i. q. -endo turbare l. 59)*: VERG. Aen. 6, 336 quos ... per aequora vectos obruit auster, aqua -ens navemque virosque. LVCAN. 3, 631 *navis* repleta ... descendit in undas vicinum -ens contorto vertice pontum. VAL. FL. 6, 142 fractas -unt aequora puppes (AVIEN. Arat. 420). STAT. Theb. 3, 323 volat *fulmen* ... saeva *Iovis* ... mandata ferens ... aut ... aut ponto miseros -ere nautas (*cf.* AVIEN. orb. terr. 793 *de maris monstris, syn.* absorbent). 5, 419 praecipites vocem -ēre procellae. TAC. ann. 1, 70, 3 cuncta ... *undarum* violentia -bantur. TERT. adv. Marc. 1, 7 p. 299, 25 (*in imag.*) utrimque te fluctus veritatis -unt (*proprie*: AMM. 16, 12, 57 vorari quosdam fluctibus -tos. VVLG. exod. 14, 27 -vit eos *Aegyptios* dominus in mediis fluctibus. PELAG. in Rom. prol. p. 6, 8 *Aegyptios* gravissimi fluctus -rent). HEGES. 3, 20, 2 p. 223, 18 flatus ... undis impellentibus scaphas ... -vit. p. 224, 19 quod ... conspirantibus ventis mare -retur, ne Iudaei evaderent. MART. CAP. 1, 15 non ... fortunas (*i. fata*) omnes illi ... -tas gurgites (*i. planetarum cursus, sc. fluviis similes*) rapiebant. *al.* **2** *per impetum varium*: VERG. Aen. 12, 689 fertur in abruptum ... mons ... silvas virosque -ens secum. STAT. Theb. 2, 593 corpora turbā -i prolapsa suā (*i. mortui ab ipsis sociis proruentibus secum rapiuntur*). HEGES. 5, 13, 2 p. 316, 22 alium ... propter adstantem saxi -vit immanis ruina. AVG. in psalm. 131, 25 p. 1727^in.^ ceciderunt illi, de quibus praesumpserunt, et -erunt eos, qui de se praesumpserunt. CAES. AREL. serm. 55, 4 p. 233, 4 non sufficit ... ebrioso, in volutabro ebrietatis se ipsum demergere (*cf. l. 46*), nisi et alios secum conetur -ere.

C *fere i. q. rotando (syn. l. 74), torquendo movere (refl. l. 72. 78. 79. med.-pass. l. 80. 81. 83)*: LVCR. 6, 443 fit ... ut -at venti se nubibus ipse vertex (*cf. in imag.*: SEN. dial. 7, 28, 1 nunc turbo quidam animos vestros rotat et -it. VAL. FL. 4, 264 *Amycus Pollucem* velut ... turbo rapax ... praeceps agit ... cursibus -ens, *i. fere circumcurrens*). AETNA 325 spiritus -ens ... suo sibi pondere vires *eqs.* (*i. -endo adaugens, amplificans* [*cf. Sudhaus ad l.*]. CAEL. AVR. acut. 3, 17, 138 spiritus ... *in intestinis* clausus sese -ens ... tormenta efficiat). SIL. 8, 635 nec densae ... apium se -ere nubes cessarunt aquilis (*i. signis*). AVIEN. Arat. 1853 sus horrida caeno, gurgitis inluvie si saepius -atur. orb. terr. 510 qua Tyrrheni praeceps -itur aestus. HIER. in Am. 2, 4 p. 1024^C^ sicut lebes ferventissimus minutos pisces pariter -it, ita *eqs.* PHYSIOGN. 21 p. 33, 9 cum ... modo -untur modo recurrunt oculi modo requiescunt (*cf. antea* in gyrum agantur). MART. CAP. 8, 810 globus lucis ... [*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

miti vertigine sensim -tus. 8, 879 *Veneris circuli* ut oriri subinde occidereque videantur, mundani motus raptibus -untur.

D *fere i. q.* rotando plicare (*librum claudere sim. [syn. l. 17], testamentum l. 10, sermones [gr.* λόγους, προστάγματα*] l. 15; vigente not. velandi e. g. l. 17*): Vvlg. Ezech. 2, 9 in qua *manu* erat -tus liber. apoc. 6, 14 caelum *terrae motu* recessit sicut liber -tus (ἑλισσόμενον. Victorin. Poetov. in apoc. 6, 5 p. 77, 15 [rec. Hier.] caelum -i: ecclesia de medio fit; *cf. ibid. p. 76 Tyconii interpretam.*). Novell. Theod. 16, 21 (= Cod. Iust. 6, 23, 21 pr.; *a. 439*) licere ... signatam vel ligatam vel tantum clausam -tamve (-que *Cod. Iust.*) proferre *testamenti* scripturam ... simul offerre ... subscribendam *eqs.* Vict. Vit. 3, 17 p. 79, 26 carta eis (*i. viris dei*) ostenditur -ta. Act. Petr. 20 p. 66, 30 *Petrus* vidit euangelium legi. -e⟨n⟩s eum dixit *eqs.* *in comparat. c. libro:* exordia, *fere i. q. retro -ere, evolvere:* Sil. 7, 435 tunc ... -ens (evolv- *Heinsius*) repetita exordia retro incipit *Proteus* ... reseratque futura. sermones (*v. l. 4*): Hier. in Dan. 12, 4 p. 576^{D} praecepit ut -at sermones (*cf. Vulg.* claude *et gr.* κάλυψον).

E *fere i. q.* -endo complere, efficere (*acced. obi. effectūs*): **1** *varia:* Sen. nat. 3, 27, 9 Danubius ... non inveniens exitum ... in orbem redit, ingentemque terrarum ambitum atque urbium uno vertice -it. Lvcan. 4, 74 *nubes* vetitae transcurrere densos -ēre globos. Sil. 15, 624 casso ... labore exiguum -unt frustratis gressibus orbem *Hasdrubalis milites* (Apvl. Plat. 1, 10 dies ... cum noctibus mensuum spatia complere, menses vicissim annorum orbes -unt). Fronto p. 243, 4 v.d.H. (= p. 263 N.) *homines* extincto ... lumine impudentibus tenebris nexus infandae cupiditatis -unt. **2** *tempus, annos* (*cf. et l. 24*): Mar. Victorin. in Eph. 2, 1 p. 1253^{B} in mundo motus rerum tempus faciens et -ens. Ps. Anatol. pasch. 9 p. 329, 9 annorum circulum cum lunae cursibus ponemus, computatis ante diebus, quibus reciprocis cursibus -itur annus (11 p. 325, 27).

II *vi alicuius motus ob-, circum- volvendi, circumdandi, circumplicandi aut plus minus valente aut evanida:* **A** *fere i. q.* obvolvendo (*syn. l. 34, cf. l. 77*) occupare, comprendere (*v.* Non. *l. 35*): **1** *de igni sim.:* Varro Men. 486 (*ex Enn. trag. 63* obvoluta) adest fax -ta incendio (*affert vs.* Non. p. 328, 27 *ad lemma* -tum, occupatum, comprehensum). Verg. georg. 2, 308 *ignis* totum -it flammis nemus (Val. Fl. 7, 74 *Iasonem* -i flammis *taurorum.* Sil. 6, 716 monumenta [*sc. picta, cf. vs. 655*]. 14, 448. 16, 120 -ere visa est mitis flamma comam. Heges. 5, 44, 2 p. 394, 21 urbem ... et templum). Aen. 7, 77 virgo visa ... *igni* -i (Sil. 5, 511 rapido ... -itur aesculus igni. Tac. ann. 14, 30, 2 *milites Romani hostes* igni suo [*i. facium ab ipsis hostibus prolatarum*] -unt. Prvd. ham. 764 Sodomorum incendia iustis ignibus). **2** *de noctis obscuritate:* Ps. Qvint. decl. 6, 16 p. 126, 6 nox oritur et aequam temporum portionem -it obscuritas.

B *fere i. q. circumdare, obvolvere, tegere: de tegumentis variis:* **1** *animantium eorumque corporis partium:* **a** *generatim:* **α** *de vestibus sim.:* (I) *fere i. q. induere, vestire:* Ⓐ *usu generali:* Varro ling. 5, 132 circumiectum ... quo vestitas se -unt. Bibac. frg. Char. gramm. p. 161, 25 B. duplici toga -tus (Apvl. apol. 88 qua *die* hic puerulus toga est -tus). Petron. 28, 4 *Trimalchio* -tus coccina gausapa. Sil. 7, 461 assuetum casside crinem -i tunc compta *Minerva.* Itala I Macc. 10, 64 (rec. B) *Ionathan* -tum ... veste purpurea (περιβεβλημένον, *Vulg.* opertum). Mythogr. 2, 147 p. 126, 19 Agamemnon ... cum vellet -ere *vestem* et capitium non invenire posset *eqs.* Vvlg. Soph. 1, 11 disperierunt omnes -ti argento (*i. vestibus quas argenti laminae ornant, v. Blümner, Technol. 4, 249. cf. p. 268, 36*). Mart. Cap. 5, 426 peplo quodam circa umeros -to. Mvtian. Chrysost. hom. 3, 2 p. 253$^{med.}$ sicut quilibet amictum -it atque permutat, sic ... *deus* mundum ... mutaturus est (*cf. gr. p. 29$^{p. med.}$ et psalm. 101, 27*). Pallad. hist. mon. I 21 p. 299^{C} -tum pannis ... caput (*gr. p. 98, 7 B.* ῥάκος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δήσασα. p. 300^{C} panno frontem ... -tam [*cf. gr. p. 99, 12*]). Conc. Antiss. (*c. a. 573—603*) p. 181, 1 non licet diacono de vela vel pallas (*v. p. 264, 30*) scapulas suas -i. *al.* Ⓑ *de rebus quibuscumque tamquam vestis loco circumdatis, indutis:* Lvcr. 5, 971 *homines noctu* membra nuda dabant terrae ..., circum se foliis ... -entes. Phaedr. 4, 2, 12 mustela ... -vit se farina, ut mures deciperet (Romvl. fab. 72, 2 [rec. Gall.] in farinam). Mart. Cap. 9, 918 candidus nivosis olor -tus alis. *per imaginem vel in comparatione:* Serv. Aen. 8, 307 *de homine aetatis signis, rugis sim. quasi induto:* 'obsitus aevo' aetate -tus. Arnob. nat. 2, 28 p. 70, 24 *animae* terrenis ... corporibus -tae (Ambr. obit. Theod. 30 l. 12 homo -tus est mortis corpore. *cf.* Lact. inst. 7, 5, 13 spiritum suum terreno corpore induit et -vit). Rvfin. apol. adv. Hier. 1, 8 p. 547^{A} *in resurrectione non* rursus cum eā naturā carnis vitia pariter -amus. Avg. serm. 180, 3, 3 p. 973 homo ... carne -tus. (II) *fere i. q. velare, tegere* (*sc. causa rationeque diversa. cf. et p. 264, 73 sqq.*): Cic. Verr. II 5, 72 cives Romani ne cognoscerentur capitibus -tis (*V*, obv- *αβ*) ... ad necem rapiebantur (*al.* Val. Max. 8, 11 ext. 6 caput Agamemnonis -endo *maerorem* arte non posse exprimi *a pictore. al.*). Liv. 1, 21, 4 flamines ... iussit manu ... ad digitos usque -ta rem divinam facere (Veg. mulom. 2, 79, 16 animalia a collo usque ad pedes -antur de sagis). Cels. 2, 17, 8 curiose ... vestimentis -endus est. Lvcan. 8, 614 *Pompeius* ut vidit comminus enses, -vit voltus. Qvint. inst. 11, 3, 146 laevam -ere toga *oratorem non decet.* *al.*

β *de pannis, fere i. q. circumvolvere* (*cf. p. 265, 40 et p. 263, 60*): (I) *de incunabulis infantum* (*de pannis infantulae l. 10*): Ⓐ *Christi:* Ivvenc. 1, 157 puerum veteri cunabula textu -unt. Hil. trin. 2, 27 p. 68^{B} magi -tum pannis adorant (Avg. serm. 200, 1, 1 p. 1029$^{in.}$ infantilibus. *al. cf.* Vvlg. Luc. 2, 7 pannis eum -vit et reclinavit eum in praesepio [ἐσπαργάνωσεν]. Hier. epist. 21, 2, 5. *al.* Conc.^{S} I 3 vers. Tur. p. 10, 22 [*gr. I 1, 2 p. 42, 4* σπαργανούμενος]. *al.*). Avg. serm. 293, 5 p. 1330$^{med.}$ in praesepi ponendus cunis -endus. *al.* Ⓑ *aliorum:* Gloss.^{L} V Aa C 1055 cunabula: initia infantum, ubi -untur (*al.*). *nota* (*v. l. 2*): Hier. epist. 24, 2 *Asella* adhuc infantiae -ta pannis vix annum decimum ... excedens. (II) *de linteis, quibus in sepultura corpus defuncti circumdatur* (*sim. de cineribus l. 24, sanguine l. 25*): Ⓐ *Christi* (*aliter de sudario i. q. convolvere l. 22, cf. p. 265, 41*): Itala Marc. 15, 46 (cod. k) deposuit eum et -vit in palla (ἐνείλησεν, *Vulg.* sindone). Itala Luc. 23, 53 (Rufin. Adamant. 5, 12 p. 199, 9; *sim.* cod. e) -ens in sindone nova (ἐνετύλιξεν ἐν σ., *Vulg.* sindone. Tert. adv. Marc. 4, 42 p. 565, 11 *Christus* si caro non fuit, ... nihil sindone -tum, nihil sepulcro ... conditum. Hil. in Matth. 33, 8 p. 1075^{B} *corpus* a Ioseph ... sindone -itur *eqs.* [*cf.* Vvlg. Matth. 27, 59 -vit ... in sindone munda]). Avg. in euang. Ioh. 50, 13 p. 1763$^{p. med.}$ quod de cruce depositus, quod linteis -tus (*al.*). *al.* *nota* (*v. l. 13*): Vvlg. Ioh. 20, 7 sudarium ... non cum linteaminibus positum sed separatim -tum in unum locum (ἐντετυλιγμένον). Ⓑ *hominum* (*fere sanctorum*): Svlp. Sev. epist. 3, 17 *Martinum* quis in cineribus crederet -tum. Petr. Chrys. serm. 40 p. 314^{B} *martyres* -ti sanguine sepeliuntur. Pallad. hist. mon. I 2 p. 261^{A} corpore -to in linteo et sepulturae tradito ([*gr. p. 31, 7* ὀθονίοις τὸ σῶμα ἑλίξασα, *sc. femina*]. II 5 p. 351^{A} sepelivit, sindone corpus -ens, *gr. v. l. 27*). Conc. Antiss. (*c. a. 573—603*) p. 180, 22 non licet mortuis ... de vela vel pallas (*v. p. 263, 63*) corpora eorum -i. Pass. Tarach. 7 p. 466 reliquias ... mulierculae in linteamine -ant.

γ *de rebus variis, fere i. q. circumdare sim. (saepius acced. notione protegendi, tutandi): tegumentum:* (I) *corpori ipso adhaeret* (*v. syn. l. 38*): Cic. nat. deor. 2, 143 somno coniventibus ..., ut *oculi* tamquam '*vallo pilorum*' -ti quiescerent (*cf.* Prvd. ham. 868 -it vitreo *oculos* ... lucida palla obice). Pavl. Fest. p. 369 qua *membrana* nascitur -tus *vitulus* (Plin. nat. 11, 208 membrana ... qua cerebrum aut cor -itur). Sen. dial. 6, 24, 5 haec quae vides circum⟨data⟩ nobis, ossa, nervos ... cutem ... et cetera quibus -ti sumus *eqs.* (II) *extrinsecus applicatur:* Caes. civ. 1, 75, 3 repentino periculo exterriti sinistras sagis -unt. Petron. 63, 6 stricto gladio ... procucurrit -ta sinistra manu curiose (Ivst. 15, 3, 8 manum amiculo. Ps. Avr. Vict. orig. 13, 1 *Troiani* veste aut pellibus ... sinistris manibus -tis. *al.*). Ivv. 6, 607 Fortuna ... *infantes nudos* fovet omni (omnes *l. v.*, ulnis *Markland*) -itque sinu. Dares 34 p. 41, 12 brachio sinistro chlamydes.

b *speciatim: peculiari tam usu (sc. per imag. quae fere ad not. circumdandi alqm. aliqua re [occultandi cf. l. 50] pertinere videtur) quam structura* (*ubique refl. vel med.-pass.*): Cic. epist. 9, 20, 3 mane ... ubi *virorum multorum* salutatio defluxit, litteris me -o (*cf. epist. 7, 33, 2* me totum in litteras abdere). Hor. carm. 3, 29, 55 resigno quae dedit *fortuna* et mea virtute me -o. Plin. epist. 7, 3, 4 ut te magis ac magis otio -as (Amm. 19, 11, 6 diuturno otio -ti). Ambr. fid. 1, 15, 99 p. 551^{C} sed non me -o libris, ne tractatus videatur esse diffusior.

2 *rerum: spectantur:* **a** *res ipsae quae -untur:* Varro ling. 5, 166 qui lecticam -bant (*sc. segete*) ... segestria appellarunt (*cf.* frg. Non. p. 11, 14). Cic. Verr. II 4, 65 Antiochus ... imperat suis, ut id (*i. candelabrum*) in praetorium -tum quam occultissime deferrent. Lygd. 1, 9 lutea ... niveum -at membrana libellum (*cf.* Vlp. dig. 28, 1, 22, 7 linteo quo tabulae *testamenti* -tae sunt). Liv. 38, 24, 9 praecisum caput ... veste -tum ferens. Vitr. 10, 13, 7 corium ... quo ea machina erat -ta (*sim.* 10, 15, 6. 7). Cels. 1, 3, 10 in balneo ... -to sedere (*cf. Hiltbrunner, Latina Graeca, 1958, 186*). Sen. nat. 2, 27, 4 ut inclusus aer ... extenuatus diffundatur, ... dum maiorem sibi locum quaerit, a quibus -tus est, sonum patitur. Ivst. 18, 4, 12 compellit *ministros* onera harenae pro pecunia involucris (*v. p. 261, 4*) -ta in mare deicere. Serv. auct. Aen. 3, 549 antemnae -tae sunt velo. Hier. epist. 29, 3, 7 gladius Goliath ... -tus est in vestimento. Vvlg. num. 4, 5 -ent ... *velo* arcam testimonii. *al.* **b** *res quae ad -endum usui sunt:* Pavl. dig. 33, 10, 5, 1 *vehiculorum tapeta et lintea* potius instrumenti viatorii ... esse, sicut pelles quibus -untur vestimenta *eqs.* Svet. frg. 103 p. 132, 6 *carta* emporetica, quod ea merces -untur (Porph. Hor. epist. 2, 1, 270 amicitur [*sc. cartis ineptis*]: -itur).

C *fere i. q. velare, obtegere (cf.* Non. *p. 328, 21* -ere tegere, *ad l. 76), operire (sc. ita ut alqd. oculis eripiatur, cf. l. 79 sq. p. 265, 3), celare, abscondere sim.: -untur:* **1** *corporea, naturalia:* Verg. Aen. 2, 251 nox -ens umbra ... terramque polumque Myrmidonumque dolos ([*v. p. 265, 5*]. Stat. Theb. 3, 416 nox ... nigro ... polos -vit amictu. *cf. in imag.:* Rvfin. Clement. 3, 34 cum aberraverit a via veritatis ..., noctis atrae tenebris -tus). 3, 198 -ēre diem nimbi ([*syn.* abstulit. Serv. auct. *ad l.* aspectum ademerunt]. Sen. nat. 2, 30, 1 -tus est dies pulvere. 5, 18, 7 nubilo. Avien. orb. terr. 237 prona dies atris -itur umbris). 8, 253 *Cacus* -it ... domum caligine. Ov. met. 2, 232 *Phaethon* -itur ... fumo. Manil. 1, 870 *sol* -it ... suo flammantes igne cometas. Val. Max. 1, 7 ext. 1 lucem ... caliginosis -tam tenebris

[I. Kapp]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(LVCAN. 4, 490 non ... cadendum est ..., cum permixtas acies sua tela tenebris -ent. *al.*). SEN. Thy. 624 quis me ... atra ... nube -et, ut ... nefas eripiat oculis? (SIL. 1, 311 *Poeni* -unt atra telorum moenia nube). SIL. 4, 442 tempestas ... turbida nubila torquens -it terras. *al.*

2 *incorporea* (*cf. et p. 264, 77. syn. v. l. 9. 10 bis. 16. 17. 26 bis. 36*): CIC. Pis. 12 nequi sit, qui istius insignem nequitiam frontis -tam tegumentis nondum cernat. ac. 1, 15 Socrates mihi videtur ... primus a rebus occultis et ab ipsa natura -tis ... avocavisse philosophiam (Tim. 1. *cf.* div. 1, 35 *causa* latet ... obscuritate -ta naturae. ARNOB. nat. 2, 56 p. 92, 14 res submota et abdita et caligine -ta naturae. *al.*). VERG. Aen. 6, 100 Sibylla ... canit ambages ... obscuris vera -ens (*inde* LVCAN. 1, 638 QVEROL. p. 21, 31 R.). OV. Ib. 57 historiis -am carmina caecis. FEST. p. 310 rem ... Varro et Euhemerus ineptis mythis -ere maluerunt. VAL. MAX. 1, 7, 5 ne illud quidem -endum silentio (5, 4 ext. 2). *al.* PHAEDR. app. 5, 17 consulto -vit veritatem antiquitas (SEN. benef. 7, 1, 5 -ta veritas in alto latet. *al.* LACT. inst. 1, 11, 30; *syn.* tegitur. *al.*). SEN. epist. 95, 61 quaedam ... philosophia ... -ta sunt vixque ... subtilitate aperiuntur. PLIN. nat. 2, 62 luminum ... ratio ... multis ... -ta miraculis. QVINT. inst. 8 prooem. 4 neque obscura neque ..., quae scriptores diversis opinionibus ... -erunt. FRONTO p. 132, 10 v.d.H. (= p. 114 N.) Heraclitus obscurus -ere omnia. MIN. FEL. 27, 1 oracula ... falsis ... -ta. CYPR. idol. 7 p. 24, 10 *daemones* falsa veris ... -unt. ARNOB. nat. 2, 9 p. 54, 17 omnia caecis obscuritatibus -ta (2, 51 p. 88, 11. *cf.* HIER. epist. 53, 8, 16. *al.* EVCHER. instr. 1 p. 131, 19 summis. COD. IVST. 1, 17, 2, 16; *syn.* latitabat). LACT. inst. 2, 10, 12 poetas ... figuris -ere et obscurare quae dicant (*cf.* PS. AVG. un. eccl. 5, 9 p. 240, 7 obscure posita et figurarum velaminibus -ta). FIRM. math. 4, 22, 1 p. 264, 18 doctrinae ... secreta ... -ta obscuritatis ambagibus (7, 7, 4 p. 229, 27. *al. cf.* AVSON. 396, 21 p. 251 P. numerum ... doctis -tum ambagibus). SERV. auct. Aen. 11, 357 bene -vit, quod turpe esset ... dicere. CLAVD. DON. Aen. 7, 370 p. 61, 21 responsa *divina* ... dubiis -ta verbis (SVLP. SEV. chron. 2, 43, 1 fidem *haereticorum* ... verbis fallentibus). *al.* AMBR. apol. Dav. II 8, 42 p. 387, 6 nihil *Christo* ... tectum, nihil est -tum. HIER. in Hab. 1, 2 p. 1290D scribi ..., ut nullo -atur nubilo (*syn.* obscuretur). *al.*

3 *dei* (*cf. Mart. Cap. 1, 75* opertanei. *8, 810* si quos *deos* clausa telluris operiunt): SEN. nat. 2, 41, 2 adhibitis *a Iove* in consilium diis, quos superiores et -tos vocant (*an adi.?*).

D *fere i. q. circumvolvere, circumplicare, circumplecti sim. (circumfundere l. 61, convolvere, syn. l. 79. opp. deplicare l. 71): -untur*: 1 *animalia*: a *homines, quos serpentes* (rigor *l. 50*) *constringunt, vinciunt* (*aliter p. 262, 32*): OV. epist. 9, 86 hydros infantem caudis -uisse manum. CLAVD. DON. Aen. 7, 350 p. 57, 12 coluber ... se collo Amatae -erat tamquam aurum tortile (*in imag.*: AVG. de duab. anim. 11 p. 65, 23 familiaritas ... tamquam ... vinculum multipliciter collo -tum). SERM. Ps. Hier. epist. 27, 2 p. 223B quasi serpens lubricus nostros -ere pedes, ne *eqs.* AVG. civ. 18, 12 p. 271, 21 D. inventus est puer dracone -tus. *sim.*: PRVD. perist. 1, 71 nexibus manus *martyrum* utrasque flexus -it rigor. b *bestiae*: OV. fast. 4, 705 captivam *vulpem* stipula faenoque -it et ignes admovet. PLIN. nat. 11, 84 *aranei* lacertarum catulos venantur, os primum telā -entes.
c *partes animantium corporis* (laquei *l. 57*), *ut aut curentur aut tegantur*: CELS. 8, 10, 3B brachium *fractum* ... -tum mitella (COLVM. 7, 5, 18 fracta ... crura sanantur -ta lanis. *cf.* PETRON. 54, 4 brachium ... contusum ... -erat lana. *al.*). 8, 12, 2 *medici* digiti pollices linteolis ... -ti in os *aegri* ... coniciendi ... sunt. COLVM. 6, 2, 4 laquei, quibus *cornua iuvencorum* capulantur, lanatis pellibus -ti sunt. 6, 12, 3 linamentis pes *bovis* -tus (6, 15, 1). *al.*

2 *res: quae fere pertinent ad*: a *negotia domestica varia*: LIV. 40, 29, 6 duo fasces candelis -ti (*i. fere circumfusi. cf.* SER. SAMM. 917 -es cerā ... grana cumini). COLVM. 12, 16, 3 uvam passam foliis ficulneis -unt et assiccant (*al.* PALLAD. 3, 25, 25 cydonea ... fici foliis -ta custodiunt. *al. cf.* 5, 4, 3 poma ... servantur ... sua fronde -ta). PALLAD. 2, 15, 13 si ... nucleum sanum tollas ... stercore -tum reponas (*sim. al.*). 4, 10, 3 arboris florentis truncum ... corio anguis -ere. *al.* PELAGON. 88 ventrem *pulli* ... -is in melle (APIC. 7, 1, 6 vulvam ... in cantabro. 7, 3, 2. 9, 10, 1 sarda ... in charta. *al. cf.* MACR. Sat. 3, 13, 12 altilia ex farina. APIC. 6, 2, 2 de sabano calido -es gruem). CLAVD. 18, 276 niveam dominae pensis -ere lanam (*cf.* GREG. M. moral. 8, 26 p. 816C quo inferius texta [*i. tela*] -itur, eo superius texenda deplicatur. VITA Mauril. 20 [BHL 5730] ita ut glomus -i solet). b *opera technica*: VITR. 9, 8, 8 in ... axi aenea ... catena est -ta (*sic* 10, 4, 4. *cf. ibid.* in axem). 10, 2, 2 funis ⟨se⟩ -endo circum suculam (*cf.* 10, 2, 7 circa tympanum. 10, 2, 14). *al.* ITALA eccles. 12, 6 (Hier. tract. in psalm. I p. 55, 21) -itur ... rota super lacum ([*aliter* συντροχάσῃ, *Vulg.* confringatur]. *cf. Hier. in eccles. 12 p. 1112A* rota per quam de lacu ... levantur aquae, si confracta fuerit vel ut septuaginta interpretes voluerunt, in suo funiculo convoluta *eqs.*). *al.* c *suppellectilem medici et artem*: CELS. 2, 17, 9 exstincti titiones -tique panniculis (3, 12, 4). 6, 7, 9A specillum lana -tum (6, 8, 1B. *al. cf.* SCRIB. LARG. 230 auriscalpium. *al.*). PLIN. nat. 20, 155 pulei ramum lana -tum in tertianis ... dari (PS. APVL. herb. 93, 18. 40. *cf.* SVET. Galba 3, 1 cognomen Galbae ..., quod ... galbeo, id est remediis lana -tis ... uteretur).

CAES. AREL. serm. 64, 1 p. 263, 25 vulnus ... medicamentis adpositis -tum. *al.* d *incorporea*: ARNOB. nat. 1, 8 p. 9, 4 quid si prima materies ... miseriarum omnium causas suis continet in rationibus -tas? *al.* e *herbam crescentem*: DIOSC. 4, 36 Aelsine ... habet ... hastas longas, quae si proxima fuerit arbori -at (*gr. Diosc. 4, 39* κλωνία μακρὰ περιπλεκόμενα ὅπου ἂν τύχῃ).

E *fere i. q. inserere, immiscere sim., inde includere, continere*: 1 *fere i. q. inserere (syn. v. l. 10): spectat ad*: a *incorporea*: CIC. Phil. 7, 19 nec ego pacem nolo, sed pacis nomine bellum -tum reformido (*cf.* NON. p. 328, 25 -ere implicare. M. Tullius ad Caesarem iuniorem [= frg. IV 9 Sj.]. HEGES. 4, 6, 9 p. 250, 20). SEN. epist. 25, 4 *Epicuri* aliquam vocem huic epistulae -am (CASSIOD. hist. 5, 13, 10 fecit *Aetius* epistulas ad imperatorem Constantium ... contentiones -ens [*Socr. 2, 35* ἐρεσχελίας συμπλέκων]. *cf.* APVL. met. 8, 1, 4 gesta ... quae ... possint merito doctiores ... in historiae specimen chartis -ere). TAC. ann. 3, 63, 1 ut *consules* ... perspecto iure et si qua iniquitas -retur, rem ... ad senatum referrent. TIBERIAN. carm. 4, 11 *deus* spectans ... vitas (*sc. nascentium*) -ier aevo. RVFIN. Adamant. 5, 17 p. 211, 16 abicientes haec, quae ex superfluo -untur, ad rem venite (*cf. gr.* ἐάσαντες ... τὰ ἄκυρα). CAES. AREL. serm. 125, 1 p. 496, 16 observate, ne ... vobis ... Manichaeorum errorem -at. b *corporea*: PAVL. FEST. p. 112 (*refl. fere i. q. se insinuare, intorquere v. p. 269, 12*). AVSON. 419, 74 p. 372 P. iam nubibus fumus ⟨se⟩ (*add. Acidalius*) -erat.

2 *fere i. q. includere, continere: de incorp.*: SEN. contr. exc. 6, 3, 2 circumscriptio semper crimen sub specie legis -it. PS. QVINT. decl. 8, 15 p. 159, 23 *ars medica* verba tantum desperationis -it. RVFIN. Orig. in Rom. 3, 2 p. 930B sermo eius omnes, sive Iudaei sunt sive gentiles, videtur -ere. AVG. epist. 194, 4 p. 178, 21 ubi una eademque massa damnationis et offensionis -vit, ut liberatus de non liberato discat. *de corpor.*: PS. RVFIN. (=IVLIAN.) in Os. 4, 15 p. 987C quid uno tumulo genus omne vis -i?

F *fere i. q. implectere, innectere sim. (interdum c. notione turbandi e. g. l. 48. 50. syn.* implicare *l. 37. 44. v. et l. 46): spectat ad*:
1 *corporea*: VITR. 3, 5, 8 *de* volutarum descriptionibus, uti ad circinum sint recte -tae *eqs.* (*cf.* DAMIG. lapid. 50 sculpsis in eum [*lapidem Sardium*] vineam et hederam -tam). CELS. 7, 31, 1 si varix curva est et velut in orbes quosdam implicatur, pluresque inter se -untur *eqs.* SEN. Herc. f. 683 *ne* remeandi ... pateat facultas, flexibus multis gravem -it amnem (*i. Lethen*). PLIN. nat. 8, 39 labrum ei (*i. achli bestiae*) superius praegrande, ob id retrograditur in pascendo, ne in priora tendens -atur (*med.-pass.*). ARNOB. nat. 4, 25 p. 161, 19 *Martem* haesisse in laqueis -tum. FIRM. math. 2, 30, 4 p. 86, 11 haruspices ... exta ... venarum ordinis -ta confusione conturbent. SERV. georg. 4, 481 *angues* implexae, -tae, implicitae, ἐμπεπλεγμέναι. VVLG. Iob 6, 18 -tae sunt semitae gressuum eorum (GREG. M. moral. 7, 36 p. 786A; *syn.* innodatis). AVG. serm. coll. Morin p. 572, 18 palmitem vitis crescendo ire in sepem et -ere se in spinis. MACR. Sat. 7, 9, 4 *motus* qui gyros efficit, crebro conversu turbat et umoribus capitis -it spiramentum, quod animam cerebro ... ministrat.

2 *incorporea: fere i. q. confundere, perturbare sim.*: a *varia*: SEN. epist. 114, 4 (*de Maecenate*) videbis ... eloquentiam ebrii hominis -tam et errantem *eqs.* PLIN. nat. 2, 25 quae *superstitiones* ... improvidam mortalitatem -unt. 2, 62 haec est luminum occultationumque ratio, perplexior motu multisque -ta miraculis. SIDON. epist. 1, 7, 6 ut adversarium incautum ... professione responsi praecipitis -rent. *al.* b *in sermone (refl. et med.-pass.) fere i. q. dicendo, disserendo se perturbare, impedire sim.* (*syn. v. l. 65*): PLIN. epist. 1, 5, 7 nec me laqueis tam insidiosae interrogationis -eram (*in imag.* FIRM. err. 60, 8. *cf.* RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 24 p. 562C *disserendo* tantis te -is nodis, ut evolvere te *non* ... possis). HIER. epist. 58, 10, 2 p. 539, 19 Hilarius Gallicano coturno adtollitur et ... longis interdum periodis -itur *eqs.* 121, 10, 2 p. 41, 20 *Paulus* se ipsum interpretari cupiens -itur. AVG. anim. 1, 8, 8 p. 308, 11 quaestionem frustra se putans ... posse dissolvere adhuc sese -it et dicit *eqs.* (*cf. antea*: se ipse implicuerat). GRILL. rhet. p. 85, 16 M. obscuritas ... fit ... ab oratore, si aut minus dicat, aut multa dicendo se -at. *al.*

G *fere i. q. implicare (syn. p. 267, 3. 29. 36. v. et p. 267, 45), illigare, illaqueare sim. et inde fere i. q. complecti, occupare, comprehendere*: 1 *generatim*: a *aliquem (alqd.) aliqua re (acced. praep.* in *p. 267, 27 sqq.) illigare, impedire sim. (syn. v. p. 267, 7. 18. in imag. v. p. 267, 14 sqq.)*: α *rebus malis*: AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 5, 1 p. 398, 21 aerumnis. SIL. 3, 212 atro -es bello Italiam (HEGES. 2, 10, 3 p. 159, 18). AMBR. fid. 5, 1, 23 p. 553C crimine (AVG. civ. 21, 27 p. 549, 12 D. *al.* COD. Theod. 3, 16, 2. *al.* EPIST. pontif. Arel. 33 p. 47, 30 si ... pontificatus immemores criminibus se ... -erint. CASSIOD. in Rom. p. 427D *populus electus* se nunc ... sacrilegio et crimine impietatis -it). PS. RVFIN. (= IVLIAN.) in Am. 3, 15 p. 1070B culpis. *al.* CYPR. epist. 67, 5 p. 740, 6 delictis gravibus -tus episcopatum tenere non debeat. MAXIM. eleg. 5, 6 me ... -vit patriis Graia puella dolis. GAVDENT. serm. 18, 28 G. erroribus. *al.* AMBR. Abr. 1, 6, 52 p. 537, 11 quid peccaverant pueri, ut ... excidio Sodomae -rentur? (HEGES. 5, 14, 5 p. 318, 16 suadere ... coepit, ne se captae urbis excidiis -rent). AMBR. in psalm. 118 serm. 7, 32, 1 p. 146, 4 flagitiis (CASSIOD. in Rom. p. 439D post baptismum flagitiis et sce-

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

leribus se -unt. *al*). TAC. ann. 16, 32, 3 dedit exemplum praecavendi ... fraudibus -tos (CYPR. epist. 59, 14 p. 683, 2). AMBR. fid. 2, 9, 67 p. 622, 22 vita humana ... iniquitatibus saeculi ... -ta (*syn.* implicata. *al.* AVG. c. Parm. 3, 2, 10 p. 111, 18. *al.*). SYMM. epist. 3, 33 viri optimi ... invidia ... -ti. RVFIN. Orig. in Rom. 3, 2 p. 932^{C} malis (AVG. soliloq. 1, 12, 20 p. $880^{\text{p. med.}}$ *al*). AVG. serm. 278, 1, 1 p. $1269^{\text{in.}}$ peccatis, *syn.* irretitus (CAEL. AVR. acut. 1, 14, 105. *al.*). HEGES. 2, 15, 8 p. 177, 22 periculis. *al.* HEGES. 5, 16, 1 p. 332, 4 ne pios ... poena -ret. LVCAN. 7, 89 -at populos unā fortuna ruina (FLOR. epit. 1, 18, 1 bellum Tarentinum ... Italiam et ... Pyrrhum ... una veluti ruina pariter -vit. *al.*). CLAVD. DON. Aen. 1, 350 p. 76, 24 sceleribus (*al.* COD. Theod. 9, 42, 24. *al.*). SEN. nat. 1 praef. 6 effugisti vitia animi, non est tibi ... cor -tum (*sc. vitiis*. FIRM. math. 3, 11, 11 p. 178, 22. *al. cf.* COD. Theod. 1, 5, 9 vitiorum labe). *al.* *in imag.: laqueis, nodis sim.*: CYPR. domin. orat. 20 p. 282, 13 qui expeditus nullis laqueis rei familiaris -itur (RVFIN. hist. 4, 16, 3 p. 357, 9 laqueis erroris). AVG. epist. 118, 1 p. 665, 8 nodi ... tanta ... perplexitate -ti (*syn.* constricti; *seq.* attererent ungues meos). AVG. adv. Don. 28, 48 p. 149, 23 nullo nexu consensionis -imur. serm. 255, 7, 7 p. $1189^{\text{fin.}}$ anima ... cupiditatibus implicata, visco malarum cupiditatum -tas pennas habens. *al.* *tenebris, caligine sim.*: CYPR. zel. 10 p. 426, 6 quid te nubilo livoris -is? PRISCILL. tract. 5, 84 p. 64, 4 ignorantiae tenebris (AVG. pecc. mer. 1, 36, 67 p. 68, 18. *al.* CAES. AREL. serm. 1, 16 p. 15, 23 errorum). AVG. civ. 1, 22 p. 36, 23 D. iudicium ... caligine erroris (pecc. mer. 1, 36, 67 p. 68, 8 ignorantiae. EPIST. pontif. 349 Migne 20, 757^{B} Manichaeorum). *al.* *acced. abl. c.* in (*v. et l. 33*): VVLG. num. 16, 26 nolite tangere quae ad *impios* ... pertinent, ne -amini in peccatis eorum. RVFIN. Adamant. 5, 22 p. 221, 7 qui ... in carnalibus actibus -untur (*gr.* πράξεσι σαρκικαῖς κεχρημένους). CANON. Turner II 1 p. 132 diaconus ... in eodem ... culpae genere ... -tus. PS. PROSP. prov. 840 in magnae turbine cladis -i.

β negotiis, artibus, meritis, functionibus sim.: negotiis: HERM. vulg. mand. 10, 1 hi ... sunt -ti in negotiis et divitiis ... et aliis multis rebus huius seculi (*ἐμπεφυρμένοι δὲ πραγματείαις καὶ πλούτῳ*, Pal. mand. 10, 1, 4 qui ... -untur rerum varietatibus ..., et plurimis actibus huius seculi impliciti sunt). FIRM. math. 8, 24, 8 qui se negotiorum generibus -ant. MACR. Sat. 1, 2, 6 *hominem* nullo -tum negotio atque a cura liberum. VITAE patr. 3, 67 (= 7, 2, 1) *iuvenem in mundum* revocabant ... cogitationes -entes eum variis negotiis (*gr. Nau 1907 p. 178 n. 51 συμπλέκοντες αὐτὸν πράγμασιν*). *artibus, rationibus sim.*: PRVD. c. Symm. 2, 894 dux daemon ... *mortales* -it mathesi, magicas impellit in artes (*cf.* CASSIOD. var. 4, 23, 2 magicis artibus -tos). AVG. in psalm. 4, 8 p. $81^{\text{med.}}$ -ti meritis suis. COD. Theod. 9, 45, 3 publicis privatisve rationibus -tus. 12, 1, 180 functionibus -tus et nexibus municipalis ordinis innodatus ([*syn.*]. 12, 1, 183 obnoxius curae et publicis functionibus -tus).

b *aliqua res -it, complectit alqd., alqm.* (*opp. v. l. 56*): AMBR. Abr. 1, 6, 55 p. 539, 2 te ... pericula (*al.*). HEGES. 1, 12, 4 p. 19, 7 quos societas sceleris -erat. 3, 9, 5 p. 202, 16 horror ... sollicitius intuent⟨e⟩m. VVLG. Iob 18, 11 formidines ... -ent pedes eius (*cf. l. 14 sqq.*). RVFIN. Clement. 1, 40 omnes ... impius error (hist. 6, 37 p. 593, 8 [*gr. p. 592, 12*]. Orig. in num. 19, 3 p. 182, 15 haereticus error. MACR. somn. 2, 8, 1 *Vergilium* nullius ... disciplinae error. PS. QVINT. decl. exc. Paris. 18/19 p. 428, 16 cavete, ... ne pietatis error vos -at). SVLP. SEV. chron. 2, 49, 7 labes (*i. haeresis*). BACHIAR. repar. laps. 6 p. 1042^{C} quos ... peccati crimen -erat (*opp.* liberaret). OROS. hist. 1, 17, 2 *in bello* nationes ... idem turbo. BOETH. cons. 2 carm. 7, 13 mors ... -it humile pariter et celsum caput. CASSIOD. var. 3, 8, 1 cunctos ... contemptus -at. *al.*

2 *speciatim: in re iuridiciali*: **a** *reatu alqm. implicare*: AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 19, 2 p. 162, 7 dummodo publico non sit -tus reatu nec sit aliquod eius crimen expressum. RVFIN. hist. mon. 11 p. 430^{D} *crocodilum* tot homicidiorum -i reatu. AVG. c. Parm. 3, 2, 10 p. 260, 20 EPIST. pontif. 388 Conc.^{S} I 2 p. 94, 17 CASSIOD. var. 9, 17, 3. *al.* **b** *reatus, causa, sententia, multa, crimen sim. alqm. complectit, occupat*: SYMM. rel. 23, 12 p. 298, 22 nihil (*criminationis fere*) ... repertum fuerat, quod praefecturam (*tamquam sceleris inventorem*) posset -ere. AVG. c. Cresc. 4, 58, 69 p. 568, 13 unde ... ad nos ... reatus transire potuit, qui nec *Priminiani sectatores* ... -vit (COD. Theod. 11, 2, 4 et accipientem et dantem inlicitae transactionis reatus -et. NOVELL. Valent. 3, 45. LEO M. epist. 10, 8 p. 635^{B} poenae subdendus est, quem reatus -it. 135, 2 Conc.^{S} II 4 p. 89, 14 quos par reatus -erat. CASSIOD. var. 4, 43, 4). SVLP. SEV. chron. 2, 50, 1 quos causa (*i. lis*) -erat. PS. RVFIN. (= IVLIAN.) in Os. 4, 5 p. 983^{C} *populum et sacerdotes* utrosque sententia nunc inmissa -et. COD. Theod. 7, 18, 6 si dominum *desertoris* ... conscientia talis -erit, ... gravioris exitii dominum quoque casus -at. 9, 27, 5 parem capitis ac vitae, quae peculatūs reos consuevit -ere, cogetur subire iacturam. 11, 36, 26 (= Iust. 7, 65, 6) multa et litigatorem ... et iudicem ... -at. EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 38, 3 quos par crimen -it. 636 Thiel (Gelas. 14, 24) p. 375 dantem pariter et accipientem damnatio Simonis (*cf. Vulg. act. 8, 20*) ... -it. *al.*

notabiliora grammat. et stilist.: *refl. (med.-pass.) v. p. 262, 71 sq. 264, 48. 266, 22. 41. 56. al.* *pendet: casus: abl. passim* (*hic illic acced. praep. q. e.* in, *v. p. 267, 26 sqq. al.*). *dat. raro, v. e. g. p. 262, 30.* *praep.*: circa *p. 263, 57. 265, 75.* circum *p. 265, 74.* de *p. 263, 63. 81. 264, 29. 265, 69.* ex *p. 265, 69.* in *c. acc. p. 263, 67. 265, 74.* in *c. abl. v. l. 1.* inter *p. 266, 37.* usque ad *p. 263, 80.* *adv.*: circum *p. 263, 65.* super *p. 262, 27. 38.* *enunt. per* ut *p. 266, 29.* *nota*: *fig. etym. p. 264, 65. ludum verbor. p. 268, 46 sq.*

p. p. p. **involūtus**, -a, -um *pro adi.* (*cf. p. 265, 39*). *superl. v. l. 34. 36.* SYNON. Cic. p. 416, 10 B. absconsum ... caecum. -um. opertum. obtectum. SERV. auct. Aen. 10, 256 'revoluta' id est aperta, sicut contra -um dicimus esse quod clausum est. GLOSS. abstrusum. ⌊*e coni.* SYNON. Cic. p. 430, 22 B. inductio. infestatio. -a oratio (*Hiltbrunner, cf. l. 27*, involstatio *trad.*), petelae (?), artificium ... inlecebrae, civiles orationes.⌋

1 *fere i. q. tectus (syn. l. 20), velatus (v. l. 44), opertus (v. l. 30. cf. l. 26.* occultus *v. l. 21,* obscurus *v. l. 27. 28. 29,* perplexus *v. l. 29. 35. opp. v. l. 22. 32. 44): spectat ad*: **a** *sermonem easque res quae alqd. ante latens incognitumve voce fere ac verbis exprimunt* (*sim. de homine l. 25*): CIC. orat. 102 res -as definiendo explicavimus (116 -a rei notitia ... aperienda est). top. 9 definitio ... quasi -um evolvit id, de quo quaeritur (Tusc. 4, 53 aperit notionem ... tectam atque -am. MART. CAP. 4, 349. *cf. l. 57*). fin. 1, 30 *argumento conclusioneque* occulta quaedam et quasi -ta aperire (*opp. animadversione* prompta et aperta indicari). SERV. Aen. 4, 196 satis ... sunt -a responsa *Iovis Ammonis*. VEG. mil. 1 praef. p. 5, 4 quae apud ... armorum disciplinam docentes dispersa et -a celantur, ... proferantur. HIER. adv. Pelag. 2, 4 p. 539^{C} tam ... -us dictor (*v. l. 17*) est et nimio verborum squalore coopertus, ut *eqs.* GENNAD. vir. ill. 26 scripsit ... librum obscurissimae disputationis et -i sermonis (RVFIN. Orig. in num. 18, 4 p. 175, 22 -o satis et obscuro sermone). RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 91, 22 obscura cernere, enodare perplexa, -a dissolvere (*v. l. 42 sqq.*). AVG. in psalm. 126, 11 p. $1675^{\text{fin.}}$ prophetia -a (*syn.* operta). quant. anim. 32, 69 p. $1073^{\text{p. med.}}$ tam -am quaestionem ... a me ... expediri. BOETH. categ. 2 p. 222^{C} clara haec est ... et non -a sententia.

b *varia*: *α incorporea*: SEN. nat. 6, 5, 3 *de causa terrae motus*: in ... re omnium maxima et -issima. LACT. inst. 3, 25, 13 *principia rerum* perplexa et -a. AVG. ord. 2, 5, 15 p. 157, 14 ab his horrendis et -issimis malis liberet *deus*. *β corporea*: *de argento in laminas ducto, malleis tenuato, quod convolvi potest* (*cf. p. 263, 55 et gr. ἀργύριον προσβλητόν*): VVLG. Ier. 10, 9 argentum -um de Tharsis affertur. *fere i. q. velatus, clausus sim.* (*cf. et l. 10*): PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 6 p. $783^{\text{med.}}$ *intima templi pars* inaccessa ... et -a et invisibilis omnibus habebatur (*gr. 5, 219 ἄχραντον*).

pro subst. n. involūtum, -ī (*cf. et l. 29. p. 260, 12*): *fere i. q. obscurum, velatum* (*i. q. aliqua re continetur l. 47*): RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 2 p. 585^{B} tenebrosa et -a et ... velata (*opp.* clara, lucentia). AVG. c. Petil. 3, 52, 64 p. 218, 19 multa -a de Christo ... invidiose ... dixisti. serm. 160, 4 p. $875^{\text{med.}}$ non contemnendo vile involucrum (*i. crucem Christi*) pervenit ad pretiosum -um (*i. sapientiam dei sim.*; *cf. l. 6. p. 261, 12 sqq.*).

adv. **involūtē**. *compar.* -ius: *l. 54.* *fere i. q. obscure, abscondite, implicite, perplexe*: FEST. p. 321, 34 *Valerius Messala* in eo libro qu⟨em de dictis in⟩volute inscribi⟨t⟩ *eqs.* SPART. Carac. 2, 10 questus (*v. app. cr.*) est de fratris insidiis -e (*P corr., R*) et incondite. VINCENT. LER. 7, 1 *haeretici* captant ... veteris cuiusdam viri scripta paulo -ius edita quae pro ipsa sui obscuritate dogmati suo quasi congruant. IOH. MAXENT. Conc.^{S} IV 2 p. 24, 34 quod ... a te, licet -e, tamen rationaliter disseri videbatur. BOETH. Cic. top. 1 p. 287, 34 definitio ... id, quod nomine -e designatur, evolvit et explicat (p. 291, 1. *cf. l. 19*).

deriv.: involucre, 1. involucrum, 2. involucrum, involumen, involumentum, involvolus, involus, involvus, involutio, involuto, involutorium.

compos.: circuminvolvo (ORIBAS. syn. 7, 22, 15 Aa p. $158^{\text{med.}}$).

involvolus, -ī *m.* *ab* involvere. *scribitur* -olus *in codd., non* -ulus. *i. q. eruca bestiola* (*cf. l. 68,* involvus *et* convolvolus): PLAVT. Cist. 729 -um *bestiam*, quae in pampini folio intorta implicat se. CATO agr. capp. 104 -us in vinea ne sit.

involus, -ī *m.* *i.* involvus *cf. l. 64. p. 269, 11.* POL. SILV. p. 543, 38 uruca. -us.

involūtāria *v. p. 259, 81.* **involūtē** *v. l. 49.*

involūtio, -ōnis *f.* *ab* involvere. **1** *de corporeis: fere i. q. aut res quae involvendo facta est (v. l. 74), congeries (syn. l. 76) sim. aut fere i. q. actio cum convolvendi (cf. l. 77. 78), tum circumvolvendi (l. 80. 81)*: VITR. 10, 6, 3 supra ... figuntur tabulae, quae pertegant eam -em (*i. fere* [*v. 10, 6, 2*]: involutos ... canales ... *qui facti sunt ad* iustam cocleae ... imitationem). ADNOT. Lucan. 4, 74 ipsam *nubium* congeriem et -em 'congestum' dixit. CAEL. AVR. acut. 3, 11, 103 corporis spirae similis sive canina -o (*i. convolutio*). CASS. FEL. 51 p. 134, 23 si forte nimia intestinorum verticula sive -e acceptum clysterem retinuerint aegrotantes (*ibid. iterum*). 65 p. 159, 3 lanarum mundarum ... -em adhibebis. GREG. M. moral. 19, 49 p. 129^{B} palma ... inferius corticum suarum -bus angustatur.

2 *de incorp.*: *fere i. q. implicatio, nodus (difficultas)*: DON. de com. 7, 4 πρότασις est primus actus fabulae, quo pars argumenti explicatur, pars reticetur ..., ἐπίτασις -o argumenti cuius ele-

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gantia conectitur. AVG. c. acad. 2, 5, 13 p. 33, 6 ut ei (*i. Licentio*) ... quidquid huius -is esset, expediretur.

involūto, -āre. *ab* involvere. [*It. mer.* milutare. *R.*] *fere i. q. involvere* (*v. p. 262, 32*): AVG. in psalm. 57, 7 p. 679fin. illa *aspis* ... amando tenebras suas quibus se -ans occultat *eqs.*

involūtōrium, -ī *n.* *ab* involvere, involutus. *fere i. q. involucrum*: GEST. Pilat. 1, 2 *cursor* fasciale -um, quod ferebat in manu sua, expandit in terra (*pars codd., cf. vol. VI 1, 44, 1 sq.*). *v. et Du Cange.*

involūtus, -a, -um *v. p. 268, 7.* **involvulus** *v. p. 268, 64.*

involvus, -ī *m.* PAVL. FEST. p. 112 -us vermiculi genus, qui se involvit pampino (*cf. p. 268, 65. 67 et p. 266, 22*). *I. Kapp.*

inurbānē, inurbāniter *v. l. 30. 37.*

inurbānus, -a, -um. *ab* in *et* urbanus. *legitur inde ab* RHET. Her., CIC., *saepe in figura q. d. litotes.* [*variat in codd. c.* urbanus *v. l. 18; cf. l. 31. 35.*]

fere i. q. asper, illepidus, insulsus: **1** *de hominibus*: RHET. Her. 4, 51, 64 servolus non -us (urbanos *H*) satis strenue ... conparat *res.* CIC. de orat. 2, 40 nobis oratorem descripseras inopem quendam humanitatis atque -um. 2, 217 ab homine non -o. 2, 365 non essem tam -us et paene inhumanus, ut in eo gravarer, quod vos cupere sentirem. Brut. 180 omnium oratorum sive rabularum, qui et plane indocti et -i aut rustici etiam fuerunt, ... solutissimum in dicendo. **2** *de oratione, verbis, gestu oratorio*: CIC. Brut. 227 expedita ... erat ... oratio et erat eius quidam tamquam habitus non -us. HOR. ars 273 scimus -um lepido seponere dicto. QVINT. inst. 6, 3, 26 est ... et adspectus et habitus oris et gestus non -us, cum iis modus contingit. PORPH. Hor. sat. 1, 1, 88 hoc ... proverbiale esse, quia infacetum atque -um erit, si putemus illud ad praesens a poeta fictum esse.

adv. **inurbānē.** [*variat in codd. c.* urbane: CIC. ad Q. fr. 2, 1, 3 *Clodium* a Racilio ... contumaciter urbaneque (-eque *OF, cf. Tyrrell-Purser² ad l.*) vexatum. *v. et l. 35.*]

fere i. q. illepide (*c. verbis dicendi praeter l. 31*): CIC. nat. deor. 3, 50 non -e Stratonicus ... inquit *eqs.* (*sic litotes*: SEN. contr. 10 praef. 10 [urbane *l. v.*]. PLIN. epist. 2, 14, 5). PORPH. Hor. ars 273 discernere, quid -e dictum sit, quid lepide.

adv. **inurbāniter.** *fere i. q. inepte*: FAVST. Aug. c. Faust. 12, 1 p. 330, 5 consulente me *de prophetis* ... non inprovide nec -r, silentio eorum mandatis operibus, in sola transiluisti praesagia.

inurg(u)eo, -ēre. *ab* in *et* urguere. [*e coni. v. l. 45.*]

1 *absolute, fere i. q. impellere*: LVCR. 5, 1035 *vitulus cornibus* iratus petit atque infestus -et. **2** *c. obi.* (*subi. in struct. pass.*): **a** *fere i. q. premere, vexare*: ZENO 2, 38 *in convivio* obrutum pectus saepe crudis atque acidis vomitibus -etur. **b** *fere i. q. sollicitando ingerere*: APVL. met. 5, 6, 9 *Psyche* et imprimens oscula suasoria et -ens (*Traube fortasse recte*, ingerens *trad., edd.*) verba mulcentia et ingerens (ins- *edd.*) membra cohibentia. 8, 10, 1 Thrasyllus ... identidem pergit lingua[e] satia⟨n⟩ti susurros improbos -guere.

[inurīlia *falso trad. pro* imbr-: CAEL. AVR. *v. vol. VII 1, 427, 6.*]

inūrīnor, -ārī. *ab* in *et* urinor. *fere i. q. immergendo se urinari*: COLVM. 8, 14, 2 lacus piscinaque ... fiunt, ut sint, quibus -ari (innare *dett.*) possint aves.

***inūro,** -ussī, -ustum, -ūrere. *ab* in *et* urere. GLOSS.L V Abba IN 340 -et incendit. GLOSS. V 304, 33 inusit inflammavit (*sic* -s- *pro* -ss-: AMM. 22, 12, 1. 29, 6, 8). II 283, 39 ἐγκαίω -o. *ibid.* l. 50 ἐγκεκαυμένος infectus -stus. 52 ἐγκέκαυται -sta est. *v. et l. 72.* *p. p. p. pro subst. p. 271, 30.* *legitur inde a* CIC., CATVLLO, LVCR., VARRONE.

[*in codd. saepissime scriptura errante confunditur c.* iniur-, iniust- (*cf. vol. VII 1, 1687, 33. e coni. restit. e. g.* CIC. Pis. 30 Phil. 14, 7 CHIRON 282 GREG. M. epist. 4, 30 p. 264, 25), iur-, iust- (*e coni. restit.* CIC. Pis. 43 PLIN. nat. 22, 37), iuss- (*cf.* AMM. 14, 5, 6 nota -sserat [notare iusserat *trad.*]), in ist-. *variat et c. verbo simpl. et c.*: adurere: PLIN. nat. 3, 122. immittere: SEN. Herc. O. 556. *al.* incutere: SEN. nat. 1, 5, 12. inferre: CASSIAN. conl. 7, 17. ingerere: PLIN. nat. 35, 49. *al.* iniungere: LIV. 8, 32, 15. 9, 3, 13. *al.* invehere: LIV. 9, 3, 13. *al.* inultus: STAT. Theb. 8, 708. inunguere: VEG. mulom. 4, 8, 2. *al.* irruere: CELS. 1, 3, 16. *al.* *e coni.* (*v. et l. 59. 60. 61. p. 270, 1*): CATVLL. 25, 11 -sta (insula *trad.*).]

I *praep. exhibet vim inferendi, ingerendi*: **A** *igni, calore sim. (aliter p. 270, 10) admotis aliquid infigitur*: **1** *c. respectu notae, qua aut animantes aut res candente ferro sim. impresso signantur* (GLOSS.L III Abol. IN 220 -ere inprimere. IV Plac. I 16 -ere: infigere notas vel insignia vel maculas, ut solent equos variis signis ferro candenti designare vel alia animalia): **a** *proprie*: **α** *-ere notam sim.* (*alicui l. 78. 80. 82*): VERG. georg. 3, 158 cura in vitulos traducitur ... continuoque notas et nomina gentis -unt et quos ... malint summittere *eqs.* (CVRT. 5, 5, 6 -stis ... barbararum litterarum notis ... *captivos* reservaverant. IVST. 44, 4, 9 notis corporis, quae -stae parvulo fuerant, nepos agnitus. AVSON. 287, 12 p. 146 P.). SOL. 45, 8 equus Bucephalus dictus ... ab insigni, quod taurinum caput armo -stum habebat. PRVD. perist. 10, 134 *martyrem* signent -sta ferri et ignis vulnera. 10, 1090 tormenta -i ... infelicibus (*syn.* perustum, *cf. 1079 sq.* quamcumque partem corporis fervens nota stigmarit). CLAVD. carm. 5, 504 maculae. CYPR. GALL. gen. 169 *Cain* signo fit notus -sto. EVSTATH. Basil. hex. 8, 3, 2 tamquam per -sta (inusitata *trad., corr. Stiewe in schedis*) sigilla novae ... nuncupationis (διὰ καυτήρων τινῶν). *sim. de signis, quae ictu fulminis imprimuntur*: LVCR. 6, 220 ⟨quali⟩ natura praedita constent fulmina, declarant ictu⟨s⟩ et -sta vaporis signa. **β** *-ere aliquem (aliquid) nota sim.*: VAL. MAX. 6, 8, 7 servus ab eo (*i. domino*) ... inexpiabili ... litterarum nota per summam oris contumeliam -stus. COD. Theod. 3, 30, 6 pr. aurum argentumque et quidquid vetustate ... non mutatur ... iudicum ... -stum signaculis in ... custodia conlocetur.

b *abusive* (*cf. et p. 271, 48*) *de eis notis, quae flagellis imponuntur*: CATVLL. 25, 11 ne laneum latusculum ... -sta (*v. p. 269, 68*) turpiter tibi flagella conscribillent.

c *translate*: **α** *vigente imagine notae indelebilis imprimendae*: ① *de stigmate infamiae sim.*: Ⓐ *-ere notam sim. alicui* (*dat. saepe non additur; omisso obi. [i. usu absoluto] l. 40*): CIC. Catil. 1, 13 quae nota domesticae turpitudinis non -sta vitae tuae est? (Sull. 88. Pis. 43 -sta senatūs. Phil. 1, 32 ad ignominiam sempiternam [LACT. mort. pers. 3, 3]. 14, 7. VELL. 2, 64, 3 Tullius ... actionibus aeternas Antonii memoriae -ssit notas. *saepe*). Mur. 8 dignitas hominis ... summam mihi superbiae crudelitatisque famam (infamiam *Guilelmius*) -isset, si ... causam ... repudiassem. prov. 16 ignominiam, quoniam uni praeter se -sta sit, putet esse leviorem (LIV. 8, 32, 15 [*v. p. 269, 65*]). LIV. 3, 58, 2 ne Claudiae genti eam -stam maculam vellent (PS. CIC. in Sall. 16 FRONTO p. 158, 17 v.d.H. [= p. 166 N.]. *saepe*). 9, 3, 13 vivet semper in pectoribus *Romanorum* ..., quidquid istuc praesens necessitas -sserit. SEN. contr. 10 praef. 10 contumelias. VAL. MAX. 6, 9, 12. SEN. dial. 3, 16, 2 tibi fortius aliquid et quod sentias -endum est: in exilium ... mitteris. MART. 6, 64, 24 si quid nostrae tibi bilis -sserit ardor, vivet et haerebit. QVINT. decl. 258 p. 54, 1 laetissimo ... domus nostrae proventu gravissimum funus et crimen -batur (AVG. civ. 16, 25 p. 165, 7 D. de ... concubina. CASSIAN. conl. 8, 16, 4. *al.*). PANEG. 2, 28, 4 alteri ... -sta femineae mortis infamia (*al.*). LVCIF. moriend. 8 p. 300, 7 scelerum tuorum memoria ..., quam tibi in civitate Alexandrinorum -isti. AMM. 22, 12, 1 -isse orienti caedum et direptionum monumenta (29, 5, 42). PRVD. c. Symm. 2, 671 *Nero* proprium facinus mihi (*i. urbi Romae*) saevus -ssit. AVG. in psalm. 56, 12 p. 668 malam conscientiam Iudaeis volentibus excusare se. COD. Theod. 5, 1, 4, 2 (= Iust. 6, 55, 9, 1) ad elogia -enda impiis nepotibus. OROS. hist. 1, 3, 2 sententiam ... dei ... toleramus obstinatisque mentibus testis sibi infirmitas sua -it, quibus fideliter scriptura non suaserit (*v. l. 15*). 5, 22, 10 *pugna* pro -endo ultionis exemplo. *et saepius.*

Ⓑ *-ere aliquem (alqd.) nota sim.*: ① *expresso abl.*: CIC. Cluent. 129 is censoriae severitatis nota non -etur? (Phil. 13, 40 quem ego -stum verissimis maledictorum notis tradam hominum memoriae sempiternae. COD. Theod. 3, 8, 1 [= Iust. 5, 9, 2]). fam. 1, 9, 15 monumentum ... hostili nomine et cruentis -stum litteris esse passi sunt. VAL. MAX. 3, 7 ext. 6 Trasimennum lacum dira -stum memoria. ITALA I Tim. 4, 2 (Tert. ieiun. 2, 5) doctrinis mendaciloquorum -stam habentes conscientiam (κεκαυστηριασμένων, *Vulg.* cauteriatam). LACT. inst. 4, 26, 12 dedecorum maculis -stos (RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 2, 1 p. 1330B. *al.*). HEGES. 5, 4, 4 ne deserti Caesaris ignominia -rentur *milites* (*al.*). HIER. epist. 15, 3, 2 cauterio unionis -imur. COD. Theod. 2, 9, 3 pr. (= Iust. 2, 4, 41 pr.) -atur infamia (*al.* SALV. gub. 7, 83. *cf.* CASSIOD. var. 10, 28, 4 poena ... -endus infamiae). CASSIAN. inst. 10, 7, 8 probris. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 185, 35 stigmatibus criminum. *et saepe.* ② *omisso abl., fere i. q. notare, vituperare, sc. aut homines aut vitia*: TERT. anim. 20, 3 Sallustius vanos Mauros ... pulsat, mendaces Cretas etiam apostolus -it. ARNOB. nat. 4, 32 p. 167, 26 illud ... acerbissime vulnerat, quod -it innoxios et quod decus ... existimationis infamat (*syn.* falsis quemquam notare atque insignire criminibus). PACIAN. epist. 1, 5 p. 18 *spiritus sanctus loquens* Laodicenorum divitias -it (*ex Tert. paenit. 8, 1* Laodicenos fidentes divitiis obiurgat). PS. ORIG. tract. 6 p. 66, 8 non ... ipsos ... arguit et -it. 17 p. 182, 6 utrum ... apostolus ... sub vocabulo carnis vitia carnis denotet et -at. PETR. CHRYS. serm. 51 p. 343B dominus ... in filiis patrum perfidiam sic -it (*syn.* percellit). *pro subi. est ipsa infamia, nota*: CARM. ad senat. 8 *Matris magnae* cultores infamia turpis -it. CASSIOD. var. 9, 15, 9 nota infamiae nihilominus superstites -ente.

Ⓘ *de notis honestis*: CIC. Planc. 29 haec signa probitatis non fucata ..., sed domesticis -sta notis veritatis. TERT. apol. 39, 7 dilectionis operatio notam nobis -it penes quosdam: 'vide', inquiunt, 'ut invicem se diligant'. GILD. Brit. 1 chron. III p. 27, 15 libertatis aureae decenti nota -i.

β *imagine notae debilitata viget tamen plus minus imago urendi, fere i. q. penitus infigere, ita imponere, ut aboleri non possit* (*saepe accedit dat.; altera structura c. abl. locum non habet*): ① *res malas vel ignominiosas*: CIC. Verr. II 1, 113 cur tantam iniuriam ... mortuo fecisti, cur hunc dolorem cineri eius atque ossibus -isti? (2, 163 sociorum ... animis. Catil. 2, 20 tantus ... illorum temporum dolor -stus est civitati. Mil. 99 Phil. 11, 38 Tusc. 3, 19 Att. 1, 16, 7 LACT. ira 17, 14. 18, 8). dom. 92 tantum homines impios ex vetere illa coniuratione -stum nefariis mentibus bonorum odium tenebat (har. resp. 55 insitum penitus et -stum animis). Sest. 17 scelera vulneraque

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-sta rei publicae (AMM. 30, 5, 3). Pis. 30 lex ... -sta (*v. p. 269, 59*) per servos, incisa per vim, imposita per latrocinium (Mil. 33). Phil. 2, 117 *mala*, quae ab illo (*i. Caesare*) rei publicae sunt -sta. SEN. Herc. O. 556 si quas decor Ioles -ssit pectori Herculeo faces (*sim. de vi malae cupidinis quasi urente*: AVSON. 71, 5 p. 341 P. *obscenam venerem* quam Nolanis capitalis luxus -ssit). AMM. 29, 6, 8 magnas -isset rei publicae clades. AMBR. Nab. 14, 62 arcus, quibus diabolus ignita dirigens iacula graves pectoribus hominum solet -ere passiones (CASSIAN. conl. 7, 17). AVELL. p. 55, 2 quod Vrsini -ssit amentia. ⓑ *res varias*: CIC. de orat. 2, 189 *non movebitur auditor*, nisi omnes illi motus ... in ipso oratore impressi esse atque -sti videbuntur. PROP. 4, 11, 74 tibi commendo ... natos: haec cura et cineri spirat -sta meo (*cf. p. 270, 79*).

2 *technice c. respectu picturae encausticae q. d.* (*sim. de minio in pariete -endo l. 17*): SEN. nat. 1, 5, 12 non dicitur tibi colorem illum -stum esse velut duro corpori ac stabili ac manenti. PLIN. nat. 33, 122 *minii male adhaerentis* remedium, ut pariete siccato cera Punica ... inducatur iterumque admotis gallae carbonibus -atur ad sudorem usque. 35, 27 *Augustus* tabulas inpressit parieti: Nemean ... Nicias scripsit se -isse; tali enim usus est verbo. 35, 49 cerae tinguntur ... his coloribus ad eas picturas, quae -untur. 35, 122 ceris pingere ac picturam -ere quis primus excogitaverit. APVL. apol. 14 *simulacrum* quod ... cera -stum ... est. ITALA II Macc. 2, 29 (rec. B) qui ... -it et pingit (τῷ ... ἐγκαίειν καὶ ζωγραφεῖν ἐπιχειροῦντι, *Vulg. aliter*). AVSON. 26, 9 p. 329 P. ceris -ens ianuarum limina et atriorum pegmata.

B *adurendo aliquid tractatur*: 1 *in universum*: a *de vi ignis, caloris sim.* (*c. obi. effectus l. 27. cf. l. 52. 62. absolute l. 29. 39*): LVCR. 6, 1166 ulceribus quasi -stis omne rubere corpus. SEN. contr. 10, 5, 1 -itur *senex tortus*. COLVM. 3, 12, 1 nimium calidum solum *non* posse tolerare vitem, quia -at. PLIN. nat. 18, 297 milii culmum fere -unt *messores*. 22, 37 ea *urtica* ... medetur ... contusis incussisque, -stis (*v. p. 269, 61*) et strumis. APVL. met. 5, 23, 6 sic -stus (*sc. oleo ferventi laesus*) exiluit deus. FIRM. math. 1, 10, 7 ut *zonae adustae incolas* homines ad imitationem -starum rerum atri semper forma coloris infuscet. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 57 *cochleae* -stae primo, quo sint igne pellucidae, ... vasculo immittendae *eqs.* (*syn.* exustae. *de re cf. Diosc. gr. 2, 70, 2 διαπύροις κόχλαξιν*). EVSEB. EMES. serm. 15, 18 p. 356, 13 cuius oculi ad pudicitiam, non ad libidinem -sti carbones? GREG. M. epist. 4, 30 p. 264, 25 -stum (*v. p. 269, 60*) corpus *sancti Laurentii*. *-it sol*: CELS. 1, 3, 16 -ens sol. LVCAN. 9, 852 zona rubens atque axis -stus solis equis. PLIN. nat. 17, 229 si sol acrior ... -ssit ipsum vitium (*syn. 230* adurunt). 18, 275 rorem -stum sole acri (*syn. 272* exustae). APVL. mund. 3. CLAVD. rapt. Pros. 1, 260 -stus limes. HIPPOCR. aer. 12 p. 29, 17 *regiones non* calido -untur nimis (ἐκκέκαυται). *al.* *-it febris sim.*: MACR. Sat. 1, 17, 11 -stos morbo Ἀπολλωνοβλήτους καὶ ἡλιοβλήτους appellant. CAEL. AVR. acut. 1, 16, 156 altiora febribus -untur. *-it mulier, sc. ardore venerio*: SERM. RevBén. 59, 1949, 201, 67 *mulieris* facies ... emisit scandala -endo multitudinem virorum.

b *abusive de eis, quae effectum ignis similem habent*: α *de frigore*: COLVM. 4, 24, 2 frigoribus, quibus cicatrices *in vitibus* -untur. 4, 29, 4 frigus ..., quod possit aut surculum insitum aut fissurae plagam -ere. 11, 3, 13 solum ... pruinis -endum. PRVD. c. Symm. 2, 978 culpam ... glacies aquilonis -it ambustumque caput culmi fuligine tinguit. β *de attritu exulcerante*: COLVM. 4, 29, 16 antiqua terebra ... scobem faciebat perurebatque eam partem, quam perforaverat, deusta vero raro revirescebant ...; *terebra Gallica* sic excavat truncum, ne foramen -at. STAT. Theb. 8, 708 -sta temporibus nuda aera *cassidis* sedent. TERT. pall. 4, 3 ne *Omphales* cervicem enervem -ret sciria leonina. MAX. TAVR. serm. 113 p. 756[B] iugum Christi non -it colla, sed ornat. γ *de admixtione coloris nigri, qua aliquid infuscatur*: GELL. 2, 26, 14 'rubidus' ... est rufus atrior et nigrore multo -stus, 'luteus' contra rufus color est dilutior. δ *de medicaminibus rodentibus* (*c. obi. effectūs l. 63, cf. supra l. 26*): TERT. cult. fem. 2, 6, 2 detrimentum crinibus medicaminum vis -it. SORAN. p. 69, 12 ne *sanguis* coagulando ibi partes ipsas -at (*gr. 3, 41, 6 ἐξάπτῃ ... φλεγμονάς*). p. 100, 2 matrix ... acredine medicaminum -itur. PS. DIOSC. herb. fem. 38 (37) l. 8 ne vis herbae fauces -at (*Diosc. gr. 4, 152, 1 καίειν, syn. Diosc. lat. 4, 147 p. 69, 6* exasperat). CAEL. AVR. acut. 1, 15, 128 intestina. 1, 15, 145. 2, 9, 42. chron. 5, 1, 18 altiora -sta putrescunt. CASS. FEL. 35 p. 76, 18 *anagargarisma* loca fervore incensa -it.

2 *peculiariter*: a *capilli calamistris crispantur*: CIC. Brut. 262 (*in imag.*) *Caesar commentarios sine ornatu orationis scribens* ineptis gratum fortasse fecit, qui volent illa calamistris -ere, sanos quidem homines a scribendo deterruit. QVINT. inst. 2, 5, 12 -stas comas acu comentibus. b *fere i. q. cautere exurere*: VARRO rust. 3, 9, 3 gallos castrant ... candenti ferro -entes ad infima crura, usque dum rumpantur (COLVM. 6, 15, 1 ungulam ... supra vulnus [*syn. Veg. mulom. 4, 16, 1* ure]. 8, 2, 3 calcaribus -stis [*syn. Plin. nat. 10, 50* adustis]). COLVM. 6, 11 vitiosam partem. 6, 15, 1 ita -itur *ungula*. 6, 17, 6 ignea lamina conlectionem resecare et quicquid vitiosi est -ere ([*gr. Hippiatr. I p. 316, 12* ἐπικαύσεις]. PELAGON. 254 lamina candente -is bis in die [*gr. Hippiatr. I p. 363, 12* ἐπικαίων, *syn. Veg. mulom. 2, 55, 7* ures; -es *l. v.*]. PRVD. perist. 10, 486 -sta lamminis ... cutis). 6, 38, 3 flemina secari et interdum -i solent. PLIN. nat. 23, 148 putamine nucis iuglandis dens cavus -itur. TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 8 *ferramenta medici* accuses, quod secent et -ant et amputent (*sim. iuxta posita ibid.* l. 10 *medicum* temere -entem. scorp. 5 p. 154, 18. LVCIF. moriend. 13 p. 313, 5 [*syn.* cauterio urat]). IVST. 2, 4, 11 -stis ... dexterioribus mammis *Amazonum* (*inde* OROS. hist. 1, 15, 3). PELAGON. 38 necesse est eum *equum* -i et usta curari (*gr. Hippiatr. I p. 12, 4 καυτηριασθῆναι. inde* VEG. mulom. 1, 34, 3 loca cauterio -enda sunt). 44 -as (*gr. Hippiatr. I p. 134, 4 καυτῆρα πρόσαγε*). 256 (*gr. Hippiatr. I p. 378, 21 καίειν, syn. Chiron 616* ad usti⟨onem⟩ perveniunt). *al.* CHIRON 38. 39 hunc -imus per totos lumbos (*gr. Hippiatr. I p. 326, 16 καύσομεν, syn.* uri, adures). 507 (*syn.* cauteriza). *al.* HIER. hom. Orig. in Ier. 9 p. 653[B] si ... *medicus* -sserit plagam, curat eum, qui secatur et uritur. CAEL. AVR. chron. 5, 1, 19. 5, 1, 21 manum ... involutis -unt cauteribus. *et saepius.* *in imag.*: AVG. ord. 1, 1, 3 p. 123, 3 qui plagas quasdam opinionum ... aut solitudine -unt aut liberalibus medicant disciplinis. c *i. q. fervefacere, sc. liquorem testis candentibus immissis*: COLVM. 7, 5, 9 urina testis candentibus -sta (*opp.* subiectis ignibus).

II *praep. respicit ad indicationem loci, ubi aliquis (aliquid) uritur*: OV. met. 12, 275 arserunt crines et vulnere sanguis -stus terribilem stridore sonum dedit. LVCAN. 8, 787 semusta rapit resolutaque nondum ossa satis nervis et -stis plena medullis ... restinguit aqua. PLIN. nat. 12, 82 hominum in morte luxuria *tus, murram et similia* ... -entium defunctis (*sc. in rogo*). CIL IX 405 in hoc monimento ali -i licet nulli. VIR. ill. 77, 12 (*add. codd. dett.*) *Pompei* truncus ... a Servio Codro rogo -stus humatusque est. ZENO 1, 6, 5 *Isaac* lignum, quo -atur, sibi praeportat. HIPPOCR. aer. 9 p. 21, 3 *vesica* urinam non dimittit, sed in se decoquit et -it (συγκαίει). CAEL. AVR. chron. 2, 13, 168.

III *vi praep. prorsus evanida, i. q. comburere*: CAEL. AVR. chron. 5, 1, 18 *salicis* corticem -entes atque ex eius cinere pulvisculum facientes ... siccari sinimus.

deriv.: inustio, ? inustura.

1. īnus *vel* īnum (*abl.* -ō) *v. vol. VII 1, 806, 8.*

[**2. inus** *vel* inum (*abl.* -ō). *falso*: PS. APVL. herb. app. 124 sucum ... cum -o siriatico ... teres (*lege* cumino, *cf. vol. IV 1379, 27 sq.*).] *Hi.*

***inūsitātus**, -a, -um. *ab* in *et* usitatus. *compar.* (*v. et l. 53*): CAES. *p. 273, 74.* AVG. loc. hept. 5, 58 p. 610, 9 quaest. hept. 4, 16 p. 326, 15. *al.* *superl.*: AVG. civ. 10, 12 p. 422, 21 D. quaest. hept. 4, 57 p. 363, 13. *v. et l. 69.* NOT. Tir. 24, 89 -um. GLOSS.[L] III Abstr. IN 175 (*al.*) inpopularis -a. GLOSS. II 222, 32 ἀκατάχρηστος -us. *gr. resp. e. g.*: ἄπειρος: CAPREOL. epist. 1, 2 p. 845[D] (*gr. Conc.[S] I 1, 2 p. 53, 17*). ἀσυνήθης: *p. 273, 5.* *legitur inde a* LVCIL. [*confund. in codd. praecipue c.* invis-. *dub.*: PLIN. paneg. 5, 2 *deorum* favor ... -o enotuit (-o ⟨omine⟩ *Keil, sim. alii*; -e notuit *Münscher*).]

1 *in universum: i. q. vel contra consuetudinem vel omnino non usurpatus, adhibitus*: *-a sunt*: a *dicta, scripta sim. sive obsoleta sive novata sive plane abhorrentia ab usu* (*cf. definitiones*: CIC. de orat. 3, 153 -a sunt prisca fere ac vetustate ab usu ... intermissa. PRISC. gramm. II 371, 18 -a sunt, quibus non inveniuntur usi auctores): LVCIL. 650 siquod ver⟨b⟩um -um aut zetematium offenderam (CIC. de orat. 3, 152 aut -um verbum aut novatum aut tralatum. Brut. 259 quominus -is verbis uteretur [*opp.* sermonis usitati]. fin. 3, 5. GELL. 15, 13, 2 ex altera parte. *al.*). RHET. Her. 4, 7, 10 quod commodi esset in hoc libro, ... quod asperius et -um (-ius *l. v.*). CIC. Arch. 3 uti prope novo quodam et -o genere dicendi (de orat. 3, 66 orationis ... genus). orat. 80 aut translatum ..., aut factum ab ipso *oratore* et novum, aut priscum et -um *sc. verbum* (usitatum *l. v.*). *ibid.* -a (us- *l. v.*) ac prisca. part. 22 cum aliquid aut -um (*cod. Viteb.*, tuum *P*, invisum tuum *dett.*) aut inauditum aut novum dicas. ad Q. fr. 1, 2, 8 tolle omnes ... iniquas, ... -as, ... contrarias *litteras* (*cf. p. 274, 4*). QVINT. inst. 8, 4, 16 nec inproprium nec -um nomen est. DIOM. gramm. I 374, 2 'aio' verbum -am habet declinationem. AMBR. hex. 5, 12, 38 p. 171, 16 avius ... et -us in tali genere scriptionis sermo. COD. Iust. de emend. cod. 3 nulla ... nec simili nec diversa nec -a *constitutione* relicta. *al.* *c. dat.*: CIC. de orat. 2, 98 -um nostris quidem oratoribus leporem quendam et salem. VAL. MAX. 8, 3, 2 *mulier* -is foro latratibus ... tribunalia *exercuit*. APVL. apol. 38 cum res cognitu raras, tum nomina etiam Romanis -a (PORPH. Hor. carm. 3, 25, 12 carmen). AVG. quaest. hept. 3, 81 p. 302, 6 ea ... scripturarum est usitata locutio, quae nobis -issima est. *al.* *c. praep.*: AVG. de serm. dom. 1, 9, 23 *verbum* in Graeca *lingua* -um. b *varia* (*v. p. 273, 36. pro subst. l. 82*, -um est *c. inf. p. 273, 3*): VARRO ling. 9, 21 -is formis vasorum recentibus e Graecia adlatis. CIC. Caecin. 36 sic nemo umquam interdixit; novum est, non dico -um (invis- *Halm*), verum omnino inauditum. Mil. 23 *non* omnis confessio facti est -a. orat. 11 quod -as vias indagemus, tritas relinquamus (*in imag.; sim.*: COD. Iust. 3, 1, 14, 1 viam non -am). Att. 3, 24, 2 *causa* non modo necessaria non fuit, sed etiam -a ac nova. CELS. 3, 22, 2 -os aut inutiles cibos aliquis adsumpsit. PLIN. epist. 4, 9, 17 Caepio ... veniam dedit facto vetito quidem, non tamen -o. VLP. dig. 7, 1, 17, 1 (*ex Aristone*) contrariis ... ministeriis aut -is artificium eius *servi* corrumpere. TERT. nat. 1, 4, 12 compertā causā novae sedulitatis et -ae captivitatis *uxoris* (*i. conversione ad deum*). SYMM. or. 4, 2 nova sunt, quae adgredimur, sed vestra humanitas auctor est -a faciendi. *al.* *c. dat. indicante, quis non usurpet aliquid* (*cf. p. 273, 72*): CIC. Rab. Post. 44 quam *Caesaris* ... in novo genere bonitatem -am

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

claris . . . viris. VAL. MAX. 9, 11 ext. 3 quid hoc *factum sceleratum* quasi -um illis gentibus miremur? FLOR. epit. 3, 2, 6 cum hic mos *tropaea statuendi* -us fuerit nostris. CONC.S I 5 p. 119, 38 quod . . . non sit -um nec insolitum sanctis patribus dicere carnaliter . . . natum *Christum* (*gr. I 1, 7 p. 37, 18 οὐκ ἀσύνηθες*).

2 *significantius c. colore mirandi: transit in notionem q. e. eximius, singularis, mirus sim. (fere i. q. incognitus l. 30. 72). hic illic proxime accedit ad usum vocis q. e.* invisitatus, *quae saepius occurrit in l. v. (cf. p. 222, 40 sqq.) vel per coni. restituitur; cum autem -us ubique fere defenderetur a Löfstedt, Coniectanea I p. 89 sqq., in vocibus secernendis nonnisi formas in codd. servatas secuti sumus, monentes tamen scripturam -us in aet. inferiore praevaluisse, ita ut fort. in exemplis antiquioribus nonnumquam, praecipue sub tit. a, per scribarum licentiam irrepserit.* *-a sunt:* **a** *animantia eorumque (mortui l. 20. deorum l. 32) species exterior (ubique fere coni.* invis- *viri docti. c. dat. l. 26. 27. 34)*: ACC. trag. 340 (NON. p. 226, 1) speciem humanam -am egregiam ([invis- *Ribbeck*, invisito tam *Bothe*, invisita tam *L. Mueller*]. HYG. fab. 138, 2 *Chironis* [invis- *Staveren, cui favet locus pendens p. 225, 22*]). CIC. Phil. 11, 2 ecce tibi geminum in scelere par, -um (invis- *unus cod.*) inauditum ferum barbarum. off. 3, 38 *Gyges* corpus hominis mortui vidit magnitudine -a ([invis- *B¹ V H¹*]. CVRT. 4, 4, 3 *de belua*. PLIN. nat. 8, 149 [invis- *DFd¹*]. PS. QVINT. decl. 3, 13 p. 52, 11. GELL. 3, 9, 3 [invis- *l. v.*]. AMM. 28, 4, 13 antehac). LIV. perioch. 13 p. 19, 3 elephantorum maxime -a facie territis militibus (*cf. p. 225, 19*). SEN. dial. 5, 17, 3 *hominem mutilatum* velut novum aliquod animal et -um (EPIT. Alex. 52). IVST. 18, 1, 6 -a ante elephantorum forma (25, 1, 6 barbaris [invis- *l. v.*]. AVG. civ. 16, 8 p. 135, 30 D. quamlibet nostris -am sensibus gerat *homo* corporis formam seu colorem *eqs. cf. l. 32*). AMM. 31, 3, 8 -um antehac hominum genus (*de Hunis*). SVLP. SEV. dial 1, 15, 7 -ae ferae pellem. *c. mero colore ignorandi: i. q. incognitus (si modo recte trad.)*: APVL. flor. 10 p. 41 mediae deum potestates, quas licet sentire, non datur cernere, ut Amoris ceterorumque id genus, quorum forma -a (invisitata *Itali, ita ut pertineret ad p. 222, 68*), vis cognita. AMM. 30, 4, 17 si . . . advena . . . -um sibi antea Marcianum . . . quaesierit oratorem.

b *varia (exempla ab usu sub 1 allato hic illic vix disiungenda)*: *α nude positum (pendet acc. c. inf. l. 51. 64 [cf. l. 40. 44], coni.* ut *l. 45)*: RHET. Her. 1, 4, 7 nos de rebus magnis, novis, -is verba facturos (4, 48, 61 VARRO rust. 3, 9, 17 CIC. fin. 3, 15 ac. 1, 24. SEN. contr. 10 praef. 5 res nova et -a [invis-, instituta, insueta *vv. ll.*] *est* supplicium de studiis sumi. *al.*). 2, 30, 49 singulare esse maleficium, spurcum, nefarium, -um. 3, 22, 35 si quid videmus aut audimus egregie turpe, inhonestum, -um (inauditum *l. v.*), magnum, incredibile. CIC. Cluent. 173 illud quam non probabile, . . . -um, . . . novum, in pane datum venenum! Manil. 62 quid tam -um, quam ut . . . eques Romanus ad bellum maximum . . . mitteretur? Rab. perd. 13 suppliciis (invis- *Halm*; *seq.* inaudita). Cael. 57 -ae (inlustria, lustra *vv. ll.*) libidines, luxuries, omnia denique inaudita vitia. har. resp. 63 terrae motu quodam novo contremescunt et -o (inviss- *P¹*) aliquid sono incredibilique praedicunt. Marcell. 1 tam -am (invis- *Eberhard*) inauditamque clementiam. Deiot. 1 est ita -um regem reum capitis esse. div. 1, 93 multa -a (invis- *l. v.*) partim e caelo alia ex terra oriebantur. 2, 138 quae est . . . forma tam -a (invis- *l. v.*) tam nulla, quam non sibi ipse fingere animus possit? (*seq.* quae numquam vidimus). Att. 8, 8, 1 tanti, tam -i consilii. CAES. Gall. 2, 31, 1 *oppidani* nova atque -a specie commoti ([*i. turri appropinquante moenibus*]. PLIN. epist. 6, 16, 4 nubem -a [invis- *a*] et magnitudine et specie). 4, 25, 2 -o genere tormentorum permoti barbari (BELL. Afr. 19, 2 proelii. VAL. MAX. 9, 12, 2 casūs. *al.*). civ. 3, 47, 1 nova et -a belli ratio (VAL. MAX. 5, 9, 4. *al.*). CARM. pop. Gell. 15, 4, 3 portentum -um (invis- *Broukhusius*) conflatum est recens. SEN. contr. 9 praef. 5 velut ex umbroso . . . prodeuntes loco . . . lucis fulgor obcaecat, sic istos . . . omnia tamquam nova et -a (invis- *Gertz*) perturbant. VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 malo (invis- *Halm*). 1, 8, 2 spectaculo. 5, 4, 7 quid . . . tam -um (invis- *Halm*), . . . inauditum quam matrem uberibus natae alitam *esse*? *al.* SEN. Phoen. 265 facinus ignotum efferum -um. epist. 91, 8 illis -is (invis- *Q*) velut novis obstupefieri. PLIN. paneg. 3, 3 gloria. SVET. Aug. 43, 4 si quando quid -um (invis- *MRT*) dignumque cognitu advectum esset. EPIST. Alex. l. 8 H. ne quid -um haberes. *et saepe.* *pro subst.*: PS. QVINT. decl. 17, 6 p. 306, 7 *pater* -a commentus est. PLIN. epist. 2, 11, 10 studium magna et -a noscendi. GREG. M. dial. 1, 2 p. 22, 20 M. ne -a (*i. miracula*) praesumeret *Libertinus.* *β c. dat. indicante, cui mirum, incognitum sit aliquid (paulo aliter p. 272, 83)*: CAES. Gall. 4, 25, 1 *navium longarum* species erat barbaris -ior. VITR. 5 praef. 5 -as et obscuras multis res esse mihi scribendas. FLOR. epit. 4, 2, 81 illud -um (invis- *Graevius*) Caesaris oculis nefas: . . . *militum* manus gradum retro dedit. PANEG. 11, 9, 1 hieme saevissima et his quoque regionibus -a. IVL. VAL. 3, 23 p. 131, 25 ut, si quid esset, quod -um (invis- *Mai*) aliis foret atque auditu mirabile haberetur, id sane resciscerem videremque. AVG. gen. ad litt. 5, 4 p. 144, 3 dies ille -us atque incognitus nobis, quem primum deus fecit. GREG. M. moral. 19, 4 p. 98A notitiam dei humanis sensibus -am, quam scire non potest nisi qui accipit. *al.*

adv. ***inūsitātē**. *compar.: p. 274, 3. 6. 8. superl.*: MACR. Sat. 1, 4, 19 (-e *l. v.*). GLOSS. II 226, 18 ἄνευ χρήσεως -e. *i. q. non usitato, insolito modo: c. verbis:* 1 *ad orationem, scripta pertinentibus*: CIC. Brut. 260 *Sisenna* recte loqui putabat esse -e loqui. orat. 155 *Ennius* -ius contraxerat . . . 'factum' . . . pro . . . 'factorum'. ad Q. fr. 1, 2, 9 epistularum . . . absurde et -e scriptarum. GELL. 7, 16tit. verbum . . . -e quidem, sed apte positum et proprie. 11, 15, 1 verbo -ius ficto. 17, 2, 16 -e 'diurnare' dixit (20, 6, 10 -e quidem, sed recte. AVG. quaest. hept. 3, 41 p. 276, 23. *al.*). AVG. in euang. Ioh. 61, 4 p. 1800med. -ius . . . Paulus . . . in epistola hoc fecit (*i. de se tamquam de alio locutus est*). *al.* 2 *aliis (v. et p. 272, 43)*: AVG. epist. 153, 24 p. 424, 2 magis . . . reprehendimus, qui talia *dona* -e repetiverunt, quam qui ea de more (eadem -e *l. v.*) sumpserunt. PS. AVG. serm. ed. Mai 60, 3 p. 123in. *magi* -e refulgentem stellam sequentes.

adv.? **inūsitātō** *v. p. 272, 42.* *Stiewe.*

inūsque *v. s.* in *vol. VII 1, 739, 43. 745, 16. 750, 78. 753, 31. 763, 29.*

inustio, -ōnis *f.* *ab* inurere. *fere i. q. nota inusta, macula igne impressa*: IVL. VAL. 1, 9 p. 16, 23 -o . . . fortuita quaedam eius (*i. Bucephalae equi*) coxae veluti taurini capitis imitamen insederat (*Ps.Call. 1, 15, 2 ἔγκαυμα*). 3, 37 p. 145, 5 cui (*i. saxo*) cum sint igneae quaedam maculae vel -es. FVLG. aet. mund. p. 159, 7 libidinis cauterium genuina feculentiae -e signatum. RVFIN. Orig. in Ios. 5, 6 p. 320, 14 est et illud 'opprobrium Aegypti', quod . . . vetustae consuetudinis -e suggeritur. 10, 1 p. 358, 7 *ei* qui salvandi sunt, ita tamen, ut non absque alicuius notae -e salventur.

? **inustūra**, -ae *f.* *ab* inurere, *cf.* ustura; *sed fortasse legendum est* in ust-. *fere i. q. ustura, locus igne laesus*: ORIBAS. syn. 3 add. 1 La p. 893 *medicamine* utere . . . in podagras . . ., in inguinis et fimasin, inhusturis *eqs.* (*gr. p. 63, 11 εν φύμασιν . . ., ἐν κατακαύμασιν, syn. 3, 5 Aa p. 850, 26* usturas).

1. inustus, -a, -um *v. s.* inuro.

2. inustus, -a, -um. *ab* in (*negat.*) *et* ustus. *cf. Du Cange.* *i. q. non ustus*: GREG. TVR. Franc. 2, 1 p. 38, 6 *reus* prunas ardentes in byrrum suum posuit et . . . usque ad sepulcrum beati Martini . . . accedit proiectasque ante sepulcrum prunas vestimentum -um apparuit (*syn.* ab his ignibus . . . inlesum). 2, 6 p. 47, 9 *non* remansit in ea *urbe* locus -us praeter oraturium beati Stefani. *Hi.*

[PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 78, 1 magis . . . **inūsuālis** (usualis *recte serm. ed. Mai 151, 1*) circuli insuetum lumen ostendit nativitatem *Christi.*] *Stiewe.*

***inūtilis**, -e. *ab* in *et* utilis. *comparat.* -ior: CIC. off. 3, 84 OV. met. 13, 38. *al.* *superl.* -issimus: CELS. 4, 12, 7. *al. cf. et* -is admodum *p. 277, 48*, maxime -em *p. 277, 25*, valde -e *p. 278, 44*, vehementer -is *p. 275, 81*, summe -ia *p. 278, 66*. NOT. Tir. 24, 95 -is. *de notione*: HIER. in Am. 1, 4 p. 995B Aquila *transtulit ἀνωφελοῦς*, id est -em, ut ostenderet vana idolorum auxilia. GLOSS. ignavum -em. -es imbecillae. -is incommodus. *v. et l. 73. ἀνωφελής. ἀσύμφορος. ἀχρήσιμος. ἄχρηστος. cf. et gr.: ἄκαρπος p. 276, 22. ἀκρατής p. 277, 34. ἀνάπηρος p. 277, 39. ἀνόητος p. 276, 27. ἀνωφελής p. 275, 78. 82. 278, 22. 24. 57. ἄχρηστος p. 275, 81. 277, 57. 278, 10. cf. p. 277, 54. δύσχρηστος p. 277, 54. θολερός p. 279, 42. μάταιος p. 278, 56. οὐ χρηστός p. 276, 2. στρεβλός l. 82. φαῦλος p. 279, 43. v. et p. 275, 27. 55. 279, 27. 39.* *notabiliora de usu et structuris: finis indicatur: per* ad (*inde a* TER., *p. 275, 43.* RHET. Her. *p. 275, 66.* CIC. *ter*): CAES. Gall. 7, 27, 1 *et l. 70. p. 277, 65. 66.* civ. *p. 277, 69* (LIV. *p. 277, 66.* VAL. MAX. *p. 277, 75. al.*). *per dat.*: CAES. Gall. 7, 78, 1 *p. 277, 67* bello (OV. epist. 1, 105 *p. 277, 72.* LIV. 4, 31, 2 *p. 278, 74 et p. 277, 67.* VAL. MAX. 6, 9, 1. *al.*). *accedit inf.: v. p. 278, 10. supin.: v. p. 276, 16. 17. 278, 83.* -e est, ut: *v. p. 278, 41 sq.; c. inf. p. 278, 25 sqq.* *in figura q. d. litotes passim.* *legitur inde a* PLAVTO, TER., LVCIL., RHET. Her., CIC., VARRONE (rust.) *per totam latinitatem.*

[*e coni.*: LAVD. [Turiae] CIL VI 1527 II 11 ⟨reddito iam non -i⟩ cive beneficio . . . apsentis Caesaris Augusti (*suppl. Mommsen*). VELL. 2, 47, 4 exemplo -i (*Ursinus*, inutiliter *AP*).]

I ***qui usui non est, utilitate caret*:** **A** *de rebus*: 1 *corporeis*: **a** *i. q. usui non aptus, utilitatem non praebens*: *α de variis rebus ab hominibus vel factis (v. et p. 275, 31) vel paratis (v. l. 77 sq.) sim.*: PLAVT. Asin. 763 si qua -is pictura sit, eam vendat. VARRO rust. 3, 4, 3 *aviarium coniunctum* -e invenerunt. CAES. Gall. 4, 29, 3 *naves* armamentis amissis ad navigandum -es (CVRT. 9, 10, 4. *al.*). VERG. Aen. 2, 510 -e ferrum cingitur *Priamus* (SERV. *ad l.* ipse -is [*v. p. 277, 17 sq.*]; ferrum . . . de his est, quae a coniunctis sumunt epitheta [GLOSS. IV 448, 32 -e ferro quo uti non posse vel ipse ⟨in⟩utilis]. SIL. 10, 316 STAT. Theb. 8, 140. *al.*). LIV. 39, 25, 8 quae (*oppida sim.*) reddiderit coactus Thessalis, -ia ut redderet curasse. 44, 35, 12 missilia in tenebris . . . -ia esse. PAVL. FEST. p. 88 *in cellis* reponi erant solita ea, quae in templo vetustate erant facta -ia. SEN. dial. 7, 23, 4 *de divitiis*: -es estis (PORPH. Hor. epist. 1, 7, 14 supervacuae . . . et -es divitiae). PLIN. nat. 13, 76 emporitica *charta* -is scribendo. VAL. FL. 1, 634 spectat . . . -e robur (*i. clavam*) Amphitryoniades. HIER. psalt. sec. Hebr. 78, 57 ut patres eorum incurvati sunt quasi arcus -is (*cf. gr. εἰς τόξον στρεβλόν, Vulg.* in arcum pravum). VVLG. Ier. 48, 38 sicut vas -e (Bar. 6, 15). AVG. civ. 6 praef. p. 242, 9 D. deos . . . falsos . . . esse -ia simulacra. BOETH. cons. 1, 3, 13 W. illi . . . circa deripiendas -es sarci-

[I. Kapp]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nulas occupantur. Cod. Iust. 1, 17, 2, 22 sciat -is se esse codicis dominum. *al.* β *de iis rebus, quae existunt in rerum natura (per comparationem l. 5. fere c. respectu rei amatoriae l. 29)*: Verg. georg. 1, 88 exsudat -is umor *e terra*. Hor. carm. 3, 17, 10 algā litus -i . . . tempestas . . . sternet (*cf.* Ov. Pont. 2, 1, 15 *de poeta*: nos quoque . . . sentimus, -is herba, numen). epod. 2, 13 -es . . . ramos amputans (*cf.* Pallad. 3, 13, 2 ramulis. *al. sim.*: Colvm. 3, 10, 21 pampinarium et sagittam velut -es. 5, 5, 16 -ia sarmenta decidunt). Liv. 22, 28, 5 ager . . . -is insidiatori (Pallad. 1, 6, 13 silvis -bus tectus. Clavd. Don. Aen. 11, 315 p. 460, 30. *cf. infra l. 35*). Phaedr. 1, 2, 23 *ranae* alium rogantes regem misĕre ad Iovem, -is quoniam esset qui fuerat datus (*sc. tigillus*). Colvm. 2, 10, 35 cicera . . . hominibus non -is. 11, 3, 57 nec arida *cepa* -is ad pulmentaria condenda. *al.* Plin. nat. 16, 105 cornus . . . ligno . . . fungosa et -is (*sc. ad usum, fabricam. cf.* 36, 166 tofus aedificiis -is est . . . mollitiā. Pallad. 12, 15, 2 alnus fabricae -is). 20, 20 radix ad omnia -is. 23, 73 nigra oliva stomacho -ior, ventri facilior (26, 86. 31, 98 *sal* stomacho tantum -is praeterquam ad excitandam aviditatem. *saepe* [*v. et p. 279, 34*]. *cf.* Mart. 3, 47, 9 pigro . . . ventri non -es betas). 37, 120 sappiri . . . -es scalpturis. *al.* Mart. 13, 22, 1 -is uva Lyaeo (*i. vino*). Ps. Qvint. decl. 13, 19 flores tuos *veneno* -es fecisti. Iren. 5, 10, 2 oleaster, si non percipiat insertionem, perseverat -is suo domino. Ps. Orig. tract. 15 p. 164, 22 nullum . . . aliud remedium -ium aquarum, nisi *eqs.* (Hil. myst. 1, 34 p. 25, 21. *al. cf. Vulg. exod. 15, 25*). Pallad. 11, 11, 2 vetus semen -e est vel sationi vel usui. *al.* Clavd. Don. Aen. 1, 540 p. 108, 30 terra . . . -is et deserta (*cf.* Mvtian. Chrysost. hom. 20, 3 p. 363p. med. educet nos de Aegypto infructuosa et -i [*gr. p. 146a. med.* ἀνονήτου καὶ ματαιοπόνου]). Ps. Orig. hom. in Matth. 4, 4 p. 266, 21 multae . . . arbores . . . ferunt . . . malum et -em fructum. *al.* *nota* (*v. l. 3. cf. p. 274, 67*): Hor. sat. 1, 8, 1 olim truncus eram . . . -e lignum, cum faber . . . maluit esse deum *Priapum eqs.* (Priap. 73, 3. *cf. de tabellis, epistulis ab amica spretis*: Ov. am. 1, 12, 13). Ov. am. 3, 7, 15 truncus iners iacui, . . . et -e pondus (*cf. p. 277, 31*).

b *sensu speciali ap. ICtos (v. p. 276, 47): qui fructum, reditum non praebet possessori*: Cod. Theod. 10, 3, 4 ager . . . -ior (*ibid. iterum. cf.* Tab. Albertini 23, 5 [*a. 495*] -elem agri f[i]rustellum. *ad rem v. Rostovtzew, Röm. Kolonat, p. 394, 1 fundi -iores. p. 395, 1*). 11, 1, 4 (= Iust. 11, 59, 2) *emptor* earum possessionum onera subiturus est, quae penes distractores -es permanebunt. Cod. Iust. 3, 34, 14, 1 *v. p. 280, 31.* 6, 61, 8, 4c *res* immobiles, steriles quidem, non tamen -es. Inst. Iust. 2, 4, 1 *ne omnino* -es essent proprietates semper abscedente usufructu.

2 *incorporeis: afferuntur*: a *varia et generalia*: Ter. Andr. 287 nec clam te est, quam illi *puellae forma et aetas* . . . -es . . . ad pudicitiam . . . tutandam sient. Cic. inv. 1, 12 quaeritur . . . iustum an iniustum, utile an -e *factum sit* (*al.*). 2, 77 de facto turpi (*opp.*) . . . aut -i aut utroque. Att. Cic. Att. 9, 10, 6 praecipitem profectionem . . . tibi . . . -em et periculosam puto. Hor. carm. 1, 14, 13 *navi* et genus *Ponticae pinūs* et nomen -e. Ov. epist. 13, 27 officium . . . pium, sed -e nobis (*cf.* Sen. Oed. 853 -e isti [*pastori seni*] munus infantis dedi. benef. 4, 15, 4 beneficia). Sen. epist. 82, 24 nihil est acutius arista; quaedam -ia et inefficacia ipsa suptilitas reddit. Gell. 15, 2tit. Plato . . . invitatiunculas vini non -es esse existimabat (*cf.* Vita Melan. 29in. [BHL 5885] sobrietatem ita dilexit, ut . . . iuvenes et adulescentulas . . . de -i conversatione huius saeculi converteret [*gr. BHG 1241* ὡς . . . πείθειν ἀφίστασθαι τῆς ἀκολασίας καὶ ἀσέμνου πολιτείας]). Iren. 3, 12, 6 superfluus . . . et -is adventus domini parebit. Hil. in psalm. 118 thet 7 p. 437, 22 lac . . . -i sapore amaroque corrumpitur. *al.*

b *specialia, quae spectant ad*: α *doctrinam, argumentationes cogitationesque, disciplinas, artes, opuscula sim. (saepius subest doctrina philos., rhet. sc. boni divisio in* utile *et* honestum, *mali vel rei usu carentis in* -e *et* inhonestum *sim., cf. et l. 44 sq. p. 276, 35. 278, 60. 83)*: Lvcil. 1330 virtus, scire, homini rectum, utile quid sit, honestum, quae bona, quae mala item, quid -e, turpe, inhonestum. Rhet. Her. 2, 12, 17 ratio refelletur . . . aut falsa . . . aut -is aut turpis aut iniuriosa (Apvl. apol. 8 rationem . . . neque -em neque iniucundam. *cf.* Rhet. Her. 3, 10, 18 argumentationes . . . neque -es ad dicendum. *aliter l. 70*). Cic. de orat. 2, 67 de rebus . . . honestis aut turpibus, utilibus aut -bus . . . dicendum. fin. 1, 12 *de disputatione ad iuris controversiam pertinente* quod et acutum genus est et ad usus civium non -e. Vitr. 10, 9, 1 transfertur . . . cogitatio scripturae ad rationem (*sc. agendi*) non -em. Qvint. inst. 9, 4, 58 verba . . . dure inter se commissa potiora sunt -bus. 11, 3, 57 vitium *oratoris* . . . cantandi, quod -ius sit an foedius nescio. Fronto p. 48, 4 v.d.H. (p. 52 N.) sine istis artibus omnem orationem absurdam et agrestem . . ., inertem atque -em puto. Lact. epist. 31, 5 p. 707, 10 *quae Epicurus docet*, delira et -ia. Hil. in Matth. 5, 8 p. 947A ineptiam -issimae quaestionis deus arguens (Serm. Arrian. frg. I 6 p. 608C quaestiones vanissimas et -issimas. Vvlg. Tit. 3, 9 -es et vanae [ἀνωφελεῖς]). 12, 19 p. 991A otiosi, id est inepti et -is dicti. Avson. 338, 1 p. 156 P. technopaegnion . . . -e opusculum (*cf.* Cassiod. hist. 5, 42, 16 *nefandae epistulae* abiciantur, eo quod vehementer -es sint [*Theodoret. 2, 28, 2* διὰ τὸ ἄχρηστον καὶ ἀνωφελές]). Ps. Soran. quaest. med. 50 p. 253, 36 cetera . . . omnia -ia *ad empiricam medicinam* et superflua sunt. Conc.S I 3 Rustic. p. 44, 24 neque contemnas causam sciente diabolo . . . multas -es causas ad culmen evehere . . ., ita ut eas inemendabiles faciat (*gr. I 1, 1 p. 93, 37* οὐ χρηστῶν πραγμάτων). Cael. Avr. acut. 3, 19, 191 quorum (*malorum sim.*) . . . intellectus aptus rationi est ob causarum scientiam, -is vero ac ⟨non⟩ (*add. Bendz*) necessarius curationi.

β *eruditionem, studium sim.*: Cic. inv. 1, 27 quod . . . non -i cum exercitatione dicitur (*cf.* Qvint. inst. 2, 4, 26 neque -i et nobis etiam iucundo genere exercitationis). de orat. 3, 61 discidium . . . quasi linguae atque cordis (*i. mentis*) absurdum . . . et -e et reprehendendum, ut alii nos sapere alii dicere docerent. fam. 1, 9, 23 libros . . . 'de oratore' . . . arbitror Lentulo tuo fore non -es (Qvint. inst. 1 prooem. 6 erudiendo *puero* . . . non -es fore libri). Ov. trist. 4, 10, 21 studium (*i. poesin*) quid -e temptas (*opp. rhetoris. cf.* Sen. dial. 10, 13, 1 qui litterarum -ium studiis detinentur). Vell. 1, 14, 1 non -i rerum notitia. Sen. epist. 94, 39 philosophia . . . nec . . . -is et formandis animis inefficax est (Ps. Varro sent. 80 philosophiam -em mentientes. *cf.* Sen. epist. 108, 36). Gell. 2, 29tit. apologus Aesopi . . . memoratu non -is (*c. supin.*: Ambr. fid. 5, 18, 220 p. 694B cognitu -ia. *v. et p. 278, 83*). Inst. Iust. de inst. promulg. 3 tam aures quam animae vestrae nihil -e nihilque perperam positum . . . accipiant. *al.*

γ *animi motus et affectus, indolem sim.*: Liv. 3, 33, 8 consensus *iudicum* privatis interdum -is est (*cf.* Conc.S I 5 p. 370, 38 ut mutua eorum conspiratio non habeatur -is [*gr. I 1, 7 p. 73, 11* ἄκαρπος . . . σύμφραξις]). 3, 71, 8 -i pudore. 25, 37, 10 in muliebres et -es se proiecissent fletus (*cf.* 37, 7, 4 Aetolos . . . complorantes -i lamentatione fortunam gentis. *cf. et p. 277, 26*). 31, 32, 2 paenitentiam seram atque -em. Vvlg. I Tim. 6, 9 qui volunt divites fieri, incidunt . . . in laqueum diaboli et desideria multa -ia et nociva (ἀνοήτους καὶ βλαβεράς). Svlp. Sev. dial. 1, 22, 5 ne quem . . . incerta mobilitas -i levitate compellat semel coepta deserere. *al.*

δ *rem publicam: de iis*: (I) *quae bello vel pace aguntur (cf. p. 277, 62 sqq., v. e. g. p. 275, 9 et similia exempla suis locis allata necnon p. 278, 64 sqq.)*: Rhet. Her. 2, 14, 22 accusator utetur loco communi in eum, qui -e utili praeposuerit. Cic. Flacc. 16 bella -ia suscipiebant (*al.*). Manil. 71 simultates . . . mihi non necessarias, vobis non -es. Phil. 5, 50 potentiam. 11, 21 dicam, cur -e rei publicae, sed prius, quam turpe consulibus sit, videte. div. 2, 11 quaeritur, . . . quae leges, qui mores aut utiles aut -es *sint* (Liv. 34, 6, 5 nullam *legem* abrogari debere . . ., nisi quam . . . status . . . rei publicae -em fecit. *cf. p. 278, 67*). Att. 1, 20, 2 ratio mihi . . . non -is, sed . . . rei publicae multo . . . utilior quam mihi. Liv. 6, 40, 9 rogationes . . . seu utiles, seu -es. 31, 29, 3 experta -i societate Romana *Aetoli* pacem cum Philippo *fecerant. al.* Sen. contr. 2, 1, 20 adoptionem -em esse (*ibid. saepius*). Sen. dial. 9, 46 numquam -is est opera civis boni. Stat. Theb. 6, 552 *cursus* nec -e bellis subsidium, si dextra negęt. Tac. hist. 3, 40, 2 -i cunctatione agendi tempora consultando consumpsit. Clavd. Don. Aen. 12, 235 p. 583, 6 -is foederis murmur. Svlp. Sev. dial. 1, 22, 2 -em militiam cum vano honore contemnere. *al.* (II) *quae ad ius pertinent (v. et p. 275, 34. 279, 79. 84)*: (A) *quae utilitatem non habent, sc. sensu generali*: Ivlian. dig. 45, 1, 56, 1 -e pactum . . . coheredibus . . . erit. 46, 8, 22, 8 domino . . . propter exceptionem actio -is esset. Cod. Theod. 1, 11, 2 ad hanc . . . -em praecepti novitatem. Cod. Iust. 7, 25, 1 -es legis antiquae dispositiones. 7, 31, 1, 5 -bus ambiguitatibus et differentiis sublatis. 8, 15, 1 (*a. 194*) non -is erit exceptio *eqs.* (B) *notione speciali inde (v. e. g. l. 56) derivata, quae fere est i. q. irritus, vanus, abolitus, nihil valens*: Gaivs dig. 28, 2, 30 filio . . . praeterito -e est testamentum (inst. 2, 147 non . . . per omnia -ia sunt ea testamenta, quae *eqs.* 2, 248 alioquin -e est testamentum. Inst. Iust. 2, 12 pr. *al.*). Papin. dig. 20, 6, 1, 1 donationem . . . -em esse (*ibid.* Cod. Iust. 8, 53, 35, 5b. 8, 56, 4 neque *donatio* propter hoc . . . inefficax esse atque -is videatur. *al.*). Vlp. dig. 37, 11, 6 nec ad bonorum possessionem -is institutio proficit (Cod. Iust. 6, 38, 4 pr. Inst. Iust. 2, 14, 12 ignorantia . . . testantis -em institutionem non facit. *al.*). 45, 1, 1, 5 *stipulatio* una utilis, alia -is, neque vitiatur utilis per hanc -em (Gaivs inst. 3, 103 pro altera . . . parte -em esse. Cod. Iust. 5, 13, 1, 1a [*opp.* valida]. Inst. Iust. 3, 19tit. *al.*). *al.* Gaivs inst. 2, 196 legatum (2, 198 iure civili. Cod. Iust. 3, 33, 14, 1 quidam -e legatum esse existimabant. Inst. Iust. 2, 20, 10. *al.*). 3, 158 mandatum. *al.* Cod. Iust. 1, 14, 5, 1 (*a. 439*) ea quae lege fieri prohibentur, si fuerint facta, non solum -ia, sed pro infectis etiam habeantur (*affert* Greg. M. epist. 9, 197 p. 186, 31). 5, 5tit. de . . . -bus nuptiis. 6, 27, 5, 3 sive utilis esset talis substitutio . . . sive -is *eqs. al.* Inst. Iust. 3, 19, 12 verborum obligatio inter absentes concepta -is est.

B *de animantibus: fere i. q. ad usum non sufficiens, nihil efficiens, debilis, invalidus sim.*: 1 *de hominibus (de deis p. 277, 13)*: *cum respectu*: a *muneris, officii, negotii (de militibus sim. v. p. 277, 62 sqq.)*: Plavt. Pseud. 794 coquom . . . duco . . . multiloquom, gloriosum, insulsum, -em. Lvcil. 579 servus neque infidus domino neque -is quaquam (Pavl. dig. 11, 3, 14, 9. Cod. Iust. 2, 18, 10 [*a. 222*] non -em domino. Pelag. in Eph. 6, 5 p. 381, 1 providet . . . apostolus, ne doctrina dei . . . blasphemetur, si credentes servi suis dominis -es fiant). Cic. Att. 2, 22, 7 neglegentis hominis et non boni poetae, sed tamen non -is. Colvm. 3, 10, 6 -issimus quisque . . ., qui nullum alium laborem ferre queat, huic officio applicatur. Apvl. met. 9, 11, 5 rebar (*i. Lucius ut asinus scilicet*), ut minus aptum et huius

[I. Kapp]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

modi ministerio satis -em me ad alium ... laborem legatum iri. IREN. 5, 26, 1 alii *reges* ... pigri et -es erunt (*opp.* fortes et agiles). PETRON. BONON. serm. 2, 58 (RevBén. 14, 1892, 5) nescio, fratres ..., qua ratione me -em rebus arduis *episcopum ordinavistis*. COD. Theod. 16, 2, 11 clerici, qui ... patrimonio -es sunt, ad munera curialia minime devocentur. COD. Iust. 1, 26, 3 (*a. 389*) si quos iudices vel propter adversam ... corporis valetudinem (*v. l. 30*) vel propter neglegentiam aut ... simile aliquod vitium sublimitas tua -es esse reppererit *eqs.* PS. ORIG. hom. in Matth. 4, 4 p. 266, 17 operarios ... malos et infideles, ... iniquos atque -es. CAES. AREL. serm. 1, 1 p. 3, 13 velut -is negotiator margaritas dominicas ... offerre praesumpsi. VITA Caes. Arel. 2, 22 p. 493, 1 in quo ministerio (*sc. baculi portandi*) -is ego serviebam. *al.*
de deis: IREN. 5, 4, 1 qui alterum affingunt patrem praeter demiurgum ... infirmum et -em et neglegentem inferentes eum *eqs.* AVG. civ. 3, 17 p. 123, 22 D. diis -bus populus ... *pestilentia* fatigatus ... lectisternia *exhibuit.*

b *corporis nec non aut partium eius aut functionum sim.* (*cf.* GLOSS. *p. 274, 73 et ea, quae l. 62 sqq. inserta huc pertinent*): CIC. nat. deor. 2, 145 umorem *nares* ... habent ad pulverem multaque alia depellenda non -em. OV. epist. 4, 7 ter -is haesit lingua. met. 12, 344 corpus (SEN. epist. 58, 34 -e ministeriis. 101, 12 corpore fracto et -i). SEN. contr. 7, 4, 5 *filios* aegros, -es. 10, 4, 16 multos patres exponere solitos -es partus (*cf.* CVRT. 9, 1, 25 aliqua parte membrorum -es ... necari iubent). 10, 5, 17 senem -em, expiraturum (10, 5, 18 elegisse vilissimum et maxime -em). CELS. 7, 2, 6 *cutem* -em futuram. 8, 10, 2[D] ne ... -e brachium efficiant. SEN. dial. 12, 5, 4 lacrimis. PLIN. nat. 21, 158 sanguinem. 28, 97 *pilos* palpebris -es tolli (32, 70. 75. *al. cf. p. 278, 43*). MART. 2, 90, 3 vivere quod propero pauper nec -is annis (*cf.* 7, 64, 5 qua ... arte graves tolerabis -is annos?). MOD. dig. 48, 19, 22 in metallum damnati si valetudine ... -es operi faciundo deprehendantur *eqs.* (COD. Iust. 1, 26, 3 *v. l. 7*). IVVENC. 2, 585 iuvenem ... cui pondus -e (*cf. p. 275, 33 et Verg. Aen. 10, 341*) palmae pendebat. FIRM. math. 5, 3, 51 p. 46, 12 uxores ... erunt -es et tales quae *eqs.* HIPPOCR. aer. 10 p. 23, 24 *feminae* -es infantes generant (ἀκρατέα). PS. SORAN. quaest. med. 190 initium aegritudinis, cum -is efficitur homo gravatus passione. MARCELL. med. 33, 48 -es mares. CAEL. AVR. acut. 3, 8, 87 *vinum dulce* inflat ... etiam sanos et indigestos atque -es ... facit. ORIBAS. syn. 7, 22, 21 La p. 159[med.] incisum nervum periculus nullus sequitur, locus autem -is (insensibilis *Aa*; *gr. p. 227, 25* ἀνάπηρον). COD. Iust. 11, 48, 22, 3 -is *pater* ... et ruri non idoneus. ACT. Petr. 12 p. 60, 5 vocem ... infirmem et -em emittere contra ... apostolum. VITA Maxent. 9 (BHL 5973) *mulieris die dominico laborantis* manus ... sunt -es factae. *al.*

c *eruditionis, indolis* (*salutis l. 45*): CIC. off. 3, 31 ut ab homine inerti atque -i ad sapientem ... transferantur res *eqs.* OV. met. 13, 38 *Palamedes* sibi -ior ... commenta *Vlixis* retexit. SEN. benef. 4, 16, 2 hominem sibi ipsum (ipsi *l. v.*) -em. QVINT. inst. 12, 3, 5 *oratorem* nec -em ... neque ... imperitum velim. VLP. dig. 47, 10, 17, 17 is ... segnitior (*sic*) vel -is admodum, qui non sufficiat ... ad actionem. HIL. in Matth. 13, 1 p. 993[C] hi, qui extra (*ecclesiae fere navem*) sunt et arenae modo steriles atque -es adiacent. PRISCILL. tract. 1, 15 p. 14, 10 sapientia saeculari ... adhuc -es. PASS. Macc. 6, 17 non ita -es et imbecilli Hebraeorum filii sumus, ut *eqs.* (*μὴ οὕτως κακῶς φρονήσαιμεν*). VVLG. psalm. 13, 3 (= 52, 4) omnes declinaverunt, simul -es facti sunt (ἠχρεώθησαν). sap. 2, 12 *iustus* -is est nobis (δύσχρηστος). *al.* PS. ORIG. in Iob 2 p. 488[B] ex insipientibus *mulieribus* ... -bus, stultis, imperitis. CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 140, 17 facti ... sumus neque his qui hic sunt -es (*gr. I 1, 3 p. 43, 10* ἄχρηστοι). ORIG. in Matth. ser. 69 p. 163, 7 iste ... non solum quasi malus et piger arguitur, sed quasi -is *punitur.* PS. ORIG. hom. in Matth. 4, 7 p. 269, 9 audite desides, ... neglegentes, ... -es. CAES. AREL. serm. 61, 2 p. 257, 1 quis hodie invenitur ita -is vel ignavus, qui non omni die domum suam scopis mundari faciat? *al.*

d *belli rerumque civilium* (*cf. p. 276, 30*): CIC. inv. 1, 1 si quis omissis ... honestissimis studiis *in dicendo tantum se exercet* ..., is -is sibi, perniciosus patriae civis alitur (*cf.* 1, 91 malus atque -is. *al.*). CAES. Gall. 2, 16, 5 qui ... per aetatem ad pugnam -es viderentur (*cf.* 7, 77, 12 ad bellum [LIV. 23, 34, 12 ad belli munia sustinenda]. 7, 78, 1 valetudine ... -es ... bello [LIV. 5, 40, 9. INSCR. Rev. Arch. V 36, 1932, p. 204 n. 27 (const. veteran. a. 70) qui bello -es facti. SIL. 7, 105]. *al.*). civ. 3, 43, 3 *ut Pompei* equitatum ... ad rem gerendam -em efficeret. VERG. Aen. 2, 647 *Anchises* -is annos demoror. 10, 794 *Mezentius* -is ([SERV. auct. *ad l.* -is pro 'vulnere debilitatus']. *de sauciis*: LIV. 21, 53, 9. 43, 19, 10. *al.*). OV. epist. 1, 105 Laertes ... -is armis. LIV. 10, 24, 12 quin alter consul pro supervacaneo atque -i habeatur. 22, 51, 9 manibus ad capiendum telum -bus (SEN. contr. 1, 6, 2 obtritas catenis et -es. VAL. MAX. 3, 2, 11 ad retinenda arma). 29, 1, 6 segnes atque -es milites (PLIN. nat. 6, 138. *cf.* QVINT. decl. 225 p. 45, 27 *transfugae* -e ... militum genus). 31, 39, 12 una cohors non -is erat. 39, 26, 12 levium et -ium sociorum. 40, 15, 7 legatus pro patre non -is fui. *al.* VELL. 2, 80, 2 *Lepidus* -is ... *Caesaris* victoriae comes. SIL. 5, 31 -e Marti lixarum vulgus (IVV. 15, 126 imbelle et -e vulgus). SPART. Ael. 5, 2 *fuit Aelius* in re publica ... non -is. EPIST. Alex. l. 180 H. *bestia multos Macedones* calcatos -es fecit (l. 420). LACT. inst. 5, 20, 6 p. 469, 7 ut eos *qui sacrificare nolunt* ... aut perdant aut -es (*i. fere mutilos*) faciant. RVFIN. Clement. 9, 38 p. 220[ex.] multos ... -es reddidit, alios ... peremit. SVLP. SEV. chron. 1, 53, 4 turba -is servitio. COD. Theod. 7, 22, 1 si ad militiam -es resectis digitis indicentur *eqs.* 7, 22, 5, 2 veterani filius -is sacramento *non* cingatur. *al.*

2 *de bestiis* (*de hostia l. 21 sqq.*): VARRO rust. 2, 5, 17 *vituli* qui ... *sero* castrantur, duri et -es fiunt. 2, 7, 7 (*de equis*) quae post tempus nascuntur, fere vitiosa atque -ia existunt (PORPH. Hor. sat. 1, 2, 86 reges ... capti pulchritudine -es equos mercentur. IVST. 12, 1, 2 equorum maior pars ... amissa, -es etiam, qui superfuerant, facti. PELAGON. 269 etsi evaserit ..., -is viribus erit [*gr. Hippiatr. I p. 190, 13* ἄχρηστος]. CHIRON 747 *gemini* erunt ... ambulare -es). 3, 16, 18 -es (*an i. noxii? cf p. 279, 44*) ... fiunt *plures apium reges* propter seditiones. SEN. epist. 121, 24 quae *animalia* aliis -ia sunt, sibi ipsa non deesse. CVRT. 9, 7, 16 saginati corporis ... -em beluam (*per iocum de Dioxippo pugile*). COLVM. 6, 7, 2 vires carpit operique *bovem* -em reddit. PLIN. nat. 11, 238 quae *animalia* plures quaternis mammas habent caseo -ia. MART. 11, 69, 7 non me (*canem*) longa dies nec -is abstulit aetas. POMPON. dig. 7, 1, 69 (⌊ ⌋ *Vlp. dig. 7, 1, 68, 2*) ⌊debebit ex adgnatis gregem supplere, id est in locum capitum *animalium* defunctorum⌋ vel -ium alia summittere. CHIRON 285 (*de iumento insano*) si -is fuerit aut senes aut novellus, *medicamento* exiguo uteris. *al.* *nota* (*v. l. 4*): MVTIAN. Chrysost. hom. 18, 1 p. 351[ex.] ostendit -es esse hostias ad integram mundationem ([*gr. p. 133[ex.]* ἀνωφελεῖς]. *ibid.* p. 353[in.] quod non eas acceptabiles habeat deus veluti infructuosas et -es [*gr. p. 135[in.]* ἀνονήτους καὶ ἀνωφελεῖς]).

C -e est (*sim.*: arbitror *l. 36*, existimo *l. 38*) *c. inf., acc. c. inf.; c.* ut (*l. 41*): RHET. Her. 2, 15, 22 non -e fuisse rem in iudicium venire. 4, 5, 8 -e est ei ... putare *eqs.* CIC. inv. 1, 25 (*seq.* non incommodum est). 2, 90 hoc *reo* ... utile fuisse facere, -e autem non facere. 2, 135 aut -e aut turpe aut nefas esse ... non ... legi optemperare. off. 1, 32 *v. l. 80.* 3, 57. *al.* LIV. 45, 14, 4 *Masinissam* Africa excedere praeterquam quod ill -e esset, non esse e re publica. VAL. MAX. 7, 2 ext. 7 stultum et -e sit eas obtrectare vires. CELS. 4, 6, 5 COLVM. 2, 18, 1. 8, 14, 8. *al.* PLIN. nat. 23, 45 misceri plura *vini* genera omnibus -e (*an ad II?*). QVINT. inst. 1, 8, 15. 2, 3, 11. *al.* FRONTO p. 42, 4 v.d.H. (p. 46 N.) non -e erit eadem nos ... retractare. p. 109, 22 (p. 105 N.) tua ... tempora meis ... orationibus legendis occupare non -e tibi arbitraris nec infructuosum. PLIN. epist. 10, 31, 3 damnatos ... a re publica pasci otiosos -e, non pasci ... periculosum existimabam. VLP. dig. 16, 3, 1, 4. LACT. inst. 6, 18, 33 naturae repugnare impossibile est et -e. EPIST. Orcist. (CIL III 7000) 1, 37 ⟨es⟩t indignum ..., ut tam o⟨pp⟩ortunus locus civitatis nomen amittat, et -e commanentibus, ut *eqs.* (LEO M. epist. 12, 10 p. 655[A] -e est, ut sacerdotalis dignitas ... minuatur). ORIBAS. eup. 4, 20, 1 Aa p. 542[fin.] ebellere pilos de oculos -e est (*gr. aliter*). NICET. vigil. 9 p. 66, 5 valde -e est oculis vigilare animo dormiente. ORIG. in Matth. 16, 19 p. 111, 29 -e ... est ... *Iesum* praedicare, crucem ... tacere. *al.*

D *n. pro subst.* (*gr. v. l. 55. 57. 60 sq. aliter v. p. 279, 53*): RHET. Her. 2, 14, 22 qui -e utili praeposuerit. CIC. Tusc. 5, 114 utilia -ia (*in serie oppositorum*). SEN. dial. 3, 15, 2 *de fetibus monstrosis sim.*: ratio est a sanis -ia secernere. epist. 59, 13 multa -ia ..., nocitura optem (COD. Iust. 1, 17, 2, 16 multis -bus permixtum. *ibid.*). PLIN. nat. 37, 172 *lapis* politur ..., ut -ia exterantur. QVINT. inst. 3, 8, 33 nec tantum -bus comparantur utilia. PAVL. dig. 18, 1, 1 pr. olim ... *non nummis sim. emendo vendendoque*, sed unusquisque ... utilibus -ia permutabat. ITALA Is. 44, 9 (Iren. 3, 6, 3) sculpunt -ia (οἱ πλάσσοντες ... πάντες μάταιοι, *Vulg.* plastae idoli omnes nihil sunt). Ier. 2, 8 (Lucif. non conv. 8 p. 16, 17) post -ia abierunt (ὀπίσω ἀνωφελοῦς ἐπορεύθησαν, *Vulg.* idola secuti sunt). COD. Theod. 16, 2, 42 pr. inter cetera ... legationis -ia hoc etiam ... scribtum est. EVGRAPH. Ter. Andr. 306 p. 31, 14 ille dissuadet ab inhonesto et ab -i. PSALT. Cas. 55, 8 super -ia (ὑπὲρ τοῦ μηθενός, *Vulg.* pro nihilo). *al.*

II *fere i. q.* ***noxius*** (*cf. p. 279, 22*), ***perniciosus*** (*syn. e. g. p. 279, 20, aucta vi notionis l. 71*), *damnosus, malus sim.*: **A** *de rebus*: **1** *incorp.* (*cf. et p. 279, 13*): **a** *c. respectu rerum forensium, negotiorum civilium et publicorum, belli* (*v. et p. 279, 44 sq. 47*): CIC. inv. 2, 134 quodsi haec cum summe -ia tum multo turpissima sint, legem ... in praesentia conservari ..., post ... corrigi (*cf.* 2, 138 nullam ... legem, quae aliquam rem -em aut iniquam fieri velit [part. 135 iniqua lex aut -is futura]. Brut. 136 agrum publicum vitiosa et -i lege vectigali levavit. or. frg. A VII 21 [= 20 M.] legem Liciniam ... non modo -em, sed perniciosam rei publicae fuisse). off. 3, 101 potest ..., quod -e rei publicae sit, id cuiquam civi utile esse? NEP. Them. 7, 4 Athenienses ... neque ... quod -e esset Graeciae fecisse *eqs.* LIV. 4, 31, 2 plurium imperium bello -e. 5, 5, 11 videte, quot res quam -es sequantur illam viam consilii. 42, 14, 9 orationem ... invisam senatui -emque sibi. VELL. 2, 47, 4 Clodius ... exemplo ⌊-i, sed⌋ (*Ursinus*, -ter *AP*) facto salutari rei publicae ... iugulatus est. AMPEL. 20, 8 Regulus ... tormenta ... maluit pati quam ⟨ut⟩ -is pax ... fieret.

b *usu vario*: CIC. off. 1, 32 potest ... accidere ..., ut *promissum* ... effici sit -e vel ei ..., vel ei *eqs.* ([*ibid.* promissa ... -ia, ... si plus tibi ... noceant, quam illi prosint]. *cf. acc. c. inf. l. 25. p. 279, 18*). 1, 88 ne ... in morositatem -em et odiosam incidamus. HOR. sat. 1, 4, 124 an hoc (*quod pater vetuit*) inhonestum et -e factu (*cf. p. 276, 16 sq.*) necne sit, addubites (VAL. MAX. 3, 3 ext. 1 inhonesto atque -i affectu).

[I. Kapp]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ov. Pont. 2, 8, 59 quod ... nobis invidit -e fatum. Liv. perioch. 48 p. 57, 6 theatrum ... tamquam -e et nociturum publicis moribus ex s. c. destructum est. Val. Max. 3, 6 pr. me ... revocabo, ne ... aliqua -i relatione implicer. Qvint. inst. 9, 2, 79 faciebant illis *figuris* locum ..., ubi -es ac nefariae essent. *al.* Apvl. Plat. 1, 18 nihil adpetunt ... quod -e duxerit ratio. Pavl. dig. 49, 14, 47, 1 hoc (*sc. plus exigi*) iniquum et -e fisco videbatur. Primas. in apoc. 8, 9 p. 858^{A} noxia traditione et -is imitatione doctrinae (Theod. Mops. in psalm. 2, 4 p. 10, 25 non solum inrita, quae egerunt, sed et -ia illis et noxia comprobantur). Caes. Arel. serm. 1, 19 p. 18, 17 gubernatores navium, si nimia somnolentia -i securitate torpescant ..., cito naufragium patiuntur.

2 *corporeis*: **a** *usu vario* (*corporea afficiuntur l. 15. 16. 18. 19*): Hor. carm. 3, 24, 48 aurum ... -e, summi materiem mali. Manil. 4, 473 *pars* quinta in Chelis ... -is aestu (*cf.* Lact. inst. 7, 16, 6 p. 630, 1 aër ... vitiabitur ... modo importunis imbribus modo -i siccitate). Sen. nat. 6, 27, 3 aquae ... -es pestilentesque in abdito latent. Plin. nat. 17, 24 quibusdam ... propius admoveri salis halitum -e (*syn.* noxii). 17, 257 omnium annorum trucidatio -issima *est arboribus.* 18, 185 evolsis -bus herbis. Hil. in Matth. 33, 3 p. 1073^{B} ex rebus perniciosis atque -bus (*i. spinis, sc. peccatis gentium capiti Christi circumdatis*).

b *spectat ad rem medicam et valetudinem* (*nota transitum, quamvis facillimum, notionis prioris in alteram hac articuli parte fortasse cum medicorum Graecorum doctrina arte cohaerere*): Sen. contr. exc. 3, 9 -es cibos *aegroto* desideranti negavit (Cels. 3, 22, 2 inusitatos et -es. *al.* Oribas. syn. 9, 56, 7 Aa p. 390, 15 qui nimium sunt edaces et -es utuntur cibos [*gr. p. 310, 26 κακῶς διαιτωμένους*]). Cels. 1, 2, 8 numquam utilis est nimia satietas, saepe -is nimia abstinentia. 1, 3, 6 frigida potio ... itinere fatigatis -is. 1, 5, 2 -is ... post cibum aut contentio aut agitatio. 2, 16, 1 quod (*i. iuxta inediam protinus satietatem esse*) si sanis quoque corporibus -e est, ... quanto -ius est ... in corpore aegro? 2, 17, 6 -e est eo die balineum (2, 17, 7. 4, 12, 7 *stomachi vitio* -issimum balineum est). 5, 27, 12^{C} fungos. *al.* Plin. nat. 20, 42 *cepas* -es esse ... concoctioni. 20, 119 ocimum ... -e stomacho (22, 112 *vinum* -issimum nervisque contrarium. 27, 79. *saepe. v. et p. 275, 16*). Qvint. inst. 5, 10, 82 nec, si capitis dolorem facit, -is hominibus sol est. Philvm. 2 p. 120, 23 M. caseus omnino -is est febrientibus (*cf.* 2 p. 126, 4 carnes ... desintericis). Diosc. 2, 87 p. 213, 14 *medicinae* sunt renibus -es (*gr. 2, 104, 2 βλάπτουσι ... νεφρούς*). 2, 164 p. 244, 8. 3, 119 p. 427, 10 fomentum vulneribus adhibitum -is est et dolorem commovet (*om. gr.*). 4, 146 p. 68, 2 de elaterio: ... viridis et colori -i (*cf. p. 275, 2 sqq.*) ... -is est (*gr. 4, 150, 5 τὸ ... θολερὸν τῇ ὄψει ... ἐστὶ ... φαῦλον*). *al.*

B *de hominibus* (*de bestia cf. p. 278, 11*): Cic. off. 2, 49 seditiosum et -em civem. 3, 84 nihil ... -ius ei, qui id (*sc. regnandi potestatem*) iniuste consecutus sit, invenio. Bell. Afr. 54, 4 mihi (*Caesari*) reique publicae -is fuisti. Qvint. decl. 315 p. 241, 1 lex occidi ... desertorem voluit tamquam -issimum, ... inimicissimum. 328 p. 288, 25 *non* est quisquam tam perditus, tam -is sibi, ut *eqs.* (Bened. reg. $48^{a. fin.}$ frater ... non ... intentus lectioni ... non solum sibi -is est, sed etiam alios distollit. *v. et p. 277, 46*). Amm. 14, 6, 15 homines ... eruditos ... ut infaustos et -es vitant. Vvlg. Iob 15, 16 abominabilis et -is homo.

C *n. pro subst.* (*cf. p. 278, 47*): Psalt. Cas. 54, 4 quoniam derivata sunt super me -ia (*ἀνομίαν, Vulg.* iniquitates). 124, 5 perversos abducat dominus cum operantibus -ia (*ἀνομίαν, Vulg.* iniquitatem).

adv. ***inūtiliter.** *compar.* -ius: *p. 280, 15. 18.* *saepe in figura litot.* Gloss. ἀνωφελῶς. ἀσυμφόρως. *v. et gr. l. 78.* [Vell. 2, 47, 4 *v. p. 278, 76.*]

I *fere i. q. sine utilitate vel commodo, frustra, ad usum non apte, non sufficienter sim.*: **A** *usu generali*: Cic. top. 30 εἴδη ... nostri ... species appellant, non pessime ... sed -r ad *eqs.* ad Brut. 2, 1, 2 *non* minus ... reprehendendum, si -r aliquid senatui suaserim quam si infideliter. Liv. 3, 51, 1 responsum ..., quamquam non -r, fortuito tamen ... consensu ... esse. Sen. suas. 5, 6. Cels. 6, 6, 38 medicamentis non -r uti. Sen. benef. 2, 10, 1 homo -r (*i. fere praeter commodum suum*) verecundus. Colvm. 4, 33, 6 haec ... non -r et abunde disserui (12 praef. 7). Qvint. inst. 1, 7, 26 nec -r Claudius Aeolicam ... litteram adiecerat. 11, 1, 12 Africanus ... -r sibi videtur consuluisse. Hil. in psalm. 57, 4 p. 178, 17 *peccatores* sine ... spe ... manendi -r defluentes *sicut aqua.* Avg. civ. 6, 11 p. 270, 12 D. *Seneca* reprehendit ... Iudaeorum ... sabbata, -r eos facere (*cf. l. 83. p. 280, 10*) adfirmans, quod *hoc modo* ... septimam fere partem aetatis suae perdant (Boeth. arithm. 2, 32 p. 125, 25 non ... -r neque improvide ... hanc ... divisionem fecerunt. c. Eut. 5, 83 stulte fieri puto, quod -r factum est. *al.*). c. Cresc. 1, 29, 34 p. 353, 27 *deum* praeter ecclesiam ignoranter atque -r colebant. epist. 164, 13 p. 534, 1 apud inferos -r atque infructuose credunt, qui ... hic credere noluerunt. *al.* Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 48, 23 ne hic forsitan -r conteramur (*gr. I 1, 5 p. 131, 29 εἰς οὐδὲν δέον*). Verec. in cant. 3, 19 p. 48^{a} non -r ... dici. *al.* *ap. ICT^{os}* (*cf. l. 84 sqq. p. 276, 47 sqq.*): Cod. Iust. 2, 3, 2 (*a. 202*) exceptione taciti pacti non -r defenderis. 3, 1, 2 (*a. 210*) non -r replicatione doli mali uteris. 3, 28, 26 (*a. 304*) non -r a patre fieri substitutionem. 8, 12, 1, 1 (*a. 485/6?*) -r facto opere (*i. aedificio*). *al.*

B *usu speciali apud ICT^{os}* (*cf. l. 79 et v. p. 276, 47 sqq.*), *fere i. q. inefficaciter, frustra, irrite sim.*: Iavol. dig. 31, 37 *servus* testamento -r manumissus (*opp.* utiliter). Ivlian. dig. 30, 18 quamvis ... -r ei legatum fuisset (Gaivs inst. 2, 229 -r legatur. *al.* Inst. Iust. 2, 20, 26. *saepius*). Venvl. dig. 7, 9, 4 ipso iure -r agi. Papin. dig. 50, 15, 5 pr. Vlp. dig. 37, 11, 6 -r heres ... institutus. Gaivs inst. 2, 118 alioquin -r iure civili testabitur (2, 123 Inst. Iust. 2, 13 pr. *al.*). 2, 261 (= Inst. Iust. 2, 24, 1) -r relinquitur (*al.* Cod. Iust. 6, 42, 2 [*a. 215*] -r fideicommissum relictum). 3, 181 -r intendo. Cod. Iust. 4, 36, 1 pr. (*a. 293*) qui mandat, ut a se res compararetur, -r mandat. 5, 13, 1, 1^{a} si -r facta (*cf. p. 279, 71*) est stipulatio (8, 25, 5 [*a. 241*]). 5, 28, 7 (*a. 294*) curatorem ... -r in testamento dari non ambigitur (5, 29, 3 [*a. 228*] si ... pater -r testamento tutores dedit [Inst. Iust. 1, 14, 1 *bis*]). *al.* Inst. Iust. 3, 26, 8 -r te acturum. *saepius; cf. V. i. R.*

II *fere i. q. male, nocenter, perniciose sim.*: Varro rust. 3, 5, 2 aqua ... inquinatur facilius et bibitur -ius. Bell. Alex. 65, 1 multa Romae male et -r administrari. Val. Max. 7, 2 ext. 18 -r (*i. ut damno sit*) ... aliquid concupiscere *eqs.* Avg. c. Cresc. 2, 1, 1 p. 360, 20 illa sancta ... ab eis (*i. malis*) -ius poenaliusque tractantur. epist. 151, 8 p. 388, 32 quod -r nesciebat (*opp.* salubriter sciebat). in psalm. 140, 2 p. $1816^{med.}$ si ... male te diligis et -r. *al.*

deriv.: inutilitas.

inūtilitās, -ātis *f.* *ab* inutilis. [*del.*: Cic. inv. 2, 77. *dub.*: Arnob. nat. 2, 61 p. 97, 15.]

1 *i. q. qualitas ea qua indicatur alqd. usui non aptum esse* (*fere i. q. infirmitas [syn. l. 30], infecunditas, sterilitas l. 32*): Lvcr. 5, 1274 fuit in pretio magis aes, aurumque iacebat propter -em hebeti mucrone retusum. Plin. nat. 24, 106 oculorum et vulnerum -bus maxime conveniunt *cummium genera* (*cf.* Ps. Apvl. herb. 97 l. 7 ad aurium -em et qui minus audiunt. *item*: 99 l. 20). Vvlg. Hebr. 7, 18 reprobatio quidem fit ... mandati propter infirmitatem eius et -em (τὸ ... ἀνωφελές). Cod. Iust. 3, 34, 14, 1 nemini licere sic aedificare ..., ut ... inutilem domino aream et fructuum -em faciat. Act. Archel. 20 (18), 8 ita in hac parte -em hominis designas.

2 *fere i. q. utilitatis defectus, vitium sim., quo quid damno detrimentove afficitur*: Cic. inv. 2, 158 ex his ... conficitur, ut petendarum rerum partes sint honestas et utilitas, vitandarum turpitudo et -s. Mar. Victorin. rhet. 2, 24 p. 282, 21 loci communes ab accusatore erunt duo, ... et alter ipsius -is et turpitudinis expressio cum indignatione. Hil. in psalm. 51, 16 p. 108, 22 *incredulus vel fructibus carens* eradicabitur, aut ob infidelitatem aut ob -em fructuum negatorum. Lex Visig. 8, 4, 28 si ... aliquid damni fuerit per hanc neglegentie sue -em perpessus.

inūtiliter *v. p. 279, 56.* **inuu** *v. p. 185, 63.* *I. Kapp.*

invulgo (-volg-), -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* vulgare. Gloss.^{L} II Philox. in 47 -ans διαθρυλῶν. [*var. lect. v. l. 52 (bis). e coni. falsa*: Cic. Att. 2, 1, 3 (*cf. Schmalz, Antibarb.*^{7} *s. v.*).]

fere i. q. divulgare: Gell. praef. 14 ut *lectores* ..., quae pridem scierint, non aspernentur quasi nota -olgataque (Schol. Cic. Bob. p. 135, 33 Clodii infamiam et dedecora ... plurimae orationes Ciceronis iam nota et -ta fecerunt). 4, 9, 9 '*religiosa*' *sunt* templa ... ac delubra ..., quae non volgo ac temere ... adeundum et reverenda et reformidanda sunt magis quam -olganda (divolg- *R*). 11, 7, 1 verba ... -olgata (vulg- *l. v.*) et sordentia (*syn.* obsoletis exculcatisque, *opp.* nova incognita). 18, 2, 6 decreti cuiuspiam ex philosophia perperam -ti purgatio. 20, 5, 7 quod *Aristoteles* disciplinas acroaticas, quibus *Alexander* ... eruditus foret, libris foras editis -olgasset.

***invulnerābilis** (-vol-), -e. *ab* in *et* vulnerare, *cf.* vulnerabilis. -vol- *trad.*: Sen. benef. 5, 5, 1 dial. 11, 13, 2. *qui vulnerari non potest, inviolabilis* (*necnon i. q. invulneratus, e. g. l. 65. 74. acced.* adversum *l. 73.* ab *l. 74, eodem sensu abl. [vix dat.] l. 83. aliter c. abl. respectus l. 69. 72. 75*): Sen. benef. 5, 5, 1 cum -i me hoste committis. dial. 2, 3, 3 -e est non quod non feritur, sed quod non laeditur. 11, 13, 2 animum (epist. 9, 2 aut -em a. dicere aut a. extra omnem patientiam positum). Itala II Macc. 10, 30 (cod. P) *viri* Macchabeum ... protegentes ... suis armis -em conservabant (ἄτρωτον, *Vulg.* incolumem. *cf. p. 281, 4*). Paneg. 4, 24, 5 qui -es habebantur. Serv. Aen. 3, 242 *Harpyias* fuisse -es, quia de Styge erant natae (*sim. in mythologiis*: 6, 448 *Caeneus.* 7, 691 *Messapus.* Schol. Stat. Ach. 1, 134 *Achilles* toto corpore -is fuit. *al. v. et l. 77. 80*). Vvlg. II Macc. 8, 36 Iudaeos ... ob ipsum -es esse, eo quod sequerentur leges (ἀτρώτους). Orig. in I reg. 16 p. 24, 6 cum ... per *scutum fidei sim.* ... homo dei -is manserit (in Matth. ser. 35 p. 65, 19 -is animo. Rvfin. Basil. hom. 5, 11 p. 1774^{A} adversum nequitiae tela. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 1 p. 1370^{B} ab omnibus telis ... diaboli ... -e [*v. l. 59*] permanere *corpus*). Pavl. Nol. epist. 13, 21 p. 102, 26 *Iob* -is corde nec labiis peccat. Avg. civ. 8, 5 p. 329, 16 D. caro (epist. 166, 3 p. 550, 5 non Achillea tantum ..., sed omnis). c. Secundin. 9 p. 918, 4 sqq. hoc modo ... cunctorum ... animantium corpora -ia dicerentur, si abesset ictus et casus, quibus eis vulnus posset infligi, sed ... propterea solius Achillis corpus ... -e dictum est, quod etiam tela cum ingruerent non penetrabatur *eqs. ibid.* (Isid. ord. creat. 10, 9 immortale et -e et illaedibile. *v. et l. 74*). Ivlian. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 223 p. 1240 nos esse -es peccatis ... et vitiis adnitamur. Oros. hist. 4, 8, 14 *serpens* tot iaculis -is obstitit. *al.*

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

invulnerātus, -a, -um. *ab* in *et* vulneratus. *fere i. q. sine vulnere, inviolatus* (*syn.*): Cic. Sest. 140 ceteri *Gracchorum adversarii* ... omnino -i (-vol- *P*) inviolatique vixerunt. Itala II Macc. 10, 30 (codd. BM) *viri* Machabeum ... protegebant armis suis et -um conservabant (*cf. p. 280, 65*). Ivl. Val. 3, 60 *Alexander* nullo proelio -us. Arnob. nat. 5, 31 vos ..., qui vindices *deorum esse* ... contenditis ..., unum ex his quempiam praeteristis ... vestris maledictionibus -um? Avg. in psalm. 33 serm. 2, 3 p. 309 quando ... salus ... -a et incorrupta persistit. Conc.[S] II 2, 1 p. 23, 6 *fides et decreta* patrum ut per omnia et in omnibus tempestatibus rerum inlibata et -a serventur (*gr. II 1, 1 p. 38, 17* ἄτρωτα, *syn. II 3, 1 p. 9, 17* inviolata).

invultuo, (-ātum), -āre. *ab* in *et* vultus. *i. q. facere, ut aliquid vultum, figuram accipiat*: Mar. Victorin. gen. div. verb. 7 p. 20, 1 W. excitatus ... in anima ὁ νοῦς intellectualem potentiam animae inlustrat et inluminat et -at ac figurat (*syn. 8 p. 20, 17* figuratum et vultuatum [-tum *l. v.*]. *cf. Du Cange*).

? **inuxōrus,** -a, -um. *ab* in *et* uxor. *i. q. caelebs*: Tert. castit. 9 l. 36 immaculatae (*A*, iunxere etiam *NFR*[1] *unde edd. primi* -ae etiam [inuxorie etiam *Rhenanus*[3]]) virginitatis.

1. ***iō** *exclamatio invocantis, gaudentis,* ἐνθέον. *e gr.* ἰώ, *v. Walde-Hofmann s. v.* *duas esse syllabas explicat* Ter. Mavr. 532. -o *non eliditur, hiatum admittit l. 38. breviatur apud scaenicos per correptionem iamb. q. d. l. 33. 66; in versu hexametro post penthemimeren pro pyrrhichio* Mart. 11, 2, 5 (*an longum monosyllabum ?*). *vox geminata l. 33. 38. 68. 74. 76. p. 282, 1. 5.* *legitur inde a* Plavto. [*variat in codd. saepius c.* o *vel* oh, *e. g.* Plavt. Truc. 118 (oh *A recte*, io *P*). io *falso trad. pro* o *e. g.* Catvll. 61, 125 *v. l. 82.* o *falso trad. pro* io *e. g.* Varro ling. 6, 68 Petron. 58, 2. *loco dubio*: Stat. Theb. 11, 607 vincis, io (*PN*[2], me *cett.*), miserum, vincis, natura, parentem (io *dolori vix congruit*).]

A *generatim*: 1 *vox eius, qui magna voce aliquem quaerit, hortatur, in auxilium advocat*: Plavt. Pseud. 702 sq. magnufice hominem compellabo: ... io io, te te, turanne, te te ego ... quaero (*cf. 707* ut paratragoedat). Hor. ars 460 succurrite ..., clamet, io cives. Tib. 2, 4, 6 uror, io remove, saeva puella, faces. Ov. ars 3, 742 labor, io cara lumina conde manu. met. 3, 442 ad circumstantes tendens sua bracchia silvas 'ecquis, io silvae, crudelius' inquit 'amavit?' 5, 625 *Alpheus* bis 'io Arethusa, io Arethusa' vocavit. fast. 4, 447 *Proserpina rapta* clamabat: 'io carissima mater, auferor' (Clavd. rapt. Pros. 2, 267). Bvc. Eins. 1, 19 pergite, io pueri, promissum reddere carmen. Val. Fl. 6, 29 hostis, io, ... agite ite, propinquat (*sim. ad milites*: Sil. 5, 634 quid ... restat, io, profugis ?). Mart. 12, 3, 2 ibis, io, Romam nunc, ... liber. Avr. Fronto p. 62, 4 v.d.H. (= p. 68 N.) io, inquis puero tuo, vade quantum potes *eqs.* Qverol. p. 49, 19 R. io Querole. 2 *invocatio deorum variorum* (*v. etiam l. 59 sqq.*): Tib. 1, 1, 24 agna cadet *Laribus* ..., quam circum rustica pubes clamet: io messes et bona vina date. Lavs Pis. 93 qualis, io superi, qualis nitor oris amoenis vocibus (Stat. silv. 1, 4, 1 estis, io superi [*gratulatur poeta de valetudine amici restituta, cf. infra l. 55*]). 3 *vox furentis vel vaticinantis*: Ov. epist. 5, 118 *Cassandra*: Graia iuvenca venit, ... io prohibe; Graia iuvenca venit (*sim. clamant vates*: Val. Fl. 1, 221 quantus, io, ... ignis. Stat. Theb. 3, 211 io, quanti ... rubebitis amnes). met. 4, 513 *Athamas* furibundus ... clamat: io comites, his retia tendite silvis. *cf. infra l. 59 sqq.* 4 *vox eius, qui alicuius salutem vel optat vel cum gratulatione accipit*: CIL IV 9158 hospes, salve, salv(u)s sis, quisquis es, io, valis (*i.* valeas. *fortasse pertinet ad vota Saturnalicia p. 282, 6*). Mart. 5, 25, 3 sq. ecquis, io, revocat ..., ecquis, io, largas pandit amicus opes? 11, 36, 2 Gaius ... io, votis redditus ecce meis. *cf. l. 48.*

B *speciatim*: 1 *vox bacchantium et ipsius Bacchi* (*cf. et l. 71*): Verg. Aen. 7, 400 *Amata* clamat: io matres, audite, ... Latinae ..., capite orgia mecum. Hor. sat. 1, 3, 7 io Bacchae. Ov. met. 3, 713. 3, 728 Agaue ... clamat: io comites *eqs.* (Stat. Theb. 4, 678 [*verba Bacchi*]). Sil. 4, 779 *Imilce* Edonis ut ... suspirat pectore Bacchum; ergo ... clamat: io coniux ..., huc signa refer. Stat. Theb. 10, 889 gemit ... Liber ...: fulmen, io ubi fulmen? *nota per lusum*: Apriss. Varro ling. 6, 68 io bucco. : : quis me iubilat? : : vicinus tuus antiquus (*alludit sc. ad verba sollemnia* 'ἰὼ Βάκχε'). Plin. epist. 3, 9, 13 (*verba Caecilii Classici*) io io, Liber ad te venio (*ambigue, sc. liber ab aere alieno*).

2 *vox triumphantium* (*nota triumphum a Varrone aliisque coniungi cum Baccho* [*v. Goetz-Schoell ad Varronem l. 72*]): a *verba sollemnia* 'io triumphe': Varro ling. 6, 68 Hor. epod. 9, 21. 23 carm. 4, 2, 49. 50. Tib. 2, 5, 118 miles 'io' magna voce 'triumphe' canet (*versum imitatur* Ov. am. 1, 2, 34. trist. 4, 2, 51 sq. ioque miles io *eqs.*). Liv. 24, 10, 10. Inscr. numm. Cohen VIII[2] p. 268 n. 1 (*tessera Domitiani*) io io triump. *huc pertinere videtur* Inscr. christ. Diehl 2388 B b io tonfian. b *non addito casu vocativo*: Ov. am. 1, 7, 38 i nunc, ... molire triumphos ... quaeque tuos currus ... turba sequetur clamet: io, forti victa puella virost. Mart. 7, 6, 7. 8, 4, 1. *dub. trad.*: Stat. Theb. 11, 391 (*verba Eteoclis praemature triumphantis*) io (o *l. v.*) patria, ... nunc certe victoris eris.

3 *in carmine nuptiali*: Catvll. 61, 124 [i]o Hymen Hymenaee, io, [i]o Hymen Hymenaee (io *add. G*). *sic in eodem carmine saepius. cf. Lucian Mueller, De re metr.*[2] *p. 369.*

4 *in formula gr. q. e.* ἰὼ Παιάν: Ov. ars 2, 1 dicite 'io Paean' et 'io' bis dicite 'Paean!' (Clavd. 2, 11).

5 *vox Saturnalicia*: Petron. 58, 2 ⟨i⟩o Saturnalia! (CIL IV 2005a Mart. 11, 2, 5 Inscr. Rostovtzew, Tesserarum syll. 504. *al.*). Inscr. Rostovtzew, Tesserarum syll. 502 Satur(nalia) io. 506 io Sat(urnalia) io (507). 511 io (512).

2. **io** *v. s.* eo *vol. V 2, 626, 55.*

iōbēlaeus, iōbēlēus *v. s.* iubeleus.

iocābundus, -a, -um. *ab* iocari, *cf.* ludibundus. *fere i. q. iocos, ludos faciens*: Val. Max. 1, 8 ext. 8 *sophista* cum -us quasi delusa ... fide *oraculi Delphici* reverteretur. 2, 4, 4 iuventus rudi ... motu corporum -a. 3, 2 ext. 6 *Theramenes* veneni potionem ... hausit quodque ex ea superfuerat -us inlisum humo ... edere sonum coegit renidensque ... 'Critiae' inquit 'propino'. Lact. inst. 2, 7, 11 cum ... unus ex militibus ... *simulacrum Iunonis Veiens* -us ac ludens interrogaret, utrumne Romam migrare vellet. Avg. gen. ad litt. 12, 22 p. 413, 19 *adulescens* inter saltandum ... -us et ridente multitudine circumseptus. Mart. Cap. 6, 576 Satura -a ... inquit.

iocālis, -e. *ab* iocus. [*hisp. dial.* chocallas (*iocalia, *i. crotalia, ornamenta mulierum*). *R.*] *fere i. q. iocularis, ridiculus*: Ps. Hier. epist. 32, 6 p. 241[D] an putamus ..., quod iocando praedicent prophetae, ridendo loquantur apostoli ? ... timeo, ne fides nostra magis -is sit quam fides et verba illorum. Mart. Brac. form. vit. 4 p. 243, 32 B. (*add. cod. B*) -is urbanitates (*glossa inter verba* urbanitas *et* sales). *cf. Du Cange.*

adv. **iocāliter.** *e coni.* *i. q. ioculariter*: Porph. Hor. sat. 1, 7, 28 *vindemiatores* salse -rque (salsi loco aliterque *trad.*) viatores insectantur. Amm. 15, 12, 3 nec ... quisquam ... munus Martium pertimescens pollicem sibi praecidit, quos -r (localiter *trad., cf. Heraeus, ALL 12, 1902, 272 adn.*) murcos appellant. *v. et p. 286, 4.*

[**iocāmentum,** -ī *n.* *e coni.*: Avg. c. Faust. 13, 6 p. 383, 26 (*ed. pr., recte* avocamentum).]

iocātio, -ōnis *f.* *ab* iocari. *fere i. q. oratio iocosa*: Rhet. Her. 3, 13, 23 sermo dividitur in partes quattuor: dignitatem, demonstrationem, narrationem, -em. *ibid.* -o est oratio, quae ex aliqua re risum pudentem et liberalem potest conparare. 3, 14, 25 sin erit sermo in -e (locat-, locut- *vv. ll.*), ... cum parva significatione risus ... leniter oportebit ab sermone serio torquere ⟨verba⟩ ad liberalem iocum (3, 15, 26 vultu quandam debebimus hilaritatem significare [invocatione *l. v.*]). Cic. Att. 2, 8, 1 sin nihil *in epistula fuit* praeter -em, redde id ipsum. fam. 9, 16, 7 venio ad -es tuas. Catvll. 61, 127 ne diu taceat procax fescennina -o (*Heinsius*, loc- *trad.*). Pomer. 3, 6, 4 p. 482[B] *mens recordando* audit sine voce, quidquid cantilenae suavis ac -is obscenae per ... aurium meatus influxit.

iocātor commatulus (σκωμματικός *Goetz*) Gloss. V 495, 18. *ab* iocari. *cf. Du Cange.*

1. **iocātus,** -a, -um *v. s.* iocor.

2. **iocātus,** (-ūs) *m.* (*an* iocātum, [-ī] *n. ?*). *ab* iocari. *e coni.* *i. q. iocose dictum*: Vopisc. Aurelian. 23, 3 -um (*Salmasius*, voc-, vot- *trad.*) principis ... totus exercitus *laetus* ... accepit.

iociner *v. s.* iecur *vol. VII 1, 244, 46.*

iocinerōsus, (-or-), -a, -um. *ab* iocur. *scrib.* -or- *ap.* Marcell. (*cod. L*) *l. 57. 58.* [*dub. trad.*: Scrib. Larg. 105 lienosis ... et -is (iocineris *Marcell.*) duritiam habentibus ... convenit *medicamentum.*] *i. q. iecorosus* (*masc. pro subst.*): Marcell. med. 20, 128 -is qui iecur graviter dolebunt ... dabis *remedium.* 22, 2 sanguis ... cibatui datus ieiuno -o mederi traditur. 22, 3 viverra ... cibo data ieiuno mire -o succurrit. 22, 9 (*syn.* epatico). 22, 10.

iocinus, -eris (-oris) *n. v. s.* iecur *vol. VII 1, 244, 46.*

iocista qui verbis iocatur Gloss.[L] Corp. I 477. *cf. Du Cange.*

1. ***iocor,** -ātus sum, -ārī *et* ioco, -āvī, -āre. *ab* iocus. *ap. gramm. enumeratur inter*: verba activa quae passiva voce primi ordinis efferuntur: Char. gramm. p. 465, 7 B. *al.* verba quae media appellantur: Char. gramm. p. 479, 18 B. verba deponentia: Ps. Asper gramm. suppl. 51, 2. *formae act.* (*falso* Plavt. Cas. 846 -bo *P*, luca bos *A recte*): Epist. Austras. 2 p. 113, 29 -a. Isid. reg. monach. 17, 1 qui -verit (17, 3). *? p. p. p. sensu pass. (n. pro subst.) v. l. 48.* *de notione*: Non. p. 92, 18 cavillantur ut -antur. Dosith. gramm. VII 431, 14 -or εὐτραπελίζομαι. Gloss.[L] II Philox. io 7 -atur παίζει. Gloss. III 132, 5 sq. geliazo -or, geliazis -aris. *p. praes. m. pro subst. v. p. 283, 26.* *legitur inde a* Plavto, Ter. [*val.* juca, *it.* giocare, *prov.* jogar, *hisp.* jugar, *port.* jogar, *sard.* giogare. *R.*]

[*variat in codd. c.*: iudicare: Cic. ac. 2, 137 Vopisc. Aurelian. 2, 1. laetari: Prvd. perist. 2, 567 Clavd. 12, 38. locare: Plavt. Men. 317. 825 Poen. 163 Pompon. Atell. 17 Cic. Att. 10, 11, 5 fam. 5, 20, 9. 9, 14, 4 Lvcr. 4, 582. *saepe. cf. l. 79.* loqui: Cic. de orat. 1, 27 fam. 9, 14, 4 Ov. trist. 2, 497. 5, 1, 20 Plin. epist. 2, 18, 2. *al. cf. l. 80 sq.* vocare: Sen. contr. 9, 4, 21 Svet. Nero 37, 2. *al.* *e coni. pro*: loca-: Fest. p. 286 (Gloss.[L] IV p. 388). Mela 2, 13 Amm. 27, 3, 7. locuti: Phaedr. 4, 1, 9 (*Heinsius*). loqueretur: Arnob. nat. 6, 21 p. 232, 26 (*Ursinus*).]

i. q. iocos facere: **A** *strictius: verbis sim., fere i. q. ridendi, irridendi causa sermonem facere*: 1 *intransitive*: a *nude vel c. adv.*: Plavt. Men. 825 ludit te hic ... : : iam vero, Menaechme,

[*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

satis -tu's. Most. 1081 ludis me . . ., scio, -aris tu nunc ⌞tu⌟ (*desunt ACD*, ⌞⌟istuc *Schoell* [*ad l. 74*]). Poen. 163 -are (*i.* -aris). Ter. Eun. 378 -bar equidem. Varro ling. 6, 72 non spondet ille, statim qui dixit 'spondeo', si -andi causa dixit (Cic. div. 2, 40 deos . . . -andi causa induxit Epicurus perlucidos. *al.*). Cic. inv. 1, 25 si rei dignitas adimet -andi facultatem. S. Rosc. 60 animadverti *accusatorem* . . . -ari atque alias res agere. Scaur. 6 ne quem inridendi nobis daret et -andi locum (*al. v. et l. 47 sq.*). de orat. 1, 27 ea . . . iucunditas et tantus in -ando lepos. 2, 10. 2, 231 explicare . . . genus hoc -andi quale sit et unde ducatur (2, 233 [*syn.* facetiis]. off. 1, 103 non profusum nec immodestum, sed ingenuum et facetum. 1, 104 duplex . . ., unum inliberale petulans flagitiosum obscenum, alterum elegans urbanum ingeniosum facetum. *al.*). 2, 234. 2, 238. 2, 239 est . . . deformitatis et corporis vitiorum satis bella materies ad -andum. 2, 248 eisdem verbis et laudare frugi servum possimus et, si est nequam, -ari. 2, 290. Brut. 293 bella ironia, si -remur; sin adseveramus *eqs.* orat. 27. ac. 2, 63 -ansne an ita sentiens. nat. deor. 2, 46 hic quam volet Epicurus -etur, homo non aptissimus ad -andum. Att. 7, 5, 5. 7, 17, 1. 14, 18, 1. fam. 7, 11, 2 per litteras. 7, 13, 2 alias -bimur (9, 25, 2 coram [*syn.* ludimus]). *al.* Catvll. 21, 5 -aris una. Lvcr. 4, 582 *faunorum* noctivago strepitu ludoque -anti . . . silentia rumpi. Ov. trist. 3, 2, 6 nec mihi, quod lusi vero sine crimine, prodest, quodque magis vita Musa -ta mea est (5, 1, 20 [*v. p. 282, 77*]. *sic de carminibus levioris generis*: Phaedr. 1 prol. 7 fictis -ari . . . fabulis. Mart. 2, 26, 2 in charta. Plin. epist. 4, 14, 3 his *hendecasyllabis* -amur, ludimus, amamus. *al. v. etiam l. 72*). Sen. benef. 3, 26, 1 excipiebatur ebriorum sermo, simplicitas -antium (*sic pro subst.*: Mela 2, 13 inter -antis [*v. p. 282, 79*]. Petron. 26, 2. 52, 7 excipimus urbanitatem -antis. *al.*). Petron. 27, 1. 80, 1. 117, 2. Mart. 6, 44, 1 festive. 10, 101, 3. Qvint. inst. 6, 3, 31 nec patronum in *causa* miserabili -antem feret quisquam. 6, 3, 102 de usu . . . et modo -andi (*syn.* salse dicendi). 9, 2, 78. Apvl. met. 4, 8, 5 *latrones* clamore ludunt . . ., conviciis -antur. Vopisc. Car. 14, 3 Diocletiane, -ari noli (*antea*: ioco, non serio . . . respondisse). *al.* Amm. 27, 3, 7 *Traianum nomen suum passim aedificiis inscribentem* herbam parietinam -ando cognominarunt (*v. p. 282, 79*). Serv. Aen. 1, 78 latenter paene -atur poeta. Avg. gen. c. Manich. 2, 15, 23 salsi dicuntur, qui -ari amant. lib. arb. 1, 63 *quaedam* cadere in feras non videntur nec tamen in homine ipso summa sunt, ut -ari et ridere. in psalm. 5, 7 p. 86 *mendacium* in -ando . . . non est perniciosissimum, quia non fallit (*cf.* soliloq. 2, 9, 16, 4 omnes fere, qui -antur, mentiuntur). *al.* Macr. Sat. 2, 1, 15 Cato . . . argute -ari solitus est (*syn.* cavillaremur). Mvtian. Chrysost. hom. 17, 4 p. 349$^{p. med.}$ -aris magis (*gr. p. 132*$^{med.}$ παίζεις). CE 85, 3 -eris ludas hortor, hic summa est severitas (*sic pro epitaphio*: CIL II 2262 lude -ari [*i.* -are] veni. XIII 2216 lude -are veni). *et saepe.* *nota interrogatione aut negatione uti eos, qui serio loqui se aliumve affirmant*: Ter. Haut. 729 tu hanc -ari credis? faciet (*cf.* Cic. Att. 16, 5, 3 -ari me putas? moriar, si *eqs.*). Cic. div. 2, 25 in rebus tam severis non est -andi locus (Att. 5, 5, 1 Sen. epist. 48, 8). Sen. suas. 2, 17 credatis mihi velim non -anti. Petron. 62, 6 nolite me -ari putare (*v. et l. 77*). *al.*

b *accedunt praepp.*: cum: Plavt. Men. 317 solet -ari saepe mecum illoc modo; quamvis ridiculus est (Apvl. met. 6, 30, 6). Rhet. Her. 2, 24, 37 *amicos* quibuscum -ari possis (Cic. Att. 1, 18, 1 neminem . . . quocum aut -ari libere aut suspirare familiariter possimus. *al.*). Cic. fin. 4, 74 non ego tecum iam ita -bor ut isdem his de rebus, cum *eqs.* (fam. 1, 10 coram. 2, 4, 1 per litteras. 7, 11, 3 de re severissima. Pollio Cic. fam. 10, 31, 6). Att. 2, 1, 5 iam familiariter cum ipso cavillor ac -or. 10, 11, 5 cum eo (*al.*). Cass. Cic. fam. 15, 19, 1 videor . . . cum praesente loqui et -ari. Cic. fil. Cic. fam. 16, 21, 3 *Cratippus* sublata . . . severitate . . . humanissime nobiscum -atur (Avg. c. acad. 2, 9, 22 p. 39, 5). Qvint. inst. 11, 3, 131 cum sodalibus. *saepe.* de (*v. et l. 54. 55. 80*): Tert. apol. 50, 6 o philosophi magnanimitatem, qui de tali exitu suo etiam -batur. Porph. Hor. sat. 1, 6, 22 Plautus cum de anu ebria -retur. Clavd. Don. Aen. 9, 740 p. 279, 27 de nominibus. *al.* in *c. acc.* (*v. etiam l. 79*): Liv. 32, 34, 3 Philippus . . . -tus in valetudinem oculorum Phaeneae. Sen. contr. 7, 3, 9 Cicero in utramque rem. 7, 6, 12 inter . . . fescenninos in crucem generi nostri -bantur. Sen. benef. 7, 21, 1 in Pythagoricum. dial. 2, 16, 4 quid est illud quod contumelia dicitur? in capitis mei levitatem -tus est *eqs.* 5, 22, 4 epist. 29, 5. Porph. Hor. sat. 1, 7, 33 in nomen Regis. *al.* in *c. abl.*: Sen. contr. 9, 4, 21 ne in declamationibus -retur, qui -batur in miseriis ac periculis suis, in quibus -ari eum . . . potuisse quis credit? Avson. 18, 3 p. 327 P. falso . . . in amore (*sc. carmine*). *al.* inter: Pomer. 3, 1, 4 p. 475^{B} ridet ac -atur inter quos vult.

2 *transitive*: **a** *c. obi. interno q. d.* (*sc. neutr. pron.* [*v. et supra l. 2*] *aut adi.*): Cic. Att. 14, 17^{A}, 4 (= fam. 9, 14, 4) haec . . . -tus sum (fam. 5, 20, 9 haec [hoc *l. v.*] -tum me putato, ut ego te existimo. 7, 14, 2. 9, 15, 4 hoc nolim me -ari putes). Catvll. 2, 6 cum desiderio meo . . . carum nescio quid libet -ari. Hor. sat. 1, 5, 62 *Messius* Campanum in morbum, in faciem permulta -tus (*cf.* Sen. suas. 1, 5 multum -atur *Cassius* de stultitia Cn. Pompei. Colvm. 1, 8, 15 ut *servos* familiarius adloquerer et . . . nonnumquam etiam -rer et plus ipsis -ari permitterem). Ov. trist. 2, 497 si scripsissem mimos obscena -antes. Sen. contr. 2, 4, 11 ut aliquid -emur. Qvint. inst. 6, 3, 57 qualia (*Spalding*, qua iam *P²*) veteres illi -bantur.

b *pendet acc. c. inf.*: Qvint. inst. 5, 13, 46 *respondentes* cum modo 'se vero nihil dixisse neque tam stulte dicturos', modo 'bene admonitos ab adversario et agere gratias . . .' -antur. Svet. Nero 33, 1 *Nero* '*Claudium* morari . . . desisse inter homines' producta prima syllaba -batur. Ivst. 24, 6 4 *Brennus* scurriliter -tus locupletes deos largiri hominibus oportere.

B *laxius: factis, fere i. q. ludere* (*acced. dat. eth. l. 15*): Sen. contr. 9, 2, 9 vestri fasces, vestrae secures in quantum . . . dedecus reciderunt! istis obscenae puellae -antur. Ivv. 3, 40 quales ex humili magna ad fastigia rerum extollit, quotiens voluit Fortuna -ari (Clavd. 18, 24 quaenam ista -andi saevitia? *cf.* Ennod. carm. 2, 10, 11 fors . . . sine lege -atur). Avson. Mos. 217 innocuos ratium pulsus pugnasque -antes naumachiae. Vvlg. gen. 26, 8 rex . . . vidit eum -antem cum Rebecca uxore sua (*cf. p. 289, 37*). Greg. M. dial. 3, 33 p. 210, 13 M. diabolus sibi cum illis sororibus -batur, at vero ubi ad servos dei ventum est, . . . accedere non praesumpsit. Gloss. II 595, 12 tesserator, tesseris -ans. *dub. an huc pertineat* Pompon. Atell. 17 metuo illum: -ari (loc- *l. v.*) nescit, ludit nimium insaniter.

deriv.: iocabundus, iocatio, iocator, 2. iocatus (-ūs). *compos.*: adiocor.

2. iocor *v. s.* iecur *vol. VII 1, 244, 37.*

iocōsē *v. l. 82.*

iocōsitās, (-ātis) *f.* *ab* iocosus. *fere i. q. status iocosus*: Philo quaest. in gen. 4, 188 p. 225 R. -s, cuius elongantur malivoli mores tristem vitam petentes et anxiam (*ad gen. 26, 8 v. l. 13*). *cf. Du Cange.*

***iocōsus,** -a, -um. *ab* iocus. Not. Tir. 75, 31. *de notione*: Isid. orig. 10, 125 iocundus eo, quod sit semper iocis aptus et hilaritati . . .; -us iocis usus. Gloss.^{L} II Abav. co 341 cornices: aves lascivae, ⟨id est⟩ -ae. Gloss. -us iocare desiderans. γελοιώδης. ἐύστομος. εὐτράπελος. ἡδύστομος. σκώπτης. *pro subst.*: *masc. v. l. 39. neutr. v. l. 69.* *legitur inde a* Cic., Catvllo, Varrone, *adv. a* Cic., Catvllo, Nep. [*in codd. saepe confunditur c.* loc-. *e coni. v. l. 79.*]

1 *de animantibus* (*fere hominibus* [*sim. urbe l. 41*], *deis l. 41. 43 sqq. v. etiam l. 59; bestiis l. 29*): *qui amat iocos*: Varro rust. 2, 5, 1 Lucienus senator, homo quamvis humanus ac -us. Hor. epod. 3, 20 -e Maecenas (Porph. *ad l.* oportune -um appellat, cui videlicet iocos suos commendatos esse vult). epist. 1, 18, 89 oderunt hilarem tristes tristemque -i. Tib. 2, 1, 85 turba -a. Priap. 83 (Tib. 2), 24 puella nec -a *penem* . . . manu fovebit. Mart. 1 praef. vs. 1 -ae . . . sacrum Florae festosque lusus et licentiam vulgi. 1, 61, 9 -ae . . . Gades. CE 29, 13 (*s. II*) Vrsum . . . senem hilarem -um pilicrepum scholasticum. *al.* *metonymice ponuntur dei*: Hor. carm. 3, 21, 15 arcanum -o consilium retegis Lyaeo (*cf.* 4, 15, 26 -i munera Liberi. *v. etiam l. 72*). Priap. 83 (Tib. 2), 45 Venus -a. Ov. trist. 1, 2, 80 ut . . . delicias videam, Nile -e, tuas. *v. etiam l. 59.*

2 *de rebus*: **a** *verbis sim.*: *fere i. q. iocorum plenus*: Cic. fam. 2, 4, 1 epistolarum genera duo . . ., unum familiare et -um, alterum severum et grave. 7, 10, 4 una . . . nostra vel severa vel -a congressio (*i. colloquium*) pluris erit quam . . . fratres nostri Haedui. Hor. sat. 1, 10, 11 sermone opus est modo tristi, saepe -o. carm. 1, 12, 3 cuius recinet -a nomen imago ([*i.* ἠχώ, *aliter l. 79*]. 1, 20, 6). Ov. fast. 6, 692 verba (Sidon. epist. 5, 17, 5 dulcia -a fatigatoria). Liv. 40, 7, 3 -a dicta in adversarios . . . iactabantur (Val. Max. 1, 1 ext. 3. Qvint. inst. 6, 3, 106 alia seria, alia -a, alia media *eqs. ibid.*). Pavl. Fest. p. 45 cavillatio est -a calumniatio. Sen. contr. 2, 2, 7 ius iurandum -um fuisse (*i. non serio dictum*). Mar. Victorin. in Eph. 5, 4 p. 1283^{C} scurrilitas *est* -a oratio et alterum laedens ioci causa ac propterea contumeliosa. *al.* *peculiariter de carminibus* (Musa [*metonymice*] *l. 61*): Hor. carm. 3, 3, 69 non hoc -ae conveniet lyrae. Priap. 41, 2 versus mihi dedicet -os. Ov. trist. 2, 354 vita verecunda est, Musa -a (iocata *l. v.*, *cf. p. 283, 22*) mea (Mart. 2, 22, 2). 2, 422 Romanus habet multa -a liber. Fest. p. 363 Tapulam legem . . . conscripsit -o carmine Valerius Valentinus (Sen. contr. 7, 4, 7 Mart. 1, 35, 10).

b *variis, quae vel ioci causa aguntur vel ridendi, ludendi materiam praebent*: Cic. off. 1, 134 videat . . . quibus de rebus loquatur; si seriis, severitatem adhibeat, si -is, leporem (Catvll. 56, 1 o rem ridiculam . . . et -am [56, 4 nimis]. *al.*). Catvll. 8, 6 ibi illa multa cum -a fiebant, quae tu volebas nec puella nolebat (*sic n. pro subst.*: Porph. Hor. carm. 3, 3, 69 lyrico carmine, cui -a conveniant, severiora). Hor. carm. 1, 10, 7 *Mercurius callidus*, quidquid placuit, -o condere furto. Lygd. 6, 20 qui *Liberum* . . . quique una vina -a colunt (*cf. supra l. 44*). Ov. rem. 387 mea materiae respondet Musa -ae. met. 3, 332 de lite -a ([*cf. 318 sqq.* Iovem . . . agitasse . . . cum Iunone iocos]. Ib. 263 Mart. epigr. 20, 3. *cf.* Hyg. fab. 75, 2 -a altercatio). fast. 5, 183 *Flora* ludis celebranda -is (*cf.* CE 1935 unctor . . . ti⟨bi⟩ carus lusuque -o adsuetus). Plin. nat. 35, 114 *Antiphilus* -is *tabellis* nomine Gryllum deridiculi habitus pinxit. 36, 12 Hipponacti notabilis foeditas voltus erat: quam ob rem imaginem eius lascivia -am (*O. Jahn*, iocorum *vel* locorum *trad.*) hi *sculptores* proposuere ridentium circulis. *v. et p. 286, 20.*

adv. ***iocōsē.** *compar. v. l. 84. p. 285, 4.* *i. q. per iocum, ioci causa*: Cic. de orat. 2, 289 is qui -e volet dicere. fam. 9, 24, 4 cave . . . existimes me, quod -ius scribam, abiecisse curam. ad Q. fr. 2, 10

[*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(11 Sj.), 2 eum . . . lusi -e (*syn.* sum . . . magno hominum risu cavillatus). Catvll. 36, 10 hoc . . . . -e lepide vovere divis. Nep. Alc. 2, 3 in . . . amore . . . multa delicate -eque fecit. Hor. sat. 1, 4, 104 liberius si dixero quid, si forte -ius. Porph. Hor. carm. 3, 19, 1 sodalem adloquitur -e eum corripiens. *al.*

deriv.: iocositas.

ioculāns *v. p. 286, 35.* **ioculanter** *v. p. 286, 38.*

***ioculāris,** -e. *ab* ioculo (*adv., v. Leumann, Adj. auf -lis 36*). Gloss.[L] I Ansil. hi 256 histriones, mimi, id est -es (II Abav. sc 14 scenici). io 26 -e⟨s⟩ per o: -ium rerum mimi. III Abstr. pe 17 pegaso, homo -is. sa 39 saetigeri, cilicio vestiti -es. Gloss. II 584, 38 -is, hilaris, ridens. Gloss.[L] II Philox. io 8 -is γελοιώδης. Gloss. II 262, 5 γελοῖος -is. *legitur inde a* Ter., Cic., Hor., *adv. a* Plin. nat., Svet. [*francog. vet.* jogler, *prov.* joglar, *hisp.* juglar, *it.* giullare. *R. cf. Gröber, ALL 3, 1886, 269. Bréal, MSL 16, 1909, 65.*] [*variat in codd. c.* ioculatorius *e. g.* Diom. gramm. I 488, 24 (= Svet. frg. p. 9, 10) -latria *AB*, -latoria *recc.* Don. Ter. Eun. praef. 1, 6. *e coni.*: Treb. Gall. 17, 9 -ia saepe dicebat (*Hohl*, iocari se d. *trad.*).]

1 *de rebus: qui sive per iocum sive ioci causa fit* (*saepe accedit notio vilitatis, fere i. q. deridiculus, mimicus, indignus homine gravi*):

a *cum subst.*: Ter. Phorm. 134 -em audaciam (Evgraph. *ad l.*: quae ex ioco veniat in periculum). Cic. fat. 15 o licentiam -em. Sen. dial. 2, 11, 3 quanta . . . dementia est . . . rem ab amico dictam maledictum vocare, a servulo -e convicium. Plin. nat. 26, 2 -i . . . lascivia *morbum 'mentagram' appellaverunt.* Qvint. inst. 8, 6, 73 in quodam -i libello. Svet. Nero 42, 2 *Nero* -ia in defectionis duces carmina lasciveque modulata . . . etiam gesticulatus est (Avson. 398, 10 p. 227 P. meis -i carmine nugis). Fronto p. 195, 2 v.d.H. (= p. 205 N.) castrensi cognomine ⟨et io⟩culari (*cf.* Avson. 164, 3 p. 32 P. nomen huic -e datum). Avr. Fronto p. 1, 20 v.d.H. (= p. 4 N.) me . . . -bus istis tuis ac lepidissimis verbis a cura amovere (Greg. Tvr. virt. Mart. 4, 7 p. 651, 15 *mimus* per verba -ia laetitiam solitus erat excitare. Caes. Arel. serm. 127, 1 p. 501, 20 infantum). Diom. gramm. I 490, 2 (= Svet. frg. p. 14, 13) Atellanae argumentis dictisque -bus similes satyricis fabulis Graecis (Lact. inst. 2, 4, 16 [*syn. Val. Max. 1, 1 ext. 3* iocosis]). Gell. 12, 12, 1 ut *crimen turpe* . . . responsione -i eludas et rem facias risu magis dignam quam crimine. Treb. trig. tyr. 10, 7 -is astutia. Arnob. nat. 2, 8 p. 53, 15 ridere nostram fidem . . . atque . . . credulitatem facetiis -bus lancinare (2, 65 p. 100, 20. 6, 21 p. 232, 15. Cael. Avr. chron. 1, 1, 21 animi laxatio *fit* . . . aut ludicris rebus aut -i facetia). 4, 36 p. 170, 23 cavillationibus. Lact. inst. 4, 14, 20 in opere (*i. libro*) non -i. Firm. math. 6, 31, 37 decretum -e (*sc. genitura Thersitae*). Ivl. Vict. rhet. 27 p. 448, 16 epistola, si superiori scribas, ne -is sit. Don. Ter. Eun. 235, 2 hoc -i vultu dicitur. Symm. epist. 5, 37 animus . . . -bus ineptiis absolutus ad negotia seria conferatur. Hier. epist. 31, 2, 1 -is sermo (Sidon. epist. 2, 9, 9 salsis -busque. *al.*). in Gal. 2, 11 p. 340[B] ut *causidici* . . . -i se invicem dente morderent. Mart. Cap. 8, 806 -is laetitiae alacritate. *al.*

b *n. pro subst. vel c. n. pron. aut adi. positum: sg.*: Cic. leg. 1, 53 -e istuc quidem . . . et a multis saepe derisum. Phaedr. 4, 2, 1 -e tibi videtur, et sane levi . . . calamo ludimus, sed . . . intuere has nenias (*v. Krischan, WSt. 67, 1954, 90sqq.*). Plin. epist. 4, 17, 5 nihil . . ., non -e non serium, non triste non laetum. Spart. Hadr. 21, 3 illud . . . prope -e de servis. *pl.*: Hor. sat. 1, 1, 23 ut qui -ia ridens percurram (*opp. 27* seria). Liv. 7, 2, 5 *iuvenes* inconditis inter se -ia fundentes versibus. Plin. epist. 4, 25, 1 in . . . tabellis multa -ia atque etiam foeda dictu . . . inventa sunt (*al.*). Svet. Nero 27, 1 *Nero* -ia et latebras omisit *et* . . . ad maiora palam erupit. Fronto p. 202, 26 v.d.H. (= p. 213 N.) -ia austere, fortia h⟨ilari⟩ter dicenda. Avr. Fronto p. 61, 15 v.d.H. (= p. 67 N.) pro istis -bus. Paneg. 12, 19, 1. Don. Ter. Eun. 864, 1 'haec' scilicet -ia et futilia. Ps. Avr. Vict. epit. 9, 3 *Vespasianus* contumeliis *amicorum* . . ., ut erat facetissimus, -bus respondens. Sidon. epist. 1, 9, 8 tetrica sunt amoenanda -bus. *al.*

2 *de hominibus: qui iocos facit* (*v. et l. 9sqq.*): Canon. Caes. Arel. ed. Morin II p. 94, 37 clericum scurrilem et verbis turpibus -em ab officio retrahendum (*cf. p. 286, 30*). *m. pro subst.*: Ps. Avr. Vict. epit. 2, 2 *Claudius Tiberius Nero* eleganter a -bus Caldius Biberius Mero ob vinolentiam nominatus est.

adv. ***iocularīter.** *fere i. q. per iocum, ioci causa*: Plin. nat. 22, 80 Aristophanes Euripidi poetae obicit -r. Svet. Iul. 49, 2 carmina, qualia *milites in triumpho* . . . -r canunt. Aug. 75 sollemnes dies . . . tantum -r celebrabat. Porph. Hor. carm. 1, 22, 1 utrum -r dicantur an vere (4, 12, 16. Mar. Victorin. gramm. VI 56, 4 in comoediis. Avr. Vict. Caes. 33, 11 Nectar. Aug. epist. 103, 2. Vitae patr. 3, 27 p. 756[A] [*gr. Cot. p. 506[B]* χαριεντιζόμενος]. *saepe*). 3, 21, 1 -r ad amphoram . . . loquitur (Don. Ter. Andr. 955, 2). epist. 2, 1, 147 -r (*Meyer*, iocularium *trad.*) lusit (Avson. 396 p. 249 P. *cf.* Avg. conf. 11, 12, 14 -r eludens *quaestionem*). *al.* Spart. Hadr. 12, 4 Hispanis . . . vocatis dilectumque -r . . . retractantibus 'Italicis' (*sc. incolis 'Italicae' municipii*). Don. Ter. Ad. 26, 1 -r nomen imponit. Phorm. 86, 2. Philarg. Verg. ecl. 6, 32 -r ei (*i. Sileno*) ferula adtributa. Ps. Ascon. div. in Caec. p. 197, 4 -r irrisit. Avg. anim. 4, 16, 24 p. 403, 21 in re tanta -r atque irridenter, non serio graviterque agere (bapt. 7, 53, 102 p. 374, 15 *in baptizando* ludicre et mimice et -r [ioculanter *l. v.*]). civ. 6, 1 p. 244, 6 D. ne absurditate . . ., qualis -r in mimo fieri solet, peteretur a Libero aqua. Sidon. epist. 7, 7, 1 -r plura garrirem. Greg. Tvr. Franc. 3, 15 p. 114, 12 hoc quasi ioco . . . dixit; similiter et ille -r respondens *eqs.* (iocabiliter, iocaliter *vv. ll.*). *et saepius.*

deriv.: iocularitas, iocularius.

iocularitās, -ātis *f.* *ab* iocularis. *i. q. iocularis facetia*: Hier. in Eph. 5, 4 p. 520[A] scurrilitas . . ., quam nos -em alio verbo possumus appellare. Schol. Hor. epist. 2, 2, 60 ⟨sale nigro:⟩ amara -e. Gloss.[L] I Ansil. sa 187 sales, urbanitas, honesta -s. *cf. Du Cange.*

iocularīter *v. p. 285, 69.*

iocularius, -a, -um. *ab* iocularis. *de notione*: Porph. Hor. epist. 2, 2, 60 an . . . intellegemus 'salsum' . . . facetum et -um? Gloss.[L] I Ansil. sa 521 sa⟨e⟩tigeri: cilicio vestiti, -us (*cf. p. 285, 11*). II Abav. co 339 c⟨h⟩oraula, -us. III Abol. ca 66 calabrum: genus versuum malorum quasi colobon vel -um. Gloss. thimelici: -i, mimici, vel qui in spectaculo ludunt. *v. et l. 21.* [*vix recte trad. p. 285, 77.*]

quod iocis materiam praebet (*aliter l. 20*): Ter. Andr. 782 -um in malum insciens paene incidi (ioculare *Eugraph. Ter. Phorm. 134. cf. ad l.*: Don. -um . . . e contrario pro gravi et molesto ac nimio; iocosum e⟨r⟩go κατὰ ἀντίφρασιν. Gloss. V 535, 48 -um ἀντὶ τοῦ magnum).

ioculātor, -ōris *m.* *ab* ioculare. *de notione*: Schol. Hor. gloss. *Γ* sat. 2, 7, 15 scurra: -r. Gloss. II 565, 52 alipilarius, -r pilae (*de errore cf. Loewe, Gloss. Nom. p. VI*). V 622, 24 planipes est -r. 623, 38 sp⟨ha⟩eristae erant -es, qui . . . omnigenos dabant ludos. [*it.* giocolatore, *francog. vet.* jogleour, *prov.* joglador, *francog.* jongleur. *R.*] *i. q. homo iocularis*: Cic. Att. 4, 16, 3 huic *technologiae* -em (ioculatori(a)e *l. v.*) senem illum (*i. Scaevolam*) . . . interesse nolui (*cf. antea:* Cephalum . . . festivum senem). Canon. Caes. Arel. ed. Morin II p. 59, 21 clericum scurrilem et verbis turpibus -em (*cf. p. 285, 65*). *cf. Du Cange.*

inde ? **ioculātōrius,** -a, -um *v. l. 28. p. 285, 16 sq.*

1. ioculo, -āre (*et* ioculor*?*). *ab* ioculus, *cf.* 1. iocor. Gloss.[L] II Philox. io 9 -are εὐτραπελίσαι, προπηλακίσαι. [*it.* giocolare, *prov.* joglar. *R.*] *p. praes.* -ans, *fere i. q. iocans* (*transit.*): Liv. 7, 10, 13 inter . . . incondita quaedam militariter -antes Torquati cognomen auditum (*cf. p. 288, 68*).

adv. ? **ioculanter.** *in variis lect. variat c.* iocularīter: Avg. bapt. 7, 53, 102 *v. p. 285, 84.* Sidon. epist. 1, 2, 7 *lusor* tesseras . . . mittit instanter, -r compellat, patienter exspectat (-r *commendatur per homoeoteleuton*).

deriv.: ioculator.

2. ioculō *adv. v. l. 47.*

ioculus, (-ī) *m.* *ab* iocus. *ap.* Plavt. [*e coni.*: Plavt. *l. 48; cf. l. 82.* Vitr. 4, 1, 9 -is (*Salmasius*, poculis *trad.*, pupulis *Krohn*).] *fere i. q. iocus levis*: Plavt. Truc. 104 *fures* obludiant, qui custodem oblectent per -um et ludum. *peculiariter: abl.* -o *pro adv.*: Plavt. Merc. 993 si . . . adeo -o (lo- *Pal.*, *deest A*) dixisset mihi se illam amare. Most. 923 egone te -o modo ausim dicto aut facto fallere? Rud. 729 occipito modo illis adferre vim -o pausillulum. Stich. 23 -o istaec dicit neque *faciet.*

deriv.: iocularis, 1. ioculo(r).

iōcund- *v. s.* iucund-. **iocur** *v. s.* iecur.

1. *iocus, -ī *m.* (*pl.* -ī *m. et* -a *n.*; *sg.* -um *n. l. 67*). *cf. c. osc.* iúkleí, *umbr.* iuku, iuka; *v. Walde-Hofmann s. v.* *scribitur c. apice* -ís: CE 996, 2. 1064, 2. -g-: *l. 71.* *de formis: n. et acc. pl.* -a *inde a* Laevio, Cic. *saepius, cf. Neue-Wagener[3] I 808 sq. 812 sq.* Non. p. 209, 23 -us genere masculino: Cicero . . .; neutro Laevius (*v. p. 287, 11*). Don. gramm. IV 375, 31 sunt . . . nomina in singulari numero alterius generis et alterius in plurali, ut . . . locus, -us. Char. gramm. p. 41, 21 B. sunt quaedam, quae . . . in plurali mutant genera velut anomala . . .: hic -us et pluraliter haec -a et hi -i (Diom. gramm. I 327, 2 sqq.). Serv. Aen. 1, 306 -us . . . et -a facit et -i. gramm. IV 432, 2 sqq. in numero plurali e masculino et neutro genere declinantur . . ., in numero autem singulari tantum masculino (Dvb. Nom. gramm. V 581, 17 -us generis masculini). Pomp. gramm. V 163, 1 Consent. gramm. V 345, 14. *et saepe. ex pl.* -a *per retrogradam q. d. derivationem fingitur sg.* -um (*falso*: Nigid. Gell. 19, 4, 6 i *vocalis non est* in his: . . . [-um] iocundum [*ex dittographia*]. Non. p. 64, 3 [locum *falso trad.*]): Exc. Bob. gramm. I 551, 28 hoc -um, pluraliter hi -i et haec -a (*cf. l. 61 sq.*). Tract. Priscill. 3, 38 (RevBén. 24, 1907, 325) *in inferno non est* letitia nec iocunditas nec iogum. Virg. gramm. epit. 5 p. 41, 19 et neutrali genere 'locum' est . . ., item '-um', et facit '-a' (*cf. Beda gramm. VII 276, 9*). Not. Tir. 75, 30 -us. *de notione*: Qvint. inst. 6, 3, 21 -um . . . id accipimus, quod est contrarium serio; nam et fingere et terrere et promittere interim -us est. Synon. Cic. p. 426, 21 B. lusus. gestus. -us. risus. lascivia *eqs.* Gloss.[L] II Abav. ca 11 cacinnus: -us, ridiculum, lusus, nimius risus. io 1 -us: lascivia, lusus, cachinnus. Philox. io 6 -us παίγνιον. Gloss. γελοῖον. eutrapelia. *al.* *de usu: pro nom. proprio: dei v. p. 289, 65. hominum v. Onom.* *legitur inde a* Plavto, Ennio, Catone, Ter. *per totam latinitatem.* [*val.* joc, *it.* giuoco, *hisp.* juego, *port.* jogo, *prov.* joc, *francog.* jeu. *R.*] [*variat in codd. passim c.* loc- (*etiam in inscr.* CE 996 [*s. I*] l- *et* i- *non internoscitur; saepe* ioc- *e coni. restituitur*). *nota* Hor. carm. 4, 12, 28 -o (*Porph.*, loco *codd. Hor.*

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

recte). c. logus *e. g.* Plavt. Bacch. 519 logos (*A*, iocum *Pal.*). *v. et s.* logus.]

A *in universum* (*passim opp.* 'res seria' *sim., praecipue n. pl. pro subst.* '*seria*'): **1** *sensu artiore: i. q. iocose dictum, vox sententiae, quae non serio, sed ridendi causa profertur* (*obscena dicta fabulaeque e. g. l. 12. 38. 40. 48. 49. 75. cf. p. 289, 29. ubicumque -us in aliquem [alqd.] dicitur, accedit notio derisionis, fere i. q. convicium, probrum ridiculum*): **a** *exempla varii usus selecta*: Enn. ann. 239 *amicum*, cui res audacter magnas parvasque -umque eloqueretur. Cato or. frg. 40, 5 cantat . . ., Graecos versus agit, -os dicit, voces demutat. Laev. carm. frg. 14 cachinnos -a dicta risitantīs (*sic syn.* Ov. fast. 3, 695 -i veteres obscenaque dicta canuntur [*syn. 676* probra]. Macr. Sat. 2, 1, 14 -os . . . veteres nostri 'dicta' dicebant; testis . . . Cicero [*epist. frg. 2, 1 Sj.*] . . .; Novius vero Pomponiusque -os non raro 'dicteria' nominant. *al. cf.* Lavs Pis. 115 superborum . . . dicta -orum. *v. et l. 49. 80. p. 288, 72*). Rhet. Her. 3, 14, 25 *v. p. 282, 38.* Cic. Phil. 2, 7 quam multa -a solent esse in epistulis, quae . . . inepta videantur, quam multa seria. 2, 39 -is . . . quibus me in castris usum esse dixisti. 2, 40 idem maestitiam meam reprehendit, idem -um. de orat. 2, 216 suavis . . . est et . . . saepe utilis -us et facetiae (*sic syn.* 2, 229 ne quid -us de gravitate decerperet. 2, 262. 3, 30. *cf.* Att. 14, 14, 1 -a tua plena facetiarum de haeresi Vestoriana . . . risisse. *al.*). 2, 221 defensio tota redundavit hilaritate quadam et -o. 2, 236 odiosas . . . res saepe . . . -o risuque dissolvit (*sic iuxta positum* fin. 2, 65. Hor. sat. 1, 5, 98 Gnatia . . . dedit risusque -osque. *al.* Lygd. 6, 34 difficile est tristi fingere mente -um nec bene mendaci risus componitur ore. Liv. 7, 2, 11 Qvint. inst. 6, 3, 10 Plin. epist. 6, 15, 2. Pallad. hist. mon. I 22 p. 303A cum risu . . . et -is dixit [*cf. gr. p. 104, 8 B.* χαριεντιζόμενος]. *saepe. cf. et p. 288, 35*). 2, 239 ne aut scurrilis -us sit aut mimicus (Gell. 4, 20, 6 Apvl. met. 8, 25, 3. *al.*). 2, 248 gravitas honestis in rebus severisque, -us in turpiculis et quasi deformibus ponitur. off. 1, 103 *non* ita generati . . . sumus, ut ad ludum et -um facti esse videamur . . .; ludo autem et -o uti . . . licet . . . tum, cum gravibus seriisque rebus satis fecerimus (*al. cf.* Mart. 2, 4, 6 lusum creditis hoc -umque? *v. et p. 288, 30. 76. p. 289, 13*). *ibid.* in ipso -o aliquod probi ingenii lumen eluceat. 1, 104 distinctio ingenui et inliberalis -i: alter est, si tempore fit . . ., ⟨severissimo⟩ homine dignus, alter ne libero quidem, si rerum turpitudo adhibetur et verborum obscenitas. Att. 10, 5, 3 rescripsi ei stomachosius, cum -o tamen familiari. fam. 9, 26, 4 non multi cibi hospitem accipies, multi -i (Ov. fast. 6, 320 fabula [*v. l. 5*]). *al.* Lvcr. 5, 1397 tum -a, tum sermo, tum dulces esse cachinni consuerant. Sall. Catil. 25, 5 ingenium *Semproniae* . . . haud absurdum: posse versus facere, -um movere, sermone uti vel modesto . . . vel procaci *eqs.* Verg. catal. 13, 17 quid palluisti . . .? an -i dolent? Hor. carm. 2, 12, 18 certare -o. 3, 21, 2 seu tu (*i. amphora*) querellas sive geris -os seu rixam et . . . amores. epist. 1, 19, 20 ut mihi saepe bilem, saepe -um . . . movere tumultus *imitatorum*. 2, 1, 149 in rabiem coepit verti -us *Fescenninorum*. Ov. met. 3, 320 Iovem . . . agitasse remissos cum Iunone -os. fast. 2, 304 antiqui fabula plena -i. trist. 2, 444 turpes (Pavl. Nol. carm. 4, 10 obscenaque dicta [*cf. l. 12*]. Pomer. 3, 17, 2 p. 500C). 2, 566 a salibus suffusis felle refugi, nulla venenato littera mixta -o est (*sic syn.* Sen. dial. 7, 27, 2. Ivv. 9, 10 -o mordente facetus et salibus vehemens. Apvl. flor. 16 p. 63 multos sales . . ., -a non infra soccum, seria non usque ad cothurnum. *al.*). 3, 1, 6. *al.* Liv. 36, 14, 4 *Philippus rex Philippum Megalopolitanum* 'fratrem' haud sane decoro maiestati suae -o appellavit. *al.* Sen. contr. 3 praef. 17 cum quantum volebam -orum ⟨con⟩viciorumque effudissem. 4 praef. 10 res in -os abiit (*cf.* Qvint. inst. 1, 5, 71 *verba nova* repudiata . . . in -os exeunt). *al.* Sen. nat. 4 praef. 12 quasi ille aliquid -orum aut doli suspicatus sit *in verbis blandis*. *al.* Plin. nat. 28, 260 frivolo. Stat. silv. 4, 6, 13 hilares. Mart. 4, 14, 12 lascivis (*v. et l. 75*). 10, 48, 21 sine felle -i. *al.* Qvint. inst. 2, 5, 8 in -is urbanitas. 6, 3, 33 adversus miseros . . . inhumanus est -us. 9, 3, 69 quod etiam in -is frigidum (*cf.* Svet. Claud. 21, 5 frigidis et arcessitis -is). *al.* Tac. Germ. 22, 3 licentiā -i. Plin. paneg. 49, 8 liberales (Apvl. met. 2, 19, 4. *al.*). Svet. Aug. 56, 1 invidiosis aut petulantibus. 98, 4 cachinnum sustulit atque in -os effusus est (Macr. Sat. 2, 4, 12). Cal. 9 castrensi. 27, 4 ambigui. Nero 28, 1 non inscitus. Dom. 10, 2 innoxios. *al.* Pomp. gramm. V 153, 16 comico. Apvl. met. 1, 17, 7 adficto ex tempore absurdo -o. 8, 23, 5 ridiculos. *al.* Spart. Hadr. 17, 6 balnearis. 20, 8 -a . . . plurima exstant. Sept. Sev. 22, 4 *scurra* celebratorum semper -orum. Lampr. Alex. 38, 1 poeticus. *al.* Capitol. Aur. 15, 1 popularibus. *al.* Treb. trig. tyr. 10, 3 capitali. *al.* Ivst. 39, 2, 5 facetis. Ps. Avr. Vict. epit. 9, 17 *Vespasianus* seriis -a . . . admiscens (Clavd. 22, 165 seria . . . -is. *cf. et p. 290, 10. 12*). 25, 2 militari. *al.* Ambr. off. 1, 23, 102 licet . . . honesta -a ac suavia sint (Macr. Sat. 2, 6, 1 a lascivis -is ad honestos revertar). 1, 23, 103 profusos. Avg. de mend. 2, 2 exceptis . . . -is, quae numquam sunt putata mendacia. *al.* Macr. Sat. 2, 4, 19 asper. *al. et saepe.* *in titulis librorum*: Svet. gramm. 21, 2 *Melissus* libellos 'ineptiarum', qui nunc '-orum' inscribuntur, *composuit*. Schol. Cic. Bob. p. 140, 17 hoc . . . dictum . . . Tiro . . . inter '-os Ciceronis' adnumerat (*cf.* Macr. Sat. 2, 1, 12 libros, quos is de -is patroni composuit). *structurae notabiles: pendent*: de: Cic. ad Q. fr. 2, 10 (11 Sj.), 5 -um . . . illius de sua egestate ne sis aspernatus. *v. et l. 22.* *acc. c. inf.*: Lampr. Alex. 37, 11 unde etiam -us extitit non secundam mensam Alexandrum habere, sed fecundam. Vopisc. quatt. tyr. 15, 2 -us extitit amphoram pendere, non hominem. Ps. Avr. Vict. epit. 35, 7 aspergens hominem eleganti -o *eqs.*

b *certi usus locutionesque*: **α** *abl.* -o *pro adv.* (*aliter e. g. p. 287, 23. 24. 44. 52*): Plavt. Amph. 916 equidem -o illa dixeram dudum tibi, ridiculi causa. 964 an id -o dixisti? equidem serio ac vero ratus. Poen. 572 hau vostrumst iracundos esse, quod dixi -o. Ter. Haut. 541 -one an serio ill⟨e h⟩aec dicat nescio. Eun. 179 quam -o rem voluisti a me . . ., quin perfeceris? Nep. Epam. 3, 1 ut ne -o quidem mentiretur. Svet. Aug. 53, 2 ut quendam -o corripuerit. Spart. Carac. 5, 6 *imperator* vel -o vel serio . . . adserens, si Lucanos vicisset Lucanicum se appellandum. 10, 6 Geta 3, 3. 3, 4. 4, 5 cum . . . diceret qua[si] -o qua[si] serio *eqs.* Vopisc. Car. 14, 2 -o, non serio . . . respondisse. *al. v. et p. 289, 10.*

β *c. praepp.* (*v. e. g. et p. 287, 27. 32. 38*): -i causa (gratia): Cic. Phil. 2, 42 adhibes -i causa magistrum suffragio tuo (Spart. Sept. Sev. 22, 5 Avg. in psalm. 5, 7 p. 86. *al.*). Val. Max. 7, 5, 2 -i gratia interrogavit eum *eqs.* in *c. acc.* (*c. abl. v. e. g. p. 287, 35. 61. 62*): Lygd. 4, 68 non est in vanum fabula ficta -um. *v. e. g. et p. 287, 57. 65. 289, 1.* inter: Svet. Iul. 4, 2 *supplicium* saepe illis minatus inter -um fuerat. Cal. 33 inter varios -os. vita Hor. p. 46, 1 saepe eum inter alios -os purissimum penem . . . appellat. *aliter v. e. g. p. 287, 80.* per: *fere pro adv.* (*alternat c.* -o *ap.* Plavt.): Plavt. Amph. 920 si quid dictum est per -um, non aequum est id te serio praevortier. 963 scis haec . . . me dixisse per -um. frg. 7 Poen. 541. 542. 573. 1169 quod ego dixi per -um, id eventurum esse et severum et serium. 1320 si quid per -um dixi, nolito in serium convertere. Pseud. 1224 promisi. Gracch. or. frg. Gell. 10, 3, 5 bubulcus . . . per -um . . . rogavit, num mortuum ferrent. Cic. fam. 4, 4, 1. ad Q. fr. 1, 2, 6 litterae abs te per -um missae. Priap. 44, 2 nolite omnia . . . putare per lusum mihi per -umque dici (*cf.* Plin. epist. 5, 13, 10 per ludum ac -um dictitant. *al.*). Liv. 24, 6, 4 Val. Max. 1, 8, 3. 9, 9, 3 Qvint. inst. 6, 3, 79 Svet. Iul. 20, 2 Aug. 86, 2 Nero 6, 2. *al.* Pavl. dig. 44, 7, 3, 2. *al. v. et p. 289, 13.* *vi praep. magis vigente*: Cic. leg. agr. 2, 96 *Campani suam* copiam cum hac per risum ac -um contendent. nat. deor. 2, 7 *Clodius* etiam per -um deos inridens. Catvll. 50, 6 scribens versiculos uterque . . . ludebat . . . reddens mutua per -um atque vinum (Anth. 412, 15 [totum *trad.*, -um *Scaliger*]). *al.*

γ *significatur transitio a verbis ridiculis ad seria*: Cic. fam. 7, 2, 2 sed de -o satis est. 7, 11, 3 de re severissima . . . iocor; remoto -o tibi hoc . . . praecipio, ut *eqs.* (Sen. contr. 2, 3, 19 Apvl. met. 1, 21, 4. *cf.* Pallad. hist. mon. I 22 p. 303B remove, inquit, -os; nam episcopus es futurus [*gr. p. 104, 16 B.* τὰ παίγνια]). 7, 16, 2 sed mercules, extra -um: homo bellus est (7, 32, 3. 9, 24, 3). Plin. epist. 1, 21, 2 omissis -is credo decentes esse servos. Vervs Fronto p. 111, 6 v.d.H. (= p. 116 N.) sed quod sine -o dicatur, iube *eqs. al.*

c *certa -orum genera*: **α** *de carminibus levioribus, comoediis, mimis sim.*: Cvlex 6 quisquis erit culpare -os Musamque paratus. Hor. carm. 2, 1, 37 ne relictis, Musa procax, -is Ceae retractes munera neniae. ars 222 Satyros nudavit et . . . incolumi gravitate -um temptavit. Ov. ars 2, 600. trist. 2, 238 *Augustum* numquam nostros evoluisse -os. 2, 494 non tristia carmina feci, sed tristis nostros poena secuta -os. *al.* Val. Max. 8, 1 absol. 8 Valentini . . . carmen, quo . . . virginem a se corruptam poetico -o significaverat. Phaedr. 3 prol. 37 (*syn.* fabellas). 4, 7, 2. Sen. Med. 114 fundat convicia Fescenninus, solvat turba -os. Pers. 6, 5 iuvenes agitare -os (*i. carmen de amore iuvenum componere*). Mart. 1, 35, 13 parcas lusibus et -is rogamus nec castrare velis meos libellos ([*syn.* carminibus . . . iocosis]. 4, 49, 2 *epigrammata* lusus . . . -osque vocat. *al.*). 4, 8, 11. 4, 10, 8. 5, 15, 1 quintus nostrorum liber . . . -orum. 6, 85, 10. 7, 8, 9 audire -os levioraque carmina. 7, 12, 2. 7, 28, 8. 7, 80, 4. 10, 18 (17), 3. *al.* Avson. 335 p. 198, 38 P. qui hunc -um nostrum . . . condemnet. 360 p. 219, 25 in nostro -o (*i. centone nuptiali*). *al.* Sidon. epist. 9, 16, 3 vs. 33 praeter heroos -a multa . . . texui. carm. 9, 212 -os Menandri. 23, 302 mimos . . . -os . . . coram te trepidanter explicare. *saepe.*

β *de -is, qui in triumpho decantari solent* (*sim. post victoriam l. 70*): Liv. 3, 29, 5 cum carmine triumphali et sollemnibus -is . . . currum secuti sunt. 5, 49, 7 inter . . . -os militares, quos inconditos iaciunt (7, 17, 5. 7, 38, 3. 28, 9, 18 Vell. 2, 67, 4 Plin. nat. 19, 144). 24, 16, 14 milites . . . per lasciviam ac -um ita ludibundi Beneventum rediere. Mart. 1, 4, 3 consuevere -os . . . ferre triumphi, materiam dictis (*syn.*) nec pudet esse ducem. Paneg. 12, 18, 3 -i triumphales. Clavd. 28, 60 alternos cum plebe -os dilectaque passus iurgia *princeps*. *al.*

γ *fere i. q. nugae, res nullius momenti*: Ter. Eun. 300 *hic* si occeperit, ludum -umque dicet fuisse illum (Lvcil. 111 haec ludus ibi susque omnia deque fuerunt, . . . omnia ludus -usque; illud opus durum. Liv. 28, 42, 2 tibi . . . cum . . . Africam conspexeris, ludus et -us fuisse Hispaniae tuae videbuntur. *cf.* Val. Max. 5, 1 ext. 3 lusus ac -us. *v. et p. 289, 3*). Cic. Flacc. 12 *Graecis* ius iurandum -us est, testimonium ludus. Ov. trist. 1, 9, 62 (*de carmine*) istos, ut non laudandos, sic tamen esse -os. Sen. dial. 2, 12, 3 horum contumelias sapiens ut -os accipit. Avson. 339, 16 p. 157 P. -us et nihili res. Conc.S I 2 p. 87, 38 refutatis . . . illorum -is (*i. accusationibus falsis. gr. I 1, 3 p. 8, 33* παίγνια, *syn.*

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

I 3 p. 172, 23 lusum). *al.* *in locutione q. e.* in -um vertere (convertere, mutare), *fere i. q. elevare, infirmare*: Sen. dial. 5, 11, 2 pleraque in lusum -umque vertantur (Plin. nat. 21, 178 Svet. Aug. 67, 1. Vit. 10, 2 rapinas ... in -um vertens. *al.*). Avg. serm. 9, 9, 12 p. 84fin. convertuntur vulnera in -a (Pomer. 2, 5, 2 p. 450A seria verba corripientium in -os exitiabiles impudenti urbanitate. *al.*). Romvl. fab. 31, 7 rec. gall. (*pars codd.*) timor est in -um mutatus (*syn.* in nihilum).

2 *sensu laxiore, fere i. q. lusus, sc. qui cum fit dicendo, tum maxime agendo*: a *generatim*: Plavt. Bacch. 75 simulato me amare. : : utrum ego istuc -on adsimulem an serio? Capt. 770 offers ... laudem lucrum ludum -um festivitatem ferias *eqs.* Stich. 658 quot ego voluptates fero, quot risiones, quot -os, quot savia *eqs.* Cic. Verr. II 1, 155 homines ... adrogantes ... Opimium per ludum et -um fortunis omnibus evertisse (Sen. epist. 95, 33 homo ... iam per lusum ac -um occiditur. Svet. Nero 16, 2 fallere ac furari per -um ius erat. Vlp. dig. 47, 10, 3, 4 si quis per -um percutiat ..., iniuriarum non tenetur. *al.*). Catvll. 12, 2 in -o atque vino tollis lintea neglegentiorum (*cf. p. 288, 37*). Hor. carm. 1, 33, 12 *Veneri* placet impares ... animos sub iuga aenea saevo mittere cum -o (*aliter infra l. 69*). 2, 19, 25 *Bacchus* choreis aptior et -is ludoque dictus. Ov. ars 3, 367 mille facesse -os, turpe est nescire puellam ludere. 3, 381 hos ... -os tribuit natura puellis (*i. aleam*). *al.* Sen. contr. 1 praef. 14 in omnes lusus, in omnes -os se resolvebat. 9, 2, 10 convivales. 9, 5, 7 inter pueriles -os petulantius lascivientem (*sim. de puerorum lusu*: Sen. dial. 4, 10, 1 ineptos aequalium -os. Capitol. Alb. 5, 8 *aves* quasi ad -um circa cunas pueri constitutae. CE 1439, 5 cum parva -um praeter nil quaereret aetas). Sen. benef. 5, 12, 2 quaedam in oblectamentum ac -um sic inligantur, ut eorum solutio imperito difficilis sit. dial. 9, 17, 4. *al.* Plin. nat. 35, 72 *Parrhasius* pinxit et ... libidines eo genere petulantis -i se reficiens (*cf.* Ven. Fort. carm. 1, 13, 16 quos pictura solet, ligna *sculpta* dedere -os). Stat. silv. 4 praef.fin. exercere ... -o non licet? ... sed et sphaeromachias spectamus *eqs.* 4, 9, 1 Plin. epist. 8, 8, 4 Amm. 30, 8, 5. Clavd. 19, 6 Fortuna ... insano iam satiata -o. Cod. Theod. 16, 8, 18 (= Iust. 1, 9, 11) ne *Iudaei crucem exurentes* -is suis fidei nostrae signum inmisceant. Sidon. carm. 2, 42 ludunt iaculis, hos suggerit illis *Thracia patria* ... -os. *saepius.*

b *speciatim*: α *de lusu amoris*: Hor. epist. 1, 6, 65sq. si, Mimnermus uti censet, sine amore -isque nil est iucundum, vivas in amore -isque (*Mimn. frg. 1, 1* ἄτερ χρυσῆς Ἀφροδίτης). 2, 2, 56 *anni* eripuere -os, Venerem, convivia, ludum. Ov. ars 1, 354 *ancilla* tacitis conscia fida -is. 2, 724 dulces gemitus aptaque verba -o (Epist. Sapph. 48). 3, 580 laetis. 3, 640 furtivos. 3, 787 mille -i (*R*, modi *vulg.*) Veneris (*sc.* σχήματα). 3, 796 fast. 4, 868. Plin. nat. 8, 144 *uxore a cane* lacerata propter lasciviorem cum marito -um. Anth. 22, 2 Cupidineos discite ferre -os. Ivst. 7, 3, 4. *al.* β *in diebus festis, Saturnalibus (v. et infra l. 74), ludis publicis, circensibus sim.*: Ov. fast. 1, 396 quicumque *deus* -is (*i. festis Bacchi*) non alienus erat. 4, 946 scaena -i morem liberioris habet (*sim. ludis Floralibus*: 5, 332. Val. Max. 2, 10, 8 populus ... priscum morem -orum in scaenam revocarunt. Sen. epist. 97, 8 Florales -os nudandarum meretricum. Colvm. 10, 280). Stat. silv. 1, 6, 93 quis spectacula, quis -os licentes ... canat? Mart. 1, 14, 1 delicias ... lususque -osque leonum vidimus. 10, 87, 7 gelidi -os Decembris. Clavd. 20, 357 ad solitos ... -os et iurgia circi tendere. Avg. serm. 196, 4, 4 p. 1021 non fiant ... per lusum iniquitas, per -um improbitas. serm. coll. Morin p. 231, 8 *natali Iohannis baptistae* cessent reliquiae sacrilegiorum (*i. dies Fortis Fortunae*), cessent studia atque -a vanitatum. Rvt. Nam. 1, 374 sacris ... -is (*sc. Osiridis*).

B *specialiter notanda*: 1 *de eis, qui -is obnoxii deridentur (fere hominibus; rebus l. 63), i. q. -orum materia*: a -um esse: Catvll. 42, 3 -um me putat esse moecha turpis. Hor. sat. 2, 5, 37 ne quid tu perdas neu sis -us. Prop. 2, 24, 16 me fallaci dominae iam pudet esse -um (*sic c. dat.*: Phaedr. 1, 21, 2 ignavis. Petron. 57, 5 nemini). b *aliquid* -um facere: Petron. 17, 9 ne nocturnas religiones -um risumque faciatis.

2 *per* προσωποποιίαν (*fere -us quasi deus introducitur; aliter l. 72*): Plavt. Bacch. 116 *istic habitant* Amor Voluptas Venus Venustas Gaudium -us Ludus Sermo Suavisaviatio (*sic comes Veneris*: Hor. carm. 1, 2, 34 quam -us circumvolat et Cupido. Porph. Hor. carm. 1, 33, 10 non dicit 'inpares formas cum -o sub iuga mittit' [*v. l. 18*], sed ordo est 'sic visum Veneri cum saevo -o', id est Veneri et Amori sic placuit, quem Amorem 'saevum -um' ... dicit. Mart. Cap. 6, 707). Merc. 846 sex sodales repperi: vitam amicitiam civitatem laetitiam ludum -um. Epitaph. Plaut. Gell. 1, 24, 3 Risus Ludus -usque ... conlacrimarunt. Stat. silv. 1, 6, 6 Saturnus mihi ... et ridens -us et Sales protervi adsint. Prvd. psych. 433 -us et Petulantia primi *fugiunt.*

3 *extrema opposita (fere per figuram bimembrem) unum significant et totum*: a *adverbialiter*: -o — serio *sim., i. quocumque modo*: Plavt. Amph. 906 cum *impudica* ... tu sermonem nec -o nec serio tibi habeas. Liv. 7, 41, 3 ne quis eam rem -o seriove cuiquam exprobraret. Sen. contr. 3 praef. 17 nec hoc ut faceret vel -o vel serio effici potuit (Svet. Aug. 53, 1 Fronto p. 216, 13 v.d.H. [= p. 227 N.]. *al.*). Svet. Nero 25, 3 ut ... neque quicquam serio -ove egerit, nisi *eqs.* Fronto p. 20, 7 v.d.H. (= p. 24 N.) me ... omnimodo ames qua -o qua serio. b *usu vario (praecipue spectantur amici omnia inter se communia habentes)*: -a — seria *sim.*: Cic. fin. 2, 85 quicum -a seria, ut dicitur? ... cum mediocri amico. Sall. Iug. 96, 2 *Sulla* -a atque seria cum humillumis agere. Ov. Pont. 2, 4, 10 seria multa mihi tecum conlata recordor nec data iucundis tempora pauca -is. 4, 3, 14 ego qui primus tua seria nosse solebam et tibi iucundis primus adesse -is. Liv. 1, 4, 9 cum his ... seria ac -os celebrare (Qvint. decl. 307 p. 208, 4). Sen. epist. 18, 15 *ira nascitur* non minus inter seria quam inter lusus et -os. Qvint. inst. 6, 3, 110 de Pollione Asinio seriis -isque pariter accommodato dictum est esse eum 'omnium horarum' (*cf. eodem sensu, ut vid.* Avson. 166, 11 p. 34 P. *fratres* -a seria mixti). Tac. ann. 2, 13, 1 *milites laudant ducis* per seria per -os eundem animum. Plin. epist. 2, 13, 5 cum hoc seria, cum hoc -os miscui (Sidon. epist. 4, 4, 1). Fronto p. 165, 5 v.d.H. (= p. 174 N.) -um seriumque participavimus. Paneg. 11, 12, 3 -a seriaque communicata. Ivst. 9, 8, 8 *Philippus* in seria et -os artifex. Avson. 205, 5 p. 63 P. tam seriorum quam -orum particeps. 401, 22 p. 233. Prvd. cath. 3, 18 seria ludicra verba -os, denique quod sumus aut agimus trina superne regat pietas. tristia — -i: Qvint. decl. 321 p. 260, 7 consuetudo actae pariter infantiae ..., lusus trist[it]ia -i.

deriv.: iocalis, iocista, ioco(r), iocosus, ioculus.

[2. iocus *scrib. pro* iocur: *v. Neue-Wagener*³ *I 837.***]**

iocusculum *v. s.* iecusculum.

ᵃ**iod et ioth** *subst. indecl. n. decima littera alphabeti Hebraici* (י): Hil. in psalm. 118 p. 439, 11 iod (ioth *VR*). Ambr. in psalm. 118 serm. 10, 1 p. 202, 25 littera apud Hebraeos decima ioth, quae Latina significatione confessio dicitur vel certe desolatio. Hier. epist. 18A 7, 6 iod. 25, 3 *nomen dei quattuor* litteris scribitur: iod he vau he (64, 17 ioth [tract. in psalm. p. 1, 13]). 30, 5 iod *interpretatur* principium (nom. hebr. p. 48, 23 ioth [iod *FH*] principium vel scientia aut dominator. *al.*). in Ier. 1, 48 p. 39, 13 ioth (iat *P*). 2, 9, 2 p. 80, 17 iod (ioth *P*). psalt. sec. Hebr. 119, 73 ioth (iod *R*). *al.* Psalt. Rom. 118, 73 ioth (iod *M*, ioh *H*ante corr.). Vvlg. psalm. 118, 73 ioth (*D*, iod *R*²). prov. 31, 19 ioth.

iōdēs, -es *adi.*, ἰώδης. *i. q. aeruginosus*: Oribas. syn. 2, 56, 68 Aa p. 128, 13 Mø. cadmia ... deintus ... -s est (iudes *La*, *gr. p. 48, 14*). 3, 13 p. 852, 25 statuae aereae sordidum (sordidae *trad.*) et ⟨i⟩odes rasurae (*gr. p. 65, 21*).

[Char. gramm. p. 234, 13 B. *adverbia* vocative: heus, quid est, **ioe** (*N*, *an leg.* io?), heia.**]**

[ioertastictos Gloss. *corruptum, ut vid., ex* heortasticos (*cf. vol. VI 3, 2609, 7 et Gloss.*L *Corp. I 40* ieortasticai).**]**

iogālis *v. s.* iugalis.

[iogima (*corrupt. ex* hemionion?) *v. vol. II 1786, 52; cf. André, Lex. des termes de botanique, s. v.***]**

ioglāns *v. s.* iuglans. **iogum** *v. p. 286, 71.*

[iōhia Plavt. Merc. 730 (*Pal., deest A*). *vox nihili, quam irridendi causa nugatori dictam putat Ussing; potius corruptam necdum sanatam aestimes.***]**

ioilos *v. s.* helus *vol. VI 3, 2598, 47.* **iolium** *v. s.* lolium.

[iomenus *corruptum ex* ἐσθιόμενος. Oribas. syn. 7, 33, 1 Aa p. 175fin. si nimia acredo fuerit, quae se comedat et dicitur 'herpeta ⟨esth⟩iomenus' (*gr. p. 234, 16* τὸν ἐσθιόμενον ἕρπητα). *inde* Gloss. III 601, 44 **iomias** derbitas (*cf. Niedermann, Essais p. 90*).**]**

ion, iū *n.* (*m. l. 64, f. l. 69*), ἴον. *de mensura*: ia *l. 67. formae exstant: nom. sg.* ion, *gen. sg.* iu, *nom. pl.* ia. [*varia lect. v. l. 59; e coni. v. l. 58.*] 1 *i. q. violae genus*: Plin. nat. 21, 27 *violae purpureae* solae ... Graeco nomine a ceteris discernuntur appellatae ia (*Barbarus*, ita *trad.*) et ab his ianthina vestis. 21, 64 ea *viola*, quae ion (*R*, lilia *cett.*) appellatur et purpurea. Ps. Theod. Prisc. simpl. med. 76 herba iu virtutem habet frigidam (*v. et l. 66*). Diosc. 3, 46 p. 397, 14 baccaris ... inter iu et flommu (*sc. magnitudinem*) nascitur (*gr. 3, 44, 1* ἴου). 3, 49 p. 399, 21 flores ... non tales, quales iu (*gr. 3, 47* ἴου). 4, 117 p. 57, 14. Oribas. syn. 2, 7 La p. 97, 11 Mø. iu folia, id est viola (*gr. p. 31, 7* ἴου). 2, 56 Aa p. 123, 24 iu melinus optimus est (*gr. p. 45, 31* ἴου τὸ μήλινον). eup. 2, 1 J 2 Aa p. 479fin. iu, id est viola (*cf.* La iu herba, quam Romei violam appellant. *gr. p. 362, 2* ἴου τὰ ... φύλλα). CE 467, 5 ia tibi Cybeles sint et rosa grata Diones (*v. supra l. 54*). 1313, 2 *infans*, cui precor ut cineres sint ia sintq(ue) rosae. 2 *gemmae nomen*: Plin. nat. 37, 170 ion apud Indos violacea est.

[iona μεσόδοκον Gloss. (zona *Buecheler*).**]**

ᵃ**ionthos**, *nom. pl.* -ī *m.*, ἴονθος. *scrib.* ihantus Gloss. III 602, 13. *v. et l. 75. 78. 79. 81.* *acc. pl.* -ūs *vel* -ōs. *i. q. papulae genus in facie existens*: Theod. Prisc. eup. faen. 55 tit. de minutis papulis in facie vel ubique nascentibus, quas -us (yonticus *b*ante corr.) dicimus. 55 -os appellatur qui in facie ... veluti brevissimus tumor innascitur. Cael. Avr. acut. 2, 10, 72 quos Graeci -os vocant. chron. 2, 5, 89 *ulcera* quae -us appellant. Cass. Fel. 7tit. (chiantus *p*, hiantus *c*). 7 p. 14, 7 -i (hionti *p*) saepius in vultu nascuntur. Oribas. syn. 8, 36 p. 248fin. ad -os (*gr. p. 261, 12* περὶ ἰόνθων). *bis ibid.* eup. 4, 52 Aa p. 570 -os in facie natos (ad iantho *Ab*): -os (-us *Ab*) dicimus papulas duras *eqs. ibid.* inunguis ... -os ...; ad diuturnos vero -us et cicatricatos *eqs.* (*gr. p. 456, 23 sqq.*). *al.*

[ioquimella *corruptum ex* co- (*i.* coccymelum) Gloss. *v. s.* prunella.**]**

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

***īos,** īū *m.*, ἰός. GLOSS. III 539, 3 [h]iu idest erugine. 4 [h]iucalcum idest erugine eraminis (547, 2 ius calcu, lepetis calcu, spuma ferri [583, 53]. *al.*). 539, 40 [h]iussitu (*i.* ἰὸς ξυστός) idest erugine rasa (565, 6 [h]iusistus i. crugo ferri. *cf. l. 11. 15*). 565, 1 heris (*i. aeris*) flos i. [h]iu⟨s⟩ sive flos ⟨ae⟩rami⟨nis⟩ (613, 26 iu idest iari⟨o⟩n sive flos eramen⟨is⟩). 565, 7 [h]iusciprus (*i.* ἰὸς κύπρου) erugo cipri (*al.*). 565, 20 [h]cofidero (*i.* ἰὸς σιδήρου) erugine ferri (*al.*).

i. q. aerugo: MARCELL. med. 7, 18 iu, id est aeruginis, partem I (ion *trad.*). 14, 58 iu dragmas II (ioni *trad.*). PLIN. VAL. 1, 21^fin.^ yo unciam I. 1, 24. 1, 31^fin.^ 1, 36. 1, 37. 1, 38. 2, 56^fin.^ yu syderon unc. tres (3, 40). 3, 45 yu scyston. *al.* ORIBAS. syn. 2, 46 Aa p. 114, 23 Mø. *adhibenda sunt* ius *et alia* (*gr. p. 41, 6* ἰός, *cf.* La ferrugu ius). 2, 60 Aa p. 133, 27sqq. ius . . . viridem colorem facit . . ., ius cum aceto teritur . . .; in . . . nigros emplastros . . . ius mittitur; . . . coquimus iu (*gr. p. 52, 15* ἰός, *20* τὸν ἰόν). 3, 6, 1 p. 850, 31. 3, 95 p. 870, 23 iu xystu, libanu . . . equalia pondera (*gr. p. 94, 3* ἰοῦ. 3, 102 p. 871, 4. 3, 108 p. 872, 27. *al.*). 3 add. Aa p. 897^p. med.^ eu (*sic*). 7, 3 Aa p. 134^fin.^ et ius (III *La*) cum defrigu (*gr. p. 213, 29* ἰός). 7, 30 Aa p. 171^med.^ ius < II (*gr. p. 232, 17* ἰοῦ. *ibid.* La iu). 7, 48 add. Aa p. 192^a. fin.^ (*syn. Cels. 5, 28, 16B* aeruginis). eup. 2, 1 ℨ 3 ios calcu, quam squama aeris appellamus (*gr. p. 362, 4* ἰός). *al.* ALEX. TRALL. 1, 97 *in medicamine*: lepidos calcus *drachmas* III, hyu[m] *drachmas* IIII, calcu cecaumenon *drachmas* V *eqs.* (*gr. II p. 37 P.* ἰοῦ).

iōsānus, -a, -um. *ab* iosum (*forma vulg. vocis* deorsum), *cf.* medianus. *scrib. etiam* iossa-, iusa-. [*francog. mer.* jusan, *hisp. vet.* yusano; *francog.* jusant (*i. mare recedens*), *cf.* Juzaine, Juzancourt *sim.* (*nom. loc.*). *R.*]

i. q. deorsum positus, inferior: VINDIC. epit. alt. 23 p. 477, 2 sucum ciborum *a stomacho* ad ventrem -um mittit (l. 7 [iusanum *UG*]). DIOSC. 3, 156 p. 440, 26 ad labrum iossanu sicut lingua est (*gr. 3, 144 p. 154, 4* πρὸς τῷ κάτω χείλει. insanum *l. v.*). 4, 20 p. 18, 2 superior radix . . . ventrem stimulat, iossanu (*i.* -a) vero . . . infantes enterocelicos medetur ([*gr. 4, 20, 2 p. 185, 13* κατωτέραν]. 4, 170 p. 85, 18). 4, 87 p. 48, 10 -a (iusana *l. v.*) folia ([*gr. 4, 88, 1 p. 248, 1* τὰ . . . κατωτέρω τῶν φύλλων. *opp.* superiora]. 4, 133 p. 61, 23 [*gr. 4, 138 p. 283, 17* τὰ κάτωθεν]). ORIBAS. syn. 1, 10 Aa p. 47, 26 Mø. ex bracio vena iossana, que cubito proxima est, auferendus est sanguis ([*gr. p. 11, 4* τὴν ἔνδον]. p. 48, 9 tres sunt venae . . .: capitalis quae est superior et media . . . et tertia inferior cubito proxima quae dicitur iossana. p. 48, 10. 19. 9, 18 Aa p. 309^in.^ 9, 26 La p. 330^med.^).

iosc- *v. s.* hyosc-.

Ps. APVL. herb. 8 l. 13 *Graeci herbam dicunt* **ioselinon** (*i.* ὑοσέλινον) . . ., Romani apium rusticum, alii herba scelerata.

iosipse *v. s.* ipsipse *p. 360, 73.*

iosqui- *v. s.* hyoscy-. **iossānus** *v. l. 25.*

iōsu, iossu, iōsum, iossum *v. s.* deorsum. *adde: compos.*: deios(s)u(m), *cf. Mras, WSt. 61/62, 1943—47, 113sq. deriv.*: ios(s)anus.

***iōta** *indecl. n. et* **iōta,** -ae (*acc.* -am) *f.* (*et n.? v. l. 56*), ἰῶτα. *ap. poetas, ubi numerus discerni potest, bisyllabum* (*incertum l. 65*); i *consonans vocem* sum *antecedentem longam facit*: AVSON. 348, 7 p. 166 P. *de genere (v. et l. 56): nom. sg. f.*: ITALA Matth. 5, 18 (Hil. in psalm. 118 zade 5 p. 518, 12) -a una (*cf. n. l. 65sqq.*). *acc. pl. indecl. f.: v. l. 77sq. formae declinatae: gen.* -ae: IREN. 1, 14, 7 AVSON. 348, 7 p. 166 P. HIER. epist. Pachom. 1 p. 77, 11 B. PALLAD. hist. mon. I 19 p. 296^D^. *acc.* -am: FVLG. Virg. cont. p. 86, 20. CONC.^S^ II 5 p. 27, 12 neque unum (*nota genus n.*) -am aut unum apicem possumus . . . violare.

littera alphabeti Graeci nona (*v. et s. v.* i): **1** *in universum*: CIC. de orat. 3, 46 Cotta . . ., cuius tu illa lata . . . imitaris, ut -a litteram tollas et e plenissimum dicas, non mihi oratores antiquos, sed messores videtur imitari (MAR. VICTORIN. gramm. VI 17, 13 [*syn.* i]. IREN. 5, 30, 1. *v. et l. 80. 83*). CORIPP. Iust. 1, 353 sanctum sic -a resurgens exortum est (*sc. prima littera nominis Iustiniani in Iustino rediit*). *al.*

2 *peculiaria*: **a** *littera minima*: MART. 2, 93, 4 *secundum librum* fieri si mavis . . . primum, unum de titulo tollere -a potes (*sc. hastam notae 'II', quae facillime deleri potest*). VVLG. Matth. 5, 18 -a unum aut unus apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant (RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 105, 2. Orig. in exod. 1, 4 p. 149, 13 -a quidem unum aut unum apicem non puto esse . . . vacuum. CONC.^S^ II 5 p. 27, 12 [*v. supra l. 56*]. ACT. Archel. 60, 3 absit ut a veritate declinemus -a unum aut unum apicem. *al.*). **b** *spectatur figura litterae*: TER. MAVR. 337 'a' latine saepe ut . . . λάβδα scribitur, 'i' similiter ἰῶτα credi . . . potest (*cf.* AVSON. 348, 7 p. 166 P. 'i' -ae similis). AVSON. 348, 23 p. 166 P. ansis cincta duabus erit cum -a. FVLG. Virg. cont. p. 86, 20 erectis in -am duobus digitis tertium pollice[m] comprimens. ORIENT. carm. app. 3, 77 -a quod erectum est (*i. hasta media in monogrammate Christi*). APON. 9 p. 177^in.^ *denarius numerus* per duo -a in Latino se invicem complectentes signatur (*i.* X). *simplicitatem significat*: PALLAD. hist. mon. I 19 p. 296^D^ simplicioribus . . . monachis . . . -ae litterae nomen, durioribus autem . . . Xi litterae nomen impones (*gr. p. 91, 2 B.* τὸ ἰῶτα). **c** *nota numeri denarii ap. Graecos* (*in allegoria de prima littera nominis Iesu*): IREN. 1, 3, 2 praecedentes nominis eius duas litteras -a et eta octodecim aeonas . . . manifestare *eqs. ibid.* (CASSIOD. in psalm. 118 concl. p. 901^A^ ISID. alleg. 212). 1, 15, 2. DIDASC. apost. 25, 12 in id -a (initio ita *trad.*) credidisti. OP. imperf. in Matth. 1 p. 618^p. med.^ prima littera nominis Iesu -a habet decem denotans. 1 p. 630^in.^ 49 p. 910^fin.^ ISID. in iud. 9, 7. *al.* **d** *de sono*: **α** *planetarum sphaerae cum singulis vocalibus coniunctae*: IREN. 1, 14, 7 primum . . . caelum sonat a . . ., quartum vero . . . -ae virtutem enarrat (τὴν τοῦ ι δύναμιν). **β** *nota soni*: MART. CAP. 9, 943 in Lydio modo, ubi rectum -a ⟨nota⟩ est (9, 962). 9, 960 si a -a directo in [sigma] ⟨zeta et pi⟩ iacens signa concurrant. BOETH. mus. 4, 3 p. 310, 14 -a et lambda iacens (*ibid.* p. 312, 4 -a habens acutam et lambda iacens habens acutam).

***iōtacismus,** -ī *m.*, ἰωτακισμός. *litteris gr.* (*v. Niedermann, RevPhil. sér. 3, 22, 1948, 8*): QVINT. inst. 1, 5, 32 illa per sonos accidunt, quae demonstrari scripto non possunt, vitia oris et linguae: ἰωτακισμοὺς (miotacismus *Ab, cf. seq.*) ⟨et μυτακισμοὺς⟩ et λαβδακισμοὺς . . . feliciores fingendis nominibus Graeci vocant. [*corruptum*: SACERD. gramm. VI 454, 25 rottacismi.]

de variis elocutionis vitiis (*cf. Cousin, Et. sur Quint. II 91*): DON. gramm. IV 393, 1 sunt . . . malae compositiones, id est cacosyntheta, quas nonnulli barbarismos putant, in quibus sunt myotacismi labdacismi -i hiatus conlisiones et omnia, quae plus aequo minusve sonantia ab eruditis auribus respuuntur (DIOM. gramm. I 453, 4). DIOM. gramm. I 453, 6 *v. vol. VII 1, 1, 16.* SERV. gramm. IV 445, 8 -i sunt, quotiens post ti vel di syllabam sequitur vocalis, et plerumque supradictae syllabae in sibilum transeunt, tunc scilicet, quando medium locum tenent, ut meridies *eqs.* (POMP. gramm. V 286, 7 fit hoc vitium . . ., si non sibilus sit. *cf. vol. VII 1, 1, 18*). MART. CAP. 5, 514 *compositionis* vitium maximum est . . . -os, labdacismos et myotacismos non vitare; . . . -us *est*, ut si dicas: Iunio Iuno Iovis iure irascitur. CONSENT. gramm. p. 14, 20 N. -os ad barbarismi speciem pertinere *non probo.* p. 15, 13 -um dicunt vitium, quod per i litteram vel pinguius vel exilius prolatam fit *eqs. v. vol. VII 1, 1, 21sqq.* ISID. orig. 1, 32, 7 -us est, quotiens in iota littera duplicatur sonus, ut Troia Maia, ubi earum litterarum adeo exilis erit pronuntiatio, ut unum iota, non duo sonare videantur.

ioth *v. s.* iod.

iotta, (-ae) *f.* *hibern.* īth, *cambr. vet.* iot; *v. Walde-Hofmann s. v.* iutta. [*It. sept.* zuta, *It. mer.* jotta, *cors.* ghiotta, *francog.* joute, *hisp.* jota. *R.*]

fere i. q. ius, sorbitio: RVF. podagr. 14 si *venter* . . . solutus non est . . ., *aegrotus* -as . . . gallinae sorbat. *v. et Du Cange s. v.* iutta; *Hedfors, Compositiones, Diss. Uppsala 1932, 100 (ad D 8).*

[iovanti GLOSS.^L^ I Ansil. IO 57 (hianti *recte Lindsay, cf. Gloss.^L^ III Abstr.* HI *3*).**]**

ioub-, ioud- *v. s.* iub-, iud-. **ioven-** *v. s.* iuven-.

iovesat *v. s.* iuro. **iovestōd, iovistae** *v. s.* iustus.

iour- *v. s.* iuro. **ious** *v. s.* ius.

iouxmenta *v. s.* iumentum. **īphyon** *v. s.* tiphyon.

ipiclo *v. vol. V 2, 674, 58; aliter André, ALMA 26, 1956, 210.*

ipino⟨n⟩, idest . . . flores, qui super glandes nascitur GLOSS. III 539, 58. *pro gr.* ὕπνον (*i. lichenis species*) *positum censet André, ALMA 26, 1956, 189.*

ipnalis *v. s.* hypnale.

ipneumatūsis ORIBAS. syn. 6, 6 Aa p. 102^p. med.^ *adde ad* empneumatosis *vol. V 2, 533, 28.*

ipno- *v. s.* hypno-. **ipo-** *v. s.* hypo-.

ippīris *v. s.* hippuris. **ipsatirus** *v. s.* psathyros. *Hi.*

***ipse** (-us), -a, -um (-ud) *pron. formas antiquiores ex acc.* *somsom, *sompsom (*masc.*), *sāmsām, *sāmpsām (*fem.*), *sc. derivatis a pron. demonstr.* *so *iterato* (*cf.* sēsē), *originem ducere censet Sommer, Handb.^2-3^ p. 431 n. 1 (cf. Erläuterungen 107); inde nom.* *sopsos *vel* *sopso> *sopse (*masc.*), sapsa (*fem.*). *in formis recentioribus et usitatis* is *pro* ***so** *priorem syllabam vocabuli occupat* (*is -pse >ipse, *v. p. 294, 8*). *cf. tamen Walde-Hofmann I 716.*

PRAEFATIO

I ***de mensura:*** **A** *corripitur prior syllaba* ip- *correptione q. d. iambica admodum raro; in senariis iamb. et sept. troch. brevem exhibent*: **1** *ictu praecedente: in formis*: ipse: PLAVT. Poen. 845 Trin. 901. 928 TER. Andr. 174 Haut. 894. 1023. ipsus: PLAVT. Amph. 415 Bacch. 478 Capt. 279. ipsa (*nom.*): PLAVT. Cas. 492. Cist. 315 (*suppl. Studemund*). TER. Phorm. 960. ipsa (*abl.*): TER. Ad. 888. *?* ipsi: PLAVT. Pseud. 641 (*Seyffert, at cf. app. cr.*). ipso: PLAVT. Trin. 902. *falso trad.* ipsam: PLAVT. Trin. 800 (eampse *Ritschl*). **2** *ictu sequente: in formis*: ipsae: TER. Ad. 656. ipsis: PLAVT. Truc. 154. ipsius *v. p. 293, 21.*

B *in formis* eapse *sim.*: **1** *vel syllaba media corripitur ex lege iambica (fere praecedente ictu [v. et p. 293, 3]; sequente l. 81. 83) vel prima et media contrahuntur sub ictu*: eapse (*nom.*): PLAVT. Cas. 604 Cist. 136 Curc. 161. Mil. 940 (*?, coni. Acidalius*). Rud. 478 Stich. 501 Truc. 513. eapse (*abl.; ictus syllabam breviatam sequitur*): PLAVT. Epid. 254. eampse: PLAVT. Aul. 815. eumpse: PLAVT. Persa 603 Trin. 950. *?* eaepse (*ictu sequente*): PLAVT. Pseud. 833 (*at cf. app. cr.*). **2** *syllabae distinguuntur ita, ut*: **a** *c- thesin*

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

faciat sola: PLAVT. Aul. 177 (*Bach, alii alia*). Carb. 3 (*Fleckeisen*). Cas. 602. Men. 180 (*Acidalius*). 772 (*metro bacch.*). Truc. 24. 133 (*bis*). 496 PACVV. trag. 39. **b** e- *partem faciat theseos solutae* (*pleraque exempla etiam ad p. 292, 77 sqq., si videtur, referri possunt*): PLAVT. Cist. 170 Mil. 1069 Most. 346 Poen. 272 Rud. 411. 1278 Trin. 974. Truc. 114 (*anap.; cf. app. cr.*). 890. 891. **c** e- *partem faciat arseos solutae*: PLAVT. Bacch. 312. 815 Curc. 534. 538 Mil. 141. Trin. 800 (*v. p. 292, 74*). Truc. 851 (*Seyffert*).

C -e *finalis ante cons. elidi non videtur nisi fortasse*: PLAVT. Asin. 714 ips' me⟨d⟩ (*an* ipsus me *?*). Bacch. 1160 (*vel* ipsus). Epid. 47 ips' mandavit mihi (*vel* ipsus mandavit mi). Pseud. 833 (*v. app. cr.*). TER. Hec. 560 (*rectius edd., ut syllabam, quae numerum excedit, tollant,* sensti *legunt pro* sensisti). LVCIL. 834 (*versus corruptus*).

D *de forma gen.* ipsius: **1** *testimonia gramm.*: DIOM. gramm. I 432, 2 pronomina . . . aut corripiunt aut producunt mediam syllabam genetivo casu . . . ut 'ipsius' *eqs.* SERV. Aen. 1, 41 naturaliter media producitur syllaba, sed cum opus est corripitur hac excusatione: nam quotiens vocalem longam vocalis sequitur, ei vires detrahit *eqs.* CLEDON. gramm. V 14, 33 ipsíus naturaliter sic accipit accentum, longa est enim i. **2** *mensuratur*: **a** *pro bisyllabo* (*cf. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 444*): TER. Hec. 818 (*A, trisyll. codd. dett.*). Haut. 576. Phorm. 725 (*priore syllaba correpta ex lege iambica*). **b** *pro trisyllabo*: *α syllaba media longa*: ① *in arsi posita*: PLAVT. Capt. 287 (*troch.*). ENN. ann. 598 (*dub.*). VERG. Aen. 5, 55. 5, 410. 11, 747. SEN. Herc. f. 480 (*iamb., item* 481. 485). IVV. 8, 262. 10, 285. *al.* ⑪ *in thesi* (*vers. dact.*): LVCR. 6, 309. 6, 918 VERG. Aen. 8, 484 PROP. 4, 5, 58 OV. epist. 15, 312 met. 9, 247 SIL. 8, 376. MART. 14, 186, 2 (*cf. Heraeus in app. cr.*). IVV. 6, 530. 7, 239. 16, 58. *al.* *β syllaba media brevi* (*in vers. dact. [saepissime in initio]; iamb. l. 33*): CATVLL. 64, 43. 64, 67. 68, 146 VERG. georg. 1, 142 Aen. 1, 114. 2, 772. 5, 535. 6, 396 OV. rem. 758 fast. 1, 40 Pont. 1, 1, 36 MANIL. 1, 420 VAL. FL. 1, 29. *al.* SIL. 4, 717. 17, 105 STAT. Theb. 12, 757. *al.* ARGVM. Plaut. Merc. 2, 6 (*iamb.*). *et saepe.*

E *altera syllaba si in vocalem brevem exit, rarissime recipit ictum, e. g.*: PLAVT. Capt. 461 (*troch., seq. voce enclitica*). IVVENC. 4, 225 (*dact.*). PRVD. perist. 7, 39 (*glycon.*). *exiens in vocalem longam sub ictum cadit saepius, e. g.*: VERG. Aen. 2, 391. 5, 767.

F *formae bisyllabae in vers. hexam. potissimum occupant vel initium vel finem* (*cf. e. g. Ernout-Robin ad* LVCR. 2, 117), *necnon initium pedis secundi vel quinti.*

II *de scriptura* (*afferuntur specimina*): **A** *in vocis initio* (*per ligaturam litterarum v. l. 46. 47. 60. 63*): **1** *scriptura plena*: **ibs-**: TAB. cer. Dac. 25 (CIL III p. 959) ext. subscr. (*a. 160*) -ius. CIL XIII 636 -e. 2828, 12 -⟨os⟩. 5107 -a. 8330 (=INSCR. christ. Diehl 561) -e. INSCR. christ. Diehl 4755^{c}, 5 -a. PAVL. dig. 18, 6, 8, 2 -um (*F*). *cf. et l. 56.* **inps-** (-np- *in ligatura*): CIL III 2377, 5 *v. p. 296, 21.* **ipps-**: CIL VI 7652, 3 -o. **ips-** *passim*; ip *in ligatura*: CIL XIII 8249, 5 *v. p. 296, 17. v. et l. 56 sqq.* **ipss-**: *v. p. 297, 46.* **isb-**: *v. l. 65.* **ise**: CIC. Phil. 2, 48 (*V*). **ispe**: LEX Iul. munic. (CIL I^{2} 593) 110 (*sic aes*). **iss-** *v. s.* issa, isse, issus. **ix-**: SVET. Aug. 88 legato . . . rudi et indocto, cuius manu ixi pro ipsi scriptum *erat* (x *in sermone vulgi sonuisse* ss, isse *autem ex* ipse *deformatum esse docet Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 247 sq.; at cf. et Buecheler, Kl. Schr. I 11 sq.; Väänänen, Le latin vulg. d. inscr. Pomp.*^{2} *p. 65*). *incipit per* i *longam*: CE 1616, 11. *v. et s.* issa.

2 *notatur in tit.*: **ibsa**: CIL XIII 8572, 6 (*i.* -arum). **ip**: CIL XIII 7883, 7 (*i.* -arum. *sic* 7907, 4. 8158). 8154 (*i.* -ius). **ips**: *pro* -e: CIL X 237 INSCR. NSc. 1920 p. 152, 47. *pro* -a: CIL IV 3127 (*solvitur in indice p. 242*). *pro* -ius: CIL XIII 7966. 8164. *pro* -arum: CIL XIII 7882, 6. 7884, 5. 7886, 6. 7890, 6 (ip *in ligatura; sic et* 8149). 7925. 7978. 8176, 6. 8226, 8. 8231. 8571. 12024. 12068. *pro* -is: INSCR. christ. Rossi I 433 ips̄ (*v. p. 343, 56*). **ipsa** (*i.* -arum): CIL XIII 7952. 8003^{a} (ip *in ligatura; in fine dub.*, a *an* ar [*in lig.*] *legendum sit*). **ipsar** (*i.* -arum): CIL XIII 8031. *v. et l. 63.* **is** *v. s.* issa. **isb**: INSCR. christ. Diehl 4373^{A} (*i.* -a).

B *in terminationibus*: *scribitur*: *c. apice*: ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 1, 28 hóc -ó. *c.* i *longa*: *v. p. 296, 11. 13. 17. 29. 297, 6.* *per ligaturam*: CIL XIII 8215 -arum (um *ligantur*). *nom. sg. m.* -ae *pro* -e: VERG. georg. 3, 21 (*M, item* 3, 92; *vice versa* 2, 440). LIV. 41, 18, 11 (*V, item* 42, 15, 2). *cf. Schuchardt, Vokalismus I 454.* -ei *v. p. 296, 23 (dat. sg.) et p. 296, 73 (nom. pl.). de cett. casibus v. s. III (de formis).*

III *de formis* (*respicias velim nonnulla exempla, ubi copiam plenam referri non oportet, pro speciminibus allata esse et alia casui mero, non doctrinae deberi*): **A** *de iis formis, quarum aut pars prior aut prior et altera pars flectitur*: **1** *de iis, quae in priore syllaba radicem* *so (*v. Sommer, supra p. 292, 59 sqq.*) *retinere videntur* (sepsus [*i.* sopsus *?*] *v. p. 295, 61*):

sapsa (*nom. sg. fem.; cf. p. 292, 61 et Neue-Wagener*^{3} *II 389. 404*), *i. q. ea ipsa* (*v. Lachmann ad Lucr. 6, 755. cf. l. 83*): ENN. ann. 430 quo res -a loco sese ostentat. PACVV. trag. 324 Teucrum regi -a res restibiliet. FEST. p. 325 sas Verrius putat significare eas, teste Ennio *eqs.* idem (*i. Ennius*) cum ait -am pro 'ipsa nec alia' (*sequitur versus l. 80 allatus. cf.* PAVL. FEST. p. 324 -a 'ipsa', idem Ennius: *eqs.*). GLOSS.^{L} V Aa s 86 p. 350 -a res: ipsa [vel] ⌊inequalis⌋ ([*sic* GLOSS. V 481, 19; inequalitas *b*], ⌊ ⌋ *corrig. ex p. 293, 83*: nec alia).

sumpse (*acc. sg. masc., cf. l. 27*): PLAVT. Truc. 160 qui alterum incusat probri, sumpse enitere (*Bergk,* sumpsit seniteri *sim. codd.*) oportet ('*ex sermone tragico*' *Leo ad l.*).

2 *de iis formis, quarum pars prior per formas pronominis* 'is' *expletur* (*cf. Neue-Wagener*^{3} *II 404 sq.* *is -pse> ipse *v. p. 295, 35 sqq.* [*de* -sps-> -ps- *v. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 258*]):

nom. sg. fem. **eapse** ([*cf. Niemöller, De pron. ipse et idem ap. Plaut. et Ter., Diss. Halle 1887, 17*]. *?* eapsa *v. l. 12. 17*): **a** *exempla, quae aut certa traditione nituntur aut non dubie restituuntur*: PLAVT. Cas. 602 -e ultro (eapsaltro *A*, ea ipsa ultro *P*; *an restituendum* eapsa *?*). 604 (*A*). Cist. 136 (capse *VE*). Curc. 161 (*P*). Rud. 411 (*Ugoletti ex cod.*, ea spe *BCD,* ea ipsa *FZ*). 478 (*B*). Truc. 24 eam rationem -e . . . educet Venus (eam rationem ea ipsa *Prisc. gramm. III 421, 20,* ea ratione me abse *sim. P*). 496 conlaudat, -e sese (*Bothe,* conlaudate ⌊apsa⌋ [⌊ ⌋ abse *CD*] se *P,* conlaudare a se *Non. p. 67, 4; an* eapsa *? Lindsay* [sapsa *Scioppius*]). 513 (eabse *B,* ab se *D*). PAVL. FEST. p. 77 -e: ea ipsa (*an infra ad l. 50 ?*). **b** *formae coniectura recuperatae*: PLAVT. Aul. 101 -e (*Bothe;* ea ipsa *edd. c. codd.*). Bacch. 312 -e (*Ritschl;* ipsa *codd.*). Cas. 163 -e (*Bothe;* ipsa *A*, ea ipsa *P*). Men. 180 -e (*Acidalius;* ab se *codd.*). Mil. 141 -e (*Turnebus;* ea se *codd.*). 940 -e (*Acidalius;* ab si, se *codd.*). Stich. 501 quaen -e (*Ritschl;* quaeneatest *vel* quaen eaepse *A,* qua enet ipsa *P*). Truc. 851 -e (*Seyffert;* ipsa et *codd.*). 852 -e (*Bothe, al.;* ab se *sim. codd.*).

acc. sg. masc. **eumpse** (eumpsum *v. l. 29. 30. 31. 36. 37. cf. Niemöller [v. supra l. 9] p. 15 sq.* sumpse *v. l. 3*): PLAVT. Most. 346 (*Gruter;* eum ipse *B*). Persa 603 (*Ritschl;* eumse *A*, eum ipse *P*). Trin. 950 (-e *Lindemann, vel* eumpsum *Lindsay;* eum ipsum *codd.*). Truc. 114 (-e *Bothe, vel* eumpsum *Lindsay;* eum ipsum *A*, umsum *P*). 133 -e (*Bothe*) non eampse (*Camerarius* [eampse *superscr. m. rec. C*], *vel* eumpsum non eampsam *Lindsay;* eum ipsum non eam ipsam *A*, eum ipsum inonea ase [asae *B*] *P*). 890 -e (*Bothe;* eum ipse *B, al.*, eum ipsum *L. cf.* 891. *restituit Leo*). CAECIL. com. 29 ⌊-e esse⌋ odiosum alteri (⌊ ⌋ *Fleckeisen,* eum ipsum esse *Non. p. 1, 5,* eum se esse *Cic. Cato 25* [*pars codd.*]. '*fortasse* eumpsum' *Lindsay*). PACVV. trag. 39 illum -e (*Is. Vossius, fortasse* eumpsum *Lindsay;* eum ipsum *codd.*) lapidem (*cf. Vahlen, Opusc. II 487 sq.*).

acc. sg. fem. **eampse** (*cf. Niemöller [v. supra l. 9] p. 20. trad. l. 41. 42. 43.* eampsam *v. supra l. 32.* PLAVT. Men. 638 eampsus *forma corrupta*): PLAVT. Aul. 815 (-e *Z*, eam|||pse *B*, eam apse *vel* adse *cett.*). Cist. 170 (eam ipse *VE* [*F*]). Men. 772 (*BCD*). Mil. 1069 (*Rittershausen;* iubeam ipse *CD*^{1}). Poen. 272 (*Camerarius;* eam ipse *BCD*). Rud. 1278 (*D*). Trin. 800 (*Ritschl;* ipsam *codd.*). Truc. 133 *v. l. 31.*

abl. sg. masc. **eopse** (*?* eopso *l. 47. cf. Niemöller [v. supra l. 9] p. 16 sq., Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 431*): PLAVT. Bacch. 815 in -e . . . lapide (*Ritschl,* in eo ipso *codd.*). Curc. 538 -e illo quo (-o *B* ['*fort. recte*' *Lindsay, cf. infra l. 52*], eapse illa qua *cett.*). TAB. triumph. Aemil. (Liv. 40, 52, 6) inspectante -e Antiocho (*Ritschl;* cos. ipso *ed. Mog.*, eos ipso *Ursinus*).

abl. sg. fem. **eapse** (*?* eapsa *v. l. 52. cf. Niemöller [v. supra l. 9] p. 21; Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 431*): PLAVT. Bacch. 312 in -e (*Ritschl;* ipsa *codd.*). Curc. 534 -e illa qua (*B*^{2}; '*fort.* -a' *Lindsay collato* 538 eopso). Epid. 254 ex -e (*Kampmann;* se abse *BE*). Trin. 974 in -e. SCIP. min. or. frg. Fest. p. 286 consiliis reque -e [saepe] bene meritus (*cf. Fest. ad l.* id est 'et re ipsa'). *fortasse huc spectat* PAVL. FEST. p. 77 *v. l. 18. cf.* reapse (*et inde* apse *v. l. 67*).

nom. pl. fem. **eaepse** (*an* eaepsae *?; cf. Niemöller [v. supra l. 9] p. 22*): PLAVT. Pseud. 833 -e se (*A* ['*pro* eaepsae se *?*' *Lindsay*], eae ipsae sese *P; v. p. 335, 79*).

3 *acc. sg. fem. pron. refl.* **sepse** (*i. se ipsam; nata est forma ad analogiam formae velut* eampse, *cf. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 450.* sepsus *? v. p. 295, 61*): CIC. rep. 3, 12 heroum . . . virtutem . . . quae omnes magis quam sepse diligit. SEN. epist. 108, 32 libros (*de rep.*) cum grammaticus explicuit, primum verba expressa, ⟨re⟩apse dici a Cicerone . . . in commentarium refert, nec minus sepse (*Muretus;* sese *B*), id est se ipse (*pro* se ipsam *indiligenter*).

4 *de forma abl.* **apse**, *sc. effícta ex* reapse: CONSENT. gramm. p. 20, 7 N. ⟨re⟩ 'apse' pro re (*om. M, expunxit B*) '-a' *barbarismus est*, nam a, quod erat ultimum, transmutavimus et e in postremum coniecimus pro i, quod fuerat primum *eqs.*

B *de iis formis, quae non nisi in fine flectuntur, sc. terminationibus aut pronominalibus aut nominalibus*: **1** *testimonia grammaticorum*: **a** *in universum*: PROB. inst. gramm. IV 132, 10 sqq. numeri singularis -e ⌊vel -us⌋ (⌊ ⌋ *om. B, add. R*), -ius, -i, -um, -e, ab -o, numeri pluralis -i, -orum, -is, -os, -i, ab -is; generis feminini . . . -a, -ius, -i, -am, -a, ab -a, . . . -ae, -arum, -is, -as, -ae, ab -is; generis neutri . . . -um, -ius, -i, -um, -um, ab -o, . . . -a, -orum, -is, -a, -a, ab -is. CHAR. gramm. p. 206, 15 sqq. B. masculina . . . -e vel -us, -ius vel -i, -i vel -o, -um, o -e, ab -o, . . . -i, -orum, -is, -os, -i, ab -is; feminina . . . -a, -ius vel -ae, -i vel -ae, -am, -a, ab -a, . . . -ae, -arum, -is, -as, -ae, ab -is; neutra . . . -um, -ius, -i, -um, -um, ab -o, . . . -a, -orum, -is, -a, -a, ab -is. *cf.* EXC. Bob. gramm. I 557, 39 sqq. **b** *de nom. sg.*: CAPER gramm. VII 95, 2 -um non -ud. DOSITH. gramm. VII 403, 5 quare non -ud, ut illud et istud? quoniam veteres nominativum masculinum non -e dice-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bant, sed -us, quod etiam in comoediis veteribus invenimus (*item* CHAR. gramm. p. 201, 18sqq. B. *plenius* DIOM. gramm. I 330, 22 -us, -a, -um ut altus *eqs.*; *ibid.* 25 *addit*: recentiores -us commutaverunt et pro eo -e consuetudini tradiderunt. *al.*). SERV. Aen. 2, 60 'hoc -um' . . . per m, quia usurpatum est '-e' et est naturale '-us', ut '-us mihi Davus'. dicimus ergo '-us -a -um' ut 'doctus docta doctum' (*eodem exemplo [Ter. Andr. 576] utitur* PRISC. gramm. III 6, 24). AVG. gramm. V 507, 36sqq. quaestio est . . ., quare cum 'istud' et 'illud' in genere neutro dicimus, dicamus '-um' *eqs.* antiqui . . . magis -us dicebant . . . quam -e. hanc antiquitatis rationem adtendentes artis scriptores pronomen hoc ad formam nominis transtulerunt; et quo modo in nomine 'iustus, iusta, iustum' dicimus . . ., sic enuntiabitur et hoc pronomen '-us, -a, -um' non '-ud'. CLEDON. gramm. V 15, 1 hoc pronomen in '-um' mittit, non in '-ud' *eqs.* *al.* **c** *de dat. et abl. pl.* ἑτεροκλίτοις -ibus, -abus: EXPLAN. in Don. gramm. IV 548, 1 veteres pronomina aliter declinaverunt . . ., sic et -ibus, illibus pro illis (*cf. 545, 13*). POMP. gramm. V 173, 35 Probus . . . dixit: si volueris sequi ut omnia, ubi genera discernenda sunt, aliter proferantur in ablativo vel in dativo, incipiemus dicere 'Romanabus'; . . . quodsi hoc est, incipiemus dicere etiam in pronominibus -abus, illabus, quoniam, si dixerimus illis, -is, magis erit masculinum quam femininum (*sic formam ficticiam esse declarat* 188, 36 *si* discretionis sexus causa mutamus ista, . . . non te permitto dicere 'ab -is', sed 'ab -abus' [*seq.*: si . . . fuerit necessitas testamenti scribendi, tunc ista servanda sunt, aliter non]). **d** *de superlativo* -issimus (PLAVT. Trin. 988 *in gradatione, v. p. 328, 12*): POMP. gramm. V 153, 16 *nomina, nisi quae* sunt qualitatis et quantitatis, non recipiunt comparationem. ne te decipiant illa Plautina et Afraniana verba: -issimus. ioco comico hoc dixit; est etiam apud Graecos αὐτότατος (*Aristoph. Plut. 83*) tale; comica sunt ista et ad artem non pertinent. PRISC. gramm. II 84, 10 antiqui . . . superlativis *usi sunt* etiam in pronominibus, ut . . . Plautus *eqs.*

2 *formae per casus singulos digestae* (*cf. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 432sq.; Niemöller [v. p. 294, 9] p. 5sqq.; Neue-Wagener*^{3} *II 406sqq.; Stengel, De Iul. Val. usu pron., Diss. Marburg 1909, 54sq.*):

nom. sg. masc. **-e** *et* **-us:** **a** *de forma duplici: si sumas pronomen a casu accusativo prodisse (v. p. 292, 57), facilius explicatur duas extitisse nominativi formas (v. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 432).* -us *apud scaenicos antiquos praesertim haud raro restituitur pro* -e *trad., e. g.* PLAVT. Merc. 89 (-us *Camerarius*); -us *ad numeros explendos, ad hiatum evitandum, c. respectu ictus postulatur; sed iam in archetypis Plauti et Ter. has rationes formarum discernendarum scriptoribus curae non fuisse patet ex miro fere codd. consensu (cf. Engelbrecht, Stud. Ter. p. 35; Niemöller [v. p. 294, 9] p. 11sqq.; Lindsay, Synt. Plaut. p. 49). in inscr. ad liberae rei publicae tempora pertinentibus ubique* -e *forma adhibetur, e. g.* CIL I^{2} 600, 1. **b** *exempla formae rarioris (sc. flexione nominali)* -us (-os *l. 48. restituitur e. g. pro trad.*: -e *l. 49.* -ius: *l. 53 [bis]. 54. 55. 56. 57. cf. Stengel [v. l. 34] p. 54sq. utraque forma in eodem versu l. 60*): LEX reg. Paul. Fest. p. 6 (*Numae*) -os Iovi sacer esto (*sic* -os *pro* -us: PLAVT. Amph. 754 [B^1D^1E]). LIV. ANDR. trag. 12 -us (*Bothe*, -e *trad.*) se in terram . . . fligit. PLAVT. -us *fere 75*^{ies} (-e *fere 80*^{ies}). CATO agr. 70, 2. 71. TER. -us *fere 23*^{ies} (-e *fere 34*^{ies}). TITIN. com. 105 TITIVS or. frg. Macr. Sat. 3, 16, 16. ACC. trag. 229 (-us *Cic. de orat. 3, 217* [*Lagom.*; -ius *M*, -e *L*), -um *Cic. Tusc. 4, 77*). POMPON. Atell. 113 -us (-ius *Aa*). 199. CIC. *? v. l. 58.* CINC. Gell. 16, 4, 4 (-ius *pars codd.*). FRONTO p. 78, 24 v.d.H. (p. 84 N.) -us (i *add. supra lineam, i.* -ius). CE 97, 3 (*s. II*$^{in.}$, *de poeta comico*). ITIN. Alex. 18 (*ex* -ius *corr. Mai*). IVL. VAL. 1, 11 p. 21, 8 -us (*Mai*, -ius *AP*, -e *Kuebler* [-us *def. Stengel*]. *sic et ibid.* l. 13). CHAR. gramm. p. 130, 23 B. (= CIC. frg. inc. K 33 M.) heredes -us secundus (*loc. nondum emendatus*). AVSON. 326, 6 p. 115 P. compedes, quas -e fecit, -us ut gestet faber (*v. l. 47*). GLOSS.^{L} II Abav. IP 1 -us, ἀρχαίως sepsus ([apsepsus *aliquot codd.*]. *pro* sopsus [*v. p. 292, 60*] *an quasi nom. derivatus ex acc.* sepse [*v. p. 294, 60*] *?*): -e.

nom. sg. fem. **-a**: PLAVT. Epid. 713 Mil. 1003 Pseud. 669 Stich. 296. *al. passim.*

nom. sg. neutr. (*acc. v. p. 296, 43*) **-um** *et* **-ud** (*-ut l. 73. 74. 78. 79*): **a** *de forma duplici*: -um (*ad masc.* -us) *ubique ap. scriptores bonae auctoritatis*; -ud (*secundum* illud, istud) *in serm. vulgari (cf. p. 294, 82sqq.), in corruptela e. g. l. 69.* **b** *exempla formae rarioris (sc. flexione pronominali)* -ud: LIV. 44, 10, 2 id -ud ([*V*]. HIL. in psalm. 143, 3 p. 815, 11 [-um *l. v.*]). SIC. FLACC. grom. p. 114, 15 quod -ud (p. 114, 20. p. 130, 10). p. 115, 11 illud -ud (HIL. myst. 12, 41 p. 20, 11. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 44, 29 [*a. 360*] -ud [-um *l. v.*] illud). Ps. APVL. Ascl. 4 (-um *l. v.*). ITALA psalm. 37, 11 (cod. 136 Cas.) -ut. Ioh. 12, 24 (cod. e). 12, 48 (cod. e). CYPR. unit. eccl. 27 p. 233, 9 -ut (*R*, -um *cett.*). epist. 27, 1 p. 540, 13 -ud (*T*, istud, illud *ll. vv.*). Ps. CYPR. pasch. 15 p. 262, 24 (-um *W*). CE 645, 3 PEREGR. Aeth. 7, 6. 17, 1. HIL. hymn. 1, 52 hoc -ud (VITA Anton. 89 p. 88, 12 HIER. epist. 22, 27, 6. CANON. Hippol. 78, 24 -ut). OPTAT. app. 1 p. 197, 9. FVLG. myth. 1 praef. p. 11, 12 -ut (*R*, -ud *T*, -um *cett.*). COMM. instr. 2, 25, 9. BENED. reg. 42, 11 (-um *l. v.*). *al.*

gen. sg. **-i** (*masc.*) *et* **-ius** *sim.* (*comm. gen. [fem. v. p. 296, 5. 14. 19]; cf. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 442sqq.; Tovar, Humanitas 1, 1947, 18sqq.*): **a** -i (*sc. flexione nominali*): AFRAN. com. 230 -i . . . vestimenta (*ad l.* PRISC. gramm. II 227, 7 -i pro -ius). IVL. VAL. 2, 26 p. 92, 25 -i Alexandri (-ius *Kuebler*, -i *def. Stengel*). INSCR. christ. Silvagni 4344 (Diehl 3812) collega -i (*nisi forte est nota scripturae pro* -ius). **b** -ius (*de prosodia v. p. 293, 20*): *ap. scriptores (exempla* PLAVT. *et* TER. [ENN. *v. p. 293, 24*], *quibus antiquiora non traduntur; postea saepe legitur*): *masc.*: PLAVT. Capt. 287 TER. Hec. 818. *fem.*: TER. Phorm. 725. *neutr.*: TER. Haut. 576. *in tit.* (*v. et l. 13. 15. 19. 20. fere masc., fem. l. 10, incert. l. 10*): TAB. cer. Dac. 6 (CIL III p. 939) ext. 15 (*a. 139*) -ius venditoris (INSCR. BerRGK. 17, 1929, 213 n. 372 b). CIL XIII 7796 (*a. 158*). TAB. cer. Dac. 5 (CIL III p. 935) ext. 7 (*a. 162*) -ius debitori(s). CIL XIII 8193 (*fem.*). INSCR. christ. Silvagni 4933 (Diehl 2312 adn.; *s. IV ?*). *al.* -Ius (i *longa scrib. et l. 13. 17*): ACT. Arv. a. 58/59 (CIL VI 2041) 67. **c** -iius (*cf. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 165*): ACT. Arv. a. 59/60 (CIL VI 2042) 37 -Iius (*cf.* i *longam l. 11*). INSCR. christ. Diehl 3622 adn. **d** -eius (*fem. [v. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 432]; abusive pro masc. l. 18. 19*): *in tit.*: CIL III 287 (= 6776), 9. 2240 (*ter*). VI 2734 X 1528. 5434 -e|us (i *in fine lineae aut non scripta aut evanida*). 7790, 1 i]pseiu[s (*fem. an masc. dub.*). XIII 7028. 8249, 5 -eIu[s (*cf.* i *longam l. 11*). INSCR. christ. Diehl 1524 (*masc.*). 2372. *in cod.*: SALL. (?) rep. 2, 6, 5 (*masc.*). **e** -aius (*fem.*): CIL III 14014 *v. p. 352, 68.* **f** -uius (*masc.; cf. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 432; Skok, Romania 50, 1924, 230sq.*): CIL III 2377, 5 (*at cf.* 8626) inpsuius (*de* n *v. Maurenbrecher, Hiat p. 64*). X 5939.

dat. sg. **-i** ([-I *l. 29*], **-ei**; *comm. gen.*) *et* **-o** (*masc.*; **-ae** *fem. v. l. 39*): **a** -i (-ei), *sc. flexione pronominali: masc.: ap. scriptores*: PLAVT. Asin. 94. Aul. 312 (-e *Non. p. 152, 1. 273, 31*). Cas. 223 Curc. 465 Pseud. 641. 644. 755. *postea passim.* *in tit.*: LEX repetund. (CIL I 2^{2}, 583) 3 quo]ive -ei parente (ve *supra script.*; -e parensve *Klenze, Mommsen*). CIL XI 1826, 12 (= INSCR. It. XIII 3, 78; *Augusti aetate vel paulo post*) -I posterIsque. *al.* *fem.*: *ap. script.*: PLAVT. Asin. 146. 634. *postea passim.* *in tit.*: INSCR. christ. Diehl 3702^{A} -ei. 4556 (*a. 393/4*) -ei. *al.* **b** *flexione nominali*: *masc.* -o (*v. et s.* isse, issus): *in tit.*: CIL VI 12131 mi -o. CE 474, 12 (*v. p. 322, 54*). *ap. script.*: TERT. patient. 5 p. 10, 3 -o (*MNF, Kroymann, Borleffs*; -i *P, Hoppe, Beitr. p. 21*). ITALA gen. 50, 5 (Ottob.) mihi -o. FVLG. myth. 1, 8 p. 21, 7 -o (-i *β*, *cett. praeter* R_1T, *Bern.*). Virg. cont. p. 91, 14 (-i *β*). HIPPOCR. aer. 22 p. 41, 18 G. mihi . . . -o (*gr.* αὐτέῳ). EPIPHAN. in euang. 54 p. 141, 15 -o (*RS*, -i *BC*). CASSIOD. compl. in Hebr. 1, 1 p. 1357 (⟨de⟩ -o *Migne, cf. Stangl, WklPh. 32, 1915, 214*). ANTHIM. 76 p. 28, 5 -o (*GA*, -um *lBg*, *om. P*). THEOD. MOPS. in Gal. 2, 10—14 p. 22, 12. *fem.* -ae (*nusquam trad. nisi in inscr., quae afferentur s. v.* issa; *formam omnino improbat Niemöller [v. p. 294, 9] p. 14*): PLAVT. Mil. 1221 (-e *BCD*, -a *F*; -i *Bergk, Leo*, -ae *Ussing, Lindsay, Ernout*).

acc. sg.: *masc.* **-um** *et fem.* **-am** *passim.* *neutr.* **-um** *et* **-ud** (-ut *l. 46. 48. 49. 59. 61*; *cf. nom. p. 295, 65*): -um *passim. exempla formae rarioris (sc. flexione pronominali)* -ud: ITALA psalm. 25, 6 (cod. 136 Cas.) -ut altare. Matth. 23, 20 (Didasc. apost. 57, 36) super -ud *altare* (*Vulg.* illud). Luc. 6, 33 (cod. e) id -ud (act. 16, 35 [cod. d]. Phil. 2, 2 [cod. d]. CANON. Hippol. 75, 35 -ut. DIDASC. apost. 52, 31. HIER. epist. 22, 21, 4 [-ud *KH*, -um *cett.*]). Gal. 2, 10 (cod. d) hoc -ut (VITA Anton. 50 p. 60, 9. 91 p. 89, 29 FVLG. act. mund. p. 171, 2. Virg. cont. p. 87, 20 -ud [*pars codd.*, -um *cett.*]. MAXIMIN. hom. 8 [RevBén. 40, 1928, 60] l. 42. HIER. tract. in psalm. I p. 156, 8 [-um, -e *vv. ll.*]. p. 216, 24 [-um *l. v.*]. SVLP. SEV. epist. app. 4, 2 p. 253, 9. EPIST. pontif. 620 Schwartz p. 50, 16 [-um *B*]. CONC.^{S} II 3, 2 p. 21, 1 -ud [*ΦΛAPD*, -um $D^{corr.}$, *Rustic.*; *sic* p. 24, 17. *cf.* p. 27, 4]. IV 2 p. 182, 2. *al. nota acc. pro abl. post praepp.*: PEREGR. Aeth. 24, 8 pro hoc -ud [BENED. reg. 61, 4; *v. app. cr.*]. 43, 3 de hoc -ud). PEREGR. Aeth. 28, 3. Ps. MAR. VICTORIN. phys. 16 p. 1304^{A} istud -ud (-um *ed.*). QVEROL. p. 29, 5 R. (-umid *l. v.*). FVLG. myth. 1 praef. p. 11, 22 -ut (*R*, -ud *T*, -um *cett.*) . . . nescire suum scire. DIDASC. apost. 4, 9. COMM. apol. 552 (*M*). BENED. reg. 47, 3 (-um *l. v.*, *sim.* 49, 8 [-ut H_1]. 53, 17). *al.*

vocat. sg. **-e, -a, -um** *v. p. 294, 74. 75. 76. 77. 79. 80. 81* (*at contra* PRISC. gramm. III 207, 14sq. appositivum pronomen, id est '-e', quamvis et imperativo societur, dicimus enim '-e facis' et '-e fac', non habet tamen vocativum *eqs.*). *nota exempla pronominis c. vocat. coniuncti: pron. appositivum*: HOMER. 1069 *Musarum cohors*, -a tuas depone lyras. PANEG. 8, 13, 3 *v. p. 344, 1.* *magis attributive*: STAT. Theb. 1, 398 id . . . non -e pater, non docte futuri Amphiaraë vides.

abl. sg. (exempla antiquissima, postea passim): *masc.* **-o:** PLAVT. Curc. 712. 714 Mil. 1220 Trin. 902. 966 CATO ad fil. frg. 13 TER. Haut. 969 Hec. 255. *fem.* **-a:** PLAVT. Cist. 764 Mil. 1292. *neutr.* **-o:** PLAVT. Cist. 670 Curc. 507 Poen. 1138.

nom. pl. masc.: **-ei:** LEX Anton. de Term. (CIL I^{2} 589) 1, 32. 2, 26. CIL I^{2} 1213 (= CE 1867, *aet. Caes*) -e⟨i⟩. *v. et p. 328, 14.* *e coni.*: RHET. Her. 2, 18, 27 (-e H^1, -i *rell.*, -ei *Marx*). **-i:** PLAVT. Bacch. 397. 544. Truc. 111 *bis. et passim.*

nom. pl. fem. **-ae:** PLAVT. Cas. 777 Persa 499 Poen. 30 Rud. 633. *et passim.*

nom. pl. neutr. **-a:** LVCIL. 326 (*fort. acc.*). *et passim.*

gen. pl. **-orum** (*masc., neutr.*), **-arum** (*fem.*) *ap. auctores ante Rhet. Her. non legi monuit Leo, RhM. 38, 1883, 3sqq.; at v. l. 83. p. 297, 2. ap. poetas dact.* -orum (*masc.*) *legitur inde a* VERG. Aen. 11, 196 OV. met. 15, 214. *exempla*: *masc.*: TER. Ad. 820 (amborum *A*, -orum *cett.*, *Umpfenbach, Marouzeau; 'recte?' Lindsay ad l., qui confert* DON. *ad l.*: transit . . .

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

a rebus ad illos -os, de quibus agitur). RHET. Her. 4, 37, 49. CIC. *saepe*. *fem.*: PLAVT. Stich. 677 -arum (*Ewald*; istarum *Pal.* [*deest A*], *def. Leo*). RHET. Her. 3, 24, 39. CIL XIII 8003[a] -a[rum (*v. p. 293, 63*). 8161 (*a. 201*). 12012 -aru[m. *neutr.*: RHET. Her. 3, 20, 33.

dat. pl. **-is** (-Is; -ibus, -abus *v. p. 295, 14*): PLAVT. Truc. 155. *et saepe. in tit. per* i *longam*: CONST. veteran. (CIL XVI) 1 extr. I 8 (*a. 52*). 22 extr. I 12 (*a. 78*). *saepius*.

acc. pl.: *masc.* **-os**: PLAVT. Asin. 341. *et passim.* *fem.* **-as**: PLAVT. Poen. 1166 RHET. Her. 2, 18, 27. *et passim.* *neutr.* **-a** *v. p. 296, 79.*

vocat. pl. v. p. 294, 75 sqq. in declinationis paradigmatis.

abl. pl. **-is** (-ibus, -abus *v. p. 295, 14*): PLAVT. Capt. 810 (*masc.*). Persa 499 (*fem.*). *et passim.*

C *de iis formis, quae augentur particulis additis*: **1 -ce** *non additur nisi fortasse in gen.* -iusce, *v. p. 360, 78.* **2 -dem** *fortasse in gen.* -iusdem, *v. p. 360, 83.* **3 met** *add.*: *in fine*: *v.* -emet *p. 360, 15. in initio*: *v.* metipse *vol. VIII 888, 18. dub., in utram partem iungendum sit, e. g. p. 360, 26. cf.* illemet -e (DIOM. gramm. I 332, 11). **-pte** ? (*vix* -ppe) *v. p. 360, 67.*

D *formae superlat.*: **-imus, -ima** *v. p. 344, 30.* **-issimus** *v. p. 295, 24. 328, 12.*

NOT. Tir. 2, 29 -i. 9, 64 vobis -i (*cf.* 9, 65. 67). 9, 81 nobis -i (9, 82. 84). 12, 96 id -um (12, 97). 12, 98 ad -um. 18, 71 ips (*sic*). 60, 11 apud -um (*sim. c. praep.*: 60, 12 per [13[d]. 13[e]]. 60, 13 adversus. 60, 13[a] pro. 60, 13[b] propter [13[f]. 13[g]]. 60, 13[c] penis). 91, 24 simet (*i.* semet) -e. 91, 26 sibimet -e. 91, 26[b] tibimet -e.

legitur inde a LEGE reg. (*p. 295, 48*), LEGE XII tab., LIV. ANDR. *per totam latinitatem* (*de gen. pl. v. p. 296, 80*). [*pron. demonstr.*: *val.* îns, *it.* esso (*cf.* desso < id -um), *sard.* issu, issoro (*i. francog.* 'leur'), *hisp.* ese, *port.* esse, *prov.* eis, *francog. vet.* es; *artic. defin.*: *sard.* su, sa, *prov.* so, sa, *catal.* es, sa. *cf.* metipse, *vol. VIII 888, 21 sq. R.*]

[*variat in codd. praecipue c.*: hic: CIC. Verr. II 4, 61 CAES. Gall. 2, 6, 1. 7, 38, 3. *al.* ille (*in sermone temporum posteriorum -e saepe loco synonymi 'ille' intercedit; cf. Josephson, Casae litterarum p. 219 sq.; Cavallin, Stud. z. Vita Caes. Arel., Lunds Univ. årsskrift, N. F. I 30, 7, 1934 p. 64*): TER. Haut. 486 Phorm. 21 CIC. Cluent. 120 Sull. 81 Mil. 19 Deiot. 29 de orat. 3, 6. *al.* CAES. Gall. 7, 64, 1 SALL. Iug. 103, 3 VERG. georg. 3, 395 Aen. 7, 110 PROP. 2, 4, 17 OV. am. 2, 1, 18 met. 1, 233. *al. et saepe.* is: CIC. Cluent. 169 Phil. 5, 12 off. 1, 156 CAES. Gall. 1, 39, 6 SVET. Aug. 21, 3. *al.* iste: TER. Ad. 424 CIC. Verr. II 2, 74. 2, 159. 3, 148. 5, 44. 5, 48 Cluent. 184 Flacc. 54 Cael. 14. *al.* PROP. 4, 5, 58 OV. epist. 16, 252 fast. 1, 296 LVCAN. 1, 37 QVINT. inst. 9, 2, 62. *al.* TAC. dial. 6, 2. 14, 3. 17, 3 PLIN. epist. 1, 18, 6. *al.* suus: CIC. de orat. 2, 366. *falso scriptum*: INSCR. christ. Diehl 3854 inferet to ipsso x centu mila (*debuit* fisco).]

CONSPECTVS MATERIAE

CAPVT PRIMVM: *pronomen demonstrativum.*

pars prior: *c. vi demonstrandi gestu, digitis sim.*:
I *sine additamentis*: *p. 299, 56.*
II *augetur additamentis demonstr.*: *p. 300, 3.*

pars altera: *c. vi demonstrandi id, quod verbis tantum, non gestu significatur*:
I *vi demonstr. vigente*:
A *usus anaphoricus*: 1 *generatim*: *p. 300, 44.* 2 *specialia*: a *usus obl., refl.*: *p. 302, 65.* b *usus reciproc.*: *p. 306, 11.*
B *usus praeparativus*: 1 *seq. pron. rel.*: *p. 306, 28.* 2 *seq. adverbia*: *p. 307, 26.* 3 *locutiones adverbiales*: *p. 307, 42.*
II *vi demonstr. attenuata*:
A *notio identitatis sim. remanet*: 1 *generatim*: *p. 307, 79.* 2 *speciatim*: *coniungitur c.* idem, unus: *p. 308, 60.*
B *fungitur vice articuli*: 1 *usus anaphoricus*: *p. 309, 1.* 2 *c. vi quadam, quae subst. designat*: *p. 309, 55.* 3 *auget vim generalem vocis, ad quam accedit*: *p. 310, 5.* 4 *accedit ad nom. hebr.*: *p. 310, 12.*
III *appendix rerum notabilium ad I et II A*:
A *usu significantiore*: 1 *in annectendis membris*: *p. 310, 35.* 2 *usu comparativo*: *p. 310, 70.*
B *notione significantiore*: *p. 310, 79.*

CAPVT SECVNDVM: *pronomen intensivum, determinativum.*

pars prior: *pronomen intensivum*:
I *accedit ad subst., adi. (part.), pron.*:
A *pertinet ad dispositionem membrorum respondentium*: 1 *generatim*: *p. 311, 17.* 2 *accedit ad duo membra*: *p. 312, 18.*
B *pertinet ad contextum orationis, cursum narrationis*: 1 *convertit animum ad id, quod insuper accedit sim.*: *p. 312, 30.* 2 *convertit animum ad unum aliquid notabile*: *p. 316, 3.* 3 *sermone progrediente convertit animum ad id, de quo porro loqui propositum est*: *p. 316, 67.*
II *accedit ad verbum finitum*:
A *-e perspicuum facit ordinem enuntiati*: 1 *generatim*: *verba fin. componuntur, opponuntur*: *p. 317, 29.* 2 *speciatim*: *p. 318, 84.*
B *-e exhibet vim designandi personas*:
1 *expressis verbis distinguuntur complures*: a *usu ampliore*: *p. 319, 68.* b *usu strictiore*: *-e componitur c. quibusdam pron.*: α *demonstr.*: *p. 321, 18.* β *pron. pers.*: *p. 322, 1.* γ *c. ceteris pron.*: *p. 322, 81.*
2 *non expresse vel significantius distinguitur quis ab altera persona*: *-e obtinet vicem*: a *primae pers.*: *p. 323, 8.* b *secundae pers.*: *p. 323, 49.* c *tertiae pers.*: *p. 324, 11.*
3 *appendix rerum notabiliorum*: a *potiora quaedam de ratione, quae pronomini -e intercedit c. quibusdam pron. demonstr.*: *p. 326, 18.* b *usus fere determinatus genetivi* -ius, -orum: α *accedit ad pron. poss.*: *p. 327, 12.* β *accedit ad gen. subst., pron.*: *p. 327, 30.*

pars altera: *pronomen determinativum*:
I *describit aliquem ut corpore, voluntate sim. praeditum*:
A *usu generali*: *effingit speciem totius hominis*: 1 *memoratur aliquis suis viribus, ex sua persona aliquid facere*: a *magis praedicative*: *p. 327, 69.* b *magis attributive*: *p. 328, 72.* 2 *inter ea, quae hominem constituunt, respicitur praecipue id, quod caput, personam efficit*: *p. 329, 29.*
B *usu expresso, definito*: *-e effingit aliquem ut corpus*: 1 *de hominibus, dis*: a *magis praedicative*: *p. 329, 50.* b *magis plena vi adi.*: *p. 330, 22.* 2 *de rebus corporeis*: *p. 330, 46.*
C *appendix rerum notabilium*: 1 *-e adhibetur in fictione hominum agentium sim., in prosopopoeia*: *p. 330, 78.* 2 *in repetitione, anadiplosi sim.*: *p. 331, 31.*
II *determinat notionem vocis, cui additur, ad modum, ambitum, fines sim.*:
A *describit aliquid (animans, rem) ut integrum, plenum, totum*: 1 *pro adi.*: a *generatim*: *p. 331, 57* b *speciatim*: *significat numerum ut plenum*: *p. 332, 13.* 2 *fere appositive*: *p. 332, 23.*
B *definit condicionem (rei vel hominis) quasi massae, corporis, aequoris sim.*:
1 *accedit, ubi notio loci praevalet*: a *locutiones per praepp. compositae*: *p. 332, 53.* b *accedit ad nomina regionum, urbium*: *p. 333, 37.*
2 *accedit, ubi notio temporis praevalet*: a *sensu strictiore*: α *accedit ad peculiares voces*: *p. 333, 44.* β *locutiones per praepp. compositae*: *p. 333, 79.* b *liberius*: *ponitur, ubi variae res, eventa narrantur*: *p. 334, 45.*
3 *accedit, ubi notio coniunctionis acuitur*: *c.* cum (*fere* '*una cum*'): *p. 334, 52.*
III *describit aliquem (aliquid) ut solum, seiunctum*:
A *generalia*: 1 *vi fere disiunctiva*: *p. 334, 72.* 2 *vi fere restrictiva*: *p. 335, 37.*
B *specialia*: 1 *significat aliquem per se, ultro agere*: a *sine additamentis*: *p. 335, 77.* b *augetur additamentis*: *p. 336, 47.* 2 *significat aliquid per se iam satis esse sim.*: *p. 336, 84.* 3 *significat quaedam ut singula*: *p. 337, 31.*
IV *describit aliquem ad naturam, qualitatem sim.*:
A *generalia*: 1 *respiciuntur animantia*: *p. 337, 67.* 2 *respiciuntur res*: a *corporeae*: *p. 338, 16.* b *incorporeae*: *p. 338, 43.*
B *specialia*: 1 *definit aliquem (aliquid) ut reapse est, i. fere purus, verus sim.*: a *usu vario*: *p. 339, 5.* b re -a: *p. 339, 63.* 2 *definit id, quod naturae alicuius consentaneum, proprium, alicui innatum sim. est*: a *varia*: *p. 339, 75.* b *peculiaria*: *p. 340, 54.*
V *describit aliquem ut praestantem, egregium* (*pron. dignitatis, honoris*):
A *in re sacra, fabulari*:
1 *paganorum*: a *de dis*: *p. 341, 26.* b *de viris fortissimis, qui heroes appellantur*: *p. 341, 70.* c *appellationes divinitatis, dignitatis*: *p. 342, 6.*
2 *apud Christianos*: a *pertinet ad dominum, apostolos*: *p. 342, 41.* b *pertinet ad res christianas*: *p. 343, 6.*
B *in rebus civilibus*: 1 *pertinet ad homines maioris potestatis*: *p. 343, 12.* 2 *pertinet ad principem*: a *spectat ad personam imperatoris*: *p. 343, 32.* b *dicitur fere vi adi. de eis, quae ad imperatorem pertinent*: *p. 344, 6.*
C *in variis rationibus, quae inter homines intercedunt*: 1 *pertinet ad dominum*: *p. 344, 14.* 2 *pertinet ad homines ut testes, auctores, exempla sim.*: *p. 344, 60.*
VI *describit aliquid (animans, rem) ut peculiare, speciale, quod conspicuum, antiquius ceteris est sim.*:
A *exempla potiora*:
1 *accedit ad nomen, subst.*: a *magis vi adverbiali*: α *varia*: *p. 345, 18.* β *specialia quaedam*: *p. 345, 80.* b *magis attributive*: *p. 347, 3.* 2 *accedit ad adv. temporis*: *p. 347, 59.*
B *locutiones*: 1 *generales*: *p. 347, 70.* 2 *speciales*: a hoc *vel* eo -o, quo: *p. 348, 28.* b hoc -um, quod *fere i. q. ob hoc -um, quod*: *p. 348, 44.*

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VII *describit aliquid (animans, rem) ut summum, unicum sim. (usu fere elativo)*:

A *in universum: significat aliquem (aliquid) ut extremum: p. 348, 56.*

B *potiora quaedam*: **1** *in sententiis negativis: fere i. q. ne . . . quidem: p. 349, 36.* **2** non modo . . ., sed (verum) -e: *p. 349, 61.* **3** quin -e: *p. 349, 76.* **4** *stilistica quaedam: p. 350, 7.*

CAPVT TERTIVM: ***grammatica, iuncturae.***

pars prior: *grammatica, syntactica, stilistica*:

I *potiora de ratione, quae inter pron. -e et pron. poss. intercedit: p. 350, 43.*

II *in locutionibus sim., quibus aliquid mutuo fieri significatur*: **A** *coniungitur vario modo c. refl.: p. 351, 11.* **B** -e *et* invicem *iuxta ponuntur: p. 351, 64.*

III *nom. -e artius accedit vel ad abl. abs. vel ad gerund.*: **A** *ad abl. abs.: p. 351, 71.* **B** *ad gerund.: p. 352, 12.*

IV *accedit praedicative ad inf. sine subi. positum: p. 352, 28.*

V *generaliter refertur ad aliquem, qui in contextu fere latet vel animo obversatur sim.: p. 352, 43.*

VI *in alternatione distributiva: p. 352, 59.*

VII *de casibus praeter regulam adhibitis: p. 352, 64.*

pars altera: *iuncturae*:

I *accedit ad pronomina demonstrativa*:

A *ad* is: **1** is -e: *p. 352, 73.* **2** -e is: *p. 354, 35.*
B *ad* hic: **1** hic -e: *p. 354, 43.* **2** -e hic: *p. 355, 25.*
C *ad* iste: **1** iste -e: *p. 355, 44.* **2** -e iste: *p. 355, 64.*
D *ad* ille: **1** ille -e: *p. 355, 71.* **2** -e ille: *p. 356, 15.*
E *ad* idem: **1** idem -e: *p. 356, 42.* **2** -e idem: *p. 356, 58.*
F *accedit ad duo pron. demonstr.: p. 356, 63.*

II -e *et pron. pers., refl. pertinent ad eandem personam*:

A *de prima persona*: **1** *sing.*: **a** *eodem casu: p. 356, 74.* **b** *diversis cas.: p. 357, 28.* **2** *plur.*: **a** *eodem casu: p. 357, 54.* **b** *diversis cas.: p. 357, 77.*

B *de secunda persona*: **1** *sing.*: **a** *eodem casu: p. 358, 4.* **b** *diversis cas.: p. 358, 41.* **2** *plur.*: **a** *eodem casu: p. 358, 59.* **b** *diversis cas.: p. 358, 80.*

C *de tertia persona*: **1** *eodem casu: p. 358, 82.* **2** *diversis cas.: p. 359, 43.*

CAPVT PRIMVM

pronomen demonstrativum

(*cf. Brugmann, AbhLeipz. 1904, 121sqq. 127; Wackernagel, Synt. II 106sq.; Meader, Lat. philology, 1910, 45. specimina significantiora selecta***):**

pars prior: *c. vi quadam demonstrandi gestu, non verbis meris (cf. Wackernagel l. c. 101sq. Meader l. c. 51; v. et Allardice, Synt. of Ter., 1929, 44). cum ad vim anaphoricam demonstratio insuper accedit, pron. q. e. -e non pertinet ad vocem antecedentem (ut puta p. 300, 43sqq.), sed refertur ad aliquem prope versantem (cf. Wackernagel l. c. 85 de simili vi pron.* ὅδε*), ad hominem praesentem, qui agnoscitur ut is, de quo cogitatur, dicitur sim. '-e' convertit oculos, animum sim. ad id (animans, rem), quod coram adest (repraesentatur p. 300, 18. 27) sim.; usurpant praecipue qui gestum agunt, monstrant advenientem (sc. ut quem exspectant, quaerunt) sim. (de re v. l. 64. 84. p. 300, 37)*:

I *sine additamentis demonstrativis* **(***interdum fere simili vi annuntiandi atque 'eccum, en' sim., fortasse e. g. l. 68. 74. pro brevi enuntiato positum l. 69; sim. cf. Bach, Studemund Stud. II 402; Hofmann, Umgangsspr.³ p. 103***)**: **A** *per se positum*: PLAVT. Aul. 814 erumne . . . aspicio meum? . . . -us est (Merc. 598 isne est, quem . . . video? -us est [Trin. 1071 satin . . . oculis plane video? estne -us an non est? is est *eqs.*]. TER. Hec. 455 quem . . . audivi loqui? . . . -us est, de quo . . . agebam tecum [Phorm. 196 -e est quem volui obviam, *v. p. 300, 15.* 355 -um esse *eqs.*]. OPTAT. app. 2 p. 199, 23 [*de epistula*] -a est [*sic de re*: QVEROL. p. 25, 23 R. domus excelsa *eqs.* :: -a est]). Mil. 155 foris concrepuit hinc a vicino sene; -e exit (TER. Andr. 174 Haut. 722. *al. sim.* TER. Haut. 426 -um foras egressum video). SEN. Herc. f. 355 -a (*i. Megara*) . . . iuxta praesides adstat deos. Phaedr. 385 en patescunt regiae fastigia: reclinis -a (*i. Phaedra*) sedis auratae toro solitos amictus . . . abnuit (*v. l. 58*). Thy. 909 aperta multa tecta conlucent face: resupinus -e (*i. Thyestes*) . . . auro incubat.

B *additur nom., subst.* (*per appositionem l. 74*): **1** -e *praeced.* (*fere vi particulae demonstr., interiectionis sim. l. 77sq.*): PLAVT. Pseud. 132 ostium lenonis crepuit *eqs.* -e egreditur . . ., periuri caput (*sic annuntiatur, qui prodit* [*v. l. 56*]: SEN. Med. 178 Oed. 995. *cf. fere sim. p. 312, 67sq.*). 953 -um lenonem *aedes* evomunt. Trin. 401 commodum -e exit Lesbonicus cum servo foras. POMPON. Atell. 113 -us (-ius *in parte codd.*) . . . senex . . . proficiscitur. *huc fortasse*: PLAVT. Curc. 170 tace:: -us se excruciat qui homo (*v. Schmalz-Hofmann⁵ 711*) quod amat videt nec potitur, dum licet (*Palinurus non philosophatur, sed conspicuum facit c. indignatione erum parum sanum, alacrem*). **2** -e *seq.*: PLAVT. Most. 795 senex -us (-e *P*) te ante ostium eccum opperitur (*paulo aliter p. 300, 22sqq.*). TER. Hec. 428 Pamphilum -um video stare ante ostium. APVL. apol. 4 *labor mihi* vigorem debilitat. capillus -e, quem . . . ad lenocinium decoris promissum dixere, vides quam sit amoenus ac delicatus.

II *augetur additamentis demonstrativis (quibuscum fere ad notionem, sensum unum coalitum est. loci, quibus '-e' ponitur pro subst., non distinguuntur ab exemplis, ubi pro adi. adhibetur)*: **A** ecce (*verba iuncturae saepe et ad compositionem videntur coalita esse similiter ut* eccillum, eccistum *et iis locis, ubi differentia casuum exstat vel* ecce [*v. vol. V 2, 26, 41*] *legitur, artius cohaerent, cf. et Bach l. c.* [*p. 299, 58*] *403. 407 sqq.; vol. V 2, 24, 57sqq.* [*e. g. l. 63. 64. p. 25, 33. 70*]): **1** -e *seq.* (*ubique fere verba iuncturae conexa sunt per synaliphen praeter l. 14. 16. 20*): PLAVT. Aul. 712 eccum -um ([TER. Eun. 738 eccam -am. Ad. 720]. Epid. 184 eccum -um . . . conspicor. Men. 109 Menaechmum eccum -um video [772 eccam eampse. TER. Andr. 605. Hec. 352 eccum video -um egredi]. Mil. 1215 eccam -am egreditur foras. TER. Andr. 532 eccum -um obviam [*v. p. 299, 63*]. 580). Persa 543 eccum -e advenit hospes ille *eqs.* (Rud. 663 eccas [ecce *P*] -ae huc egrediuntur . . . mulieres [Truc. 852 eccam eapse (ab se *P*) egreditur foras. TER. Eun. 79 ecca⟨m⟩ -a egreditur]). PETRON. 16, 4 ecce -a (*i. Quartilla*) venit ad stabulum (*paulo aliter ut vid.*: CE 2076, 1 [*in sepulcro, cui effigies adfuisse videtur*] sum Titus hic ecce Crescens Vesdrunus -e *eqs.* [*cf. p. 328, 12*]. *v. et Bach l. c. 402sq.*). **2** -e (eapse) *praeced.* (*paulo aliter p. 299, 82. cf. et Bach l. c. 409sq.*): PLAVT. Cas. 162 eapse (ea -a *P*, -a *A*) eccam egreditur. Men. 180 ⟨e⟩apse ecca⟨m⟩ exit (*v. Bach l. c. 403*).

B praesto: TER. Andr. 415 -um adeo praesto video cum Davo.

C en (*aliquis monstratur, spectatur vel in narratione praesens effingitur, repraesentatur. paulo aliter p. 347, 37. de corporis membro l. 37. in orat. indir. l. 32. delectum exemplorum suppleas e vol. V 2, 547, 46sqq. 55. 62. 64. 66*): VERG. ecl. 1, 12 en -e capellas protenus aeger ago. Ov. met. 2, 296 Atlans en -e laborat. LIV. 2, 6, 7 -e en ille nostris decoratus insignibus . . . incedit (*cf. Weissenborn-M. ad l.*). 7, 15, 2 (*in or. indir.*) en -um imperatorem . . . vocare ad proelium. SEN. Ag. 879 (*mens provida Cassandrae ostendit Agamemnonem*) en (*Heinsius*, et ω) -e picta veste sublimis iacet. Med. 995 en -a (*i. Medea*) . . . imminet. Phaedr. 834 en -e Theseus . . . adest. VAL. FL. 8, 60. SIL. 2, 679 (*verba Tiburnae*) tibi ego haec (*sc. arma*) . . . ad manes en -a fero. AVIEN. Arat. 191 en manus (*v. l. 27*) -a dei (*i. Herculis*) . . . erigitur (*perinde ac si sub divo monstret astrum*). GREG. TVR. Franc. 5, 49 p. 260, 19 ille . . . coepit . . . dicere: 'en -e (-um *l. v.*), qui mihi silentium indicit *eqs.*'

pars altera: *c. vi id demonstrandi, quod verbis tantum, non gestu significatur*:

I *vi demonstrativa vigente* (*cf.* GRAMM. suppl. 149, 24sqq.):

A ***usus anaphoricus:*** *pertinet ad aliquem (aliquid) certum, ante memoratum*: **1** *generatim: arcessit vel aliquid (animans, rem) paulo ante significatum vel remotiora, post digressionem retractanda, sermoni denuo adnectenda* (*ita fulcit, disponit interdum structuram enuntiati* [*e. g. l. 72. p. 301, 14sq.*]*; saepius in transitu sermonis ad propositum* [*ut in descriptione locorum, e. g. p. 302, 26sqq. 31*] *vel ad eum, qui priores partes agit, cf. Wagner, Quaest. Virgil., 1832, 460sq. sic ubique fere subest vis quaedam identitatis*)*: fere i. q. is, idem (sc. usu anaphorico, v. vol. VII 1, 204, 1sqq.),* ὅ *(v. p. 301, 2. 30sqq. 309, 56)*:

a *per se ponitur* (*-e repetit significantius pron. haud longe remotum l. 58. aliquem [aliquid] iam brevi revocare, memorare sermonis cottidiani, post digressionem videtur eruditorum fuisse* [*v. p. 301, 2*]. *pertinet ad enunt. secund.* [*rel. p. 301, 6*] *l. 82. interdum c. emphasi, e. g. p. 301, 8. nota hebraismum p. 301, 25*): **α** *varia*: PLAVT. Asin. 146 reddam . . . te . . . mansuetem *eqs.* nam isti (*i. puellae*) quid suscenseam -i? (*cf. l. 52*). Poen. 1060 me Antidamas . . . emit et is me sibi adoptavit filium. :: Demarcho item -e fuit adopticius. 1112 statura hau magna *eqs.* :: -a east (*sic spectat ad narrationem, descriptionem antecedentem*: TER. Haut. 663 -a est. Eun. 347. APVL. met. 2, 13, 2 -e est . . . nec ullus alius. *sim. in affirmatione*: OPTAT. app. 1 p. 185, 24 Zenophilus . . . dixit: Silvano communicas? Victor respondit: -i. AVSON. 471, 14 p. 86 P. Pacatum dicis? -e est. QVEROL. p. 30, 24 R. illosne planetas, qui . . .? :: -os. *cf. Schmalz-Hofmann⁵ 478. v. et p. 299, 65*). Truc. 890sq. ⟨pater⟩ adest pueri. :: sine eumpse (*Bothe*, eum -e *BCD*) adire huc. sine, si is est modo. :: . . . :: sine eumpse (*Bothe*, eum -e *BCD*) adire *eqs.* ENN. ann. 14 terra corpus, quae dedit, -a capit ([*paulo aliter Cic. Cato 72*]. *sim.* SALL. Catil. 51, 34 illi, quibus Damasippi mors laetitiae fuerat, . . . -i trahebantur [*sc. ad necem*]. HIER. epist. 21, 26, 1. 39, 2, 3. GREG. TVR. glor. mart. 35 p. 511, 1 filium in eo loco, ubi eum dormientem reliquerat, in -o adhuc sopore teneri. *cf. et p. 302, 60. Schmalz-Hofmann⁵ p. 620; Hofmann, Umgangsspr. p. 104sq.*). ACC. trag. 234ᵇ probae etsi in segetem sunt deteriorem datae fruges, tamen -ae suapte natura enitent. CIC. Att. 2, 8, 1 scito Curionem . . . venisse *eqs.* -e vero mirandum in modum *eqs.* CAES. civ. 3, 104, 3 Achillam . . . et L. Septimium . . . ad interficiendum Pompeium miserunt. ab his liberaliter -e appellatus . . . naviculam . . . conscendit. HIRT. Gall. 8, 16, 2 equites cum intrare fumum . . . timerent ac, si qui cupidius intraverant, vix suorum -i priores partes animadverterent equorum *eqs.* ([VLP. dig. 38, 16, 3, 2 MARCIAN. dig. 19, 5, 25 CIL VIII 16752]. *sim. excipit sententiam praecedentem, secund.*: QVINT. inst. 5, 13, 18 petit accusationem in Verrem Q. Caecilius, quod fuerat quaestor eius: -um Cicero ut pro se videretur, efficit. *cf. et* GELL. 20, 1, 15).

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VERG. georg. 4, 464 (*vs. 454* Orpheus) -e . . . te . . . canebat ([*cf. Theocr. 11, 13* ὁ δὲ . . . ἀείδων]. '-e' *repetit aliquem longius remotum, animo obversantem* [*cf. l. 65*]; *item*: Aen. 2, 479 [*469* Pyrrhus]. 4, 517 [*504* regina]. OV. met. 4, 740 [*730* Perseus]. LIV. 2, 35, 6. 27, 43, 11. VAL. FL. 6, 696 [*690* Myraces]. STAT. Theb. 4, 68 [*63* Adrastum]. TAC. hist. 2, 47, 1 ann. 12, 1, 2. 15, 37, 1). TIB. 3, 19 (= 4, 13), 8 qui sapit, in tacito gaudeat -e (ille *C*) sinu (*sic spectat ad enunt. rel.* [*cf. p. 306, 39*]: OV. am. 2, 4, 20 cui [*i. puellae*] placeo, protinus -a placet. QVINT. decl. 313 p. 227, 25. 331 p. 300, 8. POMPON. dig. 12, 6, 7 quod . . . per errorem solvitur, aut -um aut tantundem repetitur [MARCIAN. dig. 19, 5, 25]. VLP. dig. 3, 6, 3, 3. TERT. spect. 21 p. 22, 6 [*syn.* idem]. AVSON. 330, 6 p. 117 P. *cf.* COD. Theod. 9, 34, 9 quicumque [*cf. p. 307, 23*] obtulerit inventum, . . . -um reum . . . retinendum *eqs.*). PLIN. nat. 2, 137 Marcia . . . icta *fulmine* gravida partu exanimato -a citra ullum aliud incommodum vixit (*sim.* 11, 28 lucus ademptis alis in alvum reiectus -e ceteris adimit *alas. cf. p. 300, 46*). GROM. p. 319, 27 sub fonte aquam . . . et -a finem facit (*sim.* p. 323, 9 viam ab oriente. et -a finem f. *v. Josephson, Casae litt., 1950, 225 sqq.*). p. 332, 4 tria rivora . . . invenies. de -is unum . . . aquam habentem. VLP. dig. 42, 2, 14, 15 competere *tibi* furti actionem etiam eius (*i. eculei*) nomine, quamvis -e non sit commodatus *tibi*. TERT. patient. 6 p. 10, 6. ITALA gen. 14, 13 (codd. 91. 94) quidam nuntiavit Abram (*dat.*) . . ., -e autem habitabat ad quercum (αὐτός, *Vulg.* qui). 16, 3 (Aug. loc. hept. 1, 51 p. 516, 6) *Sara* dedit eam Abram viro suo -i uxorem ([τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς αὐτῷ, *Vulg.* viro suo uxorem. *v.* AVG. *ibid.* l. 7 plus habet '-i']. *sic per hebraismum ut vid.* [*cf. p. 300, 56*]: 30, 4 [Aug. loc. hept. 1, 109 p. 523, 17] dedit illi . . . ancillam suam -i uxorem [αὐτῷ . . . παιδίσκην αὐτῆς αὐτῷ, *Vulg. aliter. v.* AVG. *ibid.* l. 18 plenum esset, etsi '-i' non adderetur]. num. 13, 20 [Aug. doctr. christ. 2, 13, 20] civitates in quibus . . . inhabitant in -is [εἰς ἅς . . . ἐν αὐταῖς, *Vulg. aliter*]). 40, 8 (cod. 101) interrogavit eos *eqs.* -i . . . dixerunt ei (οἱ δὲ εἶπαν, *Vulg.* qui). Matth. 13, 11 (cod. 18) dixerunt ei . . .; ad -e respondens ait illis ([ὁ δέ, *Vulg.* qui] 13, 37 [cod. f]). Marc. 14, 20 (cod. f) quibus -e ait (ὁ δὲ εἶπεν, *Vulg.* qui ait). Luc. 17, 37 (cod. b *al.*) -e dixit (ὁ, *Vulg.* qui). Ioh. 16, 13 (Tert. praescr. 22 l. 34) cum venerit ille spiritus veritatis, -e vos deducet in . . . veritatem (*gr. et Vulg. aliter*). INSCR. Dessau 4136 (*a. 222/235*) Basilicus . . . et Mnesius criobo⟨li⟩um fecerunt et -i susc⟨e⟩perunt *eqs.* CYPR. epist. 43, 6 p. 595, 17 instruit apostolus dicens *eqs.* et iterum dicit -e: *eqs.* (FILASTR. 149, 8. PALLAD. 4, 10, 6 adserit Martialis *eqs.* idem dicit *eqs.* -e adserit. ENNOD. carm. 2, 71 tit. [*69 tit.* de eunucho. *70 tit.* de eodem] de -o. 72 tit. de -o). ARNOB. nat. 4, 22 p. 158, 24. 26 ex Hyperiona . . . Sol . . .: ex Latona et eodem . . . Diana: . . . ex Semela atque -o Liber: . . . ex -o . . . et Maia Mercurius. PEREGR. Aeth. 7, 4 in eo loco fuimus; nam -e est campus *eqs.* 8, 5 HIER. epist. 106, 73. VVLG. Matth. 5, 3 sqq. beati pauperes spiritu, quoniam -orum (αὐτῶν) est regnum caelorum *eqs.*

β *usu coartato, definito: pertinens ad loca, oppida ante appellata sive animo obversantia (cf. infra l. 65) sim. significat eos, qui ibi sunt: indigenas, oppidanos, cives sim.*: CAES. Gall. 3, 29, 2 cum iam pecus atque . . . impedimenta a nostris tenerentur, -i densiores silvas peterent *eqs.* (*cf. Meusel ad l.*). OV. Pont. 1, 8, 13 stat vetus urbs . . ., Caspios Aegisos, de se si credimus -is (creditur ipī *G*), condidit *eqs.* LIV. 6, 30, 9 Setiam -is querentibus penuriam hominum novi coloni adscripti sunt. 9, 41, 15 plaga una, Materinam -i appellant *eqs.* (37, 27, 9. 37, 40, 5 PLIN. nat. 5, 64. *sim.* LIV. 25, 24, 8 insula, quam -i Nasson vocant. 42, 45, 4. 44, 2, 10 QVINT. inst. 1, 5, 13). 24, 35, 1 Helorum atque Herbesum dedentibus -is recipit *Marcellus* (*sim.* 31, 16, 5 Elaeunta . . . tradentibus -is recipit. 44, 7, 5 tradentibus sese -is). 24, 36, 10 Murgantiam . . . prodito ab -is praesidio Romano recipit. 36, 25, 8. CVRT. 7, 5, 32 diripere urbem . . . -osque ad unum caedere. TAC. hist. 3, 57, 2 Tarracinam . . . moenibus . . . magis quam -orum ingenio tutam (*cf. Heraeus ad l.*). FLOR. epit. 4, 12, 59 mox . . . aeterna pax cum -orum ingenio in pacis artes promptiore, tum consilio Caesaris *eqs.* PEREGR. Aeth. 2, 1 quantum -i dicebant.

b *coniungitur c. nomine, subst.* (*ad verbum sive ad sensum iterato vel liberius ad ea pertinente, quae animo obversantur, e contextu intelleguntur, e. g. l. 72. p. 302, 34. 50; v. et vol. VII 1, 204, 2 sqq. 48. 54. hic usus quodam modo iam ad naturam articuli spectat, cf. Cavallin, Stud. z. Vita Caes. Arel., 1934, 64; Josephson, Casae litt., 1950,* $226^{med.}$): PLAVT. Asin. 876 (*871 sqq.* hominem *eqs.* ille *eqs.* is *eqs.*) iam faxo -um hominem manufesto opprimas. CIC. Quinct. 19 *iste*, qui hunc in summas angustias adductum putaret, ut eum suis condicionibus in -o articulo temporis adstringeret (*sic in descriptione temporis ad actionem sim. antea memoratam spectante*: TERT. adv. Marc. 4, 28 p. 518, 17 arcessitus . . . ad maledicendum . . ., quam illi -a hora spiritus suggerebat, benedictionem pronuntiabat [*spectat ad*: VVLG. Luc. 12, 12 in -a hora, ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ]. *item*: ITALA act. 16, 33 [cod. g] -a hora noctis [ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, *Vulg.* in illa hora]. 22, 13 [cod. g] dixit '. . . aspice'; ego -a hora aspexi in eum [αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, *Vulg.* eadem hora]. *sim.*: HERM. Pal. vis. 3, 1, 2 in -a nocte [*vulg.* eadem nocte, *gr.* αὐτῇ τῇ νυκτί. HIER. epist. 54, 16, 2]. OROS. hist. 6, 20, 6 in diebus -is [LEX Visig. 9, 1, 6 -a aut altera die]). S. Rosc. 117 primo sociorum *legationis* consilia adversariis enuntiavit, deinde societatem cum -is adversariis coiit. Verr. II 3, 128 quid . . . erat, quod vectigalibus prospiceret Metellus *eqs.*? atque -e Metellus, qui vectigalibus prospicit, . . . quid adsequitur *eqs.* Sull. 58 veri simile non est, ut . . . hunc (*i. Sittium*) . . . ab se dimitteret *Sulla*. -e autem Sittius *eqs.* (VITR. 5, 10, 1 -a autem caldaria *eqs.* CELS. 4, 1, 13 PLIN. nat. 2, 81. POMP. gramm. V 127, 34 conputantur accentus a fine; -e autem accentus tres habet locos *eqs.* PEREGR. Aeth. 2, 1). dom. 109 ea iste non solum contra religionem labefactavit, sed etiam -ius religionis nomine evertit. CATVLL. 63, 45 (*42* Attin) -a (-e *V*) . . . Attis sua facta recoluit (*sic* '-e' *revocat aliquem, aliquid longius remotum* [*v. et vol. VII 1, 204, 3 sq.*]: CAES. civ. 1, 58, 1 [*1, 57, 4* ⟨a⟩ Massiliensibus] -i Massilienses *eqs.* SEN. dial. 3, 18, 5 MELA 1, 115. VAL. FL. 3, 37 [*2* Tiphyn]. FIRM. err. 15, 2 AMM. 26, 7, 14. AVG. civ. 1, 4 p. 8, 26 D. -a, ut dixi [*1, 2 p. 6, 11 sqq.*], Troia *eqs.* in psalm. 103, 3, 3. *v. l. 29, cf. et p. 301, 2*). 66, 57 ales equus . . . me Veneris casto collocat in gremio. -a suum Zephyritis (*i. Arsinoe, Venus*) eo famulum legarat (*Callim. frg. 110, 57 Pf.* ⌊αὐτή⌋ μιν Ζεφυρῖτις). CAES. Gall. 1, 18, 3 Dumnorigem . . . designari sentiebat *eqs.* -um esse Dumnorigem . . . cupidum rerum novarum (*cf. Meusel ad l.*). 7, 69, 1 OV. met. 6, 650. LIV. 2, 25, 4 eques usque ad castra pavidos egit; mox -a castra *eqs.* 25, 1, 1 Hannibal in agro Sallentino *eqs.* -orum interim Sallentinorum . . . urbes ad eum defecerunt. *al.* VITR. 1, 7, 2. 2, 6, 3 si . . . in his locis . . . inveniuntur fontes . . . -aque loca *eqs.* CELS. 8, 1, 22 quinque ossa ad digitos tendentia palmam explent; a quibus -i digiti oriuntur. SEN. clem. 1, 8, 3 est haec summae magnitudinis servitus *eqs.*; sed cum dis tibi communis -a necessitas est. dial. 5, 1, 4 si resistere contra affectus suos non licet, at certe affectibus -is licet stare. COLVM. 4, 24, 17 in ea parte, qua pampinum studemus elicere. iam vero -os palmites *eqs.* (*cf.* HIER. Didym. spir. 6 p. 108^{B} -e vero spiritus sanctus. *v. et l. 34. 53*). MELA 1, 18. 1, 81. 1, 94. PLIN. nat. 4, 14 inde Eliorum ager *eqs.* -a Elis in mediterraneo *eqs.* (*sim.* 5, 67 quod praeiacet mare . . . Phoenicium appellatur. -a gens Phoenicum *eqs.* TAC. Agr. 13, 1 Britannia . . .; -i Britanni. Germ. 2, 1 -os Germanos *eqs.* [*1, 1* Germania]. AMM. 23, 6, 67). 4, 58 Aegila . . . xv a Cythera eademque a Cretae Phalasarna oppido xxv. -a Creta *eqs.* 17, 229 fit aliud *malum* ex eodem, si sol . . . inussit -um vitium (*sc. erucas*). 29, 40. FRONTIN. aq. 19 *rivus* per Caelium ductus, -ius montis usibus nihil . . . sumministrans *eqs.* 20. TAC. dial. 35, 3 cum pueri inter pueros . . . et dicant et audiantur. -ae vero exercitationes *eqs.* 36, 4 PLIN. epist. 2, 17, 19. 9, 33, 5. TRAIAN. Plin. epist. 10, 66 (72), 2 nec adsertionem denegandam his, qui . . . in libertatem vindicabuntur . . . neque -am libertatem redimendam *eqs.* GROM. p. 312, 17. 319, 29 de latus se aquam vivam habens *eqs.* -a aqua viva terminus est (*cf. Josephson, v. p. 301, 68*). PAVL. dig. 6, 1, 58 *si quis* hominem noxae dedisset, deinde de -o homine *eqs.* GAIVS epit. 2, 8, 3 item patruus . . . fratris sui filio agnatus est. -o modo sunt *agnati* fratres patrueles (FILASTR. 122, 1). GELL. 17, 1, 9 est haec . . . verbi . . . sententia . . ., tametsi antiquiores verbo -o alio . . . modo usitati sunt. PS. APVL. Ascl. 29 sol lumine ceteris astris antistat. -e enim sol *eqs.* TERT. apol. 16, 2. adv. Hermog. 15, 5 si qua . . . ratio exegit illud (*i. malum*) induci, cur non et ex nihilo potuerit induci, -a ratione excusatura dominum *eqs.* spect. 29 p. 27, 22 quae maior voluptas quam fastidium -ius voluptatis. *al.* CE 1238, 19 (*fere s. III*) *me* dominum fecere domus, et villa paratast et nullis opibus indiget -a domus. PALLAD. 1, 19, 1 situs horreorum quamvis -am (*sc. septentrionis, cf. 1, 18, 1*) desideret partem *caeli* (*v. Widstrand, Pall. Stud., 1926, 6*). 1, 29, 4 PEREGR. Aeth. 2, 2. 21, 4. GAVDENT. serm. 18, 26 postulasti, ut parabolam . . . explanarem. explanationem vero -am *eqs.* (*verb. fin. vel infin. excipitur substantivo item*: AVG. civ. 10, 17 p. 430, 6 D. arcam . . . reddiderunt. -a autem redditio qualis fuit! *eqs.* 14, 3 p. 7, 12 adgravamur . . . et -ius adgravationis causam *eqs.* conf. 8, 10, 22 p. 172, 19 dissipabar . . . et -a dissipatio me invito fiebat. CAEL. AVR. chron. 4, 6, 87). PELAGON. 242 astulas de fico . . . in cinerem redegeris, -um cinerem cribrato, postea *eqs.* (*Hippiatr. gr. I p. 135, 10 sq.* τὴν αὐτὴν τέφραν). VVLG. Ioh. 5, 36 opera . . ., quae dedit mihi pater, ut perficiam ea, -a opera . . . testimonium perhibent de me (τὰ . . . ἔργα, ἃ . . ., αὐτὰ τὰ ἔργα. *cf. et l. 53*). ORIBAS. syn. 6, 26, 6 Aa p. $112^{ex.}$ uteris oleo . . ., deinde oportet -um oleum detergere (*gr.* τὸ μὲν ἔλαιον). *huc fortasse*: ENN. ann. 12 venit divinitus pullis -a anima.

2 *specialia*: **a** *usus fere obliquus* (*vel saepius refl.* [*praeter p. 305, 59 sqq.*]: '-e' *quodam modo de loco contendere potest c. refl., ad hoc videlicet aptum, quod etiam in enuntiato pendente saepe quosdam extollit, c. ceteris componit et numerum genusve significat. ceterum dubium non est, quin et exempla exstent, ubi usu pron.* '-e' *amphibologia vitatur* [*e. g. p. 304, 57. 68*]. *v. et Wackernagel, Synt. II 89; Housman ad* MANIL. 1, 420: *'-um pro se Manilianum est'. hic illic plur. refertur ad sing.* [*cf. Wackernagel l. c. 87 sq.*], *e. g. p. 304, 58. 73. 80.* '-e' *vim anaphoricam etiam eis locis praestat, ubi ordine quibusdam de causis inverso* '-e' *praecedit, e. g. p. 304, 18. 51*):

α *in eodem enunt.*: ① *per gen.* (*fere vice pron.* suus, *aliter p. 303, 21*): Ⓐ *spectat ad subi.*: CAES. Gall. 1, 1, 1 *incolunt Galliae partem* tertiam, qui -orum lingua Celtae, nostra Galli appellantur (*sim.* TAC. Germ. 6, 1 hastas vel -orum vocabulo frameas gerunt). PLIN. nat. 36, 31 *artifices opus* gloriae -orum artisque monumentum iudicantes. PAVL. dig. 31, 87 pr. *testatrix* Seio tesseram frumentariam comparari voluit post diem trigesimum a morte -ius. TERT. test. anim. 5 p. 141, 2 *anima* meminit sui auctoris . . . et decreti eius et exitus sui et adversarii -ius. ITALA Matth. 13, 43 (Iren. 4, 40, 2) iusti fulgebunt sicut sol in regno patris -orum (αὐτῶν, *Vulg.* eorum). NOVATIAN. cib. Iud. 2 p. 229,

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

20 *animalia* in archa Noë ex praecepto creatoris -orum ad subolem reservata *sunt*. Cod. Iust. 11, 66, 2, 1. Ⓑ *spectat ad acc.*: Cic. S. Rosc. 127 Sullam et oratio mea et -ius ... virtus ... purgavit. Sest. 32 quis unquam consul senatum -ius decretis parere prohibuit? Phil. 5, 29 exclusit illum (*i. Antonium*) a re publica ... non solum scelus -ius, sed etiam ... fortuna. Brut. 329 illum videtur felicitas -ius ... ab ... miseriis ... vindicavisse. fam. 5, 1, 1 Cels. 5, 26, 1c Cvrt. 6, 9, 16. Tac. hist. 2, 45, 3 paucos necessarii -orum sepelivere *eqs.* Plin. epist. 6, 18, 3 *Firmanos* studio meo dignos ... splendor -orum ... pollicetur. Itala gen. 1, 24 (Tert. adv. Hermog. 22, 1) producat terra ... quadrupedia et repentia et bestias ... secundum genus -orum (*κατὰ γένος, Vulg.* secundum species suas). Iren. 4, 31, 3 *ecclesia* praemittens filios ad patrem -orum. Ⓒ *spectat ad dat.*: Manil. 1, 420 -ius ... mundo templum est (*cf. Housman ad l.*). Fronto p. 128, 3 v.d.H. (p. 135 N.) paupertas Claro ... nulla -ius culpa optigit. Ⓓ *conexione laxiore pertinet ad gen., sc. fere ad subi. logicum q. d.*: Cic. Brut. 112 huius ... libri scripti de vita -ius. Liv. 25, 29, 7 huius amentia ad perniciem ... -ius valuit. Cvrt. 8, 8, 8 regum ... clementia non in -orum modo, sed etiam in illorum, qui parent, ingeniis sita est. Plin. nat. 5, 1 populorum ... oppidorumque nomina ... sunt ineffabilia praeterquam -orum linguis. *nota c. pron. refl.*: Iren. 1, 30, 9 *Adam et Eva* in commemorationem venerunt suam -orum.

(ii) *per rel. casus*: Ⓐ *varia c. respectu pers. tertiae*: Cic. Sest. 8 numquam illum ... propriam nonnullorum de -o suspicionem ... infitiando tollere ... voluisse. Liv. 1, 17, 7 nec ultra nisi regem et ab -is creatum videbantur passuri. Manil. 1, 11 favet mundus scrutantibus -um. 1, 288 sqq. cum aer ... volet undique in -um, quodcumque in medio est ... usque adeo tenue, ut verti non possit in -um *eqs.* 2, 123 ni ... natura ... cognatam ... sibi mentem vertisset ad -am (*cf. Wageningen ad l.*). 2, 187 Arquitenens, qui te, Capricorne, sub -o promittit (*cf. Housman ad l.*). 4, 159 post ... -os sidera linquunt (*cf. Bühler, Hermes 87, 1959, 479 sq.*). *al.* Sen. contr. 4 praef. 8 *Haterius* regi ... ab -o non poterat. Val. Max. 4, 5 ext. 2 sedem ... ei inter -os ... dederunt *Lacedaemonii* (*sim.* Cvrt. 7, 7, 9 propius -um considere ... amicos iubet). Sen. benef. 2, 29, 6 *di nos* ab -is (-os R^1) proximos conlocaverunt. 4, 30, 3 quomodo ... *virtutes* id egerunt, ut ... beneficia sua etiam post -as relinquerent. dial. 5, 13, 5 *quidam* parere -is ... vetant. nat. 6, 5, 1 quidam liquere -is (sibi *δ*) ... dixerunt. epist. 10, 2 *imprudentes* aut aliis aut -is ... pericula struunt. *al.* Cvrt. 4, 10, 5 *vates* rationem ... -is perceptam non edocent vulgus. *al.* Plin. nat. 7, 196 medicinam Aegyptii apud -os volunt repertam. *al.* Qvint. inst. 10, 7, 25 dum ... *aliquis* quasi dicat intra -um. Tac. ann. 2, 80, 2 *milites* ubi Pisonem ab -is parentem ... appellatum ... vidissent. 4, 25, 1 Numidas apud castellum ... ab -is ... incensum ... consedisse. 15, 2, 2. Vlp. dig. 3, 5, 7, 3 *ut aliquis* neque per socium neque per -um aliquid damni sentiat. Ⓑ *usu peculiari c. respectu pers. secund.* (*de quo cf. Kühner-Gerth II 1, 571*): Ps. Cato dist. 3, 17, 2 (= Comm. instr. 2, 23, 7) cum ... reus tibi sis, -um te iudice damna.

β in enunt. secundario positum (*nota*: '-e' *in una eademque continuatione verborum obl. bis positum et ad loquentem et ad appellatos spectat ut* Caes. Gall. 4, 11, 6 ad praefectos ... mittit, qui nuntiarent, ... si -i lacesserentur, sustinerent, quoad -e ... accessisset): ① *pertinet ad subi. (log.) enuntiati prim. vel enuntiati (construct.) regentis* (*e. g. l. 60. p. 305, 9. 306, 10*): Ⓐ *per nom.* (*v. Wackernagel, Synt. I 107*): ① *c. ratione obl. vel in or. obl.*: Rhet. Her. 1, 12, 20 (= Cic. inv. 2, 116) filius se, qua -e vellet, in xxx pondo ei (*i. matri*) debere dicit. Cic. inv. 2, 120 nihil esse dubitationis, quin heres, quae -e vellet, daret (*sic in enunt. rel.*: Verr. II 3, 102. Flacc. 22 aliquid, quod -e nolit [*sim.* de orat. 3, 127 Plin. nat. 35, 24]. Phil. 8, 25. div. 1, 56 *sibi* fratrem visum esse dicere, ... eodem sibi leto, quo -e interisset, esse pereundum. Att. 2, 22, 2 Caes. Gall. 2, 31, 4. *al.* Liv. 27, 4, 1 Sen. epist. 9, 8 Petron. 101, 3 Tac. hist. 1, 26, 2 ann. 3, 56, 4 Tert. pudic. 18 p. 261, 17. *cf. et l. 67*). Verr. I 23 commemorasse istum (*i. Verrem*) quam liberaliter eos tractasset iam antea, cum -e praeturam petisset (*aliter l. 74*). Cluent. 159 est ... sapientis iudicis ... non quid -e (*v. app. cr.*) velit, sed quid lex ... cogat, cogitare. Sest. 24 foedus fecerunt cum tribuno ..., ut ab eo provincias acciperent, quas (*cf. l. 58*) -i vellent, ... ea lege si -i prius tribuno ... constrictam rem publicam tradidissent (Caes. Gall. 1, 36, 2. 7, 6, 4 Svet. Iul. 22, 1). Caes. Gall. 1, 3, 6 perfacile factu esse illis probat conata perficere, propterea quod -e suae civitatis imperium obtenturus esset. 5, 27, 3 sua ... esse eius modi imperia, ut non minus haberet iuris in se multitudo quam -e in multitudinem (civ. 3, 17, 3). civ. 3, 10, 6 (*mandata Caesaris*) sibi ... parcerent (*i. Pompeius et Caesar*), ⟨cum⟩ quantum ... fortuna posset, ... -i ... essent documento (*sim.* Sall. Iug. 107, 4 [*referuntur verba Volucis*] illum nihil ... ausurum, quom -e ... testis adesset. Cvrt. 7, 6, 8 pedites ..., cum saucios commilitones -i [-e *A*] gestare adsuevissent, eripi sibi ... officium ... querebantur). Liv. 1, 26, 5 rex, ne -e ... supplicii auctor esset, ... inquit *eqs.* (*sim.* Tac. ann. 6, 9, 4. *cf. et* Svet. Tib. 21, 2 *Augustum* ambitione tractum, ut ... desiderabilior -e ... fieret). 4, 41, 6 *se* arbitrari, velut -e ... loci praesidio se ... sit tutatus, sic consulem *eqs.* (*sim.* Svet. Iul. 14, 1). 5, 46, 6 Caedicius negare (*inf. hist.*) se commissurum, cur sibi ... quisquam imperium finiret potius quam -e ... posceret imperatorem (Val. Max. 5, 8, 3). *al.* Val. Max. 4, 3, 8 Paulus ... penates ... *non* locupletiores fecit, praeclare secum actum existimans, quod ex illa victoria alii pecuniam, -e gloriam occupasset (*sim.* Qvint. inst. 11, 1, 82 Amm. 20, 4, 8). Sen. dial. 7, 18, 1 isti dicebant non quemadmodum -i viverent, sed *eqs.* (Qvint. inst. 4, 2, 15). Stat. Ach. 1, 665 (*cogitationes Deidameae*) quid faciat? casusne suos ferat -a parenti? Plin. nat. 35, 65 ut Zeuxis ... concederet palmam ..., quoniam -e (*om. B*) volucres fefellisset, Parrhasius autem se. Tac. ann. 11, 31, 1 constat eo pavore offusum Claudium, ut ... interrogaret, an -e imperii potens, an Silius privatus esset. *nota: in or. obl. accedit ad enunt. exhortativum*: Caes. civ. 1, 9, 5 -i (*i. Caesar, Pompeius*) exercitus dimittant. Tac. ann. 14, 1, 2 (*referuntur verba Poppaeae*) si nurum Agrippina non nisi filio infestam ferre posset, redd⟨er⟩etur -a Othonis coniugio.

② *in enuntiatis fin. certa quaedam verba sequentibus*: Cic. Cluent. 63 qui metuisset, ne -e (ille *ς*) condemnaretur (Liv. 42, 17, 8 veritus, ne ... primus -e veneni experimentum esset. Val. Max. 4, 1 ext. 2). parad. 8 *Bias*, cum esset admonitus ..., ut idem -e faceret *eqs.* Caes. civ. 1, 26, 3 ut -e cum Pompeio conloqueretur, postulat *Caesar.* 1, 70, 4 *Afranius montem* iubet occupare eo consilio, ut -e eodem ... contenderet. Sall. Iug. 40, 4 Scaurus ... effecerat, ut -e in eo numero crearetur (*sim.* Tac. hist. 3, 54, 2 centurio ... perpulit, ut ad vires hostium spectandas ... -e mitteretur [Svet. Dom. 2, 2]). Liv. 28, 25, 8 Scipionem ... sollicitum habebat res, ne aut exercitus peccando aut -e puniendo modum excederet.

Ⓑ *per gen.*: ① *usu fere adnominali*: Cic. fin. 5, 24 *animal*, quid -ius natura sit, non intellegit. Caes. Gall. 1, 22, 3 ut erat ei praeceptum a Caesare, ne proelium committeret, nisi -ius copiae prope ... castra visae essent *eqs.* 1, 40, 4 *Caesar* eos incusavit: ... cur de sua virtute aut de -ius diligentia desperarent? (*sic pertinet* suus *fere ad eum, qui appellatur* [*cf. et l. 43*]: Val. Max. 8, 15 ext. 1 Crotoniatae ... ab eo petierunt, ut senatum -orum ... consiliis suis uti pateretur). 7, 20, 2 *dicunt* regnum illum Galliae malle Caesaris concessu quam -orum habere beneficio. Nep. Eum. 9, 1 intellegebant ... copias -orum contrahi non posse. Liv. 8, 19, 12 dixerunt agros, urbem, corpora -orum coniugumque ac liberorum suorum in potestate populi Romani esse. Val. Max. 3, 8 ext. 3 nec timuit Socrates, ne ... undecimus furor (*i. fere scelus*) mors -ius existeret (Cvrt. 9, 5, 25). 6, 5, 2 iuraverunt in squalore se esse, quoad imperator -orum reus esset, futuros. Cvrt. 3, 10, 7. 5, 10, 11 illi ... Artabazum orare (*inf. hist.*), ut causam -orum tueretur (7, 3, 16). Plin. nat. 6, 89 -orum opes maiores esse dicebant. Tac. hist. 2, 27, 2. 3, 64, 1. Itala gen. 38, 16 (Lugd.) nesciebat ..., quod nurus -ius esset ([*ἡ νύμφη αὐτοῦ, Vulg.* sua]. 48, 17 [Lugd.] videns ... Ioseph, quod misisset pater -ius dexteram suam super caput Efrem [*ὁ πατήρ, Vulg.* pater suus]). Iren. 5, 3, 3 dicunt *quidam* non esse membra -orum percapabilia vitae (*gr. τὰ μέλη αὐτῶν*). ② *usu adverbali*: Cvrt. 4, 1, 3 *Dareus* hinc ad Euphraten contendit id ... credens fore -ius, quod *eqs.* Ivlian. dig. 41, 2, 38, 1 si quis ... *possessione fundi* cedere ... dicat, si -ius fundus esset *eqs.* (*seq.* si fundus alienus sit). Tert. adv. Marc. 3, 6 p. 383, 17 *quasi* Iudaei ... omni officio religionis prosecuturi *Iesum*, si -orum fuisset (*praeced.* ali⟨en⟩um fuisse). Cypr. epist. 76, 5 p. 831, 23 -ius ... esse quod vincimus (*i. Christiani*) ... declarat ... dominus ... dicens *eqs.*

Ⓒ *per cet. casus*: ① *c. ratione obl. vel in or. obl.*: ⓐ *in constr. q. d. acc. c. inf.*: ⓐ *ponitur pro subi.*: Cic. Brut. 292 est ... hominis ... faceti ... *sapientiam* sibi -um detrahere, eis tribuere illudentem, qui *eqs.* (*aliter p. 352, 36*). Caes. Gall. 7, 38, 5 multitudini exponunt: ... -os se inter multitudinem militum occultasse. 7, 54, 1. Nep. Milt. 3, 5 dicens ... -os ... civibus suis poenas daturos. Liv. 32, 8, 13 senatus ... responderi iussit: ... auxilia ... *non* -os missuros. Sen. contr. 7 praef. 7 centumviri dixerunt dare (*sc. sententiam*) -os secundum adversarium. 9, 2, 7. suas. 1, 6. Val. Max. 3, 1, 3 *Sullae* filium *condiscipulus* ... -um ... idem facturum minitantem colapho percussit. Sen. benef. 6, 30, 6 nec intellexerunt ... -os nihil non adversi exspectare debuisse. nat. 6, 1, 10 istos, qui ... negant ... -os ... in illam regionem accessuros. *al.* Cvrt. 3, 8, 7 Graecis nuntiari iubet *Dareus*, -um ... benivolentiae illorum gratias agere. 4, 11, 22 legati respondent ... -os petere, ut *eqs.* 9, 1, 8 cui Alexander nuntiari iussit, si gravaretur ad se venire, -um ad eum esse venturum. *al.* Tac. hist. 2, 46, 1 bonum habere animum iubebant *milites*: ... -os extrema ... ausuros. 4, 75, 1. Tert. bapt. 11 p. 210, 9 quasi ... -um suis manibus tincturum Iohannes praedicasset. ⓑ *rel. exempla*: Caes. Gall. 7, 1, 4 *principes* hunc casum ad -os recidere posse demonstrant. civ. 3, 10, 9 erat ... summa mandatorum *Caesaris*: ... interesse id rei publicae et -is (*sc. utrique: Caesari et Pompeio*) placere oportere. Nep. Milt. 3, 5 Histiaeus ... obstitit dicens non idem -is ... expedire et multitudini. Liv. 4, 48, 14 orationes a primoribus patrum habitae sunt *eqs.* praeclarum -is potestatique esse *eqs.* 35, 46, 13 Sen. suas. 5, 7 Sen. benef. 3, 23, 2. Cvrt. 6, 2, 17 -is ... finem militiae adesse credebant. 8, 10, 1. Plin. nat. 6, 87 *legati* lunam ... apud -os ... adspici fatentes. Tac. hist. 3, 2, 1 Antonius Primus ... festinationem -is utilem, Vitellio exitiosam disseruit. Vlp. dig. 37, 10, 1, 10. Apvl. met. 11, 27, 9 sibi visus est ... audisse ... et illi studiorum gloriam et -i grande compendium ... comparari. Vita Anton. 62 p. 69, 7 *Antonius* talia ... audiens de -o dici *eqs.* (*gr. aliter*).

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ⓑ *aliae constr. pendentes*: CIC. Verr. II 1, 39 hi (*i. adversarii Carbonis*) debent non quid illi (*i. Carboni*) accidere voluerint, sed quid -is ... metuendum sit cogitare (*sic in interrog. obliquis*: VAL. MAX. 7, 3, 2 Apollinem iuvenes consuluerunt, quisnam ex -is ... regnaturus videretur. IVV. 6, 568 *astrologos* consulit ... *coniunx* tua ..., an sit victurus adulter post -am [illam *g*]. COD. Theod. 11, 39, 1 ut ... debeat probare, unde res ad -um pertineat). II 2, 55 rogant eum ut sibi id, quod ab -is abisset pecuniae, curet ([*cf. Lebreton, Études, 1901, 133*]. *sic in enunt. rel.*: off. 3, 115 si *Regulus* ..., quod -i opus esse videretur, non quod rei p., censuisset. fam. 5, 14, 1 CAES. Gall. 1, 39, 6 QVINT. inst. 12, 8, 15 SVET. Nero 15, 1. *cf.* CIC. fin. 2, 117 *adulescentes* quicquid -is expediat, facturos. *aliter l. 17*). CATVLL. 74, 3 Gellius audierat patruum obiurgare solere, si quis *eqs.* hoc ne -i accideret, ... perdepsuit *eqs.* (*sic in enunt. fin., per* ne: LIV. 5, 36, 10. *per* ut: LIV. 31, 26, 6. CVRT. 8, 11, 21 *faces* accenderant ..., ut tutior esset -is fuga. VLP. dig. 11, 7, 20 pr. TERT. spect. 2 p. 3, 17. *huc addas*: SALL. Iug. 46, 2 legatos ... *Iugurtha* mittit, qui ... -i liberisque vitam peterent [*cf. p. 306, 60*]). CAES. Gall. 1, 13, 5 *Divico* ita cum Caesare egit: ... quod ... pagum adortus fudisset, ... ne ... aut suae ... virtuti tribueret aut -os despiceret. 1, 19, 1 cum ad ... suspiciones ... res accederent ..., quod ... omnia non modo iniussu suo (*i. Caesaris*) et civitatis, sed etiam inscientibus -is fecisset ([*cf. Meusel ad l.*]. *sic in abl. abs.*: civ. 3, 16, 5 hortantibus -is. LIV. 26, 37, 7 pudebat ... se spretos, ut sedentibus -is *eqs.*). 1, 34, 2 Ariovistus respondit: si quid -i a Caesare opus esset, sese ad eum venturum fuisse (CVRT. 7, 10, 8 respondent: si quis -os beneficio ... experiri maluisset *eqs. sim.* CVRT. 3, 1, 8 nisi ... auxilium Dareus -is [-e *A*] misisset. IVV. 6, 519). 1, 43, 6 docebat *Caesar* ..., quam veteres ... causae necessitudinis -is cum Haeduis intercederent. 1, 44, 8 ut -i (*i. Ariovisto*) concedi non oporteret, si ..., sic ... nos esse iniquos (COLVM. 11, 1, 17 moneat ... *vilicus* sic fieri debere, ut ab -o ... sit effectum). BELL. Alex. 7, 1. NEP. Hann. 2, 2 *legati*, qui ... darent ... operam ..., ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent, tamquam ab -is corruptus alia atque antea sentiret (*sim.* SVET. Aug. 28, 1 memor obiectum sibi ab eo [*i. Antonio*] ..., quasi per -um staret, ne *eqs.*). SEN. epist. 79, 15 *Epicurus* adiecit nihil sibi et Metrodoro ... nocuisse, quod -os ... Graecia ... ignotos ... habuisset. *nota: ut locutio* quantum in se (*cf. Schmalz-Hofmann*[5] *470*) *ita et ea quae est* quantum in -o (*cf. l. 78*) *fortasse hic illic adhiberi videtur in enunt. non obliquis*: CIC. S. Rosc. 111 *fidem* qui laedit ..., quantum in -o est, disturbat vitae societatem. Flacc. 61 togatos interemerunt, nomen civium ..., quantum in -is fuit, sustulerunt. VAL. MAX. 1, 6, 6 CELS. 7, 18, 8 QVINT. inst. 8, 2, 16 TERT. adv. Val. 9 p. 187, 1.

② *in enuntiatis final. certa quaedam verba sequentibus*: CIC. Verr. II 2, 148 postulant ..., non uti ne cogantur statuere; quid igitur? ut -is ne liceat (LIV. 28, 9, 7). Sest. 42 consules ... perfecisse, ut per -os publicum consilium ... tolleretur. CAES. Gall. 7, 63, 5 (4) contendunt, ut -is summa imperii tradatur. civ. 3, 44, 4 illi ... munitiones efficiebant, ne ... nostri ... -os a tergo circumvenire possent. NEP. Alc. 5, 1 pertimuerunt, ne ... ab -is descisceret et cum suis in gratiam rediret (*sim.* TAC. ann. 13, 40, 1). LIV. 3, 52, 11 orant ac monent, ut -is ab invidia caveatur nec suo sanguine ad supplicia patrum plebem adsuefaciant (CVRT. 3, 12, 11). VELL. 1, 10, 4 is ... deos ... precatus est, ut ... in -um potius saevirent quam in rem publicam. VAL. MAX. 5, 1, 1f *senatus* hortatus ... est, ut ... adeundi -ius (-os *A*[2]) diem peteret. SEN. benef. 2, 23, 2 dant operam, ut beneficium in -os conlatum quam ignotissimum sit. TAC. hist. 2, 6, 2 ne ... penes -os ... servitii necessitas esset, fremere miles. VENVL. dig. 43, 26, 21 cum ... quis rogat, ut -i in ... fundo morari liceat.

Ⓘ *pertinet magis fere ad eum, qui appellatur, quem quis vult sim.* (*peculiariter p. 306, 10. ponitur in enunt. secund.; fere vice pron. velut* ille, is): Ⓐ *per nom.*: CIC. de orat. 2, 75 quaerebant ab Hannibale, quidnam -e de illo (ille -e *L*) philosopho iudicaret (*sic in interrog. obliqua*: TERT. adv. Marc. 4, 41 p. 561, 25 an -e esset Christus, interrogatur [AVSON. 467, 3 p. 404 P. an -e sit maritus, *Penelopa* explorat. AMM. 15, 7, 4]. adv. Prax. 22 p. 269, 19 interrogatus ..., si -e esset Christus *eqs.*). CAES. Gall. 6, 1, 2 *Caesar* ab ... Pompeio ... petit, quoniam -e ad urbem ... remaneret *eqs.* 7, 29, 2 cuius rei fuerint -i imperiti (*cf. Meusel ad l.*). civ. 3, 17, 4 si hoc sibi remitti vellent, remitterent -i de ... custodiis (*sic accedit* '-e' *ad verbum exhortationis sim.*: SALL. Catil. 44, 6 ne cunctetur -e propius accedere. Iug. 108, 2 NEP. Hann. 12, 3. LIV. 2, 13, 9 -a [*sc. virgo*], quos vellet, legeret. VAL. FL. 3, 701 sq. TAC. hist. 4, 85, 2 ann. 1, 44, 1. PLIN. epist. 5, 17, 4 lumen ... posteris -e [*a*, -is *vulgo, om.* γδ] praeferret). VAL. MAX. 5, 6 ext. 1. Ⓑ *per cet. casus*: TER. Phorm. 721 dicat *uxor mea Phanio* magis esse illum idoneum, qui -i sit familiarior. CIC. div. 1, 36 *haruspices* cum respondissent, si marem *anguem* emisisset, uxori ... esse moriendum, si feminam, -i. Att. 5, 2, 1 *Hortensio* mandavi ..., ne pateretur, quantum esset in -o, prorogari nobis provinciam (*cf. supra l. 36*). 8, 10 Dionysius cum ad me ... venisset ..., rogavi, ut diceret, quid haberet in animo; me nihil ab -o (eo -o *O*[1]*P*) invito contendere. CAES. Gall. 1, 19, 4 (*in colloquio c. Diviciaco*) commonefacit, quae -o praesente ... sint dicta. civ. 3, 73, 5 (*verba Caesaris ad milites*) -orum perturbatio ... victoriam interpellavisset (*sic accedit gen. ad subst.*: CVRT. 5, 9, 12 SVET. Claud. 26, 2. ITALA gen. 48, 1 [Lugd.]

nuntiatum est Ioseph, quod pater -ius [*l. v.* tuus] interaestuaretur [ὁ πατήρ σου, *Vulg.* pater eius]). *al.* SALL. Iug. 8, 1 Iugurthae ... animum ... adcendebant: ... in -o maxumam virtutem ... esse. *al.* LIV. 23, 43, 13 Hanno ... egressos ... adloquitur: ... -orum quam Hannibalis ⟨magis⟩ interesse *eqs. al.* SEN. benef. 2, 13, 3. CVRT. 3, 1, 6 caduceatorem praemisit, qui denuntiaret, ni dederent, -os ultima esse passuros. *al.* TAC. hist. 1, 52, 3 Valens ... instigare Vitellium ...: -um celebri ... fama esse. 3, 66, 2 *dicunt* -um ... senem ..., sed quod nomen ... filio eius ... fore? *al.* SVET. Tib. 74 *Tiberius* viderat ... *Apollinem* affirmantem sibi non posse se ab -o dedicari.

b *usus reciprocus* (*cf. et p. 351, 10*): α inter -os: CIC. Planc. 78 bene de me meritorum inter -os contentiones. Phil. 11, 2 quorum ... inter -os odium. leg. 1, 16 quae *sit* naturalis societas *hominum* inter -os. *al.* SALL. Catil. 7, 6. LIV. 3, 33, 8 concordia. 4, 26, 6 discordia. 9, 43, 23 conubium. 43, 17, 5 omnia ... criminum ... inter -os plena. SEN. dial. 2, 12, 2 *pueri* inter -os magistratus gerunt. nat. 7, 9, 2 plurium ventorum inter -os luctatio (CVRT. 4, 9, 19). *al.* CVRT. 8, 13, 24 colloquentium inter -os. *al.* PLIN. nat. 10, 47. 28, 81 alia ... monstrifica aut inter -a[s] (se *ed. vet.*) pugnantia. QVINT. inst. 4, 2, 13 de laude inter -os certatum *esse* (TAC. ann. 12, 40, 3. *sim.* TAC. hist. 4, 78, 2 inter -os certamen). 8, 6, 1 TAC. hist. 5, 12, 3 SVET. Aug. 53, 1 VLP. dig. 20, 1, 10 actionem *creditoribus* competere et inter -os et adversus extraneos. β ab -is: SEN. contr. 9, 3, 1 distraxit ... *filios* fortuna ... ⟨a⟩ parentibus, numquam ab -is. γ apud -os: TAC. hist. 5, 5, 1 (*de Iudaeis*) apud -os fides obstinata ..., sed adversus omnes alios hostile odium.

B ***usus praeparativus:*** *pertinet ad ea, quae sequuntur*:
1 *seq. pron. rel.*: *cf.* is, idem, qui, αὐτός, ὅδε, ὁ ..., ὅς (*hic solum afferuntur exempla ea, quibus probatur pron. demonstr.* '-e' *et pron. rel. certo modo inter se referri [alia e. g. p. 299, 62 sq. 300, 39. 312, 68. passim]. saepius vis quaedam identitatis subest pronomini non innata, immo nexu verborum effecta. ceterum moneo hic illic enunt. rel. interdum loco subst. [e. g. l. 52. 53. 54. 79] vel adi., attributi [e. g. p. 307, 18. 20] poni, pron.* '-e' *autem quodam modo fere vicem articuli obtinere. vi collectiva q. d. l. 77 p. 307, 12. nonnumquam c. gradatione [aliquid velut inopinatum monstratur, e. g. l. 62. 79. p. 307, 17], sive c. emphasi [e. g. l. 57. 67. p. 307, 3]. cf. et Madvig ad Cic. fin. 2, 93 p. 297 sqq.; Löfstedt, Peregr. Aeth. 65*):

a *seq.* qui (*enunt. rel. dirimit membra constructionis quae vocatur abl. abs. l. 68. p. 307, 2. aliter p. 301, 7*): α -e *ponitur per se* (*ponitur praedicative infra l. 44. neutr. significantius pro subst. infra l. 63. 80*): PLAVT. Asin. 341 asinos praedicas vetulos *eqs.*? :: -os, qui tibi subvectabant ... huc virgas. Poen. 1046 ego sum -us, quem tu quaeris (*sic fere usu praedicativo* [*nota appositive l. 47*]: TER. Ad. 78 estne hic -e, de quo agebam? et certe is est. VLP. dig. 17, 1, 10, 6. 49, 2, 1, 1 TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 443, 5 scorp. 11 p. 171, 26. *nota* [*cf. l. 44*]: CIC. ac. 2, 122 medici -i, quorum interesset ea [*i. corpora*] nosse, aperuerunt *eqs.*). CIC. inv. 1, 5 ad -os, qui eam (*i. sapientiam*) adepti sunt, laus, honos ... confluit. Quinct. 69 aude id dicere non palam, sed -is, quos advocasti. Verr. II 5, 13 hoc ... novum ..., ut ... servos, ut -e, qui iudicarat, ... e medio supplicio dimiserit. leg. agr. 2, 92 -e, qui deduxit. Arch. 22 -e, qui laudatur. prov. 18 quo ... *hostes* essent ... ducti, eodem -um duci, qui triumphasset. de orat. 2, 60 -i, qui scripserunt. 2, 208 -is, qui audiunt. fin. 1, 13. fam. 13, 11, 2 peto a te ... -os ..., quorum nomina scripsi, ut quam ... liberalissime tractes. CAES. civ. 3, 20, 4 -is, ad quorum commodum pertinebat, durior inventus est Caelius. TIB. 2, 3, 59 (*de rivali*) regnum -e tenet, quem ... coegit ... gypsatos ferre catasta pedes. OV. met. 5, 370 -um ..., regit qui numina ponti. LIV. 9, 5, 13 (*v. Weissenborn-M. ad l.*). 21, 45, 5 agrum ... immunem -i, qui accepisset, liberisque. 28, 4, 1 laeta et -is, qui rem gessere, urbis ... expugnatio fuit et imperatori *eqs.* VITR. 1, 1, 14. SEN. contr. 2 praef. 4 honoribus ..., in quibus -a, quae sperantur, timenda sunt (*sic neutr. pl. pro subst.*: SEN. benef. 4, 17, 2. dial. 9, 6, 3 aestimanda sunt ... -a, quae adgredimur. 10, 16, 2). SEN. Oed. 595. benef. 2, 34, 5 beneficium est et actio benefica et -um, quod datur. clem. 1, 5, 4 graviori sententiae -i, qui pereunt, adsentiuntur. PETRON. 14, 2 vs. 3 -i qui Cynica traducunt tempora pera, ... nummis vendere vera solent. PLIN. nat. 17, 94 -is, qui posuere *arbores*, coarguentibus imperitiam suam (*sim.* PLIN. epist. 1, 8, 15 -o, qui gesserat, recensente). 19, 7 -um, quod vocant inane (*sic exprimitur fere subst.*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 3 l. 22 [= p. 14, 29 W.] -um, quod est esse [1, 4 l. 3 = p. 15, 6 W.]). QVINT. inst. 1, 8, 19. 2, 2, 11 -e, qui dicit (*sim.* PLIN. epist. 5, 3, 8). TAC. Germ. 12, 2 hist. 2, 76, 1. 4, 19, 2 arguentibus -is, qui suaserant. PLIN. epist. 1, 17, 3. 2, 3, 10 -um, qui pepererat *orationem*. PROC. dig. 12, 6, 53 utilius est ... -um, qui nummos dedit, suum recipere. GAIVS dig. 41, 1, 10, 1 -e ..., qui in potestate ... est, nihil suum habere potest (*vi fere collectiva q. d., cf. p. 307, 12*). PAPIN. dig. 50, 1, 11 pr. VLP. dig. 4, 2, 20. TERT. bapt. 10 p. 209, 24 cum -um, quod caeleste in Iohanne fuerat, spiritus prophetiae, ... adeo defecerit (*sic neutr. sing. fere pro subst.*: COD. Iust. 6, 46, 6 pr. properabat ad heredem cum -o, quod iussus erat dare).

β -e *coniungitur c. subst. sim.*: ① *varia*: VARRO ling. 7, 105 -um verbum ..., de quo qu⟨a⟩erit. CIC. de orat. 2, 325 eius

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

modi . . . prolusio debet esse, . . . ut -is sententiis, quibus proluserint, . . . pugnare possint. rep. 2, 13 matronis -is, quae raptae erant, orantibus. fin. 2, 43 virtutem -am, quam amplexabantur, sustulerunt. NEP. Pel. 2, 5 cum tempore -o, quo studuerant, pervenissent (PANEG. 6, 7, 5). CVRT. 8, 8, 15 -is rebus, quas agimus (PLIN. nat. 23, 52 QVINT. inst. 5, 10, 4). COLVM. 6, 11 expressa . . . sanie sinus -e, qui eam continebat, . . . eluitur. PLIN. nat. 7, 86 victoriam -o die, quo contigit, nuntiavere (SVET. Claud. 26, 1. Nero 40, 4 die -o, quo *eqs.* GAVDENT. serm. 11, 6 G. -a die, qua. *cf. etiam l. 21*). TERT. bapt. 4 p. 204, 5 numquid -is . . . aquis tingimur, quae . . . in primordio fuerunt? *al.* PEREGR. Aeth. 5, 12 plurimi . . . ex -is sanctis, qui *eqs.* (11, 3). INST. Iust. 2, 9, 3 -e . . . servus, qui in potestate . . . est *eqs.* (*cf. p. 306, 34*). (ii) -e *et subst. sim. dirimuntur enuntiato rel.* (*cf. et l. 36. p. 346, 38*): LIV. 9, 34, 18 sollemne . . . ab -o, cui fit, institutum deo. LEX Quinctia (Frontin. aq. 129) 43 -orum, qui permisissent, curatorum nomina. SEN. suas. 2, 23 ⟨non⟩ dubito, quin nunc vos -a, quae offensura sunt, vitia delectent. SEN. benef. 6, 8, 3 quosdam -a, quae premebat, potentia eripuit. dial. 10, 17, 4 pro -is, quae successere, votis vota facienda sunt. QVINT. inst. 1, 10, 31 ex -is (his *bS*), quibus sum . . . usus, exemplis . . . esse manifestum. 3, 6, 102. *al.* TAC. hist. 2, 3, 1. SVET. Dom. 6, 2 -o, quo dimicatum erat, die (*cf. supra l. 7*). FLOR. epit. 3, 2, 6 GREG. TVR. Iul. 31 p. 577, 13.

b *seq.* quicumque (*cf. p. 301, 12*): PEREGR. Aeth. 35, 4 orationes . . . -ae qu⟨a⟩ecumque fiunt, quas dicet episcopus, semper . . . loco aptas dicet.

2 *seq. adverbia relativa* (*neutr. plur. significantius positum l. 38*): **a** unde: VARRO ling. 10, 28 verba quam vim habeant, ex -is verbis, unde declinantur, apparet. CIC. de orat. 2, 316 *non* attendit eos -os (*i. gladiatores*), unde hoc simile (*i. comparationem*) ducat, primas . . . hastas ita iactare *eqs.* (LIV. 40, 25, 5 post eos -os montes, unde averterant hostes). VITR. 7, 7, 3 paraetonium . . . ex -is locis, unde foditur, habet nomen. GREG. TVR. Franc. 1, 10 p. 40, 1. **b** ubi: PEREGR. Aeth. 5, 5 ostenderunt . . . petram . . . in -o loco, ubi descendebat . . . Moyses (19, 11). 29, 4 legitur -e locus de euangelio, ubi occurrit soror . . . domino (36, 1). COD. Theod. 14, 9, 3 pellendum se ex -a, ubi versatur . . ., urbe cognoscat *infamis* (*cf. supra l. 13*). **c** quomodo: HIER. epist. 22, 10, 2 ad exemplum horum (*i. fere verborum*) poteris tibi -a (*n. pl.*) colligere, quomodo . . . primus de paradiso homo . . . deiectus est. ANTHIM. 71 milium . . . vel panicium -am rationem prope habent, quomodo et de oriza dictavimus (*cf. Svennung, Unters. Pallad. p. 485 adn. 4*).

3 *locutiones adverbiales*: **a** -um quod (*cf. Madvig ad Cic. fin. 2, 93 p. 299; Löfstedt, Synt. I² p. 265; ubi -um non vice subi., obi. fungitur [e. g. l. 55. 60], cf. Schmalz-Hofmann⁵ p. 380 sq. 719^med. de vocibus* id *et* id quod. *nota anacoluthon v. l. 54*): CIC. Att. 11, 9, 1 quid . . . me iuvat, quod ante initum tribunatum veni, si -um, quod veni, nihil iuvat? fam. 4, 13, 2 ut -um, quod maneam in vita, peccare me existimem (*cf. Madvig [l. 42]; Schmalz-Hofmann⁵ 721*). SEN. Herc. O. 359 amat *Hercules* vel -um (-am *ψ*), quod caret *Iole* patrio lare *eqs.* dial. 6, 12, 2 -um quod habuisti (*sc. mortuum*), quod amasti, fructus est. CVRT. 5, 3, 14 Alexandrum . . . deprecata est *regina*, ut -um excusaret, quod deprecaretur. LVCAN. 8, 77 -um, quod sum victus, ama. TERT. apol. 15, 3 -um, quod (*PM*, quid quod *l. v.*) imago dei vestri ignominiosum caput . . . vestit . . ., nonne (*sc. fere omisso* 'eo') violatur . . . divinitas *eqs.*? (*aliter Waltz ad l.*). anim. 32, 9 -um (-ud *A*) . . . quod hominem similem bestiae iudicas, confiteris *eqs.* (*cf. Waszink, 1947 ad l. p. 392 sq.*). adv. Prax. 9 p. 240, 10 -um (-ud *PM*), quod pater et filius dicuntur, nonne aliud (alius *Kroymann*) ab alio est? adv. Marc. 2, 9 p. 347, 8 -um quod anima vocitatus est flatus, vide, ne *eqs.* 5, 4 p. 582, 2 -um, quod ait: '. . .', nonne eum constituit manumissorem, qui *eqs. al.* **b** in -um, quoniam: ITALA act. 17, 31 (Iren. 3, 12, 9) praecepit hominibus . . . ubique poeniteri in -um, quoniam constituit diem *eqs.* (καθότι, *Vulg.* eo, quod). **c** in -o, usque quo: ITALA Iac. 5, 7 (cod. 66) agricola exspectat . . . fructum terrae patiens in -o usque quo accipiat . . . fructum (ἐπ' αὐτῷ ἕως, *Vulg.* donec accipiat). **d** (ab) -o, quod (quo *l. 68. 69, cf. Schmalz-Hofmann⁵ 722*): MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 13 l. 39 (= p. 23, 10 W.) primum est vivere (*de Christo*) et ab -o, quod est vivere, et intellegere (*i. spiritus*). 1, 33 l. 32 (*de Christo*) -o, quo est esse, λόγος est. 1, 44 l. 19 -o, quo universalis λόγος est.

II *vi demonstrativa attenuata*: **A** *notio identitatis, aequalitatis sim. remanet (quae constat in comparatione [sc. interdum non plane expressa] duorum vel complurium, quae omnino ut aequalia, eadem sim. significantur; sic abit* '-e' *ad vim, notionem fere adiectivi pronominalis*): *fere i. q.* **idem** (*aut* 'unus idemque' *aut* 'par, aequalis' *sim.; fere i. q. immutatus e. g. l. 82. p. 308, 6. 25; iuxta posita, syn.*: idem *passim*, unus *p. 308, 23. 53*, immutabilis *p. 308, 24*, immotus *p. 308, 25*; *opp.*: alius, alter *e. g. p. 308, 4. 32. 38. 48*, similis *p. 308, 1. 21. 49; in lusu verborum p. 308, 3. 17*):

1 *generatim*: **a** *pro adi.* (*cf. p. 308, 27. saepius praedicative*): APVL. met. 1, 17, 1 in -o momento (VLP. [*ex Sab.*] frg. Vat. 75, 5 COD. Iust. 6, 61, 8, 7). MIN. FEL. 11, 7 sciscitari, utrumne cum corporibus . . . et corporibus quibus, -isne an innovatis resurgatur. sine corpore? . . . -o corpore? . . . alio corpore? TERT. anim. 14, 5 *anima*, quae in totum corpus diffusa et ubique -a *est.* 32, 9 confiteris animam non eandem: similem dicendo, non -am. bapt. 4 p. 204, 6 non . . . -i⟨s⟩ (*Gel.*, -i *B*) *aquis tingimur*. orat. 6 p. 185, 16 -a nocte (ea -a n. *Evans*). pall. 3, 1 pavo (*dat.*) pluma *est* vestis . . . numquam -a, etsi semper -a quando alia (*v. infra l. 17*). resurr. 52 p. 108, 10 eandem *carnem* fructificaturam . . ., -am . . ., non aliam. 57 p. 118, 7 manebit . . . caro . . . eatenus passibilis, qua -a, qua eadem *erit*. 63 p. 123, 30 resurget . . . caro et . . . omnis et . . . -a et . . . integra. *al.* ITALA psalm. 101, 28 (Ambr. hex. 1, 6, 24 p. 22, 11) tu vero -e es (σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, VVLG. idem -e es). Phil. 2, 2 (Pelag. in Phil. 2, 2 p. 396, 6) ut -am (idem *codd. potiores*) sapiatis, omnes eandem caritatem habentes (τὸ αὐτό, *Vulg.* idem). VLP. dig. 3, 2, 8 -a die et sumere . . . lugubria et deponere (MARCIAN. dig. 49, 1, 5, 4 PEREGR. Aeth. 5, 10. PELAGON. 44 p. 45, 5 -o die et postero die [*Hippiatr. gr. I p. 133, 10* αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ]. COD. Iust. 8, 47, 10 pr.). FIRMIL. Cypr. epist. 75, 11 p. 818, 17 apud quos . . . idem error est, daemonum fallacia -a est. SER. SAMM. 852 aut tu cervina . . . in pelle quiesces, aut genere ex -o dentem gestabis. LACT. Phoen. 169 (*de ave ipsa*) -a . . ., sed non ⟨eadem est,⟩ eademque nec -a est (*v. supra l. 3*). PEREGR. Aeth. 20, 3 in eo loco, ubi fuit domus . . . Abrahae, id est in -is fundamentis et de -o lapide. 25, 12 per . . . octo dies . . . is ornatus est et -a laetitia celebratur. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 23 l. 9 substantia . . . eadem . . . est in *patre et filio* . . . et non est similis, sed -a. OPTAT. 1, 27 p. 29, 3 in -a causa . . . duorum videbantur laborare personae. 5, 1 p. 121, 17 una est ecclesiastica conversatio . . . eadem fides, -a . . . sacramenta. 5, 4 p. 126, 23 *trinitas et fides* permanent . . . immutabiles et immotae; trinitas . . . -a est, fides in singulis *credentibus* una est. PELAGON. 258. 268 p. 87, 22 λιβανωτοῦ ὁλκὰς tres, sales -ius ponderis (*Hippiatr. gr. I p. 178, 14* ἁλὸς τὸ ἴσον). CHIRON 70. 692. VEG. mulom. 2, 105, 2 *equo* -ae (eaedem *P*) potiones dantur. VVLG. Hebr. 13, 8 Iesus Christus heri et hodie -e et in saecula (ὁ αὐτός). Iac. 3, 10 ex -o ore procedit benedictio et maledictio (ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος). POMP. gramm. V 118, 8. 9 liquida . . . iuvat . . . in -a parte orationis, in alia non iuvat; . . . quotiens in -a parte orationis *eqs.* V 127, 33 eadem . . . ratio in illis . . ., quae in tribus syllabis, -a in sex syllabis, -a etiam in octo. GAIVS epit. 2, 9, 1 *quae mutuo damus*, damus, ut . . . ad nos . . . non -ae res, sed aliae eius naturae . . . atque -ius ponderis . . . reddantur (*cf. inst. 3, 90* non eaedem, sed aliae). 2, 9, 17 in -o consensu socii perseverant (*cf. inst. 3, 151 in* eodem ⟨con⟩sensu). ALC. AVIT. carm. 4, 86 tempore . . . sub -o. ENNOD. carm. 94, 6 alter te dominus, sed manet -e labor. GREG. TVR. Iul. 2 p. 565, 3 aliam basilicam in -a mensura construxit. COD. Iust. 4, 1, 12, 1. HIST. Apoll. rec. A 8 p. 13, 1 visus est a . . . cive . . ., qui supervenerat -a hora (*aliter p. 310, 79*). *huc fortasse*: VARRO ling. 9, 85 in -is vocabulis (vocalibus *F*) ubi additur certus numerus in miliariis aliter atque in reliquis dicitur.

b *pro subst.*: *α masc.*: TERT. idol. 21 p. 55, 15 per -um (*sc. Iovem, deum*) remaledicis (*praeced.* per eundem retorsisset maledictum). adv. Prax. 11 p. 243, 3 sqq. ut -e sit, qui et eructavit et quod eructavit, et -e qui protulerit et qui prolatus sit, si -e est et sermo et deus. ARNOB. nat. 6, 19 et -e et . . . alter *eqs.* AVSON. 17, 8. 9 p. 326 P. idem . . . vultu, crine non idem Myron orabat *eqs.* sed *Lais* . . . similem . . ., non -um rata, fortasse et -um *eqs.* *β neutr.* (*nota*: in -um *l. 51*): ITALA Phil. 3, 16 (cod. d) in -um sapiamus (*gr. aliter, Vulg.* ut idem sapiamus. *v. et l. 53*). NOVATIAN. trin. 27 p. 98, 20. 23 (*de fidelibus*) quando duorum una sententia est, . . . unum sunt . . .; -um sunt, dum -um sapiunt (*v. et l. 51*) *eqs.* dum idem sentiunt, -um (-i *edd. vett.*) sunt. MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 30 l. 29 (= p. 37, 14 W.) *filius est* -um, et simul et eiusdem substantiae est, quo modo et deus et λόγος est pater et filius. HIER. c. Lucif. 3 p. 157^B non est -um lacrimas fundere . . . et corpus attrectare domini. non est -um ad fratrum genua provolvi et *eqs.* COMM. apol. 481.

2 *speciatim: coniungitur c.* idem (*v. vol. VII 1, 191, 16 sqq.*), unus (*l. 62*): TERT. anim. 35, 6 Helias . . . venturus est . . ., idem et -e et sui nominis et sui hominis. adv. Marc. 2, 29 p. 376, 14 -a et una erat substantia divinitatis (IREN. 3, 13, 1 unum et -um deum [SERM. Arrian. frg. I 4 p. 602^B. *ibid.* p. 603^A. CONC.^S I 2 p. 57, 4 duos filios et non unum et -um; *gr. I 1, 2 p. 43, 25* ἕνα καὶ τὸν αὐτόν]. NOVATIAN. trin. 29 p. 106, 17 nec alter est *spiritus sanctus*, . . . sed unus atque -e est. *cf. et* CYPR. idol. 9 p. 26, 18). adv. Prax. 2, 3 p. 229, 25 si -um eundemque et patrem et filium et spiritum dicat (resurr. 57 p. 116, 9 si . . . -a eademque substantia revocatur cum sua forma. FAVST. REI. grat. 1, 10 p. 33, 3. LEX Burg. lib. const. 43, 1 ex -o eodemque titulo *legis* [74, 1]. *v. vol. VII 1, 191, 16*). FIRMIL. Cypr. epist. 75, 1 p. 810, 7 in -a (una *cod. Goulartii*) atque in eadem domo simul inhabitantes (FAVST. REI. grat. 1, 11 p. 38, 3). NOVATIAN. trin. 24 p. 87, 1 eundem . . . atque -um (*i. filium hominis*) . . . etiam filium dei volunt videri (27 p. 98, 11. 29 p. 108, 16 LEO M. epist. 102, 3 [Conc.^S II 4 p. 54, 10]).

B *ponitur* **vice articuli:** *ab anaphora proficiscitur consuetudo pron.* '-e' *vice articuli adhibendi, quae porro non ad anaphoram solam pertinet* (*cf. Wackernagel, Synt. II 129 sqq., v. et p. 306, 33 sq.; sim. pron.* ille. *de frequenti et fere vulgari apud Chironem usu, quem fugit Vegetius, cf. Grevander, Unters., 1926, 25 sq., 27 sq. de pron.* -e *vice articuli posito in iunctura q. e.* -e idem [ὁ αὐτός] *v. Salonius, Vitae patr. p. 236; cf. p. 356, 58 et vol. VII 1, 203, 26 sq* *nota graecismum*: TERT. adv. Marc. 2, 21 p. 364, 12 opus . . . rarum et sacrosanctum et ex -o tunc dei praecepto . . . divinum [*i. fere* ἐκ τῆς τότε . . . ἐντολῆς]. -e *saepe postponitur*):

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1 *usus anaphoricus* (*cf. usum p. 301, 66sqq. explicatum*): **a** *strictim*: CELS. 8, 6, 2 aperienda ... cutis et -a cartilago (*sc. ante memorata*) ... excidenda est. GROM. p. 312, 20sq. de latus se aquam ... habens, sub se collem et per -um collem via venit ... et descendit -a via et venit ad -am casam. GAIVS inst. 4, 16 qui *rem* vindicabat ..., -am rem adprehendebat. VLP. dig. 23, 1, 10 si *filia* emancipata est ...: -a enim filia *eqs.* TERT. bapt. 9 p. 208, 9 (*antea*: vim regis) -um regem cum totis copiis aqua extinxit. adv. Marc. 4, 1 p. 423, 8 adv. Prax. 7 p. 235, 14. ITALA gen. 11, 3 (Chron. Alex. chron. I p. 94, 22) faciamus ... lateres *eqs.* et facta est eis -a latera quasi lapis (ἡ πλίνθος, *Vulg.* lateres). lev. 4, 19 (Monac.). Zach. 3, 3 (Cypr. testim. 2, 13 p. 78, 20) ante faciem angeli ...; ante faciem -ius angeli (τοῦ ἀγγέλου, *Vulg.* faciem angeli). 3, 9 (Firm. err. 20, 2) quoniam lapis, quem ...: super lapidem -um unum (ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἕνα, *Vulg.* super lapidem unum). I Macc. 11, 60 (rec. B) de -a civitate (ἐκ τῆς πόλεως, *Vulg.* de civitate). II Macc. 7, 25 (rec. P). Matth. 12, 29 (Iren. 3, 8, 2) non ... aliquem posse diripere vasa fortis, si non prius -um alliget fortem (τὸν ἰσχυρόν, *Vulg.* fortem). Ioh. 20, 4 (codd. b ff²) currebant ... -i duo simul ([οἱ δύο, *Vulg.* duo]. *sic accedit ad numerum*: AVG. civ. 4, 10 p. 157, 25 D. 20, 23 p. 463, 23 cum ... quattuor regna vidisset -umque quartum *eqs.* SACR. Gelas. 1, 34[in.]. HERM. vulg. sim. 9, 2 p. 116, 11 in medio ... campo ... petram ostendit, quae de -o campo surrexerat (*gr.* ἐκ τοῦ πεδίου). Pal. sim. 9, 2, 2. 3 petra ... portam excisam habens *eqs.* porta autem -a *eqs.* circa portam ... -am (*gr.* ἡ δὲ πύλη, τῆς πύλης, *Vulg.* porta illa, eam portam). *al.* PEREGR. Aeth. 3, 4 (*praeced.* summitas montis; ecclesia) cum ... persubissemus in -a summitate et pervenissemus ad hostium -ius ecclesiae, ecce et occurrit presbyter ..., qui -i ecclesi⟨a⟩e deputabatur. 12, 4. 18, 1. 19, 16sq. (*cf. Löfstedt ad l. p. 64*). PELAGON. 366 p. 106, 1 decoques in vino ... radices, colas -um vinum *eqs.* (*Hippiatr. gr. I p. 395, 12* διαθήσας τὸν οἶνον). CHIRON 81 AVG. civ. 8, 8 p. 333, 29 D. SORAN. 59, 2. CASSIOD. Ios. antiq. 9 p. 265[ex.] in agro ...; in -o illius agro (*gr. 9, 119* ἐν τῷ ἐκείνου χωρίῳ). ANTHIM. 34 iuscello facto *eqs.*; et sic vapore -ius iuscelli coquatur *cibus*. LEX Burg. lib. const. 92, 1. 92, 5.

b *nexu laxiore* (*sermone progrediente mentio fit rei vel hominis ad propositum pertinentis, animo obversantis*): CELS. 8, 9, 1H levius -o osse adfecto. QVINT. decl. 313 p. 231, 1 auctoritate -ius accusatoris. POMP. gramm. V 133, 28 'Tityre maxime' duo sunt dactyli ..., sed -i pedes finiunt -am elocutionem, quae appellatur colon (*cf. Wölfflin, ALL 12, 1902, 475*). APVL. met. 6, 29, 8 nos ... deprehendunt -i latrones. TERT. bapt. 8 p. 207, 22 etiam corporaliter -o felle careat columba. adv. Marc. 2, 5 p. 340, 20 monog. 11, 10. IVVENC. 1, 647 fruticum ... virentia laeta -e deus vestit (*cf. Matth. 6, 30* ὁ θεός, *Vulg.* deus). PALLAD. 2, 15, 15 *nuces ita* ponemus ..., ut latus, id est carina -a figatur in terra. cacumen -um ... in aquilonis partem dirigemus (*sim.* SERV. auct. Aen. 10, 653 p. 456, 30 crepidines viarum, id est -ae eminentiae dextrae sinistraeque). 12, 10 *urinam* circa truncum ... suffundi, ut ad radices instillatio -a descendat. AVG. civ. 7, 25 p. 306, 31 D. COMM. apol. 870 CONC.S II 3, 2 p. 291, 4. COD. Iust. 1, 54, 5 (*a. 384*). INST. Iust. 2, 1, 4 onus ... in *ripis* ... reponere cuilibet liberum est, sicuti per -um flumen navigare. BENED. reg. 55, 8 abbas ... provideat, ut non sint curta -a vestimenta. 58, 32. CIL VIII 12021, 7 cum ordo ... statua⟨m⟩ de publico ponendam de⟨c⟩revisset, -ā pecuniā rei ⟨p⟩ublicae remissā ... de suo p(osuit).

2 *c. ea vi, quae subst. designat in quibusdam vocibus* (*sc. per se natura substantivi carentibus. saepius adhibetur more articuli gr. velut* τό, *cf. δ p. 300, 51*): **a** *accedit ad inf.*: VARRO ling. 6, 79 acquirere est 'ad' et 'qu⟨a⟩erere'; -um 'qu⟨a⟩erere' ab eo, quod quae res ut reciperetur datur opera. CIC. de orat. 1, 112 quid est ineptius quam de dicendo dicere, quom -um dicere nunquam sit non ineptum, nisi *eqs.* (PELAG. in Rom. 9, 20 p. 77, 19). Brut. 140 nam -um Latine loqui est illud ... in magna laude ponendum. fin. 3, 44 neque tamen, si utrumque (*sc. sapere et valere*) sit aestimatione dignum, pluris sit coniunctum quam sapere -um separatim. Att. 13, 28, 2 cum vivere -um turpe sit nobis (AVG. civ. 14, 25 p. 52, 16 D. 19, 4 p. 356, 13). fam. 15, 15, 2 ut -um vinci contemnerent. SEN. Oed. 992 multis -um metuisse nocet. nat. 6, 32, 5 -um perire non magnum est. PLIN. nat. 7, 187 -um cremare apud Romanos non fuit veteris instituti. Ps. APVL. Ascl. 26 nascitur ... -um velle e voluntate (AVG. civ. 5, 10 p. 208, 18 D. conf. 8, 8, 20). TERT. resurr. 7 p. 36, 16. 35 p. 77, 21. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 4 l. 11sq. (= p. 15, 13 W.) *sic* id ..., quod est operari, et -um esse habet, magis autem non habet: -um enim operari esse est (CANDID. gen. div. 2 l. 19sqq. [= p. 4, 22. 24 W.]. PAVL. NOL. epist. 40, 5 p. 345, 1 cum -o esse [*i. Christo*] permanebimus. AVG. civ. 11, 27 p. 498, 29 D. BOETH. trin. 2, 19). AVG. civ. 14, 13 p. 33, 13 D. -um ... extolli iam deici est. 21, 14 p. 517, 6 -um ... discere. EVGRAPH. Ter. Andr. 552 (rec. β) -um posse negat Chremes. *huc fortasse*: CIC. part. 139 nam et partiri -um (*sc. fere* ἀπὸ κοινοῦ *positum*) et definire *eqs.*

b *cetera exempla*: VLP. dig. 18, 4, 11 -um ... incertum rei (*antea*: spes hereditatis). TERT. carn. 6, 11 possunt nihil -um convertere in carnem qui ... *se* potuerunt convertere in carnem. 20, 1 qualis est ... tortuositas vestra, ut -am 'ex' syllabam ... auferre quaeratis et aliā magis uti. adv. Hermog. 26, 2 'autem' -um. adv. Marc. 4, 35 p. 542, 29 -um verbum 'reprobrari' inde decerpsit. SERV. auct. Aen. 8, 374. 11, 590. HIER. epist. 57, 8, 2 -ud (-um *l. v.*) 'habebit et accipiet'. AVG. conf. 13, 8, 9 in euang. Ioh. 58, 2 l. 7. serm. coll. Morin p. 559, 33 sic debemus accipere -um diu. BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 62, 16. p. 65, 28.

3 *pron.* -e *auget vim generalem q. d. vocis* (*respicitur proprium omnibus, qui eiusdem generis sunt*): PLIN. epist. 2, 10, 4 cetera fragilia ... non minus quam -i homines occidunt. TERT. fug. 6, 7 Paulus et apostoli -i. PORPH. Hor. sat. 2, 2, 12 studium -um effice⟨re⟩, ne labor sentiatur. epist. 2, 1, 132 poetae (*dat.*) ..., qui carmina -a componit. DON. Ter. Phorm. 120, 3 cum sint quattuor *res*, quae in -is sponsis quaeruntur. SERV. Aen. 4, 193 in quantum longa est -a hiems.

4 *accedit ad nomina (vocabulum l. 24) hebr. apud eccl., sc. ut in indeclinabilibus appareat casus* (*usus frequens in Itala evitatur in partibus Vulg. ab Hier. translatis*): TERT. cult. fem. 1, 3, 1 pronepotem -ius Enoch. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 11 quis iste venter est? -ius David? (ITALA psalm. 6, 1 [Veron.] psalmus -i David [τῷ Δ., *Vulg.* David]. 7, 1 [Veron.]. VVLG. psalm. 31, 1 [τῷ Δ.]. 36, 1 -i David [τοῦ Δ.]). ITALA gen. 21, 17 (Novatian. trin. 18 p. 67, 2) vocavit angelus ... -am Agar (τὴν Ἀ., *Vulg.* Agar). 36, 12 (Rufin. Orig. in num. 19, 1 p. 177, 16) -i Eliphas (τῷ Ἐ., *Vulg.* peperit ei). num. 23, 16 (Rufin. Orig. in num. 16, 1 p. 138, 9) occurrit deus -i Balaam (τῷ Β., *Vulg.* cui [*i. Balaam*]). psalm. 80, 5 (Veron.). 104, 9. 10 (Veron.). II Macc. 10, 38 (rec. P) -um Israhel (τὸν Ἰ., *Vulg. aliter*). HIER. epist. 29, 2, 2 (*spectat ad verba* 'cinctus ephod bad') post -um ephod, qua re adiungitur ei bad? VVLG. Sirach 46, 11 -i Caleb (τῷ Χαλεβ). AVG. civ. 16, 3 p. 127, 9 D. ordo verborum est: et Sem natus est Heber ..., id est: -i Sem natus est Heber. c. Faust. 32, 13 p. 772, 2. in psalm. 77, 3 l. 16. 17 nec '-ius Asaph' dictum est, sed '-i Asaph', quod graeco articulo apparet. 104, 6 l. 30 ab -o Adam. 104, 7 l. 27 'statuit *deus* illud Iacob', id est -i Iacob, 'in praeceptum'. 142, 3 l. 11. *inde c. nominibus declinatis*: ITALA III reg. 11, 14 (Cypr. testim. 3, 80 p. 173, 7) -i Salomoni (τῷ Σ., *Vulg.* Salomoni). II Macc. 15, 7 (rec. χ) -e ... Maccabeus (ὁ δὲ Μ., *Vulg.* Machabeus).

III *appendix rerum notabilium ad I et II A*: **A** *usu significantiore*: 1 *in annectendis vocibus, membris, quae ad idem, de quo sermo est, simul, itidem spectant et iam dictis aliquo modo respondent* (*cf. de simili usu pron.* idem *vol. VII 1, 191, 27sqq.*; -e *postponitur l. 42. 68*): **a** *varia*: CIC. de orat. 1, 229 neque ... hoc solum dixit, sed -e et sensit et fecit. div. 2, 37 an quod *taurus* aspexerit ... excordem Caesarem, -e corde privatus est? LVCR. 3, 324 haec ... natura tenetur corpore ab omni -aque corporis est custos. 4, 748 tenuis ... mens est et mire mobilis -a (*sic* VERG. Aen. 3, 571 portus ... immotus et ingens -e. COMM. apol. 92). SALL. Iug. 11, 1 regem ficta locutum intellegebat et -e longe aliter animo agitabat. MANIL. 4, 155 labor est etiam -e (*P. Thomas*, -a *Ω*) voluptas (*sim. cf. l. 52*). SEN. dial. 5, 37, 2 iratum vidisti amicum ... et -e ... iratus ... fuisti. QVINT. inst. 7, 2, 32 dignitas et tuetur reum et ... -a in argumentum facti convertitur. MIN. FEL. 1, 4 (*de amico*) solus *erat* in amoribus conscius, -e socius in erroribus. CYPR. testim. 2, 1 tit. Christum primogenitum esse et -um esse sapientiam dei. CANDID. gen. div. 3 l. 16 (= p. 5, 19 W.) esse (*i.* τὸ ὄν) -um est (*v. app. cr.*) et vivere et intellegere. SERV. georg. 1, 33 p. 140, 15 nam Erigone -a est Virgo ([*i. stella*]. *sic* 3, 7 p. 273, 20 Ceres -a est terra. 3, 11 p. 274, 1 Heliconia -a est Boeotia. 4, 125 p. 329, 8 Oebalia -a est Laconica. AMBROSIAST. in Rom. 3, 16 actus modesti -i sunt pacifici. 7, 6 p. 108B lex ... spiritus -a est lex fidei. 8, 1 p. 116C EVCHER. instr. 2 p. 151, 15. *sim. cf. l. 44sq.*). ITIN. Anton. Plac. rec. A 7 p. 163, 13 civitatem, quae vocatur Gadera, quae -a est Gabaon (*cf. rec. B 7 p. 198, 4* quae et Gabaon dicitur).

b *per repetitionem* (*cf. et vol. VII 1, 192, 62. 194, 6*): CYPR. epist. 63, 6 p. 705, 5sq. *Christus* quod ... -e sit leo de tribu Iuda ... et sit -e spes gentium. PANEG. 2, 5, 4 (*de duce Romano*) cum -e Saxonicus, -e Sarmaticus, -e Alamannicus diceretur. SCHOL. Hor. carm. 3, 22, 3 trina Dianae putabatur potestas; -a ... vena[n]tibus praeesse dicebatur; -a Lucifera in honorem Lucinae ...; -a [et] Proserpina (*sim.* 3, 28, 12 CASSIOD. var. 5, 42, 3). CLAVD. DON. Aen. 5, 460 p. 476, 5sqq. necessario verbo usus est dicens 'eripuit' ... -o usus est hic, -o ex persona Sinonis *eqs.* AVG. civ. 10, 20 p. 433, 23 D. per hoc et sacerdos est, -e offerens, -e et oblatio. EVCHER. instr. 2 p. 152, 9 Lod -a est Lydda, -a est Diopolis. MEROB. Christ. 9.

2 *usu comparativo* (*cf. et vol. VII 1, 194, 67*): IREN. 3, 13, 1 -ius ... dei Petrus erat apostolus, cuius et Paulus. PEREGR. Aeth. 39, 1 -e ornatus est et -a compositio ..., quae et per epiphania (49, 3). SERV. ecl. 7, 21 secundum Varronem -ae sunt nymphae, quae et Musae. georg. 1, 39 Proserpina -a est, quae et Luna. HIER. epist. 54, 4, 3 quem habebis heredem? -um, quem et dominum. 106, 2, 4 editio *communis* -a est, quae et Septuaginta. 106, 63, 1 δῶμα in orientalibus provinciis -um dicitur, quod apud nos tectum. OROS. hist. 1, 21, 12 -am esse Spartam quam et Lacedaemonam civitatem.

B *notione significantiore, in iunctura adverbiali*: -a hora *fere i. q. statim sim.* (*cf. Grevander, Unters. Chiron. 29. v. et p. 356, 61. aliter p. 308, 41*): CHIRON 236 (= VEG. mulom. 1, 52, 2) *vermes*] vix ... evelluntur et -a hora tibi in manu ... cohaerentur (*Veg.* cohaerent). 308 -a hora perunges cito ... tergus (*Veg. 2, 92, 3* statim dorsum ... perunges).

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CAPVT SECVNDVM

pronomen intensivum, determinativum:

pars prior: ipse intensivum: *pron.* -e *certae actionis vel rationis demonstrandi defectum compensat augendo, efferendo sim.; sic maiora a levioribus distincta in aspectum profert, disponit orationem, verba, in ordinem redigit personas, digerit res, actiones vel c. narratione vel inter se quadam ratione coniunctas (cf. Brugmann, Demonstrativa, AbhLeipz. 1904, 9sqq. 121sqq.; ubique exempla significantiora selecta)*:

I *accedit ad subst., adi. (part. p. 316, 20), pron. (perspicuum facit ordinem enuntiati, sermonis.* -e *interdum c. vocabulis q. s.* 'γε, *quidem*' *aliqua ex parte comparari potest)*: A *pertinet ad dispositionem verborum, membrorum respondentium sim.*: -e *vocem, ad quam accedit, ita auget, ut praevaleat, potior (vel non inferior, e. g. l. 32) sit reliquis una positis aut oppositis (velut totum partibus, dominus familia sim.)*: 1 *generatim*: a *homines (vel res) magis comparando, enumerando, componendo distinguuntur*: α *praecedit membrum, ad quod* -e *accedit (hic illic fere in processu a minore ad maius)*: PLAVT. Mil. 1081 quot hic -e annos vivet, cuius filii tam diu vivont (*iuxta aliquem ponuntur ii, qui proximi, affines sim. sunt, item*: TER. Ad. 89 -um dominum atque omnem familiam. CIC. Verr. II 2, 161 statuae Verris -ius et patris eius et filii. Balb. 57. fam. 1, 2, 3 non invito rege -o consiliariisque eius. 6, 10, 2 neque ... -e Caesar ... et omnes fere familiarissimi eius *eqs.* TAC. hist. 2, 59, 1). TER. Ad. 314 seni animam ... exstinguerem -i ...; tum Syrum ... lacerarem. CATO agr. 70, 2 bos ... -us et qui dabit *medicamentum* ([71]. VLP. dig. 1, 16, 6, 3 -e proconsul vel qui in alio officio erit. EPIST. imp. Sev. et Carac. ad Tyr. [CIL III 781] 16). CIC. Quinct. 65 nisi quid inter -um Alfenum et Naevium conveniret. div. in Caec. 49 et -e Alienus ... et Caecilius *eqs.* Sull. 54 aut -e Cornelius aut vos (*respondet pron. pers. item*: Att. 10, 8, 1 et res -a monebat et tu ostenderas et ego videbam *eqs.* [*v. l. 15*]). de orat. 2, 191 oratorem -um magis ... quam quemquam eorum qui audiunt. fin. 3, 23 -am sapientiam nobis cariorem fieri quam illa sint, a quibus ad hanc venerimus (Tusc. 5, 115). ac. 2, 7 est et in -is rebus obscuritas et in iudiciis nostris infirmitas. fam. 4, 3, 2 et Caesar -e ... et omnes cives. 16, 11, 2. PLANC. Cic. fam. 10, 11, 2 unam *spem* Lepidi -ius, alteram exercitus. 10, 18, 3 magnum periculum -e Lepidus, magnum ea pars exercitus adiret, quae *eqs.* (CLEM. dig. 34, 3, 21, 2). LVCR. 3, 459 corpus ut -um suscipere ... morbos ... sic animum curas. NEP. Dion 2, 3. LIV. 1, 40, 4 dolor in Tarquinium -um magis quam in Servium eos stimulabat. 2, 45, 3 qua consules -os, qua exercitum increpando. 44, 32, 4 regem -um cum parente, coniuge ac liberis ac fratre aliisque principibus Illyriorum (HYG. astr. 4, 10 p. 107, 8 IORD. Get. 114). 45, 1, 5 cum victoria -a, tum augurio animorum suorum laetabantur. LVCAN. 4, 748 obstipuit dux -e simul perituraque turba (TAC. ann. 4, 27, 2). VLP. dig. 37, 4, 3 pr. non tantum ... -i emancipati ..., verum etiam hi ..., qui *eqs.* (COD. Iust. 5, 57, 1 [*a. 224*]). CYPR. epist. 16, 4 p. 520, 15 apud confessores -os et apud plebem universam. 63, 11 p. 709, 20 neque -e apostolus neque angelus.

β *seq. membrum, ad quod* -e *accedit*: PLAVT. Asin. 502 mercator ... talentum argenti ... mihi credidit *eqs.* atque etiam tu quoque -e ... crederes ..., quod fers. TER. Hec. 151 neque honestum mihi neque utile -i virginist (CIC. fam. 11, 27, 2 mihi utile ... nec inutile -i Caesari. *cf.* Caecin. 102 quod vos ...; deinde, quod Sulla -e. Tusc. 3, 53 fam. 2, 6, 5). CIC. Verr. II 2, 12 non tam ... Siciliam ... quam Verrem -um. 3, 62 ridere convivae, cachinnare -e Apronius. ac. 2, 121. 2, 142 iudicium veritatis veritatemque -am (*sic* PLIN. nat. 30, 81 sanguis ... murinus ... vel -e mus). div. 1, 105 neque ... in pastoribus illis ... nec in -o Romulo (QVINT. inst. 11, 3, 122 plus illo [*i. corpore*] agi quam manibus -is). fam. 4, 7, 5 neque is, qui *eqs.*, ... neque -a res p. (ASCON. Scaur. 28, 27 is ... non minus ... quam Scaurus -e). HOR. sat. 1, 5, 57 prior Sarmentus '...', ridemus et -e Messius '*eqs.*' OV. Pont. 1, 1, 76 qui ... dolet, citius quam dolor -e cadet. LIV. 2, 6, 6 filius regis, rex -e. 28, 6, 10 et venti ... et fretum -um Euripi. 45, 3, 5 bellum ... incommodum Graeciae ..., sumptuosum ... -is Romanis. VITR. 3, 5, 7 axes volutarum ... volutaeque -ae. CELS. 5, 26, 31[E] PETRON. 27, 2 QVINT. inst. 4, 2, 23. 11, 3, 30 non alia est ... ratio pronuntiationis quam -ius orationis. IVV. 14, 139 crescit amor nummi, quantum -a pecunia crescit. TAC. hist. 2, 1, 1 *imperium* laetum rei publicae ..., -is principibus prosperum.

b *homines (vel res) magis opponendo distinguuntur*: α *seq. membrum, ad quod* -e *accedit (hic illic fere in processu a minore ad maius)*: PLAVT. Amph. 170 miser est divitis servus ..., -e dominus dives *eqs.* CIC. Quinct. 85 (Iul. Sev. rhet. 16 p. 363) domus erat ... Romae ..., in -a Gallia ... praedia. Verr. I 19 ei ... gratulatur; -i Hortensio ... verbum nullum facit. II 5, 75 cur ... civibus Romanis ... securi ... percussis -is piratis lucis usuram ... dedisti? fin. 2, 110 in bestiis erunt ... simulacra virtutum, in -is hominibus virtus ... nulla erit? Att. 2, 21, 3 bonos inimicos habet, improbos -os non amicos. *al.* CATVLL. 44, 20 tussim non mi, sed -i Sestio ferat frigus (*pron. pers. respondet item*: SEN. epist. 50, 3 non ego sumptuosus sum, sed urbs -a magnas impensas exigit). LIV. 6, 16, 3 aut tribuni plebis aut -a plebs. 7, 19, 5 etsi ... levata usura erat, sorte -a obruebantur inopes.

VITR. 2, 8, 13 ita ut nemo possit, quid ... geratur, ... scire, at rex -e ... sine ullo sciente ... imperaret. SEN. epist. 65, 7 homines quidem pereunt, -a autem humanitas ... permanet. PLIN. nat. 14, 6 voluptas vivere coepit, vita -a desiit. TAC. Germ. 10, 1. VLP. dig. 13, 5, 5, 10 domino ... vel -i servo (PAVL. dig. 39, 6, 44). HIER. epist. 116, 22, 2.

β *praeced. membrum, ad quod* -e *accedit*: CIC. Verr. II 3, 158 -um Metellum ..., cohortem autem Metelli (*sim.* TAC. Agr. 2, 1 neque in -os modo auctores, sed in libros quoque eorum). Caecin. 92 cum hoc -um concessit, vincit tamen sponsionem (*similiter sensu concessivo*: Manil. 47 *felicitatem* praestare de se -o [-e *H*] nemo potest, ... commemorare de altero possumus. CATVLL. 16, 6 castum esse decet ... poetam -um, versiculos nihil necessest. CVRT. 8, 2, 28 TERT. adv. Hermog. 8, 1). nat. deor. 1, 28 Xenophanes ... de -a mente item reprehendetur ut ceteri, de infinitate autem vehementius. PLIN. nat. 34, 61 naturam -am imitandam esse, non artificem.

γ *ordo verborum deinceps variat*: SEN. benef. 6, 2, 1 aliud est munus, aliud -a donatio *eqs.* aliud est beneficium -um, aliud quod *eqs.*

2 *speciatim*: -e *accedit ad duo membra enuntiati (cf. p. 313, 21)*: CIC. div. 1, 80 -a actio potest esse ... copiosa, nisi est animus -e commotior? Att. 12, 3, 2 praeter -am turpitudinem hoc -um (*i. fere emptionem ab hasta*) puto esse perdere (*i. fere damnum*). PLIN. nat. 12, 15 (*de malo Assyria*) pomum -um ... non manditur *eqs.*; arbor -a ... pomifera est *eqs.* TERT. adv. Marc. 4, 29, 1 p. 519, 22sq. et substantiam -ius animae ... et materiam -ius corporis.

B *pertinet magis ad contextum orationis, cursum et amplificationem narrationis, sermonis*: -e *exsistit quasi vinculum, quod partes quasdam c. enuntiato, sermone iungit, cum augendo id in promptu ponit, quod adhuc adiciendum, additamento, definitione describendum vel narratione porro explanandum est*:

1 *convertit animum ad id, quod insuper accedit: eodem vel simili modo aliquid etiam ad aliam vel rem vel personam spectare declaratur; augetur vox, quae significat id, quod pro sua parte item accedit, adhuc adnectitur*: a *ponitur solum, sine additamentis*: α *quod ut par, simile additur*: ① *accedit ad membrum seriei (series continetur singulis enuntiatis [per se positis vel inter se coniunctis], e. g. l. 42. 51. 56. 77. p. 313, 10. respondet* item *p. 313, 6. 18,* postremo *p. 313, 19. iuxta ponitur* denique *l. 45. p. 313, 29,* postremo *l. 56,* etiam *l. 59,* quoque *l. 77,* deinde *l. 84. cf. similem usum vocis q. e.* etiam, *vol. V 2, 935, 76sqq. aliter p. 316, 71)*: Ⓐ *ad ultimum membrum (bipertitum, e. g. l. 51. 60. 69. p. 313, 4. 8. in enumeratione fere incondita l. 44. in gradatione quadam, e. g. l. 42. 69. 71. 72)*: PLAVT. Rud. 1278 complectar eius patrem? ... quid matrem? ... quid eampse illam? TER. Andr. 905 una harum quaevis causa me ... monet: vel tu vel quod verumst vel quod -i cupio Glycerio (*cf. l. 40*). LVCIL. 543 Alcmenam atque alias, ⟨H⟩elenam -am denique *eqs.* (*cf. Marx ad l. sic*: CIC. Cluent. 15 Balb. 21. de orat. 165 de naturis ..., de moribus, de rationibus ..., de ..., de ..., de ..., denique de nostro -o iure civili. *al.* SALL. Iug. 76, 1 LIV. 26, 32, 3 VAL. MAX. 4, 1, 6 QVINT. inst. 2, 16, 5. 12, 8, 11 TAC. dial. 34, 3 PLIN. epist. 8, 12, 1 TERT. apol. 6, 9). RHET. Her. 1, 9, 16 aut temporis parum fuisse aut causam nullam aut locum idoneum non fuisse aut homines -os facere aut pati non potuisse. CIC. inv. 2, 16 ex causa, ex persona, ex facto -o coniectura capienda est. S. Rosc. 63 cum etiam feras inter sese partus atque educatio et natura -a conciliet. Verr. II 1, 109 leges Atinias, Furias, Fusias, -am ... Voconiam. 2, 100 nuntiatur ... agitatam rem esse in senatu; etiam ... tribunum plebis de causa Stheni ... esse questum; postremo me -um ... egisse causam Stheni (Scaur. 38 TERT. anim. 13, 2 HIER. epist. 57, 5, 7). 3, 156 non Sacerdote, non Peducaeo, non hoc -o Metello. Brut. 82 aut Laeli ⟨aut⟩ Scipionis aut etiam -ius Catonis (fin. 2, 57. *al.* QVINT. inst. 7, 4, 9 in aliqua utilitate aut rei publicae aut hominum ... aut etiam -ius adversarii, nonnumquam et nostra. APVL. apol. 32). rep. 2, 69 ut ... in fidibus aut tibiis atque ut in cantu -o ac vocibus concentus est. CATVLL. 64, 21 tum ... Peleus ..., tum Thetis ..., tum ... pater -e (*i. Iuppiter*). LVCR. 5, 498 inde mare, inde aër, inde aether ignifer -e (*v. Bailey ad l.*). SALL. Iug. 66, 3 VERG. georg. 4, 543 Aen. 2, 264. 12, 460. 12, 701 quantus Athos aut quantus Eryx aut -e ... quantus ... pater Appenninus (*sic distant* -e *et subst., nom.*: VAL. MAX. 3, 2, 7 PHAEDR. app. 6, 5. SEN. Med. 664 -e, qui ..., Pelias. Oed. 940 clem. 1, 1, 3. PLIN. nat. 4, 66 Myconus ..., Siphnus ..., Seriphus ... -aque ... clarissima ... ac ... celebrata Delos. *cf. et p. 316, 79sq.*). HOR. epist. 1, 19, 7 (*1* si credis ... Cratino) arguitur ... vinosus Homerus, Ennius -e pater ... potus *eqs.* OV. epist. 11, 52 timor et nutrix et pudor -e vetant. met. 1, 353 quam (*i. coniugem*) ... mihi genus et ... origo, deinde (*cf. l. 77*) torus iunxit, nunc -a pericula iungunt. LIV. 1, 13, 6 SEN. contr. 9, 4, 12. 10 praef. 2 genus dicendi ..., verborum ... gravitas, -e vultus habitusque corporis *eqs.* SEN. dial. 5, 39, 3 *remedium irae* primum, ut ..., efficit; deinde (*v. l. 73*) custodit, ne ...; -um quoque impetum *irae* ... fallet (TERT. apol. 2, 14 CYPR. zel. 13 p. 427, 22 epist. 9, 2 p. 489, 14 HIL. in psalm. 51, 6 p. 101, 16. *cf. et p. 315, 7*). epist. 11, 10 et vita et oratio et -e ... vultus (*cf. l. 75*). 94, 49 MELA 1, 40. 2, 77. PLIN. nat. 3, 27 Secontia et Vxama ..., praeterea Segovia et Nova Augusta, Termes -aque Clunia. STAT. Theb. 7, 217 silv. 4, 1, 24 QVINT. inst. 1, 12, 1. IVV. 8, 110 iuga ... boum, grex ... equarum et pater armenti ... eripietur ..., -i (-e *PA*) deinde Lares. TAC. dial. 15, 2. 3 Afer aut Africanus aut vos

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-i. Agr. 31, 1 bona fortunaeque ..., ager et annus ..., corpora -a ac manus. Germ. 40, 4 PLIN. epist. 5, 7, 6. 7, 18, 3. IAVOL. dig. 40, 7, 39 pr. Mucius, Gallus et -e Labeo. VLP. dig. 47, 10, 7, 8 GELL. 1, 3, 28 APVL. met. 5, 1, 6. 11, 15, 1. TERT. apol. 37, 4 Mauri et Marcomanni -ique Parthi vel quantaecumque ... gentes. 48, 11. CYPR. epist. 42 p. 590, 7 abstinuimus ... Felicissimum et ... et *eqs.* item abstinuimus Sophronium et -um ... Soliassum. 63, 19 p. 716, 25 religioni ... congruit et timori et -i loco adque officio. 73, 21 p. 795, 9. AVIEN. Arat. 1854 (*de signis procellae instantis*) dat capra ... signa *eqs.* docet ... eadem sus *eqs.* Martius -e lupus ... praemonet (*gr. Arat. 1124* καὶ λύκος).

Ⓑ *media in serie*: CIC. nat. deor. 2, 18 et umorem et ... et terrenam -am ... soliditatem, animum denique (*v. l. 29*) illum. Att. 11, 16, 1 cum ea plaga in Asia sit accepta, in Illyrico, in Cassiano negotio, in -a Alexandria, in urbe, ⟨in⟩ Italia. LVCR. 3, 631 neque sorsum oculi neque nares nec manus -a esse potest animae neque sorsum lingua neque aures. OV. met. 9, 788 et vires augentur et acrior -e est vultus et ... brevior mensura capillis. VITR. 9, 1, 5 luna, stella Mercurii, Veneris, -e sol itemque Martis et Iovis et Saturni (*sim.* PLIN. epist. 5, 20, 3 memoria, vox, gestus, tempus -um, postremo vel amor vel odium rei). APVL. met. 5, 29, 5 AVSON. 360 p. 219, 1 P.

Ⓒ *accedit ad duo vel complura membra* (*saepius ultimum [secundum] membrum bipertitum, e. g. l. 24. 31. in gradatione l. 29*): STAT. Theb. 5, 334 regem ... peremptum -e ager, -i amnes et muta armenta queruntur. 7, 572 -i colles, -a has (*i. tigres*) ... amabant armenta atque ausae circum mugire iuvencae. 8, 203sq. TERT. nat. 1, 4, 15 quid ... insigne praeferimus, nisi ... sapientiam ..., abstinentiam ..., pudicitiam ..., misericordiam ..., -am veritatem ..., -am libertatem? 1, 10, 5. apol. 19, 2 omnes ... materias ..., gentes etiam ... et urbes ..., -as denique (*v. p. 312, 45*) effigies ..., indices ... rerum et ... -os, inquam, deos ..., -a templa et oracula et sacra. coron. 13 l. 55sq. spect. 25 p. 25, 5sq. -a consensio, -a in favoribus aut conspiratio aut dissensio *eqs.*

Ⓓ *accedit ad subst., pron., nom. per se positum vel alteri oppositum sim.* (*sic pars adiungitur ad totum, e. g. l. 50. 56 sq. [totum ad partem p. 314, 9], additur exemplum ut l. 52. 75. hic illic spectat et ad verbum fin., e. g. l. 47. 78. 83. attingit fere adi. p. 314, 3. additur ubique membro, quod sequitur, nisi l. 48. respondet* quoque *l. 68, item p. 314, 8. accedit ad membrum correlationis infra l. 52. 80*): RHET. Her. 4, 5, 7 *discipulus* in paucis se exercebit ... nec mirum, cum -e praeceptor artis omnia ... reperire non potuerit. VARRO Men. 362 *musica* quod sit ἔμφυτος (*sc. animantibus*) ut -a vox, basis eius. CIC. Verr. II 1, 157 qua invidia C. Iunius conflagravit, eā ... tibi -i ... pereundum fuisset. 2, 87 erant signa ... complura, in his ... -a Himera in muliebrem figuram ... formata. Mur. 50 miserorum ... defensorem negasset inveniri posse nisi eum, qui -e miser esset (*iuxta pron. rel. item*: Brut. 29 quibus temporibus quod dicendi genus viguerit, ex Thucydidis scriptis, qui -e tum fuit, intellegi ... potest. Lael. 22. Att. 9, 6, 3 Pompeius mare transiit *eqs.*; Clodia ..., quae -a transiit. PLIN. epist. 5, 6, 45 placida omnia ..., quod -um salubritati regionis ut purius caelum ... accedit [*v. l. 35 sq.*]). har. resp. 13 sacra ..., quorum eadem est antiquitas, quae -ius urbis. fin. 3, 23 cum ... officia a principiis naturae proficiscantur, ab isdem necesse est proficisci -am sapientiam. 5, 49 verti ut quaedam Homeri sic istum -um locum. Tusc. 2, 11 haec ... apud eos -os valere ..., a quibus *eqs.* (off. 2, 29. Att. 2, 6, 2 id -um [2, 8, 1. 11, 24, 5 QVINT. inst. 7, 2, 40]. CAES. Gall. 4, 20, 3 LIV. 10, 32, 7. *al.* PLIN. nat. 17, 123). fat. 24 sine causa animum dicimus moveri *eqs.*; de -a atomo dici potest ... sine causa moveri. LVCR. 4, 651 omnibus in membris et in ore -oque palato. 4, 1276 id ... consuerunt scorta moveri, ne ... gravidae ... iacerent et simul -a viris Venus ut concinnior esset. 6, 1008 ubi inanitur spatium ..., primordia ferri in vacuum prolapsa cadunt ..., fit utque anulus (*sc. ferreus*) -e sequatur (1014). CAES. civ. 3, 101, 7 ut -is Pompeianis fides (*sc. quae omnibus*) fieret. NEP. Epam. 9, 1 magna caede multisque occisis ... -um Epaminondam pugnantem ... concidere viderunt (*sim.* LIV. 31, 2, 9 CVRT. 7, 6, 22). VERG. Aen. 2, 394 hoc Ripheus, hoc -e Dymas ... facit. 9, 332. 12, 240 incensa est iuvenum sententia dictis ..., -i Laurentes mutati -ique Latini (*sic repetitur*: PLIN. epist. 1, 22, 4). PROP. 2, 28^a, 32 et deus et durus vertitur -e dies. OV. met. 1, 694 (*de Syringe*) Ortygiam studiis -aque colebat virginitate deam; ritu quoque cincta Dianae falleret *eqs.* 10, 186. LIV. 1, 15, 4 urbe valida muris ac situ -o munita. 8, 7, 5 aderunt *consules* ... et cum illis aderit Iuppiter -e. MANIL. 2, 56 undam ... neque ... gustarint ... volucres, -e nec aetherio Phoebus libaverit igni (*aliter p. 315, 73*). 2, 264 mundus ... exemplo ... docet patienter damna subire, ... cum ... -a ... debilibus formentur sidera membris. SEN. contr. 1 praef. 12 alterum nomen ... multo recentius est sicut -a 'declamatio' apud nullum ... auctorem ante Ciceronem ... inveniri potest. VELL. 2, 76, 4 proximus a Cn. Pompeio -oque Caesare. VAL. MAX. 7, 4, 5 tam suis omnibus quam -is hostibus ignota erat causa. CELS. 3, 10, 1 si acetum offendit ...; si rosa -a laedit. SEN. benef. 5, 16, 5 ingratus Cn. Pompeius *eqs.*; ingratus -e Pompei ... victor. dial. 3, 3, 7 ut vox ..., ut lingua ..., ita -um principale. epist. 58, 21 habet aliquam faciem statua ... habet aliquam faciem exemplar -um. ASCON. Scaur. p. 23, 12. Mil. p. 36, 16 Marcellus et -e Milo *eqs.* LVCAN. 5, 368 tremuit ... vulgus iners *eqs.*; -e pavet ... Caesar. PLIN. nat. 2, 227 id ... etiam in iugis Alpium -oque in mari. 7, 53 STAT. Theb. 2, 13 nemus adstupet -aque tellus miratur ... nec *invidia* ... defuit. 12, 274 QVINT. inst. 8, 3, 20. 9, 4, 8 quo certior manus, hoc est habitus -e formosior. 11, 1, 79 luxuriantem patrem luxuriosus -e iuvenis accusat. TAC. hist. 3, 43, 1 PLIN. epist. 3, 20, 8. paneg. 50, 4 magnum hoc tuum non erga homines modo, sed erga tecta -a meritum. APVL. met. 2, 28, 3 huius ... manus deosculatus et -a genua contingens. TERT. idol. 5 p. 34, 26 credo et fures ... manibus suis vivere et -os latrones manibus agere quo vivant, item falsarios ... manibus operari malas litteras. CYPR. Demetr. 4 p. 354, 6 singula in mundo deficere coepisse, cum -e iam mundus totus in defectione sit.

β *quod per analogiam, conclusionem additur* (*transfertur ratio, quae inter quosdam animantes vel res intercedit, pariter ad alios sc. sic ut ab aliquo verbo ad litteras vel ad sensum iterato analogia proficiscatur; subest saepe figura q. d.* ἐπιπλοκή, *catena; in ratiocinationibus v. e. g. l. 20. 26. repetitur l. 48 sq. fere respondet* rursus *l. 43, similiter infra l. 47; iuxta ponitur* quoque *infra l. 35. 49*): RHET. Her. 3, 13, 24 mollitudo vocis in tres partes divisa est et eae partes -ae sunt in octo partes alias distributae. CIC. de orat. 3, 221 in ore sunt omnia. in eo autem -o dominatus est omnis oculorum (off. 3, 27 quod si ita est, una continemur ... lege naturae idque -um si ita est *eqs. al.* CELS. 1, 1, 2. 2, 18, 4 COLVM. 2, 18, 2). Brut. 59 ut ... hominis decus ingenium, sic ingeni -ius lumen est eloquentia. 270 primum ex omni numero ... non multi ausi sint dicere, deinde ex iis -is ... pauci fuerint laude digni. leg. 1, 24 ex tot generibus nullum est animal praeter hominem ... -isque in hominibus nulla gens est. ac. 1, 36. nat. deor. 2, 83 quod si ea, quae a terra stirpibus continentur, arte naturae vivunt ..., profecto -a terra eadem vi continetur. LVCR. 6, 777 multa meant inimica per auris, multa per -as insinuant naris infesta. CAES. or. frg. Suet. Iul. 6, 1. VARRO ling. 10, 4 dissimilis homo equo *eqs.*; in -is hominibus ... vir viro similior quam vir mulieri. rust. 3, 1, 8 factum, ut dicerentur alii agricolae, alii pastores. quae -a pars duplex est ..., quod altera est ..., altera *eqs.* 3, 5, 14 lapis a falere pedem et dodrantem alta: -um falere ad duo pedes altum a stagno. VERG. ecl. 2, 63 leaena lupum sequitur, lupus -e capellam. AETNA 240 HOR. carm. 3, 1, 6. OV. fast. 2, 39 Actoriden Peleus, -um quoque Pelea ... caede ... solvit Acastus. 2, 421 *lupa* loco nomen fecit, locus -e (ille *C ω*) Lupercis. LIV. 23, 12, 2 VITR. 10, 3, 3. SEN. epist. 73, 5 animosius a mercatore quam a vectore solvitur votum et ex -is mercatoribus effusius gratus est, qui *eqs.* 95, 64 PLIN. nat. 6, 50. 10, 46 *galli* diem ... venientem nuntiant cantu, -um vero cantum plausu laterum. 18, 49 sunt ... duo ... *frugum* genera: frumenta ... et legumina *eqs.*; frumenti -ius totidem genera *eqs.* QVINT. inst. 1, 10, 41 linea, si efficiet orbem ..., amplius spatium complectetur, quam si quadratum ... efficiat, rursus quadrata triangulis, triangula -a *eqs.* 3, 9, 2 partitio ... dispositionis est species, -a dispositio pars rhetorices. APVL. met. 9, 34, 3. FIRM. err. 17, 3 frugum substantiam volunt Proserpinam dicere *eqs.*; terram -am Cererem nominant *eqs.*: Mavors *eqs.*; Minerva similiter bellicum nomen est. BOETH. trin. 2, 23 statua ... non secundum aes ... effigies ... dicitur; -umque aes non secundum terram *eqs.*; terra quoque -a *eqs.*

b *coniungitur c. adv.* (*quarum iuncturarum verba saepe in unum confusa accipiuntur ita, ut abundantia sermonis vixdum sentiatur. cf. similia ut* item quoque, quoque etiam. *v. et Meusel ad* CAES. Gall. 7, 32, 4 *de iuncturis* atque -e, et -e *apud Caes.*):

α etiam (*afferuntur loci, ubi* etiam *et* -e *artius cohaerere videntur, ut alterum alterius sensum fere compleat. paulo aliter cf. p. 312, 37. 320, 68*): Ⓘ etiam *elativum* (*cf. et vol. V 2, 947, 63. aliter ibid. p. 950, 41 sqq. adiungitur aliquid fere inopinatum, quod ad memorata, explanata item pertinet*): Ⓐ *praeced.* etiam (*disiunctum l. 61. 64. 65*): PLAVT. Bacch. 397 hunc ([*i. ingratum, parcum*]. hoc *trad.*) e. -i culpabunt mali (*sc. praeter ceteros*). CIC. S. Rosc. 88 qui propter fori ... insolentiam non modo subsellia, verum e. urbem -am reformidet (*cf. l. 74*). Verr. II 5, 35 iucunda (*n. plur.*) ... non modo ... extraordinariis cupiditatibus, sed e. -i naturae ac necessitati *denegare* (Att. 2, 9, 2 non modo eos, qui ..., sed e. illum -um *eqs.* fam. 4, 13, 2 *non* audio solum, quod ..., sed e. id -um video, quo *eqs.* (TERT. spect. 8 p. 10, 11). VAL. MAX. 5, 1, 10 *caput Pompei* e. -i victori miserabile. TERT. apol. 47, 3 e. -is Iudaeis. PORPH. Hor. carm. 3, 24, 36—37 non tantum leges inrumpuntur, verum e. -a natura expugnatur. PS. APVL. herm. p. 271 propositionum conversio, quae non tantum ordinem, sed e. -as particulas in contrarium perducit. Ⓑ *seq.* etiam: OV. met. 13, 475 populus lacrimas ... non tenet. -e e. flens ... sacerdos *eqs.* VAL. FL. 4, 323 mole iacentis (*i. Amyci*) -e e. expleri victor nequit. QVINT. inst. 3, 7, 2 -is e. reis dare laudatores. 10, 1, 55 non forum modo, verum -am e. urbem reformidat (*cf. l. 61*). APVL. met. 2, 22, 2. 9, 35, 4 *vicinum* tota frugalitate spoliatum -is e. glebulis exterminare. TERT. apol. 7, 3 -i e. domestici nostri. spect. 17 p. 19, 2 COD. Theod. 10, 10, 33. 16, 5, 6, 3.

ⒾⒾ etiam *adiunctivum* (*cf. vol. V 2, 932, 25. adnectit additamentum l. 84*): Ⓐ *praeced.* etiam: CIC. Cato 2 hoc ... onere ... et te et me e. (*om. PV*) -um levari volo. Att. 15, 11, 1 nihil esse ... reliqui, quod ageremus, nisi ut salvus esset *Brutus*; in eo e. -i rei publicae esse praesidium. PLIN. nat. 2, 12 sol ... *non* temporum modo ..., sed siderum e. -orum ... rector. QVINT. inst. 8, 3, 5 si vis ... *fulminum* tantum, non e. -e fulgor timeretur. AMM. 28, 1, 12 Leonem notarium ..., e. -um ... humani sanguinis avidissimum. Ⓑ *seq.* etiam:

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MANIL. 5, 469 forsitan -e e. Cepheus referetur in actus. PLIN. nat. 18, 14 -a e. (*v. app. cr.*) verba priscae significationis. QVINT. inst. 4, 1, 75 in -is e. probationibus multa funguntur prooemii vice. 5, 13, 39 non haec (*n. plur.*) solum, sed -am e. praetextam. TAC. Agr. 6, 3 VLP. dig. 36, 4, 5, 30 APVL. met. 11, 1, 2. TERT. nat. 2, 6, 3 -e e. sol (*antea*: astra ... luna). adv. Marc. 3, 20 p. 412, 16 -o e. exitu rerum probante.

β quoque (-e *postponitur l. 18. respondet item l. 31. in descriptione peculiari, cum aliquid per se aptum sermoni additur praeter exspectationem, e. g. l. 22 sq. exempla affero sel., quibus duae huius iuncturae voces demonstrantur certa ratione inter se vel c. subst. cohaerere. peculiaria ad vocem q. e. quoque pertinentia velut collocationem sim. praetermitto. cf. et p. 312, 38. 314, 16. 323, 28. 72. 324, 18*): CIC. S. Rosc. 33 hominem ..., quod inter omnes constat, nisi inter eos, qui -i qu. insaniunt, insanissimum (fam. 5, 12, 6 qui non -e qu. ... propriam ingenii gloriam consequatur. CELS. 5, 19, 10 quorum [*i. medicaminum*] -orum qu. pondera paria miscentur. ASCON. Pis. p. 17, 26). Caecin. 15 id quod -i qu. mulieri veniebat in mentem. de orat. 2, 51 Graeci qu. -i sic ... scriptitarunt *eqs.* (*sic postponitur* '-e': LVCR. 4, 507 non modo ... ratio ruat omnis, vita qu. -a concidat. FEST. p. 213 peculatus ... a pecore ut pecunia qu. -a. SEN. Herc. O. 327. *al.*). LVCR. 4, 74. 4, 612 -a qu. haec ... vox optunditur. OV. ars 3, 23 -a qu. ... *est* femina Virtus. met. 2, 268 -um qu. Nerea ... latuisse sub antris. 6, 306 -a qu. ... lingua ... congelat. LIV. 26, 37, 8 -ae (-a *π*) qu. Hispaniae ... eo plus ... indignationis praebebant. SEN. contr. 7, 6, 3 VAL. MAX. 3, 3, 1. CELS. 1 prooem. 11 Themison ... -e qu. quaedam ... deflexit. 3, 6, 10 *mel* si stomachum offendit, supervacuum est sicut -a qu. sorbitio. SEN. nat. 3, 21, 1 si remissior fuit ... pestis, -a qu. temperatior noxa ... temptat nervos (*sic adnectitur additamentum*: ASCON. Corn. p. 53, 13 P. Clodius adulescens -e qu. perditus. TERT. praescr. 7 l. 31. AMM. 14, 1, 10 Thalassius ... -e qu. adrogantis ingenii). COLVM. 9, 13, 11. ASCON. Mil. p. 32, 6 quo igne et -a qu. curia flagravit et item Porcia basilica. VAL. FL. 2, 400 -a qu. Hypsipyle ... ingemit. MART. 2, 69, 3 IVV. 10, 146 TAC. dial. 19, 4. 21, 2. VLP. dig. 3, 3, 8 pr. -e qu. filius procurator dari potest. TERT. adv. Marc. 2, 29 p. 375, 28. CYPR. epist. 15, 3 p. 515, 12 inspiciatis ... merita singulorum, -orum qu. delictorum ... qualitates cogitetis. 74, 11 p. 809, 4 item Petrus -e quoque ... monuit. CHIRON 115 -um qu. suspiramentum similiter fervens est (*Hippiatr. gr. I p. 1, 21* ἤ τε ἀναπνεή). HIER. epist. 22, 7, 3. COD. Iust. 1, 7, 6 (*a. 455*). 1, 27, 1, 3.

γ et (nec *sim. l. 73 sqq. iunctura* et -e *saepius postponitur. repetitur l. 66 sqq. c. gradatione quadam l. 64. 70 sq. iuxta ponitur* quoque *l. 53. cf. infra p. 320, 29. 322, 9. 323, 18. 62. 324, 3. 35 et Weissenborn-M. ad Liv. 1, 30, 6; vol. V 2, 909, 21 sq. quae affero, addas*): VERG. Aen. 6, 90 Achilles, natus et -e dea ([*v. l. 49*]. *sic accedit ad additamentum* [*appos., attrib., praedicat. sim., cf. p. 316, 19*]: PROP. 4, 9, 4 *Hercules* statuit fessos fessus et -e boves. LIV. 1, 12, 3. 1, 46, 5. 27, 27, 7 adulescente saucio et -o. VAL. MAX. 8, 13 ext. 4. 9, 14 ext. 1 et -e regiae stirpis. SEN. nat. 7, 3, 3 CVRT. 3, 3, 24. 3, 9, 9 PLIN. nat. 3, 62. 148. VAL. FL. 6, 49 Colaxes, sanguis et -e deum [*sim.* SIL. 5, 80. *cf. et l. 44*]. MIN. FEL. 27, 3 TERT. apol. 21, 24. *cf. etiam l. 28*). TIB. 1, 10, 55 flet teneras subtusa genas, sed victor et -e flet *eqs.* (*cf.* PROP. 2, 16, 54 deceptus ... flevit et -e deus). LIV. 3, 21, 3 tribuni ... refecti sunt. patres quoque, ne quid cederent plebi, et -i L. Quinctium consulem reficiebant (SEN. epist. 98, 13 nos quoque aliquid et -i faciamus animose. CYPR. epist. 44, 1 p. 598, 5 collegae ..., qui [*v. l. 56*] et -i quoque ... testimonia protulerunt). 6, 2, 14. 29, 6, 1 urbem ..., quae sub defectionem Italiae desciverat et -a ad Poenos (MANIL. 3, 63. SEN. apocol. 4, 2 Lachesis, quae et -a homini ... faveret. COLVM. 1, 1, 8 QVINT. inst. 2, 5, 23 PLIN. epist. 3, 9, 20 SVET. Aug. 43, 2 POMPON. dig. 1, 2, 2, 40. *v. et l. 55*). MANIL. 1, 36 veneranda non species tantum, sed et -a potentia rerum. SEN. contr. 1, 1, 25. COLVM. 3, 10, 15 quamquam et hos -os (*om. A; sc. malleolos*) sciam non ... sterilitate affectos (*sic disiunctum*: TERT. apol. 47, 8 et de -o mundo). LVCAN. 2, 598 PETRON. 12, 2. MART. 12, 52, 4 Rufus, cuius et -e tui flagrat amore cinis (*cf. l. 41*). QVINT. decl. 336 p. 325, 14. 15 non tantum sanguinis nos iura coniungunt: aliquid et -a necessitas, aliquid et -a societas (*sic repetitur*: TERT. anim. 16, 7 diabolus ..., dominus et -e dictus ..., pater et -e cognominatus [*v. l. 44*]). GAIVS dig. 50, 16, 196 pr. familiae appellatione et -e princeps familiae continetur. NOVATIAN. cib. Iud. 6 p. 238, 16 acturos deo ... gratias non diebus tantum, sed et -is noctibus (*cf. l. 41*). PEREGR. Aeth. 3, 3 ecclesia non grandis, quoniam et -e locus ... non satis grandis est. *negative*: nec, neque -e (*cf.* TER. Haut. 894 neque -e gnatus? *aliter p. 313, 71. 324, 44. nota*: nec non -e *l. 82.* nec et -e *l. 84*): LIV. 23, 18, 4 Maharbal ... nec -e eruptionem cohortium sustinuit. 34, 32, 9 crimina ... nec -a mediocria (*sic accedit ad additamentum*: PLIN. nat. 18, 137 vicia ... nec -a agricolis operosa). 37, 20, 8 hostes ..., ut nihil moveri viderunt, nec -i (*M, om. Bς*) quicquam ... mutarunt. SEN. contr. exc. 10, 2 cogitavi Decium, qui nec -e patri cessit (APVL. met. 5, 3, 5 cithara ..., quae videbatur nec -a. CYPR. epist. 27, 1 p. 540, 13). PLIN. nat. 12, 1 restat, ut neque -a animā carentia ... terrā edita (*i. fere arbores*) ... dicantur. STAT. Theb. 5, 463 (*verba Hypsipyles*) nec non -a ... enitor geminos. SCAEV. dig. 31, 88, 13 nec -um legatarium legatum petere posse. TERT. adv. Marc. 4, 24, 10 p. 502, 18 nec et -ae bestiae nocere poterunt, ubi fides fuerit. spect. 10 p. 13, 5 scimus nihil esse nomina mortuorum sicut nec -a simulacra eorum.

2 *convertit animum ad unum aliquid notabile*: **a** *obiter inseritur id, quod loquenti aliquid esse videtur* (*sc. dictum, sententia, adnotatiuncula sim.; specimina selectissima*): CIC. S. Rosc. 120 cum occiditur Sex. Roscius, ibidem fuerunt *servi*. servos -os, quod ad me attinet, neque arguo neque purgo; quod a vobis oppugnari video, ne in quaestionem dentur, suspiciosum est. fam. 2, 6, 4 hoc a te peto, ut subvenias ... huic meae laudi *eqs.* de -o T. Annio ... tibi polliceor *eqs.* VAL. MAX. 4, 8, 1 dono autem -i gratiam ... magnitudo conciliat (HIL. myst. 2, 7, 1). MELA 2, 9 Essedones funera parentum laeti ... celebrant. corpora -a laniata ... epulando consumunt. PLIN. nat. 6, 18 inde ad Bospori ... introitum *eqs.*; sed -ius paeninsulae (*i. Chersonesi Tauricae*) ... longitudo *eqs.*; ora -a Bospori *eqs.*; oppida in aditu Bospori *eqs.* QVINT. inst. 4, 3, 8. PLIN. epist. 3, 6, 3 aes -um ... vetus et antiquum *est.* VEG. mil. 2, 13 p. 47, 4 cum ... milites sequerentur ... centurionem ...; rursus -ae centuriae *eqs.*

b *inseruntur partes enuntiati: ad subst., pron. (v. l. 20), quibus annititur, -e strictius refert, adiungit appositiones, praedicativa (e. g. l. 62), participia sim.* ([*abl. modi, qual. v. l. 48*], *sc. et ad pron. pers. verbo fin. expressum, e. g. l. 42. 63 sq. compositionem membrorum concessivam vel adversativam e. g. l. 27. 35. 57. -e ponitur inter attrib. et subst. l. 48. 50. 51. 52, sim. v. p. 350, 64. 352, 4. cf. et p. 317, 24*): CIC. Verr. II 1, 77 cum in te homo -e nocens acerrimum testimonium dixit. de orat. 3, 139 imperatoris filium, summum -um imperatorem hominemque doctissimum (*sim.* Brut. 207 Cottam. ... summum -um oratorem *eqs.*). fin. 2, 17 eum, qui alteri misceat mulsum -e non sitiens (EPIST. Alex. l. 83 H. *cf. ibid.* l. 90). fam. 6, 10, 5 illud tibi ... ne -e quidem rudis ... spondeo *eqs.* LVCR. 5, 336 hanc (*i. fere rationem, doctrinam*) primus cum primis -e repertus ... ego sum in patrias qui possim vertere voces. CAES. Gall. 7, 32, 4 Cotum, antiquissima familia natum atque -um hominem summae potentiae (*cf. Meusel ad l.*). SALL. Catil. 39, 2 (*de nobilibus*) ii magistratus ... tenere (*inf. hist.*), -i innoxii ... sine metu aetatem agere (*inf. hist.*) *eqs.* Iug. 14, 23. 85, 37 *factis maiorum* nobilitas freta, -a dissimilis moribus, nos ... contemnit. VERG. Aen. 9, 462 Turnus in arma viros, armis circumdatus -e, suscitat. HOR. sat. 2, 1, 85 si quis opprobriis dignum latraverit, integer -e? ars 305 sq. fungar vice cotis, acutum reddere quae ferrum valet, exsors -a secandi: munus ..., nil scribens -e, docebo. TIB. 1, 10, 51 rusticus ..., male sobrius -e (*v. app. cr.*). LIV. 3, 61, 2 Valerio ..., liberatore -o. 25, 6, 21 clamorem pugnantium ... exaudimus resides -i ac segnes, tamquam ... arma *non* habeamus. 34, 32, 16 Messenen ... socius -e sociam nobis urbem vi ... cepisti. VELL. 2, 17, 1. VAL. MAX. 7, 8, 9 *anulos* heredibus illius exheres -e reddidit. SEN. dial. 2, 18, 1 C. Caesar ..., -e materia risus benignissima. 4 11, 3 nec quisquam metuitur -e securus. PLIN. nat. 3, 93 Lipara ..., -a circuitu paulo minor v̄. SIL. 8, 557 (*de Scipione*) saepe ... -e pedes praevertit equum. 11, 47 STAT. silv. 5, 1, 262. MART. 1, 78, 3 siccis -e genis flentes hortatus amicos decrevit Stygios Festus adire lacus (*c. abl. item*: TAC. hist. 4, 81, 3 Vespasianus ... laeto -e vultu ... iussa exsequitur. ann. 3, 55, 4 Vespasianus ..., antiquo -e cultu victuque). TAC. ann. 14, 55, 2 Augustus Agrippae ... otium ... concessit, sed in ea -e (-a *trad.*) aetate, cuius auctoritas *eqs.* PLIN. epist. 3, 7, 12 neminem se videre in senatu, quem consul -e sententiam rogavisset. paneg. 14, 5 SVET. Iul. 35, 1. VLP. dig. 42, 8, 6, 12 si servus ... ignorante domino -e sciens rem acceperit (*cf.* CYPR. zel. 3 p. 421, 3 nescius -e). PAVL. dig. 41, 2, 30, 5 heres meus nisi -e nactus possessionem *eqs.* APVL. met. 6, 32, 2 mortuae bestiae -a vivens ventrem habitabit *virgo.* 7, 12, 3. TERT. pudic. 22 p. 272, 5 (*de Christo*) -e (-o *B*) a delicto purus et omnia sanctus (*cf.* FIRMIL. Cypr. epist. 75, 23 p. 824, 22 de caeno illorum bibis et -e ... purgatus alienarum sordium [*i. haereseos*] contactibus inquinaris). IVST. 12, 11, 8 *Alexander* in contionem armatam inermis -e desiluit. 24, 5, 13 nobilibus ... ignobilis -e praeponitur. AVSON. 403, 16 p. 235 P. nec celeres mulas, -e Metiscus, agas (*spectat ad Verg. Aen. 12, 469 sq.*). AMM. 16, 10, 18 HIER. epist. 52, 14, 1. 108, 2, 2 *Paula* suos pauperes pauperior -a dimisit. 108, 15, 6.

3 *sermone, narratione progrediente -e convertit animum ad id (animans, rem), de quo porro loqui propositum est (-e vim vocis augens, ad quam spectat, distinctionem sermonis significat in transitu ad eum [id], de quo nunc dicendum est. saepius in initio enuntiati, versus; c. emphasi quadam l. 79. 80 sq. 83 sq.; accedit ad primum membrum seriei l. 84*): CIC. Verr. II 4, 136 ut ceteros omittamus (*v. l. 75*), de -is Syracusanis cognoscite (*post verba praeteritionis, omissionis sim. item*: Cluent. 135 de ... hominis ... inconstantia plura non dicam; hoc testamentum -um *eqs.* prov. 6 nec haec ... omitto, quod *eqs.*; -am vero urbem *eqs.* [SEN. epist. 95, 4. *v. l. 72*]. AVG. civ. 7, 27 p. 309, 12 D. *cf. et* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 27 p. 395^{C} notissimum silentio paene transieram, -um dico ... *hominum* formationis exordium [*gr. p. 228^{D}* αὐτὴν ... τὴν ... ἀφορμήν]). p. red. ad Quir. 4 iam vero honos, dignitas ... ordo *eqs.*; -a autem patria, di immortales *eqs.* ([*cf. p. 317, 5. sim.* Att. 1, 14, 4 ego autem -e, di boni *eqs.*]. Cael. 58 -ius autem veneni quae ratio fingitur? VITR. 5, 6, 8 COLVM. 2, 20, 4 CYPR. patient. 7 p. 402, 8 PALLAD. 1, 8, 2. *cf* QVINT. inst. 11, 3, 75 sed in -o vultu *eqs.*). nat. deor. 2, 147 iam vero animum -um mentemque hominis, rationem, consilium ..., qui non

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

divina cura perfecta esse perspicit *eqs.* (TERT. spect. 23 p. 23, 23. *cf.* SEN. nat. 7, 20, 1 iam -a fulmina *eqs.* [APVL. Plat. 1, 11]). LIV. 7, 15, 4. 22, 2, 10 -e Hannibal aeger oculis *eqs.* CELS. 7, 25, 1^A ad ea transeundum est, quae in cole -o fiunt. in quo si *eqs.* SEN. clem. 1, 10, 1 iam Domitios, Messalas *eqs.*, -um Lepidum quam diu mori passus est (*cf. p. 316, 80*). COLVM. 9, 4, 7 quoniam situm pastionum . . . exposui, nunc de -is receptaculis . . . examinum loquar. PLIN. nat. 2, 188 Anaximenes . . . horologium . . . ostendit. -um diem alii aliter observavere *eqs.* (IVV. 1, 127). APVL. apol. 25 aggredior . . . ad -um crimen magiae. CYPR. patient. 19 p. 410, 24 exordia -a *impatientiae* denique (*v. app. cr.*) videamus. HIER. epist. 58, 11, 1 ad te -um veniam *eqs.* (= 61, 2, 4). AVG. civ. 18, 34 p. 306, 4 D. in -a porro Babyloniae captivitate . . . prophetaverunt Daniel *eqs.*

II *accedit ad verb. (fin., inf.; cf. quae de usu pron.* αὐτός *vice pron. pers. non refl. docet Schwyzer, Gr. Gramm. II 211. ubique fere exempla significantiora sel.)*: A *-e perspicuum facit ordinem enuntiati, sermonis (cf. p. 311, 11sq.): verba fin. (inf. cf. l. 80) ad unum idemque subi. pertinentia componuntur, opponuntur:*

si duo vel complura verba c. eodem subi. cohaerent, pron. -e alterum (vel unum) efferendo indicat hanc actionem prae ceteris coniunctam esse c. subi. omnibus communi (ad rem v. et Meusel ad Caes. Gall. 7, 43, 5). ubique non tam vice subi. (i. pron. pers.) ponitur quam annitens ad subi. (verbo fin. vel nominatim expressum) spectat ad actionem verbi fin. (inf. l. 16). in sermone sic composito subauditur, si definias, nihil nisi fere i. q. 'pro alicuius parte', 'quod pertinet ad' sim. (*interdum fere* ἀπὸ κοινοῦ *ponitur in initio complurium verb. fin., quae omnia artius ad idem subi. spectant, e. g. l. 46. p. 318, 46. procul spectans ad subst. -e significantius ad verb. fin. accedit, e. g. l. 50 sq. p. 318, 3*):

1 *generatim: verba fin. componuntur, opponuntur:* a *in structura verborum disiuncta (i.* ἀσυνδέτως *formata):* α *verb. fin. c. pron. -e coniunctum sequitur (sc. aut in uno eodemque enuntiato aut in initio enuntiati subsequentis, cf. Meusel, Krit. Anh. ad Caes. Gall. 7, 64, 1. hic illic sermonis fere militaris mos renuntiandi subesse videtur, e. g. l. 41. 52. 59. v. et Meusel, Krit. Anh. ad Hirt. Gall. 8, 46, 5)*: PLAVT. Poen. 71 facit illum heredem . . ., -e abit ad Acheruntem. Rud. 62 *leno* ad prandium vocavit adulescentem huc. -e . . . conscendit navem *eqs.* Truc. 513 ubi . . . est, quae me hic reliquit, eapse (*cf. app. cr.*) abiit? TITIVS or. frg. Macr. Sat. 3, 16, 16 iudex testes poscit, -us it minctum. CIC. S. Rosc. 23 iste T. Roscius . . . hunc . . . eicit domo . . ., -e amplissimae pecuniae fit dominus. 149 causam mihi tradidit . . ., -e . . . perfecit, ut *eqs.* Verr. II 1, 87 milites . . . pedibus reverti iubet, -e myoparonem . . . vendidit (CAES. Gall. 4, 36, 3 civ. 1, 41, 2. *al.* SALL. Catil. 55, 2 NEP. Dat. 4, 5 CVRT. 3, 8, 22. 5, 1, 23 IVVENC. 4, 482. *cf.* SALL. Iug. 46, 5 iubet. deinde -e *eqs.* LVCAN. 4, 734 Curio . . . erumpere cogit . . . equitem . . .; -e . . . excedere . . . signa iubet castris). II 2, 79 qui cum reo transigat, . . . honestos homines . . . dimittat, -e solus reum . . . condemnet pecuniamque non reddat (*v. l. 25 sqq.*). Cluent. 179 Strato . . . duos conservos . . . occidit . . .; -e armarii fundum exsecuit. dom. 24 cum senatum a gubernaculis deiecisses, populum e navi exturbasses, -e archipirata . . . navigares. Phil. 4, 14 vester hostis vestram rem publicam oppugnat, -e habet nullam; senatum . . . delere gestit, -e *eqs.* de orat. 2, 360 PLANC. Cic. epist. 10, 8, 6. 10, 9, 3 equites . . . praemisi. -e . . . celeritate satis faciam *eqs.* (CAES. civ. 2, 24, 1). 10, 11, 2 equitatum revocavi; -e in Allobrogibus constiti (*cf. l. 74 sq.*). 10, 18, 4. CATVLL. 65, 4 nec potis est . . . Musarum expromere fetus mens animi, — tantis fluctuat -a malis. 71, 6. PVBLIL. N 23 necessitas dat legem, non -a accipit. CAES. Gall. 1, 10, 3 munitioni . . . T. Labienum . . . praefecit; -e in Italiam . . . contendit *eqs.* (1, 52, 2. *al.* CVRT. 4, 3, 1). 1, 24, 2 Caesar . . . equitatum . . . misit. -e . . . aciem instruxit (6, 33, 3 SALL. Catil. 44, 4). SALL. Catil. 59, 5 Iug. 49, 1. VERG. georg. 4, 424 iuvenem in latebris . . . nympha collocat, -a procul . . . resistit. Aen. 2, 749 patrem . . . curva valle recondo. -e urbem repeto. 9, 662 Ascanium prohibent, -i in certamina . . . succedunt. OV. ars 3, 712 LIV. 1, 3, 3 CVRT. 5, 13, 19. PLIN. nat. 7, 110 Platoni . . . Dionysius . . . navem misit obviam, -e . . . egredientem in litore excepit. SIL. 1, 298 *Hannibal* quatit agmine campos. -e . . . circumlustravit . . . muros *eqs.* 8, 585 STAT. Theb. 10, 258. QVINT. inst. 2, 17, 19 illum fefellit, -e quid verum esset non ignoravit. 7, 1, 30 TAC. ann. 11, 2, 2 APVL. met. 1, 19, 12.

β *verb. fin. c. pron. -e coniunctum praecedit*: PLAVT. Curc. 161 eapse (*i. anus*) merum condidicit bibere, foribus dat aquam. CIC. ac. 1, 16 *Socrates* ita disputat, ut nihil affirmet -e, refellat alios. CAES. civ. 1, 70, 2 ut . . . -i periculum vitarent, impedimenta . . . servare non possent (*cf. p. 318, 56 sq.*). 1, 76, 3 princeps in haec verba iurat -e; idem iusiurandum adigit Afranium. LIV. 9, 40, 7 dextro -e cornu constitit (*v. l. 54*), sinistro praefecit magistrum equitum. VAL. MAX. 8, 2, 2. SVET. Aug. 47 provincias validiores . . . -e suscepit, ceteras proconsulibus . . . permisit. GELL. 1, 3, 6 -e tacitus ad condemnandum *amicum* sententiam tuli, iis, qui simul iudicabant, ut absolverent, persuasi.

b *in structura verborum, cuius partes variis modis et rationibus inter se coniunguntur (attinet strictius ad inf. p. 318, 7, additur ad inf. hist. p. 318, 35. v. etiam in repetitione p. 318, 29):* α *verb. fin. c. pron. -e coniunctum sequitur*: PLAVT. Bacch. 448 potest inhibere imperium magister, si -us primus vapulet? Cas. 777 illae . . . senem cupiunt extrudere incenatum . . ., ut -ae solae ventris distendant suos.

Men. 62 ei . . . uxorem . . . dedit eumque heredem fecit quom -e obiit diem ([= Poen. 77]. *sim.* CIC. de orat. 1, 175 cum . . . pater . . . testamentum mutasset et, quem ei visum esset, fecisset heredem essetque -e mortuus). Poen. 69 quoniam periisse sibi videt gnatum . . ., conicitur -e in morbum *eqs.* ENN. scaen. 179 qui cupiant dare arma Achilli, ut -i (-e *codd.*) cunctent (*sc. sumere*). CAEL. hist. 25 si vis mihi equitatum dare et -e cum cetero exercitu me sequi (*sic attinet ad inf.*: CIC. inv. 1, 8 *Hermagoras* videtur . . . diligenter electas res conlocasse et nonnihil -e . . . novi protulisse). VARRO Men. 513 quod si Actaeon occupasset (*i. fere praevenisset*) et -e prius suos canes comedisset *eqs.* rust. 2 praef. 2 utrumque sunt consecuti, ut et . . . agros fecundissimos haberent et -i valetudine firmiores essent. CIC. Verr. II 2, 182 magistrorum . . . consuetudinem esse, ut, cum tabulas novo magistro traderent, exempla litterarum -i habere non nollent. Cluent. 192 cum . . . accusatorem filio suo Romam misisset (*Sassia mater*), -a . . . Larini est commorata. Phil. 1, 15 non quid efficere posset . . . cogitavit, sed quid facere -e deberet. parad. 43 si testamenta amicorum . . . ne expectas quidem atque -e supponis. LVCR. 4, 815 animus . . . cetera (*sc. fere simulacra*) perdit praeter quam quibus est in rebus deditus -e. CAES. Gall. 1, 1, 4 (*de Helvetiis*) aut suis finibus eos (*i. Germanos*) prohibent aut -i in eorum finibus bellum gerunt. civ. 3, 75, 5 tantum profecerunt, ut . . . complures . . . interficerent -ique incolumes se . . . reciperent. TIB. 1, 6, 27 mero somnum peperi tibi, at -e bibebam sobria . . . pocula. OV. fast. 2, 233 aper . . . dissipat . . . canes, mox tamen -e perit. LIV. 1, 20, 1 sacerdotibus creandis animum adiecit, quamquam -e plurima sacra obibat. 2, 31, 9 quod ad me attinet, neque frustrabor ultra cives . . . neque -e frustra dictator ero. 40, 11, 5 quem . . . suo loco moveo, ut -e in eius locum succedam? VELL. 2, 113, 3. SEN. benef. 2, 15, 1 dabo egenti, sed ut -e non egeam, succurram perituro, sed ut -e non peream. epist. 74, 9 (*de raptoribus*) illi spectent bona ista pendentia et -i magis pendeant. 113, 29 COLVM. 11, 1, 4 PLIN. nat. 9, 15 STAT. Theb. 8, 682 MART. 1, 100, 1. 3, 24, 14 dum iugulas hircum, factus es -e caper. QVINT. inst. 3, 2, 3 homines . . . utilia . . . notarunt . . . ad imitandum . . . et quaedam . . . adiecerunt -i quoque (*cf. p. 315, 7*). TAC. Agr. 36, 1 Britanni . . . missilia nostrorum vitare vel excutere atque -i magnam vim telorum superfundere (*ter inf. hist.*). PLIN. epist. 1, 3, 3. 4, 9, 9. SVET. Vit. 9 copias, quas adversus Othonem praemitteret quasque -e perduceret. VLP. dig. 4, 4, 3 pr. *imperatores* huiusmodi . . . decreta quasi ambitiosa esse interpretati sunt, -i autem perraro . . . *talia* indulserunt. TERT. patient. 9 p. 15, 8 CYPR. laps. 8 p. 243, 4 epist. 70, 1 p. 768, 1. 5. 70, 2 p. 769, 5. 6 quis . . . potest dare, quod -e non habeat, aut quomodo potest spiritalia gerere, qui -e amiserit spiritum sanctum? AMM. 27, 2, 7 ita . . . ut hostium . . . sex . . . interficeret milia, -e vero non amplius ducentis amitteret. HIER. epist. 54, 8, 3 (*de apostolo*) ne, quod aliis praecipit, -e non servet. 65, 14, 5 (*de sponsa Christi*) cum . . . *Christo* texueris vestimenta, efficieris -a templum domini et laetificabis eum (*cf. et l. 84*). CE 1007, 4 erupuit servos mihi vitam et -e praecipitem sesse deiecit in amnem.

β *verb. fin. c. pron. -e coniunctum praecedit*: TER. Hec. 344 (*de amatore stulto*) laborem inanem -us capit et illi (*sc. cui odio est*) molestiam adfert. Ad. 64 nimium -e (*om.* $L\ p\ V^1$) durust . . . et errat longe mea . . . sententia *eqs.* LVCIL. 154 in os prius accipiam -e quam gladium in . . . pulmonibus *inimici* sisto. 897 cum -i in lutum descendant, cum alios detrahant. CIC. S. Rosc. 29 quem -i . . . non potuerunt occidere, eum iugulandum vobis tradiderunt. 144 vestitum, quo -e tectus erat . . ., tibi tradidit. div. in Caec. 47 -e nihil est, nihil potest, at venit paratus cum subscriptoribus exercitatis (*membrum, ad quod -e accedit, opponitur sequentibus sensu concessivo item [v. et p. 317, 72]*): PVBLIL. B 36 brevis -a vita est, sed malis fit longior. CELS. 2, 8, 30 etiamsi -a [*i. mulier gravida*] convaluit, partum tamen perdit. CYPR. epist. 2, 2 p. 468, 7). Verr. II 2, 57 qui non modo -e fur non est, sed ne alium quidem passus est esse. Arch. 17 quodsi -i haec *studia* neque attingere neque . . . gustare possemus, tamen ea mirari deberemus *eqs.* Deiot. 29 et -e ardebat (*v. l. 72*) . . . et . . . arbitrabatur *eqs. al.* CAES. Gall. 6, 15, 1. civ. 2, 27, 2 quae sentimus -i, reliquos sentire speramus. LIV. 3, 53, 7. 36, 40, 10 senatus non -e modo ad decernendum triumphum consensit, sed etiam tribunum . . . compulit ad remittendam intercessionem. VAL. MAX. 5, 2, 4 et -e cum patrem appellavit et ab legionibus . . . patronum salutari voluit. 5, 6, 7. CELS. 5, 27, 3^C quisquis . . . vulnus exsuxerit, et -e tutus erit et tutum hominem praestabit. PLIN. nat. praef. 16 id . . . et in aliis operibus -e feci et profiteor mirari T. Livium *eqs.* QVINT. inst. 2, 17, 20 non . . . falsam habet -e opinionem, sed fallit alium. IVV. 6, 209 ardeat -a licet (*sc. mulier*), tormentis gaudet amantis (AMM. 29, 2, 5). PLIN. epist. 2, 20, 6. IAVOL. dig. 41, 2, 21 pr. interdum eius rei possessionem, cuius -i non habemus, alii tradere possumus. GELL. 2, 29, 6 (*de cassita*) dum . . . -a iret cibum pullis quaesitum, monet eos, ut *eqs.* APVL. met. 3, 12, 4 hospes . . . nec -e discedit nec me digredi patitur. CYPR. epist. 72, 2 p. 777, 14 *perfidi sacerdotes* etsi -i . . . ad ecclesiam redeunt, restituere . . . eos . . . non possunt, qui *eqs.* SPART. Hadr. 6, 3 *Hadrianus* triumphum . . . recusavit -e atque imaginem Traiani curru triumphali vexit. HIER. epist. 18^A, 12, 4. 52, 14, 1 cave . . ., ne aut -e aliis detrahas aut alios audias detrahentes. AVG. civ. 10, 9 p. 416, 20 D. potestates . . ., quae vel -ae invideant purgationi animae vel artibus serviant invidorum.

2 *speciatim: verba fin. ita componuntur, ut act. et pass. (sive*

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

stricte sive ad sensum, e. g. l. 16. 53) quadam vicissitudine *inter se coniuncta sint (structuram ἀσυνδέτως formatam v. l. 21. 25; saepius figura rhet. traductionis [πολυπτώτον], sc. fere verbalis subesse videtur, interdum c. variatione coniuncta, v. e. g. l. 39; aliter p. 317, 82. in conduplicatione l. 20)*: **a** *verb. fin. c. pron. -e* coniunctum sequitur: PLAVT. Rud. 1262 dum praedam habere se censeret, interim praeda -us esset, praeda praedam duceret. CIC. S. Rosc. 115 non hanc ei rem Sex. Roscius mandavit, sed ... -e Sex. Roscius ... ⟨T.⟩ Roscio mandatus est. dom. 141 magistro, qui cogeretur docere ante quam -e didicisset. rep. 1, 52 qui imperat ali⟨i⟩s, servit -e nulli cupiditati, cum quas ad res civis instituit ..., eas ... complexus est -e nec leges imponit populo, quibus -e non pareat. Tusc. 1, 53 quod ... motum adfert alicui quodque -um agitatur aliunde. Lael. 52 quis est ... qui velit ut neque diligat quemquam nec -e ab ullo diligatur (Att. 10, 11, 5). Att. 9, 13, 4 si vincere non possit, quo modo tamen vinci -e possit, non videam (*cf.* AVG. civ. 14, 23 p. 48, 21 D.). CATVLL. 64, 248 Theseus, qualem ... *Ariadnae* luctum obtulerat ..., talem -e recepit. CAES. civ. 3, 15, 1 sicuti mari ... Caesarem prohibebat, ita -e omni terra ... prohibebatur. SALL. Iug. 2, 3 animus ... habet cuncta neque -e habetur. OV. am. 2, 14, 38. 39 suos (*i. liberos sim.*) utero quae necat, -a perit. -a perit *eqs.* met. 3, 119 de fratribus unum comminus ense ferit; iaculo cadit eminus -e. fast. 6, 466 Crassus ... natum ... perdidit et leto est ultimus -e datus. LIV. 2, 20, 9 ut et ... occiderit Mamilium et -e ... veruto percussus ... exspiraverit. 10, 47, 5 comitia consularia L. Papirius habuit; creavit consules *eqs.* -e Papirius praetor factus. VAL. MAX. 3, 3 ext. 4 cum a tyranno ... torqueretur nec ... inhiberi posset, quo minus eum ... invicem -e *maledictis* torqueret. SEN. epist. 52, 11 quid lactaris, quod ab hominibus ... laudatus es, quos non potes -e laudare? PLIN. nat. 16, 8 dedit hanc ... coronam Agrippae, sed civicam ... accepit -e (MART. 10, 69, 1. *sim.* VAL. FL. 3, 13 galeam ... *muneribus* addidit, -e ... pateras ... contra ... capit. TAC. Germ. 18, 2). 17, 255. SVET. Iul. 68, 2 non cum obsiderentur modo, sed et si -i alios obsiderent. VLP. dig. 5, 4, 1, 4 habebo bessem *hereditatis*: ... sed -e tenebor ad restitutionem sextantis. 26, 7, 2 pr. IVST. 22, 5, 3 ut hostibus faciant, quae -i patiantur (*sim.* BOETH. cons. 2, 6, 9).

b *verb. fin. c. pron. -e* coniunctum praecedit *(c. emphasi repetitur l. 45 sqq.)*: PLAVT. Persa 650 et -us prorsus (*v. app. cr.*) perditust et benevolentis perdidit (*sim.* CYPR. hab. virg. 9 p. 194, 13). CIC. S. Rosc. 147 *Caecilia* perfecit, ut quanto honore -a ex illorum (*i. cognatorum*) dignitate adficeretur, non minora illis ornamenta ... redderet. Tull. 20 aut -e Tullium deduceret aut ab eo deduceretur. Verr. II 1, 17 homines ... illustres qui ut -i noti sunt sic nostrum unum quemque ... norunt. Catil. 2, 8 alios -e amabat turpissime, aliorum amori flagitiosissime serviebat. Sull. 32 rem publicam ..., quae domesticos hostis, ne ab iis -a necaretur, necavit. leg. 3, 32 vitiosi principes ... non solum vitia concipiunt -i, sed ea infundunt in civitatem neque solum obsunt, quod -i corrumpuntur, sed etiam quod corrumpunt. Tusc. 1, 54 principium extinctum nec -um ab alio renascetur nec ex se aliud creabit. SEN. Phoen. 494 patiare potius -e quam facias scelus. DECRET. decur. Forosempron. (CIL XI 6123, 2) 6 adfectus, quos civibus nostris nunc -e praestas, nunc ab eis percipis. AVSON. 171, 6 p. 37 P. *puella* docta bonos mores -a suosque (*i. fere proximos*) docens. HIER. epist. 43, 2, 1 frequentia salutandi, qua aut -i ... ad alios pergimus aut ad nos venientes ... expectamus. 55, 4, 5.

B *usus* peculiariter definiens: *-e exhibet* vim designandi personas *(cf.* GRAMM. *suppl. 148, 4 sqq.)*:

1 *expressis verbis ab altera persona (re) vel* compluribus distinguitur *is, quem pron. -e significat:*

ex usu atque ratione opponendi, componendi (similiter ut p. 311, 17 sq. 72) efficitur, ut -e vicem pron. pers. teneat. *quia effert personam verbo fin. expressam, inde etiam in obliquis cas. vice pron. pers. fungitur ([cf. e. g. p. 322, 66. 77]. de -e pron. pers. [sec. gr.] v.* SERV. *Aen. 6, 76, cf. Brugmann, AbhLeipz. 1904, 124 adn. 1; v. et Nipperdey ad Nep. Eum. 7, 1): fere i. q.* aliquis *sc.* pro sua parte *(plerumque:* is, *saepius fere et vice 1., 2. pers., v. p. 320, 8. 26. 321, 24. 29. 43. 49. 61 sq. 65. 68. 81. 322, 5. 17 sqq., quibus in exemplis ubique nom. occurrit praeter p. 320, 8 acc.; nota audaciora p. 320, 8. 28. 321, 33)*:

a *usu* ampliore: **α** *varia (distinguuntur homines, di sim. a bestiis, p. 320, 8. 23. 56, res e. g. p. 320, 20. 21. cas. obl. passim)*: CIL I² 834, 4 C. Poplicio L. f. Bibulo ... locus monumento, quo -e posterei que eius inferrentur, publice datus est (QVADRIG. hist. 10^b p. 210, 4 -e posterique eius Torquati sunt cognominati [*sim.* SVET. Aug. 43, 2 Claud. 1, 3]. LIV. 2, 31, 3 locus in circo -i posterisque ... datus. CONST. veteran. [CIL XVI] 1 int. I 10 [*a. 52*] -is, liberis posterisque eorum civitatem dedit [14 ext. I 8. *saepe. v. et p. 320, 49*]. CIL VI 15646. *al. cf. p. 305, 17*). PLAVT. Persa 327 mulier ut sit libera atque -e ultro det argentum. Poen. 30 nutrices pueros ... ut procurent ..., ne et -ae sitiant et pueri pereant fame (*cf.* COLVM. 5, 12, 2). Trin. 109 postquam ... eius rem confregit filius videtque -e ad paupertatem protractum esse se *eqs.* (*cf.* CIC. Verr. II 2, 145 -i ... et patri ... et filio. TIB. 1, 10, 41 -e suas sectatur oves, at filius agnos. VAL. MAX. 1, 7, 4 ORAT. imp. Claud. [CIL XIII 1668] 1, 25 QVINT. decl. 269 p. 97, 22 TAC. hist. 1, 75, 2. *al.*). Truc. 50 (*de amatore*) -e gaudet, res perit. TER. Phorm. 358 ignoratur parens, neglegitur -a ([*sc. puella*]. LEX repetund. [CIL I² 583] 3. 60 ⟨qui iudici ... satisfecerit, nomine suo⟩ parentisve ..., quoive -e parensve suos heres siet). CIL I² Add. n. 2662, 5 (*a. ante Chr. 102*) classis ... missa ... per pelagus. -e (*i. dux*) iter eire profectus Sidam (*sim.* CIC. Verr. II 5, 146 -os ... abduci imperabat, naves eorum atque onera ... adservanda curabat. IVST. 4, 5, 9). VARRO rust. 3, 6, 6 (*de pavonibus*) ova eorum ..., -i. RHET. Her. 2, 18, 27 et -i (-e H^1) meminisse poterimus ... et auditor ... meminisse poterit ('-e' *fere vice pron. 1. pers. item*: VERG. ecl. 1, 9 meas errare boves ... et -um [*i. pastorem, me, v. p. 319, 67. 344, 33*] ludere, quae vellem, calamo permisit *deus*. OV. ars 2, 98 COLVM. 4, 29, 15. 9, 13, 3. PETRON. 19, 5 ut ... -e cum Quartilla consisterem, Ascyltos cum ancilla, Giton cum virgine. QVINT. inst. 5, 12, 8. PLIN. epist. 7, 3, 1 tu modo in Lucania, modo in Campania? '-e enim' inquis 'Lucanus, uxor Campana'). CIC. inv. 2, 75 oportet accusatorem illud, quod -e arguat, ab eo, quod defensor comparat, separare. Cluent. 161 cum -e, tum eius amici (fin. 2, 44 CVRT. 10, 1, 24. TAC. ann. 3, 13, 2 in ... amicos Germanici saevisse, ... -um ... peremisse). Sull. 72 peto, ut quod potuit (*sc. P. Sulla*), tempori tribuatis, quod fecit, -i. Planc. 32 ut pater, ut avus, ut maiores eius ..., deinde ut -e *eqs.* (Phil. 10, 13. 13, 8 LIV. 9, 5, 9). Phil. 2, 113 et nomen pacis dulce est et -a res salutaris. rep. 6, 27 nam ex principio oriuntur omnia, -um autem nulla ex re alia nasci potest. fin. 5, 2 Platonis ... illi ... hortuli ... non memoriam solum mihi afferunt, sed -um videntur in conspectu meo ponere. nat. deor. 2, 7. div. 1, 77 et -e et equus eius (*sim.* SIL. 7, 641 -e ac sonipes. *cf.* VAL. MAX. 3, 7, 1^c -is iumentisque eorum). fam. 11, 8, 2 quid -e agas, quid noster Hirtius, quid Caesar meus ('-e' *fere vice pron. 2. pers. item*: VERG. Aen. 3, 408 hunc socii morem sacrorum, hunc -e teneto. TIB. 1, 3, 2 ibitis ... sine me, Messalla, per undas, o utinam memores -e cohorsque mei. 1, 9, 39 quid faciam nisi et -e fores in amore puellae [VAL. FL. 7, 414. *v. et p. 323, 62*]). 13, 30, 1 omnia eius tibi commendo in primisque -um, virum optimum. ad Brut. 1, 10, 2 (= 9, 18, 2 Sj.) caesis Antoni copiis, -o expulso (*sim.*: BELL. Afr. 95, 1 LIV. 2, 51, 8 TAC. hist. 2, 73). LVCR. 4, 401 atria versari et circumcursare columnae ... uti pueris videantur, ubi -i desierunt verti. CAES. Gall. 1, 14, 6. civ. 1, 15, 4 Vibullius ... milites ab eo (*i. Lentulo*) accipit, -um dimittit. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 42 -e aut procurator eius sciet *eqs.* (*cf.* GAIVS dig. 4, 4, 25, 1). SALL. Catil. 51, 43 publicandas eorum pecunias, -os in vinculis habendos (*cf.* 52, 14). 56, 1 ex omni copia, quam et -e adduxerat et Manlius habuerat. NEP. Att. 21, 2 et -e et medici. VERG. georg. 4, 433 sternunt se somno ... phocae; -e (*i. Proteus*) ... considit scopulo medius *eqs.* Aen. 1, 40 exurere classem Argivom atque -os ... submergere ponto. 11, 484 frange ... telum Phrygii praedonis et -um pronum sterne solo. HOR. epist. 1, 1, 72. OV. am. 3, 8, 31 durus pater (*i. Acrisius*), -a (*i. Danae*) severa (LIV. 1, 26, 12. PLIN. nat. 16, 13 vacatio munerum -i patrique et avo paterno [TAC. ann. 4, 44, 2]. PLIN. epist. 6, 26, 1 pater ..., mater [*v. cf. et l. 72*] ..., -e. PAVL. dig. 42, 4, 11. CIL IX 3181 ob merita patris et -ius. *v. et l. 18. p. 319, 80*). met. 6, 462. LIV. 1, 4, 3 aut -am (*i. Vestalem*) aut stirpem. 3, 34, 2 quod bonum ... rei publicae, -is liberisque eorum esset (26, 34, 3. 40, 5, 1. *v. et p. 319, 74*). 27, 51, 4 -os, ... comites eorum (LVCAN. 6, 657 STAT. Theb. 12, 371). SEN. suas. 7, 10 pro libris Ciceronis ... pro -o. VELL. 1, 11, 2 -um gentemque (*sim.* CAPITOL. Maximin. 27, 1 de huius genere superius dictum est, -e autem *eqs.*). 2, 12, 5. MELA 1, 43 Atlantes solem exsecrantur ... ut -is agrisque pestiferum. PLIN. nat. 11, 53 (*de rege apium*) cum populus in labore est, -e opera intus circumit. SIL. 16, 231 subibant ad iuga solis equi necdum -e ascenderat axem. STAT. Theb. 7, 610 natas -amque repellunt. 10, 634 MART. 5, 74, 1 QVINT. inst. 12, 1, 20. TAC. Agr. 36, 1 et -is (*i. militibus*) ... et hostibus. hist. 1, 48, 1 fratres eius ..., -e. 1, 78, 2. 4, 3, 4 -i (*i. Vespasiano*) consulatus cum Tito ..., praetura Domitiano ... decernuntur. PLIN. epist. 1, 20, 2 cuius (*i. matronae*) marito inimicissimus, -i invisissimus (*v. app. cr.*) fuerat. SVET. Aug. 13, 3. TRYPH. dig. 16, 3, 31 pr. utrumne -i (*i. reo*) haec reddenda an in publicum (*i. aerarium*) deferenda? VLP. dig. 42, 8, 6, 10 pupilli ignorantia ... non debet esse captiosa creditoribus et -i lucrosa. PAVL. dig. 16, 3, 21, 1 in -um (*i. servum*) dandam actionem *esse*, non in dominum. APVL. met. 8, 5, 9 TERT. idol. 15 p. 48, 24. scorp. 4 p. 152, 27 ut ... neget voluntatem dei, si -um negare non poterit. AVG. c. Cresc. 3, 42, 46 p. 453, 6 clericorum ... domos ..., -os etiam. CASSIOD. hist. 1, 8, 4 pugnaverunt inter alterutros -e (*i. Licinius*) et Constantinus (*gr. Sozom. 1, 7, 4* αὐτός τε καὶ Κωνσταντῖνος). PASS. Perp. 19, 3 -e et Revocatus (*gr.* αὐτὸς μετὰ Ῥεουκάτου). VITA Melaniae 23^in. cum ... scribebat -a, una de sororibus ei legebat (*gr. deest*). INSCR. NSc. 1920, 152 n. 47 mat(er) dul(ci) f(i)l(i)u suo fec(it) qu(o)d ips(e) mihi deb(uit) facere (*v. et l. 46*).

β peculiariter: *membra enuntiati ita componuntur, ut -e efferat eum, ad quem res* item *pertinet, qui simili vel pari modo accedit (additur ad primam personam l. 81. 84 [bis]. p. 321, 2. 3, ad secundam p. 321, 12. obl. cas. p. 321, 4. 5. 6. 11. 14. cf. et p. 312, 30 sqq.)*: CIC. Cluent. 141 tres -e ($Vς$, et -e $M\mu$) excitavit recitatores (*cf. 140* duobus recitatoribus constitutis). fam. 5, 20, 6 sicut scribis tibi id esse referendum, idem (item *Lamb.*) -e sentio. VARRO rust. 3, 17, 9 posteaquam ... maritimum flumen inmisisset in piscinas, quī reciproce fluerent -ae *eqs.* (*cf. ad l. Keil, Comm.*). VERG. Aen. 9, 407 si qua ... pater ... dona tulit, si qua -e ... auxi. PROP. 3, 9, 60 quod ferar in partes -e (*sc. ut alii*) fuisse tuas

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*i. Maecenatis. Rothstein aliter*). Ov. epist. 10, 5 (*loq. Ariadne*) quam ... lapis sedes, tam lapis -a fui. rem. 716 profuit illud ... multis, in quibus -e fui. met. 8, 50 si ... talis ..., qualis es, -a (*MN*, -e ς) fuit. SEN. epist. 36, 11 solem nox obruit, sed -am statim dies abiget. PLIN. nat. 18, 3 flumina inficimus et ... elementa -umque (*neutr., v. app. cr.*) quo vivitur *eqs.* VAL. FL. 8, 358 puppis ... effundit ... viros -umque *eqs.* STAT. Theb. 6, 297 dic ... regentum (*sc. equos*) nomina, dic -os. QVINT. inst. 11, 1, 85. 11, 2, 1 (*de memoria*) -a excolendo sicut alia omnia augetur. TAC. hist. 2, 65, 1. ann. 15, 23, 1 locus puerperio colonia Antium fuit, ubi -e generatus erat (*i. Nero*). PLIN. epist. 4, 4, 2 obligabis me ..., obligabis -um. 6, 17, 4 nisi laudandus ille, non potes -e laudari. TERT. apol. 30, 3 illius ... est -e (*i. princeps*), cuius et caelum est et omnis creatura. AVG. civ. 17, 9 p. 229, 6 D. ut intellegamus de -o (*i. Christo*) dici ..., quod de eius corpore dicitur. in euang. Ioh. 23, 7 l. 18 si ... non possunt vivere animae, nisi earum vita sit deus, sicut -ae sunt vita corporum.

b *usu strictiore, fere coarctato*: -e *componitur c. quibusdam pronominibus*: α *c. demonstrativis* (*casibus obliquis v. infra l. 21. 25. 35. 41. 59. 70. 72. 75. 79 sq. 82. 84*): (I) *c.* ille: -e ... ille: ENN. scaen. 400 homo, qui erranti ... monstrat viam, quasi lumen de suo lumine accendat facit: nihilo minus -i lucet, cum illi accenderit. CIC. inv. 1, 88 demonstrare oportebit non ex eo, quod -e concesseris, sed ex eo, quod ille (*i. adversarius*) sumpserit, confici complexionem (-e *fere vice pron. 2. pers. item*: Brut. 332 et -e re publica careas, et illa te). Verr. II 1, 41 quae in -um valebant crimina, contulit in illum. fin. 4, 57 nec ... minoris aestimanda ducebat ea, quae -e (*v. app. cr.*) bona negaret esse quam illi, qui ea bona esse dicebant. Att. 15, 1, 5 quid ... illi adferre consili possum, cum -e egeam consilio et cum ille *eqs.* (-e *fere vice pron. 1. pers. item*: NEP. Them. 9, 3 bona feci, postquam in tuto -e et ille in periculo esse coepit [*cf. Thuc. 1, 137, 4* ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ *eqs.*]. Ov. epist. 13, 37 sqq. [*loq. Laodamia*] -a geram saturatas murice lanas, bella ... ille gerat? -a ..., ille ...: -a novas vestes, dura vir arma ferat? trist. 1, 11, 44. PLIN. epist. 10, 87, 1 cum -e tribunus essem, ille praefectus). LVCR. 6, 312 confluere ex -o (*i. vento*) possunt elementa vaporis et simul ex illa, quae tum res excipit ictum. VAL. MAX. 3, 3 ext. 3. PLIN. nat. 6, 35 sacros haberi ... nec -os modo, sed illos quoque, qui ad eos profugerint. HOMER. 535 SVET. Tib. 53, 1. MARCELL. dig. 28, 7, 23 non quia -i (*i. fratres*) ... noluerunt, sed quia illa (*i. mulier*) ... noluerit. TERT. anim. 26, 3 HIER. epist. 49, 17, 7. AVG. civ. 4, 3 p. 150, 1 D. neque hoc *regnum* tam -is (*sc. regnantibus*) quam illis utile est *eqs.* ille ... -e: CIC. Phil. 1, 9 neque ... illum (*i. Brutum*) similiter atque -e eram commotum esse vidi (-e *fere vice pron. 1. pers. item*: TIB. 1, 2, 73 [vs. 69] ille licet ... victas agat ante catervas ..., -e boves ... si tecum modo ... possim iungere *eqs.* Ov. Ib. 58. trist. 1, 5, 74 ille [*i. Vlixes*] erat ... saevis agitatus in armis: adsuetus studiis mollibus -e fui. 5, 4, 50 quod ille [*i. poeta*] ... non rogat, -a [-e *l. v.; i. epistula*] rogo). Ov. am. 1, 4, 15 cum premet ille (*i. vir*) torum, vultu comes -a (*i. puella, domina*) modesto ibis (-e *fere vice pron. 2. pers. item*: STAT. Theb. 6, 320 ille *equus* ibit, minus -e voles). epist. 2, 148 (*de Demophonte et Phyllide*) ille necis causam praebuit, -a (illa *E ω*) manum. SEN. epist. 94, 72. PLIN. nat. 35, 65 descendisse hic (*i. Parrhasius*) in certamen cum Zeuxide traditur et cum ille detulisset uvas pictas ..., -e detulisse linteum pictum *eqs.* TAC. dial. 22, 1 illi (*i. aequales Ciceronis*) ... antiquos mirabantur, -e (*i. Cicero*) suorum temporum eloquentiam anteponebat. SVET. Iul. 9, 3 foris ille, -e Romae. GAIVS inst. 2, 30 ut ille usumfructum habeat et -e (*i. dominus*) ... proprietatem ⟨retineat⟩.

(II) *c.* hic: hic ... -e: TER. Andr. 297 hanc (*i. Glycerium*) mihi in manum dat *Chrysis*; mors continuo -am occupat. Hec. 818 gnatum ei (*i. Pamphilo*) restituo, qui paene harunc -iusque opera periit. CIC. de orat. 1, 66. -e ... hic: SEN. Herc. O. 274 -a (*sc. dea*) iam cesses licet, haec (*i. mea*) ira satis est. FLORENT. dig. 28, 5, 50, 1 sive -i (*i. extranei*) heredes instituantur, sive hi, qui in potestate eorum sunt.

(III) *c.* ipse (*cf. Lilliedahl, Florusstud., 1928, 25 sq.*): CIC. rep. 3, 32 nisi et hos velle putarem et -e cuperem te ... partem ... sermonis attingere, praesertim cum heri -e dixeris *eqs.* Ov. met. 9, 247 quamquam -ius (*i. Herculis*) datis hoc (*i. fere favorem, laudem*) ... actis, obligor -e (*i. Iuppiter*). Pont. 3, 1, 71 sqq. quod ... ego praestarem, si te magis -e valerem, id mihi, cum valeas fortius -a (*sc. coniunx*) refer ...: moribus hoc ... exigis -a tuis. SEN. nat. 2, 9, 4 -e (*i. aër*) ... per -um transit, quo (*ET*, quod *rell.*) scinditur. TAC. dial. 8, 3 Vespasianus ... intellegit ... amicos suos iis niti, quae ab -o acceperint quaeque -is (*codd.*, -i *coni. Lips.*) accumulare et in alios congerere promptum est (*cf. Persson, Bem. z. d. kl. Schriften d. Tac., 1927, 23 et adn. 1, p. 32*). FLOR. epit. 4, 2, 51 cum -e (*i. Caesar*) sequeretur ... Pompeium, si eadem -um (*i. Pompeium imperatorem*) quae exercitum eius fortuna traxisset (*v. l. 64*). 4, 4, 2.

(IV) *c.* is: SALL. Iug. 20, 2 -e (*i. Iugurtha*) acer ..., at is (*i. Adherbal*) ... quietus. SEN. nat. 7, 26, 2 (*de sole*) -i alia est forma, alia ei, quod ex -o fluit. QVINT. decl. 312 p. 226, 13. PAVL. dig. 2, 13, 9, 4 non tantum cum -i contraximus, ... sed etiam si is, qui in nostra potestate est, contraxit. Ps. APVL. Ascl. 19 magis ... -os (*v. app. cr.; sc. deos intelligibiles*) sentimus quam eos, quos visibiles nuncupamus. COD. Theod. 8, 12, 1, 1 vel ab -o (*i. donatore*) vel ab eo quem *eqs.*

β *c. pron. pers.* (*opponitur, componitur fere ubique c. pron. 1. et 2. pers.; c. pron. 3. pers. cf. p. 321, 78; casus obl. [cf. p. 319, 66 sq.] nusquam nisi inter exempla l. 32 sqq. allata vice tertiae pers. occurrit. nota: opp. pron. poss. pro pron. personali l. 47. 71*): -e *fere vice pron.*: (I) *primae pers.* (*ubique seq. -e praeter l. 6*): CIC. off. 1, 1 ut -e ad meam utilitatem ... cum Graecis Latina coniunxi ..., idem tibi censeo faciendum *eqs.* (*praeced.* -e *item*: Att. 13, 19, 3 quae erant ... collecta ab Antiocho, Varroni dedi; ad ea -e respondebo, tu es tertius in sermone. PLIN. epist. 5, 10, 2 sum et -e ... haesitator, tu tamen *eqs.* [6, 8, 4. *v. et p. 315, 40*]). fam. 9, 6, 6 ego tibi ea narro, quae tu melius scis quam -e, qui narro. PROP. 1, 13, 3 tu ... nostro laetabere casu *eqs.* at non -e tuas imitabor, perfide, voces. Ov. epist. 14, 78 tu fugis, -a moror. 16, 184. fast. 2, 830 quam ... veniam vos datis, -a (*i. Lucretia*) nego. SEN. epist. 53, 10. SIL. 12, 177 tu ... servabis ...; tu converte ...; est ubi iusso, ... fundite ... *telorum* nimbum. ferar -e *eqs.*

(II) *secundae pers.*: -e *seq.*: CIC. Caecin. 90 si ego sim a tuis aedibus deiectus, restitui non oportere, si -e sis, oportere. Cluent. 6 *postulo*: cum ego una quaque de re dicam ..., ne -i, quae contraria sint, ... cogitationi vestrae subiciatis. Ov. am. 3, 2, 2 non ego nobilium sedeo studiosus equorum; cui tamen -a (*i. puella*) faves, vincat ut ille, precor. MART. 1, 110, 2 scribere me quereris ... epigrammata longa. -e nihil scribis: tu breviora facis. TAC. hist. 4, 74, 1. TRAIAN. Plin. epist. 10, 117 ego ... prudentiam tuam elegi, ut formandis ... provinciae moribus -e moderareris. -e *praeced.*: VERG. ecl. 3, 74 quid prodest, quod me -e animo non spernis ..., si, dum tu sectaris apros, ego retia servo? Aen. 12, 19 quantum -e feroci virtute exsuperas, tanto me impensius aequum est consulere *eqs.* SEN. contr. 1, 1, 13 recens divisio utrum subtilior *sit* ..., -i aestimabitis: ego exponam *eqs.* VAL. MAX. 8, 5, 6 quod ... ad religionem vestram pertineat, -i aestimabitis, ego id supprimendum non putavi. PLIN. epist. 9, 14, 1.

(III) *tertiae pers.* (*casibus obliquis l. 40. 47 sqq. 52. 54. 56. 64. 65. 66. 68. 70. 71. 72. 76. 77. 80. cf. et p. 319, 61*): -e *praeced.*: PLAVT. Bacch. 476 -us neque amat nec tu creduas. Truc. 559 quandoquidem -us perditum se it, secreto ... equidem eum adiutabo. TER. Eun. 449 metuit ..., quem -a (*i. Thais*) nunc capit fructum, nequando iratus tu alio conferas. CIC. Cluent. 133 neque -i secus existimant quam nos existimari (*recc.*, vos existimare *Mμ*) volumus. Catil. 3, 5 eodem ... et -i ... multos fortes viros eduxerant et ego ... adulescentes ... miseram. Flacc. 76 utinam neque -um neque me paeniteret. Sest. 87. Pis. 79 ut, quae -e gesserat, conciderent, si ego restitissem. Rab. Post. 21 sive ille, ut -e dicebat, gloriam sive, ut tu vis, pecuniam quaesivit. Mil. 92 misericordiam ..., quam -e non implorat, ego ... et imploro et exposco. Tusc. 5, 114 (*de Homero*) quae -e non viderit, nos ut videremus, effecerit. Att. 9, 18, 3 -e (*om. M*[1]) in Pedanum, ego Arpinum. 10, 8, 9 valde eo -a (*i. Tullia*) delectata est, ego autem non minus. fam. 13, 18, 1 quod tu et -ius causa et tua sponte feceris (FRONTO p. 170, 5 v.d.H. [p. 180 N.]. *sim.* PLIN. epist. 5, 14, 2 gaudio adfectus et -ius et meo nomine; -ius, quod ...; meo, quod *eqs. cf. et l. 71*). carm. frg. 32, 3 fuit utilius finiri -ique (*sc. filio tuo*) tibique (*cf. Ps. Plut. Cons. ad Apoll. 109*[D] ⟨οὔτε οἷ⟩ οὔτε γονεῦσι). PLANC. Cic. epist. 10, 24, 5. SALL. Catil. 58, 4 ignavia Lentuli quantam -i nobisque cladem attulerit. SEN. dial. 12, 13, 3. PLIN. epist. 8, 1, 3 continens -e, nos solliciti. CE 474, 12 (CIL VI 32808 [*fere s. II*[ex.]]) opta viator ... -o (*dat., sc. mortuo*) terra(m) leve(m), nobis fortuna(m) beata(m). TERT. apol. 30, 5. NOVATIAN. cib. Iud. 2 p. 228, 3 *ut* quod ... ab -is (*i. Iudaeis*) traditur, a nobis tollatur. HIER. epist. 15, 4, 5 cum id (*i. doctrinam*), quod -i exponunt, habere me dicam, hereticus iudicor. VVLG. psalm. 19, 9 -i ... ceciderunt, nos autem surreximus (αὐτοί ... ἡμεῖς). 101, 27 -i (*i. caeli*) peribunt, tu ... permanes (αὐτοί ... σύ). AVG. civ. 7, 17 p. 295, 18 D. 18, 23 p. 287, 18 quae -e (*i. Lactantius*) singillatim posuit, ego arbitratus sum coniuncta esse ponenda. -e *seq.*: PLAVT. Capt. 640 ubi is nunc est? :: ubi ego minime atque -us se volt maxume. TER. Andr. 225 miquidem ... non fit veri simile; atque -is commentum placet. GRACCH. or. frg. Fest. p. 201 nobis (*i. plebeis*) ..., -is (*i. patriciis*). CIC. S. Rosc. 101 non tam perspicue nos istorum maleficia videramus, nisi -os caecos redderet cupiditas. Verr. II 4, 92 hoc nos dicimus? immo ... -e praesens. Mur. 43 ea dicam vobis audientibus ..., quae -i soli ... dixi. Phil. 2, 96 prius quam tu suum (*sc. proprium*) sibi venderes, -e possedit. Att. 5, 18, 4 faciam ... satis tibi ..., cui difficilius est quam -i (*i. Bruto*). fam. 2, 4, 1 si quid esset, quod eos scire aut nostra aut -orum interesset (*sim.* LENT. Cic. fam. 12, 14, 8 et tua et -ius [*i. filii*] et ... mea causa. *v. et l. 47*). Ov. epist. 4, 1. met. 9, 757 quod ... ego, vult genitor, vult -a (*i. sponsa*) socerque futurus. SEN. suas. 6, 24. SEN. nat. 2, 32, 2 nos putamus ...; -i existimant. CVRT. 6, 9, 20 si mihi creditis ... si -i (*i. Philotae*). TAC. dial. 16, 3 et tu ... dixisti et -e (-um *b*[2]) ... manifestus est *eqs.* PLIN. epist. 3, 2, 6 habebis me, habebis -um. IVLIAN. dig. 43, 24, 14. VLP. dig. 13, 6, 10, 1 si is ... ego mandaveram ..., si ... -e ... commisit. MIN. FEL. 3, 1 huius erroris non minorem ad te quam ad -um infamiam redundare.

γ *c. ceteris pron.*: -e *seq.*: CIC. Tusc. 1, 92 quasi ... quisquam ita ... velit vivere, ut *eqs.*; ne sui (*subst.*) quidem id velint, non modo -e. SEN. epist. 70, 10 adulescentis ... maiora sperantis quam illo saeculo quisquam sperare poterat aut -e ullo. -e *praeced.*: PLIN.

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 3, 19, 7 nec -e ... vinctos (*i. servos*) habeo nec ... quisquam. GAIVS dig. 44, 7, 5, 6 (*de exercitore navis*) si ... -ius nullum est maleficium, sed alicuius eorum, quorum opera *utitur*. CE 240, 3 *sepulcrum* pateat -is (*i. libertis meis*) quique ex is prov⟨e⟩nerint.

2 *non expresse vel significantius distinguitur ab altera persona is, quem pron. -e significat, ponitur tamen sic, ut vim quandam (sive distinguendi sive augendi ['emphaticam']) sententiarum nexu, ordine vel quaeri vel effici appareat:* '-e' *obtinet vicem:* **a** *primae pers.* (*respondet saepius pron.* ego, equidem, *e. g. l. 11. 13. 31. 42. repetitur c. vi, emphasi l. 24 sq. 26. 27. 37 sq. 46 sq. casus obl. desunt*): CIC. Sull. 46 fero ego te, Torquate, ... *et* animum incitatum ... revoco -e. dom. 64 ut mihi non liceret esse in ea re publica, quam -e servassem. Sest. 22 ego ... tantum esse in homine sceleris ..., quantum -e cum re publica sensi, numquam putavi. 58 cum ... Tigrane ... bellum nuper -i ... gessimus. off. 1, 115 -i autem gerere quam personam velimus, a nostra voluntate proficiscitur. VARRO ling. 10, 1 quarum rerum quod nec fundamenta ... posita ab ullo neque ... natura ... explicita, -e eius rei formam exponam. rust. 2 praef. 6 et -e pecuarias habui grandes (Ov. epist. 15, 316 iaceo solus et -e toro. Pont. 1, 5, 29 SEN. Med. 297 Phaedr. 698 CVRT. 7, 2, 8 APVL. met. 1, 18, 7. *cf. et p. 315, 40*). VERG. ecl. 3, 97 -e ... omnis *capellas* in fonte lavabo (*cf. Theocr. 5, 145* αἶγες ..., αὔριον ὔμμε πάσας ἐγὼ λουσῶ). Aen. 2, 708 age, ... pater, cervici imponere nostrae; -e subibo umeris. 11, 162 HOR. epist. 1, 18, 112. TIB. 1, 5, 11. 13 -e ... te circum lustravi sulphure puro ...: -e procuravi, ne *eqs.* Ov. am. 2, 12, 14 me duce ad hanc voti finem, me milite veni, -e eques, -e pedes, signifer -e fui. 3, 11, 18 ego non fixus lateri ... adhaesi, -e tuus custos, -e vir, -e comes? epist. 9, 35. 11, 119 -a (*i. Canace*) quoque ... prosequar umbras (SEN. contr. 1 praef. 20 CELS. 4, 9, 2 SEN. benef. 3, 13, 2 epist. 2, 5 STAT. Theb. 5, 313 VLP. dig. 36, 2, 12, 6. *cf. et p. 315, 7*). LIV. 6, 18, 8 ego ... nulli vestrum deero *eqs.* -e, vindex vester, ubi visum inimicis est, nullus repente fui. SEN. dial. 4, 30, 1 quorundam (*sc. quae nos offendunt*) -i testes sumus. 7, 13, 1 in ea ... -e (-a *A*) sententia sum invitis ... nostris popularibus. LVCAN. 2, 515 nihil ..., si viceris, -e paciscor (*sic distinxit Housman; sed cf. Nutting, ClPh. 27, 1932, 245 sq.*). VAL. FL. 5, 41 aut socios rapit atra dies aut -e relinquo. 7, 346 (*verba Medeae*) cur tibi ... placuit ... iuvenem non perdere ...? -a etiam, fateor, tunc -a volebam. MART. 3, 46, 7 quidlibet ... narraveris, -e tacebo. QVINT. inst. 1, 2, 17 si refutavimus quae contra dicuntur, iam explicemus quid -i sequamur. TAC. Germ. 4 ann. 4, 40, 7. PLIN. epist. 3, 17, 3 ego viaticum, ego ... praemium dabo *tabellario eqs.* -e valeo *eqs.* 7, 18, 2 equidem nihil commodius invenio quam quod -e feci. 9, 32, 1 quid agis ...? -e vitam iucundissimam ... vivo. GELL. 17, 20, 9 velut est, quas nunc facimus -i res: bibere, cantare, disserere (*Plato conv. p. 181A* οἷον ὃ νῦν ἡμεῖς ποιοῦμεν). TERT. adv. Prax. 10, 4 p. 241, 2 sqq. si -e ero quid eorum, ... non habeo quod -e ero: nec patrem, quia -e ero pater, nec filium, quia -e ero filius. spect. 29 p. 28, 11 tales sunt apud nos (*sc. Christianos*) agones, in quibus -i coronamur.

b *secundae pers.* (*respondet saepius pron.* tu, vos *e. g. l. 53. 54. 58. 70*): α *vario usu* (*ubique fere ponitur pro subi.* [*in constructione q. d. acc. c. inf. l. 65*], *nisi l. 70. 82 obliquis casibus*): LVCIL. 1120 tantum habeas, tantum -e sies tantique habearis. CIC. Flacc. 6 vos ... a testibus quaeretis ..., -i coniectura nihil iudicabitis? 9 de quibus vos aliis testes esse debetis, de his (ω, iis *recc.*) -i alios testes audietis? Vatin. 24 L. Lucullum, cuius tu rebus gestis, quod -e ad imperatorias laudes a puero ... spectaras, vehementius invidebas. prov. 23 ardeo ..., id quod vosmet de me existimatis et facitis -i, ... amore patriae. ac. 1, 3. fam. 5, 5, 2 tu quam gratus erga me fueris, -e existimare potes. PVBLIL. I 55 iniuriam -e facias, ubi non vindices. HOR. epist. 1, 3, 20 -e quid audes? PROP. 2, 18a, 20 tu ... iuvenem odisti me ..., cum sis -a anus ... curva futura. 3, 22, 12. Ov. am. 1, 4, 30 tu puerum ... posce, quod -a voles. ars 2, 213 horrebis et -e (MART. 1, 24, 2 APVL. met. 6, 29, 4. TERT. apol. 8, 5 homo es et -e. carn. 2 l. 23. *v. et p. 315, 40*). trist. 3, 4, 65 vos ... pectoribus nostris haeretis ...; sed ... -os in nostro poni carmine nolle puto. LIV. 1, 28, 9 si -e discere posses fidem ... servare *eqs.* nunc ... tu tuo supplicio doce *eqs.* 5, 44, 3. 28, 42, 16 non potes ne -e quidem dissimulare. SEN. Ag. 128 licet -a (*i. Clytemestra*) sileas, totus in vultu est dolor. benef. 2, 11, 3 *alio* narrante et hoc laudabitur, quod -e non narras. VAL. FL. 4, 618. 7, 52 vobis ..., quos, credamus ut -is, rex suus inlisit pelago vetuitque reverti. STAT. Theb. 11, 330 -i etiam post omnia, comminus -i stabitis? VLP. dig. 50, 13, 1, 12 -e quoque profiteris (*v. et p. 315, 7*). APVL. apol. 100 heres, qui te ... voluit excludere e domo, quam -a (*fem.*) donaveras. TERT. mart. 2, 4 lumen estis -i (*spectat ad Matth. 5, 14* vos estis lux mundi [ὑμεῖς ἐστε]). ITALA exod. 20, 22 (Tert. scorp. 2 p. 147, 17) -i vidistis, quod de caelo locutus ad vos sim (ὑμεῖς, *Vulg.* vos). act. 2, 22 (Iren. 3, 12, 2) quemadmodum -i scitis (αὐτοί, *Vulg.* sicut et vos scitis). CYPR. Demetr. 8 p. 356, 15 tu (*i. homo*) ... deo servis *eqs.*; -e de servo tuo exigis servitutem. 14 p. 361, 16 pudeat te eos (*i. deos*) colere, quos -e defendis, pudeat tutelam de iis sperare, quos tu tueris. IVST. 14, 3, 8 solvo vos iure iurando *eqs.* aut si -os pudet ... *mihi* vim adhibere, ferrum ... *mihi* date. CE 675, 1 (*a. 392*) perpetuam sedem, nutritor, possides -e. β *usu peculiari: accedit ad imperat.* (*sc. suppl. p. 324, 9; cf. et p. 329, 60*): CIC. Att. 1, 16, 17 tu ... crebras a nobis litteras exspecta; ast plures etiam -e mittito. 4, 4a, 2 -e ... fac venias (*seq.* tu fac venias). TIB. 3, 9 (= 4, 3), 24 in nostros -e recurre sinus. SEN. Med. 519 cedo ... malis. et -a casus ... time (Oed. 268 et -e ... testis veni. *v. et p. 323, 62*). CALP. ecl. 5, 9 -e tuendos *greges* accipe. STAT. silv. 1, 4, 22. 5, 3, 1 -e ... lamentabile carmen ... mihi ... da, genitor. MART. 5, 52, 6. TRAIAN. Plin. epist. 10, 76 (80) -e dispice et ... insequere. ITALA gen. 42, 19 (Aug. loc. hept. 1, 169 p. 532, 12) -i ... ite (αὐτοί, *Vulg.* vos). COMM. instr. 1, 30, 16 estote communes minimis ...; sicut ulmus amat vitem, sic -i (*sc. fere amate*) pusillos.

c *tertiae pers.* (*plerumque fere de hominibus, de rebus e. g. l. 35. 42. 47. 75*): α *ponitur pro subi.* (*nom. vel acc.* [*c. inf. l. 19. 21. 27. 29. 31. 56. 64*]. *repetitur c. vi, emphasi infra l. 25*): PLAVT. Bacch. 789 has tabellas ferre me iussit tibi *eqs.* nosce signum. :: novi. ubi -e est? (Curc. 437 Trin. 928 TER. Andr. 598). Epid. 241 illarum *mulierum* altera dixit illi quicum -a ibat *eqs.* Mil. 141 TRAG. inc. 212. CATO agr. 156, 4 tantum bilis ... eiciet, ut -e miretur, unde ... sit (*cf. p. 317, 19*). RHET. Her. 2, 23, 35. 4, 5, 7 -e quoque ad omnium nitetur facultatem (BELL. Afr. 85, 8. VARRO rust. 2, 1, 9 -os qu. fuisse pastores. SEN. epist. 85, 35. 88, 42 PLIN. nat. 9, 25 QVINT. inst. 4, 4, 9 APVL. met. 10, 16, 1 CYPR. Fort. 11 p. 341, 17. *v. et p. 315, 7*). CIC. S. Rosc. 107 -os ... scio non negare *eqs.* Verr. II 4, 5 erant aenea ... signa *eqs.* Canephoroe -ae vocabantur. p. red. in sen. 29 (*de Pompeio*) qui cum -e ... domo se teneret ...; qui ... cum -e gereret magistratum ...; qui cum -e *eqs.* (*c. vi, emphasi repetitur item:* SEN. Thy. 691 sqq. LVCAN. 7, 350 APVL. apol. 98 TERT. resurr. 18 p. 50, 7 sq. *al.*). Phil. 5, 19 veni postridie, -e non venit. Att. 5, 11, 6 Xenonem tam diligo quam tu, quod -um sentire certo scio. 5, 20, 10 tua tuosque Thermo ... commendaram ... -umque intellexi esse perstudiosum tui. fam. 13, 29, 6 Caesarem Capito ... dilexit. sed -e huius rei testis est *eqs.* tantum ... sumito pro Capitone apud Caesarem, quantum -um (-e *D*) meminisse senties. LVCR. 4, 1185 (*de feminis*) -ae ... hos vitae poscaenia celant, quos *eqs.* 6, 402 CAES. civ. 3, 112, 8 SALL. Iug. 9, 4 NEP. Eun. 7, 1. VERG. georg. 4, 381 et mater '... Oceano libemus' ait. simul -a precatur *eqs.* 4, 386. Aen. 9, 342 (*de Euryalo*) incensus et -e perfurit (SEN. nat. 7, 8, 1 [*de igni*] alimenta ..., quibus desinentibus et -e subsidit. STAT. silv. 3, 4, 10 APVL. met. 4, 8, 2. TERT. apol. 15, 7 spoliarent ... ea [*i. templa*] et -i, si et -i adorarent [*sic iteratur:* anim. 33, 3]. HIER. epist. 22, 17, 4. *v. et p. 315, 40*). Ov. ars 1, 362 pectora dum gaudent ..., -a patent. met. 7, 671. 7, 697 (*de Procride*) dignior *erat* -a rapi. LIV. 4, 60, 6. 41, 23, 2. VAL. MAX. 3, 8 ext. 2 Phocion ..., cum Athenienses rem aliter atque -e suaserat ... administrassent *eqs.* CELS. 4, 10, 1 illis (*i. faucibus*) restitutis -a (*sc. tussis*) finitur. SEN. dial. 5, 19, 1. epist. 94, 61 nemo illis ... restitit, sed nec -i ... crudelitati ... restiterant (QVINT. inst. 1, 6, 42 quae nec -i iam dicerent. PEREGR. Aeth. 19, 12. *aliter p. 315, 73*). 98, 15 de nostro damno agitur, quibus senex ... eripitur. nam -e vitae plenus est *eqs.* PETRON. 3, 1. PLIN. nat. 2, 77 leges ..., quibus -a (*sc. natura*) serviat. 6, 25. STAT. Theb. 6, 627 ambiguum ... cunctatur Adrasti consilium. tandem -e refert *eqs.* QVINT. inst. 7, 9, 11 adiectio talis est: 'argentum quod elegerit -e', ut heres intellegatur, vel '-a', ut uxor (*sic* -e vel -a: AVG. contin. 12, 26 p. 176, 14 quidam *coniuges* per iniustitiam *se continent* ..., quia -e vel -a ... potest vincere ... corporis adpetitum. COD. Iust. 3, 38, 12 pr. *cf. etiam l. 71*). IVV. 10, 294 vetat optari faciem Lucretia, qualem -a habuit. 13, 56 PLIN. epist. 2, 11, 22. POMPON. dig. 41, 1, 19 si liber homo ... serviens ... hereditatem adisset, heredem (*praedicative*) -um fieri. TERT. patient. 8 p. 14, 10 cum fructum eius everteris non dolendo, -e doleat necesse est. CYPR. hab. virg. 8 p. 194, 3 (*de virgine*) sola -a remaneat in crimine (sent. episc. 23 p. 445, 19. *al.*). PEREGR. Aeth. 8, 4 nam -e nobis dixit nomen. CLAVD. DON. Aen. 6, 175 p. 532, 22 properabant ... aram ... struere arboribus, ut -a esset et sepulchrum (AVG. civ. 4, 11 p. 161, 13 sqq. D. [*de Iove*] -e sit et deus Consus ...; -e dea Iuventas ..., -e sit et Fortuna barbata *eqs.*). HIER. epist. 108, 15, 2 ut, qui eam (*i. Paulam*) vidisset ..., -am esse non crederet. CIL X 237 ips(e) v(ixit) a(nnos) XL. 256. CE 2202 (*a. 548 vel 621*) hoc tegetur tomolo ... diacon(us) Emellio nomine. -e ter denus ... gesserat annus *eqs.*

β *obliquis cas.*: ① *in universum*: PLAVT. Aul. 312 (*de avaro*) -i (-e *Non.*) ... tonsor ungues dempserat: collegit ... praesegmina. Truc. 133 te adducturam ... dixeras eumpse (*Bothe*, eum -um *trad.*), non eampse (*Camerarius*, eam -am *A*): nunc mulier facta est ... ex viro (*similiter componuntur masc. et fem. supra l. 50*). TER. Andr. 816 tum -am despoliare non lubet. Haut. 285 texentem telam studiose -am offendimus. Eun. 774 male mulcabo -am. LVCIL. 179 in caput insilit, -um commanducatur (*cf. Marx ad l.*). CATO agr. 119 concidito -as (*i. oleas*), addito oleum *eqs.* CIC. Verr. II 1, 148 non necesse erat rem ad -um (*i. Verrem*) pervenire; poterat aliquis ad id negotium de populo accedere. 2, 159 Rhodii ... statuam eius (*i. Mithridatis*), quae erat apud -os (istos Co^1) in celeberrimo urbis loco *eqs.* Mur. 20. p. red. ad Quir. 21 -is invitis (*sic abl. abs.*: SALL. Iug. 113, 3 AETNA 633. LIV. 7, 41, 4 -o volente. SIL. 6, 371. TAC. hist. 2, 90, 1 consciis ... -is. ann. 1, 1, 2 florentibus -is. VLP. dig. 26, 7, 1, 2 -is auctoribus. *v. et p. 327, 72*). Tusc. 5, 29 *complexionem bonorum* assequi virtus, si quicquam praeter -am boni est, non potest. nat. deor. 2, 1 Lucilium, si -i commodum est, audiamus. Att. 2, 1, 5. fam. 5, 5, 3 -ius causa ...

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

omnia *facere* (7, 24, 2. 9, 13, 2 -orum causa. 13, 55, 1 LIV. 42, 39, 1. *v. et p. 322, 47*). LVCR. 1, 695 CAES. Gall. 1, 32, 2. SALL. Catil. 17, 7 Pompeius invisus -i (*i. Crasso*) magnum exercitum ductabat. NEP. Att. 3, 2 aliquot -i effigies (*Wagner, v. app. cr.*) . . . posuerunt. VERG. Aen. 1, 645. 6, 865. OV. met. 8, 538 oscula dant -i (*sc. corpori*). LIV. 21, 17, 2 quantum -is (*sc. consulibus*) videretur. 21, 30, 1 Hannibal, postquam -i sententia stetit pergere ire *eqs.* FEST. p. 290 columpna cum -ius effigie (*gen. obi. item*: CELS. 2, 14, 8 capitis . . . dolores -ius frictio levat . . . et membrum . . . resolutum -ius frictione confirmatur. PLIN. epist. 9, 38, 1). SEN. suas. 5, 2 extincta tot ante Xersem milia, tot sub -o iacent (VAL. MAX. 3, 7, 1^{d}). VELL. 2, 13, 3. VAL. MAX. 2, 4, 5 Proserpinae aram, a qua potio -is fuerat adlata. 5, 4, 7. SEN. Phaedr. 720 regeramus -i crimen. benef. 2, 32, 2 per -um (*i. lusorem*) mora . . . non fuit (TAC. dial. 21, 9 nec per -um stetit, quo minus *eqs.*). 6, 9, 3 profuit *aliquis*, cum vellet nocere: imitabor -um (illum *cod. Pinc.*, illud *O*). epist. 30, 17. 85, 12 si -is (*i. affectibus*) permisisti incipere, . . . crescent. CVRT. 4, 3, 12 *naves*, quibus rex invectus -as demersit (*cf. Lindgren, Stud. Curt., 1935, 79sq.*). PETRON. 38, 12 -o . . . homo melior non est. PLIN. nat. 4, 65. 102 Albion -i (*i. Britanniae*) nomen fuit. 10, 13 VAL. FL. 5, 269 SIL. 16, 368 STAT. Theb. 12, 316. silv. 1, 2, 161 tunc -am . . . adfata *Venus*. QVINT. inst. 3, 7, 11. 6, 3, 94 quod in alium si absentem diceret⟨ur⟩, urbanum non erat, quoniam -i palam exprobratur, movet risum. TAC. hist. 2, 74, 1 miles -i (*i. Vespasiano*) adeo paratus, ut *eqs.* ann. 3, 68, 2 *Piso* aqua atque igni Silano interdicendum censuit -umque in insulam . . . relegandum. PLIN. epist. 2, 11, 21 quidam ex illis . . . hunc, qui post -os censuerat, sequebantur. VLP. dig. 37, 10, 3, 5 non debet adversus pupillos observari, quod pro -is excogitatum est. TERT. apol. 18, 6 (*de Iudaeis*) ex -is . . . et ad -os semper prophetae peroraverant. adv. Hermog. 19, 4 licebit . . . substantivum aliquid principium esse alii rei, quae ex -o sit futura. PEREGR. Aeth. 11, 1 cum . . . ingressi fuissemus ad eos, facta oratione cum -is. PELAGON. 34 p. 42, 15 signa *morbi* in -o (*sc. equo*) eadem invenies (*gr. deest*). VEG. mulom. 2, 17, 1 noveris non posse curari -am (*i. hypochysin*). *huc fortasse*: CAECIL. com. 105 *id*, quod viva (*i. mater*) -i opposivit (-suit *trad.*) pignori.

Ⓘ *potiora ad gen. poss., subi. (auct.) pertinentia*: Ⓐ *usu adnominali* (*secundum naturam gen. saepius subauditur notio q. e. eius, eorum, sc. proprium, peculiare. respondet* eius *l. 45. 63. 75,* ille *l. 80, cf. etiam l. 62; opp.* suus *l. 62. 66. 67. accedit partic. coniunct. l. 81*): PLAVT. Capt. 287 inditum id nomen . . . est . . . propter avaritiam -ius. TER. Phorm. 725 volo -ius (*i. puellae*) quoque voluntate haec fieri (SVET. Iul. 75, 3). RHET. Her. 3, 6, 11. 4, 37, 49 amici -orum (VAL. MAX. 3, 8 ext. 6). CIC. inv. 2, 89 omnia . . ., quae in -ius fuerint potestate (SEN. benef. 5, 6, 2. *al. cf. infra l. 54*). Quinct. 28 ut -ius dignitas poscit (Catil. 4, 9 -ius dignitas et maiorum eius amplitudo). Tull. 2 quod . . . neque apertius oratione mea fieri *potest* quam -orum confessione factum est (Verr. II 2, 153 Phil. 13, 48). Verr. II 3, 26 ex -ius tabulis . . . recitare (*sim.* 5, 106 ex -ius commentario). 3, 106 ex -orum testimonio *cognoscere*. Catil. 3, 10 erat scriptum -ius (*i. Cethegi*) manu. orat. 9 nec . . . ille artifex cum faceret Iovis formam . . ., contemplabatur aliquem . . ., sed -ius in mente insidebat species pulchritudinis. leg. 2, 42 eam (*i. statuam Minervae*) . . . in -ius patris (*i. Iovis*) domum detulimus (*pendet ex gen. item*: LIV. 37, 32, 13 in omnibus, quae -ius [*i. praetoris*] potestatis fuerunt [42, 34, 14. 43, 3, 7]. VAL. MAX. 3, 4, 3 IREN. 4, 38, 1. *al. aliter v. p. 327, 30*). CATVLL. 64, 67 -ius ante pedes ([APVL. met. 3, 3, 6]. VERG. Aen. 1, 114 -ius ante oculos). CAES. Gall. 7, 15, 6. VARRO ling. 5, 100 *ursum appellaverunt* nostri ab -ius voce. BELL. Afr. 31, 6 VERG. Aen. 11, 747. OV. epist. 15, 310 -ius (*i. viri absentis*) commoditate. Pont. 1, 1, 36. LIV. 2, 43, 4 -ius (-ius eius *in parte codd.*) collegae. 5, 1, 5 artifices, quorum . . . pars -ius servi erant. 7, 2, 10. 22, 52, 2 maturior -ius spe deditio *eqs.* VELL. 2, 123, 2 *Augustus* commendans illi (*i. Tiberio*) sua atque -ius opera. VAL. MAX. 5, 1, 10 *Caesar* patrimonium . . . eius (*i. Catonis*) liberis -ius (*i. Catonis*) incolume servavit. SEN. Herc. f. 480. epist. 79, 17 nulla virtus latet et latuisse non -ius est damnum. 109, 6 proderit sapienti sapiens non . . . suis viribus, sed -ius, quem adiuvat. CVRT. 3, 10, 4 Macedones . . . ad subigendam Asiam . . . non -ius (*i. Alexandri*) magis quam suo ductu profecti *eqs.* PLIN. nat. 17, 125 quae custodienda . . . Cato iudicaverit, -ius verbis . . . praecipiemus (18, 228 TAC. dial. 18, 5. *sed cf. p. 327, 47*). QVINT. inst. 5, 7, 25 quid . . . in quemque testium dicendum sit, sumi nisi ex -orum personis non potest. 6, 4, 11 TAC. hist. 2, 20, 1 ann. 2, 41, 3 PLIN. epist. 5, 5, 2. SVET. Aug. 35, 1 -orum arbitratu. POMPON. dig. 21, 2, 27 si exceptio ei (*i. emptori*) ex facto -ius opposita obstiterit *eqs.* VLP. dig. 4, 4, 9, 5. 48, 24, 1. APVL. met. 10, 33, 3 cum . . . egregii philosophi sectam eius . . . praeoptent et . . . iurent in -ius nomen. ITALA Matth. 4, 21 (cod. b *al.*) Iacobum . . . et Iohannem . . . cum . . . patre -orum (αὐτῶν, *Vulg.* eorum). I Cor. 8, 12 (Pelag. *ad l.* p. 174, 4) conscientiam -orum (αὐτῶν, *Vulg.* eorum). IREN. 1, 31, 4 doctrinam -orum (*C*, eorum *cett.*, *cf. Lundström, Stud. z. lat. Iren. Übers., 1943, 44*). IVVENC. 2, 583. IVST. 39, 2, 10 natus . . . illi (*i. Grypo*) est aemulus regni, frater -ius Cyzicenus. VEG. mulom. 2, 111, 5 aquam capiti -ius languentis (*cf. l. 39*) infundunt. 2, 111, 6 in stercore -orum (*i. equorum, equino*) . . . obruunt *medici* aegrotántem *equum*. AVG. civ. 2, 21 p. 83, 3 D. sive -ius (*i. Ciceronis*) sive eorum, quos loqui fecit, . . . sententiis.

Ⓑ *usu adverbali, accedit ad*: esse (*inf. verbi omisso l. 7*): CIC. inv. 2, 62 quod (in *v. app. cr.*) -ius (*i. filii*) fuit. LIV. 38, 56, 5 orationes . . ., si . . . -orum sunt quae feruntur. MANIL. 4, 336 pars -ius (*i. Virginis*) una (*i. sola*) est, quae *eqs.* (*cf. Housman ad l. et ad vs. 337*). SEN. benef. 7, 4, 1 id . . ., quod *aliquis* illi (*i. sapienti*) donat, -ius est. epist. 41, 7 in homine . . . id laudandum est, quod -ius est. QVINT. inst. 3, 1, 18 (*de Attico*) -ius sola videtur (*v. l. 1*) ars edita ad Matium. TERT. adv. Hermog. 5, 3 (*de deo*) ut solius sit, quicquid -ius est. ita enim -ius erit, si fuerit solius. 15, 3 malum . . . videbitur factum . . . ex materia, ut -ius sit, de cuius substantia erit factum. resurr. 47 p. 96, 27. 53 p. 110, 2 (*de anima*) proponant corruptelam eius . . ., ut -ius sit etiam consurgere in incorruptelam *eqs.* NOVATIAN. trin. 2 p. 7, 15 (*de deo*) de eis, quae sunt -ius et in eo sunt. FILASTR. 89, 1 INST. Iust. 2, 1, 31. 2, 1, 39 si quis in publico loco *thesaurum* . . . invenerit, dimidium -ius esse, dimidium fisci. fieri: POMPON. dig. 41, 1, 21 pr. si liber . . . tibi serviens emerit *rem*, -ius fieri. VLP. dig. 41, 1, 44 *noster* piscis . . ., si ab alio capiatur, -ius fit. PAVL. dig. 17, 2, 74.

3 *appendix rerum notabiliorum*: **a** *potiora quaedam de ratione, quae intercedit c. quibusdam pron. demonstr. eandem personam atque pron. -e significantibus*: **α** *-e alternat c. singulis pron.* (*plerumque sequitur -e, praecedit l. 25. 59*): Ⓘ c. ille (*cf. p. 325, 38*): PLAVT. Epid. 58 perdidit me . . . ille *eqs.* quia cottidie -e ad me . . . epistulas mittebat. Most. 774 si quid erit quod illi placeat, de exemplo meo -e aedificato. Trin. 859 ille me exornavit . . .; -e ornamenta a chorago . . . sumpsit. TER. Andr. 265 peropust . . . aut hunc cum -a aut de illa aliquid me advorsum hunc loqui. CIC. inv. 2, 6 illorum praecepta ex -orum libris *cognoscere*. Att. 12, 24, 1 quaero, quod illi opus erit, Athenis permutari possit an -i ferendum sit. OV. epist. 20, 191 adsidet ille (*i. vir sponsus*) . . ., quantum permittitur, -e sed meminit, nostrum virginis esse torum. met. 9, 473 silet illa . . . repetitque quietis -a suae speciem. SEN. clem. 1, 1, 1 nec ullum virtutum pretium dignum illis extra -as sit. dial. 8, 8, 1 utrum quia res publica illi (*i. sapienti*) deest an quia -e rei publicae. epist. 88, 29 nec umquam ad illas (*i. voluptates*) propter -as venit *temperantia*. PLIN. nat. 35, 81 ille (*i. Protogenes*) Rhodi vivebat *eqs.* aberat -e *eqs.* STAT. Theb. 10, 571 illas (*i. matres*) cogit amor . . .: -ae tela viris, -ae iram animosque ministrant. TAC. hist. 4, 11, 1. 4, 55, 1. SCAEV. dig. 28, 3, 19, 2 neque ego sine illo neque -e sine me adire potuerit *hereditatem*. TERT. anim. 19, 3 (*de arboribus, herbis*) unde . . . illis . . . et folia formantur et germina inflantur . . ., si non in -is omnis paratura generis quiescit? adv. Hermog. 6, 2 deus *fuit* solus, sed cum illa (*i. materia*), et -a prima cum deo, quia et deus primus cum illa, sed et -a (illa *P*) incomparabilis cum deo, quia et deus incomparabilis cum illa. ITALA I Ioh. 4, 15 (Tert. adv. Prax. 31 p. 289, 2) deus in illo manet et -e in deo (ἐν αὐτῷ . . . καὶ αὐτός, VVLG. in eo . . . et -e). COMM. instr. 2, 3, 7 venturi sunt illi . . . et -i toto tempore vivunt. Ⓘⓘ c. hic: PLAVT. Mil. 1061 nisi huic verri adfertur merces, non hic suo seminio quemquam porc[u]lenam impertiturust. :: dabitur quantum -us preti poscet. CIC. Verr. II 3, 2 quis huic ignoscat, si qua in re -e ab religione officii declinarit? Cluent. 119 cuius mores erant . . . reprehensi, hunc . . . eorum, qui in -um animadverterant, moribus praefuisse. leg. agr. 3, 13 hic, ut -e habeat, quod non habet *eqs.* Brut. 228 huius omnis facultas ex historia -ius perspici potest. NEP. Alc. 3, 1. RVT. LVP. 1, 18 ut aut ex hoc (*i. homine*) vitia aut -e ex vitiis ortus videatur. SEN. nat. 2, 37, 2 non est hoc contra fatum, sed -um quoque in fato est. epist. 58, 36. QVINT. inst. 7, 2, 55 neque haec nego esse dicenda et -is utendum pro parte suscepta. NOVATIAN. trin. 2 p. 7, 3 hunc (*i. deum*) . . . omnia continere et ideo nihil extra -um esse. CAPITOL. Maximin. 18, 2 cum pro his pugnarem et -is vincerem.
Ⓘⓘⓘ *c.* is (*-e plerumque sequitur, praecedit l. 61. 74. 75. 81; v. et p. 325, 38*): PLAVT. Poen. 1283 is . . . me ad prandium . . . abduxit ignavissimus, -e abiit foras *eqs.* Trin. 1071 estne -us an non est? is est, certe is est, is est profecto. ALF. dig. 48, 22, 3. LIV. 39, 40, 9 simultates . . . et exercuerunt eum et -e exercuit eas. 40, 24, 2 nihil . . . gravius pronuntiatum de eo est . . ., nec id curā -ius, sed ne poena eius consilia . . . nudaret. VAL. MAX. 4, 1, 14 senatus relationem interponi iubebat, ut . . . ratio eius (*i. Catonis*) haberetur. sed -e id fieri passus non est. CVRT. 6, 11, 20. QVINT. inst. 8 prooem. 14 (*de M. Antonio*) quae virtus si usque ad eum in nullo reperta est ac ne in -o (*v. app. cr.*) quidem. PAPIN. dig. 47, 2, 79 si periculum spectet eum, qui accepit *rem*, -e furti agere potest. PS. APVL. Ascl. 34 omnia . . . ab eo (*i. fere toto, deo*) et in -o et per -um. TERT. adv. Marc. 4, 19 p. 482, 13 mater et fratres . . . eum (*i. Iesum*) videre desiderant vel . . . -i nuntium mandant (*v. vol. VIII 265, 16*). pudic. 19 p. 262, 13 aequalitatem spiritus sancti qui observaverit, ab -o deducetur in sensus eius. adv. Val. 27 p. 203, 15 (*de Christo demiurgi*) delatus in virginem . . . per -am, non ex -a *processit*, non matrem eam, sed viam passus. ITALA gen. 27, 32 (Lugd.) dixit ei . . . pater -ius (αὐτοῦ, *Vulg. aliter*). 27, 37 fratres eius feci -ius domesticos (αὐτοῦ, *Vulg.* illius). psalm. 32, 6 (Tert. adv. Hermog. 45, 1) sermone eius (*sc. dei*) caeli confirmati sunt et spiritu -ius . . . virtutes eorum (αὐτοῦ, *Vulg.* eius). Ioh. 1, 3 (Victorin. Poetov. fabr. mund. 7 p. 7, 9) omnia per -um facta sunt et sine eo factum est nihil (αὐτοῦ . . . αὐτοῦ, VVLG. per -um . . . sine -o). VEG. mil. 3, 20 p. 108, 11.

β *-e alternat c. compluribus pron.*: PLAVT. Mil. 1069 quid illam . . . excrucias, quae *eqs.* :: iube eampse (*v. p. 294, 42*) exire . . . ad nos.

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dic me ei omnia quae volt facturum. CIC. de orat. 1, 91 quorum (*i. dictorum*) ego illi alterum . . . adsentiebar . . ., in altero . . . me illudi ab eo aut etiam -um errare arbitrabar. SALL. Iug. 103, 3 eos ad Marium . . . legatos ire iubet; agendarum rerum . . . licentiam -is (illis *pars codd.*) permittit. illi . . . ad hiberna Romanorum proficiscuntur. QVEROL. p. 5, 4 R. Querolus . . . totam tenebit fabulam. -e est ingratus ille noster: hic felix erit (*sc. in fabula*). p. 53, 11 fraudulento isti . . . iniciamus calumniam. thesaurum ab hoc ereptum poscamus . . . atque adstruamus (*i. fere fingamus*) ab -o nobis alienum mortuum esse coniectum domi. p. 54, 19 amicum . . . ad te direxi, ut is . . . quod reliqui, . . . ostenderet. huic tu medium . . . dabis, si fides -ius . . . expostulat.

b *usus fere determinatus genetivi* -ius, -orum: *ponitur iuxta vocem, quae possessorem, auctorem sim. significat, i. iuxta pron. poss. vel gen. subst. (aliter p. 325, 52), pron.* (-ius, -orum *ponuntur fere vice appositionis* [*similiter ut* unius, solius, omnium]): *α accedit ad pron. poss.* (*cf. p. 350, 43*): CIC. Verr. II 3, 7 ad tuam -ius amicitiam ceterorumque hominum . . . nobilium. Mur. 9 de tuo -ius studio. Att. 3, 15, 4 tuo -ius beneficio. fam. 9, 11, 1 meo -ius interitu. BITHYN. Cic. fam. 6, 16 nostra -orum amicitia. Ov. met. 15, 214 nostra . . . -orum . . . corpora. LIV. 1, 28, 4 vestrae -orum virtuti. 5, 38, 7 terga caesa suomet -orum certamine. 7, 38, 6 suum -orum exemplum. 28, 19, 10 suus -orum . . . metus. 30, 20, 7 suum -ius caput. 41, 23, 8 nostram -orum libertatem. QVINT. inst. 2, 6, 7 *aves* expertas vires *pullorum* . . . suae . . . -orum fiduciae permittunt. AFRIC. dig. 15, 3, 17, 1 quod vel in tuam -ius rem vel in peculium . . . servi tui versum sit. TRYPH. dig. 16, 3, 31, 1 *ut* non domino sua -ius res . . . servanda detur. APVL. met. 11, 18, 1 apol. 86. IREN. 3, 3, 1 (*de apostolis*) suum -orum locum magisterii tradentes. 4, 6, 3 patrem (*i. deum*) . . . cognoscit suum -ius verbum (*i. filius*). 4, 36, 7 ut sint . . . multi operarii secundum sua -orum tempora (*gr.* κατὰ τὰς ἑαυτῶν γενεάς). *β accedit ad gen. subst., pron.*: RHET. Her. 4, 26, 36 post -ius o r a t o r i s correctionem (de orat. 2, 212 asperitas contentionis oratoris -ius humanitate conditur). CIC. S. Rosc. 108 ex -ius Chrysogoni iudicio Rosciorum factum consideremus. Verr. II 1, 84 cedo mihi -ius Verris t e s t i m o n i u m (fam. 10, 25, 1). 3, 13 -orum Siculorum v o l u n t a t e (CAES. civ. 3, 56 [55], 4). Cluent. 74 -ius Staieni sententia. fin. 3, 5 elaborandum est, ut hoc non in nostris solum artibus, sed etiam in i l l o r u m (*i. Graecorum*) -orum assequamur (CYPR. epist. 59, 13 p. 681, 7. Ps. CYPR. rebapt. 1 p. 70, 32 in errore -orum illorum. *al.*). Cato 3 -ius Catonis sermo explicabit nostram . . . sententiam. 51 me . . . non fructus modo, sed etiam -ius terrae vis ac natura delectat. Att. 4, 16, 7 ea . . . sunt -ius Caesaris . . . litteris confirmata. 15, 15, 2. SALL. Catil. 31, 7 patricio homini, cuius -ius atque maiorum pluruma beneficia *eqs.* Iug. 31, 18. LIV. 1, 56, 4 -ius regis . . . pectus. 2, 48, 4 in -orum Aequorum agrum. 7, 22, 9 -ius viri maiestas. 21, 61, 5 cum eorum -orum iuventute. VITR. 10, 7, 8 ex -ius Ctesibii commentariis. VELL. 2, 79, 4 sub -ius Caesaris oculis. SEN. nat. 2, 41, 1 CVRT. 5, 1, 24. ASCON. Pis. p. 11, 4 ex -ius Ciceronis v e r b i s (PLIN. nat. 9, 93 GELL. 1, 11, 5. 3, 7, 18). PLIN. nat. 2, 177 reliquorum *mirabilium* . . . causa in -ius terrae figura est. 7, 162 VAL. FL. 1, 29 SIL. 4, 717. QVINT. decl. 329 p. 292, 19 legis -ius voluntas. IVV. 6, 530 TAC. hist. 2, 1, 2. ann. 1, 37, 1 contracta ex viatico amicorum -iusque Caesaris pecunia. SVET. Iul. 80, 3. VLP. dig. 12, 4, 3, 8 *servus* quasi -ius heredis nummos daturus, non quasi suos. APVL. apol. 10 Platonis -ius exemplo. met. 7, 12, 1 sponsum puellae -ius. TERT. adv. Hermog. 12, 3 ex -ius . . . sententia Hermogenis. PELAGON. 43 stercus -ius iumenti fluentibus venis admotum (*Hippiatr. gr. I p. 132, 10* ἐκ τοῦ ἀφοδεύματος αὐτοῦ).

***pars altera*: ipse *determinativum*:** *mera vi pron. mutata* -e *transit in additamentum determinativum ita, ut in eis, quae designantur, c e r t i a s p e c t u s eniteant* (*cf. Hofmann, Stolz-Schmalz⁵, 15*):

I *pron.* -e *describit aliquem ut c o r p o r e , v o l u n t a t e , moribus sim. praeditum*: **A** *usu g e n e r a l i : effingit speciem t o t i u s h o m i n i s* (*in universum cogitatur de homine ut animante, qui suo nomine, suis auspiciis rem gerit sim.*): **1** *memoratur aliquis suis viribus, per se, ex sua p e r s o n a aliquid facere, agere vel c o r a m , praesens adesse* (*cf.* GRAMM. suppl. 135, 34sq.) *sim.* (*cohaeret artius c. quibusdam particulis, adverbiis e. g. p. 328, 24. 28. 49. opponitur, iuxta ponitur is, cuius per auxilium aliquid fit, e. g. l. 77. p. 328, 23. 27. 29*): **a** *magis p r a e d i c a t i v e (usu fere a d v e r b a l i , pertinet ad verb. fin. vel partic., annitens ad subi. enuntiati vel ad subst. c. participio coniunctum [cf. abl. abs. p. 328, 56. 66]): fere i. q. c o r a m , ex sua persona sim.* (*syn.* praesens *p. 328, 20. 45, iuxta ponitur fere per abundantiam* coram *p. 328, 28, cf. p. 328, 3,* praesens *p. 328, 30, cf. l. 82,* praesto *p. 328, 71. nota superlat. p. 328, 12*): LEX XII tab. 10, 7 (Plin. nat. 21, 7) qui coronam parit -e pecuniave eius *eqs.* PLAVT. Amph. 71 seu qui -e ambissit seu per internuntium (APVL. met. 11, 23, 1 ea . . . partim -e, partim per meos socios coemenda procuro. *v. p. 328, 29*). 88 -e hanc acturust Iuppiter comoediam (*sim.* 94 fabulam . . . Iuppiter . . . -e aget). Men. 969 ut *servus* absente ero rem eri diligenter tutetur quam si -e a d s i t (Persa 654. TER. Eun. 891 iam frater -e . . . aderit [905]. CAES. Gall. 7, 62, 2 -um Caesarem, cuius ductu . . . hostes superassent, [praesentem] adesse [*v. Meusel, Krit. Anh. ad l.*]. SALL. Iug. 97, 4 VERG. Aen. 1, 575. 10, 443 TIB. 2, 2, 5 OV. met. 10, 277. SCAEV. dig. 49, 1, 28 pr. ad agendam causam -e adfuit [*sc. creditor*]). Merc. 89 talentum argenti -us sua adnumerat m a n u (APVL. met. 3, 9, 5. NOVELL. Theod. 16, 2 [*de testatore*] -e coram testibus sua manu . . . subscripserit. *v. et vol. VIII 348, 60. sim.*: LIV. 5, 11, 16 numquam deos -os admovere nocentibus manus. CVRT. 10, 1, 37). 466 non -e emam *ancillam*, sed Lysimacho . . . mandabo (*sim.* POMPON. dig. 16, 1, 32, 3 si mulier, ne -a intercederet, alii mandaret, ut id faceret). 759 non ego sum qui *eqs.* :: quid est? immo . . . **tu** istic -us (Pseud. 723 amicam amplexabere. :: egone? :: tu istic -us *eqs.*). Pseud. 1208 epistulam -us verus Harpax . . . ad me **a t t u l i t** (TAC. ann. 15, 25, 3). Trin. 433 estne hic Philto qui advenit? is herclest -us (TER. Phorm. 178). 987sq. is (*i. Charmides*) -usne es? . . . -us es? :: -us . . . Charmides sum. :: . . . -usne es? :: -issimus (*ad superlat. v. p. 295, 25. cf. l. 65*). TER. Ad. 472 **v e n i t** -us ultro lacrimans (INSCR. RevA. VI 33, 1949 p. 49 n. 64 [*a. ante Chr. 78*] ⟨mit⟩tere -eive venire vellent. CIC. off. 3, 121 BELL. Afr. 26, 1 TIB. 2, 5, 5. *saepius. cf.* PLIN. epist. 1, 5, 11 -e me Regulus convenit. COD. Iust. 3, 19, 2 pr. [*a. 331*] vel -e . . . perveniens vel procuratorem mittens). LEX Anton. de Term. (CIL I² 589) 1, 32 quod . . . -ei sua voluntate ab se non abalienaverunt. CIC. inv. 1, 104 rem . . . ante oculos . . . ponimus, ut id . . . proinde illi videatur indignum ac si -e **i n t e r f u e r i t** ac praesens viderit (S. Rosc. 111 QVINT. inst. 11, 2, 51). S. Rosc. 149 qui, si iam satis aetatis . . . haberet, -e pro Sex. Roscio **d i c e r e t** (Verr. II 1, 126. NEP. Milt. 7, 5 quoniam -e pro se dicere non posset, verba fecit frater eius. QVINT. inst. 9, 4, 17 scribebat *orationes* aliis, non -e dicebat. *al. sim.*: PROP. 4, 11, 27 -a loquor [*sc. mortua*] pro me. COD. Theod. 4, 8, 9). Verr. II 1, 94 exspectas . . ., dum ab inferis -e Malleolus exsistat *eqs.* 4, 92 -um istum esse pollicitum. Sest. 41 suspicionem alii litteris mittendis, alii nuntiis, alii **c o r a m** -i excitaverunt (BELL. Afr. 31, 4 haec non -e per se coram . . ., sed . . . per speculatores . . . imperabat. *al.*). Phil. 13, 33 *Galba* coram aderit, **p r a e s e n s** tibi . . . -e . . . respondebit (Att. 16, 7, 6 ut praesens me -e defenderem. *cf.* TAB. cer. Dac. 9 [CIL III p. 948] int. 2 [*a. 163*] ⟨co⟩ram -o pra⟨e⟩senti). 14, 26 cum . . . -e . . . in primis (*sc. militibus*) Pansa pugnaret (*sim.* SALL. Iug. 46, 7 -e cum expeditis cohortibus . . . apud primos erat. PRVD. psych. 14sq.). CATVLL. 70, 2 nulli se dicit mulier mea nubere malle quam mihi, non si se Iuppiter -e petat. HIRT. Gall. 8, 46, 1 Caesar cum . . . Aquitaniam numquam -e (*om. BML*) a d i s s e t, sed per . . . Crassum . . . devicisset (*cf.* TAC. hist. 2, 82, 1). LEX Rubr. (?) frg. Atest. (CIL I² 600) 1 ⟨quei . . .⟩ suo nomine quodve -e . . . quid gessisse dicetur (*cf. Mommsen, Jur. Schr. I, 1905, 189*). LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 110 quei furtei, quod -e fecit . . ., condemnatus *eqs.* LEX Vrson. (CIL I² 594) tab. IV 3, 21. VARRO rust. 1, 1, 11 ea . . . et quae -e in meis fundis colendo animadverti et quae legi et quae a peritis audii. OV. ars 3, 44 Cytherea . . . ante oculos constitit -a meos. met. 3, 701 nec iam iubet ire, sed -e **v a d i t** (CLAVD. DON. Aen. 1, 50 p. 24, 21 [*de Iunone*] *ut* -a vaderet, curaret praesens, quod desiderabat impleri). fast. 1, 530 fient -o sacra colente deo (*i. Augusto, v. p. 329, 11*). 5, 551. LIV. 21, 54, 1 locum . . . -e **o c u l i s** perlustravit (*cf.* AVG. civ. 22, 29 p. 626, 18 D. propheta vidit absentia [*n. pl.*], ubi cum *oculis corporis* . . . -e non erat). 22, 42, 10 di **p r o p e** -i . . . distulere . . . imminentem pestem Romanis (26, 41, 17. 31, 14, 12). 27, 28, 15. SEN. epist. 31, 10 deus ille maximus . . . -e vehit omnia. CVRT. 5, 4, 14 -um **r e g e m** in castris esse (8, 13, 21). ASCON. Corn. p. 49, 20 cum Cornelius . . . codicem . . . -e **r e c i t a r e t** (AVSON. 321, 1 p. 259 P. *cf.* ACT. lud. saec. Sept. Sev. [RhM. 81, 1932, 392] 55 ⟨Se⟩verus Aug. . . . ⟨sac⟩rificavit hac prec⟨a⟩tion⟨e quam . . . le⟩git -e *eqs.* DECRET. fabr. Sentin. [CIL XI 5748] 6 q⟨uin⟩q⟨uennalibus⟩ . . . referentib⟨us⟩ -is). PETRON. 17, 1. MART. 1, 108, 9 -e salutabo decima te . . . hora. TAC. Agr. 18, 2 SVET. Cal. 60. Claud. 22 ut . . . *obsecrationem* -e iure maximi pontificis . . . populo praeiret. POMPON. dig. 39, 5, 9, 2 quod filius . . . patris . . . voluntate donavit, perinde est ac si pater -e donaverit (*distinguitur inter voluntatem et actionem. item*: GELL. 17, 1, 6). VLP. dig. 2, 13, 4, 3 si servus argentariam faciat, . . . perinde in . . . *dominum* dandum est iudicium ac si -e fecisset *argentariam*. 9, 1, 1, 7 (*de accusato*) non -e suo corpore damnum dedit. ITALA Luc. 24, 39 (Tert. adv. Marc. 4, 43 p. 567, 13) videte manus . . . et pedes, quia -e ego sum (ἐγώ εἰμι αὐτός, VVLG. ego -e sum). PANEG. 6, 10, 7 unus Perses *rex* -o Paulo . . . deprecante . . . evasit (*sc. supplicium*). PEREGR. Aeth. 33, 2 -e episcopus leget verba domini. AMM. 20, 11, 32 -um Constantium dimicantem cum Persis (*seq.* per duces). PRVD. perist. 2, 578 indignus *est* . . ., quem Christus -e exaudiat, sed per patronos martyras potest medellam consequi. 10, 75. 884 (*in comparatione de carnifice*) -e praesto erit . . . Hercules *eqs.*

b *magis a t t r i b u t i v e : fere i. q. p r a e s e n s ,* ἐναργής *sim.* (*vi sive appositionis q. d. sive adiectivi [pro subst. ut vid. p. 329, 23]. iuxta ponitur* coram *l. 75*): PLAVT. Capt. 615 Aiacem, hunc quom vides, -um vides. Merc. 278 rastros vilico . . . -i facito coram ut tradas in **m a n u m** (Trin. 126. 902. *sim. v. l. 77*). Persa 196 has tabellas . . . -i Lemniseleni fac des (*de tradendo e manu in manum [v. et l. 75], item*: Poen. 712 servus aurum -i lenoni dabit. Pseud. 644 Trin. 966. PAP. Tjäder 1, 15 [*a. 445/6*] *cautionem* quam -i Pyrro refudisti. 1, 51. *al.*). TER. Phorm. 1011 cum hoc -o distaedet loqui. Eun. 835 habemus hominem (*sc. de quo agitur*) -um. :: ubi is est? :: em ad sinisteram. CIC. Verr. II 3, 212 hoc -o ex consilio utar exemplis (*de collegio sim. item*: Marcell. 13 amplissimos viros . . ., quorum . . . frequentiam . . . hoc -o in consessu *senatorum* videtis. VAL. MAX. 6, 4, 3). 4, 108 ut . . . non ad aedem Cereris,

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sed ad -am Cererem proficisci viderentur (5, 187 aut -am videre se Cererem aut effigiem Cereris. *de dis item*: VERG. Aen. 8, 352 -um credunt se vidisse Iovem. MANIL. 5, 432 VAL. MAX. 1, 8, 3. BOETH. in Porph. comm. 1, 12 p. 32, 18 Venus -a et statua Veneris. *al. sim.* CIC. nat. deor. 1, 88 deum -um numne vidisti? LIV. 38, 43, 5). Brut. 88 coram -o Laelio ... causam ... dixisse Galbam (TAC. ann. 3, 14, 2 -o Germanico coram). Lael. 3 quasi ... -os induxi loquentes (*pro subst.*) ..., ut tamquam a praesentibus coram haberi sermo videretur ([*cf. Seyffert-Müller ad l.*]. *sim.* QVINT. inst. 12, 10, 62). SALL. Catil. 59, 6 plerosque -os factaque eorum fortia noverat. OV. Pont. 2, 2, 124 (120) non licet ante -os procubuisse deos ([*cf. Burman ad l.*]. *de imperatore item*: MANIL. 1, 9 concessum ... patri [*i. Caesari*] mundum [*i. caelum*] deus -e [*aliter ut vid. p. 328, 46*] mereris. MART. 7, 99, 8 -i [-a *CA*] cetera mando deo. *cf. etiam l. 24*). LIV. 28, 35, 1. IVLIAN. dig. 39, 2, 42 si servus communis ... stipulatus fuisset, perinde habetur ac si -i domini sua voce ... stipularentur. GAIVS dig. 7, 1, 6, 2 adquiritur ... nobis ... non solum per nosmet -os, sed etiam per eas personas (*sic accedit ad locutionem c.* per: 41, 1, 10 pr. VLP. dig. 13, 5, 14, 3 PAVL. dig. 41, 2, 1, 2 AMM. 16, 10, 3. 24, 4, 5 INST. Iust. 3, 26, 11. 4, 4, 2. *cf. Löfstedt, Peregr. Aeth. p. 335 sq.*). TERT. spect. 9 p. 11, 9 Ericthonius ... portentum est daemonicum, immo diabolus -e, non coluber. PANEG. 2, 1, 4 ut ... adsistere *mihi* ... dicturo Catones -os et Tullios et Hortensios ... putem. *nota fere pro subst. ut vid.*: OV. Pont. 2, 8, 57 felices illi, qui non simulacra, sed -os quique deum coram corpora vera vident (*antea vs. 52* praesentes ... deos, *v. et l. 11*). QVINT. inst. 8, 3, 64 an quisquam tam procul a concipiendis imaginibus rerum abest, ut non, cum illa in Verrem legit: '...' -os (-um os *l. v.*) intueri videatur et locum et habitum.

2 *inter ea, quae hominem constituunt, respicitur praecipue id, quod caput, personam efficit, continet, vel omnino condicio quaedam hominis adumbratur* (*sive naturalis sive honesta, proba sive legitima sim.* -e *pertinet magis vi appositionis q. d. ad personam, hominem verbo fin. aut nomine, subst. expressum, ad quod se applicat. respondet fere* persona *l. 47*): CIC. Att. 12, 28, 3 si Castricius pro mancipiis pecuniam accipere volet ..., certe nihil est commodius. sin autem ita actum est, ut -a mancipia abduceret *eqs.* fam. 12, 29, 2 -ius Lamiae causa studiose omnia *facere* (*sic magis de condicione proba, honesta hominis, personae*: 13, 57, 2 -ius M. Annei causa omnia velle. LIV. 39, 35, 3 credens -um etiam iuvenem, quod ... specimen indolis regiae dedisset, aliquid momenti facturum. TAC. ann. 16, 26, 1 de -o Thrasea eadem *disserunt*). PLIN. nat. 7, 97 (*de victoribus*) *non* -i coronantur, sed patrias suas coronant (*sc. victoria; aliter v. p. 318, 84*). VLP. dig. 15, 1, 17 sicut -i *servi* vicarii sunt in peculio *servi ordinarii*, ita etiam peculia eorum. 28, 5, 9, 20 si non -e servus sit alienatus, sed usus fructus in eo *eqs.* SERV. Aen. 1, 663 Latini deum -um Cupidinem vocant, hoc quod facit, amorem (auct. Aen. 9, 182). FVLG. Virg. cont. p. 87, 18 ante (*i. antea*) meritum viri quam -um virum ediximus, quo sic ad personam veniretur iam recognita meriti qualitate.

B *usu expresso, definito*: -e *effingit aliquem (aliquid) ut corpus* (*materiam*): **1** *de hominibus, dis*: **a** *magis praedicative* (*de vi et usu pron.* -e *v. l. 71. liberius l. 65. p. 330, 16, cum ibi cas. obl. per se ponatur; alias* -e *se applicat ad subst., pron. vel ad personam verbo fin. expressam. cohaeret artius c. quibusdam particulis, adverbiis l. 80. p. 330, 4*): *significatur, cogitatur aliquis ut is, qui in corpore versetur; repraesentantur fere singula membra, quibus homines agunt, percipiunt* (*e. g. p. 330, 2*), *loquuntur* (*e. g. l. 57*): PLAVT. Cist. 170 eampse (*i. lenam*) vos audistis confiterier (*sic fere proprio ore*: Poen. 664 -e nobis dixit [669 CIC. de orat. 1, 185. *al. cf. p. 328, 22*]. TER. Hec. 711 -a [*i. uxor*] narravit mihi. VERG. Aen. 3, 457 -a canat [*item de Sibylla*: 6, 76 STAT. silv. 4, 3, 144]. OV. fast. 1, 467 [*de Carmente*] -a mone [*sic vocatur Flora*: 5, 191 -a doce, quae sis. *cf. p. 323, 84*]. AVSON. 400, 5 p. 231 P. *et sim. al.*). Epid. 254 haec ... aibat: sic audivisse ex eapse (*i. fere ex ore alicuius, item*: TER. Andr. 946 CIC. Cael. 24. ac. 1, 13 quod coram etiam ex -o audiebamus. LIV. 21, 38, 5. *et saepius. sim.* HOR. epist. 1, 7, 60 scitari libet ex -o quodcumque refers [OV. met. 1, 775]). Pseud. 1142 tute -us -um (te -us coram *P, cf. app. cr.*) praesens praesentem vides ([*in fig. etymol., polyptoto; item*: Stich. 373 tutin -us -um vidisti?]. CIC. Verr. II 1, 64 Font. 29 TIB. 1, 2, 58 OV. am. 2, 2, 57. *saepe. sim.*: TAB. triumph. Aemil. [LIV. 40, 52, 6] inspectante -o [*v. p. 294, 48*] Antiocho [CIC. Verr. II 1, 13 -is inspectantibus]. VERG. Aen. 9, 237 locum ... conspeximus -i [*cf.* SERV. auct. Aen. 9, 235 '-i' ... ad fidem pertinet; qui ... rem tantam nuntiat, debet firma auctoritate contendere]. LIV. 10, 20, 3 -e cernit ... vestigia [HOMER. 721 coram quod cernitis -i]). Rud. 392 *cistellulam* conclusit -e in vidulum. TER. Ad. 139 iste tuos (*sc. adulescens*) -e (*i. fere corpore animoque suo*) sentiet posterius (*sim.*: CIC. Tusc. 5, 61 visne ..., o Damocle, ... -e ... fortunam experiri meam?). CIC. S. Rosc. 74 quo modo occidit *patrem*? -e percussit an aliis occidendum dedit? si -um arguis, Romae non fuit; si per alios *eqs.* (Att. 4, 3, 5. QVINT. decl. 315 p. 237, 16 [*thema*] petit *pater* ..., ut eum [*i. filium*] non -e occidat [VLP. dig. 30, 53, 8 servum non -e]). Tull. 33 non modo cum omnia (*i. caedem sim.*) -i fecerunt, quae fatentur, verum etiam si per alios id fecissent (CATVLL. 64, 9 diva [*i. Athena*] ... -a ... fecit ... currum [*i. navem; cf. gr. Apoll. Rhod. 1, 111 αὐτή*]. VERG. Aen. 12, 90 VAL. MAX. 3, 2, 23 APVL. met. 8, 6, 2. *aliter v. p. 328, 40*). Verr. II 1, 67 aqua ... ferventi a Rubrio -o Philodamus perfunditur. Flacc. 13 petam ..., ut, si quid -i audistis ..., memineritis (*i. fere auribus, item*: OV. met. 2, 429 salve numen ..., audiat -e licet, maius Iove). Pis. 26 ardentes faces furiis Clodianis paene -e consul ministrabas. Att. 7, 13[a], 3 (7) si scriberem -e, longior epistula fuisset, sed dictavi (8, 12, 1. 10, 14, 1. *al.* OV. epist. 6, 16 VLP. dig. 28, 5, 9, 1. *al.*). VERG. ecl. 3, 69 notavi -e locum. Aen. 5, 868 pater ... -e ratem ... rexit (*i. fere propria manu, nullo administrante, item*: 6, 302 [*cf.* PRISC. gramm. II 580, 5 sq.]). 9, 587 HOR. sat. 2, 2, 61. TIB. 1, 1, 7 -e seram teneras ... vites. PROP. 3, 16, 16. LIV. 1, 26, 2 paludamento ..., quod -a (*i. virgo*) confecerat (*sim.*: APVL. flor. 9 p. 33 -e ... *tunicam* sibi solus ... texuerat [PRISC. perihег. 729]). 3, 70, 10 Agrippa ... signa ... -e inferre ... coepit. 45, 33, 2 -e imperator ... succendit *arma cumulata*. VAL. MAX. 9, 11, 7 *Vettium* uxor ... -a iugulavit. SEN. Herc. O. 903 hic (*i. Hercules*) -e (-e hic *A*) Megaram ... stravit. CVRT. 5, 7, 7. PLIN. nat. 13, 88 libros ..., ex quibus sint duo cremati ab -a (*i. Sibylla*), tertius *postea* (FLOR. epit. 2, 18, 17 arma -i [-a *V*] cremaverunt). STAT. silv. 5, 1, 121 (*de Priscilla*) -a dapes modicas ... tradit. PLIN. epist. 1, 6, 1 ego ... apros ... cepi. '-e?' inquis. -e *eqs.* VLP. dig. 13, 6, 5, 7. TERT. bapt. 11, 2 'imperator proposuit edictum' aut 'praefectus fustibus cecidit': numquid -e proponit aut ... -e caedit?

b *magis plena vi adi.* (*inde et pro subst., significantius l. 29. 31. 40*), *pertinet ad corpus* (*nota peculiariter l. 39*): **α** *animatum, effingitur aliquis ut vivus, vivens* (*de bestiis l. 36*): CIC. Att. 14, 14, 2 (*de Caesare*) cui servire -i non potuimus, eius libellis paremus. LVCR. 3, 863 (862) debet ..., misere si forte ... futurumst, -e ... esse in eo tum tempore, cui male possit accidere: id quoniam mors eximit *eqs.* OV. met. 4, 781 *narrat se* per ... vias vidisse hominum simulacra ferarumque in silicem ex -is visā conversa Medusā. VAL. MAX. 5, 8, 4 filio ... misit, qui diceret libentius se ... eius interfecti ossibus occursurum quam -um ... reum visurum. PLIN. nat. 28, 4 ex homine -o sorbere ... calidum spirantemque *sanguinem* (*ante*: ut viventibus poculis [*v. app. cr.*]). VLP. frg. Vat. 202 aut ... -e eam (*i. filiam*) pater despondit ... aut post mortem patris desponsa est. CYPR. laps. 30 p. 259, 24 spiritaliter mortua supervivere ... tibi et -a ambulans funus tuum portare coepisti. *nota de bestiis*: PHAEDR. 5, 5, 36 *rusticus* profert -um porcellum e sinu. MELA 1, 58 colunt Aegyptii effigies ... animalium atque -a magis animalia. **β** *cogitatur de duplici natura Centauri, sc. de corpore humano*: STAT. Theb. 9, 221 *Centaurus* desilit in valles: -um (*subst.*) nemora ... tremiscunt, campus equum (*cf.* SCHOL. *ad l.* '-um' partem Centauri, quae hominem profert). **γ** *cogitatur aliquid non visibile ut corpus e carne formatum, i. incarnatum* (*de Christo*) *sim.*: CYPR. domin. orat. 1 p. 267, 10 dei sermo (*i. Christus*) ... -e veniens. EPIPHAN. in euang. 42 p. 96, 23 -um regnum dei ante vos adsistit et ..., inter vos conversatur.

2 *de rebus corporeis: significatur aliquid secundum naturam rei propriam, corpoream ut id, quod reapse est* (*sc. visu tactuque comprehensibile, solidum sim.*): **a** *varia quaedam*: CIC. Verr. II 4, 75 (*pertinet ad signum Dianae*) dextra *manu* ardentem facem praeferebat. hanc *Dianam* cum iste ... vidisset, quasi illa -a face percussus esset, ita flagrare ... coepit. Tusc. 1, 18 aliis cor -um animus videtur (1, 19). nat. deor. 3, 94 diligentius ... urbem religione quam -is moenibus cingitis. LABEO dig. 33, 4, 6, 1 verbis *testamenti* non dos -a, sed pro dote pecunia *legatur*. PAPIN. dig. 33, 4, 9 rerum aestimatarum pretium non relictum *esse testamento*, verum -as res, quales invenirentur. VLP. dig. 19, 3, 1, 1 debitor aut ... -am rem debebit incorruptam reddere aut aestimationem (*sim.*: 43, 17, 3, 11). 47, 2, 27 pr. si ... *tabulae amotae* erant inanes ..., numquid -arum tantum tabularum pretii videatur esse aestimatio facienda? COD. Theod. 7, 4, 1 hinc ... fit, ut ... non annonas, sed pecunias postulent ... *tribuni* -is etiam speciebus (*i. materia frumenti, frumentis*) remanentibus ... corruptis (7, 6, 5 in pretio ...; in -a ... specie. 10, 22, 2 non pecunias pro speciebus [*i. pro ferri materia*], sed -as species ... inferri. *al.*). COD. Iust. 1, 2, 21, 1 vel ad -a corpora vel ad pretia eorum. **b** *speciatim: de documentis, scriptis originariis, authenticis* (*de instrumentis iuris l. 72*): CIC. Flacc. 40 iudicium fieri videtur, cum tabulae illae -ae, cuicuimodi sunt, proferuntur. Att. 12, 37, 1 eam -am ad te epistulam *Bruti* misi et ad eam exemplum mearum litterarum (13, 38, 1). 16, 3, 1 idem σύνταγμα misi ad te retractatius et quidem ἀρχέτυπον -um crebris locis inculcatum. PLANC. Cic. fam. 10, 21, 3 exemplar eius chirographi Titio misi: -a chirographa omnia ... Laevo Cispio dabo perferenda. GAIVS dig. 10, 2, 5 cautiones hereditariae ... ut, cum res exegerit, -ae exhibeantur (*opp.* descriptum). HIER. in Tit. 3, 9 p. 595[B] libros ... de Caesariensi bibliotheca descriptos ex -is authenticis emendare (COD. Iust. 1, 23, 3 [*a. 292*] sancimus, ut authentica -a atque originalia rescripta et nostra manu subscripta, non exempla eorum, insinuentur [*v. Kübler, ZSavSt. 1933, 53, 67 sq.*]).

C *appendix rerum notabilium ad A et B*: **1** -e *adhibetur aut omnino in aliqua fictione hominum agentium, loquentium sim. aut strictius in prosopopoeia* (*saepius more scholae vel doctrinae q. d. diatriba, cf. Heinze ad Lucr. 3, 931–971*): **a** *significantiora quaedam: induunt fere humanam speciem*: natura, rerum natura: CIC. S. Rosc. 63 reclamitat istius modi suspicionibus -a natura. LVCR. 3, 932 si vocem rerum natura ... mittat et hoc alicui nostrum sic incre-

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pet -a: *eqs.* MANIL. 1, 902. PLIN. nat. 17, 59 docuit (17, 101 hactenus natura -a docuit, insitionem autem casus, magister alius). 26, 10 medicina⟨m⟩ -a quodammodo rerum natura faciente. SIL. 15, 74. MART. 9, 41, 9 -am ... tibi naturam dicere rerum: *eqs.* Fortuna: CIC. Sest. 5 P. Sesti tribunatus est a Fortuna -a collocatus. CAES. civ. 3, 79, 3 LIV. 5, 43, 6. SEN. contr. 7, 1, 3 Fortuna -a, quae miserita eius est. QVEROL. p. 44, 2 R. -am bonam Fortunam clamantem ... hodie nemo audiat. patria, res publica: CIC. Pis. 19 me -a suo complexu patria tenuisset. Planc. 92 res ... -a publica, si loqui posset, ageret mecum *eqs.* fam. 1, 9, 10 cum -a quasi re publica conlocutus sum. 3, 1, 1 si -a res publica tibi narrare posset *eqs.* QVINT. inst. 12, 10, 61 hic orator et defunctos excitabit ..., apud hunc et patria -a exclamabit.

b *varia: incorporea, cogitata* (*cf. p. 330, 80*): CIC. top. 74 tormentis ... fatigati quae dicunt, ea videtur veritas -a dicere. Tusc. 2, 45 loquetur ... eorum (*i. hominum bonorum*) voce virtus -a tecum. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 cum quo (*sc. viro aequo*) tunc -a sanctitas migravit. 7, 7, 4 si -a aequitas hac de re cognosceret. AMM. 22, 3, 7 Vrsuli ... necem ... -a mihi videtur flesse iustitia (27, 11, 4. *al.*). *corporea* (*de populo Romano quasi de homine l. 29*): CIC. Planc. 96 cum -a paene insula mihi sese obviam ferre vellet. ac. 2, 147 Favonius -e insusurrat navigandi nobis ... tempus esse. fam. 6, 3, 3 *in urbe* haec ... parietes -i loqui posse videantur (QVINT. inst. 11, 3, 85 ceterae partes *corporis* loquentem adiuvant, hae [*i. manus*], propest ut dicam, -ae loquuntur. APVL. apol. 91 disertius -ae tabulae. TERT. pudic. 5 p. 227, 21 haec -ae res [-i rei *B, corr. Ursinus*] loquuntur. si res voce deficiunt *eqs.* [*cf. p. 336, 36*]). VERG. ecl. 1, 38sq. -ae (-e *PR*) te ... pinus, -i te fontes, -a haec arbusta vocabant. LVCAN. 7, 373 credite ... -am domini metuentem occurrere Romam (PRVD. c. Symm. 2, 80). PLIN. nat. 16, 8 rostra navium ... fori decus erant veluti populo Romano -i corona imposita. STAT. Theb. 2, 79 PLIN. paneg. 30, 1.

2 *in repetitione, anadiplosi, conduplicatione sim.* (*praecipue ap. poetas, cf. l. 26*): CIC. Cluent. 74 *cum* id ei per viatores ... neglegentius agi videretur, -e ... ad ... Staieni iudicium profectus est ...; Staienum -e ad subsellia adduxit. VERG. georg. 4, 112. 114 -e thymum ... ferens de montibus ... tecta serat ... circum ...; -e labore manum ... terat, -e ... figat humo plantas. Aen. 2, 617sq. -e pater (*i. Iuppiter*) Danais animos ... sufficit, -e deos in Dardana suscitat arma. 5, 176. Ov. am. 2, 13, 23sq. -e ego tura dabo ..., -e feram ... munera. Pont. 1, 8, 51sqq. -e ego ... capellas, -e velim ... pascere ... oves; -e ego ... ducam ... boves *eqs.* 4, 7, 7sqq. -e vides ... glacie concrescere pontum, -e vides rigido stantia vina gelu, -e vides *eqs.* (SEN. Oed. 583sq. SIL. 2, 561sq.). EPIST. Sapph. 215sq. LIV. 29, 18, 19 veniat, coram -e audiat, -e diluat. VAL. FL. 1, 47sq. -um iuvenem ... saeva gementem, -um ego ... aspicio. STAT. Theb. 10, 203 modo me ... -e, -e adsurgens ..., qualis erat ..., Amphiaraus adit. IVV. 8, 147sq. -e, -e rotam adstringit sufflamine ... consul. TAC. Agr. 20, 2. TERT. resurr. 37, 7 p. 80, 2sqq. spiritus ... carnem resuscitaturus, quod factus est -e, et ex morte, quam passus est -e, et ex sepulcro, quo inlatus est -e. CYPR. epist. 10, 4 p. 494, 10sq. *Christus* -e luctatur in nobis, -e congreditur, -e in certamine ... coronatur. 43, 4 p. 593, 1sq. -e ad vos ... venire non possum, -e singulos adgredi, -e vos ... cohortari. PRVD. apoth. 299sq. coram proditus -e, -e deus ... mortalem ... amico imbuit adloquio.

II *determinat notionem eius vocis, cui additur, quoad spectantur ambitus, modus, fines sim.*: A *describit aliquid (animans, rem) ut integrum, plenum, totum*: 1 *pro adi.* (*magis spectat ad notionem quae est 'plenus' l. 59. pro subst. ut vid. l. 67. respondet* omnis *p. 332, 11*): a *generatim*: α *sing.*: PLAVT. Men. 15 argumentum vobis demensum dabo, non modio neque trimodio, verum -o horreo (*similiter fere i. q. plenus*: QVINT. inst. 9, 4, 125 modus *perihodi* ... a Cicerone ... -ius spiritus modo terminatur). CIC. p. red. in sen. 25 cum ... incredibilis multitudo Romam et paene Italia -a venisset. de orat. 2, 251 ore, voltu ..., denique corpore ridetur -o (QVINT. inst. 11, 1, 44 rideatur ..., qui ... utatur illa Ciceronis confessione ... se ... corpore -o perhorrescere [*cf. Cic. div. in Caec. 41* toto corpore]. *sim.* TERT. adv. Marc. 4, 2 p. 426, 20). nat. deor. 2, 86 quod si mundi partes natura administrantur, necesse est mundum -um natura administrari. Tim. 22 cum ex tribus effecisset unum, id -um in ... membra partitus est (*cf. Plato p. 35^B ὅλον τοῦτο*). Att. 2, 4, 5 praeter quercum Dodonaeam nihil desideramus, quo minus Epirum -am possidere videamur. Ov. fast. 1, 567 fragor aethera terruit -um. Pont. 4, 6, 14 -um morte tua concidit auxilium. SEN. epist. 33, 5 non recuso, quo minus singula membra, dummodo in -o homine, consideres (*seq.* universa facies). PLIN. nat. 6, 68 omnium ... potentiam ... antecedunt Prasi, amplissima urbe ... Palibothra, unde quidam -am gentem Palibothros vocant, immo vero tractum universum (7, 14). AVR. Fronto p. 62, 22 v.d.H. (p. 69N.) *te* magis quam -am Romam desidero. VLP. dig. 6, 1, 1, 3 gregem sufficiet -um nostrum esse, licet singula capita nostra non sint. 12, 1, 1 pr. e re est, priusquam ad verborum interpretationem perveniamus, pauca de significatione -ius tituli referre. PS. ORIG. tract. 6 p. 65, 15 praemonebat ... spiritus patriarchae, quod de -o populo ... separandi essent non credentes a credentibus. CHALC. comm. 52 hanc -am unamque ... seriem secuit *deus* ... et ex una duas fecit (*cf. Plato p. 36^B ταύτην ... τὴν ξύστασιν πᾶσαν*). QVEROL. p. 56, 22 R. -um ... thesaurum inlibatum. SERV. georg. 2, 119 balsamum est arbor -a, opobalsamum sucus *eqs.* VEG. mulom. 1, 22, 9 (*fere per enallagen*) animalis -ius corpus perunges praecipueque illum locum *eqs.* PELAGON. 289 *medicamina* deteris et dividis potionem -am in tres partes (*cf. Hippiatr. gr. I p. 393, 10 ταῦτα πάντα λειώσας δίελε*). β *plur.*: CIC. de orat. 2, 232 quasi vero ... horum -orum, de quibus Antonius ... loquitur, ars nulla sit (SALL. Catil. 20, 17 haec -a ... vobiscum una ... agam. CELS. 2, 15, 3 PLIN. epist. 2, 5, 4). LIV. 2, 32, 10 -a ... membra totumque corpus. CELS. 5, 19, 10 quorum (*i. medicaminum sim.*) -orum (*om. P*) ... pondera paria miscentur. TAC. ann. 4, 72, 2 primo boves -os, mox agros ... servitio tradebant. PLIN. epist. 1, 22, 1 litterae -ae omnesque bonae artes. PANEG. 7, 13, 1 ut -a illa, quae separatim ... locutus sum, ... in ... fine coniungam.

b *speciatim: significat numerum non ut aliquem, immo ut integrum, plenum sim.*: CIC. Caecin. 28 ut non auderet ... dicere, quot milia fundus ... abesset ab urbe. nam cum dixisset minus IↃↃↃ, populus ... adclamavit -a esse. Brut. 61 annis LXXXVI -is ante me consulem (*cf. Kroll ad l.*). Att. 3, 21 triginta dies erant -i. 6, 8, 4 detraxit XX -os dies ... aphractus Rhodi⟨orum⟩. 9, 9, 2 recte non credis de numero militum; -o dimidio plus scripsit Clodia. *al.* VAL. MAX. 9, 1, 4 quanto ... *domum* minoris fore existimas, si decem arbusculos ... succidero? -o tricies sestertio. VLP. dig. 45, 1, 66 si minor viginti annis ... stipuletur *eqs.*; sed si -orum viginti annorum erit *eqs.*

2 *fere appositive: significat de aliquo (animante, re) in universum, omnino vel quatenus totum est, cogitari* (*magis accedit ad adi. l. 28*): LVCIL. 809 prius non tollas quam animum ex homine atque hominem -um interfeceris. CIC. inv. 1, 13 constitutio et -a et pars eius. top. 77 -e mundus eiusque omnis ordo et ornatus. Ov. met. 2, 382 squalidus ... genitor Phaethontis et expers -e sui decoris. LIV. 9, 26, 15 primum -as expugnare quaestiones ... adnisi sunt, dein *eqs.* SEN. dial. 11, 1, 3 magnitudo doloris ... saepe vocem ... -am intercludat. COLVM. 6, 26, 3 iuvencus ... generandi vim deposuit; quam tamen -am non protinus amittit. QVINT. inst. 10, 1, 100 ut mihi sermo -e Romanus non recipere videatur illam ... venerem. PLIN. epist. 9, 35, 1 reverentiam cum litteris -is tum scriptis tuis debeo. GAIVS dig. 1, 8, 5 pr. riparum usus publicus est ... sicut -ius fluminis. VLP. dig. 32, 1, 1 nihil in testamento valet, quotiens -um testamentum non valet. TERT. nat. 1, 11, 2. CYPR. hab. virg. 7 p. 192, 19 terrena *bona* ... tam contemni debent quam mundus -e contemnitur. PS. ORIG. tract. 6 p. 60, 11 *populus Iudaeorum* ab -a religione atque omni spiritali gratia siccus (*i. fere carens*). OPTAT. 5, 4 p. 126, 20 VEG. mil. 3, 24 p. 116, 16. 3, 35 p. 152, 15.

B *interpretatur fere vocem, cui additur, definit condicionem (rei vel hominis) quasi corporis, massae, aequoris sim.: significat substantiva, nomina sim. non, ut ita dicam, obiter vel circuitione quadam, sed accurate intellegenda esse aut quantum ipsa spectantur (sc. ad partem quandam, ambitum, spatium [fere locale vel temporale] sim.) aut quantum cohaerent c. verbo fin.* (*sc. nulla re interposita, fere directo sim.*; -e *similiter adhiberi videtur atque adiectiva ea, quae non magis qualitatem addunt quam subst. peculiari modo describunt velut* 'medius, summus' *sim.*). *accedit ad subst. ex praepp. pendentia ita ut et vis praepositionum augeatur* (*v. Heinze ad Lucr. 3, 128; cf. et p. 334, 55. respondet* medius *l. 78. p. 333, 31. 334, 9*):

1 *accedit, ubi notio loci praevalet*: a *locutiones per praepp. compositae*: α *potiora quaedam*: (I) *c.* in: (A) *c. abl.*: PLAVT. Bacch. 312 in eapse aede Dianai (*i. in interiore parte; sic*: LVCR. 6, 224 in aedibus -is. GELL. 16, 5, 3). 815 nescis nunc venire te; atque in eopse (*Ritschl*) adstas lapide, ut praeco praedicat. Curc. 507 in occultis locis ... in foro -o (CYPR. Demetr. 13 p. 360, 28 non in ... secretis locis, sed palam ..., sed in foro -o). QVADRIG. hist. 10^b congressio in -o ponti ... facta est. CIC. Att. 5, 16, 1 subsedi in -a via. LVCR. 2, 438 corpore in -o (3, 128 in -o corpore [*cf. Heinze ad l.*]. CELS. 6, 6, 39^A in -is corporibus ... extrinsecus *eqs.*). 6, 1157 leti ... limine in -o (VERG. Aen. 11, 881 AETNA 167 IVVENC. 4, 390). CAES. Gall. 5, 58, 6 in -o fluminis vado. 7, 77, 8 paene in -is cadaveribus proelio decertare. BELL. Hisp. 41, 4 in -o oppido (*sim.* SEN. dial. 10, 4, 5 in -a urbe. QVINT. decl. 323 p. 273, 8 FLOR. epit. 3, 19, 2). LIV. 1, 36, 5 in gradibus -is. 30, 20, 6 in templo -o (TAC. ann. 3, 63, 4). CELS. 6, 6, 10 in -is oculis ..., in palpebris. SEN. dial. 5, 14, 2 haerens in -o corde spiculum. MELA 1, 14 in -o flexu *orae*. PETRON. 7, 4 in -o aditu (TAC. hist. 3, 71, 2). PLIN. nat. 9, 50 in -is ... freti angustiis. QVINT. inst. 5, 10, 103 cum plurimae probationes in -o causarum complexu reperiantur. TAC. Agr. 26, 1 in -is castris pugnabatur. ann. 14, 3, 3. CALL. dig. 14, 2, 4 pr. in -o ostio *fluminis*. TERT. anim. 55, 1. PALLAD. 4, 12, 2 in -o ... stabulo (*praeced.* ante stabulum). (B) *c. acc.*: CIC. Verr. II 5, 96 in -um portum penetrare. leg. agr. 2, 60. Att. 16, 7, 2 fiebat, ut ... in flammam -am venirem (16, 15, 6). MANIL. 1, 701 *circulus lacteus* visūs incurrit in -os. VAL. MAX. 7, 2, 5 directum est ... telum in -um pullarii pectus. SEN. Herc. O. 1364 in -a me iactate ... freta mediosque in amnes. LVCAN. 6, 298 in ... -a pavendo fata ruit *miles* (*cf.* SIL. 3, 120 ruis -os ... in enses). TAC. ann. 14, 61, 3. (II) *c.* ad: CATO agr. 102 ad -um morsum stercus ... adponito. TER. Eun. 635 ubi ad -um veni devorticulum. CIC. div. 2, 91 CAES. civ. 2, 10, 7. 3, 19, 2 BELL. Afr. 23, 2. VERG. georg. 4, 75 circa regem atque -a ad praetoria. Aen. 2, 250 altaria ad -a. Ov. am. 3, 14, 35 oculos crimen deducis ad -os. LIV. 3,

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

66, 5 ad moenia -a Romae. 36, 18, 4 VITR. 2, 8, 11 SIL. 11, 604 IVV. 11, 9 APVL. met. 10, 28, 3 HIER. epist. 20, 2, 1. (III) *c.* ab: CIC. har. resp. 28 sacerdotem ab -is aris . . . detraxeris. de orat. 2, 320 ab -a re est exordiri saepe commodius. LVCR. 2, 960 leti . . . limine ab -o ad vitam reverti (CVLEX 224. *sim.* PLIN. nat. 7, 143). CAES. Gall. 6, 42, 2 ab -o vallo. SIL. 2, 261 TERT. orat. 17 p. 191, 6. IVST. 31, 5, 7 ab -is fontium primordiis derivare. (IV) *c.* ex: LVCR. 6, 304 *corpora* ex -o conradens aëre portat *ventus.* OV. fast. 1, 289 ex -is . . . discere fastis. Pont. 3, 5, 18 ex -o fonte *bibere.* MANIL. 4, 71 ex -is . . . sepulcris. SEN. Thy. 1054 ex vulnere -o sanguinem . . . in tua defundere ora. QVINT. inst. 12 prooem. 3 auxilia ex -is sapientiae penetralibus *petere.* GAIVS dig. 47, 9, 5 ex -o mari . . . rapiat . . . an ex litore. VLP. dig. 47, 9, 1, 2. (V) *c.* sub: (A) *c. abl.*: CIC. rep. 1, 17 sub -is Numantiae moenibus. LVCR. 1, 852 leti sub dentibus -is. CAES. Gall. 5, 43, 5 sub -o vallo (LIV. 1, 45, 5). 7, 36, 5 sub -is radicibus montis (SALL. Catil. 57, 3 AETNA 395 LIV. 36, 18, 3 FLOR. epit. 3, 3, 7). VERG. Aen. 11, 499 portis . . . sub -is (STAT. Theb. 4, 42). LIV. 44, 7, 2 PLIN. nat. 2, 91. (B) *c. acc.*: VERG. Aen. 5, 327 sub -am finem. 6, 191 -a sub ora viri. AETNA 475 castra sub -a. TAC. hist. 5, 11, 1 sub -os muros. (VI) *c.* ante: CIC. Mil. 86 ante -am . . . Bonam deam. SEN. contr. 10, 3, 4 ante -um limen domus. CVRT. 3, 11, 8 ante -um currum regis. 4, 3, 12 ante -a moenia. LVCAN. 2, 127 TAC. hist. 3, 80, 2 APVL. met. 10, 28, 4.

β c. rell. praepp.: PLAVT. Carb. 3 secundum -am aram aurum abscondidi (BELL. Afr. 1, 1). TER. Ad. 583 apud -um lacum est pistrilla. CIC. S. Rosc. 12 ante pedes vestros . . ., inter -a subsellia (VERG. georg. 2, 356 -a . . . inter vineta. APVL. met. 7, 6, 4). Verr. II 4, 96 in agro propter -am viam (5, 80). LVCR. 6, 466 -o vertice de montis (PORPH. Hor. sat. 1, 2, 132). VERG. Aen. 5, 188 socios incedens . . . per -os (LIV. 32, 17, 6 MANIL. 1, 284 CELS. 3, 21, 14. SIL. 1, 453 per . . . -os caedis cumulos. PLIN. epist. 4, 16, 1. CELS. dig. 8, 1, 9 non . . . per villam -am nec per medias vineas ire). LIV. 30, 24, 9 adversus urbem -am. 36, 18, 2 robur . . . circa -as munitiones constituit (PLIN. nat. 3, 10). 38, 3, 11 praeter -a moenia. SEN. benef. 5, 6, 4 infra -um solem. epist. 56, 1 supra -um balneum. TAC. Germ. 28, 4 super -am Rheni ripam. APVL. met. 2, 29, 1 pone -um lectum. PANEG. 3, 30, 2 paene intra -as . . . valvas. AVIEN. Arat. 1766 ob -a castra *apium.*

b *accedit ad nomina regionum, urbium sim.*: CIC. Quinct. 90 in -a Gallia (*sim.* LIV. 32, 11, 19 in -a Macedonia. TERT. nat. 2, 12, 27). har. resp. 28 in -o Pessinunte. VERG. Aen. 3, 5 sub -a Antandro. 8, 561 Praeneste sub -a. LIV. 2, 43, 2 Romam -am *oppugnare* (*cf.* 24, 10, 11 Romae in -a urbe). LIV. 30, 9, 3 -am Carthaginem *aggredi.* MART. 11, 94, 5 Solymis . . . in -is.

2 *accedit, ubi notio temporis, occasionis (sc. aliquid faciendi, patiendi sim.) praevalet*: **a** *sensu strictiore*: *α accedit ad peculiares voces tempus sim. significantes* (*magis pro adi. l. 62*): (I) *singula vocabula temporis varii*: (A) tempus: PLAVT. Cist. 670 in tempore -o (*sic de opportunitate temporis*: Poen. 1138 huc advenisti . . . in -o tempore. TER. Andr. 532 [*cf.* DON. *ad l.* in -a opportunitate, in -o articulo]. 974 Hec. 627 PACVV. trag. 238 SEN. Herc. O. 567 Oed. 288). CIC. Cael. 65 tempore . . . -o se ostenderunt, cum *eqs.* (*sic de articulo*: fam. 10, 16, 1 ad Q. fr. 1, 2, 10. PHAEDR. app. 4, 24 tempore -o [*NV*, -a *Festa*] . . . apparet veritas. PLIN. nat. 19, 146). fam. 1, 9, 20 quo . . . tempore -o quidam . . . dicebant (*sim.* CAES. Gall. 6, 37, 1 hoc -o tempore. civ. 3, 101, 3 eo -o tempore [TAC. hist. 5, 13, 2]). LVCR. 1, 98 nubendi tempore in -o. LIV. 36, 20, 5 inter -um pugnae tempus. TAC. ann. 15, 39, 3. GAIVS dig. 47, 9, 5 aliquod tempus post naufragium . . .; in -o naufragii tempore. TRYPH. dig. 43, 16, 19 ex -o tempore delicti. PAVL. dig. 24, 1, 12 sub -o divortii tempore (CYPR. epist. 14, 2 p. 511, 12). (B) dies (*sim.* meridies): TER. Ad. 848 meridie -o faciam, ut stipulam colligat. CIC. Verr. I 21 illis -is (*v. app. cr.*) diebus, cum *eqs.* (Catil. 1, 7 dom. 14 FLOR. epit. 2, 6, 47). Sest. 77 hoc -o turbulentissimo die. fam. 7, 3, 1 -um diem memoria teneo. LIV. 30, 38, 11 ludorum -o die (PLIN. nat. 2, 94). 34, 41, 3 -o Nemeorum die. PLIN. nat. 2, 108 -o brumali die (18, 227). 6, 171 -o die solstitii (18, 292. PANEG. 11, 2, 4 -is hiberni solstitii diebus). TAC. hist. 1, 55, 3 -o Kalendarum . . . die (VLP. dig. 45, 1, 41 pr.). SVET. Aug. 94, 1 -o natali die ac deinceps. Nero 19, 1 -o profectionis die (*sim.* FRONTO p. 84, 18 v.d.H. [p. 90 N.]). (C) *cetera*: CIC. Verr. II 2, 116 illo -o anno (p. red. in sen. 4. *al.*). Catil. 9 illa -a nocte. SVET. Tib. 14, 4 eo -o momento, dum *eqs.* (APVL. met. 7, 2, 1). Dom. 6, 2 -a dimicationis hora (17, 1 sub -am horam [*cf. p. 334, 23*]). APVL. met. 7, 15, 5 per diem . . . sub -a vespera. TERT. scorp. 1 p. 146, 10 (*in imag.*) nunc . . . est medius ardor, -a canicula persecutionis. (II) *nomina ludorum, festorum temporum sim.*: CIC. Verr. II 1, 141 ludis -is Romanis. Att. 2, 12, 2 -is Cerialibus. fam. 2, 11, 2 -is Megalensibus. BELL. Hisp. 31, 8 -is (-i *VU*) Liberalibus. HOR. sat. 2, 3, 4 -is Saturnalibus. COLVM. 11, 2, 28 -is Kalendis (LABEO dig. 19, 1, 51, 1 SPART. Hadr. 23, 16. *cf. et p. 334, 26*).

β locutiones quaedam per praepp. compositae: (I) *c.* in *c. abl.*: PLAVT. Trin. 974 nimis argute ⟨me⟩ obrepsisti in eapse occasiuncula. TER. Andr. 916 hodie in -is nuptiis (Hec. 126). Ad. 229 in -o articulo (*cf. Dziatzko-Kauer ad l.*). 773 in -a turba atque in peccato maximo . . . potatis. RHET. Her. 4, 41, 53 in -o maleficio. CIC. Verr. I 11 in -is periculis (II 2, 159). II 5, 113 in morte -a (Tusc. 1, 97 CATVLL. 76, 18). Cluent. 30 in -o sermone (*sim.* Sest. 144 in -o cursu orationis. de orat. 3, 53 in -a oratione). 31 in -a significatione . . . voluntatis est mortuus (*sim.*: Phil. 9, 2 in -a cura ac meditatione . . . excessit e vita. TERT. ieiun. 12 p. 291, 9. *cf. et l. 7 sq.*). Mur. 41 in -a praetura (*sim.*: SVET. Dom. 15, 1 consulatu). Sull. 66 in -a rogatione. dom. 11 in -a fame. Marcell. 15 in -o bello (*sim.*: rep. 2, 36 pugna. LIV. 2, 44, 10 in -a acie, in -o certamine [FLOR. epit. 3, 10, 5]). Phil. 2, 63. 14, 31 in -a victoria conciderunt (ad Brut. 1, 3a, 4 [9, 10 Sj.]. PORPH. Hor. carm. 2, 4, 7–8 'medio in triumpho' hoc est: in -a victoria). nat. deor. 3, 82 in -o Graeciae flore (SEN. nat. 3 pr. 9 PLIN. nat. 7, 143 APVL. met. 6, 9, 5 COD. Theod. 7, 20, 12). Att. 7, 3, 8 in -a decessione. CAES. Gall. 5, 33, 1 in -o negotio consilium capere (GAIVS dig. 26, 8, 9, 5 VLP. dig. 2, 14, 31). BELL. Alex. 40, 2 in -o transitu fossae. VERG. Aen. 5, 225 -o . . . in fine (SEN. nat. 3 pr. 2). OV. met. 3, 199 cursu . . . in -o (PLIN. epist. 9, 6, 2). LIV. 1, 55, 2 in -o discrimine . . . pugnae (TAC. hist. 1, 84, 2). 22, 26, 7 in -o itinere. VAL. MAX. 8, 9, 1 in -o paene ortu suo. CELS. 2, 6, 5 in -o morbo. SEN. Oed. 62. dial. 6, 13, 1 in -o sacrificio (*sim.* SVET. Nero 46, 2). 12, 11, 4 alium in medio cursu vita deserit, alium in -o aditu . . ., alium in extrema senectute *eqs.* PLIN. nat. 18, 340 in -a messe. QVINT. inst. 7, 5, 2 in -is iudiciis (FRONTO p. 164, 19 v.d.H. [p. 173 N.]). VLP. dig. 47, 10, 32 in -o magistratu. APVL. met. 2, 20, 3 PANEG. 4, 16, 6. 7, 8, 3 in -o ortu numinis (*sim.* CAPITOL. Max. Balb. 17, 4 exordio principatus). (II) *c.* sub: (A) *c. acc.* (*v. et p. 333, 71*): HIRT. Gall. 8, 35, 4 sub -am lucem (*sim.* VERG. georg. 1, 67 sub -um Arcturum. SEN. nat. 3, 28, 6. CVRT. 4, 7, 22 diei ortum. 5, 6, 12 Vergiliarum sidus. TAC. hist. 1, 52, 1 -as [*v. app. cr.*] . . . Kalendas. *cf. et p. 333, 77*). HOR. carm. 2, 18, 18 sub -um funus. LIV. 39, 42, 9 sub -um spectaculum gladiatorium. CVRT. 4, 10, 2. SVET. rhet. 25, 3 sub -um civile bellum. (B) *c. abl.* (*v. et p. 333, 72*): NEP. Att. 12, 3 sub -a (illa *R*) proscriptione. PLIN. nat. 17, 190 sub -a maturitate. VAL. FL. 7, 336 sub -a morte (STAT. Theb. 8, 647. *sim.* 5, 464 sub -o . . . leto). STAT. silv. 4, 8, 60 pube sub -a. (III) *c. rell. praepp.*: CIC. Att. 1, 16, 3 ex -o initio. fam. 3, 9, 4 ⟨in⟩ -um discessum senatus incidisse credo meas litteras (*sic in c. acc.*: 15, 11, 2 navigatio . . . incurrebat in -os etesias [*v. app. cr.*]. 15, 13, 2). HOR. sat. 1, 3, 17 noctes vigilabat ad -um mane. LIV. 32, 21, 23 inter epulas prope -as (36, 36, 1 inter -um discrimen pugnae. perioch. 5 p. 10, 26 colloquium. SEN. contr. exc. 5, 2, 1 nuptias. VAL. MAX. 7, 8, 8 inter -am . . . cogitationem spiritum posuit. SEN. dial. 10, 20, 2 officia. QVINT. inst. 11, 1, 40 supplicia [TAC. hist. 4, 85, 1]. 12, 3, 2 TAC. ann. 15, 58, 4. PLIN. epist. 3, 5, 8 studia). APVL. met. 10, 28, 4 ab -o exordio . . . atrocitatibus . . . expositis (CYPR. patient. 6 p. 401, 10 PANEG. 7, 4, 1). *huc fortasse* (*secundum gr.*): ITALA Phil. 2, 23 (cod. d) mox videro quae circa me sunt ex -a ([*sc. fere hora.* cod. g ex -o]. ἐξαυτῆς, *Vulg.* quae circa me sunt).

b *liberius: ponitur, ubi variae res, eventa narrantur*: CIC. S. Rosc. 102 ex -a caede . . . nuntium . . . misit (CAES. Gall. 7, 38, 3 fugerunt). de orat. 1, 96 in eam -am . . . disputationem . . . veniretis. Att. 15, 26, 1 ab -a commissione (LIV. 27, 30, 9 ab -o ludicro. SEN. contr. 1 praef. 17 ab -o cibo . . . ad declamandum veniebat. MART. 10, 104, 11 -a . . . a via. IVST. 14, 3, 8). CYPR. Demetr. 20 p. 365, 3 inter -as saeculi labentis ruinas.

3 *accedit, ubi notio coniunctionis c. ceteris, societatis acuitur, praevalet* (*cf. Schwyzer, Gr. Gramm. II 211*[med.] [αὐτοῖς ἵπποις] *et p. 164*[e] *de 'sociativo' et solo et aucto per* σύν), *in locutionibus c.* cum *compositis* (*fere 'una cum' sim.*): LVCIL. 1064 -o cum domino calce omnes excutiamus. CIC. de orat. 1, 57 haec ego cum -is philosophis . . . Athenis disserebam. OV. met. 7, 269 addit . . . strigis . . . -is cum carnibus alas. LIV. 23, 33, 11 Italia omnis cum -a urbe Roma. 23, 35, 19 cum -o duce (24, 16, 4. 25, 26, 14 CVRT. 4, 1, 33). 36, 30, 4 iumenta . . . praecipitata cum -is oneribus sunt. SEN. contr. exc. 3, 3, 2 CELS. 4, 26, 6. SEN. dial. 10, 4, 6 ulcera cum -is membris absciderat. CVRT. 3, 3, 3 cum -o equo. QVINT. inst. 10, 1, 6. 11, 3, 88 cum -is vocibus . . . exeunt gestus. IVV. 11, 71 ova adsunt -is cum matribus (*i. gallinis*). TAC. hist. 2, 33, 3. GAIVS dig. 41, 1, 1 pr. ius gentium . . . cum -o genere humano proditum. PAVL. sent. 5, 25, 2 APVL. met. 1, 10, 2 MIN. FEL. 16, 5. TERT. adv. Hermog. 34, 2 caelum . . . cum -a terra. SER. SAMM. 627 *sanguis* cum vita funditur -a. IVVENC. 3, 750 cives cum moenibus -is. PEREGR. Aeth. 3, 1.

III -e *describit aliquem (aliquid) ut seiunctum, solum, sc. omnibus remotis, deductis, quae accedunt sim.* (*cf.* PRISC. gramm. II 580, 4 quidam . . . nomen hoc [*sc. pron.* -e] putaverunt, quia est quando pro 'solus' accipitur): **A** *generalia*: **1** *vi fere disiunctiva: spectatur aliquis (aliquid) per se solum* (*pro adi. e. g. p. 335, 5 sq. 13. 16; usu fere adverbali e. g. l. 76. 79. 82. appositive e. g. p. 335, 9. 26. augetur l. 84. p. 335, 31*): NAEV. com. 26 tibi servi multi . . . apud mensam astant: ille -e astat, quando edit (*cf. Mariotti, Bell. Poen. e l'arte di Nevio, 1955, 136 sq.*). PLAVT. Bacch. 284 quom mi -um nomen eius . . . clamaret *eqs.* TER. Andr. 95 qui cum ingeniis conflictatur eius modi . . ., scias posse habere iam -um (*i. sine magistro*) suae vitae modum. CIC. inv. 1, 32 paucitas in petitione servatur, si genera -a rerum (*cf. l. 83*) ponuntur neque permixtim cum partibus implicantur. Mil. 93. Phil. 5, 44 Caesar se ad neminem adiunxit, -e princeps exercitus faciendi . . . fuit. de orat. 3, 20 *nullum* genus rerum . . . per se -um constare (*sic augetur*: 3, 215 *veritas* si satis in actione efficeret -a per sese

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

arte . . . non egeremus. fin. 3, 70 Lael. 26. Sall. [?] rep. 2, 7, 7 ubi . . . *gloriam* dempseris, -a per se virtus amara . . . est. Liv. 36, 7, 6 Val. Max. 5, 7, 1 Sen. epist. 92, 23 Qvint. inst. 2, 19, 2. 8, 3, 83 Gaivs dig. 28, 5, 32 pr. '-e' *se applicat ad* 'se': Lact. inst. 2, 4, 23 *impiis* per se -os nihil nocere potuerunt *dei.* 7, 21, 4). rep. 1, 2 ars . . ., cum ea non utare, scientia tamen -a teneri potest. Tusc. 1, 109 si -a ratio minus perficiet, ut mortem neglegere possimus. Lvcr. 2, 650 divom natura . . . -a suis pollens opibus, nihil indiga nostri. 3, 564 nequit ullam dispicere -e oculus rem seorsum corpore toto (*sim. de voce*: Verg. georg. 4, 525 Eurydicen vox -a et frigida lingua . . . vocabat). Caes. Gall. 4, 33, 1 -o terrore. Bell. Afr. 26, 3 praeter -am Africam terram nihil . . . reliquum futurum. Verg. georg. 2, 254 quae gravis est *tellus,* -o . . . se pondere prodit. Aetna 533 iam -o nomine signant *Siculi eqs.* (Sen. dial. 7, 12, 4 ad nomen -um *voluptatis* advolant. *al.* Cvrt. 10, 7, 15 Qvint. inst. 3, 6, 47). Hor. sat. 2, 7, 86 sapiens . . . in se -o totus. Ov. epist. 12, 75 perdere posse sat est, siquem iuvat -a potestas. met. 7, 366 *malos* oculos -o vitiantes omnia visu (*sim.* Plin. nat. 7, 64 speculorum fulgor aspectu -o [-e F^1a] hebetatur). Pont. 2, 3, 13 -e decor recte facti si praemia desint, non movet. Liv. 23, 27, 6 primo -a audacia terruere hostem. Cels. 4, 18, 4 infracto pane, quem -um quoque adsumere expedit. Sen. benef. 4, 22, 2 est . . . magna in -o opere merces rei. Mela 1, 52 ut Nilus . . . ex -a . . . humo vitalia effingat. Plin. nat. 2, 200 nec . . . in -o tantum motu *terrae* periculum est, sed *eqs.* 31, 5. Qvint. inst. 2, 15, 6 adspectus . . . -e sine voce *persuadet.* 2, 18, 1 astrologia . . . -o rei . . . intellectu contenta. Tac. Agr. 34, 2 hist. 4, 26, 2 Plin. epist. 1, 4, 4. Nerat. dig. 24, 1, 44 -ius mulieris (*sc. non et viri*) scientia (*inde gr. Bas.* εἰ μόνῃ γνῷ ἡ γυνή). Cels. dig. 33, 10, 7, 2 nisi forte et eos, qui loqui non possunt, conato -o et sono quodam . . . 'dicere' existimamus ([Hier. epist. 60, 1, 1]. *sim.* Hier. epist. 107, 13, 3 parvulam, cuius nunc et -e vagitus pro te oratio est). Gell. 18, 1, 14 virtus non accessio *beatae vitae* . . ., sed sola -a vitae beatae instar est (*seq.* sola una). Tert. pudic. 5 p. 227, 8. Cypr. epist. 66, 3 p. 729, 7 umbram . . . -am inanem sacerdotalis nominis. Chiron 117 Cod. Iust. 1, 27, 2, 8. *nota singulariter: describitur aliquid ut unum, unicum*: Apvl. met. 10, 3, 5 causa omnis . . . doloris et etiam medela -a et salus unica mihi . . . es.

2 *vi fere 'restrictiva'*: **a** *spectatur nihil nisi unum aliquid* (*syn.* solus *l. 51*): Rhet. Her. 4, 48, 61 non . . . res tota totae rei necesse est similis sit, sed id -um, quod conferetur, similitudinem habeat oportet (Qvint. inst. 8, 2, 12). Cic. inv. 2, 121 alter verbis -is, quae scripta sunt, utitur, alter *eqs.* Verr. II 1, 65 ostendit . . . se . . . -os . . . praetores et consules, non legatorum adseculas recipere solere. 3, 6 mitto iam rationem officii mei . . .: de -is tibi inimicitiis respondeo (*sic fere in praeteritione*: 3, 53 quoniam . . . numerum iniuriarum vobis . . . non possum expromere . . ., genera -a iniuriarum . . . cognoscite. 4, 57 Catil. 2, 25). 3, 195 quam habet rationem non quaero aequitatis, sed -ius improbitatis (leg. 2, 18 fin. 1, 36 ac. 2, 49). de orat. 3, 12, 5 ad orationis ornamenta sine duce, naturā -ā . . . delabitur ([*sc. studiosus dicendi*]. *sic iuxta ponitur locutio c.* sine: fin. 4, 6). fin. 3, 35 πάθη . . . poteram ego verbum -um interpretans morbos appellare *eqs.* 5, 83 in virtute . . . sola et in -o honesto cum sit bonum positum. off. 3, 87. Lvcr. 1, 699 quid nobis certius -is sensibus esse potest? Bell. Afr. 67, 1 oppidum . . . per -os oppidanos erat defensum. Prop. 2, 1, 4 non haec mihi cantat Apollo: ingenium nobis -a puella facit. Vitr. 10, 5, 1 rotae -ius fluminis impulsu versatae. Cels. 2, 14, 3 non -a frictione, sed eo cibo, qui *eqs.* (*sic seq.* sed: Qvint. decl. 278 p. 134, 22 Gaivs dig. 6, 1, 20). Sen. benef. 1, 5, 2. Plin. nat. 11, 269 elephans citra nares ore -o . . . elidit sonum. Qvint. inst. 3, 6, 3 ne Demostheni permittant evagari, sed eum dicere de -o causae statu cogant. 5, 12, 15 Ivv. 10, 347. Tac. dial. 8, 2 hoc illis *viris* . . . praestat . . . -a eloquentia. Alf. dig. 9, 2, 52, 2 ut mulae *in clivo* plostrum retinere non possint atque onere -o (*sc. non per culpam mulionis*) retraherentur. Vlp. dig. 11, 7, 14, 7. Tert. anim. 18, 2 (*de sapiente*) -a mente sincera utens in recogitando. 47, 4 Cypr. Fort. 3 p. 318, 17 Veg. mulom. 2, 143, 1. Cod. Iust. 2, 55, 4, 3 sed et si -e solus arbiter . . . praestiterit iuramentum (*sc. litigatoribus non iurantibus*). **b** *significat minimum ita, ut omnibus ceteris posthabitis id saltem esse, fieri sim. oporteat*: Cic. Verr. II 5, 144 numquam species -a (α, *om.* β) huiusce multitudinis in . . . animo . . . versata est? Mil. 90 si modo haec templa atque -a moenia stare eo vivo . . . potuissent. Att. 3, 15, 7 sin omnia sunt obstructa, id -um fac, ut sciamus (4, 8^a, 4). 7, 12, 4 denique -am ἀπορίαν tuam cupio cognoscere. Liv. 5, 4, 10 si . . . nulla alia causa, -a indignitas perseverantiam imponere debuit. 44, 27, 2. Mart. 6, 72, 6 dum non vult vacua manu redire, -um subripuit Cilix Priapum.

B *specialia*: 1 *significat aliquem per se (sponte, ultro) agere, facere sim.* (*cf.* Serv. ecl. 7, 11 '-i' id est sponte sua. Serv. auct. georg. 1, 34 '-e' . . . ultro, sua sponte. 1, 127 Aen. 7, 491): **a** *sine additamentis*: α *annititur ad subi. verbo fin. significatum*: Plavt. Pseud. 833 cocilendrum quando in patinas indidi . . ., eaepse sese (*Leo, v. p. 294, 58*) [patinae] (*del. Leo, non Lindsay*) fervefaciunt ilico. 1168 hunc faciamus ludos . . . adeo donicum -us sese ludos fieri senserit (*sim.* Ter. Hec. 360 non sciunt -i viam domum qua veniant? Cic. fam. 7, 33, 2 ut -e intellegis. Plin. epist. 1, 5, 10). Cic. har. resp. 54 ad quem metum si deorum monitis non duceremur, tamen -i nostro sensu . . . raperemur. de orat. 3, 191 *numeri* -i occurrent orationi, -i . . . se offerent . . . non vocati. orat. 219 ut numerus non quaesitus, sed -e secutus esse videatur. Tusc. 4, 4 ne ea, quae repperisse -i putamur, aliunde didicisse videamur (nat. deor. 2, 16. *sim.* Qvint. inst. 2, 5, 13 *discipuli* ut inveniant -i et intellegant [Hier. epist. 36, 1, 4]). Catvll. 107, 5 -a (*i. Clodia*) refers te nobis. Varro rust. 2, 7, 8 quoad satis sit admitti, -ae *equae* significant, quod se defendunt. Verg. georg. 4, 65 (*de apibus*) -ae consident . . ., -ae *eqs.* (*sic repetitur*: 4, 200sq. Sen. dial. 1, 6, 2 Val. Fl. 8, 159). Aetna 179 *causae* occurrent oculis -ae (*Itali*, -i *CSZ*). Tib. 1, 4, 55 oscula . . . rapta dabit primo, post offeret -e (-a *Ber.*, ille *d e*) roganti. Prop. 2, 25, 20 -e redit (*19* ultro). Ov. epist. 5, 132. ars 2, 479 quid facerent *amantes*, -i nullo didicere magistro. Liv. 5, 51, 3. 6, 18, 7 videant vos paratos ad vim; ius -i remittent (Octavia 583). 34, 2, 13 sperate -as (*i. mulieres*) modum licentiae facturas. Sen. Ag. 1004 ne trahite *me*, vestros -a praecedam gradus. dial. 11, 1, 2. nat. 2, 15 (*de aëre*) -e . . . se movendo accendit. Petron. 57, 4 -e me dedi in servitutem. Vlp. dig. 47, 2, 52, 24 si servo persuasum sit . . ., si -e fecit. Tert. adv. Marc. 2, 6 p. 343, 8 libertas hominis . . . se . . . ream ostendet ⟨eius⟩ (*add. Engelbrecht*), quod -a commisit. Comm. instr. 2, 27, 8 (*verba ad ministros*) inclinate caput vestrum pastoribus (*i. episcopis*) -i (*i. sponte, inde fere devoti*). β *annititur ad subst.*: Cic. Cluent. 87 cum -a pecunia . . . ad quam rem fuerit, ostendat. Catil. 2, 1 Catilinam . . . -um egredientem. leg. 3, 47 si nos tacemus, locus -e te non admonet, quid tibi sit . . . dicendum? (Sen. epist. 118, 10). div. 1, 74 valvae clausae . . . subito se -ae (*v. app. cr.*) aperuerunt (Plin. nat. 33, 131). Lael. 100 quae *utilitas* . . . -a efflorescit ex amicitia *eqs.* Catvll. 63, 56 cupit -a pupula ad te . . . dirigere aciem. Lvcr. 4, 1280. 5, 234 Caes. Gall. 7, 1, 2. Varro rust. 1, 68 pensilia, ut uvae . . ., -a ostendunt, quando ad usum oporteat promi. Verg. ecl. 4, 21 -ae lacte domum referent distenta capellae ubera . . ., -a tibi . . . fundent cunabula flores (*sic de bestiis*: 7, 11 huc -i potum venient . . . iuvenci. Mart. 9, 31, 5 -e . . . anser properavit . . . ad aras). georg. 1, 34. 127 Ps. Verg. catal. 9, 57sq. Tib. 1, 3, 45 -ae mella dabant quercus. 2, 6, 14 pes . . . -e (inde *ce*) redit. Prop. 3, 13, 40 Ov. am. 2, 6, 55. Liv. 1, 21, 2 cum -i se homines in regis . . . mores formarent. 10, 24, 9 Cels. 3, 10, 3. Phaedr. app. 22, 4 res clamabit -a, quid deliqueris (Sen. epist. 97, 10. *cf. imagine magis vigente p. 331, 25*). Sen. epist. 94, 50 hanc *viam* . . . etiam sine admonitione dabit sibi -a sapientia. Petron. 80, 5 puer -e, quem vult, sequatur. Val. Fl. 5, 540 virum trahit -e chalybs (*ex Hom. Od. 16, 294* αὐτός. *cf.* Tert. pall. 4, 2). Sil. 7, 369. Qvint. inst. 7, 1, 31 si animos occupavit, prope aures -ae defensioni praecluduntur. Plin. epist. 7, 5, 1. Tert. carn. 9 l. 32 tacentibus . . . prophetis . . . -ae passiones -aeque contumeliae loquuntur (*sim.* Cypr. Demetr. 3 p. 352, 26). Rvt. Lvp. 2, 7 -um poculum suapte natura dormienti excidit *ebrio.* Pallad. ins. 75 Chiron 86. Comm. apol. 629 (*de miraculo*) quod -a non patitur nostra natura.

b *augetur additamentis* (*interdum fere in congerie. cf. Kraetsch, De abundanti dicendi genere Lucr., diss. Berlin 1881, 46; Bailey, Lucr. I proleg. p. 96*): (sua) sponte (*v. et l. 63. 78sqq.*): Cic. de orat. 2, 186 illud optandum est oratori, ut aliquam permotionem animorum sua sponte -i adferant ad causam iudices. ac. 2, 49 huc si perveneris . . ., meum vitium fuerit, sin -e tua sponte processeris, tuum. Lvcr. 2, 1058 (*cf. Bailey ad l.*). 2, 1158sq. tellus nitidas fruges . . . sponte sua . . . mortalibus -a creavit, -a dedit dulcis fetus. 5, 871. 6, 1020 (*de corporibus*) nec -a sponte sua sursum possunt consurgere in auras. Verg. ecl. 8, 106 corripuit . . . altaria flammis sponte sua . . . cinis -e. Liv. 2, 47, 5. 10, 25, 11 Romam rediit, sive -e sponte sua . . . sive senatus consulto accitus. 34, 43, 5 Val. Fl. 2, 435. Stat. Theb. 10, 913 sq. -a dato nondum caelestis regia signo sponte tonat, coeunt -ae sine flamine nubes *eqs.* Avr. Fronto p. 86, 28 v.d.H. (p. 92 N.). Gallican. Avid. 2, 2 Cod. Theod. 7, 13, 21. 15, 14, 2. per se (*v. et l. 79. 83*): Cic. ac. 2, 48 cum mens moveatur -a per sese (nat. deor. 2, 31 cum is ardor . . . non agitatus ab alio . . . pulsu, sed per se -e ac sua sponte moveatur. div. 2, 126 Ov. met. 1, 101 Pont. 4, 15, 34. Liv. 1, 49, 7 bellum, pacem . . . per se -e . . . iniussu populi ac senatus fecit. 22, 60, 9. Cels. 3, 23, 1 homo . . . per se -e (-um *J*) consurgit. Sen. Phoen. 570 Qvint. inst. 7, 2, 41 Tert. nat. 1, 4, 14 Lact. inst. 3, 13, 16. voluntate, volens (*v. etiam l. 82*): Sall. Iug. 76, 6 poenas . . . -i volentes pependere. Verg. Aen. 6, 146 rite repertum *ramum* carpe manu; namque -e volens . . . sequetur. Liv. 3, 41, 5 malebant . . . -os decemviros voluntate abire magistratu quam *eqs.* Val. Fl. 1, 596 rex . . . claustra refringit -e volens. 2, 324. 7, 10. ultro (*v. et l. 83. aliter e. g.* Plavt. Cas. 602 Truc. 851): Liv. 43, 4, 3 qui se ultro ad poenam -i obtulissent (Sen. dial. 1, 4, 3). Val. Fl. 2, 637 *rex* signa . . . ut videt, -e ultro . . . procurrit. 4, 555 *te* -e ultro Pelias ad sidera tollit. 7, 641 Stat. Theb. 1, 592. Gell. 7, 14, 4 ut is, qui peccavit, citra poenam -e sese ultro corrigat. Apvl. met. 3, 13, 3 Tert. adv. Marc. 5, 2, 3 Lact. inst. 2, 3, 3. *accedunt plura additamenta* (*paulo aliter coniuncta per* ac *l. 63*): Lvcr. 2, 1092 natura . . . -a sua per se sponte omnia dis agere expers *videtur.* Verg. georg. 2, 10 aliae *arbores* nullis hominum cogentibus -ae sponte sua veniunt. 2, 500 fructus . . . -a volentia rura sponte tulere sua. Schol. Verg. Bern. ecl. 4, 21 '-ae referent' -ae capellae per se ultro (*om. M*), non per pastores.

2 *significat aliquid (animans, rem) per se, solum nulla re accedente*

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iam satis esse vel iam esse in aliquo statu sim. (*nota vi temporali infra l. 28*): TER. Andr. 193 siquis magistrum cepit ad eam rem improbum, -um animum aegrotum ad deteriorem partem ... adplicat. RHET. Her. 4, 2, 2 -a auctoritas antiquorum non ... res probabiliores ... reddit? (CIC. Tusc. 1, 49). CIC. Font. 20 crimen ... genere -o magnum. Cluent. 13 cuius adventu -o atque nomine ... impetus hostium repressos esse. Manil. 15 metus -e affert calamitatem. p. red. ad Quir. 23 neque solum ingratus, quod -um grave est, verum etiam impius (Pis. 11). fin. 2, 114 si in -o corpore multa voluptati praeponenda sunt ..., quid ... in animis censes? off. 2, 32 amor multitudinis commovetur -a fama et opinione. Att. 1, 17, 2. fam. 5, 12, 5 -a misericordia iucunda est (PLIN. epist. 4, 15, 11). 5, 13, 1 quamquam -a consolatio litterarum tuarum mihi gratissima est ..., tamen ... fructum ex iis litteris ... maximum cepi *eqs.* 13, 10, 3 videor mihi ... in -a causa exponenda satis ... dixisse. LVCR. 6, 309 fit quoque ut -ius (*v. app. cr.*) plagae vis excitet ignem. NEP. Iph. 3, 1 ut -o aspectu cuivis iniceret admirationem sui (*sim.* MART. 5, 61, 9). OV. trist. 1, 1, 61 ut titulo careas (*i. liber*), -o noscere colore (*sc. lugubri*). LIV. 1, 49, 6 quo contemptior paucitate -a ordo esset. 2, 14, 6 CELS. 1 prooem. 58. 5, 26, 7. PHAEDR. 5, 5, 15 silentium -a fecit expectatio. SEN. dial. 9, 7, 4. nat. 5, 8, 2 antequam appareat *sol*, lumine -o valet. PLIN. nat. 2, 36 QVINT. inst. 2, 17, 2 TAC. Germ. 43, 4. hist. 3, 27, 1 ut ... -a contentione decoris accenderentur *milites*. PLIN. epist. 3, 19, 2 MACER dig. 1, 18, 14 GELL. 1, 7, 19 APVL. apol. 82. TERT. anim. 38, 1 omnia naturalia animae -i substantiae inesse. idol. 4 p. 34, 11 PANEG. 7, 1, 5. IVST. 8, 5, 10 tacitus maeror *erat* ... verentibus, ne -ae lacrimae pro contumacia haberentur. VEG. mil. 3, 12 p. 96, 2 HIER. epist. 107, 4, 5 NOVELL. Maior. 6, 11. *nota vi temporali*: COD. Iust. 1, 17, 2, 6ª captiosas ... et -is veteribus (*sc. peritis legum*) odiosas ... ambages (*sim.* INST. Iust. 2, 23, 7 -i antiquitati. 6, 22, 10 pr.).

3 *significat quaedam (quosdam) ut singula (ubique plur.; pro subst. cf. l. 44. syn. singuli l. 58)*: CIC. de orat. 2, 239 quae ... facilius iam intellegemus, quom ad -a ridiculorum genera venerimus (2, 248 CELS. 2, 17, 10 PLIN. nat. 16, 46 QVINT. inst. 10, 1, 45). Brut. 68 ut aptior sit oratio, -a verba compone et quasi coagmenta (LVCR. 4, 554). fin. 4, 77 quasi nihil inter res quoque -as, in quibus peccatur, intersit. Tusc. 4, 75. VERG. georg. 4, 206 (*de apibus*) -as quamvis angusti terminus aevi excipiat ..., at genus immortale manet. Aen. 1, 189 ductores *agminis* (*sc. cervos*) -os primum ..., tum volgus *eqs.* MANIL. 2, 739 percipe ... de (*Housman*) partibus -is dodecatemorii *eqs.* (3, 33 CELS. 3, 4, 1 PLIN. nat. 6, 208). VITR. 5, 4, 3 -a *tetrachorda* cum separatim ... considerantur, dissimilem habent intervallorum designationem. SEN. nat. 1, 5, 4. CVRT. 7, 9, 12 -i ... ducum fungebantur officio (*sic fere pro subst.* [*cf. l. 32*]: QVINT. decl. 247 p. 11, 29 ut ab -is incipiam. VLP. dig. 50, 16, 195, 2 *corpus familiae* aut iure -orum aut communi universae cognationis continetur). COLVM. 5, 11, 1 PLIN. nat. 35, 53. QVINT. inst. 5, 13, 23 -arum rerum differentia (VLP. dig. 25, 1, 5 pr. 36, 1, 19, 2). 5, 13, 36. 11, 2, 32 oculis intuetur non paginas modo, sed versus prope -os. TAC. dial. 31, 2. Agr. 43, 3 supremo ... die momenta -a deficientis *Agricolae* ... nuntiata constabat. hist. 1, 55, 2. VLP. dig. 4, 6, 26, 7 restitutio ... -orum dierum facienda est, non totius temporis. GAIVS inst. 4, 11 PAVL. Coll. Mos. 4, 2, 1 TERT. apol. 26, 1 anim. 37, 5. adv. Hermog. 32, 1 -is ... membris (*seq.* singulas species). virg. vel. 7, 1 convertamur ad -as ... rationes recensendas. IREN. 1, 25, 4 sic ... salvari et omnes animas, sive -ae ... in omnibus misceantur operationibus sive *eqs.* (*gr. I p. 209 H.* πάντας τὰς ψυχάς. εἴ τινες δὲ ... ἀναμιγῆναι κτλ.). CYPR. epist. 15, 3 p. 515, 12 iudicaturi inspiciatis ... opera ... singulorum (*sc. lapsorum*), -orum quoque delictorum genera ... cogitetis. 66, 9 p. 733, 14 PALLAD. 12, 7, 17. 21 HIL. coll. antiar. 110, 3. SERV. auct. Aen. 11, 329 'navalia' ... -ae res navales sunt, id est pix, cera *eqs.* HIER. epist. 36, 13, 1.

IV *describit aliquem (aliquid) ita, ut spectentur natura, qualitates ingenitae (condicio, habitus, indoles, mores sim.)*: **A** *generalia* (*ubique fere se applicat ad subst., nom. vel ad personam verbo fin. significatam. plerumque accedit ad subi.; casus obl. rarius leguntur. saepius qualitas alicuius apposito adi. [abl. qualitatis l. 71. 78] adumbratur*):

1 *respiciuntur animantia*: **a** *homines*: PLAVT. Cas. 492 obsona ... molliculas escas, ut -a (*sc. puella*) mollicula est (*sic spectat ad condicionem corporalem sim.: feminarum*: Cist. 315 non ⟨modo i⟩psa [*Studemund*] lepidast *eqs.* [Mil. 1003]. CAECIL. com. 268 grammonsis oculis -a, atratis dentibus [*sic c. abl. qual.*: TER. Phorm. 100 virgo -a facie egregia]. *aliorum*: LVCIL. 425 tener -e ... atque puellus. VERG. Aen. 5, 447 Entellus ... -e gravis. QVINT. inst. 6, 3, 32. PLIN. paneg. 48, 4 -e ... visu ... terribilis. APVL. met. 9, 22, 6). Persa 153 ter tanto peior -a est quam illam tu esse vis (*sic pertinet ad mores sim.*: PLAVT. Poen. 846 habet orationem *honestam* ..., qui -us ... ignaviorem potis est facere Ignaviam. Trin. 860 dabo operam, ut me esse -um plane sycophantam sentiat. TER. Andr. 487 -est ingenio bono [*sic c. abl. qual.*: CIC. Cluent. 44 erat -e immani ... natura Oppianicus]). Pseud. 1010 tu es is Harpax? :: ego sum atque -e ἅρπαξ quidem. CIC. Manil. 42 *Pompeius*, in quo -o inest quaedam dignitas imperatoria. fin. 4, 25 animadvertamus, qui simus -i, ut nos, quales oportet esse, servemus (*sim.* Tusc. 5, 47). Att. 4, 7, 2 *Metellus* fecit non improbe, quamquam fuit -e (*sc. improbus*). 13, 18 (*de Varrone*) -e homo πολυγραφώτατος. fam. 6, 6, 8 alteram viam divinandi duco e Caesare -o, alteram e temporum ... natura. VAL. MAX. 2, 10, 6 cum ... -e Marius eos a conservando Mario absterrere posset. MELA 2, 9 haec sunt apud eos -os (*i. fere secundum naturam agrestem, rudem eorum*) pietatis ultima officia. MART. 9, 45, 6 (*de Prometheo*) durior (*sc. quam saxa*) -e fuit. QVINT. inst. 12, 1, 35. TERT. adv. Marc. 1, 16 p. 311, 12 hominem -um diversitas temperavit tam in corpore quam in sensu. CYPR. domin. orat. 16 p. 278, 11 cum corpus e terra et spiritum possideamus e caelo, -i terra et caelum sumus. **b** *bestiae*: PLAVT. Stich. 501 *mustela* quae ... eapse deciens in die mutat locum. VARRO rust. 3, 16, 8 (*de apibus*) neque -ae sunt inficientes nec non oderunt inertes. LIV. 37, 40, 4 (*de elephantis*) ingentes -i erant. SIL. 16, 356 (*de equo*). APVL. Socr. 4 p. 110 (*de corvo*) -e alis persequax, oculis perspicax, unguibus pertinax. **c** *deus*: ITALA I Ioh. 3, 2 (Hier. in Gal. 3 p. 437ᴬ) videbimus eum sicut -e est. NOVATIAN. trin. 2 p. 8, 5 ut ... -e est, explicare non possumus.

2 *respiciuntur res*: **a** *corporeae*: **α** *res naturae*: Ⓘ *variae*: PLAVT. Persa 42 aquam a pumice ... postulas, qui -us sitiat. OV. met. 15, 171 cera ... *non* manet, ut fuerat, ... sed tamen -a eadem est. VITR. 8, 6, 12 *terra* est ... ex quattuor principiis composita; et primum est -a terrena habetque ... fontes *eqs.* PLIN. epist. 10, 39, 2 lapis -e gracilis et putris. Ⓘⓘ *herbae, arbores sim.*: VARRO ling. 5,104 asparagi, quod ... -i scapi asperi sunt, non leves. VERG. georg. 2, 131 (*de malo Medica*) -a ingens arbos faciemque simillima lauro. PLIN. nat. 14, 35. 18, 78 grano -i (*sc. hordei*) aliquot (*v. app. cr.*) differentiae *eqs.* PALLAD. 9, 2. Ⓘⓘⓘ *materia, substantia, elementa*: LVCR. 1, 433 quodcumque erit, esse aliquid debebit id -um. 1, 760 (*de quattuor elementis*) inimica ... sunt atque veneno -a sibi inter se. TERT. resurr. 11 p. 40, 11 cum ... longe alias substantias ... ex reformatione materiae diceretur *deus* protulisse quam fuisset -a materia. Ⓘⓥ *loca, terrae, regiones, caelum sim.*: VERG. georg. 3, 239 fluctus ... *non* -o monte (*sc. fere altitudine montis*) minor procumbit (PLIN. nat. 5, 97). OV. epist. 16, 140 (*in imag.*) quid ... proscindere litus aratro spemque sequi coner, quam locus -e (*i. natura loci*) negat (Pont. 1, 10, 24. LIV. 5, 33, 11 Raetis, quos loca -a efferarunt. 31, 43, 2 loca -a adiuvabant [LVCAN. 6, 435]. TAC. hist. 3, 60, 1 PEREGR. Aeth. 7, 8). MELA 1, 20 Africa ... longior ... -a quam latior. MIN. FEL. 17, 5 caelum -um vide: quam late tenditur *eqs.* **β** *decreta, leges sim.* (*sc. tabulae sim. ita, ut conscriptae sunt*): *i. fere ad verbum sim.*: CIC. S. Rosc. 25 -um decretum ... cognoscite. Verr. II 1, 143 legem -am cognoscere (leg. 2, 14 -am legem recitem [SEN. contr. 1, 4, 8 contr. exc. 1, 4]). 4, 143 id ... ex -o senatus consulto cognoscite (dom. 136). APVL. apol. 80 -as litteras ... recitabo.

b *incorporeae*: **α** *varia*: TER. Eun. 77 quas -e amor molestias habet. 375 forma et aetas -ast, facile ut pro eunucho probes. Phorm. 575 senectus -ast morbus (*sim. de senectute*: PACVV. trag. 179 pigrast -a). TVRPIL. com. 158 amorem intercapedine -e lenivit dies. RHET. Her. 3, 6, 11 (*de factis bonis, virtute sim.*) -a facta omnium laudatorum eloquentiam anteire (SEN. contr. 9, 2, 16 factum -um turpe est). CIC. Verr. II 1, 144 te si res (*i. fere causa*) -a ... non commovebat *eqs.* (*sim.* Caecin. 89. Cluent. 139 ex re -a. SEN. dial. 9, 2, 3 res -a, de qua agitur, aliquo signanda nomine est). 4, 1 genus (*i. fere rem, facinus*) -um prius cognoscite ..., deinde ... quaeretis, quo id nomine appellandum putetis. Mil. 84 quasi nostram -am mentem ... videre aut ..., qualis ... sit, sentire possimus. SALL. Catil. 1, 3 vita -a ... brevis est (PHAEDR. 3 prol. 50 -am vitam et mores hominum ostendere). OV. rem. 438 vidit quae mos -e videre vetat. LIV. 10, 5, 8 accepere pugnam nec ea -a longa aut anceps fuit. CELS. 1 prooem. 48 ratione ... opus est -i medicinae. 3, 4, 15 medicus ... -as accessiones intueri *debet*. SEN. dial. 11, 11, 6 animus ... naturae suae memor, levis -e *eqs.* QVINT. inst. 1, 2, 22 licet -a vitium sit ambitio *eqs.* 1, 12, 16. TAC. ann. 1, 17, 4 militiam -am gravem. PLIN. epist. 1, 8, 5 stilus -e pressus. GAIVS dig. 1, 8, 1, 1 -um ius successionis ... et -um ius obligationis incorporale est. GELL. 17, 20, 9 nihil ... horum -um ex sese honestum est.

β *potiora quaedam*: Ⓘ *in doctrina morali sim.* (*ratione theologica l. 75; cf. Schwyzer, Gr. Gramm. II 211ᶠⁱⁿ·*), *accedit ad certas notiones*: CIC. de orat. 2, 343 virtus ..., quae est per se -a laudabilis (part. 87. Tusc. 5, 95 voluptatem -am per se ... optandam. LACT. inst. 4, 26, 19). rep. 1, 43 -a aequabilitas est iniqua, cum habet nullos gradus dignitatis (*sic fere in paradoxo*: SEN. benef. 6, 27, 2 quod ... honestum videri poterat. -um turpe ... est). leg. 1, 48 viri boni -am aequitatem et ius -um amant. fin. 1, 32 nemo ... -am voluptatem, quia voluptas sit, aspernatur ... neque ... quisquam est, qui dolorem -um, quia dolor sit, amet. PLIN. nat. 7, 130 felicitas, cui praecipua fuerit homini, non est humani iudicii, cum prosperitatem -am ... suopte ingenio quisque determinet. TERT. adv. Marc. 1, 8 p. 300, 17 (*de aeternitate*) omne ... tempus -a est. Ⓘⓘ *in definitionibus sim.*: RHET. Her. 1, 12, 21 vocabulum ... definitur -um, cum quaeritur, quid sit minuere maiestatem. CIC. inv. 1, 34 naturam -am definire difficile est. 2, 154 navis -a, quid sit, definitionibus quaeretur (*cf.* ALF. dig. 21, 2, 44 scapham -am per se parvam naviculam esse). de orat. 2, 235 quid sit -e risus. fin. 2, 5 bonum -um ... quid esset, ... definisses. Tusc. 1, 18 mors ... -a ..., quid sit, primum est videndum. *ibid.* quid sit ... -e animus aut ubi aut unde. nat. deor. 2, 81 quid sit -a natura. QVINT. inst. 3, 5, 17 -um ... negotium sic finit *eqs.* CELS. dig. 47, 2,

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

68 pr. nec . . . furtum est -a infitiatio, licet prope furtum est. ARNOB. nat. 2, 23 p. 66, 22 timere -um quid sit ignorans. PRVD. apoth. 259 scrutantes quid sit id -um gignere.

B *specialia*: **1** *definit aliquid (aliquem), ut reapse, i. fere proprium, verum, purum sim. est*: **a** *usu vario*: *α res (ubique fere incorporeae praeter l. 20. 25)*: Ⓘ *in universum*: PLAVT. Trin. 1145 *ne filius* rem -am posset intellegere (Truc. 864 ut planiloqua est, paucis ut rem -am [rempsam *B*] attigit. TER. Hec. 567 si -am rem, ut siet, resciverit. CIC. S. Rosc. 44 quantum distet argumentatio tua ab re -a. Tull. 13 SALL. Catil. 52, 27 LIV. 25, 38, 12. POMPON. dig. 1, 2, 2 -is rebus dictantibus [CYPR. epist. 69, 16 p. 765, 5]). TER. Eun. 319 anni? sedecim. :: flos -e (*v. app. cr.*). CIC. rep. 4, 7 fides . . . nomen -um mihi videtur habere, cum fit, quod dicitur. LIV. 5, 4, 1 de -a condicione dicere militantium. SEN. dial. 3, 8, 6 cum . . . ira evanescit . . ., non cum in -o fervore est. STAT. silv. 5, 1, 83 *imperator* -am mentem probat. MART. 6, 39, 9 ille . . . -a est imago Pannychi palaestritae. VLP. dig. 43, 1, 1, 3 interdicta . . . licet in rem videantur concepta, vi tamen -a personalia sunt (*sim.* TERT. adv. Marc. 2, 9 p. 346, 22 imago . . . vi . . . -a caret non habens motum). ⒾⒾ *accedit ad significantiora quaedam*: Ⓐ *res, quae redolent, certo quodam sapore (iucundo l. 24) sunt sim. (nomen urbis pro natura, indole incolarum l. 24)*: LVCIL. 329 ostrea (*pl.*) . . . caenum sapere -um (SEN. nat. 3, 18, 2 *piscis* -um mare. *sim.* CIC. Brut. 285 ex illius orationibus redolere -ae Athenae [*v. l. 21*] videntur). IVV. 5, 135 vis . . . ab -is ilibus? (*sed cf. Buecheler, Kl. Schr. II 383*). Ⓑ *loca, regiones, caelum*: CIC. Verr. II 1, 47 si . . . *non* disciplinis institutus eras . . ., ne postea quidem, cum in ea -a loca venisti, potuisti accipere . . . Latonam . . . confugisse Delum *eqs.* rep. 1, 22 fiebat ut soli luna totidem conversionibus in aere illo quot diebus in -o caelo succederet. TAC. hist. 3, 70, 2 in Palatinum, in -am imperii arcem. Ⓒ *notiones, voces quaedam in sermone doctorum (philosophorum, theolog.)*: CIC. fin. 1, 37 explicabo, voluptas -a quae qualisque sit. 5, 84 virtutem, in qua sit -um . . . beatum (*cf. Madvig ad l.*). Lael. 98 virtute . . . -a non tam multi praediti esse quam videri volunt. off. 1, 15 formam . . . -am (*om. c*) . . . et tamquam faciem honesti vides. LVCR. 6, 379 naturam fulminis -am perspicere (QVINT. inst. 6, 2, 9 decl. 263 p. 75, 31). VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 ad -am veritatem penetravit (TERT. adv. Marc. 2, 9 p. 346, 11 aliud est . . . secundum veritatem esse, aliud -am veritatem esse). 9, 6 ext. 1 -um fontem perfidiae (MIN. FEL. 26, 7 erroris). QVINT. inst. 1, 12, 18 imaginem -am eloquentiae. 2, 14, 3 -am . . . substantiam. TERT. adv. Marc. 2, 13 p. 353, 17 iustitia . . . plenitudo est divinitatis -ius. CYPR. patient. 13 p. 406, 14 *ad* libertatem -am pervenire. CANDID. gen. div. 2 l. 18 (= p. 4, 21 W.) exsistentialitas potentia est, ut possit esse, nondum est -um esse (AVG. in psalm. 101, 2, 10 l. 44 BOETH. subst. bon. 29. 34 -um . . . esse nihil aliud praeter se habet admixtum. 101). HIER. epist. 21, 14, 1 *Iudaei* iusti sunt et misericordes non ob -am iustitiam et ob -um misericordiae bonum. Ⓓ *vocabula peregrina in sermonem Latinum non translata*: HIER. epist. 20, 2, 3 -a Hebraea verba ponenda sunt. 20, 4, 3 sicuti et in 'alleluia' et in 'amen' . . . factum videmus, -um Hebraeum posuerunt *euangelistae*.

β animantia (de satana l. 59, deo l. 61): LVCIL. 669 at libertinus, tricorius, Syrus -e ac (*Scaliger*, at *Marx*, ad *codd.*) mastigias ([*cf. Terzaghi, Lucilio, 140 sq. Marx accipit* '-e' *pro domino*]. *sim.* TERT. scorp. 6 p. 157, 1 pyctes -e non queritur dolere se, nam vult. *cf.* SIDON. epist. 2, 1, 1 -e Catilina saeculi nostri). CIC. Cluent. 54 hoc . . . in loco quasi reus -e esset, sedebat *Oppianicus*. 60 -um principem . . . sceleris. Sest. 140 *Opimium* -e populus Romanus periculo liberavit. Mil. 21 *Pompeius* delegit ex florentissimis ordinibus -a lumina. SEN. Med. 979 -am sceleris auctorem ([*i. Medeam*]. TERT. adv. Marc. 2, 10 p. 349, 15 -e auctor delicti [*i. satanas*] in persona peccatoris viri denotabatur). TERT. apol. 40, 14 caelum . . . quaeritis . . . aversi ab -o et deo et caelo (PRVD. apoth. 165).

b *in locutione q. e.* re -a (-a re *l. 67*): TER. Hec. 417 non . . . dici potest tantum quam re -a navigare incommodumst. Haut. 636 simulare mortem verbis, re -a spem vitae dare (CIC. S. Rosc. 123 tametsi verbo non audeat, tamen re -a de maleficio suo confiteri. rep. 5, 2 NEP. Phoc. 3, 3). Ad. 733 si non -a re tibi istuc dolet, simulare certe est hominis. LVCIL. 1333 virtus *est* id dare, quod re -a debetur honori. CIC. rep. 6, 24. fam. 10, 19, 1 te re -a atque animo . . . gratissimum. LIV. 3, 9, 3 nomine . . . minus invidiosum *consulare imperium*, re -a . . . atrocius quam regium esse. 3, 9, 13 dilata . . . in speciem actione, re -a sublata (24, 12, 4. 39, 35, 4). FRONTIN. aq. 33 IVLIAN. dig. 37, 15, 2 pr. INST. Iust. 3, 15, 5.

2 *definit id, quod proprium est alicuius (sive innatum, insitum sive propinquitate, affinitate coniunctum [l. 77])*: **a** *varia (saepius iuxta ponitur gen., e. g. p. 340, 7. 18. 21)*: *α usu artiore*: Ⓘ *homines cognatione sim. inter se coniuncti*: PLAVT. Amph. 756 neque tu illi neque mihi viro -i credis? TER. Hec. 670 quem -e neglexit pater (CIRIS 202 VAL. MAX. 9, 11 ext. 2 SEN. dial. 1, 4, 11. STAT. silv. 2, 1, 119 -e pater sensus, -i stupuere magistri [*cf. p. 340, 53*]). ACC. trag. 226 natis sepulcro -e est parens (TAC. dial. 29, 2 quin etiam -i parentes ⟨non⟩ probitati . . . parvulos assuefaciunt. COMM. instr. 1, 1, 5). 229 -us (*v. app. cr. ad Cic. Tusc. 4, 77*) hortatur me frater, ut *eqs.* SEN. contr. 7, 7, 11 illum . . . fecisse . . . odio -ius fili. STAT. Theb. 2, 140 *Phoebus* -i radios vetet esse sorori (11, 294 -a etiam genetrix -aeque odere sorores *te*). Ach. 1, 916 -am . . . matrem sprevisset Achilles.

ⒾⒾ *res (de grammaticis l. 25)*: PACVV. trag. 364 Graiugena: de isto⟨c⟩ aperit -a oratio. CIC. Cato 52 omitto . . . vim -am omnium, quae generantur e terra. nat. deor. 2, 117 astra . . ., quae . . . forma -a figuraque sua momenta sustentant (*sim.* AETNA 435 insula, cui nomen facies dedit -a rotunda). ad Q. fr. 1, 1, 22 hominis . . . cum -a natura moderati tum . . . studiis eruditi ([AVG. civ. 1, 13 p. 23, 25 D.]. TERT. apol. 48, 13 ex -a natura eius [*i. ignis*]. PORPH. Hor. carm. 3, 24, 63—64 PANEG. 8, 6, 2. *v. et l. 19*). LVCR. 5, 1134 petunt . . . res ex auditis potius quam sensibus -is. CVLEX 211 tua . . . mihi carior -ā vita fuit vitā. OV. met. 1, 169 *via* lactea . . . candore notabilis -o. fast. 1, 251 populum sine vi pudor -e regebat. Pont. 4, 7, 18 contigit . . . tibi . . . honor . . ., -a tamen virtus ordine maior erit. LIV. 1, 5, 6 et aetatem eorum et -am minime servilem indolem. 7, 4, 3 invisum -um ingenium atrox. SEN. Ag. 88 sidunt -o pondere magna (*pl.*) ceditque oneri Fortuna suo (*cf.* PLIN. nat. 36, 97 PLIN. epist. 6, 31, 16). benef. 4, 19, 4 aliquid . . ., cuius te -a dignitas ducit. COLVM. 1 praef. 23 -a terrae varietas (*cf.* PANEG. 7, 10, 1 exegit . . . *mutationem* -a varietas et natura Fortunae). LVCAN. 9, 352 *Libye* proxima caelo est, ut probat -e calor. 10, 222 -e color populi (*cf.* APVL. met. 10, 31, 2). FLOR. epit. 3, 3, 13 in Venetia, quo . . . tractu Italia mollissima est, -a soli caelique clementia robur elanguit. TERT. apol. 37, 2. adv. Prax. 16 p. 257, 8 -as substantias hominis, carnem et animum. SERV. Aen. 3, 475 *haec nomina* nominativum -um in 'a' mutant *eqs.* (*sic in re gramm.*: CASSIOD. gramm. VII 208, 10 *gnatus et gnavus* in compositione -am retinent g ut agnatus et ignavus).

β usu laxiore: non tam significat aliquid (aliquem) ut ingeneratum quam (similiter atque pron. poss.) omnino ut alicuius proprium sim.: Ⓘ *res*: CIC. inv. 1, 94 adversarium est, quod -i causae . . . officit. fam. 2, 16, 1 magno dolore me adfecissent tuae litterae, nisi iam . . . ratio -a depulisset omnis molestias. VAL. MAX. 8, 14 ext. 3 gloria ne ab . . . *philosophis* quidem . . . neglegitur, quoniam . . . -is voluminibus nomina sua . . . adiciunt. PHAEDR. 1, 28, 7 *aquila* tuta . . . -o loco (*i. fere nido*). STAT. Theb. 10, 534 saxa . . . in adversos -is avolsa rotabant moenibus. QVINT. inst. 8, 2, 3 in hac . . . proprietatis specie, quae nominibus -is cuiusque rei utitur *eqs.* SVET. Claud. 9, 1 in -o consulatu . . . summotus est. PAPIN. dig. 26, 7, 39, 6 tutor datus *a praetore* adversus -am creationem provocavit. MIN. FEL. 23, 1 has fabulas . . . discimus et . . . -is (*v. app. cr.*) studiis . . . elaboramus. 30, 2 sunt quae in -is visceribus . . . originem futuri hominis extinguant. TERT. adv. Prax. 23 p. 271, 23. PORPH. Hor. carm. 2, 18, 26—28 -a rei acerbitas. HIL. myst. 1, 6, 1 *fratrum* Cayn et Abel . . . -isque et nominibus et officiis . . . studia utriusque *populi* signantium. VITA Anton. 3 p. 19, 12 *Antonius* operabatur . . . manibus suis *eqs.*; de opera -a partem habebat ad panem *eqs.* COMM. instr. 1, 30, 4 impie tractas cum -o corpore. INST. Iust. 3, 12, 1 libera mulier . . . -am libertatem . . . amittebat.

ⒾⒾ *homines varia ratione cum alteris (hominibus, bestiis l. 49, terris l. 52) coniuncti*: CIC. off. 3, 43 *vir bonus* si iudex . . . erit de -o amico. LIV. 27, 49, 1 elephanti plures ab -is rectoribus quam ab hoste interfecti. CVRT. 8, 1, 9 -um . . . quoque regem venturum ad eum pollicebantur *Scythae*. MELA 1, 111 Dioscorias a Castore . . ., Sindos . . . ab -is terrarum cultoribus condita est. TAC. ann. 13, 15, 4 *Britannicus* venenum ab -is educatoribus accepit (*cf. et p. 339, 80*).

b *peculiaria*: *α locutio* '-a . . . verba' *sim. (verba locutionis plerumque separantur, saepius gen. interposito; iunguntur l. 58. 62)*: VELL. 2, 104, 1 his -is Caesaris verbis: '*eqs.*' SEN. epist. 97, 3 -a . . . verba Ciceronis. 99, 25 PLIN. nat. praef. 30. 29, 13 verba eius -a (*sic seq. -a*: GELL. 1, 3, 25. 16, 3 tit. APVL. apol. 25 verba -a [*sic nulla voce interposita* AVG. civ. 22, 28 p. 622, 11 D.]. SVLP. SEV. dial. 2, 11, 3). QVINT. inst. 2, 15, 21. 5, 13, 25 TAC. hist. 3, 39, 1 ann. 14, 59, 3. SVET. Aug. 58, 2 respondit Augustus his verbis, -a . . . posui: '*eqs.*' FRONTO p. 123, 5 v.d.H. (p. 129 N.). HIER. epist. 21, 3, 3. 116, 9, 1 -a verba Iacobi. *β pron. -e et pron. poss. simul accedunt ad subst.* (*cf.* CIC. dom. 128 lex . . . vetat *eqs.*; unum ostende verbum . . . in -a tua lege. *ad* LIV. 2, 19, 5 *v. Conway-Walters in app. cr.; cf. etiam Weissenborn-M. ad* LIV. 2, 12, 7): SEN. benef. 3, 31, 5 in -o beneficio tuo maius, quam quod dederas, recepisti. epist. 121, 12 -am constitutionem suam (*om. p*) crasse intellegit *infans*. QVINT. decl. 382 p. 427, 5 tuum -um consilium quid profuisset citra manum meam? MIN. FEL. 32, 6 cum -am animam tuam . . . nec aspicere possis nec tenere. TERT. apol. 6, 7 circa -os deos vestros. 9, 4 *liberos* -i parentes sui offerebant *Saturno.* idol. 11 p. 42, 6 quod -am carnem meam a lupanaribus segregavi, agnosco me . . . *non* lenocinium . . . alterius causa exercere posse. adv. Marc. 1, 2 p. 293, 12 per -as responsiones nostras. 1, 14 p. 308, 22 panem, quo -um corpus suum repraesentat. test. anim. 4 p. 138, 11. virg. vel. 14, 6 -orum infantium suorum vagitibus. CYPR. epist. 54, 3 p. 623, 11 -o suo tumore caecati veritatis lumen amittunt. 58, 5 p. 660, 12 *tres pueri* in -o regno suo regem Nabuchodonosor . . . vicerunt. PS. CYPR. mont. 8 p. 113, 2 in -am suam (*om. M*) passionem. PANEG. 6, 5, 3 terram . . . sub -o quondam alumno suo a . . . Francorum gentibus occupatam. PS. HIL. epist. ad fil. 5, 1 -am vitam tuam . . . impendere. OPTAT. 2, 19 p. 54, 1 canes . . . -os dominos suos . . . laniaverunt. GAVDENT. serm. 10, 7 G. ab -is suis . . . filiis . . . repulsus. *γ accedunt genitivi notabiliores*: QVINT. inst. 8, 6, 15 -is eius (*i. Ciceronis*) utar

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

exemplis (TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 422, 24 omnem sententiam ... Marcionis ad -um ... euangelium eius provocamus. *v. et p. 340, 57*). PLIN. epist. 8, 8, 3 *fons* -ā sui copiā ... impellitur (TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 503, 25 -am magnitudinem sui absconderat *deus.* patient. 5 p. 6, 21. LACT. Phoen. 168 nutrix -a sui *eqs.* HIL. in psalm. instr. 18 p. 15, 18).

V *describit aliquem ut praestantem, venerabilem, egregium, qui floret auctoritate sim.*:

-e efficitur vocabulum honoris, dignitatis et vi propria augendi, amplificandi et eo, quod in narratione, sermone cum hominibus dignis, honoratis sim. cohaeret; accedit, ut notio dignitatis saepius ex usu opponendi nascatur. ubi -e pro adi. adhibetur, praecipue vim subst. vel nominis auget, sed ubi pro subst. ponitur, notiones certae quaedam fere subaudiuntur velut 'dominus' sim. (*cf.* AGROEC. gramm. VII 119, 5 -e pronomen dignitatis est. GLOSS.[L] V Aa I 912 -e pronomen honoris est. *addas*: SERV. auct. ecl. 4, 43 p. 50, 28 -e ... quod addidit *poeta*, non vacat: nam ... quaedam pronomina ... addita nominibus faciunt dignitatem *eqs.* CLAVD. DON. Aen. 7, 780 p. 106, 20 '-e' ubi ponitur, potioris meriti persona significatur. 11, 265 p. 449, 22):

A *in re sacra, fabulari*: **1** *paganorum: pertinet ad numina, heroas sim.* (*cf.* SERV. Aen. 3, 222 '-um' i. e. regem deorum. *cum saepe vix diiudicetur, utrum '-e' [e. g.] vice pron. pers. an pron. dignitatis ponatur, locos solum certiores affero, ubi -e ad nomina vel ad quasdam appellationes accedit, quamquam video nostrum pron. per se positum hic illic virtutem herois vel numen extollere velut* VAL. FL. 4, 287. 5, 412 STAT. Theb. 12, 757):

a *de dis*: **α** Apollo (Phoebus, Delius): ENN. scaen. 361 me Apollo -e delectat. CIC. Verr. II 1, 46 est ... tanta ... fani religio ..., ut in eo loco -um Apollinem natum esse arbitrentur (*sic praeced.* -e: VERG. ecl. 5, 35 Aen. 12, 393 VAL. MAX. 1, 8, 10 STAT. Theb. 10, 725 TAC. dial. 12, 4). PANEG. in Mess. 178 -e ... Phoebus (*sic praeced.* -e: OV. Ib. 127). STAT. Theb. 7, 759 Phoebus ... -e. *cf.* LYGD. 4, 79 Delius -e. STAT. Theb. 7, 752 -e ... ministrat habenis Delius, -e docet iactus *eqs.* **β** Iuppiter: ① *nomen*: LVCIL. 1188 quas *herbas* sevit Iuppiter -e (*sic seq.* -e: CIC. Phil. 11, 28 quo iure? eo, quod Iuppiter -e sanxit. VERG. georg. 4, 149. Aen. 12, 725 [*cf. Il. 22, 209 πατήρ*]. PROP. 2, 26[b], 42 OV. epist. 6, 152 met. 2, 744 MANIL. 1, 337 SEN. epist. 110, 18. PLIN. paneg. 1, 5 ab Iove -o ... electus est. *cf. et p. 342, 20*). VERG. Aen. 3, 222 divos -umque vocamus ... Iovem ([*cf.* SERV. *l. 20*]. *sim.*: SEN. Herc. O. 1671 superosque et -um ... Iovem. IVV. 14, 206 dis atque -o Iove [APVL. met. 6, 15, 4]). VAL. MAX. 8, 7 ext. 3 si -e Iuppiter caelo descendisset. SEN. epist. 25, 4 PLIN. nat. 16, 12. VAL. FL. 4, 559 -e ... fandi mihi Iuppiter auctor (*sic in hyperbato*: SIL. 10, 360 MART. 8, 56, 16 FLOR. epit. 1, 13, 13 AVIEN. Arat. 1321). ② *variae appellationes Iovis* (*v. et p. 342, 7. 18*): CIC. carm. frg. 22, 24 deum ... -e creator. VERG. Aen. 4, 268 *et* 270 -e deum ... me ... demittit ... regnator ..., -e haec ferre iubet ... mandata. GERM. 4 probat -e deum rectorque satorque (SEN. Oed. 1028 -e ... divum sator. STAT. Theb. 5, 22). COLVM. 10, 204 maximus -e deum. SIL. 10, 53 Hannibal -i ... ausit certare Tonanti. STAT. Theb. 4, 758 -e deorum arbiter. MIN. FEL. 35, 2 (*fere ironice*) -e rex Iuppiter (AVG. civ. 7, 11 p. 289, 5 D. 7, 12 p. 289, 27). **γ** Venus: AEDIT. epigr. 2, 5 contra hunc ignem Veneris, nisi si Venus -a, nullast quae possit vis alia opprimere (*sic seq.* -e: VERG. Aen. 3, 267 mentem Venus -a dedit *equis* [AVSON. 359, 2 p. 216 P. *amantibus*]. TIB. 1, 4, 71 [*sed cf. Leo, Philol. Unters. 2, 1881, 18*]. OV. epist. 18, 159). TIB. 1, 2, 16 fortes adiuvat -a Venus. 1, 3, 58 PROP. 2, 32, 33 VAL. FL. 2, 196. *cf.* VAL. FL. 8, 235 -a ... Cytherea. **δ** Saturnia, Iuno: VERG. Aen. 7, 428 -a ... omnipotens Saturnia iussit. VAL. FL. 4, 416 -a imperium (*sc. Iovis*) Iuno pavet. STAT. Theb. 3, 251. **ε** *cetera numina*: VERG. ecl. 5, 35 -a Pales. TIB. 2, 1, 67 -e ... inter ... armenta Cupido natus ... dicitur (APVL. met. 5, 26, 4. *cf.* OV. met. 1, 532 -e Amor). 2, 5, 75 -um ... Solem. VAL. MAX. 3, 7 ext. 6 Marte -o iudice (*cf.* VAL. FL. 3, 498 -e ... Gradivus). 6, 6 ext. 1 -am Fidem. VAL. FL. 2, 26 hunc ... -e ... Neptunus in altum abstulit (*cf.* APVL. Plat. 1, 1). VAL. FL. 6, 173 -a ... Pallas. QVINT. inst. 10, 1, 82 ut -ae sermonem finxisse Gratiae videantur (*cf.* PLIN. epist. 2, 13, 7 ut Musas -as Latine loqui credas). APVL. met. 6, 19, 4 ad -am ... Proserpinam introibis. *paulo aliter* (*cf. et p. 329, 24*): CIL XIII 8003[a] (*Matribus*) iussu -arum ([*v. p. 297, 3*]. 12012 [*Alaferhuiabus*]).

b *de viris fortissimis, qui heroes appellantur*: **α** *varia*: PLAVT. Amph. 252 -us ... Amphitruo regem ... sua obtruncavit manu (415). VERG. Aen. 5, 132 -i ... ductores (5, 249. 12, 125). 5, 535 -ius Anchisae. 7, 220 rex -e Iovis de gente suprema (7, 432 rex -e Latinus [7, 556. 9, 274]. *cf.* LIV. 1, 35, 5 sub ... -o Anco rege). 9, 811 et Troes et -e fulmineus Mnestheus (*sic heros minoribus opponitur*: OV. met. 14, 241 una *navis* ... nos -umque vehebat Vlixen). OV. fast. 4, 837 Celer ..., quem Romulus -e vocarat (LIV. 4, 3, 12 PLIN. nat. 15, 120. MIN. FEL. 25, 2 [*ironice*] ut -e Romulus imperator ... populum ... facinore praecelleret. TERT. adv. Marc. 2, 2 p. 334, 5). MELA 1, 27 Herculem -um (APVL. apol. 22). STAT. silv. 1, 1, 13 hunc *equum* ... -e nec Aeneas nec magnus duceret Hector. **β** *peculiaria*: *-e saepe longiore spatio nomen (subst. p. 342, 5) antecedit, ut legenti, audienti c. gravitate quadam nuntiet heroa nunc acturum, processurum esse (saepe ponitur versu ineunte. similem usum annuntiandi cf. p. 299, 56)*: CATVLL. 64, 207 -e ... mentem caligine Theseus consitus *eqs.* VERG. Aen. 2, 146 -e viro ... levari vincla iubet Priamus. 4, 141 -e ante alios pulcherrimus omnis infert se socium Aeneas. 7, 496 -e ... Ascanius. VAL. FL. 4, 628 -e viros ... prosequitur Phineus. 4, 647 -e ... supplex ... manus intendit Iason. SIL. 10, 549 -e ... ductor. STAT. Theb. 5, 412.

c *certae appellationes divinitatis, dignitatis*: **α** pater -e: ① *de dis*: Ⓐ *Iove* (*cf. p. 331, 36*): CIC. carm. frg. 7, 12 partibus intonuit caeli pater -e sinistris. 30, 1 VERG. georg. 1, 121. 328 -e pater ... fulmina molitur dextra (*sic praeced.* -e: 1, 353 STAT. Theb. 7, 75). Aen. 6, 780 superum (*v. Norden ad l.*). CIRIS 269 deum (MART. 9, 3, 6). STAT. Theb. 1, 204. Ⓑ *de ceteris dis* (*fluminibus l. 12*): VERG. Aen. 7, 327 -e pater Pluton. EPICED. Drusi 221 -e pater ... Tiberinus (*sim.* SIL. 9, 187 aquarum Ausonidum Eridanus). VAL. FL. 2, 605 pater -e profundi (*sic de Neptuno*: 4, 571 maris). ② *de viris fortissimis, qui heroes dicuntur*: ENN. scaen. 37 pater rex -e Priamus. VERG. Aen. 7, 62 *laurum* pater ... -e ferebatur Phoebo sacrasse Latinus (7, 92). STAT. Theb. 3, 346 Adrastus. 4, 134 (*de Danao*).

β -e deum (divum *l. 20*) genitor, genetrix: ① *de Iove*: CIC. carm. frg. 11 (de consul.), 32 -e deum genitor. CATVLL. 64, 26 sq. cui Iuppiter -e (*cf. p. 341, 34*), -e suos divum genitor concessit amores (MART. 12, 77, 4). VERG. Aen. 7, 306 STAT. Theb. 2, 115. ② *de deabus*: VERG. Aen. 9, 82 -a deum ... genetrix Berecynthia (*i. Cybele*). STAT. silv. 1, 2, 11 -a ... genetrix Aeneia (*sic de Venere*: AVSON. 325, 79 p. 113 P. -a ... genetrix ... Alma Venus).

γ -e deus (deus -e *l. 28*) *sim.*: *locutio etiamsi singuli di respiciuntur, tamen quodam modo auctoritatem, vim divinam omnino significat* (*sine discrimine sexus l. 31. cf. et p. 329, 11*): HOR. carm. 1, 31, 13 mercator ..., dis carus -is (*sic seq.* -e: CALP. ecl. 1, 29 non pastor ... haec ..., sed deus -e canit. IVV. 3, 146 dis ignoscentibus -is. TAC. ann. 4, 38, 3 socios cives et deos -os [*v. app. cr.*] precor. PLIN. paneg. 3, 5). TIB. 1, 6, 43 (*de Bellona*) sic fieri iubet -e deus. 1, 8, 56 -e dedit cupidis fallere posse deus (*sic de Amore*: 1, 9, 25 *et* 27). LIV. 9, 1, 11 *bellum* ducibus -is dis gesturos. SEN. Oed. 201 iuvat -os satiare deos. dial. 4, 13, 2 -is ... dis bene iuvantibus. PLIN. nat. 16, 249 electae ab -o deo arboris. STAT. silv. 3, 4, 67. TERT. spect. 20 p. 21, 9 (*fere ironice*) sol ..., immo -e (*v. app. cr.*) ... deus de caelo spectat. LACT. inst. 1, 5, 4. *cf.* SEN. Herc. O. 1943 virtus mihi in astra et -os fecit ad superos iter. SIL. 17, 317 horrescamne -os ... divos?

δ -e caelicola: STAT. Theb. 3, 23, 4 -os incendere bello caelicolas. 12, 499.

2 *apud Christianos*: **a** *pertinet ad dominum, apostolos sim.* (*respondet μακάριος p. 343, 2*): **α** *de Christo, deo, spiritu sancto*: ① *per se positum*: Ⓐ *varia*: TERT. apol. 41, 4 haec didicimus apud -um. anim. 16, 5 concupiscet deus, quae digna sunt -o. adv. Hermog. 5, 4 ex gratia -ius ..., quia -e est solus *eqs.* 18, 2 intra dominum, quod ex -o et in -o fuit. resurr. 44 p. 91, 13 nisi ... 'cum -o' 'sicut -um' sapit; si vero 'sicut -um', non utique sine carne (*antecedit* ITALA II Cor. 4, 14 [Tert. resurr. 44 p. 91, 12] nos suscitabit cum -o [*σὺν Ἰησοῦ, Vulg.* cum Iesu]). CYPR. unit. eccl. 2 p. 210, 13 Christi mandata servemus -o monente et dicente *eqs.* (8 p. 216, 17). Demetr. 6 p. 354, 25 -um ... audi loquentem, -um voce divina instruentem nos. epist. 58, 9 p. 665, 3 *ut* quae *manus* domini corpus accipit, -um complectatur (*sim.* HIER. epist. 39, 5, 5 quasi -um teneret). NOVATIAN. trin. 29 p. 107, 18 armati *Christiani* ... per -um (*i. spiritum sanctum*). FAVSTIN. trin. 1, 8 p. 43[C] unigenitus a patre est, ideo quia -e solus de ... patre generatur. *ibid.* p. 43[D] AMBR. obit. Theod. 26 p. 54, 23 paenit. 1, 6, 29 AVG. civ. 20, 1 p. 407, 1 D. COD. Iust. 1, 27, 2 pr. in nomine domini nostri Ihesu Christi *eqs.* per -um ... imperii iura suscepimus, per -um pacem ... confirmavimus, per -um ..., per -um ..., per -um ..., per -um quoque ut *imperium* ... firme custodiatur, confidimus. BENED. reg. 2, 2. 53, 1. Ⓑ *in praedicationibus sim. de Christo, deo*: CYPR. domin. orat. 13 p. 276, 5 regnum (*praedicative*) dei potest -e intellegi, quia in illo regnaturi sumus. patient. 7 p. 402, 18 sq. ille innocens, ille iustus, immo innocentia -e et -e (-a et -a *v*) iustitia ... deputatur. SERM. Arrian. frg. II 1 p. 631[B] dominus ... Iesus Christus: -e est fundamentum, -e perfectio, -e angularis. PRISCILL. tract. 5, 88 -e ... se intrantibus ianuam, -e ... ambulantibus viam, -e sitientibus iustitiae fontem, -e esurientibus panem, -e se vineam credentibus posuit in salutem. AVSON. 153, 8. 9 p. 7 P. (= PAVL. NOL. carm. 5, 8. 9) -e opifex rerum, rebus causa -e creandis, -e dei verbum *eqs.* VVLG. psalm. 32, 9 -e dixit et facta sunt, -e mandavit et creata sunt (PRVD. cath. 9, 13). AVG. in euang. Ioh. 23, 15 p. 1592[a. med.] -um nasci, -um crucifigi, -um mori, -um resurgere. ② *in appellationibus christianis*: TERT. adv. Hermog. 32, 2 de tenebris ... -e dominus per Esaiam (orat. 29 p. 200, 10 -e dominus oravit. scorp. 10 p. 169, 19 CYPR. unit. eccl. 1 p. 210, 4. 14 p. 223, 12. FIRM. err. 18, 7 -e dominus sancto ... ore signavit. COMM. instr. 1, 22, 9 -i conplacuit domino dominorum in altis). adv. Prax. 1 p. 227, 17 ego (*i. coluber*) ad -um deum accessi, -um omnipotentem ... temptavi (CYPR. epist. 55, 27 p. 646, 6 AVG. civ. 5, 25 p. 238, 3 D. COD. Iust. 1, 2, 16 pr. [*a. 477*] quae contra -um orthodoxae religionis deum ... facta sunt. 1, 3, 53 pr.). 7 p. 235, 23 pater -e testatur. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 10 l. 1 (= p. 19, 29 W.) -e salvator (AVG. civ. 10, 32 p. 458, 28 D. 18, 1 p. 256, 5 ORIG. in Matth. 13, 18 p. 228, 3). PRVD. perist. 10, 16 -um ... Messiam.

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

β de propheta, apostolis, primoribus: IREN. 3, 3, 3 vidit -os apostolos ([*τοὺς μακαρίους ἀποστόλους*]. AVG. civ. 14, 9 p. 24, 18 D.). OPTAT. 7, 3 p. 172, 2 -ius sancti Petri beatitudo. AVG. civ. 17, 7 p. 222, 29 D. -e magnus propheta Samuel. SVLP. SEV. dial. 1, 12, 1 et abbatis -ius testimonio et omnium fratrum . . . sermone (BENED. reg. 3, 1. *al.*).

b *pertinet ad res Christianas*: TERT. anim. 7, 1 in -o euangelio (IREN. 4, 37, 4 [*gr. αὐτὸ τὸ εὐ.*]). adv. Marc. 4, 34 p. 536, 22 -a scriptura revincente oculos eius *eqs.* (IREN. 4, 16, 1 [4, 27, 1 H.] ex -a s. *cf.* 4, 34, 1 [4, 55, 6 H.]). adv. Val. 2 p. 178, 22 ut docet -a Sophia . . . Salomonis. NOVELL. Valent. 23, 2 (*de requiete aeterna et luce perpetua*) *qui* sepulcra . . . violator quietis et lucis -ius hostis effoderit *eqs.*

B *in rebus civilibus*: **1** *spectat ad homines quosdam maioris potestatis, magistratus sim.*: **a** *accedit ad appellationes*: CIC. Quinct. 85 tibi . . . praetor -e . . . palam dicit: '*eqs.*' (VLP. dig. 5, 1, 2, 1. GAIVS inst. 3, 224 propter -ius praetoris auctoritatem). LIV. 29, 37, 8 cum . . . praeco cunctaretur citare -um censorem. 34, 41, 1 praefecerunt . . . ludis -um imperatorem (SCHOL. Cic. Bob. p. 114, 23). CVRT. 3, 5, 8 in -um regem misericordia versa (3, 9, 4. 4, 6, 23 AMM. 19, 7, 8. *cf.* AMM. 30, 1, 15 proceres . . . et regulus -e). PLIN. nat. 22, 7 *coronas* singuli, et duces -i imperatoresque militibus . . . dedere (FLOR. epit. 2, 2, 21. 3, 10, 4. APVL. met. 3, 6, 1 [*fere ironice*] -e . . . dux et signifer). APVL. met. 3, 11, 1 -i magistratus cum suis insignibus. IVL. VAL. 1, 37 p. 47, 19 Darius -e . . . iubeo (*cf. Hist. Alex. M. I p. 40, 21 ἐγὼ αὐτὸς θεὸς Δαρεῖος, cf. ad l. Stengel, De Iul. Val. usu pron., 1909, 60*). **b** *per se ponitur*: CVRT. 9, 10, 26 -um convivasque currus vehebat *eqs.* (*sic pertinet ad regem*: 10, 6, 5. FLOR. epit. 1, 1, 9 populum Romanum -e [*i. rex Romulus*] fecit [*cf. app. cr. et Lilliedahl, Florusstud. p. 25*]). SIL. 9, 234 celsus media -e coercet agmina (*sic magis spectans ad ducem, imperatorem*: 11, 272. 283. 17, 645 -e astans curru . . . Martia praebebat . . . ora. FLOR. epit. 2, 6, 21 et -e et exercitus ardor elanguit [*cf. Lilliedahl l. c.*]. 3, 11, 9).

2 *pertinet ad principem*: **a** *spectat ad personam imperatoris*: *α sollemniter in leg., inscr.*: (I) *in universum* (*princeps quasi loquitur l. 35*): (A) *per se ponitur*: R. GEST. div. Aug. 24, 52 statuae ⟨mea⟩e . . ., quas -e sustuli. S. C. de aedif. (CIL X 1401) 5 tectis . . . urbis . . . -e non solum praecepto augustissimo . . . prodesset *eqs.* ACT. Arv. a. 58/59 l. 32 immolavit . . . Iovi b(ovem) . . ., Minervae vaccam . . ., genio -ius taurum (*ibid.* l. 67. a. 59/60 a 14. *ibid.* c 37). COD. Theod. 11, 5, 2 (= Iust. 10, 17, 1, 1) *necessitas*, quae . . . -is (*sc. imperatoribus, i. nobis*) facientibus canonicum nomen accepit. (B) *accedit ad appellationem, nomen*: POMPON. dig. 1, 2, 2, 12 quod -e princeps constituit, pro lege servetur. SATVRN. dig. 40, 14, 2, 2 -os principes adire. PAVL. dig. 1, 15, 3, 2. NOVELL. Marc. 4, 30 quod . . . credimus -um divae memoriae Constantinum . . . sensisse.

(II) *peculiariter: ascribitur saepe in imperatorum rescriptis, constitutionibus, legibus loco nominis proprii appellationibus eius Augusti vel Caesaris, cuius annus est* (*v. Seeck, Regesten I. Halbb., 1919 p. 20, 27. 26, 6. 37, 8. 22. 26. 30. 154*^ex. *sq. 155, 8 sqq. cf. et Mommsen, Iur. Schr. II 278 sqq.*): FRG. Vat. 27 -o Aug(usto) III consule. CONSVLT. 9, 2 (*a. 365*) dat(um) VIII id. Februar. . . . in basilica Thermarum . . . -is AA. (*i. Augustis*) conss. (*v. Seeck l. c. p. 24, 16*). 9, 10 p(ro)p(ositum) non. Octobr. -o A(ugusto) II et Pompeiano coss. COD. Theod. 2, 9, 1 (*cf. Seeck l. c. p. 20, 28*). 2, 16, 1 -o A. VII et Caes. conss. 2, 21, 2 -o Augusto X et Iuliano Caes. III conss. (*v. Seeck l. c. p. 37, 33*). INSCR. christ. Rossi I 433 (*a. 396*) dep(osita) III non. ian. . . . A]rcadio Aug. IIII et Honorio III conss. *eqs.*; dep(osita) VIII Kal. dec. ips(is) cos. ([*cf. Seeck l. c. p. 26, 6*]. *v. et* NOVELL. Anth. 1, 5). COD. Iust. 2, 4, 13, 2 (*a. 290*) Byzantii -is IIII et III AA. conss. 2, 4, 17 (*a. 293*) -is AA. V et III conss. 4, 23, 4 (*a. 294*) d(atum) XII k. Dec. -is CC. (*i. Caesaribus*) conss.

β ap. scriptores in commemoratione honesta, blanda, submissa: (I) *per se positum*: OV. met. 15, 857 exemplis -os (divis *h*; *sc. divos Caesarem et Augustum*) aequantibus. fast. 4, 952 Phoebus habet partem *aedis*, Vestae pars altera cessit: quod superest illis, tertius -e tenet *eqs.*: aeternos tres habet una domus. trist. 5, 11, 21 (*20* Caesareum numen) -e relegati . . . utitur in me nomine. VELL. 2, 90, 1 Hispaniae nunc -ius praesentia, nunc Agrippae . . . pacatae. CALP. ecl. 4, 4, 47. 48 non -e daret mihi . . . aurem, -e deus vacuam *eqs.* PLIN. nat. 33, 90 cum -e . . . aurigaturus esset (*i. Nero*). STAT. silv. 1, 1, 32 (*de Domitiano*) -e . . . templa superfulges (*sic in allocutione*: 1, 1, 106 PLIN. epist. 10, 112, 3 paneg. 17, 2. 48, 1). 4, 2, 40 -um, -um . . . spectare. IVV. 2, 147. TAC. hist. 2, 79 quamvis . . . exercitus . . . apud -um iurasset (SVET. Vesp. 6, 3). PLIN. epist. 5, 13 (14), 7. FRONTO p. 89, 12 v.d.H. (p. 95 N.) quod . . . vel ab deis vel a forte fortuna vel a vobis -is impetratum cupiam. PANEG. 3, 21, 3 -e, id est princeps. 8, 14, 5 AVSON. 469, 13 p. 4 P.

(II) *accedit ad nomina principum, appellationes, ornamenta sim.* (pater patriae *l. 79*): PROP. 2, 16, 19 utinam . . . -e straminea posset dux habitare casa (IVV. 16, 58 -ius . . . ducis hoc referre videtur). OV. Pont. 1, 7, 43 -e . . . hoc vidit, qui pervidet omnia, Caesar (trist. 2, 23. SEN. dial. 12, 7, 2 Caesari quoque -i . . . multa non licent). 4, 4, 13 -e pater patriae . . . sustinet in nostro carmine saepe legi. PLIN. nat. 22, 13 (*antea* divus Augustus) -um Augustum . . . senatus obsidionali *corona* donavit. 35, 28 in templo -ius Augusti. IVV. 4, 28 epulas -um glutisse . . . induperatorem (*i. Domitianum*). TAC. ann. 4, 34, 5 -e divus Iulius, -e divus Augustus . . . tulere ista *probra*. PLIN. epist. 4, 22, 6 -e imperator. PANEG. 8, 13, 3 tu . . . -e, tu domine . . ., imperator aeterne *eqs.* (*sic in allocutione*: 12, 19, 6 nec quidquam aliud homines . . . quam te -um spectare potuerunt *eqs.*). NEMES. cyn. 70 bella . . . felici . . . manu confeceris -o paene prior genitore deo (*cf. p. 342, 18*). AMM. 22, 6, 2 principem -um et praefectos praetorio.

b *dicitur fere vi adi. de eis, quae ad imperatorem pertinent*: PANEG. 9, 13, 2 -ius epistulae sacrae (*sc. principis*) commemorationem solam . . . inducere (*cf. antea*: verba illa divina caelestesque litteras). COD. Theod. 15, 11, 1 *cum* haec -a propria voluptas (*i. venatus leonum*) intercludi minime videtur. COD. Iust. 1, 5, 8, 1 (*a. 455*) hac -a augustissima lege. 9, 18, 7 pr. (*a. 358*) -am pulsant *infamia* propemodum maiestatem.

C *in variis rationibus, quae inter homines intercedunt*: **1** *pertinet ad dominum, dominam* (*per se positum, usu fere coartato.* ipsimus *v. infra l. 30*): **a** *in universum de patre familias, ero vel era*: *α praecipue respectu servorum, parasitorum, minorum* (*paulo liberius l. 27*): PLAVT. Aul. 356 si a foro -us redierit. 530 -us (*v. app. cr.*) ultro debet argentario (*cf. Fraenkel, Plautin. i. Plaut. p. 138*). Cas. 790 ego eo quo me -a misit. Cist. 764 ex -a . . . exquaeritote, ego serva sum. Epid. 69. Pseud. 641 si dare vis mihi, magis erit solutum quasi -i (*cf. 638* ero) dederis. Stich. 637 (*verba parasiti*) viden ridiculos nihili fieri atque -os parasitarier? (*sic dominus dives respectu inferiorum*: IVV. 5, 30 -e capillato diffusum consule potat *vinum*. 5, 56. 86 -e Venafrano piscem perfundit. 107. 114). TER. Andr. 360 -us (-e C^1P, -ius p^1) tristis. Phorm. 215 quis est senex quem video? . . . -us est. VARRO Men. 47 -um propter vix liberti semiatrati exequiantur (*cf. Buecheler, Kl. Schr. I 540*). PETRON. 29, 8 pyxis . . ., in qua barbam -ius conditam esse dicebant. PLIN. nat. 21, 7 ad certamina in circum . . . et -i descendebant et servos suos . . . mittebant. CASSIOD. var. 5, 16, 4 CIL X 2363. *nota superl.* ipsimus (*cf. Salonius, Die Griechen u. d. Griechische in Petrons Cena, 1927, 22*): PETRON. 63, 3 -imi nostri (*Buecheler, v. app. cr.*) delicatus (*sic de domino*: 75, 11. 76, 1). 69, 3 -umam (*i. dominam; sic* 75, 11 -imae). *β respectu bestiarum* (*cf. et p. 320, 8*): CATVLL. 2, 9 tecum (*i. cum passere*) ludere sicut -a possem (*cf.* 3, 7 suam . . . norat -am [*OGR*, -a *ω*] tam bene quam puella matrem). HIRT. Gall. 8, 18, 4 equestribus proeliis . . . multitudine -orum detrimentum accipitur (*i. equitum.* -e *similiter ac pron. αὐτός dominum, vectorem opponit equo*: LIV. 3, 70, 7 -os equosque. 31, 33, 9 fatigatio -orum equorumque. 44, 33, 10. IVST. 41, 2, 10 *apud Parthos* munimentum -is equisque loricae plumatae sunt. *aliter cf. p. 320, 23*). VERG. georg. 2, 527 luctantur cornibus haedi. -e dies agitat festos.

b *potiora*: *α de domino scholae, philosopho, magistro sim.*: TER. Eun. 263 philosophorum habent disciplinae ex -is vocabula (*sim.* QVINT. inst. 2, 2, 5 -e nec habeat vitia nec ferat [*sic de magistro sim.*: 2, 2, 15 -e ac schola]). QVINT. inst. 2, 5, 3 non videntur tempora suffectura, si legentibus singulis praeire . . . -i (*i. rhetores*) velint. *β in re coniugali, amatoria*: (I) *de marito*: CIL I² 1221 II 14 (*quo Sulla decessit tempore, Buecheler*) me . . . gremio -e (*i. qui postea maritus*) recepit. TIB. 1, 2, 60 de me uno sentiet -e (ille *cς*) nihil (*cf. Schuster, Tib. Stud. p. 124*). SCHOL. Iuv. 2, 142 in solio, si qua *uxor* post -um descenderit, statim concipit. CLAVD. 3, 230 non coniunx, non -e . . . sufficiunt odiis. (II) *de amatore, amata* (*cf. supra l. 34 et s. v.* isse, issa, issula): OV. am. 1, 7, 20 -a nihil *dixit* (*cf.* ars 2, 171 -a dixerat). ars 1, 315 (*loquitur Pasiphae*) domino cur placet ista meo? adspice ut ante -um . . . exultet. rem. 305 diligit -a alios. 636 -am . . . deseruisse (*638* dominae . . . tuae). met. 10, 557 *Venus requiescens* pressit et gramen et -um (*sc. Adonidem*). COMM. instr. 1, 7, 7 Mars . . . cum -a (*i. Venere*) deprensus. *γ de domino cenae*: HOR. sat. 2, 8, 23 Nomentanus erat super -um.

2 *pertinet ad homines ut testes, auctores, exempla, ad quae revocant*: **a** *accedit ad nomina* (*plerumque clara; humilia l. 62*): TER. Andr. 576 qui scis *eqs.*? :: -us mihi Davos . . . dixit (*v. l. 61; sic*: CIC. Verr. II 4, 86 -um Sopatrum dicere). CIC. de orat. 2, 43 tertium . . . et a Crasso tactum est et [ille] (*om. M*) -e Aristoteles . . . adiunxit *eqs.* fin. 2, 82 unum . . . ab -o Epicuro dictum (3, 3 fam. 15, 19, 2). 4, 61 Platoni -i (TERT. anim. 24, 10 teste -o Platone. AVG. civ. 22, 56 tit.). LIV. 34, 15, 9 Cato -e (PLIN. epist. 4, 7, 5. SCHOL. Cic. Bob. p. 124, 4 auctore -o M. Catone. *ibid.* l. 5 -e nos . . . Cato docuit. *cf. l. 73*). QVINT. inst. 1, 11, 17. 10, 1, 24 Homerus -e. 11, 2, 14 Simonides. 12, 10, 15 Cicero -e (SCHOL. Cic. Bob. p. 85, 29 Marcus -e Tullius. FAV. EVL. 26, 2 W. [p. 20, 9 H.]). PLIN. epist. 9, 26, 8 Demosthenes -e, ille norma oratoris (AVR. Fronto p. 26, 25 v.d.H. [p. 28 N.] facilius . . . -um Demosthenem imitatus fuerit aut -um Catonem [*cf. l. 67*]).

b *per se positum*: *α in universum* (*specimina selectissima*): CIC. S. Rosc. 110 id quod ex -is (*i. legatis*) cognoscere poteritis. Mur. 56 ut ait -e (Flacc. 10). nat. deor. 10 *Pythagoreos* respondere solitos '-e dixit', -e autem erat Pythagoras (VAL. MAX. 8, 15 ext. 1 QVINT. inst. 11, 1, 27). VAL. MAX. 8, 7 ext. 9 Isocrates . . ., ita ut -e significat. PLIN. nat. 17, 137 ut adfirmat -e. SERV. Aen. 3, 209 p. 380, 5 ut -e (*i. poeta*) . . . ostendit (*al.*). SERV. auct. Aen. 1, 704 ut -e (*i. poeta*) alibi *eqs.* (*al.*). *β usu peculiari fere pro subst.: pertinet ad gnaros, peritos, bene versatos in aliqua re* (*cf.* SERV. Aen. 3, 201 '-e' hoc est navigandi peritus): CIC. Sest. 115 qui rumore et ut -i loquuntur favore populi tenetur. CVRT. 3, 3, 9 ignis, quem -i sacrum . . . vocabant *eqs.*

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(QVINT. inst. 2, 12, 9). VLP. dig. 14, 1, 1, 12 naves ..., ut -i dicunt, ἐπιβατηγοί (VEG. mil. 3, 25 p. 119, 5 quod -i dicunt 'colligat campum'). AMM. 21, 16, 21 annonae militaris ... indicia, ut -i nominant, 'probae' (VEG. mil. 2, 18 p. 51, 18). VEG. mil. 3, 4 p. 71, 14 campicursionem, ut -i appellant *eqs.*

VI *describit aliquid (animans, rem) ut peculiare, speciale, quod conspicuum, antiquius ceteris est sim.: inter complura (homines, res, facultates sim.), quae memorantur, demonstrat id, quod potissimum animo obversatur (accedit en p. 347, 37), effert id ut praecipuum, ad quod actio quaedam, cogitatio, rerum status sim. maxime spectat:*

A *exempla potiora (hic illic fere totum additur, cuius pars peculiaris pronomine -e augetur, e. g. l. 35. 43. 56. p. 346, 50):* **1** *se applicat ad nomen (acuuntur subst., pron.):* **a** *magis vi adverbiali (cf. Sommer, Synt. p. 5), i. q. aliquis (aliquid), sc. praeter ceteros (cetera), inde fere et: imprimis, praesertim sim. (magis i. q. proprie, nominatim l. 77; iuxta ponitur* specialis *l. 69, opp.* principaliter *l. 65; quodammodo coniungitur artius c.* scilicet *l. 71,* non *l. 78; in gradatione v. infra l. 38):* **α** *varia:* PLAVT. Trin. 800 servos ancillas amove. atque audin? ... uxorem quoque eampse (*v. p. 294, 44*) hanc rem uti celes face. TER. Hec. 540 quamvis causam hunc suspicari quam -am veram mavolo. RHET. Her. 1, 1, 1 id -um, quod datur otii, libentius in philosophia consumere consuevimus (CIC. de orat. 2, 274 illa subabsurda, sed eo -o nomine saepe ridicula. LIV. 2, 42, 5 ad id -um creatus [CELS. 6, 6, 8B]. 5, 29, 3 ob id -um [SVET. Iul. 8 Tib. 65, 1]. TAC. Agr. 4, 1 iis ... -is virtutibus iram Gai Caesaris meritus. *al. v. et l. 72. p. 348, 7*). 4, 13, 18. CIC. inv. 2, 107 -um illud (*sc. de quo agitur*) peccatum erit extenuandum (epist. 6, 4, 4 cum plus in metuendo mali sit quam in -o illo, quod timetur. *al.* -e *sequitur*: CIC. S. Rosc. 103 illorum -orum bonorum, de quibus agitur. LIV. 33, 28, 13. *cf. l. 31. p. 348, 25*). Tull. 54 (49) istae -ae leges ..., ut mittam cetera, significant *eqs.* (AVG. grat. Christ. 42, 46 p. 159, 21 iste -e Pelagius in illo -o [*v. l. 28*] recenti opusculo suo ... Ambrosium quemadmodum laudet, accipite. *cf. et p. 348, 23*). Cluent. 12 quo ... est -um nomen amantius ... maternum, hoc *eqs.* Catil. 1, 11 magna dis immortalibus habenda est atque huic -i Iovi Statori ... gratia (Rab. Post. 13 cum saepe antea, tum in hac -a causa. Ov. met. 9, 725 LIV. 4, 51, 6. QVINT. inst. 9, 2, 69 aperta figura perdit hoc -um, quod figura est. *al. v. et p. 347, 71*). fin. 4, 55 sensus ... cuiusque et natura rerum atque -a veritas clamabat quodammodo *eqs.* (*cf.* HOR. sat. 1, 3, 98 sensus moresque repugnant atque -a utilitas, iusti ... mater *eqs. sic in gradatione*: CIC. fam. 2, 15, 3 faveo Curioni ..., pro Pompeio emori possum, sed tamen -a re publica nihil mihi est carius. LIV. 1, 53, 3). nat. deor. 2, 122 *beluae* cibum ... partim oris hiatu et dentibus -is capessunt. Att. 1, 17, 5 et aliis temporibus et me -o consule. 7, 1, 7 tu ... cogitabis primum, quo artificio tueamur benevolentiam Caesaris, deinde de -o triumpho. LVCR. 2, 178 (= 5, 196) hoc ... ex -is caeli rationibus ausim confirmare. 5, 181 exemplum ... gignundis rebus et -a notities hominum divis unde insita ... est. VARRO ling. 5, 14 incipiam de locis ab -ius 'loci' origine. rust. 1, 57, 1. VERG. Aen. 5, 210 laetus Mnestheus successuque acrior -o. HOR. epist. 2, 1, 141 agricolae ... levantes ... corpus et -um animum (*cf. Kiessling-Heinze ad l.*). Ov. ars 1, 604. fast. 1, 214 -ae vitiis sunt alimenta vices. LIV. 7, 23, 10. VAL. MAX. 4, 7 praef. sodalicium -arum miseriarum experimento enituit. 8, 10, 2 CELS. 7, 7, 14C. SEN. clem. 1, 22, 3 verecundiam peccandi facit -a clementia regentis. dial. 3, 9, 4 si quis poenam exigit non -ius poenae avidus, sed quia oportet. 6, 22, 6 CVRT. 3, 8, 25. 4, 11, 9. PETRON. 102, 4 per puppim, per -a gubernacula delabendum est. PLIN. nat. 32, 129 mulieribus lactis copiam facit glauciscus *eqs.*; mammas -as ... cinis ... sanat. STAT. silv. 4 praef. med. honorem, quem de me et de -is studiis meretur (*aliter Vollmer ad l.*). QVINT. inst. 5, 13, 21 aut omnibus periculosum ... aut -is iudicibus. TAC. ann. 3, 34, 3. 4, 57, 3. PLIN. epist. 2, 5, 7 ut universitatem (*sc. libri*) omnibus varietas -a commendet. 3, 9, 12 placuit imprimis (*i. fere primo, cf. et vol. VII 1, 680, 75*) -um Classicum ostendere nocentem. VLP. dig. 21, 1, 38, 7 animalia castrata ... non vitiosa esse, nisi propter -am castrationem facta sunt imbecilliora. 47, 10, 7, 1 *lege Aquilia* principaliter de damno agitur, ... at in actione iniuriarum de -a caede vel veneno. APVL. met. 9, 20, 3 MIN. FEL. 11, 4. 23 (22), 1 considera ... sacra -a et -a mysteria. TERT. resurr. 29 p. 66, 12 *scripturae* quae ... spem *resurrectionis* in -as substantias corporales speciali mentione determinant. AVSON. 36, 3 p. 332 P. SERV. Aen. 1, 400 plerumque ostia -a (*om. Ta*) pro portu sunt. 8, 577 'durare laborem' -ius scilicet senectutis *eqs.* (*cf.* AVG. civ. 7, 5 p. 281, 12 D. theologiam, eam -am scilicet naturalem. *v. et p. 346, 56*). CHIRON 323 obturatur ... *equi* gula et -a arteria faucium. VEG. mulom. 2, 17, 2 ne pupillam *equi* tangas ..., sed -um album (*subst.*) ... deprimis. 2, 87, 1 *equis* et labia et -a orificia intumescunt. GREG. TVR. Franc. 1, 10 p. 38, 28 de situ loci illius (*i. maris rubri*) vel -ius transitus. *nota magis fere i. q. proprie, nominatim*: VLP. dig. 40, 5, 30, 6 *si* is, qui fari non potest, ... non -e rogatus sit servum manumittere.

β *specialia quaedam:* (I) -e *accedit, ubi id praecipue significatur, quod praeter opinionem fit, mirum, absurdum est (hic illic in paradoxo, inopinato sim.):* TER. Eun. 770 perii, huic -ist (*v. app. cr.*) opus patrono, quem defensorem paro. PACVV. trag. 39 canis ... percussa lapide non tam illum adpetit, qui sese icit, quam illum eumpse (*v. p. 294, 36*) lapidem *eqs.* RHET. Her. 4, 6, 9 si Triptolemus ... -e ab aliis ... *semen* hominibus mutuaretur aut si Prometheus ... -e a vicinis ... carbunculos corrogaret, ridiculus videretur. CIC. dom. 87 eius in omni vita nihil est ad laudem inlustrius quam calamitas -a. Sest. 53 patriam ... propter -ius patriae caritatem *relinquere*. Att. 2, 1, 11 me, illum -um vindicem aeris alieni, aere ... circumforaneo obruerunt *villae*. Ov. am. 3, 4, 25 -a ... furem cura vocat. met. 10, 339. SEN. contr. 9, 1, 6 ut innocentia eius ... -a damnatione ostenderetur. SEN. Oed. 796 -a me pietas fugat. dial. 1, 3, 7 multa milia civium ... post fidem, immo per -am fidem trucidata (7, 7, 2 infelices quidam non sine voluptate, immo ob -am voluptatem sunt). LVCAN. 7, 105. QVINT. inst. 2, 10, 15 quin aliquando etiam argumenta ex -is positionum vitiis ducimus (decl. 269 p. 99, 1 -a vitia ... *tyranni*, -a scelera facient huic rei auctoritatem. TAC. hist. 1, 52, 2). TAC. Agr. 18, 6 -a dissimulatione famae famam auxit. PLIN. epist. 2, 12, 5 nihil est tam inaequale quam aequalitas -a (9, 5, 3). FLOR. epit. 3, 23, 4 ne volnera curatione -a rescinderentur. 4, 2, 27 obsessor ... -e quasi obsidebatur. 4, 2, 49. TERT. anim. 1, 2 -ā constantiā concussa est *anima*. CYPR. Demetr. 10 p. 357, 25 quasi ... per -a peccata placeatur. MOYS. Cypr. epist. 31, 3 p. 559, 16. 18 per -am mortem immortalitatem consequi, ... -is tormentis tormenta superasse (AMBR. exc. Sat. 2, 45 l. 7). AVG. civ. 21, 16 p. 520, 7 D. per -am prohibitionem desiderio crescente. INST. Iust. 4, 18, 9 si ... -i iudices ... publicas pecunias subtraxerunt.

(II) *pron.* -e *apponitur ad exemplum, quo iam memorata, dicta vel adhuc explicanda strictius probantur, praecipue illustrantur (saepius accedit* ut, sicut*)*: CIC. Mil. 79 fingite animis *eqs.*; si -e Cn. Pompeius ... potuisset ... quaestionem de morte P. Clodii ferre *eqs.* de orat. 2, 327 (*de brevitate locutionis apud Ter. Andr. 128*) hoc -um 'effertur, imus' concisum est ita, ut non brevitati servitum sit, sed ... venustati. Brut. 50 Lacedaemonium *oratorem* ... audivi fuisse neminem: Menelaum -um dulcem illum quidem tradit Homerus, sed pauca dicentem. 61 nec ... habeo quemquam antiquiorem, cuius quidem scripta proferenda putem, nisi quem Appi Caeci oratio haec (*i. antea memorata*) -a de Pyrrho et nonnullae mortuorum laudationes ... delectant. 92 quod peringeniosis hominibus ... plerumque contingit, ut -i Galbae. fin. 3, 5 ea verba, quibus ... utimur pro Latinis, ut -a philosophia, ut rhetorica, dialectica, grammatica *eqs.* (div. 1, 11). nat. deor. 1, 101 -i, qui inridentur, Aegyptii *eqs.* LIV. 21, 30, 8 *Alpes* pervias ... esse ...: eos -os, quos cernant, legatos non pinnis sublime elatos Alpes transgressos. 34, 58, 5. QVINT. inst. 5, 10, 58 sunt eiusdem rei plura propria ut -ius ignis lucere, calere. 5, 14, 34. 5, 14, 35 nisi forte existimamus Ciceronem haec (*i. verba sequentia*) -a male ⟨in⟩ argumentatione dixisse *eqs.* 8, 6, 69 *res* attollimus ... translatione ut -um illud 'volaret' (*ex versu antea laudato*). TAC. Germ. 42, 1 praecipua Marcomanorum gloria ... atque -a etiam (etiam -a *b E*) sedes ... virtute parta. PLIN. epist. 1, 22, 7 mirareris ..., qua patientia hanc -am (*om. γ*) valetudinem toleret. 4, 9, 5 factiosissimum quemque ut illum -um Theophanen. TERT. anim. 14, 3 ut et -i illi quinque notissimi sensus. 25, 8 ut in Socrate -o. coron. 7 l. 11 floribus ..., quorum usum natura signavit, ut -a haec laurea militaris. adv. Marc. 4, 10 p. 449, 1 sicut -um Marcionem. SERV. Aen. 1, 8 l. 9 in tres partes dividunt poetae carmen ...: proponunt, invocant, narrant. plerumque tamen duas res faciunt et -am propositionem miscent invocationi. *huc fortasse*: Ps. APVL. Ascl. 8 [a]ut -ius terrae cultus (*cf. Nock, app. cr. ad l.*).

(III) -e *ponitur in epexegesi (cf. et p. 345, 71), quae adnectitur per*: (A) atque: CIC. fam. 1, 2, 2 multi rogabantur atque id -um consulibus invitis (CELS. 7, 7, 4E melior ... autumnus est ... atque is -e medius). CELS. 3, 18, 3 alii *phrenetici* ... violenter quaedam manu faciunt; atque ex his -is alii nihil nisi impetu peccant, alii *eqs.* (B) et (*v. et vol. V 2, 875, 34 sq.*): Ov. fast. 3, 844 et hoc -um (*V*, signo *A*) littera prisca docet (CELS. 2, 7, 24 ubi ... subita ... loquacitas orta est et haec -a solito audacior. 6, 6, 10. SEN. dial. 10, 9, 3 de die tecum loquitur *poeta* et de hoc -o fugiente. MAECIAN. dig. 35, 2, 30, 4). LIV. 2, 55, 3 quattuor et viginti lictores ... et eos -os plebis homines (VAL. MAX. 2, 2, 1. CELS. 1, 3, 29 cibus ... et is -e *eqs.* [1, 3, 30]. SEN. dial. 10, 10, 6). LIV. 27, 40, 5 multa secunda in Italia ... gesta quassatam rem publicam excepisse; et -um intervallum loci ... spatium dedisse ad respirandum. CELS. 1, 3, 34 utilius est exiguum aliquid et -um siccum ... sine potione sumere. MELA 2, 52 Messenii Pyliique terras colunt et -a pelago Pylos adiacet. PLIN. nat. 16, 214 iuncturas (*i. fere compages vel rimas*), quas et -as esse modico *simulacro* admodum miror (SORAN. p. 78, 18 quod et -um [*Rose*, -ud *h*, -a *b*] aliquando ... fieri solet). VLP. dig. 48, 5, 4, 1 post sexaginta dies quattuor menses extraneis (*i. fere accusaturis*) dantur et -i utiles (*v. Heumann-Seckel s. v. 1*). APVL. met. 6, 22, 4 contra ... leges et -am Iuliam disciplinamque publicam. TERT. spect. 11 p. 14, 6 *stadium* utique templum est et -um eius idoli, cuius *eqs.* PRISCILL. can. 36 p. 125, 14 vinum ... pro sola infirmitate et -ud (*v. app. cr.*) modico uti. HIER. epist. 75, 3, 2 ut divitum domus et in -is feminas maxime adpeteret *haereticus*. (C) -que: CELS. 3, 22, 11 cibus esse debet ... acer ut alium, porrum idque -um ex aceto (ASCON. Mil. p. 34, 11 Pompeius ... in hortis manebat idque [-e *v. app. cr.*] -um in superioribus). PLIN. nat. 20, 24 raphanos prodest ⟨esse⟩ cum melle, semen eorum tostum -umque commanduca-

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tum. Ⓓ neque: CELS. 4, 18, 3 aqua neque ea -a frigida, sed potius egelida danda est.

b *magis attributive, vi fere adiectiva: significat proprietatem alicuius vel rei vel hominis* (*aliter p. 339, 74*): *α c. respectu rationis aut propositi, usus, cui aliquis (aliquid) idoneus est: describitur aliquis ut aptus, conveniens sim.* (*cf. e. g. l. 11. 17. de rebus corporeis, membris corporis l. 13. 23*): PLAVT. Curc. 534 non ... mediocri incedo iratus iracundia, sed eapse illa, qua excidionem facere condidici oppidis (*sim.* 538 non ... te mediocri macto infortunio, sed eopse [eopso *trad.*] illo, quo mactare soleo quoi nil debeo). CIC. inv. 1, 5 expeditius animus unius cuiusque -am rationem ac viam artis considerare poterit (PLIN. nat. 18, 97). SEN. epist. 78, 23 cocorum ... -os cum opsoniis focos transferentium (*sic de rebus corporeis*: TERT. pudic. 5 p. 226, 7 post interdictam alienorum deorum superstitionem -orumque idolorum fabricationem. *de membris corporis v. l. 23*). TAC. ann. 15, 70, 1 *Lucanus* recordatus carmen ..., quo ... militem ... obisse tradiderat, versus -os rettulit. PEREGR. Aeth. 3, 6 lecto ... -o loco ... de libro Moysi (4, 3 [*bis*]. *saepius*. SERV. auct. Aen. 8, 677). 10, 7 ut ubicumque ad loca desiderata accedere volebamus, ... legeretur lectio -a de codice *eqs.* (11, 3. 15, 4). CHIRON 117 cum coeperit *equus* melior esse, ... mixtam escam porrigito, si dictaverit -um tempus (*Hippiatr. gr. I p. 2, 17 ὁ καιρός*). AVG. conf. 8, 8, 20 *motus facere* aliquando volunt homines et non valent, si aut -a membra non habeant aut ea ... quoquo modo impedita sint (*de rebus corporeis v. l. 13*).

β c. respectu aliorum, a quibus aliquis (aliquid) proprietate differt (*describitur aliquis ut peculiaris, singularis sim.; respondet* quidam *l. 31, opp.* communis *l. 45*): CIC. Q. Rosc. 11 ei rei -a verba formulae testimonio sunt (GAIVS inst. 4, 150 -is verbis interdictorum significatur. S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 28 MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 4. *al.; aliter v. p. 340, 54*). rep. 2, 6 terra ... adventus hostium ... et quasi fragore quodam et sonitu -o ante denuntiat (PAVL. FEST. p. 30 bombizatio est sonus apium ab -o sonitu dictus. *sim. ibid.* a sono -o vocis). LVCR. 6, 350 cum corpora fulminis -a corporibus rerum inciderunt. VERG. georg. 4, 295 exiguus ... atque -os contractus in usus ... locus. LIV. 34, 6, 5 quas tempora aliqua desiderarunt leges, mortales ... et temporibus -is mutabiles esse video. SEN. Oed. 797 tangis en -os metus (*sc. qui me vexant*). nat. 2, 52, 2 quid quaeque vis fecerit, -o genere iniuriae intelleges (PLIN. nat. 2, 198 magna differentia est et in -o genere motus *terrae*, pluribus siquidem modis quatitur. TAC. hist. 1, 90, 2 PLIN. epist. 1, 8, 5). STAT. silv. 2 praef.[in.] et familiaritas nostra ... et -a opusculorum *meorum* ... condicio sic posita est, ut *eqs.* QVINT. inst. 2, 10, 1 pauca ... de -a declamandi ratione dicenda sunt. 9, 3, 4 sunt quaedam figurae ita receptae, ut ... iam hoc -um nomen effugerint (10, 1, 8). 11, 1, 12 secundum communem potius loquendi consuetudinem quam -am veritatis regulam (*sic opp.*: 12, 1, 19). GAIVS dig. 45, 1, 74 'certum' est, quod ex -a pronuntiatione *stipulationis* apparet, quid quale quantumque sit *eqs.* VLP. dig. 12, 2, 3 pr. eum 'cum quo agetur' accipere debemus -um reum. APVL. met. 11, 12, 1 ad -um praescriptum divinae promissionis. MIN. FEL. 4, 4 ut -ius sectae homo cum eo disputem *eqs.* TERT. apol. 21, 2 neque de -o signaculo corporis (*i. circumcisione*) ... cum Iudaeis agimus. resurr. 29 p. 66, 11 scripturae ... resurrectionem carnis, quamquam sine nominatione -ius substantiae, subradiant. LAMPR. Comm. 18, 2 -as acclamationes senatus ... indidi *operi meo*. COD. Theod. 11, 16, 18 munerum enumeratio sordidorum vocabulis -is signata. ORIG. in Matth. 16, 3 p. 466, 32 illic dictum est occidendum salvatorem, hic autem et species -a occisionis est scripta (*gr. καὶ τὸ εἶδος τῆς ἀναιρέσεως*). BENED. reg. 14, 2 lectiones ad -um diem pertinentes dicantur.

2 *accedit ad adverb. temporis*: CIC. fin. 2, 65 tum (*v. app. cr.*) -um, cum vigiliis ... cruciaretur, ... *Regulum* beatiorem fuisse ([*cf. Madvig ad l.*]. div. 1, 118 tum -um cum immolare velis. *paulo aliter fortasse*: off. 2, 60 ratio ... largitionum genere vitiosa est, temporibus necessaria et tum [cum *P*] -um [-a *p*] et ad facultates accommodanda et mediocritate moderanda est). Att. 8, 9, 2 si ... vos ... *Caesari obviam iistis* quid nunc -um de se recipienti, quid (*v. app. cr.*) agenti ...? (10, 4, 10 quin nunc -um minime offendisses eius causam, si *eqs.* 12, 16 nunc tamen -um sine te esse non possum. 12, 40, 2. *paulo aliter fortasse*: 7, 3, 2 quin nunc -um non dubitabo rem ... abicere, si id erit rectius).

B *locutiones: pron. -e c. aliis pron. demonstr. iuncturae modo copulatum sequuntur ἐπεξηγήσεις, enunt. explicativa sim.*: **1** *generales*: **a** *c.* hic (*nota*: -um hoc *l. 77*): RHET. Her. 4, 2, 3 hoc -um summum est artificium res varias ... eligere (*sic seq. [acc. c.] inf.*: CIC. Tusc. 1, 87 SEN. dial. 2, 18, 5 QVINT. inst. 2, 16, 19 decl. 265 p. 85, 2. *al.*). CIC. Tusc. 3, 80 cum hoc -um proprie non quaereretur, num *eqs.* (*sic seq. interrog. obl.*: Att. 10, 1, 3 QVINT. decl. 321 p. 259, 2. *al.*). 5, 20 hoc -um magni aestumo, quod *eqs.* (Att. 7, 7, 1 SEN. contr. 1, 2, 2 SEN. Herc. f. 411. *al. nota*: -um h. qu.: SEN. Phoen. 560. *sim.* hoc -o, quod [*cf. et vol. VI 3, 2746, 20 sqq.*]: CIC. off. 1, 98 Att. 2, 1, 1. HIRT. Gall. 8 praef. 9 ne ..., hoc -o [-um *α*] crimen ... subeo, quod *eqs.* [*cf. Meusel, Krit. Anh. ad l., aliter Schmalz-Hofmann⁵ p. 744*]. 8, 19, 3 QVINT. inst. 3, 8, 44. 4, 1, 54. *al.*). LIV. 4, 4, 5 hoc -um, ne conubium patribus cum plebe esset *eqs.* (QVINT. inst. 5, 7, 16. *al. sim. per* ut: SEN. benef. 3, 14, 1. *al. cf.* VLP. dig. 4, 3, 7 si *minor* in hoc -o, ut venderet *servum*, circumscriptus est). SEN. contr. 1, 7, 14 iratus ... ob hoc -um fui, quod *eqs.* (7, 2, 12 SEN. dial. 4, 11, 1. *sim.* SEN. benef. 1, 1, 3 ob hoc -um, quia [dial. 10, 13, 4]. *cf.* TERT. adv. Marc. 1, 11 p. 304, 28 sq. hoc -o ..., quia [CYPR. epist. 60, 2 p. 693, 4]). QVINT. inst. 2, 17, 27 in hoc -um fallendi sint, ne *eqs.* (decl. 250 p. 25, 6. *al.*). TERT. adv. Marc. 2, 5 p. 340, 1 hoc -o ..., dum (adv. Prax. 24 p. 275, 26. *cf. Schmalz-Hofmann⁵ p. 744*). CYPR. hab. virg. 11 p. 195, 15 hoc -o ..., si. **b** *c.* is: CIC. de orat. 1, 62 in eo -o, quod ornate dicebat (orat. 63 VERVS Fronto p. 124, 23 v.d.H. [p. 130 N.]. *al. cf.* CIC. top. 77 ex eo -o ..., quod [HIL. in psalm. 67, 24 p. 300, 2]. CVRT. 7, 2, 2 ob id -um ..., quod [SVET. Vit. 14, 3]). Tusc. 1, 11 miseros ob id -um ..., quia *eqs.* (1, 13 IVLIAN. dig. 4, 2, 18. *sim.* QVINT. inst. 3, 8, 23 propter id -um. GELL. 1, 4, 7 eo -o. *cf. et p. 345, 24*). 1, 90 id -um odiosum est, sine sensu esse (*sic c. [acc. c.] inf.*: Att. 3, 15, 2 CELS. 1 prooem. 51. PLIN. nat. 26, 9 id -um mirabile, alios *morbos* desinere in nobis *eqs.*). 3, 60 id ... -um dolendum esse dicebat, quod ... incidissemus (TAC. hist. 1, 86, 3. 2, 29, 2). Att. 1, 13, 1 neque ... id -um certum habeo, quando *eqs.* (*sic seq. interrog. obl.*: 9, 2ª fam. 5, 21, 3. PLIN. nat. 2, 164 [*v. app. cr.*]. *cf.* CIC. Att. 9, 6, 1 fortasse in eo -o offendetur, cur *eqs.*). OV. met. 5, 20 id -um exigis, ut pereat (CELS. dig. 12, 6, 47. *al. cf.* QVINT. decl. 271 p. 111, 15 id -um ..., ne). LIV. 6, 34, 1 cum eo -o, quod necesse erat solvi, facultas solvendi impediretur (37, 4, 9 TAC. Germ. 16, 3 ann. 3, 76, 2. *al.*). TAC. dial. 19, 2 id -um ..., si. TERT. adv. Hermog. 21, 2 eo -o (-um *l. v.*), dum. **c** *c.* iste: CIC. Tusc. 1, 12 istuc -um non esse ... miserrimum puto. 1, 26 istuc -um vereor, ne *eqs.* **d** *c.* ille (-e *praeced. l. 27*): PLIN. epist. 6, 2, 2 illud -um, quod oculum ... circumlinebat ..., quod ..., quod ..., a nimia superstitione ... veniebat. GELL. 17, 5, 4 cum -um illud ... solebat quaeri ..., qua mente *eqs.*

2 *speciales*: **a** hoc *vel* eo -o, quo (*cf. Schmalz-Hofmann⁵ p. 722*): *α* eo -o, quo: GAIVS dig. 41, 1, 7, 11 an eo -o, quo (quod *Mommsen*) universitas aedificii capta est, singulae quoque res ... captae essent. inst. 1, 140 pater potestatem propriam *reservat* ... eo -o, quo (quod *edd.*) *filium* mancipio recipit *eqs.* TERT. resurr. 25 p. 61, 18 sequitur, ut eo -o, quo (*C*, quod *PMF*) ... *resurrectio* spiritalis vindicatur, ... corporalis praeiudicetur. AVG. c. Faust. 16, 20 p. 462, 15 cum ... *eum* angelum nominaret eo -o, quo ... mittebatur. *β* hoc -o, quo (*vi iuncturae interdum attenuata nil valet nisi i. q.* ideo, eatenus *sim.*): VLP. dig. 2, 4, 10, 2 hoc -o, quo (quod *dett.*) *libertus* adrogatur, celat condicionem *eqs.* 19, 2, 13, 11 PAVL. dig. 17, 2, 83. MARCIAN. dig. 46, 3, 47, 1 hoc -o, quo (quod *Mommsen*) non est pauperior *pupillus*, locupletior est. CYPR. eleem. 18 p. 387, 14. epist. 14, 3 p. 512, 4 *diabolus* acrior factus hoc -o, quo (qui, quia *vv. ll.*) victus est, superantem superare conatur. NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 3 p. 551, 11 trin. 27 p. 99, 17. MACR. somn. 1, 13, 9 hoc -o quo (*v. app. cr.*) exit *eqs.* (*cf. Baehrens, Glotta 4, 1913, 271*). **b** hoc -um (*seq.* quod *praeter l. 47*): *fere i. q.* ob hoc -um (*cf. Baehrens, Beitr. z. lat. Synt., 1912, 370 sqq.; Löfstedt, Synt. I² 264; Waszink, Tert. de anima, 1947, 392 sq. et vol. VI 2746, 43 sqq.*): SEN. epist. 78, 18 ille ... non desiit ridere, cum hoc -um (*v. app. cr.*) irati tortores omnia instrumenta ... experirentur. VLP. dig. 29, 5, 1, 28 potuisse ... ancillam ... auxilium ... ferre, ... hoc -um (*F*, -o *Mommsen*) manifestum est, quod dixit *ancilla eqs.* TERT. fug. 12, 2 quod times, redimis, ergo fugis. pedibus stetisti, curristi nummis. hoc -um, quod stetisti ex redemptione, fugisti. FAVST. REI. epist. 3 p. 176, 12 sed hoc -ud, quod nunc inter nos commercia sermonum ... miscemus *eqs.*

VII *describit aliquem (aliquid) ut summum, unicum sim.* (*usu fere elativo. cf. Schwyzer, Gr. Gramm. II 211[fin.]*):

A *in universum: significat aliquem (aliquid) ut summum, extremum, ex cuius mensura res aestimatur vel quod exceditur* (*et ideo invertitur [cf. p. 349, 16]. demonstratur inopinatum, mirum e. g. l. 65. 77, absurdum, perversum e. g. p. 349, 20. significatur fere minimum e. g. l. 72 vel infimum l. 74*): PLAVT. Mil. 803 non potuit reperire, si -i Soli quaerendas dares, lepidiores duas *feminas* (PELAGON. praef. p. 29, 4). Poen. 323 Venerem -am e fano fugent *puellae deformes*. Stich. 296 tantum ... bonum ..., vix -a domina hoc ... exoptare ab dis audeat (PROP. 2, 4, 22 *puella* vix -o sanguine mollis erit. OV. fast. 1, 556 STAT. Theb. 10, 556). TRABEA com. 5 Fortunam -am anteibo fortunis meis (CIC. Tusc. 5, 72 SEN. benef. 5, 4, 3). TER. Hec. 128. Eun. 231 haec *puella* superat -am Thaidem (*cf.* CIC. leg. agr. 2, 95 luxuries ... -um Hannibalem ... invictum ... vicit [OV. ars 1, 477. *sic in figura etym. v. p. 349, 34*]). Ad. 761 -a si cupiat Salus, servare ... non potest hanc familiam. LVCIL. 31 non Carneadem si -um Orcus remittat. VARRO Men. 115 non vides -os deos, si quando volunt gustare vinum, derepere ad hominum fana *eqs.*? rust. 2, 1, 6 -as pecudes ... aureas habuisse pelles tradiderunt. CIC. S. Rosc. 125 qui potuerunt ista -a lege, quae de proscriptione est ..., verum ista -a lege bona ... venire? Mur. 39 in -a occupatione delectationes ... habere possumus. 63 -um sapientem saepe aliquid opinari, quod nesciat. dom. 98 patriae ... causa patriam -am amittere (*cf. p. 346, 5. sic in re admirabili*: VERG. Aen. 2, 755 -a silentia terrent [VAL. FL. 2, 41]. SEN. clem. 1, 26, 2 voluptates -ae timentur. APVL. met. 8, 7, 7 -o se solacio cruciabat). Planc. 58 Phil. 2, 93. 8, 19 Caesar -e, qui ... fuerat iratissimus, tamen ... cotidie aliquid iracundiae remittebat. rep. 1, 7 me gravissimis tempestatibus ac paene fulminibus (*v. app. cr.*) -is obvium ferre. fin. 1, 71 ea ... sole -o illustriora et clariora sunt (QVINT. decl. 333 p. 313, 26 luce -a ... clarius. TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 424, 10. *sim.* CYPR. epist.

[Tietze]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6, 1 p. 481, 1 o tenebras lucidiores sole -o. *sic in comparatione*: HOR. carm. 3, 12, 7 eques -o melior Bellerophonte. PROP. 1, 19, 4. 2, 34, 88 Lesbia . . . -ā notior est Helenā. OV. ars 2, 299 PETRON. 84, 5). 2, 119 vereor, ne Herculem -um ea, quae . . . gessisset, voluptatis causa gessisse diceres (Tusc. 2, 22). div. 1, 82 aut ea (*sc. quae sunt futura*) ne -i quidem di significare possunt (Att. 10, 4, 4 VAL. MAX. 7, 2 ext. 1 CELS. 1 prooem. 60 SEN. epist. 94, 24 QVINT. inst. 10, 2, 10. *al.*). Att. 7, 15, 2 Cato . . . -e iam servire quam pugnare mavult. 10, 12ª, 4 (7). 14, 17ᵈ (= fam. 9, 14), 2 -i Agamemnoni . . . fuit honestum. fam. 6, 21, 1 -a victoria futura esset acerbissima. LVCR. 6, 659 arripit acer . . . dolor dentes, oculos invadit in -os. 6, 1207 in nervos . . . morbus et artus ibat et in partes genitales corporis -as. CAES. Gall. 1, 17, 1 qui privatim plus possint quam -i magistratus. 5, 40, 7 SALL. Catil. 33, 3 VERG. ecl. 6, 34. georg. 2, 440 -ae Caucasio steriles in vertice silvae . . . dant . . . fetus. PS. VERG. catal. 9, 63 optatis plus iam procedimus -is. HOR. sat. 1, 3, 55 nos virtutes -as invertimus. PROP. 3, 10, 8 Niobae lacrimas supprimat -e (-a suas V^2) lapis. OV. met. 4, 230 -e timor decuit (fast. 5, 608. *sim.* MANIL. 5, 554). LIV. 26, 13, 7 omissis omnibus, omisso -o Hannibale. 26, 30, 9. MANIL. 2, 601 leges . . . per -as saevit nequities. SEN. contr. 1, 8, 5. suas. 5, 8 Xersen . . . adversus -os deos tumentem. VAL. MAX. 6, 9, 8 portus -os, si quis . . . mutis rebus inest sensus, tantam . . . varietatem . . . admiratos arbitror. 9, 1, 5. SEN. Herc. O. 393 per -as fulget aerumnas decor. Med. 890. LVCAN. 1, 37 scelera -a (ista *MP*) nefasque . . . placent. 2, 75 mors -a refugit saepe virum. PETRON. 138, 6. PLIN. nat. 2, 236 adeo ut . . . harenae in -is aquis ardeant. VAL. FL. 4, 72 SIL. 9, 339 MART. 10, 73, 9 QVINT. inst. 4, 2, 122. 8, 5, 29 in sole sidera -a desinunt cerni. IVV. 8, 23. 133 inter maiores -um . . . Promethea ponas. TAC. dial. 21, 1 Agr. 2, 3 PLIN. epist. 3, 7, 13. VLP. dig. 50, 17, 160, 2 plus iuris habere . . . quam heredem aut -um testatorem. APVL. met. 5, 9, 7. MIN. FEL. 5, 4 de summa rerum . . . decernere, de qua . . . usque -a philosophia deliberat. TERT. pudic. 15 p. 251, 14 -e templi dei vitiator in templum . . . convenit. CYPR. epist. 73, 20 p. 794, 7 cum -i haeretici . . . agnoscant ecclesiae veritatem. PANEG. 2, 45, 4 -ius victoriae victor (*sic in figura etym.*: GREG. TVR. Mart. 35 p. 658, 24 vincula -a vinxerunt. *cf. et p. 348, 68*).

B *potiora quaedam*: 1 *in sententiis negativis, fere i. q.* '*ne . . . quidem*' (*se applicat ad subst. vel ad subi. verbo fin. significatum*): PLAVT. Pseud. 669 -a mi Opportunitas non potuit opportunius advenire (*cf. app. cr.*). Truc. 24 neque eam rationem eapse umquam educet Venus. L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 226 tu illam mortuam, tu imagines -as non perhorrescis? CIC. leg. agr. 3, 8 hoc Valeria lex non dicit, Corneliae leges non sanciunt, Sulla -e non postulat. Sull. 71 non fortunae -i succumbere. BELL. Alex. 24, 3. VERG. ecl. 10, 63 neque Amadryades . . . nec carmina nobis -a placent *eqs.* (*sim.* Aen. 4, 456 hoc visum nulli, non -i effata sorori. 6, 444 non -a in morte. 6, 553 vis . . . nulla virum, non -i . . . caelicolae. DIRAE 13 HOR. sat. 2, 3, 204). PROP. 4, 9, 44 non clausisset (*sc. Iuno*) aquas -a noverca suas (*sic annititur ad subi. verbo fin. significatum*: MART. 7, 26, 8 nec -e plus amare te possum. TERT. apol. 7, 2. 33, 3 AVSON. 409, 11 p. 266 P.). EPICED. Drusi 232 Mavors . . . siccis . . . neque -e genis. LIV. 4, 43, 7 neque id -um. MANIL. 4, 874 bonis, quae nec deus invidet -e. PHAEDR. 5, 8, 4. SEN. Herc. O. 1366 non -e . . . Oceanus meos franget vapores. 1385 Phaedr. 717. Phoen. 186 iras temporum haut -a mora fractas. Tro. 875 dial. 8, 1, 4. CVRT. 11, 37 nec a Nicomacho nec ab -o (illo *pars codd.*) Philota *eqs.* STAT. Theb. 4, 142. 6, 499. 9, 102 nullae . . . volucres, nulla . . . monstra nec -e . . . ignis. MART. 2, 57, 4. 2, 72, 3 IVV. 3, 110. PLIN. epist. 4, 3, 5 non . . . -as Athenas tam Atticas dixerim. PAPIN. dig. 46, 1, 49, 2 nondum fideiussorem teneri, quia nec -e reus . . . teneretur. VLP. dig. 3, 3, 39, 2 TERT. adv. Prax. 28 p. 283, 1 scorp. 6 p. 157, 4 CYPR. laps. 22 p. 253, 18 PEREGR. Aeth. 41.

2 non modo (tantum, solum, iam [*l. 74*]) . . ., sed (verum) -e (*in paradoxo l. 74sq.*): CIC. leg. agr. 2, 6 non solum hoc in loco . . ., sed in -o senatu (PS. APVL. Ascl. 3). Rab. perd. 8 non modo homines, sed prope regiones -ae convenerint. Sest. 126 non modo gladiatores, sed equi -i gladiatorum . . . extimescebant. Phil. 10, 8 o spectaculum . . . non modo hominibus, sed undis -is et litoribus luctuosum! fin. 3, 11 *philosophorum disciplinas* non modo nihil adiuvare arbitror . . ., sed -am depravare naturam. LIV. 8, 4, 11 audiente non populo Romano modo . . ., sed Iove -o. *al.* SEN. dial. 5, 25, 4 nec homini tantum, sed -i fortunae respondet *ille* (10, 15, 3. PAVL. sent. 5, 21, 4 non tantum divinatione . . ., sed -a scientia . . . abstinere. CYPR. epist. 34, 4 p. 570, 20). PLIN. nat. 2, 132 *procella* non antemnas modo, verum -a navigia . . . frangens. PLIN. epist. 6, 11, 1 nec modo temporibus nostris, sed litteris -is ornamento *esse*. paneg. 83, 1. AVG. civ. 3, 28 p. 140, 20 D. non iam bello, sed -a pace saeviente.

3 quin -e: CIC. opt. gen. 17 quin -um Isocratem, quem . . . docti summum oratorem esse dixerunt, tamen hunc in numerum non repono. leg. 3, 24. fam. 9, 21, 1 quin -a iudicia non solemus omnia tractare uno modo. VERG. georg. 4, 481 quin -ae stupuere domus atque intima Leti Tartara. Aen. 9, 465. AETNA 532 quin -is . . . Siculi cognomina saxis imposuere rhyacas (*v. app. cr.*). MANIL. 4, 222 quin -a sub armis pax agitur. SEN. Ag. 410. Herc. O. 737. 1506 quin -e, quamquam Iuppiter, credi meus pater esse gaudet (*sic pertinet ad subi. animo obversans vel verbo fin. significatum*: TAC. ann. 4, 31, 2 quin -e . . . solutius . . . eloquebatur *eqs.*). Phoen. 621 PLIN. nat. 29, 35 STAT. silv. 2, 1, 186 QVINT. inst. 2, 16, 10. 6, 3, 16 quin -ae illae *res* — dicta (*v. app. cr. et p. 287, 13sqq.*) . . . vocantur —, quas . . . dicere solebamus *eqs.* TAC. ann. 1, 23, 5. 1, 79, 3 APVL. apol. 19. NOVATIAN. trin. 29 p. 107, 18 *Christiani* qui . . . nec carceres nec vincula timuerunt, quin immo -as saeculi potestates . . . calcaverunt.

4 *stilistica quaedam*: **a** *in repetitione, geminatione*: CIC. Verr. II 1, 49 Tenem -um, qui . . . sanctissimus deus habetur . . ., hunc -um, inquam, Tenem *eqs.* VERG. ecl. 5, 62 -i . . . voces ad sidera iactant . . . montes, -ae iam carmina rupes, -a sonant arbusta *eqs.* OV. met. 11, 492 -e pavet nec se . . . -e fatetur scire ratis rector. Pont. 1, 2, 37sq. -a Medusa oculis veniat licet obvia nostris, amittet vires -a Medusa suas. STAT. Theb. 10, 154sq. cuncta silent: -i iam stare recusant cornipedes, -os subitus cinis abstulit ignes. MART. 8, 50 (51), 20. APVL. met. 5, 30, 1 -am matrem tuam, me, inquam, -am . . . denudas. MIN. FEL. 5, 6 in terram proiecti caelum -um et -a sidera audaci cupiditate transcendimus. *huc fortasse*: OV. ars 2, 307 -os concubitus, -um venerere licebit, quod iuvat *eqs.* *in geminatione*: FRONTO p. 138, 11 v.d.H. (p. 144 N.) -i, -i, inquam, Platoni . . . gloria amiculum erit.
b *in gradatione* (*in gradatione ad absurdum l. 35. cf. et p. 312, 41. 313, 22*): LIV. 22, 60, 7 praeferri . . . non captis modo . . ., sed etiam iis, qui . . ., atque -i . . . consuli. SEN. Tro. 1099 moverat vulgum ac duces -umque Vlixen. nat. 6, 1, 14 urbes oraeque terrarum et litora et -um mare. SIL. 5, 388 intremuere . . . tellus et pontus et aether -aque . . . quatiuntur Tartara (APVL. met, 1, 8, 4 COMM. apol. 635). STAT. Theb. 11, 481 tela cadunt, cunctantur equi, fors -a repugnat. QVINT. inst. 12, 11, 10 maria transire, siderum cursus . . . cognoscere, mundum -um paene dimetiri. TAC. hist. 4, 64, 1 flumina ac terram et caelum . . . -um. FLOR. epit. 2, 7, 4 in templa et aras et sepulchra -a *saevire*. TERT. anim. 17, 11 (*ironice*) homo . . . intellegentiae et scientiae capax et -ius Academiae. adv. Prax. 16 p. 257, 15 passiones humanas et sitim et esuriem et lacrimas et -am nativitatem (-am n. *om. M*) -amque mortem. adv. Val. 15 p. 194, 10. AVSON. 419, 59 p. 368 P. Aiantem vel Tydei filium aut -um regem . . . Mycenarum (*cf. Hom. Il. 7, 180 αὐτὸν βασιλῆα*). ANTH. 463, 11 terram, iura, deos, bellum iam polluis -um *eqs.* (*de vocibus* '*iam*' *et* '-e' *in eodem enuntiato una positis cf. et vol. VII 1, 126, 17sqq.*).

CAPVT TERTIVM

grammatica, iuncturae:

pars prior: *grammatica* (*syntactica, stilistica*):

I *potiora de ratione, quae inter pron. q. e.* -e *et pron. poss. intercedit*: e *ponitur iuxta pron. poss.* (*de gen.* -ius *ad pron. poss. accedente v. p. 327, 16*) *saepius peculiari modo ita, ut nom.* (*vel acc.*) *ad subst. vel verb. fin., particip. se applicet, sc. secundum genus, numerum* (*cf. Drakenborch ad Liv. 2, 19, 5; Riemann, Etudes², 1885, 155sqq.*):

A *pron.* -e *iuxta pron. possessivum collocatum* (*praeter l. 60*) *ponitur inter pron. poss. et subst.*: 1 *una cum aliis verbis, membris enuntiati*: PLAVT. Capt. 560 suum -e interdum ignorat nomen neque scit qui siet. CATVLL. 75, 2 mens . . . se officio perdidit -a suo. VERG. Aen. 12, 660 regina . . . dextrā occidit -a sua. HOR. epod. 16, 2 altera iam teritur . . . aetas, suis et -a Roma viribus ruit (*sim.* LIV. 6, 19, 6 ut suis -e oneratus viribus ruat. *v. etiam l. 79. 84*). OV. am. 1, 6, 36 ante . . . a membris dividar -e meis (*sic in pentametro. item*: 2, 8, 26. 2, 9, 4 epist. 12, 18. 13, 116 quando ego [*i. Laudamia*] . . . languida laetitia solvar ab -a meā [*v. Schöner, Über ein Ges. der Wortstellg. . . . d. Ov., Erlangen 1896, 18*]). met. 3, 229 famulos fugit -e (ille *λ*) suos. LIV. 1, 11, 9 (*de Tarpeia*) sunt qui eam . . . dicant . . . fraude visam agere suā -am per-emptam mercede. SEN. Ag. 698 Fortuna vires -a consumpsit suas (-e *et pron. poss. dirimuntur verb. fin. interposito. item*: Herc. O. 826 artus -e dilacerat suos). MART. 8, 57, 2 ad tumulum Picens dum sedet -e suum. 9, 41, 4 scelus . . ., quantum vix animo concipis -e tuo.
2 *pron.* -e *interponitur solum* (*c. praep. l. 67. cf. p. 316, 22*): CIC. Tusc. 5, 11 ut nostram -i sententiam tegeremus. Cato 72 div. 1, 4. SALL. Catil. 23, 2 suamet -e (-a *l. v.*) scelera. Iug. 31, 6. VERG. Aen. 12, 638 vidi oculos ante -e meos. LIV. 2, 9, 5 MANIL. 2, 485 PLIN. nat. 17, 122. SIL. 5, 213 manibus -a suis praesumpta piacula mittit *iuventus* (*sim.* STAT. Theb. 7, 711 ferro plebem . . . immolat umbris -e suis). QVINT. inst. 2, 15, 8 Sulpici filium suis -e manibus circumtulerat (APVL. met. 10, 12, 2. *v. vol. VIII 348, 60sqq. cf. et p. 328, 2*). TAC. ann. 3, 24, 2 suasque -e leges.

B -e *non inter pron. poss. et subst. positum attingit pron. poss.* (*praeter l. 78 fere in hyperbato*): CIC. Phil. 14, 8 (*de Antonio*) ruit -e suis cladibus (*sic*: orat. 173 -i suis sensibus non moventur? BELL. Afr. 20, 4 oppida . . . quae -i [-is *dett.*] suis praesidiis tueri poterant. 88, 4). Cato 3 qui si eruditius videbitur disputare quam consuevit -e in suis libris (*pron. poss. et* -e *dirimuntur voce interposita. item*: QVINT. inst. 2, 12, 2 hic . . . suis viribus -e prosternitur. *v. etiam l. 53*). fam. 13, 28ª, 1 nec Lacedaemonios dubitare arbitror, quin -i sua maiorumque suorum auctoritate satis commendati sint fidei . . . tuae. CATVLL. 64, 81 -e suum Theseus . . . corpus proicere optavit ([*cf. Apollod. epit. 1, 7 ἑκὼν ἑαυτὸν ἔδωκεν*]. *sic pron. poss. inter* -e *et nomen, ad quod* -e *annititur*: PROP. 3, 13, 60 frangitur -a suis Roma . . . bonis). LVCR. 5.

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

768 -a suo si fulget luna nitore *eqs.* 6, 279 (*de vento*) -e sua cum mobilitate calescit. NEP. Lys. 4, 3 ille imprudens -e suus fuit accusator. PROP. 1, 12, 14 cogor . . . -e meis auribus esse gravis ([*sed cf. Rothstein ad l.*]. *sic in priore hemiepi pentametri*: 2, 8, 22. 2, 29, 18. *cf. p. 350, 84. in fine pentam.*: 4, 6, 80 mox dabit -e sua *signa*). OV. epist. 1, 94. MANIL. 4, 134 -a suismet adseruit Pallas manibus *lanificium*. SEN. suas. 7, 4 Cicero in eloquentiam suam -e animadvertet? (*sic -e seq.*: SEN. benef. 3, 12, 4 CYPR. epist. 69, 7 p. 756, 16). PETRON. 120 vs. 84 STAT. Theb. 1, 121. 2, 734.

II *in locutionibus, quibus aliquid mutuo fieri significatur* (*usu fere reciproco, cf. et p. 306, 11*): A *coniungitur vario modo c. refl.*: 1 *componitur c.* inter se (nos *sim.*): a -e *pro subst.*: TER. Hec. 511 inter se transigant -i ut lubet (-e *seq. item*: Phorm. 876 quae inter sese -i egerint. LIV. 2, 44, 8. 29, 18, 10 QVINT. inst. 3, 8, 33). CIC. Balb. 60 ut nostras inimicitias -i inter nos geramus (fin. 3, 66). Tusc. 2, 7. off. 1, 22 (*de hominibus*) ut -i inter se aliis alii prodesse possent. HIRT. Gall. 8, 35, 2 VERG. Aen. 10, 358. 10, 436 (*de Lauro et Pallante*) -os concurrere . . . inter se. LIV. 22, 1, 3 *Hannibal* petitus . . . principum insidiis -orum inter se fraude . . . servatus est. PLIN. nat. 9, 33 (*de delphinis*) -is (-ius *Fa*) quoque inter se publica est societas. TAC. ann. 2, 30, 1 VLP. dig. 10, 3, 3, 1 PAVL. dig. 9, 4, 17 pr. HIER. epist. 21, 41, 2. b -e *pro adi.*: CIC. inv. 1, 12 cum deliberatio et demonstratio neque -ae similes inter se sint *eqs.* (*sim.* QVINT. inst. 9, 4, 17 dissimiles). Cluent. 122 -i inter se censores sua iudicia tanti esse arbitrantur, ut *eqs.* Tusc. 5, 43 tam gravibus concitationibus tamque -is inter se dissentientibus. nat. deor. 1, 121 ita fit, ut . . . -i dei inter se ab aliis alii neglegantur. Att. 14, 13[b], 5 ut nosmet -i inter nos coniunctiores simus. LIV. 1, 10, 2 -i (*v. app. cr.*) inter se tres populi communiter bellum parant. QVINT. inst. 12, 2, 15 cum alia . . ., alia colligantur vel -a inter se concurrant *eqs.* TAC. ann. 11, 9, 3.

2 *refl. fere opponitur*: se -e *sim.*: a -e *ponitur pro subst.*: CAES. Gall. 2, 19, 6 -i se confirmaverant (*sim.* 6, 37, 10 se . . . -i adhortantur). 5, 37, 6 se -i interficiunt (*cf. Meusel ad l. et ad* 6, 37, 10). 7, 28, 3 pars . . . *hostium* ibi, cum . . . se -i premerent, a militibus . . . est interfecta. COD. Iust. 5, 3, 15 pr. (*a. 319*) *si sponsi* aliquid sibi -i . . . mutuo largiantur. b -e *ponitur pro adi.* (*accedit abundanter* vicissim *l. 39*): CAES. Gall. 2, 25, 1 milites sibi -os . . . esse impedimento vidit. 7, 70, 3 hostes . . . se -i multitudine impediunt. SEN. dial. 7, 1, 4 cum -e se populus premit (STAT. Theb. 2, 590 se . . . -a vicissim arma premunt). CVRT. 9, 2, 21 congregata . . . tot milia *elephantorum* -a se elidunt. ASCON. Mil. p. 38, 14 in se . . . -ae conversae sunt factiones. PORPH. Hor. carm. 1, 2, 23—24 Romani se -i confecerunt.

3 inter se -os (*cf. p. 306, 11*): LIV. 34, 62, 1 inter se -os discordes. 39, 39, 13 certamen tribunis . . . inter se -os . . . fuit.

4 *refl. et -e componuntur eodem casu* (*additur* invicem *l. 47*): SEN. dial. 3, 1, 4 articulorum se -os torquentium. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 87 ut ostendat poetas se -os invicem laudare *eqs.* (*cf. et l. 64*). CYPR. epist. 74, 1 p. 799, 13 cetera . . . vel ad rem non pertinentia vel sibi -i contraria, quae . . . scripsit.

5 *accedit ad formas refl. per* -met *auctas* (*cf. Thielmann, ALL 7, 1892, 380. abundanter l. 52, additur* invicem *l. 59. cf.* metipse *vol. VIII 888, 18*): RHET. Her. 4, 56, 69 nosmet -i nobis instemus *eqs.* LIV. 2, 42, 9 inter semet -os certando (SVET. Aug. 48 reges . . . inter semet -os necessitudinibus mutuis iunxit). 6, 28, 1 patres et plebem in semet -os versos. ITALA Luc. 24, 14 (cod. d) fabulantur . . . ad semet -os ([πρὸς ἀλλήλους, VVLG. *v. l. 68*]. 24, 32 [cod. d] dixerunt [πρὸς ἀλλήλους, *Vulg.* ad invicem]. VVLG. Marc. 10, 26 dicentes [πρὸς ἑαυτούς]. Ioh. 7, 35 [πρὸς ἑαυτούς]). IREN. 1, 13, 4 *haeretici* solent . . . sibimet -is invicem (*cf. l. 57. 68*) imperare, ut *eqs.* ([ἀλλήλοις]. CYPR. epist. 55, 24 p. 643, 6 ut invicem nosmet -os [se medipsos *R*] sustineamus). 1, 16, 1 numeros . . . perplexos sibimet -is (ἐπιπλεκομένους ἀλλήλοις). 1, 24, 1 adhortati sunt semet -os. CHALC. transl. p. 36[D] sibimet -is (ἀλλήλοις). VVLG. Col. 3, 13 vobismet -is (ἑαυτοῖς).

B -e *et* invicem *iuxta ponuntur* (*cf. etiam l. 45. 51*): PLIN. epist. 6, 8, 2 -i amare invicem . . . adulescentuli coepimus. TERT. apol. 39, 7 -i . . . invicem oderunt. CYPR. epist. 59, 2 p. 668, 8 esse praedictum . . ., qui prius copulati . . . fuerint, -os invicem tradituros. VVLG. Luc. 24, 14 -i loquebantur ad invicem (πρὸς ἀλλήλους).

III *nominat.* -e *se applicans ad subi. enuntiati interdum artius accedit vel ad abl. abs. vel ad gerund.* (*cf. et Schmalz-Hofmann*[5] *p. 613* [*c. libris allatis*]): A *accedit ad abl. abs.*: 1 *iuxta ponitur* (*specimina selectissima*): a *post abl. abs.*: CAES. Gall. 3, 9, 2 his rebus . . . administratis -e . . . ad exercitum contendit. BELL. Afr. 9, 1 praesidio . . . relicto -e . . . Ruspinam . . . convertit ibique sarcinis . . . relictis -e . . . proficiscitur *eqs.* (68, 2. 80, 2. 97, 1 CVRT. 3, 4, 5. 6, 6, 25). BELL. Alex. 33, 5 sic rebus omnibus confectis et conlocatis -e . . . profectus est *eqs.* LIV. 21, 27, 5 Hispani . . . in utres vestimentis coniectis -i caetris superpositis incubantes flumen tranavere. CVRT. 4, 7, 3 pedestribus copiis Pelusium petere iussis -e . . . Nilo amne vectus est. LVCAN. 8, 244 dimisso . . . rege -e (*i. Pompeius*) *eqs.* (AMM. 20, 11, 4 quo dimisso . . . -e . . . Edessam venit). b *ante abl. abs.* (*de* CIC. Sull. 30 *v. Madvig, Kl. philol. Schr. p. 374*): SALL. Catil. 18, 5 -i (*i. Catilina et Autronius*) fascibus correptis Pisonem . . . mittere (*inf. hist.*). LIV. 23, 43, 5 -e praesidio . . . relicto . . . ire Nolam pergit. 41, 5, 10

-e remissis auxiliis . . . ad collegam est profectus. CVRT. 7, 9, 20 -e Cratero . . . sequi iusso ad⟨iit⟩ Marcanda urbem. EPIST. Alex. l. 204 H. -e auditis eius interrogationibus . . . sumpto militari habitu depositoque meo cultu perveni in castra. 2 *ponitur inter membra abl. abs.*: a -e (*cf. p. 316, 48*): LIV. 4, 44, 10 causa -e pro se dicta . . . damnatur. CVRT. 3, 8, 24 armis . . . -e sumptis aciem ordinat *rex*. b et -e (*v. et p. 315, 40*): LIV. 29, 2, 2 imperatores . . . iunctis et -i (*v. app. cr.*) exercitibus . . . ad sedem hostium pervenere. 45, 10, 2 dimissis et -e . . . navibus . . . navigare Aegyptum pergit. TAC. Agr. 25, 4 diviso et -e in tres partes exercitu incessit (*sc. Agricola*). Germ. 37, 3 quid . . . nobis . . . amisso et -e (*v. app. cr.*) Pacoro . . . Oriens obiecerit?

B *accedit ad gerund.* (*de* CIC. dom. 140 *v. Madvig, Kl. philol. Schr. p. 373*): 1 -e: LVCIL. 69 quae ex testibus -e rogando exculpo, haec dicam (*paulo aliter* LIV. 36, 11, 2 rex . . ., cum patrem *virginis* primo allegando, deinde coram -e rogando fatigasset *eqs.*). LIV. 24, 4, 9 deponendo . . . tutelam -e, quae cum pluribus communis erat, in se unum omnium vires convertit. 25, 23, 11 unus ex Romanis . . . numerando lapides aestimandoque -e secum, quid *eqs.* 39, 49, 3 quibus (*i. equitibus*) . . . locum ad evadendas angustias cogendo -e agmen praebet. 41, 24, 2 agendo . . . societatis causam -e temptarique . . . dicendo . . . effecit, ut *eqs.* VITR. 10, 11, 2 quae -e faciundo certa (*praedicat.*) cognovi . . ., exponam. IAVOL. dig. 29, 2, 64 servus duorum *dominorum* . . . poterit -e adeundo *hereditatem* ex parte dimidia heres esse. VLP. dig. 47, 2, 14, 1 an -e subripiendo rem *emptam* emptor furti teneatur. MARCIAN. dig. 20, 1, 11, 1 *creditor* cum . . . fructus *fundi* percipiat aut locando aut -e percipiendo habitandoque. 2 et -e: LIV. 40, 23, 1 indignando . . . et -e.

IV -e *accedit praedicative ad inf. sine subi. positum* (*c. certis notionibus ut coram, propria manu, pro sua parte, ultro* [*l. 36*] *sim.*): CAECIL. com. 29 in senecta hoc deputo miserrimum, sentire in ea aetate eum⟨p⟩se (*v. p. 294, 34*) esse odiosum alteri (CIC. Lael. 82 -um esse virum bonum. SALL. [?] rep. 1, 8, 1 -um . . . flagitio esse). RHET. Her. 2, 26, 42 -um sibi . . . dissentire. 4, 4, 7 -um scribere (*v. app. cr.*) ex arte (*cf. paulo aliter* QVINT. inst. 1, 1, 28 scribere -um [*seq.* dictandi . . . labor]. *huc fortasse*: CIC. Att. 7, 17, 3). CIC. off. 1, 137 de se -um praedicare. SEN. epist. 70, 4. 102, 20. COLVM. 1, 3, 5 dementis est -um sibi malam facere fortunam. STAT. Theb. 8, 589 exuvias . . . procul arceat -um ferre pudor. 12, 97 utinam . . . fas -um . . . feras, -um unca volucrum ora sequi. QVINT. inst. 11, 1, 22. 11, 1, 59 quando . . . -os loqui, quando . . . advocati voce uti deceat. PLIN. paneg. 39, 3 GAIVS dig. 6, 1, 24. VLP. dig. 49, 9, 1 per alium causas agi, . . . -um adesse. LAMPR. Alex. 48, 3.

V *generaliter non refertur ad certam personam, sed pertinet ad eum, qui in contextu fere latet vel animo obversatur* (*saepius similiter atque refl., cf. l. 49 et Madvig ad Cic. fin. 1, 67; Nägelsbach-M. p. 396 sq.*), *aut ad subi. indef. verbo finito significatum* (*v. l. 54*): CIC. inv. 1, 30 non quemadmodum causa postulat, narratur, cum aut id, quod adversario prodest, . . . ornate exponitur aut id, quod -um (*sc. narrantem*) adiuvat, obscure dicitur. 1, 36 quid fecerit [aut] quid -i acciderit [aut] quid dixerit; aut quid faciat, quid -i accidat *eqs.* (*cf.* Balb. 3 [*de Pompei arte dicendi*] nihil . . . umquam audivi, quod mihi de iure subtilius dici videretur . . ., nihil de -o modestius. QVINT. inst. 2, 17, 19 diversum est -i quid videri et ut alii videatur efficere). leg. 2, 50 si in testamento deducta scripta non sit -ique minus ceperint quam *eqs.* (*sim.* Tusc. 4, 17 est aemulatio aegritudo, si eo, quod concupierit, alius potiatur, -e careat. *ibid.* alter . . . potiatur . . . -e concupiverit. SEN. epist. 106, 1 neminem res sequuntur. -i illas amplexantur). 2, 55 *ferias denicales* in eos dies conferre ius, ut nec -ius neque publicae feriae sint.

VI *in alternatione distributiva* (*fortasse secundum gr.* ὁ μέν . . . ὁ δέ, *cf. Schmalz-Hofmann*[5] *p. 475 sq.*): CIC. div. in Caec. 48 in actoribus Graecis fieri videmus, saepe illum . . . secundarum . . . partium, cum possit . . . clarius dicere quam -e primarum, multum submittere *eqs.*

VII *de casibus praeter regulam adhibitis*: A *nominativus -e fere immutabilis factus more adverbii pertinet ad inf.*: INSCR. cult. lar. et imag. Ost. (NSc. 1921 p. 237) 20 (*a. 205*) oportuerat te . . . -e . . . omnem solli⟨ci⟩tudinem adhibuisse. B *gen. ponitur pro dat.*: CIL III 14014, 6 fecit . . . Aurelia . . . marito et sibi ipsaius (*cf. Skok, Romania 50, 1924, 228 sq.*).

pars altera: *iuncturae* (*quamquam singula quaedam significantiora, cum usus fuerat, passim suo loco iam prolata sunt, huc maior copia exemplorum colligitur*):

I *accedit ad pron. demonstrativa*: A *ad* **is**: 1 is -e (*v. et p. 348, 7*): a *ad eam notionem, quam p. 345, 6 sqq. descripsi*: PLAVT. Aul. 101 si Bona Fortuna veniat, ne intro miseris. :: pol ea -a (eapse *Bothe*) credo ne intro mittatur cavet. TER. Haut. 851 ea res nunc agitur -a. RHET. Her. 1, 4, 7 ad eos -os, qui *eqs.* (4, 1, 2 ne, quod aliud confirmare debeat, egeat id [*om. M*] -um confirmationis. CIC. S. Rosc. 80 HIRT. Gall. 8, 42, 2 NEP. Dion 5, 5 LIV. 2, 5, 5. *et saepius*). CIC. div. in Caec. 62 ob eam -am causam (Planc. 1 off. 3, 27. *cf.* SEN. dial. 3, 12, 5 ob id -um). Verr. II 2, 187. 4, 36 id -um . . . demonstrari non potest (leg. agr. 2, 28 quam id -um absurde. LVCR. 4, 780 CAES. Gall. 7, 50, 2 CELS. 3, 21, 7. *al.*). II 5, 7 ea -a causa est, cur *eqs.* fin. 5, 69 in eo -o . . ., quod *eqs.* (*cf.* CVRT. 3, 12, 10 ea -a res . . ., quod. QVINT. inst. 2, 4, 9).

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SALL. Iug. 49, 4 LIV. 1, 57, 1. 21, 39, 8 eo -o, quod (25, 38, 15). PLIN. paneg. 12, 3 APVL. met. 7, 27, 8.

b *addit notionem identitatis* (*cf. p. 307, 74*): *α ad usum anaphoricum pron. q. e.* is (id -um *fere in modum adverbii l. 6*): PLAVT. Stich. 552 quis . . .? an ille quasi ego? :: is -e quasi tu. TER. Haut. 313 ad patrem[ne]? :: ad eum -um. 779 id -um (*sic in responsione affirmativa*: Eun. 908). RHET. Her. 3, 2, 2. 4, 3, 5 CIC. inv. 1, 45. fam. 7, 23, 4 ea enim -a hora (*sic in hyperbato*: CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 2). CAES. civ. 3, 2, 3 LIV. 23, 9, 4. LABEO dig. 24, 1, 67 si uxor . . . servum emerit, deinde . . . eum -um . . . viro tradiderit *eqs.* VELL. 1, 11, 5 PLIN. nat. 18, 335 QVINT. inst. 4, 1, 79 FRONTIN. aq. 95 PLIN. epist. 3, 9, 20 IVLIAN. dig. 12, 2, 12 GAIVS dig. 46, 1, 70, 3 inst. 4, 33. ITALA Matth. 5, 47 (Cypr. patient. 5 p. 400, 24) ethnici id -um faciunt (τὸ αὐτό, *Vulg.* hoc). IVL. VAL. 3, 56 p. 163, 22 ob id -um (ob -um *P; Hist. Alex. M. p. 133, 14 Kr.* διὰ ταῦτα). IREN. 4, 13, 1 quodcumque lex vetasset fieri, id -um . . . facere. VVLG. III reg. 18, 34 dixit: secundo hoc facite . . ., ait: etiam tertio id -um facite (εἶπεν· τρισσώσατε). Matth. 27, 44 id -um . . . et latrones (τὸ δ' αὐτὸ καὶ κτλ.). II Cor. 3, 14 id -um velamen . . . manet non revelatum (τὸ αὐτὸ κάλυμμα). Hebr. 4, 11 festinemus . . . ingredi in . . . requiem, ut ne in id -um quis incidat incredulitatis exemplum (ἐν τῷ αὐτῷ . . . ὑποδείγματι. *cf. 4, 6*).

β ad usum praeparativum pron. q. e. is: CIC. Verr. II 2, 182 eo -o anno, qui *eqs.* (VELL. 1, 14, 3). Caecin. 23 in eas -as res, quas *eqs.* Tusc. 1, 57 eo -o die, quo *eqs.* (Att. 2, 13, 1. 6, 1, 2 VAL. MAX. 5, 4, 4). BELL. Alex. 73, 2 LIV. 3, 9, 9. 28, 10, 2 Q. Caecilius, is -e, qui *eqs.* (*sic* SEN. benef. 4, 37, 2 ille . . . erat hospes eius, is -e, a quo *eqs.* PETRON. 25, 2 ea -a, quae *eqs.*). 34, 26, 3 eo -o loco, ubi *eqs.* VAL. MAX. 8, 1 absol. 6 per id -um tempus, quo *eqs.* (DARES prol. p. 1, 12 per id [*om. MG*] -um tempus, cum *eqs.*). CVRT. 4, 4, 8. 4, 12, 19 QVINT. inst. 9, 1, 30 PLIN. epist. 7, 4, 5 GAIVS dig. 2, 13, 10, 3 APVL. met. 9, 1, 6. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 29 p. 1062B in id -um incurris, quod metuis.

γ ad pron. q. e. is *quodam modo demonstrativum et pro subst. (subi., obi.) et pro adi. (vel vice articuli) positum:*

praeter l. 51. 55 ubique fere iunctura **id -um** (*pro subst. vel pro adi.*), *cuius singula verba, cum vigent, flectuntur, genus proprium prae se ferunt, per se spectanda et explicanda sunt, quantum fieri potest (cf. quae in universum explanat Löfstedt, Synt. II 17). quibus de verbis ad gr.* τὸ αὐτό *pertinentibus v. Thörnell, Stud. Tert. IV 137 (inspicias delectum exemplorum apud Rönsch, It. u. Vulg. p. 424; Goelzer, Lat. de St–Jér. p. 407. cf. p. 297, 29*):

① *varia* (*fere i. q. unum [idemque], cf. l. 47*): PLIN. nat. 35, 96 Homeri . . . id -um describentis. GELL. 1, 22, 8. 6, 21 tit. TERT. anim. 38, 2. resurr. 52 p. 107, 14sq. (*syn.* idem). ITALA II Cor. 13, 11 (cod. d) id -um sapite ([τὸ αὐτό, *Vulg.* idem]. VVLG. Rom. 15, 5 deus . . . det vobis id -um sapere in alterutrum [τὸ αὐτό]. *sim.* PANEG. 12, 15, 3 id -um . . . sentiens [VVLG. Rom. 12, 16 id -um invicem sentientes, τὸ αὐτό. Phil. 2, 2 id -um sentientes, τὸ ἓν φρονοῦντες]). Phil. 1, 30 (cod. d) id -um certamen (τὸν αὐτὸν ἀγῶνα, *Vulg.* idem certamen). IREN. 2, 14, 1 id -um . . . initium. 2, 19, 3 id -um semen. 4, 20, 6. 4, 34, 4fin. 4, 35, 2 semper . . . id -um *est* verbum dei (5, 15, 3. 5, 15, 4). VOPISC. quatt. tyr. 3, 1 eo tempore -o (*i. eodem t., simul*) tres fuisse Firmos. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 2 l. 4. 1, 32 l. 32. HIL. in Matth. 31, 2 p. 1066B *dixit* bis id -um. in psalm. 52, 21 p. 134, 6 AMM. 17, 14, 3 HIER. epist. 36, 5, 2 AVG. conf. 1, 6, 10. 12, 7, 7 COD. Theod. 11, 13, 7. *huc fortasse*: VITR. 2, 2, 1 Democritus . . . ea -a dixisse videtur. *nota*: unum atque id -um *sim.*: GELL. 6, 21, 2 unum atque id -um . . . utroque in verbo ostenditur. TERT. praescr. 26 l. 29 ut id (*del. Kroymann*) -um et unum loquerentur omnes (*pertinet ad I Cor. 1, 10* ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε, VVLG. ut id -um dicatis). ITALA I Cor. 11, 5 (cod. g) unum . . . est atque id -um si *eqs.* (ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτό, *Vulg.* unum . . . est ac si *eqs.*).

Ⓘ *specialia*: Ⓐ in id -um (id in -um *l. 79*):

secundum gr. (saepius ex hebr. transl.) ἐπὶ τὸ αὐτό (κατὰ *vel* εἰς τὸ αὐτό *l. 84. p. 354, 10*) *significat complura vel omnia in unum idemque redacta, i. cohaerentiam vel unitatem (cf. et Hagen, Sprachl. Erört. z. Vulg., 1863, 29sqq.; Hoberg, D. Psalm. d. Vulg., 1906, ad singula exempla). nota verba q. s.* in id -um *non omnibus locis, in quibus coniuncta leguntur, in hunc sensum coaluisse, sed saepius et* id *et* -um *vim propriam retinere (v. supra l. 20. 31. cf. vol. VII 1, 767, 62; addas e. g.* VELL. 2, 125, 4 ita Drusus . . . in id -um . . . missus erat): *praevalet notio*:

① *fere i. q. ad unum omnes* (*attributive l. 75*): ITALA psalm. 18, 10 (Veron.) iudicia domini vera, iustificata in id -um (ἐπὶ τὸ αὐτό, *Vulg.* in semetipsa). VVLG. psalm. 61, 10 mendaces filii hominum in stateris, ut decipiant . . . in id -um (ἐπὶ τὸ αὐτό). 73, 6 securibus exciderunt *impii* ianuas . . . in id -um (ἐπὶ τὸ αὐτό. *cf. Hoberg p. 262*). ② *fere i. q. simul, una*: ITALA psalm. 97, 8 (Veron.) flumina plaudeant manibus, in id -um montes exultabunt (ἐπὶ τὸ αὐτό, *Vulg.* simul). Os. 1, 11 (Wirc.) colligentur Iudae et fili Israhel in id -um (ἐπὶ τὸ αὐτό, *Vulg.* congregabuntur . . . pariter). act. 2, 1 (cod. e) *apostoli* erant id in -um simul (ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό, *Vulg.* pariter in eodem loco. *sic* act. 3, 1 [cod. e] id in -um . . . ascendebant in templum [2, 47 ἐπὶ τὸ αὐτό, VVLG. 2, 47 in id -um]). IREN. 5, 12, 1 (*de morte et vita*) haec (*pl.*) . . . invicem cedunt et utraque non permanent in id -um, sed *eqs.* (ἀμφότερα οὐ μένει κατὰ τὸ αὐτό). VVLG. psalm. 33, 4 magnificate dominum mecum et exaltemus nomen eius in id -um (ἐπὶ τὸ αὐτό). 40, 8 egrediebatur foras et loquebatur, in id -um adversum me susurrabant omnes (ἐπὶ τὸ αὐτό. *cf. Hoberg p. 143*). I Cor. 7, 5 nolite fraudare invicem nisi forte . . . ad tempus . . . : et iterum revertimini in id -um (ἐπὶ τὸ αὐτό). *notione magis temporali*: VVLG. psalm. 4, 9 in pace in id -um dormiam et requiescam (ἐπὶ τὸ αὐτό. *cf. Knauer, Psalmenzitate in Aug. Konf., 1955, p. 109 adn. 3*). ③ *fere i. q. in unum sim.*: HERM. Pal. mand. 10, 3, 3 vinum aceto commixtum in id -um saporem non habet (μεμιγμένα ἐπὶ τὸ αὐτό). IREN. 1, 15, 1 duo et quatuor in id -um compositae, sextum manifestaverunt numerum (εἰς τὸ αὐτό). VVLG. psalm. 121, 3 Ierusalem, quae aedificatur ut civitas: cuius participatio (*i.* μετοχή) eius (*v. Hoberg ad l.*) in id -um *est* (ἐπὶ τὸ αὐτό. *cf.* HIL. in psalm. 121, 5 p. 573, 19. 21 unanimes non possunt participationem in diverso habere, sed in id -um [*v. app. cr.*]; omnes . . ., qui unum erunt, in ca erunt. 121, 11 p. 577, 3). Ⓑ *locutione in unum coalescente pron.* id (it-) *fere pro praefixo indeclinabili adhibetur*: INSCR. christ. Diehl 4400 puella . . . recessit di⟨e Veneris⟩ . . . et S⟨. . .⟩ . . . ⟨reces⟩sit . . . itipsa in ⟨die Veneris ?⟩ (*cf. Svennung, Unters. Pallad. p. 325; an potius* it *pro* et [*cf. vol. V 2, 869, 7*] ?).

c *ad eam notionem, quam p. 348, 54 descripsi*: CIC. Quinct. 84 eum -um, qui fraudandi causa latitet, eum -um, quem . . ., eum -um qui . . ., invitum de praedio detrudi vetat *praetor* (off. 2, 12 ea enim -a quae *eqs.* [Att. 11, 15, 2 ii autem -i, qui *eqs.* LIV. 27, 10, 1. 28, 29, 5]. *al* SALL. Iug. 66, 1 LIV. 25, 3, 10 CVRT. 3, 6, 3 QVINT. inst. 4, 5, 26) de orat. 2, 8 cum alter non multum *scripsisset* . . . et id -um adulescens (*v. et vol. V 2, 875, 3. sim.* VAL. MAX. 2, 2, 1 Fabius . . . tantummode et is -e per imprudentiam. PLIN. nat. 2, 172 duae *zonae* . . . eaeque -ae *eqs.*). *al.* LIV. 1, 48, 9. 3, 35, 8 QVINT. inst. 6, 3, 60 COD. Theod. 3 8, 1 (= Iust. 5, 9, 2).

d *ad eam notionem, quam p. 336, 84 descripsi*: CIC. Mil. 90 quam quam esset miserum id -um. Planc. 5. de orat. 1, 74 id enim -um, quoc *eqs.* (Cato 52 ea -a, quae *eqs.*). rep. 67. PLIN. nat. 24, 159 id -um . . . si *eqs.* VLP. dig. 21, 1, 38, 7 non omnia animalia castrata ob id -um vitiosa esse.

2 -e is (*cf. Drakenborch ad Liv. 4, 43, 4*): TER. Ad. 627 -um id metuo ut credant (*ad p. 300, 43. sic*: CIC. Att. 5, 4, 1 [*v. app. cr.*]. LIV. 42, 25, 4 CELS. 2, 14, 7. 6, 7, 9A QVINT. inst. 4, 1, 19. *cf.* TER. Phorm. 227 *et Dziatzko-Hauler ad l.* [*c. app. p. 236 sq.*]). CATVLL. 21, 10 -um id doleo, quod *eqs.* (*ad p. 345, 6. sic*: LIV. 9, 17, 7. *al.* QVINT. inst. 8, 2, 3). PLIN. nat. 29, 69 (*ad p. 331, 53*). QVINT. inst. 1, 4, 6 consonantes a vocalibus discernere -asque eas in semivocalium numerum . . . partiri (*ad p. 314, 11*).

B *ad* **hic** (*v. et vol. VI 2739, 3 sqq. 2746, 20 sqq. 43 sqq.*): **1** hic -e: **a** *ad eam notionem, quam p. 345, 6 descripsi*: PLAVT. Rud. 777 hunc quoque adserva -um, ne quo abitat (*sic in hyperbato*: CIC. Cluent. 116 Mil. 99 LVCR. 6, 939 OV. trist. 3, 4, 17 LIV. 34, 4, 14 APVL. met. 1, 1, 6). RHET. Her. 4, 4, 6 hoc -um difficile est . . . eligere de multis. CIC. Verr. II 2, 107 cum semper tum in his -is rebus et temporibus (4, 33. CELS. 3, 4, 10 in hac -a re). de orat. 2, 125 haec -a, quae *eqs.* (*sic seq. enunt. rel.*: OV. ars 2, 715 PLIN. nat. 10, 36 QVINT. inst. 1, 1, 5 PLIN. epist. 1, 20, 6 TERT. apol. 49, 2). off. 2, 7 hoc -o tempore (Att. 14, 21, 3 POMP. TROG. Iust. 38, 4, 13). VERG. georg. 4, 40 haec -a ad munera. OV. am. 2, 17, 21 fast. 2, 757. LIV. 25, 10, 4 ad hoc -um (CVRT. 3, 11, 11. 4, 3, 3 APVL. met. 8, 3, 2). PAVL. FEST. p. 17 ex hoc -o (SYNON. Cic. p. 438, 16 propterea . . . ex hoc -o. ob eam rem *eqs.* VLP. dig. 11, 7, 14, 8). CELS. 3, 14, 2. 4, 23, 2 SEN. Phaedr. 857 benef. 1, 4, 2. 2, 10, 2 CVRT. 4, 2, 20 COLVM. 3, 10, 18. PETRON. 83, 9 propter hoc -um (QVINT. inst. 1, 1, 7). PLIN. nat. 9, 75 ob hoc -um. COD. Iust. 6, 20, 7 (*a. 246*) *pater* hoc -um specialiter designavit.

b *ad notionem p. 348, 54 descriptam*: CATO ad fil. frg. 1 *medici Graeci* iurarunt . . . barbaros necare . . . medicina, sed hoc -um mercede facerent *eqs.* RHET. Her. 3, 7, 13. CIC. Verr. II 2, 9 hunc denique -um pertulissent *eqs.* OV. trist. 4, 4, 47. VELL. 2, 9, 3 magnum . . . inter hos (*i. poetas Graecos*) -os . . . locum. SEN. Thy. 190 benef. 2, 35, 2 epist. 88, 43 PLIN. nat. 26, 20. *saepe.* **c** *ad notionem p. 335, 37 descriptam*: CIC. inv. 2, 100 oportebit . . . per se hoc -um ab rebus omnibus separatim considerare. Verr. II 4, 45. de orat. 1, 65 his de rebus -is (*sic in hyperbato*: VLP. dig. 37, 15, 7, 5 honor . . . his personis habebitur -is, non etiam interventoribus eorum). OV. met. 2, 282 QVINT. inst. 6, 4, 9 PAVL. dig. 14, 2, 2, 1 TERT. resurr. 26 p. 62, 11. **d** *addit notionem identitatis, ad pron.* hic (*sc. pron. anaphoricum, praeparativum, demonstrativum, cf. etiam vol. VI 2738, 61 sqq.*): CIC. Quinct. 90 ex hoc -o saltu, quem . . . possedit (*sic sequitur enunt. rel.*: Caecin. 3. *al.* SEN. contr. 7, 2, 7 VELL. 2, 125, 4 SEN. epist. 10, 1. 77, 13 PLIN. nat. 29, 15. ITALA act. 7, 35 [cod. d] hunc -um Moysen, quem [τοῦτον τὸν Μ., ὃν *eqs.*, *Vulg.* hunc M., quem]. FIRM. err. 3, 2 Attin . . . hoc -um volunt esse, quod *eqs.*). Cluent. 179 hoc -o . . . tempore (Phil. 2, 74 temporibus. Att. 5, 2, 10. *cf. in hyperbato*: Mil. 98 hoc tempore -o, cum *eqs.*). Rab. Post. 42 his -is diebus. Tusc. 1, 65 his -is verbis (SVET. Otho 11, 1 his -is totidemque verbis. APVL. apol. 4). PROP. 2, 1, 64 *Telephus* qua cuspide vulnus senserat, hac -a cuspide sensit opem (*cf.* ITALA Phil. 3, 16 [codd. deg] in quo pervenimus . . ., ad hoc -um convenire [τῷ αὐτῷ στοιχεῖν, *Vulg.* in eadem permaneamus regula]). OV. Pont. 3, 5, 38 LIV. 4, 33, 4. 6, 7, 4 SEN. contr. 1, 3, 10. 7 praef. 9 SEN. epist. 9, 8

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

QVINT. inst. 1, 4, 14. IVV. 10, 76 si oppressa foret . . . senectus principis, hac -a Seianum diceret *populus* hora Augustum. 14, 295 PLIN. epist. 3, 19, 8 GAIVS inst. 3, 222 PAVL. dig. 6, 1, 27 pr. TERT. adv. Marc. 2, 9 p. 347, 15 adv. Prax. 5 p. 234, 4. IREN. 1, 3, 5 p. 43 Ioannem . . . hoc -um manifestasse (*gr.* αὐτὸ τοῦτο). CHIRON 347. NOVELL. Iust. 22, 11 hoc -o eveniente effectu (*gr.* τοῦ αὐτοῦ . . . ἀποτελέσματος). 22, 14 pr. hoc -um testificanti *mulieri* (*gr.* αὐτὸ τοῦτο). **e** *ad notionem p. 312, 30 descriptam*: CIC. S. Rosc. 13. div. in Caec. 71 Caecilium, de quo nulla umquam opinio fuerit nullaque in hoc -o iudicio exspectatio futura sit. CAES. Gall. 5, 33, 1 haec tamen -a timide *facere* (*sic in hyperbato*: LIV. 6, 28, 7 has inanium rerum inanes -as . . . cogitationes). PROP. 2, 9, 2 hoc (*sc. fere amatore*) -o eiecto. OV. met. 11, 386 CELS. 2, 10, 7 SEN. benef. 3, 29, 3 epist. 110, 20 CVRT. 7, 4, 25 COLVM. 1, 3, 7. 3, 2, 30 PLIN. nat. 21, 49. 22, 138 QVINT. inst. 3, 6, 64. 7, 10, 5 TAC. ann. 3, 46, 2 PLIN. epist. 2, 1, 4 VLP. dig. 48, 3, 3 TERT. resurr. 55 p. 113, 20. CYPR. patient. 13 p. 406, 14 hoc -um, quod christiani sumus, fidei . . . res est. CHIRON 72. **f** *ad notionem p. 336, 84 descriptam*: CIC. Verr. II 2, 185 his inventis libellis ceteri remoti . . . sunt . . .; nos tamen . . . his -is libellis contenti sumus. Cluent. 41 vereor, ne haec -a nimium multa esse videantur. Sest. 80 de orat. 2, 26. fin. 1, 50 *improbitas* hoc -o, quod adest, turbulenta est (Att. 11, 7, 3 fam. 4, 4, 2). off. 2, 84 tanta . . . peccandi libido . . ., ut hoc -um eum delectaret, peccare, etiamsi causa non esset. Att. 12, 4, 2 SEN. contr. 10, 3, 1 QVINT. inst. 4, 1, 34 VLP. dig. 7, 1, 12, 3 PAVL. dig. 4, 7, 9.

2 -e hic (*v. et p. 347, 77*): PLAVT. Bacch. 1206 lepide -i hi sunt capti, suis qui filiis fecere insidias ([*cf. et p. 345, 82*]. *sic* [*ad p. 345, 80 sqq.*]: SEN. dial. 4, 30, 1 fortasse -um hoc meritum . . . est, quo offendimur. QVINT. inst. 9, 4, 26. 12, 10, 30 GELL. 17, 20, 8 APVL. apol. 55 TERT. scorp. 9 p. 163, 15). Capt. 279 quo de genere natust . . . Philocrates? . . . quid -us hic? (*ad p. 311, 11*). Epid. 193 (*de senibus*) -i hi . . . mihi veniam dant *eqs.* (*sic* [*ad p. 327, 62*]: TER. Andr. 312 -um hunc orabo [*cf. Dziatzko-Hauler ad Phorm. 227 p. 237*]. CIC. ac. 2, 126 -e enim hic [*sc. sol*]). CIC. rep. 6, 1 prudentiam . . ., quae -um nomen hoc nacta est ex providendo (*ad p. 347, 3*). Att. 11, 6, 2 -um hoc me non angeret (*sic* [*ad p. 312, 30*]: TERT. pall. 4, 10 adv. Prax. 14 p. 252, 19. 27 p. 281, 18). HOR. sat. 1, 3, 39 amatorem . . . etiam -a haec *vitia* delectant (*cf. p. 348, 57 sq.*). VAL. MAX. 9, 13, 3 -is his verbis iuravit *eqs.* (*cf. p. 340, 54*). VLP. dig. 18, 4, 2, 8 -am hanc (*add.* F^2PU) actionem, quam *eqs.* (*sic addit vim identitatis*: IREN. 5, 23, 2 MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 2 l. 28 [= p. 16, 17 W.]). PAVL. dig. 35, 2, 22, 3 cetera . . . minuentur legata per hoc (*i. legatum debitoris*) et -um hoc per alia (*ad p. 314, 11*). *cf. et* FRONTO p. 199, 20 v.d.H. (p. 210 N.) -a haec cum pri⟨o⟩r⟨is vi⟩tae non nullis detrectationibus lacessunt.

C *ad* **iste**: **1** iste -e: **a** *addit notionem identitatis ad pron.* iste (*pron. anaph., praeparat., demonstr.*): PLAVT. Capt. 990 quid tu ais? :: quin istic -ust Tyndarus tuos filius. TER. Andr. 350 tu *paves* . . . ut ducas *illam*. :: rem tenes. :: istuc -um. :: atque istuc -um nil pericli est (*sim.* Ad. 172 istuc volo . . . -um experiri). TER. Eun. 358 inhonestum hominem . . ., senem mulierem ? :: istunc -um (*sic in affirmatione*: 564 Phorm. 753 CIC. rep. 2, 67 leg. 3, 1). Phorm. 508. CIC. Caecin. 79 istum -um, quo *eqs.* (84 Manil 58. *al.* PLIN. epist. 4, 17, 11). LIV. 34, 2, 9 GELL. 16, 1, 3. **b** *ad notionem p. 345, 6 descriptam*: CIC. Verr. II 3, 37 non Siculi . . ., sed isti -i equites Romani, qui *eqs.* (rep. 1, 33 ut istud efficere possimus -um quod postulas [*sic in hyperbato*: Att. 12, 22, 1]. fin. 4, 7 fam. 2, 16, 4. 7, 27, 2 PLIN. epist. 9, 18, 2). 3, 89. 212. *saepe.* LIV. 6, 35, 8 MIN. FEL. 25, 1. **c** *ad notionem p. 348, 54 descriptam*: CIC. Pis. 42 isti -i, qui mala dolore . . . definiunt (QVINT. decl. 338 p. 333, 22). Tusc. 4, 10. Cato 46 ne in istis quidem -is voluptatibus (*sic in hyperbato*: CELS. 1 prooem. 66). FRONTO p. 132, 12 v.d.H. (p. 114 N.). TERT. apol. 23, 6 ista -a Virgo Caelestis . . ., -e iste (-e ille *L*) Aesculapius *eqs.* **d** *ad notionem p. 312, 30 descriptam*: CIC. leg. 3, 23. fin. 5, 49 verti ut quaedam Homeri sic istum -um locum *eqs.* div. 2, 101 SEN. benef. 3, 19, 2 PLIN. epist. 7, 9, 16.

2 -e iste (*v. et l. 60*): CIC. de orat. 2, 204 -am . . . istam demonstrationem defensionum tuarum (*ad p. 345, 6 sqq.*). 2, 230 in -a ista contione (*ad p. 312, 30 sqq.*). part. 45 argumentationem quaerere videris, quae *eqs.* plane -um istuc (istuc -um *E vulg.*) requiro (*sic ad p. 307, 74 sqq.*: Cato 29 QVINT. inst. 4, 1, 57 MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 30 p. 1062^C gen. div. verb. 16 l. 6 [= p. 27, 17 W.]. POMP. gramm. V 203, 12).

D *ad* **ille** (*cf. Stengel, De Iul. Val. usu pron., 1909, 59*): **1** ille -e (illeipse *cf.* GRAMM. suppl. 139, 16): **a** *ad notionem p. 345, 6 sqq. descriptam*: CIC. inv. 2, 46 illi -i . . . loci procedent, de quibus ante dictum est (Verr. II 2, 59. 116 LIV. 40, 12, 16 SEN. benef. 5, 5, 2 CVRT. 3, 8, 20 QVINT. inst. 4, 2, 19 PLIN. epist. 4, 9, 20. 9, 26, 13 TERT. apol. 50, 15). de orat. 3, 98 LIV. 32, 9, 11 QVINT. inst. 2, 15, 7 TERT. spect. 25 p. 25, 5. **b** *addit notionem identitatis ad pron.* ille (*pron. anaphoricum, praeparat., demonstr.; cf. et Salonius, Pass. Petri, 1926, 52 ad 35, 6*): CIC. Verr. II 1, 119 cum edictum . . . componeret . . ., tum . . . contra illud -um edictum . . . decernebat (*sic magis usu anaphorico pronominis* ille: PLIN. nat. 11, 83. 13, 88 PLIN. epist. 7, 4, 3. 7, 19, 6 paneg. 59, 4. ITALA Ioh. 5, 36 [Tert. adv. Prax. 21 p. 266, 17] opera . . ., quae . . ., illa -a de me testimonium perhibent [VVLG. *cum gr. v. p. 302, 59*]. COD. Iust. 6, 42, 14, 1 [*a. 255*]). leg. agr. 2, 46 illum -um locum, quo venerit, illam -am sedem . . ., in quam erit deductus (Planc. 56 SEN. dial. 1, 3, 6 TAC. dial. 23, 3 PLIN. paneg. 63, 3). fam. 5, 2, 8 illo -o die. HOR. sat. 2, 6, 12. **c** *ad notionem p. 312, 30 descriptam*: CIC. Verr. II 2, 4 denique ille -e M. Marcellus, cuius *eqs.* (3, 121 fin. 4, 55 CELS. 4, 5, 5). LIV. 28, 43, 17 SEN. dial. 1, 5, 8. 6, 3, 4 TERT. adv. Marc. 1, 14 p. 308, 11 COD. Theod. 7, 8, 16. **d** *ad notionem p. 348, 54 descriptam*: CIC. Brut. 8 arma . . ., quibus illi -i, qui didicerant iis uti . . ., quem ad modum salutariter uterentur non reperiebant. orat. 6 neque illud -um quod *eqs.* (*sic in enunt. negat.*: LIV. 2, 56, 12 SEN. clem. 1, 12, 3. *cf.* LIV. 21, 20, 8 ne illi [*i. Hannibali*] quidem -i *eqs.*). Tusc. 2, 17 illi -i, qui *eqs.* (off. 1, 155 fam. 12, 2, 1 SEN. dial. 6, 21, 6 nat. 2, 9, 4. PLIN. epist. 2, 11, 14 illa -a, quae dura . . . videbantur, secunda . . . fuerunt). NEP. Alc. 11, 5. SEN. dial. 6, 1, 6 illud -um naturale remedium . . . vim suam perdidit.

2 -e ille (*cf. Madvig, Opusc. I 130 sq.*): **a** *ad notionem p. 345, 6 descriptam* (*cf. et p. 347, 8. 10*): RHET. Her. 2, 17, 25. 3, 20, 33 aegrotum in lecto cubantem faciemus -um illum, de quo agetur (CIC. leg. 1, 28 LIV. 21, 58, 6 PLIN. epist. 1, 6, 2. 2, 12, 4 GELL. 4, 1, 12 TERT. adv. Marc. 1, 25 p. 326, 4 HIL. in psalm. 126, 13 p. 621, 21). CIC. Verr. II 1, 65 fam. 5, 15, 3 LIV. 29, 28, 8 SEN. benef. 4, 4, 3. 6, 31, 4 ASCON. tog. cand. p. 67, 10 PLIN. nat. 22, 31 QVINT. inst. 2, 13, 10. 3, 6, 68 in -is etiam illis sermonibus. TERT. anim. 16, 1 HIL. in psalm. 67, 25 p. 300, 5. **b** *ad notionem p. 312, 30 descriptam*: CIC. inv. 2, 76 -am illam comparativam iudicationem exponere tamquam causam deliberativam. Att. 13, 28, 3 LIV. 29, 26, 1 QVINT. inst. 10, 5, 16 PLIN. epist. 3, 19, 4. 8, 20, 5 TAC. dial. 7, 1 CYPR. eleem. 23 p. 392, 24 HIL. myst. 1, 5, 5 p. 7, 15. **c** *addit notionem identitatis ad pron.* ille (*pron. anaphoricum, praeparat., demonstr.*): CIC. Quinct. 83 -o illo tempore, cum *eqs.* de orat. 2, 39 -am illam (*sc. eloquentiam*) . . ., quam *eqs.* (Att. 4, 1, 4 -o illo [illo -o *l. v.*] die, quo *eqs.* [*sim.* QVINT. inst. 1, 1, 18 anno. APVL. met. 9, 34, 2 momento]. SEN. dial. 1, 6, 9 QVINT. inst. 11, 2, 42 APVL. met. 11, 16, 5 TERT. apol. 21, 26 PEREGR. Aeth. 2, 6). VAL. MAX. 6, 9, 6 PLIN. nat. 35, 82 QVINT. inst. 5, 14, 17 HIL. myst. 1, 24, 1. 1, 32, 2. **d** *ad notionem p. 348, 54 descriptam*: CIC. Verr. II 5, 151 -a illa falsa defensio non minus esse ei perniciosa quam mea vera accusatio debeat (*sic in enunt. negat.*: Brut. 164 -a illa censoria contra . . . collegam non est oratio, sed *eqs.* [*cf. Kroll ad l.*]). de orat. 1, 51 orator id . . . dicet melius . . . quam -e ille eius rei inventor *eqs. al.* VAL. MAX. 4, 5, 6 inter -um illud tempus, quo *eqs.* QVINT. inst. 6 prooem. 11. inst. 10, 1, 110 -a illa, quae *eqs.* (10, 3, 2 PLIN. epist. 9, 9, 3). PLIN. paneg. 50, 6 TERT. spect. 17 p. 19, 8 HIL. in psalm. 51, 9 p. 103, 24.

E *ad* **idem** (*cf. Meader, Lat. philology, 1910, 41 sqq.*): **1** idem -e (*v. vol. VII 1, 202, 64 sqq.; haec pauca promo vel addo*): **a** *varia*: CIC. Tusc. 1, 40 cum eodem (*i. Platone*) -o non invitus erraverim (*cf. Pohlenz ad l.; pertinet ad p. 341, 6*). PAVL. FEST. p. 152 magnificius idem -e (*sc. Cato*) . . . dixit (IREN. 5, 34, 4 AVELL. p. 21, 9. *cf.* COLVM. 4, 2, 2 idem -e Atticus. GELL. 12, 2, 13 idem -e Seneca. 13, 21, 24. *pertinet ad p. 300, 43*). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 9 l. 18 (= p. 19, 23 W.) dei . . . idem -um est et potentia . . . et actio ('-e' *auget vim identitatis*). **b** *peculiaria*: VLP. dig. 37, 10, 5, 5 non erunt audiendi *tutores*, nisi . . . curatores (*praedicative*) idem -i sint constituti ([*v. vol. VII 1, 202, 76*]. *sic* AVELL. p. 323, 10. 11 [= COD. Iust. 1, 1, 8, 12]). IREN. 5, 12, 2 divertens in peius *Adam* perdidit vitam; sic rursus idem -e in melius recurrens . . . inveniet vitam (*gr.* οὕτως . . . ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος). AVELL. p. 323, 30 (= COD. Iust. 1, 1, 8, 15) nec . . . alium deum verbum et alium Christum cognoscimus, sed unum atque eundem -um *eqs.*

2 -e idem (*v. vol. VII 1, 203, 25 sqq. cf. p. 308, 76; haec addas*): TERT. adv. Marc. 3, 22 p. 414, 25 -ius eiusdem (*sc. dei*), cuius scripturam . . . implebant *apostoli*. ITALA prov. 12, 16 (Ps. Aug. spec. 89 p. 602, 1) stultus -a eadem die pronuntiat iram suam (αὐθήμερον, *Vulg.* statim. *cf. p. 310, 79*).

F *accedit ad duo pron. demonstr.*: IREN. 2, 16, 4 hoc quod imputant nobis *Valentiniani* . . ., hoc idem -um, qui a Basilide sunt, his (*i. Valentinianis*) imputant ([*spectat fortasse ad p. 345, 6*]. 4, 35, 2 hoc idem -um in prophetis fecit *eqs.* [*vis identitatis augetur*]. *v. et vol. VI 2738, 60*). MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 3 l. 5 isto hoc -o, quoniam causa *deus est*, supra . . . ὄν *est.*

II -e *et pron. pers., refl. pertinent ad eandem personam* (*de formis pronominis pers. per* -met *auctis cf.* DON. gramm. IV 395, 10 tautologia est eiusdem dictionis repetitio vitiosa ut 'egomet -e' [*v. Löfstedt, Synt. II 198 adn. 2*]. DIOM. gramm. I 332, 11. POMP. gramm. V 294, 21 [*v. Schmalz-Hofmann*^{5} *p.* $796^{med.}$]):

A *de prima persona*: **1** *sing.*: **a** *eodem casu*: **α** -e *seq.*: ① ego (equidem *l. 77*) -e: Ⓐ *nominativo*: PLAVT. Most. 910 GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 3 VARRO Men. 216 CIC. Tull. 53 (48 Schoell). Mil. 14 HOR. carm. 1, 20, 2. LIV. 45, 38, 1 equidem -e. SEN. contr. 9, 3, 11 SEN. Phoen. 138 epist. 58, 22 CVRT. 6, 10, 35 PLIN. nat. 2, 150 VLP. dig. 17, 1, 8, 6 TERT. apol. 39, 1. ITALA Ioh. 8, 54 (Tert. adv. Prax. 22 p. 269, 5) si ego me -e glorificem (ἐγὼ . . . ἐμαυτόν, VVLG. ego . . . me -um). Ⓑ *obliquis cas.*: PLAVT. Bacch. 214 Curc. 712. 714 Stich. 591 TER. Hec. 851 Haut. 166 CIC. Tull. 29 Verr. II 1, 29 Cluent. 70 leg. agr. 1, 27. 2, 100 Catil. 2, 19. 3, 27 mihi quidem -i (*sic in hyperbato*: 3, 28 off. 2, 35 Att. 12, 36, 1 CVRT. 6, 7, 30 APVL.

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

met. 9, 31, 3). Att. 4, 5, 3 me -um a me amari (*cf.* Iren. 1, 21, 5 ego ... novi me -um [*gr.* ἐγὼ οἶδα ἐμαυτόν]). Liv. 5, 4, 2. Sen. benef. 1, 8, 1 dial. 7, 2, 3 Tac. dial. 7, 1 ann. 5, 6, 3 Plin. epist. 6, 9, 1 Vvlg. Tob. 9, 2. Ioh. 8, 28 a me -o facio nihil (ἀπ' ἐμαυτοῦ).

② egomet -e (*v. vol. V 2, 278, 20 sqq.*): Ⓐ *nominativo*: Ter. Ad. 628 egomet rapui -e (*sc. puellam*). Bell. Afr. 54, 3 Fronto p. 220, 19 v.d.H. (p. 232 N.). Ⓑ *obliquis cas.*: Cic. Quinct. 34 mihimet -i (Verr. II 3, 164 Mur. 5). leg. agr. 2, 2 memet -um (Petron. frg. 13 Avr. Fronto p. 43, 12 v.d.H. [p. 47 N.]. Apvl. apol. 81. Chalc. transl. p. 26^A apud memet -um [πρὸς ἐμαυτόν]. Hier. epist. 58, 3, 1. 61, 3, 4). Sull. 35 de memet -o (Att. 8, 7, 2. Itala Ioh. 8, 28 [Tert. adv. Prax. 22 p. 268, 18] a memet -o [*v. app. cr.*; ἀπ' ἐμαυτοῦ, Vvlg. a me -o]. 12, 49 [Tert. adv. Prax. 23 p. 272, 22] a memet -o [ἐξ ἐμαυτοῦ, Vvlg. ex me -o]. Vvlg. Ier. 22, 5).

β -e *praeced.*: ① -e ego (equidem *l. 17*): Ⓐ *nominativo*: Plavt. Pseud. 220. 978 Sall. Iug. 14, 14 Verg. ecl. 2, 51. georg. 4, 147 -e (-a *M*) equidem. Aen. 5, 846. 8, 57 -e ego te ... ducam (*sic* Stat. Theb. 5, 623 -a ego te ... exposui fatis. silv. 1, 2, 91. 5, 2, 113). Hor. epist. 2, 1, 111 Tib. 1, 3, 15 Prop. 2, 19, 17 Ov. am. 1, 2, 29. 1, 9, 41 Liv. 8, 4, 1 Lvcan. 7, 266 Plin. nat. 8, 6 Val. Fl. 1, 83. 4, 363 Sil. 2, 322 Stat. Theb. 1, 225. 3, 362 Mart. 9, 48, 9. 13, 2, 5 Tac. dial. 17, 4 Nemes. ecl. 2, 33. Ⓑ *obliquis cas.*: Ter. Eun. 566 Cic. Planc. 58 fam. 5, 20, 2 Hor. carm. 1, 33, 13 Prop. 2, 8, 4 Liv. 44, 39, 9 Cvrt. 7, 7, 25 Plin. epist. 1, 2, 5. 1, 5, 5. Fronto p. 222, 19 v.d.H. (p. 234 N.).

② -e egomet: Plavt. Trin. 929 Cic. Tull. 30 Verg. Aen. 5, 650 Val. Fl. 5, 476.

b *diversis cas.*: *α* -e *seq.*: ① mihi -e (mihimet *l. 29*): Plavt. Rud. 681 Cic. S. Rosc. 129. fam. 1, 8, 6 mihimet -e (Fronto p. 172, 5 v.d.H. [p. 182 N.]. Qverol. p. 9, 26 R.). fam. 4, 13, 3. Verg. Aen. 4, 315 mihi ... -a (*fem.*). Sen. contr. 9, 3, 10 Sen. benef. 5, 7, 3 dial. 5, 36, 3 Qvint. inst. 3, 6, 65. ② me -e (memet *l. 35*): Cic. Catil. 1, 4 p. red. in sen. 34 orat. 132. ad Brut. 1, 9, 2 (= 9, 17, 2 Sj.). Tusc. 5, 4 Cato 84. Verg. Aen. 8, 144 me, me -e *eqs.* Liv. 34, 31, 5 Val. Max. 3, 6 pr. Cvrt. 6, 10, 4 memet -e (Apvl. met. 7, 24, 2). Tac. ann. 14, 54, 3 me ... -e.

β -e *praeced.*: ① -e mei: Verg. Aen. 4, 336 dum memor -e mei. ② -e mihi (mihimet *l. 39*): Cic. Q. Rosc. 9 Phil. 10, 2 Ov. epist. 2, 20 trist. 5, 12, 57 Pont. 1, 3, 92. Sen. Oed. 24 -e ... mihimet (Fronto p. 44, 16 v.d.H. [p. 48 N.]). epist. 87, 11 Petron. 74, 16 Pavl. dig. 21, 2, 41 pr. Apvl. met. 1, 14, 2. 4, 3, 3. Min. Fel. 1, 1 -e ... mihi (*cf. l. 39*). Tert. adv. Prax. 10 p. 240, 25. 26. 27 Avg. conf. 4, 4, 9. ③ -e me: Cic. Mur. 10. *saepe.* Sen. contr. 7, 3, 2 Sen. Phoen. 111 Qvint. decl. 377 p. 421, 18 Plin. epist. 1, 23, 3 Apvl. met. 5, 24, 4 Tert. adv. Prax. 22 p. 267, 19.

γ pron. pers. pendens ex praepp. componitur c. -e (*nom.*): *locutiones notabiliores*: Cic. p. red. in sen. 32 multa mecum -e reputavi (leg. 2, 1 Verg. ecl. 9, 37 Tac. dial. 15, 2 Plin. epist. 7, 17, 7 Apvl. met. 2, 7, 1. 8, 16, 3. -e mecum: Sall. Catil. 52, 2 Plin. epist. 1, 8, 7 Gaivs inst. 4, 78 Apvl. met. 6, 25, 2 Avson. 419, 2 p. 353 P.). fam. 5, 12, 8 scribam -e de me (6, 21, 2 ut de me -e dicerem). Liv. 40, 5, 11 -e pro me dicere cogor. Tac. dial. 3, 3 tragoediam ... intra me -e formavi (ann. 14, 53, 5).

2 *plur.*: **a** *eodem casu*: *α* -e *seq.*: ① nos -i: Ⓐ *nominativo*: Cic. Cael. 77 de orat. 1, 265. 3, 81 nosque -i (*sim. in hyperbato*: Liv. 4, 41, 6 nos quoque -i. *longius distant*: Lvcr. 4, 817 nos in fraudem induimus ... -i). Alf. dig. 5, 1, 76 Gaivs dig. 41, 1, 10, 1 Spart. Ael. 5, 5 Treb. Claud. 15, 4 Vvlg. II Esdr. 4, 12. Ⓑ *obliquis cas.*: Rhet. Her. 1, 6, 9. Cic. Tusc. 2, 5 nosque -os (Plin. epist. 2, 3, 8. *sim. in hyperbato*: Cic. Att. 2, 22, 1 nobis autem -is. Sen. Herc. O. 1687 nobis quoque -is. Gell. 2, 29, 18 in nobis tantum -is). off. 1, 30 Liv. 7, 40, 19 Sen. benef. 6, 16, 4 epist. 42, 7 Qvint. inst. 3, 4, 8 Plin. epist. 4, 24, 4 Min. Fel. 28, 1 Tert. apol. 10, 1 adv. Hermog. 11, 3. Iren. 1, 3, 1 nos -os ... dicentes (*gr.* ἡμᾶς ... λέγοντας). 5, 2, 3 ex nobis -is (*gr.* ἐξ ἡμῶν αὐτῶν).

② nosmet -i: Ⓐ *nominativo*: Cic. Mur. 39. *al.* Nep. Ages. 5, 4 Gell. 2, 29, 14. Ⓑ *obliquis cas.*: Ter. Phorm. 222 nosmet -os (*sic acc.*: Rhet. Her. 3, 19, 32 Cic. inv. 1, 71. *al.* Nigid. Gell. 10, 4, 4 Sen. benef. 2, 1, 4. *al.* Cvrt. 7, 7, 15 Colvm. 1 praef. 16 Petron. 19, 1 Qvint. inst. 9, 1, 39. 11, 3, 2 Min. Fel. 5, 5. Itala I Ioh. 1, 8 [Tert. pudic. 19 p. 264, 3; ἑαυτούς, Vvlg. -i nos]. *al.*). Cic. p. red. ad Quir. 8 nobismet -is (*sic dat.*: de orat. 2, 225. *al.* Liv. 26, 36, 4 Colvm. 1, 7, 4 Plin. nat. 19, 11). Brut. 279 de nobismet -is.

β -e *praeced.*: -i nos: ① *nominativo*: Cic. Tusc. 4, 52 Att. 5, 8, 2. Tert. patient. 7 p. 11, 25 -i quoque nos. ② *obliquis cas.*: Cic. fin. 2, 62 ac. 2, 39 Liv. 39, 16, 12 Tert. nat. 1, 7, 22.

b *diversis cas.*: *α* nos (nobismet *sim.*) -i: Cic. off. 1, 115 nobismet -i ([*v. app. cr.*]. Liv. 30, 30, 24 Qvint. inst. 12, 1, 10). Sall. Catil. 20, 6 nosmet -i vindicamus in libertatem (Sen. dial. 6, 19, 1). Sen. nat. 4 praef. 2 nobis -i. epist. 108, 25 nos -i. *β* -i nos (nobis *sim.*): Sen. dial. 4, 27, 4 -i nobis (epist. 63, 10. 104, 12 Qvint. inst. 5, 13, 43 Plin. epist. 6, 10, 5 Tert. adv. Val. 5 p. 182, 7). epist. 60, 2 -i ... nos. Qvint. inst. 9, 2, 11 -i nosmet. *γ pron. pers. pendet ex praepp.* (*locutiones notabiliores*): Rhet. Her. 3, 21, 34 -i nobiscum ... transeamus ... versum (Qvint. inst. 7, 1, 27. nobiscum -i: Pavl. dig. 47, 2, 16). 4, 16, 23 -i a nobis poscimus (Cic. fin. 5, 37. 5, 51). Sen. dial. 2, 16, 4 quae -i in nos dicere adsuevimus.

B *de secunda persona*: **1** *sing.*: **a** *eodem casu*: *α* -e *seq.*: ① tu -e: Ⓐ *nominativo*: Enn. scaen. 368 tute -e cunctato (Plavt. Capt. 581 Curc. 254 Poen. 1381 Pseud. 1142. Stich. 373 tutin -us. Trin. 96 Ter. Andr. 151. 752 Hec. 784 Eun. 893 Cic. Verr. II 1, 112 dom. 26 Verg. ecl. 3, 35 Apvl. met. 10, 3, 5 flor. 17 p. 77 Qverol. p. 34, 18 R. p. 43, 3). Plavt. Asin. 502 tu quoque -e (*sic in hyperbato*: Cic. ac. 1, 13 Sen. dial. 1, 4, 3 Lvcan. 4, 185 Mart. 9, 66, 4). Rud. 730 tu -us te ut non noveris. *al.* Cic. Tull. 53 (48 Schoell). *saepe.* Varro rust. 2, 8, 6 Liv. 4, 40, 7. 8, 7, 7 Sen. epist. 45, 10 Mart. 8, 50, 12 Afric. dig. 30, 108, 1 Tryph. dig. 28, 2, 28, 3 Hier. epist. 41, 4, 2.

Ⓑ *obliquis cas.*: Enn. scaen. 337. Plavt. Asin. 114 te quoque -um (*sic in hyperbato*: Persa 295 Ter. Ad. 690 Cic. Phil. 2, 110. Catvll. 101, 5 tete [*cf. l. 21*] ... -um. Hor. carm. 1, 28, 33. Liv. 6, 6, 13 teque -o). Pseud. 214 Ter. Andr. 345. *al.* Cato ad fil. frg. 13 Cic. Quinct. 38. *saepe.* Sall. (?) rep. 1, 3, 1 Nep. Hann. 2, 6 Hor. sat. 1, 3, 34 Liv. 30, 14, 8 Sen. contr. 7, 1, 2 Val. Max. 3, 3 ext. 7 Sen. benef. 5, 8, 6 epist. 23, 3 Cvrt. 4, 1, 13 Qvint. inst. 9, 1, 30 Tac. dial. 28, 1. Apvl. apol. 45 tete (*cf. l. 16*) ut -um diceres interfuisse. Tert. adv. Marc. 1, 23 p. 321, 8 adv. Prax. 5 p. 233, 25. Itala gen. 6, 21 (Rufin. Orig. in gen. 2, 1 p. 27, 1) tibi -i (σεαυτῷ, *Vulg.* tecum). 31, 29 (Lugd.) custodi te -um, ne *eqs.* (σεαυτόν, *Vulg.* cave, ne). 40, 14 (Wirc.) per te -um (διὰ σεαυτοῦ, *Vulg. aliter*).

② temet -um *sim.* (*casus obl.*): Sen. epist. 20, 8 temet -o (*sic abl.*: Tert. castit. 7 l. 25. *al.*). Cvrt. 9, 6, 14 temet -um (*sic acc.*: Avr. Fronto p. 25, 11 v.d.H. [p. 27 N.] tu temet -um amas. Tert. idol. 15 p. 47, 30. Itala gen. 6, 21 [Rufin. Orig. in gen. 2, 1 p. 27, 2] ad temet -um [πρὸς σεαυτόν, *Vulg.* apud te]. 40, 14 [Ambr. Ioseph 6, 29 p. 93, 18 per temet -um [διὰ σεαυτοῦ, *Vulg. aliter*]. lev. 19, 18 [Tert. adv. Marc. 2, 17 p. 359, 4] temet -um [*M*, σεαυτόν, Vvlg. te -um]. Iren. 4, 13, 3). Itala Rom. 2, 5 (Iren. 4, 37, 1) tibimet -i (σεαυτῷ, *Vulg.* tibi). Rvfin. Basil. hom. 4, 3 p. 1755^B tuimet -ius (*gr. 11, 3 p. 376^B* ἑαυτοῦ).

β -e *praeced.*: ① *nominativo*: Cic. fam. 3, 5, 2. Verg. Aen. 5, 789 -e mihi nuper ... tu testis. Sen. Oed. 930 Plin. epist. 4, 7, 6 Apvl. apol. 92 Cypr. Demetr. 12 p. 359, 24. ② *obliquis cas.*: Cic. Pis. 48 Hor. epist. 1, 17, 11 ars 103 Phaedr. 4, 20, 19 Val. Fl. 7, 250. 589. Stat. Theb. 3, 279 -i ... laboret arma tibi *Vulcanus.* Plin. epist. 3, 8, 2. 8, 4, 8 paneg. 15, 4 Nemes. Cypr. epist. 77, 1 p. 834, 10.

b *diversis cas.*: *α* -e *seq.*: ① tui ... -e: Cypr. domin. orat. 31 p. 290, 2 tui memor -e non sis. ② tibi (tibimet) -e: Sen. Ag. 225 tibimet -a ([*fem.*]. Phaedr. 1222). Qvint. inst. 12, 6, 5 Tac. dial. 3, 4 Plin. epist. 1, 3, 5. Apvl. met. 3, 14, 3 tibi ... -i. ③ te (temet) -e: Cic. Marcell. 12. Ov. met. 9, 7, 45 te ... -a (*fem.*). Sen. Herc. f. 1032 Herc. O. 898 dial. 1, 4, 5. 5, 27, 5. 6, 8, 3 epist. 4, 9. Fronto p. 95, 11 v.d.H. (p. 102 N.) temet -e.

β -e *praeced.*: ① -e tui: Mart. 8, 56 (54), 2 victor ... -e tui. ② -e tibi: Cic. Tusc. 3, 26 fam. 10, 16, 2 Ov. epist. 19, 88. 89 Ivv. 10, 363 Tac. dial. 15, 1. Plin. epist. 9, 18, 1 -e ... tibi. Tert. coron. 10 p. 171, 3 Lact. inst. 5, 18, 5 Hier. epist. 21, 35, 3. ③ -e te (temet): Cic. Quinct. 53 -e ... te. orat. 34. Sen. Ag. 51 -e temet. dial. 4, 21, 7 epist. 43, 3. 78, 21 Plin. paneg. 65, 1 Macer dig. 49, 14, 34.

γ pron. pers. pendet ex praepp. (*locutiones notabiliores*): Cic. Pis. 87 tecum -e licebit ... recordere (Phil. 2, 18. *al.* Sen. Ag. 116 epist. 24, 2. 78, 18 Apvl. met. 9, 16, 1 Tert. adv. Prax. 5 p. 234, 4. -e tecum: Cic. Phil. 10, 6 Sen. benef. 3, 11, 1 epist. 68, 6). Fronto p. 142, 8 v.d.H. (p. 148 N.) apud te -e reputa.

2 *plur.*: **a** *eodem casu*: *α* -e *seq.*: ① vos -i: Ⓐ *nominativo*: Cic. Rab. Post. 13 vos, vos inquam -i (*sic*: Liv. 33, 13, 11 vos, inquit, -i. *cf.* Cic. nat. deor. 3, 92 vos enim -i). nat. deor. 1, 109 Ov. Pont. 1, 3, 45 Liv. 28, 28, 13 Scaev. dig. 31, 89, 3 Min. Fel. 37, 3 Cypr. epist. 13, 4 p. 506, 24. Ⓑ *obliquis cas.*: Rhet. Her. 4, 39, 51 vobis ... -is (*sic*: Cic. Cluent. 142 a vobis quoque -is. Tac. hist. 4, 73, 3). Ov. met. 4, 549 Liv. 22, 60, 26. 37, 45, 12 Tert. apol. 2, 1. Itala Matth. 3, 9 (Iren. 3, 9, 1) in vobis -is (ἐν ἑαυτοῖς, *Vulg.* intra vos). Herm. Pal. vis. 3, 9, 2 (*gr.* ἐν ἑαυτοῖς). Cypr. epist. 15, 1 p. 514, 2. Vvlg. Luc. 12, 57 a vobis -is (ἀφ' ἑαυτῶν).

② vosmet -i: Ⓐ *nominativo*: Plavt. Most. 96 Cic. inv. 1, 56. *al.* Liv. 34, 17, 9 Paneg. 3, 30, 1. Ⓑ *obliquis cas.*: Rhet. Her. 4, 39, 51 in vosmet -os (*sic acc.*: Cic. S. Rosc. 104. *saepe.* Liv. 22, 50, 9 Sen. contr. 10 praef. 6 Tert. nat. 1, 9, 9. Itala Luc. 21, 19 [Tert. adv. Marc. 4, 39 p. 554, 16] salvos facietis vosmet -os [τὰς ψυχὰς ὑμῶν, *Vulg.* animas vestras]. Rom. 6, 13 [Iren. 5, 14, 4; ἑαυτούς, *Vulg.* vos]. Iren. 2, 14, 7 Cypr. epist. 46, 2 p. 605, 2. Vvlg. Rom. 12, 16 [παρ' ἑαυτοῖς]. Inst. Iust. de inst. promulg. 7). Cic. Caecin. 40 vobismet -is. leg. agr. 2, 98 a vobismet (*v. app. cr.*) -is (*sic abl.*: Flacc. 99).

β -e *praeced.*: Tert. apol. 9, 6 ex -is etiam vobis. Scap. 4, 2 videtis ..., quomodo -i vos contra mandata faciatis.

b *diversis cas.*: Sall. or. Macri 6 vobismet -i (*v. app. cr.*). Liv. 3, 56, 3 vosmet -i.

C *de tertia persona* (*cf. Lebreton, Études, 1901, 145 sqq.*): **1** *eodem casu* (*respondet* αὐτός *p. 359, 5. 19. 37*): **a** -e *seq.*: *α gen.* sui -ius: Mar. Victorin. adv. Arrium 1, 4 l. 10 (= p. 15, 12 W.).

[*Tietze*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

β dat.: (I) sibi -i: CIC. de orat. 3, 207 VARRO ling. 5, 91 LIV. 33, 12, 5 SEN. contr. exc. 3, 5, 1 CELS. 2, 16, 2 SEN. benef. 3, 38, 3 QVINT. inst. 9, 1, 35 LACT. inst. 3, 6, 14 MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 18 l. 11 (= p. 29, 13 W.). (II) sibimet -i: LIV. 3, 61, 1 PLIN. nat. 14, 91. 18, 36 TERT. anim. 51, 7. IREN. 1, 9, 4 (*gr.* αὐτοῖς, *v. l. 19*). 5, 16, 2. VVLG. Hebr. 6, 6 sibimet -is (ἑαυτοῖς).

γ acc.: (A) se -um: TER. Hec. 260 Haut. 116 CATO dict. 74 RHET. Her. 4, 6, 9 CIC. S. Rosc. 142. *saepe.* PVBLIL. P 15. 24 VARRO ling. 9, 5 SALL. Iug. 12, 3 OV. met. 9, 704 LIV. 3, 35, 6. VAL. MAX. 1, 7, 3 sese -um. SEN. dial. 9, 12, 4 CVRT. 7, 11, 18. 10, 5, 8 COLVM. 8, 8, 2 SCRIB. LARG. praef. 9 PETRON. 101, 11 PLIN. nat. 7, 131 QVINT. inst. 1, 4, 11 TAC. dial. 9, 5 hist. 2, 33, 2 PLIN. epist. 8, 18, 3 IREN. 2, 26, 1. 2[fin.] 2, 30, 7. 3, 23, 8. PELAGON. 267 p. 87, 4 (*Hippiatr. gr. I p. 188, 27* ἑαυτόν). HIER. epist. 53, 8, 18. 65, 16, 5. VVLG. Marc. 12, 33 (ἑαυτόν). Eph. 5, 33 (ἑαυτόν). COD. Iust. 1, 12, 6, 9 (*a. 466*). (B) semet -um: LIV. 10, 40, 11 SEN. dial. 7, 22, 5 CVRT. 4, 9, 19. *saepe.* COLVM. 8, 11, 8. 11, 1, 11 MELA 3, 1 ASCON. Corn. p. 50, 11 GELL. 3, 10, 6 APVL. met. 8, 7, 6. 8, 28, 1 mund. 27 TERT. apol. 23, 17 adv. Val. 9 p. 187, 6. *saepe.* IREN. 1, 6, 2 semet -os . . . salvari dicunt (*gr.* αὐτοὺς . . . σωθήσεσθαι). 1, 9, 1 (ἑαυτούς). *saepe.* CHALC. transl. p. 32[A] (*gr.* ἑαυτήν). HIER. epist. 64, 18, 9. VVLG. exod. 16, 29 apud semet -um (*gr. aliter*). lev. 17, 15 lavabit . . . semet -um aqua (λούσεται ὕδατι). Marc. 3, 25 super semet -am (ἐφ' ἑαυτήν). COD. Theod. 3, 16, 1. *nota locutionem abundantem*: MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 10 l. 28 intellegit . . . semet semet -am (*v. app. cr.*).

δ abl.: (I) (de) se -o *sim.*: CIC. Tusc. 3, 29. 4, 71. 5, 1. 71 LIV. 1, 49, 2. 9, 4, 11 SEN. benef. 2, 28, 1 PLIN. nat. 3, 33 QVINT. inst. 4, 1, 7 TAC. Agr. 42, 2 hist. 2, 65, 1 IREN. 3, 24, 2 CYPR. epist. 6, 2 p. 482, 3. (II) (a) semet -o *sim.*: CVRT. 5, 12, 14. 6, 10, 7. 8, 1, 39 PLIN. nat. 2, 16. 21, 113 QVINT. inst. 12, 1, 3 TAC. hist. 2, 90, 1 SVET. Claud. 41, 1 FLORENT. dig. 30, 116, 1 APVL. Plat. 2, 4 MIN. FEL. 27, 5 TERT. orat. 3 p. 182, 21. *saepe.* ITALA Ioh. 5, 19 (Tert. adv. Prax. 15 p. 256, 3) a semet -o (ἀφ' ἑαυτοῦ, *Vulg.* a se). Tit. 3, 11 (Lucif. non conv. 14 p. 30, 28) a semet -o damnatus (αὐτοκατάκριτος, *Vulg.* proprio iudicio). IREN. 1, 5, 3 (*gr.* ἀφ' ἑαυτοῦ). CYPR. unit. eccl. 17 p. 226, 1 CANDID. gen. div. 5 l. 16 MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 18 l. 11 HIER. epist. 34, 4, 2. VVLG. gen. 1, 11 cuius semen in semet -o sit ([ἐν αὐτῷ]. Ioh. 5, 26 vitam in semet -o [ἐν ἑαυτῷ]). COD. Theod. 10, 20, 14.

b -e *praeced.*: PLAVT. Rud. 1260 -um sese (*sic acc.*: CIC. har. resp. 59 COLVM. 7, 3, 5 PLIN. epist. 5, 16, 4 paneg. 74, 3. FRONTO p. 158, 17 v.d.H. [p. 166 N.]. TERT. idol. 1 p. 30, 9 adv. Marc. 4, 10 p. 447, 3). CIC. Verr. II 1, 64 in -o se. LACT. inst. 2, 3, 3 -i sibi.

2 *diversis cas.* (*cf. Niemöller [v. p. 294, 9] p. 12sq.; Bailey, Lucr. I Proleg. p. 96 et ad 3, 925*): **a** -e *seq.*: *α* sibi -e: CIC. Verr. I 17 PVBLIL. N 39 LVCR. 4, 1118 LIV. 2, 12, 8. 26, 48, 14 sibimet -e (TAC. hist. 4, 20, 4. 4, 62, 1 GELL. 17, 1, 3 APVL. flor. 14 p. 46 TERT. scorp. 5 p. 155, 15 CYPR. epist. 59, 7 p. 674, 15). SEN. contr. 1, 3, 4 SEN. Herc. f. 1267 dial. 9, 1, 16 nat. 1, 16, 5 QVINT. inst. 1, 6, 12 TAC. dial. 6, 2. 36, 6 hist. 1, 46, 1. *β* se -e: PLAVT. Bacch. 417 sese . . . -e ([*cf. Lindsay in app. cr.*]. STAT. Theb. 9, 551). CATO orig. 39 LVCIL. 603 CIC. Caecin. 13 CATVLL. 22, 17 BELL. Afr. 91, 2. SALL. Iug. 18, 7 semet -i (LIV. 3, 35, 8 SEN. dial. 1, 2, 8 CVRT. 9, 5, 2 SVET. Tib. 67, 1 GAIVS dig. 26, 7, 13, 2 IVST. 13, 6, 3). LIV. 1, 8, 2 VELL. 2, 6, 6 VAL. MAX. 1, 7 ext. 5. 3, 2 ext. 7 CELS. 5, 26, 21[C] SEN. Phaedr. 442 benef. 2, 16, 1 MELA 2, 81 TAC. hist. 2, 50, 2 PLIN. paneg. 71, 4 SVET. Nero 24, 1 CELS. dig. 50, 16, 93. *nota locutionem abundantem*: GELL. 7, 2, 1 fatum est . . . catena volvens semet -a sese (*v. app. cr.*) *eqs.*

b -e *praeced.*: *α* -e sui: CIC. Verr. II 2, 136 -e sui meminerat. LVCR. 3, 881 OV. met. 10, 171 MART. 8, 30, 5. *β* -e sibi: ENN. ann. 273. PLAVT. Poen. 708 -us . . . sibi (*sic in hyperbato*: CIC. S. Rosc. 115. VVLG. Rom. 13, 2 [ἑαυτοῖς]). Pseud. 884 frg. inc. 47 TER. Andr. 378 Eun. 782 LVCIL. 479 RHET. Her. 3, 19, 32. 4, 14, 20 CIC. Tull. 21 prov. 15 de orat. 2, 174 LVCR. 5, 1196 CAES. Gall. 1, 4, 4 BELL. Afr. 94 NEP. Chabr. 4, 2 VERG. ecl. 8, 108 OV. epist. 19, 158 ars 1, 84 LIV. 38, 16, 12. MANIL. 4, 439 -e sibimet (APVL. apol. 3 IREN. 2, 13, 3 QVEROL. p. 22, 21 R.). VAL. MAX. 4, 1 ext. 3 PLIN. epist. 8, 23, 3 SVET. Cal. 51, 3. ITALA Matth. 16, 24 (Iuvenc. 3, 304) abneget -e sibi (ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, VVLG. abneget semet -um). IREN. 4, 4, 3. *γ* -e se (semet *l. 74. nota*: -i semet -os *sim. l. 77. cf. etiam l. 57*): LIV. ANDR. trag. 12 -us (*Bothe*, -e *ω*) se in terram . . . fligit. PLAVT. Bacch. 493 Mil. 1236. Persa 458 ut -us sese qua se expediat nesciat. Pseud. 929sq. Trin. 261 TER. Hec. 161 Eun. 14 CIC. Verr. II 5, 73 VARRO rust. 1, 63 LIV. 3, 43, 4 SEN. contr. 10, 5, 24 SEN. benef. 5, 7, 5. 6, 21, 3 MELA 3, 84 PLIN. nat. 2, 159. 18, 212 -e semet (TAC. ann. 12, 37, 4. *v. et l. 77*). QVINT. decl. 329 p. 294, 19 SVET. Aug. 28, 2 GAIVS inst. 1, 172 TERT. apol. 11, 3. adv. Marc. 2, 10 p. 348, 8 -e sese. adv. Prax. 10 p. 240, 18. 16 p. 257, 18. *nota*: IREN. 3, 25, 7 -i semet -os. 5, 14, 1 -e semet -um filium dicebat hominis.

c *refl. pendet ex praepp.* (*locutiones notabiliores*): TER. Andr. 442 -us (-e *γ*) secum eam rem reputavit (CIC. Verr. II 2, 17. *al.* SALL. Iug. 32, 1 PLIN. nat. 23, 2. secum -e: LVCIL. 244 CIC. Verr. II 5, 116. *al.* SALL. Iug. 113, 1 VERG. Aen. 4, 475. 12, 843 volutat [SIL. 17, 185]. LIV. 4, 2, 6 VAL. MAX. 5, 4, 7 PLIN. nat. 10, 82 QVINT. inst. 2, 11, 5 LACT. inst. 3, 17, 7 AMM. 26, 4, 3). Ad. 4 indicio de se -e erit ([*v. app. cr.*]. CIC. Sull. 39 de se -e confessus esset. rep. 2, 38. -e de se: CIC. Quinct. 32 Brut. 121 off. 3, 31 SALL. Iug. 6, 1). CIC. Flacc. 62 (*de urbe*) ut -a ex sese . . . genuisse dicatur (fin. 5, 13 -i ex se nati *eqs.*). Phil. 2, 50 quae -e in se . . . fecerit (in se -e: SEN. Herc. f. 1221 dial. 5, 1, 5). de orat. 231 pro se -e dixit (-e pro se: Brut. 115 fin. 3, 1 PLIN. epist. 3, 20, 5 paneg. 94, 5). ac. 2, 147 -i contra se. Tusc. 1, 55 ut -e . . . a se deseratur (a se -e: CIC. div. 2, 114 LIV. 38, 56, 11 PLIN. paneg. 91, 6). TERT. nat. 1, 4, 7 -e adversus se.

compos. et deriv.: idipsum (*p. 353, 34sqq.*), illeipse, illemetipse, ipsemet, ipsim, [ipsiper], ipsiplices, ipsipse (*vel* ipsipte), ipsitilla, *?*ipsiusce (*gen.*), *?* ipsiusdem (*gen.*), metipse, reapse, *?* rempsam (*v. p. 339, 8*), sirempse. *cf. et* issa, isse (issus). *Tietze.*

? **(ipsedem)** *v. l. 83.*

ipsēfopēcta (FIRM. math. 3, 7, 15) *v. s.* psephopaecta.

ipsemet, -amet *pron.* (*deest neutr., neque casus gen. reperitur*).
de compositione: ipse *c. particula q. e.* -met *coniungitur secundum frequentiorem illum usum pron. pers.* egomet, nosmet, vosmet *sim.* (*v. Sommer, Handb.*[2.3] *p. 449*); *cf.* metipse *vol. VIII 888, 18.*
scribitur: acc. masc. l. 38, fem. l. 47 per -mm- *ab edd.* (*codd.?*).
de usu: si ipse *accedit ad pron. pers.* (*cf. p. 356, 69*), *poss. refl.* (*cf. p. 350, 48*), *illa pron. particulam* -met *ad se trahere solent, e. g.* egomet ipse, mihimet ipse, suismet ipsi (*nota praeter regulam l. 34*), *cf. Schmalz, Antibarb.*[7] *I 790sqq.* *nota vocem* ipse *iterari ita, ut in dubio relinquatur, utrum* met *iungendum sit c. voce priore* (*i.* -ismet) *an potius c. sequente* (*i.* metipsis [*vol. VIII 888, 18*]. *cf. Löfstedt, Synt. II 197sq.*): PAP. Corp. 40 (*s. III/IV*) l. 35 -ismet ipsis nocentiam ferentes animosali⟨bus⟩ (*gr. Babr. 11, 12* αὐτοῖς βλάβην φέρουσα τοῖς δυσοργήτοις).

fere i. q. ipse, sc. vi aucta per -met *particulam*: PLAVT. Amph. 102 is (*i. Amphitruo*) priusquam . . . abiit -emet in exercitum, gravidam . . . uxorem fecit. CIC. Verr. II 3, 3 numquam -imet nobis praecideremus istam licentiam . . . vivendi. SEN. epist. 117, 21 doce . . ., quomodo ultimum ac necessarium non exspectem, sed -eme⟨t⟩, cum (*corr. Pincianus*, -emecum *BA*) visum erit, profugiam. IVL. VAL. 3, 7 p. 117, 19 optimum . . ., si suis -imet (*P*, ipsi *A*) duces manibus experirentur (*cf. Stengel, De Iul. Val. usu pron., Diss. Marburg 1909, 54; compositae vocis vis exaggerandi optime hoc loco illustratur*). FILASTR. 10, 2 Hermes . . . Trismegistus docuit post deum omnipotentem non alium nisi solem debere -ummet (*edd. vet.*, ipsum et *B*, *Marx*) homines adorare. PS. AMBR. serm. 60, 3 p. 728[A] martyres plus passione docere quam voce, quamquam ⌞-amet⌟ passio sine voce non sit (⌞ ⌟ et ipsa *Max. Taur. serm. 87 p. 706*[C], ipsa *Ps. Aug. serm. ed. Mai 164 p. 367*[fin.]). CAPREOL. epist. 1, 2 p. 847[A] si quis ea . . . in disputationem vocari sinat, is . . . aliud nihil facere censebitur, quam de fide . . . -emet dubitare (*gr. Conc.*[S] *I 1, 2 p. 53, 24* αὐτός. ipse *aliae versiones* [*Conc.*[S] *I 2 p. 64, 39; I 3 p. 82, 4; Ferrand. epist. 6, 6 p. 925*[C]]). FACVND. defens. 7, 3 p. 686[D] aliud est, si quisque . . . in haeretico . . . fallatur, ut eum putet orthodoxum, et aliud, si -ammet eius haeresim agnitam sectetur.

[ipsicilla *v. l. 77.***]**

ipsilion *v. s.* psyllium.

? **ipsillēs** *pl. vocabulum incertae originis et formae.* FEST. p. 306 ⟨subsilles sunt quas⟩ ali⟨i⟩ -es (ipsi iles *F*) vo⟨cant⟩ *eqs.* (*suppl. ex Paul. Fest. p. 307* subsilles [sups- *MP*[1]] dicebantur quaedam lamellae sacrificiis necessariae). *cf.* ipsulices *p. 361, 12.*

ipsillium *v. s.* psyllium.

ipsim *adv. ab* ipse *effictum; e coni. restitutum.* VIRG. gramm. epit. 6 p. 44, 20 H. (= gramm. suppl. p. 199, 2) adverbia ex pronominibus nasci . . . ut . . . 'ollim' ex 'ollo' . . .: Homerus in quodam versu scripsit '-im' (*Petrus Daniel*, ipse ve, ipsive *codd.*; *v. Stangl, Virgiliana p. 40*) ab 'ipso'.

ipsimilla *v. l. 77.* **ipsimus,** -a *v. p. 344, 30sqq.*

[ipsīper *vocem nihili, ut vid., ap.* PAVL. FEST. (*v. l. 70*) *introducendam esse contendit Rönsch, Collect. p. 219; cf.* VVLG. sap. 18, 1 quia non et -i per (*Amiat.*, ipsi *cett.*) eadem passi erant (κἀκεῖνοι).**]**

ipsiplicēs αὐτόπτυκτα φύλλα GLOSS.[L] II Philox. IP 13. *ab* ipse, *cf.* simplex, duplex, multiplex.

ipsippe *v. l. 71.*

? **ipsipse** (*an* **ipsīpte** *? vix* ipsippe, ipsiper [*v. l. 61*]) *pron. ab* ipse *per geminationem* (*v. e. g. p. 331, 44. 45*), *ut vid., cf.* αὐταυτόν (*an* ipse *c.* -pte *?*); *v. Niedermann, Mél. Meillet 1902, 110sq.; Sommer, Handb.*[2.3] *p. 447. 449.* PAVL. FEST. p. 105 -pse (*TL*, idsipse *E*, ipsipe *R*, -ppe *Lindemann* [*ex codd.*], -pte *Ursinus*): ipsi neque alii (*nom. pl. masc.* [*cf. l. 73; exspectes* -psi], *an dat. sg. ?*). *huc pertinere videntur* GLOSS.[L] II Philox. IN 499 (= 517) insipti αὐτοί. IO 10 iosipse αὐτός.

⁋ **ipsitilla,** (-ae) *f. fortasse ab* ipsa *deminutive; an nomen proprium? fere i. q. domina* (*in sermone amantium*): CATVLL. 32, 1 mea dulcis -a (*dett., defendit Sabbadini, Glotta 3, 1912, 50sq.*; ipsi illa *O*, ipsi thila *G*, ipsicilla *R* [*var. lect.*]; ipsimilla [*sc. ab* ipsima] *pars edd.*).

? **ipsīusce,** *gen. pron.* ipse *c. partic.* -ce, *cf.* illiusce, istiusce. *fere i. q. ipsius*: MACR. Sat. 5, 22, 3 Vergilius . . ., quod epitheton -iusce (*trad.*, ipsius deae *Eyssenhardt*) legerat, sociae eius imposuit (*antea 1* cognomen, quod a veteribus Graecis scriptoribus ipsi Dianae fuerat impositum, comiti eius adsignare).

? **ipsīusdem,** *gen. pron.* ipse *c. partic.* -dem, *cf.* huiusdem (*vol. VII 1, 180, 51; cf. Engelbrecht ibi laudatum*). VICT. VIT. 3, 41 duo

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

negotiatores, Frumentius et alius Frumentius -iusdem urbis (*BV, Petschenig; ipsi eiusdem, ipsius, eiusdem cett.; exspectes* ipse [*ad p. 314, 11 sqq.*] eiusdem). *Hi.*

ORIBAS. syn. 9, 16 La p. 304 ad eos . . ., qui frequenter vomunt . . ., ros et cyminum in bere **ipsominus** tritus das bibere (*i.* in ⟨ipso⟩ bene ἑψομένους tritos; *gr. 9, 16, 4* τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ δὸς πιεῖν, *antea 9, 16, 3* εἰς ἔλαιον καὶ ὕδωρ . . . ἑψηθέν [*La* coctus est]). *cf.* hepsema. *Stiewe.*

? **ipsulicēs** (*T*, ipsiullices *R*, iipsullices *Wirceb.*) bratteae in virilem muliebremque speciem expressae PAVL. FEST. p. 105. *vocabulum originis et formae dubiae; 'vix huc revocanda gloss. Philox.' (v. p. 360, 64), Lindsay, Gloss.*L *IV ad l.*; ipsilles *Bugge, FlJb. 105, 1872, 99; cf. p. 360, 50.*

ipsus *v. s.* ipse.

iptar-, ipter-, iptir- *v. s.* pter- *et* stypter-.

artemisia, id est serpillo maiore sive **iptios** (ὕπτιος) GLOSS. III 535, 42.

iquilāticon (-ī), *n.*, *ἐκυνατικόν (*ex lat.* equinalis *exitu gr.* -τικός *pro lat.* -lis *posito*). *nomen herbae, i. q.* ἵππουρις, *equisaetum*: GLOSS. III 566, 31 iquiladicon i. ipperus (591, 56 iporis i. -n. 613, 21 iquila dicit. 625, 28). 566, 45 isquilaticon caballi cuda (591, 37 -n cuda caballina. 613, 15 iquilancon. 625, 8).

1. *ir (*an* īr?), *indecl.* (*at v. l. 26*) *n.* (*m.* [?] *l. 36*). [*vox dubiae fidei, quam ut formam osco-umbram coniungunt c. gr.* χείρ *'manus' Duchesne-Guillemin, BSL 39, 198, 213. J.B.H.*] *scrib.* hir *ap.* CHAR. (*cod. N*). *adspirari vetat* CASSIOD. gramm. VII 202, 2 (*ex Eutyche*). *formam gen.* -ris *v. l. 42. 44. cf. etiam l. 52. 56.* *legitur apud* GRAMM. *inde a s. IV.*

i. q. vola manus, θέναρ: SACERD. gramm. VI 483, 7 *nominibus monosyllabis* tribus indeclinabilibus: git, ir, pus (PROB. cath. gramm. IV 32, 2). PROB. cath. gramm. IV 11, 19 *nomina neutri generis in r terminata* tertiae sunt declinationis . . . excepto uno, quod monoptotum est, hoc ir, significans medietatem palmae, quae etiam vola dicitur, graece θέναρ (GLOSS.L Corp. I 486 GLOSS. V 553, 31. *cf.* GLOSS.L Corp. I 39 iir semis palma. *al.*). 11, 27 indeclinabile vel monoptotum repperi. CHAR. p. 23, 8 B. in ir . . . quae finiuntur haec tantummodo inveniuntur et ipsa masculina: vir, levir, ⌊hir⌋ (⌊ ⌋ *om. N*); et hir quidem indeclinabile (*inde* EXC. Bob. gramm. I 540, 16. *fortasse ante* hir *interciderunt verba ut* ⟨et unum neutrum⟩, *cf. e. g.* PRISC. gramm. II 154, 6). p. 40, 10 sunt quaedam nomina singulariter tantum monoptota, quae pluralia non habent, et sunt neutralia, velut . . . hir θέναρ. p. 50, 7 monosyllaba . . . per is syllabam genetivos habent . . .; neutri generis ut . . . hir θέναρ, hirris, quod indeclinabile quibusdam videtur (*inde* EXC. Bob. gramm. I 546, 36 ἄκλιτον. *cf.* PRISC. gramm. II 234, 16 est indeclinabile, quamvis quidam, ut Charisius, ir iris declinaverunt). PHOC. gramm. V 412, 5. 7. 416, 5. PRISC. gramm. III 444, 22 *neutrum* hoc ir, quod Graeci θέναρ dicunt, indeclinabile (GLOSS.L II Philox. IR 1 [= 2] ir θέναρ. 28 θέναρ, τὸ κοῖλον τῆς χειρός. GLOSS. II 327, 28 θέναρ χειρός, vola, ir, indeclinabile est. *v. et l. 33. 40. 42. al.*). GLOSS. II 584, 43 ir, concava pars manus. *v. et l. 57.*

2. īr, īris *m.* *ex* iris *deformatum.* GRAMM. suppl. 101, 30 sqq. ir, quod nomen arcum caeli significat, tertiae declinationis est, facit enim hir, hiris. de hoc nomine legitur: 'hir caeli [significat] colorosus in quo ager (arcus *Hagen*) nimbosus distinguitur'. item aliud exemplum ⟨in⟩ Vergilio legitur (*Aen. 5, 606*): 'hirim misit de caelo . . .'. legitur etiam et iris nominativo casu . . .; quando ergo hir nominativus est, genetivo facit hiris, quando autem hiris nominativo dicitur, hiridis facit genetivo (114, 26. GLOSS. V 571, 25 ir arcus caeli et medietas manus, sed iris invenitur nominativo).

3. īr *v. vol. V 2, 740, 41.* **4. Ir** *v. Onom.* *Hi.*

***īra**, -ae *f.* *orig. incertae, v. Walde-Hofmann et Ernout-Meillet s. v.* *de origine* (*v. et p. 370, 34 sq.*): DON. Ter. Ad. 794 -a ab eo quod est ire dicitur, quod a se eat qui irascitur et furit. *scripturam* eir- *testatur lusus verborum ap.* PLAVT. Truc. 262 comprime sis eiram (*Geppert*, sis iram *A et Sacerd. gramm. VI 453, 20. 461, 25*, spero *P*). : : . . . suades stuprum (*sc. accipit 'eram'*). : : eiram (*Geppert*, ir- *AP*) dixi; . . . dempsisti unam litteram. *cf.* Truc. 796 (*app. cr.*). *scrib. sine* h: VEL. gramm. VII 52, 25 aliud est hira, aliud [d]ira. *litteris gr.*: GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A ἠράμ· θυμός. *de formis et usu: gen. sg.* -ai *v. p. 365, 52.* *nota vocativum sg. adhiberi pro verbo exsecrationis*: PALLAD. hist. mon. I 24 p. 307D nautae indignantes dicebant: o -a (*gr. aliter*). *plur. adhibetur in poesi inde a* PLAVTO *et* ENNIO (*p. 363, 40*), *in sermone pedestri inde a* CIC.; *saepius usurpatur inde a* VERG., OV., LIV.; *cf. Neue-Wagener*3 *I 636 sq.* NOT. Tir. 42, 99. *de notione* (*v. et p. 362, 38*): SYNON. Cic. p. 444, 19 simultas. inimicitia. offensio . . . -a. iurgium. mala gratia. GLOSS.L III Abol. IO 4 -is inimicitiis. Corp. I 484 -a: repentina (*opp. 488* iracundia: diuturna. *cf. p. 368, 12*). II Philox. IR 3 -a ὀργή (4 -ae. 7). GLOSS. II 329, 58 θυμὸς ἐπὶ ὀργῆς ipa (*i.* -a), indignatio (III 279, 23 ὁ θυμός animus, -a, indignatio). 395, 55 παραπικραίνω exacerbo, ad -am provoco. 399, 15 παροργίζω in -am produco. III 164, 1 chole -a. *al. v. et l. 68.* *graece respondet* ὀργή (*quod infra non adnotabitur*), *nonnumquam etiam* θυμός. *de interpretandi ratione v.* AVG. in psalm. 87, 7 p. 1113in. ubi graeci codices habent ὀργή, ibi -am latine dicere nullus fere dubitavit interpres; ubi autem θυμός positum est, plerique non putaverunt -am esse dicendam, cum magni auctores latinae eloquentiae de philosophorum graecorum libris etiam hoc -ae nomine verterint in latinum. p. 1415med. noluerunt quidam interpretes nostri -am ponere in eo, quod graecus habet θυμός, sed quidam posuere mentem, quidam vero indignationem, quidam animum interpretati sunt. *cf. Billen, Old lat. texts of the Heptateuch p. 202.* *respondent alia nomina e. g.*: ἀλλοτριότης: *v. p. 364, 17.* ἄνοια: ITALA Luc. 6, 11 (cod. e); *Vulg.* insipientia. ἔρις: ITALA Rom. 13, 13 (Iren. 4, 37, 4 [4, 60, 2 H.]); *Vulg.* in contentione. λύπη: HERM. vulg. mand. 10, 2 haec -a intrat in praecordia irascentis. μῆνις: ITALA gen. 49, 7 (Hier. quaest. hebr. in gen. p. 67, 23. *al.*). CASSIOD. Ios. antiq. 15, 9 p. 443a. med. (*gr. 15, 243*). ὀξυχολία: HERM. Pal. mand. 5, 1, 3 -a . . . diaboli hospitium est. 5, 1, 6. χόλος: CIC. carm. frg. 27 (Tusc. 3, 18) 1 (*gr. Hom. I 646*). SERV. Aen. 12, 830 Homerus inducit Calchantem dicentem . . .: regum -ae ita se habent *eqs.* (*gr. A 81*). *voce* אף *sensum duplicem (sc. vel 'nares' vel '-a') exhibente c. LXX -a ponitur, ubi in textu hebr. de 'naribus dei' agitur (cf. Kittel, Wörterb. V 412, 40 sqq.)*: ITALA exod. 15, 8 (Aug. quaest. hept. 2, 55 p. 125, 16. *al.*) per spiritum -ae tuae divisa est aqua (θυμοῦ, *Vulg.* furoris. *cf. p. 368, 29*). VVLG. psalm. 17, 9 ascendit fumus in -a eius (ὀργῇ, *Hier. psalt. sec. Hebr.* furore). 17, 16 ab inspiratione spiritus -ae tuae (ὀργῆς, *Hier. psalt. sec. Hebr.* furoris).

legitur inde a NAEVIO, PLAVTO, ENNIO *per totam latinitatem; deest e. g. ap.* PVBLIL. *et* CAES., *qui in eius vicem praebent vocem* iracundia (*quam praefert etiam* CIC. *praeter scripta philos.; ap. ceteros fere praevalet* -a). [*it.* ira, *prov.* ira, *francog.* ire. *R.*] [*dub. trad.*: VAL. FL. 7, 330 (ore *Heinsius*). SORT. Sangall. 45, 8 (*cf. Meister, SB Wien 225, 2, 1951, 123*).]

I *i. q.* ὀργή, ***irascendi affectus*** *sive praeceps (disting. ab* iracundia *p. 361, 76. 368, 11) sive diuturnus (plur. aut de accessionibus irascendi aut eodem sensu ac sg., cum de pluribus tum de una persona; saepe per emphasin, v. Schmalz-Hofmann*5 *p. 371 ad* TER. Hec. 484 sq. [*cf. p. 363, 45*]); *inde i. q. discordia, inimicitiae (imprimis plur.); vi vocis gr.* ὀργή *de cupiditate ardentissima e. g. p. 363, 57. 364, 4. 24. 48 sqq.; metonymice de hominibus iratis (e. g.* PROP. 3, 22, 22 LIV. 1, 13, 1), *de vocibus iratorum (p. 364, 57.* VERG. Aen. 7, 15); *per* προσωποποιίαν *e. g. p. 363, 18. 40. 66 (cf. p. 365, 68)*:

A *definitiones, descriptiones sim. (v. et p. 365, 3. 5 sqq. 72. 366, 20 sqq.)*: CIC. Tusc. 4, 16 lubidini *subiecta sunt* -a, excandescentia, odium, inimicitia, discordia (*pendet e Chrysippo StF. III 96, 3 sq.* ὑπὸ . . . τὴν ἐπιθυμίαν ὑπάγεται . . . ὀργὴ καὶ τὰ εἴδη αὐτῆς, θυμὸς καὶ χόλος καὶ μῆνις καὶ κότος καὶ πικρίαι). 4, 21 ea sic definiuntur, ut -a sit libido poeniendi eius qui videatur laesisse iniuria (*Chrysipp. ibid. p. 96, 14 sqq.* ὀργὴ . . . ἐστὶν ἐπιθυμία ⟨τοῦ⟩ τιμωρήσασθαι τὸν δοκοῦντα ἠδικηκέναι παρὰ τὸ προσῆκον. *cf. l. 55. 75. p. 368, 6*), excandescentia autem sit -a nascens et modo existens, quae θύμωσις graece dicitur (*cf. Chrysipp. ibid.* θυμὸς δὲ ὀργὴ ἐναρχομένη), odium -a inveterata (*ibid.* μῆνις δὲ ὀργὴ εἰς παλαίωσιν ἀποτεθειμένη), inimicitia -a ulciscendi tempus observans (*ibid.* κότος δὲ ὀργὴ ἐπιτηροῦσα καιρὸν εἰς τιμωρίαν), discordia -a acerbior intimo animo et corde concepta (*sim. distinguuntur species -ae*: SEN. dial. 3, 4, 2 sq.). 4, 27 *iracundia* ab -a differt (*v. p. 368, 11 sqq.*). 4, 44 est . . . -a . . . ulciscendi libido ([*cf. p. 368, 6*]. GELL. 1, 26, 10 huius . . . motus animi, qui, cum est ulciscendi causa saevior, -a dicitur. *cf.* MAR. VICTORIN. in Eph. 4, 31 p. 1282B -a animi motus est cum ulciscendi libidine atque puniendi [AVG. civ. 14, 15 p. 37, 24 D. *ibid.* l. 28 quaest. hept. 3, 70 p. 297, 25. *al. v. et l. 74. p. 363, 65*]). 4, 52 an est quicquam similius insaniae quam -a? quam bene Ennius (frg. inc. 18) 'initium' dixit 'insaniae' (*cf. p. 372, 41 et vol. VII 1, 1828, 10; nota* SEN. dial. 3, 1, 2 -am dixerunt brevem insaniam). HOR. epist. 1, 2, 62 -a furor brevis est ([SCHOL. Hor. *ad l.* antiqui definierunt, inter quos et Varro, -am esse subitam et brevem commotionem animi]. MACR. Sat. 4, 2, 9. *cf. Otto, Sprichw. p. 177. v. et l. 68 sqq.*). SEN. dial. 3, 3, 3 *Aristoteles* (*p. 403a, 30*) ait . . . -am esse cupiditatem doloris reponendi. 4, 3, 4 -am non voco motum animi rationi parentem: illa est -a, quae rationem transilit, quae secum rapit (*cf.* CASSIOD. in psalm. 123, 3 p. 918D -a . . . et invidia iudicio carent, dum voluntates suas mente praecipiti subsequuntur). 4, 3, 5. epist. 18, 15 ingentis -ae exitus furor est (QVINT. inst. 7, 4, 31 -a et concitatio furori sunt similia. HIER. in Eph. 4, 31 p. 516B furor . . . incipiens -a est. *ibid.* -a . . ., cuius amaritudo et furor species sunt. RVFIN. Basil. reg. 159 furoris et -ae differentiam . . . in animo constare et motu *eqs.* CASSIOD. in psalm. 6, 2 p. 61D -a longa indignatio est, furor repentina mentis accensio. *cf. et l. 60. p. 367, 2. 16. sim. p. 372, 44*). frg. Lact. ira 17, 13 -a est cupiditas ulciscendae iniuriae aut, ut ait Posidonius, cupiditas puniendi eius, a quo te inique putes laesum (*cf. l. 42 sq. ad l. v. Rabbow, Antike Schr. über Seelenheilung u. Seelenleitung I, 1914, 171 sqq.*); quidam ita finierunt: -a est incitatio animi ad nocendum ei, qui aut nocuit aut nocere voluit. Ps. QVINT. decl. 15, 1 p. 277, 12 *quod amator* facit, -a, non odium est (*sim. -a dicitur levior odio*: AVG. serm. 211, 1, 1 p. 1054med. *al. cf. e. g. p. 363, 14. 15. 18*). LACT. ira 17, 20 -a est motus animi ad coercenda peccata insurgentis (*cf.* 17, 21 ad correctionem vitiorum pertinet. HESYCH. in lev. 3, 1—5 p. 815B est -a placens deo, quando ad corrigendum proficit. *al.*). HIER. in Eph. 4, 26 p. 510B sq. duplex . . . apud philosophos nomen -ae accipitur, vel cum

[*Stiewe-Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iniuria lacessiti ... concitamur vel cum ... furore restincto potest mens habere iudicium et nihilominus ... desiderat ultionem (4, 31 p. 516^{B}). Avg. conf. 2, 6, 13 -a vindictam quaerit. epist. 9, 4 -a est ... turbulentus appetitus auferendi ea, quae facilitatem actionis impediunt. *al.* Salon. in eccles. p. 1004^{B} -a non semper est vitium, sed aliquando est virtus, quando irascimur ... peccantibus *eqs.* Greg. M. moral. 5, 82 p. 726^{B} alia est -a quam impatientia excitat, alia quam zelus format *eqs.* Boeth. top. Arist. 6, 6 p. 987^{B} -a tristitia est cum opinione parvipendendi (*gr. p. 151^{a}, 15. cf.* 8, 1 p. 995^{B} appetitus ... poenae propter apparentem parvipensionem [*gr. p. 156^{a}, 32*]).
depingitur -a per comparationem, imaginem (*προσωποποιίαν v. l. 18. 19*): Lact. inst. 6, 19, 2 *Peripatetici* -am cotem dicunt esse virtutis (*ex Cic., v. p. 368, 74*). Avg. serm. 49, 7, 7 (= Caes. Arel. serm. 221, 4 p. 831, 5sq.) -a festuca est, odium trabes est *eqs.* ([*ad Matth. 7, 3*]. *al.*). 58, 7, 8 p. 397 inveterantur -ae in cordibus vestris, fiunt tot odia, tot trabes, tot scorpii, tot serpentes (315, 6, 9 p. 1430$^{med.}$ frenate -am, quae vos stimulat ad vindictam, -a enim scorpio est). Salv. gub. 3, 12 -a mater est odii (Op. imperf. in Matth. 11 p. 690$^{in.}$ iusta ... -a mater est disciplinae). Ps. Sen. mor. 31 ministram crudelitatis -am.
libri de -a: Sen. dial. 3 incipit ad Novatum de -a liber primus (*A*). 4. 5. Hier. in psalm. 2 p. 7, 20 de -a dei ... Lactantius librum ... scripsit (Svbscr. Lact. codd. BP de -a divina). Cassian. inst. 8 incipit de spiritu -ae (*A*). Mart. Brac. ira (*tit.*).

B *-a animantium* (*rerumque per translationem*): **1** *hominum* (*animi, partium corporis*): **a** *in universum*: **α** *nude* (*vel c. gen. subi.*): Naev. *p. 364, 65.* Plavt. Amph. 940 capiunt voluptates, ... miserias; -ae interveniunt, redeunt ... in gratiam. Asin. 420 qui ... me -a incendit (*v. vol. VII 1, 869, 19. cf.* Verg. Aen. 8, 501 accendit ... -ā. *saepe. sim.* Cic. Tusc. 4, 43 -am ... incendat [*v. vol. VII 1, 869, 46*]. *cf.* Ov. met. 9, 28 accensae ... -ae. Lvcan. 3, 133 in -am ... accensus [Sil. 5, 558]. *al.*). Cas. 628 *Casina* -ā percita (Bell. Afr. 46, 1 Liv. 6, 38, 8. *al. sim.* Rhet. Her. 2, 19, 29 *Aiacem* iniuria lacessitum, -ā exsuscitatum. Cic. de orat. 1, 53 mentibus ... ad -am ... incitandis [*cf.* Cvrt. 10, 1, 36 in -am. *al. v. vol. IV 65, 73*]. Verg. Aen. 2, 594 quis indomitas ... dolor excitat -as? [*v. vol. V 2, 1259, 52. 1261, 29*]. *cf.* 4, 564 -arum concitat aestus. *saepe*). Merc. 848. 938. 962. Mil. 583 consilescunt turbae atque -ae leniunt (*cf. sensu verbi transit.*: Sall. hist. frg. 4, 58 lenitā iam -ā. *al.*). Poen. 813 plumbeas -as gerunt (Pseud. 449 in promptu. *al.*). Truc. 262 *p. 361, 63.* 603. Enn. ann. 512 dictis Romanis incutit -am (*al.*). 513 -arum effunde quadrigas (*cf.* Verg. Aen. 12, 499 habenas. *v. et p. 374, 36*). scaen. 271. Caecil. com. 230 meum cor cumulatur -a. Ter. Andr. 555 amantium -ae (-a *Publil. A 36a*) amoris integratiost. Hec. 253 celare ... -as. 289. 291. 307 non maxumas quae maxumae sunt interdum -ae iniurias faciunt. 351. 484sq. ne inpulsus -a prave insistas ... :: quibus -is pulsus (inp- *l. v.*) ... in illam iniquos sim? (*de plur. v.* Don. *ad l.; cf. p. 362, 32*). 505. 711. 729. 780. 781. Haut. 189 timet ... patris -am (*al.*). Phorm. 323 in me omnem -am derivem senis. 435. Ad. 312 (*syn. antea*: iracundia). Cato or. frg. 31 utrubi bona utrubi mala gratia capiatur, utrinde -am, utrinde factiones tibi pares (*cf.* Sen. dial. 5, 6, 3 offensa ..., quae animum in -as paret). Pacvv. trag. 306. Lvcil. 158 *gladiator*: studio atque odio illius ecferor -ā ([*antea*: odi hominem, iratus pugno. *cf. aliter p. 364, 48*]. *al.*). 900. Acc. trag. 15 -am infrenes (*cf.* Sen. Med. 866 frenare. *al.*). 387. 450 cor -ā fervit (Afran. com. 128 amens -ā fervere. *al. cf.* Cic. Tusc. 4, 78 dum defervescat -a. Lvcr. 3, 288 *animus* in -a ... fervescit [*v. et p. 370, 83*]. Hor. sat. 1, 2, 71 conferbuit -a *muttonis* [*v. p. 362, 34*]. *saepe*). 468. Cic. Phil. 12, 26 -a dementiaque inflammatus (*al.*). rep. 1, 60 consilio ... dominante nullum esse libidinibus ... -ae ... temeritati locum *in animo.* Tusc. 2, 58 -a (*subi.*) exardescit (*cf.* Att. 2, 19, 5 iis *edictis* ardet dolore et -a ... Pompeius [*al.*]. Ov. met. 5, 41 indomitas ardescit vulgus in -as [*al.*]). off. 1, 136 -a procul absit, cum qua nihil recte fieri ... potest (Vlp. dig. 24, 1, 32, 10 divortium faciunt cum -a sui animi et offensa. *saepe*). Tim. 44 -am et metum et reliquos motus animi (*gr. p. 42^{A} θυμόν*). *al.* Lvcr. 5, 1148 acrius ex -a ... se quisque parabat ulcisci. *al.* Sall. Iug. 64, 5 *Marius* cupidine atque -a, pessumis consultoribus, grassari. *al.* Verg. Aen. 10, 714 iustae quibus est Mezentius -ae (*ad l.* Arvs. gramm. VII 486, 1 -ae mihi est illud, sicut dolori mihi est. Macr. Sat. 6, 6, 9 'odio esse aliquem' usitatum, '-ae esse' inventum Maronis est). *al.* Liv. 5, 41, 4 Galli ... sine -a, sine ardore animorum ingressi *Romam* (28, 19, 7. *al. pro adi. q. e. ἀόργητος*: Orig. in Matth. 15, 16 p. 395, 16 quomodo *aliquis* fiet statim ... sine -a? Ignat. Philad. 1, 2). *al. et passim.*

β *c. additamentis*: Ⓘ *gen.* (*praeter subi.*): *obi.*: Sall. epist. Mithr. 3 *te moratur* -a in Tigranem recentis belli (hist. frg. 1, 145 Ov. trist. 2, 47. Liv. 1, 30, 7 ob residuas bellorum -as. 2, 16, 9. 2, 62, 3. *al.*). Verg. Aen. 2, 413 Danai ... ereptae virginis -ā ... invadunt (Liv. 37, 51, 6 provinciae). 9, 736 Pandarus ... mortis fraternae fervidus -ā ([-ae *M^{1}*]. Hor. epist. 2, 2, 207 mortis formidine et -a). Ov. met. 1, 765 Clymene ... -ā mota ... dicti sibi criminis. 4, 235 paelicis (*cf.* Val. Max. 9, 13 ext. 3 paelicatus). Liv. 1, 5, 3 ob -am praedae amissae (8, 12, 5 agri). 2, 22, 4 -ā odioque eius (Val. Fl. 4, 742 furentis Bebryciae). 4, 57, 9 ob -am dictatoris creati. 5, 1, 5 repulsae. 5, 33, 3 -ā corruptae uxoris. 8, 29, 13 a vulnerum -ā (Sil. 5, 344. *al.*). 9, 8, 12. 9, 34, 9. 21, 2, 6. *al.* Sil. 12, 271 -as cladum (Tac. ann. 13, 57, 3). Tac. hist. 2, 86, 1 *legiones* dolorem -amque ... pugnae retinentes. *saepius.* *gen. inhaerentiae*: Stat. Theb. 11, 627 *Oedipus* insumpserat -as mortis et ... telum ... quaerebat (*nisi potius iungendum* mortis ... telum, *cf. Howard, TAPhA 90, 1959, 128sq.; aliter p. 363, 78*). *gen. gerund.*: Apvl. apol. 28 inde omnis ... accusationis obeundae -a et rabies ... exorta est.

Ⓘ *praepp.*: Plavt. Amph. 896 mihi illius -a in hanc *expetet* (Liv. 2, 42, 1. 5, 12, 8. *saepe*). 941 -ae si quae ... eveniunt huius modi inter eos (Ter. Andr. 552. Hec. 305 -a inter eas intercessit. 310 pueri inter sese quam pro levibus noxiis -as gerunt. 313 Cic. har. resp. 63. *saepe*). Liv. 2, 19, 10 ob erepta bona (*al.*). 3, 66, 4 quidquid -arum simultatiumque cum externis fuerit (Vitae patr. 3, 94 p. 777^{B} *frater* per invidiam semper -am cum eo habuit [*gr. Cot. p. 567^{C} ἐχθραίνων αὐτῷ. ibid.* p. 777^{C} tecum. 7, 10, 1 p. 1033^{B}; *syn.* litem]. *al.*). 4, 30, 12 -ae adversus Veientes (10, 31, 6. 31, 45, 2. 31, 47, 4. 36, 6, 1 [*Polyb. 20, 7, 3 ἀλλοτριότητος*]. Tac. ann. 14, 1, 2. *saepe*). 10, 5, 2 -a ab (*om. PF*) accepta ... clade (31, 17, 4). *al.*

Ⓘ *structurae c. inf.*: *seq. acc. c. inf.*: Ter. Hec. 562 quam ob rem incendor -ā esse ausam facere haec te. Liv. 5, 45, 6 indignitas atque ex ea -a animos cepit: Etruscisne etiam ... ludibrio esse clades suas? *a locutione '-a est' pendet inf.*: Sen. dial. 3, 15, 2 *non* -a, sed ratio est a sanis inutilia secernere. *inf. finalis* (*more graeco*): Verg. Aen. 2, 575 (*interpol.?*) subit -a cadentem ulcisci patriam.

b *usu peculiari*: **α** *i. q. pars animi in doctrina Platonica* (*cf. Plato rep. 9 p. 572^{A} τὸ θυμοειδές ..., ὀργάς ..., θυμῷ. sim. et p. 363, 59. 64*): Cic. ac. 2, 124 trisne partes habeat *animus*, ut Platoni placuit, rationis, -ae, cupiditatis. Tusc. 1, 20 -am in pectore ... locavit *Plato.* 1, 80 in quibus *partibus* aegritudines, -ae libidinesque versentur. 4, 10. div. 1, 61 in qua *parte* -arum existit ardor. Chalc. comm. 183 (*ex Eurip. Med. 1079 θυμός*) vincit -a sanitatem pectoris. 187 vitiosae ... partes animi, quae *rationi* subtexuntur, -a est et cupiditas ([*syn.* iracundia]. Avg. civ. 14, 19 p. 42, 12 D. illi philosophi, qui veritati propius accesserunt, -am atque libidinem vitiosas animi partes esse confessi sunt). *al. cf.* Firm. err. 5, 3 *Porphyrii (?) sectatores* unam partem *divinitatis Mithriacae tripertitae* capiti[s] adsignant, ut hominis -am quodammodo tenere videatur (5, 4 mens ..., -a ..., libido: animam separatio ista dissolvit). *cf. et p. 368, 72. 371, 61. 74. 372, 14.* **β** *in arte rhet. de affectu, quem orator in dicendo profert* (*aliter de commotione audientium e. g. p. 363, 33*): Sen. Herc. f. 173 hic clamosi ... fori iurgia vendens improbus -as et verba locat (Qverol. p. 18, 12 R. vende vocem, vende linguam, -as atque odium loca). Qvint. inst. 6, 2, 20 πάθος tragoediae ... simile (*cf.* Ov. rem. 375): haec pars circa -am odium metum invidiam miserationem ... versatur. Macr. Sat. 4, 6, 15 hyperbole ..., per quam exprimitur -a vel misericordia. Mart. Cap. 5, 505 -a ... vehementer animos turbat, ut cum exaggerat Tullius *eqs. al.* **γ** *in certaminibus, ludis (cf. p. 363, 52), fere i. q. ardor certantium* ([*spectatorum l. 53*]. *sc. per similitudinem proelii, quod inter hostes -a vera geritur*): Stat. Theb. 4, 229 deus ... viros in pulvere crudo ... alit nudaeque modos virtutis et -as ingenerat. 6, 745 *Pollux puerum* simili stantem miratus in -a. silv. 3, 1, 44 gymnas et insontes iuvenum sine caestibus -ae. Clavd. 20, 358 magna confligitur -a, quis melius ... puer ... membra rotet. *v. et p. 365, 57.* **δ** *de furore sacerdotum sim.*: Val. Fl. 7, 636 ubi attonitos maestae Phrygas annua Matris -a vel exsectos lacerat Bellona comatos. Sil. 1, 101 non ille euhantis Massylae (*sc. inferos cientis*) palluit -as. **ε** *de eis, quae -am exprimunt: fere i. q. verba irata*: Val. Fl. 3, 696 et gemitus et inanes ... -as fundere. 7, 34 *Aeetes* prosilit *in* ora viri talique effunditur -a: *eqs.* Theod. Mops. in psalm. 34, 20 p. 189, 18 'in iracundia terrae loquentes' (*Vulg.*) pro eo ut diceret: super terram positi -am loquebantur. *-a exstat in vultu*: Clavd. 26, 376 frons laeta parum ..., mixta sed nobilis -a.

2 *-a potestatum supernarum vel infernarum* (*de re v. Pohlenz, Vom Zorne Gottes, Göttingen 1909. hic illic transit in notionem q. e. ultio, castigatio, cf. p. 365, 75sqq.*): **a** *gentilium*: Naev. trag. 36 cave sis tuam contendas -am contra cum -a Liberi (*al.*). Cic. har. resp. 39 graviores deorum immortalium -as subire (Mil. 86 leg. 2, 22. *al.* Verg. Aen. 8, 40 deum. *saepe. dub., gen. subi. an obi. agnoscendus sit* Verg. Aen. 4, 178 Terra parens -ā inritata deorum [Serv. *ad l.* amphibolon est, utrum sua -a propter extinctos gigantas an -a deorum ..., quae extinxerat gigantas. Schol. Verg. Veron. *ad l.* in deos]). leg. 2, 21 divorum. *al.* Catvll. 64, 194 Eumenides, quibus ... frons expirantīs praeportat pectoris -as. 68, 139 Iuno ... coniugis in culpa flagrantem concoquit -am ([*v. app. cr.*]. *saepe*). Lvcr. 5, 399 *Iuppiter* -ā ... percitus acri (*saepe*). 6, 74. 6, 753 -as Palladis acris (*al.*). Verg. georg. 4, 453 numinis (*saepe*). Aen. 1, 11 tantaene animis caelestibus -ae? *et passim.* *a philosophis negatur -a dei, sed daemones (l. 84) -a incitari dicuntur*: Cic. nat. deor. 1, 45 quod beatum aeternumque sit, id ... neque -a neque gratia teneri ([*Epicur. rat. sent. 1 οὔτε ὀργαῖς οὔτε χάρισι συνέχεται*]. *ibid.* a beata ... natura et -am et gratiam segregari. Lvcr. 1, 49 [= 2, 651] *divum natura* nec bene promeritis capitur neque tangitur -a. Lact. inst. 3, 17, 42. *al.*). off. 3, 104 *ius iurandum* non ad -am deorum, quae nulla est, ... pertinet. Lvcr. 6, 72. Apvl. Socr. 13 p. 147 *daemones* pati possunt ..., ut et -a inci-

[Stiewe-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tentur et misericordia flectantur *eqs.* Arnob. nat. 4, 37 p. 171, 23. 6, 2 p. 215, 2 non -a effervere. *al.* Lact. ira 5, 1sqq. *Stoici* aiunt gratiam in deo esse, -am non esse . . .; -am enim commotionem mentis esse ac perturbationem, quae sit a deo aliena *eqs. al. v. et p. 369, 56.*

b *in religione Christiana:* **α** *dei:* (I) *explicatur, qualis -a sit in deo impassibili (v. et p. 366, 20):* Tert. adv. Marc. 2, 16 p. 357, 24 *deus adhibet* -am propter scelestos et bilem propter ingratos *eqs.*; quae omnia patitur suo more, quo eum pati condecet. Hier. hom. Orig. in Ezech. 1, 2 p. 321, 23sqq. sit . . . aliquis, qui ipso nomine -ae offensus criminetur eam in deo; cui respondebimus non tam -am esse -am dei quam necessariam dispensationem: . . . opus *est* -ae dei, ut arguat, ut corrigat *eqs.* (*cf.* in psalm. 2 p. 7, 22sqq. correptionem, ut patris in filium . . ., -am autem patientibus videri, non quod deus emendet iratus *eqs.*). 10, 2 p. 420, 1. in psalm. 57 p. 51, 13 non iratus, sed quasi iratus; non est quippe dei -a, sed emendatio. in Zach. 1, 2 p. 1420[B]. *al.* Rufin. Orig. in iud. 2, 4 p. 477, 26sqq. *deum,* in quo . . . -ae nullus affectus est, . . . ad iracundiam provocare . . .: verum ille . . . *numquam* -ae turbatur affectibus, ego autem per ea, quae delinquo, -am mihi ipse conscisco. princ. 2, 4, 4 p. 132, 6 cum de -a dei legimus, non secundum litteram quae dicuntur advertimus, sed spiritalem intellectum requirimus *eqs.* Avg. in psalm. 105, 32 p. 1415[med.] perturbatio non cadit in deum . . ., potentia vindicandi hoc nomen (*sc. -ae*) accepit. *al.* Consvlt. Zacch. 1, 16 p. 19, 25 -a non passibilem *deum* significat, sed improbantem. Cassian. inst. 8, 4, 3 de -a dei vel furore cum legimus, non ἀνθρωποπαθῶς . . . sentire debemus. *al.*

(II) *loci selecti:* Itala num. 11, 1 (Lugd.) audivit dominus et exacerbatus est in -a (ἐθυμώθη ὀργῇ, *Vulg.* iratus est). 11, 10 (Lugd.). 22, 22 (Lugd.); ὠργίσθη θυμῷ, *Vulg.* iratus est. deut. 32, 21 (Lugd.) ipsi in zelum conpulerunt me . . ., in -a conpulerunt me in idolis suis (παρώργισάν με, *Vulg.* irritaverunt). iud. 20, 28 (Lugd.) indignatio et -a . . . in Istrahel ([*gr. et Vulg. aliter*]. *al.*). psalm. 87, 8 (Sangall.) in me confirmata est -a tua (θυμός, *cf.* Avg. in psalm. 87, 7 p. 1113[in.] 'indignatio tua' vel sicut alii codices habent '-a tua' vel sicut alii 'furor tuus' [*Vulg.*]). *et passim.* *in certa locutione* (*cf. et p. 366, 47sqq.*): Vvlg. psalm. 37, 4 non est sanitas carni meae a facie -ae tuae ([ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου]. 101, 11. *v. et p. 367, 6*). *i. q. potestas ultrix exiens a deo:* Vvlg. exod. 15, 7 misisti -am tuam, quae devoravit *adversarios* . . . ut stipulam (*ad l. cf.* Verec. in cant. 1, 8 p. 5[a] -am hic exsecutores angelos cognoscamus, qui sunt ultionem ab Aegyptiis consecuti [*sim. metonymice l. 76. p. 366, 50*]. *al.*). num. 16, 46 egressa est -a a domino. I par. 27, 24. *al.*

β *diaboli (cf. p. 366, 50), angelorum sim. (cf. l. 39):* Vvlg. apoc. 12, 12 vae terrae et mari, quia descendit diabolus ad vos habens -am magnam (θυμόν). Avg. in psalm. 7, 12 p. 105[med.] significantius . . . dicitur '-am adducens' (Itala psalm. 7, 12) quam 'irascens' . . ., ut non sit in ipso *deo* -a, qua punit, sed in animis eorum ministrorum, qui praeceptis veritatis obtemperant, per quos iubetur etiam inferioribus ministeriis, qui vocantur angeli iracundiae, ad punienda peccata. in Iob p. 622, 28 '*spiritalia nequitiae*' (*Eph. 6, 12*), quorum persequentium -as aut insidias patitur.

3 *-a bestiarum:* Lvcr. 3, 298 nec capere -arum fluctus in pectore possunt *leones* (*saepe*). 3, 303 nec nimis -ai (-a *OQ*) fax . . . subdita percit *boves* (*al.*). Verg. georg. 4, 236 *apibus* -a modum supra est (Aen. 12, 590. *al.*). Aen. 2, 381 *anguem* attollentem -as et . . . colla tumentem (*cf.* 7, 755. *al*). 9, 62. Ov. ars 2, 373 *non* aper media tam saevus in -a est (*al.*). *et passim.* *de ardore certaminis* (*cf. p. 364, 48*): Gratt. 520 *equus cursando* eluctabitur -am (Stat. Theb. 6, 399 conpressae transfumat anhelitus -ae).

4 *-a rerum (saepe per προσωποποιΐαν, frequentius ap. poetas):* Lvcr. 1, 723 Aetnaea minantur murmura flammarum rursum se colligere -as (*cf.* Stat. silv. 4, 4, 79). Verg. Aen. 1, 57 *Aeolus* temperat -as *ventorum* (*saepe*). 8, 432 *in fulmine formando Cyclopes* miscebant . . . flammis . . . sequacibus -as (*al.*). Ov. epist. 17, 203 mare finiat -am (*saepe*). Gratt. 418 morbi (*al.*). Sil. 7, 344 renovant tela . . . et dant mucronibus -as (Stat. Ach. 1, 435). *saepe.* *aliter -a hominum rebus adscribitur:* Cic. Marcell. 17 *cives* Martis vis perculit, non -a victoriae. Tusc. 4, 43 -ā excanduit fortitudo. *al.*

C *-a dea, daemon sim.:* **1** *plur.:* Verg. Aen. 12, 336 -ae Insidiaeque, dei *Martis* comitatus (Sil. 4, 437 Stat. Theb. 7, 48). Val. Fl. 2, 205 Pavor et . . . Discordia . . . atraeque genis pallentibus -ae *eqs.* 5, 146 Stat. Theb. 2, 287 Clavd. 10, 79. **2** *sg.:* Sen. Herc. f. 75 perge, -a, perge *eqs.* Med. 953. dial. 4, 35, 5 talem nobis -am figuremus: flamma lumina ardentia *eqs.* 5, 3, 6 Val. Fl. 5, 137 Sil. 2, 672. Stat. Theb. 3, 424 Furor -aque (4, 661. 9, 833). *al.*

II *spectatur* ***effectus*** *-ae in eis, qui -a (sc. aliorum)* ***premuntur****, -am* ***patiuntur:*** **A** *metonymice de eis, qui ultionis divinae exactores homines premunt:* Verg. Aen. 3, 215 *non Harpyiis* saevior ulla pestis et -a deum Stygiis sese extulit undis (Val. Fl. 4, 428 Harpyiae . . ., -a tonantis [*cf. et p. 366, 5sq.*]. 4, 521 famulas . . . Iovis, quas . . . magnas sibi legit in -as). Val. Fl. 1, 683 ingens -a deum . . . Sirius. *cf. et l. 37sqq. p. 366, 50.*

B *fere i. q. invidia, odium, poena sim.:* **1** *in universum:* Verg. Aen. 3, 366 Celaeno . . . tristīs denuntiat -as (Serv. *ad l.:* deorum scilicet propter iniurias suas). Liv. 2, 61, 3 *Appius* invisus plebi reus . . . plenus suarum, plenus paternarum -arum (*i. et in se et in patrem*). Gratt. 455 *sceleratus* discet commissa quantum deus ultor in -a . . . valeat (*i. 'quae flagitiis commissis provocata est' Enk*). Cvrt. 10, 1, 6 recidisse -am in -ae ministros. Val. Fl. 2, 362 flagitat -as in populos Astraea Iovem. 4, 473 (*loquitur Phineus*) te . . ., quae nunc premis, -a tonantis (*cf. p. 365, 79*). 4, 483. 7, 149 *Oresten* horrisoni quatit -a flagelli. Sil. 6, 287 quanta . . . supplicia et qualis exhausimus -as. Stat. Theb. 5, 133 hos deus ultor in -as adportat. 5, 689 ausis sera quidem manet -a tamen. Qvint. decl. 321 p. 260, 19 nullis suppliciis, nullis poenis, nulla me omnium hominum -a posse pensare, si feci. Epist. Alex. l. 280 H. ne *deorum* -a nos premeret (Firm. math. 3, 2, 19 *Saturnus* faciet -as deorum, imperatorum odia. *al.*). Damig. lapid. 4 p. 167, 14 omnes -as effugies et naufragio facto enatabis. *al.* Sidon. epist. 3, 4, 1 suspecti Burgundionibus, proximi Gotis, nec impugnantum -a nec propugnantum caremus invidia. *al.* *nota de -a legum:* Ambr. in psalm. 37, 19, 3 *dicimus* de quoquam punito, quia -am incidit legum, non quia legum -am, sed quia legum severitatem incidit, . . . lex enim nescit irasci.

2 *in sermone Christ. per hebraismum, fere i. q. ultio, castigatio:* **a** *dei:* **α** *explicatur, definitur:* Cypr. epist. 59, 3 p. 681, 12 -a est dei non intellegere delicta, ne sequatur poenitentia. Hil. in psalm. 2, 17 p. 49, 6sqq. ultio *sceleratis* constituta -a esse dei creditur, non quia . . . dei . . . natura motu impetus turbidi incalescat, sed quod ille . . . sentiat sibi *deum* . . . iratum: poena enim patientis -a esse creditur decernentis *eqs.* Ambr. in psalm. 37, 19, 2 *deus* quia vindicat, videtur irasci; . . . vindictam . . . -am esse supra diximus (37, 19, 3 [*ad psalm. 77, 49*]. Avg. enchir. 10, 33 ex humanis motibus translato vocabulo vindicta *dei* . . . -ae nomen accepit. quaest. Simpl. 2, 2, 3 p. 140[fin.] *v. et l. 39*). Hier. hom. Orig. in Ier. 2, 5 p. 294, 23sq. non . . . deus peccatores punit iratus, sed . . . magna -a est a deo tormenta non perpeti: qui enim punitur, etiamsi ab ea quae vocatur dei -a corripitur, ad hoc punitur, ut emendetur. Rvfin. Orig. in Rom. 2, 6 p. 885[B] ipse qui ex peccati conscientia animae incutitur cruciatus -a *appellatur.* Avg. civ. 15, 25 p. 113, 29 D. -a dei non perturbatio animi eius est, sed iudicium, quo inrogatur poena peccato. 21, 18 p. 523, 6. 21, 24 p. 532, 18 -a . . . dei est etiam ista vita mortalis, ubi homo vanitati similis factus est. enchir. 29, 112 damnatio: haec . . . vocatur -a dei. *al.* Evcher. instr. 1 p. 88, 23 scripturae consuetudo est, ut -a pro ultione ponatur; est enim -a secundum hominem, vindicta secundum deum. *al. cf. e. g. p. 365, 11. 19.*

β *exempla selecta:* Tert. resurr. 26 p. 62, 8 si quid -ae vel gratiae in terram deus statuit. *al.* Itala lev. 10, 6 (Hier. epist. 39, 4, 7) ne . . . super omnem synagogam veniat -a ([θυμός, *Vulg.* indignatio]. *al.*). *al.* Cypr. Demetr. 23 p. 368, 2 esse hanc -am dei, hanc esse censuram. epist. 55, 23 p. 641, 18 qui pervicax . . . est, -am sibi et poenam iudicii venientis exaggerat (*cf. vol. V 2, 1147, 51*). 59, 13 p. 682, 4. *al.* Vvlg. Luc. 21, 23 Rom. 3, 5. 13, 4. *al.* *certae locutiones:* Vvlg. psalm. 109, 5 in die -ae (Rom. 2, 5 apoc. 6, 17. *al.*). Rom. 9, 22 vasa -ae (*al.; aliter* Ier. 50, 25). Eph. 2, 3 eramus natura filii -ae (*metonymice -a accipitur de diabolo* [*cf. meton. p. 365, 39. 76*]: Mar. Victorin. in Eph. 2, 3 p. 1254[D] filii . . . non dei, sed -ae; ipse enim adversarius, qui est -a, nos . . . sibi vindicaverat [*cf. Pohlenz, Vom Zorne Gottes, p. 120*]. Hier. in Eph. 2, 1sqq. p. 467[C] -ae filios . . . ut filios diaboli. *al. de diversis ap. eccl. explicationibus v. J. Mehlmann, Analecta biblica 6, 1957, passim*).

b *hominis:* CE 1374, 7 (*post a. 532*) *Bonifatius papa* -am supplicibus humili de corde remisit (*ad rem cf. Harnack, SBBerlin 1924, 36*).

appendix *rerum notabilium:* **1** *designatur -a (fere dei; hominum l. 72) sub imag. rerum (cf. p. 363, 11):* *ignis:* Itala Ier. 4, 4 (Cypr. testim. 1, 8 p. 45, 13) ne exeat sicut ignis -a mea et exurat ([θυμός, *Vulg.* indignatio]. Vvlg. psalm. 88, 47 exardescet). Vvlg. Ezech. 22, 31 in igne -ae meae consumpsi eos (38, 19 locutus sum). *al.* *liquorum:* Itala apoc. 15, 7 (cod. g. *al.*) septem fialas . . . plenas -ae dei ([θυμοῦ, *Vulg. v. p. 369, 69*]. Vvlg. apoc. 16, 1). Ps. Philo antiq. 7, 4 fontes -ae meae (*syn.* aqua comminationis). Vvlg. Is. 51, 17 bibisti de manu domini calicem -ae eius (apoc. 14, 10). Os. 5, 10 super eos effundam quasi aquam -am meam. Mich. 6, 10. apoc. 14, 8 *Babylon* a vino -ae fornicationis suae potionavit . . . gentes ([θυμοῦ]. 14, 10. 18, 3. *v. et p. 367, 20. 24*). 14, 19 in lacum -ae dei magnum (θυμοῦ). *al.* *virgae:* Vvlg. prov. 22, 8 qui seminat iniquitatem, metet mala et virga -ae suae consummabitur. *lanceae:* Vvlg. sap. 5, 21 *deus* acuet . . . duram -am in lanceam. *cibi:* Rvfin. Orig. in gen. 1, 17 p. 21, 10 iste . . . cibus -ae terrenus noster fit cibus *eqs.*

2 *locutiones per gen. identitatis (in sacra scriptura et apud eccl. secundum hebr.; paulo aliter apud gentiles p. 367, 14. 16. 17):* **a** *ad notionem capitis I:* **α** *-a alicuius rei:* -a animationis: Itala num. 12, 9 (Aug. loc. hept. 4, 33 p. 586, 15) -a a. domini super eos ([ὀργὴ θυμοῦ, *Vulg.* iratus]. Is. 42, 25 [Cypr. laps. 21 p. 253, 7] superduxit super eos -am a. suae [ὀργὴν θυμοῦ, *Vulg.* indignationem furoris]). -a animositatis: Itala exod. 32, 12 (Monac.) desine ab -a a. tuae (τῆς ὀργῆς τοῦ θυμοῦ, Vvlg. quiescat -a tua). -a animi: Itala num. 12, 9 (Lugd.) -a a. domini erat super

[Stiewe-Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ipsos (ὀργὴ θυμοῦ, *Vulg.* iratus). -a fellis: PRVD. perist. 10, 867. -a furoris: ITALA num. 25, 4 (Rufin. Orig. in num. 20, 4 p. 196, 11) avertetur -a f. domini ab Istrahel (ὀργὴ θυμοῦ, *Vulg.* furor). Os. 11, 9 (Hier. *ad l.* p. 919B) non faciam iuxta -am f. mei (τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ, *Vulg. v. l. 20. cf. l. 7*). VVLG. deut. 13, 17. 29, 24 Iob 20, 23. Is. 13, 13 diem -ae f. eius (*al.*). Ier. 4, 26 a facie -ae f. eius (*al.*). *saepe.* VICT. VIT. 1, 6. *al.* -a indignationis: ITALA Os. 11, 9 (Cypr. testim. 2, 6 p. 69, 15). *al.* CYPR. laps. 7 p. 241, 27 -am divinae i. ostendens (POMER. 2, 7, 3 p. 452A). VVLG. psalm. 77, 49 *deus* misit in eos -am i. suae, indignationem et -am et tribulationem (ὀργὴν θυμοῦ). 84, 4 Ier. 30, 24 thren. 4, 11 I Macc. 2, 49 (ὀργὴ θυμοῦ). SACR. Greg. 201, 4. *al.* CASSIOD. hist. 6, 40, 6. *al.* -a invidiae: RVFIN. Orig. in gen. 1, 17 p. 21, 16. -a murmurationis: GREG. M. in Ezech. 1, 1, 18 p. 794D. saevitiae -a: PALLAD. 4, 12, 3 quae res ... *in bubus* totius saevitiae -am resolvet. β *aliqua res* -ae: furor -ae (-ae furor): SEN. dial. 4, 36, 5 multi ... continuaverunt -ae furorem. SIL. 4, 528 *caedes* Tyriae furor edidit -ae. ITALA Is. 26, 20 (Rufin. Orig. in gen. 2, 3 p. 30, 25) donec transeat f. -ae meae (*Vulg.* indignatio). VVLG. II par. 29, 10. psalm. 68, 25 (ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς). Os. 11, 9 Ion. 3, 9. apoc. 19, 15 torcular vini furoris -ae dei (τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς). *al.* indignatio -ae: ITALA deut. 13, 17 (Cypr. Fort. 5 p. 326, 1. *al.*) avertatur dominus ab i. -ae suae (*gr. 18* θυμοῦ τῆς ὀργῆς, VVLG. -a furoris). Ios. 7, 26 (Lugd.). VVLG. apoc. 16, 19 calicem vini i. -ae eius (τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς). iracundia -ae: ITALA num. 25, 4 (Lugd.) avertetur iracundia -ae ab Istrahel (ὀργὴ θυμοῦ). b *ad notionem capitis II*: CYPR. sent. episc. 10 p. 442, 9 *haeretici* habebant ... damnationis -am et erroris offecturam. VICTORIN. POETOV. in apoc. 8, 3 magnam plagarum -am imminere. DRAC. laud. dei 1, 691 *deus* nulla virtute minor nisi verberis -a. ARATOR act. 2, 993 poenarum ... graves evolvere versibus -as.

3 *in figuris*: a *etym.*: irasci (iratus) -ā (in -a): ITALA exod. 32, 10 (Lugd.) iratus -a in eis (θυμωθεὶς ὀργῇ, *Vulg.* ut irascatur furor). 32, 11 (Lugd.) -a irasceris in populum (θυμοῖ ὀ., *Vulg.* irascitur furor). iud. 10, 7 (Lugd.) iratus est in -a dominus (ἐθυμώθη ὀ., *Vulg.* iratus). 14, 19 (Lugd.). Zach. 1, 2 (Ps. Ambr. paenit. 25 p. 998D) iratus est dominus ad patres ... -a magna (ὠργίσθη ... ὀργήν, *Vulg.* iratus est ... iracundia). *al. cf. p. 370, 15.* -a — iracundia: VVLG. Bar. 4, 6 in -a ad iracundiam provocastis deum (παροργίσαι). b furiari -a: ITALA iud. 9, 30 (Lugd.) Zebul ... furiatus est -a (ἐθυμώθη ὀργῇ, *Vulg.* iratus est valde). c indignari -a (in -a): ITALA Ios. 7, 1 (Lugd.) indignatus est in -a dominus filiis Istrahel (ἐθυμώθη ... ὀργῇ, *Vulg.* iratus est). Iudith 1, 12 (Corb.) indignatus est -a ... rex ad omnem terram ... valde (ἐθυμώθη, -a *om. Vulg.*). d insanire in -a: *v. vol. VII 1, 1832, 19.*

4 c. -a *iunguntur adi.* (*afferuntur significantiora*): acerba: *v. p. 362, 50.* acris: *v. p. 364, 75 (bis). saepe.* alta: SEN. dial. 3, 4, 3. amens: SEN. dial. 3, 12, 5. 5, 39, 2. ardens: VAL. FL. 4, 3. 8, 87. *al.* atrox: LIV. 2, 51, 6. 8, 33, 17. bellica: SERV. Aen. 10, 758. blanda: STAT. Theb. 10, 836. brevis: OV. Pont. 2, 5, 11. *saepe.* caeca: OV. am. 1, 7, 44 VAL. FL. 6, 422. caelestis: LIV. 2, 36, 6. *saepe.* calida: LVCAN. 2, 493. *al.* capitalis: HOR. sat. 1, 7, 13. cassa: VAL. FL. 6, 556 SIL. 7, 123. crudelis: LIV. 28, 20, 6. *al.* divina: TERT. scorp. 3 p. 151, 19. *al. v. et p. 363, 22.* diutina: LIV. 6, 42, 12. diuturna: LIV. 2, 42, 1. *al.* exsistens: *v. p. 362, 46.* facilis: LVCAN. 1, 173. *al.* feminea: VERG. Aen. 7, 345 PROP. 2, 9, 35. ferox: OV. met. 11, 323. *al.* flagrans: *v. p. 364, 73. al.* frequens: SEN. dial. 3, 4, 3. 4, 6, 3. gravis: HOR. carm. 3, 3, 31. *saepe. v. et p. 364, 67.* hostilis: TAC. ann. 14, 38, 3. humana: LIV. 8, 24, 15. *al.* immanis: VERG. Aen. 9, 694. *al.* implacabilis: CVLEX 238 OV. Pont. 3, 3, 63. impotens: LIV. 31, 24, 18. 39, 4, 5. inanis: VERG. Aen. 10, 758. *v. et p. 364, 58.* inconsulta: LIV. 42, 54, 5. *al.* indomita: *v. p. 363, 35. 61. al.* ingens: *v. p. 362, 68. 365, 80. saepe.* iniqua: OV. epist. 9, 45 met. 5, 245. *al.* interna: AMM. 22, 14, 2. inveterata: *v. p. 362, 47. al.* iusta: PLAVT. Truc. 192 (*v. app. cr.*). *saepe. v. et p. 363, 18. 67.* latitans: SEN. dial. 5, 13, 3. lenis: OV. trist. 4, 4, 48. *al.* lenta: OV. epist. 3, 22. *al.* levis: OV. Pont. 1, 10, 20. *al.* magna: *v. p. 363, 44. 364, 53. 365, 44. 366, 30. saepe.* memor: VERG. Aen. 1, 4. *inde saepe.* merita: VERG. Aen. 8, 501. *al.* mitis: OV. trist. 1, 2, 61. *al.* mollis: OV. trist. 1, 5, 84. *al.* nascens: *v. p. 362, 46.* naturalis: CIC. Tusc. 4, 79 SEN. dial. 3, 6, 5. *al.* nobilis: LVCAN. 3, 614. 6, 487. novercalis: AVIEN. Arat. 380. placabilis: OV. met. 10, 399. *al.* plumbea: *v. p. 363, 38.* praeceps: SEN. Phaedr. 541. *saepe.* publica: OV. Pont. 4, 14, 16. *al.* rabida: OV. met. 7, 413. *al.* recens: CIC. part. 112. *saepe.* saeva: VERG. Aen. 10, 813 PROP. 1, 18, 14. *saepe. v. et p. 365, 78.* sera: *v. p. 366, 8.* subita: OV. met. 9, 574. *saepe.* surda: SEN. dial. 5, 39, 2. tacita: OV. met. 6, 623. *saepe.* tristis: CIC. carm. frg. 27 (Tusc. 3, 18) 1 VERG. ecl. 2, 14. *saepe. v. et p. 365, 83.* tumida: OV. epist. 11, 15. *al.* vetus: OV. met. 14, 582. *saepe.* utilis: PROP. 4, 5, 31 SEN. dial. 3, 5, 1. *al.*

deriv.: iratus (irascor), iror.

īrācundē *v. p. 371, 28.* *Stiewe-Hi.*

* **īrācundia**, -ae *f.* *ab* iracundus. *de orig.*: PAVL. FEST. p. 106, 6 -a dicta, quod iram incendat. *scrib.*: -ond-: CIC. Att. 8, 15, 2 (*l. v., item* 8, 16, 2. *al.*). *al.* -unt-: BASIL. ad fil. p. 38, 10 (*B*). *al.* *formae pl.*: *v. p. 369, 11. 50. 52 sq.* *gen.* -arum *non occurrit.* NOT. Tir. 43, 3.

de notione: CIC. rep. 1, 60 Archytas -am videlicet dissidentem a ratione seditionem quandam animi esse ... ducebat atque eam consilio sedari volebat. Tusc. 3, 11 -a libidinis est pars; sic enim definitur: -a ulciscendi libido (*cf. Aristot. rhet. 2, 2 p. 1378a, 31* ἔστω ... ὀργὴ ὄρεξις ... τιμωρίας φαινομένης διὰ φαινομένην ὀλιγωρίαν *eqs.; Chrysipp. [v. p. 362, 43]. hinc pendent*: CIC. de orat. 1, 220 quid esset -a, fervorne mentis an cupiditas puniendi doloris. SEN. dial. 4, 22, 2 causa ... -ae opinio iniuriae est. *v. etiam l. 67*). 4, 27 -a ab ira differt, estque aliud iracundum esse, aliud iratum, ut differt anxietas ab angore (*sim. distinguuntur*: SEN. dial. 3, 4, 1. MAR. VICTORIN. rhet. 2, 5 p. 263, 6 -a perpetua est, ira ad tempus suscipitur. DON. *l. 51. 55 sq.* SCHOL. Ter. p. 144, 1 ISID. diff. 1, 301 diff. app. 25 DIFF. Suet. p. 274, 8 gramm. suppl. 278, 19. *al. cf. et l. 17; aliter p. 369, 26*). SVET. Claud. 38, 1 irae atque -ae conscius sibi utramque excusavit edicto distinxitque *Claudius*, pollicitus alteram quidem brevem et innoxiam, alteram non iniustam fore. CHAR. gramm. p. 454, 18 B. -a χόλος. SYNON. Cic. p. 430, 15 -a. indignatio. cogitatio animi, item accensio. OP. imperf. in Matth. 11 p. 690med. -a ... proprie intellegitur commotio passionis (*syn.* ira). GLOSS. II 386, 22 ὀργή ira -a. GLOSS. μῆνις. ὀργὴ ἐπίμονος. χόλος. *al.* *gr. resp. vel* ὀργή *vel* θυμός *saepe* (ἐγκότησις: HIER. in Os. 9, 7 p. 894B. μηνίαμα: VVLG. Sirach 40, 4. μῆνις: FVLG. Virg. cont. p. 89, 1. *v. etiam l. 41. p. 369, 33*). *in interpretationibus -a ponitur: eo loco, ubi* ὀργή *non iram, sed dispositionem mentis, ingenium designat*: HIPPOCR. aer. 16 de quibus -a⟨m⟩ convenit efferari et inconsideratum et fervidum retinere magis. *pro 'ira' ab eodem interprete accipitur* 5 homines sine -a. *eo loco, ubi in textu hebr. 'nares' significantur* (*cf. p. 362, 15 sqq.*): ITALA exod. 15, 8 (Verec. in cant. 1, 9) per spiritum -ae tuae (*gr. et Vulg. v. p. 362, 19*). *legitur inde a* PLAVTO; *ap. poetas non nisi ap. scaen. usque ad* PVBLIL. (*cf. p. 362, 24*) *et* CIC. carm. frg. 31 (Tusc. 3, 76), *non* SEN. trag. [*port. vet.* rigonha. *R.*]

[*confund. in codd. e. g. c.*: iniuria: TER. Ad. 148 -am (*E, falso*). ira: SCHOL. Hor. carm. 1, 16, 25. *saepe.* iracundus: NON. p. 233, 19. *saepe.* verecundia: PVBLIL. G 2.]

I *respicitur* **perturbatio animi irati** (*transfertur ad linguam l. 81; os p. 369, 64. 83; res p. 369, 84. nota metonymice de actione p. 369, 28; de dictis p. 369, 42 sqq.; de statua iracundi hominis l. 80. per* προσωποποιίαν *e. g.* HERM. vulg. *et* Pal. sim. 9, 15, 3 [*gr.* Ὀξυχολία]. *v. et l. 65. p. 369, 24*): A *-a hominum*: 1 *in universum: i. q. affectus irascendi,* ὀργή, *ira* (ira *syn. in contextu e. g. l. 53. 77. p. 369, 34; in versionibus Italae et Vulg. modo* ira *modo* -a *isdem locis ponitur; commentatores per* -am *reddunt voc. q. e.* ira *e. g. p. 369, 55. 58. 60*) *vel sensu coartato i. q. vitium eius, qui facile irascitur,* ὀργιλότης (*cf. l. 11 sqq.; sic e. g. l. 51. 55. 79. p. 369, 79; sed plerumque distinctio vix apparet*): a *nude vel c. gen. subi.*: PLAVT. Asin. 451 non ... te provideram, ... ita -a obstitit oculis. Curc. 533 *v. p. 370, 15.* TER. Haut. 920 prae -a ... non sum apud me. Phorm. 185 remedium ... -ae. 189 senis essem ultus -am (DON. *ad l.* non 'iram', sed '-am' dicturus erat, nam ira de causa est, -a de moribus). Ad. 146 si augeam aut etiam adiutor sim eius -ae (*al.*). 310 ardeo -a ([*seq.* iram hanc]. *al. cf.* CIC. Verr. II 2, 48 exarsit -a ac stomacho. *al.*). 755 omitte ... tuam istanc -am (DON. *ad l.* bene '-am', nam ira de causa est, -a de vitio multum irascentis). 794 reprime -am ([DON. *ad l. ut supra l. 51*]. PACVV. trag. 386 incicorem -am. *al. cf.* CIC. part. 67 comprimenda. *al.*). ACC. trag. 2 cum fervat pectus -ae (*cf.* CIC. Brut. 246 effervescens in dicendo stomacho ... -āque. *al.*). RHET. Her. 2, 16, 24 propter ... amorem aut -am (*v. et l. 60.* CAEL. Cic. fam. 8, 17, 1). 2, 25, 39 -ā deductus ... aut amore (*cf.* CIC. ad Q. fr. 1, 3, 1 adductus. *sim.* RHET. Her. 3, 13, 23 *oratio* in -am inducit ... auditoris animum [3, 13, 24 ad -am adducit. *al.*]). 4, 37, 49 *laus* ab -a et molestia removeat *auditores*. 4, 52, 65 -am *meam* satura tuo sanguine (*cf.* PETRON. 97, 9 satia -am). CIC. Verr. II 2, 92 -ā furere. Flacc. 6 -ae vox aut doloris (de orat. 3, 217 aliud ... vocis genus -a sibi sumat). dom. 88 populus ... incitatus -a (*cf.* de orat. 2, 208 in -a vel excitanda vel sedanda. SEN. dial. 4, 31, 1 *duo* quae -am concitent: primum si iniuriam videmur accepisse, ... deinde si inique accepisse. *al.*). Sest. 4 -a ... inflammata ... scelere (*cf.* Tusc. 4, 50 -ā ... inflammatum [*al.*]). har. resp. 3 dolore me elatum et -a (de orat. 2, 305. *al.* HIRT. Gall. 8, 19, 8). Marcell. 8 -am cohibere (*al.*). Phil. 8, 19 sine -a dico (*al.*). rep. 3, 36 cur ... imperat ... ratio libidini -aeque et ceteris vitiosis ... animi partibus? (*cf. p. 364, 25. 369, 14 sq. 371, 61. 74. 372, 14*). ac. 2, 135 *Academici* -am fortitudinis quasi cotem esse dicebant (Tusc. 4, 43. *cf. p. 363, 12*). Tusc. 4, 43 *Peripatetici* oratorem ... *non* probant sine aculeis -ae, ... *quam* simulandam arbitrantur, ut auditoris iram oratoris incendat actio (SEN. dial. 4, 14, 1. *al.*). *al.* CAES. civ. 1, 8, 3 et studium et -am suam rei publicae dimittere. 3, 16, 3 *Bibulus* -ā summā erat. *al.* LIV 10, 23, 4 muliebri. *al.* PLIN. nat. 34, 82 *Silanion non* hominem ex aere fecit, sed -am (*v. l. 39*). VVLG. Sirach 28, 23 beatus, qui tectus est a lingua nequam, qui in -am illius non transivit (*gr. 28, 19* ἐν τῷ θυμῷ). *al.* RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 232, 25 anima in -a est. *et passim.*

b *accedunt*: α *gen. obi.*: CAES. civ. 3, 8, 3 Bibulus ... in

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

naves . . . ⟨in⟩diligentiae suae ac doloris -am (*Faernus*, -a, -ae *trad.*) erupit. *v. etiam l. 19.* *β praepp.*: CIC. ad Brut. 1, 2, 5 (9, 8, 2 Sj.) in superatos -am exercendam *esse* (TREBON. Cic. fam. 12, 16, 3 -ae nostrae, quae iustast in eius modi . . . cives. *al.*). ITALA deut. 32, 21 (Hier. in Ion. 4, 1 p. 1145A) super natione stulta eos ad -am concitabo (*παροργιῶ*, *Vulg.* inritabo). PORPH. Hor. epist. 1, 3, 29 adversus amicum (*al.*). *saepius.* *γ pendet enunt. per* quod: TAC. hist. 2, 100, 3 Bassus . . ., quod non . . . praefecturam praetorii adeptus foret, iniquam -am flagitiosa perfidia ulciscebatur (*aliter p. 368, 50*). *al.*

2 *significantius de accessionibus irae* (*indicatur tempus per gen. l. 37*): **a** *plur.* (*dub.*: CIC. fin. 1, 27 [-dae *Lambinus*]. *cf. sg. l. 23*): PLAVT. Truc. 28 quot illic (*sc. in amore*) blanditiae, . . . -ae sunt. CIC. Flacc. 87 -ae occultae, blanditiae apertae. rep. 1, 60 si consilio pulso libidines . . . -aeve tenerent omnia (*sim. respicitur pars animi*: 3, 37 -as. APVL. Plat. 2, 5. *cf. p. 368, 72 sq.*). Tusc. 3, 7 perturbationes animi, formidines libidines -ae. nat. deor. 2, 148 *vi eloquendi* cupiditates -asque restinguimus. ad Q. fr. 1, 1, 39 si implacabiles -ae sunt, . . . sin autem exorabiles (AMM. 29, 2, 18 -is). PLANC. Cic. fam. 10, 23, 5 veniebant . . . furore in me . . . incitati, -as autem harum rerum recentīs habebant; quod *eqs.* PLIN. nat. 37, 144 quod *androdamas* impetus hominum et -as domet. TAC. ann. 14, 4, 1 ferendas *esse* parentium -as. AVG. civ. 22, 22 p. 604, 2 D. THEOD. PRISC. log. 26 frequentes -ae (frequens -a *l. v.*, *cf.* CAEL. AVR. acut. 3, 11, 102 -a). *al.* *per προσωποποιίαν*: SERV. Aen. 6, 439 intra . . . mundi circulos inclusas esse virtutes, in quibus et -ae (-a *l. v.*) sunt et cupiditates. **b** *sg.* (*loci pauci certiores fere per contextum illustrati; opp.* ira, furor *l. 39 sqq.* [*aliter l. 34. 36*]): CIC. de orat. 2, 203 illam non Norbani seditionem, sed populi Romani -am . . . fuisse (*meton. de actione*). fam. 1, 9, 20 exarsi non solum praesenti . . . -ā (*opp.* inclusum illud odium). PLIN. nat. 10, 122 *sutor corvum loquentem* sive aemulatione . . . sive -ā subitā . . . exanimavit. TAC. ann. 16, 6, 1 Poppaea mortem obiit fortuitā mariti -ā, a quo . . . ictu calcis adflicta est. ITALA Eph. 4, 26 (cod. g) sol non occidat super -a vestra (*παροργισμῷ*, VVLG. super -am vestram. *hinc pendent e. g.*: AVG. serm. 58, 6, 7. 58, 7, 8 [*syn.* ira]. 211, 1, 1 p. 1054$^{med.}$ non debet -a tua, natus surculus brevis, . . . ad trabem odii pervenire [*syn.* ira, *cf. p. 363, 14*]. *al.* ALC. AVIT. hom. 16, 2 p. 124, 20 calentem diei ferventis -am. *al. v. et l. 40*). PS. AVG. serm. ed. Mai 5, 2 p. 11$^{med.}$ (*ad Matth. 5, 22*) -a . . . pessima est, cum concipitur ex odio; iniqua, cum generatur ex ira. p. 11$^{fin.}$ iudicetur -a, ut ira tollatur, . . . ut . . . non sit furoris occasio. p. 12$^{in.}$ si manente -ā . . . sol *occiderit* . . ., succedit in te irae nox, succedunt furorum tenebrae.

3 *t. t. rhet.*: *i. q. sententia indignationem, sc. dicentis, exprimens, ἀγανάκτησις* (*cf. e. g. p. 368, 65. 76*): CIC. de orat. 3, 205 *in enumeratione luminum*: vox quaedam libera . . ., -a, obiurgatio *eqs.* (*cf.* QVINT. inst. 9, 2, 3). DON. Ter. Andr. 919 'hem' principium -ae (*cf.* Phorm. 937 principium aliquid per -am dicturi). EVGRAPH. Ter. Phorm. 258 subiungitur -a. *sim.* PETRON. 9, 3 postquam precibus etiam -am miscui. *aliter de indignatione auditorum movenda*: CIC. part. 32 suavis . . . narratio est, quae habet admirationes exspectationes . . ., interpositos motus animorum, . . . dolores -as metus laetitias cupiditates.

B *-a potestatum supernarum vel infernarum* (*nota pl. e. g. l. 55. 57. 58. 65. hic illic transit in notionem q. e. ultio, castigatio, cf. p. 370, 4*): **1** *gentilium*: CIC. nat. deor. 2, 70 deorum cupiditates, aegritudines, -as (SERV. Aen. 11, 443 [*Verg.* ira]. *al.*). ARNOB. nat. 4, 37 p. 172, 2 si *dei* . . . motibus exasperantur irarum, . . . *intellegi debet* -as non parvas . . . eos continere. SERV. Aen. 1, 11 l. 11 apud inferos esse constat -am, ubi sunt Furiae (-as *l. v.*, *Verg.* irae). 6, 714. *al.* CLAVD. DON. Aen. 5, 780 p. 516, 8 *Iuno* irata sine fine -ae (*Verg.* ira). *al. et passim.*

2 *in religione Christ.*: **a** *-a dei*: ITALA deut. 32, 16 (Hier. in Is. 57, 6 p. 550D) me . . . in abominationibus suis ad -am provocaverunt (*ἐξεπίκρανάν*, VVLG. ad -am concitaverunt. *al. cf.* VVLG. thren. 1, 18 os *dei* . . . ad -am. *al.*). *al.* NOVATIAN. trin. 5 p. 17, 1 F. *dei* etiam si -as legimus et indignationes . . . et odia . . ., non tamen haec intellegimus ad humanorum relata esse exempla vitiorum (*cf.* VVLG. Iudith 8, 15 non . . . sicut filius hominis ad -am inflammabitur. HIER. hom. Orig. in Ezech. 10, 2 p. 420, 5 [*ad Rom. 2, 5*] separavit hic sermo -am a deo. *al.*). *saepe.* *per imaginem liquoris*: VVLG. apoc. 15, 7 *animal* dedit septem angelis septem fialas aureas plenas -ae dei (-ā *l. v.; gr. v. p. 366, 65*).

b *-a angelorum, diaboli sim.* (*cf. p. 365, 42*): RVFIN. Orig. in gen. 9, 3 p. 91, 1 ad -am excitati sunt angeli illi (*ibid.* l. 7 *Christus* provocavit eos ad -am). ANON. in Matth. 3 p. 25, 16 *diabolus* mavult . . . perire quam rem . . . non inplere: hoc furor habet et -a, ut rem . . . non praetermittat. PS. ORIG. hom. in Matth. 3, 3 p. 259, 29 etsi omnis . . . tempestas maris, id est omnes principatus et potestates mundi . . . in tumore -ae spumant et furiant super sanctos.

C *-a bestiarum*: SEN. dial. 4, 16, 1 -a leones adiuvat, pavor cervos (PLIN. nat. 8, 49. *al.*). COLVM. 9, 3, 3 apium. ITALA Iob 39, 24 (Philipp. *ad l.* p. 776A. *sim. al. et* HIER. interpr. Iob) *equus* tremore et -ā evertit terram (*Vulg.* fervens et fremens). ROMVL. fab. 95, 3 (recc. vet. *et* gall.) non ferres latratum eius nec -am oris illius *canis* (*al.*). *al.*

D *-a rerum*: CIC. off. 1, 89 ut ii, qui praesunt rei publicae, legum similes sint, quae ad puniendum non -ā, sed aequitate ducuntur. *v. et p. 369, 77.*

II *in serm. Christiano per hebraismum -a est ira, sc. dei, qua aliquis premitur, ita ut sit fere i. q.* **ultio, castigatio** (*cf. p. 369, 53*): ITALA Eph. 2, 3 (Tert. adv. Marc. 5, 17 p. 635, 15. *sim.* p. 635, 12) fuimus natura filii -ae (*Vulg. v. p. 366, 49. aliter de humano vitio -ae accipit* TERT. *l. c.* p. 635, 20; *cf. Mehlmann, Analecta biblica 6, 1957, 79*). IREN. 4, 28, 3 nisi . . . Iudaei . . . in -ae incidissent profundum (*cf. 4, 28, 1* ira dei). VVLG. Sirach 44, 17 in tempore -ae. 45, 23 consumpti sunt *tumultuantes* in impetu -ae (*gr. 45, 19 ἐν θυμῷ ὀργῆς*). 47, 22 inducere -am ad liberos tuos. Bar. 4, 9 -am a deo venientem vobis. II Esdr. 13, 18 additis -am super Israel violando sabbatum. Dan. 11, 36. AVG. in psalm. 7, 12 p. 105$^{med.}$ *v. p. 365, 48.* BACHIAR. repar. laps. 22 p. 1061B minoris -ae pondere praegravatus. *al.*

appendix: **1** *in fig. etym.*: PLAVT. Curc. 533 non . . . mediocri incedo iratus -a (ITALA exod. 4, 14 [Lugd.] iratus factus est -a dominus ad Moysen [*θυμωθεὶς ὀργῇ*]. *al.* VVLG. I reg. 19, 21 iratus [in *add. II*] -a Saul [*ἐθυμώθη ὀργῇ*]. Zach. 1, 2). ITALA num. 25, 3 iratus est in -a dominus in Istrahel (*ὠργίσθη θυμῷ. v. et l. 17*). *cf. p. 367, 31. 373, 84.* **2** *locutiones per gen. identitatis*: -a animositatis: VVLG. Sirach 1, 28. -ae discordia: NOVATIAN. trin. 5 p. 18, 3 F. -ae furor: CHROMAT. in Matth. 11, 1 p. 353B. -a furoris: ITALA Os. 11, 9 (Ambr. paenit. 1, 5, 21). -a indignationis: ITALA Os. 11, 9 (Sangall.).

deriv.: iracundior.

īrācundior, -ārī. *ab* iracundia, *cf.* invidiari *sim.* *i. q. irasci*: ANTIDOT. Brux. 147 (= *Heim, Incantamenta magica 54*) quid -aris (irasceris *edd. vett.*)? . . . quiesce intestinum et sta crocodille. *cf. p. 371, 3.*

[MART. BRAC. sent. patr. 17 fratre ieiunante . . . perfecte, **īrācundiōsō** (*R*, iracundiose *B*, *edd. vett.*, iracundia *V*; iracundo *PML*, *Barlow*) autem nimis. *cf.* invidiosus.]

īrācunditer *v. p. 371, 53.*

***īrācundus,** -a, -um. *ab* iratus. *de orig.*: ISID. orig. 10, 129 -us dictus, quia accenso sanguine in furorem compellitur; ur (*hebr.*) enim flamma dicitur et ira inflammat. *scrib.* -ond-: PRISC. gramm. III 71, 3 *v. p. 371, 53 (pars codd.).* *de formis: gen. pl.* -orum, -arum *non occurrit.* *comparativus* -ior: *e. g. l. 64. 70. 74. 84. cf. p. 371, 28.* magis -us: CIC. Tusc. 4, 79. *al. v. et p. 371, 4.* *superl.* -issimus *nonnisi ap.* SEN. *philos., e. g. l. 72. 75. 76.* NOT. Tir. 43, 2 -us.

de notione: CIC. Tusc. 4, 27 *v. p. 368, 11* (*inde* NON. p. 443, 24). 4, 54 -us non semper iratus est; lacesse, iam videbis furentem. SEN. dial. 3, 4, 1 iratus potest non esse -us, -us (non *add. pars codd.*) potest aliquando iratus non esse. DON. *p. 371, 9.* CHAR. gramm. p. 401, 13 B. iratus ex offensa est, -us natura. AVG. c. Iulian. 6, 18, 54 p. 854$^{fin.}$ aliud (*i. 'affectio'*) est iratus, aliud (*i. 'affectionalis qualitas'*) -us. RHET. min. p. 306, 22 '-us' habitus est, 'iratus' adfectionis. ISID. diff. 1, 301 iratus pro tempore concitatur, -us autem frequenter irascitur (*cf.* orig. 10, 12. 10, 125). GLOSS.^{L} I Ansil IR 3 sq. -us inpatiens, inmitis, ferox. GLOSS. fervidus, minax. *ζάκοτος. ὀξύθυμος. ὀργίλος. χολικός.* -ior *ὀργιλώτερος. al.* *legitur inde a* PLAVTO; *deest e. g. ap.* CATVLL., SALL., VERG., TIB., PROP., SEN. trag., CVRT.; *cf. p. 368, 32 sq.*

[*confunditur in codd. c.*: iracundia *saepe, e. g. l. 55. p. 371, 19. 34.* iratus *v. p. 374, 31. al.* verecundus: PHYSIOGN. 79 p. 108, 1. *dub.*: CONC.^{S} I 5 p. 250, 15 veteres fabulas et -as ([iracundiam *l. v.*]. *gr. I 1, 6 p. 111, 11 ὀδωδότας, syn. I 5 p. 143, 13* sordidas. *proposuit* inverecundas *Schwartz*).]

1 *-a sunt animantia (dei e. g. l. 74; bestiae l. 75. 76*; classis *pro hominibus classe vectis l. 73): i. q. ad iram proclivis, facile irascens* (*respicitur vel ἕξις vel διάθεσις. manifestius transit in notionem q. e. 'iratus' e. g. l. 70. 73. p. 371, 6*): **a** *usu attributivo aut praedicativo* (*additur, in quem aliquis -us sit, per praepp. l. 68. 70. per dat. l. 78*): PLAVT. Bacch. 594 nimis iracunde.:: at scin quam -us siem? Men. 269 ego *sum* . . . homo -us (Merc. 141 -iorem quam te. CIC. Att. 15, 8, 1 CAES. Gall. 1, 31, 13. QVEROL. p. 6, 18 R. ridicule. *al.*). Mil. 663 advocato tristi -o (*v. app. cr.*). Poen. 541 nimis -i estis. Stich. 321 quid tam -us *es*? TER. Hec. 503 tu . . . proterve -us es. TITIN. com. 78. CIC. Planc. 63 *Laterensem* nimis in se (*i. Plancium*) -um fuisse. Phil. 1, 27 *Antonium* -um audio esse factum (SEN. dial. 4, 31, 4. 5, 12, 3. IVST. 7, 6, 15 -ior adversus hostes. DOCTR. apost. 3, 2 noli fieri -us [*ὀργίλος*]. *al.*). Tusc. 4, 80 natura dicuntur -i aut misericordes *eqs.* Cato 65 senes (SEN. dial. 3, 13, 5 -issimi infantes senesque et aegri sunt. *al. cf.* 5, 9, 4). *al.* HOR. carm. 1, 15, 33 -a . . . classis Achillei. 3, 9, 23 tu . . . inprobo -ior Hadria *es.* ars 454 Diana. *al.* OV. met. 15, 86 leones. LIV. 45, 23, 14 gentes (SEN. dial. 4, 15, 1 -issimae sunt. *al.*). SEN. clem. 1, 19, 3 -issimae . . . sunt apes. 4, 19, 5 cur -issimi sint flavi rubentesque. *al.* PS. AVR. VICT. epit. 1, 21 leniter. CAEL. AVR. acut. 1, 3, 35 ut *phreniticus* . . . omnibus -us sit. *et passim.* *animus, mens sim.*: PLAVT. Bacch. 612 petulans, protervo -o animo . . . sum (POMP. TROG. Plin. nat. 11, 275 [*ex Aristot. hist. anim. 1, 8 p. 491b, 14 θυμικοί*]. GELL. 1, 26, 10 aliud . . . esse non -um a., aliud *ἀνάλγητον* [*antea: ἀοργησίαν*]. *al. v. et p. 374, 31*). LVCR. 3, 295 -a . . . mens facile effervescit in ira. APVL. Plat. 2, 6 in ea . . . *animae* parte, quae -ior habeatur, fortitudinis sedes esse (*cf. p. 364, 25. 368, 73.*

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

371, 74. 372, 14). *partes corporis*: MART. 11, 84, 15 haec ... stigmata ... non -is fecit gravis unguibus uxor. MARCELL. med. 10, 35 (*incantamentum magicum, cf. p. 370, 26*) adiuro te, matrix, ne hoc -a suscipias. PHYSIOGN. 23 p. 38, 11 nigri *oculi* ... magis -i sunt (*Adamant. p. 312, 3 δυσοργητότεροι*). *nota pendere enunt. rel. vice obi.*: PLAVT. Poen. 572 hau vostrumst -os esse, quod dixi ioco.

b *masc. pro subst.*: TER. Hec. 309 quibus in rebus alius ne iratus quidem est, cum de eadem causast -us factus inimicissimus (DON. *ad l.* 'iratus' est, qui ex aliqua re lacessitus irascitur, '-us' est, qui ex parva re aut nulla causa praecedente irascitur). CIC. Tusc. 4, 54 nostri ... -os ... morosos nominaverunt. *al.* HOR. epist. 1, 1, 38 invidus, -us *eqs.* LIV. 45, 23, 18 PHAEDR. 4, 4, 12. SEN. dial. 4, 16, 3 simplicissimi ... habentur -i. 4, 19, 2 -os fervida animi natura faciet. 4, 21, 6. 5, 8, 5. *al. passim.*

2 *-ae sunt res (sc. per enallagen, cf. l. 22; aliter de re velut animante p. 370, 73. 74)*: *i. q. ab auctore -o ortus, irae plenus sim.*: CIC. Marcell. 17 alterius ... partis ... nimis -am futuram fuisse victoriam. ad Q. fr. 1, 2, 9 legi epistulam ... non probandam, legi non nullas -as (iracundias *l. v.*). HOR. carm. 1, 3, 40 *non* patimur ... -a Iovem ponere fulmina. OV. met. 2, 483 vox -a minaxque *ursae* (PALLAD. hist. mon. I 9 p. 283[A] severa atque -a voce [*gr. p. 67, 15 B. ἐμβριθεῖ καὶ αὐστηρᾷ*]). SEN. epist. 114, 20 -i hominis -a oratio est, commoti nimis incitata. QVINT. inst. 11, 1, 29 impudens, tumultuosa, -a actio omnibus indecora *est. al.*

3 *neutr. pro subst.*: *i. q. vitium eius, qui facile irascitur*: HIPPOCR. aer. 23 p. 45, 5 silvestre ... et ⟨im⟩mansuetum et -um in huiusmodi naturam innasci⟨tur⟩ (*τὸ θυμοειδές*).

adv. ***īrācundē.** *compar.: l. 31. 32. 37. 40. 49; superl. deest.* *i. q. modo iracundi hominis (de deo l. 43. angelo l. 44. re l. 45), irate*: 1 *c. verbis* (*verbis dicendi aut agendi supplendis l. 46 sqq.*): CIC. Q. Rosc. 31 quo quisque est sollertior ..., hoc docet -ius et laboriosius. Sull. 44 cur ... non mecum ... questus es aut ... -ius aut vehementius expostulasti? Flacc. 12 ne quid cupide, ne quid -e ... dicat (Att. 5, 10, 3 multa vel -e [iracundiae *l. v.*] vel insolenter ... et dicuntur et tacentur. QVINT. inst. 6, 3, 7 -e ... dicta ac facta. *al.*). Phil. 8, 16 me tecum -e agere (*ibid.* [*opp.* vehementer]. Tusc. 3, 51 nimis -e). Brut. 236 *Piso* hominum ineptias ... non ferebat -iusque respuebat. Tusc. 4, 49 *Aiax et Hector* nihil ... -e rabioseve fecerunt (4, 51 quae vehementer acriter animose fiunt, -e fieri. *v. et l. 35. 49*). ad Q. fr. 1, 2, 12 *litteras* -ius scripseram. PLIN. nat. 11, 143 *Augustus oculos suos* diligentius spectari ... -e ferebat (CONC.[S] II 5 p. 10, 13 -e et odiose). ITALA psalm. 68, 25 (cod. 136 Cas.) *ad deum*: furor tuus -e conprehendat eos (*gr. et Vulg. v. p. 367, 19*). HERM. vulg. mand. 12, 4 haec mihi vehementer -e locutus est *angelus* (*gr. 12, 4, 1 λίαν ὀργίλως*). IVST. 12, 6, 6. SCHOL. Stat. Theb. 4, 46 *civitas* fluvio -e teritur. *et saepius.* *elliptice*: PLAVT. Asin. 470 abscede hinc, molestus ne sis.:: nimis -e (Bacch. 594 *v. p. 370, 63.* Men. 696. CIC. Phil. 1, 12 nimis -e hoc quidem et valde intemperanter). CIC. Att. 6, 6, 4 si quid -ius aut contumeliosius aut neglegentius (*sc. frater meus faceret*). DON. Ter. Hec. 502 cum iniuria 'huc' et -e 'eat'. 2 *c. adi.*: DICT. 2, 26 ad ea Menelaus -e (iracundia, iracundiae *vv. ll.*) atrox (*sc. dicit*).

adv. **īrācunditer.** PRISC. gramm. III 71, 3 -r (*inter adverbia in* -ter *desinentia*). *i. q. modo hominis iracundi, irate*: CAECIL. com. 78 quaeso, ne temere hanc rem agas, [et] ne -r.

deriv.: iracundia. *Stiewe.*

iracus *v. vol. VI 3, 2780, 78.*

[VINDIC. epit. alt. 34 p. 482, 5 **iran** (*i.* radius*?*) ossum, quod selida (*i. κερκίδα?*) vocant[ur].] *Hi.*

īrāscentia, -ae *f.* *ab* irasci. *i. q. affectus irascendi (de parte animae, cf. l. 74. p. 364, 25. 368, 73. 370, 84)*: APVL. Plat. 1, 13 cum tres partes animae ducat esse, rationabilem ... ait *Plato* capitis arcem tenere, -am vero ... ad domicilium cordis deductam esse. 1, 18 cum -am (-a *l. v.*) et consilium subegerit ... cupiditas aut cum ... rationem ... ira flagrantior vicerit (*antea*: excandescentiam vel inritabilitatem, *et paulo post* iracundia). 2, 15 -ae loca (*antea*: ira).

īrāscibilis, -e. *ab* irasci, *cf. Leumann, Adj. auf -lis p. 126 sq.* GLOSS. II 566, 46 animosus -is magnanimis. III 279, 49 χολοδεκτικός -is. 504, 78 (= 523, 12 V 157, 33) θυμικόν -e. *legitur inde ab* HIER., RVFINO; *loci e Firm. math. a lexicographis hic illic laudati sunt interpolatae recensionis.* [*dub.*: CASSIAN. conl. 24, 17, 5 per -em animae portionem (*sent. om. BF, del. Petschenig prolegg. LXII*). *v. et l. 78.*]

1 *de ea parte animae, quae irasci potest (cf. p. 370, 84. 372, 14)*: **a** *neutr. pro subst.*: HIER. in Matth. 13, 33 p. 91[B] legimus in Platone ... tres esse in humana anima passiones, τὸ λογικόν ... rationabile, τὸ θυμικόν, quod dicamus plenum irae vel -e, τὸ ἐπιθυμητικόν ... concupiscibile. RVFIN. Clement. 8, 28 (*sent. om. pars codd.*) *homo non* ex rationabili et concupiscibili et -i subsistit. CASSIAN. conl. 24, 15, 3 *θυμικόν*, id est -e. BOETH. top. Arist. 4, 5 p. 949[D] timor in -i, ... ira ... in -i *est* (*gr. p. 126[a], 8 et 10 ἐν τῷ θυμοειδεῖ*). 5, 1 p. 954[C] (*bis; gr. p. 129[a], 12 et 14 θυμικόν*). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 30 p. 399[B] (*gr. 29 p. 237[B] τὸ ... θυμοειδές*). ISID. diff. 2, 104 rationale, -e et concupiscibile; ... -e, per quod impetus irae suae emendat et corrigit *anima.* **b** *usu vario*: HESYCH. in lev. 3, 1 sqq. p. 815[B] hoc, quod in nobis est -e, deo debet offerri. CASSIAN. conl. 24, 15, 4 si rationabilem ... partem *animae* vitiorum pestis infecerit, ... si -em vulneraverit sensum, ... si concupiscibilem corruperit portionem. 24, 17, 6 concupiscibilem mentis eius (*i. Christi*) ... partem, ... -em, ... rationabilem.

2 *de affectionibus*: *i. q. iram exhibens*: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 362[A] *qui principale hominis in corde esse definiunt,* veluti testes videntur afferre tristificas atque -es hominis affectiones (*gr. p. 156[D] θυμώδη*). p. 362[C] *cor* ad -es impetus facile commovetur (*gr. p. 157[C] θυμώδεις*). p. 363[D] ob affectus -es (*gr. p. 160[D] θυμικαῖς*).

īrāscitīvus, -a, -um. *ab* irasci, *cf.* concupiscitivus (*sim.* concupiscentivus) *et* indignativus. *n. sg. pro subst., i. q. pars animae, cuius proprium est irasci*: HIER. in Ezech. 1, 7 p. 22[A] rationale animae et -um et concupiscitivum, quod ille (*i. Plato*) λογικόν et θυμικόν et ἐπιθυμητικόν vocat (*seq.* iracundiam). *cf. p. 370, 84. 371, 74.*

***īrāscor,** -ātus (sum), -āscī. [-tus *ab* ira, -or *ab* -tus *derivat Szemerényi.*] *de orig.*: ISID. orig. 10, 131 -tus ira actus. *de script.*: PLAVT. Poen. 404 arata (*B, i.* eir- [*v. Loewe, Gloss. nom. p. 224*], *sed iteratur* ir-; ir- *A*). *notatur*: CIL VI 24760, 6 h(anc) aram s(i) q(uis) l(aeserit), h(abeat) I(sidem*?*) i(ratam). *cf. p. 375, 57.* ĭ-: CARM. Lampr. Alex. 38, 6 vs. 3 COMM. instr. 1, 38, 4. *al.* CARM. de resurr. 308.

de formis: *verbum deponens*: DOSITH. gramm. VII 433, 17 -or ὀργίζομαι. CHAR. gramm. p. 211, 8 B. *al.* PRISC. gramm. II 513, 19 in 'tum' fiunt supina. *et saepius.* *formae act.*: NON. p. 127, 8 -ere pro -i (*sequuntur* POMPON. Atell. 30 *l. 82.* NIGID.). EPIPHAN. in euang. 27 p. 43, 22 parvulus ... iram tenere (ira [*cod. unus*] teneri *Erikson*) vel -ere (-i *l. v., sed v. Erikson, Sprachl. Bem. p. 51*) non novit. GLOSS. II 329, 60 θυμοῦμαι animesco -o (-or *a*). III 163, 71 sq. χολοῦμαι -or, χολῶ -o (*sensu causativo q. d.?* [*cf. l. 56*]). *passive fortasse* AVR. Fronto p. 77, 23 v. d. H. (p. 82 N.) *in ἀπιθάνῳ* diutius laborandum est, ut factum credatur quam ut -atur. *nota praeterea*: *fut.* -ebor: GLOSS.[L] II Philox. IR 18 ὀργισθήσομαι. *inf.* -ier: *l. 82. 84.* *gen. pl. part.* -entum: *p. 373, 18.* *nota gerund.* -endus sum *pro 'suscensurus sum' (cf. Schmalz-Hofmann[5] p. 594)*: RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 22, 28 quicumque post haec iniuriandi erant, -endi erant (*Isid. Pelus. epist. 4, 179 p. 1269[D] ἀγανακτεῖν ἤμελλον*). NOT. Tir. 42, 100 -tus. 43, 1 -itur.

de notione: CIC. Tusc. 4, 27 *v. p. 368, 11.* PS. SEN. mor. 106 nihil interest inter -tum et insanum nisi unus dies: alter semper insanit, alter dum -itur (*cf. Cato dict. 56 τὸν ... ὀργιζόμενον ... τοῦ μαινομένου χρόνῳ διαφέρειν et l. 44. p. 362, 57. 373, 39 sq.*). ARNOB. nat. 1, 17 quid est ... aliud -i quam insanire, quam furere (*cf. e. g. p. 373, 13*), quam in ultionis libidinem ferri et in alterius doloris cruces efferati pectoris alienatione bacchari? (*cf. p. 362, 42 sqq. 368, 6. 374, 59*). ISID. diff. 1, 212 furiosus est corde, furens causa, -tus merito (*cf.* DIFF. ed. Beck p. 59, 40 *et p. 374, 47*). *v. et p. 373, 11.* GLOSS.[L] I Ansil. IR 6 -i dicitur, qui fervore animi contra puniendum vitium accenditur. II Abav. IR 2 -itur suscenset, indignatur. GLOSS. I p. 83 n. 70 -itur comminatur. GLOSS. -or ὀργίζομαι. -tus κεχολωμένος. ὀργισθείς. χόλιος. -tior ὀργιλώτερος. -tus est ὠργίσθη. -ti sunt ὠργίσθησαν. *al. v. etiam l. 30 sq.* *graece resp. vel ὀργίζομαι (quod infra non adnotabitur) vel θυμοῦμαι saepe; v. et p. 373, 45. 375, 66. 69.*

legitur inde a PLAVTO, ENNIO *per totam latinitatem.* [*francog. vet.* iraistre *et prov. vet.* iraisser, *i. vel* '-i' *vel* '*ad iram provocare*'; *it.* irato, *raet.* iró, *francog. vet.* irié, *hisp. vet.* irado '-tus'. *R.*]

[*confunditur in codd. saepius c.*: indignari: OV. met. 6, 269 -entem. *al.* nasci: SEN. nat. 2, 49, 3 -retur. pascere: ITALA Matth. 5, 22 (cod. k). *v. et p. 373, 12.* -tus *c.*: aeratus: PLIN. nat. 36, 115. *v. et vol. I 1059, 55.* erratus: CIC. Att. 9, 9, 2. ingratus: *v. l. 68. al.* invitus: OV. fast. 3, 826. *al.* iracundus: *v. p. 374, 31. al.* irritus: PETRON. 25, 4. *al.* ita: VVLG. gen. 30, 2. *al.* iuratus: CALP. ecl. 3, 31 COD. Iust. 9, 8, 2. *al.* miratus: AFRAN. com. 249 CIC. Sest. 16. *al.* ratus: CIC. Phil. 10, 15 Tusc. 4, 50. *saepe. v. et p. 374, 67.* *dub. vel falso trad.*: CIC. Pis. 68 cum hac distracta (*V, prob. Klotz;* dis -ta *cett. codd.*) fronte. Att. 4, 13, 1 si -ta (si rata, surata *vv. ll.; malim* si ita). PROP. 1, 6, 10 *minatur* i⟨ng⟩rato tristis amica viro (*Itali.* -to *trad.*).]

I ***stirps praes.***: *sive c. vi incohativa i. q.* ***ira exardescere*** (*syn.* excandescere: SEN. dial. 10, 12, 3. *al. v. et p. 373, 74*), *sive laxius c. vi q. d. durativa i. q.* ***ira ardere*** (*syn.* indignari: OV. met. 14, 41. *al. v. et p. 373, 31*; stomachari: CIC. Brut. 326. *al.*; suscensere: CIC. Att. 6, 1, 2. *al. v. et p. 373, 7. 38. 48*), *qui sensus non differt ab stirpe perf. (p. 374, 5), adeo ut invicem in eodem contextu ponantur* -or *et* -tus (sum), *e. g. p. 373, 12. 16. 17. 18.* *nota* -i incipere *sim.*: *v. p. 373, 27. cf.* SEN. contr. 10, 3, 1 coepit (SEN. dial. 5, 37, 4. *al. v. etiam p. 373, 2*). *praeteritum tempus exprimitur per imperf. saepe (perf. et plqpf. v. p. 375, 59 sqq.)*:

A *-untur animantes*: **1** *in universum*: **a** *nude vel c. adv.*: **α** *usu vario*: PLAVT. Asin. 472 non vides *eum* -i? Capt. 840 noli -ier (845. POMPON. Atell. 30 noli ... -ere [*v. supra l. 27*]). Curc. 186. 608 Stich. 27. TER. Eun. 618 continuo (*al.*). Ad. 136 rursum ... -ere? (*i.* -eris). LVCIL. 658 scimus capital esse -ier. CIC. Mur. 62

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-tus dixisti: 'numquam' inquit *Stoicus* 'sapiens -itur' (63 de orat. 3, 65 Tusc. 3, 19. SEN. dial. 4, 9, 1 numquam -i desinet ..., si semel coeperit. *al.*). de orat. 2, 196 hoc vos doceo, ... ut in dicendo -i, ut dolere ... possitis (*de ira oratoris* [*cf. p. 364, 39. 369, 42*]: orat. 138. Tusc. 4, 55 -i minime decet, simulare non dedecet. *al. cf. p. 374, 65*). Brut. 188 orat. 131. top. 62 qui facile et cito -itur (*al.*). ac. 2, 146 desinerent -i (*seq.* suscenserent). nat. deor. 3, 91 -tus aliqui, quem omnino -i posse negatis *Stoici*, deus (off. 3, 102. *al.*). Att. 6, 1, 12 furenter. *al.* HOR. epist. 1, 20, 25 -i celerem, tamen ut placabilis essem. OV. met. 7, 545 non aper *languens* -i meminit (*ad l. v.* SEN. dial. 3, 3, 5 *Ovidius* -i dicit incitari, inpingi: -i quidem non magis sciunt *ferae* quam ignoscere). *al.* SEN. contr. 1, 7, 14 -tus fui hodieque -or (pascor, paciscor *trad.*). SEN. epist. 114, 3 si furit aut, quod furori simile est, -itur *animus. et passim.* β *part. praes.* -ens *pro subst.*: SEN. contr. 1, 17, 14 epistolas -entis esse, non promittentis. SEN. dial. 3, 1, 3 ut furentium ..., ita -entium eadem signa sunt. 3, 20, 5 (*antea* 3, 20, 4 -tis). *al.* PETRON. 139, 5 rabies -entis (*antea*: -tissimum esse). SERV. Aen. 1, 140 -entum ([*inde* SCHOL. Ter. p. 54, 20 -torum]. 5, 173 nimis. 12, 104). *saepius.*

b *accedunt*: α *casus*: ① *dat. incommodi* (*passim etiam c. aliis additamentis infra memorandis. pro dat. intercedit enunt. rel. l. 23*): PLAVT. Amph. 522 non te mi -i decet. Aul. 699 me illi -i iniurium est. Truc. 769 de nihilo nihil est -i *ei*, quae te non flocci facit. Men. 271. TER. Andr. 394 ut ... tibi iure -i non queat *pater*. CIC. Mil. 42 improbitati ... candidatorum. Phil. 8, 16 -i amicis non temere soleo. off. 1, 88 graviter inimicis (CAES. civ. 1, 8, 3. *al.*). Att. 4, 1, 8 incipiunt praesentibus occulte -i. *saepe.* CATVLL. 54, 6 meis iambis. *al. et passim. sic dat. potius quam abl. (v. l. 43) etiam* LIV. 2, 55, 2 -i plebs tribunorum magis silentio quam consulum imperio. SEN. dial. 2, 16, 4 iocis temperatis delectamur, inmodicis -imur (*antea* indignamur). ② *acc. obi. interni* (*sc. pron. vel n. adi.; falso acc. nominis trad. e. g.* PORPH. Hor. carm. 3, 14, 25 contumelias): CATO orig. 95g idne -imini, si quis *eqs.* CIC. Sull. 48 neque ..., quid mihi -are, intellegere possum *eqs.* (Tusc. 2, 28 CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 2. *al.*). Att. 15, 17, 1 Arabioni de Sittio nihil -or (*al.*). SEN. contr. exc. 5, 4, 2 ⟨si⟩ hoc (huic *Müller*) leviter -or. SEN. benef. 5, 17, 3 non est, quod -aris (QVINT. inst. 8, 5, 23 habes, quod faucibus tuis -aris. AVR. Fronto p. 55, 15 v. d. H. [p. 60 N.] -or atque suscenseo. *al.*). dial. 4, 9, 4 si tantum -i vis sapientem, quantum scelerum indignitas exigit, non -endum illi, sed insaniendum est. STAT. silv. 4, 8, 33 -or ..., quantum -untur amantes. DON. Ter. Ad. 755 de vitio multum -entis (*al.*). PAP. Corp. 40, 32 (*s. IV*) inaequa -i (*Babr. 11, 10* ἄμετρα θυμοῦσθαι). *al.*
③ *abl. causae*: SVLP. SEV. dial. 1, 12, 4 graviter -rer discessione fugitivi. CASSIOD. Ios. antiq. 4, 11 inopia ... et aerumnis -bantur et adversus alterutros et contra ducem (*gr.* ἐξηγανάκτουν). *al.*

β *praepp.* (*v. et l. 35*): PLAVT. Amph. 540 noli ... -i Sosiae causa mea (*al.*). Merc. 37 vos mi -i ob multiloquium non decet (*al.*). CIC. Q. Rosc. 40 ex perfidia ... di ... hominibus -i et suscensere consuerunt (*al.*). SEN. contr. 1, 5, 3 propter hoc (*al.*). exc. 8, 4, 2 huic -eris, pro quo -eris? (*al. aliter* SEN. dial. 4, 6, 4 pro facto cuiusque. PLIN. epist. 6, 8, 9 pro mea *contumelia*, hoc est gravius. *al.*). ITALA psalm. 79, 5 (Aug. in psalm. p. 1022fin.) deus ..., usquequo -eris in orationem servi tui? ([VVLG. super orationem]. *al.* in *c. abl.*: IREN. 1, 30, 13 in quibus -entes principes. *v. et p. 376, 15*). 123, 3 (Hil. in psalm. 123, 5 p. 593, 3) cum -retur animus eorum (*i. hostium*) adversus nos (*al.*). Is. 57, 6 (Hier. in Is. p. 550C) super his ... non -ar? (*Vulg.* indignabor. *al. c. acc.*: Os. 11, 7 [Hier. in Os. p. 918A] deus super pretiosa eius -etur [ϑυμωθήσεται, *Vulg. aliter*]. *al.*). DON. Ter. Andr. 607 contra quem -eris (SERV. Aen. 2, 592. *al.*). AVG. serm. dub. 392, 4, 4 p. 1711med. quid ad me -imini? (*al. v. et p. 376, 20*). *nota graecismum*: VERG. georg. 3, 232 *taurus* -i in cornua discit arboris obnixus trunco. Aen. 12, 104. *cf. Eur. Bacch. 743* εἰς κέρας θυμούμενοι.

γ *structurae per inf.*: *acc. c. inf.*: SEN. dial. 4, 21, 11 non -etur aliquem sibi comparari. QVINT. decl. 253 p. 36, 6 rei p. nomine -or neminem extitisse ..., qui *eqs.* TERT. nat. 2, 7, 7. *al.* *inf. solus: v. p. 374, 4.* *inf. finalis* (*per graecismum*): VVLG. III Esdr. 8, 89 nonne -eris nobis perdere nos?

δ *enuntiatum*: CIC. Mil. 33 qua re ..., quoniam in meo inimico crudelitatem exprompsisti tuam, ... -i ... non debeo (PROP. 3, 23, 12. *al.*). fam. 7, 13, 1 ut tibi -rer, quod parum mihi constans ... viderere (*al.*). *al.*

2 *sensu coartato, fere i. q. per iram dicere*: HOR. epist. 1, 8, 9 quia ... offendar medicis, -ar amicis, cur me ... properent arcere veterno (*al.*). SEN. apocol. 6, 2 excandescit ... Claudius et quanto potest murmure -itur; quid diceret, nemo intellegebat. clem. 1, 9, 5 *Augustus* maiore ... voce sibi quam Cinnae -batur: 'quid vivis *eqs.*?' QVINT. inst. 9, 3, 102 quis ferat *oratorem* contrapositis et pariter cadentibus et consimilibus -entem? decl. 260 p. 63, 10 qui nobis tamquam pater -itur: 'patrimonium consumis.' 286 p. 151, 15. *al.*

B *-untur res* (*saepe per* προσωποποιίαν): PVBLIL. I 19 invidia tacite (tacita *l. v.*), sed inimice -itur (*cf.* PHAEDR. app. epil. 3). SEN. contr. 2, 3, 3 *lex* (9, 3, 9 SEN. dial. 3, 16, 6. *saepius*). SEN. clem. 2, 4, 2 *crudelitas.* dial. 3, 9, 1 *virtus* non -itur, sed exsurgit *eqs.* (4, 6, 2). 3, 19, 1 iracundia ... non vult regi, -itur veritati ipsi. 4, 6, 2 *ira* peior his delictis, quibus -itur. 4, 31, 8 *poena* non ... -itur, sed cavet. PETRON. 104, 5 pelago ventus -itur. BVC. Eins. 2, 36 ratibus ... unda. PLIN. nat. 2, 154 *terra* homini. 9, 127 color ... -enti similis mari. PORPH. Hor. epist. 1, 15, 5 propter quam rem gemit et -itur per invidiam vicus deseri. *al. et saepe.*

II **stirps perf.**: A *c. vi perf. praesentis q. d., i. q.* **irae plenum esse.** **-tus** *saepe vi* **adi.**, *fere i. q. stomachans, indignans (exempla selecta; inde a* PLAVTO *quaedam omittere cogimur).*

formae comparationis: *comparativus* -tior: CIC. Sest. 71 Marcell. 15 Phil. 3, 4. 10, 15 Tusc. 4, 78 Att. 15, 6, 1 fam. 4, 13, 5. 6, 13, 3. 7, 24, 2 SEN. dial. 4, 16, 2. *al. cf.* magis -tus: LIV. 3, 2, 5. *v. et l. 26.* *superl.* -tissimus: PLAVT. *v. l. 27.* CIC. Phil. 8, 19 SEN. epist. 104, 32 PETRON. 139, 5. *al. cf.* maxime -tus: CIC. Sest. 41. *al.*

designantur tempora: *praes.*: -tus sum. *fut.*: -tus ero. *nota*: -tus fuas *p. 375, 23*. -tum fore: CIC. Lig. 29 Att. 1, 1, 2. *al.* *praeteritum*: -tus eram *saepe.* -tus fui *inde a* PLAVTO, CIC. -tus fuerim: CIC. Sest. 71. *al.* -tum fuisse *inde a* TER., CIC. -tus fueram: CIC. Phil. 8, 19. *al.* -tus fuissem: CIC. Pis. 81 Scaur. frg. 10. *al.* -tus fuero: ITALA Matth. 5, 22 (Op. imperf. in Matth. 11 p. 689fin.) si quis -tus fuerit fratri suo (VVLG. -itur). VVLG. I reg. 20, 7. *al.*

1 *-ta sunt animantia* (*partes corporis l. 44 [bis]. 45 [bis]. 46. 50*): a *generaliter*: α *nude*: ① *usu vario*: PLAVT. Amph. 988 *servus in comoediis* nuntiat ... -ti adventum senis (Bacch. 772 -tus est. TER. Haut. 37. Phorm. 316 oppido. 477 admodum. *al. cf.* HOR. ars 94 Chremes). Epid. 673 Volcani -tist filius. Mil. 314 quis magis dis inimicis natus quam tu atque -t⟨is⟩? ([*v. vol. V 1, 893, 83 sq. cf.* PERS. 4, 27]. Persa 666. Poen. 452 dis meis -tissumis. TER. Phorm. 74 SALL. Catil. 52, 29. *saepe. v. et p. 373, 7 sq.*). 577. Persa 431 omitte -tus esse. Poen. 334 an -ta est *Venus*? propitia hercle est. Pseud. 476. 1084 haud -tus fui. *al.* TER. Andr. 137. Hec. 568 hoc ... tam animo -to tulit ([*A*, iracundo *cett.*]. ACC. trag. 623. CIC. Verr. II 3, 157 tam -to a. ac litteris. Att. 2, 13, 2. *al. cf.* APVL. Plat. 2, 15 illam ... -tiorem animam [*i.* τὸ θυμοειδές]. *al.*). Haut. 820 iam non sum -tus. *al.* CATO or. frg. 32, 1 ubi -ta facta est *mulier.* LVCIL. 156. AFRAN. com. 249 -tus (*v. p. 372, 64*) essem, ad quo liceret. VARRO Men. 177 neque -to mihi habenas dedi (*cf. p. 363, 41*). CIC. Font. 21 *testibus.* Cluent. 75 *iudices* (*al.* SEN. Tro. 922. *al.*). Phil. 4, 11 *hostis* (LIV. 24, 26, 11. *al.*). rep. 1, 59 (*Archytas*) necassem *te* ... verberibus, nisi -tus essem (*v. et vol. II 455, 44 sq.*). Tusc. 4, 55 num aut egisse umquam -tum Aesopum aut scripsisse existimas -tum Accium? (*cf. l. 66*). off. 3, 102 num -tum timemus Iovem *sc. in iure iurando*? (*al.* VERG. [?] catal. 13, 38 *al. cf. e. g. l. 51*). *al.* LVCR. 5, 1035 *vitulus cornibus* -tus petit atque infestus inurget. HOR. sat. 2, 8, 5 quae ... -tum ventrem placaverit esca. ars 106 voltum (*al.*). *al.* TIB. 1, 8, 20 anguis. *al.* PROP. 3, 24, 30 -tā ianua fracta manu (*al.*). 4, 8, 57 ungues. OV. am. 2, 8, 15 ocellos (*cf.* PLIN. nat. 7, 16. PHYSIOGN. 11 p. 18, 8 interest inter oculos furiosos et prope furiosos vel -tos). medic. 83 numina (*al.*). *al.* LIV. 34, 7, 14 plebs (*al.*). *al.* SEN. Herc. O. 1542 superi. Oed. 150 leonis (*al.*). dial. 7, 5, 3 -ta et infestante fortuna (*al.*). epist. 58, 6 auribus (*opp.* propitiis). *al. et passim.* *nota imprecationes* (*v. et l. 82. p. 375, 57*): LIV. 2, 45, 14 si fallat, Iovem patrem Gradivumque Martem aliosque -tos invocat deos. 40, 10, 2 habeat ... -tos paternos deos (SEN. epist. 110, 2. PETRON. 25, 4 Iunonem meam [*v. p. 372, 63*]. 62, 14 genios vestros. CIL IV 538, 2 Venere(m). 7716, 3 Iove(m). 8368 -tum [*sc. Iovem?*]. VI 13740, 8 deos superos et inferos. X 2289, 8 *manes.* 2487, 4 umbras. *al. cf. p. 372, 21 sq. 375, 57*).

② *p. p. pro subst.*: *masc.*: ENN. scaen. 106 neque -ti neque blandi quicquam sincere sonunt. CIC. inv. 1, 21. Tusc. 3, 19 proprium est ... -ti cupere, a quo laesus videatur, ei quam maxumum dolorem inurere (*cf. p. 362, 43. 368, 6*). 4, 43 *Peripatetici* dicunt multo ... in hostem ... vehementiores -torum impetus esse. 4, 77 -tos proprie dicimus exisse de potestate, id est de consilio, de ratione, de mente. *al.* PVBLIL. E 11 telum non dare -to (SEN. dial. 3, 19, 8 male -to ferrum committitur. *cf. Otto, Sprichw. p. 154*). *al.* SEN. dial. 4, 17, 1 'orator ... -tus aliquando melior est', immo imitatus -tum; nam et histriones in pronuntiando non -ti populum movent, sed -tum bene agentes (*cf. l. 40. p. 373, 5*). *et saepe.* *fem.*: LVCIL. 287 ⟨i⟩rat⟨a⟩e (*sc. ferae, cuius nomen addit pars edd.*) ad catulos accedere inultum. TIB. 2, 1, 74 dicere ... limen ad -tae verba pudenda. PROP. 3, 8, 28 semper in -ta (-tam *l. v.*) pallidus esse velim. OV. epist. 19, 72 ars 2, 489. SEN. Med. 444 precibus -tam aggredi. *al.*

β *accedunt*: ① *casus*: Ⓐ *dat. incommodi* (*passim etiam c. aliis additamentis infra memorandis*): PLAVT. Amph. 1022 tibi Iuppiter dique omnes -ti certo sunt, qui *eqs.* (CIC. fam. 7, 12, 2 HOR. sat. 1, 1, 21. *al. v. et l. 83 p. 375, 1*). Bacch. 629 immerito tibi -tus fui. Cist. 652 (*opp.* tranquillum). Curc. 557 *deos* ei non esse -tos ([*opp.* propitii. *sic* CIC. Pis. 59. *al.*]. Poen. 465 Rud. 1146. TER. Andr. 664 mihi ... fuisse -tos. AFRAN. com. 45. *saepe*). Most. 1163 neque ⟨iam⟩ illi sum -tus neque quicquam suscenseo. Poen. 645 Trin. 47 Truc. 46. 545 vehementer (*al.*). *al.* TER. Hec. 623 tibi ... sum -tus ... graviter quidem (*al.*). LVCIL. 929 si -ti seu cui propitii sunt *boni viri.* *et passim.* *nota imprecationes* (*cf. supra l. 51*): PLAVT. Amph. 392 quid si falles?:: tum Mercurius Sosiae -tus siet (934 te, ... Iuppiter, quaeso, Amphitruoni ut semper -tus sies. CIC. nat. deor. 3, 50 mihi

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Alabandus, tibi Hercules. PETRON. 58, 2 curabo, iam tibi Iovis -tus sit [58, 7 Athana]. TERT. idol. 21 p. 55, 8. *al.*). CIC. Att. 4, 7, 1 de Apollonio quod scribis, qui illi di -ti! ([*v. app. cr.*]. *sim. per ellipsin verbi* CE 199, 1 illi deos -tos, . . . si quis *eqs. v. et l. 57*). Ov. ars 3, 376 invocat -tos . . . sibi quisque deos (*cf. p. 255, 66*). LIV. 5, 11, 16 quibus -tos quisque deos precatus sit (SEN. dial. 4, 30, 2. *cf.* PLIN. epist. 4, 25, 2 senatus . . . ei, qui scripsisset, -tum principem est comprecatus). CIL XIV 1872, 3 quicumque violaverit . . ., sentiat -tos semper sibi (deos *add. pars apographorum*).

Ⓑ *acc. obi. interni* (*adverbialis e. g. l. 12*): SEN. epist. 78, 18 non desiit ridere, cum hoc (ob h. *l. v.*) ipsum -ti tortores omnia instrumenta . . . experirentur. APVL. met. 5, 28, 6 (4) Venus -ta solidum. HERM. Pal. mand. 10, 2, 3 iracundus cum aliquid graviter -tus . . . ab ira recesserit (*gr. aliter*). GRILL. rhet. p. 87, 20 M. non ita multum. *al. v. etiam l. 23.*

Ⓒ *abl. causae*: CIC. Flacc. 54 civitas erat ei Castriciano nomine -ta . . .; invita solverat Castricio pecuniam . . . debitam. PLIN. nat. 8, 50 *leo* cooritur . . . tamquam *venatorum* amentia (amentiae *Ghelen, v. app. cr.*) -tus. TAC. hist. 1, 8, 2 exercitus . . . solliciti et -ti superbia recentis victoriae et metu[s]. *al.*

Ⓓ *praepp.*: PLAVT. Bacch. 684 ob eam rem (TER. Hec. 780 Haut. 990. *al.*). Capt. 431 horunc verborum causa cave tu mi -tus fuas (*al.*). Merc. 954 propter istanc (Pseud. 1329 numquid -tus es . . . mihi? *al.*). CIC. Flacc. 11 quam -tus de iudicio et de vilico (*al.*). Brut. 103 *Gracchus* ex invidia . . . bonis -tus (Q. CIC. pet. 14 tibi . . . ex iis causis. NEP. Cato 2, 2. *al.*). TERT. orat. 11 -tus in fratrem (*al.*). ITALA gen. 40, 2 (cod. 101) -tus factus est Farao super duos spadones, in eum qui *eqs.* (VVLG. -tus . . . contra eos. *al.*). num. 31, 14 (Lugd.) adversus (*al.* PANEG. 3, 14, 5. *al.*). VVLG. num. 12, 9 contra (*al. v. et p. 376, 17*). ad: *v. p. 370, 16 sq.*

Ⓔ *enuntiatum*: PLAVT. Aul. 377 abeo -tus illinc, quoniam nihil est qui emam (Poen. 456. *al.*). Capt. 715 cur . . . -tus mihi es?: quia illi fuisti . . . fidelior (Cist. 101 Merc. 923 TVRPIL. com. 35. *al.*). CIC. Flacc. 10 quod . . . libertus erat . . . condemnatus (*saepe*). ITALA deut. 9, 8 (Lugd.) -tus fuit . . . deus vobis, ut extirparet vos ([ἐθυμώθη . . . ἐφ' ὑμῖν ἐξολεθρεῦσαι ὑμᾶς, VVLG. *aliter*]. *al. v. et l. 66*). *al.*

b *iuncturae verbales notabiliores*: **α** *aliquem* -tum habere (*inde a* CIC.): *v. vol. VI 3, 2424, 56 sq. 67; Thielmann, ALL 2, 1885, 384. v. et supra p. 374, 52 sqq. al.* **β** *aliquem* -tum facere *sim.*: efficere: CIC. part. 14 LIV. 40, 13, 6. facere: CIC. de orat. 1, 220 -tum adversario iudicem facere. Ov. trist. 2, 374 TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 28. *al.* -tus factus sum: CATO *v. p. 374, 34.* CIC. Tusc. 4, 78 PROP. 2, 22, 39. ITALA I reg. 20, 30 (Lucif. Athan. 1, 13 p. 89, 19) factus est -tus . . . Saul valde (ἐθυμώθη ὀργῇ, VVLG. *aliter*). *al. v. et l. 27. 65. p. 370, 16. 376, 18.* reddere: CIC. Cluent. 71 *iudices* destitutione -tos Oppianico. NEP. Ages. 2, 5. *al.*

2 *-tae sunt res* (*saepe per* προσωποποιίαν): CIC. Brut. 158 vehemens et interdum -ta et plena . . . doloris oratio. orat. 64 oratio philosophorum . . . nihil -tum habet, nihil invidum. HOR. epod. 2, 6 -tum mare (SEN. epist. 53, 4 Vlixem non fuisse tam -to mari natum [*cf. p. 374, 26*]. *saepe*). sat. 2, 6, 30 inprobus urget -tis precibus. carm. 3, 21, 19 -tos . . . regum apices. PROP. 4, 6, 28 notos. 4, 9, 62 nec tulit -tam ianua clausa sitim *Herculis*. SEN. contr. 4 praef. 3 asperum et nimis -tum ingenio suo iudicium *Pollionis*. PHAEDR. 3, 2, 14 -to impetu (*al.*). SEN. Herc. O. 452 -tus amor. dial. 2, 8, 3 leges (*al.*). 4, 6, 1 virtus (*al.*). MART. 3, 24, 9 -tis . . . sacris (CIL VI 21129, 7 si quis ossa *mortui* . . . preiecerit . . ., habebit sacra Isidis illius quieta -ta). 4, 43, 5 sq. -tam mihi Pontiae lagonam *eqs.* (*cf. l. 3 sq.*). *et passim. v. et p. 374, 32.*

B *c. vi perf. historici fere i. q.* **suscensuisse** (*usus posterioris latinitatis derivatus a verbi -endi sensu durativo q. d.* [*v. p. 372, 72*]. *nota plqpf. e. g. l. 82.* GLOSS. *v. p. 372, 52*): **1** *in sermone bibl. et eccl.* (*saepe in* ITALA *pro tempore aoristo gr., inde transiit in* VVLG.): ITALA gen. 31, 36 (Lugd.) -tus est . . . Iacob et litigabat ad Laban (*Vulg.* tumens . . . ait). num. 22, 27 (Aug. quaest. hept. 4, 50 p. 358, 22) -tus est Balaam et percutiebat (ἐθυμώθη, *cf.* Lugd. -tus factus est, VVLG. -tus . . . caedebat). deut. 9, 19 (Lugd.) -tus est dominus vobis, ut extirpet vos (παρωξύνθη, *Vulg.* concitatus). 9, 20 (Lugd.) in Aron (ἐθυμώθη, VVLG. -tus). II par. 26, 19 (Lucif. non parc. 6 p. 220, 22). II Macc. 5, 17 (rec. B) Antiochus non intellexit, quia . . . modicum -tus est *deus* (ἀπώργισται, VVLG. fuerat -tus). Luc. 15, 28 (cod. a). *al.* TERT. patient. 3 p. 4, 3 *Christus* non publicanos aspernatus est, non . . . civitati . . . -tus est. 5 p. 8, 16 si *Cain* -tus fratri suo non est, si neminem . . . interemit (VVLG. gen. 4, 5). OPTAT. 3, 3 p. 74, 15 cur . . . insanivit, cur -tus est *Donatus*? 7, 1 p. 161, 10 ne cui videatur Moyses habuisse meritum . . . et ideo deum non -tum esse. *ibid.* p. 162, 10. 19. *al.* MAXIMIN. c. Ambr. 69 qui debuerunt ir⟨as⟩ci, non sunt -ti. HIER. psalt. sec. Hebr. 89, 39 -tus es adversum christum tuum. *al.* VVLG. gen. 34, 7. 39, 19. *al.* AVG. in psalm. 98, 2 p. 1258[fin.] *al.*

2 *in serm. profano*: CAPITOL. Max. Balb. 6, 3 rogatus . . . ignovit *Maximus* nec -tus est, nisi ubi eum -i decuit. GALLICAN. Avid. 7, 5 nec . . . Antoninus graviter est -tus rebellione cognita nec . . . saevit. 9, 1 *Antoninus* ignovit, cum primo Antiochensibus graviter -tus esset hisque spectacula sustulisset. VOPISC. Aurelian. 28, 1 acceptis litteris Aurelianus non erubuit, sed -tus est (CLAVD. DON. Aen. 5, 450 p. 474, 26). CLAVD. DON. Aen. 1, 45 p. 23, 3 Graeci . . . cum Aiace, mox ut Minerva -ta est, uno ictu perierunt. 10, 740 p. 384, 20 Mezentius cum haec exaudisset, -tus est . . . et subrisit. *huc fort. etiam pertinent* (*sed nota praes. q. d. historicum in contextu*): SERV. auct. Aen. 8, 138 *Mercurius* cum . . . vidisset, . . . docuit; hoc seni iuvenes . . . nuntiant; ille -tus est potius filiis, quod non . . . Mercurium insequerentur (*seq.* amputaverunt). HIST. Apoll. rec. *A* 35 hoc audito -tus est leno eo, quod *puella* virginitatem . . . servaret (servasset *P*), et vocat *eqs.* (*seq.* ait, duxit).

appendix: *nota figuras* (*etym. v. p. 367, 31. 370, 15. 373, 84 sq.*): **1** *per abl.* (*in c. abl. sim.*): animatione: ITALA num. 22, 22 (Aug. quaest. hept. 4, 48 p. 356, 7) -tus est a. deus, quia *eqs.* (ὠργίσθη θυμῷ, VVLG. -tus est). animo: ITALA exod. 22, 24 (Wirc.) -ar a. (ὀργισθήσομαι θυμῷ, *Vulg.* indignabitur furor meus). 32, 19 (Lugd.). furia: ITALA deut. 11, 17 (Lugd.) in vobis. furore (in f.): ITALA num. 25, 3 (Rufin. Orig. in num. 20, 1 p. 185, 20) -tus est f. dominus contra Istrahel (ὠργίσθη θυμῷ, VVLG. -tus . . . ait). 32, 10 (Lugd.) in f. (32, 13 [Lugd.] -tus in f. . . . factus *est.* deut. 6, 15 [Lugd.] ne in f. -atur [*gr. et Vulg. v. l. 32*]. *al.*). deut. 7, 4 (Lugd.) magno f. -etur dominus ad vos. *al.* indignatione (cum i.): ITALA deut. 7, 4 (Aug. loc. hept. 5, 23 p. 604, 11) -etur i. dominus in vos. VVLG. II reg. 12, 5 -tus . . . i. David adversus hominem illum nimis. PHILIPP. in Iob 39 p. 778[B] *equus* sibi . . . plurimum cum i. -ens. *al.* zelo: FILASTR. 13, 2. **2** *subi. est*: animus: ITALA psalm. 123, 3 (Hil. in psalm. 123, 5 p. 593, 3) cum -retur a. eorum adversus nos (ἐν τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμόν, VVLG. furor eorum in nos). furor: ITALA II reg. 6, 7 (Hier. adv. Pelag. 1, 38 p. 532[D]) -tus est furor domini in Ozam (ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος, VVLG. -tus . . . est indignatione dominus). *saepe.* indignatio: ITALA iud. 6, 39 (Aug. quaest. hept. 7, 49 p. 488, 8) non -atur i. tua in me (ὀργισθήτω ὁ θυμός, VVLG. furor . . . contra me). *al.* **3** *per part.*: ITALA deut. 6, 15 (Tert. scorp. 2 p. 148, 2) ne -tus indignetur *deus* (ὀργισθεὶς θυμωθῇ, VVLG. -atur furor . . . dei). Ps. AMBR. paenit. 25 p. 999[A] indignatus -itur.

īrātus, -a, -um *pro adi v. p. 374, 6; pro subst. p. 374, 57.*

adv. **īrātē.** *compar.*: *l. 38.* *i. q. modo irati hominis* (*de numine l. 40, canibus l. 38*), *cum ira*: PHAEDR. 4, 25 (26), 14 ut ⌊ne -e⌋ (⌊⌋ *P*, sine ira *NV*) te dimissum *esse* sentiant. COLVM. 7, 12, 5 ut nonnumquam etiam conservos -ius (*v. app. crit.*) intuantur *canes*, semper excandescant in exteros (QVINT. decl. 323 p. 270, 11 ne aspere, ne -e . . . intueri velit *numen*). QVINT. decl. 294 p. 166, 24 paene -e dicit hic accusator. PANEG. 2, 36, 3 *manum hostium* non superbe ut victam, non -e ut ream . . . praeteristi (*opp.* blande liberaliterque). SCHOL. Cic. Gron. D p. 300, 30 *Cicero* laborat, ne ostendat *Deiotarum* -e (iratum C^2) parte multatum *esse* regni.

deriv.: iracundus, irascentia, irascibilis, irascitivus. *compos.*: obirascor, subirascor; obiratus, periratus, subiratus.

1. īrātus, -a, -um *v. p. 374, 6.*

? **2. īrātus,** (-a, -um). GLOSS. II 327, 41 θεοχόλωτος dei (deo *Goetz*) -tus (*ab* dei ira *formatum, i. q. ira dei oneratus* [*cf. DuCange*], *an potius* dei ira ⟨na⟩tus? [*sic Heraeus in schedis, cf. Paul. Fest. p. 69, 12* dirus dei ira natus *et* GLOSS.[L] *II Philox.* DI *141* dirus: θεοχόλωτος, δεινός]. *nisi forte* deiratus *pro compos., gr. illi* θεοχόλωτος *littera tenus respondens*). *Stiewe.*

irc- *v. et s.* hirc-.

[*?* **ircuit** ἔκαμψεν, ἔκυψεν GLOSS.[L] II Philox. IR 20. ⟨c⟩i- (*i.* circuit) *Svennung in plagulis.*]

irelisirica *v. p. 380, 57.*

[VINDIC. epit. alt. 34 p. 481, 16 dicuntur lepiotes (*i. lepidoides*) duo, **irena** (irenea *l. v.*; *an leg.* corona, *i. sutura stephaniaea?*) unum.]

īrēnāceus *v. vol. V 2, 787, 65.*

īrēnarchēs (īrēnarcha *l. 64. 84*, īrēnarchus *l. 77*), -ae *m.*, εἰρηνάρχης (εἰρήναρχος). *scrib.* hir- *in* DIG. (*cod. F*), COD. Theod. (*R, V*). *de formis* (*sg.*): *nom. v. l. 61. acc.* -en *v. l. 72. 73.* -am *p. 377, 1. abl.* -o *l. 77.* GLOSS. II 286, 27 εἰρηνάρχης pacator -a. *is, cui munus delatum est, ut pacis publicae perturbatores adprehendat, interroget, officio praesidis exhibeat* (*sc. in municipiis orientis, v. RE IX 2032, 62 sqq.*): INSCR. Dessau 9414 M. Vlpio Pomponio . . . irenarch., sebastophant. MARCIAN. dig. 48, 3, 6 pr. idem (*sc. ne epistulis eorum credatur*) de -is praeceptum est, quia non omnes ex fide bona elogia scribere compertum est. 48, 3, 6, 1 ut -ae, cum adprehenderint latrones, interrogent eos. *ibid.* per -as perducti *latrones ad praesidem. ibid.* iuberi oportet venire -en et, quod scripserit, exsequi. *ibid. praesidem oportet* denotare -en minus retulisse. CHAR. dig. 50, 4, 18, 7 *muneribus personalibus funguntur* -ae quoque, qui disciplinae publicae et corrigendis moribus praeficiuntur. COD. Theod. 8, 7, 21, 2 -as . . . et actuarios et cornicularios . . . non aliter . . . ordinari. 10, 1, 17 (= Iust. 10, 1, 9) super -o et optione omni antiqua consuetudine observanda. 11, 24, 6, 7 cephalaeotis, -is, logographis chomatum et ceteris liturgis. 12, 14 (= Iust. 10, 77) rubr. de -is. 12, 14, 1 -arum vocabula, quae adsimulata provincialium tutela quietis ac pacis . . . haud sinunt stare concordiam, radicitus amputanda sunt (COD. Iust. 10, 77, 1 -ae, qui ad . . . tutelam quietis ac pacis . . . faciunt stare concordiam, a decurionibus . . . nominentur). *ibid.* cesset rescriptorum -as circiter . . . simplicitas. PASS. Polycarp. 6, 2 -a et Herodes festinabant in are-

[*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nam eum . . . exhibere (ὁ εἰρήναρχος). 8, 2 habuit *obvium* . . . -am Herodem.

***īrēnē,** *abl.* -ē *f.*, εἰρήνη. *saepe litteris graecis cum contextu latino, e. g.* INSCR. christ. Diehl 2301 Βερονικηνι ⟨βε⟩νεμερεντι ἰρήνη σοι. 2716 Φηλιξ ἐν ἠρήνη (2716^A). 4882 Mariae . . . nutrici, ἐν εἰρήνη. *litteris mixtis*: INSCR. christ. Diehl 2300^A εἰrήνη. 2303 irenε. *v. et l. 25. litteris lat. in textu graeco e. g.* INSCR. christ. Diehl 2731 Elpidius coemate entade meta -e. 4897. 4930. 4975. *scrib.* hi-: INSCR. christ. Diehl 4975. *cf. et l. 15.* er-: INSCR. christ. Diehl 2717 adn. 2717^A. -ae: INSCR. christ. Diehl 4897. *de script. v. et l. 14. notatur*: iren: INSCR. christ. Diehl 2731^A. 4930. ir: CIL VIII 24 509, 4 (*sic solvit Diehl 2715 adn.*). *iungitur c. syn. lat. q. e.* pax: *v. l. 19. 20. 21. 22. 24. 27.* *legitur in formulis sepulcralibus ap. Christianos et Iudaeos.* [*loci dubii*: INSCR. christ. Diehl 4882 adn. eyr⟨ene ?⟩ (*suppl. Diehl*). 3645^B hirenem domum (*voluitne* perennem *? Diehl; vix* ⟨in⟩ -em [*cf.* in pacem] *pro* in -em). *e coni.*: Ps. DAMAS. epigr. 34 (68 Ferrua) hospita in irene (*Svennung in plagulis,* homicii tene *trad.*).]

formulae: **1** *nominativi*: INSCR. christ. Diehl 2300 (*s. II ?*) Antistiano -e. 2300^A βιξιτ ἰν πακε . . .; -η (*v. l. 6*). 2301^A Prima, -e soe (*cf. et l. 5*). 2302 -e tibi cum sanctis, Quinta vale in pace. 2303 in pace . . .; -ε (*v. l. 6*). 2303 adn. -e, Probatius. 2717^A Assyrius in pace, Onesimus -e (*spatio ante* -e *vacante, fortasse* en -e). **2** *abl.* (*sc. dat. gr.*): INSCR. christ. Diehl 2301^B te in -e (2715 Iulia Claudiane in pacae et -e [2715 adn. 4962]. 2718. 2718 adn. ⟨quae vixi ?⟩t in -e an. XXVI. *ibid.* ispirito tu⟨o⟩ inrεnε [*i.* in -e]. 2719 ⟨t⟩εcnon -e [⟨t⟩ecno in -e *explicat Diehl*]. *cf.* 2717 en -e [2717 adn. 3406 Zoticetis ispiritus en -e]). 2731^A Probus cum -e, te in pace (2731^A adn. Augende spiritu(s) cum iren.).

īreōs, īreus *v. p. 379, 32sq. 41.* **irequiēsco** *v. p. 407, 9.*

īrīcius *v. s.* ericius *vol. V 2, 776, 40.*

īricolor, (-ōris) *adi.* *ab* 1. iris *et* color, *cf. Ausoniana* atricolor, lacticolor. *i. q. versicolor, varietatem iridis aemulans*: AVSON. 392, 15 p. 255 P. anites . . . -r vario pinxit quas pluma colore.

īricos, -on *adi. ex* irinos (ἴρινος) *depravatum. i. q. cum iride compositum*: PLIN. VAL. 1, 43 *medicamen* yricon antheron.

1. *īrinus, -a, -um, ἴρινος. *scrib.*: er-: ORIBAS. syn. 5, 9 Ab p. 54^fin. her-: PLIN. VAL. 1, 2. 1, 38. 2, 30^p.in. hir-: DIOSC. 3, 25 p. 389, 5. hyr- *et* yr- *saepius. cf. p. 379, 26 sqq.* *legitur inde a* CELSO. [*variat in codd. c.*: cumino: PLIN. nat. 23, 152 (cum -o *recte*). (h)ircino: PLIN. nat. 28, 241. *e coni.*: CELS. 8, 9, 1^D ex -o (*Targa,* ex lino *trad.*). *dub.*: SCRIB. LARG. 156 (lilii *Ruelle,* -i *Marcell. med. 25, 2,* lilini *Helmreich*). PELAGON. 297 (urini *trad.*, laurini *Ihm,* lirini *Heraeus in schedis, at cf.* VEG. mulom. 2, 88, 17 [yrini *P*, pini *A*]).]

i. q. ex iri herba factus: **1** *c. certis subst.*: myron: DIOSC. 3, 49 p. 399, 24 cum -o miro (*gr. 3, 47 μετ' ἰρίνου μύρου* [*var. lect. corrupta ex αἰρίνου ἀλεύρου, cf. p. 379, 60 sqq.*]). oleum: SCRIB. LARG. 189 o. -um ex ruta tritum et potum. 194. 261 PLIN. nat. 26, 159. 28, 241 *ulcera* purgantur . . . felle taurino cum cyprino o. aut -o (*v. l. 40*). VEG. mulom. 3, 15. 3, 21 MARCELL. med. 30, 13. *al.* SORAN. p. 64, 12 (*gr. p. 116, 7*). Ps. APVL. herb. 83 l. 7 THEOD. PRISC. log. 38. 41. 42. 53. 117. *al.* DIOSC. 1, 61 p. 34, 14 M. (*gr. 1, 56, 1*). *al.* CAEL. AVR. acut. 1, 17, 169. 3, 4, 41. ORIBAS. syn. 1, 18 Aa p. 63, 1 Mø. (*gr. p. 17, 14 ἰρίνου μύρου*). *ibid.* l. 25. 1, 26 p. 79, 20. *saepe.* sucus: PLIN. nat. 30, 127 alvo prius -o suco perunctae. unguentum: CELS. 4, 8, 3 ceratum ex cyprino vel -o u. 5, 18, 5. 5, 18, 7^B adicitur u. -i quantum satis est ad ea mollienda atque cogenda. 5, 19, 16 (*inde* ORIBAS. syn. 7, 15 add. Aa p. 150^in.). 5, 24, 1. 5, 24, 2. 5, 26, 27^C emplastrum liquari ex -o u. 6, 6, 8^E. 6, 7, 1^B. 6, 7, 2^A.

2 *n. pro subst.* (*sc. oleum*): CELS. 2, 33, 5 *calefaciunt* cyprinum -um medulla adeps *eqs.* 3, 18, 12 crocinum unguentum cum -o in caput additum. 4, 6, 5. 4, 27 medulla cervina cum -o *mixta.* 5, 18, 33. 6, 6, 34^B. 6, 6, 37^A. 6, 9, 1. *al.* SCRIB. LARG. 261 (= MARCELL. med. 23, 8) cera -o solvitur. PLIN. nat. 13, 5 *inter unguenta*: -um Corinthi diu maxime placuit, postea Cyzici. 20, 183. 21, 42 optimum antea -um Leucade et Elide ferebatur . . ., nunc e Pamphylia, sed Cilic⟨i⟩um maxime laudatur. 25, 40. *al.* CAEL. AVR. acut. 2, 12, 82. *al.*

2. īrinus *v. s.* irrinos *p. 422, 29.*

īriō, -ōnis *f.* *inc. orig.* *scrib.* er- *l. 71. 75.* *litt. gr. l. 75.* *graece resp.* ἐρύσιμον. *genus herbae* (*sisymbrium irio L. aliaeque varietates generis sisymbrii*): PLIN. nat. 1, 18, 22 de erysimo sive -e (1, 22, 75 -e [er- *pars codd.*] sive erysimo, quod Galli velam [22, 158]. 18, 96 *sesamae* simile est in Asia Graeciaque erysimum idemque erat, nisi pinguius esset, quod apud nos vocant -em, medicaminibus adnumerandum potius quam frugibus. Ps. DIOSC. Vind. 2, 158 p. 223, 19 ἐρύσιμον. . . . Ῥωμαῖοι ἐριωνεμ). 18, 49 frumenti . . . genera . . . aestiva . . . ut milium panicum sesama horminum, -o. 18, 58 *folia* sesamae et -i (trio- *pars codd.*) sanguinea. 18, 96 *sesama* et -e nullum animal vescitur virentibus. 25, 35 *hyoscyami* semen -is (trio- *trad.*) semini simile est. 26, 40 hysopum . . . utilius praesumpto nasturcio aut -e. 26, 137 (*v. p. 379, 74*).

īrīoius *v. vol. V 2, 776, 42.*

1. *īris, -ridis (-ris) *f.*, ἶρις. *de originatione*: SERV. Aen. 5, 606 servatur, ut Mercurius ad concordiam, -is ad discordiam mittatur, unde et -is dicta est quasi ἔρις (9, 2). *de scriptura* (*cf. p. 379, 26*): hi- (*sed aspirationem vetat* CASSIOD. gramm. VII 202, 2 [*ex Eutyche*]): SEN. Oed. 316 (*E*). VVLG. apoc. 4, 3 (*pars codd.* [*item* 10, 1]). *al.* hy-: VVLG. apoc. 4, 3 (*pars codd.* [*item* 10, 1]). HIER. Victorin. Poetov. in apoc. 4, 3 p. 49, 1 (*F*). APRING. in apoc. 4, 3. *al.* y-: VVLG. apoc. 4, 3 (*pars codd.*). CLAVD. carm. min. 37, 5 (*VP*). GREG. TVR. Franc. 6, 44 p. 316, 12 (*A 1*). *al.* *de formis*: *nom. sg.* ir: *v. p. 361, 50.* -im: INSCR. christ. Diehl 1769^A, 5. *v. etiam l. 30.* *gen. sg.*: SACERD. gramm. VI 478, 19 ris (*sc. nom.*) . . . ris vel dis faciunt genetivo: haec -is, huius -is vel -idis (PROB. cath. gramm. IV 27, 27). CHAR. gramm. p. 113, 10 B. in genetivo syllaba crescere debent, ut -is, -idis . . ., sed cum et Latine declinari possint, non est necesse consuetudinem ratione reformare. *v. et p. 361, 52. 56.* -is: CLAVD. DON. Aen. 4, 700 p. 421, 23. 9, 10 p. 186, 5. 9, 15 p. 188, 10. -idis: TERT. coron. 15 l. 7 AMM. 20, 11, 29 SERV. Aen. 5, 610. 8, 402 (*v. adn. cr.*). MACR. Sat. 5, 19, 5. *al.* *dat. sg.*: -i: ISID. orig. 18, 41, 2. -idi: PANEG. 6, 8, 5. *acc. sg.*: CHAR. gramm. p. 113, 17 B. Vergilius -im dicit (p. 169, 13 -im pro -idem [-ide *N*]). -im: VERG. Aen. 4, 694. 5, 606. 9, 2. 9, 803. 10, 38 PLIN. nat. 35, 145. *saepe.* -in: Ov. met. 14, 830 (*F*, -im *M*). VAL. FL. 7, 186 STAT. Theb. 10, 81 APVL. mund. 16. *al.* -ida: APVL. mund. 16. -idem: SOL. 33, 20 AVSON. 435 p. 387, 7 P. *voc. sg.*: -i: VERG. Aen. 9, 18 (*cf.* MACR. Sat. 5, 9, 1 *ad l.*). Ov. met. 11, 585. -is: CLAVD. DON. Aen. 9, 15 p. 188, 13. *abl. sg.*: -ide: AVSON. 422 p. 380, 20 P. SERV. Aen. 3, 209 (*at* iri dea *F*). *nom. pl.*: -ides: APVL. mund. 16. *formae pl. aliae non exstant.* *de notione*: APVL. mund. 16 -in, vulgo arcus, esse aiunt, quando imago solis vel imago lunae umidam . . . nubem . . . colorat *eqs.* (*περὶ κόσμ. p. 395^a, 32 ἶρις*). *ibid.* -is multicolora est et semicirculo figurata . . ., catena clarior est astrumque ambit orbe incolumi, corona non discolora (*περὶ κόσμ. p. 395^b, 1*). *cf. etiam l. 48. 50.* GLOSS.^L I Ansil. IR 23 argus caelestis Graece -im (*v. etiam l. 6 sq.*) dicitur (III Abol. IO 3 -is arcus caelestis. [*al.*]. V Aa I 916 in nubibus. GLOSS. V 305, 19 qui colorem ex igne habet et sulphore). GLOSS. V 523, 11 dea, in cuius capite arcus caelestis a paganis esse putabatur (*al.*). III 245, 12 ἡ ἶρις -is. *legitur ap. poetas inde a* VERG., *in sermone pedestri ap.* PLIN. nat. *et inde ab* APVL.

[*It. mer.* (*Brutt.*) líri, lírin (*i. et arcus caelestis et morbus arquatus*). *R.*]

[*e coni.*: AETNA 237 -is caelo (*Stroux,* caelo terris *codd. praeter G*).]

1 *i. q. arcus caelestis*: **a** *ratione physica* (*nonnumquam per προσωποποιίαν arcus pro deo habetur* [*aliter infra l. 63*]; *nota tamen l. 76*): MANIL. 1, 713 suos arcus per nubila circinat -is. SEN. Oed. 316 imbrifera qualis implicat varios sibi -is colores, parte quae magna poli curvata picto nuntiat nimbos sinu. MART. 4, 19, 10 ne . . . gravis subita te premat -is aqua. 12, 28 (29), 6 casuras alte sic rapit -is aquas (RVT. NAM. 1, 98). APVL. mund. 16 fallunt imaginem -ides (-idis *trad.*) et arcus (*περὶ κόσμ. p. 395^a, 30 ἴριδες*). AVIEN. Arat. 1697 si discolor -is demittat gemino se fornice (*Arat. 940 ἶρις*). AMM. 20, 11, 26 *arcus caelestis ita figuratur*: halitus terrae . . . et umoris spiramina . . . disiecta . . . ac radiorum fusione splendida facta supinantur . . . contra ipsum igneum orbem -imque conformant *eqs.* 20, 11, 29. SERV. Aen. 8, 402 *electrum veneno recepto* varios ad -idis similitudinem reddit colores (*v. adn. cr.*). 8, 623 -in physica ratione describit, quae fit, cum aquosam nubem solis ardor irradiat. 9, 19 cum -is sine nubibus non possit videri. AMBR. Noe 27, 103 p. 484, 14 arcum hunc -im quidam appellant, sed absit *eqs.* (*de arcu gen. 9, 13*: CASSIOD. Ios. antiq. 1, 8, 103 arcus . . . dei apud illos -is esse putatus est. CARM. de Sod. 8). *ibid.* l. 16 arcus, qui -is dicitur, per diem videri solet, nocte non apparet. HIER. in Ezech. 1, 28 p. 31^A arcus similitudinem, quae vulgo -is dicitur *eqs. ibid.* PHYSIOGN. 28 p. 44, 10 sunt . . . circuli *oculorum* tam varii quam est arcus in nubibus, quem Graeci -im vocant (*Adamant. p. 323, 2 ἴρισιν*). ALC. AVIT. carm. 4, 626 arcus . . ., quem nunc Thaumantida Graio, -im Romuleo vocitant sermone poetae. GREG. TVR. Franc. 6, 44 p. 316, 12 circulus magnus . . . ut solet in illo caelestis -is ambitu pluvia descendente monstrari. *al.*

b *ratione mythologica -is dea dicitur nuntia deorum* (*Iunonis praesertim*), *Thaumantis filia* (*v. et l. 59*), *cui nonnumquam signa quaedam arcus caelestis attribuuntur* (*inde abiit in nomen feminarum, equorum*: *v. Onom.*): VERG. Aen. 4, 694 Iuno . . . -im demisit Olympo (9, 803 Iuppiter [VAL. FL. 4, 77 velocem. SIL. 9, 471. 9, 551]. 10, 73. *al. cf.* 5, 606 -im de caelo misit . . . Iuno [9, 2; *syn.* Thaumantias. HOMER. 223 AMM. 20, 11, 30. *al.*]). 4, 700 -is croceis per caelum roscida pinnis mille trahens varios adverso sole colores devolat. 9, 18 -i, decus caeli. 10, 38 actam nubibus -im. Ov. met. 1, 271 nuntia Iunonis varios induta colores concipit -is aquas (*cf. l. 42*). 4, 480 *Iunonem* roratis lustravit aquis Thaumantias -is. 11, 585. 11, 590 induitur velamina mille colorum -is et arcuato caelum curvamine signans *eqs.* 11, 630 -is abit . . . et remeat per quos modo venerat arcus (14, 839. *cf.* SERV. Aen. 5, 610 *arcum* non -im, sed viam -idis dixit). 14, 85. 14, 830. PLIN. nat. 35, 145 -im Aristidis *pictoris tabulam.* VAL. FL. 7, 186 volucrem. 7, 189 SIL. 9, 529. STAT. Theb. 10, 81 in terras longo suspenditur arcu. 10, 136. 12, 138 roribus artus . . . rigat. HYG. fab. geneal. 35 ex Thaumante et ⟨Electra⟩: -is *eqs. et saepe.*

2 *de eis, quae aliquam similitudinem arcus caelestis habent* (*cf. et p. 379, 21*): **a** *de variis coloribus, qui efficiuntur in glacie*: CLAVD. carm. min. 37, 5 nonne vides . . ., ut . . . uda . . . pingatur radiis obstantibus -is? **b** *de signo gloriae caelestis*: VVLG. apoc. 4,

[*Bi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3 -is erat in circuitu sedis similis visioni zmaragdinae ([ἶρις]. *ad l.*: VICTORIN. POETOV. p. 48, 1 '-is . . . circum solium' ardentem colorem habet; -is autem arcus dicitur, de quo etiam ad Noe . . . locutus est deus [APRING. *ad l.*; *cf. p. 378, 53*]). 10, 1 vidi . . . angelum fortem descendentem de caelo amictum nube et -is in capite eius ([ἡ ἶρις]. TERT. coron. 15 l. 7 accipit et angelus victoriae coronam . . . et alius -idis ambitu ornatur caelesti prato. VICTORIN. POETOV. *ad l.* p. 88, 9 -im *significare* iudicium). c *de circulis, qui variis coloribus picti in animalibus apparent*: LACT. Phoen. 133 alarum pennas insignit desuper -is, pingere ceu nubem desuper acta solet. OPT. PORF. carm. 21, 8 sic facies . . . -im impleri (*figuram carminis* ἶριν *oculorum imitari censet Kluge, HistJb. 45, 1925, 66; etiam de tali circulo, qualis caudam pavonis ornat, cogitare possumus*). AVSON. Mos. 111 *mustelam piscem* quis . . . naturae pinxit color! atra superne puncta notant tergum, qua lutea circuit -is. d *nomen gemmae*: PLIN. nat. 1, 37, 52. 37, 136 *gemma* quae vocatur -is. *ibid.* ex argumento vocatur -is, nam sub tecto percussa sole species et colores arcus caelestis in proximos parietes eiaculatur *eqs.* (*inde* SOL. 33, 20 ISID. orig. 16, 13, 6).

compos.: iricolor.

2. *iris, -ris (-ridis, -reōs) *f. et* īreus, -eī *f.* (*etm. p. 380, 24*). *inc. orig.; antiqui vocem eandem esse volunt atque* 1. iris, *e. g.*: PLIN. nat. 21, 41 floret versicolori specie sicut arcus caelestis, unde et nomen. ISID. orig. 17, 9, 9 -is Illyrica a similitudine -is caelestis nomen accepit, unde et Latinis arcumen dicitur, quod flos eius coloris varietate eundem arcum caelestem imitetur.

de scriptura (*v. et l. 45. p. 380, 56 sqq. cf. p. 378, 1 sqq.*): hi-: CELS. 6, 15, 1 (*V*). PLIN. nat. 27, 104 (*E*). *saepe.* hy-: CELS. 5, 27, 13^{B} (*J, desunt rell.*). DIOSC. 1, 1 p. 4, 4 M. *saepe.* y-: CELS. 6, 11, 2 (*P*). CHIRON 999 DIOSC. 1, 1 p. 3, 57 M. *saepe.* ius: GLOSS. III 539, 51. *v. et p. 380, 27. litt. gr. v. p. 381, 2.*

de formis (*pl. non exstat*): **nom.**: -is *passim. formae gen. adhibitae pro nom.* (*cf. Mørland, Oribas.-übers. p. 86*): -eos (*trad.* idios: GLOSS. III 539, 55): RVF. podagr. 4. *al. v. et p. 380, 23.* -eus: ORIBAS. syn. 2, 53 Aa, La p. 118, 10 Mø. 9, 50 add. Aa p. 375$^{a. med.}$ -eus Illirices. eup. 4, 81 La p. 602$^{fin.}$ RVF. podagr. 25. *al. v. et p. 380, 24.* -ius: MISC. Tir. p. 67, 19 GLOSS. III 546, 69. 564, 68. 583, 32. 591, 25. 595, 30. *saepius.* **gen.**: -is: CATO agr. 107, 1 SCRIB. LARG. 79. 89. 96. 126. 202. *al.* CHIRON 999. MARCELL. med. 1, 23 -is Illyricae (*cf. p. 380, 68*). 11, 36. 20, 122. 36, 12. *al.* -idis: CELS. 5, 18, 3 -idis Illyricae (*al.*). 5, 18, 5. 5, 18, 6. *al.* SCRIB. LARG. 220 PLIN. nat. 23, 63. 25, 157. *al.* MARCELL. med. 1, 13. 1, 14. 1, 24. *al.* -eos (*trad.* iceo: ORIBAS. syn. 9, 3 add. Aa p. 274$^{fin.}$): DIOSC. 5, 69 p. 194, 2 ORIBAS. syn. 2 add. p. 147, 14 Mø. p. 149, 24. 9, 3 add. Aa p. 274$^{in.}$ *al. v. etiam p. 380, 18. 65 sq.* -eus: PHILVM. med. 2 p. 135, 5 M. PHILAGR. 3 p. 167, 16 M. 4 p. 187, 16 ORIBAS. syn. 3, 14 p. 853$^{in.}$ 7, 15 add. Aa p. 150$^{in.}$ (*ex* CELS. 5, 19, 14 -idis). 9, 3 add. Aa p. 273$^{fin.}$ p. 275$^{in.}$ *al. v. et l. 48. 65. p. 380, 67.* -iu: DIOSC. 1, 61 p. 34, 17 M. *v. et l. 64.* -ei: ORIBAS. syn. 5, 7 Ab p. 53$^{fin.}$ erei. 7, 2 Aa, La p. 133$^{in.}$ 8, 45 Aa p. 254$^{med.}$ (-ii *Ab*, -eus *La*). 9, 3 Aa, La p. 273$^{a. med.}$ 9, 49 add. Aa p. 371$^{p. med.}$ 9, 50 add. Aa p. 375$^{a. med.}$ eup. 4, 65 Aa p. 580$^{fin.}$ (-ii *Ab*). *al.* -y: *v. p. 380, 13.* **dat.**: -idi: DIOSC. 1, 2 p. 4, 31 M. *v. et p. 380, 44. 47.* **acc.**: -im: CELS. 5, 27, 13^{B} COLVM. 12, 27. 12, 28, 1 SCRIB. LARG. 89 PLIN. nat. 13, 18. 21, 40. *al.* -in: PELAGON. 66 CAEL. AVR. acut. 2, 29, 160 PAP. Corp. 318 A 4. *al. v. et p. 380, 68. 76. 78. 84.* **abl.**: -i: CATO agr. 107, 1 PLIN. nat. 14, 135. 15, 30. 22, 69 CAEL. AVR. acut. 2, 18, 112 chron. 2, 1, 33. -ide: CELS. 5, 16 PLIN. nat. 20, 244. 26, 55. 26, 142. *al.* CAEL. AVR. acut. 2, 24, 136.

legitur inde a CATONE, CELSO, COLVM.; *poetarum unus habet* OV. medic. 74.

ab interpretibus confunditur c. vocibus similiter sonantibus: αἴρινον ἄλευρον: DIOSC. 2, 104 p. 220, 4 cum polines -in (*gr. 2, 120, 2* μετὰ . . . αἰρίνου ἀλεύρου). 3, 23 p. 387, 11 -in Illirica (*gr. 3, 23, 3* αἰρίνου *ἀ.*). 3, 82 p. 411, 19 cum pollines yrini Illirice (*gr. 3, 74, 3* σὺν αἰρίνῳ *ἀ.*). 4, 152 p. 71, 20 (*gr. 4, 157, 2*). ORIBAS. eup. 4, 112 Aa p. 619$^{med.}$ -ei (yriu *Ab*) pulvis (*paulo ante*: lolii farina. *gr. p. 486, 19* αἰρίνῳ *ἀ.*). *al.* ἄρον: ORIBAS. eup. 4, 37 Aa p. 555$^{in.}$ -eus ([-ius *Ab*]. *gr. p. 451, 14* ἄρου). γῦρις (*cf. vol. VI, 2, 1996, 65, ubi potius gen.* γύρεως *quam adi.* γύρειος *agnosces*): ORIBAS. syn. 3 add. 73 La p. 925$^{a. med.}$ emplastrum dia yreus: gyreus libras II . . .; item dia yreus (*seq. formae* gyreus, cyreus, gireus, gyriu. *cf. et 9, 48 add. Aa p. 368$^{in.}$* gyreos).

[*francog.* (*vascon.*) lirga, lherga (< -is Illyrica). *R.*]

[*variat in codd. c.*: virid-: CELS. 5, 16. 5, 23, 1^{B} PLIN. nat. 25, 157. ederis: PLIN. nat. 25, 157. trite: PLIN. nat. 32, 101. *e coni.*: PLIN. nat. 23, 122 iri (*Jan*, si *trad.*; *subvenit testis* GARG. MART. med. 49). 25, 158 ut -is (*Mayhoff*, utris *trad.*). 26, 137 (irio *trad.*, iris *suspicatur Mayhoff in adn.*). PELAGON. 94 -is pistae (*Ihm, cf. p. 151 ad l.*, tripistae *trad.*, *cf. p. 380, 75*). *deletur*: PLIN. nat. 25, 159. 27, 104.]

nomen herbae cuiusdam aromaticae, gr. ἶρις (*quod singulis locis subesse semel monemus*), *atque radicis eius, cuius praecipuus usus est in medicaminibus unguentisque componendis; adhibetur etiam, ut vinum atque dolia bene oleant* (*cf. Stadler, RE IX 2043 sqq.*):

1 *in universum*: CATO agr. 107, 1 infundito . . . -is aridae contusae heminam et sertam campanicam . . . una cum -i contundas (CELS. 3, 10, 2. 5, 18, 5 SCRIB. LARG. 236. *al.* PLIN. nat. 22, 69. 31, 116. *al.*). OV. medic. 74 nec . . . desit . . . Illyrica quae venit -is humo (*v. p. 380, 55*). CELS. 3, 21, 7 *urinam movet.* 5, 5, 1 purgant . . . -is *eqs.* (5, 16 *mel* cum -ide. PLIN. nat. 20, 244. 27, 49. *saepe*). 5, 11. 5, 15 *mollit.* 5, 19, 14 ut pus moveant, -idis p. Ӿ IV . . . adiciuntur. 6, 15, 1 -idis frictae. *saepe.* COLVM. 12, 20, 2 odores . . . vino . . . apti sunt . . . -is *eqs.* 12, 27 -im bene pinsitam . . . addito (12, 28, 1 -im quam candidissimam pinsito. PLIN. nat. 14, 135 admixto croco pistave -i [*v. adn. cr.*]. PELAGON. 66 -in pinsitam. 94 [*v. p. 379, 75*]. MARCELL. med. 36, 12 -is pistae. *al.*). 12, 28, 1 odoramenta . . ., id est -im cribratam (SCRIB. LARG. 89 -im . . . contundere oportet et cribrare. *al.*). SCRIB. LARG. 225 (= MARCELL. med. 31, 4) -is contusa et ex vino . . . cocta (257. *al. v. et l. 9. p. 379, 81. cf.* MARCELL. med. 20, 122 tunsae). *al.* PLIN. nat. 14, 128 -i⟨s⟩ radicem (CHIRON 999 MARCELL. med. 1, 13. 1, 14. 1, 28. 1, 30. 1, 34. 30, 10. ORIBAS. syn. 5, 9 Ab p. 55$^{in.}$ *infantibus* oportit -y [-ei *La*] radicem siccam in ore tenere. *al.*). 15, 30 *oleum* fit et ex . . . -i (*cf. p. 377, 46*). 21, 39. 21, 67 -is aestate floret. 21, 140 infantibus eam circumligari salutare est, dentientibus praecipue (*cf. l. 13*). *saepe.* ITALA exod. 30, 24 (Rufin. Orig. in cant. 1 p. 99, 1) accipe tibi florem myrrhae . . . quingentos siclos . . . et -eos quingentos siclos (*ad l.*: *ibid.* p. 99, 17 -eos . . . species adhibetur calidissima . . . et ardentissima. IREN. 2, 24, 3. CASSIOD. Ios. antiq. 3, 197 myrram lectam siclos quingentos et totidem -eos). MARCELL. med. 31, 39 ipsa -is in furno diligenter uratur. *al.* PLIN. VAL. 3, 22$^{med.}$ pulvis -is (ORIBAS. syn. 7, 2 Aa p. 133$^{in.}$ -ei pulvis [eup. 4, 65 Aa p. 580$^{fin.}$]). ORIBAS. syn. 3 add. 62 Aa p. 918$^{med.}$ -eos trita superponitur (5, 10 Ab p. 55$^{a. med.}$ -eus . . . tritus. *al.*). *saepe.*

2 *herbae aut eiusdem naturae aut in aliqua re similes*: **a** *eadem atque -is esse dicitur herba*: amelos: GLOSS. III 580, 24 amelos i. yrius sive ius gladiolum. cestris: *v. l. 83.* ephemeron: *v. infra l. 84.* fullonicatoria: GLOSS. III 546, 69. *cf. André, Lex. des termes de botanique p. 143.* gladiolus: MISC. Tir. p. 67, 19 -ius id est gladiolus hortolanus (GLOSS. III 564, 68 g. ortensis [613, 2. 625, 19. *cf.* 591, 36 iris Illyrica: g. hortensis. *al.*]). GLOSS. III 546, 65 hyrius gladiolo (583, 32. 591, 25. *al.*). *v. et l. 27. 34. 82. p. 381, 2.* glaucion: GLOSS. III 546, 47 glaucio flore elisirici (*cf. l. 59*). hyacinthus: PALLAD. 1, 37, 2 iacinthum, qui -is vel gladiolus dicitur similitudine foliorum. lilium caelinum: GLOSS. III 539, 51 -is Illyrica. lilium purpureum: GLOSS. III 539, 66 -is Illyrica. machaerophyllon: PS. APVL. herb. 79 l. 14. solago minor: GLOSS. III 595, 30 -ius. 629, 28 iri[xi]us. soldago: GLOSS. III 540, 5 -is Illyrica id est soldagine. 566, 42. *al.* xyris: PLIN. nat. 21, 142 sunt qui -*im* silvestrem xyrin vocent. PS. THEOD. PRISC. simpl. med. 135 xyris herba, quae ab aliis appellatur -is, virtutis calidae est. *v. et l. 83. p. 381, 1.* **b** *herbae similes*: acoron: PLIN. nat. 25, 157 acoron -idis folia habet . . ., radices nigras . . ., cetero et has similes -idis. DIOSC. 1, 2 p. 4, 31 M. ISID. orig. 17, 9, 10. clymenon: DIOSC. 4, 13 p. 15, 2 *habet* folliculos . . . similes -idi. xifion: DIOSC. 1, 1 p. 3, 57 M. -is Illirica folia habet si[l]fio similia. 4, 20 p. 17, 18 xifion . . . macerida dicunt pro scemate foliorum, quia similia sunt -idi.

3 *de generibus -idis*: **a** *enumerantur diversa*: PLIN. nat. 21, 40 sq. -is radice tantum commendatur unguentis nascens et medicinae; laudatissima in Illyrico . . ., proxima in Macedonia . . ., tertium locum habet Africana . . .; Illyrica quoque duorum generum est, raphanitis a similitudine, quae et melior, rhizotomos. subrufa optima; . . . non improbatur et Pisidica. DIOSC. 1, 1 p. 4, 4 melior es⟨t⟩ . . . que Machedonica -is aut Hillirica fuerit . . .; Livica (*i. Libyca*) etiam albidior est.

b *singula genera*: *α* -is Illyrica: *formae vulgares* (*v. et p. 379, 34*) *syllabarum*: *sex*: ireselirica: GLOSS. III 540, 5. irillinirica: CHIRON 571. irelisirica: GLOSS. III 566, 42. ilirisirica: GLOSS. III 595, 25. *quinque*: irisilica (hy-): GLOSS. III 546, 66. 612, 63. ilisirica (hi-, e-): MISC. Tir. 50, 5. 63, 27. 67, 21 GLOSS. III 546, 47. 583, 36. 625, 7. 632, 26. isilirica (*scriptura hyperurbana* scil-: GLOSS. III 628, 52): GLOSS. III 629, 23. *quattuor*: silirica: GLOSS. III 594, 65. *nonnumquam quasi vocabulum unum in fine tantum flectitur* (*v. Niedermann, Festgabe Blümner, 1914, 332*), *e. g.*: *acc.*: -is Illyricam: VEG. mulom. 3, 13, 4 CASS. FEL. 34 p. 74, 13. 40 p. 91, 11. p. 93, 1. 7. *gen.*: -idis Illyricae *post* CELS. *non occurrit.* -eos Illyricae: SORAN. p. 98, 19. THEOD. PRISC. eup. faen. 25 (*al. in var. lect.*). CASS. FEL. 44 p. 110, 17. *cf.* PHILVM. med. 2 p. 131, 6 M. -eus Illiricis. PHILAGR. 4 p. 179, 2 M. -eus Illerices. *praeterea semper* -is Illyricae. *pro abl.* -in Illirica: DIOSC. 3, 4 p. 378, 9. 3, 115 p. 425, 26. *al. v. et p. 379, 61.* *exempla selecta* (*cf. et p. 379, 84*): CELS. 5, 18, 3. 5, 18, 7^{B}. 5, 18, 24. 5, 23, 1^{B} *al.* COLVM. 12, 20, 5 *inter odores enumeratur.* SCRIB. LARG. 44 (= MARCELL. med. 15, 94) discutit parotidas -is Illyrica contusa cocta ex passo. 79. 89. 96 -is Illyricae radicis. 170. *al.* PLIN. nat. 13, 14 suci nobilia unguenta faciunt: . . . -is Illyrica. 13, 18 *nihil unguentorum* in Europa . . . praeter -im Illyricam et nardum Gallicum gignitur. PELAGON. 16 (trissillyricae *trad.*). 36. 97. *al.* CHIRON 272 -in Illirica (911. 985). *al.* MARCELL. med. 7, 17. *saepe.* THEOD. PRISC. 42 -is Illyricae . . . pulvis (45. 74. *al.*). 49 *in vino* -in Illyricam decoxeris. *al.* CAEL. AVR. acut. 1, 17, 168. 2, 18, 112. *al.*

β cetera genera: Africana (*v. et l. 51. cf. l. 54*): PS. APVL. herb. 79 l. 14 -is Africa (*MCa γ*, Africae *β*). GLOSS. III 562, 29 erisafricae i. gladiolum (565, 68 irisafrica). agrestis: DIOSC. 4, 22 p. 18, 7 xeris aut cestris aut xirida aut -in[a] agreste dicunt, sed Romani gladiolum dicunt. 4, 81 p. 46, 7 efimeron, quem multi -in agreste dicunt.

[*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ps. Diosc. Vind. 4, 22 p. 186, 13 ξυρίς· . . . οἱ δὲ ἶριν ἀγρίαν, Ῥωμαῖοι γλαδιόλουμ, οἱ δὲ ἴριμ ἀγρέστεμ. Gloss. III 594, 65. *al.* agria: Ps. Apvl. herb. 79 l. 14 a Graecis dicitur -is agria *eqs. v. et l. 1.* calcidon (?): Gloss. III 566, 38. Calydonia: Marcell. med. 20, 77. candida: *v. l. 10. p. 380, 5. cf.* Plin. nat. 21, 40 candicans (*de Macedonica*). *sim. p. 380, 54.* Graeca: Colvm. 12, 53, 2. Libyce: Ps. Apvl. herb. 79 l. 14 (*HaV*). *v. et p. 380, 54.* Macedonica: Cels. 5, 18, 27. Marcell. med. 27, 93 -is Illyricae, id est Macedonica. *v. et p. 380, 50. 53.* Pisidica: *v. p. 380, 53.* rufa: Plin. nat. 21, 140 -is rufa melior quam candida. *cf. p. 380, 52.* silvestris: Marcell. med. 24, 4 herba, quae -is appellatur, maxime si silvestris erit, inligata lateri dolorem . . . tollit. *v. et p. 380, 39.*

īrītis *f.*, *ἰρῖτις. *nomen gemmae*: Plin. nat. 37, 138 *gemma* est et alia -is (tritis, hirritis, inris, iris *vv. ll.*), cetera similis *iridis*, sed praedura.

īrius *v. p. 379, 35.* **irnea, irnela** *v. s.* hir-. *Hi.*

***īrōnīa,** -ae *f.*, εἰρωνεία. *de mensura*: Gramm. suppl. 173, 31 illa nomina Graeca, quae sunt fortia vel principalia, corripiuntur in paenultima ut allegoria, -a, historia. *de scriptura*: er-: Gloss.[L] III Abol. er 9. *v. et p. 382, 41.* gir-: Gloss. V 298, 34. her-: Schol. Iuv. 4, 46 p. 57, 7 W. *v. et p. 382, 43.* hier-: *v. p. 382, 43* (hieronimia *v. p. 382, 61*). hifo-: *v. l. 38.* hir- *saepius e. g.* Porph. Hor. epist. 1, 16, 57. horon-: *v. l. 37.* hyr-: *saepe e. g.* Schol. Hor. sat. 1, 4, 74. ir- *passim, cf.* Gloss.[L] I Ansil. ir 42 -a per I inveni. yr-: Gloss.[L] I Ansil. yr 7. *et v. e. g. p. 382, 47. al.* -ea: Cic. ac. 2, 74 (-iam A^2B^2). *litteris graecis* εἰρωνεία, ἰρωνία *nonnumquam in codd., e. g. l. 32. 48.* *de notione*: Qvint. inst. 9, 2, 44 εἰρωνείαν inveni qui dissimulationem vocaret (*v. l. 38. 48. p. 382, 21. cf. l. 63. 79*): quo nomine quia parum totius huius figurae vires videntur ostendi, nimirum sicut in plerisque erimus Graeca appellatione contenti. Fronto p. 48, 16 v. d. H. (p. 52 N.) quo ex homine nata inversa oratio videtur, quam Graece εἰρωνείαν appellant? Clavd. Don. Aen. 7, 190 p. 29, 19 iocus cum vituperatione, quae Graeca lingua -a dicitur. Gloss. V 300, 54 hironia, scema. 365, 31 iranonia (inr- *l. v.*) mendax iocus (379, 34). 419, 65 per hironiam, per mendatium. Gloss.[L] I Ansil. hi 162sq. hironia inris⟨i⟩va dictio aliut dicens et aliud significans, sic laudans ut eum vituperare intellegas (III Abstr. ho 10. V Abba ho 24 horonia. *cf. l. 71*). III Abstr. hi 17 hifonia dissimulatio (*v. l. 28*). IV dub. Plac. y 10 plagiloquium. V Abba ir 12 -a derisic. *legitur inde a* Cic. *per totam latinitatem; frequentius apud grammaticos, rhetores, scholiastas.*

[*falso trad. pro gr.* εἴρων: Cic. Brut. 298. 299 de orat. 2, 270 off. 1, 108.]

A *definitur, explicatur* (*cf. Cousin, Et. sur Quint. II, 1936, 70sq.*): **1** *sensu philosophico, de Socrate* (*v. etiam l. 63*), *fere i. q. dissimulatio sapientiae ea, quae fit ad auditorem illudendum*: Cic. ac. 2, 15 Socrates . . . de se ipse detrahens in disputatione plus tribuebat is, quos volebat refellere; ita cum aliud diceret atque sentiret, . . . uti solitus est ea dissimulatione quam Graeci εἰρωνείαν vocant. Brut. 292 ego, inquit *Atticus*, -am illam, quam in Socrate dicunt fuisse . . ., facetam et elegantem puto; est enim et minime inepti hominis et eiusdem etiam faceti, cum de sapientia disceptetur, hanc sibi ipsum detrahere, eis tribuere inludentem, qui eam sibi adrogant. Qvint. inst. 9, 2, 46 in figura totius voluntatis fictio est . . ., cum etiam vita universa -am habere videatur, qualis est visa Socratis; nam ideo dictus εἴρων, agens imperitum et admiratorem aliorum tamquam sapientium.

2 *sensu rhetorico*: *t. t., de certa figura* (*v. l. 73. 80. p. 382, 17. 22*), *schemate* (*v. l. 74*) *vel tropo* (*v. l. 73. 74*), *allegoriae specie* (*v. l. 84*), *quae a sarcasmo vel antiphrasi differt* (*v. p. 382, 7. 9 sqq.*); *i. q. dissimulatio* (*syn.* contrarium *Rhet. Her. 4, 34, 46* [*cf. l. 68. 83. p. 382, 2. 7sq.*], illusio *v. l. 68*), *irrisio* (*sensim ad moralem significationem transit, sc. in malam partem e. g. p. 382, 22; cf. et p. 382, 63*): Cic. de orat. 2, 270 Socratem opinor in hac -a dissimulantiaque longe lepore et humanitate omnibus praestitisse; genus est perelegans et cum gravitate salsum quomque oratoriis dictionibus tum urbanis sermonibus accommodatum (*cf.* Qvint. inst. 6, 3, 68 quid -a? nonne etiam quae severissime fit, ioci prope genus est?). Qvint. inst. 8, 6, 54 in eo vero genere, quo contraria ostenduntur, εἰρωνεία (-a *l. v.*) est: inlusionem vocant; quae aut pronuntiatione intellegitur aut persona aut rei natura: nam si qua earum verbis dissentit, apparet diversam esse orationi voluntatem; . . . laudis adsimulatione detrahere et vituperationis laudare concessum est (*cf.* Isid. orig. 2, 21, 41. *al.*). 9, 1, 3 cum -a tam inter figuras sententiae quam inter tropos reperiatur. 9, 2, 44 εἰρωνεία, quae est schema, ab illa, quae est τρόπος, genere ipso nihil admodum distat; in utroque enim contrarium ei, quod dicitur, intellegendum est; species vero prudentius intuenti diversas esse facile est deprehendere. 9, 2, 48sqq. 9, 2, 97 -a quoque in hoc genere materiae frequentissima est, sed eruditissimum longe, si per aliam rem alia indicetur, ut *eqs.* (*cf.* Aqvila rhet. 7 p. 24, 21 εἰρωνεία simulatio, frequentissima apud oratores figura, ubi aliud verbis significamus, aliud re sentimus. Serv. Aen. 4, 93 Mart. Cap. 5, 523 Pomp. gramm. V 310, 28. Ivl. Rvf. rhet. 1 p. 38, 3 exprimitur, cum aliud in pectore reclusum, aliud in lingua promptum habemus, et sententia enuntiationis in contrarium verbis accipitur). Sacerd. gramm. VI 461, 10sqq. *allegoriae* species . . . necessariae sunt septem, -a, astismos, sarcasmos, antiphrasis *eqs.* . . .; -a est oratio cum inrisione, pronuntiatio dictionis in contrarium redigens intellectum (Char. gramm. p. 363, 29 B. -a est oratio pronuntiationis gravitate in contrarium redigens sensum verborum. *cf.* Don. gramm. IV 401, 29. 30 -a est tropus per contrarium quod conatur ostendens, ut *eqs.* Diom. gramm. I 462, 6. 7 Pomp. gramm. V 311, 1 Isid. orig. 1, 37, 23). 462, 8 inter -am . . . et sarcasmon hoc est, quod -a contrarium dictioni continet sensum cum inrisione, sarcasmos vero *eqs.* Char. gramm. p. 364, 6 B. *antiphrasis* ab -a hoc differt, quod -a adfectu mutat significationem, antiphrasis vero diversitatem rei nominat (Diom. gramm. I 462, 16 pronuntiando et adfectu. *cf.* Avg. doctr. christ. 3, 29, 41 -a pronuntiatione indicat, quid velit intellegi [*inde* Isid. orig. 1, 37, 25] Don. gramm. IV 402, 3 antiphrasis est unius verbi -a). Don. gramm. IV 402, 2 *-am* nisi gravitas pronuntiationis adiuverit, confiteri videbitur, quod negare contendit (*cf.* Serv. Aen. 4, 93 p. 480, 5 -a est, inter quam et confessionem sola interest pronuntiatio. *cf. l. 11sq.*). Aqvila rhet. 20 p. 29, 2 -a sententiae figura . . .: mutabo verba, ordine eorum verso vel tota elocutione aliter explicata, . . . manebit -a eadem neque laedetur verborum immutatione (Mart. Cap. 5, 530. Ps. Ivl. Rvf. schem. dian. 9 p. 61, 36 εἰρωνεία est figura sententiae . . .; Latine dicitur dissimulatio vel irrisio). Cassiod. in psalm. 27, 4 p. 194[D] quae figura dicitur -a, id est irrisio, quoties aliquid quod sub laude dicitur intellectum vituperationis habere monstratur (39, 20 p. 293[C]. 101, 9 p. 710[D]. *al.*).

B *usus varii exempla*: **1** *sensu rhetorico* (*v. p. 381, 57. opp. v. l. 34; cf. et l. 52*): Cic. Brut. 292 in historia . . . vide . . . ne tam reprehendenda sit -a quam in testimonio. 293 bella -a, si iocaremur. ad Q. fr. 3, 4, 4 sine mehercule -a. Sen. contr. 1, 7, 13 Blandus hunc sensum . . . in -am vertit. Qvint. inst. 4, 1, 39 quid . . . agebat *Cicero* aliud -a illa, quam ut Caesar minus se in rem . . . intenderet? 6, 3, 91 ex -a fictio. Don. Ter. Ad. 722 εἰρωνεία, quae semper amarius ponitur quam criminatio manifesta (Eun. 1090 amarior est -a . . . quam veritas. *cf.* Andr. 846 -a maior est quam increpatio). Andr. 755 ⟨'vero'⟩ saepe ad -am refertur (Serv. Aen. 10, 608 [*opp.* ad simplicia verba]). Ambrosiast. in I Cor. 4, 8 p. 204[C] 'iam saturati estis *eqs.*' -a est, ut dicunt; irascentis enim verba sunt, non confirmantis. Avg. retract. 1, 1, 4 illud . . . quod . . . meas nugas esse dixi, . . . quamvis iocando dictum sit et magis -a dicebatur. Macr. Sat. 4, 2, 4 initium *orationis patheticae* ab ecphonesi; deinde secuntur breves quaestiunculae . . . hyperbole . . . -a. Schol. Ter. Bemb. Eun. 89 maiores nostri ubi ponebant 'vero', semper eroniam (*v. p. 381, 19*) significabant (*v. et l. 33*). Haut. 333 stomachosa -a. Cassiod. hist. 4, 16, 1 epistulam ornato quidem stilo compositam, hironia (her-, hier- *vv. ll.*; *Sozom. 3, 8, 4* εἰρωνείας) vero maxime plenam. *al.* *iungitur c. praepp.* (*v. et l. 33*): cum: Porph. Hor. sat. 1, 10, 53 hoc interrogativa figura cum -a quadam pronuntiandum, quia ex contrario intellegendum est. Don. Ter. Andr. 185 'scilicet' semper cum -a ponitur (yr-, roma *vv. ll.*). 436 'vir' . . . modo ad vituperationem cum -a, modo ad laudem sumitur ⟨sine⟩ -a. Comment. Lucan. 8, 241. *al.* in: Comment. Lucan. 6, 48 'nunc vetus Iliacos *eqs.*' in -a legendum. per: Qvint. inst. 9, 3, 29 quae eadem figura (*sc. adiectio*) nonnumquam per εἰρωνείαν ad elevandum convertitur. Iren. 4, 2, 6 *non* per -am . . . dicta esse . . ., quoniam in veritate dicta sunt (Don. Ter. Ad. 176 veteres per -am virtutes pro flagitiis dicebant. *al.* Schol. Iuv. 14, 15 per -am dictus est sensus. *al.*). Hier. in Ezech. 7, 14 p. 69[B] iubentur per -am. *al.* Rvfin. Adamant. 3, 9 per -am interrogare (εἰρωνικὴν πεῦσιν προαγαγεῖν). hist. 2, 18, 8 *scripta* quae per -am de virtutibus attitulavit *Philo* (μετὰ ἤθους καὶ εἰρωνείας). Ps. Rvfin. (= Ivlian.) in Am. 4, 4 p. 1071[C] per -am et insultationem ea, quibus offendatur, enuntiat, quae figura celebratur in liberalibus quoque litteris (*v. p. 381, 57*). Favst. Rei. grat. 1, 9 p. 27, 16 obliqua per -am (hieronimiam *v. l.*) voce. *et saepe.* *metonymice, pro sententia ironice intellegenda*: Porph. Hor. sat. 1, 10, 24 hironiam dicit.

2 *apud ecclesiasticos, sensu morali (in malam partem), fere i. q. duplicitas, falsitas, hypocrisis* (*syn. v. l. 66. 71*): Itala II Macc. 13, 3 (rec. P) *Menelaus* rogabat Antiochum cum magna -a, non ob salutem patriae (εἰρωνείας. fallacia *LXX*; simulatione *BM*). Rvfin. apol. adv. Hier. 1, 2 p. 542[B] nos omissa omni -a et ὑποκρίσεως tergiversatione . . . respondebimus. Hesych. in lev. 7, 19 p. 865[B] hic -am destruit et hypocrisin, haec enim sunt animae immunditiae. 11, 31 p. 915[D] morticina . . . *immundorum animalium* sunt praedictae actiones, id est dolus, furtum, duplicitas sive -a. 24, 4 p. 1101[C] *euangelica conversatio* -a et hypocrisi munda est. Conc.[S] I 4 p. 216, 33 -am sanctae huius appellationis denuda.

īrōnicē *v. l. 82.* **īrōnicōs** *v. p. 383, 4.*

īrōnicus, -a, -um, εἰρωνικός. *saepius scribitur* hir-, hyr-, yr-. [*catal.* ronec, *hisp. dial.* rónego (*i. macie confectus*). *R.*]

fere i. q. irrisorius: Fvlg. myth. 1 praef. p. 14, 4 *virgunculae oris* -um (yr-, hyr- *vv. ll.*) lumen tam rimabunda vernulitate currebat, quo mentes etiam penitus abstrusas temulentis inscriptionibus depinxisset. *m. pro subst.*: Gloss.[L] I Ansil. hi 165 hironi⟨c⟩i sannatores et detractores (detestatores *Gloss. V 109, 19*).

adv. ***īrōnicē.** [*variat saepe cum* ironicos, εἰρωνικῶς (*v. p. 383, 5*).]

i. q. cum ironia, cum irrisione: Serv. ecl. 9, 50 (*nonnisi in cod. R*) invidiose dixerat et -e insere nunc Meliboee piros', cum de

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tribulatione patriam fugientium ageret (SCHOL. Hor. carm. 3, 29, 64 -e dixit [hir-, hyr-, yr- *vv. ll.*]. PS. ASCON. Verr. p. 219, 9). SCHOL. Ter. 81, 28 -e ([*antea*: irrisorie dictum]. p. 86, 33). *al. v. l. 5.*

adv. ***īrōnicōs**, εἰρωνικῶς. *litt. gr.*: εἰρωνικῶς, ἰρωνικῶς, ἰρονικῶς *in codd. saepius.* [*variat in codd. c.* ironice: SERV. Aen. 7, 556 DON. Ter. Eun. 224. *al.*] *i. q. cum ironia, cum irrisione* (*syn. v. l. 11. 13. 22; opp. v. l. 12. 17*): CHAR. gramm. p. 295, 16 B. (*ex Palaem.*) recipit . . . '*ne*' acuto accentu elatum finitiva, quotiens εἰρωνικῶς accipimus, pro eo quod est apud Graecos ναί, rei factae adfirmatio. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 1 hoc totum ἰρωνικῶς dicitur (sat. 2, 1, 53 hironicos. DON. Ter. Andr. 436 [*syn.* iowlariter]. Hec. 436 εἰρωνικῶς . . ., nam non hoc interrogantis simpliciter. HIER. hom. Orig. in Ezech. p. 329, 13. PHILIPP. in Iob 32 p. 723^C [*syn.* risorie]. *et saepe*). DON. Ter. Ad. 187 totum hoc εἰρωνικῶς pronuntiandum est (Andr. 505 potest et εἰρωνικῶς . . . pronuntiari. *al.* SCHOL. Iuv. 14, 15 interrogative pronuntiari potest, sed melius -os. PS. ASCON. Verr. p. 251, 14). 395 εἰρωνικῶς interrogat. 886 εἰρωνικῶς (et bene hoc *l. v.*) addidit. Eun. 237 (*opp.* simpliciter). 1090 'secundum facta et virtutes tuas impetravi' et hoc ἀμφίβολον, nam 'virtutes' εἰρωνικῶς, pro vitiis ponuntur (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 11, 410 p. 478, 21). SCHOL. Hor. epod. 17, 49 hironicos . . . laudat omnia. SCHOL. Iuv. 6, 531 -os legendum (EVCHER. instr. 1 p. 125, 13 quasi εἰρωνικῶς [hironicos, hironicus *ll. vv.*]). AVG. in Iob p. 538, 25 inridenter haec pronuntianda . . . et hic -os (hyr- *l. v.*). *Centlivres.*

īror, -ārī. *a perf.* iratus sum (*p. 375, 59*) *retrograde formatum pro* irasci, *v. Thielmann, ALL 3, 1886, 542; Heraeus, Kl. Schr. 129.* GLOSS. III 453, 13 (= 483, 32) -or ὀργίζομαι. *i. q. irasci*: MART. BRAC. ira 4 l. 14 *animus, qui in negotia multa discurrit*, ex levissimis -atur (*sic trad. sec. Barlow, fortasse per compendium pro* irascitur [*Migne*]) causis, nunc personae, nunc negotio, nunc tempori, nunc loco, nunc sibi (*e Sen. dial. 5, 6, 5* irascatur). *v. et p. 429, 34.* *Stiewe.*

irp-, irqu- *v. s.* hirp-, hirqu-.

irradiātio, -ōnis *f.* *ab* irradiare. *scrib.* inr-. *fere i. q. radiorum, lucis emissio* (*in sermone mathematicorum, cf. infra l. 57*): SERV. Aen. 10, 18 bona Iovis -o honores hominibus tribuit. 10, 625 bonam stellarum -em Turni fata differre non posse.

***irradio**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* radiare. *scrib.* inr- *saepe. legitur inde a* STATIO, HIL. [*hisp. vet.* arrayar, *port.* arraiar. *R.*] [*variat in codd. saepe c.* radiare.]

I *transitive*: **A** *c. obi. externo*: **1** *fere i. q. fulgore sim. ornare*: **a** *-ant gemmae, purpura* (*virtutes sicut aurum l. 43*): STAT. Theb. 6, 64 hoc (*i. ostrum*; huc *P* [*cf. p. 384, 22 sqq.*]) undique gemmae -ant. SERM. Corp. Vind. 21, 27 p. 331, 31 (*in imag.*) in hoc *viro* aurea verecundia et sinceritas pretiosa frontem mentis -at. ENNOD. opusc. 1, 89 p. 285, 19 regii vultus purpura ostrum dignitatis -at. **b** *-ant homines* (terra *l. 47*) *aliquid aliqua re* (*sc. ornatu sim.*): CLAVD. 17, 85 Graiorum obscuras Romanis floribus artes -as. ENNOD. carm. 2, 80, 10 terra . . . nobilibus mundum partubus -at. CASSIOD. hist. 12, 4, 30 Helena Augusta . . . locum . . . memoriis mirabilibus adornavit hanc sacratissimam speluncam decenter -ans (*Euseb. vit. Const. 3, 43* φαιδρύνουσα).

2 *fere i. q. radiis, lumine sim. aliquid* (*aliquem*) *collustrare, illuminare, lucidum reddere*: **a** *homines, res varias*: **α** *lumine naturali*: SERV. Aen. 4, 700 *Iridi* varios colores illa dat res, quia aqua tenuis, aer lucidus et nubes caligantes -ta varios creant colores ([*Thilo*; inradiant ista et v. *F*; irrideat et v. *C*; inradiata ista *Isid. orig. 13, 10, 1*]. 8, 623). 6, 129 quos in ortu benignus siderum aspectus -at (*sim. ratione astrologica*: SERV. auct. Aen. 2, 690 secundum mathematicos . . ., quidquid Iuppiter -verit, felix facit. *cf. etiam l. 33*). GREG. M. moral. 20, 10 p. 141^A *lux corporea* oculos sanos -at, infirmos obscurat. 27, 16 p. 407^C qui . . . orientem solem contemplari non valet, -tos montes aspicit. *al.* **β** *lumine divino* (*syn. l. 65*): HIL. in psalm. 66, 3 p. 271, 7 ut tenebrosa corda nostra cognitionis suae (*i. dei*) lumen -et (*al.*). 118 Phe 12 p. 513, 17 deflexus in nos misericordiae suae vultus ad gratiam spiritalis virtutis -at (*sc. nos; vix intransitive; cf. et p. 384, 34 sqq.*; *syn.* inluminabit). AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 13 p. 258, 26 *Christus* universa totius orbis -ans. 13, 2 p. 282, 1 ignis . . . (*i. deus*) -at in nobis cor nostrum. MIRAC. Steph. 1, 3 p. 836 *mulier* nondum quidem corpore illuminata, sed iam luce fidei -ta. AVELL. p. 611, 28 quos idem regnum continet eiusdemque fidei cultus -at (*al.*). PETR. CHRYS. serm. 30 p. 285^A *publicanus* totum orbem splendore euangelicae praedicationis -at (*al.*). PRIMAS. in apoc. p. 925^A *apostolos et prophetas* sol iustitiae Christus principaliter -vit (p. 928^B. *al.*). ARATOR act. 1, 120 spiritus . . . sanctus . . . -at fulgore locum. GREG. M. dial. 2, 21 p. 111, 10 M. prophetiae spiritus . . . prophetarum mentes non semper -at. moral. 8, 49 p. 832^C superna gratia carnalem cogitationem nostram . . . -at. *al.* **γ** *lumine claritatis, pulchritudinis, virtutis sim.* (*per imag.*): SYMM. epist. 1, 94 ut . . . merita in occulto sita testimonii splendor -et (CASSIOD. var. 8, 19, 1 *senatus* splendore semper -etur [-et *l. v.*, *cf. p. 384, 48 sqq.*]. GREG. M. moral. 22, 14 p. 221^C nos de vita proximi famae splendor). HIL. AREL. vita Honorat. 10 l. 8 dum unusquisque sub umbra alterius obscurari volebat, tamquam repercussa claritas utrumque -bat (radiabat *l. v.*). EVSTATH. Basil. hex. 2, 1, 1 vestibulum templi sic decorum . . ., ut elegantia suae pulchritudinis oculos nostrae mentis -et (περιαστράπτοντα). ENNOD. epist. 9, 18, 2 p. 241, 21 vos supra claritatem seniorum sanctae viduitatis in vobis fulgor -at. 9, 30, 9 p. 254, 4 *rex homines* novos splendore inopinati fulgoris -at. opusc. 6, 16 p. 407, 24 nobilia germina . . . orbem totum sole clarae perfectionis -ant.

b *obscuritatem, tenebras* (*syn. l. 7*): GREG. M. moral. 8, 48 p. 831^B erroris nostri obscuritas veritatis cognitione -atur (*syn.* fulgor illuminat). 19, 18 p. 107^C sacra eloquia tenebras nostrae mentis -ant.

B *c. obi. interno q. d., sc. lumen sim., fere i. q. inducere, infundere*: MAX. TAVR. serm. 38 p. 613^B *dies paschalis* caligantibus mortalium oculis lucem perpetuitatis -at. PS. AVG. serm. 138, 1 p. 2017 gratiam lucis in die lucis filius lucis -at. *de Christo se infundente*: CASSIOD. Didym. in I Petr. 1, 11 p. 12, 30 sanctificavit eos, quibus semet ipsum decenter -vit.

II *intransitive, fere i. q. radiis, lumine sim. fulgere, lucere, splendere*: **A** *-ant res variae* (*syn. l. 24. 27. 33*): *stellae, dies*: AMBR. epist. 44, 3 p. 1137^A septentrio . . . inde latine nomen accepit, quod septem in eo fulgor stellarum -et. hex. 6, 67 p. 255, 7 cur . . . *vesperus* vespertinus, . . . *lucifer* matutinus -et. AVELL. p. 320, 16 (= COD. Iust. 1, 1, 8 pr.) inter . . . laudes . . . puriore luce tamquam aliquod sidus -at, quod *eqs.* SEDVL. carm. pasch. 5, 316 coeperat . . . felix -are dies (*al.*). INSCR. christ. Rossi II 5, 2, 3 pontificalis apex . . . ut iubar -at. *fucus, metalla, homo velut aurum* (*l. 26*), *gemmae*: AMBR. apol. Dav. I 8, 45 p. 328, 2 non una infusione velleris statim pretiosus fucus -at (*syn.* inrutilet). HIER. in Ezech. 22, 17 p. 212^B qui inter duo dormierit . . . . testamenta, . . . auri . . . in cordis thesauro fulgore -bit. EVCHER. epist. ad Val. p. 717^A textis -ba[n]t metallis diadema (*syn.* fulserunt, intermicabant, splendebat, rutilabant). APON. 6 p. 114^{fin.} gemmarum varietate -ante. CASSIOD. in psalm. 118, 127 p. 881^D *gemmam* si polire velis, obscuras, si naturae propriae relinquas, -at. *loca lumine collustrata*: MAR. VICTOR aleth. 2, 20 honor ille sacri nemoris (*i. paradisi*) maiore sereno -at. RVST. HELP. benef. 71 claro sidere mundus -ans. *al.* *oculi*: GREG. M moral. 9, 18 p. 869^B *oculi* magna luce -ant (*syn.* coruscant).

B *deus et res divinae, fides, gratia sim. necnon quae a divina gratia illustrantur* (*syn. l. 44. 46. acced. dat. l. 37*): AMBR. Iob 4, 8, 30 p. 291, 27 orabat, ut . . . lux *dei* -ret. Isaac 4, 14 p. 652, 9 *anima* -ante sibi verbi splendore . . . dicit (CONC.^S I 5 p. 371, 12 orthodoxae religionis [*gr. I 1, 7 p. 73, 25* γεγονυῖαν ἔκλαμψιν]). PRVD. cath. 3, 8 *Christe* flecte salutiferam faciem, fronte serenus et -a. AVELL. p. 616, 12 fides splendore catholico semper -ans. SACR. Gelas. 1, 42 p. 564^{fin.} quod . . . fuerat in servitute damnatum, . . . splendore libertatis -at. PETR. CHRYS. serm. 87 p. 444^B ut -et partus virginei sacramentum. CASSIOD. inst. 1 praef. 8 in *sacra scriptura* spiritus sancti virtus evidenter (*syn.* resplendeat. *al.*). VEN. FORT. carm. app. 1, 136 p. 374 domini iubaris -vit apex. GREG. M. moral. 9, 13 p. 866^B *ecclesia* claritate summae virtutis -ans (*syn.* fulget, lucet). 11, 55 p. 978^B -ante gratia dilectionis. *al.*

C *homines* (*v. et l. 22*), *hominum virtus, gesta, fama sim.* (*syn. l. 56. 60. opp. l. 60. acced. dat. l. 50*): CONC.^S II 3, 2 p. 86, 37 cunctis pietatis vestrae fulgor -at (*antea*: lucet lux meritorum vestrorum coram cunctis hominibus). ENNOD. dict. 3, 2 p. 434, 1 thesaurus cordis -at in egestate verborum. DECRET. Gelas. p. 40, 205 *gesta martyrum* multiplicibus tormentorum cruciatibus et mirabilibus confessionum triumphis -ant. CONC. Carth. a. 525 Mansi 8, 641^B infulatus sacerdos praesides et primus palmatus -as. CASSIOD. var. 3, 6, 2 serenitatis nostrae luminibus Deciorum sanguis -at (*syn.* splendet). MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 5 p. 250^{fin.} Christianus . . . in pauperie constitutus quam in divitiis magis -at (*gr. p. 26^{med.}* διαφαίνεται). IORD. Get. 291 ut . . . fama vestrae pietatis -et. GREG. M. moral. 16, 77 p. 1158^B iustus quisque iustitiae luce -ans (*syn.* lucet; *opp.* perversus quisque . . . tenebrescit). 26, 82 p. 397^C *mens* apud se dudum virtutum dulcedine -ante claruerat.

deriv.: irradiatio.

irrādo, (-āsī), -āsum, -ere. *ab* in *et* radere. *scribitur* inr-. *de notione*: GLOSS.^L II Philox. IN 429 -it ἐπιξύει. *i. q. aliquid in aliquam rem radere* (*et infricare, miscere*): CATO agr. 157, 7 eodem (*i. in brassicam*) silpium -ito, bonum est. *ibid. brassicam crudam* si edes concisam . . . et sirpicium -sum (-sam *trad.*). CHIRON 441 cornu cervinum -ito. MARCELL. med. 20, 140 radicem ficulneam vini veteris cyatho uno -e.

1. irrāsus, -a, -um *v. s.* irrado.

2. irrāsus, -a, -um. *ab* in *negat. et* rasus. *scribitur* inr-. **1** *i. q. non rasus, intonsus*: PLAVT. Rud. 1303 (*ad lenonem*) di te ament cum -o capite. **2** *fere i. q. impolitus, rudis*: SIL. 8, 584 quae Buxentia pubes aptabat dextris -ae robora clavae. *Centlivres.*

***irratiōnābilis**, -e. *ab* in *et* rationabilis. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr-; *apud scriptores posteriores etiam* inrac- (*v. e. g. p. 389, 30*). *superl. deest.* *de comparativo v. p. 385, 52. 65. 82 sqq. 386, 11. 13. 21. 387, 44. 388, 74.* GLOSS. ἀπότομος. ἄλογος. *graece respondere solet* ἄλογος, *alia in singulis exemplis adnotantur.* *de usu*: *pro subst. n. p. 388, 36. m. p. 388, 76. f. p. 389, 5.* *in figura q. d. oxymoron*: -is ratio *p. 385, 28 sqq.* *in figura q. d. litotes p. 387, 79. 81. 82. 388, 11.* *ex locutionibus q. s.* '-e est' *sim. pendet*: *inf. p. 385, 42. 387,* [*Ruhstaller*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

21sqq. 388, 11; acc. c. inf. p. 387, 15sqq.; enuntiatum per: quod p. 387, 28. ut p. 387, 31. si p. 387, 34. legitur inde a QVINT., APVL., TERT., numquam ap. poetas. [variat in codd. saepissime cum irrationalis (quod nos paucis tantum locis indicamus). vix recte mutatur a Stoer in inrationalis apud QVINT. inst. 10, 7, 11 (v. l. 14. cf. decl. 325 [v. l. 15]). falsa versio refutatur a BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 6 p. 95, 19sq. in loco, ubi Victorinus hoc modo habet scriptum: '... ipsa autem forma -is est', tollendum est '-is est' et dicendum 'proportionabilis est' (antea: Porphyrius ἀνάλογον dixit).]

i. q. non rationabilis: I de iis, quae ratio seu intellectus deficit: A spectat ad homines, qui ratione vel intellectu parum utuntur: 1 de qualitatibus vel actibus humanis: a de qualitatibus vel actibus inconsideratis: QVINT. inst. 10, 7, 11 est ... usus quidam -is (sic codd.; v. l. 5), quam Graeci ἄλογον τριβήν vocant. decl. 325 p. 281, 10 sunt quidam -es impetus animorum, quaedam gratuita ... odia (CONC.[S] I 2 p. 84, 18sqq. -em ... insolentiam, ... -em ... impetum. al. ORIG. in Matth. 13, 4 p. 191, 12). APVL. Plat. 2, 16 formae iudicio -i errore distrahitur homo. IREN. 5, 8, 2 homo assimilatur iumentis -em aemulans vitam. AMBR. Cain et Ab. 2, 1, 4 p. 380, 6 genus indomitum sensuum proruat ad -es corporis delectationes (CASSIOD. Didym. in 1 Ioh. 2, 16 p. 48, 8). 2, 6, 20 p. 395, 22 sermo ... scripturarum ... rationabilia ... inventa corroborat dissolvitque omnem vim -ium passionum (al. AVG. civ. 9, 3 p. 370, 11 D. passionibus animi -bus nequaquam cedere. cf. ORIG. in Matth. 15, 16 p. 396, 2 voluptas, -is constituta elevatio animae, passio est). Iac. 1, 1, 3 p. 5, 7 -em quandam concupiscentiam passus David desideravit aquam (al. cf. GREG. M. moral. 6, 58 p. 763[B] mens -bus desideriis subdita). RVFIN. apol. Orig. 4 p. 565[C] dei natura verbum est vel ratio, quae utique -is effici non potest (epist. Clement. 14, 4 qui -i fidem nostram ratione discutiunt. RVRIC. epist. 2, 6 p. 381, 13). Orig. in cant. 2 p. 169, 16 sensus -is et alienus a sapientia dei ... fecit eum immundum (Orig. in gen. 10, 5 p. 100, 1). AVG. civ. 2, 1 p. 53, 14 D. insipientes -es motus suos etiam post rationem plene redditam ... tamquam ipsam rationem veritatemque defendunt (pecc. mer. 2, 29, 48 p. 119, 6 motibus -bus perturbantur, nulla ratione ... cohibentur. al. GREG. M. moral. 7, 36 p. 786[D] peccati asperitas ad -es motus tendit ... ad -em effectum trahit. al.). mor. eccl. 1, 34, 75 p. 1342[med.] superstitione. quaest. hept. 2, 10 p. 95, 28 perturbationem (FAVST. REI. epist. 6 p. 198, 6. 9 p. 212, 22). CASSIAN. inst. 9, 13 -i mentis confusione (10, 2, 3). CANON. Turner II 2 p. 274 rec. II temeritatis (cf. rec. III coepti. rec. IV audaciae). CONC.[S] I 3 p. 182, 9 -i et insensata et praesumptione plena religione (gr. I 1, 3 p. 69, 8 παραλόγου ... θρησκείας). pendet inf.: CASSIOD. hist. 5, 2, 3 -e iudicans in tanta confusione populum derelinquere.

b de actibus immoderatis: LACT. inst. 5, 21, 2 pergitur ... caeco et -i furore (al. SCHOL. Hor. carm. 3, 4, 42 HEGES. 3, 18, 1. PASS. Paul. 7 tempera furorem -em. cf. LVCIF. moriend. 12 p. 309, 6 caeco et -i furere ... instinctu). AMBR. Cain et Ab. 1, 6, 24 p. 361, 1 -em et superflui vulgarisque sermonis loquacitatem. HEGES. 1, 28, 9 contentione. HIER. hom. Orig. in Luc. 25 p. 161, 21 inordinatam et -em caritatem. RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 7, 2 p. 272, 23 -em tristitiam depellere (CASSIAN. inst. 9, 11. 12, 29, 2). PAVL. NOL. epist. 13, 10 p. 91, 26 inmoderato et -i cruciatu. AVG. civ. 14, 15 p. 37, 28 D. ista ira, licet -ior, tamen quaedam ulciscendi libido est (in euang. Ioh. 41, 12 p. 1698. in Iob p. 515, 17 stultus est et ira -i interimitur). quaest. hept. 4, 59 p. 366, 27 sunt multae abstinentiae cerimoniarum -es. PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 56, 5[med.] ad -ia festinavimus gesta. CASSIAN. conl. 2, 16, 2 vigiliae ... et pernoctationes. 4, 12, 5 virtutum -es adpetitus. inst. 3, 8, 4 nimietate. SACR. Leon. 164 saevitiam persequentum. CONC.[S] I 2 p. 84, 39 petulantiam (al.). ORIBAS. eup. 4, 120 La p. 624[a.med.] vini potiones.

2 de ipsis hominibus: a de hominibus stultis, qui ratione uti minus possunt: IREN. 2, 26, 3 delirus hic talis et -is ab omnibus, qui sensum habent, iuste dicetur. 4, 38, 4 -es ..., qui ... suae naturae infirmitatem adscribunt deo. HIL. trin. 10, 29 p. 368[B] nisi forte tam -is fuerit, ut pati timuerit eqs. AMBR. hex. 5, 10, 29 p. 163, 17 si -i -ior deprehendaris. PS. ORIG. in Iob p. 487[D] innumerae ... -es demonstrantur mulieres (antea: insipientes. p. 488[B]). PS. AVG. quaest. test. I 114, 29 p. 316, 8 vulgus (GILD. Brit. 15 chron. III p. 33, 22 murus -i vulgo absque rectore factus). CONSVLT. Zacch. 1, 1 p. 8, 14 vestrae ... credulitatis secta ... -is est. al.

b de hominibus malis, qui ratione non vel perverse utuntur: IREN. 2, 31, 1 haereticos feroces ... et horribiles et -es effugabis a te longe. 5, 8, 3 qui ... in suis concupiscentiis irrationabiliter ambulant, ... consuetudo ... pecora et -es interpretata est (cf. PELAG. in I Cor. 12, 2 p. 195, 4. al. RVFIN. Orig. in gen. 10, 2 p. 95, 20 -es et perversi videntur. CASSIAN. conl. 21, 14, 4 inconditus atque -is habeatur). PHILIPP. in Iob 12 p. 645[B] possunt homines inconditi et -es moribus iumenta intellegi (GREG. ILIB. in cant. 2, 12 p. 161, 4 [p. 70, 9 V.] peccatores ... et -es. GREG. TVR. vit. patr. 8, 3 p. 694, 9 non est dignum, ut homines rationabiles -ium hominum procacia verba suscipiant. PASS. Clem. 4, 1sq. [BHL 1848]). PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 56, 5[med.] iumentis -iores fuimus, ... avibus -iores invenimur (cf. 56, 5[fin.] asinis et bobus -iores ostendimur. EVSTATH. Basil. hex. 7, 4, 8 ne ... piscibus -ior aestimeris).

B spectat ad illa, quae ratione instructa non sunt: 1 generatim: a de animantibus rationalibus (de angelis, de Christo, de hominibus): α de dispositionibus vel partibus animae humanae ratione non instructis: APVL. Plat. 1, 6 altera essentia opinione sensibili et -i aestimanda est (CHALC. comm. 302 intelligibilia ... sunt, quae intellectu conprehenduntur rationabili indagine, sensilia vero, quae -i opinione praesumuntur. cf. transl. p. 28[A] opinione cum -i sensu opinabile). CHALC. comm. 206 anima puerilis ... ob -em mentis inbecillitatem nondum ratione firmata. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 367[B] imaginationes ..., quas -is pars animae ... confingit ([gr. Migne 44, 168[C] τῷ ἀλογωτέρῳ τῆς ψυχῆς εἴδει]. p. 370[A] -ior [gr. Migne 44, 173[C] τῆς ἀλογωτέρας διαθέσεως ἐν τῇ ψυχῇ]). p. 368[A] per somnum ... in nobis ... obtinet id, quod -ius esse probatur (gr. Migne 44, 169[B] τοῦ ἀλογωτέρου). sim. de anima et passione Christi: HIER. epist. 98, 4, 5 (Theophil.) si ... secundum illos -is et absque mente ac sensu est anima salvatoris eqs. DIONYS. EXIG. Conc.[S] I 5 p. 302, 11 qui ... dicit dominum nuda carne perpessum, -em et non spontaneam eius asserit passionem (syn. Rustic. Conc.[S] I 4 p. 239, 10 inrationalem).

β de ipsis animantibus rationalibus quasi ratione non instructis: de angelis: IREN. 2, 6, 3 si ... mutis animalibus -iores noluerint angelos esse eqs. de hominibus: AMBR. in psalm. 118 serm. 14, 23, 2 omnia facias cum ratione, nihil sine ratione, quia non es -is, o homo, sed rationabilis. IOH. MAXENT. Conc.[S] IV 2 p. 9, 14 Adam iumentis similem factum, non quo -is sit effectus eqs.

b de bestiis: α de ipsis bestiis (in imagine pro hominibus v. infra l. 57): TERT. paenit. 12, 6 mutae ... animae et -es (irrationales l. v., cf. Vig. Christ. 5, 1951, 73 adn. 21) medicinas sibi divinitus adtributas in tempore agnoscunt (CHALC. comm. 219. AVG. civ. 5, 11 p. 210, 29 D. deus et animae -i dedit memoriam, sensum, adpetitum, rationali autem insuper mentem, intelligentiam, voluntatem). ITALA psalm. 48, 21 (Tert. resurr. 52 p. 108, 19) adsimilatus est homo -bus iumentis (ἀνοήτοις, Vulg. insipientibus. HIER. epist. 98, 4, 5 [Theophil.]. al.). IREN. 2, 30, 3 multitudinem animalium ... partim ... rationabilium, partim autem -ium (al. LACT. ira 7, 2 nemo rationale animal cum mutis et -bus coaequavit. FILASTR. 139, 1 -ia animalia, id est non rationis capacia. PELAG. in Rom. 1, 16 p. 12, 2 Iovem ... in animalia -ia et insensibile aurum ... mutatum. al. saepe). AMBR. in psalm. 1, 30, 1 -i pecudi ..., cui nulla vis consilii, nullus sensus erroris est (al.). 118 serm. 19, 13, 1 in animantibus rationabilibus ⌊vel etiam -bus⌋ (om. v. l. PAVL. NOL. epist. 34, 1 p. 303, 7 AVG. conf. 13, 32, 47. al. SACR. Leon. 1246). HIER. in Matth. 24, 28 p. 179[C] volucres (cf. AVG. gen. c. Manich. 1, 3, 6 p. 176[fin.] avium. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 10 p. 313, 14 corvo). quaest. hebr. in gen. p. 24, 27 victimis immolandis. VVLG. II Petr. 2, 12 hi homines ... velut -ia pecora ... peribunt (IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 4, 59 p. 1374 homines ... rationabiles facti sunt, pecora vero -ia. VEREC. in cant. 8, 8 p. 105[a]). PHILIPP. in Iob 12 p. 645[B] quae -ia atque insensibilia sunt (al.). RVFIN. Orig. in Rom. 1, 18 p. 865[B] belluarum. PAVL. NOL. epist. 37, 6 p. 322, 5 -is creaturae animal (ALC. AVIT. hom. 6 p. 111, 33). AVG. quaest. hept. 1, 153 p. 80, 4 rationem debere dominari -i vitae (hominem sc. pecoribus). EVSTATH. Basil. hex. 7, 4, 8 pisces muti sunt et -es. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 4 p. 298, 17 'animal' ... non modo de hominibus individuis, verum etiam de ceteris -bus individuis dicitur. ORIG. in Matth. ser. 50 p. 109, 17 -es ... equi, in quibus visus est adsumi Helias. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 17 p. 373[D] -em brutamque naturam. in imagine pro hominibus: IREN. 5, 8, 2 nos ... huiusmodi homines iumenta et pecora -ia dicimus (AMBR. Iob 3, 9, 26 p. 263, 2 comparatione ... caelestium homo quid est nisi iumentum -e? HIER. epist. 147, 2, 1 homines, qui non sunt, ut tu, -ia iumenta). MAX. TAVR. hom. 45 p. 330[B] Moyses ante deum animal se -e profitetur (cf. exod. 6, 12. VICT. VIT. 3, 18 numquid animalia nos -ia sumus?).

β de qualitatibus bestiarum: LACT. opif. 3, 12 non tam pecudes sunt, ut non malint ... humanam quam illam -em firmitatem. CHALC. comm. 182 cupiditas ... atque iracundia vel agrestium vel mansuetorum adpetitus -is est, hominis vero ... rationabilis.

c de rebus inanimatis: IREN. 4, 4, 3 frumentum ... et paleae, inanimalia et -ia existentia, naturaliter talia facta sunt, homo vero rationabilis eqs. GAVDENT. serm. 12, 4 p. 110, 34 G. elementorum -ium naturas (SERV. Aen. 6, 724 p. 100, 4 elementa -ia sunt. FAVST. REI. spir. 2, 3 p. 137, 7 VEREC. in cant. 2, 1 p. 9[b]. cf. FILASTR. 55, 1 -is materia elementorum. BOETH. c. Eut. 4, 79 -es substantiae [antea: elementa]). HIER. hom. Orig. in Luc. 22 p. 148, 20 lapides -es corporeosque. PAVL. NOL. epist. 43, 7 p. 369, 11 creator in creaturis -bus animae rationabili speciem suae conformitatis expressit. CASSIOD. in psalm. praef. 2 p. 14[A] rationabilis pars pertinebat ad humanam vocem, -is ad instrumenta musica. ORIG. in Matth. ser. 50 p. 109, 16 ne sine anima et -e esset vehiculum filii hominis glorificati (i. nubes). PALLAD. hist. mon. I 1 p. 251[C] -em cibum sumens.

2 speciatim apud Boeth. pro t. t. Aristotelis q. e. ἄλογος δύναμις, i. e. -is potestas (vis), fere i. q. necessarium, non liberum: BOETH. herm. pr. 2, 13 p. 200, 3 -es (irrationales l. v.) ... potestates non omnes ipsae eaedem sunt plurimorum etiam contrariorum, sed, quemadmodum dictum est, ignem non est possibile calefacere et non. p. 200,

[Ruhstaller]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

11. 13. herm. sec. p. 446, 23 ignis calfactibilis *est* et habet vim -em. p. 447, 3 aliqua ... possunt et secundum -es potestates simul quaedam opposita. p. 448, 17 cum ... -es potestates ... opposita agendi non habeant facultatem (*postea*: quicquid ex voluntate et ratione conceptum est, ad utrumque valeat). p. 449, 1 in his ... quae sunt -ia (p. 451, 7 cum aqua frigendi habeat potestatem, quod est -e *eqs.*). p. 452, 14sq. cum ignis potestas cum aliis omnibus potestatibus -bus sub eadem sit specie, quod -is est potestas, tamen non valet opposita. *al.* *inde etiam de actu*: BOETH. herm. sec. 6, 13 p. 447, 21 sunt ... plura quae unam tantum vim continent et ad negationem nullo modo sint apta, ut in his possibilitatibus, quas -is actus efficit (*cf. Aristot. p. 23ᵃ, 3 οὐδ' ὅσα ἐνεργεῖ ἀεί*).

II *de iis, quae rationi vel intellectui non congruunt*: **A** *de opinionibus vel actibus, quae procedunt ex ratiocinatione incongrua*: **1** *ex locutionibus q. s.* '-e est' *sim. pendet: acc. c. inf.*: IREN. 2, 18, 7 exquirere ... et investigare perfectum patrem et concupiscentiam ... sibi ... salutare fieri ... quomodo non per omnia incongruum et fatuum et -e? 2, 21, 1 -e est ... aeones ... minores ostendi ..., meliores non iam praeostendi (2, 22, 6. *al.*). ORIG. in Matth. 15, 14 p. 389, 4 suspiciones exponere me debere et rationes causasque suspicionum non esse -e existimavi. *inf.*: IREN. 4, 35, 1 dicimus valde -e esse in tantum inopiae deducere patrem universorum. RVFIN. Adamant. 4, 2 p. 141, 13 -e mihi videtur haec ipsi ascribere (LEO M. serm. 70, 3 p. 381^{C} inconsequens ... et -e videbatur recipere animo, quod *eqs. al.*). CASSIOD. Ios. antiq. 4, 31 cum sit ... nimis -e ... securitatem ... contemnere. MVTIAN. Chrysost. hom. 21, 3 p. 369$^{med.}$ reliquis non credere -e est (COD. Iust. 6, 43, 3, 2ᵃ absurdum est et -e. ORIG. in Matth. ser. 43 p. 87, 11). *v. et p. 385, 42. 388, 11.* *enuntiatum per*: quod: RVFIN. Adamant. 4, 8 p. 157, 23 valde mihi videtur inconsequens et -e esse, quod a Valentino ... proponitur (RVSTIC. c. aceph. p. 1197^{B}). CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 271 -e est, quod ait. ut: CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 15 quomodo ... non est -e, ut tali fastu vegetentur Graeci. SALV. gub. 4, 62 nonnulli -e atque absurdum arbitrantur, ut ... deteriores ... barbaris iudicemur. si: CONC.^{S} I 5 p. 194, 13 non -e omnino sit, si et in homine spiritus suus inhabitare dicatur (*gr. p. 223, 4 πῶς οὐκ ἀμώμητον ... τὸ ... λέγεσθαι*).

2 *usu vario*: AVG. epist. 120, 1, 3 si hoc praeceptum rationabile non est, ergo -e est. PS. AVG. quaest. test. I 109, 5 p. 259, 21 si, quae -ia videntur, praecipiat (*cf.* CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 24 probatur hoc -e vehementer). CONC.^{S} I 2 p. 84, 17 (= I 3 vers. Tur. p. 110, 18) hoc visum est nobis tamquam -e contemnere (contemnendum *vers. Tur.*). I 3 vers. Tur. p. 110, 11 quae sic -ia sunt (*gr. I 1, 3 p. 29, 20 παράλογα.* COD. Iust. 7, 37, 3, 1a quod satis -e est). SALV. gub. 4, 41 nullum ... *scelus* est ... vel -ius vel insanius.

B *de iis, quae intellegi non possunt*: **1** *de iis, quae in se ipsis intellegi non possunt*: **a** *in sua natura*: **α** *de iis, quae ratione praevideri non possunt, i. de casu, fortuna sim.*: PS. QVINT. decl. 9, 16 sive caelestis providentia sive -is casus sive adsignata ... necessitas ... pectora nostra distinxit (*cf.* CHALC. comm. 158 fortunae ... -is et cum admiratione proventus inopinus. EVSTATH. Basil. hex. 8, 4, 3 -es exitus urnae). AMM. 31, 12, 15 verebatur *hostium* ... -es motus (*cf.* NOVELL. Iust. 15, 3 pr. iudicum forte -es nutus atque praeceptiones).

β *de iis, quae aut omnino nihil aut nihil intellegibile significant, i. de verbis, doctrinis sim.*: FORTVN. rhet. 1, 3 p. 84, 3 aliae ... ne controversiae quidem dici debeant, sed plasmata -ia, id est ἄλογα (*cf.* GRILL. rhet. p. 53, 9 M. ἀπερίστατον [*sc. genus asystatarum*], hoc est inconstans et -is [-e *l. v.*] et sine substantia. AVG. rhet. 15 p. 146, 2 plegmata -ia). DON. Ter. Phorm. 303 sola -is exclamatio relinquitur seni (CAEL. AVR. chron. 4, 8, 110. *cf.* AVG. in psalm. 82, 3 *vocem* plane -em, ut sonitus magis quam locutio vel sermo dicendus sit. GREG. TVR. Franc. 5, 20 p. 228, 9 sermonibus). HIER. tract. in Marc. p. 345, 16 *Iudaei* rationabiles prophetas non vident quasi homines, sed quasi arbores, id est -es, inintellegibiles. POSSID. vita Aug. 17 p. 48 quid callida et -is haeresis ad seducendum et decipiendum profiteatur (*cf.* FVLG. RVSP. c. Arrian. 3 p. 208^{D} profitemur sine aliqua ambiguitate -i. GREG. M. moral. 3, 42 p. 621^{B} haeretici ... *ecclesiam* quasi quibusdam iaculis -bus verbis transfigunt).

b *in suis causis*: **α** *de iis, quorum causa efficiens intellegi non potest, i. q. sine causa rationabili*: DON. Ter. Eun. 864 ne videatur -is audacia ingenui a poeta inducta esse. AMBR. Hel. 16, 60 p. 447, 14 *ebrii* -is (-es *l. v.*) cernunt pavores. in psalm. 118 serm. 5, 38, 1 non sit ... -is timor (CASSIOD. Didym. in I Petr. 2, 18 p. 27, 7 hist. 4, 18, 7. *cf.* HEGES. 1, 32, 6 p. 61, 22 metus [*gr. 1, 373 παραλογώτατα ... δοκεῖ τὸ ... δέος*]). HEGES. 2, 9, 1 p. 145, 17 spes libertatis, praedulcis ad expetendum, sed plerumque -is ad adipiscendum (*gr. 2, 346 ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας.* ORIG. in Matth. 14, 24 p. 344, 22 spe -i [*φαντασίᾳ*]. *cf.* THEOD. PRISC. log. 26 -is animi desperatio repentina). FAVST. Aug. c. Faust. 22, 3 p. 593, 9 non -is accusatio. AVG. mus. 5, 5, 10 p. 1152$^{in.}$ vera et certa ratione hoc, non -i opinione discernitur. PS. AVG. quaest. test. I 93, 3 p. 164, 25 non -em esse fidem nostram. LEO M. epist. 16, 1 p. 696^{B} -em novitatem usurpare. AVELL. p. 150, 19 non -em cognoscimus fuisse famulatum. SALV. eccl. 3, 67 curam. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 16, 8 satisfactionem. CONC.^{S} IV 2 p. 66, 41 -es ... videbuntur ... poenae. FAVST. REI. grat. 1, 2 p. 12, 13 quam -is et plena iniquitatis obiectio. OP. imperf. in Matth. 37 p. 835$^{a.med.}$ patientia. SCHOL. Ter. p. 131, 10 misericordia. CASSIOD. Ios. antiq. 5, 280 -em eius (*sc. mariti*) tristitiam mitigare. var. 1, 5, 3 sicut nolumus oppressis negare iudicium, ita -bus querelis non praebemus assensum.

β *de iis, quorum causa finalis intellegi non potest, i. q. sine certo eventu vel fructu*: AMBR. in psalm. 118 serm. 3, 12 -es duxit dies *Nazaraeus.* DIOSC. 1, 11 p. 10, 10 M. inanes et -es habentur *casiae* (*gr. 1, 13, 2 εὐτελεῖς*). OP. imperf. in Matth. 39 p. 845$^{med.}$ -is terra, quae secus viam posita est, semper conculcatur. ALEX. TRALL. 1, 110 quibus ... dolor non grandis est, his nihil est -e eis, quae amplius mordent purgantque, uti.

2 *de iis, quae ordini, qualis ratione intellegitur, contradicunt*: **a** *usu q. d. mathematico, i. quod metiri non possumus*: AVG. mus. 1, 9, 15 p. 1092$^{med.}$ appellemus ... illos *motus*, qui inter se dimensi sunt, rationabiles, illos autem, qui ea dimensione careant, -es. MART. CAP. 9, 949 alia *diastemata* logica, alia aloga memorantur; ac rationabilia illa sunt, quorum consensus possumus praestare proportionem, -ia, quibus non subest ratio. 9, 975 alios ... *pedes compositos ἀλόγους*, hoc est -es, nominamus, quorum[que] ratio nulla praestatur, sed incondita quaedam compositio profertur (*cf.* 9, 992 sunt ... *numeri*, qui etiam -es esse dicuntur, quos alogos vocitamus).

b *usu q. d. morali*: **α** *i. q. contra ius fasque*: CONC.^{S} II 3, 2 p. 123, 21 -is est facta damnatio. PALLAD. hist. mon. I 51 p. 335^{A} ne ... et ego -i nota deformer. CASSIOD. var. 3, 35 nec ... metuas -em quaestionem. COD. Iust. 5, 9, 10, 5 odium. NOVELL. Iust. app. 7, 14 modo. ORIG. in Matth. 13, 5 p. 191, 23 prolatione (*postea*: sine ratione non agat). CAES. AREL. serm. 224, 2 p. 841, 31 non est -e, quod requiro (*antea*: rationabiliter ac mediocriter praeparata).
β *i. q. contra naturam, sc. quod naturaliter explicari non potest*: CAEL. AVR. acut. 1, 12, 101 audacia et -is fortitudo peiorantis est passionis *phreniticorum.* chron. 5, 10, 103 harum omnium eruptionum plerique alias rationabiles dicunt, aliquas -es (*cf.* 104 -es ... dicunt eas [*sc. eruptiones*], quae in diaphragmate vel hypozygo membrana aut iecore aut liene generatae rumpuntur).

n. pro subst.: **A** *de iis, quae ratione instructa non sunt* (*cf. p. 386, 1*): **1** *in universum*: **a** *de bestiis* (*cf. p. 386, 26. de bestiis et de inanimatis v. l. 48*): **α** *pl.*: IREN. 4, 37, 6 -ia sive inanimalia, quae sua voluntate nihil possunt agere. AMBR. hex. 6, 4, 21 p. 216, 17. *al.* HIER. hom. Orig. in Ier. 3, 4 p. 313, 24 RVFIN. Orig. in num. 4, 3 p. 24, 9. *al.* AVG. civ. 19, 15 p. 381, 18 D. PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 56, 5$^{med.}$ facti sumus -bus insensatiores. *al.* AVELL. p. 283, 24 nullam differentiam ad -ia haberemus. CONC.^{S} I 3 vers. Tur. p. 158, 13. *al.* BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 8 p. 21, 20 cum equus cum bove atque cane sub eadem differentia sit, quod -ia sunt omnia. *al.* ENNOD. epist. 3, 15, 2 p. 83, 2 erga curam sobolis posterior ab -bus invenitur. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 16 p. 371^{C}. *al.* RVSTIC. c. aceph. p. 1196^{A}. *de bestiis et de inanimatis*: ISID. diff. 1, 85 clamor rationabilium, clangor -ium, ut anserum vel tubarum. **β** *sg.*: AMBR. hex. 5, 10, 29 p. 163, 17 *v. p. 385, 65.* BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 1 p. 287, 19 dicitur ..., quod rationabile est, esse animal et rursus, quod -e est, esse animal.

b *de ceteris rebus*: **α** *generatim*: LACT. inst. 2, 2, 17 adorant ... insensibilia qui sentiunt, -ia qui sapiunt (*sc. simulacra. cf.* epit. 20, 15). AMBR. in psalm. 118 serm. 3, 12 p. 47, 11 *Nazaraeus* -i adpropinquaverat (*i. mortuo*). BOETH. mus. 1, 2 p. 189, 3 *anima* ex rationabili -ique coniuncta est. **β** *speciatim apud Boeth. de rebus, quae necessarie nec libere agunt* (*cf. p. 386, 80*): BOETH. herm. pr. 2, 13 p. 200, 7 omnis ... secundum rationem potestas opposita quoque valet, -ium vero non omnis potestas huiusmodi potestas est. herm. sec. 6, 13 p. 449, 11 illa ... potestas, quae opposita non valet, in solis -bus invenitur. p. 452, 5sq. quaedam contraria non possunt, ut ea, quae sunt -ium; nam cum omnium -ium in eo, quod -ia sunt, *eqs. al.*

2 *technice in logica de statu irrationabilitatis* (*cf. p. 390, 69*): BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 2 p. 246, 10 est aliud, quod rationabili atque -i (rationali atque irrationali *l. v.*) differentiis disgregatur. 5, 1 p. 287, 22 -e et de equo praedicatur ac bove.

B *de iis, quae rationi non congruunt* (*cf. p. 387, 13*): CONC.^{S} I 2 p. 84, 10 perferre ausi sunt sic -ia (*gr. I 1, 3 p. 29, 20 παράλογα*). I 5 p. 150, 32 -ia multa eveniunt (*gr. I 1, 6 p. 122, 6 ἄτοπα*). GREG. TVR. vit. patr. 8, 3 p. 694, 11 -ia ... non solum admirare, sed nec audire desidero. GREG. M. moral. 6, 52 p. 757^{B} *motus carnis* mentem nostram -ia suadendo lacessunt. *comparativus*: PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 56, 5$^{med.}$ ecce avibus deteriora sentimus, -iora cogitamus.

m. (vel f.) pro subst. (*pro f. v. p. 389, 5*): **1** *de hominibus, qui ratione minus, i. stulte (cf. p. 385, 61) vel perverse (cf. p. 385, 71) utuntur*: **a** *pl.*: IREN. 2, 27, 3 affirmare relinquentes, quod certum et indubitatum et verum est, valde praecipitantium se in periculum et -ium *est.* SCHOL. Hor. gloss. Γ sat. 1, 3, 100 'mutum ... pecus' -es. HIER. in Agg. 1, 11 p. 1398^{C} rationabiles ... et -es, id est doctos et indoctos. *al.* RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 6 p. 57, 4 participatio dei patris pervenit in omnes tam iustos quam peccatores et rationabiles atque -es. CONC.^{S} I 3 vers. Tur. p. 158, 14 *dominus* positus cibus -bus

[Ruhstaller]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(Rvstic. -ioribus) factus est (*gr. I 1, 2 p. 86, 23 ἀλογωτέροις*). *al.*
b *sg.*: Evcher. form. 4 p. 27, 5 mulus: -is quisque; in psalmo: nolite fieri sicut equus et mulus, quibus non est intellectus.

2 *de bestiis*: Dionys. Exig. Greg. Nyss. creat. 16 p. 371C in rebus carnalibus -es nobis sunt compares et aequales. *videntur esse feminini vel communis generis*: Evseb. Emes. serm. 21, 13 p. 110, 3 et -bus (*sc. bestiis feminis*) figurantur *pulli*. 15 p. 110, 25 numeri ... mensium matricibus et -bus positi sunt. 17 p. 112, 9 quaerito ... ipsam positionem fontis escarum (*sc. uberum*), qualis apud nos et qualis apud -es habeatur. *al.*

adv. ***irratiōnābiliter.** *i. q.* ἀλόγως (*quod, ubicumque exemplis e gr. versis subest, non affertur*). *iungitur fere c. verbis, c. adi. l. 27. legitur inde a* Tert.

A *i. q. eo modo, qui ratione caret*: **1** *de actibus vel dispositionibus humanis*: **a** *i. q. modo malo atque perverso* (*cf. p. 385, 71*): Tert. paenit. 1, 4 quam ... in paenitentiae actu -r deversentur *eqs.* Iren. 2, 15, 3 si -r aliquid fecit ([*syn.* vane et improvide]. Hier. tract. in Marc. p. 361, 28. *cf.* Rvstic. Conc.S I 4 p. 146, 38 ut nihil -r fieret). 2, 28, 6 -r ... inflati (*cf.* Hier. hom. Orig. in Ier. 9 p. 654C alius -r [irrationabili *l. v.*] et stultorum more ... effertur. Orig. in Matth. 13, 16 p. 220, 28 -r extolluntur homines). 4, 4, 3 -r vivens (5, 8, 2 Ferrand. canon. 148. *v. et l. 35*). 5, 8, 3 qui ... in suis concupiscentiis -r ambulant (*cf.* Ambr. Iac. 1, 1, 3 p. 5, 17 humanum ... passus est David, ut -r concupisceret. Greg. M. in cant. p. 170, 39 -r ad suae voluptatis intellegentiam flectunt *scripturam sacram*). Lact. epit. 47, 5 -r oderunt. Heges. 5, 37, 2 p. 379, 10 neminem -r insultare. Hier. c. Lucif. 4 p. 158C -r inclementes. Pelag. in Eph. 6, 4 inmoderate et -r verberando. Rvfin. Orig. in gen. 1, 17 p. 21, 11 si ... -r agatur ira (Greg. Tvr. Franc. 10, 8 p. 489, 5. *al. cf.* Greg. Tvr. Franc. 4, 13 p. 144, 7 multae ... causae tunc ... -r [inrac- *l. v.*] gerebantur. 4, 21 p. 154, 8 conmiserat). Canon. Turner II 1 p. 92 rec. III περὶ τῶν ἀλογευσαμένων ἢ καὶ ἀλογευομένων τοιόνδε, quae nos latine possumus dicere 'de his qui -r versati sunt sive versantur' (*cf.* p. 93 rec. VI 'de his qui fornicantur -r', id est, qui miscentur pecoribus aut cum masculis polluuntur. p. 101 rec VI vixerunt). Conc.S II 2, 1 p. 59, 12 nihil -r et praeter aequum postulamus (*gr. II 1, 1 p. 154, 15 οὐδὲν ἄτοπον.* Bened. reg. 31). II 5 p. 10, 16 impetu vesano -r utentes. Ivnil. 2, 30 fides ... super rationem ... est, non tamen temerarie et -r adsumitur. Cassiod. hist. 4, 13, 4 populus ... -r ei resistebat (*Socr. 2, 13 ἀλογωτέρας ἐποιεῖτο ... τὰς ὁρμάς*). Greg. Tvr. Franc. 2 praef. p. 36, 9 non ... -r accipi puto, si ... memoremus *eqs.* Pallad. hist. mon. II 2 p. 346D mori -r. *al.*

b *i. q. modo stulto* (*cf. p. 385, 61*): Hil. syn. 71 *non est* -r praedicanda *una patris et filii substantia*. Hilarian. curs. temp. p. 156, 17 ne ... opuscula ... condimentis sapientiae aliena -r conderentur. Hier. tract. in Is. p. 115, 16 insipienter et -r ... laudare (*antea*: rationabiliter atque prudenter dicunt). Tract. Pelag. p. 135, 14 dure et -r definitis. Boeth. top. Arist. 8, 1 p. 995B negare. Fvlg. Rvsp. c. Arrian. 4 p. 212B dicere (Greg. M. moral. 5, 27 p. 693C). Act. Archel. 5, 4 ne ... -r et simpliciter utraque indiscrete permisceas.

2 *respicitur modus effectuum, qui producuntur rebus ratione non instructis*: **a** *i. q. modo necessario nec libero* (*cf. p. 386, 80*): Boeth. herm. sec. 6, 13 p. 450, 11 esse quasdam *potestates*, in quibus non sit verum dicere, quoniam opposita valent; ... in his quidem primum *exemplum* quae -r possunt, id est non secundum aliquam rationem ..., hoc namque *illis* ... naturaliter adest. **b** *eo modo, qui sine ratione fit*: Greg. M. moral. 5, 83 p. 727C *ira* -r devictae menti dominatur. Pass. Clem. (BHL 1848) 17, 2 nos homines sumus rationabiles, et illi sunt canes -r latrantes.

B *i. q. eo modo, qui rationi non congruit*: **1** *eo modo, qui causa rationabili non nititur* (*cf. p. 387, 69*): **a** *in figura, q. d. litotes* (*v. et l. 40. p. 390, 9*): *i. q. secundum ipsas rerum rationes*: Char. gramm. p. 71, 7 B. 'canitia' nec -r nec abhorride dicitur (Prisc. gramm. II 355, 4 Orig. in Matth. 13, 17 p. 225, 26. *al.* Rvstic. c. aceph. p. 1187B. *al.*). Prisc. gramm. II 10, 7 *liquidis* quidam addunt non -r 'm' et 'n'. 33, 12. 362, 12 in omnibus produci invenio casibus haec nomina, nec -r (378, 7. *cf.* Cael. Avr. acut. 2, 37, 199 est ... possibile ... unctionem facere constrictivam, non -r). *al.* Hier. hom. Orig. in cant. 2, 2 p. 43, 10 respondet. Avg. doctr. christ. 1, 30, 31 p. 31in. quaeri potest (*cf.* epist. 120, 2 p. 706, 15 flagitas, ut *eqs.*). gen. ad litt. 4, 23 p. 123, 7 vita fidelium ... non -r lux ... appellatur (*cf.* Cassiod. Ios. c. Ap. 1, 92 'captivi' non -r ab Aegyptiis sunt vocati *progenitores nostri*). serm. 51, 8, 13 p. 340in. Iechonias ... non -r bis numeratur. Svlp. Sev. dial. 2, 4, 9 *Martinus dixit* non -r in campo catechumenos fieri, ubi solerent martyres consecrari. Avell. p. 422, 4 non -r ... illud concurrit, ut *eqs.* Conc.S I 5 p. 155, 7 *sermones* non -r habitos (*syn. p. 268, 32* non sine decenti ratione, *gr. I 1, 6 p. 129, 2 τοῦ πρέποντος οὐκ ἠμοιρηκότας*). p. 189, 11 verbi adunatio ... non -r rebus nostris comparetur (*gr. p. 221, 7 οὐκ ἀπὸ σκοποῦ*). Epist. pontif. 602 Schwartz p. 76, 16 opinamur (*cf.* Cassiod. in psalm. 85, 13 p. 615D arbitramur). Cassiod. Ios. antiq. 3, 22 non ... -r (rationaliter *l. v.*), sed necessitate fecisse. *al.*

b *extra figuram q. d. litotes, i. q. sine rationabili causa*: Amm. 19, 10, 1 vi ... plebis ... Tertullus vexabatur, ... -r plane. Schol. Hor. carm. 1, 24, 11 'frustra' ... -r et sine remedio. Avg. epist. 120, 5 p. 708, 14 quid ... est ... quod -r fecerit deus? (retract. 1, 3, 2 p. 21, 3). Cassiod. in psalm. 72, 2 p. 516C cui administratio domini -r displicebat. Orig. in Matth. 17, 2 p. 581, 21 rationabiliter aut -r ⟨...⟩ excitati. Ps. Orig. hom. in Matth. 1, 3 p. 242, 9 quare inprudenter cogitas, quare -r meditaris?

2 *i. q. eo modo, qui nihil significat* (*cf. p. 387, 54*): Avg. serm. 288, 3 p. 1304med. vox ... etsi tantummodo sonet et -r perstrepat, ... vox dici potest, verbum dici non potest.

3 *i. q. eo modo, qui iustitiae et ordini rerum non respondet* (*cf. p. 388, 23; in figura q. d. litotes v. l. 14*): Rvstic. Conc.S I 4 p. 33, 21 si quis -r agere aliquid tale praesumeret. Conc.S IV 2 p. 171, 17 iniuste et -r suscepit eum (*i. Eutychen*) Dioscorus. Cassiod. hist. 5, 17, 16 ita -r adiudicandus est homo, qui non est examinatus? 11, 3, 5 quemadmodum *Theodosius* -r episcopatu fuisset expulsus (*Socr. 7, 3 παραλόγως. cf.* Greg. M. epist. 13, 47 p. 412, 15 constet eum non -r esse depositum). Ios. antiq. 2, 117 nec alimentum ... propter puerum -r auferendum (var. 1, 11, 2 abstulisse). var. 2, 18, 2 defendere (*cf.* Greg. M. epist. 9, 204 p. 192, 7 defensare). 5, 30 nec cuiquam -r (rationabiliter *l. v.*) fas sit imponi *opera servilia*. 5, 37, 3 sustinere dispendia (Greg. M. epist. 1, 61 p. 84, 1. *al.*). 6, 23, 2 perdidisse. 12, 15, 1 vexari (*cf.* Greg. M. epist. 3, 27 p. 185, 16 iniquum est, quibusdam adflictionibus quemquam -r subiacere. 6, 33 p. 412, 2 eis -r molestus existat. 9, 171 p. 168, 27 molestiis subiacere. 11, 32 p. 302, 13 fatigari). Greg. Tvr. Franc. 9, 20 p. 440, 15 quae -r in regione propria fiebant. Novell. Iust. 2, 3 pr. si ... filius ... -r exheredatam fecerit *matrem*. 22, 15, 3 si ... persona -r repudium miserit. 74, 5 pr. si ... -r expellat *mulierem* de domo. Greg. M. epist. 1, 63 p. 85, 2 domum ... -r titulatam. 6, 16 p. 396, 2 hunc ... iniuste ac -r neglegentes. 6, 29 p. 408, 3 impediri (*cf.* 13, 15 p. 383, 13 arcere). 8, 3 p. 5, 4 -r iuri suo mancipia competentia detinere (*al.*). 8, 14 p. 16, 28 *parochiae* -r occupatae (*al.*). Bened. reg. 31, 7 si quis frater ... aliqua -r postulat, ... rationabiliter ... deneget.

***irratiōnābilitās**, -ātis *f. ab* irrationabilis. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr-. *legitur inde a* Ps. Apvl., Iren. [*variat in codd. apud Boeth. aliquoties cum* irrationalitas (*v. l. 73. 76. 77*).]

i. q. defectus rationis: **1** *defectus congruentiae cum ratione rei*: Ps. Apvl. Ascl. 26 haec et talis senectus veniet mundi: inreligio, inordinatio, -s bonorum omnium. Iren. 2, 19, 3 quomodo hoc (*sc. opiniones adversariorum*) non super omnem -em est? 4, 34, 5 quiescant a tanta -e. Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 2, 17 p. 688in. -em causae ipsius arguebant (*gr. 2, 412 τὸ ἄλογον*). Evstath. Basil. hex. 6, 7, 7 quanta -s est bonum malumve non pro sua cuiusque dignitate distinguere (τὸ ἄλογον). Boeth. herm. sec. 6, 13 p. 457, 8 hoc omnem modum -is excedit. Mvtian. Chrysost. hom. 11 p. 316med. ad hoc -is venimus (*gr. p. 96in. ἀλογίας. cf.* Orig. in Matth. 15, 16 p. 396, 23 ad -em venimus dicentes *eqs.* [ἀτόπῳ]).

2 *defectus rationis seu intellectus*: **a** *respicit ad homines ratione instructos, i. q. defectus rationis debitae*: α *fere i. q. malignitas* (*cf. p. 385, 71*): Anian. Chrysost. laud. Paul. 1 p. 475in. *Paulus* excludens omnem -em atque ferocitatem mansuetudinem spiritus introduxit (ἀλογίαν). Ps. Orig. in Iob 2 p. 488B Eua ... prima in insipientia, maxima in -e ..., quae singularem -em omnium mortalium saeculo induxit. 3 p. 509C maximam notam -is hanc esse existimantes, si *eqs.* Avell. p. 413, 6 *rationabilis creatura* ordinem legitimae rationabilitatis excedens in -is abruptum ... abducta est. β *fere i. q. stultitia* (*cf. p. 385, 61*): Op. imperf. in Matth. 37 p. 835in. inventa est -s *hominum* ... esse simplicitas et stultitia eorum mansuetudo; nam simplicitas ... hominis -s est, et mansuetudo, si non sit propter deum, stultitia est. Cassiod. hist. 1, 14, 29 vecors est dicere ... -is *fuisse capabilem dei* verbum (*Theodoret. 1, 4, 30 ἀλογίᾳ*). Facvnd. defens. 4, 2 p. 621A Diodorus ... acuens -em acutus apparuit sophista religionis agrestis. γ *i. q. defectus libertatis*: Theod. Mops. in Gal. 2, 16 p. 29, 15 -e quadam videbamur ... in bonis mansisse (*antea*: quod ... hoc primitus nobis necessarie adesse conveniebat).

b *respicit ad alias creaturas ratione non instructas*: α *usu generali, i. q. defectus rationis* (*sc. non debitae*): Avg. gen. ad litt. imperf. p. 474, 26 tertium lucis genus in creaturis intellegi potest, quo ratiocinamur; huic contrariae tenebrae sunt ⌊-s, sicut sunt⌋ (⌊⌋ *om. L*) animae bestiarum. Dionys. Exig. Greg. Nyss. creat. 29 p. 396D -e piscium (*gr. Migne 44, 232A ἀλογίας*).

β *usu speciali in logica apud Boeth., i. q. defectus rationis, qui potest praedicari de bestiis tamquam differentia* (*cf. p. 388, 64*): Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 4 p. 92, 11 rationabilitatem ... et -em, id est hominis vel equi differentias *eqs.* 2, 5 p. 93, 14 equus semper inrationalis, et eius -s (inrationalitas *l. v.*) in actu posita est. p. 94, 4 dicitur ... et ad equum et ad bovem et ad piscem et ad avem. 2, 7 p. 97, 16 ista rationabilitas et -s in substantia ipsarum specierum est. p. 97, 18 neque equus potest esse sine -e (inrationalitate *l. v.*) neque homo sine rationabilitate. 2, 9 p. 101, 27 -s (inrationalitas *l. v.*) in substantia hominis non est. comm. sec. 4, 1 p. 241, 9 homo atque equus differentiis substantialibus discrepant, rationabilitate atque -e. *al.*

irratiōnābiliter *v. p. 389, 11.*

***irratiōnālis**, -e. *ab* in *et* rationalis. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr-. *compar.* (*cf. p. 384, 79*) *et superl. desunt; nota* plus -is *p. 391, 75.* Gloss. ἄλογος. *graece respondere solet* ἄλογος (*quod ad singula exempla non affertur*). *de usu: pro subst. n.*

[*Ruhstaller*]

25*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 392, 32. m. p. 393, 1. f. p. 393, 5. in figura q. d. oxymoron: rationalis -is *l. 55*, -is rationalis *p. 393, 6 (cf. etiam l. 83). ex locutionibus q. s.* '-e est' *sim. pendet: inf. l. 71. p. 392, 7 sqq.; enuntiatum per* ut *p. 392, 11. legitur inde a* CELSO, SEN., QVINT., TERT.; *in poesi semel ap.* VEN. FORT. *v. l. 81.*

[*variat in codd. saepe c.* irrationabilis. *ex traditione dubia*: SEN. epist. 113, 17 omnia animalia aut rationalia sunt, ut homines, ut di, ⌊aut -ia, ut ferae, ut pecora⌋ (⌊ ⌋ *om. codd. vetustiores*). *e coni.* (*v. et p. 385, 5*): Ps. APVL. Ascl. 35 mortalis vel immortalis vel rationalis ⟨vel -is⟩ (*e cod. Pragensi, ubi pro* vel rationalis *exstat, in textum recep. Ciro, Goldbacher, Nock*). TERT. anim. 16, 3 Plato soli deo segregans rationale duo genera subdividit ex ⟨in⟩rationali. *falsa versio refutatur a* BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 6 p. 95, 17 quod Porphyrius ἀνάλογον dixit, id est 'proportionale', *Victorinus* sic accepit, quasi ἄλογον diceret, id est '-e' (*cf.* VICTORIN. Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 6 p. 95, 23 BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 6 p. 96, 1).]

i. q. non rationalis: **I** *de iis, quae ratio seu intellectus deficit*: **A** *spectat ad illa, quae ratione instructa non sunt*: **1** *generatim*: **a** *de bestiis* (*huc spectant etiam l. 8. p. 393, 3*): CELS. 1 praef. 38 -e animal hanc artem posse praestare (QVINT. inst. 7, 3, 24 est equus animal, sed -e. NOVATIAN. cib. Iud. 3 p. 230, 12 LACT. inst. 5, 17, 31 AVG. civ. 9, 13 p. 386, 12 D. *al.* MART. CAP. 4, 349 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 27, 8. *saepe. aliter infra l. 58*). QVINT. inst. 2, 16, 16 quia carent sermone, quae id faciunt, muta atque -ia (-abil- *l. v.*) vocantur. TERT. scorp. 10 p. 166, 11 *homines* -bus iumentis adaequavit (ITALA psalm. 48, 21 [Tert. anim. 32, 8] assimilatus est homo -bus iumentis [ἀνοήτοις, *Vulg.* insipientibus]). HIER. in Ier. 1, 86, 2 p. 62, 15 iram . . . dei et muta sentiunt elementa et -ia pertimescunt animantia (AVG. anim. 4, 9, 13 p. 392, 4 me . . . -bus similem animantibus iudicas? *al.*). AVG. anim. 4, 23, 37 p. 415, 14 -ia *pecora* (quaest. hept. 3, 74 p. 299, 7). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 42, 28 ovium. OP. imperf. in Matth. 9 p. 679$^{med.}$ equus (BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 4 p. 93, 14). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 28, 3 -em *speciem* (1, 19 p. 57, 9). Porph. isag. p. 35, 3 aquilum esse vel simum vel rationale vel -e inseparabilia sunt. *al.*

b *de hominibus*: **α** *de actibus vel partibus hominis ratione non instructis* (*de anima rationali v. l. 55. huc spectat et p. 393, 6*): SEN. epist. 71, 27 memini ex duabus . . . *hominem* partibus esse compositum: altera est -is, . . . altera rationalis (*cf.* 92, 8 -is pars animi duas habet partes). TERT. anim. 16, 7 *apostolus* -e indignativum suggillat, quod non sit ex ea natura, quae a deo est, sed ex illa, quam diabolus induxit (*cf.* 17, 2 Plato . . . -em pronuntians sensualitatem et opinioni coimplicitam). HIER. epist. 98, 6, 4 *anima* nec -is nec absque mente et intelligentia dici potest, sed e contrario rationalis et intelligibilis et mentem habens ac sentiens (AVG. civ. 19, 13 p. 376, 30 D. pax animae -is ordinata requies appetitionum. *al.* CLAVD. MAM. anim. 1, 23 p. 82, 2 administrat -is anima corpus animale. *al.* PRISC. LYD. solut. 1 p. 44, 32. 45, 4. *cf.* AVG. nat. bon. 5 p. 857, 18 melior est . . . corruptus . . . spiritus rationalis quam -is incorruptus). AVG. civ. 14, 22 p. 46, 17 D. de animo rationali, qui regit et -i cupiditate, quae regitur *eqs.* gen. ad litt. 7, 7 p. 206, 23 -is . . . vita materies erat animae rationalis? (*al.* PRISC. LYD. solut. 8 p. 88, 26). FACVND. defens. 9, 4 p. 755^{D} caro *est* . . . mortalis et -is. *v. et p. 386, 19. nota per confusionem oppositorum de anima rationali*: FACVND. defens. 9, 4 p. 755^{D} rationalis (*sc. anima*) -is *est.*

β *de hominibus ipsis ratione quasi non instructis*: SEN. epist. 118, 14 *infans* -is est, *pubes* . . . rationalis (*cf.* 124, 9 *infans* est aliquod -e animal [in ratione *BA*], est aliquod nondum rationale, est rationale, sed imperfectum. *ibid.* in eo, quod -e est [*i. infante*], numquam erit bonum). *homo quasi describitur in pl. n.*: IREN. 3, 25, 1 necesse est . . . ea, quae providentur et gubernantur, cognoscere suum directorem, quae quidem non sunt -ia neque vana *eqs.*

c *de rebus inanimatis*: HIER. in Ier. 6, 23, 4 p. 399, 15 -em et insensibilem montem. AVG. conf. 1, 6, 9 rerum. BOETH. c. Eut. 2, 21 *substantiae. paulo aliter*: IREN. 5, 9, 3 sanguis -is (*i. quem habent bestiae -es; nisi forte agnoscendus est gen. n. pro subst.* [*v. p. 392, 42*]), velut aqua effusa in terram (*cf. deut. 12, 16; opp. postea*: homo vivens, sanguis rationalis).

2 *speciatim apud Boeth.* -is potestas *pro t. t. Aristotelis q. e.* ἄλογος δύναμις, *fere i. q. necessarium, non liberum* (*cf. p. 386, 80*): BOETH. herm. sec. 6, 13 p. 448, 11 ignem calefacere -e est. p. 450, 17 haec . . . ignis potestas non valet opposita, scilicet ⟨cum⟩ sit -is.

B *spectat ad homines, qui ratione vel intellectu minus vel perverse utuntur*: **1** *de ipsis hominibus* (*v. et p. 393, 2*): IREN. 4, 38, 4 plus -es sunt quam muta animalia. HIER. in Hab. 2, 3 p. 1318^{D} Moyses loquitur ad dominum: 'ego autem sum ἄλογος', id est '-is' (*cf. Itala exod. 6, 12* [*Lugd.*] indoctus, *LXX* ἄλογος, *sed 6, 30* ἰσχνόφωνος *pro eodem textu hebr., Vulg.* incircumcisus labiis [*cf. ad l. Hier. hom. Orig. in Luc. 5 p. 32, 16* absque sermone sive ratione. *Max. Taur. v. p. 386, 61*]). CONC.^{S} II 5 p. 82, 17 *corpus sacerdotis* diversis contumeliis sauciatum et -i populo lusus effectum. VEN. FORT. Mart. 4, 539 *Brictio* -is. Ps. QVINT. decl. exc. Paris. 12 p. 411, 3 rationem quaerit, qui omnes nos -es fecit?

2 *de qualitatibus vel actibus humanis*: IREN. 5, 8, 2 prophetae . . . irrationabilibus animalibus assimilant eos propter -em conversationem illorum. AVG. lib. arb. 1, 65 -es animi motus (CASSIOD. hist. 1, 11, 6). CHRYSOST. ed. Froben I 874^{C} passionibus. *al.*

II *de iis, quae rationi vel intellectui perspicua non sunt*: **A** *de actibus vel opinionibus, quae procedunt ex ratiocinatione incongrua* (*c. inf. v. l. 7. 9; c. propositione subordinata per* ut *v. l. 11*): TERT. anim. 16, 2 -e . . . omne delictum. IREN. 2, 8, 3 -e est . . . et impium adinvenire locum, in quo cessat et finem habet . . . propator et proarche et omnium pater *eqs.* 2, 10, 1 perquam . . . -e est . . . quaerere, si est super . . . *deum*, qui non est. HIER. in Ier. 5, 55, 4 p. 340, 20 *septuaginta interpretes* -e arbitrati, ut deus loqueretur ad columnas *eqs. al.*

B *de iis, quae intellegi non possunt*: **1** *de iis, quae ordini ratione intellecto contradicunt*: **a** *usu q. d. morali*: **α** *i. q. contra ius fasque*: TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 320, 25 exigo rationem bonitatis, quia nec aliud quid bonum haberi liceat, quod non rationaliter bonum sit, nedum ut ipsa bonitas -is deprehendatur (p. 322, 21 si rationalis bonitas talem facit, qualem faceret -is? 1, 25 p. 326, 18).
β *contra naturam ipsius rei*: TERT. adv. Marc. 1, 28 p. 329, 26 o deum usquequaque perversum, ubique -em, in omnibus vanum.

b *usu q. d. mathematico, i. quod metiri non possumus* (*cf. p. 388, 14*): CASSIOD. inst. 2, 6, 2 p. 151, 22 My. geometria dividitur: in planum, in magnitudinem numerabilem, in magnitudinem rationalem et -em, in figuras solidas (p. 152, 4 *magnitudines* -es . . ., quorum mensurae quantitas cognita non habetur [*inde* ISID. orig. 3, 11, 3]).

2 *de iis, quae in se ipsis intellegi non possunt*: **a** *de signis, quae nihil significant*: DIOM. gramm. I 420, 13 *vox* confusa est -is vel inscriptilis, simplici vocis sono animalium effecta, quae scribi non potest. **b** *de rebus quibuslibet, quarum causa non videtur, i. q. sine causa*: VINCENT. LER. 20, 5 -i metu etiam quae certa sunt expavescunt.

n. pro subst.: **A** *de iis, quae ratione instructa non sunt*: **1** *in universum*: **a** *de partibus animae humanae*: SEN. epist. 92, 1 in hoc principali est aliquid -e, est et rationale. TERT. anim. 16, 1 Plato bifariam partitur animam per rationale et -e (rationalem et -em *l. v.*). *ibid.* -e . . . posterius intellegendum est. 16, 2 si . . . -e naturae adscripserimus, . . . aeque -e de deo erit; . . . igitur a diabolo -e, . . . extraneum a deo, a quo est -e alienum. 16, 5 apud nos non semper ex -i censenda sunt indignativum et concupiscentivum. AVG. in euang. Ioh. 23, 6 p. 1585$^{fin.}$ erat . . . in Christo . . . tota anima, non -e tantum animae, sed etiam rationale, quod mens dicitur.

b *de bestiis* (*comprehendi videntur etiam inanima l. 44*): **α** *pl.*: QVINT. inst. 8, 6, 13 secantur . . . *translationes* in pluris ⟨species⟩, ut a rationali ad rationale et item de -bus et haec invicem. AVG. civ. 12, 4 p. 516, 14 D. de ⌊natura -ium⌋ (⌊ ⌋ naturis -abil- *l. v.*) aut vita carentium. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 167 p. 1317$^{in.}$ *concupiscentiam vel voluptatem* nihil aliud esse quam unam de instrumentis corporis rationalibus et -bus aeque inditam. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 25 p. 76, 12 rationale ab -bus *differentia est.* **β** *sg.*: AVG. serm. coll. Morin p. 315, 15 homo factus pecus, rationale quiddam factum erat -e. MART. CAP. 4, 398 quiddam inanimum, -e, immortale non est homo; quidam homo non est inanimum, -e, immortale. CLAVD. MAM. anim. 1, 20 p. 71, 7 rationali atque -i meminisse commune sit. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 16 p. 48, 22 dicitur . . . rationale nigrum et -e nigrum, quippe si equus et homo Aethiops nigri sunt.

2 *technice in logica de statu irrationabilitatis* (*cf. p. 390, 69*): QVINT. inst. 7, 3, 3 *equi* genus est animal, species mortale, differentia -e . . ., proprium hinniens (BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 14 p. 42, 3 rationale et -e, quae sunt differentiae. 2, 7 p. 96, 14 homo atque equus rationali atque -i differentia [*appos.*] discrepant. comm. sec. p. 258, 1. p. 258, 5 est . . . constitutiva -is [*gen.*] differentia. Porph. isag. p. 36, 5 mortalis et immortalis . . . et rationalis et -is divisivae sunt animalis differentiae [*gr. p. 3*^{b}*, 15* ἡ . . . τοῦ ἀλόγου διαφορά]. p. 36, 9. 11. *al.*). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 27, 5 sub animali rationale atque -e contraria sunt (*cf.* 2, 4 p. 92, 10 animal sub se habet species rationale et -e. p. 92, 24 si rationale atque -e aequaliter sub eodem genere sunt. *al.*). 2, 4 p. 92, 14 si animal, quod genus est, neque rationale neque -e est, species . . . istas differentias non habebunt (p. 93, 3 quodsi . . . genus istas differentias habet, ut . . . animal rationale sit et -e *eqs. cf.* p. 93, 17 potest . . . ex se *animal* rationale atque -e profundere). p. 93, 15 ipsum animal rationale vel -e non ipsum agit neque est in eorum (*sc. rationalis atque -is differentiarum* [*v. l. 60*]) actu positum, sed in potestate. comm. sec. 4, 6 p. 258, 4 -e iunctum cum mortali substantiam pecudis facit. Porph. isag. p. 40, 8 -e . . . et de equis et de bubus praedicatur (*gr. p. 4*^{a}*, 40* τὸ ἄλογον).

B *de iis, quae rationi non congruunt*: **1** *usu q. d. morali, i. q. stultum, inhonestum*: SEN. epist. 92, 4 quid turpius stultiusve quam bonum rationalis animi ex -bus nectere? 92, 6 adicimus rationali -e, honesto inhonestum. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 8 p. 1015$^{in.}$ longe ferarum -e stultumque transgrederis (*gr. Migne 57, 49*$^{in.}$ ἀλογίας).
2 *usu latiore, i. q. ineptum*: TERT. coron. 8 l. 24 provocans . . . *utensilium communionem* ad rationalium et -ium distinctionem (10 l. 58 illam interstruximus distinctionem differentium rationalium et -ium).

[*Ruhstaller*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

***m.** vel **f. pro subst.** (huc spectat et p. 391, 10):* *de hominibus stultis*: HIER. in Ier. 2, 75, 3 p. 121, 17 ab his . . ., qui possunt in sublime ascendere, usque ad -es et simpliciores quosque (*cf. antea*: aves aeris . . . pisces aquae). CONC.^{S} I 3 vers. Tur. p. 158, 9 ut licentiam habeat rationalis et -is participari cibo salutis. *f., de re ratione non instructa*: FACVND. defens. 9, 4 p. 755^{D} quia . . . -is (*sc. caro*) rationalis.
adv. **irratiōnāliter.** *i. q. irrationali modo* (*c. adi. v. l. 10*): TERT. fug. 4, 3 si -r quis aut perit apud dominum aut salvus est. adv. Marc. 2, 6 p. 341, 11 nec ratio . . . sine bonitate ratio est, nec bonitas sine ratione bonitas, nisi forte penes deum Marcionis -r bonum. adv. Prax. 3 p. 230, 17 unitas -r collecta.

[**irratiōnālitās,** -ātis *f.* *ab* irrationalis. *variat in codd. cum* irrationabilitas *apud Boeth. cf. p. 390, 33.*]

irratiōnāliter *v. l. 7.* *Ruhstaller.*

irraucio (*?, an* -rāvio *vel* -raucēsco *?*), -rausī (*an* -raucuī [*v. l. 19*]*?*), (-raucīre [*an* -rāvīre *vel* -raucēscere *?*]). *ab* in *et* raucire (*cf. l. 21. an* ravire *?*). *i. q. raucum fieri*: CIC. de orat. 1, 259 nos *oratores* raucos saepe attentissime audiri video . . ., at Aesopum, si paulum -erit (inraucuerit *P*, inracuerit *V*), explodi (*locum affert* PRISC. gramm. II 539, 3 *verba quartae coniugationis in 'cio' desinentia* in 'si' mutata faciunt praeteritum, ut sarcio sarsi, farcio farsi, raucio rausi . . .: Cicero *eqs.* [*Prisc. analogia perperam usum esse censet Neue-Wagener*^{3} *III 405; cf. et Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *p. 556*]).
deriv.: irraucus (*retrogr.*).

? **irraucus,** -a, -um. *ab* irraucire (irravire, irraucescere *?*) *retrograde q. v. derivatum.* *e coni.* *i. q. raucus*: PLIN. VAL. 1, 1 $^{fin.}$ *describitur catarrus*: voce obscura aut -a (irata *ed. princ.*) cum sensu praefocationis.

irreceptibilis, -e. *ab* in *et* receptibilis. *scrib.* inr-. *quem aliquis pro vero recipere non possit* (*in fig. q. d. litotes*): CONC.^{S} I 5 p. 261, 12 licet contemplatio in eo (*i. homine, qui constat ex anima atque corpore*) facta non -em habeat secationem atque divisionem (*gr. I 1, 6 p. 120, 10 ἀπαράδεκτον*).

irrecessibilis, -e. *ab* in *et* recedere (recessum). *scrib.* inr-. *qui ab aliquo recedere, separari non potest*: ORIG. in Matth. ser. 63 p. 146, 9 ⟨sub⟩sequuntur seipsas . . . virtutes, quae sunt . . . Christus, ita ut, qui unam habuerit, omnes habeat . . .; Christus enim a seipso -is est. ACT. Petr. 37 p. 93, 1 o natura hominum, . . . qui non recedunt ab ea *cruce*; o amor -is (*ἀχώριστε. syn. Pass. Petr. 12 p. 34, 20 S.* inseparabile).

irrecitābiliter *adv.* *ab* in *et* recitare. *i. q. ineffabiliter* (*pro qua voce metri causa fictum est*): VEN. FORT. carm. 3, 9, 49 Christe . . ., -r (inr-) manans de corde parentis.

[TERT. castit. 4 l. 13 quasi **irrecōgitātionem** excessus sui (inr- *l. v. teste Oehler. deest A*, iam recogitationem *Rhenanus recte*).]

irrecōgitātus ἀνεπιλόγιστος GLOSS. II 226, 1. *ab* in *et* recogitare.

irreconciliābilis, -e. *ab* in *et* reconciliare, *cf.* inexorabilis. *qui reconciliari, in gratiam redire non potest*: HEGES. 1, 40, 8 p. 88, 7 *Herodes* insimulatis -is, amicis incredulus . . ., inmitis reis (*gr. aliter*).

irrecordābilis, -e. *ab* in *et* recordari, *cf.* recordabilis. *qui aliquid memoria repeti non sinit*: ARNOB. nat. 2, 28 p. 71, 7 gesta -i (inr-) . . . oblitteratione deperdere.

irrecuperābilis, -e. *ab* in *et* recuperare. *qui in integrum restitui non potest*: TERT. pudic. 14, 16 cadaver . . . immunditia -i (inr- *cod.*) tabiosum. ROMVL. fab. 19, 10 rec. gall. (cod. B) post -e (inr- *cod.*) factum [damnum] quid iuvat paenitere? (*cf. adn. et Du Cange s. v.*). PASS. Const. 1 (BHL 1938) p. 925 deus providens . . . *Adam* -em sine sua incarnatione . . . descendit de caelis (*seq.* recuperati sumus).

irrecūsābilis, -e. *ab* in *et* recusabilis. *scrib.* inr- *saepius in codd.* GLOSS. ἀπαραίτητος. *qui recusari non potest*: HIER. epist. 60, 14, 3 -is mortis necessitas (NOVELL. Iust. 6, 5). CONC.^{S} I 2 p. 32, 9 praesentium . . . causarum quaestio utilem et -em eam *synodum* ostendit (*gr. I 1, 1 p. 115, 19 ἀπαραίτητον*). II 3, 2 p. 136, 27 synodus . . . decrevit . . . *Nicaenam* fidem -em permanere (intemptabilem, intemerabilem *vv. ll., gr. II 1, 2 p. 129, 1 ἀπαρεγχείρητον*). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 199, 7 alii . . . agnoscentes et quod est -e et quod est impossibile et quod placitum deo . . . a discordia . . . recesserunt. COD. Iust. 3, 1, 13, 8^{a} vel morte . . . vel alia -i occasione. RVSTIC. c. aceph. p. 1226^{D} duae naturae sunt; connumeratis per adiectionem duabus . . . circa -em numeri computum *quaternitas efficitur*.
adv. **irrecūsābiliter.** *i. q. sine recusatione*: RVSTIC. c. aceph. p. 1218^{D} ubi . . . coadesse et referre, illic -r quantitas secundum naturam. p. 1247^{B} vos eidem sententiae -r crebreque succumbitis. p. 1251^{D} cogita illic (*i. in gehenna*) inutilem paenitentiam . . .: dum potes -r, . . . converte te ad veritatem.

irrecūsātus, (-a, -um). *ab* in *et* recusatus. GLOSS. II 233, 12 ἀπαραίτητος inexcusabilis inexcusatus -us (inr-).

irreddibilis, (-e). *ab* in *et* reddere. *cuius redditio non debetur*: BOETH. top. Arist. 4, 4 p. 948^{C} donum datio est -is (*gr. p. 124^{a}, 18 ἀναπόδοτος*).

? **irredibilis,** -e. *ab* in *et* redire. GLOSS.^{L} III Abol. IN 140 inremea⟨bi⟩libus -bus (*sic* [inr-] *cod. v, cf. p. 398, 26*). *cf. Du Cange s. v.*

[**irredublum** *vox corrupta ex* semilibra GLOSS. III 197, 64 imilitron pondera; stadmion inr- (*interversis explicationibus, cf. 270, 4 et 6*).]

irredux, -ducis *adi.* *ab* in *et* redux. *qui non reducit*: LVCAN. 9, 408 *Cato* incendit virtute animos . . . -emque (inr-) viam . . . carpit.

irrefectus, (-a, -um). *ab* in *et* refectus. *i. q. non refectus, incenatus*: PS. AVG. serm. 85, 3 p. 1911 (= PS. FVLG. RVSP. serm. 80 p. 952^{D}) nec hospes ab hospite -us discessit.

irreflexus, -a, -um. *ab* in *et* reflexus. *i. q. non flexus*: BOETH. cons. 4 carm. 7, 29 *Hercules* caelum . . . -o (inr-) sustulit collo.

irreformābilis, -e. *ab* in *et* reformare. *qui reformari non potest*: **1** *de eis, quae perdita in pristinam formam restitui non possunt*: TERT. resurr. 5 p. 32, 1 si universitas -is post decessum, quid portio? HIL. in psalm. 2, 39 p. 67, 1 ne per testae fragmentum -e vas posset intellegi. **2** *i. q. incommutabilis*: TERT. adv. Val. 29 p. 205, 11 malas animas numquam capere salutaria; inmutabilem enim et -em naturae naturam pronuntiaverunt *Valentiniani*. virg. vel. 1, 4 regula . . . fidei una . . . est, sola immobilis et -is.

irrefrāgābilis, -e. *ab* in *et* refragari. *cui obsisti non potest*: HESYCH. in lev. 21, 9 p. 1058^{B} vera et -is est spiritalis legis contemplatio. CONC. Tolet. a. 527 Mansi 8, 787^{A} regulam . . . -i auctoritate *servare*.
adv. **irrefrāgābiliter.** GLOSS. inreprobabiliter, inseparabiliter. *i. q. inconcusse, firme*: NOVELL. Iust. 2, 3 pr. mater . . . *hereditatem* -r habeat (ἀναφαιρέτως, *syn. antea* firme). VEN. FORT. vita Hil. 1, 1 -r (inr- *G*) veteris dispositionis ac catholici dogmatis fundamentum custos observans.

irrefrēnābilis, -e. *ab* in *et* refrenare. *scrib.* inr-. *qui contineri, retineri non potest*: CHALC. comm. 106 praesentia . . . neque plane esse neque omnino non esse propter instabile atque -e (infraenabile *l. v.*) momentorum agmen. 325 more torrentis -i quodam inpetu proruentis. AVG. bon. coniug. 5, 5 p. 194, 16 -em carnis infirmitatem. AVELL. p. 527, 13 -i fletu.

irrefūtābilis, -e. *ab* in *et* refutare. *scrib.* inr- *saepius.* *qui refutari non potest*: ARNOB. nat. 4, 18 p. 156, 3 vos, veritas quae sit, exponite et -e aperite secretum. PS. ORIG. in Iob 1 p. 374^{C} huius . . . rei evidens atque -e indicium est hoc, quod *eqs.* 2 p. 470^{D} quod . . . testis lacerati . . . fuerint . . ., manifestum est atque -e. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 189, 1 absque . . . necessitate -i. VIGIL. THAPS. c. Eutych. 3, 13 p. 118^{D} -i . . . divinae scripturae auctoritate. RVSTIC. c. aceph. p. 1188^{B} audi . . . -es rationes, quae vestrum mendacium evertunt.
adv. **irrefūtābiliter.** *i. q. eo modo qui nullam admittit refutationem*: PS. ORIG. in Iob 2 p. 474^{B} hoc . . . brevissimo mensium tempore -r consummatum est, huius namque rei testis comprobatur . . . ipse Iob. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 48 p. 1069 his -r concessis. 1, 63 p. 1082 -r diaboli est. 2, 16 p. 1148 -r apparuit non posse *eqs.* (2, 113 p. 1188). 2, 28 p. 1153 -r illatum est . . . nullam remansisse rimam. 2, 57 p. 1166 -r confectum est *eqs.* 2, 142 p. 1200 -r approbatum est *eqs.* (4, 63 p. 1376). 4, 51 p. 1369 -r necesse est dici *eqs.* 5, 24 p. 1460 cum -r constet *eqs.* 5, 63 p. 1501 -r . . . dictum est, quia *eqs.* 6, 22 p. 1551 -r consequitur *eqs.*
deriv.: refutabilis (*retrogr.*).

irrefūtātus, -a, -um. *ab* in *et* refutatus. *i. q. non refutatus*: LACT. inst. 5, 16, 13 arguta haec . . . sunt et quae Marcus Tullius non potuerit refellere; nam . . . -a (inr-) haec tamquam foveam praetergressus est.

irregibilis, -e. *ab* in *et* regibilis. *qui regi non potest*: CHIRON 258 *iumentum freneticum* parietibus ⌊et exfrenat⌋ (⌊ ⌋ ut exfrenatus *Heraeus*) et -is (inr-) impingit (VEG. mulom. 2, 3 ut . . . *animal* parietibus . . . tamquam -is impingat). AMBROSIAST. in I Cor. 15, 43 p. 269^{B} *quod mortuum est,* immobile est et -e. CAEL. AVR. acut. 1, 14, 107 defectionem . . . atque corporis fluxam et -em laxitatem. PS. FVLG. RVSP. serm. 16 p. 879^{D} antenna *navis* sub ictu *fluctuum* tremens -is fuit.

irregnātus, (-a, -um). *ab* in *et* re(g)natus. *i. q. non renatus*: AVX. Maximin. c. Ambr. 42 p. 73, 21 *deum patrem* -um (inr-) increatum infectum.

irregressibilis, (-e). *ab* in *et* regredi. *a quo regressus non fit*: AVG. civ. 8, 22 p. 353, 31 D. *daemones de caelo* deiecti merito -is (inr-) transgressionis (*nota adnominationem*).

irrēgulāris, (-e). *ab* in *et* regularis. *scrib.* inr-. *gr. respondet* ἀκανόνιστος. *qui contra regulam est*: **1** *generaliter*: RVSTIC. c. aceph. p. 1197^{C} *Christus* non secundum consuetudinis legem factus est, . . . sed . . . nova et singulari atque -i lege factus est. **2** *c. respectu iuris canonici*: **a** *de rebus, quae contra canones ecclesiasticos sunt*: CONC.^{S} I 3 vers. Tur. p. 104, 1 -is sententia . . . Iohannis (*seq.* contra leges ecclesiasticas excessit. *syn. I 2 p. 79, 4* inordinata). p. 114, 9 tamquam . . . concilium suscepisset -em nefandamque factam damnationem a . . . haereticis. p. 116, 2 eius indisciplinatam et -em voluntatem (p. 116, 11 arrogantiam atque -em voluntatem Iohannis). p. 116, 5 insolentia et -is fragilitas. **b** *de hominibus, qui ad ministerium ecclesiasticum iuste adeundum idonei non sunt*: CONC.^{S} II 5 p. 85, 1 -es homines et mendaces in locis *clericorum et monachorum* expulsorum temptavit evehere.
adv. **irrēgulāriter.** *gr. respondet* ἀκανονίστως (*aliter p. 395, 7*). *i. q. contra canones ecclesiasticos*: CONC.^{S} I 2 p. 84, 37 (= I 3 vers. Tur. p. 111, 1) -r tam ipsum quam qui cum eo fuerunt inordinate agentes et extra consequentiam ecclesiasticam *excommunicavimus.* I 3

[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Rustic. p. 104, 17 in omnibus -r Iohanne moto (*syn. vers. Tur.* inordinate). I 3 vers. Tur. p. 114, 15 quae ab illis -r sunt gesta (l. 20). II 3, 2 p. 46, 1 Eutychem . . . regulariter . . . damnatum . . . -r in communione suscepit. p. 83, 27 Eutychi . . . legitime abdicato . . . sacerdotium . . . -r reddidit (RVSTIC. Conc.S I 4 p. 243, 27 communionem vel gradum). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 54, 22 -r eos fecisse damnationem Cyrilli. p. 76, 36 illicite atque -r sacerdotium gerunt (*gr. I 1, 7 p. 76, 20* παρὰ τοὺς κανόνας).

irreligātus, -a, (-um). *ab* in *et* religatus. *de nave, quae numquam ad ripam alligatur*: ELEG. in Maecen. 1, 5 -a (inr-) ratis *Charonis*, numquam defessa carina, it redit. *respiciuntur crines feminae, fere i. q. solutus* (*transfertur ad hominem*): Ov. ars 1,530 *Ariadne* nuda pedem, croceas -a comas. *Hi.*

irreligio, -ōnis *f.* *ab* irreligiosus *derivatione retrograda q. d. sec.* religio, religiosus. *scrib.* inr- *l. 19.* [*in var. lect. falsa* RHET. Her. 2, 21, 34 (religio *M, cf. Frisk, Göteborgs Högskolas årsskrift 53, 3, 1947, 29*).]

i. q. irreligiositas: Ps. APVL. Ascl. 26 haec et talis senectus veniet mundi: -o (inr-), inordinatio, inrationabilitas bonorum omnium. EVSEB. EMES. serm. 11, 9 p. 262, 15 caeci . . . religionem operati sunt, illi vero increpantes -em operati sunt. OP. imperf. in Matth. 1 p. 619in. qui . . . recipiunt uxores . . . non religionis intuitu, . . . ad poenam -is suae . . . videntur filios genuisse (*cf. l. 36*).

irreligiōsē *v. p. 398, 1.*

***irreligiōsitās**, -ātis *f.* *ab* irreligiosus. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr-. *pl. v. l. 59. 69.* *legitur inde a* TERT., IREN. [*varias lect. v. l. 31. 47.*]

i. q. defectus religiositatis: **1** *generatim: i. q. defectus reverentiae religiosae*: **a** *in universum: i. q. dispositio vel actio inreligiosa*: TERT. apol. 24, 2 veram religionem veri dei . . . expugnando in verum committitis crimen verae -is ([religiositatis *l. v.*]. *cf.* 24, 6 -is elogium. MAR. VICTORIN. rhet. 2, 54 p. 302, 37 religio virtus est, -s vitium. HIL. in psalm. 118 iod 16 p. 448, 20 qui in peccatis et in -e versantur. Ps. PHILO antiq. 44, 5 erat iniquitas eius multiformis et -s eius astuta. EVSEB. EMES. serm. 19, 9 p. 50, 27 quod peccatum maius est -e? *al.* OP. imperf. in Matth. 1 p. 620in. poena condigna -is). 25, 14 quomodo ob religionem magni, quibus magnitudo de -e provenit? (SALV. eccl. 2, 44 si haec ita sunt, tutior . . . est -s quam religio. Ps. VIGIL. THAPS. trin. 12, 2 ab -e ad religionem convertere). IREN. 2, 14, 2 de veteribus dogmatibus ignorantiam et -em olentibus. HIL. in Matth. 5, 13 p. 950A inexpiabilis -s. myst. 1, 26, 5 p. 22, 11 se in fidei libertatem ex -is servitute *transtulisse* (EVSEB. EMES. serm. 14, 8 p. 327, 18 *apostoli* per signa eiecerunt -em et plantaverunt fidem). in psalm. 118 zain 5 p. 421, 12 non neglegenter . . . neque -is nostrae modo divina eloquia . . . legit (*cf.* trin. 4, 26 p. 116A quae -is temeritas, . . . haec . . . negligere? AVG. cur. mort. 10, 12 p. 640, 23 *sepultura* culpanda . . . -e [in religione *l. v.*] neglegitur). 146, 11 p. 852, 25 non . . . erroris, sed -is extremae est (*cf.* SALV. eccl. 3, 31 miserrima infidelitas et paganicae . . . -is error). *al.* AVG. civ. 4, 12 p. 163, 6 D. quanta impietas et -s (Ps. ORIG. hom. in Matth. 2, 1 p. 246, 12). EVSEB. EMES. serm. 18, 8 p. 12, 12. *al.* SALV. gub. 6, 86 -s an stultitia, luxuria an amentia. MAX. TAVR. hom. 100 p. 485A ut -s eius (*i. populi*) penetraret ad coelum. Ps. VIGIL. THAPS. trin. 12, 52 timetis -is notam. Ps. ORIG. hom. in Matth. 4, 2 p. 265, 10 -is ⟨. . .⟩ et infidelitatis fructum (*al. cf.* 4, 3 p. 265, 20 ab omni infidelitate et -e infructuosus est). 4, 7 p. 269, 16 ab omni te immunditia et -e *abstinere*.

b *de certis et determinatis defectibus reverentiae religiosae*: HIL. in psalm. 134, 26 p. 711, 3 ut humanum errorem a stultissimis his -um (*sc. simulacrorum*) studiis avertat (*cf.* EVSEB. EMES. serm. 19, 7 p. 49, 13 quia colebant idola, primam istam -em admittentes). EVSEB. EMES. serm. 1, 3 p. 14, 18 -s . . . erat persequi Christum? 2, 3 p. 46, 14 invenitur . . . *haereticorum* et pudicitia -s. 7, 26 p. 193, 7 virgo, quae -em (*i. fornicationem*) admittit *eqs.* 15, 18 p. 356, 7 pecuniae . . . -s.

2 *speciatim de falsa doctrina circa fidem Christianam*: **a** *i. q. haeresis*: IREN. 2, 16, 3 tutius . . ., quod est verum, statim initio confiteri, . . . quam post tantam -em . . . cogi (*cf.* HIL. trin. 1, 23 p. 40A sine deo Christo unum deum confiteri -s *est*). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 46, 6 certa edita epistolis suis novae temeritatis -s. HIL. trin. 1, 36 p. 48B amotis vitiosarum praedicationum . . . -bus. 4, 11 p. 104B -is . . . doctrinam. *al.* EPIST. (RevBén. 34, 1922, 270) 2 l. 14 si sub religioso habitu aliquid -is occultet.

b *i. q. voluntas ad doctrinam haereticam tendens*: HIL. trin. 3, 18 p. 86C non nosmetipsos -is arguimus. 4, 1 p. 97B quae doctrinae eorum temeritas sit, quodve -s periculum (*cf.* 5, 18 p. 140B angustum . . . -e [-is *l. v.*] sensum religiosae doctrinae institutio non adit. 10,2 p. 345B stultae -is furor . . . sanam doctrinam non sustinens). 6, 15 p. 169A -is voluntas. 10, 5 p. 347A ut . . . ignorantiam excusare non liceat, sed -em necesse sit confiteri. 10, 50 p. 382D ad -is huius . . . viam . . . ingenia haeretica contendunt.

***irreligiōsus**, -a, -um. *ab* in *et* religiosus. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr-. *de formis: compar. v. p. 396, 31. 37. 54. 58. 65. 67. cf. p. 398, 8* (magis -i *v. p. 396, 66*; satis -um *v. p. 396, 25*). *superl. (deest adverbio) v. p. 396, 38. 77. 397, 45* (-us nimium *v. p. 396, 80*; admodum -i *v. p. 397, 31*). *de usu: pro subst.: n. v. p. 396, 50. 397, 39. m. v. p. 397, 3. 47.* *in figura q. d. litotes v. p. 397, 31. cf. p. 398, 9. 18. 21.* *graece respondet* ἀνόσιος, *aliter l. 25. 51. p. 397, 1. 84.* *legitur inde a* TAC. (*adv. tantum et semel*), PLIN. epist., APVL., TERT.

[*varias lect. v. p. 397, 22 sq. 38. cf. p. 398, 9.* *falso traditur*: LIV. 5, 40, 10 salvo etiam tum discrimine divinarum humanarumque rerum, [ir]religiosum (*corr. Vaassen confirmante cod. Veronensi*; in religiosum, -um *rel. codd.*) ratus *eqs.* *e coni.*: MAXIMIN. c. Ambr. 75 p. 26, 4 in modum Iudaeorum . . . -e (in religione *cod.; coni. Kauffmann*) succlamaverunt. 89 p. 34, 19 inreligio⟨so sermon⟩e (*suppl. Kauffmann*). 91 p. 35, 5 ⟨inreli⟩g⟨io⟩sum propositum (*suppl. Kauffmann*). EPIST. pontif. 622 Schwartz p. 16, 7 in religione (-e *haud recte Thiel*).]

i. q. non religiosus (*saepe in eodem textu proxime positum invenitur* impius *vel* impietas, *e. g. l. 52. p. 397, 42.* *ex locutionibus q. s.* -um est *sim. pendet: inf. v. l. 22. p. 397, 41. 66.* *enuntiatum per*: ut *v. l. 26*; si *v. l. 30.* *ad designandum obiectum q. d. accedit*: erga *c. acc. v. l. 29. 60* [*cf. et p. 398, 13*]; in *c. acc. v. l. 60. 68. p. 397, 80* [*cf. et p. 398, 11*]; adversus *c. acc. v. p. 397, 20*; *dat. incommodi q. d. v. p. 397, 79*): **I** *refertur ad deos (deum) resve divinas*: **A** *generatim apud paganos et Christianos: i. q. sine reverentia deis (deo) rebusve divinis debita*: **1** *de rebus*: **a** *ex locutionibus q. s.* -um est *sim. pendet*: **α** *inf.*: PLIN. epist. 4, 1, 5 *templi* dedicationem . . . differre longius -um est. TERT. ieiun. 10 p. 287, 29 -um est ante (*adv.*) famulorum carnem refrigerari quam domini. CHALC. transl. p. 40E deorum filiis . . . non credi satis -um (ἀδύνατον). CLAVD. DON. Aen. 3, 60 p. 272, 25 -um esset illic remorari. **β** *enuntiatum per*: ut: CYPR. epist. 19, 2 p. 526, 9 quam -um est, . . . ut . . . quidam de lapsis confessores ipsos praevenire . . . festinent. AMBR. exc. Sat. 2, 8 hoc ipsum -um puto erga ipsorum memoriam, . . . ut oblivisci eorum malimus, quam *eqs.* si: AVG. nupt. et concup. 2, 9, 22 p. 275, 11 quid nobis esset ingratius, quid -ius, si . . . de dei confunderemur operibus?

b *res variae*: Ps. APVL. Ascl. 1 tractatum . . . tota numinis maiestate plenissimum -ae (-e, -is *vv. ll.*) mentis est multorum conscientia publicare (*antea*: religiosissimus sermo. NOVELL. Maior. 6, 12 remotis -arum mentium fraudibus impiisque commentis). MIN. FEL. 8, 1 -a . . . prudentia tumescentem. 25, 3 quid -ius, quid audacius? TERT. orat. 16, 6 factum istud -issimum est. IREN. 1, 25, 4 quaecumque sunt -a et impia (*cf.* 1, 25, 5 quae sunt -a et iniusta et vetita). CYPR. patient. 24 p. 415, 12 -a et inverecunda festinatione. *al.* IVL. VAL. 3, 25 p. 133, 10 contagio. ARNOB. nat. 5, 23 p. 195, 2 opinionibus (*al.*). FIRM. err. 16, 3 lege. math. 3, 5, 16 contra divinitatem -a proferant verba. 5, 5, 1 inpudentiam suam -a (-i *l. v.*) periurii defensione conmunient. HIL. in psalm. 2, 8 p. 42, 9 impio -oque consilio (*cf.* EVSEB. EMES. serm. 27, 29 p. 210, 11 proposito). trin. 6, 15 p. 168C -os aestus suos calor haereticus non continet (*cf. ibid.*: furoris [*al.*]). 7, 24 p. 220C -a huius nominis (*sc. dei*) usurpatio. EVSEB. EMES. serm. 19, 17 p. 57, 21 oculis. CASSIOD. var. 6, 8, 4 p. 182, 8 ne quis *sepulcrorum* columnarum decorem -a temeritate praesumeret.

c *n. pro subst.*: *pl.*: IREN. 1, 6, 4 alia multa odiosa et -a facientes (μυσαρὰ καὶ ἄθεα). CHALC. comm. 252 non -a modo, verum etiam impia *somniamus*. EVSEB. EMES. serm. 19, 7 p. 49, 23 -a gerens (*i. idola colens*). *al.* Ps. ORIG. hom. in Matth. 4, 1 p. 263, 27 omnia -a implere. *sg.*: ARNOB. nat. 5, 40 p. 209, 24 potest -ius quippiam vel existimari vel credi?

2 *de hominibus*: **a** *praedicative*: APVL. apol. 27 ut . . . eos, qui corporum causas meras . . . rimantur, -os putent eoque aiant deos abnuere. TERT. nat. 1, 10, 20 quanto -iores deprehendimini *quam Christiani*? (2, 9, 5. apol. 13, 1 vos . . . inpii et sacrilegi et -i erga deos vestros deprehendimini [28, 4]). 1, 17, 2 -i dicamur in Caesares (ARNOB. nat. 5, 30 p. 201, 21 dicere quemquam . . . atheum, -um, sacrilegum, qui deos esse . . . negent *eqs. cf.* AVX. Maximin. c. Ambr. 49 p. 18, 2 *Vlfila* omnes haereticos . . . non pios sed impios, non religiosos sed -os . . . adserebat). castit. 3 p. 130, 36 non videbor -us. ieiun. 16 p. 296, 13 tu eo -ior, quanto ethnicus paratior (*sic in comparatione*: LACT. inst. 5, 20, 2 deos suos destruunt . . ., magis -i quam qui omnino non colunt. HIL. trin. 7, 23 p. 219B quanto tu -ior Iudaeo?). IREN. 2, 19, 9 *haeretici* non . . . in fabricatorem tantum -i sunt (PORPH. Hor. carm. 2, 8, 9 impii atque -i. ARNOB. nat. 3, 16 p. 122, 28 FIRM. math. 1, 2, 6. *al. cf.* PORPH. Hor. carm. 1, 34, 1 quod Epicuream sectam secutus -us extiterit *Horatius*). ARNOB. nat. 3, 28 p. 130, 23 quantumlibet nos impios, -os vocetis aut atheos (*al.*). AVG. serm. 220 p. 1089fin. quos . . . fecit doctos praedicata veritas, absit, ut faciat -os deserta sollemnitas (*sc. paschae*). COMPVT. cod. Col. prol. 13 p. 234fin. -us et veritati inimicus . . . iudicabitur.

b *attributive*: IREN. 2, 14, 2 Anaxagorae -i semina (*cf.* EVSEB. EMES. serm. 15, 19 p. 357, 11 Nabuchodonosor -issimus. PASS. Petr. Paul. long. 58 p. 169, 14 Paulo -o). MAR. VICTORIN. defin. p. 22, 4 religioso viro -us inimicus est (VVLG. Sirach 37, 12 [*gr. deest*]). GAVDENT. serm. 13, 12 G. *Iudas* -us nimium et satis inopportunus dispositor (*postea*: sub specie religionis). AVX. Maximin. c. Ambr. 58 p. 21, 8 ab -o et sacrile⟨go⟩ iudice Gothorum. AVG. civ. 8, 26 p. 365, 18 D. homines multum errantes, increduli et -i (EVSEB. EMES. serm. 28, 13 p. 217, 9 nec mortui homines homines sunt nec in vivis -i et impii.

[*Ruhstaller*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Pass. Petr. Paul. long. 58 p. 169, 7 [θρησκεύοντας κακῶς]. *huc fortasse pertinet etiam l. 77*).

c *m. pro subst.*: *pl.*: Apvl. met. 11, 15, 4 videant -i, videant et errorem suum recognoscant. Tert. resurr. 26 p. 63, 4 *deus fructus agri* etiam -is et blasphemis ... communicat. Firm. math. 3, 7, 19 *Mercurius* faciet -os, sacrilegos (3, 11, 14 periuros). *al.* Mar. Victorin. in Eph. 4, 26 p. 1280^C ne ... seducantur ... vel ab haereticis vel ab -is (Ps. Orig. hom. in Matth. 4, 2 p. 264, 4). Hil. in psalm. 65, 10 p. 254, 18 ut terror damnationis -orum metu religionem inchoaret. Clavd. Don. Aen. 5, 795 p. 519, 3 -orum nefas. Evseb. Emes. serm. 27, 18 p. 204, 11 peremptione. *sg.*: Apvl. Plat. 2, 8 *exemplum* unius divini ac tranquilli ac beati, alterius -i et inhumani ac merito intestabilis. Ps. Apvl. Ascl. 25 religiosus pro insano, -us putabitur prudens. Lact. inst. 3, 17, 4 *apud Epicurum* -us audit deos nihil curare. Salv. eccl. 2, 44 p. 259, 7sqq. Evseb. Emes. serm. 15, 11 p. 352, 2 ut *dominus omnium* adoraret -um et impium (*i. diabolum*).

B *speciatim apud Christianos, ubi agitur de falsa doctrina circa fidem: i. q. haereticus*: **1** *de ipsa falsa doctrina*: **a** *attributive vel praedicative ad subst.* (*huc pertinent et p. 396, 10. 11*): Iren. 2 pr. 1 -a dogmata. 2, 9, 2 impias et -as adversus fabricatorem ... doctrinas (Hil. trin. 4, 11 p. 103^B. *al.*). 5 pr. sententias (*cf.* Pelag. in II Tim. 2, 16 p. 514, 6 -as [-a, religiosas *vv. ll.*] fabulas). Cypr. epist. 67, 7 p. 741, 12 dei timor -us (irreligiositate [*ex* -um] *l. v.*) vacillat. 69, 9 p. 758, 13 temeritate (*cf.* Hil. trin. 9, 45 p. 317^C -a perversitas impietatis suae defendit errorem). Hil. syn. 41 p. 513^C confessio (*al.*). trin. 1, 34 p. 47^C -ae ... intelligentiae temeritatem (11, 9 p. 404^C cum ... voluntas -ae intelligentiae detegatur). 4, 6 p. 99^B -am de deo sollicitudinem. 4, 14 p. 107^C -as et impias de deo institutiones. 5, 6 p. 133^C profanum -umque iter. 5, 18 p. 140^B mens (*antea*: sensum religiosae doctrinae. *cf.* 8, 55 p. 277^C ingenii [12, 50 p. 466^A inopis ingenii ... non admodum -i]). 7, 22 p. 217^C fidem (*al. cf.* 10, 63 p. 392^A -a et divini sacramenti incapax infidelitas). 9, 19 p. 295^C occasionem ... -ae unionis *naturarum* exclusit *Christus*. Ps. Leo M. humil. 5 p. 166^A tam -a persuasio, ut ... credatur. Conc.^S I 2 p. 86, 21 (= I 3 vers Tur. p. 170, 29) -as voces suis expositionibus inseruit (*gr. I 1, 3 p. 7, 5* ἀνοσίους). p. 86, 26 (= I 3 vers. Tur. p. 170, 35) -am ... et abominabilem haeresim (*gr. I 1, 3 p. 7, 11* ἀνοσίαν). Evseb. Emes. serm. 4, 18 p. 116, 11 -i (hi religiosi *l. v.*) sermones.

b *n. pl. pro subst.*: Hil. ad Const. 2, 6, 2 p. 202, 5 -a praesumimus. trin. 1, 4 p. 28^A ridicula et foeda et -a sectantes.

c -um est *sim. c. inf.*: Hil. trin. 5, 1 p. 129^C ut, quod -um est negare, idipsum -um sit confiteri, cum pietas confitendi impietatem condemnet negandi. 8, 12 p. 245^A non credidisse. 9, 58 p. 328^A ad huius ... intelligentiae impietatem haereticorum furor ... compellit, ut ... videri -issimum possit, professionis eius de se protestationem ... corrumpi.

2 *de hominibus, sc. de haereticis*: **a** *m. pro subst.*: *pl.*: Hil. in Matth. 1, 3 p. 921^A plures -i et a spiritali doctrina admodum alieni (*cf.* Ps. Orig. in Matth. 4, 5 p. 268, 11). in psalm. 138, 17 p. 756, 16 'unum sumus' plerique -orum ad voluntatis tantum *patris et filii* concordiam rettulerunt. trin. 1, 25 p. 40^C verbis -orum. Consvlt. Zacch. 2, 18 p. 88, 19 -orum pertinacia. *sg.*: Hil. trin. 10, 33 p. 369^C non tenes, -e, rerum naturalium causas (*postea*: impietatis atque erroris spiritu plenus ... hebetudine haeretica).

b *praedicative vel attributive*: Hil. trin. 8, 3 p. 238^B *isti haeretico furore amentes* impietatis suae ingenio ... *laborant*, ut adversus ... *religiosos* vincant esse -i. Avg. c. Gaud. 1, 2, 3 p. 202, 15 *quomodo dixisti* 'religionis tuae' homini, quem potius -um putas? Conc.^S I 2 p. 88, 9 (= I 3 vers. Tur. p. 173, 3) -orum Pelagianorum (*gr. I 1, 3 p. 9, 15* ἀνοσίων). Evseb. Emes. serm. 14, 23 p. 339, 20 linguā ... -i sunt. Salv. eccl. 1, 23 heredibus passim vel -is vel locupletibus. Ps. Orig. hom. in Matth. 4, 5 p. 268, 1 -os idolorum doctores et falsos Christianos.

II *refertur ad profana, erga quae reverentia debita deest*: **A** *de actionibus vel dispositionibus*: **1** *ex locutionibus* -um putem *sim. pendet inf.*: Plin. epist. 9, 35, 1 eam reverentiam cum litteris ipsis tum scriptis tuis debeo, ut sumere illa nisi vacuo animo -um putem. Avg. serm. 343, 1 p. 1505^fin. *domui Susannae* -um videbatur senioribus non credere.

2 *attributive ad subst.*: Novell. Maior. 6, 8 quidquid ... fuerit -o alienatum translatumque commento, id totum ab ... filiis vindicetur. Ennod. epist. 1, 23, 2 p. 35, 3 -um ... circa amantem tui in meliorem partem verte propositum. 5, 8, 1 p. 130, 22 -a silentia. Cassiod. inst. 1, 10, 5 p. 35, 9 My. -o stupore torpere.

B *de hominibus*: Ps. Apvl. Ascl. 21 ne vulgo inridentibus inperitis utriusque naturae divinitas ex commixtione sexus cogatur erubescere, multo magis etiam, si visibus -orum hominum subiciantur (*v. etiam l. 2*). Tert. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 19 ut eum efficiat deo impium, patri -um, educatori ingratum, domino nequam. Clavd. Don. Aen. 10, 7 p. 289, 20 vos ... -i in regem et iniqui in homines. Favst. Aug. c. Faust. 14, 1 p. 401, 13 quis ... -us adeo est, ut eum libenter aspiciat, qui suo maledixerit patri? Orig. in Matth. 16, 22 p. 549, 26 qui tradunt ecclesias avaris et tyrannicis et indisciplinatis et -is episcopis (ἀνευλαβέσιν).

adv. ***irreligiōsē.** *i. q. modo, quem reverentia deficit*: **1** *dirigitur in homines* (*cf. p. 397, 64*): Tac. ann. 2, 50, 2 si qua de Augusto -e dixisset *Appuleia rea maiestatis*. Salv. eccl. 3, 18 *sunt*, quibus non solum pie aliquid relinquatur, sed etiam -e non relinquatur.

2 *dirigitur contra deum resve divinas* (*cf. p. 396, 19*): **a** *generatim* (*huc spectat et p. 396, 9*): Cypr. epist. 69, 8 p. 757, 6 sacrificia -e et inlicite contra ius divinae dispositionis oblata. Arnob. nat. 1, 24 p. 16, 1 -e opinata et -ius credita. Hil. trin. 7, 24 p. 220^C *Christus praecellit* ceteros, qui cognominare se non -e (non religiose *l. v.*) deos possunt. Vvlg. IV Esdr. 15, 8 non silebo de impietatibus eorum, quae -e agunt (Evseb. Emes. serm. 1, 40 p. 42, 21 quae -e in deum egimus. *al.*). Avg. civ. 2, 12 p. 66, 28 D. erga se quidem satis honeste constituerunt, sed erga deos suos superbe et -e (serm. coll. Morin p. 465, 15 qui impie, luxuriose, superbe, -e *vivunt*).

b *speciatim: i. q. modo haereticorum vel haeretico* (*cf. p. 397, 17*): Chalc. comm. 175 p. 225, 8 quae -e dicuntur atque existimantur (Hil. trin. 6, 14 p. 168^A. *al. cf.* syn. 84 p. 536^A ipsam ... religiose ... scriptam fidem ... sermoni nostro non -e inseremus). Hil. ad Const. 2, 7, 1 p. 202, 16 -e et impie scripta. trin. 7, 5 p. 203^B naturae ... indissimilis unitas -e ad unionis profecit errorem. Ps. Prosp. vocat. gent. 2, 23 p. 709^C non -e arbitror credi *eqs.*

deriv.: irreligio, irreligiositas. *Ruhstaller.*

irremeābilis, -e. *ab* in *et* remeare. *in codd. et* inr- *et* irr- *promiscue scribitur.* Not. Tir. 80, 44. Gloss.^L II Philox. IN 428 -is ἀνυπόστροφος. III Abstr. IN 204 -e, non repetendum, non reambulandum. Abol. IN 140 -is inrevertibilis (*cf. p. 393, 81 sq.*). Gloss. II 231, 18 inreparabilis. *legitur imprimis apud poetas inde a* Verg. Aen., *in sermone pedestri inde ab* Arnob. [*e coni. pro trad.* -media-: *l. 41 sq. cf. vv. ll. l. 48. p. 399, 7.*]

unde reverti non licet: **1** *negatur reditus e loco* (*imprimis respiciuntur mors, inferi sim., cf. gr.* ἀνόστητος, ἀνέκβατος, ἀδίαυλος [*v. Norden, Aen. VI² 425*]): Verg. Aen. 5, 591 indeprensus et -is error *labyrinthi*. 6, 425 ripam -is undae (*cf.* Serv. *ad l.* aut perpetuum est epitheton ... aut ipsi etiam Aeneae -is, nam per alteram egressus est partem. Clavd. Don. *ad l.* p. 562, 30 -em proprie posuit et vere; nam Aenean ipsum scripsit alio egressu luci ... redditum). Sen. Herc. f. 548 audax ire vias -es (Dosith. gramm. VII 428, 3 -is via [Char. gramm. p. 406, 4 B.]). Sil. 5, 41 mox -e litus. Stat. Theb. 1, 96 Taenariae limen petit -e portae. Clavd. 20, 406 *Leo* protinus excitis iter -e signis adripit (Coripp. Ioh. 4, 144). *in sermone pedestri* (*v. et l. 46*): Epist. pontif. 577 Schwartz p. 121, 27 ut Timotheus ... ad -e (*edd. priores*, irremediabile *cod.*, *Schwartz*) dirigatur exilium. Avg. civ. 3, 22 p. 134, 22 D. cum ... ad illam -em peregrinationem profecti sunt.

2 *negatur reditus in statum priorem (sc. vitam amissam), fere i. q. inreparabilis*: Arnob. nat. 2, 36 quamvis eas *animas* mors saeva posse videatur extinguere et ad nihilum redactas -i abolitione delere.

adv. **irremeābiliter.** *i. q. sine reditu*: Vigil. Thaps. c. Arrian. 1, 2 p. 181^C eo -r (-media- *Ps. Vigil. Thaps. c. Arrian. 1, 5 p. 158^A*) per avia oberrans, quo novitate pro vetustate utitur tamquam ... viam incedens.

deriv.: remeābilis (*retrogr.*).

***irremediābilis,** -e. *ab* in *et* remediare, *cf.* remediabilis. *in codd. et* inr- *et* irr- *promiscue scribitur. comp. et superl. desunt. n. pro subst. v. p. 399, 3. legitur in pedestri sermone apud* Maecen., Plin. nat. *et* Eccl. [*var. lect. p. 399, 7.*]

cui remedium efficax adhiberi non potest, insanabilis, immedicabilis: **A** *de rebus venenosis* (*audacius de hominibus perniciosis primo exemplo*): Maecen. frg. Sen. epist. 114, 5 -is factio rimantur epulis. Plin. nat. 11, 279 Scythae sagittas tingunt viperina sanie et humano sanguine: -e id scelus. 25, 152 *cicuta* in vino pota -is existit. 28, 77 *vim menstruorum* -em fieri.

B *fere i. q. incurabilis* (*irreparabilis l. 77*): **1** *de rebus: spectat ad*: **a** *vulnera, morbos, dolorem, lacrimas sim.* (*fracturam vasis testacei l. 77*): Ps. Ambr. act. Seb. 2, 5 p. 1023^C insanabilis dolor, inconsolabilis poena, -is cruciatus (*inde* Pass. Secund. Theb. [BHL 7568] 5 p. 796^B). Hier. epist. 97, 2, 4 *haeretici* venena pectoris -i dolore testantur. in Is. 1, 6 p. 30^B -ium descriptio vulnerum (Avell. p. 101, 21 -e vulnus efficitur, quod desperatur sanari. Rvric. epist. 2, 65 p. 377, 6 Primas. in apoc. p. 893^C). Vvlg. Tob. 10, 4 flebat ... mater eius -bus lacrimis (Chrysost. repar. laps. p. 389^b 19 -bus lacrimis plango [*gr. aliter*]. *cf.* Vita Marcell. Ebred. [BHL 5227] 19 p. 754^F cum iam spes desperatae salutis patri et matri vetaretur ac -e illud esset, quod plangerent). Rvfin. hist. 1, 13, 2 rex ... morbo quodam corporis -i ... tenebatur ([οὐ θεραπευτῷ]. Salv. gub. 7, 4 *iumenta*, quae -es morbos ferunt). Val. Cem. hom. 14, 6 p. 738^B sermo ... numquam sine vulnere missus ..., cuius insanabilis plaga est et -is macula. Arnob. in psalm. 21 p. 353^C fractura *testae* ... -is est. *al.* **b** *pericula, errores, poenam sim.*: Rvfin. Orig. in Ios. 5, 6 p. 319, 27 discessus *a Christo* terribilis atque -is lapsus (Primas. in apoc. 912^D). Ps. Orig. in Iob 2 p. 452^B in -em inferorum poenam demergeris. Tract. Pelag. p. 72, 33 -is impietas, id est idolatriae nefanda commissio (Cassian. c. Nest. 1, 2, 3). Salv. gub. 4, 37 quando -em iam malorum omnium summam ... compleverit. Ps. Evseb. Gallic. hom. p. 645^B -e periculum est sic aliquem vitiis et cupidita-

[Kortekaas]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tibus frena laxare. Op. imperf. in Matth. 30 p. 787 blasphemia -e peccatum est. Pass. Secund. Theb. (BHL 7568) 6 p. 796^{D} *in inferno anima* semper vivit -bus tormentis. *n. pro subst.*: Avg. civ. 19, 23 p. 393, 19 D. (*Porphyrius*) *Apollo in oraculis* -e sententiae *Christianorum* ... manifestavit. 2 *de hominibus*: Hier. hom. Orig. in Ier. 2 p. 302, 2 condemnatio tua ... ut -is nolentisque curari (ἀνίατον). Consvlt. Zacch. 2, 10 p. 88, 4 non -es (irremea- *l. v.*) duci, qui vitiorum pravitate calcata ad meliora se conferunt. Epist. pontif. 611 Schwartz p. 47, 18 fit persona -is Acacii in exaggeratione criminis et conventione vindictae.

adv. **irremediābiliter.** *i. q. sine spe remedii, auxilii*: Pelag. in Rom. 11, 11 p. 88, 3 non penitus et -r ceciderunt. in II Tim. 2, 17 p. 514, 13 ne *haereticorum colloquia* per aures -r vulnerent mentes. Rvfin. Basil. reg. 2 p. 488 -r ingratus. Orig. princ. 1, 6, 2 p. 81, 28 non ... -r moti *de statu beatitudinis*. Avg. serm. coll. Morin p. 695, 21 valde ... et -r te obsidebat infirmitas. Cassiod. Ios. antiq. 18, 8 p. 522$^{in.}$ cum ... se ... circumventum -r agnovisset (*gr. 18, 99* τὴν ἐπιβουλὴν ἄφυκτον οὖσαν). Primas. in apoc. p. 893^{B} *Iudaei* -r perierunt. p. 895^{B} diaboli corpus ... -r cruciabitur. Conc. Matisc. a. 595 p. 169, 23 *viduae et pupilli* -r adfligantur. Isid. ord. creat. 8, 3 p. 931^{C} *adversariis* -r praeparata est poena. *Kortekaas.*

irrēmigo, -āre. *ab* in *et* remigare. *i. q. remigando procurrere*: Pass. Fabii (BHL 2818) 9 p. 131, 9 electi iuvenes *remiges* ... dirigantur; ferantur usque ad defectum visus membra *martyris extra conspectum proicienda* per aequora; donec latebrae evanescentes claudant obtutus, cumbae ... utrumque expeditum latus -et (inr-). *Hi.*

irremissē *v. p. 400, 1.*

***irremissibilis,** -e. *ab* in *et* remittere, *cf.* remissibilis. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr-. *compar. et superl. desunt. legitur inde a* Tert., Iren., Hier.

qui remitti non potest seu qui non remittitur: 1 *de rebus criminalibus*: a *de ipsis peccatis seu criminibus: i. cui ignosci non potest* (*saepe respicitur Vulg. Matth. 12, 32* non remittetur ei; *inde ortam struct. c. dat. v. l. 43. 45*): Tert. pudic. 2, 12 alia *delicta* erunt remissibilia, alia -ia (2, 14. 2, 16. 16, 5 quanto delicta ista ante lavacrum accepto facit, tanto post lavacrum -ia constituit. 18, 18 maioribus et -bus. 19, 28 moechiam et fornicationem ... delicta ... -ia fatearis. Avg. serm. 71, 11, 17 p. 453$^{fin.}$). 13, 19 Hymenaei ... crimen ... et in isto et in futuro aevo -e est. Iren. 3, 11, 9 peccantes in spiritum dei in -e (-em *l. v.*) incidunt peccatum (Avg. enchir. 22, 83. in Rom. imperf. 17 p. 2100$^{med.}$ hoc *peccatum* in spiritum sanctum solum ... -e iudicatur. *al.* Vict. Vit. 2, 87 [= Nicet. spir. 17 p. 33, 12 B.] -e dicit esse peccatum ei, qui ... blasphemaverit. Fvlg. Rvsp. epist. 7, 4, 5 p. 354^{B}). Hier. epist. 42$^{tit.}$ de blasphemia in spiritum sanctum -i (42, 1, 2 non his -em dictam blasphemiam. *al.* Avg. serm. 71, 14, 24 p. 458$^{med.}$. *al.* Fvlg. Rvsp. c. Fab. frg. 15 p. 768^{B}). Avg. c. Cresc. 4, 8, 10 p. 511, 6 -i reatu peccasse in spiritum sanctum (*antea*: peccatum ... inexpiabile. Greg. M. moral. 33, 36 p. 697^{C}). Fvlg. Rvsp. rem. pecc. 1, 24 p. 547^{C} ille ... dicit -e verbum adversus spiritum sanctum.

b *de poenis pro peccatis criminibusve inflictis: i. qui remitti seu revocari non potest*: Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 14, 39 Iudaeis nata est -is ultio (*gr. Migne 78, 1257*^{B} ἀσύγγνωστον ... τὴν δίκην). Cassiod. var. 12, 10, 2 p. 368, 4 -i exactione compelli (Novell. Iust. 102, 2 fiscalium exactio, devotis quidem clemens paternaque consistens, indevotioribus autem vehemens et -is [ἀνένδοτος]). Ps. Ignat. Philad. 8, 2 *Christo* non oboedire ⌊manifestus et -is⌋ interitus (*cf. gr.* ⌊πρόδηλος⌋).

2 *de aliis rebus*: a *qui minutus non est*: Epist. pontif. 739 Thiel Gelas. frg. 44 sive -is (-iter *l. v.*) perstet acerbitas, ibidem nihilominus vindicetur, ubi plectibilis orta est praesumptio. b *qui minui non potest*: Boeth. Porph. isag. p. 48, 18 differentia quidem intentibilis est et -is, accidentia vero magis et minus recipiunt (*gr. 5*^{b}*, 42* ἀνάνετος).

adv. **irremissibiliter.** a *i. q. eo modo, cui non ignoscitur*: Greg. M. moral. 9, 76 p. 900^{D} angelorum spiritus idcirco -r peccaverunt, quia *eqs.* Vigil. Thaps. c. Arrian. 2, 40 p. 223^{D} *spiritus sanctus*, in quo -r impii blasphemant. b *i. q. eo modo, qui non minuitur*: Greg. M. epist. 9, 85 p. 99, 25 si quando vos quisquam offenderit, dolorem -r retinetis.

irremissus, -a, -um. *ab* in *et* remissus. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr-. *compar. et superl. desunt.* Gloss. severus, veridicus, instructus, -us.

i. q. non remissus: a *de legibus, poenis sim.: i. qui remitti seu revocari non potest*: Hil. in psalm. 126, 2 p. 614, 7 cum captivitatis illius reditum gravior sit et -a consecuta captivitas. Cassian. conl. 9, 22, 3 ut exemplo suo implacabili ira et -a sententia puniatur. Evcher. epist. ad Val. p. 719^{C} ut ... dies atque anni et *sidera* ... dei verbum mandatumque infatigabili observatione conservent praeceptorumque eius custodiant -a lege famulatum.

b *de actibus vel dispositionibus liberis: i. q. valde assiduus*: Hil. trin. 9, 67 p. 335^{A} monens nos -a fide intentos semper manere. p. 335^{B} *ut* praeparationem -am expectatio indefinita retineret. Cassian. conl. 6, 14, 3 -a cura ac sollicitudine. 13, 6, 2 -am operis sedulitatem. 17, 28, 1 de -o rigore ieiunii, de vini sive olei perpetua abstinentia, ... de lectionis ... incessabili iugitate. Virg. gramm. epist. praef. p. 108, 8 H. -is ad dominum fundendis orationibus.

adv. **irremissē.** *i. q. assidue*: Amm. 29, 2, 10 -e ab extremis regionum intervallis exhibitis omnibus, quos *eqs.* *Ruhstaller.*

[**irremorātus** *v. l. 22.*]

irremōtus, -a, (-um). *ab* in *et* remotus. *qui non amovetur, assiduus*: Prvd. perist. 5, 408 *corvus custodis* munus implet sedule et -us (inr-) excubat. Pavl. Nol. carm. app. 1, 2 *uxor*, mearum comes -a (inr-) rerum.

irremūnerābilis, -e. *ab* in *et* remunerari, *cf.* remunerabilis. *scrib.* inr-. *cuius gratiae digne referri non possunt*: Apvl. met. 3, 22, 5 tuum ... mancipium -i beneficio ... tibi ... pignera (11, 24, 5 -i beneficio ... pigneratus).

irremūnerātus, -a, -um. *ab* in *et* remuneratus. *scrib.* inr- *passim.* *i. q. expers remunerationis*: Anian. Chrysost. hom. 3, 4 p. 1001$^{med.}$ nec hoc quidem -um relinquet *dominus* ([*gr. aliter*]. Cassiod. var. 2, 16, 1 -um [non rem- *l. v.*] non relinquitur, quod ... laudatur. 2, 16, 6 hanc subolem -am. 6, 10, 2. 7, 2, 3. *cf.* 7, 32, 4 -um non derelinquimus, si *eqs.*). Ivlian. in Iob 40, 3 p. 414 permisi ego -um esse, quod tu non passus es esse desertum? Conc.^{S} I 5 p. 343, 9 hoc ... opus vitam ... beatam conciliat neque -um erit tale studium (*gr. I 1, 4 p. 49, 10* ἄμισθος). Cassiod. var. 2, 28, 1 exprobrata militia creditur, quae -a transitur. 6, 10, 1 ut sapientes -i iaceant (7, 23). 7, 33 *legati* ad sedes suas -i (irremorati *l. v.*) non debeant pervenire. 8, 17, 1 nobis eum *virum* -um ... fortuna servavit (*syn.* sine aliqua retributione ... derelictum). Theod. Mops. epit. in psalm. 36 praef. ad p. 205, 12sqq. *homines* turbantur, ut -as in hac vita virtutes deserant et vitia consectentur felicia. *v. et ALMA 21, 1951, 40.*

irrenātus *v. s.* irregnatus.

irreparābilis, -e. *ab* in *et* reparare. *scrib.* inr- *in inscr. l. 48. 49 et passim in codd.* Gloss.^{L} II Philox. in 430 -is ἀν[αν]έωτος (ἀνα⟨αν⟩έωτος?). 431 -e δυσαπόληπτον. Gloss. II 231, 18 ἀνυπόστροφος inremeabilis -is. *dat.* -e *v. l. 48.* *legitur inde a* Verg., *adv. inde ab* Avg. [*variat in codd. c.*: inrecuperabilis: Romvl. fab. 19, 10 rec. gall. (cod. G) -e damnum (*cf. p. 393, 55*). inseparabilis: Sedvl. carm. pasch. 2, 15 op. pasch. 2, 1. *cf. l. 51.*]

qui reparari non potest (*accedit dat. l. 48*): 1 *de tempore sim.*: Verg. georg. 3, 284 fugit -e tempus (Aen. 10, 467 breve et -e tempus omnibus est vitae. Ambr. hex. 4, 4, 14 p. 121, 4 fugit tempus -e). Sen. epist. 123, 10 fluunt dies et -is vita decurrit. Colvm. 11, 1, 29 praelabentis ... temporis fuga quam sit -is. Sedvl. carm. pasch. 2, 15 cum victa supremis cursibus extremae sors -is horae ... ventura foret (op. pasch. 2, 1 sors ... extrema -is horae supremis cursibus occupata).

2 *usu dilatato*: a *de rebus*: *corp.*: Heges. 5, 32 *Hierosolyma diruta a Babyloniis* reparata postea; hoc est supremum excidium, post quod -e templum. *de vitio, fere i. q. irremediabilis*: Ps. Avg. serm. (Corp. Christ. 9, 355) 1, 1 -is esset humana fragilitas ..., nisi paenitentiae medicina succurreret. b *de hominibus, sc. mortuis*: CIL III 2756 Nepotie sue ... et sibi -e possuit (sibi *pendet ab* -e [*dat.*]). Inscr. christ. Diehl 4665 filio -i.

adv. **irreparābiliter.** [*variat in codd. c.*: miserabiliter: Iord. Get. 27. inseparabiliter: Avg. epist. 82, 20 p. 373, 9 Iord. Get. 27. *cf. l. 33.*]

i. q. ita, ut reparari, restitui non possit: Avg. epist. 82, 20 p. 373, 9 *circumcisio et cetera eiusmodi* a Christianis omnibus -r deserenda. c. Faust. 15, 3 p. 420, 13 me ... serpens -r devorasset. c. Iulian. op. imperf. 6, 18 p. 1542$^{in.}$ *diabolus* bonam voluntatem -r perdidit; an eam reparari posse dicturus es? (serm. 324 p. 1447$^{in.}$ *filium non baptizatum* -r perditum). 6, 22 p. 1553$^{a.fin.}$ angelus -r cecidit (Vigil. Thaps. c. Eutych. 5, 26 p. 154^{C} pravi dogmatis aedificium ... -r cecidit). in psalm. 68 serm. 1, 3 p. 843$^{p.med.}$ ne *a gehenna* ... vere -r sorbeamur (*sic c. adv.*: 76, 5 p. 974$^{med.}$ tristitia ... eum omnino -r merserat). virg. 29, 29 p. 266, 16 *virginitatem* -r amiserunt (Cassiod. Ios. antiq. 17, 18 p. 511 pecunias). Op. imperf. in Matth. 3 p. 652$^{p.in.}$ non ad ramos posita ... securis, ut ... *arbores* iterum reparentur, sed ad radices, ut -r exstirpentur. Iord. Get. 27 pons dicitur ... -r corruisse (*v. l. 50. 51*). Liberat. 13 Conc.^{S} II 5 p. 121, 9 Dioscorum honore -r fuisse deiectum. Greg. M. moral. 8, 30 p. 819^{B} *genus humanum* in aeternis ignibus -r sepelitur.

deriv.: reparabilis (*retrogr.*).

? **irrepāsco,** -pāvī, -ere. *ab* in *et* repascere. *i. q. pecore immisso depascere*: Lex Sal. 27, 5 (6 E.) cod. C 6 si quis messe aliena in furtum aut inripaverit (repascerit *C 5*) aut meterit.

irrepēnsābilis, -e. *ab* in *et* repensare, *cf.* pensabilis. *qui (quod) repensari, retribui non potest*: Evseb. Emes. serm. 3, 34 p. 100, 6 quid nostrum debitum -e (r *T add. in marg., sc. ut fiat* irreprensibile) deo? quia misit deus filium *eqs.* (*cf. 3, 36* quid inveniemus ad repraesentandum?).

irrepercussus, -a, -um. *ab* in *et* repercussus. *fere i. q. irrefutatus*: Tert. apol. 16, 14 ne quid rumoris -um quasi de conscientia praeterissemus. Ivlian. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 98 p. 1180 frivolam ... expositionem ... tuam optimo iure despicerem et -am praeterirem.

irrepertus, (-a), -um. *ab* in *et* repertus. *scrib.* inr-. *i. q. non inventus*: Hor. carm. 3, 3, 49 aurum -um et sic melius situm, cum terra celat, spernere. Sen. Med. 648 Herculi magno puer -us *Hylas.* [*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

irreplētus, (-a, -um). *ab* in *et* repletus. *i. q. non satiatus*: PAVL. NOL. carm. 17, 67 iustis precibus tuorum . . . cogimur . . ., licet -i (inr-), cedere. *Hi.*

***irrēpo,** -psī, -ptum, -ere. *ab* in *et* repere. *scrib.*: inr- *saepe.* -rip-: MACR. Sat. 7, 5, 10 (*P*). APON. 2 p. 36. *et v. p. 402, 14. 403, 13. 20.* *de formis*: -pisse *v. p. 402, 8. 444, 42.* -ipiat *v. p. 403, 13.* *de notione*: GLOSS.^{L} III Abol. IN 27 -it subrepit. GLOSS. -psit subintravit. invasit. GLOSS.^{L} II Philox. IN 432 -psit εἷρψεν. GLOSS. II 306, 51 ἐπεσύχνασεν -erit (-psit *l. v.*). 562, 3 παρεισοδύνειν irrumpere inre⟨pe⟩re obrepere. *de usu*: *transitive nonnisi sensu translato inde a* PHAEDRO, FRONTINO, TAC. (*v. p. 403, 57 sqq.*). *in struct. intrans. accedunt casus: dat. saepe; acc. (nom. civitatum)*: *l. 56. p. 403, 14; praepp.*: ad, in *c. acc. passim,* in *c. abl. p. 402, 36. 403, 51; adv. localia l. 23. 34. p. 403, 10 sqq.* *legitur inde a* POMPON. Atell. *et per totam latinitatem, cf. l. 10.* [*variat in codd. c.*: increpare: TYCON. reg. 3 p. 30, 20 (*V*). *v. etiam l. 73.* inserpere: *v. p. 403, 5.* inspergere: *v. l. 35.* irrumpere: *v. p. 402, 11. 444, 41.* repere: COLVM. 7, 9, 13 (*q*, -ere *rell.*). *v. et p. 403, 41.* subrepere: *v. p. 402, 78.* *e coni.*: *v. p. 403, 76.*]

I *fere i. q. intro repere, rependo intrare* (*notione rependi evanescente p. 403, 66*): A *proprie, de animalibus reptilibus* (*intransitive; indicatur quo intretur per dat. l. 25. 26. 30, per* ad *l. 27. nota adv.* ibi *l. 23*): MESSALLA ausp. frg. Fest. p. 350 'serpula serpserit' . . . serpens -erit (DRAC. laud. dei 1, 459 solus ibi [*C*, ubi *B*] -psit squamoso corpore. *in imag.*: OROS. apol. 1, 6 impii . . . serpentes [*i. haeretici*] . . . sanctam et munitissimam sedem, cui subtiliter -psere, obsident. *cf. et l. 29*). PLIN. nat. 29, 74 *salamandra* si arbori -psit. SVET. Aug. 94, 4 draconem repente -isse ad *Atiam*. PALLAD. 1, 37, 7 *lacerti ceteraque animalia,* quibus est moris -ere (*sc. in alvearia apium*). *in similitudine*: AMBR. epist. 45, 10 p. 1143^{B} delectatio sicut serpentino illapsu humanis -psit affectibus.

B *translate*: 1 *intransitive*: a *transfertur ad ea animalia, quae per angustum locum quasi repunt* (*cf. p. 403, 64*): COLVM. 8, 3, 6 scandulae . . ., quibus -ant aves ad requiem nocturnam. 8, 15, 5 *anates* desiderant esse, quo -ant. 9, 8, 9 ad odorem dulcis liquaminis complures apes -pserunt (insperserunt *l. v.*). *al.*

b *respicitur introitus vel clandestinus vel qui fit paulatim et ita, ut vix statim animadvertatur* (*nonnumquam accedit notio invadendi in locum indebitum sc. importune, illicite e. g. l. 45. 52. 55 sqq. 64 sq. p. 402, 30. 35 sqq. 45. 73 sqq. 403, 3. 12. 14 sqq. 36. 52 sqq.* *per abundantiam accedunt adv.*: sensim *l. 48,* latenter *l. 56. p. 403, 10,* temere *l. 57,* occulte *p. 402, 36,* occultius *l. 77,* paulatim *l. 47. p. 403, 40. 44. 53,* minutatim *p. 403, 33. al.*): α *-unt animantes*: (I) *homines*: Ⓐ *respicitur motus localis*: ① *nude*: CIC. ad Q. fr. 3, 2, 2 ipso decimo die . . . *Gabinius* -psit (in re haesit *l. v.*) summa infrequentia *senatus*. PETRON. 87, 3 -psi tamen (*sc. in lectum*). APVL. met. 2, 32, 7 patefactis aedibus, anhelans et sudore perlutus -o. 11, 12, 2 placido ac prorsus humano gradu cunctabundus paulatim obliquato corpore . . . sensim -o. SYMM. epist. 1, 1, 6 si quis -erit externus auditor. HEGES. 5, 38, 2 p. 379, 28 Iudaei . . . paulatim cedere, quo plures Romani ascenderent, hi certatim -ere. ② *indicatur*: ⓐ *quo* (*per*: in *c. acc. l. 52. 57. 61.* ad *l. 54. 59. dat. l. 60. nota acc.* [*nomen civitatis*]: *l. 56*): ITALA II Tim. 3, 6 (Ambrosiast. *ad l.*) sunt qui -unt in domos (οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, *Vulg.* penetrant. *syn. Ambrosiast. ad l. p. 493^{C}* subintrantes). LACT. epit. 22, 4 ne quis hominum . . . ad locum illum (*sc. paradisum*) . . . conaretur -ere. AMM. 27, 10, 1 Alamannus regalis . . . Mogontiacum praesidiis vacuam . . . latenter -psit. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 77, 1 p. 59, 25 qui temere -erim in medium recumbentium (*gr. Migne 35, 484^{B}* παρεισεῖρας). hist. mon. 9 p. 422^{C} quaerens *latro* . . ., quo aditu ad penetralia *virginis consecratae* . . . -ret. *in imagine*: AMBR. hex. 6, 8, 50 p. 242, 16 ne tibi *hostis* (*i. diabolus*) nocturnus -at. AVG. c. acad. 3, 18, 41 p. 78, 28 Antiochus . . . in Academiam veterem . . . velut adiutor et civis -erat. ⓑ *qua* (*in imagine*): ARNOB. nat. 2, 65 p. 101, 14 per hanc *ianuam* (*i. Christum*) solum est ingressus ad lucem neque alias datum est vel -ere vel invadere. FIRM. math. 1, 1, 2 *adversarii* per cuniculum quendam ad labefactandam hanc . . . scientiam conantur -ere. *v. et l. 59. p. 444, 41.*

Ⓑ *incorporaliter, sc. fraude, dolo, artibus sim.*: ① *nude*: TAC. hist. 2, 63, 1 -entibus dominationis magistris. TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 316, 5 quosdam falsos fratres -isse. 4, 3 p. 428, 1 pseudoapostoli -erant. *al.* ② *indicatur*: ⓐ *quo* (*per* ad *p. 402, 10. 12. 14. 16 sqq.* in *c. acc. passim. dat. l. 74. 82. p. 402, 3. 11. 20*): (α) *in homines vel eorum animos sim.*: CIC. har. resp. 52 qui tam libenter in opinionem gratiae -at (increpat, increpatur *vv. ll.*). GELL. 14, 1, 32 ne qua nobis isti sycophantae ad faciendam fidem -rent (*cf. p. 403, 81*). TERT. adv. Marc. 3, 15 p. 401, 28 quomodo . . . -ret *Christus* in Iudaeorum fidem, nisi per . . . nomen. FORTVN. rhet. 2, 14 p. 109, 13 *insinuatio est* subdolum principium, quo occultius -imus in animum iudicis. (β) *in iura, possessiones alienas sim., in statum alienum* (regnum *sim. p. 402, 2 sq.,* communionem ecclesiae *p. 402, 6*): CIC. Arch. 10 ceteri . . . aliquo modo in eorum municipiorum tabulas -erunt. Balb. 5 *Balbus* non -isse in censum dicitur. PLIN. nat. 35, 8 Salvittones . . . Africanorum dedecori -entes Scipionum nomini (LAMPR. Heliog. 7, 8 in furiosi . . . domum vel nomen). EDICT. imp. Constant. frg. Vat. 249, 6 corporalis traditio, in quam saepe multi talia simulando -entes *eqs.* HEGES. 4, 25, 3 p. 280, 15 Iohannes fraude -erat in tyrannidem. RVFIN. patr. 1, 3 p. 303^{B} *Herodes* per ambitionem in regnum Iudaeorum dicitur -isse (RVT. NAM. 1, 305 Caesareo . . . -ere regno). EPIST. pontif. 364 Migne 20, 778^{A} quisquis in *ecclesiae* . . . leges, cum sibi nihil debeatur, -it. PROSP. chron. I p. 477, 1336 Iulianus Aeclanensis . . . multimoda arte fallendi . . . molitus est in communionem ecclesiae -ere. (γ) *in honores, munera, officia sim.*: HEGES. 2, 1, 2 p. 131, 10 *Archelaum* -isse (-pisse *l. v.*) in (*om. a*) honorem indebitum (COD. Theod. 12, 1, 77 in honores primos -ant [inreparant *l. v.*]. NOVELL. Theod. 3, 5 [= COD. Iust. 1, 9, 18, 2] ad honores [*syn.* subrepserit]). CLAVD. 18, 146 -ere (irrumpere *l. v.*) sacris obsequiis. COD. Theod. 1, 6, 11, 3 si quolibet genere ad id, quod prohibetur, *ii, qui mutare militiam conati sunt,* -erint. 7, 21, 1 pr. in titulo⟨s⟩ militaris laudis -ere (-rip- *R*). 8, 1, 5 *ne actuarii* ad quasdam -ant dignitates, quibus eos perfrui . . . statuta prohibent. 8, 2, 3 pr. in nomen . . . militiae. 8, 4, 21 in memorialium scrinia. 9, 26, 2 (= Iust. 9, 26, 1, 1) ad . . . munus. 12, 1, 49, 1 si qui . . . ad . . . gradus clandestinis artibus adspirent aut studio fraudulentae artis -erint. 12, 1, 62 ad fabrorum collegium. 12, 1, 161 qui . . . ad indebita officia fraude callidae molitionis -unt. COD. Iust. 12, 19, 10, 1 *ne memoriales* geminis chartis -erint. *al.* ⓑ *qua via*: TAC. ann. 1, 7, 7 ut vocatus electusque potius a re publica videretur *Tiberius,* quam per uxorium ambitum et senili adoptione -isse. 13, 12, 2 *Acte* penitus -erat per luxum et ambigua secreta. CONSVLT. Zacch. 3, 3 p. 100, 32 *quidam monachi* studiis lubricae familiaritatis -unt. *v. et l. 2. 6. 12. 17. 19. p. 401, 74. 80.*

(II) *bestiae*: Ⓐ *nude*: COLVM. 8, 3, 4 ne possint noxia -ere animalia (*sc. ad gallinas. v. et l. 52*). 10, 321 parvulus . . . pulex -ens (inreptens *l. v.*). Ⓑ *indicatur quo*: TERT. nat. 1, 4, 12 *zelotypus* ne mures quidem in cubiculum -entes . . . sustinebat. *in similitudine*: ACT. Archel. 28, 2 similis est malignus leoni, qui -ere vult gregi (gregem *C* [*v. p. 403, 58*]) boni pastoris.

(III) *Poenae quasi deae, necnon (apud ecclesiasticos) daemones, diabolus sim.*: Ⓐ *nude*: STAT. Theb. 5, 60 lento . . . -unt agmine Poenae. Ⓑ *indicatur quo* (*per dat. l. 36. 41.* in *c. acc. l. 38. nota* in *c. abl. l. 36. additur qua*: *l. 40. 41*): MIN. FEL. 27, 2 *daemones* -entes etiam corporibus occulte (CYPR. idol. 7 p. 24, 11 spiritus ⌊in⌋ [⌊ ⌋ *codd., retinet Hartel*] corporibus. LACT. epit. 23, 8). LACT. inst. 5, 21, 5 quomodo *daemones* in hominem -erint (*syn. 3* insinuant se mentibus; *cf. 4* corpora . . . occupant). RVFIN. hist. mon. 1 p. 396^{B} diabolus . . . per . . . pravae voluntatis aditum -it in cor nostrum. COMM. apol. 173 -erat . . . rudibus temerarius ille (*i. diabolus. cf. et l. 30*) per latices animae. *al.*

β *-unt res*: (I) *herbae sim.*: Ⓐ *vigente vi rependi* (*indicatur qua l. 45*): COLVM. 4, 1, 2 *ne terra* repellat novas -entes radiculas. DRAC. ros. 3 sacrilega placidas -psit spina per herbas. Ⓑ *fere i. q. usurpare locum indebitum vel insolitum* (*indicatur quo per dat. l. 48. 49*): COLVM. 4, 4, 3 nullis herbis -entibus. STAT. silv. 5, 3, 8 funestam . . . hederis -ere taxum. *in imagine*: PLIN. nat. 19, 128 *lactuca Cilicia* coepit -ere sativis.

(II) *res vel liquidae vel per aëra sim. se infundentes* (frigus *l. 57*): Ⓐ *nude*: COLVM. 3, 18, 5 -entibus aquis praedictisque animalibus (*sc. formicis sim. in medullam vitis, cf. supra l. 27*). Ⓑ *indicatur*: *quo* (*per* in *c. acc. l. 55. dat. l. 56. 57*): SEN. nat. 6, 14, 4 cum tenuissimus idemque fortissimus *spiritus* . . . -at quamvis in obstructa (*syn.* intravit). AVIEN. orb. terr. 106 mediis infunditur oris -itque salum (*Dionys. perieg. 71* ἑλίσσεται. *syn. 104* se inserit). AMBR. hex. 5, 17, 56 p. 183, 16 *ne* teneris *hirundinis pullis* frigus -at. *qua*: ARNOB. nat. 3, 18 p. 124, 14 *aures* flexuosis tramitibus perforatas, qua -ere vox possit. POMER. 3, 6, 2 p. 481^{B} pulchrorum corporum formae per oculos -entes. 3, 6, 4 p. 482^{B} odor male suavis . . ., qui per patulas narium cavernas -psit.

(III) *res variae*: Ⓐ *nude, fere i. q. sensim exsistere, innotescere, introduci*: ① *in universum*: COLVM. 12 praef. 10 necessaria -psit villicae cura. VLP. dig. 13, 5, 14, 1 cum utilitas pignorum -erit. HIER. epist. 36, 5, 1 illud, quod non interrogaveras, dum aliud agimus, -psit. COD. Theod. 8, 12, 4 pr. ut nulla quaestio voluntatis possit -ere. COD. Iust. 5, 27, 7, 1 (*a. 519*) sive antequam eadem lex -erit seu post eandem legem. ② *dicitur in malam partem*: *morbi sim.*: COLVM. 7, 5, 6 *scabies* ubi coepit -ere sic intellegitur *eqs.* PLIN. nat. 26, 9 Ti. Caesaris principatu -psit id malum (*i. colum. cf.* ARNOB. nat. 7, 47 p. 282, 11 aliquid quod metueretur). TAC. ann. 4, 8, 1 Seianus . . . deligit venenum, quo paulatim -ente fortuitus morbus adsimularetur. *vitia sim.* (*artes pravae l. 74 sq.*): PLIN. nat. 30, 2 specie salutari -isse *artem magicam* velut altiorem sanctioremque medicinam (AVG. civ. 2, 13 p. 68, 19 D. *theatricae artes*). QVINT. decl. 268 p. 93, 25 antequam ulla istius artis (*i. philosophiae*) simulatio -ret (HIL. in psalm. 118 caph 7 p. 455, 6 falsorum fratrum simulatio ad nocendum arte fraudulentae insectationis -it [subrepit *V*]). HIL. in psalm. 118 heth 11 p. 429, 18 scit *propheta* turpes corporum cupiditates adfectu blandae voluptatis -ere. SACR. Leon. 631 quidquid diabolicae fraudis -it (*seq.* incurrit). *al.* *eventus funesti, damnum sim.*: TAC. ann. 1, 73, 1 quanta Tiberii arte gravissimum exitium -erit. AVG. in psalm. 83, 5 p. 1059$^{\text{in.}}$ quamvis nihil molestum -at. AVELL. p. 136, 10 apparet ideo perfidorum -isse perniciem, ut *eqs. al.*

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ⓑ indicatur: ① quo: ⓐ generatim: per in c. acc.: Cic. off. 3, 75 si vir bonus habeat hanc vim, ut ... possit in locupletium testamenta nomen eius -ere. Plin. nat. 26, 3 haec lues ... primum Ti. Claudi Caesaris principatu medio -psit in Italiam. v. et l. 13. 20. per dat.: Stat. Theb. 1, 340 iam somnus avaris -psit (inserpit l. v.; v. vol. VII 1, 1880, 25) curis (8, 217 lacrimis. cf. Boeth. mus. 1, 1 p. 185, 29 ut eis [i. Pythagoricis] lenis et quietus sopor -ret). Frg. Bob. gramm. V 556, 16 hoc nomen (sc. 'filius') ... regulae propriorum -psit. v. et l. 19 sq.. per ad: Firm. math. 1, 10, 11 ad comas ... varius color latenter -it. per adv.: Cypr. epist. 59, 19 p. 689, 17 illic contagium venenati sermonis et pestiferae seminationis -erat. Const. Sirmond. 9 facile vitia subrepunt, ut illuc etiam error -at (subripiunt ... orror inripiat cod.). vigente vi imaginis (per in c. acc. l. 15 sq.; per acc. [nomen civitatis] l. 18): Hil. syn. 39 p. 513^{A} quia multis et occultis cuniculis in catholicam domum ea ... haeresis tentaret -ere (78 p. 531^{A} in catholicam ecclesiam). Avg. civ. 3, 21 p. 132, 22 D. per ... Manlium ... triumphantem Asiatica luxuria Romam omni hoste peior -psit. in similitudine (per dat.): Avell. p. 492, 9 haeretica communio quasi morbosa contagio ecclesiis ... temptat inripere (-rep- B). nota locutionem in usum -ere, i. q. prave in usum venire: Vlp. coll. Mos. 15, 2, 2 nonnumquam -isse (in rebus si se l. v.) in usum, ut etiam profiterentur harioli et publice se praeberent. ⓑ in homines eorumque corpus (l. 33 sqq.) vel animum sim.: ⓐ in universum: per in c. acc.: Pompon. Atell. 141 quot laetitias insperatas modo mi (mihi codd.) -psere in sinum ('accusativus pro nominativo' Non. p. 500, 29; at cf. Leo, Ausgew. kl. Schr. I 266 n. 2 'dialektisch' [sic Devoto, Storia d. lingua di Roma p. 193] 'oder soloek' [sic Löfstedt, Synt. II 329]). Cic. de orat. 3, 203 illa dissimulatio, quae maxime quasi -it in hominum mentes. orat. 97 haec eloquentia modo perfringit, modo -it in sensus. Qvint. inst. 9, 1, 19 oratio figurata in animos iudicum, qua non observatur, -it. per dat.: Sen. epist. 38, 1 plurimum proficit sermo, quia minutatim -it animo. Stat. silv. 5, 2, 63 nondum validae tibi signa iuventae -psere genis. Prvd. praef. 23 -psit subito canities seni. Drac. laud. dei 2, 642 dulcior ... gelidis -psit flamma medullis.
ⓑ dicitur in malam partem: per in c. acc.: Planc. Cic. fam. 10, 23, 1 credulitas ... error est ... et quidem in optimi cuiusque mentem facillime -it (Ambr. hex. 6, 8, 50 p. 242, 3 concupiscentia [syn. intret in te]. Avg. bapt. 3, 2, 2 p. 197, 21 per disputationes). Lact. opif. 1, 5 vereor ... ne paulatim consuetudo et iucunditas bonorum terrenorum ... in animum tuum -at ([repat l. v]. Boeth. cons. 1, 6, 9 W. perturbationum morbus). per dat.: Sen. dial. 5, 4, 5 iracundiam ... eruditis hominibus et in alia sanis -ere. 12, 8, 1 insidiabitur solitudini tuae dolor et requiescenti animo tuo paulatim -et (Ambr. epist. 18, 28 p. 980^{A} rudibus animis -isse fidem Christi [gentiles sc. dicunt]). Ambr. epist. 66, 1 p. 1225^{B} magnum est ... nullum pati absentibus damnum -ere. in psalm. 118 serm. 7, 37 p. 149, 3 ut oblivia mihi tuae venerationis -rent (oblivio ... -ret l. v. Avg. c. Petil. 2, 92, 204 p. 128, 7 tibi ... oblivio. cf. l. 84. p. 406, 62). per in c. abl. (in imagine): Mart. Brac. superb. 9 si virulentum semel vel morbi contagium in penetralibus nostri cordis -erit.
② qua: Plin. nat. 36, 5 qua magis via -unt vitia quam publica? Tac. dial. 29, 2 per lasciviam et dicacitatem ... paulatim impudentia -it. Tert. uxor. 1, 8 l. 25 per loquacitatem -unt (NFR, om. A, ingerunt Kroymann) verba pudoris inimica. Lact. epit. 38, 3 scelerati atque impii deorum cultus per insidias daemonum -erunt. v. et l. 15. 31. 39.
2 transitive: a -unt animantes: α corporaliter: ① fere i. q. clam intrare: -it bestia (accedente vi repandi per locum angustum, cf. l. 64): Phaedr. app. 26, 2 cum ... lupus ... veprem -ret. -unt homines: Apvl. met. 3, 24, 1 Fotis summa cum trepidatione -it cubiculum (8, 11, 2). 9, 5, 2 latenter -it ... hospitium temerarius adulter. Cod. Theod. 7, 16, 2 pr. ut nullus vel vi vel clam vel aperto vel etiam occulto nostri possit imperii regiones -ere. ⓘⓘ i. q. per angustum locum rependo intrare (cf. l. 59. p. 401, 32): Apvl. met. 4, 15, 3 Thrasyleon festinus -psit caveam (opp. 4, 18, 4 prorepit). per imaginem, vi verbi repandi evanida, i. q. angustum locum ingredi: Greg. Tvr. Iul. 1 p. 563, 23 utinam quisque nostrum ... statim ... iustitiae viam ... conaretur -ere.
β incorporaliter, fere i. q. fraudulenter invadere: ① spectatur usurpatio iuris sim.: Frontin. (?) grom. p. 35, 16 iuris formula quietem tam longae possessionis -ere non sinit. Cod. Theod. 8, 1, 2 ne ii, qui procul ab officio ... sunt, ... locum possint laborantibus debitum -ere. v. et p. 402, 8. ⓘⓘ spectatur captatio animorum: Tac. ann. 4, 2, 2 Seianus -ere paulatim militares animos adeundo appellando. Avell. p. 206, 17 tu qui ... falsis litteris cor pontificis -isti (Guenther, eresisti trad.). al.
b -unt res: α corporeae: Avien. ora 531 cavum ... late caespitem -it salum. β incorporeae: ① afficientes hominum: corpus: Ven. Fort. virt. Hil. 5, 15 paulatim mobilis vigor articulos stupentes et ungues -psit. animum: Gell. 1, 6, 4 si ... modo ... possint sententiae falsae rhetoris movendos (A, ad movendos cett. fortasse recte, cf. p. 401, 74) hominum animos qualicumque astu -ere. Rvfin. patr. 4, 2 p. 320^{A} cogitationes noxiae cor eius -unt. Act. Archel. 34, 2 cum eos (i. seniores) inimica ... memoriae -isset oblivio (v. p. 403, 49). ⓘⓘ ius usurpatum sensim ad aliquem perveniens: Cod. Iust. 1, 3, 40 (a. 524) iudices et ... defensores ecclesiarum ..., quos turpissimum insinuandi ultimas deficientium voluntates genus -erat (6, 23, 23).
II fere i. q. sensim cauteque procedere (translate, sc. in ratione argumenti explicanda): Hier. tract. p. 389, 3 vide ... quomodo Iohannes euangelista paulatim et prudenter -it.
deriv.: irreptio, irrepto, irreptor. Centlivres.

irrepōscibilis, -e. ab in et reposcere. scrib. inr-. qui reposci non potest: Apvl. apol. 92 virginitas cum semel accepta est a marito reddi nequitur ...; vidua autem ... nihil affert -e (inrepossibile φ ante corr.). Sidon. epist. 8, 15, 2 ut promissum, quod mihi insolubile videtur, tibi quoque videatur -e.

***irreprehēnsibilis**, -e. ab in et reprehensibilis. scribitur: inr- passim. -praeh- (-p̄h-): Itala II reg. 14, 25 (v. l. 79). psalm. 18, 8 (Didasc. apost. 48, 20 Tract. in Luc. 1, 6 Migne suppl. 1, 329^{med}). Vvlg. Col. 1, 22. I Tim. 3, 2. 5, 7. 6, 14 Tit. 2, 8. al. -preens-: Vvlg. Tit. 2, 8 (TL). -hins-: Vvlg. Col. 1, 22. I Tim. 3, 2. 6, 14 Tit. 2, 8. al. -ivil-: Ambr. Tob. 16, 55 p. 551, 6. formam comparativi v. p. 405, 45. superlat. deest. de notione: Hesych. in lev. 8, 8 p. 876^{D} (ad I Tim. 3, 2) -is, id est accusatione mundus et a querela omni liber. v. etiam l. 47. Gloss. ἀκατάληπτος, ἀνεπίληπτος, ἄπταιστος. de usu: m. pro subst. v. l. 70 sqq. n. pro subst. v. l. 29. 39. p. 405, 27. legitur inde ab Itala, Tert.; numquam adhibetur a poetis. adv. apud eccl. inde a Ps. Cypr., Ambr., Hier.
[variat in codd. c.: inpre- (falso): Ps. Sen. epist. Paul. 14 (Q). Hier. epist. 69, 8, 7 Vvlg. Col. 1, 22. cf. l. 32. incompre- v. p. 406, 10. dub.: Conc.^{S} I 2 p. 105, 4 (= I 3 vers. Tur. p. 188, 24) audentes aliquid contra -ia (sc. incarnationis. gr. I 1, 4 p. 17, 7 τῶν ἀνεφίκτων. syn. I 5 p. 335, 20 de inconprehensibilibus [cf. Rustic. Conc.^{S} I 3 p. 188, 24 incomprehensibilia], II 3, 1 p. 87, 26 ineffabilia [-ia l. v.]. magis convenit in[re]prehensibilia, cf. vol. VII 1, 676, 15).]
qui reprehendi non potest (fere c. notione laudis; aliter de eis, qui tantum crimine vacant l. 39. 47. p. 405, 23. 37. 39. cf. p. 406, 8. 36): A in universum: Firm. math. 1, 7, 39 Scipio ... post dictaturae -es actus ... oppressus. Diom. gramm. I 473, 12 (= 502, 27) vir doctus de ... carminibus ... iustis rationibus et -i sententia iudicabit. Schol. Hor. gloss. Γ epist. 1, 1, 101 'insanire putas sollemnia me': communia, -ia. Novell. Iust. 13, 3, 1 praetorem oportet ... virum esse undique honestum et -em (ἀνεπίληπτον).
B usu Christiano: 1 nude: a de hominibus (deo l. 75): α speciatim de eis, qui munere funguntur ecclesiastico sive professione obligantur: Itala I Tim. 3, 2 (= Vvlg.) oportet ... episcopum -em esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum eqs. (ἀνεπίλημπτον. huc spectant e. g. Tert. monog. 12, 7 [4] noli esse -is. Iren. 3, 3, 1 Ambr. epist. 63, 61. Hier. epist. 69, 8, 7 'ornatum' ... ἐπίτασις est prioris verbi, id est '-is': qui vitia non habet, -is appellatur, qui virtutibus pollet, ornatus est. adv. Pelag. 1, 22 p. 516^{A} '-is' aut nullus aut rarus est [opp. reprehensibilis]. al. v. et l. 21. p. 405, 44). II Tim. 2, 15 (Aug. spec. 40 p. 251, 23. al.) operarium -em (ἀνεπαίσχυντον, Vulg. inconfusibilem). Tit. 1, 6 sq. (Hier. in Agg. 2, 11 p. 1406^{D}. al.) si quis est -is, unius uxoris vir ...; oportet enim episcopum -em esse (ἀνέγκλητος. cf. l. 44. ad l.: Hesych. in lev. 21, 20 p. 1064^{B} quis ... -is nisi impollutus? deinde unde colligatur -em eum esse, a qualibus maculis aut passionibus carendo, ... ostendit Paulus). Synod. Hil. coll. antiar. p. 118, 6 Asclepius ... ex sententiis iudicantum episcoporum ostendit se esse -em (gr. l. 24 ἀθῷον). Ambr. vid. 2, 8 viduas -es ... esse debere (ad Vvlg. I Tim. 5, 7 [ἀνεπίλημπτοι]). Didasc. apost. 9, 9 Rvfin. epist. Clement. 13, 2. Avg. virg. 49, 49 p. 294, 21 virgines dei -es ... sequantur agnum. saepe. β generatim: Itala Phil. 2, 15 (cod. g. al.) ut sitis -es et simplices eqs. (ἄμεμπτοι, Vulg. sine querela). apoc. 14, 5 (Aug. pecc. mer. 2, 7, 8 p. 79, 9) -es sunt (ἄμωμοι, Vulg. sine macula. Avg. ibid. l. 10 ideo sunt -es, quia se ipsos veraciter reprehenderunt). Arnob. nat. 2, 15 p. 60, 4 inculpabiles et ideo -es vivimus. Zeno 2, 15, 1 Iob. Ambr. Abr. 1, 4, 27 p. 522, 4 'esto ... sine querela' (gen. 17, 1), hoc est -is, ut de te uxor non queratur nec quisquam tua facta reprehendat. Tob. 16, 55 p. 551, 6 -is faenerator. Vvlg. Tob. 10, 13. Avg. serm. 301, 2, 2 p. $1381^{med.}$ ideo -es pueri, quia non mendaces. Praedest. 1, 23 p. 594^{D} omnes veteris testamenti -es ... approbavit dicens: quis accusabit adversus electos dei ? (sic pro subst.: Alc. Avit. hom. 16, 2 p. 124, 25 quod solis -bus debetur). Greg. M. moral. 4, 18 p. 647^{C}. 11, 52 p. 977^{B} sancti viri semper -es interni iudicis oculis assistant (syn. 19, 20 p. 109^{A} irreprobabiles). saepe. nota de deo: Ps. Avg. quaest. test. I 83, 6 p. 143, 14 deus facit, quod convenit rationi, ut -is perseveret.
b de rebus (non nisi incorp.): Itala II reg. 14, 25 (cod. 117) erat ... Abessalon ... a vestigio pe⟨dis⟩ usque ad verticem ⟨capi⟩tis -praehen⟨sibi⟩lis formae (οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ μῶμος, Vulg. non erat in eo ulla macula). psalm. 18, 8 (Ambr. in psalm. 1, 30 p. 26, 13. al. = Psalt. Rom.) lex domini -is (ἄμωμος. huc spectat e. g. Avg. c. Faust. 22, 29 p. 624, 2). 100, 2 (Sangerm.) in via -i (ἀμώμῳ [100, 6]. Ambr. Isaac 3, 6 p. 646, 13). II Cor. 6, 3 (Pelag. ad l. p. 263, 9) ut -e sit ministerium nostrum (ἵνα μὴ μωμηθῇ, Vulg. ut non vituperetur). I Tim. 6, 14 (Tert.
[Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

resurr. 23 p. 58, 14 = VVLG.) mandatum (ἀνεπίλημπτον). Iac. 3, 17 (cod. ff) dei . . . sapientia . . . est . . . sine diiudicatione, ⌊-is⌋, sine hypocrisi (⌊⌋om. gr. et Vulg. cf. Ps. SEN. epist. Paul. 14 sophiam. FVLG. RVSP. praedest. 3, 7 p. 655C scientia). LVCIF. Athan. 2, 27 p. 196, 21 de episcopi -i officio (ad p. 404, 53). p. 198, 3 quomodo possit sermo meus proferri sanus, -is? (spectat ad VVLG. Tit. 2, 8 verbum sanum, -e [ἀκατάγνωστον]. AMBR. off. 2, 17, 86 sermo salubris atque -is. CASSIOD. Didym. in Iac. 3, 2 -em . . . et sine vitio profert [antea: inoffensibilem]. cf. HIER. epist. 69, 8, 4 lingua). AMBR. Iac. 2, 3, 10 p. 37, 19 bonus . . . dolus, ubi -is est rapina eqs. (cf. off. 3, 9, 65 fraus). virg. 1, 7, 38 perfecta et -is virginalis animae pulchritudo. MAXIMIN. c. Ambr. 115 episcopatus. RVFIN. apol. Orig. 5 p. 577C haec est . . . Origenis fides . . ., et . . . quid tam -e? (cf. CONC.S I 2 p. 104, 34 -em . . . fidei confessionem [gr. I 1, 4 p. 16, 24 ἀδιάβλητον. al.]. I 5 p. 343, 12 recta sane et -is fides [gr. I 1, 4 p. 49, 13 ἀκατάσκωπτος, ἀκατάσκηπτος l. v.]. ALC. AVIT. epist. 4 p. 29, 33 stilo catholico et -i fide). PAVL. NOL. epist. app. 2, 16 p. 448, 1 qui ita -em suam vitam exhiberi velit, ut is non libenter reprehendat alienam (MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 4 p. 349med. [gr. p. 132in. ἄληπτον]. PALLAD. hist. mon. I 46 p. 330C [gr. 58 p. 151, 18 B. ἀνεπίληπτον]. al. cf. CASSIAN. conl. 14, 19 p. 424, 2 -i conversatione [al.]). CONC.S I 3 vers. Tur. p. 20, 26 patrum rectis et -bus dogmatibus (gr. I 1, 1 p. 26, 18 ἀνεπιλήπτοις. al.). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 235, 19 somnum et . . . tristitiam et alias -es passiones (gr. I 1, 6 p. 155, 22 ἀδιαβλήτων. syn. Dionys. Exig. Conc.S I 5 p. 298, 18 absque vitiis). ALC. AVIT. epist. 4 p. 31, 5 personas legitimi atque -is tori pace devinctas. FVLG. RVSP. ad Monim. 2, 8 p. 186D secundum dei . . . imperscrutabilem atque -em voluntatem. praedest. 1, 31 p. 619A aequitatem (2, 32 p. 645A). saepe. n. pro subst.: Ps. AVG. quaest. test. I 114, 24 p. 314, 19 non posse turpe et reprehensibile ante sanctum esse et -e. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 147, 12 ut . . . plerumque -ia reprehenderent.

2 c. additamentis: a adv. (adi. l. 32): AMBR. exc. Sat. 2, 119 sponsa adhuc tota -is, tota formosa (ex Itala cant. 4, 7 [ibid.] reprehensio non est in te). AVELL. p. 639, 17 ea, quae . . . undique sunt -ia (NOVELL. Iust. 6, 1 pr. vita episcopi honesta et inculpabilis et undique -is. cf. et p. 404, 40). ORIG. in Matth. ser. 107 p. 226, 9 omnino. b c. casibus: α dat.: CONC.S I 3 vers. Tur. p. 42, 3 si . . . et contra parentes nobis bellum sine crimine et -e est (gr. I 1, 1 p. 97, 7 ἀνεπίληπτος). MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 38, 8 quod est . . . firmum atque -e gentilibus. GREG. M. moral. 21, 10 p. 195C ut sancti viri tanto fiant -es iudici, quanto semetipsos cottidie . . . reprehendunt. β abl.: AMBR. off. 1, 24, 113 Iob . . . secundis atque adversis rebus -is. RVFIN. Orig. in lev. 13, 6 p. 477, 18 sanctorum . . ., qui mundi sunt corde . . ., qui vita -es. nota abl. comparationis: GILD. Brit. 108 chron. III p. 84, 7 si dixisset apostolus (I Tim. 3, 2) eum esse omnibus -iorem debere. abl. mensurae v. l. 39 sq. c c. praepp.: apud: RVFIN. Orig. in Rom. 10, 6 p. 1259A ut vita sua -is sit apud homines (spectat ad I Cor. 10, 32 ἀπρόσκοποι. al.). coram: VVLG. Eph. 1, 4 (D). Col. 1, 22 exhibere vos sanctos et immaculatos et -es coram ipso (ἀνεγκλήτους). in conspectu: GREG. M. moral. 11, 45 p. 974B ut in conspectu aeterni iudicis . . . inveniri -es debeant. al. indicatur, quo respectu aliquis -is sit: AMBROSIAST. in I Thess. 2, 4 inventus est . . . in conversatione -is. 3, 13 ut -es inveniantur cum sanctis in caritate dei. LEO M. epist. 95 Conc.S II 4 p. XLIV 19 in omnibus (GREG. M. epist. 5, 31 p. 312, 10). CONC.S II 3, 1 p. 173, 20 in doctrina fidei (gr. II 1, 1 p. 182, 40 ἀκατάγνωστον). ORIG. in Matth. ser. 33 p. 61, 32 qui in actibus vitae suae -is est.

adv. ***irreprehēnsibiliter.** 1 i. q. ita, ut reprehendi non possit, sed potius laudetur: Ps. CYPR. pasch. 3 p. 251, 9 deus inter diem et noctem aequaliter, hoc est -r divisit (MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 32, 37. CONC.S II 3, 1 p. 224, 16 [gr. I 1, 2 p. 47, 22 ἀλήπτως. cf. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 77, 9 -r partitis. syn. I 2 p. 60, 35 sine reprehensione. I 5 p. 107, 3 sine peccato]). AMBR. epist. 37, 19 p. 1089A qui . . . recte facit omnia, utique inoffense et -r et sine damno et commotione sui facit omnia (SACR. Gelas. 1, 36 p. 544. al.). Iac. 2, 3, 12 p. 39, 6 qui recte agit, inculpate et -r agit (LEO M. epist. 104, 5 Conc.S II 4 p. 57, 10). HIER. Didym. spir. 11 p. 113C vivens -r (RVFIN. epist. Clement. 5, 2 [ἀνεπιλήπτως]. POMER. 3, 2, 2 p. 477A. 3, 30, 2 p. 513B. GREG. M. moral. 26, 53 p. 381C iuste atque -r). in Ezech. 2, 1 p. 467C Paulus . . . -r est conversatus. CASSIAN. conl. 24, 7 vos in omni perfectionis via -r incedentes. EPIST. pontif. 351 Migne 20, 763B -r . . . per annos innumeros in presbyterii honore durasse. LEO M. epist. 95, 1 Conc.S II 4 p. 50, 24 quae . . . -r hactenus gesta sunt. 118 Conc.S II 4 p. 71, 29 euangelio . . . -r serviamus (GREG. TVR. Franc. 2, 2 p. 39, 17). 156, 1 Conc.S II 4 p. 102, 4 quae . . . instruente spiritu sancto -r definita sunt (AVELL. p. 236, 29. al.). AVELL. p. 231, 24 inconcusse inviolabiliter -r atque inretractabiliter . . . nos . . . secuturos. al. CONC.S I 2 p. 39, 18 utrum recte et -r et consonanter sanctae . . . synodo talia scripserim an non (gr. I 1, 2 p. 13, 24 ἀνεπιλήπτως. al.). p. 86, 12 litteras probavit recte habere et -r sancta synodus (gr. I 1, 3 p. 6, 32 ἀλήπτως [I 3 vers. Tur. p. 196, 1]. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 96, 8 [gr. I 1, 7 p. 149, 6 ἀνεπιπλήκτως]. EVSTATH. Basil. hex. 6, 3, 10 [gr. p. 124B ἀμίκτως]. al.). I 5 p. 129, 10 (gr. I 1, 7 p. 48, 24 ἀμωμήτως). II 5 p. 16, 5 sedem episcopalem . . . -r ⟨adeptus⟩. PRAEDEST. 1, 43 p. 600C -r cathedram episcopatus obtinuit. CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 33, 17 -r . . . dixisse (al.). FVLG. RVSP. praedest. 3, 2, 2 p. 652B sapientia dei . . . -r . . . opera sua . . . disposuit (seq. non fallitur aut reprehenditur). GREG. TVR. Andr. 6 p. 830, 38 episcopum -r custodientem, quae . . . susceperat (al. cf. Iul. 50 p. 584, 10 ut . . . -r teneam). GREG. M. epist. 1, 24 p. 30, 15 sacerdos -r graditur. 3, 15 p. 174, 14 -r ordinetur. 7, 6 p. 449, 24. ORIG. in Matth. 14, 16 p. 320, 9 Christus pharisaeis manifeste et -r fuerat responsurus (gr. l. 21 ἀνεπιλήπτως). al.

2 i. q. ita, ut, etsi nihil praecipue laudandum sit, tamen sine crimine fiat (cf. l. 36. p. 404, 34): AVG. c. Gaud. 2, 9, 10 p. 265, 29 boni malos non solum -r (incomprehensibiliter l. v.), verum etiam laudabiliter tolerant. perf. iust. 9, 20 p. 20, 15 non qui iam perfectus est, sed qui ad . . . perfectionem -r currit carens criminibus damnabilibus. CASSIAN. conl. 17, 28, 1 ea mandata, quae sine iactura . . . possunt . . ., cum necesse fuerit, -r praetermitti.

deriv.: irreprehensibilitas.

irreprehēnsibilitās, -ātis f. ab irreprehensibilis. scrib. inr-. i. q. status irreprehensibilis: CONC.S I 2 p. 32, 2 accedere . . . ad piam religionem et -em et eos, qui in clero sunt . . ., ab omni culpa, quae in vita est, liberari (gr. I 1, 1 p. 115, 3 ἀνεπίληπτον [I 3 Rustic. p. 50, 2]). GREG. M. epist. 5, 53a p. 356, 40 neque . . . simul umquam conveniunt culpa operis et -s cordis. past. 1, 8 p. 21B Paulus (I Tim. 3, 2) cum . . . virtutum necessaria . . . enumerat, quae sit -s ipsa manifestat. ibid. ut auditores suos . . . descripto -is culmine restringat a superbia (opp. reprehensibilitas).

deriv.: reprehensibilitas (retrogr., v. l. 24).

irreprehēnsibiliter v. p. 405, 57.

irreprehēnsus, -a, -um. ab in et reprehensus. scrib.: inr- in tit. (v. l. 48) et passim in codd. -prens-: OV. met. 3, 340 (p). legitur ap. OV. et inde ab ITALA, CHAR. [variat in codd. c. irreprehensibilis: v. l. 39. 46.]

1 respicitur iudicium omnium, fere i. q. irreprehensibilis, qui (quod) a nemine umquam reprehenditur (fere c. notione laudis, aliter [cf. l. 8. p. 404, 34] l. 36. 42): a de rebus (incorp.; corp. non nisi metonymice l. 39): OV. met. 3, 340 Tiresias -a dabat populo responsa. trist. 5, 14, 22 antea tua (i. uxoris) . . . turpi sine crimine mansit et tantum probitas -a fuit; . . . nunc . . . conspicuum virtus hic tua ponat opus (v. l. 33). CHAR. gramm. p. 71, 14 B. utrumque (i. et 'senecta' et 'senectus') . . . -o sermone dicetur. ITALA I Thess. 3, 13 (Ambrosiast. ad l. al.) ad confirmanda corda vestra -a (irreprehensibilia l. v.) in sanctimonia coram deo (ἀμέμπτους, Vulg. sine querela. cf. p. 405, 52). MAX. TAVR. serm. 67 p. 670A haec -ae devotionis est sanitas. COD. Iust. 9, 9, 20 mulierum, quae vim passae sunt, -am voluntatem. b de hominibus: ITALA Col. 1, 22 (Ambrosiast. ad l.) exhibere vos sanctos et inmaculatos et -os in conspectu suo (ἀνεγκλήτους, Vulg. irreprehensibiles). Ps. HIER. in I Cor. 1, 8 p. 29, 11 'usque ad finem' vitae suae '-i (irreprehensibiles l. v.) in adventum . . . Christi' permaneant (ad gr. ἀνεγκλήτους, Vulg. sine crimine). CE 1988, 11 Allia Potestas exiguo sermone -a manebat (nota Ovidii [l. 35] imitatorem in numeris peccasse, cum verbum prioris versus pro fuit poneret).

2 respicitur iudicium unius hominis, i. q. non vituperatus: HIER. in Gal. 4, 11 p. 379A Paulus videns errantes nec penitus eorum desperavit salutem . . . nec rursum -os reliquit.

irreprobābilis, -e. ab in et reprobabilis. NOT. Tir. 19, 100a ⟨inre⟩probabilis. qui reprobari non potest: IREN. 4, 26, 5 apud successores apostolorum est id, quod est sanum et -e conversationis, et inadulteratum et incorruptibile sermonis constat. GREG. M. moral. 19, 20 p. 109A sancti sese -es interni iudicis obtutibus parant.

adv. **irreprobābiliter.** GLOSS. V 571, 2 inrefragabiliter inreprobabiliter. Hi.

irrēptio, -ōnis f. ab irrepere. scrib. inr-. e coni. v. l. 65. fere i. q. introductio furtiva, insinuatio: AVG. epist. 217, 5 p. 406, 13 ut hoc menti nostrae nulla subtrahat oblivionis -o (obr- l. v.; cf. p. 403, 49). ord. 3, 13, 38 p. 174, 4 ratio ab omni . . . falsitatis -e defenderat artem. COD. Theod. 8, 12, 1, 2 ad excludendam in donationibus vim atque -em (Gothofredus, inrupt- codd.).

irrēpto, -āre. verbum frequentativum ab irrepere. scrib. inr-. [e coni.: GRATT. 297 -at (Radermacher, Enk; ire placet trad.).] fere i. q. irrepere (poetice; sensus frequentativus apparet l. 71. acced. dat. l. 71. 72. 74; acc. [nomen civitatis] l. 73): 1 fere i. q. prorepere ad aliquid, aliquem: STAT. silv. 3, 1, 178 grex . . . protervus nepotum . . . umeris -et avi. Theb. 4, 386 ad Bacchum: pampineum . . . iubes nemus -are Lycurgo. 2 fere i. q. clam et illicite intrare: STAT. Theb. 11, 732 ad Creonta: vis . . . hostiles . . . Mycenas squalidus -et Oedipus? ANTH. 19 (GLOSS.L IV p. 8 v. 9) ne mihi . . . cataclum carmen -et.

irrēptor, -ōris m. ab irrepere. qui se in possessionem alienam insinuat: COD. Theod. 2, 26, 2 (= Iust. 3, 39, 4) qui -r (inruptor, inrepto, in repertor vv. ll.) agrorum fuerit in lite superatus (syn. Interpr. pervasor iuris alieni). Centlivres.

irrepudiābiliter adv. ab *irrepudiabilis (cf. repudiabilis). i. q. ita, ut repudiari non possit: CONC.S I 5 p. 347, 22 Christus homo factus ea, quae erat ante carnem, -r habet (gr. I 1, 4 p. 54, 21 ἀναποβλήτως).

irrequiēbilis, -e. ab in et requiescere; cf. Leumann, Adj. auf -lis p. 126. scrib. inr-. qui ita satiari, ut requiescat, non potest: [Hi.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SCRIB. LARG. 105 stomachi vitium, quod cum . . . -i, ut ita dicam, et inexstinguibili siti consistit (inde MARCELL. med. 20, 10).

irrequiēs, (-ētis) adi. ab in et requies, cf. inquies. scrib. inr-; irr- AVSON. 342, 11 (l. v.). vox poetica, non legitur nisi nom. et vocativus (l. 6). i. q. irrequietus: AVSON. 153, 16 p. 8 P. (= PAVL. NOL. carm. 5, 16) deus -s, cuncta ipse movens, vegetator inertum. 341, 5 p. 159 palpitat -s vegetum . . . cor. 342, 11 p. 160 Aethiopum . . . pervigil -s gens.

? **i⟨r⟩requiēsco,** -ere. ab in (praep.) et requiescere, cf. 3. insitus. fere i. q. quiescentem inesse: INSCR. NSc. 1915 p. 61 hic irequ⟨iescit in⟩ somno pa⟨cis . . .⟩ h(onesta) p(uella) eqs.

irrequiētus, -a, -um. ab in et requietus. scrib. inr- passim. GLOSS.L III Abstr. IN 202 -a, semper vigilans. legitur inde ab Ov., SEN. philos. [variat in codd. c. inquietus: HIL. AREL. vita Honorat. 38 l. 13 -is (inquietis PLer.) animae desideriis. al. v. et vol. VII 1, 1807, 22. irreprehensus: v. l. 28. e coni. v. l. 42.]

A vi temporis perfecti non vigente: 1 fere i. q. numquam ab opere sim. cessans: a de eis, qui aliquid sine remissione agunt: α c. respectu actionis continuae: Ov. met. 1, 579 -us Enipeus flumen. 5, 443 Ceres filiam quaerens faces tulit -a per tenebras. 13, 730 -a Charybdis. SEN. dial. 12, 7, 2 sidera -a semper cursus suos explicant. SIL. 3, 353 Callaici coniux . . . -a mariti. 14, 60 Aetna . . . tonat -a . . . nocte dieque simul. STAT. silv. 5, 1, 188 Caesarem -us ama (ANTH. 940, 16). LACT. ira 17, 3 corpus quidem quiescit, animus tamen -us agitatur. AVSON. 157, 35 p. 15 P. -a . . . nubila. β c. respectu actionis, quae certis temporum intervallis (sc. cottidie l. 30, quotannis l. 28) repetitur: Ov. trist. 2, 542 te (i. Augustum equites recensentem) delicta notantem praeterii totiens -us (iure quietus, inreprehensus dett., inrevocatus Bentley, iure citatus Luck, Philol. 106, 1962, 148 sqq.) eques. MART. 4, 78, 4 nec ulla cathedra est, cui non mane feras -us 'have'.

b de actionibus, motibus, temporibus sim., quae sine remissione aguntur: α in rerum natura: Ov. met. 2, 386 Sol: satis . . . ab aevi sors mea principiis fuit -a. SEN. dial. 10, 10, 6 mundus aut sidera, quorum -a semper agitatio numquam in eodem vestigio manet. PLIN. nat. 2, 6 mundi aeterno et -o ambitu. 2, 11 -o mundi . . . circuitu. LACT. ira 10, 9 atomi per inane -is motibus volitant (inde ISID. orig. 13, 2, 1. v. et l. 44). 13, 4 -is cursibus solis (v. et l. 44). CYPR. GALL. gen. 332 tempora . . . anni -a (cf. Vulg. gen. 8, 22 non requiescent). β in universum: Ov. trist. 2, 236 bella . . . -a geris. PS. QVINT. decl. 6, 6 p. 116, 1 adsiduos planctus et -as . . . lacrimas. AVSON. 422, 3 p. 379 P. non Iovem pervigilem nox -a . . . leniit. AMM. 14, 2, 1 Isauri . . . perduelles spiritus -is motibus erigentes (16, 12, 30 arma in⟨re⟩quietis motibus poscebatis [v. vol. VII 1, 1804, 59]. 16, 12, 33. 25, 5, 8. v. et l. 36). 18, 6, 12 hostes nos -is cursibus sectabantur (v. et l. 37). 22, 16, 11 opus . . . -is laboribus consummari. SIDON. epist. 6, 12, 3 excubiis, precibus, expensis.

2 fere i. q. turbatus: SIDON. carm. 23, 419 Ossa crebras -a per procellas. SCHOL. Stat. Theb. 7, 42 domus Martis immansueta: -a, sine quiete.

B vigente vi perfecti, i. q. quiete, somno non refectus: PS. QVINT. decl. 6, 18 p. 127, 14 impositum nuda trabe -um latus captivi. FRONTIN. strat. 2, 9, 1 Marius insomnem hostem detinuit ex eo adsecutus, ut postero die -um facilius debellaret.

irrequisītus, -a, -um. ab in et requisitus. scrib. inr-. fere i. q. indiscussus: 1 de homine: SIDON. epist. 9, 3, 2 custodias . . . nequaquam tabellarius transit -us. 2 de criminibus: GREG. M. epist. 5, 29 p. 309, 12 ea, quae ad notionem pervenerint, minime . . . -a relinquere (6, 3 p. 382, 18). 5, 39 p. 329, 9 alia . . . perversa illius . . . -a praeterire non possum (6, 25 p. 403, 30). 7, 17 p. 460, 20 ne . . . -a, quae ad nos perlegata fuerant, remanerent.

irresectus, (-a, -um). ab in et resectus. scrib. inr-. i. q. non resectus: HOR. epod. 5, 47 -um . . . dente . . . Canidia rodens pollicem.

? **irreserābiliter** v. vol. VII 1, 1868, 79.

irreserātus, (-a, -um). ab in et reseratus. i. q. non reseratus: PS. HIER. epist. 6, 6 p. 84B sola . . . Maria . . . -o aditu seminali clauso utero concepit.

irresolūbilis, -e. ab in et resolvere. scrib. inr-. GLOSS.L IV Plac. I 30 inextricabile: -e, quod numquam finitur. qui resolvi non potest: APVL. Plat. 2, 13 pares paribus (i. amici amicis) -i nexu iunguntur (AMM. 30, 4, 13 mali advocati -i [inresubilo trad.] nexu vincientes negotia . . . nodosis quaestionibus . . . iudicia circumscribunt. cf. l. 84). THEOD. MOPS. epit. in psalm. 67, 16 (Arch. glottolog. it. 5, 1878, 337, 17) sicut impossibile est caseum in originem suam, id est liquorem lactis resolvi, sic ubertas montis huius -is est (οὐκ ἐπιδεχόμενον λύσιν).

deriv.: resolubilis (retrogr.).

irresolūtus, -a, -um. ab in et resolutus. scrib. inr-. 1 i. q. non resolutus: Ov. Pont. 1, 2, 22 semel intentus . . . arcus . . . vincula semper habens -a manet. 2 i. q. indivisus: MAXIMIN. c. Ambr. 36 nefas est cogitare . . . tres (i. patrem et filium et spiritum sanctum) -os, quod . . . Sabelli continet perfidia (129 vos tres . . . deos credendos dixistis . . ., tres -os. 137). 3 i. q. insolubilis: BOETH. cons. 3 carm. 2, 4 quibus . . . legibus natura . . . stringat . . . ligans -o singula nexu (cf. l. 69).

irrespīrābilis, -e. ab in et respirare, cf. respirabilis. scrib. inresper- (ed. princ., deest cod.). qui respirandi locum non habet (v. Leumann, Adj. auf -lis p. 106): TERT. idol. 24 p. 57, 18 inenatabile excussis profundum est, inextricabile inpactis naufragium est, -e devoratis hypobrychium in idololatria.

irrestīnctus, -a, -um. ab in et restinctus. i. q. non restinctus: SIL. 3, 29 -a . . . servant altaria. MART. CAP. 9, 915 v. 18 -us (inrestrictus M, inr- rell.) aquis triumphat ardor.

? **irresurrectio,** (-ōnis) f. ab in (praep.) et resurrectio. scrib. inr-. in versione vocis gr. q. e. ἀνάστημα (i. progenies, creatio): IREN. 5, 29, 2 diluvium advenit terrae delens -em terrae propter nequissimam generationem (gr. Reynders, Lex. comparé . . . de St-Irénée p. 36fin. ἐξαλείφων τὸ ἀνάστημα τῆς γῆς, cf. LXX gen. 7, 4. 7, 24. confusio intervenisse videtur c. ἀνάστασις [resurrectio], v. Lundström, Neue Stud. z. lat. Iren.-übers. p. 185 sqq.).

irreticentia, (-ae) f. ab in et reticentia. scrib. inr-. pro t. t., de figura rhetorica q. e. licentia, gr. παρρησία: CARM. de fig. 130 -a, cum verum reticere negamus (cf. Rut. Lup. 2, 18 p. 20, 26 nec reticebo).
Hi.

***irrētio,** -īvī, -ītum, -īre. ab in et rete. scrib. inr- et irr- in codd. promiscue. -rit-: PAVL. NOL. carm. 24, 719 (O, -ric- B). NOVELL. Theod. 9, 1 (H). COMPVT. Carth. 2, 12 p. 293, 14 GREG. TVR. glor. conf. 28 p. 765, 15. al. formae perf. breviores (longiores praeter -vit non exstant): -isti: ACT. Petr. 8. -ierat: v. infra l. 81. -isses: v. l. 79. NOT. Tir. 90, 14. de notione: SYNON. Cic. p. 430, 29 B. inducere. inplicare. incestare. convenire. fallere. circumscribere. p. 444, 14 v. p. 409, 76. CHAR. gramm. p. 473, 3 B. inlecebro ⌊-o⌋ (⌊ ⌋ glossa irrepsit inter verba coniug. primae). GLOSS.L I Ansil. IN 1428 -ire, rete comprehendere. III Abol. IN 25 -tus suasus vel captus (al.). GLOSS. colligatus. σαγηνεύω. p. p. p. m. pro subst. e. g. p. 409, 6. 9. 10. legitur inde a LVCIL., CIC. per totam latinitatem. [e coni.: v. p. 409, 13.]

I proprie: A c. obi. externo: i. q. rete sive aviario sive iaculo sim. involvere, implicare, illaqueare: 1 strictius: a animantes: EVAGR. vita Anton. 24 p. 879 passer ad ludum -tus ([δέδεται. cf. Vita Anton. 24 p. 39, 8 alligatus]. CASSIOD. in psalm. 101, 8 p. 710B passer est avis parva . . . quae nec facile laqueis -itur). AMBR. bon. mort. 5, 16 p. 718, 8 avis . . . quibuscumque -itur insidiis. PRVD. ham. 140 ars olli captare feras, animalia bruta -ire plagis. CASSIOD. in psalm. 93, 3 p. 651C venantes ad capiendas feras retium laqueos ponunt, ut ignorantes possint dolosis insidiis -ire. in imag.: VVLG. Is. 8, 15 et conterentur et -entur et capientur. AVG. fid. et op. 17, 32 p. 77, 8 ne male vivens pisces domini sui malis retibus -ret (AVG. [?] un. eccl. 18, 48 p. 294, 26 pisces boni, qui . . . tolerant pisces malos pariter -tos. cf. de apostolis piscatoribus homines quasi rete capientibus: AVG. serm. 51, 3, 4 p. 336 quanti periti, quanti philosophi huius mundi ab illis piscatoribus -ti sint. PETRON. BONON. serm. 2, 67 [Morin, Rev. Bén. 14, 1897, 5] tunc . . . pisces, nunc homines Petrus sagenis spiritalibus -vit). b res inanimas (in comparationibus: quasi l. 51. 53. velut l. 51): COLVM. 3, 11, 2 inferius solum plurimis radicibus sit inpeditum ac velut -tum. 4, 2, 2 vitis inferius solum quasi cancellavit atque -vit. GELL. 11, 17, 4 retas appellatas . . . esse a retibus, quod praetereuntes naves inpedirent et quasi -rent.

2 laxius, i. q. veste, vinculis sim. (de cervi cornibus implicatis l. 62) involvere: a c. notione impediendi: CIC. carm. frg. 33 (Tusc. 2, 20), 6 haec me -vit veste furiali (Soph. Trach. 1051 καθῆψεν . . . Ἐρινύων ὑφαντὸν ἀμφίβληστρον). Mil. 54 paenula -tus. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 1 p. 155, 31 acies quamvis perfectae animae quodam corporis crasso tegmine -itur et circumfunditur. HEGES. 5, 53, 1 p. 409, 9 anima non se facile attollere potest . . . nervis -ta. AVG. serm. 67, 2, 3 p. 434 Lazarus nondum liber ambulabat vinculis -tus. ROMVL. fab. 57, 6 (rec. gall. cod. F) cervus cornibus -tus est nec ultra progredi potuit. i. q. vincire: CASSIOD. hist. 3, 2, 28 Iacobus . . . meruit -iri (paulo infra: miserunt eum rursus in vincula. Sozom. 2, 13, 2 ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἐγένετο δεσμόν). b c. notione ornandi: CALP. ecl. 6, 39 aspicis, ut niveo frons -ta capistro lucet.

B -ire lusum, fere i. q. per lusum orbes implicare, ut vid. (an de lusibus, quibus aliquem -at, circumveniat?): AVG. serm. ed. Mai 1, 2 de diabolo serpente: -tis lusibus sua colla reflectens.

II translate (imagine retis saepius pellucente, e. g. DON. Ter. Andr. 82 'captus est' tenetur et -itur, ex translatione ferarum atque venatus. additur abl. passim, praep. per p. 409, 21. 52. nude e. g. p. 409, 9. 28. 41. 47): A homines (mentem l. 75. animum l. 79. p. 409, 6. obi. non expresso p. 409, 28. 41): 1 amore, voluptatibus, vitiis sim. devincire: LVCIL. 990 sic laqueis (sc. amoris) . . . mens -ta est (MACR. somn. 1, 13, 17 -itur laqueo passionis. CONC.S I 5 p. 191, 30 hominis natura . . . peccati laqueis -ta errabat [gr. p. 227, 18 ἐνειλημμένη]. cf. et p. 409, 17). CIC. Catil. 1, 13 adulescens, quem corruptelarum inlecebris -isses (TERT. paenit. 7, 9 animum inlecebris saecularibus -ire. PETR. CHRYS. serm. 13 p. 226B cubiculi). Tusc. 5, 62 Dionysius se adulescens . . . -ierat erratis. fin. 5, 49 si cantiunculis tantus -tus vir (i. Vlixes) teneretur. TERT. idol. 11 p. 41, 10 qua cupiditate quidam -ti circa fidem naufragium sunt passi (LACT. inst. 3, 29, 15 deo credentes diabolus adgreditur, ut cupiditate aut libidine -at. AVG. in psalm. 48

[Kortekaas]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

serm. 1, 2 p. 544). Ambr. Abr. 2, 2, 7 p. 569, 15 qui ... amatores corporis sunt, delectationibus eius -untur. Noe 8, 25 p. 429, 7 *luxuria et lascivia* iuventae -tus tempore. Avg. civ. 1, 9 p. 16, 1 D. coniugalibus vinculis -ti. quaest. Simpl. 1, 2, 22 p. 127 quam minimis peccatis -tus atque maculatus. serm. 278, 1, 1 p. 1269 magnis sceleribus -tus. Macr. Sat. 7, 1, 22 vitiis -tos ... feriet philosophia. somn. 1, 9, 10 animis ... desiderio corporis -tis. Hil. Arel. vita Honorat. 6 p. 53, 4 mundi voluptatibus (vanitatibus *l. v.*) -ire. Epist. pontif. 609 Thiel Felix 13, 4 succurrendum est -tis. 636 Thiel Gelas. 14, 19 daemoniis similibusque passionibus -tis. Ven. Fort. virt. Hil. 1, 3 vel -tus inscientia vel inpulsus offensa. *al.* 2 *negotiis, iudiciis, verbis, condicionibus, fallaciis, dolis sim. circumvenire, obstringere*: Cic. p. red. ad Quir. 11 *consules* provinciarum foedere -ti (*ed. Crat.*, irinati, irritaqui, irritati *codd.*; infrenati *Koch, alii alia*). Vat. 12 cum homines ... negotii gerentes iudiciis iniquissimis -res (*al.*). Mil. 40 *cum Antonius* illam beluam (*i. Clodium*) iudici laqueos declinantem iam -tam teneret. de orat. 1, 43 Stoici ... disputationum suarum atque interrogationum laqueis te -tum tenerent (Hier. epist. 1, 15, 2 factionis laqueis -tum. Rvfin. Basil. hom. 2, 2 p. 1736^B [*gr. p. 204* ταῖς παγίσιν ἁλούς]. Cod. Theod. 8, 4, 28 condicionum. Novell. Theod. 9, 1 legis. Cod. Iust. 1, 49, 1, 7 per inscriptionum laqueos -tus. *al. cf. et p. 408, 75. nota struct. activam l. 28*). ac. 2, 94 quid ... ad illum, qui te captare vult, utrum tacentem -at te an loquentem? Fronto p. 45, 10 v.d.H. (= p. 49 N.) *omne oraculum aliquid habeat,* quo inprudentior -atur. p. 48, 14 (= p. 52 N.) quibus ille (*i. Socrates*) modis ... sophistas ... versare atque -ire solitus? Tert. resurr. 2 p. 27, 23 sic (*per diversitatem deorum*) multos -tos videmus. Novatian. Cypr. epist. 30, 3 p. 550, 24 quasi hoc evasuri -entes illos diaboli laqueos viderentur. Lact. inst. 4, 14, 17 -ti daemonum fraudibus (4, 30, 9 Firm. err. 26, 4. Iord. Get. 58, 302 Francorum). ira 2, 5 a philosophis -ti et falsis argumentationibus capti. Frg. Vat. 294, 4 -iri sane condicionibus indefensos minores ... non placuit. Synod. Hil. ad Const. 1, 3 p. 185, 15 sub praetextu nominis Christiani raptos atque -tos. Amm. 15, 5, 32 quibus *calumniis* factione iniquorum -tus est *Silvanus.* Heges. 4, 7 p. 251, 13 -ti mendaciis. Hier. in Abd. 7 p. 1106^B quibus *sacramentis magnificis* prius populi fuerant -ti. 14 p. 1110^A facilius ... ab ethnicis captum liberes quam haereticorum praestigiis -tum. hom. Orig. in Ezech. 7 p. 745^B falsis sermonibus -ire (Vvlg. prov. 7, 21). in Nah. 1, 13 p. 1241^B quibus *sophismatibus et decipulis* dei populus -batur. Rvfin. hist. 5, 16, 2 plurimos ab eis (*sc. haereticis*) -tos (*gr. aliter*). 10, 14 in qua *perfidia* callide -tus tenebatur *Constantius.* Pavl. Nol. carm. 24, 719 -entis saeculi pompam inlicem. Avg. civ. 9, 2 p. 369, 27 D. -tus malignorum spirituum deceptusque fallacia. 10, 10 p. 418, 10 *diabolus* miseras animas ... fallacibus sacris cupiens -ire. c. Cresc. 3, 48, 52 p. 460, 11 lege se -tum videbat (*cf.* 4, 48, 58 p. 555, 17). adv. Don. 32, 55 p. 156, 18 alienis criminibus -iri (c. Parm. 2, 10, 20 p. 66, 19 schismatis. *al. cf. et l. 58*). epist. 243, 4 p. 571, 4 unde te nunc -tum involvit. gen. ad litt. 2, 17 p. 62, 3 ne ... animam deceptam pacto quodam societatis -ant. c. Parm. 1, 2, 3 p. 22, 21 credulas mentes superbia sui nominis -tas (*cf.* 3, 1, 1 p. 98, 20). Cod. Theod. 7, 20, 12, 7 necessitatibus -tus. 10, 15, 3 si fiscus aliqua circumscriptione fuerit -tus. Compvt. Carth. 2, 12 p. 293, 14 desine ... miseros populos per fallaciam tuis everriculis -ire. Greg. Tvr. glor. conf. 28 p. 765, 15 populum vanis superstitionum ritibus -tum. Cod. Iust. 1, 3, 25 pr. (*a. 456?*) clericos litibus -ire (*syn.* innectere). Pallad. hist. mon. I 25 p. 310^A multis -tus ... officiis (*gr. p. 117, 16 B.* κατεχόμενος). *al.* 3 *odio, reatu sim. implicare*: Cic. har. resp. 7 -tus odio bonorum omnium. Epist. pontif. 230 Migne 13, 21^D nullus servus, nullus libertus, ... nullus criminibus -tus (*cf. et l. 45*). Avg. c. Iulian. op. imperf. 6, 21 p. 1550 parentum reatu etiam posteros -iri ... ostendit.

B *res: fere i. q. vel intricare, implicare vel circumvenire* (*syn. l. 69*): Cic. Vatin. 2 ut ... loquacitatem paucis meis interrogationibus -tam retardarem. Lact. inst. 1, 20, 15 quae *aetas* prius -iri et in laqueos potest cadere quam cavere. Grill. rhet. p. 85, 14 M. 'obscurum genus causae ...', quoniam multiplex (*an* multiplici *? cf. vol. III 1157, 54*) circumplexione -itur. Hil. trin. 3, 10 p. 81^B sophistae ... syllogismis suis veritatem -ant. Ambrosiast. in Col. pr. p. 421^A ut ... philosophicis disputationibus -rent simplicitatem mentis eorum. *al.* Heges. 1, 40, 10 senum prudentia circumscribentium versutiis -itur. Leo M. epist. 33, 2 Conc.^S II 4 p. 16, 6 sensus haereticos, quibus imperitia eius fuerat -ta. Ioh. Bicl. chron. II p. 219, 25 (*a. 590?*) *Ariana haeresis* ipsas insulas sua perfidia -vit. Cassiod. var. 7, 7, 3 ut latronum versutias -ire possitis (*agitur de praefecto vigilum*).

deriv.: irretito.

irrētīto, -āre. *ab* irretire. Synon. Cic. p. 444, 14 B. implicat. inretitat. inescat. inretit. *Kortekaas.*

irretortus, (-a, -um). *ab* in *et* retortus. *scrib.* inr-. *qui non detorquetur* (*sc. a recto proposito*): Hor. carm. 2, 2, 23 quisquis ingentes oculo -o spectat acervos *argenti* (*cf. Hora, ZöG. 66, 1915, 865 sqq.*).

irretractābilis, -e. *ab* in *et* retractare. *scrib.* inr-. Synon. Cic. p. 425, 20 fixum. inmobile. inmutabile. -e. *legitur apud Eccl. (praeter l. 82).*

qui retractari non potest: Avg. conf. 10, 33, 50 adducor non quidem -em sententiam proferens ... consuetudinem approbare (Cassian. conl. 9, 32 -is ... est domini nostri illa sententia. Facvnd. defens. 12, 5 p. 852^C *futuri iudicii*). Leo M. epist. 120, 1 Conc.^S II 4 p. 78, 25 *dominus*, quae nostro prius ministerio definierat, universae fraternitatis -i firmavit assensu. Epist. pontif. 1056 Conc.^S IV 2 p. 132, 32 fidem ... Chalcedonensis synodi inlibatam ... servamus eiusque definitiones ... -es nunc usque tenuimus et vel morte proposita -es custodimus. Vitae patr. Iurens. 2, 5 p. 146, 9 *hoc* ex oboedientia -i utique discussione iudicio facturus es regulari.

adv. **irretractābiliter.** *i. q. sine retractandi facultate, immutabiliter*: Avell. p. 231, 24 quaecumque ... definita ... sunt, inconcusse inviolabiliter ... atque -r sine adiectione vel inmutatione aliqua nos promittimus secuturos nec quicquam ..., quod ad ... retractationem ... pertineat, admissuros. p. 232, 1 universa ... -r atque impermutabiliter conservamus. Greg. M. epist. 1, 39^a p. 54, 1 cuncta haec -r corrige. moral. 18, 15 p. 46^C *dei* iudicium ad extremum -r damnat. 26, 36 p. 370^C *deus iram* -r effundit. Facvnd. defens. 12, 3 p. 841^D decreverunt -r esse custodienda ... decreta concilii.

irretūsus, (-a, -um). *ab* in *et* retusus. *i. q. non retusus, acutus*: Ter. Mavr. 307 dum *oratio* ... rebus minutis, quas pedum liber quoque vix queat proferre sermo noster offensa sine, labili versu ministret -os (in r- *trad.*) exitus.

irreverberātus, -a, (-um). *ab* in *et* reverberatus. *qui non obtunditur*: Greg. M. in Ezech. 1, 4, 2 p. 815^C aquila ... -is oculis solis radiis intendit (moral. 9, 48 p. 884^D ut -a acie radios solis aspiciat).

irreverendus, -a, (-um). *ab* in *et* reverendus. *i. q. non reverendus, contemptibilis*: Ps. Hier. (Evtr.) epist. 19, 8 p. 196^A dominus ... procuravit, ut et forma servi despicabilis haberetur et ... -a in ipso iuxta saeculum videretur humanitas.

irreverēns, -entis *adi.* *ab* in *et* reverens. *scrib.* inr- *in titulis (infra l. 52. 54) et passim in codd.* *de notione*: Synon. Cic. p. 431, 13 inpudens. inverecundus. inmodestus. improbus. -s. inhonestus. p. 434, 24 maledicus. insectator. contumeliosus ... iniuriosus. -s ... inpudicus. Avg. in psalm. 68 serm. 1, 12 p. 850^fin. quasi vitium videtur, cum dicitur: -s homo est. Gloss. inprobus. ἀνέντροπος. *comparativus non exstat* (magis *v. l. 83*), *superl. v. l. 54. 67. 76. cf.* nimis *l. 84. p. 411, 7.* *legitur inde a* Plin. epist. [*francog. vet.* enrievre. *R.*]

A *sensu strictiore, i. q. reverentiam alicui debitam non exhibens (fere de hominibus; de diabolo l. 63, de rebus l. 46. 64 sqq.)*: 1 *indicatur, quis (quid l. 44. 57) despiciatur, neglegatur, per*: a *casus*: *gen.*: Plin. epist. 8, 21, 3 sum ... deprecatus, ne quis ut -em (-i *a*) operis argueret, quod recitaturus ... foro ... non abstinuissem. *dat.*: Itala prov. 30, 17 (Ps. Aug. spec. 21 p. 389, 11) oculum -em patri et contumeliosum senectae matris (καταγελῶντα πατρός, *Vulg.* qui subsannat patrem). Spart. Carac. 2, 5 dixit ... matri eum inre⟨vere⟩ntem fuisse. Rvfin. Orig. in lev. 11, 3 p. 453, 20 servus si domino -s sit. Evseb. Emes. serm. 13, 35 p. 318, 12 *Christianus* claudo ... non sit -s, sed potius impertiat. Max. Tavr. hom. 85 p. 448^B quisquis ... his (*i. clericis*) -s aut contumeliosus exstiterit. Inscr. Tun. Merlin 1107, 4 pue⟨r⟩ disciplina nemini numquam inreverns (*sic*). b *praepp.*: erga: Tert. nat. 1, 10, 36 doctissimi ... et -iss⟨i⟩mi erga deos vestros semper exsistunt. CIL X 7024, 10 erga procuratorem vestrum. in *c. acc.*: Tert. adv. Marc. 2, 15 p. 355, 3 pueris ... -bus in prophetam (*ad Vulg. IV reg. 2, 23*). iuxta: Clavd. Don. Aen. 9, 45 p. 193, 10 iuxta regis praecepta.

2 *nude*: a *de animantibus*: Macer dig. 49, 16, 13, 4 -s miles ... coercendus est (*i. qui imperium detrectat, centurioni resistit sim.*). Symm. epist. 8, 28 non eris tam -s, ut provocatus (*sc. ad scribendum*) abstineas. Ambrosiast. in Rom. 9, 32 p. 141^C *Iudaei* erant -es et infidi (*sic erga deum*). Ps. Avg. quaest. test. I 118, 8 p. 357, 11 temtator -s est. vit. christ. 2 p. 1034^p.med. o stulte, o -s et ingrate). b *de rebus* (*sc. actibus hominum*): Clavd. Don. Aen. 2, 745 p. 248, 16 ut ... -bus verbis adpeterem deos. Ambr. Hel. 5, 11 p. 419, 15 risus -s (*antea*: manebat ... paternae pietatis reverentia). Cassiod. in psalm. 93, 5 p. 666^B quando -issimum aliquid de domino contingit audire *servo.* *nota locutionem* -s est *c. inf.*: Tert. orat. 16, 6 -s est assidere sub conspectu ... eius, quem ... reverearis ac venereris.

B *sensu laxiore, fere i. q. improbus, impudicus*: Ambrosiast. in Rom. 5, 6 p. 90^B *Christus* apud inferos ... -es et nequam spiritus iudicabat. 12, 18 p. 161^C si ... -s et blasphemus quis sit et pacem cum illo habere non possis. Vvlg. Sirach 23, 6 animae -i et infrunitae ne tradas me (ἀναιδεῖ). Avg. civ. 2, 2 p. 55, 13 D. in eos, qui ... pudorem humiliatarum feminarum ... protervitate inpudentissima exagitant, cum sint nequissimi et -issimi. *masc. et fem. pro subst.*: Ambrosiast. in Gal. 3, 21 p. 358^A *lex* provocans homines ad bonam vitam, -es puniens. Ps. Ambr. apol. Dav. II 3, 14 p. 366, 1 ab omnis -is oculis cave (*syn. antea*: cavere meretricem).

adv. **irreverenter.** 1 *sensu strictiore, i. q. sine reverentia*: Plin. epist. 2, 14, 2 adulescentuli obscuri ... *ad centumvirales causas agendas* transierunt tam -r et temere, ut *eqs.* 6, 13, 2 egit ... Capito -r magis quam constanter, ut qui senatus consultum apud senatum accusaret. Apvl. apol. 86 *epistulam* nimis -r, nimis contumeliose et tur- [*Hi.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

piter de matre tua scriptam. met. 5, 30, 1 maiores tuos -r pulsasti. IREN. 3, 23, 4 sic audaciter et -r respondere omnia scienti deo (*sim. violatur reverentia dei vel deorum*: CLAVD. DON. Aen. 7, 115 p. 20, 8 ut, quod venerari soliti sumus, -r cogamur adsumere. PS. AMBR. [VICTOR CART.] paenit. 16 p. 990^{A}. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 146, 26 mysteriorum consecrationem -r sibi continuo praesumpserunt). PS. CYPR. rebapt. 1 p. 70, 30 episcopos ... turpitudinem matris ecclesiae ... nimis -r cum ipsa ipsorum turpitudine ... non vereri detegere. EPIST. pontif. 632 Schwartz p. 23, 19 supra haec -r insiliens (*sim. de dogmatibus contemptis*: CONC.^{S} II 2, 1 p. 23, 10 Eutyches ... -r et inpudenter circa multos proferre propria⟨m impietatem ausus est⟩ [*gr. II 1, 1 p. 38, 22* ἀπηρυθριασμένως, *syn. II 3, 1 p. 9, 22* inverecunde]). PETR. CHRYS. serm. 175 p. 656^{C} decreto beati Petri ... servus adhuc aliquis -r obsistit? (*sim. despiciuntur sacerdotes*: CASSIOD. var. 8, 24, 3 conventionibus -r expositi. VEN. FORT. vita Pat. 5, 16 plebs reverendos viros -r despiciens). COD. Iust. 2, 12, 21 pr. (*a. 315*) ne feminae *litigantes* ... in contumeliam matronalis pudoris -r inruant.

2 *sensu laxiore, i. q. improbe, turpiter*: AMBROSIAST. in I Tim. 5, 20 p. 479^{C} si ... sit manifestum, quia -r versatus est.

irreverentia, -ae *f.* *ab* in *et* reverentia. *scrib.* inr- *passim.* *legitur inde a* TAC., PLIN. epist. [*variat in codd. c.* reverentia *l. 34. cf. e coni. l. 44.* *in versione falsa*: ITALA psalm. 68, 8 (Aug. in psalm. 68 serm. 1, 12 p. 850) operuit -a faciem meam (ἐντροπή, *rectius vertunt Psalt. Rom.* reverentia, *Vulg.* confusio, *cf. de Bruyne, Rev. Bén. 45, 1933, 23*).]

1 *strictius*: **a** *i. q. actio vel habitus mentis eius, qui reverentiam alicui debitam denegat*: **α** *indicatur, cui reverentia debeatur, per*: *praep.*: TAC. hist. 3, 51, 1 tantam victoribus adversus fas nefasque -am fuisse, ut ... eques ... praemium *occisi fratris* ... petierit. *gen. obi.*: PLIN. epist. 6, 2, 5 tanta *in iudiciis* neglegentia, tanta desidia, tanta denique -a studiorum periculorumque est. AMBR. patr. 5, 29 p. 141, 4 *Cham* propter -am paternae pietatis maledictione damnatus est patris. COD. Iust. 1, 3, 53 pr. (= 9, 13, 1 pr.) quod non solum ad iniuriam hominum, sed ad ... dei -am (rev- *l. v.*) committitur. MVTIAN. Chrysost. hom. 31, 3 p. 433$^{a. fin.}$ peccato si accesserit impudentia et -a veri iudicii (*gr. p. 216$^{v. in.}$* τὴν ἀναισχυντίαν καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην).

β *nude vel c. gen. subi.* (*l. 39. 41*): TAC. ann. 3, 31, 4 exempla maiorum, qui iuventutis -am gravibus decretis notavissent. 13, 26, 2 coalitam libertate -am (*sc. libertorum adversus patronos*) eo prorupisse ..., ut *eqs.* TERT. nat. 1, 17, 5 vernaculae gentis -am (*sc. adversus Caesares*) recognoscam. orat. 16, 6 apponitur et -ae crimen. PS. AVG. quaest. test. I 97, 14 quae -a, quae indisciplinatio est legem deo ponere. EPIST. pontif. 612 Schwartz p. 84, 26 tacui, ne ... -am (rev- *cod.*) meis potius litteris commoverem. AVELL. p. 411, 26 aeternitatis rectitudinem per -am non *sequuntur angeli reprobi*.

b *in bonam partem, i. q. constantia eius, qui pudore non confunditur* (*notione effícta ad explicandam vocem in versione falsa positam* [*v. l. 23*]): AVG. in psalm. 68 serm. 1, 12 p. 850$^{fin.}$ -a quid est? non confundi. ... magna -a hominis non illum erubescere. ergo -a quasi impudentia est: oportet, ut habeat Christianus -am istam ...; opus est ..., ut habeas -am, quando tibi de Christo insultatur; ... hic si erubueris, mortuus es. p. 851$^{in.}$ sit in te -a, frontosus esto, quando audis opprobrium de Christo. serm. 2, 4 p. 856$^{fin.}$ ut omnino de nomine domini sui non erubescerent, operuerat enim -a faciem ipsorum.

2 *laxius, fere i. q. inverecundia, impudentia*: AMBROSIAST. in I Cor. 12, 23 p. 248^{D} pudenda nostra ... dum aspectus publicos vitant, honestate se contegunt, ne per -am horreant. VVLG. Sirach 25, 29 mulieris ... -a et confusio magna (*gr. 25, 22* ἀναίδεια). 26, 14 ab omni -a oculorum *mulieris* ... cave (*gr. 26, 11* ἀναιδοῦς ὀφθαλμοῦ). 27, 15 loquela multum iurans horripilationem capiti statuet et -a ipsius obturatio aurium (*gr. aliter*). AVG. c. Iulian. op. imperf. 4, 44 p. 1364$^{fin.}$ cynicos et quoslibet alios similis -ae deformitate foedatos (*syn. p. 1365$^{in.}$* impudentiam). FACVND. defens. 9, 4 p. 756^{A} *insipientes* cum multa -a leges constituentes.

irreversibilis, -e. *ab* in *et* reverti, *cf.* versibilis. GLOSS. V 553, 4 inextricabilis, insolubilis, inreversibilis.

irrevertibilis, -e. *ab* in *et* reverti, *cf.* vertibilis. *scrib.* inr-. GLOSS. IV 527, 23 inremeabilis -is (*ad Verg., v. p. 398, 32 sq.*). *i. q. liber a necessitate redeundi*: ORIG. in Matth. 13, 1 p. 174, 24 cum *ultimi hominum* ... fuerint propter perfectam iustitiam suam -es facti, consummabitur mundus, deficientibus videlicet, qui revertantur ad corpus. *Hi.*

***irrevocābilis**, -e. *ab* in *et* revocare. *scribitur in codd.* inr- *passim, rarius* irr-. *de formis: comp. p. 412, 28; superl. deest.* *de notione*: SYNON. Cic. p. 437, 4 durus. rigidus. praefractus. immobilis. -is. *legitur inde a* LVCR., HOR., *soluto sermone inde a* LIVIO. *in figura q. d. litotes v. p. 412, 69; in lusu verborum v. p. 412, 6. 51.*

I *passive: i. qui revocari non potest*: **A** *usu q. d. metaphorico*: **1** *de iis, quae in integrum restitui non possunt*: **a** *de tempore*: LVCR. 1, 468 ea saecla ... -is abstulerit iam praeterita aetas. VEN. FORT. carm. 9, 2, 1 aspera condicio et sors -is horae. **b** *de hamo, qui e vulnere retrahi non potest*: PLIN. nat. 16, 159 orientis populi ... calamis spicula addunt -i hamo noxia. TERT. paenit. 12, 6 cervus sagitta transfixus, ut ferrum et -es moras eius de vulnere expellat, scit *eqs.* **c** *de actibus, qui infecti reddi non possunt*: AMM. 29, 2, 18 ubi -e (irrevocabulum *V*) factum est. AVG. bapt. 5, 8, 9 p. 270, 2 remissio -ium peccatorum. **d** *transfertur ad locum, unde aliquis erui non potest*: FAVST. REI. epist. 7 p. 206, 27 revoca ... pedem tuum, priusquam in profundum -e elationis torrente rapiaris.

2 *de iis, quae mutari non possunt*: **a** *de eventibus futuris, qui necessario accident*: LIV. 42, 62, 3 *ut rex* in casum -em se daret. IVVENC. praef. 4 statuit genitor rerum -e tempus, quo cunctum torrens rapiat flamma ultima mundum. AMM. 23, 5, 4 ne ... -e subiret exitium. CAES. AREL. serm. 131, 2 p. 517, 27 cum ei -is advenerit finis. **b** *de motibus fati, stellarum sim.*: SEN. dial. 1, 5, 8 -is humana pariter ac divina cursus vehit (nat. 2, 35, 2 *fata* cursum -em ingressa [ingesta *codd.*] ex destinato fluunt). nat. 7, 10, 2 lunaris illa orbita ceterorumque supra lunam meantium motus -is est (7, 25, 6 opus hoc aeternum -es habet motus). CHALC. comm. 189 p. 234, 2 si omnia constricta essent uniformi quadam et rigida atque -i necessitate.

3 *de iis, quibus resisti non potest*: **a** *de viribus naturae*: SEN. contr. exc. 5, 5, 2 nesciebas, quanta sit potentia ignium, quam -is. SEN. dial. 5, 1, 4 fulmina procellaeque et si qua alia -ia sunt. PLIN. nat. 32, 2 ancorae pondere -i iactae. AMBR. Noe 15, 51 p. 448, 22 ubi ... eruptio, ibi -is effusio sit necesse est.

b *de motibus humanis*: *animae*: SEN. dial. 3, 7, 4 consilium omne et paenitentiam -is praecipitatio abscidit (*cf.* 4, 35, 1 non vitabimus inpetus animi hos graves ... et -es). epist. 13, 9 nulli ... tam perniciosi, tam -es quam lymphatici metus sunt. TAC. Agr. 42, 3 Domitiani ... natura praeceps in iram et, quo obscurior, eo -ior (*cf.* AMM. 14, 11, 23 -i ira princeps percitus. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 116, 28 iram -em [*gr. I 1, 7 p. 152, 14* ἄσχετον]). PLIN. epist. 3, 7, 2 *Silius Italicus* ad mortem -i constantia decucurrit. PANEG. 8, 14, 4 -em iniecisti mentis ardorem. PAVL. NOL. carm. 27, 541 -is error. GILD. Brit. 35 chron. III p. 46, 18 -i furore (*cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 17, 8 p. 492$^{fin.}$ *rex* -i furia et amaritudine mentis incensus [*gr. 148* ἀκράτῳ ... ὀργῇ]). *ipsorum hominum*: LVCAN. 1, 509 ruit -e volgus. STAT. Theb. 9, 198 *Hippomedon* caecum rotat -is ensem.

c *de variis rebus*: SEN. epist. 40, 8 vix oratori permiserim talem dicendi velocitatem -em. VAL. FL. 6, 6 *Gradivus* monstrum -e belli concutiens (*cf. Hom. Il. 11, 4* πολέμοιο τέρας). PANEG. 4, 24, 2 diducta acie -em impetum hostis effundis (VIR. ill. 16, 2 ut *equi* -i impetu ferrentur. AMM. 14, 1, 10. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 16 p. 687$^{med.}$ [*gr. 407* ἀκατάσχετον]). VVLG. Ezech. 21, 5 ego dominus eduxi gladium meum de vagina sua -em (*gr. et hebr. 21, 10 aliter*). AVG. gen. ad litt. 4, 4 p. 100, 5 ne sit -is et immoderata progressio. MART. CAP. 1, 64 -is raptūs celeritate. VICT. VIT. 2, 51 p. 44, 7 strepitus ... -is populorum.

B *usu proprio* (*sc. aliquatenus vigente notione vocandi sive viva voce sive verbis scriptis*): **1** *de actibus rebusve, qui irriti fieri non possunt* (*praecipue de actibus iuris*): HOR. epist. 1, 18, 71 semel emissum volat -e verbum (STAT. Theb. 1, 291 obtestor *Styga*, mansurum atque -e verbum. *cf.* CAES. AREL. serm. 157, 4 p. 608, 17 -em vocem). PAVL. dig. 39, 5, 34, 1 haec donatio -is est (*cf.* IVVENC. 1, 39 manet -e donum. AMBR. epist. 39, 8 p. 1101^{A}. DRAC. laud. dei 1, 605 manet -e munus. PAP. Tjäder 20, 36 -em donationis meae paginam). AMBR. in psalm. 38, 16, 3 -em veniam. RVFIN. Orig. in num. 16, 4 p. 140, 27 definitae et -is sententiae (ALC. AVIT. hom. 14 p. 123, 8. *al. cf.* POMER. 1, 3, 2 p. 421^{A} -is iudicii animadversione). AVG. orat. (RevBén. 21, 1904, 130) l. 22 perseverandi destinationem -em. ARNOB. in psalm. 101 p. 471^{D} *semen verbi* maneat directum a deo -e. COD. Iust. 1, 2, 14, 6 (*a. 470*) -is exilii animadversione (*al.*). 5, 11, 7, 3 liberalitas ... maneat vera et -is et puro nomine liberalitas. 5, 12, 31, 3 *lucrum hoc* maritus ... firmum ... et -e habeat. 8, 33, 3, 3^{c} plenissime habeat rem creditor idemque dominus iam -em factam. LVCVLENT. 17 p. 853^{A} -e propositum.

2 *de hominibus, quibus aliquid dissuaderi non potest*: AMBR. in psalm. 43, 24, 2 qui ... hymnum dicit ... omne genus passionis excludit humanae, ut ... immobilis atque -is perseveret. AVG. c. Faust. 22, 96 p. 702, 16 *sive boni* denuo correcti in viam redeant sive -es maneant. orat. (RevBén. 21, 1904, 130) l. 37 *da, domine, existere velle* perseverantem in bonis, non -em a delictis. CASSIAN. conl. 17, 26 p. 497, 5 numquam ... patres duros aut -es ... fuisse reminiscimur. DRAC. Orest. 711 trux -is Aiax. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 13 p. 533$^{in.}$ *Tiberius erat* -is ad quicquid perpetrandum cupiditas impulisset (*gr. 226* ἀνήκεστος).

II ? *sensu instrumentali q. d.*: ARNOB. nat. 2, 5 p. 50, 17 ne, quod hoc die credere obstinata renuitis perversitate, redarguat serum tempus et -is paenitentia castiget (*i. infructuosa, per quam delicta revocari non possunt; an sensu pass. i. q. perpetua, incommutabilis [ad l. 47]?*).

adv. **irrevocābiliter.** *legitur inde ab* AVG. [*e trad. dubia*: SEN. nat. 2, 35, 2 fata aliter (*trad.*; aequaliter *Gercke*, -r *E*) ius suum peragunt (*cf. Axelson, Senecastudien p. 37*).]

A *metaphorice*: **1** *fere i. q. irreparabiliter*: AVG. anim. 4, 5, 6 p. 386, 21 quae *anima* -r (revocabiliter *l. v.*) sicut infantiam ... oblita est. CASSIAN. conl. 5, 12, 2 *nequaquam* -r mortalium peccatorum consummatione mergaris. **2** *fere i. q. incommutabiliter*: AVG.

[*Ruhstaller*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

civ. 22, 20 p. 600, 23 D. quo modo aliquid . . . -r fugit omnia moventem? in euang. Ioh. 95, 4 p. 1873$^{med.}$ iudicio ignis aeterni -r destinatus est. serm. 149, 17, 18 p. 807$^{med.}$ -r ad iniquitatem lapsuri. **3** *i. q. eo modo, cui resisti non potest*: Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 16 p. 682$^{fin.}$ qui sunt ad defectionem -r incitati ([*gr. 347* ἀνηκέστως]. *cf.* VEREC. in cant. 8, 8 p. 105^{a} ad malitiam . . . -r concitari). AVG. epist. 140, 61 p. 207, 12 superbia, qua diabolus -r in exteriora progressus est. CAES. AREL. serm. 101, 5 p. 402, 12 in tantum non eum (*sc. Pharaonem*) deus -r obduravit, ut *eqs.*

B *proprie: i. q. eo modo, qui voce revocari non potest*: PROSP. chron. I p. 483, 1371 quia noxiis dispositionibus -r instaret rex (*cf.* EPIST. pontif. 992 Migne 69, 414^{C} in voluntatis suae proposito -r perstiterunt). resp. ad Vinc. 7 p. 182^{A} *qui* in damnabiles mores -r transierunt. PAP. Tjäder 20, 54 haec -r me donasse profiteor.

deriv.: revocabilis (*retrogr.*).

irrevocandus, (-a, -um). *ab* in *et* revocandus. *scribitur in cod. potius* inr-. *i. qui revocari seu infectus reddi non potest* (*cf. p. 412, 2*): CLAVD. 26, 123 ferro ne largius acto -us eat (*i. fiat*) sectis vitalibus error.

irrevocātus, -a, -um. *ab* in *et* revocatus. *scribitur in codd. potius* inr- *quam* irr-. *legitur non nisi apud poetas.* [*falso trad.*: Ov. met. 11, 401 sed enim revocatus (-us *recc.*) ab acri caede lupus perstat. *falso conicitur*: Ov. trist. 2, 542 (*cf. p. 407, 28*).]

1 *i. q. non revocatus* (*ad recitationem repetendam*): HOR. epist. 2, 1, 223 cum loca iam recitata revolvimus -i. **2** *i. q. irrevocabilis, sc. cui resisti non potest* (*cf. p. 412, 19*): STAT. Ach. 1, 791 tradunt arma patres, rapit -a iuventus. Theb. 7, 773 dum tibi me iunctum mors -a veretur. IVVENC. 2, 629 -is suppliciis. CARM. adv. Marc. 1, 65 -a dei sententia (*nota ablativi syllabas finales correptas*).

irrevolūbilis, -e. *ab* in *et* revolubilis. *i. q. non revolubilis*: OROS. apol. 28, 9 tanta vis est decreti dei et tam -is (inr- *codd. potiores*, irr- *dett.*) status constitutorum in suis quibusque causis temporum, ut *eqs.* *Ruhstaller.*

irrīdenter *v. p. 417, 3.*

***irrīdeo,** -rīsī, -rīsum, -ēre. *ab* in *et* ridere. *de scriptura*: GRAMM. suppl. 295, 19 '*in*' *praepositio* transit . . . in r sequente r ut '-o'. *scrib.* inr- *saepius quam* irr-. -red-: THEOD. MOPS. in psalm. 2, 4 p. 10, 19. *v. et p. 416, 24.* *de formis*: -it, -unt: HIER. tract. in psalm. I p. 84, 21 legunt hoc philosophi et -unt. *v. et l. 48. 52. 53. 54. p. 414, 24. 58. 76. 80. 416, 43. 60. cf. Feder, Stud. Hil. III, SBWien 165, 1912, 131. Neue-Wagener³ III 271.* -iant *v. p. 415, 55.* *inf.*: -i: VEN. FORT. Mart. 3, 132 se -i computat. *cf. Blomgren, Stud. Fort. I 141 n. 3.* -ier: CAECIL. com. 74 prodigere et (est *cod.*), cum nil habeas, te -⟨er⟩ier. *cf. Neue-Wagener³ III 229. 271.* *de notione*: SYNON. Cic. p. 414, 33 aspernatur. despicit. dedignatur. -et. inludit. HIL. in psalm. 2, 12 p. 45, 12 non differt . . . subsannare et -ere (AVG. anim. 1, 14 p. 319, 7 in psalm. 21, 1, 8 p. 168$^{in.}$. GLOSS.^{L} II Abav. sv 28 subsannat -it, insultat). AVG. in psalm. 105, 18 p. 1412$^{in.}$ *v. p. 423, 71.* EVGRAPH. Ter. Eun. 645 'ludificatus est' per ludum et iocum inlusit et -sit. SCHOL. Ter. Bemb. Eun. 250 'adrideo' -o. CASSIOD. in psalm. 24, 1 p. 177^{A} ridere . . . plerumque benigni, -ere . . . semper adversi est. GLOSS.^{L} II Abav. IN 251 -it insultat (= 289). 288 insultare insultanter -ere. GLOSS. IV 490, 34 cacinnunt -unt. *al.* 528, 47 -sam delusam. GLOSS.^{L} II Philox. IN 438 -sus καταγέλαστος. 439 -it καταγελᾷ. 440 -si καταγέλασα. 441. 443. GLOSS. II 283, 12 ἐγγελῶ -o. 307, 29 ἐπιγελῶ -o. *v. et p. 416, 4.* *de usu: accedit plerumque acc. rei vel personae; dat. p. 416, 4;* in *c. acc. p. 416, 1.* *indicatur causa per: gen. p. 415, 50.* de *p. 415, 59. 68.* pro *p. 414, 79.* ut *p. 415, 33. 36.* *particip. p. 415, 40.* quia *p. 415, 48.* quod (*c. ind. vel coni.*) *p. 414, 33. 415, 36.* *part. praes.* -ens *fere pro subst. p. 414, 3. 416, 48.* *part. perf.* -sus *pro adi. v. p. 417, 20.* *gerund.* -endus *fere pro adi. e. g. p. 414, 52. 60. 67. 415, 6. 67.* *in figura etym. v. p. 422, 80.* *legitur inde a* PLAVTO *per totam latinitatem.*

[*variat in codd. c.* ridere: *v. e. g. l. 68. 74. p. 414, 13. 415, 13.* arridere: AVIAN. fab. 8, 11 (arridens *COT*, -ens *BR Pet.²*). *v. p. 414, 80. 415, 27.* deridere: *v. p. 416, 77. cf. p. 416, 17. 72.* irridenter: *v. p. 417, 11.* irritus: *v. p. 415, 20.* illudere: PHAEDR. 5, 3, 3 illa -ens (illudens *V*; ridens *Adem.*). *v. et p. 416, 61. cf. p. 415, 77.* ludere: *v. p. 415, 77.* redire: CIC. orat. 137 ut -at (*L et Quint. inst. 9, 1, 42*; redeat *A*). subsannare: *v. p. 416, 58.* *dub.*: EPICED. Drusi 103 (*cf. Oldecop, Consol. ad Liviam, diss. Göttingen 1911, 41*). CIC. Brut. 234. *e coni.*: CIC. Brut. 225 cavendum est, ne quid . . . facias, cuius imitatio rideatur (*secl. Stangl*, -atur *Friedrich*). LAMPR. Comm. 8, 1 senatu semet -ente (*Peter*, tridente *P¹ t B*, tradente *P corr.*, ridente *Σ*). SPART. Sept. Sev. 9, 4 administrantem se in oriente -serant *Antiocheni* (*Peter*, orientē riserant *P*). *v. et p. 416, 79. 424, 43.* *del.*: *v. p. 416, 63.* *pass. pro genere verbi medio*: MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 4 p. 249$^{p. med.}$ pictor, si ab omnibus -atur (*gr. p. 26*$^{a. med.}$ καταγελᾶσεται). *contextu mutilo*: ACC. trag. 252 praesto -etis (-eris *l. v.*, -ens leniter *Bücheler, Ribbeck*).]

I *i. q. ridere de aliquo vel de aliqua re, deridere aliquem vel aliquid, insultare, ludibrio habere*: **A** *-ent homines* (*continentia tamquam persona v. p. 422, 80*): **1** *absolute*: **a** *usu vario*: PLAVT. Most. 812 -ere ne videare et gestire admodum. 1132 verbero, etiam -es? (-ens *l. v.*). TER. Andr. 204. Haut. 982 -es in re tanta? Phorm. 956 a nobis hoc tantum argenti auferat, tam aperte -ens? QVADRIG. hist. 10^{b} Gallus -ere coepit. CIC. Planc. 75 dici 'quo usque' -entis est magis quam reprehendentis. Scaur. 6 *Triarius veritus*, ne quem -endi nobis daret et iocandi locum. Brut. 216 *Curio* in utroque cachinnos -entium commovebat. 326 videbam cum -entem, tum . . . irascentem et stomachantem Philippum. Att. 7, 13^{b}, 2 id . . . mihi ille videatur -endi causa fecisse, qui . . . mandata dederit. *al.* NEP. Milt. 1, 5 *Lemnii* -entes responderunt tum id se facturos *eqs.* (SVET. Tib. 52, 2). LIV. perioch. 55 cognomen . . . ab -ente Curiatio . . . impositum. *al.* VAL. MAX. 1, 8 ext. 8 Apollinem . . . -endi causa consuluit. QVINT. inst. 1, 5, 8 'mastrucam' . . . -ens Cicero ex industria dixit (PLIN. epist. 4, 11, 8 blandiens haec *maxima Vestalium* an -ens [ridens *l. v.*] . . . dixerit, dubium est. VVLG. act. 2, 13 alii . . . -entes dicebant, quia musto pleni sunt isti [διαχλευάζοντες]. *cf.* SVET. Galba 4, 2 inquit. MACR. Sat. 5, 2, 1 Euangelus -enti similis 'bene', inquit. *al.*). 11, 3, 176 eadem verba mutata pronuntiatione indicant, adfirmant, . . . -ent *eqs. al.* TAC. hist. 4, 81, 2 aeger *homo* . . ., ut pede ac vestigio Caesaris calcaretur, orabat; Vespasianus primo -ere, aspernari. *al.* TERT. resurr. 39 p. 82, 16 -serant *Athenienses*, non -suri omnino, si animae solius restitutionem . . . audissent. *al.* ITALA Luc. 16, 14 (Cypr. eleem. 12 p. 383, 3) audiebant . . . haec omnia pharisaei . . . et -bant (eum *add. edd.*; ἐξεμυκτήριζον, *Vulg.* deridebant illum). CLEM. ad Cor. 39, 1 insipientes et sine intellectu et fatui et indisciplinati inludunt et -ent (*Morin*, illudent et -unt *codd.*; μυκτηρίζουσιν). PORP. Hor. ars 437 simiatores (sannatores *P*) eos et mydronas (*? εἴρωνας Fabricius*) appellamus, qui benigne -ent. *al.* SCHOL. Cic. p. 102, 20 summa cum festivitate discussit -ens . . . criminationem. HIER. psalt. sec. Hebr. 73, 8 *iniqui* -erunt et locuti sunt in malitia (διενοήθησαν, *Vulg.* cogitaverunt). *al.* RVFIN. Adamant. 1, 16 p. 35, 28 *venerant ad prophetam*, ut -rent (*gr.* χλεύης ἕνεκεν). AVG. catech. rud. 9, 5 *discipuli rhetorum* non -bunt, si . . . antistites et ministros ecclesiae . . . animadverterint . . . cum barbarismis et soloecismis deum invocare. *al.* **b** *pendet: enuntiatum per:* quod *c. coni. (l. 35. 37) vel indic. (l. 38)*: CIC. off. 1, 128 Cynici aut . . . Stoici paene Cynici, qui reprehendunt et -ent, quod ea . . . flagitiosa ducamus *eqs.* CAES. Gall. 2, 30, 3 *Atuatuci* -ere ex muro atque increpitare vocibus, quod tanta machinatio a tanto spatio instrueretur. AVG. civ. 13, 16 p. 574, 26 D. philosophi . . . sapienter sibi videntur -ere, quod dicimus *eqs. v. et p. 415, 36.* *acc. c. inf.*: PLIN. nat. 2, 19 Iovem quidem aut Mercurium aliterve alios inter se vocari et esse caelestem nomenclaturam, quis non . . . fateatur -endum?

2 *c. obi. directo*: **a** *res variae -entur* (*indicatur causa irrisionis infra l. 79*): PLAVT. Most. 179 laudari . . . malo quam . . . meam speciem alios -ere. Poen. 1202 facere quicquam, quod homo quisquam -at. Trin. 446 bonis tuis rebus meas res -es malas (*cf.* PHAEDR. 1, 9, 9). ACC. trag. 67 quia nec vos nec ille inpune -ret meam grandaevitatem. CIC. Caecin. 65 tum illud, quod dicitur, 'sive nive' -ent (Att. 12, 6, 4 Caesar . . . -ere visus est 'quaeso'. TAC. dial. 23, 1). leg. agr. 2, 96 Romam . . . prae sua Capua . . . -bunt *Campani*. Pis. 62 -sa est aps te (*i. Caesare*) . . . M. Pisonis cupiditas triumphandi. de orat. 1, 17 *sine scientia rerum plurimarum* verborum volubilitas inanis atque -enda est. 1, 102 me (*i. Crassum*) . . . arbitramini . . . non semper -isse . . . eorum hominum impudentiam (TAC. hist. 2, 91, 3 -sere plerique). ac. 2, 97 *Epicurus* totam dialecticam et contemnit et -et. Cato 85 non vereor, ne hunc errorem meum philosophi . . . -ant. fin. 3, 75 *sapiens* ista nomina possideat, quae -eri ab imperitis solent (*cf.* AVG. catech. rud. 17, 3. 27, 7. epist. 232, 2 p. 512, 6 Christi nomen -endum [rid- *l. v.*]). nat. deor. 2, 162 nihil tam -et (-it *AB¹*; *cf. p. 413, 38 sqq.*) Epicurus quam praedictionem rerum futurarum. Att. 3, 23, 4 haec mea diligentia miserabilis tibi, aliis -enda videatur (*cf.* HIL. in Matth. 24, 7 p. 1050^{C}). 7, 19 accepi litteras . . . Curionis . . ., quibus -et L. Caesaris legationem. *al.* VERG. Aen. 5, 272 -sam sine honore ratem Sergestus agebat. Ov. met. 1, 221 -et . . . pia vota Lycaon. LIV. 7, 11, 10 -ere Poeteli triumphum Tiburtes. *al.* PAVL. FEST. p. 367 Caecilius -ens magnitudinem nasi *eqs.* VAL. FL. 5, 650 *Pallas* -ens strepitumque minasque Gradivi. QVINT. inst. 8, 2, 2 -ens . . . *oratoris cuiusdam* vanitatem Cassius Severus *eqs.* (AVG. civ. 8, 21 p. 351, 28 D. -enda . . . vanitas). *al.* TAC. dial. 15, 1 non desinis, Messala, . . . nostrorum . . . temporum studia -ere atque contemnere. ann. 2, 9, 3 Flavus . . . dona memorat, -ente Arminio vilia servitii pretia. *al.* SVET. Cal. 51, 1 -sis multum locorum miraculis . . . a Messana . . . *Caligula* profugit. Claud. 21, 2 vox praeconis -sa est. *al.* APVL. apol. 19 an tibi Claudius Maximus idoneus auditor videtur ad -endam paupertatem? *al.* HIL. in Matth. 6, 1 p. 951^{C} ne *gentes et haeretici* . . . infirmitatem in deo passionis -ant. in psalm. 118 samech 7 p. 491, 12 *plures* exspectationem fidei nostrae arguunt et -ent (-unt *l. v.*). *al.* AVSON. 265, 1 p. 188 P. Claudius -sae privato in tempore vitae in regno specimen prodidit ingenii (VVLG. Tob. 2, 15 cognati *Tobiae* . . . -bant vitam eius [*gr. deest*]). SCHOL. Cic. Bob. p. 148, 14 id dictum ab Hortensio . . . pro inepto -isse Tullius videbatur. *al.* PRVD. perist. 10, 921 -et (-it *B*; arridet *U*) hoc (*i. dicta Romani*) Asclepiades. AVG. civ. 3, 3 p. 100, 21 D. -ere fabulas fortassis existimor. 16, 31 p. 175, 12 risus ille (*sc. Sarae*) non ad -endum opprobrium, sed ad celebrandum gaudium pertinebat. conf. 4, 4, 8 temptavi apud illum *amicum* -ere, tamquam et illo -suro mecum baptismum, quem acce-

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

perat. in psalm. 46, 2 p. 525[ad fin.] qui crucem eius (*i. domini*) -ent, a daemonibus ... devorantur; ... nemo ergo -at crucem domini. *al.* IOH. MAXENT. Conc.[S] IV 2 p. 18, 22 miror te tam temere ridere de veritate. :: nullatenus ego veritatem -o. MARCELL. chron. II p. 98, 512, 8 Anastasius ... infamem et -endam (irridecidam *l. v.*) synodum ... fieri imperavit. CASSIOD. in psalm. 105, 19 p. 760[B] pecus ... -endis devotionibus adorandum. *al.*

b *homines -entur* (*sim. animal v. l. 65 sq.; ecclesia l. 68. indicatur causa irrisionis l. 33. 36. 40. 48. 50. 59. 68*): PLAVT. Amph. 587 venis ... ultro -sum dominum. Aul. 221 ut inopem atque innoxium ... me -as. 232. Capt. 785 per urbem -bor. Curc. 240 facile est miserum -ere (ACC. trag. 36 me miseram. Ps. CATO brev. sent. 52 noli -ere [rid- *l. v., Chilon* ἐπιγέλα, *cf. Stechert, diss. Greifswald 1912, 25*]. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 39 p. 578[B] nos). Merc. 250 *haedus* coepit -ere (-eri *l. v.*) me. Persa 807 hunc -ere lenonem lubidost. 850 Pseud. 1316. Vid. frg. 15 boni miserantur illum, hunc (nunc *Non. p. 138, 25*) -ent mali. TER. Andr. 500 -or. Eun. 425. Hec. 54 ne eum ... inique iniqui -ant. AFRAN. com. 273 -et me ilico. TVRPIL. com. 25. CIC. Sest. 72 is, quem homines in luctu -entes Gracchum vocabant. Verr. II 3, 30 *Siculi* ultro ... inlusos se et -sos (irritos *l. v.*) ab iudicio discessuros videbant. de orat. 1, 47 mihi oratoribus -endis ipse (*i. Plato*) esse orator summus videbatur (3, 122 *homines* -entes oratorem). 3, 47 ista ..., quae habes a me, non reprehendo, ne me ipsum -am. Brut. 226 *P. Antistius* cum ... neque contemni solum, sed -eri etiam solitus esset *eqs.* div. 1, 36 -amus haruspices, vanos, futtiles esse dicamus, ... contemnamus, ... condemnemus, ... mentiri iudicemus. fin. 1, 39 patre ... facete et urbane Stoicòs -ente (arridente *l. v.*). 4, 73. nat. deor. 2, 74 salem istum ... in -endis nobis nolitote consumere. *al.* LVCR. 4, 1157 alios alii -ent. VERG. Aen. 7, 435 *Turnus* vatem -ens ... ore refert *eqs. al.* OV. met. 8, 612 -et credentes ... Ixione natus. *al.* LIV. 7, 17, 4 consul legatique ac tribuni ... vana miracula paventes -bant increpabantque. QVINT. inst. 1, 4, 14 Cicero testem ... -et. TAC. hist. 2, 30, 3 Caecina *Valentem* ut foedum ac maculosum, ille *Caecinam* ut tumidum ac vanum -bant. ann. 5, 2, 2 *Fufius* Tiberium acerbis facetiis -ere solitus. *al.* SVET. Dom. 14, 1 *pater Domitianum* fungis abstinentem ... -serat ut ignarum sortis suae, quod non ferrum ... timeret. *al.* FLOR. epit. 1, 26, 3 *filia Fabii Ambusti* a sorore satis insolenter -sa iniuriam non tulit. FRONTO p. 136, 26 v.d.H. (p. 142 N.) quisquam vereri potest, quem -et ? *al.* TERT. nat. 2, 7 p. 106, 17 contenti *gentiles* pro talibus *diis* etiam -eri peierantes *eqs.* apol. 4, 2 respondebimus ad singula ..., in quibus scelesti, ... vani, ... damnandi, ... -endi deputamur. *al.* ITALA II Macc. 7, 27 (rec. P) *cum mater* -isset tyrannum cum contemptu (derisit *L X*, deridere coepit *B*, χλευάσασα, VVLG. -ens [inludens *l. v.*] crudelem tyrannum [in c. t. *M*[1]]). Ps. CATO brev. sent. 31 neminem -seris (*codd. recc.*; riseris *B*[1], *Cleobul.* ἐπιγέλα, *cf. Stechert, diss. Greifswald 1912, 23*). LAMPR. Comm. 10, 2 -entes se feris obiciebat *Commodus. al.* VITA Anton. 73 p. 76, 8 *philosophi* quasi -bant eum (*i. Antonium*), quia litteras nesciebat (*Athanas. p. 945*[A] χλευάζειν). *al.* HIER. in Os. 1, 1 p. 823[C] si quis ... -serit prophetam fornicariae copulatum *eqs.* in Tit. 3, 9 p. 594[D] *Iudaei* solent -ere nos imperitiae. VVLG. II par. 30, 10 cursores pergebant ... per terram Ephraim et Manasse usque Zabulon, illis -entibus et subsannantibus eos. Iudith 12, 11 foedum est ... apud Assyrios, si femina -at virum. PSALT. Rom. 24, 3 neque -ant me inimici mei ([καταγελασάτωσαν]. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 73, 12[a] ad p. 495, 25—29 si nos ... -iant [χλευάζουσι]). Sirach 7, 12 non -as hominem in amaritudine animae (καταγέλα). *al.* RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 22[a] p. 561[A] haec ... non tua, qui -es nos, sed nostra, qui ita nos -eri patimur, est miseria. *al.* AVG. civ. 22, 12[tit.] p. 588, 3 D. contra calumnias infidelium, quibus Christianos de credita carnis resurrectione -ent. conf. 3, 10, 18 -bam illos sanctos servos et prophetas tuos; et quid agebam, cum -bam eos, nisi ut -rer abs te (*v. p. 416, 19*). 8, 11, 27 *v. p. 422, 80.* 11, 12, 14 *responsum*, unde -etur (-retur *C*[1]*J*, ridetur *Z*), qui alta interrogavit, et laudatur, qui falsa respondit. in psalm. 44, 1 p. 494[in.] *pueri* figuraverunt homines ... stulte -entes quemdam calvum. *al.* AVIAN. fab. 8, 7 turpe nimis cunctis -endumque videri *camelum*. CASSIOD. in psalm. 64, 12 p. 448[C] ne aliquid casualiter factum putares, sicut arbitratur -enda gentilitas *eqs. al.* GREG. M. moral. 16, 8 p. 1124[B] *haeretici* sanctam ecclesiam quasi de imperitia -ent. PASS. Petr. Paul. long. 41 cur non -es (-as *l. v.*) hominem vanum? (ἐκγελάσαι). *al.*

c *-entur Christus, dei, daemones*: **α** *Christus*: ITALA Matth. 9, 24 (codd. f k) -bant eum ([κατεγέλων, *Vulg.* deridebant]. VVLG. Marc. 5, 40). Marc. 10, 34 (cod. k) *pontifices et scribae* tradent eum (*i. filium hominis*) nationibus ad -endum (ἐμπαίξουσιν, *Vulg.* illudent). Marc. 15, 31 (codd. aur. c) sacerdotes cum scribis -bant eum (ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους, -entes ad alterutrum *codd. d ff*[2], *Vulg.* ludentes [illudentes, -entes *ll. vv.*]). *al.* HIL. myst. 1, 13, 3 *Christus* moritur et -etur et resurgit. *al.* AVG. in psalm. 21, 2, 1 p. 171[in.] pendens ... in ligno -sus est *Christus*; ... an forte adhuc -etur; ... quis est, qui Christum adhuc -at? ... tota palea areae ipsius -et eum et gemit triticum -eri dominum. **β** *dei gentilium, daemones*: VITA Anton. 9 p. 26, 6 *Antonius* quasi -ens eos (*i. daemonas*) dicebat *eqs.* (*Athanas. p. 857*[B] χλευάζων). AVG. civ. 6, 7 p. 258, 26 D. non cum -ret deos, sed cum commendaret, hoc dixit *Varro*.

3 *c. in et acc.*: CIC. fam. 9, 26, 3 tu (*i. Paetus*) ..., qui etiam ⌊in⌋ philosophum -seris (⌊ ⌋ Ψ, *del. Cratander*). MACR. Sat. 2, 6, 4 in eundem Galbam Orbilius grammaticus acerbius -sit. *v. et p. 415, 44.*

4 *c. dat.*: SERV. Aen. 10, 20 insultare ... est inimicis (*Daniel*, inimici *R*) -ere per cavillationem. CASSIOD. hist. 11, 13, 3 *Iudaei* infantulum Christianum alligatum cruci suspenderunt ... deludebant et -bant ei (*Socr. 7, 16* καταγελῶντες καὶ χλευάζοντες). PALLAD. hist. mon. I 24 p. 308[D] mortuo ... numquam curae est, si quis ei vel detraxerit vel -serit. *v. et l. 84.*

B *-et deus* (*gentilium l. 12. veritas tamquam deus l. 18. accedit notio confundendi, sc. superiore inferiorem -ente*): **1** *absolute*: SEN. Phoen. 521 dixit -ens deus *eqs.* AVG. conf. 6, 6, 9 inhiabam honoribus lucris coniugio et tu -bas. **2** *c. obi. dir.* (*-entur homines*): PSALT. Rom. (= VVLG.) 2, 4 qui habitat in caelis -bit (deridebit *l. v.*) eos (*i. reges terrae et principes*) et dominus subsannabit eos (ἐκγελάσεται). 36, 13 dominus ... -bit eum (*i. peccatorem*), quoniam prospicit *eqs.* (ἐκγελάσεται, *Hier. psalt. sec. Hebr.* deridebit). AVG. civ. 19, 4 p. 356, 24 D. -sit hos (*i. qui a se ipsis beatificari voluerunt*) veritas per prophetam dicentem *eqs.* conf. 1, 6, 7 tu, *domine*, fortasse -es me, sed conversus misereberis mei (epist. 21, 2 p. 51, 1. *v. et p. 415, 61*).

II *praevalet vis delusionis, fere i. q. per lusum ac iocum decipere, fallere, illudere*: **A** *c. obi. directo*: *homines*: PLAVT. Bacch. 515 numquam edepol viva *Bacchis* me -bit (Capt. 657). Cist. 662 illam anum -ere (inredire *B*[1]) me ut sinam. Epid. 327 numquam -ere nos illum inultum sinam servom hominem. 520. Poen. 1031 servum ... te esse oportet et nequam et malum, hominem peregrinum atque advenam qui -as. TER. Eun. 710 nunc non credis indignis nos -sas modis? 1018 Phorm. 669. LABER. mim. 144 frustramur, -emur. VERG. Aen. 7, 425 ingratis offer te, -se, periclis (*cf.* CLAVD. DON. *ad l.* p. 63, 30. 64, 9). HOR. epist. 1, 17, 58 nec semel -sus triviis adtollere curat fracto crure planum (*cf.* PORPH. *ad l.*). VITA Anton. 88 p. 87, 29 *Antonius* non -batur ab ipsis immundis spiritibus (*Athanas. p. 965*[B] ἐπαίζετο). *al.* QVEROL. p. 4, 8 R. *parasitus* bustum quod simulabatur credidit atque -sum se putat. HIER. epist. 53, 8, 18 paralipomenon liber ... talis est, ut, absque illo si quis scientiam scripturarum sibi voluerit adrogare, se ipsum -at. Ps. ORIG. in Iob 1 p. 441[B] *terrenae atque infidae divitiae* hodie -ent istum, crastina ... die eunt ad alium. Ps. APVL. herb. 60 l. 7 *herba asterion* nocte ... lucet et qui videt ignorans ... metu plenus -etur. vitam (*in imagine*): PLIN. nat. 29, 29 -ere est vitam (*C. F. W. Müller*, vitiam *codd.*), remedia post millensimum annum reditura (*sc. e phoenicis cinere*) monstrare. deum: COMM. instr. 1, 28, 9 ultime, tu speras deum -ere caelestem. BENED. reg. 58, 18 a deo ... se damnandum sciat, quem -it. *diabolum, daemones*: VITA Anton. 5 p. 21, 9 *diabolus* a iuvene (*i. Antonio*) -batur (*Athanas. p. 849*[A] ἐπαίζετο). 9 p. 26, 15 *tauri* (*i. daemones*) magis -bant se, non *Antonium* (*Athanas. p. 857*[C] ἔπαιζον). *al.*

B *absolute*: AVG. serm. 393 p. 1713 poenitentes, si tamen estis poenitentes, et non estis -entes, mutate vitam.

III *praevalet vis despiciendi, fere i. q. aspernari, dedignari, ridendo contemnere*: **A** *c. obi. dir.*: **1** *-entur res*: CIC. dom. 55 cum *Gabinius et Piso* ... senatus auctoritatem -rent. *al.* QVINT. inst. 4, 2, 32 Aristoteles ab Isocrate ... dissenserit, praeceptum brevitatis -ens. MIN. FEL. 7, 4 dirarum imprecationes Crassus ... -sit. TERT. adv. Marc. 3, 19 p. 409, 7 si omnes istas interpretationes respuerit et -serit haeretica duritia. 5, 5 p. 587, 21 totum ... vetus testamentum omnis haereticus -et. *al.* ITALA prov. 23, 9 (Cypr. Demetr. 1 p. 351, 8 testim. 3, 50) in aures imprudentis noli quicquam dicere, ne ... -at (subsannet *l. v.*) sensatos sermones tuos (μυκτηρίσῃ, *Vulg.* despicient). HIL. in psalm. 118 he 16 p. 409, 12 plures ... scripturas ... neglegunt et dei verba ... -unt (*codd. praeter* -ent *cod. p, edd. v. p. 413, 38*). VVLG. prov. 15, 5 stultus -et (inludet *l. v.*) disciplinam patris sui (μυκτηρίζει). COD. Theod. 7, 13, 6, 1 qui vana oblatione vagi ... statum futurae conventionis -serit (inviserit *Mommsen*). *al.* *in imagine*: CLAVD. 28, 271 *Alaricus* protento leviter frangebat moenia conto -ens scopulos. **2** *-entur animantia*: **a** *homines, animalia minuta* (*v. l. 69*): TAC. hist. 2, 74, 1 *milites a Vitellio venientes* ceteros ut impares -bant. TERT. apol. 49, 1 *philosophi et poetae* honorandi, nos -endi, immo eo amplius et puniendi. adv. Marc. 1, 14 p. 308, 6 cum et animalia -es minutiora ..., imitare, si potes. ITALA psalm. 21, 8 (Tert. adv. Marc. 4, 42 p. 564, 7) omnes, qui spectabant me, naso -bant me (ἐξεμυκτήρισαν, *Psalt. Rom.* aspernabantur, *Vulg.* deriserunt [deridebant *l. v.*]). BOETH. cons. 1, 3, 14 nos ... -emus vilissima rerum quaeque rapientes. **b** *divinitas*: *gentilium*: CIC. nat. deor. 2, 7 *Clodius* per iocum deos -ens ... mergi ... *pullos* in aquam iussit. ARNOB. nat. 1, 28 p. 19, 1 silent -sae numinum potestates. *deus Christianorum*: ITALA (= VVLG.) Gal. 6, 7 (Tert. adv. Marc. 5, 4 p. 583, 21) deus non -etur (*M*, deridetur *R*, μυκτηρίζεται).

B *absolute*: MIN. FEL. 37, 1 *Christianus* strepitum mortis et horrorem carnificis -ens (*Gelenius*, inripiens *P*) inculcat. AMBR. hex. 5, 9, 25 p. 159, 15 *deus* virtutem equo dedit ... ut ... occurrens regibus -at (*cf. Iob 39, 22* συναντῶν βέλει καταγελᾷ). AVG. conf. 6, 10, 16 *Alypio* promissum est praemium; -sit animo.

IV *? fere i. q. arridere*: Ps. TIT. epist. l. 211 vir protoplastus, ante cum aspiceret -entem sibi feminam, labefactus est.

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. praes. **irrīdēns,** -entis *pro adi. v. s.* irrideo (*e. g. p. 414, 8*); *pro subst v. p. 413, 60.*

adv. ***irridenter.** *scrib. saepe* inr-. [*var. lect. v. l. 11.*]

i. q. cum irrisione, εἰρωνικῶς: LABER. mim. 93 -r petit. PROB. cath. gramm. IV 38, 18 quod Plautus in Truculento 'non salveo' -r posuit (SACERD. gramm. VI 490, 22. *al.*). NEPOTIAN. 9, 22 Calanus . . . -r ab hoste victore interrogatus est. AVG. anim. 2, 17, 23 si . . . -r contemnis errantem. 4, 15, 24 vereor, ne . . . ilocaliter atque -r, non serio graviterque agere credaris. civ. 20, 30 p. 483, 34 D. *Christo* -r fixis genibus adorato . . . insultaverunt. epist. 138, 13 p. 139, 9 Paulus -r (irridentes, irridendo *vv. ll.*) . . . voluit admonere *circumstantes.* 148, 4 p. 334, 15 si -r dicerem (*al.* EVGRAPH. Ter. Haut. 338 dicit). *ibid.* l. 18 non -r loquor. 232, 2 p. 512, 21 si . . . fallaciter atque -r haec scribitis. c. Faust. 12, 24 p. 353, 19 -r prodite (*sc. haeretici*), quod nos reverenter honoremus. in Iob p. 538, 23 -r haec pronuntianda. in psalm. 21, 1, 9 p. 168ⁱⁿ· -r moverunt caput. serm. 227 p. 1101ⁱⁿ· quid est indigne accipere *eucharistiam?* -r accipere, contemptibiliter accipere. *al.* POMER. 3, 8, 2 p. 484ᴰ simplicitatem . . . fratrum -r exagitant (exaggerant *l. v.*) *superbi.*

p. p. p. ***irrīsus,** -a, -um *pro adi. (n. pl. pro subst. l. 22; masc. v. p. 416, 30) fere i. q. vanus, ridiculus*: TAC. ann. 4, 9, 1 *Tiberius* ad vana et totiens -a revolutus . . . vero quoque et honesto fidem dempsit. *al.* PLIN. paneg. 85, 1 nomen tantum amicitiae, inane scilicet -umque, remanebat. PRVD. apoth. 136 -as removete faces taedasque tepentes subtrahite. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 451 manus -o (irrito *ed. Juret*) conamine fixa remansit. 3, 219 perdidit -us molimina callida daemon.

deriv.: irridiculus, irrisibilis, irrisio, irrisivus, irrisor, irrisus (-ūs).

irrīdiculē *adv. ab* in (*neg.*) *et* ridicule. *i. q. insulse, ita, ut risus non moveatur* (*in figura q. d. litotes*): CAES. Gall. 1, 42, 6 non -e quidam ex militibus . . . dixit *eqs.*

irrīdiculus, -a, -um. *ab* irridere. *scrib.* inr-. *i. q. irrisione dignus, vanus*: PLIN. nat. 28, 20 *verba* -a videri cogit animus semper aliquid inmensum exspectans.

n. **irrīdiculum,** -ī *pro subst. non nisi in locutionibus q. s.* -o esse, -o haberi, *fere i. q. irrideri, ludibrio esse*: PLAVT. Cas. 877 -o (*A*; -um *cett.*) sumus ambo. Poen. 1183 *nos non* -o habitae.

Centlivres.

irrigātio, -ōnis *f. ab* irrigare. *scrib. et* inr- *et* irr-. GLOSS. ἄρδευσις. ἀρδεία. *legitur inde a* CIC., VARRONE *in pedestri tantum sermone.* [*falso leg. p. 438, 55.*]

i. q. aquae sim. immissio: 1 *sensu strictiore de opere agriculturae, quo aqua in prata agros hortos sim. inducitur*: VARRO rust. capit. (*ad 1, 31, 5*) de -e. rust. 1, 31, 5 *pulvinos* -es et pluviae tempestates abluunt. CIC. off. 2, 14 agrorum -es (COD. Theod. 15, 2, 7 [= Iust. 11, 43, 4]. *cf.* CIC. Cato 53 -es, . . . fossiones agri). VLP. dig. 39, 3, 3, 2 adsidua -e vicino nocere. SERV. georg. 1, 270 de -e . . . nihil ad hunc pertinet locum. SERV. auct. Aen. 8, 33 linum . . . melius -e fluminum quam pluvia nascitur. HIER. psalt. sec. Hebr. 42, 2 sicut areola praeparata ad -es aquarum, sic anima mea praeparata est ad te, deus. AVG. gen. ad litt. 6, 1 p. 170, 14 faenum . . . fontis illius -e exortum est. SVLP. SEV. dial. 1, 13, 3 frequens . . . -o aquarum. GREG. TVR. glor. conf. 49 p. 777, 26 uberi -e. COD. Iust. 11, 63, 1, 2 (*a. 319*) pro modo . . . superfluae -is. PALLAD. hist. mon. I 18 p. 295ᴮ *Aegyptii* partiuntur -is vices (*gr. p. 86, 14 B.* ὑδρομερισίας).

2 *sensu laxiore* (*de diluvio l. 58. 61. de potione e. g. l. 69. 78.* -o nuptiarum *l. 62: cf. l. 59*): a *proprie*: PLIN. nat. 36, 81 *caementis* fluminis -e dilutis. VICTORIN. POETOV. in apoc. 4, 2 p. 48, 3 ne iam timerent *Noe filiique* -em ⌊aquae⌋ (⌊ ⌋ *sic ed. Victorin.*, dei *rec. Hier.*). ARNOB. nat. 5, 43 p. 212, 3 in Iovis et Cereris coetu -o sit significata telluris. PS. PHILO antiq. 19, 10 locum, unde accipit fluvius -em. HYG. fab. 153, 1 p. 26, 17 cataclysmus, quod nos diluvium vel -em dicimus. HIER. adv. Iovin. 2, 4 p. 289ᴮ ubi . . . voluptas et luxuria et propago et -o nuptiarum. AVG. in psalm. 103, 3, 8 p. 1364ᵐᵉᵈ· inde (*sc. a domino*) veniet -o ad terram. 108, 26 p. 1443ᵃ·ᶠⁱⁿ· sive per aquam propter ablutionem et -em sive per oleum . . . significetur spiritus sanctus. VINDIC. epist. ad Valent. 9 p. 24, 26 H. meatus . . . -o. CAEL. AVR. acut. 3, 16, 131 quo partibus iisdem -is praebeat laxamentum. EVSEB. EMES. serm. 22, 27 alius meatus a flumine et a fontibus, et ab illis -es. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 259 ut greges suos abundanti -e satiarent (*gr. aliter*). in psalm. 1, 3 p. 31ᴮ ut nec nimia inundatio lignum laederet nec iterum -o procul constituta siccaret. b *translate vel in imag.*: PS. MAR. VICTORIN. hymn. 3 p. 1143ᶜ fons, flumen, -o: o beata trinitas. FILASTR. 149, 4 p. 121, 11 -e divini spiritus affluente. VVLG. prov. 3, 8 sanitas . . . erit umbilico tuo et -o ossium tuorum. AVG. in psalm. 73, 17 p. 939ᵐᵉᵈ· ut *fontes et torrentes* omnes infideles in fidei dulcedinem sua -e converterent. de serm. dom. 1, 23, 79 p. 1269ⁱⁿ· ut . . . pluviam accipias -em doctrinae veritatis. LEO M. epist. 162, 3 Conc.ˢ II 4 p. 106, 33 quidquid non est de -e Christi, poculi esse viperei. serm. 4, 2 p. 149ᴮ *Petrus* copiosis est -bus inundatus. MVTIAN. Chrysost. hom. 20, 1 p. 361ⁱⁿ· cum . . . -e spiritali potiti fuerimus (*gr. p. 143, 4*ⁱⁿ· ἀρδείας). GREG. M. moral. 12, 6 p. 989ᶜ aquae . . . appellatione nonnumquam sancti spiritus -o designari solet. 15, 20 p. 1091ᴮ *hypocrita* -e non infunditur caritatis. 18, 49 p. 63ᴰ potest fortasse in torrentis nomine ipsa -o sanctae praedicationis intellegi.

irrigātor, -ōris *m. ab* irrigare. *in codd. et* inr- *et* irr- *promiscue scribuntur.* GLOSS.ᴸ II Philox. IN 436 ἐναρδευτής. GLOSS. ἀρδευτής. [*e coni. v. l. 18.*] *qui irrigat*: AVIEN. ora 393 hic (*i. Oceanus*) intimi salis -or. *in imag.*: AVG. in psalm. 88, 1, 7 p. 1124ᵐᵉᵈ· *domus Israel* se intelligat ingratam exstitisse plantatori atque cultori, ingratam exstitisse -i. CASSIOD. in psalm. 45, 5 p. 330ᴬ istum fluvium -em . . . animarum.

Kortekaas.

irrigēsco, -uī, -ere. *ab* in *et* rigere, *cf.* rigescere. *scrib.* inr-. *non exstant nisi formae perf.* [*var. lect. v. p. 443, 42.*]

i. q. derigescere: GREG. TVR. glor. mart. 52 p. 525, 11 *homo periurus* cum elevatis manibus quasi aeneus totus -uit (57 p. 528, 4 *puella* extemplo membris dissolutis -uit. Iul. 19 p. 572, 38 infeliciter miser -uit, haeret vox in gutture, lingua coartatur in fauce, vibrant labia vacua a sermone, . . . brachia . . . retrahere non valebat). Mart. 4, 2 lingua mihi graviter -erat, ita ut . . . balbutire me faceret.

Hi.

? **irrigitax** *m. ab* irrigare. GLOSS.ᴸ II Philox. IN 435 inrigitax (irrigator *Lindsay, cf. l. 2*) ἀρδευτής.

irrigīvus, -a, -um. *ab* irrigare, *cf.* irriguus. *legitur apud* CATONEM *teste Politiano* (-guus *cett.*). *scripturam* inr- *servavit Politianus semel* (50, 1; *cf.* inrigua *sim. semper cod. A*). *i. q. irriguus* (*sc. sensu stricto et passivo, cf. p. 420, 81*): CATO agr. 8, 1 pratum si -um habebis . . . summittito (9 prata -a: si aquam habebis, id potissimum facito. 50, 1 *prata,* quae -a non erunt, . . . depurgato).

***irrigo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* rigare. *in codd. et* inr- (*saepius*) *et* irr- *promiscue scribuntur.* *de formis*: -asti: *v. p. 419, 60.* -aris (*i.* -*veris*): *v. p. 420, 46.* *inf.* -arier: *v. l. 61.* NOT. Tir. 73, 33. *de notione*: PAVL. FEST. p. 11 ἀρδεύειν Graece -are est (GLOSS.ᴸ II Philox. IN 437 -at ἀρδεύει, ποτίζει. *al.*). SERV. georg. 1, 270 -are inducere est (ISID. orig. 13, 21, 4 [rigare *l. v.*]. GLOSS.ᴸ I Ansil. IN 1434). SERV. auct. Aen. 1, 692 -at infundit: proprie quia et somnus sic pingitur quasi cornu infundat (GLOSS.ᴸ III Abstr. IN 199). GLOSS.ᴸ II Philox. IN 433 -ato ἐναρδευθέντον (*i.* -τος). GLOSS. -ta terra βεβρεγμένη γῆ ἤτοι ποτισθεῖσα. *de usu*: SERV. auct. georg. 4, 115 quomodo 'imbres -et' (*v. l. 55*), cum terra aquā -etur? solvitur: . . . -at enim, qui mittit et cui mittit ⟨-atur⟩ (*suppl. Thilo*). *medio-pass. p. 419, 23. 420, 12. 24. refl. p. 420, 6. part. praes. pro subst. p. 419, 42.* *legitur inde a* PLAVTO, CATONE *per totam latinitatem.* [*variat in codd. saepe c.*: rigare: *e. g.* PLIN. nat. 2, 230. *et l. 75. p. 419, 9. 420, 15.* irrogare: *p. 420, 21. 437, 40.* irrugare: *p. 443, 56. v. etiam l. 77.* *dub.*: VARRO Men. 387 ut cum -vit (ut umor rigavit *Bücheler*). PS. SEN. mon. 111 pecunia non satiat avaritiam, sed -at (*P*, irridat *S*, irritat *Wölfflin, at cf. p. 420, 19*).]

I *transitive*: A *in universum*: 1 *sensu stricto*: a *quemlibet umorem sim. deducere ad aliquid vel aliquo* (*quo deducatur, aut exprimitur per praepp.* in [*nota in c. abl. l. 52*], ad [*acc. directionis q. d. l. 60*] *aut non indicatur; cf. struct. c. dat. p. 420, 42*): α *proprie*: CATO agr. 36 amurcam spargas vel -es ad arbores. 151, 4 aquam -ato leniter in areas (VEG. mulom. 3, 10, 3 per clysterem in intestinum ipsius tepidae illius potionis sextarius -etur. HYG. fab. 164, 2 p. 18, 18 Neptunus in eam terram mare coepit -are velle. ITIN. Anton. Plac. rec. A 24 p. 176, 7 in illis soliis . . . fons ipse -at aquas multas [*v. l. 46*]. *in imag.*: HIER. tract. in psalm. II p. 57, 22 nubes sunt apostoli, qui in arida hominum corda imbres -ant doctrinarum). VERG. georg. 4, 115 ipse . . . figat humo plantas et amicos -et imbres. CLAVD. 10, 102 largos haec nectaris imbres -at (*sc. in Veneris capillos*). ORIBAS. eup. 4, 36 Aa p. 552 si . . . aqua in aures fuerit ingressa et dolorem aurium faciat, oleum tepidum frequenter -as . . . et iterum infundis (*La* frequenter oleus est in aurem mittendus, *gr. p. 450, 16* ἐγχεῖν). β *translate*: LVCIL. 610 haec *praecepta* tu si voles per auris pectus -arier (*i. in pectus rigari, cf. 'animum inducere'*).

b *quolibet umore superfundere, inundare aliquid vel aliquem* (*subi. vel animantes vel res ipsae, quae aliquid [aliquem] umore sim. imbuunt. om. obi. e. g. p. 419, 5. 8. 12. 33 sqq. c. praep. de v. l. 81. p. 419, 28. 32. 420, 18*; ex *p. 420, 35*): α *aqua* (*sim. vino [aliter p. 419, 83] p. 419, 4. cf. p. 419, 21. unguentis p. 419, 22. rebus variis per imag. p. 419, 24 sqq. saepissime, ubi de aqua agitur, omittitur abl.*): ① *proprie*: VARRO rust. 1, 31, 5 si prata inrigua habebis . . . -are (1, 37, 5. CIC. ad Q. fr. 3, 1, 2 iugera L prati). CIC. nat. deor. 2, 130 Aegyptum Nilus -at (SEN. benef. 4, 5, 3 vis aestivi torrentis [*sc. Nili*]. MELA 1, 52 exundans. CALP. ecl. 7, 68 undis. VVLG. Ios. 13, 3 AVG. quaest. hept. 1, 27 p. 16, 15. *sim. de aliis fluminibus*: VERG. Aen. 10, 142 Pactolus . . . auro [*sc. aqua aurum ferente*]. LVCAN. 6, 368 Amphrysos. SIL. 9, 207 Thybris. PRISC. periheg. 619 gurgite . . . Ganges . . . -at agros [*gr. aliter*]. PASS. Matth. 9 p. 225, 17 [*gr. p. 224, 11* ποτίζουσα. rigabat *l. v.*]. *al.*). CATVLL. 61, 29 specus, . . . quos super (*adv.*) -at . . . Aganippe (*sic -ant fontes*: PANEG. in Mess. 60 Laestrygonas . . . Artacie gelidā quos -at undā [erigit *l. v.*]. VVLG. gen. 2, 6 fons -ans universam superficiem terrae [AVG. civ. 12, 24 p. 593, 6 D. omnem faciem terrae. gen. ad litt. 5, 6 p. 149, 10 terram]. Ioel 3, 18 fons -bit 'torrentem spinarum' [*nomen loci*]. ITIN. Theod. 18 p. 145, 8 ager domini . . . -atur de fonte Helisaei. *al.*). OV. met. 14, 633 *Pomona* radicis fibras labentibus -at undis. LIV. 7, 3, 2 circus Tiberi superfuso -tus (FRONTIN. aq. 97 circus maximus . . . -batur [*i. conspergebatur, ne pulvis molesta esset*]). VITR. 10, 4, 2 hortis

[*Kortekaas*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ad -andum praebetur aquae multitudo (*sim. -antur horti*: FEST. p. 282 CALP. ecl. 2, 97 IVST. 11, 10, 9. *al.*). SEN. nat. 5, 18, 2 iidem *venti* totam Indiam ... continuis ... aquis -ant. epist. 12, 2 si quis has *platanos* circumfoderet, si -ret (MACR. Sat. 3, 13, 3 vino [*aliter infra l. 83*]). COLVM. 2, 16, 3 foenum ... -tum aquis. 2, 16, 4 facultas -andi. FRONTIN. aq. 97 agri ..., qui aqua publica contra legem essent -ti (PAPIR. dig. 8, 3, 17 ad -andos agros. LACT. ira 13, 2. *al.*). APVL. met. 9, 32, 2 *hortulanus* fodiens, ... -ans. PS. TERT. adv. Iud. 13 l. 61 terra virgo nondum pluviis -ta (rigata *l. v.*) nec imbribus fecundata. ARNOB. nat. 1, 21 p. 51, 1 opportunis imbribus *dii* vestra -ent rura (LACT. ira 13, 7 ut sata imbribus -entur. OROS. hist. 4, 5, 1 terram imbres -verunt. BOETH. cons. 4 carm. 6, 29 hiemem defluus -at imber). SERV. georg. 1, 106 -are ... nonnisi nimiae siccitatis est. AMBR. epist. 43, 3, 1 p. 320, 13 holus nostris manibus -tum (VITAE patr. 3, 5 p. 741^D noli -are holera [*syn. 5, 10, 97* adaques, *gr. Nau 1909 p. 361 n. 229 μὴ ποτίσῃς*]). Hel. 17, 65 p. 450, 8 *elephantos* ferunt in momentariis inundationibus -are ... tabernam. HIER. psalt. sec. Hebr. 65, 10 visita terram et -a eam (*aliter gr.* ἐμέθυσας *et Vulg.* inebriasti). *al.* VVLG. eccl. 2, 6 exstruxi ... piscinas aquarum, ut -rem silvam. Iob 5, 10 *dominus* -at aquis universa (*v. l. 56*). EVSTATH. Basil. hex. 3, 6, 6 amnibus -ta mundi pars habitabilis (κατάρρυτος). SALV. gub. 1, 45 cum vinarias domos vinearum fructibus -emus. CASSIOD. Ios. antiq. 11, 6 p. 318, 36 largitate unguentorum -batur *Hester* (*gr. 11, 200 καταρδομένη. v. p. 418, 37*). *saepius.*

Ⓘ *in imag. et translate*: CIC. nat. deor. 1, 120 *Democriti* fontibus Epicurus hortulos suos -vit (LACT. inst. 4, 30, 1 uberrimum dei ... fontem, quo -tus *aliquis* perenni luce potiatur. PRISCILL. tract. 7, 117 divinorum sermonum fontibus -ti. HIER. epist. 60, 5, 2 etiamsi nostrum areret ingenium, de illorum posset fontibus -ari. PRVD. perist. 13, 10 spiritus ... dei ... fontibus eloquii te ... -vit. AVG. in epist. Ioh. 3, 13 p. 2004^fin. cor sitiens et non habens fontes, quibus -etur. in psalm. 35, 15 p. 352^med. quo ... fonte -beris? PS. VIGIL. THAPS. trin. 1, 8 rec. I de ... fonte spiritus tui corda -emus [rec. II a ... spiritu]. *al.*). ITALA I Cor. 3, 6 (Pelag. *ad l.* p. 141, 20) ego plantavi, Apollo -vit ([ἐπότισεν, *Vulg.* rigavit]. *sic iuxta pos.*: 3, 7 [*ibid.* p. 142, 5] qui plantat ..., qui -at [ὁ ποτίζων, *Vulg.* rigat]. OPTAT. 5, 7 p. 135, 20. AVG. epist. 177, 7 plantatur quodammodo et -atur extrinsecus. OP. imperf. in Matth. 3 p. 647, 14 *Iudaeam* deus plantaverat, lex -verat. *cf. et p. 418, 5*). HIER. in Is. 19, 23 p. 187^C Palaestinae et Phoenicis bonis Aegyptus -etur. VVLG. Ezech. 17, 7 *vineam*. PRVD. perist. 1, 20 fonte ab ipso (*i. deo*) dona terris influunt, supplicum causas petitis quae medellis -ant. AVG. gen. ad litt. 8, 4 p. 235, 21 Christus ... fluento spiritali nos -et. in psalm. 10, 10 p. 137^A omnes verbo dei animas -antes nubes dici possunt. serm. 4, 28, 31 p. 48^med. venit sermo dei et -at: sed qui -et et quid -et attende: nam ... -at ... bonos et malos (*syn.* compluit). 43, 6, 8 p. 257^med. fides, quae germinavit, -anda est. 223, 2 p. 1092^in. messem ab apostolis seminatam, a ... bonis doctoribus -tam. 332, 2 p. 1557^fin. abundantius -aris *unda caritatis*. *al.* PETRON. BONON. serm. 2, 79 (ed. Morin, RevBén. 14, 1897, 6) universis virtutibus -tos (*cf.* FAVST. REI. spir. 2, 7 p. 150, 28). CONC.^S I 3 vers. Tur. p. 150, 35 anima sancti spiritus consolationibus -atur ad pietatem (*gr. I 1, 2 p. 100, 13 ἀρδύνεται*). SALON. in eccles. p. 995^D praedicatores ... aridam terram carnalium cordium sancta ... operatione -ant. OP. imperf. in Matth. 20 p. 744^C doctrina hominem -at (*cf.* GREG. M. in Ezech. 2, 1, 11 p. 943^D multos auditores -at). GREG. M. in Ezech. 1, 10, 41 p. 903^B eorum verbis -amur (*in imag. ex psalm. 64, 11 sumpta*). moral. 6, 21 p. 741^A (*ad Iob 5, 10 v. l. 19*) universa ... deus aquis -at, qui dono sancti spiritus ex omni genere hominum ad suam cognitionem vocat (*cf.* 6, 22 p. 741^B). CAES. AREL. serm. 185, 1 non debet ... surculus *irae* diversis suspicionibus -ari (*cf.* 221, 4 festucam [*i. iram*] ... falsis suspicionibus -asti). *al.*

β umoribus corporis, sanguine, lacrimis sim.: Ⓘ *proprie*: SEN. Oed. 346 -at plagas cruor (Thy. 44 -et terras cruor). Phaedr. 382 genae rore -antur (*sic de lacrimis*: Phoen. 441 *Iocaste* -at fletu genas. Tro. 965 -at fletus genas. PRVD. cath. 7, 42 flendo ... -tum pulverem. VITA Fulg. p. 133, 16 L. terram lacrimis -ret. *al.*). Phoen. 164 vulnera ... sanguine ac tabe -a (AVG. serm. 275, 2 p. 1254 ex terra suo sanguine -ta [*cf.* 280, 6, 6 p. 1283^fin.]. *cf.* VVLG. Ezech. 32, 6 -bo terram foetore sanguinis tui. PRVD. perist. 12, 9 -ans fluxit imber sanguinis. *v. et l. 73*). SER. SAMM. 588 urina ... -at exuvias. VVLG. Iob 21, 24 medullis ossa illius -antur. *peculiariter in doctrina physicorum et medicorum de umoribus in corpore hominis existentibus*: CELS. 7, 7, 15 si sicci oculi esse coeperunt, apparet per eas venas ... -ari (*sc. pituitā*). SEN. nat. 6, 14, 1 corpus nostrum et sanguine -atur et spiritu. AVG. anim. 4, 5, 6 p. 386, 9 universum corpus illae (*sc. venae*) -ent. HIPPOCR. aer. 10 -ta esse (*A*, -ante *P*) corpora (*gr. p. 65, 11 πλαδᾶν*). *v. et de umoribus corpus nutrientibus l. 83.*

Ⓘ *in imag.*: PANEG. 5, 9, 6 lacrimae tuae pectora nostra gaudiis -bant (VITA Hil. Arel. 3, 9 sanctum semen *fidei*, quod ... lacrimarum fluentibus rivis ... -bat [FVLG. RVSP. epist. 4, 9 p. 342^C semina nostra lacrimis -are]). PETR. CHRYS. serm. 42 p. 318^C arescunt ieiunantium messes, quae pauperum fletibus non fuerint -tae (CASSIOD. in psalm. 101, 10 p. 711^B coelestis potus ... piis fletibus -atur).

γ vino, potu sim., nec non eis umoribus, quibus corpus nutritur ([*cf. l. 71 sqq.*]. *c. vi implendi. medio-pass. p. 420, 12. 24; refl. p. 420, 6*): Ⓘ *proprie*: PLAVT. Poen. 700 vino ... aetatem -es. PHAEDR. 4, 15, 9 -tus multo venas nectare (SOL. 25, 13 venis *elephantorum* propensius -tis. *cf.* ARNOB. nat. 5, 2 p. 174, 28 aestum -are venarum). FLOR. epit. 1, 23, 2 quod ... redactis in sanguinem cibis *artus* -rentur. ARNOB. nat. 5, 2 p. 183, 15 quibus alimoniis -tus est *partus*, quibus sucis? 7, 29 p. 263, 2 frequentissimo -ant accipiuntque se vino. LACT. opif. 11, 5 *ciborum* sucus ... -at universum corpus et vegetat (HIER. in Mal. 2, 2 p. 1555^B nisi ... *ciborum* suco corpus -etur. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 204. *cf.* LACT. opif. 12, 18 ut ... umor *lactis materni* teneritudinem novi corporis -ret). HIER. epist. 55, 2, 3 ventrem ... distentum cibo et vini potionibus -tum. hom. Orig. in Luc. 25 p. 150, 3 aqua simplici -batur, ut et in potu esset diversus a ceteris. CHIRON 724 rebus ad urinam facientibus -are (*sc. iumentum, syn. 484* potionari).

Ⓘ *in imag. et translate*: CONSTANT. epist. ad Opt. Porf. 5 temporum favor, qui ... doctrinae deditas mentes -are (rigare *l. v.*) atque alere consuevit. PRVD. perist. 10, 14 spiritali lacte pectus -es. AVG. quaest. hept. 4, 35 p. 349, 18 gratia spiritalis, qua interior sitis -retur (serm. 41, 7 p. 252^in. tamquam de fonte veritatis. SIDON. epist. 8, 14, 8 litteris). serm. 50, 4, 6 p. 328^in. *maior pecunia* non -at, sed accendit: poculum respuunt, quia fluvium sitiunt (*cf. et p. 418, 42*). CONSVLT. Zacch. 1, 35 p. 43, 24 captiva temulentia vitiis -atur (irrog- *M*). CASSIOD. hist. 8, 3, 7 Diodorus ... velut quidam fluvius ... oves ... proprias -bat (*Theodoret. 4, 25, 3 τοῖς ... οἰκείοις τὴν ἀρδείαν προσέφερε*). NICET. psalm. 12 p. 79, 7 et psalmis delectamur et orationibus -amur et interpositis lectionibus pascimur.

2 *sensu laxiore*: **a** *aliquem (aliquid) perfundere* (*semper in imag., fere i. q. afficere, sc. aliqua re [in struct. pass.]; in struct. act. subi. est ipsa res se effundens. accedit notio alendi, vegetandi [cf. p. 419, 83]: l. 31 sqq.*): PLAVT. Epid. 121 hominem -tum plagis. ACC. trag. 245 lanugo flora nunc demum -at (*sc. genas*). LVCR. 5, 282 fons luminis, aetherius sol, -at ... caelum candore recenti (*sim. de eis, quae per mundum diffunduntur*: MANIL. 2, 65 cum spiritus unus ... -et orbem. ARNOB. nat. 2, 2 p. 49, 7 omnia ... animantur motu -anturque vitali). PETRON. 4, 3 ut studiosi iuvenes lectione severa -rentur (*cf.* CHAR. gramm. p. 1, 13 B. studia mea ex variis artibus -ta). VEN. FORT. carm. 2, 9, 47 flagranti studio populum domus -at omnem. *peculiariter de sopore, somno*: VERG. Aen. 3, 511 fessos sopor -at artus (*inde* MAR. VICTOR aleth. 3, 438 cum iam languentia corda -at et fessos dulcis sopor alligat artus). LACT. opif. 18, 5 membra sopore -ta. SERV. Aen. 1, 680 sopitum *somno* -tum intelligimus. AMBR. virg. 3, 4, 19 p. 225^B corpus sopor -at.

b *alicui (omisso dat. l. 43) aliquid infundere*: LVCR. 4, 908 somnus per membra quietem -et (VERG. Aen. 1, 692 Venus Ascanio placidam per membra quietem -et [*ad l. v. p. 418, 31*]). FRONTO p. 218, 5 v.d.H. (p. 229 N.) *Iuppiter ad Somnum*: hoc ... suco soporem hominibus per oculorum repagula -a: cuncti, quibus -aris *eqs.* FIRM. err. 2, 5 ut ex ipsa *baptismi aqua* ... credentibus hominibus salutaris sanitas -etur (math. 1, 7, 16 p. 23, 18 laborantibus hominibus). VITAL. CONST. epist. 1 p. 848^C ut ... nostris visceribus -ari iubeas, quae fides catholica recta teneat.

B *c. vi augendi, faciendi, ut ex alveo flumen sim. egrediatur*: HYG. fab. 152^A, 2 *Iuppiter* amnes undique -vit. PALLAD. hist. mon. II 14 p. 368^A -to flumine (*gr. p. 59, 6 B. πλημμυροῦντος*).

II *intransitive, fere i. q. se effundere*: COMM. instr. 2, 9, 1 -at hostis. SOL. 9, 3 Strymon ... ab Haemi iugis -at (-atur *l. v.*). PS. SORAN. quaest. med. 70 animae principatus in totum corpus -ans.

deriv.: irrigatio, irrigator, ? irrigitax, irrigivus, irriguus.

irriguē *v. p. 422, 21.*

irriguitās, -ātis *f.* *ab* 1. irriguus. [*in var. lect. p. 422, 12 sq.*] *i. q. irrigatio*: ENNOD. epist. 3, 12, 1 p. 80, 10 siccitatem labiis aestuante animo -s vivi fluminis gignit.

1. *irriguus, -a, -um. *ab* irrigare, *cf.* irrigivus. *in codd. et* inr- *et* irr- *promiscue scribitur.* *forma prisca* endor-: GLOSS.^L I Ansil. EN 20 endoriguum irriguum ([*edd.*, irritum *cod.*]. *cf.* II Philox. EN 22 endoribum ἔνρειθρον κατάρειθρον [*cf. Thes. Gloss. s. v.*]). NOT. Tir. 73, 32 -um. *de notione*: SERV. auct. georg. 4, 32 '-um' qui irrigat, alias qui irrigatur (GLOSS. -um, qui irrigat et irrigatur). 4, 115 'irrigare' ... duobus modis dicimus ut '-o nihil est elutius horto' (*v. l. 80*) et '-umque bibant violaria fontem' (*v. p. 421, 29*). GLOSS. II Philox. IN 434 inrigilo (-o *Lindsay*) ἐναρδευθέντες. GLOSS. κατάρδευτος. κατάρυτος. *compar. et superl. desunt*; maxime -us *v. p. 421, 5. m. pro subst. v. p. 421, 25; n. pro subst. p. 421, 74.* *legitur inde a* PLAVTO *per totam latinitatem.* [*variat in codd. c.* riguus: PLIN. nat. 5, 23. 18, 29 hortos -os (riguos *l. v., cf. l. 78*).]

A *sensu passivo*: **1** *de rebus, i. q. madidus, irrigatus* (*add. abl.* [*nota: sanguine p. 421, 8. potu l. 83*] *e. g. p. 421, 2. 7. 13. 16; saepius, ubi de aqua agitur, subauditur* [*cf. p. 418, 67*]): PLAVT. Trin. 31 mores mali quasi herba -a succrevere (CLAVD. 22, 469). CATO agr. 1, 7 hortus ([*inde* VARRO rust. 1, 7, 9 PLIN. nat. 18, 29; *v. l. 74*]. HOR. sat. 2, 4, 16 -o nihil est elutius horto. CALP. ecl. 2, 35 -os nutrire canalibus hortos. SIL. 7, 180. VVLG. num. 24, 6 ut horti iuxta fluvios -i. *al.*). 149, 1 prato (VARRO rust. 1, 31, 5. 1, 33, 1. 1, 37, 5. PROP. 1, 20, 37 -o surgebant lilia prato. *cf. p. 418, 22*). HOR. sat. 2, 1, 9 -um ... mero ... corpus (CHALC. transl. p. 43^A circuitus immortalis animae circumligabant *Iovis*

[*Kortekaas*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

filii -o fluidoque corpori [εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον]). LIV. 10, 2, 5 stagna -a aestibus maritimis. MANIL. 4, 727 campis (5, 237 -os ruris campos. LVCAN. 4, 291 puteus . . . ad -i premitur fastigia campi [*aliter interpr. schol.*]. FIRM. math. 8, 10, 6). CELS. 1, 3, 28 locis (VLP. dig. 24, 3, 7, 6. PALLAD. 1, 34, 7 locis umidis vel -is. 3, 24, 14 maxime -um *locum. al.*). SEN. Oed. 531 vallis -ae loca (epist. 104, 15 -as perennibus aquis valles. PALLAD. 3, 23, 1 vallis umidas vel -as). COLVM. 9, 4, 4 in -o solo (PALLAD. 4, 3). STAT. Theb. 4, 375 sanguine Dircen (*sc. flumen*) -am. FRONTIN. aq. 76 agros (HIER. quaest. hebr. in gen. p. 70, 18. *al.*). ITALA gen. 13, 10 (Ambr. Abr. 1, 3, 13 p. 511, 8) Loth . . . elegit -am (-a *l. v.*) regionem Iordanis, quia tota inrigabatur ([πᾶσαν τὴν περίχωρον . . . ὅτι . . . ἦν ποτιζομένη, *Vulg. aliter*]. SALV. gub. 7, 8 p. 157, 21 regio amoenata lucis aut -a fontibus). PORPH. Hor. carm. 1, 7, 13 'uda pomaria' rivis -a intellegi vult. PRISC. periheg. 290 *fons Histri* -am Peucen amplexus (*gr. aliter*). PALLAD. 3, 24, 3 terram (VVLG. Ios. 15, 19. iud. 1, 15 -am aquis. MACR. Sat. 5, 1, 19 fontibus. *al.*). AVIEN. orb. terr. 1072 caespitis -i . . . iugera. VVLG. Is. 19, 7 omnis sementis -a siccabitur (*cf. p. 422, 20*). PAVL. NOL. carm. 21, 463 aulas . . . -as . . . aquis. CYPR. GALL. exod. 571 Elima . . . fontibus -am. LEO M. serm. 63, 6 p. 357^A pascuis. GILD. Brit. 3 chron. III p. 29, 2 *Britannia* lacubus . . . -a. ENNOD. carm. 2, 14, 5 locus -o retinet quod sorbuit haustu. GREG. TVR. Franc. 8, 23 p. 389, 13 fuerunt . . . vernales aestivique menses tam -i, ut hiems . . . putaretur. *al.*

2 *de hominibus, i. q. potu aquae repletus*: CYPR. GALL. num. 567 hic puteus . . . vivis -os replevit undis (*v. p. 420, 72*).

B *sensu activo, nonnisi de rebus*: **a** *sensu proprio (in imag. e. g. l. 32. 35. 46. 51): i. q. irrigans, et inde sensu debilitato fere i. q. fluens* (*additur gen. rei, quae irrigando adducitur, l. 34. 35; dat. rei, quae irrigando impletur, l. 43*): VERG. georg. 4, 32 -um . . . bibant violaria fontem (CALP. ecl. 2, 49 -o perfunditur area fonte. PRVD. apoth. 395. EVCHER. laud. her. 39 p. 191, 18 fontes -i et aquae vivae. VITA Hil. Arel. 30 l. 33 fonte caritatis -o. SIDON. epist. 1, 5, 6 fons -us vel puteus illimis. SEDVL. op. pasch. 4, 18 p. 268, 8 fons . . . iugiter vivus et perennis aquae semper -us. CASSIOD. var. 3, 51, 3 evacuator honestatis, fons -us iurgiorum. *al. cf.* CASSIOD. var. 2, 39, 7 excocti fontis -am puritatem). TIB. 2, 1, 44 bibit -as fertilis hortus aquas (OV. am. 2, 16, 2 -is ora salubris aquis. NVX 66 -ae . . . sulcus aquae. VVLG. deut. 11, 10 in hortorum morem aquae ducuntur -ae. COD. Theod. 11, 63, 1 -as fontium aquas usurpare. *al.*). CET. FAV. 24 p. 305 umor -us erumpet (*syn.* affluens). PRISC. periheg. 233 -i descendunt flumina Nili (*Dionys. periheg. 246* καλλιρόοιο). 349 *Thybris* -o dirimit . . . gurgite Romam ([*gr. aliter*]. CYPR. GALL. gen. 728). IVST. 44, 1, 7 *amnes* lenes et vineis campisque -i (RVF. FEST. 20 *Mesopotamia* -is amnibus fecundatur. AVIEN. orb. terr. 1328 CYPR. GALL. iud. 635). CHALC. transl. p. 22^D Nilus . . . meatu -o perennique gurgite obiectus (λυόμενος. CASSIAN. conl. 14, 13, 5 p. 416, 2 -is virtutum meatibus. ENNOD. opusc. 3, 82 p. 352, 4). AMBR. in psalm. 118 serm. 17, 31 fletus -i continuum . . . et iuge profluvium (PELAG. ad Demetr. 5 p. 21^B -is fletibus [*inde* CAES. AREL. serm. 90, 5]. PS. RVFIN. [IVLIAN.] in Ioel 1, 6, 8 p. 1038^D ita -is. CYPR. GALL. exod. 120 VEN. FORT. carm. 8, 3, 381. *cf.* PS. PETR. CHRYS. serm. 107 p. 498^A imbrem -i luctus). RVFIN. Orig. in gen. 12, 5 p. 112, 22 -a fluenta rationabilis sensus (VEN. FORT. vita Hil. 2,4 nullius scientiae -a fluenta). CLAVD. 1, 252 sudent -ae spirantia balsama venae. 27, 10 largitur . . . sitientibus aegris -us gelido pocula fonte sopor (*aliter l. 64*). CYPR. GALL. gen. 838 livor -os turbat puteos. PS. PROSP. carm. de prov. 972 -as praebebunt fratribus urnas. ALC. AVIT. carm. 4, 65 fluvius . . . -o deductus ab ortu. CASSIOD. in psalm. 118, 137 p. 885^B peccata -is . . lacrimis expiata (VEN. FORT. carm. 4, 21, 1). GREG. TVR. glor. mart. 36 p. 511, 27 flumen. VEN. FORT. carm. 3, 12, 37 canalibus. CE 1531^A, 2 -us gelido defluit amne latex. *al.* *audacius: de fluvio pumicis ardentis*: AETNA 28 quae causa . . . proxima quaeque ignibus -is urat. *de carmine organi hydraulici*: AETNA 297 carmine . . . -o . . . cortina . . . canit (*cf. l. 72*).

b *sensu translato*: α *de somno sim. (cf. p. 420, 37. 43 sqq.), qui irrigat, perfundit* (*sc. corpus, membra. aliter l. 54*): PERS. 5, 56 hic satur -o mavult turgescere somno (CYPR. GALL. gen. 34 -o perfundit lumina somno). β *fere i. q. affluens, abundans, copiose currens* (*vigente vi imaginis l. 71*): ENNOD. opusc. 4, 37 p. 391, 28 illam Lirinensis insulae cohortem -o inquiramus ardore. CASSIOD. var. 6, 1, 4 ut illa dextera, quae sanguinem copiose fuderat hostium, vitae auxilium civibus manaret -um (*v. l. 68*). VEN. FORT. vita Marcell. 1, 2 quidquid oratoribus . . . iniungitur, carmine -o copiosius explicatur (*aliter l. 62*).

n. pro subst. ***irriguum**, -ī. *legitur inde ab* AMBR., HEGES., *saepius in imag.* 1 *sensu activo: i. q. res, quae irrigat* (*sc. aqua sim.*): AMBR. apol. Dav. I 12, 59 p. 340, 16 lavatur . . ., qui diluitur aeterni fontis -o ([virginit. 10, 58 p. 281^A]. Iob 4, 1, 5 p. 271, 10 *cervus* sacri fontis ablutus -o [in Luc. 7, 95 p. 322, 24 myst. 9, 56 p. 114, 7 AVG. c. Iulian. 2, 6, 15 p. 684^med. FAVST. REI. grat. 1, 14 p. 47, 6 PS. EVSEB. GALL. hom. 3 p. 634^G. p. 653^H]. in Luc. 7, 147 p. 348, 10 peccatum -o fontis ablutum. *al.* INSCR. christ. Diehl 1841, 8 Χρs reos fontis puriflui diluit -o). epist. 19, 2 p. 983^B *ecclesia* maximis fluentorum prudentiae -is atque iustitiae fecundat mentes fidelium. 30, 9 p. 1063^C nisi repleatur *anima* -o verbi dei et perfundatur rore caelesti. 45, 2 p. 1142^B *Nilus terram* fraudavit -is suis (*cf.* HEGES. 2, 9, 1 p. 152, 15 *Aegyptus* alit -o suas messes. 4, 27 p. 284, 3 Nili -a). hex. 3, 16, 65 p. 105, 3 -is aquarum plerumque et segetes laetiores sunt. Isaac 4, 24 p. 658, 11 moralis . . . doctrina . . . imaginem . . . voluptatis . . . -o suo diluat (*syn.* fluento). Noe 15, 53 p. 450, 22 anima . . . poculo quodam irrigata sapientiae et fonte iustitiae atque -o castitatis. in psalm. 118 serm. 16, 29 p. 367, 21 petrae spiritalem undam vomentis -o. *al.* HIER. in Ezech. 14, 45 p. 452^D ἀπὸ τῶν ὑδάτων . . . de -is sonat. p. 453^B 'aquas refectionis . . .' (*psalm. 22, 1. 2*): haec erant -a, immo hi canales. EVAGR. sent. mon. 117 (Leclercq, Scriptorium V, 2, 1951, 212) arbor non floriet absque -o (ποτοῦ). MAX. TAVR. hom. 54 p. 353^B dominus incrementum dat, dominus -um subministrat (*cf. p. 319, 34*). 75 p. 412^B caelestis -i (irriguitatis *l. v.*) vitalis unda. serm. 1 p. 531^C -o largitatis. 27 p. 586^C terra -o satietur. 106 p. 742^B quodam vigoris -o. ALC. AVIT. epist. 14 p. 47, 25 ex quodam supernae benedictionis -o. 25 p. 56, 31 boni supercurrentis -o.

2 *sensu passivo: i. q. locus irrigatus*: HEGES. 5, 16, 1 p. 331, 17 hortorum quoque -is non desit aquarum abundantia. VVLG. Ios. 15, 19 dedit . . . ei Chaleb -um superius et (-um *add. iud. 1, 15. Greg. M. dial. 3, 34*) inferius (*cf. Stummer, Biblica 18, 1937, 37 sq.*). Is. 19, 10 erunt -a eius flaccentia (*i. messes a Nilo irrigatae* [*cf. p. 421, 18*]).

adv. **irriguē.** *fere i. q. affluenter*: VEN. FORT. Mart. 4, 70 -e fluviali more cucurrit *oleum*.

deriv.: irriguitas.

2. irriguus, -a, -um. *ab* in (*neg.*) *et* riguus. *i. q. non riguus, non irrigatus*: GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A ἰνρηγος ἄνυδρος. GLOSS. II 583, 4 -us, qui non irrigatur. *Kortekaas.*

[1. irrīmo, -āre. *var. lectio falsa pro* rim-: PACVV. trag. 71.**]**

2. irrimo *v. s.* irrumo.

irrīnos, -on, ἔρρινος. *scrib.* inr-. [*confunditur c.* irinus: PLIN. nat. 30, 127 (-o *V*, irino *recte cett.*). ORIBAS. syn. 1, 21 La p. 73, 17 Mø. *ibid.* l. 19. *cf. varias lect. l. 33. 36.*]

qui in nares infunditur (*t. t. rei medicae*): ORIBAS. syn. 1, 21 Aa p. 73, 17 Mø. hoc . . . etiam medicamen -on (iniuriam non *As*, inirianon non *Ab*) facit; saepius eum usi sumus infundentes in naribus (*gr. p. 20, 16* ἔρρινον). add. La p. 74, 10 fit . . . -us pulver hoc modo confectus *eqs.* eup. 2, 1 C 16 Aa p. 454^in. *hederae* sucus . . . est -os (inrenon *Ab*, in renibus *La*), id est in naribus si fuerit missus *eqs.* (*gr. p. 366, 8* ἔρρινον).

n. pro subst.: ORIBAS. syn. 1, 21 La p. 73, 17 Mø. hoc -on dicitur (*cf. l. 33*). *ibid.* l. 19 saepius . . . usi sumus -on in naribus de gitter. add. p. 74, 21 ad aurium causas et surdos hoc modo -on facis. p. 75, 1 -on ad caput purgandum. *ibid.* l. 7 hoc -on iuvat eos, qui habent . . . capitis dolorem.

irrio (inrio) *v. vol. VI 3, 2824, 15.*

irripāverit *v. p. 400, 72.*

1. irripio, -ipuī, -ere. *vix ab* in *et* rapere, *sed potius scribitur pro* eripere, *cf. vol. V 2, 788, 61.* *i. q. eripere*: LEX Sal. 61, 1 cod. A 2 si quis alteri de manum suam desuper illum aliquid inripuit (rapuerit *A 1*).

2. irripio (-rīp-?) *v. s.* irrepo *p. 401, 5. 6. cf. et p. 444, 30.* *Hi.*

1. irrīsibilis, -e. *ab* irridere.

fere i. q. ridiculus, derisione dignus: AVG. in psalm. 46, 4 p. 526 excelsus *dominus* . . . quasi -is descendendo, adscendendo in caelum factus est terribilis. serm. 87, 7, 9 p. 534^fin. fuit *Christus* -is quodam modo et reprehensibilis inter Iudaeos, visus est humilis, contemptus est. MVTIAN. Chrysost. hom. 7, 4 p. 290^in. *si senes* contraria senectuti gesserint, -es fiunt propter hoc potius (*gr. p. 66^in.* καταγέλαστοι).

2. ? irrīsibilis, -e. *ab* in (*neg.*) *et* risibilis. *v. p. 424, 71.*

***irrīsio**, -ōnis *f.* *ab* irridere. *scribitur saepius* inr-. *de notione*: PAVL. FEST. p. 46 cavillum, cavillatio, id est -o. p. 107 incavillatio per despectum -o. SYNON. Cic. p. 442, 1 risus. rictus. cachinnus. -o. PS. IVL. RVF. schem. dian. 9 p. 62, 2 *ironia* latine dicitur dissimulatio vel -o. BOETH. top. Arist. 6 p. 976^D convicium iniuriam cum -e definivit, nam -o iniuria quaedam est; quare non differentia, sed species est -o. GLOSS.^L III Abol. ER 9 eroniam (*i.* ir-) -em. *legitur inde a* RHET. Her. *per totam latinitatem.* [*e coni. p. 423, 28. dub.*: APON. 5 p. 105^in. -is (invisionis *l. v.*) . . . diem (*vix recte ed.*).]

A *i. q. derisio, ironia, risus contemptionis*: **1** *active, i. q. actio irridendi*: **a** *generatim*: CIC. Verr. II 4, 144 ut omnes intellegere possent non laudationem, sed . . . -em esse illam. de orat. 1, 50 oratio, si res non subest ab oratore percepta . . ., necesse est . . . omnium -e ludatur. off. 1, 137 deforme . . . est . . . cum -e audientium imitari militem gloriosum (RVFIN. hist. mon. 1 p. 399^D foedissima cum -e. *al.* AVG. civ. 22, 12 p. 589, 24 D. cum horrore atque -e. *al.*). *al.* PLIN. nat. 11, 158 quem novi mores subdolae -i dicavere, nasus. LAMPR. Comm. 8, 9 senatus hoc (*i. Romam Commodianam faciendam*) libenter accepit per -em. VITA Anton. 79 p. 80, 30 *Christi fides* vestram sustinens -em (*Athanas. p. 953A* χλευαζομένη). RVFIN. Adamant. 1, 16 p. 33, 25 *pueri* propter -em et iniuriam ad prophetam venerant (διὰ χλεύην). hist. 3, 6, 14 praedones . . . scelus -e cumulantes (*Ios. bell. Iud. 5, 516* μετὰ γέλωτος). *al.* AVG. conf. 8, 11, 27 irridebat me *dignitas continentiae* -e hortatoria. epist. 199, 53 p. 291, 13 abundabunt . . . opprobria et insultationes atque -es inimicorum. *al.* ROMVL. fab. 90 prol. rec. vet. ne curemus stultorum -es. NOVELL. Maior. 6, 1 ne *virginibus deo dicatis nubentibus* . . . -bus exsecrandis omnipotentis dei contrahatur offensio.

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LEO M. serm. 55, 2 p. 323ᴮ *principes sacerdotum* supplicium crucis -um aculeis exasperabant. *al.* MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 3 p. 412^med. reprehensiones et -es . . ., quas adversus eum (*i. Christum*) faciebant (*gr. p. 194^fin. εἰρωνείας*). *al.* GREG. M. dial. 3, 1 p. 136, 9 M. *femina responsum episcopi* -em potius credidit quam compassionem. *al. et saepe.* *in iunctura q. e.* -e (-is *v. l. 10*) dignus: CIC. de orat. 2, 205 ne aut -e aut odio digni putemur. IREN. 2, 10, 3 haec (*sc. haereticorum doctrinae*) . . . digna -e et vere ridicula. ARNOB. nat. 2, 51 p. 88, 8 uter magis videtur -e esse dignissimus vobis *eqs. al.* VITA Anton. 79 p. 80, 21 quid . . . dignum est -is? (*Athanas. p. 953ᴬ χλεύης*). AMM. 26, 6, 19 -e digna principia. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 10 p. 1018^med. *homines* sibi gloriam colligentes omni sane -e dignissimam (*gr. p. 51^fin. γέλωτος*). *al.* AVG. c. acad. 1, 5, 13 p. 14, 11 nihil . . . est foedius risu -e dignissimo. *al.* *c. gen. obi.* (*cf. l. 20*): AVG. conf. 6, 7, 12 similitudo circensium . . . cum -e mordaci eorum, quos illa captivasset insania. *al.* LEO M. serm. 59, 4 p. 339ᶜ traditus . . . dominus . . . ad -em regiae dignitatis (CASSIOD. hist. 6, 8, 4 paganorum [*Socr. 3, 2 γέλωτα*]. var. 2, 10, 2 iustitiae).

b *speciatim, t. t. rhet., pro gr. εἰρωνεία, fere i. q. iocus, figura, per quam derisus, ludibrium enuntiatur* (*c. gen. personae irrisae l. 30*): RHET. Her. 1, 6, 10 ab aliqua re, quae risum movere possit, ab apologo, . . ., -e *exordiemur*. CIC. inv. 1, 25 *incipere ab re* ridicula . . ., quae . . . aliquam contineat -em. DON. gramm. IV 402, 13 sarcasmos est plena odio atque hostilis -o (DIOM. gramm. I 462, 33 per figuram enuntiata. SERV. Aen. 10, 557 POMP. gramm. V 312, 1. CASSIOD. in psalm. 93, 7 p. 666ᴰ usque ad pulpas penetrans. *al.*). AQVILA rhet. 15 p. 26, 20 *διασυρμός*, elevatio vel -o, ea figura est, qua ludentes, quae dicuntur ab adversariis, dissolvimus (MART. CAP. 5, 524 [impressio *trad., corr. Ruhnken*]). DON. Ter. Hec. 699 in hoc dicto quaedam faceta -o ⟨est⟩ eius *eqs. al.* SERV. Aen. 4, 377 -o . . . honesta satis. 10, 594 sarcasmos est; nam per -em dictum est. *al.* SCHOL. Cic. Bob. p. 159, 8 gravius *ferri debere* praeconem cum -e quam Romanum equitem cum dolore dixisse. CLAVD. DON. Aen. 7, 425 p. 64, 15 *verba* in quibus sit -is culpa et mutatio fidei. *al.* SCHOL. Iuv. 13, 42 -es per immutationes formarum. *al.* HIER. in Is. 30, 1 p. 339ᶜ cum -e et *ἐμφατικῶς* legendum. AVG. conf. 8, 2, 4 *a Victorino* parietum -o repetebatur. in psalm. 44, 1 p. 493^med. nomen *filiorum calvi* non ad -em accipiatis. *al.* CASSIOD. in psalm. 27, 4 p. 194ᴰ quae figura dicitur ironia, id est -o, quoties aliquid, quod sub laude dicitur, intellectum vituperationis habere monstratur (101, 9 p. 710ᴰ quae aliud quam conatur ostendit. *al.*). *et saepius.*

2 *passive*: **a** *fere i. q. qualitas rei, quae irridetur*: VITA Anton. 76 p. 79, 5 quid . . . dicitis, ut sciamus, si aliquid -i⟨s⟩ habet crux? (*Athanas. p. 949ᴮ χλεύης*). CASSIOD. var. 5, 42, 4 ut ad -em (illusionem *Accursius*) spectaculi perveniret, quod falsae religionis ambitus invenisset. **b** *metonymice de rebus vel hominibus irrisis vel irridendis*: VVLG. Ezech. 22, 4 dedi te (*i. civitatem*) opprobrium gentibus et -em universis terris. CONC.ˢ II 5 p. 7, 2 obprobrium et -o scelestis paganis et haereticis . . . constituti (*gr. II 1, 3 p. 127, 14 καταγέλαστοι*). MVTIAN. Chrysost. hom. 23, 3 p. 382^a.fin. facti sumus -o inimicorum nostrorum et illusio paganorum (*gr. p. 165^in. κατάγελως*).

B *fere i. q. deceptio, ludificatio, illusio*: 1 *active, i. q. actio fallendi*: SPART. Pesc. 11, 6 viventes laudare -o est. EVSEB. EMES. serm. 26, 31 p. 193, 1 comminari mortuis -o est. SALV. gub. 8, 1 quamlibet malus . . . mavult . . . falsarum laudum -bus decipi. PALLAD. hist. mon. I 13 p. 290ᴬ ut *monachus* diabolicis -bus ac fallaciis vinceretur (*gr. p. 79, 5 B. ὑπὸ δαιμόνων ἀπατηθῆναι*). 2 *passive, fere i. q. error*: EVSEB. EMES. serm. 7, 19 p. 188, 10 *homines vera bona* perniciosa putantes et per istam -em ea, quae fugienda sunt, in desiderio ponentes.

irrīsīvē *v. l. 63.*

irrīsīvus, -a, -um. *ab* irridere. GLOSS.ᴸ III Abstr. HO 10 horonia (*i. ironia*): inrisiva dictio aliud dicens aliud significans *eqs.*

adv. **irrīsīvē.** *i. q. cum ironia, irridendi causa*: AMM. 16, 12, 67 quidam Iulianum . . . -e (*Valesius*, inuri sive *cod.*) Victorinum . . . nominabant. SCHOL. Iuv. 4, 13 -e hos (*i. Titium et Seium*) laudat. 13, 33 '*senior bulla dignissime*': -e, quasi iterum puer.

***irrīsor,** -ōris *m.* *ab* irridere. *scrib. et* inr-. *de notione*: SYNON. Cic. p. 434, 34 maledicus existimator. detrectator. lividus. invidus. obtrectator. invisor. -r. AMBR. in psalm. 1, 29, 4 p. 24, 24 -es bonorum, quos Aquila *χλευαστὰς* dixit. AVG. in psalm. 105, 18 p. 1412 sicut interest inter irridentes et -es, inter murmurantes et murmuratores *eqs.* GLOSS.ᴸ IV Ps. Plac. M 2 murgiso[n]: -r, lusor. *et v. p. 424, 7.* *legitur inde a* CIC., PROP., ITALA. [*var. lect. falsa pro* irrisio: AVG. epist. 149, 23 p. 369, 11.]

fere i. q. illusor, contemptor, qui deridet (*syn. v. p. 424, 5. 6. 13sqq.* *opp. v. l. 82. 84. p. 424, 9*): CIC. parad. 13 veniant . . . isti -es huius orationis ac sententiae. PROP. 1, 9, 1 dicebam tibi venturos, -r, amores. ITALA Iob 31, 5 (Aug. in Iob p. 577, 2) si incessi cum -bus (*γελοιαστῶν, Vulg.* in vanitate). Iudas 18 (Lucif. non conv. 15 p. 34, 3) in novissimis diebus erunt -es (*ἐμπαῖκται, Vulg.* illusores. *cf. p. 424, 1*). LAMPR. Alex. 66, 2 amicos . . . habuit . . . non circumventores sui, non -es . . ., sed . . . amantes principis sui et qui de illo nec [in] ipsi riderent nec risui esse vellent. PS. AVR. VICT. epit. 41, 16 *Constantinus* -r potius quam blandus. HIER. epist. 125, 18, 1 -bus autem ne libenter adcommodes. VVLG. Iudas capit. 6 (cod. F) de -bus, falsis dumtaxat doctoribus, fugiendis. PELAG. in II Thess. 1, 10 p. 441, 16 mirabuntur impii et -es humilitatis. AVG. conf. 1, 6, 7 ecce misericordia tua est, non homo, -r meus, cui loquor. in psalm. 71, 16 p. 910^med. propter huiusmodi contemptores praesentis praecepti et -es futuri supplicii dictum est *eqs.* 136, 11 p. 1768 ut tales patiamini -es, exactores veritatis, plenos falsitatis. *al.* PS. AVG. quaest. test. I 126, 16 p. 399, 2 -r . . . videtur, qui dominum vocat eum, cuius praecepta contemnit. PETR. CHRYS. serm. 155 p. 609ᴮ -es sunt, cultores non sunt, qui deos . . . illudunt. ENNOD. carm. 1, 8, 3 p. 528, 15 si quis . . . citharam doctus admoveat et loquacia fila -r urbanus adportet. CASSIOD. in psalm. 101, 10 p. 711ᴮ poculum, quod -bus videbatur indignum. *al.* MVTIAN. Chrysost. hom. 11, 4 p. 313^fin. *hominem nudum, qui omnia perdidit,* impostorem, fallacem, -em vocamus (*gr. p. 94^med. εἴρωνα*). 23, 3 p. 382^a.fin. omnes -es et illusores facti sunt (*gr. p. 164^fin. γελῶντες*). GREG. M. in euang. 37, 6 p. 1278ᴮ in bonis . . . operibus intenti, nisi contra malignos spiritus . . . vigilemus, ipsos -es patimur, quos ad malum persuasores habemus.

deriv.: irrisorius.

irrīsōriē *v. l. 30.*

irrīsōrius, -a, -um. *ab* irrisor. *legitur inde ab* AVG., *adv. inde a* SERV. *fere i. q. derisorius, ad irrisionem pertinens, qui irridet*: AVG. persev. 2, 3 p. 996^in. an et ista -a petitio est . . ., sicut -a est etiam illa actio gratiarum? c. Iulian. op. imperf. 4, 112 p. 1406^med. -a potius adulatio. MART. CAP. 8, 809 -a semper lepidaque versutia inter insana semper deridebas vatum tumores. CASSIAN. conl. 16, 18, 1 fratres amara taciturnitate vel motu gestuque -o subsannamus. LEO M. serm. 59, 3 p. 339ᴬ *Iesum Pilatus* amictu -ae vestis indutum scribarum et sacerdotum ostentavit aspectui.

adv. **irrīsōriē.** *i. q. cum ironia, cum derisione*: SERV. ecl. 7, 27 nimie, -e, ultra quam . . . mereor. 10, 22 'tua cura Lycoris' paene -e dictum (Aen. 11, 434 dicens. SCHOL. Verg. Bern. ecl. 10, 22 dicitur. SCHOL. Ter. p. 81, 28). Aen. 3, 272. SCHOL. Hor. Gloss. *Γ* sat. 1, 3, 133 invehitur . . . -e. RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 221, 20 nihil se de sanctorum patrum fide corrumpere -e iactitat. PRAEDEST. 1, 88 p. 618ᴰ alioquin -e poscit, qui potest hoc solus, pro quo adiutorium postulat, adimplere.

1. irrīsus, -a, -um *v. s.* irrideo.

2. *irrīsus, -ūs *m.* *ab* irridere. *scribitur et* inr-. *legitur inde a* CAES., LIV. [*variat in codd. c.* risus: AVG. c. acad. 1, 5, 13 p. 14, 11. *et v. l. 67.* *e coni.*: MVTIAN. Chrysost. hom. 15, 4 p. 340^med. -us (in risum *trad.*) omnia nostra facta sunt (*gr. p. 121^fin. γέλως*). *cf. et l. 48.* *dub. trad.*: ITALA Marc. 15, 20 (cod. k) percutiebant *Iesum* . . . et cum ⌊-us in⌋ (*sic*, irrisissent *v. Soden*) eum expoliaverunt eum.]

i. q. irrisio, despectio, ironia, delusio: 1 *iuncturae verbales*: **a** -ui esse: CAES. civ. 2, 15, 1 *milites* suam virtutem -ui fore perdoluerunt. PLIN. nat. 22, 15 plerisque ultro etiam -ui sumus (*edd.*, in re suibus, in risum in usu *sim. ll. vv.*). TAC. hist. 1, 7, 3 aetas Galbae -ui ac fastidio erat adsuetis iuventae Neronis. ann. 14, 39, 2 *Polyclitus libertus* hostibus -ui fuit. **b** -ui haberi (habere *v. l. 52*): APVL. met. 5, 30, 3 -ui habita quid agam? DARES 6 ne barbaros Graeci -ui (-u *M*) haberent. **c** *metonymice*, -um ponere *aliquem*: HIER. psalt. sec. Hebr. 44, 14 posuisti nos . . . subsannationem et -um his qui erant in circuitu nostro (*Vulg.* derisum).

2 *usu vario* (*c. gen. obi. v. l. 61. 64*): LIV. 7, 10, 5 adversus Gallum stolide laetum et . . . linguam etiam ab -u exserentem. PLIN. nat. 28, 114 quae dicit *Democritus* . . . omittemus, praeterquam ubi -u coarguent eum. 37, 124 *magos incredibilia* scripsisse . . . non sine contemptu et -u generis humani. QVINT. inst. 8, 6, 56 cum -u quodam contraria dicuntur iis, quae intellegi volunt. TAC. hist. 3, 37, 2 *non* defuit, qui unum consulatus diem . . . magno cum -u tribuentis accipientisque eblandiretur. ann. 1, 20, 1 centuriones -u et contumeliis . . . insectantur. 3, 29, 1 *Tiberius, ut Nero maturius* quaesturam peteret, non sine -u audientium postulavit. 13, 15, 2 *Nero* -um ex eo sperans pueri (*i. Britannici*) . . . ignorantis. 15, 25, 1. TERT. apol. 49, 3(4) -ui iudicandum est, non gladiis et ignibus. VIR. ill. 38, 1 *Duellius* manus ferreas cum -u (risu *A*) hostium primus instituit. AVSON. 282, 4 p. 193 P. punitus fine cruento, -u populi, tu Caracalla, magis. CANON. apost. 65, 7 lector ordinetur . . . non -bus deditus (*γελωτολόγος*). *al.*

3. irrīsus, (-a, -um). *ab* in (*neg.*) *et* ridere (risum). GLOSS. II 216, 11 *ἀγέλαστος* inrisus, inrisibilis. 583, 26 inrisus, non ridens.

irrītābilis, -e. *ab* 1. irritare. *scrib.* inr-. GLOSS.ᴸ II Philox. IN 444 -e litigiosum, iracundum, *ὀξύχολον*.

1 *qui facile irritari, ad iram excitari potest* (*opp.* placabilis *v. l. 76*): CIC. Att. 1, 17, 4 et -is animos esse optimorum saepe hominum et eosdem placabilis. HOR. epist. 2, 2, 102 multa fero, ut placem genus -e vatum. AMM. 18, 6, 18 *rex Persarum* suopte ingenio -is et asperrimus. 2 *qui irritationem provocare valet*: LACT. inst. 6, 23, 5 *adversarius* obicit . . . oculis -es formas suggeritque fomenta et vitiis pabulum subministrat.

deriv.: irritabilitas.

irrītābilitās, -ātis *f.* *ab* irritabilis. *scribitur* inr-. *i. q. qualitas eius, qui facile irascitur, pro t. t. philosophiae Platonicae q. e. τὸ θυμοειδές*: APVL. Plat. 1, 18 tripertitam animam idem *Plato*

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dicit: primam eius rationabilem esse partem, aliam excandescentiam vel -em, tertiam adpetitus.

irrītāmen, -inis *n.* *ab* 1. irritare. *scribitur potius* inr-. *de originatione et mensura*: PRISC. gramm. II 126, 3 in 'en' desinentia derivativa m antecedente paene omnia verbalia sunt et neutra, et si sint a prima coniugatione, a longam habent paenultimam, ut ... 'irrito, irritas, -n' (GRAMM. suppl. 113, 19). [*var. lect. v. l. 11.*]

in sermone poetico pro 'irritamentum', i. q. stimulus, incitamentum, res, quae instigare valet: OV. met. 9, 133 *Nessus* velamina tincta cruore dat munus raptae velut -n amoris. 12, 103 *taurus* sua terribili petit -a cornu (irritamenta malorum *M* [*ex 1, 140*]), puniceas vestes. 13, 434 magnas ... opes, animi -n avari. PRVD. ham. 523 nemo ... -a peccans corporis accuset.

***irrītāmentum,** -ī *n.* *ab* 1. irritare. *scribitur* inr- *saepe*. GLOSS. II 86, 39 προκάλεσμα (ino- *Gloss.*[L] *II Philox. IN 452*). 314, 4 ἐρέθι⟨σμα⟩. *legitur inde a* SALL., OV., LIV. *per totam latinitatem; apud poetas non nisi l. 40. 46. 78.* [*dub.*: TAC. Agr. 20, 2 -a *trad., def. Lundström al.*, inc- *A*[1], inv- *Acidalius.*]

I *vigente vi instrumentali, fere i. q. incitamentum, instigatio, illecebrae sim.*: A *generatim*: 1 *nude*: a *pertinet ad homines*: LIV. 40, 27, 8 *imperator* quibuscumque -is poterat iras militum acuebat. *al.* SEN. dial. 3, 13, 4 ira, ebrietas, metus aliaque eiusmodi foeda et caduca -a sunt. *al.* TAC. ann. 13, 46, 2 his atque talibus -is non longa cunctatio interponitur. IREN. 1, 27, 4 (1, 25, 2 H.) Christi ... Iesu nomen tamquam -um praeferentes (praeferentes *l. v.*) *haeretici*, Simonis ... impietatem varie introducentes *eqs.* RVFIN. Orig. princ. 3, 1, 4 p. 199, 26 si eruditioribus quibusque viris et in divinis institutionibus roboratis huiuscemodi -a provenerint, ... respuunt ac refellunt omnem incitamenti illecebram (*gr. l. 8* οἱ μὲν γαργαλισμοὶ καὶ οἱ ἐρεθισμοί). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 14 p. 1525[fin.] quidquid -orum est lenocinio sensuum. *al.* b *refertur ad Nilum fluvium*: PLIN. nat. 5, 54 subinde insulis inpactus, totidem incitatus -is, postremo inclusus montibus *eqs.*

2 *accedit*: a *gen.*: α *obi.*: *-a affectuum, vitiorum sim.* (perseverantiae *l. 43*; gulae [*i. appetitionis epularum, cf. l. 76*]: *l. 37 sqq.*): SALL. Iug. 89, 7 *Numidae* neque salem neque alia -a gulae quaerebant (TAC. hist. 2, 62, 1 ex urbe atque Italia ... gestabantur. AMM. 28, 4, 3. CLAVD. DON. Aen. 1, 210 p. 49, 10 *non* fuerant adhibenda escis militum. AMBR. Iac. 1, 2, 5 p. 7, 13. AVG. serm. 207, 2 p. 1043[fin.] cavenda sunt. *al.*). OV. met. 1, 140 opes, -a malorum. VAL. MAX. 4, 5 ext. 1 *adulescens* formam -um alienae libidinis esse *noluit* (CLAVD. DON. Aen. 1, 320 p. 68, 19 ANIAN. Chrysost. hom. 1, 4 p. 984[a. med.] *al.*). 7, 4, 3 *Romani obsessi* unico perseverantiae -o ... *Gallos* spoliaverunt. 9, 10 ext. 2 parvo -o ingenui pudoris maximae rei exspectatio subruta est. *al.* SEN. benef. 4, 6, 3 unde haec -a iam lassae voluptatis? (*cf.* IVV. 11, 167 veneris languentis). dial. 3, 8, 1 optimum est, primum -um irae ... spernere (PLIN. paneg. 8, 5 -um irarum et fax tumultus). rem. fort. 12 *oculi sunt* -a vitiorum, duces scelerum (PLIN. nat. 33, 4 LACT. inst. 6, 20, 9. *v. etiam l. 66*). epist. 94, 71 -um est omnium, in quae insanimus, admirator et conscius. *al.* TAC. ann. 3, 9, 3 fuit inter -a invidiae domus. AVG. in euang. Ioh. 40, 10 p. 1691[fin.] erit tibi nummus instrumentum peregrinationis, non -um cupiditatis. *-a certaminum, actionum*: LIV. 30, 11, 7 -um certaminum equestrium est, cum aut vincentibus spes aut pulsis ira adgregat suos. IVST. 31, 7, 9 belli ... -a, non pacis blandimenta (*cf.* AVG. civ. 3, 13 p. 112, 22 D.). SYMM. epist. 7, 35, 2 adieceras ad -um profectionis nostrae filium meum ... tecum futurum. *al.*

β *explicativus q. d.*: VAL. MAX. 8, 11 ext. 4 taurus ... ad amorem ... aeneae vaccae ... nimiae similitudinis -o compulsus. TERT. cult. fem. 2, 9, 3 *feminis aetate provectioribus* compensantibus ... per habitus -a frigora aetatis (*cf. adn. cr.*). ITIN. Alex. 6 onerosior (operosior *Studemund*) ... exempli proprii -is. SYMM. rel. 4, 3 -um superbiae Roma vestra non patitur. AMM. 28, 6, 13 rapaces alites ... -o sanguinis atrocius efferatae (31, 15, 2 bestiae). PETR. CHRYS. serm. 47 p. 331[B] *negotiatorem* providentem ornamenta virtutum, non -a vitiorum. *al.*

b *dat.* (*nota dat. fin. l. 69 sq. aliter dat. pendens a verbis e. g. l. 27. 31*): TAC. ann. 3, 54, 3 ne -a quidem eadem *erant Romanis priscis* intra Italiam dominantibus. 14, 15, 2 posita veno -a luxui. *alicui -o est*: ITIN. Alex. 2 animo ... sitienti laudis -o (-um *m*[2]) est ... scire *eqs.*

c *praep.* ad: SEN. contr. 2, 7, 3 maius ad sollicitandam matronam putatis -um spem corrumpendi *eqs.* PLAC. med. 2, 10 rec. α summa pars caudae vulpis in brachio suspensa -um ad coitum cre[d]at (rec. β -um est concubiti).

B *speciatim, c. respectu epularum, fere i. q. condimentum, quo excitatur cupiditas edendi* (*cf. l. 35*): AVSON. 344, 2 p. 162 P. nec nostros reticebo cibos ..., -um quibus additur aequoreum sal. PS. RVFIN. (IVLIAN.) in Ioel 1, 5 p. 1037[D] -um epulis artificio comparastis.

II *debilitata vi instrumentali, fere i. q. desiderium*: ARNOB. nat. 5, 10 p. 183, 1 *Iuppiter* volebat ... cupide adpetitionis suae -a complere.

irrītātē *v. p. 431, 18.*

irrītātio, -ōnis *f.* *ab* 1. irritare. *scrib. saepius* inr-. inritacionem: ITALA II Esdr. 9, 26 (cod. 125). *in interpr. vocabulorum sacrae scripturae*: HIER. epist. 106, 67, 3 legite Ezechiel et invenietis παραπικρασμός -em et exacerbationem semper expressum (*cf.* in Ezech. 2, 7-8 p. 34[A] semel diximus exasperationem sive -em, Septuaginta amaritudinem ponere). RVFIN. Orig. in num. 25, 3 p. 236, 23 est ... rex Madian Vr, et hic interpretatur -o. *legitur inde a* LIV., VAL. MAX., SEN. *philos.*

fere i. q. actio irritandi (*status irritatus l. 22*): 1 *spectat ad varios motus animi corporisve concitandos* (*accedente gen. indicatur aut quid irritetur aut ad quid irritetur aliquis* [*l. 13. 15. 18. 20. 22*]): a *generatim*: VAL. MAX. 6, 3, 10 *mulieris speciosae* conspectus supervacua -e arcessitus. SEN. dial. 4, 3, 2 si quis ... lacrimas procidentes et -em umoris obsceni altumve suspirium ... indicium adfectus ... putat, fallitur nec intellegit corporis hos esse pulsus. 11, 6, 6 inesse naturalem quandam -em animis commutandi sedes et transferendi domicilia. epist. 9, 17 *sapientem* ad amicitiam fert ... nulla utilitas sua, sed naturalis -o (*syn.* adpetitio, stimulus). TAC. Germ. 19, 1 *feminae* nullis spectaculorum illecebris, nullis conviviorum -bus corruptae. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 7 p. 546[C] corruptela membrorum, -o gulae et incitamenta libidinis. b *speciatim pro t. t. artis medicae*: SCRIB. LARG. 142 (= MARCELL. med. 28, 3) tenesmos est -o ultimae partis directi intestini, in quo vitio saepius libet desurgere sine causa.

2 *spectat ad iram excitandam* (*acced. gen. obi. l. 27, subi. l. 38. 48, explicativus l. 47*): a *provocatur ira hominum*: LIV. 31, 14, 10 exercitus primo terram ... depopulatus cum ... praeda ... rediit, et -o quidem animorum ea prima fuit; postea iustum bellum ... factum. ITALA Gal. 5, 20 (Iren. 5, 11, 1) opera carnis, quae sunt ... inimicitiae, contentiones, zeli, irae, aemulationes, animositates, -es, dissensiones, haereses, invidiae *eqs.* (ἐριθεῖαι, *Vulg.* rixae). Phil. 2, 3 (Ambrosiast.) nihil *fiat* secundum -es (-e *P*; κατ' ἐριθείαν, *Vulg.* per contentionem). AMBR. off. 1, 4, 15 Symmachus -is verbum dixit. VVLG. Sirach 31, 38 vinum multum potatum -em et iram ... facit (*gr. 31, 29* ἐν ἐρεθισμῷ). PELAG. in Rom. 10, 19 p. 84, 10 eos, qui non sunt gens mea, vocabo ... ad vestram -em, ut, quibus maiores debuistis esse, gaudeatis aequari. RVFIN. Basil. reg. 159 vehementius ... furorem concitare -o nominatur. Orig. in psalm. 38 hom. 1, 5 p. 1395[B] qui se refrenare cupit ab iracundia vel furore ... et -o ei supervenit peccatoris. CONC.[S] I 3 Rustic. p. 196, 14 *epistula* -is ..., non consolationis habebat virtutem (*gr. I 1, 4 p. 22, 10* παροξυσμοῦ, *vers. Tur.* inpulsionis). b *commovetur ira dei*: ITALA II Esdr. 9, 26 (cod. 125) inritaverunt te et ... exercuerunt -em magnam (παροργισμούς, *Vulg.* blasphemias). VVLG. IV reg. 23, 26 ira furoris ..., quo iratus est furor *dei* ... propter -es, quibus provocaverat eum Manasses. psalm. 94, 9 nolite obdurare corda vestra sicut in -e secundum diem temptationis in deserto, ubi temptaverunt me patres vestri (παραπικρασμῷ). Ezech. 20, 28 dederunt ibi -em oblationis suae. AVG. in psalm. 104, 34 p. 1402[med.] *psalmus* nihil hic dixit de iniquitatibus et -bus et amaricatione eorum, in quibus non est beneplacitum deo. c *concitatur ira bestiae*: VICTRIC. 29 illa -e iram in se leonis mortis avida concitavit.

irrītātor, -ōris *m.* *ab* 1. irritare. *scribitur et* inr-. GLOSS. -r παροξυντής, ἀγγριστής.

i. q. instigator, qui incitat: 1 *in universum*: SEN. epist. 108, 8 omnes ad omnia ista (*i. virtutes, bonum*) nati sumus: cum -r accessit, tunc illa animi bona veluti sopita excitantur. 2 *in malam partem* (*in sacra scriptura fere i. q. rebellis, qui iram vel zelum dei excitat: v. l. 58*): VVLG. Ezech. 2, 7 loqueris ... verba mea ad eos, si forte audiant et quiescant, quoniam -es sunt. OP. imperf. in Matth. 2 p. 640[in.] *principes sacerdotum et scribae* facti sunt ... non doctores Herodis, sed -es malitiae eius. 9 p. 681[fin.] sicut et zizaniae numquam sunt minus in agro, sic non sunt minus -es in mundo.

fem. **irrītātrix,** -īcis. *i. q. instigatrix, res quae incitat, exacerbat, stimulat sim.* (*syn. l. 66*): LACT. ira 24, 8 non *facit beatum* opulentia, libidinum -x. MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 10, 7 si mandatum divinum servassent *primi homines*, *concupiscentia carnis* non eis fuerat immodesta stimulatrix, infesta et importuna -x. *pro adi.*: VVLG. Ezech. 24, 3 dices per proverbium ad domum -em parabolam.

1. **irrītātus,** -a, -um *v. s.* 1. irrito *p. 430, 80.*

2. **irrītātus,** *abl.* -ū *m.* *ab* 1. irritare. *scribitur* inr-. *invenitur abl. tantum, nisi forte subst. latet in loco dubio p. 427, 36.* *i. q. excitatio, incitatio, actio irritandi*: PAVL. sent. 1, 15, 3 qui -u suo feram bestiam ... in se proritaverit. CLAVD. DON. Aen. 10, 640 p. 375, 5 ut ... voce et -u telorum tamquam ad veram pugnam totis Turnus animis armaretur.

irritē *v. p. 436, 57.*

1. ***irrīto,** -āvī, -ātum, -āre. *etymologia incerta, cf. Walde-Hofmann s. v.* *de origine*: PRISC. gramm. III 67, 20 'rito' unde -o (*v. et l. 84*). NON. p. 31, 22 -are dictum est proprie provocare, tractum a canibus, qui, cum provocantur, inriunt (DON. Ter. Andr. 597, 4 restrictis dentibus hanc litteram [*i.* 'r'] imitantur. CASSIOD. in psalm. 73, 10 p. 530[A] quorum latratibus r littera plurimum sonat. *cf. vol. VI 3, 2824, 21 sqq.*). *de mensura*: GLOSS. Vatic. Reg. 203 ed. Merchie (Musée Belge 26, 1922, 266) -o ... longam ·i· habet, quod ⟨a⟩ rito verbo componitur. *scribitur* inr- *saepissime.*

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

de coniugatione: CHAR. gramm. p. 473, 4 B. *inter verba activa coniugationis primae. nota quasi tertiae coni. praes. pass.* -itur: *l. 6. p. 430, 74.* *de formis*: -at (*perf. indic. per syncopam q. d.*): *v. p. 430, 8.* -assis: *v. l. 45.* *formae breviores*: -arunt: *v. p. 429, 66.* -arit: *v. l. 82.* -asse: LEX Visig. 8, 4, 19. NOT. Tir. 90, 41 inrititur. 94, 25 -at.

de notione (*cf. p. 426, 78 sqq.*): SYNON. Cic. p. 433, 14 lacessere, insectari, provocare, -are, exagitare. DON. Ter. Phorm. 240 '-tus' provocatus et in iram impulsus, hoc est commotus et perturbatus (EVGRAPH. Ter. Andr. 597 iniuriis. SCHOL. Ter. p. 87, 28. *al.*). CLAVD. DON. Aen. 10, 640 p. 375, 7 -are . . . dicimus feras provocare; inde sumptum est ut et homines -ari dicantur, cum in aliquam partem asperitatis urgentur. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 1, 1 p. 1320^C παρεζήλωσαν. significantius in Latino . . . '-erunt me.' p. 1321^A aemulari aliquem -are eum est et provocare. CASSIOD. in psalm. 105, 16 p. 759^C -ari aliquem dicimus ad iracundiam provocari aut actionibus aliorum improbis aut verbis asperrimis. GLOSS.^L V Abba IR 2 -at provocat, stimulat. II Philox. IN 445 -are παροξῦναι (GLOSS. παροξύνω). 453 -at προκαλεῖται. GLOSS. ἀγγρίζω.

structurae notabiliores: accedit: inf.: p. 428, 67. dat. personae: p. 430, 28. p. p. p. pro adi p. 430, 80. cf. et e. g. p. 429, 17.

legitur inde ab ENNIO, PLAVTO, TER., LVCILIO *per totam latinitatem.* [*hisp.* enridar. *R.*]

[*variat in codd. c.*: imitari: *v. p. 428, 18.* immutare: *v. p. 429, 79.* incitare: PELAG. in I Cor. 13, 5 p. 204, 11. *v. et p. 430, 34.* inflatus: *v. l. 48.* instigare: POMER. 3, 14, 4 p. 496^A. intrare: *v. p. 430, 34.* invitare: *v. p. 428, 57. 429, 79. 430, 9. 15.* iratus: DECL. in Catil. 89. *al. v. et l. 49. 50.* irridere: *v. p. 429, 81.* irrigare: *v. p. 430, 26.* irritus: *v. p. 429, 36. 431, 67.* irrogare: POMER. 3, 14, 4 p. 496^A. *v. et p. 428, 7.* mutare: *v. p. 430, 15.* *e coni.*: PLAVT. Col. frg. 3 si me tu hodie invitaveris (-eris *Leo*). Ov. met. 14, 494 -ans *Bentley*, iratum *M*, iratam *N*, invitam *e ms. Heinsius. v. et p. 428, 31.* *del.*: CIC. p. red. ad Quir. 11 irretiti *Cratander*, -ti *ε V, alii aliter. v. et p. 428, 60.* *locus corruptus*: SEN. dial. 7, 8, 4; *cf. A. Delatte, Humanitas 2, 1948, 305 sqq.* *sensus dubius*: ENN. ann. 166 inicit -tus tenet occasus iuvat res. *versione falsa (ex hebr. in gr.) sensus obscuratus*: ITALA Mich. 2, 7 (Ps. Aug. spec. 3 p. 317, 6) domus Iacob -vit spiritum domini (παρώργισεν, *Vulg. rectius* numquid adbreviatus est).]

I *obi. sunt* **animantes:** A *homines eorumque animus, ingenium sim.* (*res metonymice pro hominibus l. 67. p. 428, 6*): 1 *praevalet notio exasperandi, exacerbandi* (*commovetur ira, dolor, indignatio sim.; cf. syn. l. 50. 58. 64. 65. 75. 78 sq. 84. p. 428, 19. opp. l. 58. 61. 62. 77. 81. p. 428, 4. 5*): **a** *in universum*: **α** *c. obi. aut in struct. pass.*: PLAVT. Amph. 454 si me -assis (Persa 828 Stich. 345. *cf.* Bacch. 888 si tu me -veris [Curc. 726]). TER. Andr. 597 animus -tus est (LIV. 1, 17, 4 multarum circa civitatium -tis animis [*sic abl. abs. e. g.*: 2, 46, 1. 4, 25, 14. 4, 54, 8; inflati *l. v.* TAC. Agr. 27, 2. GELL. 2, 12, 1; iratis *l. v.*]. 21, 23, 5. 25, 8, 2 atrocitas poenae . . . animos -vit. frg. 16. *al.* GELL. 18, 3, 5 unus . . . commoto -toque [iratoque *l. v.*] animo exsilit. *al.*). Phorm. 240 ita sum -tus, . . . ut *eqs.* 932 -or. Ad. 282 si magis -tus siet *leno* (AVR. VICT. Caes. 37, 4). CIC. Phil. 7, 3 -tum (-ari *l. v.*) Antonium non oportuit. HOR. epist. 2, 1, 212 poeta, meum qui pectus inaniter angit, -at, mulcet *eqs.* PROP. 1, 10, 25 -ta venit *puella*, quando contemnitur. LIV. 3, 49, 8 senatus . . . plebem *non* -andam censuit (4, 6, 10. VVLG. I Macc. 15, 40 [ἐρεθίζειν]). 3, 69, 10 cum ira Romanos, illos (*i. hostes*) . . . conscientia culpae ac desperatio -ret. 9, 22, 7 nec . . . ad ducis casum perculsa magis quam -ta est multitudo. 22, 3, 5 agitare . . . *consulem* atque -are Poenus parat. 22, 13, 1 -at . . . de industria . . . ducem, si forte accensum tot indignitatibus . . . detrahere ad . . . certamen possit. 34, 24, 5 sedandi potius quam -andi. frg. 22 *virtus* oppugnantem -verat, victorem placabiliorem fecit. *al.* TAC. hist. 1, 67, 1 -verant turbidum ingenium *Caecinae* Helvetii. ann. 14, 39, 3 *Turpilianus* non -to hoste neque lacessitus . . . pacis nomen . . . otio imposuit. *al.* GELL. 16, 6, 11 *litterator* permotus mihi et -tus . . . inquit *eqs. al.* VVLG. psalm. 105, 16 *Israelitae* -erunt Moysen (παρώργισαν). I Cor. 13, 5 caritas . . . patiens est, . . . non -atur (παροξύνεται). RVFIN. hist. 3, 6, 23 cum neque -tus quisquam neque miseratus *mulierem* . . . perimeret (*gr.* παροξυνόμενος). Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. prol. p. 593^{p. med.} Romanos . . . et finitimi Galatae -bant (*gr. 1, 5* παρεκίνουν). VISIO Pauli 22 rec. P p. 23, 16 verbum . . . de ore nostro ad -andum proximum. *et saepe.*

β absolute vel obi. non expresso: SEN. dial. 5, 11, 4 Pisistratum . . ., cum . . . ebrius conviva *ei male* dixisset . . . et *amici* alius hinc alius illinc faces subderent, . . . hoc -antibus respondisse *eqs.* AMM. 31, 2, 11 *Huni* adeo . . . irasci faciles, ut . . . a sociis nullo -ante saepe desciscant itidemque propitientur nemine leniente. AMBR. off. 1, 5, 17 cavendus est . . ., quicumque -at, quicumque incitat, quicumque exasperat *eqs.* (*seq. syn.* lacessit, ad violentiam provocat, ad iurgium vocat). 1, 5, 18 illius est studium, ut -et. PELAG. in I Thess. 5, 14 p. 436, 2 impatientia non corrigit, sed -at. *fortasse huc pertinet* LVCIL. 774 ⟨leno sentiet rabiem⟩ (*sic vel sim. suppl.*) Lucili. si in amore -arit suo.

b *additur*: **α** *qua re vel quomodo aliquis -etur*: ① *per abl.* (*gerund. p. 428, 2. 10*): CIC. Mil. 84 ut vi -are ferroque lacessere fortissimum virum auderet *Clodius* (VERG. Aen. 10, 644 telis). rep. 2, 41 *res publica non* puniendo -et animum inmanem ac ferum (LIV. 1, 15, 1 belli . . . contagione -ti Veientium animi et consanguinitate. 2, 39, 11 exilio . . . -tos, non fractos animos esse. 7, 5, 1. 40, 39, 2 qua re -vit magis quam conterruit animos barbarorum. *al.* TAC. hist. 4, 8, 2. *al.*). PVBLIL. M 26 mutat se bonitas -ta (*Pithoeus*, cum -atur *codd. potiores*, cum irrogatur *det.*) iniuria (POMER. 3, 14, 4 p. 496^A). Ov. met. 2, 805 quibus *rebus* -ta dolore *Aglaurus*. 13, 565. 13, 967 *Glaucus* furit . . . -tusque repulsa . . . petit . . . atria. LIV. 6, 19, 2 qui non in vincla duci iubendo -et publicum hostem (SIL. 4, 511 *Hannibal* levi iaculo Massylumque . . . alis castra sub ipsa datis -at et elicit hostem). 9, 3, 12 servate . . ., quos ignominia -veritis. VAL. MAX. 3, 8, 2 *Fabius* conminationibus Hannibalis -tus. 7, 3 ext. 10 *Volsci* contumelia -ti (CVRT. 7, 2, 37). SEN. dial. 6, 3, 2 *Livia* reliquias Drusi . . . prosecuta tot . . . ardentibus rogis . . . -ta . . . tamen . . . dolorem suum posuit. TAC. hist. 1, 51, 4 *milites* contumacia Gallorum -ti. 2, 13, 1 eo proelio. ann. 2, 72, 1 neu . . . *Agrippina* aemulatione potentiae validiores -ret. *al.* VVLG. Sirach 48, 2 -antes (imitantes *l. v.*) illum (*i. Eliam*) invidia sua pauci facti sunt (*gr. aliter*). II Macc. 14, 27 rex exasperatus et . . . criminationibus -tus (ἐρεθισθείς). PRVD. cath. 5, 70 pubes . . . asperis -ta odiis. AVG. civ. 3, 7 p. 103, 25 D. *Ilium Graecos* sua -verat iniquitate. *et saepe.* ⓘ *per praep.* (*v. et p. 429, 54. 57*): LIV. 45, 34, 12 ne animi ex disceptatione -rentur (*v. et p. 429, 7*). ⓜ *per enunt.*: VVLG. Ezech. 32, 9 -bo cor populorum . . ., cum induxero contritionem.

β in quem (quid l. 28) quis (regio pro hominibus l. 30) -etur, per praepp.: adversus (adversum): LIV. 24, 22, 2 homines expertos adversus notum malum -tos esse. AVG. civ. 1, 3 p. 7, 8 D. Iuno inducitur infesta Troianis Aeolo . . . adversus eos -ando dicere *eqs.* RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 185, 37 nonne *episcopus* hanc omnem . . . regionem adversum nos -vit? (*Schwartz*, imitavit *M*). in *c. acc.* (*abl. l. 34*): RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 1, 1 p. 1321^D *Iudaei* -antur in nos et odio nos habent. AVG. conf. 1, 18, 29 *homo odio* in eum (*i. inimicum*) -atur. VEREC. in cant. 2, 21 Iudaei quodammodo -ti sunt in nobis. circa: MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 7 p. 417^{fin.} iste virorum animos circa mulieres -at et instigat.:: non ego viros -ando haec verba profundo (*gr. p. 201^{in.}* παροξύνει . . . κατὰ τῶν γυναικῶν).

2 *praevalet notio incitandi, invitandi, alliciendi* (*cf. syn. l. 41. 52. 53. 70. 79. 80. p. 429, 9 sq. opp. l. 45. 72*): **a** *non exprimitur, ad quid commoveantur homines* (animal rationale *l. 55*) *eorumve animus sim.*: CIC. rep. 1, 30 ut *artes* paulum acuant et tamquam -ent ingenia puerorum (PROP. 4, 6, 75 ingenium . . . -et Musa poetis. SVET. Nero 39, 3 ne fatendo dolorem -ret ingenia *Nero carminibus contumeliosis petitus*). Ps. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 3 *non* magis -tus esset Antonius regno Caesaris quam ob eiusdem mortem deterritus. HOR. ars 180 segnius -ant animos demissa per aurem quam quae sunt oculis subiecta (SEN. epist. 87, 33 *divitiae* praecedentem habent causam, et quidem non -antem tantum animos, sed adtrahentem. CLAVD. DON. Aen. 1, 210 p. 50, 4 *ferina caro* qualitate adpetentium animos -bat). SEN. contr. 1, 2, 12 *impudicus*, quem hoc ipsum -ret, quod rogabas. SEN. benef. 6, 29, 1 naturam per se pronam ad misericordiam . . . -et ac provocet turba gratorum. 7, 3, 1 *omnes*, quos fortuna -vit implendo. epist. 58, 26 omnia ista, quae sensibus serviunt, quae nos accendunt et -ant. 81, 20 gratus . . ., non ut alius mihi libentius praestet priori -tus exemplo *eqs.* 113, 17 omne rationale animal nihil agit, nisi primum specie alicuius rei -tum est. *al.* SIL. 8, 325 si qua interea -verit (inv- *vulgo*) aura annueritque deus, velox accede secundis. TAC. hist. 2, 17, 2 -bat . . . Batavos transrhenanosque (*sc. nandi peritissimos*) Padus ipse. SVET. Dom. 9, 3 (*verba imp. Dom.*) princeps, qui delatores non castigat, -at (invitat *Gronov*). ITALA II Cor. 9, 2 (Aug. op. monach. 16, 18 p. 562, 9) quae ex vobis est aemulatio, -vit plures (ἠρέθισεν, *Vulg.* provocavit). OP. imperf. in Matth. 9 p. 681^{fin.} mansuetus . . . neque -at malum (*v. p. 430, 1*), neque -atur a malo, neque adversus eum praevalet causa peccati, neque adversus alterum . . . ex illo nascitur causa peccandi. *al.*

b *indicatur, ad quam rem adducatur aliquis* (*obi. non expresso l. 78. 80. p. 429, 3*): **α** *ad res varias agendas*: ① *seq. inf.*: Ov. am. 2, 14, 33 dicite, quis . . . vos -et . . . figere . . . corpora vestra? RVFIN. Adamant. 4, 11 p. 165, 17 qui declinare a via recti homines provocet et -et (παρορμῶν). CLAVD. 20, 236 *dux socios* -at . . . sequi. *al.* ⓘ *c. praepp.*: ad: LIV. 6, 27, 11 tribunos plebis fama . . . -verat magis ad susceptum certamen quam deterruerat (10, 27, 7. *al.*). 6, 28, 8 locum insignem memoria cladis -turum se (*i. Romanos*) . . . ad delendam memoriam dedecoris. 24, 25, 9 irarum indulgentes ministri, qui avidos . . . suppliciorum animos ad sanguinem et caedes -ent. 29, 32, 14 -to ad bellum Syphace (31, 5, 5 AVG. civ. 3, 20 p. 130, 3 D.). VELL. 2, 66, 3 *nihil egit Antonius* auctoramento . . . funebri ad *Ciceronis* . . . -ando necem. QVINT. inst. 1, 1, 26 -andae ad discendum infantiae gratia. SERV. Aen. 11, 730 instigat vocibus alas': incitat et -at ad reditum. ORIG. in Matth. ser. 44 p. 88, 25 occasionem -antem et provocantem ad fornicandum. *al.* in *c. acc.*: SEN. suas. 7, 1 -are inimicum in mortem tuam cupies. SEN. epist. 97, 11 laetatur ille adulterio, in quod -tus est ipsa difficultate.

β ad animi motus, affectus, passiones sim.: ad: Ov.

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

met. 8, 418 vulneris auctor ... hostem ... -at ad iram. SEN. benef. 3, 14, 4 non est -andus animus ad avaritiam, ad querellas, ad discordiam. dial. 7, 13, 3 *frons sectae Epicuri* ad malam spem -at. *al.*
in *c. acc.*: SEN. epist. 36, 1 *felicitas* alios in aliud -at, hos in potentiam, illos in luxuriam. RVFIN. apol. Orig. 5 p. 575B *Hebraei* -ti sunt ... in zelotypiam per gentem insipientem *eqs.* (παρωξύνθησαν. *cf.* Orig. in psalm. 36 hom. 1, 1 p. 1321A ut ex hoc in zelum excitent et -ent *uxores*). Orig. in psalm. 36 hom. 1, 1 p. 1322C ne id agas, quod malos homines in aemulationem tui -et et ad insidiandum tibi concitet vel ad odium tui excitet. AVG. civ. 4, 1 p. 145, 31 D. *inimici* in odium nostrum gravius -antur.

B *bestiae (v. et p. 428, 55. additur: qua re l. 25. 27.* ad *quid l. 22.* in *quem l. 25. seq.* ut *l. 18 sq.), fere i. q. iratum facere, incitare ad impetum (aliter praevalente notione invitandi non commovetur ira, sed cupiditas coeundi l. 27, devorandi l. 33)*: PLAVT. Amph. 707 -bis crabrones (*proverbium, cf. Otto, Sprichw. p. 96*). Capt. 485 canem ... -tam ... imitarier (LVCIL. 2. VLP. dig. 9, 2, 11, 5 qui canem -verat et effecerat, ut aliquem morderet *eqs.* LEX Visig. 8, 4, 19 canem, ut morderet [*ibid.* ut furem ... conprehenderet. *syn.* concitatus, incitavit]. *cf.* VEREC. in cant. 2, 21 p. 24b -ari ... canum est proprie, qui excitati illos insequuntur, adversus quos fuerint provocati. *al.*). VARRO rust. 2, 9, 12 *catulos* -ant ad pugnandum. LIV. 21, 28, 5 *elephantum* ferocissimum ... -tum ab rectore suo (*cf.* CVRT. 8, 13, 10 ingentes ... moles ... de industria -tae horrendo stridore aures fatigabant. 8, 14, 26 quidam avidius persecuti beluas in semet -vere vulneribus). VAL. MAX. 7, 3 ext. 2 *equiso* in equae genitalem partem demissam manum ... naribus equi admovit; quo odore -tus ... hinnitum edidit (*v. l. 15*). SEN. dial. 3, 1, 6 inflantur -tis colla serpentibus. 3, 3, 3 dicitur feras irasci nec iniuria -tas nec poenae dolorisve alieni causa. ASCON. Corn. p. 50, 25 simulacra ..., quibus obiectis ad spectaculum praebendum tauri -rentur (AVIAN. fab. apol. 31 *mus tauri* minas ... derisit ipsumque verbis talibus -vit *eqs.*). PRVD. ham. 222 querulis balatibus -tus ... lupus studuit perrumpere caulas (*v. supra l. 15*). PHYSIOGN. 122 p. 138, 19 leo animal est ... saevum, cum -atur (iratur *l. v.*), quietum, cum non impellitur (LEX Visig. 8, 4, 18 si -tum [irritum *l. v.*] animal noceat -antem: si quis ... animal contra se in ira concitaverit *eqs.*).

C *potestates superae vel inferae, deus: fere i. q. iratum facere*: **1** *-are deos gentium, daemonas* (regna deae *metonymice pro dea l. 41*): VERG. Aen. 4, 178 *Famam* Terra parens ira -ta deorum ... progenuit. EPICED. Drusi 375 regna deae immitis parce -are querendo. AVG. civ. 2, 27 p. 93, 26 D. satius erat tales deos -are temperantia quam placare luxuria (*syn.* ad inimicitias provocare). 3, 25 p. 137, 17 quanto atrocius potuit -ari *Discordia.* 8, 16 p. 345, 1 *Apuleius dixit daemonas* perturbationibus agitari, -ari iniuriis, obsequiis donisque placari. *al.* ORIG. in Matth. 18, 7 p. 243, 4 -antur magis malignae virtutes, quanto magis verbum Christi *invalescat* (*gr.* ἐξαγριοῦνται). *speciatim: fortunam, fata (accedit notio temptandi)*: CVRT. 4, 15, 11 *mater Darei* praecoqui gaudio verita -are fortunam. SIL. 5, 234 *Lateranum* infestas inter non aequo Marte catervas fata -antem.

2 *-are deum Christianorum et Isr.* (*dei* nomen *l. 62.* consilium *l. 70.* spiritum s. *l. 63*): ITALA deut. 32, 21 (Hier. in Ion. 4, 1 p. 1145A) ipsi me -erunt in his, qui non sunt dii, et ego eos -bo super gente *eqs.* (παρεζήλωσαν ... παρώργισαν ... παραζηλώσω ... παροργιῶ. *cf.* VVLG. me provocaverunt ... et -erunt in vanitatibus suis, et ego provocabo ... et in gente stulta -bo illos). II par. 33, 6 (Complut.) ut faceret malignum coram domino ad -andum eum ([παροργίσαι, VVLG. ut -ret]. VVLG. III reg. 16, 7. *cf.* DIDASC. apost. 22, 6. *al.*). 34, 25 (Complut.) ut -rent me in omnibus operibus *eqs.* (παροργίσωσι, *Vulg.* ad iracundiam provocarent). psalm. 73, 18 (Veron.) populus insipiens -vit nomen tuum (παρώξυνεν, *Vulg.* incitavit). Is. 63, 10 (Ps. Aug. spec. 3 p. 317, 2) -erunt spiritum sanctum (παρώξυναν, *Vulg.* ad iracundiam provocaverunt et afflixerunt). *al.* PSALT. Rom. 10, 4 -vit dominum peccator ([*Vulg.* exacerbavit]. PELAG. in Rom. prol. p. 7, 5 patres vestri crebra provocatione -erunt [-arunt *V*]. RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 38, 2 [*gr. I 1, 5 p. 124, 14* παροργίζειν]. BENED. reg. prol. 7 metuendus ... -tus a malis nostris. VISIO Pauli 15 rec. Sang. p. 133, 1 S. *anima. al.*). VVLG. psalm. 106, 11 quia exacerbaverunt eloquia dei et consilium altissimi -erunt. *al.* VEN. FORT. vita Pat. 5, 16 *populus* salvari poterat, si non -ret in iniuria creatorem. *saepius.* ad iracundiam, in zelum: ITALA iud. 2, 12 (Rufin. Orig. in iud. 2, 5 p. 478, 6) *Iudaei* -erunt dominum ad iracundiam (παρώργισαν, *Vulg.* concitaverunt). RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 1, 1 p. 1321B qui peccat, deum, qui zelans dicitur, in zelum incitat et -at.

II *obi. sunt* **res:** **A** *fere i. q. augere, acuere, intendere (hic illic etiam i. q. generare, urguere, provocare)*: **1** *res naturae: ventum, aera*: VARRO Men. 460 omnes -ans ventos omnesque procellas. SEN. nat. 5, 8, 2 *sol aera* ... lacessit et -at (invitat, inmutat *vv. ll.*) luce praemissa. *flammas*: LVCR. 6, 680 -ta repente flamma foras vastis Aetnae fornacibus efflet. AETNA 342 si nihil -et (irridet *l. v.*) flammas. *al.* Ov. fast. 2, 649 sicco primas -at cortice flammas. *amnes (per imaginem, quasi animantes)*: HOR. carm. 3, 29, 41 cum fera diluvies quietos -at amnes.

2 *quae propius ad hominem pertinent*: **a** *quae mens vel experitur vel agit, animi passiones, affectus, facultates sim. (syn. e. g. l. 12. 20 sq.; opp. e. g. l. 5. 17. 25. indicatur in quem l. 12; qua ratione l. 6. 9)*: PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 17, 1 pueri et cupiditatem et licentiam potius esse -tam quam repressam a Cicerone (SEN. epist. 105, 3. 110, 15 cupiditates hominum per se incitatas. *al.* CVRT. 5, 1, 36 ad -andas inliciendasque. *al.*). LVCR. 1, 70 *Epicurus* eo magis acrem -at animi virtutem, effringere ut ... claustra cupiret (*v. p. 427, 3*). Ov. am. 3, 4, 11 vitia -are (invitare *l. v.*) vetando (rem. 133). met. 3, 566 acrior ... est -aturque retenta (retentu *N*) et crescit rabies (PANEG. 12, 25, 6 parandi). LIV. 2, 43, 11 consul Romam rediit ... -to exacerbatoque in se militum odio (29, 12, 7 -tis novo certamine odiis. SEN. clem. 1, 8, 6. IVL. SEV. rhet. 19 p. 366, 1 iram cum odio ..., quod in principiis *orationum* saepius -atur. *v. et l. 16*). 28, 33, 2 ad -andam feritatem barbarorum. 29, 16, 5 iras hominum ([invitavit, mutavit *vv. ll.*]. 37, 49, 4 iram et odium. *al. cf.* CVRT. 10, 5, 34 iracundiam et cupidinem vini [*opp.* mitigare]. *al.*). *al.* SEN. Tro. 283 tenebrae ..., per quas ipse se -at furor (dial. 9, 5, 1 -bat se ipsa saevitia). dial. 10, 7, 7 ad -andam avaritiam captantium simulatus aeger (epist. 94, 56. *al.*). epist. 10, 2 quicquid ... celabat, animus exponit, tunc audaciam acuit, libidinem -at, iracundiam instigat. 49, 1 *loca familiaria memoriam* quiescentem -ant. *al.* TAC. hist. 4, 32, 1 epistulae ... suspiciones militum -vere (*al.*). SERV. Aen. 7, 330 'his acuit verbis': -vit ⌊et instigavit⌋ (⌊⌋ *om. pars codd.*) eius insaniam. *et saepe.* *per imaginem*: SEN. contr. exc. 4, 1 numquam lacrimae supprimuntur imperio, immo etiam -antur (HIL. AREL. vita Honorat. 30 l. 6 [irrigavit *l. v*]). *nota: alicui aliquid -are*: PORPH. Hor. carm. 2, 12, 25 ut *mulieres* -ent amantibus desiderium sui.

b *res, quae corpus afficiunt*: *α morbos sim. (in sermone medicorum; cf. etiam l. 71)*: CELS. 2, 1, 10F hiems ... capitis dolores, tussim, et quidquid ... mali contrahitur, -at (SEN. epist. 78, 5 -et et exasperet). 5, 28, 2 si protinus *malum* -tum est, scire licet ... carcinoma esse. *al.* SEN. benef. 6, 36, 2 *medici* auxerant morbos et -verant (intraverant, incitaverant *vv. ll.*). ORIBAS. syn. 1, 18, 9 Aa p. 63, 2 Mø. provocat⟨ur⟩ ... vomica, si ... digitos ... in gutture missos -etur (La -as, *gr.* ἐρεθίζοι). *et passim.* *β famem, appetitionem (per imaginem*: gulam *l. 40*): SEN. dial. 11, 10, 5 cum famem exiguo possint sedare, magno -ant (epist. 21, 10 non -ant ... hortuli ..., sed extinguunt [*postea* sitim faciunt]. *al.* SIDON. carm. 7, 365 acuuntque). epist. 95, 42 aliquorum gulam -o (AVG. serm. 210, 8, 10 p. 1052fin. peregrinis condimentorum diversitatibus).

3 *res varias*: **a** *calamitatem, exitium, fere i. q. arcessere, provocare (cf. paulo aliter* fortunam *p. 429, 48)*: PVBLIL. I 12 -are est calamitatem, cum te felicem voces. TAC. ann. 13, 1, 1 *Silanus* non ... ingenii violentia exit⟨i⟩um -verat. **b** *bellum, seditiones, certamina sim. imminentia concitare, urgere, ea iam incensa acriora reddere (opp. l. 49)*: SALL. hist. frg. 1, 67 *Etrusci* maximo gaudio bellum -are. LIV. 6, 16, 7 remedio -atur seditio (32, 3, 2). 28, 33, 5 *tela* -are magis quam decernere pugnam poterant (PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 14 p. 628 eminus [*gr. 1, 380* ἠκροβολίζετο]. *al.*). 33, 46, 8 *Hannibal* sibi proprias simultates -vit. *al.* *metonymice*: PLIN. paneg. 49, 3 armis ... arma -antur. **c** *promissionem, fere i. q. provocare*: DON. Ter. Andr. 281, 2 *callida verba* ad -andam promissionem Pamphili.

B *fere i. q. excitare, commovere, inflammare sim., sc. corpus et partes corporis sim. (respirationem l. 76)*: **1** *generatim*: **a** *pertinet ad homines*: *α proprie*: LVCR. 4, 1034 *pulcher color,* qui ciet -ans loca turgida semine ([4, 1047]. 4, 1045 *semen* in loca conveniens nervorum certa ciet ... partes genitales ...: -ta tument loca semine). *β in imagine: linguam, i. sermonem (c. notione impellendi)*: LIV. 4, 49, 12 tribunus plebis ... nactus inter adversarios ... immodicam ... linguam, quam -ando agitandoque in eas impelleret voces *eqs.* *oculos sive conspectus (c. notione in se flectendi, attrahendi)*: SEN. epist. 114, 21 -ant illos (*i. oculos*) et in se avertunt, volunt vel reprehendi, dum conspici. TAC. hist. 3, 70, 1 domum imminentem foro et -andis hominum oculis. ARNOB. nat. 4, 23 p. 159, 29 in humanis ... corporibus quidnam ... inerat pulchritudinis ..., quod -are, quod flectere oculos posset in se Iovis?
b *pertinet ad bestias*: LVCR. 5, 1063 -ta canum ... magna Molossum mollia ricta. 5, 1318 -ta leae iaciebant corpora saltu.

2 *speciatim de aegrotantibus, apud medicos, fere i. q. excitare, inflammare, dolore afficere sim.*: CELS. 6, 9, 1 ne *cibus* mandentis dentes -et. 7, 7, 7A cutis ... levi tactu -atur. 7, 7, 8A oculum. 7, 26, 5D vulnus. *al.* ORIBAS. eup. 4, 40 Aa p. 556 ut nullo modo -etur (inrititur *Ab*) *auris fracta* aut moveatur medicamen (*gr. 4, 39, 1* ἐρεθίζων). 4, 77, 4 p. 599, 9 respiratio subito nimia, -ante scilicet frigdore[m] extenso (*gr.* ἐρεθίζεσθαι). syn. 1, 17, 31 La p. 60, 18 Mø. hoc ... magis -atur venter (*Aa* concitat, *gr.* ἐρεθίζει). 9, 43, 10 p. 354, 27 quae sanguinem -ent (*gr.* τι τῶν ἐρεθιστικῶν). *al.*

p. p. p. ***irrītātus,** -a, -um *pro adi.* *compar.* -ior *v. p. 431, 3. 4. 10. 11. 13. 15. 17.* *de notione*: DON. Ter. Andr. 597, 4 -us est ira commotus. GLOSS. -a instigata. *al.* [*vv. ll. v. p. 431, 4. 6. 15.* *e coni.*: PACVV. trag. 382 innato fronte (-to *Scaliger*).]
fere i. q. excitatus, provocatus (ira commotus p. 431, 9. 11):

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

A *pertinet ad res*: Ov. ars 2, 681 non -a voluptas. FRONTO p. 65, 7 v. d. H. (p. 71 N.) desiderium -um. GELL. praef. 20 quo sit quorundam male doctorum hominum scaevitas et invidentia -ior. IVL. VAL. 1, 38 *canes* latratibus -ioribus (inritantibus *l. v.*) indulgere (*Ps. Callisth. 1, 37, 2* μέγα ὑλακτοῦσιν). *paulo audacius*: DECL. in Catil. 41 gravissimi sunt ... morsus -ae (veritate, irrite *vv. ll.*) necessitatis (*i. eorum hominum, qui necessitate in facinora aguntur*).

B *pertinet ad animantes*: 1 *de hominibus* (*animo l. 9. cf. et l. 7*): LIV. 39, 47, 7 notas -i ... animi collegit senatus. GELL. 10, 19, 2 *philosophus pravo* defensionis genere -ior. 15, 9, 7 ego his ... verbis ... -ior ... inquam *eqs.* IVL. VAL. 1, 13 -ior iuvenis (*i. Alexander*) protinus poculum ... iaculatur (*Ps. Callisth. 1, 21, 2* ὠργίσθη). AMM. 14, 10, 3 miles ... impatiens saeviebat, hoc -ior, quod *eqs.* (21, 3, 3 milites ... cupidine ... pugnandi vehementius -os [-us *V*]. 27, 10, 7 miles -ior [inritantior *m. 2*] ad pugnandum). 2 *de bestiis*: APVL. met. 9, 36, 5 *canes* furiosa rabie conciti ... *non* fugientibus saltem compercunt, sed eo magis -iores secuntur. *cf. et p. 429, 17. 28.*

adv. **irrītātē.** *non legitur nisi compar.* -ius. *fere i. q. incitate, cupide*: AMM. 22, 15, 19 *trochilus cupiditate escae provocatus* genas ... *crocodili* -ius titillando pervenit ad ... viciniam gutturis.

deriv.: irritabilis, irritamen, irritamentum, irritatio, irritator (-trix), 2. irritatus (-ū).

2. irrito, -āvī, -ātum, -āre. *ab* irritus. *scrib.* inr- *l. 39.*

[*dub.*: ITALA psalm. 13, 6 (cod. 136 Cas.) *operantes iniquitatem* consilium pauperis -erunt (κατῃσχύνατε, *Vulg.* confudistis).]

i. q. irritum, invalidum facere: 1 *c. notione abrogandi, ad nihilum redigendi*: ITALA Ier. 23, 16 (Wirc.) *prophetae* ir⟨ri⟩tant visum (ματαιοῦσιν, *Vulg.* decipiunt). Gal. 3, 15 (cod. g) hominis confirmatum testamentum nemo -at ([ἀθετεῖ, *Vulg.* spernit]. 3, 17 [cod. g] testamentum confirmatum a deo ... lex non -at [οὐκ ἀκυροῖ, *Vulg.* non irritum facit]). Ps. AVG. serm. 114, 4 -a peccatum, offer medicamentum. CONC.[S] I 5 p. 376, 8 *vestra sanctitas* illa faciat, quae omnia, quae ... ab haereticis facta sunt, -ent (*gr. I 1, 7 p. 78, 29* ἀκυρώσει). 2. *c. notione despiciendi, repellendi*: ITALA Matth. 15, 6 (cod. δ) -astis mandatum dei (ἠκυρώσατε, *Vulg.* irritum fecistis). Marc. 7, 9 (cod. δ) bene -atis praeceptum dei (ἀθετεῖτε, *Vulg.* irritum facitis). I Tim. 5, 12 (cod. g) *iuniores viduae* primam fidem -erunt vel reprobaverunt (ἠθέτησαν, *Vulg.* irritam fecerunt). CONC.[S] II 5 p. 25, 21 *Timotheus sanctos canones* -vit (inr-).

3. irritō *adv. v. p. 436, 65.*

1. *irritus, -a, -um. *ab* in *et* ratus. *de mensura et origine*: PRISC. gramm. III 525, 11 a 'reor' ... *composita corripiuntur,* ut 'ratus', inde fit -us. GRAMM. suppl. 295, 25 '-us' componitur ex 'in' et 'ratus', quod corripitur. GLOSS. Vatic. Reg. 203 ed. Merchie (Musée Belge 26, 1922, 266) -us brev⟨em⟩ habet 'i' quod a 'ratus' participio componitur. *de scriptura*: GRAMM. suppl. 294, 8 '-um' per duas 'r'. 297, 20 '-um' per i littera⟨m⟩ scribitur (300, 11). *scribitur saepe* inr-. iritus *v. p. 436, 33. al. litteris graecis* ἴρριτος: THEOPHIL. inst. Iust. 2, 11, 5. 2, 17, 4 sqq. *cf. Triantaphyllides, Bibl. École Hautes Etudes 92, 1892, 255 sqq. v. et l. 60 sq.* NOT. Tir. 52, 6.

de notione: PAVL. FEST. p. 225 procitum testamentum dicebatur velut procatum (procitum *codd.*), provocatum, id est -um et ruptum. SERV. ecl. 4, 14 -a, ad nihilum deducta vestigia. Aen. 11, 735 -a ⟨id est⟩ inertia, quae nos ulcisci minime valent. SERV. auct. Aen. 10, 95 -a vana, substantiam non habentia. GLOSS.[L] III Abol. IO 2 -um inane. Abstr. IN 201 -a sine effectu vel sine causa. V Abba IR 1 -um vanum, sine effectu (*v. et Thes. Gloss.*). GLOSS. non profutura (*Goetz,* irrina *codd.*). inania. GLOSS.[L] II Philox. IN 442 -a ἄκυρα, ἀνωφελῆ, μάταια. GLOSS. ἀνίσχυρα. ἀκυρωσία abrogatio, evacuatio, -um. ἀκυρῶ -um facio. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A ἴνρητος. ἄκυρος διαθήκη. ἴνριτος ἄκυρος. *legitur inde a* PLAVTO *per totam latinitatem.*

[*variat in codd. c.*: asper, anxius: STAT. Theb. 11, 715. fictus: CIC. p. red. in sen. 13. immeritus: *v. p. 434, 40.* impius: *v. p. 433, 82.* iners: *v. p. 435, 18.* in momento: *v. p. 434, 40.* inrisus: CIC. Verr. II 3, 30 LIV. 25, 25, 2. interitus: LVCAN. 5, 469. intritus: *v. p. 435, 8.* irritare: CONC.[S] I 5 p. 367, 31. *et v. e. g. p. 433, 36. 83.* ritus: *v. p. 436, 13.* *e coni.*: Ov. met. 13, 718 (*Heinsius;* inita, impia *codd.*). COMM. instr. 1, 26, 18 (*Rigaltius,* inruitum *codd.*). *loci corrupti*: LIV. 22, 17, 3 GRATT. 64 PAPIN. resp. frg. 5, 8. 9, 13 FRG. Vat. 253 EPIST. praef. praet. ad Saepin. (CIL IX 2438) 24.]

I *fere i. q.* ἄκυρος, *qui vim iuris non habet, invalidus, abrogatus, infirmatus* (*acced. dat. p. 433, 22*): A *usu generali*: PLAVT. Amph. 184 bene quae in me fecerunt *dei,* ingrata ea habui atque -a (Asin. 136). 925 ego istaec feci verba (*i. crimen adulterii*) virtute -a. TER. Phorm. 151 quod dictum, indictumst, quod modo erat ratum, -umst. CATVLL. 64, 59 *Theseus* -a ventosae linquens promissa procellae ([*cf.* 64, 142. *sim. p. 433, 42 sq.*]. LIV. 2, 31, 5 *ut* -a ... caderent). VERG. ecl. 4, 14 sceleris vestigia ... -a ... solvent formidine terras. HOR. carm. 3, 29, 45 *Iuppiter* non ... -um, quodcumque retro est, efficiet neque diffinget infectumque reddet *praeteritum.* TIB. 2, 5, 102 ingeret ... iuvenis maledicta ..., quae votis -a facta velit (*v. et p. 433, 41*). Ov. met. 3, 336 *non* licet -a cuiquam facta dei fecisse deo (SEN. benef. 1, 5, 3 recte factum, quod -um nulla vis efficit). GELL. 1, 3, 28. *al.*

B *technice*: 1 *in iure civili* (*sacro l. 5. 6*): a *generatim*: CIC. Verr. II 2, 63 *ut Metellus* iniurias ... rescinderet et -as faceret. leg. 2, 21 quaeque augur iniusta nefasta vitiosa dira defixerit, -a infectaque sunto (*cf.* SEN. nat. 2, 34, 2 non potest ... *verum* auspicium fulmine -um fieri). *al.* LIV. 6, 38, 6 intercessionem (*i. ius tribunicium*) ... partam vobis ... facitis -am. 10, 24, 9 *apud senatum* quaeri, quemadmodum -a sint non suffragia modo populi, sed arbitria etiam fortunae. *al.* CALP. ecl. 2, 23 me iudice pignora ... -a sint. PLIN. nat. 2, 26 poenas ... maleficiis aliquando seras, ... numquam ... -as esse. TAC. ann. 1, 39, 2 venisse ... *legatos,* qui -a facerent, quae *milites* per seditionem expresserant. PAPIN. dig. 12, 6, 59 prior solutio, quae fuit -a. 29, 1, 27 quae ... scripsit. 40, 15, 2, 2 praescriptio. *al.* VLP. dig. 28, 3, 7 primus gradus *in testamento* -us fiet. *al.* VVLG. Esth. 16, 17 litteras ... sciatis esse -as (*gr. aliter*). COD. Theod. 6, 29, 3 (= Iust. 12, 22, 3) condemnationes. 9, 39, 2 (= Iust. 9, 46, 8, 1) iudicium -ae delationis. *al.* PRISC. Anast. 29 vanum nomen retinebant -a iura. COD. Iust. 1, 5, 10 pr. (*a. 466—472*) -a omnia documenta et tamquam penitus nec scripta esse censemus. 3, 36, 12 (*a. 252*) non ... divisio ... facta -a habenda est (4, 21, 9 [*a. 293*]). 5, 4, 13 (*a. 285—295*) *non* iure contractum matrimonium -um est. *al.* INST. Iust. 3, 11, 1 rescriptionis nostrae emolumentum ... -um fiat. *et saepe.*

b *speciatim*: acta *sim.*: CIC. prov. 45 *Clodii* tribunatus si ratus est, nihil est, quod -um ex actis Caesaris possit esse. SPART. Hadr. 27, 1. *cf.* CIC. Att. 14, 22, 1 -a fore, quae ... *Caesar* egisset. contractum: COD. Iust. 4, 2, 10 (*a. 294*) contractum habitum recte non constituit -um. 4, 38, 9 (*a. 294*). *al.* conventio *sim.*: PAPIN. dig. 20, 1, 1, 3. VVLG. II Macc. 14, 28 si ea, quae convenerant, -a faceret (ἀθετήσει). donatio: PAPIN. dig. 39, 5, 27 non videri donationem sequentis temporis -am esse. frg. Vat. 265. VLP. dig. 24, 1, 3, 4 (*syn.* nullius momenti). *al.* EDICT. impp. Diocl. et Max. frg. Vat. 283 COD. Theod. 8, 12, 6. COD. Iust. 5, 3, 11 (*a. 294—305*) -a donatio fieri non potest. 7, 27, 3 (*a. 293—305*) -am facere donationem perfectam. 8, 53, 20 (*a. 294*) non habebitur -a. *al.* emptio: SCAEV. dig. 18, 5, 10 pr. an -a emptio facta esset (*seq.* inemptam). VLP. dig. 19, 1, 11, 6. COD. Iust. 4, 44, 1 (*a. 222*) mala fide ... emptio -a est. foedus: VAL. FL. 6, 692 interpres ... venerat, ut ... foedera ... non -a iungeret. gesta *sim.*: SEN. contr. exc. 4, 8 (*thema*) per vim metumque gesta -a sint (CONSVLT. 1, 6 quae ... gesta sunt, ... -a esse debere). 6, 2. PAPIN. dig. 28, 4, 4 quae iure gesta sunt, ... non constituentur -a (COD. Iust. 7, 11, 4 [*a. 224*]). VLP. dig. 4, 4, 44 non omnia, quae minores annis viginti quinque gerunt, -a sunt. *al.* iudicium *sim.*: CIC. Verr. II 2, 66 iudicium ... de compromisso ... *Verres* -um iussit esse. Phil. 11, 11 res iudicatas -as fecimus. lex: CIC. Phil. 5, 21 *quae fecit Antonius,* si leges -as feceritis, rata esse non possunt. PLIN. nat. 36, 8 *veteres* nullas potius quam -as esse leges maluerunt. TAC. ann. 4, 30, 2. pactum, pactio: SIL. 6, 696 *Libyes* iurabant -a pacta. POMPON. dig. 24, 1, 31, 4 ut ... pactio -a sit, quemadmodum -a esset, si *eqs. ibid.* verius est pactum ... -um esse. CONSVLT. 1, 8 quod mala fide factum est. *al.* COD. Iust. 2, 3, 8 (*a. 222*). pax: LIV. perioch. 55 pacem factam -am fieri senatus censuerat. senatus consultum *sim.*: LIV. 4, 56, 12. TAC. hist. 4, 40, 1 *quod patres iussere* de Pisone -um fuit. ann. 12, 52, 3 s. c. atrox et -um. testamentum (legatum *l. 61,* tabulae *l. 66,* voluntas *l. 60*): CIC. Phil. 2, 109 *Antonius* acta Caesaris rescidit, ... leges ... sustulit ..., testamentum -um fecit. TAC. hist. 1, 48, 4 testamentum ... Vini magnitudine opum -um, Pisonis ... voluntatem paupertas firmavit. *al.* SVET. Cal. 14, 1 -a Tiberii voluntate (COD. Theod. 4, 4, 4 [Iust. 6, 23, 18] mortuorum. COD. Iust. 6, 36, 2 pr. [*a. 244*]). Dom. 9, 2 legatum ... ex testamento. *al.* GAIVS inst. 2, 146 -a fieri testamenta dicemus, cum ... et quae rumpuntur, -a fiant, et quae ... ab initio non iure fiunt, -a sint. *ibid.* propter capitis deminutionem -a fiunt. *ibid.* quaedam non iure fieri dicuntur, quaedam iure facta rumpi vel -a fieri. 2, 147. 2, 148 secundum tabulas testamenti, quae aut statim ab initio non iure factae sint aut iure factae postea ruptae vel -ae erunt (COD. Iust. 6, 23, 15 pr. [*a. 339*] ob inanem observationem -as fieri tabulas et iudicia mortuorum. INST. Iust. 2, 17, 7). PAPIN. dig. 29, 1, 36, 3 veteranus testamentum iure ... factum -um esse voluit. *al.* VLP. dig. 5, 2, 8, 12. 28, 3, 6, 6 an ... poena -um factum reficiendum est? 28, 3, 6, 7 (*opp.* valebit). 28, 3, 6, 11. 29, 3, 2, 1 testamentum ... proprie illud dicitur, quod iure perfectum est, sed abusive ... ea ... appellamus, quae falsa sunt vel iniusta vel -a vel rupta, itemque imperfecta solemus testamenta dicere. 44, 2, 1. reg. 23, 1 infirmatur ..., si ruptum aut -um (in -um *V*) factum sit. *al.* PAVL. sent. 3, 5, 14. 4, 8, 2. *al.* DIG. 28, 3 rubr. de iniusto, rupto, -o facto testamento. *et saepe.* venditio: CIC. Flacc. 74 -ae venditiones, -ae proscriptiones. S. C. de aedif. (CIL X 1401) 17 tales venditiones -as fieri (PAVL. dig. 18, 1, 52 MOD. dig. 49, 14, 8). PAPIN. dig. 31, 77, 5 si ... mulier venditionem -am faceret (PAVL. dig. 48, 11, 8, 1). COD. Theod. 8, 15, 2 ut ... venditiones extortas -as inanesque efficiant. *al.*

2 *in iure ecclesiastico* (*in comparatione c. iure civili l. 84*): a *generatim*: ITALA Gal. 3, 15 (Pelag. *ad l.* p. 321, 4) hominis confir-

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

matum testamentum nemo -um facit ([ἀθετεῖ, *Vulg.* spernit]. VVLG. Gal. 3, 17 testamentum confirmatum a deo ... lex non -um [-am *l. v.*] facit [ἀκυροῖ]). NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 5 p. 553, 25 ne quid non ut oportet factum tamquam -um ab omnibus iudicetur (*opp. l. 16* firmum). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 94, 19 si aliquid volueritis ... definire, id quod fuerit usurpatum, -o evanescet effectu. HIER. psalt. sec. Hebr. 33, 10 dominus dissolvit consilium gentium, -as fecit cogitationes populorum (ἀθετεῖ, *Vulg.* reprobat). VVLG. lev. 7, 18 -a fiet oblatio. num. 6, 12 ut dies priores -i fiant. Iob 40, 3 numquid -um facies iudicium meum? LEO M. epist. 114, 2 (Conc.S II 4 p. 71, 17) infirmum atque -um erit, quidquid a ... canonibus discreparit. CONC.S I 2 p. 84, 35 superflue et vacue ... facta et contra ... consequentiam canonum scripta ... -a et cassa ... esse decrevimus (*gr. I 1, 3 p. 30, 8* ἄκυρά τε καὶ μάταια). *al.*

b *speciatim*: fides *Christiana*: VVLG. I Tim. 5, 12 *adulescentiores viduae* primam fidem -am fecerunt ([ἠθέτησαν]. CONSVLT. Zacch. 3, 3 p. 101, 7 *monachi*). PS. VIGIL. THAPS. trin. 1, 60 rec. II. lex, mandata *dei sim.*: ITALA prov. 1, 25 (Ps. Cypr. singul. cler. 1 p. 174, 14) -a faciebatis mea consilia (ἀκύρους, *Vulg.* despexistis). IVVENC. 3, 143 -a vos istaec (*sc. praecepta legis*) facitis. FILASTR. 142, 9 *philosophi, poetae, oratores, historiographi* legem dei divinam -am (-a *l. v.*) saeculo facere properarunt (VVLG. Hebr. 10, 28 [ἀθετήσας]). VVLG. num. 15, 31 verbum ... domini contempsit et praeceptum illius fecit -um (Marc. 7, 9 [ἀθετεῖτε]). I Esdr. 9, 14 ut non ... -a faceremus mandata tua (Matth. 15, 6 [ἠκυρώσατε]). ORIG. in Matth. 17, 31 p. 675, 15 mortuus est ... sermo legis, ex eo quod evacuatus per novum testamentum -us factus est. pactum, foedus *dei cum hominibus*, pax *ecclesiae*: CYPR. laps. 15 p. 247, 28 laxatur incautis communicatio, -a et falsa pax. VVLG. gen. 17, 14 *non circumcisus* pactum meum (*i. dei*) -um fecit (lev. 26, 44 deut. 31, 20 Ier. 11, 10. *al.*). deut. 31, 16 *populus* -um faciet foedus (III reg. 15, 19 Zach. 11, 10. *al.*). promissa, verbum *sim.*: VVLG. num. 30, 3 si quis ... votum domino voverit aut se constrinxerit iuramento, non faciet -um verbum suum, sed ... implebit (Ios. 21, 43 [*seq.* rebus expleta sunt omnia]). 30, 6 vota et iuramenta eius (*i. mulieris*) -a erunt ([irritaberunt, irritaverunt, irritaverit *vv. ll.*]. Ezech. 17, 16). 30, 9 *si vir* -as fecerit pollicitationes ... verbaque *mulieris*. PSALT. Rom. 88, 35 quae procedunt de labiis meis non faciam -a (ἀθετήσω).

II *qui effectu, utilitate, ratione sim. caret, fere i. q.* vanus, inanis: *refertur ad*: **A** *res actionesque*: **1** *c. subst.*: **a** *generalia*: **α** verba, dicta *sim.*: CATVLL. 30, 10 retrahis te ac tua dicta omnia factaque ventos -a ferre ac nebulas aërias sinis ([CLAVD. rapt. Pros. 3, 133 procul -a venti dicta ferant. *cf. l. 45. 47. 82. p. 431, 78*]. VERG. Aen. 10, 244 mea si non -a dicta putaris). TIB. 1, 4, 22 Veneris periuria venti -a ... ferunt (LYGD. 6, 50 Ov. ars 1, 634). PROP. 3, 13, 66 (*de Cassandra*) experta est veros -a lingua deos. Ov. am. 2, 16, 46 verba puellarum ... -a ... ventus et unda ferunt (rem. 286. *al.*). Pont. 4, 7, 5 accedet voci per te non -a nostrae ... fides (*i. testimonium*). LIV. 1, 10, 7 *non* -am conditoris templi vocem esse (SEN. epist. 14, 13 Cato ... misit -as voces). 6, 35, 10 haud -ae cecidere minae. 21, 10, 1 praeterquam quod admissi auditique sunt, ea quoque vana atque -a legatio fuit (*cf. p. 434, 77*). SEN. dial. 6, 1, 6 studia ... surdas aures -o et vix ad brevem occupationem proficiente solacio transeunt. epist. 94, 22 stultum est ... praecipere aegro, quid facere ... sanus debeat, cum restituenda sanitas sit, sine qua -a sunt praecepta. CALP. ecl. 4, 45 -a septena modularer sibila canna. HOMER. 694 -a legati referunt responsa Pelasgis. TAC. hist. 2, 20, 2 pax et concordia speciosis et -is nominibus iactata sunt. 3, 27, 3 *milites* velut -as exhortationes *abnuentes*. ann. 1, 13, 4 non -as fore senatus preces (SVET. Aug. 17, 5 LACT. mort. pers. 41, 3. *al.*). 4, 14, 3 saepius -is praetorum questibus (11, 37, 4). 15, 51, 4 nomina ... coniuratorum reticuit; unde Proculi indicium -um fuit. ZENO 1, 3, 4 p. 285C qui divinas litteras ... lectas -as putaverunt. AMM. 15, 8, 3 abiectis ... disputationibus -is. CLAVD. carm. min. app. 2, 42 -a taetri iussa parant implere angues. VITA Caes. Arel. 2, 24 ne servi dei oratio -a fieret. *al.*

β causa, ratio *sim.*: AETNA 519 signum commune leve est atque -a causa, quae trepidat. MANIL. 2, 786 materies primum rerum ratione remota tradenda est, ratio sit ne post -a (OROS. hist. 6, 1, 10 *si* aliqui hanc lucidissimam rationem -am putant). PS. APVL. herm. p. 275 fiet coniugatio -a duarum particularium *propositionum*.

γ donum, munus, praemium *sim.*: CATVLL. 66, 85 *adulterae* mala dona (*i. libationem*) levis bibat -a pulvis (VERG. georg. 4, 519 *Orpheus* -a Ditis dona querens [Ov. met. 10, 52]. Ov. fast. 4, 558 AVSON. 325, 19 p. 110 P.). CIRIS 2 me ... -a ... expertum fallacis praemia vulgi. Ov. met. 7, 589 quis non altaribus illis -a tura dedit? (Pont. 2, 9, 28 -a, Neptuno ... feram). LIV. 2, 42, 8 vana lex vanique legis auctores iactando -um munus facti (SER. SAMM. 603 -a coniugii sterilis si munera languent). PHAEDR. app. 23, 6 praedam dimisit ore serpens -am (TAC. hist. 3, 34, 2). PAVL. NOL. carm. 18, 279 nil habeo, quod ... dulce laboranti non -a gratia praestet oblectans inopem.

δ somnia, omina, prodigia *sim.*: LYGD. 4, 96 *deus crudelia somnia* iubeat tepidos -a (impia *l. v.*) ferre notos (*cf. l. 43*. SVET. Aug. 91, 1 *Augustus somnia* formidulosissima et vana et -a [irritanda *l. v.*] videbat. CLAVD. 27, 22). GERM. frg. 4, 163 tibi signa dabunt non -a pisces (SIL. 9, 2 VVLG. Is. 44, 25). STAT. silv. 5, 2, 164 vatum non -a currunt omina (*al. cf. infra l. 63*). TAC. ann. 14, 12, 2 prodigia ... crebra et -a intercessere. PRVD. c. Symm. 2, 487 *fatalia* opposito vanescunt -a Christo.

ε spes, gaudium, pavor *et alia, quae animum afficiunt* (imago *amorem excitans l. 11*): Ov. Pont. 3, 7, 21 spem iuvat amplecti, quae non iuvet -a semper (LIV. 22, 20, 8 in spem -am frustra teri tempus. STAT. Theb. 10, 45 CLAVD. 7, 91 INSCR. christ. Diehl 3423, 9). SEN. dial. 9, 2, 7 ubi sine praemio labor est, torquet illos -um dedecus. 12 (11), 18, 2 melius *fratrem* ... consecrabis ingenio quam -o dolore lugebis. *al.* STAT. silv. 3, 4, 41 *Narcissum* -a fontis imago et sterilis consumpsit amor. SER. SAMM. 428 *herbae Sardonicae* -a ... miseris permiscent gaudia fatis (AVSON. 108, 15 p. 351 P.). AMM. 30, 8, 11 *Valentinianus* ad pavores -os ... abiectius pallens. AVIAN. fab. 24, 11 -a te generis subiit fiducia vestri. CONC.S I 2 p. 46, 3 cum ... fides laeditur, valeat ... ut -a et vitiosa circa parentes reverentia (*gr. I 1, 1 p. 33, 18* ἕωλος καὶ ἐπισφαλής).

ζ *actiones, gesta, studia sim.*: *ea, quae ad bellum, certamen sim. pertinent*: VERG. Aen. 10, 95 -a iurgia iactas. LIV. 5, 12, 6 postquam vis -a erat, vallo fossaque obsideri coeptum *est Anxur*. 8, 39, 15 si qua cognita ex praeda sunt, acceptum est; ceterarum rerum -a fuit deditio. *al.* SEN. Herc. f. 820 canem (*i. Cerberum*) ... bella temptantem -a intulimus orbi (TAC. ann. 13, 39, 1). PLIN. nat. 8, 88 *ichneumon cum serpente pugnans* ictus -os aversus excipit (TAC. ann. 6, 48, 4 Albucilla -o ictu ab semet vulnerata). SIL. 4, 17 passurus ... -a vulnera thorax. TAC. hist. 4, 20, 1 longa atque -a militia fessis *militibus* patriae atque otii cupidinem esse. *al.* FLOR. epit. 4, 2, 40 expugnatione Dyrrachi -a. *al.* *ea, quae ad religionem pertinent*: Ov. am. 3, 10, 34 -a decepti vota colentis erant (*al.* EPICED. Drusi 194. SEN. benef. 6, 27, 7 votum tuum aut supervacuum est aut iniuriosum, immo iniuriosum, etiam si -um. LVCAN. 9, 989 non -a. AVIAN. fab. 1, 4 lupus ... -a vota gerens). *al.* VAL. FL. 5, 398 sacraque terrificae supplex *Medea* movet -a Nocti. *al.* CLAVD. DON. Aen. 11, 50 p. 414, 16 -a mortui curamus obsequia. *al.* *varia*: Ov. met. 1, 273 longi ... perit labor -us anni ([COLVM. 2, 20, 5 totius a.]. SEN. Med. 748. apocol. 14 [*syn.* sine effectu]. dial. 9, 12, 1 ne aut labor -us sit sine effectu aut effectus labore indignus. *al.* CYPR. Demetr. 1 p. 352, 2 et labor -us et nullus effectus *est* offerre lumen caeco. *al.*). 3, 427 *Narcissus* -a fallaci ... dedit oscula fonti (CLAVD. carm. min. 38, 6). LIV. 10, 14, 16 -um inceptum erat (24, 19, 7 [immerito, in momento *vv. ll.*]. 25, 25, 2. *al.* CVRT. 3, 1, 17). MANIL. 3, 148 *studia atque artes* -a ne sint (PLIN. nat. 30, 17 intestabilem -am inanem esse. *al.*). PHAEDR. 1, 23, 2 peritis -os tendit dolos. SEN. epist. 24, 5 *Scaevolam* poenas a se -i conatus exigentem (*al.* TAC. hist. 3, 58, 4 TERT. adv. Val. 10 p. 188, 4 AMM. 16, 12, 40. *al.* HEGES. 1, 24, 1 desperato transitu et conatu -o. *al.*). *al.* TAC. ann. 3, 54, 6 offensiones cum ... pro re publica suscipiam, inanes et -as neque mihi aut vobis usui futuras ... deprecor. 13, 14, 3 *Agrippinae* tot -a facinora. CLAVD. DON. Aen. 3, 180 p. 291, 11 laborem -ae navigationis. AVG. nupt. et concup. 2, 35, 59 p. 318, 6 ut nullus seminis esset -us iactus ..., quem non sequeretur ... partus. *al.*

b *peculiariter notanda*: **α** *sensu presso, de eis rebus, in quibus aliquis sine effectu laborat*: SEN. apocol. 15, 1 v. 8 cum iam summi tanguntur culmina montis, -a Sisyphio volvuntur pondera collo. SIL. 12, 106 *Hannibal Cumas frustra oppugnans* respectansque -a tecta. APVL. apol. 19 inmodicae divitiae ... habent -am copiam, noxiam nimietatem.

β *syntactica et stilistica*: ① *accedit*: *dat. incommodi* (*cf. p. 433, 22. 435, 78*): SEN. epist. 101, 9 ille ... ex futuro suspenditur, cui -um est praesens. EPIST. Migne suppl. 1 p. 1561p.med. *ne* -um nobis *Christi* ... faciamus adventum; -um ... eum ... facimus, si adhuc peccatis vivere voluerimus. *gen. obi.* (*structura usitata, si agitur de hominibus frustratis, v. p. 435, 6*): Ov. Pont. 3, 4, 89 -a votorum non sunt praesagia vatum ([*v. adn. cr.*]. STAT. Theb. 7, 314 *hastae* emissae ... pervia semper ... corpora ... et numquam manus -a voti).

Ⓘ *in enallage figura q. d.* (*cf. e. g. p. 435, 74*): PRVD. apoth. 1017 omne, quod est gestum, notus auferat -us, aurae dispergant tenues (*v. p. 433, 43*).

2 *c. enunt. secundario aut inf.*: FILASTR. 117, 4 si ... sua sapientia *homines* fecerint tunicas ..., rationis est, sive deus sua virtute hoc illis praestiterit, non -um. AMM. 31, 10, 15 perniciosum apparebat et -um contra asperitates aggerum ... contendere.

B *homines*: **1** *nude*: VERG. Aen. 5, 442 *pugil velut is, qui urbem oppugnat*, omnem ... pererrat ... locum et variis adsultibus -us urguet. TIB. 2, 3, 22 duces ... petiere oracula ... venit et a templis -a turba domum. Ov. fast. 2, 375 venit -us illuc Romulus. LIV. 37, 7, 4 nihil impetratum ... et ea quoque -a legatio dimissa est (AMM. 17, 5, 8. *aliter p. 433, 52. cf.* TAC. ann. 15, 7, 1 legati ... revertere -i. 15, 25, 3. FRONTO p. 198, 18 v. d. H. [p. 209 N.]. AVSON. 429 p. 384, 11 P.). SEN. Herc. f. 659 *Proserpinam*, quam ... -a quaesivit ... mater. benef. 6, 11, 1 *servus omnia loca* percucurrit et domum non minus lassus quam -us rediit. CVRT. 4, 4, 2 *ab oppugnatione Tyri* discedere -um ... pudebat. STAT. Theb. 11, 504 di, quos ... non -us ... rogavit Oedipodes. FRONTIN. strat. 2, 4, 4 consul ... iniquitatibus loci non -us tan-

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tum, sed cum iactura quoque repulsus esset. 2, 5, 30. IVL. VAL. 3, 3 p. 113, 21 cum ... Liberum ... temere ... inrumpentem -um superatumque hinc Indi in fugam verterint. PAVL. NOL. carm. 22, 38 ne vagus innumeros, Epicuri somnia, mundos ... -us in vacuum spatiato pectore quaeras. *al.*

2 *accedit gen.*: VELL. 2, 63, 2 Laterensis ... -us consilii gladio se ipse transfixit. VAL. MAX. 9, 15 ext. 1 propter ... constantiam Caesaris *femina* -a (intrita *l. v.*) nefarii propositi abiit (AMM. 20, 11, 31). *al.* CVRT. 6, 5, 31 *regina petebat,* ne se -am spei abire pateretur. SIL. 7, 131 *Hannibal* -us incepti (12, 51 -us incepti prima [*Heinsius,* incepta primus *trad.*] si absisteret urbe). TAC. hist. 4, 32, 3 *Montanus* ut -us legationis redit. PANEG. 4, 2, 6 cupitorum -i non sumus. PAVL. NOL. carm. 19, 498 puer -us ... laboris in cassum fusi ... redibat. epist. 23, 5 p. 162, 8 *non* -us fui praesumptae opis.

III *qui viribus caret, opus suum vel officium perficere non valet, ad eventum exspectatum pervenire non potest*:
A *nude*: **1** *res*: **a** *arma, instrumenta*: VERG. Aen. 2, 459 tela manu miseri iactabant -a (inertia F^2) Teucri (10, 331. 11, 735 LVCAN. 3, 580. 3, 722 caeca ..., sed non -a. STAT. Theb. 2, 652. TAC. hist. 4, 23, 2 pleraque telorum. *v. etiam l. 78*). OV. met. 5, 38 fronte ... non -a cuspis adhaesit. SEN. Herc. O. 1652 *sagittas* numquam -as mittes in hostem. SIL. 4, 190 -a nulli spicula torquentur. STAT. Theb. 2, 543 *hasta.* PRVD. perist. 10, 971 ferrum in ore nil agens et -um versasse frustra. *al.*

b *munimenta sim., quae aliquem defendere non valent*: OV. met. 12, 587 moenia Troiae (*cf.* STAT. Ach. 1, 89 nostros, opera -a, *muros*). STAT. Theb. 5, 684 (*nece proposita loquitur sacerdos*) pergite in excidium socii ... atque haec -a dudum templa Iovis ... ferat impius ignis. CLAVD. 26, 181 *Getae* per clausa ruunt nec contigit ullis amnibus aut scopulis proprias defendere terras: ... nil profuit Haemus Odrysiis, ... gemit -a Tempe Thessalus.

c *partes corporis*: OV. met. 11, 541 bracchia ... ad caelum ... -a tollens. SEN. Thy. 165 *fames* iubet -as exercere manus (FRONTO p. 198, 30 v. d. H. [p. 208 N.] frigore -ae). TERT. idol. 23 p. 57, 6 *Zacharias* cum animo conlocutus linguam -am transit (*cf. p. 433, 46*).

d *vires, facultates vel corporis vel mentis* (*sim. de rebus naturae velut animatis l. 48*): GRATT. 210 *canum* virtus -a damnost (FRONTIN. strat. 2, 3, 24 militum). SEN. dial. 5, 7, 1 ut frequenter -a sit eius voluntas, qui *nimis magna conatur.* epist. 45, 5 verborum cavillatio, ... captiosae disputationes, quae acumen -um exercent. *al.* PLIN. nat. 8. 66 -a feritas (*sc. tigris*) saevit. TERT. cult. fem. 2, 9, 2 *luxuriosae vestes mulierum* gratiam decoris ..., si desinant, -am et ingratam reddunt velut exarmatam et naufragam. ITALA I Cor. 1, 19 ([= Is. 29, 14] Tert. adv. Marc. 5, 5 p. 585, 15) perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium -am faciam (ἀθετήσω, *Vulg.* reprobabo). CLAVD. DON. Aen. 8, 260 p. 152, 6 cum totum (*i. vires Caci*) iuxta Herculem in[te]ritum esset, quod adversus alios praevalebat. EVSTATH. Basil. hex. 7, 1, 3 ut ... paludes ... *et* stagna otiosam vel -am minime vim generandi tenuerint (*gr. aliter*).

e *varia*: OV. met. 14, 539 -a sacrilega iactas incendia dextra. SEN. dial. 5, 25, 3 -us ingenti scopulo fluctus adsultat. LVCAN. 4, 728 -a pestis (*i. venenum serpentis*) exprimitur. PLIN. nat. 2, 113 omnes ... alios -os iactus *fulminum* (PANEG. 4, 29, 5 obumbrant euntem telorum -i iactus). 37, 61 adamas ... venena vincit atque -a facit. TAC. hist. 4, 81, 2 patrati remedii gloriam penes Caesarem, -i ludibrium penes miseros fore (*cf.* INSCR. christ. Diehl 3480, 5 medicina). AMM. 17, 11, 4 obtrectatores ... cum nihil, unde vituperari deberet, inveniretur, duo haec observarunt ludibriosa et -a (*cf. c. pron.*: 19, 11, 6 vana quaedam causantes et -a. *al.*).

2 *animantes*: **a** *ova avium, fere i. q. sterilis*: PLIN. nat. 10, 158 palumbis et turtur ... terna ... pariunt, ... numquam plus duobus educant; tertium *ovum,* quod -um est, urinum vocant (10, 160 ova -a, ex quibus nihil gignitur, quae hypenemia Graeci vocant [10, 166]). **b** *homines* (*deus l. 67, antichristus l. 75*): CATO mor. frg. 1 sumptuosus, cupidus, elegans, vitiosus, -us (invidus *Gronovius,* intercutitus *Bergk,* incitus *Madvig,* deliciis intentus *Ritschl*). OV. rem. 198 debilibus pinnis -us exit Amor. VAL. FL. 6, 264 *avis capta* -a concitat alas. 7, 368 gemit -us ille (*i. Prometheus*). *al.* STAT. Theb. 9, 653 ipse (*i. Apollo*) mei ... -us arma cultoris ... vidi ... *ad inferos* descendere. 11, 258. silv. 5, 3, 175 *Sibylla* canebat, quamvis decepto vates non -a Phoebo. TAC. Agr. 22, 3 -is hostibus eoque desperantibus, quia *eqs.* ann. 3, 21, 4 *barbarus* -um fessumque Romanum ... ludificabatur. *al.* FLOR. epit. 3, 7, 6 *Pompeius* in aliena provincia -us fuit. CLAVD. rapt. Pros. 3, 228 quos ego nequiquam planctus, quas -a fudi ... preces. *al.* *de antichristo innocuo reddito*: ORIG. in Matth. ser. 42 p. 84, 16 *Christus 'abominationem desolationis'* -am faciet.

B *accedit*: *praep.* ad: PROP. 4, 9, 40 *Herculis* numquam ad vastas -a tela feras. *dat.* (*cf. p. 433, 22. 434, 57*): APVL. flor. 15 p. 50 ager frumento piger, aratro -us, fecundior oliveto.

n. ***irritum,** -ī *pro subst.* **1** *usu generali, fere i. quod vanum, inane est* (*saepe pro obi. q. d. interno, quod transit in acc. adverbialem e. g. p. 436, 2*): **a** *pl.* (*apud poetas*): OV. am. 2, 15, 27 -a quid voveo? (STAT. Theb. 11, 557). met. 7, 484 petis -a ... et urbi non facienda meae (fast. 3, 386 -a nulla petes). 11, 40 *Orphea* -a dicentem nec quicquam voce moventem ... perimunt *maenades.* EPICED. Drusi 248 sic cecinere *Fata* ... nec tu, Tiberine, repugna -a (-e [*ad p. 435, 64*] *Naugerius*). STAT. Theb. 6, 768 *Capaneus* -a frendit insurgens. 11, 471 auxilium temptemus ..., licet -a coner. **b** *sg.*: FAV. EVL. 22, 12 W. (p. 16, 2 H.) *chordae* sonabunt[ur] non -um aut simplex, sed quod et aures oblectet et rationi *harmoniae* ... conveniat.

2 *structurae adverbiales c. praepp.*: **a** ad -um (*non nisi coniunctum c. verbis, quibuscum efficit sensum abolendi, infirmandi*): adducere: PS. HIER. epist. 17, 2 (Canon. Turner I 2 p. 356, 43) blasphemiis ad -um eam (*i. gratiam*) adducere. cadere: LIV. 2, 6, 1 *dolor* tantae ad -um cadentis spei. devocare: COD. Iust. 2, 50, 7 (*a. 294*) quae a patre geruntur, non decet ... a filiis ad -um devocari. perducere: VVLG. lev. 26, 15 ad -um (ritum *l. v.*) perducatis pactum meum. recidere: IVLIAN. dig. 28, 5, 38, 4 legatum ad -um recidit (PAPIN. dig. 28, 6, 42). PAPIN. dig. 5, 2, 16, 1 possessio. redigere: LIV. 26, 37, 8 ad vanum et -um victoriam redactam. 28, 31, 1 spem. revocare: HYG. astr. 4, 8 p. 106, 14 tota sphaera ad -um revocabitur. revolvere: TAC. hist. 3, 26, 2 victoria ad -um revolvebatur. vocare: COD. Iust. 6, 39, 2, 1 (*a. 245*) iudicium defuncti non usurpabitur, sed ad -um ... vocatum est.

b in -um: *α in universum, fere i. q. frustra*: SEN. benef. 7, 31, 5 demus, etiam si multa in (*om. NR*) -um data sunt. OROS. hist. 6, 4, 4 cuncta in -um tela fuderunt. *β in iuncturis* (*eadem notione ac l. 8 sqq.*): cadere: TAC. hist. 3, 53, 3 cecidisse in -um labores. ann. 15, 39, 3 *consilia* quamquam popularia. 15, 51, 2 merita. PS. APVL. Ascl. 24 *deorum* veneratio in -um casura. cedere: SEN. epist. 28, 2 in -um cedit (cadit *l. v.*) ... iactatio. constituere: PAPIN. dig. 28, 3, 1 testamentum aut non iure factum dicitur ... aut nullius esse momenti ... aut rumpitur ... aut in (*del. Haloander*) -um constituitur non adita hereditate. deducere: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 86, 18 quae ... tractata sunt. HIL. coll. antiar. p. 168, 1. AMBROSIAST. in I Cor. 2, 15 p. 197^B accusatio. *al.* HIER. chron. a. Abr. 2113 ut omnia, quae Domitianus statuerat, in -um (iritum *L*) deducerentur. PS. AVG. quaest. test. I 44, 10 p. 78, 5 misericordiam dei. *al.* devocare: EDICT. imp. Constant. (frg. Vat. 273) *donatio* debet in -um devocari. COD. Theod. 11, 13, 1 privilegia. 12, 1, 53 nominationes factas in curiis in -um devocamus. *al.* COD. Iust. 6, 43, 3, 3a causa in -um devocetur (7, 58, 3 [*a. 224—235*]). 7, 16, 41 (*a. 316?*) iubemus ... epistulas ... inanes et vacuas esse atque in -um devocari. 8, 53, 34, 3 liberalitates (*syn.* non convaleant). ducere: AMBROSIAST. in I Cor. 11, 27 p. 243^C beneficium *domini.* in Gal. 3, 20 p. 357^B iudicium ... salvatoris. facere: ORIG. in Matth. 17, 13 p. 621, 21 sensum (*gr.* ἀνατρέψαι). habere: AMBROSIAST. in Rom. 9, 4 p. 131^D affectum et gratiam dei patris. mittere: LEO M. epist. 105, 3 (Conc.^{S} II 4 p. 58, 34) consensiones ... regulis repugnantes in (*om.* G^a) -um mittimus. revocare: SEN. contr. 9, 3, 11 in -um revocari quae gesta sunt (COD. Theod. 8, 15, 5, 2). RVFIN. Orig. in num. 20, 1 p. 185, 7 in -um revocato priore numero. venire: VOPISC. Aurelian. 47, 4 dispositiones. MAR. VICTORIN. in Gal. 4, 11 p. 1081^B labor (*seq.* frustra). AMBROSIAST. in Rom. 4, 14 p. 85^B promissio. AVG. in psalm. 58 serm. 2, 4 p. 708$^{fin.}$ factum (*seq.* evacuatum est). EVGRAPH. Ter. Andr. 640 sibi in -um accusationem ... venturam. vindicare: TRAIAN. Plin. epist. 10, 111 *largitiones* in -um vindicari non oportet. vocare: RVFIN. Adamant. 1, 22 *apostolus dicta prophetarum* non in -um vocat (*gr.* οὐκ ἀκυροῖ).

adv. **irritē.** *i. q. frustra, inaniter*: PS. AVG. serm. ed. Mai 49, 3 nolite haec -e (in irritum *l. v.*) facere. CASSIOD. anim. 12 p. 1303^B -e ... lacerabatur ecclesia. p. 1308^D tua beneficia non -e postulamus (var. 7, 27. NOVELL. Iust. 62, 2, 5 [inirrite *V*]). in psalm. 58, 1 p. 409^C -e tentabat disperdere. 72, 14 p. 519^D *poenas* -e sustinebat. 88, 46 p. 641^A sibi -e ... promittebat. var. 1, 4, 11 legationis est officio non -e destinatus. 3, 27, 1 ad ... remedia haud -e convolasti. 12, 2, 5 quando -e suspenditur *tributum,* quod nullis protractionibus evitatur.

adv. **irritō** (*cf. Wölfflin, ALL 2, 1885, 13. 615*). [*e coni.: v. p. 437, 46.*] *i. q. frustra, nequiquam*: PANEG. 5, 11, 4 id, quod -o petebatur.

deriv.: 2. irrito.

2. irrītus, *abl.* -ū *m. vox ficticia. etym. v. l. 73.*

abl. fere i. q. sive insolite sive contra ritum, ut vid.: PROB. app. gramm. IV 193, 7 nomina appellativa generis masculini, quae ablativo casu numeri singularis u littera terminantur: ... -u. GRAMM. suppl. 295, 25 '-u' *componitur* ex 'in' et 'ritu', quod producitur.

Centlivres.

irrōborāsco, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* roborascere (*cf. Marache, Mots nouv. et mots arch. chez Fronton et Aulu-Gelle p. 122 sq.*). *i. q. robur accipere, firmum fieri*: VARRO frg. Non. p. 131, 4 mala ... consuetudo diu -ta (inproborata, inprorata *codd., corr. Ries*) est inextinguibilis. GELL. 1, 22, 1 inroboravit inveteravitque falsa atque aliena verbi significatio.

irrōboro, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* roborare. *i. q. firmum facere*: GREG. M. epist. 13, 34 p. 397, 11 de qua exultationis abundantia inroborari (*pars codd., def. Norberg, In reg. Greg. M. stud. crit. II p. 208 sq.,* irrorari, rob- *cett.,* rob- *edd.*) nos citius credimus.

[Ruhstaller]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

irrogātio, -ōnis *f.* *ab* irrogare. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr-. *de notione*: GLOSS.^{L} II Philox. IN 448 -o ἐπιβουλή. *cf. etiam p. 441, 60.*

i. q. actus irrogandi: **1** *in quo effectus postulatur tantum*: **a** *in causa iudiciali: i. q. propositio* (*cf. l. 53*): CIC. Rab. perd. 8 quid ego ad id longam orationem comparem, quod est in eadem multae -e praescriptum? **b** *apud legislatorem: i. q. constitutio* (*cf. p. 439, 45*): PLIN. paneg. 40, 5 alius ut (*concessive*) ... tarditatem ... solvendi dupli vel quadrupli -e multaret, tu *eqs.*

2 *in quo effectus -is sequitur: i. q. impositio* (*cf. l. 74*): LEO M. epist. 10, 8 p. 635^{B} animam ... -e tam saevi supplicii sauciatam. EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 43, 7 malefactum ... punitur -e sententiae. COD. Theod. 12, 1, 181 pr. (= Iust. 10, 32, 54) *moderatoris* officium pari damni -e teneatur. ISID. orig. 15, 4, 2 sancire est autem confirmare et -e poenae ab iniuria defendere.

irrogātum, -ī *n. v. p. 441, 59.*

***irrogo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab in et* rogare. *scribitur in codd.* inr- *et rarius* irr- (*cf. l. 36 sq.*). *de formis*: *legitur semel deponens*: CONSENS. mon. 6 ille, cui ⌊iniuriam -tus est⌋ (*ed. Migne 32, 1450*^{1n}; iniuria -ta est *ed. Vega p. 59, 4* [*ad p. 440, 9*]). -assit *l. 62.* *formae fere breviores in perf. ind. act.*: -arunt *p. 439, 69. 440, 2* (-vere *p. 439, 16*), -asti *p. 440, 2. 34*; *item in inf.*: -asse *p. 438, 9. 439, 16. 440, 31* (-visse *p. 438, 79*); *longiores tantum occurrunt in coni. perf.* (*e. g. l. 78. p. 439, 61. 441, 7*) *et in ind. fut. exacti* (*v. e. g. p. 438, 6 sq. 59. 439, 6*); *aeque leguntur longiores et breviores in ind. et coni. act. plqpf.*: -verat *p. 438, 74.* -verant *p. 440, 36.* -arat *l. 57. p. 440, 25.* -visset *p. 438, 64.* -vissent *p. 438, 12.* -asses *p. 440, 17.* -asset *p. 440, 70.* -assent *p. 440, 40.* NOT. Tir. 21, 23 -at. *de notione*: GLOSS.^{L} II Abav. IN 253 -at inportat, infert, intulit (GLOSS. IV 413, 56. *al. cf.* V 303, 45 -vit intulit [*al.*]. GLOSS.^{L} V Aa I 652 -at infert vel inportat). V Aa I 653 -tas intultas (*cf.* 654 -tus intultus seu inferior). GLOSS. V 553, 33 -o ingero, inicio. *v. etiam l. 65.* GLOSS.^{L} II Philox. IN 446 -batur ἐπεκλᾶτο, ἐπεφέρετο (*cf.* GLOSS. II 308, 49 ἐπικλῶ infrango, infligo, -o). 447 -at ἐφυβρίζει, ἐπιβουλεύει. 449 -are ἐμφορεῖν. 450 -at προσκυροῖ. GLOSS. II 305, 7 ἐπάγω infero, superduco, -o. 309, 12 ἐπικυρῶ sancio, confirmo, -o. III 483, 19 inrogo ἐπικυρῶ, irrogo. *legitur inde a* PLAVTO, LEGE Bant., LEGE repetund., CIC.; *praesertim apud ICTOS; non exstat in versibus hexametris.*

[*variat in codd. c.*: erogare *e. g. p. 438, 27. 439, 1. 440, 29.* interrogare *e. g. p. 438, 52. 439, 17. 20. 440, 7. 441, 10.* irrigare *e. g. p. 438, 22. 439, 5. cf. p. 438, 55.* rogare *l. 67. p. 438, 48. 439, 1. v. et p. 438, 30. 439, 1.* *e coni.*: BELL. Afr. 97, 1 (togati *trad.*, -ti *corrector cod. Dresd.* [*s. XIV*]). TERT. idol. 18 p. 53, 6 *per huius saeculi potestates* poenae ad impios paratae ignorantur (-antur *vix recte Latinius. at cf.* ignor- *falso trad. pro* irrog- *p. 441, 5*). *v. etiam l. 68.* *in dubium vocatur*: PANEG. 9, 4, 1 cum *civitas* ... obsessa auxilium Romani principis -ret (*vix recte; defendi potest quasi sensu etymologico novato pro 'valde rogaret, peteret'*; invocaret *Gruter*, imploraret *Bongars*, ir⟨rito⟩ rogaret *Baehrens*, rogaret *Novák*).]

i. q. imponere, inferre, sc. fere res malas (*de bonis rarissime et non nisi cum respectu malarum: v. p. 438, 70. 76. 84. 439, 65. 440, 56. 441, 23. 39. cf. et p. 441, 56*): **I** *effectus irrogationis postulatur tantum*: **A** *in rebus iudicialibus: i. q. proponere* (*sc. multam; quae notio proponendi post* ASCON. *non iam invenitur, sed transit in notionem imponendi, v. l. 70*): PLAVT. Capt. 494 is diem dicam, -bo multam, ut mihi cenas decem meo arbitratu dent (CIC. Mil. 36 diem mihi ... dixerat, multam -arat. ASCON. Scaur. p. 24, 7). CIC. dom. 45 ter te anmagistratus accuset intermissa die, quam multam -et aut iudicet (*postea*: suffragatio pro salute). 58 privilegium pertimui, ne mihi praesenti, si multa -retur, nemo intercederet. LIV. 37, 58, 1 centum milium multa -ta erat; bis de ea certatum est. *obi. non expresso*: CIC. leg. 3, 6 (*verba legis*) cum magistratus iudicassit -assitve, per populum multae poenae certatio esto.

B *de eis, quae homines a potestatibus divinis expetunt: i. q. invocare* (*cf. et* GLOSS. V 77, 34 -atis invocatis), *comminari*: PS. QVINT. decl. 10, 15 p. 201, 21 nunc omne pervium numen et religio, quam ⌊ isti -o⌋ (istum rogo *pars codd.*), propius adeste. PACIAN. paraen. 5 p. 110 nihil apostoli comminati sunt? nihil ⟨ir⟩rogavit (*coni. v. d. Vliet*) sacerdos?

II *irrogatio aut ad effectum pervenit aut effectus non respicitur*: **A** -*ant personae* (*sc. homines, deus, diabolus*) *aut res a personis creatae*: **1** *poenas, onera, incommoda sim.*: **a** *quae iudices aut alii potestatem habentes -ant* (*non iam aliud est proponere* [*v. supra l. 53*] *ac imponere*) *: i. q. imponere*: **α** *ipsis hominibus fere delinquentibus*: Ⓘ *iudices sim. proprie designantur*: Ⓐ *certas res pro poenis*: multam: LEX Bant. (CIL I² 582) 12 sei quis mag(istratus) multam -are volet. DECRET. tribun. Gell. 6, 19, 5 cum ... tribunus ... multam ... -verit. LEX repetund. (CIL I² 583) 33 de inro⟨ganda multa⟩. LIV. 30, 30, 24 nobismet ipsi. PAVL. FEST. p. 54 *censor* equiti. SVET. Tib. 3, 2 multā -tā. FRONTO p. 95, 21 v. d. H. (p. 103 N.). VLP. dig. 1, 18, 6, 9 GELL. 6, 19, 2. *al.* COD. Theod. 11, 36, 23. *al.* COD. Iust. 7, 64, 5 (*a. 283*). *al.* legem, privilegium: CIC. dom. 43 vetant XII tabulae leges privatis hominibus -ari; ⌊id est autem privilegium⌋ (⌊ ⌋ *v. app. cr.*). 110 Sest. 65. leg. 3, 11 (*verba legis*) privilegia ne -anto. *v. et p. 439, 33.* supplicium: SEN. Phaedr. 1222 tibimet ipse iusta supplicia -a. TAC. ann. 16, 5, 3 tenuioribus ... -ta. CALP. decl. 24 p. 22, 23 legis ... -are supplicium. CYPR. epist. 69, 10 p. 758, 20 quibus supplicia divinitus -antur. *al.* LACT. mort. pers. 1, 6. CONC.^{S} I 5 p. 377, 20 deus ... supplicia -at (*gr. I 1, 7 p. 80, 5* εἰσπράττεται δίκας). *al.* PASS. Fabii (BHL 2818) 6 AB 9, 1890, 18 quae -veris, ... sustinebo ..., tot praemia, quot supplicia -veris, recepturus. mortem: TAC. ann. 4, 10, 3 *Drusus* sibimet -ret mortem. MARCIAN. dig. 48, 21, 3, 5 (*epist. imp. Hadr.*) patrem ... mortem sibi -asse. ITALA II Macc. 4, 47 (rec. P) his mortem -vit Ptholemeus (θάνατον ἐπέκρινεν, *Vulg.* morte damnavit). HEGES. 3, 17 p. 218, 2. 5, 10, 1 p. 312, 15 ei ... vulnere mortem -vissent. *al. v. et p. 439, 34. cf.* LACT. epit. 46, 3 genus mortis, quod solet humilibus -ari. HEGES. 1, 38, 5 p. 80, 19 necem sibi -ari. *al.* exilium: TAC. ann. 13, 23, 2 exilium ... accusatori -tum. PAPIN. dig. 3, 1, 8 silentium vel exilium. *cf.* PAPIN. dig. 46, 1, 47 pr. deportatio. tributum: PLIN. paneg. 37, 2 *tributum* illis -tum est, his remissum. TERT. fug. 13, 5 massaliter totae ecclesiae tributum sibi -verunt. VVLG. III Esdr. 8, 25 sacerdotibus ... Levitis ... cantoribus ... servis ... scribis ... nullum tributum ... -etur (*gr. I Esdr. 8, 22* μηδεμία φορολογία ... γίγνηται). servitutem: CALL. dig. 48, 20, 1 pr. servilis condicio -atūr. AMBR. Tob. 4, 11 p. 524, 1 servitutem -atis ([irrigatis *l. v.*]. COD. Iust. 7, 12, 2, 2). sententiam, iudicium: TERT. adv. Marc. 2, 15 p. 355, 25 qui hanc ultro sibi sententiam fuerant -turi. PRIMAS. in apoc. p. 889^{B} impiis debitam eisque ... -andam. p. 893^{A} iudicium -are damnandis et absolutionem dare conversis. damnum: COD. Iust. 2, 34, 1 (*a. 200*) si poenae causa pecuniae damnum -atur (erogatur *l. v.*). 8, 29, 4 (*a. 240*) damni, quod -tum apparuerit.

Ⓑ *poenas*: LIV. 5, 11, 13 sibi ... potestatem ereptam esse, non poenam -tam. SEN. Herc. O. 899 nemo nocens sibi poenam -at (abrogat *l. v.*; *cf. Carlsson, Zu Sen. Trag., Lund 1929, 15 sqq.*). epist. 95, 50 *di* quosdam et coercent et -ant poenas. TAC. ann. 6, 7, 1 eandem poenam -ari quam in Aruseium *eqs.* 13, 28, 2 quantum *aediles* ... poenae -rent (*cf.* VITA Cypr. 11, 6 quod putant poenam. COD. Iust. 11, 35, 1 quae ... eis poenae nomine -entur). PAPIN. dig. 18, 7, 6, 1 propter poenam homini -tam (*al.*). 18, 7, 7 poenae non -tae indignatio. VLP. dig. 1, 4, 1, 2 princeps alicui ... si quam poenam -vit. *al.* 48, 5, 16, 6 calumniae poena (*cf.* MOD. dig. 48, 8, 11 pr. in non eiusdem religionis [*sc. Iudaeos*], *qui filium suum circumciderit* ..., castrantis poena -atur. COD. Iust. 9, 47, 2 [*a. 212*] exilii). 48, 10, 9, 3 poena legis Corneliae -atur ei (*al. cf.* 48, 19, 5, 1 in accusatorem ... absentem ... Turpilliani senatus consulti poena -atur). 48, 19, 5 pr. capitis poenam non esse absentibus -andam (*cf.* COD. Iust. 7, 66, 3 [*a. 228*] capitalis poena -ta). 48, 22, 11 pecuniaria poena (*al. cf.* PAVL. sent. 3, 5, 12a *heredibus* centum milia sestertium. 5, 6, 9 nummaria). MARCIAN. dig. 48, 8, 1, 5 in eum ... divus Pius leviorem poenam -andam esse scripsit. 48, 17, 1, 1 in absentem. *al.* PANEG. 6, 10, 8 poena hostibus -ta. LACT. inst. 7, 14, 3 merita impiis. SCHOL. Cic. Bob. 129, 12 Romanis equitibus -tam (rogatam *l. v.*). CLAVD. DON. Aen. 11, 255 p. 448, 5 -ta atque inflicta diis ultoribus poena. AMBR. Nab. 4, 15 p. 476, 6 quam pauperibus -atis (erogatis, erogetis *ll. vv.*). AVG. civ. 18, 16 p. 276, 13 D. poenā divinitus -tā. quaest. hept. 6, 8 p. 424, 25 hanc -ari (interrogari *l. v.*) poenam. *al.* COD. Theod. 8, 8, 4. CONC.^{S} IV 2 p. 67, 31 in socordem ac salutem ... neglegentem poena divinitus -atur. COD. Iust. 1, 11, 7, 2 (*a. 451*) in illum. 9, 49, 2 (*a. 226*) post poenam -tam (irrigationem *l. v.*). *al.* INST. Iust. 1, 2, 6. *v. etiam p. 439, 30.*

Ⓒ *onera et incommoda varia* (*bona v. l. 70. 84*): SEN. Herc. f. 512 diversa -a. dial. 1, 5, 1 adparebit ... mala esse, si tantum malis -verit *deus, quae vulgus timet* (LACT. ira 5, 14 qui odit, -at mala iis, quos odio habet. GREG. M. in euang. 35, 4 p. 1262^{A}. *al. cf.* AVG. civ. 4, 3 p. 150, 11 D. quidquid malorum. CASSIAN. conl. 6, 6, 3 p. 160, 3 universa, quae putantur mala). epist. 24, 5 ad -anda *pericula* (TRYPH. dig. 11, 4, 5). PLIN. nat. 2, 21 imperia dira in ipsos ... -ant (*cf.* HEGES. 3, 2 p. 184, 23 qui magnam potentiam ... -visset). PAPIN. dig. 46, 1, 48, 1 alteri totum *onus* -andum est (COD. Iust. 10, 27, 1, 1 [*a. 491*] huiusmodi onera cunctis ... volumus -ari [interrogari, erogari *ll. vv.*]). MEN. dig. 49, 16, 6, 7 militiae mutatio. VLP. dig. 26, 7, 7, 10 legitimas *usuras*. 40, 4, 9, 1 id (*cf.* CYPR. Demetr. 21 p. 366, 7 ista. HEGES. 3, 17 p. 217, 5 quod ab aliis pro poena exigimus, hoc ipsi nobis -amus pro gratia?). 48, 19, 5 pr. quid gravius (TERT. orat. 4, 4 quid ... secus). APVL. met. 9, 15, 2 plagas mihi ... -ari (CYPR. Demetr. 7 p. 356, 6 -antur divinitus plagae). TERT. nat. 2, 13, 8 si tanta humanitas (*i. imbecillitas*) -etur *numini*, quia egeat opera. paenit. 11, 6 quae (PASS. Is. et Max. Migne 8, 770^{A} quasi ipsa *classis*, quod -verat, pateretur. CASSIAN. conl. 7, 28 p. 207, 10 omnia, quae a deo nobis inferuntur, ... velut a ... patre ... pro nostris utilitatibus -entur. *al. cf.* PS. HIER. epist. 41, 10 p. 285^{B} quaecumque). CYPR. patient. 18 p. 410, 6 orbitas (HIER. epist. 39, 2, 6. *cf.* ARNOB. nat. 7, 39 p. 272, 23 cunctatori ... Iovem filiorum obitūs -visse). ARNOB. nat. 6, 2 p. 215, 3 calamitatem. 6, 17 p. 229, 28 *nullis* necessitatibus -tis (*al.*). 7, 36 p. 269, 25 discordias ... pestilentias ... amores ... furias. LACT. mort. pers. 40, 4 tormenta Iudaeo. FIRM. math. 3, 2, 9 graves ... valetudines. GAVDENT. serm. praef. 43 iustis ... peccatoribus ... sacrilegis varii eruciatus ... -antur. 45 ferri acies et ignis ustio. PS. SEN. epist. Paul. 9 veniam -bis

[*Ruhstaller*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(praerogabis, erogabis, rogabis *ll. vv.*). SCHOL. Cic. Gron. B p. 326, 9 *incommoda*. AMBROSIAST. in I Cor. 10, 13 p. 236A tantum -ari, quod tolerare non possint. in Eph. 3, 13 p. 383D tribulationes. HEGES. 1, 26, 3 p. 43, 13 ne quid insidiarum iuveni -retur. 3, 3, 4 p. 189, 1 nihil dispendii (*cf.* CASSIOD. var. 5, 14, 5 p. 151, 15 possessoribus -are [irrigare *l. v.*] dispendia). VVLG. lev. 24, 19 qui -verit (interrogaverit *l. v.*) maculam cuilibet ([δῷ μῶμον]. COD. Iust. 2, 11, 20 [*a. 290*]). PELAG. in I Cor. 6, 8 p. 155, 16 inlata ... non facientibus -atis. RVFIN. hist. 2, 6, 3 p. 121, 11 clades ... Iudaeis (συμβεβηκότα). 4, 26, 10 p. 387, 8 molestiae aliquid (νεωτερίσαι). AVG. in psalm. 38, 15 p. 426med. ignominiam. quaest. Simpl. 1, 2, 15 p. 120med. aliquid, quo sit homo deterior. PS. AVG. serm. ed. Mai 52, 1 p. 103fin. quod sit culpabile (*cf.* SALV. gub. 4, 10 quae mereamur). OROS. hist. 7, 5, 8 *Pilatus* tantis -ante (inrig- *l. v.*) Gaio angoribus coartatus est. CASSIAN. inst. 8, 8, 3 Semei in regem David ... lapides et maledicta. PAVL. PELL. 314 Gothi ... nobis ... aspera quaeque ... -vere (*cf.* ENNOD. epist. 2, 15, 2 p. 56, 11 te dura perpessum ... -asse durissima). IVNIL. 2, 13 p. 506, 6 nulla ultio fratribus -atur ([interrogatur *l. v.*]. GREG. TVR. glor. conf. 70 p. 789, 10 in pervasorem. *cf.* PRIMAS. in apoc. p. 904B impiis -are vindictam). CASSIOD. hist. 4, 29, 5 *turba* derogationem ... -vit (interrogavit *l. v.; Socr. 2, 23 p. 257A* παρέσχε). 7, 1, 10 famem militibus (*Socr. 3, 22 p. 436C* λιμῷ περιέπεσεν ὁ στρατός). IVLIAN. epit. novell. 21, 79 terram desertam (*i. onera cum ea coniuncta*) propter colonorum ... absentiam susceptoribus eorum -ari aequum est (*cf. Novell. Iust. 17, 14* omne, quicquid onus est, ... imponens). PS. VEN. FORT. vita Remed. 3, 8 audientibus ... fastidium. GREG. M. moral. 3, 68 p. 632B inquietudinem ... laborum. 25, 22 p. 334C desuper -tā caecitate. CAES. AREL. serm. 70, 1 p. 282, 14 hostilitas aut siccitas aut mortalitas ... nobis.

ⓘⓘ *iudices sim. figurate (nominibus rerum) designantur*: CALL. dig. 48, 22, 18, 1 *homines liberi* statim poenis sibi -tis per ... *sententiam* traduntur (AVG. in euang. Ioh. 90, 3 p. 1860med. poenas, quas talibus -at veritas [*i. deus*]). TERT. adv. Marc. 2, 4 p. 338, 21 quam arguis legem, bonitas (*i. deus*) -at. PRVD. cath. 4, 98 insolens potestas ... -et ... mortem.

β hominum actibus (fere delictis; bonis operibus sim. v. l. 36 sq. 41), pro quibus puniuntur: QVINT. inst. 6, 4, 16 mitior solet poena -ari verecundiae. EPIST. imp. Hadr. (coll. Mos. 11, 7, 2) genus poenae, quod maximum huic maleficio -ari solet (*cf.* LACT. epit. 33, 10 si levibus delictis poena gravior -etur). TERT. apol. 49, 3 *quae credimus*, multis aliis similia, quibus nullas poenas -atis. paenit. 1, 5 paenitentiae speciem, quae optimis operibus -atur. CYPR. Demetr. 5 p. 354, 21 *ea*, quae iram dei ... ostendunt, ... delictis et meritis vestris -antur ([-atur *l. v.*]. GAVDENT. serm. praef. 44 disparibus meritis plagas -are consimiles).

b *-ant leges vel ICti: i. q. constituere*: *α hominum actibus, ob quos puniuntur*: HOR. sat. 1, 3, 118 adsit regula, peccatis quae poenas -et aequas. AVG. civ. 15, 25 p. 113, 30 D. ira dei ... est ... iudicium, quo -atur poena peccato. *β hominibus delinquentibus*: VAL. MAX. 1, 1, 13 id ... supplicii genus ... parricidis lege -tum est (FRONTIN. aq. 3 p. 2, 25 poenae lege, senatus consultis, mandatis principum -tae. VENVL. dig. 48, 2, 12, 4 legibus, quibus pecuniaria poena -atur. PAPIN. dig. 38, 2, 42 pr. legibus aut edicto. GAIVS inst. 3, 190 per legem. INST. Iust. 4, 18, 4 lex peccatoribus). PAPIN. dig. 48, 19, 41 sanctio legum, quae ... poenam -at his. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 2 calumniatoribus poena lege Remmia -atur (*cf. de certis legibus*: INST. Iust. 4, 18, 7 lex Cornelia de falsis. 4, 18, 8 deportatio ei ex lege Iulia de vi publica [4, 18, 11 lex Iulia ambitus et lex Iulia repetundarum et lex Iulia de annona et lex Iulia de residuis ... animae ... amissionem non -ant]. 4, 18, 10 lex Fabia de plagiariis). PAVL. sent. 1, 6a, 2 -tā poenā in utrumque (*cf.* COLL. Mos. 14, 3, 6 Paulus ... crucis et metalli huiusmodi reis -verit [-vit *l. v.*] poenam). COD. Iust. 8, 38, 2 (*a. 223*) stipulationes, quibus poenae -rentur (-antur *l. v.*) ei. INST. Iust. 4, 4, 10 officio iudicis extraordinaria poena reo -atur (*antea*: imponitur).

2 *actus onerosos vel iniuriosos: i. q. inferre, inicere* (*raro de bonis, i. q. impendere: v. l. 66*): **a** *rebus ad homines (deum) pertinentibus*: QVINT. inst. 10, 3, 26 labori ... non plus -andum est, quam *eqs.* PAVL. dig. 43, 11, 3 pr. fundo iniuria -ta est (AMBROSIAST. in II Cor. 11, 19 p. 325B in ... os. AVG. bapt. 2, 10, 15 p. 191, 24 *Donatistae dei* sacramentis ... iniurias -arunt. PS. AVG. serm. ed. Mai 5, 3 p. 12fin. sapientiae dei. CASSIAN. conl. 9, 24 p. 272, 12 magnificentiae ... ac munificentiae *conditoris*. EPIST. pontif. 937 Conc.S IV 2 p. 165, 33 [= p. 168, 23] Chalcedonensi concilio [*v. et p. 440, 39*]). IREN. 1, 13, 5 ut ... corporibus ... contumeliam -et ([ἐνυβρίζειν]. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 160, 38 naturae nostrae [*gr. I 1, 2 p. 89, 15* καθυβρίσαμεν]. BOETH. trin. pr. 13 tractationibus divinis. ENNOD. dict. 20, 3 p. 481, 20. *al.*). FIRM. math. 5, 3, 9 periculosiora discrimina, quae ebdomaticis et enneaticis annis fuerint -ta. GAVDENT. serm. 17, 24 corpori cruciatus (*al.*). AMBR. Abr. 1, 2, 8 p. 508, 18 violentiam vel peculio viri vel uxoris pudori. HEGES. 5, 34, 2 p. 375, 16 *templo* hostiles ... manus. NOVELL. Valent. 33 libero statui ... praeiudicium. EPIST. pontif. 632 Schwartz p. 19, 24 respuentibus animis molestias. AVELL. p. 357, 9 perniciosiorem diabolus Christianorum mentibus labem quam corporibus hostilis feritas -vit. p. 513, 2 -antes *maledicta dogmatibus* (GREG. M. moral. 4 praef. 2 p. 634C *Iob* illi rei). SACR. Leon. 623 labem moribus. PRAEDEST. 1, 90 p. 620C calumniam ... catholicis nisibus -arunt. ENNOD. dict. 14, 3 p. 468, 6 -asti patriae inimicitiarum pondera. APRING. in apoc. 2, 10in. tribulationes ... ecclesiae. CASSIOD. hist. 5, 15, 4 dolum et circumventionem ... Christianitatis dogmatibus (*Socr. 2, 36 p. 301A* δόλον ὑπομένειν καὶ ἀπάτην). PS. VIGIL. THAPS. trin. 3, 21 rec. II p. 254A Esaiam audiant adversus dogmata iniquitatis ... hanc sententiam -antem (interrogantem *l. v.*).

b *ipsis hominibus (deo)*: *α homines irrogantes proprie designantur: -are*: ⓘ **iniuriam**: PAVL. sent. 5, 4, 10 atrox iniuria aestimatur ..., quotiens in publico -atur. ARNOB. nat. 1, 6 p. 8, 9 perpeti quam -are esse praestantius. *al.* FIRM. math. 1, 7, 7 innocentibus -tas (PRISCILL. tract. 2, 41 p. 34, 7 per Hydatium. HIER. epist. 125, 13, 1 post -tam [VITAE patr. 3, 320 p. 810B]. CASSIAN. inst. 9, 13. APON. 11 p. 213med. mitis non -ando, humilis non irascendo -tis iniuriis. BENED. reg. 7, 35 in quibuslibet). 4, 6, 3 patruis similis per illos -atur iniuria. HIL. coll. antiar. p. 66, 18. LVCIF. Athan. 1, 39 p. 136, 12 servis dei -asses. PRISCILL. tract. 2, 54 p. 42, 28 AMBR. epist. 6, 19 p. 904B. *al.* HEGES. 4, 7 p. 251, 7 amplius -tum iniuriae (*cf.* PELAG. in Rom. 9, 2 p. 72, 18 quidquid inlatum iniuriae fuerit, Christo similiter -ari [-are, erogare *vv. ll.*]. RVFIN. hist. 3, 17 p. 231, 12 Vespasianus nihil ... nostris [μηδὲν ... ἄτοπον ἐπινοήσαντος]). RVFIN. patr. 2, 2 p. 315A *Ruben* patri, vero deo. AVG. serm. 82, 4, 6 p. 508fin. SEV. MINOR. p. 740A quem ... laeserit ... vel -verit iniuriam. CASSIAN. conl. 5, 11, 3 p. 132, 22. *al.* PETR. CHRYS. serm. 12 p. 226A *diabolus coepit* dare ... illi gloriam, cui ... -arat iniurias. POMER. 1, 12, 1 p. 428A. *al.* VITAE patr. 3, 99 p. 779B ministrante mihi sequente et rubore perfuso iniurias -bant (*gr. Cot. p. 525C* ἦσαν ... ὑβρίζοντες αὐτόν). CASSIOD. inst. 1, 2, 6 *Semei* David ... maledictionum iniurias. *al.* COD. Iust. 1, 40, 5 (*a. 364*). LEX Burg. lib. const. 33, 4 a servo ... ingenuae -atur (erogatur *l. v.*). GREG. M. moral. 12, 30 p. 1001A deo. PALLAD. hist. mon. I p. 300D *sorores* referebant se ei iniurias -asse (*gr. p. 99, 23 B.* ὕβρεις ἀπήγγειλαν). *al.*

ⓘⓘ **contumeliam**: ITALA gen. 49, 4 (Rufin. patr. 2, 1 p. 313C) contumelias -asti (ἐξύβρισας, *Vulg.* effusus es). EMPOR. rhet. p. 573, 18 contumelia et iniuria. AMBROSIAST. in Gal. 1, 3 p. 340A quanta contumelia ab eis domino -etur. RVFIN. Adamant. 1, 13 p. 29, 30 -verant in Moysen (παρώργισαν). AVG. epist. 247, 1 p. 586, 2 quicquid contumeliarum. *al.* CASSIAN. inst. 7, 3, 1. AVELL. p. 308, 10 beato Cyrillo et primo Epheseno concilio (*v. p. 439, 72*). *al.* VITAE patr. 3, 21 p. 751D cum ei Iudaei ... contumelias et convicia -assent. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 3 p. 227D PRIMAS. in apoc. p. 895C. GREG. M. moral. 12, 30 p. 1001B deo. PALLAD. hist. mon. I 10 p. 286C daemon ... Paulo (*gr. p. 74, 1 B.* λοιδορεῖ). *v. etiam l. 67.*

ⓘⓘⓘ *varios alios actus iniuriosos vel onerosos* (*utiles v. l. 56*): ITALA Ioel 2, 13 (Cypr. laps. 36 p. 263, 23. *al.*) qui sententiam flectat adversus ⌊malitiam -tam⌋ (malitias -tas *l. v.*; ἐπὶ ταῖς κακίαις, *Vulg.* super malitia). PS. CYPR. pudic. 8 p. 20, 3 (*cf.* PS. ORIG. tract. 5 p. 45, 23) adolescens vim sibi molitus fuisset inferre, quam ipsa conata fuerat -are (AMBR. off. 3, 19, 114 p. 177A. *cf.* EDICT. Theodor. 77 de -ta violentia [GREG. M. in euang. 20, 14 p. 1168C]). PASS. Is. et Max. Migne 8, 769B saevitiam. AMBR. obit. Theod. 39 arma suis principibus (HEGES. 5, 46, 1 p. 400, 4. *cf.* 2, 1, 2 p. 130, 23 bellum [*al.* CASSIOD. Ios. antiq. 16, 10 p. 471fin. belli per Herodem sibimet -i]. 5, 16 p. 325, 27 ab allophylis proelium). AMBROSIAST. in Rom. 3, 6 p. 75A cum -at iram *deus*. HEGES. 3, 17 p. 216, 14 sibi ipse manus -at. RVFIN. Orig. in Rom. 7, 16 p. 1146C in alios -etur utilis et fructuosa correctio (*cf.* ISID. alleg. 56 durius increpationem ... fidelibus). TRACT. Pelag. 3 p. 54med. dum quis ad *divitias* ... festinat, mortem parentibus aut optat aut -at (*cf. p. 438, 7*). AVG. c. Pelag. 4, 8, 21 p. 544, 21 heretici ... catholico ... calumniam (FVLG. RVSP. praedest. 2, 33 p. 645D medico. THEOD. MOPS. in II Thess. 1, 9 p. 45, 17 impressionesque *credentibus*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 160, 26 multa milia iniustitiarum nobis ab eis -ta ferremus (*cf.* GREG. M. moral. 26, 52 p. 381A *iniustitiam* patientibus).

β homines figurate per suas qualitates designantur: LVCIF. moriend. 3 p. 289, 7 quidquid saevitia tua nobis intulit atque -tura erit. CASSIAN. inst. 12, 29, 3 audax ad contumelias -andas *superbia*. PETR. CHRYS. serm. 84 p. 438C dolores persecutorum furoribus -tos.

3 *hominem rei malae: i. q. tradere* (*in lusu verborum*): TERT. nat. 2, 14, 9 *Hercules* tunc dignius rogo sese -asset.

4 *rem corpor.* (*aliter* lapides *v. p. 439, 14*): **a** *hominibus: i. q. dare, tribuere* (*nota structuram per* ex *sensu partitivo*): ARNOB. in psalm. 74 p. 432A ex uno eodemque vino iustis propinatur ad salutem, peccatoribus ad interitum -atur. **b** *aliis rebus: i. q. inferendo addere*: GREG. M. moral. 2, 25 p. 568A cum ... percussum cor feriendo repetiit ... super vulnera vulnus irrogavit *nuntius*.

B *-ant res (bestiae v. p. 441, 36) causam praebentes: i. q. secum ferre*: **1** *onera hominibus*: **a** *in sermone iuris*: MARCELL. dig. 3, 2, 22 ictus fustium infamiam non importat, sed causa propter quam id pati meruit, si ea fuit, quae infamiam damnato -at (PAPIN. dig. 3, 1, 9. VLP. dig. 3, 2, 13, 6 ex his infamia non -atur. 3, 2, 13, 8 crimen stellionatus. 48, 12, 1 sepulchri violati actio. COD. Iust. 2, 11tit. de causis, ex quibus infamia alicui -atur. *al.* INST. Iust. 4, 18, 2 iudicia, si qua infamiam -ant. *cf.* FRG. Vat. 340 ⟨f⟩amae periculum -at

[Ruhstaller]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*textus lacunosus huc pertinere videtur*]. COD. Iust. 1, 54, 1 [*a. 205*] multa damnum famae non -at). PAPIN. dig. 3, 2, 20 ob haec verba praesidis ... pudor potius oneratur quam ignominia videtur -ari (*cf.* COD. Iust. 2, 11, 14 [*a. 238*] si sententia non praecessit ignominiae maculam -ans [ignorans, ignoras *codd. Append. Visig. 1, 1. cf. p. 437, 44*]). VLP. dig. 35, 1, 59, 1 *poena* -at servitutem (40, 5, 26, 3 ne ... mora servitutem partui -verit). MACER dig. 48, 19, 14 quaedam delicta pagano aut nullam aut leviorem poenam -ant. HERMOG. dig. 43, 6, 2 aliquid ... ex quo damnum aut incommodum -etur (COD. Iust. 6, 35, 11, 2 praepeditio damnum ... -are [interrogare *l. v.*] *ne* concedatur). NOVELL. Maior. 6, 1 ne per ... impietatem parentum egestas et obprobrium personis nubilibus -etur. CASSIAN. conl. 21, 14, 3 quidquid ... imperative decernitur, mortem -at non impletum. COD. Iust. 7, 56, 2 (*a. 239*) res inter alios iudicatae neque emolumentum adferre *aliis* ... neque praeiudicium solent -are.

b *usu vario* (*res agens non semper exprimitur verbis, v. e. g. l. 26. 31*): TERT. orat. 29, 2 oratio plagas -bat. PORPH. Hor. epod. 17, 61 ut tormenta vitae carminibus meis -ta effugeres. CYPR. patient. 17 p. 409, 23 nobis ... diversi inportantur dolores et multiplex qualitas -atur de iacturis facultatum, de ardoribus febrium, de cruciatibus vulnerum, de amissione carorum. ARNOB. nat. 1, 47 p. 31, 23 nervorum contractio et amissio luminis fatalibus accidunt -anturque decretis. PS. HIL. hymn. 2, 38 ingluvies bona praesentis -bat temporis. AMBR. Iac. 2, 5, 21 p. 44, 7 *virtutis* societas lucrum dabat, non -bat dispendium. BASIL. admon. ad fil. p. 43, 20 ne omnium malorum genera in nos -entur. LEO M. epist. 10, 4 p. 632A cui de sacerdotio suo desperatio ... -atur. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 151, 32 quaecumque divinae naturae contumelias -ant (Rustic. *ibid.* -rent [*gr. I 1, 2 p. 101, 17* περιυβρίζει]). EPIST. pontif. 937 Conc.S IV 2 p. 143, 8 de incertis rebus producendorum testium necessitas -atur (CASSIOD. Ios. antiq. 12, 14 p. 356med. quando ... sibi victualium necessitas -retur). PRIMAS. in apoc. p. 892B phialae iustis suavitatem praebeant, impiis autem plagarum -ent ultionem.

2 *impedimenta sim.* (*emolumentum v. l. 39*) *rebus*: EDICT. imp. Theodos. (coll. Mos. 5, 3, 1) non patimur ... agreste illud ... robur ... tenuatum convicium saeculis vel conditorum -are vel principum. SERV. Aen. 8, 299 p. 242, 2 Stymphalides aves ... hoc periculum regionibus -bant. CLAVD. DON. Aen. 9, 90 p. 200, 3 aliquid ..., quod legibus datis non -ret iniuriam. CONSVLT. Zacch. 1, 15 p. 19, 9 patientia sententiae -vit effectum, sed vim ... mollivit. PRIMAS. in apoc. p. 893B *praedicatio domini* potest omni corpori perditorum ... vulnus pessimum -tum intellegi.

notabiliora gramm. et stil.: *usus absolutus v. p. 437, 62. refl. v. p. 440, 70.* *accedunt casus: is, qui (id, quod) irrogat, designatur in pass. per* de *v. l. 19sq.* ex *v. l. 9. p. 439, 56. 440, 81. 83.* ob *v. l. 2.* per (*c. acc. etiam rei*) *v. l. 11. p. 439, 53. 440, 12. 15. 53. per adv.*: divinitus *v. p. 438, 4. 51. 54. 72.* desuper *v. p. 439, 27.* *is, cui irrogatur, designatur fere per dat. (acc. pendentem a verbo iuxtaposito v. p. 438, 32. 440, 23); per praep.*: adversus *v. p. 440, 6.* in *c. acc. v. l. 25. p. 438, 33. 38. 45. 53. 54. 63. 439, 14. 18. 68. 440, 36. 56.* super *c. acc. v. p. 440, 76.* *id, quod irrogatur, designatur per enuntiatum subord. v. p. 438, 34. 439, 12.* *synonyma*: accidere *v. l. 22.* imponere *v. p. 439, 63 (v. et p. 439, 24).* importare *v. l. 19. p. 440, 79.* inferre *v. p. 438, 75. 440, 19. 48. 66.* infligere *v. p. 438, 49.* *opposita*: pati *v. p. 438, 74.* perpeti *v. p. 439, 16. 440, 10.* tolerare *v. p. 439, 3.* remittere *v. p. 438, 17.* *cum de inferendo bono (v. p. 437, 50) agitur, in eodem enuntiato aliud verbum assumitur*: adferre *v. l. 14.* dare *v. l. 24. p. 438, 26. 440, 24.* praebere *v. l. 32.* propinare *v. p. 440, 73.*

p. p. p. **irrogātum,** -ī *n. pro subst.* *de notione*: GLOSS. III 452, 27 -tum ἐπενεχθέν (482, 19 inde irrogatio). GLOSS.L II Philox. IN 451 -ta κυρωθέντα. *i. quod impositum est* (*mali*): VEREC. in cant. 4, 3 p. 53amed. non vincimur humano timore, non frangimur -tis, non cedimus tentamentis.

deriv.: irrogatio. *Ruhstaller.*

irrōrātio, -ōnis *f.* *ab* irrorare. *fere i. q. aspersio, infusio*: *proprie*: CASSIOD. var. 12, 14, 3 holus illic omne saporum est, dum marina -e respersum. *in imag.*: HIL. myst. 2, 13 mannae -o. AVG. in psalm. 38, 6 ab -e quadam guttarum dominicarum de scripturarum nube venientium.

***irrōro,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* rorare. *scribitur* inr- *passim, e. g.* VERG. georg. 1, 288. 3, 304. *de notione*: SERV. Aen. 3. 624 'aspersa' ... id est -ta (-rotata *F*). GLOSS. II 310, 32 ἐπιρραίνω -o, inspargo. *legitur inde a* VERG., OV., CELSO, COLVM., *saepius apud* ECCL.

[*variat in codd. c.*: et rorat: COLVM. 11, 2, 93 (*SA*, -at *R*). rigat: CYPR. eleem. 25 (-at *V*). irrotare: *v. l. 72. 78. p. 442, 17.*]

A *transitive:* 1 *sensu strictiore, i. q. aliquid (aliquem) rore aspergere*: VERG. georg. 1, 288 sole novo terras -at Eous. CELS. 5, 26, 8 sudores ... tamquam -to (-rotato *FVP*) corpore oriuntur. COLVM. 9, 14, 10 -tis floribus. 12, 22, 2 noctibus ... labrum operire ..., ne -etur (*cf.* 12, 24, 2 vas tegendum erit [12, 39, 1]). SERV. Aen. 3, 567 'rorantia' ... pro -ta, id est quae -bantur. *in imag.*: RVFIN. Orig. in iud. 8, 4 p. 512, 11 vide *populum* ... Moysei rore infundi, prophetarum litteris -ari. AVG. serm. 23, 10, 10 p. 159 inde (*i. dei caritate*) adspersi sumus, inde -ti (*seq.* ros talis est).

2 *sensu laxiore spectantur umores cuiusvis generis (paulo aliter infunditur piper infra l. 54) eaeque res, quae quodammodo umoribus comparantur (nota in ritibus sacris: l. 9. 45. 50. cf. etiam l. 54. apud medicos: l. 27. 28. accedente notione fovendi, recreandi e. g. l. 16. 24. 39. -antur sicca sim.: l. 26. 31. 33. al.)*: **a** *obi. est is (id), qui (quod) umore afficitur, fere i. q. aspergere, madefacere*:

α *aliquem (aliquid) aliqua re (add.* per *l. 40. subi. est ipsa res madefaciens e. g. l. 22. 30. 34)*: OV. met. 7, 190 ter sumptis flumine crinem -vit aquis. fast. 4, 315 ter caput -at *Claudia* (*v. et l. 27*). CELS. 7, 19, 9 aceto -anda lana vel spongia. COLVM. 10, 148 primitiis plantae ... praebeat imbres sedulus -ans holitor. 12, 49, 5 oleo ... viridi -ant ([*v. app. crit.*]. *al.*). SIL. 2, 123 virgo ... oculos *amicae occisae* ... -at lacrimis (AVSON. 183, 4 p. 45 P. *al. cf.* VEREC. satisf. 28 *pupilla* gremium ... guttis -et obortis). 4, 654 fluctus ... spumeus -at summas aspergine cristas. HIL. in psalm. 122, 11 p. 588, 7 *dives in gehenna* -ari se ac refrigerari minimo digito *Lazari* ... deprecatur (HIER. in Ezech. 4, 16—17 p. 50C. *cf. infra l. 53*). ZENO 2, 71 nec -ti (-rotati *l. v.*) camini eis (*i. tribus pueris*) defuit gratia. FVLG. myth. 1 praef. p. 7 Thespiades, Hippocrene quas spumanti gurgite -at (*sim. de fluminibus*: CLAVD. carm. min. 28, 18 Nilus loca. 53, 71 summa ... levatus rupe Giganteos umeros -at Enipeus). HIER. psalt. sec. Hebr. 72, 6 *rex* descendet ... ut stillae -antes terram. CLAVD. rapt. Pros. 2, 75 *Zephyre*, qui ... adsiduis -as flatibus annum. 3, 403 *Ceres*, ne deficerent ... ignes (*i. faces*), ... arcano perfudit robora suco, quo Phaethon -at equos, quo Luna iuvencos. PAVL. NOL. carm. 21, 681 ut ... siccam prius -ret harenam (*syn.* manare fluentis efficeret). MARCELL. med. 7, 15 cotidie aqua eadem caput (*i. unguento capillos*) -a. 9, 14 tepido ... medicamine aures -bis. *al.* *in imag.*: AMBR. epist. 64, 2 p. 1219C pluvia spiritalis sapientiae, quae ... quaerentibus de coelo infunditur et -at mentes piorum. PHILIPP. in Iob 38 p. 757A infidelitate mentes hominum aridae ubertate divinae gratiae -antur (PS. PRIMAS. in I Cor. p. 512D). PAVL. NOL. epist. 23, 36 p. 193, 14 guttam caelestis sapientiae destillare, quae ariditatem mei cordis -et (*al.*). AVG. in psalm. 35, 15 p. 352 *Christus fons vitae* venit ad te in carne, ut -ret fauces tuas sitientes (*syn.* irrigaberis). *ibid.* -vit sitientem. PS. AVG. serm. (RevBén. 41, 1929, 198, 39) apostoli ... suavissimis nos eloquiis -bant. MAX. TAVR. serm. 28 p. 590A longam gentilium siccitatem lavacri inundatio salutaris -et. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 652H venas carnalium incentivorum febribus aestuantes ... castitatis refrigeriis -bant. VEN. FORT. carm. 3, 4, 1 per undifragos vestri fluctus eloquii quasi ... salis spargine me contigit -ari. **β** *aliquid de aliqua re*: AVG. epist. 19 p. 46, 23 *falsa* de humano nubilo -ta scias.

b *obi. est id, quod effunditur, fere i. q. inspergere, infundere*: **α** *alicui (dat. suppl. l. 46. 50. 57) aliquid*: OV. met. 1, 371 *Deucalion et Pyrrha* ubi libatos -vere liquores vestibus et capiti. VAL. FL. 7, 360 viscere vultur adeso tollitur e scopulis et rostro -at aperto (*sc. sanguinem, cf. Apoll. Rhod. 3, 851sqq.* καταστάξαντος ἔραζε αἰετοῦ ... αἱματόεντ' ἰχῶρα Προμηθῆος). SIL. 11, 302 Bacchi ... liquorem -at mensis turba. FVLG. aet. mund. p. 155 *vas olei unctionis* capiti fermentum diadematici germinis -vit. MART. CAP. 2, 110 -ti (*sc. corpori*) liquoris allinebat unguentum (*vix recte vol. VIII 753, 8*). FVLG. RVSP. epist. 7, 17 p. 358D cum stillam dives ardens digito beati pauperis linguae suae posceret -ari (*cf. l. 17*). *in imagine vel translate*: PERS. 6, 21 ipse sacrum -ans patinae piper. SIL. 10, 356 *Somnus* oculis ... quietem -at. ZENO 2, 59 *deus* infirmis ... mannae teneritudinem -vit. 2, 63 illis -ta est manna. AVG. epist. 166, 12 *dicitur deus* animas ... *non* de seipso tamquam suas particulas -are (*sc. nascentibus*). CYPR. GALL. exod. 1123 *turis* halitus ... dulces -at sensibus auras. GREG. M. moral. 27, 45 p. 425C *vita coelestis* sanctorum nobis praedicatione -etur. **β** *in aliquid*: VITA Amator. 28 (AASS Mai I) p. 58E ex his (*i. aquis Iordanis fluminis*) in ora leprosorum -ans.

B *intransitive:* 1 *subi. est deus sim., qui rorem emittit, i. q. pluere*: VERG. georg. 3, 304 cadit extremoque -at Aquarius anno. COLVM. 10, 331 saepe ... gravidis -at pestifer (*i. Iuppiter*) undis. 2 *subi. est id, quod defluit, fere i. q. pluere, guttatim demanare*: **a** *nude*: CYPR. ad Donat. 14 p. 15, 12 sponte sol radiat, ... fons rigat, imber -at (HIER. in Eph. 6, 11 p. 548B nubes, ex quibus fundantur pluviae et imber -et. *cf. in imag.*: CASSIOD. in psalm. 31, 8 (11) sermo domini quasi mellifluus imber -at). SEDVL. op. pasch. 1, 10 p. 184, 10 nectareus aetheriae maiestatis nimbus -ans populo dapes ex pluviis ... effudit. **b** *c. dat.*: OV. met. 9, 369 lacrimae -ant foliis. PS. AVG. serm. ed. Caillau 2, 36, 1 p. 48 gentium populus ... caecus remanserat in annis suo, nisi lumen gratiae ... ingratis -asset de caelo.

deriv.: irroratio. *Primmer.*

irroseus, -a, -um. *ab* in *et* roseus. *vox ficta a grammaticis. i. q. non roseus*: SERV. Aen. 7, 26 *aurora* 'in roseis fulgebat lutea bigis', ... unde multi iungunt 'inroseis', id est 'non roseis', quasi 'non rubicundis'.

irrōsus, -a, -um. *ab* in *et* rosus. *i. q. non rosus*: GLOSS. II 215, 23 ἄβρωτον, inrosum, in[a]esum.

irrotātio, -ōnis *f.* *ab* irrotare. *i. q. vertigo*: GLOSS.L V Aa * 280 vertigines, inrotationes.

irroto, (-āvī, -ātum), -āre. *ab* in *et* rotare. *scribitur in codd. potius* inr-. *i. q. efficere, ut aliquid procedendo in orbem circum-*

[Ruhstaller]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

agatur: MIN. FEL. 3, 6 testam plano situ digitis comprehensam . . . super undas -are. CASSIOD. in psalm. 58, 5 p. 412^A potest quis currere et non dirigi, ut illi, quorum vita tortuosis semitis -atur.

deriv.: irrotatio.

irrubēsco, -uī, -ere. *ab* in *et* rubescere. *scribitur in codd. potius* inr- *quam* irr-. *legitur inde a* STATIO. [*variat in codd. c.* erubescere *v. l. 16. 20.* rubescere *v. l. 13. cf. et l. 20.*]

i. q. rubescere, rubrum fieri: 1 *generatim de rebus quibuslibet*: STAT. silv. 5, 3, 32 tuus ut mihi vultibus i g n i s -uit (*cf.* SIDON. epist. 8, 11, 9 in occasu cruentis ignibus -entes seu . . . Mercurius . . . seu . . . Saturnus . . . seu . . . Mars). Theb. 6, 231 nec sanguine ferrum -uit. 9, 647 -uit caeli plaga sidere mixto. SOL. 5, 27 haemachates sanguineis maculis -it (rubescit *l. v.*). BOETH. cons. 2 carm. 3, 6 nemus . . . vernis -uit rosis. 2 *speciatim de vultu*: SIDON. epist. 4, 23, 1 ad haec ille (*sc. filius*) confusus -uit. 8, 6, 6 *Nicetius* cum quodam prologo pudoris vultum modeste demissus -uit (erubuit *l. v.*). BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 9 p. 100, 13 si . . . cuiquam facies -uerit. ALC. AVIT. hom. 20 p. 133, 30 *rubum,* de quo . . . rosae blanditer mollescentis sero pudore vultus -uit. NICET. virg. laps. 35 pallescat facies, quae quondam -uit (erubuit, erupuit, viruit *ll. vv.*) impudica.

irrubio, -īre *vel* -iāre. *ab* in *et* ruber. *i. q. rubrum facere* (*vel esse*): GLOSS. III 78, 8 ξανθίζω, inrubio.

irrubōrātus, -a, -um. *ab* in *et* ruboratus (*cf. Tert. anim. 25, 3* ruboratior) *vel ab* in *et* rubor. *i. q. expers ruboris seu pudoris*: ITALA prov. 7, 13 (Didasc. apost. 5, 16) inruborato (inroburato *legi potest in cod.*) . . . vultu dicit ad eum *mulier* (ἀναιδεῖ, *Vulg.* procaci).

irructo, (-āvī, -ātum), -āre. *ab* in *et* ructare. *i. q. cum afflatu ructare*: PLAVT. Pseud. 1295 quid tu . . . in os . . . mi ebrius inructas? (*cf. 1300* ructare in os).

[irrudis, -e. *v. vol. VII 1, 1316, 13. falso* NOT. Tir. 75, 71 *pro* inruit.**]**

[irruditio *v. vol. VII 1, 1316, 5.***]**

irrūfo, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* in *et* rufare. *scribitur in codd. potius* inr- *quam* irr-. *i. q. rufum vel rubrum facere*: TERT. apol. 22, 12 barbam tactu -tam. ieiun. 17 p. 296, 22 lenticulam defruto -tam. HIER. epist. 107, 5, 1 ne capillum -es.

irrūgātio, -ōnis *f. ab* irrugare. *i. q. rugarum contractio*: SERV. Aen. 1, 648 palla dicta est ab inrugatione et mobilitate, quae est et circa finem huiusmodi vestium, ἀπὸ τοῦ πάλλειν.

irrugio, -iī, (-ītum), -īre. *ab* in *et* rugīre. *i. q. rugire vel clamare incipere*: VVLG. gen. 27, 34 *Esau* inrugiit (inrugit, rugiit, rugit, irruit, irriguit *ll. vv.*) clamore magno.

irrūgo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* ruga (*vel ab* in *et* rugare). *scribitur in codd. potius* inr- *quam* irr-. *p. p. p. pro adi. v. l. 53 sq. legitur inde a* STATIO. [*hisp.* arrugar. *R.*]

i. q. in rugas vel plicas contrahere: 1 *de vestimentis*: STAT. Theb. 4, 266 *Parthenopaeus* undantem . . . sinum nodis -at Hiberis. *in imagine*: PACIAN. epist. 3, 4 p. 53 *haereticus* vestem domini, ecclesiam Christi, scindit, intercipit, vitiat, -at (*antea*: non habens maculam neque rugam; sinus maculosi atque rugosi). 2 *de partibus corporis*: GELL. 12, 1, 8 *ne mulierum prodigiosarum* aequor illud ventris -etur. HIER. in Gal. 5, 22 p. 420^B potest bonitas esse tristior *benignitate* et fronte severis moribus -ta (*cf.* LVCVLENT. 4 p. 816^B qui *hoc* facit, cum simplicitate debet facere, non cum -ta facie). hom. Orig. in cant. 2, 3 p. 46, 11 meretricum mammae laxis pellibus -antur (irrigantur *l. v.*).

deriv.: irrugatio.

irrumābiliter *adv. ab* irrumare. *i. q. irrumantium modo* (*sc. de rebus veneriis perficiendis*): CIL IV 1931 -r.

irrumātio, -ōnis *f. ab* irrumare. *i. q. actus irrumandi* (*sensu hyperbolico, cf. p. 444, 11*): CATVLL. 21, 8 tangam te prior -e (irruminatione *V*).

irrumātor, -ōris *m. ab* irrumare. *qui irrumare solet* (*hyperbolice, cf. p. 444, 11*): CATVLL. 10, 12 *cohorti* esset -r praetor. CIL IV 1529 -r. IV suppl. 3, 8790a vator *vel* ⟨irru⟩mator. *ibid.* b va⟨le i⟩rrumato⟨r⟩.

irrumo, -āvī, -ātum, -āre. [*incertae orig., fortasse ab* in *et* rūma '*guttur*' (*vocali* ū *in formis longioribus et in vocibus derivatis ante* -mā- *correpta ex usu sermonis vulgaris, deinde mensura brevi etiam ad formas verbi breviores translata*). *Szemerényi.*] *scribitur in inscr.* irrim- *p. 444, 24,* iru- *p. 444, 21. 22; cf. et p. 454, 83.* irr- *in inscr. et codd.; raro* inr- *in codd. legitur fere ap.* CATVLL., MART. (*sensu proprio tantum; cf. Comfort, AJA 52, 1948, 322*); *in* PRIAP. *et* INSCR.

[*variat c.* irruminatus *v. p. 444, 16. cf. et l. 61. textus incertus*: CIL IV 1473 Martialis vos ˌirumas roˌ (*i.* irrumaro *vel* irrumas⟨se⟩ ro⟨go⟩?). *v. et p. 444, 22. e coni. falsa*: LAMPR. Comm. 5, 11 (*Mommsen*).**]**

vox obscaena: i. q. penem in os alterius inserere semenque effundere: 1 *usu proprio*: a *sensu pleno*: PRIAP. 56, 6 *ego Priapus* mandabo domino . . . *horti* salaci, ut pro me velit -are fures. MART. 2, 47, 4 *maritus* quae faciat duo sunt: -at aut futuit. 2, 83, 5 credis te satis esse vindicatum *a moecho, cui nares tantum auresque abscidisti?* erras: iste potest et -are (*i. non solum adulterare, sed etiam peius facere. cf. l. 84*). 4, 17, 3 *Paule.* -are vis solus (*vix translate, ut accipi voluit et hunc locum et antecedentem [l. 82] Housman, Hermes 66, 1931, 407 sqq.*). 4, 50, 2 nemo est, Thai, senex ad -andum (*i. quem felles*). SCHOL. Iuv. 6, 51 'quarum non timeat pater oscula', quia et -antur (erremantur *codd.*) mulieres, dicit. b *sensu attenuato*: α *iocose de statuis Priapi* (*ad minas violentiamque quod attinet cf. l. 13 sqq., sed 'deus' est, qui loquitur*): PRIAP. 35, 2 pedicabere fur semel, sed idem, si deprensus eris bis, -bo. *ibid.* 5 pedicaberis -berisque (*v. et l. 15*). 44, 4 deprensos ego ter quaterque fures omnes . . . -bo. 70, 13 ne . . . custodes habeatis -tos (*sc. canes, qui statuam Priapi lingunt*). β *de alia re ac ore hominis pollutione obscaena tacta: i. q. pollutus*: MART. 2, 70, 3 undis ne fovearis -tis (*postea*: necesse est, ante hic [*sc. in solio*] mentula quam caput lavetur).

2 *in imagine obscaena hyperbolice dicitur de eis, qui cum contumelia decipiuntur ac illudendo superantur*: a *ubicumque ad -andos pertinet invitos (praecipue ubi aliquis alicui violentiam minatur aut egisse narratur), sc. cum actus ille inhonestus cum homine invito vix perfici possit*: CATVLL. 16, 1 pedicabo vos et -bo (16, 14). 21, 13 desine, dum licet . . ., ne finem facias, sed -tus (irruminatus *V*). 28, 10 o Memmi, bene me ac diu supinum tota ista trabe lentus -asti (*postea*: nihilo minore verpa farti estis). 37, 8 an . . . non putatis ausurum me una ducentos -are sessores. 74, 5 nam quamvis *Gellius* -et ipsum nunc patruum, verbum non faciet patruus (*antea*: patrui perdepsuit ipsam uxorem). INSCR. AJA 52, 1948, 321 irumo te Sex⟨te⟩ (*bis*). CIL IV 2277 -o (*contextus incertus*). IV suppl. 2, 4547 irumo (*sine contextu*). b *vi imaginis evanescente: i. q. irridere*: INSCR. Die Antike 15, 1939, 103 bene caca et irrima medicos!

deriv.: irrumabiliter, irrumatio, irrumator.

Ruhstaller.

irrumpibilis, (-e). *ab* in *et* rumpere, *cf.* indirumpibilis. *qui rumpi non potest*: GLOSS. II 245, 54 ἄρρηκτος inrumpibilis.

***irrumpo,** -ūpī, -uptum, -ere. *ab* in *et* rumpere. *scribitur* inr- *in inscr.; in codd. et* irr-. *de formis: perf.* -upui(?): DECL. in Catil. 58 (*v. ed. Kristoferson p. 137*). -rump-: *p. 447, 67.* NOT. Tir. 46, 64^a -it. -upit. *de notione*: CHAR. gramm. p. 469, 28 B. verba, quae praepositionibus additis aliam significationem habent: . . . rumpo. -o. CLAVD. DON. Aen. 4, 645 p. 413, 4 non dicit 'ingressa est', sed '-upit', ut ostenderet furentem. GLOSS.^L III Abstr. IN 203 -it, festinus ingreditur. GLOSS. II 287, 23 εἰσπηδῶ insilio invado -o. II 300, 6 ἐνρήσσω intrat. *legitur inde a* RHET. Her., CIC., LVCR., CAES. *per totam latinitatem.*

[*variat in codd. c.*: rumpere: TER. Eun. 996 (-ere γ, *falso*). *al.* erumpere: PLIN. nat. 6, 36 (-it *DFRE, recte*). *al.* interrumpere: *v. p. 447, 59.* irrepere: FLOR. epit. 2, 12, 7 *dux* cum . . . aliā inrepsisset (-repisset, -rupisset *vv. ll.*). *v. et p. 402, 11.* irruere: CIC. de orat. 3, 165. *al. e coni.*: LIV. 33, 10, 6 (*cf. Lindgren, Studia Curt. p. 53*). 41, 26, 4 (*Walch,* r- *trad.*). TREB. Claud. 6, 2 (*Peter,* in rep̄ venerunt *P*). AMM. 28, 2, 12 (*Gelenius,* erump- *probabilius Clark,* torum pentum *trad.*). *loci mutili*: SALL. hist. frg. 4, 85. LAVD. [Turiae] (CIL VI 37053 = II 10a Durry). FRONTO frg. (Bischoff, SB Münch. 1958, 2 p. 20) P 133, I 2.]

i. q. ***magno impetu penetrare*** *vel aggredi,* ***incurrere, irruere*** (*interrumpere p. 447, 51. rumpere p. 448, 16*):

I *vi praepositionis in vigente*: A *violenter (sc. impedimentum quoddam [paulo aliter asperitatem viae, locorum] superantem sive infringendo tollentem) vel hostiliter, minaciter -ere*: 1 *proprie, vi corporea*: a *-unt animantes* (*bestiae e. g. l. 71. p. 445, 5. Erinys l. 76. navis p. 445, 2*): α (*in*) *loca quaedam* (*domos, oppida, terras, forum sim.*; pontum *p. 445, 2*): ① *intransitive*: *accedit*: in: RHET. Her. 4, 52, 65 *iste* -upit in aedes subito (SALL. Iug. 12, 5). CIC. Phil. 6, 3 qui . . . cum latronum manu in Galliam -erit, Brutum oppugnet. div. 1, 50 improviso eos in castra -isse (CAES. civ. 3, 67, 6. LIV. 26, 6, 9 inopinato . . . cum elephantis. *al.*). fam. 15, 2, 1 *Parthi* si ex Syria egredi atque -ere in meam provinciam conarentur. *al.* CAES. civ. 2, 12, 4 non posse milites contineri, quin spe praedae in urbem -rent (LIV. 26, 44, 4 ut . . . permixti fugientibus -pturi fuisse . . . viderentur. LIV. perioch. 125 hostiliter. VAL. MAX. 3, 2, 1 ponte sublicio. *al. cf.* LIV. 2, 33, 7 per patentem portam ferox -upit in proxima urbis [*v. adn. cr.*]). LIV. 1, 47, 8 *Tarquinius* stipatus agmine armatorum in forum -upit (3, 49, 6). 3, 70, 13 in munitiones. 43, 18, 1 ne qua in regnum vacuum -rent Romani (*cf.* LVCAN. 2, 441 in agros). SEN. contr. 1, 4, 11 -upi in cubiculum adulteronum; quid mentior miser? aperto cubiculo exspectabant adulteri (*cf. p. 445, 74*). CVRT. 7, 3, 2 Satibarzanem . . . -isse . . . in Arios. PLIN. nat. 9, 13 *orcae* -unt . . . in secreta ballaenarum ac vitulos earum . . . lancinant morsu. QVINT. decl. 307 p. 208, 31 cur in custodiam -isti? *al.* ad: FRONTIN. strat. 3, 17, 4 Caesarem ad castellum . . . avide -entem. *dat.*: VERG. Aen. 6, 528 thalamo (*ad l. v. p. 448, 60*). SIL. 2, 378 templo. *al. adv.*: STAT. silv. 5, 3, 286 nemus, quo nulla -upit Erinys. TAC. ann. 12, 35, 3 eo quoque (*i. in iuga montium*) -ēre ferentarius gravisque miles.

Ⓘ *transitive*: CAES. civ. 1, 27, 3 ne . . . milites oppidum -rent (AVG. civ. 1, 2 p. 5, 31 D. -pto oppido. *al.*). 3, 111, 1 Achillas . . . primo impetu domum eius -ere conatus (VAL. MAX. 8, 7 ext. 7 praedandi gratia. TAC. hist. 4, 50, 1 *equites* raptim vecti . . . destrictis gladiis). *al.* BELL. Afr. 29, 2 Labienus . . . Leptim oppidum . . . oppugnare ac vi -ere conabatur. SALL. Iug. 25, 9 exercitu circumdato summa vi Cirtam -ere nititur. PLIN. nat. 16, 11 quod *Hostilius* Fidenam primus -isset.

[Trimmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

al. SIL. 2, 692 vacuam ... tot cladibus arcem. 8, 639 castra ... et vallum ... -ēre ferae. STAT. Theb. 6, 23 *biremes* pontum -ere fretae *sunt* longius (*cf.* CLAVD. 26, 2 intacti cum claustra freti ... audax -ret Argo. rapt. Pros. praef. 11 *homo* iam vagus -it pelagus). 6, 40 ceu ... letalis ... -ret atria serpens. 11, 108 *loquitur Tisiphone*: adeo moror ipsa -ere Thebas adsuetumque larem. *al.* TAC. hist. 1, 61, 1 Cottianis Alpibus Italiam. 1, 82, 1 militum impetus ne foribus quidem palati coercitus, quo minus convivium -rent. 3, 9, 1 repentino incursu ... stationes hostium. 3, 47, 2 *Anicetus* Trapezuntem ... subitus -upit. ann. 1, 48, 3 -unt contubernia, trucidant ignaros. *al.* SVET. Vesp. 5, 4 bos arator decusso iugo triclinium -upit. ITALA II par. 21, 17 (Complut.) *Philistini* ascenderunt adversum Iuda et -erunt eam (κατεδυνάστευον, *Vulg.* vastaverunt). AMM. 21, 12, 14 inquirens, qua vi vel machinis posset patefactam -ere civitatem. SVLP. SEV. Mart. 21, 2 *diabolus* cum ingenti fremitu cellulam eius -upit. HYD. chron. II p. 25, 142 -pta per dolum Ilerdensi urbe. PASS. Paul. 7 p. 31, 2 ut populus ... palatium virtute -ret. VITAE patr. Iurens. 1, 3 p. 133, 26 a parte illa -pta eremo (eremi *l. v., ed.*). *al.*

β *(in) ea, quae locum aliquem claudunt vel cingunt (portas, moenia sim.; nota* aditus genitales *l. 35): sive i. q. per portam sim. irruere (cf. l. 67. 81) sive i. q. ipsum aditum incurrendo refringere, aperire (l. 32; de exeuntibus l. 35)*: ① *intransitive* (*acced.* in *l. 23. 24.* intra *l. 26. dat. l. 25*): CIC. Mil. 41 cum ille in saepta -isset *eqs.* LIV. 34, 47, 2 in portam quaestoriam -erant Galli. SIL. 10, 367 nec ... sacris -ere muris *Romae* ... magis *tibi* dabitur ... quam scindere caelum. *al.* VVLG. II Macc. 14, 43 cum ... turbae intra ostia -rent (εἴσω τῶν θυρωμάτων εἰσβαλλόντων).

② *transitive*: SALL. Iug. 58, 1 *Iugurtha* portam -it (*antea*: castra ... invadit). VERG. Aen. 11, 879 qui cursu portas primi -ēre patentes (*cf.* OV. met. 15, 598 apertas). SIL. 13, 79 moenia Romae. *al.* AMM. 15, 4, 1 *Alamannis* conli‹mi›tia ... Romana latius -entibus. CLAVD. DON. Aen. 9, 680 p. 274, 23 non aditus -unt, qui iam patebant, sed irruunt Rutuli, ut viderunt aditus porta patefacta (*ad l. 66*). PS. AVG. serm. ed. Mai 72, 1 p. 141$^{med.}$ cum *foetus* aditus genitales -unt, ... sulcantur cicatrices. PAVL. PETRIC. Mart. 1, 140 effractis -pto limite claustris Gallica rura ... populari coeperat hostis. GREG. TVR. Franc. 10, 5 p. 487, 17 -pto Toronicae urbis termino. *al.*

γ *(in) homines (fere conglobatos. fere i. q. perrumpere e. g. l. 46. 55. 59)*: ① *intransitive*: *accedit*: in: CIC. div. 1, 51 *P. Decius* devovit se et in aciem Latinorum -upit armatus (*cf.* VAL. MAX. 5, 6, 5). CAES. Gall. 7, 50, 5 in medios hostes (PS. FRONTIN. strat. 4, 5, 4. *al.*). LIV. 45, 26, 9 in primam stationem hostium. HIL. in Matth. 10, 2 p. 966^{C} nullus in turbas vexator -erat. HEGES. 5, 42, 5 p. 389, 6 *Caesar* maiore ... manu sequenti die disposuit in hostem -ere. *al.* ad: SALL. Catil. 50, 2 Cethegus *custodiae traditus* ... libertos suos ... orabat, ut grege facto cum telis ad sese -rent. VVLG. IV reg. 3, 26 ad regem Edom (*i. illa parte aciei, ubi erat rex*). *dat.*: SIL. 9, 365 laxati *sunt* cunei perque intervalla citatus -upit trepidis hostis.

② *transitive*: CAES. Gall. 5, 44, 4 quae ... hostium pars confertissima est visa, eam -it *Pullo.* SIL. 5, 185 non ego ... mediam penetrare phalangem Cinyphiaeque globos dubitarim -ere turmae. TAC. ann. 2, 11, 3 Chariovalda ... hortatus suos, ut ingruentes catervas globo perfringerent, atque ipse densissimos -ens *eqs.* TERT. adv. Marc. 4, 8 p. 438, 14 *Iesus* per medios evasit ... soluto ... tumultu vel etiam -pto. AMM. 16, 12, 49 optimatium globus ... agmina nostrorum -upit et iter sibi aperiendo *eqs. al.* CLAVD. DON. Aen. 2, 405 p. 203, 17 *Coroebus* in hostes ... invasit mediumque agmen -upit (*Verg.* sese ... iniecit). VEG. mil. 3, 20 p. 106, 12 si hiatus aliqui ... fit, in eo loco acies frequenter -itur. *al.* HEGES. 1, 20 p. 32, 13 Aristobolus ... -upit aciem et ... sese recepit. *al.*

δ *absolute (indicatur qua per adv. l. 65. per praep.* per *e. g. l. 68. 69. per abl. e. g. l. 81)*: CIC. Phil. 12, 13 cum tot uno tempore -erint. CAES. civ. 3, 67, 5 cum -ere nostri conarentur, illi castra defenderent. SALL. Iug. 38, 6 centurio ... per munitionem ... locum hostibus introeundi dedit eaque Numidae cuncti -ēre. VERG. Aen. 9, 683 -unt, aditus Rutuli ut videre patentes (*cf. l. 32*). *al.* LIV. 1, 14, 11 haerens in tergo Romanus, priusquam fores portarum obicerentur, velut agmine uno -it. 10, 19, 21 per vallum, per fossas -erunt. 25, 3, 18 publicani per vacuum summoto locum cuneo -erunt. 34, 15, 6 ea parte. 34, 29, 7 per patefactum ruina iter. 41, 26, 4 ita repente -erunt, ut sustinere impetum eorum Celtiberi nequirent. *al.* CVRT. 6, 5, 17 circumire *rex* saltum milites iubet, ut, si qua pateret, -rent. VAL. FL. 1, 819 -unt sonitu (*v. adn. cr.*), qui saeva ferebant imperia et strictos ... enses. MART. 10, 40, 3 cum mihi diceretur esse secreto mea Polla cum cinaedo, -upi (*cf. p. 444, 70*). SIL. 14, 408 -it Cumana ratis. 17, 424 -it mole ruinae Ausonius globus. FRONTIN. strat. 1, 4, 4 Nicostratus ... per alterum locum -pturum se ostendens ... quo non exspectabatur aditu intravit. TAC. hist. 2, 32, 1 -pturis tam infestis nationibus. 2, 51, 1 Verginius per aversam domus partem ... degressus -entes frustratus est. 3, 46, 2 ne externa moles utrimque ingrueret, si Dacus Germanusque diversi -issent. 3, 82, 3 *equites* porta Collina -erant. *al.* PANEG. 4, 29, 5 invadis primus aciem, solus -is. ROMVL. fab. 63, 9 rec. vet. lupi ... -erunt. *al.*

b *-unt res aliquo modo ingruentes (eminentes p. 446, 20. 27.* lumen *p. 446, 23. 30. saepe in geographia: -unt mare, fluvius [usu attenuato, i. q. influere e. g. l. 4], mons)*: SEN. dial. 6, 17, 2 subitum illo mare -upit et 'Hesperium Siculo latus abscidit'. nat. 2, 20, 2 ignem ... -ere (er- *l. v.*) posse nubes et non exsilire. CVRT. 5, 1, 15 *amnes* per Babyloniorum fines in rubrum mare -unt (*cf.* PLIN. nat. 3, 12 Singilis fluvius in Baetim. PRISC. perih. 758 Pontum). MELA 2, 52 Rhion ... anguste et velut freto latus orae ... incidens inter Aetolos et Peloponnesiacos usque ad Isthmon -it (*cf.* 3, 38 terras quasi fluvius [*syn.* influxit]. PLIN. nat. 4, 75 mare ... angusto meatu ... in terras. 6, 38 artis faucibus). 2, 85 Pyrenaeus primo hinc in Britannicum procurrit oceanum, tum ... Hispaniam -it. 3, 72 *mare rubrum* quas ripas inflexerat, bis -it duosque ... sinus aperit. LVCAN. 7, 478 aethera tendit extremique fragor convexa -it Olympi. PLIN. nat. 3, 74 maria nuncupantur: unde -it, Atlanticum; ... qua intrat, ... Gaditanum fretum, cum intravit, Hispanum. 4, 19 tot sinus Peloponnesi oram lancinant, tot maria adlatrant, siquidem a septemtrione Ionium -it *eqs.* 5, 84 Ommam vocant -entem, mox ubi perfregit *Taurum montem,* Euphraten (*cf.* IVL. HON. cosmogr. A 37 fluvius ... -ens montem Caucasum). 6, 1 non fuerat satis oceano ... partem *terrarum* ... abstulisse, non -isse fractis montibus (*seq.* infudisse). *al.* SIL. 5, 450 *iaculum* -upit costas (5, 549 fraxinus). 15, 167 tellurem ... -entem in sidera cernunt. TAC. ann. 2, 23, 4 *navigantes* non exhaurire -entes undas poterant (*sim. in navem*: HEGES. 3, 20, 2 p. 224, 2 vacillantibus alveis ... mare). TERT. nat. 1, 7, 20 tenebris repentino lumine -ptis. SOL. 23, 13 oceanus ... ab occasu solis -ens ... Europam radit (PANEG. 9, 20, 3 impetu). PANEG. 8, 7, 3 cum ... eadem claustra qui primus incubuit aestus -erit totaque illa ... acies arborum ... dilapsa sit. PALLAD. 4, 10, 10 seria clauditur, ne ventus -at. AVSON. Mos. 329 *villa* sublimi ... minans -it in aethera tecto. AMM. 15, 4, 4 paludem spumosis strependo verticibus amnis -ens et ... permeans ... mediam ... intersecat. 28, 4, 18 si ... per foramen umbraculi ... radiolus -erit solis. VEG. mil. 4, 29 p. 149, 2 *ballistae et onagri* more fulminis, quicquid percusserint, aut dissolvere aut -ere consuerunt. CLAVD. MAM. anim. 2, 4 p. 115, 12 *ignis* velut in patriam tendens subtilis natura magnas partes stipati aeris -it. *al.*

2 *in imag. vel translate (nota de* ἐνθουσιασμῷ *l. 41)*: CIC. ac. 2, 125 *tune putas* imagines extrinsecus in animos nostros per corpus -ere? OV. met. 11, 538 totidemque videntur, quot veniunt fluctus, ruere atque -ere mortes (*cf. l. 21*). SEN. contr. 7 praef. 1 *Albucium* non ... frequenter *audivi*, cum ... ad secretas exercitationes non multi -rent (*cf. p. 447, 21*). VAL. MAX. 6, 9, 14 *Marius* patientia ... repulsarum -upit magis in curiam quam venit (*cf. p. 447, 16*). LVCAN. 5, 167 potitus pectore ... artus Phoebados -upit Paean mentemque priorem expulit (*cf.* STAT. Theb. 10, 341 *Phoebe*, saepe veni, saepe hanc dignare -ere mentem). QVINT. inst. 2, 5, 8 *orator* dominetur in affectibus atque in pectora -at. PLIN. paneg. 49, 1 dimovit perfregitque custodias poena angustosque per aditus et obstructos non secus ac per apertas fores et invitantia limina -upit. TAC. ann. 6, 16, 1 magna vis accusatorum in eos -upit, qui pecunias faenore auctitabant. *al.* TERT. apol. 3, 2 id, quod sciunt, eo, quod ignorant, -unt. CYPR. epist. 28, 2 p. 546, 2 *haec acies* euangelium conatur -ere. HIL. c. Const. 27 p. 602^{A} in decreta *patrum* ... perversus -is. HIER. epist. 14, 4, 2 inde me persequitur luxuria, inde avaritia conatur -ere. AVG. in euang. Ioh. 22, 7 p. 1578$^{in.}$ vox salvatoris -upit duritiam lapidis (*i. sepulcrum Lazari*): et cor tuum ita durum est, ut nondum illa vox divina te rumpat? nat. et grat. 52, 60 p. 277, 7 videte, quas moles *Pelagius* conetur, qua suam sententiam ducat, -ere, si valeret. VINCENT. LER. 18, 3 *Tertullianus* nihil sibi paene ad expugnandum *proposuit* ..., quod non aut acumine -erit aut pondere eliserit. CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 191^{D} ut *ecclesia* caecorum oculos feriat, surdorum aures -at. SIDON. epist. 9, 1, 1 ut epistularum priorum limite -pto stilus noster in ulteriora procurrat. ENNOD. epist. 3, 2, 4 p. 73, 5 amati commemoratio ... viscera carorum aculeis violenter -it. *al.*

B *turbando ordinem quendam rerum, naturae (contra ius fasque, morem, voluntatem alicuius. hic illic pellucet notio vim adhibendi, e. g. l. 67. 82. nota de intestinis l. 72. fere i. q. interrumpere p. 447, 51 sqq.)*:

1 *proprie*: CIC. har. resp. 22 vis ... innumerabilis ... repente ... in scaenam signo dato immissa -upit. Phil. 11, 4 invasit ... in alienam uterque provinciam; ... alter in Asiam -upit. nat. deor. 2, 144 si qua minima bestiola conaretur -ere *in aurem.* LVCR. 2, 306 neque, quo possit genus ullum materiai effugere ..., quicquam est, neque in omne unde coorta queat nova vis -ere et omnem naturam rerum mutare. FEST. p. 302 Atticos ... iuvenes solitos aiunt in hortos ... -ere ficosque deligere. CELS. 7, 14, 1 intestinum eo -ere (*i. in umbilicum, cf.* 7, 14, 6 illuc). SEN. epist. 80, 1 *spectaculum* omnes molestos ... avocavit: nemo -et, nemo cogitationem meam impediet. CVRT. 3, 12, 10 *nuntius in tabernaculum* -isse non admissus videbatur. 6, 9, 9 eo, ubi lavabar. *al.* STAT. Theb. 9, 343 sacrum amnem ... deumque altrices -is aquas. SVET. Cal. 14, 1 -entis in curiam turbae. APVL. met. 1, 17, 3 importune. ITALA II par. 27, 2 (Complut.) non -upit in domo domini (εἰσῆλθεν, *Vulg.* est ingressus. *cf.* LAMPR. Heliog. 6, 7 in penum Vestae. SVLP. SEV. chron. 1, 21, 2 ut tabernaculum, quod erat nefas ni sacerdotibus introire, -rent). CYPR. hab. virg. 11 p. 195, 11 quo nullus insidians grassator -at. PANEG. 12, 19, 3 sacrum limen *palatii.* DICT. 1, 8 priusquam ex more sententiae dicerentur, reguli repente consilium -unt. *al.* SVLP. SEV. dial. 2, 1, 4 secretum beati viri. COD. Iust. 7, 32, 9 (*a. 294*)

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fundum . . . alienum. ACT. Petr. 6 p. 51, 28 Iudaeum quendam -isse in urbem. CIL V 8988^e quam *arcam* post excessum suum si quis -erit. *al.*

2 *in imag. vel translate*: **a** *sensu usitato penetrandi*: *α -unt homines* (deus *l. 20*): ⓘ (*in*) *loca vel animantes congregatos*: CIC. leg. agr. 2, 47 cum . . . adhibeant manus vectigalibus vestris, -ant in aerarium. de orat. 3, 108 *philosophi* in nostrum (*i. oratorum*) patrimonium -erunt (*cf.* QVINT. inst. 2, 1, 2 *grammatici* ad prosopopoeias usque et ad suasorias . . . -unt [*i. in possessiones rhetorum*]). Ov. Pont. 1, 7, 23 quo non licet ire. SEN. contr. exc. 4, 3, 2 *raptor filiae* -upit contumeliose tamquam in exsulis domum. VAL. MAX. 9, 15, 5 qui . . . in domum . . . Dionis -upit filiumque eius patriis penatibus expulit vociferando . . . se Dione esse procreatum. STAT. Theb. 3, 549 *vatem* piget -isse volantum concilia et caelo mentem insertasse vetanti (*cf.* 3, 634. Ach. 1, 508 heia, -e deos et fata latentia vexa). 10, 810 sponte . . . peremptus -is maestas fatis nolentibus umbras. TAC. ann. 11, 23, 3 quod Veneti . . . curiam -erint ([*i. senatores facti sint*]. 14, 11, 1. *al. cf. p. 446, 40*). PLIN. epist. 2, 14, 4 nunc refractis pudoris et reverentiae claustris omnia patent omnibus, nec inducuntur, sed -unt *adulescentes ad causas agendas*. TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 17 deus Marcionis -ens in alienum (*sc. dei Christianorum*) mundum. *al.* ⓘⓘ (*in*) *secreta sim.*: SEN. epist. 68, 4 multi . . . condita et abstrusa rimantur; . . . *imperitissimus quisque* in secreta -ere cupit (*cf. paulo aliter* VAL. CEM. hom. 20, 9 p. 755^A quod secretum pectoris oblatae pecuniae pondus -erit). QVINT. decl. 332 p. 309, 22 *ille* in ipsum -upit animum et penitus intuendam omnibus hominibus mentem dedit. AVSON. 326 p. 114, 3 P. operta Musarum mearum . . ., quamquam non profanus, -is. FAVST. REI. spir. 1, 9 p. 116, 6 nefas est -ere divina silentia. ALC. AVIT. carm. 2, 281 artibus inlicitis cognoscere velle futura . . . et cautas naturae -ere leges.

β -unt res (*fere vexantes vel nocentes*): CIC. de orat. 3, 165 verecunda debet esse tralatio, ut deducta esse in alienum locum, non -isse, atque ut precario, non vi venisse videatur. 3, 168 luxuries quam in domum -upit. ac. 2, 136 atrocitas . . . ista tua . . . in veterem academiam. Ov. met. 1, 128 protinus -upit venae peioris in aevum omne nefas. trist. 5, 1, 78 *curae* -unt quoque vetantur eunt. SEN. contr. 2, 7, 3 libido. SEN. benef. 3, 3, 2 -it (-upit *l. v.*) animum aliorum admiratio. epist. 117, 21 quomodo istas calamitates removeam, quae ad me -erunt, quomodo illas, ad quas ego -upi. *al.* LVCAN. 1, 470 vana . . . fama . . . -upit . . . animos populi. PLIN. nat. 17, 224 in pedes . . . -it vis morbi. STAT. Theb. 4, 212 aurum fatale penates -upit. QVINT. inst. 3, 5, 2 *affectus* ut non ubique habent locum *in oratione*, ita, quocumque -erunt, plurimum valent. 9, 4, 89 *metrici pedes damnati* -ent etiam ad invitos (adiutos *trad.*, *v. adn. cr.*; *cf. et p. 448, 13*). 10, 3, 33 -unt . . . optimi nonnumquam sensus (*antea*: quae scribentibus solent extra ordinem . . . occurrere). TAC. dial. 11, 3 *aera et imagines* me nolente in domum meam -erunt. *al.* TERT. monog. 9, 10 ne necessitas vel occasio tertiae concarnationis -at. ARNOB. nat. 1, 3 p. 5, 15 novitas. LACT. inst. 1, 20, 17 vitia cum virtutibus. POMER. 3, 6, 4 p. 481^C per os carnis non -it delectatio gustus ad mentem nec erumpit sermo turpis ex mente, nisi se voluntarie mens ante corrumpat.

b *accedit (vel praevalet) notio interrumpendi* (*quae vergit ad sensum rumpendi e. g. l. 55. 61* [*v. etiam p. 448, 16*]): CIC. Lig. 13 in nostrum fletum -es. TAC. ann. 4, 67, 1 ne quis quietem eius -ret (*al.*). AVSON. 170, 2 p. 36 P. tu . . . maturos, puer immature, dolores -is, maesti luctus acerbus avi. SYMM. or. 1, 17 imperii liberam pacem (*al.*). RVFIN. Orig. in lev. 4, 10 p. 331, 19 *spiritalia sacrificia* neque -i umquam neque cessare possunt. in cant. 3 p. 201, 2 ordinem dramatis et historiae textum. GILD. Brit. 4 chron III p. 29, 22 *transmarina relatio* crebris -pta (interr- *l. v.*) intercapedinibus non satis claret. ALC. AVIT. hom. 16, 2 p. 124, 20 si numquam sermonis petulantia honestatem silentii salubrioris -upit. ENNOD. epist. 7, 13, 1 p. 181, 13 ferias meas . . . -o. 9, 31, 1 p. 254, 19 diu nolui medicinam desiderii (*i. memoriam*) . . . -ere. opusc. 2, 127 p. 326, 22 *dolor internus* loquendi affectum, quem imperavit, -it. GREG. M. moral. 4, 35 p. 655^B perpetrationem culpae . . . pie desaeviens amaritudo paenitentiae -at.

c *c. sensu occupandi* (*cf. e. g. supra l. 7*): LEX Visig. 8, 6, 1 si quis . . . alienum signatum -erit (-umperit *l. v.*).

C *raptim, subito, ex improviso, temere*: **1** *vel in loca, fores sim. vel in homines* (*nota* **aquas** *l. 82*): CAES. Gall. 7, 70, 6 nonnulli perterriti in oppidum -unt. BELL. Alex. 21, 2 quo (*sc. in navem*) multitudo . . . cum -ret. VERG. Aen. 4, 645 Dido . . . pallida morte futura interiora domus -it limina. SEN. contr. exc. 3, 6, 2 non elegit domum tyrannus . . ., sed in eam, quam potuit, -upit (*cf.* Ps. RVFIN. [IVLIAN.] in Am. 5, 18 sqq. p. 1081^{C}). OCTAVIA 732 -upit intra tecta . . . trepidus mea . . . Nero. LVCAN. 2, 328 pulsatae sonuere fores, quas . . . -upit Marcia. 5, 127 *antistes* Phemonoen . . . cogit . . . fores -ere templi. PETRON. 98, 2 Eumolpus . . ., quia effractum ostium cellae neminem poterat excludere, -it perturbatus. SIL. 1, 167 pernix . . . in aulam. 2, 559 Eumenis in medios -it turbida coetus. STAT. Theb. 3, 592 Argos. 6, 641 *adulescentibus certatim currentibus Parthenopaeus* -it clamore fores, clamore recurrit ante ducem. 7, 336 gramineo de litore Glaucus poscentes -upit aquas. 12, 269 *Argia* horrendos -it turbida campos. PLIN. epist. 6, 20, 4 -it cubiculum meum mater (*al.*). FRONTO p. 226, 6 v. d. H. (p. 238 N.) *praedones* cum haec . . . dicerent, Arion -upit ipse eodem momento. APVL. met. 9, 2, 1 quidam subito puer . . . percitus . . . -it triclinium. 10, 30, 7 -upit alia, quam putares Minervam, *in scaenam.* VVLG. II reg. 19, 17 *viri* -entes Iordanem. CLAVD. 15, 139 *Africa* superbas -upit clamore fores *Olympi*. 22, 378 nunc *libet* Elysii lucos -ere campi. AVIAN. fab. 13, 5 *taurum fugientem* summissa meditantem -ere fronte *antrum* . . . terruit . . . caper. MART. CAP. 1, 9 uti *Virtus* . . . aetherios . . . recessus -ere parili celeritate posset. CONC.^S I 5 p. 362, 8 *Memnon* praevenit sermones meos et in meam -upit domum (*gr. I 1, 7 p. 68, 30 ὥρμησεν*). SCHOL. Ter. Bemb. Ad. 780 ianuam. *al. cf. p. 446, 23.*

2 *in actionem, fere i. q. temere procurrere* (*syn.*): HIL. trin. 3, 21 p. 89^B in ipsam veritatem infidelitas nostra procurrit et violenti in excidium dei potestatis -imus.

D *furtim, i. q. irrepere* (GLOSS. II 562, 3 *παρεισδύνειν* -ere inrepere obrepere): CYPR. GALL. Ios. 35 *iuvenes* -unt urbis aditus custode vacantes occultique situm lustrant. *v. et p. 447, 42. 48.*

II *vi praep. plus minus evanida, fere i. q. rumpere*: **A** *translate, i. q. rumpendo violare vel tollere* (*fere legem, vincula sim.*; iniquitates *l. 25.* moram *l. 36*): TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 486, 24 ut mulier . . . legem -ret eam, cui adhuc tenebatur (p. 487, 16 *illa* potest videri legem non -isse, sed distinxisse. *al.*). ITALA I Macc. 6, 62 (rec. L) rex . . . -upit iusiuramentum (*sim.* rec. B; *gr. ἠθέτησεν, Vulg.* rupit). Ps. CYPR. singul. cler. 43 p. 218, 16 ducis vel imperatoris dispositiones. LACT. ira 24, 12 humanae societatis et publici foederis divina coniunctio -itur, dirimitur, dissipatur. *al.* VVLG. Sirach 7, 6 nisi valeas virtute -ere iniquitates (*ἐξᾶραι*). Ps. AVG. quaest. test. I 109, 7 p. 260, 22 praeceptum. CASSIAN. conl. 16, 28 *diabolus* ad -enda amicitiarum vincla praecipitat (EPIST. Austras. 3 p. 114, 35 caritatis). 23, 12, 6 decreti . . . sanctionem. AVELL. p. 397, 20 paternis canonibus evidenter -ptis (*cf.* LEX Visig. 2, 5, 4 facta seniorum iniuste). ENNOD. opusc. 3, 169 p. 375, 3 pactionis illius durissimae nexus. GREG. TVR. Franc. 5, 26 p. 233, 4 Varochus obliviscens promissionis suae, volens -ere, quod fecerat. COD. Iust. 5, 16, 12 (*a. 243*) eandem obligationem defensionis tuae firmitatem -ere (LEX Visig. 5, 4, 7 nemo propterea firmitatem venditionis -at, eo quod dicat rem . . . vili pretio vendidisse). LEX Visig. 10, 1, 5 placitum divisionis *possessionis* (*al.*). PASS. Is. et Max. Migne 8, 771^A moram suae comminationis.

B *proprie, vi corporea*: **a** *fere i. q. frangendo patefacere, aperire*: PELAGON. 281 si . . . tumores -erint vulnera (*cf. Hippiatr. gr. I p. 317, 5 ἡνίκα δὲ τὰ τῆς φλεγμονῆς ἀπορραγέντα εἰς τραῦμα μεταβληθῇ*). ITALA psalm. 73, 15 (cod. 325. 400) tu -isti fontes et torrentes (*διέρρηξας, Vulg.* dirupisti). ENNOD. carm. 1, 4, 46 *corpus Veneris* carcere -pto (*i. vestibus depositis*) nituit serenum. CORIPP. Ioh. 8, 393 fluvium . . . cruoris dat specus *vulneris* -ptum. **b** *i. q. scindere*: HIL. in Matth. 33, 7 p. 1075^B 'petrae scissae sunt': omnia . . . valida . . . penetrans dei verbum . . . -erat. PAVL. NOL. carm. 26, 374 non Petrus -upit virga mare, *sed Moyses.*

deriv.: irruptio, irruptus (-ūs).

***irruo**, -uī, -ere. *ab* in *et* ruere. *scribitur* inr- *passim.*

de formis et coniugatione: CHAR. gramm. p. 477, 15 B. *inter verba activa coniugationis tertiae. al.* MART. CAP. 3, 311 v littera . . . vocalis locum, ut est -o . . ., valet obtinere. *part. praes.: abl. sg.* -enti: *p. 452, 84. gen. pl.* -entum: COD. Theod. 16, 8, 12. *v. et p. 452, 23.* NOT. Tir. 75, 71 -it. 75, 77 -uit (*perf.*). *de notione*: SYNON. Cic. p. 427, 31 incidit. incurrit. -uit. inpegit. inhaesit. prolapsus est. praecipitavit. p. 429, 22 -ere. incumbere. pergere. tendere. DON. Ter. Eun. 788 -ere proprie dicuntur, qui cum furore proelium ineunt. Ad. 550 dixit '-at' tamquam de eo, qui pugnaturus sit, ut in Eunucho (*788*) . . . aut tamquam de sue, ut Horatius (*epist. 2, 2, 75*) . . . et Vergilius (*georg. 3, 255*). CLAVD. DON. Aen. 6, 525 p. 577, 26 'inrumpunt thalamo', hoc est cum violentia -unt, ceterum, si vis non esset, 'ingrediuntur' fuerat dicendum. 10, 575 p. 366, 18 quod dixit -uit, celeritatem facti significat . . ., nam repentinum et insperatum fuit, quod Aeneas effecerat. HIER. in Is. 66, 7 p. 658^A *ἐπιπίπτοντες* id est -entes. GLOSS.^L III Abstr. IN 81 infestus -ens vel molestus (V Abba IN 85 iratus). Abol. IN 143 ingruit imminet -it. GLOSS. II 321, 14 *ἐφοδιάζω* impetum facio, -o. 18 *ἐφορμῶ* -o invado. 404, 8 *περιπίπτω* incido, cado, -o. *al.* *de usu*: *de refl.*: DON. Ter. Ad. 550 neutrum verbum quasi activum 'se -at' posuit *eqs.* (*v. p. 450, 52*). *part. pro subst. e. g. p. 452, 20. pro adi. l. 64.* *transitive obvenit inde a* QVINT. *p. 450, 54,* APVL. *p. 449, 19,* MIN. FEL. *p. 453, 12,* TERT. *e. g. p. 452, 52.* *legitur inde a* PLAVTO (*p. 451, 60. 452, 39*), TER., RHET. Her., LAEVIO, CIC., VERG. *per totam latinitatem.*

[*variat in codd. c.*: ruere: HIER. epist. 53, 8, 8 -uituram (*falso prol. in Am. cod. Amiat.*). *al. v. et p. 451, 23.* introire: CONC. Rom. a. 501 p. 429, 2 -entibus (*recte*). intueri: *e. g. p. 452, 57.* inurere: *v. p. 269, 67.* irrumpere: SVLP. SEV. Mart. 4, 1. venire: FLOR. epit. 3, 4, 1 (-erunt *falso*). *e coni.*: LAEV. carm. frg. 27 (*Salmasius*, eruunt *trad.*). PAVL. sent. 5, 4, 8 (*Krueger*, ingr- *trad.*). CAEL. AVR. gyn. 1, 1 (*recte Drabkin, item* 1, 37). *v. et p. 450, 11. 451, 62.* *locus mutilus*: LAEV. carm. frg. 14 iniunt -unt cachinnos ioca dicta risitantis.]

fere i. q. impetu magno **invehi, incurrere** (*invitum incidere p. 451, 72 sqq.; notio impetus evanescit p. 452, 80. 83. 453, 25 sq.*):

I *-unt animantes eaeque res, quae animantium modo agere viden-*

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tur: A *strictius: de impetu, qui fit*: 1 *vel violenter vel hostiliter*: a *proprie*: α *in domum, portam, oppidum, terram sim.* (messem *l. 30*), *fere i. q. vi penetrare, irrumpere (oppugnare e. g. l. 16. 30)*: *accedit*: Ⓘ in (*c. abl. pro acc. l. 13*): TER. Ad. 88 *filius* fores effregit atque in aedis -uit alienas (QVEROL. p. 49, 18 R.). RHET. Her. 4, 8, 12 quo pacto hostes . . . deiectis moenibus ovantes -rent in civitatem. CIC. Tull. 34 vi in tectum -unt. ITALA II Tim. 3, 6 (Pelag. *ad l.* p. 518, 11) qui -unt in domos (οἱ ἐνδύνοντες εἰς, *Vulg.* penetrant). PANEG. 10, 5, 1 cum *barbari* . . . praecipiti impetu in has provincias -issent. VVLG. I reg. 27, 10 in quem -isti hodie? respondebatque David: contra meridiem Iudae. II par. 22, 1 *latrones* -erant in castra. OROS. hist. 4, 1, 4 in universos Tarentinorum fines. AVELL. p. 27, 3 *adversarii* -unt . . . in ecclesia. *al.* Ⓘ *dat.*: ITIN. Alex. 41 pactum fit . . . conclavi regis -rent. HEGES. 4, 13, 2 *sicarii* -bant agris, urbibus, templis, praedas agebant. VVLG. II Macc. 12, 15 *Maccabaeus* -uit ferociter muris (ἐνέσειον). AVG. civ. 3, 19 p. 128, 23 D. Hannibale . . . torrentis modo Italiae faucibus -ente (*v. p. 453, 2*). *al.* Ⓘ *acc.*: APVL. met. 2, 32, 2 quidam . . . fores nostras ex summis viribus -entes (*seq.* insultantes). ITIN. Alex. 19 *Alexander* quarta demum die -it Gazam ac diripit. IVL. VAL. 2, 14 quis rex . . . Aegyptum aliquando adgredi aut -ere ausus est? 3, 32 p. 140, 2 -unt nocte barbaricam civitatem (*Ps. Call. p. 118, 11* εἰσῆλθον [εἰσβάλλουσιν *l. v.*]). *al.* VVLG. II Macc. 14, 41 turbis . . . -ere domum eius et ianuam disrumpere . . . cupientibus (τὸν πύργον καταλαβέσθαι). RVFIN. hist. 2, 21, 1 paratus . . . -ere Hierosolyma (εἰς Ἱερ. παρελθεῖν βιάζεσθαι). CLAVD. carm. min. 50, 5 non barbarus -at Alpes. *al.* Ⓘ *structurae aliae*: *c. praep.*: contra *v. l. 11.* intra: SVLP. SEV. Mart. 4, 1 -entibus intra Gallias barbaris. super (supra): HEGES. 5, 14, 1 *Caesar* -ens supra murum secundum. VVLG. iud. 9, 33 -e super civitatem (*al.*). Is. 16, 9 super messem tuam vox calcantium -uit (Ier. 48, 32). *adv.*: ITALA iud. 18, 17 (Hier. epist. 29, 3, 6) viri . . . -erunt illuc (ἐπελθόντες, *Vulg. aliter*).

β *in homines, i. q. vehementer vel ex improviso adoriri, incurrere, vim afferre sim.* (*legitur hoc sensu per totam latinitatem, praecipue de singulis aut paucis -entibus. notione impetus praecipitis evanescente obvenit inde a* TERT. [*l. 66*] *sensu aggrediendi, fere de exercitu vel duce. -unt bestiae l. 53. 59. 78, cf. l. 62. 64. 74. daemones l. 56. mors l. 52. potentia l. 57. 61. raeda l. 75*): *accedit*: Ⓘ in: CIC. dom. 106 in quem quisque per homines concitatos -erit, quem impetu perculerit. 119 qui . . . omni impetu furoris in . . . civem -erit (*seq.* per vim adflixerit). Mil. 76 *Clodius* aequabiliter in rem publicam, in privatos, in longinquos, in propinquos, in alienos, in suos -bat. Tusc. 2, 59 cum in aciem *hostium* . . . -bant *Decii* (HOMER. 392 in medias acies. *cf.* VERG. Aen. 9, 555 medios . . . in hostes [SEN. epist. 67, 9. *cf. et l. 53*]. LIV. 22, 47, 8 -entibus incaute in medium Romanis). VELL. 2, 3, 2 senatus atque . . . plebs -ere in Gracchum HOMER. 467 Oenides . . . nebulas . . . per ipsas fertur et in Venerem flagrantibus -it armis. ITALA gen. 19, 9 (Lugd.) -bant in virum Lot vehementer (παρεβιάζοντο, *Vulg.* vim faciebant). I Macc. 12, 26 (rec. B) condixerunt -ere in nos per noctem (ἐπιπεσεῖν, *Vulg.* supervenire). SPART. Hadr. 12, 5 servo in *Hadrianum* . . . cum gladio furiosius -ente. HIL. hymn. 2, 12 dei . . . tota vivi in corpus -is (*subi. mors*). PROB. Verg. georg. 3, 267 quo cupidius in hostem -rent *equae* et perniciosius. VVLG. psalm. 58, 4 -erunt in (super *Veron.*) me fortes (ἐπέθεντο). II Macc. 12, 35 eques . . . -uit in eum (τινὸς . . . ἐπενεχθέντος αὐτῷ). *al.* RVFIN. hist. mon. 1 p. 401[A] *daemones* absque ulla miseratione -entes in eum (11 p. 431[B]. *cf. et p. 452, 60*). CLAVD. carm. min. 22, 55 -at in miseros . . . potentia cives (*cf. l. 61*). VITA Caes. Arel. 2, 21 p. 492, 10 statim multitudo corvorum in faciem ipsius lacerantes -bant. *al.* Ⓘ *dat.*: STAT. Theb. 9, 233 ille . . . -uit attonitis. VVLG. prov. 3, 25 ne paveas . . . -entes tibi potentias impiorum (*cf. l. 57*). II Macc. 11, 11 leonum . . . impetu -entes hostibus (ἐντινάξαντες). CAEL. AVR. chron. 1, 3, 55 *aegri* sibi quemquam -isse repente existimant. VITAE patr. Iurens. 3, 17 p. 161, 19 *Alamanni* inopinatis viantibus . . . ritu superventuque solent -ere bestiali. *al.* Ⓘ *acc.*: TERT. paenit. 12, 8 *Pharao* populum dei . . . persecutus in proelio -uit. ITIN. Alex. 7 cum *Alexander* . . . Getas -isset. 44 cum . . . luce inopini -unt securos . . . barbaros. *al.* IVL. VAL. 1, 13 p. 24, 17 *Alexander* omnes . . ., qui forte sese veluti ad comprehendendum -erant, disicit. *al.* Ⓘ super (supra): AMBR. Abr. 2, 8, 59 p. 612, 13 naturaliter . . . violentiores potioresque viribus super infirmiores -unt *eqs.* HEGES. 1, 24, 2 nisi Antipater . . . -isset . . . super eos (*gr. 1, 1, 192* προσπεσών). 3, 15, 1 -entibus supra se aliis. 4, 30, 1 (*gr. 1, 4, 641* ἦγεν ἐπί). 5, 4, 1 (*gr. 1, 5, 59* ἐμπηδᾷ). HIER. interpr. Iob 24, 5 -erunt sicut asini feri in agro super me (ἀπέβησαν, *Vulg. aliter*). vita Hilar. 6 *Hilario in visione* cernit raedam ferventibus equis super se -ere (*cf. p. 450, 23*). MARCELL. auct. chron. II p. 107, 545, 2 Iohannes -ens super tyrannum Stotiam interimit eum. OP. imperf. in Matth. 6 p. 671 sine aliqua mora -uit super eum *bestia* (*syn.* se . . . iactat). IORD. Rom. 233 Pompeius . . . super Mithridatem -ens. *al.*

γ *absolute* (*c. notione cum penetrandi [e. g. l. 84. p. 450, 16. 24] tum adoriendi [l. 83 et saepe. ad plagam mortiferam infligendam p. 450, 19]. -unt bestiae p. 450, 12 sqq. arma p. 450, 25. eruptio p. 450, 22. naves p. 450, 28. currus p. 450, 23*): TER. Eun. 788 quam mox -imus? VERG. Aen. 2, 383 -imus densis et circumfundimur armis. 2, 757 -erant Danai et tectum omne tenebant. 6, 294 *Aeneas* -at et . . . ferro diverberet umbras. *al.* Ov. epist. 11, 79 *pater* -it et nostrum vulgat clamore pudorem. 13, 75 *Menelaus* -at et causa quem vicit vincat et armis. LIV. 5, 21, 12 patefactis . . . portis cum *milites* . . . agmine -rent (*cf.* AMM. 20, 7, 13. CLAVD. DON. Aen. 9, 680 p. 274, 23 non aditus inrumpunt, qui iam patebant, sed -unt Rutuli, ut viderunt aditus porta patefacta). VITR. 6, 1, 10 qui . . . refrigeratis nascuntur regionibus, ad armorum vehementiam paratiores sunt . . ., sed tarditate animi sine considerantia -entes . . . suis consiliis refragantur. VELL. 2, 70, 2 Cassius . . . existimans hostes esse, qui -rent. SEN. benef. 6, 31, 5 paene totius generis humani -entis (*Madvig*, ruentis *trad.*) impetum paucissimi sistent. dial. 1, 2, 8 adulescens . . . -entem feram venabulo excepit, . . . leonis incursum . . . pertulit (*cf.* TERT. fug. 11, 4 eos, qui gregi praesunt, fugere, cum lupi -unt, nec decet *eqs.* RVFIN. hist. mon. epil. 8 p. 462[B] *crocodili* excitati -ere et insectari nos vehementer coeperunt. PRVD. cath. 4, 99 leones). LVCAN. 10, 373 -e, nocturnas rumpamus funere taedas. VAL. FL. 2, 247 -erant actae pariter nataeque nurusque. 4, 299 Amycus . . . caestu elatus utroque -it. 6, 254 -it ultro . . . Lacon et . . . invadit inermem. *al.* SVET. Iul. 82, 2 *Caesarem* Bruto -enti dixisse: καὶ σύ, τέκνον; (*sim. ad aliquem necandum*: VVLG. II reg. 1, 15 vocans . . . David unum de pueris ait: accedens -e in eum; qui percussit illum. *al.*). ITIN. Alex. 19 eruptio . . . -ens . . . militem turbat. 25 Paeones . . . -ere currus intuentur (*cf. p. 449, 76*). VOPISC. Aurelian. 7, 1 *Aurelianus* Francos -entes, cum vagarentur per totam Galliam, . . . adflixit. AMM. 23, 1, 7 -entibus armis externis. 24, 1, 2 ne quis repentinus -ret (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 9, 610 p. 267, 5 improvisus. AMBR. Abr. 2, 8, 59 p. 612, 14 ex improviso). 26, 8, 8 claustrum . . . ori portus insertum . . ., ne rostratae -rent naves hostiles. HIER. psalt. sec. Hebr. 10, 10 *impius* -et viribus suis valenter. RVFIN. hist. 3, 6, 6 *praedones* despicatis foribus praecipites -bant (εἰσεπήδων). LEX Burg. Rom. 8, 1 si quis violentiam ita convincitur admisisse, ut collectis turbis per vim -ens deiciat possidentem. *al.*

b *in imag. vel translate* (*accedit* in *passim, acc. l. 42, adv. l. 37,* super *l. 45. nota sensum accusandi, verbis laedendi, minandi e. g. l. 35. 37. 46*): CIC. Sull. 40 Torquatus . . . in me -it, me accusat. de orat. 2, 301 permulta sunt in causis circumspicienda, ne quid offendas, ne quo -as *eqs.* Brut. 274 *Calidius verbis translatis utebatur*, sic tamen, ut ea non -isse in alienum locum, sed immigrasse in suum diceres (*aliter l. 64*). Att. 13, 26, 1 metuo, ne turbem et -am in Drusum. LIV. 9, 26, 17 in . . . appellationem . . . patricii confugerunt, postremo repulsi inde . . . in nos -erunt. SEN. Oed. 786 undique in me saeva Fortuna -it. SCHOL. Hor. sat. 1, 7, 26 sq. sic iniuriam (in iniur- *l. v.*) Rupili Persius -bat, quomodo fluvius ille (*v. et p. 453, 2*). VVLG. Iob 16, 15 *deus* -uit in me quasi gigas. 30, 14 quasi rupto muro et aperta ianua -erunt super me *maledici*. Dan. 14, 29 dixerunt: . . . trade nobis Danielem, alioquin interficiemus te . . .; vidit ergo rex, quod -rent in eum vehementer. *al.*

2 *prohibentibus aditum iure, lege, more, voluntate eius, quem turbari non oportebat (hic illic, praecipue sub* a, *pellucet aliquatenus notio vi irrumpendi)*: a *proprie in loca* (*in homines l. 57. accedit* in *e. g. l. 56* [*c. abl. pro acc. l. 59*]. ad *l. 57. acc. e. g. l. 54. adv. e. g. l. 58. absol. l. 53*): TER. Ad. 550 vide, ne ille huc prorsus se -at. CIC. Lig. 14 si, cum hoc domi faceremus, . . . tu repente -isses. QVINT. decl. 310 p. 222, 8 duo cubicula -isti, duobus maritis iniuriam fecisti. LAMPR. Alex. 61, 5 ille . . . sperans non posse se evadere, quod in tentorium principis -isset. HIER. epist. 18[A], 12, 3 Oziam in templum -entem. VVLG. Is. 3, 5 -et populus, vir ad virum . . .; tumultuabitur puer contra senem. VAL. CEM. hom. 8, 4 p. 718[C] ubi nullus fur -at. COD. Iust. 1, 9, 4 (*a. 365*) in synagoga Iudaicae legis velut hospitii merito -entes iubeas emigrare (ἐν τῇ συναγωγῇ . . . ἐφορμῶντας). 1, 12, 4 pr. (*a. 432*) si servus . . . ecclesiam . . . inopinatus -erit. *al.* b *in imag. vel translate* (*accedit* in *passim* [*c. abl. pro acc. l. 71*]. *dat. e. g. l. 76. adv. l. 65. absol. l. 78*): CIC. de orat. 1, 41 quod in alienas possessiones tam temere -isses. IREN. 1, 4, 1 Horon coercentem *Enthymesin* . . ., ne anterius -ret (κωλύοντα αὐτὴν τῆς εἰς τοὔμπροσθεν ὁρμῆς. *antea*: in exquisitionem egressam . . . luminis). ARNOB. nat. 1, 34 *deus aeternus est; at Iuppiter nascens dicitur* ignotam sibi in lucem sensu -isse vitali. 7, 26 p. 260, 12 in antiquam et veterem consuetudinem quaenam -uit novitas? Ps. AVR. VICT. epit. 41, 21 Constantinus latrocinii specie . . . incautus foedeque temulentus in aliena -uit. OPTAT. 2, 25 p. 62, 6 quid in potestate aliena -is? *al.* AVG. c. acad. 2, 8, 20 p. 37, 27 videbatur . . . mihi fama improbe -isse in quaestionem vestram. civ. 4, 13 p. 163, 31 D. cum omnes *di* occupati sint officiis et operibus propriis nec alter -at in alterius. epist. 92, 6 p. 443, 9 si aliquando *quidam* -erint auribus tuis. 134, 1 p. 84, 20 ut non tibi videar importunus -ere actibus tuis. pecc. mer. 1, 19, 24 p. 24, 16 *parvuli* baptismo . . . non tantum frustra, verum etiam improbe videntur -ere. retr. 2, 25, 1 antequam finirem libros de trinitate . . ., -uit causa respondendi litteris Petiliani. MACR. Sat. 1, 7, 4 licet fortuna fecisset -ere *me secretis vestris*. 1, 7, 10 sponte -ere in convivium aliis praeparatum. COD. Iust. 7, 35, 2 pr. (*a. 286*) cum . . . eos . . . in res iuris tui -isse adseveres. *al.*

3 *appetenter, cupide*: a *in res* (*bestias e. g. p. 451, 1. mortuos p. 451, 8. nota in imperium p. 451, 5*): α *in praedam, escam sim.* (*absol. e. g. p. 451, 1. accedit* in *e. g. p. 451, 4. dat. e. g. p. 451, 10. acc. e. g.*

[*Primmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

l. 3. super *l. 8. adv. l. 7*): VERG. Aen. 3, 222 armenta videmus . . ., -imus ferro. TERT. anim. 31, 4 Aethalides . . . fabam quoque in pabulis communibus -erat. PORPH. Hor. carm. 4, 4 pr. Drusum ait tanto vigore . . . Vindelicos invasisse, quanta vi soleat aquila in rapinam -ere. *al.* LAMPR. Alex. 64, 1 certatim -entibus et aliis semenstribus, ⟨aliis⟩ annuis plerisque per biennium . . . imperantibus (*v. p. 450, 83*). DICT. 2, 46 undique versus nostri -entes arma, equos, regias opes . . . praeripiunt. VVLG. gen. 34, 27 -erunt super occisos ceteri filii Iacob. AVG. serm. 210, 8, 10 p. 1052$^{fin.}$ ubi tempus reficiendi advenerit, opimis mensis tamquam pecora praesepibus -unt. PS. ORIG. hom. in Matth. 4, 1 p. 263, 11 *infideles* aliquando pecuniae -unt alienae, aliquando in ipsos pecuniarum dominos.

β in res nocentes, quas sponte sua aliquis petit: ⓘ *proprie vel in imagine, in tela (cf. l. 76), ignem, loca periculosa (accedit* in *e. g. l. 16.* super *l. 31. dat. e. g. l. 23. absol. l. 25. pendet enuntiatum l. 21*): LIV. 30, 33, 3 *ut velites* viam, qua -rent in ancipitia tela, beluis darent (*cf. p. 449, 1*). VAL. MAX. 2, 2, 5 *civitas*, in praevalidum imperii nostri mucronem caeca et amens -isti. SEN. benef. 7, 26, 4 caeca ambitione et in gladios -ente. dial. 3, 1, 1 dum alteri noceat, sui neglegens, in ipsa -ens tela. ITIN. Alex. 6 *Alexander erat* pernix cursu, quo vellet, . . . fervens -ere, quo audendum. PRVD. perist. 6, 81 ne vestigia . . . tardis gressibus -ant in ignem. 13, 82 christicolae . . . sponte -rent (ru-, corru- *vv. ll.*) in ima fossae. CLAVD. 17, 194 *iustus* -et intrepidus flammis. AVG. civ. 3, 18 p. 127, 27 D. *aede Vestae ardente* Metellus . . . suae . . . salutis oblitus -ens ea *sacra* semiustus abripuit. c. Gaud. 1, 22, 25 p. 223, 7 vos ipsos necatis vel -endo armis alienis vel . . . ignibus vestris. *peculiariter de eis, qui se socios proeliantibus applicant:* VAL. FL. 5, 689 vadite et adversis, ut quis volet, -at armis (*cf. Hom. Il. 20, 25* ἀμφοτέροισι δ' ἀρήγεθ', ὅπῃ νόος ἐστὶν ἑκάστου). *nota: i. q. incumbere:* VVLG. I reg. 31, 4 arripuit . . . Saul gladium et -uit super eum (I par. 10, 4. *al.*). ⓘⓘ *translate, in mala, pericula sim. (accedit* in *e. g. l. 34. dat. e. g. l. 37*): CIC. Verr. I 35 quasi de industria in odium offensionemque populi Romani -ere. SEN. epist. 82, 23 in media pericula. LVCAN. 7, 60 cladibus. EDICT. impp. Diocl. et Maximian. Coll. Mos. 6, 4, 8 nec . . . quisquam aestimet veniam se consequi posse, qui tam evidenti crimini (crimen *trad.*, in . . . crimen *VW*) . . . non dubitabit -ere. COD. Iust. 2, 12, 21 pr. (*a. 315*) ne feminae in contumeliam matronalis pudoris irreverenter -ant.

γ in actionem quandam malam, fere i. q. ingredi (pendet inf. l. 44, accedit in *e. g. l. 45.* ad *e. g. l. 47. dat. l. 43*): EDICT. impp. Diocl. et Maximian. Coll. Mos. 6, 4, 2 cum *complures* ad inlicita conubia instinctu exsecrandae libidinis sine ullo respectu pudoris ac pietatis -erint (*cf.* CANON. Turner II 1 p. 12^{b} nuptiis. *cf. l. 58*). RVFIN. hist. 6, 4, 1 discerpere *Origenem* . . . paene et interficere vulgus -erat. AVG. in psalm. 99, 12 p. 1278$^{med.}$ maledici -unt in vituperationem. CONC.^{S} I 2 p. 82, 20 *Iohannes* contra constituta et canones ecclesiae ad hanc -erit novitatem (*gr. I 1, 3 p. 24, 27* ὥρμησαν). p. 87, 33 ad pessimas et saevissimas res (*gr. I 1, 3 p. 8, 28* χωρεῖν). IORD. Get. 47 rex in bellum -uit. *al.*

b *in animantes:* *α de incursione amicitiae (absol. l. 52. accedit* in *e. g. l. 55 [c. abl. pro acc. l. 54].* super *l. 56*): STAT. Theb. 5, 721 *filii* per tela manusque -erant matremque . . . complexibus . . . diripiunt. ITALA Luc. 15, 20 (Epiphan. in euang. 37 p. 81, 24) *pater* -uit in collo eius (ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον, *Vulg.* cecidit). AMBR. epist. 15, 10 p. 958^{B} quo studio, quo affectu ipse in me et ego in eum -uimus. VVLG. gen. 46, 29 super collum. AVG. quaest. hept. 1, 87 p. 45, 6 in eius osculum.

β de appetitione veneris (sensu obscaeno i. q. inire e. g. l. 61. 71. accedit in *e. g. l. 60. absol. e. g. l. 69*): PLAVT. Cas. 890 magis iam adpropero, magis iam libet in Casinam -ere. LAMPR. Comm. 5, 11 nec -entium in se iuvenum carebat infamia *Commodus*. FILASTR. 33, 4 tenebrae -entes (tenebras intuentes *trad.*) in spiritum genuerunt quattuor Aeonas (*Epiphan. panar. 25, 5 p. 272, 20 H.* τὸ . . . σκότος ἀνδραμὸν περιεπλάκη τῷ πνεύματι). AVSON. 63, 1 p. 434 P. -et in me (*i. buculam*) taurus amans (*Anth. Pal. 9, 730* βήσεται). PRVD. perist. 14, 29 omnis iuventus -et (*sc. in virginem*) et novum ludibriorum mancipium petet. 14, 75 *virgo de carnifice*: hic amator iam . . . placet: ibo -entis gressibus obviam *eqs.* (*subest etiam notio ea, quam explicui p. 449, 81*). AVG. civ. 1, 19 p. 32, 23 D. *Lucretia* iuveni violenter -enti . . . consensit. *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 5, 3 *Sodoma* oppidum infame incolis, viris in viros -entibus. *al.*

4 *ita, ut aliquis vel invitus vel inopinans in aliquid (aliquem) incidat (passim translate [in mala]. proprie, i. q. decidere p. 452, 10. offendere l. 78. accedit* in *passim [c. abl. p. 452, 7]. dat. l. 83. acc. e. g. l. 82.* per *p. 452, 10*): CIC. Pis. frg. 4 quem . . . iste in scopulum non incidit, quod in telum non -uit? (*cf.* VVLG. Iob 20, 24 fugiet arma ferrea et -et in arcum aereum). IAVOL. dig. 9, 2, 57 unus ex *comitibus una tecum equitantibus* . . . -uit in equum teque deiecit. ITALA Luc. 15, 15 (Aug. serm. coll. Morin p. 256, 22) *filius prodigus* -uit in quendam principem regionis (ἐκολλήθη, *Vulg.* adhaesit. *cf.* AVG. *ad l.* intelligitur . . . diabolus, in qualem -unt omnes curiosi). PRISCILL. tract. 3, 73 ne . . . haereticae falsitatis -ant foveam. AVG. bapt. 5, 15, 20 p. 278, 28 in quamlibet horribilem voraginem peccatorum (*cf.* CONC.^{S} II 3, 2 p. 47, 2 talibus peccatis. *al.*). 5, 19, 25 p. 284, 5 unaquaeque haeresis . . . poterat -entes in se aliquos baptizare (*cf.* 6, 5, 7 p. 302, 19 in aliquem haereticum. c. Parm. 1, 4, 7 p. 26, 24 in sacrilegium schismatis . . . caecitate impietatis. *al.*). civ. 2, 23 p. 85, 18 D. ne in manus Sullae . . . -ret *Marius*. conf. 8, 6, 15 illos vagabundos -isse in quandam casam. in euang. Ioh. 97, 2 p. 1878$^{med.}$ cavete . . ., ne -atis in illud aenigma Salomonis *eqs.* serm. 277, 5, 5 p. 1260$^{med.}$ tu quamlibet acute discernas cibum, imprudens -is in venenum. GREG. TVR. Mart. 2, 10 vir in valetudine -ens (VEN. FORT. vita Germ. 59, 158 *matrona* valetudinem -ens. *cf.* vita Pat. 18, 50 in infirmitatem [*seq.* in infirmitate incidit]. *al.*). PS. THOM. euang. 7, 1 unus . . . de istis pueris -uit per posticum (*gr. A 9, 1* πεσὼν ἀπὸ τοῦ δώματος κάτω. *B 8, 1* κρημνιζόμενον. *aliter l. 26*). *al.*

B *laxius: spectatur tantummodo vis impetus (non quomodo fiat):* **1** *de multitudine se infundente (e. g. l. 20) vel affluente (e. g. l. 16. accedit* in *e. g. l. 18.* ad *l. 16. acc. l. 21. absol. e. g. l. 23*): TAC. hist. 1, 35, 1 donec . . . Galba -enti turbae . . . sella levaretur. IVVENC. 1, 327 *Iohannes* tot populos diversis sedibus ortos -ere ad fluvium cernit (VITA Hil. Arel. 29 l. 2). AVR. VICT. Caes. 33, 31 -ens vulgus. VVLG. Marc. 3, 10 ut -rent in *Iesum* ([ἐπιπίπτειν]. Luc. 5, 1 cum turbae -rent in eum [ἐπικεῖσθαι]). PRVD. cath. 9, 73 *porta inferi est* prompta ad -entes, ad revertentes tenax. CLAVD. 8, 50 cum barbaries . . . gementem -ret Rhodopen et mixto turbine gentes . . . suas in nos transfunderet Arctos. SVLP. SEV. dial. 2, 8, 8 in secretarium illud virgines -erunt (-unt *l. v.*). SIDON. epist. 3, 3, 6 dum -entum tumultuoso diriperis amplexu. *al.*

2 *de eis, qui celeriter currunt in aliquem locum:* VVLG. Dan. 13, 26 *famuli* -erunt per posticum. SVLP. SEV. Mart. 7, 4 qui pro foribus adstiterant, statim -unt.

3 *de spiritu sancto sim. homines intrante:* ITALA act. 10, 44 (PS. Cypr. rebapt. 5 p. 75, 11) -uit spiritus sanctus super omnes (ἐπέπεσεν . . . ἐπί, *Vulg.* cecidit). *al.* AMBR. Abr. 2, 9, 61 p. 614, 15 quando venit gratia dei super propheticam mentem, subito -it, et inde incubuisse et decidisse super prophetam spiritum sanctum legimus. VVLG. num. 24, 2 -ente in se spiritu dei. *al.*

II *-unt res:* **A** *peculiariter afficientes hominem (fere in malam partem; aliter l. 67. 75. 80. 83. accedente notione intrandi in locum vetitum e. g. l. 81 [cf. p. 450, 48]. notione impetus evanida l. 80. 83*):

1 *in universum (-unt quaelibet aegre ferenda [quaestio l. 46]. passim absolute, accedit* in *l. 39.* super *l. 43. dat. e. g. l. 42*): PLAVT. Epid. 84 in te -unt montes mali. SEN. dial. 9, 9, 3 non potest . . . iniquitas casuum ita depelli, ut non multum procellarum -at magna armamenta pandentibus. DICT. 3, 26 Priamus . . . non sine decreto divum adversa hominibus -ere ait. CLAVD. DON. Aen. 12, 200 p. 578, 8 si vis -at maior (AVG. civ. 1, 8 p. 13, 31 D.). VVLG. II par. 20, 9 si -erint super nos mala, gladius iudicii, pestilentia et fames. prov. 1, 27 cum -erit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio. *al.* AVG. bapt. 2, 7, 12 p. 187, 12 -ente . . . tam magna quaestione. civ. 3, 13 p. 111, 2 D. clades . . . tanta -uit huius inopiae. 14, 10 p. 26, 21 nullum omnino alicunde malum, quod contristaret, -bat. *al.*

2 *mentem (subi. sunt affectus sim.; accedit* in *e. g. l. 55.* super *e. g. l. 53. acc. e. g. l. 54. absol. e. g. l. 58*): TERT. anim. 24, 8 quoquo . . . tempore *animam* . . . oblivio -erit. ITALA I Macc. 7, 18 (rec. B) -uit timor eorum et tremor super populum omnem (ἐπέπεσεν . . . εἰς, *Vulg.* incubuit. IVVENC. 2, 37 infidos animos). HIER. epist. 22, 6, 6 impossibile est in sensum hominis non ere notum medullarum calorem. VVLG. I par. 27, 24 ira -erat in Israel. *al.* AVG. bapt. 2, 7, 12 p. 187, 18 -erunt (intuerunt *l. v.*) in oculos animae (*v. l. 78*) verisimiles rationes. quaest. hept. 6, 29 p. 446, 9 auferre a corde suo -entia vana phantasmata. VITAE patr. 3, 207 p. 806^{B} tentatio . . . aut impugnatio. CASSIOD. hist. 11, 5, 5 formido subito daemonica -uit super eos (*cf. p. 449, 56*). SACR. Greg. 117, 5 vitiis -entibus. *al.*

3 *corpus:* *-unt res:* **a** *incorporeae (dolores, morbi [saepe apud medicos]; somnus, sopor l. 66. 67. vox l. 75. saepe absol. vel c. dat., accedit* in *e. g. l. 75.* super *e. g. l. 66*): VVLG. I reg. 4, 19 -erant in eam dolores subiti (Iob 20, 22 in [super *l. v.*] eum). Iob 33, 15 quando -uit sopor super homines et dormiunt (*cf.* PLIN. VAL. 3, 1 l. 33 aegrum cooperies: inde somnus -et). *al.* AVG. anim. 4, 18, 27 p. 407, 5 si plaga -erit ignoranti, qua caro feriatur. *al.* HIPPOCR. aer. 3 pueris . . . -ere spasmum et suspirium, quem putant pueris -isse (ἐπιπίπτειν). CAEL. AVR. chron. 1, 5, 149 in passionem pronis vigiliae -unt et anxietates. 3, 4, 67 his visceribus -unt speciales passiones. diaet. pass. 6 *febres* omni regioni atque tempori et naturis corporum et aetatibus omnibus -unt. gyn. 1, 37 priusquam fluor corporibus -at. 1, 58 pro mitigandis accidentibus, quae praegnantibus -unt. *saepe.* MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 5 p. 350$^{fin.}$ vox . . . illa in auditum -ens nostrum (*antea:* magna voce . . . conclamat. *gr. p. 133$^{in.}$* ἐμπίπτουσα). *al.*

b *corporeae (accedit* in *c. abl. l. 84.* ad *l. 81. dat. e. g. l. 83. absol. l. 80*): AVG. serm. 28, 3 p. 183$^{fin.}$ nec aliquid -uit oculis (*cf.* CAEL. AVR. gyn. 1, 149 quid . . . palpebris). VINDIC. med. 17 p. 219, 18 in quibus *partibus corporis* . . . -entia (*i. aer*) perficiuntur. HIPPOCR. aer. 9 quando urinam facit, *calculus* ad meatum vesicae -it (προσπίπτει). CAEL. AVR. chron. 2, 14, 210 *amylum in ore* in defluxionem veniens subiectis partibus patientibus -at. CASS. FEL. 28 p. 44, 7 aqua in ipsa caverna auditoria -enti.

[Primmer]

B *generaliter* (*notione impetus evanida l. 25. 26. sensu presso i. q. obstaculo cuidam offendere l. 24*): 1 *de fluviis, fluctibus sim.* (*accedit dat. e. g. l. 4. acc. e. g. l. 6. absol. l. 7*): ITALA Luc. 6, 48 (cod. c) -uit flumen domui (*προσέρρηξεν, Vulg.* illisum est). AVIEN. orb. terr. 594 Achelous -it Hadriaci tergum maris (*Dionys. perieg. 434 ἐπὶ πόντον ἑλισσόμενος*). AMM. 17, 13, 4 has ... terras Parthiscus -ens obliquatis meatibus. 22, 8, 46 *Pontus* -entium undarum magnitudine temperatur. PS. ORIG. hom. in Matth. 3, 1 p. 257, 19 fluctus naviculae -bant (*cf. Marc. 4, 37 ἐπέβαλλεν εἰς*). *al.*

2 *de rebus naturae, quales sunt ventus, fulmen, nix, tenebrae sim.* (*saepe absolute [indicatur unde l. 14. 16. 18]. accedit* in *l. 15.* super *l. 17. dat. l. 19. acc. loco primo*): MIN. FEL. 5, 9 *fulmina* montes -unt, arboribus incurrunt. TERT. nat. 1, 7, 32 cum tenebrae -erint (CLAVD. DON. Aen. 7, 490 p. 74, 22). VVLG. Iob 1, 19 ventus vehemens -uit a regione deserti (Matth. 7, 25 in domum illam [*l. v.* impegerunt, *προσέπεσαν*]. *cf.* HIPPOCR. aer. 6 calidi flatus -unt et frigidi de septemtrionali [*παραρρεῖ*]). 6, 16 -et super eos nix. Ezech. 13, 11 dabo lapides praegrandes desuper -entes. CASSIAN. conl. 18, 13, 3 *Iesus in parabola* dicit *domibus* ... pluviarum ac fluminum vel tempestatum turbines -isse. *al.* *in imag.*: AVG. in Iob p. 607, 22 'grando' sunt illi iniqui, quando ... obstinata duritia persequendo vel -endo contundunt.

3 *de radio oculorum sim.* (*absol.* [*seq.* per] *l. 26.* in *l. 24. dat. l. 25*): AVG. serm. 277, 10, 10 p. 1262[fin.] si velis videre longius et interponatur aliquod corpus, -it radius in corpus obiectum. VINDIC. med. 19 p. 220, 20 *in visu sensifica virtus* -ens visibilibus rebus ... earum facit apprehensionem (p. 221, 6 per visificas vias).

***irruptio**, -ōnis *f.* *ab* irrumpere. *scribitur:* inr- *passim.* -umpt-: CYPR. mortal. 8 p. 301, 21 (*G*). *al.* -umt-: HEGES. 3, 7 p. 199, 12 (*C*). *de notione:* SYNON. Cic. p. 419, 24 collatio. comparatio. certatio. certamen. contentio. animositas. coetus. impetus. -o. GLOSS. *ἐπεισέλευσις.* *legitur inde a* PLAVT. prol. (*hoc uno loco excepto non invenitur apud poetas*), CIC., CAES., LIV.

[*variat in codd. c.:* eruptio: *e. g. l. 63.* interruptio: HEGES. 1, 16, 4. *del.:* AMBR. Noe 27, 104 p. 484, 27 *virtus dei* neque omnia confundi nimia solutione neque disrumpi nimia intentione (*Primmer*, -e *trad.*) patiatur (*antea:* arcus ... nunc tenditur, nunc resolvitur *eqs.*). PLAC. med. 4, 8 rec. α *medicamentum* facit et ad ruptiones (*edd., cf. Marcell. 8, 124;* -es *trad.*) ex ictu tunicularum. COD. Theod. 8, 12, 1, 2 (*a. 323*) ad excludendam vim atque irreptionem (*Gothofredus*, -em *trad.*).]

i. q. actio irrumpendi: A *irrumpunt homines* (*diabolus p. 454, 11. bestiae p. 454, 7*): 1 *violenter vel hostiliter; fere i. q. incursio, oppugnatio, expugnatio sim.* (*de eruptione l. 84*): a *in re militari* (*per imag. l. 48*): α *de eis, qui aut intrare temptant (sive impetu subito [e. g. l. 57] sive obsessione [e. g. l. 56]) aut potiuntur aditu in oppida, castra, aedificia* (*popinam [per lusum] l. 48. obi. subiungitur per: praep.* in *e. g. l. 63. gen. e. g. l. 61. adi. l. 67*): PLAVT. Poen. 42 in popinam, pedisequi, -em facite (*seq.* occurrite. LIV. 24, 19, 9 caedes ... circa portam primo, deinde -e facta etiam in urbe fieri coepta est). CAES. Gall. 7, 70, 2 Caesar ... legiones pro castris constituit, ne qua subito -o ab hostium peditatu fiat. VAL. MAX. 1, 7 ext. 8 castris ... subita -e oppressis (TAC. ann. 12, 45, 2). 5, 4 ext. 7 imperator patrem *hostis urbem defendentis* ... occisurum se minitans, nisi -i suae iter praebuisset. TAC. hist. 3, 74, 1 Domitianus prima -e *Vitellianorum in urbem* ... occultatus. ann. 3, 62, 2 *Stratonicenses sunt* laudati, quod Parthorum -em ... pertulissent. FLOR. epit. 1, 12, 9 non scalis nec -e, sed cuniculo et subterraneis dolis peractum urbis excidium. CYPR. mortal. 8 p. 301, 21 cum -e hostili civitas aliqua possessa est. PANEG. 6, 20, 2 *illum*, si prima copiam habuisset -o, eripere ferro nemo potuisset. IVL. VAL. 1, 36 Alexander -em oppidi acrius agitabat (OROS. hist. 3, 23, 17 urbis. *al.*). DARES 40 *proditores* exercitui Argivorum portam reseraturos eisque lumen prolaturos: id signum -is (erup- *l. v.*) fore. 41 in regiam. *al.* HEGES. 1, 16, 4 templi. 2, 7, 1 pseudopropheta ... frequenti -e penetrabat Hierosolyma. 2, 15, 4 Romani quinque diebus temptantes diversos aditus cum impossibilem sibi cernerent -em (*gr. 2, 535 προσβολή*). 5, 14, 3 (*gr. 5, 348 τὴν πολιορκίαν*). *al.* OROS. hist. 7, 40, 3 ante biennium Romanae -is. SIDON. epist. 8, 15, 1 urbis obsidio, oppugnatio, -o nec direptio. *al.* β *de invadentibus in alienam terram:* CIC. Manil. 15 cum hostium copiae non longe absunt, etiamsi -o nulla facta est, tamen ... agri cultura deseritur. TAC. ann. 2, 7, 1 in Chattos. *al.* TREB. trig. tyr. 5, 4 subita -e Germanorum (ARNOB. nat. 1, 4 p. 7, 9 Germanorum et Scythicas -es). SYMM. epist. 5, 39 ante -em tyrannicam *Maximi*. AMM. 21, 5, 3 -es Alamannorum adsiduas ... fregi. HEGES. 1, 13, 1 facta -e in terras Armeniorum (*gr. 1, 116 ἐμβεβληκότας*). AVG. civ. 5, 23 p. 236, 5 D. barbarica. *al.* COD. Theod. 5, 7, 1, 2 (*a. 366*) si *qui captivi* non transierunt, sed hostilis -is necessitate transducti sunt. GILD. Brit. 23 chron. III p. 38, 11 tam ferales et tam crebras supradictarum gentium -es praedasque. SIDON. epist. 7, 7, 1 huic -i nos ... ianua sumus. *al.* γ *de invehentibus in hostem:* LIV. 1, 47, 5 *triarii* primam -em sustinere non potuerant. SVET. Tib. 6, 1 *parentes* apud Neapolim sub -em hostis navigium clam petentes. FLOR. epit. 2, 12, 5 *hostis* regem ... securum et nihil tale metuentem subita belli -e deprehendit. DARES 38 ut ... e portis -em faciant (*cf.* OROS. hist. 5, 7, 9 si qua ab erumpente hoste in eum *urbem obsidentem* temptaretur -o). HEGES. 5, 11, 1 id, quod acciderat (*i. turrium ruina*), casus repentini, non ullius hostilis fuisse -is *dicitur*. *al.*

b *extra rem militarem:* CIC. Phil. 11, 7 -em armatorum in Treboni domum, cum miser ille prius latronum gladios videret, quam, quae res esset, audisset. VAL. MAX. 4, 7, 6 eo (*i. in latebras*) ... facta -e. PLIN. paneg. 81, 2 decus habebatur summota campis -o ferarum et obsidione quadam liberatus agrestium labor. APVL. met. 3, 2, 1 cum magna -e patefactis aedibus (*antea:* quati fores). 4, 26, 7 -is subitae gladiatorum impetus ad belli faciem saeviens. PS. CYPR. ad Novat. 1 p. 52, 11 *peccatores* vulnerati ... diaboli saevientis -e. SYMM. epist. 5, 18 ne ius praedii nostri violenta perturbet -o. EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 40, 34 tumultus ... haereticorum -e *in urbem* commotus est. *al.*

2 *appetenter: de eis, qui feminam in matrimonium petunt:* COD. Theod. 3, 17, 4, 2 (= Iust. 5, 35, 2) ne sit facilis in eas (*i. matres*) post tutelam iure susceptam -o.

B *irrumpunt res ingressu nocenti penetrantes:* 1 *mare, fluvii sim.* (*allegorice: divitiae l. 31*): SEN. nat. 3, 30, 5 cum semel aliquid ex hac idonea diligentia remiserit mundus, statim undique, ex aperto et abdito, superne, ab infimo aquarum fiet -o. 6, 2, 6 -es maris extra litus eiecti. VLP. dig. 10, 1, 8 si -e fluminis fines agri confudit inundatio. SOL. 9, 8 *eminentias montium Thessalicorum* solas diluvialis -o, cum universa obduceret umido situ, inaccessas reliquit. RVFIN. hist. mon. prol. p. 390[med.] -es fluvii in perniciem vicinarum regionum concitatas. MART. CAP. 6, 666 *Britannia* confinis est Galliae Hispaniaeque, quibus, nisi oceani ... prohiberet -o, misceretur. *huc spectare videtur:* ENNOD. opusc. 1, 31 p. 270, 8 urguebantur telis, quos vorago aut -o non tenebat (*an dicuntur 'irrumpere' ii, qui suo pondere in palude merguntur?*). *allegorice, fere i. q. inundatio:* RVFIN. Basil. hom. 3, 4 p. 1749[C] *avare*, tu fluentes divitias obstruis et concludis, ut intra lacus tuos stagnantes etiam -es operentur.

2 *lumen, fulgur:* PALLAD. 10, 17 *botryones* oportet ... in loco ... obscuro sine luminis -e suspendi. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 67, 35[c] ad p. 446, 18 licet nubes ferant ... timoris divini testimonium ... -e fulgorum (*κατάπληξιν*).

3 *res acutae:* EVCHER. instr. 1 p. 90, 2 *Christus* dum clavorum adfigentium -e penetratur (*inde* CASSIOD. in psalm. 15, 11 p. 115[D] clavorum et lanceae).

1. irruptus, -a, -um. [*ab* in *et* ruptus *sec. gr. ἄρρηκτος. J. B. H.*]

1 *i. q. non fractus, inviolatus:* a *corporaliter* (*in imagine loco primo*): HOR. carm. 1, 13, 18 felices ..., quos -a tenet copula nec malis divolsus querimoniis ... solvet amor. PAVL. NOL. carm. 21, 343 omnis ... -o stamine chorda canet. 21, 625 arcam vidimus -a solii compage manentem. b *incorporaliter:* PAVL. NOL. epist. 40, 2 p. 341, 16 sicut ... lex mortis -a, ita et caritatis catena *eqs.* PROSP. carm. de ingrat. 673 si progeniem super omnem -a maneret *lex mortis*.

2 *i. q. non interruptus:* PAVL. NOL. carm. 27, 80 explicet -os animata ut tibia cantus.

2. irruptus, -a, -um *v. s.* irrumpo.

3. irruptus, -ūs *m.* *ab* irrumpere. *i. q. irruptio:* FVLG. aet. mund. p. 169, 6 quid *referam* urbis inruptum anserinae vocis indicio erutum? *Primmer.*

irrutilo, -āvī, (-ātum), -āre. *ab* in *et* rutilare. *scribitur in codd. potius* inr- *quam* irr-. *legitur fere apud* AMBR. [*variat in trad. c.* rutilare: AMBR. exc. Sat. 2, 10 *caelum non semper* radiis solis rutilat (-at *l. v.*). *v. et l. 61.* *c.* irradiare *v. l. 59.*]

i. q. rubro colore fulgere (*incipere*): 1 *proprie de quibuscumque rebus rubris:* AMBR. apol. Dav. I 8, 45 p. 328, 6 ut purpurae verior atque perfectior fulgor -et (irradiet *l. v.*). epist. 18, 24 p. 979[B] *luna paulatim* cornua sua complens ... clari splendore fulgoris -at (*cf.* TRACT. Pelag. 3, 20, 2 p. 65[med.] cum ille -are [rutilare *l. v.*] coeperit dies olim a domino destinatus. *v. et l. 56*). Isaac 7, 60 p. 684, 7 quid ... pleno agro pulchrius, ... cum poma -ant (*cf.* in Luc. 8, 29 p. 405, 17 fructus eius [*sc. arboris*] ... iam formatus -at). off. 2, 28, 139 p. 141[A] agnosco infusum auro sanguinem Christi ... -asse (in psalm. 118 serm. 18, 22 p. 408, 7 in cocco ... species ignis et crucis dominicae sanguis -at). 2 *metaphorice pro eminere:* AMBR. hex. 3, 11, 48 p. 91, 13 -es ..., o homo, aut splendore nobilitatis aut fastigio potestatis aut fulgore virtutis. CASSIOD. in psalm. praef. 15 l. 53 *sacra scriptura* schematibus decora ..., disciplinis -ans. *Ruhstaller.*

[GROM. p. 321, 27 L. itineri montium, hoc est paziis et **irsis** (*vocabulum corruptum, ut vid.; cf. Josephson, Casae litterarum, Stud. z. Corp. agrimensorum, 1951, 272 adn. 1*).]

irtiola, -ae *f.* (*sc. vitis*). *nec scriptura (v. l. 77. 78) nec originatio vocis certa est; fortasse ab* hirtus, *si* h- *scriptura genuina est. nomen cuiusdam generis vitis:* COLVM. 3, 2, 28 *vites* nuper ⟨... cognitas, per⟩gulanam dico et -am (hi- *SA*) ferreolamque. PLIN. nat. 14, 37 -a (ytriciae *M*, irt-, irc-, hirc- *cett.*) Vmbriae Mevanatique et Piceno agro peculiaris est.

[ORIBAS. syn. 3 add. p. 923 n. 71 l. 4 dosis coclearium **irubii** (*corruptum; fortasse leg.* I *aut* II).]

irudo, irundo *v. s.* hir-.

[CIL IV 4449 **iruo** (*pro* irumo ?, *cf. p. 444, 21 sq.*).]

irūs *v. s.* idus, *vol. VII 1, 239, 21.* *Hi.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1. *is, ea, id *pron.* [*nom. sg.* is, *acc.* im/em, *n.* id *stirpis pron.* i- *formas hereditarias esse ex got.* is '*is*', in-a '*eum*', it-a '*id*', *ind.* im-am '*hunc*', id-am '*hoc*' *apparet.* eo-/eā- *stirps Latina ne a dialectis quidem Italicis aliena vix redit ad nom.* *ei-om *a Romanis pro acc.* *eom *habitum (sic Sommer coll. ind.* ayam, *quod et ipsum sec. f.* iyam ⟨*ī+am *innovatum esse moneo) vel acc.* *ei-om *ex acc.* om *et particula praefixa conflatum (sic Meillet), sed potius ad formas hereditarias nom. acc. f. (cf. got.* si '*ea f. sg.*', ija '*eam*', ijos '*eae, eas*' *et ind.-pers.* iy-am '*ea f. sg.*'*) et n. pl. (cf. got.* ija '*ea n. pl.*'*), in quas* e- *ex formis* eius (*esyo, *cf. ind.* asya '*huius*'), *dat.* ei (*eyyei *sec. gen.* *eyyos), *nom. m. pl.* *eyes (*cf.* quēs ⟨*k^w^eyes, *got.* eis) *ita irrepsit, ut inde cetera vel mutarentur vel formarentur. Szemerényi.*]

legitur tam pro adi. quam pro subst. inde a temporibus antiquissimis (LEX XII tab. *p. 466, 48.* LIV. ANDR. *p. 459, 64*) *per totam latinitatem; cf. Meader, The latin pronouns 'is hic iste ipse' 1901, 6 sqq.* *in poesi post scaenicos vetustos nusquam leguntur formae nom. pl.* ei (ii), eae (*abl. pl.* eis *semel, v. p. 459, 25*). *praevalent fere nom. sing. et n. pl., adamantur quaedam iuncturae a* VERG. *creatae ut* isque, atque (vix) ea. *vocem liberrime adhibent* LVCIL., CATVLL. (*39^ies^, ex quibus 27^ies^ in dactylis, 8^ies^ in hendecasyllabis, quater in ceteris versibus*), *poetae didactici q. d.* (LVCR. *302^ies^*, VERG. *v. l. 23*, MANIL. *30^ies^; cf. l. 24. 27*) *eique, quorum genus dicendi prosae orationi propinquum est, ut* HOR. sat. epist. (*32^ies^; cf. l. 29*), OV. trist. Pont. (*72^ies^; cf. l. 24*). *vix aspernantur etiam* VERG. (*92^ies^, ex quibus 9^ies^* georg.), OV. *in operibus ante exilium scriptis* (*149^ies^; dat. sing.* ei *nonnisi* hal. 34), PHAEDR. (*23^ies^*), SEN. trag., VAL. FL., SIL., STAT., MART., *aevo cadente e. g.* PRVD. (*34^ies^, ex quibus 13^ies^ in metr. lyr.*). *rarissime admittunt* LVCAN. (*5^ies^ formis variis*), COLVM. *10^ies^* (*semel* ea *n. pl.*), PERS. (*6^ies^* id *tantum*), IVV. (*quater* id *tantum*), CLAVD. *plane vitant* HOR. carm. (3, 11, 18 *certe interpol.*; 4, 8, 18 *valde dub.*) *et* BOETH. cons. carm.; *cf. Axelson, Unpoet. Wörter, 70 sq.* *ap. scriptores legitur in operibus stili gravioris usque ad ultimam aetatem saepissime* (*e. g.* AVG. conf. *1335^ies^, omnes formae praeter* ii eae, *cf. Hrdlicka, A Study of the Late Latin Vocabulary ... of Aug., Diss. Washington 1931, 254; etiam in* civ. *passim*); *in operibus stili q. d. vulgaris aevo cadente* (*e. g.* FILASTR., QVEROL., CHIRON, VICT. VIT.; *cf. Schmalz-Hofmann⁵ 478*) *nominativi* is ea ii eae *rarius leguntur, eo crebrius iuncturae ut* id est (PEREGR. Aeth. *113^ies^*, id *solum ter*).

[*it.* desso *ex* 'id ipsum', *francog. mer.* era *ex* 'ea hora', *francog. vet.* gieres *ex* 'de ea re' (*i. q. itaque, item helvet. occid.* ğir), *prov. vet.* zo, za *ex* 'ecce eum, ecce eam' (*pro articulo definito*), *vascon.* žou *ex* 'eorum' (*i. q. francog.* '*leur*'). *R.*]

CONSPECTVS MATERIAE

CAPVT PRIMVM: ***de scriptura, formis, prosodia sim.***

I *sing.*: A *nom.*: 1 *masc.* **is:** *p. 456, 35.* 2 *fem.* **ea:** *p. 456, 44.* 3 *neutr.* **id:** *p. 456, 47.*
B *gen.*: 1 **eius:** *p. 456, 55.* 2 *formae fem. generis: p. 457, 21.*
C *dat.*: 1 **ei:** *p. 457, 24.* 2 *formae sui generis* (eae, eo): *p. 457, 63.*
D *acc.: p. 457, 75.*
E *abl.: p. 458, 15.*

II *plur.*: A *nom.*: 1 *masc.*: a **ei** *sim.: p. 458, 27.* b **eis** *sim.: p. 458, 51.* 2 *fem.* **eae:** *p. 458, 60.* 3 *neutr.* **ea:** *p. 458, 62.*
B *gen.: p. 458, 64.*
C *dat., abl.*: 1 **eis** *sim.: p. 458, 84.* 2 **ibus** *sim.: p. 459, 28.* 3 *formae fictae, erroneae: p. 459, 37.*
D *acc.: p. 459, 40.*

CAPVT SECVNDVM: ***de notione et usu*** (*doctrinae gramm.: p. 459, 45*).

I *anaphorice:*
A ***strictius*** *pertinet ad ea, quae memorata sunt*:
1 *sententia quolibet modo continuatur*: a *pertinet ad membra orationis per se posita*: α *usu sollemni: p. 459, 63.* β *structura solutiore: p. 460, 60.* b *in oppositione pertinet ad membra orationis singula*: α *priora: p. 462, 2.* β *posteriora: p. 462, 38.* γ *et prius et posterius: p. 462, 68.*
2 *sententia completur vel augetur*: a *excipiuntur nomina sim.*: α *nomina, adi.: p. 463, 16.* β *pron.: p. 464, 42.* b *excipiuntur enuntiata secundaria*: α *relativa sim.: p. 465, 50.* β *mere coniunctionalia q. d.: p. 467, 14.* γ *varia: p. 467, 60.*
3 *sententia explicatur*: a **id est:** α *forma originaria: p. 468, 1.* β *formae secundariae: p. 468, 72.* b *locutiones variae*: α *c. copulis: p. 468, 84.* β *c. particulis adversativis: p. 469, 67.* γ *pron. absolute ponitur: p. 469, 81.*
B ***laxius*** *pertinet ad ea, quae animo obversantur*:
1 *nexu sententiae libero, i. κατὰ σύνεσιν facto*: a *generatim*: α *usu vario: p. 470, 28.* β *forma* 'Plautinus — is (*Plautus*)': *p. 471, 23.* γ *forma* 'tres — is tertius': *p. 471, 33.* δ *forma praedicativa* 'magnus — is (id) sum' *sim.: p. 471, 38.* b *per variationem substituitur*: α *plur. pro sing. collect. et invicem: p. 471, 43.* β *homo pro conventu sim. et invicem: p. 471, 82.* γ *neutr. pro subst.: p. 472, 12.* δ *vox synonyma: p. 472, 56.*
2 *significantius dictum*: a *fere i. q. probus, verus: p. 472, 60.* b *fere i. q. in eo statu rerum positus, ea re: p. 472, 73.* c *fere i. q. talis, tantus: p. 472, 80.*
3 *vi quadam indefinita i. q. ὁ δεῖνα*: a *usu vario: p. 473, 45.* b *in sermone iuris: p. 473, 63.* c *vice notae: p. 474, 1.*

II *praeparative* *q. d.*:
A *vario usu*: 1 *generatim: p. 474, 6.* 2 *anticipative q. d.: p. 474, 35.*
B *spectat ad enuntiata secundaria*:
1 *relativa*: a qui: α *plena vi determinativa: p. 474, 63.* β *attenuata vi determinativa: p. 475, 70.* b *pron. rel. sim. varia: p. 476, 33.* c *enuntiata similia: p. 476, 49.*
2 *mere coniunctionalia: p. 477, 20.*
3 *varia: p. 479, 20.*
4 *per anacoluthon: p. 479, 74.*

III *singularia et recentiora:* A *vi demonstrativa fere i. q. hic: p. 480, 3.* B *vi comparativa fere i. q. idem: p. 480, 12.* C *vi indefinita: p. 480, 27.* D *vice articuli definiti: p. 480, 36.*

CAPVT TERTIVM: ***syntactica et stilistica potiora.***
I *de collocatione: p. 480, 73.*
II *de geminatione facta per anaphoram, polyptoton: p. 481, 30.*
III *de attractione genetivi: p. 481, 57.*
IV *de ellipsi verbi, nominis: p. 481, 81.*
V *de neutro notabilia quaedam (gen. pro subst., c. gen. partit.): p. 482, 23.*
VI *locutiones adverbiales*: A *iuncturae modales*: 1 eiusmodi: *p. 482, 80.* 2 eo modo: *p. 483, 76.* 3 ad eum modum: *p. 484, 7.* 4 per eum modum: *p. 484, 18.*
B *formae causales vel finales*: 1 id: *p. 484, 20.* 2 eo: *p. 484, 44.*

CAPVT PRIMVM: ***de scriptura, formis, prosodia sim.*** (*formae incipientes ab* h *l. 36. 77. p. 458, 68. ab* ae *l. 68 sq. p. 457, 29. 81. 458, 19. 459, 11. 40.* sum, sam, sis, sos, sas *v. s. 2.* sum).

I *sing.*: A *nom.*: 1 *masc.* **is:** eis: LEX repetund. (CIL I² 583) *ter* (*sed ibid.* is *passim*). his: LEX VRSON. (CIL I² 594) 95, 2, 6 (Iis 95, 2, 26; is *passim*). EDICT. imp. Constant. de civit. Hispell. (CIL XI 5265) 30 CIL VIII 1270 (= INSCR. christ. Diehl 366), 11 XIV 497, 5 INSCR. RevA. VI 4, 1934, 243 n. 37. *in codd.*: VARRO ling. 7, 19 DIOSC. 1, 70 p. 38, 12. 14 M. 3, 92 p. 417, 23 CASSIOD. hist. 1, 11, 35. 4, 24, 26. *al.* ? ios: *v. p. 360, 73.* Is: CIL X 3334, 2 INSCR. RevA. 26, 1927, 389 n. 158. Iis: *l. 37.* *producitur*: CYPR. GALL. num. 87 is igitur. *compos.* in (*ex* isne): PLAVT. Merc. 598 *P* (isne *A*).

2 *fem.* **ea:** *scrib. per compend.* e: LEX VRSON. (CIL I² 594) e(a) r(es) *14^ies^* (ea res *bis*). LEX Malac. (CIL II 1964) 3, 68. 5, 41. eam (*ante* memoria): CIL XIV 4862.

3 *neutr.* **id** (*nom., acc.*; it *tam ante voc. quam ante cons., praecipue* q): LEX VRSON. (CIL I² 594) *passim* (id *bis*). SENT. procos. Sard. (CIL X 7852) 3. DECRET. decur. Aquil. Ital. (CIL V 875) 6. LEX Brix. (CIL suppl. Ital. I 1273) 1, 1. 3 LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 25. *al. in codd. passim.* *corripitur per proclisin sim.*: PLAVT. Amph. 793 (*troch. sept.*) id quod verumst (Epid. 507 [*A*]. Rud. 1335 [id *del. Bentley, perperam*]). Pseud. 442 (*iamb. sen.*) idne tu (*cf. Skutsch, Plautin. u. Roman. 153*). TER. Phorm. 850 (*troch. sept.*) id quidem.

B *gen.*: 1 **eius** (*formam generis ambigui esse testantur* VARRO ling. 8, 51 AVG. quaest. hept. 2, 11 p. 98, 1 CLEDON. gramm. V 15, 18; *v. tamen formas generis fem. p. 457, 21 sqq.*):

a *formae, script.*: eIus: CIL I² 597 a (*iuxta* eius). 1365. LEX Malac. (CIL II 1964) *7^ies^* (eius *bis*, eiIus *saepe*). VI 10223. *cf.* CIL XIII 8387 eíus ('*apex supra* I *pertinet ad* E' *Zangemeister*). XIV 1574 aeIus.

eiius: *scripturam esse antiquam dicunt* PRISC. gramm. II 14, 6. 303, 6 CASSIOD. gramm. VII 206, 6 (*ex Caesellio*). *legitur in titulis aevi imperatorii passim* (*iuxta* huiius *vol. VI 3, 2697, 37 sq.*), *in libris e. g.* PLAVT. Most. 957 (*A*). Pseud. 986 Trin. 430. *per* I *longam*: LEX Malac. (CIL II 1964) 1, 41 eiIus (*al.* CIL II 1687 [*trad.* etIus]. 1953 [*a. 53/4*]. 3437 VI 37317 XIII 1876. 8358. 11971. *al.*). CIL XIII 8244 eIius (8267^b^. 8352. *al.*).

aeius: CIL II 205 III 907. 1898. 2008. 8413. *al.* aeiu(s): INSCR. christ. Diehl 3656. *cf. l. 60. 80.*

eeius: INSCR. RevA. VI 10, 1937, 391 n. 185. eeus: CIL XIII 4532. eus: CIL VIII 23972 (*a. 269*). IX 1384 (= INSCR. christ. Diehl 3186^a^, *a. 529*), 7. ? eieeus: INSCR. christ. Silvagni 2416 ('*litt.* ei *emendatae postea a quadratario, ut* h *evaderet*' *Silv.*). evius: INSCR. Röm. Mitt. 24, 1909, 172.

iius: CIL VI 19688 (= INSCR. christ. Diehl 3898^D^). PLAVT. Poen. 1177 (*A*). ius: INSCR. Afr. Gsell I 3872 (= INSCR. christ. Diehl 2118).

heius: CIL III 3917 (*v. p. 482, 21*). VI 35765 h. ossa hic sunt. VIII 3520 heiu. 14281. 25364.

eis: INSCR. Besewljew, Epigr. prinosi, 1952, 72.

eiu: CIL III 8345 XIII 816 INSCR. Tun. Merlin 1715, 2. *cf. l. 68. 78.*

? is: TER. Ad. 452 pater is nihili pendit (eius *monosyll. A, cf. Kauer ad l.*; p., is *Lindsay al. coll.* PLAVT. Poen. 1069 [*v. p. 464, 15*]).
? eis (*cf. scripturam* eis *saepius in codd. occurrentem*): ITALA Dan. 5, 24 (cod. 176) a facie eis. Os. 2, 2 (cod. 176; *iuxta ter* eius). CHIRON 120

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

eis viti. 514 (eius *Veg. mulom. 2, 143, 1*). 547 (eius *Veg. mulom. 2, 34, 2*); *cf. l. 17 sqq. dub.*: LEX Manc. (CIL VIII 25902) 2, 10 (eius *saepe*).

eiusce: IVL. VAL. 3, 15 e. (eius *P*) insulae vel sepulchri. 3, 24 gentis. 3, 57 regionis. *cf.* huiuscemodi (*vol. VI 3, 2697, 43 sqq.*), *p. 482, 82, Stengel, De Iul. Val. usu pron. 27.*

compendia: e: *in formula* e(ius) h(ac) l(ege) n(ihil) r(ogatur): LEX agr. (CIL I^2 585) *ter* ([*cf. p. 482, 33*]. *sed* eius *in eadem formula* 34, *ceterum passim*). LEX Iul. munic. (CIL I^2 593) 6^{ies}. LEX Cic. Att. 3, 23, 3. *alias*: LEX Rubr. (CIL I^2 592) 1, 27 e(ius) i(udex) (*item* 1, 37; eius 9^{ies}). CIL III 6294 col(oniae) e(ius). PROB. litt. sing. gramm. IV 272, 8 C·E·C· colonis eius coloniae. CIL VIII 2981 h(eres) e(ius) f(ecit) (2983. 3669. 3788). 3892 ob merita e(ius) (XI 4395 ob m e). *al.* ei: CIL III 917 pos obitum ei(us).

b *prosodia* (*v. etiam l. 35 sqq.*): *mensura sollemnis est trochaica praevalente ictu* éius (*in 'corrept. iamb.'*: PLAVT. Persa 830 [*sed v. vol. VI 3, 2696, 54*]. Poen. 882. *de* TER. *v. Hauler ad* Phorm. 113). *monosyll. vel pyrrhich. ap. scaenicos tam in arsi quam in thesi* (*e. g.* PLAVT. Amph. 85 Capt. 107), *ceterum in iambis* CE 168, *in dactylis* CIC. Arat. frg. 15 (14), 2 ătque eius ĭpse. *? trisyll. in rhythmo ap.* AMM.: *v. W. Kroll, Glotta 5, 1914, 368.*

2 *formae fem. generis*: eae *testatur* CHAR. gramm. p. 207, 2 B. (*iuxta* eius). eaius *fingit analogiae gratia* VARRO ling. 8, 51 (*cf. l. 63. p. 459, 37*). eia: INSCR. christ. Diehl 2308^A.

C *dat.*: **1 ei** (*generis communis*): **a** *formae, script.*: eiei: LEX repetund. (CIL I^2 583) *septies* (ei 10^{ies}). iei: LEX Rubr. (CIL I^2 592) 2, 12. 30 (ei *saepius*). eei: DECRET. decur. Hercul. (CIL X 1453) 10. eI: CIL I^2 2123, 19. PAP. Corp. 247^a, 11 (*a. 21/18 a. Chr.*). LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 8. 11. 18 R. GEST. div. Aug. 19 DECRET. fabr. Sentin. (CIL XI 5748) 23 XI 6123, 10. *al.* aei: CIL V 4410. 6617 CE 80, 5. *?* i: ELOG. Scip. 958, 2 (*cf. Maurenbrecher, Parerga 256*). *non aspiratur sec.* PROB. inst. gramm. IV 146, 17 (*opp.* hei *interiect.*). *compendium* e: LEX agr. (CIL I^2 585) 78 e(i) e. v. LEX Vrson. (CIL I^2 594) 103, 5 *et* 8 e(i) s. f. s. f. l. (ei *in eadem formula* 61, 2). CIL XI 1780 quod e(i) debueran⟨t⟩.

b *prosodia* (PRISC. gramm. II 303, 26 'ei' . . . cum rationabiliter monosyllabum esse deberet, cum genetivus 'eius' sit disyllabus, per diaeresin a poetis proferri invenitur . . ., ne . . . interiectio esse putetur. *cf. p. 458, 35.* III 10, 2 sqq. GRAMM. suppl. 265, 25 'ei' interiectio est monosyllaba, 'ei' vero pronomen disyllabum. *cf. Maurenbrecher, Parerga 12 sqq.*): *spondaice* ēī: *saepius ap. scaenicos* (PLAVT. Aul. 13 reliquit ei non. Bacch. 525 mendacium ei dixit. Cas. 35. 37 Cist. 138 Curc. 544. *al.* TER. Andr. 443 Hec. 798 Haut. 455. *al.*) *et ap.* LVCR. *in fine hexametri* (2, 1136. *al.; dub.* MANIL. 1, 285, *v. Housman ad l.*). *iambice* ĕī: OV. hal. 34 *post primum troch.* (*item* GERM. 333. 457). TER. MAVR. 605 (*sept. troch.*) ei. 1542 (*ionicus*). ARGVM. Plaut. Mil. 1, 11 ei. CLAVD. carm. min. app. 22, 6 (*exstat in codice nullo, tradidit Binetus; pentam.*) mutat ei. SEDVL. carm. pasch. 4, 57 post oblatus ei. DRAC. laud. dei 1, 132 nec celantur ei. ĕ *probari videtur etiam* PLAVT. Rud. 934 (*anap.; post hiatum*) ei ego (*Merula*, elego *codd. deficiente A*) urbi. Stich. 653 atque ei ut diceret (*v. Maurenbrecher l. c. 13, 2*). *de ceteris mensurae exemplis, quae ap. scaenicos* (*et* ARGVM. Plaut., SVLP. APOLL. perioch. Ter. Andr. 4) *inveniuntur, non liquet.* *monosyll.* ei: PLAVT. Bacch. 45 (*sept. troch.*) ubi ei dediderit. CATVLL. 82, 3 (*dactyl.*) eripere ei noli. *probatur in versibus dimidiatis*: PLAVT. Bacch. 1098 (*anap.*) factum quod ego ei. Rud. 389 (*sept. iamb.*) cistulam ei. *dub., utrum monosyll. an pyrrhich. per 'corrept. iamb.', ap. scaenicos passim tam in arsi quam in thesi* (*e. g.* PLAVT. Asin. 916 [*sept. troch.*] ei det, in partem hac amanti ut liceat ei potirier. Bacch. 197 advenienti ei redderem), *praeterea in senariis* PVBLIL. A 49 assidua ei sunt. CE 80, 5 optet aei terram. *mensura prorsus incerta* (*in metris rudibus*): COMM. apol. 330 credit ei (*W. Meyer*, et *cod.*) sic sit. 1060 (*vs. mutilus*). instr. 1, 24, 16. 2, 30, 8 CE 239. 331, 9.

2 *formae sui generis*: **a** *fem.* **eae** (*postulant analogiae gratia* VARRO ling. 8, 51. CHAR. gramm. p. 207, 2 B. 'ei' vel 'eae'): PLAVT. Mil. 348 hic illi subparasitatur semper, hic eae (eae *A*, ea *P*) proxumust. CATO agr. 46, 1. 142. TAB. cer. Dac. 3 (CIL III p. 930) int. 5 = ext. 10 (*a. 162*). **b** *masc.* **eo:** LEX Manc. (CIL VIII 25902) 2, 22 ficeti fructum . . . eo, qui seruerit, percipere permittitur. CIL VIII 3302 eo fecerunt (*infra*: ei fecit. *cf.* 3889). *potius abl., ut vid.*: CIL VI 25961 si quis eo vel titulo manus intulerit (*cf. Löfstedt, Synt. I^2 286*). ITALA act. 10, 41 (cod. e) cumbibimus eo (*gr.* συνεπίομεν αὐτῷ, *Vulg.* cum illo). 19, 31 (cod. e) constituti eo amici (*gr.* αὐτοῦ *pro* αὐτῷ, VVLG. eius). 20, 4 comitabatur . . . eo (*gr.* συνείπετο . . . αὐτῷ, VVLG. comitatus est . . . eum).

D *acc.* (*neutr.* id *v. sub A 3; inferiore aetate* eum *quoque saepe iungitur c. subst. neutrius gen., cf. e. g. Hiltbrunner, MusHelv. 9, 1952, 43. Lundström, Übersetzungstechn. Unters. 252*): **1 eum, eam:** ium: LEX luci Lucer. (CIL I^2 401) 4. CIL VI 29544 (= XI 3848) cum ium (*per soloecismum pro* 'eo'). iam: INSCR. christ. Diehl 1848 (= CE Engström 433). *in codd.*: *vol. VII 1, 80, 81 sq.* (*add.* VARRO ling. 5, 166. 8, 44 *bis*), *cf. 81, 23 sq.* aeam: CIL III 2107. VI 12055 aeam domum eternam. aem (*i.* '*eam*'): CIL III 14836. eym (*i.* '*eum*'): CIL III 37 (*a. 95*). eun: TAB. cer. Dac. 7 (CIL III p. 940) int. 9 (ext. 15: eum). eu: INSCR. numm. Grueber cat. Brit. mus. II p. 53 (*aet. Iul. Caes.*). *compendium*

e(am) *in formula* ob e(am) r(em): LEX Rubr. (CIL I^2 592) *ter*. LEX Vrson. (CIL I^2 594) 81, 26 (*sed* eam *in eadem formula* 95, 2, 21).

per synizesin aut per 'corrept. iamb.' saepius ap. comicos (*e. g.* PLAVT. Bacch. 210 [*sen. iamb.*] quin eum nominet. Cist. 101 [*sept. troch.*] nam eum pater eius); *monosyll. in dactylis* ACC. carm. frg. 3, 3 eumque ('*an* conque *?*' *Morel; an* em-, im-, sumque *?*) diem celebrant.

2 em, im (*i.* '*eum*'): em (PAVL. FEST. p. 77 *antiqui dicebant* 'em' pro 'eum'; *cf.* emdem *? vol. VII 1, 180, 67*): LEX XII tab. 1, 1 (*trad.* en). CATO or. frg. 40, 7. im (PAVL. FEST. p. 47 *antiqui dicebant* 'im' pro 'eum'. CHAR. gramm. p. 169, 20 B. [*ex Romano, qui affert verba Scauri*]): LEX XII tab. 8, 12. 10, 8. GLOSS. II 251, 49 αὐτόν im. *dub.*: CE 528, 4 (*v. Buecheler ad l.*, iam *Cagnat*).

3 *formae dubiae*: FEST. p. 162 'nec erim' nec eum. GLOSS. II 252, 8 αὐτόν (αὐτῶν *trad.*), τοῦτον eim.

E *abl.* eō, eā: eod: LEX luci Spolet. (CIL I^2 366; *cf.* p. 832) 1, 7 eod died. ead: *v. p. 486, 5.* eeo: INSCR. christ. Diehl 4376^C. eó: R. GEST. div. Aug. 10. 14. 25 ACT. Arv. a. 80/81, 50 LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 16. 26. 29. éó: CIL II 5513. eá: R. GEST. div. Aug. 26. aeo: INSCR. Die Antike 19, 1943, 55. *?* o: CE 199 (*post* de). *cf. vol. VI 3, 2699, 34.* eopte: PAVL. FEST. p. 110 in eopte: eo ipso.

compendium e(a) *in formula* d(e) e(a) r(e): LEX Rubr. (CIL I^2 592) *passim* (*sed e. g.* 1, 53 de ea re). LEX Vrson. (CIL I^2 594) *passim* (de ea re *ter*). LEX Rubr. (?) frg. Atest. (CIL I^2 600) *quater*. CIL I^2 2500, 35. *al.*

monosyll. vel per 'corrept. iamb.': PLAVT. Aul. 240 (*sept. troch.*) eo dico. Bacch. 263 (*sen. iamb.*) eo praesente. *al.*

II *plur.*: A *nom.*: 1 *masc.*: **a** eī *sim.*: *α formae, script.*: *doctrinae gramm. exstant in tabulis declinationum, e. g.* PROB. inst. gramm. IV 132, 24 'ii' et 'ei', . . ., 'iis' et 'eis'. CHAR. gramm. p. 207, 1 B. ii . . . iis. DIOM. gramm. I 331, 6 ei . . . eis. *adde* PRISC. gramm. II 298, 9 'ei' et 'ii', 'eis' et 'iis', e quibus illud apparet, quod vetustissimi . . . pro una longa vocali solebant duas scribere; ecce enim vestigium antiquitatis in his adhuc servatur, cum duae i pro una longa ponantur . . . in . . . pronominis ternis casibus . . . 'ii iis ab iis' . . ., ne . . . dubitatio fiat significationis *eqs.* (*at cf. l. 36. p. 459, 2*). 304, 11 'ei' et 'eis' . . . per diaeresin proferuntur. *in inscr. antiquissimis fere* ei *legitur*, ii *nonnisi* LEX Vrson. (CIL I^2 594) *quater* (ei 14^{ies}). *variat* LEX Malac. (CIL II 1964) *inter* iI (1, 13 *al.*), I (1, 16), eI (4, 66; *subesse* eiei *coni. Mommsen*). *ceterum nota*: iei: LEX Corn. de XX quaest. (CIL I^2 587) 1, 7 (ei *quater*). LEX Anton. de Term. (CIL I^2 589) 5^{ies} (ei *semel*). LEX Tarent. (CIL I^2 590) 2, 38 LEX Rubr. (CIL I^2 592) 1, 48. LEX Iul. munic. (CIL I^2 593) 24 (ei *quater*). ACT. lud. saec. Aug. (CIL VI 32323) 40 ie⟨i⟩. 66. 109. *in codd. e. g.*: VARRO ling. 9, 2 (*antea*: ii). 35. CIC. fam. 1, 9, 17 (*M*). 14, 16. iI: *v. l. 38.* CIL X 444, 16. Ii: CIL XIV 4508, 4. i (*cf. l. 33*): CIL XIV 4505, 2 (*a. 182*); *in codd. e. g.* NAEV. carm. frg. 42 (Fest. p. 317; ei *edd.*). PLAVT. Trin. 17 (*A*, ii *B*, hi *CD*). I (*cf. l. 33*): CIL IX 1618, 12. XIV 4499, 2 (*a. 166*). 4503, 4 (*a. 181*). eei: DECRET. decur. Hercul. (CIL X 1453) 8. *de* hi(i) *v. vol. VI 3, 2692, 25 sqq.*

β prosodia: *disyll.* (*cf. l. 35. p. 457, 37. 459, 21*): PLAVT. Merc. 869 (*sept. troch.*) sunt ei. Pseud. 819 (*sen. iamb.*) ei homines.

b eīs *sim.* (CHAR. gramm. p. 169, 23 B. [*ex Romano*] *Scaurus disputavit antiquos dixisse* numero plurali ⟨'is'⟩ [*affert* PACVV. *l. 57*]. *cf.* heis *sim. vol. VI 3, 2699, 69 sqq.*): eis: LEX Bant. (CIL I^2 582) 16. 23 LEX repetund. (CIL I^2 583) 26. 27. 57 *?* S. C. de pago Mont. (CIL I^2 591) 1, 1. INSCR. RevA. 15, 1910, 327 (*a. 113*). *falso scriptum* eus: SENT. Minuc. (CIL I^2 584) 29. eeis: S. C. de Bacch. (CIL I^2 581) 4. ieis: CIL I^2 402, 7 (*?*). LEX par. fac. Put. (CIL I^2 698) 3, 12. is: PACVV. trag. 221 (*teste* CHAR. *l. c., om. id. p. 115, 31*; isti *Prisc. gramm. III 9, 16*). RHET. Her. 4, 50, 63 (isti *E*). LEX Malac. (CIL II 1964) 4, 69.

2 *fem.* **eae:** eai: LEX Iul. munic. (CIL I^2 593) 162. *vix* EPIPHAN. in euang. 31 p. 55, 9 (*cf. Erikson, Sprachl. Bem. 30*).

3 *neutr.* **ea:** ia: CIL V 8775 (= INSCR. christ. Diehl 716; *antea* ea).

B *gen.*: **1 eōrum, eārum:** **a** *formae*: eór-: R. GEST. div. Aug. 2 CIL XIV 3608, 21. XVI 1 ext. 9 (int. 10 eor-). eior-: INSCR. Arch. Ertesitö 4/5, 1944/45, 176 (*Pannon.*) pro salute sua et e. or-: *v. l. 75.* aeor-: CIL III 1808 V 3411. 4410. X 3349 (*iuxta* eius). *al.* PAP. Corp. 303, 12. heor-: CIL VI 15860 *bis*. XIII 11649 INSCR. christ. Diehl 737. eu(o)r-: CIL VI 20137. CE Engström 441 (= CIL XIII 2484 INSCR. christ. Diehl 4827; *ultimae aetatis*), 6. 8. *?* ihorum: CIL XIV 5037, 7 (*ibid.* eorum). -run: CIL VI 13246 (-pun *lapis*). XI 6849. -runt: CIL VI 19345. -rom: CIL XIV 3421 (= INSCR. christ. Diehl 1948) eoro ⟨. . .⟩. TAB. devot. Audollent 111, 9. -ru: CIL XIV 209. 581. 583. *al.*

compendia: e: INSCR. NSc. 1920 p. 341 (*Tauromenii*). eor: LEX Vrson. (CIL I^2 594) 129, 34. 37 (or). 132, 31 (eorum *passim*). CIL XI 6167 INSCR. Ital. X 1, 269. ear: ACT. Arv. a. 224 (CIL VI 2107) 5 ear(um)q(ue) arbor(um).

prosodia: *in synizesi vel 'corrept. iamb.' e. g.* PLAVT. Amph. 210 (*oct. iamb.*) eorum oppidum. Capt. 161 (*sen. iamb.*) eorum. Mil. 186 (*sept. troch.*) earumque artem.

2 eum (PAVL. FEST. p. 77 'eum' antiqui dicebant pro 'eorum'. *cf. Lindsay ad Plaut. Capt. 821*): LEX Iul. munic. (CIL I^2 593) 52 eum h. l. n. r. ('*aut explica* eorum *aut emenda* eius' *Mommsen*).

C *dat., abl.*: **1 eīs** *sim.*: **a** *formae, script.* (*cf. l. 29 sqq.*):

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in inscr. antiquissimis eis praevalet, occurrunt iis LEX VRSON. (CIL I^2 594) 16^{ies} (eis 12^{ies}, is semel), is LEX agr. (CIL I^2 585) 78 S. C. de Asclep. (CIL I^2 588) 8. 9 LEX VRSON. (l. c.) 77, 32. variat LEX Malac. (CIL II 1964) inter is (1, 29. al.), Is (v. l. 16), iIs (v. l. 13), eIs (v. l. 11), cf. his 1, 3. al. ceterum nota: eeis: S. C. de Bacch. (CIL I^2 581) 5. 25. eieis: EPIST. praet. ad Tiburt. (CIL I^2 586) 11. 12. CIL XIV 3584 bis. ieis: LEX Anton. de Term. (CIL I^2 589) 12^{ies}. LEX Rubr. (CIL I^2 592) quater (e bis). LEX Iul. munic. (CIL I^2 593) 7^{ies} (eis 14^{ies}). LEX Rubr. (?) frg. Atest. (CIL I^2 600) 8 CIL I^2 792, 10. 2677, 18 ACT. lud. saec. Aug. (CIL VI 32323) 8. 57. al. in codd.: CIC. Font. 3. VARRO ling. 9, 5 (Iejs). aeis: CIL XIV 790. 4768 (iuxta eis). eIs: LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 16. LEX Malac. (CIL II 1964) 1, 49. 3, 54. al. ís: FAST. mag. Ost. a. 112 (INSCR. Ital. XIII 1 p. 201). iIs: CIL XI 1828, 6 (= I^2 p. 193). 6481, 7 R. GEST. div. Aug. 3. 12 (Antioch.). FAST. ann. Iul. Praen. Ian. 2 LEX de imp. Vesp. (CIL VI 930) 24 LEX Malac. (CIL II 1964) 3, 36. 4, 64 CIL X 444, 5. XVI 1 ter. 14 ter. Is: INSCR. Gall. Narb. Espér. 12 int. 11 al. (a. 71). LEX Malac. (CIL I^2 1964) 1, 16. 21 CE 240, 3. de hi(i)s v. vol. VI 3, 2692, 25 sqq.

compendium e: LEX agr. (CIL I^2 585) 35. S. C. de Asclep. (CIL I^2 588) ter. LEX Rubr. (CIL I^2 592) 2, 45 bis in formula d(e) e(is) r(ebus).

b prosodia: disyll. (cf. p. 458, 33): PLAVT. Curc. 373 (sen. iamb.) réddo eĭs. Rud. 73 (sen. iamb.) eĭs. Stich. 17 (anap.) áb eis (A, is B, his CD). ENN. scaen. 322 (sept. troch.) áb iis (his codd., v. Lachmann ad Lucr. 4, 933). TER. Eun. 250 (sept. troch.) séd eis últro. al. in dactylis nonnisi MANIL. 2, 744 dimidias, viresque in eīs (falso trad. LVCIL. 1128). monosyll.: PLAVT. Amph. 92 (sen. iamb.) auxilio is. ENN. ann. 286 is pernās. CE 240, 3 (sept. troch.). 465, 7 (hex. dactyl.).

2 ibus sim.: ibus (cf. hibus vol. VI 3, 2701, 37 et NON. p. 486, 11 'ibus' pro 'is' minus latinum putat consuetudo, cum veterum auctoritate plurimum valeat [affert scaenicos]): PLAVT. Mil. 74 latrones, i. (test. etiam DON. Ter. Eun. 432 GLOSS. V 75, 9; latronis bus vel latronibus codd. Plauti deficiente A). TITIN. com. 59 POMPON. Atell. 104. e coni. dub.: PLAVT. Truc. 106. LVCR. 2, 88 (v. Lachmann ad 4, 933). ARGVM. Plaut. Capt. 5 (v. vol. VII 1, 1610, 36). f. eābus (PRISC. gramm. II 294, 4 'eabus' ... pro 'eis' differentiae causa in feminino (affert HEMINAM]): CATO agr. 152 HEMINA hist. 32.

3 formae fictae, erroneae: es: postulat VARRO ling. 8, 51 analogiae gratia (eais A. Spengel, cf. p. 457, 21. 63). eius: HIPPOCR. aer. 4 p. 7, 21. 21 p. 41, 8.

D acc.: **eōs, eās**: aeos: CIL V 6087 (iuxta eius). ias: CIL XI 6690. euos: CIL VI 33981. apex: eós: R. GEST. div. Aug. 17 (Antioch.). eás: ibid. 3.

CAPVT SECVNDVM: *de notione et usu.*

doctrinae gramm.: CHAR. gramm. p. 392, 13 B. (v. vol. VI 3, 2692, 9) 'eum' absentem refert. CLEDON. gramm. V 15, 15 subiunctivum dictum est aut relativum, quod subiungitur aut refertur; nam ista pronomina articularibus praepositivis subiecta sunt; nam cum verbo tenus interrogamus 'hic est magister?' respondes 'is'; nam si 'hic' dixeris, vitiosum est (cf. PRISC. gramm. II 577, 19 tertia ... persona modo demonstrativa est, ut 'hic', 'iste', modo relativa, ut 'is', 'ipse' [sim. III 142, 29 GRAMM. suppl. 138, 7]. 579, 19 'is' ..., quod secundum cognitionem significat, subiungitur, unde et subiunctivum pro merito nuncupatur, quod redigat in memoriam primae cognitionis. III 158, 2 v. p. 474, 84. VIRG. gramm. suppl. 194, 15). PRISC. gramm. II 589, 13 tria pronomina ... unam interpretationem apud Graecos habentia οὗτος: 'iste', 'hic', 'is'. GLOSS. is: οὗτος. ea: αὐτή. id: hoc, ipsum. ad singulos locos v. infra.

I *anaphorice:* A strictius pertinet ad ea, quae memorata sunt (cf. CIC. Cluent. 148 [explicantur verba legis] 'qui eorum coiit ...' 'qui eorum?' quorum? videlicet qui supra scripti sunt): **1** sententia quolibet modo continuatur: **a** pertinet ad membra orationis per se posita: α usu sollemni: ① exempla quaedam generalia: LIV. ANDR. carm. frg. 21 Mercurius cumque eo filius Latonas. PLAVT. Amph. 122 in Amphitruonis vertit sese imaginem omnesque eum esse censent servi. 197 me ... praemisit domum erus, ut haec nuntiem uxori suae ...; ea nunc meditabor, quo modo illi dicam (excipitur hic ut: Capt. 350 huius ego experiar fidem fretus ingenio eius. et saepe. per parallelismum: OV. fast. 5, 484 hic sensus verbi, vis ea vocis erat. SIL. 3, 349. vice versa p. 478, 73 et SIL. 16, 591 id monstrare deos atque hoc portendere signis). 342 quo ambulas tu ...? : : quid id exquiris tu ...? 345 iam faciam, ut verum dicas dicere. : : quid eo est opus? Aul. 185 homo aurum scit me habere, eo me salutat blandius. 761 surripui ego tuom? unde? aut quid id est (Men. 639. al. TER. Andr. 116 Eun. 571. al.). Capt. 688 meum ... potius me caput periculo praeoptavisse quam is periret (resumitur ille [683] ut: Epid. 238 CIC. inv. 2, 82 leg. agr. 2, 13. et saepe). Cist. 33 ubi istas videas ... matronas ...; eas si adeas eqs. (resumitur iste ut: Curc. 294 Persa 511 CIC. leg. agr. 2, 80. al. per parallelismum: CIC. Mur. 78 isto animo atque ea opinione). Most. 305 tu me amas, ego te amo, merito id fieri uterque existimat (item de duabus actionibus quasi una: CATVLL. 85, 1 odi et amo; quare id faciam eqs. cf. p. 471, 43 sqq.). CIC. Tim. 20 (de summo deo formante minorem) animum ... in eo medio conlocavit (Plat. Tim. 34b εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ. item iuxta adi.: VARRO rust. 1, 20, 2 boves discant arare

primum ... sine aratro, tum eo levi. NEP. Ages. 7, 4 nullum signum ... luxuriae videre poterat, contra ea plurima ... abstinentiae. CELS. 2, 30, 2 caseus, qui vehementior vetustate fit vel ea mutatione, quam in eo [FVP, caseo J] transmarino videmus. 3, 21, 1 corpus inaequale est tumoribus ... per totum id orientibus). et passim. c. emphasi quadam (cf. p. 463, 34): PLAVT. Most. 501 hospes me necavit isque me defodit insepultum clam in hisce aedibus. CIC. Verr. II 1, 156 (155 atque etiam iudicium in praetura publicum exercuit eqs.) ⌊is mihi⌋ (hic Prisc. gramm. III 259, 11) etiam queritur, quod eqs. II 5, 162 Gavius virgis caesus clamabat: 'civis Romanus sum'. hac se commemoratione civitatis omnia verbera depulsurum ... arbitrabatur; is non modo hoc non perfecit, ut virgarum vim deprecaretur, sed eqs. Sest. 111 is de me suffragium tulit, is adfuit, is interfuit epulis eqs. al.

② repetitur vox, ad quam refertur: PLAVT. Amph. 100 in illisce habitat aedibus Amphitruo ...; is nunc Amphitruo eqs. (c. nom. propr. ut: Capt. 161 opus est Pistorensibus; eorum sunt aliquot genera Pistorensium. Pseud. 1010 'Harpax ...' tune es is Harpax? 1199 Harpax. : : is quidem edepol Harpax ego sum [Truc. 693]. CIC. Verr. II 2, 89 Agathinus ...; Agathini eius. al.). 138 quo pacto sit donis donatus plurimis; ea dona, quae illic Amphitruoni sunt data, abstulimus. 530 redibo actutum. : : id 'actutum' diu est (sim.: TER. Andr. 314 interea fiet aliquid, spero. : : id 'aliquid' nil est. cf. p. 474, 30). Aul. 29 Cas. 39. 660 gladium — : : hem. : : gladium — : : quid eum gladium? Epid. 55 danista ... et is danista advenit una cum eo, qui argentum petit. Merc. 234. TER. Hec. 23 ita eam oppressit calamitas; eam calamitatem eqs. LEX Rubr. (CIL I^2 592) 1, 26 (24 Q. Licinius) eum Q. Licinium (item 33 et 36). CIC. Verr. II 1, 84. LIB. gener. chron. I p. 96, 76 ex Citiensibus ... de ea tribu Citiensium. al. variantur synonyma: PLAVT. Rud. 934 oppidum magnum communibo, ei ego (Merula, elego codd. deficiente A) urbi Gripo indam nomen. ENN. frg. var. 60 imperium ... id regnum. repetitur pronomen: LEX Mamil. (grom. p. 265, 12) si is, unde ea pecunia petita erit, condemnatus erit, eam pecuniam ... exigito (LEX Falcid. [dig. 35, 2, 1 pr.]). SCAEV. dig. 8, 5, 20, 1 cum id quoque ius fundi ... videretur, id quoque cessurum legatario. excipitur enuntiatum: CIC. har. resp. 47 nisi exercitum Caesaris, in quo ..., nisi eum, inquam, exercitum eqs.

③ repetitur pronomen in novis membris adiungendis: PLAVT. Rud. 40 filiola virgo ... parvola; eam ... vir mercatur pessumus; is eam ... leno advexit virginem. CIC. Verr. I 21 cum ... M. Metello obtigisset, ut is (sc. M. M.) ... quaereret, nuntiatur mihi tantam isti (sc. Verri) gratulationem esse factam, ut is (sc. V.; del Kayser) domum ... pueros mitteret eqs. II 4, 96 Chrysas est amnis ...; is ... habetur deus ...; fanum eius est in agro ...; in eo Chrysae simulacrum est ...; id iste poscere ... non ausus est. Caecin. 22 fundum ... ad eum fundum ... eius autem fundi ... oleae ...; ad eas eqs. Brut. 97 legi tabellariae ... Briso ... restitit eaque res P. Africano vituperationi fuit, quod eius auctoritate eqs. LIV. 1, 3, 7 Silvius ... regnat ...; is Aeneam Silvium creat; is deinde Latinum Silvium; ab eo eqs. VLP. dig. 3, 5, 16 (17) si ... aream emerit et in ea insulam aedificaverit eaque corruerit. al. pronomina variantur: QVINT. inst. 7, 10, 7 pars hominis est manus eius digiti, illorum quoque articuli.

④ plur. de singulis rebus adhibetur (iuxta sing. l. 59; in lusu verborum l. 54; cf. etiam p. 466, 34. 471, 61 sqq.): PLAVT. Rud. 519 quin tu hinc is a me ...? : : eas. easque res agebam commodum. TER. Hec. 578 non clam me est ... tibi me esse suspectam, uxorem tuam propter meos mores hinc abisse, etsi ea dissimulas sedulo. CORNELIA epist. frg. 1 dices pulchrum esse inimicos ulcisci; id neque maius neque pulchrius cuiquam atque mihi esse videtur, sed si liceat re publica salva ea persequi; sed quatenus id fieri non potest eqs.

β structura solutiore: ① post participia: Ⓐ abl. absolutum: CIC. Sest. 54 spirante etiam re publica ad eius spolia detrahenda advolaverunt. 70 magistratibus ... designatis, cum omnes ... spem ... in eorum fidem convertissent eqs. 143 Hercules, cuius corpore ambusto vitam eius ... immortalitas excepisse dicatur. Brut. 191 cum convocatis auditoribus legeret iis ... volumen suum (cf. Kroll ad l.). CAES. Gall. 4, 21, 6 quibus auditis ... eos domum remittit. civ. 3, 53, 4. 3, 93, 6. BELL. Hisp. 1, 4 (v. p. 471, 64). LIV. 1, 28, 10 duabus admotis quadrigis in currus earum ... inligat Mettium. 1, 43, 12. 3, 56, 9. al. VAL. MAX. 1, 1, 3 re ... ad senatum relata iussu eius ... redierunt. 1, 5 ext. 1 Sami Prienensibus auxilium ... inplorantibus ... sibullam eis ... miserunt. CVRT. 3, 11, 3 subductis ... equitibus praefectum eorum ... iubet. 5, 5, 4. 6, 5, 21. SPART. Hadr. 11, 6 petente illo commeatum Hadrianus ei lavacra ... exprobravit. CAPITOL. Pius 5, 1. al. Ⓑ partic. coniunct.: CIC. fin. 2, 55 addebat ... se in legem ... iuratum contra eam facere non audere. 4, 28 exponens differentias animantium ait alias earum eqs. CAES. Gall. 1, 12, 3 eos impeditos ... adgressus magnam partem eorum concidit. 2, 10, 2 hostes impeditos nostri ... adgressi magnum eorum numerum occiderunt. 4, 35, 3 quos tanto spatio secuti, quantum ..., complures ex iis occiderunt. VLP. dig. 2, 15, 10 de re filiorum ... transigentem patrem minime eis obesse placet. al. © gerund.: LIV. 32, 40, 11 uxor Nabidis nunc singulas feminas ... nunc plures ... accersendo ... non aurum modo iis, sed ... vestem quoque ... ademit. 43, 15, 7 in equitibus recensendis tristis ... eorum ... censura fuit.

[Buchwald]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(II) *post pron. relat. sim.* (*in adiungendo altero membro [alio nomine subiecto l. 6. 16. 18. 21]; aliter p. 465, 11; c. nomine repetito l. 10*): PLAVT. Capt. 555 multos iste morbus homines macerat, quibus insputari saluti fuit atque īs (his *B*^{2}) profuit (LVCR. 4, 964 quo quisque ... studio devinctus adhaeret aut quibus in rebus ... sumus ... morati atque in ea ratione fuit contenta magis mens *eqs.*). Poen. 624 fortunati omnes sitis, quod certo scio nec fore nec fortunam id scituram fieri (Trin. 1141 quem ego nec qui esset noram neque eum ante usquam conspexi prius. CIC. Brut. 258 fin. 2, 5. 38 LIV. 28, 8, 3). CIC. Phil. 1, 24 eas leges, quas ... tulit, quibus latis gloriabatur eisque (hisque *var. l.*) legibus rem publicam contineri putabat, ... eas, inquam, ... leges *eqs.* (orat. 9 quam intuens in eaque defixus. Tusc. 3, 16 temperans, quem Graeci σώφρονα appellant eamque virtutem σωφροσύνην appellant. 5, 8 [*v. app. crit.*]. ad Brut. 1, 10 [9, 18 Sj.], 1. VARRO frg. Aug. civ. 7, 17 p. 295, 28 D. de diis ..., quibus aedes dedicaverunt eosque ... notaverunt. LVCR. 1, 721. *al. cf. l. 31*). orat. 61 oratoris ..., quem ... excellere ..., cetera in eo latere indicat nomen ipsum. fin. 1, 42 quoniam ... id est ... summum bonorum ..., quod ipsum nullam ad aliam rem, ad id autem res referuntur omnes. ac. 2, 23 scientiam ..., quam nos non comprehensionem modo rerum, sed eam stabilem quoque ... esse censemus (LACT. inst. 7, 11, 9). Att. 10, 16, 3 Cato, qui Siciliam tenere nullo negotio potuit et, si tenuisset, omnes boni se ad eum contulissent *eqs.* LIV. 24, 11, 7 consules ... edixerunt, ut, qui ... ipse aut pater eius census fuisset ... aut cui *eqs.* (26, 34, 6 qui eorum aut ipsi aut parentes eorum). TAC. ann. 3, 24, 2 filiae ac neptis, quas urbe depulit adulterosque earum ... punivit. AVG. beat. vit. 5 p. 92, 21 cui parti terrae ... me admoveam eamque (atque *l. v.*) contingam, ... ignoro. *al.* quisquis ... isque: DECRET. imp. Marci Call. dig. 4, 2, 13 (= 48, 7, 7) quisquis ... probatus mihi fuerit rem ullam debitoris ... sine ullo iudice temere possidere ... isque (eumque *loc. gem.*, *'fuitne* ipseque *?' Mommsen*) sibi ius ... dixisse. *?* si quis ... isque: S. C. Iunc. (dig. 40, 5, 28, 4; *a. 127?*) si quis ex his, qui ... libertatem ... debere⟨n⟩t servo, qui ..., (*subaudiendum* erit *?*) isque (*delendum censet Mommsen sec. Haloandrum*) adesse negabitur *eqs.*

(III) *pro pron. refl.*: (A) *in enunt. primario* (*vix recte trad.*: RHET. Her. 4, 24, 33 CIC. Brut. 220. *sg. pro pl. l. 59*): LEX XII tab. 10, 7 qui coronam parit ipse pecuniave eius virtutisve ergo [ar]duitur ei (*dub., cf. Riccobono ad l.*). CIC. Sull. 81 cui cum adfuit post delatam ad eum ... coniurationem, indicavit se audisse *eqs.* (*in enunt. particip. ut*: Mil. 39 qui ipse ... Italiae ... eius fidem imploranti signum dedit. NEP. frg. 26 qui ... philosophiam ante eum incomptam ... sua confirmavit oratione. ITALA Matth. 7, 11 [cod. k, Cypr. epist. 55, 23 p. 641, 5] pater ... dabit bona poscentibus eum [*gr.* αὐτόν, *cett. et Vulg.* se]). CIL VIII 76 (*a. 186*) Demetrianus ... super legitima honoris flam(onii) perpet(ui) sui et HS duo milia nummorum patris eius ... translata (INSCR. AnnEpigr. 1908, 161 cisternam sua pecunia ob munificentiam eius fecit. *cf. l. 63*). XIII 4301^{a} posuer(unt) hi, qui infra scribti sunt, cura eorum (*seq. nomina*). ITALA deut. 25, 2 (Lugd.) flagellabunt eum in conspectu eorum (*gr.* αὐτῶν, *Vulg.* coram se, *Aug. quaest. hept. 5, 45* ante se). Matth. 3, 4 (cod. a *al.* = VVLG. *var. l.*) Iohannes habebat ... zona ... circa lumbos eius (*pars codd.* suos, *gr.* αὐτοῦ). 13, 43 (cod. a *al.* = VVLG. *var. l.*) fulgebunt ... in regno patris eorum (*gr.* αὐτῶν, *pars codd.* sui). HERM. Pal. vis. 3, 5, 2 qui *lapides* ... conveniunt in iuncturis eorum cum aliis lapidibus (*gr.* αὐτῶν, *vulg.* et conv. commissurae eorum cum ceteris l.). 3, 7, 6 non salvabuntur propter durum cor eorum (*gr.* αὐτῶν, *vulg.* duritiam cordis sui). sim. 8, 6, 2 (= vulg.) quorum ... vidit deus puras mentes ... et servituras (-ros *vulg.*) ei (*gr.* αὐτῷ). CHIRON 178 tussiunt ... quam si putes in eius pectore ossum ... habere. 355 humores eius ... emittunt (*cf. p. 471, 61 sqq.*). DIDASC. apost. 43, 3 Adam ... a ligno vitae eum alienavit. 51, 12 ante adventum eius (*gr. 6, 22, 5* αὐτοῦ) libertatem eius (hominis *coni. Funk*) et incredulitatem populi ... significaturus. *al. v. et p. 458, 66.* *iuxta* proprius (*cf. l. 47*): EXC. barb. p. 234, 19 Fr. iudices ... secundum proprias eorum generationes finierunt. p. 270, 22. RVSTIC. c. aceph. p. 1243^{A} propria eius (*i. q. sua*) natura. (B) *in enunt. secundario* (*dub. trad.*: CIC. Att. 12, 28, 3): RHET. Her. 1, 14, 24 necessitudinem, ut ille, qui ad diem commeatus non venit, quod eum (se *Quint. inst. 7, 4, 14; cf. Kroll, Philol. 89, 1934, 66*) aquae interclusissent. CIC. Quinct. 88 postularet, ut ei (*dett.*, eius *cett.*) liceret (BELL. Hisp. 22, 5; *v. Klotz ad l.*). Verr. II 1, 86 Mil. 39 fin. 4, 18 de orat. 1, 232. CAES. Gall. 1, 6, 3 *se Allobroges* vi coacturos, ut per suos fines eos ire paterentur. 1, 11, 3. *al.* BELL. Afr. 33, 1 se et frumentum et quaecumque res eis suppeteret, ... subministraturos. *al.* NEP. Them. 8, 3 cum *Corcyrenses* ... animadvertisset timere, ne propter se (*Themistoclem*) bellum iis ... Athenienses indicerent. LIV. 1, 54, 5 (*antea*: se). 1, 56, 10 cupido incessit animos iuvenum sciscitandi, ad quem eorum regnum ... esset venturum (*cf. p. 465, 11*). 9, 5, 9 ipsi maioresque eorum (*cf. supra l. 24*). *al.* SEN. contr. exc. 4, 6$^{tit.}$ redierunt similes *pueri rure*; quaerenti matri, uter eius sit, non indicat *maritus*. PHAEDR. app. 11, 4 Phryx ... interrogavit, an plus adversarius valuisset eius (suus *V*). SEDVL. op. pasch. 5, 36 p. 301, 6 Petrum dominus, an eum (*carm. pasch. 5, 410* se) diligat, ... interrogat. OP. imperf. in Matth. 52 p. 932$^{in.}$ omnes milites festinant arma sua aspicere, ubi sit gladius eius, ubi lorica sit posita. *et saepe.*

b *in oppositione pertinet ad membra orationis singula*: α *priora*: (I) *iuxta* hic (*nomina non aequali modo posita sunt praeter l. 9*): PLAVT. Trin. 1049 male fidem servando illis quoque abrogant etiam fidem, qui nil meriti; quippe eorum (*sc. qui male fidem servant*) ex ingenio ingenium horum probant (*de subi., ut*: CIC. fin. 3, 22 cum ... illa, quae officia esse dixi, proficiscantur ab initiis naturae, necesse est ea ad haec referri. PLIN. nat. 15, 9 oliva constat ... amurca; sanies haec est eius amara). VARRO ling. 5, 67 quod Iovis Iuno coniunx et is caelum, haec terra. PAVL. dig. 9, 4, 19, 2 servus ... eiusque vicarius ... is exercitor ... hic vicarius. *al.* *transit ad usum praepar.* (*p. 474, 6 sqq.*): CIC. Att. 12, 19, 4 vides et officium agi meum ... et ... Ciceronis rem; me quidem id multo magis movet, quod mihi est ... antiquius, praesertim cum hoc alterum *eqs.* (II) *alterum membrum repetitur*: CIC. Att. 15, 17, 1 duas *litteras* accepi postridie Idus, alteram eo die datam, alteram Idibus. *?* LIV. 7, 30, 11 misericordiam ... auxilium ... eam (*v. app. crit.*) ... auxilium. (III) is *solum ponitur* (*cf. p. 466, 75*): CIC. inv. 2, 99 horum trium generum idcirco in unum locum contulimus exempla, quod similis in ea (*sc. genera*) praeceptio ... traditur. de orat. 2, 137 ei, quem pater patratus dediderit, si is non sit receptus *eqs.* orat. 15 hoc Periclem praestitisse ceteris dicit oratoribus Socrates, quod is Anaxagorae ... fuerit auditor. off. 3, 112 L. Manlio ... M. Pompeius ... diem dixit, quod is (*om. p*) paucos sibi dies ... addidisset. VARRO rust. 2, 9, 11 dandum potius hordeacios quam triticios panes, magis enim eo aluntur *canes* (LIV. 32, 38, 2 magis ... de Argis quam de Corintho sollicitus, optimum ratus Nabidi eam ... dare. GELL. 2, 6, 5 [= MACR. Sat. 6, 7, 8] 'taxare' pressius ... est quam 'tangere', unde id ... inclinatum est). NEP. Alc. 8, 3 se coacturum Lysandrum dimicare ...; sibi ... esse facile Seuthem ... deducere, ut eum ... depelleret. Paus. 3, 5 (*3, 4* Lacedaemonii) ab ephoris in vincla ... est coniectus, licet enim legibus eorum cuivis ephoro hoc facere regi. reg. 2, 2 dum id *imperium* studuit munire, nullius pepercit vitae, quem eius insidiatorem putaret. LIV. 5, 27, 6 sunt et belli sicut pacis iura iusteque ea (*sc. bella; cf. Weissenborn-Müller ad l.*) ... didicimus gerere. *al.* *neglegentius*: LIV. 1, 3, 3 Ascanius ...; haud ambigam ..., hicne fuerit Ascanius an maior quam hic ..., quem Iulum eundem Iulia gens auctorem nominis sui nuncupat; is (*i. hic*) Ascanius *eqs.*

β *posteriora*: (I) *iuxta* hic: LIV. 4, 61, 11 Artenam ...; praebet errorem, quod eiusdem nominis urbs ... fuit; sed eam ...; altera haec *eqs.* CELS. 3, 20, 1 alter quoque morbus est aliter phrenetico contrarius; in eo ...; in hoc *eqs.* PLIN. nat. 10, 205 aesalon vocatur parva avis ..., cuius pulli infestantur a volpibus; invicem haec catulos eius ('*an†* volpis *?' Mayhoff, sed v. p. 471, 61*) ipsamque vellit. 13, 7 resina aut cummis adiciuntur ad continendum odorem in corpore; celerrime is evanescit ..., si non sunt haec addita. (II) *iuxta* ille: CIC. de orat. 2, 58 princeps Xenophon ..., post ... Callisthenes ... scripsit historiam, et is quidem rhetorico paene more, ille autem superior *eqs.* Att. 12, 22, 2 de Rutilia ... scribes ad me ... et num Clodia vixerit; id de Marcello ... sciri potest, illud autem de M. Cotta. PAVL. dig. 9, 2, 31 si putator ex arbore ramum cum deiceret ... hominem ... occidit, ita tenetur, si is in publicum decidat nec ille proclamavit. (III) *aliae formae bimembres*: PLAVT. Cas. 767 (*762* seni ... vilico) senex ... vilicus is (hic *P*, *v. Leo ad l.*). PAVL. dig. 2, 11, 5 pr. si duo rei stipulandi sint et uni debitor ... promiserit, alter autem impedierit: ita demum exceptio adversus alterum (*sc. unum*) danda est, si socii sint: ne prosit ei ('qui impediit *vel similia exciderunt' Mommsen*) dolus propter societatem. 49, 15, 19, 9 si is, qui emat ab hoste, pluris alii ius pignoris ... cesserit, non eam quantitatem, sed priorem ... reddere debet. (IV) is *solum ponitur*: RHET. Her. 3, 22, 36 imitetur ars ... naturam et, quod ea (*sc. natura*) desiderat, inveniat. CIC. off. 3, 27 si hoc natura praescribit, ut homo homini quicumque sit, ob eam ipsam causam, quod is (*om. Pp*) homo sit, consultum velit, *eqs.* VARRO rust. 1, 6, 6 campester locus is melior, qui totus aequabiliter in unam partem verget, quam is, qui est ... aequos, quod is ... fieri solet uliginosus. TAC. ann. 2, 85, 4 actum ... de sacris Aegyptiis Iudaicisque pellendis ...; quattuor milia libertini generis ea (*sc. Iudaica, cf. Ios. antiq. 18, 84*) superstitione infecta *eqs.*

γ *et prius et posterius*: PLAVT. Cas. 53 sqq. (*interpol. ?*) pater filiusque ...: pater adlegavit vilicum, qui posceret sibi istanc uxorem: is (*pater*) sperat, si ei (*vilico*) sit data, sibi fore ...; filius ⌊is⌋ autem *eqs.* (⌊ ⌋ *A*, *om. P; cf.* 767 vilicus is). CIC. Verr. II 3, 114 Andronem ... legarunt ad Apronium ..., ut is apud eum causam aratorum ageret ab eoque peteret *eqs.* div. 2, 79 Caesarem ... hostem et hospitem vidit *Deiotarus*; ... is (*C.*) cum ei (*D.*) ... tetrarchian eripuisset *eqs.* Tusc. 2, 8 nobis ... videtur, quidquid litteris mandetur, id commendari omnium eruditorum lectioni decere, nec, si id (*sc. commendare eruditis*) ipsi minus consequi possumus, idcirco minus id (*sc. litteris mandare; deest in parte codd., del. Bake*) ita faciendum esse sentimus. VARRO rust. 1, 2, 14 vilicus agri colendi causa constitutus atque appellatus a villa, quod ab eo in eam convehuntur fructus. NEP. Eum. 2, 2 cui Alexander ... anulum suum dederat, Perdiccae, ex quo omnes coniecerant eum regnum ei commisisse, quoad liberi eius (*A.*) *eqs.* Hann. 7, 2 legati Carthaginienses Romam venerunt, qui senatui populoque Romano gratias agerent, quod cum iis (*R*, hiis *P*, his *rell.*) pacem fecissent ob eamque

[Buchwald]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rem corona aurea eos (*sen. pop. R.*) donarent simulque peterent, ut obsides eorum (*Carthag.*) Fregellis essent. Pel. 3, 2 magistratuum . . . ad auris pervenit exules in urbem venisse; id illi . . . despexerunt . . .; accessit . . ., quod magis aperiret eorum (*sc. magistratuum*) dementiam; allata est enim epistula . . ., in qua omnia de profectione eorum (*sc. exulum*) perscripta erant. *morosius dictum*: VITR. 8, 3, 22 fons, e quo qui . . . biberint . . .; iucundam eam esse potionem fontis eius.

2 *sententia completur vel augetur* (*saepe c. emphasi quadam, hic illic subaudienda oppositione* [*p. 464, 13. 14. 44, morosius p. 464, 45*] *vel notione q. e.* '*idem*' [*l. 26. p. 464, 16. 70. al.*]; *res explicatur p. 464, 58. 465, 55 sqq. 467, 7. al.*; *sententia per merum parallelismum resumitur e. g.* CIC. Verr. II 3, 187 [*imitatur praefationem donationis*] quandoque tu nulla umquam mihi in cupiditate . . . defuisti omnibusque in isdem flagitiis mecum . . . versatus es, ob eas [*O*, hasce *β*, '*vix deterius*' *Klotz*] res *eqs.*): **a** *excipiuntur nomina sim.*: **α** *nomina, adi.* (*participium l. 72*): Ⓘ *interrupta oratione*: Ⓐ *eodem casu*: PLAVT. Mil. 1293 quaevis alia quae morast aeque, mora minor ea videtur quam quae propter mulieremst (*nomine repetito ut*: CATO agr. 46, 1 locum quam optimum . . . poteris . . ., eum locum . . . vertito. SENT. Minuc. [CIL I² 584] 40 prata, quae . . ., ea prata invitis Langensibus et Odiatibus [*eqs.*] . . ., quem quisque eorum agrum posidebit, inviteis eis niquis sicet *eqs.* LIV. 1, 49, 9 Octavio Mamilio Tusculano — is . . . princeps . . . erat . . . — ei Mamilio *eqs.* GELL. 18, 7, 2 APVL. apol. 17 met. 1, 2, 1. *cf. l. 28. p. 464, 3*). Persa 638 hominem, quando animam ecflavit, quid eum quaeras qui fuit? 766 omnia quae tu vis, ea cupio (CIC. de orat. 2, 47. SCAEV. dig. 5, 2, 13 [*formula testamenti*] ea omnia, quae . . ., ea. *cf. p. 464, 17*). Stich. 620 tantillum loculi, ubi catellus cubet, id mihi satis est loci. LEX Bant. (CIL I² 582) 12 pr(aetor), quei . . ., is. CATO agr. 20, 1 columellam . . ., quae in miliario stat, eam recte stare oportet. CORNELIA epist. frg. 2 quem (*sc. Tiberium Gracchum*) oportebat omnium meorum, quos antedhac habui liberos, partis eorum (*del. Peter, de coram cogitans,* meorum *Roth*) tolerare. QVADRIG. hist. 7 M. Manlius, quem . . . cuiusque . . ., is *eqs.* CIC. Verr. II 4, 125 (*v. p. 472, 33*). 5, 139. dom. 104 (*c. emphasi*) Publiusne Clodius, qui ex pontificis maximi domo religionem eripuit, is in meam intulit? Sest. 59. Brut. 141 σχήματα . . . quae vocant Graeci, ea . . . eaque. 205. 287. fin. 3, 17 cognitiones, quas . . ., eas igitur *eqs.* Tim. 38 reliquorum . . ., quos . . ., . . . eorum (*Plat. Tim. 40ᵈ aliter*). off. 1, 159 num haec communitas, quae . . ., ea sit . . . anteponenda. Att. 1, 3, 2 signa, quae . . ., ea sunt . . . exposita; nos ea non vidimus. fam. 15, 2, 1 Parthos, si . . ., eos. S. C. Trebell. (dig. 36, 1, 1, 2) actiones, quae . . ., eas. VARRO rust. 3, 1, 3 Thebae, quae . . ., eae. CATVLL. 10, 30 meus sodalis, Cinna est Gaius, is sibi paravit lecticarios (*aliter dist. Kroll*). LIV. 1, 19, 1 urbem novam, conditam vi et armis, iure eam . . . condere parat (*v. Conway-Walters ad l.*; *item post partic. coniunct.*: LIB. col. I grom. p. 238, 20 Claudius . . . agrum eius *oppidi* limitibus Augusteis censitum militibus eum adsignari iussit). SCAEV. dig. 34, 1, 18, 5 libertos . . ., ubi . . ., ibi eos morari. PAVL. dig. 8, 2, 28 foramen . . ., quod (si q. *Mommsen*) esset . . ., id *eqs. al.* *per hebraismum*: ITALA gen. 2, 17 (Ps. Aug. quaest. test. I 127, 25) de ligno . . ., unde . . ., non edetis ex eo (*gr.* ἀπ' αὐτοῦ, *om. Vulg.*). 13, 15 (Hil. in psalm. 138, 40) omnem terram, quam . . ., tibi dabo eam (*gr.* αὐτήν, *om. Vulg.*; *cf. l. 76. 79*). act. 21, 11 (Anon. proph. p. 22, 416) virum, cuius . . ., sic alligabunt eum (*om. gr. et Vulg.*). *al.* Ⓑ *antecedit nom. pendens q. d.* (*absol. l. 72; per anacoluthon l. 67. 71*): PLAVT. Capt. 809 pistores . . ., qui alunt . . . sues . . ., eorum si quoiusquam scrofam . . . conspexero. 816 piscatores, qui . . ., eis ego ora verberabo (*cf.* Pseud. 719 servos, qui . . . qui . . ., ei os [*P*, eius *A*] sublevi modo). Men. 59 Epidamniensis ille, quem . . . qui . . ., ei liberorum . . . nihil erat. Mil. 142 unum conclave, concubinae quod dedit miles, quo . . ., in eo conclavi *eqs.* (*c. attractione inversa; cf. l. 19*). CATO orig. 83 (Gell. 3, 7, 19) Leonides Laco, qui . . ., propter eius virtutes *eqs.* LEX par. fac. Put. (CIL I² 698) 1, 10 paries, qui est propter viam, in eo pariete *eqs.* VARRO ling. 9, 78 signa, quae . . ., . . . in . . . membris eorum. 10, 45 analogia quae dicitur, eius genera sunt duo. CIC. fin. 2, 107 haec leviora ponam: poema, orationem cum . . . scribis . . ., cum . . ., cum . . ., signum, tabula, locus amoenus . . ., — sed ea, quae dixi, ad corpusne refers? 3, 11 ceterae philosophorum disciplinae . . . eas. LIV. 41, 9, 11 (*ex senatus consulto*) dictator, consul . . ., apud eorum quem *eqs.* VICTORIN. POETOV. in apoc. 4, 5 haeretici . . ., qui . . ., adsunt eis animalia . . ., Iudaei autem, qui . . ., adsunt eis alae *eqs.* HIER. tract. p. 406, 10 manifestum est, quod Iudaei . . ., quia . . ., non eos agni carnes comedere. BENED. reg. 58 noviter veniens quis . . ., non ei facilis tribuatur ingressus. *al.* *per hebraismum*: ITALA gen. 28, 13 (Lugd., *al.*) terra (terram *Aug.* [*?*] *un. eccl. 6, 13 p. 245, 4. al.*) supra quam tu dormis (super eam *add. Aug. l. c. al.*), tibi dabo eam (*gr.* ἡ γῆ [τὴν γῆν *var. l.*], ἐφ' ἧς . . . ἐπ' αὐτῆς, σοὶ δώσω αὐτήν, *Vulg.* terram . . . tibi dabo). prov. 30, 17 (Tract. RevBén. 24, 1907, 333) filius inritans patrem . . . evellent corvi oculos (-li *cod.*) eius (*gr.* ὀφθαλμὸν . . . αὐτόν; VVLG. oculum, qui . . ., effodiant eum). *numero mutato*: VVLG. Ioh. 17, 2 ut omne quod dedisti ei ⌊det eis⌋ (⌊ ⌋ d. ei *vel* d. illi *pars Italae*, habeat *cod. d* [ἔχη *D*]) vitam aeternam (*gr.* ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσει αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον). Ⓒ *liberius*: PLAVT. Asin. 408 Libanum in tonstrinam ut iusseram venire, is nullus venit. Ⓓ *per attractionem inversam q. d.* (*cf. p. 464, 42*): LEX censor. (dig. 50, 16, 203) servos, quos domum quis ducet suo usu, pro is portorium ne dato. Ⓔ *per anacoluthon*: AVR. Fronto p. 43, 16 v. d. H (p. 57 N.) deos . . . omnis, qui . . ., eorum deorum unumquemque.

Ⓘ *arto conexu* (*eodem casu praeter l. 28; de nom. pendente v. Svennung, Unters. Pallad. 178 sqq.*; *aliter* CIL VI 1959 [= 4013, *s. I*] apparitor sacris omnium immunis, is dedit *eqs.* 3937. 5488. 5900*? al.*): PLAVT. Bacch. 945 nostro seni huic stolido, ei profecto nomen facio ego Ilio. Cas. 55 filius, is autem armigerum adlegavit suom (767). Merc. 211 neque credibile est forma eximia mulierem, eam (meae *Lomann*) me emisse ancillam matri. Mil. 26 edepol vel elephanto in India, quo pacto ei (*A*, *om. P*) pugno praefregisti bracchium (*sc. dicam*). 1435 scelus viri Palaestrio, is me in hanc inlexit fraudem. Most. 592 sortem accipe. : : immo faenus, id primum volo. Poen. 302 aurum, id fortuna invenitur, natura ingenium bonum (*cf. Leo ad l.*). 1069 pater tuos, is erat frater patruelis meus et is me heredem fecit. Trin. 889 pax, id est nomen mihi. CATO agr. 5, 3 amicos domini, eos habeat sibi amicos vilicus. 157, 3 cancer ater, is olet. CIC. rep. 6, 26 nec . . . tu is es, quem forma ista declarat, sed mens cuiusque, is est quisque, non ea figura, quae digito demonstrari potest. fin. 5, 23 quia ⌊ista animi tranquillitas⌋ (⌊ ⌋ *del. Schiche*), ea ipsa est beata vita. SALL. Catil. 37, 4 urbana plebes, ea vero praeceps erat. *?* SEN. epist. 58, 33 quaeremus, pars summa vitae utrum ea (*del. Haase, cf. Axelson, Neue Sen.-Studien 1939, 184*[33]) faex (*codd. dett.*, haec *codd. optt.*) sit an *eqs.* VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 7 p. 7, 5 auctori . . . totius creaturae istius verbo cognomen est ei. HIL. in Matth. 17, 11 Petrum . . . silentem tali eum sermone praevenit. CIL III 9508 (= INSCR. christ. Diehl 3835ᶜ; *a. 382*) Peregrinum filium . . . collocabi eum. Ps. APVL. herb. 49 l. 3 (*v. app. crit.*) herbae heliotropiae pulverem . . . ex ea aut sucum eius (62 l. 10. 74 l. 4. *cf.* 78 l. 3 herbae graminis decoques eius florem. *al.*). OP. imperf. in Matth. 20 p. 746ⁱⁿ· sicut . . . ecclesiam . . . nulla eam adversitas diruere potest, sic talem Christianum, qui . . ., nulla eum adversitas diruere potest. BENED. reg. 2, 10 inoboedientibus . . . ovibus poena sit eis praevalens . . . mors. *al.* *collective*: CATO agr. 5, 8 faenum cordum, sicilimenta de prato, ea arida condito. 8, 1 ficos mariscas in loco cretoso . . . serito: Africanas et Herculaneas, Sacontinas . . ., eas in loco crassiore . . . serito. *per hebraismum*: ITALA gen. 2, 17 (Ps. Cypr. tract. 38. *al.*) de ligno . . . non edes ex eo (*gr.* ἀπ' αὐτοῦ, *Vulg.* de ligno . . . ne comedas). 29, 24 (Lugd.) dedit . . . Laban Liae filiae suae Zelpham ancillam suam ei in ministerio (*gr.* τῇ θυγατρί . . . αὐτῇ, *hebr.* לְלֵאָה . . . לָהּ). deut. 32, 4 (Iren. 3, 18, 7) deus, vera opera eius (*gr.* θεός, . . . αὐτοῦ, *Vulg.* dei . . . opera).

β pron.: Ⓘ *interrupta oratione* (*per attractionem inversam q. d. l. 50. 61. 83; per anacoluthon l. 48. 71. 75. 78. 83; nota* 'ego, qui . . ., ei' *p. 465, 2*): ille: PLAVT. Asin. 527 illos, qui dant, eos derides; qui deludunt, deperis. Poen. 120 ille, qui adoptavit hunc sibi pro filio, is illi Poeno huius patruo hospes fuit (*nota morositatem dicendi*). 391 omnia illa, quae dicebas tua, esse ea memorares mea (*cf. p. 463, 25*). Pseud. 529 ab hoc lenone . . . tibicinam illam, tuos quam gnatus deperit, ea circumducam . . . lenonem ('*totus locus graves dubitationes movet*' *Leo*). Truc. 745 illis quibus invidetur, i rem habent. CATO or. frg. 51 illi, unde petitur, ei potius credendum esse. TER. Ad. 358 si illum potest, qui alicui rei est, etiam eum ad nequitiem adducere. CIC. Phil. 2, 30 Brut. 275. orat. 71 ea quidem (fin. 5, 71 Tusc. 4, 60). Tusc. 1, 78 off. 3; 13 fam. 13, 28, 3 VARRO rust. 1, 40, 1. GELL. 3, 10, 5 eos quoque. 17, 20, 2 verba illa Pausaniae, inter convivas amorem vice sua laudantis, ea verba *eqs. al.* hic: PLAVT. Aul. 34 hic, qui poscet eam sibi uxorem senex, is adulescentis illius est avonculus. Mil. 352 ego hoc, quod (*A*, quid *P*) ago, id me agere oportet, hoc observare ostium. Most. 98 hoc vosmet ipsi . . ., proinde uti nunc ego esse autumo, quando dicta audietis mea, haud aliter id dicetis. 841 haec, quae possum (*sc. obtueri*), ea mihi . . . cuncta . . . placent. Poen. 645 hunc chlamydatum quem vides, ei Mars iratust. *al.* CIC. de orat. 2, 125 haec ipsa, quae . . ., ea . . . fuerunt. off. 1, 159 num haec communitas, quae . . ., ea (*om. pars codd.*) sit etiam . . . anteponenda. LIV. 1, 26, 10 huncine . . ., quem . . ., eum. MELA 1, 3 omne . . . hoc, quidquid est . . ., unum id est. COMM. apol. 54 hunc ergo, cum legitis . . ., invenietis eum *eqs.* CHIRON 120 his, qui febricitat, necesse erit sanguis eis detrahetur. *al.* is (*dub.* GAIVS inst. 1, 43 ei qui . . ., . . . ei [*om. Kuebler*]): PLAVT. Aul. 144 id, quod . . . optimum esse arbitror, te⟨d⟩ id monitum advento. Men. 162 id . . . quod tu vis, id aio atque id nego. TER. Hec. 14 in iis, quas primum Caecili didici novas, partim sum earum exactus, partim vix steti. CIC. Brut. 101 is soceri instituto, quem . . . — cui tamen . . . — is tamen instituto Laeli Panaetium audiverat. fin. 5, 22 id ipsum honestum, quod . . ., id (*om. pars codd., cf. Madvig ad l.*). Tusc. 2, 16 id, quod natura . . . respuit, ne scilicet . . . diceres . . ., in eo (*del. Bentley*) . . . philosophia permanet. 3, 71 id, quod alii rectum opinantes aegritudini se solent dedere, id hi turpe putantes *eqs.* VARRO ling. 9, 51 hi ea, quae natura declinari non possunt, eorum declinatus requirunt. CELS. dig. 32, 79, 1 eos (*sc. nummos*; '*del.*' *Mommsen*), quos . . ., eos legato contineri. IVLIAN. dig. 39, 6, 21 eum, qui . . . pecuniam accepisset, plerique . . . responderunt mortis causa eum ('eam *?*' *Mommsen*) capere. GAIVS inst. 1, 59 eam, quae . . ., non potero eam uxorem ducere. 3, 129. 130. SCAEV. dig. 5, 2, 13 (*v. p. 463, 25*). VLP. dig. 43, 24, 11 pr. is, qui . . ., ait Labeo . . . eum teneri. *al.* *?* iste: PLAVT. Capt. 112 istos captivos

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

duos, ... quos ..., eis (*Seyffert*, his *codd. deficiente A*). ego, nos (*cf. infra l. 75*): PLAVT. Rud. 1292 ego, qui in mari prehendi ... vidulum, ei darei negatis quicquam. CIC. Manil. 55 nos, quorum maiores ..., ei *eqs.* nat. deor. 1, 61 ego ipse pontifex, qui ..., is ... velim. *al.* tu, vos (*cf. infra l. 78*): PLAVT. Pseud. 226 tu ..., quae ... argentum mihi iam iamque ... numeras, ea pacisci modo scis, sed quod pacta es non scis solvere. CIC. Manil. 33 ut vos, qui modo ... videbatis, ei (hi *H*, *om. E*) nunc ... audiatis. *sim.*: PLAVT. Epid. 329 quid illum facere vis, qui, tibi quoi divitiae domi maximae sunt, is nummum nullum habes: *al.*

ⓘ **qui is** (*in interrog. obl. l. 26; cf. l. 9 et* 'qui hic' *vol. VI 3, 2743, 21 sqq.*, 'qui ille' *vol. VII 1, 360, 33 sqq.; aliter in formulis coniunctionalibus* 'quod si' [TER. Andr. 258 ARNOB. nat. 7, 30 p. 264, 17], 'quod utinam' [TER. Phorm. 157 CIC. Rab. perd. 10]; *dub. vel falso trad.*: VARRO rust. 1, 12, 3 e quibus ... ⌊ex iis partibus⌋ [⌊ ⌋ *del. Iucundus; cf.* 3, 6, 4]. LIV. 8, 37, 8 [*emendatur ex* VAL. MAX. 9, 10, 1]. TERT. orat. 6 p. 185, 15 [*v. Diercks ad l.*]): PLAVT. Trin. 1023 inter eosne homines condalium te redipisci postulas? quorum eorum unus surrupuit currenti cursori solum ('*ὧν αὐτῶν*' *Leo in schedis, in editione cft. Cist. 691* quae ... illa [*v. vol. VII 1, 353, 40*]). CIL IX 10, 8 (*a. 341*) viro splendido, cui ... onorem patronatus ei oblatum est. AMM. 26, 10, 8 cuius memorandi⟨s⟩ virtutibus eius (*def. Löfstedt, Beitr. 94; cf.* 28, 6, 28). CHIRON 73 quam *hypochimam* ... intelleges eam maturam esse, suffricas oculum *eqs.* 334 aquam voment, quod contingit id ex paralisin stomaci *eqs.* RVFIN. Orig. in lev. 3, 8 p. 314, 18 requirant, ex quibus iis agris simila debet offerri. DIOSC. 2, 146 p. 234, 12 *zinziber*, quem ... ipsi eum ... uti solent. AVELL. p. 609, 12 (*v. app. crit.*). *al.* *per hebraismum* (*cf.* HIER. epist. 106, 54, 2 [*ad Vulg. psalm. 83, 6* beatus vir, cuius est auxilium abs te] in graeco invenisse vos dicitis: cui est auxilium eius abs te; quod quia nos in Latina interpretatione vitavimus, ... reprehendimur. cui enim non pateat, quod, si dicere voluerimus: 'cui est auxilium eius', apertissimum vitium sit et, quando praecesserit 'cui', sequi non debeat 'eius'? *cf. l. 43*): ITALA exod. 12, 30 (Aug. quaest. hept. 2, 44) non ... erat domus, in qua non erat in ea mortuus (*gr. ἐν ᾗ ... ἐν αὐτῇ, Vulg. om.* in ea). num. 13, 33 (Aug. loc. hept. 4, 38) terrae, quam exploraverunt ⌊eam⌋ (⌊ ⌋ *om. Aug. quaest. hept. 4, 22 cum Vulg.; gr. ἣν ... αὐτήν*). Marc. 1, 7 (cod. a *al.* = VVLG.) cuius non sum dignus ... solvere corrigiam calciamentorum eius (*gr. οὗ ... αὐτοῦ*). Luc. 3, 17 (cod. d *al.* = VVLG.) cuius ventilabrum in manu eius (habens v. in m. sua *cod. a al., gr. οὗ ... αὐτοῦ*). *al.* *per anacoluthon*: ITALA num. 13, 20 (Lugd.) quae terra sit, quam hi insident in ea (Aug. doctr. christ. 2, 13, 20 in qua ... super eam [*infra*: in quibus ... in ipsis], *qui addit*: quam locutionem magis alienae linguae esse arbitror quam sensum aliquem altiorem [*cf. l. 28*]; *gr. εἰς ἣν ... ἐπ' αὐτῆς* [*-τήν var. l.*], *Vulg. num. 13, 19* populum, qui habitator est eius). LACT. inst. 6, 3, 2 in qua *via* si quis in summum eius (*del. vel scribendum esse* enisus *censet Brandt*) evaserit. BENED. reg. 1 qui ... suis inclusi ovilibus pro lege eis est desideriorum voluptas. *al.*

b *excipiuntur enuntiata secundaria* (*verbum infinitum p. 467, 71 sqq.*): α *relativa vel relativorum vice fungentia*: ① **qui** (quis *l. 52*): Ⓐ *more aequali* (*c. mera variatione e. g.* LEX Atinia [Gell. 17, 7, 1] quod ..., eius rei. *cf. p. 472, 46*): LEX XII tab. 2, 2 quid horum fuit unum iudici arbitrove reove, eo dies diffissus esto. 2, 3 cui testimonium defuerit, is ... ito. PLAVT. Amph. 85 qui ... quive ..., eius ornamenta *eqs.* 187 quod numquam opinatus fui ..., id contigit, ut salvi poteremur domi (*explicatur ut* Mil. 1050 ut, quae te cupit, eam ne spernas, quae per tuam nunc vitam vivit. CIC. Quinct. 1 quae res ..., eae contra nos ambae faciunt ..., summa gratia et eloquentia). 426 quod egomet ... feci, ... id quidem hodie numquam poterit dicere (Rud. 322). Cist. 676 quamne ... accepi ... cistellam, ubi ea sit nescio. Stich. 59 qui manet ut moneatur semper servos homo officium suom ..., servos is (*P*, his *A*) habitu hau probust (*nomine repetito ut*: LEX Mamil. [grom. p. 263, 7] quo in loco ..., in eo loco. *ibid.* p. 263, 15 qui limites decumanosque ..., ne quis eos [*om. Lex Vrson. (CIL I² 594) 104, 13*] limites decumanosque *eqs.* SENT. Minuc. [CIL I² 584] 6 quem agrum ..., is ager. 33. *et passim. cf. p. 475, 1 sqq.*). Truc. 158 quae ..., ea omnia (CIC. leg. agr. 3, 7 [*v. p. 476, 82*]). 466 male quod mulier facere incepit, nisi ⟨id⟩ efficere perpetrat, id illi morbo, id illi seniost, ea illi miserae miseriast; bene si facere incepit, eius ⟨r⟩e⟨i⟩ nim⟨i⟩s cito odium percipit. GRACCH. or. frg. Gell. 15, 12, 4 zonas, quas plenas ... extuli, eas ... inanes retuli; ... amphoras, quas ..., eas. L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 45 quae natura ... darentur hominibus, in eis rebus *eqs.* OV. Pont. 4, 13, 2 qui quod es id vere Care vocaris (*cf. p. 471, 38*). *et passim.* *de prima vel secunda pers.* (*cf. supra l. 1. 5*): PLAVT. Amph. 178 (*loquitur Mercurius*) hodie qui fuerim liber, eum nunc potivit pater servitutis; hic (*sc. Sosias*) qui verna natus est queritur. Bacch. 123 quem ego sapere nimio censui plus quam Thalem, is (i *B in ras.*) stultior es (est *Festus p. 217*) barbaro poticio, qui ... nescis. LIV. 30, 30, 3 ut, qui ... habui, is ... venirem. *al.* quo — eo: *passim inde a* RHET. Her. 1, 9, 15 quo brevior, eo dilucidior ... narratio fiet. *variationes recentiores* (*cf. p. 475, 11*): AMBR. hex. 5, 5, 13 p. 149, 11 quo quisque infirmior, eo praedae patet (GREG. M. moral. 1, 35). AVG. epist. 104, 7 p. 587, 7 quo ... maxime ..., eo minus.
Ⓑ *per anacoluthon*: PLAVT. Persa 258 quod ego non magis somniabam ..., eam fore mihi occasionem, ea nunc quasi decidit de caelo. Rud. 19 qui hic litem apisci postulant periurio mali, res falsas qui impetrant apud iudicem, iterum ille eam rem iudicatam iudicat. Stich. 117 quoi male faciundi est potestas, quae ne id faciat temperat. CIC. de orat. 1, 130 ut, in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur (*cf. p. 467, 8*). *numero mutato*: ASELL. hist. 1 annales libri ... ⌊quod factum quoque anno gestum sit⌋ (quid ... esset *Nipperdey*), ea demonstrabant, id est quasi qui diarium scribunt (*infra*: quod [quid *Nipp.*] factum esset, id pronuntiare. *cf. p. 467, 60*).

ⓘⓘ *pron. rel. sim. varia*: **quisquis:** PLAVT. Amph. 860 quidquid est, iam ex Naucrate ... id cognoscam. Most. 666 quidquid dei dicunt, id decretumst dicere. Poen. 538 quidquid est pauxillulum illuc, nostrum id omne *est* (Rud. 1257 TER. Phorm. 246. CIC. Manil. 69 q. ..., q. ..., q. ..., id o. LEX Quinctia [Frontin aq. 129] quid[ā]quid eorum ..., id o.). Truc. 228 quemquem hominem attigerit, ... ei (*om. P*). CIC. inv. 2, 110 quicquid ... dicitur, cum ad eam dictionem *eqs.* Verr. II 2, 5. de orat. 1, 139 quicquid ..., in eo (off. 1, 26). Tusc. 2, 8 (*v. p. 462, 75*). LEX Rubr. (CIL I² 592) 1, 27 quicquid eum Q. Licinium ... d(are) ... oporteret ..., e(ius) i(udex) Q. Licinium ... c(ondemnato) (1, 37). HOR. sat. 2, 3, 232 PAPIN. dig. 5, 1, 40 pr. VLP. dig. 4, 4, 11 pr. *al.* **quicumque:** PLAVT. Persa 67 puplicae rei causa quicumque id facit ..., animus induci potest, eum esse civem ... bonum. LEX Bant. (CIL I² 582) 5 mag(istratus) queiquomque ..., eum (*c. nomine repetito*: LEX Mamil. [grom. p. 265, 7] quicumque m. ..., eius m.). CORNELIA epist. frg. 2 uti ..., quaecumque ageres, ea velles maxime mihi placere. CIC. Q. Rosc. 54 cum ... quodcumque tibi peteres, huic peteres, quodcumque tibi exigeres, id in societatem recideret. Verr. II 2, 121 quicumque ..., si is *eqs.* de orat. 1, 67 quamcumque rem ..., de ea. 2, 66. 3, 224 ac. 2, 8. *al.* CAES. civ. 3, 64, 2. LEX Falcid. (dig. 35, 2, 1). SALL. Iug. 44, 5 quaecumque dici aut fingi queunt ... probra, ea (*Fronto p. 103, 12 v.d.H.* [= *p. 110 N.*]; *om. codd.*) ... cuncta fuere et alia amplius. TIB. 1, 2, 42 quicumque ..., is ..., is. PRIAP. 15, 3. OV. epist. 16, 216 (17, 218). GAIVS dig. 1, 6, 1, 1 quodcumque ..., id (2, 14, 48 VLP. dig. 4, 2, 1). *al.* *numero mutato*: LEX Iul. munic. (CIL I² 593) quemquomque ..., quei eorum. *constr. inconcinna*: GAIVS dig. 3, 3, 50 quacumque ratione procurator tuus a me liberatus est, id tibi prodesse debet. **quantus:** CIC. parad. 44 quantum ... cuique opus est, ad id accommodatur ... divitiarum modus. POMP. Cic. Att. 8, 12B, 1 quanto ... magis ..., eo ... celerius (COLVM. 12, 23, 1. 12, 30, 1. *constr. liberiore*: SCAEV. dig. 2, 15, 3, 1 quanto minus ... consecuta mater defuncti fuerit quam pro parte sua est, id ... consequi debeat). LIV. 3, 15, 2 quantum ... magis ..., eo acrius (44, 7, 6 VITR. 9 praef. 13). *al.* **uter:** CIC. div. in Caec. 45 utrum dixeris, id contra te futurum (Verr. II 3, 106 utrum ... horum dixeris, in eo culpa ... haerebit). CAES. Gall. 6, 19, 2 uter eorum vita superaverit, ad eum *eqs.* ALF. dig. 6, 1, 57 respondi, uter prior iudex iudicaret, eum oportere ... iubere.

ⓘⓘⓘ *enuntiata similia*: **si** (*cf. p. 467, 38*): *nude*: LEX XII tab. 5, 7 si furiosus escit, adgnatum ... in eo pecuniaque eius potestas esto. 8, 2 si membrum rupit, ni cum eo pacit, talio esto (*Cato orig. 81* si quis). 8, 12 si nox furtum faxsit, si im occisit, iure caesus esto. IVLIAN. dig. 10, 3, 24 pr. si ex re ... adquisierit, ... id *eqs.* si quis (qui, aliquis): LEX Cincia (frg. Vat. 298) sive quis ... sive quis (*eqs.*) ..., eis omnibus. PLAVT. Capt. 265 si quid nescibo, id nescium tradam tibi (Curc. 85 Most. 239 RHET. Her. 3, 22, 35. *al. cf. p. 480, 75.* *mutato numero*: PLAVT. Trin. 1168 si quid stulte fecit, ut ea missa facias omnia. CATO agr. 44 [*v. p. 467, 3*]). Poen. 883 si quid tu adiuvas, eo facilius facere poterit (Trin. 856. *cf. p. 467, 44*). Stich. 642 si quem hominem exspectant, eum solent provisere (CIC. Verr. II 1, 109. 2, 94 [*formula pronuntiandi*]. 2, 143 quodsiquem ... et siquis ..., is. Brut. 284 LYGD. 6, 12 OV. am. 3, 4, 3. *al.*). S. C. de Bacch. (CIL I² 581) 25 si queis ..., eeis. LEX VRSON. (CIL I² 594) 104, 17 si quis ..., is (*om. Lex Mamil. grom. p. 264, 3*). LEX Mamil. (grom. p. 264, 16). CIC. Mil. 99 si ... aliquid ..., ... id (de orat. 1, 129. PAVL. dig. 2, 14, 43 quod si ... aliquid ..., id). de orat. 2, 216 nullam esse artem salis aut, si qua est, eam *eqs.* 3, 80 sin aliquis exstiterit ..., qui ... quique ..., is sit verus, is perfectus, is solus orator. *al.* *mutato numero* (*cf. l. 53. 55*): IREN. 2, 25, 1 si quis ..., eis. si quisquam: CIC. fin. 5, 78 si est quisquam, qui ..., is es profecto tu. fam. 6, 14, 1 si quisquam est timidus ..., is ego sum. 15, 4, 13 si quisquam fuit umquam ..., ego profecto is sum. si ullus: CIC. ad Q. fr. 1, 2, 11 si ulla res est, quam ..., haec ea sit. *alia*: PLAVT. Amph. 68 si cui favitores delegatos viderint, ut [i]is ... pignus capiantur togae. CIC. inv. 2, 122 (*formula testamenti*) si mihi filius genitur unus pluresve, is mihi heres esto. de orat. 1, 109 sive est ars sive artis ... similitudo, non est ea quidem neglegenda, verum *eqs.* COLVM. arb. 6, 4 sin autem vetus vinea ... radices alte positas habebit ..., eam vineam *eqs.* (*nomine repetito ut*: PALLAD. 1, 18, 2 quod si cupis locum suum deputabimus, is locus *eqs.*). **cum** (*cf. p. 467, 15*): PLAVT. Capt. 256 qui cavet, ne decipiatur, vix cavet, cum etiam cavet; etiam cum cavisse ratus est, saepe is cautor captus est. CIC. nat. deor. 2, 6 cum ... Locri ... devicissent, eo ipso die *eqs.* **ubi** (*cf. p. 467, 52*): PLAVT. Pseud. 862 bene ubi quoi scimus consilium accidisse, hominem catum eum esse declaramus, stultum autem illum, quoi vortit male. CATO agr. 6, 1 ubi ager crassus ... est

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

. . ., eum agrum *eqs.* CIC. de orat. 2, 102 ubi plus mali quam boni reperio, id totum abiudico. ubicumque: PAVL. dig. 1, 1, 11 ubicumque . . ., is locus *eqs.* **qua:** CATO agr. 44 qua locus recte ferax erit, quae . . ., et siquid . . ., ea omnia eximito; qua (qui *trad., corr. Victorius e* PLIN. nat. 17, 127) locus ferax non erit, id plus concidito. **unde:** PLAVT. Persa 559 haec unde aberunt, ea urbs moenita muro sat erit simplici. **ut:** CIC. leg. 2, 14 ut . . . fecit Plato . . ., id mihi credo esse faciendum, ut . . . dicam. ut quisque (*iuxta* qui *l. 11; cf. p. 466, 5*): PLAVT. Poen. 486 ut quisque acciderat, eum necabam. CIC. Verr. II 3, 39 Cluent. 202. de orat. 1, 217 (*corr. Nägelsbach*). off. 1, 16 ut . . . quisque . . . quique . . ., is. *per anacoluthon*: CIC. fam. 10, 22, 1 ut quisque honorificentissimam de te sententiam dixisset, eam secutus essem.

β mere coniunctionalia q. d. (*pron. refertur ad ipsam sententiam*): **cum** (*cf. p. 466, 79*): PLAVT. Trin. 1170 cum ille ita est, ut esse nolo, id crucior. CIC. Tull. 28 cum facit . . . familia vi⟨m⟩ . . ., id dolo malo fieri necesse est. Brut. 193 cum . . . delectatur, eo est contentus. 314 cum censerem . . ., ea causa . . . mihi fuit. LIV. 21, 38, 6 id cum . . . constet, eo magis miror (VITR. 7, 3, 5 cum fundatior erit . . . directura, eo firmior erit . . . soliditas). (ut) **ne:** PLAVT. Men. 123 ne me nequiquam serves, ob eam industriam hodie ducam scortum. Poen. 1252 (*v. p. 474, 38*). Persa 686 ne non sat esses leno, id metuebas miser . . ., ne crumillam amitteres? Trin. 105 quin dicant, non est; merito ut ne dicant, id est. CIC. Quinct. 1 gratia Sex. Naevi ne P. Quinctio noceat, id vero . . . pertimesco. Sull. 88 ne . . ., ne . . ., id laborat, id metuit; ne denique *eqs.* **quia:** TER. Eun. 998 nisi, quia necessus fuit hoc facere, id gaudeo . . . hisce aliquid esse eventurum mali. Ad. 698 quia tam misere hoc esse cupio verum, eo (ideo *var. l.*) vereor magis. **quoniam:** CIC. Att. 4, 8[a], 1 ludis . . . quoniam dies est additus, eo etiam melius . . . diem . . . conteremus. **quod:** PLAVT. Capt. 586 filium tuom quod redimere se ait, id neutiquam mihi placet. Truc. 457 mater dicta quod sum, eo magis studeo vitae (RHET. Her. 2, 8, 12 quod . . ., eo diligentius). CIC. Verr. II 2, 169 quod . . . gratiosus fuisti, in ea re. 4, 45 quod . . . dedisti . . ., ea re. de orat. 2, 228 gravissimum . . . esse quod isti contigit uni, id (*om. pars codd.*) mihi vix ferendum videbatur. ad Q. fr. 3, 1, 9 quod tibi mea permissio . . . grata est, id . . . gaudeo. VARRO ling. 10, 7 quod diligenter videndum est . . ., is locus maxime lubricus est. *al.* **si(n)** (*cf. p. 466, 48*): PLAVT. Capt. 196 si di . . . id voluerunt, vos hanc aerumnam exsequi, decet id pati (*v. Lindsay ad l.*). Curc. 513 indignis si male dicitur, male dictum id esse dico. Merc. 744 qui amat quod amat si habet, id habet pro cibo: videre, amplecti *eqs.* Truc. 467 (*v. p. 465, 69*). CATO agr. 14, 3 si de caelo villa tacta siet, de ea re verba uti fiant. 145, 1 si operarii conducti erunt . . ., pro eo resolvito. RHET. Her. 1, 9, 16 sin erunt ficta, eo magis erunt conservanda (CIC. Caecin. 46 dom. 12 Att. 11, 16, 3. VARRO ling. 5, 5 non si non potuero indagare, eo ero tardior, sed velocior ideo, si quivero. *al. cf. p. 466, 56*). CIC. Verr. II 2, 155 qui si te . . . laudarent, tamen id . . . facere viderentur. 3, 112 si . . . nullas confecerat litteras, ne id quidem satis significat *eqs.*? 5, 72 **ut,** si me . . . vita deficiat, id mihi praeclarum . . . putem. Tusc. 1, 98 sin vera sunt, quae dicuntur . . ., id . . . beatius est. *al.* sicubi: CIC. Sest. 110 an sicubi aderit Gellius . . ., id erit populare? **ubi** (*cf. p. 466, 82*): PLAVT. Mil. 743 ubi dies decem continuos sit ***hospes***, east odiorum Ilias. **ut** *fin.*: PLAVT. Men. 686 video, quam rem agis: quae (*Bothe,* quia *trad.*) commisi ut me defrudes, ad eam rem adfectas viam. Poen. 575 (*interpol.?*) lenonem ut periurum perdas, id studes. Rud. 768 immo hasce . . . ut vivas comburam, id volo. LVCIL. 672 publicanus . . . ut Asiae fiam . . ., id ego nolo. CIC. inv. 2, 94 ut ignoscatur, id petitur (div. in Caec. 23 ut . . ., non peto, sed ut . . ., id peto). Catil. 3, 22. *al.*

γ varia: Ⓘ *interrog. obl.* (*v. et p. 466, 7*): PLAVT. Amph. 1025 quid velim, id tu me rogas? Capt. 6 is quo pacto serviat . . ., id . . . proloquar. 283 vivat⟨ne⟩ necne, id Orcum scire oportet (Trin. 850. CIC. div. 1, 86 cur fiat quidque, quaeris; . . . sed non nunc id agitur: fiat necne fiat, id quaeritur. *cf.* PLAVT. Men. 575 bonine an mali sint, id haud quaeritant). Pseud. 962. Rud. 1069 quo modo habeas, id refert, iurene anne iniuria. Stich. 75. 363 tum tu igitur, qua causa missus es ad portum, id (*A, om. P*) expedi. *al.* TER. Haut. 9 qui scripserit et cuia Graeca sit, ni . . ., id dicerem. CATO agr. 1, 2 vicini quo pacto niteant, id animum advertito. CIC. Caecin. 49. Mil. 57 manu . . . cur miserit, si id potius quaeris quam *eqs.* LVCR. 5, 529 quid possit fiatque . . ., id doceo. *al.* Ⓘⓘ *verbum infinitum*: Ⓐ *inf.*: PLAVT. Cas. 517 cur amem me castigare, id ponito ad compendium. ACC. trag. 104 hortari pudet, non prodesse, id piget. SALL. Catil. 12, 5 quasi iniuriam facere, id demum esset imperio uti. 58, 16 in fuga salutem sperare . . ., ea vero dementia est. Iug. 31, 26 inpune quae lubet facere, id est regem esse. TAC. hist. 3, 26, 2 munire castra, id quoque . . . formidolosum. *al.* Ⓑ *acc. c. inf.*: PLAVT. Men. 894 sanum futurum *eum,* mea ego id promitto fide. Mil. 683 liberum esse tete, id multo lepidiust. Rud. 1201 nondum egressum esse eum, id miror tamen. TER. Hec. 476 neque mea culpa hoc discidium evenisse, id testor deos. Eun. 34 eas fabulas factas prius Latinas scisse sese, id vero pernegat.

3 *sententia explicatur*: **a id est** *sim.* (*abbrev.* i, *cf. p. 468, 81; de usu et differentia ab* hoc est *v. vol. VI 3, 2709, 1 sqq.; de* id est *c. acc. absol. v. Norberg, Synt. Forsch. 1943, 97 sqq., c. nomin. absol. v. Svennung, Unters. Pallad. 175 et Norberg, l. c. 102*): *α forma originaria*: Ⓘ *adiunguntur similia* (*exempla paucissima; accedit* enim *l. 16,* autem *l. 20*): CATO agr. 15 parietes villae si locet in passus C, i. e. passus X quoquo versum (*cf.* 57 mense quarto heminas *vini* in dies *bibant,* i. e. in mense congios V. CIC. Verr. II 3, 116 ad tritici medimnum XC i. e. mod. DCCCC). ASELL. hist. 1 (*v. p. 466, 6*). RHET. Her. 1, 16, 26 firmamentum . . ., i. e. quod continet accusationem *eqs.* CIC. inv. 2, 99 id quod reus inferat separare, i. e. ostendere dissimile. 2, 125 legitimum scriptum . . ., i. e. aut lex ipsa aut aliquid ex lege (*mox ibid.*: hoc est). Sest. 92 ius valeat necesse est, i. e. iudicia, quibus omne ius continetur. de orat. 3, 53 qui distincte . . . dicunt et . . . versum . . . conficiunt, i. e., quod dico, ornate (*cf. 3, 37*). orat. 61 hoc uno excellere, i. e. oratione. 212 dichoreus vocatur, cum duo extremi chorei sunt, i. e. e singulis longis et brevibus; explanandum est enim *eqs.* rep. 1, 48 rem publicam, i. e. rem populi. leg. 3, 44 (*cf.* dom. 43) in privatos homines leges ferri noluerunt, i. e. enim privilegium (fin. 3, 52 regem . . . productum esse ad dignitatem, i. e. enim προηγμένον. 4, 26. Tusc. 5, 9 hos se appellare sapientiae studiosos, i. e. enim philosophos). fin. 2, 6 quid sonet haec vox voluptatis, i. e. quae res huic voci subiciatur (*cf. Madvig ad l.*). 2, 21 nec haberent *luxuriosi* . . . aliquid aut dolens aut aegrum, i. e. autem malum (*cf. Madvig ad l.; gr. Epicur. sent. 10* ὅ περ ἐστὶ τὸ κακόν). nat. deor. 3, 71 quod facinus . . . sine animi motu et cogitatione i. e. ratione perficitur. *al.* *adverbii 'scilicet' vice inseritur*: PEREGR. Aeth. 3, 2 Syna, ubi data est lex, in eo i. e. loco, ubi *eqs.* Ⓘⓘ *definitur res minus stricte circumscripta* (*in introducendo responso l. 42 sqq.*): VITR. 1, 1, 15 ex opere et eius ratiocinatione, ex his autem unum proprium esse eorum, qui . . ., i. e. operis effectus, alterum commune cum omnibus doctis, i. e. rationem. 1, 4, 5 ⟨e⟩ principiis . . ., i. e. e calore et umore, terreno et aëre. 3, 5, 13 membra omnia . . ., i. e. epistylia, zophora, coronae *eqs.* 7, 5, 1 ceteris conclavibus, i. e. vernis, autumnalibus *eqs. al.* VLP. dig. 10, 2, 22, 4 familiae erciscundae iudicium ex duobus constat, i. e. rebus atque praestationibus (*item in digerendo numero*: MOD. dig. 2, 14, 35 duo de fratribus, i. e. Maevius et Seia. RVSTIC. c. aceph. p. 1196[B] tres . . . rationales naturae, i. e. dei et militiarum caelestium et hominis. TRACT. 6, 29 [RevBén. 24, 1907, 332] tres argentiolos exigit deus ab homine, i. e. cogitationem bonam et verbum bonum, opus bonum. *v. et l. 44*). PEREGR. Aeth. 33, 2 quae scripta sunt in euangelio in cata Matheo, i. e. ubi dicit *eqs.* AMBR. fid. 5, 8, 112 alibi, i. e. in Ezechiele (*cf.* RVSTIC. c. aceph. 1218[D] quia . . ., et aliunde manifestum est: i. e. quia *eqs.*). HIER. vita Hilar. 32 a servo Christi, i. e. a beati Antonii successore. HESYCH. in lev. 19, 12 p. 1025[B] quomodo . . . quis illud (*nomen dei*) profanat? dico: i. e. male faciendo (*cf.* CAES. AREL. serm. 11, 4 p. 55, 37 blando interrogati sermone, i. e. 'quem quaeritis?' FAVST. REI. spir. 1, 5 p. 107, 19 quae sunt istae tres? i. e. ego, tu, ille). INSCR. christ. Diehl 1120 hic iacent . . . sacerdotes, i. e. Viventius et Maiorius. 1137[a]. *al.* *per pleonasmum: iuxta* accipe: PORPH. Hor. carm. 1, 18, 15 'vacuum' ergo 'verticem', i. e. vanum cerebrum accipe. 2, 16, 37/39. *iuxta* dicit(ur): PORPH. Hor. carm. 1, 35, 29/30 ('Caesarem') ⌊i. e.⌋ (*om. P*) Caesarem Augustum dicit. VISIO Pauli 23 rec. Sang. p. 138, 23 S. flumina . . ., quorum nomina sunt haec: flumen mellis dicitur i. e. Fison, flumen lactis Eufraten *eqs.* RAVENN. p. 43, 19 (= p. 16, 17 S.) diversa flumina currunt, inter cetera quae dicuntur i. e. Aunes et Paridis. Ⓘⓘⓘ *sensu restrictivo* (*cf. Svennung, Unters. Pallad. 309. vix huc pertinet* CIC. nat. deor. 1, 107 Orpheus, i. e. imago eius, ut vos vultis): SCRIB. LARG. 83 *symphyti radicis* pondere sextantis aut plus, i. e. quantum poterit manducare (*Marcell. med. 17, 21* vel quantum potuerit). PEREGR. Aeth. 3, 4 omnes monachi . . ., i. e. qui tamen . . . non fuerunt impediti (37, 9. 39, 3). 7, 1 ad terram Gesse . . ., i. e. ad civitatem quae appellatur Arabia, quae civitas in terra Gesse est (*cf.* 23, 10 ad Asiam . . ., i. e. Ephesum). HIL. myst. 1, 15, 3 universitas hominum . . ., i. e. sub lege viventium *eqs.* CHIRON 177 corpus earum, i. e. verginalis, intumescit. 791 *unguentum* cervici cottidie imponito, i. e. fricato. *al.* MARCELL. med. 4, 14 cum urina humana, ⌊i. e. pueriIi⌋ (⌊⌋ *deest ap. Plin. med. 3 p. 14, 3*). DIOSC. 5, 24 p. 175, 25 novis vasis . . ., i. e. fictilibus (*gr. 5, 6, 14* ἐν κεραμεοῖς). 5, 39[2] p. 183, 26 musto novo infundis i. e. in sextarios XX (*gr. 5, 18, 1* εἰς γλεύκους . . . ξέστας λ'). HESYCH. in lev. 5, 1/13 p. 833[C] quaedam differentiae, i. e. secundum LXX, . . . positae sunt. *al.* *fere i. q. etiam, insuper*: MARCELL. med. 20, 90 mel coctum, i. e. despumatum, admiscebis. Ⓘⓥ *peculiariter: fere i. q. aut*: ITALA Matth. 5, 18 (Didasc. apost. 49, 5) iota i. e. (*gr.* ἤ, *Vulg.* aut) unus apex non transiet a lege.

β formae secundariae: Ⓘ **id erat:** CIC. de orat. 1, 112 cum ita ei dicerem, me velle esse ineptum, id erat petere blandius *eqs.* Ⓘⓘ **id sunt:** MARCELL. praef. chron. II p. 60, 14 alios sedecim annos . . . suffeci, id sunt simul anni CLVI. Ⓘⓘⓘ *in ellipsi* **id:** PELAG. frg. Migne suppl. 1, 1556 omnipotens pater dicitur, id etiam filius (*supra bis*: idem). COMPVT. cod. Col. prol. 4 p. 229 'fecit deus duo luminaria: luminare maius, ut preesset diei', id in incoacione diei, id solem, 'et luminare minus' in incoacione noctis, id luna. INSCR. christ. Hisp. 80 (= Diehl 2108) reliquiae s(an)ctorum, id Ioanni Baptistae, Eulaliae, . . . martirum. 85 ([*cf.* suppl. p. 42] = Diehl 2105; *a. 630*) *scrib.* IĐ. 90 (= Diehl 2111). 166 hic sunt sepulcra sanctorum, id Nigrinus episc(opus), Sefronius episc(opus).

b *locutiones variae*: *α c. copulis*: **atque is:** PLAVT.

[Buchwald]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Amph. 742 hic in me inclementer dicit atque id sine malo. CIC. Phil. 2, 67 totos dies potabatur atque id locis pluribus. de orat. 3, 110 genus, quod . . ., obtinent, atque id ipsum lacinia (fam. 1, 2, 2). div. 2, 86 fani pulchritudo . . . retinet sortium nomen atque id in volgus. Att. 5, 12, 1. 12, 9. *al.* CAES. Gall. 7, 53, 2 levi . . . equestri proelio atque eo (*om. α*) secundo (LIV. 4, 57, 7 uno atque eo facili proelio). civ. 1, 27, 4 maximis . . . . trabibus atque eis praeacutis. LIV. 21, 22, 1 neque Hispaniam neglegendam ratus atque id eo minus, quod *eqs. al.* atque is quidem: CIC. off. 1, 71 sunt, qui . . . frangantur infamia atque ea quidem non satis constanter. Att. 15, 11, 2 querebantur, atque id quidem Cassius maxime, amissas occasiones. *al.* atque ea (*n. pl.*): SIL. 10, 590 lux una eversas bis centum instare curulis ac iuvenum bis tricenis orbata gemebat milibus . . . moenia Romae, atque ea post Trebiam *eqs.* **neque (nec) is:** TER. Andr. 377 ipsus sibi esse iniurius videatur, neque id iniuria (Haut. 581. *cf. l. 26*). CIC. leg. agr. 2, 21 leges . . . sunt veteres neque eae consulares. dom. 37 adoptari, neque id obscure. de orat. 1, 149 vocem modo, neque eam scienter, . . . exercent. 1, 261 *Demosthenes* versus . . . pronuntiare consuescebat, neque is consistens in loco, sed *eqs.* orat. 132 Crassi perpauca sunt neque ea iudiciorum. 2, 203 iracundiam neque eam iniustam, sed meritam ac debitam. Brut. 203 incitata et volubilis neque ea redundans tamen nec circumfluens oratio. 265 plurimae litterae, neque eae volgares. fat. 25 motus . . . eam naturam . . . continet, ut . . ., neque id sine causa. CAES. Gall. 3, 2, 3 legionem (unam *add. Iurinius*) neque eam (*β*, tam *α*) plenissimam. PANEG. 7, 12, 4 neque id mirum. *al.* nec . . . is quidem (*cf. l. 50*): PANEG. 2, 7, 2 cuius . . . rei tanta fuit cura maioribus, ut . . .; nec iniuria id quidem. **et is** (*cf. p. 474, 77. 475, 37*): CIC. Verr. II 3, 211 exempla quaerimus et ea non antiqua. Catil. 4, 7 vincula . . . et ea sempiterna. Cael. 27 deliciarum obiurgatio fuit longa ⌊et ea⌋ (etiam *Clark*) lenior (*v. app. crit.*). de orat. 3, 108 in parvo et eo litigioso praediolo. Brut. 329 sit sane ut vis, . . . et id non tam mea causa quam tua. rep. 2, 67 unam . . . beluam et eam docilem (SALL. epist. Mithr. 5 una et ea vetus causa). leg. 2, 34 redde cetera. : : reddam vero, et id si potero brevi. *al.* VARRO ling. 5, 16 caeli dicuntur loca supera et ea deorum, terrae loca infera et ea hominum. rust. 1, 7, 7 sunt quae non possunt vivere nisi in loco aquoso . . ., et id discriminatim *eqs.* 1, 13, 5 ex una parte apertum *aedificium*, et id ab area. 2, 9, 16 duo, et id marem et feminam. 2, 11, 1 lacte est . . . maxime alibile, et id ovillum, ⟨de⟩in caprinum. CAES. civ. 1, 84, 1 conloquium petunt et id . . . semoto . . . loco. 3, 73, 2. BELL. Afr. 5 non satis copiarum habebat et eas tironum (10, 3). VAL. MAX. 2, 2, 4 filio . . . et ei puero. VLP. dig. 4, 2, 3, 1 vim . . . atrocem et eam, quae . . ., non eam, quam *eqs. al.* et is quidem: CIC. Brut. 115 dixit . . . pauca C. Cotta . . ., et is quidem tamen ut orator. 252. orat. 11 ingressionem meam . . . e media philosophia repetitam et eam quidem cum antiquam tum subobscuram *eqs.* fin. 1, 1 (*bis*). Tusc. 5, 54 unum consulatum fuisse, et eum quidem cum repulsa. Att. 15, 20, 2 homines . . . et eos quidem viros bonos. SCRIB. LARG. praef. p. 1, 3 Herophilus . . . fertur dixisse . . ., et id quidem non sine ratione.
et quidem is: PAVL. dig. 42, 1, 19, 1 is . . ., qui . . ., . . . condemnatur et quidem is solus. et ne is quidem: LIV. 38, 24, 4 spem reditūs . . . facit et ne eam quidem . . . gratuitam. *cf. l. 25.* **isque:** CIC. Phil. 1, 3 multa praetereo eaque praeclara (2, 109). 5, 14 Cretensis iudex isque nequissimus. 5, 33 decertandum est idque confestim (orat. 3. 59. 205. leg. 2, 20 [*verba legis; v. Vahlen ad l.*]. Tusc. 2, 55. fat. 2 [itaque *Davisius*]. HOR. sat. 1, 4, 73). de orat. 3, 59 erant quidam eique multi, qui . . . florerent (Att. 5, 1, 3). Tusc. 1, 29 visis quibusdam . . . movebantur isque maxime nocturnis. Cato 33 est . . . una via naturae eaque simplex. 74 sensus moriendi aliquis esse potest isque ad exiguum tempus. Lael. 17 doctorum est ista consuetudo eaque Graecorum. Att. 5, 1, 3 sermo isque multus de te fuit. PROC. dig. 8, 6, 16 per eundem rivum eumque communem. PLIN. paneg. 59, 6 duas easque summas potestates simul capere. *al.* **aut ne is quidem:** CIC. Att. 10, 11, 4 fortasse ad me veniet aut ne id quidem. **et (ac) ne is quidem:** LIV. 38, 24, 4 spem reditus . . . facit et ne eam quidem . . . gratuitam. SVET. Cal. 50, 3 neque . . . plus quam tribus . . . horis quiescebat ac ne iis quidem placida quiete.

β c. particulis adversativis: **sed is:** CIC. Verr. II 3, 195 in quo erat aliqui quaestus, sed is honestus atque concessus. orat. 163 verba . . . bene sonantia, sed ea non . . . exquisita . . ., sed sumpta de medio. Brut. 287 si quis Falerno vino delectetur, sed eo nec ita novo . . . nec ita vetere *eqs.* rep. 2, 27 multa constituit, sed ea sine inpensa. fin. 4, 12 non nulla . . ., sed ea pauca. Cato 65 severitatem . . . probo, sed eam modicam. ac. 2, 23 quam . . . non comprehensionem modo rerum, sed eam stabilem quoque . . . esse censemus. BELL. Alex. 29, 5 ut in fuga spem salutis collocarent, sed id frustra. 58, 2 forsitan etiam hoc fecerit odio Caesaris . . ., sed id qua mente, communis erat coniectura (commiserit coni. est *Cornelissen*). VLP. dig. 27, 1, 10, 8 adversa quoque valetudo excusat, sed ea, quae *eqs. al.* **at is:** CIC. Sest. 80 vivit; at id non sua culpa. **is autem:** VLP. dig. 22, 1, 37 puto . . . debere dici usuras venire, eas autem, quae in regione frequentantur.

γ pron. absolute ponitur: Ⓘ **id** (*cf. p. 481, 82 sqq.*): TER. Andr. 444 amavit, tum id clam. TRAG. inc. 168 (Cic. nat. deor. 3, 67) dispergit corpus; id ea gratia, ut *eqs.* CIC. rep. 1, 49 numquam constitisse civitatis statum; multo iam id in regnis minus *eqs.* Tim. 16 sic . . . partes omnes conlocatae sunt, ut . . .; id ob eas causas, primum ut *eqs.* Att. 2, 9, 1 orbis hic . . . est conversus . . ., id culpa Catonis (*v. Sjögren ad l.*). fam. 7, 32, 3 cupio . . ., id cum ipsius causa . . . tum *eqs.* CAES. Gall. 7, 72, 2. GELL. 11, 13, 4 cursus . . . nos . . . unice delectabat, tanto id magis, quod *eqs.* Ⓘⓘ **is quidem** (*cf. Samuelsson, Eranos 8, 1908, 58 et* 'ille quidem' *vol. VII 1, 353, 5 sqq.; huc traham*: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 8 p. 358A nos . . . informat, necessaria . . . consequentia id quidem *eqs.* [*sic distinguendum*]): Ⓐ *c. vi concessiva*: CIC. top. 30 nostri . . . species appellant, non pessime id quidem sed inutiliter *eqs.* Tusc. 2, 11 sum liberatus . . ., minime mirum id quidem, nam . . ., sed haec eius vis *eqs.* 4, 5 sapientiae studium vetus id quidem in nostris, sed tamen *eqs.* Lael. 41 Tib. Gracchus regnum occupare conatus est, vel regnavit is quidem paucos menses. Att. 12, 10 tuus . . . dolor humanus is quidem, sed *eqs.* fam. 7, 19 etsi iure id quidem. 15, 14, 3 alter *fructus* est is quidem exilior . . ., sed tamen *eqs.* PLIN. paneg. 88, 4 iustisne de causis senatus . . . optimi tibi cognomen adiecit? paratum id quidem . . ., novum tamen. *al.* Ⓑ *c. mera vi extollendi*: CIC. Verr. II 2, 87 capella quaedam est, ea quidem mire . . . scite facta. Phil. 2, 105 admissus est nemo, iure id quidem. Brut. 67 Attico genere dicendi se gaudere dicunt, sapienter id quidem. 169 Rusticelius . . ., is quidem et exercitatus et *eqs.* Ⓘⓘⓘ **ne is quidem:** CIC. Tull. 53 num quem . . . pulsaverunt? non, opinor; num furatum . . . venerunt? ne id quidem. ad Q. fr. 2, 14 (13), 5 erat . . . spes comitiorum, sed incerta; erat . . . suspicio dictaturae, ne ea quidem certa.

B *laxius pertinet ad ea, quae animo obversantur*: **1** *nexu sententiae libero, i. κατὰ σύνεσιν facto*: **a** *generatim*: *α usu vario de eis, quae quolibet modo ad memorata pertinent vel subaudiuntur* (*hic illic de attractione genetivi cogitari potest, v. p. 467, 21*): PLAVT. Amph. 80 sat habet favitorum semper qui recte facit, si illis fides est, quibus est ea res (*sc. favere*) in manu (Men. 453). 225 convenit, victi utri sint eo proelio (*sc. quod instruitur et enarrabitur*). Men. 341 morem hunc meretrices habent: ad portum mittunt servolos . . .; si quae peregrina navis in portum advenit, rogitant, cuiatis sit (*sc. dominus*), quid ei nomen siet. Merc. 74 agrum se vendidisse atque ea pecunia navem . . . parasse (CIC. leg. 2, 51. LEX Falcid. [dig. 35, 2, 1 pr.] qui . . . testamentum ['de sua pecunia suisque rebus *ins.*' *Mommsen*] facere volet, ut eam pecuniam easque res quibusque dare legare volet. LIV. 35, 10, 12. 38, 34, 7 porticus ex ea pecunia refacta est). Most. 646 (*637* aedis filius tuos emit) hi⟨n⟩c (*sc. a danista*) sumpsit ⌊ quas *minas* ei⌋ *venditori* dedimus (⌊ ⌋ *sic B²*, quasi *B¹CD*, *deest A; antea versum intercidisse coni. Ritschl*). 664 (*interpol.?*) quid ego nunc agam nisi ut in vicinum hunc proximum ⟨rem conferam⟩, eas (eius *Ritschl*) emisse aedis huius dicam filium? Persa 508 Chrysopolim Persae cepere urbem . . ., plenam bonarum rerum . . .; ea (*i. inde capta*) comportatur praeda. Pseud. 148 heri iam edixeram omnibus dederamque eas provincias ('*quas a vobis administrari volebam*' *Ussing*; suas *Ritschl*). 396 quid nunc acturu's, postquam erili filio largitu's (largius *A*) dictis dapsilis? ubi sunt ea? ('*quae largitus es*' *Leo*; dapsiles lubentias *Ritschl*). 841 ubi omnes patinae fervont, omnis aperio: is ('*inde oriens*' *Ussing*; ibi *Acidalius*) odos . . . in caelum volat. Rud. 61 ait sese Veneri velle votum solvere; id hic est Veneris fanum. Trin. 671 quom inopiast, cupias; quando eius ('*sc. quod cupiveris*' *Conrad*) copiast, tum non velis. TER. Andr. 799 eius (*sc. Chrysidis*) morte eă (*i. eius; om. LP*) ad me lege redierunt bona (*cf.* Hec. 172 moritur . . . senex; ea ad hos redibat lege hereditas). Hec. 147 se . . . ante quam eam uxorem duxisset domum, sperasse eas tolerare posse nuptias. Eun. 253 (*descriptis moribus parasiti*) is quaestus nunc est multo uberrimus. CATO agr. 44 olivetum diebus xv ante aequinoctium vernum incipito putare; ex eo die *eqs.* (132, 1. 144, 1 CIC. rep. 2, 70 Att. 15, 17, 1 SALL. Catil. 48, 3. *cf.* ASELL. hist. 7 in eo tempore [CIC. Sull. 17. *al.* ASCON. tog. cand. p. 69, 29 iis temporibus]. CIC. leg. agr. 2, 37 per eos annos [LIV. 41, 21, 5 eo anno, *opp.* priore a. *aliter p. 473, 56*]. Att. 4, 1, 6 eo biduo [CAES. Gall. 7, 11, 1 oppugnare instituit eoque biduo *eqs.* civ. 1, 41, 1. 1, 18, 5 triduo]). RHET. Her. 4, 22, 31 Tiberium Graccum rem publicam administrantem prohibuit indigna nex diutius in eo (*sc. ut rem p. administraret*; ea *var. l.*) commorari (OROS. hist. 7, 32, 1). VARRO ling. 7, 52 latrones dicti . . . qui conducebantur: ea enim merces graece dicitur λάτρον. CAES. Gall. 1, 3, 4 is (*Orgetorix*) ubi legationem ad civitates suscepit, in eo itinere *eqs.* 1, 8, 4 (*Caesar se iter Helvetiorum prohibiturum esse ostendit*) Helvetii ea spe deiecti *eqs.* 1, 18, 10 quod proelium . . . adversum . . . esset factum, initium eius fugae *eqs.* (*ibid.*: eorum fuga). 1, 22, 2 Considius . . . ad eum accurrit (*sc. Caesarem* u 1, 34, 1. 1, 41, 2. 2, 14, 1. *al.* civ. 1, 8, 1. 1, 60, 1. 4. *al.*). VERG. Aen. 3 100 cuncti quae sint ea (*sc. quae Apollo adumbravit, cf. 3, 85*) moenia quaerunt (5, 798 liceat . . . attingere Thybrim, . . . si dant ea moenia Parcae). OV. rem. 301 illud et illud habet nec ea contenta rapina est. LIV. 1 5, 2 a Pallanteo, urbe Arcadica . . .; ex eo genere Arcadum. CELS. 3 18, 13 plurimi decoctis . . . corticibus ex ea aqua . . . caput . . . fovent (*cf.* PLIN. nat. 23, 151 *siliquas* decoquunt . . . ad dimidium eumque sucum bibunt. 30, 53 [*v. Mayhoff ad l.*]). SEN. nat. 2, 49, 3 *fulgura* hospitalia, ⟨iuxta⟩ (*Gronov*) quae sacrificiis ad nos Iovem arcessunt et ut verbo eorum (*i. interpretum*) utar, invitant. PLIN. nat. 2, 222 Dionysio . . . tyranno, . . . ea potentia. 9, 160 anguillae atterunt se scopu-

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lis; ea strigmenta. 14, 61 Setinum *vinum* . . . ea saliva. PAVL. dig. 49, 15, 19, 9 (*v. p. 462, 57*). AVSON. 13, 6 p. 325 P. nunc piget . . ., quod non aut ista voluntas tunc aut non est nunc ea forma tibi. AVG. in psalm. 130, 6 l. 19 auris . . . dicit: ibi sum, ubi est oculus, in eo corpore sum. CASSIOD. hist. 1, 4, 6 adulteria . . . exercens et earum viros occidens. CIL VI 7556 (= INSCR. Dessau 8187) quicumque eum titulum vellet removere, eum dolorem habeat (*'intellege: quem ego habui' Dessau; cf. CIL VI 7308* iendem *et 10736* hoc). *al.* *in re medicina de aegroto partibusque corporis eius*: CELS. 2, 6, 4 in propinquo mors est . . ., si . . . supercilia . . . pervertuntur; isque . . . iam non audit. 2, 17, 8. 3, 7, 1C. 8, 4, 1 homo is (ORIBAS. eup. 2, 1 C 12 [*gr. deest*]. *cf.* PS. THEOD. PRISC. ves. vit. 4 p. 265, 10 is patiens). 8, 10, 1B membrum id (8, 10, 7A. *al.*). PELAGON. 250 ad ozaenas: . . . ea loca prius aceto lavabis. CHIRON 60 eas (*Veg. mulom. 2, 13, 7* ipsas) partes vulneris (PS. THEOD. PRISC. add. p. 321, 11 *ictericus* in ea parte recumbat). ANTIDOT. Brux. 121 in eo latere (*cf. Ps. Theod. Prisc. add. p. 321, 16* in ipso l.). *al.* *in adnectendis similibus*: CIC. S. Rosc. 48 in Vmbria atque in ea vicinitate (*item in geographicis*: Verr. II 5, 146 Aetnam solam ⌊et eam Siciliae partem⌋ [⌊ ⌋ *β*, eam S. p. *α*, *del. Thomas al.*]. rep. 2, 28 Sybarim et Crotonem et in eas Italiae partes. SALL. Catil. 27, 1. 30, 3 in Apuliam circumque ea loca). Verr. II 3, 48 in arationibus et in earum rerum iure. Tusc. 1, 55 a Platone et Socrate et ab ea familia. *al.* *β forma* 'Plautinus — is (*Plautus*)': PLAVT. Cas. 13 postquam . . . intelleximus . . . expetere vos Plautinas fabulas, antiquam eius edimus comoediam. Mil. 186 ut ne quoquam de ingenio degrediatur muliebri earumque artem *eqs.* 753 proletario sermone . . . utere; nam ei (ii *CD*, hi *B*, *deest A*) solent . . . dicere *eqs.* Rud. 198 erile scelus . . ., eius (*sc. eri*). 600 ad hirundininum nidum visa est simia ascensionem ut faceret admolirier . . .: neque eas eripere quibat inde. Stich. 89 mihi paternae vocis sonitus auris accidit. : : is est ecastor. VITR. 6, 7, 4 virilia convivia; non . . . fuerat institutum matres . . . eorum moribus accumbere. MARCELL. med. 1, 8 herbam peduclariam, quod eos (*Scrib. Larg. 8* pediculos) necat. *γ forma* 'tres — is tertius': QVINT. inst. 5, 10, 30 quod libris Sibyllinis . . . dominatio dari tribus Corneliis dicebatur seque eum tertium esse credebat *Lentulus* (*cf. Cic. Catil. 3, 9* tertium illum C., ad quem. *Plut. Cic. 17, 5* Κορνηλίους τρεῖς . . . τρίτῳ δὲ λοιπῷ Κορνηλίῳ ἐκείνῳ [*del. Lindskog*] κτλ.). *δ forma praedicativa* 'magnus — is (id) sum *sim.*' (*cf. p. 465, 73. 472, 75*): VARRO ling. 5, 159 vicus Ciprius a cipro, quod ibi Sabini . . . consederunt, qui a bono omine id (*sc. Ciprium*) appellarunt. rust. 3, 2, 10 nihilo minus esse villam eam, quae esset simplex rustica quam eam, quae esset utrumque, et ea (*sc. rustica*) et urbana.

b *per variationem substituitur*: *α plur. pro sing. collect. et invicem* (*per attractionem quandam l. 53. 78*): Ⓘ *forma* 'Romanus — ii' (*v. etiam p. 459, 80. 462, 33. 466, 8. 35. 56. 472, 19. 28*): PLAVT. Men. 561 ubi vir compilet clanculum quidquid domist atque ea (*A, om. P*) ad amicam deferat (Rud. 358 ea . . . omnia. *cf.* VARRO rust. 1, 50, 1 manipulum, ut quemque subsicuerunt, ponunt in terra; ubi eos fecerunt multos *eqs.* [SALL. Catil. 43, 2 suom quodque negotium . . . ea]. *cf.* IREN. 2, 26, 1 quempiam . . . eos). CATO agr. 98, 2 supellectilem omnem . . . ea. TER. Eun. 631 aliam rem ex alia cogitare et ea omnia in peiorem partem. CIC. Verr. II 3, 183 est vero honestus *scriba*, quod eorum hominum fidei tabulae publicae . . . committuntur. Tusc. 4, 65 animi perturbationem . . . omnes eas. VARRO rust. 2, 3, 1 ut eam *capellam* paret, quae . . ., et de iis eam potius, quae (*cf. 2, 3, 7* capra[m] . . ., harum). LEX Iul. Pap. (dig. 23, 2, 44 pr.) qui senator est . . ., ne quis eorum *eqs.* LEX Iul. de vi (Coll. Mos. 9, 2, 2) testimonium dicere ne liceto, qui . . . quive . . . quive eorum . . . est. *ibid.* (dig. 22, 5, 3, 5. 38, 1, 37 pr.). EDICT. praet. (dig. 4, 6, 1, 1) si cuius quid de bonis . . . ⟨erit deminutum⟩ sive cuius actionis eorum cui dies exisse dicetur *eqs.* *al.* Ⓘⓘ *forma* 'Romani — is' (*cf. p. 460, 52. 461, 59. 83. 462, 24. 43. 466, 74. 472, 34. 473, 46*): PLAVT. Mil. 720 (*om. P*) satis cepissem miseriarum e liberis: . . . si ei (stet *A*) forte fuisset febris *eqs.* (BELL. Hisp. 1, 4 ex quibus *civitatibus* siqua oppida vi ceperat, cum aliquis ex ea civitate optime . . . meritus civis esset, . . . ei inferebatur causa, ut eo de medio sublato ex eius pecunia *eqs.*). CATO agr. 39, 2 laterculos facito . . ., eum conterito idque inducito. TER. Ad. 675 haec te dicere aequom fuit et id defendere. CIC. fin. 2, 61 num . . . Decius . . . aliquid de voluptatibus suis cogitabat? ubi ut eam caperet . . . ? Lael. 59 saepe . . . in quibusdam . . . animis abiectior est . . .: non est igitur amici talem esse in eum, qualis ille in se est. VARRO rust. 2, 3, 9 greges plures potius faciunt quam magnos, quod in magnis cito existat pestilentia, quae ad perniciem eum perducat. 2, 9, 4 *canes debent esse* pedibus . . . latis, qui ingredienti ei displodantur. LVCR. 4, 934 corpus . . . necessumst, aeriis quoniam vicinum tangitur auris, tundier atque eius (*i. aeris*, ab ibus *Lachmann*) . . . pulsarier ictu. TAC. ann. 4, 39, 2 Seianus . . . componit ad Caesarem codicillos; moris . . . tum erat . . . scripto adire; eius (*sc. scripti, i. codicillorum Seiani*) talis forma fuit. VLP. dig. 1, 16, 4, 5 quaedam provinciae . . . in eam provinciam. GAIVS dig. 41, 1, 10, 3 (= INST. Iust. 2, 9, 4) servis . . . is (iste *Gaius inst. 2, 91*) servus. *al.*

β homo pro conventu sim. et invicem: Ⓘ *forma* 'Roma — ii': S. C. de Bacch. (CIL I² 581) 23 senatuos . . . eorum (S. C. Cic. fam. 8, 8, 5 utique . . . senatum haberent *consules* . . . et . . . ut a consiliis, qui eorum in CCC iudicibus essent, . . . adducere liceret). CAES. Gall. 1, 12, 2 ad eam partem pervenit, quae nondum flumen transierat; eos impeditos . . . adgressus magnam partem eorum concidit. civ. 1, 19, 1 in consilio pronuntiat . . . hortaturque eos. NEP. Alc. 11, 3 postquam . . . Thebas venerit, adeo studiis eorum inservisse (*item post nomen urbis* TAC. ann. 14, 32, 1). Epam. 8, 2 iudicium . . . iis. Timoth. 2, 1 Laconicen populatus classem eorum fugavit. LIV. 23, 25, 7 de exercitu M. Marcelli, qui eorum . . ., . . . eos. 38, 11, 2 populi Romani . . . eorum (VVLG. Matth. 1, 21 [*gr.* τὸν λαόν . . . αὐτῶν]). *al.* Ⓘⓘ *forma* 'Romani — ea': EVTR. 7, 13, 2 bellum Britannis intulit, quam . . ., . . . eaque devicta . . . triumphum . . . egit.

γ neutr. pro subst. (*cf. Kühner-Stegmann II 1, 61 sqq. Löfstedt, Synt. II 145 et de* VITR. *Wistrand, Apophoreta Lundström 24 sqq.*): Ⓘ *pron.* (*sing.; plur. l. 29*) *refertur ad nomina varia masc. vel fem. generis* (*animantia l. 23. 33*): PLAVT. Bacch. 1029 ducentos nummos . . . daturum id me (*cf.* Trin. 405 minas quadraginta accepisti . . .; quid factumst eo? Trin. 153 thensaurum . . . nummorum Philippeum ad tria milia; id. CIC. Att. 4, 15, 7 HS quingena . . . id). Capt. 223 iam doli non doli sunt, nisi astu colas, sed malum maxumum, si id (*sc. doli*) palam provenit. Trin. 595 si id alienatur (*sc. ager*; *'cf. Aul. 770*; id *del. Camerarius*, is *Bergkius, Muellerus pros. 329' Leo*). LEX Aquilia (dig. 9, 2, 2 pr. Inst. Iust. 4, 3, 9) si quis servum servamve . . . quadrupedemve pecudem iniuria occiderit, quanti id (ea res *Gaius inst. 3, 210 Inst. Iust. 4, 3 pr.*, is homo *dig. 9, 2, 21 pr.*) . . . plurimi fuit, tantum *eqs.* CATO agr. 5, 7 scabiem . . . id. 9 prata . . . id. 23, 3 marmor si indes, in culleum libram indito: id indito in urnam, misceto cum musto: id (*sc. marmor cum musto mixtum*) indito in doleum (*item de mixturis*: 39, 2. 83. 87. 90. *al.* VARRO rust. 1, 2, 26. 3, 16, 28). 98, 2 supellectilem . . . ea. 151, 3 terram . . . id. 157, 6 lautam . . . et rutam . . . id. TER. Hec. 421 dies triginta aut plus eo (Haut. 63. *cf.* AMM. 28, 1, 1 anno XVI et eo diutius. *item post numerum*: LIV. 10, 18, 8 tria milia hostium . . . dimidium fere eius [21, 59, 8. 30, 12, 5]. *cf. l. 15 sqq.*). HEMINA hist. 13 pisces . . . ea. CIC. Verr. II 4, 125 etiamne gramineas hastas . . ., in quibus . . ., etiam id concupisti? top. 17 bonorum suorum . . . id. leg. 2, 33 divinationem . . . id. fam. 9, 1, 2 consuetudinem . . . in eo. LENT. Cic. fam. 12, 14, 1 in Lycia esse classem . . . idque Dolabellam . . . comparasse. CAES. Gall. 1, 44, 5 amicitiam . . . id (TAC. ann. 6, 8, 1 a. . . . ob id). LIV. 5, 25, 7 quod eius (*cf. ibid. 6* urbis atque agri capti) Veientium fuisset . . ., eius partem decumam *eqs.* VAL. MAX. 4, 1 ext. 7 mensam . . . id (eam *Paris*). VITR. 2, 1, 1 cum animadvertissent commoditatem esse magnam . . . ignis teporem, ligna adicientes et id (is *Krohn, alii alia*) conservantes . . . ostendebant, quas haberent ex eo utilitates. 4, 1, 6. 4, 6, 3 (*v. p. 482, 44*). 6, 2, 1. *al.* CELS. 3, 19, 5 *oportet* cibum sumere; si ne id quidem manserit *eqs.* 8, 3, 5. 8, 4, 22. TAC. Germ. 6, 3 centeni ex singulis pagis sunt idque ipsum . . . vocantur (*cf. p. 471, 38*). *al.* Ⓘⓘ *pron. refertur ad vocem q. e.* res (*cf. p. 465, 52*): CIC. inv. 2, 38 ex iis *rebus* . . . in hanc constitutionem convenisse videntur genera eorum (earum *Schütz*) omnia. p. red. in sen. 27 nequis . . . rem impediret; qui id impedisset *eqs.* nat. deor. 2, 15 quarum rerum . . . ea. div. 2, 117. Ⓘⓘⓘ *ad quid pron. referatur, colligitur e sententia praecedenti*: CIC. rep. 3, 47 tuum morem istum aversum a ratione populi; et quamquam id (*sc. populi imperium*) potest lenius ferri *eqs.* Tusc. 1, 4 musici floruerunt discebantque id (*sc. in quo illi floruerunt*) omnes. VARRO rust. 2, 3, 6 stabulatur pecus . . .; id (*sc. in quo pecus stabulatur*), ut pleraque, lapide . . . substerni oportet.

δ vox synonyma: Ⓘ *subaudienda*: TER. Eun. 30 Colax Menandrist; in east parasitus Colax *eqs.* (*sc. fabula*). LVCR. 6, 215 nubila caeli . . . eas (*sc. nubes*). Ⓘⓘ *apposita*: APVL. flor. 21 p. 101 fruticem, quem . . . gestant, eam virgam in laevam manum transferunt.

2 *significantius dictum*: **a** *fere i. q. probus, verus* (*de eis, quae quaeruntur, appetuntur sim.; cf. e. g. l. 68, v. et p. 475, 17*): PLAVT. Amph. 781 haec east profecto patera. Asin. 55 rectam instas viam; ea res est (TER. Andr. 693). 399 qua facie noster Saurea est? si is est, iam scire potero. 465 sit, non sit, non . . . scio; si is est, eum esse oportet. Bacch. 266 quid ubi ei ostendit symbolum? : : infit dicere adulterinum et non eum esse symbolum. Cist. 320 hanc eam esse opiniost. nam haec illum nominavit. Curc. 419 istum quem quaeris ego sum. : : quaeso, tune is es, Lyco . . . ? Epid. 482 hanc . . . filius meus deperibat fidicinam. : : haec non est ea. Men. 468 ego tibi hanc *pallam* hodie probe . . . concinnatam referam . . .; non faxo eam esse dices: ita ignorabitur. Pseud. 921 haec ea (*'sc. quam quaerimus' Ussing*) occasio est: dum ille dormit, volo tu prior ut occupes adire. CIC. orat. 100 quis est igitur is? *al.* **b** *fere i. q. in eo statu rerum positus, ea re* (*de prima persona; cf. p. 473, 6*): PLAVT. Merc. 632 egomet credidi homini docto rem ⌊mandare, is⌋ (⌊ ⌋ mandaris *codd. deficiente A, corr. Camerarius, sed cf. Ussing ad l.*) lapidi mando maximo. Poen. 750 *haruspices* dicebant mihi malum . . . portendier: is (*'scil. cui malum portendi dicebant' Leo*) explicavi (-vit *A*) meam rem postilla lucro. Rud. 1196 (*interpol.?*) ego hodie neque speravi neque ⟨illud⟩ credidi: is improviso filiam inveni tamen. **c** *c. emphasi dictum fere i. q. talis, tantus* (*syn. p. 473, 17. 25; iuxta ponitur*: SALL. Iug. 63, 6 is, ad id locorum talis vir): PLAVT. Bacch. 1086 *spero Mnesilochum mandatum bene peregisse*: eo est ingenio natus. Epid. 169 *plerosque homines non pudet, quando oportet*: is adeo tu es (*de secunda pers. ut*: CIC. Planc. 71 quamobrem non

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

debes is homo et is civis [*sc. quem 58 descripsi*] praedicare *eqs.* Cael. 50 siquae mulier sit eiusmodi, qualem ego paulo ante descripsi . . .; ea si tu non es . . .; sin eam te volunt esse *eqs.*). Most. 821 non videor vidisse postis pulchriores. : : pol mihi eo (*sc. pulchro*) pretio empti fuerant olim. Trin. 852 Hilurica facies videtur hominis, eo ornatu advenit. Lvcil. 687 quod is (‘*qui tali sum ingenio*’ *Marx*) intellegebar posse, ⟨. . .⟩ ad paucos rettuli (*cf. p. 472, 73*). L. Crass. or. frg. Cic. de orat. 2, 170 (*in Carbonem*) quod Ti. Gracchi mortem . . . deplorasti, quod P. Africani necis socius fuisti, quod eam (*L*, quidem *M*) legem . . . tulisti, quod semper a bonis dissedisti (*i. legem eo animo, qui antecedentibus illustratur, latam, sc. popularem, tabellariam, de qua v. Cic. leg. 3, 33 sqq. et cf. Münzer, RE s. v. ‘Papirius’ 1018, 41 sqq.*). Cic. Quinct. 60 tracta edictum. ‘qui fraudationis causa latitarit’; non est is Quinctius . . .; ‘cui heres non exstabit’; ne is quidem (*cf.* Phil. 6, 6 non is est Antonius). Verr. II 1, 156 (*155* atque etiam iudicium in praetura publicum exercuit *eqs.*) ⌊is mihi⌋ (⌊ ⌋ hic *Prisc. gramm. III 259, 11*) etiam queritur, quod *eqs.* Font. 43 utrum videtis nihil posse accidere, ut tales viri desiderandi sint an, si acciderit, eorum hominum copia populum Romanum abundare? (Val. Fl. 3, 223 tales habitus, ea gaudia. 7, 108 tales umeros ea terga). de orat. 2, 312 saepe datur . . . digrediendi locus . . ., si habet eam causa dignitatem atque copiam, recte id fieri potest. Att. 6, 6, 4 Pompeius, eo robore vir, iis radicibus, Q. Cassium sine sorte delegit. Caes. Gall. 1, 20, 4 cum ipse (*Diviciacus*) eum locum amicitiae apud eum (*Caesarem*) teneret. Verg. Aen. 1, 529 non . . . populare penatis venimus: . . . non ea vis animo nec tanta superbia victis (Stat. Theb. 6, 775. Qvint. inst. 10, 1, 121 ea est facundia, tanta in explicando . . . gratia, tam candidum . . . dicendi genus). 6, 100 Sibylla horrendas canit ambages . . . obscuris vera involvens: ea frena furenti concutit et stimulos sub pectore vertit Apollo. 9, 748 (*Turnus Pandaro*) at non hoc telum . . . effugies, neque enim is (*sc. ut effugias, cf.* Serv.: talis, par, similis; es *P*) teli nec vulneris auctor. Hor. ars 386 tu nihil invita dices . . . Minerva: id tibi iudicium est, ea mens. Liv. 3, 35, 3 demissa . . . in discrimen dignitas (*sc. decemvirorum*) ea aetate iisque honoribus actis stimulabat Ap. Claudium (*cf.* 10, 3, 4). 3, 61, 5 iis auspiciis conditae urbi. 26, 41, 4 quod ea pietate . . . fuistis. 31, 21, 6. 42, 14, 1. *al.* Vitr. 2, 8, 17 in ea . . . maiestate urbis *Romae* . . . innumerabiles habitationes opus est explicare. Sen. contr. 1, 1, 15 putavi te, quamvis vetares, nihilominus velle ali fratrem: eo vultu vetabas aut mihi ita videbaris. Plin. nat. 3, 41 tota ea vitalis . . . salubritas *Italiae* . . . ! (*seq.* talis, tam, tot). Val. Fl. 3, 664 non ea pax odiis oblitave numine fesso Iuno sui. Tac. hist. 4, 42, 6 (*ex or. Curtii Montani*) non timemus Vespasianum: ea principis aetas, ea moderatio. Plin. epist. 5, 16, 3 ea varietate, ea descriptione . . . reficientur *oculi*. *al.*

3 *vi quadam indefinita, i. q. ὁ δεῖνα* (*huc transeunt quaedam exempla supra allata, e. g. p. 470, 35*): **a** *usu vario*: Varro ling. 6, 27 primi dies mensium nominati Kalendae, quod his diebus calantur eius mensis nonae (*cf. p. 471, 45*). 6, 41 hinc (*sc. ab agendo*) angulus, quod in eo locus angustissimus, cuius loci is angulus. rust. 1, 31, 5 vicia dicta a vinciendo, quod item capreolos habet ut vitis, quibus . . . ad scapum lupini . . . ut haereat, id (‘*quo pervenit*’ *Keil*) solet vincire. 1, 44, 1 si . . . locus crassus, plus (*sc. seruntur fabae*); si macer, minus; quare observabis, quantum in ea regione consuetudo erit serendi. Vitr. 2, 5, 3 cum expenduntur *saxa*, permanente ea magnitudine . . . tertia parte ponderis imminuta esse . . . inveniuntur. Sen. dial. 7, 1, 5 id evenit quod in comitiis, in quibus eos (*sc. quos fecerunt*) factos esse praetores idem qui fecere mirantur. Plin. nat. 29, 100 id devoratum anno tantum eo prodest (*cf. l. 66. p. 470, 63*). Sort. Sangall. 38, 7 sollicitatus est, qui fugit; decipitur ab eo (*sc. ad quem confugit*). *al.*
audacius post negationem: Caes. Gall. 7, 20, 5 summam imperii se consulto nulli . . . tradidisse, ne is (his *pars codd.*) . . . ad dimicandum impelleretur. Sall. Iug. 63, 7 novus nemo tam clarus erat, quin is indignus illo honore et quasi pollutus haberetur (is *deest in* P^1F^1, *post* et *transpos. Eussner*). **b** *in sermone iuris* (*fort. huc pertinet* Lex XII tab. 5, 8 [Vlp. dig. 50, 16, 195, 1] cum de patrono et liberto loquitur lex, ‘ex ea familia’ inquit ‘in eam familiam’ [*cf. Mommsen, Staatsr. III* 22^5]): Lex Aquilia (dig. 9, 2, 2 pr., *cf.* 9, 2, 21 pr.) quanti id in eo anno plurimi fuit (Pompon. dig. 1, 2, 2, 4. *aliter l. 57. p. 470, 63*). Cic. inv. 1, 108 (*affertur exemplum conquestionis q. d.*) non postremam vocem eius audivi, non extremum spiritum eius excepi. Verr. II 1, 114 semper hoc iure usi sumus: si tabulae testamenti non proferrentur, tum (ut *add. Mueller, Peterson, al.*) uti quemque potissimum heredem esse oporteret, si is intestatus mortuus esset, ita secundum eum possessio daretur. Cinc. Gell. 16, 4, 4 concipiebatur iusiurandum, ut adessent *milites*, his additis exceptionibus: ‘nisi harunce quae causa erit: . . . feriae . . ., quae non eius rei causa in eum diem conlatae sint, quo is eo die minus ibi esset.’ Edict. praet. Vlp. dig. 3, 5, 3 pr. negotia, quae cuiusque cum is moritur fuerint. Formvla Vlp. dig. 48, 22, 7, 17 his, qui relegantur, dies excedendi . . . dari . . . solet: etenim moris est ita pronuntiari: illum provincia illa insulisque eis (eius *Haloander*) relego *eqs.* S. C. Vlp. dig. 38, 4, 1 pr. (*a. 41/47*) perinde . . ., ac si nihil . . . is parens significasset. Ivlian. dig. 2, 10, 3 pr. ob eam rem (Vlp. dig. 2, 8, 2, 5 ea re). Gaivs inst. 3, 184 *manifestum furtum est*, si in oliveto olivarum . . . furtum factum est, quamdiu in eo oliveto . . . fur sit; aut si in domo furtum factum sit, quamdiu in ea domo fur sit. Vlp. dig. 1, 16, 7, 1 eius rei publicae. 1, 18, 4 in ea provincia. *et saepe.* **c** *vice notae, qua nomen proprium occultetur*: *in epistula*: Cic. Att. 9, 9, 1 ecquonam modo possim voluntate eius (*sc. Caesaris*) nullam rei publicae partem attingere (*at 9, 9, 2. 4* illum). *? in defixione*: Tab. devot. Glotta 36, 1958, 306 ma(n)data dat is (*sc. devovens*).

II *praeparative* *q. d.*: **A** *vario usu*: 1 *generatim* (*inducit sententias plenas vel verba afferenda*): Plavt. Asin. 231 *da mihi* viginti minas atque ea lege: si alius ad me prius attulerit, tu vale. 511 is quaestus mihi est: lingua poscit, corpus quaerit *eqs.* Aul. 376 cara omnia atque eo fuerunt cariora: aes non erat. Bacch. 1115 quid tibi ex filio . . . aegre est? : : scies; id: perit cum tuo. Capt. 337 te id oro, Hegio — : : quid vis . . . faciam. : : ausculta, tum scies. ego me amitti . . . non postulo; verum quaeso, ut *eqs.* (‘*id orationem interruptam indicet*’ *Leo*, sed ted oro hoc *Brix propter hiatum*). Pseud. 590 eo sum genere gnatus: magna me facinora decet efficere *eqs.* (*cf.* Enn. scaen. 12 eo ego ingenio natus sum: amicitiam . . . gero). Ter. Haut. 641 id cogitasti: quidvis satis est, dum vivat modo. Varro ling. 5, 80 praetor dictus qui praeiret . . ., a quo id (ait *Goetz-Schoell dubitanter*) Lucilius: ‘ergo *eqs.*’ (*cf.* 8, 14 ab eo quod alii dicunt ‘cervices’ et id Hortensius in poematis: ‘cervix’). Cic. Brut. 58 est ea laus eloquentiae . . . maxima: *seq. Enn. ann. 306.* div. 2, 25 idem significat Graecus ille in eam sententiam versus: *eqs.* Liv. 31, 5, 3 cum precatione ea: *eqs.* Vitr. 9 praef. 13 *Archytas et Eratosthenes* cum in ceteris inventionibus fuerint grati, in eius rei cogitationibus . . . sunt suspecti: alius enim alia ratione explicaverunt *eqs.* Gell. 12, 2, 5 id . . . de Cicerone dicit: ‘non miror’, inquit *eqs.* Amm. 20, 4, 9 id optimum factu existimavit: cunctos . . . maturare disposuit. 20, 4, 10 libellum etiam id continentem: ‘nos *eqs.*’ (28, 6, 26). 29, 2, 25. Ps. Ascon. Verr. p. 264, 14 ‘quem commodum erat’ vetuste posuit pro eo ‘quem volebat’ (p. 264, 16; *cf. p. 460, 21. 479, 57, aliter p. 480, 37*). *al.* *pron. nudum sententiae loco ponitur* (*cf. Vahlen, Opusc. I 106 sqq. 155 sqq.*): Plavt. Men. 107 id quoque iam: cari qui instruontur deserunt (Lvcr. 1, 655 id quoque: si faciant . . ., . . . poterunt *eqs.*). Poen. 840 nam ⌊id quidem, illi⌋, ut⟨i⟩ (ut *B*, *om. CD, deest A*) meditatur, verba faciet mortuo (⌊ ⌋ hic q. illic *Luchs, Ernout*).

2 *anticipative* (*fere in enuntiato secundario, in parenthesi l. 43. 48. 54. 58, in ipso contextu l. 53; v. et p. 486, 49*): Plavt. Poen. 905 omnia memoras quo id facilius fiat: manu eas adserat *eqs.* 1251 primum, si id fieri possit, ne indigna indignis di darent, id ego evenire vellem (Lvcil. 790 posterioribus stoechiis, si id maluerit, privabit tamen *iudex*. Ov. am. 3, 15, 5 siquid id est, usque a proavis vetus ordinis heres *sum*). Rud. 1119 ut id (ita ut *Schoell, cf. 1065*) occepi dicere, . . . quaeso. Cic. de orat. 3, 67 *Arcesilam* ferunt . . . primum . . . instituisse — quamquam id fuit Socraticum maxime —, non quid ipse sentiret ostendere, sed *eqs.* (Att. 5, 10, 1 quamquam sine iis [*sc. vestigiis tuis*; his *fere codd.*] per me ipse, tamen acrius vestigiis tuis monitus de te cogitabam). fin. 3, 66 ii, qui valent opibus atque id facere possunt, . . . incitantur (*cf.* Tusc. 2, 5 hortor omnes, qui facere id possunt, ut . . . laudem . . . eripiant). Att. 2, 23, 3 nos autem — nam id te scire cupere certo scio — publicis consiliis nullis intersumus. Caes. Gall. 4, 25, 3 *aquilifer* obtestatus deos, ut ea res legioni feliciter eveniret, ‘desilite’ inquit *eqs.* 7, 61, 2 exercitus . . . equitibus Romanis administrantibus, quos ei negotio praefecerat, celeriter transmittitur. Vitr. 4 praef. 1 de officio eius et quibus eruditum esse rebus architectum oporteat. Sil. 13, 471 tellure — ut perhibent, is mos antiquus — Hibera exanima . . . consumit corpora vultur. Tac. Germ. 24, 1 genus spectaculorum unum . . .: nudi iuvenes, quibus id ludicrum est, . . . se . . . saltu iaciunt. 31, 2 fortissimus quisque *Chattorum* ferreum . . . anulum — ignominiosum id genti — velut vinculum gestat. Apvl. met. 9, 27, 1 senex . . . iumenta, id hora iam postulante, . . . prominabat (11, 23, 1 tempore). *al.*

B *spectat ad enuntiata secundaria* (*verbum infinitum p. 479, 26*): 1 *relativa vel relativorum vice fungentia*: **a qui** (*de forma incongrua q. e.* eum, qui est minorem *v. Lundström, Stud. z. lat. Iren.-Übers. 86 sqq.*): **α** *plena vi determinativa* (*hic illic accedit vis quaedam anaphorica, e. g.* Plavt. Persa 553 [*550* urbis speciem vidi] quid id, quod vidisti? *cf. l. 68. 82. p. 475, 25. 476, 34*): ① *exempla selecta ad usum tritissimum illustrandum*: Ⓐ *varia*: Plavt. Amph. 9 ea adferam, ea uti nuntiem, quae *eqs.* 618 quis te prohibuit? : : Sosia ille, quem iam dudum dico, is, qui me contudit (*item post nom. propr.*: Cic. inv. 2, 52 C. Flaminius, is qui *eqs.* div. in Caec. 69. Cluent. 24 [is *om. pars codd.*]. Sest. 75). 793 quid ego audio? : : id quod verumst. Men. 1040 me negant eum, qui sum. Persa 179 certo is quidem nihilist, qui nil amat. Poen. 823 eius . . ., quoi homini. Pseud. 281 nimio id, quod pudet, facilius fertur quam illud, quod piget (Cic. Tull. 26 eius causa, qui agit, non illius, quicum agitur. Cluent. 80 Catil. 3, 2. *al.*). Enn. frg. var. 54 istic est is Iuppiter, quem dico. Lex Bant. (CIL I^2 582) 21 eos, quei. Lex repetund. (CIL I^2 583) 12. Cic. Cluent. 2 altera pars et (*P*, est *cett.*) ea, quae . . ., altera autem *eqs.* Balb. 7 accusatoris eius unius, qui donavit. de orat. 1, 19 neque eis aut praeceptis aut magistris aut exercitationibus, quibus utuntur omnes. leg. 1, 27 oculi . . . et is qui appellatur vultus. fin. 3, 29 iste vir altus, . . ., is, inquam, quem (*cf.* 3, 30 philosophorum . . ., eorum dico, qui). Tusc. 1, 114 deum . . ., et eum quidem deum, cui *eqs.* 3, 18. off. 3, 112 hic T. Manlius is est, qui . . . torque detracto cognomen invenit. Sall. Catil. 2, 9 is demum (*cf.* Prisc. gramm. III 158, 2 *ad l.* ‘is’ . . . et relativum et dis-

[Buchwald]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cretivum est ad omnes). *et passim.* *iteratur nomen in sent. relativa* (*maxime in serm. iur.*): LEX agr. (CIL I² 585) 4 qui ager publicus ... fuit, extra eum agrum, qui ager (13. 44 extra eum agrum locum, quei ager locus. 69. *cf.* LEX Mamil. [grom. p. 263, 14]. LEX Vrson. [CIL I² 594] 104, 11 CIC. leg. agr. 1, 21). LEX Corn. de xx quaest. (CIL I² 587) II 8 eo iure ea lege ..., quo iure qua lege. CIC. de orat. 2, 140 ea re ..., quam ob rem. COMMENT. quaestor. Varro ling. 6, 92 eo die, quo die. LEX Quinctia (Frontin. aq. 129) in is hortis praediis locis, quorum h. p. l. *al.* eo — quo: CIC. Quinct. 32 eo plus ..., quo minus. S. Rosc. 86 Verr. II 3, 60 fin. 3, 43 VARRO rust. 1, 32, 1. *et passim.* *deficiente compar. post* quo (*cf. p. 465, 81*): RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 6, 3 eo amplius concitabar, quo (quod *V, gr. Migne 35, 413ᴮ* ὅσον) mihi ... videbar. AVG. civ. 14, 15 p. 36, 7. 9 D. 22, 33 p. 632, 19. *c. ellipsi relativi* ex eo *pro* '*ex eo, quo*': *v. vol. V 2, 1091, 21 et Löfstedt, Verm. Stud. 50.* Ⓑ *explicatur verbis sequentibus*: PLAVT. Poen. 815 id, quoi rei operam dedimus, impetravimus, ut perderemus *eqs.* (CIC. Verr. II 1, 73. *al.*). Rud. 158 utinam is sit, quem ego quaero, vir sacerrimus (*cf. p. 472, 61*). TER. Andr. 33 nihil istac opus est arte ..., sed eis, quas semper in te intellexi sitas, fide et taciturnitate. CIC. Verr. II 3, 18 contra dixit is, qui casu tum Romae fuit, tuus hospes. 3, 144 ea ... emere, quae ipse semper habuit venalia, fidem ius iurandum veritatem *eqs.* Font. 2 auctorem habet eum, quem ... laudas, Hirtuleium. de orat. 1, 85 is, qui nuper Romae fuit, Menedemus, hospes meus. Brut. 36 is, cuius nulla exstant scripta, Demades. Cato 14. 43 eius, quem dico, Deci (*cf.* off. 2, 26 is, quem modo dixi, Alexander). leg. 1, 6 ad eum, qui tibi semper in ore est, Catonem. Lael. 8 id respondeo, quod animum adverti, te ... potuisse. *al.*

Ⓘ *c. emphasi dictum vergere videtur ad notionem q. e. talis, tantus* (*cf. p. 477, 21; saepius c. coniunctivo, e. g. l. 32. 37. 38*): PLAVT. Amph. 553 id, quod neque est neque fuit neque futurum est, mihi praedicas. Mil. 621 ea te facere facinora, quae istaec aetas fugere facta ... solet. 785 dum modo eam des, quae sit fructuosa *eqs.* Most. 558 eum *iudicem* videto ut capias, qui credat mihi. Persa 823 di faciant, ut id bibatis, quod vos numquam transeat. Trin. 849 epistulas ... ab eo homine me accepisse, quem ego qui sit homo nescio neque novi *eqs.* CIC. Verr. II 1, 10 non is est reus, non id tempus, non id consilium ..., ne actor quidem est is, cui reus ... eripi possit. 2, 151 reum ..., et eum reum, qui praetor in Sicilia fuerit (5, 18 praetoris, ⸤et eius praetoris⸥, qui *eqs.* [⸤ ⸥ *β, om. α*]. de orat. 2, 99 causas ... et eas quidem, in quibus). 5, 156 non advenam nescioquem nec alienum, sed eum civem Romanum, qui omnibus ... notus, qui Syracusis natus esset (*ad rem cf. 73 sq.*). Caecin. 66 cum tu is sis, qui te verbo litteraque defendas (*de secunda pers. ut*: de orat. 2, 25. fam. 5, 12, 6 neque ... tu is es, qui quid sis nescias et qui non ... arbitrere. *al.*). Cluent. 125 eum fuisse Oppianum ..., qui tabulas ... corrupisse iudicatus sit, qui *eqs.* leg. agr. 2, 10 non sum ... ego is consul, qui ... arbitrer ([2, 101]. *de prima pers. ut*: Scaur. 37. de orat. 2, 122 is, qui sum, quantuscumque sum ad iudicandum. Brut. 184 div. 2, 70 Att. 7, 5, 5. 7, 8, 1 LIV. 30, 30, 9. *al.*). 2, 26 et is orbem terrarum constringit novis legibus, qui, quod (*Lambinus*, quicquid *codd.*) in secundo capite scriptum est, non meminit in tertio? 3, 22 ille quas strages edidit? eas videlicet, quas ... furor edere potuit. Sest. 78 accepisset res publica plagam, sed eam, quam acceptam gemere posset. Rab. Post. 6 non ... latroni, sed regi credidit, nec regi inimico populi Romani, sed ei, cuius ..., nec ei regi, qui alienus ab hoc imperio esset, sed ei, quicum foedus feriri ... viderat. 3, 199 si habitum ... orationis ... requiritis, est et plena quaedam ... et tenuis ... et ea, quae ... laudatur. parad. 25 is est qui (*quater*). off. 3, 113 decem illi, quos ... iuratos ad senatum misit Hannibal se in castra redituros ea, quorum erant potiti Poeni. CAES. Gall. 4, 22, 6 legatum cum eo praesidio, quod satis esse arbitrabatur, portum tenere iussit. NEP. Ages. 5, 3 se ... eum esse dixit, qui ... cogeret, non qui ... expugnaret. LIV. 8, 4, 3 si socialis ... exercitus is est, quo adiuncto duplicent vires suas. 9, 3, 12 ista ... sententia ... ea est, quae neque amicos parat nec inimicos tollit. TAC. hist. 1, 15, 3 ea aetas tua, quae ... effugerit, ea vita, in qua ... habeas. *al.* *iuxta alia pron.*: ITIN. Alex. 44 Roxanen ... sibi coniungat, is ille scilicet, quem Darii uxor ... non evicerit. PANEG. 6, 15, 6 hunc ... eum, qui *eqs.* *post* quisquis (*cum abundantia*): TIB. 2, 3, 33 at tu quisquis is es (*V²*, est *cett.*), cui tristi fronte Cupido imperat.

β attenuata vi determinativa inservit pronomini relativo augendo (*v. Schmalz-Hofmann⁵ p. 718*): Ⓘ id quod (*cf. p. 476, 30. 484, 28*): Ⓐ *inseritur orationi*: PLAVT. Amph. 231 pro se quisque, id q. quisque potest et valet edit, ferro ferit *eqs.* Trin. 1058 potius quam, id q. proxumumst, meo tergo tutelam geram. Truc. 712 ama, id q. decet, rem tuam. TER. Phorm. 506 immo, id (*om. pars codd.*) q. aiunt, auribus teneo lupum. Eun. 979 ere, primum te arbitrari id (*om. A*) q. res est velim: quidquid huius factumst *eqs.* (Ad. 206. *cf.* CATVLL. 10, 9 respondi, id q. erat, *seq. acc. c. inf.* [CAES. Gall. 4, 32, 2 LIV. 39, 13, 1 SEN. suas. 6, 17 PETRON. 111, 8]. LIV. 30, 12, 11. 32, 12, 8. *cf.* SALL. Catil. 51, 20 id q. res habet [*i. ut r. se h.*]). LVCIL. 92 graece ..., id q. maluisti, te ... saluto. RHET. Her. 4, 18, 26 vehementer, id q. opus est oratori, comprobat *eqs.* CIC. inv. 1, 32 ne ..., id q. vitiosissimum ... est, inferatur. leg. agr. 1, 1 dicent ... decemviri, id q. ... dictum est, ... regnum illud populi Romani esse factum. 2, 93 id q. dixi. Pis. 80 quorum alter, id q. meminero, semper ... amicus fuit ..., alter, id q. obliviscar *eqs.* de orat. 1, 89 id q. constaret. 1, 109 id q. video potuisse fieri (1, 121). 2, 72 non tam doctus quam, id q. est maius, expertus. VERG. ecl. 3, 35. *al.* *deficiente verbo*: CIC. dom. 16 (*cf.* 15 id q. ego sentio) videbam, id q. omnes (*sc. videbant*), quod ... polliceremur, id illum ... perfecturum *esse*. de orat. 2, 38 si de rusticis rebus agricola quispiam aut etiam, id q. multi, medicus de morbis ... scripserit. PLIN. nat. 7, 96 *Pompeius* eques Romanus, id q. antea nemo, curru revectus *eqs.* Ⓑ *in fine vel principio (l. 14. 15) sententiae*: PLAVT. Capt. 591 pergin servom me exprobrare esse, id q. vi hostili optigit? CIC. Verr. II 1, 44 quanta iste cupiditate ... illam sibi legationem expugnavit: id q. Cn. Dolabellae principium ... calamitatis fuit. 1, 155 multi appellandi ... sunt, id q. mihi non est necesse. 2, 138. 5, 27. LIV. 31, 39, 2 responso ... dato, ..., id q. quaesitum erat, nox ... Philippo data est. *al.* *c. coniunctione*: CIC. Verr. II 3, 162 id q. tametsi isti difficile est, tamen haud scio an fieri possit. Ⓒ *c. praep., per assimilationem ad pron. rel.* (*cf. Norberg, Synt. Forsch. 85*): TRACT. de trin. fid. p. 179, 15 de nomine ... verbi et de id q. recte intellegitur patris et filii ... unitate tractemus (VICT. VIT. 2, 66 patrem de se ipso, hoc est de id [eo *var. l.*] q. ipse est , ... filium genuisse. 2, 70. AVELL. p. 305, 12. 306, 15. *al.*). PS. AVG. quaest. test. I 32, 1 non utique in paupertate et divitiis, sed in id q. sunt. 97, 11 consubstantivum cum id q. aeternum est. 115, 2 ab id q. prohibet lex. Ⓘ *aliae formae*: CIC. S. Rosc. 1 quod ... ego potissimum surrexerim, is qui neque ... sim ... comparandus. 35 Chrysogonus ..., is qui plurimum potest, ... pugnat. Sest. 75 Sestius, is qui est de vi reus. de orat. 2, 152 Aristoteles, is quem ego maxime admiror. div. 2, 108 istas duas sumptiones, ea quae λήμματα appellant dialectici (LVCR. 4, 396 solque ... et luna ..., ea q. ferri res indicat ipsa). Lael. 15 quocum ... domus fuit ... communis et, id in quo est omnis vis amicitiae, voluntatum ... consensio. *al.* *per vocativum*: HIER. tract. in psalm. I p. 307, 18 laudate, ea quae estis invisibilia (*v. app. crit.*).

b *pron. rel. sim. varia*: **quisquis:** PLAVT. Aul. 653 id meum, quidquid habes, redde. *potius anaphorice*: PLAVT. Men. 772 sed id, quidquid (q. id *trad., corr. Bothe*) est, iam sciam (*cf.* 763ᵃ quid id sit. *764ᵃ* quid sit rei). Merc. 137 tibi sortito id optigit. : : loquere id negoti quidquid est (*cf. 121* negoti quid sit. *129* quid illud sit negoti. *135* quid est negoti?). **quicumque:** LEX agr. (CIL I² 585) 25. CIC. Verr. II 2, 87 *statuae appellarentur* eorum, ad quoscumque illius morte venissent. de orat. 1, 44. 2, 110. orat. 123 is erit ... eloquens, qui ad id, quodcumque decebit, poterit accommodare orationem. fam. 4, 9, 1 in ea re publica, quaecumque est. 237. LEX Quinctia (Frontin. aq. 129). OV. trist. 3, 7, 41 (?). **qualis:** EVTR. 7, 14, 3 ut spectaculi eius imaginem cerneret *Nero*, quali ... Troia ... arserat. **quantus:** CIC. parad. 44 ex eo, quantum cuique satis est, metiuntur ... divitiarum modum. IVLIAN. dig. 9, 2, 51, 2 in id tenebitur, quanti (POMPON. dig. 7, 1, 47 eo nomine. AFRIC. dig. 7, 1, 36, 2 GAIVS dig. 2, 13, 10, 3. *al.*). VLP. dig. 9, 2, 23, 5 pretium id ..., quanto.

c *enuntiata similia (v. et p. 479, 77. c. emphasi dictum: l. 73; inseritur* atque: *p. 477, 1) per*: **ubi** *locale*: PLAVT. Poen. 693 ego id (*fere i. q. tale*) quaero hospitium, ubi ego curer mollius *eqs.* CIC. Verr. II 3, 137 id forum ..., ubi negotientur. Caecin. 86 unum *genus causae*, si qui ex eo loco, ubi fuisset, se ⟨d⟩eiectum diceret, alterum, si qui ab eo loco, quo veniret (de orat. 2, 262 VAL. MAX. 2, 2, 9 VLP. dig. 4, 8, 21, 10. 5, 1, 50. 10, 4, 11, 1 [*antea*: eo loci, ubi]). de orat. 2, 135 in eis ipsis, ubi de facto ambigitur. rep. 2, 4 eos agros, ubi hodie est haec urbs. Tusc. 5, 111 ut ea, quae gustemus ..., in ea ipsa, ubi sentimus, parte versentur. fam. 7, 22 id caput, ubi haec controversia est. *al.* **si** qui(s): PLAVT. Trin. 119 ei rei operam dare ..., si qui (*i. quomodo, cf. p. 477, 62*) probiorem facere posses, non uti ... accederes. 371 an eo egestatem ei tolerabis, si quid ab illo acceperis? CATO orig. 95ᵇ idne irascimini, si quis superbior est quam nos? CIC. div. in Caec. 49 ea facultate, si quam habet (Brut. 242. 298). Verr. II 1, 9 eos, si qui ... liberarint (Phil. 7, 23. leg. 2, 58 aut eos, quibus ..., aut eos, si qui ... consecuti sunt [fin. 3, 31]. 2, 185 ad eos motus ..., si qui finitimi sunt. VLP. dig. 1, 6, 8 pr. non solum eos ..., quos ..., verum et si qui). de orat. 1, 76 is, si quis esset ..., tu esses unus. VARRO rust. 1, 6, 6 eo magis, si quis *eqs.* R. GEST. div. Aug. 3 eas, si quae. VLP. dig. 8, 5, 4, 2 id demum fructuum nomine computandum, ⸤si quid sit quod⸥ intersit agentis servitute non prohiberi (⸤ ⸥ *i.* '*quanti*'). *al.* **unde:** LEX Mamil. *v. p. 460, 32.* CIC. Verr. II 3, 165 apud eas societates, unde erat attributa *pecunia*. Sest. 141 in ea civitate nati, unde *eqs.* Deiot. 28 quodsi saltatorem avum habuisses neque eum (*fere i. q.* '*talem*') virum, unde pudoris ... exempla peterentur. de orat. 1, 199 se (*sc. Apollinem*) esse eum, unde sibi ... cives consilium expetant. 2, 130 capita ea, unde omnis ... disputatio ducitur. 2, 45 ex eis ... fontibus. 2, 316. 355 vel eum, unde discas, vel eum, cui respondendum sit. 2, 187 ad id, unde aliquis flatus ostenditur, vela do (Brut. 300 SEN. Herc. f. 865). LIV. 1, 32, 6 legatus ubi ad fines eorum venit, unde res repetuntur. AVG. civ. 12, 9 p. 528, 16 D. ad eam beatitudinis plenitudinem. COD. Iust. 1, 12, 4 pr. (*a. 432*). *al.* **ut** *correlativum*: CIC. Verr. II 3, 126 (*epistula Metelli*) pro eo, ut temporis difficultas ... tulit. leg. agr. 3, 7 (*verba legis*) qui ... agri aedificia (*eqs.*) ..., ea omnia eo iure sint, ut (quo *Lambinus*) quae optimo iure privata sunt. VITR. 2, 9, 2 per id, ut

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

supra scriptum est, tempus. CE 1135, 5 id sumus, ut cernis. atque ut: PLAVT. Mil. 400 ut ad id exemplum somnium quam simile somniavit atque **ut** tu suspicatus es *eqs.* **quo** (*adv.*): CIC. Verr. II 4, 38 apud eos, quo se contulit (*i. 'ad quos'; item* 5, 167. *cf.* dom. 78 erant in eam [*sc. civitatem*] recepti, quo . . . venerant). Caecin. 86 ([*v. p. 476, 52*]. *item de loco*: Sull. 53 regionibus. Cael. 36 loco [har. resp. 44 Mil. 51 ac. 2, 94 CAES. Gall. 7, 60, 4]). har. resp. 37 quod (*sc. sacrificium*) tam occultum quam id, quod . . ., quo . . . ne imprudentia quidem possit intrare (fin. 2, 5. 3, 21 Tusc. 3, 40 SEN. epist. 49, 12). LIV. 1, 34, 4 *Tanaquil*, quae haud facile iis (his *codd.*), in quibus nata erat, humiliora sineret ea, quo (cum *codd.*) innupsisset. *al.* **qua** (*cf. p. 479, 73*): CIC. Verr. II 5, 85 in eo loco . . ., qua naves accedere possent (VITR. 10, 16, 11). CAES. Gall. 5, 8, 3 eam partem insulae . . ., qua optimum esse egressum . . . cognoverat (LIV. 26, 44, 2. 28, 19, 18 [quae *var. l.*]). **cum** (*cf. l. 23 sqq.*): CIC. inv. 1, 23 eo tempore . . ., cum (1, 33 [?]. Verr. II 2, 98. 5, 40 ipso [Flacc. 30 div. 1, 78]. Att. 9, 15, 3. *al. cf.* div. in Caec. 70 aetate. rep. 2, 18 saeculum). Att. 16, 11, 1 diem (fam. 3, 8, 10 postridie eius diei, cum castra haberem). ad Q. fr. 2, 3, 6 incidi . . . in eum locum in dicendo, cum Sestius . . . servatus esset.

2 *mere coniunctionalia q. d.* (*inseritur* ac, atque *p. 478, 78; c. emphasi dictum p. 478, 80; cf. p. 475, 28*): **antequam:** FRONTIN. aq. 104 p. 43, 26 quae *aquae* [h]is temporibus in urbem veniebant, antequam Claudia et Anio novus perducerentur. **cum** (*cf. l. 15. p. 482, 65; text. dub.*: NEP. Paus. 1, 3 *v. p. 478, 26*): PLAVT. Mil. 1211 id volup est, quom . . . evenit tibi mea opera super hac vicina. Rud. 664 nunc id est, cum . . . praesidi viduitas nos tenet. CIC. Sest. 135 non ea est medicina, cum . . .; carnificina est ista. Scaur. 4 hanc esse mortem . . ., cum . . .; vitam autem esse eam, cum *eqs.* de orat. 2, 38 quid cuiusque *doctrinae* sit proprium, etsi ex eo iudicari potest, cum videris *eqs.* (2, 259). Att. 11, 15, 2 non veniunt in dubium de voluntate, eo minus scilicet, cum se expedierint *eqs.* VARRO ling. 6, 93 inter id, cum . . . et cum . . ., interesse tempus. 7, 79 (*ex Opilio*) conticinium . . . ab eo, cum conticuerunt homines. IREN. 1, 8, 2 in eo, cum dicit (*gr.* ἐν τῷ εἰπεῖν. *cf. infra*: in eo, quod dixerit). *al.* **dum:** CIC. Verr. I 16 usque ad eum finem, dum iudices reiecti sunt (nat. deor. 2, 129). SEN. epist. 74, 32 si . . . aliquod timetur malum, eo . . ., dum exspectat, quasi venisset, urgetur *homo*. CYPR. unit. eccl. 3 p. 212, 3 hoc eo fit . . ., dum *eqs.* AVR. VICT. Caes. 5, 12 *Nero et mater eius* eo praeceps dati (*Schott*, dari *trad.*), dum insidiantur invicem. in eo, dum: *v. vol. VII 1, 779, 16*. **ne:** PLAVT. Cas. 430 (*v. p. 479, 31*). 773 coqui . . . ei rei (*om. A*) dant operam, ne cenet senex (Persa 372. *cf.* Cas. 1005 propter eam rem. CAES. Gall. 6, 11, 4 eius rei causa). Men. 270 id utrumque . . . cavero, ne tu delinquas neve ego irascar tibi. Merc. 223 e⟨a⟩ . . . gratia (TER. Haut. 768). Pseud. 284 (*vs. suspectus*) hic id (it *P*, id hic *A*) metuit (CATO orig. 95[b] ⟨ne⟩. POMPON. Atell. 8. *al.*). CIC. inv. 1, 5 eo quidem vehementius *eloquentiae studium est*, ne . . . possint (PLIN. nat. 17, 40 QVINT. inst. 11, 1, 83 TAC. ann. 3, 16, 4. 15, 57, 1). Verr. II 2, 99 ob eam causam. 3, 219 id providete. Phil. 1, 22 id agitur, id fertur (*cf.* fam. 4, 7, 2 id . . . egi). 8, 9 id . . . ipsum agimus (ad Q. fr. 3, 5, 2 eram secutus). LIV. 3, 4, 1 id admoneo, ne quis *eqs.* CELS. 2, 17, 4 recte medicina ista temptatur, cum eo tamen, ne (*cf. p. 478, 75*). 7, 26, 2[L] id . . . eo nomine opus est. PLIN. epist. 6, 14, 1 ea condicione. TERT. carn. 3 l. 28 ea lege. PAVL. dig. 2, 14, 27, 3 (*antea*: illud . . ., ne). 2, 14, 27, 6. 9 VLP. dig. 4, 6, 26, 4. *al.* **postquam** (*dub. trad.*: ENN. ann. 141): VARRO frg. Non. p. 548, 36 quo *palliolo* mulieres nunc et eo magis utuntur, postquam subuculis desierunt. **quasi:** SEN. contr. 1, 4, 6 maritus in eo loco est, quasi omnino non esset. VLP. dig. 4, 4, 3, 4 nec eo movemur, quasi intersit *eqs.* LAMPR. Comm. 11, 10 nomina gladiatorum recepit eo gaudio, quasi (qua se *P*, quo se *Σ*) acciperet triumphalia. **quatenus:** DECL. in Catil. 27 is rumor sparsus est de moribus Catilinae eaque gentium opinio pervagata, quatenus (ut *B*) existimare (*A*, existimem *cett.*) voces ipsas publicas non hominum esse, sed oraculi potius nuncupandas. **qui** (*i. q. 'quomodo'; cf. p. 476, 59*): PLAVT. Rud. 392 ne copia esset eius (ei *Luchs*), qui suos parentes nosceret. 1084 si id dederit, qui suos parentis quaerat. TER. Andr. 307 te id dare operam, qui istum amorem . . . amoveas. Haut. 492 dum id quaero, tibi qui filium restituerem. **quia:** PLAVT. Capt. 994 eo miser sum, quia male illi feci (Curc. 61 fit [Rud. 24]. CIC. fin. 5, 23). Epid. 107 idne pudet te . . .? Most. 763 eo maiore opere, quia (*c. abl. mens. ut*: CIC. Verr. II 5, 126 eo magis . . ., quia. Phil. 11, 24 rep. 3, 26. 6, 2 fin. 5, 75 off. 3, 8. *et saepe*). Persa 431 id tibi suscensui (TER. Andr. 376 [*aliter* DON.: ob id, propter id]). Stich. 34 id doles. Trin. 324 ob eam rem (RHET. Her. 4, 28, 39 ea re [CIC. off. 3, 53. Att. 12, 18[a], 2; *var. l.* qua]). TER. Hec. 255 east causa retinendi . . ., quia aegrast (CIC. fin. 2, 45 ob eam unam causam. 3, 49). CIC. inv. 1, 10 causa ex eo pendet, quia ([qua, quod *var. ll.*]. Brut. 48. leg. 1, 43 [*v. app. crit.*]. fat. 18 Tusc. 1, 42). rep. 1, 63 dictator . . . ab eo appellatur, quia dicitur. Tusc. 5, 95 ob id ipsum (IVLIAN. dig. 4, 2, 18). nat. deor. 2, 73 eo errore. fam. 6, 22, 1 (*v. p. 478, 22*). *al.* **quin** (qui ne): PLAVT. Amph. 1051 neque . . . di . . . id prohibebunt . . ., quin sic faciam ut constitui. TER. Andr. 335 efficite, qui detur tibi; ego id agam, mihi qui ne detur. Hec. 397 si id (*om. pars codd.*) fieri non potest, quin sentiant. CIC. part. 41 non dubium est id quidem (Tusc. 3, 30 off. 2, 48. 54). CAES. Gall. 5, 2, 2 neque multum abesse ⌊ab eo⌋ (⌊ ⌋ *del. Ciacconi*). *al.* **quo** (*i. 'ut eo'*): PLAVT. Aul. 32 id ea faciam gratia, quo ille eam facilius ducat. **quod** (*tam causale quam adverbiale; huc fort.* PLAVT. Epid. 630 haec remorata med est. : : siquidem istius gratia id remoratu's quod ista voluit, nimium advenisti cito [*cf. Duckworth ad l., aliter Leo*]. *v. et p. 475, 26*): PLAVT. Bacch. 1019 quaeso ut sat habeas id, pater, quod Chrysalus me obiurigavit. Merc. 553 id iam lucrumst, q. vivis. 596 id illi vitium maxumumst. CATO orig. 95[d] poenas dare ob eam rem, quod arguatur (95[f] CIC. de orat. 1, 50 fat. 23 LEX Vrson. [CIL I[2] 594] 115, 21. *cf.* CIC. Verr. II 1, 25 ea re [ad Q. fr. 3, 4, 6 AMM. 16, 7, 4. 17, 9, 6. *al.*]. SEN. nat. 5, 14, 2 ob id [EDICT. praet. Vlp. dig. 4, 6, 1, 1 (= 4, 6, 21 pr.). GAIVS dig. 3, 3, 46, 7. *al.*]). RHET. Her. 1, 1, 1 eo studiosius . . ., quod (*c. abl. mens. ut*: 4, 9, 13. CIC. S. Rosc. 94 non modo idcirco . . ., quod . . ., verum eo magis etiam, q. *eqs.* Verr. II 1, 119. LIV. 26, 24, 4 Aetolos eo in maiore futuros honore, quod). 4, 27, 37 in eo (CIC. Verr. II 1, 11. 3, 48 off. 1, 44). CIC. S. Rosc. 148 pro magnitudine iniuriae pro que eo (de orat. 2, 75 LIV. 9, 8, 15. ITALA Luc. [cod. e *al.* = VVLG.; *gr.* ἀνθ᾽ ὧν]). Verr. I 38 eo nomine (SEN. epist. 67, 3. 81, 19). II 3, 51 ex eo (3, 142 de orat. 2, 283. 353. 3, 33 fin. 1, 8). dom. 97 eam . . . animi duritiam sicut corporis, quod cum uritur non sentit. Brut. 67 ea . . . inscitia est, quod hi . . . ne noverunt quidem. 249 quid censes . . . nisi id, quod habiturus es similem tui? fin. 2, 24 *Laelius* eo dictus est sapiens, q. *eqs.* Att. 6, 2, 7 eo consilio. 7, 9, 2 ob eam causam. fam. 6, 22, 1 non ea res . . ., quod . . ., sed quia. ad Q. fr. 1, 2, 7 is dolor est. LVCR. 3, 1008 hoc (*sc. homines vitae fructibus non expleri*), id est, . . . puellas quod memorant laticem pertusum congerere in vas. VARRO ling. 5, 15 ab eo praeco dicitur locare (5, 18. 21. 40. *al.*). SALL. Iug. 54, 4 ea gratia (*v. vol. VI 2, 2236, 25*). NEP. Paus. 1, 3 in eo est reprehensus, q. [cum] (PHOC. 2, 2 neque in eo solum offenderat, quod . . ., sed etiam quod *eqs.; cf. p. 477, 33*). LIV. 2, 39, 8 id modo non conveniebat. 32, 32, 5 mora, cur . . ., ea fuit. QVINT. inst. 3, 8, 40 praeter id (5, 10, 45. 10, 1, 28. PLIN. epist. 5, 8, 13 [praeterea *var. l.*]. paneg. 59, 6). TERT. resurr. 32 p. 71, 7 salvo eo. *al.* *pron. iteratur*: CIC. Tusc. 3, 18 *derivatur* nequitia ab eo, etsi erit hoc fortasse durius . . ., ab eo, quod *eqs.* **quomodo:** CIC. off. 1, 119 ex eo, quomodo quisque natus est, . . . quid deceat exquirimus. **quoniam:** PLIN. nat. 27, 103 quod eo magis miror, quoniam *eqs.* (GELL. 14, 4, 5). **quo pacto:** HOR. sat. 2, 4, 8 quin id erat curae, quo p. cuncta tenerem. **si:** PLAVT. Poen. 1194 an tu eo pulchra videre . . ., si . . . non os oblitumst fuligine? Pseud. 442 idne tu mirare, si patrissat filius? TER. Eun. 382 flagitium facimus. : : an id flagitiumst, si . . .? Ad. 357 id . . . restat mihi mali. CIC. inv. 2, 35 quod eo confirmatius erit, si (*c. abl. mens. ut*: 2, 36. 125 Verr. II 3, 1. 4, 139 orat. 197. off. 1, 83 eo . . . magis. VARRO rust. 1, 6, 6 [*seq.* eo deterior, quod]). Verr. II 1, 3 neque eo potest esse contentus *populus*. Sest. 24 ea lege. Phil. 5, 34 ne sit ea res fraudi. Brut. 184 id laboras. orat. 194 eo vitiosus. CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 4 ea condicione (VLP. dig. 7, 8, 8, 1). TAC. ann. 3, 34, 4 viri in eo culpam *esse* (*v. vol. VII 1, 781, 52 sqq.*). AVR. VICT. Caes. 15, 3 eo . . . demum fortunatas urbes fore, si regna sapientiae sint. *al.* pro eo ac (si): *v. vol. II 1081, 15 sqq.* **ubi** *temporale*: LIV. 28, 15, 7 eo ipso acrius, ubi inclinatam sensere rem. **ut** *fin., consec.* (*iuxta* hic *l. 71. 73. p. 479, 21*, ita *l. 79. p. 479, 13*): PLAVT. Amph. 1023 quo modo? : : eo modo, ut . . . vivas aetatem miser. Cas. 430 (*v. p. 479, 31*). Men. 966 spectamen bono servo id est, qui . . ., ut . . . rem . . . tutetur. Most. 173 virtute formae id (*'fort. delendum' Leo*) evenit, te ut deceat quidquid habeas. 360 ea lege (CIC. rep. 4, 12). 412 id videndum est, id viri docti est opus. 1098 id maxime volo (Pseud. 1247). Poen. 1186 eo sumus gnatae genere (1201). Pseud. 92 eā causā (CIC. de orat. 3, 38 off. 1, 35. *al.*). 795 ob eam rem (Trin. 119 *v. p. 476, 59*. 652 CATO agr. 21, 4 or. frg. 1, 3 TER. Hec. 7 CIC. Verr. II 3, 9. *al.*). Trin. 637 an id est sapere, ut qui beneficium . . . repudies? 699 id agis (CIC. Quinct. 59 div. in Caec. 53. Verr. II 1, 31 id agi, id cogitari, in eo elaborari. Cluent. 155. 177. *et saepe*). TER. Andr. 548 id oro te. 587 ea gratia (TRAG. inc. 168). RHET. Her. 3, 16, 28 id perficere. CIC. Verr. I 10 ea spe istum fuisse praeditum. I 53 non patiar rem in id tempus adduci. I 55 ea ratione. II 1, 81 numquam illos in eum locum (*i. eo usque*) progressuros fuisse. Tull. 1 in eo consumenda est oratio (Cluent. 191. LVCR. 4, 1107 *v. vol. VII 1, 772, 71*. NEP. Paus. 5, 1). Caecin. 27 hoc . . . Rutilius dixit, ⌊et eo libentius dixit⌋, ut (⌊ ⌋ *om. T*). Catil. 3, 8 eo consilio. 4, 3 in eam partem. Sest. 37 ea condicione (38 Pis. 4). orat. 198 nec . . . is cursus est numerorum . . ., nihil ut fiat extra modum. 220 ea concinnitas est, ut sequatur numerus necessario. nat. deor. 2, 58 *mens* haec potissimum providet et in is maxime est occupata, primum ut . . ., deinde ut . . ., maxime autem ut *eqs.* OV. met. 5, 20 id ipsum exigis, ut pereat. 13, 593 non ea cura neque hic est nunc status Aurorae (trist. 1, 9, 37 is status, haec . . . est fortuna). LIV. 8, 12, 16 ut alter utique ex plebe cum eo [ventum sit] (*del. Madvig*), ut utrumque plebeium fieri liceret, censor crearetur (8, 14, 2 sacra . . . reddita cum eo. 8, 14, 8. 30, 10, 20. 30, 21, 10. 36, 5, 3. *cf. p. 477, 51*). 9, 8, 15 pro eo (22, 1, 2). TAC. hist. 3, 64, 2 id Sabino convenire, ut . . ., id Vespasiano, ut *eqs.* ann. 14, 36, 3 is ardor . . . sequebatur, ita se . . . expedierat . . . miles. *et saepe.* *c. emphasi dictum transire videtur in notionem q. e. talis, tantus* (*syn. p. 479, 17*): TER. Haut. 720 metuo quid agam. : : metuis? quasi non ea potestas sit tua, . . . ut te exsolvas. CIC. inv. 1, 8 ea vis est in homine. 1, 68. 2, 37. 2, 111 quosdam . . . nullo inlustri neque certo duce neque eo nomine neque numero praeditos.

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Quinct. 53 non in eam turpitudinem venisses. Verr. II 2, 38 eam diem constituit, ut ... posset. 2, 61 an is ⌊homo⌋ (⌊ ⌋ *om. O*) Verres, ut ...? (Sulla 58 Sittius ... is homo est aut ea familia ac disciplina, ut ...? 89. *cf.* Flacc. 34 vir [fin. 2, 50]). 4, 65 erat eo splendore ..., ea varietate operum, ut ..., ea magnitudine, ut *eqs.* 4, 91 eos ... deduxi testes et eas litteras deportavi. Cluent. 99 cuius ea stultitia est, ut ..., ea vis, ut ..., ea crudelitas ut *eqs.* Catil. 1, 22 neque ... is es, Catilina, ut te ... pudor ... revocaverit (*cf.* Planc. 64 eum me ... fuisse ... arbitror). 3, 15 ea lenitate. Mur. 48 populum Romanum in eum metum adduxisti. Sull. 84 non in ea republica versor, non iis temporibus caput meum obtuli. dom. 50 quid si iis verbis scripta est ista proscriptio, ut se ipsa dissolvat? Sest. 21 *Frugi* erat eo nomine. Mil. 67 te ... appello et (*Ascon., om. codd. Cic.*) ea voce. Planc. 75 nisi ... ego unus ita me gessi ..., ita ... vixi, ⌊is in⌋ (⌊ ⌋ *codd. recc.*, in his *TE*) causis patronus, is ... civis et sum et ... fui. Phil. 3, 20 is ... erat dies, ea fama, is qui senatum vocarat, ut turpe ... esset *eqs.* de orat. 1, 27 ut ... ea esset in homine iucunditas et tantus ... lepos (MART. 14, 145, 1). 2, 20 qui omnes ei sumus, ut ... ducamus. 3, 32 cum ille is sit orator, ut nihil eo possit esse praestantius. Att. 8, 11^b, 1 ea ... audiebamus et ea verebamur. CAES. Gall. 5, 18, 5 ea celeritate atque eo impetu. OV. trist. 1, 9, 37 is status, haec rerum ... fortuna. *al.*

3 *varia* (*fere* id, *etiam per attractionem; iuxta* hoc *l. 68*, illud *l. 53*; ea res *l. 42. 62; verbum finitum removetur l. 48. 59. 63. 64*): **a** *per coni. nudum*: PLAVT. Amph. 11 id iam scitis concessum et datum mi esse ..., nuntiis praesim et lucro (*cf. vol. IV 17, 18. V 1, 1691, 11*).

b *verbum infinitum*: *α acc. c. inf.* (*v. et p. 467, 27. 475, 27; dub.* PLAVT. Aul. 637): PLAVT. Amph. 561 audes mihi praedicare id, domi te esse nunc ...? Asin. 149 viden ut ne id quidem, me dignum esse, existumat, quem adeat ...? Capt. 196 si di ... id voluerunt, vos hanc aerumnam exsequi, decet id pati ..., si id facietis *eqs.* Cas. 429 id non tam aegrest iam, vicisse vilicum, quam id expetivisse ... senem, ne ea mihi daretur atque ut illi nuberet. Poen. 770 id nunc his cerebrum uritur, me esse hos trecentos Philippos facturum lucri (*obi. int. ut*: Rud. 397 id [it *codd.*, *deest A*] misera maestast *eqs.* Stich. 446). *al.* TER. Andr. 671 Haut. 324 Eun. 724 CIC. inv. 2, 134. Verr. II 1, 24 *ne Hortensius possit* ea dicere, opprimi reum ..., nihil esse tam periculosum *eqs.* 1, 25. 3, 223 id volumus populum Romanum, id provincias, id socios ... existumare, ... hoc ... genus *iniuriae non* ... posse reprehendi. leg. agr. 2, 30. Att. 4, 1, 5 quibus id ipsum, ⌊se inimicos esse⌋ (*del. Corradus*), non liceret ... dissimulare. LIV. 5, 25, 4 haud mirum id quidem esse, furere civitatem. *al.* *β inf.* (*v. et p. 467, 41*): PLAVT. Aul. 201 hic eam rem volt ..., mecum adire ad pactionem (FRONTO p. 45, 7 v.d.H. [= p. 49 N.] ea res, verum dicere, ... ardua est). Capt. 209 haud nos id deceat, fugitivos imitari. 267 ne id quidem, involucrum inicere, voluit. Persa 266 id demum lepidumst, triparcos homines ... admordere. Pseud. 576 ea stultitiast, facinus magnum timido cordi credere. Trin. 697 is est honos homini pudico, meminisse officium suom. TER. Andr. 15 id isti vituperant factum atque in eo disputant contaminari non decere fabulas. CIC. Quinct. 7 si id est 'defendere', cupiditati alterius obtemperare *eqs.* (*cf.* LIV. 3, 21, 5 tamquam id sit plus posse ..., plus levitatis habere). Verr. II 5, 168 etiam ... id. prov. 10 statuit ... et in eo perseveravit. Planc. 5 non id est ... molestissimum, contra illum dicere, sed multo illud magis, quod *eqs.* SALL. Iug. 81, 4 id modo festinabat. TAC. Germ. 30, 3 equestrium ... virium id proprium, cito parare victoriam, cito cedere. hist. 3, 13, 3 id Basso, id Caecinae visum, postquam ... abstulerint, etiam ... auferre. *al.*

c *interrog. obl.* (*v. et p. 467, 60*): PLAVT. Men. 789 ne id observes, quo eat, quid rerum gerat. 972 recordetur id, qui nihili sunt, quid eis preti detur ab suis eris. Mil. 96 id volo vos scire, quomodo ... devenerim. 406 planum ⌊est id⌋ (⌊ ⌋ *A*, hic *P*) quidem, quae hic usque fuerit intus (CIC. Verr. II 2, 76). Most. 87 (*del. Ritschl*) eam rem volutavi ..., hominem cuius rei ... similem esse arbitrarer. 628 id volo mihi dici, id me scire expeto, quod illud argentum est (*an ad p. 474, 61?*). Persa 513. Pseud. 598 nimis velim, certum qui id (*C*, quid *AP*) mihi faciat, Ballio leno ubi hic habitat. 696 id tu modo, me quid vis facere, fac sciam. *al.* TER. Hec. 546. Ad. 807 si id te mordet, sumptum filii quem faciunt *eqs.* RHET. Her. 1, 4, 6. CIC. S. Rosc. 92 quasi nunc id agatur, quis ... occiderit, ac non hoc quaeratur *eqs.* Verr. II 1, 100 id etiam. 1, 116 (*bis*). Mur. 70. Phil. 3, 29 in id discrimen ..., utrum ... an *eqs.* (*item ante interrog. bimembrem*: orat. 27 fam. 10, 26, 2 SALL. Catil. 52, 10). de orat. 2, 113 illud quidem, quod ..., totum in eo est, 'quale sit'. LIV. 9, 2, 5 haud erat dubium, quin Lucerinis opem Romanus ferret ...; ea (*i. eius rei*) modo, qua (qui *var. l.*) irent, consultatio fuit. QVINT. inst. 7, 7, 1. *al.*

4 *per anacoluthon*: PLAVT. Amph. 773 an etiam credis id, quae *patera* in hac cistellula ... fertur? Aul. 464 is ea causa misit, hoc qui surriperent misero mihi. ENN. scaen. 302 ea libertas est, qui pectus purum ... gestitat (*cf. Vahlen, opusc. ac. I 40*). TER. Ad. 435 is, quam ob rem huc veneram, rus abiit (DON.: nova locutio ... pro: is propter quem). CIC. Verr. I 25 Siculis denuntiatum esse audio ..., domum ad illum ut venirent; Siculos in eo sane liberos fuisse, qui ... non venisse (*cf.* PS. ASCON. *ad l.* p. 214, 4sqq.). rep. 1, 6 vel fuga Metelli vel ... vel eorum (aliorum *Urlichs al.*) multorum pestes, quae ... secutae sunt. QVINT. inst. 6, 3, 59 cuius est generis id (*om. pars codd.*, illud *Halm*) Augusti, qui ... 'noli' inquit *eqs.* CALL. dig. 1, 18, 19, 1 id ...

non est ... recti iudicis, cuius ('si cuius?' *Mommsen*) animi motum vultus detegit.

III ***singularia et recentiora*:** **A** *vi demonstrativa, fere i. q. hic* (*vix contuleris c. vol. VI 3, 2703, 12sqq. locos corruptos* PLAVT. Poen. 724 Truc. 857): VITR. 1, 1, 18 peto ... ab iis, qui ea volumina sunt lecturi, ut ... ignoscatur ([9 praef. 18]. *cf.* 7 praef. 10 id ... corpus). 9, 16, 8 *Diognetus helepolim* in publico conlocavit et inscripsit 'Diognetus e manubiis id populo dedit munus'. STAT. Theb. 1, 557 ea sacra. PEREGR. Aeth. 19, 2 (*sed* 16, 3. 19, 5. 20, 9 *praevalet vis anaphorica*). *rem tractavit Wistrand, Vitr.-Stud. 124sq., iterum Eranos 59, 1961, 101sqq.*

B *vi comparativa, fere i. q. idem*: **1** *usu laxiore* (*v. Svennung, Unters. Pallad. 307; cf. p. 463, 10 et c. enuntiatis relativis p. 463, 26; 464, 70*): PALLAD. 4, 10, 24 mense februario ... plantas ficorum disposui et eo anno (*sed 8, 2, 2* anno eodem) poma pepererunt. 10, 1, 12 iidem cumuli (*sc. stercoris*) tot dissipandi sunt, quot ea (eadem *var. l., Schmitt*) die (*Colum. 2, 5, 2* eodem die) poterunt exarari (11, 14, 12). DIOSC. 1, 138 p. 68, 18 M. sucus ... id f⟨ac⟩it (*gr. 1, 126, 1 τὰ αὐτά.* 2, 127 p. 227, 13 [*gr. 2, 141, 2 τὸ αὐτό*]. 2, 135 p. 229, 5 [*gr. 2, 149, 3 αὐτό*]. *al. cf.* 2, 92 p. 216, 8 praestat [2, 110 p. 222, 14]). CASSIOD. hist. 5, 42, 16 si permanet in eo proposito (*Theodoret. 2, 28, 2 τῇ αὐτῇ προθέσει*). 11, 17, 11 pro ea causa (*Socr. 7, 22 p. 785ᴮ περὶ τοῦ αὐτοῦ*).
2 *usu pleno*: CASSIOD. Didym. in I Petr. 1, 17 p. 17, 10 pater et filius ea (*gr. μία*)-divinitas est (eadem divinitate *ed. pr.; cf.* hist. 5, 42, 11 consubstantialis est *filius* ... patri ... eamque habet cum genitore naturam [*Theodoret. 2, 27, 19 τὴν αὐτήν*] *et vol. VI 3, 2739, 23*).

C *vi indefinita*: AMM. 28, 1, 15 *lectores* strepentes id actum esse prius, non illud, aut ea, quae viderint, praetermissa. AVG. serm. coll. Morin p. 654, 12 orat is hoc, ille illud. *sec. gr. ὁ μέν, ὁ δέ*: PRISC. LYD. solut. 1 p. 50, 7 animarum ... differentia in qualitatibus erit: ea quidem ex virtute, ea vero ex malitia cognoscitur, ac per hoc eas quidem ..., eas vero *eqs.* 7 p. 79, 15 participando eo quidem plus eo autem minus *corpora sunt levia vel gravia* (*τοῦ μέν ..., τοῦ δέ*). 10 p. 103, 7 contrarios ..., eos vero non sic positos (*τοὺς μὲν ἐναντίους ..., τοὺς δὲ μὴ οὕτω κειμένους*).

D *vice articuli definiti* (*fere in versionibus e graeco factis; aliter p. 474, 29*): **1** *apponitur indeclinabilibus*: SEN. epist. 65, 8 quinque ... causae sunt, ut Plato dicit (*ubi, non liquet*): id ex quo, id a quo, id in quo, id ad quod, id propter quod, novissime id quod ex his est; tamquam in statua ... id ex quo aes est, id a quo artifex est *eqs.* ITALA Luc. 24, 15 (cod. d) factum est in eo fabulari eos (*ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτούς*, *Vulg.* dum fabularentur). PRISC. LYD. solut. 1 p. 48, 18 omne ... participans vitae eo vivere movetur ('*graece fuit τῷ ζῆν*' *Bywater*). 6 p. 76, 12 eo magis et minus (*gr. τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον*).

2 *eodem casu*: **a** *c. nominibus subst.* (*contextu dubio* CHAR. gramm. p. 141, 25 B. [*v. vol. VII 1, 180, 78*]; *etsi vertitur articulus graecus, potius anaphorice intellegi possunt e. g.* HERM. vulg. sim. 9, 2, 3 portam ... porta illa ... eam portam [*Pal.* p. ipsam, *gr. τῆς πύλης*]. CE 1532 mortua heic ego sum et sum cinis, is cinis terrast [*coll. Epicharm. frg. 296 γῆ ... ἡ κόπρος ἐστίν*]. DIOSC. 1, 139 p. 69, 21 M. ei suco [*gr. 1, 127, 3 ὁ ὀπός*]. 4, 165 p. 82, 7 [*gr. 4, 170, 3*]. *al.*): ITALA Ezech. 36, 4 (cod. 176) eis ... gentibus (*τοῖς ... ἔθνεσιν*). II Macc. 3, 16 (rec. L) qui videret eum summi sacerdotis vultum (*τὴν ... ἰδέαν*, rec. P eum qui conspiceret v.; *deest* eum *in cett. recc. et Vulg.*). Luc. 2, 7 (codd. *β* r^1, Ambr. in Luc. 2, 39) quia non erat locus in eo deversorio (*ἐν τῷ καταλύματι. deest* eo *in cett. codd. Italae et in Vulg.*). Col. 2, 20 (Cypr. testim. 3, 11 *A*) ab elementis eius mundi (*τοῦ κόσμου*, *Vulg.* huius m.; *cf. vol. VI 3, 2738, 40*). ACT. Petr. 7 p. 54, 2 fui abnegans eum dominum nostrum Iesum Christum. ORIBAS. eup. 4, 45 La p. 561 eas (eos *trad.*) ⟨s⟩cyromenas parotedas (*gr. 4, 44, 6 ἐπὶ τῶν ἤδη σκιρρουμένων*). *al.*
b *c. partic., adi.*: ITALA prov. 9, 15 (Didasc. apost. 7, 18) advocans eos praetereuntes (*τοὺς παριόντας*, *Vulg.* transeuntes). CASSIOD. hist. 1, 3, 5 collectionem fecerunt epistularum ... et eas sibi contrarias reliquerunt (*Sozom. 1, 1 p. 861ᴬ τὰς ἐναντίας*). **c** *is talis, i. ὁ τοιοῦτος* (*cf. vol. VI 3, 2738, 65sqq.; aliter p. 472, 81*): ORIG. in Matth. ser. 14 p. 27, 9 ad eos ergo tales doctores. 33 p. 62, 26. 44 p. 89, 1. 66 p. 156, 8. **d** *id ipsum, i. τὸ αὐτό* (*cf. Schmalz-Hofmann⁵ 482*): *v. p. 353, 34sqq.* **e** *? id istud*: CANDID. gen. div. 4 l. 7 (p. 6, 17 W.) si quis alius fuerit ad id (*om. ed. Basil.*) istud modus (*antea*: secundum istos modos; *seq.* istorum talium).

CAPVT TERTIVM: ***syntactica et stilistica potiora.***

I *de collocatione adnotationes brevissimae*: **A** *postponitur nomini*: *saepe ante enunt. relat. sim., ceterum e. g.* PLAVT. Amph. 255 proelium id. 994 si quid patri volup est, voluptas ea mi multo maxumast. Cas. 767 (*v. p. 462, 52*). ACC. trag. 504 saxum id facit angustitatem et sub eo saxo *eqs.* CIC. Verr. II 2, 89 (*v. p. 460, 19*). *al.* **B** *inseritur* (*de collocatione enclitica q. d. cf. Wackernagel, Kl. Schr. 81*): PLAVT. Amph. 592 quo id, malum, pacto potest nam ... fieri? (Mil. 1098 [p. id *B*, *v. Leo ad l.*]. Pseud. 567. *cf.* CIC. Verr. II 3, 118 quo id iure atque adeo quo id potius more fecisti? de orat. 1, 88 quibus ea rebus consequeretur, quae *eqs.*). Poen. 75 emit hospitalem is filium imprudens senex puerum illum. CIC. Catil. 4, 9 quoniam hanc is in republica viam ... secutus est. de orat. 2, 97 quantu-

[Buchwald]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lum id cumque est (Tusc. 2, 15 quo ea me cumque ducet). FRONTIN. aq. 91 p. 37, 6 aquariorum deducentium in alienos eum (*sc. Anionem*) specus. *al.* C *hyperbaton*: 1 *forma* 'ea .... res': a *usu sollemni*: *nomine ad finem sententiae remoto*: PLAVT. Bacch. 606 in eum nunc haec res venit locum, ut *eqs.* 742 id pollicetur se daturum aurum mihi, quod *eqs.* Mil. 111 nam is illius filiam conicit in navem miles. CIC. Verr. II 2, 1 ea me ad hoc negotium provincia attraxit. LIV. 1, 7, 8 Euander tum ea, profugus ex Peloponneso, auctoritate magis quam imperio, regebat loca. *al.* *cf. p. 484, 7.* *intercedente adverbio sim. (aliter p. 483, 77 sqq.)*: CIC. S. Rosc. 64 eo potissimum tempore. 70 eius porro civitatis. Manil. 17 eum certe ordinem. BELL. Afr. 90, 3 eo demum die. OROS. hist. 2, 8, 9 ei tunc bello praefuit (7, 9, 7). *al.* *cf.* CIC. leg. agr. 3, 4 in iis saltem tacere rebus. LVCR. 3, 177 is tibi nunc animus. b *usu audaciore*: LVCR. 2, 719 ea res ratio disterminat omnis. VERG. Aen. 8, 86 Thybris ea fluvium ... nocte tumentem leniit. 12, 420 fovit ea volnus lympha. STAT. Theb. 7, 1 ea cunctantes Tyrii primordia belli ... Pelasgos. 2 *forma* 'eius ... res' (*cf. infra l. 51*): CIL XIII 2386 (= INSCR. christ. Diehl 1676) Maria ... et eius Eugenia neptes. D *fig.* ἀπὸ κοινοῦ *q. d., pron. in membro posteriore posito*: PLAVT. Men. 689 tute ultro ad me detulisti, dedisti eam dono mihi. Most. 221 eundem animum oportet nunc mihi esse ..., ut impetravi, atque olim, priusquam id extudi. Persa 524 suo periclo is emat, qui eam mercabitur. Pseud. 577 omnes res perinde sunt, ut agas, ut eas magni facias. NEP. Lys. 3, 5 oratio ..., quae post mortem in domo eius reperta est. *similiter pron. in membro priore positum non iteratur in posteriore*: CIC. de orat. 1, 72 utrum simus earum *artium* rudes an didicerimus (*sc. eas*). PAPIN. dig. 8, 1, 4 pr. idque et Sabinum respondisse Cassius rettulit et sibi placere. VLP. dig. 38, 17, 2, 2.

II *de geminatione facta per*: A *anaphoram* (*v. et p. 460, 12. 466, 66*): PLAVT. Amph. 107 is amare coepit Alcumenam ... et gravidam fecit is eam. 991 pater vocat me, eum sequor, eius dicto ... sum audiens (*casu mutato ut*: TER. Phorm. 188 eius me miseret, ei nunc timeo, is nunc me retinet. CIC. Quinct. 64 cuius ..., eum non defendi, eius bona ..., ei misero *eqs.*). Trin. 1071 is est, certe is est, is est profecto. *al.* TER. Andr. 222. CIC. Tull. 25 eam voluntatem, id consilium, id factum (*subst. mutato ut*: Pis. 41 ea senatus consulta ..., eae contiones ..., is motus ..., ea decreta ..., ea ..., ea denique *eqs.* VERG. Aen. 4, 379 is superis labor est, ea cura quietos sollicitat. LIV. 1, 34, 9 eam alitem ea regione caeli et eius dei nuntiam venisse. 3, 10, 8 id caput, eas vires belli esse). CATVLL. 68, 67 is (*sc. Allius*) ... patefecit ... campum, isque domum nobis isque dedit dominae. TAC. dial. 23, 6 ita ..., ea ..., is ..., ea ..., ea ..., is ..., ea ..., sic ..., sic ..., ut *eqs. al.* B *polyptoton*: PLAVT. Amph. 109 (*v. l. 32*). Aul. 464 ([*v. p. 479, 75*]. *seq. enunt. secundar. ut*: Cist. 138 feci eius ei quod me⟨d⟩ oravit copiam [CIC. Verr. II 4, 105 id eius facinus ..., quo. Phil. 5, 7 qui, cuius ..., eius eas leges pervertit, quas. de orat. 2, 352 *v. p. 482, 37.* Tusc. 1, 24 evolve eius eum librum, qui]. TRAG. inc. frg. 168 *v. p. 469, 82.* CIC. Verr. II 1, 46 tanta apud eos eius fani religio ..., ut in eo loco *eqs.*). Rud. 41 *v. p. 460, 38.* Trin. 155 unde ad eum id posset permanascere. 737 facere id eius ob amicitiam patris. CIC. Verr. II 3, 9 et is erit ob eam rem vobis carior ...? leg. agr. 2, 21 ne eis ea potestas ... mandetur. Brut. 281 (*cf. Kroll ad l.*). 296. rep. 2, 37 ut is eius ... haberetur filius. LEX VRSON. (CIL I² 594) 124, 9 eius ... is locus. EDICT. praet. dig. 3, 3, 33, 3 cuius nomine quis ..., is eum *eqs.* VARRO rust. 1, 2, 14 (*v. p. 462, 80*). *al.*

III *de attractione genetivi*: A *obi.* (*cf. p. 470, 29*): PLAVT. Capt. 358 quod ..., **gratia** ea (Most. 926. *et saepe; v. p. 477, 84. 478, 61. vol. VI 2, 2236, 21 sqq. et cf.* Persa 756 hostibus victis ..., cum bene nos, Iuppiter, iuvisti ..., eas vobis habeo grates atque ago, quia *eqs.*). Capt. 934 di eam **potestatem** dabunt, ut (*cf.* Mil. 971 ut eam copiam sibi potestatemque facias. *v. etiam p. 482, 26*). Men. 123 *v. p. 467, 20.* Mil. 888 si quid faciendum est mulieri male ..., ea sibi immortalis memoriast meminisse. Pseud. 84 is (*sc. verbi 'eheu'*) mihi thensaurus iugis in nostra est domo. Rud. 631 sirpe et laserpicium eamque (*sc. sirpis et laserpicii*) exagogam. CIC. de orat. 2, 37 si in hac (*sc. arte dicendi*) una est ea ratio atque doctrina (*cf. p. 482, 39*). 2, 138 oratio. SALL. Iug. 54, 6 formidine (*cf.* TAC. ann. 1, 40, 1 metu). VERG. Aen. 2, 171 signa. 7, 4 gloria. 10, 828 cura (OV. met. 13, 593 PRVD. c. Symm. 1, 49). LIV. 5, 25, 7 disceptatio. 43, 16, 7 locatio. EDICT. praet. dig. 43, 4, 1 pr. iurisdictio. *al.* B *subi.* (*per enallagen l. 74. 76, per variationem l. 78*): CIC. Quinct. 75 ex eo **numero**, qui haec dicerent (S. Rosc. 93 si eos putas, qui ..., tu es in eo numero. leg. agr. 2, 37. *al.* S. C. Cael. Cic. fam. 8, 8, 8 LEX VRSON. [CIL I² 594] 62, 19. CAES. civ. 2, 7, 2 ex eo numero navium nulla desiderata est. *al.*). Font. 12 ex iis **generibus** hominum et civitatum, qui (42 ut ex eo genere homines, quorum ..., vobis retinendos existimetis. fin. 3, 70 quia sit *amicitia* ex eo genere, quae prosunt [*cf. Madvig ad l.*]. ad Q. fr. 1, 1, 6 primum ex eo genere sociorum, quod est ex hominum omni genere humanissimum, deinde ex eo genere civium, qui. 1, 1, 15). *al.*

IV *de ellipsi*: A *verbi* (*cf. etiam p. 468, 84 sqq. 474, 18. 486, 84*): 1 id: *in interrogationibus*: PLAVT. Capt. 898 aeternum tibi dapinabo victum ... : : **unde** id? (TER. Phorm. 540 quid faciam? : : invenias argentum. : : cupio, sed id [*om. pars codd.*] unde, edoce [unde? id edoce *E*]). Cist. 725 **quid** id? quid nam est? (CIC. Balb. 35 quid id ad civitatem? leg. 1, 53 quid tandem id ad rem? Att. 1, 13, 6 quid id ad me? inquies). Pseud. 938ᵃ tun id mihi? *in responsis*: CIC. Verr. II 2, 106 quem (*sc. ascribit*)? cognatum aliquem ...? non. Thermitanum aliquem ...? **ne id quidem** (4, 146 [*infra*: minime]). Phil. 2, 56 'at vir bonus ...'; nihil id **quidem** ad rem (fin. 1, 28 Tusc. 1, 61. 4, 48. 5, 18). 2 *ceterae formae*: a *acc.* (*dub.*: APVL. met. 4, 23, 4 eam simul intra speluncam): PLAVT. Merc. 181 tuam amicam : : quid eam? : : vidit (888. *cf.* TER. Ad. 400 quid eum? vidistin hodie?). CIC. Att. 13, 40, 1 itane nuntiat Brutus, illum *Caesarem* ad bonos viros (*sc. redire velle*)? εὐαγγέλια, sed ubi eos (*sc. inveniet*)? nisi forte se suspendit. *suppletur verbum dicendi*: VERG. Aen. 11, 296 **vix** ea legati (12, 154 [*sine subi. ut*: VAL. FL. 5, 253 STAT. Theb. 1, 447. 12, 309. 447]. STAT. Theb. 7, 374 vix ea turre senex). b *nom.*: PLAVT. Trin. 330 quid is? egetne? TER. Haut. 896 quid Syrus meus? ne is quidem quicquam? Eun. 826 quid is, obsecro, ad nos? quam ob rem adductust?

B *nominis*: CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 5 apud ipsum *Caesarem* multum, ad eius omnes plurimum potes (⟨familiares⟩ omnes *Kayser*). AVG. ord. 1, 8, 24 p. 137, 16 Pyramus et illa eius (*sc. uxor; item*: CIL III 3917 Victorinus et ... Vrsina heius. XIV 4642, 13 Artoria eius. INSCR. RevA. 1933, 2, 377 n. 12 INSCR. christ. Diehl 68. *al.*).

V *de neutro notabilia quaedam*: A *formae rariores sing. pro subst.*: 1 *gen.*: PLAVT. Cas. 450 quod maxu me cupiebas, eius **copiam** feci tibi (Cist. 138 *v. p. 481, 45.* Epid. 356 Rud. 392 *v. p. 477, 63. al. cf. p. 481, 61*). 556 si quid eius esset. Persa 602 potestatem (*cf. p. 481, 62*). CATO agr. 32, 1 **quod eius facere poteris** (33, 1 CIC. inv. 2, 20 Att. 11, 2, 4 fam. 3, 2, 2. 5, 8, 5 Q. CIC. pet. 36 LEX Anton. de Term. [CIL I² 589] 1, 32 Lex Tarent. [CIL I² 590] 41 LEX VRSON. [CIL I² 594] 70, 10. 71, 23. *al.* LIV. 5, 25, 7. 39, 45, 7. EDICT. praet. dig. 4, 6, 1, 1 = 4, 6, 28, 2. EDICT. aedil. dig. 21, 1, 1, 1. *cf.* CIC. Verr. II 5, 64 quid eius sit [Att. 16, 4, 3. APVL. apol. 58 si quid eius]. AVSON. 340 A p. 158, 4 P. quantum eius [*om. Z*]). LEX agr. (CIL I² 585) 36 e(ius) ... n(ihilum) (87. 89 LEX Anton. de Term. [CIL I² 589] 2, 30 LEX Cic. Caecin. 95). LEX Corn. (Coll. Mos. 1, 3, 1) eius, quod ... factum sit. CIC. de orat. 1, 217 perficiet, ut quod ... sciet id eius, in quo excellet, pars ... esse videatur. 2, 352 se **dimidium** eius ei, quod pactus esset, ... daturum (PLIN. nat. 5, 41 *Cercina insula* longa XXV, lata d. eius. 6, 27. *adde p. 472, 32 et cf. p. 472, 39*). leg. 1, 51 (*dett.*). fin. 3, 58 eius ratio (*cf. p. 481, 67*). 4, 34 applicatum esse ad id, quod ..., et in eius unius occupatum esse custodia. Tim. 11 cuius ... omne animal quasi particula quaedam est ..., eius (*Plat. Tim. 30C* τούτῳ) similem mundum esse. LIV. 2, 47, 12 neque immemor eius, quod ... imbiberat (*cf.* 32, 39, 1 memor). 23, 19, 18 statua eius indicio fuit. VITR. 4, 6, 3 MARCELL. dig. 1, 7, 18 FLORENT. dig. 1, 5, 4 pr. *al.* 2 *dat.* (PLAVT. Trin. 757 *suppletur* rei): CIC. de orat 2, 306 ei, quod dixeris ..., **contrarium** (AFRIC. dig. 16, 1, 17 pr. PAPIN. dig. 6, 1, 62 pr. 49, 17, 16 pr. nec ea res contraria videbitur ei, quod ... placuit. MACER dig. 49, 4, 2, 1 [ei *del. Mommsen*]). IVLIAN. dig. 1, 3, 32 pr. **consequens** ei (AFRIC. dig. 21, 2, 24 PAVL. dig. 47, 2, 67, 3. *cf.* hic *vol. VI 3, 2742, 38*).

B *accedit gen. partit.* (*locutiones sollemnes*): 1 *sg.* id: a *c. praep.*: in: TER. Phorm. 979 in id redactus sum loci, ut ... nesciam. ITIN. Alex. 40 paenitudinis. AMM. 16, 11, 12 usque in id temporis latuit. ad: CIC. Cael. 18 cum ad id loci venero (SALL. Iug. 75, 7 PANEG. 7, 7, 7. *cf.* ad id locorum *vol. I 556, 1*). LIV. 23, 19, 13 inopiae. GELL. 17, 8, 1 ad id diei, ubi iam vesperaverat (*cf.* OROS. hist. 6, 22, 9 ad id temporis ..., quo *eqs.*). AMM. 14, 6, 19 indignitatis. per: RHET. Her. 1, 12, 21 qui per id temporis quaestor ... erat. post: SALL. Iug. 72, 2 post id locorum (*novatum sec.* postid l. [*Plaut. Cas. 120*], *cf. 102, 1* postea [*vel* post ea] loci [*sec.* interea, postidea l.]). b *absolute* (*verbis interiectis l. 69. 74*): PLAVT. Asin. 71 neque puduit eum id **aetatis** sycophantias struere (*v. vol. I 1125, 72 sqq.; C. F. W. Müller, Nom. u. Acc. 164*). CIC. S. Rosc. 97 ut ... id **temporis** Roma proficisceretur ([*cf. Landgraf ad l.*]. Verr. II 2, 96 Catil. 1, 10. Mil. 28 id temporis, cum. Att. 13, 33, 4 ut. *al. v. Müller l. c. et Voc. iur. Rom. s. v.* tempus *979, 25 sqq.*). leg. 2, 6 operis ac **muneris** (CAES. civ. 1, 57, 1). fam. 4, 9, 2 non habet ... id vitii res. LIV. 3, 15, 3 negotii. 3, 62, 3 id consilii animique habiturus sum, quod vos mihi feceritis. 7, 26, 12 M. Valerium Corvum — id enim illi deinde cognominis fuit — *eqs.* TAC. ann. 12, 18, 1 nemo id auctoritatis ..., ut. CELS. dig. 8, 6, 6, 1ᵇ id loci superest ..., ut sufficiat viae ([*opp.* minus loci]. VIGIL. TRID. ad Simplic. 3 p. 551ᶜ quod ... id loci ... tabernaculum posuisset. 3 p. 552ᴬ [*1 p. 551ᴬ* in illa regione]. *cf.* BOETH. cons. 2, 7, 8 W. ceteris ... id locorum gentibus). *dub. trad.*: PAVL. NOL. epist. 32, 18 eo potissimum meriti (-to *M²*) valuit, quod plebs ... suffragata est. *al.*

2 *pl.* **ea locorum** (*cf. l. 55. 59. 74*): HEGES. 3, 5, 2 p. 193, 6 per ea locorum (3, 10 p. 203, 4. 3, 2, 20 p. 223, 17 [*gr. 3, 422* ταύτῃ]). 4, 18 p. 271, 12 ea locorum deserta ... sunt.

VI *locutiones adverbiales* (*adv. localia* ea *v. p. 485, 48,* eo *v. p. 486, 32*): A *iuncturae modales*: 1 **eiusmodi** (GLOSS.ᴸ II Philox. EI 13 τοιουτοτρόπου [-ως GLOSS. II 456, 48]. NOT. Tir. 9, 40 *ante* eiusdemmodi. -scem- [*cf. p. 457, 3 et* DIFF. Suet. p. 311, 27 'eiuscemodi' barbarum est et superest, ut huiuscemodi' dicamus]: TERT. anim. 53, 2 [eiusmodi *B*]. PS. CYPR. rebapt. 1 p. 70, 23. LAMPR.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Heliog. 26, 8 [*edd., dub. an recte*; cuiuscemodi *P*, huiuscemodi *R*]. Ivl. Val. 1, 7 [*T*, huiuscemodi *cett.; eadem var. l. 3, 17*]. 2, 39 [*P*, eiusmodi *cett.*]. 3, 25. 34. 47. Cod. Iust. 3, 12, 1 [*a. 305*]. Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 3, 15 p. 729 [*gr. 3, 442* τοιούτοις]. *inde finguntur formae* isce, eace, idce *analogiae gratia a* Virg. gramm. epist. 6 p. 170, 4):

a *generatim*: *α anaphorice*: Plavt. Bacch. 676 occasio ad eam rem fuit mea virtute parta ...; an nescibas, quam e. m. homini raro tempus se daret? Rud. 127 dic ..., ecquem tu hic hominem crispum, incanum videris ... : : plurimos; nam ego propter e. m. viros vivo miser. Trin. 337 cum e. m. virtutibus. Ter. Andr. 93 qui cum ingeniis conflictatur e. m. Qvadrig. hist. 41. Varro Men. 162 ex his atque e. m. institutis (Cic. dom. 13 [huiusmodi *M*]. Brut. 197 haec et multa e. m. nat. deor. 3, 60 Att. 14, 1, 2 Sen. benef. 2, 25, 2. *al.*). Rhet. Her. 4, 10, 14 *seq.* huiusmodi (4, 37, 49). Cic. S. Rosc. 117 in e. m. vita, ... in his tot tantisque flagitiis (*cf.* fam. 15, 3, 2 in e. m. re tantoque bello. Cypr. epist. 33, 2 p. 567, 21 e. m. [huiusmodi *φ*] et tales servi). de orat. 1, 208 quae ... rettuli, sunt e. m.: non aliqua mihi doctrina tradita, sed ... tractata. *al.* *β praeparative*: Plavt. Mil. 801 ille e. m. est: cupiet miser, qui *eqs.* Ter. Phorm. 821 e. m. ... cupiditates, quas ... mederi possis (Cato or. frg. 10, 1 Rhet. Her. 4, 27, 37 Cic. Quinct. 9. 79 S. Rosc. 37. Verr. I 47 est e. m. reus, in quo homine *eqs.* Tull. 14. *et saepe. v. et infra l. 68. cf.* Hyg. astr. 4, 13 p. 112, 30 e. m. ..., cuiusmodi). Rhet. Her. 1, 7, 11 principium e. m. debet esse, ut ... docilem faciamus auditorem: at insinuatio e. m. debet esse, ut *eqs.* (2, 29, 46. *al.* Cic. inv. 1, 19. 1, 27. Verr. I 48 e. m. res, ita notas, ita testatas ... proferam, ut. *et saepe*). 1, 14, 24 absoluta *constitutio* est, cum ... e. m.: minus quidam *eqs.* (*seq. exemplum ut*: 4, 11, 16. 4, 12, 18 Cic. inv. 1, 84. Verr. II 2, 31 *ter. al.*). Cic. S. Rosc. 17 duo isti sunt T. Roscii ... homines e. m.: alter ..., hic autem *eqs.* (*cf. Landgraf ad l.*). Verr. II 2, 187 aspicimus lituras e. m., quasi quaedam vulnera tabularum recentia (3, 181 erat e. m., q. ... liceret). Font. 29 ne qua fama consequeretur e. m., Indutiomarum ... dixisse (*c. acc. c. inf. ut*: Cluent. 69 Mur. 61. fin. 4, 14 [*cf. Madvig ad l.*]. fam. 7, 1, 3). Cluent. 179 fecit ... caedem e. m.: cum esset in aedibus armarium *eqs.* Cael. 50 si quae mulier sit e. m., qualem ... descripsi (ac. 2, 22. 27. 77 Fronto p. 170, 8 v. d. H. [= p. 180 N.]. Apvl. Plat. 1, 11 Tert. adv. Marc. 4, 36 p. 546, 22. *al.*). top. 23 (huiusmodi *var. l.*). Att. 14, 2, 3. fam. 7, 1, 6 aliquid e. m. ..., quo minus te ... paeniteret. Rvt. Lvp. 2, 1 unum genus est e. m., cum ... convertimus. Val. Max. 9, 3, 4 (*syn.* talis). Cels. 5, 25, 3A. 6, 6, 6. *al.*

b *praedicative* (*sec. locut.* 'e. m. esse' [*e. g. supra l. 17. 18. 21*]; *v. Hofmann-Szantyr 71*): Cic. Verr. II 3, 161 quod tu e. m. evasisti ... in furis ... disciplina educatus (*cf. 162* bonum fortemque ... evadere). Sen. nat. 1, 1, 7 Aristoteles rationem *ignium* e. m. reddit (*seq. explanatio; usus praedicativus patet ex* 1, 3, 2 altera causa arcus e. m. redditur). Paneg. 3, 1, 4 me, qui tibi viderer e. m. Avg. divers. quaest. 46, 2 *ideae* verae sunt ... et e. m. atque incommutabiles manent. Cod. Theod. 9, 7, 8 (= Iust. 9, 9, 33, 1) si qui e. m. (*sc. adulteri*) repperti fuerint. *al.*

c *pro subst.*: *α c. praep.*: Varro ling. 5, 128 quod non plane erat sella, subsellium *nominabatur*; ubi in e. m. duo, bisellium dictum (frg. Prisc. gramm. II 30, 19 [huiusmodi *K*, huiuscemodi *GL*]. Tert. apol. 49, 4 [in e. m. *om. F*]. idol. 16 p. 50, 7. 21 p. 55, 17. Itala lev. 13, 14 [Tert. pudic. 20, 6; *gr.* ἐν αὐτῷ, *Vulg.* in eo]. Iren. 5, 10, 1. *al.*). Tert. ieiun. 7 p. 282, 4 hae erunt vires ieiunantium deo; caelum pro e. m. militat (Itala II Cor. 12, 5 [cod. d *al.* = Vvlg.; *gr.* ὑπὲρ τοῦ τοιούτου, *aliae verss.* huiusmodi]). adv. Marc. 2, 13 p. 353, 13 de e. m. (*i. a tali deo*) qua fiducia bonum sperem ...? praescr. 5, 5 diverti ab e. m. (Cypr. unit. eccl. 17 p. 225, 15 Avg. bapt. 4, 14, 21. *al.*). Itala I Cor. 5, 11 (cod. d *al.* = Vvlg.) cum e. m. nec cibum sumere (*gr.* τῷ τοιούτῳ). *et saepius.* *β vice accusativi*: Pavl. Fest. p. 221 patagium est, quod ad summam tunicam adsui solet ..., et patagiarii *dicuntur*, qui e. m. faciunt. Sen. epist. 108, 12 haec atque e. m. audimus (Tert. bapt. 12, 2 audivi ... e. m.). Colvm. 7, 12, 6 (*de canibus eligendis*) ut et ... e. m. probemus et ... talibus institutis formemus. Tert. adv. Marc. 3, 14 p. 400, 12 et domino e. m. loquente et apostolo scribente. 4, 35 p. 540, 4. pudic. 14, 17 dedendum *esse* e. m. satanae. Vvlg. act. 22, 22 (*gr.* τὸν τοιοῦτον, *var. l.* huiusmodi; *seq.* eum). *al.* *seq. enunt. rel.*: Porph. Hor. epist. 2, 1, 214 qui non dramata scribunt, sed e. m., quae legantur. *γ vice nominativi*: Sen. epist. 4, 9 haec et e. m. versanda ... sunt. Scrib. Larg. 38 e. m. (*sc. compositiones*) ... in notitiam veniunt. Gell. 17, 8 tit. in sermonibus ... quaeri e. m. solita: cur ...? Tert. nat. 1, 5, 9. bapt. 4, 5 sordent. praescr. 6, 1 quod perversus sit e. m. (*pro masc. sg. ut*: Itala II Cor. 2, 7 [Tert. pudic. 13, 2; *gr.* ὁ τοιοῦτος, Vvlg. qui e. m. est]. Tit. 3, 11 [cod. g *al.; gr. et* Vvlg. *ut supra*]. Theod. Mops. in Gal. 5, 23 p. 101, 16).

2 eo modo (Gloss.L II Philox. eo 3 eo modo: τοιούτῳ [-τον *trad.*] τρόπῳ. *in hyperbato*: Lvcr. 4, 686 eoque modo [Cic. nat. deor. 2, 138 Sall. Iug. 52, 6 Plin. nat. 24, 12. *al.*]. Sall. Iug. 42, 1 eo perculsa modo. Cels. 3, 12, 4 eo quoque modo. Cod. Theod. 2, 1, 1 eo enim modo): **a** *anaphorice*: Cato agr. 133, 3 eo m. quodvis genus arborum facere poteris *eqs.* Cic. inv. 2, 125 Verr. II 2, 129 orat. 99. *et passim.* **b** *praeparative*: Plavt. Amph. 1023 quo modo? : : eo m., ut profecto vivas aetatem miser (Cic. Att. 8, 14, 1 Sall. Iug. 63, 5. Frontin. strat. 2, 3, 9 [*supra*: sic]). Rhet. Her. 2, 7, 11 haec ... eo (hoc *H*) m. exponi, quo modo (Cic. inv. 2, 84 Ivlian. dig. 41, 1, 37, 1 Avg. mag. 12, 40). Liv. 39, 43, 4 eo m., quo (Fest. p. 213 Cels. 3, 7, 2D. 7, 26, 1B Qvint. inst. 4, 1, 32. *al.* Itala apoc. 6, 13 [Primas.; *gr.* ὡς, *Vulg.* sicut]). Nerat. dig. 30, 118 et eo m. relictum: 'exigo', 'desidero. uti des', fideicommissum valet; sed et ita: *eqs.* (*cf.* Mod. dig. 33, 2, 19), Vlp. dig. 26, 4, 1, 3 ne. 40, 7, 6, 6 perinde atque si. *al.*

3 ad eum modum (*in hyperbato l. 12. 17*): **a** *anaphorice*: Plavt. Men. 211 aut sincipitamenta porcina aut aliquid ad e. m. (*cf. Langen, Beitr. 111*). **b** *praeparative*: Colvm. 2, 18, 2 ad e. m., quem (Cels. dig. 16, 3, 32 Marcell. dig. 47, 6, 5. *al. cf.* Scaev. dig. 33, 2, 33, 2 ad e. m. ..., ad quem modum). Vlp. dig. 30, 32 pr. si repetitio legatorum ad e. m. concepta sit, veluti: '*eqs.*' 37, 5, 5, 7 ad e. autem m. talibus personis succurrendum est, ut ... tueantur (Pavl. dig. 9, 4, 31. *aliter l. 17*). Tert. test. anim. 1 p. 134, 10 ad e. m. opuscula ... condiderunt: commemorantes *eqs.* Boeth. in Porph. comm. sec. 3, 6 p. 220, 2 subalternum genus est, quod et genus esse poterit et species, ad eumque m. est ut in familiis, quae *eqs.* (*v. app. crit.*). *al.*

4 per eum modum: Pavl. dig. 3, 3, 43 pr. per e. m., qui procedere potest, procuratorem dare.

B *formae causales vel finales*: **1 id** *i. q. ob id, ideo*: **a** *usu scaenicorum proprio*: *α c. verbis eundi sim.*: Plavt. Amph. 909 id huc revorti, ut⟨i⟩ me purgarem tibi (Cas. 679 id huc missa sum, tibi ut dicerem *eqs.* Ter. Eun. 1005 nunc id prodeo, ut conveniam Parmenonem [Don.: propter id]). Mil. 1158 id nos ad te, si quid velles, venimus. Ter. Andr. 414 erus me ... iussit Pamphilum hodie observare, ut quid ageret ... scirem; id (*om. p*) propterea (id '*observandi causa*', p. '*quia iussit*' *intellegit Spengel*) ... hunc ... sequor. *al.* *β in formula* 'id quod' (*cf. l. 42*): Ter. Hec. 368 *ancillae* laetae exclamant 'venit', id q. me repente aspexerant (Don.: propter id, ob id). Haut. 1019.

b *exempla varia incerta*: *α potius pro obi. int.* (*v. C. F. W. Müller, Nom. u. Acc. 73 sqq.; exempla peculiaria quaedam afferimus omissis eis, in quibus* id *a verbis affectus indicantibus pendet, quamquam nonnulla haud dissimilia sunt* [*v. p. 477, 71. al.*]): Plavt. *p. 479, 32 sqq.* Ter. Andr. 157 id operam do, ut *eqs.* (Don.: propter id. *cf.* 307 id ..., qui). Ad. 791 rescivit omnem rem: id nunc clamat (Don.: ob id. *v. vol. III 1252, 80*). Lvcr. 4, 1274 id ... consuerunt scorta moveri (*i.* '*eum motum*', *ut vid.*). Cic. Phil. 10, 22 id pugnant, ⌊id agunt⌋ (*del. Kleyn*), ut *eqs.* Liv. 23, 47, 1 id (*i.* '*tantum*') modo moratus, ut *eqs.* *β vel obscura vel corrupta* (*cf. Löfstedt, Synt. I² 265*): Varro Men. 33 (*contextu incerto*; ideo *Roth*). ling. 5, 129 (ob id *Laetus*). Liv. 42, 3, 7 (ad id *Hartel*, ideo *Heraeus*). 44, 10, 2 id ipsum quod accidit (Vitr. 2, 8, 15 id autem ... quod [10, 3, 3. 10, 13, 2]. *cf. l. 28*).

2 eo *i. q. ideo* (Char. gramm. p. 290, 28 B. [*ex Palaem.*] eo ideo ... idcirco [Synon. Cic. p. 438, 16 Diom. gramm. I 416, 6]. *difficillime discernitur ab abl. mens. iuxta compar.; etsi hic illic vis causalis subesse videtur* [*cf. p. 485, 8. 45*, 'eo maxime' *p. 485, 37*, 'ideo levior' *sim. vol. VII 1, 215, 10*], *exempla excepto* Cic. Verr. II 5, 77 [*v. p. 485, 42*] *in capite secundo congerere maluimus* [*v. p. 459, 73. 465, 80. 474, 10. al.*]. *ceterum fines ablativi instr. attingit maxime iuxta adi.* [*l. 55. 77. al.*]; *sed nota syn.* ob id *l. 79 sq.* *dub. interpr.*: Cic. ad Brut. 1, 2 [= 9, 7 Sj.], 1. *var. lect. pro* ideo: Cic. de orat. 3, 214 [*v. vol. VII 1, 216, 45*]):

a *per se ponitur*: *α praevalente vi causali*: Plavt. Bacch. 298 non me fefellit, sensi, eo exanimatus fui. 319 nec mihi credere ... voluit: eo ego nescio, quantillum attulerit. Capt. 837 nescioquem ... nactus es, ubi cenes, eo fastidis. 860 nihil sentio. : : non enim es in senticeto, eo non sentis. Cist. 7 mihi frequentem operam dedistis: eo ego vos amo et eo a me magnam iniistis gratiam. 380 Persa 276. Pseud. 655 (*Harpax*:) hostis vivos rapere soleo ex acie: eo hoc nomen mihi est. Rud. 61 ait sese Veneri velle votum solvere ... et eo ad prandium vocavit adulescentem huc (['*ad votum solvendum*' *Leo; vix recte Marx*]. Cic. Att. 11, 15, 4 ad Q. fr. 1, 3, 8 Liv. 45, 44, 11. *cf.* Liv. 8, 8, 8 eo et. Cic. Att. 15, 25 eoque [Hor. sat. 2, 8, 65 Liv. 5, 46, 9. 22, 47, 5. 29, 20, 1 Tac. Agr. 21, 1. *al.*]. Tac. ann. 3, 35, 2 atque eo [4, 22, 1. *al.*]). Truc. 85. 180. Ter. Hec. 238 (Don.: id est propterea). Ad. 620 rogito, ... iam partus adsiet, eone obstetricem accersat *Pamphila*. Cic. div. 2, 46 frater es, eo vereor. *al.* *β praevalente vi finali*: Cic. Att. 5, 17, 1 paucis diebus habebam (*i. habiturus eram*) certos homines, quibus darem litteras; itaque eo (*sc. ut eis litteras darem*) me servavi (*cf. p. 485, 43*). Catvll. 66, 57 ipsa suum Zephyritis eo (*Callim. frg. 110, 57 Pf.* ἐπὶ χρέος) famulum legarat.

b *respondet coniunctioni*: *α causali*: ① quia: *disiunctum*: Plavt. Amph. 756 eo fit, q. *eqs.* (Curc. 61 Rud. 24 Ter. Haut. 505. *cf.* Cist. 492 eo factu's). Asin. 620 q. oculi sunt tibi lacrumantes, eo rogavi. Persa 785 q. ei fidem non habui argenti, eo mihi eas machinas molitust. *al.* Ter. Haut. 787. Eun. 415 es ferox (Don.: causale est 'ideone' significans. *cf. vol. VI 1, 567, 84*). Cic. Caecin. 100 de orat. 2, 38. fin. 2, 24 *v. p. 485, 4.* Tusc. 1, 13 miseros esse (*infra*: ob id ipsum, q.). 3, 17 Sall. Catil. 20, 3. *al.* *coniunctum*: Plavt. Capt. 70 iuventus nomen indidit Scorto mihi eo q. invocatus soleo esse in convivio. Persa 834 Stich. 177 Cato agr. 6, 4. 17, 1 (?). Cic. Tull. 6 (*seq.* idcirco, q.). Deiot. 34 Liv. 2, 7, 4. *al.*

② quod (*seq. inf. p. 485, 23*): *disiunctum*: Rhet. Her.

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3, 4, 7 hoc (*sc. laudabile*) ⌊nos eo⌋ (⌊ ⌋ *E*, non eo modo *M*) separavimus . . ., non q. . . . non soleant; sed *eqs.* CIC. Quinct. 17 hoc eo per te agebatur, q. Verr. II 3, 63. de orat. 3, 214 haec eo (*HL*, ideo *alii, Wilkins, vol. VII 1, 216, 45*) dico, q. fin. 2, 24 nec ille . . . eo dictus est sapiens, q. non intellegeret . . ., sed quia *eqs.* Att. 9, 9, 3. 9, 18, 1 fam. 6, 1, 6 NEP. Alc. 8, 2. SCAEV. dig. 3, 5, 8 (9) eo dictum ('dumtaxat ?' *Mommsen*) te mihi non teneri, quod reprobare non possim semel probatum. *al.* *coniunctum*: RHET. Her. 3, 8, 15 nec hoc genus causae, eo q. raro accidit . . ., neglegentius commendandum est. 4, 11, 16 'fluctuans' eo q. fluctuat. CIC. Phil. 13, 23 (*verba Antonii*) eo q. . . . occiderit. LVCR. 4, 293 HOR. sat. 2, 3, 120 ars 222. HERM. Pal. sim. 4, 4 peccatores . . . comburentur, quia . . .; gentes autem eo q. non cognoverunt creatorem suum, comburentur (*gr.* ὅτι . . . ὅτι, *vulg.* ideo, quia . . . quia). *al.* *per abundantiam*: MAXIMIN. Aug. coll. c. Max. 11 ob hoc invisibilis filius a te pronuntiatur, eo q. . . . contemplari non possit (RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 14, 37 ob h. . . . eo q. non . . . ducebantur [*gr. Migne 78, 1257^B* τὸ γὰρ μὴ . . . ἥκειν]. p. 94, 2 ob h. eo q. . . . advenerit [*gr. I 1, 7 p. 147, 11* διὰ τὴν . . . ἐνδημίαν]. c. aceph. p. 1236^D GREG. TVR. Franc. 5, 5 p. 200, 7). IORD. Get. 93 urbem . . . hac re . . . aedificavit, eo q. *eqs. cf. vol. VII 1, 175, 27 sqq.* (idcirco). *217, 6 sqq.* (ideo). *1118, 47* (inde). *c. verbis dicendi vel sentiendi*: PEREGR. Aeth. 8, 2 dicent eo q. filii . . . eas posuerint (15, 5. 19, 17 IOH. MAXENT. Conc.^{S} IV 2 p. 6, 12. *al.*). 20, 6 audieram eos, eo q. . . . non eos descendere (PS. AVG. serm. cod. Guelf. app. 6, 1 p. 190, 5 audivimus modo in euangelio, eo q. . . . apparuit). CONC.^{S} IV 2 p. 169, 2 scripsit. p. 170, 18 persuaserunt. VEN. FORT. vita Hil. 6, 18 cognovit. 6, 19 indicans.

(III) quo: TER. Haut. 554 neque eo nunc dico, q. (*A*, quod *cett.*) quicquam illum senserim *eqs.* (CIC. Quinct. 5 non eo dico . . ., q. mihi veniat in dubium tua fides aut q. *eqs.* VARRO rust. 1, 5, 2 APVL. apol. 24). Eun. 97 non pol, q. (quod *p*) quemquam plus amem . . ., eo feci. CIC. inv. 1, 8 neque eo (id eo *R*), q. . . . videatur. S. Rosc. 51 profero. Att. 3, 15, 4 scribo (8, 9, 1 scripsi). *al.* GAIVS inst. 1, 40 eo ipso, q. ([quod *Goeschen*]. AVG. c. Faust. 16, 20 p. 462, 15 [quod *unus P, Zycha*]). *al.*

(IV) *aliis*: PLAVT. Trin. 341 non eo haec dico, quin quae tu vis ego velim *eqs.* GELL. 6, 13, 3 hoc eo . . . notavi, quoniam *eqs.* (DICT. 3, 3). 16, 10, 4 eo maxime . . . te dicere hoc oportet, quando . . . peritus iuris es. HEGES. 1, 37, 6 rex, ubi audivit secretum suum proditum, eo (*om. pars codd.*) cogitare coepit (*seq. a. c. i.*). *al.*

β *finali*: eo . . ., ut (ut ne, ne): PLAVT. Aul. 133 eo . . . te⟨d⟩ huc foras seduxi, ut *eqs.* (CIC. inv. 2, 113. Verr. II 1, 37 ut . . . liceret, eo Sullanus . . . factus est, non ut *eqs.* 5, 77 qui triumphant eoque diutius vivos . . . duces reservant, ut *eqs.* [Att. 1, 10, 4 vindemiolas eo reservo, ut]. 5, 82 facit. de orat. 3, 37. Att. 3, 10, 3 haec eo scripsi, ut . . . revelares me quod facis, . . . eoque ad te minus multa scribo, quod . . . impedior. *al.*). 240 eo dico, ne . . . censeas (CIC. de orat. 3, 189 LIV. 8, 30, 9). CIC. Rab. perd. 9 eo mihi semihoram . . . praestitutam esse, ut ne plura . . . dicerem.

adv. **eā** (eād *p. 486, 4*). *legitur inde a* PLAVTO (*l. 53*), CATONE (*l. 58*); *post saec. p. Chr. I raro usurpatur (l. 70. 76. 83. p. 486, 2); in poesi ap. solum* PLAVTVM. [*e coni. prob.*: LIV. 44, 6, 6, *ubi trad.* eo. *dub. trad.*: LIV. perioch. 4.]

A *de loco i. q. ea via, ea parte, per eum locum*: **1** *proprie*: **a** *per se positum*: PLAVT. Most. 1047 ostium, quod in angiportu est horti, patefeci fores, eaque eduxi . . . legionem (*cf.* CIC. inv. 2, 96 ea [eo *var. l.*] traduci. POMPON. dig. 8, 1, 13 duci). Rud. 178 si ad saxum quo capessit, ea deorsum cadit. Stich. 451 ⌊ea (*sc. per posticum*) ibo opsonatum,⌋ (i. o. atque *A*) eadem referam opsonium (LIV. 26, 11, 12. *cf.* POMPON. dig. 8, 1, 13 inire). CATO agr. 154 id *labrum culleare* imum pertundito, ea fistulam subdito. CIC. Caecin. 21 cum in . . . fundum ingredi vellet, quod ea proxime accedi poterat *eqs.* (*antea*: qua adiri poterat). CAES. Gall. 5, 51, 3 obstructis in speciem portis . . ., quod ea (*β*, eas *α*) non posse introrumpere videbantur (*cf.* SALL. Iug. 38, 6 inrupere. CELS. 7, 4, 2^B prorumpit [eo *J*]). VARRO rust. 3, 11, 3 ne eo (*sc. in cubile anatium*) involare aquila possit neve ea (*del. Keil*) evolare anas (*cf.* SALL. Iug. 50, 6 evadere. LIV. 2, 47, 9 erumpunt. CELS. 7, 5, 1 extrahere). LIV. 21, 32, 9 transitum ea non esse (43, 19, 3. LABEO dig. 19, 2, 60, 8 se transiturum *esse*). 36, 16, 3 vim . . . exercitum facturum *esse*. 21, 47, 6 praemissos. 27, 15, 18 ea primum captus est murus. 35, 16, 3 praetergressi. PAVL. FEST. p. 89 Tiberis partem ea fluxisse. LAMPR. Heliog. 19, 7 stravit . . . porticus ac sic ea deambulavit. **b** *in correlatione*: CIC. Mil. 98 qua fines imperii . . . sunt, ea . . . fama . . . peragravit (CAES. civ. 1, 64, 2 ⌊ea transire flumen, q.⌋ [t. f., quo *pars codd.*] traductus esset equitatus. NEP. Hann. 3, 4. LIV. 1, 27, 6 [eam, eo *var. ll.*]. 5, 43, 2 [*seq.*: quo . . ., eo]. 32, 17, 4 CELS. 7, 1, 1. 7, 5, 4. 7, 9, 5 [hae *J*]. SEN. nat. 6, 31, 2 EDICT. praet. *p. 487, 7.* IAVOL. dig. 8, 3, 13, 1. CELS. dig. 8, 1, 9 [*v. app. crit.*]. LAMPR. Alex. 56, 7 [que *codd.*, qua *edd.*]. *cf. l. 81*). LIV. 24, 46, 1 quae pars tutissima moenibus erat . . ., ea (eam *dett.*) . . . adgredi statuit (CELS. 8, 10, 1^F si qua parte os eminet, triplex ea pannus obiciendus. *cf.* 8, 9, 1^G quo loco . . ., ibi . . . eaque). **2** *in imag. et translate*: CORNELIA epist. frg. 2 ne ille sirit Iuppiter te ea perseverare *eqs.* SEN. benef. 4, 33, 2 ea ire, qua ducit veri similitudo (nat. 4^a praef. 4 ea maxime quisque patet, qua petitur. TERT. resurr. 57 p. 118, 8 caro . . . eatenus passibilis, qua . . .; ea tamen impassibilis, qua [*var. l.* quia] *eqs. cf. l. 71*).

B *de modo i. q. ea causa, propterea*: CLAVD. MAM. anim. 3, 8 p. 167, 9 *diabolus* inlocaliter sanctitate prolapsus eaque localiter caelo . . . deiectus (*cf. Engelbrecht, Unters. 1885, 100*).

arvorsum eād: S. C. de Bacch. (CIL I^2 581) 24 sei ques essent, quei a. ead fecisent, quam supra scriptum est, eeis *eqs.*

eāpropter. *cf.* propterea. *locis certis inde a* POMPON. Atell., LVCR. (propterea *saepe in initio vel ante monosyll. in fine versus*), *postea non nisi in or. pedestri.* [*dub.*: TER. Andr. 959 (*Serv. auct. ecl. 7, 31*; propterea *codd., Non., Eugraph. ex usu auctoris*).]

i. q. ob eam causam, ideo: **1** *per se positum*: POMPON. Atell. 82 dolasti uxorem. : : nunc -r me cupis concidere? LVCR. 4, 337 quaecumque latuscula sunt speculorum . . . dextera -r nobis simulacra remittunt. CALP. decl. 26 hos . . . pueros . . . educavi; -r *eqs.* VLP. dig. 3, 1, 1, 1 hunc titulum praetor proposuit habendae rationis causa . . .; -r *eqs.* 10, 3, 4, 4. 39, 4, 14. 40, 7, 9 pr. COD. Iust. 4, 31, 2 (*a. 211/17*). 9, 50, 1, 1 (*a. 212*). 10, 11, 2, 1 (*a. 238*). SOL. 30, 3. 35, 6 SYMM. epist. 1, 31, 3. 1, 79 PS. AMBR. mans. 26 p. 29^D GREG. M. epist. 6, 17 p. 396, 32. 6, 45 p. 420, 19. 6, 61 p. 437, 7. 8, 19 p. 21, 14. **2** *in correlatione* (*fere praeparative; anaphorice l. 20. 21. 29*): VLP. dig. 28, 7, 8, 2 -r, quia (47, 10, 17, 9. *cf.* GREG. M. epist. 6, 38 p. 415, 7 quia . . ., -r [6, 45 p. 420, 19. *per pleonasmum*: 8, 11 p. 14, 1 ideo, quia . . ., -r *eqs.*]). ITALA IV reg. 10, 30 (Lucif. non parc. 5 p. 217, 25) -r, quod fecisti bona . . ., filii tui . . . sedebunt *eqs.* ([*gr.* ἀνθ᾽ ὧν ὅσα, *Vulg.* quia]. COD. Iust. 6, 30, 3 pr. [*a. 241*]. 9, 35, 3 [*a. 239*]. AMM. 15, 11, 4 SCHOL. Cic. Bob. p. 120, 25. *cf.* SOL. 7, 14 -r . . ., quod [SCHOL. Cic. Bob. p. 78, 31. 115, 5. 168, 13]). AMM. 18, 2, 15 -r, ut . . . susciperentur (*cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 91, 22 -r . . ., ut [130, 12. 166, 21]). SCHOL. Cic. Bob. p. 149, 31 -r . . ., ne *eqs.* p. 155, 11 -r . . ., quoniam (GREG. M. epist. 6, 15 p. 395, 3 q. . . ., -r).

eātenus *v. vol. V 2, 2, 22 sqq.*

anteā, intereā, posteā, praetereā, propterеā *v. s. vv.*

adv. ***eō.** AGROEC. gramm. VII 122, 12 'eo' . . . adverbium loci, ut si dicas 'eo redactus sum' (DON. Ter. Ad. 231, 1). *legitur inde a* NAEV., PLAVTO, CATONE. [*e coni.*: PLAVT. Bacch. 95 (*trad.* ego). Curc. 344 eo accedunt (coaccedunt *codd.*). LIV. 24, 34, 12 (*v. app. crit.*). 25, 23, 5 eo verterant (cō verterant *codd.*). 33, 18, 17 (*trad.* ex). *falso trad.*: AFRAN. com. 168 vide hoc quo pacto eo (ego *vulg.*) aurum in medium proferam. *var. lect. pro* huc *vel* hoc: TER. Ad. 878 (*v. vol. VI 3, 3074, 66*).]

I *i. q. in eum locum* (*accedunt adv.* obviam *l. 44*, *praepos.* ad *l. 46. 62. 63. p. 487, 28. al.*, in *l. 46. 62. 74. 77. al.*, intra *l. 79* [*cf. etiam verba l. 51 sq. 55*]): **A** *proprie*: **1** *generatim*: **a** *per se positur*: **α** *c. verbis vel locutionibus verborum vice fungentibus*: NAEV. carm. frg. 44 censet eo venturum obviam Poenum (PLAVT. Epid. 69 ibi manere iussit, eo venturust ipsus. 304 veni [*imper.*]. Poen. 1175 [*context. dub.*]. ENN. frg. var. 110 eo ad eum in ius veniebant. TER. Ad. 231 nisi eo ad mercatum venio [*cf.* DON. *ad l.*]. 574 CIC. Verr. II 3, 67. *al. cf.* PLAVT. Merc. 940 advenerim. CIC. Verr. II 3, 149 convenire. BELL. Afr. 74, 2 Iubam . . ., antequam Caesaris praesidium eo perveniret, ad oppidum adcucurrisse. LIV. 24, 35, 9). trag. 25 ducite (LIV. 24, 29, 2. *cf.* PLAVT. Merc. 927 introducam [LEX Anton. de Term. (CIL I^2 589) 2, 10 *seq.* ibei. CAES. civ. 3, 26, 4 LIV. 45, 2, 4]. TER. Phorm. 599 adducturum [GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 3]. QVADRIG. hist. 35 redducunt. CIC. inv. 1, 17 deducatur. *al.*). PLAVT. Bacch. 907 sine me . . . ire huc intro ad filium. : : quid eo introibis? (*v. et p. 74, 21 sqq. cf.* Stich. 625 ibo. TER. Hec. 425 redeundum). Poen. 478 viscum legioni dedi fundasque; eo praesternebant folia farferi. 1025 sub cratim . . . se supponi atque eo lapides imponi (CATO agr. 48, 2 CAES. Gall. 1, 51, 3. 3, 24, 1. *al.* SALL. Iug. 75, 4. *cf. p. 487, 20 et* CATO agr. 18, 5 supponito). Pseud. 816 apponunt rumicem, brassicam, . . ., eo laserpici libram . . . diluont (*i. apponendo*). Stich. 432 amicam ego habeo . . . hinc ex proxumo . . .: eo condixi in symbolam ad cenam, ad . . . conservom. CATO agr. 7, 3 mala mustea et Punica: eo . . . stercus ad radicem addere oportet (37, 2. *al.* CIC. Brut. 161. *al. cf. p. 487, 40*). 18, 3 infundito (128. *cf.* 20, 1 effundere). CATO agr. 18, 4 indito (18, 7. 21, 1). 41, 2 eo (*sc. in medullam*) surculos . . . artito (41, 3). 92 eo (*sc. in granarium*) frumentum . . . condito (TITIN. com. 178 CIC. div. 2, 86). 157, 11 sub sellam supponito *urinam fervefactam* . . .; eo (*apogr.*, ea *V*) mulier adsidat. *al.* TER. Hec. 173 in Imbro moritur . . . senex . . .; eo . . . Pamphilum extrudit pater. VAL. ANT. hist. 61 vituli . . . coniecti *sunt* (VARRO ling. 5, 138 CELS. 7, 8, 2). CIC. Quinct. 78 accedat (VARRO rust. 3, 10, 4). BELL. Afr. 91, 2 omnibus rebus eo coacervatis. NEP. Ages. 3, 1 eo . . . hostes impetum facturos (LIV. 37, 38, 3 *consul* posuit castra; eo . . . equites . . . in stationes impetum fecerunt. *cf.* VAL. MAX. 4, 7, 6 facta inruptione). LIV. 1, 9, 10 deditae . . . eo (*sc. spectaculo*) mentes cum oculis erant. 2, 55, 6 ubi indignantium pro se acerrimus erat clamor, eo se in turbam confertissimam recipit. 8, 16, 14 (*de colonia deducenda*) ut . . . homines eo scriberentur (*cf.* 32, 7, 3 adscripserunt). 9, 28, 4 eo (*sc. Nolam*) se intra moenia . . . contulerant. 21, 57, 10 terror populationum eo (*sc. in emporium*) plerosque ex agris compulerat. 23, 32, 4 eo (*sc. ad Piscinam publicam*) vadimonia fieri iusserunt ibique *eqs.* 29, 27, 13 'huc dirigite naves'; eo classis decurrit. *al.* CELS. 7, 25, 1^B *cutis* nudatur . . . circa pubem velut circulus, eoque linamenta dantur. *al.* *elliptice* quid eo? (*suppletur ex antecedentibus*): TER. Hec. 432 in

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

arcem transcurso opus est . . . : : in arcem? quid eo? 809 curre ad Pamphilam. : : quid eo? Haut. 335 ad tuam matrem abducetur. : : quid eo? *β c. subst.*: Hirt. Gall. 8, 40, 4 erat . . . oppidanis difficilis . . . eo descensus. **b** *in correlatione* (*cf. etiam l. 71 sqq.; usurpatur tam anaphorice quam praeparative*): Plavt. Cist. 580 quo avecta est, eo sequemur (Cic. Verr. II 4, 101. *al.* Hor. epist. 2, 2, 40. Edict. praet. dig. 11, 8, 1 pr. quo quave . . . mortuum inferre . . . eo eave mortuum inferre. *et saepe. cf.* Plavt. Pseud. 858 quoquo hic spectabit, eo tu spectato simul). Cic. Quinct. 38 venit in agrum communem, eo denique, ubi *eqs.* (Tusc. 4, 44 Varro rust. 3, 16, 21. *al. cf.* Liv. 6, 26, 6 bellum eo, sicubi est, avertatis). Caecin. 80 ut, unde deiectus esset, eo restitueretur (82 eo, unde. 88. 89 Lvcr. 4, 1055 Varro ling. 7, 80 Sall. Catil. 60, 2. *al.*). Caes. Gall. 7, 67, 4 si qua in parte . . ., eo. Vitr. 9, 1, 10 eo, ex quo (*sc. signo*). *al.*

2 *speciatim de tertia persona animantium*: Plavt. Poen. 561 ubi is detulerit *pecuniam*, tu eo (*sc. ad lenonem*) . . . advenies. Ter. Haut. 740 transeundumst . . . tibi ad Menedemum et tua pompa eo transducendast. Calp. hist. 27 Flavius . . . dicitur ad collegam venisse . . .; eo in conclave postquam introivit *eqs.* Caes. Gall. 1, 42, 5 omnibus equis Gallis equitibus detractis legionarios eo milites . . . imponere. 3, 11, 5 Brutum . . . in Venetos proficisci iubet; ipse eo (eodem *Meusel*) . . . contendit (*item de gentibus*: 3, 28, 1. *al.* Liv. 2, 48, 4. *al.*). Liv. 1, 10, 1 congregabantur undique ad T. Tatium . . . et legationes eo . . . conveniebant. 4, 28, 6 dictator . . . suis advenit eoque omne proelium versum est. 7, 32, 3 priori Valerio . . . legiones — eo namque omnem belli molem inclinaturam censebant — occurrunt. 23, 8, 2 deversatus est *Hannibal* apud Ninnios Celeres . . .; eo Pacuvius . . . filium . . . adduxit. Apvl. apol. 72 apud Appios . . . decumbo; eo venit ad me Pontianus. *al.*

B *in imagine et translate*: 1 *generatim*: a *per se ponitur*: α *vario usu*: Rhet. Her. 1, 16, 26 reperta iudicatione omnem rationem . . . eo conferri oportebit. 4, 11, 16 qui in mediocre genus orationis profecti sunt, si pervenire eo non potuerunt *eqs.* (Varro ling. 9, 56. *cf.* Liv. 30, 10, 4 postquam eo ventum est). Cic. Caecin. 89 verba nos eo ducunt. Phil. 11, 23 facis tu id quidem et eo maxime incumbis. orat. 111 illud medium *dicendi genus* . . . arripit et . . . eo potissimum delabitur. Att. 7, 9, 3 si ille eo descendat. 12, 47, 2 specto. Liv. 2, 2, 5 rem, quae eo pertineat. 4, 2, 8 imperium eo recidere. Cels. 7, 17, 2 *partem* hanc . . . eo differo. *al.* β *c. verbis addendi*: Plavt. Cas. 518 cur amem me castigare, id ponito ad compendium, 'cano capite' . . . eo addito ad compendium (Cic. Brut. 161. *al.*). Cic. S. Rosc. 46 eo accessit studium doctrinae (Verr. II 2, 42 leg. agr. 2, 36 rep. 3, 3 ac. 2, 30 Att. 1, 13, 1. *al.*). Att. 13, 33, 4 adiunxeram. Varro rust. 3, 5, 2 adiciant. *al.* *per ellipsin*: Plavt. Epid. 7 venire salvom gaudeo. : : quid ceterum? : : quod eo (*sc. accedere; delet Guietus*) adsolet: cena tibi dabitur. γ opus est *sim.* (*cf.* huc *vol. VI 3, 3069, 38 sqq.*): Cato agr. 22, 3 eo (*sc. ad trapetum concinnandum*) sumpti opus est HS LX. Cels. 7, 3, 4 victus ratio eo (*sc. ad ulcus reprimendum*) confert (8, 11, 6).

b *in correlatione* (eo *usurpatur tam anaphorice quam praeparative*): α *c. coniunctione*: ① *finali* (*respicitur modus, gradus sim.; v. etiam p. 488, 23 sqq.*): ut: Ter. Phorm. 201 quod si eo meae fortunae redeunt, . . . abs te ut distrahar. Eun. 690 eo rediges me, ut . . . nesciam? Cic. S. Rosc. 12 eo prorumpere . . . audaciam, ut *eqs.* 96 rem . . . adducam (Verr. II 5, 3 Cluent. 199. *cf.* Att. 2, 18, 2 deducta. Planc. Cic. fam. 10, 7, 2 perducerem [Sen. clem. 1, 13, 2]). Lig. 13 res . . . eo spectat (div. 2, 118 fam. 13, 4, 3. *cf. l. 64*). ac. 2, 139 labor. fam. 6, 1, 4 pertinet oratio (Liv. 2, 2, 5 Qvint. inst. 4, 2, 19. 82. *al.*). Bell. Alex. 14, 1 ventum est. Sall. Iug. 21, 1 processum *esse* (or. Lep. 8 Liv. 4, 1, 2 Plin. nat. 10, 54. 21, 11). Nep. Ham. 2, 4 compulit. Them. 4, 4 hoc eo valebat. Liv. 1 praef. 4 quae *res* . . . eo creverit, ut iam . . . laboret. 2, 42, 11 terrores . . . eo evasere. 5, 23, 10 eo, quod lenissimum videbatur, decursum est, ut (22, 31, 10 Tac. ann. 3, 59, 1. *cf.* Liv. 45, 15, 5 descensum est [Tac. ann. 14, 7, 3 ⟨ut⟩]). *al.* *constr. mixta*: Liv. 38, 25, 7 frustratio Gallorum eo spectabat, primum ut tererent tempus . . ., deinde quod . . . insidiabantur. *al.* *c. adi.*: Avr. Vict. Caes. 41, 4 Constantinus cunctos hostes . . . texit . . ., eo pius, ut etiam *eqs.* ne: Qvint. decl. 325 p. 278, 18 hoc eo pertinet, ne quis . . . exigat probationes. Mart. Cap. 7, 767 ventum est. *restrictive*: Ps. Varro sent. 40 ex negotio semper otium sumendum, eo tamen, ne . . . necesse sit id deseri. 62 eo tantum studia intermittantur, ne omittantur.

② *locali* (*in imag.; cf. p. 488, 22 et sub A 1 b*): quo: Plavt. Aul. 594 (*interpol.?*) hoc servi esse officium reor, retinere *erum* ad salutem, non . . ., quo incumbat, eo impellere. Ter. Phorm. 641 pervenirier (Cic. Brut. 167 Varro ling. 5, 5. *cf.* Cic. S. Rosc. 83 venio [de orat. 2, 87]). Pacvv. trag. 368 quo saxum impulerit Fors, eo cadere Fortunam. Cic. S. Rosc. 51 profero (*cf.* de orat. 1, 135 ferat). Verr. II 1, 12 proficiscar (*cf.* Att. 10, 4, 5 progressus est). Sull. 69 revocandi estis. Phil. 6, 4 tractum e⟨s⟩t (part. 108). *al.* ubi: Cic. Cluent. 83 eo transire . . . infamiam, ubi cetera maleficia consistunt. Tusc. 4, 44 ubi . . . quicquid esset quod disci posset, eo veniendum. Liv. 2, 45, 1 ne rem committerent eo, ubi duae simul acies timendae essent. Sen. contr. 1, 2, 3 deducta es. *al.* unde: Cic. de orat. 2, 157 eo revocetur, unde huc declinavit oratio. nat. deor. 3, 60 eo . . ., unde huc digressi sumus, revertamur (Att. 2, 16, 3 eo, unde. Qvint. inst. 2, 4, 15). off. 2, 77 referat se oratio. Cael. Cic. Att. 10, 9^a, 5 (= fam. 8, 16, 5) ne te . . . eo demittas, unde. Liv. 42, 13, 3 civitates . . . eo processuras *esse*. Sen. clem. 1, 21, 3 reponi. dial. 9, 6, 4 accedendum *est*. epist. 52, 1 inpellit. 94, 68 restitui. *al.*

③ quod (*iuxta* ut *p. 487, 65*; quod *pron. rel. v. l. 12*): Cic. Brut. 299 quod . . . plures a nobis nominati sunt, eo pertinuit, . . ., quod intellegi volui *eqs.*

④ tamquam: Tac. Germ. 39, 2 eo . . . omnis superstitio respicit, tamquam inde initia gentis *eqs.*

⑤ quia: Gaivs inst. 3, 184 quod eo pertinet, quia *eqs.* (quod *Polenaar*).

β *c. enunt. relat.* (*cf. p. 487, 61*): Ter. Phorm. 158 utinam ne . . . me . . . eo impulisset, quod mihi principiumst mali. Cic. fin. 5, 81 quod . . . satis est, eo quicquid accessit, nimium est. Caes. civ. 1, 85, 4 uti eo recurrant et id . . . petant, quod . . . contempserint. Sen. epist. 20, 6 perduceris ad summum aut eo, quod summum nondum esse solus intellegas. Qvint. inst. 7, 1, 59 nec statim eo tendamus, quod occurrit ultro. *al.*

γ *c. acc. c. inf.*: Cic. ac. 2, 79 eo . . . rem demittit Epicurus, . . . nulli *sensui* . . . esse credendum.

2 *speciatim c. gen.* (eo *anteponitur praeter l. 25*): Sall. Iug. 1, 5 eo magnitudinis procederent, ubi . . . aeterni fierent. 5, 2 eo . . . vecordiae processit, ut . . . finem faceret (Liv. 25, 8, 11. 32, 18, 8. 41, 23, 1 Sen. nat. 4^a praef. 9 epist. 16, 8. *al.*). 14, 3 quoniam eo miseriarum venturus eram. Lvcan. 7, 406 Romam . . . cladis eo dedimus, ne tanto in corpore bellum iam possit civile geri (*i. in tantam cladem.* Comment.: usque eo. Adnot.: ad id cladis adduximus). Tac. Agr. 42, 4 eo laudis excedere (escendere *Lipsius*), quo plerique . . . incaluerunt. ann. 2, 33, 2 postquam eo magnificentiae venerit. Amm. 14, 11, 8 eo necessitatis adductus. *al.*

II *i. q. in eo loco, ibi* (*cf.* eodem *vol. VII 1, 208, 74 sqq.*): A eo loci (*cf. p. 482, 51; monosyllabo interiecto l. 33. 43*): Cic. Sest. 68 res erat . . . eo iam l., ut erigere oculos . . . videretur (Tac. ann. 14, 61, 2 non eo l. res suas agi [ait *Bezzenberger*], ut *eqs.*). Vitr. 9, 7, 2 in quibuscumque locis . . ., eo l. 9, 7, 2 circini centrum conlocandum est eo l., quo secat circinationem . . . radius (Vlp. dig. 8, 2, 17 pr. eo [in eo *PVL*] l., quo gratum erat eum *solem* non esse. 9, 2, 29 pr. 13, 4, 2, 8. *cf.* Labeo dig. 14, 2, 10, 1 eo l. . . ., in quem. Vlp. dig. 50, 16, 199 pr. eo l., in quo loco). Val. Max. 2, 4, 5 eo l. nullam aram viderat. Plin. nat. 11, 136 aurum eo l. (*sc. in auriculis*) gestare. Tac. ann. 15, 74, 1 templum . . . exstrueretur eo l. (*lac. statuit Nipperdey*), ex quo Scaevinus ferrum prompserat. Vlp. dig. 5, 1, 52, 3. 10, 4, 11, 1 eo l. . . ., ubi (13, 5, 16, 1). Symm. epist. 9, 83 (78), 1 eo me l. reppererunt litterae tuae. *al.*

B *nude positum* (*dub.*: Cic. ad Brut. 1, 2 [= 9, 7 Sj.], 1 Nep. Dat. 7, 3): Pompon. dig. 33, 1, 7 pupillum eo morari, ubi pater iusserit (*syn.* ibi).

adeō *v. vol. I 605, 41 sqq.*

usque eō (eo usque: Cic. Verr. II 1, 158 eo enim usque [*verbo inserto ut*: Lvcr. 6, 970 Liv. 23, 19, 14 Val. Max. 8, 7 ext. 3 Lvcif. non parc. 13 p. 237, 14. 18 p. 248, 6]. 5, 27. Liv. *quater* [u. eo *? semel, v. l. 56*]. Val. Max. *omnibus locis.* Sen. *quater* [u. eo 24^r]. Colvm. *promiscue.* Qvint. inst. *omnibus locis.* Tac. *11^{ies}* [u. eo *semel, v. p. 489, 26*]; *aetate vergente magis magisque praevalet*): $Gloss.^L$ III Abstr. eo 1 eo u.: in tantum. *legitur inde a* Rhet. Her. (*l. 59*), Cic.; *in carm. tantum apud* Lvcr. (*p. 489, 14*), Prvd. cath. 2, 75. [*var. lect.* u. adeo: Cic. Verr. II 3, 77 Flacc. 54 Liv. 3, 65, 4 Cels. 5, 26, 27^B S. C. Iuvent. (dig. 5, 3, 20, 6^c).]

i. q. in eum locum (*respondet* quo *l. 60. 71. 84. p. 489, 16, cf. l. 71*): 1 *proprie* (*cf. l. 76*): Rhet. Her. 1, 9, 14 non ad extremum, sed u. eo, quo opus erit, persequemur *rem* (*item de locis librorum sim.*: Ps. Apvl. Ascl. 27 haec u. eo narrata sint. Avg. serm. 155, 1, 1 hesterna lectio . . . eo u. terminata est, ubi dictum est *eqs.*). Hirt. Gall. 8, 14, 3 u. eo legiones admovendas, ut discedere . . . barbari . . . non possent (Bell. Afr. 56, 1 bracchiis . . . promotis . . . u. eo, ut [*S, om. J*, quo *vel* quod *cett.*] telum . . . adigi [abici *codd.*] non posset. Qvint. inst. 11, 3, 141 Svet. Iul. 14, 2). Cels. 5, 26, 34^B quicquid . . . proximum quoque locum male habet, u. eo . . . concidere ('*ad proximum locum*' *Marx*). Sen. nat. 3, 26, 5 Alpheon ex Achaia eo u. (*sc. in Siciliam*) penetrare (*cf.* Vlp. dig. 43, 24, 7, 4 pervenisset). Tert. virg. vel. 17, 3 fines eius *capitis* eo u. porriguntur, unde incipit vestis. Rvfin. symb. 29 *creator* eo u. . . . descendit, u. quo tu peccando deiectus es. *al.*

2 *translate*: a *de tempore*: α *in correlatione* (*praeparative; anaphorice l. 80*): Cic. S. Rosc. 60 u. eo animadverti . . . eum iocari . . ., antequam Chrysogonum nominavi (*de constructione mixta v. Landgraf ad l.*). Tull. 14 quem *fundum* se habere u. eo non moleste tulit, donec vicinum . . . nactus est (Bell. Afr. 23, 2 u. eo passi propius accedere, d. ad ipsas portas . . . adpropinquaret [*simul de loco*]. 31, 2 Liv. 40, 8, 18 Sen. contr. 1, 3, 1. *et saepe*). Deiot. 11 u. eo se tenuit, quoad . . . legati ad eum . . . venerunt (Nep. Epam. 9, 3 Vlp. dig. 50, 13, 1, 4. *praecedit* quoad: Tryph. dig. 49, 17, 19, 3. *cf. p. 489, 11 sqq.*). Pis. 67 bibitur u. eo, dum de dolio ministretur (top. 29 ac. 2, 19 nat. deor. 2, 124 Liv. 23, 19, 14. *al.*). Lampr. Alex. 45, 2 quamdiu. Lvcif. non parc. 18 p. 248, 6 praedicare eo voluerunt u., quo etiam mactati fuissent. Praedest. 1, 43 p. 600^B usque quo. β *per se positum*: Tac. ann.

[*Buchwald*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

12, 8, 1 die nuptiarum Silanus mortem sibi conscivit, sive eo u. spem vitae produxerat, seu *eqs.* CELS. dig. 43, 26, 11 ut u. eo precarium teneret. TERT. resurr. 22 p. 55, 25 tunc aderit redemptio nostra, quae eo u. adpropinquare dicitur. AVG. civ. 18, 27 p. 292, 4 D.

b *de gradu* (*accedit* dumtaxat *l. 10. 15*): *α generatim*: ① *in correlatione*: CIC. Quinct. 38 u. eo fervet ferturque avaritia, ut ... velit (94 ista superiora esse ... sentit ...; non u. eo tamen, ut *eqs.* S. Rosc. 24. 45. 57. 66 Q. Rosc. 5. Verr. I 8 u. eo ..., u. eo ..., ut. Sest. 110 u. eo non fuit popularis, ut. *et saepe. cf. etiam l. 31*). 59 inferiorem ⟨se⟩ esse patitur, dumtaxat u. eo, ne ... dedatur. Cluent. 111 u. eo pervenit, quoad eum industria ... prosecuta est (leg. agr. 3, 14. RVT. LVP. 1, 1 [*ex Demosthene; opp.* statim]. COLVM. 6, 31, 2. *cf.* VLP. dig. 43, 19, 1, 5 [*ex Iuliano*] q. u. ..., eo u.). LVCR. 6, 970 oleaster eo iuvat u. capellas, effluat ambrosias quasi vero et nectare tinctus. CELS. dig. 6, 1, 38 reddat impensam, ..., u. eo dumtaxat, quo pretiosior factus est ([*syn.* tantum ..., quantum]. S. C. Iuvent. [dig. 5, 3, 20, 6ᶜ]. *cf.* PAVL. dig. 6, 1, 33 Trebatii ... putantis eo u. fructuum rationem habendam, q. u. haberetur, si non perisset, id est ad rei iudicandae tempus). ⑪ *per se ponitur*: CIC. de orat. 1, 224 *Plato* finxit in libris civitatem; u. eo illa, quae dicenda de iustitia putabat, ... abhorrebant. Tusc. 3, 27 Dionysius ... Syracusis expulsus Corinthi pueros docebat; u. eo imperio carere non poterat. SEN. contr. 7 praef. 6 sollicitus declamator et qui de dictione sua timeret, etiam cum dixisset; u. eo nullum tempus securum erat. SEN. dial. 9, 12, 4 quorundam quasi ad incendium currentium misereberis; u. eo impellunt obvios *eqs.* nat. 1, 3, 4 (*attulit Ov. met. 6, 67* usque adeo). TAC. ann. 2, 70, 1 non u. eo defectum Germanicum *esse*. IAVOL. dig. 34, 3, 6, 1 eo u. extendi actionem (*antea*: eatenus). VLP. dig. 14, 1, 1, 5 eo u. producendam utilitatem. *al.*

β c. gen.: QVINT. inst. 2, 1, 6 aliquem ... eo u. scientiae progredi posse, ut *eqs.* (TAC. ann. 2, 55, 5 eo u. corruptionis provectus est, ut. *cf. p. 487, 51*).

eō tenus *v. vol. V 2, 651, 36sqq.*

compos.: ideo, idcirco; *v. et p. 486, 6. 30. 31. 488, 47. supra l. 33. cf.* idem, ille, ipse, iste.

2. is, *hebr.* 'îš. HIER. in Ier. 1, 7, 2 in principio geneseos a 'viro', qui dicitur 'is', appellatur mulier 'issa'. quaest. hebr. in gen. p. 6, 5sq. (*scrib.* his). EVCHER. instr. 1 p. 68, 20. *Buchwald.*

isagōga (-ē), -ae *f.*, εἰσαγωγή. *scrib. hic illic* his-, (h)ys-. *formantur sg. nom.* -a *et* -e, *gen.* -ae *et* -es, *acc.* -am *et* -en *et* -em, *pl. gen.* -arum, *acc.* -as, *abl.* -is.

i. q. introductio ad artem (*imprimis philosophiam; medicinam* PS. SORAN.): **1** *in universum*: GELL. 1, 2, 6 iuvenes ... theorematis tantum nugalibus et puerilium -arum commentationibus deblaterantes (*cf. 16, 8, 1* εἰσαγωγάς). PS. SORAN. quaest. med. pr. p. 247, 8 quoniam utilior videtur eis, qui ad medicinam introducuntur, interrogationum et responsionum modus, ... brevi in controversia -a tradenda est illis. 21 quid est -a? -a est introductio doctrinae cum demonstratione primarum rationum. CASSIOD. inst. 2, 3, 3 *philosophi* antequam ad -en (-am *vel* -em *var. ll.*) veniant exponendam (*inde* ISID. orig. 2, 23, 3). in psalm. praef. 17 l. 56 per quandam -en, quae est sequentis operis introductio. ISID. orig. 2, 25, 1 -a ... graece, latine introductio dicitur, eorum scilicet, qui philosophiam incipiunt.

2 *peculiariter in inscriptione certorum librorum*: **a** *Porphyrii*: RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 42 p. 619ᴬ ut etiam per -en impiissimi Porphyrii inductum se esse glorietur ad logicam (*spectat ad Hier. epist. 50, 1, 3* per εἰσαγωγήν). BOETH. Porph. isag. tit. incipit -e (-a *var. l.*) Porfirii. CASSIOD. inst. 2, 3, 8 ad Porphyrii librum, qui -es (-ae *vel* -e *var. ll.*) scribitur (*i.* inscr-), accedamus: -es (*sc. liber*) Porphyrii tractat de partibus quinque. 2, 3, 18. ISID. orig. 2, 25, 1 de -is Porphyrii: ... nunc -as Porphyrii expediamus (*plur. etiam in parte codd.* SVBSCR. Boeth. in Porph. comm. pr. *et* sec.). **b** *artis med.*: PS. SORAN. isag. tit.

isagōgeus, *dat.* -gī *m.*, εἰσαγωγεύς. *i. q. instructor, technice de eo, qui officio quodam fungitur in celebrandis ludis* (*dignitate cedit agonothetae; cf. West, Corinth VIII 2, 67sq.*): INSCR. lat. Corinth. West 82 C. Rutilio ... Fusco -i Tibereon Claudieon Cae⟨s⟩a⟨reon Seba⟩steon. 83 (*suppletur*). 84. 85.

isagōgicus, -a, -um, εἰσαγωγικός. *de libro, i. qui isagogen continet*: GELL. 14, 7 cap. Varro ... commentarium dedit, quem appellavit ipse -um (ἰσαγογικοῦ *X*, εἰσαγωγικόν *ut 14, 7, 2 ed. Hosius*), de officio senatus habendi (*cf. Henriksson, Griech. Büchertitel 162sqq.*).

isagōgus instructor litterarum GLOSS. IV 102, 2. *ex gr.* εἰσαγωγός. *v. et Onom.*

isatis, -is *f.*, ἰσάτις. *scrib. hic illic* -ss-, his-, ys-. *acc.* -im *vel* -in *l. 84. p. 490, 2,* -ida(m) *p. 490, 4.* GLOSS. III 547, 14 do⟨...⟩os, qui tintores berogo (*pro* vitrago? *cf. l. 79*) vocant. 547, 20 canape (591, 60 isastis canapis [613, 12]. 625, 33 isotis idest capanacis). 550, 49sqq. agigneme. aperion. aluta (*cf. p. 490, 6*). 565, 43 vitrago sive par⟨i⟩etaria. 583, 48 uvas dus (*cf. p. 490, 10*), unde tingunt persum.

i. q. vitrum (*herba, qua tinctores ad colorem caeruleum efficiendum utuntur, adhibita etiam a medicis; distinguuntur* ἰσάτις ἥμερος [-is domestica *p. 490, 11. 12. al.*] *et* ἀγρία [-is silvestris *p. 490, 11*]): **1** *de nomine*: VITR. 7, 14, 2 cretam ... vitro, quod Graeci -in (insallim *codd.*) appellant, inficientes imitationem faciunt Indici coloris. PLIN. nat. 20, 59 *lactucae* tertium genus in silvis nascens -in (*vulg.*, ἰσσάτιν *Q*, ysatim *d*, statim *cett.*) vocant. MARCELL. med. 23, 10 herba, quam nos vitrum, Graeci -ida (*Cornarius*, sapidam *P*, '*fortasse scribendum* isatidam' *Niedermann*) vocant, qua infectores utuntur. PS. APVL. herb. 70 l. 6 a Graecis dicitur -is ..., Itali alutam. DIOSC. 2, 170 p. 246, 17 de -is, id est herba bitrea (*seq. descriptio; gr. 2, 184sq.* ἰσάτις). ORIBAS. syn. 2, 13 Aa p. 100, 8 Mø. -es, hoc est herba vitru (satis *Ab*, *gr.* ἰσάτις). 3, 36 p. 859, 19 -es herba, quam tinotores herba bitrum dicunt, Goti ubisdile vocant ([*gr. 3, 35, 18* ἰσάτις ἥμερος]. 7, 1, 6 Aa p. 131 [*ibid.* La p. 132 qui domesticam est sive silvestris]. 7, 11, 9 Aa p. 142. 7, 20, 7 Aa p. 153. eup. 2, 1 I 5 Aa p. 481 -es domestica, quam temtures utuntur et vocant eam herba bitru *eqs.*). **2** *de usu* (*cf. sub 1*): PLIN. nat. 1, 20, 25 medicinae ex is, quae in hortis seruntur: ... -i I. 33, 161 (*de caeruleo*) tinguitur ... omne et -i (in sua *codd.*, cum -i *proposuit Mayhoff*) coquitur herba bibitque sucum. PS. APVL. herb. 70 herba -is: ad morsum serpentis: herbae -is folium contritum ... adiuvat. PS. THEOD. PRISC. simpl. med. 70 -is qua tinctores (hisitis quati tontores *cod.*) utuntur, virtutem nimium siccam habet *eqs.* ORIBAS. syn. 7, 35, 7 Aa p. 179 tumores digerit (*cf.* La -es ... herba domestica; *gr.* ἰσάτις ἡ ἥμερος). **3** *de similitudine cum aliis herbis*: PLIN. nat. 26, 39 tripolion ... folio ⟨i⟩satis crassiore (*cf. Diosc. 4, 132* ἰσάτει παραπλήσια). 27, 84 glycyside ... habet ... folia qualia -is. DIOSC. 4, 147 p. 69, 1 stafis agria ... habet ... semen simile -i (tisaci *Mon.*) et flore (*gr. 4, 152* ἰσάτει ὅμοιον).

[**isatrus** idest bagas (h)edere GLOSS. III 625, 20 (*corruptum, ut vid., ex* cistarus *i.* κίσθαρος, *cf. Diosc. 1, 107 p. 73, 2 M.* hedera, quam multi cistero vocant).]

isaurium *v. Onom.*

isazūsa, *acc.* -an *f.*, ἰσάζουσα (*sc.* ὑπόθεσις). *t. t. artis rhetoricae, species controversiae asystatae* (*cf. Volkmann, Rhetorik*² *95*): FORTVN. rhet. 1, 2 p. 82, 16 *asystata fiunt* secundum Hermagoran quattuor, cum *materia* est aut ἐλλείπουσα aut ἰσάζουσα (isasusa *B*) aut μονομερής aut ἄπορος. *ibid.* l. 22 quae est -a? cum *in controversia* eadem ex utraque parte dicuntur ...; quidquid enim altera pars dixerit, eadem et altera dictura est (RHET. min. p. 586, 22 [isazus *cod.*]). *ibid.* l. 25 -an quibus aliis nominibus vocant? et ἰσομερῆ et κατ' ἰσότητα (*cf. Aug. rhet. 15 p. 146, 10*) et πρίονα.

isbolē, *acc.* -ēn *f.*, εἰσβολή. *t. t. medicorum, i. q. initium morbi*: PS. SORAN. quaest. med. 88 initium *aegritudinis acutae* dicunt arche⟨n⟩ vel -en (*Rose*, ysvolis *cod.*).

isc- *v. etiam* sc-.

isca, -ae *f.*, ἴσκα. GLOSS.ᴸ Corp. I 491 tyndrin. *v. vol. V 2, 855, 72sqq.*

iscāria *v. vol. V 2, 856, 26.*

isce, eace, idce *v. p. 483, 4.* *Hiltbrunner.*

ischaemon (-ōn?), *acc.* -nem *f. cf.* ischaemos *et gr.* ἴσχαιμος (*f.*). *scrib. fere* sc(h)e-. *genus herbae*: PLIN. nat. 25, 83 -em Thracia invenit, qua ferunt sanguinem sisti *eqs.* (*huc spectat* 1, 25, 45 -n [-mone *vel* -mos *codd.*]). 26, 131 *sanguinis profluvia* sistit et -n.

ischaemos, -on *et* -um, ἴσχαιμος. *scrib.* hishe-, iche-, ste- (*item* SORAN.) *ap.* CHIRONEM; sche- *vel* chesm- *sim. ap.* CASS. FEL.; (e)isce-, asci- *ap.* ORIBAS. *i. q. sistens sanguinem*: CHIRON 142 si emorigia fuerit, uti medicamento -o quod appellatur. 657 genus -on. 936 compositiones -on (*gen. pl. perspexit Heraeus in exemplari suo coll. 915* ceroticon c.) ad sanguinem supprimendum. SORAN. app. 10 pessus -um (-us *Rose*) ad fluxum. CASS. FEL. 30 p. 61, 12 quod appellatur a Graecis ... -on id est ... retinens sanguinem (39 p. 90, 1 anagargarisma -on appellatum. *cf.* ORIBAS. syn. 3, 12 pr. p. 851 [*de genere emplastri*] est ... -os, i. e. s. ... reprimit. 3 add. p. 912, 47 pulver -on[i] i. e. qui s. repremunt [*infra*: pulver -on]).

ischas (ischias?), *acc.* -ada *f.*, ἰσχ(ι)άς. *scrib. etiam* is(s)c-, esc-, sc(h)-; -i- *exhibent acc.* sciada (DIOSC., *iuxta* scada), *nom. deformatus* itia, icia (GLOSS.; *cf.* ischa, isscia[s], isca *ante* s- *in parte codd.* PLIN. nat. 1, 26, 46. 26, 72). *genera herbae*: **1** PLIN. nat. 22, 40 (*cf.* 1, 22, 18) leucacantham alii phyllon, alii -ada, alii polygonaton appellant. DIOSC. 3, 19 p. 384, 10 leucacantu ... aut sciada dicunt (*gr. 3, 19* ἰσχιάδα). **2** PLIN. nat. 26, 72 (*cf.* 1, 26, 46 [*var. l.* scillas *sim.*]) apios -as sive raphanos agria. DIOSC. 4, 170 p. 85, 12 apiu aut scada ... dicunt (*gr. 4, 175* ἰσχάδα). GLOSS. III 591, 59 itia rafana (613, 11 icia. 625, 32 itia). *Ehlers.*

1. ischia, (-ōrum) *n. et* scia, -ae *f. et* ischion *n.*, ἰσχία (*n. pl.*). sci- *praeter fem. etiam l. 76.* *fere i. q. coxae*: *n. pl.*: GELL. 4, 13, 1 -a cum maxime doleant. CAEL. AVR. acut. 1, 10, 71 vertebris, quas Graeci -a (ἴσχια *G*) vocant (chron. 5, 1, 1. ISID. orig. 4, 7, 29 ἰσχία [scia *BC*, socian *T*, ascia *K*]). chron. 4, 3, 38 sub ... coxarum summitatibus, quas Graeci -a vocant. *f. sg.*: PS. THEOD. PRISC. add. p. 296, 4 ad ... -ae et renum dolorem (ORIBAS. eup. 4, 121). PLIN. VAL. 2, 45 l. 13 cui coxa vel -a dolet. CAEL. AVR. gyn. 1, 9 inter utraque ossa quae Graeci -am vocant (*cf.* 1, 11. 21. 59. 90 [*Soran. p. 44, 11* ἰσχίων]. -ā *vel* -am *vel* -an *cod.*, -a *Drabkin*). *n. sg.*: CAEL. AVR. chron. 5, 1, 25 os ... quod -on Graeci vocant. diaet. pass. 148 -on ..., hoc est coxam.

2. ischia, -ae *f. v.* ischias.

ischiacus, (-a, -um), ἰσχιακός. *scrib. etiam* isci-, sci-. [*e coni.* *[Tietze]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dub.: CHIRON 991.] *pro subst. i. qui ischiade laborat*: CATO agr. 123 (*cf.* tit. 132) vinum ad -os sic facito. GELL. 4, 13 praef. -is mederi.

ᴿischiadicus, -a, -um (-on *l. 17*), ἰσχιαδικός. *scrib. hic illic* isci-, *saepe* sci- (schi-, scy-, cy-), *maxime in forma* sciaticus (*sec.* paralyticus *sim.*) *recentioribus fere solita* (CHIRON 492 MARCELL. med. 14, 69. *al.* HIPPOCR. aer. 9 p. 19, 9. *et passim, etiam var. l.*), *cf. l. 10; ceterum varie depravatur.* GLOSS. II 574, 3 coxosus -us. III 605, 18 -a passio id est ... dolor circa ... clunes *eqs. inde a* PLIN. nat., GARG. MART., PLIN. med. [*it.* sciatico; *it.* sciatica *et it. mer.* siática *'ischias', cf. l. 18. R.*]

i. q. ad ischiada pertinens: **1** *de rebus*: PLIN. nat. 26, 42 -os dolores ... levat agaricum (DIOSC. 1, 95 p. 50, 12 M. [*gr. 1, 85* ὀσφύος ἀλγήματα]. 4, 26 p. 20, 19 [*gr. 4, 27* ὀσφύος ἄλγημα]. BOETH. mus. 1, 1 p. 185, 21. ORIBAS. eup. 2, 1 C 5 Aa p. 448 [*gr. K 16* αἱ κατ' ἰσχίον ὀδύναι]). ANON. med. ed. Piechotta 57 -us morbus. PLIN. VAL. 2, 45 l. 75 malagma -on. CAEL. AVR. chron. 5, 1, 26 passio (ORIBAS. syn. 9, 49 add. p. 372. *adde l. 8*). *subst.* -a *sc. passio* (*cf. l. 10*): CASS. FEL. 53 tit. ad -am. **2** *de animantibus ischiade laborantibus*: CHIRON 492 ures *iumentum syrmaticum* ... similiter ut -um. HIPPOCR. aer. 9 p. 19, 9 homines ... -i ... fiunt ([*gr. paulo aliter*]. CAEL. AVR. chron. 5, 1, 22). *m. subst.* (*fere plur.*): PLIN. nat. 23, 53 *vinum bion* prodest ... paralyticis ..., -is. 23, 86 paralyticis, spasticis, -is. *saepe.* GARG. MART. med. 13. 36 PLIN. med. 2, 3 tit. FVLG. myth. 3, 7 p. 71, 17 MARCELL. med. 14, 69. 25, 22 -o remedium (*sing. ut*: 25, 38. 43 PS. APVL. herb. app. 24, 4. *contextu pravo*: ORIBAS. syn. 9, 56, 8 La [*gr.* ἰσχιάδος]). *al.*

1. ᴿischias, -adis *et* scia (*sim.*), -ae *f.*, ἰσχιάς. *de script. et formis*: ischi- *ap.* PLIN. nat. (*var. ll.* hisci-, schi-, sci-, ischi-) *et* CAEL. AVR., *ceterum* sci- *praeter l. 33 et 37 sqq. ab -as derivantur* (-at- *l. 34, cf. supra l. 5*) *sg. dat.* -di (PLIN. nat. 27, 27), *acc.* -da (PLIN. nat. 27, 33. 118 *et ap.* CAEL. AVR., ORIBAS. [scida syn. 9, 61 add. Ab p. 396]), schiadam (PELAGON. 386), (i)sciadem (PLAC. med. 22, 2 rec. β *bis*), *pl. acc.* -das (MART. CAP. 9, 926), *abl.* sciatibus (HIPPOCR. aer. 22 p. 43, 23; *gr.* ἰσχιάδων). scia, -ae: SER. SAMM. tit. 36 PLIN. VAL. 2, 33 l. 21. 2, 45 tit. *et* l. 17 ORIBAS. eup. 2, 1 C 1 Aa p. 446. *al. cf.* PS. APVL. herb. 93 l. 51 nesciam ([sceam *var. l.*]. herb. app. 24 l. 3 [-cicam *var. l.*]. MARCELL. med. 14, 70. *al.* GLOSS. III 602, 12 [?]. 603, 22. *adde infra l. 41 et v. Walde-Hofmann³ s. v.* ischiadicus). ANTIDOT. Brux. 19 p. 370, 7 schiam. MISC. Tir. p. 53, 19 hisciam. *plur. l. 34; per soloecismum* (*quasi n., ex sg.*): MISC. Tir. p. 67, 3 ad gutta sive nescia. ORIBAS. eup. 4, 120 ad ... sananda scia (*gr. 116, 6* τὴν ὀδύνην). syn. 2 add. p. 144, 25 Mø. ad diuturna ... sciada. *de notione*: PLAC. med. 22, 2 rec. β -dem, id est lumborum dolorem (*cf.* PS. APVL. herb. 93 l. 51 -am vel coxarum dolorem [MISC. Tir. p. 53, 19]). GLOSS. III 693, 22 passio in clune sinistro. *legitur inde a* PLIN. nat., SER. SAMM., PELAG N.

i. q. dolor coxae vel coxarum (-s duplex CAEL. AVR. chron. 5, 1, 2, *passionem perseverantem intellegi dicit idem* 5, 3, 52): PLIN. nat. 27, 27 *androsaemon* prodest -di. 27, 33 *arction* bibitur propter -da (27, 118). SER. SAMM. tit. 36 -ae et articulari morbo. PELAGON. 386 homines, qui ex frigore nervorum -dam patiuntur ([*Hippiatr. gr. I 398, 11* τὰ ἰσχία]. ORIBAS. eup. 4, 120 -da [*gr. 4, 116, 5* ἐπὶ τῶν ἰσχιαδικῶν]. syn. 1, 19, 1 add. La p. 65, 1 Mø. -a. *cf.* eup. 2, 1 C 1 Aa p. 446 -am laborantibus). *al.*

cf. ischiacus, ischiadicus, ischiasis.

? **2. ischias** *v.* ischas.

ischiasis, *acc.* -im *f.*, ἰσχίασις. *scrib.* sci-. *fere i. q. ischias*: PS. APVL. herb. app. 24 l. 3 (*cod. V*) nesci[c]am id est -im. ISID. orig. 4, 7, 29 -is vocata a parte corporis, quam vexat.

ischion *v.* 1. ischia. *Tietze.*

ischnon eromenion (*q. v.*) LVCR. 4, 1166. *i.* ἰσχνόν (*litt. gr. Quint. inst. 12, 10, 58 de genere dicendi, cf.* ἰσχνότης *ibid. 1, 5, 32*).

ischūria, -ae *f.*, ἰσχουρία. *vitium vesicae, i. q. retentio urinae*: PELAGON. 152 dysuria ... stranguria ... -a, quando omnino non meiat (*cf.* VEG. mulom. 2, 79, 2. CHIRON 206 [curia *trad.*]. 457 [siria *trad.*]). CASS. FEL. 46 p. 115, 13 -a (scuria *trad.*) id est ex toto urinae abstinentia (*sim.* 51 p. 134, 1 [disu- *trad.*]).

ischȳroteron (*scrib.* cir-) ORIBAS. eup. 2, 1 A 27 La p. 436 (*gr. 58* ἰσχυρότερον).

iscias *sim. v.* ischias *sim.*

[**iscis** id est inscis GLOSS. III 625, 37 (*post* isius) *obscurum.*]

iscius *v.* ixia. **iscla** *v.* insula.

[**iscopiem** i(d est) gramen GLOSS. III 566, 2 *obscurum.*]

iscus *v.* discus. **isdem** *v.* idem, item.

īselasticus, (-a), -um, εἰσελαστικός. *t. t. de certaminibus, ex quibus ius invehendi patriam dabatur* (*v. Jüthner, RE V 2141*): PLIN. epist. 10, 118, 1 athletae ... ea, quae pro -is certaminibus constituisti, deberi sibi putant statim *eqs.* ([*infra*: -i nomine]. 118, 2 [*antea*: pro eo agone, qui a te -us factus est]. TRAIAN. *ibid.* 10, 119 obsonia eorum c., quae -a esse placuit mihi, si ante -a non fuerunt, retro non debentur *eqs.* EPIST. imp. Traian. ad Pergamen. [CIL III 7086] 30. CIL X 515 [*a. 142*] *Antonino Pio* constitutori sacri c. -i). *n. subst.* -um *i. q. praemium certaminis -i*: TRAIAN. *l. c.* -um tunc primum mihi videtur incipere deberi, cum quis in civitatem suam ipse εἰσήλασεν.

PAVL. FEST. p. 24 Graeci ... **isēmeriān** (issmerian [-am *I*] *codd.*), id est aequidiale, dicentes. *i.* ἰσημερίαν.

isēmerinos, -on, ἰσημερινός. *i. q. aequidialis*: FIRM. math. 2, 10, 3 *signum* aequinoctiale vel solstitiale ..., quod a Graecis tropicon -on appellatum est. CHALC. comm. 65 *circulus* aequidialis, quem -on adpellant (HYG. astr. 1, 6 p. 24, 21 c. aequinoctialis, qui a Graecis -os appellatur).

? **1. isex** *v.* esox *vol. V 2, 860, 74.* *?* **2. īsex** *v.* isicium *l. 39.*

isginum *v.* hysg-.

isic laex (*anglosax.*) GLOSS.ᴸ Corp. I 490. *pro* esox; *cf. Schwentner, KZ 71, 1954, 112.*

īsicēs *v.* isicium *l. 39.*

īsiciārius, -ī *m.* *ab* isicium. *i. qui isicia conficit*: TEST. porcelli p. 269, 7 *dabo* -is (es- *plerique codd.*) femora. *cf. gr.* ἰσικιάριος.

īsiciātus, -a, -um. *ab* isicium. *scrib. fere* es-. [*dub.*: APVL. met. 6, 31, 6 (*Heinsius pro* insiticius, *v. vol. VII 1, 1926, 50*). APIC. exc. 37 -e pullu (esicia de pullo *coni. Ihm probabiliter; ad corruptelam cf.* APIC. 2, 46).] *i. q. isiciis fartus*: APIC. 2, 54 vulvulae. 2, 60 circellos. 8, 384 pullus. 8, 402 leporem. *f. subst.* -a (*sc. gallina, ut vid.*): ANTH. 176, 4 (*de ansere dapibus farto*) ventris ... soluti truditur e medio -a (esitiata *cod., corr. Gronovius*) nitens. 225 tit. de -a.

[**īsicini** *v. l. 42.*]

īsiciolum, -ī *n.* *ab* isicium *deminutive.* *scrib. fere* es-; sic- APIC. 4, 175. *i. q. isicium* (*minutum*): APIC. 2, 48 -a incoques. 4, 171 -a de pisce minuta facies (4, 172 valde m. [*Schuch*, vel dem- *codd.*]. 4, 173. 175. *cf. infra l. 55*). 5, 203 -a porcina.

ᴿīsicium, -ī *n. et* -us, -ī *m. et* (īsex), *pl.* -icēs. *cf. c.* insecare, prosiciae. *de orig.*: VARRO ling. 5, 110 'insicia' ab eo quod insecta caro, ut in carmine Saliorum ⟨'prosicium'⟩ est *eqs.* (*cf.* MACR. Sat. 7, 8, 1 ab insectione 'insicium' dictum). GLOSS.ᴸ III Abstr. EN 15 (*cf.* V Abba EN 18. *al.*) ensicium: a secando ab ense (*'quasi* ensi-sicium' *Lindsay*). *cum voce q. e.* esox (isox) *coniungit* ISID. orig. 20, 2, 30 (*v. vol. V 2, 860, 56 et Schwentner loco s. v.* isic *allato*). *de script. et formis*: ins- *in veriloquio l. 28. 30, ceterum var. l.* DON. Ter. Eun. 257, 4 ISID. orig. 20, 2, 29. es- *fere ap.* APIC., *ceterum var. l.* ANTHIM. 33 (sic- *G, alii aliter*). ens- *in veriloquio l. 31.* εἰσ-: EDICT. imp. Diocl. CIL III p. 2328⁵⁸ frg. Aegirat. 4, 13 sq. εἰσίκιον. ἰσσ-: GLOSS. III 314, 47 ἰσσίκιον isitium. -ius: ORIBAS. syn. 9 add. La p. 400 (*gr. non exstat*). *cf. gr.* ἴσικος. *pl.* ysices (*quasi ab* *isex, *sec.* esox*? v. l. 32. 35 et cf.* isic, *l. 1. isicius*): PLIN. VAL. 5, 1 (isicia ALEX. TRALL. 1, 6; *gr. I 449* ἴσικος). 5, 19 (*Alex. Trall. II 281* ἴσικοι). 5, 26 (*ibid. II 407* ἴσικον). *cf.* 5, 33 pedes ... gruini et ysicini (*corruptum; Alex. Trall. II 495* τῶν ἰχθύων ἴσικος). *prosodia probatur supra l. 21, cf. scripturas* εἰσ-, ἰσσ-. *legitur inde a* VARR NE. [*dub.*: CAPER gramm. VII 106, 17. APVL. met. 2, 7, 2 (*Stewech pro* viscum). NON. p. 119, 16 (*v. vol. VI 2, 1998, 9*).]

cibi genus delicatum et 'difficile digestu' (MACR. Sat. 7, 8, 1), *quod ex carnibus, postea piscibus sim. minutim concisis in formam redigi batur* (*sing. vel plur.*): VARRO *supra l. 28.* EDICT. imp. Diocl. III/IV 4, 13 -um porcinum (APIC. 8, 408). 4, 14 -a bubula. LAMPR. Heliog. 19, 6 primus fecit de piscibus -a. ARNOB. nat. 2, 42 -a castellamenta lucanica. DON. Ter. Eun. 257, 4 'fartores' qui -a et farcimina faciunt. APIC. 2, 37 -a fiunt marina de cammaris *eqs.* 2, 38 -a plassantur (2, 39. *cf.* 2, 43 pusilla -a formabis [9, 412]. 4, 138 deformabis). 4, 174 minuta (4, 177. 5, 194. 9, 419. *cf. supra l. 25*). *al.* LEONIAN. Alc. Avit. epist. 86 p. 95, 25 pavus -o conclusus. *et saepius.*

cf. gr. ἰσίκιον (εἰσ-, ἰσσ-), ἴσικος.

deriv.: isiciarius, isiciatus, isiciolum. *compos. gr.*: ἰσικιομάγειρος.

1. isicius *v.* esox *vol. V 2, 860, 72 et Schwentner loco s. v.* isic *allato.*

2. īsicius *v.* isicium *l. 38.*

isio *v.* sium. **isiofabus** *v. vol. VI 3, 3136, 40.*

isisa CIL IV 4123ᶜ *incertum* (*vocem q. e.* issa *ipsa' latere suspicatur Svennung in plagulis*).

isium, isius *v.* ixia. **ism-** *v.* sm-. *Ehlers.*

isocatalēcticus, (-a), -um. *ab* ἰσοκατάληκτος (*adhibet Gell. 18, 8, 1*) *sec.* catalecticus (*cf.* a-, hyper-). CLEDON. gramm. V 48, 4 *nomina* -a, id est simili modo finita.

isochrysum *n.*, ἰσόχρυσον. *nomen collyrii* (*in ocularium signis*): CIL XIII 10021, 1ᵈ isocry(sum). 5ᵈ isocrisum ⟨ad in⟩cipientes suffus(iones) et clar(itatem) (85ᵈ isocrys. 94ᵈ isocrhysu. 114ᵈ isochrys. ad scabrit(ias) et clar. op(obalsamatum). 121ᵇ. 137ᵃ ysochrysum). 150ᵈ isoch(r)ysum. 212ʰ.

isocinnamon *n.*, *ἰσοκίνναμον. *cognomen herbae, i. q. cinnami similis*: PLIN. nat. 12, 98 *generibus casiae* adiecere mangones quam Daphnidis vocant, cognominatam -on (-can- *var. l.*).

isocōlon *n.*, ἰσόκωλον. *scrib. vel graecis vel latinis litteris.* *t. t. rhet., i. q. figura membrorum aequalium*: RVT. LVP. 2, 15 -ον. QVINT. inst. 9, 3, 80 ut sint *dicta* ... membris aequalibus, quod -ον dicitur (*infra bis repetitur*). AQVILA rhet. 23 -ον (icolon *C, item infra*), exaequatum membris (MART. CAP. 5, 531 -on). 47 p. 37, 19 -on. CARM. de fig. 82 -ον: fit parimembre, ubi membra aequali circuitu (aequa et circuitus *cod.*) sunt.

isodomum (-on) *n.* (*sc. genus*), *ἰσόδομον. *genus murorum, i. q. aequali modo constructum*: VITR. 2, 8, 5 unum *genus structurae* -um,

[Ruhstaller]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

alterum pseudisodomum appellatur; (6) -um dicitur, cum omnia coria aequa crassitudine fuerint structa. PLIN. nat. 36, 171 Graeci e lapide duro aut silice aequato struunt veluti latericios parietes; cum ita fecerunt, -on (*B*, isidomos *cett.*) vocant genus structurae (*opp.* pseudisodomon).

cf. pseudisodomum.

isoëtes *n.*, *ἰσοετές. *genus aizoi herbae, quae per annum aequalis est*: PLIN. nat. 25, 160 (*cf.* 1, 25, 102) alterum *genus* minusculum, quod erithales vocant, ... aliqui -s (isset- *sim. codd.*, *em. Broterius*), Italia sedum.

isofīon *v.* isopyron. **īsola** *v.* insula.

ison, *abl.* -ō *n.*, ἴσον. SACERD. gramm. VI 459, 17 de -o: -on est res pares in diversa qualitate eodem fine laudis vel detractionis iungendae *eqs.*

isonomia, *acc.* -am *vel* -an, ἰσονομία. *trad. vel graecis vel latinis litteris.* CIC. nat. deor. 1, 50 -αν (-am *pars codd.*) appellat Epicurus, id est aequabilem tributionem. 1, 109 aequilibritatem; sic enim -αν (-an *codd. pauci*), si placet, appellemus.

isopleurus (-os), -um (-on), ἰσόπλευρος. -plur- GROM. Cantor 10 (-pleur- Mortet 16), -pler- LIB. col. I grom. p. 249, 2. *t. t. geom., i. q. aequilaterus*: OPT. PORF. schol. carm. 7 l. 31 trigona -a (GROM. p. 341, 9. 354, 16 ager si fuerit trigonus -us [*ibid.* l. 6 tetragonus -us]. GROM. Cantor 3, 10 [= Mortet 16]. 15 [= Mortet 20]. *cf. etiam* BOETH. *infra l. 43*). AVSON. *infra l. 48*. LIB. col. I grom. p. 249, 2 *lapis finalis* -us rectus subter constitutus (PS. BOETH. grom. p. 404, 15 -os. ISID. orig. 3, 12, 2 -os figura plana, recta et s. constituta). *n. pro subst.*: BOETH. anal. post. 1, 4 p. 716^D et -um et altera parte longius (*gr. 73 a 40 τὸ ... ἰσόπλευρον*).

īsopocērōtis *v.* oesypocerotum. *Ruhstaller.*

isopsēphus, (-um), ἰσόψηφος. *i. q. pari numero insignis*: GELL. 14, 6, 4 qui sint apud Homerum versus -i.

isōpum (-us) *v.* hys(s)-.

isopȳron (-um ?) *n.*, ἰσόπυρον. *nomen herbae*: PLIN. nat. 27, 94 (*cf.* 1, 27, 70) -on (-phi- *vel* -phy- *var. l.*) aliqui phaselion vocant. PS. THEOD. PRISC. simpl. med. 75 (*corr. Rose*) -um id est fasiolum. DIOSC. 4, 116 p. 57, 8 isofion aut phaselion (*gr. 4, 120 ἰσόπυρον*).

isorropos, -on, ἰσόρροπος. *i. q. aequilibris*: ORIBAS. syn. 2 add. p. 140, 4 Mν. quartanariis ... -on erit materiae qualitas (*Severus p. 24, 21 ἰσόρροπος*).

isoscelēs (-is), -es, ἰσοσκελής. *gen.* -is *l. 46. 51*, *n. pl.* -ē *l. 48*. *t. t. geom., i. q. aequicrurius*: PS. CENS. frg. 7, 3 triangulum ... -es (ipsoscaelos *V*), quod duo tantum latera paria habet (BOETH. anal. post. 1, 5 p. 718^B isopleuron ... et -es [*gr. 74 a 27 ἰσόπλευρον ... ἰσοσκελές*]. PS. BOETH. grom. p. 378, 12 [= EXC. Cassiod. inst. app. p. 170, 8]. *cf.* GROM. Cantor 10sq. [= Mortet 16] *trigonus* -is [*bis*; *ibid.* trigoni -is]). LIB. col. I grom. p. 249, 3 *lapis finalis* -i⟨s⟩ (p. 249, 7 PS. BOETH. grom. p. 404, 16. 405, 4. *cf.* GROM. p. 340, 26 *terminus* -is). AVSON. 350, 7 p. 208, 46 P. *ossicula* -e ... vel isopleura vocant *Graeci.* *n. pro subst.*: BOETH. anal. post. 1, 4 p. 717^C -es habet ... quodlibet duobus rectis aequales *angulos* (*gr. 73 b 38 τὸ δ' ἰσοσκελές*). *ibid.* p. 717^D *demonstratio* -is (*gr. 74 a 2 τοῦ ἰσοσκελοῦς*).

isosyllabus (-os), (-um), ἰσοσύλλαβος. *i. qui parem syllabarum numerum habet*: SERV. Aen. 1, 156 nominativus pluralis regit genetivum singularem et -us (-os *BM*) esse debet ...; item a genetivo singulari dativus regitur singularis, ut -us (-os *M et litt. gr. B*) sit. 11, 243 p. 505, 16 si ... *genetivus* -us sit nominativo.

isotheon *n.*, ἰσόθεον. *nomen collyrii* (*in ocularii signo*): CIL XIII 10021, 124^c -n a(d) d(iatheses). *Tietze.*

isox *v.* esox (*addatur* LEX Visig. 8, 4, 29).

isp- *v. etiam* sp-. **(ispte),** *abl.* eōpte *v. p. 458, 20.*

isqualion *v.* scytalion. **isquilāticon** *v.* iqu-. **isquīnus** *v.* schoenus.

1. issā, *hebr.* 'iššā. HIER. in Ier. 1, 7, 2 in principio geneseos a 'viro', qui dicitur 'is', appellatur mulier '-a'. quaest. hebr. in gen. p. 6, 5sqq. (*scrib.* hissa. *infra*: potest ... '-a' secundum varietatem accentus et assumptio intellegi [*cf. hebr.* 'nāśā']). EVCHER. instr. 1 p. 68, 20.

2. issā *v. l. 64.* **3. issa** *v.* isse.

issatis *v.* isatis.

isse *et* issus, -a, (-um). *ex ipse vulgariter deformatum; cf.* ix- *p. 293, 50.* *per i longam* Issa CIL IV 1589sq., Is(sa) *ibid.* 1591. *legitur nonnisi m. f. sg.* [*dub.*: CIL III 10543 ⟨is⟩sae. IV 1762. 4123^c (*v. p. 492, 62*). 4124 (⟨Narc⟩issus *Sogliano*). *difficillime discernuntur nomina propria* Issus, Issa.]

i. q. ipse, fere de dominis vel honorifice vel in rebus amatoriis blande dictum (*v. p. 344, 14sqq. et cf. imprimis Buecheler*[1] *ad Petron. 63. Suess, De eo quem dicunt inesse Trimalchionis cenae serm. vulg. 51sq.*): CIL IV 148 ⟨Pa⟩ris -e, -e Paris Aug(ustiane?) va(le) (1085 P. -e val. 1294 ⟨ca⟩los P. -e. 2133 P. -e ... P. [?] -us). 1457 ⟨H⟩abitus -ae sal(utem), ⟨...⟩natus -ae (*vel* us-) sal(utem) (*cf.* 8364 Secundus Prim(a)e suae ubique -e ['*pro* ipse *ut saepe, vel* ipsae' *Della Corte*] salute(m). 8954 Habitus -ae [Is- *D. C.*] sal.). 1589 Aprodite -a. 1590sq. Euc(h)e -a. 2239 va(le) -a Fabia. 8458 -e f(ecit) (*nisi* issse). VI 15128 Ti. Claudio -o fil(io) dulcissim⟨o⟩. 15639 Claudiae ... -ae suae. 27247 -a have. X 1568 Ptolemais -a. XIII 3288 et Censorin⟨ae⟩ -ae et coniu⟨gi⟩.

deriv.: issulus. *cf. Onom.*

[**issedonion** VARRO ling. 5, 175 *corruptum.*]

issulus, (-a, -um). *ab* isse (issus) *deminutive.* [*dub.*: PLAVT. Cist. 450 (⟨i⟩ssula *loco lacunoso Schoell*). HIPPOCR. aer. 19 p. 37, 25 sub †insalus arturos (insalubres *Kühlewein*, *fort.* -os' *Gundermann coll. gr.* ὑπ' αὐταῖς ταῖς ἄρκτοις).] *fere i. q. dominulus* (*de infante*): CIL VI 12156 -o et delicio suo.

issus *v.* isse.

ist- *v. etiam* st-.

1. ista *vox magica, ut vid.* CATO agr. 160 -a pista sista (*infra*: istasis tarsis). [**2. istā** *v. p. 514, 14. 17.*]

istāc, istāctenus *v. p. 514, 14. 28.*

[**istae** (cristae ? *Heraeus, Lindsay*) χαῖται GLOSS.^L II Philox. IS 10. *cf.* istre.]

istasis *v. l. 11.*

***iste,** -a, -ud *et* (*ex* *iste-ce *etc.*; *f. sec.* haec) ***istic,** -aec, -uc *pron. demonstr.*

[*respondere vid. ad umbr.* esto- (*acc. sg. m.* estu, *n.* este, *pl. n.* esto, estu); *pars altera exhibet demonstr.* *so, *sā, *tod, *quod forsitan c. formis declinatis pronominis* is *compositum* (*cf.* easte ? *p. 497, 3*) *effecerit* *is-so (>*isse), *ī-sā (>*issā *sec. m.*), *id-tod (>istod *sec. m. f.*), *acc.* *im-tom, *īm-tām *etc.*, *pl. nom.* *eyes-toi (>*ēstoi), *eyes-tās (>*ēstās), *ī-tā (>*ēstā *sec. m. f.*), *acc.* *ins-tons (>istōs), *ins-tāns (>istās) *etc.*; *vicit apud Vmbros* es-, *apud Romanos autem* is- *ita ut altera tantum pars declinaretur, forma* -to- *etiam in nom.* iste ista *recepta; consuetudo referendi ad II*^am *pers. nescio an inde fluxerit quod* iste, *acc.* istum, *dat.* istī *etc. et* tū (tūte), *dat. encl.* *tī (*cf.* tīs *et indoeurop.* *toi), *fort. etiam formae vulgares q. d. pronominis* tuus (*sc.* tus, ta *etc.*) *inter se consonare viderentur. Szemerényi.*]

legitur in formulis vetustissimis p. 499, 67 et fortasse p. 497, 3, ceterum inde a NAEV., PLAVTO, ENN. *per totam latinitatem. vox neque titulis rei publicae* (*praeter sortem* CIL I² 2177 = CE 331, 5) *neque* CAESARI (*praeter* Gall. 7, 77, 5; *non genuinum est* anal. frg. Pomp. gramm. V 144, 20. 21, *v. p. 506, 4*) *familiaris omnino deest e. g.* LVCR., VERG. georg., HOR. carm., VELL., MELAE, TAC. Germ. (*falso* 10, 2 *Bb*[1] *pro* illos). *quodammodo sermonis cotidiani propria fuisse videtur* (*v. Axelson, Unpoet. Wörter 71sq.*), *sed aevo imperatorio etiam excultius scribentibus placuit* (*e. g.* CHIRONEM *adamasse* hic, VEG. mulom. *passim substituisse* -e *demonstravit Svennung, Unters. Pallad. 310*). *ipsa quidem frequentia ceteris pronominibus, quorum provincias magis magisque occupavit, apud scriptores fere omnes cedebat; etiam aevo cadente pronomen q. e.* hic *praevaluisse post alios statuit B. Löfstedt, Stud. üb. d. Sprache d. langobard. Gesetze 255sqq.* [*francog. vet.* ist (*f.* este), *it. vet.* (e)sto (*cf. it.* stasera *sim.*), *hisp. et port.* este, *val.* ăst; *compos. francog. vet.* cist (*francog.* ce, cet), *it.* questo, cotesto (*dial.* testo), *hisp.* aqueste. *R.*]

[*confunditur in codd. passim c.* ille (CIC. Phil. 7, 11 VERG. Aen. 10, 533 TAC. *saepe. al.*), ipse (*v. p. 297, 41*; ipsis *pro* -is *legendum esse vid. etiam* CONC. Brac. a. 561, 7, 3 [*cf. 7, 4*]), iust- (CIC. de orat. 1, 191 off. 3, 64 LIV. 35, 49, 7. *al.*), -a *c.* ita (PLAVT. Epid. 622 TRAG. inc. 197 CIC. Verr. II 1, 64. *al.*); *ceterum vel hae vel illae formae corruptae sunt in* est (CELS. 7, 26, 4 QVINT. inst. 11, 2, 33. *cf.* decl. 298 p. 177, 8), esse (MART. 4, 31, 2), isse (SEN. epist. 99, 4), sicut (SEN. epist. 16, 7; -ut *Buecheler*, -uc *Hense*), tuum (PHAEDR. 5, 4, 5), iuxta (PEREGR. Aeth. 30, 2), sit- (SIDON. epist. 8, 6, 9. *v. Housman ad Manil. 5, 46*). *al.*]

CAPVT PRIMVM

de scriptura, formis, prosodia sim.

*cf. Neue-Wagener*³ *II 396sqq. Sommer, Handb.*²·³ *426sqq.*

I *generalia quaedam*: **A** *de syllaba priore*: st- (*v. Lachmann ad Lucr.*² *p. 197. Skutsch, Plautin. u. Roman. 124. Leo ap. Norden, Aen. VI*² *p. 240*): CIL XI 2834 (*a. 376*) curator r. p. stius civitatis stituit. CE 756, 10 cineres sti (*pronuntiandum* isti). 1339 (subscr.) in luce sta. *saepius in codicibus, e. g.* PLAVT. *cod. B* Poen. 550. *al.* FRONTO p. 166, 19 v. d. H. (*m. pr.*). GAIVS inst. 2, 96 (*V*); *retinendum ap. scriptores vulgares aevi cadentis ut* ITALA exod. 10, 14 (Ottob.). *al.* DIOSC. 5, 54 p. 189, 3 ORIBAS. syn. 3, 74 p. 866. *al.* (*v. Svennung, Wortstud. 78*). GLOSS. (*v. Loewe, Prodr. 346sq.*). isst-: TAB. devot. Glotta 39, 1960, 131 (*aet. Hadriani, ut vid.*) *iuxta* ist-. est- (*cf. supra l. 51*): PLAVT. Truc. 712 (*deest A*). HIPPOCR. aer. 12 p. 29, 27 regiones estus (istos *A*). *de syll. infirmata v. p. 495, 22 et Skutsch l. c. 140sqq. Fraenkel, Iktus 116, 3. 118, 1, de declinatione p. 497, 3.*

B *de syllabis finalibus*: **1** *de ictu* (*v. Skutsch l. c. 140sqq. Fraenkel l. c. 116sqq. 278sqq. Laidlaw, Am. Journ. of Phil. 57, 1936, 395sqq.*): SACERD. gramm. VI 451, 9 *barbarismus fit* per accentum, ac si dicas '-e' et 'te' acuas, cum 'is' debeas. *dub.* -é quidem ENN. scaen. 359 ('*fortasse* ego q.' *Vahlen*). *cf. p. 495, 33.* *adv.* istíc *sim. probant grammatici p. 514, 4.* *quod* PLAVTI *cod. A* Cas. 548 *ante cons. inter* ístam *et* -ánc (-ám *P*) *distinguit* (*cf.* Pseud. 282 -únc *A*, -úm *P*, *Non.*), *ceteris exemplis non confirmatur.* -úc *et* ístud *exhibet* CATVLL. **2** *de formis in* -c(e) *cadentibus*: **-ce**: PRISC. gramm. II 593, 14 '-iusce' ... '-ucce (-uce *LK*)' veteres dicebant teste Papiriano ('*in frustulis Papiriani a Cassiodoro excerptis haec non servata sunt*' *Keil*). CASSIOD. gramm. VII 156, 9 (*ex Curtio Valeriano*) antiqui ... pronominibus 'ce' addebant,

[*Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ut . . . '-icce'; unde . . . relictum est . . . '-ic'. GRAMM. suppl. 205, 4 '-icine' ab '-e' et 'hicine' . . . pro '-icne'. SCHOL. Ter. Bemb. Haut. 380 '-ic': pro '-e', ut 'hic illic'; est enim integrum '-ece'. VIRG. gramm. epist. 2 p. 127, 27 '-ice' (*infra*: -e). GLOSS.[L] IV Ps. Plac. I 44 -amcine: -am ergo. *in ipso contextu leguntur ap. veteres* -āce, -isce *et composita* -ucine, -ōcine, -ācine, -oscine, *postea* -iusce. *cf. p. 517, 71.* **-c:** PRISC. gramm. II 589, 13 componuntur . . . '-e' et 'hic' secum, ut '-ic -aec -oc'. 590, 18 'hic -ic, haec -aec, hoc -oc, hunc -unc, hanc -anc' . . . 'hōc -ōc, hac -ac, haec -aec'. GLOSS. -aec: -a vero. *ap. scaenicos vett. frequenter occurrunt* -ic, -aec (*f. sg., n. pl.*), -uc, -unc, -anc, -ōc, -ac, *rarius dat. sg.* -ic, *nom. f. pl.* -aec. *legitime adhibentur ad hiatum vitandum* (*e. g.* PLAVT. Curc. 602 -unc habeat . . . -um meus) *vel ad syllabam producendam* (*e. g.* PLAVT. Rud. 1125sq. -íc tacet . . . -e loquitur), *contra formae simplices in elisione* (*e. g.* PLAVT. Asin. 673 -oc beneficio . . . -o argento); *exempla repugnantia emendantur. ante cons.* -um *vi anaphorica*, -unc (-uc *P*) *vi demonstrativa iuxta traduntur* PLAVT. Most. 667sq. (*v. p. 500, 70*); *de ictu v. sub 1.* *ceteri auctores aliis formis praeferunt* -uc (-oc) *nec non* -aec (*f. sg., n. pl.*).

C *de notis*: NOT. Tir. 7, 85sq. 8, 2sq. *al.*

II *formae singulae*: A *sing.*: 1 *nom.*: a *masc.*: PLAVTI *et* TER. *codd. etiam optimi ante cons.* **íste** *et* **ístic** *promiscue adhibent. monosyll. vel pyrrhich. in sen. iamb.* PLAVT. Persa 520 -e qui (*teste cod. A*). Poen. 625 -ic ést ('*vel* -e' *Leo*). *v. Sommer l. c. 427 et Krit. Erläut. 115sqq.* *praeter scaenicos vett. et grammaticos* (*supra l. 1. 7. 8*) -ic *non inveni nisi* RHET. Her. 4, 11, 16 (*in exemplo sermonis frivoli et illiberalis, 'comicorum more' Marx[1] 172*). SEN. Herc. f. 1200 -íc. TERT. pall. 2, 1 (hic *Rhenan., edd. vet.*). [**-us** metus PLAVT. Mil. 1233 *CD falso.*] *compos.* **-ic(c)e** (-ece), **-ic(i)ne** *v. l. 1sqq.*

b *fem.*: PROB. inst. gramm. IV 132, 19 '-a' et '-aec' (DOSITH. gramm. VII 402, 29 *iuxta n. pl.* -a, *item* EXC. Bob. gramm. I 557, 36). *cf. supra l. 8.* *ap. scaenicos vett.* **-aec** *passim*; **-a** *fere in elisione, ante cons. trad.* ísta PLAVT. Asin. 227. 323 (*om. B[1]; 'potius -aec' Leo*). *al.*, -á PLAVT. Bacch. 1162 (*anap.*). Merc. 730 -á quidem (Most. 235 CAECIL. com. 85. TER. Haut. 566 [-aec *A al.*]). *ceterum* -aec (*hic illic ambigitur, an* -a haec *legendum sit, maxime ap. recentiores, v. p. 512, 46; dub.* TIB. 1, 9, 69) *in poesi* LVCIL. 625 (*troch. sept.*; -a *deest*). TER. MAVR. 1078. IVVENC. 2, 723[a] (*v. Hansson, Textkrit. 78*). 4, 41 -aec virtus (*Vulg. Matth. 22, 38* hoc . . . mandatum [ITALA cod. e -ut]). 4, 318 -aec violentia morbi (*Vulg. Ioh. 11, 4* infirmitas haec). AVIEN. Arat. 536. AVSON. 27, 1 p. 330 P. (*in fine hexam.; at* -a haec AVSON. Symm. epist. 1, 32, 5); *in serm. ped.* PETRON. 2, 7 (*L, om. cett.*). GELL. 1, 23, 11 (-a *R*). *al.* IVL. VAL. 1, 2 p. 2, 24 -a haec (1, 9 p. 17, 9). QVEROL. *quater. al.*

c *neutr.* (*nom. et acc.*): **-ud** *et* **-uc:** PROB. inst. gramm. IV 132, 20 '-ud' (*al.*). DOSITH. gramm. VII 402, 29 '-ud' et '-uc' (EXC. Bob. gramm. I 557, 37). FRG. Bob. gramm. V 565, 26 '-ud' . . . per 'd' litteram (GRAMM. suppl. 300, 2). *ap. scaenicos vett.* -ud *incertum, v. Lindsay ad* PLAVT. Capt. 964; *in* PLAVTI *codice A non exstat nisi metro dubio* Pseud. 914 (ipsunc *vel* ipsuc *P*), *cf.* -ut *l. 71.* -uc *passim, pro longo* (*i.* -ucc) *praeter* TER. Andr. 941 (*iamb. oct.*) quid -uc (-ud *Luchs, Comm. prosod. Plaut. I 12sq.; non legitur in A*) ést. *cf. p. 496, 14.* *ap. poetas ceteros* -uc LVCIL. 87 (*hexam.*) [6]uc (520. *dub.*: PERS. 3, 94 [*P*, -ud *cett., cf. l. 57sq.*]. AVSON. 364, 18 p. 92 P. non convenit [6]uc [*dett.*, -ic *VGP; contra e. g.* 362, 31 *et* 33 p. 88 crimen ob [6]ud]). 805 (*troch. sept.*) [2]uc tibi. 1019 (*hexam.*) -uc curas (CATVLL. 67, 15 -uc satis). -ud *ante cons. vel voc.* CATVLL. 10, 28. PRIAP. 14, 5 (-uc *H*). OV. epist. 19, 148 fast. 5, 96 PHAEDR. app. 11, 4 SEN. *trag. quater.* LVCAN. 7, 698 [6]ud ([vel -uc *G corr.*, *cf.* ADNOT.]. 8, 642. MART. 2, 71, 5 [illud *var. l.*]. *al.*). PERS. 1, 2. 9. 81 (-ut *P*, -uc *al.*). MART. *saepe. al.* *in serm. ped. lectionibus passim variantibus* (*dub.* CALP. hist. 8) *utramque formam adhibent e. g.* CATO or. frg. 2 *teste Frontone* (*v. l. 63*), RHET. Her. (*v. Marx[1] 172*), CIC. (Brut. -uc *tantum* [*v. Jahn-Kroll ad* 13], *item epist.* [*saepe var. l.* -ud, *quod spernendum esse vid. etiam* fam. 11, 21, 1]), BELL. Afr. (-uc 22, 2 [*v. p. 498, 73*], -ud 45, 4), LIV., SEN. *philos.*, FRONTO, APVL. (-uc mund. 30, -ud *passim*), QVEROL. (*formula scaenicis usitata* quid -uc [-ud *var. l.*] p. 16, 2 *et* 54, 14 R., -ud *passim; cf.* -oc *l. 76*), AVG. -uc *tantum adhibet* VARRO rust. (*falso* -ud *apogr.* 1, 2, 21), -ud NEP. (Epam. 4, 4. Eum. 11, 5 [-uc *P*]), SEN. *rhet.* (*bene etiam* contr. 10, 3 [32], 4 *T*), VAL. MAX., CELS., COLVM., PETRON. *al.; inde a s. III formae* -uc *exempla praeter scriptores supra laudatos fere nulla invenimus, nescio an fortuito.* *in titulo* -uc CIL IV 8617, -ud *l. 79.* **-ut:** CIL VIII 23291 (*aet. Diocl.*) *et saepe in codd., e. g.* PLAVT. Epid. 150 (*A*). Mil. 570 (*A[2] ex* -uc). TER. Eun. 777 (*A*). CIC. rep. 1, 33. 38 ITALA I Macc. 2, 7 (rec. L). Matth. 22, 38 (cod. e, *item* Luc. 7, 24. 9, 21). Marc. 5, 43 (cod. b). 14, 58 (cod. k). **-uc(c)e** *v. p. 494, 81. cf. p. 517, 71.* **-oc** *iuxta* hoc *exstat supra l. 8. traditur etiam* PLAVT. Capt. 317 (*deest A; v. Lindsay ad l.*). Truc. 740 (*BC; deest A*). QVEROL. p. 43, 20 R. (-uc *corr. L*). CLAVD. MAM. epist. 2 p. 204, 4. 206, 6. *apud* SIDON. *coniecit Engelbrecht, WSt. 20, 1898, 296.* **-um**, -u(m): *acc.* (*potius subst. pro masc.?; cf. ad confusionem* CIL XII 11929 titulum -ud): CE 2199, 3 (*s. IV/V?*) -um . . . corpus (*v. Hiltbrunner, MusHelv. 9, 1952, 43*). ITALA deut. 11, 22 (Lugd.) omnem praeceptum -um, quod *eqs.* 17, 18 (Serm. Arian. frg. I 19) deuteronomium -um (*cf. vol. V 1, 915, 57*). Luc. 23, 48 (cod. l) ad spectaculum -um. Ioh. 2, 19 (Ps. Cypr. mont. 4 p. 109, 3, *cf.* Conc.[S] I 5 p. 165, 5) destringite fanum -um (*infra nom.* -ud) et . . . excitabo illum (templum -um . . . ipsum *Conc.; cf. Lundström, Übersetzungstechn. Unters. 254*). SORT. Sangall. 4, 7 -um visum. HIER. tract. in psalm. I p. 167, 16 -um (-ud *β*) saeculum (EVAGR. alterc. p. 35, 10). DIOSC. 5, 109 p. 211, 3 -u. EPIPHAN. in euang. 25 p. 39, 18 priora mandata . . . -um (-ud *var. l.*) mandatum (*antea*: -ud unum m. *infra*: -ud). 58 p. 157, 23 -um capitulum. GREG. TVR. glor. conf. 20 p. 760, 8 in -um *miraculum* (in -o *duo codd.*) gratiae supplementum *fuit* (*ibid. nom.* -ud, *nom. et acc.* illud). VITA Caes. Arel. 1, 37 vasculum -um (-ud *var. l.*). INSCR. christ. Diehl 3852 -u sepulcrom (3855 sepulchrum -u . . . sepulchru -um). *nom.* (*vitatur l. 7. p. 495, 84*): ITALA act. 5, 38 (cod. e) consilium -um (-ud cod. d). HIER. tract. in psalm I p. 301, 19 -um (-ud *var. l.*) granum. *?* DIOSC. 5, 30 p. 178, 14 -um (*om. gr. 5, 9, 2*) ⟨ad⟩ stomaci dolore . . . facit. *compos.* **-ucin(e):** PLAVT. Merc. 620 (*interpol.?*). *?* Truc. 606 (*Camerarius*, -uc nec *codd. deficiente A*, -uc ne *Merula*). TER. Eun. 830 (*syll. secunda correpta? 'fortasse* -ucne *aut* -uc *legendum' F. Skutsch in schedis*).

2 *gen.*: **-ius:** *ap. scaenicos vett.* ——⏑ *praeter p. 513, 7* (-iusmodi) *et* TER. Phorm. 969 non hércle ex re -ius me ínstigasti. TRAG. inc. 59 -íus percép[is]set. *v. Ritschl, Opusc. II 690sqq. Leo, Plaut. Forsch.[2] 320sq.* *ap. poetas ceteros* (*dub.* CATVLL. 67, 12. PROP. 4, 5, 58 [*Itali pro* ipsius]; *in versibus rudibus* COMM. apol. 145. 891 instr. 1, 26, 25): -ĭ-: *in dactylis*: VERG. Aen. 12, 648 [4]ius (*v. app. crit.*). LYDIA 56 [1]ius (OV. Pont. 4, 6, 38 [*pentam.*]. IVVENC. 1, 23. 211. 3, 377. 401. AVIEN. *decies.* PROSP. carm. de ingrat. 121 ALC. AVIT. carm. 1, 160). AVIEN. orb. terr. 93 [5]ius (267. 876). *in iambis*: AVIEN. ora 282 [5]ius. -ī-: MART. 14, 171, 2 (*pentam.*) [1]ius. IVVENC. 2, 279 [2]ius (3, 663. 668. 669 PAVL. NOL. carm. 31, 19). **-iusce** (*cf.* PRISC. *p. 494, 81*): CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 173, 10 -iusce negotii. **-ī** *non exstat nisi in iunctura* -imodi, *v. p. 513, 8; potius dat.* TER. Haut. 382. CHAR. gramm. p. 206, 11 B. feminina . . . '-ius' vel '**-ae**'. *exempla desunt, ita ut forma ad analogiam dativi ficta esse videatur* (*v. l. 38*).

3 *dat.*: **-ī** *passim.* **-īc** *ante cons.* PLAVT. Mil. 1093 (*anap.*) -íc rei. *ante voc. conicitur* ísti⟨c⟩ *hiatus tollendi gratia* PLAVT. Rud. 118 Truc. 202. TER. Phorm. 753 -i⟨c⟩ ipsi (i. -i *G*, -i inquam i. *Fv; aliter Marouzeau*). *m.* **-ō:** APVL. met. 5, 31, 2. 6, 17, 3. 7, 26, 5. 11, 15, 4. ITALA Is. 6, 9 (Cypr. testim. 1, 3 p. 41, 3 *cod. A* [-i *LB*, huic *M*, *Vulg.*]. Ps. Aug. alterc. l. 180 S. *cod. C* [-i *cett.*]). FVLG. aet. mund. *ter excepto cod. S* (*v. Helm, ed. p. 201*). Ps. AVG. serm. cod. Guelf. app. 1, 1 p. 167, 18. *f.* **-ae** (CHAR. gramm. p. 206, 11 B. '-i' vel '-ae'): PLAVT. Truc. 790 (*Merula*, -e *codd. deficiente A*, -i *Itali*). THEOD. MOPS. in I Tim. 1, 19 p. 83, 7. *coniecit Oudendorp* APVL. met. 3, 19, 6.

4 *acc.* (*neutr. v. sub 1*): VARRO ling. 10, 50 alia ab dissimilibus similiter declinantur, ut in articulis ab 'hic -e' 'hunc -unc (-um *cod.*)'. DOSITH. gramm. VII 402, 29 '-um -unc' '-am -anc' (*cf.* EXC. Bob. gramm. I 557, 35 '-unc' . . . '-am -anc'). PRISC. *p. 495, 8* (-unc, -anc). *scaenici vett.* **-um, -am** *et* **-unc, -anc** *promiscue adhibent; postea has formas non invenimus nisi* SEN. epist. 12, 3 -unc (*Q p; cett. aliter*). -un: CIL VI 9229 ⟨lo⟩qun -un. -u(m), -a(m) (*cf. l. 3. 8. 9*): CE 1619, 1 (*a. 380*) domum -a(m). CIL VI 29832 -u(m) lapide(m). *al.* *compos.* **eccistam** PLAVT. Curc. 615. **-amcine** *p. 495, 4* (*cf.* illancine *Ter. Haut. 751*). -um⟨n⟩e *coniecit Leo* PLAVT. Most. 1172.

5 *abl.*: DOSITH. gramm. VII 403, 1 'ab -o' et 'ab -oc', 'ab -a ab -ac', 'ab -o ab -oc' (*cf.* EXC. Bob. gramm. I 557, 38 'ab -o' . . . 'ab -a' . . . 'ab -o -oc'). PRISC. *p. 495, 9* (-oc, -ac). *ap. scaenicos vett.* **-ō, -ā** *et* **-ōc, -āc** *promiscue.* *ceterum* -ōc CE 331, 5 (= CIL I[2] 2177; *in fine hexam.*). *?* CIC. Phil. 11, 22 (-o *dett.*, -o te *Halm*). GELL. *p. 513, 83 et saepius* QVEROL., CLAVD. MAM. (*scripturam* -uc *defendit Hårleman 49sq. adn.*). *?* -āc SEDVL. carm. pasch. 5, 6 (-a *var. l. ut* op. pasch. 5, 1 p. 273, 8; hac *Vulg. Ioh. 12, 27*). *cf.* -a hac *vol. VI 3, 2743, 17.* **-āce** CATO agr. 132, 2 (*formula pollucendi*) -ace dape (*cf. 132, 1* hac illace d.; *sed* -o *in formula simili* 134, 3). *compos.* **-ōcine, -ācine** PLAVT. Aul. 746 Pseud. 83. 847 TER. Ad. 732. *cf.* -āne CIC. Arch. 15 (*verba interlocutoris*).

B *plur.*: 1 *nom.*: a *masc.*: **-ī** *passim.* *falso* -īc PLAVT. Curc. 288 (*P, deest A*). b *fem.*: **-ae** *passim, ap. scaenicos vett. ante cons., dub. in elisione* PLAVT. Most. 943 (*A, om. P*). Rud. 1106 (*deest A*). **-aec** *ante cons.* PLAVT. Capt. 969. Men. 520 (*teste cod. A*). 766 Pseud. 238. *dub. vel falso trad.* PLAVT. Epid. 224 (*P*, -ae *A, Non.*). Persa 498 (*A*, -ae *P*, haec *Bach recte*). Rud. 563 (*P*, -ae *A*). TER. Hec. 593 (-ae *A*). *vix huc pertinet* TER. Phorm. 77. *praeter scaenicos* GELL. 3, 3, 13 (-ae *P*). c *neutr.* (*nom. et acc.*): PROB. inst. gramm. IV 132, 21 '-a' et '-aec'. PRISC. *p. 495, 9* (-aec). *ap. scaenicos vett.* **-aec** *passim*; **-a** *ne in elisione quidem admittit post alios Lindsay ad* PLAVT. Capt. 964. *ceterum* -a *passim adhibetur inde ab* ENN. frg. var. 57 ('Epicharmus'). -aec (*ap. recentiores fort.* -a haec, *v. p. 512, 46*) *in poesi* CATVLL. 67, 37 (-e *V*). IVVENC. 3, 143. 510 (*Vulg. Matth. 19, 20* haec [ITALA cod. e -a]). 4, 354 (*Vulg. Ioh. 11, 26* hoc). 556 AVSON. 299, 1 p. 169 P. 300, 24 p. 171. CYPR. GALL. exod. 395 -a haec. ALC. AVIT. carm. 5, 216; *in serm. ped.* RHET. Her. 4, 15, 22 (*E*, -a et *M*; -a *deest*). CIC. Att. 12, 18a, 2 (*sed* 1 -a). 14, 1, 1 (-a et *M[1]*, -a *M[2]PR*). POMP. Cic. Att. 8, 12 C, 1 (-a *P*). VARRO rust. 1, 37, 2 (-a *bis*). SVET. Iul. 49, 3 (*verba Ciceronis*). FRONTO p. 9, 5 v. d. H. = p. 12 N. (-a *saepius*). GELL. *saepe.* APVL. met. 1, 2, 5 -a haec. *et passim.*

2 *gen.*: **-ōrum, -ārum** *passim.*

3 *dat., abl.*: **-is** *passim.* *abl.* **-īsce** *ante voc.* (*iuxta* -is) PLAVT.

[*Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Mil. 421 (*Seyffert*, sce B^1, hisce *cett. deficiente A*). Rud. 745. *forma ficta* **-ābus** Pomp. gramm. V 188, 37.

4 *acc.* (*praeter neutr.*): **-ōs, -ās** *passim.* *?* **ēaste** Comment. augur. Varro ling. 7, 8 (*v. Regenbogen ap. Norden, Aus altröm. Priesterbüchern 48sqq.; abl. sing. fem. putat v. Blumenthal, Klio 27, 1934, 3. cf. Leumann, Glotta 29, 1942, 167 et ad notionem p. 504, 17*). *compos.* **-ōscine** Plavt. Asin. 932.

5 *vocat.* **-i:** *v. p. 501, 38.*

CAPVT SECVNDVM
de notione.

cf. imprimis Bach in Studemund, Stud. II 211sqq. Seyffert, Burs. Jahresber. 80, 1894, 300sqq. Meader, The Latin pronouns 'is hic -e ipse' 1901, 111sqq. Wölfflin, ALL 11, 1900, 382sqq. 12, 1902, 355sqq.; licentiam Latinitatis etiam priscae vix cautius asseverans quam scrupulositatem alii, quos uberrime recenset, pronomina vi emphatica potius quam respectu personarum distingui contendit Keller, Transactions ... of the Am. Phil. Ass. 77, 1946, 261sqq.

pron. demonstr. esse grammaticis etiam antiquis constat; sunt, qui accedere dicant gestum tenendi (Tert. resurr. 51 p. 106, 19) *vel digito ostendendi* (Don. Ter. Ad. 377, 1). *de differentiis v.* Char. gramm. p. 392, 13 B. 'hunc' et '-um' in proximo notat, 'illum' ostendit ... longe stantem ..., 'eum' absentem refert (*sim.* Prisc. gramm. II 577, 19. III 143, 1). *ceterum habetur inter* 'minus quam finita' (Prob. inst. gramm. IV 132, 7 Don. gramm. IV 357, 31. 379, 29. *al.*), 'finita' (Diom. gramm. I 330, 15), 'articularia' (Serv. gramm. IV 410, 15), 'responsiva' (Ps. Asper gramm. V 550, 36). *cf.* Prisc. gramm. III 143, 5 plerumque ad oculorum demonstrationem profertur ... inveniuntur tamen etiam hoc de absentibus protulisse auctores vel de eis, quae cerni non possunt. 198, 17 figurate et pro prima et pro secunda. *de vi vituperandi sim.*: Don. Ter. Andr. 15, 1 (*v. p. 503, 21*) '-i' ad reprehensionem sumitur personae; interdum reprehensionem rei significat. Eun. 192, 1 (*v. p. 501, 44*) '-o' ... quasi 'odioso' ...; haec enim pronomina (*i. formae pron.* -e) spernentis sunt odiumque monstrantis (*cf.* 365, 1 '-um' saepe adnotavimus aut ad contemptum aut ad odium referri). *al.* Serv. ecl. 10, 21 'tam impatiens *amor*, tam turpis'. Agroec. gramm. VII 119, 5 'ipse' pronomen dignitatis est, '-e' abiectionis (Diff. ed. Beck p. 65, 27). Virg. gramm. epist. 2 p. 128, 12. *de graecis*: Prisc. gramm. II 589, 12 *tria pronomina* unam interpretationem apud Graecos habentia οὗτος: '-e', 'hic', 'is'. Fvlg. myth. 1, 7 tuton ... -arum. Gloss. οὗτος. αὐτός. -uc: τουτοΐ. *in exemplis infra allatis, ubi nihil aliud adnotamus, resp.* οὗτος.

exempla sic digerenda esse censuimus:

I ***usu stricto*:**
- **A** *praevalente vi possessiva*:
  - **1** *de eis, quae alterius propria vel alteri proxima sunt*: **a** *in neutram partem: l. 70.* **b** *c. affectu: p. 498, 68.*
  - **2** *de eis, quae ad alterum referuntur: p. 499, 5.*
- **B** *praevalente vi dehonestandi*:
  - **1** *generalia quaedam*: **a** *de personis: p. 500, 60.* **b** *de rebus: p. 501, 77.*
  - **2** *inimice de adversariis eorumque rebus: p. 503, 19.*
  - **3** *per ironiam vel oxymoron: p. 503, 78.*

II ***usu dilatato*:**
- **A** *pertinet ad quaelibet*:
  - **1** *memorata*: **a** *simplici modo: p. 504, 27.* **b** *membris binis vel pluribus distinctis: p. 505, 55.*
  - **2** *indefinita: p. 507, 39.*
  - **3** *sequentia: p. 507, 62.*
  - **4** *cognita, nota: p. 508, 50.*
- **B** *pertinet ad primam personam*:
  - **1** *vi locali: p. 508, 64.*
  - **2** *vi temporali: p. 509, 79.*
- *?* **C** *vice articuli definiti: p. 510, 55.*

I ***usu stricto*** *significantur ea, quae loquens quodammodo a se relegat* ('-e tuus, vester' *v. p. 512, 12sqq.*): **A** *praevalente fere* **vi possessiva** *spectat ad personam compellatam*: **1** *de eis, quae alterius per se propria vel alteri proxima sunt*: **a** *in neutram partem*: ***α*** *demonstrative*: (i) *vario usu* (*specimina selecta*): Plavt. Asin. 684 da mi -as viginti minas. Bacch. 1162 viden hanc? ... :: pol vero -a mala et tu nihili (Truc. 627 -am machaeram longiorem habes quam haec est. *cf. vol. VI 3, 2702, 33sqq. 43sqq.* [hic] *et* Plavt. Asin. 657 hic -am colloca cruminam. Men. 834 concede huc ... ab -oc). Cist. 770 da -i cistellam et intro abi cum -ac semul (*per iterationem ut* Curc. 602 rogita [*sc. parasitum tuum*], unde -unc habeat anulum; pater -um meus gestitavit). Men. 385 marsuppium ... -uc, quod habes (Ter. Eun. 695 vestem). Rud. 885 di te infelicent. :: -i capiti dicito. 1082 crepundia istic in -a cistula insunt, quae isti inest in vidulo (*cf.* 1136 -aec, quidquid istic inerit. *al.*). *et passim.* *possessore mutato ipsa mutantur pronomina*: Plavt. Curc. 517 (*leno virginem tradens*:) quaeso, ut hanc cures, ⟨ut⟩ bene sit -i; bene ego -am eduxi ... :: si huius miseret *eqs.* Men. 205 cape tibi hanc *pallam* ... emi -anc. Pseud. 648 epistulam hanc a me accipe ... -ic sumbolus (*cf.* 652). *al.* Cato agr. 132, 2 (*formula precationis*) Iuppiter ..., macte -ace dape pollucenda esto (*1* hac illace). 134, 3 -o ferto (*2* hoc). Ov. epist. 11, 96 (98) 'Aeolus hunc ensem mittit tibi' — tradidit ensem — 'et iubet ... scire, quid -e (ille *vel* ipse *dett. aliquot*) velit'. Sen. Ag. 938. (ii) -ae res, -a (*n. pl.*) *i. q. quae istic sunt* (*paulo aliter*: Ov. met. 4, 336 'tecum ...' ait *Hermaphroditus* '-a relinquo' [*deinde Salmacis*: loca ... haec]): Cic. Att. 2, 5, 2 de -is rebus (*'quae Romae geruntur, ubi tu es' Boot*) exspecto tuas litteras, quid Arrius narret *eqs.* (7, 17, 5. ad Q. fr. 3, 3, 1 ut ... de te, de r. -is scribas). 7, 13, 7 nondum habeo, quod ad te ex his locis scribam; -a magis exspecto, quid illinc adferatur *eqs.* fam. 7, 19 si et salvi redierimus et salva -a offenderimus (*cf. vol. VI 3, 2706, 59*).

β *anaphorice*: (i) *generalia quaedam paucissima*: Plavt. Amph. 1101 mitte -a[ec] atque haec quae dicam accipe (Bacch. 708 ego dabo. :: tum nobis opus est sumptu. :: ... hoc ubi egero, tum -uc agam [*v. vol. VI 3, 2717, 61sqq.*]. Mil. 19 -uc ... nihil est. :: nihil ... hoc ... est). Bacch. 164 nimio es tu ad -as res discipulus docilior quam ad illa, quae te docui (Pseud. 502 pistrinum in mundo scibam ... mihi. :: non a me scibas pistrinum in mundo tibi ...? :: ... illud malum aderat, -uc [*infra*: huic] aberat longius. Ter. Eun. 497). Capt. 898 aeternum tibi dapinabo victum ... :: unde id? :: a me meoque gnato. :: sponde⟨n⟩ tu -ud? Cas. 785 (*Lysidamus ad uxorem eiusque sodales in cena nuptiali*:) novom maritum et novam nuptam volo rus prosequi..., ne quis eam abripiat ...; sed properate -um atque -am ... emittere. Ter. Andr. 350 (*Charinus*:) rem tenes. :: (*Pamphilus*:) -uc ipsum. :: (*Davos*:) atque -uc ipsum nil periclist. Haut. 557sq. de -oc ... videbimus ...: nunc -uc age. *et passim.* (ii) *augetur enarratione* (*afferuntur specimina selecta exemplis formae q. e.* '-e, qui ...' [*cf. p. 497, 78. 80*] *hic omnino omissis*): Plavt. Amph. 378 Amphitruonis, inquam, Sosia *sum*. :: ergo -oc magis, quia vaniloquo's, vapulabis (*c. coniunctione ut*: Aul. 747 si -uc ius est, ut tu -uc excusare possies. Bacch. 337 -uc ..., cum. 445 -ac causa, quando. Mil. 1233 spernit ... :: ergo -e [*i.* '*-ius rei*'] metus ..., ne ... spernat. *al.*). Asin. 323 obdurabo ... :: em -a virtus est, ... qui malum fert fortiter (*cf.* Ter. Hec. 608 -uc sapere est, qui ... possit [Don.: τὸ '-uc' exceptive dictum, quasi cetera stulte fecerit]. *v. et p. 503, 64*). Bacch. 87 -oc inlecebrosius fieri nil potest: nox, mulier, vinum homini adulescentulo (*cf.* Cic. leg. agr. 2, 32 -a ..., scriba, lictor *eqs.* [Att. 9, 5, 1 -a ..., quae disputas, ... iter ..., navigatio *eqs.*]). 205 *ea est* hic, exeuntem me unde aspexisti modo. :: ut -uc est lepidum: proximae viciniae habitat. Cas. 107 uxorem ut -am ducam, quam tu deperis, ... Casinam (*cf.* Cist. 75 veniet. :: ... -uc ... verbum, 'veniet'. Epid. 488 -ic homo ..., tuos servos). Epid. 75 puppis pereunda est probe. :: quid -uc ad me attinet, quo tu intereas modo? Merc. 764 palam -aec fiunt, te me odisse (*cf.* Pseud. 448 iam -aec insipientiast, iram in promptu gerere). *et passim, cf. p. 499, 78. 502, 4. 14. 504, 27sqq. al.; aliter p. 507, 62sqq. 511, 59sqq.* (iii) *excipit partes orationis* (*cf. p. 499, 44sq.; aliter p. 504, 79sqq.*): Plavt. Merc. 624 (*interpol.*) flere omitte, -uc quod nunc agis (*'scil. flere, subauditur "hanc rem age"' Leo; augetur relat., quod sollemnius fit pronominibus* hoc, id, illud). Cic. ad Q. fr. 3, 4, 5 de bibliotheca tua Graeca supplenda, libris commutandis, Latinis comparandis, valde velim -a confici. Ov. am. 2, 6, 8 quod (quid *var. l.*, quo *Heinsius*) ... quereris ..., expleta est ... -a querela (Cypr. epist. 76, 2 p. 829, 5 hab. virg. 15 p. 198, 23. *cf.* patient. 16 p. 408, 20 ut non iures neque maledicas, ut [*eqs.*] ..., poterisne -a perferre ...?). *pronomine mutato*: Cic. fin. 5, 90 cum omnia ..., haec igitur cum ego tot nominibus ... appellata, partim novis ..., ut -a (*sc. quae tu appellas*) 'producta' ..., sed cum ego -a omnia bona dixero. (iv) *transfertur in orationem obliquam*: Cic. Att. 1, 14, 2 *Messalla* mihi ... dixit se putare satis ab se etiam de -is rebus esse responsum. 14, 1, 1 *Matius aiebat* non posse -aec sic abire. Cael. Cic. fam. 8, 11, 1 Marcellus sic respondit ei (*Curioni*), spem in -is (*sc. tuis; antea* his) supplicationibus non habere *se*. Svet. Aug. 13, 2 *captivo* sepulturam precanti respondisse dicitur iam -am (in *add. LPS*, -a in *Bentley*) volucrum fore potestatem. Gell. 3, 7, 8 (*ex Catone orig. 83*) consul tribuno respondit consilium quidem -ud aeque (q. -uc quidem atque *V*, consultum -uc q. atque *Bergk*) providens sibi viderier. Apvl. met. 2, 11, 5. *cf. etiam Stengel, De Iul. Val. usu pron. 51.*

b *c. affectu quodam per emphasin dictum* (*auget vim vocis q. e.* tuus, *iungitur c.* tantus, talis *sim.*, hic): Plavt. Bacch. 1163 tun ... amator -ac fieri aetate audes? (Merc. 982 temperare -ac aetate -is decebat artibus. *al.* Cic. ad Q. fr. 1, 2, 3 gravitas -ius aetatis, imperii, prudentiae. *cf. p. 500, 35. 45 et* Plavt. Mil. 618 tibi -uc aetatis homini [Ter. Haut. 110. Bell. Afr. 22, 2; -ius *WV*]). Caecil. com. 137 habuissem ingenio si -o amatores mihi (Cic. Sull. 32 -o i. et prudentia praeditus. fin. 2, 74 te -o nomine, i., gloria. Fronto p. 44, 20 v. d. H. [= p. 48 N.]). Ter. Ad. 852 fortunatu's qui -o animo sies ([Gloss. V 536, 23 tam clementi]. Scavr. Cic. leg. 3, 36 -o a. atque virtute. Cic. p. red. in sen. 16 -o oculo, non dicam -o a., -a fronte, non vita, tanto supercilio *eqs. al.*). Cic. S. Rosc. 154 homines sapientes et -a auctoritate et potestate praeditos, qua vos estis (Mur. 13 dom. 120). Phil. 2, 63 tu -is faucibus (*eqs.*) ... tantum vini ... exhauseras. de orat. 1, 165 *ut ea* digna essent -a sapientia ac tuis auribus (2, 362 cum humanitatem ... tuam, tum ... -am scientiam *eqs.* 3, 42 Tac. ann. 4, 40, 7). *al.* Verg. Aen. 9, 252 pro laudibus -is (10, 824 [825] quid ... p. l. -is, quid ...

[*Ehlers*]

tanta . . . indole dignum?). PROP. 2, 3, 28 haec . . . munera . . . haec . . . talia dona, -a . . . bona. OV. met. 2, 54 nec viribus -is . . . nec tam puerilibus annis. APVL. met. 1, 23, 3 de -a corporis speciosa habitudine deque hac virginali prorsus verecundia. *al.*

2 *de eis, quae tertiae personae vel ipsi loquenti proxima ad alterum referuntur* (*saepe syn.* hic, *cuius pronominis vim deflecti apparet l. 51 sqq.; aliter p. 504, 57 sqq.*): **a** *demonstratione ad oculos facta* (*i. 'quem vides, videtis', cf. p. 501, 14. 508, 66*): α *in ipsa compellatione* (*paulo aliter* PLAVT. Pseud. 1331 sq. spectatores . . . : : . . . -i . . . -os [*deinde* vos]): PLAVT. Rud. 814 (*Daemones lorarios iubet puellas a lenone defendere*) si hercle illic illas (*cf. 793*) hodie digito tetigerit invitas, ni -unc -is *clavis* invitassitis . . ., periistis ambo; si appellabit quempiam, vos respondetote istinc -arum vicem (*attractione quadam facta pronomina miscentur, cf. l. 39 sqq. et vol. VI 3, 2702, 22 sqq.; adde ex. gr.* OV. met. 11, 758 [*751* hic . . ., quem . . . adspicis. *764* hic. *795* illi]). EDICT. praet. CIC. Mur. 26 -am (hanc *Prisc.*) viam dico; ite viam (VAL. MAX. 8, 7 ext. 7 protecto manibus pulvere 'noli' inquit *Archimedes*, '. . . -um [hoc *Paris*] disturbare'. PLIN. nat. 17, 81 'excide radicem . . . -am' [hanc *Liv. 9, 16, 18*]). CIC. S. Rosc. 2 -orum . . ., quos videtis adesse ([horum *Halm, cf. 1* hi q. v. a.; *sed v. Klotz ad l.*]. APVL. met. 4, 21, 7 -as, quas videtis, praedas adveximus. PEREGR. Aeth. 14, 2 ecce -a fundamenta in giro colliculo -o, quae videtis, hae *eqs.* [14, 3 *em. Geyer*]. *al.*). dom. 31 -i *pontifices* (hi *Baiter, sed v. Klotz ad l.*). Cato 59 (*Cyrus ad Lysandrum arbores admirantem*:) ego -a (*Xen. oec. 4, 22* ταῦτα) sum omnia dimensus (*infra*: -arum arborum). off. 3, 59 (*Pythius piscibus ante suos pedes abiectis ad Canium*:) hac villa -i carere non possunt. CATVLL. 4, 10 -e post phasellus (*1* ille, quem videtis). PROP. 4, 1, 9 domus -a Remi (*1* hoc, quodcumque vides. *5* haec . . . templa. *per distinctionem ut*: OV. ars 1, 226 [*in triumpho*] hic est Euphrates . . ., hos . . ., haec . . ., urbs . . . -a . . ., ille vel ille duces. fast. 2, 396 [*ministri geminis expositis*:] plus . . . ex illis [-is *var. l.*] -e *Romulus* vigoris habet. *al.*). OV. met. 2, 696 'lapis -e . . .', et lapidem ostendit. LVCAN. 8, 642 (*Cornelia ad percussorem Pompei*:) -ud . . . caput (*opp. 647* meum). *et saepius.* β *in soliloquiis ita, ut loquens non tam spectatores sive praesentes* (PLAVT. Stich. 677, *ubi* ipsarum *conicit Ewald, v. p. 297, 2*) *sive fictos quam semetipsum compellare videatur* (*ceterum exempla Plautina ad B vergere videntur*): PLAVT. Asin. 603 (*Leonida auscultans*:) ne -e *Argyrippus* hercle ab -a *Philaenio* (*604* hac) non pedem discedat. Capt. 806 (*Hegio secum Ergasilo viso*:) hic in ventrem sumpsit confidentiam; vae misero illi, cuius cibo -e factust imperiosior (hic *passim*, illic *829. item in eisdem significandis liberius miscetur c. aliis pron.* Truc. 218 sqq. 443 sq.). Stich. 272 eccum Pinacium . . . ne -e *eqs.* (Truc. 853). *al.* OV. epist. 19, 90 (20, 92; *Leander*:) ipsa tibi dices, ubi videris *me* omnia ferre: 'tam bene qui servit, serviat -e mihi'. met. 8, 327 *Atalantam* pariter vidit *Meleager*, pariter . . . 'o felix, siquem dignabitur' inquit '-a virum'. *et saepius; cf. infra l. 84.*

b *significantur alteri dicta, audienda, legenda* (*locos recentiores ad II A vergere apparet, v. ex. gr. p. 505, 57 sqq.*): α *de rebus*: ① *generatim*: PLAVT. Amph. 595 sq. (*Sosia*:) sum . . . et hic et illic; hoc cuivis mirari licet, neque tibi -uc mirum ⟨. . .⟩ magis videtur quam mihi *eqs.* (HOR. epist. 1, 6, 67 siquid novisti rectius -is, . . . inperti; si nil, his utere mecum [*v. Heinze ad l.*; siquid n. r., -is . . . i. *O. Skutsch, Herm. 88, 1960, 504 sq. vix recte*]. OV. am. 2, 5, 32 mea gaudia . . . mea iura . . .; haec tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum: in bona cur quisquam tertius -a venit? *al. cf. p. 504, 57 sqq.*). Cas. 375 sortes utrimque ⟨dividam⟩ . . .; optimum . . . -ud esse iure iudico (*opp.* illuc quod volumus). ENN. frg. var. 57 -a quae dico tibi (CATVLL. 10, 28 -ud quod modo dixeram . . ., fugit me ratio [*cf. p. 502, 66 sqq.*]. SEN. epist. 13, 15. *al.*). TER. Andr. 422 facis ut te decet, quom -uc quod postulo impetro cum gratia. LVCC. Cic. fam. 5, 14, 3 cupio non obtundere te . . ., cupio deterrere . . .; nunc duae res -ae contrariae me conturbant. OV. epist. 16, 261 (17, 263) petis, ut furtim praesentes -a (plura *dett. aliquot ex 15, 281*) loquamur. trist. 5, 14 (15), 43 nec te credideris, quia non facis, -a moneri (*cf.* SEN. epist. 1, 4 tibi -a praecipio. 105, 1 audias -a praecepta). LIV. 1, 32, 10 (*formula fetialis deos imprecantis*) de -is rebus (*sc. quas Iove teste olim expoposci*). *al.* ⑪ *speciatim de ipsis scriptis propositis*: PLAVT. Pseud. 1011 (*epistula*) qui epistulam -am fert ([*at Curc. 432* qui has tabellas adferet tibi. *v. vol. VI 3, 2719, 21 sqq.*]. CIC. Att. 8, 6, 1 [-a *om. pars codd.*]. *cf. de tabellario p. 500, 25 et* OV. epist. 5, 2 littera). CASS. Cic. fam. 15, 19, 4 *velim scire, quo animo* -a . . . legas (*n. pl. ut* PRIAP. 1, 8 -a lege. OV. trist. 4, 1, 104. *cf. p. 502, 62 et* CIL IV 8617 qui -uc leges [*i.* legis]). OV. trist. 1, 1, 28 carmina. 5, 1, 16 scripta. Pont. 4, 1, 9 libris (MART. 2, 93, 1 *syn.* hunc. *al. cf.* STAT. silv. 3 pr. libellorum [*infra*: tertius hic . . . liber. MART. 8, 1, 3. *al.*]). MART. 2, 8, 1 si qua videbuntur chartis tibi, lector, in -is . . . obscura (*eadem infra dicit lector* -a, *poeta* haec). *al. cf. p. 509, 40.* β *de hominibus* (*enarratur l. 79. 84 sq.*): PLAVT. Trin. 894 (*sycophanta ad Charmidem*:) pater -ius adulescentis . . ., Lesbonici (*spectat ad 873* Lesbonicum . . . quaero. *quaesitos* hosce *appellat ipse 878*, -os *Charmides* 893. 920). TER. Eun. 613 (*Chaerea ad Antiphonem*:) de -ac (*virgine, quam in ipsa narratione* eam, hanc, illam *appellaverat*; re *add. A*) . . ., quo pacto porro possim potiri *eqs.* *in soliloquio* (*cf. supra l. 34*): TER. Eun. 617 (*ancilla*:) postquam -e advenit Chremes adulescens, frater virginis (DON.: instanter admonet, qui sit Chremes. *de eodem* ille *618 sqq.*).

c *respiciuntur alterius verba*: α *specimina generalia*: PLAVT. Amph. 784 (*Amph.*:) exsolve cistulam. : : (*Sosia*:) quid ego -am exsolvam? (*773* in hac cistellula). Merc. 306 tun capite cano amas . . .? : : si canum seu -uc rutilum sive atrumst, amo ('*quod in capite gero*' *Ussing minus apte*). CIC. Brut. 270 (*Atticus*:) ei, quos . . . colligis . . . (*ego*:) -i oratores, quos colligo. Att. 16, 11, 1 nostrum opus (*sc. Phil. 2, ut vid.*) tibi probari laetor . . .; atque utinam eum diem videam, cum -a oratio . . . libere vagetur. β *excipitur ipsum pron.* -e *ab interlocutore adhibitum* (*pro* hic; *cf. p. 501, 58 sq. 503, 84 et Seyffert l. c. 303, 1*): CIC. Verr. II 5, 105 (*Verres ad Cleomenem, qui de Phalacro verba fecerat*:) '-e homo . . . testis relinquetur?' (*Cl.*:) '. . . videbimus, ne -e nobis opstare possit'. leg. 3, 14 (*Marcus*:) huius loci de magistratibus . . . : : (*Atticus*:) . . . a Stoicis -a tractata sunt? : : (*M.*:) . . . *ab Academia* -a manarunt . . .; post Aristoteles inlustravit omnem hunc . . . locum. 3, 30. VAL. MAX. 4, 3 ext. 4 cum holera ei *Diogeni* lavanti Aristippus dixisset '. . . -a non esses', 'immo' inquit, 'si tu -a (haec *Paris, Halm, cf. p. 499, 18. 502, 61. al.*) esse velles *eqs.*' SEN. benef. 3, 30, 4 PETRON. 70, 1 MART. 5, 61, 8.

d *c. colore applicandi, commendandi*: α *in serm. epist. de tabellario* (*cf. de ipsa epistula p. 499, 69 et ad vim commendandi* FRONTO p. 128, 11 v. d. H. [= p. 135 N.; *syn.* hic]. EPIST. praef. praet. ad procur. [CIL XIII 3162, 3] 10. 20 -e meus): PLAVT. Persa 510 (*epistula*) -i . . ., qui tibi tabellas adfert (520 [*at Curc. 436* huic, *v. vol. VI 3, 2719, 67 sqq.*]. *cf.* FRONTO p. 81, 22 v. d. H. [= p. 87 N.] Aridelus -e, qui tibi litteras meas reddit). CIC. Att. 2, 11, 1 -i puero. AVG. epist. 159, 1 frater -e (*commendatus*). β *in serm. forensi, iudiciali sim.*: ① *de iudicibus* (*cf.* hic *vol. VI 3, 2702, 60 sqq.*): L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 170 (*in Carbonem*) non si Opimium defendisti, Carbo, idcirco te -i bonum civem putabant. RHET. Her. 4, 13, 19 tu in horum conspectum venire conaris? . . . audes quicquam ab -is petere? *ibid.* -os, ut absolvant te, rogas. CIC. Verr. II 1, 26. 3, 143. ⑪ *de clientibus* (*c. affectu quodam* QVINT., *sim. fort. loco conclamato* CIC. Cael. 8 -i aetati atque -i dignitati [huic . . . -i *V*, huic . . . huic *Agroec., cf. edd.*]; *sollemnius adhibetur* hic, *v. vol. VI 3, 2719, 33 sqq.*): RHET. Her. 2, 19, 29 cui mirum videbitur -um *Vlixem* a maleficio . . . non temperasse? (*infra*: -ius . . . in -o. *cf.* CIC. S. Rosc. 92 video . . . causas esse . . ., quae -um impellerent). CIC. Cluent. 201 orat vos Habitus, iudices, . . .; quodsi qua calamitas hunc in hoc iudicio adflixerit innocentem, ne -e miser . . . queretur (Mil. 68 [ille *recc. et Kayser*, ipse *Clark*]). Planc. 99 (*antea*: hic). SEN. contr. 10, 4 (33), 6 infelix -e (*sed forsitan pater compelletur, cf. infra*: -is). QVINT. decl. 306 p. 199, 17 ut mulier -a matrimonio c[r]edat (*i. -ius aetatis sc. provectae? cf.* p. 205, 25 haec [*sic passim*] . . . in -is annis [*antea*: hos . . . annos, in hac aetate]). 328 p. 291, 6 ego -um, si filium meum occidisset, defenderem? (*sc. clientem olim accusatorem; deinde* hic, -um *bis*). APVL. met. 10, 11, 1 (*loq. medicus patronus iuvenis*) non patiar . . . de innocente -o iuvene supplicium vos sumere vel hunc (*servum, quem ipse accusat*) . . . poenam . . . evadere (*de servo* hic *etiam 10, 11, 2*, -e *passim*). *similiter in suffragio*: CIC. Mur. 38 'hoc duce castra cepimus . . ., numquam -e *eqs.*'

B *praevalente vi* **dehonestandi** *significantur ea, quae cum taedio, indignatione sim. quasi abiecta ad alterum* (*cf. gr.* σός) *vel alios occulte vituperantur, irridentur, impugnantur sim. v. p. 497, 31 sqq. et* RHET. Her. 4, 49, 62, *ubi exempla vituperationis, invidiae, contemptionis verbis inducuntur q. s.* '-e, qui' (*cf. 4, 50, 63*). *per gradationem quandam conviciosam excipiuntur pron.* hic *l. 63. 77. 84. p. 502, 10. 11. 70. al.,* is *p. 501, 29. 502, 9. 12. 503, 70. 504, 3. cf.* '-um (*notione sub A illustrata*) . . . immo -unc' *l. 70. 74.*

1 *generalia quaedam*: **a** *de personis*: α *vigente vi demonstrativa* (*de eis, qui adstant, modo abierunt, introeunt, quorum aedes conspiciuntur*): PLAVT. Amph. 320 (*Sosia secum de Mercurio, qui adstat*:) mirum ni hic me . . . exossare cogitat; ultro -u⟨n⟩c, qui exossat homines (Capt. 551 [*Hegio*:] u. -um a me [*sc. Aristophontem, quem Tyndarus vel* hunc *vel* -um *dixerat*]. *cf.* Bacch. 372 apage -as a me sorores, quae *eqs.* [Curc. 598; *antea* haec *bis. al.*]). 1041 (*Amph. secum, postquam Iuppiter abiit*) numquam edepol me inultus -ic ludificabit, quisquis est (*infra*: illum, ille). Asin. 467 hercle -um di omnes perduint (Cas. 275 *seq.* illa. Most. 668 [*Tranio ad Theopropidem nomen domini quaerentem*:] di -um perduint — immo -unc potius [-um *quem quaeris*, -unc *Theopr.*]. Persa 298 [*300* illum *P*, -um *A*]. 622. *al. cf. p. 501, 51 et* PLAVT. Most. 655 [= TER. Phorm. 976] malum quod -i di . . . duint. Rud. 1225). Cas. 362 (*Lysidamus*:) tace, Chaline. : : (*Ch.*:) comprime -um (*Olympionem*). : : (*O.*:) immo -unc (*Ch.*). Curc. 465 (*Choragus secum de Curc.*:) cum -oc mihi negoti nihil est (*462* hunc, *466* hic. *cf.* TER. Ad. 437 de -oc ipse viderit). Merc. 921 omnibus hic ludificatur me modis; ego stultior, qui -i (-uc *Bach l. c. 285 sq.*) credam (*cf.* SEN. apocol. 6, 1 -e . . . mera mendacia narrat). Mil. 128 (*Palaestrio*:) *amica erilis negat se* peius quemquam odisse quam -um militem (*ibid.* hic, ille *passim*). 983 (*Pyrgopolynices*:) ne ⟨et⟩ -am amittam et haec mutet fidem (*973* illa; *taedium significari ne Leo quidem vidit. cf.* 1314. 1338). Poen. 157 lenone -oc Lyco . . . non lutumst lutulentius (*155* huius, *171* hic). Truc. 88 -i . . . pessumae (*77* haec meretrix, quae hic habet. *79* huic). *al.* TER. Andr. 216 ad haec mala hoc mi accedit etiam: haec Andria, si[ve] -a uxor sive

[Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

amicast, gravida e Pamphilost (Don.: cum quodam taedio et indignatione). Rhet. Her. 4, 52, 65 'ubi est -e beatus', inquit *tyrannus*, 'aedium dominus?' Ov. epist. 20, 222 (21, 224; *Cydippe*:) si me nunc videas (*sc. pallidam*), . . . 'arte nec est' dices '-a petenda mea'. ars 1, 314 *Pasiphae* vaccam . . . spectavit . . . et dixit 'domino cur placet -a meo?' Liv. 3, 47, 7 passurine haec -i *cives* sint, nescio: non spero esse passuros illos, qui arma habent. Petron. 46, 1 quid -e argutat molestus? *et passim.*

β vi fere anaphorica de eis, qui animo proponuntur: ① *indicantur genera* (*adamatur forma q. e.* '-i, qui . . .' *quasi compellatis spectatoribus vel auditoribus, v. infra l. 26 et cf.* Plavt. Pseud. 179 [*Ballio ad meretrices*:] ubi -i sunt, quibus vos oculi estis . . .? Cic. de orat. 3, 43 ex -is, quos nostis, urbanis, in quibus minimum est litterarum; *interlocutore ficto* Plavt. Cist. 25 [*lena*:] ubi -as videas . . . matronas, ut amicitiam colunt *eqs.* Sen. dial. 7, 2, 4 vides -os, qui . . .? *al.*): Plavt. Amph. 287 ubi sunt -i scortatores, qui soli inviti cubant? (Most. 356 ubi sunt -i plagipatidae, ferritribaces viri vel -i, qui . . .? *cf. l. 12*). Aul. 198 ego -os novi polypos, qui ubi quidquid tetigerunt tenent. 702 -os reges ceteros memorare nolo, hominum mendicabula: ego sum ille rex Philippus. Bacch. 649 non mihi -i placent Parmenones, Syri, qui *eqs.* Curc. 288 -i[c] Graeci palliati, capite operto qui ambulant *eqs.* (Cato ad fil. frg. 1 [*infra*: -a gens]). 296. Epid. 224 inpluviatam, ut -aec (-ae *A, Non.*) faciunt vestimentis nomina (*cf.* 229 quid -ae, quae vesti quotannis nomina inveniunt nova?). Men. 766 ita -aec solent, quae *eqs. al.* Ter. Ad. 43 quod fortunatum -i putant, uxorem numquam habui (Don.: dicit . . . Romanis id videri, quos spectatores habet. *infra explicat* 'hi qui a me dissentiunt', *cf.* Schol. Bemb. *et* Gloss. V 535, 65 'qui uxores habent'. Evgraph. 'qui duxerunt'). Tvrpil. com. 144 Afran. com. 157. Cic. S. Rosc. 139 nostri -i nobiles (*antea*: eos. *v. Landgraf*[2] *ad l.*). Brut. 289 -i . . . Attici nostri (orat. 89 novis. *al. cf. p. 502, 24*). leg. 2, 2 ductus . . . aquarum, quos -i Nilos . . . vocant (*sc. luxuriosi ut*: parad. 6 numquam . . . ego neque pecunias -orum neque tecta . . . in bonis rebus . . . esse duxi. *al.*). Catvll. 15, 7 nihil veremur -os, qui *eqs.* Prop. 1, 2, 25 non illis (*sc. feminis antiquis*) studium vulgo conquirere amantes . . .; non . . . vereor, ne sim tibi vilior -is (*sc. amantibus, quales tu habes; cf. infra l. 73 et Shackleton Bailey, Propertiana 10sq.*). Liv. 3, 68, 10 (*Quinctius ad Quirites*:) adsentatores publicos, plebicolas -os, qui *eqs. et saepius.* *per vocativum* o -i: Arnob. nat. 1, 41 et tamen o -i, qui . . . ridetis (1, 59. 2, 13. 35. *cf.* 6, 20 et t., o -i, si *eqs.*). 4, 17 quid dicitis o -i, qui . . .? (5, 2 q. enim d., o -i? [6, 11. 7, 16]). ② *indicantur singuli vel certi*: Plavt. Bacch. 43 (*Bacchis ad Pistoclerum*:) sorori aliquis caveat, ut -unc militem *eqs.* ([istoch *codd.*; '-unc *moraliter, quasi scis quem dicam*'' *Leo. cf. 45* ille]. Ter. Eun. 192 [*169sqq.* ille; *cf. p. 497, 33 et* 214 -um aemulum]. *cf.* 1080 Haut. 731. *v. et p. 500, 79*). 507[a] (*Mnesilochus secum de Bacchide*:) id *aurum* -i dabo; ego -anc . . . ulciscar ([*ceterum* illa, *unde Ernout interpolationem suspicatur*]. Truc. 349 [*Diniarchus secum*:] ego -os, qui nunc me culpant, confutaverim [658 eiciam foras. Ter. Haut. 730 commovebo]). Most. 480 hospes necavit hospitem . . .; -e, ut ego opinor, qui has tibi aedis vendidit (*quem tu novisti, nos ignoramus' Leo vi morali non expressa*). Ter. Hec. 469 at -os invidos di perdant, qui haec lubenter nuntiant (*cf. p. 500, 68 et* Catvll. 14, 6 -i di mala multa dent clienti, qui *eqs.*). Phorm. 306sq. hominem conmonstrarier mi -um volo . . . :: nempe Phormionem? :: -um patronum mulieris ([Don.: contemnit adversarium]. *cf.* Eun. 823 -e Chaerea.: qui Chaerea? :: -e ephebus frater Phaedriae [*v.* Don.]). Ad. 388 (*Demea ad Syrum*:) -aec iam penes vos psaltriast? (Don.: dicendo '-aec' ostendit iamdudum hac se indignari. *eandem* -am *dicit Demea* 842 [*v.* Don.]. 967 [hac *var. l.*]. 997, *illinc etiam Syrus* 405. 558). *al.* Titivs or. frg. Macr. Sat. 3, 16, 16 (*iudex ebrius in consilio*:) quid mihi negotii est cum -is nugatoribus? Rhet. Her. 4, 3, 4 *de timidis* (*opp.* illos, qui . . . elaborent. *cf.* 4, 3, 5). 4, 6, 9 -i magistri . . . non videntur sibi ridicule facere . . .? (*ibid. bis*). Cic. de orat. 2, 246 -e, qui se vult dicacem et me hercule est, Appius. Att. 7, 3, 4 consule -o *Caesare* (illo *O et Wesenberg, sed cf.* 7, 22, 1. *al. et* 14, 12, 1 *de Antonio* [15, 20, 4]. 16, 14, 2 in -o iuvene *Octaviano* [16, 15, 3. *al.*]). 10, 1, 4 -um, qui filium . . . misit (*Servium, cf. 9, 19, 2*). *al.* Catvll. 17, 21 -e meus stupor. 22, 1 Suffenus -e, Vare, quem probe nosti. 24, 5 -i, cui *eqs.*' (*affertur 23, 1. infra* ille *6. 10,* hic *8*). 28, 4 cum -o vappa (*Pisone*). 41, 3 Ameana . . ., -a turpiculo puella naso. Carm. inc. Porph. Hor. sat. 2, 2, 50 ciconiarum Rufus -e conditor (*cf.* Verg. [?] catal. 2, 1). Hor. sat. 1, 10, 18 simius -e nil praeter Calvum . . . doctus cantare (*Demetrius*). Prop. 1, 6, 23 (*21* amori) puer -e *Amor* (*cf. Ov. rem. 435* ille puer). 1, 8, 3 quicumque est, -e ([*sc. aemulus ut* 2, 9, 1. 2, 24, 30]. Apvl. met. 4, 30, 3 [*Venus*:] -a, quaecumque est [*cf.* 4, 31, 3]). Ov. am. 2, 2, 60 (*maritus ad uxorem, quae culpam negat*:) poenas garrulus -e dabit (*sc. index*). *et passim.*

b *de rebus* (*usum minus crebrum dicit* Don. *p. 497, 32*): *α vi depravandi plena*: ① *exempla varia*: Plavt. Asin. 932 -oscine patrem aequom est mores liberis largirier? (Trin. 299 nihil ego -os moror faeceos m., turbidos, quibus boni dedecorant se. 1043 malos mores . . .; neque -i⟨s⟩ quicquam lege sanctumst . . . :: hercle -is malam rem magnam m. dignumst dari. *cf. p. 503, 64*). Merc. 427 (*Demipho de ancilla, cuius formam sibi displicere fingit, ad Charinum*:) senex est quidam, qui illam mandavit mihi ut emerem ⟨aut⟩ ad -anc faciem (*deinde Charinus*: ad illam faciem, ita ut illaec est. *forsitan maior corruptela lateat*). Most. 985 (*Phaniscus*:) *pater* cum -aec (*cf. 983* istīc) sciet facta ita . . . :: (*Theopropides*:) si quidem -aec (*cf.* 961) vera sunt (*cf.* Pseud. 430 -aec quae tibi renuntiantur, filium te velle . . . circumducere, fors fuat an -aec [*A*, forsitan ea tibi *P*] dicta sint mendacia; sed si sint ea vera *eqs.*). Truc. 827 per tua obsecro genua ⟨te⟩, ut -uc insipienter factum (*sc. stuprum, quod me filiae tuae intulisse audivisti*) sapienter feras *eqs.* Cic. Caecin. 71 nimia -a quae dominatur in urbe potentia. Sest. 135 non east medicina . . ., carnificina est -a (*per gradationem ut*: orat. 94 haec . . . *Aristoteles* -a omnia [*sc. subiungenda*] tralationes vocat. Att. 11, 16, 4 de his litteris . . . si me quicquam -ae litterae delectarent. 13, 45, 2 eos dies . . . sed cum Dolabella vivendum esse -is diebus vides. *cf. p. 500, 57*). Pis. 60 disseres de triumpho: 'quid tandem habet -e currus . . .?' (*infra*: inania sunt -a . . . delectamenta paene puerorum, captare plausus *eqs.*). de orat. 1, 137 -a omnium communia et contrita praecepta (1, 165 de -is c. et pervagatis. Tert. carn. 11 l. 36 -a c. omnium *corporis specie* [*opp.* nova]. orat. 25 p. 197, 15 horarum [*opp.* sollemniores]. scorp. 8 p. 160, 16 mors). 1, 193 sive quem -a praepotens et gloriosa philosophia delectat. 1, 199 (*de senectute celebranda*) ut . . . -a ab solitudine domum meam vindicarem (*huc spectat* 1, 255 -am, quam tu times, solitudinem). 3, 188 in vulgari -a disciplina (Prop. 1, 13, 11 amores. *cf.* Cic. Tusc. 4, 68 -e, qui volgo appellatur amor. Sen. epist. 81, 27 -a, propter quae vulgus insanit. Fronto p. 14, 21 v. d. H. [= p. 18 N.] in plebis -is edulibus). Brut. 288 -is (*Atticis, cf. p. 501, 30*) censuerim et novam -am . . . fervidam orationem fugiendam esse nec illam praeclaram Thucydidi nimis veterem . . . persequendam (Qvint. inst. 8, 5, 34 veterem illum horrorem dicendi malim quam -am n. licentiam. *cf.* Fronto p. 154, 14 v. d. H. [= p. 161 N.] in -is recentibus nummis [*opp.* vetustis. *antea*: monetam illam veterem]). Tusc. 3, 12 (*verba Crantoris*) -am nescio quam indolentiam (Att. 13, 10, 1 scribere -a n. quae *sc. libros philosophicos. al. cf. p. 503, 47*). 4, 66 sint sane -a bona, quae putantur, honores *eqs.* (*cf.* off. 3, 82 utilitas -a, quae dicitur. Val. Max. 6, 9 ext. 7 caduca . . . sunt -a, quae vires atque opes humanae vocantur. Sen. epist. 22, 4 -a . . ., quae dici solent, falsa sunt: 'non potui aliter *eqs.*' [*aliter p. 508, 50*]. *al. v. et l. 22*). *al.* Verg. Aen. 2, 521 non tali auxilio nec defensoribus -is (*sc. armis, v. Conington-Nettleship ad l.*) tempus eget (*520* his . . . telis. *cf.* 6, 37 non hoc -a sibi tempus spectacula poscit). 10, 504 (503) Turno tempus erit, . . . cum spolia -a (ipsa *M*[1], *cf.* Clavd. Don.) diemque oderit. *et passim.* ② *in formulis q. s.*: -ōc vilius (*cf.* Gloss. V 536, 25 -oc v.: absque non faciam): Ter. Ad. 981 reddet tibi cito.:: -oc v. (Don.: quasi nihil minus; negatio est enim floccum ostendentis aut quid tale cum ἐλλείψει, qua subauditur 'quicquam' et 'non dabo'). Svet. frg. p. 149 (Char. gramm. p. 260, 28 B.). (usque) ad -a (*cf.* Mat. Cic. fam. 11, 28, 2 non agam astute; fateor me ad -um gradum sapientiae non pervenisse): Ter. Mavr. 1373 artis u. ad -a nescium. Cypr. unit. eccl. 20 p. 227, 24 de confessoribus quosdam ad -a procedere, inde quoque aliquos tam nefanda, tam gravia peccare. ③ *c. respectu ipsius loquentis* (*opp.* meus *l. 64; aliter p. 508, 58sqq.*): Lent. Cic. fam. 12, 14, 5 (*Pergae, petit procurationem Asiae*) mihi fuit -a provincia plena laboris, periculi, detrimenti ([*item* 6, *sed 4* hōc . . . venire]. *sic de locis*: Ov. epist. 10, 85 [*Ariadne*] forsitan et fulvos tellus alat -a leones. Pont. 2, 7, 63 tristior -a terra sub ambobus non iacet ulla polis [4, 14, 7 *syn.* hac . . ., quam video. Lvcan. 9, 869]. *al.* Apvl. met. 4, 24, 4 in . . . -o saxeo carcere. *et saepius*). Ov. met. 1, 546 (*in duplici rec. fort. Ovidiana; Daphne ad Peneum*:) -am, quae facit ut laedar, mutando perde figuram (*v. Dursteler, Die Doppelfassungen in Ov. met. 11sqq.*). 9, 144 quid . . . flemus?' ait *Deianira*, paelex lacrimis laetabitur -is' (*cf.* Sen. Herc. O. 1265 unde -e fletus? unde in has lacrimae genas?). Val. Max. 8, 7 ext. 6 *Anaxagoras cum* possessiones . . . desertas vidisset, 'non essem' inquit 'ego salvus, nisi -ae (hae *Paris*) perissent'. Colvm. 10 pr. 5 quicquid est -ud, quod elucubravimus (*cf.* Plin. nat. praef. 6 quid -a legis imperator? humili vulgo scripta sunt *eqs.*). Pers. 1, 9 nostrum -ud vivere triste. Apvl. met. 7, 5, 5 neve de pannulis -is virtutes meas aestimetis. *al.* ④ *in appositione*: Prop. 1, 9, 32 tu . . ., spiritus -e levis.

β de rebus, quaecumque renuuntur, praetereuntur, averruncantur sim. (*usus etiam supra passim latens praeparatur exemplis, qualia p. 419, 14. 48. al. leguntur*): Cic. Verr. II 2, 161 (*de statuis Verris deiectis*) hoc non vereor, nequid horum . . . adventu meo factum esse videatur; omnia -a ante facta sunt . . . quam ego Siciliam *attigi*. Catil. 2, 3 si quis est talis . . ., qui . . ., non est -a mea culpa (Planc. 18. nat. deor. 3, 76 hominum esse -am c., non deorum [Ov. trist. 5, 7, 60 non hominis c., sed -a loci]. Verg. Aen. 12, 648 terga dabo . . .? . . . -ius inscia c. *anima*). Pis. 43 nec mihi ille M. Regulus . . . supplicio videtur affectus nec C. Marius . . .; fortunae enim -a tela sunt, non culpae (*refertur ad enunt. negat. ut e. g.* Hor. sat. 1, 6, 92 non . . . sic me defendam: longe mea discrepat -is . . . ratio. Prop. 1, 8, 46 nec mihi rivalis certos subducit amores: -a [iusta *Postgate*] . . . gloria. Ov. am. 2, 3, 9 ars 3, 571 Liv. 1, 23, 8. 22, 39, 10. *al.*). fin. 2, 68 sint -a Graecorum (*cf.* nat. deor. 3, 77 poetarum -a sunt, nos autem *eqs.*). ac. 2, 97 postulant, ut excipiantur haec inexplicabilia; . . . a me -am exceptionem numquam impetrabunt. Cato 23 ut -a divina studia omittamus (*cf.* Att. 13, 31, 3 abiciamus -a. Sen. epist. 83, 16 declamationes -as de medio removeamus: '*eqs.*' [*v. supra l. 34*]. *al.*). nat. deor. 1, 22 laboremne fugiebat *Pronoea*?

[Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

at -e nec attingit deum nec erat ullus. Att. 12, 18a, 1 neque -a quidem curo (*ibid.* 2 me -aec non curare. *al. cf.* 13, 17 quid -a, quae minus curo?). 14, 9, 1 quam mihi -a pro nihilo. 16, 15, 5 -a valeant. *al.* Ov. epist. 12, 211 (213) viderit -a deus. fast. 4, 116 a nobis sit furor -e procul (SEN. dial. 12 [11], 17, 6 [*seq. inf. explicat.*]. *cf.* VAL. MAX. 3, 2, 20 absit -ud dedecus . . ., ut *eqs.* [SEN. Med. 931. PLIN. nat. 28, 8 procul]). LIV. 28, 28, 11 mecum casurum imperium . . . erat? ne -uc Iuppiter optimus maximus sirit, urbem . . . huic . . . corpori aequalem esse (34, 24, 2 *seq.* ut. *cf.* SEN. contr. 1, 1, 17 ne di -ud nefas patiantur, ut *eqs.* [PETRON. 103, 1. *sim.* 112, 7 sinant]. APVL. met. 3, 23, 1 PANEG. 3, 32, 1). *et passim.*

γ more tecto adumbrantur obscaena: PLAVT. Amph. 510 (*Mercurius*:) *Alcumena* si -is rebus te *Iovem* sciat operam dare (*cf.* 105 harum rerum *et* ille *vol. VII 1, 344, 33 sqq.*). PROP. 2, 6, 31 (*de tabellis obscaenis*) -a . . . arte (*cf.* 33 -is . . . figuris). Ov. ars 3, 804 pars . . . -a *i. cunnus* (*cf.* 709 locus ille. 2, 707 in partibus illis *et* hic *vol. VI 3, 2727, 27*). QVINT. decl. 279 p. 138, 11 vis -a nominis huiusce (*sc. mariti*). *v. etiam de mentula p. 509, 49. 512, 9.*

2 *inimice de adversariis eorumque rebus* (*cf. de aemulis p. 501, 4. 44. 73. al.*): a *in prologis Terentianis de obtrectatoribus poetae* (*cf.* hic *de ipso vol. VI 3, 2719, 63 sqq.*): TER. Andr. 15 id -i vituperant factum (*v.* DON. *ad l. et 6* malivoli veteris poetae *Luscii*). 21 -orum obscuram diligentiam (*opp. neglegentia Naevii, Plauti, Ennii*). Ad. 15 quod -i dicunt malivoli (maledici *A. cf. 2* iniquis, advorsarios).

b *in sermone forensi, iudiciali sim.*: α *de ipsis adversariis* (*praesentibus vel absentibus, v.* CIC. S. Rosc. 17 duo -i . . . T. Roscii, quorum alteri *absenti* Capitoni cognomen est, -e qui adest [*sc. in accusatorum subselliis*] Magnus vocatur): TRAG. inc. 59 (*Aiax in Vlixem*:) quod ni Palamedis . . . prudentia -ius percepset . . . audaciam (*cf.* Ov. met. 13, 11 sqq. [ille *35. 90,* hic *44*]. 13, 157 [*dicit Vlixes Aiacem, item 237*]). GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 6 -i pretia maxima ob tacendum accipiunt. CAEPIO or. frg. Char. gramm. p. 255, 8 B. (*cf.* p. 251, 14) cum ab -o *Scauro* viderem cotidio consiliis hosteis adiuvari. RHET. Her. 4, 31, 42 ('de adversario cum dicat') Plagioxiphus -e. 4, 35, 47 qui vestrum, iudices, nomen senatus diligit, hunc (*syn.*) oderit necesse est; petulantissime enim semper -e obpugnavit senatum *eqs.* (4, 45, 58. CIC. Verr. II 4, 57 de Verre . . . de Pisone . . . -e [*V.*] . . . ille [*P.*] . . . hic . . . ille. Rab. perd. 15 *de Labieno. al.*). *al.* CIC. Quinct. 19 -e vir optimus (*Naevius*) . . ., qui hunc (*Quinctium clientem*) in summas angustias adductum putaret (21. 30. S. Rosc. 18 *v. p. 510, 81.* CVRT. 8, 8, 1 sqq. QVINT. decl. 338 p. 332, 7. *cf.* CIC. Verr. II 4, 23 huc [*sc. in civitatem Mamertinam*] . . . apud -os *eqs.*). Verr. I 3 -ius *Verris* ingentes divitiae (*saepe. cf. plur. de eius partibus* 16. *al., de ipso et Apronio* II 3, 22, *filio* II 5, 81). II 2, 62 L. Metellus in provinciam profectus est; tum -i bene commendati cum Metello una proficiscuntur (*de Metello etiam* 2, 64). 3, 42 L. Hortensius pater -ius Q. Hortensi. 4, 33 -os fratres Cibyratas (*infra*: illorum [*opp.* -e *Verres*], *cf. 32* f. illi C.). 5, 79 vivum nescioquem -um producis (Sest. 68 Ligus -e nescioqui, additamentum inimicorum meorum. QVINT. decl. 293 p. 164, 15. *cf. p. 502, 30*). *et passim.* β *de rebus, quae ad adversarios vel litem pertinent* (*fere per compellationem sive apertam sive occultam*): L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 226 (*in Brutum oratorem*) quicquid est vocis ac linguae, omne in -um turpissimum calumniae quaestum contulisti (*cf.* APVL. apol. 1 -ae calumniae). RHET. Her. 4, 10, 14 -e *adversarius* clamare voce -a, quae perfacile cuivis rubores e⟨l⟩icere potest: '*eqs.*' 4, 37, 49 mihi cum -o . . . fuit amicitia, sed -a . . . amicitia *eqs.* 4, 41, 53 res -a (*sc. occisio*) bono nemini praeter -um fuit. CIC. inv. 1, 45 si vos me -uc eo tempore fecisse dicitis (*de crimine negato ut*: 1, 63 -a caedes. S. Rosc. 40 quae res . . . tantum -um furorem Sex. Roscio obiecit? 79 si ad hunc maleficium -ud pertinet. Cluent. 115 criminis [143 invidiosi. SEN. contr. 1, 1, 7 QVINT. decl. 259 p. 59, 5. *al.*]. *al.*). S. Rosc. 49 (*ad Erucium*) non tu in -o artificio accusatorio callidior es quam hic in suo (*cf.* Verr. II 5, 19 non utar -a accusatoria consuetudine . . ., ut *eqs.* Balb. 49 -a accusatio [Lig. 11 habet eam vim -a accusatio, . . . ut necetur *Ligarius*; . . . externi sunt -i mores, qui usque ad sanguinem incitari solent odio. APVL. apol. 44. 66]). 125 -a ipsa lege, quae de proscriptione est (Tull. 53 [48] -is l., quas recitasti. Verr. II 5, 45 antiquae sunt -ae l. et mortuae, quemadmodum tu [*Hortensi*] soles dicere, quae vetant *eqs.* SALL. or. Macri 19). 137 in -o bello (*sc. Sullano, quo -i locupletari voluerunt*). Verr. II 1, 89 -ae litterae *sc. maleficium Verris indicantes* (2, 176 [*173* eae l., quibus existimatio C. Verris laederetur]. 2, 178). 1, 149 -am diem *sc. a Verre praestitutam.* 2, 26 quae -a defensio est? (2, 27. *al.* QVINT. decl. 281 p. 145, 24). 3, 182 in . . . -a Sicilia (3, 212. *cf.* 5, 7 provincia [Flacc. 14]. Mur. 20 [*11* obiecta est . . . Asia] Asiam -am). 4, 151 tibi habe sane -am laudationem Mamertinorum (5, 58. *cf.* 5, 47 -ius legationis, quae ad tuam laudationem missa est [*antea*: ab -is ipsis Mamertinis tuis laudatoribus]). Caecin. 82 ad -um fundum (*al.*). *et passim.*

3 *per ironiam vel oxymoron de eis, quorum vituperatio ab ipso loquente aliena est*: a *vario usu*: CIC. p. red. in sen. 14 *Piso* habet . . . magistros non ex -is ineptis (*sc. quos ille ineptos esse iudicat, v. Sest. 23*), qui . . . de virtute disserunt . . ., sed eos, qui disputent horam nullam vacuam voluptate esse debere. de orat. 2, 145 (*Antonius*:) -am oscitantem . . . sapientiam (*sc. qua tu delectaris, v. 1, 199*) . . . otio concedamus . . . (*Crassus*:) me tamen -a oscitans sapientia . . . in libertatem vindicabit (*cf. p. 500, 10 sqq.*). fin. 3, 75 *sapiens necesse est* omnia -a nomina possideat, quae irrideri ab inperitis solent. Lael. 64 (*63* ubi eos inveniemus, qui honores . . . amicitiae non anteponant . . .?) ubi -um invenias, qui honorem amici anteponat suo? Att. 14, 14, 3 -os . . . tueamur (*sc. interfectores Caesaris, quos defendis tamquam a me reprehensos. cf.* 14, 20, 3 quod errare me putas, qui rem publicam putem pendere ⟨e⟩ Bruto, sic se res habet: . . . ab -o -isve servabitur). LIV. 6, 41, 8 parva sunt haec; sed parva -a non contemnendo maiores vestri maximam hanc rem fecerunt. CVRT. 4, 10, 34 (*precatio Darei*) -e tam iustus hostis, tam misericors victor (*sc. Alexander*). b *c. acerbitate de ipsa laude quasi inopinata*: CIC. Brut. 258 (*de laude locutionis Latinae*) mitto C. Laelium . . .: aetatis illius -a fuit laus tamquam innocentiae sic Latine loquendi. Att. 8, 11 D, 8 cum et illi cives optimi sint et ego ab -a laude non absim.

II *usu dilatato*: A *pertinet ad* **quaelibet**: **1** *memorata, sc. respectu alterius attenuato vel sublato, taedio fere omisso: usum priscae Latinitati, quantum videmus, vix familiarem (dub.* COMMENT. augur. *p. 497, 4, aliter in formula fetiali p. 499, 67) et ab exemplis p. 499, 48 sqq. positis tam derivandum quam distinguendum cum scriptoribus liberae rei publicae fere omnibus* (*contextu incerto* MESSALLA ausp. frg. Gell. 13, 14, 6 montem -um [*Gell. antea*: in eo monte]) *repudiasse videtur* CIC. *nisi forte explicatione addita l. 28* (*dub.* Sest. 57 socius . . . honorem -um [*'de quo dicentem paullo ante me audistis' Wesenberg*; societatis et amicitiae h. *Vahlen ex Schol. Bob.*]. *alia v. infra*). *exempla recentiora confidentius huc referre licet, etsi sunt, quae quodammodo notiones originarias retineant.*

a *simplici modo fere i. q. is: accedit enarratio e.g.* CIC. top. 96 (*de ambiguo, opposito, contrario*) -a (ita *var. l.*) sunt tria genera . . .: ambiguum, discrepantia . . ., scripta contraria. VARRO rust. 2, 1, 1 -a . . ., quae coeperat hic disserere, quae esset origo *eqs.* (*antea*: illa, ea). TERT. adv. Marc. 2, 5 p. 339, 24 -as species . . ., quae in dubium vocantur, bonitatem dico *eqs.* AVG. civ. 5, 13 p. 217, 15 D. pro -o uno vitio, id est amore laudis (*al. cf. p. 508, 2*). 11, 30 p. 504, 19 -ae duae partes, . . ., nona scilicet atque tertia. *cf. p. 505, 56 sqq. et* VLP. dig. 19, 1, 11, 18 (*ex Iuliano*) -as supra scriptas conventiones (CHIRON 169. 237). SERM. RevBén. 58, 1948 p. 57, 45 -a haec supradicta.

α *exempla generalia*: ① *varia* (*vetustiora artissime ab usu p. 499, 48 sqq. illustrato pendere apparet*): PLAVT. Cas. 53 (*interpol.?*) pater adlegavit vilicum, qui posceret sibi -anc uxorem *sc. puellam commemoratam* (*56* q. s. eam u. poscat; *syn.* ea *passim,* illa *61. usum a Plauto abhorrere vidit Bach l. c. 265*). CATO agr. 157, 2 uti cognoscas naturam earum *brassicarum,* prima est . . . altera est . . . et item est tertia, quae . . . acerrima omnium est -arum (Ov. ars 1, 341 fast. 1, 57 MANIL. 2, 691 SEN. contr. 2, 4 [12], 10 CELS. 1 praef. 20. *al. cf.* FRONTIN. aq. 128 universa. PLIN. paneg. 94, 2 cuncta). 157, 7 (*descripsit quosdam morbos*) brassica si uteris . . ., nihil -orum usu veniet morbis (*'aut delendum est* m. *aut* morborum *scribendum' Keil*). VERG. Aen. 9, 137 (139; *Turnus*:) coniuge praerepta . . . -e dolor. 11, 537 (*Diana*:) *Camilla* cara mihi ante alias; neque enim novos -e Dianae venit amor (*verba inde a* neque *incipientia reiecit Peerlkamp*). PRIAP. 63, 13 parum est (*eqs.*) . . . huc adde . . . accedit -is (*per variationem ut*: SEN. epist. 65, 5 aes . . . aes illud . . . statuae . . . statua -a. TERT. praescr. 33 l. 19 *Aeon* generat . . . Sensum et Veritatem; et hi . . . procreant . . . Sermonem et Vitam, dehinc et -i *eqs.* PS. TERT. haer. 1 p. 214, 22 [*cf. Iren. 1, 24, 3 = 1, 19, 1 H.*]). Ov. fast. 3, 436 (*de Veiove*) disce, quis -e deus. Pont. 4, 2, 32 (*de poesi*) hinc fructus adeo non cepimus ullos, principium nostri res sit ut -a mali (*cf. syn.* hic: VITR. 1, 6, 6 huius . . . gnomonis . . . -ius gnomonis. VAL. MAX. 9, 11 ext. 4 -a . . . his. CELS. 2, 2, 4 haec . . . -a. SEN. Phoen. 553 benef. 6, 30, 1. COLVM. 2, 10, 7 [*iuxta* eius]. *al. v. et p. 499, 51*). *al.* SEN. contr. 1, 7, 16 hoc colore . . . alio colore . . .; Latro totum se ab -is removit coloribus. 10, 5 (34), 9. VAL. MAX. 3, 2, 3 hactenus -ud (DARES prol. p. 1, 17 sed h. -a: nunc *eqs.*). 3, 8, 2 -a quidem severitatis, illa vero pietatis constantia admirabilis, quam *eqs.* (*opp.* ille *'praepar.' ut*: 5, 4, 3. 9, 7 Mil. Rom. 2. SEN. nat. 2, 37, 3 illam mediam inter -a exceptionem praeteris: *eqs. al. sim. opp.* hic: MACR. Sat. 1, 17, 61). *al.* CELS. 1 praef. 28 de -a re (*antea*: de his). 5, 28, 15D primum est multum ambulare atque exerceri; si quid -a prohibet, gestari. *al.* SCRIB. LARG. 180 *prodest* vinum et acetum . . . datum ex aqua mulsa cum rosa . . ., ita ut -a subinde cogantur reicere *aegroti. deinde passim.* ⓑ *in vitis describendis vel commentariis de ipsa persona tractata* (*cf. p. 509, 43 sqq. necnon* hic *vol. VI 3, 2719, 52 sqq.*): STAT. silv. 2, 1, 142 (*laudes Glauciae*) hunc nec . . . potuisset carpere Procne, nec *Medea* . . . durasset in iras, editus . . . nec si foret -e Creusa (hic *etiam 143. 144,* ille *148*). CAPITOL. Pius 3, 7 (*antea*: huius). SPART. Carac. 9, 11 (*antea*: hunc). PS. AVR. VICT. epit. 1, 3 sqq. (*promiscue c.* hic). *al.* SERV. Aen. 1, 148 -e (Virgilius *var. l.*) . . ., Tullius. 9, 501 hemistichium Ennii: nam sequentia -e mutavit; ille (*E.*) enim *eqs.* 12, 841. SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 14 -ius saeculare carmen. *al.*

β *excipit enuntiata secundaria* (*cf. p. 498, 47 sqq.*): ① *relativa sim.*: si quis, aliquis (*dub.* HOR. *p. 499, 53*): SEN. dial. 1, 3, 11 si quis fuerit, qui audeat dicere . . ., idem -e *eqs.* ITALA Iac. 3, 2 (Hier. epist. 57, 7, 7. *al., cf.* adv. Pelag. 3, 14. *al.* qui . . ., -e; *gr.* εἴ τις . . ., οὗτος, *Hier. epist. 50, 3, 4. al. et Vulg.* hic). IREN. *p. 512, 48.* CHIRON 755 quodquod iumentorum pravas facies afferunt . . . aut si

[*Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

qui ... pravitatem habent, -i *eqs.* (*Hippiatr. gr. I 78, 1 οἱ ἀλφόρυγχοι κτλ., οὗτοι*). CANON. Turner I 1, 2 p. 181 (*syn.* hic, tales hos). *al.* qui (*dub.* PROP. 4, 5, 58 [*Itali*, ipsius *codd.*]. Ov. trist. 3, 6 [7], 8; *potius demonstr.* Ov. *p. 499, 44 sq.*): TERT. fug. 14, 3 qui pati timet ...; at qui pati non timet, -e *eqs.* adv. Marc. 4, 1 p. 425, 14sq. ITALA Matth. 10, 22 (Tert. fug. 7, 2. *al.*) qui sustinuerit ..., -e salvabitur (*gr. ὁ δὲ ὑπομείνας ..., οὗτος, al. et Vulg.* hic). Marc. 12, 40 (cod. b *al.*) qui devorant panem ... orantes, -i *eqs.* (*gr. οἱ κατεσθίοντες ... καὶ ... προσευχόμενοι, οὗτοι, Vulg.* hi). Gal. 3, 7 (Tert. monog. 6, 2) qui ex fide, -i *eqs.* (*gr. οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι, Vulg.* q. ex f. sunt, hii). *al.* CYPR. epist. 71, 3 p. 773, 21 ut·non ... nostra amemus, sed quae ... suggeruntur ..., -a (ipsa *CH, edd. vet.*) potius nostra ducamus. HIER. in Is. 2, 2 p. 44A CANON. Turner II 1 p. 21. *al.* *cf.* quodquod *p. 504, 84 et* IREN. 4, 28, 2 (= 4, 44, 2 H.) quibuscumque ..., -i ... et quibuscumque ..., hi. ⓑ *interrog. indir.* (*usu collectivo*): GELL. 2, 21, 3 quid ἅμαξα esset, quid βοώτης (*eqs.*) ..., scite -a omnia ... dissereba⟨n⟩t *eruditi*. 4, 9, 12 cur 'ingeniosus' ..., cur etiam 'disciplinosus' ..., cur item 'facundiosa' ..., cur, inquam, -a omnia *eqs.* (*syn.* haec, *opp.* illis ..., quae supra posui).

γ additur nominibus vel pronominibus: ⓐ *inseruntur enuntiata* ('-e, qui ..., -e' *v. p. 512, 58; aliter etiam* CIC. dom. 109 -ius furor ..., qui, quae maiores ... tuta ... esse voluerunt, ea -e [*del. Karsten*] ... labefactavit. fin. 5, 71 ita ... parvae ... sunt -ae accessiones ..., ut, quemadmodum stellae ..., sic -ae *eqs.* [*v. Madvig ad l.*]): *relativa*: ITALA psalm. 117, 22 (Tert. adv. Marc. 4, 35 p. 543, 2. *al.*) lapis, quem reprobaverunt aedificantes, -e factus est in caput anguli (*gr. λίθον, ὃν ..., οὗτος, Vulg.* lapidem, quem ..., hic [*item Marc. 12, 10*]). CANON. Turner II 1 p. 20 presbyteri (*vel* -ros), qui immolaverunt ..., -os. ORIBAS. syn. 5, 29, 1 p. 67 (rec. Ab) is, qui ..., -e (*gr. aliter*). *coniecit Petschenig* AVG. (?) un. eccl. 12, 31 p. 270, 15. *comparativa* (*cf. l. 24*): AVSON. 406, 88 p. 242 P. ut ... avi ac patris decus ..., ut quondam ... Aenea satus ... miscuit, sic -e, qui natus tui, ... suescat *eqs.* (SALV. eccl. 1, 43 qui ..., sicut ... insani ..., sic -i *eqs.*). AVG. civ. 18, 10 p. 268, 18 D. Apollo ..., sicut ... Iuppiter, ita et -e. ⓑ *artiore conexu*: qui (...) -e (*cf. l. 22, 33 sq.; aliter in adnectendo altero membro* COMM. instr. 1, 29, 8 quicquid possides ipse nec -is adtendis): APVL. met. 9, 16, 1 de -o ..., quem ... formidulosum familiarem -um sortita es, qui *eqs.* (*ad geminationem cf. supra l. 22*). LAMPR. Comm. 13, 6 quae omnia -a ... sedata sunt. ARNOB. nat. 2, 31 quod -ud ut fiat (4, 5 [*infra*: quae ... haec, *v. vol. VI 3, 2743, 28*]). CE 623, 1 iacet hic talis, qui nunquam fraudibus -e laetatus *eqs.* *excipiuntur nomina*: ITALA psalm. 86, 4 (Tert. adv. Marc. 4, 13 p. 458, 16) allophyli et Tyrus et populus Aethiopum, -i fuerunt illic (*Vulg. et Psalt. Rom.* hii, HIER. psalt. sec. Hebr. -e natus est ibi). VVLG. I par. 1, 27 Abram, -e est Abraham. POMP. gramm. V 294, 2 pleonasmos perissologia (*eqs.*) ..., -i tropi de se pendent.

δ in appositione: APVL. apol. 9 apud Graecos Teius (*eqs.*) ... cum aliis innumeris ..., apud nos vero Aedituus (*eqs.*) ..., -i quoque cum aliis innumeris. FILASTR. 45, 3 *Marcion* Cerdonis ... firmabat mendacium, et -e similiter unum deum bonum et unum malum adnuntians (55, 4 negant ..., et -i vanitatibus servientes). *huc fortasse*: CE 1345 (= INSCR. christ. Diehl 3429; *a. 392*), 2 ⟨App⟩ias hoc tegitur ... sepulcro, ⟨fle⟩bilis haec suboli, ⟨fl⟩ebilis -a viro (*fere i. q. 'et suboli et viro', sed cf. p. 509, 43 sqq.*).

b *membris binis vel pluribus distinctis refertur ad singula: minus audacter hic illic ita, ut explicando illustretur, e. g.* SEN. benef. 4, 29, 3 in -is, de quibus loquebamur ([*infra*: illa]. epist. 111, 4 paulo ante. *cf.* nat. 2, 30, 4 corpora ... nubem ... illa *nubes* ... -a quae dixi. COLVM. 2, 9, 2 hanc *mensuram* ... praeceptis ... ne -am quidem, quam praediximus, mensuram). nat. 6, 32, 9 (*de terrae motu sim.*) ipse te cohortare ... contra metum mortis: ... hic omnia -a dilatat, terrarum motus et fulmina (*cf.* TERT. adv. Val. 8 p. 186, 14 [*de tetradibus eqs., deinde de numero tricenario*] -orum ... numerorum, quaternarii [*eqs.*] ... in tricenario). *cf. p. 504, 27 sqq. et* SEN. dial. 2, 6, 8 -a ...; illa, quae *eqs.* epist. 117, 19 -a ...; haec vero, de quibus paulo ante dicebam (*sim.* GELL. 2, 7, 9 [*tribus sententiis enumeratis*] -am sententiam [*tertiam, syn.* haec] ... illa, quam primo in loco diximus ... media). *distinctione minus manifesta* (*fere syn.*): VAL. MAX. 4, 3, 6 (*Cineas narrat praecepta Epicuri*) eam vocem ... -am sapientiam. FRONTIN. aq. 89 haec ... natura ... -ud incommodum (GELL. 18, 2, 16. 20, 1, 10 CYPR. eleem. 12 p. 382, 22. AVG. conf. 1, 16, 26 per hanc turpitudinem verba -a ... per haec verba turpitudo -a. *al. cf.* VLP. dig. 1, 16, 4, 5 consuetudinem -am et huiusmodi praerogativas). GELL. 1, 23, 11 (*ex Catone*) illa mulierum intemperies ... postulatio -aec. *hinc arcenda sunt exempla p. 498, 15. 20. 24. 503, 37. 504, 77 posita. ceterum vis dehonestandi sub IB illustrata servatur locis velut* CIC. Brut. 43 sic Clitarchus sic Stratocles ... Thucydides ... -i (*Cl. et Str., quorum mos rhetoricus et tragicus deinde deridetur*). off. 3, 102 (*de Regulo cruciato*) an *timuit*, ne turpiter faceret? ... non ... tantum mali turpitudo -a habebat, quantum ille cruciatus. ATT. Cic. Att. 9, 10, 4 Cn. (*Pompeius*) ... illius (*Caesaris*) ... -e (*P.*). SEN. dial. 10, 7, 4 *opp.* his (epist. 114, 7. 120, 21 [multi *pro* -i *Axelson*]). epist. 45, 1 qui ... pervenire vult, unam sequatur viam, non per multas vagetur: non ire -uc, sed errare est (*cf. p. 502, 75*). *al.*

α spectat ad membra posteriora: ⓘ *iuxta* ille (*excerpentium verba esse videntur* CIC. ac. frg. 20 [Aug. c. acad. 3, 7, 16, *ubi multa a sermone Tulliano abhorrere constat*]. CAES. anal. frg. Pomp. gramm. V 144, 21 [*'verba non ipsius Caesaris sunt' Funaioli; cf.* POMP. *ad l.*]. PAVL. FEST. p. 82; *dubitare licet de* CIC. orat. 205 [his *Lambinus; non apta sunt, quae Jahn-Kroll afferunt*]): SEN. nat. 2, 12, 1 fulguratio ostendit ignem, fulminatio emittit; illa ... comminatio est ... sine ictu, -a iaculatio cum ictu. TER. MAVR. 1398 τρίβραχυν ...; ... huic adversus ibit qui tribus longis patet: hunc molossum nominarunt, hunc et ἵππειον vocant; temporum tria ille habebit, -e duplo tenditur (*syn. ut*: TERT. monog. 1, 3. *al.* ARNOB. nat. 7, 16 in illis ... in his ... -a ... illa [*per chiasmum ut*: PACIAN. epist. 1, 4 p. 11 illud ... -ud ...; hoc ... inde. AMM. 16, 12, 47]. PEREGR. Aeth. 3, 8. HEGES. 5, 53, 1 p. 410, 21 ortus ... occasus ... illos *nascentes* ... hos *morientes* ... illorum ... -orum. *al.*). 1668. MARCELL. dig. 37, 15, 3 plurimum interesse, a suo servo quis ... acceptis nummis dederit libertatem, an ab eo servo, qui cum esset alienus in fidem eius devenit; etenim ille (*qui a suo accepit*) ..., -e (*qui ab alieno accepit*) *eqs.* VLP. dig. 4, 3, 1 pr. dolosos, qui aliis offuerunt ... illis ... -is. TERT. apol. 45, 2 tanta est prudentia ... quanta auctoritas ...; tam illa falli facilis quam -a contemni (*item in comparatione* [*contra v. infra l. 54*]: anim. 33, 10 magis scelesti quam sancti ... illi ... -i. HEGES. 4, 18 p. 269, 18. *al.*). adv. Marc. 3, 4 p. 381, 2 illum quidem ... -um vero (VIRG. gramm. epit. 4 p. 17, 8). monog. 2, 4 *Christus* habere se dixit (*Ioh. 16, 12*) et alia multa, quae a paraclito edocerentur, non minus -is (*sc. apud quos paraclitus dicet*) onerosa quam illis *eqs. et saepe.* FIRMIL. Cypr. epist. 75, 9 p. 816, 14. PANEG. 7, 13, 3 Maximiano ... Constantinus ... ille ... -e (ille *A*). AVIEN. Arat. 1237 aurigam ... capra ... haedive ... -a ... illum. FVLG. aet. mund. p. 140, 17 illis ... illo ...; illis ... -o (*syn. ut*: AVG. c. Emer. 11 p. 195, 21 [-um *edd. vet., sed cf. infra l. 81*]). PELAG. in Rom. 14, 3 'qui non manducat, manducantem non iudicet': ... illi (*non manducantes*) -os (*manducantes*; illos *var. l.*). *al.* *in formis ternorum aut quaternorum membrorum* (*cf. p. 505, 66*): TERT. anim. 16, 3 rationale *genus* ... indignativum ... concupiscentivum ... illud quidem (*indign.*) ... -ud vero (*concup.*) ... rationale porro. AVSON. 419, 19 p. 358 P. Menelaus ... ductor Ithacensius ... Nestor ... ille (*M.*) ... ille (*Vlixes*) ... -e (*N.*). AVG. civ. 22, 6 p. 562, 24 D. Roma conditorem suum ... haec autem Hierusalem ... Christum ... illa illum (*Roma Romulum*) ... -a -um (*Hierusalem Christum*). ⓑ *iuxta* hic: *v. vol. VI 3, 2717, 75 sqq.* ⓒ *respondent variae voces*: COLVM. 9, 14, 12 Hipparchi ... Eudoxi ... -a (*sc. Eudoxi*) *opinio* ... Hipparchi subtilitas (*altero membro repetito ut*: GAIVS inst. 4, 177 si iniuriarum agatur et si ... et si ...; sed adversus iniuriarum quidem actionem ..., adversus vero duas -as. VLP. dig. 26, 10, 7, 1. *cf.* AVG. conf. 12, 15, 20). VLP. dig. 27, 8, 2 alterum ... alterum ... tutor -e ... contutore. TERT. anim. 25, 9 (*opp.* pristina). CASSIAN. c. Nest. 4, 9, 7 (*opp.* superior). ⓓ *solum ponitur* (*exempla significantiora*): Ov. fast. 1, 224 nos quoque templa iuvant, quamvis antiqua probemus, aurea: maiestas convenit -a (*UB*, ipsa *cett.*; -a *sc. 'templi aurei', ni fallimur*) deo. PLIN. nat. 22, 117 nec huius *cerae* ... sicut nec ceterorum *remediorum* ... -a. FLOR. epit. 3, 21, 25. *al.*

β spectat ad membra priora (*fere i. q.* ille, *etsi apud scriptores idoneos ea potissimum significari solent, quae animo proxima sunt* [*in comparatione l. 66 sq. p. 507, 16 sq. 26 sqq., contra v. supra l. 21; membris per chiasmum mutatis* MART. epigr. 16b, 4]; *dub.* CIC. de orat. 1, 55 [ipsi *Kayser, syn.* illis]): ⓘ *iuxta* hic: VARRO rust. 3, 3, 4 (*v. vol. VI 3, 2717, 71*). QVINT. inst. 9, 2, 40 quem locum (*sc. sub oculos subiectionem*) ... subiecimus evidentiae; Celsus hoc nomen -i figurae dedit. 12, 10, 21 quis erit hic Atticus? sit Lysias: hunc enim amplectuntur amatores -ius nominis modum (*i. normam*). *al.* PLIN. epist. 3, 5, 17. 9, 26, 10. AVSON. 286, 5 p. 145 P. (*v. vol. VI 3, 2718, 21*). HIL. AREL. vita Honorat. 18 l. 18 (*ad p. 507, 51?*) ille ab alio laesus est; ... hic (*laedens*) ... -e (*laesus*; hic *codd. Lerinenses*) ... hic (*laesus*) ... hic (*laedens*). ⓑ *iuxta* ille: *more supra l. 53 illustrato*: SEN. dial. 5, 25, 4 plus mihi nocitura est ira quam iniuria: ... illius (*iniuriae*) modus certus est, -a (*ira*) quo usque me latura sit, dubium est (*in comparatione ut*: TERT. ieiun. 6 p. 281, 19 'quid tu Helia hic?' multo amicior -a vox quam 'Adam ubi es?' illa ... -a. HEGES. 4, 7 p. 253, 4 *syn.* hos. *al.*). 5, 32, 2 (*de peccato servi*) nunc ex imperio irae loquemur; cum illa abierit, tunc videbimus, quanto -a lis aestumanda sit. *al.* LVCAN. 9, 417 (*quaeritur, an Africa pars Europae sit*) a Gadibus Europa fugit Libyen ...; sed maior in unam orbis abit Asiam; ... -ae (*E. et L.*) ... illa (*A.*). TERT. praescr. 30 l. 51 agnosco ... virtutem eorum (*haereticorum*), qua apostolos ... aemulantur: illi *apostoli* ... -i *haeretici* (*de recentioribus ut*: OPTAT. 3, 7 p. 88, 1 Macarium ... quinquaginta et quadringentos *ab Helia occisos* ... illos ... -os *a Macario occisos*. AVG. civ. 13, 4 p. 561, 28 D. *al.*). AMBR. obit. Valent. 21. HIER. in Is. 1, 1 p. 22C Amos ... pater Isaiae non ... tertius duodecim prophetarum est ... -e ... ille *eqs.* (PELAG. in I Cor. 1, 2 qui ... non qui ... -os ... illos. AVG. civ. 3, 25 p. 137, 5 D.). AVG. adv. Don. 6, 8 p. 106, 1 non habent boni cum malis partem ... illi (-i *Migne, sed cf. supra l. 29*) sociantur, illi dissociantur, -i consonant, illi dissonant *eqs.* *al.* *exempla vel audaciora vel liberiora* (*more minus definito, cf. p. 507, 51 sqq.*): PANEG. 2, 41, 3 lux amori, interitus horrori est, sed quatenus aut -a optari potest aut ille

[*Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vitari. 2, 40, 2 (*aguntur partes virtutum et fortunae*) -a pars . . . illa (*infra*: uni . . . alteri). Capitol. Max. Balb. 7, 7 (*descripsit Maximum, deinde Balbinum*) alterum (*M.*) severum, clementem alterum (*B.*), bonum illum (*B.*), -um (*M.*) constantem, illum (*M.*) nihil largientem, hunc (*B.*) afluentem copiis omnibus (*pronominibus neglegentius variatis ut*: Heges. 5, 22, 1 p. 352, 11 [*de Iechonia et Sedecia*] hic *S.* . . . ille *I.* . . . -e *I.* . . . ille *S.* Favst. Rei. grat. 2, 10 p. 89, 4 [*nisi ordo verborum turbatus est*]). Ambr. epist. 63, 71 clericorum officia et monachorum instituta: -a . . . illa . . .; haec . . . illa *eqs.* (*syn. ut*: Heges. 3, 9, 3 p. 202, 3 [*cf. gr. 3, 153* τοὺς μὲν . . . τοὺς δέ]). Prvd. ham. 665 labi hominis, servare dei est, meritis perit -e, ille abolet pereuntis opus *eqs.* Avg. enchir. 29, 111 Cod. Theod. 16, 2, 27, 1 Alc. Avit. hom. 7 p. 115, 8. Anth. 794, 14 (*med. aevi?*) Thersiten . . . Oresten . . . -e . . . ille (ille . . . -e *F*).
(iii) *respondentibus variis vocibus*: Sen. benef. 7, 32, 1 huic *ingrato* ipsi beneficium dabo iterum . . .; perit mihi beneficium, -e hominibus. Tert. adv. Marc. 4, 23 p. 498, 9 ille (*deus Marcionis*) saevior habendus Aegyptio rege; nam Pharao . . ., -e. Ps. Tert. haer. 4 p. 221, 15 Ptolomaeus et Secundus . . . cum Valentino . . . Valentinus . . . -i *eqs.* Vlp. dig. 37, 8, 1, 16 (*sed v. Mommsen ad l.*). (iv) *solum ponitur*: Val. Max. 4, 1, 2 (*de cunctatione Camilli*) magnificus Camilli Veientanus triumphus, egregia Gallica victoria, sed -a cunctatio longe admirabilior. 5, 1, 11 (*de dicto Antonii*) eius victoriam Philippii campi libenter viderunt, sed ne -a quidem . . . verba inviti audierunt. Cels. 1 praef. 65 communia . . . singulis . . . communia -a. Sen. benef. 7, 10, 2. epist. 40, 6 (*de oratione perturbata*) quemadmodum per proclive currentium . . . gradus . . . effertur: sic -a dicendi celeritas *eqs.* (*in comparatione ut*: Sil. 15, 73 mortalibus . . . quantum caelicolae, tantumdem animalibus -i *mortales* praecellunt. Apvl. Socr. 18. *al. cf. p. 506, 54*). Vlp. dig. 1, 9, 7, 1 nec . . . senatoris filius dicetur is, cuius pater senatu motus est antequam -e (ipse *coni. Mommsen*) nasceretur. 27, 9, 5, 14 haec praedia vendere et vel alia comparare vel certe -is carere. 38, 14, 1, 1. Tert. idol. 7 p. 36, 21 (*de Christianis idololatris*) semel Iudaei Christo manus intulerunt, -i quotidie corpus eius lacessunt. *saepius. repetitur relatione mutata*: Argvm. Plaut. Trin. 5 Charmides . . . Callicli . . . -oc (*Charm.*) . . . filius . . . Callicles . . . -ius (*filii*).

γ *duplicatur*: Pomp. gramm. V 115, 21 (*de syllabis brevibus et longis*) ergo -ae erunt syllabae breves, -ae longae (*differentia denuo explicatur*). 129, 17. 18.

2 *indefinita* (*c. vi disiungendi; cf. vol. VI 3, 2735, 31 sqq.*): **a** *formae plurium membrorum* (*hic illic ita, ut bina paria comprehendantur*): Varro Men. 358 equi colore dispares item nati hic badius, -e gilvus, ille murinus (Tert. adv. Val. 39 p. 211, 19 [*seq.* alii . . . sunt qui. *cf. Iren. 1, 12, 4 = 1, 6, 3 H.*]. Paneg. 2, 36, 2 [*1* alii . . . alii]. Pacian. epist. 3, 25 p. 94 [*antea*: pars illa . . . -a . . ., nonnulla . . . aliqua *eqs. infra*: haec . . . haec]. *al.*). Apvl. met. 11, 5, 3 Iunonem alii, Bellonam alii, Hecatam -i, Rhamnusiam illi *te appellant* (Hier. epist. 60, 18, 2 [*ibid.* hic . . . ibi]). Itala Is. 49, 12 (Tert. adv. Marc. 4, 13 p. 458, 21) ecce -i veniunt de longinquo, -i autem . . ., alii autem (*gr.* οὗτοι . . . οὗτοι . . . ἄλλοι, Vvlg. -i . . . illi . . . -i). Hier. epist. 51, 7, 2 (*Epiphan.*) quidam . . . alii (*ter*) . . . -i . . . hi (illi *BS. infra*: haec vel illa). *al.*
b *formae bimembres* (*cf. p. 506, 63. 83 sqq.*): Gell. 17, 12, 4 (*ex Favorino*) eo versu (*Hes. op. 825* ἄλλοτε . . . ἄλλοτε) significatur non omni die bene esse posse, sed -o bene atque alio male (Apvl. met. 10, 4, 5 modo -ud modo aliud). Arnob. nat. 2, 31 -e . . . alter. Itin. Anton. Plac. rec. A 12 p. 168, 9 in -a vel in illa ripa Iordanis (Avson. 363, 17 p. 91 P. Prvd. tituli 168 duo discordant . . . hinc inde latrones . . .: negat ille deum, fert -e coronam [*sim.* Sedvl. carm. pasch. 5, 229, *cf.* op. pasch. 5, 18 p. 290, 6]. Avg. civ. 2, 11 p. 66, 12 D. [*ex Labeone*] illis illa, -is -a. *al.*). *per variationem*: Avg. serm. coll. Morin p. 632, 31 vides discordes? . . . loquere bona huic de illo et illi de -o (Theod. Mops. in psalm. 11, 3 p. 70, 30 tam hic ad illum quam ille ad -um).

3 *sequentia* (*aliter p. 498, 27 sqq. 511, 59 sqq.* [*vix recte multa huc trahit Keller l. c.*]): **a** *inducitur quilibet contextus* (Plavt. Men. 536 -uc *vice sententiae positum ad sequentia spectare negaverim; aetatis incertae sunt* Pavl. Fest. p. 3. 127): α *vario usu*: Scrib. Larg. 52 pastillus -e . . . dandus est . . .; recipit autem haec: *eqs.* (*Marcell. med. 10, 23* infra scriptus . . ., qui r. h. *cf.* Pelagon. 450 -am potionem, quae infra scripta est . . .; itaque *eqs.*). Apvl. apol. 16 mihi -ud crede, . . . inviseres. met. 6, 16, 3 adhuc -ud . . . ministrare debebis: sume *eqs.* 11, 5, 4. Socr. 23 p. 175 haec . . . aliena sunt . . .; ⟨nec⟩ magis -a adnumero: validus est' (*cf.* Tert. nat. 1, 14, 1 sub -a proscriptione: 'Onocoetes' [*apol. 16, 12* cum eiusmodi inscriptione]. Vlp. dig. 45, 1, 38 pr. stipulatio -a: habere licere spondes?' Marcian. dig. 48, 8, 3, 2. Firm. err. 24, 8 [*iuxta* hic *ut* Macr. Sat. 3, 20, 7]. *al. aliter p. 498, 42. 502, 34. 83. 508, 52*). Call. dig. 48, 19, 28 pr. capitalium poenarum -i gradus sunt: summum supplicium esse videtur *eqs.* Vlp. dig. 2, 15, 8, 8 de -is quaeri: in primis de causa . . ., dein de modo, tertio de persona (*cf.* Filastr. 140, 2 dies . . . -i statuti sunt quattuor: primum . . ., deinde . . ., ⟨post⟩ . . ., in fine). Itala gen. 40, 18 (Wirc.) -a est interpraetatio eius *somnii*: *eqs.* (*Vulg.* haec). lev. 11, 13 (Monac.) -a abominabimini . . .: aquilam *eqs.* (*Vulg.* haec sunt). *al.* Chiron 179 -is signis ([*Veg. mulom. 1, 7, 1* huiusmodi . . . argumento]. Veg. mulom. 2, 106, 1 [*Chiron 357* haec]. *al.*). Hier. tract. in psalm. I p. 44, 7 -e versus . . ., -e autem qui sequitur. *et saepius.* β *c. copula*: Apvl. met. 5, 6, 8 -ud etiam meis precibus . . . largire et . . . praecipe *eqs.* γ *c. explicatione*: Pomp. gramm. V 102, 26 -ae tres potestates . . ., id est ut . . . ut . . . ut (*aliter p. 504, 32*).

b *inducuntur enuntiata secundaria*: α *relativa* (*vi mere determinativa* [*potius per enarrationem supra passim, abundanter p. 498, 48* -uc quod], *bona aetate fere c. emphasi quadam; seq. coniunctivus l. 21*): Sen. epist. 117, 21 dic . . ., quomodo -as calamitates removeam, quae ad me inruperunt, quomodo illas, ad quas ego inrupi. Lvcan. 7, 632 non -as habuit pugnae Pharsalia partes, quas aliae clades: illic per fata virorum, per populos hic Roma perit *eqs.* 10, 338 *Pothinus Pompeio interfecto* dignatur viles -o quoque sanguine dextras, quo fortuna parat . . . perfundere patres (*sc. Caesaris*). Qvint. decl. 279 p. 137, 8 non est -ud turpe, quod lex permittit (*cf. p. 136, 24* hoc, quod. *136, 28* id . . ., quod). Gell. 20, 2, 2 quid -uc . . . sit, quo siticines cantant. Vlp. dig. 8, 4, 6 pr. si quis duas aedes habeat et alteras tradat, potest legem traditioni dicere, ut vel -ae, quae non traduntur, servae sint his, quae traduntur. Pavl. dig. 37, 10, 6 sicuti de bonis paternis emancipato cavetur, ita de -is, quae ipsi confert, cavendum est (*Bas. schol.* περὶ συνεισφερομένων αὐτῷ παρὰ τοῦ ἐμαγκιπάτου). Itala II Cor. 11, 4 (Tycon. reg. 1 p. 5, 2) -e qui venit (*gr.* ὁ ἐρχόμενος, *Vulg.* is, q. v.). Ivl. Val. 2, 35 p. 106, 12 diis -a sententia est, quam exsequi mortalibus sit necesse. Rvfin. Adamant. 1, 10 p. 25, 3 -i . . ., qui . . . mittebantur (*gr.* οἱ . . . πεμπόμενοι. *infra*: illi . . ., qui . . . ab his, qui . . . eos, qui). Caes. Arel. serm. 1, 12 p. 10, 7 non deus -a requiret a nobis, quae (quod *Malnory e cod. Paris.*) implere non possumus. *al. cf. infra l. 48 et* Ivl. Val. 2, 1 p. 67, 3 cuncta -a, quaeque hominibus divinitus praenoscuntur. Cassiod. var. 12, 16, 1 diligenda sunt -a, unde res publica videtur esse firmissima. β *a coniunctione incipientia*: Lvcan. 3, 324 sit mens -a quidem cunctis, ut vestra recusent fata *eqs.* (Mart. 8, 43, 3 Qvint. inst. 8, 2, 21 Apvl. met. 8, 10, 2. Gaivs epit. 2, 5, 2 -o ordine . . ., ut [*inst. 2, 201* hoc modo]. 2, 5, 5 -a [illa *H*] distantia est, ut [*inst. 2, 205* illa differentia . . ., quod]. *al.*). Qvint. inst. 2, 12, 5 adfert et -a res opinionem, quia *eqs.* (Greg. M. in Ezech. 1, 1, 17 -a distantia est, q.). Scaev. dig. 28, 2, 29, 8 -is casibus, si *eqs.* Apvl. flor. 16 p. 72 nemo me . . . velit in -o vituperare, quod *eqs.* (met. 9, 15, 6 Firmil. Cypr. epist. 75, 2 p. 811, 3. Heges. 4, 29, 2 p. 289, 3 et illud . . ., q. . . ., et -ud . . ., q. *al.*). Tert. paenit. 1, 4 quam . . . inrationabiliter deversentur *infideles*, vel uno -o satis erit expedire, cum . . . adhibent (Avg. mag. 3, 5 -ae tres syllabae . . ., c. dicitur 'paries'). *cf. l. 27 sq.* γ *alia*: Sen. epist. 58, 32 de -o feremus sententiam, an oporteat *eqs.* ([*33* de hoc . . . quaeremus, . . . utrum *eqs.*]. *c. interrog. indir. ut*: Gell. 18, 2, 11 quaestio -aec fuit, quam ob causam *eqs.* [*9* hoc quaesitum est, in quibus verbis *eqs.*; *sim. 12 et 14*]. Apvl. met. 6, 8, 6). Fronto p. 3, 6 v. d. H. (= p. 5 N.) crede -ud mihi, tanta me laetitia perfusum *eqs.* (*c. acc. c. inf. ut*: Apvl. met. 3, 23, 3. *al.* Pallad. 12, 17, 1 Ps. Sen. epist. Paul. 7). Gell. 18, 12 tit. morem -um veteribus nostris fuisse verba patiendi mutare *eqs.* *more inaequali*: Lvcan. 9, 508 quanto poena tu dignior -a es, qui populo sitiente bibas (*relat. pro fin., v. Housman ad l.*).

4 *cognita, nota*: **a** *in inducendis dictis vulgatis* (*aliter p. 502, 34. 83. 507, 71*): Cic. fin. 5, 49 Homerus . . . in iis, quae de Sirenum cantibus finxerit . . .; verti . . . -um ipsum locum: '*eqs.*' Sen. epist. 108, 26 inhaereat -ud animo . . .: '*eqs.*' (*locus Vergilianus*). Gell. 2, 22, 24 versum -um proverbialem . . .: *eqs.*' *al.* **b** *c. vi elativa* (*aliter p. 504, 9. 511, 27; contextu dubio*: Fronto p. 98, 8 v. d. H. [= p. 37 N.] lineam -am famosam atque celebratam): Sen. dial. 6, 20, 4 Gnaeum Pompeium, decus -ud firmamentumque imperii.

B *pertinet ad* **primam personam** ('-e meus, noster' *v. p. 512, 27 sqq.*). *usus, quantum videmus, a prisca Latinitate alienus derivandus est ab exemplis p. 499, 5 sqq. 502, 48 sqq. allatis, cf. quae illic et infra l. 65 sqq. p. 509, 31 sqq. 52. 80 sqq. monuimus; etsi quaedam in ambiguo relinquuntur, meram notionem q. e. 'hic' aevo imperatorio magis magisque convaluisse apparet.*

1 *vi locali*: **a** *de quibuslibet proximis*: α *generatim*: ① *de mundo et mundanis, terrenis, humanis* (*servata adhuc compellatione e. g.* Sen. benef. 4, 23, 3 adspice -a [vel astra *s. s.* N^3] tanto superne coetu labentia [*infra*: -a„ quae tu . . . consideras]; *maxime apud christianos accedit color ille dehonestandi q. e. caducus, transitorius sim., cf. p. 502, 33. al., praeterea usum temporalem p. 509, 79 sqq. et exemplum ambiguum* Cassiod. Didym. in I Ioh. 3, 5/7 p. 36, 19 si . . . extra -os, qui nunc sunt, novi caeli et nova terra erunt): Cic. Tim. 18 ille *deus*, qui -a iunxit et condidit (*gr.* ὁ συνθείς *tantum, cf. 9* haec. *item n. pl.* Manil. 1, 494). Sen. Herc. f. 1258 cur animam in -a luce detineam amplius . . ., nihil est (Herc. O. 970. Apvl. met. 2, 5, 4 mundi sideralis. 6, 20, 5 candida. *al. cf. p. 510, 3*). dial. 5, 42, 2 non capiunt res -ae iacturam ('*sc. humanae*' *Hermes in schedis*). 8, 5, 5 *inquiritur*, unde -a sidera (*del. Haase, Madvig*) exierint, quis fuerit universi status *eqs.* (*cf.* epist. 36, 11 stellarum -e discursus [*antea*: in hoc mundo]. Apvl. met. 6, 19, 6 -um caelestium siderum . . . chorum. *al.*). nat. 6, 2, 7 humus. epist. 65, 19 quis sit -ius artifex mundi (Tert. nat. 2, 3, 4. cult. fem. 2, 9 l. 27 *apostolus* nos uti monet m. -o [*affert I Cor. 7, 31* m. huius]. *al.* Cypr. Demetr. 19 p. 364, 23 in -o . . . m. et carne hac. *et passim, cf. p. 510, 59. per enallagen e. g.* Cypr. mortal. 3 p. 299, 6 de -is mundi turbinibus [patient. 21 p. 412, 17]). 65, 22 caro -a ([*seq.*

[Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

huius corpusculi. *cf. 21*]. TERT. resurr. 49 *v. p. 510, 27* [*cf.* 35 p. 76, 10 -am struem carnis]. uxor. 2, 3 l. 12. *al.*). 107, 10 moles (MIN. FEL. 11, 1. 34, 5 TERT. apol. 17, 1. *al.*). APVL. flor. 2 p. 7 optutum -um terrenum ... et hebetem (*cf. infra l. 68 sq. et* AVG. conf. 3, 6, 10 -um solem saltem -is oculis verum [10, 34, 51 voluptas o. -orum carnis meae. *al.*]). mund. 24 orbem (*antea*: mundum, *gr.* τόνδε τὸν κόσμον. *cf.* MIN. FEL. 32, 7 -am orbis provinciam). TERT. anim. 18, 3 *Plato ideas vult esse* exempla ... naturalium -orum manifestorum. adv. Marc. 1, 16 p. 311, 17 conditionis universitas -a (ARNOB. nat. 2, 52). resurr. 5 p. 31, 11 futtile et frivolum -ud corpusculum (*cf.* ITALA II Cor. 5, 4 [Tert. adv. Marc. 5, 12 p. 616, 4. *al.*] in -o tabernaculo corporis [*Vulg.* hoc]. HEGES. 5, 53, 1 p. 409, 27 cum -o mortali corpore [*saepe*]). ITALA I Cor. 15, 53 (Tert. adv. Marc. 5, 12 p. 616, 16. *al.*) corruptivum -ud ... et mortale -ud (*Vulg.* hoc). IVVENC. 4, 500 spiritus -e viget, sed corpus debile labat (τὸ πνεῦμα *Matth. 26, 41 Marc. 14, 38*). AMBR. symb. 7 mercium -arum negotiatores (*cf.* AVG. civ. 20, 2 p. 408, 2 D. transitoria bona -a atque terrena). *et saepe.* *pressius de inferiore parte caeli*: APVL. flor. 2 p. 7 -ud spatium, qua pluitur *eqs.* (Socr. 6 p. 132 aeris). AVG. civ. 20, 18 p. 447, 22 D. -os aerios *caelos* (*infra*: -os imos, non illos supremos [20, 24 p. 468, 20]). Ⓑ *de variis locis*: LVCAN. 5, 351 (*verba Caesaris*) sunt -a ... curae castra deis. CALP. ecl. 7, 43 (*Romae senex ad pastorem*:) ego ... -a factus in urbe senex (ipsa *Friesemann, sed cf.* MIN. FEL. 25, 8 PANEG. 9, 3, 2. *al.*). STAT. Theb. 1, 506 (*Adrastus ad Noctem*:) te domus -a colet (7, 200 silv. 3, 1, 96. *cf. l. 41*). IVV. 6, 295 fluxit ad -os (Indos, Histros *var. ll.*) et Sybaris colles (*sc. Romae, cf. 9, 131* his collibus). DECL. in Catil. 82 -is ... penatibus atque -i ... patriae. APVL. met. 6, 3, 2 (*Ceres ad Psychen*:) decede ... -is aedibus. TERT. nat. 1, 14, 1 (= apol. 16, 12) in -a civitate (resurr. 42 p. 87, 24. ITALA act. 4, 27 [Tert. bapt. 7. *al.* = VVLG.; *cod. d al.* hac]. CIL XI 2834 *a. 376. al.*). PANEG. 9, 1, 1. *al.*

β speciatim in tit. sepulcr. (*v.* hic *vol. VI 3, 2702, 77 sqq.; compellatur mors l. 46, ceterum verba primitus fere ad aspicientes vel legentes facta esse videntur, cf. l. 39. 45*): Ⓘ *de sepulcro sim.*: MART. 1, 116, 6 hoc nemus ...; hoc ... sepulchro, hoc ...; si cupit hunc aliquis, moneo, ne speret agellum: perpetuo dominis serviet -e suis. 6, 76, 4 hic situs est Fuscus; ... non timet hostiles iam lapis -e minas (10, 61, 6. CE 556, 2 [*s. III*]. 822, 2 CIL VI 29832). AVSON. 240, 1 p. 80 P. hic Priami non est tumulus nec condor in -a sede. CE 682, 3 (*a. 403*) Felicitas -o clauditur *tumulo* (2 hic. 1943, 7 [*s. III*] tumulum qui perlegis -um ['*melius erat* titulum' *Lommatzsch, v. p. 499, 68*]). 1619, 1 (*a. 380*) domum (*cf. l. 24*). CIL VI 26218, 8 memoriam. VIII 646, 12 in ... -o patris opere iuvenis ... quiescit. INSCR. christ. Diehl 3852 sepulcrom (3855 *bis*). 3866 locum -um, ubi requiesco (*al.*). Ⓘⓘ *de sepultis* (*cf. p. 505, 41. 53 et ad ipsum genus laudandi p. 504, 69 sqq.*): CE 756, 10 (*1* aspicite venientes hic mea membra sepulta) cineres -i ... resurgent. 1385, 2 (*a. 564/5; ad mortem*:) caelestia regna -e videt, cuius membra sepulta p⟨remis⟩. 1535 A, 4 parvulus -e puer (8 -e Pius. *cf. 7* hic). 1571, 1 dis manibus -is. CIL III 14314 -a ⟨corpora nos⟩tra.

b *de variis ipsius loquentis propriis*: PRIAP. 56, 3 quid -a lignum est, quae me terribilem facit videri? (*sc. mentula, v.* hic *vol. VI 3, 2742, 14 et de rebus obscaenis p. 503, 12. cf.* 85 [Verg. 2], 21 -a mentula [*quam viatori paratam esse v. 18 contextu dubio dixerat*]). Ov. met. 9, 617 (*Byblis*:) nec taedia coepti ulla mei capiam, dum spiritus -e manebit (trist. 5, 9 [10], 38 [ipse *A al.*]. SEN. dial. 5, 43, 4. IVVENC. 1, 98 [*Vulg. Luc. 1, 47* meus]). SEN. Ag. 526 (*Graeci in tempestate*:) -a ... classis (*cf.* LVCAN. 5, 588 proderit undis -a ratis [icta *Heinsius; antea* puppis nostrae, hanc]). Herc. O. 269 in -o pectore (IVVENC. 2, 309. *cf. p. 512, 31*). 428 quid -as innocens servo manus ...? (LVCAN. 5, 287. APVL. met. 5, 10, 2 m. tam delicatas -as [*cf. p. 512, 30 sq.*]. ITALA act. 20, 34 [cod. e *al.* = VVLG., *cf.* ARATOR act. 2, 870]. VEN. FORT. carm. 6, 5, 294). 926 per has ... te ... comas atque ubera -a ... obsecro (STAT. Theb. 7, 523 quid me ... decet quidve -a ... u.?). Tro. 585 ferrum inditum visceribus -is (ustis *A, Herrmann*). dial. 1, 2, 10 (*Cato*:) ferrum -ud ... bonas tandem ... edet operas (*cf.* LVCAN. 6, 242 gladio [APVL. met. 8, 13, 5]). LVCAN. 3, 126 (*tribunus*:) violata potestas invenit -a deos. STAT. Theb. 3, 364 (*Tydeus*:) vulnera ... -a (haec *dicit Polynices v. 368*). 8, 116 equis. MART. 6, 58, 8 vox (IVVENC. 4, 476. *cf.* DECL. in Catil. 86 cursum ... -um ... orationis). APVL. met. 1, 4, 2 -o gemino obtutu ... aspexi (*cf. supra l. 3 et* 2, 14, 3 frater meus sub -is oculis miser iugulatus est [HIER. epist. 2, 1]). 1, 18, 7 iugulum -um dolui. *al.* TERT. nat. 1, 2, 3 nos ... gestitis de -o nomine excludere *sc. Christiano* ([*apol. 2, 18* eo, *sed* -o ψ]. *cf.* 1, 6, 1 sectam [apol. 21, 1. *al.*]. apol. 7, 3 disciplinae [*al.*]. adv. Marc. 1, 21 p. 318, 9 sacramenti [*al.*]. ARNOB. nat. 1, 27 religione). adv. Marc. 1, 1 p. 290, 12 stilus -e. ITALA exod. 16, 3 (Tert. ieiun. 5 p. 279, 18) quomodo eduxisti nos in haec deserta ad interficiendam synagogam -am fame? (*om. Vulg.* [hanc *pauci codd.*]). QVEROL. p. 8, 2 R. tridentem (*seq.* hunc). CLAVD. 3, 93 sinu (*antea*: meo ... gremio). *al.*

2 *vi temporali*: **a** *spectat ad ipsum tempus praesens* (-e nunc *p. 510, 14, cf. p. 508, 71. 510, 18 sq. 26 et* -e novus *sim. p. 502, 25; viget adhuc compellatio in exemplis velut* CIC. fam. 2, 7, 4 te tr. pl. -o anno fore. Ov. epist. 5, 44 [*Oenone Paridi*] praeterito magis est -e pudendus amor ['*quo nunc teneris*', *sc. Helenae. cf.* AVSON. 13, 5 p. 325 P. quereris, quod non ... -a voluntas tunc fuit]. 14, 74 nox tibi ... -a perennis erit.

trist. 5, 5 [6], 46 -a ... die *sc. natali tuo hodierno* [*syn.* haec ... lux. IVV. 4, 67. AVR. Fronto p. 44, 1 v. d. H. = p. 48 N. *syn.* hac]): *α quodlibet*: SEN. Herc. O. 1473 lux -a summa est ([*1482* hunc ... diem]. LVCAN. 7, 90 [*om. MZ, interpol.?*] sit ... l. -a novissima [ADNOT.: hic ... dies]. 7, 115 [vox *Bentley*]. *cf. p. 508, 74*). LVCAN. 6, 158 (*Scaeva*:) non parvo sanguine Magni -e dies ierit ([ADNOT.: hic]. VAL. FL. 3, 698. ITALA deut. 5, 24 [Iren. 4, 20, 6 = 4, 34, 6 H.] in die -a [*Lugd.* in hodierno die, *Vulg.* hodie]. *al.*). VAL. FL. 1, 670 nox -a (APVL. met. 3, 19, 6. 11, 5, 5 diem, qui dies ex -a n. nascetur). ITALA Ioh. 12, 27 (cod. e, *cf.* Tert. adv. Prax. 23 p. 271, 12) libera me de -a hora; ... in hanc horam ([*Tert.* -a ... -am, *Vulg.* hac ... hanc]. TAB. devot. Audollent 247, 5 *s. II/III*). HIER. epist. 59, 3, 3 non est -ius temporis disputatio ([*sim.* c. Ioh. 17]. in Ier. 2, 90, 3 'in hac vice', in -o t. GREG. TVR. glor. mart. 21 -o nunc t. *al. cf.* OROS. hist. 1, 17, 3 -o ... praesentis temporis statu). VVLG. Zach. 1, 12 -e iam septuagesimus annus est. *et saepius.* *cf. p. 502, 25. 506, 74. 509, 82 et* CELS. 1 praef. 5 multiplex -a medicina, neque olim neque apud alias gentes necessaria (*cf.* 11 per hos ... viros salutaris -a nobis professio increvit. 3, 9, 2 -a curatio ..., qua nunc ... aegros ... sanant). *β vitae mundanae* (*cf. p. 508, 65 sqq.; opp.* aeternus *passim*): TERT. apol. 18, 3 aevo -o (48, 12). anim. 35, 1 vitam (monog. 10, 9 minore. scorp. 10 [*antea*: per hunc commeatum vitae]. *al.* ITALA I Cor. 15, 19 [Tert. resurr. 24 p. 59, 24; *Vulg.* hac]. *saepe*). castit. 12 l. 10 in -o (hoc *N*) saeculo (uxor. 1, 5 l. 6 iniquissimo. *al.* PS. TERT. adv. Iud. 11 l. 2 *opp.* in die retributionis. ITALA Matth. 12, 32 [codd. d k, *cf.* TERT. pudic. 13 p. 245, 16; *opp.* futuro; *Vulg.* hoc]. *al.* PAVL. NOL. epist. 40, 11 p. 355, 7 nunc in -o s. *et passim*). resurr. 49 p. 102, 12 in -a carne et in -o tempore disciplinae (ITALA Luc. 18, 30 [cod. e; *opp.* in saeculo futuro; *Vulg.* hoc]. *al.*). COMM. instr. 1, 29, 3 vivere post -a.

b *usu deflexo*: *α ad tempus futurum*: AVR. Fronto p. 35, 1 v. d. H. (= p. 37 N.) velim -am noctem, quae sequitur, quam brevissimam esse (FRONTO p. 71, 35 [= p. 77] dormei per -as noctes. ITALA Matth. 26, 31 [cod. b *al.* = VVLG.; *cod. a al.* hac]. PEREGR. Aeth. 35, 1 hodie nocte -a). APVL. met. 6, 10, 3 ante -am vesperam. ITALA III reg. 17, 1 (Tert. ieiun. 6 p. 281, 12) si erit ros -is annis ([*gr.* τὰ ἔτη ταῦτα, *Vulg.* his]. VITAE patr. 5, 14, 2 toto anno -o ... manduca panem *eqs.* [*gr. Cot. p. 397*ᴬ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον]). *ex emendatione* PEREGR. Aeth. 30, 2 -a (*Geyer*, iuxta *cod.*) septimana omne, id est ⟨de⟩ die crastino. *β ad tempus praeteritum*: dies -i AVR. Fronto p. 12, 5 v. d. H. (= p. 15 N.) duo menses exacti sunt idibus proximis et d. medii -i aliquot (FRONTO p. 126, 18 [= p. 133]). p. 74, 24 (= p. 79). p. 234, 15 per -os d. — d. dico? menses inquam (FRONTO p. 85, 2 [= p. 90]). TERT. idol. 9 p. 38, 5 -is d. *i. nuper* (uxor. 2, 2 l. 1. ITALA Luc. 24, 18 [cod. e; in *add.* cod. a *al. sec. gr.; Vulg.* his]. *cf.* ACT. Archel. 44, 1 in d. -is [*46, 2* ante hos d.]). PAP. Tjäder 7, 30 (*a. 557*) ante d. -os non plurimos. *alia* (*dub. trad.* FLOR. Verg. p. 186, 23): AVR. Fronto p. 107, 4 v. d. H. (= p. 106 N.) biduo -o. FRONTO p. 221, 27 (= p. 234) carissimis nostris, dum vivimus, caremus; -um statum vocem formam ... quaerimus. GELL. 15, 7, 3 nocte ... -a proxima superiore (QVEROL. p. 24, 20 R.). CYPR. epist. 68, 3 p. 745, 24 annis -is superioribus (VVLG. III Esdr. 6, 14 ante annos -os multos [*gr. 13* ἔμπροσθεν ἐτῶν πλειόνων]). PEREGR. Aeth. 46, 6 per -as septem septimanas. AVG. civ. 12, 14 p. 532, 22 D. -o saeculo Plato (*opp.* retro saecula, deinde saecula). COMM. instr. 1, 6, 10 in -is temporibus (*i.* '*tum*').

c *vice articuli definiti* (*usu dubio*): *-e haud raro ad graecum ὁ respondet, sed ita, ut libere collocatum potius fere ex analogia addi videatur*: ITALA Ioh. 11, 42 (Tert. adv. Prax. 23 p. 271, 9) propter -as turbas circumstantes (*Vulg.* populum, qui circumstat. *apparet vis demonstr.*). I Ioh. 4, 3 (Tycon. reg. 6 p. 68, 3. *al.*) in -o mundo ([*om. Vulg.*]. 4, 4 [Cypr. Fort. 10 p. 332, 8; *om. Vulg.*, hoc *Cypr. testim. 3, 10 p. 122, 4. al., v. vol. VI 3, 2738, 46*]. VITAE patr. 4, 3, 3 m. -ius [*gr. Cot. p. 437*ᴮ]. *v. p. 508, 80*). HERM. Pal. sim. 9, 14, 2 -arum virginum (harum *vulg.; contextus passim pronominibus augetur*). vis. 3, 3, 1 quid mihi prodest haec (*gr.* ταῦτα) videnti et non cognoscenti, quae sint res -ae (hae *vulg.*). IVVENC. 4, 500 (*v. p. 509, 14*). HIPPOCR. aer. 9 p. 19, 21 morbos -os ... et que predicta sunt (*gr.* τὰ νοσήματα ... τὰ προειρημένα. *cf. ex. gr. p. 504, 36*). 22 p. 41, 17. VITAE patr. 5, 11, 38 de corpore -o (hoc *3, 116. 7, 12, 5; gr. Nau 1909 p. 370 n. 266*). 5, 16, 19 frater -e (ille *3, 74. 7, 3, 2; gr. Nau 1912 p. 295 n. 339*). 7, 37, 3 (*v. p. 512, 49*). *al.* *ceterum frustrantur Konjetzny, ALL 15, 1908, 335 et Friese, De praep. et pron. usu ..., Diss. Breslau 1913, 49. ne locutio quidem p. 509, 79 sq. illustrata huc pertinet.*

CAPVT TERTIVM
syntactica et stilistica.

I *de collocatione post nomen facta* (*specimina paucissima ex serm. pedestri collecta*): RHET. Her. 4, 31, 42 Plagioxiphus -e tractarit (*clausulae gratia*). 4, 41, 53 res -a. CIC. inv. 2, 121 -o loco verbum -ud (*per variationem, cf. p. 512, 59 sq.*). Quinct. 52. 57. S. Rosc. 18 hic Sextus Roscius ..., T. autem -e Roscius (*at* 19 -ius T. Rosci [*al.*]. *audacius*: VERVS Fronto p. 111, 17 v. d. H. [= p. 116 N.] Valerium -um Antonium. PS. TERT. adv. Iud. 14 l. 52 Iesus -e Christus. SCHOL. Cic. Bob. p. 126, 18 L. -e Scipio. AVG. civ. 18, 39 p. 315, 29 D. Trisme-

[*Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gistus -e [*om. R*] Mercurius). 24 praedo -e nefarius (*cf.* Font. 36 Indutiomaro -i minaci atque adroganti. *al.*). 79. Verr. I 33 fructum -um laudis (*cf.* II 5, 7 leg. agr. 2, 61. *al.*). II 1, 46 navis illa praedonis -ius. Cael. 66 mulieraria manus -a (*cf.* part. 6 off. 3, 64. *al.*). *et saepius.*

II *de neutro notabilia varia*: A -uc (-ud) *c. gen. part.: in locutionibus velut* quid -uc negoti (*sim.*) est? *passim ap.* PLAVT., TER. *acc. temp.* -uc aetatis *p. 498, 72; dub.* AMBR. virg. 1, 2, 7 (*v. app. crit.*). -ud horae *coniecit Salmasius* APVL. met. 6, 12, 2 (-ius ore *cod.*) *coll. 1, 15, 5* illud h. *alia*: TER. Andr. 953 Davo ego -uc dedam iam negoti. TVRPIL. com. 176 etiam -uc ad malam aetatem accessit mali. CIC. fam. 11, 21, 1 -ud quidquid esset nugarum (TAC. ann. 1, 42, 1 q. -ud sceleris imminet). B *gen. pro subst.*: PLAVT. Merc. 739 nihil hercle -ius quicquam est (TER. Haut. 571 nil me -ius facturum). C *de ratione inter subst. sing. et plur. intercedente: variantur*: PLAVT. Bacch. 599sq. ego -aec ... dicam illi ... ego -uc illi dicam. *plur. de singulis* (*fere collectivis vel dilatandis*): PLAVT. Men. 375 certo haec mulier aut insana aut ebria est ..., quae hominem ignotum compellet me tam familiariter. :: dixin ego -aec hic solere fieri? Merc. 764 (*v. p. 498, 44*). *responsione ad* quidquid *facta p. 497, 80sq. 505, 36sq.; cf. p. 499, 53. 508, 24sq.*

III *de relatione ad sensum facta*: A *conexu soluto*: 1 *variis modis*: PLAVT. Asin. 159 aestus te in portum refert.:: ego pol -um portitorem (*sc. te*) privabo portorio. TER. Phorm. 294 (*284* timidum) do -uc 'inprudens timuit adulescens'. HERMOG. dig. 40, 9, 27 pr. legati sub condicione relicti ... legatarius -e. 50, 4, 1, 1 decemprimatus: ab -is *decemprimis.* PS. ORIG. tract. 2 p. 13, 5 (*affertur gen. 18, 1*) patriarcha -e nobilis *eqs.* (*sc. Moyses*). *adde p. 506, 14sq. 18. 25. 76; dub. p. 504, 22sq.* 2 *per similitudinem fere i. q. qualis -e est* (*plurali vis vituperandi, abiciendi sim. inesse solet*): PLAVT. Men. 438 (*Erotium abiit*) non tu -as meretrices novisti (*cf.* TER. Hec. 772 nec pol -ae [*sicut Bacchis*] metuont deos. CIC. Verr. II 2, 77 si -is hominibus delectemini, si ex eo [-o *β*] genere *eqs.* [*sim.* 5, 152]. CAEL. Cic. fam. 8, 1, 2 SEN. contr. 10, 1 [30], 2. *al.*). Poen. 1214 bonus est hic homo ... :: pol -um (*sc. bonum*; -uc *Ussing*) malim quam malum. TER. Ad. 412 praeceptorum plenust -orum ille. CIC. Verr. II 2, 137 (*de statua*) publice civitates -os honores habent. dom. 119 -ae dedicationes et templorum ... religiones (*cf.* 120 siqui similes -ius ... dedicaverit). PROP. 3, 11, 7 -a ('*qualia tu iactas*' *Reitzenstein in schedis*) ego praeterita iactavi verba iuventa. OV. fast. 1, 488 nec ... ut primus maere mala talia passus: obruit ingentes -a procella viros, passus idem est ... Cadmus *eqs.* Pont. 4, 2, 12 uberius nulli provenit -a seges (*pro* '*uberior -ā*'). HIPPOCR. aer. 7 p. 13, 11 -e nature (*gr.* τὰς τοιαύτας φύσιας). *al.* *numeris in ipso contextu mutatis* (*de neutro v. supra l. 14*): GAIVS inst. 2, 91 servis ... -e (is *dig. 41, 1, 10, 3 Inst. Iust. 2, 9, 4*) servus (*sing. collect. ut*: VLP. dig. 37, 5, 8, 5 uxorem nurumve ... mulier -a. 50, 6, 2 muneribus vel honoribus ... -um honorem). VLP. dig. 28, 8, 1 pr. servus (*deinde dat.* ipsi) ... pro nullo -i habentur (*cf. p. 504, 7. 506, 31 et* APVL. met. 3, 23, 4 bubone ... -as nocturnas aves). 3 *per attractionem genetivi fere i. q. -ius rei* (*exempla certiora*): PLAVT. Capt. 374 copiam -am mi et potestatem facis, ut *eqs.* (SVET. Aug. 13, 2 *v. p. 498, 63*). 721 gratiam (Cist. 766 Pseud. 551 Ov. ars 3, 52). Mil. 770 dari -anc rationem volo ([*772* rationem ... fabricarum]. Trin. 372 CIC. Mur. 68 AVSON. 27, 1 p. 330 P.). 1233 (*v. p. 498, 33*). CIC. Cael. 4 quod de pietate dixistis, est -a (*del. Schoell, iuxta Damsté, v. edd. ad l.*) quidem nostra existimatio, sed iudicium certe parentis. Att. 10, 3a, 1 reprehensionem. IREN. 2, 28, 3 (= 2, 41, 4 H.) responsio (MACR. Sat. 7, 16, 17). ? *enallage*: CHIRON 93 ad -am (*i. -ius, ni fallimur; om. Veg. mulom. 2, 26, 2*) plenitudinem foraminis (*cf. infra*: in eo vulnere). 4 *per anticipationem de enarrandis tamquam cognitis*: PLAVT. Epid. 293 sed ego -uc ('*quasi Periphanes iusserit*' *Leo*) faciam sedulo: ego illum conveniam *eqs.* CIC. parad. 37 qui tractant -a, qui tergent *eqs.* Tusc. 1, 46 (*de oculis, sensibus*) ut ... docent ... medici, qui -a aperta ... viderunt, ... ad oculos, ad aures, ad nares. APVL. met. 9, 16, 3 *adulescens corona dignus* vel ob unicum -ud, quod nunc nuper ... commentus est: audi denique *eqs.* 5 *per adumbrationem fere i. q.* ὁ δεῖνα (*in exemplis ponendis ap. iurisconsultos*): GAIVS dig. 40, 16, 1 (*de servis liberis iudicandis*) senatus consultum factum est Domitiani temporibus, quo cautum est, ut, si quis probasset per collusionem quicquam factum, si (ne *? Mommsen*) -e homo servus sit, fieret eius servus, qui detexisset collusionem. VLP. dig. 20, 4, 5 ut puta si in rem -am (ipsam *edd., Mommsen*) conservandam ...: veluti si navis *eqs.* 28, 3, 6, 7 (*ex epist. Hadriani*) *ut,* si intestato decessit *miles,* ... legioni -a sint vindicanda. PAVL. dig. 23, 6, 4 cum certum pondus olei non adiecta qualitate legatur, non solet quaeri, ... cuius generis oleum -ius regionis homines in usu habeant. INTERPR. Paul. sent. 5, 8, 2 si interrogatus fuerit '-ud dabis?'

B *locutiones concisae*: 1 *vice sententiarum fungentes* (*exempla notabiliora; omittuntur praeter reticentias etiam formulae tritissimae interrogandi* [quid -uc? *sim.*], *aestimandi* [scitum -uc, -uc optime *sim.*], *praetereundi* [-a mox *sim.*]): PLAVT. Mil. 1017 amat mulier quaedam quendam.:: pol -uc quidem multae (*cf.* Poen. 645 ei Mars iratust.:: capiti vestro -uc quidem. TER. Andr. 350 [*v. p. 498, 25*] -uc ipsum. CIC. ac. 1, 14 sane -uc quidem. TERT. adv. Val. 32 p. 208, 7 ne -ud quidem. *dub.* -uc *solum* PLAVT. Aul. 263). Pseud. 195 satin magnificus tibi videtur *Ballio*? :: pol -e, atque etiam malificus. CIC. Att. 10, 15, 4 sed di -os (*cf.* 16, 1, 1 di hercule -is [16, 11, 5]). 16, 11, 5 o quales tu semper -os (*sc. cognoscis, describis*). fam. 9, 7, 2 -uc ipsum de Baiis, non nulli dubitant *eqs.* (*sim.* CATVLL. 10, 28). VAL. MAX. 9, 7 Mil. Rom. 2 pro consule -ud tam violenter exercitus (TAC. hist. 1, 84, 1 vos quidem -ud pro me). STAT. Theb. 7, 195 non coniugis -a consiliis. *al.* 2 *ellipsis substantivi* (*adiuvatur demonstratione*): PLAVT. Persa 516 -as ... roga (*518* ex tabellis nosce rem). Rud. 811 -is (*om. CD, deest A; sc. clavis, cf. 807* clavam). PRIAP. 56, 3 -a (*sc. mentula. cf. p. 509, 49 et vol. VI 3, 2742, 14*).

IV *formae auctae*: A *aliis pronominibus*: 1 *possessivis*: a *secundae pers.*: *α* **tuus**: -e *antecedit*: PLAVT. Amph. 285 *et passim.* TER. Haut. 332. 783 Eun. 597 Ad. 139 ACC. trag. 623 CIC. S. Rosc. 96 *et ca.* 50^{ies}. CATVLL. 71, 3. 81, 3. 116, 7 SALL. (?) rep. 1, 6, 1 VERG. Aen. 12, 808 OV. *quater.* SEN. contr. 2, 3 (11), 9 SEN. Phoen. 150 *et quater philos.* QVINT. decl. 345 p. 364, 24 DECL. in Catil. 66 FRONTO *et* AVR. Fronto *plus* 10^{ies}. APVL. 12^{ies}. *al.* -e *sequitur*: PLAVT. Pseud. 838 cum condimentis tuis cumque t. -is (*A, om. P*) omnibus mendaciis. TER. Eun. 317 Ad. 755. 836sq. CIC. div. in Caec. 31 *et ca.* 15^{ies}. VARRO rust. 3, 2, 5 OV. epist. 4, 77 SEN. dial. 12 (11), 12, 4 PERS. 6, 71 PETRON. 9, 4 VAL. FL. 8, 441 FRONTO *et* AVR. Fronto *singulis locis.* APVL. *quater. al.* *β* **vester**: -e *antecedit*: PLAVT. Mil. 536 Rud. 1024 Truc. 302 (*A*). PACVV. trag. 153 (?). CIC. Verr. II 3, 217 *et ca.* 20^{ies}. CATVLL. 29, 13 (nostra *V*). 39, 20 LIV. 4, 4, 7 SEN. dial. 11 (12), 10, 6 APVL. met. 4, 17, 6. 7, 8, 3. *al.* -e *sequitur*: CIC. S Rosc. 104 *et* 6^{ies}. LIV. 30, 44, 6.

b *primae pers.* (*mera vi auctiva non ante s. II*): *α* **meus**: -e *antecedit*: CIC. Vatin. 6 post -am (*i. a te obiectam*) defensionem m. CATVLL. 17, 21 (*v. p. 501, 66*). AVR. Fronto p. 1, 9. 10. 18 (?) v. d. H. (= p. 3 N.). FRONTO p. 15, 5 (= p. 19). 175, 5. APVL. met. 5, 30, 6 -is manibus m. (6, 22, 5. 11, 22, 6). 5, 31, 2 -o m. pectori (6, 22, 3). *al.* ITALA Matth. 25, 40 (Tycon. reg. 6 p. 68, 21) ex -is fratribus m. (*gr.* τούτων τῶν ἀδελφῶν μου, *Vulg.* his). CYPR. eleem. 22 p. 390, 20. *al.* -e *sequitur*: APVL. met. 2, 3, 1 m. -is manibus. ITALA gen. 32, 11 (Aug. quaest. hept. 1, 102 p. 52, 3) in virga ... m. -a (*gr.* μου, *add.* ταύτῃ *pars codd.*). *β* **noster**: -e *antecedit* (*locis corruptis* PLAVT. Poen. 811 [vostri *Bach*]. CIC. de orat. 3, 79): CIC. Mur. 21 -a (*sc. quam dicis*) n. assiduitas. Brut. 289 (*v. p. 501, 30*). Att. 2, 12, 4. 11, 22, 1 AVR. Fronto p. 94, 16 v. d. H. (= p. 101 N.). FRONTO p. 171, 15 (= p. 181). APVL. met. 1, 11, 2. 5, 12, 5 Socr. prol. p. 104 CELERIN. Cypr. epist. 21, 3 p. 531, 16. CYPR. epist. 66, 7 p. 732, 1 (ipsa *BV*). *al.* -e *sequitur*: CIC. S. Rosc. 139 (*v. p. 501, 29*). Att. 1, 16, 11 (-i n. *var. l.,* -i *om. ed. pr.*). PERS. 1, 9 (*v. p. 502, 63*). PRVD. perist. 10, 1091. *al.*

2 *variis*: a **hic**: -e *sequitur*: *v. vol. VI 3, 2743, 11sqq., ubi addas* AVIEN. Arat. 595 hos ... -os (-ac *Breysig*). MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 5 p. 259/260 haec -a (*gr.* τοῦτο). -e *antecedit* (-a haec *pro* -aec *sim.*): *v. ibid. 14sqq.* b **-e talis**: TERT. nat. 1, 16, 13. IREN. 3, 15, 2 si ... aliquis ..., est inflatus -e t. (*cf.* VITAE patr. 7, 37, 3 si quis ..., -e t. [*gr. Cot. p. 621C* ὁ τοιοῦτος. *respondet* 3, 201 -e. *5, 17, 10* huiusmodi homo]). CANDID. gen. div. 4 p. 6, 18 (horum *T, ed. Basil.*). PS. AMBR. serm. 25, 3. PS. ORIG. in Iob 2 p. 518B (*antea*: hos t.). COMM. instr. 2, 13, 8 EVSEB. EMES. serm. 20, 13 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 27 p. 79, 20 CASSIOD. in psalm. 134, 13 CAES. AREL. *saepe. al.* c **qui -e**: *v. p. 505, 35.* ? d **id -ud**: CANDID. gen. div. 4 p. 6, 17 si quis alius fuerit ad id (*om. ed. Basil.*) -ud modus.

B *geminatione* (*liberius p. 505, 21sqq. et* TER. Andr. 883/5 olim -uc, olim, quom ..., eodem die -uc verbum vere in te accidit): 1 *intercedente enunt. relat.*: PLAVT. Pseud. 432 (*v. p. 502, 5*). CIC. Deiot. 8 per dexteram -am (-am tuam *Iul. Ruf.*, tuam *Eugraph.*) te oro, quam ... porrexisiti, -am, inquam, dexteram *eqs.* ITALA Ios. 9, 13 (Lugd.) et -i utres vini, quos inplevimus novos, et -i disrupti sunt (*gr.* καὶ οὗτοι ... καὶ οὗτοι, *Vulg.* u. v. n. i., nunc rupti s.). 2 *artiore conexu*: VERG. catal. 2, 2 Corinthiorum amator -e verborum, -e -e rhetor (*dub. ibid.* 5 -a [*AR*, ita *BH Quint.*] omnia -a verba). ? SEN. epist. 12, 3 'quis est -e (*L, om. cett.*)?' inquam '-e decrepitus ...?'

C *particulis*: 1 **ecce**: *c. verbis*: PLAVT. Curc. 615 eccistam video. RHET. Her. 4, 10, 14 e. tibi -e de traverso ... inquit (4, 52, 65 vix ..., cum e. -e praesto ... i.). HIER. psalt. sec. Hebr. 73, 12 (*Vulg.* ipsi). VVLG. cant. 2, 8 e. -e (ipse *var. l.*) venit (Is. 21, 9. 49, 12 *v. p. 507, 48*). *ita, ut ipsa vis pronominis augeatur*: PEREGR. Aeth. 14, 2. 3 (*v. p. 499, 22*). AVG. conf. 10, 6, 8 candorem lucis e. -is (-um *var. l.*) amicum oculis. 2 **em**: *v. vol. V 2, 438, 72sqq.* 3 **en**: IVVENC. 3, 401 -ius en pueri (*resp.* VVLG. Matth. 18, 4 parvulus -e).

V *locut. plus minus causales*: A *abl.* **-o(c)**: PLAVT. Cist. 118 amare.:: -oc ergo aures ... obtundo tuas, ne quem ames. Mil. 851 hoc (hic *codd., v. vol. VI 3, 2745, 71*) illi crebro capite sistebant cadi.:: non hercle tam -oc valide cassabant cadi. Rud. 1234 -o tu pauper es, quom nimis sancte pius (Truc. 373 em -oc p. es: *eqs. cf.* 152 -oc pol tu otiosu's, cum *eqs.* AFRAN. com. 33 em -o [*fere i. q.* '*-a condicione*'] parentum est vita vilis liberis, ubi malunt metui quam vereri se ab suis). TER. Phorm. 747 (*745* eo) -oc pol nos te hic invenire ... numquam potuimus (EVGRAPH.: haec causa est, cur *eqs.*). B *acc.* **-ud** (*dub.* PLAVT. Poen. 518 obnoxii ... -uc, quid *eqs.* [*coniecerunt alii alia*]): ITALA I Macc. 2, 7 (rec. L) ut quid -ut factus sum videre contritionem

[*Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

. . . ? (*gr.* τοῦτο, *om. rec. B, Vulg.*). Clavd. Mam. anim. 1, 22 p. 79, 12 -ud (-o *edd. vet., sed v. Harleman 23*) ergo, quod . . . opus inpenditur . . ., adgravari eundem *animum* . . . perspicuum est.

VI *locutiones c.* modus *compositae*: **A istiusmodi:** *diiungitur* Plavt. Trin. 552 qui quidem -ius sit m. *vocem compositam esse probat* Prisc. *ex accentu* 'in fine praecedentis dictionis' *posito* (gramm. II 205, 16. *cf.* 596, 5 Gramm. suppl. 89, 24. 296, 1). *mensuratur* -ī(s)m- *ap. scaenicos ubique, scribitur* istimodi Plavt. Truc. 930 (*in fine versus*). Cato or. frg. 20, 1 ('-i' pro '-ius' Prisc. gramm. II 228, 4). *cf. p. 496, 16.* Gloss.[L] III Abol. hv 4 huiuscemodi: huiusmodi, -i (Gloss. V 110, 13). *aevo cadente transit in notionem q. e.* iste, *v. ex. gr. infra l. 36. 37. 38. 46. 51. 55* (*pro gr.* οὗτος); *cf. abundantiam* Cic. fam. 7, 23, 3 si quid generis -i me delectat (Hier. epist. 60, 12, 1).

1 *generatim*: **a** *strictius in compellando interlocutore praesenti vel ficto* (*maxime per convicium*): Plavt. Epid. 119 malim -i mihi amicos furno mersos quam foro. Merc. 144 apage -i salutem. Most. 746 Rud. 321. Trin. 552 (*v. l. 5*). Truc. 930 quae ames hominem -i (Rhet. Her. 4, 35, 47). Cato or. frg. 20, 1 -i uti tu es (Ter. Haut. 387 vos esse -i. Acc. trag. 136 Rhet. Her. 4, 31, 42. *cf. l. 5*). Cic. Quinct. 31 S. Rosc. 63. 75 Verr. I 33. II 1, 153. 4, 9 nihildum . . . -i (*cf.* 4, 126 aliquid. div. 2, 31 multa. Att. 7, 11, 1 quicquam [illiusm- *var. l.*]). har. resp. 26 Planc. 62 de orat. 1, 104. nat. deor. 3, 90 ferretne civitas ulla latorem -i (*sc. qualem deis attribuitis*) legis, ut . . . ? (*aliter infra l. 52*). *al.* (*philos., epist.*). Varro rust. 1, 12, 2.

b *usu liberiore*: **α** *de memoratis vel adumbratis*: Svet. Cal. 23, 2 denegavit . . . ac per -i indignitates *eqs.* Gell. 9, 4, 11 haec atque alia -i plura (14, 6, 5 multa [16, 3, 5]. Svlp. Sev. chron. 1, 32, 6 dial. 1, 7, 2. *cf.* Gell. 18, 12, 10 alia -i pleraque. Hier. epist. 36, 11, 1 haec et multa -i [huiusm- *var. l.*]. 57, 2, 3 haec et -i nugae. *sim. al., v. et infra l. 59*). *saepe.* Apvl. mund. praef. p. 287 -i curam (*antea*: eiusmodi laborem, eiusmodi operam). Ivl. Val. 3, 13 p. 122, 25. Cod. Greg. 5, 1, 2, 3 (Coll. Mos. 6, 4, 3) admissores -i criminum (*infra*: quicquam eiusmodi). Cod. Iust. 9, 20, 7, 1 (*a. 287*) -i audacia (*antea*: in huiusmodi facinore). Hil. myst. 1, 4, 2 (*de infidelibus sanctificandis*) -i sanctificationem docuit largiendam, ut *eqs.* (*aliter infra l. 52*). *al.* Ambr. Hel. 20, 73 quibus verbis utatur propheta nec refugiat verborum -i utilitatem. Heges. 2, 12, 3 p. 166, 6 Aaron, cui primum ius -i delatum est sacerdotii. *al.* Hier. epist. 20, 4, 1 hae minutiae et -i disputationis arcanum (Vvlg. deut. 18, 12 haec, *deinde* -i scelera [*Itala Lugd.* haec, *deinde* has . . . abominationes]). *et passim.* **β** *de memorandis*: Plin. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 164, 25 B. exemplis . . . -i: 'falcium' 'falces' . . . facit *eqs.* Gell. 13, 14, 1 'pomerium' quid esset, augures . . . -i sententia definierunt: *eqs.* Hil. c. Const. 14 (*verba interlocutoris*) quia pater voluisset creaturam -i creare, quae similia sui vellet. Clavd. Don. Aen. 4, 5 p. 354, 15 haec (*sc. memorata*) . . . bona corporis . . ., animi vero -i . . ., quod *eqs.* (Heges. 1, 37, 2 p. 73, 25 in mulierem -i crimen conponitur, q. . . . destinavisset [*gr. 1, 439* κατηγοροῦσαι διότι . . . πέμψειεν]). Heges. 4, 23, 1 p. 276, 12 inserere . . . sermonem -i . . ., ipsum Simonem . . . strenuum *esse* (*seq. acc. c. inf. ut*: Svlp. Sev. chron. 1, 14, 2. 1, 34, 7). Hier. epist. 54, 8, 2 (huiusm- *B*). in Hab. 1, 13/14 p. 1284[C] -i sensus erit et . . . haec expositio iungetur: *eqs.* c. Ioh. 13 p. 365[C] consuetudo . . . -i est, ut *eqs.* (Svlp. Sev. dial. 3, 3, 2. *aliter supra l. 23. 35*). *al.*

2 *pro subst. i. q.* ὁ, ἡ, τὸ τοιοῦτο: Itala II Tim. 2, 21 (Aug. bapt. 4, 13, 21) si quis . . . emundaverit semet ipsum ab -i (*gr.* ἀπὸ τούτων, *cod. g et Vulg.* istis, *alii* his). Hier. epist. 22, 13, 5 (*de meretricibus*) habeant -i (istae huiusm- *var. l.*) laudatores suos . . .: libenter talibus non placemus (*cf.* 22, 29, 5 -i hortari solent. in Is. 22, 1 p. 267[B] nec possunt -i dicere). 65, 2, 1 haec et -i (*cf. supra l. 26sqq.*). Conc.[S] I 5 p. 352, 44 de -i (*gr. I 1, 4 p. 60, 36* περὶ τῶν τοιούτων). Evseb. Emes. serm. 20, 14 ad -i (*seq.* defensor horum).

3 *i. q. isto modo*: Iord. Get. 280 (*de Danubio*) -i fluvius ille congelascit, ut . . . pedestrem vehat exercitum.

B *abl.*: **1 -o modo** (-oc m. Plavt. *et* Gell. *l. 83*, m. -o Hor. *l. 70; notatur* Not. Tir. 20, 18): **a** *c. respectu personae compellatae*: Plavt. Most. 320. 1014 Truc. 162 Rhet. Her. 4, 4, 6. 4, 6, 9 Cic. Verr. II 1, 107. 4, 10. Lig. 10 quovis . . . quam -o m. 12 *nemo* -ud . . . egit -o m. (*cf.* de orat. 3, 188 -a, quae dicis, . . . -o dici m. ac. 1, 18). Phil. 2, 115 de orat. 3, 82 Brut. 157. 296. *al.* (*philos., epist.*). Hor. sat. 1, 9, 48 non -o . . ., quo tu rere, m. epist. 2, 2, 163 m. -o. *et ap. scriptores alios.* *in sententia concisa*: Cic. fin. 2, 23 'non reprehenderem asotos . . .'; -o m. ne improbos quidem (2, 103). Tusc. 1, 11 nusquam esse illos puto. :: igitur ne esse quidem? :: prorsus -o m. (*cf.* 3, 8 nisi quid aliud tibi videtur. :: mihi vero -o m. 4, 9 quaerebam . . . :: -o m. vero). 5, 33 agis . . .; cum alias -o m. *sc. agas.* Sen. dial. 3, 13, 3 'utilis . . . ira est, quia . . .'; -o m. et ebrietas (*infra*: -o m. dic). **b** *liberius*: **α** *de memoratis*: Cels. dig. 5, 3, 45 actorem . . . scire . . .: quippe -o m. non est deceptus. Pompon. dig. 9, 2, 43 Tryph. dig. 49, 15, 12, 9 Vlp. dig. 42, 1, 15, 2 Tert. carn. 11 l. 14. Avg. conf. 9, 10, 26 dicebam talia, etsi non -o m. et his verbis. enchir. 6, 18 mentitur . . . fallitur . . . illo m. mentiri . . . -o m. falli. *al.* Bened. reg. 28, 6. **β** *de memorandis*: Ivlian. dig. 40, 4, 17 pr. -o . . . m. perveniet Stichus ad libertatem, si *eqs.* Gell. 1, 13, 17 ita invenimus Tullium . . . scripsisse -oc (-o *vel* est aut [autem] *var. l.*) m.: '*eqs.*' (*cf.* Avg. civ. 11, 18 p. 486, 9 D. 17, 20 p. 248, 7). Optat. 1, 4 p. 6, 12 tecum mihi . . . sit -o m. conlatio, ut *eqs.* Avg. epist. 7, 3.

2 -is modis: Gaivs inst. 3, 136 (= dig. 44, 7, 2, 1 Inst. Iust. 3, 22, 1). Vlp. dig. 27, 6, 11, 2 omnibus -is m. Schol. Hor. epist. 1, 1, 103. Inst. Iust. 2, 5 pr. isdem -is m., quibus *eqs.* (*syn.* illis).

C *c. praep.*: **1 ad -unc** (Plavt. *et* Ter., -um Apvl.) **modum:** Plavt. Bacch. 584. 749 quid -is ad -unc usust conscriptis m. . . . ? Rud. 271. 1249. Ter. Ad. 424 ad eundem -unc (-um *GLp*, ipsum *A*) . . . m. Apvl. met. 6, 4, 4 ad -um (*i. eum*) m. supplicanti *eqs.* (*ibid. saepe, e. g.* 10, 7, 3 haec ad -um m. gesta). 11, 11, 3 argumentum . . . ad -um plane m. . . . figuratum: urnula *eqs.* *cf. p. 512, 55.* **2** *alia*: Ivl. Val. 1, 47 haec precatus in -um . . . m. Candid. gen. div. 4 p. 6, 13 secundum -os m. (Avg. civ. 18, 18 p. 279, 34 D. s. -um m. . . ., quem dixi).

adv. **istāc.** *inter adv. enumerant* Char. gramm. p. 243, 22 B. (-a *var. l.*). Prisc. gramm. III 74, 16 Gramm. suppl. 167, 13. Not. Tir. 8, 96. *de ictu v. Fraenkel, Iktus 274.* [*var. l. falsa p. 517, 82. e coni. improbab.*: Lvcan. 9, 867 ista⟨c⟩ *Housman* (*loco dubio*). Avien. *p. 512, 45.*]

i. q. ista via vel parte: Plavt. Epid. 660 exi -c per hortum. Merc. 219 si -c ibis (Trin. 598 [*Stasimus secum, postquam Lesbonicus abiit*:] ibit -c ['*regionem indicat quam digito monstrat*' *Leo, cf. p. 499, 34sqq.*], aliquo, in . . . malam crucem *eqs.* Enn. scaen. 266 nequaquam istuc -c ibit [*Eur. Med. 365* οὔτι ταύτῃ ταῦτα]). Persa 444 abi -c travorsis angiportis ad forum (Ter. Haut. 588 abi sane -c, istorsum, quovis). Qverol. p. 26, 18 R. ego istuc in parte hac deambulatum ibo . . . :: nos quoque . . . -c secedamus. *in formula assentiendi*: Plavt. Trin. 383 -c iudico: tibi permitto; posce, duce.

adv. (*compos.*) **istāctenus.** *ab* istac *et* tenus, *cf.* hactenus. *i. q. usque ad istum terminum*: Plavt. Bacch. 168 -s tibi, Lyde, libertas datast orationis.

cf. adv. isti, istic; istim, istinc; isto, istoc, istuc; istorsum.

1. ister *v. vol. VI 3, 2844, 5.* **2. ister** *v. vol. VII 1, 1970, 10.*
istericus *v.* hystericus. **isthmus** *sim. v. Onom.*

istī *et* (*ex* * istī-ce) ***istic** *adv.* *cf.* iste *et* illi. -ic *inter adv. exhibent* Varro frg. Prob. inst. gramm. IV 152, 32 -ic istinc istuc. Gramm. suppl. 167, 13. 205, 2 ex iste et hic. *falso -i allato Verg. Aen. 2, 661* (*cf.* Serv. *ad l. et* 11, 422; *potius est dat. pron.*) Explan. in Don. gramm. IV 510, 16 Pomp. gramm. V 247, 34. *de script. et formis: hic illic* st-, *v. p. 494, 60.* -i *ap.* Plavt. *in elisione vel traditur vel emendatur* Cas. 546 (*A*, -ic *P*). Curc. 434 (hic *Serv. auct. Aen. 4, 608*). Epid. 721 Mil. 255 Most. 721[a]. 764 (*A*, hic *P*). 1064 (ist⟨i⟩ astate *A*, a. illic *P*). 1143. Persa 405 (*A*, -ic *B*, istuc *CD*). Rud. 1078. 1082. 1109. 1133. *ceterum ap. scaenicos e coni. dub.* Plavt. Aul. 450 (istud *codd.*, -i id *Seyffert*, -ic *Brix*). *al., ante lacunam* Tvrpil. com. 105, *in var. lect.* Enn. scaen. 349. Pompon. Atell. 33 (*ante cons.*). *postea certum* Apvl. met. 4, 13, 4. Itala II Macc. 15, 37 (rec. L). Comm. instr. 1, 26, 9. *hic illic in var. lect., etiam ita, ut dat. pron. intellegi possit; cf. l. 37.* -ice *fictum l. 49, compos.* -icine Plavt. Rud. 110 (*falso trad.* Sen. dial. 4, 10, 5). Not. Tir. 8, 98 -ic. *accentum* '-íce -íc' *postulat* Prisc. gramm. II 130, 2. *cf. Fraenkel, Iktus 276.* *de notione*: Serv. auct. *et* Schol. Veron. Verg. Aen. 10, 556 pro 'hic' (*item* Gloss.). Gloss. ἐνθάδε. ibi in loco. *legitur inde a* Plavto *aliisque scaenicis*, Met. Nvm., Cic. [*in codd. confunditur maxime c.* istuc (*l. 42. p. 515, 9. al.*; *emend. l. 64. p. 515, 3* Plavt. Merc. 906, *vix recte* Gloss. V 539, 7), istinc (Plavt. Truc. 285. *al.*; *emend. p. 515, 7*), istoc (*emend. p. 515, 15*), illic (*l. 41. al.*), hic (*l. 40. 41*; *emend.* Plavt. Mil. 1089).]

I *usu primario quaeritur 'ubi?', i. q. in isto loco* (*attributive p. 516, 22*): **A** *usu stricto significatur locus a loquente quasi relegatus*: **1** *exempla varia ad notionem illustrandam*: **a** *de loco personae compellatae per se proximo*: **α** *mera vi locali*: ① *solum ponitur*: Plavt. Amph. 366 ne tu -ic hodie malo tuo . . . advenisti. 575 egone? :: tu -ic (747 tute. Men. 653 tu, tu -ic, inquam. 934. Pseud. 723 tu -ic [*A*, tute ego *P*] ipsus, inquam. *cf.* Men. 651. Merc. 759 non ego sum . . . :: quid est? immo hercle tu -ic [-uc *AP*, *corr. Pylades*] ipsus). Aul. 56 -ic astato; si hercle tu ex istoc loco . . . excesseris *eqs.* Bacch. 114 huc. :: quid huc? quis -ic habet? 729 quod iubebo, scribito -ic *sc. in tabellis, quas habes* (788 quod -ic esset scriptum. 1023 estne istuc -ic scriptum? *al.* Cic. Verr. II 2, 104. *cf.* Plavt. Pseud. 34 -ic meus animus nunc est, non in pectore). 1052 mane -ic, iam exeo ad te (Pseud. 1159 Ter. Eun. 909 Pompon. Atell. 33). Most. 939 quid -ic agitis? (*cf.* Ter. Andr. 849 quid -ic tibi negotist? [*sim. p. 515, 6*]. Haut. 518 quid tu -ic? Ad. 644 tibi . . . quid -ic est rei? Lampr. Alex. 61, 4 quid -ic? [*Jordan*, est hic *P*, est *Σ*, est hoc *Petschenig*, *an* quid istuc?]). 1143 surge, ego -i adsedero (Apvl. met. 1, 23, 1 adside . . . -ic. *cf.* Plavt. Stich. 93 asside hic, pater. :: non sedeo -ic [Cic. S. Rosc. 84. 104?]. Catvll. 37, 14 *puella* consedit -ic *sc. apud vos*). *al.* Met. Nvm. or. frg. Gell. 12, 9, 4 me iniuriam ferre, vos facere vult . . ., ut hic conquestio, -ic (*sc. apud vos*; illic *B*) vituperatio relinquatur. Cic. Brut. 217 (*verba Cn. Sicinii*) hodie te -ic muscae comedissent. fam. 6, 18, 5 prius hic te nos quam -ic tu nos videbis. *et saepe in epistulis* (*etiam familiarium*). Verg. Aen. 10, 556 -ic nunc . . . iace (*Hom.* φ *122* ἐνταυθοῖ. *iocose ad mentulam*: Ov. am. 3, 7, 69 quin -ic [istinc *S*] . . . iaces . . . ?). Hor. epist. 1, 14, 37. Ov. epist. 17 (18), 207 (*205* transferor isto; *var. l.* illic, *fort. ex 209*). *et saepius.* *fere i. q. in te*: Liv. 1, 47, 3 (*Tullia ad*

[Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Tarquinium:) -ic cum ignavia est scelus. Mart. 1, 19, 4 nil -ic quod agat tertia tussis habet. Ⓘ *augetur*: Plavt. Aul. 340 in aedibus turba -ic nulla tibi erit ([istuc *P*, *deest A*; *opp. 342* hic . . . apud nos]. Mil. 421. Rud. 1082 crepundia -ic in ista cistula insunt, quae -i inest in vidulo [1109. 1133. *cf.* 1078. 1136 Stich. 321. *v. et infra l. 36*]. Cic. Tull. 20 'quid vobis . . . -ic negoti in meo est?'). Cas. 546 -ic apud vos (Men. 184 Tert. nat. 1, 8, 1). Merc. 912 -ic sta ilico ([istinc sat i. *codd. deficiente A*]. Most. 1064 i. intra limen. Enn. scaen. 349. *suppletur* Tvrpil. com. 105 ⟨ec⟩cum -i ⟨i.⟩). Most. 964 ain tu -ic (istuc *P*) potare solitum Philolachem istum . . . cum ero vostro? :: hic, inquam. Persa 405 curate -i intus. Rud. 572 -ic, ubi vis, condormisce (Cic. fam. 1, 10 *opp.* ibi). Liv. 7, 40, 13 quocumque -ic loco . . . constitisti. Calp. ecl. 6, 59 -ic (ista *Heinsius*) . . . ecce . . . sub ilice.

β fere i. q. in tua (vestra) causa, dictis, actis sim.: Plavt. Bacch. 220 quod des inventost opus; nam -ic fortasse auro (istoc f. aurum *codd.*) est opus. Epid. 265 mihi -ic nec seritur nec metitur, nisi ea quae tu vis volo. Ter. Andr. 420 hodie uxorem ducas . . . volo . . . :: neque -ic neque alibi tibi erit . . . in me mora. Haut. 354 ridiculumst istuc me admonere, Clitipho, quasi -ic (istuc *var. l.*) minor mea res agatur quam tua (*cf.* Sen. benef. 6, 13, 4 aliquid -ic [*N*, ista *O*] tua causa facis, aliquid mea. 6, 14, 2). Sen. benef. 6, 15, 5 non . . . ullum -ic tuum munus est. *al.*

b *de loco fastidiose vel indignanter relicto*: *α proprie* (*quasi ad spectatores; huc pertinere vid. etiam locus lacunosus* Plavt. Cas. 953): Plavt. Most. 983 (*Phaniscus*:) unus -ic servos est sacerrimus, Tranio (hic *946 et passim*; *cf. p. 502, 2*). Rud. 821 heu hercle, ne -ic fana mutantur cito (*v. Bach in Studemund, Stud. II 268*). Ivv. 3, 29 cedamus patria; vivant Artorius -ic et Catulus (hic *119 et saepe*).
β translate i. q. in isto crimine (*ad adversarios*): Plavt. Mil. 558 ratun -ic me hominem esse omnium minimi preti, si ego . . . paterer . . .? Tert. apol. 35, 5 ne forte et -ic deteriores Christianis deprehendantur, qui *eqs.* (*cf. 28, 4* in isto).

c *de loco alteri quasi applicato, alterius oculis vel menti subiecto*: *α proprie* (*cf. p. 516, 4sqq.*): Sen. Med. 775 tibi (*Apollini*) haec . . . serta texuntur . . ., tibi haec . . . membra . . .; vectoris -ic perfidi (*sc. Nessi*) sanguis inest (*cf. 777* isto cinere, *781* istas . . . plumas). dial. 6, 18, 8 (*2sqq.* videbis) -ic erunt mille . . . pestes (*sc. in vita. cf.* 6, 20, 3 video -ic cruces *eqs.* [*infra vitam compellat*]). Avr. Fronto p. 55, 30 v. d. H. (= p. 61 N.) haec cursim ad te scripsi . . .; quaeso igitur, si quod verbum absurdius . . . -ic erit, *eqs.* (*cf.* Avien. ora 42 Hecataeus -ic . . . erit [*51* hic . . . habebis]. *aliter p. 516, 13*). Pavl. Nol. carm. 28, 7 opera haec, quae . . . cernitis emicuisse . . .; -ic *eqs.* (*10* illic, *60* loco . . . in isto). *β translate i. q. in ista re* (*cf. p. 516, 37sqq.*): Sen. nat. 1, 3, 4 quid . . . -ic duo colores faciunt . . .? (*i. in ea re, de qua tecum disputo. cf.* 1, 3, 9). epist. 108, 21 non credis nihil perire . . .? . . . quod -ic credulitatis tuae damnum est? (*cf.* rem. fort. 13, 1 fles mortem . . .; quid -ic [istud *P*] . . . novum est? quam rara est sine isto casu domus?). *al.* Qvint. decl. 311 p. 225, 11 (*de lege*) -ic non servitus constituta est (*antea*: si intueri velitis). Fronto p. 19, 10 v. d. H. (= p. 23 N.) quem ad modum tibi videtur fabula Polemonis a me descripta? multum mihi facetiarum contulit -ic Horatius ([*infra*: fabulam istam]. *cf.* p. 210, 14 [= p. 222 N. *de oratione, quam legendam misit; antea*: in ista oratione]. Avr. Fronto p. 28, 15 [= p. 34 N.] istis hexametris *sc. quos petis* . . .; . . . amo illos; ego -ic noctibus . . . studeo). Avr. Fronto p. 55, 20 (= p. 61 N.) et Herodes te amat et ego -ic hoc ago. *al.*

2 *locutiones sollemnes*: **a** *interrogativae*: *α* quid -ic? *verba aegre concedentium* (*confunditur saepius c.* q. istuc? *cf. p. 514, 73*): Ⓘ *de notione et pronuntiatione*: Don. Ter. Ad. 133, 2 deest 'loquor' aut 'resisto'; nam proprie significatio est de sententia sua decedentis (*cf.* Andr. 572, 3 significat hominem de loco ac de sententia secedere). 350, 2 aegre consentientis (*cf.* Eun. 171, 4 consentire incipientis). Andr. 572, 1 concedentis et veluti victi (Eun. 388, 1 aegre c.). Prisc. gramm. III 85, 9 (*de adv. confirmativis*) duae quoque partes pro his ponuntur, ut '. . . quidistic', quo frequenter Terentius utitur in confirmatione (*affert* Ad. 350). Gloss. V 622, 55 sub uno accentu est profecto vel omnino. Ⓘ *exempla*: Plavt. Epid. 141 q. -ic? verba (-ic v. *Duckworth*) facimus. Merc. 1004 nil opust resciscat. :: q. -ic? non resciscet, ne time. Poen. 1225 q. -ic? quod faciundumst, cur non agimus? Rud. 1331 q. -ic? necessum est, video: dabitur talentum. Trin. 573 q. -ic? quando ita vis *eqs.* Ter. Andr. 572. Haut. 1053 (istuc *A al.*). Eun. 171 (istinc *G*, istuc *b*). 388 (istuc *b*). Ad. 133 q. -ic (istuc *b et codd. Don.*)? si tibi istuc placet *eqs.* 350. 956 (istuc *codd. deficiente A*). Sen. epist. 17, 11 tibi valedicere non licet gratis; q. -ic? ab Epicuro mutuum sumam. Flor. Verg. p. 183, 11 'nisi molestum est, dic . . .'; 'q. -ic?' inquam, 'Florum vides *eqs.*' (*sic recte distinxit Malcovati Schopenum secuta*). *cf.* Plavt. Bacch. 1049 quid ego -ic? quod perdundumst properem perdere (q. -ic? quin q. p. propero p. ? *exspectat Leo coll. l. 68*). *β* quid -ic est? *verba spernentis*: Apvl. met. 2, 10, 3 'cave, ne . . . bilis amaritudinem contrahas'; 'q. -ic' inquam 'e. . . ., cum sim paratus . . . assari?' 9, 6, 1 'sicine vacuus . . . ambulabis? *eqs.*'; sic confutatus maritus 'et q. -ic e.?' ait, '*eqs.*'

b -ic sum *responsum auscultantis*: Ter. Hec. 114 ausculta. :: -ic s. (Schol. p. 142, 5 *ad l.*: praesto sum, ut auscultem). Cic. fin. 5, 78 attende, quaeso . . . :: -ic s. . . . exspectoque *eqs.* (Avg. soliloq. 1, 15, 28). Avg. c. acad. 1, 3, 9 p. 10, 13 explica; -ic s. enim et aveo audire. 1, 8, 23 p. 20, 14 responde . . . :: -ic s. (*cf.* soliloq. 2, 2, 2 hic . . . esto nunc, ut . . . respondeas. :: -ic s.).

B *usu dilatato*: 1 *demonstrative fere i. q. hoc loco, hic* (*de eis, quae ipsi loquenti proxima sunt; cf. p. 515, 34sqq.*): **a** *generatim*: CIL I² 1012, 1 *et* 12 (= Tab. devot. Audollent 139) mortuos, qui -ic sepultus est (*cf.* CE 2107 A, 9. 2152 A, 1). Avr. Fronto p. 30, 18 v. d. H. (= p. 31 N.) encomiographos -ic (istos *Naber*, *nescimus unde*) audimus. p. 42, 24 (= p. 253 N.) ego . . . te vel invitum -ic lego. Apvl. met. 1, 21, 3 primus -ic perhibetur Milo. 2, 20, 4 -ic nec viventibus quidem ullis parcitur. 6, 1, 2 prospecto templo . . . 'unde autem' inquit 'scio, an -ic (*sc. illo loco, quem et video et peto*) meus degat dominus?' Tert. bapt. 1 p. 201, 9. Itala II Macc. 15, 37 (recc. LX) -i (stic *X*) finem faciam sermonis (*gr.* αὐτόθι, *recc. BM* hic, *rec. P* hoc in loco, *Vulg.* in his). Cypr. epist. 55, 21 p. 638, 23 -ic in provincia nostra (*cf.* 59, 11 p. 678, 17 -ic . . . apud fratres nostros. 59, 15 p. 685, 6 -ic . . . nobiscum). 62, 3 p. 700, 17 -ic in ecclesia, cui . . . praesumus (*syn. 39, 5 p. 584, 17* hic in e.). *saepe.* Ivvenc. 2, 577 (*Vulg. Matth. 12, 6* hic). 3, 326 (*327* hic *ut Vulg. Matth. 17, 4*). 4, 759 (*Vulg. Matth. 28, 6* hic). Ps. Avg. quaest. test. I 115, 20 turpe -ic (*apud Romanos; antea*: hic) videri, quod illic (*apud exteras gentes*) decorum putatur (Alc. Avit. epist. 19 p. 50, 20 [*antea*: Lugdunum hucque]). *al.* *plus minus attributive fere i. q.* ὁ ἐνταῦθα: Cypr. epist. 45, 2 p. 600, 16 plebi -ic (istinc *FQ*) universae (*cf.* 62, 4 p. 700, 25 ecclesiam nostram et fraternitatem -ic universam). 45, 4 p. 603, 11 ad clerum -ic (*opp.* illic. *antea*: hic). 52, 2 p. 617, 21 -ic (istinc *F*) episcopis. p. 618, 9 quosdam -ic ex fratribus. 59, 9 p. 676, 11 ab his -ic (*opp.* abs te illic). **b** *not. q. e. in hoc mundo, saeculo sim.* (*cf. p. 515, 37*): Tert. anim. 56, 4 *animas* eo usque vagari -ic, donec *eqs.* (*syn.* hic *56, 1. 6*). Iren. 5, 12, 3 separari ab ea, quae est -ic, conversatione. Cypr. epist. 6, 2 p. 481, 24 -ic in saeculari conflictatione. mortal. 8 p. 301, 14 quoadusque -ic in mundo sumus. *saepe.* Ivvenc. 3, 314 -ic sub limine lucis (*cf. Vulg. Matth. 16, 28*). Pavl. Nol. epist. 30, 6 p. 266, 25 non solum -ic, sed etiam in aeterno saeculo. 34, 6 p. 308, 15 -ic et illic (*sc. in aeternitate*). *al.* Avg. serm. 25, 3, 3. Comm. instr. 1, 26, 9 tu putas nunc vitam -i te perfrui laetum? Orient. comm. 2, 285 -ic terrena morte peremptis. *al.*

2 *anaphorice fere i. q. eo loco, ibi* (*cf. p. 515, 43sqq.*): Flor. epit. 3, 3, 15 *Teutonis oppressis Marius in Raudio campo cum Cimbris concurrit*: -ic (-e *L*) quoque imperator addiderat virtuti dolum. Fronto p. 201, 15 v. d. H. (= p. 211 N.) in eius modi rebus scribendis . . .; aliter in orationibus . . .; sed contra -ic *eqs.* (*inserta re aliena ut*: Cypr. Fort. 11 p. 338, 6 sic . . ., ut . . ., ita et -ic [*item* p. 338, 13]). Vlp. dig. 29, 2, 71, 9 ut putem -ic Sabini sententiam admittendam. Gell. 14, 6, 4 (*3* ibi, *5* in eo libro). 16, 3, 2. 16, 19, 6 (*antea*: eo). *al.* Itala II Macc. 13, 6 (recc. LX) erat . . . turris . . .: -ic *eqs.* (*gr.* ἐνταῦθα, *rec. M* ibidem, *Vulg.* inde). Iren. 5, 11, 2 *apostolus* -ic (*sc. loco allato*) numeravit . . . operationes (*cf.* Schol. Cic. Bob. p. 130, 22 'quidam' . . .: videtur -ic . . . Pisonem . . . significare. Clavd. Don. Aen. 1, 195 p. 44, 29). Heges. 3, 6, 4 p. 197, 12 (*opp.* alibi). *al.*

3 *indefinite*: Apvl. met. 4, 13, 4 gladiatores -i . . ., venatores illi . . ., alibi noxii. Paneg. 2, 26, 2 hic aurum . . ., illic . . . bullae, -ic . . . argentum.

II *usu secundario quaeritur* 'quo?', *fere i. q. istuc, huc*: Apvl. met. 2, 24, 7 an -ic (-uc *Oudendorp*) comisatum te venisse credis? (Cypr. epist. 52, 1 p. 616, 11. Alc. Avit. carm. 4, 358 [illuc *pars codd.*]. *cf. p. 514, 61*).

1. istic *v.* iste. **2. istic** *v.* isti.

istim *et* (*ex* *istim-ce) ***istinc** *adv.* *cf.* iste *et* illim. *inter adv. p. 514, 35.* Prisc. gramm. III 74, 15. *de scriptura et formis*: *hic illic* st-, *v. p. 494, 60.* -m *in codd. sive omnibus sive optimis ante cons. vel voc. trad.* Cic. Att. 1, 14, 4 *M¹*. 2, 1, 4 *M¹G* (istum *N*). 7, 21, 1 *N* (istum *M¹*). 14, 12, 1 *M¹*. fam. 6, 20, 1. 6, 20, 3 *M¹*. 10, 20, 1. 16, 7 *M*. *at ibidem* -nc *solum exstat ante cons.* Att. 2, 6, 2. 3, 10, 3 fam. 5, 21, 5. 7, 16, 3 ad Q. fr. 1, 1, 37. 43. 3, 7 (9), 2 *et in epistulis familiarium; restituitur* fam. 1, 10. Not. Tir. 8, 100. *de notione*: Serv. Aen. 6, 389 a loco, in quo es. Gloss. ἐντεῦθεν. ἐνθένδε. ἐκεῖθεν. hinc. de isto (*vel* hoc) loco. *inde a* Plavto, Ter., Cic. [*dub. vel falso trad.*: Plavt. Merc. 912 (*v. p. 515, 7*). Ter. Hec. 629 (*A pro* hinc). Lvcan. 9, 867.]

I *usu primario quaeritur* 'unde?': **A** *notione locali vigente*: 1 *in indicanda separatione fere i. q. ex isto loco* (*explicative accedit* ex *l. 80. p. 517, 22*, de *l. 81. p. 517, 9*): **a** *proprie*: *α c. respectu personae compellatae*: Plavt. Capt. 603 -c loquere . . . procul (*cf.* Mil. 1169 -c [-ic *P*] te procul ita volo adsimulare *eqs.* Rud. 814 vos respondetote -c istarum vicem. 1148 -c procul dicito. Verg. Aen. 6, 389 fare . . . iam -c et comprime gressum). 658 ite -c (Poen. 796 foras [1319 Rud. 656]. *cf.* Epid. 567 -c . . . iube . . . huc prodire filiam. Most. 851 abin hinc in malam crucem? . . . abi -c [Pseud. 1196]. Plin. epist. 2, 12, 7 quales *litterae* -c redire . . . possunt). Mil. 343 ne tibi clam se subterducat -c atque huc transeat. Pseud. 33 tu -c (hinc *P*) ex cera cita (*cf.* 1164 memento . . . dimidium -c mihi de praeda dare [Rud. 1077 neque partem posco mi -c de istoc vidulo]). Rud. 1362 una -c cistella excepta est modo. Truc. 846 filium -c tu⟨o⟩m te meliust repetere (Plin. epist. 9, 39, 5). Ter. Hec. 339 iterum -c excludēre. Cic. Att. 1, 14, 4

[*Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sonitus meos puto usque -m exauditos. 2, 1, 4 te -m excitarem. 2, 6, 2 te proficisci -c (fam. 6, 20, 1 -m). 3, 10, 3 quod exspectem -c. 7, 21, 1 -m . . . emanant *mala nostra.* 14, 12, 1 quae mihi -m adferuntur? (fam. 10, 20, 1). fam. 1, 10 qui -c (isti nunc *codd.*) veniunt (7, 16, 3 ad Q. fr. 1, 1, 37. Ov. Pont. 4, 10, 35 [-uc *G, dett.*]). *et saepius in epistulis* (*etiam familiarium*). HOR. epist. 1, 7, 32 si vis . . . effugere -c. SEN. contr. 1, 2, 10. *β i. q. hinc*: APVL. met. 1, 11, 3 aufugiamus -c. CYPR. mortal. 18 p. 308, 18 exeuntes -c *sc. ex hoc mundo* (21 p. 310, 13 recedere -c de saeculo [Demetr. 19 p. 364, 18]. 23 p. 311, 22 -c eximi [*opp.* in isto mundo . . . inmorantur]. *al.* PS. SEN. epist. Paul. 14. PAVL. NOL. 11, 9 p. 68, 22 *bona* nec inlata . . . in hunc mundum neque -c efferenda). epist. 58, 1 p. 656, 12. 80, 1 p. 839, 10 (hinc *G*). PANEG. 11, 8, 4 removeamus -c fabulas. SIDON. epist. 7, 1, 7 (*infra*: hinc). *γ i. q. inde*: AVIEN. Arat. 972 (*de Cancro*) Sol -c . . . aethram iam relegit.

b *in imagine*: CATVLL. 76, 11 qui⟨n⟩ tu . . . -c (inst- *codd.*) te . . . reducis . . . ? (*'ab ista' Kroll, potius 'ab ista miseria' sim.*). CIC. Phil. 13, 25 ut te ipse obsideas neque te -c . . . possis explicare. Cato 47 (*cf.* VAL. MAX. 4, 3 ext. 2; *loq. Sophocles*) libenter . . . -c (*sc. a rebus veneriis*) sicut ab domino agresti . . . profugi. HOR. sat. 1, 4, 131 fortassis et -c largiter abstulerit longa aetas *eqs.* (*cf. 129* ab illis . . . vitiis. *139* illis ex vitiis). SEN. nat. 3, 30, 2 -c, unde tantum tumultum vides, metus est, e mari et . . . fluviis? epist. 20, 1 si te -c, ubi . . . fluctuaris, extraxero. 110, 15 minus cupiditatis -c (*sc. ex isto apparatu*) effero quam adtuleram.

2 *in indicanda parte, ex qua aliquid fit, vergit in notionem q. e. istic (fere in correlatione c.* hinc, illinc): PLAVT. Rud. 808 alter -c, alter hinc adsistite (*cf. Asin. 618* alter h., h. alter). CIC. Cluent. 83 si -c (*sc. apud adversarios*) causa corrumpendi iudicii, si -c pecunia, -c Staienus, -c denique omnis fraus . . . est, hinc pudor *eqs.* LIV. 7, 40, 10 -c signa canent, -c clamor prius incipiet *eqs.* COLVM. 3, 21, 3 cum -c Bituricae *vites* fructibus opimis, hinc paribus helvo⟨lae⟩ respondeant (*seq.* illinc . . ., illinc). HOMER. 773 furit -c hostis et illinc. CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 134, 15 illinc stare et -c dicere.

B *notione locali attenuata*: 1 *vi temporali fere i. q. deinceps, protinus*: AVSON. 453 p. 396, 3 P. quattuor -c libri de Vlixis errore contexti sunt. QVEROL. p. 43, 15 R. iam -c ergo ministri nunc mei lustrum istud in fluvios dabunt. 2 *vi partitiva i. q. istarum rerum* (*aliter p. 516, 81*): QVEROL. p. 14, 16 R. dic . . . aliud, nam -c nihil audio (p. 37, 27 n. quidem -c novimus. *v. Suess, RhM. 91, 1942, 117*). *huc pertinere vid.* COMM. instr. 1, 24, 4 quidquid egistis, -c remanere defuncto respicite. 3 *vi causali fere i. q. propterea*: ALC. AVIT. carm. 2, 417 (*loq. serpens*) omnia monstravi . . . : -c perpetua vosmet mihi sorte dicavi.

II *usu secundario fere i. q. de ista (hac) re*: A *c. verbis*: CYPR. epist. 44, 1 p. 598, 5 ad instruendos -c (istic *var. l.*) nos . . . indicia . . . protulerunt *episcopi.* AVG. c. acad. 2, 4, 10 p. 30, 27 -c securus sis. CORIPP. Iust. 4, 345 consentiet -c. B *per ellipsin in formula q. e.* 'sed -c alias': SIDON. epist. 2, 10, 2. 3, 4, 2 CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 31, 6 ENNOD. carm. 1, 6 dict. 6 p. 521, 22.

compos.: abistinc (?).

istimodī, istiusmodī *v. p. 513, 4.* **istinc** *v.* istim.

istō *et* (*ex* *istō-ce) **istōc,** ***istūc** *adv. cf.* iste *et* illo *sim.* *de formis* (*cf. p. 514, 35.* CHAR. gramm. p. 243, 14 B. -uc -o. p. 248, 10 -oc -uc. PRISC. gramm. III 74, 15 -uc. *adhibetur* -uc *promiscue,* -o *et* -oc *nonnisi in sermone cotidiano vel familiari* [*dub. l. 74*]): **-o:** PLAVT. Mil. 455. Most. 837 (*in elisione*). CIC. Att. 12, 23, 1 fam. 9, 16, 9 ad Q. fr. 3, 1, 9 CAEL. Cic. fam. 8, 9, 3. 8, 15, 2 PLANC. Cic. fam. 10, 17, 2 SEN. epist. 31, 9. 41, 4 (*L,* -uc *cett.*). 45, 2. 88, 12. 117, 31 PLIN. epist. 3, 6, 6. 4, 12, 7 SIDON. epist. 5, 1, 3. 6, 4, 1. 8, 13, 4. *non constat de* OV. epist. 17 (18), 205 trist. 4, 9, 10. 5, 1, 79. *cf. l. 61. 73. 74.* **-oc:** PLAVT. Bacch. 382. Mil. 359 (-uc *P*). Most. 1098. Persa 504 (-o *P*). Trin. 551 (-uc *A*). Truc. 304 (?). 613. 717. 752. CAEL. Cic. fam. 8, 4, 1 (*M,* -uc *GR*). 8, 8, 10. 8, 9, 4. PLANC. Cic. fam. 10, 21 (*M,* -uc *HD*). PETRON. 57, 11 EPIST. imp. Cal. Suet. Cal. 55, 1. *vix probandum l. 65. 67. 74.* **-uc:** NAEV. (? *e coni. l. 77*). PLAVT. *passim.* TER. *ubique* (*var. l.* -oc Ad. 169). TVRPIL. com. 79 CIC. Quinct. 51 Mur. 29. 60 Phil. 11, 23 nat. deor. 1, 89. Att. 8^{ies} (-oc M^2 *al.* 12, 34, 1). fam. 7, 14, 1 POMP. Cic. Att. 8, 12C, 4 PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16 (9, 24 Sj.), 8 VARRO rust. 1, 12, 2 HOR. epist. 1, 14, 8. OV. Pont. *quater.* SEN. epist. 40, 2. *et ap. recentiores inde a s. IV.* NOT. Tir. 8, 94 -uc. *de accentu*: POMP. gramm. V 248, 4 '-úc' . . . per apocopen . . . quasi '-uce'. *cf. Fraenkel, Iktus 277.* GLOSS. ἐνταῦθα. huc. *legitur inde a* NAEV. (?), PLAVTO *aliisque scaenicis,* CIC. [*dub.*: NOVIVS Atell. 75 (-o *trad.,* istos *edd.,* '*num* -oc?' *Ribbeck*). SEN. contr. 2, 5, 10 (-o *contextu incerto*; ista *T*). SEN. Herc. f. 1029 stipitem -uc (*Leo not. q. e.* '*huc*'; istum *codd.*) . . . converte.]

i. q. in istum locum: 1 *proprie*: **a** *c. respectu personae compellatae*: NAEV. com. 42 quid -uc (-ud *trad., v. p. 495, 46*) . . . te advertisti . . . ? PLAVT. Asin. 646 concedite -uc (Persa 609 [-uc *A,* sis iam *P*]. TER. Eun. 706 [*falso* DON.: ad se versum]. 1068 [DON.: non ad se vocat, sed locum ostendit, quo abeat *eqs.*]. *cf.* PLAVT. Asin. 925 ego abscede). Cas. 177 ego ibam ad te. :: et pol ego -uc ad te (Cist. 623 *seq.* quo [Mil. 455]. Truc. 752 ad vos. *al.* CIC. Att. 7, 6, 1 [-ac M^2 *s. s. et pars dett.*]. QVEROL. p. 26, 16 R. *cf.* PLAVT. Cas. 614 -uc transire . . . ad uxorem tuam. Persa 504 redire. TER. Ad. 169 abisti). 543 ut eam -uc ad te . . . mitterem (Truc. 717 ad vos. CAEL. Cic. fam. 8, 8, 10. 8, 9, 3 EPIST. imp. Cal. Suet. Cal. 55, 1. *e coni. probab.*: OV. trist. 5, 1, 79 [istos *vel* istic *codd.*]). Merc. 874 si huc item properes, ut -uc properas (CAEL. Cic. fam. 8, 15, 2). Most. 837 tu -o ad vos optuere. 1098 ut illi -oc confugiant (1135 -uc . . . in aram). *al.* TVRPIL. com. 79. CIC. Att. 4, 13, 2 ne -uc hospes veniam (*saepe in epist.* [*etiam* POMP., CAEL.]. SIDON. epist. 8, 13, 4. *cf. l. 11 et* OV. Pont. 1, 5, 83 pervenio [2, 2, 97. 4, 9, 131]). *et saepe.* **b** *i. q. huc* (*cf. p. 517, 72. 75*): PETRON. 57, 11 accede -oc (*v. Heraeus, Kl. Schr. 112*). **c** *i. q. eo*: AVIEN. Arat. 988 (*de capricorno*) sideris hic metae: procul -uc . . . descendit Sol. PRISC. periheg. 360 (*de promunturio Zephyri*) -uc . . . venere . . . Ausoniamque tenent *Locri* (*gr. 366* ἤλθον ἐπ' Αὐσονίην).

2 *in imagine et translate*: **a** *c. verbis eundi, ducendi*: PLAVT. Pseud. 335 i in malam crucem. :: -uc (istic *P*) ibit Iuppiter lenonius. TER. Haut. 274 hoc, quod coepi, primum enarrem . . ., post -uc veniam (*cf.* Ad. 821 scio, -uc ibam. PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16 [9, 24 Sj.], 8 ut -uc revertar). CIC. Quinct. 51 viri boni . . . timide . . . -uc descendunt ([*48* ad haec . . . iura . . . decurrebas]. SEN. epist. 41, 4. *cf.* CIC. Mur. 29 -uc . . . sunt delapsi *i. ad vestram exercitationem*). nat. deor. 1, 89 te gradatim -uc pervenire (SEN. epist. 31, 9). Att. 2, 16, 2 (*de Pompeio*) qui . . . -uc adduci potuerit (*sc. ut legem agrariam probaret*). **b** *c. verbis addendi, accedendi*: PLAVT. Bacch. 382 (*interpol.?*) prius quam malum -oc addis (Men. 149 Rud. 1401 Truc. 613. 910 [-ic *codd. deficiente A*]. CIC. Phil. 11, 23 Att. 13, 32, 1). CIC. Mur. 60 accessit. ad Q. fr. 3, 1, 9 Trebatium . . . quod -o (*i. ad istos*) admisceas. SEN. epist. 117, 31 adice. **c** *c. verbis dicendi* (*cf. l. 16sq.*): PLAVT. Aul. 288 ego istuc . . . alio vorsum dixeram, non -uc, quo[d] tu insimulas. VARRO rust. 1, 12, 2 -uc . . . possum respondere.

-o usque: PLIN. epist. 4, 12, 7 si cognoverit *Marcellinus* factum suum -o u. (*i. 'u. ad te'*) penetrasse.

cf. istorsum.

? **istonae** *v. vol. VII 1, 1986, 74.*

? **istorobon** i. olixatrum (*sc.* holusatrum) GLOSS. III 566, 39. *ad Ps. Apul. herb. 107 l. 7* Itali olisatrum, Aegyptii denterobon *revocat Svennung in plagulis.*

istōrsum *adv. ex* *isto-vorsum, *cf.* horsum, illorsum *etc.* PRISC. gramm. III 84, 12 quae *significatio adverbiorum* est ad locum, ut 'horsum, -m *eqs.*' (138, 24). GLOSS. II 588, 43 orsum illum cui contrarium est -m. [*falso* TER. Hec. 697 *A pro* istorum.] *i. q. in istam partem*: TER. Haut. 588 abi sane istac, -m, quovis. Phorm. 741 concede hinc a foribus paulum -m (SCHOL. Ter. p. 137, 7 *ad l.*: in hanc partem).

[**istre** secte GLOSS. V 602, 7. *obscurum, fort.* cristae setae. *cf.* istae.]

istrix *v.* hystrix. **istūc** *v.* isto. **īsula** *v.* insula.

1. it *v.* et. **2. it** *v.* is. *Ehlers.*

***ita** *adv. a radice pronominis* is, *v. Walde-Hofmann 1^3 722sq.* a *brevem testantur* SERV. Aen. 2, 651 PRISC. gramm. III 65, 21. 480, 30 MART. CAP. 3, 286; *nihili sunt exempla longae, quae collegerunt Neue-Wagener II^3 753.* *scribitur* ida TAB. devot. Pomp. (CIL I^2 2541) a II (*in marg. sup.*), eta CIL IV 8137. *abbreviatur* i (LEX agr. [CIL I^2 585] 35 S. C. de Asclep. [CIL I^2 588] 11 *et saepius in titulis.* PROB. litt. sing. gramm. IV 273, 20), it (DECRET. decur. Gab. [CIL XIV 2795] 11). *cf.* NOT. Tir. 2, 11sqq. *de notione*: DIFF. Suet. p. 292, 1 'sic' qui dicit, ostendit exemplum, '-a' ad rationem refertur (GRAMM. suppl. 285, 23 ISID. diff. app. 208 DIFF. ed. Beck p. 83, 15). PS. ASPER gramm. suppl. 57, 24 *inter coniunctiones rationales* (GRAMM. suppl. 169, 11. *cf.* MART. CAP. 3, 286). GLOSS. οὕτω(ς). ὥστε. *al.* *legitur inde a* LEGE XII tab. (*v. p. 523, 23*). *a poetis praeter scaenicos vet.* (*v. Braune, Observ. . . . ad usum* -a, sic . . . *particularum Plaut. et Ter. spectantes, 1881*) *cautius adhibetur, maxime in formulis quibusdam sollemnibus; in iambis etiam a* SEN. (*trag.*) *decies servatum apud lyricos rarescit* (*ex. gr.* CATVLL. *quater,* HOR. carm. *bis* non -a); *in dactylis exempla exstant ex. gr. apud* ENN. ann. *2,* CIC. Arat. *1* (haud -a), CATVLL. *7* (*3* atque -a), LVCR. *68* (*16* atque -a, non -a), VERG. georg. Aen. *28* (*12* atque -a, -a fatur *vel* atque -a f., non -a), HOR. *25* (*5* atque -a, non -a), PROP. *12* (*7* atque -a, non -a), OV. *102* (*53* atque -a, non -a), VAL. FL. *13* (*7* atque -a, -a fatur, non -a), SIL. *7* (*2* non -a), HOMER. *2* (*1* atque -a fatur), STAT. Ach. Theb. *15* (*3* atque -a, -a fatus, non -a); *omnino deest* VERG. ecl., TIB., GRATT., GERM., LVCAN. (*falsa var. l.* 10, 265), STAT. silv., BOETH. cons. carm.; *v. Axelson, Unpoet. Wörter 121sq. et cf. supra p. 455, 15sqq.* (is). [*confunditur in codd. c.* et (*restituendum vid.* ITALA gen. 30, 31 [Lugd.; *gr.* καί, *Vulg.* et]), iam (*cf. vol. VII 1, 81, 29*), id, illa, ista, item (PLAVT. Men. 1038. *al.; restit.* VITR. 2, 6, 4. 8, 5, 2. *cf. p. 520, 32*), tam, ut *al.*]

CAPVT PRIVS: *usu communi.*

I ***per se positum***: **A** *generatim*: **1** *exempla varia selecta*: **a** *mera vi adverbiali*: *α anaphorice*: PLAVT. Curc. 88 sequere . . . hac, fi mi obsequens. :: -a faciam. Mil. 1227 patiar, quando -a Venus volt. CATO agr. 144, 2 qui oleam legerint, omnes iuranto . . . sese oleam non subripuisse . . .; qui eorum non -a iuraverit *eqs.* RHET. Her. 4, 17, 25 sententias interponi raro convenit, ut . . .; cum -a (*i.*

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nonnisi -a) interponentur, multum adferent ornamenti. CIC. de orat. 1, 66 si sit ei *oratori* dicendum . . .; -a si de re militari dicendum huic erit Sulpicio (*in exemplo afferendo ut* VLP. dig. 15, 1, 9, 8 AMBR. in Luc. 2, 77 p. 83, 8). *et passim.* *addita explicatione vergit in vim praeparativam*: PLAVT. Persa 707 nomen multimodis scriptumst tuom. :: -a sunt Persarum mores, longa nomina, contortiplicata habemus. Rud. 372 nos . . . tempestas . . . differt ab illis; -aque (*v. p. 528, 29*) nos ventisque fluctibusque iactatae . . . : : novi, Neptunus -a solet . . . : si quae improbae sunt merces, iactat omnes. *al.* *β praeparative*: PLAVT. Mil. 179 -a respondit: se sectari simiam. Most. 968 vide sis, ne forte ad merendam quopiam devorteris . . . :: quid est? :: -a dico, ne ad alias aedes perperam deveneris. CATO agr. praef. 2 *maiores* virum bonum quom laudabant, -a laudabant, bonum agricolam bonumque colonum. TER. Ad. 437 quando -a volt frater, de istoc ipse viderit. *et passim.* *elliptice*: STAT. Theb. 4, 670 imperat . . . atque -a: '*eqs.*' (-a *sc. dicit. item*: IVV. 2, 38. 13, 91 FILASTR. 101, 2. HIER. epist. 51, 3, 2 [*Epiphan.*]. *al.*). PAP. Tjäder 1, 58 quid . . . singuli conductores dare debent. -a: *eqs.* *in certis partibus orationis efferendis* (*cf. p. 526, 13. 17. 18 et v. Svennung, Unters. Pallad. 400sq.*): PALLAD. 3, 25, 8 condienda sunt pira -a (*del. Gesner, Schmitt*), die placido *eqs.*

b *vi praedicativa positum vergit in notionem q. e. talis*: *α sollemnius*: ① -a esse (*v. etiam infra l. 66sqq.*): PLAVT. Amph. 575 homo hic ebrius est, ut opinor. :: utinam -a essem. 899 -a ingenium meumst: *eqs.* (Stich. 626. 744. *cf.* TER. Phorm. 172 -a plerique ingenio sumus omnes). Bacch. 1180 vidi ego nequam homines, verum te neminem deteriorem. :: -a sum. *et saepius, ad reddendum gr.* τοιοῦτος PHYSIOGN. 93 (*gr. p. 412, 3*), *τοιόσδε ibidem* 102 (*gr. p. 419, 1*). *liberius*: EXC. barb. p. 318, 6 Fr. qui . . . regnaverunt in Syria, . . . sunt -a (*i. hi*): Seleucus *eqs.* ② -a videri, nominare *sim.*: PLAVT. Capt. 120 omnes . . . liberi lubentius sumus quam servimus. :: non videre -a tu quidem (CIC. de orat. 3, 64 sunt . . . et boni viri et, quoniam sibi -a videntur, beati). CIC. Verr. II 5, 87 in portu Odysseae; nam -a is locus nominatur (Scaur. 15. VITR. 6, 3, 1 *generum* -a figurae nominantur: tuscanicum *eqs.*). dom. 76 calamitas si -a est appellanda (de orat. 3, 54 horum, qui nunc -a appellantur, rhetorum. fin. 3, 71 dici appellarique. PAVL. dig. 38, 10, 10, 16 hos . . . appellant -a: propatruus *eqs.*). de orat. 2, 257 quam ob rem -a quis vocetur (VARRO frg. Non. p. 547, 10). 3, 84 -a (*sc. oratorem*) me existimari scio: quod si -a est *eqs.* Brut. 57 eloquentem fuisse et -a esse habitum. *et passim.* *β audacius*: ITALA Luc. 12, 38 (cod. b *al.* = VVLG.) si . . . -a (*sc. vigilantes*) invenerit *dominus servos* (*gr.* οὕτως, *cod. e al.* sic). HIER. epist. 72, 2, 2 (*cf.* adv. Pelag. 1, 16 p. 510B) potest vas figulo dicere: quare me -a fecisti aut -a? (*pertinet ad Vulg. Rom. 9, 20* quid me fecisti sic? [*gr.* οὕτως]). EVSEB. EMES. serm. 1, 16 p. 23, 23 non oportuit nos -a creari *sc. libidinosos* (*antea*: si . . . -a esses creatus, ut esses impudicus).

2 *in locutionibus probationem exprimentibus* (*cf. Langen, Beitr. 210sqq. Thesleff, Yes and No in Plaut. and Ter., 1960, maxime 23sqq.*): **a** *affirmativis*: *α exempla varia*: PLAVT. Amph. 1021 ego sum. :: quid 'ego sum'? :: -a loquor (Most. 946. *al. cf.* Capt. 676 aiebatis [TER. Andr. 192 aiunt. *al.*]. 814 dico [Poen. 474 -a dico quidem. *al.*]. TER. Andr. 875 praedicant). Cas. 281 si -a arbitrare (Persa 211. *al. cf.* Mil. 1120 -an tu censes? :: quid ego ni -a censeam? [CIC. leg. 2, 23 prorsus -a censeo. *al.*]. TER. Haut. 211 credo [688. CIC. S. Rosc. 120 *ironice. al.*]. CIC. Verr. II 4, 37 opinor. Lig. 12 -a mehercule existimo [Tusc. 1, 9 -a prorsus. *al.*]. *sim. saepius*). 360 tibi quidem edepol -a videtur (Cist. 727 ecastor -a v. TER. Andr. 563 tibi -a hoc v. CIC. S. Rosc. 49. *al.*). Persa 618 -a pol spero. CIC. Verr. II 2, 124 quae cum -a se res haberet (*v. vol. VI 3, 2449, 75sqq.*). *al.* *β* -a est: ① *solum ponitur*: PLAVT. Bacch. 554 ni -a esset (*cf.* Poen. 1047 si -ast. *sim. al.*). Cas. 198 -a est. Poen. 555 -a profecto est. Pseud. 360 (*syn.* dicis vera *sim.*). 657 non -a est (Trin. 649 TER. Andr. 386 Phorm. 326 CIC. S. Rosc. 121. *al. cf.* TER. Phorm. 265 haud -ast). *al.* TER. Andr. 54. 461. Phorm. 588 scio -a (*om. A*) esse. Eun. 124. RHET. Her. 2, 25, 39 (id -a *H l*). CIC. Verr. II 2, 141 fac -a esse. Rab. Post. 17 -a est, sed *eqs. al.* ② *accedit*: res (GLOSS. V 535, 28 -a r. est: verum est): PLAVT. Asin. 490 ego homo sum quam tu. :: scilicet, -a r. est. 596. Curc. 143 non -a r. est (*cf.* Truc. 193 haud -ast r.). Men. 737 -a rem esse dicito. *al.* TER. Haut. 158 -a r. est, fateor. 830 CIC. Att. 6, 1, 11. *al.* *pron.*: PLAVT. Bacch. 387 id . . . esse -a (Men. 460 si id -a esset. Merc. 655 id fore -a. *al.* TER. Eun. 29 RHET. Her. 1, 10, 17. CIC. fam. 11, 16, 3 quasi ea -a non essent. *al.*). Cas. 115 hoc -a esse (Epid. 713. TER. Hec. 285 haec. *al.* SCIP. min. or. frg. Gell. 6, 11, 9. *et saepius*). Trin. 545 istuc . . . -a esse (TER. Hec. 103. Phorm. 202 istaec. *al.*). TER. Hec. 300 quod . . . -a esse (CIC. Quinct. 65. S. Rosc. 120 quae. *al.*). AFRAN. com. 403 quod . . . praedicant aurito me parente natum, non -a est (*cf.* CIC. Phil. 8, 16 quod . . . dixisti . . ., non est -a. *al.*). *γ per ellipsin*: ① *in responso* (*cf.* AVG. in psalm. 58 serm. 1, 15 [*ad Matth. 15, 27*] quid est '-a'? verum dicis, prorsus verum dicis. *per anaphoram ex. gr. l. 81. 84. p. 520, 3. 5*): PLAVT. Amph. 362 haecine tua domust? :: -a, inquam (TER. Hec. 847 -anest factum? :: -a, i. CIC. Phil. 14, 12 [*v. app. crit.*]). 370 pedibus . . . venis. :: -a profecto. 410 quid, domum vostram? :: -a enim vero (Asin. 339 Most. 920. *cf.* Cas. 402 -a vero [Men. 1096. 1108]. Curc. 725 -ane vero? :: -a hercle vero [Persa 448]). 1024 Sosia. :: -a, sum Sosia. 1026 id tu me rogas? :: -a, rogo (*cf.* CIC. Verr. II 3, 213 an . . . ad M. Antoni . . .? '-a', inquit, 'ad Antoni'). Mil. 1262 militem pol tu aspexisti. :: -a. 1278 -ane? :: -a pol (Stich. 36). *al.* TER. Haut. 502 continuo hic adero. :: -a, quaeso (Ad. 287. *al.*). Phorm. 542 -ane? :: -a. 612 multa advenienti . . . nova hic? :: compluria. :: -a. 900 -a hercle (*cf. p. 519, 84*). *al.* CIC. Quinct. 63. Sull. 54 -a prorsus (Brut. 161 fin. 5, 27. *al.*). Tusc. 1, 13 -a plane (PLIN. epist. 7, 13, 1 LACT. mort. pers. 18, 8. *al.*). VERG. Aen. 2, 583 non -a (SIL. 11, 185. VVLG. act. 16, 37 [*gr.* οὐ γάρ, non *tantum Italae codd. eg*]). PETRON. 25, 1 '-a, -a', inquit Quartilla, 'bene admonuisti.' *et passim.* *respondetur vocanti* (*cf. l. 1*): ITALA act. 9, 10 (cod. h) dominus ait: 'Annania'; qui respondens ait: '-a, domine' (*gr.* ἰδοὺ ἐγώ, *Vulg.* ecce ego). ② non -a *in oppositione membrorum*: CIC. ac. 2, 123 nec ille . . . iurare posset -a se rem habere neque ego n. ⟨-a⟩ (*suppl. Davisius ex Nonio*). VLP. dig. 14, 1, 1 pr. res patitur, ut de condicione quis institoris dispiciat . . .: in navis magistro n. -a. TERT. adv. Marc. 1, 4 p. 295, 8 (*Ursinus*). AVG. conf. 3, 4, 7 *Ciceronis* linguam fere omnes mirantur, pectus n. -a. *al.*

b *interrogativis*: *α* -a (est)?: PLAVT. Mil. 844 excruciabere. :: -a vero? ([-an *v. Ritschl*]. PETRON. 102, 10. *cf.* GLOSS.L II Abav. IT 3 -a v.: -ane). TER. Ad. 642 non equidem istas *fores pepuli* . . . :: -a? SEN. epist. 17, 8 -a est? PLIN. nat. 33, 39 -a ('*an -ane?' Mayhoff*), Hercules? *β* quid -a? (*cf.* DON. Ter. Andr. 371, 1 'q. -a' una pars orationis. Eun. 950, 2 'dicis' deest, ut sit: q. -a dicis? SYNON. Cic. p. 441, 11 quare. cur. q. -a. GLOSS. IV 460, 50 q.: q. -a): PLAVT. Aul. 150 ei occidi. :: q. -a? :: quia *eqs.* Epid. 58 nam q. -a? (349 Most. 642 TER. Eun. 897). *al.* CAECIL. com. 2. TER. Phorm. 568 non. :: q. -a non? Eun. 861 q. -a vero? 950. *al.* RHET. Her. 4, 16, 23. *et saepius.* *γ* cur -a?: TERT. cult. fem. 2, 9 l. 29 'praeterit enim', inquit (*I Cor. 7, 30*), 'habitus mundi huius . . .'; cur -a? quoniam praemiserat *eqs.* adv. Iud. 3, 5 (c. -aque *T*).

3 *fere i. q. eodem modo, item* (*exempla certiora; de confusione inter* -a *et* item *facta v. p. 518, 74*): PLIN. nat. 29, 20 non deseram Catonem . . . aut senatum illum, qui -a censebat. APVL. Socr. 7 p. 135 ut . . .; -a (item *Mercerus et edd.*) ut. PS. THEOD. PRISC. add. p. 283, 16 cinis . . . subvenit; panis . . . -a subvenit. DIOSC. 2, 110 p. 222, 20 sucus . . . fistulis . . . medetur, dolori aurium . . . -a prestat (*gr. 2, 126, 3* καὶ πρὸς ὠταλγίας). APIC. 4, 127 -a (item *Vollmer*) facies (VICT. VIT. 3, 50 filius cuiusdam nobilis . . . a parentibus separatus est . . .; -a de filiis . . . Liberati factum esse probatur). MART. CAP. 4, 377 fateamur necesse est maius et minus non esse contraria; -a (item *M, Eyssenhardt ut infra*) duplum simplo non esse contrarium. 4, 422 in propositione exercitatio ad declarativam partem pertinere videbatur, in assumptione ipsa exercitatio -a (*om. MF*, item *Petersen et Dick*) ad declarativam pertinet. PS. PROSP. carm. de prov. 734 (*iuxta* non aliter, *loco ceterum vix sano*). FAVST. REI. spir. 2, 1 p. 131, 20 spiritalis . . . creatura . . .; -a (-aque *P*) res materialis *eqs.* (*cf.* p. 132, 13). PS. VIGIL. THAPS. c. Marivad. 3, 42 confortat pater, sic filius, -a spiritus sanctus (3, 82 -a f., -a [idem f., idem *SM*] s. s. CAES. AREL. brev. p. 200, 9 -a f., -a et s. s. 200, 19. 25. 201, 11. *al.*).

B *speciatim*: 1 *vi plus minus quantitativa fere c. emphasi dictum i. q. tantopere, adeo* (*provinciam vocis q. e.* tam *vix tangit, ubicumque adiectivis praedicativis vel adverbiis appositum non tam singulas voces quam ipsas sententias efferre videtur, v. praeter exempla infra passim allata p. 524, 54sqq.* [-a, ut]. *525, 20. 25. al. et cf. du Mesnil ad* CIC. Flacc. 42; *audaciora v. l. 66sqq.* [*superl. l. 69, aliter p. 521, 6. al., cf. compar. p. 521, 20. al.*]): **a** *usu primario*: *α in univ.*: PLAVT. Bacch. 333 cur -a fastidit? :: tantas divitias habet *eqs.* (cur? :: -a f., t. *eqs. mavult Leo, cf. l. 73*). ENN. scaen. 73 quid -a cum tuo lacerato corpore miser ⟨es⟩ . . .? TER. Hec. 252 haud -a decet . . . celare te iras (DON.: etsi . . . celandae, non usque adeo, ut discordiam pariant). CIC. Tull. 3 res -a multas, falsas praesertim et inique confictas, proferre. Verr. II 2, 61 an -a parva est pecunia? dom. 16 illi -a de me merito. Sest. 114 populum . . . iam non esse popularem, qui -a vehementer eos, qui populares habentur, respuat. *et saepe.* *c. adi. attributive vel pro subst. positis*: AMM. 15, 4, 8 in quo casu -a tristi et inopino (*cf.* 25, 10, 8 his -a tristibus). 19, 11, 1 inter haec -a ambigua (24, 8, 7). *al.* CONC.S I 5 p. 314, 13 -a pervigil . . . studium (*Mansi 9, 263* tam). CASSIOD. Ios. antiq. 2, 98 tales filios et forma -a clarissimos (*gr.* οὕτως ἐπιφανεῖς). *β in sententiis confirmativis pro epiphonemate positis* (*antecedentibus vel insertis l. 78. p. 521, 2. 9. al.*): NAEV. com. 39 ultro meretur, quam ob rem ametur: -a dapsiliter suos amicos alit. PLAVT. Amph. 1057 me miseram, quid agam nescio; -a tanta mira . . . sunt facta (TER. Phorm. 180 nullus es . . .; -a nunc inparatum subito t. te inpendent mala. *cf. l. 59 et* PLAVT. Men. 101 -a . . ., tantas struices). 1081 vae mihi . . .; -a mihi animus . . . abest. 1100 uxorem tuam neque gementem neque plorantem . . . audivimus; -a profecto sine dolore peperit. Aul. 9 is quoniam moritur, — -a avido ingenio fuit — numquam indicare id filio voluit suo. 69 noenum . . . queo comminisci; -a me miseram ad hunc modum *eqs.* Bacch. 12 Praenestinum opino esse; -a erat gloriosus. Men. 897 magna cum cura ego illum curari volo. :: quin suspirabo plus sescenta in die: -a ego eum cum cura magna curabo tibi (Most. 352 occidit spes nostra . . .: -a mali . . . montem maximum . . . conspicatus sum. *al.* TER. Haut. 753. CIC. Att. 13,

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

16, 1 -a m. et adsiduos imbres habebamus. *et saepius. cf. l. 54. p. 524, 59. 527, 26*). Mil. 1047 -a me occursant multae: meminisse haud possum (Cic. ac. 2, 74. Tusc. 1, 59 quorum quanta mens sit, difficile est existimare; -a multa meminerunt. Att. 6, 2, 4 -a multae civitates ... liberatae, multae valde levatae sunt. *et saepius. cf. l. 50. p. 520, 62. 524, 72. al.*). Most. 656 malum quod isti di ... duint; -a mea consilia perturbat paenissime. Persa 477 ut ego hodie fui benignus ...; -a prosum credebam omnibus (*cf.* Ter. Eun. 306 -a prorsus). Poen. 566 tenetis rem. :: vix quidem hercle, -a pauxilla est, digitulis primoribus. *al.* Caecil. com. 208. Ter. Hec. 443 non queo: -a defessus sum. *al.* Rhet. Her. 4, 10, 14 voce ista, quae ... rubores e⟨l⟩icere potest: -a petulans est atque acerba. Varro Men. 562 ego nihil ... video: -a hic obscurat ... longurio. Cic. Verr. II 5, 26. fin. 2, 24 *Laelius* non negat libenter cenasse umquam Gallonium ..., sed bene; -a graviter ... voluptatem secrevit a bono. *al.* Plin. nat. 22, 85 sillybum ... ne in Cilicia quidem ... coquere tanti est; -a (tam *coni. Mayhoff vix recte*) operosa eius culina traditur. Amm. 16, 7, 2 *Marcellus* validiores sibi pinnas aptare; -a enim cum motu quodam corporis loquebatur ingenti. Ambr. epist. 43, 16 p. 1134C (*de virtute vocis humanae*) saepe sine verbere praetereunt *equi* verberatos; -a vehementius illos incitat linguae flagellum. *et passim.* γ *c. colore consecutivo*: Max. Tavr. serm. 67 p. 666D quis -a demens Christianae fidei inesse abneget veritatem ...? (*i. '-a d. est, ut abneget'*).

b *deflectitur in notionem causalem q. e. nam, enim* (*v. Langen, Beitr. 232 sq. et cf.* -a enim *supra l. 17*, nam -a *interpolatione conflatum* Plavt. Cist. 382 Curc. 452): Plavt. Aul. 422 palam id quidem est: res ipsa testist; -a fustibus sum mollior magis quam ullus cinaedus. Bacch. 1095 is me scelus auro usque attondit dolis doctis indoctum, ut lubitumst; -a miles memorat meretricem esse eam, quam ille uxorem esse aiebat *eqs.* Men. 94 facile *hominem* adservabis, dum eo vinclo vincies; ⌊-a istaec nimis⌋ (ea enim fere *Non. p. 108, 24*) lenta vincla sunt escaria: quam magis extendas, tanto adstringunt artius. Persa 472 nam ego hodie compendi feci binos panes in dies: -a ancilla mea quae fuit hodie, sua nunc est. *al.* Tvrpil. com. 96 neque durare possum; -a huius inscientia ... extorrem facit. Pompon. Atell. 100 nescio quis †ellam urget quasi asinus uxorem tuam; -a opertis oculis simitu manducatur ac molit. Qvadrig. hist. 81 numquam quiverunt incendere *turrim*; -a Archelaus omnem materiam obleverat alumine (*cf.* Gell. 15, 1, 6 *ad l.*: quod ... oblita fuisset). Varro rust. 2, 2, 14 arietes secernendi; -a (iam *Keil*) ... obsunt. Apvl. apol. 43 maximus omnium magus est, quo praesente Thallus diu steterit; -a plerumque ... inclinatur. 48 palaestritam ... accusatum venistis; -a omnes ... dicitis cecidisse. Clavd. Mam. anim. 1, 2 p. 24, 12 opusculi facies ... non perincatholicam praeferebat etsi longe inpari disputatione sententiam; -a (*'tamen' dubitanter explicat Engelbrecht in indice, vix recte*) penes me ratiocinandi levitatem gravis causa pensavit.

c non -a *sim. indefinite i. q. non nimis* (*c. adv. vel adi., raro c. verbis velut l. 62. 63. 64; postponitur l. 61*): α non -a: Ter. Andr. 11 n. -a dissimili sunt argumento (Don.: '-a' pro valde). Cic. Quinct. 16 commode. S. Rosc. 64 n. -a multis ante annis (Verr. II 2, 49 multum [de orat. 2, 341. *al.* Caes. Gall. 5, 47, 3]. *al.* Caes. civ. 2, 6, 1 multo ... antecedere. Ov. Pont. 1, 3, 86. Liv. 35, 11, 2 multo post [Val. Max. 1, 5, 4. 3, 8 ext. 1 Cels. 5, 28, 19D. *al. cf.* Not. Tir. 71, 19 sq.]. *et saepius*). Tull. 19 aedificium n. -a magnum (Verr. II 3, 124 off. 3, 81 Caes. Gall. 4, 37, 1 civ. 2, 34, 1 Nep. Dat. 6, 1 Hor. sat. 2, 6, 1. *al.*). Verr. II 4, 109 antiqua. Sest. 77 saepe. Brut. 41 pridem (Hor. ars 254. Apvl. apol. 72 n. -a p. ante multos annos [*sunt, qui aut* p. *aut* a. m. a. *deleant*]. Papin. dig. 50, 8, 5 pr. Vlp. dig. 12, 5, 2, 2. *al.*). 233 diu. leg. 3, 26 valde (nat. deor. 1, 86. *al.*). Tusc. 5, 23 necesse est (fam. 10, 25, 3). Cato 74 n. -a longa disputatione (*cf.* Bell. Afr. 38, 2 longe [Bell. Alex. 27, 1. Ov. Pont. 3, 2, 46 l. n. -a. *al.*]). Att. 3, 15, 3 n. -a laudat Curionem. *al.* Lvcr. 5, 1168 difficilest (Qvint. inst. 2, 5, 18). Cels. 7, 25, 1C ⟨dolet⟩ (*suppl. J*). *et saepius.* n. -a sane: Cic. Brut. 41 vetus. Att. 12, 52, 2 laboro. Qvint. inst. 7, 1, 41 difficilem. β neque (nec) -a: Ter. Haut. 874 non tam astutum n. -a (tam *pars codd., om. E*) perspicacem. Cic. Quinct. 14 commode. 15 multo post (S. Rosc. 78. *al.* Nep. Cim. 3, 4 Pelop. 2, 4. *et saepius. cf.* Not. Tir. 71, 23 sq. 27 sq. *et* Cic. Phil. 1, 7 multum [Apvl. apol. 37]. 2, 108 multi. *al.*). Flacc. 47 longo intervallo (orat. 59. *cf.* Gell. 17, 21, 35 n. -a [haut *Q, Hosius*] longe post). Bell. Afr. 37, 4 praealtum. Pavl. dig. 6, 1, 6 nec -a coartanda res est. *al.* γ haud -a: *v. vol. VI 3, 2564, 72 sqq.*

2 *vi conclusiva* (*'quae cum -a sint, essent'*): **a** *strictius fere i. q. itaque, ergo*: α *in univ.*: ① *in sententiis affirmativis* (*exempla selecta*): Plavt. Cas. 664 insectatur omnis domi per aedis ...: -a omnes ... metu mussitant. Epid. 413 ut ille fidicinam fecit ⟨sese ut⟩ nescire⟨t⟩ esse emptam tibi! -a (*B, cett. aliter*) ridibundam ... huc adduxit simul. Rhet. Her. 2, 11, 16 dum caute ... loqui volunt, infantissimi reperiuntur; -a dum metuunt in dicendo ..., nomen suum pronuntiare non possunt. 2, 26, 41 si quis quem furti arguat et -a dicat eum esse hominem inprobum *eqs.* (Cic. Cluent. 168 illum ... aliquot dies aegrotasse et -a esse mortuum. *cf.* -aque *p. 528, 9 et* Lvcr. 3, 154 consentire animam ... sudoresque -a ... existere). Cic. Planc. 6 quaerit ... Laterensis atque hoc uno ... urget, qua se virtute ... Plancius ... superarit; -a si ...; sin ...; -a aut ... aut. Sall. Iug. 31, 14 pars ... occidisse tribunos plebis, ... plerique caedem in vos fecisse pro munimento habent; -a quam quisque pessume fecit, tam maxume tutus est. Cvrt. 8, 9, 12 *aquilo* ad interiora non penetrat, -a alendis frugibus mitia. Petron. 24, 4 'Ascyltos ... solus ferias agit?' '-a ... et Ascylto embasicoetas detur'. 55, 2 -a ... non (Tert. pudic. 2 p. 223, 13). *et passim.* *in syllogismo*: Cic. de orat. 1, 83 oratorem ..., nisi qui sapiens esset, esse neminem ...; -a, qui esset eloquens, eum ... esse sapientem. fin. 3, 27 ergo et probandum *esse bonum*; -a etiam laudabile (Sen. epist. 113, 20). Tusc. 1, 12 negabas eos esse, qui mortui essent; si igitur non sunt, nihil possunt esse; -a ne miseri quidem sunt. 1, 13 fat. 26 off. 3, 35 Sall. Catil. 1, 7. *al.* ② *in interrogatione*: Ter. Hec. 500 non credidi ... adeo inhumanum fore *Pamphilum*; -a nunc is sibi me supplicaturum putat? Sen. contr. 7, 1, 18 -a tu nesciebas? 7, 6, 23. *al.* Sen. benef. 2, 10, 3 'volo sciat'; -a tu hominem non servabis in tenebris? (3, 15, 3 -a n. honestius erat ...? *al.* Petron. 127, 6 Ps. Qvint. decl. 1, 7. *al.* Itala act. 9, 21 [cod. h; *gr.* οὐχ, *Vulg.* nonne]. Arnob. nat. 1, 17. 2, 5 *seq.* nonne). 6, 19, 3 nec in me direxit animum; -a quare ei debeam ...? Petron. 25, 4 (-aque *var. l.*). Ps. Qvint. decl. 8, 15 quid ais, pater? -a tecum quisquam sic audet agere de ... filiis tamquam de ... aegris? *al.* Herm. vulg. mand. 11, 12 -a num ...? (*gr.* οὖν, *Pal. aliter*). Avg. civ. 1, 6 p. 10, 26 D. -a (-ane *e, ed. pr.*) vero ...? *al.* β *abundanter* -a ergo: Arnob. nat. 1, 39 -a e. Christus non habeatur a nobis deus ...? Avg. civ. 9, 13 p. 386, 15 D. Mart. Cap. 4, 365. *al.*

b *liberius in continuando sermone fere i. q.* tum (*respicitur tempus vel ordo*): α *pertinet ad facienda* (*'si hoc factum erit'*): Cato agr. 43, 1 (*de sulcis faciendis*) postea scrobes facito ... et facito de scrobe aqua in sulcum defluat: -a oleas serito (*c. imperativo ut passim ap. eundem, v. Keil ad* 54, 4). 103 boves uti valeant ..., pabulum ... amurca spargito (*eqs.*) ...: -a ... morbus aberit (*cf.* 116. 128. 130. Cic. div. 2, 60 errorem ... depellito; -a te nec terrae fremitus nec caeli discessus ... terrebunt). Colvm. 2, 10, 16 *lens* tum ... siccetur et ... adspargatur defriceturque atque -a rursus ... siccata et mox refrigerata recondatur (2, 15, 2 secunda ratio est ... caprinum *stercus* manu iacere a. -a terram sarculis permiscere. 2, 18, 2. *al.* Pallad. 1, 19, 2). 12, 25, 5 *vinum* condire oportebit et -a supplere *eqs.* (12, 48, 1. 12, 49, 2. Gavdent. serm. 9, 38 G. explanemus primum ... et -a ... redeamus. Canon. Hippol. 73, 17 *et fortasse* 75, 1). β *pertinet ad facta* (*'postquam hoc factum est'*): atque -a: Enn. frg. var. 90 (Lact. inst. 1, 14, 10) Iovem ... patri regnum reddidisse a. -a (*om. SH*) in Cretam remeasse (*vox* -a *utrum Ennio an Lactantio vindicanda sit, non satis liquet; v. Norden, Agnostos Theos 376. Stangl, RhM. 70, 1915, 227*). Sisenna hist. 7 Marsi propius succedunt a. -a scutis proiectis tecti saxa ... coniciunt in hostes. Qvadrig. hist. 56 Artorius Taureae ... umerum sauciat a. -a resiluit. Catvll. 64, 84 ipse suom Theseus ... corpus ... proicere optavit ...; a. -a ... ad Minoa venit. 64, 315. Caes. civ. 2, 42, 4 Curio numquam se amisso exercitu ... reversurum confirmat a. -a proelians interficitur (*similia affert Meusel ad l.*). Hirt. Gall. 8, 11, 1 Bell. Afr. 16, 3. 85, 1. Hor. sat. 1, 3, 101 unguibus et pugnis, dein fustibus a. -a porro pugnabant armis (*in serie ut*: Tert. resurr. 28 p. 65, 18 primo ... dehinc ... a. -a. Cael. Avr. acut. 2, 29, 151 chron. 1, 1, 13). Prop. 2, 29, 21 (*item in fine carminis* 4, 8, 87). Ov. rem. 668 venit in amplexus a. -a 'vincis' ait. met. 3, 118 'ne cape *arma*' ... unus exclamat '...'; a. -a ... unum ... ense ferit (*post orationem ut*: Phaedr. 1, 1, 13. 4, 4, 9 [*sed* 1, 22, 9 a. -a locutus]. Sen. dial. 6, 22, 6 Cvrt. 6, 9, 36 Svet. Iul. 33 Gell. 2, 29, 16. *al.*). *al.* Liv. 22, 19, 3. *al.* Plin. nat. 10, 197. *et saepius.* et -a (*de* Qvadrig. hist. 48 *non constat*): Bell. Afr. 13, 2 Caesar aciem derigit ...; sagittarios ... constituit, equites ... opponit et -a praecipit, ut *eqs.* Bell. Hisp. 18, 4 dominum iugulavit et -a ... discessit. Tert. adv. Marc. 1, 17 p. 312, 7 primo ... quaeritur, an sit *deus*, et -a, qualis sit (monog. 2, 3. 7, 2 Evseb. Emes. serm. 19, 41). 1, 22 p. 318, 25 prius est, ut ..., et -a *eqs.* (Arnob. in psalm. 146 p. 563C non ... p. ... et sic ..., sed p. ... et -a demum [Ps. Orig. hom. in Matth. 2, 1 p. 247, 10]. Evseb. Emes. serm. 27, 28 qui ... furatur, p. irreligiositatem admittit et -a nocet [*fere i. q. 'et ... et'*]). monog. 9, 6. Pass. Cypr. 3 (*bis*). Ambrosiast. in II Cor. 11, 23 usque ad quintam horam victum manibus quaerebat et -a exinde usque ad decimam horam disputabat. Ps. Hier. in Gal. 1, 1 'Iesum Christum' primo loco ponit et -a 'deum patrem'. Conc.S II 3, 1 p. 62, 22 primitus ... et -a (*gr. II 1, 1 p. 86, 33* εἶθ' οὕτως, *II 2, 1 p. 47, 32* et deinceps]. p. 77, 11 [*gr. l. c. p. 99, 24 ut supra, II 2, 1 p. 51, 8* ac deinde]. Cassiod. hist. 5, 46, 2 [*Theodoret. 2, 31, 2* εἶθ' οὕτω]). Dionys. Exig. Greg. Nyss. creat. 8 p. 356B dehinc ... et -a (*gr.* καὶ οὕτω). *et saepius.* *huc fortasse* (*disiunctim*): Veg. mulom. 2, 136 debrachiolandi sunt etiam et potionandi -a (*om. P ut Pelagon. 291, del. Gesner*) caricis ... decoctis. *nude*: Bell. Hisp. 17, 1 (*descripta est eruptio nocturna*) -a postero die Tullius legatus ... venit *eqs.* (*similia ex eodem auctore affert Klotz ad l.*). Sall. (?) rep. 1, 5, 2 civis cum civibus manus conserturos, -a defessos ... regi ... praedae futuros. Liv. 2, 10, 11 tum Cocles 'Tiberine pater' inquit, '...'; -a sic armatus in Tiberim desiluit *eqs.* (*post orationem ut*: 2, 31, 10. *al.* Orig. in Matth. ser. 6 p. 11, 6). Tert. mart. 1, 3 ut

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

illic vobiscum perseveret, -a vos inde perducat ad dominum *spiritus sanctus*. Lact. mort. pers. 47, 6 *Maximinus proiecta purpura fugiens* in Cappadocia ... substitit; -a (ibi *Bauldri*, ac *Halm*) vestem resumpsit. Schol. Iuv. 6, 416 iubet et canem et dominum rapi, -a fustes adferri *eqs.* Conc.[8] II 3, 3 p. 34, 25 (*Rustic.* deinde, *gr. II 1, 3 p. 28, 12* εἶτα *ut* Orig. in Matth. 16, 28 p. 569, 30. 17, 6 p. 593, 30. *cf. p. 527, 47*). Cael. Avr. acut. 1, 16, 155 dehinc dat sorbilia, -a cucurbitam *eqs.* 2, 14, 91 primo ... dehinc ... -a ... ac inde. Cassiod. hist. 2, 18, 7 *Helena sepulchrum Christi invenit*; -a repente templum ... deici iussit (*Theodoret. 1, 18, 2* ἐπειδὴ ..., εὐθύς). Greg. Tvr. glor. mart. 5 p. 489, 31 crux dominica, quae ab Helena augusta reperta est Hierosolymis, -a ... adoratur.

c *peculiaria minus certa*: α *sensu adversativo fere i. q. sed, tamen* (*cf. etiam p. 521, 45*): Plin. epist. 10, 81 (85), 6 Archippus, cui Eumolpus ... adsistebat, dixit se libellum daturum; -a (at *Schäfer*, interim *Keil*) nec Eumolpus nec Archippus ... adhuc mihi libellos dederunt. β *colore consecutivo fere i. q. -a ut*: Vvlg. iud. 9, 7 audite me ..., -a (ut *add. pars codd.*) audiat (et exaudiet *Lugd.*) vos deus.

II *in correlatione*: A *comparativa*: 1 *respondet* **ut, uti** (*de locis ellipticis, quos congessit Baehrens, Beitr. z. lat. Synt. 307 sq., vix constat*): a *solum* (*exempla paucissima*): α ut(i) ... -a: Lex XII tab. 5, 3 uti legassit ..., -a ius esto (6, 1). Plavt. Amph. 15 haec ut me voltis adprobare adnitier, -a huic facietis fabulae silentium -aque *eqs.* (*urbane pro* '*si ..., igitur*'). 569 ut loquor, res -a est. *al.* Ter. Andr. 304. *al.* Rhet. Her. 2, 31, 50. Cic. Verr. II 5, 90 ut ipse Cleomenes, -a ceteri (*vi copulativa ut*: leg. agr. 2, 48 ut in suis rebus, -a in re publica. Caes. Gall. 2, 1, 3 ut ... noluerant, -a ... moleste ferebant. *al.*). Phil. 11, 15 ut invitus saepe dissensi, -a sum ... libenter adsensus (*fere i. q.* '*quamquam ... tamen*', *cf.* Ov. fast. 1, 333 ut ... non ..., -a. Liv. 21, 7, 6 ut ..., -a haudquaquam. *al.*). de orat. 2, 261 ut sementem feceris, -a metes. rep. 6, 20 *terra* si tibi parva ut est -a videtur. *al.* Vitr. 3 praef. 2 *artifices* ut (*fere i. q.* '*ut quique*') civitatibus magnis ... opera fecerunt, -a id sunt adepti (*sc. ut nobilitatem consequerentur; seq.* qui ..., nullam memoriam sunt adsecuti). Mela 1, 39 ut sol surgit, -a subinde frigidior *fons* ... riget ..., atque ut illa *nox* procedit, -a calidior ... perfervet (*i.* '*quo magis ..., eo*'. *cf.* 1, 87 ut maiore circuitu, -a plura. 3, 29 ut maior aliis, -a et notior. 3, 51). *et saepissime.* β -a (...) ut(i): Plavt. Amph. 775 -a est *signum*, ut obsignavi. Merc. 262 non -a amo, ut sani solent homines, sed eodem pacto, ut insani solent. Mil. 775 erus meus -a magnus moechus mulierum est, ut neminem fuisse aeque ... credo. *al.* Cato orig. 95[b] nos -a depugnare, uti depugnatum est. Ter. Haut. 665 ne nunc animo -a esses duro ut olim. *al.* Cic. Verr. II 5, 18 qui ... non -a defendatur ut mediocris praetor, sed -a laudetur ut optimus imperator. *et passim.* *iunctim* (Gloss. καθώς. ὥσπερ): Plavt. Amph. 541 faciam -a ut vis. 691 -a ut⟨i⟩ dudum dixeras. *al.* Caecil. com. 7 -a ut solet. Cato agr. 49, 2 -a uti fuerit *vinea*, ponito in scrobe (*seq.* uti fuerit). 82 sic ..., -a uti (CIL I^2 1012, 7 [= Tab. devot. Audollent 139] -a uti ..., seic. *cf. p. 524, 10 et* Cato agr. 118 item ..., -a uti [146, 3 Rhet. Her. 4, 10, 15. *al.*]). *al.* Ter. Andr. 542 ut ... -a uti nuptiae fuerant futurae, fiant. *al.* Rhet. Her. 2, 26, 41 se non potuisse adesse -a ut iuratus fuerat. *et passim.* *fere i. q.* '*ubi primum*': Ps. Apvl. herb. app. 130 l. 7 purificet se ..., -a ut sol mergit, manu dextra.

b *pronominibus enarratum*: α ut quisque ..., -a (*ordine inverso l. 58. 60. 66*): ① *vario usu*: Plavt. Men. 523 satine, ut quemque conspicor, -a me ludificant? Ter. Ad. 399 ut quisque suom *filium* volt esse, -ast. Lvcil. 623 -a, uti quisque nostrum ... est ... in lucem editus. Cic. Verr. II 3, 39. 4, 140. *al.* Hor. sat. 1, 3, 79 epist. 1, 6, 55 Liv. 22, 46, 1. 30, 27, 9 ceteris -a, uti quisque obtinebant provincias ..., prorogata imperia. *al.* ② *c. superl., compar., vocibus elativis* (*iuxta positivum l. 76. 78. 80*): Plavt. Pseud. 680 proinde ut quisque Fortuna utitur, -a praecellet. Cato agr. 131 postea uti quaeque gravissima ... erunt, -a postremo arato. Tvrpil. com. 143 ut quisque minimo contentus fuit, -a fortunatam vitam vixit maxime (Cic. Verr. II 2, 27 Balb. 29. off. 1, 46 colendum ... esse -a quemque m., ut quisque m. virtutibus ... erit ornatus. *al.* Caes. civ. 1, 2, 8 -a quam m.). Cic. inv. 1, 19 non ut quidque dicendum primum est, -a primum animadvertendum videtur (1, 29 de orat. 2, 313 Qvint. inst. 3, 9, 6. *cf.* Cic. Verr. II 4, 142 ut quisque aetate ... antecedit, -a primus solet .. dicere -aque a ceteris ei conceditur). Verr. II 1, 114 uti quemque potissimum heredem esse oporteret, si is intestatus mortuus esset, -a secundum eum possessio daretur. 5, 90 ut quisque in fuga postremus, -a in periculo princeps erat. off. 1, 50 ut quisque erit coniunctissimus, -a in eum benignitatis plurimum conferetur (*cf.* Caes. Gall. 6, 15, 2 -a plurimos). *al.* Sall. Iug. 81, 1 uti quisque opulentissumus videatur, -a Romanis hostem fore. Colvm. 6, 27, 1 ut quaeque *species equorum* est praestantior, -a ubere campo pascitur. Mela 2, 10 ut quique ... praestant, -a magis aut minus. 2, 12 ut quisque plures interemerit, -a ... habetur eximius. Tac. ann. 6, 8, 2 ut quisque Seiano intimus, -a ad Caesaris amicitiam validus. Ivst. 41, 2, 6 locupletissimus ut quisque est, -a plures ... equites ... praebet. *al.* β ut quisquis ..., -a: Plavt. Rud. 1359 omnia, ut quidquid (quicque *Reiz*) infuit (infuere *codd.*), -a salva sistentur tibi. Rhet. Her. 1, 9, 15 si ut quicquid primum gestum erit, -a primum exponemus. Edict. imp. Aug. de aq. Venafr. (CIL X 4842) 12.

c *particulis auctum*: Plavt. Amph. frg. 9 nisi hoc -a factum est, proinde ut factum esse autumo (Gell. praef. 2 p. ut ..., -a. *cf. p. 523, 62*). Asin. 18 sicut ..., -a (Cic. Mil. 30 Varro frg. Gell. 16, 17, 2 Aug. civ. 6, 4 p. 250, 28 D. Liv. 8, 12, 4 s. truci, -a claro ... imperio [*i. truci quidem, sed claro*]. *al.*). Bacch. 662 utcumque ..., -a (Cic. orat. 55 div. 2, 89 Sen. contr. 1 praef. 16. *al.*). Curc. 690 -a ..., itidem ut (Fronto p. 89, 26 v. d. H. [= p. 95 N.] i. ut ..., -a). Cato agr. 144, 2 scalae -a uti datae erunt, -a reddito (*geminatur -a ut*: S. C. de Asclep. [CIL I^2 588] 11 -a ..., i(ta) u(tei). Lex Vrson. [*ibid.* 594] 68, 24. Vitr. 4, 2, 5 -a uti ..., -a [*H, def. Löfstedt, Beitr. 40 sq.*; item *cett., Krohn*]. Gaivs inst. 2, 104 [*verba testatoris*] -a ut ..., -a do -a lego -a testor -aque *eqs.* Gell. 5, 19, 9 *in formula rogationis. al.*). Cic. Cluent. 70 perinde ut ..., -a (Tusc. 1, 94 Liv. 7, 5, 7. 7, 6, 8). Lvcr. 2, 721 vel uti ..., -a (6, 478 Hor. sat. 2, 7, 31 Liv. 21, 8, 6. *al.*). Liv. 9, 41, 16 prout ..., -a (Cels. 4, 11, 3 Sen. nat. 1, 5, 7. *al.*). Decret. decur. Pis. de C. Caesare (CIL XI 1421) 56 -a ..., utiq(ue).

2 *respondent particulae sim. variae* (*cf. etiam* atque *vol. II 1081, 27 sqq. 1082, 37*; quemadmodum, quomodo *sim. vol. VIII 1276, 37. 1285, 57 sqq. 1294, 42 sqq.*): Plavt. Amph. 115 ita adsimulavit se, quasi Amphitruo siet (159 [*iunctim ut* Cas. 929. *cf.* Trin. 835]. Curc. 511. *al.* Ter. Haut. 66 proinde q. *al.* Rhet. Her. 2, 25, 39 Cic. inv. 2, 126. *et saepe*). Ter. Eun. 264 sectari iussi *Gnathonem*, si potis est, tamquam philosophorum habent disciplinae ex ipsis vocabula, parasiti -a (*A*, itidem *Σ*) ut Gnathonici vocentur (Cic. S. Rosc. 91 Verr. II 4, 49. *al.* Pollio Cic. fam. 10, 33, 3 Ov. am. 1, 5, 15 Liv. 2, 53, 2. *et saepius*). Rhet. Her. 3, 14, 24 quo quidque pacto gestum sit, -a narrare (Cic. inv. 2, 61. *cf.* Vlp. dig. 1, 7, 15, 1 qua ratione [38, 3, 1, 1 Pavl. dig. 17, 2, 83]. Scaev. dig. 18, 1, 81, 1 [*verba venditionis*] quo iure quaque condicione). Lvcr. 3, 5 non -a ... quam (4, 1147. Hirt. Cic. Att. 15, 6, 2 q. facile ..., -a *facile*. Prop. 2, 5, 11 Qvint. inst. 11, 3, 136. *al.*). 3, 200 parvissima corpora proquam ... sunt, -a mobilitate feruntur. Flor. epit. 2, 18, 1 quantum ... inferior, -a ... par (Bened. reg. 65, 17 q. praelatus est ..., -a ... sollicitius. *cf. l. 45*). Tert. adv. Iud. 4, 1 quatenus ..., -a[que]. Vigil. Trid. ad Simplic. 3 p. 552[A] quo tenacior ..., -a ... sensibilior. Hier. tract. p. 377, 10 secundum vestimenta, -a et epulae (*seq.* quales epulas, talia et v.). Alc. Avit. hom. 24 p. 142, 35 *basilica* eminentiori suae -a subiacens, quod aequalis superiori altitudine. Ven. Fort. carm. 7, 7, 33 nullus ... poterit ... -a pandere causas, ceu tua ... lingua tonat.

3 *formae inaequales*: Lvcr. 2, 587 quodcumque (*Lachmann*, quaec- *codd.*, quo quicque *Purmann*) magis vis multas possidet ..., -a plurima ... genera ... docet esse. Prop. 2, 14, 1 non -a Dardanio gavisus Atrida triumpho est ..., quanta ego ... collegi gaudia (Scrib. Larg. 229 aluta ... -a formata ..., quantum et quale volumus ulcus ... fieri. Plin. nat. 10, 125. 11, 44. *cf. l. 34*). Labeo dig. 22, 3, 28 et hoc -a, quod Graece dici solet ἐν πλάτει. Itala Matth. 7, 12 (cod. a *al.*) quaecumque vultis, ut faciant vobis homines bona, -a (*om. c al. et Vulg.*) et vos facite illis (*gr.* ὅσα ..., οὕτως). *per contaminationem*: Theod. Mops. in psalm. 9, 10 p. 52, 20 numquam -a gratum ... est adiutorium nobis, cum laborantibus adhibetur (*i.* '*numquam -a gratum ut cum*' *vel gratissimum, cum*').

B *consecutiva vel finali*: 1 *respondet* **ut, uti** (*antecedit -a praeter l. 74. p. 525, 2*): a *seiunctum*: Plavt. Amph. 380 (*Sosia*:) -a di faciant, ut tu potius sis *Sosia* atque ego te ut verberem. Asin. 505 an -a tu es animata, ut qui matris expers imperio sies? (Ter. Andr. 148). *al.* Caecil. com. 150. Cato agr. 45, 2 (?). Ter. Andr. 553 irae sunt ... -a magnae, ut sperem posse avelli (Cic. inv. 2, 96 *Eurotas* -a magnus et vehemens factus est, ut *eqs.* Verr. II 3, 77. *al. cf. p. 520, 83*). Eun. 881 non adeo inhumano ingenio sum ... neque -a (tam *var. l.*) inperita, ut *eqs. al.* Acc. trag. 145 (it *trad.*). 195. Rhet. Her. 3, 14, 24 plenis faucibus ... uti conveniet, -a tamen, ut ne ab oratoria consuetudine ad tragicam transeamus (3, 21, 34 Cic. S. Rosc. 55. Verr. II 4, 150 laudent ..., -a t. laudent, ut *eqs.* de orat. 3, 26 sed -a t., ut. *al. cf.* Sull. 73 -a ..., ut tamen [de orat. 3, 38. *al.*]). *al.* Cic. S. Rosc. 55 hoc -a est utile, ut ne ... illudamur. Q. Rosc. 17 -a dignissimus est scaena ..., ut dignissimus sit curia (*c. superl. ut*: Sest. 129 Amm. 25, 4, 9. *al. cf. compar.*: Cic. Rab. perd. 8 cariorem ... atque -a cariorem, ut *eqs.* Varro rust. 1, 24, 3 Amm. 28, 4, 5. *al.*). 119 qui -a vixerunt talesque ... putantur, ut *eqs.* Verr. II 2, 8 magistratuum ... iniurias -a multorum tulerunt, ut numquam ... confugerint (p. red. ad Quir. 9. *al. cf. p. 521, 2*). *et passim.* *antecedit* ut: Avg. c. acad. 1, 3, 9 p. 11, 2 totum ... facit, quod ut faciat, -a natus est. b *copulatum* (Gloss. ἵνα. ἵνα οὕτως): Cato agr. cap. 133 ut canes interdiu conclusos habeas, -a (*om. agr. 124*) ut noctu acriores sint. Ter. Andr. 65 Hemina hist. 11. Rhet. Her. 4, 4, 7 (*in initio sententiae*). Cic. Verr. II 3, 137. *et saepe.* *per abundantiam*: Vitr. 4, 3, 9 sic est forma facienda, -a uti *eqs.* (Soran. p. 29, 17 Theod. Mops. in Phil. 1, 29 p. 213, 19. *al. cf. l. 84 et* Mvtian. Chrysost. hom. 1, 2 p. 239/240 tam ..., -a ut [*gr.* οὕτω ..., ὡς]). Itala Matth. 13, 32 (cod. a) fit arbor tanta (talis *b h*, magna *c*, *om. cett. et* Vvlg.), -a (*om. k*) ut *eqs.* ([*gr.* ὥστε]. Spart. Hadr. 17, 1. Cassiod. Ios. antiq. 10, 12 [*gr. 207* τοσοῦτον, ὡς]. Mvtian. Chrysost. hom. 6, 3 p. 281/2 qui -a nos

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

amavit, qui tantum nos dignatus est, -a ut *eqs.* [*gr.* οὕτως . . . τοσούτων . . ., ὥστε]. *al.*). *ordine inverso* ut -a (*gr.* ὅπως ἄν): ITALA psalm. 47, 14 (cod. 136 Cas.) dividite turres eius, ut -a narretis *eqs.* (*Vulg.* ut enarretis). 67, 24 (*ibid.*) ut -a calcat (*sic*) pes tuus in sanguine (*Vulg.* ut intinguatur). 118, 11 (*ibid.*) ut -a ne peccarem (*Vulg.* ut non peccem).

2 *seq.* **ne** (*cf.* ut ne *p. 524, 63. 67. al.*): PLAVT. Bacch. 224 veniat quando volt, atque -a ne mihi sit morae (COLVM. 5, 11, 4 surculos . . . deradito . . ., a. -a ne medullam . . . laedas). Poen. 909 -a di faxint, ne apud lenonem hunc serviam. Trin. 343 ut -a te aliorum miserescat, ne tis alios misereat. *al.* CATO agr. 3, 1 TER. Haut. 783 Phorm. 768 CIC. Att. 3, 24, 1 VARRO rust. 1, 16, 5. PVBLIL. A 54 amicis -a prodesto, ne noceas tibi. I 32 -a crede amico, ne sit inimico locus. LIV. 7, 31, 2 sed -a . . ., ne. 22, 61, 5 -a . . ., ne tamen (*cf.* 31, 25, 6 -a tamen . . ., ne). *et saepius.* *iunctim* -a ne (*cf. l. 8*): COLVM. 5, 6, 16 alii rami submittendi sunt, -a ne iisdem lineis, quibus in inferiore, positi sint. 6, 2, 5. *al.* PLIN. nat. 20, 93. 28, 107. *al.*, *per abundantiam* CHIRON 328 sic aquam offerito . . ., -a ne strepitum audiat *iumentum* (*respondet* VEG. mulom. 2, 95, 2 -a . . ., ne).

3 *seq.* **quin,** *enunt. relat. fin.*: TER. Ad. 257 numquam -a magnifice quicquam dicam, id virtus quin superet tua (855). CIC. fin. 4, 2 -a multa dicunt, quae vix intellegam. ac. 2, 71 nihil -a signari . . . a vero posse, quod non eodem modo possit a falso (*cf.* FRONTO p. 114, 6 v. d. H. = p. 120 N. nihil est -a durum aut -a iniurium, quod . . . facere . . . possis, quin *eqs.*). div. 2, 51 estne quisquam -a desipiens, qui credat . . . ? AVG. c. Pelag. 1, 10, 17 quod sequitur non -a expeditum est, quomodo de Paulo possit intellegi. EVGIPP. Sev. 40, 2 ut -a . . . ageret, quo (ut *L*) . . . cogitaret. *c. indic.*: EXPOS. mundi 5 -a inlibata est vestis . . ., quae neque insordari potest.

4 *seq. coni. nudus* (*usu quasi paratactico, cf. Löfstedt, Glotta 4, 1913, 256sq.; exempla dubia augeri possunt*): CATO agr. 70, 2 -a divido *potionem*, cum ter uni cuique dederis, omnem absumas. 157, 14 -a premito, in fistulam introeat. CIC. Quinct. 55 (ut *add. Pluygers, plura excidisse arbitratur Hartman*). Mur. 87 -a vos . . . obsecrat, si . . ., sit apud vos modestiae locus. Att. 2, 14, 1 (?). TEST. Galli (CIL XIII 5708) 2, 26 -a, inde nihil subtrahatur (*cf. 1, 26* in hoc, melius colantur *eqs.*). TRACT. in Luc. 5, 1 Migne suppl. 1, 336 -a . . . suaviter praedicabat, -a dulcius mellifluo sermone decurrens, non solum convenirent, sed inruerent turbae. CIL VI 33981, 14 -a, neque vendant neque donent.

5 *seq.* **quod** *consecut.*: SALV. eccl. 2, 8 -a ad omnes aequaliter pervenit, q. tamen . . . unicuique nil recedit (gub. 1, 15. *cf.* SIDON. epist. 1, 8, 2 -a t., q.). gub. 7, 89 -a delicias corruptorum hominum indepti sunt, q. corruptelas morum repudiarunt.

C *condicionali: respondet* **si**: 1 *solum*: si . . . -a: PLAVT. Amph. 451 quadrigas si nunc inscendas Iovis . . ., -a vix poteris effugere infortunium (Cist. 27 -a tamen v. *cf.* Curc. 451 -a non [Epid. 611 ARNOB. nat. 1, 33. *al.*]. EVSEB. EMES. serm. 24, 32 -a neque). OV. trist. 1, 2, 105 si fuit hic animus nobis, -a parcite, divi (*antecedentia v. l. 60*). CELS. 3, 21, 8 si . . ., -a demum (SEN. dial. 7, 8, 2. *al.*). GAIVS inst. 2, 119. 190 SCAEV. dig. 34, 4, 30 pr. VLP. dig. 43, 30, 1 pr. (*verba praetoris*). ITALA Rom. 6, 5 (Tert. resurr. 47 p. 97, 8) si . . ., -a et ([*Vulg.* simul *sec. gr.* ἅμα]. I Thess. 4, 14 [cod. g = VVLG.]. PS. CYPR. tract. 26 [*v. Norberg, Eranos 42, 1944, 77*]). *al.* -a (. . .) si: CIC. Mil. 79 si possimus efficere, Milonem ut absolvatis, sed (et *H*) -a si P. Clodius revixerit (fam. 3, 1, 3 s. -a etiam, si non. *al.* CELS. 3, 6, 7. 5, 28, 2F SEN. epist. 98, 1. PLIN. nat. 21, 65 sed haec -a si. QVINT. inst. 8, 3, 27 s. -a demum, si non [*cf.* VLP. dig. 27, 6, 7, 1 verum -a d., si]. *al.*). div. 1, 10 -a tamen, si (Att. 13, 12, 3 [sic *C*]. CELS. 1, 1, 5 COLVM. arb. 1, 6. 3, 4. *al.*). *al.* VARRO rust. 1, 14, 2. 2, 2, 2 SALL. (?) rep. 1, 5, 4. 1, 7, 3. OV. trist. 1, 2, 99 immo -a, si scitis, si me meus abstulit error *eqs.* (*cf. l. 48*). 3, 6, 25 idque -a, si nullum scelus est in pectore nostro *eqs.* (5, 3, 53). LIV. 3, 63, 10 -a demum . . ., -a . . ., si (SEN. benef. 2, 17, 5. *al.*). *et saepius.* 2 *particulis auctum*: CATO or. frg. 40, 1 quodsi . . ., -a. VLP. dig. 14, 3, 5, 13 -a . . ., nisi (23, 2, 29. *al.*). MARCIAN. dig. 48, 19, 4 et haec -a, sive . . . sive *eqs.* 3 *abundanter exaggeratum*: ORIBAS. syn. 8, 17, 5 La p. 226 in solio . . . deponendus est per dies duo, ⌊-a ut si⌋ virtus permittat (*gr. 8, 16, 5* εἰ, *Aa* si).

D *varia*: 1 *respondent particulae*: **a cum:** -a (. . .), c.: CATO agr. 161, 3 -a, c. sumpseris semen, incendito. CIC. Brut. 222 -a dumtaxat. VARRO rust. 3, 7, 7 EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (CIL X 4842) 40. SEN. epist. 118, 9 -a demum (VLP. dig. 24, 1, 5, 9. *al.*). *al.* c. . . ., -a: SERV. auct. Aen. 8, 31 c. ipse fluvius Tiberinus sit, quid -a intulit 'deus fluvio'? RVFIN. Adamant. 2, 14 p. 85, 24 -a demum. SVLP. SEV. Mart. 7, 1 (*addubitat Hyltén, Stud. 130sq.*).

b quod, quia (*l. 81. 84*): -a (. . .), q.: CIC Verr. II 1, 119 -a intercessit, q. iste aliter atque ut edixerat decrevisset. 2, 20 LVCR. 1, 151 VARRO ling. 10, 42 rust. 2, 9, 16. MARCELL. dig. 28, 7, 23 'si fecerit' -a accipi oportet, q. per eum non stet, quo minus . . . faciat (*in declaratione ut*: PAVL. dig. 6, 1, 6 Octavenus -a definit, q. . . . oportet. TERT. castit. 10 l. 31 HIER. epist. 55, 2, 7. *al.*). *al.* *cf. supra l. 40. p. 524, 39 et* -a (. . .), quia VLP. dig. 9, 2, 15, 1 AMBR. in psalm. 38, 9 p. 190, 12. *al.*
q. . . ., -a : TERT. fug. 2, 2 q. ministerium . . . est . . . servitii . . ., -a eam *persecutionem* . . . evenire credimus. MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 46, 21. *cf.* quia . . ., -a PS. HIER. epist. 12, 6 p. 155C GREG. M. epist. 1, 47 p. 73, 15. **c dum:** -a (. . .), d.: LIV. 39, 18, 9 (*ex senatuscons.*) -a id sacrum faceret, d. ne plus quinque sacrificio interessent. CELS. 2, 7, 26 TERT. anim. 15, 2. NOVATIAN. trin. 4 p. 893C -a demum. *al.* *cf.* dummodo GREG. M. epist. 4, 35 p. 271, 14. 10, 2 p. 238, 19.
d. . . ., -a: TERT. anim. 30, 1 d. hoc semper ex iisdem, -a totidem semper, qui ex iisdem. castit. 3 l. 62 monog. 3, 6 CAES. AREL. serm. 83, 1 p. 326, 8. *al.* **d** *aliae*: COMMENT. augur. Varro ling. 7, 8 tem⟨pla⟩ . . . -a sunto, quoad ego . . . nuncupavero (CIC. rep. 2, 43 POMPON. dig. 19, 2, 4). HYG. astr. 4, 5 p. 104, 10 quoniam . . ., -a (RVFIN. Orig. in iud. 3, 3 p. 483, 3. *al.*). SACR. Leon. 896 quando. DONATIO Monim. (CIL VI 10 231) 14 quamdiu.

2 *respondent abl. absol., gerund., partic.*: PLIN. nat. 11, 242 inesse pabulis salem . . . -a ('*an situ?*' *Mayhoff vix recte*) maxime intellegitur, omni in salem caseo senescente (*cf.* HIER. tract. in psalm. II p. 64, 16 nescientibus pene nobis, -a nos . . . occupat senectus. VVLG. II Macc. 6, 15 peccatis . . . in finem devolutis, -a demum [*gr.* ὕστερον]. VEN. FORT. vita Hil. 50 virum -a dilexisse dominum, coniugis . . . affectu contempto). PAVL. dig. 46, 3, 91 debitorem . . . liberare -a poteris supponendo (*i. ut supponas*), a quo debitum . . . stipuleris. ARNOB. in psalm. 40 p. 382C desperantes recuperationem, -a (*cf.* EVSEB. EMES. serm. 21, 1 p. 103, 14 orantes . . . deum, qui . . ., -a).

CAPVT ALTERVM: ***in asseveratione*** (*cf. Wünsch, RhM. 69, 1914, 123sqq. Hofmann-Szantyr 634 et ad* '-a me di ament' *sim. vol. I 1957, 50sqq. 56sqq.*).

I *usu pleno respondet aliis vocibus*: A ut (*suppletur* PLAVT. Aul. 445 Poen. 1413): -a amare: PLAVT. Aul. 496 -a me di amabunt, ut ego hunc ausculto lubens (Poen. 1219 TER. Haut. 749. *cf.* PLAVT. Bacch. 111 -a me di ament [Cas. 452 bene. Stich. 505 -a me di bene a. measque mihi servassint filias. *al.* TER. Haut. 686. Hec. 579 -a me di a. -aque optingant ex te quae exoptem mihi. *al.*]). 761 -a te amabit Iuppiter, ut tu nescis (Merc. 762 me. *cf.* Bacch. 892 -a me I., Iuno . . . dique omnes ament). Capt. 877 -a me amabit sancta Saturitas . . . -aque suo me semper condecoret cognomine. Curc. 208 -a me Venus amet (Stich. 742). 326. 577 Most. 182 Truc. 276. *alia*: PLAVT. Capt. 622 at -a me rex deorum atque hominum faxit patriae compotem, ut *eqs.* Poen. 1258 at -a me di servent (TER. Phorm. 807 -a me servet Iuppiter. *cf. l. 31*). TER. Haut. 1030 -a mihi atque huic sis superstes. Ad. 681 -a velim me promerentem ames (CIC. div. in Caec. 41 -a mihi deos v. propitios [Verr. II 5, 37]. CALV. or. frg. Char. gramm. p. 296, 22 B. -a mihi Iovem deosque . . . v. bene fecisse. *cf.* CIL XI 1286 -a mihi deos penates propitios). CIC. Verr. II 5, 35 -a mihi meam voluntatem . . . vestra . . . existimatio comprobet. Catil. 4, 11 -a mihi salva re publica vobiscum perfrui liceat (SEN. contr. 9, 4, 4). Att. 5, 15, 2 -a vivam (SEN. suas. 7, 14 -a . . . timeat . . ., -a aut totus vivat Cicero aut totus moriatur. *cf. l. 49*). fam. 5, 21, 1 -a mihi commoda omnia, quae opto, contingant (SEN. contr. 7, 1, 6 -a mihi . . ., Fortuna, succurras, -a mihi contingat aut honeste vivere aut mori, -a *eqs.* [9, 4, 5]. SEN. Tro. 599. CIL V 7475 quae vis [VIII 1070]). 10, 12, 1 ad Q. fr. 1, 3, 10 Q. CIC. Cic. fam. 16, 16, 1 OV. Pont. 3, 9, 27 SEN. Oed. 270. PETRON. (*in serm. libertorum*) 44, 16 -a meos fruniscar. 58, 3 -a satur pane fiam. 70, 1 -a crescam. CIL VI 29951 ⟨it⟩a sit tibi terra levis.

B si: LIV. 24, 38, 8 vos (*deos*) . . . precor . . ., ut -a nobis volentes propitii adsitis, si vitandae, non inferendae fraudis causa hoc consilii capimus. CE 195, 1 -a candidatus fiat honoratus tuus et -a gratum edat munus tuus munerarius . . ., si hic non scripseri⟨s⟩. *cf. p. 525, 48. 60.*

C *variis*: PETRON. 58, 12 (*loq. Hermeros*) -a lucrum faciam et -a bene moriar . . ., nisi te . . . fuero persecutus (*contaminatum ex* '-a *l. f.* . . ., *ut te persequar*' *et* '-a *me lucrum transeat, nisi* . . .'). RVFIN. hist. 6, 9, 5 unus testis ⌊-a, non⌋ igni consumeretur, vera se dicere testabatur, alius ⌊-a, ne⌋ regio morbo corrumperetur, tertius ⌊-a, ne⌋ luminibus orbaretur (*gr.* ἦ μήν *ter*).

II *absolute*: A *c. verbis vel locutionibus verbalibus* (*asseveratio plerumque inseritur vel antecedit*): -a amare: PLAVT. Amph. 597 neque, -a me di ament, credebam *eqs.* (Mil. 501 di deaeque [725]. Persa 639 bene [TER. Eun. 882 Phorm. 165]. *al.* TER. Andr. 947. *al.* CATVLL. 97, 1. *cf.* PLAVT. Most. 520 -a me di amabunt [Poen. 439 TER. Hec. 106]). Poen. 1325 -a me Iuppiter bene amet (Trin. 447 amabit). PS. QVINT. decl. 6, 24 -a vos coniuges vestrae sic ament . . ., -a hoc orbitatis meae ultimum exemplum sit *eqs.* *alia*: PLAVT. Curc. 574 at -a me machaera et clupeus ⟨. . .⟩ bene iuvent pugnantem in acie (CIC. Att. 1, 16, 1 di. CATVLL. 61, 196 caelites. 66, 18 -a me divi . . . iuerint. *cf. p. 527, 18*). TER. Hec. 207 -a me di ament . . . -aque una inter nos agere aetatem liceat (CIC. Att. 16, 15, 3 EDICT. imp. Aug. Suet. Aug. 28, 2). CIC. fam. 2, 13, 3 -a vivam (16, 20 VAL. MAX. 9, 13, 3 SEN. epist. 82, 12. AVG. conf. 3, 12, 21 -a vivas). BALB. Cic. Att. 9, 7b, 3 -a incolumi Caesare moriar (SEN. epist. 117, 23 [itaque *trad.*]). PLANC. Cic. fam. 10, 9, 2. CATVLL. 67, 9 -a Caecilio placeam (SEN. contr. 2, 2, 1). CIL I^{2} 1644^{a} (*Pompeis*) -a vobis Venus Pomp(eiana) sacra ⟨sancta propitia sit⟩. VERG. Aen. 9, 208 (206) -a me referat tibi . . . ovantem Iuppiter. PROP. 1, 7, 3 -a sim felix (EPIST. imp. Aug. Suet. Tib. 21, 4). SEN. contr. 9, 1, 5 -a mihi . . . contingat (HIER. epist.

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

22, 30, 6 numquam). suas. 7, 12 -a te legam. *ibid.* -a te fruar (*iocose dictum*). SEN. apocol. 1, 3 -a illum salvum ... habeam (PETRON. 74, 14 [*loq. Trimalchio*] -a genium meum propitium h.). AMM. 24, 3, 9 (*loq. Iulianus*) sic sub iugum mitteret Persas, -a quassatum recrearet orbem Romanum. CE 194, 1 -a candidatus quod petit fiat tuus et -a perennes ..., opus hoc praeteri. 196 -a valeas ..., hoc monimentum praeteri. 197, 1 -a levis incumbat terra defuncto tibi ..., rogo ne *eqs.* 835 ⟨parce opus hoc⟩ ..., -a te tua vota sequantur (837).
huc pertinere vid.: HOR. sat. 2, 2, 124 Ceres, -a (uti *vel* ut *recc.*) culmo surgeret alto, explicuit vino contractae seria frontis (*v. Kießling-Heinze ad l.*). ? CIL IV 8137 perias -a (*fort. maligne novatum ex* '-a valeas'; *offensionem praebet etiam ordo verborum*).

B *per ellipsin*: PLAVT. Cist. 512 at -a me di deaeque ... -aque me Iuno ... -aque me Saturnus ... -aque me Ops (*eqs.*) ... — tu me delenis ...; enim vero -a me Iuppiter -aque me Iuno ⌊-aque Ianus⌋ (*A*, et Saturnus *P*) -a — quid dicam nescio. Poen. 440 -a me Iuppiter. PAVL. FEST. p. 125 'mecastor' et 'mehercules' iusiurandum erat, quasi diceretur: -a me Castor, -a me Hercules, ut subaudiatur 'iuvet'.

appendix stilistica: **1** *iteratur*: **a** *per anaphoram*: PLAVT. Cas. 877 -a nunc pudeo atque -a nunc paveo atque -a (*om. A*) irridiculo sumus ambo (Pseud. 881. *cf.* CIC. Verr. II 2, 149 -a ... et -a). Curc. 299 -a nunc mos viget, -a nunc servitiumst. Trin. 235 -a faciam, -a placet. *al.* TER. Ad. 601 si -a aequom censes aut si (*om. A*) -a opus est facto. POMPON. Atell. 55 -a fit, -a semper solet. CIC. Verr. I 48 causam sic agam ..., eiusmodi res, -a notas, -a testatas, -a magnas, -a manifestas proferam, ut *eqs.* fam. 6, 5, 4 -a ... natus, -a educatus, -a doctus es, -a etiam cognitus, ut *eqs. al.* HOR. ars 225. *et passim.* **b** *per geminationem emphaticam*: PETRON. *p. 520, 10.* **c** -a vel -a *sim.*: POMP. gramm. V 188, 19 quando ... vel -a vel -a declinemus. HIER. *p. 519, 43.* CLAVD. MAM. anim. 1, 24 p. 86, 13 quod -a vel -a (*v. app. crit.*) voluit.

2 *abundanter ponitur* (*saepe in locutionibus velut* 'id -a fit', *cf. p. 519, 70 sqq. et Löfstedt, Coniectanea I 7 sqq.*): **a** adeo -a (*aliter* GAIVS inst. 1, 59 haec a. -a sunt, ut *eqs.* 1, 79. 3, 156): PS. CYPR. rebapt. 3 p. 73, 5 nemo ... a. -a insanus reperitur ..., ut audeat *eqs.* **b** -a hoc pacto *sim.*: ARNOB. nat. 3, 32 si haec -a sunt, non est dei Mercurius nomen ... atque -a h. p. (*Gelen.*, acto *cod.*) aboletur ... caduceator. CHIRON 409 -a ... simili modo. HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 1 p. 441, 18 -a in hunc modum (*cf. p. 520, 80*). **c** -a (...) sic (*cf. Löfstedt, Beitr. 39 sqq. Verm. Stud. 63. Peregr. Aeth. 60 sq.*): VOPISC. Car. 9, 4 (*loco vix sano*). QVEROL. p. 59, 6 R. -a s. (-a *tantum B*) se res habet. CHIRON 532 -a recentia vulnera in oculis s. curato (627). THEOD. PRISC. log. 25 (*b*). EPIPHAN. in euang. 45 p. 109, 17 non -a s. (*eras. G*) intellegendum est. *cf.* ORIBAS. syn. 4, 15, 3 Aa *caro* hircorum ... pessima, deinde autem berbicorum, -a et s. (ut sicut *cod. G*, -a *tantum* La) taurorum (*gr.* εἶθ' ἡ τῶν ταύρων). *vice versa* s. (...) -a (*de* SEN. nat. 1, 5, 9 *vix constat, v. Axelson, Senecastud. 25 sq.*): THEOD. PRISC. log. 38 (*VB*). AVELL. p. 705, 16. PETR. CHRYS. serm. 163 p. 628[B] quis s. -a invidus ..., quis sic ... inimicus, ut (*eqs.*) ...? RVRIC. epist. 6 p. 448, 9. **d** -a tam: GREG. TVR. Franc. 8, 4 p. 373, 12 ut vix -a t. (-a v. t. *duo codd.*) cautus homo repperire possit.

3 *augetur particulis encliticis*: **a** **-an(e)** (*vox interrogantis praeter l. 62. 68; cf.* NOT. Tir. 2, 12 *et* GLOSS. οὕτως ἄρα. putasne. -a vero. in hunc modum): **α** *per se positum*: ① *vi plena*: PLAVT. Curc. 725 (*v. p. 519, 84*) -ane vero? (*absolute ut*: Merc. 567 Rud. 971 CIC. Q. Rosc. 25 Verr. II 1, 40. *al. cf. l. 71 et* PLAVT. Merc. 919 -ane? [Mil. 1278 *v. p. 520, 3. al.* TER. Haut. 887. *al.* RHET. Her. 4, 51, 64. *et saepius*]. CIC. Cluent. 182 -ane tandem? [LIV. 9, 34, 6. *al.*]). Mil. 627 quid ais ⌊tu? -ane⌋ (totam tam *codd. Non. p. 4, 23*) tibi ego videor oppido Acheruntieus? tam capularis, tamine tibi diu videor vitam vivere? Persa 220 -ane est? :: -ane est (TER. Hec. 418 CIC. Quinct. 38. *al.*). *al.* CAECIL. com. 30 -ane Antipho ⟨est⟩ inventus profluvia fide? -ane est inmemoris, -ane est madida memoria? TER. Andr. 492 -an contemnor abs te? aut -ane tandem idoneus tibi videor esse, quem tam aperte fallere incipias dolis? (DON.: usque adeone, ... valde). 803 -an Chrysis? (*cf.* CIC. Att. 15, 13, 3 -ane Gallo Caninio? 16, 11, 5 -ane in D. Brutum?). Phorm. 466 es vituperandus: -ane te hinc abisse ...! *et saepe.* ② *vi debilitata* (*forma* '-ane dicis?' *i.* '*dicisne igitur? numquid dicis?*'; *de locis Terentianis v. Langen, Beitr. 331*): TER. Andr. 926 -ane vero obturbat? (DON.: potest '-ane v.' subdistingui). Phorm. 315 -ane patris ais adventum veritum hinc abiisse? (*cf. l. 68*). APVL. apol. 17 -ane tandem ne haec quidem legere patroni tui ...? (AVG. civ. 2, 12 p. 67, 2 D.). ITALA num. 32, 6 (Lugd.) -ane fratres vestri sunt in bellum, et vos sedebitis loco? (*gr. non respondet, Vulg.* numquid). act. 8, 30 (codd. e p) audivit eum legentem ... et dixit: '-ane intellegis, quae legis?' (*gr.* ἆρά γε, *Vulg.* putasne). AVG. in euang. Ioh. 85, 2 quid est hoc? -ane cum praecepta domini fecerimus, servi non erimus? -ane ...? (*infra*: numquidnam, numquid). *al.*
-ane non? *fere i. q.* '*nonne igitur?*': ITALA num. 22, 37 (Lugd.) -ane n. potero honorare te? (-aque *coni. Robert; gr.* ὄντως οὐ, *fort. in* οὕτως οὐ *corruptum; Vulg.* an quia ... nequeo). FIRM. err. 3, 3 -ane n. erat aliud, quod diceretur? -ane n. erat, quod ...? AVG. serm. Migne suppl. 2, 748 -ane n. erubescis, si bona vis habere et malus esse? PS. VIGIL. THAPS. trin. 1, 44. 4, 8. 36. **β** *in correlatione*: PLAVT. Bacch. 477 -ane oportet rem ... gerere amici ..., ut ipsus ... mulierem teneat ...? (Trin. 642 -an tandem [TER. Haut. 954]. TER. Andr. 243 Eun. 240 CIC. Verr. II 3, 90. *al.*). Trin. 306 cum animo ... depugnat suo, utrum (id *add. P*) -ane esse mavelit ut (*i. sicut*) eum animus aequom censeat, an -a potius ut *eqs.* TER. Andr. 492 *v. p. 527, 65.* AVG. civ. 13, 18 p. 580, 32 D. si ..., -ane ... dubitabimus ...? (22, 11 p. 586, 23. *v. etiam p. 527, 84*).

b **-aque** (GLOSS. οὕτως τε. et -a. 'duas partes orationis' *dicit* DON. Ter. Hec. 207, 1. 579, 3): **α** *generatim i. q. et eo modo*: PLAVT. Amph. 16 (*v. p. 523, 25*) ut ..., -a ... -aque (*repetitur* -a *ut*: Capt. 48. Pseud. 1254 -a ... -a ... -aque [*item in serie* GAIVS *p. 524, 14*]. *al.* CATO agr. 8, 2 TER. Andr. 550. *al.* CIC. Verr. II 4, 142 Font. 1. *al.* CAES. Gall. 1, 52, 3. *et saepius*). Epid. 195 palliolum in collum conice -aque adsimulato, quasi ... hominem quaesiveris (*praeparative, item*: CIC. Brut. 82 *Galbae* exiliores orationes sunt ...; -aque exaruerunt, vix iam ut appareant [*aliter p. 529, 70*]). Mil. 108 occepit eius matri subpalparier vino ..., -aque intumum ibi se miles apud lenam facit. 1410 viduam ... esse censui, -aque ancilla ... dicebat mihi (*cf.* CIC. Arch. 31 sancti sunt habiti -aque dicti). Rud. 589 quasi vinis Graecis Neptunus nobis suffudit mare, -aque alvom prodi speravit nobis salsis poculis. LIV. 3, 30, 7 tribuni plebis decem creati sunt, bini ex singulis classibus; -aque cautum est ut postea crearentur. *al.* -aque et: CANON. Turner I 1 p. 120 rec. I necnon et apud Antiochiam ⌊-aque et⌋ (*rec. II* et, *gr.* καί) in aliis provinciis.
β *speciatim fere i. q. et in hoc rerum statu* (*cf.* atque -a, et -a *p. 522, 40 sqq.; sed nonnulla ad vocem* itaque *vergunt, cf. p. 529, 39 sqq. et ad notionem p. 531, 23 sqq.*): PLAVT. Pseud. 1279 id fuit naenia ludo; -aque dum enitor ... inquinavi pallium. Rud. 369 (*v. p. 519, 7*). CIC. Verr. II 5, 42 contra bellum praedonum classem habuit ornatam ..., -aque ab isto praetore praeclare defensa provincia est. Arch. 19 Smyrnaei ... suum esse *Homerum* confirmant -aque etiam delubrum eius in oppido dedicaverunt (22). SALL. Iug. 51, 2 nihil consilio neque imperio agi, fors omnia regere; -aque multum diei processerat, quom etiam tum eventus in incerto erat. 93, 6 regreditur ...; -aque Marium propere adit *eqs. et saepius.*

c **-ave**: POMPON. dig. 33, 7, 21 de molis tum quaeri solet, cum (num *coni. Mommsen*) -a adfixae -ave inaedificatae sint, ut *eqs.*

deriv.: item, itidem.
compos.: itaque, itatenus. *Lumpe.*

itacomelin *obscurum*, *cf.* hydromeli *sim.* PLIN. nat. 14, 111 (*de generibus vini*) vocarunt et scyzinum et -n (itaco- *a*, ithaco- *edd. vett.*, Idaeo- *coni. Mayhoff*) et lectisphagiten, quorum iam oblitterata ratio est. *Ehlers.*

***itaque** *particula. ab* ita *et* que, *cf. supra l. 9 sqq.* *de origine et differentia*: DON. Ter. Ad. 258 '-e' et subiunctivum potest esse correpta media syllaba, et praepositivum producta eadem syllaba, ut sit 'itáque' *i.* '*et ita*' (*cf.* SERV. gramm. IV 427, 13 PRISC. gramm. II 181, 24. 183, 1. III 100, 15 *coniunctiones* collectivae vel rationales sunt 'ergo, igitur, -e', quando antepaenultima acuitur. PS. PRISC. gramm. III 521, 2). *notatur* itaq ROG. de Germ. (NSc. 72, 1948, 48 sqq.) 48. 49 CIL IV 1852 *et saepius in codicibus. cf.* NOT. Tir. 2, 13. *producitur paenultima* (*aliter l. 46 sqq.*) ARGVM. Plaut. Cist. 10. *de versu Saturnio p. 529, 46 non constat, v. Lindsay-Nohl 694.* *de notione*: PS. ASPER gramm. suppl. 57, 24 (*inter coniunctiones rationales ut l. 49 et* GRAMM. suppl. 169, 11). SYNON. Cic. p. 441, 12 quapropter. quam ob rem. quocirca. -e. GLOSS.[L] II Philox. IT 20 διὸ δή, τοιγαροῦν, τοίνυν. *cf. p. 530, 19.*

de collocatione: sollemniter sec. itaque '*et ita*' *primum locum tenet, rarius inferiorem; cf.* PRISC. gramm. III 105, 4 (*inter coniunctiones, quae indifferenter et praeponi et supponi possunt*). *ponitur loco secundo* (*sec.* ergo, igitur, *v. infra l. 79. 84 et cf. var. lect.* CIC. Phil. 7, 8 TERT. apol. 1, 4; *de frequentia v. vol. V 2, 760 sq.; usus a* CIC. *omnino alienus est, non satis constat de* VARRONE ling. 9, 41. 47): RHET. Her. 1, 11, 18 constitutiones -e, ut ante diximus, tres sunt. LVCR. 2, 660 saepe -e (3, 106. 5, 1392. CELS. 7, 5, 2 saepius. SEN. dial. 4, 14, 3). 3, 629. *al.* PS. VERG. catal. 9, 9 hoc -e (LIV. 4, 1, 5 his -e. SEN. contr. 7, 7, 14 SEN. benef. 2, 4, 3. *al.*). HOR. epist. 1, 1, 10 nunc -e (SEN. dial. 12 [11], 18, 1 PANEG. 5, 2, 1. *al.*). LIV. 1, 25, 10 prius -e (2, 28, 9. 6, 32, 11 COLVM. 12, 50, 1. *cf.* QVINT. inst. 6, 3, 28 primum. HIER. hom. Orig. in Ier. 14 p. 687[A] primus). 4, 31, 3 plus -e (8, 37, 10 SEN. clem. 1, 24, 2. *cf.* FEST. p. 285 plurimi. SEN. dial. 4, 36, 5 multi [epist. 79, 15 SCRIB. LARG. praef. p. 4, 26]). *al.* FEST. p. 158 rursum -e (APVL. met. 8, 30, 4). SEN. contr. 2, 5, 2 quaedam -e (SEN. dial. 3, 1, 2 quidam. *al.*). 7, 4, 6 aiebat -e (suas. 1, 6. HIER. hom. Orig. in Ier. 11 p. 674[A] ait). 7, 7, 14 facile -e (CELS. 2, 2, 4. 2, 10, 5 facilius. PANEG. 10, 12, 8). 9 praef. 1 omnia -e (SEN. benef. 1, 5, 5. *al.* SVET. Claud. 11, 1 APVL. met. 3, 11, 2 TERT. anim. 17, 9. ITALA Matth. 23, 3 [cod. e *al.*; *gr.* οὖν, *al. et Vulg.* ergo]. *et saepius*). *al.* VAL. MAX. 8, 10 ext. 1 recte -e (VLP. dig. 23, 3, 33 CHALC. comm. 329. *al.*). *al.* SEN. benef. 5, 4, 2 nemo -e (dial. 12 [11], 16, 4 nat. 7, 9, 3 TERT. virg. vel. 5, 12. *al.*). dial. 1, 5, 8 quid -e (12 [11], 5, 2. *al.* TERT. nat. 1, 14, 4. *al.*). 4, 11, 6 sic -e (epist. 27, 1. *al.* GAIVS inst. 4, 4. ITALA Matth. 6, 9 [cod. k; *gr.* οὖν, *al. et Vulg.* ergo]. *et saepius*). 4, 14, 1 numquam -e (QVINT.

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inst. 5, 10, 57). 4, 25, 4 nulla -e (5, 1, 5. *al.* MIN. FEL. 16, 4 AMM. 16, 3, 1). 5, 26, 4 quidquid -e (TRAIAN. Plin. epist. 10, 38, 2 [*trad.* quid]. OPTAT. 3, 4 p. 81, 9). 12 (11), 9, 7 ne -e (TERT. anim. 27, 4. *al.*). nat. 6, 1, 9 nihil -e (COLVM. 2, 11, 9 MIN. FEL. 16, 6. *al.*). epist. 76, 11 id -e (COLVM. 9, 8, 7 eos. MIN. FEL. 21, 5 is). epist. 112, 4 tunc -e (APVL. met. 4, 10, 2. *al.*). *al.* *tertio vel sequentibus* (*saepe post monosyllaba plus minus enclitica*): LVCR. 2, 569 nec superare queunt motus -e exitiales (*quinto ut*: FILASTR. 84, 4. ANON. Vales. 10, 47 [*om. P*]). 4, 705 errant saepe canes -e (*quarto ut*: CELS. 2, 6, 16 non si quid -e. SEN. dial. 4, 17, 1. epist. 4, 8 quid ad te -e. PLIN. nat. 18, 43 CYPR. epist. 15, 2 p. 514, 22. *al.*). 4, 978 per multos -e ... dies. ?VARRO ling. 6, 58 ⌊ab eo⌋ -e (*νέος coni. Reiter, Quaest. Varron. 98*). LIV. 4, 54, 6 pro ingenti -e victoria. *al.* SEN. contr. 10 praef. 16 VAL. MAX. 3, 1, 2. CELS. 1, 2, 9 si quis -e (SEN. dial. 7, 17, 1. CHIRON 161 quae. HIER. epist. 22, 8, 1 quid. *al.*). SEN. benef. 6, 38, 5 non est -e (dial. 2, 6, 2 epist. 14, 6. *al.*). dial. 9, 15, 2 in hoc -e (TERT. anim. 27, 5. *cf.* COLVM. arb. 1, 2 de hoc -e). *al.* QVINT. inst. 1, 1, 14 non longe -e. *al.* APVL. met. 2, 6, 8 quod bonum felix et faustum -e (*sed* 11, 29, 5 q. felix -e ac faustum ... sit). *al.* TERT. anim. 20, 1 et hic -e concludimus (orat. 28 p. 198, 27 et adoratores -e tales requirit. pudic. 5 p. 226, 12 et hanc -e [14 p. 246, 14 resurr. 19 p. 51, 6. ITALA II Macc. 7, 40 rec. L = VVLG.; *gr.* καὶ οὗτος οὖν]. HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 2 p. 444, 4 et iste -e). *al.*

legitur inde a PLAVTO, CATONE, TER. *in poesi praeter scaenicos et Saturnium infra l. 46 non exstat nisi* PORC. LIC. carm. frg. 3, 7 (*troch. sept.*). CATVLL. 63, 6. 35 (*galliamb., v. p. 531, 25*). LVCR. *11ies*. Ps. VERG. catal. 9, 9 HOR. epist. 1, 1, 10 PHAEDR. 1, 27, 7. 4, 11, 12. CE 67, 3 (CIL I^2 1218; *cento senariorum aut coniectarum ex senariis dictionum' Bücheler*). 116 (CIL VIII 646; *trochaei iambique confusi*); *ap.* STAT., MART. *in prosa tantum, item, ni fallimur, ap.* AVSON., SEDVL.; *cf. p. 518, 59sqq. et Axelson, Unpoet. Wörter 92sq.* [*confunditur in codd. c.* atque (CIC. p. red. in sen. 4 CAES. Gall. 6, 24, 2. *al.*), idque (TER. Phorm. 906 CIC. Att. 3, 16. *al.*), itemque (COLVM. 11, 2, 1. -e *restituitur* PLIN. nat. 23, 152 [*edd. vett., cf. Diosc. 1, 78, 1* ὅθεν], *emendatur* CONC. Agath. a. 506 Caes. Arel. ed. Morin II p. 50, 9 [*Bulhart in schedis*]), que (*p. 531, 40. al.*), utique (SEN. nat. 2, 27, 2 PLIN. nat. 30, 132. *al.* utique *pro* -e EVCHER. instr. 1 p. 122, 9 *coniecit Bulhart in schedis*).]

fere i. q. ita (*abundat* -que, *etsi vox loci primi diu tenacissima vim copulativam ne infima quidem aetate totum omisit, v. quae graece respondent infra l. 72. 81* [δὲ ... οὕτως, οὕτω καί]; *ipsam copula primus auxit* TERT. [et -e *supra l. 19, cf.* -que -e FILASTR. 128, 3]):

I *vi adverbii*: A *usu prisco c. emphasi dictum i. q. tantopere* (*cf.* ita *520, 51sqq. et v. Brix-Niemeyer ad Plaut. Mil. 108. Pasoli, Latinitas 10, 1962, 100sqq.*): EPITAPH. Naev. Gell. 1, 24, 2 inmortales mortales si foret fas flere, flerent divae Camenae Naevium poetam; -e postquam est Orchi traditus thesauro, obliti sunt Romae loquier lingua Latina. PLAVT. Aul. 414 neque ligna ego usquam gentium praeberi vidi pulchrius; -e omnis exegit foras ... onustos fustibus. Bacch. 242 adibo hunc, quem quidem ego hodie faciam hic arietem Phrixi; -e tondebo auro usque ad vivam cutem. Cist. 672 disperii, neque unde auxilium expetam habeo; -e petulantia mea me animi miseram habet. Epid. 84 nisi suffulcis firmiter, non potes supsistere; -e in te inruont montes mali. Persa 481 hunc hominem ego hodie in trasennam doctis deducam dolis; -e huic insidiae paratae sunt probe. 505 ego valeo recte ... neque istoc redire his octo possum mensibus; -e hic est quod me detinet negotium. Poen. 200 inest amoris macula huic homini in pectore, sine damno magno quae elui ne utiquam potest; -e hic scelestus est homo leno Lycus. 398 mihi iam video propter te victitandum sorbilo; -e iam quasi ostreatum tergum ulceribus gestito. Stich. 276 Mercurius ... numquam aeque patri suo nuntium lepidum attulit quam ego nunc meae erae nuntiabo: -e onustum pectus porto laetitia. CIC. rep. 6, 9 (*verba Masinissae*:) grates ... tibi ago ... Sol ..., quod ... conspicio in meo regno ... Scipionem, cuius ego nomine recreor ipso; -e (ita *vulgo, Ziegler*) numquam ex animo meo discedit illius ... viri memoria.

B *apud recentiores mera vi comparativa adhibitum*: 1 *absolute*: Ps. CYPR. pasch. 11 p. 258, 6 in quibus annis inveniemus nobis magna ... sacramenta demonstrari, dinumerantes -e per ordinem: de die *eqs.* DIDASC. apost. 2, 11 lex est ... Christianis constituta -e (ita *Connolly, dubitat Tidner*): 'quod *eqs.*' 2 *respondet*: ut *consec.*: VITA Anton. 53 p. 62, 6 Antonius ... dixit: 'Christi servus sum ...'; bestia -e fugit, ut ... caderet (*gr.* τὸ δὲ θηρίον ... οὕτως ἔφυγεν, ὡς κτλ.). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 366^B -e se ipsa natura ... innovante, ut partem ... utriusque recipiens ab altera migret ad alteram (*gr.* οὕτω ..., ὡς). (sic)ut: HESYCH. in lev. 6, 14/18 p. 849^C sicut ... quae totius summa est sapientiae, pugillo sumitur ..., -e summam cognitionis ... esse apud Christum legislator innuit. EVSEB. EMES. serm. 18, 33 p. 31, 1 ut inter mortuos liber, vivens in lacu, -e interfectus est Ioseph. MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 3 p. 247/8 sicut ... esse dicitur ex praesenti tempore ..., -e, quod dictum est 'hodie', praesentis est temporis (*gr.* ὥσπερ ..., οὕτω καί).

II *vi coniunctionis coordinantis*: A *spectat ad sententias plenas* (*per anacoluthon p. 530, 31*): 1 *vigente notione conclusiva fere i. q.* ergo, igitur *sim.*: a *generalia quaedam*: α *in univ.* (*exempla paucissima selecta*): PLAVT. Amph. 268 quoniam formam cepi huius ..., decet et facta moresque huius habere me similes item; -e me malum esse oportet *eqs.* Aul. 179 praesagibat mi animus frustra me ire, quom exibam domo; -e abibam invitus; nam *eqs.* CATO orig. 39 sus usque adeo pinguitudine crescere solet, ut se ipsa stans sustinere non possit neque progredi usquam; -e eas, si quis quo traicere volet, in plostrum inponit. TER. Andr. 505 siquid tibi narrare occepi, continuo dari tibi verba censes. :: falso! :: -e hercle nihil iam muttire audeo. RHET. Her. 4, 33, 45 atrox calamitas pectora maerore pulsabat; -e anhelans *eqs.* CIC. Verr. II 2, 136 *Timarchides* voluptatum ... istius ipse reliquias colligebat; -e ... Timarchidem ... scitote regnasse. Mil. 18 quasi Appius ... viam munierit ... ubi inpune sui posteri latrocinarentur; -e ... non fuit illud facinus puniendum (*ironice*). off. 3, 100 (*99 Regulus* cum Romam venisset, utilitatis speciem videbat, sed eam, ut res declarat, falsam iudicavit) -e quid fecit? in senatum venit *eqs.* Att. 13, 40, 2 ego ipse κεκέπφωμαι: -e posthac (*concise ut*: ad Brut. 2, 7 [9, 5 Sj.], 4 -e ille dies silentio. FEST. p. 309 -e Ennius: '*eqs.*' [p. 359 PLIN. nat. 18, 28. *al.*]). *et passim.* β *abundantiae*: TER. Eun. 317 -e ergo (atque ita *explicat* DON., proinde vel etiam GLOSS. V 536, 37. *plura v. vol. V 2, 775, 8sqq.*). CIC. Balb. 19 -e ... idcirco (*vice versa* i. -e QVEROL. p. 9, 7 R. CHROMAT. in Matth. 5, 5, 3 PATRIC. conf. 40 SALV. gub. 3, 38. *al.*). VARRO ling. 5, 24 -e ideo (rust. 1, 8, 7. 1, 16, 5). 5, 66 -e inde. 5, 112 -e propter hoc (AVG. civ. 11, 10 p. 475, 15 D. p. h. -e. *cf.* VARRO rust. 1, 2, 19 -e propterea [CHAR. gramm. p. 173, 16 B. p. -e. *al.*]. 1, 17, 5 -e p. has cognationes. *al.* LIV. 10, 3, 3 -e p. eos tumultus). 5, 129 -e id (*v. p. 484, 41*). 6, 42 -e ab eo (*cf. p. 529, 12 et* rust. 2, 7, 6 -e ab hoc [2, 7, 16]). rust. 2, 4, 5 -e ob eam rem (EXVP. 4 ob hoc -e. HIL. in Matth. 14, 7 p. 998^C ob hanc -e ... veritatem). *audacius*: VARRO rust. 1, 45, 3 -e ita esse docent silvestria.

b *in conclusione laxiore*: α *intercedit res secundaria* (*per 'anacoluthon logicum', v. Madvig ad Cic. fin. 1, 18. Nägelsbach-Müller, Lat. Stil.⁹ 661*): CIC. S. Rosc. 69 (*verba fecit de impietate*) -e cum multis ex rebus intellegi potest maiores nostros ... plus quam ceteras nationes ... consilio ... potuisse, tum ex hac re vel maxime, quod in impios singulare supplicium invenerunt (*cf. Landgraf ad l.*). Verr. II 4, 108 Sull. 87. Flacc. 10 totum istud Graecorum est, ut etiam qui Graece nesciunt hoc quibus verbis a Graecis dici soleat sciant; -e (atque *Jordan*) videte quo vultu ... dicant; tum intellegetis qua religione dicant. 86 (atque *Halm, Früchtel*). Mil. 14 (*docuit rem publicam vi vulnerari*) -e ego ipse decrevi ... non ..., sed ... crimen iudicio reservavi, rem notavi (Lig. 31 -e tribuis tu quidem ..., s. video tamen *eqs.* de orat. 2, 217. *cf.* off. 1, 143 autem [2, 17]). Phil. 7, 3. de orat. 1, 118 fingendus est nobis ... orator ... omni laude cumulatus ...; -e in eis artibus ...; (*119*) est igitur oratori diligenter providendum *eqs.* (*conclusione iterata ut*: 2, 122 neminem esse oratorem paulo inlustriorem arbitror ..., quem non ... audierim; -e si quid est in me ...; -e [*M, cf. p. 531, 20*; atque *recc.*] ego ... omnibus auditis oratoribus *eqs.* Lael. 47 -e ...; ergo). orat. 26 Tusc. 2, 62 nat. deor. 1, 85. LIV. 4, 47, 2 transierat ex re bene gesta superbia ... ad Aequos ...; -e ...; (*3*) tantus ardor ad dimicandum fuit, ut impetum Aequi non tulerint *eqs.* 21, 18, 8. β *confunditur conclusio cum propositione minore syllogismi* (*per breviloquentiam dictum, fere i. q.* atqui): QVINT. decl. 254 p. 40, 7 potest ... dici mihi: 'in honorem hominis unius obligabis tempora futura ...'; -e (*A, def. Wahlén, Stud. crit. 72sq.*; ita *B*, at *Aerodius, Ritter*) quotiens ad praesens tantummodo tempus rogatio fertur, ne ferri quidem nisi de singulis potest. TERT. fug. 12, 7 negasti te esse, quod traduci noluisti ...; potes -e te martyrem vindicare. mart. 4, 7 'mortis metus non tantus est quantus tormentorum'; -e cessit carnifici meretrix Atheniensis? orat. 22 p. 194, 25 de non vacantibus ... aliter enuntiasset; -e vacant tam viduitate quam et virginitate. adv. Prax. 27 p. 280, 13 (*del. Kroymann*). resurr. 14 p. 43, 25 -e (atquin *Kroymann*). *al.* (*cf. Thörnell, Stud. Tert. I 20sqq.*). HIER. epist. 21, 13, 6 (atqui *Hilberg*). SIDON. epist. 1, 11, 4 -e (*def. Mossberg, Stud. Sidon. 12sqq.*; atqui *Mohr, Luetjohann*).

c *in exemplo afferendo*: CIC. Arch. 20 neque ... quisquam est tam aversus a Musis, qui non mandari versibus ... suorum laborum ... praeconium patiatur ...; -e ille Marius item eximie L. Plotium dilexit, cuius ingenio putabat ea, quae gesserat, posse celebrari. off. 2, 57. VARRO ling. 5, 2 cum unius cuiusque verbi naturae sint duae, a qua re et in qua re vocabulum sit impositum, — -e a qua re sit pertinacia cum requiritur, ostenditur esse a pertendendo *eqs.* 8, 1 ut propago omnis natura secunda, quod prius illud rectum, unde ea, sic declinata; -e declinatur in verbis rectum 'homo', obliquum 'hominis'. PLIN. nat. 2, 182. QVINT. inst. 5, 10, 56 genus ad probandam speciem minimum valet ...; -e non, quia est arbor, platanus est. 8, 3, 48 deformitati proximum est humilitatis vitium ..., qua rei magnitudo ... minuitur ...; -e nec parricidam 'nequam' dixeris. PLIN. epist. 7, 17, 11 opinor, quia in numero ipso est quoddam ... consilium ...; -e Pomponius ... dicere solebat: 'ad populum provoco.' TERT. coron. 6 l. 17 sic -e. *al.* *efferuntur praecipua*: EXPOS. mundi 31 p. 111, 2 omnes ... praedictae civitates ... fructiferae ...; Nicolaum -e invenies palmulam in Palaestines regione ... habundantem (36 p. 114, 9 et fit omnia ordine; aras -e invenies semper igne splendentes). 37 p. 114, 17 et est in omnibus ... civitas ... incomprehensibilis: et totius orbis terrae ... philo-

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sophiae ipsa sola habundat ...; -e et Aesculapius dare ei voluit medicinae peritiam. *et saepius ibidem.*

2 *vi debilitata:* **a** *in sermone ad propositum revocando (per anacoluthon l. 14. 23, cf. incertiora quae tractavit Petersson, De epitoma Iustini quaest. crit. 3sq.):* CIC. Verr. II 4, 72 (*71* quid huic sacri umquam fore ... putatis, qui nunc tanto scelere se obstrictum esse non sentiat ...?) -e hoc nefario scelere concepto nihil postea ... sacri ... duxit esse. Catil. 2, 5 (*4* quem ... hostem ... quam vehementer foris esse timendum putem, licet hinc intellegatis, quod *eqs.*) -e ego illum exercitum ... contemno. orat. 72 (*70* de quo *decoro* praeclare et multa praecipiuntur) -e hunc locum ... philosophi solent in officiis tractare *eqs.* Lael. 3 (*2* memini ... in eum sermonem illum incidere) -e tum Scaevola cum in eam ipsam mentionem incidisset *eqs.* LIV. 2, 12, 3 cum C. Mucius ..., cui indignum videbatur ..., -e (*del. Madvig*) ... eam indignitatem vindicandam ratus *eqs.* 28, 16, 3 Hasdrubal ... ad Oceanum flectit ...; -e ... aliquantum intervalli fecit. CVRT. 8, 1, 29 (*28* ita ut sonus magis quam sermo exaudiri posset a rege) -e rex, cum suspicaretur malignius habitum esse sermonem *eqs.* VINCENT. LER. 12, 8 (*6* Apollinaris ... blasphemat; dicit enim *eqs.*) haec -e Apollinaris. *al.* *ipsum repetitur (cf. p. 530, 46):* SALL. or. Macri 6 -e omnes concessere iam in paucorum dominationem ...; (7) -e concessere illuc omnes. IVST. 3, 4, 3 -e cum ... revocarentur, veriti ne ... nocerent ..., (5) -e legunt iuvenes *eqs.* **b** *in sententiis adnectendis fere i. q. tum, autem (cf.* ita *p. 522, 26 sqq.):* CATVLL. 63, 6 *Attis* devolsit ilei ... sibi pondera ...; -e ut relicta sensit sibi membra sine viro, ... cepit ... typanum (63, 35 sequuntur Gallae ...; -e ut domum Cybebes tetigere lassulae, ... somnum capiunt). CIC. Deiot. 13 Deiotarus ... venit ad fugientem *Pompeium* ...; -e Pharsalico proelio facto a Pompeio discessit. PETRON. 15, 6 idem plane et nos volebamus; -e utriusque partis votum casus adiuvit. 39, 6 laudamus urbanitatem mathematici; -e adiecit *eqs.* 66, 3. 136, 4. *al.* PLIN. nat. 9, 57 cum asperae hiemes fuere, multi *pisces* caeci capiuntur; -e his mensibus iacent speluncis conditi. 23, 96 folia *olearum* ... adstringunt, purgant, sistunt; -e ... inposita ulceribus medentur. *al.* ITALA gen. 40, 6 (cod. 101) introivit -e ad eos Ioseph (*gr.* δέ, *item:* 42, 31 [*ibid.*]. II Macc. 1, 23 [rec. P; *LX et Vulg.* autem, *BM* et]. I Tim. 6, 8 [Cypr. domin. orat. 19; *Vulg.* autem]. *al.* VITA Anton. 58 p. 66, 8 [*Euagr.* igitur]. HEGES. 2, 3, 1; *gr. 2, 113.* CASSIOD. hist. 1, 11, 17; *Sozom. 1, 13, 7*). VITA Anton. 65 p. 70, 9 (*gr.* τε, *om. Euagr.,* quoque *coni. Garitte*). HEGES. 1, 46, 1 populum admonet tranquillitatis; aperit -e (*CA,* aperitque *cett. et Ussani, gr. 1, 667* καί) epistulam. AVG. in psalm. 78, 17 l. 16 quod ibi dictum est ...; quod -e ibi dictum est. EVGIPP. Sev. 31, 2 rex ... testabatur se illius fatigatione ... praegravatum; causas -e ... occursionis inquirit. ORIG. in Matth. 12, 39 p. 155, 30 (*gr.* εἶτα). *al.* *pressius c. colore adversativo fere i. q. sed, at:* PLIN. nat. 2, 194 praecedit *terrae motus* ... terribilis sonus ...; -e et sine motu saepe editur sonus (36, 104 PLIN. epist. 8, 4, 7). 2, 222 sanguinem ... cum lumine eius *lunae* augeri ...; -e solis ardore siccatur liquor. 31, 112 spumam nitri ... antiqui negabant fieri, nisi cum ros cecidisset praegnantibus nitrariis, sed nondum parientibus; -e non fieri incitatis, etiamsi caderet. AVG. in psalm. 144, 19 l. 4 quod debet, hoc das; -e aliquando desideratur ab illo, et non dat.

3 *usu recentiore:* **a** *vi causali i. q. enim (per variationem l. 57; cf.* ita *p. 521, 24 necnon supra p. 530, 65 sqq.; vix huc pertinent* PLIN. nat. 8, 162 QVINT. inst. 11, 3, 29): AMBR. paenit. 2, 4, 25 merito ... adiunxit: 'arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor malos fructus facit' (*Matth. 7, 17*); congregatio enim mala bonum facere fructum non potest; arbor -e congregatio est, fructus ... filii ecclesiae sunt. HEGES. 1, 32, 3 in hoc quoque Herodes beatissimus, cui invisum est periculis alienis sese miscere; volens -e Cleopatra alienare animum eius *Antonii* a regibus *eqs.* (*gr. 1, 365* τοῖς γὰρ βασιλεῦσιν ... ἐπιβουλεύουσα). CASSIOD. hist. 5, 34, 35 ut de Cyrillo ... haberetur examinatio; sciendum -e, quoniam Cyrillus ... fuerat accusatus *eqs.* (*Socrat. 2, 40* γάρ). 9, 32, 2 aliquid tale provenit, quod maximum amorem, quem habuit circa eam *coniugem* imperator, ostendit; coactus -e Theodosius *eqs.* IOS. antiq. 4, 245 neque fornicariae iungendae sunt nuptiae ...; sic -e prudentia filiorum erit libera ..., si non fuerint de turpibus nuptiis ... procreati. MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 1 p. 251/2 'num ...?' non; adverte -e quae sequuntur (*gr.* γάρ). VEN. FORT. vita Germ. 44, 122 tradidit memoriae, quod iuvat ...; -e *eqs.* ? **b** *vi concessiva i. q. quidem (respondet* sed): CASSIOD. hist. 6, 44, 10 haec -e non frustra rettuli, s. volens ostendere ... fiduciam (*Theodoret. 3, 22, 5* μέντοι). 7, 40, 32 iussit -e Pharao, ut masculi interficerentur Hebraeorum; s. ... timor tunc protulit hoc praeceptum (*aliter Theodoret. 4, 22, 31* ποτέ).

B *in apodosi:* **1** *refertur ad coniunctiones (pro mero additamento l. 77. 82. p. 532, 3):* VITA Anton. 5 p. 20, 21 cum ... vidisset inimicus se infirmari ..., tunc -e ... processit ([*gr.* τότε δή]). HYG. astr. 4, 5 p. 104, 22 -e et. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 6, 6/7. 14, 11). HYG. astr. 4, 6 p. 104, 27 quoniam VII circulis ... propositis de quattuor circulis mentionem fecimus, ne ..., sed de VII superant III ..., -e de his dicere incipiemus (PEREGR. Aeth. 2, 3 -e ergo [47, 3 q. ..., -e q. ..., -e e. *al.*]. CANON. Turner I 1 p. 243 q. ..., propterea -e). PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 1, 10 (*Io*) Iuppiter ..., ne, si negasset, proderet puellam, -e tribuit *vaccam Iunoni.* 2, 7 quia Coronida ... indicaverat *corvus* Apollini in adulterio morari, -e ... sagittis confixa est (8,4 PS. VIGIL. THAPS. trin. 2, 45 rec. I. VITA Melaniae [BHL 5885] 42). VINDIC. med. 5 p. 211, 15 sicuti ..., sic -e (CANON. Turner I 1 p. 113 rec. IV sicut ..., ⌞sic -e⌟ [ita *vel* sic *recc. ceterae*]). CONC.[S] IV 2 p. 67, 20 si ... ex fato ..., id ipsum -e *eqs.* (PS. VIGIL. THAPS. trin. 3, 5 rec. II [-e *om. rec. I*]). **2** *refertur ad varias partes orationis:* VITA Anton. 65 p. 71, 10 ut 'nihil habens' inimicus 'de nobis malum dicere' (*Tit. 2, 8*) confundatur -e a nobis (-e *del. Garitte c. Euagr., sed cf.* ACT. Petr. 1 p. 45, 9 Paulus ... petens a domino, quod aptum sibi esset, vidit -e visionem). PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 1, 7 Iuppiter propter audaciam Lycaonis ceterorumque mortalium, qui ..., -e orbem terrarum ... inundavit. 4, 19 Perseus ... pactus ... a ... parentibus virginis *Andromedae,* ut sibi matrimonio cederent, si beluam interemisset, voti -e compos est factus. QVODV. (?) prom. 2, 33, 74 (*de Dan. 2, 1 sqq.*) sacramentum ..., quod regi ostensum fuerat, -e (*fere i. q. deinde*) erat oblitus. PATRIC. conf. 9 non didici sicut et ceteri, qui optime -e iura ... combiberunt. FAVST. REI. epist. 5 p. 188, 19 quod ... postulas edoceri, -e ... cognosce.

itatenus *adv.* *ab* ita *et* tenus, *cf.* eatenus *sim.* *i. q. eo usque, ita:* CLAVD. MAM. anim. 2, 10 p. 140, 13 cum ... duo ... ista -s uniantur, uti sint ... indiscriminabilia (2, 12 p. 143, 15. 3, 10 p. 171, 3. eatenus *ubique ed. Paris. 1589*). 2, 12 p. 149, 14 per hoc -s corporeum caelum ... terra dicitur, sicut aquarum et aeris corpora ... terra dicuntur (p. 151, 21). *Lumpe.*

ītea, -ās *f.,* ἰτέα. *non declinatur nisi graece (gen.* -as, *pl.* -on). *genus salicis:* **1** *in univ.:* DIOSC. 4, 3 p. 10, 18 *lysimachii* folia ... ita (*sic*) similia (*gr.* τῆς ἰτέας). ORIBAS. eup. 2, 1 I 6 Aa p. 481 (*cf.* La *et* tit. p. 472) -as salix arbor dicitur, cuius folia *eqs.* (*gr. 10* ἰτέας τοῖς φύλλοις). **2** *emplastra:* dia -as: PHILVM. med. 3 p. 143, 10 diaiteas. ORIBAS. syn. 3, 21 p. 854 (*gr.* δι' ἰτεῶν, *item* 3, 24 p. 855 [ytecis *ed.*]. 9, 4, 8 Aa p. 276 [entean *La,* itias *Ab*]). 9, 1 add. Aa p. 268 (= eup. 4, 49 p. 569). RVF. podagr. 32 dieteas. dia -on: SORAN. p. 112, 18 THEOD. PRISC. eup. faen. 42 p. 43, 15 log. 64 p. 167, 8. 103 p. 204, 15 ORIBAS. syn. 3, 24, 2 p. 855. *Ehlers.*

item** *adv.* [*ab* ita; *cf.* idem. *J. B. H.*] *de script.:* ite: CONST. veteran. (CIL XVI) 83 int. 8 CIL IV 1679, 3 V 8741, 8 VIII 9729, 15. *al.* itim: LEX colleg. comic. (CIL VIII 2557) 33 (*seq.* item *ter; dub.* 37 eistm). CIL XI 1836, 10 (*s. III*). iten: CIL V 8143 (*bis*). VI 8480, 7 -nque (XIV 1731, 3). *cf. l. 41.* *per confusionem c.* idem (*v. l. 67*) *etiam* idem (CIL III 1193, 12 [*a. 191*; 4 item]. VI 27556, 7 sq. [6 item]. *et saepe. cf.* ?iden CIL XIII 5027, 4 [*v. Howald-Meyer, Röm. Schweiz p. 245*]), isdem (CIL VI 9673, 6), Item (CIL VI 31338[a], 13 [*a. 214*]. 38562, 6 VIII 26279, 10). *cf.* ītem *pro* idem *CE 673, 6* (*vol. VII 1, 181, 75*). NOT. Tir. 3, 89 -m. 3, 90 -mque. *de notione:* DON. Ter. Ad. 50, 2 '-m' similiter (Andr. 89, 1 SCHOL. Ter. Bemb. Eun. 398 GLOSS. V 535, 66). SCHOL. Ter. Bemb. Ad. 688 '-m' aequaliter. GLOSS. ὁμοίως. (αὖ) πάλιν. iterum. *adnumeratur adverbiis rationalibus vel causalibus* (PROB. inst. gramm. IV 144, 9 DON. gramm. IV 365, 3. 389, 6 sq. CHAR. gramm. p. 290, 9 B. *ex Cominiano.* DIOM. gramm. I 416, 10. *al.*), *copulativis* (CHAR. *l. c.* p. 290, 27 *ex Palaemone*), *comparativis* (DIOM. *l. c.* 404, 14 DIFF. ed. Beck p. 63, 4 *v. vol. VII 1, 210, 38*). *collocari solet* ***ita, *ut ea quae adnectit vocabula antecedat; altero loco tamquam encliticum ponitur ap. poetas passim, in prosa ex. gr.* LIV. 27, 6, 16 decemvir -m sacris faciundis. 28, 5, 11. 32, 39, 8 VITR. 8, 2, 6 PLIN. nat. 1, 8, 77. 24, 39 (*ordinem verborum mutavit Mayhoff ut etiam 29, 56; sed v. Baehrens, Beitr. z. lat. Synt. 396*). *al.* DECL. in Catil. 24. 114. CELL. praef. 7 sqq. (*iuxta* etiam, itidem *sim.*). *et saepius ap. recentiores.* *legitur inde a* PLAVTO, CATONE; *in poesi praeter scaenicos et* LVCR. *non exstat nisi* CATVLL. 61, 36 VERG. georg. 1, 187. 2, 248 CVLEX 402 HOR. sat. 1, 3, 77 ars 90 OV. rem. 621 *et raro ap. recentiores, deest ex. gr.* TIB., PROP., MANIL., SEN. *trag.,* LVCAN., PERS., VAL. FL., SIL., STAT., MART., IVV., *v. Axelson, Unpoet. Wörter 94; in prosa adamatur a* VARRONE *aliisque artium scriptoribus, maxime* PLIN. nat., *sed parcius adhibetur a* SEN. *utroque,* PLIN. *min.* (*deest* epist. 1—9), APVL. (*deest* met.) *al., evitatur a* TAC. (*dub. trad.* Agr. 33, 5. 37, 4). **[***confunditur in codd. maxime c.* autem, ita, iter, iterum, itidem, *etiam apud ipsos auctores aevi cadentis c.* idem (*v. l. 39 sqq. et vol. VII 1, 181, 75 sqq. 182, 21 sqq. 194, 29 sqq.; haud pauca ambigua esse apparet*).**]**

i. q. eodem vel simili modo (*syn.* eodem modo CATO *p. 538, 6.* VARRO ling. 8, 22. *al.,* itidem CIC. Verr. II 5, 129 GELL. 16, 18 tit. AVIEN. Arat. 1032, similiter VARRO ling. 8, 70 rust. 1, 45, 1. *al.,* sic VARRO rust. 1, 16, 3, non minus VITR. 8, 3, 19. 10, 15, 7, et *sim. passim; cf. abundantias p. 537, 25 sqq.* et -m eodemque modo *p. 533, 29,* -m pariterque *p. 538, 16*):

CAPVT PRIVS: *comparatur alterum cum altero:* **I** *in correlatione:* **A** *respondet* ut (uti): **1** *formae simplices: iunctim* -m ut: PLAVT. Aul. 214 aetatem meam scis?: scio esse grandem, -m ut pecuniam. Capt. 55 non pertractate facta est *fabula* neque -m ut ceterae. Poen. 143 sine te verberem, -m ut tu mihi fecisti, ob nullam noxiam. *al.* CATO agr. 134, 4. TER. Haut. 417 -m ut filium ..., nos quoque. 1036. Phorm. 413 (itidem *pars codd.*). LVCIL. 44 GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 6 LEX agr. (CIL I[2] 585) 52. 56 Corn. de XX quaest. (*ibid.* 587) 1, 35. CIC. Cluent. 43 -m ut ..., sic. leg. agr. 2, 44 cur non aperte ut antea, cur non -m ut tum derecto ...? *al.* -m ... ut:

[Kröner]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Plavt. Capt. 884 quid tu per barbaricas urbes iuras? :: quia enim -m asperae sunt ut tuom victum autumabas esse. Curc. 499 -m genus est lenonium inter homines ... ut muscae *eqs.* (*cf.* Truc. 568 meretricem ego -m esse reor mare ut est). *al.* Lex agr. (*l. c.*) 83 Corn. de XX quaest. (*l. c.*) 2, 24 Vrson. (cil I² 594) 79, 2 Rhet. Her. 4, 3, 5. Cic. orat. 202 -m in oratione ut in versu. nat. deor. 1, 28 Att. 10, 8, 10. Varro ling. 5, 143 *coloniae* -m conditae ut Roma. *al.* ut ... -m: Plavt. Bacch. 965 (*interpol.?*) ut olim ille ..., -m ego *eqs.* Merc. 505 Rud. 1099. Stich. 463 ut illa vitam repperit hodie sibi, -m me spero facturum. Rhet. Her. 3, 14, 24 ut verba -m pronuntiationem (*cf.* 3, 19, 32 ut aspectus -m cogitatio. Cic. nat. deor. 1, 96 ut animi -m corporis [*antea:* ut ... sic]. *al.*). 3, 18, 30. *al.* Cic. Verr. II 2, 59 ut in Heraclio Syracusano, -m in hoc. Cluent. 66 vos quaeso, ut adhuc me attente audistis, ut (*C, om. cett.*) -m, quae reliqua sunt, audiatis. div. 2, 40 non, ut hic sibi constat, -m Stoici. fam. 5, 12, 2 ut multi Graeci ... tu quoque -m. *al.* Varro ling. 10, 51 transitus ut est in 'servus serve', fore ut sit -m 'cervus cerve'. *al.* 2 *augetur* ut: Plavt. Amph. 960 proinde eri ut sint, ipse *servus* -m sit. Pseud. 869 sorbitione faciam ego hodie te mea, -m ut Medea Peliam concoxit senem ..., (872) -m ego te faciam. Cato agr. 118 cetera -m condito ita uti supra scriptum est (*v. p. 523, 50*). Rhet. Her. 3, 24, 40 sicut ..., -m ([ita *E, eadem var. l.* 4, 37, 49 Cic. de orat. 2, 88. 214]. Cic. de orat. 1, 118 nat. deor. 1, 3 Fronto p. 129, 18 v. d. H. = p. 137 N.). 3 *augetur* -m: *accedit* sic (*cf. l. 32. p. 532, 83*): Lvcr. 2, 508 cedere -m retro possent in deteriores omnia s. partes, ut diximus in meliores. Caes. Gall. 1, 44, 8 ut ..., s. -m (*iunctim ut* Vitr. 1, 5, 8). Varro ling. 8, 78. 9, 78. *al.* *cf.* Cic. rep. 2, 58 Spartae ... sunt -m *ephori* ..., ut contra consulare imperium tribuni plebis, s. illi contra vim regiam constituti. -m eodemque modo: Lex Cic. leg. agr. 2, 18 -m e. (eodem *E*) m. ut.

B *respondent particulae variae:* 1 quasi: Plavt. Capt. 82 q. ... cocleae in occulto latent ..., -m parasiti ... latent *eqs.* Pseud. 200 Rud. 732. Lvcr. 4, 163 q. ..., sic ... -m simili ratione. Liv. 39, 19, 5 -m ..., q. *al.* *cf.* Plavt. Poen. 240 -m ..., quam si *eqs.* 2 atque (*cf.* idem a., ita a. *sim.; aliter p. 538, 23*): Qvadrig. hist. 50 -m gaudium a. aegritudinem alternatim sequi. Varro ling. 9, 67 -m ea quae metimur a. ea quae numeramus dici ... oportere. 10, 74. Gell. 14, 6, 5 haec -m a. alia multa istiusmodi scripta ... fuerunt. Pavl. frg. Vat. 58 -m ac si. *cf.* Lex Malac. (cil ii 1964) 1, 22 -m ... perinde ac si. 3 quod: Lvcr. 2, 453 papaveris haustus -mst facilis q. aquarum. 4 quemadmodum, quomodo: *v. vol. VIII 1286, 19. 1295, 65.*

II *per se positum:* **A** *vigente vi comparativa:* **1** *generatim:* **a** *strictius:* **α** *locutione integra:* Ⓘ *comparantur sententiae:* Plavt. Asin. 375 aequo animo patitor. :: patitor tu -m. Capt. 491 (*478* accessi ad adulescentes in foro ... atque illi tacent *eqs.*) -m alii parasiti frustra obambulabant in foro. Curc. 27 nemini *insidias loco*, nec me ille sirit Iuppiter. :: ego -m volo. 263 neque eum *Aesculapium* ad me adire neque me magni pendere visumst. :: -m alios deos facturos scilicet (Ter. Ad. 688 virginem vitiasti ...; fecere alii saepe -m boni. Cic. Phil. 11, 31 [*antea:* ut ..., -m]. *cf. l. 9. p. 532, 79. 534, 77. 537, 78. al.; var. l.* idem *ex gr.* Sall. Iug. 85, 17 Nep. Eum. 9, 4 [*v. etiam Löfstedt, Synt. I² 252*]). 334 quod tibi est, -m sibi esse. Men. 1096 Menaechmum ... te vocari dixeras ...; huic -m Menaechmo nomen est. Rhet. Her. 2, 10, 15 infirma ... erit eius defensio, qui ...; -m illa defensio tenuis est, cum *eqs.* Cic. Verr. II 4, 25 patebat domus ... Cn. Pompei Basilisci ...; erat etiam Percenniorum, qui nunc -m Pompeii sunt, domus. Att. 14, 12, 2 id erat quondam quasi necesse; nunc ... non est -m (Pvblil. A 21 avarum facile capias, ubi non sis -m [*Bothe,* idem *codd.*]. *cf. supra l. 2*). *et passim.* Ⓘⓘ *comparantur singulae voces vel partes orationis:* Plavt. Amph. 614 patre eodem quo ego sum, forma, aetate -m qua ego sum. Cic. Verr. II 3, 75 Atidius istius -m (*sc. ut Apronius*; -m i. *var. l.*) minister in decumis. 3, 92 (*91* Halicyenses ... agros immunes habent) Segestam -m ad immunem civitatem Venerius ... immittitur. 4, 48 ab Aeschylo Tyndaritano ..., a Thrasone -m Tyndaritano. 5, 49. p. red. in sen. 18 ad vicinum consulem de Palatio, de Tusculano ad -m vicinum alterum consulem. Balb. 53 optimi atque ornatissimi viri, ... civis -m summa virtute et dignitate. Brut. 240 (*239* meus ... aequalis) noster -m aequalis. div. 1, 107 Romulus augur ... cum fratre -m augure. fam. 6, 8, 3 T. Furfano Postumo, familiari meo, legatisque eius, -m meis familiaribus. Caes. Gall. 2, 21, 4 (*1* ad cohortandos milites) -m cohortandi causa. Nep. reg. 2, 2 unus Epirotes, ... unus -m Siculus. Liv. 2, 33, 5 Volscos ... Poluscam, -m Volscorum. 7, 34, 15 sagulo gregali ... -m manipularium militum habitu. 24, 44, 3 (*1* binae ... legiones) cum binis -m legionibus. 30, 2, 4 (*3* prioris anni praetor) praetori -m prioris anni. 30, 41, 3. Val. Max. 8, 5, 1 isdem parentibus natis ..., -m fratribus. Cvrt. 4, 12, 6. *al.*

β *locutione concisa:* Ⓘ *non repetuntur communia: forma* 'illi dicunt, -m illi': Plavt. Persa 47 quaere tamen, ego -m sedulo (224 at propero. :: et pol e. -m). Trin. 874 Lesbonicum hic adulescentem quaero ..., et -m alterum (Ter. Andr. 77 accessit ... unus et -m alter. *al. cf.* Cato agr. 101 et -m aliut genus, quod vis [Ter. Andr. 354 -m alia multa. *al.*]. Cic. Att. 2, 19, 3 -mque cetera). Cato agr. 90 fabam coctam ... inflato, -m aquam. Ter. Eun. 398 rex semper maxumas *gratias* mihi agebat ...: aliis non -m ([ita, idem *var. ll.*]. Cic. inv. 2, 171 illic, in superiore, adiunctio est ...; hoc inferius n. -m. orat. 147. *al.*). Cic. Verr. II 4, 41 litterae mittuntur isti a patre vehementes, ab amicis -m. fin. 2, 16 in quo nunc equidem sum, credo -m vos ([*Ernesti,* idem *codd.*]. *cf.* 5, 76 mihi ... ista valde probata sunt, quod -m fratri puto. Lael. 7. ad Q. fr. 2, 1, 1 quod ad me attinet, -mque arbitror ceteros). Sall. Catil. 27, 2 ipse cum telo esse, -m alios iubere (*cf.* Iug. 100, 4 ipse armatus intentusque, -m milites cogebat). Plin. nat. 1, 2 ind. auct. ex ... Caecina qui de Etrusca disciplina, Tarquitio qui -m *eqs.* 1, 12 (= 1, 13) ind. auct. Marsya Macedone, Zoilo -m *eqs.* *et passim.* *forma* 'illi, -m illi dicunt': Cato agr. 17, 1 robus materies, -m ridica ... ad brumam semper tempestiva est. Sisenna hist. 39 actuarias ad viginti navis, -m complures onerarias incendunt. Cic. Verr. II 4, 121 Romam quae asportata sunt, ad aedem Honoris et Virtutis -mque aliis in locis religiosis videmus. div. 2, 4 cum ... Aristoteles -mque Theophrastus ... cum philosophia dicendi etiam praecepta coniunxerint. Att. 2, 1, 8 ego ... -mque ... consules ... rem publicam defendere solebant. Caes. Gall. 3, 9, 3 Veneti reliquaeque -m civitates ... bellum parare ... instituunt. *al.* Ⓘⓘ *relatio e contextu vel statu rerum colligitur:* Plavt. Rud. 998 hoc colore capiuntur pauxilluli *pisces*; sunt alii puniceo corio, magni -m ('*magni sunt -m ut hic*' *Leo*). Cic. Att. 4, 13, 2 Crassum ... minore dignitate ... quam olim aequalem eius L. Paulum, -m iterum consulem. Liv. 10, 9, 2 pontifices creantur ... P. Decius Mus (*eqs.*) ...; quinque augures -m de plebe. *al.* Ⓘⓘⓘ *formula Varronis propria* aut quid -m (aliud) *i.* '*aut tale quid*' (*quasi adi. pro 'si quid -m est', cf. p. 533, 2. 58*): Varro ling. 9, 66 argenteum ..., si pocillum aut q. -m (rust. 2, 4, 15. 2, 5, 16). rust. 2, 9, 12 acus aut q. -m aliut (*cf. Keil ad l. et 2, 7, 11* farinam ... et siquid aliud ... libenter edent).

b *laxius ita, ut similitudo dilatetur* (*comparantur ea, quae plus minus respondent*): **α** *per variationem:* Plavt. Trin. 899 hanc me iussit ... suo gnato dare epistulam, et -m hanc alteram suo amico ... iussit dare. Cic. top. 56 aut hoc aut illud; hoc autem, non igitur illud; -mque: aut hoc aut illud; non autem hoc, illud igitur. fam. 2, 7, 4 praesens tecum egi ... -mque petivi saepe per litteras. Lvcr. 4, 552 asperitas ... vocis fit ab asperitate principiorum et -m levor levore creatur. Varro frg. Gell. 13, 12, 6 vocatus a ... tribuno plebis non ivi ...; -m tribunus cum essem, vocari neminem iussi. ling. 5, 91 tubicines a tuba et canendo, similiter liticines; classicos a classe, qui -m cornu[u]o canunt (*trad.* canit). Caes. Gall. 7, 64, 6 Gabalos ... in Helvios, -m Rutenos ... ad fines Volcarum ... depopulandos mittit (*cf.* Liv. 28, 5, 11 Polyphantam cum modica manu in Boeotiam, Menippum -m ... cum mille peltatis ... Chalcidem mittit). Bell. Hisp. 33, 3 cenam adferri quam optimam imperavit, -m optimis insternendum vestimentis. Liv. 32, 8, 2 tria milia militum Romanorum ... et trecentos equites, -m sociorum ... quinque milia peditum, quingentos equites. Fest. p. 161 minorum pontificum maximus dicitur, qui primus in id collegium venit; -m minimus, qui novissimus. *al.* *audacius:* Iord. Rom. 9 ab ipso diluvio (*sc. ob delicta hominum facto*) usque ad confusionem linguarum, que -m ob delecta aedificantium turrem facta est (*contaminationem statuit Norberg, Eranos 41, 1943, 37*). **β** *per oppositionem* (*cf. p. 537, 9sqq. 75sqq.*): Cic. Verr. II 2, 129 ut nonnumquam ... eximant unum aliquem diem aut summum biduum ex mense ...; -m nonnumquam uno die longiorem mensem faciunt. Sen. epist. 76, 12 si *dives* ... malus ... sit, inprobabis illum; -m si *pauper* ... bonus sit, probabis illum. *accedit vocibus c.* re- *compositis* (*usu Lucretiano, cf. p. 533, 24; aliter p. 535, 45*): Lvcr. 1, 266 res ... non posse creari de nihilo neque -m genitas ad nil revocari. 1, 394 vacuum ... fit quod non fuit ante et repletur -m vacuum quod constitit ante (4, 372. 378). 2, 999 *terra parit omnia*; cedit -m retro, de terra quod fuit ante, in terras (5, 711 *luna* pleno bene lumine fulsit ...; inde minutatim r. quasi condere lumen debet -m). **γ** *per inversionem* (*fere i. q. vice versa*): Cic. de orat. 1, 236 qui iuris consultus esset, esse eum oratorem, -mque qui esset orator, iuris eundem esse consultum. Sall. Iug. 19, 7 Bocchus ... ignarus populi Romani -mque nobis neque bello neque pace antea cognitus. Hor. ars 90 versibus exponi tragicis res comica non volt; indignatur -m privatis ... carminibus narrari cena Thyestae. Vitr. 1, 1, 15 si ... aegrum eripere de periculo oportuerit, non accedet musicus, sed id opus proprium erit medici, -m in organo non medicus, sed musicus modulabitur. 1, 4, 7 cum ad terram perducuntur, animam cum aqua relinquunt *pisces*; -m terrestria ... non diu possunt in aqua vitam tueri.

2 *speciatim de iteratione* (*cf. p. 535, 41*): **a** *vario usu* (*vis iterandi fere adminiculis suggeritur; dub.* Cvrt. 6, 7, 28 [idem *P,* identidem *Freinsheim*]): Tab. cens. Varro ling. 6, 87 praeco in templo primum vocat, postea de moeris -m vocat (Cic. fam. 13, 6, 1 me ... tecum locutum esse, cum ..., et -m p. ... tecum egisse. *cf.* 14, 8 celeriter me fecisti ... certiorem ...; -m posthac ... facies, ut sciam). Plavt. Merc. 650sq. si ibi (*sc. in exilio*) amare forte occipias atque -m (*sc. ut nunc et hic*) eius sit inopia, iam inde porro aufugies, deinde -m illinc, si -m evenerit? (*cf.* Ter. Eun. 845 in angiportum ..., inde -m in aliud, inde in aliud). Cato agr. 76, 4 linito, ... addito ..., -m linito. 112, 2 transfundito in alterum dolium ...; post dies xx in alterum dolium -m transfundito. Ter. Andr. 89 rogitabam ... -m alio die quaerebam *eqs.* (Lampr. Heliog. 32, 4 una die nonnisi de fasianis ..., -m alia die de

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pullis, alia de pisce illo et -m illo. PEREGR. Aeth. 32, 1. MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 1 p. 237/8 -m aliud quiddam nobis insinuat [*gr.* πάλιν]). VARRO ling. 9, 26 cum sex horis aestus creverunt, totidem decreverunt, rursus idem, -mque ab his. rust. 1, 64 ut traiciant in alia vasa et hoc i⟨s⟩dem intervallis duodeciens sex mensibus proximis -m faciant. PEREGR. Aeth. 24, 3 (*1* descendent omnes) -m hora sexta denuo descendent omnes similiter (27, 4 -m secunda feria s. . . . sicut et toto anno. 33, 1 -m tertia feria s. . . . sicut secunda feria. PALLAD. 11, 21. 12, 7, 18). *al.* **b** *in distributione* (*sunt, quae haud iniuria addubitentur*): VAL. MAX. 1, 8, 11 *statua* bis . . . incendio consumpta, prius P. Nasica Scipione et L. Bestia, -m (iterum *Halm, Kempf coll. 4, 8 ext. 1. 9, 11, 6*) M. Servilio L. Lamia consulibus (SVET. Tib. 6, 1 semel . . ., -m [iterum *Ursinus*]). SVET. Claud. 26, 1 sponsas . . . duas habuit: Aemiliam Lepidam . . ., -m Liviam Medullinam (*cf.* Galba 3, 4 uxores habuit Mummiam Achaicam . . ., -m Liviam Ocellinam). SERV. Aen. 1, 291 constat . . . templum hoc (*sc. Iani*) ter esse clausum: primum regnante Numa, -m post bellum Punicum secundum, tertio *eqs.* (6, 832 *in ultimo membro*). **c** *in orationibus afferendis* (*saepe var. l. pro* iterum, *v. p. 561, 74sqq.; haud dissimilia sunt exempla, qualia p. 536, 39sqq. illustrantur*): SEN. suas. 2, 17 exclamat: 'gaudeo, gaudeo'; . . . adiecit: '. . .'; -m dixit: '. . .'. CYPR. eleem. 2 p. 374, 6 dicit . . .; -m denuo dicit (epist. 59, 20 p. 690, 5. *al. cf.* LACT. inst. 1, 7, 9 -m rursus). IVVENC. 4, 348 *Martham* dominus tali solatur voce gementem: '. . .'; et mulier: '. . .'; Christus -m sancto depromit pectore vocem: '. . .'. *al.*

3 *peculiariter*: **a** *comparatione contaminata*: PLAVT. Amph. 280 neque ego hac nocte longiorem me vidisse censeo nisi -m unam verberatus quam pependi perpetem; eam quoque . . . etiam multo haec vicit longitudine (*pro* -m *coni.* quidem *Seyffert,* noctem *Palmer, itidem Fleckeisen; animo obversatur* '*quae et ipsa tum mihi omnibus longior esse videbatur*'). CIC. fam. 6, 3, 2 superioribus litteris . . . fui longior (*sc. quam debui*) . . .; hoc -m (idem *G*) tempore brevior esse debeo; sive enim nihil tum opus fuit tam multis verbis, nihilo magis nunc opus est, sive tum opus fuit, illud satis est (*contaminantur* '*-m brevis esse debeo*' *et* '*eo breviorem esse licet*'). *cf. p. 534, 49.*

b *comparatione tecta*: *α in locutione q. e.* -m transferre *fere i. q.* '*mutatione non facta*': LVCR. 1, 870 terram constare necessest ex alienigenis . . .; transfer -m, totidem verbis utare licebit: in lignis si flamma latet . . ., ex alienigenis consistant ligna necessest. VITR. 4, 1, 6 cum invenissent pedem sextam partem esse altitudinis in homine, -m (idem *Rose*) in columnam transtulerunt. *β respicitur restitutio status pristini* (*not. q. e.* '*iterum*', *cf. p. 534, 72*): AVIEN. orb. terr. 1177 per . . . stagnum vehitur . . . amnis . . ., hoc elapsus -m *eqs.* (*gr. 989* πάλιν δ' ἐξαῦτις). AVSON. 121, 2 p. 425 P. (= EPIGR. Bob. 33, 2) tres fuerant Charites, sed, dum mea Lesbia vixit, quattuor; at periit: tres numerantur -m. IORD. Get. 159 suscepto regno revertens -m ad Romam (idem *O,* iterum *A, cf. Norberg, Eranos 41, 1943, 36sq.; aliter p. 534, 55sqq.*). *huc fortasse* ORIGO Const. 5, 22 nondum gerebatur bellum civile, sed -m parabatur (*cf. 17* iterum reparato bello. *an* etiam*?*). *de* SEN. nat. 6, 31, 3 *v. p. 557, 53.*

B *praevalente vi adiunctiva fere i. q. simul, praeterea* (*ex adverbio comparativo plus minus abit in copulam*): **1** *adiunguntur quaelibet*: **a** *usu vario*: *α sollemniter in enumerationibus* (*usus praeparatur maxime exemplis p. 533, 77sqq. positis; adamatur in serie finienda vel disponenda*): CATO agr. 7, 3 poma, mala strutea, cotonea scantiana, quiriniana, -m alia conditiva *eqs.* (7, 4. VARRO ling. 5, 37 *a semine* seminaria, sementem, -m alia. 6, 39 Democritus, Epicurus, -m alii. *et saepe*). 34, 2 terra pulla, materina, rudecta, harenosa, -m quae aquosa non erit (*cf.* SALL. Catil. 17, 7 [*5* praeterea] fuere -m . . ., qui *eqs.* [61, 8]. Iug. 40, 1 in eos, quorum . . . quique . . . qui . . . quique . . . -m qui). 36 caprinum, ovillum, bubulum, -m ceterum stercus (54, 2. LVCIL. 61 Hortensius Postumiusque, ceteri -m. CIC. de orat. 2, 118 VARRO rust. 1, 41, 6. *al.*). 157, 2 *brassica* prima est levis . . .; altera est crispa . . .; et -m est tertia, quae *eqs.* LVCIL. 1330 scire . . . rectum, utile quid sit, honestum, quae bona, quae mala -m, quid inutile, turpe, inhonestum ([*sim.* CIC. inv. 2, 77]. *adnectuntur altera paria ut*: LVCR. 5, 1257 argenti . . . et auri, aeris -m et plumbi. 6, 502. CIC. fat. 9 et ingeniosi et tardi . . . -mque valentes et inbecilli [VARRO rust. 2, 6, 5 oleum aut vinum -mque frumentum aut quid aliut. SALL. Iug. 9, 4]. *al.*). CIC. Balb. 32 Cenomanorum, Insubrium, Helvetiorum, Iapydum, nonnullorum -m ex Gallia barbarorum. LVCR. 1, 534 nec capere umorem neque -m . . . frigus nec . . . ignem (2, 858 nec sonitum . . . nec . . . saporem . . . nec frigus n. -m . . . vaporem). 5, 1284 manus ungues dentesque . . . et lapides et -m silvarum fragmina rami *eqs.* (*in serie copularum ut*: VARRO ling. 5, 74 Opi, Florae, Vediovi Saturnoque, Soli, Lunae, Volcano et Summano -mque Larundae *eqs.* rust. 1, 1, 8. CVLEX 402 hic est et . . . myrtus atque hyacinthos et hic . . . crocus . . ., laurus -m *eqs.* AVIEN. orb. terr. 715 Lesbus -m et Tenedus [*gr. 537* τε . . . καί]. *al.*). 6, 1253 pastor et armentarius . . . et . . . -m . . . moderator aratri. CAES. Gall. 3, 29, 3 in Aulercis, Lexoviis reliquisque -m civitatibus. SALL. Iug. 17, 2 ob calorem aut asperitatem, -m solitudines. 104, 1 illosque et Sullam . . ., -m L. Bellienum . . ., praeterea omnes *eqs. al.* LIV. 32, 1, 10 ab Suessa nuntiatum est . . .; et Formiani legati . . ., -m Ostienses . . . et Veliterni *eqs.* VITR. 1, 2, 2 species dispositionis . . . sunt hae: ichnographia, orthographia, scaenographia; ichnographia est . . .; orthographia autem est . . ., -m scaenographia est *eqs.* (3, 3, 2. 5, 8, 2 [*iuxta* vero]. PLIN. nat. 17, 33. IORD. Rom. 8 Seth . . .; Enos autem . . .; Cainan -m [*seq.* vero, quoque]). *al.* *in distributione* (*temporali l. 6. 9. 10, cf. etiam l. 28*): SALL. Catil. 37, 5 primum omnium qui . . ., -m alii . . ., postremo omnes quos *eqs.* (Iug. 45, 2 p. . . . praeterea . . . -m. PEREGR. Aeth. 24, 2 p. . . . -m . . . et post hoc. 37, 5 p. . . . -m . . . -m. *al.*). SVET. Aug. 19, 1 coniurationes . . . compressit alias alio tempore: Lepidi iuvenis, deinde Varronis Murenae . . ., mox . . ., exin . . . ac praeter has . . ., -m . . ., ad extremum. POMPON. dig. 1, 2, 2, 32 capta deinde Sardinia, mox Sicilia, -m Hispania, deinde *eqs.*

β usu minus solito in narratione continuanda: ⓘ *subiecto servato ponitur quodammodo pro formis pronominis q. e.* idem (*cf. p. 537, 11*): CAES. civ. 3, 1, 4 (*2* his rebus confectis . . . constituit, ut *eqs.*) -m . . . nonnullos . . . damnatos . . . in integrum restituit. 3, 31, 2 *Scipio* civitatibus . . . magnas imperaverat pecunias, -m a publicanis . . . pecuniam exegerat *eqs.* SALL. Iug. 94, 4 vineis Romanorum subvorsis, -m incensis (*cf.* COD. Iust. 7, 75, 5 [*a. 293*] bonis possessis -mque distractis). LIV. 37, 4, 2 consul . . . edixit, ut milites quos ipse . . . scripsisset, . . . convenirent; -m tres legatos nominavit. perioch. 50 p. 62, 12. 86 p. 91, 2 (idemque *Leidensis*). PANEG. 11, 19, 4 *sidera* vobis concordiam . . . conciliant -mque . . . trophaea promittunt. ANON. Vales. 15, 88 confidens in brachio suo, -m credens quod *eqs.* ⓘⓘ *in quolibet ordine factorum*: CYPR. epist. 45, 1 p. 600, 7 acceptis litteris . . . tuis . . ., -m adventantibus . . . Pompeio et Stephano . . . litteras nostras ad te direximus. ORIGO Const. 5, 21 mox bellum inter . . . Licinium et Constantinum efferbuit; -m . . . Gothi . . . eruperunt. 6, 35. ANON. Vales. 12, 68 (*65* eodem tempore, *66* deinde). SIDON. epist. 4, 5, 2 cum te non deceat . . . atque -m desint *eqs.*

b *usu fere technico adiunguntur*: *α praecepta*: CATO agr. 141, 4 (*1* impera. *2* praefamino, sic dicito) -m . . . cultro facito struem *eqs.* RHET. Her. 2, 30, 47 enumeratio est, per quam colligimus . . ., ut renovetur, non redintegretur oratio . . .; -m curandum est, ne . . . repetatur . . . enumeratio. VARRO rust. 2, 9, 5 praeterea feminas volunt esse mammosas . . .; -m videndum, ut *eqs.* VITR. 1, 5, 2. *al.* CELS. 3, 11, 1 potione prohibendus est aeger . . .; -m . . . veste multa tegendus est. COLVM. 6, 17, 4 sucum faucibus infundas; -mque cacumina . . . superponas. 11, 2, 44. 46. 12, 47, 6. arb. 3, 5 *malleoli* pampinentur . . .; -m . . . fodiantur. *al.* *β exempla*: RHET. Her. 4, 13, 19 repetitio est, cum . . ., hoc modo: '. . .'; -m: '. . .' *eqs.* CIC. inv. 1, 108. top. 29 -mque (ac. 2, 89 -mque cetera). VARRO ling. 7, 82 apud Plautum: '. . .'; . . . apud Ennium: '. . .'; -m (*sc. apud Ennium*): '. . .'. FEST. p. 166 Plautus in Parasito pigro: '. . . .'; -m in Mostellaria: '. . .'; et in Truculento: '. . .'. *al.* VITR. 8, 4, 1 si . . . et si . . . -m si *eqs.* (COLVM. 6, 15, 2 GAIVS inst. 1, 67sqq. *et saepius*). VAL. MAX. 1, 6, 3 (*cf. 2* aeque). *al.* SVET. Claud. 4, 5 (*3, 2* ex ipsius epistulis. *4, 4* rursus alteris litteris) -m tertiis litteris: '*eqs.*' gramm. 14, 2 in . . . epistula ad Dolabellam haec . . . legimus: '. . .'; -m ad Atticum: '. . .'. *al.* *γ argumenta* (*servatur vis comparativa l. 52. al.*): LVCR. 1, 753 huc accedit -m (6, 1022). 3, 972 (*964* cedit . . . rerum novitate extrusa vetustas semper) respice -m, quam nil ad nos anteacta vetustas . . . fuerit *eqs.* 4, 858 illud -m non est mirandum ([*cf. 768* non est mirum. *814*]. 5, 590). VERG. georg. 1, 187 contemplator -m (AVIEN. Arat. 1489 [*cf. 1447* circumspice]. 1820 orb. terr. 772). VITR. 6, 4, 1 cubicula et bibliothecae ad orientem spectare debent; usus enim matutinum postulat lumen, -m in bibliothecis libri non putrescent. QVINT. inst. 6, 3, 25 (*23* usus *ridiculi* . . . triplex: *eqs.*) -m ridicula aut facimus aut dicimus. 7, 7, 7 (*2* colliduntur *leges* . . . aut pares inter se . . . aut secum ipsae) -m aut confessum est . . . ius aut dubium. GAIVS inst. 2, 270sqq. TERT. nat. 2, 3, 6 quomodo quidam assignant elementis . . . generationem . . .? -m quomodo volunt, quos de elementis natos ferunt, deos ⟨ha⟩beri . . .? (anim. 32, 6. adv. Marc. 5, 19 p. 644, 2 [autem *R*]. *cf.* apol. 37, 1 si . . ., quem habemus odisse? -m, si . . ., quem possumus laedere? anim. 31, 2 [*30, 5* cur . . .?] -m . . . cur . . .? *sim. saepius ap. eundem*). *al.* *δ interpretamenta*: FEST. p. 142 (*cf.* PAVL. FEST. p. 131) 'municeps' est, ut ait Aelius Gallus, qui in municipio liber natus est; -m qui ex alio genere hominum munus functus est; -m qui *eqs.* (*indicantur notiones diversae ut*: p. 229 'prodit' memoriae porro dat et fallit; -m ex interiore loco procedit; -m perdit. *al.*). PORPH. Hor. sat. 2, 3, 25/26 'Mercuriale' quasi lucrosum . . .; -m 'compita' sunt loca, in quae *eqs.* SCHOL. Hor. sat. 1, 7, 1 Rupili et Persi mores carpit occulte . . .; -m: describit Rupilii Regis cuiusdam mores *eqs.* SERV. auct. Aen. 3, 73 fabula talis est: . . .; -m aliter (*cf. infra l. 80*): Iuno cum vidisset *eqs.* OP. imperf. in Matth. 15 p. 718 (*ad 6, 17* cum ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam lava) si . . . abstuleris nequitiam ab anima tua, lavasti conscientiam tuam et bene ieiunas; -m caput tuum Christus est *eqs.* *al.* *ε remedia*: SCRIB. LARG. 114 (*112* pastillus. *113* alius pastillus ad torminosos efficacior) pastillus -m, qui clysterio inmittitur torminosis. 265. PELAGON. 7 (*4* remedia) -m aliud (9 *et saepe.* CHIRON 970. *cf.* 44 -m aliter [187. 205. *v. supra l. 73*]). *al.* CHIRON 959 (*957* ad sues medicamentum. *958* m. ad s. alio modo . . .; idem ad s. a. m.) -m ad sues. *al.* *ζ indices*: PLIN. nat. 1, 13, 50sqq. (*48sq.* in mari nostro) -m in rubro, -m in Indico, -m in Trogodytico. 1, 21, 63 *herbae* a summo florentes, -m ab imo. *al.* GELL. 5, 19 tit. quid sit adoptatio, quid -m sit

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adrogatio. *al.* DIG. 43, 30 rubr. de liberis exhibendis, -m ducendis. *et saepe.* *η carmina*: LVX. anth. 344 tit. (*343 tit.* in eum, qui *eqs.*) -m in supra scriptum, quod *eqs.* 362 tit. (*361 tit.* in psaltriam foedam) -m de ea, quod *eqs.* ANTH. 456 tit. (*454 tit.* de tumulis Magnorum. 455 tit. ⟨-m⟩) -m (*trad.* idem). *al.* *var. l.* -m (*trad.* idem) *pro* aliter *eqs.*: AVSON. 133 (= EPIGR. Bob. 56) tit. (*S. Mariotti in plagulis revocat ad ea, quae congessit Timpanaro, Ann. Sc. Norm. Pisa ser. II 27, 1958, 125*).

2 *adiunguntur contraria* (*colore adversativo; cf. l. 75 sqq. p. 534, 50 sqq. necnon seriem p. 535, 64*): **a** *subiectis congruentibus* (*pro formis vocis q. e.* idem, *cf. p. 536, 13*): PLAVT. Mil. 643 vel cavillator facetus vel conviva commodus -m (idem *Ussing, Ernout*) ero. LVCR. 2, 576 nunc hic nunc illic superant vitalia rerum et superantur -m. CIC. ac. 2, 34 quod ita mihi videatur verum, ⟨ut⟩ non possit -m (idem *r, Orelli*) falsum videri. BELL. Hisp. 20, 2 qui essent suarum partium -mque adversariorum victoriae fautores. 21, 2 equites ... nonnullos interfecerunt, -m alios vivos abduxerunt. PREC. terr. 11 fugasque solem et procellas concitas -mque, cum vis, hilarem promittis diem (*cf. etiam* 6 per quam silet natura et somnos capit, -mque [idemque *trad.*] lucem reparas et noctem fugas). **b** *subiectis distinctis* (*vix recte trad.* PLAVT. Aul. 227 [autem *Brix, Leo*]): BELL. Hisp. 1, 3 nonnullae civitates sua sponte auxilia mittebant, -m nonnullae portas contra cludebant. 40, 6 nonnulli ... scaphas ... occupant, -m complures nando ad naves ... se recipiunt.

III *stilistica ad I et II*: **A** *confirmatur similitudo* (*per abundantiam*): aeque: VARRO ling. 6, 64 -m translati⟨ci⟩o a. (atque *trad.*) ex agris verbo. SCRIB. LARG. 53 -m levat a. dolorem dentium portulaca. IVLIAN. dig. 44, 2, 8 GAIVS inst. 2, 193. *cf. infra l. 62.* denuo: *v. p. 535, 6. 21.* eodem modo (*copulatur p. 533, 29*): VARRO rust. 2, 7, 3. SCRIB. LARG. 2 -m prodest e. m. ruta. GAIVS inst. 1, 120. *cf.* VITR. 3, 3, 12 -m ... eadem ratione (5, 3, 7 [ita *codd.*]. 8, 2, 4 [idem *var. l.*]). 3, 4, 1 -m ... ad eundem modum (3, 4, 4. 3, 5, 8. 6, 1, 2. 9, 8, 5). *v. et* CIC. leg. 2, 7 *a Iove* orsi sumus; ... nunc -m ab eodem et a ceteris diis *eqs.* off. 2, 12 earum ... -m rerum ... eadem divisio est. VARRO ling. 9, 68 idemque -m contra. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 3 eadem omnia ... -m isdemque diebus (4 -m eademque o. in iisdem d. ..., ita utei). BELL. Hisp. 14, 2. RVT. LVP. 1, 19 -m eiusdem (2, 8. 9). LIV. 39, 26, 1 VITR. 2, 9, 13. *sim. saepe, audacius* GELL. 4, 11, 3 ex eadem -m opinione (*cf. l. 49*). et: SCRIB. LARG. 271 -m et postero die (-m in p. d. *testatur ed. pr., sed v. Marcell. med. 35, 9* idem et p. d. fieri oportebit). PLIN. nat. 23, 156. 35, 34 CIL IV 1679, 3. PAP. Corp. 208, 15 (*s. II*). PROB. inst. gramm. IV 131, 23. PEREGR. Aeth. 25, 4 -m et ad lucernare similiter fit. 33, 2. *al.* *cf. p. 538, 4 et* CHIRON 355 -mque et. etiam: VARRO rust. 2, 1, 8 (7 in caelo describendo) an non e. -m in mari terraque ...? GELL. 14, 6, 4 (3 illud e. scriptum fuit) -m e. istic scriptum fuit. huc: *v. vol. VI 3, 3069, 37.* *cf.* DECRET. decur. Gab. (CIL XIV 2795) 10 offerre ... x m(ilia) n(ummum) ...; -m hoc amplius ... v m(ilia) n(ummum) sub eadem condicione inferre[t]. DIOM. gramm. I 306, 11 ex hac -m regula (306, 34. *cf. l. 39*). ita: *v. p. 523, 50.* non minus -m: VITR. 3 praef. 2. pariter: VARRO Men. 438 sex pueri et puellulae p. -m sex aut septem *eqs.* *cf. p. 538, 16 et* PLAVT. Bacch. 956 tria ... paria -m tria eis tribus. CIC. Cluent. 197 adsunt Ferentani, homines nobilissimi, Marrucini, -m pari dignitate. CAES. Gall. 1, 43, 2 -m (*del. Meusel*) equites Ariovisti pari intervallo constiterunt. LIV. 22, 27, 11. quoque: LVCR. 5, 245 caeli q. -m (idem *codd.*) terraeque. 5, 751 solis -m q. defectus. 6, 756 in Syria q. fertur -m locus esse videri. *cf. p. 532, 81. 533, 15.* retro: *v. p. 534, 59.* rursus: *v. p. 535, 22.* sic: LVCR. 2, 695 s. aliis in rebus -m (2, 1019 s. ipsis in r. -m). VARRO ling. 6, 69 -m s. (rust. 1, 22, 5). 6, 78 s. -m (8, 68 *et saepius in eodem opere.* VITR. 10, 16, 6 AVG. civ. 4, 27 p. 180, 13 D.). *cf. p. 532, 83. 533, 23. 32.* similiter: VARRO ling. 8, 82. rust. 1, 45, 1 -m ... s. aequis fere diebus. APVL. apol. 31 -mque alibi carminum s. *plura v. l. 43. p. 535, 7* (PEREGR. Aeth., PALLAD.). *cf. Chiron 200* idem similiter *et* VARRO ling. 5, 154 -m simili de causa. VLP. dig. 3, 2, 4, 5 -m ... simili modo. HYG. astr. 1, 6 p. 24, 24 -m simili ratione (4, 13 p. 112, 17. *adde p. 533, 32*). *ceterum v.* PLAVT. Amph. 267 quoniam formam cepi huius in med et statum, decet et facta moresque huius habere me similes -m. VARRO ling. 10, 8. rust. 1, 7, 6 -m Subari ... quercus simili esse natura *dicitur.* VITR. 6, 7, 5 -m aliae res sunt similes. simul: CATVLL. 61, 36 vosque -m s. tantundem: LEX Corn. de XX quaest. (CIL I² 587) 2, 33 mercedis -m t. dato, quantum *eqs.* VITR. 3, 1, 2. una ... cum: PLAVT. Trin. 834 me ... bonaque omnia ⟨mea⟩ -m u. mecum. *v. etiam p. 533, 19* (-m ut ..., -m). *536, 49* (accedit -m).

B *indicatur oppositio*: contra: PLAVT. Amph. 222 nos nostras ... instruximus legiones; -m hostes c. legiones suas instruunt. Aul. 20 ille ... minus minusque impendio curare minusque me impertire honoribus; -m a me c. factum est. Cas. 49 ('c. *suspectum*' *Leo*). Persa 813 viden ut tuis dictis pareo? sed quin tu meis c. -m dictis servis ...? TER. Ad. 50 in eo me oblecto ...; ille ut -m c. me habeat facio sedulo. CIC. inv. 1, 31 de orat. 3, 227. orat. 74 decere ... c.que -m dedecere. 123 top. 23 fin. 2, 86. VARRO ling. 9, 68 (*v. supra l. 35*). 10, 54. BELL. Afr. 61, 7 (autem *V*). QVINT. inst. 3, 8, 33 GAIVS dig. 3, 3, 46, 5. *al.* e(x) contrario: RHET. Her. 1, 10, 17. 2, 12, 17 FEST. p. 360 PLIN. nat. 17, 33 TERT. resurr. 56 p. 115, 18. *cf.* CIC. inv. 2, 74 -m contraria de parte. ex diverso: GAIVS inst. 1, 39.

C *accedit copula* (*cf.* etiam, quoque *p. 537, 44. 55*): atque -m: *v. p. 536, 29.* et -m: *v. vol. V 2, 903, 3 sqq. cf. p. 537, 39.* neque (nec) -m: CIC. inv. 2, 77 orat. 123 LVCR. *p. 534, 57. 535, 71. al.* -mque: CATO agr. 82 *sphaeras* eodem modo componito atque spiram -mque coquito (*antea*: sic ..., ita uti spiram). RHET. Her. 2, 23, 36 (-m *b l*). CIC. Verr. II 1, 59. *et passim, ap. recentiores fere mera vi copulae* (*redditur gr. καί* ITALA II Macc. 4, 37 [rec. X; et *cett. et Vulg.*]. Marc. 1, 39 [codd. b q; et *cett. et Vulg.*]. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 17 et ... -mque [*gr. 479 καὶ ... καί*]. *al.*); *cf.* -mque et *p. 537, 43 necnon* idemque '*item*' *Comm. apol. 324 instr. 1, 35, 4* (*v. vol. VII 1, 194, 37*). *Conc. Turon. a. 567 p. 126, 27 et ap. auctores medii aevi, v. Norberg, Beitr. z. spätlat. Synt. 95.*

CAPVT ALTERVM: *comparanda pariter respiciuntur* (*i. q. uno eodemque modo*): LVCIL. 1229 totus -m pariterque ... populusque patresque iactare ... se omnes ..., uni se atque eidem studio omnes dedere (VARRO ling. 8, 22 omnes ... -m declinant casus atque eodem modo dicunt). VARRO ling. 6, 95 neque -m facta neque -m dicta semper. 8, 29 hiberna triclinia et aestiva non -m valvata ac fenestrata facimus (9, 85 n. debere utrumque -m dici. rust. 2, 7, 15 equi quod alii sunt ad rem militarem idonei, alii ..., alii ..., alii ..., n. -m sunt spectandi atque [*aliter p. 533, 33*] habendi). 10, 84 quae -m et ex parte et universa nominamus.

itemque *v. supra l. 6.* **itentidem** *v. vol. VII 1, 210, 32.*

Kröner.

***iter**, itineris *n.* [*cf. c. heth.* itar, *gen.* *innas (*itnas), *toch. A* ytār *f.*, *necnon c. lat.* ire. *L.*] *de orig.*: VARRO ling. 5, 35 qua ibant, ab [hab]itu -r appellarunt (*sed 5, 22 cum* terere *ludere videtur*). GLOSS.^L V Aa I 933 ab iterando. *de scriptura*: -ten- LEX agr. (CIL I² 585) 26 (*ibid.* -tin-). CIL V 1622 (*a. 392*) *et saepius in codd.* *de formis*: CHAR. gramm. p. 59, 27 B. *inter nomina genetivo plus quam una syllaba crescentia.* PRISC. gramm. II 454, 2 *inter inaequaliter declinata.* 564, 2 *inter defectiva.* *analogia servata: nom. vel acc. sg.* itiner (CAPER gramm. VII 110, 8 'itiner' ratione, 'iter' consuetudine. NON. p. 482, 18. *al.* CHAR. gramm. p. 28, 30 B. [= EXC. Bob. gramm. I 541, 30] apud veteres. *sim. saepe, notionibus distinctis infra l. 59*): PLAVT. Merc. 913 (itinere *trad.*). 929 (iter *B ut ceterum*). ENN. scaen. 336 (iter *saepius*). PACVV. trag. 45. 121. 226 (itinere *trad.*). TVRPIL. com. 207 (*sed* iter 10). ACC. trag. 457. 500. VARRO Men. 421 (*sed* iter 418). LVCR. 6, 339 (iter *saepius*). HYG. frg. Char. gramm. p. 171, 16 B. IVVENC. *ter* (iter *novies*). *dub. vel falso traditum* MANIL. 1, 88 (*GL*). IVL. VAL. 1, 33 p. 43, 24 (*T, def. Axelson, Zum Alexanderroman d. Iul. Val. 6*). MART. CAP. 9, 897 (*v. app. crit.*). VEN. FORT. carm. 5, 8 tit. (iter *var. l.*, '*fort. recte*' *Leo*). *incertum l. 51.* *gen. sg.* iteris (NON. p. 482, 22 ab eo quod est 'iter' 'iteris' facit. p. 485, 3 CHAR. gramm. p. 60, 17 B. *al.* PRISC. gramm. II 229, 1): NAEV. trag. 33. PACVV. trag. 429 (*sed* itinere 347). ACC. trag. 627 HYG. *l. c.* p. 171, 7. IVVENC. *metri gratia septies.* [*falso quasi nom. cod. L* VVLG. I Macc. 5, 46.] *abl. sg.* itere: ACC. trag. 499 VARRO Men. 79 LVCR. 5, 653 CE 2043, 1. *notatur* it: CIL X 6850, 4 INSCR. RevA. V 32 (1930) p. 350 n. 48. NOT. Tir. 38, 4 -r. 38, 6 itiner. *de genere: neutr. testantur* PRISC. gramm. II 151, 7 DVB. NOM. gramm. V 581, 4. *?masc.*: SERM. Arian. frg. I 4 p. 606^B (*de gradibus ascendendi*) qui eum, qui in excelsis ducit, celebrare cupiunt -r (*antea*: illud ... -r celebrare. *aut auctor aut scriba gradus et -a confundere videtur*). *de notione*: NON. p. 325, 22 -r est via ..., navigatio (*affert* TER. Hec. 415). CHAR. gramm. p. 462, 9 B. ὁδός. CLAVD. DON. Aen. 2, 255 p. 182, 5 -r per terram dicimus fieri. GLOSS. ὁδός. ὁδοιπορία. ἀτραπός. via. *al. cf. p. 541, 44.* *distinguuntur* -r *et* itiner (i.): DIFF. Suet. p. 275, 6 -r quo quid agitur, i. via dicitur (DIFF. gramm. suppl. 283, 22 ISID. diff. app. 185). ISID. orig. 15, 16, 8 (*v. p. 569, 12*) -r vel itus est via ...; -r ... est locus transitu facilis ..., i. autem est itus longae viae et ipse labor ambulandi *eqs.* (GROM. p. 370, 18 DIFF. ed. Beck p. 65, 29. *cf.* GLOSS.^L II Abav. IT 5 i.: -r longum [V Aa I 935]). *forsitan similis doctrina lateat* GLOSS. II 317, 16 εὐθεῖα ὁδός: i. (379, 23). *legitur inde a* NAEV., PLAVTO, ENN., CATONE. [*langob. vet.* (*mediolan.*) edre, *venet.* (> *it.*) perder l'erre '*viā errare*'; *francog. vet. et med.* erre, eire, oirre, *pic.* erre, *norm.* erre, ierre, *loth. mer.* erre, are, *francog. vet.* en eire '*velociter*', *etc.*; *francoprov. vet.* herre. *cf. M.-L. 4555. Battisti-Alessio II 1424. Wartburg IV 823 sq. G.*] [*confunditur in codd. saepissime c.* inter (*v. vol. VII 1, 2125, 70*), *ceterum c.* item, iterum *al.*]

i. q. actio eundi, cursus, via sim. (*de notione locali v. p. 539, 46 sqq. 540, 58. 541, 17. al.*): **I *proprie*:** **A** *usu primario*: **1** *generatim respicitur motus animantium fere per terram factus* (*rependo p. 539, 40*; *opp.* navigatio *sim. p. 539, 14, cf. l. 58. p. 540, 39. al.*): **a** *praevalente vi verbali* (*opp.* trames *l. 82*, via *p. 539, 8. 10. al.*): **α** *eunt homines* (*specimina paucissima*): ① *in univ.*: PLAVT. Asin. 386 quis nostras sic frangit fores? ... censebam attigisse propterea, huc quia habebas -r. CIC. Sest. 131 -r a porta, in Capitolium ascensus, domum reditus. SALL. Iug. 35, 5 Bomilcar ... -a egressusque eius *Massivae* ... explorat. PROP. 2, 14, 8 Daedalium lino cum duce rexit -r *Theseus* (*cf. p. 539, 69*). 3, 16, 26 qua facit assiduo tramite vulgus -r. CELS. 1, 3, 9 *ambulando fatigatum* reficit in ipso quoque -e ... frictio, post -r ... sedile. PLIN. nat. 9, 25 panis, quem ob -r ferebat *puer in*

[Teßmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ludum litterarium itans. et passim. proverbialiter: VARRO rust. 1, 2, 2 portam -i dici longissimam esse (cf. Otto, Sprichw. p. 284).
(II) fere i. q. migratio, peregrinatio sim. (distinguitur ambulatio l. 17): PLAVT. Trin. 882 mea .... -a ego faxo scias. ENN. scaen. 336 deum ... de consilio hoc itiner credo conatum eum (PACVV. trag. 45). TER. Phorm. 66 ACC. trag. 499. VOLCAC. carm. frg. 2, 2 -r ... in Asiam fecit Terentius (CIC. div. 1, 57. 2, 77 lectica [SVET. Aug. 82, 1]. Att. 5, 2, 1. 5, 9, 1 pedibus [opp. navigassemus]. POMP. Cic. Att. 8, 11C via Appia. HOR. sat. 2, 6, 43. al. cf. CIC. Att. 5, 14, 1 -r conficiebamus aestuosa ... via). CIC. Sest. 71 -r ad Caesarem pro mea salute suscepit Sestius (parad. 30 SEN. dial. 9, 2, 14). Mil. 27 -r sollemne, legitimum, necessarium ... Miloni esse Lanuvium. Phil. 9, 2 longitudo -is, ... asperitas viarum (Att. 5, 16, 1 in ipso -e ét via [seq. in cursu]. CAES. Gall. 6, 17, 1 viarum atque -um ducem Mercurium). ac. 2, 2 -r et navigationem (Att. 9, 5, 1. 9, 12, 1 fam. 13, 71. 15, 2, 1 BELL. Alex. 69, 1. al. cf. l. 8 et APVL. met. 4, 29, 2 -bus atque ... maris meatibus. al.). off. 1, 144 in -e aut in ambulatione. PROP. 3, 21, 1 magnum -r ad doctas proficisci cogor Athenas, ut me longa ... solvat amore via. SEN. dial. 9, 17, 8 aliquando vectatio -rque et mutata regio vigorem dabunt. epist. 107, 2 eadem vitae condicio est, quae balnei, turbae, -is. et saepe. (III) in re militari fere i. q. expeditio ordinatim facta (ironice l. 24): CATO p. 544, 27. ASELL. hist. 14 -r facere (SISENNA hist. 75 CIC. fam. 15, 4, 3 CAES. Gall. 1, 7, 3. al.). CIC. Phil. 3, 24 quae profectio ..., quod -r paludati ..., quam misera fuga (13, 20 non -r, sed cursus et f. in Galliam. CAES. civ. 3, 13, 2 fugae simile -r [LIV. 40, 22, 9]. LIV. 25, 14, 14 fugae magis quam -is modo [28, 2, 15. 38, 2, 10 -is ordinati. cf. CVRT. 5, 13, 5 cursus m. q. -is m.]). Att. 6, 4, 3 in -e atque agmine (TAC. hist. 1, 23, 1 in -e, in a., in stationibus. ann. 3, 9, 1 in a. atque -e. cf. CVRT. 4, 11, 12 -um agminumque impedimenta). CAES. Gall. 2, 17, 5 -r agminis. SALL. Iug. 93, 6 -is periculique ducem (LIV. 21, 29, 6. 26, 45, 9. CVRT. 5, 4, 26 sibi quisque dux -is). LIV. 3, 27, 6 composito agmine non -i magis apti quam proelio (27, 48, 3. 37, 21, 2 CVRT. 3, 4, 13. al. cf. LIV. 22, 3, 9 -is pugnaeque [27, 45, 8. al.]). 22, 60, 2 tutum -r ... legionum agmini futurum. QVINT. inst. 11, 3, 26 militare -r. PLIN. paneg. 14, 5 aliis super alias expeditionibus -e illo dignus. et saepe, per determinationem p. 540, 30 sqq. β eunt bestiae (de Solis equis v. p. 540, 58): LEX agr. (CIL I² 585) 26 quod quisque pecudes in calleis viasve publicas iteneris causa indu⟨xerit eqs.⟩. HOR. sat. 2, 6, 99 ambo mures propositum peragunt -r. TIB. 1, 8, 20 cantus et iratae detinet anguis -r. VITR. 9, 1, 15 formicarum (syn. cursum. cf. PLIN. nat. 11, 110). FEST. p. 282 longum -r iturus cantherius (cf. COLVM. 6, 37, 11 longis -bus habilis mula. FRONTIN. strat. 1, 2, 9 ab -e strigosiores ... equos [syn. ex via]. CHIRON 129 tardius -r ambulat equa. al.). COLVM. 7, 5, 3 pecoris ovilli. PLIN. nat. 8, 26 propinquas -i eorum elephantorum conscendunt arbores Trogodytae. et al.

b praevalente vi locali et corporali (iuxta via l. 52): α exempla varia selecta: PLAVT. Cas. 66 pons erat ... in -e. SISENNA hist. 74 impedimentum omne de cunctis -bus amoliuntur. CIC. Sull. 89 huic ... notiora sunt -a iudiciorum et fori quam campi et disciplinarum. Phil. 2, 57 peragratio -um. ad Q. fr. 1, 1, 25 -um atque agrorum ... latrocinia (cf. SEN. benef. 4, 35, 2 -r infestari latrociniis). LEX Vrson. (CIL I² 594) 77, 34 viae publicae -ave publica (POMPON. dig. 43, 7, 1. VLP. dig. 43, 8, 2, 20 [verba praetoris, item 43, 11, 1 pr.]. COD. Theod. 8, 5, 3, 2 si a p. -e aliqua militari via devertendum fuerit. et saepe. cf. EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. [CIL X 4842] 45 VAL. MAX. 7, 3, 8). CIL I² 698. 1905 -r in campum ... faciundum coeravere. VARRO ling. 5, 21 limitare -r. HIRT. Gall. 8, 51, 2 ornatum portarum, -um, locorum. OV. fast. 5, 294 clivus utile nunc -r est Publiciumque vocant (c. nom. propr. ut: SIL. 12, 118 Herculeum i. Ἡρακλεία ὁδός. Ps. AVR. VICT. epit. 40, 2 Lavicano i. via Labicana). LIV. 9, 2, 7 per quem campum medium -r est. 10, 34, 8 urbem ... rectis -bus perviam (cf. 27, 16, 2 urbis -a [TAC. hist. 1, 81, 2. al. SVET. Iul. 84, 1]. SEN. epist. 31, 10 per -a urbana ac peregrina). SENT. Helvidi Prisci (CIL IX 2827) 27 ut inter fossam ... et palum -r commune[m] esset (CIL X 2632. 3158 -r et scala commune). CIL V 3472 -r precar⟨ium⟩ (cf. I² 2214 vieam precaream). VI 8862 -r privatum a via publica eqs. (XI 3743. al. cf. p. 542, 40). VIII 21920, 21 (a. 237) -r longa incuria praeruptum restituerunt eqs. et passim. β -a aedificiorum, operum sim.: VERG. Aen. 5, 589 fertur labyrinthus ... parietibus textum caecis -r ancipitemque mille viis habuisse dolum (cf. p. 538, 82 et PLIN. nat. 36, 85). LIV. 38, 7, 10 e fossa in cuniculum. VITR. 1, 5, 4 ut -a sint interioribus partibus turrium contignata. 5, 3, 4 praecinctionis -is in theatro (5, 6, 2 alternis -bus superiores cunei medii dirigantur. 5, 6, 3 -a versurarum. al.). 5, 11, 2 -r in propnigeum palaestrarum. 6, 6, 7 maximus est usus luminum ... in -bus, clivis, scalis. al. CIL VI 10237 (a. 16) crustas supra parietem -is medi sepulcri. FEST. p. 371 ut in eo aedificio (i. vico) pervium sit, quo -e habitatores ad suam quisque habitationem habeant accessum. STAT. silv. 3, 1, 100 stat porticus templi ..., ne sorderet -r. al. γ -a fabulosa: (I) ad inferos: CATVLL. 3, 11 passer it per -r tenebricosum. CIC. Tusc. 1, 72 Plato censebat ... duas esse vias duplicesque cursus animorum ...: nam ... malis devium quoddam -r esse eqs. (cf. SALL. Catil. 52, 13). CVLEX 290. PROP. 2, 27, 16 concessum nulla lege redibit -r. OV. met. 4, 437. SEN. Herc. f. 667 ingens vorago faucibus vastis patet latumque pandit omnibus populis -r (SIL. 14, 240 specus ... caecum -r ad manes tenebroso limite pandit). al. SIL. 13, 549. STAT. Theb. 8, 144 solo rupto vidi ... profundae noctis -r. GELL. 16, 5, 12 (ad Verg. Aen. 6, 273) 'fauces' ... vocat -r angustum, per quod ad vestibulum Orci adiretur. APVL. met. 6, 18, 2 per portas hiantes monstratur -r invium, cui te limine transmeato simul commiseris eqs. al. (II) in imo mari: TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 8 ut ... sicco populum pede intestino -e transmitteret Moyses per mare rubrum.

c determinationes potiores (ad a et b): α indicatur, quo: (I) praepos.: passim c. adminiculis verbalibus, ceterum ex. gr. CIC. prov. 9 cuius Gabinii -r in provinciam (Phil. 13, 20 v. p. 539, 25. LIV. 27, 44, 2. al.). Att. 9, 5, 1 -r ad superum mare, navigatio infero, discessus Arpinum ..., mansio Formiis (13, 42, 1 ad bellum. POLLIO Cic. fam. 10, 32, 3 ad L. Lentulum. al.). (II) adi.: CIC. Vatin. 12 Hispaniense (antea: in ... Hispaniam). Att. 4, 15, 2 Asiaticum (CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 5. aliter infra l. 37). 16, 13ª, 1 Arpinas. PLIN. paneg. 52, 7 Capitoli⟨n⟩um. al. (III) acc. (e coni. VARRO Men. 421): CIC. Cluent. 192 quod -r Romam eius mulieris fuisse existimatis? Planc. 96 (locus fidei vix certae) -r a Vibone Brundisium terra petere contendi (Phil. 5, 22 quod ... eius -r B. Att. 16, 4, 4). Phil. 2, 48 Att. 7, 12, 2. VERG. Aen. 3, 507 unde -r Italiam. 6, 542 hac -r Elysium nobis. OV. ars 2, 579 fingit -r Lemnon. al. (IV) gen. (paulo aliter OV. fast. 1, 262): CAES. civ. 1, 4, 5 Asiae Syriaeque. VAL. FL. 1, 793 da placidae mihi sedis -r. 2, 495 Nemees -r aut Erymanthi (v. Langen ad l.). β indicatur, ubi vel quomodo: (I) praepos.: passim c. adminiculis verbalibus, ceterum ex. gr. CIC. Pis. 97 furtivum -r per Italiam (LIV. 38, 40, 4 Thraeciam, p. quam -r vulgo horrebant. al.). LIV. 39, 1, 4 -r in Thracia (perioch. 112 p. 108, 8 laboriosum M. Catonis in Africa per deserta cum legionibus -r. al.). PAVL. FEST. p. 17 -r inter vicinos. (II) adi.: CIC. Att. 5, 2, 1 iusta (CAES. civ. 1, 23, 5. 3, 76, 1 HIRT. Gall. 8, 39, 4 BELL. Afr. 1, 1). 11, 13, 2 nocturnis (11, 23, 3. CAES. Gall. 1, 38, 7 n. diurnisque [v. vol. V 1, 1640, 10]. al. SALL. Iug. 54, 9 n. et aviis [v. vol. II 1447, 35]. 106, 5. LIV. 27, 42, 15 n. montanisque. al. cf. VAL. FL. 2, 44 noctivagum). fam. 15, 4, 7 maximis (PLANC. Cic. fam. 10, 9, 3 magnis. 10, 15, 3. BRVT. Cic. fam. 11, 13, 2 maiora. CAES. Gall. 1, 7, 1. et passim, extra rem militarem ex. gr. p. 539, 17. 544, 62). ad Q. fr. 1, 1, 17 Asiaticis (aliter supra l. 15). POMP. Cic. Att. 8, 12 D, 1 expeditum (v. vol. V 2, 1620, 84. cf. impeditum vol. VII 1, 535, 53). CAES. Gall. 3, 9, 4 pedestria esse -a concisa ..., navigationem impeditam (civ. 2, 32, 12 opp. navibus. BELL. Alex. 26, 1 LIV. 36, 21, 6. al.). 7, 16, 1 minoribus (civ. 3, 102, 1. LIV. 42, 55, 2 parvis [44, 27, 10]). civ. 1, 66, 4 campestris (v. vol. III 209, 55). HIRT. Gall. 8, 35, 3 silvestribus angustisque (CVRT. 7, 7, 32 SVET. Iul. 72). BELL. Alex. 25, 1 terrestri (32, 1. 34, 3 LIV. 21, 21, 10. 23, 38, 4 opp. navibus. al.). LIV. 24, 36, 6 mediterraneo (opp. maritimis locis). PLIN. nat. 3, 99 terreno (al. AVG. civ. 22, 22 p. 606, 8 D. opp. navigantes). al. (III) gen.: OV. fast. 1, 544 emensus longi ... orbis -r Hercules (trist. 5, 14, 34 ARATOR ad Vigil. 18. cf. l. 56 et CVRT. 3, 7, 6 saltus. 5, 4, 17 callium. HIER. epist. 3, 3, 1 Galatiae eqs. PAVL. NOL. carm. 12, 25 telluris [opp. ire mari]). CLAVD. DON. Aen. 2, 210 p. 177, 13 pedum. γ indicatur, unde: (I) praepos.: CIC. ad Q. fr. 3, 7 (9), 6 -r ex Gallia (LIV. 27, 44, 7). TRAIAN. Plin. epist. 10, 18, 1 -r ab Epheso (item l. 19. p. 538, 79). (II) abl.: VARRO Men. 421 (ut vid.).

2 speciatim: a de motu aerio (determinandi gratia accedit sublime l. 58. 74, liquidum l. 84, aetherium p. 541, 5 [adde AVIEN. Arat. 1356], aerium p. 541, 7, aetheris l. 71, orbis l. 71. 81, caeli p. 541, 2. 13 [adde CLAVD. 28, 412]): α siderum (significatur ipsa via l. 59. 71. 72. al.): ENN. scaen. 184 sublime -r equorum Solis (frg. var. 11 OV. ars 1, 329. al. cf. CIC. Arat. 100 solis -r [de zodiaco, gr. 321 κελεύθου]. LVCR. 5, 404. 653 [651 cursu]. VARRO rust. 1, 46. PROP. 3, 20, 12 Phoebe, moraturae contrahe lucis -r. et passim). CATVLL. 34, 18 cursu ... menstruo metiens -r annuum Luna (VITR. 9, 2, 1 cursum -is sui peragens. GELL. 3, 10, 6 e Varrone. al.). MANIL. 2, 165 dissimile est illis piscibus -r in contraria versis. VITR. 9, 1, 6 Mercurii ... et Veneris stellae ... -bus coronantes solem (9, 1, 7 quantum sunt moratae prius, transiliendo celerioribus -bus perficiunt iustum cursum. al. SEN. nat. 7, 29, 1 stella Saturni. APVL. Plat. 1, 10 vagantium stellarum -a per vias mundi. al.). 9, 1, 15 astra ... contra mundi cursum suis -bus perficiunt circuitum (cf. SEN. dial. 2, 14, 4 sidera contrarium mundo -r intendunt). al. GERM. 423 umero medium scindens (scand- var. l.) -r aetheris alti Centaurus. 465 ungula ... equi ferit orbis -r. al. SEN. nat. 7, 24, 2 in multa -a divisus mundus. et saepe. β aliarum rerum caelestium (cf. de luce l. 61): ENN. scaen. 218 superat temo stellas sublime agens etiam atque etiam noctis -r (PACVV. trag. 347 n. decurso -e. OV. epist. 15 [16], 200 [202]. LVCAN. 10, 333 trahebant n. -r mediae [173 producere noctem]. IVVENC. 3, 101. cf. OV. fast. 5, 546 nox ... coartat -r. VAL. FL. 7, 408. al. v. et p. 543, 71). LVCR. 6, 339 ut ... itiner ... sequatur fulmen ([332 viarum]. SEN. nat. 2, 23, 2 ignis fulminis tantum ... habet morae, quantum -is et cursus. al. VAL. FL. 1, 570. STAT. Theb. 2, 38 [versus spurius]). PRVD. perist. 12, 21 teres orbis -r flexi rota percucurrit anni (cf. p. 543, 42). γ animantium: VERG. georg. 4, 108 non illis regibus quisquam apium quasi militum cunctantibus altum ire -r ... audebit (COLVM. 9, 8, 3. 9. 9, 15, 7 Ps. QVINT. decl. 13, 4 p. 250, 21). Aen. 5, 217 columba radit -r liquidum.

[Teßmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6, 16 insuetum per -r ... enavit *Daedalus* (*in eadem fabula*: Ov. ars 2, 37 restat -r caeli: caelo temptabimus ire. *al.* Sen. Herc. O. 679. 683 Oed. 900). 6, 240 quam *speluncam* super haut ullae poterant impune volantes tendere -r pinnis. Ov. met. 2, 714 deus ... ales *Mercurius* -r ... in orbem curvat (2, 730. fast. 5, 88 aetherium volucri qui pede carpit -r [*sim.* 5, 666]. *cf.* Lvcan. 9, 685 *de Perseo*). 10, 709 iunctis ... per aera cygnis carpit -r *Venus*. fast. 2, 252 aerium (*cf. p. 543, 76*) pervolat altus -r *corvus*. 4, 568 *Cereris*. Pont. 3, 2, 62 *Iphigeniae subductae*. *al.* Sen. apocol. 1, 2 Claudium ... -r facientem *in caelum* (*cf. p. 543, 30 sqq.*). Plin. nat. 10, 65. 10, 68 *cychramus coturnices* admonet ... -is. Stat. Theb. 3, 262. 9, 644. Priscill. tract. 3, 70 p. 54, 18 avium praepetes transitus et dedita ventis -a pinnarum. *al.* *hyperbolice*: Manil. 5, 654 caeli meditatus -r *funambulus*. *δ rariora quaedam*: Lvcan. 5, 134 spiritus istas *Delphicas* destituit fauces mundique in devia versum duxit -r. Val. Fl. 2, 455 vacuum ... secuntur vocis -r (*aliter l. 72*). Prvd. ham. 534 *harundinis* (*cf. p. 542, 69*).

b *de motu per aquam facto* (*praevalente notione locali infra l. 31. 36. 37 sqq. 42*): *α navigantium* (*cf. etiam l. 63. p. 542, 52. 543, 40. al.*): Plavt. Bacch. 325 (*v. p. 544, 18*). Ter. Hec. 415 ain tu tibi hoc incommodum evenisse -r? :: ... navigare incommodumst (*cf. p. 538, 56*). Caes. civ. 3, 30, 1. Sall. hist. frg. 3, 68 primum Iasonem novo -e maris Aeetae hospitis domum violasse (Apvl. *p. 545, 39*. Dict. 4, 16. *cf.* Avien. orb. terr. 638 pelagi [*gr. 473* ναύτῃσι κέλευθος]). Verg. Aen. 5, 2 medium Aeneas iam classe tenebat ... -r. 5, 170 *Cloanthus* inter navemque Gyae scopulosque ... radit -r laevom. 5, 862 currit -r tutum ... aequore classis. *al.* Prop. 1, 17, 14. 3, 21, 14 liquidum nautis aura secundat -r (Sil. 3, 156. *cf. l. 41*). 3, 22, 12 Peliacae ... trabis totum -r ipse legas. Ov. met. 14, 438 ancipites ... vias et -r Titania vastum dixerat. fast. 1, 504 regentis -r (*cf.* Cypr. domin. orat. 1 p. 267, 5 gubernacula dirigendi -is). *al.* Sen. contr. 7, 1, 4. 7. Cvrt. 9, 4, 9 -r, qua meatur navigiis (*cf.* Fronto p. 151, 21 v. d. H. [= p. 158 N.] -r, quo navigassent). Val. Fl. 2, 575. 4, 424 non cassae ... aurora retexit noctis -r. *al.* Stat. silv. 5, 1, 243 (*v. p. 544, 68*). *al.* Apvl. met. 10, 19, 1 partim terrestri, partim maritimo -e confecto. Socr. 18 p. 160. Vlp. dig. 43, 12, 1 pr. (*verba praetoris*) quo statio -rve navigio deterior sit fiat (*12* navigatio, *cf. 14*). CE NSc. 1928 p. 169 Tyrrhenum per -r placid⟨a⟩ labante karina. *et saepius.* *per oxymoron de ponte ex navibus facto*: Lvcr. 3, 1030 *Xerxes* viam ... per mare ... stravit -rque dedit legionibus ire per altum. Manil. 3, 21 immissum ... fretum terris, -r aequoris undis. *β natantium*: Ov. epist. 17 (18), 34 temptavi carpere nudus -r. *ibid.* 106. 18 (19), 92 Lvcan. 4, 152. Stat. Theb. 9, 365 liquidum (*cf. l. 26*) qua subter eunti lucet -r. Flor. epit. 3, 5, 16.

c *de cursu aquae* (*fere i. q. alveus sim. l. 48. 54 sqq. 64, cf.* Synon. Cic. p. 421, 3 ductus aquae. -r. cursus): Catvll. 64, 359 -r *Scamandri* caesis angustans corporum acervis *Achilles*. Lex Vrson. (CIL I^2 594) 104, 16 quominus suo -e aqua ire fluere possit (*cf.* Varro rust. 1, 51, 1 ut ... quam brevissimo -e extra aream defluere possit *aqua*). Bell. Alex. 27, 1 duobus -bus ... mari coniungitur *Nilus*. Verg. Aen. 7, 802 per imas quaerit -r valles ... Vfens (Manil. 4, 424 amnis aut faciens -r aut quaerens. Sen. Tro. 186 Plin. epist. 8, 17, 3. *cf.* Sen. Herc. f. 284 flumini quaerens -r *Hercules*). 12, 525. Hor. ars 68 (*syn.* cursum). Tib. 1, 2, 46 fluminis haec *saga* ... carmine vertit -r (Ov. Pont. 4, 6, 46). Prop. 4, 2, 7 hac quondam Tiberinus -r faciebat. S. C. Frontin. aq. 127 aquarum ... -a (Edict. imp. Aug. de aq. Venafr. [CIL X 4842] 24 -r facere eius aquae ducendae. Labeo dig. 8, 5, 21 -r, ductus. Frontin. aq. 122 Tac. ann. 12, 57, 1. CIL XI 3003, 10 locis -busque. *al. cf. p. 542, 43*). Ov. Pont. 4, 10, 54. Sen. nat. 3, 11, 1 saepe motu terrarum -a turbantur et ruina interscindit cursum aquis. *al.* Cvrt. 5, 1, 13. *al.* Colvm. 8, 17, 3 -a ... omni lateri piscinae dari convenit (*cf.* 8, 17, 11). Lvcan. 4, 116 Plin. nat. 33, 75. Val. Fl. 8, 190 sequemur ... amnis -r, donec nos flumine certo proferat. Sil. 4, 664 (*loq. Trebia*) -r cursumque reliqui (*cf.* Vlp. dig. 43, 12, 1, 12 -r, cursus fluminis). Mart. 12, 98, 4 *Baeti* navigerum per freta pandit *Neptunus* -r. Frontin. aq. 75 ductus publici ... -a. CIL VI 773 perpurgatis fontium rivis et -bus eorum ... refectis. *et al.* *? de aestu*: Firm. math. 1, 4, 4 quis (*nisi animus*) in caelo -r maris vidit? (*lunam atque aestum maris intellexit Mommsen*).

d *de variis meatibus*: *α in corpore*: (I) -a *naturalia*: Cic. nat. deor. 2, 141 gustatus ... habitat in ea parte oris, qua esculentis et potulentis -r natura patefecit. 2, 144 *auditus* flexuosum -r habet *eqs.* (Cels. 8, 1, 6 *syn.* foramina). Verg. Aen. 7, 534 haesit ... sub gutture volnus et udae vocis -r ... inclusit sanguine (Ov. met. 2, 830. 9, 370 Ib. 570 Mart. 11, 91, 11. *al. cf. p. 542, 17. 543, 73*). Ov. Pont. 1, 10, 6 peragit soliti vena tenoris -r (*cf.* Consvlt. Zacch. 1, 36 p. 44, 26 vitae -r ... servant *venae*). Cels. 4, 1, 3 duo -a ...: alterum asperam arteriam nominant, alterum stomachum (*item de via spiritus*: Sen. nat. 6, 14, 1 epist. 78, 5 Gell. 17, 11, 5 Ser. Samm. 257. Dionys. Exig. Greg. Nyss. creat. 12 respirationis -a [*gr.* πόρων, *syn.* aditus]). 4, 1, 12 urinae (*al.*). 8, 1, 6 ea foramina, quae a summis ad imas nares simplicia sunt, ibi rursum in bina -a dividuntur. *al.* Apvl. Plat. 1, 16 -a ex utero manantia. Ser. Samm. 282 longum per -r nervos medicina sequetur. *al.* (II) -a *vi effecta vel expedita*: Cels. 2, 10, 14 dato -e sanguini (Ven. Fort. Mart. 3, 107 repedavit, -r dederat qua vipera, virus [*cf. Sulp. Sev. dial. 2, 2, 6* ulceris foramen]). 7, 26, 2I calculus -r, cum vi promitur, facit, nisi accipit (Anth. 398, 4 qua spiritus ... exiret, ... dextera *Catonis* fecit -r). 8, 3, 3 ubi ... -r modiolo pressum est. Colvm. 8, 5, 20 *alvus pulli* pinna pertunditur et -r digestis cibis praebetur. Val. Fl. 3, 241 hasta ... sub imo pectore rumpit -r. Mart. epigr. 12, 6 (*de sue vulnerata partus exsiluit*) ut natis triste pateret -r (*cf. p. 543, 81*). Chiron 60 vulneris. Arator act. 1, 1041 nova dona liquoris per lateris sacravit -r *Christus*. *cf. etiam l. 15 sqq.* *β alia potiora*: Lvcr. 4, 93 odor, fumus, vapor atque aliae res ... scinduntur per -r flexum nec recta viarum ostia sunt, qua contendant exire. Aetna 321 pugnantes *ventos* suffocat -r *artum* (374. *al.* Sen. nat. 3, 15, 1 in terra ... sunt alia -a, per quae aqua, alia, per quae spiritus currit. *al.* Stat. Theb. 10, 248 *si Aeolus saxo* omne claudat -r. Apvl. mund. 18 Clavd. rapt. Pros. 1, 175). Prop. 3, 9, 14 flectit acanthus *in argento caelatus* -r. Ov. ars 3, 360 aemulus *latrunculus quasi miles* ... coeptum ... recurrit -r. Colvm. 4, 29, 9 cum scalpro factum fuerit -r surculo *vitis* (*quasi in corpore ut p. 543, 52 et* Tert. anim. 14, 4 [*de organo hydraulico*] -a vocum [*cf. p. 541, 72*]).

B *usu secundario*: 1 *de facultate eundi*: a *in re civili i. q. ius -is, itus* (*cf. l. 32 et* Lex Vrson. [CIL I^2 594] 79,6 -is ... lex iusque [*antea*: itus]): *α definitiones*: Vlp. dig. 8, 3, 1 pr. (= Inst. Iust. 2, 3 pr.) -r est ius eundi ambulandi homini, non etiam iumentum agendi *eqs.* reg. 19, 1 Pavl. dig. 8, 3, 7 pr. Mod. dig. 8, 3, 12 Lex Burg. Rom. 17, 3. Gloss. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A ἴτερ· δίκαιον τοῦ βαδίζειν με πεζὸν διὰ τοῦ σοῦ ἀγροῦ. *β exempla*: Cato agr. 149, 2 (*in venditione pabuli*) holeris, asparagis, lignis, aqua, -e, actu domini usioni recipitur. Cic. S. Rosc. 24 cui de tanto patrimonio praedo iste ... ne -r quidem ad sepulchrum patrium reliquisset (Vlp. dig. 11, 7, 12 pr. [*ex rescr. Antoninorum*]. Pavl. dig. 8, 1, 14, 1 servitus -is ad s. privati iuris manet. *cf.* 8, 6, 4 -r sepulchro debitum. *al.*). Caecin. 36 aquarum -umque controversiis (*cf.* Frontin. grom. p. 4, 11). 74 aquae ductus, haustus, -r, actus a patre, sed rata auctoritas harum rerum omnium ab iure civili sumitur (*antea*: iura ... -um). S. C. Frontin. aq. 125 per agros privatorum sine iniuria eorum -a, actus paterent, darentur. Ivlian. dig. 8, 4, 14 -r nihil prohibet sic constitui, ut quis interdiu dumtaxat eat. Marcell. dig. 8, 2, 10 quia et haustu relicto -r quoque ad hauriendum praestaretur (Vlp. dig. 8, 3, 3, 3 *ex Neratio*. *cf.* Pompon. dig. 8, 6, 17 *ex Labeone*. CIL V 3849 -r actus puteum haustus aquae. *al.*). Vlp. dig. 43, 20, 1, 37 de -e actuque ... dantur interdicta. *al.* Pavl. dig. 8, 4, 15 qui per certum locum -r aut actum alicui cessisset. 43, 1, 2, 2 de -e actuque privato (Dig. 43, 19 rubr.). *al.* Frg. Vat. 54. 68 Cod. Iust. 3, 34, 14 pr. CIL V 2548 via privata *illorum* ... -r debetur fundo Eniano (*cf.* IX 4792 per hanc viam fundo ... -r actus debetur). *al.* *de iure aquae ducendae*: Proc. dig. 8, 6, 16 si plurium fundo -r aquae debitum esset (Scaev. dig. 43, 20, 8 *seq.* ne aquae ductum interverteret). b *in re militari*: Caes. Gall. 1, 8, 3 *Caesar* negat se ... posse -r ulli per provinciam dare (Liv. 39, 28, 8 non -r tantum ... dedi, sed vias etiam munivi. 40, 57, 7). Liv. 34, 62, 10 qui ... precario ab se (*sc. Carthaginiensibus*) -r per eum ipsum agrum tamquam haud dubie Carthaginiensium iuris petisset. 37, 7, 9 et -r et commeatus ... nobis suppeditabit *Philippus*.

2 *de directione, ratione eundi*: Tvrpil. com. 48 nautae ... circumventi ventis, incerto -e porti indigentes (Val. Max. 1, 7, 5). Cic. Phil. 1, 7 cum Brundisium -rque illud, quod tritum in Graeciam est, ... vitavissem (*infra*: transmissio). Caes. civ. 1, 63, 2 ut multo breviore -e illi ad Hiberum pervenire possent. 1, 69, 1 erat ... -r a proposito diversum contrariamque in partem iri videbatur (Liv. 1, 28, 10. 27, 1, 15. 27, 40, 1 Tac. ann. 13, 47, 2). 1, 70, 4 mutato -e (Sall. Iug. 74, 1 Cvrt. 5, 8, 1. Val. Fl. 8, 183 mutandum ... nobis -r; altera ponti eluctanda via et cursu, quem fabor, eundum est. Tac. hist. 4, 62, 4. *cf.* Caes. civ. 3, 36, 7 commutat). 3, 38, 2 ad explorandum -r Domiti et cognoscendum (Sall. Iug. 48, 2. *cf.* Catil. 57, 3 cognovit). Sall. Iug. 49, 1 in eo colle, quem transvorso -e porrectum docuimus. Verg. Aen. 6, 109 doceas -r. Liv. 8, 24, 10 amnem ruinis recentibus pontis ... indicantem -r. 25, 19, 8 alio -e ... rediit (29, 33, 8 in alia atque alia flectendo -a. Itin. Anton. Aug. p. 44, 4. 54, 8). 26, 11, 13 veneritne eo -e ad urbem. 32, 9, 8 recto -e (Cvrt. 4, 16, 7 Veg. mil. 3, 22). Cvrt. 4, 4, 5 -r iaciendo operi monstrasse *beluam* (4, 7, 15 *corvi antecedentes* ducentium -rque monstrantium ritu). Sen. Herc. O. 1658 non fallunt -r ... tela. Sil. 3, 663 has observatis valles enavimus astris, namque dies confundit -r. Mart. 1, 70, 3 (*ad librum*) quaeris -r, dicam: *eqs.* *al.*

3 *de mensura eundi*: Lent. Cic. fam. 12, 15, 7 Cassium ... quadridui -r Laodicea afuisse. Caes. Gall. 4, 7, 2 cum paucorum dierum -r abesset *Caesar a Germanis* (6, 25, 1. *al.* Liv. 25, 32, 4. 30, 29, 2 Mela 2, 6. 3, 29 Plin. nat. 5, 26. *al.*). Apvl. Socr. 1 p. 117 quanto longius facessat a sole *luna*, tanto longius conlustrata, pari incremento -is et luminis. -r habere *i. abesse*: Itala Luc. 15, 20 (cod. d) adhuc ... eo longe -r habente[s] (*gr.* μακρὰν ἀπέχοντος, *al. et Vulg.* cum ... longe esset). 24, 13 (*ibid.*) castellum -r haben[ti]s stadios sexaginta ab Hierusalem (*gr.* ἀπέχουσαν, *Vulg.* quod erat in spatio stadiorum ... ab). Vvlg. act. 1, 12 *mons oliveti* est iuxta Hierusalem sabbati habens -r (*gr.* ἔχον ὁδόν).

II *in imag. et translate* (*accedit* quasi, velut *p. 543, 45. 52. 57*): A *usu profano et communi*: Plavt. Cas. 816 sensim super

[*Teßmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

attolle limen pedes, mea nova nupta, sospes -r incipe hoc (*cf.* MART. CAP. 2, 149 *de Iunone Iterduca*). TVRPIL. com. 10 haut facile est venire illi, ubi sita est sapientia: spissum est -r. CIC. S. Rosc. 140 quam viam munitet et quod -r adfectet *dominatio*. Verr. II 3, 219 ne avaritiae, quae antehac occultis -bus atque angustis uti solebat, ... viam patefaciatis inlustrem. Cael. 41 illud unum derectum -r ad laudem cum labore. Planc. 59 adipiscendorum *honorum* (*antea*: ad adipiscendos honores viam. *cf.* LIV. 4, 25, 12 ad honorem [PLIN. epist. 8, 10, 3]. 9, 34, 5 ad curules magistratus. *sim. al.*). Phil. 1, 33 gloriae (CYPR. epist. 13, 3 p. 505, 23 laudis et g. *cf.* OV. trist. 4, 3, 74 ardua per praeceps gloria vadit -r. PLIN. epist. 9, 19, 8 uterque ad gloriam ... diverso -e contendit). de orat. 2, 234 disputationis (*cf.* leg. 1, 37 sermonis [HIL. trin. 7, 3]. QVINT. inst. 4, 3, 14 cum ... a recto -e declinet oratio. TAC. dial. 19, 5 novis et exquisitis eloquentiae -bus opus est [*cf. 1* dicendi via]. *al.*). rep. 1, 44 -r *rei publicae* ad finitimum quoddam malum (2, 30 -e et cursu. 2, 45 -a flexusque). fin. 4, 37 quod -r sit naturae quaeque progressio (ARATOR act. 1, 195. *cf.* CIC. nat. deor. 2, 35). phil. frg. IX 17 hoc -r vitae tam confragosum putamus *eqs.* (OV. fast. 3, 778 liberioris. VAL. MAX. 8, 8, 1 actuosae. SEN. benef. 3, 31, 5 rectum [PETRON. 84, 1. *al.*]. *et saepe. cf. p. 539, 20 et* HOR. epist. 1, 18, 103 secretum -r et fallentis semita vitae. PERS. 5, 34. VAL. FL. 1, 789 lucis -r. *al.*). Att. 4, 2, 1 *occupatio* nulla esse potest tanta, ut interrumpat -r amoris nostri et officii mei (PROP. 3, 15, 4). *al.* PLANC. Cic. fam. 10, 8, 2 expeditius -r communis salutis quam meae laudis esse volui (VERG. Aen. 2, 388 PETRON. 102, 13. *cf.* SEN. clem. 1, 3, 3 ad salutem [APVL. met. 5, 20, 1]). LVCR. 1, 1116 nec tibi caeca nox -r eripiet, quin ultima naturai pervideas. 5, 1130 angustum per -r luctantes ambitionis. PVBLIL. I 60 -r est, quacumque dat prior vestigium. SALL. Catil. 2, 9 aliud alii natura -r ostendit. HOR. carm. 3, 2, 22 virtus recludens inmeritis mori caelum negata temptat -r via (*cf.* OV. epist. 17, 170 ad superos [SEN. Herc. O. 1943 in astra et ipsos ... ad s. 1988 dial. 6, 23, 1]. VAL. FL. 1, 565 caeli. STAT. silv. 1, 1, 24 *Caesar* primus -r nostris ostendit in aethera divis. *sim. al.*). PROP. 2, 33, 22 (*de coitu*) ter faciamus -r. 3, 7, 2 per te *pecuniam* inmaturum mortis adimus -r (SEN. dial. 6, 21, 6. 6, 22, 6. PRVD. psych. 89 tu *Libido* princeps ad m. -r, tu ianua leti. *cf.* SEN. dial. 12 [11], 11, 2 tota vita nihil aliud quam ad mortem -r est. *al.* ARATOR act. 2, 801 leti). 3, 10, 32 natalis. 3, 11, 54 soporis. 3, 14, 32 caecum versat amator -r. 4, 6, 10 pura novum vati laurea mollit -r (*poetae ut* 4, 10, 3 OV. Pont. 2, 10, 18. 4, 16, 32). *al.* OV. met. 15, 227 occiduae per -r declive senectae. fast. 1, 4 (*ad Germanicum*) timidae derige navis -r (*cf.* FRONTO p. 90, 31 v. d. H. [= p. 97 N.] sipharis et remis tenuisse -r *ad eloquentiam*). 1, 188 peragat coeptum ... ut annus -r (trist. 5, 10, 6 CLAVD. 1, 158 PRVD. c. Symm. 2, 975. *cf. p. 540, 81*). 2, 702 perdendi Gabios. *al.* MANIL. 3, 393 *quisque* a me sumat -r. *al.* SEN. contr. 7, 1, 9 multis -bus fata decurrunt. 7, 7, 10 *controversia* habet quasi certum tritumque -r. VAL. MAX. 1, 6, 3 victoriae. SEN. Ag. 115 per scelera semper sceleribus tutum est -r. Herc. O. 385 longum forma percurrens -r. dial. 5, 1, 3 in occurrentia ob -r furit *ira*. 5, 15, 4 quaeris, quod sit ad libertatem -r? quaelibet ... vena (*cf.* QVINT. decl. 377 p. 420, 20 ad quietem hoc [*sc. mors*] -r est et ... ad securitatem via). epist. 6, 5 longum -r est per praecepta, breve et efficax per exempla. *al.* COLVM. 4, 20, 2 per quam *medullam vitis* velut quodam -e sine flexu ... terrae ... alimenta meant. LVCAN. 1, 257 hac -r est bellis (STAT. Theb. 4, 689). 9, 385 durum -r ad leges. PLIN. nat. 36, 116 aufert animum et a destinato -e degredi cogit contemplatio. *al.* STAT. Theb. 1, 684 nec sic aversum fama Mycenis volvit -r (*cf.* 12, 813 Fama benignum stravit -r *Thebaidi* [*inde* NEMES. ecl. 1, 85]). *al.* QVINT. inst. 4, 2, 104 velut recto -e depulsi. *et saepius.* **B** *usu christiano* (*specimina paucissima*): ITALA psalm. 1, 6 (Sangerm. *al.* = VVLG.) novit dominus viam iustorum et -r impiorum peribit ([*gr.* ὁδὸν ... ὁδός]. VVLG. prov. 12, 26. *al.*). Hebr. 12, 13 (Rufin. Orig. in Ios. 13, 2 p. 372, 15) -r rectum facite pedibus vestris ([*gr.* τροχιάς, *Vulg.* gressus]. VVLG. prov. 2, 13 *opp.* vias tenebrosas. 14, 2 *opp.* infami ... via. *al.*). CYPR. epist. 37, 3 p. 578, 7 virtutis ac fidei (LACT. inst. 7, 27, 7 v. [RVFIN. hist. 2, 17, 5]. AVG. civ. 12, 21 p. 546, 9 D. viam rectam sequentes ... a ... impiorum circuitu -r f. mentemque avertamus). unit. eccl. 3 p. 211, 19 decipit novi -is errore *inimicus* (*antea*: viae veteris). LACT. inst. 4, 26, 9 veritatis. HIL. trin. 1, 20 intelligentiae. PRISCILL. tract. 1, 2 innovatae -r gratiae. 2, 1 symboli (2, 45). *et passim.*

III *metonymice*: **A** *de rebus*: VERG. Aen. 10, 162 *Pallas* quaerit sidera, opacae noctis -r (*cf. p. 540, 2. 74. 541, 33*). PROP. 2, 1, 20 Ossan Olympo impositam, ut caeli Pelion esset -r. OV. met. 4, 69 *rimam* vocis fecistis -r (SEDVL. carm. pasch. 5, 129 guttura v. -r [*op. pasch. 5, 10* viam ... gutturis. *cf. l. 84. p. 541, 72*]). EPICED. Drusi 388 hosti perbreve Pontus -r (*cf. Bickel, RhM. 93, 1950, 194 sqq.*). STAT. Theb. 10, 842 *Capaneus* aerium sibi portat -r (*i. scalam*). silv. 3, 2, 62 quis ... animantibus aequor fecit -r ...? 3, 2, 138 Zeuma, Latinae pacis -r. TAC. hist. 1, 86, 3 campus Martius et via Flaminia -r belli (*cf. supra l. 53*). AVG. in psalm. 85, 6 ('ad te, domine, levavi animam meam') gradus affectus sunt, -r tuum voluntas tua est. DRAC. Orest. 565 viscera *materna* lucis -r vel magni ianua mundi. **B** *de animantibus* (*Christum -r dici negat* AMBR. in psalm. 1, 58): SEDVL. carm. pasch. 5, 364 *Maria* fuit olim advenientis -r (*op. pasch. 5, 29* nascentis ianua). ARATOR act. 2, 581 tu (*sc. spiritus sanctus*) vocis -r, tu semita linguae. NICET. appell. 2 p. 4, 12 si viam salutis ignoras, require Christum, quia ipse est -r animarum.

IV *per haplologiam* -a *i. q. itineraria, mansiones* (*ad redd. gr.* σταθμοί): ITALA num. 33, 1 (Monac.) -a castrorum (*Lugd.* itineraria c., *Vulg.* mansiones). 33, 2 (Lugd., Monac.) -a ... ⌊-a castrorum et deverticula⌋ (⌊⌋ *gr.* σταθμοὶ τῆς πορείας, *Vulg.* c. loca).

syntactica et stilistica (*cf. determinationes p. 540, 9 sqq. 54 sqq. al.*): **1** *iuncturae verbales selectae*: **a** *nom.* -r (-a): TER. Phorm. 66 -r illi in Lemnum ut esset *eqs.* (CIC. Verr. II 5, 160 Mil. 27 Att. 3, 6. VERG. Aen. 11, 17 [*per ellipsin*]. HOR. sat. 1, 9, 16. *al.*). CIC. Balb. 29 cum ex omnibus civitatibus via sit in nostram cumque nostris civibus pateat ad ceteras -r civitates (PLANC. Cic. fam. 10, 23, 2 OV. trist. 5, 14, 34 Pont. 1, 1, 35 LIV. 21, 28, 4. *al.*). CAES. civ. 1, 27, 4 -a duo, quae ... ad portum ferebant (LIV. 35, 30, 9. *al.*). OV. met. 4, 437 qua sit -r ..., Stygiam qua ducat ad urbem (LIV. 40, 21, 7 SIL. 5, 43. *al. cf.* SEN. epist. 89, 8 perducunt). **b** *acc.* -r (-a): *insistere, ire, conficere sim.*: PLAVT. Asin. 386 huc ... habebas -r (*v. vol. VI 3, 2443, 1. aliter p. 542, 77*). Bacch. 325 tibimet illuc navi capiundumst -r (*cf.* suscipere *p. 539, 10*). Capt. 794 insistant (*v. vol. VII 1, 1922, 44*). Cas. 162 -r huc mi incepi (*v. vol. VII 1, 915, 79. cf.* PLAVT. Truc. 130 inceptas). 968 faciundumst (Persa 221 *et passim, v. p. 539, 7. 22. al.* [SYNON. Cic. p. 423, 31. GLOSS. II 379, 15 ὁδοιπορῶ]. *cf.* CIC. de orat. 2, 290 conficere [*v. vol. IV 197, 25*]. LIV. 38, 15, 14 perfecto [VITR. 9, 1, 15]). ENN. scaen. 276 quod -r incipiam ingredi? (*v. vol. VII 1, 1567, 77. cf.* CAES. civ. 2, 24, 1 bidui ... -r progressus [LIV. 43, 21, 9. 44, 7, 6]. HYG. fab. 38, 4 gradiebatur [*v. vol. VI 2, 2139, 44*]). 336 conatum (*v. p. 539, 5*). CATO orig. 83 ad eam verrucam occupandam -r intendere (*v. vol. VII 1, 2116, 9. cf.* ACC. trag. 500 tendere [VERG. Aen. 1, 656. *al.*]. SIL. 5, 125 contendat. MAXIM. eleg. 2, 68 pertendit). TER. Hec. 194 pergam quo coepi hoc -r (BELL. Afr. 69, 4 SALL. Iug. 79, 5 VAL. FL. 4, 690. *al. cf.* PLANC. Cic. fam. 10, 11, 2 dirigerem [*v. vol. V 1, 1240, 82*]. PROP. 2, 14, 8 rexit [OV. fast. 1, 504]. APVL. met. 2, 14, 6 porrigas [6, 3, 3. AMM. 31, 10, 20 porrectis -bus]). PACVV. trag. 121 contuli (*v. vol. IV 181, 22. cf.* VERG. Aen. 7, 811 ferret [SIL. 6, 71 STAT. Theb. 1, 326. *al.*]). 226 tetinisse (VERG. Aen. 1, 370 quo ... tenetis -r? 2, 360. *al.*). 347 decurso (CYPR. mortal. 22 p. 310, 24. *cf.* VERG. Aen. 5, 862 currit [CE 1347 B, 2. *al. v. vol. IV 1511, 43*]. OV. ars 3, 360 recurrit. SEN. Herc. O. 385 percurrens [CVRT. 5, 1, 13. *al.*]). LVCIL. 313 evadit (*cf.* OV. trist. 4, 3, 74 vadit). CIC. Catil. 2, 14 converterit (*v. vol. IV 859, 63. cf.* CAES. Gall. 1, 16, 3 averterant [*v. vol. II 1320, 23. al.*]. SALL. hist. frg. 2, 81 vertit [VERG. Aen. 5, 23. *al.*]). CATVLL. 34, 18 metiens (*v. vol. VIII 887, 63. cf.* VERG. Aen. 7, 160 emensi [*v. vol. V 2, 481, 55*]. STAT. Theb. 3, 324 remensus. silv. 1, 2, 202 permensus [PS. QVINT. decl. 13, 4 p. 250, 21 CLAVD. 3, 176. 7, 166]). CIL I^2 2662, 5 eire (*v. vol. V 2, 638, 13. cf.* PROP. 2, 27, 16 redibit). CAES. Gall. 1, 14, 3 temptassent (HOR. carm. 3, 2, 22 OV. ars 1, 456 VAL. FL. 3, 734. *cf.* TIB. 2, 1, 77 praetemptat [OV. Ib. 260 SEN. Oed. 657 PLIN. nat. 9, 101. 11, 125]). NEP. Eum. 9, 6 flectit (*v. vol. VI 1, 894, 39. 45. al. cf.* LVCAN. 3, 337 deflectis). VERG. georg. 1, 380 terens (PROP. 2, 30, 14 MART. 10, 28, 4. *al. cf.* tritum *p. 542, 53. 543, 46. al.*). Aen. 5, 170 radit (5, 217 SER. SAMM. 257). 6, 384 -r inceptum peragunt (HOR. sat. 2, 6, 99 PROP. 3, 10, 32 OV. fast. 1, 188. *al. cf.* OV. ars 2, 84 egit [*v. vol. I 1382, 69*]). 6, 477 molitur (*v. vol. VIII 1362, 44*). 7, 802 quaerit (*v. p. 541, 49*). 9, 391 revolvens (*cf.* STAT. Theb. 1, 684 volvit). HOR. sat. 1, 5, 95 carpentes (*v. vol. III 493, 83; addantur* OV. epist. 17 [18], 34 met. 2, 550 fast. 3, 604. 5, 88. 666 NVX 44 PHAEDR. app. 21, 1 LVCAN. 6, 573 PETRON. 116, 1 VAL. FL. 2, 44 SIL. 1, 243 HOMER. 703 STAT. Theb. 12, 144 MART. 2, 14, 16. *al.*). PROP. 2, 13, 40 hoc -r ... veni ([*v. Enk ad l.*]. ITALA Luc. 2, 44 [cod. a *al.* = VVLG.] venerunt -r diei [*gr.* ἦλθον ... ὁδόν]). 3, 21, 1 proficisci (PEREGR. Aeth. 15, 6. 23, 6). 3, 22, 12 legas (BOETH. cons. 5 carm. 4, 21. *cf.* STAT. Ach. 1, 23 relegebat). 4, 10, 3 magnum -r ascendo. VAL. MAX. 5, 5, 3 corripuerit (*v. vol. IV 1042, 7. cf.* STAT. Theb. 1, 100 arripit [*v. vol. II 643, 35*]. LVCAN. 4, 152 rapuit [6, 122 SIL. 3, 156. *al.*]). CVRT. 9, 4, 20 declinasse. SEN. Oed. 277 calcavit (EPIST. Alex. l. 197 H. IVVENC. 2, 433 PETR. CHRYS. serm. 158 p. 619A). STAT. Theb. 1, 369 haurit (*i. peragit*). 11, 313 torsit. 12, 232 frangit (*v. vol. VI 1, 1245, 81*). 12, 649 inchoat (*v. vol. VII 1, 968, 74*). silv. 5, 1, 243 novum Phario de litore puppis solvit -r. TAC. hist. 3, 50, 3 sistunt. PANEG. 2, 38, 1 texebat (*cf.* CLAVD. 28, 132 retexit). LACT. inst. 6, 5, 7 in -e celebrando (*v. vol. III 746, 14*). VVLG. Tob. 5, 8 ambulavi (Sirach 51, 20 [*gr.* ἐπέβη]. CHIRON 129. DIONYS. EXIG. Conc.S I 5 p. 238, 5 [*gr. I 1, 5 p. 35, 14* ἐρχόμενοι τρίβον]. PETR. CHRYS. serm. 87 p. 446B EVSTATH. Basil. hex. 8, 1, 14 [*gr.* ὁδόν, ἣν ... ἐβάδισε]. *al.*). RVFIN. hist. 2, 17, 5 incedere (*v. vol. VII 1, 857, 75*). *al.* *retardare, accelerare sim.*: ENN. frg. var. 11 Sol equis -r repressit (CIC. Att. 10, 9, 1 CLAVD. 26, 354). ACC. trag. 457 labore aut minuat itiner ingressum via ([*aliter Ribbeck*]. CE 982, 2 arida sive sitis ... tibi -r minuit [*antea*: tardat te]). CAES. Gall. 3, 6, 5 hoste -r demorante (*cf.* 7, 40, 4 moratur [SALL. Iug. 79, 6. *al.*]. OV. met. 11, 233 remoretur). civ. 1, 63, 1 maturandum (LIV. 26, 5, 3. *al.* FRONTIN. strat. 1, 6, 3 AMM. 27, 2, 4). 2, 39, 6 accelerat (*v. vol. I 272, 68. cf.* celero *vol. III 758, 11*). SALL. Iug. 105, 2 properandi (112, 2 TAC. hist. 3, 40, 1 ann. 1, 56, 2. 15, 12, 4 AVSON. 332, 25 p. 25 P.). OV. fast. 6, 520 urget (VAL. FL. 5, 400). Pont. 4, 5, 8 festinatum (*v. vol. VI 1,*

[*Teßmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

618, 57). STAT. Theb. 7, 146 glomerare. TAC. hist. 2, 85, 2 trahens (*cf. p. 540, 61. 75*). *dare, parare sim.*: CIC. Verr. II 5, 186 *deorum* -r iste ad suum quaestum ... faciundum exigendumque curavit (CIL I² 1905. OV. epist. 19 [20], 144 [146] ad spes alterius quis tibi fecit -r? *al.* LIV. 45, 7, 4 VITR. 6, 7, 1. *et saepe*). Manil. 30 patefactum est (nat. deor. 2, 141 Att. 8, 3, 4 CAES. Gall. 3, 1, 2. *al.*). Att. 3, 19, 2 dabit (*v. vol. V 1, 1680, 4sqq. al.*). CAES. Gall. 7, 58, 1 munire (*v. vol. VIII 1658, 55*). SALL. Catil. 58, 7 ferro -r aperiundum est (*v. vol. II 213, 25sqq. 219, 1sqq. al.*). AETNA 382 frangunt -r *venti*. OV. epist. 13, 129 (127) praebet (am. 3, 13, 6 met. 5, 502 LIV. 32, 5, 11. *al.*). SEN. Herc. f. 284 quaerens. 667 pandit (Herc. O. 1988 LAVS Pis. 224 VAL. FL. 4, 197 SIL. 2, 356. *al.*). VAL. FL. 3, 241 rumpit (SIL. 1, 54. 4, 519. 15, 779). INSCR. NSc. 1897 p. 280 (*a. 83*) sternenda (SIL. 12, 513. STAT. *p. 543, 56.* QVINT. inst. 2, 13, 16. *al.*). APVL. met. 5, 20, 1 *via* deducit -r (*del. Gruter*) ad salutem. c *c. praepos.*: per -r (-a): CATVLL. 3, 11 it (OV. rem. 56 SEN. Herc. f. 1136 FIRM. math. 8, 22, 1). SEN. Herc. O. 679 decurrit (nat. 6, 14, 1). PLIN. nat. 28, 28 ambulantes. VLP. dig. 9, 3, 1, 1 commeari. *al.* ex -e: CIC. div. 1, 26 revertisset (27 CAES. Gall. 2, 29, 1. *cf.* CIC. Att. 15, 24 rediit [SVET. Tit. 5, 1]. LIV. 22, 61, 8 regressi [24, 18, 5. 43, 5, 4]). CAES. civ. 1, 79, 5 excedere. PLIN. epist. 7, 16, 4 deflectat. *al.* in -e esse: BRVT. Cic. fam. 11, 11, 1. 11, 13, 2. 11, 20, 2 CAES. Gall. 2, 16, 4 civ. 3, 85, 2 Cic. Att. 9, 6A. ob -r: SEN. *p. 543, 48.* APVL. met. 8, 15, 7 iacere. *aliter p. 538, 84.*

2 *locutiones praepositionales*: in -e (*accedit* via, ambulatione, agmine *p. 539, 13. 17. 27*): TER. Haut. 271 hoc ipsa in -e alterae dum narrat, ... audivi. Phorm. 566 CIC. inv. 2, 43 Verr. II 3, 63. *al.* (*etiam in epistulis familiarium*). CAES. Gall. 1, 3, 1. 5, 15, 1. 7, 6, 3 civ. 1, 25, 1. 3, 85, 2. *et passim.* ex -e: CIC. Verr. II 3, 154 *epistula* missa est ... ex -e (top. 1, 5 Att. 6, 1, 2 fam. 3, 9, 1 SALL. Catil. 34, 2. *al. per ellipsin*: CAES. Cic. Att. 10, 8B 2 xv kal. Maias ex -e). LIV. 26, 51, 10 a multis legationibus protinus in via aditus, quas ... ex -e dimisit. 35, 24, 3 PLIN. epist. 10, 63. *al.* intra -r: SEN. dial. 5, 20, 2 i. primum -r deerant necessaria. per -r (-a AMM.): SVET. Aug. 29, 3 p. nocturnum -r (90). Galba 18, 1 p. omne -r (RVSTIC. Conc.S I 4 p. 64, 6; *gr. I 1, 7 p. 71, 10 διὰ τῆς ὁδοῦ πάσης*). AMM. 14, 11, 3 p. -a (RVSTIC. *l. c.* p. 39, 32 p. -r; *gr. I 1, 5 p. 125, 16 κατὰ τὴν πορείαν*).

3 *abundantiae*: *forma* '-r viae': LVCR. 2, 626 aere ... sternunt -r omne viarum ([*Turnebus*, ite omnia virum *sim. codd.*]. 5, 1124 certantes -r infestum fecere viai. APVL. met. 2, 13, 6 maris et viae ... -r. CYPR. unit. eccl. 23 p. 230, 22 -r ... viae caelestis [CHROMAT. in Matth. 1, 3, 3]. AVG. in psalm. 118 serm. 2, 2 l. 18 VICT. VIT. 3, 66. PALLAD. hist. mon. I 28 -r viae spiritualis [*gr. p. 126, 3 B. τὴν τοῦ πνεύματος ὁδόν*]). PRISCILL. tract. 1, 38 p. 32, 6 per quos *electos* profetans se dominus adventus sui -r praestitit (*cf.* CLAVD. carm. min. app. 1, 8 -r reditus). PRVD. c. Symm. 2, 773 -r ... viandi (*cf.* ORIG. in Matth. ser. 63 p. 147, 28 -r obviam exeundi sponso). *forma* 'via -is': VITR. *p. 540, 63.* ITALA IV Esdr. 13, 45 (p. 394 V. = VVLG.) erat via multa -is, anni unius et dimidii (CYPR. unit. eccl. 23 p. 231, 6 a via veri -is exerrans. RVFIN. hist. 1, 1, 3 [*gr. ὁδόν tantum*]. ALC. AVIT. hom. 8, 1 p. 118, 15. *suppletur* PRISCILL. tract. 3, 62 p. 48, 11). CYPR. epist. 65, 2 p. 723, 22 a recto limite veri -is. IVVENC. 1, 290 per ... iteris stratas. 3, 585 solis ... iteris regionibus. AVG. civ. 12, 14 p. 531, 28 D. tramite recti -is (COD. Theod. 9, 23, 1 pr. PS. ARNOB. confl. 1, 1 p. 241A CASSIOD. inst. 1, 17, 1). VAL. CEM. hom. 2, 3 p. 697D ardui -is et viae asperae semitas. *copulantur* -r *et* via *l. 54. p. 539, 13. 52.*

deriv.: iterarium, 2. itero(r), itineralis, itinerare, itinerarius (-um), itinero(r).

compos.: Iterduca. *Teßmer.*

iterābilis, -e. *ab* 1. iterare. *i. qui iterari potest*: TERT. adv. Marc. 2, 28 p. 375, 15 vicem (*i. vindictam*) prohibens *deus* -em magis iniuriam facit. *i. qui iteratur* (*de carmine, cf. p. 548, 30*): ANTH. 941, 21 manu implexam *Voluptatem* tenet ... ducitque canendo aethereas Siren -e carmen ad auras.

iterāmen, -inis *n. ab* 1. iterare. *i. q. iteratio, geminatio*: CARM. de fig. 43 ἀναδίπλωσις: fit replicatio, si gemines -e quaedam.

iterārium, -i *n. ab* iter. GLOSS. hodoeporicum (*v. vol. VI 3, 2855, 63*).

iterātim *adv. ab* iterum *vel* 1. iterare (-tus), *cf.* alternatim, geminatim *sim.* *i. q. iterum, denuo*: LEX Visig. 2, 3, 6 -m ad iudicium compulit *mulier causidicum*. 3, 2, 3 -m centena flagella imponere (*antea*: iterum, *postea*: tertia vice. 3, 4, 17 -m ... flagella suscipiat). ISID. in exod. 40, 2 aliae *legis tabulae* ... ad instar priorum -m incisae.

***iterātio,** -ōnis *f. ab* 1. iterare. *in textu graeco* NOVELL. Iust. 78 pr. τὰς iterationas (*partim litt. gr., v. app. crit.*). GLOSS. σκαφετός, διορυγμός. διπλασιασμός. δευτέρωσις. *legitur inde a* RHET. Her., CIC., SEN. *rhet., non ap. poetas.* [*variat in codd. c.* alteratio, repetitio, *praeterea confunditur c.* interiectio, oratio, ratio, traditio. *falso trad.* PLIN. nat. 18, 180 (*pro* iteratur).]

i. q. actio iterandi, repetitio sim. (-e duplicare *p. 546, 76*, geminare *p. 546, 45*, repetere *p. 546, 44*; -o trina *p. 546, 22. 41*; *plur. p. 546, 2. 24. 57. 79. 83. 547, 4. 7. 8 et* GLOSS. II 91, 18. *ad metonymiam cf. ex. gr. p. 547, 10*): I *dicendo vel scribendo* (*in rhet. et gramm., aliter p. 547, 15*): A *pertinet ad voces vel locutiones vel notiones* (*maxime de figuris q. s. geminatio, tautologia, anaphora sim.*):

1 *usu communi*: a *c. gen.*: RHET. Her. 4, 28, 38 conduplicatio est ... unius aut plurium verborum -o (CIC. orat. 85 -es. RVT. LVP. 1, 11. QVINT. inst. 8, 3, 50 eiusdem v. aut sermonis [*de tautologia ut*: CHAR. gramm. p. 357, 18 B. eiusdem vel idem significantis v. POMP. gramm. V 294, 19. *v. etiam infra l. 13*]. 9, 3, 42 mutata declinationibus -e verborum. POMP. gramm. V 303, 7 *de epizeuxi*. AVG. civ. 17, 12 p. 233, 23 D. spei est confirmatio v. huius -o. CASSIOD. in psalm. 56, 9 l. 215 *de epembasi*). GELL. 13, 25, 20 *θάνατον* et *μόρον* ...; ... miranda mortis -e (*c. gen. notionis etiam* BOETH. trin. 3, 23 si de eodem dicam 'gladius unus', 'mucro unus', 'ensis unus' ...: haec ... unitatum -o potius est, non numeratio [*postea*: repetitio]). SERV. Aen. 2, 299 'magis atque magis': -e sermonis facit augmentum (SCHEM. dian. 8 [*de tautologia*] eiusdem verbi aut s., quae *figura* et epanalepsis dicitur. PS. AVG. quaest. test. I 110, 14 'non sic ..., non sic'. MAX. TAVR. c. Iud. [JThSt. 20, 1919, 304] 7 l. 67 -o ... s. ... confirmationem in se continet veritatis. CASSIOD. in psalm. 20, 3 l. 39 *et* 66, 8 l. 140 [*de tautologia*] eiusdem s. -o. *cf. etiam supra l. 3*). SCHEM. dian. 8 p. 76, 16 *μεταβολή* est -o unius rei sub varietate verborum (CASSIOD. in psalm. 5, 3/4 l. 60. *aliter infra l. 60*). EVGRAPH. Ter. Eun. 91 'o Thais, Thais': -o nominis accusantis ostendit iracundiam (CASSIOD. in psalm. 3, 4 l. 79 auxesis sine ulla -e n. rerum procurat augmenta [*discernit a climace*]). CASSIOD. in psalm. 69, 2 l. 51 versiculi trina -e. GREG. M. moral. 26, 47 tanta -e vocis immolabat *David* (*antea*: multipliciter loquens).

b *nude* (*fere t. t.*): QVINT. inst. 4, 2, 43 -es ... et *ταυτολογίας* et *περισσολογίας*. AQVILA rhet. 29 p. 31, 12 (= MART. CAP. 5, 533) *παλιλλογία*, -o; haec figura repetito eodem verbo aut nomine non diversa vult intellegi, sed id, quod significatur, efficere vehementius *eqs.* SCHEM. dian. 8 (*de epembasi ut*: CASSIOD. in psalm. 21, 6 l. 162. 58, 3 l. 95. 120, 5 l. 114). PS. IVL. RVF. schem. lex. 6 p. 49, 39 (*de epanaphora*). PROB. Verg. ecl. 4, 58. SERV. ecl. 1, 7 ('deus ... haec otia fecit, namque erit ille ... semper deus') -o ipsa exclusit adulationis colorem. Aen. 1, 507 'iura ... legesque ...': ... non est ... -o (1, 545 'bello ... et armis'. 10, 38). 1, 562 solvite metum ... secludite curas': -o est (9, 249 'vultum ... atque ora'. 9, 617. 11, 42. 12, 10). 2, 756 ('si forte ... si forte') -e auxit dubitationem (*cf.* 8, 84 ['tibi ... tibi'] ut ex -e crescat augmentum. SERV. auct. Aen. 9, 82 dicendo 'nate' et 'parens' -e auxit adfectum). 8, 658 ('tenebris et dono noctis opacae') multi -em volunt, alii dicunt *eqs.* 12, 232 bona -o (*cf.* CASSIOD. in psalm. 113, 18 l. 242 decora). AVG. in euang. Ioh. 121, 4 'dixit ... iterum: pax vobis': -o confirmatio est (PS. AVG. quaest. test. I 111, 20 -o ... confirmationem facit. *cf.* CASSIOD. in psalm. 105, 6 l. 147 trina -e confirmat; hoc est enim 'peccavimus' quod 'iniuste egimus'; hoc est 'iniuste egimus' quod 'iniquitatem fecimus'). CASSIOD. in psalm. 46, 7 l. 96 ('psallite ... psallite; psallite ... psallite') tam crebra voluit -e repetere (*cf.* 102, 22 l. 367 -e geminatur). 68, 16 l. 382 (*de fig. q. e. μεταβολή*). 101, 3 l. 138 (*de fig. q. e. ἐπιτομή*).

2 *de reduplicatione q. d. perf.*: CHAR. gramm. p. 316, 20 B. (= DIOM. gramm. I 366, 8) qua *forma perf.* ... -o syllabae fit, velut 'do ... dedi' (p. 319, 2 velut 'addo ... addidi').

B *pertinet ad res* (*ad tautologiam spectantia dedimus sub A*): CIC. de orat. 3, 203 ab eo, quod est dictum, seiunctio et reditus ad propositum et -o. QVINT. inst. 9, 2, 63 non ... est ipsa per se -o schema. TERT. adv. Marc. 5, 21 p. 649, 26 expunxerimus *praetractata*, ne ... supervacuam existimes -em. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 5, 60 p. 1494 quo magis ac magis -e lucescat *quaestio*. 6, 6 p. 1510 hoc frequenter inculcatum est; -em quippe utilitas causae ... exegit. CASSIOD. inst. 2, 3, 11 per ... -es ... cautissimus *liber*. GREG. M. moral. 26, 41 repetunt *obscura* ..., ut quae occulta praedicant ... voce haec -is infundant. *c. gen.*: SEN. contr. 9, 5, 15 in orationibus ... minus earundem rerum adnotatur -o (*aliter supra l. 18*). SERV. georg. 3, 1 ut -e prooemii legentum reficiant ... laborem. *ibid.* principii. Aen. 1, 292 ante dictorum. RVFIN. Adamant. 5, 6 p. 185, 23 praescripti (*cf.* AVELL. p. 55, 13 mandati [*postea*: instaurare praeceptum]. SACR. Gelas. 1, 43 p. 567 [*de libro q. e. deuteronomium*] legis -o). ENNOD. epist. 8, 40, 1 p. 226, 3 precum.

II *utcumque agendo* (*intransitive e. g. p. 547, 3*): A *usu communi*: 1 *generatim*: a *nude*: SEN. contr. 7, 8, 1 si qua -o recipi potest (*opp.* semel). PETRON. 87, 7 non fuit contentus -e *veneris* ephebus. QVINT. inst. 10, 1, 19 multa -e (*var. l.* alteratione) mollita ... memoriae ... tradatur *lectio* (*antea*: repetamus, retractemus. *cf.* 11, 2, 35 crebra. CYPR. epist. 56, 2 longa. CASSIOD. in psalm. 118, 28 si ... frequenti -e meditemur [*cf. p. 547, 5 et l. 2*]). TERT. adv. Marc. 1, 28 p. 330, 6 (*opp.* semel factum est). SERV. ecl. 4, 4 necesse est, ut omnia, quae fuerunt, habeant -em. Aen. 3, 231 -em ... fieri. LEO M. epist. 166, 1 p. 1194A non potest in -is crimen venire, quod factum esse omnino nescitur. ALC. AVIT. epist. 7 p. 37, 26 -e duplicatum (*opp.* simplum). b *c. gen.*: MIN. FEL. 7, 3 ludorum. TERT. castit. 4 l. 10 matrimonii -em ([rationem *trad.*]. *cf.* NOVELL. Maior. 6, 5 coniugii). paenit. 5, 1 delicti (*cf.* VEREC. in cant. 4, 4 -es facere peccati [*opp.* peccare simpliciter]). pudic. 12 p. 242, 18 moechiae. OPTAT. 7, 1 p. 158, 5 -o (*v. app. crit.*) sacramentorum (*cf.* PELAG. in Rom. 6, 9 p. 51, 4 baptismi [*al.*]. AVG. c. Parm. 2, 16, 35 p. 89, 25 baptismatis [*al.*]). CHIRON 212 ex perfrictionis -i⟨bu⟩s. AVG. quaest. hept. 2, 144 p. 182, 9 testamenti. COD. Theod. 12, 5, 3 (= Iust. 10, 32, 52) transacti oneris. SIDON.

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 4, 5, 1 salutationis. BOETH. c. Eut. praef. 33 frequentis consilii -e. GREG. M. dial. 3, 1 p. 138, 12 M. -e frequentis inquisitionis. CIL X 1453, 11 honoris. *intransitive i. q. reditus sim.*: HIPPOCR. progn. 22 -es morbi (*gr.* ὑποστροφαί). ENNOD. dict. 21, 19 p. 488, 17 frequens ... naturae -o.

2 *speciatim*: **a** *in re rustica*: COLVM. 2, 4, 2 compluribus -bus ... resolvatur vervactum in pulverem. 2, 4, 6 evenit, ut in -e ... scamna fiant. 2, 10, 23 subactum solum pluribus -bus aratri vel rastri (*cf.* 11, 2, 64 arationis). 2, 11, 9 in -e (*antea*: prima sartione ..., secunda). *de olei pressura secunda* (*meton.*): COLVM. 12, 52, 11 non miscere -em, multoque minus tertiationem cum prima pressura.
b *in iure*: VLP. reg. 3, 1 Latini ius Quiritium consequuntur ... -e. 3, 4 -e fit civis Romanus, qui post Latinitatem ... iterum manumissus est.

B *in gramm. de verborum vi iterativa*: TERT. adv. Marc. 5, 9 p. 602, 5 iterum ... surgendo, quia cecidit, resurgere dicitur; 're' enim syllaba -i semper adhibetur. DIOM. gramm. I 345, 19 primae erunt *verba iterativa* coniugationis excepto eo, quod est ... 'viso'; plenam tamen -em in ordinem primum confert, ut 'visito'.

iterātīs *v. p. 550, 78.*

iterātīvus, -a, -um *et* -um, -ī *n.* (*sc.* verbum, *v. l. 29*). *ab* 1. iterare, *cf.* frequentativus, incohativus *sim.* GLOSS. II 305, 37 -um: ἐπαναληπτικόν. *obscurum* 584, 39 -um: iterum quasi, sed nomen de adverbio (quasi sit *Loewe*).

i. q. iterationem indicans, frequentativus: **1** *de verbis*: CHAR. gramm. p. 335, 4 B. sunt ... verba, quae frequentativa sive -a appellantur, quibus significatur id quod saepius futurum est, velut dico dictito, id est saepius dico *eqs.* (DIOM. gramm. I 344, 19 dinoscere ... -a v. ab inchoativis). 335, 8 omnia -a (*sc. verba ut* DIOM. gramm. I 344, 26 de inchoativis ... de -is. 345, 15 iteratorum -a. *sing.*: 344, 20 'hietare' -um. 384, 12). DIOM. gramm. I 342, 29 -a sive frequentativa *qualitas* (344, 28). 344, 24 -am ... speciem (382, 26). MACR. exc. gramm. V 650, 5 frequentativa *forma* ..., quae etiam -a vocitatur.
2 *de adv.*: VIRG. gramm. epist. 6 p. 171, 10 *v. p. 551, 78.*

iterātō *v. p. 550, 84.*

iterātor, -ōris *m.* *ab* 2. iterare. GLOSS. V 518, 39 viator: †vicerat ('itinerator?' *Goetz*) vel -r.

iterātrīx, -īcis *f.* *ab* 1. iterare. *i. q. quae iterat*: EPIST. pontif. 615 Schwartz p. 79, 24 quae *apostolica sedes* nunc exsecutrix ... Calchedonensis concilii ..., non debuit esse -x (*cf. ibid. 701 p. 12, 27 sq.* non promulgatrix iteratae sententiae, sed ... veteris exsecutrix).

iterātum *v. p. 551, 35.*

1. *itero, -āvī, -ātum, -āre. *ab* iterum, *cf.* autumare *ab* autem. *scribitur in codd. etiam* int- (*e. g.* GREG. TVR. Franc. 4, 14 p. 140, 21 *C 2*), itar- (*e. g.* CLAVD. rapt. Pros. 3, 211 *A*. AVELL. p. 370, 13). *c. apice* iteráto: CIL XII 3163, 10. *sup.* iteratu: PLAVT. Cas. 880. *de notione*: SYNON. Cic. p. 429, 31 instaurat. innovat. renovat. sufficit. substituit. supparat. -at. repetit. redintegrat. ex integro facit. GLOSS. διπλασιάζω. δευτερῶ. repeto. -at: ὀρύττει. -ant: dicunt, indicant. GLOSS.L V Aa I 934 -are: retractare. *v. etiam p. 550, 33.* *legitur inde a* PLAVTO, PACVV., ACC.; *ap.* LIV. *praeter 39, 33, 7 non nisi in prima decade; deest e. g. ap.* TER., CIC. *orat. phil. epist.*, CATVLL., CAES., NEP. [*hisp.* hedrar '*vineam offringere*'. *R.*] [*confunditur in codd. e. g.*: -are *c.* separare, -ari *c.* adulterari, -ant *c.* ut erant, -retur *c.* uteretur. *loco corrupto*: LVCIL. 55 BELL. Hisp. 2, 1 FRONTO p. 155, 8 v. d. H. (= p. 162 N.). *dub. interpr.*: LVCR. 4, 579 (*de echo*) colles collibus ipsi verba repulsantes -bant docta (*trad.* dicta) referri (*v. comm.*).]

I *i. q. iterum agere, repetere sim. et usu inde derivato* (-tum atque repetitum: PANEG. 10, 8, 5). *coniungitur saepe c. adv. iterativis sim. ut*: bis: *p. 548, 5. 549, 52.* dupliciter: VEREC. in cant. 2, 36. frequenter: *p. 548, 41. 550, 8.* CYPR. testim. 3. HIL. in psalm. 118 beth 7 p. 374, 4 eadem. SERV. georg. 1, 72 RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 236, 15 CASSIOD. in psalm. 2, 2 l. 78. *al.* identidem: *p. 548, 7.* iterum: *p. 548, 1. 6.* multipliciter: CASSIOD. in psalm. 70, 21 l. 420. rursus: *p. 548, 3. 550, 2.* APVL. met. 9, 25, 1 HIER. in Is. 5 praef. l. 9 BOETH. herm. pr. 2, 10 p. 129, 11. saepe: *p. 548, 2. 26. 549, 43.* saepius: *p. 548, 8. 37. 53.* SVET. Aug. 86, 1 AVELL. p. 128, 11 EPIST. pontif. 592 Schwartz p. 71, 16 SACR. Leon. 346 SEDVL. epist. 1 p. 5, 10. saepissime: *p. 548, 12.* ter: PASS. Is. et Max. Migne 8, 771B. tertio: ITALA III reg. 18, 34 (Ambr. Hel. 22, 83) *bis.*

A *transitive*: **1** *dicendo vel scribendo sim.* (-are vocibus *p. 548, 75*, clangore AVIEN. Arat. 1677 [*gr. 914* φωνῇ ... λεληκώς], questibus *p. 548, 49*, precando *p. 548, 77*; *accedit dat. infra l. 82. p. 548, 2. 6. 11. 24. 549, 26*): **a** *i. q. iterum dicere*: **α** *mera vi repetendi* (*iterum atque iterum p. 548, 49. 80, cf. l. 60 sqq.; exempla Plautina tractavit Langen, Beitr. 282 sq., sed vide, ne ad b pertineant, ita ut hic praeter* PACVV. *p. 548, 1 agmen ducant* RHET. Her., CIC. *rhet.*): (I) *aliquid* (ἀπὸ κοινοῦ RHET. Her. 4, 28, 38 non -ans idem redintegrat *interpretatio* verbum, sed *eqs.*): Ⓐ *generatim*: ① *c. pron.* (*per ellipsin p. 548, 5*): PLAVT. Amph. 211 Telobois iubet sententiam ut dicant suam ...; haec ubi Telobois ordine -arunt *eqs.* (ARATOR act. 2, 84 nec epistula cessat h. -are docens *eqs. cf.* AVG. quaest. hept. 7, 14 hoc per recapitulationem -ari). Poen. 921 (*920* memorem) quae audivistis modo, nunc si eadem hic iterum -em, inscitiast (PACVV. trag. 202 -adum e. ista mihi. LIV. 1, 45, 2 saepe [AMM. 30, 5, 2]. 39, 33, 2. SCHOL. Cic. Bob. p. 126, 5 rursus. *cf.* CIC. orat. 101 [*in parenthesi*] ut idem illud -emus [PANEG. 10, 8, 5]). Pseud. 388 ecquid imperas? ... quid es facturus? :: temperi ego faxo scies; nolo bis -ari, sat sic longae fiunt fabulae. Rud. 1265 iterum mihi istaec omnia -a. TERT. adv. Marc. 5, 16 p. 629, 24 quaedam identidem. TREB. Gall. 19, 7 quae (*coniunct.* saepius dici. *cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 157, 21 quod saepius -at). LACT. inst. 3, 8, 18 -vit id ipsum ... quasi obiurgans (CONC. Lugd. ca. a. 516 p. 33, 12 id ... -amus, ut [*antea*: illud ... renovamus]. *cf.* ea: RVFIN. Clement. 1, 22, 4 volo tibi rursus ea, quae dicta sunt, breviter -are [*postea*: innovare]. TRACT. Pelag. 4 p. 104 saepissime ea, quae dixeras, -vi. GREG. TVR. Franc. 7, 33 p. 333, 9 -erunt ea ..., quae prius solus rex ... audivit). SCHOL. Cic. Bob. p. 126, 10 illa (COD. Iust. 1, 7, 4, 1 illud ..., ne). *adde*: CIC. orat. 137 (*de sententiarum ornamentis*) ut, quod dixit, -et (OV. met. 12, 47 refert -atque, q. audit. AVG. in psalm. 40, 1 l. 7 nec ... piget -are, q. vobis est utile retinere). PANEG. 3, 30, 1 superfluum forte ..., quae vosmet ipsi vidistis, -are (INTERPR. cod. Theod. 9, 1, 5 q. dixit, -are aut scribere).

② *c. subst.*: HOR. epist. 1, 18, 12 -at *adulator in obsequium plus aequo pronus* voces *divitis* et verba cadentia tollit (PETRON. 36, 7 totiens -tam v. FIRM. err. 24, 5. *cf.* STAT. silv. 2, 4, 20 refert iungens -ta vocabula perdix. APVL. met. 10, 22, 2 molles ... voculas et adsidua savia et dulces gannitus). PROP. 1, 20, 49 cui *Hylae* ... Alcides -at responsa *semel atque iterum vocando* (CLAVD. MAM. anim. 2, 10 p. 141, 6 [*l. 3* respondet] -at ... responsum). LIV. 3, 12, 8 laudes. 4, 37, 9 saepe -tus *clamor* (8, 38, 10 *opp.* semel ... sublatus. FRONTO p. 152, 8 v. d. H. = p. 159 N.). VAL. MAX. 4, 3, 5 -ta ... pronuntiatione praeconis. PHAEDR. 5, 7, 32 illud *canticum* (*antea*: repeti. *cf.* APVL. met. 11, 9, 5 carmen [NICET. psalm. 3 p. 71, 8 c. in deuteronomio -vit *Moyses*]). COLVM. 8, 8, 3 ne iam dicta -emus. STAT. Theb. 7, 495 matrem, matrem -at (*i. vocem q. e. 'mater'*. *cf.* FAVST. REI. symb. 2 deus, deus, deus, ter unus deus; -ari potest, discerni non potest). Ach. 1, 598 praecepta (silv. 5, 2, 60. *cf.* COD. Theod. 11, 12, 4 -andae ... copiam praeceptionis amplectimur). QVINT. inst. 11, 2, 39 declamationis partem. APVL. met. 8, 8, 5 mugitus (9, 21, 2 tacitos secum m.). 10, 24, 5 fratris ... nomen saepius -antem (VIR. ill. 2, 3 in nuptiis Talassii n. [*v. app. crit.*]. CLAVD. rapt. Pros. 3, 211. AVG. anim. 4, 12, 17 [*cf. 4, 2, 2* primitus nominasti]. SVLP. SEV. epist. 2, 4. CE 1184, 9 -bo, Flavia ..., n. dulce tuum). TERT. resurr. 57 p. 117, 12 sententiam (*al.*). CYPR. mortal. 18 precibus frequenter -tis (PS. VEN. FORT. vita Remed. 7, 21. *cf.* PEREGR. Aeth. 20, 3 -ta oratione [21, 1. *al.*]). AVG. quaest. hept. 1, 170 p. 90, 7 ad sententiam verba referre debemus, sicut in aliis supra similiter -tis verbis vel narrationibus admonuimus (*cf. 1, 64*). SVLP. SEV. Mart. 24, 6 -are ausus est diabolus audaciam professionis. INTERPR. cod. Theod. 4, 4, 7 -andam ... voluntatem (*sc. testamentum*). GREG. M. in Ezech. 1, 7, 15 p. 847B -ta descriptione. *c. acc. rei iterum tractatae*: PLIN. nat. 23, 106 Punici mali novem genera nunc -ari supervacuum. IVST. 5, 7, 6 perpeti nocte fortunam publicam questibus -ant *Athenienses bello devicti*.

Ⓑ *in rhet. et gramm. de schematibus lexeos* (*aliter l. 15*): ① *usu communi* (-are schemate *infra l. 58*): CIC. orat. 135 duplicantur -anturque verba (part. 21 saepius. 54 RVT. LVP. 1, 11. 1, 12 [*de diaphora ut*: CARM. de fig. 49 si v. diverse -es]. FRONTO p. 100, 13 v. d. H. [= p. 108 N.] *de epanaphora*. CASSIOD. in psalm. 3, 4 l. 82 [*de climace*] modis omnibus). *ibid.* adiungitur idem -tum. RVT. LVP. 1, 11 (*de epanalepsi*) id quod dictum semel est, quo gravius sit, -atur. QVINT. inst. 9, 2, 63 -are (*v. app. crit.*) quaedam schemate aliquo. 9, 3, 34 -tis utrimque mediis. 9, 3, 35 proposita -at et dividit (*antea*: repetendi genus). FRONTO p. 140, 13 v. d. H. (= p. 146 N.) auget *rem* ..., exaggerat, praemunit, -at (*postea*: πάλιν λέγειν). CHAR. gramm. p. 370, 16 B. (*de paronomasia*) dictio -atur (DIOM. gramm. I 445, 8 *de anadiplosi*). SERV. georg. 2, 1 mire -vit ... versum. auct. Aen. 3, 247 'pro caede boum stratisque iuvencis': -tum est ad augendam invidiam. COMMENT. Lucan. 7, 795 eundem sensum. ② *de metro*: CIC. orat. 218 -tus aut continuatus *dochmius* (*antea*: semel ponatur).
③ *de reduplicatione q. d. perf.*: CHAR. gramm. p. 318, 3 B. perfecto -atur syllaba prima velut pendeo ... pependi (p. 337, 1 verba, quorum perfecto prima s. -atur, adiecta praepositione desinunt -are [*cf.* DIOM. gramm. I 368, 11 verba, quae perfecto primā syllabā -antur, adiecta praepositione ... desinunt -ari]. DIOM. gramm. I 367, 30 EXC. Bob. gramm. I 565, 5). EXC. Bob. gramm. I 564, 32 (= PHOC. gramm. V 432, 25) perfectum tempus -atur per primam syllabam.

(II) *aliae struct.* (ut, ne *v. l. 10. 14*): OV. met. 3, 496 quotiens ... puer *Narcissus* ... 'eheu' dixerat, haec *Echo* resonis -bat vocibus 'eheu' (*c. oratione recta item*: STAT. Theb. 6, 173 'reddite, quaeso, duces ...': sternit crines -atque precando: 'reddite *eqs.*' TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 444, 18 'convalescite ..., convalescite, ne timete', non otiose -ans 'convalescite' nec vane subiungens 'ne timete'). APVL. met. 5, 5, 5 *Psyche* diem totum lacrimis ... consumit se ... perisse -ans. SPART. Carac. 1, 2 de ... maioribus frustra putamus -andum, cum omnia ... dicta sint.

(III) *absol.*: CIC. part. 133 recitatione uti oportebit, deinde instare adversario, -are, renovare. VVLG. Sirach 19, 14 si dixerit, ne forte -et

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*gr.* δευτερώσῃ). CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 172, 21 ut saepe dictum est nec -are piget.

β c. respectu continuandi, addendi sim. (*cf. l. 15*): STAT. Theb. 5, 132 rapuit ... atque -at: '*eqs.*' (Ach. 1, 796). 12, 93 (*praecedit or. recta*) simul haec dicens ... manum ... destruit accensaque -at violentius ira: '*eqs.*' CYPR. GALL. gen. 614 coeptas -at ... loquellas. VIRG. gramm. epist. 6 p. 171, 9 *confusionem* Don rectissime reprehendit, qui rectissime -vit: '*eqs.*'

b *i. q. referre (sc. facta dictis), inde vi attenuata fere i. q. dicere* (*usu maxime prisco et poetico; de* PLAVTO *v. quae monuimus p. 547, 76*): PLAVT. Asin. 567 (*560* memorari) fateor ... ut praedicas ... esse vera; verum ... etiam tua quoque malefacta -ari multa ... possunt (*cf.* Cas. 879 dum mea facta -o; ... ridicula auditu, -atu ea sunt, quae ... turbavi. CARM. de aegr. Perd. 11 nec scelus ... vestras -tum [*trad.* -to] polluat aures). Trin. 832 fidus fuisti: infidum esse -ant ([*sed* '*refutati altercari pergunt*' *explicat Leo*]. *seq. acc. c. inf. ut*: PACVV. trag. 370 *iuxta* perhibent, praedicant, autumant, aiunt. TVRPIL. com. 141. VAL. FL. 1, 29 vatesque canunt pecudumque ... monitus -ant [*an ad a?*]. STAT. Theb. 5, 694. *cf.* ACC. carm. frg. 3, 2 quae *sacra* Cronia esse -antur). ACC. trag. 179 -a, in quibus partibus (namque audire volo ...) et quo captus modo (*c. interrog. indirecta ut*: ASELL. hist. 2 *iuxta* scribere, praedicare. PS. VEN. FORT. vita Med. 13, 31). HOR. carm. 2, 19, 12 cantare rivos atque ... -are mella (*frustrantur* SCHOL.). MANIL. 4, 432 quis tot numeros ... referre, tot partes -are queat, tot dicere summas? VAL. FL. 1, 633 (*post orat. rectam*) haec -ant ... flentes (STAT. Ach. 1, 482 *castris* -ant traduntque. *cf.* Theb. 5, 499 talia ... regibus).

2 *utcumque agendo* (faciendo -are PASS. Is. et Max. Migne 8, 771^B): **a** *in universum*: *α aliquid* (*c. part. praedic. l. 67*): ① *de actu, statu sim.*: OV. fast. 6, 199 mane ubi bis fuerit Phoebusque -erit (*var. l.* intraverit) ortus (*aliter p. 550, 56*). LIV. 8, 1, 5 Volscis ... haudquaquam ... animus ad -andum periculum fuit. 8, 7, 10 ictum (SVLP. SEV. chron. 1, 21, 3. *cf.* BOETH. mus. 1, 30 -to motu). SEN. dial. 9, 16, 4 volnera ([*v. app. crit.*]. STAT. silv. 1, 2, 84 TAC. ann. 6, 35, 2). COLVM. 2, 11, 2 *hoc* ante hiemem fieri ..., deinde post hiemem -ari. 11, 2, 26 (*9* sariendae segetes) *sarturam*. PLIN. nat. 7, 190 vitam. 18, 180 *arationem, occationem*. STAT. Theb. 6, 415 delet sulcos -ta priores orbita (*cf. p. 550, 31 sqq.*). 8, 59 -ta ... pensa Sororum *sc. Parcarum*. silv. 1, 4, 80 geminos fasces ... et -ta iura *Asiae* (COD. Iust. 12, 3, 4 consulatus ius. *cf.* SVET. Claud. 17, 3 honorem *triumphi*. CALL. dig. 50, 4, 14, 6 de -andis muneribus [*aliter l. 57*]. HERMOG. dig. 50, 4, 17 sacerdotium. COD. Theod. 9, 26, 4 consularem ... potestatem. SIDON. epist. 2, 13, 3 magistratus. CIL XII 3163, 10 -to tribunatu). 4, 2, 62 saepe ... -es quinquennia (*cf.* SVET. Nero 23, 1 quibusdam *certaminibus musicis* ... -tis). QVINT. inst. 11, 2, 2 -ta lectione. APVL. met. 11, 29, 2 -tae ... traditioni (*i. teletae*). TERT. bapt. 15 p. 214, 8 ea -ari non oportet (*de baptismo ut*: CYPR. epist. 63, 8 baptisma [*acced.* rursus, *opp.* semel. OPTAT. 1, 5 p. 8, 7. *al.*]. COD. Theod. 16, 6, 1 sanctitatem baptismi. LEO M. epist. 18 p. 708^A -ta tinctione). castit. 13 l. 10 matrimonium (monog. 14, 4. *cf.* 11, 6 coniugia [*al.*]. 12, 1 conubium. uxor. 1, 7 -ta matrimonii servitute). pudic. 14 p. 249, 8 (*de II Cor.*) ad Corinthios ... litterae -ant⟨ur⟩. *al.* ITALA gen. 41, 32 (cod. 101) -vit somnium Farao bis (*gr.* δευτερῶσαι ... δίς, *Vulg.* vidisti secundo ... somnium). CYPR. hab. virg. 23 -ta nativitate *per baptismum*. IVST. 18, 1, 1 -ta ... legatione. 21, 5, 1 conspiratione. HIL. in Matth. 17, 6 -ti adventus *Christi*. OPTAT. 7, 1 p. 165, 3 cum ... lex *Moysis* -ta sit (COD. Theod. 12, 31, 1. *cf.* 5, 8, 2 -to ... sanctionis tenore). AVSON. 411 p. 269 P. munus (*aliter l. 40. cf.* ARATOR act. 1, 228 -ta ... praemia). RVFIN. hist. 5, 1, 24 supplicia (*gr.* τὴν δευτέραν στρέβλωσιν. *cf.* 5, 1, 26 -tis ... cruciatibus). AVG. serm. 220 (*opp.* semel factum). COD. Theod. 11, 31, 2 post -tum temporis lapsum. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 43 -ta curatione. VRAN. epist. 1 p. 859^A -ta vice (GREG. TVR. Franc. capit. 4, 14 p. 134, 1 COD. Iust. 12, 3, 1, 2 LEX Sal. Merov. 73, 1). ALC. AVIT. epist. 7 p. 37, 11 -ta ... innovatione. CIL VIII 770 -tis lacrimis. XIII 6440 stat(ione) -t(a) (11989). XIV 2080 aeditionem debotionis renobabit et -bit. *al.* ⓘⓘ *tropice de quibuslibet rebus* (*quaedam etiam ex usu sub II descripto intellegi possunt*): OV. met. 4, 749 semina ... -ant *nymphae* iactata per undas (*i. iterum atque iterum iactant*). SIL. 7, 200 postquam -ta tibi *bibenti* sunt pocula. STAT. silv. 3, 4, 92 arcanos -at Cytherea liquores (*sc. crinibus infundendo*). Ach. 1, 909 immitis quotiens -bitur ensis (*sc. ad ictum adhibitus*)? APVL. met. 4, 18, 6 rursum ... recurrentes sarcinas -are (*sc. denuo implendo*).

β absol. -ando *i. q. iterum atque iterum repetendo* (*abl. ger. pro nom. part. praes.*): RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 130, 21 volo ... in (*del. Schwartz*) his ... a curis remotus -ando meditari.

b *praevalent notiones secundariae* (*ambigua dedimus sub a*): *α duplicandi vel augendi*: SEN. Tro. 626 metum. VAL. FL. 1, 593 -ta ... muris saxa domant Euros. STAT. Theb. 12, 775 subtemine duro multiplicem tenues -ant thoraca catenae. TAC. hist. 3, 11, 2 culpam. AMM. 20, 4, 14 -ta magnitudine sonus Augustum *Iulianum* appellavere *milites*. COD. Theod. 7, 4, 1 ut ... -ta conlatione graventur. *β denuo suscipiendi vel continuandi sim.* (*transit in not. renovandi, cf. p. 550, 10 et supra l. 3*): HOR. carm. 1, 34, 4 retrorsum vela dare atque -are cursus ... relictos (PORPH.: non instaurare, sed ad eosdem redire). LIV. 1, 12, 7 resistere atque -are pugnam (6, 32, 7. 8, 39, 4. *cf.* 8, 33, 5 -ta deinde contentio. 9, 22, 6 proelium. SIL. 12, 151 bella Iovi rursus ... -are. STAT. Theb. 11, 455 acies [CYPR. laps. 36 repetet certamen suum miles, -bit aciem *eqs.*]). STAT. Theb. 10, 36 exhaustos -are labores (PLIN. epist. 4, 9, 10. *cf.* AMBROSIAST. in Phil. 4, 10 opus pristinum). LAMPR. Alex. 22, 5 causas ... finitas (INTERPR. cod. Theod. 9, 39, 3. *cf.* SVLP. SEV. chron. 2, 51, 1 iudicium [COD. Theod. 1, 5, 3 de -ando post sententiam i.]. COD. Theod. 8, 8, 9, 2 exactionem [*Iust. 12, 60, 3* continuare]. 9, 39, 1 nec ... patimur frequenter -ari, quae consistere prima actione non quiverint. COD. Iust. 4, 34, 4 -ta actio). *γ restituendi vel renovandi* (*cf. p. 549, 81*): STAT. silv. 1, 2, 190 Iulos (*i. genus Troianum*). 3, 5, 53 ingentes -asti pectore planctus. TAC. Agr. 13, 3 auctor -ti (*sic coni. Wex, v. app. crit.*) operis. hist. 3, 28 super -tam testudinem scandentes *milites*. ann. 2, 7, 3 restituit aram ...; tumulum -are haud visum. PAVL. dig. 39, 4, 9, 2 ad -andam conductionem. MIN. FEL. 34, 9 difficilius est id, quod non sit, incipere, quam id, quod fuerit, -are (*antea*: denuo reformari, reparari). TERT. anim. 35, 6 metempsychosis ... revocatio est animae iam pridem morte functae et in aliud corpus -tae. paenit. 7, 13 -andae valetudinis -anda medicina est. PALLAD. 3, 28, 2 vim suci senescentis -are. GAVDENT. serm. 9, 27 G. non potest -ari, quod semel est ⟨amissum⟩. *δ mutandi*: VVLG. Ier. 2, 36 -ans vias tuas (*per confusionem verborum hebraicorum, item gr.*). AVELL. p. 370, 13 si decreta ... cuiquam liceret -are, nullum ... stabile persisteret ... constitutum (*antea*: denuo ... retractari).

B *mediopassive*: MART. CAP. 8, 871 intra sextum mensem defectus *lunae* non poterunt -ari. NOVELL. Valent. 1, 3, 2 non desinit *vexatio* -ari (*var. l.* -are).

? **C** *intransitive* (*v. etiam l. 26*): ARATOR act. 2, 605 dissona non -ant (*T* repetuntur); repetitio rem tenet ipsam.

II *i. q. eadem actione iterum afficere* (*aliqua re l. 49. 51. 53. 59. 63. 64. 68. c. dat. auct. l. 57. cf. etiam p. 549, 66*): **A** *res*: **1** *in agri cultura de offringendo* (*cf.* VARRO rust. 1, 29, 2 cum -atur *terra*, offringere vocant [*antea*: cum iterum *arant*]. 1, 32, 1 offringi ... id est -are. *opp. saepius* proscindere *vel* [*et*] tertiare. GLOSS. II 91, 15 -tum: πάλιν σκαφέν. 91, 17 -andum: σκαπτέον): CIC. de orat. 2, 131 (*in compar.*) agro non semel arato, sed novato et -to (COLVM. 2, 4, 10 PALLAD. 3, 6. 8, 1. 10, 1, 1. SERV. auct. georg. 1, 97 primo ... arantur ..., -antur ..., tertiantur. VEN. FORT. Mart. 3, 163 [*in imag.*] proscindens, -ans, bis terque quaterque resulcans). VARRO rust. 1, 37, 5 quaedam, si ... aratro prosciderls, ... -andum. SEN. epist. 90, 21 proscissum aratro solum et -tum ([*v. app. crit.*]. COLVM. 11, 3, 56 PLIN. nat. 19, 60. *cf.* COLVM. 11 argum. p. 63, 16 genus soli). COLVM. 2, 4, 4 *campos* (*opp.* aratos *et* tertiatos). 2, 4, 6 arvum. 2, 4, 8 quod iam proscissum est, -are. *ibid.* proscinditur *iugerum agri* ..., -atur, tertiatur (*cf.* 2, 12, 8 agri modus. PLIN. nat. 18, 178 sesquiiugerum. *ibid.* assem). 2, 4, 9 *colles* -andi tertiandique (*antea*: proscindendi). 2, 4, 11 aratur *humus* ac ... -atur. 2, 5, 1 terram (11, 2, 46 vel proscinditur vel -atur. *ibid. iterum ac tertium*. PLIN. nat. 18, 295. *v. etiam l. 32*). 2, 10, 26 locum ... proscindito ...; deinde ... -ato ...; postea ... tertiato (11, 3, 11 fossione). 11, 2, 32 vervacta (11, 2, 52). 11, 2, 47 (*contextu corrupto*). PLIN. nat. 18, 185 milium et panicum occatur et saritur, non -atur. 18, 254 segetes. **2** *usu vario*: HOR. epod. 12, 21 muricibus Tyriis -tae vellera lanae (*sc. bis tinctae ut*: STAT. silv. 3, 2, 140 purpura suco ... -ta). carm. 1, 7, 32 cras ingens -bimus aequor (PORPH.: quidam stulte ab itinere ⟨iterare⟩ verbum fictum putant ...; ut -ent navigationem. *similiter de adeundo, peragrando*: PROP. 4, 1, 82 obliquae signa -ta rotae *sc. zodiaci a sole quotannis frequentati*. 4, 3, 7 -tos [mitratos *Polster*] ... per ortus *sc. orientem*. OV. met. 8, 172 nullis -ta ... ianua *labyrinthi. cf. etiam l. 61*). 3, 3, 62 Troiae renascens ... fortuna tristi clade -bitur (PORPH.: -to [*v. app. crit.*] excidio cadet). LAMPR. Heliog. 32, 1 calciamentum numquam -vit, anulos etiam negatur -asse (*sc. induendo*). AVSON. 399, 15 p. 229 P. -tarum ... glarea trita viarum (*sc. calcando, cf. l. 55*). GREG. M. moral. praef. 9 p. 521^C ut ... crebrius feriendo cor attingeret *diabolus*, quod novo vulnere semper -ret.

B *personas*: STAT. Theb. 5, 407 hortatibus Idan et ... Tyndariden -ans *Iason*. FRG. Vat. 221 si alius eum Latinum fecerit, alius -erit (*sc. manumissione repetita ut*: GAIVS inst. 1, 35 *bis*). LAMPR. Heliog. 24, 2 mulieres numquam -vit *Heliogabalus* (*sc. coeundo*) praeter uxorem. EPIST. pontif. 303 Migne 20, 533^A rite baptizatos illo dono -ari non posse (*cf.* CIL X 1596 [*a. 134*] Herennia Fortunata ... per ... sacerd⟨otem⟩ -ta est *sc. taurobolio iterum oblato*). *huc pertinere vid.* CIL VI 2534 mil(es) ... -tus (*sc. iterum stipendiis adactus*).

III *ap. gramm. de verbis i. q. iterativum reddere* (*cf. p. 547, 15*): DIOM. gramm. I 344, 30 frequenter agendi -et *iterativa verborum qualitas* effectum. 344, 31 hoc *verbum* -atur hoc pacto: 'exercito' ... id est assidue exerceo (345, 18. 345, 24). *plur. p. p. p. pro subst.* -ta *i. q. iterativa*: DIOM. gramm. I 345, 15 -torum iterativa ... 'viso' et quod plus est 'visito'.

adv. **iterātīs** (*sc. vicibus, cf.* iterata vice *p. 549, 61*). *i. q. iterum*: GREG. TVR. Franc. 1, 26 donec -s dominus iudicaturus adveniat. 6, 21 haec in hoc anno -s (*var. l.*-to) signa apparuerunt. 6, 44 -s invaluit *morbus*. 9, 40 (*v. app. crit.*). Mart. 1, 2 rursum ... ad idolatriae vomitum revocata *puella* languorem, quem ... caruerat, -s (*var. l.* -tum) incurrit.

adv. ***iterātō.** *legitur vix iam ap.* FEST. *sec.* PAVL. FEST. p. 12,

[*Primmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ceterum inde ab VLP., MOD., FRG. Vat., ITALA, *saepius ap.* IVST. [*variat in codd. c* -tis *p. 550, 80,* -tum *l.* . DICT. 2, 21, iterum *l. 6.* VVLG. IV Esdr. 3, 12. 6, 36.]

i. q. iterum (*per abundantiam* rursum -o *l. 23*): VLP. dig. 42, 3, 6 bona ... -o venundari (*iuxta* iterum *ut:* VVLG. IV Esdr. 5, 13 si oraveris i. ..., audies -o [*var. l.* -tum, -rum]. LEX Visig. 9, 1, 12 quodsi ... i. ... et ... -o *eqs. v. etiam l. 15*). MOD. dig. 48, 16, 17 cum -o (IVST. 21, 2, 6. 29, 4, 1 PEREGR. Aeth. 3, 7. GREG. TVR. Franc. 8, 7 nam c. -o. VIRG. gramm. epit. 2 p. 10, 2 et idem -o c.). 49, 16, 3, 9 si -o (PRESB. Cypr. epist. 8, 3 si adprehensi fuerint *peccatores* -o [*opp.* priorem errorem. *disiunctim etiam*: LEX Burg. lib. const. 17, 5]. LEO M. epist. 19, 2 p. 713^A ne si -o. CONC. Ilerd. a. 546 Mansi 8, 613^B quod si -o. *v. etiam l. 6*). FRG. Vat. 282 -o supplicare (*opp.* primas preces). PS. TERT. adv. Iud. 13, 8 -o deinde ([denique *var. l., Tränkle*]. MARCELL. med. 36, 23 d. -o. ORIBAS. syn. 6, 26, 6 postea iterum ..., d. -o [*gr. utrobique* αὖθις]). ITALA II Macc. 14, 7 (rec. P) -o nunc veni, primum quidem ..., rursum autem *eqs.* ([*gr.* δεῦρο, *legit fort.* δεύτερον. *rec. B* iterum, *M* duplici ex causa, *aliae recc. et Vulg.* huc veni *tantum*]. GREG. TVR. Andr. 23 p. 837, 12 n. -o). Matth. 26, 44 (cod. a) oravit eundem sermonem -o (*gr.* πάλιν, *om. Vulg.*). Marc. 14, 61 (cod. ff²) -o ait (*gr. ut supra, Vulg.* rursus). 14, 70 (cod. q) ille rursus negavit; et post pusillum -o ... dixerunt *eqs.* (*gr. ut supra, Vulg.* iterum ... rursus). act. 10, 15 (cod. d) et vox rursum -o ad eum: '*eqs.*' (*gr.* πάλιν ἐκ δευτέρου, *Vulg.* iterum secundo). CYPR. epist. 59, 10 et -o (SACR. Gelas. 3, 24 p. 704 ⟨et⟩ -o. ORIBAS. syn. 3, 13, 2 et ... -o. *v. etiam infra l. 30. 31*). LVCIAN. Cypr. epist. 22, 2 ut -o reclusi sumus (VITA Hil. Arel. 11 l. 32 CONSTANTIVS vita Germ. epist. p. 249, 3. *cf.* ARNOB. in psalm. 136 p. 542^A ne ... -o [VIRG. gramm. epist. 7 p. 64, 20 ne -o]). IVST. 15, 2, 6 interea ... -o. *saepius.* PEREGR. Aeth. 5, 9 primum et -o (CIL VIII 2615, 8 p. ... -o ... tertio. *aliter l. 16*). 10, 7 et -o ... facta est oratio (*ibid. iterum* primum ... deinde ... et -o. 19, 16 et denuo benedicens nos f. e. -o o.). VVLG. Ioh. 3, 4 (*gr.* δεύτερον). SVLP. SEV. chron. 1, 33, 2 tum ... -o (HIST. Apoll. 8). HIST. Apoll. 13 (rec. A) -o (*rec. B* deinde). *al.*

adv. **iterātum.** [*in var. lect. l. 6.*] *i. q. iterum* (*iuxta pos.*): ORIBAS. syn. 9, 1, 2 La in secundo die totum corpus frecas ...; tertia die ... in requiem iterum est custodiendum et totum -m frecas corpus (*gr.* ἀπότριβε *tantum*).

deriv.: iterabilis, iteramen, iteratio, iterativus, iteratrix; *cf.* iteratim.

compos.: reitero.

2. itero (*?* -or *l. 44*), (-āvī), -ātum, -āre. *ab* iter, *cf.* itinero(r) *nec non p. 550, 54.* GLOSS.^L II Philox. IT 13 -at: ὁδοιπορεῖ. 15 -tum: πορευθέν. 16 -atur: πορεύεται. 17 -turus: ἀπελευσόμενος. [*francog. vet.* errer '*itinerari*', errament '*subito*'. *R.*] -ans *i. q. iter faciens, itinerans* (*cf. Löfstedt, Eranos 44, 1946, 342sq. Late Latin 161*): VEN. FORT. vita Germ. 49, 136 per Belsa sancto -ante (*var. ll.* intrante, venerante). *pro subst.*: LEX Visig. 6, 4, 4 tit. si -antem (*var. l.* itinerantem) quis retinuerit (*postea*: in itinere positum). VEN. FORT. vita Pat. 7, 20 advenienti -anti.

deriv.: iterator.

3. iterō *adv. ab* iterum *formatione recentiore sec.* primum : primo, secundum : secundo *sim., nisi accipias script. aevi cadentis q. e.* -o *pro* -um. *c. apice* -óque CE 422, 3. *i. q. iterum*: CE 422, 3 consulibus tunc natus eram -oque Severo et Fulvo (*sc. a. 120*). ORIBAS. syn. 9, 54 add. Aa p. 384 sucos ... -o (-ato *Ab*) coquis. CIL III 11076 Domitius ... vivos ... -o fecit *arcam. et in nummis aet. Hadriani.*

Primmer.

***iterum** *adv. n. subst. adi. q. e.* *i-teros (*ad stirpem pron.* *i-); *cf. et ind.* ítaraḥ '*alius*' *et ad aliam eiusdem pron. stirpem pertinentia q. s.* *eteros (*umbr.* *etro- *in* etram-a '*ad alteram*'), cēterus (*ex* *ce-etero-); *v. Walde-Hofmann³ s. v.* *scribitur* (*per* i- *scribendum dicit* GRAMM. suppl. 300, 12. iteum *dici posse negant* DIFF. Suet. p. 310, 26. *ad script.* [*?*] -o *v. supra l. 53*): eit-: INSCR. christ. Rossi suppl. 1836 (*a. 392*). et-: CIL V 7531 (*a. 491*). XII 1501 (*a. 536*). 2078 (*a. 536*). *in cod.*: ORIBAS. syn. 3, 28, 1. -om: CIL XII 933 (*a. 524?*). hit-: ITALA I Ioh. 2, 8 (Lect. Gall. ed. Dold p. 19). itar-: PAP. Corp. 251, 23. itir(um): INSCR. christ. Rossi I 275. itr-: CIL X 1354 (*a. 543*) itr(um). XII 934 (*a. 529*). INSCR. Afr. Gsell I 158. *in cod.*: ORIBAS. syn. 9, 4, 2 Aa. ter-: CIL XII 2081, 12 (*a. 540*). *notatur*: it (ĭt, ĭt̄): *e. g.* CIL VI 9157 (*a. 544*) *bis.* 32038, 20 (*a. 533*). VIII 23849. 24069. XI 309 (*a. 536*). 1692 (*a. 536*). iter (itēr): CIL I² 683 (*a. 84 a. Chr.*). 713 (*a. 86 a. Chr.*). 768. *et persaepe in titulis, nummis, papyris. in codd.*: LEP. Cic. fam. 10, 34 tit. 10, 35 tit. LIV. 23, 24, 4 GRAN. LIC. p. 5, 7. *cf. l. 67.* iteru: CIL I² p. 757, 288 XIII 10018, 105. *per signum* II: *v. p. 555, 25.* *de genere vocis*: PRISC. gramm. III 75, 14 *inter adverbia primitiva* (AVDAX gramm. VII 348, 22 [*inter a. iterationis*] -m [*var. l.* item], rursus, saepius. *v. etiam l. 80*). VIRG. gramm. epist. 6 p. 171, 12 sunt coniunctiones iterativae, quae eundem sensum ... iterant; quae sunt: item ..., rursum, denuo, -m; sunt tamen ... scriptores, qui haec adverbia potius adfirmant esse iterandi. NOT. Tir. 38, 7^a. *de notione* (*ad vim iterativam cf. supra l. 77. 78 et p. 558, 45*): PAVL. dig. 2, 13, 7, 1 (*ad* VLP. dig. 2, 13, 6, 8) -m duas res significat: alteram, qua demonstraretur tempus secundum, quod Graeci δεύτερον dicunt; alteram, quae ad insequentia ... tempora pertinet, quae Graece dicitur πάλιν, quod ita accipitur 'quotiens opus erit'; nam potest fieri ..., ut ... -m pro 'saepius' accipiatur. SYNON. Cic. p. 429, 2 -m. rursus. denuo *eqs.* GLOSS. πάλιν. αὖθις. δεύτερον. ἐκ δευτέρου. item. GLOSS.^L I Ansil. IT 37 nunc quandoque. V Abba IT 5 nunc rursum (*cf.* Aa I 936). *v. etiam p. 558, 68.* *legitur inde a* CIL I² 610 (*a. 200*), PLAVTO, TER., CATONE *per totam latinitatem; de usu synonymorum q. s.* -m, denuo, rursus *v. tabulam vol. V 1, 557, 1sqq. annexam.* [*sard. vet.* etro. *R.*] [*in codd. variat vel confunditur passim c.* ceterum, igitur, in eum, inter, interdum, interim, item, utrum, verum, *al.*]

i. q. denuo, rursus sim. (*de notione q. e.* '*secundum*' *v. l. 24*). *graece respondet imprimis* πάλιν, *quod fere non adnotavimus, praeterea* αὖ *p. 561, 35,* αὖθις *p. 560, 81,* δέ *p. 561, 65. al.,* δεύτερον *vel* ἐκ δευτέρου *passim,* καί *p. 561, 43.* *c. synonymis q. s.* denuo, rursus *passim aut alternatur* (*v. p. 560, 71. 561, 77 sqq.*) *aut per abundantiam coniungitur* (*v. p. 560, 22. 25*). -m iterare *v. p. 560, 46,* item -m CIC. Att. 4, 13, 2.

I ***vi adverbiali de repetitione*** (*usurpatur maxime de qualibet iteratione sc. tam secunda quam posteriore, cf. et positionem quasi abundantem iuxta* secundo, secunda vice *sim.* [*v. p. 560, 22. 26 et* RVFIN. Orig. in num. 14, 1 p. 120, 16 primo ... -m secundo ... et rursum tertio. PHILVM. med. 2 p. 119, 1 -m alterum] *et locutiones ut* -m tertio [PHILVM. med. 2 p. 119, 8], et sic -m t. [PS. MATTH. euang. 39, 1]. *notionem pressiorem q. e.* '*secundum*' *non nisi in numerando p. 554, 43 sqq. certe statuere voluimus; ex re ipsa argumentans diligentius quam verius* SERV. Aen. 9, 598 '-m' non nisi de duobus dicimus): **A** *in universum*: **1** *de iteratione actionis vel eventus vel status*: **a** *c. quibuslibet verbis*: ***α*** *suscipiuntur antecedentia*: ① *sine variatione*: PLAVT. Rud. 19 -m ille eam rem iudicatam iudicat (*suscipitur part. perf. ut*: Ov. am. 3, 5, 18 dum ... revocatas ruminat *taurus* herbas atque -m pasto pascitur ante cibo. LIV. 5, 49, 8 servatam ... bello patriam -m in pace ... servavit. PLIN. nat. 20, 82 decocta -m decoquatur [24, 40]). 579 in mari quod elavi, ni hic in terra -m eluam. 622 (*615* vostram ego imploro fidem) vostram -m imploro fidem, qui ... hic adestis. TER. Hec. 186 iubet ... -m iubet. CIC. Caecin. 33 quaero, sitne ...; -m quaero sitne *eqs.* Cluent. 177 (*176* advocantur amici) satis longo intervallo post -m advocantur. Verr. II 4, 66 mittit ..., ut ...; mittit -m *eqs.* 4, 85 venit ...; -m ... aliquanto post venit (Att. 8, 11, 2 Capuam veni ...; -m ... veni Capuam. *cf. infra l. 77*). LIV. 2, 21, 7 colonia, quam ... deduxerat, ... -m deducta est. 4, 2, 10 quia tum concessum sit ..., -m concessum esse. 26, 51, 4 in armis ... decurrerunt; ... -m in armis decursum est. CELS. 1, 3, 4 descendere in solium; ... -m in solium descendere. 3, 23 perfricetur ...; -m vehementer perfricetur. SEN. benef. 5, 9, 3 SCRIB. LARG. 122 PLIN. nat. 10, 103. 23, 71. 24, 185. *al.* VAL. FL. 4, 653 deus adfuit ...; quin -m idem aderit ... deus. QVINT. decl. 314 p. 236, 14 (*p. 235, 22* gratulor) -m gratulor. 338 p. 330, 9. PLIN. epist. 9, 33, 4 subire, deponere, -m subire. 9, 36, 3 ambulo, mox ... lego ...; -m ambulo. DARES 25 (*20* dum indutiae sunt, Palamedes non cessat seditionem facere) dum indutiae sunt, Palamedes -m non cessat de imperio conqueri. *al.* et -m: COLVM. 12, 42, 2 cum fuerint decocta ..., refrigerantur ...; eaque, quae ..., levigantur et -m ... decoquuntur. 12, 52, 22 elui; deinde ... macerari et ... verberari ... et -m elui siccarique. PLIN. nat. 15, 67 in sole siccant ... mergunt et -m sole siccant. *al.* VVLG. Tob. 2, 8 sepelivit ...; ... vix ... et -m sepelis. -mque: PLIN. nat. 12, 65 pendunt ... -mque ... penditur. 18, 98. 34, 104 terit, mox ... macerat, -mque terit. *al.* ⑪ *cum variatione*: CIC. Verr. II 4, 85 refert rem ... ad senatum ...; ... -m ... ad senatum rem defert. Flacc. 50 (*49* Romam se contulit) -m ... Romam se rettulit. CELS. 3, 6, 14 prius demittere in solium, tum ..., -m ad solium redire. 4, 3, 3 utendum est frictione ...; ... -m perfricare. 6, 18, 2^D conteruntur; ... -m teruntur. COLVM. 12, 13, 13 sal ... substernitur; ... -m sal superponitur. SCRIB. LARG. 271 infervescunt ... -m infervefiunt. PLIN. nat. 15, 23 prelo subicerentur ... premerentur -m. SIL. 10, 517 fuge ...; concedam ... -m ... fugam. QVINT. decl. 384 p. 429, 17 sorte ductam ...; -m sortiti sunt. PLIN. epist. 3, 4, 4 advocatum me a senatu petierunt; ... -m me ... advocatum postulaverunt. et -m: CIC. dom. 145 si ... obieci meum caput ... et si -m ... meum caput ... devovi. COLVM. 12, 49, 4 adicito muriam duram; tum ... et -m infundito muriam duram. -mque: CELS. 3, 12, 6 evomuit ... -mque vomere. PLIN. nat. 15, 26 contusis ... -mque tusis. 20, 108 discoctis ... -mque ... decocto.

β *usu libero* (*paucissima*): PLAVT. Capt. 891 *et* Poen. 1077 -m gnatus videor (STAT. silv. 2, 3, 4 ceu ... -m nascatur. *cf. etiam e. g. p. 553, 13. 55*). Rud. 1055 -m te saluto. TER. Hec. 339 (*Parmeno ad Sostratam*) -m istinc (*sc. a Philumena*) excludere. CIC. Verr. II 2, 70 -m ... venit (SEN. contr. 9, 5, 11. *al. cf. supra l. 39*). VARRO rust. 1, 33, 1 prata inrigua -m secari (*cf.* COLVM. 2, 12, 1 -m sariuntur. 11, 2, 44 -m fodere). CATVLL. 54, 6 irascēre -m. CAES. Gall. 1, 35, 1 -m ... legatos ... mittit. VERG. georg. 4, 349 -m ... impulit aures luctus. HOR. epist. 1, 1, 3 -m antiquo ... includere ludo (PLIN. nat. 15, 65). Ov. am. 1, 12, 5 -m limen transire (met. 10, 72). met. 14, 167 -m ... adspiciam. LIV. 2, 28, 9 senatum -m consulere placuit. SEN. contr. 1, 3, 2 -m experiamur. CELS. 7, 2, 1 id ... -m tertio die (*var. l.* tertioque)

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

recte fit. Sen. dial. 4, 33, 1 facient -m (epist. 44, 1. Petron. 87, 5 fac -m). Plin. nat. 33, 108 -m coquitur (34, 103). Stat. Theb. 12, 422 -m ... parabat. Tert. monog. 16, 1 -m nubere (*cf.* Avg. civ. 16, 34 p. 180, 16 D. -m coniugari). atque -m: Verg. ecl. 4, 36 erunt ... altera bella a. -m ad Troiam ... mittetur Achilles. Moret. 113 Ov. met. 10, 670. 11, 790 Lvcan. 4, 58 Plin. nat. 22, 139. 25, 127 Val. Fl. 2, 399. 7, 150. 7, 202 Sil. 2, 359 Svet. Tib. 2, 3 Filastr. 90, 2. et -m: Sen. suas. 7, 1 non feres ... et -m ... cupies. Scrib. Larg. 16. Bened. reg. 58, 11 ducatur in ... cellam ... et -m probetur. -mque: Epiced. Drusi 115 erumpunt *lacrimae Liviae* -mque lavant gremiumque sinusque. Cels. 2, 10, 18 ut recens coitus *venae* ... resolvatur -mque sanguinem fundat. Plin. nat. 9, 139 -mque et. 17, 96 defigunt *rubi* rursus in terram capita -mque nascuntur ex sese. *saepe.* Sil. 6, 566 pendent ex ore loquentum nec laetis sat certa fides -mque morantur. Stat. Theb. 11, 289 an ...? -mque meos oracula nectit in gemitus? (*initio enuntiati item* Epist. Alex. l. 371 H.).

b *c. verbis dicendi* (*cf. etiam p. 554, 33. 561, 81*): Plavt. Rud. 1107 omnia -m vis memorari. Cic. inv. 1, 30 -m (item *Weidner*, -m eodem *Friedrich*) alio (*trad.* aut a., *sed v. Primmer, Mus. Helv. 17, 1960, 230sq.*) modo narrare. Att. 9, 10, 6 deinceps ... -m mihi respondes consulenti sic (Avg. civ. 14, 7 p. 14, 15 D. [*in dialogo*] at ille respondit -m: '*eqs.*'). Catvll. 42, 18 conclamate -m altiore voce. Verg. Aen. 5, 166 compellat voce ...: 'quo ... abis? ...'; dixit ...; 'quo diversus abis?' -m 'pete saxa ...!' cum clamore Gyas revocabat (Serv.: '-m' ... et a poeta potest dici, ut '-m revocabat', et a Gya, ut 'quo abis -m', non '-m pete'). Dirae 2 repetamus carmine voces: ... -m ... canamus. Ov. epist. 6, 37 quaerimus (Qvint. decl. 312 p. 226, 30 -m quaero: qua ratione, qua causa? *cf.* 264 p. 79, 13 -m interrogabo: quare?). met. 1, 208 hoc -m sermone silentia rupit: '*eqs.*' fast. 5, 503 -mque rogavit (Sen. Med. 249 -m [*restituit Leo*] ... sedem rogo. Stat. Theb. 3, 710 -m fortasse rogabo). Sen. epist. 48, 2 -m ego ... loquor? (Peregr. Aeth. 2, 2. *cf. p. 560, 32*). 121, 1 -m ... exclamabis: 'hoc quid ad mores?' -m dicere (*cf. p. 554, 33*): Cic. inv. 1, 100 tota *argumentatio* -m dici non potest. Caecin. 28 ut non auderet ... -m dicere *eqs.* Att. 2, 19, 5 (*1* cur non ades?) -m dico, utinam adesses! (Vvlg. Phil. 4, 4 gaudete ... semper, -m d., gaudete [*gr.* πάλιν ἐρῶ]). Ov. met. 5, 600 'quo properas, Arethusa?' suis Alpheus ab undis, 'quo properas?' -m ... mihi dixerat. Liv. 21, 44, 9 si ..., -m dicam, vicistis (Qvint. decl. 341 p. 346, 11. Plin. epist. 1, 23, 5 sed tu, -m d., plurimum interest, quid ... putes *eqs.* 6, 33, 11. 9, 34, 2 [*1* explica aestum meum] -m d., explica aestum meum). Qvint. inst. 4, 3, 3 ut plurima aut -m dicenda sint aut, quia alieno loco dicta sunt, dici suo non possint. Plin. epist. 6, 8, 4 quorsus haec? ...; -m dices: quorsus haec? Moys. Cypr. epist. 31, 2 praecepimus ..., -m dicemus, frater Cypriane, magna gaudia.

c *c. partic. vel gerund.* (*notabiliora ad a et b*): Cic. Cael. 11 Catilinae -m petenti (*part. praes. etiam*: Varro frg. Gell. 3, 2, 4 a sole occaso ad solem -m occidentem. Ov. met. 6, 656 -mque [Petron. 13, 3 Plin. nat. 33, 94]. Manil. 2, 17 atque -m [Sil. 14, 255]. Lvcan. frg. Serv. georg. 4, 492 Petron. 122, 161 Plin. nat. 5, 150 Val. Fl. 8, 313. *al.*). Hor. carm. 1, 28, 10 habent ... Tartara Panthoiden -m Orco demissum (*part. perf. ut*: Ov. met. 4, 12 satum ... -m *Bacchum*. Liv. 1, 37, 6 -mque. 2, 44, 2 perturbatis -m patribus [*abl. abs. ut*: Plin. nat. 17, 51 Tac. ann. 15, 11, 3. *al.*]. Colvm. 7, 9, 4 -m conceptum partum. Plin. nat. 15, 73 -m natae [*cf. p. 552, 74*]. Val. Fl. 8, 300 atque -m. Tac. ann. 3, 45, 2. *al.*). Ov. met. 2, 245 arsurus ... -m Xanthus (*part. fut. item*: 9, 232 regna ... visuras -m Troiana sagittas. Liv. 30, 16, 6 futurae -m [Avg. civ. 2, 17 p. 73, 30 D.]. Plin. nat. 7, 134. Stat. Theb. 2, 25 -m ... intrature tenebras). Liv. 3, 34, 7 desiderium decemviros -m creandi (*c. gerundio ut*: Tac. ann. 12, 65, 2 -m accusandi. Evtr. 6, 9, 2 -m ... inrumpendi. Cod. Iust. 1, 19, 5 [*a. 365*] licentiam -m super eadem causa supplicandi). Sen. Ag. 864 arcus -m timendos (*c. gerundivo etiam*: Plin. nat. 13, 81 -m texendis. Val. Fl. 7, 533 heu miser, heu tantis -m carpende periclis! Schem. dian. 4 dictum iam aliquid aspere et ite⟨ru⟩m simili modo dicendum).

d *verbo supplendo* (*cf. etiam p. 554, 27. 32*): *α in ellipsi*: Cic. Phil. 8, 20 -m legatos (*sc. mittamus*)? Verg. Aen. 7, 322 quin ... Paris alter funestaeque -m recidiva in Pergama taedae (*sc. erunt sim.*)? Stat. Theb. 4, 602 bella horrida nobis atque -m Tydeus! Qverol. p. 7, 12 R. ecce -m rem molestam. p. 54, 1 -m ad magicas? *β e contextu*: Cels. 6, 6, 3 singula primum per se teri *medicamenta*, deinde mixta -m (6, 18, 2). Plin. nat. 6, 152 vicisse eodem die classe aestuque reverso -m equitatu. 8, 139 secessus tempore ... dormiunt *serpentes*, simili modo et cocleae, illae quidem -m et aestatibus. 13, 37 anniculas *palmas* ... transferunt et -m bimas (Qvint. inst. 11, 3, 36 et hic -m. Spart. Hadr. 6, 4 et -m postea. *cf. l. 74*). 17, 129 -mque et quotiens opus sit (18, 323 decrescens erit luna -mque dimidia. 19, 83 seritur *raphanus* post id. Feb. ... -mque circa Vulcanalia. 21, 69. 24, 125. 28, 244). *in dialogo* (*cf. supra l. 21*): Stat. Theb. 3, 648 (*607* clamat *Capaneus*: '*eqs.*' *619/20* tandem ... Oeclides: '*eqs.*') illum (*v. app. crit.*) -m Capaneus: '*eqs.*'). Plin. epist. 1, 5, 6 inquam ...; rursus ille: '*eqs.*'; -m ego: '*eqs.*'; tertio ille: '*eqs.*'

e *c. adi.* (*ambigue* Liv. 29, 35, 5 in castra redit gravesque -m ... spoliis naves dimittit [*cf. 29, 35, 1* ad praedam alteram repetendam]): Liv. 42, 34, 8 (*5* miles sum factus. *6* cum ..., miles voluntarius ... in Hispaniam sum profectus) tertio, -m voluntarius, miles factus sum *eqs.* Sen. contr. exc. 4, 4, 1 -m arma victricia (*i. quae -m vicerunt*).

2 *de qualibet iteratione* (*sive rerum [personarum] sive ipsarum vocum*): **a** *in serie*: Cic. Phil. 13, 1 sive Sulla, sive Marius ..., sive Octavius, sive Cinna, sive -m Sulla, sive alter Marius *eqs.* Sen. dial. 10, 4, 6 filia et tot nobiles iuvenes ... aetatem territabant Paulusque et -m timenda cum Antonio mulier (Colvm. 11, 3, 16. Mela 1, 81 idem *Taurus* ... et totus ... dicitur, ... deinde Haemodes et Caucasus et Propanisus, tum Caspiae pylae ... et, ubi ..., Taurus -m. Plin. nat. 5, 60/61 *urbs* Apollinis, mox Leucotheae, Diopolis magna ..., mox Veneris oppidum et -m Iovis ...; dein Ptolemais et Panopolis ac Veneris -m). Plin. nat. 4, 1 Epiros, Acarnania ..., Phocis, Locris ..., -mque ... eadem Phocis et Locris (5, 99 Taurus atque, ubi ..., Caucasus, ubi ..., Sarpedon ... -mque Taurus. 6, 73. 19, 138 post cymam ... contingunt aestivi autumnalesque cauliculi, mox hiberni, -mque cymae). *singulariter*: Stat. Theb. 6, 537 (*in descriptione crateris*) saxa, faces aliique -m crateres. Iren. 3, 11, 2 (= 7 H.) secundum ... Marcionem ... neque mundus per eum deum factus est, neque ...; ... secundum ... quosdam Gnosticorum ab angelis factus est ...; secundum autem eos, qui sunt a Valentino, -m non per eum factus est, sed per demiurgum.

b *in fig. geminationis q. d.* (*fere vi auctiva, cf. etiam aposiopesin l. 39; dub. interpr.* Verg. Aen. 5, 80 salve, sancte parens, -m salvete [*alii malunt* -m, *s. ad praecedentia referentes*], recepti ... cineres [*v.* Serv. *ad l.*]): Cic. Att. 13, 48, 1 heri nescio quid in strepitu videor exaudisse, cum diceres te in Tusculanum venturum; quod utinam! -m utinam! Catvll. 64, 23[b] o ... heroes, salvete, ... o bona matrum progenies, salvete iter⟨um⟩ (*v. etiam l. 24 et cf.* Dirae 95 [*89* dulcia rura, valete] rura valete -m tuque, optima Lydia, salve). Nicet. virg. laps. 8 vae tibi, misera, et -m vae ...!

c *varia*: Cic. Att. 12, 21, 1 (*antea*: sed ipse viderit) sed haec -m (*? intellegendum '-m dico'*) ipse viderit. Plin. nat. 8, 22 pugnavere ... viginti contra pedites D, -mque totidem turriti cum sexagenis propugnatoribus. Sil. 13, 393 iamque dies -mque dies absumpta querelis. Plin. epist. 8, 21, 3 ne quis ut inreverentem operis argueret, quod recitaturus, quamquam et amicis et paucis, id est -m amicis, foro ... non abstinuissem. Arnob. nat. 1, 45 (*1, 43* quid dicitis, o parvuli, ...?) quid dicitis, o -m? (5, 14 [*antea*: quid dicitis, o gentes?] dicite, o -m, ergone ...?). Vvlg. Ioh. 16, 16 modicum, et iam non videbitis me; et -m modicum, et videbitis me (*gr.* μικρὸν ... καὶ πάλιν μικρόν. 16, 17. 16, 19).

B *significantius*: **1** *in numerando*: **a** *i. q. secundum* (*?* et -m *pro 'tertium' p. 556, 32*): *α generatim*: ① *numerantur bina*: *c.* primum *sim.*: Plavt. Mil. 298 dupliciter ...: primum dum si ..., -m si (Cic. Lael. 11 bis: p. ... -m [Plin. nat. 16, 101 Comm. instr. 1, 12, 6]. Nep. Cim. 2, 2 p. ... apud Strymona ..., -m apud Mycalen. Liv. 40, 49, 6 p. quaesivit ..., quaesivit -m. Iren. 2, 22, 3 [= 2, 33, 1 H.] *v. p. 561, 40.* Pelag. in Rom. 2, 26 haec causa est: p. ... -m [*var. l.* prima ... secunda]). Cic. de orat. 1, 231 neque solum primis sententiis ..., sed etiam illis, quas -m ... ferre debebant (Liv. 40, 47, 5 epotis p. poculis -m poposcerunt). Liv. 2, 51, 2 primo ... -m (31, 29, 6 Colvm. 11, 2, 41 Qvint. decl. 271 p. 111, 22). Val. Max. 4, 8 ext. 1 voluntate ... prius, -m providentia (9, 11, 6 [*dub.* 1, 8, 11. 6, 3, 6]. Sen. clem. 1, 9, 11 vitam ... tibi ... -m do: p. hosti, nunc insidiatori). *c.* semel (s. et [aut, atque *sim.*] -m *v. p. 559, 31sqq.*): Cic. Verr. II 3, 179 non s., sed bis ...: s. ... -m (dom. 76. *al. v. vol. II 2011, 23sqq.*). Cael. 16 nec si sibi s. ..., ipse alterum -m *eqs.* div. 1, 54 quod s. ille -mque neglexit; ubi idem saepius, ... detulit rem. ad Q. fr. 2, 8, 1 Pvblil. L 12. Ov. epist. 19, 1 nihil ... -m ..., satis est ... s. (*s. postponitur item*: 20, 3. Sen. benef. 4, 15, 2 cui non causa est -m dandi beneficii s. dedisse. Tert. paenit. 7, 5). met. 2, 646 Liv. 7, 30, 14. 7, 41, 2. *al.* Cels. 3, 18, 20 Plin. nat. 7, 120 Mart. 3, 78, 2 Qvint. decl. 248 p. 17, 31. 331 p. 304, 1 damnatus es s., damnatus es -m. Vlp. dig. 2, 12, 7 (*antea*: amplius quam s. *ut* 42, 5, 15, 1 -m ... nec amplius quam bis). Tert. castit. 9 l. 33 si s. ... si -m. paenit. 7, 4 evasimus s. ... -m evasuri. *al.* *alia*: Ter. Haut. 456 unam ... -m. Phorm. 404 iudicium de eadem causa -m ut reddant tibi (*seq.* bis *ut*: Verg. georg. 1, 490 Romanas acies -m videre Philippi. Aen. 9, 595. 12, 581 -m ..., b. iam. *praecedit*: Cic. leg. agr. 2, 26 b. ...: nam cum ..., tum -m. *v. etiam supra l. 46. 57*). Plin. nat. 7, 151 duo sunt *oracula* ...: '*eqs.*'; -m ...: '*eqs.*'

② *numerantur trina vel plura*: Ⓐ *in serie definita*: *seq.* tertium: Plavt. Men. 410 Agathocles ... et -m Phintia, t. Liparo. Cato agr. 158, 2 deinde -m ... deinde t. or. frg. 1, 22 primo ... -m atque t. Cic. div. 2, 121 aliquando, nonnumquam etiam -m ac t. (Liv. 3, 19, 5. 25, 16, 3 Plin. nat. 18, 145). Plin. nat. 11, 185 semel ... -m ... t. 14, 139 -m t. que (36, 137 -m t. q. ... donec *eqs.*). 27, 72 -m et t. (Qvint. inst. 7, 1, 27). *seq.* tertio (*et* quarto *p. 555, 6*): Cic. inv. 1, 71 primo ... -m ... t. (Nep. Hann. 6, 1. *cf.* Varro rust. 1, 29, 2 cum primum ..., cum -m ...; t. cum [Vell. 2, 40, 4]. Cod. Theod. 16, 6, 4 [*a. 405*] prius ... -m eodem modo ... t.). S. Rosc. 60 -m ac t. (Qvint. decl. 357 p. 389, 24 Plin. epist. 4, 30, 4 paneg. 96, 3 Pallad. 1, 15 Apic. 3, 67). Deiot. 14 ille -m, ille t. ... pecuniam dedit. Varro rust.

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 18, 1 -m et t. (VITR. 7, 3, 5 SEN. contr. 10, 3, 14 et -m et t. [AVG. serm. 147, 2, 2]. VAL. MAX. 8, 10 ext. 1 -m deinde et t. COLVM. 2, 12, 2. *v. etiam infra l. 38*). 1, 32, 2 -m . . . etiam t. LIV. 23, 9, 10 semel . . . -m . . . t. (SEN. contr. 2, 7, 6 [*v. app. crit.*]. 10, 3, 6 s. repulsa -m redit, -m repulsa t. rogat. VELL. 2, 38, 3. VAL. MAX. 1, 6 ext. 1 nec s., sed -m et t. CELS. 7, 16, 5 s. . . . -mque . . . t. et quarto. PLIN. nat. 11, 185. HIER. epist. 1, 11 s. . . . -m repetita . . . t. AVG. serm. 135, 7, 8. 138, 4, 4 non solum s., sed -m et t. 295, 4, 4. BENED. reg. 21, 5 s. et -m atque t.). CELS. 4, 11, 6 -m t. que (7, 7, 8^B. *v. et p. 552, 84*). SCRIB. LARG. 122 -m vel ad summum t. COLVM. 12, 92, 1 deinde -m . . .; t. quoque idem facito. QVINT. decl. 279 p. 135, 26. PLIN. epist. 2, 14, 11 -m clamor, -m reticuit, et post silentium coepit idem t. *seq.* tertius: PLIN. nat. 16, 100 prima *germinatio* . . ., -m germinant; tertia est *germinatio eqs.* 18, 44 -mque . . . et tertio praecepto *eqs.* ORIG. in Matth. ser. 88 p. 202, 12 et -m . . . et tertia vice. Ⓑ *in serie minus definita c.* semel *et* saepius *sim.* (*cf. p. 559, 31 sqq.*): RHET. Her. 4, 42, 54 s. . . . -m aut saepius (CIC. Font. 26 s. atque -m ac s. [semper *Mommsen*]. div. 1, 54 s. . . . -mque . . . s. AVG. civ. 12, 13 p. 530, 22 D. non s. atque -m s. que, sed semper. *cf.* CYPR. sent. episc. praef. p. 435, 14 s. atque -m et saepe. Ps. RVFIN. in Am. 1, 3 sqq. p. 1060^C haud s. . . . nec -m . . . ceterum saepenumero). PLIN. nat. 17, 189 s. . . . -m . . . dein. HIL. trin. 2, 23 p. 65^B non s. neque -m, sed frequenter (RVFIN. hist. 5, 2, 2 s. et -m ac frequentius [*gr.* οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δὶς ἀλλὰ πολλάκις]).

β *speciatim:* ① *de magistratibus secundum eodem honore fungentibus sim.* (*exprimitur signo numeri q. e.* II *l. 60. p. 556, 25. aliter p. 556, 56*): Ⓐ *usu libero:* TAB. triumph. Gracch. 9 -m triumphans (CIC. Manil. 62. *cf.* PLIN. nat. 7, 96 -m triumphales currus eques Romam induxit). CIC. Verr. II 3, 177 -m gessit . . . quaesturam. Catil. 4, 4 -m tribunus plebis fieri voluit (CATVLL. 113, 2 facto consule *Pompeio* nunc -m [*antea:* consule Pompeio primum]. VARRO frg. Non. p. 147, 17 LIV. 3, 64, 7. 4, 12, 3. SVET. Tib. 3, 2 [*antea:* post priorem consulatum]. *et saepe*). rep. 6, 11 deligēre -m consul (*cf.* LIV. 29, 37, 1 lectus). Cato 19 cum consul -m . . . creatus esset (LIV. 3, 67, 9 VELL. 2, 4, 2 VAL. MAX. 4, 1, 3. 6, 9, 11. *al.*). off. 3, 109 cum -m consules essent (LIV. 35, 10, 6). LIV. 4, 23, 5 dictatorem -m dici. 10, 18, 7 inter consules . . . iam -m eodem honore fungentis. VELL. 2, 12, 1 designatus . . . -m consul (CIL VIII 23994 [*s. III*]. INSCR. numm. Grueber cat. Brit. mus. II p. 415 -(um) et ter(tio) [*al.*]). VAL. MAX. 8, 15, 4 *Aemilianum* consulem -m reduxit. EVTR. 1, 10, 2 -m Horatium . . . collegam sibi sumpsit.

Ⓑ *additur nominibus appellativis:* ① *magistratuum* (*fere in appositione*): CIL I^2 610 (*a. 200*) C. Aurilius . . . praitor -m (*postponitur item:* 623 [*a. 155*]. *al.* CIC. Phil. 13, 7 M. Lepidus, imperator -m. nat. deor. 2, 10 div. 1, 77. off. 3, 99 M. Atilius Regulus, cum consul -m in Africa . . . captus esset *eqs. al.* NEP. Cato 1, 2 [*postea:* in priore consulatu]. *et saepe, imprimis in titulis et nummis*). CIC. har. resp. 24 P. Africanus -m consul (*antecedit etiam:* LIV. 29, 22, 10 TAC. hist. 3, 72, 2. *al.*). INSCR. NSc. 1927 p. 396 n. 34 ⟨II⟩vir -(um) cens(oriae potestatis). *c. casibus obl.:* CIL I^2 2713 (*a. 86*) L. Cornelio Cinna cos. -(um) (*c. abl. item:* 765 [*a. 55*] Cn. Pompeio M. Licinio cos. -(um). CIC. Sest. 37 cum L. Saturnino -m tribuno plebis. off. 3, 86 a C. Fabricio consule -m et a senatu. SEN. nat. 2, 26, 6 Valerio Asiatico consule -m. FRONTIN. aq. 6 Spurio Carvilio Lucio Papirio consulibus -m. DON. vita Verg. l. 22 isdem illis consulibus -m duobus. *al.*). 787 (*a. 46*) Caesari . . . dictat(ori) -⟨m⟩ (*c. dat. etiam:* XI 5283 duumviro -m q(uin)q(uennali). INSCR. NSc. 1924 p. 346 n. 1 [*a. 69?*]. *al.*). CIC. Brut. 109 C. Gracchum . . ., -m tribunum (*c. acc. item:* Att. 4, 13, 2 L. Paulum, item -m consulem. 7, 9, 3 *opp.* consulatu priore. ASCON. Mil. p. 45, 22). VAL. MAX. 9, 12, 3 Ti. Gracchi, consulis -m. *notatur per signum numeri:* ACT. triumph. Capitol. a. u. c. 579 (NSc. 1926 p. 63. *cf.* 1925 p. 117 *et* CIL I^2 p. 48) ⟨M. Aimiliu⟩s M. ⟨f. M.⟩ n. Lepid⟨us cos. II . . .⟩. Vrbsalv. a. u. c. 587 (NSc. 1925 p. 117. *cf.* CIL I^2 p. 48) ⟨L. Aimili⟩us Paullus II procos. INSCR. NSc. 1914 p. 363 (*a. 70*) mag. II quinquennales. 17. Ber. d. Röm.-Germ. Komm. 1929 p. 106 n. 315 (*a. 213*) imp. II cos. III. *et saepe.* ② consulatus -m: PLIN. paneg. 91, 7 collegae c. tamquam -m suo gaudet (*c. abl. item:* AMM. 14, 10, 1 c. suo septies et Caesaris -m). COD. Theod. 11, 28, 2 c. nostri septies et Theodori -m. 11, 28, 9 usque ad c. . . . Honorii . . . septies et meum -m.

Ⓒ *additur nominibus propriis* (*substituitur pron. p. 556, 14. 20; nomine dignitatis omnino non indicato p. 556, 18*): ① *iuxta nom.:* QVADRIG. hist. 57 facti consules Sempronius Gracchus -m, Q. Fabius Maximus (LIV. 2, 8, 8 P. Valerius -m T. Lucretius consules f. 2, 16, 2 P. Valerius quartum T. Lucretius -m. 41, 28, 5 N. Fabius Buteo, . . . M. Furius Crassipes -m, A. Atilius Serranus -m, C. Cluvius Saxula -m. *al.*). LIV. 4, 30, 4 secuti eos *consules* consules A. Cornelius Cossus, T. Quinctius Poenus -m. 4, 44, 1 creati tribuni consulari potestate . . . L. Quinctius Cincinnatus tertium, L. Furius Medullinus -m *eqs.* (6, 18, 1 Servius Cornelius Maluginensis -m, P. Valerius Potitus -m, M. Furius Camillus quintum, Servius Sulpicius Rufus -m, C. Papirius Crassus, T. Quinctius Cincinnatus -m. *al.*). 4, 61, 1 fuere . . . tribuni T. Quinctius Capitolinus . . ., C. Iulius Iulus -m, A. Manlius, L. Furius Medullinus tertium, M. Aemilius Mamercus (8, 1, 1. 34, 43, 1. *cf.* TAC. hist. 1, 1, 1 initium mihi operis Servius Galba -m Titus Vinius consules erunt). 5, 32, 1 magistratum occepere L. Lucretius . . ., L. Furius Medullinus septimum . . ., C. Aemilius -m. 27, 36, 10 consulatum . . . ineunt C. Claudius Nero et M. Livius -m (TAC. hist. 4, 38, 1 Vespasianus -m ac Titus). TAC. hist. 1, 11, 3 cum Servius Galba -m Titus Vinius consules inchoavere annum sibi ultimum. *et saepe in titulis.* ② *iuxta acc.:* LIV. 4, 23, 1 consules . . . refectos Iulium tertium Verginium -m. 4, 61, 4 tribunos . . . habuit C. Valerium Potitum tertium . . ., Sp. Nautium Rutilum -m (5, 8, 1 C. Servilium Ahalam tertium . . ., Q. Sulpicium, A. Manlium -m, M. Sergium -m. 5, 24, 1 TAC. ann. 2, 53, 1). 5, 14, 5 tribunos . . . creavere (6, 1, 8. 6, 5, 7. *al.*). VAL. MAX. 8, 3, 2 ad C. Caesarem -m ⟨P.⟩ Servilium consules. ③ *iuxta abl.: in formula abl. absol.:* CIL I^2 683 (*a. 84*) Cn. Papeirio Carb. -(um) cos. (*i.* consule *ut:* GRAN. LIC. p. 5, 7. AMM. 16, 11, 1 Augusto novies seque -m c. *cf. l. 19*). CIC. Cato 14 Caepione et Philippo -m consulibus (LIV. 4, 8, 1 c. M. Geganio Macerino -m, T. Quinctio Capitolino quintum [consule]. 4, 21, 6 C. Iulio -m et L. Verginio c. 7, 28, 6 C. Marcio Rutilo tertium, T. Manlio Torquato -m c. *al.* PLIN. nat. 34, 30 TAC. ann. 13, 31, 1 SVET. Tib. 5. *al.*). HOR. epist. 1, 5, 4 vina bibes -m Tauro (PORPH.: T. -m consule. *cf. supra l. 13*). LIV. 4, 47, 8/9 tribunis militum . . . Agrippa Menenio Lanato et . . . et . . ., -m omnibus his, et . . . et . . . tertium et duobus -m M. Papirio Mugilano et Sp. Nautio Rutilo (4, 49, 7. *al.*). *liberius:* LIV. 9, 15, 11 Cursor . . . Papirius . . . cum Q. Aulio Cerretano -m . . . consul tertium creatus. 9, 28, 2 ab novis consulibus, L. Papirio Cursore quintum C. Iunio Bubulco -m. ④ *notatur per signum numeri:* CALP. hist. 36 consules M. Aemilius . . . Lepidus C. Popilius II absens. LEX arae Iovis Salon. (CIL III 1933) 1 L. Aelio Caesare II P. Coelio Balbino Vibullio Pio cos. (*in abl. absol. ut:* INSCR. cult. lar. et imag. Ost. [NSc. 1921 p. 237] imp(erante) Antonino Pio Felici Aug. II cos. [NSc. 1922 p. 227] ⟨Mar⟩cello II et Celso II cos. *al.*).

? (II) et -m *de magistratibus (non nisi quinquennalibus) locum suum anno tertio tenentibus* (*cf. infra l. 43 et v. Tjäder ad locum seq.*): PAP. Tjäder 4/5 B II 10 Florianus q(uinquenna)l(is) et -(um) mag(istratus) d(ixit): '*eqs.*' III 1. III 3. IV 7 apud Fl(avium) Florianum . . . ag(entem) v(ices) Severi fili sui q(uinquenna)l(is) et -(um) mag(istratus) (IV 11. V 3. V 5). V 12. VI 3. VI 11.

(III) *in designando anno consulibus carente:* Ⓐ -m post consulatum (*rarius* p. c. -m) *i. q. anno secundo p. c.:* INSCR. christ. Diehl 135 (*a. 532*) (-m) p. c. ⟨L⟩a⟨mp⟩adi et Orestis (223. 356. 987. *al.*). 339 (*a. 491*) p. c. -m Longini (*at 1587* p. c. L. bis). 1213 (*a. 536*) ⟨p.⟩ c. -m Paulini iunioris (2170. 4459 A. *al. cf. 4416* ⟨p. c. P. iunio⟩ris anno secundo). 2891 A (*a. 529*) p. c. -m Mavur⟨ti⟩i. *al.* Ⓑ et -m (-m atque -m *l. 48*) post consulatum *i. q. anno tertio p. c.:* INSCR. christ. Diehl 690 (*a. 544*) et (-m) p. c. Basili (3819. *at 2962 de eodem anno* III p. c. B.). 1278 (*a. 537*) et -m p̄c̄. Paulini iun. (*sed de eodem anno CIL XII 2405* tertio p. c. P. iun.). 3186^b (*a. 533*) et -m p̄c̄. Lampadi et Orestis (3189. *incerta:* 1304. 3727 F). -m atque -m p. c. *eodem sensu usurpari vid.* INSCR. christ. Rossi I p. 470^b -m a. -m p. c. Lampadi et Orestis (*cf. l. 47*).

b *i. q.* bis (*cf.* PORPH. Hor. epod. 12, 21 -m id est bis. SERV. Aen. 5, 81 'recepti -m cineres': semel ex Troia, semel a Diomede. *ex falsa interpr. hebr.:* VVLG. II reg. 24, 3 -m . . . centumplicet *deus populum. dub.:* SPART. Hadr. 3, 8 sestertium -m [*del. Mommsen*] vicies . . . accepit. *sub a afferre maluimus locos ut* AVG. civ. 4, 19 p. 168, 17 D. dixisse non semel, sed -m): NEP. Hann. 5, 3 Tiberium Sempronium Gracchum, -m consulem, . . . sustulit *Hannibal* ([*cf. Nipperdey-Witte ad l.*]. CAPITOL. Max. Balb. 7, 1 Balbinus nobilissimus et -m c. *aliter p. 555, 24 sqq.*). OV. met. 13, 753 octonis -m natalibus actis (*cf. 2, 497* ter quinque . . . n. a. *similiter in form. multipl.:* MANIL. 4, 484 -m duodena . . . aut terna decemque *sc. -m* [*antea:* bis sex, octo bis aut denis, *postea:* septena quater, ter dena]. CE 754, 5 per senos -mque decem [*i. bis d.*] . . . annos [*cf. Hallbauer, De num. Lat. epigraph. 115 sq.*]).

c *pro* secundus: LVCAN. 2, 66 -m bellis civilibus (*i. altero bello civili*). ITALA gen. 30, 12 (Lugd.) peperit -m filium (*gr.* υἱὸν δεύτερον, *Vulg.* alterum).

2 *de restituendo in statum pristinum, resumendo sim.* (*cf.* TERT. adv. Marc. 5, 9 p. 602, 4 -m . . . surgendo, quia cecidit, resurgere dicitur. PORPH. Hor. sat. 2, 5, 55 'recoctus': -m scriba factus. ars 120 'reponis' quasi -m profers'. *persaepe* et -m [*v. ex. gr. p. 557, 21. 24. 31. 35 sqq.*] *vel* -mque [*v. ex. gr. l. 74. 78. 80. p. 557, 14. 15. 48 sqq.*], *rarius* atque -m [*ex. gr. p. 557, 2. 5. 11. 15. 76. 78. 80*], rursus -m *l. 77. p. 557, 1,* -m retro *p. 557, 13. 77*): **a** *iuxta praeverbium* re- (*plerumque per abundantiam*): TER. Ad. 525 reverti . . . -m (VERG. Aen. 6, 720 ire . . . -mque . . . reverti. CELS. 8, 10, 1^F atque -m. PLIN. nat. 10, 5 HOMER. 644. QVINT. decl. 341 p. 347, 18 eodem . . . -m. SORT. Sangall. 34, 6 fugis; . . . -m reverteris. VVLG. II Macc. 12, 7 discessit quasi -m reversurus. NOVELL. Iust. 93, 1 rursus . . . -m (*gr.* ἐπανέλθοι πάλιν]. *al.*). CIC. Verr. II 5, 155 reducam (MANIL. 2, 911 resurgit . . . -mque reducit. HOMER. 473 CLAVD. 20, 551. *al.*). VARRO rust. 2, 2, 11 redintegrabit. VERG. Aen. 10, 61 -mque revolvere casus (SEN. suas. 3, 2 SEN. Oed. 238. SIL. 14, 174 in peiora. CYPR. zel. 14 p. 428, 11). 10, 683 Teucrum . . . -m se reddat in arma (SEN. Herc. O. 310. dial. 10, 8, 5 nemo restituet annos, nemo -m te tibi reddet. STAT. Theb. 7, 559 APVL. met. 6, 9, 3 FVLG. aet. mund. p. 159, 20. *al.*). DIRAE 14

[*Szantyr*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rursus ... -m repetamus (Ov. met. 8, 212 non -m. Manil. 2, 97 reddis ... atque -m ... repetis. Sen. epist. 112, 2 Scrib. Larg. 122 Lucan. 1, 74 Sil. 11, 536. *al.*). Prop. 2, 18, 12 redire (2, 33, 1 iam ... -m. Ov. epist. 18, 169 Liv. 26, 29, 3. Manil. 4, 839 mutantur ... atque -m in semet redeunt. Cels. 6, 6, 8^{D}. *al.* Sen. Tro. 96 Lucan. 5, 207 Petron. 63, 8. 87, 1. Homer. 736 inde -m [784]. *al.*). Ov. ars 3, 63 nec quae praeteriit -m revocabitur unda (Carm. de bell. Aeg. 66 Tert. monog. 11, 7 Drac. laud. dei 2, 122). Pont. 3, 3, 81 cur nunc -m ... revisam. 3, 6, 36 extinctos ... -m restituisse. Liv. 9, 3, 7 remeante (Manil. 5, 609. Sen. Herc. O. 1767 quando ... remeabis -m? Val. Fl. 3, 387 atque -m). 40, 11, 1 ut -m ... remittas. Cels. 5, 28, 7^{A} resurgunt (Stat. Theb. 11, 329. 12, 112. *al.*). 7, 29 8 -m retro repellendae sunt *clunes*. Sen. dial. 5, 33, 4 -m sub terras referente, quae ... egesserat. Lucan. 8, 105 -mque refusa. Plin. nat. 8, 182 -mque regeri. Homer. 67 atque -m ... vela retorsit. Stat. silv. 3, 3, 165 reseras -m ... limen. Suet. rhet. 30, 4 ut ... -m ... redigeretur. Tert. anim. 29, 3 nec visualitatem -m ex caecitate ..., nec iuventam rursus de senecta revivescere (Porph. Hor. carm. 1, 28, 9/10 interfectum ... -m revixisse. Vulg. IV Esdr. 14, 35). 31, 2 ut aevum, quod reliquisset, -m recepisset *anima*. Itala gen. 29, 3 (Lugd.) devolvebant lapidem desuper os putei ... et -m reponebant ([*gr.* ἀπεκαθίστων, *Vulg.* rursum ... ponerent]. Pallad. 2, 15, 13). II Macc. 7, 14 (rec. L, *cf.* Vulg.) resuscitari (*gr.* πάλιν, *rec. P* rursum). Ioh. 10, 18 (Hier. tract. in psalm. I p. 194, 27) ponendi ... et ... -m resumendi (*gr.* πάλιν λαβεῖν, Vulg. -m sumendi). Gal. 2, 18 (Hesych. in lev. 13, 14 p. 940^{A} Ps. Primas. in Gal. p. 589^{B}) quae destruxi, haec eadem -m reaedifico ([*gr.* πάλιν οἰκοδομῶ, Vulg. -m ... aedifico]. Vulg. Tob. 14, 7). Carm. de resurr. 126 sidera cuncta cadunt, -m renata lucescunt (Firm. math. 5, 3, 27 Prud. apoth. 925 cath. 3, 193). Optat. 3, 10 p. 96, 24 se -m reparavit (Origo Const. 5, 17). Hier. tract. in psalm. I p. 163, 8 si aperiat ... volumen et -m replicet. Pelag. in II Cor. 5, 8 regressuri. Aug. civ. 6, 8 p. 261, 29 D. in terram, de qua oriuntur, -m recidunt *semina*. *al.*

b *iuxta quaelibet verba*: α *c. oppositis*: ① *coniunguntur per particulas*: et: Varro Men. 107 si in somnum reccideris et ... eris -m exporrectus. Itala Ioh. 10, 17 (Aug. civ. 16, 41 p. 191, 30 D., *cf.* Vulg.) pono a me *animam* et -m sumo eam ([*gr.* πάλιν λάβω]. 10, 18 [Comm. apol. 472 Aug. *l. c.* p. 191, 28 = Vulg.] potestatem ... ponendi et sumendi -m [Aug. *et* Vulg. -m s.] ... potestatem [*cf. supra l. 24*]). Sort. Sangall. 20, 10 demitteris et -m alligaris. Pallad. 2, 15, 10 congeruntur *lapides* et ... -m ... summoventur. Hier. hom. Orig. in Luc. 19 p. 115, 5 apparuerat *Christus* infirmus ... et ... -m (*v. app. crit.*) confortatur. Vulg. Sirach 49, 9 evertere et erupere et perdere et -m aedificare et renovare (*gr. 49, 7* ἐκριζοῦν καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν, ὡσαύτως οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν). II Cor. 1, 16 transire in Macedoniam et -m a Macedonia venire (*gr.* διελθεῖν ... καὶ πάλιν ... ἐλθεῖν). Didasc. apost. 31, 13 ingrediuntur ... et ... -m egrediuntur. -que: Ov. met. 3, 684 dant saltus ... emerguntque -m redeuntque sub aequora rursus. 8, 523 crescunt ... languescuntque -m. Vitr. 1, 6, 12 dum decrescat faciatque -m crescendo parem *eqs.* Sen. Oed. 333 volunt -mque nolunt (nat. 3, 28, 6 crescit -mque decrescit. 6, 30, 4 moveri -mque conponi. 6, 31, 3 separari ite⟨ru⟩mque [*em. Castiglioni*] committi. Plin. nat. 2, 215 mitescunt -mque ... augentur. 8, 66 remeat -mque consequitur. 10, 179. Plin. epist. 4, 24, 5 obfuerunt -mque prosunt). Val. Fl. 8, 366 iam ... abiit, fundoque -m ... ab imo erigitur. *alia*: Cels. 2, 2, 2 expergiscitur ... deinde -m soporatur (5, 28, 5 cicatrix inducitur, d. -m rumpitur. *cf.* Mela 1, 39 fit ... frigidus ..., sumit dein teporem -m). Stat. Theb. 1, 307 pellere dulces aut suadere -m somnos. Aug. civ. 8, 2 p. 322, 21 D. modo dissolvi, modo -m gigni. Sulp. Sev. chron. 2, 15, 7 concidisse atque -m ... emersisse. ② *coniunguntur modo vario*: Prop. 1, 10, 15 diversos -m coniungere (*cf.* Sen. epist. 30, 11 quidquid resolvit, componit -m. Iren. 1, 8, 5 [= 1, 1, 18 H.] prius distinguens ... -m ... univit. Pallad. 3, 29, 1 membra -m divisae partis adunare). Cels. 8, 11, 4 conpulsi ... in suas sedes -m excidunt. Sen. Herc. O. 1083 consumptos -m ... supplent. 1089 quae nata est, -m perit. Phaedr. 751 referens tenebras ..., pulsis -m tenebris. dial. 11 (12), 6, 8 -m ibunt per quae venerant (*cf. p. 558, 17 et* Vulg. Ioh. 14, 3 si abiero ..., -m venio). Lucan. 3, 419 procumbentis -m consurgere. Firm. math. 5, 1, 23 perdiderit, -m consequetur. 5, 4, 6 lapsi -m corriguntur. Filastr. 82, 8 quem abiecerat, eum suscipi ... -m iubebat. Hier. hom. Orig. in Luc. 19 p. 117, 10 ne revertisset ad caelos ... -m descensurus. Comm. instr. 2, 1, 20 dispersi sunt ...; conveniunt -m.

β *usu liberiore*: ① *c. verb. transitivis: in poesi*: Lucr. 3, 849 si ... atque -m nobis fuerint data lumina vitae (Val. Fl. 4, 625). Verg. georg. 4, 495 -m ... retro fata vocant (Tib. 2, 6, 6 atque -m erronem sub tua signa voca). Sen. Phaedr. 371 -m ... poni corpus *remotum* (*cf.* Val. Fl. 1, 632 seponite). Homer. 352 atque -m in ... proelia misit. *in prosa*: Cels. 4, 26, 7 -m coicere. Sen. epist. 78, 28 iungat. Itala Luc. 14, 12 (cod. c) -m invitent (*gr.* ἀντικαλέσωσιν, *Vulg.* reinvitent). Pallad. 2, 14, 4 obruta -m lactuca. Canon. Turner I 2, 1 p. 342, 11 l. 17 po⟨st mo⟩rtem -m suscitavit (*antea*: resuscitare. *ibid.* l. 19 mortuum. Rustic. c. aceph. p. 1169^{B}). ② *c. verb. intransitivis*: Ov. met. 6, 630 -m est ad vultus versa sororis (*cf.* Pont. 4, 14, 21 ad veteres scopulos -m devertor. Vulg. Gal. 4, 9 convertimini -m ad infirma [*gr.* ἐπιστρέφετε πάλιν]). Liv. 21, 36, 7 ut ... adminiculis prolapsis -m corruerent (*cf.* Octavia 392 in caecum chaos casurus -m ⟨est⟩ *aether*). Manil. 1, 630 -m coit ipse sibi memor unde profectus. Cels. 7, 18, 5 devolvitur. 7, 29, 2 donec -m ... aperiatur. 8, 10, 7 adsuescere -m. Sen. nat. 6, 8, 2 emergere -m ([*opp.* abire]. Claud. Don. Aen. 1, 155 p. 38, 10. *cf.* Stat. Theb. 10, 203 adsurgens -m. Tert. resurr. 4 p. 30, 26 haec erunt vota carnis recuperandae, -m cupere de ea evadere). Mart. 7, 64, 10 -m ... eris (Tert. resurr. 12 p. 41, 18 nihil non -m est; omnia ... redeunt, ... omnia incipiunt, cum desierint).
c. verb. veniendi, eundi sim.: Sen. epist. 36, 10 veniet -m, qui nos in lucem reponat, dies (Apul. Plat. 2, 3. Vulg. iud. 13, 8 ut vir ..., quem misisti, veniat -m. II Cor. 13, 2 si venero -m. *cf. p. 557, 46 et 532, 38*). Itala gen. 43, 2 (Lugd.) -m euntes emite *eqs.* ([*gr.* πάλιν πορευθέντες, *Vulg.* revertimini et emite]. 44, 25 [Lugd.] ite -m [*gr.* βαδίσατε πάλιν, *Vulg. ut supra*]. Ioh. 11, 7 [cod. b *al.* = Vulg.] eamus in Iudaeam -m [*gr.* ἄγωμεν ... πάλιν]. *cf.* II Macc. 5, 7 [rec. LX = Vulg.] -m abiit [*gr.* πάλιν ... ἀπῆλθεν. *al.*]. *v. etiam p. 557, 68*). Arator act. 1, 172 cum ... superas -m concederet *Christus* auras.

c *iuxta subst.* (*pron. l. 38*): α *verbalia sim.* (*nescio an huc pertineat* Val. Fl. 4, 707 [*Iasonis querela*] qui datus iste ... labor nobis! serum ut veniamus ad amnem Phasidis et mites ... dent vellera Colchi, unde per hos -m montes fuga?): Itala Phil. 1, 26 (cod. d *al.* = Vulg.) per meum adventum -m ad vos (*gr.* διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. *cf.* Filastr. 106, 1 usque ad Christi ... -m de caelo ... praesentiam). Tit. 3, 5 (cod. g) per lavacrum -m generationis ⟨e⟩t regenerationis et renovationis (*gr.* παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως, *Vulg.* regenerationis et renovationis. *cf.* Philarg. ecl. 4, 1 πάλιν ... γενεσίαν ... id est mundi -m infantiam). Vulg. Sirach 16, 31 denuntiavit *anima* ante faciem *dei* ... et in ipsam -m reversio illorum (*gr. 16, 30* ἀποστροφὴ *tantum*). Canon. Turner I 2, 1 p. 331, 1 l. 76 nutrimentis, aetati, -m coniunctioni (*postea*: quaeritur non solum coniunctio, sed ut ablata corporis pars nobis -m revocetur). β *alia*: Tert. apol. 2, 17 -m Christianus (*var. l.* inter Christianos). resurr. 13 p. 42, 8 *et* 9 semetipsum ... funerans renovat *phoenix* ..., -m phoenix, ubi nemo iam, -m ipse, qui non iam, alius idem.

3 *singularia*: **a** *accedit vis temporalis*: Ter. Ad. 426 hoc salsumst, hoc adiutumst, hoc lautumst parum; illud recte: -m (*i.* '*in posterum*') sic, memento. Itala IV Esdr. 14, 15 (Sangerm. 4, *cf.* Vulg.) quae ... vidisti nunc contigisse mala, -m (*i.* '*vice futura*') horum deteriora facientur (*gr. non extant*).

b *transit in vim iterativam* (*cf. p. 551, 81 et* Cassiod. in psalm. 70, 21/22 [*ad* 70, 20 de abyssis terrae -m reduxisti me] -m positum est pro frequenti, eo quod multipliciter aliquid iteretur. *dub.* Apul. flor. 9 p. 29 [*codd. rec.*, verum *alii*, -m et -m *Rossbach*]. *aliter infra l. 66*): Val. Fl. 2, 169 oscula iamque toris atque oscula postibus ipsis ingeminant lacrimisque -m visuque morantur. Moys. Cypr. epist. 31, 7 crebri paenitentium gemitus audiantur et -m fideles ex oculis lacrimae profundantur. Firm. err. 2, 9 nihil illic (*sc. in sacris annuis*) invenies nisi simulacrum, quod ipse posuisti, nisi quod -m aut quaeres aut lugeas.

c *de actione continuata fere i. q. porro, ulterius sim.*: Vitr. 5, 7, 2 gradationes scalarum *theatri* inter cuneos et sedes ... dirigantur ad primam praecinctionem, a praecinctione inter eas -m mediae dirigantur. Plin. nat. 2, 143 has *quattuor partes caeli* -m in quaternas divisere *Tusci* partes (Aug. civ. 19, 1 p. 348, 24 D. hae ... sectae viginti quattuor -m geminantur ... et fiunt quadraginta octo). 17, 122 Corellius ... inservit castaneam ...; postea Tereus ... Corellianam *castaneam* -m inservit. Sil. 4, 507 (*Hannibal ad Scipionem*) tuo ... des -m hanc laudem nato (Iren. 3, 17, 3 [= 3, 18, 2 H.] qui *spiritus dei* descendit in dominum ..., quem ipsum -m dedit ecclesiae).

C *syntactica et stilistica*: **1** *iuncturae*: **a** *iterativae* (*cf. supra l. 45*): α *per geminationem*: -mque -mque (Gloss.^{L} I Ansil. IT 38 -m⟨que⟩ -mque id est frequenter. 39 semel ac saepius. *usurpatur non nisi in hexam. post caes. semiquinariam; cf. Christensen, ALL 15, 1907, 177*): Verg. Aen. 2, 770 Creusam nequiquam ingeminans -mque -mque vocavi (Epiced. Drusi 219 te clamore vocant -mque -mque supremo). 3, 436 repetens -mque (-m *ap.* Lact. opif. 1, 6) -mque monebo (Stat. Theb. 10, 133 Iuvenc. 3, 665). Ov. ars 2, 127 rogabat (*cf.* Iuvenc. 4, 615 petebat). met. 11, 619 vix oculos tollens -mque -mque relabens. Sil. 10, 364 tremendum (Stat. Theb. 9, 355 trementi). Stat. Theb. 1, 695 canamus. Ach. 1, 569 illam oculis -mque -mque resumit. Coripp. Ioh. 2, 292 volutat. 7, 106 gemebat.
-m atque -m (Gloss. II 305, 29 ἐπαλλήλως. Gloss.^{L} II Abav. IT 4 i[ti]dentidem. *aliter p. 556, 48*): Verg. Aen. 8, 527 suspiciunt: -m a. -m fragor increpat ingens. Hor. sat. 1, 10, 39 -m a. -m spectanda theatris. Sil. 7, 393. 9, 245 Plin. paneg. 28, 6. Decl. in Catil. 122 providete. Aur. Fronto p. 88, 25 v. d. H. (= p. 94 N.) -m a. -m ac porro in longam senectam bene vale. Porph. Hor. sat. 1, 7, 28/30 -m a. -m appellare. Paneg. 4, 37, 4 moneas. Vopisc. Aurelian. 41, 15

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mitteretur. FIRM. math. 4, 25, 4 -m te a. -m ... convenimus, ut *eqs.* QVEROL. p. 47, 24 R. VVLG. III reg. 22, 16 adiuro te (II par. 18, 15). RVFIN. hist. 3, 23, 7 -m a. -m eadem saepius repetens (*gr.* καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ διελέγετο). AVG. civ. 12, 21 p. 544, 6 D. -m a. -m ... ad easdem miserias ... redituras *animas.* CAPREOL. epist. 1, 2 p. 845^C rogatam (CAES. AREL. reg. virg. 62 rogo). PS. VICT. VIT. pass. 14 -m a. -m extinguebantur rogi. RVF. podagr. 1 mox ... -m a. -m fuerit regressus dolor. CAES. AREL. trin. 5 p. 168, 30 quaero a te. -m -mque (*v. et p. 558, 68. 72*): MELA 1, 10 -m -mque ad Ponticum latus curva *Asia.* 1, 51 divisus *Nilus.* 3, 8. VAL. FL. 7, 12 cur -m demens -mque recordor ...? (*disiunctim etiam*: STAT. Theb. 10, 717 te ... -m saevis -mque remittere bellis. 12, 100 -m repetens -mque edico: '*eqs.*' *v. etiam l. 20*). PLIN. paneg. 79, 1 ut te -m -mque consulem habere cupiamus. FLOR. epit. 2, 7, 15 -m -mque praeconem repetere vocem illam. VEG. mil. 4, 30 commonens. AVG. civ. 3, 14 p. 116, 4 *et* 5 D. *bis.* LEO M. epist. 50, 2 Conc.^S II 4 p. 22, 7 obtestamur pariter et monemus (*gr.* πάλιν καὶ πάλιν). PATRIC. conf. 61 ecce -m -mque breviter exponam verba *eqs.*

? *β per triplicationem* -mque -mque -mque: MART. 2, 14, 13 nam thermis -mque -mque -mque (*bis tantum* γ, th. -m ternis -mque *Heinsius al.*) lavatur.

γ c. aliis adv.: *de iteratione crebriore*: CIC. Manil. 30 -m et saepius (fam. 13, 42, 2. LIV. 3, 57, 5 [*bis*] -m ac s. [25, 8, 7 VAL. MAX. 3, 1, 2 PLIN. nat. 10, 30. 28, 144. *al.*]. AMM. 30, 6, 5 -m s.que). OV. fast. 2, 213 sic -m, sic saepe (HILARIAN. pasch. 1 p. 1105^D -m et s. AMM. 24, 4, 17 -m ... ac s. geminatis [RVFIN. Orig. in gen. 8, 2 p. 79, 2 repetitis. PS. AVG. serm. ed. Mai 23, 2]). SIL. 8, 9 -mque et rursus eidem soli obluctandum Fabio (AVSON. 381, 3 p. 100 P. rursumque -mque vocantur). RVFIN. hist. 5, 4, 2 -m et semper (*gr.* πάλιν ... καὶ ἀεί). VITAE patr. 3, 29 p. 756^D -m ac frequenter. *de iteratione minus crebra* c. semel (*cf. p. 555, 15 sqq.*): CIC. Cluent. 49 s. atque -m (CAES. Gall. 1, 31, 6 AETNA 421 LIV. 27, 16, 15 COLVM. 12, 52, 14 TAC. dial. 17, 5 PLIN. epist. 4, 3, 1. 6, 16, 18. *al.*). Brut. 308 saepe ..., minus saepe ..., raro ..., s. aut -m (SEN. contr. 1, 7, 12 suas. 6, 21 COLVM. 4, 17, 3 IVV. 3, 134 FAV. EVL. 22, 11 W. [=p. 15, 31 H.]). CELS. 8, 2, 2 s. -mve (GAIVS inst. 1, 135). SEN. benef. 3, 35, 2 et s. et -m (TERT. praescr. 16 l. 9. 30 l. 7 PS. PHILO antiq. 55, 4. VVLG. I Thess. 2, 18 [*gr.* καὶ ἅπαξ καὶ δίς]. ROMVL. fab. Aesop. 44, 2 rec. vet. *et* gall. *al.*). 4, 15, 3 iam illi s., -m (*var. l.* -mque) adfui. MELA 1, 16 s. -mque (2, 67. 3, 3 PETRON. 34, 9. 94, 12. 115, 12. 135, 2. 140, 40. SIL. 6, 440 s. ... -mque. QVINT. decl. 339 p. 340, 26 FLOR. epit. 4, 2, 71. *v. etiam l. 39 et p. 554, 59*).

b *variae*: *α c. partic. copulativis*: atque -m (*imprimis ap. poetas epicos, maxime certis hexam. locis; in prosa praeter formulas q. s.* -m a. -m [*v. p. 558, 78*], semel a. -m [*v. supra l. 32*] *perraro inde a* PLIN. nat.): *v. p. 553, 4. 49. 556, 70. 560, 59. et passim.* et -m (*per totam latinitatem*): *v. supra l. 37. p. 552, 51. 67. 553, 7. 75. 554, 8. 556, 69. 560, 75. et persaepe.* -mque (*saepius in hexam.* [*ad versum supplendum abundanter additur* -que COMM. apol. 461]; *in prosa inde a* LIV., *adamatur a* PLIN. nat.): *v. supra l. 40. p. 552, 55. 70. 553, 9. 48. 76. 554, 14. 556, 70. 560, 62. 65. et passim.*

β c. negationibus: PLAVT. Rud. 658 -m haud imperabo. 1416 numquam hercle -m defraudabis me ... post hunc diem (*cf. l. 58*). SEN. dial. 6, 19, 4 nec ... ullos -m tyrannos (AMBR. in psalm. 38, 35, 1 n. -m vana ... sequamur. *al.*). VVLG. IV Esdr. 11, 19 et -m nusquam comparere. non (*v. etiam p. 554, 21. 557, 1*): TER. Ad. 159 n. committet ... umquam -m ut *eqs.* DIRAE 41 n. -m dicet. 92 n. -m carpetis pabula. SEN. dial. 5, 27, 3 -m n. faciam. STAT. Theb. 5, 496 sed n. -m. QVINT. decl. 335 p. 318, 18 n. accidet hoc mihi -m. PS. QVINT. decl. 8, 18 *v. p. 560, 50.* GAIVS inst. 2, 155 -m ... n. venient. TERT. apol. 48, 6 non eras ...; cum -m n. eris, fies. CLAVD. DON. Aen. 1, 195 p. 44, 19 quos n. fuisset -m visurus. VVLG. Sirach 21, 1 n. adicias -m.

γ alia (*dedimus exempla selecta, ad collocationem adumbrandam pertinentia; ponuntur iunctim, ubi aliud non indicavimus*): PLAVT. Amph. 742 -m iam (Most. 677. ACC. trag. 199 *v. p. 560, 55.* CIC. Quinct. 19 quod -m i. dico. Verr. II 1, 118 -m enim i. quaero abs te. *al. cf.* OV. am. 3, 2, 77 i.que ... -m [*al.*]. LIV. 23, 45, 8 i. -m [*v. vol. VII 1, 113, 76 sqq.*]). Epid. 354 nunc -m (CIC. Att. 2, 1, 9 n. ... -m [COLVM. 7, 5, 2 et ante ... et n. ... -m]. SEN. Tro. 806 VVLG. Gal. 1, 9 [*gr.* καὶ ἄρτι πάλιν]. *v. etiam p. 555, 30. 557, 9. 560, 60. cf.* CIC. Manil. 69 -m n. [Att. 4, 2, 1 CE 800, 3]). Most. 382 ecce autem ⟨-m⟩ (*al., imprimis ap. poetas* [-m e.: STAT. Theb. 10, 216. *v. vol. V 2, 31, 81 sqq.*]. *cf.* VERG. georg. 4, 492 en -m [*al., maxime in poesi. v. vol. V 2, 548, 4 sqq.*]). CATO agr. 17, 2 tum -m (TER. Hec. 186 CIC. leg. agr. 2, 26. SIL. 16, 695 t. vero ... -m. *v. etiam p. 554, 71 et cf.* MANIL. 5, 310 tunc -m [GERM. 564. MELA 3, 16 t. ... -m. APVL. met. 5, 12, 3 t. sic -m ... admonet: '*eqs.*']). CIC. dom. 145 si ... et si -m (SEN. contr. 1, 3, 1 si ... -m [SEN. Herc. O. 1593 PETRON. 34, 1. *al.*]. VAL. FL. 7, 447 -m ... si). Cael. 56 nisi -m (SALL. Catil. 52, 33 CYPR. eleem. 1 p. 373, 19 BENED. reg. 44, 6. 57, 3 n. forte ... -m). leg. 2, 40 quom -m (Att. 15, 4, 3 [*v. app. crit.*]. LIV. 22, 14, 5 SEN. Ag. 683 cum ... -m [STAT. silv. 4, 4, 82 ITALA Luc. 6, 6 cod. d]. *al.*). off. 3, 92 ut -m (*v. app. crit.*) ... liceat (Att. 16, 11, 6 ut ... -m [QVINT. inst. 11, 1, 77 ⟨ut⟩ ... -m. decl. 266 p. 87, 6. 310 p. 220, 19. *cf.* LVCAN. 4, 640 utque -m]. LIV. 28, 39, 7. 37, 8, 2 MELA 1, 96. *al.*). VERG. Aen. 10, 670 Laurentisne -m muros ... videbo? (LVCAN. 8, 584 -mne [9, 222]. SIL. 3, 569 anne -m [11, 547]. STAT. Ach. 1, 931 aspiciamne -m ... ?). CIRIS 386 ergo -m (*v. app. crit.*) *eqs.* (*in initio hexametri ut*: VAL. FL. 7, 196. 7, 625 STAT. Theb. 5, 445). LIV. 2, 47, 5 ibi -m (24, 42, 5). 2, 39, 12 -m deinde (PLIN. nat. 19, 18 SVET. Vit. 12. *cf.* VITR. 7, 3, 11 d. -m [SEN. nat. 7, 6, 2 MELA 3, 60. *al.*]. *v. etiam l. 66. p. 553, 72. 554, 75. 555, 2. 9. 10. 557, 57 necnon p. 561, 25*). 22, 49, 11 ne aut ... -m ... aut *eqs.* (*disiunctim item* 40, 19, 10. *al. cf.* SEN. contr. 9, 2, 12 ne -m [CELS. 3, 23, 5 ne -m umquam. SEN. epist. 57, 1. *saepius*]). MANIL. 4, 619 inde ubi ... -m (MELA 1, 7 *bis.* PLIN. nat. 5, 52). QVINT. decl. 310 p. 221, 17 cur ... -m?

2 *abundantiae*: **a** *c. adv. vel locut. adverb.* (*ad iuncturas ut* -m secundo *vel* vice secunda [*l. 22. 26*] *cf. quae monuimus p. 552, 20*): COLVM. 9, 16, 1 atque -m similiter de integro (*cf.* VLP. dig. 39, 2, 15 pr. -m ... ex integro. COD. Theod. 4, 17, 2 -m a primordio. ORIG. in Matth. 15, 37 p. 459, 10 -m ab initio). PLIN. nat. 28, 16 -m simili modo (*v. p. 553, 65 et cf. l. 17*). ITALA Gal. 4, 9 (Theod. Mops. *ad l.*) -m denuo (*gr.* πάλιν ἄνωθεν, *Vulg.* d. *tantum*). IREN. 4, 9, 3 (= 4, 19, 2 H.) -m secundo ([*v. app. crit.*]. VVLG. Matth. 26, 42 [*gr.* πάλιν ἐκ δευτέρου *ut*: act. 10, 15. VITAE patr. 5, 5, 19 et -m s.; *gr. Nau 1908 p. 55 n. 169*]. *v. etiam p. 561, 29*). CHIRON 75 rursus -m (544 et rursum -m. *cf. p. 556, 71*). ORIG. in Matth. ser. 114 p. 237, 30 et -m vice secunda (*v. etiam p. 561, 40 et cf.* AVELL. p. 18, 10 -m et alia vice).

b *c. pron. vel adi.* (*notabiliora*): *α* -m idem (*cf. praeterea e. g. p. 559, 3*): CIC. inv. 2, 40 ne eadem -m dixisse videamur (*sim. c. verb. dicendi*: LIV. 33, 32, 8 -m pronuntiavit eadem. CYPR. epist. 63, 14 -m ... hoc idem repetat dicens. *dub.*: COLVM. 11, 1, 9 libenter ... eadem loqu⟨or⟩ it⟨er⟩um [*sic Pomoell,* loquitur *S,* loquatur *A*]). leg. 2, 45 ne quis -m idem consecrato (*cf. Plat. leg.* 955^E μηδεὶς ... δευτέρως ἱερὰ καθιερούτω). div. 1, 55 -m esse idem iussum et monitum. 2, 42 duplicare, post idem -m facere (Att. 15, 14, 1. PLIN. nat. 27, 27 -mque ... eadem. VVLG. Sirach 34, 31). LIV. 23, 23, 2 censoriam vim ... permissam ... eidem -m. 29, 18, 20 omnia eadem -m ... patiamur. *β alia*: PROP. 2, 16, 10 alias -m naviget Illyrias (SEN. Phoen. 276 -m manus armavit *sceptrum* alias. IREN. 4, 36, 2 [= 4, 58, 2 H.] prophetas misit *deus,* antequam ..., et post transmigrationem alios -m. BENED. reg. 11, 5. *cf. p. 561, 27*). VAL. FL. 3, 666 nova ... fors ... monstra ... -m ... iam ... urguet (4, 283 nova vis -m, nova corpora surgunt. VVLG. I Ioh. 2, 8 -m mandatum novum scribo vobis [*gr.* πάλιν ... καινήν]).

c *c. verbis* (*iuxta praeverbium* re- *v. p. 556, 72*): PLAVT. Poen. 921 si eadem hic -m iterem (1265 -m mihi istaec omnia itera). CIC. div. 1, 55 -m instauratos *ludos* (LIV. 27, 37, 4 inde -m. IVVENC. 3, 548. *ambigue*: SIL. 1, 35 -m instaurata capessens arma). PROP. 4, 8, 85 -m mutare (LIV. 3, 33, 1. MELA 2, 14 -mque in eos qui fuere mutentur). CELS. 5, 28, 12^F quod iam desierat, -m incipit (PS. QVINT. decl. 8, 18 non -m ... incipiet esse. VVLG. II Cor. 3, 1. DRAC. Romul. 10, 215 ne ... incipias -m *eqs. cf.* PLIN. nat. 3, 117 exoriens [18, 288]. VAL. FL. 5, 671 coeperat ... -m ... insurgere dictis. 8, 45 -m ... orsa est: '*eqs.*' CLAVD. 5, 9 inchoat).

3 *repetitiones*: *in poesi*: TER. Hec. 7 -m ..., ut -m. ACC. trag. 198 sq. -m ..., -m iam (*asynd. ut*: VERG. Aen. 4, 413 VAL. FL. 4, 400. 6, 300 sq. atque -m ..., -m [8, 353]. STAT. Ach. 1, 266). VERG. Aen. 4, 78 sq. -m ... -que -m (6, 93 sq.). 10, 26 *et* 28 -m ... atque -m (SEN. Oed. 945 -m vivere a. -m mori. VAL. FL. 7, 382 sq. SIL. 12, 64 sq. -mque ... a. ... -m). CIRIS 286 sq. o mihi nunc -m ..., o -m ...! (*cf.* OV. fast. 3, 471 sq. en -m ...! en -m ...!). HOR. sat. 2, 7, 69 quando -m ... -mque (STAT. Theb. 5, 478 heu -m ... -mque. *cf.* -mque ... -mque: SEN. Thy. 831 *et* 833. STAT. Ach. 1, 338 -mque monens -mque fatigans). *in prosa*: QVADRIG. hist. 10^b dum ... Gallus -m ..., Manlius -m ... atque ... -m. CIC. Brut. 86 -m ... -mque (MELA 3, 24. PLIN. nat. 6, 53 -m deinde ... -mque). CAES. Gall. 1, 44, 4 si -m ... velint, se -m (*om.* β) *eqs.* CVRT. 10, 5, 22 -m ..., -m (*asynd. ut*: PLIN. epist. 3, 1, 7. 9, 21, 4 -m rogabo, impetrabo -m. TERT. praescr. 30 l. 44 sq. -m ... -m ... -m ... -m ... -m). TERT. castit. 12 l. 45 sq. tam -m patrem factum quam et -m maritum.

4 *variationes*: c. rursus *vel* rursum (*et* denuo *l. 84. v. etiam p. 553, 13. 82. 557, 17. 49 et cf. iuncturam* -m et r. *p. 559, 27*): LVCR. 1, 724 (*de Aetna*) r. se colligere iras, ... -m vis ut vomat ignis. CELS. 8, 10, 1^H tum r. ...; -mque (MELA 3, 50 t. r. ... -m). COLVM. 7, 3, 24 r. deinde ... et -m (ITALA gen. 41, 22 [cod. 101] r. ... et ... -m [*gr. semel* πάλιν, *Vulg. semel* r.]. RVFIN. hist. 3, 28, 5). SCRIB. LARG. 213 et r. ... atque -m. LVCAN. 1, 692 -m ... -que ... r. HOMER. 616 iam r. ...; ... -m. 680. STAT. Theb. 6, 455 r. ..., -m. 7, 399 noctemque diemque ..., noctem -m r. que diem. TERT. paenit. 7, 13 r., sed r. ... non ...; ... -m ..., sed -m ... neminem. RVFIN. hist. 4, 5, 2 -m (*gr.* αὖθις) deficientes ... r. ... subiugati sunt. AVG. civ. 22, 19 p. 597, 19 D. CORIPP. Ioh. 4, 391. c. denuo: PELAG. in II Cor. 12, 11 -m ..., ut ... d. RVFIN. hist. mon. 31 p. 458^C resolvere ac d. contexere et ... dissuere atque -m resuere et rursus resolvere.

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II ***transit in vim quasi coniunctionalem***: A *copulativam*: 1 *usu vario*: a *praevalente vi continuativa fere i. q. tum, dein sim.* (*ducit fere ipsa enuntiata; actionem subsequentem indicare vimque adv. temp. q. e. 'postea' sim. accipere videtur l. 11. 12. 48*): Ov. am. 2, 12, 21 femina . . .; femina . . . -m . . .; femina Romanis etiamnunc urbe recenti . . . arma . . . saeva dedit (*c. anaphora vel epiphora ut*: SEN. dial. 7, 11, 2 non vides . . .? . . . non vides -m . . .? QVINT. decl. 377 p. 419, 23 non possum . . .? -m . . . non possum? denique . . . non possum? *al. v. etiam l. 27. 38. 39*). VITR. 9, 6, 2 primus . . ., postea . . ., -mque (PLIN. nat. 7, 94 captis apud Pharsaliam Pompei Magni scriniis epistularum -mque apud Thapsum Scipionis. 30, 96 sole transmeante -mque luna). QVINT. inst. 3, 6, 25 novem elementa . . .: personam . . .; tempus, quod . . .; tempus -m quod *eqs.* SVET. Tib. 31, 1 negante . . .; -m censente ut *eqs.* PS. APVL. Ascl. 20 haec -m ratio quae est . . .? (*sim. in interrog.*: COMM. instr. 1, 14, 1). IREN. 2, 24, 4 (= 2, 36, 2 H.) sapientes virgines . . . quinque . . . et stultae similiter quinque; -m quinque viri *eqs.* 2, 24, 5 (= 2, 36, 3 H.) non iam . . . neque -m (VITA Anton. 16 p. 31, 22 non . . . neque . . . nec -m. *cf.* IREN. 3, 11, 2 [= 7 H.] neque . . ., -m non . . ., sed). 2, 26, 2 (= 2, 39, 2 H.) si quis . . ., aut -m si quis *eqs.* (VVLG. I Cor. 12, 21. DIDASC. apost. 2, 4 qui . . .; a. hic -m, qui *eqs.* 38, 8. 62, 30. ORIG. in Matth. 16, 4 p. 478, 9 [*gr.* ἢ πάλιν]). CYPR. epist. 28, 2 ecce alius . . ., ecce -m. NEMES. cyn. 223 atque -m. EXPOS. mundi 30 sunt autem -m civitates *eqs.* (45 -m a. *ut* ORIG. in Matth. ser. 63 p. 146, 18). 38 deinde . . . -m (39 d. -m. *cf.* dehinc -m *l. 40 et* PS. AVG. quaest. test. 1 97, 17 p. 183, 1 denique . . . -m). FILASTR. 75, 1 alii . . .; alii . . . -m . . .; alii *eqs.* (VVLG. sap. 14, 1 -m alius. *cf. infra l. 42 et p. 562, 29. aliter p. 560, 38. 562, 61*). 143, 1 sunt . . . qui . . .; est . . . quae -m *eqs.* RVFIN. Orig. in num. 14, 1 primo . . . -m secundo . . . rursum tertio (*cf.* INTERPR. novell. Valent. 31 p. 131, 51 lex . . . constituit, ut . . .; secunda -m condicione currente, ut . . .; tertia condicio est, ut *eqs.*). COMM. instr. 1, 40 tit. (*1, 38 tit.* Iudaeis. *1, 39 tit.* item I.) -m ipsis. BOETH. herm. sec. 2, 5 p. 103, 22 et . . . rursus . . . eodemque modo -m. LEX Sal. Merov. 39, 2 si quis . . .; -m cum *eqs.* ORIG. in Matth. 17, 10 p. 611, 9 (*gr.* πάλιν τε αὖ). VITA Caes. Arel. 2, 30 (*2, 27* nec. *2, 28* item. *2, 29* etiam) -m. et -m (*v. etiam l. 61. p. 562, 32 et cf. p. 559, 47*): TERT. adv. Hermog. 13, 2 quaeretur, quomodo . . ., et quaeretur -m an *eqs.* (*disiunctim ut* DIDASC. apost. 35, 8 et ut . . . et ut . . . et . . . -m . . . ut. *cf. l. 40. 41*). IREN. 2, 22, 3 (= 2, 33, 1 H.) et primum . . .; dehinc -m . . .; et post haec -m secunda vice . . .; et -m. 2, 35, 1 (= 2, 57 H.) aliud . . . et ex illo -m aliud (DIDASC. apost. 43, 21 et postea -m alios post illos [*Const. apost. 6, 8, 1* εἶτα καὶ ἕτεροι]. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 22 p. 66, 20 rursus . . . aliud . . . et rursus aliud atque aliud -m. VEREC. in cant. 1, 5 et -m alii [ORIG. in Matth. ser. 61 p. 141, 8]. *al. cf. supra l. 27*). 4, 11, 2 (= 4, 21, 2 H.). PORPH. Hor. carm. 1, 10, 9 EXPOS. mundi 61. FILASTR. 68, 1 et . . . et -m (BENED. reg. 48, 6 et agatur nona . . . et -m . . . operentur usque ad vesperam). VVLG. Sirach 33, 7. CONC.[S] I 5 p. 334, 1 (rec. Q) ante omnia . . . et -m (*rec. B* secundo; *Migne gr. 26 1069*[B] δεύτερον).

b *praevalente vi additiva fere i. q. etiam*: IREN. 1, 6, 2 (= 1, 1, 11 H.) quemadmodum . . . sic -m ([*gr.* ὡς . . . οὕτως πάλιν]. 5, 21, 1. 5, 24, 4. *cf.* 5, 6, 1 sicut . . . sic -m [CASSIOD. var. 2, 39, 7]). 1, 18, 2 (= 1, 11, 2 H.) quoque -m (*gr.* δὲ πάλιν). AVSON. 297, 16 p. 151 P. -que -m . . . et. HIL. AREL. vita Honorat. 28 l. 14 -mque. EPIPHAN. in euang. 49 p. 123, 15 faciamus misericordiam, ut possimus -m ab ipso *Christo* consequi misericordiam. VEREC. in cant. 1, 2 p. 2[b] de quo . . . dicitur . . .; -m potest ad . . . referri. 3, 2 p. 41[a] de . . . potest -m . . . intellegi. CASSIOD. var. 7, 47, 2 definivit . . ., ut . . .; sed in hac -m parte prospexit, ut *eqs.* (8, 24, 6 [item *Mommsen*]). et -m (*cf. supra l. 36*): SVET. Nero 48, 4 fameque et -m (*v. app. crit.*) siti. IREN. 2, 19, 2 (= 2, 28 H.) eam . . . et -m eam. 4, 36, 8 (= 4, 58, 10) per parabolam . . . et manifeste -m (*disiunctim etiam* NEMES. cyn. 194). DIDASC. apost. 4, 20 et -m cum *eqs.* (*Const. apost. 6, 13* δέ). COMM. instr. 1, 36, 2 mors unde processit, et -m inde procedere vita⟨m⟩ frequenter. -m et: IREN. 3, 15, 1 eadem . . . dicimus -m et his. ORIG. in Matth. ser. 139 p. 286, 28 dicentes . . . de . . . non inutiliter -m dicamus et de *eqs.* ? -m . . . -m *i. q. et - et, tam - quam*: VEREC. in cant. 3, 17 p. 47[b] duplex doloris species . . .; malus -m dolor . . .; -m dolor in bono *eqs.*

c *singulariter vi elativa* -mque *fere i. q. immo etiam*: PLIN. nat. 29, 16 templum Aesculapii . . . extra urbem fecisse -mque in insula.

2 *in continuanda serie elocutionum, testimoniorum sim.* (*maxime ante membrum secundum, nec non liberius [v. l. 83. p. 562, 5. 10]. ponitur in eadem serie bis p. 562, 18. 24. 56. al., ter p. 562, 38. 55 sq., saepius p. 562, 18. 41. alternatur c. aliis adv. ut* denuo [*e. g. p. 562, 5. 39*], rursus *vel* rursum [*e. g. p. 562, 12. 17. 33. 35*], *imprimis c.* item [*e. g. p. 562, 41. 52*], *et quidem maxime ita, ut hoc verba ex alio auctore vel opere, -m vero eodem de fonte sumpta annectat, cf. e. g. p. 562, 45. 46 sq. dedimus paucissima*): a *c. verbis dicendi sim.* (*aliter p. 553, 17*): α *variis*: SEN. contr. 7, 3, 8 inquit . . .; et -m . . . inquit (7, 4, 9 i. . . .; et illud dixit . . .; et -m . . . i. PATRIC. conf. 5 dixit . . .; et -m i.). VAL. FL. 7, 451 (*7, 436* fatur) his -m conpellat . . . dictis: '*eqs.*' CYPR. Demetr. 17 cum iam pridem . . . dixerit . . .; et -m . . . praemoneat (epist. 73, 16). domin. orat. 25 sicut scriptum est . . .; et -m . . . positum est (epist. 17, 1 dicit: . . . inquit . . .; et -m posuit . . . dicens). 35 dicens . . .; et -m . . . loquitur (epist. 34, 1 scriptum est . . .; et -m l. laps. 7 dicit . . .; denuo dicit . . . et -m . . . l. dicens). epist. 4, 1 dicat . . .; et -m scriptum est . . .; et . . . dicens (12, 1 unit. eccl. 6). FAVSTIN. trin. 2, 3 p. 51[C] dicens . . .; . . . -m et alibi profitetur. CANON. Turner I 2, 1 p. 335, 7 l. 158 dixerat . . .; et post haec -m prosecutus est (p. 339, 8 l. 165 dicit . . .; sic et alibi . . .; prosequitur -m). β -m dico: ASCON. Scaur. p. 25, 9 (*affert novum lemma*) dicit -m . . .: '*eqs.*' IREN. 3, 16, 9 (= 3, 17, 9 H.) ait . . .; . . . -m dicit . . .; rursus ait. COMM. apol. 325 sed -m dicit. OP. imperf. in Matth. 14 p. 712 non dixit . . .; nec -m dixit. VITA Caes. Arel. 1, 61 dicens . . .; -mque . . . dicebat. et -m dicit (-xit, -xerit): TERT. pudic. 17 p. 258, 4 monet . . .; . . . inquit . . .; et -m . . . d. CYPR. epist. 16, 2 cum dixerit . . .; et -m dixerit . . .; item . . . dixerit. *al.* VVLG. Rom. 15, 10 scriptum est . . .; et -m d. . . .; et rursus . . . ait. BARNAB. 9, 1 sqq. dixit . . .; et -m d. . . .; et -m d. (*et saepius*). COMM. apol. 447 ait . . .; et -m d. SEDVL. op. pasch. 2, 16 sicut scribit . . .; et confestim -m dixit. BENED. reg. praef. 14 et quid dicit? '. . .'; et . . . -m d. γ -m ait: FRONTO p. 175, 18 v. d. H. (= p. 186 N.) dixerant . . .; . . . -m a. IREN. 5, 25, 3 (= 5, 25, 2 H.) dictum est . . .; . . . -m et . . . sic a. 5, 32, 2 dicebat . . .; sed et . . . a. . . .; et -m . . . a. . . .; et -m . . . a. (*ibid.* dixit . . .; et -m a. . . .; . . . dicens ei -m sic. 5, 34, 1 [= 4, 34, 1 H.] hoc idem . . . ait . . .; et -m idem sic a.).

b *sine verbis dicendi*: α *usu vario*: QVINT. decl. 315 p. 238, 12 illa communia nostis . . .; et illud commune . . .; -m illa communia *eqs.* PLIN. epist. 9, 26, 11 alio loco . . .; -m alio *eqs.* (APVL. met. 6, 26, 2 et unus . . .; et alius . . .; alius -m *eqs. cf. p. 561, 27*). LAMPR. Alex. 53, 8 ita coepit: '*eqs.*'; . . . atque -m: '*eqs.*' β *per formulam* et -m: ⓘ *nudam*: SVET. Aug. 76, 2 et -m . . .; et rursus (IREN. 1, 3, 4 [= 1, 1, 5 H.] et r. . . .; et -m . . .; et illud [*gr.* καὶ πάλιν . . . καὶ πάλιν . . . καὶ τό]. 4, 2, 1 ait . . .; rursum . . .; et . . .; et -m . . .; rursum). TERT. adv. Iud. 3, 5 dicentium . . .; et -m . . .; et -m (-m *utrobique om. T, Tränkle. bis etiam*: CYPR. Demetr. 6 Fort. 2. *saepius*). CYPR. eleem. 5 legimus . . .; et -m. 7 inquit . . .; et -m . . .; et. epist. 31, 4 et -m . . .; et . . .; sed et. Fort. 8 (*ter ut* 11. *al.*). hab. virg. 1 et -m . . .; et denuo. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 161, 15 sqq. dicentis *Iohannis* . . .; et -m . . .; et -m . . .; et -m . . . (*et sic septies, non nisi ex Ioh. sumpta afferens*). *alternatur c.* item: CYPR. domin. orat. 28 dicens . . .; i. . . . inquit . . .; et . . .; et -m. eleem. 9 dicit . . .; i. . . .; et -m. epist. 67, 1 monet dicens . . .; et -m . . .; i. 69, 12 dicat . . .; i. . . .; et -m . . .; et -m. Fort. 3 in exodo . . .; i. in deuteronomio . . .; i. apud Esaiam . . .; et -m (*Is.*). 6 in deuteronomio scriptum est . . .; i. . . . Paulus . . .; et -m . . . (*I Cor.*); et -m . . . (*II Cor.*). 10 Iohannes . . . dicens . . .; i. in psalmo . . .; et -m . . . (*psalm.*). 12 i. . . . in euangelio . . . inquit . . .; et -m . . . (*Luc.*); et -m . . . (*Luc.*). testim. 3, 20 i. illic . . .; i. in Daniele . . .; i. in Daniele . . .; et -m (*Dan.*). ⓘⓘ *c. additamentis* (*cf. etiam sub α*): CYPR. epist. 63, 16 sicut in exodo scriptum est . . .; et -m in psalmis. Fort. 12 item apud eundem . . .; item in psalmo . . .; item in psalmo . . .; et -m in psalmo (testim. 2, 5 in euangelio dicit . . .; et -m in psalmo . . .; i. in Malachiel). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 162, 1 sqq. -m euangelista . . .; et apostolus . . .; et -m idem . . .; et -m idem . . .; et -m. FILASTR. 80, 5 ait apostolus . . .; et ipse -m apostolus. NICET. psalm. 10 p. 77, 22 adloquitur . . .; et -m alibi . . .; sic et Iacobus.

B *quasi adversativam* (-m ad invicem *p. 563, 2*, ex alia parte *l. 65, cf.* rursus -m *l. 75*): CELS. 8, 3, 1 ab acuto mucrone incipit *capitulum terebrae*, dein subito latius fit; atque -m ab alio principio paulo minus quam aequaliter sursum procedit (DIDASC. apost. 44, 12 alii . . ., alii -m . . ., alii autem . . ., alii vero . . ., nos autem [*Const. apost. 6, 10, 2* ἄλλοι δέ]. 44, 27 alius quidem . . ., alius autem . . ., alius -m. EPIPHAN. in euang. 19 p. 20, 8 -m . . . ex alia parte [CASSIOD. var. 12, 1, 2]. *cf.* CANON. apost. 65, 32 alios quidem . . ., alios vero . . ., alios autem . . .; eos -m [*gr.* τοὺς δέ]). GAIVS epit. 2, 1 praef. superiore commentario de iure personarum . . . disputavit, nunc -m in hoc commentario de rebus tractat (ORIG. in I reg. 4 p. 5, 24 n. irati, n. -m tristis). TERT. adv. Prax. 23 p. 272, 11 filius . . . aut -m pater (IREN. 1, 15, 5 [= 1, 8, 16 H.; *gr.* ἢ πάλιν]. 2, 8, 2 [= 2, 7, 2]. 2, 12, 5 [= 2, 14, 1]. *al.* MAXIMIN. c. Ambr. 36 CASSIOD. var. 7, 47, 3. *cf.* IREN. 5, 7, 2 quid . . . ignobilius . . .? vel quid -m gloriosius . . .?). IREN. 1, 16, 2 (= 1, 9, 2 H.) cum episemo . . ., rursus -m sine episemo (*gr.* εἶτα πάλιν). 2, 24, 2 (= 4 H.) autem -m (2, 26, 2 [= 2, 39, 2 H.]. 3, 2, 2 cum . . ., cum a. . . . -m. 3, 18, 2 [= 3, 19, 2 H.] non erat possibile . . ., -m a. impossibile erat. 5, 11, 2 quando . . .? quando a. -m . . .?). PS. CYPR. mont. 1 p. 105, 3 verum -m (*cf.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 13 p. 365[B] bene contineatur . . .; -m vero solvitur *eqs.* [*gr.* δέ]). VITA Anton. 20 p. 36, 1 cum . . . recta fuerit . . .; -m cum declinaverit *eqs.* AMBR. in euang. Ioh. 22, 3 l. 15 quia -m. in psalm. 40, 38 (*bis*) sed -m (PATRIC. epist. 17 doleo pro vobis . . .; s. -m gaudeo intra meipsum. CASSIOD. var. 7, 47, 2. ? 8, 24, 6). 118 serm. 11, 13, 3 non . . .; non -m. OP. imperf. in Matth. 9

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 684 tunc beatus es ...; ...: -m non es beatus, quia *eqs.* EPIPHAN. in euang. 61 p. 166, 2 -m ad invicem. CASSIOD. in psalm. 55, 5 l. 105 hic -m asserit (*antea*: sententia ... contraria). var. 7, 29, 1 si ...; si -m (CONC. Aurel. a. 549 p. 108, 2 -m [*var. l.* item] si). CE 1128, 5 modo tam praeceps, -m tam sera. nec (neque) -m: VLP. dig. 2, 11, 2, 8 neque ... artandus sit ... neque -m permittendum ei *eqs.* (ITALA Luc. 6, 43 [codd. a b *al.*] non est ... arbor bona, quae ..., n. -m arbor mala *eqs.* [*gr.* οὐδὲ πάλιν, *Vulg.* neque *tantum*]). CYPR. epist. 55, 19 nec adeo immites ... n. -m ... faciles. VITA Anton. 1 p. 17, 13 non ut ...; n. -m ut. 14 p. 30, 15 neque ... turbatus est, n. -m ... gaudebat. AMBR. in psalm. 43, 56 nec intellegebant, n. -m discere ... cupiebant. HEGES. 1, 26, 3. CASSIOD. inst. 1, 1, 8 ut nec ... n. -m (var. 1, 37, 5). var. 7, 31, 2. 12, 2, 5 ut nullus ..., n. -m *eqs.* COD. Iust. 8, 53, 35, 2 neque tales ... n. -m eos. et -m: GAIVS epit. 1, 6, 3 a ... fiduciario patre naturalis pater ... nummos ... accipit, et -m eum *filium* acceptis nummis fiduciario patri tradit. IREN. 3, 11, 6 (= 3, 11, 9 H.) cognoscunt *patrem* ... hi, quibus revelaverit filius, et -m pater ... filii sui dat agnitionem his, qui *eqs.* 5, 36, 3 ut ... verbum descendat in facturam ... et factura -m capiat verbum (*disiunctim etiam*: FILASTR. 93, 6 ne quis ... aestimet ...; et ne -m ... aestimetur. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 234, 8 et ... esse possit et ... non esse -m possit. MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 3 p. 429/430 retine illum ab actibus malis ... et ipsum -m cohortare, ut ... *te* admoneat [*gr.* πάλιν]). AMBR. in psalm. 43, 62, 6 apostolus fecit se esse sub lege ... et -m doctor ... factus est, quasi esset ... sine lege. HIER. tract. in psalm. I p. 47, 4 sunt ... equi boni et -m equi mali. Ps. AVG. serm. ed. Mai 24, 1 sicut bona arbor ...; et -m sicut ... arbor mala *eqs.* (*cf. supra l. 8*). CASSIOD. var. 12, 15, 3 nubilo tristes efficimur et -m ... ad serena gaudemus. ORIG. in I reg. 4 p. 5, 25 gaudentis et -m turbati. *al.*

deriv.: 1. itero. *cf. etiam* iteratim *et* 3. itero.

EPIPHAN. de mensur. 23 de masmaroth, quae colatoria (*Paucker*, veculatoria *trad.*) dicimus; interdum vero et **ithmoe** eodem nomine vocitantur (*gr.* ἠθμοὺς καλοῦμεν), quod eundem compleat usum. *de notione v. s. v.* masmaroth.

***īthyphallicus,** -a, -um *et* īthyphallicus, -ī *m. sc. versus et* īthyphallicum, -ī *n. sc. metrum,* ἰθυφαλλικός. *de orig. cf. l. 42 sqq. scribitur in codd. passim* hithipal-, hythiphall-, itafal-, ithipal-, ithiphall-, st(h)ipal-, stipall-, ythipal-, ytipall-. *nom. et acc. sg. neutr.* -on: Ps. BASS. gramm. VI 306, 14 TER. MAVR. 1840 MAR. VICTORIN. gramm. VI 177, 12.

nomen metri (*cf.* SACERD. gramm. VI 529, 19 -um dictum *dimetrum,* quod hoc sono cantantes Athenienses Libero patri φαλλόν, id est fascinum virilem, ἴθυνον, id est ciebant, dicentes εἴθε μ' ἰθύφαλλε. *v. etiam* TER. MAVR. 1845 -a ... citarunt [*v. app. crit.*] musici poetae, qui ludicra carmina Baccho versibus petulcis Graio cum cortice phallo tres dabant trochaeos, ut nomine fit sonus ipso 'Bacche, Bacche, Bacche'): 1 *in doctrina metrica*: a *adi.* (*exempla ad usum praedicativum spectantia huc referre maluimus omnia*): BASS. gramm. VI 255, 5 -a metra (TER. MAVR. 1840. SACERD. gramm. VI 545, 2 logaoedicum -um nuncupatur *m.* FORTVN. gramm. VI 293, 18 -um m. de trochaico est. MAR. VICTORIN. gramm. VI 85, 28 erit -um m. 92, 25 -um m. e tribus trochaeis conexum. 118, 10 Phalaecium *m.* ..., quod et -um fit, si *eqs.* 149, 21 suo m., id est -o. DIOM. gramm. I 519, 28 m. -um habet *ode dicolos.* SCHOL. Hor. carm. 1, 4 pr. m. -um dicitur sive Archilochium, quia *eqs. al.*). SACERD. gramm. VI 529, 13 de dimetro brachycatalecto coluro -o (529, 14 trochaicum d. brachycatalectum colurum, quod -um dicitur, fit *eqs.* 531, 13 trochaicum d. brachycatalectum -um. FORTVN. gramm. VI 287, 25 hoc *d. brachycatalecton* et -um dicitur. 294, 3 MAR. VICTORIN. gramm. VI 62, 18 FRG. Bob. gramm. VI 621, 8). 538, 23 hoc *trimetrum antispasticum brachycatalectum Praxilium* etiam -um antispasticum nuncupatur (540, 20 de t. brachycatalecto ionico maiore -o. 540, 21). FORTVN. gramm. VI 298, 20 -us versus. MAR. VICTORIN. gramm. VI 104, 18 -a epodos. 164, 6 comma ... -um erit e tribus trochaeis (177, 12). AVDAX gramm. VII 332, 21 pars *versus* trochaica sive -a. b *subst.* (*masc. et neutr. distingui nequeunt praeter l. 78. 79; de usu praedicativo v. supra l. 49*): BASS. gramm. VI 258, 30 reliqua pars *versus* -um facit (SACERD. gramm. VI 544, 9 -um dactylicum). FORTVN. gramm. VI 293, 17 de -o (SACERD. gramm. VI 544, 19 de logaoedico Archilochio -o). SACERD. gramm. VI 531, 6 constat *metrum* ex iambico dimetro ... et tribus trochaeis, id est -o (MAR. VICTORIN. gramm. VI 103, 14 ex iambico dimetro acatalecto et -o compositum *metrum.* 146, 8 ex dipodia anapaestica et -o. 146, 12. 177, 10. *cf.* 128, 14 ut Sotadeus constet duobus ionicis et -o. SERV. gramm. IV 466, 5 Saturnium *metrum* constat dimetro iambico ... et -o). 544, 20 logaoedicum Archilochium -um fit quattuor dactylicis pedibus *eqs.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 62, 14 dactylica tetrapodia et -us. 103, 8 tres trochaeos, quos vocant -um. 118, 21 eundem -um et Phalaecium accipiunt. 145, 16 dimetron heroon cum -o ex tribus trochaeis. 148, 17 tres trochaei ..., e quis -o seu Phalaecio ... nomen est. *al.*

2 *usu liberiore*: VEN. FORT. epist. (carm. 3, 4) 11 ludos -os Amphioneo barbito reboasse.

īthyphallus, -ī *m.,* ἰθύφαλλος. [*var. l. vix recta* COLVM. 10, 32 -i *pro* Priapi.] *i. q.* ἰθύφαλλος: RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 4, 4 non phallos aliquos neque -os (*var. ll.* istyf-, ityf-, ytyf-) turpes ... veneramur.

ithyzinus *v.* scyzinus. **itia** *v.* ischas *p. 490, 64.* *Szantyr.*

***itidem** *adv. ab* ita *sec.* idem, tantundem. *inter adv. composita in* 'em' *enumerat* PRISC. gramm. III 75, 1. *scriptura contracta* itidest CE 1559, 16 (*s. III/IV*). NOT. Tir. 3, 94. GLOSS. ὁμοίως. ὡσαύτως. GLOSS.[L] IV Plac. I 28 iterum atque iterum; interdum et pro similiter (*pro* identidem *acceperunt editores, sed cf. p. 566, 23*). V Abba IT 11 adverbium est temporis quasi iterum (*cf.* II Abav. ID 2 [*trad.* idem]). *legitur in poesi post* PLAVTVM *et* TER. *apud* LVCIL. 588 (*contextu manco*), ACC. (carm.), CIC., LVCR., SVLPICIAM sat., TER. MAVR., SER. SAMM., IVVENC., AVIEN., PRVD. (*v. et* CE *l. 62. p. 567, 3*); *in prosa oratione apud* GELL. hist. 15 (*contextu manco*), CIC. (*quinquies in rhet. et philos.*), SVLP. RVF. Gell. 4, 4, 2 (*contextu parum sano*), VARRONEM (*bis*), PLIN. nat. (*semel*), SVET. (*semel*), *frequentius inde a* GELL., APVL.; *adamat* AMM. (*numeravimus 72 exempla*). [*confunditur in codd. c.* idem PLAVT. Bacch. 949 Stich. 350 TER. Andr. 599 Haut. 1021. *al.* (*restituitur* -m *l. 10 et* CIC. progn. frg. 4, 1 APVL. Socr. 21 p. 169 [*per coni. dub.* PLAVT. Truc. 728 CIC. rep. 1, 61]; *falso traditur* TER. Haut. 888 CIC. Verr. II 5, 129), item PLAVT. Rud. 1158 PLIN. nat. 37, 74. *al.* (*restituitur* -m APVL. flor. 18 p. 90; *falso traditur* PLAVT. Most. 933), ibidem PLAVT. Pseud. 69 Truc. 40. 738, iterum IVVENC. 2, 497, identidem *v. vol. VII 1, 210, 46.*]

i. q. ὡσαύτως, *pariter, similiter sim.* (-m esse, *ubi exspectes formas vocis q. e.* idem, *l. 38. p. 565, 74. 567, 4; aliter e. g. l. 43. 46. 49*): I *relatione simplici*: A *pertinet ad totam sententiam vel actionem*: 1 *in correlatione*: a *respondent coniunctiones*: α ut (velut, sicut): -m ut: PLAVT. Amph. 712 me solebas ... appellare -m ut pudicae suos viros ... solent (*item posito utroque verbo*: Capt. 44. Curc. 690 ita ... -m [*om. codd. Nonii*] ut. Rud. 659. 1010 TER. Haut. 698. Eun. 93 [SCHOL. Bemb.: similiter]). Merc. 984 -m ut tempus anni aetatem aliam aliud factum condecet ([convenit *trad.*]. *item verbum sequitur*: TER. Phorm. 409 -m ut cognata si sit ..., dotis dare. FRONTO p. 89, 25 v. d. H. [= p. 95 N.] -m ut parentes ... ita *eqs.*). Pseud. 382 exossabo ego illum simulter -m ut murenam coquos (*item verbum antecedit*: TER. Hec. 866 APVL. apol. 26. IVL. VAL. 2, 36 versurae sint -m ut sub Dario [*cf. Hist. Alex. M. I p. 93, 8 Kr.* τῇ αὐτῇ ἐργασίᾳ]). Trin. 977 tu te, -m ut charmidatus es, rursum recharmida (*item interponitur enunt. compar.*: ITIN. Alex. 8. 24. *cf. interpositam partem orat.*: SVET. Aug. 24, 2 centuriones ..., -m ut manipulares, ... puniit. APVL. apol. 10 EXPLAN. in Don. gramm. IV 548, 27). -m ... ut: PLAVT. Bacch. 949 -m Vlixem ..., ut ego sum, fuisse (*posito utroque verbo ut*: Merc. 826 si -m plectantur viri, ... ut illae exiguntur. Persa 600 TER. Hec. 150. Eun. 385 [SCHOL. Bemb.: similiter]. GELL. 14, 5, 4). TER. Hec. 312 -m illae mulieres sunt ferme ut pueri levi sententia (*item comparata sola parte orationis*: Phorm. 476 -m in hac re ut aliis. CIC. nat. deor. 2, 67 SCHOL. Hor. ars 353). ut ... -m: PLAVT. Amph. 992 ut filium bonum ... esse oportet, -m ego sum (*item plena utraque sententia*: TER. Hec. 251 ut veni, -m incertum amisti *me.* LVCR. 3, 12. 6, 634 GELL. 2, 19, 1). Capt. 261 ut vos hic, -m illic ... servatur filius (*item comparata sola parte orationis*: CALP. decl. 32. DIOM. gramm. I 400, 5 proinde ut alios mores, -m ... alium fuisse sermonem). sicut: PLAVT. Mil. 730 s. merci pretium statuit ... agoranomus, -m divos dispertisse *eqs.* CLAVD. MAM. anim. 1, 7 p. 45, 23 s. ... sic -m (3, 7 p. 166, 3). 3, 4 p. 183, 15. velut: SVLPICIA sat. 27 v. stadio victor ... fatiscit, sic -m Romana manus *eqs.* β *alia* (*cf. p. 566, 75*): quasi: PLAVT. Asin. 178 q. piscis, -mst amator (*eadem imagine, sed relatione turbata*: Truc. 40 q. in piscinam rete qui iaculum parat ..., si inierit rete piscis ..., -m [*recc.*, ibidem *P*] est amator *eqs.*). Capt. 1004 Most. 277 Rud. 660. 1008 Stich. 350. quod (*cf. Hofmann-Szantyr 581*): CE 231, 3 (*Pompeis*) non ... tenuerunt in manu sceptrum ... -m, quod tu factitas ... in manu penem tene(n)s. tamquam: CLAVD. MAM. anim. 3, 9 p. 170, 16. quemadmodum: BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 246, 20.

b *respondet* qualis: AVIEN. Arat. 387 -m qualis praesepibus esse forma solet *eqs.*

c *responsionem indicat praepos.* cum (*cf.* idem cum *vol. VII 1, 199, 67*): FILASTR. 41 *Heracleon* cum suis -m delirans doctoribus. MARCELL. auct. chron. II p. 104, 536, 2 Solomone -m cum exercitu dissidente.

2 *ponitur per se*: a *vi comparativa*: α *in plena comparatione*: PLAVT. Amph. 443 formam cognosco meam, quemadmodum ego sum ..., nimis similest mei; -m habet petasum ac vestitum; tam consimilest atque ego. Asin. 219 (*spectat ad 215* hic noster quaestus aucupi simillimust) -m hic apud nos. Cist. 730 imitatur nequam bestiam ... :: quamnam ...? :: involvolum, quae ... intorta implicat se; -m haec exorditur sibi intortam orationem (*ad relationem turbatam cf. supra l. 60*). OROS. hist. 7, 27, 6 (*comparantur plagae Aegyptiorum et Romanorum; sim.* 7, 27, 7. 12. *aliae plagae iunguntur per* similiter *vel* aeque). β *per comprehensionem in locutione q. e.* -m facere (*aliter p. 565, 22*): TER. Phorm. 397 ego ... dicerem; -m tu face. LVCR. 4, 1012 hominum mentes, magnis quae motibus edunt magna, -m saepe in somnis faciuntque geruntque. APIC. 1, 8 carnes recentes ... melle tegantur ...; et in carne cocta -m facies. γ *per substitutionem*

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*sc. pro locutione adverbiali*): IVLIAN. dig. 47, 2, 59 is pater familias factus eo nomine aget; sed et si ..., -m agere poterit. FILASTR. 120, 5 quod ... sic (*i.* 'in iniquitate' *psalm. 50, 7*) genuerit filios *Adam* atque de eis nos omnes -m parturierit.

b *vi adiunctiva* (*adiungitur differens quiddam, cui est aliquid commune cum antecedentibus; differente actione transit ad vim adversativam l. 81, cf. l. 38*): *α differt subi.*: ① *respicitur determinatio actionis*: PLAVT. Poen. 542 dixi per iocum. :: per iocum -m dictum habeto *eqs.* Rud. 1391 quando ... benignus ⟨ego⟩ fui ..., tum te mihi benigne -m addecet ... ⟨re⟩ferre gratiam. CIC. part. 77 prudentia in suis rebus ..., in publicis ...; temperantia ... in suas -m res et in communes distributa est (*cf.* MART. CAP. 9, 969 triplici ratione discernitur ...; ... hi quoque in tria -m genera dividentur). nat. deor. 3, 62 exsectum a filio Caelum, vinctum -m a filio Saturnum. GELL. 5, 13, 2 fidei ... creditos; ... qui se -m in fidem ... dederunt. 20, 5, 13 hoc ... verbum *Graecum* ... uno -m verbo *Latino* dicere. AMM. 21, 12, 17 quod -m frustra est factum (*antea*: incassum. *cf.* CASSIAN. conl. 8, 18, 2 cum ... absque ullo reverterentur effectu ... -mque ipsis *aliis* incassum ... redeuntibus *eqs.*). *al.*
② *respicitur actio ipsa*: Ⓐ *repetuntur communia* (*tam per iterationem quam per variationem; per oppositionem l. 36*): PLAVT. Bacch. 410 si ... facit ...; feci ego istaec -m. Capt. 608 iube me vinciri; volo, dum istic -m vinciatur. Curc. 163 sisto ego tibi me et mihi contra -m ⟨tu te⟩ ut sistas suadeo. Stich. 522 sin res laxe labat, -m amici conlabascunt. Truc. 738 quid erit ..., dum tu commentabere? volt ... illa -m commentari. LVCR. 2, 923 sic -m, quae sentimus, sentire necessest *membra.* GELL. 18, 1, 11 quodsi id dicere absurdum est ..., -m absurdum est *eqs.* VLP. dig. 50, 4, 6, 3 quaedam esse munera aut personae aut patrimoniorum, -m quosdam esse honores. PAVL. dig. 14, 2, 2, 2 -m agitatum est, an etiam *eqs.* (*antea*: quaesita ... sunt haec, an *eqs.*). SPART. Hadr. 13, 8 filia, quam Traianus ceperat, ac ... sella, quae -m capta fuerat. AVIEN. Arat. 363 unus ... praeminet ignis, altera ... ardet stella -m. AMM. 23, 6, 18 cuius simile foramen ..., unde emergens -m noxius spiritus *eqs.* (*spectat ad 17* unde halitus letalis exsurgens). PRVD. ham. 15 deum, qui prava effinxerit olim, et *alterum deum*, qui recta -m condens induxerit. *al.* *opponuntur contraria* (*cf. etiam l. 81*): AVG. civ. 2, 2 p. 54, 28 D. cur ... benefacta etiam ad impios ... pervenerint et cur illa -m dura ... pios ... adflixerint.
Ⓑ *semel ponuntur communia* (*sc. abbreviata sententia altera*): PLAVT. Rud. 74 illa ... virgo atque altera -m ancillula ... desuluerunt (*verbum sequitur ut*: AMM. 23, 6, 57 Artamis et Zariaspes ... consociati -mque Ochus et Orgomanes iuncti ... augent ... Oxi fluenta. SVLP. SEV. chron. 1, 3, 2. *al.*). ACC. carm. frg. 3, 5 *Graeci* procurant ...; nostrique -m ([*v. app. crit.*]. PANEG. 11, 3, 6 -mque. AMM. 14, 8, 8. 20, 8, 14. *al.* *v. etiam l. 42.* *cf.* GELL. 19, 9, 7 ecquis ... fecisset nisi Catullus ... pauca et Calvus -m pauca [FILASTR. 96, 2 CLAVD. MAM. anim. 1, 13 p. 56, 16]). PLIN. nat. 37, 74 inseritur smaragdis *tanos* ..., -m chalcosmaragdos. *al.* Ⓒ *nexu laxiore* (*sc. relatione antea non plane expressa*): TER. Eun. 235 quendam mei ... ordinis ..., -m patria qui abligurrierit bona. CIC. progn. frg. 4, 1 cana fulix -m fugiens ... nuntiat (*agitur de variis signis ventorum*). FILASTR. 42, 1 Marcus ... non in parvam -m erroris incurrit amentiam. AMM. 16, 8, 11 inflabant -m ... potentes (*sc. non modo Constantius*). 21, 1, 10 extis -m ... attenti fatidicis ... accidentia sciunt (*sc. praeter augures*). SVLP. SEV. dial. 1, 19, 1 quidam -m ... advenerat (*spectat ad 1, 18, 2* quidam ... ingressus). *al.* *per brachylogiam quandam adiungitur alterum argumentum sim.* (*sc. omisso verbo dicendi sim.*): CIC. nat. deor. 3, 29 si ..., ... nullum est; ergo -m, si ..., nullum est *eqs.* (*cf.* IVVENC. 2, 666 si ..., ... loquar: ... -m quia ..., *eqs.* CLAVD. MAM. anim. 1, 23 p. 82, 14 sicut ..., ita ...; -m sicut ..., sic *eqs.*). APVL. Socr. 18 p. 159 quis ...? nempe Pylius orator ...; -m cum ... deligendi sunt ..., nonne Vlixes cum Diomede deliguntur ...? (*item adiungitur quaestio* [*formam plenam v. supra l. 30*]: AVG. civ. 19, 5 p. 363, 11 D. quis enumerare valeat [*sc. curas sim.*]? ... quid -m illa *vitia* ..., nonne ...? CLAVD. MAM. anim. 3, 14 p. 182, 21).

β subi. est commune: ① *differunt variae partes orationis*: PLAVT. Aul. 405 ne quid turbae hic -m fuat (*403* ex proxumo). Men. 1098 Moschum tibi patrem fuisse ...; huic -m fuit (*differt dat.*: 1107 Pseud. 69 TER. Andr. 599 Haut. 1021. *al.*). Mil. 647 minime sputator ... sum, -m minime mucidus (*differt praedic.*: AMM. 22, 14, 3 *Iulianus* ridebatur ut Cercops ..., -mque victimarius dicebatur). Rud. 52 illius ... formam virginis et aliarum -m. CIC. part. 77 duobus ... modis in rebus commodis cernitur ...; in rebus ... incommodis est -m duplex (*cf.* GELL. 13, 2, 5 quod in pomis, -m ... esse ... in ingeniis. FILASTR. 130, 7 ut, quod est in primis, hoc sit et in medio ... -m). GELL. 2, 29, 11 -m hoc ... nuntiant (*item differt obi.*: 18, 12, 4 -m Plautus '...' dicit [*al.*]. SOL. 15, 11 *primos* partus ..., -m secundos. AMM. 17, 12, 16 filios ... -mque captivos. 21, 12, 22 formidabat ..., ne ..., -mque opes ... verebatur. PRVD. c. Symm. 1, 98 excire ... atque ... incantare ..., vita -m spoliare alios ars noxia novit. *al.*). 13, 25, 6 infra -m. AMM. 16, 12, 17 alio -m modo. *al.* ② *differt ipsa actio, sc. transit in vim adversativam* (*cf. etiam l. 38*): PLAVT. Mil. 646 me ... orationis ... partem persequi et meam partem -m tacere. GELL. 1, 3, 30 hac ... fini ames ..., hac -m tenus oderis. IVVENC. 2, 497 qui me confessus fuerit ..., hunc ego non aliter ... fatebor; sic -m ... negabo negantem. AMM. 31, 2, 11 ut eodem ... die ... saepe desciscant -mque propitientur. AVG. civ. 7, 15 p. 292, 27 D. stellam quandam vocant Mercurium, quandam -m Martem. 7, 16 p. 295, 2 Minerva summus aether et Minerva -m luna. c. Cresc. 3, 66, 75 p. 481, 1 boni ... christiani, qui per se ipsos multi sunt, in comparatione malorum ... -m pauci sunt. MART. CAP. 6, 608 stellae ... sex videntur mensibus, sex -m non apparent. CLAVD. MAM. anim. 3, 8 p. 167, 3 et incorporeos esse in ea ... parte, qua ..., et in ea -m parte corporeos, qua *eqs.*
③ *differt tempus actionis, sc. vergit ad notionem q. e. iterum* (*addas fortasse iam l. 41*): GELL. 5, 3, 5 *Democritus* iuncturam ... ligni scite ... factam considerat petitque, ut paululum adquiescat; quod ubi Protagoras ... fecit atque -m Democritus acervum illum ... ratione ... quasi geometrica librari ... animadvertit (*item in enunt. temp.*: AMM. 27, 7, 7 [*spectat ad 6* cum ... iussisset] cum ... audisset eum iussisse -m *eqs.* [AVG. civ. 12, 26 p. 552, 30 D. SVLP. SEV. Mart. 14, 3. *v. et l. 19*]. SVLP. SEV. Mart. 15, 1 dum ... -m). SPART. Pesc. 8, 4 item cum quaesitum esset ..., respondisse -m Graeco versu dicitur. AMM. 15, 7, 3 diebus ... paucis secutis, cum -m *eqs.* (*cf.* 23, 5, 12 secuto -m die. SVLP. SEV. dial. 2, 3, 1 consequenti -m tempore. 3, 15, 1 quodam -m die). 30, 5, 14 -mque apud Acincum moratus *eqs.* MART. CAP. 1, 34 ne -m Cyllenius ... lactatus *eqs.* COD. Theod. 8, 1, 4 *v. infra l. 66.* CLAVD. MAM. anim. 1, 61 p. 62, 2 post hinc -m. -m atque -m: AVG. civ. 12, 21 p. 544, 23 D. (*in tit.*: iterum atque iterum).

B *pertinet ad singulas notiones* (*maxime per abbreviatam sententiam ad epitheta vel appositiones*): PLAVT. Rud. 1158 securicula ... -m (*Prisc.*, item *codd.*) aurea (*pertinet ad adi. ut*: AMM. 15, 8, 14. 18, 7, 2. 20, 7, 1. 24, 6, 12). GELL. 13, 21, 12 in illo quoque -m Vergilii versu (*pertinet ad gen. ut*: MART. CAP. 3, 236 numerum -m omnium generum. COD. Iust. 10, 22, 1 *a. 410*). AMM. 21, 3, 4 Gundomado ... -m rege (MARCELL. chron. II p. 93, 489. *cf.* AMM. 21, 6, 5 Tauro -m praefecto [21, 9, 4. 26, 6, 8]. 27, 1, 2 Severiano -m comite). AVG. civ. 22, 12 p. 590, 6 D. post multas -m per diversa corpora revolutiones. c. Pelag. 4, 8, 20 ab alio -m catholico.

C *syntactica et stilistica* (*ad A et B*): **1** *ponitur in serie* (*saepe in tertio vel ultimo membro*): PLAVT. Aul. 292 obsoni ... iussit dimidium dari, cocum alterum -mque alteram tibicinam (APVL. Socr. 2 p. 120 -que ... -que ... aliosque -m. AMM. 14, 8, 8 et ... et ... -mque. 21, 1, 11 crepitus ... et ... signa, tonitrua, quin etiam et fulgora et fulmina -mque siderum sulci. 22, 3, 1 et ... et ... atque ... -mque. *al.*). VARRO rust. 2, 7, 2 dentes ... amittere ..., ... -m eiciunt *quarto anno* ...; quinto anno ... item eodem modo amittere *eqs.* GELL. praef. 8 est qui ..., est qui ..., est item qui ..., est praeterea qui ..., est -m qui ..., est qui *eqs.* 2, 3, 2 ἰχθὺν et ἵππον et multa -m alia. 13, 25, 15 Cato ...; item M. Cato ...; -m Cato *eqs.* 16, 18 tit. quaedam ... et item alia ... et tertia -m (*cf.* DIOM. gramm. I 306, 17 una ...; altera ...; tertia -m ...; quarta quoque *eqs.* AMM. 22, 3, 5 primum ...; dein ...; ad exitium -m tale *eqs.* [*cf. 6* iniquitate simili, *7* pari sorte]. MART. CAP. 1, 46 in ... prima *regione* ...; in secunda -m [*cf. 50* quoque, *51* sic etiam, *60* similiter]. CLAVD. MAM. anim. praef. p. 19, 13 in ... primordio ...; post ...; abhinc -m *eqs.*). APVL. flor. 6 p. 22 alius ...; -m alius ... et alius ...; denique ceteri *eqs.* Socr. 21 p. 168 si ..., si ..., -m si *eqs.* SER. SAMM. 986 potatur ...; proderit et ...; prodest et ...; ... -m ... iunges *eqs.* AVG. civ. 12, 13 p. 529, 25 D. si ... aut ... aut ... aut -m *eqs.* (*cf.* COD. Iust. 3, 28, 29, 1 [*a. 479*] mater ... vel avus ... vel avia ... vel proavus -m vel proavia. 9, 35, 11 [*a. 478*] accusatori ... vel liberis ... seu filiae -m). MARCELL. med. 17, 32 mandragorae drag̃., hyoscyami tantundem, ... idem, ... tantundem, myrrhae ... similiter, gummis -m. VINCENT. LER. 2, 3 hoc modo, si ..., ... ita, si ..., ... -m, si *eqs.* **2** *abundantiae: iuxta adv.*: PLAVT. Curc. 690 ita ... -m ut ([-m *om. codd. Nonii*]. FRONTO p. 89, 25 v. d. H. [=p. 95 N.] -m ut ..., ita. *cf.* SPART. Pesc. 8, 4 item cum ..., respondisse -m *eqs.*). Pseud. 382 simulter -m ut. LVCR. 2, 923 sic -m ([*nisi* sic *ad priora referendum*]. SVLPICIA sat. 27 IVVENC. 2, 497. 790. *al.*). APVL. apol. 26 tam occulta ... -m ut. DIOM. gramm. I 400, 5 perinde ut ..., -m. COD. Theod. 8, 1, 4 (= Iust. 12, 49, 1) ita ..., ut et antea ... et nunc -m (*cf.* SIDON. epist. 4, 6, 1 sicut -m [CLAVD. MAM. anim. 2, 10 p. 140, 7. 3, 3 p. 158, 7]. CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 145, 13 tanto ..., quanto -m. COD. Iust. 6, 58, 11 [*a. 502*] tam ... quam ... -m).
iuxta pron. vel adi.: PLAVT. Persa 600 ipse -m (GELL. 20, 1, 15 CASSIAN. conl. 8, 18, 2 CLAVD. MAM. anim. 1, 9 p. 49, 21). TER. Andr. 599 eadem haec ... -m (GELL. 14, 1, 31. MAXIMIN. Aug. coll. c. Max. 10 p. 713 idem -m ... iterum. *al.*). TER. MAVR. 2719 totque -m (*cf.* AVG. civ. 12, 13 p. 529, 25 D. -m per totidem totiens). AVIEN. Arat. 1033 tantum ..., quantum ... et quam multus item ..., tantus ... -m. AMM. 16, 8, 9 simili ... -m (17, 8, 5). 18, 3, 6 -m ... paria.
iuxta particulas copulativas: GELL. 18, 10, 6 alios quoque -m (AMM. 25, 4, 21 MART. CAP. 9, 969). APVL. Socr. 14 p. 149 -m ... et cetera (FILASTR. 115, 6. 130, 7 AMM. 23, 5, 11). VEREC. in cant. 3, 8 p. 44[a] nec non -m. *abundat -que*: CASSIAN. conl. 16, 6, 8 si ... ei nascitur, -mque illi ... conquiritur. **3** *c. negatione*: VARRO ling. 9, 55 nullius ... filium et filiam non apte discerni ..., contra deorum liberos ... non -m. APVL. flor. 2 p. 6 (*post lacunam*). PS. APVL. herm. p. 267 at non -m ... possis. AVG. bapt. 4, 24, 31 non -m valet.

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II *relatione mutua*: LVCR. 2, 874 cunctas -m res vertere sese ([*an ad I trahendum?*]. *cf.* CIC. leg. 1, 30 -m movent omnium *sensus* [FILASTR. 156, 2 omni ... saeculo -m]). CE 1559, 16 (*s. III/IV*) ortus et occasus, vitaque morsque itidest (PETR. CHRYS. serm. 21 p. 259A -m pars diei et noctis). AVG. pecc. mer. 2, 17, 26 in ipsis -m causa est ..., sive ... sive *eqs.* (*cf.* BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 208, 25 -m ... vel ... vel *eqs.*). COD. Iust. 2, 7, 25, 3 (*a. 519*) annis singulis -m. BENED. reg. 18, 10 *hi* psalmi semper ... per easdem horas -m repetantur (*cf. postea*: dispositionem uniformem).

? **itidentidem** iterum atque iterum GLOSS. L II Abav. IT 4. *legendum videtur* identidem; *similia adfert Heraeus, ALL 6, 1889, 555; cf. etiam p. 564, 8.* *Oomes.*

itiner *v.* iter.

itinerālis, -e. *ab* iter. **1** *i. q. mobilis*: VITA Marcell. Ebred. 17 (BHL 5228; *de obsidione urbis*) *arcubus pluvia madefactis* pharetrae vacuae domibus -bus (*testudinibus? tabernaculis?*) inimicis nihil proficientibus revehebantur. **2** *t. t. gramm. de genere praepositionum fere i. q. directionem indicans* (*opp.* localis): CLEDON. gramm. V 25, 11 'ad' et 'apud' dum unius casus praepositiones sunt, 'ad' -is est, 'apud' localis. 25, 24 quotienscumque -es fuerint, hoc est cum de altero loco ad alterum transit, ut 'imus ad forum' *eqs.* 25, 31. 26, 1. 2. 6. 77, 18.

itinerāns *v. l. 73.*

itinerāre, (-is) *n.* *ab* iter, *cf.* itinerarium. *i. q. itinerarium*: CIL XI 3282sq. (*v. l. 47*).

itinerārius, -a, -um. *ab* iter. iten- *l. 32. 43. 51. cf. p. 538, 30.* *i. q. ad iter pertinens*: LAMPR. Alex. 27, 4 paenulis intra urbem ... ut senes uterentur, permisit, cum id vestimenti genus semper -um aut pluviale fuisset (*infra*: uti ... itinere). Comm. 9, 1 simulavit se et in Africam iturum, ut sumptum -um exigeret. AMM. 19, 8, 2 tamquam -o aggere vel superposito ponte conplanatum spatium. 21, 15, 2 -o motu inminutae valetudinis excuti posse discrimen. LIB. pontif. p. 67, 3 viam -am (etin-, iten- *var. ll.*) usque ad viam Latinam *eqs.* Ps. BOETH. grom. p. 402, 12 sunt ... termini, quibus fides non est adhibenda; isti dicuntur -i.

subst. ***itinerārium,** -ī *n. ex ellipsi ortum. cf.* breviarium, summarium. GLOSS. III 501, 15 ὁδοιπορία: expe[n]ditio, -um. *afferuntur omnia exempla praeter titulos librorum in indice nostro s. v. congestos.*

1 *i. q. commentarium itineris* (*ad rem cf. Kubitschek, RE IX 2308sqq.*): **a** *de indicibus viarum, mansionum sim.* (*ipsas mansiones significat* ITALA): **α** *proprie*: ITALA num. 33, 1 (Lugd.) haec sunt -a castrorum, qui profecti sunt de terra Aegypti *eqs.* (*gr.* σταθμοί, *v. p. 544, 4*). ITIN. Anton. Aug. p. 1, 1 -um (*scrib.* iten-) provinciarum (VEG. mil. 3, 6 -a [*antea*: -a ... regionum]). p. 487, 3 -um maritimum. p. 497, 9 -um portuum *eqs.* ITIN. Burdig. p. 549, 1 -um a Burdigala Hierusalem usque *eqs.* CIL XI 3281 -um a Gades Romam (*3282sq.* itinerare). *latius respicitur ratio praescripta*: AMBR. in psalm. 118 serm. 5, 2, 1 miles ... viandi ordinem non ipse disponit sibi ..., sed -um ab imperatore accipit et custodit illud, praescripto incedit ordine. **β** *translate*: VIRG. gramm. epit. 4 p. 19, 13 litera interpretatur legitera, quod est legendi -um (iten- *P. cf. Prisc. gramm. II 6, 12* quod legendi iter praebeat).

b *de descriptionibus expeditionum*: ITIN. Alex. 1 si ... accincto *Constantio* ... Persicam expeditionem -um principum eodem opere gloriosorum, Alexandri scilicet magni Traianique, componerem. 2 -um ... pro breviario superscripsi. RVFIN. epist. Clement. 20 Clementis -um praedicationis Petri (*gr.* τῶν ... ἐπιδημιῶν κηρυγμάτων ἐπιτομή. *cf.* EPIST. pontif. Thiel Gelas. 42, 6). ENNOD. carm. 1, 1 tit. 1, 5 tit.

2 *i. q. signum proficiscendi*: AMM. 24, 1, 1 *Iulianus* -um sonare lituos iubet.

compos.: coitinerarius.

[**itinerātor** *v. p. 547, 37.*]

itinero, -āre *vel* **itineror,** -ārī *verbum defectivum. ab* iter. [*var. l.* iter- *infra l. 72. 77. al., cf. p. 551, 48.*] *i. q. iter facere* (*proprie vel in imag.*): ITALA II Macc. 5, 21 (rec. L) *Antiochus* existimans se per superbiam terram ad navigandum, pelagum ad -andum deducturum (*gr.* πορευτὸν θέσθαι, *recc. BM* pedibus transire, *Vulg.* ad iter agendum. *gerundium ut*: AVG. mus. 6, 1, 1 nos cum grammaticis et poeticis animis non habitandi electione, sed -andi necessitate versatos). AMBR. in psalm. 1, 25, 1 cave ..., ne in te gressus suos collocet ... libido et sis via iniquitatis -antibus (iter- *pars codd.*) detrita flagitiis.

partic. pro subst. **itinerāns,** -antis (*fere plur.*). *i. qui iter facit, viator* (*proprie vel in imag.*): AVG. dialect. 6 pedibus -ium ... trita *terra* (GREG. M. moral. 24, 30 *seq.* per innumeras curas quasi multis -bus premitur *radix tentationum*). epist. 130, 5 (*ad psalm. 62, 3* terra deserta *eqs.*) quibuslibet -bus (iter- *pars codd.*) comitetur *vita*. in psalm. 66, 3 l. 26 *deus bonis datis* consolatur -es. Ps. AVG. serm. ed. Mai 47, 3 quae *via* ambulantem errare non sinit, quae -em recto itinere perducit (*sing. ut*: LEX Visig. 8, 1, 12 qui -i [iter- *pars codd.*] ... aliquid abstulerint. GREG. M. moral. 8, 11 -is gressus ... in anteriora proficit). VAL. CEM. hom. 3, 1 si -bus nihil desperationis occurrat. SALV. gub. 1, 43 inlatos -ium *Hebraeorum* castris alitum greges. CASSIOD. in psalm. 109, 7 per quem *transitum* -es vehi solent ad aliam mansionem. LEX Burg. lib. const. 38 tit. de hospitalitate ... -bus (iter- *pars codd.*) non neganda. GREG. M. in Ezech. 1, 5, 7 lumen boni operis ... -bus demonstrant. 1, 10, 18 silex ab -bus calcatur. *Teßmer.*

itio, -ōnis *f.* *ab* ire, *cf.* reditio *sim.* *de origine*: PROB. inst. gramm. IV 179, 26 *v. l. 34.* GLOSS. πορεία. itus, iter.

i. q. actio eundi, itus (*opp.* reditio *l. 12; plur. passim*): **a** *usu vario*: TER. Phorm. 1012 -es crebrae et mansiones diutinae Lemni (SYMM. 1, 20, 3 -es longas et m. asperas ... vitavi). CIC. Att. 11, 16, 1 de obviam -e (13, 50, 4 [obvia -e *I*]). PRISC. gramm. III 454, 10 'amatum' ... -em (*var. ll.* initionem, initiationem) ad 'amare' *significat*. NON. p. 29, 2 lenta et tarda -e. AVG. civ. 12, 21 p. 546, 11 D. de ... -bus et reditionibus animarum. domum -o *v. s.* domu(m)itio.

b *metonymice de ipsis pedibus ut vid.*: ARNOB. nat. 3, 13 manus ministras operum ..., corporibus sustinendis pedes, explicandis gressibus et suggerendis anticipationibus -um ⟨genua⟩ *habent dei* (*add. Reifferscheid, non Marchesi*). 7, 46 si ... repsit ut coluber non pedibus se ferens neque suas subexplicans -es, sed ventre nisus ac pectore.

itipsa *v. p. 354, 18.*

ito, -āvī, -āre. *ab* ire. [*vix ap.* CHIRONEM 517 succubat *quadrupes a scorpio percussus* ad singulos ingressus ..., vires deficiunt ad -andum (*cod.* itandum, *ed.* c⟨on⟩citandum, *Veg. mulom. 2, 141, 2* ad surgendum vel ad incedendum).] *i. q. (frequenter) ire, ventitare*: EDICT. cens. de rhet. maiores nostri, quae liberos suos discere et quos in ludos -are vellent, instituerunt (PLIN. nat. 9, 25 puerum ... in ludum litterarium -antem [*trad.* stantem]. *cf.* GELL. 7, 6, 12 ad grammaticos [*v. Marshall, ClPh. 58, 1963, 143 sqq.*]. APVL. apol. 98 ad magistros). CIC. fam. 9, 24, 2 ad cenas -are desisse (GELL. 2, 24, 13 ne quo, ad cenam, nisi ad certas personas -ret *magistratus*). GELL. 3, 18, 4 (*e Gaio Basso*) senatores, qui ..., pedibus -isse in curiam.

iton, (-ī) *n.*, ἶτον. *genus fungi* (*cf. André, Lexique des termes de botanique s. v.*): PLIN. nat. 19, 36 simile *tuberis* est ... misy ... et quod in Threcia -n et quod in Graecia geranion (*cf.* 1, 19, 12 misy, -n, geranion).

itor, (-ōris) *m.* *ab* ire. *i. qui it*: PROB. inst. gramm. IV 179, 26 trahuntur a verbo neutrali duo *tempora participiorum*: praesens 'iens', futurum 'iturus'; nomen '-r', appellatio 'itio'.

itōrius, -a, -um. *ab* ire, itor, *cf.* viatorius. *de notione* (*v. etiam l. 52*): GLOSS. II 92, 33 -ae (*sic Heraeus, Kl. Schr. 86, 1, trad.* istonae) πορευταί (*Vulcanius* instat πορεύ⟨ε⟩ται). [*dub.*: OPTAT. 1, 1 p. 3, 8 antequam in caelum ascenderet *Christus*, unde descenderat, Christianis nobis omnibus -am (*P*, storiam *RB; v. etiam Ziwsa, edit. p. 320 s. v.* storia *et e. g. Wölfflin, ALL 9, 1896, 52*) per apostolos pacem derelinquit. COMM. apol. 151 propter quae -as (*sic post alios e. g. Mohrmann, Glotta 20, 1932, 290, 1; Dombart* storias, *trad.* questorias) tantas deus esse paravit, ut inventiones diabuli detergeret omnes.]

neutr. pl. itōria, -ōrum *et fem.* itōria, -ae *pro subst. de pecunia, quam abeuntes amicis dono dant* (*cf. l. 52*): Ps. AVG. serm. coll. Morin 1930 p. 621, 15 videamus, qualia illis *discipulis* reliquit *Christus ascensurus* sicut dici solet -a (*trad.* storia). p. 621, 20 humanae condicionis est ..., ut, quando ab amicis amici deducuntur, quando ille qui deducitur discedere coeperit, ... det eis aliquid pecuniae, unde ... laetentur et iucundentur; et haec quantulacumque pecunia ... -a nuncupatur. p. 621, 21 -a illa ... illos inebriavit. p. 623, 2 o -a! bibite, ructate.

1. itria *v. sub* itrium.

2. itria (PHILVM. med. 2 p. 124, 15 *var. l.*) *v.* chidron.

[**itrias** corniculas vel tela in ventre GLOSS. III 602, 3 *continere vid.* ⟨hypochon⟩drias (*cf. vol. VI 3, 3153, 35sq.*).]

? **itricia,** -ae *f.* *ad gr.* ἴτριον. *i. q. itrium*: ALEX. TRALL. 2, 198 lac ... cum pane ... aut cum -a aut cum alica aut cum triticea farina cocta aut chidro (*gr. II p. 491* μετὰ ἄρτου ... ἢ ἰτρίου ἢ ἄλικος ἢ χίδρου).

? **itriola** *pro* irtiola *coni. olim Jan* PLIN. nat. 14, 37 (*v. p. 454, 78*) *coll. Athen. 14, 646d* ἴτριον.

? **itris,** -eōs *f.*, ἶτρις *'itrium', vix recte tuetur Bulhart in schedis nostris* CASSIOD. Ios. antiq. 3, 197 purificavit ... tabernaculum ... hoc modo: myrram lectam siclos quingentos et totidem -eos (*sic ScW*, ireos *LCVi et Blatt recte ut vid., v. p. 380, 20; gr.* ἴρεως, *sed v. app. crit.*).

itrium (-on), -ī *n. et* **itria,** -ae *f.*, ἴτριον. *in codd. etiam* hydri, idri, idria, idriu, ydria. GLOSS. ἴτριον.

genus quoddam frumenti et placentae ex eo confectae: PLIN. VAL. 5, 24 (*inter* defrumenta) simula, hydri, pultes et placentae ([*gr. Alex. Trall. II p. 383* ἴτριον]. 5, 25 calidam non dare *hepaticis* neque cedrum aut -i [*gr. ibid. p. 403* χίδρον ἢ τίφην]. 5, 27 pultes de farre ... et Alexandrino pane et -i). ORIBAS. syn. 4, 2 Aa qu⟨a⟩e cum musto aut dulce et semula conficiuntur pemmata et laganas et -a (*gr. 4, 2, 1* ἴτρια). 4, 24, 6 *et* 4, 25, 1 quaecumque de -a (La -ae) et semula conficiuntur (*gr.* δι' ἰτρίων). 9, 27 add. Aa p. 331 caprinus lac dandus est in poto et cum cibo, id est aut cum pane aut cum simula aut idri aut alica aut cum citro. 9, 28 (52) add. Aa p. 332 ova sorbilia et -a. 9 add. p. 400 cicer, -u, fasiolus virides, ova sorbilia. ALEX. TRALL. 2, 61 -ae ⟨et⟩ quae vocantur pultes et placentae (*gr. II p. 383* καὶ ἴτριον καὶ τὸν καλούμενον πόλτον).

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

? **ituia,** -ae *f.* *herbae nomen obscurum*: PLIN. VAL. 3, 45 (*inter medicamenta* ad maculas de corpore eximendas *idonea*) emplastrum ad lepram sive scabiem: recipe -ae ('*θύον?*' *Bulhart in schedis nostris; an potius θυία?*) folia ustula *eqs.*

[itum, -ī *v. l. 8.*]

***itus,** -ūs *m.* *ab* ire. *notatur*: i: CIL XIV 999, 4 (*acc. sg.*). it: CIL VI 1904, 7 (*acc. sg. ut* INSCR. Ephem. epigr. VIII 334, 5). X 2614 (*nom. sg.?*). *formam gen. neutr.* itum, -i *perperam accipiunt Konjetzny, ALL 15, 1908, 304 et Diehl, De m fin. epigr. 199; v.* '*Beitr. a. d. Thesaurusarbeit*' *Mus. Helv. 24, 1966, 208 sqq.* *abl. sg. heteroclit.* -o: INSCR. NSc. 1922 p. 411 n. 4. *de notione et differentia*: ISID. orig. 15, 16, 8 iter vel -s est via, qua iri ab homine quaquaversum potest; iter [enim] est locus transitu facilis; unde appellamus et -um; itiner autem est -s (*om. K*) longae viae *eqs.* (*inde vel vice versa* GROM. p. 370, 20). GLOSS. *πορεία.* ingressus. gressus. -um: incessum. *legitur inde a* TITIN., ? ACC. (*v. l. 20*), LVCR., CIC., VARRONE, LEGE VRSON. [*confunditur in codd. c.* ictus, ius *passim. var. l. dub. vel falsa*: AMM. 27, 10, 7 per regiones longo -u (*EAG*, nitu *V*; situ, ⟨am⟩bitu, tractu *edd.*) porrectas. DRAC. Orest. 65 vocis iter (*A*, -u *B*) ... reseravit et infit: '*eqs.*' *loco corrupto*: ACC. trag. 92 (viam *codd. Non.*, -um *Fest.; coni. alii alia*).]

i. q. actus eundi, itio, incessus (*per meton. de via l. 46* [*cf. l. 14*], *de passu l. 37; plur. inde a* PORPH., ARNOB. nat., PALLAD. *l. 28. 29. 30. 40. 43. 59*): **1** *in universum*: **a** *usu libero*: TITIN. com. 117 -um, gestum, amictum (NON. p. 123, 10 *ad l.*: '-u⟨m⟩' pro incessu). LVCR. 3, 388 nec repentis -um ... animantis sentimus. IVL. VAL. 1, 11 -us illius *Alexandri* causas et certaminis studium. ORIENT. carm. app. 3, 115 incertos duce lumine dirigat *stella* -us. BOETH. cons. 4 carm. 6, 40 rectos revocans -us flexos iterum cogat in orbes. CORIPP. Ioh. 3, 159 noctis -us metuendus init. *in originatione vocum*: VARRO ling. 5, 35 (*ad* iter) *v. p. 538, 29.* 6, 28 (*ad* Idus) *v. vol. VII 1, 238, 67.* DIFF. Suet. p. 291, 12 'simitu' tamquam 'simul -u'. ISID. orig. 14, 9, 3 'hiatus' praeruptio terrae profunda, quasi -s.

b *in iunctura* -s (ac, et *sim.*) reditus (*aliter ut vid. p. 570, 9*): **α** *generatim*: CIC. Att. 15, 5, 3 noster -s r., voltus incessus inter istos. VITR. 10, 8, 3 -s et r. *plinthidum* alias obturat alias aperit terebrationes *organi*. PLIN. nat. 8, 103 ad ... -um r. que *vulpis* transeunt *amnes* (AMM. 23, 2, 4 -um felicem r. que exoptans. SIDON. epist. 1, 5, 2 -um r. que felicem ... votis conprecabatur). PORPH. Hor. carm. 1, 6, 7 ('cursus duplicis') -us ac r. (PALLAD. 7, 2, 4 per paucos -us ac r. ... messis impletur. SCHOL. Stat. Theb. 4, 1 HIER. in Gal. 1, 17 p. 328D. AVG. civ. 21, 17 p. 521, 21 D. propter alternantes ... beatitudines et miserias et ... ab istis ad illas atque ab illis ad istas -us ac r. interminabiles. MACR. somn. 1, 21, 14 stellae. PASS. Saturnin. 2 cum ... episcopo ad ecclesiam frequens -s esset ac r.). EVCHER. laud. her. 70 ut ... patefaceret -um, clauderet r. *in form. voti* pro -u et (*sim.*) r. (*cf. l. 38. 39*): SVET. Tib. 38 vota p. -u et r. ... suscipi (ACT. Arv. a. 105 II 41 ⟨... p. it⟩u et r. CIL V 6875, 2 p. -u et r. ... v(otum) s(olvit). *v. etiam l. 50*). CIL VI 225b, 2 p. salute, -u, r. et victoria (XI 4082, 1 p. s. -us ac reditus. XIII 5474, 3 p. s., -u et r. [5475, 4. 5476, 3]).

β *technice in metiendo* -um et reditum *vel* -u (et) reditu *fere i. q. in utramque directionem*: CIL IV 1714 -u r. x pass(u)s (*per abl. item*: VI 29776 porticus triumphi -u et r. octies semis efficit passus *tot*). VI 29775 in hoc pomario gestationis per circuitum, -um et r. quinquiens efficit passus mille (*per acc. item*: INSCR. Ephem. epigr. VIII 374, 3 -um et red(itum) pe(des) *tot. ibid.* l. 5 it⟨um et red(itum)⟩ efficit pa⟨ssus⟩ *tot*).

2 *pressius de iure eundi* (*maxime per praedia aliena sim.*): **a** *usu libero*: ARNOB. nat. 6, 18 an habent *dei* -us liberos, cum libuerit abire quocumque ...? **b** *in formulis titulorum sepulcr. sim.*: -s actus: CIL I² 1847 (= IX 4321) -s a. que est in hoce delubrum. -s actus aditus ambitus: *v. vol. I 694, 68 sqq., adde* CIL VI 8667 INSCR. NSc. 1919 p. 318. -s actus ambitus: CIL VI 10562, 6 -u(m) act(um) amb(itum). -s actus aquae haustus: LEX VRSON. (CIL I² 594) 79, 2 -s a. a. h. iis ... esto. -s aditus: CIL XIV 3341, 4 -um a⟨ditum ... sicut in⟩ cippis scriptum e⟨st⟩. INSCR. NSc. 1919 p. 227 n. 4 locum sepulturae et -um a. ... concessit. -s aditus actus: *v. vol. I 694, 71 sq., adde* CIL VI 10238a, 11. XIV 583, 7 cum -um aditum actum. -s aditus ambitus haustus aquae: *v. vol. I 694, 64 sqq.* -s aditus ambitus: *v. vol. I 694, 59 sqq. 1858, 61, adde* CIL VI 24097, 12 -u(m) a. a. praesta. X 6607 -um a. a. ustrinae sacrifici causa. -s ambitus: CIL VI 1904, 7 -um a. habet (*ibid.* l. 10. 10259 -um et a. sui iuris h. 19086, 5 ara -u(m) a. h. 25789. 30618. *al.*). 3626, 8 -u(m) a. coronare sacrificare (*sine verbo ut*: 8489 -u(m) a. Heuodo *eqs.* 9408, 5 sq. et Q. Haterio Valenti -u(m) a. e⟨t⟩ Iuliae ... -u(m) a. excepto Q. Haterio Felice *eqs.* 15962 olla empta -u(m) a. *eqs.* 21445 -um a. permissu Flaviae. 33216 [hum *lapis*]. INSCR. NSc. 1925 p. 255 neque -um a. neque ... mortus mortuave ... inferatur. *et persaepe*). 8485 -(s) a. acuae prestandu(s) (8520 -s a. praestari debetur. 29907 -um a. uti prestetur eis. X 2614 sib(i) her(edibus) ... -(us) amb(itus) praes(tabitur?). *al.*). 15473 cum -um et ambitu concesso sibi libere (21699 locum donavi cu(m) -u a. 29179, 7). 20967 -u(m) ambitu(m) possidere liceat. 21161 columbari -um a. debetur (34124 hui monimento -um a. d. XIV 1318 huic monimento -s a. d. 4832, 7 -u ambitu ... d.). 24064, 6 ⟨i⟩tum a. ossua ⟨inferre⟩ sacrificium facer[a]e ⟨liceat ita⟩ uti ... cautum est (38241a. *al.*). 25908 -um a. ... dederunt (26229. 38557 dedit ollas ... et -u(m) a. INSCR. NSc. 1922 p. 411 n. 4 -o ambito dato). 26355d ad hoc sepulcrum -um a. omni tempori permissum est. X 4139, 6 -u(m) a. suis liber(tis) ... fecit. XIV 1650 locum donavit ... et -u(m) a. -s ambitus haustus: CIL XIV 864, 7 in hoc monomento ... -u(m) ambit(um) h(austum) permisi. -s ambitus transitus: CIL XIV 4768, 9 concesso ... -u a. transitum per porticum. ? -s reditus: CIL VI 22958 -um r. in monimentum (*antea*: ut parie⟨s⟩ communis sine controversia si⟨t⟩).

iū *interiectio*, *ἰού*. *litt. gr.* *ἰοὺ ἰού* TER. MAVR. 531 *duas esse syllabas docens.* *est exclamatio tragica*: IREN. 1, 11, 4 (= 1, 5, 2 H.) iu iu! et pheu pheu! 1, 15, 4 (= 1, 8, 15 H.) supra iu iu et super pheu et super universam tragicam exclamationem et doloris vociferationem.

iual ('iebal *Diosc.*' *locum indicare neglegens Goetz in Thes. gloss. emend. s. v.* gramen) i. gramen GLOSS. III 565, 67. *nomen Afric. sec. André, Lexique des termes de botanique s. v.* *Szantyr.*

***iuba,** -ae *f.* *e radice* *ieu- '*agitare*' (*cf.* iubere) *derivant Walde-Hofmann³ s. v.* -ŭ- *et* i *consonam testatur* TER. MAVR. 518. 563. iuv-: GLOSS.L I Ansil. IV 2 alibi per 'v' inveni. *exhibet ex. gr. cod. S* COLVM. 6, 29, 2 (tuta *cod. A al.*) = *cod. Riccard.* PELAGON. 2. *cf. l. 23. 28. p. 574, 13.* *de notione*: LYD. mag. 1, 8 *λοφιάς· καλοῦσι δὲ αὐτὰς οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἰούβας, οἱ δὲ βάρβαροι τούφας, βραχύ τι παραφθαρείσης τῆς λέξεως* (*cf. l. 29*). GLOSS. *χαίτη, λόφος* (*ἵππου*). *κόμη ἵππου.* setae porci et leonis caballique. apex (rex *trad.*) sive crista. galea. -am: comam. *cf. etiam p. 571, 6.* *legitur inde ab* ENN., CIC., CATVLLO, VARRONE, CAES., VERG. (iubatus NAEV.). [*sard. centr. et mer.* yúva; *cf. M.-L. 4595. Wagner I 713. G.*] [*confund. in codd. c.* tuba (*p. 571, 28. 29. al., cf. l. 21. 23*), iubar (*p. 571, 45, cf.* GLOSS.).]

i. q. suggestus cervicis, colli, capitis maxime crinibus effectus: **I** *proprie*: **A** *bestiarum*: **1** *in ipso corpore*: **a** *de crinibus* (*plur.* '*poet.*' *adhibetur inde a* VERG. *l. 42* [*sec. gr. χαῖται*]. PROP. *l. 48. 52.* OV. *passim, in sermone pedestri* PLIN. nat. *l. 57.* TERT. *l. 72 bis.* PETR. CHRYS. *p. 571, 33* [*iuxta* capilli]): **α** *stricte generis equini et leonum masculorum* (*de leaena v. infra l. 84; ad usum cf.* SEN. epist. 124, 22 in quolibet equo densior iactabitur -a, horrebit in leonum cervice formonsior. SERV. auct. Aen. 2, 206 -ae ... proprie equorum sunt. *huc potissimum spectare videtur* SEN. nat. 1, 17, 7 -am generosa animalia *quatiunt* [*v.* PLIN. *l. 66*]): ① *equorum, asinorum sim.*: ENN. ann. 517 -am quassat ... altam *equus* (*Hom. Z 509 = O 266 χαῖται. eandem locutionem imitantur* VERG. Aen. 11, 497 ludunt ... -ae per colla, per armos. PETRON. 89, 60 solet ... quadrupes ... cervicem et altas quatere ... -as. CLAVD. 10, 291 quatiens ... decoras ... cervice -as). CIC. div. 1, 73 (tubae *var. l.*). 2, 67 CAES. Gall. 1, 48, 7. VARRO rust. 2, 7, 5 *pullus* -a crebra, fusca, subcrispa subtenuibus saetis, inplicata in dexteriorem partem cervicis (*inde* COLVM. 6, 29, 2. *al. cf.* VERG. georg. 3, 86 densa -a et dextro iactata recumbit in armo. PROP. 4, 4, 38 dextras [OV. met. 2, 674]). 2, 8, 6 *hinnus* -am et caudam ⟨habet⟩ similem asini (*cf.* OV. ars 1, 544 pressas continet ... -as *aselli Silenus.* APVL. met. 6, 28, 5). VERG. catal. 10, 11 georg. 3, 92 ELEG. in Maecen. 1, 127. PROP. 4, 4, 20 vidit ... Tatium ... per flavas arma levare -as. OV. am. 2, 16, 50 *mannorum.* met. 5, 403 equos, quorum per colla -asque excutit ... habenas (*cf.* 13, 848 turpis equus, nisi colla -ae flaventia velent. SIL. 16, 363 ludentis per colla -ae. STAT. silv. 1, 1, 48 rigidis stant colla -is). *al.* PAVL. FEST. p. 48 SEN. Thy. 820. LVCAN. 4, 752 *sonipes* spargit ... -as. PLIN. nat. 2, 90 hippeus equinas -as *imitatur* ([*cf. Lyd. ost. 10a p. 32, 3 δίκην λοφιᾶς ἵππου*]. 8, 40 MART. 11, 84, 8. *cf. p. 571, 22*). *et passim.* *de sideribus*: CIC. Arat. frg. 32, 4 equus ille (*sc. Pegasus*) -am quatiens fulgore micanti (HYG. astr. 3, 28. CARM. inc. Aug. mus. 3, 2, 3 lavit ... ora -is aquosis Pegasus. *cf.* AVIEN. Arat. 481. 1122). AVIEN. Arat. 1666 Aselli. ② *leonum*: CATVLL. 63, 83 (*Cybele*): rutilam ... torosa cervice quate -am. VARRO ling. 7, 76. OV. met. 10, 699 fulvae colla -ae velant (SEN. Herc. O. 1933 Oed. 920). fast. 4, 216 (comas *var. l.*). PAVL. FEST. p. 104. SEN. epist. 41, 6 aurata. LVCAN. 1, 209 erexit ... -as (-am *var. l.*). PLIN. nat. 8, 42 leoni ... generositas tunc, cum colla armosque vestiunt -ae. *al.* VAL. FL. 3, 25 SIL. 10, 244. 16, 237 colla -asque (*cf. l. 63 et* STAT. Theb. 9, 741 crescere sensit colla -is [*inde* CLAVD. 7, 79 terga -is]). HOMER. 502 attollit cervice -as. STAT. Theb. 1, 484 videt ... inanem inpexis utrimque -is horrere leonem. *al.* MART. 8, 53 (55), 10 aurea lunatae ... umbra -ae. TERT. anim. 24, 5 cum toto suggestu -arum delicium fiet Berenices. pall. 4, 3 credo et -as (*sc. pellis leoninae*) pectinem passas. *et passim.* *de sidere*: GERM. 149 horrentis ... -as et fulvum cerne Leonem. 470 hirsuti ... -am per pectoris exit *Cancer.* 604. SEN. Herc. f. 948 rutila -am cervice iactans (Herc. O. 70 fervidam). MART. 9, 90, 12 fervens -a saeviet Leonis. STAT. silv. 4, 4, 28 flagrat torva Cleonaei -a sideris. FIRM. math. 6, 31, 88.

β *variarum bestiarum* (*poetice praeter* PLIN.): OV. am. 3, 5, 24 *cornix* bovis niveae ... pectora rostro fodit et albentes abstulit ore -as. fast. 5, 607 *Europa* -am *tauri* dextra ... retinebat (SEN. Phaedr. 1037. CALP. ecl. 7, 62 hirtae iactantur per colla -ae). SEN. Ag. 14 trigemina nigris colla iactantem -is *Cerberum* (Herc. f. 786 viperis horrent -ae). CALP. ecl. 5, 68 hircorum ... -as et ... barbas. PLIN. nat. 8, 105 *hyaenae.* VAL. FL. 3, 740 *leae.* 6, 111 pectora ferro terribilesque

[Baer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nnexa -as ruit ... cohors *canum* (PAVL. PETRIC. Mart. 5, 248 erectae cecidere -ae *Molossi*). STAT. Theb. 4, 679 Hyrcanae ... iugales (*sc. tigres*) intumuere -as. SOL. 20, 4 (*v. p. 574, 22*).

b *alia*: *α de cristis serpentium sim.* (*poetice*): VERG. Aen. 2, 206 (*de Laocoonte*) -ae ... sanguineae superant undas ([SERV.: aut 'cristae' aut 'barbae']. *inde* PETRON. 89, 38 liberae ponto -ae). VAL. FL. 3, 228. 8, 88. STAT. Theb. 2, 280 draconum lucentes a fronte -as. 5, 572. CLAVD. 2, 4 sanguineis *Pythonis*. DRAC. Romul. 10, 557 dracones viperea cervice -as ... levantes (*558* cristato ... vertice). *β de pennis longioribus in cervice galli*: COLVM. 8, 2, 9 -ae (*R*, be *S*, vel *A*) ... variae vel ex auro flavae, per colla cervicesque in umeros diffusae. *γ de barbis piscium*: IVV. 6, 40 mullorum. AVSON. Mos. 134 propexi ... -as imitatus, gobio, barbi.

2 *in galeis, fere i. q. crista* (*usu poetico, hic illic per synecdochen de ipsa galea*): VERG. Aen. 2, 412 Graiarum errore -arum (SERV.: pro 'cristarum', quae de caudis fiebant). 7, 785 triplici crinita -a galea alta (*cf.* SIL. 5, 134 triplex crista -as effundit crine Suëvo. STAT. Theb. 4, 130 ter niveum scandente -a). 9, 810. 10, 638 clipeumque -asque divini adsimulat capitis *Iuno* ([SERV.: propter equinam caudam, quae esse solebat in galeis]. SIL. 6, 8 clipeique -aeque. 17, 525 STAT. Theb. 4, 18). PROP. 4, 10, 20 galea hirsuta compta lupina -a. OV. met. 12, 89 equinis fulva -is cassis (STAT. Theb. 7, 263. CORIPP. Ioh. 4, 495 apicem cristasque -a componit e.). VAL. FL. 3, 196. 6, 606 -ae ... sidus Achivae (*cf.* CLAVD. 3, 352 stat cassis ... sidereis hirsuta -is). SIL. 1, 525 nutantum. 4, 213. 451. 5, 166 atras bellatore -as aptante (12, 171 sanguineas). 10, 103 cono ... coruscae maiore intremuere -ae. STAT. Theb. 8, 167 cassidis altam ... -am. 9, 109. 10, 755 terribiles ... -as (tubas *var. l.*) et frontem cassidis. CLAVD. 1, 93 flava cruentarum ... umbra -arum (tubarum *L*). carm. min. 53, 79 nitentes. rapt. Pros. 3, 218 crinita -is galeam ... implet *Proserpina* (*cf. l. 16*).

B *hominum, diaboli* (*l. 37*): **1** *respicitur luxuria inepta*: SEN. dial. 10, 12, 3 excandescunt, si quid ex -a sua decisum est. PETR. CHRYS. serm. 127 p. 552^A *Herodiadis filia* spargit -as per cervicem, non capillos. SALV. gub. 8, 21 recisis comarum fluentium -is. **2** *respicitur status puerilis* (*cf. p. 574, 23*): MART. 1, 31, 6 dum ... decent fusae lactea colla -ae. **3** *respicitur species horrida*: PRVD. ham. 134 hirsutos -a densa umeros *diaboli* errantibus hydris obtegit.

C *stellarum* (*cf. l. 80sqq. p. 570, 57. 572, 5; aliter p. 570, 58. 73*): PLIN. nat. 2, 89 *Graeci vocant* pogonias, quibus inferiore ex parte in speciem barbae longae promittitur -a (*cf. Lyd. ost. 10^a p. 31, 7 κόμας*). 2, 90 (*de hirco stella*) -ae effigies mutata in hastam est (*cf. Lyd. l. c. 10^b p. 32, 9sqq.*). STAT. Theb. 4, 784 Kl. (776 Kohlm.) Icarii quamvis -a fulguret astri.

D *arborum, herbarum*: PLIN. nat. 6, 87 mare ... fruticosum arboribus, -as (iubar *var. l.*) earum gubernaculis deterentibus (*inde* SOL. 53, 21 -ae arborum). 18, 55 *milium* praegrandibus comis: -as (*D*², lobas *cett.*, phobas *Scaliger*) vocant.

II *accedente* quasi *transfertur ad genus dicendi*: PLIN. epist. 5, 8, 10 hanc (*orationem, v. vol. VI 3, 2716, 58*) saepius ossa, musculi, nervi, illam (*historiam*) tori quidam et quasi -ae (tubae *var. l.*) decent.

deriv.: iubans (*?*), iubatus. *cf. Onom.*

?iubāns, -antis *adi. si recte conicitur, a* iuba, *cf.* comans. *i. q. iubatus*: ELEG. in Maecen. 1, 58 Bacche, ... postquam devicimus Indos, potasti galea dulce -e merum (*sic Ruitgers et Bickel, RhM. 93, 1950, 121 pro* iuv-, *cf.* galea comans *vol. III 1755, 20; abl. in* -e *cadens vix suspicionem movet*). *v. et p. 574, 19.*

***iubar,** -is *m. et n. orig. inc., v. Walde-Hofmann³ s. v. derivatur a* iuba *l. 80sqq. p. 572, 5, a* Iove *l. 60. de scriptura*: iuv- (*in veriloquio*: SERV. auct. Aen. 4, 130 [*de lucifero Iovis proprio*] antiqui '-r' quasi 'iuvar' dicebant): VERG. Aen. 4, 130 *R*. AMM. 27, 4, 7 *V*. *al. cf.* iuuar GRAMM. suppl. 113, 31 (*em. Heraeus, RhM. 54, 1899, 306*). iob-: VICTRIC. 21 *A*¹. *de formis*: -r *nom. vel acc. passim*; -is *et* -e *praeter formulam* 'exorto -e' (PACVV., VERG., COLVM. *al.*) *raro, in prosa tantum, inde ab* APVL. met.; *dat.* -i *nonnisi in declinatione tractanda* CHAR. gramm. p. 170, 17 B. (*ex Plinio*) 'huic -i' dicimus; *plur. deest, cf.* PROB. cath. gramm. IV 11, 34 numero semper singulari. *al. nom.* -re: GLOSS. II 250, 37 (*v. Bergk, Kl. phil. Schr. I 278sq. 524, 4*). *cf. p. 574, 7.* *de genere*: *neutrum testantur* CHAR. gramm. p. 44, 12 B. SERV. Aen. 4, 130. *al.*, *masc.* PRISC. gramm. II 170, 6 '-r' ... tam masculinum quam neutrum proferebant *vetustissimi* (*affert ad masc.* ENN. *p. 572, 20, ad neutr.* CALV. *p. 572, 69 addens*: si ... esset masculinum vel femininum, '-em' dixisset). DVB. NOM. gramm. V 581, 7 '-r' generis masculini, ut illud '-r splendidus'. *masc. non apparet nisi nom.* (*neutr. inde a* LVCR. *p. 572, 32.* SEN. *trag. passim*): ENN. *l. c.* AETNA *p. 572, 33.* ANTH. *p. 573, 6.* MAR. VICTOR aleth. 1, 108. VICTORIN. *p. 573, 83* (*neutr. v. p. 573, 58*). VEN. FORT. *p. 573, 36. 77.* *de prosodia*: ă *testantur* CHAR. gramm. p. 184, 27 B. PHOC. gramm. V 415, 12. *al.*, *servant poetae omnes* (-ār *ante* h: ENN. ann. 557). *de notione*: VARRO ling. 6, 6 *vesperugo* ante solem ortum ... vocatur -r, quod iubata *eqs.* ([*affert* PACVV. *et* ENN. *p. 572, 55*]. *item de lucifero quasi iubato*: 7, 76 [*testibus eisdem*]. PAVL. FEST. p. 104. SERV. Aen. 4, 130 '-e exorto' [*v. p. 572, 57*] nato lucifero: nam proprie -r lucifer dicitur, quod iubas lucis effundit *eqs.* [*inde* ISID. orig. 3, 71, 18]. *cf.* GLOSS. φωσφόρος. lucifer. stella, quae ante solem apparet). CHALC. comm. 71 primus splendor solis invehentis diem: hunc poetae -r et interdum auroram cognominant (*de sole ut*: CHAR. gramm. p. 38, 4 B. -r τὸ σέλας τοῦ ἡλίου [p. 44, 12 GLOSS.]. SERV. auct. Aen. 4, 130 alii -r solem, alii splendorem siderum dicunt [*cf.* ISID. orig. 3, 71, 18 splendor solis ac lunae et stellarum ..., quod in modum iubae radii ipsorum extendantur. GLOSS.]. GLOSS. αὐγὴ ἡλίου. ἡλίου ἀνατολή. solis ortus. initium solis. solis radius). PROB. cath. gramm. IV 11, 34 splendorem diei significat. SERV. Aen. 4, 130 quicquid splendet, -r dicitur, ut argenti, gemmarum. GLOSS. αἴγλη. αὐγή. lumen. splendor. *al.* *vox fere poetarum propria* (*v. l. 1*) *legitur inde ab* ENN., PACVV. *per totam latinitatem; in serm. ped. exceptis doctrinis illis grammaticorum adhibetur singulis locis ap.* PLIN. nat. (*l. 73*) *et* SVET. (*l. 36*), *quater ap.* APVL. met. (*de formis v. supra*), *paulo saepius inde a s. III/IV.* [*loco corrupto*: PETRON. 89, 39. *e coni. dub.*: MANIL. 5, 512 Ps. QVINT. decl. 4, 16.]

fere i. q. nitor, splendor, fulgor sim.: **I** *corporaliter*: **A** *usu originario, sc. in caelo*: **1** *strictius de luce matutina*: **a** *certa vel definita*: *α luciferi* (*v. p. 571, 80sqq.; cf. de Hespero l. 69sq. et ad rem Gundel, De stellarum appellatione 13sqq.*): ENN. ann. 557 fugit albus -r Hyperionis cursum (*cf. Ov. trist. 3, 5, 56* Lucifer albus). OV. fast. 2, 149 quintus ... nitidum -r extulit ... Lucifer. VERS. metr. Mar. Victorin. gramm. VI 103, 15 -r superne ... lucet (*Eur. inc. fab. frg. 929 N.² ἑῷος ... ἱππότης ... ἀστήρ. cf.* DRAC. laud. dei 1, 670 Lucifer ... nocturnus eques -r emicat igne corusco. Romul. 10, 472 Lucifer ... praevectus equo rutilusque micansque concusso de crine -r diffundit in orbem). SERV. Aen. 8, 591 'tenebras ... resolvit (*Lucifer*)' propter -r, quod ... efficit lumen. PAVL. NOL. carm. 19, 222 venturo sole serenus in matutino laetum -r exserit ortu Phosphorus *eqs.* DRAC. laud. dei 1, 422 cernunt Luciferum vibrare -r flammasque ciere. *β solis orientis* (*significatur regio l. 44. 45. 46*): LVCR. 4, 404 rubrum tremulis -r ignibus erigere ... coeptat natura (*cf.* 5, 697 sub terris ... tremulum -r haesitat ignis). AETNA 334 quamvis ... rubens surgat -r aureus (*cf.* OV. met. 7, 663 -r aureus extulerat sol). SEN. Herc. f. 26 Herc. O. 722. Oed. 2 *Titan* nube maestus (*Gronovius*, -um *codd.*) ... exoritur -r (*sim. de -e exorto* [*cf. l. 56 sqq.*]: SVET. Aug. 94, 4 -r solis exortum [LACT. Phoen. 42 expectat radios et -r exoriens *Phoebi nascentis*. PETRON. BONON. serm. RevBén. 14, 1897 p. 4 -e solis exorto]. APVL. met. 1, 18, 1 -is exortu cuncta conlustrantur [8, 30, 2]. EPIST. Alex. l. 334 H. -is ortus [ENNOD. opusc. 1, 41 p. 272, 14 aurora ... ortum -is indicavit]. OPT. PORF. carm. 11, 10 -r lucis ... Hyperion ... diffundit ab ortu. PRVD. perist. 12, 50 -r sub ortu). LVCAN. 7, 45 vicerat astra -r. VAL. FL. 3, 429 nitidum. 4, 93 Sol ... multifidum -r ... induitur. 5, 331 primi ... Phoebi (STAT. silv. 2, 2, 46 haec domus ortus aspicit et Phoebi tenerum -r). STAT. Theb. 5, 297. AVIEN. orb. terr. 474 *Europa* spectat Achaemeniae lucis -r (*gr. 332 πρὸς ἠῶ*). 533 in -r eoum rursum se ... flectunt aequora ([*gr. 384 εἰς αὐγάς*]. AMM. 28, 4, 31. *cf.* AVSON. 333, 4 p. 26 P. sol aeterne, ... purpureum -r exere lucis eoae). *al.* SYMM. or. 1, 7 cum -r emicat. AMM. 28, 4, 31 exoptato die ... inluciscente, nondum solis puro -e. MART. CAP. 8, 880 ante emergentis splendorem -is. 9, 912. *et saepius. cf. l. 81sqq.* *γ aurorae*: OV. fast. 4, 944 *Aurora* sustulit inmenso ter -r orbe suum. *cf. l. 46.*

b *indistincta vel e contextu non cognoscenda* (*praecedit Lucifer l. 60, quem exemplis vetustioribus ipsum dici volunt grammatici p. 571, 79sqq.*): ENN. scaen. 19 aliquod lumen, -rne? in caelo cerno. PACVV. trag. 347 exorto -e, noctis decurso itinere (VERG. Aen. 4, 130 Oceanum ... surgens Aurora reliquit; it portis -e e. delecta iuventus. COLVM. 10, 294 vel -e e. iam nocte suprema vel cum Phoebus equos ... mersat. MACR. Sat. 3, 20, 8. *cf. supra l. 35*). OV. fast. 5, 547 -r aequore tollit candida Lucifero praeveniente dies (LVCAN. 5, 456 dies -r extulit). SEN. Med. 100 nitidum -r pastor luce nova roscidus aspicit. VAL. FL. 3, 292 mihi luctificum venit -r. 5, 311 optat ... almum iam -r. STAT. Theb. 12, 709 -r ut clarescere ruptis nubibus et solem primis aspexit in armis (PRVD. cath. 2, 77 cum -r claresceret [*opp. 73* sub nocte, *syn. 75* dum lux surgeret]).

2 *liberius* (*ratione dilatandi perspicua l. 69. 83. p. 573, 5. al.*): **a** *de qualibet luce siderum* (*inde hic illic de ipsis sideribus*): *α variorum*: Q. CIC. carm. frg. 12 -r ... Capricorni. CALV. carm. frg. 5 Hesper⟨i⟩um ante -r quatiens (*cf.* CLAVD. 14, 1 attollens thalamis Idalium -r ... nascitur Hesperus. *v. supra l. 18*). OV. met. 15, 841 animam *Caesaris* ... fac -r. OCTAVIA 231 vidimus caelo -r ardens cometam pandere infestam facem. PLIN. nat. 2, 91 fiunt *cometae* ... et in austrino polo, sed ibi citra ullum -r. STAT. Theb. 7, 710 -r adversi grave sideris (*sc. Sirii*). 12, 565 horret ⌊stelligeri -r omne poli⌋ (DRAC. Romul. 10, 500 *de sole*). silv. 4, 8, 31 admovere -r ... sidera lunae. Ach. 1, 181 Castor ... fessum ... sui -r excitat astri. AVIEN. Arat. 1751. ANIAN. Chrysost. hom. 7, 4 *de stella Bethlaea* (*cf.* VICTORIN. Christ. 12 astrum ... insigne movetur in caelo fulgens, ut mundus crederet omnis ob culpam veniale -r). CLAVD. 1, 25 Arcturi. DRAC. laud. dei 1, 219 *creator stellis* -r induit. ARATOR act. 1, 111 duodena refulgent signa chori terrisque -r iaculantur Olympi. *β solis* (*cf. l. 30. 75. p. 573, 16*): OV. met. 1, 768 per -r hoc ... radiis insigne coruscis (*cf.* SEN. Phaedr. 889 coruscum lucis aetheriae -r). SEN. Ag. 463 nitidum cadentis ... Phoebi -r (*cf.* EPIST. Alex. l. 352 H. ab occidente -e fulgentibus Phoebi radiis. *face-*

[Baer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tius STAT. Theb. 1, 343 nec puniceo rediturum nubila caelo promisere -r). SIL. 12, 637 ecce serenato clarum -r emicat axe (cf. DRAC. laud. dei 1, 409 solis micat axe -r). STAT. Theb. 7, 45 (in domo Martis) laeditur adversum Phoebi -r. APVL. met. 2, 1, 3 de ... caelo et -is orbe ... venturum oraculum. 4, 4, 1 in meridiem prono -e. ANTH. 197, 4 quae ... ineat cursim aureus astra -r (cf. p. 572, 33). AVIEN. ora 668. PAVL. NOL. carm. 5, 12 deus editus, antequam -r et rutilus caelum inlustraret Eous. PRVD. cath. 11, 12 CLAVD. carm. min. app. 2, 126. ORAC. Sibyll. Aug. civ. 18, 23 p. 286, 6 D. solis (RVRIC. epist. 2, 26 p. 410, 24 ISID. Goth. 1^{b} chron. II p. 267, 19). ENNOD. opusc. 1, 82 p. 283, 24 -is lampadi. FERREOL. reg. 26 p. 968^{D} ignei -is flammas. *respicitur aestus*: CLAVD. 7, 45 aestivum tolerare -r. γ *lunae*: SEN. Med. 6 praebens ... -r Hecate. PETRON. 89, 54 plena Phoebe candidum extulerat -r. STAT. Theb. 12, 305 nimbosum languet -r *Dianae*. CLAVD. 3, 147 lunare (26, 238). *cf.* STAT. Theb. 9, 648 occursu (*sc. Dianae et Apollinis*) ... pariter -r arsit utrimque.

b *de lumine diurno* (*cf. p. 572, 60*): OV. met. 15, 187 cernis ... -r hoc nitidum nigrae succedere nocti. LVCAN. 5, 220 *vates* a luce sacra ... refertur ad volgare -r. NEMES. cyn. 136 *nondum* lumina passa luciferum videre -r (*significatur visus ut* ARATOR act. 2, 224 medelae ... amica manus -r intulit *caecis* [*222* lucem, *225* dies]). CHALC. transl. p. 45^{c} (= comm. 248) diurnum (*gr.* μεθημερινὸν ... φῶς). AVSON. Mos. 16 liquidum -r et rutilam visentibus aethram libera perspicui non invidet aura diei. CLAVD. rapt. Pros. 1, 45 paene ... pubes Titania ... vidisset caeleste -r. DRAC. laud. dei 1, 8 caelum terra -r chaos *eqs*, 1, 120 lux -r aethereum *est*.

c *de variis fulgoribus caelestibus*: STAT. Theb. 10, 136 obtunsum multo -r excitat imbri *Iris*. AVIEN. Arat. 873 donec de boreae rutilum -r emicet axe (*gr. 430* Βορῆος ἀπαστράψαντος). PS. AVG. serm. 179, 1 cum ... curiosos oculos *discipulorum* -r rubidum coruscis ictibus evitaret *Christo ascendente* (*antea*: fulgore, lumine).

B *usu secundario* (*subauditur -r solis vel lunae l. 36. 37. 38. al., arcus caelestis l. 59*): 1 *in rebus variis* (*v. p. 572, 8*): OV. fast. 1, 78 flamma nitore suo templorum verberat aurum et tremulum summa spargit in aede -r (VEN. FORT. carm. 3, 7, 44 *luna radiante* alter [*var. l.* alterum] ab aede sacra surgit ad astra -r. *cf. de Solis templo*: VAL. FL. 5, 410 -r per tecta micat). SEN. Herc. O. 1289 vincit ... faces solis ... glaciale -r. STAT. Theb. 3, 223 fulmine cristatum galeae -r ... incutiens *Mars* (9, 699 pictum gemmis). CLAVD. 22, 469 *flammeus rivus in valle Solis* largum -r ingerit herbis. VICTRIC. 21 ignis -r dicimus, colorem dicimus; et tamen idem *eqs.* (DRAC. laud. dei 1, 659 stridet -r i. anheli. *cf.* 1, 615. 2, 788 -r ignitum). CORIPP. Ioh. 4, 461 cassis ... novo splendore coruscans sole repercusso radios ... misit, loricaeque -r rutilum per castra cucurrit. *per comparationem*: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 25 radix ... flammae quidem assimilis est colore, circa vesperam vero veluti -e fulgurans (*gr. 181* σέλας ἀπαστράπτουσα). 7, 30 informatum aureum lignum tanquam -e in luce radiante de aurea catena suspendit (*gr. 429* λύχνον ... ἐπιφαίνοντα σέλας).

2 *in animantibus*: a *de nitore vultus, oculorum sim.* (*hic illic accedit notio dignitatis, v. sub II A*): SEN. Tro. 448 vultus flammeum intendens -r *Hector*. VAL. FL. 3, 560 stagna ... ceu luce micant *luna vel sole radiante* ..., tale -r diffundit aquis *Hylas*. STAT. silv. 1, 1, 77 immortale -r *Domitiani*. MART. 8, 65, 4 purpureum fundens Caesar ab ore -r (VEN. FORT. carm. 4, 26, 19 fudit ab ore -r species redimita decore. *cf.* ENNOD. dict. 11, 7 p. 460, 21 oris [ARATOR act. 2, 36]). CLAVD. 5, 144 regale -r *Honorii*. carm. min. 27, 17 arcanum radiant oculi *Phoenicis* -r. VICTORIN. Christ. 29 splendet ... superna fulmineum per membra *Christi* -r. b *de nitore caudae pavonis*: AVIAN. fab. 15, 8 sparserat *pavo* arcatum sursus in astra -r (*cf. supra l. 28*).

II *incorporaliter*: A *spectat ad dignitatem, gloriam sim. illustrem* (*cf. supra l. 50*): 1 *de qualitate*: a *trinitatis, rerum christianarum fere tamquam solis*: AMBR. parad. 3, 23 *Christus* -r quoddam aeternae lucis effudit (*cf.* AVG. beat. vit. 35 hoc ... -r sol ille secretus infundit *sc. Christus*). epist. 18, 27 *gratius est* fidei ... -r emicuisse quam solis. HYMN. Ambros. I 7, 7 sancti spiritus (CASSIAN. inst. 8, 12). II 60^{b}, 8 *mortuos Christus* educit ad vitae -r. HIER. in Os. 14, 10 p. 946^{A} *oculis* peccatorum sordibus obscuratis clarissimum -r solis non possumus intueri (LEO M. epist. 120, 2 Conc.^{S} II 4 p. 79, 15 s. iustitiae). PS. AVG. serm. Migne suppl. 1, 296 divinum. VICTRIC. 26 salutarium aeternorumque luminum -r. SALV. eccl. 2, 4 sacri fulgoris *sc. Christi* (*syn.* splendor divini luminis). ARATOR act. 1, 863. GREG. M. moral. 10, 13 incircumscripti luminis -r intueri conatur *homo*. b *virtutum variarum*: ENNOD. dict. 7, 5 p. 444, 19 naturae lucem -r dictionis ostendat (*cf.* 9, 1 p. 450, 18 sententiarum. epist. 8, 36, 1 p. 223, 12 novum -r eloquii. VEN. FORT. epist. [carm. 3, 4] 2 tantus [*var. l.* tantum] ... linguae -r effulsit, tanta se ... eloquentiae lux vibravit). epist. 1, 1, 5 p. 2, 17 -r sanguinis. opusc. 4, 7 p. 385, 2 de splendore natalium conscientiae -r *hausit Antonius* (*infra*: morum radiis, ingenii claritate, actuum serenitate).

2 *metonymice de ipsis animantibus* (*accedit* velut *p. 574, 7*): VICTORIN. Christ. 114 (*de Christo resurgente*) clarus ... per orbem cuspide fulminea noctis diviserat umbram stellifico temone -r (DRAC. laud. dei 2, 549 -r insuperabile Christus. *cf. de deo* 3, 2 luminis aeterni lumen, lux, lucis origo orbis et astrorum, -r aetheris). CE 1365, 1 (*a. 506*) terrae decus et -r orbis ... Caretene. ENNOD. carm. 1, 8 praef. 5 p. 528, 24 (*ad Olybrium*) inter maxima curiae sidera conputande, -r facundiae, ingeniorum flamma, splendor eloquentiae. 1, 9, 38 conplectimur omnes ... diem, voluit quo se -r indere terris *sc. Epiphanius* (opusc. 3, 165 p. 374, 1 Christianae lucis -r). GREG. TVR. vit. patr. 14, 3 sacerdos velut -r (-e *cod. unus*) veri luminis ... resplendens.

B *spectat ad perspicuitatem*: COD. Iust. de emend. cod. 3 *constitutiones* nocte obscuritatis obductas nova elimationis luce retegere, ut ... constitutionum nostri codicis plenum -r omnibus clareat. ARATOR act. 1, 726 nunc plena figuris interius documenta sequar tectumque latebris aggrediar proferre -r.

iubātus, -a, -um. *a* iuba. iuv-: *cod. Vindob.* LIV. (*s. V/VI*). *al. cf. p. 570, 20.* *i. q. iuba ornatus*: 1 *de animantibus*: a *de bestiis*: NAEV. trag. 18 alte -os (*Iunius*, iug- *codd.*) angues in sese gerunt *Maenades* (PLAVT. Amph. 1108 LIV. 41, 21, 13. 43, 13, 4 CAPITOL. Pius 9, 4). RHET. Her. 4, 49, 62 draco. CIC. Arat. 474 cervice *equi sideris* (PLIN. nat. 8, 123 *lycaonis* [*inde* SOL. 30, 24 lupus est cervice -us. ISID. orig. 12, 2, 24]. AMM. 24, 5, 2 cervicibus -is [iuvantis *V ante corr.*] leones). SEN. Herc. f. 1130 (*delevit Peiper*) ferae terga -ae. Thy. 732 leo (PLIN. nat. 8, 53 *bis.* VOPISC. Prob. 19, 5). PLIN. nat. 8, 38 bisontes (*inde Sol. 20, 4* iubas horridi). b *de hominibus* (*v. Klotz, ALL 13, 1904, 286*): STAT. silv. 5, 1, 83 -is molem immensam umeris *Abascanti* ... imposuit *imperator* (*cf. p. 571, 35 necnon 1, 2, 2* umero ... comanti). DARES 13 Achillem ... -um, bene crispatum. 2 *de stella*: VARRO ling. 6, 6 (*v. p. 571, 80*).
cf. Onom. *Baer.*

***iūbēlēus**, -a, -um *et* iūbēlēus (*sc. annus*), -ī *m.* (*de formis* -bil- [-bīl-*?, at cf.* iubilare] *sim. v. infra*). *ab hebr.* jōbēl, *cf. gr.* ἰωβηλαῖος. *de origine*: ISID. orig. 5, 37, 3 est ... Hebraicus ... sermo. *mensuratur* iūbī- ARATOR act. 2, 678. *scribitur, quantum editionibus confidere licet, maxime* iobel- (*e. g.* AMBR. Ioseph 3, 14 p. 82, 8 HIER. epist. 36, 9, 1 p. 275, 5, *saepius* VVLG. *al.*; iobil- HIER. chron. a. Abr. 1045 *L.* VVLG. lev. 25, 40 *B²*, iobol- CASSIOD. inst. 1, 4, 4 *H*), iubel- (*e. g.* HIL. in psalm. 118 gimel 7 p. 381, 16 [-aeus], GAVDENT., FILASTR., AMBR., VVLG., *al.*), iubil- (*e. g.* AMBR. exc. Sat. 2, 108 l. 14 [-aeus], HIER., VVLG., RVFIN., *al.*) *et quidem fere non nisi ita ut hae formae in codicibus inter se varient.* *exit passim in* -aeus (*imprimis* iubil-, *rarius* iubel-, *fere iuxta var. l.* -eus): *e. g.* HIL. (*v. l. 35*), AMBR. exc. Sat. (*v. l. 36*). Noe 33, 123 p. 495, 10. *al.* HIER. in Ezech. 40, 14/16 p. 382^{A} VVLG. lev. 25, 13. *al.* *singularia sunt* iobellius VVLG. num. 36, 4 (*var. l.*), iobelus VVLG. lev. 25, 28 (*var. l.*). *plur. legitur perraro et non nisi casibus obl.*: -orum *infra l. 78*, -os *p. 575, 21*, -is (*abl.*) *infra l. 77*. *de notione*: AMBR. apol. Dav. I 8, 42 p. 325, 10 -us dicitur numerus quinquaginta annorum. HIER. in Is. 3, 3 p. 60^{A} -us ... id est remissionis annus (ISID. orig. 5, 37, 3 -us interpretatur r. a. *cf.* nat. 6, 4 annus -us est remissionis. *v. etiam l. 48. 50*). VVLG. num. 36, 4 -us id est quinquagesimus annus remissionis (RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 2, 4 p. 143, 14 qui *qu. a.* ... -us nominatur. Orig. in num. 5, 2 p. 28, 1. EVCHER. instr. 2 p. 153, 21 annus -us a. qu., qui erat annus remissionis, quo *eqs.* PS. PRIMAS. in Gal. p. 595^{C} de qu. *a.* id est -o. GREG. M. in Ezech. 2, 5, 15 p. 994^{C}. *al.*). GLOSS. III 171, 6 καθαρμός (*c. interpretamento lineae antecedentis q. e.* lustratio *coniungit Heraeus in margine sui exemplaris vocem ad* -us *pertinentem excidisse putans*). *legitur inde ab* HIL., GAVDENT., FILASTR., AMBR., HIER., VVLG.

i. q. ad Hebraeorum annum remissionis q. d. 'jobel' *sc. ad annum quinquagesimum quemque pertinens* (*ad numerationem anni summatim pro anno septies septimo i. undequinquagesimo usurpatam cf.* VVLG. lev. 25, 8sqq., *de* '-o maiore' *sc. annorum septies septuagenorum i. quadringentorum nonaginta v. l. 70. p. 575, 13*):

1 *strictius*: a *respicitur annus -i* (*? metonym. ipsa remissio l. 70sqq., imprimis l. 72*): α annus -us: HIL. in psalm. 118 gimel 7 p. 381, 16 -i quinquagesimi a. legem (ARATOR act. 2, 678 qu. a. cum -us adest). GAVDENT. serm. 10, 8 G. -um ... remissionis a. AMBR. in psalm. 118 serm. 5, 11, 1 p. 87, 23. VVLG. lev. 25, 28 usque ad a. -um (25, 40. 50). 25, 54 a. -o (*abl.*). CASSIOD. inst. 1, 4, 4 (*de psalmorum numero*) -i a. quantitas triplicata. 1, 12, 2 ad instar -i a. GREG. M. moral. 1, 18 p. 535^{A} ISID. orig. 6, 18, 5. *al.* β *subst.* -us, -ī: HIER. epist. 36, 9, 1 quinquagesimum *annum* -i et quadringentesimum nonagesimum, quod volunt intellegi 'septuagies septies' (VVLG. lev. 25, 13 anno -i [HESYCH. in lev. 25, 50/55 p. 1137^{D} in a. -i sive remissionis]. 25, 14 numerum annorum -i [*sc. ab -o*]. *cf.* 27, 21 cum -i venerit dies. HESYCH. in lev. 25, 25/28 p. 1122^{A} in tempore -i). reg. Pachom. praef. p. 8, 14 instar -i remissionis exercentur dies. VVLG. lev. 25, 10 est ... -us. 25, 12 ob sanctificationem -i. 25, 16 post -um (*cf.* 25, 30 in -o [25, 31. 25, 33. 27, 24 Ios. 6, 4. 6, 13 *var. l.* in -is]. 25, 51 usque ad -um [27, 18. 27, 23]). Ios. 6, 6 -orum bucinas (RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 5 p. 188, 13 veritas). IVNIL. 2, 8 praecepta ... de -o. CASSIOD. Ios. antiq. 3, 283 instante -o (*gr.* ἐνστάντος τοῦ ἰωβήλου). *al.* b *respicitur lex -i* (*describitur* VVLG. lev. 25, 10sqq.): HIER. epist. 121, 6, 19 poenitentium est *numerus quinquagenarius* iuxta -um. c *in interpr. allegorica*: HIER. in Ezech. 40, 14/16 p. 382^{A} ut ... in interiori *atrio templi quinquaginta cubitorum spatium obtinente* verus -us, in quo omnia
[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nobis debita dimittuntur, instruat θεολογίαν. EVCHER. form. 9 p. 54, 22 -us venturae quietis significatio.

2 *liberius*: **a** *respicitur ipse numerus q. e. quinquaginta*: *α adi.* (*c. acc. resp. l. 6*): AMBR. Noe 33, 123 p. 495, 10 in quinquaginta -us est numerus remissionis. EPIST. Austras. 3 (*de episcopo quinquaginta et tres annos munere suo fungente*) annorum numerum me esse ... -um. *β subst.*: AMBR. exc. Sat. 2, 108 l. 14 -us sacratus est numerus (Ioseph 3, 14 p. 82, 8 viginti quinque aurei -i, qui est remissionis n., significant pretiosissimam portionem. *v. etiam p. 574, 45 et cf.* GREG. M. moral. 1, 41 intra -i numerum).

b *respicitur spatium temporis inter remissionis annos iacens, annorum sc. sive undequinquaginta (vel summatim quinquaginta) sive quadringentorum nonaginta* (*ad numerationem v. etiam p. 574, 70; inter* '-um minorem' *et* '-um maiorem' *discernit* FILASTR. 107, 10 [*loco corrupto*]): HIER. chron. a. Abr. 1045 principium LXI -i secundum Hebraeos. VVLG. lev. 27, 17 ab anno incipientis -i. LIB. iubil. 13, 9 factum est in quadragensimo et primo -o. 13, 11 in quarto ... anno septimanae huius -i ipsius, quo *eqs.* (19, 2 in anno ⟨primo⟩ septimanae tertiae -i h. *cf.* 17, 1 in anno primo ebdomadae quintae ... -o hoc). 19, 1 in anno ⟨primo⟩ septimanae primae secundo et quadragesimo -o. 19, 7 septem et viginti et centum anni, id est duos -os septimanas quattuor et ⌊minus⌋ (*delent qui -um undequinquaginta annorum accipiunt*) unum annum. *al.*

cf. iubilo *p. 587, 34.*

iuben- *v.* iuven-. *Primmer.*

***iubeo**, iussī, iussum, -ēre. *conferunt sanscr.* yōdháyati, *lit.* jùdinu, *polon.* judzić, *sim., v. Walde-Hofmann³ s. v.* *de scriptura*: ioub- S. C. de Bacch. (CIL I² 581) 27 (*sec.* ious- *l. 33?*), iob- GREG. TVR. Franc. 6, 12 p. 257, 2 (*var. l.*). CONC. Agath. a. 506 Caes. Arel. ed. Morin II p. 40, 1, iuv- *saepissime in codd., maxime apud recentiores* (*cf. Sommer, Handb.*²·³ *198*). *perf.* (*act. praeter l. 35*) *per unam* 's' (*usum veterum testatur* QVINT. inst. 1, 7, 21): ious-: CIL I² 478 (*litt. antiquiss. ut* 2659, 2). DECRET. Paulli (CIL I² 614) 7 S. C. de Bacch. (CIL I² 581) 9. 18. CIL I² 633, 4 (*a. 141? 116 a. Chr.?; ibid.* 9 ius-). LEX repetund. (CIL I² 583) 12 (*ibid.* 69 ius-, *item* 63 *part. pass.*). SENT. Minuc. (CIL I² 584) 4 (*ibid.* 3 ius-). *al.* ius- (*v. l. 34. 35. 36*): CIL I² 634, 2. 6 (*a. 141? 116 a. Chr.?*). 636, 4 (*a. 135 a. Chr.*). LEX agr. (CIL I² 585) 7. 78. 81. *al.* *litt. graecis v. l. 64.* *notatur in titulis per* i *saepe* (*cf.* PROB. litt. sing. gramm. IV 275, 5, 24. 276, 63), ius CIL IX 5897, 4 XI 6163, 11, iuss CIL III 9982, 5 XII 1930. *de formis*: *formae perf. breviores*: iusti PLAVT. Men. 1146. TER. Eun. 831 (*A¹, cf.* DON. *ad l.*). MART. CAP. 2, 125 (vers.), iusse *e coni. dub.* TER. Haut. 1001. *fut. in* -ss- CATO agr. 14, 1 (*pass.*) -ssitur. VERG. Aen. 11, 467 -sso ([᾽id est -ero᾽ *explic.* SEN. epist. 58, 4, *cf.* SERV.]. *item* SIL. 12, 175). *formae heterocliticae*: -is ORIBAS. eup. 4, 100 Ab syn. 5, 53 La 9, 1 Aa, -it GREG. TVR. Franc. 2, 32 p. 95, 15 (*B 2*). GREG. M. dial. 2, 11 p. 98, 9 M. (*M*), -ite EPIST. Austras. 46 p. 151, 28, -ans INSCR. lat. Tun. ed. Merlin 1144, 6. *de prosodia*: iub- *correptum testatur* TER. MAVR. 1691, *productum apud* NAEV. com. 52 *def. Bücheler, Kl. Schr. I 626 coll.* ioub- (*v. l. 28; sed v. S. Mariotti, Il Bell. Poen. 139*), *cf. etiam apices* iúss- (*perperam pos.?, v. Sommer, Handb.*²·³ *604*) CIL VI 77 XII 1930. *in imperat.* -e *ultima corripitur apud scaen. vet.* (*praeter* PLAVT. Asin. 662. 686. Epid. 398 -é sis [*Gruter*, -es *et* lubens *trad.; ceterum* iŭbĕ sis Bacch. 857. 1118 Pseud. 666, *cf.* iubĕ dum Persa 605, iŭbĕ dúm Rud. 786]), *ceterum producitur, e. g.* VERG. Aen. 5, 385 HOR. sat. 2, 5, 38 carm. 2, 3, 14 PRIAP. 12, 11 OV. ars 1, 507. NOT. Tir. 43, 85. 86. *de notione*: PAVL. FEST. p. 103 -ere ponebatur pro dicere, quod valet interdum pro decernere. NON. p. 324, 2 -ere est cogere aliquid ut fiat ... (VERG. Aen. 9, 233); -ere est velle ... (LVCIL. *et* TER. *p. 576, 76 sqq.*). ISID. diff. 1, 304 -ere ibi dicebatur *apud veteres*, ubi voluntatis erat obsequium, imperare autem, ubi debito quisque imperio parebat. GLOSS. κελεύω (*sim. al.*). -ssus: praeceptus. GLOSS.ᴸ II Abav. IV 23 -ssit: consecravit, imperavit. GLOSS. Klio 13, 1913 p. 28, 32 οὐτ ἰουσσελστι: ὡς κ⟨εκέλευκας⟩. *ad singulos locos v. infra.* *legitur inde a* LIV. ANDR. (*p. 577, 66*), NAEV. (*p. 578, 10*), PLAVTO, ENN. *per totam latinitatem; deest quibusdam poetis ut* LVCR., GERM. [*confunditur in codd. saepius c.* lubere (*e. g.* PLAVT. Poen. 4. 607 Pseud. 494, -ere *falso e. g.* PLAVT. Curc. 665 Persa 316), iuvare (*e. g.* PROP. 2, 22, 50 OV. met. 13, 419), videre (*e. g.* TER. Haut. 775 OV. trist. 2, 8, -ere *falso* OV. fast. 4, 606, *restituitur* CIC. Quinct. 63), -ssus *c.* iustus (*e. g.* SEN. contr. 7, 1, 1, -ssus *falso* SEN. Oed. 976, *restituitur* VAL. FL. 3, 234), iuss- *c.* mis(s)- (*e. g.* FRONTIN. strat. 2 praef. IVV. 3, 78; *dub. an falso transl.* ITALA I Macc. 1, 44 [rec. B] -ssit ... libros ... in Ierusalem ..., ut *eqs.* [*gr.* ἀπέστειλεν, *rec. L et Vulg.* misit; *interpretem legisse* ἐπ- *putat Bulhart in schedis*]). *ceterum falso trad.* NAEV. trag. 6 CAECIL. com. 244. *al.*]

i. q. κελεύειν (*quod ubi respondet, non adnotavimus*).

CAPVT PRIVS: usu originario, *imperatur aliena actio* (*sim.*), *fere i. q. imperare, mandare, praecipere sim.*

praefanda quaedam: 1) *iuxta ponuntur* suadere PLAVT. Bacch. 1043 VERG. Aen. 3, 162. *al.* (*disting.* TAC. Germ. 11, 2 auctoritate suadendi magis quam -endi potestate. TERT. uxor. 2, 1 l. 27 non suadet, sed exerte -et. PANEG. 9, 15, 3 quod -ere possunt, suadere dignantur), velle *saepissime inde a* PLAVTO (Men. 364; *v. etiam p. 576, 21.* 78), hortari ENN. ann. 432 CAES. Gall. 7, 26, 1. *al.*, imperare *passim inde a* TER. Andr. 484 (*disting.* Eun. 389 -am? cogo atque impero [DON.: plus esse imperare quam -ere]), monere TER. Ad. 429 OV. met. 7, 255 LIV. 22, 13, 4 (*disting.* CYPR. epist. 59, 20 p. 690, 20 non monet tantum, sed et -et), decernere DECRET. Paulli (CIL I² 617) 7 LEX Rubr. (CIL I² 592) I 11 LIV. 38, 48, 9. *al.* (*v. etiam infra l. 20*), cogere RHET. Her. 2, 10, 15 LEX Rubr. (CIL I² 592) I 17 OV. rem. 741. *al.* (*disting. l. 2 et* VITA Caes. Arel. 7 -et eum, immo cogit), praescribere CIC. parad. 36, sciscere LIV. 1, 17, 11, impellere PLIN. nat. 10, 49, censere PLIN. nat. 30, 92 APVL. met. 6, 31, 1 (*v. etiam infra l. 20*), rogare STAT. Theb. 7, 506 PLIN. paneg. 78, 1. *al.* (*disting.* SIDON. carm. 20, 2 non rogo, sed -o. COD. Iust. 6, 43, 2 pr.), docere TERT. pudic. 21 p. 269, 2 (*disting.* AVG. epist. 22, 5 magis docendo quam -endo). *al.* 2) *-et, cui est imperium* (*cf.* PLAVT. Men. 1030 -o ..., siquid imperi est in te mihi. QVADRIG. hist. 57. FRONTO p. 118, 2 v. d. H. [p. 124 N.]. IAVOL. dig. 9, 2, 37 pr. VLP. dig. 2, 4, 2 PANEG. 9, 15, 3), *auctoritas* (*cf.* TER. Eun. 389 [*sequitur*: numquam defugiam auctoritatem]), *potestas* (*cf. p. 575, 82 et* VLP. dig. 1, 12, 3. 2, 1, 13, 1), *ius -endi* (*cf.* POMPON. dig. 26, 7, 17). 3) *in rebus publicis saepius iussa populi decretis senatus opponuntur* (*v. e. g. l. 51. 66. p. 580, 32. 582, 26. cf. l. 53. 55. p. 582, 42*); *similiter rogatio ad populum fertur formula peculiari q. e.* vellent -rentne *sim.* (*v. e. g. l. 41. p. 578, 28. 580, 33*).

I *quid fiat (vel sit), exprimitur locutione verbali*: **A** *inf.* (*v. et p. 580, 22. 581, 6*): **1** *act.*: **a** *indicatur, cui imperetur*: *α per acc.* (*nom. in struct. pass.*): ① *in structura activa* (*sc. forma* '-o te pontem facere'): Ⓐ *-etur quaelibet actio*: PLAVT. Amph. 25 hoc petere me ... -ssit *Iuppiter* (Asin. 662 p. atque orare [686]. *cf.* Amph. 64 orare [Curc. 425 Poen. 386]). 929 ire comites (Bacch. 575. Merc. 358 mercatum. Most. 693 dormitum. *al. cf.* Asin. 408 venire [*al.*]. 939 abscedere [*al.*]. Cas. 613 transire [*al.*]. Epid. 568 prodire [*al.*]. Men. 1058 abire [*al.*]. Mil. 1069 exire [*al.*]). Asin. 488 dare (735 Curc. 422. *al. cf.* Merc. 435 addere. Rud. 1120 reddere [*al.*]). 732 pater nos ferre hoc -ssit argentum (803 Bacch. 787. *al. cf.* Cist. 292 adferre. Trin. 955 deferre). Curc. 421 me tibi salutem ... dicere (Mil. 1316). Men. 862 (*antea*: imperas). *et passim.* *in vita publica*: TER. Phorm. 126 illos ducere ... lex -et (RHET. Her. 1, 11, 19. 20 CIC. Verr. II 3, 173 Cluent. 148. *al.*). LEX repetund. (CIL I² 583) 32 *praetor* -eto (64 CIC. Quinct. 30. *al.*). SENT. Minuc. (CIL I² 584) 4 *arbitri* -erunt. S. C. de Ascl. (CIL I² 588) 8 *consules* (CIC. Catil. 1, 13 LIV. 9, 37, 5. 22, 5, 1 *iuxta* adhortatur. *al.*). CIC. Phil. 11, 18 -ssit *populus* (Att. 7, 7, 4 nec ... senatus decrevit nec p. -ssit. LIV. 1, 46, 1 vellent -rentne [30, 43, 2 v. -rentne senatum decernere *eqs.*]. *al.*). LIV. 2, 27, 5 -ssit *senatus* (3, 25, 9. 27, 33, 8. *al.*). *et saepe.*

Ⓑ *-etur esse*: ① *aliquid*: PLAVT. Amph. 73 legem -ssit esse. INSCR. Betilieni (CIL I² 1529) 15 senatus ... stipendia mereta esse iousit (*c. p. p. p. ut*: CIC. leg. 2, 60 coronam ... esse ... impositam. VLP. dig. 2, 11, 2, 3 diem iudicii esse diffisum). CIC. Verr. II 2, 66 id irritum ... esse (2, 140). har. resp. 11 eodem iure esse. de orat. 2, 83 narrationem ... veri similem esse. VARRO ling. 6, 5 lex ... id ... tempus esse -et supremum. FORMVLA Baet. (CIL II 5406) 9 fide ... sua esse (*in formula fideiussionis*: IAVOL. dig. 46, 1, 42 IVLIAN. dig. 46, 1, 16, 6 GAIVS inst. 3, 116. *al.*). VERG. Aen. 5, 757 haec loca Troiam esse. LIV. 1, 32, 13 populus ... bellum ... -ssit esse senatusque ... censuit *eqs.* (*cf.* 36, 2, 2 duellum). 23, 30, 19 Marcello ... imperium esse (30, 41, 4). 28, 40, 4 nec senatus censuit ... provinciam esse *Africam* nec populus -ssit. 33, 25, 6 vellent -rentne ... pacem esse. *al.* ② *aliquis*: PLAVT. Poen. 447 amor -et me oboedientem esse (*c. part. praes. ut*: CIC. Verr. II 5, 85 audientes [104]). CATO agr. 127, 2 incenatum -et⟨o⟩ esse (*sc. aegrotum*). CIC. Caecin. 96 me ... servum esse (MARCIAN. dig. 37, 14, 5). rep. 2, 25 eum ... regem esse. CAES. Gall. 7, 76, 1 civitatem ... immunem esse (VAL. MAX. 4, 8, 5 urbes ... liberas atque i. esse). ALF. dig. 40, 1, 6 liberum esse servum (*manumissione ut*: 40, 1, 7 LABEO dig. 40, 7, 42 PETRON. 54, 5 LEX Salpens. [CIL II 1963] II 23. 24. *al. aliter*: FLOR. epit. 1, 10, 8 valere l. que esse -ssit *Romanos Porsenna. cf. l. 62. p. 577, 8*). LIV. 23, 30, 14 senatus decrevit, ut Ti. Sempronius ... ad populum ferret, ut Q. Fabium duumvirum esse -rent. *al.* ③ *omissa voce q. e.* esse (*an per acc. dupl. notione destinandi? cf. p. 582, 22*): CIC. Phil. 2, 80 Dolabellam consulem (EXVP. 1 l. 19 Marium). LIV. 1, 22, 1 Tullum Hostilium ... regem. 24, 14, 7 eum ... liberum (24, 16, 9 PAVL. dig. 40, 4, 31). LVCAN. 7, 79 duce te -sso. AVR. VICT. Caes. 14, 11 adoptatum ... Caesarem (41, 15). 39, 17 Maximianum ... imperatorem. ANON. Vales. 15, 90 iubet ... rex ... navem fabricari et superimpositum eum papam.

Ⓒ *in formulis salutandi* (*sc. attenuata vi imperandi*): -o salvere (salvos esse *l. 83; cf.* LVCIL. 230 s. -ere salutem est mittere amico [*pertinet ad p. 577, 82*]; *per ellipsin* TER. Andr. 533 [DON. *ad l.* 2 ferme aliquid -ere velle est. 3 deest 'salvere'. 4 μεταλημπτικῶς, quia, qui dicit 'salve', -et; volumus enim animo, -emus verbis]): PLAVT. Asin. 296 -o te s. voce summa. 410 Libanum libertum (*accedit acc. praed. ut*: LIV. 1, 16, 3 deum ... Romulum). 593 salve. :: s. me -es (*similiter* Most. 598 Rud. 262 TER. Ad. 461. *cf.* QVEROL. p. 27, 14 R. salvus esto, qui salvos esse nos -es). *al.* CIC. Att. 4, 14, 2 Dionysium -e s. (*item mandando, ut salutetur tertius quidam*: 4, 15, 10. 7, 7, 7. 10, 1, 1.

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

12, 17). *al.* -o valere (*v. et p. 576, 64; per ellipsin* PLAVT. Cas. 548 vale atque istanc -e): CIC. Att. 5, 2, 2 illum salutavi, post etiam -ssi v. 6, 2, 10. AVSON. 413, 23 p. 271 P. *iuxta* salvere. -o avere (*cf. l. 83*): PANEG. 3, 29, 3.

(II) *in structura passiva* (*sc. forma* '-or pontem facere'): Ⓐ *-etur aliquis aliquid esse sim.*: LEX repetund. (CIL I² 583) 63 quo die iusei sunt adesse (CIC. Verr. II 2, 41 dom. 45. 62 Att. 7, 18, 1 OV. ars 2, 233. *al.*). OV. Pont. 3, 1, 4 abesse. LIV. 33, 31, 2 *urbes* liberas ... esse (LEX Salpens. [CIL II 1963] II 25. 26 IVLIAN. dig. 28, 5, 38, 1. *et saepe*). LABEO dig. 28, 7, 20, 1 heres esse (IVLIAN. dig. 10, 2, 52, 1. *al.*). *al.* Ⓑ *-etur quaelibet actio*: RHET. Her. 3, 14, 25 tantum ... consumere -emur ([-emus *var. l.*]. *cf.* CIC. nat. deor. 3, 78 sumere). CIC. Quinct. 30 satis dare (Verr. II 3, 72 Att. 5, 20, 9. OV. met. 14, 437 vela. *et saepe*). Verr. II 2, 21 statuas ... ponere (IAVOL. dig. 35, 1, 55). 2, 72 -etur dicere (SALL. Catil. 47, 1. *al. cf.* VERG. Aen. 7, 617 indicere [LIV. 1, 22, 6]. OV. fast. 6, 651 narrare). Catil. 2, 12 ire in exilium (Phil. 5, 27 HOR. epist. 1, 7, 75. *al. cf.* CIC. Mur. 26 abire [HOR. epod. 11, 20 OV. trist. 5, 12, 10 LIV. 7, 5, 5]. OV. rem. 253 prodire. FEST. p. 305 transire). *et passim.* *-entur res per prosopopoeiam*: LAVREA epigr. 2 silva ... surgere -ssa. OV. am. 2, 5, 20 verba ... pro certis -ssa valere notis. SEN. Phaedr. 535 -ssa ... pati *terra* (Thy. 769 ignis). *al.* *in formula salutandi* (*v. et p. 576, 75*): AVSON. 413, 18 p. 271 P. salvere -ssum *sc. Paulinum.* Ⓒ *indicatur, quis -at*: CIC. Verr. II 1, 90 a Dolabella *propraetore* (*cf.* IVLIAN. dig. 10, 3, 5 a praetore [VLP. dig. 39, 2, 15, 33]). Sest. 30 a consulibus (Att. 7, 16, 2 SALL. Catil. 48, 4 Iug. 69, 4. *cf.* PLIN. epist. 7, 31, 2 a legato consulari). div. 1, 55 ab eodem (*sc. visu vel somnio*). off. 3, 66 ab auguribus. VARRO Men. 281 ab Alexandro rege (*cf.* LIV. 1, 48, 6 a quo *Tarquinio*). SALL. Iug. 35, 9 a senatu (SVET. Tib. 2, 2). SEN. contr. 1, 5, 4 ab rapta. VAL. MAX. 9, 12, 4 ab ... Mario. IVLIAN. dig. 30, 81, 10 a filio. POMPON. dig. 17, 2, 18 a domino. 26, 7, 17 ab eo, qui ius -endi habet. 43, 24, 21 pr. a iudice. Ⓓ *indicatur, per quam rem -atur*: RHET. Her. 1, 15, 25 ex testamento (*cf.* ALF. dig. 40, 7, 14 pr. testamento [FEST. p. 314. *al.*]). CIC. Deiot. 38 litteris (LIV. perioch. 26). div. 2, 85 somniis (SVET. Cal. 57, 1). Att. 4, 2, 3 populi iussu aut plebis scitu (*cf.* LIV. 10, 21, 9 plebei scito). LIV. 10, 33, 9 edicto. SEN. Oed. 239 monitu caelitum (720 Phoebi). FRONTIN. aq. 103 senatus ... consulto (VLP. reg. 16, 4. *cf.* EVTR. 8, 16 ex s. c.). strat. 1, 10, 3 responso deum. IVLIAN. dig. 49, 15, 22 pr. lege Cornelia.

β per dat. (*sec.* imperare *sim., cf.* PRISC. gramm. III 227, 15 '-o tibi currere' et '-o te currere' [*seq.* impero, praecipio]; *de exemplis prioribus viri docti adhuc dubitant*): CIC. Att. 9, 13, 2 hae mihi (me *edd. plerique*) litterae ... -ent ad pristinas cogitationes reverti (*an dat. eth.?*). CATVLL. 64, 140 non haec ... promissa dedisti ... mihi, non haec miserae (misere *V*, miseram *ed. pr., alii*) sperare -bas. CVRT. 5, 6, 8 suis (suos *edd.*) rex corporibus ... feminarum abstinere -ssit. 10, 8, 4 Perdicca pueris (pueros *edd.*) equos -ssit conscendere (IVVENC. 3, 93 discipulis ... -et c. navem). IAVOL. dig. 18, 1, 63 pr. servo ... rem vendere. IVLIAN. dig. 38, 2, 13 etsi -erit servo hereditatem adire (PAVL. dig. 29, 2, 26 MOD. dig. 29, 2, 50. *cf.* ITALA Matth. 8, 18 [cod. l] -ssit discipulis suis ire [*om. dat. sec. gr.* VVLG.]. Luc. 8, 31 [cod. f] eis ... ire [*gr.* ἐπιτάξῃ αὐτοῖς, *Vulg.* imperaret]). POMPON. dig. 28, 5, 23, 2 creditoribus possidere. VENVL. dig. 42, 8, 25, 3 servo ... accipere (*cf.* HIER. epist. 51, 9, 3 [*Ephiphan.*] presbytero ... suscipere). ITALA II Macc. 5, 12 (recc. BM) -ssit militibus concidere (*dat. sec. gr., sim.* VVLG., *cf. p. 580, 17*). HERM. Pal. sim. 9, 8, 2 virginibus ... tollere (*gr. acc.*, vulg. *aliter*). CLEM. ad Cor. 1, 3 mulieribus ... facere ([*gr.* γυναιξὶν ... παρηγγέλλετε]. IREN. 4, 13 [= 24 H.], 1 id ... discipulis. LVCIF. Athan. 2, 14 p. 173, 26 AVG. quaest. hept. 2, 177, 2 PS. AVG. cant. nov. 7, 7). IREN. 1, 13, 4 (= 1, 7, 3 H.) eis prophetare (*dat. sec. gr.*). *et inde saepius.* *? structura insolita dat. et acc. c. inf.*: VVLG. act. 24, 23 (24) -ssit ... centurioni custodiri (*defendunt Wordsworth-White*, custodire *plerique codd.*) eum *Paulum* et habere requiem nec quemquam prohibere *eqs.* (*gr.* διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτόν *eqs.*).

b *non indicatur, cui imperetur* (*plerumque e contextu intellegendum*): *α ad inf. accedit acc. obi.* (*sc. forma* '-o pontem facere'): LIV. ANDR. carm. frg. 9 (*nisi mancum*) remos -ssit religare. PLAVT. Amph. 243 equites -et ... inducere (*cf.* CIC. Cluent. 134 traducere. VERG. Aen. 2, 186 educere. CVLEX 162 ducere. LVCAN. 2, 299 producere). Aul. 244 hortum confodere. 353 haec mittere (*cf.* LEX repetund. [CIL I² 583] 71 iudicium dimittere. SIL. 7, 384 tramittere signa). DECRET. Paulli (CIL I² 614) 7 agrum ... possidere (*antea*: decreivit). TER. Phorm. 414 mercedem dare lex -et (CIC. Quinct. 31. *al.*). CIC. Catil. 3, 20 simulacrum ... facere (HOR. carm. 3, 24, 42. SEN. benef. 3, 21, 1 nec -ent nec vetant). *et passim.* *dub. an huc pertineat* '-ere signa canere' (*cf. p. 578, 6. 51. 579, 31*): SALL. Catil. 59, 1 LIV. 10, 19, 12. 10, 20, 9. 10, 40, 14. *al.* *β inf. ponitur sine acc. obi.*: PLAVT. Asin. 594 domum ire (Men. 225 accubitum. Mil. 1278 CIC. Verr. II 1, 125. *al. cf.* PLAVT. Mil. 182 transire. 1034 adire [1268. *al.*]. Most. 377 abire). 736 advenire (*cf.* Most. 426 venire [OV. epist. 19 (20), 80]). Men. 797 sedere (*cf.* VERG. Aen. 3, 162 considere [3, 289]). ENN. ann. 432 prandere -et horiturque. CATO or. frg. 53 adesse (*al.*). TER. Ad. 416 inspicere. LVCIL. 368 dare. *et passim.* *in formula salutandi* (*cf. l. 3*): MART. 3, 5, 10 Marcus havere (hab- *codd.*) -et.

c *confusis in codd. inf. act. et pass.* (*cf. p. 579, 52. 53; afferuntur exempla significantiora, non addita var. l. inf. pass.; inf. act. a* CAES. *alienum esse incautius contendunt Meusel, Lex. s. v. et Seel ad* Gall. 7, 47, 1 [*act. solum trad.* civ. 2, 25, 6]): CIC. leg. 1, 3 templum ... dedicare. CAES. Gall. 2, 5, 6 castra ... munire (5, 50, 5 HIRT. Gall. 8, 15, 2). 5, 33, 3 pronuntiare (5, 34, 1. *cf.* SALL. Iug. 46, 4 nuntiare [*al.*]). 7, 47, 1 receptui canere (*cf. l. 51. p. 577, 74*). *et saepius* (*editoribus fere parum probabiliter pass. praeferentibus*).

2 *pass.* (*cf. p. 577, 84; act. significationis pass. v. ex. gr. l. 16*): **a** *in structura activa* (*sc. forma* '-o pontem fieri'): *α vario usu*: NAEV. com. 52 navem -et destitui. PLAVT. Amph. 775 istanc -es ... circumferri (*cf.* Asin. 424 auferri. Aul. 570 adferrier [*al.*]. Bacch. 95 ecferri [*al.*]. Cas. 170 ferri [*al.*]. Truc. 444 perferri. 739 deferri. CATO or. frg. 2 proferri. TER. Andr. 952 transferri. LEX agr. [CIL I² 585] 7 referri). Asin. 426 dari bullas (890 [dare *trad.*]. *al. cf.* Aul. 446 reddi. SVLP. APOLL. perioch. Ter. Eun. 4 tradi). Bacch. 727 parari (Cas. 147. *al. cf.* Capt. 860 apparari [*al.*]). Curc. 568 vapulare ... te (*cf.* CIC. leg. agr. 1, 5 venire agros [1, 6 *bis*. 2, 48 LIV. 26, 34, 11. *al.*]). *et passim.* *β usu publico*: S. C. de Bacch. (CIL I² 581) 27 eam *tabulam* figier -atis (*consules et procons. ut*: CATO or. frg. 9. CIL I² 633, 4 ex senati consulto [*in eadem formula* 634, 2. 636, 4. 2501, 2]. CIC. Verr. II 4, 73. *al.*). CATO orig. 87 dictator -et. GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 3 praetor ... -ssit (LEX repetund. [CIL I² 583] 69. CIC. Quinct. 60 ex edicto suo. *al.*). 10, 3, 5 (*de legato ut*: CIC. Verr. II 1, 45. 64). LEX Bant. (CIL I² 582) 10 *magistratus* (FEST. p. 246). CALP. hist. 27 aedilis. RHET. Her. 1, 11, 20 alia lex -et aut permittit, alia vetat quippiam fieri (CIC. Tull. 52 Verr. II 2, 126 Flacc. 21. *al.*). 4, 55, 68 *tribunus plebis* (VARRO frg. Gell. 13, 12, 6 LIV. 9, 34, 26). CAES. civ. 1, 9, 2 populus (LIV. 8, 22, 8 [*decernitur bellum ut*: 9, 45, 8. 21, 17, 4 vellent -rent (*item al.*). 36, 2, 3. *al.*]. POMPON. dig. 50, 7, 18. *al.*). LIV. 2, 32, 1 *patres* (*cf.* PAVL. dig. 48, 13, 11, 5 senatus). SVET. Dom. 13, 2 (*de imperatore ut*: PAPIN. dig. 31, 78, 1. *al.*). TRYPH. dig. 26, 7, 55, 2 quae *constitutiones* -ent (VLP. dig. 5, 1, 67. *al.*). *al.* *γ pro acc. substituuntur alia*: *enunt.*: PLAVT. Merc. 663 quantum est, conducier (CIC. fam. 16, 14, 1 q. poscet, promitti. *item enunt. rel.*: TIRO Gell. 10, 1, 7 quod ... videtur, scribi. CAES. civ. 1, 77, 1. 3, 42, 4. *al. cf.* PLAVT. Mil. 1187 ferri ..., siquid imponi velit). CIC. Tusc. 5, 101 incidi -ssit ...: '...' (*cf.* VARRO Men. 143 'cave canem' inscribi -o). CAES. Gall. 5, 34, 3 pronuntiari -et, ut *eqs.* *(acc. c.) inf.*: CIC. Att. 2, 1, 11 nuntiari -ssit te ... fore (9, 3, 1. 10, 4, 8. 12, 13, 2. 13, 7ª. *cf.* CAES. Gall. 5, 51, 2 pronuntiari ... licere). 9, 17, 1 velle se ... proscribi -ssit. LIV. 5, 32, 6 quae *vox* ... dici -ret Gallos adventare. *locut. praepos.*: PS. HIER. ad mon. p. 315ᴬ de talibus *lapidibus* propheta -et tolli (*vix ad p. 582, 25*). *δ desideratur acc.*: *suppl. e contextu*: PLAVT. Asin. 526 accersi -es *amicum* (776 Mil. 70 TER. Andr. 546. *al. cf.* PLAVT. Cas. 280 vocari -ssi *te*. VARRO frg. Gell. 13, 12, 6 acciri). Curc. 526 peti -eto (*cf.* TER. Haut. 775 posci). Merc. 777 drachmam dato. :: dabitur. :: dari ergo sis -e. Persa 269 quid faciet mihi? verberibus caedi -erit *eqs.* (*cf.* GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 5 verberari -ssit). TER. Andr. 955 -e solvi, obsecro. *et saepius.* *verbis impersonaliter usurpatis*: CATO or. frg. 40, 1 cum convocari -et (*cf.* CAES. civ. 3, 75, 2 conclamari). CIC. Cael. 1 quae *lex* de seditiosis ... quaeri -at. BELL. Afr. 40, 5 receptui ... cani (*v. vol. III 265, 66 et cf. l. 6. p. 577, 74*). TIB. 1, 6, 43 sic fieri. LIV. 45, 2, 8 senatus ... supplicationes ... decrevit hostiisque maioribus sacrificari -ssit. *al.*

b *in structura passiva* (*sc. forma* '-etur pons fieri'): *α actio pertinet ad animantes* (*homines praeter l. 74*): TER. Phorm. 416 -ssast dari *puella*. CIC. Caecin. 82 eo restitui sum -ssus (89. CAPITOL. Pert. 10, 2 *servus* -ssus est ... r. *cf.* MACER dig. 48, 19, 10 pr. reddi). Phil. 2, 79 -ssus es renuntiari consul. HOR. ars 232 matrona moveri (*i. se movere*) -ssa. LIV. 4, 12, 4 consules creari -ssi sunt. 5, 7, 8 laudari -ssi. 23, 10, 6 duci ... in castra est -ssus (SEN. dial. 12 [11], 16, 2 ad supplicium [AVG. civ. 4, 26 p. 178, 20 D. *eodem sensu elliptice*: FLOR. epit. 3, 21, 28 AVG. civ. 3, 28 p. 141, 10 D. *v. et l. 75*]). 23, 10, 9 rapi extra portam -ssus (AMM. 15, 3, 9. 29, 1, 12). 24, 44, 6 scribi ... legiones -ssae (40, 1, 7. 43, 12, 6. 9). 26, 28, 10 dimitti -ssus est (*cf.* 32, 29, 4 in ... colonias ... -bantur mitti [IORD. Get. 85 in militiam]). 33, 24, 8 adscribi -ssi *coloni*. CVRT. 9, 10, 29. interfici -ssus est (SVET. Vesp. 15 AMM. 28, 2, 13 VVLG. Tob. 2, 8 INTERPR. Paul. sent. 5, 3, 6. *cf.* SVET. Cal. 30, 3 occidi. GAIVS dig. 47, 9, 9 necari). TAC. hist. 1, 45, 2 vinciri (*cf.* PAPIN. dig. 48, 3, 2 pr. in vincula ... coici. VLP. dig. 26, 10, 3, 16 vinculis ... contineri). 3, 16, 2 -ssae armari legiones. SVET. Tib. 11, 2 -ssi ... sunt omnes aegri ... deferri. Cal. 55, 1 detrahi -ssum ... flagellabat. GAIVS dig. 21, 1, 45 condemnari -etur. *al.* *in abl. absol.*: LIV. 24, 47, 13 decem ... -ssis inermibus deduci. 32, 26, 10 quibus ... custodiri -ssis. 36, 10, 4 elephantis agi ... -ssis. APVL. met. 9, 21, 2 -sso ... Myrmece ... adtrahi. TERT. Scap. 5, 1 paucis duci -ssis. AMM. 14, 8, 15 Ptolomaeo ... -sso ... proscribi. *β actio pertinet ad res* (Lares *l. 78*): CIC. Balb. 36 cum ... populi maiestas conservari -etur. OV. fast. 4, 802 transferri -ssos ... Lares. LIV. 5, 50, 5 -ssum ... templum ... fieri (VVLG. exod. 39, 40 *vasa*. II par. 4, 7 candelabra. AVG. civ. 15, 26 p. 115, 14 D. *arca*). 5, 50, 6 aurum ... poni -ssum (RVFIN. hist. 8, 6, 3 craticula). 8, 11, 15 renovari foedus. 9, 37, 10 aurum argentumque ... referri. 24, 47, 11 cibaria dari (26, 21, 12 urbs agerque. 28, 39, 19 praeberi ... et ... d. 37, 3, 11 munera. 37, 56, 4). 27, 7, 15 quinqueremes ... mitti. 33, 41, 9 subduci navibus -ssis (*in abl. absol.*

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ut: 33, 48, 4 sacrificio apparari -sso. VAL. MAX. 9, 8, 2 TAC. ann. 11, 3, 2 VLP. dig. 10, 4, 3, 13 AMM. 29, 2, 26). 37, 50, 10 frumentum ... deportari. LVCAN. 1, 483 -ssam ... feris a gentibus urbem ... rapi. IVV. 6, 340 velari pictura -etur. GAIVS inst. 1, 27 bona ... venire. MOD. dig. 3, 5, 25 pr. cum ... restitui -ssa esset hereditas (INTERPR. cod. Theod. 3, 5, 13). AMM. 17, 13, 16 navigia ... colligi. 24, 7, 5 extingui ... flammae. 28, 6, 28 abscidi linguas. VVLG. num. 6, 20 *pectusculum* separari. RVFIN. hist. mon. 31 p. 458^C quae ... imperari -bantur. INTERPR. cod. Theod. 4, 14, 1 revocari. SIDON. epist. 9, 16, 3 liber ... scribi. DRAC. laud. dei 1, 449 vomere non tellus ... -ssa *est* domari. COD. Iust. 6, 49, 7, 1^c translatio celebrari. *nominativi instar ponitur enunt. relat.*: PLIN. nat. 17, 204 quod supra terram est ..., radi -etur. VLP. dig. 14, 4, 5, 5 tribui -etur, quod *eqs.* INTERPR. Paul. sent. 2, 12, 4 INST. Iust. 1, 26, 9. *γ indicatur, quis -at*: CIC. top. 39 *aqua pluvia* -etur ab arbitro coerceri. rep. 2, 4 *Romulus* dicitur ab Amulio ... exponi -ssus esse. VLP. dig. 50, 8, 2, 4 a curatore rei publicae. IVST. 15, 4, 16 a rege (GREG. TVR. Franc. 6, 11. ORIG. in Matth. 14, 13 p. 309, 20 *debitor* -etur venumdari a r. [*gr.* κελεύεται ... πραθῆναι]). AVG. civ. 12, 4 p. 517, 16 D. a iudicibus. *dat. auct.*: PALLAD. 1, 6, 5 legumina Graecis auctoribus seri -entur in sicca terra. *δ indicatur, per quam rem -atur*: GAIVS inst. 2, 150 ea lege bona ... deferri -entur (AVG. civ. 8, 24 p. 359, 26 D. 10, 13 p. 423, 27). MACER dig. 47, 13, 2 quibus *senatus consultis*. *cf.* ex *aliqua re*: MARCIAN. dig. 48, 8, 3, 2 ex senatus consulto (MOD. dig. 48, 8, 13). ARNOB. nat. 7, 47 ex libris fatalibus.

3 *et act. et pass.*: **a** *in structura activa*: *α acc. animantium c. inf. act. iuxta acc. rerum c. inf. pass.*: SENT. Minuc. (CIL I^2 584) 3 eos fineis facere terminosque statui. CAES. Gall. 2, 33, 1 portas claudi militesque ... exire. LIV. 25, 41, 1 arma ... capere milites et efferri signa. 42, 59, 11 signa referri peditumque agmen redire ... -et, equitibus receptui canere. 42, 64, 5 impedimenta ire, ... signa ferri. SEN. suas. 6, 17 deponi lecticam et quietos pati. CVRT. 4, 13, 11 equos stare ... ac vigilias ... servari. 7, 5, 40. 8, 11, 19. 8, 13, 20. 9, 9, 24. LVCAN. 1, 592 urbem ambiri et ... cingere fines pontifices. PLIN. nat. 28, 201. *similiter al.* *β uno eodemque acc.*: LIV. 40, 47, 8 ornari ... copias ... et decurrere. SEN. contr. 9, 2, 8 submoveri -et et miserum stare *eqs.* SEN. benef. 7, 2, 1 haec ... tenere proficiscentem ... eoque ... perduci. CVRT. 3, 8, 15 cirumduci ... nuntiare. 3, 11, 3. 4, 6, 15 adsurgere supplicem recipique. PLIN. nat. 32, 68 putrescere ..., mox inlini. HOMER. 159 armari socios ... et petere. TAC. ann. 15, 54, 1 pugionem ... asperari ... et ... ardescere. PALLAD. 12, 20, 3 suspendi atque ... manere. *γ deest, cui imperetur* (*dub.* VERG. ecl. 6, 86): VERG. Aen. 5, 773 vitulos ... caedere ... solvique ... funem. CVRT. 4, 12, 16 signum ... dari, ... arma deponere. 4, 12, 24 castra munire, vallum iaci. LVCAN. 1, 589 monstra ... rapi ... fetus ... urere. PLIN. nat. 17, 261 (*quinquies inf. pass., ter inf. act.*). 21, 176 evelli eam ... folium ... linguae subicere. 23, 156 bacas dari ... eam gargarizare. 28, 144. VAL. FL. 5, 261 reddi ... vellus et ... mittere. SIL. 6, 454 consul adire accirique -et Libyas. 13, 348 flammas ... arceri portis stantisque relinquere muros. TAC. hist. 2, 64, 1 devertere ... atque ... interfici. ITALA I Macc. 1, 47 (rec. B, *cf.* VVLG.) -ssit (*deest in gr.*) aedificari aras ... et immolare (-ri *Vulg.*) carnes ... et remittere (relinquere *Vulg.*) filios ... et coinquinare (-ri *Vulg.*) animas ..., et (ita ut *Vulg. sec. gr.*) obliviscerentur *eqs.*

b *in structura passiva*: PLIN. nat. 26, 22 lavari -entur, ungui ..., ... abstinere. TAC. ann. 13, 47, 3 cedere ... et ... coerceri. SVET. Claud. 37, 2 arcessi ... ac mori. FLOR. epit. 2, 18, 10 ferre ... inquinari. PRVD. perist. 10, 66 -etur ... rapi solusque ... dicere. COD. Theod. 1, 1, 6 pr. constitutiones ... valere aut proponi -ssae. INTERPR. cod. Theod. 11, 36, 20 summa ... non fisco prodesse -ssa est, sed pauperibus erogari.

4 *in struct. pass. impers.* (*c. dat. l. 65. 68 sqq.*): LIV. 6, 1, 12 rebus divinis supersederi -ssum (*item inf. pass.*: 6, 10, 5 MACER dig. 48, 19, 12 CALL. dig. 49, 14, 3, 2 HERMOG. dig. 40, 1, 24 pr.). VLP. dig. 5, 1, 52, 4 -endum satisdare. COLL. Mos. 14, 3, 5 -etur ... populo ... dare. HIL. in psalm. 91, 3 cum omnibus ... quiescere -ssum sit. 118 heth 3 p. 423, 22 Moysi cum -ssum esset ... distribuere. AVSON. 322, 84 p. 265 P. parere mihi palatia -ssum (*acc. c. inf. ut*: INTERPR. Paul. sent. 1, 9, 7 eos ... -ssum est imputari. *v. etiam l. 72*). AMM. 25, 8, 12 -ssum est ... perrecturis extollere *eqs.* TRACT. Pelag. 5 p. 114 cui ... -etur ... amare. COMM. instr. 1, 37, 10 deos adorare. DAMIG. lapid. 34 -etur mulieri ieiunare. MVTIAN. Chrysost. hom. 63 p. 281/2 ab omnibus malis abstinere -etur et illa tantum fieri, quae *eqs.*

B *enunt.*: **1** *coni. solo* (*cf. p. 581, 21*): **a** *non indicatur, cui imperetur*: *α formae imperativi* (*cf. p. 580, 13*): PLAVT. Most. 930 curriculo -e in urbem veniat (*interponitur ut*: Ov. medic. 58 ars 1, 507 met. 11, 587. 627 STAT. Theb. 11, 291). Persa 605 -e dum ... accedat (*anteponitur ut*: Rud. 708 -e modo [POMPON. Atell. 58]. TER. Haut. 737 Eun. 691 Ad. 914 CATVLL. 32, 3. VERG. ecl. 5, 15 -eto [ut *add. R, edd. plerique*] certet Amyntas. 10, 53 magna dicione -eto. SEN. Med. 189 -ete. PASS. Petr. Paul. brev. 4 *bis*). AFRAN. com. 177 puellam curent, conforment -e ([probe *Studemund; contextu parum sano*]. *item postponitur*: Ov. am. 1, 4, 29 -eto [1, 11, 19 rem. 671]. met. 8, 792 SEN. Herc. O. 576 SIL. 9, 29. *cf. p. 580, 20*). *β aliae formae* (*coni. imperf. saepius variat in codd. c. inf., e. g.* BELL. Hisp. 27, 4 Ov. met. 4, 111 LIV. 23, 44, 9): Ov. ars 2, 261 nec dominam -o ... munere dones (Pont. 3, 1, 141. *cf.* COD. Theod. 13, 3, 5 [= Iust. 10, 53, 7, 1] -o ... non ... prosiliat). fast. 4, 259 matrem -o ... requiras. CVRT. 9, 4, 23 *militum* -entium duceret *Alexander eqs.* PERS. 5, 161 hoc credas -o. TAC. hist. 2, 46, 1 bonum haberet animum -bant. PLIN. epist. 6, 20, 12 orare, hortari, -ere, ... fugerem. SVET. Vit. 14, 4. SCAEV. dig. 40, 7, 40, 2 Stichus ... -o det *eqs.* APVL. apol. 63 TERT. anim. 35, 2. *al.* *impers.*: HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 1 p. 440, 4 praecipitur nobis ... discutere ..., nec non -ssum est ... retractemus. GREG. TVR. Franc. 10, 15 p. 503, 15 in qua *praeceptione* -batur, hanc seditionem ... oppraemeret.

b *indicatur, cui imperetur*: *per acc.* (*pass. nonnisi dub.* TAC. hist. 1, 64, 3 *Aedui* -ssi ... deferrent [deferre *edd. c. codd. rec.*]): PLAVT. Bacch. 993 quod te -o facias. Men. 955 servos -e ... ferant (*imperat. ut*: Stich. 396 famulos [famulis *A, Ernout*]). COMM. apol. 407 vocetur, -erat illos (illis *var. l.*). DRAC. Romul. 10, 73 Tonantem, despiciat me, ... -es. *per dat.* (*v. etiam l. 14. 15*): TAC. ann. 13, 15, 2 Britannico -ssit exsurgeret. ITALA II Macc. 5, 12 (rec. P) -ssit militibus non parcerent (parcere *de Bruyne, cf. p. 577, 54*). CLAVD. DON. Aen. 3, 235 p. 298, 1 -o sociis arma capiant (*cf.* DRAC. Romul. 8, 553 Phrygibus ... arma capessant ... -e). HEGES. 3, 3, 7 (*gr. dat. et inf.*). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 118, 22 (ut *add. Lupus; cf. p. 232, 12* praecipientes ei ut *eqs.*).

c *continuatur (acc., nom. c.) inf.*: LIV. 3, 27, 2 claudi tabernas ... -et ...; tum ... armati ... adessent. 24, 10, 3 -ssi ... manere Ti. Gracchus ..., ... Varro ... et ... Mucius obtineret Sardiniam *eqs.* (*item adiungitur coni.*: 24, 17, 3 CVRT. 5, 4, 12. *al. cf.* 42, 39, 6 vel [DRAC. Romul. 10, 197]. SIL. 15, 146 atque. CASSIOD. var. 2, 12, 1 nullatenus -emus ... transmitti, sed ... servetur). 31, 8, 8. 40, 30, 4 CVRT. 3, 10, 9 TAC. hist. 4, 34, 3 ann. 15, 69, 1. *al.*

2 *enuntiatis ab* ut *incipientibus* (*accedit acc. praepar. e. g. l. 35. 38. 79. p. 581, 1*): **a** *non indicatur, cui imperetur*: *α usu pers.*: PLAVT. Amph. 205 -et *Amphitruo* ... ut dicant. CIC. Verr. II 2, 161 senatus decrevit populusque iussit, ut ... locarent (3, 172. *sim. in formula rogandi* 'velitis -atis': dom. 44 ut ... ne sit. 47 Pis. 72 LIV. 38, 54, 3 GELL. 5, 19, 9. *cf.* LIV. 1, 17, 11 ut ... id modo sciscerent -rentque, ut *eqs.*). 4, 28 (*-et magistratus ut*: LIV. perioch. 49 SCHOL. Cic. Gron. D p. 328, 8). VARRO ling. 5, 159. HOR. sat. 1, 4, 121 sive -bat *pater*, ut facerem quid, ... sive vetabat. Ov. epist. 1, 101 di ... hoc -ant, ut *eqs.* (*item -ent dei, deus*: COLVM. 10, 424 PS. APVL. Ascl. 41 PERVIG. Ven. 22. IREN. 3, 14, 3 -ente domino [*abl. abs. ut*: LACT. inst. 7, 26, 5 deo -ente. *al.*]. *al.*). LIV. 28, 36, 1 (*-et senatus ut*: PLIN. paneg. 78, 1 et rogavit et -ssit). CVRT. 5, 13, 19 -ente rege, ut *eqs.* (*item de regibus, imperatoribus sim.*: 8, 1, 38 QVINT. decl. 303 p. 194, 25 PAPIN. dig. 22, 1, 3 pr. *al.*). ASCON. Mil. p. 36, 3 *lex* -bat, ut *eqs.* (GAIVS inst. 4, 17 de re, ut ita ageretur. SYMM. rel. 19, 9). LVCAN. 9, 896 natura locorum. *al.* ut non *sim.* (*v. iam l. 33*): LACT. inst. 6, 19, 8 uti ... non irascamur (AVG. serm. 5, 5 SALV. gub. 3, 31). NOVELL. Valent. 25, 9 statuimus et -emus, ut ... in nullis *causis eqs.* (AVELL. p. 51, 1 COD. Iust. 1, 3, 54, 8). 35, 4 ut ... nihil *eqs.* (CASSIOD. Ios. antiq. 1, 59 nihil ... neque quicquam). SALV. gub. 3, 31 ut nemo *eqs.* (PASS. Firm. 9). *β usu impers.*: VOPISC. Aurelian. 19, 1 litteras, quibus -etur, ut *eqs.* (*cf.* SCHOL. Hor. carm. saec. 8 ex libris. PRVD. perist. 6, 41 Caesaris ore). CAPITOL. Gord. 29, 6 a militibus (*item accedit* ab: OPTAT. 7, 1 p. 162, 3 a principibus. HIER. epist. 18^A, 4, 3. VVLG. I Esdr. 5, 17 a Cyro [*inde* HIER. in Is. 44, 24 p. 440^C sub Cyro]. AVG. [?] un. eccl. 4, 7 p. 239, 1 ab ipsa veritate. OROS. apol. 26, 4 a deo). Max. Balb. 10, 2 GAVDENT. serm. 3, 13 G. *al.* ut non *sim.*: AVG. pecc. mer. 2, 16, 23 ut non sit (INTERPR. novell. Valent. 31 LEO M. serm. 93, 1). SORAN. p. 85, 9 ut numquam *eqs.*

b *indicatur, cui imperetur* (*forsitan anticipetur subi. enuntiati secund. l. 69. cf. l. 65. 66*): *α in struct. pers. pass.*: SEN. contr. 1, 2, 15 -emur, ut ... faciamus. SVET. Tib. 22 ut id faceret, -batur *tribunus*. VLP. dig. 29, 2, 6 *heres* -eri debet, ut adeat. MACER dig. 48, 11, 7 pr. ob iudicem ... -endum, ut iudicet. HIL. in Matth. 19, 5 EPIST. imp. Const. Migne 13, 563^B HIER. in Is. 3, 4 p. 63^C. 58, 1 p. 561^B. AVG. conf. 12, 27, 37 quod -ssum est ut existeret (*item -entur res*: LEO M. serm. 49, 4 p. 304^A cum alia -antur ut fiant. ALC. AVIT. carm. 5, 660 *fluctus* -ssus ut adsit). COMM. apol. 61 non sum ... doctor -ssus ut essem. *al.* *β per acc.*: PETRON. 74, 4 quem *gallum* Trimalchio -ssit ut aeno coctus fieret (*v. Bendz, Eranos 39, 1941, 31*). VAL. FL. 6, 729 me ... ut struerem. GAIVS dig. 5, 3, 41 pr. eum ... ut caveat. PAVL. dig. 34, 3, 25 heredem ... ut ... liberaret. APVL. flor. 2 p. 103 TERT. bapt. 18 p. 216, 8 PS. CYPR. singul. cler. 16 p. 191, 27. 28. *al.* *γ per dat.*: (I) *in struct. pers.*: TAC. ann. 13, 40, 2 quibus -erat, ut ... resisterent, refugos non sequerentur (GAVDENT. serm. 7, 9 G. AVG. conf. 10, 7, 11 pecc. mer. 2, 16, 23 serm. 9, 10, 16). HERM. Pal. sim. 9, 3, 4 eis, ut ... portarent. CAPITOL. Maximin. 3, 1. PEREGR. Aeth. 5, 9 quae -erat ... Moysi ut fierent (*cf. c. pass.*: SACR. Greg. 85, 8 discipulis ... -ssit, ut credentes baptizarentur. PASS. Victor. Maur. [BHL 8580] 5). *al.* *c. acc. praepar.*: TAC. ann. 4, 72, 1 tributum iis ... -erat ..., ut ... coria ... penderent. CANON. apost. 67, 14 hoc -bat mulieribus, ut *eqs.* (AVG. in psalm. 99, 2. *cf.* epist. 179, 5 ea ..., quae illis -bat, ut *eqs.*). (II) *in struct. impers.*: HIL. in Matth. 14, 15 -eri sibi, ut ... veniat. HIER. reg. Pachom. 22 p. 18, 10 donec ei -atur, ut sedeat. PAVLA Hier. epist. 46, 2, 2. AVG. conf. 8, 12, 29 nihil aliud ...

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mihi -eri, nisi ut . . . legerem (*item c. pron. praepar.*: c. Parm. 3, 2, 12 p. 114, 1 id [*om. H*]. serm. 9, 3 hoc [CAES. AREL. serm. 39, 2]). in psalm. 139, 11 a quo (PASS. Thom. p. 138, 20 ab eo). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 138, 39 ex imperiali necessitate. *al.* *adde gerund.*: CAEL. AVR. chron. 5, 1, 16 -endum . . . aegrotanti, ut *eqs.*

c *continuatur (acc. c.) inf. (in struct. pass. praeter l. 12; perperam quaedam huc traxit Saffold, Constr. with iubeo 22)*: LIV. 36, 1, 9 alter consul . . . -ssus bellum gerere, utro exercitu mallet . . ., alterum *exercitum* ut mitteret Romam *eqs.* 38, 35, 9 *consules* -ssi . . . scribere et ut *eqs.* (40, 28, 9. 41, 15, 11). 43, 12, 9 ex Italia ⟨quingenti⟩ scribi -ssi, totidem ut ex Sicilia scriberentur; et . . . mandatum, ut *eqs.* EVTR. 2, 27, 4 senatus -ssit . . . dari, qui in publica custodia essent; qui autem a privatis tenerentur, ut . . . redirent.

3 *alia*: **a** *per coniunctiones*: *α* ne (*cf.* ut non *sim. p. 580, 45. 56; vix iam* HIRT. Gall. 8, 52, 5, *ubi* evicerunt *pro* -erunt *edd.*): TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 499, 15 illi[c] . . . -et *deus*, ne . . . introeat (*item c. dat.*: HIL. in Matth. 16, 8 AVG. adult. coniug. 1, 21, 26 p. 374, 3. pecc. mer. 2, 16, 23 hoc . . ., ne *eqs.* MACR. Sat. 1, 12, 28 *secundum Varronem*). LAMPR. Alex. 22, 8 ne quis (COMM. instr. 1, 8, 7. COD. Iust. 4, 59, 2 pr. *a. 483. cf.* PROSP. c. coll. 3, 1 p. 223[A] ne quid). VOPISC. quatt. tyr. 9, 1. SPART. Pesc. 10, 7 ne . . . portarent, sed . . . commendarent (DRAC. satisf. 155). SALV. gub. 3, 22 DRAC. Romul. 5, 108 GREG. TVR. Franc. 2, 33 p. 96, 9 COD. Iust. 12, 20, 3 pr. CIL V 4057, 7 VI 10246, 7. *impers.*: ITIN. Burdig. p. 589, 1 -ssum fuerat prophetae, ne *eqs.* HIER. epist. 121, 8, 21 -etur nobis, ne *eqs.* PELAG. in Rom. 5, 14 quibus -ssum est, ne *eqs.* *β varia*: AVG. conf. 3, 11, 19 -isse . . ., quo secura esset (*aliter, ut vid., l. 34*). CASSIOD. hist. 10, 27, 4 ut -ret ei, . . . quatenus . . . resolveret ([*Theodoret. 5, 37, 2* ἐπιτρέψαι *c. inf.*]. var. 7, 19). HIST. Apoll. 39 rec. A -ssit, quod (ut *recc. BC*) . . . crura ei frangantur (*antea*: crura ei frangi -o).

b *interrog. obl.*: LVCIL. 779 pueri . . . qui subeant, -et. LAMPR. Alex. 33, 2 -ssit, qui ad quos iudices pertinerent. CLAVD. DON. Aen. 1, 50 p. 24, 14 quid fieret. AVG. in psalm. 46, 10 anima . . . -et membro . . ., quo -atur pes *eqs.* (*aliter, ut vid., l. 26*).

c *oratione recta*: *α formula assentientium in rogatione ad populum facta*: LIV. 30, 43, 2 de pace 'uti rogas' omnes tribus -erunt (*item* 33, 25, 7; *v. Weißenborn-Müller ad l. et cf.* 31, 8, 1 uti rogaret et 38; 54, 12 uti rogassent, *ubi Sigonius mavult* 'uti rogas'). *β imperat.* (*cf.* OV. am. 2, 1, 3 hoc . . . -ssit Amor: 'procul . . . este'; *add.* dicens PASS. coron. 4): GAVDENT. serm. 5, 6 G. quod . . . ab . . . domino -atur . . . Moysi . . .: 'solve . . .' (*item pass.*: CASSIOD. Didym. in I Ioh. 4, 12 p. 71, 12). HIER. hom. Orig. in Luc. 35 p. 204, 17 praeceptum -ens: 'reddite . . .'. PRVD. apoth. 381. 658 PETIL. Aug. c. Petil. 2, 19, 42.

II *pro locutione verbali substituuntur alia*: **A** *pronomina et nomina*: **1** acc. (*aliter p. 576, 67. 582, 47; hic illic etiam ellipsis cuiusdam infinitivi accipi potest, maxime l. 64. 65. 68. 71*): **a** *rerum* (*hominum pro rebus l. 77. p. 582, 3*): *α non indicatur, cui imperetur*: ① *pro obi. sunt pron., adi. neutr. (exclusimus pron. praepar. e. g. l. 1. p. 580, 34. 79)*: PLAVT. Amph. 452 quod erus meus -ssit (*saepe. cf.* Capt. 125 quae [*saepe*]. CATO or. frg. 19, 2 quodcumque. CIC. Caecin. 96 quidquid). ENN. ann. 170 nihil (CIC. Balb. 33). TER. Ad. 924 hoc (*al. cf.* CIC. dom. 77 id [*al.*]. HOR. sat. 2, 5, 70). CIC. inv. 2, 145 aliquid (Balb. 20. 22). Verr. II 3, 19 idem (LIV. 30, 19, 3). 3, 174 quantum. HOR. carm. 3, 3, 2 prava. LIV. 7, 17, 7 cuncta (LVCAN. 5, 21). SEN. epist. 95, 30 publice -entur vetata privatim (*v. app. crit.*). *al.* ② *pro obi. sunt subst. varia*: PLAVT. Capt. 343 tua, quae tu -eris, mandata. Men. 157 si ullum verbum faxo, nisi quod -eris. LEX Bant. (CIL I² 582) 15 legem ([*ex suppl. ut*: 24]. LEX repetund. [CIL I² 583] 12 LEX agr. [CIL I² 585] 78 CIC. Verr. II 3, 82. *al.*). CIC. leg. agr. 2, 58 foedus. SALL. Iug. 40, 3 rogationem ([*pars codd. add.* decreverit voluerit]. LIV. 6, 39, 2. 6, 42, 1. 33, 2, 6. 42, 21, 8). OV. ars 2, 198 quas partis. met. 3, 697 -ssae instrumenta necis (*cf.* TAC. hist. 3, 39, 1 mors . . . palam -ssa [ann. 16, 17, 2 AMM. 20, 4, 8]). fast. 5, 461 regna. trist. 2, 132 -ssa fuga est. LIV. 6, 14, 1 bellum (6, 21, 5. 7, 6, 7. *al.*). 29, 12, 15 pacem (OCTAVIA 680 bellum p. que). 32, 22, 12 societatem. FEST. p. 293 scita plebei. OCTAVIA 900 exilium. LVCAN. 1, 298 silentia (STAT. Theb. 5, 102 CORIPP. Ioh. 8, 209. *cf.* STAT. Theb. 1, 211 -ssa quies). 8, 832 sistra -entia luctus. *al.* *accedit dat. (in)commodi (nisi ex plena struct. c.* esse *sumptus, cf. p. 576, 53sqq.)*: SALL. Iug. 84, 1 postquam ei provinciam Numidiam populus -ssit. LIV. 9, 43, 2 Anagninis . . . bellum (10, 12, 3 Samnitibus. 42, 33, 4 Perseo. 42, 36, 1 regi). ③ *p. p. p. in forma* 'rem -ssam facio' *sim., ubi subaudiri potest* 'rem, quae -ssa est fieri' *sim. (fere in poesi)*: *iuxta obi.*: VERG. georg. 4, 62 -ssos asperge sapores. Aen. 3, 547 -ssos adolemus honores (*cf.* OV. met. 4, 32 -ssa . . . sacra colunt). 10, 238 loca -ssa tenent (OV. trist. 4, 1, 19. *cf.* met. 2, 844 litora [LVCAN. 5, 559]. VAL. FL. 3, 508 oras. *adde pers. pro re*: VAL. FL. 1, 66 -ssos . . . quaerere Colchos). HOR. epod. 17, 37 -ssas . . . poenas luam (TAC. ann. 15, 68, 1). OV. ars 1, 16 verberibus -ssas praebuit . . . manus. met. 2, 743 -ssa . . . verba . . . porto (fast. 2, 510. *cf.* IVVENC. 1, 12 -ssas perferre loquellas). *al.* *transfertur ad alias partes orationis*: VERG. Aen. 10, 444 cesserunt aequore -sso (SERV.: pro 'ipsi -ssi'). PROP. 4, 6, 64 -sso non moritura die (OV. Pont. 4, 9, 8). OV. am. 1, 10, 22 -sso corpore quaerit opes *meretrix* (*item abl. instr. sim.*: epist. 12, 94 -sso vomere findis humum. ars 2, 189. 3, 294. *al. cf.* LVCAN. 4, 718 obscurat . . . per -ssa silentia famam). met. 11, 142 rex -ssae succedit aquae (*item dat.*: trist. 1, 2, 89 SIL. 7, 464). 11, 591 *Iris* tecta petit -ssi . . . regis. *al.*

β indicatur, cui imperetur: ① *per acc. (nom. in struct. pass.)*: PLAVT. Aul. 153 hoc face, quod te -et soror (Men. 148 Pseud. 1327). Capt. 834 hoc (*del. Brix*) me -es. CIC. fam. 13, 26, 3 te aliquid. SEN. Tro. 711 quicquid miseros fortuna -et. *in struct. pass.*: TER. Phorm. 683 tantum -ssus sum (*dub. an huc pertineat* SEN. clem. 1, 26, 1 quantum -etur [SVET. Nero 5, 1]). POLLIO Cic. fam. 10, 31, 3 quod -ssus sum (CAES. Gall. 3, 6, 1 OV. met. 14, 686 SEN. benef. 6, 11, 2. *al.*). LVCAN. 3, 147 quidquid -are (DRAC. laud. dei 1, 402). STAT. Theb. 10, 650 te . . . dignum . . . -eri talia. PLIN. epist. 6, 29, 11 ut ea . . . -ar. ② *per dat. (aliter p. 581, 68)*: STAT. Theb. 7, 32 pacem . . . omnibus (CYPR. ad Donat. 5 p. 7, 15 infestis). 7, 373 armatis . . . silentia (10, 761 bello. IVL. VAL. 2, 13 p. 75, 20. ALC. AVIT. hom. 6 p. 112, 31 vento et mari). LAMPR. Comm. 1, 9 cui hoc -ssum fuerat (*al. cf.* IVVENC. 2, 481 quaecumque. GAVDENT. serm. 9, 23 G. quid [*al.*]. CLAVD. DON. Aen. 2, 605 p. 230, 20 nihil [*al.*]. AVG. serm. 382, 1, 1 aliquid [*al.*], *et similia*). CAPITOL. Opil. 6, 5 quibus . . . omnia . . . -ssi. IVL. VAL. 2, 25 p. 90, 8 *Alexander* satrapis . . . vestium . . . numerum -et. VVLG. Ios. 11, 15 verbum, quod -erat dominus Mosi. *al.*

b *hominum (sc. qui creantur, destinantur, cf. l. 67. 69. p. 576, 68. 72; aliter l. 3. 47. p. 581, 77)*: LIV. 1, 17, 9 cum populus regem -sset. 9, 30, 4 duumviros. 10, 11, 3 ab -endo dictatore.

2 *praep.* de (*cf. p. 581, 36; vix huc pertinet p. 578, 42*): LIV. 38, 45, 6 de omnibus his consultum senatum, populum -sse (fuisse *B*, scivisse *Kreyssig*). AVG. c. Faust. 22, 77 p. 677, 21 cum de gladio emendo -sset *Christus* (*ad Luc. 22, 36* emat). THEOD. MOPS. epit. in psalm. 41, 9[a] ad p. 265, 3—5 *deo* de mea absolutione -ente (*gr.* προστάξῃς τὴν φιλανθρωπίαν).

B *adverbia*: **1** ut: PLAVT. Amph. 469 profectum Sosiam, ut -erat *Amphitruo* (*item in struct. act.*: 1144 Asin. 369. 413. *al.* TER. Hec. 612 Phorm. 795. *al.* CIC. de orat. 1, 30. *al.*). CATO agr. 14, 1 faber haec faciat . . .: parietes . . ., uti -ssitur, calce *eqs.* ACC. trag. 382 vos istum, ⟨ut⟩ -ssi, ocius abstrahite (*nisi ad l. 32 vel ad l. 71; sed cf.* SEN. Med. 886 furit, ut -ssus, ignis. *ceterum item in struct. pass.*: CIC. Att. 7, 20, 1 ut eram -ssus. SALL. Iug. 12, 6. *al.*). SALL. Iug. 62, 7 (*impers. ut*: TAC. ann. 2, 40, 2 APVL. met. 9, 33, 6. *al.*). **2** *alia*: TER. Andr. 955 haud ita -ssi (CIC. Caecin. 88 HOR. sat. 2, 1, 59 LIV. 9, 23, 14. *al.*). ACC. trag. 481 fatorum terminus sic -erat (CIC. carm. frg. 41, 6 B. OV. met. 15, 584 LIV. 26, 33, 14). CIC. Pis. 61 sicut . . . lex -bat (SALL. Iug. 54, 10 s. -ssi erant. *al.*). Planc. 42 quemadmodum senatus censuit populusque -ssit (SERM. Arian. frg. I 6 p. 610[A] q. pater voluit, difinivit, -ssit mihi). *al.*

C *structurae mancae (sc. in enunt. abbreviatis, relat. praeter l. 51; afferuntur notabiliora quaedam)*: PLAVT. Amph. 382 qui nunc vocare? :: nemo nisi quem -eris (*item acc.*: CATO agr. 145, 3 socium nequem habeto, nisi quem dominus -erit. CIC. inv. 2, 149 heredes, quos ipse -et, scribunt *familiares*. LIV. 27, 5, 16 eum . . ., quem populus -sset, diceret dictatorem [*sim.* 27, 5, 18]). Epid. 68 me vetuit domum venire; ad Charibulum -ssit huc in proximum. Mil. 455 me . . . ituram, quo -es (Truc. 129 LIV. 2, 49, 2 PETRON. 123, 223). Persa 613 huic operam dem . . ., cui erus -ssit (*item dat.*: CATO agr. 5, 3 cui -ssus siet, auscultet. CIC. leg. 3, 6 fam. 16, 9, 3 CAES. civ. 2, 20, 7. 43, 6, 6). Poen. 853 tibi reddam operam, ubi voles, ubi -eris (Truc. 360). CIC. Att. 3, 9, 2 spe, qua -es, nitemur (*item abl.*: LEX Vrson. [CIL I² 594] 95 die, quo -ssi erunt).

III *locutio verbalis omnino omittitur*: **A** *indicatur, cui imperetur*: **1** *per acc. (nom. in struct. pass.; testatur* GRAMM. suppl. 87, 27 '-o illum'): **a** *in structura activa (saepe ellipsis infinitivi accipi potest, maxime l. 65. 67. 69)*: PLAVT. Bacch. 1043 neque te -o neque veto neque suadeo (CIC. rep. 3, 33 *lex* neque probos frustra -et aut vetat nec improbos -endo aut vetando movet). Mil. 521 vise . . . :: licetne? :: quin te -o. TER. Haut. 800 iam . . . deferam. :: immo filium -e potius. Eun. 469 -ete istos foras exire, quos -ssi, ocius. CIC. Att. 12, 18[a], 2 domesticos -eram. SALL. Iug. 73, 7 populus . . . rogatus, quem vellet . . . bellum gerere, . . . Marium -ssit (*sim.*: LIV. 30, 27, 4 Scipionem). LIV. 38, 55, 1 Sulpicio . . . referente, quem . . . quaerere vellent, Q. Terentium . . . -erunt. *al.*

b *in structura passiva (addendum fortasse l. 35)*: *α p. p. p. in forma q. e.* '-ssus facio' *sim. (selecta quaedam)*: CIC. fam. 11, 7, 3 non ut nihil facias nisi -ssus (OV. fast. 1, 322). SALL. Iug. 70, 4 -ssus habebat. VERG. Aen. 1, 63 qui . . . sciret dare -ssus habenas. HOR. epod. 1, 7 utrumne -ssi persequemur otium non dulce . . .? OV. epist. 12, 135 -ssa . . . cessi. LIV. 1, 12, 4 -ssus avibus (*item c. abl.*: 1, 12, 7 SEN. Tro. 554 QVINT. decl. 323 p. 271, 24 IVVENC. 1, 264). 21, 41, 9 ab consule (VAL. MAX. 1, 1, 9 PETRON. 68, 4 QVINT. inst. 3, 6, 78 TAC. ann. 2, 37, 3 PANEG. 7, 11, 4). *poetice per prosopopoeiam de rebus*: HOR. epist. 1, 12, 17 stellae sponte sua -ssaene vagentur (OV. am. 2, 9[b], 13). PROP. 4, 1, 144 (*de lacrimis ut*: MART. 1, 33, 2). OV. am. 3, 6, 44 -ssa recessit *aqua* (*cf.* COLVM. 10, 48 *de rivis*). PLIN. epist. 7, 9, 11 (*vers.; de cera*). *β vario usu*: SALL. hist. frg. 3, 96 cum severo edicto -rentur. SEN. contr. 9, 4, 22 non -ssum se a patre. SEN. Herc. f. 213 nisi dum -etur *Hercules* (*antea*: -ssus ad bellum meat). TAC. hist. 1, 7, 1 inter-

[Kuhlmann]

37*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fecerant, antequam -rentur. 1, 83, 3 cur -antur. 4, 76, 2 Germanos ... non -eri, non regi, sed cuncta ex libidine agere. *al.*

2 *per dat.*: TERT. idol. 5 p. 35, 21 ne facias ... simulacrum ..., nisi et tibi deus -erit. adv. Prax. 12 p. 246, 24 *deus* sibi -ssurus (*ibid. l.* 26). PANEG. 2, 9, 7 cum deerant *servi*, quibus -rent. ZENO 2, 1, 1 nullus exserte ... alteri -et. SERM. Arian. frg. I 8 p. 612^B quia pater -ssit filio. SCHOL. Iuv. 10, 101 tabernariis. AMBR. epist. 20, 27 vobis. HIER. epist. 51, 7, 1 deo (*disting.* orare). VVLG. III reg. 2, 46 Sirach 45, 3. CLAVD. 5, 155 regit Italiam ..., Hispanis ... -et. 24, 85 (*iuxta* imperare *ut*: PETR. CHRYS. serm. 126 p. 547^B Ps. ARNOB. confl. 2, 23 p. 303^C CASSIOD. var. 1, 2, 5). Ps. ORIG. hom. in Matth. 3, 4 p. 261, 19 *Christus* -et mari. *ibid. l.* 20 creaturae. *pass. impers.*: ZENO 2, 1, 2 ille, cui -etur. SCHOL. Iuv. 6, 527 si -ssum ei fuerit. AVG. grat. 4, 9 voluntati (*ludit c.* iuvatur). in psalm. 7, 12 ministeriis. serm. 90, 10 (*postea*: imperavit). 169, 11, 13 AVELL. p. 515, 8. BENED. reg. 47, 2 psalmos ..., quibus -ssum fuerit (fuerint *A*, *prob. Hanslik coll. Bulhart, WSt. 70, 1957, 78 sqq.*), imponant.

B *nude* (*sc. fere e contextu intellegendum, quid fiat et cui imperetur*): 1 *active*: PLAVT. Amph. 857 si -es (Bacch. 1003 Cas. 758 Stich. 624 TER. Haut. 547. *al.*). Cas. 406 quia Iuppiter -ssit (408 CIC. Att. 15, 12, 1. *al.*). Curc. 145 neque veto neque -o (TITIVS or. frg. Macr. Sat. 3, 16, 3 quot tribus -erint, quot vetuerint. RHET. Her. 2, 10, 15 CIC. inv. 2, 146. *al.*). Men. 1030 nempe -es? :: -o hercle (*cf.* TER. Eun. 389 -esne? :: -am? cogo atque impero. Ad. 924 -et frater? ... tun -es hoc ...? :: ego vero -o *eqs.*). Most. 635 promitte ...; ego -o. *al.* ENN. ann. 430 (*si integrum*) quo res ... loco sese ostentatque -etque. CIC. rep. 3, 33 quae *lex* vocet ad officium -endo (*gerund. ut*: leg. 2, 8. *al.* OV. met. 9, 198 POMPON. dig. 26, 7, 17. *al.*). *et saepius.* *part. praes. in abl. absol.*: CAES. Gall. 7, 26, 1 hortante et -ente Vercingetorige. OV. am. 1, 4, 60 nocte (MART. 11, 82, 2). epist. 20 (21), 88 matre. LIV. 1, 24, 4 rege. 31, 30, 1 Romanis. 37, 52, 6 cunctis *senatoribus* (*cf.* LAMPR. Heliog. 17, 4 senatu [CAPITOL. Aur. 6, 3 SPART. Hadr. 7, 2]). MANIL. 2, 562 naturae lege. PAVL. FEST. p. 221 Servio Tullio. SEN. contr. 1, 4, 6 patre (9, 4, 11. 16). suas. 4, 1 deo (FIRM. err. 28, 4 PEREGR. Aeth. 9, 2. *et saepe. cf.* FIRM. err. 24, 2 Christo [PEREGR. Aeth. 9, 2. *al.*]). *al.*
2 *pass. impers.*: TAC. hist. 5, 21, 2 ne tum quidem ... classis ... adfuit; et -ssum erat, sed obstitit formido. VVLG. I Esdr. 4, 21 donec si forte a me -ssum fuerit.

IV *stilistica*: A *per abundantiam accedit*: 1 *gerundivum* (*cf. p. 582, 28; iuxta* debere *l. 43; c. pron. praepar. l. 42*): PALLAD. 1, 6, 14 Graeci -ent olivam ... a mundis pueris ... operandum (*cf. Schmalz, Glotta 6, 1915, 173 sq.*). 12, 17, 1 Graeci ... ista -erunt: tantum legendum esse olivae ..., molam ... debere ... esse ... suspensam. FILASTR. 67, 2 cum *spiritum sanctum* ... cunctis credentibus adorandum -erit *Christus et* ... deum verum praedicandum statuerit. DARES 42 praedam -et *Agamemnon* in medio reponendam (*cf.* AVG. mus. 1, 9, 16 *motus* anteponendos [*antea*: arbitraris]. CAEL. AVR. acut. 2, 21, 127 deponendos ... aegrotantes [*antea*: purgandos existimat]. chron. 2, 1, 58 vinum ... imponendum [2, 7, 111 sandaracham]). MAXIMIN. c. Ambr. 19 legendam -erat epistulam. COD. Theod. 1, 12, 1 negotia ... conficienda (*antea*: debebis. *cf.* CAEL. AVR. chron. 5, 2, 45 descensum ... faciendum). CAEL. AVR. acut. 2, 8, 36 dandum *absinthium* (*cf.* chron. 4, 1, 11 adhibendam phlebotomiam. 4, 3, 77 medicaminibus utendum). 2, 21, 126 ventrem emolliendum -et (*cf.* chron. 4, 1, 5 ventrem ... deducendum *eqs.*). 3, 16, 136 potandos ... hydrophobas (*cf.* 3, 17, 160 praepotandos [*antea*: inquit ... submittendos]). chron. 4, 3, 63 si ... decoquendum (*sc. lac?*) -ent. COD. Iust. 4, 19, 24 (*a. 378*) omnes ... ut ... reos ... esse detinendos. 10, 32, 59 pr. (*a. 436*) non expectandum esse consensum. 12, 57, 3 (*a. 365?*) eos ... non ... devocandos *eqs.*
iuxta inf. (*cf. l. 43*): CAEL. AVR. chron. 1, 4, 78 -entes ... abstinendum atque ... perseverare (*cf. Kirk, TAPhA 76, 1945, 167*). 2 debere (*v. et l. 43; paratactice* RVF. podagr. 2 -emus ..., nullo modo praetermittere debent *ea eqs.*): IVLIAN. dig. 36, 1, 27 restitui debere ... hereditatem (INTERPR. cod. Theod. 3, 13, 3. *item c. inf. pass.*: HILARIAN. pasch. 6 p. 1109^C pascha ... celebrari. INTERPR. cod. Theod. 11, 37, 1 causam ... cognosci. 12, 6, 22 non debere ... suscipere ..., sed hoc observari *eqs.* NOVELL. Valent. 27, 5). GAVDENT. serm. 5, 6 G. calciatos esse debere ([*seq. p. 581, 41*]. COD. Theod. 12, 1, 47). COD. Theod. 11, 39, 1 -emus, ut ... petitor debeat probare *eqs.* (INTERPR. cod. Theod. 3, 1, 2 GREG. TVR. Franc. 2, 32 p. 80, 12 GREG. M. moral. 7, 53 p. 797^A VITA Roman. vet. [BHL 7305] p. 55, 21). 3 oportere: HERM. vulg. sim. 9, 3 -bant eis adificationem ... accelerari oportere (*gr.* ἔλεγον ... σπεύδειν, *Pal.* dicebant ... ut festinarent). CONC.^S I 3 vers. Tur. p. 141, 20 ut oporteat oboediri (*gr. I 1, 3 p. 49, 11* τὸ δεῖν ... παρεγγυᾷ).

B per *paronomasiam iuxta* '(ad)iuvare' (*cf. supra l. 14. p. 575, 68*): PAVL. NOL. epist. 4, 4 -ente (vivente *var. l.*) et iuvante Christo. AVG. epist. 177, 5 lex -ere novit, gratia iuvare; nec lex -ret, nisi esset voluntas, nec gratia iuvaret, si sat esset voluntas. grat. 4, 9 homo ... gratia iuvatur, ne sine causa voluntati eius -atur. grat. Christ. 8, 9 p. 132, 14 *lex* -et ... magis quam iuvat. pecc. mer. 1, 11, 13 *legis littera* -ere tantum, non adiuvare poterat (in psalm. 118 serm. 17, 4 l. 12 si ... homo mihi haec -ret forinsecus, numquid, ut etiam facerem, quod -bat, adiuvaret intrinsecus? 27, 6 l. 10 ut praecepta, quae deus imponit -endo, impleri faciat adiuvando). in psalm. 118 serm. 17, 7 l. 7 quanto magis ... suavia sunt quae -et, qui iuvat *eqs.*

CAPVT ALTERVM: ***usu recentiore***, *instituitur actio propria, fere i. q. dignari (syn. l. 36), velle sim.*

hunc usum ex adulatione vel humilitate rogantis (sim.), qui arbitrium ipsi agenti permittit, explicandum censet Blatt, Acta 39, ex ambiguitate notionis in locutionibus ut '-at ... requirere' (*v. l. 21 et cf. etiam l. 38*) *vel* 'si -es' (*v. p. 583, 19; iuxta* si placet HIER. epist. 15, 4, 1) *Salonius, Vit. patr. 403 sq.* (*cf. affinitatem vocum q. s.* -ere *et* velle, *ex. gr. p. 575, 84. 576, 21. 78*); *nota praeterea usum quasi periphrasticum in locutionibus ut* AMBR. exhort. virg. 1, 4 -e suscipi (*pro* suscipe) *et* AVELL. p. 110, 20 oro, ut ... suscipi -as (*pro* suscipias); *ceterum v. Hofmann-Szantyr 339* (*quaedam medii aevi exempla affert Cavallin, Stud. 73 sqq.*).

I *formae imperativi* (*succedit coni. in appellatione l. 21*):
A *c. inf.*: AVELL. p. 514, 18 -ete scripta suscipere. p. 646, 15 -ete remittere. p. 654, 6 quantus ... sit amor, -ete perpendere. p. 689, 1 -ete dirigere. SEDVL. carm. app. 1, 5 Asterii ... tui ... meminisse -eto. VITAE patr. 3, 5 p. 742^A -ete facere nobiscum aliquantos dies (*gr. Nau 1909 p. 361 n. 229* μείνατε, *alia vers. 5, 10, 97* manete). 3, 20 p. 751^A -at nobilitas tua ... requirere causam (*gr. Cot. p. 588^C* ἐξέτασον, *alia vers. 5, 8, 13* examina). *ibid.* p. 751^B -e discernere (*gr. ibid.* ποίησον, *alia vers. l. c.* fac). 3, 26 p. 754^C -e ei per me mandare *eqs.* 3, 30 p. 758^A -e considerare *eqs.* EPIST. Austras. 41 p. 148, 7 nobis ... designare -ete. 46 p. 151, 28 -ite ... nuntiare. VITA Melaniae (BHL 5885) 38 p. 22, 13 si placet, -e dare pauperibus (*gr.* παράσχης). 66 p. 39, 2 clarius -e fundere precem (*gr.* ὕψωσον τὴν φωνήν). B *absol.* (*sc. quasi per interiectionem*): ENNOD. opusc. 3, 61 p. 346, 16 '-e, rogaris' audiebat episcopus *invitatus ad palatium*. VITA Caes. Arel. 2, 16 -e, domne, rogo, signa manus mulieris.

II *in enunt. ex verbis rogandi sim. pendentibus*: A *secunda pers.*: AVELL. p. 657, 23 deprecamur ..., ut pro nobis ... orare -atis. SACR. Leon. 1357 nos ad celestia dona ut perducere (pervenire 1367 *formula ceterum congruens*) -as postolamus (*cf.* EPIST. Austras. 31 p. 141, 22 ut ... memores [*sc. esse*] -atis, poscentes [*simili formula 46 p. 151, 23* memores esse digneminі]). RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 41, 19 supplicamus ... pietati vestrae, ut hoc praecipere -atis (*gr. I 1, 5 p. 127, 9* προστάξαι). VITAE patr. 3, 26 p. 754^D rogat sanctitatem tuam, ut ... -as ... dare (3, 32 p. 760^A EPIST. Austras. 44 p. 150, 19). EPIST. Austras. 40 p. 146, 46 speramus, ut ... -atis ... dirigere (46 p. 151, 34). B *tertia pers.*: BENED. reg. prol. 41 rogemus dominum, ut ... -at nobis adiutorium ministrare ([*cf. Linderbauer ad l.*]. VITA Hil. Arel. 22 l. 6 VITA Melaniae [BHL 5885] 38 p. 22, 2). VITA Melaniae (BHL 5885) 53 p. 30, 12 suggerere Augusto et reginae, ut -rent ... suadere *eqs.*

III *in ceteris enunt., quibus arbitrium alteri permittitur*: A si: TAVRENT. ad Ruric. epist. 3 p. 446, 12 legite, si -etis (lubet *edd. vet.*). ENNOD. opusc. 3, 153 p. 370, 23 licentiam, si -ret ipse, ... ordiri. GREG. TVR. glor. mart. 43 p. 517, 26 ut ... aspiceret, si -ret. CAES. AREL. serm. 9 p. 49, 1 si -etis, haec ... caritati vestrae sufficiant (*item in fine primae partis contionis* [*cf. Morin ad l.*]: 36, 8. 37, 6. 103, 6). 30, 6 si -etis (vultis *edd. vet.*, velitis *codd. rec.*) audire (*item c. inf.*: EPIST. Merov. 1 p. 434, 14 si ... testimonia consideratis vel etiam ... textum ... scrutari -etes). 213, 1 si -etis, ... audire potestis. testam. p. 284, 14 si -et (lubet *var. l.*) et dignum ducit. B *alia*: DRAC. satisf. 12 qui mentes hominum, qua vis, ... ducis et, quocumque -es, dirigis ingenia (*cf.* 104 *corda* inclinas ... ubicumque -es [*pendet ex Vulg. prov. 21, 1* quocumque voluerit]). ENNOD. epist. 2, 25, 3 p. 67, 25 praesentia eius ..., cum ipse -erit, utilitati expectatur adcommoda (opusc. 3, 152 p. 370, 15 quando nos videre velit, inquirite et, cum -erit, invitate). VITA Caes. Arel. 1, 48 fac de nobis, quod -es.

part. praes. pro subst. **iubēns**, -entis (*nonnisi gen.; sing. praeter l. 64* -um): PLIN. paneg. 10, 1 auctoritatem -is. HIER. epist. 18 A, 15, 1 interrogantis sunt verba domini, non -is (*an adi.?*). PAVL. PETRIC. Mart. 4, 242 virtutum titulos pompasque -um. BENED. reg. 5, 8 -is vocem. 68, 1 -is imperium.

gerund. subst. n. plur. **iubenda** (*vi part. fut. pass.*): AMM. 17, 13, 5 propinquasse monstrantes *Limigantes*, ut -a repudiarent (*antea*: non iussa facturi). 23, 2, 2 Arsacem monuerat *Iulianus*, ut ... -a operiretur, quo tenderet *eqs.*

p. p. p. pro subst. ***iussum**, -ī *n.* *scribitur* io- *p. 585, 7*, -s- CIL III 1937, 3. 3808, 8. GLOSS. κελεύσει Ἀρτέμιδος: -o Dianae. *legitur inde a* SISENNA, CIC., SALL., NEP., VERG., HOR., PROP., OV., LIV. [*confunditur in codd. c.* iussu *saepius, v. l. 83.* e *coni. dub.*: TAC. hist. 3, 5, 1 fidei ⌊quam -orum⌋ patientior (⌊⌋ commissior *M*, comissae *L*, commissi *recc.*).]

fere i. q. imperium, praescriptum sim. (*vi participii servata maxime in iuncturis* '-a facere' *sim.* [*v. p. 585, 70*], *additur* non PRVD. c. Symm. 1, 615; *accedit gen. iubentis vel pron. poss. sim. passim; de celeumate nautico v. p. 585, 65; auget* suasum TERT. uxor. 2, 1 l. 29, monita CLAVD. DON. Aen. 4, 330 p. 402, 9; -a iubebunt *p. 586, 12*):
1 *sing.*: a *abl.* (*addatur fort.* FRONTO p. 164, 31 v. d. H. [= p. 173 N.], *ubi adnot. marg. ad textum perditum testatur abl.* -o; *recentiora etiam per heteroclisin pro* iussu *adhibita esse possunt, cf. maxime p. 585, 1. 5. 6. 8*): SISENNA hist. 119 Tudertibus senati consulto et populi -o

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dat civitatem (iussu *var. l.*, *sed cf. lemma* NON. p. 130, 9 -o pro iussu). SIL. 6, 213 raptim consequitur -o manus. GELL. 11, 18, 4 leges *Draconis* ... non decreto -oque, sed tacito ... consensu oblitteratae sunt. PS. CYPR. mont. 15 custoditur -o dei *plebs christiana* (PEREGR. Aeth. 16, 3. 19, 12. EPIPHAN. in euang. 49 p. 122, 23 [iussu *var. l.*]. *cf. l. 9*). ITIN. Burdig. p. 595 facta est basilica -o (iussu *S*) Constantini. SERM. Arian. frg. I 6 p. 610^{B} iosso patris (*sic et* I 9 p. 613^{c} filii). EPIPHAN. in euang. 62 p. 170, 3 -o (iussu *var. l.*) domini. *in titulis*: CIL III 1021, 4 dei (1022, 4. *cf.* 4590, 2 deae). VI 367^{b}, 2 Iovis Dolycheni. VIII 23956, 13 domini (INSCR. Dessau 8940, 5 -o sacro dd. *eqs.*). INSCR. Dessau 9173, 8 ⟨i⟩mp(eratoris). *c. praepos.*: EPIPHAN. in euang. 45 p. 108, 27 in verbo patris et -o filii. CIL III 975, 7 ex -o (1937, 3. 3908, 8. 14068, 6 X 1578, 1 XIII 5936, 1. 7672, 4. 8622, 7). **b** *acc.* (*non trahendum videtur ad vocem q. e.* iussus, -ūs, *etsi iuxta ponitur e. g. l. 23. 24, cf. l. 39*): CIC. Caecin. 96 quaero ... putesne, si populus iusserit ..., id -um ratum atque firmum futurum (VLP. dig. 4, 8, 21, 11. *item subi. in acc. c. inf.*: LIV. 7, 17, 13 -um populi et suffragia esse. IVLIAN. dig. 14, 6, 14 -um ... patris non efficere *eqs.* MAECIAN. dig. 36, 1, 67 pr. nec ... -um praecedere oportet. VLP. dig. 4, 8, 21, 10 valere -um). Balb. 38 nullum populi nostri -um Gaditanos habere. ASCON. Corn. p. 57, 21 ⟨ut⟩ populi -um conficeret (*cf.* SPART. Carac. 4, 1 exequi ... meum -um. VVLG. I Macc. 2, 18 fac -um regis [*gr.* πρόσταγμα, *rec. L* imperium]). VLP. dig. 7, 1, 25, 6 -um pro nomine accipimus (*antea*: iussu). 15, 4, 1, 2 (*de actione q. d.* 'quod iussu') revocare hoc -um. 23, 3, 38 compensare -um suum. TERT. uxor. 2, 1 l. 29 quia suasum impune quis neglegat, ⟨nequa⟩quam -um. NOVELL. Marc. 1, 6 nec ... impetrabit non rescriptum non mandatum vel -um. *c. praepos.*: SEN. suas. 3, 1 extra -um dei. IAVOL. dig. 29, 2, 62, 1 post -um domini. VLP. dig. 49, 17, 5 citra -um patris. GELL. 12, 13, 12 contra -um vocis. APVL. met. 6, 15, 6 ob -um Veneris. ITALA I Macc. 1, 60 (rec. B, *cf.* VVLG.) secundum -um ... regis ([*gr.* πρόσταγμα, *rec. L* praeceptum, *item ibid.* 2, 23]. IREN. 4, 40, 2 [= 4, 66, 1 H.] s. -um dei). LAMPR. Diad. 2, 6 ad -um senatus (GREG. M. dial. 3, 16 p. 179, 5 M. dei). **c** *nom.*: CIC. dom. 77 num id -um esset ratum (*cf. supra l. 16*). AT. CAP. Gell. 10, 20, 2 lex ... est generale -um populi (*cf.* CHALC. comm. 157 quid est ... lex nisi -um sciscens honesta, prohibens contraria?). POMPON. dig. 29, 2, 36 necessarium est -um, ut ... adeant. 33, 1, 7 voluntas eius aut -um. GAIVS inst. 3, 167^{a} unius ... -um intercedens (*cf. ibid.* si nullius -um intervenisset). VLP. dig. 15, 4, 1, 1 (*resp.* iussu *ut*: 29, 2, 25, 4. 12. PAVL. dig. 45, 3, 33 pr. [*ex Iuliano*]. 48, 10, 14 pr.). CHALC. comm. 146 dei -um ... ratio est. **d** *gen.*: Ov. met. 4, 510 victrix -ique potens *Tisiphone*. PAVL. NOL. carm. 6, 187 caelestis -i ... conscia. **e** *dat.*: SIL. 9, 602 nec -o mora. 13, 21 cuicumque incumbere -o.

2 *plur.*: **a** *abl.*: CIC. S. Rosc. 66 deorum ... -is atque oraculis id fecisse (STAT. Theb. 5, 518 Ogygii -is ... d. *Bacchi*. AVG. civ. 1, 32 p. 49, 10 D. d. vestrorum. *al. cf.* CARM. de resurr. 263 divinis). leg. 1, 43 quodsi populorum -is, si principum decretis, si sententiis iudicum iura constituerentur *eqs.* VERG. ecl. 8, 11 -is carmina coepta tuis. Aen. 7, 241 -is ... ingentibus urget Apollo *eqs.* PLIN. nat. 3, 123 Sibyllinis. VAL. FL. 1, 820 regalibus. 7, 138 -is actum. STAT. Theb. 3, 253 attoniti -is *dei*. 3, 260 gaudet ovans -is *Mars*. TAC. ann. 3, 33, 4 impotentibus mulierum -is, quae ... exercitus regerent. VOPISC. Tac. 4, 3 ut qui *Tacitus* hactenus sententiis suis rem p(ublicam) *senator*, nunc adiuvet -is atque consultis *princeps*. ARNOB. nat. 7, 40 -is et monitis vatum. IVVENC. 1, 56 parentum. *al.* *c. praepos.*: LIV. 10, 37, 11 pro omnibus -is (38, 51, 4 pro decretis patrum, pro populi -is). PS. CYPR. singul. cler. 15 cum ... -is (*postea*: sine iussionibus). MAR. VICTORIN. defin. p. 29, 28 in edictis et principum -is (AVG. in euang. Ioh. 17, 8 l. 1). CASSIOD. in psalm. 101, 5 a -is domini. **b** *acc.*: CIC. Vatin. 8 senatus consulta, populi -a, Italiae ... decreta ... facta fateamur. Balb. 42 scita ac -a nostra ... comprobat. Pis. 48 numen interdictumque deorum ..., auctoritatem senatus, -a populi. Phil. 1, 16 populi -a perpetuasque leges. leg. 2, 9 -a ac vetita populorum. 2, 11 qui ... populis -a descripserint. SALL. hist. frg. inc. 31 impediebant -a nautarum (*ad celeuma nauticum affert Serv. Aen. 3, 128; pertinet fort. ad p. 586, 9, certe huc trahendum* Ov. met. 11, 484). VERG. Aen. 4, 378 fert ... -a per auras (9, 804 STAT. Theb. 6, 813. *aliter l. 80. cf.* SIL. 2, 2 portabat [*al.*]). *et saepius.* *locutiones quaedam potiores*: SALL. hist. frg. 2, 87 facturos (2, 92 Aen. 1, 302 Ov. met. 2, 798. 3, 157 fast. 1, 379 SEN. suas. 5, 4 PLIN. nat. 10, 128. *al. cf.* SALL. Iug. 24, 1 efficiunt [Ov. epist. 14, 53 TAC. ann. 14, 58, 2]. VERG. Aen. 4, 295 facessunt. VAL. FL. 7, 61 perfice). VERG. georg. 3, 41 saltus ... sequamur ..., tua ... haud mollia -a (Aen. 3, 114. 4, 538 ultima [*v.* SERV. *ad l.*; SERV. auct.: alii κέλευμα]. LVCAN. 1, 372. 5, 533. *al. cf.* VERG. Aen. 4, 396 exsequitur [LIV. 3, 28, 3 SEN. Herc. f. 41 Herc. O. 538. *al.*]). Aen. 1, 77 capessere (*cf.* HOR. epist. 1, 7, 52 accipiebat [Ov. met. 15, 641]). 2, 607 time (10, 612 SEN. Phaedr. 428. *al. cf.* SIL. 2, 53 tremamus. TAC. ann. 4, 23, 2 metuens). 10, 866 -a aliena pati (Ov. fast. 3, 860. *al. cf.* PROP. 1, 18, 25 perferre. OCTAVIA 21 tulimus [VAL. FL. 3, 47. *aliter l. 67*]). Ov. met. 2, 119 peragunt (fast. 2, 387 SEN. Herc. O. 997. *al. cf.* Tro. 870 agere). LVCAN. 2, 649 gerunt (STAT. Theb. 2, 2). *c. praepos.*: CIC. dom. 136 ad populi -a accommodaverunt *ius dedicandi* (MANIL. 4, 437 ad -a loquendum est. 5, 386 volucres ad -a paratas [*cf.* TAC. ann. 14, 7, 5 promptissimos ad -a. 14, 24, 4 intentos ... ad -a]. SEN. dial. 7, 15, 6 imperata facere cogitur et invitus rapitur ad -a. *al.*). HOR. epist. 1, 9, 12 ob amici -a. PROP. 3, 9, 52 crescet ... ingenium sub tua -a meum. Ov. fast. 6, 690 contra collegae -a venire (CONSVLT. 7, 7 NOVELL. Theod. 5, 1, 4). Pont. 2, 8, 34 per tua -a (3, 3, 54. AVG. c. Cresc. 3, 58, 64 p. 470, 25 iudicum. *al.*). STAT. silv. 4, 2, 50 post horrida -a. TAC. ann. 6, 16, 3 secundum -a legis. LACT. inst. 2, 16, 8 praeter -a rectoris. PRISCILL. tract. 2, 43 iuxta evangelica -a praeceperas. COD. Theod. 11, 16, 7 ultra -a. **c** *nom.*: CIC. leg. 1, 17 quae composita sunt et descripta iura et -a populorum. 3, 10 iudicia populi, -a, vetita. 3, 40 huic -a tria sunt: ut adsit *eqs.* VERG. Aen. 3, 684 -a monent Heleni (*cf.* ANTH. 718, 17 sortis fera -a iubebunt. ITIN. Alex. 31 regia -a praescripserant. CASSIOD. in psalm. 125, 8 superna -a praecipiunt. COD. Iust. 10, 23, 1 [*a. 383*] decreverant). 6, 461 me -a deum ... imperiis egere suis. 7, 368 premunt te -a parentis. 12, 877 nec fallunt -a superba ... Iovis. Ov. ars 2, 196 artis erunt ... mollia -a meae (*cf.* rem. 496 non sunt imperii tam fera -a mei). Ov. fast. 2, 611 -a Iovis fiunt (AVG. civ. 10, 12 p. 423, 2 D. eius *dei*). *al.* *concise -a pro '-a dei' sim.* (*cf. l. 12. 14. 17*): CE 754 (= INSCR. christ. Diehl 2871), 2 viximus ..., dum -a tulerunt. **d** *dat.*: CIC. leg. 3, 3 vita -is supremae legis obtemperat (TAC. ann. 13, 6, 3 servilibus. 15, 61, 3 Caesaris. AMM. 20, 4, 5 Augusti. *al.*). SALL. Iug. 31, 19 -is vostris oboediens (PANEG. 6, 15, 1 cuius. *al. cf.* NEP. Ages. 4, 2 dicto audiens fuit -is ... magistratuum). Ov. met. 1, 385 -is ... deae parere (trist. 5, 9, 34 tuis. LIV. 45, 13, 2 haud secus quam deorum imperio legatorum ... -is. OCTAVIA 459 nostris. *al.*). 3, 563 -is mora ... abesto. 15, 853 libera fama ... nullisque obnoxia -is (TAC. ann. 11, 36, 1 Messalinae. 14, 1 1 alienis). fast. 4, 227 fidem -is dedit (*cf.* CYPR. GALL. iud. 116 nulla meis data est fiducia -is). 6, 383 fratris *Iovis* ... -is annuit (STAT. Theb. 10, 134 deae). trist. 2, 243 legum contraria -is. SIL. 11, 175 Capuam eripuere superbis Samnitum -is. STAT. silv. 5, 2, 45 -is ... ingentibus ... sufficere. TAC. ann. 12, 5, 2 an -is populi ... cederet *Claudius* (IVVENC. 1, 537 nostris). *al.* **e** *gen.* (*v. et p. 584, 74*): Ov. met. 2, 837 minister ... -orum ... meorum. AMM. 20, 4, 6 auctoritas. 21, 4, 5 textu. COD. Theod. 13, 3, 14 antiquorum contemplatione -orum.

pendet enunt. c. ut: CIC. leg. 3, 40 *supra l. 11.* POMPON. dig. 29, 2, 36 *p. 585, 37.* COD. Theod. 8, 5, 5 pr. nostrae clementiae -a exsistunt, ut *eqs.*

deriv.: iussio, iussor, iussus.

compos.: adiubeo (?), fideiubeo, iniussus. *Kuhlmann.*

iūbilaeus *v.* iubeleus.

***iūbilātio**, -ōnis *f.* *a* iubilare. *de origine*: CASSIOD. in psalm. 26, 5/6 l. 158 dicimus ex eo, quod nos iuvat laudare, quando delectantes *eqs.* (*cf. p. 587, 35*). *de notione, differentiis sim.* (*v. etiam p. 587, 9sqq.*): AVG. in psalm. 46, 7 l. 6 quid est -o nisi admiratio gaudii, quae verbis non potest explicari? (*cf.* CASSIOD. in psalm. 32, 3 l. 90 est ... gaudium *eqs.* 99, 2 l. 27 est ... magno mentis gaudio commoveri *eqs.*). 97, 4 l. 4 (*opp.* locutio). 99, 4 l. 21 inter cantica, quae verbis enuntiant, inserunt *messores sim.* voces quasdam sine verbis in elatione exsultantis animi, et haec vocatur -o (*cf.* CASSIOD. in psalm. 65, 2 l. 45 dicitur exsultatio cordis, quae *eqs.* [88, 16 l. 245 est ... copiosa mentis e., quae *eqs.*]. *pressius* ISID. diff. 1, 329 exsultatio a -e distinguitur *eqs.*). 150, 8 l. 8 id est ineffabilis laus. EVCHER. form. 9 p. 57, 13 -o: clamor spiritali fervore expressior. GREG. M. moral. 28, 35 (*cf.* GLOSS. IV 102, 53. V 462, 4) -o ... dicitur, cum cordis laetitia oris efficacia non expletur. GLOSS. ἀλαλαγμός. *legitur semel ap.* APVL., *inde ab* ITALA *saepius in script. sacr. et ap. eccl.*

i. q. actio iubilandi, vociferatio sim. (*plur. l. 63. 76. 82. gr. resp., ubi nihil aliud adnotavimus,* ἀλαλαγμός *vel* ἀλάλαγμα [*cf.* RVFIN. Orig. in Ios. 7, 2 p. 328, 18 hic sermo in scripturis -o magis quam ululatio consuevit inscribi]):

1 *agrestium sim.* (*cf. l. 49*): APVL. met. 8, 17, 2 canes rabidos ... -bus solitis et cuiuscemodi vocibus nobis inhortantur *coloni*. PETR. CHRYS. serm. 6 p. 202^{B} sicut militem tuba terribilis producit ad bellum, sic oves ad pascua dulcedo -is *pastoris i. Christi* invitat (*cf. p. 588, 65 sqq.*).

2 *gaudentium* (*praeter p. 587, 7 deum laudantium, adorantium, cf.* adoratio et -o PASS. Petr. 17 *A*): ITALA psalm. 26, 6 (Veron. *al.*) immolavi in tabernaculo *dei* ... hostiam -is (laudis et -is cod. 304), cantabo et psallam ([*Vulg.* hostiam vociferationis, AVG. in psalm. 26 serm. 2, 12 *ad l.* hostiam laetitiae, hostiam gratulationis, hostiam gratiarum actionis]. 49, 14 [Aug. conf. 4, 1, 1; *gr.* θυσίαν αἰνέσεως, *codd. potiores et Vulg.* sacrificium laudis]. PAVL. NOL. epist. 13, 14 p. 95, 19. 32, 13 p. 288, 15 CASSIAN. conl. 21, 26, 2. *al.*). 32, 3 (*ibid.*) bene canite (PSALT. Rom. *et Vulg.* psallite) ei *domino* in -e ([*Vulg.* vociferatione]. 43, 13 [*ibid.*] non fuit multitudo in -bus eorum [*alii codd. et Vulg.* commutationibus *per confusionem vocum q. s.* ἀλαλάγμασιν *et* ἀλλάγμ-, *ut censet Leumann in plagulis*]. 46, 6 [*ibid.*] ascendit deus in -e [*Vulg.* in iubilo]. CASSIOD. in psalm. 25, 8 l. 130 in psalmorum -e, in precum sanctitate. *al.*). 88, 16 (*ibid., cf.* VVLG.) beatus populus sciens -em (HIER. *in l.* p. 67, 18 -em pro victoria posuit, vel quod *eqs.*). 150, 5 (*ibid.* = VVLG.) laudate eum *dominum* in cymbalis -is ([cod. 109 -um]. PROSP. *in l.* p. 426^{A} ut -o esse possit in c.). AMBR. exc. Sat. 2, 110 l. 8 gratiae deo continua -e fundantur. RVFIN. Orig. in Ios. 7, 2 p. 329, 2

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

videtur -o ... indicare ... affectum. p. 329, 25 -is concentum (*cf.* p. 330, 5 vocem -is [7, 3 p. 330, 23. *cf. l. 16*]. AVG. in psalm. 32, 2 serm. 1, 8 l. 26 avertunt se a syllabis verborum et eunt in sonum -is). AVG. in psalm. 32, 2 serm. 1, 8 l. 28. 46, 7 l. 21 prae gaudio -is (GREG. M. moral. 8, 89 electos suos in -is gaudia assumat *deus*). 99, 4 l. 23 in male exsultantibus (*antea*: illi ... iubilant in iniquitate) advertamus -em improbandam et offeramus deo -em coronandam. *al.*

3 *pugnantium, triumphantium* (*cf.* THEOD. MOPS. epit. in psalm. 32, 3[b] ad p. 144, 4 [*textu vix sano*] vociferatio ... vel -o clamor ille militum dicitur, ⟨quem⟩ in proelium aut hostibus fugatis insistunt *eqs.* 46, 2[b] ad p. 307, 27/28 -em dicit victoris exercitus conclamationem. *v. etiam p. 586, 81*): BACHIAR. repar. laps. 1 p. 1037[B] -o vocis, quam in triumpho suo diabolicus dedit exercitus, ad aures ... pervenit.

4 *lugentium*: SEDVL. op. pasch. 3, 11 p. 241, 8 ventum erat ... ad tecta lugentia, funus ubi ... iacebat ... coetusque flebilis ac tumultus universa vocibus amarae -is impleverat (*carm. pasch. 3, 132* tumultus omnia lamentis ululans implebat amaris).

iūbilātor *v. Onom.*

iūbilātus, -ūs *m.* *a* iubilare. *scribitur* -vil- *in locis* ITALAE *praeter* psalm. 88, 16. *heterocl. abl.* -o *l. 25.* *plur. l. 23.* GLOSS. κραυγὴ ἀγροίκων. ὀλολυγμὸς ἀγροίκων. *i. q. iubilatio, vociferatio* (*gr. resp.* ἀλαλαγμός): FRONTO p. 120, 8 v. d. H. (= p. 126 N.) Pollio As⟨ini⟩os -us Consiliorum suorum si in formam epistulae contulisset ..., scripsisset melius. ITALA psalm. 32, 3 (cod. 136 Cas.) cantate ei *domino* canticum novum, bene psallite in -o (*Vulg.* in vociferatione. 46, 6 [*ibid.*] ascendit deus in -u [*Vulg.* in iubilo]. *cf.* 150, 6 [*ibid.*] laudate eum *deum* in cymbalis ...; laudate in titinnis -us [*Vulg.* in cymbalis iubilationis]). 88, 16 (*ibid.*) beatus populus cognoscens -um (*Vulg.* iubilationem).

iūbilēus *v.* iubeleus.

***iūbilo,** -āvī, (-ātum), -āre. *verbo per onomatop. sec.* sibilare *formato inesse vid. interiectio* *jū (*cf.* io, *c. quo luditur l. 65*); *ad notionis colorem in script. sacris et inde ap. eccl. obvium homonymiam quandam c. voce q. e.* iubeleus (-bil-) *valuisse verisimillimum est.* *de origine*: CASSIOD. in psalm. 46, 2 l. 29 (= 80, 2 l. 41) a iuvando, id est delectando (*v. etiam p. 586, 43*). *de onomatopoeia v. l. 40.* *scribitur in codicibus passim* iuv-, *e. g.* AVR. Fronto p. 63, 9 v. d. H. (= p. 69 N.). ITALA psalm. 46, 2 *et* 97, 4 (Veron. *al.*). *de notione, differentiis sim.*: VARRO ling. 6, 68 fremere, gemere, clamare, crepare ab similitudine vocis sonitus dicta; ... vicina horum quiritare, -are. *ibid.* ut quiritare urbanorum, sic -are rusticorum ([*affert* APRISS. *v. l. 64*]. PAVL. FEST. p. 104 -are est rustica voce inclamare. GLOSS. I p. 93 rustici -ant [*cf.* GLOSS. Loewe, Gloss. nom. p. 249]). AVG. in psalm. 65, 2 l. 15 non ... verbis -atur; sed solus gaudentium sonitus redditur (*cf.* 94, 3 l. 4 gaudium verbis non posse explicare et tamen voce testari, quod *eqs.* ...); hoc est -are. 99, 4 l. 1 qui -at, non verba dicit, sed sonus quidam est laetitiae sine verbis *eqs.* 99, 5 l. 1 quando ... -amus? quando laudamus, quod dici non potest. *sim. al.*). CASSIOD. in psalm. 46, 2 l. 29 -are ... gaudere est (*et fusius*). GLOSS. -at: sibilat. -emus: ἀλαλαξώμεθα. -ate: strepite, cantate. *legitur singulis locis ap.* APRISS. (*teste* VARRONE, *v. l. 41 et 64*), AVR. *imp.*, CHAR. gramm. p. 473, 8 B., *saepius in script. sacr.* (*inde ab* ITALA) *et ap. eccl.* [*sard. centr.* yuβilare, yuilare, ğuilare, yuliare, ğuļiare; *raet. occ.* ğüvler, -ar; *francog. vet.* jubler, *dial. occ.* jubler, *loth.* joûblé; *iud. cat.* (a)oblar, giular; *iud. hisp.* aublar. *cf. M.-L. 4597. Wagner I 710. Wartburg V 52. Corominas I 332. G.*]

i. q. iubilum tollere, vociferari, clamare sim. (-are iubilo *p. 588, 16*, inter cantica AVG. in psalm. 94, 3 l. 8 [in canticis *p. 588, 6*], in cantilenis *ibid.* l. 5, in psalmis *p. 588, 5*. AVG. serm. 176, 5, 5 [*ter*], in risu GREG. M. moral. 8, 88):

1 *-ant agrestes sim.* (*de vocis colore rustico v. supra l. 41 sqq. et cf.* AVG. in psalm. 99, 4 l. 14 maxime -ant, qui aliquid in agris operantur [*appellat messores, vindemiatores sim.*]): **a** *de arcessentibus* (*c. acc. obi., aliter p. 588, 9*): APRISS. (?) Varro ling. 6, 68 (*cf. supra l. 41*) io bucco! :: quis me -at? :: vicinus tuus antiquus. **b** *de celebrantibus*: AVR. Fronto p. 63, 9 v. d. H. (= p. 69 N.) uvis metendis operam dedimus ... et -vimus et 'aliquot', ut ait auctor (*Novius Atell. 110*), 'reliquimus altipendulos vindemiae superstites' (*de vindemiatoribus etiam* VVLG. Is. 16, 10 in vineis non exsultabit neque -bit. *cf. l. 63*).

2 *-ant gaudentes* (*deum laudantes sim.; non nisi in script. sacr. et ap. eccl.; c. usu profano coniungit* AVG. in psalm. 94, 3 l. 10/11 si ... illi *profani* de gaudio terreno -ant, nos de gaudio caelesti -are non debemus ...? *gr. respondet* ἀλαλάζω, *ubi nihil aliud adnotavimus; opp.* murmurare *l. 80*, ululare *l. 77* [*at syn. p. 588, 22, cf. l. 14. p. 589, 9*]):

a *intransitive*: *α usu vario*: ITALA Zach. 9, 9 (Aug. civ. 18, 35 p. 321, 21 D., *cf.* VVLG.) exsulta valde, ... -a (*gr.* χαῖρε ..., κήρυσσε). HYMN. Ambros. II 60, 3 mundus exsultans -at, gemens infernus ululat. VVLG. Is. 44, 23 laudate caeli; ... -ate extrema terrae, resonate montes laudationem. Soph. 3, 14 lauda ..., -a ..., laetare. AVG. in psalm. 99, 3 l. 4 quae *terra* adhuc non -at, -bit. l. 8 in malis murmurat ..., in bonis -at (l. 11 in confessione. 99, 4 l. 11 in iustificatione. *ibid.* in iniquitate). l. 21 ut vox ... sola -et et cor non -et. CASSIOD. Ios. antiq. 5, 225 (*ad iud. 7, 15 sqq.*) ut ... impetum facerent cum laudibus -antes, quod victoriam deus ... conferret. GREG. M. moral. 28, 35 p. 468[C] boni de redemptionis suae mysterio -ant. PS. ORIG. hom. in Matth. 2, 4 p. 249, 27 omnis ... corporis substantia -bit. *β c. dat.*: ITALA psalm. 46, 2 (Veron. *al.* = VVLG.) plaudite manibus, -ate deo in voce exultationis. 65, 1 (*ibid.*) -ate deo, omnis terra. 94, 1 (*ibid.*) exultemus domino, -emus deo. 94, 2 (*ibid.*) in psalmis -emus ei *domino* (HIER. psalt. sec. Hebr. in canticis, *cod. 136 Cas.* in psalmis exultemus illi). 97, 4 (*ibid.*) -ate deo ..., cantate et exultate et psallite. *al.* PETR. CHRYS. serm. 46 p. 329[A] oves (*i. Christiani*) ... pastori suo -ant.

b *aliquid vel aliquem* (*cf. p. 587, 65*): AMBR. in psalm. 1, 9, 5 p. 8, 17 psalmus cantatur ab imperatoribus, -atur a populis. VVLG. Iob 38, 7 cum me laudarent simul astra matutina et -rent omnes filii dei. Is. 49, 13 exsulta, terra; -ate, montes, laudem. PS. CHRYSOST. de solstit. Migne suppl. 1, 566 liberatus *e rubro mari* Moyses ... celeuma -bat.

3 *-ant pugnantes* (*cf. etiam p. 587, 83 et v. l. 84. p. 587, 8*): ITALA Ios. 6, 20 (Lucif. non conv. 2 p. 5, 29; *cf.* Rufin. Orig. in Ios. 7, 2 p. 328, 13 *et* HEGES. 5, 16, 1 p. 325, 18) -vit ... populus iubilo magno (Rufin.: 'ululasse ululatu magno' vel sicut in aliis exemplaribus habetur '-asse i. m.') et ceciderunt ... muri civitatis (*gr.* ἠλάλαξε ... ἀλαλαγμῷ μεγάλῳ, Rufin. *l. c.* p. 328, 14 sermo improprie translatus *eqs.; Lugd.* ululavit ... populus ululato magno, *Vulg. aliter*).

4 *-ant ululantes (syn.), lugentes*: ITALA Ier. 25, 34 (Hier. in Ier. 5, 33, 1 p. 317, 23 = VVLG.) -ate (Hier.: 'ululate' sive '-ate'), pastores, et clamate et aspergite vos cinere (*gr.* ἀλαλάξατε. *cf. Hier. l. c. 5, 33, 2 p. 318, 5 sqq.* notandum, quod in hoc tantum loco LXX 'iubilum' in malam partem posuerunt, pro quo alii interpretes 'ululatum', ut in Hebraeo scriptum est, transtulere).

deriv.: iubilatio, iubilatus. *cf.* Iubilator, iubilum (-us).

compos.: adiubilo.

***iūbilum,** -ī *n. et* **iūbilus,** -ī *m.* *retrograde ut vid. a* iubilare, *cf.* sibilus (-um) *et* sibilare, *praeterea e. g.* gaudium *et* gaudere *sim.; v. Walde-Hofmann[3] II 531 sq.* *formae generis neutr. discerni possunt*: CALP. ecl. 1, 30 -a (7, 3 SIL. 14, 475). ITALA Ier. 25, 36 (*v. p. 589, 11*) -um (HIL. in psalm. 65, 3 p. 250, 20 HIER. in Ier. 5, 34, 1 p. 319, 3 AVG. in psalm. 32, 2 serm. 1, 8 l. 27 GREG. M. moral. 24, 10). *masc.*: VIGIL. TRID. ad Ioh. 6 p. 554[D] -os. HIER. in psalm. 88 p. 67, 19 -us. NOT. Tir. 94, 22 -um. *de notione, differentiis sim.*: HIL. in psalm. 65, 3 p. 250, 7 -um pastoralis agrestisque vocis sonum nuncupamus, cum ... ductae in longum et expressae in nisum sonus vocis auditur (HIER. in psalm. 88 p. 67, 19 -us inconditos sonos proferens nequaquam sensus per verba distinguat. AVG. in psalm. 32, 2 serm. 1, 8 l. 27 -um sonus quidam est significans cor parturire quod dicere non potest). p. 250, 18 ('iubilate ... in voce exultationis') vox ... exultationis dissentit ab -o, sed pro translationis condicione, quia propria exultantis vocis nuncupatio non reperta est, per id, quod -um dicitur, vox exultantis ostenditur. GREG. M. moral. 8, 88 -um ... dicimus, cum tantam laetitiam corde concipimus, quantam sermonis efficacia non explemus *eqs.* (*sim.* 24, 10). GLOSS. V 305, 31 -um: sibilum (GLOSS.[L] III Abol. IV 8 s. forte [*codd.* portae]. Corp. I 520 s. laudis). *legitur ap.* CALP. ecl. *bis, singulis locis ap.* SIL. (*l. 53*), AVR. *imp.*, AMM., *praeterea inde ab* ITALA *passim in script. sacr. et ap. eccl.* [*coni. sine necessitate Hermann* CALP. ecl. 1, 57 -a *pro* publica. *contextu incerto*: SIL. 14, 475 (*471* septena modulatus harundine carmen *Daphnis*) laetus ... audivit -a Cyclops (*singulariter de cantu fistulae? probabilius* sedavit -a [*sc. sua*] *Gronovius, cf. Shackleton Bailey, ClQu. N. S. 9, 1959, 178 sq.*).]

i. q. actio iubilandi, iubilatio, vociferatio sim. (-o iubilare *l. 16*, -um vocis *p. 589, 6*; *usurpatur vulgo ad reddendam vocem q. e.* ἀλαλαγμός, *quod improbant* HIL. in psalm. 65, 3 p. 250, 12 RVFIN. Orig. in Ios. 7, 2 p. 328, 15 *vocem graecam usui proeliantium tantum attribuentes. cf. Sedgwick, ClRev. 61, 1947, 48 sq.*):

1 *agrestium sc. pastorum, vindemiatorum sim.*: CALP. ecl. 1, 30 deus ipse canit: nihil armentale resultat nec montana sacros distinguunt -a (-lia *P*, *vulgo* nubila) versus. 7, 3 maerentes exspectant -a *Corydonis* tauri. AVR. Fronto p. 62, 12 v. d. H. (= p. 68 N.) -is suis cubiculum meum perstrepunt *venatores et vindemiatores.* VIGIL. TRID. ad Ioh. 6 p. 554[D] inter strepentes et horridos -os pastorales (PETR. CHRYS. serm. 23 p. 263[B] dominus p. -o clangorem tubae caelestis adiunxit). PETR. CHRYS. serm. 6 p. 204[B] qui *pastor sc. Christus* errantes oves ... superno -o ... revocaret ad pascua. 46 p. 328[D] dulci -o et varia modulatione ... gregem producit ad pascua *eqs.* *cf. l. 53.*

2 *gaudentium* (*fere deum laudantium sim.*): ITALA II par. 15, 14 (Complut., *cf.* VVLG.) iuraverunt domino in voce magna et -o et in tubis ([*gr.* ἐν φωνῇ μεγάλῃ καὶ ἐν σάλπιγξιν]. HIER. psalt. sec. Hebr. 33, 3 psallite in -o [*Vulg.* in vociferatione]. VVLG. II reg. 6, 15 [= I par. 15, 28] ducebant arcam ... in -o. Iob 33, 26 videbit faciem *dei* ... in -o. psalm. 46, 6 ascendit deus in -o. APRING. in apoc. 19, 1/3 exsultare ... et laudare dominum in -o laudis). HIER. psalt. sec. Hebr. 27, 6 immolabo ... hostias -i (*Vulg.* hostiam vociferationis). 89, 16 beatus populus qui novit -um (*Vulg.* iubilationem). VVLG. Iob 8, 21 donec impleatur risu os ... et labia ... -o (GREG. M. moral. 8, 88 p. 856[A] *ad l.*: cum ... mens in exsultationem rapitur, lingua in cantum laudis elevatur). PS. AVG. serm. ed. Mai 93, 4 intimo mentis omniumque sensuum -o gratias agamus. PETR. CHRYS. serm. 6 p. 202[A] (*ad psalm. 99, 1*) invitatur *terra* ad -um.

3 *pugnantium, triumphantium* (*cf.* HIL. in psalm. 65, 3 p. 250, 12

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ἀλαλαγμός, quem Latine -um ponunt, significat vocem exercitus proeliantis aut in concursu proterentis hostem aut successum victoriae exsultationis voce testantis): ITALA Ios. 6, 20 (Lucif. non conv. 2 p. 5, 29. *al.*) *v. p. 588, 16.* HIL. in psalm. 65, 3 p. 251, 17 necesse est ... bellari adversus diabolum vincique resurrectionis fide mortem ... exsultantis vocis nostrae ... -o. AMM. 22, 4, 6 cum miles cantilenas meditaretur pro -o molliores. PETR. CHRYS. serm. 68 p. 396^B victoriarum sonare -o (*antea*: triumphare).

4 *ululantium, lugentium*: ITALA Ier. 25, 36 (Hier. in Ier. 5, 34, 1 p. 318, 23) vox clamoris pastorum et ⌊ululatus optimatium gregis⌋ (Hier.: sive '-um arietum'), quia vastavit dominus pascua eorum (*gr.* ἀλαλαγμὸς τῶν προβάτων καὶ τῶν κριῶν, *Vulg. aliique interpretes teste Hier.* ululatus. HIER. *ad l. ibid.* p. 319, 3 notandum, quod apud LXX '-um' pro 'ululatu' positum sit). *Primmer.*

? **1. iūbo,** -āre. *ab interiectione* *jū (*cf.* iubilare), *si vocem probare velis.* *e coni.* AVG. serm. coll. Morin p. 24, 28 clamaverunt ...; sic illi -ant (*Morin in app. crit. notione q. e. 'iu facere', codd.* vivant, *Denisius* iuvant), quia aliquid potuerunt.

2. iubo *v.* iuvo. *Szantyr.*

iubron CIL XII 1351 *dubium* (*def. Holder, Alt-Celt. Sprachschatz II 85*).

iuctus (iūct-*?* *var. l.* iunct-) NOT. Tir. 38, 9 *post* iugerum, aripennis. *mensuram agri significari vidit Heraeus, ALL 12, 1902, 82; cf.* iugerum, *theod.* Joch.

iucunculus *v.* lucunculus. *Ehlers.*

iūcundāns, iūcundanter *v. p. 591, 62. 72.*

iūcundātio, -ōnis *f.* *a* iucundare. *i. q. iucunda laudatio*: ARNOB. in psalm. 146 p. 560^D psalmus bonus est, in quo deo nostro sit -o (*ad Vulg. psalm. 146, 1* iucunda decoraque laudatio).

iūcundātus *v. p. 591, 75.*

iūcundē *v. p. 595, 31.*

***iūcunditās,** -ātis *f.* *a* iucundus. *de* io- *v. p. 592, 4.* *plur.* CIC. *l. 49.* VITR. *l. 64 bis et saepius inde ab* ITALA, *sub 2 nonnisi p. 590, 26.* GLOSS.^{L} II Abav. IV 2 delectatio, amoenitas (*cf.* AM 33. DE 69). Philox. IV 6 ἡδύτης. *cf. p. 590, 67.* *legitur inde ab* AFRAN., CIC.

1 *vi obiectiva i. q. suavitas sim.* (*c. gen. subi. passim,* ex *l. 60; persona vel res delectata indicatur per gen.* animi *l. 60,* intuentium *l. 67,* oculorum *p. 590, 1,* aurium *p. 590, 11*): a *usu generali*: α *respicitur animi affectio*: Ⓘ *de animantium moribus suavibus*: AFRAN. com. 258 -is plus inest in te mihi quam commercatis conquisite edulibus. CIC. Sest. 134 neque elabi ex iudicio -e sua neque emitti gratia. Cael. 79 liberorum (*cf.* HIER. epist. 21, 39, 1 domus). Att. 1, 17, 2 quanta sit in Quinto fratre meo comitas, quanta -s, quam mollis animus. Q. CIC. pet. 16 facilitate ac -e naturae. PLIN. paneg. 49, 7 suavitatem tuam -emque. ITALA psalm. 26, 4 (cod. 136 Cas.) domini (*gr.* τερπνότητα, *Rom. al.* voluntatem *vel* volupt-). HIER. epist. 24, 5, 1 nihil illius *Asellae* severitate iucundius, nihil -e severius. *al.* -es *metonymice*: CIC. Att. 10, 8, 9 nihil mihi ... ex plurimis tuis -bus gratius accidisse, quam quod meam Tulliam suavissime ... coluisti. *pro persona vice tituli*: INSCR. numm. Cohen IV^2 p. 412 n. 105 -i Aug. Ⓘⓘ *de qualibet voluptate maxime rebus effecta*: CIC. Verr. II 1, 57 maior est virtutis victoriaeque -s quam ista voluptas, quae percipitur ex libidine et cupiditate. 3, 176 o consuetudo peccandi, quantam habes -em improbis ...! 3, 227 rationem arandi spe magis et -e quadam quam fructu atque emolumento teneri (leg. agr. 2, 79 agri s. et -s). Mur. 40 honestissimo ordini cum splendore fructus quoque -is est restitutus. dom. 76 ille unus dies ... tantae mihi -i fuit, ut *eqs.* Planc. 80 vitae (Lael. 102. off. 1, 9 commoditatem -emque. *al. cf. p. 590, 51*). Tusc. 5, 72 summa -s e cotidiano cultu atque victu. Lael. 84 tranquillitas animi atque -s (CAEL. AVR. chron. 3, 5, 74 utendum ... a. ... laxamento ac -e et aquarum ... voluptate. *cf.* CIC. off. 1, 122 relaxare animos et dare se -i). *al.* VARRO ling. 9, 46 si varietas -s (*antea*: delectari varietate). VITR. 9 praef. 14 tam magnis doctrinarum -bus. 16 litterarum -bus. *al.* PHAEDR. app. 9, 2 (*de mulierum libidine*) -is causam (*cf.* CAEL. AVR. gyn. 1, 127 -is amatoriae). DECL. in Catil. 29 flos pueritiae venustissimus ad intuentium -em. TERT. anim. 1, 6. ITALA gen. 3, 23 (codd. 91. 94) de paradiso -is (*gr.* τρυφῆς, *Vulg.* voluptatis. *notio laetitiae admisceri videtur* IV Esdr. 7, 36 [p. 146 V.] *et ap. eccl.*). psalm. 103, 28 (cod. 400) aperiente te manum tuam adimplebuntur -e *animalia* (*gr.* χρηστότητος, *Rom.* ubertate, *Hier. psalt. sec. Hebr.* bono, *Vulg.* bonitate). thren. 4, 5 (Ps. Aug. spec. 110, p. 640, 2) qui manducant -es (*gr.* τρυφάς, *Vulg.* voluptuose). *al.* HERM. Pal. sim. 1, 10 eae -es bonae hilaresque sunt (*sc. in urbe dei*) ...; nolite ... exterarum gentium -es (divitias *vulg.*) adpetere (*gr.* πολυτέλεια *utrobique, quae vox infra per* abundantiam *vertitur*). *al.* *c. gen. explicativo*: AVG. civ. 22, 8 p. 580, 27 D. pro illius -e laetitiae (CASSIOD. in psalm. 32, 22 l. 379). 22, 30 p. 633, 9 aeternorum -e gaudiorum. AGROEC. gramm. VII 122, 4 lepos -s voluptatis *est.*

β *respicitur sensuum affectio* (*in utramque partem* AFRAN. *l. 41.* CIC. fin. 2, 14, *per imaginem* PLIN. epist. 4, 3, 2): CIC. fin. 1, 37 quae *voluptas* suavitate aliqua naturam ipsam movet et cum -e quadam percipitur sensibus (*cf.* 2, 6. *al.*). Tusc. 5, 111 ceteras voluptates in ipsis habitare sensibus, quae autem aspectu percipiantur, ea non versari in oculorum ... -e. Ps. CIC. exil. 7 sensum ... -is. VARRO rust. 2, 2, 10 herba ruscida meridianam ... -e praestat (*cf.* 2, 2, 11). COLVM. 3, 2, 2 saporis (ARNOB. nat. 4, 6). 3, 2, 17 vini. 8, 10, 4. PALLAD. 10, 17, 1 tactus uvarum cum molli -e callosus. Ps. APVL. herb. 57 l. 12 odoris gravissimi cum quadam -e (*Diosc. 3, 110, 1* εὐωδίας, *lat.* suavitate). *al.*

b *usu fere technico de facundia dicendi, scribendi, sonandi sim.*: CIC. Verr. II 3, 10 -is in agendo et varietatis minus habebit *causa frumentaria.* 3, 209 haec *exempla* ... plurimum solent et auctoritatis habere ad probandum et -is ad audiendum (*cf.* VITR. 1, 1, 15 ut aures suavem cantionibus recipiant -em. CASSIOD. in psalm. 46, 2 [1] in aurium -em). Sest. 107 numquam eloquentiam *Pompei* -e fuisse maiore (*cf.* de orat. 2, 344 TAC. dial. 6, 1). har. resp. 41 cuius *P. Sulpicii* tanta in dicendo gravitas, tanta -s, tanta brevitas fuit, ut *eqs.* (*item hominum*: rep. 5, 11 Menelao ... fuit suaviloquens -s. de orat. 1, 27. QVINT. inst. 10, 1, 82 Xenophontis [*cf.* TAC. dial. 31, 6]. 10, 1, 96 plenus est -is et gratiae *Horatius.* 10, 1, 101 *Livii.* 10, 1, 113 Ciceronis. *al.*). de orat. 1, 57. 3, 155 -s delectatioque (*opp.* necessitas ... inopia coacta et angustiis). orat. 185 verborum numerorumque (part. 21 elegantia et -e. APVL. apol. 94 quo lepore, qua v. amoenitate simul et -e). *al.* FEST. p. 181 cantus. PHAEDR. 4, 20, 21 tibiarum (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 1, 745 p. 143, 14 citharae). QVINT. inst. 6 prooem. 7 quid ... gratiae in vultu, quid -is in sermone. *al.* TAC. dial. 6, 6 extemporalis audaciae atque ipsius temeritatis vel praecipua -s est. APVL. met. 1, 2, 6 fabularum lepida -s. *et saepius.*

2 *vi subiectiva*: a *i. q. laetitia, gaudium* (*de festivitate vel epulis* -es *l. 40. 57,* -s *l. 41. 56. al.; resp. gr.* εὐφροσύνη *passim,* εὐωχία *l. 32; usum p. 589, 68 illustratum quodammodo huc vergere, exempla l. 48 sqq. posita ad 1 referri posse vix negaverimus*): α *in script. sacris*: ITALA gen. 31, 27 (Lugd.) dimisissem te cum -e, cum musycis *eqs.* (*Vulg.* gaudio). deut. 28, 47 (*ibid., cf.* Wirc.) servisti domino ... in -e et bono corde (*Vulg.* gaudio). Esth. 13, 17 (p. 49, 18 Motzo) converte luctum nostrum in -em (laetitiam *C, sim. M; gr.* εὐωχίαν). psalm. 44, 9 (Firm. err. 23, 2) ex quibus *aedificiis eburneis* te -e adfecerunt (*Rom. al.* delectaverunt). 44, 16 (cod. 136 Cas.) adducentur in -e et exultatione ingrediantur ([*Rom. al.* in laetitia et e.]. VVLG. Sirach 15, 6. *cf.* ITALA Is. 65, 14 [Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 461, 20] exultabunt in -e [*Vulg.* laudabunt prae exultatione cordis]). Is. 24, 8 (Tycon. reg. 4 p. 47, 19) tympanorum (*Vulg.* gaudium). 24, 11 (*ibid.* p. 47, 24) terrae (*Vulg.* laetitia. *item* thren. 2, 15 [Ambr. in psalm. 118 serm. 15, 5, 1; *Vulg.* gaudium]). Os. 2, 11 (cod. 176 *al.*) -es ... et dies festos *eqs.* (*Vulg.* gaudium). act. 14, 17 (cod. *d al.*) *deus* implens cibo et -e corda vestra (*Vulg.* laetitia. *aliter p. 589, 70*). *al.* VVLG. Bar. 4, 23 cum gaudio et -e (*opp.* cum luctu et ploratu). β *apud eccl.*: TERT. ieiun. 10 p. 287, 24 revertamur ad -em (*opp.* lugubre ... officium *mundi*). adv. Marc. 4, 8 p. 439, 29 capiat ... -em solitudo (*cf. Is. 35, 1*). 4, 31 p. 529, 7 qui cenae istius vocationem in caeleste convivium interpretaris spiritalis saturitatis et -is (LEO M. serm. 21, 1 p. 193^B exsultemus in domino ... et s. -e laetemur. *al.*). AMBR. Isaac 3, 9 uberiorem esse -em divinae cognitionis quam laetitiam omnis corporeae voluptatis (*c. gen. obi. ut*: in psalm. 118 serm. 21, 4, 3 bona ebrietas poculi salutaris, quae maestitiam peccatricis abolet conscientiae, -em vitae infundit aeternae [*respicitur thren. 4, 21. cf. p. 589, 58*]. APRING. in apoc. 19, 4 pro exultatione et -e perceptarum promissionum). in psalm. 36, 67, 4 caelestis ac sacrae ... -is atque laetitiae (*cf.* MVTIAN. Chrysost. hom. 32, 3 p. 441/2 exsultatio ... et gaudium et -s sempiterna). *al.* Ps. ORIG. in Iob 1 p. 392^C potationes ..., id est convivia, festivitates, laetitiam, -em (*cf.* p. 393^C). p. 393^D in diebus festis nostris atque -bus non solum hoc respicere *debemus,* quomodo ... epulemur atque iucundemus. *et saepius.* *per abundantiam*: FILASTR. 149, 8 (*ad Italam Zach. 8, 19* in exultationem et gaudium) diversa -is gaudia.

b *i. q.* ἀπόλαυσις (*resp. gr.*): IREN. 5, 27, 2 privati sunt -e luminis (*syn.* fruitio). VVLG. Hebr. 11, 25 temporalis peccati habere -em.

iūcunditer *v. p. 596, 26.*

? **iūcunditūdo,** -inis *f.* *a* iucundus, *cf.* iucunditas *et* pulchritudo. GLOSS. IV 360, 25 (= GLOSS.^{L} II Abav. LE 21) lepos: urbanitas, -o (*v. app. crit., cf. Landgraf, ALL 9, 1896, 390 et Schlutter, ibid. 10, 1898, 187*; -ditas *var. l., Mountford*), pulchritudo, elegantia. 440, 14 elegantia: urbanitas, -o (-ditado *b,* -ditas *d e,* pulchritudo *add. f*).

***iūcundo,** -āvī, -ātum, -āre *et* ***iūcundor,** -ātus sum, -ārī. *a* iucundus. *de* io- *v. p. 592, 4.* *formas perf. act. non invenimus nisi* -asti(s) *l. 77. 82. al.,* -verunt *l. 81.* GLOSS.^{L} II Abav. DE 70 delector: gaudeo, -or. *legitur inde ab* ITALA, PS. CYPR., ZENONE, *extra ecclesiasticos* DAMIG. *p. 591, 60 et e coni.* SVLPICIA sat. 63 PENTAD. anth. 235, 19 ROMVL. epist. Aesop. 4; *non exstat in* VVLG. *libris translatis.*

1 *vi transitiva i. q. delectare, laetum reddere*: a *act.* -are (*resp. gr.* εὐφραίνειν *passim,* ἀγαπᾶν *infra l. 81*): ITALA psalm. 29, 2 (Veron. *al. et* CIL VIII 8624) non -asti inimicos meos super me ([*Rom. al.* delectasti. *huc spectat* AVG. in psalm. 29 serm. 2, 4 l. 16 -ti sunt inimici eius super eum]. 88, 43 [*ibid.; Rom. al.* laetificasti]). 85, 4 (*ibid.*) -a animam servi tui ([*Rom. al.* laetifica]. 93, 19 [Aug. civ. 18, 51 p. 336, 18 D. *al.*] consolationes tuae -verunt a. meam [*gr.* ἠγάπησαν, *Rom. al.* laetificaverunt]. CASSIOD. in psalm. 15, 5). 91, 5 (*ibid.*) -asti me ... in factura tua (*Rom. al.* delectasti). *al.* FVLG. Theb. p. 182, 16 mens ... humana ex sancta luce ... -atur (*pass. ut*: AVG. in psalm.

[*Lossau*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

99, 4 copia fructuum -ti ... messores. Epist. pontif. 305 Migne 20, 540^{C} a deo -ti sumus. Greg. Tvr. Franc. 1, 48 p. 32, 13 firmati fuistis ..., insuper et ... -ti. Greg. M. moral. 31, 55 p. 640^{D} afflictum ..., etiam -tum). Avg. in psalm. 127, 10 l. 9 fructus laboris ... -at agricolam eqs. (infra: laetos nos faciunt). serm. 46, 3, 8 in laetitia convivantium et publicis mensis se ipsos ... -antium (antea: oblectare animos. item refl.: Ps. Tit. epist. l. 71 [verba apocrypha] -astis vos in luxoriis gentium [ibid. mediopassive]). al. b deponens -ari (cf. delectari vol. V 1, 422, 5 sqq.): Itala psalm. 64, 9 (cod. 306) exitus matutini et vespertini -beris (gr. τέρψεις, Rom. delectaberis, Vulg. delectabis, Hier. psalt. sec. Hebr. laudantes facies).

2 vi intransitiva i. q. delectari, gaudere sim.: a mediopass. quasi deponens -ari (cf. laetari et in exemplis ad epulas spectantibus [v. etiam p. 590, 26] epulari; resp. gr. εὐφραίνεσθαι passim, ἐπιχαίρειν l. 20. 46, σπαταλᾶν l. 26, τέρπεσθαι l. 31. 34, ἡδύνεσθαι l. 55): α absolute: Itala deut. 32, 43 (Hil. in psalm. 67, 4) -amini caeli simul cum eo ...; -amini gentes cum populo eius (Lugd. epulamini ... epulentur, priore loco Aug. loc. hept. 5, 78 laetamini, Vulg. aliter). psalm. 37, 17 (cod. 136 Cas.) nequando -entur inimici mei (gr. ἐπιχαρῶσιν, Veron. exultent, Rom. al. insultent, Vulg. al. supergaudeant). 67, 4 (ibid.) iusti -entur ... et laetentur et exultentur (Rom. al. epulentur). Luc. 12, 19 (codd. c e) habes multa bona, -are (cett. et Vulg. epulare). 15, 23 (cod. e) manducantes -emur (cod. r^{1} laetemur, cett. et Vulg. epulemur). 15, 29 (ibid.) ut cum amicis -rer (cod. d prandeam, cett. et Vulg. epularer). Iac. 5, 5 (cod. s) aepulati estis super terram et -ti estis (gr. ἐσπαταλήσατε, Vulg. in luxuriis). al. Avg. civ. 11, 24 p. 495, 28 D. inhaerens -atur civitas (infra: gaudet). al. Comm. instr. 2, 17, 6. et saepius. β indicatur causa: ① praepos.: in c. abl. (gr. ἐπί, ἐν, ὑπό. v. et l. 7. 59. p. 590, 83): Itala psalm. 34, 9 (Iren. 4, 11, 3 = 4, 21, 3 H.) anima mea exultabit in domino, -bitur in salutari eius (gr. τερφθήσεται, Rom. al. delectabitur). 105, 5 (cod. 136 Cas.) -ari in iucunditate gentis tuae (Rom. al. ad laetandum). 118, 14 (Aug. in psalm. 118 serm. 6, 3) in via testimoniorum tuorum -tus sum quasi in omnibus divitiis (Veron. -tus sum d., gr. ἐτέρφθην, Rom. al. delectatus). al. Avg. catech. rud. 10, 8. serm. coll. Morin p. 623, 27 in his verbis Christi laetemur, gaudeamus, -emur. al. Max. Tavr. serm. 11, 1 M. et saepius. super c. acc., abl. (gr. ἀπό, ἐπί. cf. p. 590, 77): Itala IV Esdr. 7, 60 (p. 158 V.) -bor ... s. paucis (paucos var. l.), qui salvabuntur. 8, 39 (p. 240 V.) s. iustorum figmentum. 9, 45 (p. 282 V.). Iudith 12, 20 (Reg.) -tus est Olofernis s. eam (Vulg. iucundus factus est ... ad illam). al. Cassian. conl. 2, 11, 1 s. esu. al. ad: Valent. Aug. epist. 216, 1 p. 397, 8 ad librum ... sumus alacriter -ti. Greg. Tvr. Franc. 5, 30 p. 236, 1 ad vindimiam. ante: Sacr. Leon. 1349 a. cuius domini ... incarnationis mysterium exultaverunt montes et -ti sunt colles. ② dat.: Itala psalm. 34, 24 (cod. 136 Cas.) non -entur mihi inimici mei (gr. μὴ ἐπιχαρείησάν μοι, cod. 109 et Vulg. supergaudeant, Rom. insultent. cf. etiam l. 19). ③ abl. (cf. l. 34): Zeno 2, 45 exsultemus fide, -emur bona conversatione. Ps. Orig. in Iob 2 p. 452^{B} qui peccatis congaudeo, qui impietatibus laetor, qui iniquitatibus -or, qui omni iniustitia ... delector. Avg. quaest. euang. 2, 33 p. 1348 epulis. Cassiod. anim. 2 p. 1284^{A} anima sonoris delectatur auditibus, suavissimis -atur odoribus eqs. al. ④ (acc. c.) inf.: Maximin. hom. 20 l. 30 (RevBén. 40, 1928 p. 70) gentium populus ... -etur se domini benignitate salvatum. Avell. p. 184, 16 Nestorius -atur ... dicere in trisagio quaternitatem (gr. ἡδύνεται ... φάσκειν).

b act. -are (usu ex a sec. exultare derivato, v. l. 30. 48. al.; resp. gr. εὐφραίνεσθαι): Itala IV Esdr. 2, 30 (p. 86 B.) -a, mater, cum filiis tuis (p. 5 -are). psalm. 117, 24 (cod. 136 Cas.) exultemus et -emus in eo die (Ps. Cypr. Iud. incred. 5 al. -emur, Rom. al. laetemur). Ps. Orig. in Iob 1 p. 393^{D} (v. p. 590, 58). Damig. lapid. 1 p. 164, 16 manducare et -are. Patric. epist. 13 -are vel convivium fruere.

part. praes. iūcundāns, -antis i. q. gaudens, laetus sim. (resp. gr. εὐφραινόμενος): Itala psalm. 112, 9 (cod. 136 Cas.) inhabitare faciens sterilem domus matrem filiorum -em (Rom. al. laetantem). 125, 3 (ibid.) facti sumus -es (Veron. al. f. s. iucundati, Rom. al. laetantes). Ps. Cypr. singul. cler. 10 p. 185, 11 si videas -em mulierem (antea: delectatur). Oros. hist. 4 praef. 9 infantes ... ludentes, -es sudantesque. Cassian. conl. 22, 2 remissius -es. Ps. Fvlg. Rvsp. serm. 65 p. 937^{A} dimiserunt archiatri mendicantem mulierem, quam non reddiderunt -em. Greg. Tvr. Franc. 7, 33 p. 354, 8 epulantes adque -es multisque se muneribus locupletantes.

adv. iūcundanter i. q. laete (sec. laetanter): Vita Castrens. (BHL 1644) 17 quod tam -r ab hoc seculo egressus esset, ut nullus ... eius obitum percipere potuisset (cf. 15 se laetum ac iucundum ... exhibuit).

p. p. p. iūcundātus, -a, -um i. q. laetus (resp. gr. εὐφραινόμενος. paulo aliter l. 1 sqq.): Itala psalm. 86, 7 (Veron. al.) -orum omnium habitatio in te (Rom. al. laetantium). 125, 3 (v. l. 65).

compos.: coniucundor.

? CIL VI 24930 vixit iūcundōsē per silbae stetit officio. verba iucunde se(m)per latere suspicatur Huelsen, cf. p. 595, 57.

*iūcundus, -a, -um. cf. c. iuvare, v. Walde-Hofmann³ s. v. de origine: Cic. fin. 2, 14 'iuvare' ..., ex eoque '-um' (cf. p. 595, 22). Isid. orig. 10, 125 'iocundus', eo quod sit semper iocis aptus ...; a frequentia, sicut iracundus; 'iocosus', iocis usus (cf. p. 595, 26).

de i semivocali v. Nigid. Gell. 19, 14, 6. de script. et formis: iuc- (cf. Gloss.L I Ansil. iv 80 per 'u'): scriptura sollemnis tam titulorum (CIL I² 1215 b, 4. 1270 et aevo imperatorio passim) quam codicum meliorum velut Cic. rep., Verg., Frontonis. ioc- (fort. sec. iocus, cf. p. 591, 83 et post alios Prinz, De 'o' et 'u' 94): excepto nomine proprio quater tantum in titulis christianis, quos collegit Prinz l. c., saepius in codd. recc. et fort. apud ipsos auctores aevi cadentis velut Greg. Tvr. (v. Bonnet 135 sq.). compar. -ior inde a Rhet. Her. et Cic., superl. -issimus inde a Plavto passim; in vim superl. vergunt locutiones q. s. nimis -us (Cic. Balb. 54. Clavd. carm. min. app. 14, 12 [comes Bücheler]. cf. Val. Fl. 7, 336 nimium), quam maxime -us (Cic. de orat. 3, 91. cf. fam. 3, 10, 4 maxime [Qvint. inst. 4, 3, 15. per zeugma Cic. Sest. 6]), magno opere -us (Cic. Att. 1, 8, 1), summe -us (Cic. fam. 13, 18, 2), vehementer -us (Rvt. Lvp. 1, 17. per zeugma Cic. leg. agr. 2, 21), perquam -us (Plin. epist. 4, 15, 13. 6, 2, 3), cf. prorsus -e p. 595, 61. abbreviatur iuc CIL X 6432. Not. Tir. 30, 2. de notione: Synon. Cic. p. 414, 18 acceptum ... suave. -um. dulce. 418, 5 comis ... humanus. -us. gratus eqs. 426, 33. 435, 12. Gloss. χρηστός. ἡδύς. τερπνός. laetus. gaudens. -um: προσηνές. -i: εὐφραντοί. legitur inde a Plavto (bis), Lvcil. (semel), Novio (semel), Rhet. Her. (quater), Cic. (ca. 300ies, maxime in epistulis); postea sunt, quibus minus placere videatur, tam historici (singulis tantum locis Caes. [civ.; praeterea Cic. Att.], Bell. Alex., Sall., Tac. [hist.; praeterea Germ., dial.], bis Liv.) quam poetae (singulis tantum locis Verg., Val. Fl., Stat. Theb. [praeterea silv.], bis Homer.; deest Hor. carm. [exstat epod., sat., epist.], Ov. met. [exstat in operibus amatoriis et trist., Pont.], Sil.); usum frequentiamque tractavit Moussy, RevEL. 42, 1964, 389 sqq.

I vi obiectiva fere i. q. suavis, gratus sim. (accedit dat. commodi passim, fin. infra l. 61). iuxta ponitur gratus saepe, hic illic vi iucunditatis quodammodo aucta (Cic. off. 2, 60 fam. 4, 6, 1. 10, 3, 1 quae omnia mihi -a, hoc extremum etiam g. fuit. 13, 18, 2 Hier. epist. 60, 14, 1) vel restricta (Cic. Att. 3, 24, 2 veritas, etiam si -a non est, mihi tamen g. est. fam. 5, 15, 1), cf. vol. VI 2, 2263, 83 sqq. et Moussy l. c. cum respectu hilaritatis effectae hic illic accedit laetus (Tert. mart. 3, 4 a cibis laetioribus, a potu -iore [sim. Cypr. zel. 7 p. 423, 25]. Tract. Pelag. 6 p. 161 Avg. civ. 2, 11 p. 66, 6 D.), cf. etiam iuncturas velut -a laetitia (Synod. Hil. ad Const. 1, 4, 1 grata libertas ... et -a l.), -a exsultatio (Cassiod. in psalm. 105, 1 l. 10) et v. sub II.

A generatim: 1 de eis, quae (qui) animum afficiunt: a de rebus: α exempla varia (afferuntur selecta): Plavt. Poen. 206 i foras ..., si vis videre ludos -issimos (Cic. Phil. 4, 11). Rhet. Her. 4, 14, 20 qui nihil habet in vita -ius vita (Cic. inv. 1, 5. Verr. II 3, 5 opp. necessariam. fin. 4, 30 syn. beata. al. Hor. epod. 1, 6 opp. gravis. Sen. dial. 7, 8, 1 optimam sequi v., non -issimam. CIL XI 2543, 5. et saepe. cf. p. 593, 34). 4, 15, 21 -a principia, ... exitus amarissimos. al. Cic. inv. 2, 114 quae ... rara et ardua sint, ea experiendo pulchra et -a hominibus videri. Q. Rosc. 23 pecunia (opp. acerba). Verr. II 5, 26 facilem ... et -um laborem (fin. 2, 105 vulgo ... dicitur: '-i acti labores'. Catvll. 64, 161). 5, 37 mihi -issimus est honos populi (Caecin. 12 Planc. 50. Liv. 3, 51, 4 nec mihi Verginio filia inulta h. ullum -um esse patitur. al.). Catil. 4, 16 quis est ..., cui non ... commune patriae solum cum sit carum tum vero dulce atque -um? fam. 5, 12, 5 -issima lectionis voluptate (Lvcr. 2, 3 Prop. 1, 10, 3. al.). saepe. Catvll. 46, 3 caeli furor ... -is Zephyri silescit aureis (cf. 68, 16 -um ... ver). 68, 93 ei misero fratri -um lumen ademptum (Verg. Aen. 6, 363 te per caeli -um l. et auras ... oro. CE 963, 1 o -um l. superum, o vitae -a voluptas ['tolle -um' Bücheler]). al. Pvblil. I 10 -um nihil est, nisi quod reficit varietas. 45 -a macula est ex inimici sanguine. Liv. 28, 39, 12 vectigal ... capimus, quod nobis non fructu -ius est quam ultione (Ven. Fort. carm. 2, 6, 27 sancta crux -a f. fertili i. Christo). et passim.
indicatur finis: Plin. nat. 13, 63 flos et coronis -us et medicamentis utilis. Boeth. arithm. 1, 26 p. 53, 9 quaedam alia ... inspicienus et ad subtilitatem tenuissima et ad scientiam utilissima et ad exercitationem -issima (cf. p. 593, 83. 84).

β -um est, videtur sim. c. (acc. c.) inf. vel enunt. secund. (accedit pron. l. 67. 68. 75. al.): si: Plavt. Pseud. 238 non -umst nisi amans facit stulte. Cic. Verr. II 5, 72 ut, si ..., id mihi praeclarum et -um putem. de orat. 1, 96. fam. 16, 22, 1 hoc multo erit, si valebis, -ius. Plin. epist. 4, 15, 13. al. inf. (cf. etiam p. 594, 2): Rhet. Her. 4, 14, 21 amari -um est. Cic. Cluent. 28 fin. 1, 53 Cato 47 Prop. 2, 12, 17 Manil. 5, 432 Sen. contr. 1 praef. 1. al. Sen. epist. 73, 3 (opp. grave). al. Qvint. inst. 2, 5, 16. Plin. epist. 3, 8, 2 (ibid. gratum). 6, 22, 8 (opp. miserum). al. acc. c. inf.: Cic. Phil. 2, 5 non tam -um mihi videri debuit non interfectum ⟨me⟩ a te quam miserum eqs. Att. 9, 7, 2 in quibus litteris hoc mihi -issimum fuit eqs. 14, 19, 1 fam. 2, 1, 1. 13, 27, 2. 13, 41, 1. Plin. epist. 5, 11, 2 (opp. laetissimum). al. quod: Cic. Att. 7, 2, 5 hoc -issimum, q. intellexi eqs. fam. 3, 11, 3 duo mihi illa ... -issima fuerunt: unum, q. eqs. al. Marcell. Cic. fam. 4, 10, 1 Sen. dial. 12 (11), 10, 6 Plin. epist. 3, 11, 8. al. cum: Cic. fam. 1, 8, 5 cui -um erit ..., quom me esse gratum videbit. ut: Caes. civ. 1, 86, 1 id ... militibus fuit pergratum et -um, ... ut ... praemium missionis ferrent. Don. Ter. Eun. 674, 1 id ... erit -um, ut eqs. Hier. tract. in psalm. I p. 168, 15 (ad 103, 34). Val. Cem. hom. 12, 6 p. 730^{D} quid est -ius, quam ut ...? ibid. haec est ... -a coniunctio, ut eqs.

[Lossau]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

structura solutiore: CIC. fam. 13, 13, 1 cui quibuscumque rebus commodaveris, tibi . . . -um . . . erit.

γ *neutr. pro subst.*: CIC. top. 69 *anteponuntur* -a minus -is. fin. 3, 1 si honestis -a anteponat *voluptas.* 4, 30 ad -um accessio (*si verba recte restituit Lambinus, sing. ut*: Tusc. 3, 38 plus . . . -i quam mali). nat. deor. 2, 131 tam varia, tam -a gignit *natura.* SEN. dial. 7, 10, 2 nequitiam abundare -is. 7, 25, 5 malo faciliora ac -iora veniant et minus vexatura tractantem. *al.* QVINT. inst. 1, 10, 24 et voce et modulatione . . . -a dulciter . . . canit *musice. al.* IVV. 10, 349 pro -is aptissima quaeque dabunt di. PLIN. epist. 8, 21, 3 ut necessitates voluptatibus, seria -is anteferrem. *et saepius.* *c. gen. partit.*: HOR. ars 334 aut prodesse volunt aut delectare poetae aut simul et -a et idonea dicere vitae. MART. 12, 34, 4 quarum *messium* dulcia mixta sunt amaris, sed -a tamen fuere plura. CLAVD. 28, 624 pulchras errorum artes -aque Martis cernimus.

b *de animantibus*: α *ipsis*: ① *vario usu*: CIC. Verr. II 1, 112 quid . . . natura nobis -ius, quid carius esse voluit *quam filias*? (*cf.* Att. 5, 19, 2 PS. SALL. in Tull. 2 AMM. 18, 5, 4). Cluent. 202 virum . . . plurimis carum atque -issimum (rep. 1, 18. fam. 9, 24, 3 bonis, -is, amantibus tui. *al.*). Mur. 66 quis . . . C. Laelio comior ⟨fuit⟩, quis -ior? de orat. 1, 265 (*opp.* molestus). Cato 26 -um potius quam odiosum *senem.* Att. 16, 16 A, 7 mihi nemo est amicior nec -ior nec carior Attico. *al.* CAES. Cic. Att. 9, 16, 3. CATVLL. 62, 47 cum castum amisit . . . florem *virgo*, nec pueris -a manet nec cara puellis. NEP. Att. 16, 1 (*antea*: humanitatis, *syn.* aptissimus). HOR. sat. 1, 3, 93 amicus (1, 5, 44. *al.*). PANEG. in Mess. 9. PROP. 1, 19, 7 coniugis (CE 1440, 5 casta, decens, sapiens, humilis, -a marito. CIL VI 15225, 3 -issimae). OV. am. 1, 13, 21 (*ad Auroram*) nec tu consulto, nec tu -a diserto. SEN. dial. 7, 20, 5 ero amicis -us, inimicis mitis et facilis. MART. 12, 47, 1 difficilis facilis, -us acerbus. *et passim.* in *aliqua re*: PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 665ᴬ sit unusquisque vestrum . . . in ira mitior, in mansuetudine moderatior, . . . in caritate -ior. ⓘⓘ *in allocutione* (*fere superl.*): CATVLL. 14, 2 -issime Calve. 50, 16 hoc, -e *sc. Licini*, tibi poema feci (*posit. ut*: OV. Pont. 1, 8, 25 o -e sodalis. AVSON. 199, 4 p. 58 P. -e). 64, 215 gnate mihi longe -ior unice vita. DOLAB. Cic. fam. 9, 9, 3 mi -issime Cicero. EPIST. imp. Aug. Suet. Tib. 21, 4 vale, -issime Tiberi, *eqs.* Gell. 15, 7, 3 ave, mi Gai, meus asellus -issimus. PLIN. nat. praef. 1 -issime imperator. MART. 10, 47, 2 -issime Martialis. AVR. Fronto p. 39, 16 v. d. H. (= p. 44 N.) vale mihi Fronto carissime et -issime mihi (*cf.* p. 77, 12 [= p. 82] vale mi optime et -issime magister. *al.*). *et saepius.*

β *de part. corp. vel animo sim.* (*sunt, quae transeant ad p. 595, 12*): CATVLL. 9, 9 -um os oculosque suaviabor (*aliter p. 594, 70*). QVINT. inst. 5, 13, 48 vir ingenii -i et elegantis. ZENO 1, 12, 5 caro . . . conviviorum celebritate -a. CLAVD. 22, 131 nec te -a fronte fefellit luxuries praedulce malum (*cf. 135* blanda . . . vultus). PHYSIOGN. 81 p. 109, 8 *Loxus* dicit, quod pupillae, quotiens foris sunt . . ., -um animum et mansuetum mentemque timidam indicent. 100 p. 124, 12 mansuetum ingenium tale est: vultus omnis -us *eqs.* (*gr. 1 p. 417, 4* καρτερὸς τὸ πᾶν εἶδος).

γ *per periphrasin*: IVV. 4, 81 venit et Crispi -a senectus, cuius erant mores qualis facundia, mite ingenium. SPART. Carac. 1, 3 pueritia . . . amicis parentum -a.

2 *de eis, quae sensibus percipiuntur* (*per imag.* QVINT. *l. 78, cf. p. 594, 68; in utramque partem* CIC. Tusc. 5, 95 omnia . . . -a, quamquam sensu corporis iudicentur, ad animum referri tamen [*Epicur. p. 288, 7 Us.*]. *al.*): **a** *-i dicuntur ipsi sensus*: CIC. Verr. II 3, 23 ut odor Aproni taeterrimus oris et corporis . . . uni isti suavis et -us videretur (CATVLL. 64, 284 *florum.* PHAEDR. 3, 1, 3 PLIN. nat. 21, 14. 27, 133 o. medicato, cum quadam acrimonia -o [-e *codd.*]. *al.*). fin. 1, 39 sine -o motu voluptatis (2, 8 omnes . . . -um m., quo sensus hilaretur, Graece ἡδονήν, Latine voluptatem vocant. 2, 75). nat. deor. 2, 158 *pomorum* -us non gustatus solum, sed odoratus etiam et aspectus. LVCR. 2, 19 sensu (2, 399). VARRO rust. 2, 4, 6 carnis -um saporem (TIB. 1, 7, 35. COLVM. 5, 10, 12 [= arb. 22, 1]. *al.*). PLIN. nat. 28, 108 nidore. 37, 62 nullius coloris aspectus -ior est *quam smaragdi* (QVINT. decl. 299 p. 181, 9. *cf. l. 62 et* PLIN. epist. 5, 6, 30 prospectum).

b *de singulis rebus sensus afficientibus*: α *absolute*: ① *generatim*: LVCIL. 585 placentas. VARRO Men. 111 vino nihil -ius (COLVM. 3, 2, 6 PLIN. nat. 23, 10. GELL. 13, 5, 8 *ex Aristotele. al.*). rust. 1, 15, 1 frondem (*inde* COLVM. 5, 6, 3). 1, 56, 1 pabulum (COLVM. 5, 6, 5). *al.* CIC. de orat. 3, 25 LVCR. 5, 898. 6, 977 *spurcities* subus -a videtur. HOR. epod. 2, 55 attagen Ionicus. TIB. 2, 3, 63 uvae (PLIN. nat. 23, 12). CELS. 5, 26, 27 *aqua* sic temperanda est, ut manu contingenti -a sit (COLVM. 6, 22, 2). SEN. dial. 5, 15, 1 (*ironice*) cena. COLVM. 2, 18, 1 -iorem cibum *pecudibus. al.* PLIN. nat. 11, 239 acorem (14, 127 QVINT. inst. 9, 3, 27). 13, 111 nucleus *paliuri* . . . -us per se ac suavior e vino. QVINT. inst. 10, 1, 31 historia . . . *alit* oratorem quodam . . . -o . . . suco. *et saepius.* *n. pl. pro subst.*: CIC. nat. deor. 3, 32 sentit *animal* . . . et calida et frigida et dulcia et amara nec potest ullo sensu -a accipere *eqs.* APVL. met. 10, 14, 2 -iora eligens abligurribam dulcia. ⓘⓘ *speciatim de medicamentis sim.*: CELS. 3, 4, 3 qui per omnia -am eius *Asclepiadis* disciplinam esse concipiunt. PLIN. nat. 23, 29 mustum omne stomacho inutile, venis -um (23, 30 ad omnia *mala* infirmius album, -ius passi m.). 31, 105 ad omnia *mala* . . . spuma salis -ior utiliorque. 31, 121 flos eius *nitri* . . . articulorum doloribus -us est. *al.* GARG. MART. med. 58 oxyporium. -um est *c. inf.* (*cf. p. 592, 69*): CELS. 7, 26, 5 si cubare in ventrem -ius est. PLIN. nat. 17, 24 quibusdam satis e longinquo aspicere maria -um, propius admoveri salis halitum inutile.

β *c. determinatione* (*cf. infra l. 48*): odore *sim.*: VARRO ling. 5, 109 *ius* -um magis conditione. PLIN. nat. 13, 54 *fructus* odore -us (27, 29. PS. APVL. herb. 81 l. 16 [*v. Diosc. 3, 52, 1* εὐώδης]. *cf.* CLAVD. DON. Aen. 6, 655 p. 593, 27 locus herbis hilaris et -us odoribus lauri). 14, 28 *uva* sapore -a (15, 54 acidulo. PALLAD. 3, 24, 8). MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 1 p. 427/8 fructus . . . suavitate -i sunt (*gr.* γλυκεῖς). esui, aspectu *sim.*: COLVM. 11, 3, 57 *satureia* viridis esui est -a. PLIN. nat. 6, 203 *aqua* potui -a (*opp.* amara. *cf. Sol. 56, 15* p. accommodatas). 24, 165 ut fiat corpus aspectu -um. PLIN. epist. 5, 6, 23 piscinam . . . strepitu visuque -am. FRONTO p. 147, 23 v. d. H. (= p. 154 N.) dulce esu . . . haustu -um. *dat.* naribus *sim.*: PRISC. perieg. 879 -ae naribus aurae. POMER. 3, 1, 4 sensibus (*antea*: naribus suave . . . tactui blandum . . . oculis delectabile).

B *usu fere technico* (*cf. usum medicorum p. 593, 81*): **1** *respicitur facundia dicendi, scribendi, sonandi sim.*: **a** *de rebus*: α *absolute*: NOVIVS Atell. 56 unde hoc . . . -um inaudivi melum? RHET. Her. 1, 8, 13 illud genus narrationis . . . debet habere . . . -um exitum rerum (*cf.* CIC. inv. 1, 27). CIC. Sest. 96 *dicta* multitudini -a volebant esse. Vatin. 4 verbum . . . quod non -um et honorificum ad aures tuas accidat (PROP. 1, 2, 29. GELL. 17, 2, 6 -ius amoeniusque. *al.*). de orat. 1, 32 quid esse potest . . . aut -ius aut magis proprium humanitatis quam sermo facetus . . .? (nat. deor. 3, 2. fam. 7, 32, 3 litterarum. SEN. benef. 6, 29, 2 s. comis et sine adulatione -us. *al.*). 2, 33 tanta oblectatio est in ipsa facultate dicendi, ut nihil hominum aut auribus aut mentibus -ius percipi possit. 2, 326 ut -a et ad persuadendum accommodata sit *narratio* (EVSTATH. Basil. hex. 7, 6, 14 -issima . . . corditus . . . dominicorum n. mirabilium [*gr.* γλυκεῖα]). 3, 29 quid -ius auribus . . . accidit huius oratione Catuli? (3, 91 fam. 3, 1, 2. QVINT. inst. 4, 3, 15 -am et ornatam). orat. 128 illud superius (*sc.* ἠθικόν) come, -um, ad benivolentiam conciliandam paratum *est* (*cf.* QVINT. inst. 6, 2, 13 ἦθος . . . non solum mite ac placidum, sed plerumque blandum et humanum et audientibus amabile atque -um). Att. 5, 20, 8 litteris *i. epistula* (16, 15, 4. fam. 5, 7, 2 [*infra*: laetari soleo]. *al. de elementis verborum*: QVINT. inst. 12, 10, 27 -issimas ex Graecis l. [*sc.* y *et* z] non habemus . . ., quibus nullae . . . dulcius spirant. 12, 10, 31 ny -am). *al.* LABER. mim. 121 vocis -ae sonum (SEN. contr. 7, 1, 9 VAL. MAX. 8, 9 ext. 2 PHAEDR. app. 27, 8 QVINT. inst. 1, 10, 16. *al.*). LYDIA 19 querellas. OV. ars 794 blandae voces -aque murmura. *et saepe.* *n. pro subst.*: CIC. Att. 5, 20, 8 -a de Caesare *eqs.* (*sc. scribis. cf.* 14, 13, 2. AVR. Fronto p. 84, 22 v. d. H. [= p. 90 N.] opto, . . . -iora indices). QVINT. inst. 8, 3, 49 *vitium ingratae orationis* -o diversum est. 12, 10, 80 -a, non dissoluta. PLIN. epist. 5, 17, 2 severis -a mutabat *Calpurnius Piso. adde l. 50. 52.* β *c. determinatione* (*liberius l. 24. 30. 33. al.*): *supin.*: CIC. de orat. 1, 31 -um cognitu atque auditu (VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 ut ad -iora c. veniamus. PLIN. nat. 14, 115 GELL. 1, 23 tit.). 2, 343 auditu (PLIN. epist. 5, 6, 3 quae et tibi a. et mihi relatu -a erunt. *adde l. 49*). PLIN. nat. praef. 12 -a dictu aut legentibus blanda (26, 14 d. grata atque -a). GELL. 8 frg. p. 308, 18 Hos. memoratu (SIDON. epist. 7, 2, 2). ad: CIC. de orat. 1, 213 verbis ad audiendum -is. GELL. 1, 7, 20 ad aurem. *abl.*: CIC. orat. 182 voce -um. QVINT. inst. 6, 3, 102 proprio quodam lepore -a. 8 prooem. 33 orationem . . . -am non deformi voluptate (IVST. praef. 4 cognoscendi v.). 8, 3, 12 figuris -um (9, 3, 71. 12, 10, 60). 8, 3, 17 quae *verba* . . . sono sunt -issima. APVL. flor. 17 p. 80 fistula susurru -ior *voce hominis.* AVSON. 158 p. 28 P. ('Parentalia') hoc opusculum nec materia amoenum est nec appellatione -um.

b *de animantibus, part. corp.* (*exempla significantiora; ceterum v. p. 593, 15sqq.*): CIC. de orat. 2, 34 qui actor imitanda quam orator suscipienda veritate -ior? (2, 153 -iorem et probabiliorem). VERG. (?) catal. 4, 9 quis te *Musa* . . . loquitur -ior uno? OV. trist. 2, 369 Menandri. STAT. silv. 1, 2, 49 Erato. QVINT. inst. 2, 5, 20 Cicero . . . et -us incipientibus quoque et apertus est satis. 9, 3, 4 (*de figuris*) si quis parce . . . utetur, velut asperso quodam condimento -ior erit 10, 1, 46 *Homerus* laetus ac pressus, -us et gravis. 10, 1, 119 Vibius Crispus compositus et -us et delectationi natus. 11, 3, 30 os facile, explanatum, -um, urbanum, id est, in quo nulla neque rusticitas neque peregrinitas resonet (*cf.* VEN. FORT. carm. 9, 7, 1 corde -o, calamo venusto litteras mittis [*infra*: blanda conscribens]). EVAGR. vita Anton. 73 p. 945ᴬ neque . . . agrestis et rigidus erat, sed -us atque affabilis sermonem . . . divino conditum sale proferebat (*gr.* χαρίεις καὶ πολιτικός, *Vita Anton. 73 p. 76, 18* gratus et subtilis). VEN. FORT. carm. praef. 1 epilogiorum calce -i. *determinatur*: GREG. TVR. Franc. 2, 32 p. 79, 20 erat . . . -us in fabulis *Aredius.*

2 *respicitur facundia sculpendi, pingendi*: PLIN. nat. 34, 66 austero maluit genere quam -o placere *Euthycrates statuarius.* 35, 134 *Athenion* austerior colore et in austeritate -ior.

II *vi subiectiva fere i. q. laetus* (*cf. quae monuimus p. 592, 34*): **A** *de animantibus ipsis*: ITALA II par. 23, 13 (Complut., *cf.* Legion.) omnis populus terre -us tubis canuerunt (*gr.* ηὐφράνθη *κτλ.*, *Vulg.*

[Lossau]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gaudentem. *cf.* VVLG. Iudith 16, 24). Esth. 1, 10 (p. 37, 8 Motzo) -us factus est rex Artaxarxes ([*gr.* ἡδέως γενόμενος, *Vulg.* hilarior]. VVLG. *p. 591, 40.* SACR. Leon. 1233 ut ... Andreae simul fiat et veneratione -us et intercessione securus *populus. cf. l. 14*). Zach. 8, 19 (Ps. Chrysost. de solstit. 65 Migne suppl. 1, 559) -i eritis ⌊iucunditatem⌋ et pacem amabitis ([*gr.* καὶ εὐφρανθήσεσθε καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε, *om. Vulg.*; ⌊⌋ *corruptum?*]. HIL. in psalm. 118 beth 9 p. 375, 14 non de communis consuetudine gaudii -us propheta est: delectatur enim *eqs.* [*cf. p. 591, 33*]. GREG. TVR. Thom. p. 98, 16 gaudete et estote -i. p. 112, 25 esto -a in domo tua cum viro). DRAC. Romul. 10, 274 Bacchum sequitur -a manus. SACR. Greg. 147, 1 -os ... interesse festivitati. VITA Castrens. *p. 591, 74.* **B** *de animo sim.* (*ambigua v. p. 593, 41*): ITALA II reg. 13, 28 (cod. 93) videte quum factum fuerit -um cor Ammon in vino ([*gr.* ἀγαθυνθῇ, *Vulg.* cum temulentus fuerit A. vino]. VVLG. I reg. 25, 36 c. Nabal -um; erat enim ebrius nimis). AVELL. p. 652, 3 litteras grato -oque suscepimus animo (GREG. M. dial. 3, 37 p. 218, 8 M. -i erat et vultus et a. *Sanctolus* [*infra*: laeto vultu]. CAES. AREL. serm. 225, 5 p. 846, 4 laeto ac -o a. [*affert II Cor. 9, 7* hilarem datorem]). p. 701, 11 -is eos *viros* oculis aspeximus. SACR. Greg. 77, 8 olei unctio vultus nostros -os efficit ac serenos (*adde l. 17*).

paronomasiae probabiliores: c. iuvare: CIC. Att. 16, 16 F, 18 multum potes nos ... iuvare; ... scio, quam sis amicis -us; nemo nos ... plus iuvare potest quam tu. SEN. epist. 81, 20 gratus sum, ... ut rem -issimam ... faciam; gratus sum, ... quia iuvat. MART. 11, 104, 3 me -a iuvant tractae per pocula noctes. *al.* c. iocus: CIC. fil. Cic. fam. 16, 21, 4 -issima convictio; non est enim seiunctus iocus a ... συζητήσει. HOR. epist. 1, 6, 66 sine amore iocisque nil est -um (*Mimn. frg. 1, 1* τί δὲ τερπνὸν ἄτερ ... Ἀφροδίτης;). OV. ars 3, 795. Pont. 2, 4, 10 -is ... iocis (4, 3, 14). PLIN. epist. 8, 8, 4. *al.*

adv. **iūcundē,** *compar.* -ius, *superl.* -issime (*cf.* prorsus -e *l. 61*). GLOSS. τερπνῶς. ἡδέως. ἀσμένως. *inde a* CIC., LVCR.

i. q. cum voluptate (*additur verbis praeter l. 41; per ellipsin p. 596, 12*): **1** *strictius:* **a** *vi obiectiva q. e. comiter, blande, grate sim.:* **α** *usu generali:* ① *spectat ad vim maxime sensibus percipiendam* (*primo loco in imagine*): CIC. Mur. 66 non ista quidem erunt meliora ..., sed certe condita -ius. Tusc. 3, 46 (*Epicur. p. 121, 8 Us.*) formas eas, quibus oculi -e moveantur. LVCR. 2, 403 sensus -e tangere. COLVM. 7, 8, 2 nec dubium, quin fici ramulis glaciatus caseus -issime sapiat. PLIN. nat. 20, 177 *heraclium Creticum* -e olet (31, 37 AVG. c. acad. 3, 11, 26 p. 66, 17). 21, 60 odore -e gravi (*Diosc. 3, 24, 1* εὐώδες μετὰ ποσοῦ βάρους). *in medicina*: LVCR. 2, 31 non magnis opibus -e corpora curant ([*cf.* 5, 1394 -e corpora habebant]. CELS. 3, 4, 1 Asclepiades officium esse medici dicit, ... ut -e curet). CELS. 3, 4, 18 (*contextu corrupto*). PLIN. nat. 22, 58 -ius alvum molliri. 23, 26 -ius hoc idem praestat nigra vitis. 34, 177 *sandaraca* -e medetur. GARG. MART. med. 15 *pepo* coctus ex aqua ... -issime sumitur. *al.* ② *spectat ad ea, quae commode gesta hilaritatem efficiunt:* -e vivere: CIC. Cael. 13 cum tristibus severe, cum remissis -e ... vivere. rep. 1, 1 in illa tranquillitate ... -issime vivere. fin. 1, 42 summum esse bonum -e v. (*usu philos. ut*: 1, 57 clamat Epicurus ... non posse -e vivi, nisi sapienter honeste iusteque vivatur, nec sapienter honeste iuste, nisi -e [*cf. Epicur. p. 64, 21 Us.* ἡδέως]. *et saepius in eodem opere.* Tusc. 3, 49. 5, 26 SEN. dial. 7, 7, 1. 7, 10, 1). fam. 13, 27, 4 ego cum tuo Servio -issime et coniunctissime vivo magnamque ... voluptatem capio. AMBR. exc. Sat. 1, 34. VEN. FORT. carm. 7, 24[e], 2 vivere -e mensa benigna monet. CIL XIII 5111 -e vixit annis LXV. *alia*: CIC. Deiot. 19 cum in convivio comiter et -e fuisses (*cf.* Tusc. 5, 97 Darius in fuga cum aquam turbidam ... bibisset, negavit umquam se bibisse -ius [Att. 13, 52, 1 *Caesar* et edit et bibit ἀδεῶς et -e. *antea*: fuit ... periucunde]. HOR. sat. 1, 5, 70 prorsus -e cenam produximus illam. SEN. contr. 9, 2, 11 ut iste cum amica cenaret -ius. *aliter p. 596, 20*). fin. 1, 57 est ... situm in nobis, ut ... secunda -e ac suaviter meminerimus (PLIN. epist. 7, 15, 3). Att. 5, 12, 1 ad Ceo -e *venimus.* 5, 21, 1 spero te istic -e hiemare et libenter requiescere. EPIST. imp. Aug. Suet. Aug. 71, 3 quinquatrus satis -e egimus (*cf.* VEN. FORT. vita Sev. 6 cum dies sui anniversarii -issime coleretur). CE 1005, 5 (*aevi Claudii*) mea -e aetas florebat. COLVM. 1, 4, 8 ut et libentius rus veniat et degat in eo -ius *pater familiae.* PLIN. epist. 4, 13, 4 ubi ... -ius morarentur *liberi* quam in patria ...? AVG. beat. vit. 11 p. 98, 14 *si rebus largis* contentus decenter -eque perfruatur. ③ *spectat ad urbanitatem, humanitatem sim.:* PLIN. epist. 9, 2, 1 facis -e, quod ... plurimas epistulas meas ... flagitas (*cf.* 9, 16, 2 *novos versiculos* tibi ... -issime exigenti ... mittemus. AVR. Fronto p. 28, 9 v. d. H. [= p. 34 N.] hexametros meos -issime petis). MAX. Aug. epist. 16, 1 me ... -issime salva caritate pulsasti. BOETH. arithm. praef. p. 3, 5 quod *munus* -ius benevolentia complecteretur.

β *usu speciali et fere technico respicitur ars vel mos scribendi, dicendi sim.:* CIC. de orat. 2, 327 mores adulescentis (*eqs.*) ... pervarie -eque narrantur (Lael. 1 memoriter et -e). orat. 177 *concluse apteque dictum* cecidisse -e (215 sunt clausulae plures, quae numerose et -e cadant). Q. CIC. pet. 45 (*contextu corrupto*). VAL. MAX. 7, 2 ext. 11 (*sim.* AMM. 18, 3, 7) *Aristoteles Callisthenem monuit, ut cum Alexandro* quam -issime loqueretur, quo ... sermone esset acceptior (*cf.* PORPH. Hor. sat. 2, 6, 72 quod -e et molliter et saltaret et eloqueretur *Lepos mimus*). QVINT. inst. 6, 2, 19 proprie, -e, credibiliter dicere (PORPH. Hor. carm. 2, 7, 13sq. AVSON. 419, 68 p. 370 P. quis oratorum laeta -ius ... aut dixit aut ... cogitavit? SCHOL. Stat. Theb. 1, 121). 9, 3, 73 -e consonat vox (*cf.* CHAR. gramm. p. 137, 11 B. sonabat [AVG. ord. 2, 11, 34 p. 171, 30 quidquid -e sonat]). SVET. Tit. 3, 2 qui cantaret et psalleret -e scienterque. GELL. 2, 29, 2 *Aesopi fabula* lepide atque -e promonet (20, 9, 3 -e lepideque fictum). AVG. spec. 6 p. 48, 22 qui ... inspexerit sola verba psalmorum, multo -ius et ob hoc utilius ex divinis afficietur eloquiis. *et passim, maxime ap. scholiastas* (*per ellipsin*: PORPH. Hor. epod. 10, 3 'ut ... verberes latus, Auster, memento ...': -e, quasi vento praesenti praecipiat. 16, 32 SCHOL. Iuv. 14, 29).

b *vi subiectiva q. e. laete, cum gaudio* (*cf. p. 595, 48*): AMM. 25, 4, 3 legebat -e *Iulianus Bacchylidem.* 28, 1, 4 paulisper ... -e auditus ... indignatione damnatus est populi *Phrynichus* (AVG. serm. 37, 17, 26). AVG. catech. rud. 16, 12 verius atque -ius gaudere hominem de bona conscientia *eqs.* civ. 17, 20 p. 250, 32 D. haec voluptas allegoricis tegminibus involuta est, ut desideretur ardentius nudeturque -ius (c. mend. 10, 24 p. 501, 6 ut quasi subtracta desiderentur a. et inveniantur desiderata -ius). in psalm. 127, 10 l. 18 -ius manducabunt fructus laborum. EVSTATH. Basil. hex. 3, 2, 6 *labore quaesita* -e percipiuntur (*gr.* περιχαρῶς).

2 *latius fere i. q. salutariter vel apte sim.* (*aliter l. 9*): ORIG. in Matth. ser. 137 p. 281, 20 -e ... quis potest uti hoc textu adversus eos, qui *eqs.*

adv. **iūcunditer.** GLOSS.[L] II Abav. EL 15 elegenter (-ant-): facete, -r (ioc- *trad.*).

deriv.: iucunditas, ?iucunditudo, iucundo(r), ?iucundose.

compos.: in-, periucundus.

cf. Onom. Lossau.

***iūdaismus** (-ā- ?, *cf. Schwyzer, Gr. Gr. I 265 sq.*), -ī *m.*, ἰουδαϊσμός. *scrib. etiam* -days-, -d(a)eis- (PS. AVG. quaest. test. *l. c. in parte codd.*). *inde a* TERT., ITALA.

i. q. ἰουδαϊσμός (*quae vox ubique respondet*): **1** *usu sollemni de conversatione sim. sec. religionem Iudaeorum* (*cf.* FILASTR. 36, 5 [*ad act. 15, 5 sqq.*] -o, id est circumcisioni aliisque talibus superstitionis vanae ... carnalibus): TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 315, 25 (*ad Gal. 2, 11 sqq., cf. infra l. 84*) si ... adversus -um aliquid in conversatione reprehendendum existimavit *Paulus*, passivum (*i. differentiarum non curantem*) scilicet ⟨vindicans⟩ convictum *eqs.* 3, 6 p. 385, 26 *Christum* Iudaeum, sed -i exorbitatorem et destructorem (5, 5 p. 584, 15 *de Paulo*). 4, 4 p. 429, 23 *evangelium Lucae* interpolatum a protectoribus -i. 4, 6 p. 433, 5 differentiam ... inter -um et christianismum (5, 6 p. 591, 7 [*ad Is. 3, 1 sqq.*]. FAVST. Aug. c. Faust. 13, 1 p. 377, 18). resurr. 50 p. 104, 18 sunt, qui carnem et sanguinem -um velint accipi propter circumcisionem (*cf.* HIER. hom. Orig. in Is. 3, 1 p. 253, 26 sapientiam Christi mei, ... sapientiam -i veri, iuxta quod nos circumcidimur spiritaliter *eqs.* PS. AVG. quaest. test. I 81, 1 circumcisio ... signum -i est, non -us). PS. TERT. haer. 1 p. 213, 4 -i haereticos *Dositheum, Saducaeos, Pharisaeos* (*cf.* HIER. c. Lucif. 23 *et p. 597, 2*). ITALA II Macc. 2, 22 (rec. B, *cf.* M) qui pro -o ... bellaverunt (*rec. L* pro ritu Iudaico, *sim. X*; *rec. P et Vulg.* pro Iudaeis). 8, 1 (recc. *omnes* = VVLG.) qui permanserant in -o. 14, 38 (recc. LX) *Razias* iudicium -i intulerat *Iudaeis* (rec. P non permiscendi -i, *sim.* VVLG.; *rec. B* [*cf. M*] quod ... intulisset iudicium Iudaeis, ut minime commiscerent se extraneis). Gal. 1, 13 (cod. d *al.* = VVLG.) conversationem meam ... in -o. 1, 14 (*ibid.*) proficiebam in -o ... aemulator existens paternarum mearum traditionum. FILASTR. 57, 2 -o ... et paganitati parere ... properantes *Carpocratiani* (*sim. iuxta ponitur* gentilitas: HIER. tract. in Marc. p. 353, 31 CONC.[S] I 2 p. 69, 36 EVSEB. EMES. serm. 19, 39 p. 76, 13). HIER. in Eph. 2, 12 p. 471[D] Nathanael, cuius occultum -um dominus intuens ait (*Ioh. 1, 47*): 'ecce vere Israelites *eqs.*' AVG. epist. 149, 26 ne umbris -i seducantur. VEN. FORT. vita Germ. 62, 166 quidam Iudaeus ... conversus est habens in -o Mammonam nomine coniugem. *al.*

2 *meton. de ipsis Iudaeis* (*aliter supra l. 64*): PS. AVG. quaest. test. I 44, 11 qua ... audacia dicunt Iudaei non nostra nos lege uti, sed sua (*affert exempla e vet. test.*) ...? -us ... proprias habet significationes: aut enim populus iste in Iacob significatur aut in Samaria aut in Hierusalem aut in Iuda aut in Israhel; de gentibus autem apertum est, quia aliter illos significat *eqs.*

***iūdaizo** (-dā- ?, *v.* iudaismus), -āre, ἰουδαΐζειν. *scrib. etiam* -dayzo, -d(a)eizo (ITALA Esth. *l. c. cod. V.* AVG. de mend. 5, 8 p. 424, 13. 15. 20 *codd. pauci*) *necnon* -daeidio (COMM. *l. c.*). *inde ab* ITALA.

[*falsa var. lect.* ITALA Ioh. 4, 9 (cod. δ) -ans *pro* Iudaeus. *restituitur* SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 67, 16 -antem (iuda artem *trad.*, *emendatur varie*).]

i. q. more Iudaeorum se gerere, ἰουδαΐζειν (*quae vox ubique respondet praeter* RVFIN. *p. 597, 16, ubi gr.* οἱ Ἰουδαϊσταί): ITALA Esth. 8, 17 p. 62, 4 Motzo (*cf.* p. 90, 36) multi gentilium circumcidebant se et -bant *eqs.* (*Vulg.* ut ... eorum religioni et caerimoniis iungerentur. *cf.* AMBROSIAST. in Gal. 1, 6 [*ad act. 15, 1*] quia, nisi circumciderentur ... et -rent, salvi esse non possent. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 18 [*gr. 454*] deprecantem et usque ad circumcisionem -are se promittentem). Gal. 2, 14 (cod. d *al.* = VVLG.) tu *Cepha* Iudaeus cum

[B.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sis, gentiliter et non Iudaice vivis, quomodo gentes cogis -are? (*saepe allegatur ab ecclesiasticis*). FILASTR. 6, 2 hi *Pharisaei haeretici* -ant et evangelia non accipiunt (HIER. in Mal. 4, 5/6 p. 1578^A Iudaei et -antes h. adv. Rufin. 2, 33 Theodotionem h. et -antem [VVLG. Iob praef. p. 73, 2 Iudaeus Aquila et Symmachus ac Th. -antes h.]). AMBROSIAST. in Rom. 3, 29 (*ad act. 10, 24sqq.*) Cornelium ... gentilem non -antem. in Gal. 2, 4/5 'falsi fratres' ... dicuntur, qui credentes -bant. HIER. in Is. 11, 6sqq. p. 147^B Iudaei et nostri -antes (p. 152^B n., immo non n., -antes. 35, 3/4 p. 378^A in Ier. 2, 110, 4. 3, 18, 2. *al.* in Ezech. 38 p. 356^A. *al.*). 23, 18 p. 205^B Christiani -antes (in Ezech. 37 p. 353^D AVG. epist. 196, 16 CASSIAN. conl. 17, 20, 5 LEX Visig. 12, 2, 16). lib. 18 praef. p. 627^B quam *apocalypsim* si iuxta litteram accipimus, -andum est. adv. Iovin. 2, 7 p. 295^B pessimam -antis vulgi emendans consuetudinem *Valens* (*lege non tradita*) pro altilibus ... vitulos consumentis. vir. ill. 8 Philon ... videns Alexandriae primam ecclesiam adhuc -antem. RVFIN. Adamant. 2, 15 p. 89, 31 hoc (*sc. Matth. 5, 17 ordine mutato*) illi scripserunt, qui -bant (*v. p. 596, 78*). AVG. epist. 196, 7 (*de Pelagianis sim.*, qui se Israhelitas esse carnaliter gaudent) non quidem nomine, sed tamen errore -ant. *al.* COMM. instr. 1, 37 tit. qui -ant fanatici (*cf. ibid. 1* medius Iudaeus, medius vis esse profanus). CONC.^S II 3, 1 p. 187, 24 -ant perscrutantes salvatorem omnium Christum. OP. imperf. in Matth. 49 p. 919 contra Iudaeos et omnes, qui denegantes filium dei crucifixum in corpore -ant. PS. VIGIL. THAPS. trin. 8, 4 rec. II si ... unam personam trinitatis dicimus, -amus (Iudaei nomen portabimus *rec. I*), quia Iudaei unam personam dicunt *eqs. al.*

cf. iudaismus. *B.*

*__iūdex__, -icis *m.* (*f. l. 43*). *ex* *ious-dic-s, *cf.* ius dicere. *de orig.*: VARRO ling. 6, 61 hinc -x, quod iudicat accepta potestate, id est quibusdam verbis dicendo finit. RVFIN. Orig. in Rom. 3, 1 p. 923^C a iustitia ... et -x et iudicium nominatur (*cf.* CASSIOD. var. 3, 27, 2). ISID. orig. 9, 4, 14 -es dicti quasi ius dicentes populo, sive quod iure disceptent (*sim.* 18, 15, 6). *cf. p. 598, 68.* *de scriptura*: iúd-: ELOG. CIL I² p. 199 n. 29 CIL IX 4169, 7. PAP. Corp. 236 (*s. I*) I 11. II 4. ioud:- LEX Bant. (CIL I² 582) 15. LEX repetund. (CIL I² 583) *passim* (*iuxta* iud-). CIL I² 2106, 1. -exs: CIL XIV 2630, 7. -ix: IORD. Rom. 40. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A ἰούδιξ· ὁ κριτὴς γάρ. *de formis*: *dat. sg.* -ei: LEX repetund. (*l. c.*) 60. *de gen. pl.* -ium (*v. Neue-Wagener I³ 419*) *ne ap. recentissimos quidem auctores constat, vix recte imprimitur* HIL. in Matth. 4, 17 p. 937^C HIER. in Hab. 1, 3/4 p. 1277^A. *de notis*: i: LEX Rubr. (CIL I² 592) I 22 i(udex) e(sto) (32 PROB. litt. sing. gramm. IV 275, 13). 27. 37 PROB. *l. c.* 274, 4. iud: CIL II 6094, 9 VI 1480/1481, 6. 31395, 7 *et saepe in codicibus.* iudic(i): CIL IX 3306, 5. NOT. Tir. 21, 25 (?). 26. *fem. p. 600, 66. 602, 51. 603, 4. 16. cf.* -x femina *p. 601, 2; ceterum animantia vel res feminini generis* -es *dicuntur p. 601, 4. 77. 84. 602, 17. 47. 49sqq. et passim sub II A 2 et B, ubi etiam neutra occurrunt. potius per appositionem quam pro adi. ponitur p. 601, 42. 603, 9. 19. al.*

de notione et differentiis: CIC. Mur. 27 utrum ... '-em' an 'arbitrum' ... dici oporteret (SEN. benef. 3, 7, 5 illum *-em* formula includit et certos, quos non excedat, terminos ponit, huius *a.* libera ... religio *eqs.* ISID. diff. 1, 33 a. ex voluntate fit, -x ex lege [*cf.* DIFF. ed. Beck p. 39, 98]. *v. et l. 69sqq.*). SCHOL. Cic. Gron. B p. 327, 7 recuperatores dicuntur -es, qui ad unam causam dantur; -es, qui ad iudicium utriusque causae (*item* GLOSS. V 659, 26sq.). MART. CAP. 5, 447 qui secundum aequitatem aliquid statuit. LEX Sal. Merov. 100, 1 -i, hoc est comite aut grafione. SYNON. Cic. p. 413, 12 arbiter. -x. medius *eqs.* GLOSS. δικαστής. ἄρχων. κριτής (*cf. supra l. 36*). -es: censores. *legitur inde a* LEGE XII tab., PLAVTO. [*val.* jude, *it.* giudice, *sard. vet.* yudike, *sard. centr.* dzuige, *raet. occ.* dźüdiš, yüdaš, *raet. or.* dzudis, *francog.* juge, *cat.* jutge, *hisp.* juez, *port.* juiz. *G.*] [*confunditur in codd. maxime c.* index (*v. vol. VII 1, 1140, 24*), vindex (PROP. 4, 6, 41 OV. met. 1, 93 fast. 6, 648. *al.*); *cf. l. 66. p. 603, 26.*]

i. qui iudicat (*in graecis respondent* κριτής, δικαστής, *nisi alia adnotantur*): **I strictius**, *sc. usu forensi* (*ad rem cf. praeter alios Steinwenter-Kleinfeller, RE IX 2464sqq. Suppl. V 350sqq.; Broggini, -x arbiterve, 1957; id., Vindex und -x, ZSavSt. 76, 1959, 113sqq.; Kaser, Röm. Zivilprozeßrecht 41sqq. 138sqq. al.*): **A** *generatim*: **1** *exempla paucissima vocibus affinibus notabilia*: LEX XII tab. 2, 2 quid horum fuit unum (*sc. morbus sonticus aut status dies cum hoste*) -i arbitrove reove, eo dies diffissus esto (*plura v. p. 598, 9. 73. 599, 14. 22. al., cf. distinctionem supra l. 48*). RHET. Her. 2, 13, 19 ut aliud alio -i aut praetori aut consuli ... placitum sit (*cf. p. 598, 3. 599, 78*). CIC. S. Rosc. 85 *L. Cassium* quaesitorem ac -em fugiebant (*cf. p. 598, 38*). Cluent. 146 legum ministri magistratus, legum interpretes -es, legum ... omnes servi sumus. HOR. sat. 2, 7, 54 tu cum proiectis insignibus, anulo equestri Romanoque habitu, prodis ex -e Dama *i. ex equite servus* (*cf. p. 599, 7 et* PLIN. nat. 33, 30 divo Augusto decurias ordinante maior pars -um in ferreo anulo fuit iique non equites, sed -es vocabantur *eqs.* 33, 33. 33, 34 -um ... appellatione separare eum ordinem *equitum* primi omnium instituere Gracchi. *ad rem v. etiam vol. V 2, 714, 75sqq.* [eques] *et Henderson, JRS 53, 1963, 61sqq.*). *opp.* censor *p. 599, 41*, recuperator *ex. gr. p. 599, 27. 49* (*cf. supra l. 52*).

2 *iuncturae notabiliores* (*in imagine p. 598, 11. 45. 599, 23. al.*): **a** *nominales*: *α c. gen.*: ① *obi.*: LEX repetund. (CIL I² 583) 27 -es unius rei (CIC. Verr. II 2, 32 *v. p. 599, 6.* 2, 71 r. privatae [LIV. 3, 72, 5]. LIV. 3, 33, 10 QVINT. inst. 4, 1, 18. 7, 3, 33 r. capitalis. *et saepius. cf. p. 602, 1. 23. al.*). LEX Corn. (Coll. Mos. 1, 3, 1) praetor -xve quaestionis (CIC. Verr. II 1, 158 Cluent. 74. *al.* ELOG. CIL I² p. 199 n. 29. p. 200 n. 33 veneficis. CIL I² 814, 4 rerum capitalium. MARCIAN. dig. 48, 8, 1, 1 MACER dig. 49, 8, 1 pr. *al. cf. Mommsen, Staatsr. III 586. Pfaff, RE IX 2474*). CIC. Verr. II 4, 70 -x huius criminis (LIV. 3, 56, 4 COD. Iust. 4, 21, 21, 1). leg. agr. 2, 43 urbis copiosissimae pulcherrimorumque agrorum -x, arbiter, dominus. fin. 2, 36 privatarum litium (FIRM. math. 4, 14, 6). *al.* CVRT. 6, 10, 3 causae meae (PLIN. nat. praef. 10 *in imagine. al.*). CIL II 2203, 6 sacrarum cognitionum (III 14195²⁸, 7 VI 31395, 7. 31401, 5 X 1700, 10). *et saepius, maxime in* DIG.; *cf. p. 599, 81. 83. 602, 22. al.* ② *partit.*: COD. Theod. 14, 1, 3 (= Iust. 11, 14, 1) decuriae -em (CIL II 4211, 5. 4275, 8. 6095, 7 V 7022, 4). *cf. p. 600, 50.*

β c. dat.: VLP. dig. 10, 3, 3, 1 familiae erciscundae et communi dividundo -x (*item* PAVL. dig. 10, 3, 19, 3; f. e. *etiam* POMPON. dig. 10, 2, 42 VLP. dig. 2, 10, 18, 2. *al. cf. p. 614, 16*).

γ c. adi., subst. (*infra l. 38 et fort.* LIV. 3, 55, 7 -bus decemviris, *v. vol. V 1, 129, 34*): CIC. Verr. II 3, 138 idoneum (Sull. 50 SEN. benef. 3, 8, 1). 5, 19 iuratorum (Cluent. 122 leg. agr. 1, 12 Rab. perd. 7 ac. 2, 146 QVINT. decl. 388 p. 439, 21). Cluent. 87 sequestre. Mur. 47 editicios (*v. vol. V 2, 78, 71sqq.*). Phil. 1, 20 manipularis. orat. 72 unum (opt. gen. 10 QVINT. inst. 3, 10, 1 TAC. ann. 3, 10, 2 GAIVS inst. 4, 104. *al.*). Att. 6, 1, 15 peregrinis (*v. Larsen, ClPh. 43, 1948, 187sqq.*). LIV. 3, 33, 10 legitimus (LAVS Pis. 29 COD. Iust. 2, 11, 1. *cf.* GLOSS. II 594, 67 tabularius: -x legalis). LAVS Pis. 42 centeno (STAT. silv. 4, 4, 43 [*cf.* 4, 9, 16 centum prope -es]). PLIN. nat. praef. 10 summum (*cf. p. 600, 30*). QVINT. inst. 5, 10, 115 privatum (TAC. ann. 14, 28, 1 SVET. Claud. 14 FRONTO p. 11, 3 v. d. H. = p. 14 N. *al. cf.* GLOSS.^L II Abav. IV 7 -x p.: arbiter). SVET. Aug. 32, 3 ducenariorum (*cf.* -x CCCC *i. quadringenarius* CIL IX 2600, 16 X 5197, 7). CALL. dig. 4, 8, 41 compromissarium (*v. vol. III 2167, 24sqq.*). VLP. dig. 1, 14, 4 specialem (1, 18, 5 COD. Iust. 3, 1, 18). PAVL. sent. 5, 16, 2 tutelaris. VEG. mil. 2, 9 proprius (2, 11 COD. Theod. 11, 36, 17 = Iust. 7, 65, 3. *al.*). CASSIOD. compl. in act. 19, 33 p. 1398^B publicis ([placis *cod., corr. Stangl, Cassiodoriana 67*]. COD. Iust. 1, 11, 7, 1 *a. 451. cf. p. 601, 28*). CIL VI 1480/1481, 6 q(uaesitor?) iud(ex) (IX 3306, 5 quaesit. iudic. *cf. l. 4. p. 597, 73*). *ceterum v. infra l. 74* (-x datus) *et sub B.*

δ c. praepos.: CIL II 2079, 2 -x de quinque decuriis (*cf.* 4617, 7 ex q. d. [IX 4169, 7]). *v. etiam p. 600, 42sq.*

b *verbales*: *α nom.*: ① -em esse: CIC. Verr. II 2, 31 (*formula*) L. Octavius -x esto. LEX Rubr. *p. 597, 40.* GAIVS inst. 4, 34. *al.* *c. praepos.*: LEX repetund. (CIL I² 583) 11 ⟨qu⟩ei ... -x in eam rem erit (26. 36 CIC. Rab. Post. 12. fam. 2, 1, 1 [*in imag.*] si iniquus es in me -x. CALP. decl. 24 p. 22, 15. *cf. p. 602, 19. al.*). CIC. Verr. II 3, 218 cum -es sitis de pecunia capta conciliata (Cluent. 120. *al.*). fam. 9, 10, 1 me inter Niciam nostrum et Vidium -em esse. GELL. 1, 3, 4 super amici capite -x ... fui. *cf. p. 602, 65.* ② *alia*: CIC. Cluent. 75 quidnam sententiae ferrent ... -es (CAES. civ. 3, 1, 4 sententiam [SEN. contr. exc. 6, 5, 2 SEN. dial. 3, 14, 2. *al. cf. infra l. 67*]. SEN. contr. 7, 8, 7 tabellam). 105 sedissentne -es in C. Fabricium (Mur. 69 Rab. Post. 9 de orat. 2, 245 Ov. Pont. 3, 5, 24 VAL. MAX. 6, 2, 5. *et saepius, cf. p. 600, 64. 601, 70. 76 al. necnon infra l. 71. 83.* CIC. Planc. 40 consessum ... -um [Phil. 5, 12 PLIN. epist. 2, 19, 2]). 116 ut ... eos ... -es absolvant (de orat. 1, 231 damnarent an absolverent [SEN. contr. 1, 5, 3. *al.*]. SEN. clem. 1, 6, 1. *et saepe*). Rab. perd. 7 quid ... -es iudicarint (Pis. 94 Marcell. 29 PVBLIL. T 7 SEN. dial. 5, 33, 2. *al.*). Planc. 14 quare victus sis, non debere -em quaerere (SVLP. RVF. Gell. 4, 4, 2 QVINT. inst. 9, 2, 71. *al.*). off. 3, 66 -x ita pronuntiavit (PLIN. nat. 14, 90 QVINT. inst. 3, 6, 73. *al.*). PVBLIL. S 31 se damnat -x, innocentem qui opprimit (VAL. MAX. 8, 5, 6. *et saepe. cf. l. 56 et* SVET. Iul. 12 condemnavit [GAIVS inst. 3, 224. *al.*]). CAES. civ. 3, 1, 4 aliis audientibus -bus (VELL. 2, 129, 2 SEN. apocol. 12, 3 v. 42 QVINT. inst. 4, 1, 9. *al.*). SVLP. RVF. Gell. 4, 4, 2 -es cognoscebant (VLP. dig. 13, 4, 4, 1. 25, 3, 5 pr. 26, 7, 7 TERT. apol. 4, 12. *al.*). QVINT. decl. 257 p. 49, 28 ut sententiam -es dicere velimus (271 p. 110, 11 SERV. auct. Aen. 2, 424. *cf. l. 50 et* COD. Iust. 6, 47, 2, 1 [*a. 212*] -x, qui ... ius dicit). VLP. dig. 5, 1, 1 -is, qui tribunali praeest vel aliam iurisdictionem habet (COD. Iust. 9, 22, 23, 2 [*a. 376*] -x, qui praeerit quaestioni. *cf.* 4, 1, 12, 2^b -x appellationi praesidens [*al.*]). *al.*

β acc.: ① *dare, constituere sim.*: LEX XII tab. 9, 3 -em arbitrumve iure datum (PLAVT. Merc. 752 quos inter -x datu's? CIC. Tull. 41. *et saepe, sollemniter* -x datus VLP. dig. 5, 1, 18 pr. PAVL. dig. 5, 1, 46 MOD. dig. 42, 1, 28. *cf.* datio *vol. V 1, 40, 10sqq. et* CIC. dom. 85 subdidit [PAVL. FEST. p. 342 subditus -x dicitur, qui loco mortui datur]. Planc. 41 editos [42]). SISENNA hist. 117 uti lex perveniret ad quaestorem ac -es, quos vellent, instituerent (*cf.* CIC. dom. 33 qui de quaque re constituti -es sint [Planc. 41 ab accusatore. Phil. 5, 12. *al.*]. ITALA II par. 19, 5 [Complut., *cf.* VVLG.] statuit [*item p. 602, 41*]). RHET. Her. 1, 12, 22 -es mutandos (MACER dig. 48, 11, 7 pr. PS. AVR. VICT. epit. 46, 3. *cf. p. 602, 40*). CIC. Verr. II 1, 19 quo ... die primum, -es, citati in hunc reum consedistis (2, 41 Phil. 5, 14 SEN. contr. exc. 6, 5 tit. PLIN. epist. 10, 58, 1). 2, 32 ut de eo praetor -es ...

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sortiatur (2, 39. 42. 44. ad Q. fr. 2, 1, 2 [*ibid.* sortitione *ut* Ascon. Mil. p. 36, 6. 32 Svet. Aug. 29, 1]. Plin. nat. praef. 8 [*in imag.*] sortiatur aliquis -em an eligat. *al. cf.* Cic. Cluent. 96 subsortitus [Serv. georg. 3, 71 subsortiri dicuntur -es, qui occupatorum funguntur officio. *v. etiam* subsortitione ... -um Cic. Verr. II 1, 157]. Svet. Iul. 12 sorte ... ductus [Apvl. apol. 15]). *ibid.* ceterarum rerum selecti -es ... proponi solent (2, 34. Hor. sat. 1, 4, 123 [Porph.: -es equites Romanos dixit]. Ov. am. 1, 10, 38 trist. 2, 132 CIL III 726, 4. *al. ad rem v. Staveley, RhM. 96, 1953, 201sqq. cf.* Cic. Verr. II 5, 173 delegerim [rep. 1, 47 iudicii delectorum -um. *al.*]. Cluent. 120 legi [Mil. 21. *al.*]. Sen. dial. 4, 7, 3 eligitur [Plin. *l. 3. al.*]. Svet. Aug. 32, 3 adlegit. *adde* Cic. Phil. 5, 13 dilectus ... et notatio -um). 2, 34 propositi ex negotiatoribus -es nulli (*cf. l. 6*). Lex Rubr. (?) frg. Atest. (CIL I² 600) 7 quo minus ... -x arbiterve addicatur, detur (Val. Max. 7, 2, 4 -x addictus [additus *C*, aditus *Cuiacius*] de sponsione. Papin. dig. 5, 1, 39 pr. *cf.* addictio *vol. I 578, 5*). Val. Max. 8, 2, 2 adductus (addictus *Vorstius*). Cod. Iust. 3, 1, 5 (*a. 238*) a -e -x delegatus (*cf. p. 600, 42*). *al.* Ⓑ *capere, habere sim.*: Plavt. Merc. 736 de istac sum -x captus (Most. 557 Gaivs inst. 4, 17ᵇ. *al. cf.* Plin. epist. 6, 29, 10 acceptis [Gaivs inst. 4, 15. *al.*]). Rud. 1380 (*cf.* 712) cedo quicum habeam -em (Cic. Verr. I 29 *Caesonium* -em ex kalendis Ianuariis non habebimus. II 2, 44. *al.*). Cic. Quinct. 32 te -em ... sumpsit (Q. Rosc. 12 arbitrum et -em. 42 Flacc. 50 ad Brut. 1, 6 [9, 15 Sj.], 4. Ov. Ib. 263 est -x de lite iocosa sumptus *Tiresias* [*met. 3, 332* arbiter]. Val. Max. 8, 2, 3 inter eos. *al.*). Q. Rosc. 45 quem -em probarit (Verr. II 5, 173). *al.* Ⓒ *ferre, postulare sim.*: Cic. Q. Rosc. 45 quem ego si ferrem -em (de orat. 2, 263. 285 Liv. 3, 24, 5. *al.*). Verr. II 2, 44 postularat (3, 135 reciperatores aut -em. *al. cf.* postulatio Gaivs inst. 4, 12. 20). 2, 174 quos *equites* ... nunc populus -es poscit (*cf.* Val. Max. 3, 7, 7 deposceret). Cluent. 83 requirebant (*cf.* Phil. 5, 15 quaesiti [Varro rust. 1, 15, 1]). Liv. 3, 56, 4 dices. Svet. Dom. 8, 2 petendi (*al.*). Cypr. testim. 3, 44 tit. experiri. Sort. Sangall. 130 (51), 7 adi (*al.*). Ⓓ *alia*: Cic. Verr. I 16 dum -es reiecti sunt ([*ibid.* reiectio *ut* 10 Planc. 36 Ascon. tog. candid. p. 68, 4]. 41. II 1, 4. *al.* Qvint. decl. 249 p. 21, 24). Sen. contr. 2, 4, 6 nullum genus -um recuso (Tac. dial. 5, 1 *in imagine*. Cod. Iust. 3, 1, 16. *al.*).

γ c. praepos.: ① *indicatur, ubi vel quo*: apud: Plavt. Most. 1099 tanto a. -em hunc argenti condemnabo facilius. Pseud. 645 res agitur (Cic. Arch. 3 de orat. 2, 199 Liv. 42, 41, 1 Sen. contr. 7, 8, 8. *al.*). Rud. 18 res falsas qui impetrant a. -em. Rhet. Her. 2, 3, 5 non se de moribus eius apud censores, sed de criminibus adversariorum a. -es dicere (Cic. Quinct. 43 causam [Qvint. decl. 331 p. 306, 15 Svet. Iul. 30, 3 Gell. 15, 28, 3]. Planc. 43 de orat. 2, 262 orat. 72 Qvint. inst. 4, 1, 3. *al.*). Cic. inv. 2, 81 qui eum ... a. -es accusent (Avg. civ. 8, 19 p. 349, 10 D.). 2, 110 a. -es de praemio ... accusatorum quaeritur (Qvint. inst. 4, 2, 2. *cf.* Tac. ann. 3, 12, 7 anquiritur. Gaivs dig. 29, 3, 1, 1 exquiri veritas ... potest). ad (*dub.* Plavt. Men. 587): Plavt. Most. 1101 ire ad -em (Liv. 3, 57, 5. 3, 72, 7 Gaivs inst. 4, 122. 4, 141 ad -em recuperatoresve). Ter. Phorm. 129 ad -es veniemus (282. Cic. Quinct. 32 spes ... ad talem ... virum -em veniendi. *al.* Qvint. inst. 3, 4, 7 decl. 300 p. 184, 18 Gaivs inst. 4, 15. *et saepius*). Scip. min. or. frg. Isid. orig. 2, 21, 4 facta sponsione ad -em adduxi *illum* (*cf.* Sen. benef. 3, 8, 1 deduceretur. Qvint. decl. 300 p. 184, 10 perduxeras [319 p. 253, 22. 340 p. 343, 25]. Avg. civ. 2, 20 p. 78, 18 D. ducatur). Sen. contr. 2, 3, 5 vocat (Sen. benef. 3, 7, 1 Qvint. inst. 2, 4, 33 decl. 328 p. 291, 14. *cf.* 377 p. 420, 9 revocantur. Apvl. flor. 18 p. 88 provocavit). Sen. benef. 2, 8, 2 missus (*cf. p. 602, 73*). *al.*; *ludum* ad -es *describit* Spart. Sept. Sev. 1, 4. coram: Lex repetund. (CIL I² 583) 42 Svet. Aug. 56, 4. sub *c. abl.*: Hor. ars 78 (*in imag.*) adhuc s. -e lis est. Ov. met. 13, 190 s. iniquo -e. Pers. 5, 80 Ivv. 7, 13. Tac. ann. 3, 36, 3 quam fraudis s. -e damnavisset. *et saepius, cf. l. 81. p. 601, 72. 602, 74. 78.* penes: Apvl. flor. 18 p. 87. 88. 89. ante: Avg. civ. 20, 24 p. 469, 25 D. Ⓑ *alia*: per: Cic. Q. Rosc. 10 *pecunia* petitur p. -em (Qvint. decl. 289 p. 157, 18). 25 hunc p. -em condemnabis (*cf.* Spart. Hadr. 18, 7 damnari). Plin. epist. 7, 7, 2 Hier. epist. 1, 9, 2. *al.* citra: Sen. benef. 3, 7, 2 quod debebat, c. -em solvit. ab: Gaivs dig. 2, 8, 9 ab -bus appellare (Papir. dig. 49, 1, 21, 1). in: Pavl. dig. 4, 4, 34, 1 minores si in -em compromiserunt.

B *de officiis specialibus* (*vi iudicandi attenuata p. 600, 53sqq.; de defensore p. 601, 35; resp. gr.* ἄρχων *p. 600, 10. 33. 36. 48. 51. 601, 13* [*cf. p. 597, 57*], καθολικός *p. 600, 36,* ἡγούμενος *p. 601, 18*):

1 *usu profano*: **a** *in rebus Romanorum* (*transfertur ad Francos vel Visigothos p. 600, 33. 48; pertinet ad censuram l. 81, cf. p. 597, 57. 601, 82. 602, 4. 32 necnon oppositionem supra l. 41*): *α more prisco de consulibus*: Comment. cons. Varro ling. 6, 88 omnes Quirites, inlicium visite huc ad -es. *ibid.* ite ad conventionem huc ad -es. Cic. leg. 3, 8 regio imperio duo sunto iique praeeundo, iudicando, consulendo praetores, -es, consules appellamino (*cf.* Liv. 3, 55, 11sq.). *β de imperatoribus iudicandi officio fungentibus*: Ov. trist. 1, 2, 64 culpa mea est ipso -e morte minor (*cf.* 5, 11, 22 Pont. 1, 2, 104. 3, 3, 76). Ivv. 4, 12 alter ... caderet sub -e morum (*i. Domitiano censore perpetuo, cf.* Schol.). Tac. ann. 13, 4, 2 non ... se (*Neronem*) negotiorum omnium -em fore. Paneg. 6, 6, 1. Lampr. Alex. 28, 2 severissimus -x contra fures. Ps. Avr. Vict. epist. 15, 3. *γ de variis magistratibus aevi imperat.*: Scaev. dig. 46, 7, 20 cum apud competentem appellationi -em res ageretur (Vlp. dig. 4, 2, 23, 2 Pavl. dig. 2, 5, 2, 1. *al.*). Vlp. dig. 2, 7, 3, 1 ad pedaneum -em (3, 1, 1, 6. 26, 5, 4 Pavl. sent. 5, 28, 1 Ivl. Vict. rhet. 24 p. 441, 22 Cod. Iust. 2, 3, 29, 2. *al. definitur*: Gloss.ᴸ II Philox. PE 38 χαμαιδικαστής. CIL III 459, 11 ⟨hoc⟩ est eos, qui negotia umilio⟨ra⟩ disceptent). 11, 1, 4, 1 apud magistratus populi Romani vel praesides provinciarum vel alios -es. Pavl. dig. 4, 8, 32, 7 ut maiores -es habere debeat (Vopisc. Prob. 13, 1 magnorum [Rvstic. Conc.ˢ I 4 p. 60, 15; *gr. I 1, 5 p. 135, 17* ἄρχοντας. *infra*: maximis]. Firm. math. 3, 4, 15 maximorum [3, 5, 10. *al.*]. Cod. Iust. 1, 3, 32 pr. [*a. 472*] maioris minorisve. *al.*). Expos. mundi 64 p. 125, 1 omnes *Cyclades* unum (*Sinko, ALL 13, 1904, 570 proconsulem Asiae intellegens*; suum *trad.*) -em habent. Paneg. 3, 14, 5 desidia -um tantum perisse frumenti (*antea*: qui oram maritimam tuebantur). Vopisc. Tac. 18, 3 a proconsulibus et ab ordinariis -bus (Amm. 16, 8, 13 inter o. -es ... praefectus praetorio et inter militares equitum magister [*cf.* 20, 8, 14]. Cod. Theod. 16, 2, 23 *opp.* extraordinariis [*v. vol. V 2, 2077, 3*]. Avell. p. 54, 17 Cassiod. var. 9, 14, 8. 9, 18, 11. Cod. Iust. 1, 3, 32 pr. [*a. 472*] hoc est provinciarum rectores. *al.*). Lact. mort. pers. 22, 5 -es militares (Epist. pontif. 358 Migne 20, 789ᴰ *opp.* civilem [Cod. Iust. 1, 27, 1, 19 -es dioeceseos Africanae tam c. quam m.]. *adde l. 16. al.*). Avr. Vict. Caes. 26, 5 urbi praefectus reliquique -es (*cf.* Amm. 26, 3, 1 Apronianus regens urbem aeternam, -x integer et severus. Avell. p. 3, 2 -em urbis. *al.*). Evtr. 7, 7 *Cornelium Gallum* primum Aegyptus Romanum -em habuit (Rvf. Fest. 13. Cassiod. var. 5, 14, 7 *opp.* comitis Gothorum. *al.*). Symm. rel. 18, 2 -es Africanos (35, 3). Amm. 20, 5, 7 neque civilis quisquam -x nec militiae rector (*cf. l. 21. al.*). 20, 9, 1 celsiores (28, 4, 33 celsis itidemque minoribus. CIL III 459, 5). Tract. c. Arian. p. 15, 1 imperatores aut summi -es, quorum una eademque potestas est. Heges. 5, 44, 2 p. 393, 23 ad loci -em, qui tunc temporis a Romanis per id locorum publica agitabat negotia (Conc.ˢ I 3 vers. Tur. p. 178, 14 [*gr. I 1, 3 p. 64, 24* ἄρχοντας]. Greg. Tvr. Franc. 4, 18 p. 151, 5 *et saepius*. Lex Visig. Eur. 289. *al.*). Hier. epist. 52, 11, 1 -em ... provinciae (Lib. pontif. p. 208, 12. Conc.ˢ I 3 vers. Tur. p. 92, 11 [*gr. I 1, 3 p. 10, 16* ἄρχουσι]. Cassiod. hist. 2, 16, 4 [*Theodoret. 1, 16, 3* καθολικόν]. *al. cf. p. 601, 19 et* Pavl. Nol. epist. 49, 15 p. 403, 24 provincialem [Cassiod. var. 2, 25, 2. 2, 28, 5 Cod. Iust. 10, 32, 62 pr. *al.*]). Svlp. Sev. dial. 1, 20, 3 praefecti comitesque ac diversarum -es potestatum. Mart. 20, 7 infimorum (*opp.* regis *i. imperatoris. cf.* Cod. Iust. 1, 40, 5 [*a. 364*] inferioribus [*al.*]). Cod. Theod. 11, 7, 16 (= Iust. 10, 19, 7 pr.) delegatoriis (*cf.* CIL X 1700, 12 -i iterum ex delegationibus sacris. 5398, 6 -i ex dele⟨gatione⟩ cognition(um) Caesarian(arum)). Epist. pontif. 931 SBMünch. 1940, 2 p. 9, 19 per gloriosos -es palatii. Lib. pontif. p. 166, 5 -bus rei publicae (Greg. M. epist. 5, 40 p. 330, 16). Rvstic. Conc.ˢ I 4 p. 200, 15 Euphratesiae (*infra*: praesidi). Cassiod. Ios. antiq. 19, 5 -es civitatum atque coloniarum et municipiorum intra Italiam et extra eam ([*gr. 19, 291* ἄρχοντας]. Lex Visig. 9, 1, 6 -i vel vicario proximae civitatis aut territorii). Cod. Iust. 1, 3, 53, 2 rectores provinciarum nec non alii cuiuslibet ordinis -es. Novell. Iust. edict. 8, 1 pr. qui ... Galatiae honoratus est -x (*gr.* ἄρχοντα). CIL XIII 1708, 7 -i arcae Galliarum (3162 I 25 ferrariae. *cf. Hirschfeld, Kl. Schr. 127sqq.*). Inscr. Dessau 6286 -bus in Asia. *et saepius.* *liberius* (*v. p. 599, 69*): Cassiod. var. 6, 6, 6 peraequatores ... victualium rerum in urbe regia propria voluntate constituit et tam necessariae rei -em facit. 6, 7, 4 quando et simili gratia utraque praestantur et ab uno debuerunt -e geri, quae parili videntur laude coniungi. 6, 9, 5 ut inavarum -em palatia nostra testentur (*de comite patrimonii ut* 6, 9, 8 -x tanti apparatus et epularum). 6, 19, 3 *de comite archiatrorum* (*cf. p. 602, 48*). 9, 24, 8 egisti rerum domino -em familiarem (*de magistro officiorum*). *et saepius ap. eundem, v. Traube in indice p. 554.*

b *in rebus gentium* (*iudicant feminae l. 67. p. 601, 2*): *α de regibus, regulis*: ① *respicitur iudicium habitum*: Liv. 40, 8, 7 'sedeo' inquit *Philippus* '... -x inter duos filios.' Sen. Ag. 270 (*loq. Aegisthus*) *reges* nobis maligni -es. Cvrt. 6, 7, 32 (*loq. Alexander ad Philotan*) faventem habes -em. Lvcan. 10, 368 sumus ... tam saeva -e (*sc. Cleopatra*) sontes. Ⓑ *significatur ipsa dignitas*: Amm. 17, 12, 21 (*de Quadis*) optimates et -es variis populis praesidentes. 27, 5, 6 Athanaricum ea tempestate -em potentissimum (27, 5, 9. 31, 3, 4. *cf.* Ambr. spir. 17 Avx. Maximin. c. Ambr. 58). 31, 2, 25 *Halani* -es ... eligunt diuturno bellandi usu spectatos.

β de suffetibus: ① *Carthaginiensium*: Liv. 33, 46, 1 -um ordo Carthagine ea tempestate dominabatur, eo maxime, quod iidem perpetui -es erant (*in eodem capite saepius*). Ivst. 19, 2, 5 centum ex numero senatorum -es deliguntur, qui reversis a bello ducibus rationem rerum gestarum exigerent. Ⓑ *Israelitarum* (*cf.* Vvlg. iud. *et* Isid. orig. 6, 2, 9 -um *liber* nominatur a principibus populi, qui praefuerunt in Israel post Moysen et Iosue, antequam ... reges existerent. Not. Tir. 121, 79): Itala iud. 2, 16 (Lugd., *cf.* Vvlg.) excitavit dominus -es et salvavit illos de manu diripientium eos (2, 18 [*ibid.*]. 2, 19 (*ibid.*). *al.*). Hil. myst. 2, 13, 1 -um tempus (Avg. civ. 16, 43 p. 195, 19 D. *al.*). Filastr. 112, 2 usque Samuhel -em ([*om. A*]. Hier. epist. 65, 1, 4 levitam, prophetam, -em). 120, 2 patriarchae, prophetae, -es (*cf.* 137, 6 patriarchae, prophetae, sacerdotes, -es. 153, 5 prophetae, sacer-

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dotes, -es. PRVD. perist. 10, 626 reges, profetae -esque). AMBR. vid. 8, 44 p. 248[B] (*de Debbora*) multi -es in Israel, sed nulla ante -x femina (HIER. epist. 54, 17, 1 quod prophetissa fuerit et in ordine -um supputetur. SVLP. SEV. chron. 1, 24, 5 sub hac duce vel -e). HEGES. 2, 13, 1 p. 166, 19 monarchia -um. VVLG. Ruth 1, 1 in diebus unius -is, quando -es praeerant (AVG. civ. 18, 13 tit.). I reg. 8, 1 Samuel posuit filios suos -es Israel (I par. 17, 6. *cf.* GREG. M. moral. praef. 1 p. 517[A] Israeliticorum -um). 8, 2 -um in Bersabee. *al.* AVG. civ. 18, 19 p. 281, 20 D. -e ... Hebraeorum Heli sacerdote (IORD. Rom. 31. 36. *al.*). *et saepius.*

γ de variis potestatibus (*in script. sacr.*): ITALA gen. 49, 10 (Ambr. patr. 4, 16) non deerit -x ex Iuda et princeps de femoribus eius (*gr.* ἄρχων, *Vulg.* sceptrum). psalm. 2, 10 (Aug. spec. 6 = HIER. psalt. sec. Hebr.) reges, intellegite; erudimini, -es terrae ([*gr.* οἱ κρίνοντες τὴν γῆν, *Psalt. Rom. et Vulg.* qui iudicatis terram]. PSALT. Rom. 148, 11 [= VVLG., *cf.* HIER. psalt. sec. Hebr. *et* INSCR. christ. Diehl 1775]. VVLG. Is. 40, 23. *cf.* sap. 6, 2 -es finium terrae). Mich. 3, 11 (Lucif. Athan. 1, 35; *gr.* ἡγούμενοι, *Vulg.* principes). HIER. in Dan. 3, 97 ('in provincia Babylonis') -es provinciarum ([-es *dicit* VVLG. Dan. 3, 2sqq.]. VVLG. Esth. 3, 12 satrapas regis et -es p. 9, 3. *cf. p. 600, 34*). VVLG. sap. 9, 7 (*oratio Salomonis*) tu elegisti me ... -em filiorum tuorum. Sirach 10, 1 -x sapiens iudicabit populum suum (*cf.* 10, 2 -em populi). Mich. 5, 1 -is Israel (*vix respicitur usus p. 600, 76 illustratus*).

2 *usu christiano* (*opp.* -es saeculi CYPR. laps. 3 p. 239, 2 HIER. epist. 52, 11, 2. *al.*, gentiles CYPR. testim. 3, 44 tit., mundi RVFIN. Orig. in num. 12, 4 p. 106, 32 RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 188, 30, saeculares HIER. in Hab. 1, 3/4 p. 1277[A] SVLP. SEV. chron. 2, 47, 5 EPIST. pontif. 349 Migne 20, 757[C]. *al.*, terreni COMM. instr. 1, 28, 6. *al.*, publici LEO M. epist. 137, 2 Conc.[S] II 4 p. 90, 16): **a** *de deo vel Christo*: *α in script. sacr.*: ITALA psalm. 7, 12 (Veron. *al.* = VVLG.) deus -x iustus *eqs.* act. 10, 42 (cod. e, *cf.* VVLG.) *Christus* praedefinitus erat a deo -x viventium (vivorum *Vulg.*) et mortuorum. HIER. psalt. sec. Hebr. 9, 5 sedisti super solium -x iustitiae (*Vulg.* qui iudicas iustitiam). *al.* *c. respectu defendendi* (*potius per distinctionem p. 602, 7*): ITALA psalm. 67, 6 (Veron. *al.* = VVLG.) patris orphanorum et -is viduarum (*Hier. psalt. sec. Hebr.* defensori). *β in sermone ecclesiastico* (*exempla paucissima selecta*): MIN. FEL. 11, 6 (*loq. Caecilius*) iniquum -em fingitis, qui sortem in hominibus puniat, non voluntatem. TERT. apol. 17, 6 *anima deum* -em ... contestatur. 40, 10 innocentiae magistrum et nocentiae -em et exactorem. adv. Hermog. 3, 4 -x deus est ... nec -x ante delictum *eqs.* adv. Marc. 1, 6 p. 297, 22 Marcionem dispares deos constituere, alterum -em, ferum, bellipotentem, alterum mitem, placidum et tantummodo bonum (*cf.* 2, 23 p. 367, 1 a deo et bono et -e. *sim. passim in eodem opere*). CYPR. Fort. 11 p. 342, 13 deus, qui conscientiae nostrae -x est. patient. 24 p. 414, 24 -em et vindicem nostrum ecclesiae suae populum ... vindicaturum *Christum*. OPTAT. 1, 1 p. 3, 4 -em saeculi esse venturum *Christum* (*cf.* SIDON. epist. 4, 14, 3 mundi [*opp.* praesulem fori. CARM. de resurr. 140]. *aliter l. 24. 25*). PRVD. perist. 10, 1133 sempiterno -i (*cf.* GREG. TVR. glor. mart. praef. p. 487, 20 aeterni [GREG. M. dial. 3, 5 p. 146, 19 M. *al.* INSCR. christ. Diehl 3484, 8. *et saepius*]). psych. 406 Christo sub -e (CE 684, 6. 783, 2). GREG. M. moral. 4, 2 p. 639[C] ab uno et intimo -e (past. 2, 2 p. 28[A], *ubi antecedit* interni *ut* moral. 19, 20 p. 109[B]). *et passim.*

b *de ordinibus sacris*: CYPR. epist. 59, 5 p. 672, 3 quando sacerdoti dei non obtemperatur nec unus in ecclesia ad tempus sacerdos et ad tempus -x vice Christi cogitatur (*cf.* 66, 3 p. 728, 14 [*ad Puppianum*] te episcopum episcopi et -em -is ad tempus a deo dati constituis). 59, 18 p. 687, 21 ut iudicare velle se dicant de ecclesiae praeposito extra ecclesiam constituti, ... de -e rei, de sacerdote sacrilegi. OPTAT. 7, 7 p. 180, 27 sumus ... qualescumque -es in ecclesia (*cf.* RVFIN. Orig. in iud. 3, 3 p. 483, 26 ecclesiae principes vel -es. AVG. c. Cresc. 2, 21, 26 p. 385, 12 ecclesiastici [*al.*]). HIER. reg. Pachom. 168 *princeps monasterii* -x est omnium peccatorum (*cf.* 170). AVELL. p. 15, 28 Osius sedet -x (p. 67, 22). EPIST. pontif. 937 Conc.[S] IV 2 p. 151, 43. ENNOD. dict. 3, 4 p. 434, 14 sacrarum (sacrum *A*) -x. *al.*

C *de figuris fabulosis*: **1** *infernis*: CIC. Tusc. 1, 10 inexorabiles -es, Minos et Rhadamanthus (1, 98 M., R., Aeacum, Triptolemum. VERG. Aen. 6, 431 nec vero hae sine sorte datae, sine -e, sedes: quaesitor M. urnam movet *eqs.* [*inde* CVLEX 275 sq.]. PROP. 4, 11, 19 si quis posita -x sedet Aeacus urna. *al.*). CVLEX 377 iam causam mortis, iam dicere vitae verberibus saevae cogunt ab (sub *Scaliger*) -e Poenae. SEN. Herc. f. 745 benef. 4, 11, 5. SIL. 13, 603 sero ... piget sub -e culpae. AVG. civ. 1, 19 p. 32, 12 D. apud infernos -es. TAB. devot. Audollent 251 II 12 -es exsenγium (*i.* exsanguium) animarum. *al.*
2 *animalibus*: PHAEDR. 1, 10, 6 -x inter illos (*i. lupum et vulpem*) sedit simius (ROMVL. fab. 48, 2 rec. gall.). 3, 13, 3 (*de apibus et fucis*) lis ad forum deducta est, vespa -e.

II ***latius*** *de quibuslibet arbitris, disceptatoribus sim.* (*syn. p. 602, 2 et* ARNOB. nat. 4, 16 disceptatore ... -e ... quaesitor ... arbiter):
A *proprie dicuntur animantia*: **1** *homines* (*periphrastice l. 84. p. 602. 17. 47*): **a** *in rebus sollemnioribus* (*acced.* quasi *p. 602, 4. 7*): CATO or. frg. 68, 1 vir cum divortium fecit, mulieri -x pro censore est. CIC. leg. 2, 21 foederum pacis belli indotiarum [o]ratorum fetiales -es non⟨tii⟩ sunto (SIL. 2, 456 b. -x ... Curia). Att. 4, 2, 4 religionis -es pontifices fuisse, legis esse senatum (*cf.* LIV. 36, 35, 9 senatum eius rei -em fore. FEST. p. 185 pontifex maximus, quod -x atque arbiter habetur rerum divinarum humanarumque [*sim.* PAVL. FEST. p. 126 *iuxta* vindex]. PORPH. Hor. epod. 17, 58 'pontificem' ... quasi censorem ac -em dicit). BELL. Alex. 67, 2 neque ... se *Deiotarum* debuisse -em esse controversiarum populi Romani, sed parere praesentibus imperiis. EVTR. 1, 13 *populus* sibi tribunos plebi quasi proprios -es et defensores creavit.

b *in rebus potius privatis*: *α generalia quaedam selecta*: PLAVT. Cas. 76 id ni fit, mecum pignus si quis volt dato in urnam mulsi, Poenus dum -x siet vel Graecus *eqs.* Persa 194 nec subigi queantur *eri* umquam, ut pro ea fide habeant -em. Trin. 234 (*loq. Lysiteles*) nisi hoc sic faciam, opinor, ut utramque rem simul exputem, -x sim reusque ad eam rem. TER. Hec. 255 aut ea refellendo aut purgando vobis corrigemus te -e ipso (*praedicative in abl. absol. ut*: CIC. fam. 5, 8, 4 in quo ... cum reliquis omnibus, tum Crassis tuis -bus omnes facile superabo. VERG. ecl. 2, 27. 4, 58 sq. Pan etiam, Arcadia mecum si -e certet, Pan etiam Arcadia dicat se -e victum [AETNA 549 HOR. sat. 1, 2, 134. *al.*]. *et saepe*). Haut. 213 quam iniqui sunt patres in omnis adulescentis -es! 352 tu es -x: ne quid accusandus sis vide. Phorm. 1055 ubist Phaedria -x noster? (*cf. 1045* eius iudicio permitto omnia). CIC. Planc. 7 dignitatis -em putas esse populum? ... semper dignitatis iniquus -x est, qui aut invidet aut favet. 32 princeps inter suos plurimarum rerum sanctissimus et iustissimus -x, maximarum societatum auctor, plurimarum magister (SEN. dial. 4, 28, 1 aequi r. omnium -es. *cf. supra l. 3*). off. 1, 114 suum quisque ... noscat ingenium acremque se et bonorum et vitiorum (malorum *Non.*) suorum -em praebeat (1, 146 si acres ac diligentes -es [*p, om. cett.*] esse volumus animadversoresque v.). CATVLL. 61, 19 venit ad Phrygium Venus -em (*de Paride ut* HOR. carm. 3, 3, 19 fatalis incestusque -x. *al.*). OV. Pont. 3, 6, 10 si -x meriti cogerer esse mei (LVCAN. 5, 291 CAPITOL. Maximin. 7, 1). LIV. 42, 34, 7 (*de Catone Censorio*) neminem omnium imperatorum ... acriorem virtutis spectatorem ac -em fuisse sciunt. SEN. contr. 2, 3, 18 facile est domestico -i satisfacere. SEN. benef. 2, 26, 2 nemo non benignus est sui -x (AVSON. 363, 3 p. 90 P. *cf. l. 27 et* SEN. dial. 5, 36, 2 *ira* sciet sibi cotidie ad -em [*sc. animum*] esse veniendum. CYPR. Demetr. 10 p. 357, 23 qui alios iudicas, ... esto et tui -x, conscientiae tuae latebras intuere. HIER. epist. 52, 17, 2 neque in illos tantum, sed et in nos ipsos severi -es fuimus. *similia v. l. 52. 64. p. 603, 4*). LVCAN. 7, 263 nulla manus belli mutato -e pura est. PLIN. nat. 9, 121 -x sponsionis. 14, 59 de principatu *vinorum* se quisque -em statuet. CYPR. epist. 55, 26 p. 644, 3 *Novatianus* se cordis et renis scrutatorem constituit et -em (AVG. serm. 56, 13, 17). 66, 4 p. 729, 18 (*ad Puppianum, cf. p. 601, 56*) cum te -em dei constituas. MOYS. Cypr. epist. 31, 3 p. 559, 12 quid ... gloriosius ... quam -is sui divina dignatione -em factum fuisse ...? (*ad acumen dicendi cf. Melin, Stud. 28 sq.*). VVLG. Iac. 4, 11 si ... iudicas legem, non es factor legis, sed -x. RVT. NAM. 1, 308 -x posteritas semina dira notet. CASSIOD. var. 1, 5, 3 a salutis -e (*i. medico, cf. p. 600, 59*). *et passim.* *de feminis*: PROP. 2, 13, 14 domina -e tutus ero (*cf.* OV. met. 2, 428 [*Callisto ad Dianam*] salve numen, me -e ... maius Iove. 8, 24 hac *Scylla* -e). SEN. contr. 7, 8, 6 -is suae (*i. raptae*) clementiam novit *raptor*. NICET. virg. laps. 35 (*in parte codd.*) facti tui ipsa -x esto crudelior. *β in artibus, litteris sim.*: PLAVT. Capt. 67 valete, -es iustissumi domi duellique duellatores optumi. TER. Ad. 4 indicio de se ipse erit *poeta*, vos eritis -es, laudin an vitio duci factum oporteat. CIC. orat. 117 -em esse me, non doctorem volo (*cf. 112* existimatores). fin. 1, 15. 3, 6 aequissimum eorum studiorum ... existimatorem et -em. ac. 2, 76 Tusc. 2, 4. HOR. sat. 1, 10, 38 haec ego ludo, quae neque in aede sonent certantia -e Tarpa (*de eodem* ars 387). 2, 1, 84. 2, 7, 101 subtilis veterum -x et callidus audis. epist. 1, 4, 1 Albi, nostrorum sermonum candide -x. ars 263. 364 OV. trist. 1, 1, 37. 45. 3, 7, 24 saepe tui *Perillae* -x, saepe magister eram. VITR. 7 praef. 5 -es litterati. 7, 5, 4 SEN. dial. 3, 12, 3. *al.* PLIN. nat. 34, 81 *Apollodorum fictorem* iniquum (*v. app. crit.*) sui -em (*cf. supra l. 34 et* QVINT. inst. 8, 3, 33 iniqui -es adversus nos sumus). QVINT. inst. 10, 1, 54 Aristarchus atque Aristophanes ⌊poetarum -es⌋ ([p. iudicium *var. l., del. edd. plerique*]. SVET. gramm. 23, 4 fore ... omnium p. ac poematum Palaemonem -em [*cf.* SCHOL. Verg. Veron. ecl. 3, 50]. PORPH. Hor. ars 450). 12, 10, 50 -es artis. PLIN. epist. 4, 27, 3 iudicii mei te -em faciam. *al.*

2 *numina*: CIC. leg. 2, 16 quam ... sancta sit societas civium inter ipsos, diis inmortalibus interpositis tum -bus, tum testibus (SEN. contr. 1, 1, 23. 7, 1, 5 rerum [verum *codd.*] omnium -es. SEN. benef. 3, 6, 2 quae ad -es deos mittimus. CLAVD. DON. Aen. 7, 575 p. 86, 23 indignitatis -es). OV. met. 11, 156 *Pan* -e sub Tmolo certamen venit ad inpar *eqs.* fast. 4, 322 (*loq. Claudia*) morte luam poenas -e victa dea. LIV. 28, 21, 8 Martem (VAL. MAX. 3, 7 ext. 6). SEN. frg. 26 non intellegis auctoritatem ac maiestatem -is tui, rectoris orbis terrarum caelique et deorum omnium dei. LVCAN. 10, 227 parem nocti Libra sub -e Phoebum. PETRON. 122 v. 174 -e Fortuna cadat alea (*cf.* CE 1980, 4 non aequo -e Fato). MIN. FEL. 5, 8 (*loq. Caecilius*) in semet omnia revolvuntur, nullo artifice nec -e nec auctore. AVIEN. Arat. 328 (*de Iustitia*). HYG. astr. 2, 7 p. 44, 8 (*de Calliope*). CLAVD. 10, 63 nemus, quo non admittitur ales, ni probet ante suos diva (*i. Venere*) sub -e cantus. *al.*

B *transfertur ad res* (*cf. sub A 2 et exempla periphrastica p. 601,*
[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

80): 1 *sensus, mentem sim.*: CIC. orat. 162 rerum verborumque iudicium in prudentia est, vocum autem et numerorum aures sunt -es. ac. 1, 30 *Platonici* mentem volebant rerum esse -em (CLAVD. 22, 221 -x dura sui). Tusc. 1, 46 *animus* omnium -x solus (5, 87 bonorum. *cf. p. 602, 36*). SEN. epist. 124, 3 sensibus, id est -bus boni ac mali (ARATOR act. 2, 749). HIER. epist. 64, 21, 4 humani oculi huius rei certi -es esse non possunt (AVG. mor. Manich. 2, 43 habere vos idoneos -es o., nares, palatum. *cf.* DRAC. laud. dei 1, 517 -e visu). AVG. conf. 10, 6, 10 non ... praeposita est in eis *animalibus* nuntiantibus sensibus -x ratio (BOETH. mus. 1, 9 p. 196, 7 ut quasi oboediens quidam famulusque sit sensus, -x vero atque imperans r.). 2 *varias* (*accedit* quasi, velut *l. 14. 15*): CIC. Phil. 5, 50 hanc *rem publicam* sibi -em constituit *Caesar*, hanc moderatricem omnium consiliorum. ac. 2, 91 dialecticam inventam esse dicitis veri et falsi quasi disceptatricem et -em. RVT. LVP. 2, 6 p. 15, 14 -e[s] natura. LIV. 21, 10, 9 eventus belli velut aequus -x, unde ius stabat, ei victoriam dedit. SEN. dial. 6, 4, 4 famam, liberrimam (*vulg.*, ub- *A*) principum -em. LVCAN. 1, 227 utendum est -e bello (DRAC. Romul. 9, 217). STAT. silv. 5, 3, 251 his tibi pro meritis famam ... -x cura deum ... concessit (-x *pro adi. accipit Vollmer*). MART. 9, 17, 6 quo *orbe* (*i. speculo*) felix facies -e tuta fuit. TERT. scorp. 6 p. 156, 18 praemio indice, spectaculo -e, sententia voluptate. ITALA Hebr. 4, 12 (Hier. in Is. 66, 18/19 p. 668B. *al.*) *sermo aei* -x cogitationum et sensuum cordis (*gr.* κριτικός, *Vulg.* discretor). IVVENC. 3, 475 sub -e flamma. CLAVD. 15, 250 eventu -e. 26, 592 -e ferro. carm. min. 23, 14 notae. 30, 210 timor.

fere in lusu verborum iuxta index *vol. VII 1, 1140, 30,* vindex *p. 601, 45. 602, 4.*

c. acumine dictum -x -is *p. 601, 57. 602, 45,* iudicii *p. 602, 69.*

deriv.: iudicium, iudico. *compos.*: coniudex.

cf. Onom. *Lumpe.*

iūdicābilis, -e. *a* iudicare. 1 *active i. q. ad iudicandum aptus*: AMBR. in psalm. 37, 6, 2 damnavit peccatum Christus in carne de ipsa carne peccati, quae -i quodam vigore et auctoritate censoria odit vitia *eqs.* 2 *passive i. qui iudicari potest*: MART. CAP. 5, 461 (*in doctrina statuum rhet.*) si coniectura fuerit, iudicationi praebebit ... rationem; ... hic illud -e posse versari *eqs.* (*vertitur* τὸ κρινόμενον, *cf.* iudicatio *infra l. 59*). GREG. M. moral. 31, 25 plerumque uni eidemque homini et insunt quaedam -ia, quae apparent, et magna, quae latent (*syn.* reprehendenda, *cf. p. 604, 31*). 34, 38 p. 739B (*inde* dial. 4, 46 p. 305, 17 M.) aliquid -e de sua carne se perpeti etiam ipsi *iusti* noverunt. in Ezech. 1, 8, 19 (*ad Is. 6, 5*) nisi ... caelestis munditiae alta conspiceret, esse se -em non invenisset.

iūdicāns, iūdicanter *v.* iudico *p. 623, 3. 5.*

iūdicārius *v.* iudiciarius.

***iūdicātio**, -ōnis *f.* *a* iudicare. *scrib.* ioud- LEX repetund. *bis* (*v. l. 50*). GLOSS. δίκη. κρίσις, κρίμα. *v. et p. 604, 38. 40. inde a* LEGE repetund., RHET. Her., CIC.

i. q. actio iudicandi: I *de ipso actu*: A *usu forensi*: 1 *proprie*: a *in legibus*: LEX repetund. (CIL I² 583) 4 p(raetoris) quaestio esto, ioudicium, -o leitisque aestumatio, quei quomque ioudic⟨ium ex hac lege erunt⟩ *eqs.* (*item ibid.* 6). VRSON. (CIL I² 594) 61, 10 IIvir(o) quique i(ure) d(icundo) p(raerit) exactio -oque esto. 66, 4 de auspiciis ... augurum, iurisdictio, -o esto. Gabin. Calp. (CIL I² 2500) 34 *textu lacunoso* (*suppletur 22* ⟨adiudi⟩catione). FEST. p. 340 (*e lege rivalicia*) donec eam *aquam* inter se ⟨diviserint, censori⟩s (*?*, praetoris *suppl. vulgo*) -o esto. LEX de imp. Vesp. (CIL VI 930) 38 neve cui de ea re actio neve -o esto. b *in doctrina rhet.*: RHET. Her. 1, 16, 26 ex ratione defensionis et ex firmamento accusationis iudicii quaestio nascatur oportet: eam nos -em, Graeci crinomenon (*item* QVINT. inst. 3, 11, 4) appellant; ea constituetur ex coniunctione firmamenti et rationis defensione *eqs.* (CIC. inv. 1, 19 necesse est eandem esse quaestionem et -em. *cf.* QVINT. inst. 3, 11, 10 negant eodem loco esse -em quo q. 3, 11, 4 κρινόμενον ... -o). 1, 17, 27 ex intentione et infitiatione -o constituitur, hoc modo: intentio 'occidisti Aiacem', infitiatio 'non occidi', -o 'occideritne?' *eqs.* (*item fere* CIC. inv. 2, 15). *ibid.* si plures erunt constitutiones ..., -es quoque plures erunt in una causa (*cf.* CIC. inv. 2, 111 nisi alia quoque incidet constitutio ..., simplex erit -o et in quaestione ipsa continebitur). 2, 1, 2. CIC. inv. 1, 18 erit videndum ..., quae -o ... causae sit. *ibid.* -o est, quae ex infirmatione ⌊et confirmatione⌋ (*om. P1, del. Kayser*) rationis nascitur controversia. 2, 76 ipsam illam comparativam -em exponere tamquam causam deliberativam. *al.* QVINT. inst. 3, 6, 71. 3, 6, 104. 3, 11, 6. *al.* SVLP. VICT. rhet. 3 p. 314, 26 thesis ..., cuius finis inspectio, hypothesis ..., cuius finis actio et -o. MART. CAP. 5, 462 legalis. 5, 469. c *varia exempla*: CIC. rep. 4, 6 (*de censoris iudicio*) ut omnis ea -o versatur tantummodo in nomine, animadversio illa ignominia dicta est. VLP. dig. 50, 16, 131, 1 multam is dicere potest, cui -o data est. FIRM. math. 6, 4, 7 ex integra et incorrupta -e. FAV. EVL. 28, 2 W. (= p. 22, 2 H.; *ad consularem prov. Byzacenae*) inter -um tuarum occupationes (*cf.* COD. Theod. 9, 40, 12 Campaniae consularibus formam -is adscribimus). HIER. in Am. 1, 1 p. 992B Ieroboam δικασμὸς λαοῦ, id est -o vel causa populi (*inde* ISID. orig. 7, 6, 76). AVG. gest. Pelag. 14, 30 p. 84, 19 episcoporum ... damnantium absolutissima -o. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 13 (*ad deut. 24, 17* iudicium) in -e. CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 28A -o cognitoris, qua futuri examinis (*sc. de Donatistis habendi*) dies ... definitur. COD. Theod. 1, 15, 7 -is nostrae (*sc. Augustorum*). 8, 7, 21, 3 *praefecti praetorio*. CONC. Rom. a. 501 p. 426, 16 synhodi.

2 *de iudicio divino*: ARNOB. nat. 1, 20 *dii* emittant aliquod -is (indic-, vindic-, indign- *coni. viri docti*) signum, per quod esse liquidum cunctis possit *eqs.* 3, 11 si -o fiat. AVG. in psalm. 93, 18 l. 10 dies -is. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 4, 2. CASSIOD. in psalm. 49, 3 l. 104 quae -o merito 'tempestas' dicitur. 49, 17 melius est ... hic parumper affligi quam in illa -e damnari (74, 11. 111, 8 l. 146. 118, 73 l. 1230. *al.*).

B *usu latiore de quibuslibet iudiciis, arbitriis sim.*: CIC. Tusc. 4, 26 haec ... opinatio (*Stoicorum de rebus expetendis prolata*) est -o se scire, quod nesciat. fam. 3, 9, 2 'longi subselli', ut noster Pompeius appellat, -o et mora (*an Appio Pulchro triumphus decernendus sit; inde* AMBR. epist. 48, 1). QVINT. inst. 5, 11, 36 adhibebitur extrinsecus in causam et auctoritas; haec secuti Graecos, a quibus κρίσεις dicuntur, iudicia aut -es vocant, ⟨non⟩ de quibus ex causa dicta sententia est ..., sed si quid ita visum gentibus, populis, sapientibus viris, claris civibus, inlustribus poetis referri potest. 6, 5, 3 consilium (*opp.* iudicium) ... ratio est quaedam ... habens ... in se et inventionem et -em. *al.* APVL. Socr. 1 p. 104 adsolet apud prudentes viros esse in operibus elaboratis -o restrictior. TERT. adv. Marc. 4, 24 (*v. p. 617, 72*). ARNOB. nat. 1, 49 cum naturalis infirmitas peccatorem hominem faciat, non voluntatis seu (sed *trad.*, et *Marchesi*) -is electio. 2, 10 quaenam haec est -o tam iniusta, ut nostram derideatis fidem *eqs.*? AVSON. 321 p. 260, 18 P. moraris -em meam de eo *opere*, quod ipse pronuntias esse mendosum. MACR. Sat. 7, 1, 7 ut ... inter te et Vettium velut arbitrali -e componam. MART. CAP. 4, 338 *norma dialecticae* quinta de iudicando, quae pertinet ad -em poetarum et carminum. ENNOD. epist. 6, 14, 1 (*syn.* disceptationem). *c. reprehensione dicitur* (*cf. p. 603, 39*): PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 663D o quam frequenter -is malum, vanitatis ac iactantiae morbum ... incurrimus.

II *magis de facultate iudicandi* (*sec. gr., ut vid.; cf.* iudicativus): BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 196, 22sqq. non in voluntate, sed in -e voluntatis liberum constat arbitrium (*syn.* perpensione) ...; hoc est enim uti ratione, uti -e; ... si sola etiam -e inter nos et cetera animalia distantia *est*, cur dubitemus ratione uti hoc esse quod est uti -e?

III *de munere iudicandi* (*cf. p. 603, 77*): GLOSS. V 548, 22 -o (-cario *trad.*): potestas cum iudicio.

IV *i. q. addictio* (*cf.* GLOSS. III 336, 49 πρόσκρισις addictio, -o): PAVL. dig. 3, 3, 30 actoris procurator ... propter impensas ... potest desiderare, ut sibi ex -e satisfiat (*vix de ipsa pecunia ei addicta*).

iūdicātīvus, -a, -um. *a* iudicare. *i. q. iudicationi aptus, vertitur gr.* κριτικός: BOETH. anal. post. 2, 18 p. 760D animalia habent ... connaturalem potentiam -am, quam vocant sensum (*gr. 99 b 35*).

iūdicātor, -ōris *m.* *a* iudicare. *i. q. iudex, de Christo*: AVG. in euang. Ioh. 95, 3 l. 30 (*ad 16, 10sq.*) non videbitis mortalem, sed sempiternum; non videbitis iudicandum, sed -em (iudicaturum *edd.*). PS. FVLG. RVSP. serm. 17 p. 880D *caecum sanans* venit liberator, qui fuerat -r. *v. et p. 606, 6.*

f. **iūdicātrix**, (-īcis). *i. q.* κριτική: QVINT. inst. 2, 15, 21 cautius Theodorus Gadareus ...; ita enim dicit ...: 'ars inventrix et -x et enuntiatrix *eqs.*'

deriv.: iudicatorius.

iūdicātōrius, -a, -um. *a* iudicator. GLOSS. II 277, 29 δικαστικόν: -um. *v. et p. 606, 6.* *n. pro subst.* **iūdicātōrium**, -ī: GLOSS. II 584, 51 locus iudici. III 453, 24 δικαστήριον (475, 62).

iūdicātrīx *v. l. 51.*

iūdicātum, -ī *n. v.* iudico *p. 623, 10.*

iūdicātus, -ūs *m.* *a* iudicare, *cf.* iuridicatus, iurisdicatus. *nom. sg. cum p. p. p. verbi congruere testatur* PRISC. gramm. II 563, 2 'iudicatus' ὁ κριθεὶς καὶ ἡ κρίσις (III 463, 24 -s ... ἡ κρίσις huius -us). III 456, 31. *i. q. munus iudicis*: CIC. Att. 12, 19, 2 quae scribis approbo, maxime, quod de -u meo (*sc. cuius vacationem petebat*); de sponsu[m] si quid perspexeris *eqs.* Phil. 1, 20 isti ordini (*sc. decuriae centurionum*) -s lege Iulia ... non patebat? GELL. 14, 2, 25 (*in colloquio Favorini de officio iudicis habito*) -u illo solutus sum. IVL. VICT. 6, 4 p. 402, 31sqq. a -u in coniectura uberrimus ... locus est; ... utimur autem -u tum omnium, tum plurimorum, tum optimorum, praeterea eorum, qui in unaquaque arte peritissimi sunt *eqs.* (*ibid. abl. quater*).

[iūdiciābilis *v. p. 605, 46.*] *B.*

***iūdiciālis**, -e. *a* iudicium (*cf.* PRISC. gramm. II 131, 1). *de orig.*: ISID. orig. 2, 4, 2 -e *genus causarum* eo, quod iudicet hominem *eqs.* (*cf. p. 605, 4*). *scrib.* -cal- *saepius in codd.* *transit in gr.* ἰουδικιάλιος (THEOPHIL. inst. Iust. 3, 18 *bis*. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A); *cf.* iudiciarius *necnon* illustrius *vol. VII 1, 394, 75.* GLOSS. II 277, 31 δικαστική: -is. *legitur inde a* RHET. Her., CIC., SEN. *rhet.*, VAL. MAX.; *deest in poesi.* [*de confusione c.* iuridicialis *v. ibi. falso traditum esse videtur pro* socialis CIC. Verr. II 4, 104.]

i. q. ad iudicium, iudicem pertinens, iudiciarius, iuridicialis (*n. sg. pro subst. p. 605, 35*): 1 *sollemniter, sc. usu forensi*: a *generatim*: α *t. t. rhet. de causis sim.*: RHET. Her. 1, 2, 2 tria genera sunt causarum ...: demonstrativum, deliberativum, -e (= 2, 1, 1; *sec. Aristot. rhet. 1358 b 7* δικανικόν, *item iam Plat. Soph. 222c*); [Hermans]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... -e est, quod positum est in controversia et quod habet accusationem aut petitionem cum defensione ([sim. Cic. inv. 1, 7]. 2, 17, 26 haec causa -is fieri non potest [cf. 1, 14, 24 in iudicium non venit]. 3, 1, 1. 3, 4, 7. al. Cic. inv. 2, 110 [109 iuridicialem c.] quia de homine statuitur, -e est habendum. 2, 156 placet in -i g. finem esse aequitatem eqs. Qvint. inst. 3, 9, 1. v. et vol. III 689, 55sqq.). Cic. Brut. 287 *Thucydides* hoc forense, concertatorium, -e non tractavit genus dicendi (Att. 2, 1, 3 se ab hoc refractariolo -i d. g. abiunxerat *Demosthenes*. cf. orat. 170 in oratione -i et forensi). Sen. contr. 3 praef. 11 *Passienum* non tam bene suasorias quam -es controversias dicere. al. β *alia exempla*: Cic. Verr. II 2, 79 tabella (cf. Ps. Ascon. Verr. p. 217, 26 t. iudiciariam). Cluent. 68 suppressiones. Arch. 32 consuetudine. de orat. 2, 64 asperitate. Brut. 243 illius -is anni severitatem (*sc. quo lex Pompeia de ambitu lata est*). Att. 1, 1, 1 *Aquilius* illud suum regnum -e opposuit. 13, 6, 3 molestia. Val. Max. 6, 9, 1 periculo (Amm. 15, 2, 1). 8, 5, 4 quae decora civitatis ... umbone -i repulsa sunt (cf. Symm. epist. 6, 22, 2 propugnaculum). 8, 10 ext. 1 ignominiam. Svet. Aug. 56, 3 *iudicio aderat* tacitus et ne laudatione quidem -i data. Pompon. dig. 45, 1, 5 pr. -es stipulationes sunt dumtaxat, quae a mero iudicis officio proficiscuntur eqs. (Vlp. dig. 46, 5, 1, 1 quae propter iudicium interponuntur eqs.). Marcell. dig. 17, 1, 38 pr. quaestio. Gell. 14, 2, 20 (*verba Favorini, qui de officio iudicis scripserat*) de ... -is officii tractatibus. Epist. imp. Constant. Aug. epist. 88, 11 gestis -bus et municipalibus (Avg. [?] un. eccl. 25, 73 p. 319, 23). Cod. Theod. 4, 16, 1 (= Iust. 7, 50, 3) -i sententia (10, 12, 2, 5 Inst. Iust. 2, 8, 2. Primas. in apoc. p. 889B falcem [apoc. 14, 14] ..., -em dirimendi s. impiis debitam eqs.). al.

b *respicitur munus magistratuum, imperatorum*: Vopisc. Aurelian. 1, 1 vehiculo suo me et -i carpento praefectus urbis ... accepit (Amm. 29, 6, 7 provinciae rector). Cassiod. var. 11, 27 secreti munus -is (*i. praefecti praetorio*). Cod. Iust. 12, 63 tit. insinuatores constitutionum et aliarum sacrarum vel -ium litterarum. Novell. Iust. edict. 8, 3, 3 praeceptis -bus aut iussionibus nostris (*gr. vertitur* προστάξεως ἀρχικῆς).

c *respicitur iudicium dei*: Iren. 3, 25, 2 (3, 40, 1 H.) ut increpativum auferrent *Marcionitae* a patre et -e (*in eodem cap. ter; vertere vid.* τὸ κριτικόν), indignum id deo putantes ...; si enim -is *deus* non et bonus sit eqs. (*in eodem cap. ter.* 5, 27, 1 -is est ... et discretor credentium et non credentium). Avg. in euang. Ioh. 36, 4 l. 22 (*ad 8, 15* non iudico quemquam) dispensatio ... Christi medicinalis est, non -is. Greg. Ilib. (?) de arca 36 excidium -is incendii (*sec. II Petr. 3, 7. 10. al. cf.* Vitae patr. 5, 7, 16 aeternum ignem et -ia tormenta [*gr. Cot. p. 695A* δικαστικῶν]). Avg. c. Iulian. op. imperf. 2, 68 (= Mar. Merc. Conc.S I 5 p. 13, 13) mors ... -is transit in eo, in quo peccaverunt omnes eqs.

2 *latius pertinet ad iudicium mentis vel sensuum*: a *de hominibus*: Iren. 4, 37, 6 (4, 61, 1 H.) rationabiles et examinatores et -es (iudiciabiles *falsa var. l. sec.* rationabiles) facti sunt et non ... sine iudicio eqs. b *de numeris musicis* (*cf. p. 606, 32*): Avg. mus. 6, 16 p. 1172 (*cf. 4, 5 p. 1165* quintum genus *numerorum*, quod est in ipso naturali iudicio sentiendi eqs.) vocentur ... primi -es, secundi progressores eqs. 7, 17 -es solos immortales puto eqs. 7, 18 tenentur ... et hi -es nonnullis finibus temporalium spatiorum, quos in iudicando excedere nequeunt eqs. *et saepe in hoc tractatu.*

3 *singulariter in nomine portae Hierosolymitanae*: Vvlg. II Esdr. 3, 30 contra portam -em.

adv. **iūdiciāliter.** *i. q. modo iudiciali*: 1 *usu forensi*: Ivlian. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 28 p. 1576 (*ad gen. 3, 17sqq.*) cibos ... et spinas et sudores primo fuisse naturaliter instituta, post in aliquibus aucta -r (*item de iudicio dei*: Clavd. Mam. anim. 1, 3 p. 31, 1 sempiternitas ... adficiens salubriter aliqua, -r aliqua adfici sinens. Verec. in cant. 7, 22 sempiterne peccata -r damnans [*opp.* misericorditer *ut* Ps. Primas. in Rom. p. 468D]). Cassiod. hist. 4, 25, 13 non synodice, sed -r potius iniquam examinari praesumptionem (*Theodoret. 2, 9, 9* δικαστικῶς). Novell. Iust. 58 volumus ... sacerdotaliter et -r haec servata durare (*sc. tam ad praefectum praetorio quam ad patriarcham missa; gr.* ἀρχικῶς). Lex Visig. 5, 4, 20 si quis rem, quae est per iudicium repetenda, priusquam adversarium -r superaret, ita vendiderit eqs. 2 *usu latiore*: Sidon. epist. 5, 15, 1 bybliopolam nostrum non gratiose, sed -r expertus. 7, 14, 4 qui amicos ludificabundi non tam -r quam oculariter intuentur.

iūdiciāria *v. p. 606, 36.*

***iūdiciārius**, -a, -um. *a* iudicium. *scrib.* -car- *hic illic in codd., solum trad.* Avg. serm. *p. 606, 10.* Ps. Avg. serm. ed. Mai 57, 3. Ivlian. *p. 606, 13.* Ps. Fvlg. Rvsp. *p. 606, 29.* Gloss. δικαστικός. *inde a* Cic.

i. q. ad iudicium, iudicem pertinens, iudicialis: 1 *sollemniter, sc. usu forensi*: a *generatim*: Cic. inv. 1, 92 legem -am *sc. Serviliam a. 106* ([agrariam *var. l.*]. Pis. 94 [*v.* Ascon. *ad l.*]. Phil. 1, 19. 5, 12. 8, 27 Liv. perioch. 71 Qvint. inst. 4, 5, 20 Svet. Aug. 56, 2. *al. cf. Vlp. dig. 5, 1, 2, 1* lex Iulia iudiciorum). Verr. II 1, 5 controversiae. 2, 31 res (Gell. 14, 2, 1. Capitol. Aur. 10, 10 -ae rei singularem diligentiam adhibuit, fastis dies -os addidit). Cluent. 72 quaestu -o pastus. Att. 5, 7 vacationis -ae causa. Fronto p. 168, 16 v. d. H. (p. 177 N.) in consiliis -ris. p. 201, 13 (p. 211 N.) in orationibus -is. Min. Fel. 2, 3 feriae -am curam relaxaverant. Frg. Vat. 33 secundum -am disciplinam partibus audientiam praebiturus. Symm. epist. 5, 21 salva -a existimatione. Ambr. epist. 63, 84 iniustus amplius suis punitur opinionibus quam -is severitatibus (Hier. hom. Orig. in Ier. 9 p. 652C [*Migne gr. 13, 385B aliter*]. Avg. epist. 133, 3 c. Faust. 21, 3 retract. prol. 1. *al.* Cod. Theod. 7, 18, 7 pr. nisi eos ... comprehensos etiam s. -ae obtulerit. *al. cf.* Avg. epist. 153, 10 et accusatorius dolor et -us [iudicatorius *P3 et edd. vet.*, iudicatoris *cod. unus*] rigor frangitur). Pallad. Maximin. c. Ambr. 84 tam imperialis quam -i erroris. Avg. civ. 3, 24 p. 136, 12 D. inquisitione. epist. 157, 37 sedes -as (in psalm. 118 serm. 9, 3 l. 6. *al. v. et l. 28*). c. Cresc. 3, 43, 47 sententia (in psalm. 136, 9 l. 25 serm. coll. Morin 1930 p. 541, 11. *al.*). c. Parm. 2, 3, 7 per -as potestates (c. Petil. 3, 25, 29 vel -a vel executoria. Cod. Theod. 7, 18, 12 pr. nisi eum ... comprehensum severitati -ae potestatis obtulerit. *v. et l. 29*). Ivlian. in Iob 40, 4 p. 414 (Migne suppl. 1, 1674) quae vel potentiae iudicis ... vel -ae censurae conveniunt. Cod. Theod. 9, 45, 5 vigoris (10, 16, 4. 11, 8, 3, 1 [= Iust. 1, 55, 9, 1]. *al.*). 15, 1, 8 praetoria iudicum et domos -as (publicas *Iust. 8, 11, 4*). Epist. imp. Theod. et Valent. (CIL VI 1783) 3 virtutis auctoritatisq(ue) senatoriae et -ae. Cassiod. hist. 1, 12, 15 Arium amoris -i aculeo stimulari (*Theodoret. 1, 3, 3* τῷ τῆς φιλαρχίας ... οἴστρῳ). var. 12, 15, 7 -um est, quod tibi referimus, non remissum (*'i. e. ius commune tibi reddo, non offero beneficium' Traube in ind. s. v.*). *al.* b *respicitur iudicium dei*: Tert. adv. Marc. 1, 25 p. 325, 18 Marcion removit ab illo *deo* severitates et -as vires. 2, 17 p. 358, 5 quam *bonitatem* ⟨ut⟩ semotam a -is sensibus ... nolunt Marcionitae in eodem deo agnoscere. 2, 24 p. 368, 17 quae *malitia* ex illis malis -is deputata cum ipsis competat iudici. Avg. civ. 20, 24 p. 470, 11 D. in -as ... sedes (*explicatur I Thess. 4, 17* in aëra). c. Cresc. 4, 61, 74 usque in finem -ae separationis (*piorum ab impiis*). fid. et symb. 7, 14 'sedere' ... quod dicitur deus, non membrorum positionem, sed -am significat potestatem (Ps. Fvlg. Rvsp. serm. RevBén. 35, 1923 p. 239 l. 138). nat. bon. 36 *tribulos* peccatori in labore conterendos secundum dei -am voluntatem.

2 *latius pertinet ad iudicium sensuum* (*in arte musica, cf.* iudicialis *p. 605, 47*): Avg. mus. 6, 2, 3 naturalis ... vis quasi -a, quae auribus adest. 6, 7, 19 (*de numeris iudicialibus*) ut horarum ... spatia ... sensu illo -o possint comprehendere.

f. pro subst. **iūdiciāria**, -ae. *nomen navis fortasse ad vehendos magistratus destinatae* (*cf. p. 605, 28*): Cod. Theod. 7, 17, 1 (*v. vol. I 1416, 67*). *Hermans.*

iūdiciolum, -ī *n.* *a* iudicium. *i. q. iudicium modicum, cum modestia dictum*: Amm. 27, 11, 1 iuste an secus, non -i est nostri (28, 4, 14). Frg. Bob. gramm. V 561, 36 absurde meo -o. *B.*

***iūdicium**, -ī *n.* *a* iudex. *de orig.*: Rvfin. *p. 597, 30.* Cassiod. in psalm. 36, 30 l. 569 quasi iuris dictum, quod in eo ius dicatur (*cf.* var. 11, 9, 3 quasi iuridicium. Isid. orig. 18, 15, 2 quasi iurisdictio). *de scriptura*: ioud-: Lex Bant. (CIL I² 582) 2. Lex repetund. (CIL I² 583) *saepius* (*iuxta* iud-). iúd-: CIL I² 1570, 7 (= CE 56, 5). X 3903, 5. Orat. imp. Claud. (Pap. Corp. 236) 1, 10 (*sed* 2, 6 iud-). -gsium: Inscr. christ. Hisp. 108 (*ibid.* ausilium). *de formis*: ? *nom. sg.* -us (-os) *p. 609, 30. cf. confusionem generum* m *finali effectam* Fvlg. aet. mund. p. 159, 15 aequalem (*restituit Helm ex* et qualē [quale *S*]) culpae ... poenale -um. *gen. sg.* -ci: Lex agr. (CIL I² 585) 35 *et saepius in codicibus.* ? *gen. pl.* -um: Hil. in psalm. 118 beth 9 p. 375, 6 (*Zingerle, WSt. 8, 1886, 340 pro* -a [-orum *recc.*]). *dat., abl. pl. in titulis* -ieis Lex Rubr. (CIL I² 592) 2, 13, -cis (-cIs) CIL IV 528. 670. 1612 (*sed* 1074 -cIls). *notatur* iud(icium) Lex Vrson. (CIL I² 594) 101, 23, iudic(io) *ibid. quinquies*, i(udicium) Prob. litt. sing. gramm. IV 274sq. Not. Tir. 21, 27sq. 60, 3sqq. *de notione et differentiis*: Qvint. inst. 5, 11, 36 (*v. p. 604, 17*). (Mar.) Victorin. gramm. VI 188, 11 (*explicantur officia grammaticae, item* Avdax gramm. VII 322, 8) -um quid est? bene dictorum comprobatio (*cf.* Diom. gramm. I 426, 28 [*e Varrone*] -um est, quo omnem orationem recte vel minus quam recte pronuntiatam specialiter iudicamus, vel aestimatio, qua poema ceteraque scripta perpendimus [*ultima iterat* Dosith. gramm. VII 376, 10]). Gavdent. serm. 12, 4 G. et decernentis sententia -um dicitur et supplicium patientis dicitur poenae (poena *var. l.*) -um eqs. Ps. Ascon. div. in Caec. p. 190, 11 -um ... res, quae causam litemque determinat. Isid. diff. 1, 290 iustitia est studium recte vivendi, -um vero aequitas recte iudicandi eqs. orig. 18, 15, 2 *materia negotii* dum discutitur, -um est. Synon. Cic. p. 420, 15 cognitio. -um. disceptatio. 432, 2. 435, 5. 449, 15. Gloss. κριτήριον. δικαστήριον. κρίσις. κρίμα. ἀγωγή. *cf. p. 608, 5sqq.*

legitur inde a Naev., Plavto, Enn., Lege Bant. *aliisque rei publicae,* Catone, Ter., *in poesi praeter* Ov. *rarius* (*deest* Hor. *carm.*).

[*francog. vet.* juise, juice, *prov. vet.* juzici, juziri, *val.* judeţ, *it.* giudizio, *cat.* juhí, *hisp.* juicio, *port.* juizo. *G.*] [*confunditur in codd. maxime c.* indicium (*v. vol. VII 1, 1145, 78*).]

i. q. actus vel facultas iudicandi (*metonymias v. l. 82. p. 608, 83sqq. 615, 77*): **I vi sollemni:** **A** *strictius in re iudiciaria* (*cf. Leonhard al., RE IX 2479sqq. Kaser, Röm. Zivilprozeßrecht 217sqq. et passim*): 1 *incorporaliter* (*sed v. l. 82*): a *de litibus, causis peragendis*: α *iudicant homines profani* (*exempla paucissima*): ① *spectat magis ad actionem inchoandam sive 'in iure' (de ipsa formula e. g. p. 607, 8. 9. 12) sive accusatione in causis publicis facta (p. 607, 18. 19. 25; indicatur ius accusandi p. 607, 9 cf. p. 607, 23. 608, 80)*: Ter. Phorm. 404 magistratus adi, -um de eadem

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

causa . . . ut reddant tibi (RHET. Her. 2, 13, 19 CIC. Quinct. 71 CAES. civ. 2, 18, 5. *al.*). LEX agr. (CIL I² 585) 35 co(n)s(ulis) . . . ⟨de ea re iu-⟩ris dictio, -i iudicis recuperatorum datio esto. CIC. inv. 2, 60 *v. p. 612, 50.* Quinct. 62 cum is -um acciperet pro Quinctio. Tull. 7 -um vestrum est, reciperatores, 'quantae pecuniae paret . . . damnum datum esse M. Tullio.' 26 istuc totum 'dolo malo' additur in hoc -o eius causa, qui agit. 36 hoc -um sic exspectatur, ut non unae rei statui, sed omnibus constitui putetur. div. in Caec. 56 -um dat statim 'si paret *eqs.*' (Verr. II 3, 55 dabat iste -um 'si pareret *eqs.*' *al.* PAVL. dig. 4, 3, 25 doli -um dari [*syn.* de dolo actionem]. MACER dig. 48, 11, 5 ex lege). Verr. II 3, 29 in quem -um ex edicto tuo postulatum sit (3, 33. 3, 152 ut ex e. suo -um daret . . . 'quod per vim *eqs.*' . . . -um ex e. . . . impetrare. Flacc. 88). leg. 3, 46 cum *leges* magis -is quam verbis sanciendae sint, adiungitur 'noxiae poena par esto.' nat. deor. 3, 74 -um de dolo malo, quod C. Aquillius protulit (*cf. off. 3, 60* formulas). off. 3, 61 reliquorum . . . -orum haec verba maxime excellunt *eqs.* LEX Rubr. (CIL I² 592) 1, 5 in id decretum interdictum sponsionem -um exceptionem addito addive iubeto. POMPON. dig. 48, 2, 1 non est permissum mulieri publico -o quemquam reum facere (*cf.* VLP. dig. 23, 2, 43, 10 cui lege aliqua accusandi publico -o non est potestas). GAIVS inst. 3, 83 lites contestatae legitimo -o (*cf.* VLP. dig. 5, 3, 7, 1 quod *-um* si non fuerit contestatum. 24, 3, 19 si mulier -o de dote contestato reversa fuerit in matrimonium, . . . exspirat -um). VLP. dig. 4, 2, 14, 1 in quadruplum in eum -um pollicetur. 9, 3, 1 pr. in -o adiciam: 'aut noxam dedere.' 19, 1, 11, 1 quae naturaliter insunt huius -i potestate. MACER dig. 48, 2, 8 qui duo -a adversus duos reos subscripta habent. *al.* Ⓘ *spectat magis ad actionem apud iudicem iudicesve habendam* (*in causis privatis actio apud magistratum facta includi potest*): LEX Bant. (CIL I² 582) 2 in poplico -o ne sen⟨tentiam rogato⟩. CATO agr. 149, 2 si quid de iis rebus controversiae erit, Romae -um fiat. PACVV. trag. 34 nihilne ad te de -o armum accidit? TER. Eun. 339 cras est mihi -um. TVRPIL. com. 45 -a, litis, turbas, tricas, contiones maximas (RHET. Her. 4, 1, 2 CIC. Verr. II 3, 26 de orat. 2, 99 PLIN. nat. 9, 79. *al.*). LEX repetund. (CIL I² 583) 41 hac lege -um . . . esto (CIC. Verr. II 4, 17 Flacc. 50. NEP. Phoc. 3, 4 legibus fieret. *al.*). 46 ex h(ace) l(ege) (70 fieri. 74 fuit. GAIVS inst. 4, 109 esse. *cf.* LIV. 45, 10, 15 -a ex decreto . . . Rhodii exercebant). LEX agr. (CIL I² 585) 38 quae res . . . ⟨in . . . -⟩o non siet iudicatave non siet. RHET. Her. 1, 12, 22 in -is (*opp.* in iure *ut*: CIC. de orat. 1, 48). 1, 14, 24 hoc in -o fere non potest usu venire. CIC. inv. 2, 144 res in -o est. Quinct. 8 *Hortensius* hoc -o partis accusatoris obtinet. div. in Caec. 1 qui tot annos in causis -isque publicis . . . sim versatus (25 Cluent. 25 TAC. dial. 34, 4. *al.*). Verr. II 3, 52 huiusce -i discrimen. 3, 205 ut adhuc se habuit status -orum. Caecin. 71 in ceteris controversiis atque -is cum quaeritur, aliquid factum necne sit (Cluent. 161. *v. et p. 609, 33*). Cluent. 88 *-a* ruinae similiora . . . quam -o et disceptationi (90 illa . . . quaestio aut d. aut -um fuit? 96 quidvis potius quam -um aut d. aut quaestio. *cf.* QVINT. inst. 2, 4, 24 ad -orum disceptationem). 107 quis -orum . . . peritior? Sull. 39 in -is et quaestionibus non hoc quaerendum arbitror (Arch. 3 de orat. 2, 114 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 5 p. 171, 26. *adde l. 46. p. 612, 45*). Planc. 55 cur non eius damnatione aliquid ad hoc -um praeiudicii comparasti? Brut. 178 Ofella contionibus aptior quam -is. orat. 38 non . . . ad -orum certamen, sed voluptatem aurium scripserat. SEN. dial. 5, 33, 2 fremitu -orum basilicae resonent. QVINT. inst. 7, 4, 33 *controversia* de accusatore constituendo, quae -a divinationes vocantur. CLAVD. 17, 12 emeritum . . . desudatisque remotum -is. COD. Theod. 1, 1, 6, 3 (4) codicis in omnibus negotii⟨s⟩ -isque valituri. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 61, 28 dum vocarer ad imperatoris -um (*gr. I 1, 5 p. 136, 32* διάγνωσιν). COD. Iust. 4, 32, 13 (*s. III*) finitum est -um sententia. *al.* *de artificio -um repraesentante*: PLIN. nat. 33, 156 *Zopyrus* Areopagitas et -um *caelavit.* 35, 72 *Parrhasius* superatus a Timanthe Sami in Aiace armorumque -o (*cf. l. 30*). Ⓜ *spectat magis ad sententiam*: TER. Phorm. 214 vi coactum te esse invitum. :: lege, -o. RHET. Her. 1, 6, 9 aliquorum -um de simili causa . . . proferemus. CIC. inv. 1, 22 quanta . . . eorum *iudicum* -i et auctoritatis expectatio sit. 1, 48 iudicatum est res assensione aut auctoritate aut -o alicuius aut aliquorum comprobata. Verr. II 1, 72 pertimuit iste, ne Philodamus Neronis -o liberaretur. 2, 74 sin . . . hominem . . . condemnasset . . . -umque C. Sacerdotis rescidisset. 5, 189 uti C. Verrem . . . dignus exitus eiusmodi vita . . . vestro -o consequatur. Cluent. 6 si ad causas -a iam facta domo deferemus *iudices.* 106 qui in iudicando superiora -a secuti sunt. har. resp. 37 te iudices emiserunt . . . suo -o absolutum, omnium condemnatum. Att. 16, 16, 12 quorum *consulum* et lege et senatus consulto cognitio et -um fuit. SEN. contr. 1, 3, 6 *incesta* lege damnata est: habetis -um. *al.*

β iudicant sacerdotes: CIC. dom. 100 hic meus reditus, pontifices, vestro -o continetur. har. resp. 11. 13. LIV. 8, 15, 8 Minucia Vestalis . . . facto -o viva sub terram . . . defossa. CYPR. epist. 52, 3 ut . . . -um sacerdotum voluntaria discessione praecederet. 59, 14 eorum conscientiam . . . -i sui . . . gravitate damnarunt *episcopi.* 59, 15 plures tunc adfuerunt -o et cognitioni *Fortunati haeretici* quam *eqs.* HIL. coll. antiar. p. 146, 26 occasionem revolvendi eius, quod Athanasii absolutione est dissolutum, quaesisse -i. SVLP. SEV. chron. 2, 36, 2 haereticos sacerdotes synodi -o condemnatos. LEO M. epist. 28, 6 Conc.S II 2, 1 p. 32, 17 qui -um condemnationis exciperet (*gr. II 1, 1 p. 19, 13* κρίσιν τῆς καθαιρέσεως). LEX Visig. 12, 1, 2 sacerdotes . . . noverint se concilii -o esse plectendos.

γ iudicat deus (*passim de -o extremo; inest notio damnationis, poenae l. 9. 10. 13. al., auxilii l. 19, cf.* GAVDENT. *p. 606, 64.* AVG. agon. 27, 29 dicitur . . . -um pro damnatione [civ. 20, 5 p. 415, 22 D.]. enchir. 14, 55 aliquando . . . -um dei ponitur in malo . . ., aliquando et in bono. in euang. Ioh. 22, 5 dictum est -um, ubi poena intellegitur): Ⓘ *in scripturis sacris et locis similibus* (*gr.* κρίσις, κρίμα): ITALA exod. 6, 6 (Lugd., *cf.* VVLG.) liberabo vos in -o magno *sc. Aegyptios puniens.* II par. 20, 9 (Complut. = VVLG.) gladius -i, pestilentia et fames. prov. 6, 34 (Tert. pudic. 18 p. 259, 10) in die -i ([*Vulg.* vindictae]. TERT. anim. 7, 3 CYPR. epist. 76, 7. LACT. inst. 5, 23, 3 caelestis -i. *al.*). Matth. 23, 14 (cod. b *al.* = VVLG.) accipietis amplius -um (*cod. f* damnationem). Ioh. 5, 24 (cod. e) in -o damnationis non veniet, sed transiet a morte ad vitam ([VVLG. in -um non venit]. TERT. adv. Marc. 1, 27 p. 329, 13 AVG. civ. 21, 22 p. 526, 23 D. *al.*). I Cor. 11, 29 (cod. d *al.* = VVLG.) qui . . . manducat et bibit indigne, -um sibi manducat. Hebr. 6, 2 (*ibid.*) aeterni (TERT. apol. 41, 3 fug. 12, 5. FILASTR. 110, 10 poenarum. *al.*). *al.* -um facere *i. q. auxiliari*: ITALA deut. 10, 18 (Lugd. = VVLG.) qui facit -um . . . viduae. psalm. 102, 6 (Veron. *al.* = VVLG.) faciens misericordias dominus et -um omnibus iniuriam accipientibus. VVLG. II reg. 18, 19 quia -um fecerit ei dominus de manu inimicorum eius. *al.* Ⓘ *alia exempla selecta*: MIN. FEL. 34, 12 *dei* quanto -um tardum, tanto magis iustum est. TERT. apol. 39, 4 summum futuri -i praeiudicium est, si *eqs.* (praescr. 44, 3 HIL. in Matth. 4, 25. *al. cf.* CYPR. Demetr. 15 venturum [RVFIN. Orig. in num. 23, 4 p. 215, 27 GREG. M. epist. 2, 46]. epist. 55, 23 venientis). 48, 15 hoc erit testimonium ignis aeterni, hoc exemplum iugis -i poenam nutrientis. fug. 1, 3 hoc nomine -um est persecutio, per quam quis aut probatus aut reprobatus iudicatur; . . . -um soli deo competit. HIL. in Matth. 5, 4 salutis . . . nostrae et -i tempus (*al.*). IREN. 4, 36, 4 (4, 58, 4 H.) universali (*cf.* 5, 35, 2 generalis. AVG. enchir. 29, 111 universo completoque). AVG. catech. rud. 7, 1 de . . . futuri ultimi -i bonitate (21, 2 civ. 1, 8 p. 13, 15 D. *al. cf.* 20, 1 p. 405, 13 novissimo [*al.*]. ARATOR act. 1, 443 de fine. GREG. M. epist. 5, 44 extremi [moral. 2, 11. 4, 27]. *aliter p. 610, 60. 68. 73*). civ. 20, 21 p. 456, 8 D. de retributione -i. LEO M. serm. 33, 1 nisi -um suum divina potestas deferret, universitas hominum sententiam damnationis exciperet. *et passim.* *in ordalio sim.*: GREG. TVR. glor. mart. 38 ut . . . pro fallatia -um martyris beati experiantur. Iul. 19 sub -o hoc omnipotentis dei ponamus. LEX Burg. lib. const. 8, 2 ad nos . . . diriguntur dei -o committendi *sc. litigantes.* 80, 2 si ad conflictum causae discenderit et divino -o falsus ibidem relator pugnans occubuerit (*cf. 45* ut unus *testis* . . . deo iudicante confligat).

b *de potestate, munere iudicantium* (*fere sing.*): PLAVT. Pseud. 14 nil hoc Iovis ad -um attinet; sub Veneris regno vapulo *eqs.* PACVV. trag. 171 sub -o quae omnes Graios (*Mercier*, grados *trad.*) tetinerim. LEX repetund. (CIL I² 583) 4 -um ioudicatio leitisque aestumatio . . . ⟨eorum esto⟩. 72 sei is praetor . . . ⟨eo magistratu⟩ -ove inperiove abierit abdicaverit (LEX agr. [CIL I² 585] 87 CIC. leg. agr. 2, 34 OPTAT. 3, 4 p. 82, 14 BENED. reg. 5, 12. *adde l. 62*). CIC. div. in Caec. 8 qui -a manere apud ordinem senatorium volunt (*cf.* Scaur. frg. 4 cum -a penes equestrem ordinem essent. TAC. ann. 12, 60, 3 cum . . . equester ordo in possessione -orum locaretur *eqs.*). Verr. I 20 quis poterit Verre absoluto de transferundis -is recusare? (37. VLP. dig. 50, 5, 13, 3 [*antea*: susciperet, adgnoscendo]. *cf.* CIC. Verr. II 1, 23 auferantur. 3, 223 referantur. TAC. ann. 11, 22, 6 tradiderat. SCHOL. Cic. Gron. A p. 345, 24 *illum* -um omne ab se ad senatum removisse). Cluent. 164 quod ad vestrum ius iurandum pertinet, quod vestri -i est *eqs.* (*cf.* fin. 2, 36 iudices solent, cum sententiam pronuntiant, addere 'si quid mei -i est'. *aliter p. 614, 77*). leg. agr. 2, 57 quantum -um . . ., posse . . . privata publicare. leg. 3, 10 omnes magistratus auspicium -umque habento. SALL. Catil. 29, 3 imperium atque -um summum habere (TAC. ann. 6, 8, 4 LEO M. serm. 10, 2. *cf.* CONST. Sirmond. 1 qui -orum summam tenetis). LIV. 36, 39, 9 nisi illi cogantur in ius -umque populi Romani (39, 24, 8 sub i. -umque regis venisse. 41, 22, 4 sub i. -umque suum . . . coegit gentem). QVINT. decl. 377 p. 421, 3 sub -o tuo vivere volo. TAC. ann. 13, 32, 2 superstitionis . . . rea mariti -o permissa. VLP. dig. 5, 1, 2, 8 his datur multae dicendae ius, quibus publice -um est (*cf. 50, 16, 131, 1* multam is dicere potest, cui iudicatio data est). 5, 1, 18 pr. si . . . occupatio . . . iudicem non patiatur operam -o dare (*50, 5, 13 pr.* ad iudicandum). TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 526, 15 unius erit tam -um quam et regnum. CYPR. laps. 17 *Christus* omne -um de patre solus accepit. IVVENC. 2, 662 nec mihi -um tribuit mea sola potestas. HEGES. 1, 18 p. 29, 19 Iudaeam . . ., Syriam . . . -o cohercens. VVLG. Hab. 1, 12 domine, in -um posuisti eum. CYPR. GALL. iud. 481 -um populi bis quattuor obtinet annis *Abdon.* COD. Theod. 11, 30, 49 eminentiae tuae sacrum nostri numinis (*sc. imperatoris*) -um delegamus. *al.* *cf. supra l. 30.*

c *de iure litigantium, accusantium* (*cf. p. 606, 83*): PROC. dig. 4, 3, 31 de dolo malo -um in eum competit (GAIVS dig. 17, 1, 41 ipsi . . . mandati -um non c.). GAIVS inst. 3, 127 habent . . . mandati -um. *al., v. Heumann-Seckel⁹ 296 sub 3.*

2 *metonymice* (*cf. p. 606, 82. 615, 77; vix orationes forenses significat* QVINT. inst. 10, 1, 70 -a, quae Epitrepontes, Epicleros . . . habent):

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

a *praevalente respectu iudicum fere i.q. collegium iudicum*: RHET. Her. 4, 15, 22 ex iniquitate -orum (CIC. fam. 5, 17, 2 totius -i). CIC. Verr. I 2 in ipso discrimine ordinis -orumque vestrorum (*postea*: existimationem -orum amissam). 51 suscipe causam -orum. II 1, 82 incommoda sua nostris committere legibus ac -is. 2, 77 imperium -orum tenere. *cf.* CAES. civ. 1, 4, 3 qui in re publica -isque ... pollebant. Caecin. 28 senator populi Romani, splendor ordinis, decus atque ornamentum -orum. Sull. 31 eos ..., qui circum -um stabant (*antea*: vobis iudicibus). Att. 1, 16, 2 infirmo -o committi (*antea*: egestas iudicum. *cf.* 1, 19, 6 levitatem infirmitatemque -orum). 1, 18, 3 empto constupratoque -o. VAL. MAX. 4, 2, 7 recitavit ... epistulam -o (ind- *codd.*, in -o *Aldus*). SEN. contr. 9, 2, 4 si in triclinio tuo -um coegisses (VAL. MAX. 8, 3, 1 QVINT. inst. 12, 5, 6). 9, 4, 18 illum ... circa coronam -i obversari (*cf.* LVCAN. 1, 321 gladii ... -um insolita trepidum cinxere corona [*spectat ad* CIC. *l. 37*]. PLIN. epist. 6, 33, 3 circumstantium corona latissimum -um ... circulo ambibat [*antea*: sedebant centum et octoginta iudices]). dial. 9, 5, 1 Areos pagos, religiosissimum -um (*postea*: triste collegium. APVL. met. 10, 7, 2 exemplo legis Atticae Martiique -i). QVINT. inst. 10, 3, 30 cum in medio foro tot circumstantibus -is ... erit ... dicendum. decl. 264 p. 80, 2 si apud -um (iudices *var. l.*) hoc ... quaeri ... oportet. ITALA Dan. 7, 10 (Ambr. in psalm. 1, 51, 5 = VVLG.) -um sedit et libri aperti sunt (*gr.* κριτήριον. *cf.* AMBR. in psalm. 1, 52, 1 *ad l.*: quod istud est -um sedentium iudicum?). AMM. 29, 1, 5 Heliodorum ... praetorianae -o tradidit praefecturae. SCHOL. Cic. Bob. p. 91, 15 ut in -is esset minor numerus senatorum. VVLG. Ios. 20, 6 donec stet ante -um. RVFIN. hist. mon. 16 p. 437C si in -o sedi. p. 437D in -o si fui caput. AVG. conf. 6, 9, 14 *Alypius* offerendus -is (iudici *var. l.*) ducebatur. COD. Theod. 9, 16, 11 (= Iust. 9, 18, 9) -orum oculis communis hostem salutis ostendat. LIB. pontif. p. 115, 6 ⟨facta examinatione invenit⟩ -us (-os, -um, iudices *var. ll.*) ambos episcopos ... ⟨reos⟩. ALC. AVIT. hom. 16, 2 p. 124, 10 conclamante -o: 'eqs.' *al.* b *praevalente respectu loci, ubi iudicatur*: CIC. Verr. II 3, 75 hominum remotissimorum a foro, a -is, a controversiis (Mil. 2 de orat. 2, 75. Brut. 21 -orum vastitatem ac f. SEN. dial. 5, 9, 3 TAC. ann. 2, 34, 4. CYPR. Demetr. 3 deficit ... innocentia in f., iustitia in -o. *cf.* CIC. de orat. 3, 63 *philosophia* nos avocat a rostris, a -is, a curia). Mil. 101 vobis ... armatis et huic -o praesidentibus (*cf. supra l. 14 et* QVINT. inst. 4, 2, 25 -um ... militibus armatis cluserat. SCHOL. Cic. Bob. p. 112, 8 circumpositi -o milites). SEN. exc. contr. 6, 5, 2 barbaros circa -um fuisse. HIER. in Am. 5, 10 'in porta', id est in -o. VVLG. iud. 5, 10 sedetis in -o et ambulatis in via (*cf. supra l. 26*). Dan. 13, 49 revertimini ad -um, quia falsum testimonium locuti sunt (*cf.* SVLP. SEV. chron. 2, 1, 6). COD. Theod. 4, 16 (17), 1 (= Iust. 7, 50, 3) placet ... eos ... limine -orum expelli (*cf.* COD. Iust. 2, 58, 2, 6 ab -o eum ... expellat. LEX Burg. Rom. 11, 3 de -o expellatur. LEX Visig. 2, 2, 8 de -o eum habicere *i. abicere*). *al.*

B *latius*: 1 *de decretis, praeceptis sim.*: a *hominum quorumlibet, maxime populi, senatus, principis* (Augusti *l. 73; de iure, potestate decernendi l. 61. 68. 69. 79*): CIC. div. in Caec. 65 accusavi eum, cui quaestor fueram, ... quicum me deorum hominumque -um coniunxerat. Manil. 43 de quo homine *Pompeio* vos, ... tanta et tam praeclara -a fecistis *sc. honores tribuendo*. 46 auctoritatem ... magnis ... vestris -is amplificatam. leg. agr. 1, 12 amplissimo populi senatusque -o exercitus habuistis (Flacc. frg. Schol. Cic. Bob. p. 96, 18 Planc. 93 dom. 86. *al.*). Cluent. 196 iis eum verbis publice laudant *Larinates*, ut ... testimonium suum -umque significent (*an ad p. 614, 57?*). dom. 74 non obscurum de meis in rem publicam beneficiis suum -um decretumque esse voluerunt *scribae*. 82 quem ... tot vides -is senatus populique Romani Italiae totius honestatum. Sest. 144 cui superior annus ... praetextam populi -o togam dederit. Vatin. 36 eripueras senatui ... imperatoris deligendi -um. Deiot. 37 senatus ... -a de illo tam multa tamque honorifica. Brut. 281 cum honos sit praemium virtutis -o studioque civium delatum ad aliquem (*seq.* sententiis, suffragiis). leg. 2, 42 -a senatus, Italiae, gentium ... conservatae patriae consecuti sumus. Att. 4, 17, 3 senatus decernit, ut tacitum -um ante comitia fieret. fam. 1, 9, 14 Caesar ... ornatus ... honoribus ac -is senatus (LIV. 45, 23, 16 TAC. Agr. 43, 4). ad Q. fr. 3, 9 (7 Sj.), 3 video Messalam ... consulem, si per interregem, sine -o, si per dictatorem, tamen sine periculo. CAES. Gall. 1, 41, 3 neque de summa belli suum -um, sed imperatoris esse. LIV. 6, 6, 8 onus ... sibi ... magnum a senatu talibus de se -is ... iniungi. VELL. 2, 128, 1 in huius *Seiani* virtutum aestimatione ... -a civitatis cum -is principis certant. OCTAVIA 487 plebis ... votis atque -o patrum ... arbiter electus. CIL IV 528 -cis Aug(usti) felic(iter) (*cf.* 670. 1074 Augusti, Augustae). TAC. ann. 3, 32, 1 -o ... patrum deligendum pro consule gnarum militiae. PLIN. epist. 2, 1, 9 *quinqueviri* -o senatus constituebantur. 4, 15, 5 -a principis. IVLIAN. dig. 1, 3, 32, 1 -o populi receptae sunt *leges*. VLP. dig. 50, 3, 2 qui dignitates principis -o consecuti sunt. ITALA Dan. 9, 26 (Orig. in Matth. ser. 40 p. 80, 7) interibit unctio et -um non est in eo (*gr.* κρίμα, *Vulg. aliter*). CYPR. epist. 67, 4 ut sacerdos plebe praesente ... deligatur et dignus ... publico -o ac testimonio comprobetur. AMM. 21, 5, 5 (*ad milites*) auctoritate vestri -i ... ad Augustum elatus sum culmen. COD. Theod. 6, 23, 3 pr. (= Iust. 12, 16, 3 pr.) privilegia, quae ... divorum principum -o meruerunt *decuriones*. COD. Iust. 1, 39, 2 (*a. 450*) tres ... praetores ... -o senatus praecipimus ordinari. CASSIOD. var. 5, 17, 1 -o nostro electionique respondens. CIL IX 1682 advocato fisci ... -o sacro promoto. *al.* b *sacerdotum sim.* (religionis *l. 15*): CAES. Gall. 6, 13, 10 decretis -isque *Druidum* parent (*an ad p. 607, 75?*). ITALA deut. 18, 3 (Lugd., *cf.* VVLG.) hoc -um sacerdotum quod est a plebe a sacrificantibus victimas (*gr.* κρίσις). CYPR. epist. 44, 3 episcopo ... facto et collegarum ac plebis testimonio et -o conprobato. PRISCILL. tract. 2, 51 in causa fidei sanctorum -um malle quam saeculi. HIER. epist. 52, 7, 5 gaudeat episcopus -o suo, cum tales Christo elegerit sacerdotes. VVLG. lev. 13, 15 tunc sacerdotis -o polluetur. AVG. c. Parm. 1, 4, 8 p. 27, 21 post sententias suas aliter prolatas collegarum posteriori discussioni -oque cesserunt *episcopi*. EPIST. imp. Constant. Aug. epist. 88, 5 quod -*um* episcopali -o praetulerunt. COD. Theod. 16, 2, 33 (= Iust. 1, 3, 11) ut ... certus -o episcopi clericorum numerus ordinetur. 16, 5, 28 (= Iust. 1, 5, 2) qui ... -o catholicae religionis et tramite detecti fuerint deviare. LEO M. serm. 1 qui tam sanctum de me ... -um protulistis. CONC.S II 3, 2 p. 134, 18 communi -o dogmata expellentes erroris (*gr. II 1, 2 p. 126, 22* ψήφῳ). GREG. M. epist. 13, 8 quod in eo *presbytero ordinando* canonicae districtionis -um reprehendat. BENED. reg. 3, 11 abba ... sciens se ... de omnibus -is suis ... iudici deo rationem redditurum. *al.* c *deorum* (*stellarum l. 42*): CIC. p. red. ad Quir. 1 eius devotionis me esse convictum -o deorum immortalium (Phil. 5, 40 de orat. 2, 347 Tusc. 1, 113. *cf. p. 609, 50 et* nat. deor. 3, 82 videsne ... deorum -o, si vident res humanas, discrimen esse sublatum?). VAL. MAX. 1, 7 ext. 5 felicitatem caelestium -o destinatam humanis consiliis inpedire. TERT. adv. Marc. 2, 12 p. 352, 6 ortus occasus singulorum elementorum -a sunt creatoris. resurr. 21 p. 54, 14 si temporalia et localia et personalia dei decreta atque -a in urbes ... iaculata est *prophetia*. ITALA exod. 18, 15 (Lucif. Athan. 1, 2 p. 69, 2. *al.*) populus quaerens -um a deo (*gr.* κρίσιν, *Vulg.* sententiam). lev. 18, 4 (Lugd. = VVLG.) -a mea facietis et praecepta ... servabitis ([*gr.* κρίματα]. 26, 4 [*ibid.; gr.* κρίματα]. psalm. 7, 7 [cod. 136 Cas.; *gr.* προστάγματι, *Vulg.* in praecepto]. VVLG. exod. 15, 25. *al.*). 25, 18 (Lugd., *cf.* VVLG.) facietis omnes iustitias et omnia -a mea ([*gr.* κρίσεις, VVLG. praecepta ... et -a]. deut. 4, 1 [*ibid.; gr.* ῥημάτων, VVLG. praecepta et -a]. 4, 14 [*ibid.; gr.* κρίσεις, Iren. 4, 16, 5 = 4, 28 H. iustificationes et -a, VVLG. caeremonias et -a]). psalm. 104, 5 (Veron. *al.* = VVLG.) memorate ... -a oris eius (*gr.* κρίματα. *cf.* VVLG. Iob 13, 6 -um labiorum meorum adtendite [*aliter p. 615, 68*]). 118, 39 (Veron. *al.*, *cf.* VVLG.) -a ... tua suavia. 147, 10 (cod. 136 Cas.) -a eius non investigantur (*gr.* κρίματα, VVLG. 147, 20 -a sua non manifestavit. *cf.* Rom. 11, 33, *v. vol. VII 1, 1851, 12*). FIRM. math. 1, 2, 5 perversas cupiditates ... stellarum -is adscribat ([*antea*: decretis]. 1, 7, 22 quem *finem* illi st. ignita -a decreverant). HIER. psalt. sec. Hebr. 119, 91 -o tuo stant omnia, ... quia omnia serviunt tibi (*Vulg.* ordinatione). VVLG. Sirach 16, 26 in -o dei opera ipsius ab initio (*gr.* κρίσει). AVG. civ. 2, 9 tit. *poeticam licentiam* Graeci deorum secuti -um liberam esse voluerunt. CONC.S II 3, 2 p. 151, 14 divino -o ad imperium sumus elati (*gr. II 1, 2 p. 139, 28* θείᾳ ψήφῳ). SALV. gub. 1, 17 dum ... semper gubernat deus, semper et iudicat, quia gubernatio ipsa -um est. *al.*

2 *de testamentis*: CIC. dom. 49 cum ... sui fratris esset testamento et -o improbatus. fam. 13, 46 *Zoilum patroni heredem*, qui patroni -o ornatus esset (*an ad p. 615, 25?*). VAL. MAX. 7, 7, 4 Augustus et nuptias mulieris et suprema -a improbavit (QVINT. inst. 6, 3, 92 ordinare [AMM. 28, 4, 22]. PLIN. epist. 7, 20, 7 SVET. Aug. 66, 4. *al.*). LAVD. Murdiae (CIL VI 10230) 6 viro ... pecuniam legavit, ut ius dotis honore -i augeretur. 11 reddenda mihi statuit, quae -o viri sui ex patrimonio meo cepisset. QVINT. decl. 332 p. 309, 1 voluit simile esse -um suum meo testamento. SVET. vita Hor. p. 45, 6 Maecenas ... testatur ... extremis -is (COD. Theod. 16, 2, 20 *bis*. NOVELL. Marc. 5 pr. *aliter p. 608, 35*). GAIVS dig. 38, 2, 7 partim comprobare -um defuncti, partim evertere (PAVL. dig. 5, 2, 23, 1 adgnoscere. 5, 2, 32 pr. comprobavit. COD. Iust. 6, 42, 12 [*a. 244*]. *al. cf.* 6, 23, 15 pr. [*a. 339*] tabulas et -a mortuorum). TRYPH. dig. 27, 10, 16, 3 -um testatoris sequendum est (VLP. dig. 40, 5, 24, 12 PAVL. dig. 32, 6, 1. *al. cf.* VLP. dig. 36, 1, 23, 2 testantis [COD. Iust. 6, 25, 8, 1]). 38, 2, 50, 4 quia adgnovit -um liberti (VLP. dig. 5, 2, 8, 10. *al. v. et l. 62*). PAVL. dig. 5, 2, 19 licet quasi furiosae -um ultimum eius damnetur (NOVELL. Valent. 21, 1, 3. *aliter p. 608, 33*). COD. Theod. 2, 19, 5 liberis ... parentum -a inofficiosa causantibus (*cf. p. 614, 26*). 4, 7 (8), 1, 1 (= Iust. 1, 13, 2) cum postremo -o libertates dederint (COD. Iust. 2, 3, 19 [*a. 290*] cum voluntas militum ... vim p. -i obtineat. 3, 28, 19 [*a. 293*]). Iust. 6, 20, 9 (*a. 293*) novissimum -um communis patris (6, 32, 3 [*a. 294*]. 6, 36, 2 pr. [*a. 244*] per huiuscemodi ... n. -i ordinationem iura non faciunt irritas voluntates. *aliter p. 608, 34*). *al.*

C *iuncturae notabiliores*: 1 *verbales*: a *acc.*: α *subi.* (*auctores* -orum) *sunt sive magistratus sim. sive homines quilibet*: CATO agr. 149, 2 si quid de iis rebus controversiae erit, Romae -um fiat (LEX repetund. [CIL I² 583] 8. RHET. Her. 1, 12, 22 de accusatore. CIC. inv. 1, 82 de ipso, qui iudicarit. Verr. II 1, 83 -um esse factum se iniuria circumsessum esse. *al. peculiariter p. 608, 19*). LEX repetund. (*l. c.*) 4 ⟨neque -um ... ita datu⟩m esse, utei peteret (*v. vol. V 1, 1678, 9 sqq. et* datio *ibid. 40, 10 sqq. cf.* CIC. Quinct. 66 edat [*v. vol. V 2, 92, 15 sqq.*]). 46 pr(aetor) ... iu⟨dicium exercebit⟩ (*v. vol. V 2, 1376,*

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

33sqq. cf. PAPIN. dig. 1, 21, 1 pr. exercitionem). 71 neive -um dimit(t)ere iubeto (CIC. Verr. II 2, 70 Cluent. 74 ASCON. Mil. p. 36, 27 COD. Theod. 4, 18, 2 [= Iust. 7, 51, 3]. *cf.* CIC. S. Rosc. 11 committitur [Verr. II 3, 142. *al.*]. TAC. ann. 14, 17, 2 permisit). CIC. inv. 2, 61 an occasione agendi sic sit -um aut actio constituta (*v. vol. IV 522, 36sqq. cf.* Verr. II 2, 63 -a . . . restituta sunt *sc. per 'in integrum' restitutionem.* QVINT. inst. 7, 4, 29 dementiae . . . -a . . . instituuntur [PAPIN. dig. 25, 2, 30]. TAC. ann. 11, 6, 3 statui). Tull. 8 M. Lucullus . . . primus hoc -um composuit (36). 27 totum hoc -um et praetoris severitas dissolveretur (*v. vol. V 1, 1499, 20sqq.* [*v. etiam* CIC. Verr. II 4, 133 dissolutionem]. *cf.* QVINT. decl. 388 p. 439, 23 solvenda [PROB. litt. sing. gramm. IV 275, *ubi Seckel-Kübler* iudicatum *coniciunt.* PAPIN. dig. 25, 2, 30 VLP. dig. 5, 1, 11 PAVL. dig. 5, 1, 58]). Verr. I 41 ut lex . . . -umque tollerentur (II 2, 27 Sull. 15 LIV. 4, 42, 7. *al.*). II 2, 74 sin . . . -um . . . C. Sacerdotis rescidisset (5, 19 Cluent. 60 LIV. 4, 7, 5. *al.*). 2, 75 privato illo -o transacto aut prolato (Caecin. 9 [*v. etiam* Rab. perd. 8 prolationem]. *cf.* or. frg. A IX 21 tulisse [COD. Theod. 12, 1, 102 = Iust. 10, 32, 37. *al.*] QVINT. decl. 319, p. 253, 10 differuntur [*v. vol. V 1, 1074, 42sqq.*]). Sull. 4 *adstantium* studio et dignitate celebrari hoc -um . . . vides (APVL. met. 10, 33, 2 OPTAT. 3, 2 p. 70, 14. 7, 1 p. 159, 10). 64 labefactare. Mil. 13 cuius . . . de incesto stupro -um decernendi senatui potestas esset erepta (FIRM. math. 4, 21, 10 FILASTR. 156, 9 LEX Sal. Merov. prol. 2. *al.*). VARRO ling. 6, 61 addixit -um (*cf.* POMPON. dig. 45, 1, 112 pr. dictet [*v. vol. V 1, 1011, 76sqq.*]. VVLG. Ier. 39, 5 locutus est ad eum -a [52, 9. *addе p. 614, 41. aliter p. 615, 37*]). LIV. 3, 36, 8 -a domi conflabant, pronuntiabant in foro (MACER dig. 48, 21, 2, 1 [*ex senatusconsulto*]). VAL. MAX. 3, 6, 7 Cato praetor M. Scauri ceterorumque reorum -a . . . egit (*v. vol. I 1394, 55sqq. cf.* PAVL. dig. 9, 4, 4, 3 agitatur [APVL. met. 10, 33, 1]). SEN. Herc. f. 732 quaesitor sedens -a trepidis sera sortitur reis. QVINT. decl. 334 p. 316, 17 fingamus . . . ampliatum fuisse -um. GAIVS inst. 4, 104 nisi -*a* . . . iudicata fuerint (VVLG. Bar. 6, 63 non possunt neque -um iudicare neque quicquam facere hominibus. *adde p. 614, 60. 619, 56*). VLP. dig. 5, 3, 7 pr. (*ex rescr. Traiani*) donec de inofficioso -um aut inducatur aut finem accipiat (IREN. 4, 10 [20 H.], 1. *cf.* 5, 18, 3 [2 H.] superinducitur [*antea:* superducens]). COD. Theod. 1, 5, 3 in annotationibus . . . de iterando post sententiam -o. *β subi. sunt partes:* LEX repetund. (CIL I^2 583) 4 utei peteret -*um* (LEX agr. [CIL I^2 585] 31 CIC. Verr. II 1, 137 VENVL. dig. 46, 2, 31, 1. *al.*). CIC. Quinct. 62 cum is -um acceperit pro Quinctio (*v. vol. I 319, 12sqq. cf.* VLP. dig. 5, 3, 7, 1 suscepti [9, 4, 42 pr. PAVL. sent. 5, 1, 5]). CIC. div. in Caec. 25 quod me agente arbitretur -um . . . posse corrumpi (Verr. I 5. II 5, 179. Cluent. 9 pecunia [*postea:* temptatum]. QVINT. inst. 5, 10, 108. *al.*). Verr. II 1, 139 -um, quod prope omnium fortunarum . . . habuit, . . . vicit. 3, 39 in eum -um de professione iugerum postulabatur (3, 135). Sest. 68 quod -um cumque subierat, damnabatur (Scaur. frg. 3 LIV. 38, 53, 10 TAC. ann. 6, 23, 1. *al.*). LIV. 25, 4, 3 principes civitatis -um de se populi passos (POMPON. dig. 15, 1, 23 GAIVS dig. 4, 7, 3, 5. GAVDENT. serm. 12, 4 G. iudex facit -um, -um patitur reus. *al.*). VAL. MAX. 6, 2 ext. 1 (*suppl. e Par.*) provocare (8, 1 absol. 1 PLIN. nat. 35, 95). ORAT. imp. Claud. (Pap. Corp. 236) 1, 10 ⟨s⟩ubscripto -o (PLIN. epist. 5, 1, 6 MACER dig. 48, 2, 8). ASCON. Scaur. p. 24, 3 -a, quae pater Scauri expertus est (*v. vol. V 2, 1681, 24sqq.*). GAIVS dig. 3, 3, 46 pr. in quem actor transferat -um (PAPIN. dig. 20, 6, 1, 2 VLP. dig. 3, 3, 27 pr.). SORT. Sangall. 31 (15), 9 si adire volueris -a (COD. Theod. 2, 1, 10 pr. [= Iust. 1, 9, 8]. 8, 10, 1 [= Iust. 12, 61, 1]). AMM. 27, 7, 8 -um . . . declinans aliumque sibi postulans dari (AVG. rhet. 10 p. 143, 6 [*infra:* declinationem]. COD. Iust. 3, 23, 2, 2 [*a. 440*]. *c. notione mutandi vol. V 1, 193, 79sqq.*).

b *abl.:* LEX repetund. (CIL I^2 583) 7 quei eorum eo -o condemnatus erit (11 CIC. S. Rosc. 113 Verr. II 2, 174 TAC. ann. 14, 41. *al. cf.* CIC. inv. 2, 82 damnata [Verr. I 1 Cluent. 119 PROP. 2, 20, 30. *al.*]). RHET. Her. 4, 16, 23 simplici -o multorum maleficiorum convictam *mulierem* (CIC. Quinct. 49 Verr. II 3, 135 SALL. Catil. 14, 3. *al.*). 4, 40, 52 cur -o velitis eum liberare (CIC. Verr. I 13 Rab. perd. 7 PAPIN. dig. 17, 1, 54 pr. *al.*). 4, 52, 65 -o (in -o, iure *var. ll.*) mecum contendere (*v. vol. IV 669, 34sqq. 68sq.*). CIC. Quinct. 6 quod uno -o de fortunis omnibus decernit (QVINT. inst. 12, 7, 5. CYPR. epist. 73, 24 -o ac sententia nostra . . . decerni et statui). 7 iniquo -o opprimere (Cluent. 30 oppressum et circumventum [192]. Catil. 1, 16 -o taciturnitatis. FLOR. epit. 1, 24, 2). 27 sese . . . si quid agere velit, -o defendere (*v. vol. V 1, 301, 25sq.*). 44 ut honestiore -o conflictere (fam. 9, 25, 3). 63 (*suppl. Klotz*) non est istud ⟨-o⟩ pati (87 Verr. II 2, 60. 3, 68 [-um *var. l., cf. l. 48*]). S. Rosc. 65 -o absoluti adulescentes . . . sunt (har. resp. 37 LEX Vrson. [CIL I^2 594] 123, 2 NEP. Iph. 3, 3. *al.*). Q. Rosc. 53 cognitor si fuisset tuus, quod vicisset -o, ferres tuum (Flacc. 42 VARRO ling. 5, 180 CIL I^2 687, 8. *al.*). Verr. II 2, 37 cum tanta hereditas . . . -o . . . peteretur (Cluent. 103 LEX Tudert. [CIL XI 4632] 6 VAL. MAX. 3, 4, 5. *al. cf.* CIC. Verr. II 3, 28 repetat). 3, 26 -o ut arator decumanum persequatur (3, 27 Flacc. 47 IVLIAN. dig. 27, 4, 4. *al.*). 3, 35 -o suum recuperare nullo modo potest. 3, 228 neque quicquam aliud agitur hoc -o nisi *eqs.* (Font. frg. 2 VAL. MAX. 7, 3, 5 QVINT. decl. 319 p. 253, 30. *al.*). Cluent. 145 si senator -o quempiam circumvenerit (Brut. 48 Tusc. 1, 98 QVINT. inst. 5, 13, 32. *al. adde l. 70*). Rab. perd. 24 statuerunt equites Romani illo -o improbum civem esse *eum* (Balb. 65 MARCIAN. dig. 48, 19, 11. *al.*). SEN. contr. 2, 7, 1 notata -o vestro, ut . . . dotem perdat (SVLP. SEV. chron. 2, 37, 1). CALP. decl. 23 -o peregrinus pronuntiatus (VLP. dig. 48, 2, 4). APVL. flor. 18 p. 89 vinco et -o dimittor. IVLIAN. dig. 2, 11, 13 -o sistendi causa (GAIVS dig. 2, 8, 5, 1. 2, 11, 8 VLP. dig. 2, 9, 1 pr. *al.*). GAIVS inst. 3, 198 utrum furti an servi corrupti -o teneatur Titus mihi (SCAEV. dig. 21, 2, 69, 5 VLP. dig. 47, 10, 13, 7 TERT. resurr. 16 p. 47, 7. *al.*).

c *nom.:* S. C. Trebell. (dig. 36, 1, 1, 2) si qua de his bonis -a penderent (CELS. dig. 46, 3, 71 pendente -o [AFRIC. dig. 47, 2, 62, 9]. COD. Iust. 1, 2, 21, 2). IAVOL. dig. 5, 1, 35 -um in pendenti potest esse. GAIVS dig. 15, 1, 10 si . . . in suspenso est . . . -um.

d *c. praepos.:* LEX repetund. (CIL I^2 583) 39 ⟨ad . . .⟩ -um adesse (CIC. div. in Caec. 28 Verr. II 1, 1. 2, 41). RHET. Her. 1, 12, 23 cum res sine propria lege venit in -um (2, 15, 22 CIC. inv. 2, 61 Tull. 42. Verr. II 1, 152 [*subi. reus ut* Cluent. 49 dom. 49 NEP. Epam. 8, 2. *al.*]. *al. cf.* Q. Rosc. 10 ad -um [Verr. II 2, 71 LIV. 5, 11, 12. *al.*]. IAVOL. dig. 34, 3, 17 in -o [VLP. dig. 10, 3, 6, 8]). 4, 24, 33 inimicum . . . in -um adduxisti (CIC. inv. 2, 82 S. Rosc. 28 LEX Rubr. [?] frg. Atest. [CIL I^2 600] 1. *et saepius*). CIC. inv. 2, 74 sin . . . certo nomine maleficii vocabitur in -um (S. Rosc. 113 Tull. 43 Verr. II 2, 142. *al. cf.* LIV. 2, 61, 3 ad -um. INTERPR. cod. Theod. 2, 1, 2 in -o). Q. Rosc. 95 ut in -o versarere et sederes cum accusatore (div. in Caec. 1 Cluent. 78. 81. *al.*). Q. Rosc. 23 *pecunia* in causa et in -o collocata. 26 in -um ut denuntiaret. 50 si HS miliens in -um (-o *Lambinus in marg.*) haberet Roscius. Verr. II 1, 11 si istum virum ad aliud -um perducere poterimus. 1, 84 respondit in hoc -o non persequi sibi in animo esse (COD. Theod. 9, 34, 3). 2, 77 ex hoc -o si aliqua vi se eripuerit (5, 173). 5, 75 in -o . . . producere *archipiratam* (5, 113 in -um [5, 136]). Font. 17 aliud per hoc -um nihil agi, nisi *eqs.* Cluent. 49 simplex in -um causa, . . . unum crimen adlatum est (91. Mur. 59 potentiam. VAL. MAX. 8, 1 absol. 10. *al. cf.* CIC. Mur. 67 ad -um). Flacc. 9 qui *testes* ad hoc -um deducti non sunt (opt. gen. 19 causa in -um deducta [*cf.* Att. 1, 16, 2 QVINT. inst. 5, 10, 114 GAIVS inst. 3, 381. *al.*]). Cael. 35 in forum deferri -umque. VAL. MAX. 6, 5, 5 Scaurum . . . in -um populi devocavit (AVG. c. Petil. 3, 16, 19 p. 176, 25). SEN. contr. 9, 3, 6 utrumque . . . ex hoc -o . . . dimittere. QVINT. decl. 277 p. 129, 29 in -o convicti (EDICT. Theodor. 38 intra -a). IVLIAN. dig. 2, 10, 3, 1 qui dolo fecerit, quo minus *quis* in -o sistatur (VLP. dig. 2, 8, 2 pr. COD. Iust. 9, 2, 2 pr. *a. 222. cf.* GAIVS dig. 2, 11, 1 in -um. *sed v. supra l. 5*). APVL. apol. 79 quod in -o subscribitur. TERT. adv. Marc. 4, 42 p. 563, 6 constitutus est . . . dominus in -o et statuit in -o populum suum.

2 *accedunt determinationes:* **a** *adi., pron.:* *α varia:* LEX Bant. (CIL I^2 582) 2 in poplico -o (LEX repetund. [*ibid.* 583] 11 quaestione -ove. CIC. div. in Caec. 1 Verr. II 1, 155. LIV. *l. 57.* PAVL. dig. 48, 10, 16 pr. subreptorum crimen non esse p. -i [MACER dig. 47, 14, 2]. *et saepe. cf. Macer dig. 47, 15, 3, 1* lege Iulia publicorum. *Leonhard, RE IX 2499sqq.*). CIC. inv. 2, 58 *in iure* omnis conceptio privatorum -orum constituitur (Q. Rosc. 16 Verr. II 2, 75 SEN. contr. 7, 1, 22. *et saepe. cf. Leonhard l. c. 2485sqq.*). 2, 60 qui agit, -um purum *a praetore* postulat; ille, quicum agitur, exceptionem addi ait oportere. Quinct. 49 aut ignominia adfectus aut -o turpi convictus (S. Rosc. 111. 113 Flacc. 10. *al.*). 85 pecuniarium. Q. Rosc. 15 legitima (part. 43 GAIVS inst. 1, 184. *al.* VLP. reg. 11, 27 lege aut l. -o. *et saepius*). Verr. II 3, 55 Verres in Xenonem -um dabat illud suum damnatorium de iugerum professione. off. 3, 70 contraria (*v. vol. IV 770, 56. Manigk, RE IX 2481sqq.*). LIV. 2, 41, 12 sive illud domesticum sive publicum fuit -um (*v. vol. V 1, 1869, 80sqq. Wesener, RE Suppl. IX 373sqq. aliter p. 614, 72*). VAL. MAX. 2, 5, 3 *matronae* capitali -o damnatae (*v. vol. III 345, 5sqq.*). QVINT. inst. 6, 3, 32 liberali (VLP. dig. 5, 3, 7, 1 PAVL. dig. 40, 12, 24, 3. *al.* GLOSS. χαριστικόν). 11, 1, 78 in centumviralibus -is duplicibus (*v. vol. V 1, 2262, 8sqq.; aliter* quadruplex *p. 613, 12*). SVET. Tib. 35, 2 famosi -i notam . . . subibunt (*v. vol. VI 1, 259, 28sqq. cf. p. 613, 52*). IVLIAN. dig. 9, 4, 39 pr. honorarium (VLP. dig. 4, 9, 7, 6). POMPON. dig. 15, 1, 23 noxale (COLL. Mos. 12, 7, 6 *ex rescr. Severi.* VLP. dig. 47, 8, 2 pr. COD. Iust. 3, 41, 3 *a. 293. al.*). AFRIC. dig. 10, 3, 9 utile (GAIVS dig. 4, 7, 3, 5. VLP. dig. 10, 3, 6 pr. [u. *del. Haloander*]. COD. Iust. 5, 51, 7 *a. 293. al.*). GAIVS inst. 3, 181 si imperio continenti -o egerim ([*ibid. iterum; opp.* legitimo]. 4, 106). 4, 114 absolutoria (INST. Iust. 4, 12, 2). 4, 166^a Cascelliano sive secutorio -o condemnatur (4, 169 *bis*). 4, 169 fructuarium. PAPIN. dig. 22, 1, 3, 1 arbitraria. VLP. dig. 2, 3, 1 pr. poenali (PAVL. dig. 50, 17, 108. 164. *al.*). 4, 5, 2, 5 perpetuum (4, 9, 7, 6). 10, 2, 49 ⟨di⟩recto (10, 4, 3, 13). 12, 1, 17 responsum est a Scaevola extraordinario -o esse illi subveniendum (*v. vol. V 2, 2076, 72sqq. cf.* ordinarium COD. Iust. 2, 55, 5, 3sq. INST. Iust. 3, 12 pr.). 13, 7, 36 pr. pigneraticium (COD. Iust. 8, 15, 6 *a. 293*). disp. frg. 1 res⟨cissorium iudi⟩cium (*suppl. ex* dig. 15, 1, 32 pr., *ubi* r. *deest*). MARCIAN. dig. 12, 3, 5, 4 stricti (INST. Iust. 4, 6, 30 [*28* actionum . . . quaedam stricti iuris *sunt*]). ZENO 2, 25, 2 conpetenti (AVG. c. Iulian. 3, 1, 5 COD. Theod. 2, 11, 1. 2, 16, 2, 1 [= Iust. 2, 52, 5 pr.]. 9, 40, 15. *al.*). FILASTR. 115, 5 criminali (ORIG. in Matth. ser. 119 p. 253, 21). COD. Theod. 9, 1, 10 peregrina (GLOSS. III 336, 44 κριτήριον ξένον [528, 5]). COD. Iust. 8, 53, 9 (*a. 293*) incerto -o, id est praescriptis verbis. *β ad iudicantes pertinentia:*

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Cic. inv. 2, 60 recuperatorio -o (Verr. II 3, 27 Lex. Vrson. [cil i² 594] 125, 27. *al. cf.* Gloss.). Verr. I 8 senatoria (II 3, 224 Cluent. 61). Caecin. 53 centumvirali (*v. vol. III 829, 8sqq. cf.* Val. Max. 7, 8, 1 hastae [*v. vol. VI 3, 2553, 52sqq.*]. Cod. Theod. 9, 1, 13 quinquevirale [*al.*]. Consvlt. 7, 2 triumvirale). Cluent. 135 censorium (*v. vol. III 802, 25sq.*). leg. agr. 2, 57 regium (rep. 5, 3 Firm. math. 6, 4, 1. *cf.* Cassiod. var. 1, 12, 1 regale). Qvint. inst. 4 praef. 2 caelestium *imperatoris* (Inscr. RevA. V 34 [1931] p. 38 n. 8. *cf. l. 30 et* Decret. decur. Forosempron. [cil xi 6123] 2, 3 principalibus [Cod. Theod. 12, 1, 14 Cassiod. var. 9, 22, 1. *al.*]. Paneg. 7, 3, 3 divinum. Amm. 14, 7, 6 imperiali [Epist. imp. Constant. *l. 35.* Cassiod. var. 8, 16, 1]. Cod. Theod. 1, 6, 1 sacrum [8, 6, 1. *al.*]). Plin. epist. 1, 18, 3 quadruplici (4, 24, 1. 6, 32, 2 [*postea:* quattuor consiliis]. *aliter* duplex *p. 612, 62*). Optat. 6, 5 p. 152, 17 per -a saecularia et leges publicas divinae legis instrumenta ... extorquenda esse (Priscill. tract. 1, 26 *opp.* divino. *cf. p. 610, 8*). Heges. 1, 2 p. 131, 28 ut ... Iudaea ... praesidale -um a vobis adipiscatur ([*gr. 2, 91* διοικεῖν ἐπ᾽ ἰδίοις ἡγεμόσιν]. Cod. Theod. 1, 15, 1. Cod. Iust. 3, 3, 3 *a. 294*). Avg. epist. 43, 13 proconsulari (141, 11). c. Pelag. 3, 5, 14 ecclesiastico -o, non forensi (Leo M. epist. 167 p. 1206B). Cod. Theod. 2, 1, 9 causam civilem ad militare -um ... deferendam (Novell. Marc. 1, 5 [*opp.* civile *ut* Cod. Iust. de cod. confirm. 4]. Cod. Iust. 1, 16, 2. *aliter de suffragiis militum* Treb. Gall. 15, 2). 8, 4, 30, 1 urbano (14, 4, 9 inl. *cf.* 10, 10, 30, 1 inlustre -um). 10, 7, 1 fiscali (CIL III 12134, 21 *suppl. e gr.* ταμιακὸν ... δικαστήριον). Interpr. cod. Theod. 2, 1, 10 arbitrali (Greg. M. epist. 1, 46). Novell. Maior. 2, 2 provincialibus (Pap. Corp. 243, 32). Cod. Iust. 3, 41, 5 (*a. 294*) civile (*v. l. 20*). 7, 62, 38 duciano (12, 35, 18, 2ª *a. 492*). *usu christiano*: Tert. anim. 33, 2 divini (Cypr. epist. 59, 5. *al. cf. l. 10 et* Itala II Macc. 9, 4 [recc. LXP = Vvlg.] caelesti [*gr.* κρίσεως. Lact. inst. 5, 23, 3 Hil. in Matth. 21, 6. *al.*]. Arator act. 1, 109 supernis [Greg. M. epist. 5, 37 dial. 3, 11 p. 157, 17 M.]). Hil. ad Const. 1, 6, 1 sacerdotalis (Const. Sirmond. 9). Priscill. can. 46 p. 129, 11 ecclesiastica (*opp.* publica. *cf. l. 19 et v. vol. V 2, 41, 54sqq.*). Epist. imp. Constant. Aug. epist. 88, 5 episcopali ([*opp.* imperialia]. Cod. Theod. 1, 27, 1 Novell. Valent. 35 tit. *adde vol. V 2, 675, 21sq.*). Cod. Theod. 16, 2, 45 (= Iust. 1, 2, 6. 11, 21, 1) conventui sacerdotali sanctoque -o. Leo M. epist. 29 Conc.S II 4 p. 9, 24 synodale ([*gr.* συνοδικὸν κριτήριον]. Conc. Rom. a. 501 p. 420, 3). *γ ad litigantes (reos) pertinentia*: Cic. Q. Rosc. 1 in suo -o suis tabulis testibus uti conatur (div. in Caec. 33 Hier. in Ioel 3, 14 p. 985B. *cf.* Cic. fam. 3, 11, 2 tui. Vvlg. Iob 23, 7 meum. *al.*). 45 in alieno -o ([*opp.* in sua lite]. Sen. clem. 2, 7, 1 ut breviter tamquam in a. -o dicam). Verr. II 2, 15 *quaestio* sociorum causa constituta est lege -oque sociali. Caecin. 28 quantum in Albiano -o accepisset (*c. adi. e nom. propr. derivato ut*: Cluent. 99 Safiniani. Planc. 76 Cispiani. Liv. 2, 52, 8 Menenianum. Qvint. inst. 2, 20, 8 Miloniano. Vir. ill. 81, 2 Rosciano. *al.*). Firm. math. 8, 21, 8 popularia (*cf.* 8, 24, 5 populorum).

b *gen.*: Cic. inv. 1, 43 ecqua de ea re aut eius rei sit lex ..., -um. S. Rosc. 111 mandati constitutum est -um (Lex Rubr. [?] frg. Atest. [cil i² 600] 1 Lex Iul. munic. [*ibid.* 593] 111. Gaivs inst. 3, 111 [ind-*trad.*]. *al.*). *ibid.* furti (*v. vol. VI 1, 1647, 9sq.*). 113 infamiae ([*Puteanus*, in fama *vel* infamia *trad.*]. *cf.* Firm. math. 5, 5, 4 malae famae). Q. Rosc. 16 societatis (Vlp. dig. 17, 2, 52, 8 *ex Papinio.* Pavl. dig. 17, 2, 74 Cod. Iust. 4, 37, 2 *a. 293? al.*). *ibid.* fiduciae (*v. vol. VI 1, 701, 20sqq.*). *ibid.* tutelae (Lex Rubr. [?] frg. Atest. [cil i² 600] 1 Lex Iul. munic. [*ibid.* 593] 111 Gaivs inst. 1, 191. *al.*). *ibid.* capitis (*v. vol. III 419, 31sqq.*). 32 damni. div. in Caec. 25 ad -a causasque amicorum (*c. gen. pers. ut*: Verr. II 1, 45 Cn. Dolabellae. 1, 83 Philodami. 1, 157 eius. Cluent. 98 Pollio or. frg. Quint. inst. 9, 2, 24 Liv. 2, 61, 3. *al.*). Verr. II 1, 12 peculatus (3, 83 Papin. dig. 48, 13, 16). *ibid.* maiestatis (Calv. *l. 68. adde vol. VIII 157, 3sq.*). 2, 66 iniuriarum (*v. vol. VII 1, 1669, 59sqq.*). 3, 34 octupli (*cf.* Cod. Iust. 3, 41, 4 [*a. 293*] quadrupli... simpli). 3, 55 hs ιↄↄↄ (*item indicatur summa*: Edict. imp. Aug. de aq. Venafr. [cil x 4842] 65 Vlp. dig. 9, 3, 1 pr. 9, 3, 5, 6). Cluent. 114 ambitus (*v. vol. I 1861, 42*). Rab. perd. 10 perduellionis (leg. 3, 36). Calv. or. frg. Aquila rhet. 40 p. 35, 8 non ... pecuniarum magis repetundarum quam maiestatis *eqs.* (Sall. Catil. 49, 2 Papin. dig. 48, 13, 16 Mod. dig. 48, 2, 20. *cf.* Lex Malac. [cil ii 1964] 5, 65 pecuniae [Prob. litt. sing. gramm. IV 274 Macer dig. 48, 11, 7 pr.]). *ibid.* Plautiae legis (Sall. [?] in Tull. 3. *cf.* Iavol. dig. 9, 2, 37, 1 l. Aquiliae). Vell. 2, 28, 3 petulantis convicii. Qvint. inst. 7, 4, 10 abdicationis (decl. 279 p. 136, 18). 7, 4, 29 dementiae. Tac. ann. 13, 27, 3 ingenuitatis. 14, 41 calumniae (*v. vol. III 186, 66sq.*). Alf. dig. 19, 2, 31 oneris aversi. Ivlian. dig. 10, 1, 9 finium regendorum (10, 1, 10. *al.*). Pompon. dig. 19, 1, 6, 9 empti (Scaev. dig. 19, 1, 48 Papin. frg. Vat. 7 Cod. Iust. 8, 44, 20, 2 *a. 293. al.*). Afric. dig. 13, 6, 21 pr. commodati (Coll. Mos. 10, 2, 1). 19, 2, 35, 1 locati (Gaivs inst. 3, 205 Pavl. dig. 19, 2, 42 Cod. Iust. 4, 65, 28 *a. 294. cf.* Iavol. dig. 34, 3, 17 locationis). Gaivs inst. 2, 219 familiae erciscundae (Vlp. dig. 10, 2, 2, 3. *al. an dat.? cf. p. 614, 16*). 3, 198 servi corrupti. 4, 62 bonae fidei ([*seq. enumeratio*]. 4, 63 Papin. dig. 5, 1, 41. 22, 1, 3, 1 Vlp. dig. 50, 17, 116 pr. *al.*). *ibid.* negotiorum gestorum (Pavl. dig. 25, 1, 12 Cod. Iust. 2, 18, 8 *a. 218*). *ibid.* rei uxoriae (Pavl. frg. Vat. 102). Papin. dig. 16, 3, 25, 1 depositi (Pavl. sent. 2, 12, 7). 17, 1, 54 pr. venditi (Vlp. dig. 43, 24, 11, 10 Cod. Iust. 4, 49, 1 *a. 215*). 24, 3, 61 dotis. 25, 2, 30 rerum amotarum (Marcian. dig. 25, 2, 25 Cod. Iust. 5, 13, 1, 5b). Vlp. dig. 21, 1, 23, 7 (*ex Iuliano*) redhibitoriae actionis. 37, 10, 3, 11 (*item*) hereditatis et libertatis (Cod. Theod. 4, 8, 6, 7 [= Iust. 7, 18, 3, 2]). 47, 11, 3 stellionatus vel expilatae hereditatis (47, 20, 2). Pavl. dig. 4, 3, 25 doli. sent. 5, 4, 12 vindictae. Macer dig. 47, 13, 2 concussionis. Cod. Iust. 2, 47 tit. in integrum restitutionis. 9, 46, 8, 1 (*a. 385*) irritae delationis. Greg. M. moral. 16, 37 absolutionis. *usu christiano*: Itala deut. 21, 22 (Lugd. *al.*) si ... fuerit in aliquo peccatum -um mortis ([*gr.* κρίμα θανάτου, *Vulg.* quod morte plectendum est]. 22, 26 [Lugd.; *gr. deest, Vulg.* rea mortis]. Luc. 24, 20 [codd. a d; *gr.* κρίμα, *al. et Vulg.* damnationem]. Hil. trin. 5, 33 Vvlg. Ier. 26, 11. 16 [*cf. 19* morte condemnavit]). Matth. 23, 33 (cod. a *al.* = Vvlg.) gehennae (*gr.* κρίσεως). Vvlg. Iudas 9 blasphemiae.

c *dat.*: Ivlian. dig. 10, 1, 10 -um communi dividundo, familiae erciscundae, finium regundorum (10, 3, 24 pr. Gaivs dig. 5, 1, 13).

d *praepos.* (*hic illic cum adminiculis verbalibus*): *α indicantur res*: de (*liberius* de ea re *l. 34. p. 613, 49*, de quo Rhet. Her. 4, 27, 37): Cic. Tull. 9 nihil opus fuisse -o de vi (42 de vi et armis. Caecin. 104 Vlp. dig. 47, 8, 2, 1. *al.*). div. in Caec. 11 de pecuniis repetundis (Verr. I 41. II 2, 27. 3, 130. *al.*). de orat. 1, 183 de libertate (Vlp. dig. 5, 3, 7 pr. [*ex rescr. Traiani*]. *cf.* Cod. Iust. 2, 30, 4 [*a. 303*] de liberali causa). nat. deor. 3, 74 de dolo malo (Lex Iul. munic. [cil i² 593] 111. *al.*). Gaivs dig. 15, 1, 10 de peculio. 40, 12, 26 de evictione. Papin. dig. 48, 13, 16 de residuis. Vlp. dig. 5, 3, 7 pr. (*ex rescr. Traiani*) de inofficioso (5, 3, 7, 1. *ibid. bis* de i. testamento). 38, 1, 13, 2 de operis. Pavl. dig. 25, 1, 12 de dote (Cod. Iust. 5, 3, 1 Inst. Iust. 4, 6, 37). Cod. Iust. 5, 17 tit. de repudiis et -o de moribus sublato (5, 17, 11, 2b. *cf. Klingmüller, RE IX 2483sqq.*). in: Cic. Tull. 7 -um datum est in quadruplum (Verr. II 3, 70 in aratorem in q. Vlp. dig. 4, 2, 14, 1. *cf.* Cic. Verr. II 3, 26sqq. in octoplum. Vlp. dig. 9, 3, 1 pr. in duplum. *al.*). Pompon. dig. 15, 1, 23 in solidum. Vlp. dig. 2, 7, 5, 1 in factum (2, 7, 5, 3. 42, 5, 9 pr. de ea re -um in f. dabo. *al.*). 4, 4, 13, 1 in rem. Vvlg. I Esdr. 7, 26 -um erit de eo sive in mortem sive in exilium. ex: Ivlian. dig. 30, 84, 5 si -o ex empto actum fuerit (Gaivs inst. 4, 62 Vlp. dig. 17, 1, 14 pr.). Vlp. dig. 10, 3, 23 ex conducto. Cod. Iust. 5, 18, 1 (*a. 197*) ex stipulatu (8, 53, 9 *a. 293*). ad: Marcian. dig. 12, 3, 5 pr. in ad exhibendum et in bonae fidei -is in litem iuratur. super: Gell. 2, 4, 1 cum ... -um ... s. ea re redditur (*cf.* Cod. Iust. 7, 17, 2, 1 s. libertate). Vvlg. Ier. 1, 16 loquar -a mea cum eis s. omnem malitiam eorum. iuxta: Vvlg. Dan. 3, 28 -a ... fecisti i. omnia.

β indicantur personae: Liv. 39, 53, 8 subnisus erga se -is senatus (*iuxta gen. subi. ut*: Tert. patient. 4 p. 5, 10 cuius *dei* -um in suos. Spart. Hadr. 2, 8 de imperatoris erga se -o. Iren. 4, 6, 5 [= 4, 11, 3 H.] iustum -um dei super omnes). Vopisc. Prob. 15, 1 vestra in me -a. *et passim cum verbis velut p. 610, 80. 611, 45. al.*

e ut (*cf. p. 615, 23*), ne: Itala II Macc. 14, 38 (rec. B, *cf.* M) quod hic *sc. Raxius presbyter* intulisset -um Iudaeis, ut minime commiscerent se extraneis (*gr.* κρίσιν, rec. M ne commiscerent, recc. LX -um iudaismi, *Vulg.* propositum). Vvlg. Ier. 49, 12 quibus non erat -um, ut biberent calicem *castigationis*, bibentes bibent, et tu quasi innocens relinqueris? Soph. 3, 8 -um meum, ut congregem gentes ... et effundam super eos indignationem meam.

II ***in rebus privatis*** (*imago actionis iudiciariae pellucet clarius e. g. l. 60sq. p. 615, 17. 19. 71. 616, 17*): **A** *generatim*: **1** *hominum* (saeculi *p. 615, 21*): **a** *de qualibet opinione, consilio sim.* (*exempla paucissima*): Naev. carm. frg. 54 plerique omnes subiguntur sub unum (suum *var. l.*) -um (*nisi pertinet ad p. 608, 44*). Enn. scaen. 70 iudicavit inclitum -um inter deas tris aliquis: quo -o *eqs.* (*item de -o Paridis*: Ov. epist. 15, 80 Mela 1, 94 Sil. 7, 465 Apvl. met. 10, 34, 1. *al.*). Ter. Phorm. 1045 eius *gnati* -o permitto omnia: quod is iubebit faciam (*cf. p. 608, 67*). Cic. inv. 2, 36 non ex ante acta vita ... facere -um (*cf. p. 610, 80*). Quinct. 32 quin ... iudicaret de se, quod -um gravissimum est. Verr. II 2, 163 ex quo ... crimen atque accusatio nascitur? ex hominum -o et voluntate (Phil. 5, 38. Brut. 156 v. -oque. *et saepe. adde infra l. 83. p. 616, 83*). Caecin. 71 solet ... bono viro -i error obici. Cluent. 59 primum suo -o ..., deinde legis vi et sententiis iudicum est condemnatus (de orat. 2, 113 homines ..., quod proprium s. -i est, audire desiderant. fin. 1, 48. Sen. suas. 1, 16 quosdam dubios -i s. Svet. Aug. 54 s. quemque -um habere. *cf. p. 616, 80*). Pis. 97 ad horum ... -a ... domesticum -um accessit (Caes. civ. 3, 60, 2 ex d. -o atque animi conscientia. *cf. p. 612, 57. 616, 14*). Rab. Post. 43 haec vera laus est, quae ... prudentium -o expenditur. Brut. 331 socium eiusdem et amoris et -i. orat. 117 ad commune -um popularemque intellegentiam accommodatius (*v. vol. III 1971, 84sq.*). fin. 2, 36 nihil possumus iudicare, nisi quod est nostri -i (ac. 2, 142 ad Brut. 1, 3, 3. Plin. nat. 7, 130 humani. *al. cf. p. 608, 58*). Tusc. 2, 63 tuo tibi -o est utendum (nat. deor. 3, 1 Att. 11, 7, 3. ad Q. fr. 1, 1, 43 existimationibus ac -is ... hominum. *al.*). 3, 61 est ... λύπη nulla alia nisi opinio et -um magni mali (4, 15 Att. 1, 17, 1 Qvint. inst. 10, 7, 24. *cf.* Cic. Tusc. 3, 80 malum voluntario -o et opinionis errore contractum). 3, 66 voluntate ... et -o suscipi aegritudinem (4, 65 -o susceptas *perturbationes* ..., voluntarias, 4, 76). Lvcr. 2, 1042 acri -o perpende (*v.*

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vol. I 359, 29 sqq.). CAES. civ. 3, 12, 2 neque sibi -um sumpturos contra atque omnis Italia iudicavisset (QVEROL. p. 6, 20 R.). HOR. epist. 1, 1, 71 cur non ut porticibus, sic -is fruar isdem. PROP. 3, 9, 32 magnos aequabunt ista Camillos -a. OV. ars 1, 246 -o formae noxque merumque nocent. LIV. 42, 13, 3 cernebam ... civitates ... denudantis -a sua. 45, 37, 8 faciat ... puram alteram *contionem*, integrioris -i et a favore et odio universi populi Romani (*v. vol. VII 1, 2075, 60 sq.*). SEN. epist. 94, 12 qui habet exactum -um de fugiendis petendisque. MART. 2, 41, 22 tu -um secuta nostrum plora. TAC. ann. 6, 22, 1 mihi ... in incerto -um est, fatone res mortalium ... an forte volvantur. GAIVS dig. 40, 2, 25 cuius *pupilli* in omnibus rebus ut infirmum -um tutore auctore regitur (*antea*: firmum. *cf. p. 616, 10*). TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 497, 24 pueros, innocentem adhuc aetatem et -i iam capacem. spect. 22 p. 22, 22 per inconstantiam sensus et -i varietatem (ARNOB. nat. 2, 55. 2, 68 contra s. -umque commune). ITALA Ioh. 3, 19 (cod. a *al.* = VVLG.) hoc est ... -um, quia lux venit in hoc mundo et dilexerunt homines potius tenebras quam lucem (*gr.* κρίσις. *cf.* VVLG. Os. 5, 1 vobis -um est, quoniam laqueus facti estis speculationi. CLAVD. MAM. anim. 2, 10 p. 139, 20 arbiter, fer ... -um, sitne aliquod prolocutionum ... discrimen). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 43, 12 ne saecularis imperitiae tenebris detenti -o saeculi teneremur (*cf. p. 610, 8*). AVG. in psalm. 36 serm. 1, 7 l. 8 iudicas sequi Christum, hoc proposuisti, hoc elegisti, hoc est -um tuum. *al.* *seq.* ut (*cf. p. 614, 48*): ORIG. in Matth. 15, 34 p. 450, 13 *dominus vineae* sibi -um ... reservavit, ut iustam reddat mercedem (*gr.* τὸ κρῖναι τὸν ... μισθόν). b *de bona existimatione* (*v. et p. 610, 53*): CIC. Att. 11, 7, 3 ut existimem me bonorum -um non funditus perdidisse (AVSON. 319, 13 p. 22 P. -um de me studui praestare b.). PLANC. Cic. fam. 10, 23, 7 ne quid aut ex amore aut ex -o tuo perdam. VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 pro ... tam constanti erga amicum -o. QVINT. inst. 8, 3, 2 in ceteris -um doctorum, in hoc vero etiam popularem laudem petit. TAC. ann. 4, 38, 2 si -um posteriorum in odium vertit (12, 3, 2 cui non -um, non o. erat). PLIN. paneg. 5, 2 quorum *deorum* ... in te, Caesar ..., -um et favor ... enotuit. CAPITOL. Maximin. 4, 6 quod avus ... -i circa se habuerat (CASSIOD. var. 3, 5, 6 nec nostrum c. te errare posse -um). HIL. AREL. vita Honorat. 23 l. 5 mei ... gratia, quod ad meritum suum et -um meum pertinet, patriam ... non dedignatur adcedere. c *in locutione q. e.* -um loqui (*v. p. 611, 25*) *de iusto* -o (*cf. p. 608, 19*): ITALA psalm. 36, 30 (Veron. *al.* = VVLG.) os iusti meditabitur sapientiam et lingua eius loquetur -um (*gr.* κρίσιν). Ier. 12, 1 (Hier. epist. 39, 2, 2) -a loquar ad te, *domine*: quid est, quod via peccatorum prosperatur? (*gr.* κρίματα, *Vulg.* iusta). VVLG. Is. 32, 7 *fraudulentus* cogitationes concinnavit ad perdendos mites in sermone mendacii, cum loqueretur pauper -um (*cf.* HIER. in Is. 32, 1—8 l. 82 *ad l.*: -um ... Christus et iustitiam [*v. p. 610, 34*] loquebatur. *aliter gr.*).

2 *sensuum, mentis sim.*: CIC. Verr. II 1, 41 haud scio, an ... plus -um voluntatis valere quam sortis debeat (SCHOL. Cic. Bob. p. 136, 19 publicae [p. 138, 25]). Font. 22 unum est ... et simplex aurium (*p. 616, 1*) -um ... stultis ac sapientibus ab natura datum. Marcell. 12 clementiae tuae -o conservati sumus. de orat. 2, 357 res caecas et ab aspectus -o remotas (*cf.* ac. 2, 19 dum aspectus ipse fidem faciat sui -i. APVL. flor. 2 p. 7 oculorum [FIRM. math. 1 pr. 1 PS. AVG. serm. ed. Mai 72, 1]). 3, 67 quem ... aspernatum esse omne animi sensusque -um (VAL. MAX. 4, 2, 1 TAC. dial. 25, 6 PLIN. epist. 1, 21, 1. *al. cf. p. 616, 1*). fin. 1, 22 -a rerum in sensibus ponit *Epicurus* (*cf.* 3, 3 ac. 1, 30 AVG. civ. 8, 7 p. 331, 20 D.). 1, 64 sensuum -a defendere (BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 136, 8 rationis ... sensusve [*antea*: sentiendi]. *cf. l. 53*). 3, 35 omnia ... ea sunt opiniones ac -a levitatis. ac. 1, 39 perturbationes voluntarias esse ... opinionisque -o suscipi. Tusc. 3, 64 hoc (*sc. quod facimus lugentes*) quasi officii -o fieri. 4, 22 considerata -a mentis (VAL. MAX. 3, 1 ext. 1 SEN. dial. 7, 9, 3 FIRM. math. 2, 30, 15. *al.*). nat. deor. 2, 141 quod cibi et potionis -um magnum earum *narium* est. PLIN. nat. praef. 6 subiturus ingenii tui -um. PALLAD. 1, 5, 3 si ... glaebam ... madefactam -o saporis explores. OPTAT. 6, 5 p. 153, 3 -o superbiae vestrae. p. 153, 6 in omnibus -um providentiae vestrae debet esse aequale. AMM. 17, 13, 11 alienis viribus potius quam conscientiae suae -o vinci. FVLG. myth. 2, 7 manuum (*cf. p. 616, 26*). MIRAC. Steph. 2, 3 merum applicuit -o labiorum (*cf. p. 610, 38*). ORIG. in Matth. ser. 124 p. 259, 9 cordis (*opp.* ut ... iussi venirent). *al.*

3 *variarum rerum, quae animatae putantur*: CIC. Cluent. 129 sortiri ad poenam et hominum delictum fortunae -o committere (VAL. MAX. 6, 6 ext. 1. 9, 11 ext. 1 PS. QVINT. decl. 12, 21. *al. cf. l. 47*). nat. deor. 2, 5 opinionis ... commenta delet dies, naturae -a confirmat. CLAVD. 6, 2 non aquilis fas est educere fetus ante fidem solis -umque poli.

B *speciatim in litteris et artibus*: 1 *de acumine recensentium* (*metonymice p. 616, 17 et fort. ibid. l. 23*): TER. Haut. 12 vestrum -um fecit *poeta*: me actorem dedit. VOLCAC. carm. frg. 1, 3 eum meo -o errorem dissolvam. RHET. Her. 4, 5, 8 id ... ipsum artis scriptorem suo -o conprobare. CIC. inv. 2, 3 quod *mulieres* eius essent -o probatae, qui pulchritudinis habere verissimum -um debuisset. Verr. II 4, 13 quanti haec eorum -o, qui studiosi sunt *signorum* ..., aestimentur. Cluent. 51 *dicens* mihi videor in -um venire non ingenii solum, sed etiam virtutis *eqs.* de orat. 1, 125 quo etiam gravius -um in dicendo subimus. 3, 100 in scriptis et in dictis non aurium solum, sed animi ... -o vitia noscuntur (3, 192 animorum [*al.*]. QVINT. inst. 9, 4, 118 aurium). Brut. 198 *ne* sapientis -um a -o volgi discreparet. orat. 25 *Atheniensium* prudens sincerumque -um. opt. gen. 11 si teretes aures habent intellegensque -um (VITA Caes. Arel. 2 scolasticorum aures atque -a). fam. 6, 18, 3 quidquid habuerim -i de dicendo. 7, 33, 2 opus est ... limatulo et polito tuo -o. HIRT. Gall. 8 praef. 5. HOR. epist. 2, 1, 242 quodsi -um subtile videndis artibus illud ad libros et ad ... Musarum dona vocares. OV. Pont. 2, 4, 14 -o subdita Musa tuo. VITR. 3 praef. 3 veris (*opp.* falsam probationem). 7, 5, 4 -is infirmis obscuratae mentes (*cf.* QVINT. inst. 1, 8, 5 firmiore [2, 5, 23 firmis ... iamque extra periculum positis]). SEN. contr. 7 praef. 4 accedebat inconstantia -i: quem proxime ... audierat, imitari volebat. VAL. MAX. 3, 7 ext. 2 laudem *artis musicae* ... domestico ... acceptam -o (*cf. p. 614, 72*). PLIN. nat. praef. 26 -orum varietates. 34, 53 probatissimam ipsorum artificum ... -o *Amazonem* (*sc. signum*). QVINT. inst. 2, 12, 6 illud quaestionum ... apud corrupta -a (*i. homines -i corrupti*) frigus. 6, 3, 19 condimentum orationis, quod sentitur latente -o velut palato. 10, 1, 125 severiora. 10, 2, 14 exactissimo -o circa hanc partem studiorum examinanda sunt omnia (PORPH. Hor. epist. 2, 1, 241 de cuius -o singulari c. recipiendos poetas). *al.* PLIN. epist. 3, 2, 3 huius ego consilio in negotiis, -o in studiis utor. AVR. Fronto p. 10, 12 v. d. H. (= p. 13 N.) tanto ingenio, tanto -o (*cf. l. 60*). p. 109, 25 (= p. 105) -o tuo et animi sententia decernis. GELL. 1, 4, 1. *al.* FIRM. math. 1 pr. 8 prudentiae tuae ... doctissima -a (BOETH. arithm. 1 praef. p. 5, 23). SCHOL. Pers. 1, 63 unguis severum -um non formidant *carmina levia* (*cf. Otto, Sprichw. p. 357*). *et saepius.*

2 *de subtilitate et elegantia artificum* (*huc transeunt l. 12. p. 615, 80. al.*): a *apud rhetores* (*inde in philosophia l. 37*): LVCIL. 386 horum est -um ..., hoc est, quid sumam, quid non *in verbis sive materia eligenda* (*v. Marx ad l.*). RHET. Her. 3, 9, 17 *dispositio* oratoris -o ad tempus adcommodatur. CIC. de orat. 1, 142 inventa ... etiam momento quodam atque -o dispensare atque componere (*similiter connectitur cum inventione*: orat. 48 -um adhibebit nec inveniet solum, quid dicat, sed etiam expendet. QVINT. inst. 3, 3, 5 ut inventioni -um subnecterent. 3, 3, 6. 6, 5, 1. 3. 12, 10, 79. *cf.* BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 3 p. 142, 23 est ... finis logicae inventio -umque rationum). orat. 49. 162 rerum verborumque -um in prudentia est, vocum ... et numerorum aures sunt iudices (*cf.* OV. Pont. 1, 5, 20 sub -um singula verba vocem. QVINT. inst. 10, 1, 6). TAC. dial. 22, 1 oratores praecurrit *Cicero* ... -o. 25, 4. PLIN. epist. 7, 9, 3 intellegentia ... et -um adquiritur. GELL. 13, 21, 10 'tres' et 'tris' posuit *Vergilius* eodem in loco (*Aen. 10, 350 sq.*) ea -i subtilitate, ut *eqs.* *al.* b *apud varios* (*pro gr.* κριτήριον *l. 48 sqq. 65, cf. p. 612, 82*): CIC. leg. 1, 36 qui in disputando non tuum -um sequare, sed auctoritati aliorum pareas (*cf.* ac. 2, 114 disputandi et intellegendi -um ... et artificium). fin. 1, 22 *sensibus errantibus* sublatum esse omne -um veri ac falsi putat *Epicurus*. 1, 64 cognitionis regula et -o ab ... illa *doctrina Epicuri* constituto veri a falso distinctio traditur (nat. deor. 1, 43 ex ... Epicuri de r. et -o volumine. SEN. epist. 89, 11 quem locum de -o et r. nominant. *cf. Diog. Laert. 7, 41* [= 42] τὸ περὶ κανόνων καὶ κριτηρίων. *10, 27* περὶ κριτηρίου ἢ κανών). ac. 2, 141 quoniam vera a falsis nullo visi discrimine separantur, praesertim cum -a ista dialecticorum nulla sint. 2, 142 aliud -um Pythagorae est, qui putet *eqs.*; ... omne -um veritatis ... mentis esse voluit *Plato*. nat. deor. 1, 42 non philosophorum -a, sed delirantium somnia. off. 3, 11. LVCR. 4, 519 ut ... ruant ... prodita -is fallacibus omnia *aedificia* primis (*i. mensuris. cf.* VITR. 2, 1, 7 *domos* e vagantibus -is et incertis ad certas symmetriarum perduxerunt rationes). HOR. ars 386 tu nihil invita dices faciesve Minerva, id tibi -um est, ea mens. OV. trist. 2, 316 paenitet ingenii -ique mei (QVINT. inst. 2, 4, 14. *cf. l. 23*). QVINT. inst. 1, 5, 72 ne 'balare' quidem ... diceremus, nisi -o vetustatis niterentur. 10, 1, 27. FIRM. math. 4, 10, 8 Luna ... plena ... facit criticos, idest bono -o. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 191 Sorani nos -um servantes (*antea*: sententiam). ORIG. in Matth. 15, 14 p. 388, 11 inconsonantia ... coaptare potuimus, utentes -o ceterarum editionum (*gr.* κριτηρίῳ χρησάμενοι ταῖς ... ἐκδόσεσιν). p. 388, 16 facientes -um ex editionibus reliquis convenientia servavimus (*gr.* κρίσιν). *al.*

3 *peculiariter in arte medicinali*: CAEL. AVR. acut. 1, 17, 181 *Heraclides* videtur -um sui operis medicamini dimisisse, ut tamquam sentiens animal operetur, separando a naturalibus aliena (*cf.* chron. 5, 2, 45 *quidam medici* indocte descensum ab aliis in alias species *medicinarum* faciendum iubent, donec, ut aestimant, -a [*'fort.* utilia *vel sim.' Drabkin vix recte*] reperiantur). chron. 4, 8, 113 Glaucus ... scripsit reiectos ... lumbricos initio significare indigestionum frequentiam, ultimo vero aegritudinis properare -um, quod crisin appellant (*incautius Löfstedt, Late Latin 92; cf. acut. 2, 19, 120* passionis atque naturae conflictus sustinere, quos Graeci crises appellant).

C *in certis quibusdam locutionibus*: 1 *auctore -i indicato*: a *abl.*: RHET. Her. 3, 9, 17 *v. supra l. 31.* CIC. inv. 1, 40 et multitudinis et suo -o dignus, qui rem publicam gereret (LIV. 39, 5, 3 s. quemque -o et homines odisse aut diligere debere. *al. cf.* RVFIN. Adamant. 2, 6 nihil proprio -o agit [*gr.* κατ' ἰδίαν διάθεσιν]). Verr. I 10 vitam ... iam pridem omnium voluntate -oque damnatam (dom. 108 qui non o. -o sceleratissimus haberetur. *al.*). Phil. 11, 7 magna laus

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

meoque -o omnium maxima. Tim. 17 eius -o praestabat dissimilitudini similitudo (*gr.* νομίσας). VERG. ecl. 5, 18 -o nostro ... tibi cedit Amyntas. HOR. sat. 1, 6, 98 demens -o volgi, sanus ... tuo. OV. epist. 3, 104 semper -is ossa verenda meis (*plur. non nisi apud* OV. *invenimus, ut:* ars 2, 416 Pont. 3, 5, 52. 4, 3, 16 [*sing.* 2, 4, 2]). *al.* **b** *c. praepos.*: CIC. fam. 15, 6, 1 ad meum sensum et ad illud sincerum ac suptile -um nihil potest esse laudabilius (CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 4 LAMPR. Alex. 46, 5). QVINT. decl. 270 p. 102, 12 secundum meum quidem -um idem praestare declamatio debet. PLIN. epist. 5, 3, 10 intelleget me quaedam ... praeterisse, fortasse etiam ex suo -o, quamvis ipse nihil dixerit mihi.

2 *nude* (*adverbialiter*): **a** *abl.*: CIC. de orat. 2, 10 sive -o ... sive ... pudore ... refugisti (orat. 235 non desperatione ..., sed -o. *cf.* NEP. Att. 15, 3 non inertia, sed -o fugisse rei publicae procurationem). 3, 110 nunc ... inopia reticere intelleguntur, tum -o viderentur. off. 1, 49 quae *beneficia* -o, considerate constanterque delata sunt (*cf.* SEN. contr. 1, 6, 9 beneficium esse, quod -o detur, non furore). CAES. Gall. 6, 31, 1 Ambiorix copias suas -one non conduxerit ... an tempore exclusus. SEN. contr. 2, 1, 25 ut in insaniam non casu incideret, sed -o perveniret. dial. 4, 1, 1 quaerimus ..., ira utrum -o an impetu incipiat. 11, 7, 3 non -o elegerunt locum, sed lassitudine primum occupaverunt. QVINT. inst. 8, 3, 3 illos credo ... nec sponte -oque plausisse, sed velut mente captos. TAC. dial. 19, 1 non infirmitate ingenii ... transtulisse se ad illud dicendi genus ..., sed -o et intellectu. PLIN. epist. 4, 15, 1 hoc certe -o facio, quod ... Rufum singulariter amo. RVFIN. Orig. in num. 11, 4 p. 85, 21 omnia ... apud deum ratione et -o fiunt. *al.* **b** *c. praepos.*: QVINT. inst. 10, 1, 116 multa, si cum -o legatur, dabit imitatione digna Cassius Severus (10, 2, 3 caute et c. -o. IREN. 3, 25, 2 [= 3, 40, 1 H.]. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 108. *al.*). PANEG. 2, 15, 3 cum duplex fuerit iste dilectus, unus ex -o, alter ex fato (CASSIOD. var. 3, 51, 13). AVG. enchir. 25, 98 cum facit *deus*, per misericordiam facit, cum autem non facit, per -um non facit (ENNOD. epist. 3, 22, 2 p. 88, 6 quamvis plura per affectum debeam, maiora ... solvo p. -um).

deriv.: iudicialis, iudiciarius, iudiciolum.

compos.: praeiudicium.

***iūdico**, -āvī, -ātum, -āre *et* -or, -ārī (*p. 622, 43sqq.*). *a* iudex. *de origine*: VARRO ling. 6, 61 'dico' ..., hinc Ennius (*frg. inc. 39*) 'dico qui hunc dicare'; hinc (*sc. a* dicere) -are, quod tunc ius dicatur; hinc iudex, quod -at accepta potestate, id est quibusdam verbis dicendo finit. *de scriptura*: ioud-: LEX luci Lucer. (CIL I² 401) 5 LEX Bant. (CIL I² 582) 10. 20 LEX repetund. (CIL I² 583) 72. 75 ⟨io⟩ud-. 82 (iud- *saepius*). LEX agr. (CIL I² 585) 39. 44 (iud- *saepius*). CIL I² 2516 (*ter*). *al.* iod-: TAB. devot. Audollent 251 b 14 (*ibid.* iudices). iúd-: CIL V 4359 VI 31684 IX 3306, 7 XII 3167, 9 CE 1031, 3. -dik(andis): CIL I² 15. -dec-: PLAVT. Curc. 704 *B.* GREG. TVR. Franc. 4, 9 p. 141, 6. *notatur*: i *in formulis*: IIIvir a(gris) i(udicandis) a(ssignandis) CIL I² 639. 640. 642. 643. 644. *sim. ibid.* 719, 9 VI 3826. v(ice) s(acra) i(udicans) INSCR. RevA. IV 12, 1908 p. 348. iud: *in formula* xvir agr(is) dand(is) adtr(ibuendis) iud(icandis) ELOG. CIL I² p. 198 n. 27, 4. iudic: LEX VRSON. (CIL I² 594) 95, 4 iudic(etur). CIL I² 2516 iudic(avit) *ter. v. etiam l. 43.* *de formis*: *perf. stirpis brev. et long.* (*cf.* CIC. orat. 157 quid quod sic loqui 'nosse, -asse' vetant *analogiae sectatores*, 'novisse' iubent et '-visse', quasi vero nesciamus in hoc genere et plenum verbum recte dici et imminutum usitate): *omnino formae breves frequentiores sunt; exstant e. g. ap.* CIC. -asse 14^{ies} (-visse *quater nec invenimus hoc ap. posteriores, ubi* -asse *hic illic occurrit*), -arit 17^{ies} (-verit *bis*), -arint 6^{ies} (-verint *numquam*; Phil. 13, 36 [*bis*] ANTONI *verba sunt*), -assent 7^{ies} (-vissent *semel*); *contra* -astis 6^{ies} (-vistis 8^{ies}), -arunt 8^{ies} (-verunt 17^{ies}). *ap.* CAES. *breves sunt tres* (*quarum duo in epist.* Cic. Att. 10, 8 b, 1, *una* Gall. 1, 30, 3), *longiores quattuor* (Gall., civ.). *coni.* -assit: CIC. leg. 3, 6 (*in lege*). LEX colleg. aq. (CIL VI 10298) 20. 23. *? III. pers. sg.* -fid CE 1031, 3 (*'quod male opinati sunt pro* -vit *inlatum esse sive vitio mero sive imperfecta Claudiana elitteraturae imitatione' Bücheler, qui edit* -at id). -vere PLIN. nat. *ter.* -ere (*i.* -eris) CIC. fam. 10, 26, 2 (-are *trad.; antecedit* mereare). *gen. pl. part. praes.* -antum (*cf. Norberg, In reg. Greg. M. II 206*): GREG. M. epist. 5, 34 p. 315, 10. 9, 45 p. 141, 28. *restit.* SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 118, 5 (-tum *trad.*). *imper. pass.* (*med.*): VVLG. Iob 35, 14 (*v. p. 622, 83*). *de notione*: VARRO *v. supra l. 36.* TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 500, 25 'dignus ... operarius mercede sua' (*Luc. 10, 7*) quis magis pronuntiarit quam deus iudex? quia et hoc ipsum -are est, dignum facere mercede operarium; nulla retributio non ex iudicatione consistit. SYNON. Cic. p. 413, 16 arbitror ... reor. -o. in animo statuo *eqs.* 419, 17 confessus. convictus. damnatus. -tus. reus *eqs.* 429, 18 -at. decernit. statuit ... pronuntiat. fert sententiam. GLOSS. κρίνω. δικάζω. -tus: καταδικασθείς. κατάκριτος. iudicio addictus damnatusque. GLOSS.^{L} II Abav. IV 4 -at: decernit. *v. et p. 623, 15.* *legitur inde a* LEGE regia (*p. 618, 11*), LEGE XII tab., PLAVTO, ENN., CATONE, TER., RHET. Her., CIC.; *post scaenicos raro in poesi* (HOR. carm. 2, 13, 22 epist. 2, 1, 68. 2, 2, 191, *?* PROP. 4, 11, 20 [vindic- *var. l. potior*], SEN. Med. 194, PHAEDR. *quinquies*, LVCAN. 9, 548, MART. *bis*, IVV. 13, 226 [vindic- *var. l.*], COMM. 8^{ies}, CE 1031, 3, ANTH. 478, 10, PRVD. *quater*, CLAVD. *ter. cf. Axelson, Unpoet. Wörter 64*). [*val.* judeca, *it.* giudicare, *raet. occ. vet.* giüdgêr, *francog.* juger, *cat.* jutjar. *hisp.* juzgar, *port.* julgar, *G.*] [*variat in codd. c.* indicare (*v. vol. VII 1, 1151, 33sqq.*), vindicare (RHET. Her. 2, 14, 21 PVBLIL. I 25. PROP. 4, 11, 20 [*v. p. 617, 79*]. COLVM. 6, 2, 11. IVV. 13, 226 [*v. p. 619, 50*]. *cf. variationem dicendi* TERT. idol. 2 p. 32, 7). *falso vel dub. trad.*: CIC. Mur. 61 -anda (iucunda *edd.*). Att. 2, 12, 3 -ta (liquata *Orelli et edd. plerique*).]

I *usu communi*: **A** *vi primaria i. q.* κρίνειν, δικάζειν (*quae voces respondent, ubi nihil aliud adnotatur*): **1** *generalia quaedam*: **a** *usu forensi*: **α** *vario*: ① *in formulis priscis*: (*alicui*) perduellionem -are (*i. tam -are reum p. commisisse quam crimine -to sententiam ferre, cf. Weißenborn-M. ad* LIV. *l. c. Mommsen, Strafr. 528, 1; v. etiam p. 620, 45*): LEX reg. Liv. 1, 26, 5 (*verba regis*) 'duumviros ..., qui Horatio p. -ent, secundum legem (s. l. *vix pertinet ad* -ent) facio'; lex horrendi carminis erat: 'duumviri p. -ent'; ... alter ex iis: 'P. Horati, tibi p. -o' inquit, 'lictor, conliga manus'. LIV. 43, 16, 11 utrique censori p. se -are pronuntiavit tribunus. *multam in sacrum* -are (*iuxta* multare; *cf. Mommsen, Strafr. 158, 3. 1025*): LEX Sil. (Fest. p. 246) *qui pondera sim. dolo malo mutavit*, eum quis volet magistratus multare[tur] ... liceto; sive quis in (im *Scaliger alii coll.* FEST. p. 318 homo sacer is est, quem populus -vit ob maleficium) s. -are voluerit, liceto. LEX Tudert. (CIL XI 4632) 6 ei multa esto ... eiusque pecuni⟨ae ... eamque pecuniam vel⟩ populi iudicio petere vel in s. -are liceto.

② *exempla varia selecta*: Ⓐ *c. obi.*: LEX XII tab. 3, 1 aeris confessi rebus ⌊iure⌋ (*om. Gell. loco gemino*) -tis XXX dies iusti sunto, post deinde manus iniectio esto, in ius ducito; ni -tum facit ..., secum ducito ([*quae explicat ad l.* GAIVS inst. 4, 21 *v. p. 621, 2sqq.*]. PLAVT. Curc. 719 hoc iudicium meumst ... :: hercle istam rem -asti perfidiose. Rud. 19 iterum ille eam rem -tam -at. Truc. 842 Vid. frg. 5. CIC. S. Rosc. 62 neque accusatoris ingenio res -atur. *al.*). PLAVT. Merc. 281 mihi tres hodie lites -andas dicito (CIL I² 15 *Scipio* xvir s(t)l(itibus) iudik(andis). *cetera de his decemviris v. ap. Mommsen, Staatsr. II³ 605sqq.*). Most. 1143 sine me dum istuc -are ... :: maxime, accipito hanc ad te litem. CIL I² 2516 (*ter*) pr(aetor) urb(anus) ... poplic(um) ioudic(avit) *agrum* (CIC. leg. 3, 8 iuris disceptator, qui privata -et -arive iubeat, p. esto. *al.*). RHET. Her. 1, 13, 23 (*cf.* CIC. inv. 2, 149) qui parentem necasse -tus erit ...; Malleolus -tus est matrem necasse, ei damnato ... os obvolutum est *eqs.* (*item hominem*: 4, 16, 23 quam inpudicam -arant, ea veneficii quoque damnata existimabatur. CIC. inv. 1, 11 utrum fur an sacrilegus sit -andus. S. Rosc. 18 hunc adfinem culpae -atote. Verr. II 1, 26 Glaucia primus tulit, ut comperendinaretur reus; antea vel -ari primo poterat vel amplius pronuntiari. *et saepe*). CIC. inv. 2, 60 (= 80) quo modo ... aut agi aut -ari aut quid statui de ea re conveniat. Cluent. 55 quid est illa damnatione -tum nisi venenum esse quaesitum? Rab. Post. 8 causae -tae atque damnatae. *al.* Ⓑ *absolute*: PLAVT. Curc. 704 dicam meam sententiam ... :: dum ... ita -es *eqs.* LEX repetund. (CIL I² 583) 49 ⟨iudice⟩s, quei -are negarint. RHET. Her. 2, 4, 7. CIC. inv. 1, 92 equites Romanos cupidos -andi. 1, 125 eos, qui -ent. Tull. 6 ut his aliquid ad -andum relinquas. Verr. I 30 ex kalendis Ianuariis non -bunt *tribuni*. 40 cum senatorius ordo -ret (*cf.* 47 senatoribus -antibus). II 1, 18 in -ando. 1, 22 onus esse grave ... -are. fin. 1, 2 quos ego posse -are arbitrarer. ac. 2, 8 -andi potestas. off. 1, 33 decipere hoc quidem est, non -are. ad Q. fr. 2, 12, 2 nos -amus, vos laudatis. SEN. Med. 194 si -as, cognosce; si regnas, iube. benef. 6, 6, 2 in beneficio tota potestas mea est, ego -o. *al.* *part. praes. fere pro subst.*: VAL. MAX. 9, 15, 4 -antium religio (GAIVS dig. 50, 13, 6 [*antea*: iudex]. AMM. 30, 4, 10 [*affert Cic. rep. 5, 11, ubi exstat* iudicem]). QVINT. inst. 12, 10, 55 SVET. Cal. 16, 2. GAIVS dig. 2, 1, 11 pr. intra iuris dictionem -antis. *et saepius.*

β *de rectoribus sim. civitatum* (*ceterum cf. distinctionem* HIL. in psalm. 2, 44 differre iudicem atque regem ipso usu terrenae consuetudinis noscimus, quia non idem sit regnare quod -are, quia regnum dominatio sit, iudicium vero modus sit aequitatis): ① *vigente notione originaria* -ant *'iudices' Israelitarum* (*exempla selecta*): ITALA gen. 49, 16 (Lugd. *al.*, *cf.* VVLG.) Dan -bit plebem suam sicut una tribus Istrahel. iud. 3, 30 (Lugd., *deest Vulg.*) -vit illos Aod. 4, 4 (Lugd. = VVLG.). I reg. 7, 15 (Iren. 4, 26, 4 = 4, 41, 2 H., *cf.* VVLG.) Samuel tot annis -ans populum. II par. 1, 11 (Complut., *cf.* VVLG.; *de Salomone*) ut -es populum meum, super quem regnas. VVLG. I reg. 8, 5 constitue nobis regem, ut -et nos. *et saepe.* ② *vergit in vim regnandi* (*cf. p. 622, 33sqq.*): ITALA psalm. 2, 10 (Veron. *al.* = VVLG.) reges ..., qui -atis terram ([*cf. interpr. allegoricam* AVG. serm. 13, 1 '-are t.' est corpus domare]. VVLG. sap. 1, 1 diligite iustitiam, qui -atis t.). LACT. epit. 40, 8 *Pilatus* tum legatus in Syriam -bat (*sec. inst. 4, 18, 4* Syriam regebat). IORD. Get. 73 rex illis et pontifex ... habebatur et in summa iustitia populos -bat. GREG. TVR. Franc. 5, 5 p. 201, 12 episcopus instituetur habens sub se ... dioceses XV, quas primum quidem Gothi tenuerant, nunc vero Dalmatius ... episcopus -at.

γ *de deo Christiano* (*respicitur iudicium ultimum*): TERT. apol. 18, 3 qui *deus* producto aevo isto -turus sit suos cultores in vitae aeternae retributionem, profanos in ignem *eqs.* 23, 13 Christum omnem ... animam ... -turum. adv. Prax. 2 p. 229, 11 vivos et mortuos (virg. vel. 1, 4 ITALA II Tim. 4, 1 [cod. d = VVLG.]. *et saepissime*). ITALA act. 17, 31 (cod. e, *cf.* VVLG.) orbem. CYPR. Fort. 13 cum sederit -turus. COMM. instr. 1, 23, 10 defunctos. FIRM. err. 4, 3 tribunal -antis dei. *et pas-*

[*Oomes*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sim. *in imag. -atur simul mundus*: COMM. apol. 1011 stellae cadunt caeli, -antur astra nobiscum ..., agitur dum saecli ruina.

b *usu liberiore de iudiciis sensuum, mentis (exempla selecta)*: *α -ant homines*: (I) *aliquid*: PLAVT. Cas. 375 optimum ... istud esse iure -o. Epid. 707 factum hercle vero et recte factum -o (Mil. 1435 iure f. -o). CATO or. frg. 51 nemo ... esset, qui -ret meliorem esse Gellium quam Turium. TER. Hec. 549 tun prospicere aut -are, nostram in rem quod sit, potes? Eun. 29 id ita esse vos iam -are poteritis. Ad. 100 haec male -as. 960 mea quidem sententia -o Syrum fieri esse aequom liberum. RHET. Her. 4, 24, 33 leges ... veritus? at ne scriptas quidem -asti. CIC. inv. 1, 42 simile ... ex specie comparabili ... -atur. Tull. 5 sibi me non esse inimicum potuit priore actione Fabius -are. Verr. II 4, 98 haec *vasa* Scipio ille non intellegebat, tu ... intellegis et -as. 4, 127 Graeculus, qui haec subtiliter -at. div. 2, 91 Chaldaei ... oculorum fallacissimo sensu -ant ea *eqs.* (*cf.* CAES. Gall. 1, 12, 1 oculis *et infra l. 34*). HOR. epist. 2, 1, 68 si ... credit, ... et sapit et ... Iove -at aequo. 2, 2, 191 nec metuam, quid de me -et heres. *et saepe.* *part. praes. fere pro subst.*: VITR. 7 praef. 7 oportere ... -antes non furta, sed scripta *carmina* probare. SEN. epist. 102, 19 bene -asse -antis bonum est et eius, secundum quem -tum est. *al.* (II) *aliquem*: PLAVT. Stich. 205 eos omnes tametsi ... haud indignos -o, qui multum miseri sint *eqs.* TER. Haut. 381 te ... laudo et fortunatum -o. 880 (*Chremes ad uxorem*) illos *deos* ex tuo ingenio -as, ut nihil credas intellegere, nisi idem dictumst centiens. Ad. 564 abi, virum te -o (*forsitan sec. formulam tirocinii*). RHET. Her. 4, 16, 23 viri fortis est, qui de victoria contendant, eos hostes putare, qui victi sunt, eos homines -are. 4, 43, 55 qui non hunc hominem ... sapientissimum -et. *et saepe.*

β -ant res: (I) *humanae*: RHET. Her. 2, 28, 45 quam rem (*sc. usum vocabulorum*) consuetudo optime potest -are (PLIN. nat. 10, 15). CIC. Catil. 1, 17 patria ... nihil te -at nisi de parricidio suo cogitare (*cf.* Phil. 10, 12 res publica). Phil. 11, 34 cum contra ac Deiotarus sensit victoria belli -arit. Brut. 34 aures ipsae, quid plenum, quid inane sit, -ant (QVINT. inst. 9, 4, 61 FAV. EVL. 27, 1 W. = p. 21, 19 H. AVG. doctr. christ. 4, 10, 24. *cf.* CIC. nat. deor. 2, 145 oculi. SEN. epist. 124, 5 tactus. PLIN. nat. 17, 39 odor. *adde p. 622, 25*). orat. 178 animus (parad. 43. *cf.* off. 1, 65 animi magnitudo). 183 sensus (fin. 2, 36 SEN. epist. 124, 2 BOETH. mus. 5, 2 p. 353, 14). part. 78 *virtus*. fin. 1, 30 natura. Tusc. 5, 83 *nos*, quorum oratio nihil ipsa -at, sed habetur..., ut ab aliis possit ... -ari (off. 1, 50 ratio et o., quae ... -ando conciliat inter se homines *eqs.*). Att. 15, 25 casus. CAEL. Cic. fam. 8, 14, 4 quas *discordias* ferrum et vis -bit. SEN. contr. 2, 3, 14 lex (TERT. anim. 37, 2. ITALA Ioh. 7, 51 [cod. aur. *al.* = VVLG.]). PHAEDR. 3, 10, 6 sententia. SEN. benef. 2, 28, 2 quam raro fortuna -at (epist. 14, 16 de eventu f. -at, cui de me sententiam non do). clem. 2, 7, 3 clementia liberum arbitrium habet, non sub formula, sed ex aequo et bono -at. epist. 45, 10 *vita*. PLIN. nat. 2, 160 est ... figura *terrae* prima, de qua consensus -at (14, 72 c. aevi). 6, 101 aetas. 7, 132 dies. *al.* (II) *naturales*: PLIN. nat. 17, 135 de pluribus *germinibus* locorum situs optime -bit, frigida enim ... verno conseri oportet *eqs.* IVV. 13, 226 *tonitru terremur*, non quasi fortuitus ..., sed iratus cadat in terras et -et (vindic- *var. l.*) ignis. *adde p. 621, 46.*

γ -ant animalia (*ironice dictum*): MIN. FEL. 22, 6 quanto verius de diis vestris animalia muta naturaliter -ant; mures ... non sentire eos sciunt *eqs.*

c *grammatica notabiliora*: *α quid -ando proferatur, indicatur per*: (I) *obi. int. q. d.*: iudicium (-a) -are *in fig. etym., cui in scripturis sacris respondet gr.* κρίμα (κρίματα) κρίνειν: ENN. scaen. 70 (*v. p. 621, 39*). PAVL. FEST. p. 64 centumviralia i., quae centumviri -bant. GAIVS inst. 4, 104 *i. legitima* nisi in anno ... -ta fuerint. ITALA Is. 11, 4 (Iren. 3, 9, 3 = 3, 10 H.) -bit humili i. (VVLG. -bit in iustitia pauperes). Zach. 8, 16 (Tert. adv. Marc. 4, 29 p. 524, 6; *cf.* VVLG.) iustum i. (Ioh. 7, 24 [cod. a *al.* = VVLG.]. *adde p. 620, 82. cf.* VVLG. Dan. 13, 53 -a iniusta). apoc. 18, 20 (Primas. = VVLG.) -vit deus i. vestrum de illa *Babylon*. LVCIF. *p. 620, 82.*. VVLG. III reg. 3, 28 Ier. 21, 12. *al.* *alia subst.*: ITALA psalm. 9, 5 (cod. 304 *al.* = VVLG.) iustitiam ([aequitatem PSALT. Rom.]. apoc. 19, 11 [Apring.; VVLG. cum iustitia]. PSALT. Rom. 74, 3 [ITALA cod. 136 Cas. *et* VVLG. iustitias]). 81, 3 (*v. p. 622, 29*) iniquitatem. *pron., adi. neutr.*: *sing.*: RHET. Her. 2, 13, 19 aliud (CIC. Caecin. 68 de orat. 2, 30 QVINT. inst. 5, 9, 13. *al.*). 4, 52, 65 hoc (CIC. Tull. 27. *al.*). CIC. Verr. II 2, 66 falsum (leg. agr. 2, 40. *al. cf.* PRVD. cath. 4, 98 pravum). 2, 140 quid (Manil. 2). Cluent. 76 verum. QVINT. inst. 1, 6, 32 'rogat, boni consulas', id est 'bonum -es'. TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 524, 4 iustum (*affert* ITALAM Zach. 8, 16, *v. supra l. 61*). *al.* *plur.*: ITALA psalm. 57, 2 (cod. 136 Cas. *al.* = VVLG.) recta ([Psalt. Veron., Mediol. recte, Rom. iusta]. VVLG. prov. 17, 26). CLAVD. 21, 90 congrua. (II) *acc. dupl. (exempla selecta)*: *acc. (nom.) solus ponitur*: PLAVT. Stich. 205 (*v. supra l. 21*). TER. Haut. 381 (*v. supra l. 22*). Ad. 564 (*v. supra l. 24*). RHET. Her. 4, 16, 23 (*v. p. 618, 37*). CIC. Verr. II 3, 187 anulum... comitem pecuniae -amus. Att. 5, 8, 2 talem virum, qualem tu -as, cognoram. CAES. civ. 3, 85, 2 hanc sibi commodissimam belli rationem -vit. SEN. clem. 2, 7, 4 ignoscere est, quem -es puniendum non punire. *et saepe.* *accedunt particulae*: PLIN. nat. 7, 131 hoc ... non ut a vate dictum -ent (*cf.* AVG. anim. 1, 12, 15 sicut. CONC. Aurel. a. 541 p. 92, 10 velut [BENED. reg. 7, 49]). TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 320, 27 bonum ratione desertum non pro malo -etur (OPTAT. 5, 5 p. 131, 45). monog. 15, 1 si secundas nuptias ... iuxta adulterium -amus (pudic. 4 p. 225, 29). CYPR. epist. 30, 5 tamquam (Ps. ORIG. in Iob 1 p. 436B). SCHOL. Cic. Bob. p. 174, 22 quasi. *al.* (III) *acc. c. inf.* (*aliter p. 621, 76 sqq. inf. solus p. 621, 52 sqq.*): PLAVT. Cas. 375 optimum ... istud esse iure -o. *et passim.* *cf. nom. c. inf.* (*in constr. pass.*): RHET. Her. 1, 13, 23 (*v. p. 618, 36*). CIC. Cluent. 125 qui tabulas publicas ... corrupisse -tus sit. Sull. 73 dignitatis habuisse nimis magnam -tus est cupiditatem. Att. 1, 13, 6 nos bene emisse -ti sumus. COLVM. 11, 2, 11 materia ... -atur carie non infestari. *al.* (IV) *enuntiata a coniunctione* quod *c. coni. pendentia* (*cf.* ut, ne *p. 622, 4 sqq.*): HERM. Pal. mand. 12, 3, 6 (= vulg.) -asti, q. non possint haec mandata ... custodiri (*gr.* τοῦ μὴ δύνασθαι ... φυλαχθῆναι). HEGES. 5, 40, 2 p. 383, 21. (V) *adv.*: *pro ipsa sententia iudicis positum*: VITR. 7, 5, 4 neque ... picturae probari debent, quae non sunt similes veritati, nec, si factae sunt eleganter ab arte, ideo de his statim debet recte (rectae *vel* -te *codd.*, *cf. p. 619, 75*; recta *Rose*) -ari. *praedicative positum*: GREG. M. epist. 1, 48 p. 74, 19 quod *refugium* inoportune (-num *ed. pr.*) -vimus.

β de qua re -etur, indicatur per: (I) *acc.*: LEX XII tab. 3, 1 (*v. p. 618, 24*). *et passim.* (II) *praepos.*: *in neutram partem*: de: CIC. inv. 2, 60. *et passim.* super: HIER. epist. 58, 10, 2 taceo de ceteris ..., s. quibus ... alii -bunt. COD. Iust. 8, 50, 4 pr. (*a. 290*). 7, 21, 7 (*a. 299?*). 4, 21, 17, 1. 4, 31, 8. *c. acc.*: GREG. TVR. Franc. 9, 30 p. 449, 17 LIB. iubil. 30, 5. *in bonam partem* (*cf. p. 622, 15 sqq.*): secundum: CIC. Q. Rosc. 2. 14 har. resp. 31 ALF. dig. 6, 1, 57 GAIVS inst. 4, 166[1]. *al.* pro: PORPH. Hor. sat. 1, 2, 134 AVG. in psalm. 25 enarr. 13 l. 47 SVLP. SEV. chron. 2, 37, 3 VVLG. II reg. 18, 31. *al.* *in malam partem*: contra: CIC. Flacc. 11. 48 VAL. MAX. 7, 2, 4 QVINT. inst. 5, 2, 3. *al.* adversus: S.C. Iuvent. dig. 5, 3, 20, 6. ITALA deut. 1, 17 (Lucif. Athan. 1, 4 p. 71, 24). PALLAD. Maximin. c. Ambr. 113. *al.* *adde l. 36.* in *c. acc.* (*aliter p. 618, 73*): ITALA Is. 2, 4 (Cypr. testim. 1, 10) -bit deus in gentes (*gr.* ἀνὰ μέσον τῶν ἐθνῶν, VVLG. *om.* in). HIL. c. Const. 12 (*sec.* Matth. 7, 2) de his iudicio, quo in se -andum est, -et. EPIST. pontif. Conc.[S] I 2 p. 107, 34 RVRIC. epist. 2, 15 p. 398, 8. INTERPR. Paul. sent. 5, 5, 6 adversus eum quasi in contumacem.

γ indicatur crimen per gen. (*acc. passim inde a* LEGE regia *p. 618, 12*): LIV. 26, 3, 9 (*v. l. 45*).

δ indicantur poenae (argutius etiam praemium p. 618, 79) per: (I) *gen.* pecuniae (*cf.* accusare, damnare *sim.*): LIV. 6, 14, 3 centurionem ... -tum p. cum duci vidisset *eqs.* 23, 14, 3 qui ... p. (pecunia *P*) -ti in vinculis essent. 26, 3, 8 cum bis pecunia anquisisset *accusator*, tertio capitis se anquirere diceret, tribuni plebis ... collegae negarunt se in mora esse, quominus ... anquireret, quoad vel capitis vel p. -asset privato *accusator*; (9) tum Sempronius perduellionis (*cf. p. 618, 8*) se -are Cn. Fulvio dixit. GELL. 20, 1, 47 *in explicatione legis XII tab. 3, 3, v. p. 623, 16.* (II) *acc. (multam sim.; acc. pretii conferunt Hofmann-Szantyr 76)*: *passive*: VAL. MAX. 4, 1, 8 cum ... Asiaticus -tae pecuniae satisdare non posset *eqs.* LEX Malac. (CIL II 1964) 5, 11 quae ... multae non erunt iniustae a decurionibus ... -tae *eqs.* GAIVS inst. 4, 21 (*v. p. 621, 22*). LEX Sal. Merov. 56, 1 si ..., quod ei a rachineburgiis -tum fuerit, adimplere distulerit *eqs.* *active*: GREG. TVR. Franc. 7, 47 p. 368, 4 (*antea*: inventum ... est a iudicibus, ut ... medietatem pretii, quod ei [*dat. comm.*] fuerat -tum, amitteret) quae -verant *iudices* ..., composuit. LEX Sal. Merov. 53, 5 de qua *culpa* LXII ... solidos posset *iudex* -are (*aliae recc.* culpabilis -etur). 73, 3 maior numerus ..., unde minus XLV solidos -are potuerit *iudex* (*alia rec.* u. m. XLV solidi non -entur). (III) *abl.* (*instrum.; cf. falsam var. lect. l. 42*): TERT. apol. 4, 6 *Lycurgus mutatis legibus suis adeo doluit*, ut ... inedia de semetipso -arit. 14, 5 Aesculapium ... avaritiae merito ... fulmine -tum. anim. 37, 2 Mosei lex (*exod. 21, 22*) ... aborsus reum talionibus -at. praescr. 13 l. 16 profanos -andos igni perpetuo. VVLG. Ezech. 16, 38 -bo te iudiciis adulterarum (23, 45. *cf.* 23, 24 -bunt te iudiciis suis). 38, 22 -bo eum peste et sanguine *eqs.* TRACT. Pelag. 4 p. 91, 4 qui *Heli* ... mortis supplicio -tus est. (IV) *praepos. (sec. gr. vel hebr.)*: in: *c. abl.*: ITALA Is. 66, 16 (Cypr. patient. 22) in igne ... domini -buntur et in gladio eius vulnerabuntur ([*Vulg.* diiudicabit]. *inde* COMM. instr. 2, 2, 9 in flamma ignis dominus -bit iniquos). Mich. 7, 2 (Ps. Cypr. exhort. paen. p. 23) in sanguine (*gr.* εἰς αἵματα δικάζονται, *Vulg.*, in s. insidiantur). *c. acc.*: TERT. apol. 18, 3 (*v. p. 618, 79*). per: COMM. apol. 995 *deus* cum coeperit ... mundum -are per ignem (*cf. instr. 2, 1, 48* iudicium dare per i.).

ε acced. dat. (*cf. p. 621, 6; aliter p. 622, 15 sqq.*): ITALA psalm. 36, 33 (Veron. *al.* = VVLG.) non damnabit *deus* eum *peccatorem*, cum -bitur illi (*dat. sec. gr.*, illi *deest* HIER. psalt. sec. Hebr.; *cf.* AVG. in psalm. 36 serm. 3, 13 l. 36 sqq. habent aliqua exemplaria 'et cum -bit eum, -bitur illi'; 'illi' autem dictum est, cum iudicium fit de illo, possumus enim sic loqui, ut dicamus homini '-a mihi', id est audi causam meam). VOPISC. Tac. 15, 2 imperatorem Romanum ..., qui det iudices Parthis ..., qui Sarmatis omnibus -et *eqs.* OPTAT. 5, 5 p. 131, 5 baptisma Iohannis ... pro perfecto -tum est ab eo, cui nemo -at. LVCIF. Athan. 1, 21 p. 102, 28 quos *sacerdotes* populo dei inpellebat iustum -are iudicium. VVLG. lev. 19, 15 iuste -a proximo tuo (ITALA Monac. cum iustitia -bis proximum tibi). CONC.[S] I 2 p. 76, 15 habens potestatem ... -are

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cuidam (*gr. I 1, 3 p. 16, 27* δικάσαι τινί). II 2, 1 p. 46, 13 -arant Eutycheti (*dat. sec. gr.; altera rec. II 3, 1 p. 47, 18* Eutychi . . . iudices exstiterunt). CASSIOD. hist. 2, 2, 2 omnibus (*dat. sec. Sozom. 1, 17, 4*). NOVELL. Iust. 26, 1, 1. 30, 9 LEX Sal. 56, 3.

2 *c. variis coloribus notionis*: **a** *fere i. q. adiudicare, -ando addicere (cf. vol. I 702, 25sqq.; accedit* quo *l. 12, dat. l. 11. 22. et al.* ad *l. 34)*: *α -antur homines (subaudiuntur infra l. 27; -atur vita infra l. 28)*: Ⓘ *creditoribus (cf.* LIV. 6, 34, 2 *pauperes* fama et corpore -ti atque addicti creditoribus satisfaciebant): PLAVT. Asin. 937 (*iocose*) -tum me uxor abducit domum (NON. p. 128, 23 *ad l.*: ⟨adiudicatum⟩ atque inductum [-dict- *trad.*]). Men. 97 ad Menaechmum hunc eo, quo (quoi *edd. vet., cf. Ussing ad l.*) iam diu sum -tus; ultro eo, ut me vinciat. CIC. Flacc. 45 is, quem -tum hic duxit Hermippus (*cf. 48* addictus Hermippo). de orat. 2, 255 ille, qui -tum duci videt, percontatur ita (*Novius Atell. 115*): 'quanti addictus?' *eqs.* LIV. 6, 15, 9 -tos addictosque. SEN. benef. 4, 12, 2 spondeo pro -to et . . . libellum deicio creditoribus. GELL. 20, 1, 19 si unus ob pecuniam debitam -tus addictusque sit pluribus *eqs.* (20, 1, 48). 20, 1, 44 quibus erant -ti, addicebantur. PAPIN. dig. 16, 2, 16, 1 cum intra diem ad -ti (*cf. p. 623, 35*) exsecutionem datum -tus Titio agit cum eodem Titio, qui et ipse pridem illi -tus est *eqs.* *al.* *in formulis*: GAIVS inst. 3, 174 'quod ego tibi tot milibus sestertiorum -tus vel condemnatus sum *eqs.*' 4, 21 (*ubi explicat legem p. 618, 23 citatam*) qui agebat, sic dicebat: 'quod tu mihi -tus sive damnatus es sestertium x milia, quandoc non solvisti, ob eam rem ego tibi sestertium x milium -ti (*gen. neutr. p. p. p., ad constr. mixtam cf. vol. VII 1, 1613, 73*) manum inicio'. Ⓘⓘ *poenis (usu non forensi)*: TERT. apol. 49, 3 in eiusmodi (*sc. rebus ineptis*) . . ., si utique, inrisui (-su *dett.*) -andum est, non gladiis *eqs.* scorp. 10 p. 166, 15 si vita vitiata est, ut despectui -ta ('adiudicata *fort.*' *Reifferscheid*) despectis compararetur *eqs.* PS. PHILO antiq. 37, 3 quando -tus est protoplastus morti (mortis *ed. pr.*), spinas . . . adiudicata (-ta *ed. pr.*) est proferre terra (BARNAB. 10, 5, *ubi dat. ponitur sec. gr.*, mortui *trad.*).

β -atur res: EXPOS. mundi 34 p. 112, 18 musium *Alexandrinum* ad eos (*Aegyptios, qui sapientiores habebantur quam Graeci*; pertinere *add. rec. interpolata*) -tum est. GREG. TVR. *p. 620, 54*.

b *fere i. q. diiudicare (v. variationes versionum vol. V 1, 1156, 58. 1157, 11. 12) accedente praepos.* inter (*cf. l. c. 1156, 63; ceterum apponuntur* distinguere CIC. part. 78, disceptare CIC. off. 1, 50): ENN. scaen. 70 -vit inclitum iudicium i. deas tris aliquis, quo iudicio *eqs.* CIC. de orat. 1, 176 qua de re i. Marcellos et Claudios . . . centumviri -arunt. SEN. contr. 7, 7, 3 i. vos, patrem et filium. TAC. hist. 3, 70, 2 i. Vespasianum ac Vitellium proeliis legionum . . . -atur. ITALA iud. 11, 27 (Lugd.) dominus, qui -at hodie i. medium Istrahel et i. medium filiorum Ammon (VVLG. i. I. et i. filios A.). *al.* *in imag. ab ipso auctore excusata*: FIRM. math. 2, 10, 3 Crios . . . ideo a Graecis dictum est hoc signum, quod, cum ⟨in⟩ eo sol fuerit, i. diem et noctem quodammodo -at, quod crinein dicitur. *in sententia concisa*: ITALA I Cor. 6, 5 (*v. p. 622, 63*).

c *fere i. q. decernere, statuere, ut aliquid fiat* (PAVL. FEST. p. 41 'consulas' antiqui ponebant non tantum pro 'consilium petas' et 'perconteris' sed etiam pro '-es' et 'statuas'): *α c. inf.* (*cf. Hofmann-Szantyr 347*): Ⓘ *solo (v. etiam infra l. 73)*: CAES. Cic. Att. 10, 8 B, 1 tum . . ., cum ab eorum *Pompeianorum* consiliis abesse -asti (*antea*: te nihil temere . . . facturum -aram). CIC. fam. 7, 33, 2 mihi . . . -tum est . . ., deponere illam iam personam *eqs.* VITR. 5 praef. 5 brevibus voluminibus -vi scribere (*sed ibid.* 3 paucis -vi scribendum. 6 praef. 5 faciundum. 6 permittendum. *sim. al.*). ITALA I Macc. 11, 33 (recc. LB) genti Iudaeorum . . . -vimus bene facere . . .: statuimus illis fines *eqs.* (*Vulg.* decrevimus). act. 3, 13 (cod. e, *cf.* h) cum -ret ille *Pilatus* dimittere *Iesum* (*gr.* κρίναντος *c. inf.*, VVLG. -ante illo dimitti, *g et p* cum -asset eum dimittendum). 15, 19 (cod. e) -o non inquietari his . . ., sed scribere ad eos, ut abstineant se *eqs.* (*inf. et dat. sec. gr.*, VVLG. non i. eos). I Cor. 2, 2 (Tert. pudic. 14 p. 247, 6. *al. necnon* Vulg. *codd. aliquot*) nec . . . -vi scire aliquid in vobis quam Iesum (me sc. *testatur* Priscill. tract. 1, 25 *et postea multi, quos afferunt Wordsworth-White ad l.*). HIER. tract. in psalm. I p. 37, 12 iustus non mutatur, quia semel -vit in iustitia permanere. VVLG. act. 25, 25 ad Augustum -vi mittere *Paulum* (*inf. sec. gr.*; mittendum *cod. s*, transmitti *g.*). AVG. in psalm. 36 serm. 1, 7 modo . . . -as sequi Christum, hoc proposuisti . . ., hoc est iudicium tuum (*ibid. iterum*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 187, 26 potui . . . dare consilium, sed . . . -vi tacere. CONC.S II 5 p. 7, 30 pietatem . . . praeponere -vimus (*gr. II 1, 3 p. 128, 6* ἐγνώκαμεν *c. inf.*). ORIG. in Matth. ser. 16 p. 30, 7 relinquere idololatriam. *praecedit acc. pron.*: VVLG. I Cor. 7, 37 qui . . . hoc -vit (statuit *Itala*) in corde suo, servare virginem suam *eqs.* (*gr.* τοῦτο κέκρικεν. hoc *om. R et* Ambr. exhort. virg. 7, 46 inst. virg. 1, 2). Ⓘⓘ *accedit acc. (v. etiam l. 62. 67)*: ITALA II Macc. 11, 25 (recc. LX = VVLG.) gentem quietam esse statuentes -amus (censeo *BM*, decrevimus . . . restituere *P*) templum restitui illis. Luc. 23, 24 (codd. aur.[1] c d) -vit fieri petitionem (*gr.* ἐπέκρινεν *c. inf.*, adiud- *aur*[2]. *al. et Vulg.*, diiud- *E Vulgatae*, decrevit *a*). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 124, 4 hos . . . deiecit . . . synodus de episcopatus gradu et -vimus (statuimus *W*) non solum illos episcopos non esse *eqs.* HIER. hom. Orig. in Luc. 6 p. 34, 11 quare deus, cum semel salvatorem -ret nasci ex virgine, non elegerit puellam *eqs.* (*gr.* κρίνας . . . γεννῆσαι). VVLG. act. 27, 1 -tum est (dicrevit *D*) eum navigare in Italiam et tradi Paulum *eqs.* (*gr.* ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς, *Itala cod. s* ut navigaremus *eqs.*). PASS. Paul. frg. 3 p. 113, 5 iussit omnes . . . exuri . . ., ipsum autem plecti -vit (*gr. semel* ἐκέλευσεν). *β* ne (*l. 5*), ut (*immisceri vid. inf. l. 12*): SPART. Hadr. 10, 8 de militum . . . aetatibus -bat, ne quis aut minor . . . aut maior . . . in castris . . . versaretur. HYG. astr. 2, 7 *Calliopen* -asse, uti dimidiam partem anni earum *Veneris et Proserpinae* unaquaeque possideret *Adonim*. COD. Theod. 13, 3, 11 nec . . . -emus, liberum ut sit cuique civitati *eqs.* CONC.S II 3, 3 p. 47, 24 -o, ut, quae . . . facta sunt, infringantur (*gr. II 1, 3 p. 38, 32* δοκιμάζω . . . ἀνατραπῆναι). GREG. TVR. Franc. 9, 19 p. 433, 21 -tum . . . est ei, ut convinceret *eqs.* (9, 33 p. 454, 15. 10, 8 p. 491, 3 -tum est Tetradiae, ut . . . ablata restitueret filiosque . . . habere [haberet *D 2*]). PASS. Theclae Bc 21 p. 54, 22 ut ureretur, -vit (adiud-, dampnavit, iussit *aliae vers.*).

d *fere i. q. commodam pro aliquo sententiam proferre, defensorem alicuius in iudicio exsistere (explicant usum* AVG. *l. 27 et* THEOD. MOPS. in psalm. 9, 20 ['-entur gentes in conspectu tuo'] -'entur' . . . pro 'confundentur' ponit . . .; cum autem non condemnationem, sed ultionem postolat, non dicit '-a illos' [psalm. 5, 11], sed '-a illis'; per omnes prope psalmos tali distinctione verbi huius solvit ambiguum, ut 'inimicos' dicat '-a', id est condemna, 'nobis' vero '-a', id est ultor adsiste. *cf. p. 620, 78sqq. aliter p. 620, 73sqq.*): ITALA gen. 30, 6 (Lugd. *al.* = VVLG.) -vit mihi (me Hier. quaest. hebr. in gen. p. 45, 14) deus . . . et dedit mihi filium, propter hoc vocavit nomen eius Dan (*i. iudicium*). deut. 33, 7 (Lugd.) manus ipsius *Iudae* -bunt ei *Israel* et adiutor . . . erit (*gr.* διακρινοῦσιν αὐτῷ, *Vulg.* pugnabunt pro eo). psalm. 9, 39 (= 9[b], 18; Veron. *al.* = VVLG.) -are pupillo et humili ([*cf.* AVG. *ad l.*: -at pupillum etiam qui condemnat, -at p., qui pro illo profert sententiam]. 81, 3 [Veron. *al.*] quousque -atis iniquitatem . . .? -ate p. et egeno [VVLG. *al.* egenum et pupillum], humilem et pauperem iustificate. Is. 1, 17 [Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 460, 22; *cf.* VVLG.]. Is. 11, 4 [Iren. 3, 9, 3 = 3, 10 H.] -bit h. iudicium [VVLG. -bit . . . pauperes]).

B *notione secundaria fere i. q. regere, movere sim. (nonnisi per negationem; usum p. 618, 69sqq. illustratum cft. Bonnet, Lat. de Grég. 293)*: GREG. TVR. Franc. 4, 9 p. 141, 6 valde infirmatus a cinctura deorsum se -are non poterat. glor. conf. 40 p. 773, 7 tamquam aeneus diriguit, ut nullum membrum possit ullatenus -are (movere *cod. 4, manu alt. additum quasi glossa in 1b*) aut vocem emittere (Mart. 2, 3 p. 610, 22 nec poterat quemquam -are membrorum. *cf. ibid.* p. 610, 28 dextra, quam per sex annos non -verat [moverat, levaverat *correctores*]. VITA Genov. [BHL 3335] 25 ut nequiverit cuiusquam -are [solvere, iuvari, se movere *var. ll.*] conpage(m) membrorum).

II *usu peculiari sacr. script. proprio* -ari (-are *l. 53, gerundium l. 67*) *i. q. lite contendere, iurgari, rixari sim., theod.* mit jemand rechten (*sec. gr.* κρίνεσθαι *vel sec. niphal verbi hebr. q. e.* šāpăṭ, *etsi loco l. 60 citato resp.* rîb; *-antur fere homines, deus infra l. 52. 67. 75. 77*): **A** *in univ.*: ITALA gen. 26, 21 (Philo quaest. in gen. 43) *pastores* in (*i.* '*de*') secundo *puteo* -antur (-atur *var. l.; gr.* ἐκρίνοντο . . . περὶ ἐκείνου; *aliae versiones* litigaverunt, altercabantur; *Vulg.* pro illo . . . rixati sunt [*cf. ibid. 26, 20* iurgium fuit]). Is. 43, 26 (Ps. Cypr. exhort. paen. p. 13. *al.*, *cf.* VVLG.) ego *deus* sum, qui deleo iniustitias tuas et non recordabor, tu autem recordare et -emur simul (*gr.* κριθῶμεν [*add.* ἅμα *in parte codd.*]. simul *deest ap. alios testes*; -emus Ps. Cypr. ad Novat. 18). I Cor. 6, 1 (cod. d *al.*, *cf.* VVLG.) audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum, -ari apud iniustos et non apud sanctos? (*gr.* κρίνεσθαι, *Cypr. testim. 3, 44* disceptare). *adde l. 61.*

B *indicatur adversarius per*: ad: ITALA iud. 8, 1 (Lugd.) -bantur ad eum (*Gideon*) contendentes vehementer (*gr. A* ἐκρίνοντο μετ' αὐτοῦ, *B* διελέξαντο πρὸς αὐτόν, *Vulg.* iurgantes). cum: ITALA Is. 50, 8 (Hier. in Is.) quis est, qui -etur mecum, resistat mihi simul? (*gr.* ὁ κρινόμενός μοι *contextu turbato.* mecum *om.* Iren. 4, 33, 13 [= 4, 55, 4 H.]. *Vulg.* contradicit). I Cor. 6, 5 (cod. r, Aug. doctr. christ. 4, 100 G. op. monach. 29, 37 p. 587, 18) non est . . . sapiens, qui possit inter fratrem suum -are (*item* VVLG.; *gr.* διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ), sed frater c. fratre -atur (*gr.* κρίνεται, *Vulg. et Aug. loco altero in parte codd.* iudicio contendit) et hoc apud infideles. HIER. psalt. sec. Hebr. 143, 2 non venias ad -andum c. servo tuo (*Vulg.* non intres in iudicio). VVLG. Iob 13, 19 (18 si fuero -tus, scio, quod iustus inveniar) quis est, qui -etur mecum? veniat (*Hier. interpr. Iob* qui diiudicetur mecum). 16, 22 utinam sic -retur vir cum deo, quomodo -atur filius hominis cum collega suo (*Hier. interpr. Iob 21* diiudicetur vir cum domino sicut f. h. ad proximum suum. *cf.* AVG. in Iob p. 544, 12 'diiudicetur . . .': veniat dominus, ut c. eo vir -etur tamquam Iohannes cum Christo, in quorum diiudicatione intellegitur, quid distet *eqs.*). Ier. 25, 31 iudicium domino cum gentibus, -atur ipse c. omni carne; impios tradidi gladio, dicit dominus (*cf.* Hier. in Ier. 5, 31, 4 *qui post* carne *adicit* ut nullus iniudicatus abeat). Ezech. 20, 35 adducam vos in desertum populorum et -bor (disputabo *Italae codd. 175. 176*) vobiscum ibi facie ad faciem; sicut iudicio contendi adversus patres vestros in deserto . . ., sic -bo vos. *alia*: ITALA Ier. 15, 10 (Hier. epist. 39, 2, 2, *cf.* in Ier. 3, 52, 1) me . . . virum, qui ⌞-er et discernar⌟ omni terrae (⌞ ⌟ diceret discrimen *var. l.; gr.* δικαζόμενον καὶ διακρινόμενον, *Vulg.* virum rixae, virum discordiae in universa terra). VVLG. Iob 35, 14 -are (*imperat.*) coram eo *deo* et exspecta eum (HIER. interpr. Iob contra eum. *cf.* AVG. in Iob p. 586, 19

[*Oomes*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-are . . . eum, si potes collaudare eum . . .; hoc enim visus est Iob dicere, cum ait [*9, 33*]: 'utinam esset nobis arbiter').

part. praes. ˣ**iūdicāns,** -antis *m. pro subst. v. supra, ex. gr. p. 618, 54. 619, 17.*

adv. **iūdicanter.** *fere i. q. more iudicis*: Ps. Rvfin. in Os. 9, 7 p. 1007ᴬ criminis magnitudinem concionator horrescens -r exclamat: '*eqs.*' in Ioel 2, 4, 11 p. 1044ᴮ (*v. vol. VII 1, 1156, 24*). Ivlian. in Iob 28, 1 p. 390 a 4 (Migne suppl. 1, 1643) *deus* quod liberaliter praestitit, eripit impiis -r.

p. p. p. ˣ**iūdicātum,** -ī *n. pro subst. i. q. sententia prolata vel res iudicio disceptata* (*cf.* Rhet. Her. 2, 13, 19 -um est id, de quo sententia lata est aut decretum interpositum [*sim.* Cic. inv. 2, 68. 162]. Cic. inv. 1, 48 -um est res assensione aut auctoritate aut iudicio alicuius aut aliquorum conprobata; id tribus in generibus spectatur, religioso, communi, adprobato. Gloss. κατάκριτον. ἐπίκρισις): 1 *usu plus minus forensi*: Lex XII tab. 3, 3 ni -um facit . . ., secum ducito (Cic. Flacc. 48 recuperatores contra istum . . . iudicaverunt; cum -um non faceret *eqs.* Lex Vrson. [cil i² 594] 61, 5 Gaivs inst. 3, 180 Vlp. dig. 2, 12, 6. *al.*). Lex luci Lucer. (cil i² 401) 5 pro -od n(ummum) l (i *trad.*) manum iniect⟨i⟩o estod (Gaivs inst. 4, 24. *cf.* Lex Vrson. [cil i² 594] 61, 2 -i iure. Gaivs inst. 4, 21 -i [*v. p. 621, 25, ubi accedit gen. summam solvendam indicans, cf. l. 29*]). Cic. inv. 1, 83 ne, cum aliter sint multa -ta, solitarium aliquid aut rarum -um afferatur. Quinct. 29 postulat, ut procurator -um solvi satis daret (30. 44 Verr. II 2, 60 Gaivs dig. 3, 3, 46 pr. inst. 4, 25. 91 Vlp. dig. 3, 3, 40, 2. *al. inseritur in textum gr.* Cod. Iust. 2, 12, 27, 2 τὴν -um s. *cf. p. 611, 11*). Flacc. 49 decrevit, ut, si -um negaret, in duplum iret. 68 edictum probas, -um fateris. Cels. dig. 46, 3, 69 poterit is, cui condemnatus es, tecum agere -i *sc. actione* (Gaivs dig. 42, 1, 7 inst. 4, 25. Vlp. dig. 42, 1, 6, 1 -i decem agitur, his enim solis condemnatur [*cf. l. 22*]. *al. cf. vol. I 1397, 27 sqq. et* Ivlian. dig. 42, 1, 61 in -i actione [Gaivs inst. 4, 9. *al.*]. Mod. dig. 46, 1, 41, 1 -i conveniri [Cod. Iust. 4, 31, 2. 5, 58, 1. *al.*]). Qvint. inst. 5, 13, 24 quod de exemplis, idem etiam de -is observandum. Gaivs inst. 3, 173 si . . . quid ex causa -i debeatur (3, 180 Vlp. dig. 20, 4, 10. *al.*). Papin. dig. 16, 2, 16, 1 -i exsecutionem (*v. p. 621, 20 et vol. V 2, 1842, 13. cf.* Cod. Iust. 7, 62, 32, 2 [*a. 440*] officiis . . . exsequentibus -a. 7, 53 tit. de e. rei -tae). Vlp. dig. 42, 1, 2 *iudex* non semper tempus -i servat. Itala Is. 10, 2 (Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 460, 20) vitantes iudicia mendicorum et diripientes -a pauperum (*i. pro pauperibus data, cf. p. 622, 15 sqq.; gr.* κρίμα, *Vulg. aliter*). Ivl. Vict. rhet. 1 p. 374, 18 (*vertitur gr.* τὸ κρινόμενον, *cf.* iudicatio *p. 603, 59*). Ambr. fug. saec. 7, 44 suscepit . . . mortem, ut impleretur sententia, satisfieret -o (*seq. gen. 3, 17 sqq.*). Avg. in psalm. 118 serm. 24, 3 l. 29 nostra -a contemnunt (*antea*: iudiciis nostris). Conc. Carth. a. 411 Mansi 4, 45ᴰ documenta imperatorii -i super absolutione Caeciliani. Vincent. Ler. 33, 2 episcoporum -a ([indicta *var. l.*]. *cf.* Conc.ˢ II 3, 3 p. 20, 4 'etiam' nostrum est -um [decretum *versio antiqua, gr. II 1, 3 p. 16, 22* ἐπίκρισις]. Epist. pontif. 937 Conc.ˢ IV 2 p. 142, 11 -um datum est a . . . episcopis. *cf.* Facvnd. defens. 2, 3 p. 568ᴬ totius ecclesiae -o). Cassiod. Ios. antiq. 14, 265 decreta *senatus et imperatorum Romanorum* . . . et aliarum civitatum -a (*gr.* ψηφίσματα). Cod. Iust. 12, 59 (60), 5 (*a. 415*) quicumque apparitores ob culpam vel neglegentiam fuerint -o discincti *eqs.* 2 *usu vario*: Plin. nat. 17, 30 mutantur saepe -a . . . et diu comperta. Gell. 14, 1, 2 *Favorinus de Chaldaeis disseruit* inlustri oratione; exercendi . . . gratia ingenii an quod ita serio -oque existimaret, non habeo dicere. Tert. adv. Marc. 2, 12 p. 352, 4 totum hoc -o dispositum . . . est (*seq.* iudicia . . . creatoris). 4, 29 p. 522, 19 quasi non et hoc ipsum -o fiat. paenit. 5, 8 -o pronuntiasse eum meliorem *eqs.* Symm. epist. 1, 52 in suspicionem gratiae venire amantium -a. 1, 78 -um, a quo nemo dissentit. 1, 105 non stili mei . . . meritum, sed ordinis *senatorii* -um. Ambr. paenit. 1, 12, 58 Christi -um (*sc. Luc. 12, 47 sq.*; iudicium *var. l.*).

c. acumine dictum iudicium -are *p. 619, 54,* iudicio -are *p. 620, 34. 63.*

deriv.: iudicabilis, iudicatio, iudicativus, iudicator (-trix), iudicatus.
compos.: ab-, ad-, con-, di-, prae-, subiudico; iniudicatus.

Oomes.

iūdīlus *v.* iulis. **iuen-** *v.* iuven-.

iugābilis, -e. *a* iugare, *cf.* iugalis, coniugabilis. 1 *i. qui iugari potest*: Ps. Avg. quaest. test. I 106, 2 substantias . . . factas esse significavit *Moyses*, quia, si hoc tacuisset, aeternae forte putarentur esse substantiae deo -es aestimatae. 2 *t. t. philos.* competentia (concordia *l. 83*) -is *i. per quam elementa iungi vel iuncta teneri possunt* (*cf. Plat. Tim. 32ᶜ* τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι' ἀναλογίας ὁμολογῆσαν. *Chalc. transl. 31ᶜ* congrua mensura partium. *comm. 19* analogiam sive competentiam. *v. et Mras, SBBerl. 1933, 243*): Macr. somn. 1, 6, 24 sicut in Timaeo . . . adsertum est, non aliter . . . permisceri terram . . . et ignem potuisse et per tam -em c. foederari. 1, 6, 31 per omnia una et sibi conveniens -is c. cucurrit, elementorum diversitatem . . . consocians (*cf. 28* continentiam sensus de Timaeo . . . excerptam). 1, 6, 33. 1, 19, 21 (*ex Ptolemaei opere de harmonia*). 2, 2, 1. 2, 2, 18 *anima mundi* ex his numeris fuerat conponenda, qui . . . continent -em c., quia . . . mundo ipsa erat -em praestatura concordiam. *cf.* iugalis *p. 625, 74. 633, 43.*

ˣ**iugālis,** -e. *a* iugum, *cf.* coniugalis. *scribitur hic illic* iog- (CE 1384, 1 [*prope Viennam, a. 562*]. Pap. Marini 122, 85. 92) *vel* iuc- (CIL III 14903¹, 2 IV 8986), *utrumque etiam in codicibus*; -gaesl-, -gall- Tab. Albertini 16, 5. 13. *formae vulgariores exstant nom.* -es (Pap. Tjäder 7, 31; *de* -i *ibid.* 4—5, 4, 6 *non constat*), *dat.* -e (CIL III 14904, 3), *abl.* -e (Iord. Get. 313 Rom. 309 CIL VI 9936, 3 *a. 537.* 33716, 2 *s. V.* Pap. Marini 122, 4 *et saepius*). Not. Tir. 56, 32 -is.
de notione et origine: Serv. Aen. 4, 16 'vinclo . . . -i' . . . -i . . . propter iugum, quod imponebatur matrimonio coniungendis, unde et Iuno -is dicitur (Serv. auct.: quidam '-i' accipiunt pro 'coniugali', per aphaeresin dictum). 7, 320 '-es' coniugales, matrimonio . . . conceptos. Gloss. ὁμόζυγος. γαμική. -em: coniugem. *legitur in poesi* (*metri gratia pro* coniugalis *adhibitum*) *inde a* Catvllo, Verg., Ov., *in prosa praeter inscriptionem Pompeianam p. 625, 16 non ante* Cels. *p. 625, 61,* Cvrt. *p. 625, 40,* Apvl. *l. 39. p. 625, 30.* [*sard.* juvale '*iugum*', ju(v)ale '*iugum vitium*' *ut francog. mer.* joual, *vet.* jouau. *G.*]

I *spectat ad coniugium* (*avium l. 42. 81*): A *adi.*: 1 *i. q. nuptialis, coniugalis*: a *de rebus*: Catvll. 64, 302 Thetidis taedas . . . celebrare -is (Ov. epist. 4, 121 met. 1, 483. trist. 4, 5, 33 [lecto *var. l.*]. Pont. 3, 2, 55 Octavia 570. 695 Val. Fl. 5, 443 Sil. 17, 73. Avson. 184, 5 p. 45 P. thalamo taedisque -bus [Clavd. carm. min. app. 5, 52]). Verg. Aen. 4, 16 vinclo . . . sociare -i ([*inde* Sacr. Gelas. 3, 52 p. 722]. 4, 59 *Iunoni* v. -ia curae [*item* Clavd. carm. min. app. 8, 1]. Edict. Theodor. 54 CE 736, 4). 4, 496 lectum (Ov. epist. 2, 57 Avson. 357, 7 p. 214 P. Schol. Iuv. 6, 22 Clavd. 18, 67. Mart. Cap. 7, 726 [vers.; -is *repetitur contextu incerto*]. *cf. l. 20*). 10, 497 sub nocte -i (Clavd. 10, 45 carm. min. 31, 29). Ov. met. 3, 309 corpus *Semeles* . . . donis . . . -bus arsit. 7, 700 sacra (acta *H*, pacta *Heinsius*). 7, 715 iura. 9, 760 lux . . . -is adest (Stat. Theb. 2, 272 sub l. -i). Epist. Sapph. 295 hora. Sen. Ag. 158 faces (Herc. O. 339 Phaedr. 597 Val. Fl. 2, 344. Stat. silv. 1, 2, 183 quas ego non gentes, quae non face corda -i? [iugavi *Itali*]). 239 amor (CE 1969, 2). Oed. 661 tori (Octavia 727 Stat. silv. 3, 5, 69 Prvd. perist. 14, 10 c. Symm. 1, 160. *cf.* 2, 1084 fulcra). Val. Fl. 1, 226 thalamos (Mart. Cap. 2, 126 [vers.]. Inscr. RevA. V 28, 1928 p. 372 n. 72). 4, 354 cura. 8, 222 foedus (Amm. 15, 8, 18 Cassiod. var. 4, 12, 2 CE 729 B, 4). 8, 245 ignem . . . undamque -em (Nemes. cyn. 16 -em letalemque *Semeles*). Stat. Theb. 5, 65 ceston. Mart. 10, 38, 2 annos. Apvl. met. 4, 26, 5 (*loq. Charite*) mihi . . . votis . . . nuptialibus pacto -i (*cf. l. 28*) . . . destinatus *Tlepolemus*. Nemes. ecl. 2, 57 concubitus. Ivvenc. 3, 752 festa -ia cenae (Drac. Romul. 7, 58). Serv. Aen. 11, 262 consortium (Ambr. hex. 5, 14, 47 *avium*. Cassian. conl. 24, 26, 3). Ps. Ambr. act. Seb. 8, 27 p. 1033ᴬ vester, o coniuges, . . . -is affectus. Rvfin. Orig. in Rom. 1, 1 p. 839ᴬ -i condicione constrictus. Prvd. ham. 780 lege. Clavd. carm. min. 30, 184 coronam. Pavl. Nol. carm. 25, 227 iugans capita amborum sub pace -i *episcopus*. Petr. Chrys. serm. 13 p. 226ᶜ blandimentis. Praedest. 3, 31 p. 670ᴮ odiis. Ps. Evseb. Gallic. hom. p. 668ᶜ societate (Conc. Arvern. a. 535 p. 67, 9). Cassiod. var. 7, 40, 2 honestate. 9, 18, 4 reverentiae. Caes. Arel. serm. 43 tit. castitas. CE 546, 5 -i flore beata *coniunx*. *al.* *metonymice*: Verg. Aen. 7, 320 *Hecuba* face . . . praegnas ignes enixa -es *i. Paridem*. Cassiod. var. 2, 10, 2 -em copulam . . . dereliquit *i. maritum*. b *de diis*: Symm. epist. 3, 24, 1 -es deos matrem familias copulasse. *cf. l. 79.*

2 *i. q. coniugis proprius, maritalis*: Arnob. ad Greg. 7 p. 396, 7 ut sicut oculis -bus (-is *MC*), ita cures auribus conplacere (*postea*: aures maritales).

B *pro subst.*: 1 *de animantibus* (*m., f.*): a *singulis*: α *feminis*: ① *i. q. uxor, concubina*: Itala iud. 19, 1 (Ambr. epist. 6, 3, *cf.* off. 3, 19, 111) *Levites* sibi accepit -em de Iuda (*gr.* γυναῖκα παλλακήν, *Lugd.* concubam, *Vulg.* uxorem). 19, 3 (Ambr. off. 3, 19, 111) cum sua -i (19, 25 [Ambr. off. 3, 19, 114] cessit . . . -i s. [*Vulg.* concubinam]. Conc. Aurel. a. 549 p. 105, 1. Cod. Iust. 2, 7, 22, 1 [*a. 505*] pro -i s. [2, 7, 24, 1 *a. 517*]. CIL VI 9936, 3 [*a. 537*] cum -e s. *al.*). Ps. Lact. Plac. fab. Ov. 11, 7 *Thetis* si voluisset -is fore. Ambr. epist. 6, 16 quibus *viris* -es deerant (*plur. ut*: in psalm. 36, 5 coram -bus eorum. Cassiod. hist. 2, 14, 3 aut ipsis aut eorum -bus [*Sozom. 1, 23, 3* γαμεταῖς]). Pavl. Nol. carm. 11, 4 formidatam. 33, 40 unanimam. Carm. de Sod. 85 tuam (Cassiod. var. 1, 7, 3). Mirac. Steph. 1, 6 -is eiusdem, mariti . . . luctu perculsa. Mart. Cap. 1, 39 -i . . . adhaerebat *Iuppiter*. Rvstic. Conc.ˢ I 4 p. 223, 38 domnam -em eius (Cassiod. in psalm. 50, 20 l. 624 Iord. Get. 314 Rom. 384. Pass. Secund. Theb. [BHL 7568] 9 Probi atque -is e. Probae. CIL V 6268, 7 *a. 439. al.*). Addit. Prosp. chron. I p. 490, 16 Pulcheria . . . Marciani -is effecta. Drac. Orest. 247. Romul. 10, 294 egregiam. Cassiod. Ios. antiq. 15, 2 Herodis -em Mariamnem (*gr. 23* συνοικοῦσαν). Iord. Get. 313 Rom. 309. Cod. Iust. 5, 17, 8, 3 (*a. 449*) propriam repudiare -em. Ven. Fort. carm. 4, 18, 21. 4, 26, 7 Dagaulfi cara -is (CE 1384 *a. 562*). *et saepius, maxime in titulis christianis.* ⓘⓘ *i. q. pronuba* (*cf.* iugis, 1. iugus): Serv. *supra l. 10.* Mart. Cap. 1, 31 (vers.) -is (-es *M¹ vix recte*) . . . blanda nutus praestrue, *Iuno*.

β *viris, i. q. maritus*: Ambr. hex. 5, 19, 62 turtur, ubi -is (*sc. maris*) proprii fuerit amissione viduata, pertaesum . . . nomen habere coniugii *fertur*. Conc.ˢ II 5 p. 8, 23 domini et pietatis meae -is (*p. 7, 30* coniux, *gr. utrobique* ὁμόζυγος *II 1, 3 p. 128, 5. 129, 5*). Avell.

[Lévêque-Quadlbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 604, 13 -is vestri. 616, 20 domno ... -i filio vestro (CASSIOD. var. 10, 20, 2 d. -i vestro. 10, 21, 1 d. -is meus. 10, 24, 2). 662, 9 serenissimo principi -i vestro (*cf.* CASSIOD. var. 10, 23, 2). CASSIOD. var. 5, 24, 1 Andreae quondam -i suo (EVGIPP. Sev. 46, 1. PAP. Tjäder 7, 4 *et saepius* [*57* m⟨a⟩r⟨i⟩tus]). VEN. FORT. carm. 6, 1, 100. 8, 3, 371 ipse -is. CIL XI 4996, 2 (*a. 424*) ⟨dig⟩no meritoque -i meo Tettio. XII 2162 ⟨so⟩ciata -i. *al.*

γ generis communis: MART. CAP. 1, 22 (vers.) alterutrum (*i. Philologiam et Mercurium*) ... parilem meruisse -em.

b *binis*: PS. AMBR. paenit. 14 p. 987^{C} utrosque -es (IORD. Rom. 84 *de Antonio et Cleopatra*). DRAC. laud. dei 1, 407 (*deus ad Adam Evamque*) de prole novos iterum copulate -es. Romul. 10, 270 *Iasonem Medeamque*. CASSIOD. Ios. antiq. 16, 6 inter -es ... contingunt *altercationes*. VEN. FORT. carm. 5, 6 p. 117, 5 *Adam et Eva*. GREG. M. epist. 9, 72 gloriosi filii nostri Cethegus atque Flora -es.

2 *de rebus* (*n. pl.*): CIL IV 8986 -ia *bis* (*diem anniversarium nuptiarum exprimi conicit ed.*). IVL. VAL. 1, 4 p. 5, 5 ut ego -bus (*i. nuptiis*) me et sponso praeparem.

II *spectat ad iugum animalium vehendo aptorum* (*fere subst., adi. l. 40. 45. 50*): **A** *de ipsis animalibus* (*plur. praeter l. 38. 42. 45. al.*): **1** *strictius de equis* (*hic illic comprehensis funalibus significantur quadriiuges, cf. p. 633, 35*): VERG. Aen. 7, 280 currum geminosque -es (STAT. Theb. 7, 790 currusque orbique -es [*cf.* MEROB. poet. 37 c. ... vacuique -es *Martis*]. PRVD. cath. 7, 31 igneis -bus curruque raptus *Elia* [*de eodem* PS. PROSP. carm. de prov. 327]. MART. CAP. 2, 126 [vers.] ante c. et candidos -es). SIL. 16, 400 socios (*i. eisdem quadrigis iunctos*). 16, 583. STAT. Theb. 3, 268 -es *Martis* (CLAVD. 8, 17. *cf. l. 24*). 3, 413 *Solis* (PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 177, 2 puniceis invectum -bus. AVIEN. Arat. 786. 975. 1630 AVSON. 417, 19 p. 277 P. *al.*). *al.* APVL. mund. 30 *miles* equum temperat frenis et -es ad concordiam copulat (*gr.* συνωρίδα ἀναβαίνει). ANTH. 646, 3 eoos *Aurorae* (AVSON. 446, 1 p. 392 P. RVT. NAM. 1, 511 CORIPP. Ioh. 6, 455). VVLG. II reg. 8, 4 omnes -es curruum. PRVD. perist. 11, 87 (*syn.* equis). CLAVD. 3, 343. *al.* CYPR. GALL. exod. 495. SIDON. carm. 23, 384 (*383* quadrigis). *al.* *in imagine*: AMBR. in Luc. 10, 111 digni tanto triumpho -es (*de curru triumphali Christi, cf. 109* quadriiugis plaustris). virginit. 15, 96 equus malitiae ... currum laedit, gravat -em. **2** *laxius de quibuslibet animalibus*: OV. met. 5, 661 *Triptolemum* sacros agitare -es *i. angues*. CVRT. 9, 10, 22 equorum iumentorum⟨que⟩ -ium vim ingentem. STAT. Theb. 4, 678 Hyrcanae *i. tigres Bacchi*. ITALA Zach. 9, 9 (Hier. in Agg. 2, 21 p. 1415^{B}) *Christus* ascendens super -em (subiug- *var. l.*) et pullum asinae novellum (*gr.* ὑποζύγιον, *Vulg.* asinam. *cf. Matth. 21, 5*). VVLG. Ier. 51, 23 agricolam et -es eius. CLAVD. 24, 286 cervi currum *Dianae* subiere -es. 28, 30 grypha -em ... detorsit *Phoebus* ab axe. carm. min. 25, 115 *Amor* volatu vincit ... suos auriga -es *i. aves* (*cf. de columbis* DRAC. Romul. 6, 78. 10, 166). NOVELL. Iust. 17, 8 pr. *quantitatem* zygocephalorum aut iugorum aut -ium (*Zilliacus, Zum Kampf d. Weltsprachen im oström. Reich 192 pro trad.* iuliarum, ἰουλίων) aut quolibet modo per regiones nuncupantur. LEX Visig. app. 13 bobem -em. **3** *in comparatione vel imagine de hominibus*: TERT. nat. 2, 9, 16 Argivi iuvenes ... matrem ... plus quam humano more -es provexerunt (*Herodot. 1, 31, 2* βόες, *Cic. Tusc. 1, 113* iumenta). VIGIL. TRID. ad Ioh. 8 p. 556^{B} divinae frena retinens disciplinae, -is tanti populi domitor *Sisinnius*. AMBR. hex. 5, 7, 18 comparem suum et bos requirit ...: tu, *mulier*, -em repudias tuum et putas ... mutandum (*spectat etiam ad I, ut*: APON. 2 p. 42 anima ... -is effecta spiritus sancti). PAVL. NOL. carm. 11, 34 neque sunt concordia frena, si sit conpulsis mensura -bus impar; si vitulum tauro ... committis ..., ... me conpone tibi ...; si iungar amore, ... tibi me iactare audebo -em.

B *de rebus*: **1** *i. q. iugi similis*: CELS. 8, 1, 7 os ... transversum a genis tendens ... -e appellari potest ab eadem similitudine, a qua id graeci ζυγῶδες appellant (8, 1, 8 sub osse -i). **2** *i. q. ad animalia iugata pertinens*: AMM. 23, 4, 5 ligneus stilus *onagri* ... in modum -is temonis erectus (*cf.* MACR. Sat. 5, 17, 2 ex muneribus equorum et currus -is [-bus *N*; *spectat ad* VERG. *supra l. 23*]). FVLG. myth. 1 praef. p. 6, 10 laborifera boum colla -es in vaccinam mollitiem deduxerant callos (*i.* '*-ium proprios*', '*iugo terente factos*' *sim.*).

III *spectat ad iugum montium, fere i. q. montanus*: GROM. p. 320, 28 super se (*i. casam zeta nomen habentem*) ... -is finis excurrit (*antea*: super se montem *habet casa*). p. 321, 16 usque in -em corrigiam. ITALA II par. 26, 10 (Legion.) in campestribus et in directis -bus (*gr., Complut., Vulg. aliter; cf. Caes. civ. 2, 24, 3* iugum directum *eqs.*).

IV *singulariter t. t. philos. i. q. iugabilis, communis* (*v. p. 623, 72 sqq.*): AMBR. hex. 3, 4, 18 sic sibi per has -es qualitates (*i. frigidam, calidam, aridam, umidam*) singula miscentur elementa (*inde* ISID. nat. 11, 2, *ubi pars codd.* iugabiles. *cf. Basil. hex. 4, 5 p. 89^{C}* διὰ τῆς συζύγου [*postea* κοινῆς] ποιότητος [*Eustath. 4, 5, 11* per sociam qualitatem, *deinde* propter insitam singulis communitatem]).

deriv.: iugalitas.

iugālitās, *abl.* -āte *f.* *a* iugalis. *fere i. q. coniunctio*: FVLG. aet. mund. p. 137, 8 omnia ... aequali ... -e (vig- *V*) constricta. myth. 1, 16 p. 28, 2 quae *arbores* una eademque fervoris humorisque -e (iugabilitate *Mythogr. 3, 8, 14*) gignuntur. 3, 7 p. 70, 17 ex elementorum -e (*antea*: in coniunctione aquae et terrae). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 36 quae *virtus* hac quadrua -e *virtutum* perficitur (*antea*: virtutum copulam unitatemque).

iugāmentum, -ī *n.* *a* iugare, *cf.* iugumentum, iumentum. GLOSS.^{L} I Ansil. IV 117 -a: iuncturas artuum. GLOSS. II 584, 52 (= GLOSS. Loewe, Glossae nom. p. 59 l. 993) -um (iugum- *b*): iunctura bovum (ζύγωμα *Stephani excerpta*). *Lévêque-Quadlbauer.*

iugāris *v.* iugarius *l. 25.*

iugārius, -a, -um. *a* iugum. *i. q. ad iugum pertinens*: **1** vicus -us *Romae situs, sc. Iunonis iugae proprius* (PAVL. FEST. p. 104 -us v. dictus Romae, quia ibi fuerat ara Iunonis iugae, quam putabant matrimonia iungere. *inde* GLOSS.^{L} IV Ps. Plac. I 15 iugi Iunoni: a qua v. -us *eqs.*): FAST. ann. Iul. Vall. Aug. 10 (CIL I^{2} p. 240) arae Opis et Cereris in v. -o constitutae sunt. LIV. 24, 47, 15 -o ... v. (*corr. Sabellicus,* iugulario *trad.*). 27, 37, 14 -o v. 35, 21, 6 v. -um. FEST. p. 290 in principio v. -ri. INSCR. NSc. 1922 p. 143 (*s. I*) purpurar(ius) de v. -r(io). CIL VI 1632, 9 natus eques Romanus in v. -o ('*minus accurate dictum est pro* e. R. n. in v. -o' *Mommsen ad l., cf. eiusdem Staatsr. III 500, 3*). OROS. hist. 6, 14, 5 (*e Liv. 108, ut vid.*) v. -o. CVRIOS. (= REG.) urb. p. 85, 3 N. v. -um. **2** ager -us (*notionis vix perspicuae*): LIB. col. I p. 247, 17 (*inter nomina agrorum*) a. -us in quinquagenis iugeribus. *?* **3** *de equis, i. q. iugalis*: HYG. fab. 183, 2 hi (*equi Solis*) funales sunt mares, feminae -ae (*corr. Salmasius*; locariae, iocariae *trad.*), Bronte ..., Sterope *eqs.*

m. pro subst. **iugārius,** -ī *et* **iugāris,** (-is). -ris: CIL VI *l. c.*, GLOSS. -gár- CIL XII 3102. [*sard.* giuarżu, *sard. vet.* juvargiu. *G.*] *i. q. homo iumentorum curans* (GLOSS.^{L} II Philox. IV 34 -ris: ζευγηλάτης): COLVM. 1, 6, 6 lata bubilia esse oportebit pedes decem ..., quae mensura et ad procumbendum pecori et -o ad circumeundum laxa ministeria praebeat. CIL VI 740, 6 (*a. 184*) tensar(um) -ris. MART. CAP. 9, 999 (vers.; *poeta de se loquitur*) -orum (iurg- B^2, *id quod probat* '*in loco ... officio advocati tributo*' *Morelli, StIt. 17, 1909, 250*) murcidam viciniam (*sc. Carthaginis*) ... obsidentem *me.* CIL XII 3102 Censor -us (*inde suppletur ibid.* 3338 iu⟨garius⟩. *nomen forsitan inter propria habendum*).

iugātio, -ōnis *f.* *a* iugare. **1** *sensu originario de coniunctione iugum quoddam efficiente*: CIC. Cato 53 cultura et natura ipsa delectat, adminiculorum ordines, capitum -o, religatio et propagatio vitium *eqs.* ([*inde* AMBR. hex. 3, 12, 51 -is ... gratiam]. VARRO rust. 1, 8, 2 -is species duae, una derecta ..., altera compluviata). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 405^{C} in anteriore *parte* eius (*cordis*) pectus et -o colli ⌊demissa molliter⌋ ei per omnia munimen impertit (*gr. p. 252^{B}* ἡ τῆς κλειδὸς συζυγία, ⌊ ⌋ *gr. deest*).

2 *sensu secundario technice de tributo iugorum, fundorum, praediorum sim.* (*ad rem cf. Seeck, RE III 1518. IX 2506, 57 sqq; de ratione, quae est inter* capitatio *et* -o, *v. infra l. 54 sqq. et Jones, JRS. 47, 1957, 88 sqq.; cf.* iugeratio, iugum *p. 641, 4 sqq.*): **a** *praevalente notione tributi solvendi* (*nonnulla ad b referri posse vix negaverimus; ambiguitas maxime apparet* COD. Theod. 16, 2, 40 *ecclesiarum* nullam -em, quae talium privilegiorum sorte gratulatur, muniendi itineris constringat iniuria [*deest tota sententia Cod. Iust. 1, 2, 5*]): COD. Theod. 5, 11, 8, 1 integrae -is pensitationem (*antea*: iugerationis). 7, 6, 3 quod per -em redditur (*antea*: capitibus seu iugis. *sim. ter*). 8, 11, 1 pr. pro capitatione aut -e (11, 7, 11 -e vel c. 13, 10, 8 -o vel c. [*loco gemino* COD. Iust. 11, 48 (47), 9 et -o et c.]). 11, 4, 1 si quis conlator -em suam logografo conmiserit *eqs.* 11, 13, 1 *privilegiis sublatis* prosit ... -o rei publicae hactenus suspensa. 11, 17, 4 (= 15, 1, 49; *cf.* COD. Iust. 10, 49 [48] 1, 1) universi pro portione suae possessionis -isque ad haec munia coartentur. 11, 20, 5 pr. qui relevationem -is ... meruerunt. 11, 22, 2 -o omnis, ubi est antiquitus adscribta, permaneat. 11, 22, 3 ad unum ... -is reliquum modum ... transmittat. 12, 6, 23 modum -is possessorum et species singulas ... perscribant. PAP. Marini 116, 11 (*a. 540*) -em memorati loci. **b** *praevalente notione agri tributo obnoxii*: EPIST. impp. de Asia (Bruns fontes^{7} p. 271) I 14 intra Asiam rei publicae iuga esse ..., si omnem hanc -em, quae est per omnem diffusa[m] provinciam, id est sex milia ... iuga *eqs.* (*cf.* 17 omni -e dispersa). 20 disquirere ... fundos -emque ..., quantum per iuga singula ... dependant. COD. Theod. 5, 11, 8, 1 deserta -o, quae personis caret, hastis subiciatur (*cf.* 5, 13, 2 -em, quam hastis decursis ... compararunt, in medium produci; *seq.* possessiones vel villas). 7, 13, 7, 1 quorum -o ita magna est, ut accipere non possit adiunctum (*opp.* possessionis exiguae necessitas). 11, 28, 4 ab omni intra Italiam -e ... etiam glebalem pensionem iubet serenitas nostra removeri. NOVELL. Theod. 22, 2, 12 (= COD. Iust. 10, 36 [35], 1 pr.) quas *siliquas* ex lucrativis -bus tantum, non humanis vel animalium censibus neque mobilibus rebus iubemus indici.

iugātor, -ōris *m.* *a* iugare. *i. qui iugum imponit*: ARNOB. nat. 5, 25 boum -r Triptolemus. ORIG. in Matth. ser. 27 p. 47, 13 equum et ascensorem Aegyptiorum 'proiecit in mare' (*exod. 15, 4*) sermo divinus, id est impium virum cum diabolo ascensore et -e (*B,* indagatore *GL,* instigatore *de la Rue*) ipsius. *B.*

iūger, iūgera *v.* iugerum.

iūgerālis, -e. *a* iugerum. *i. q. iugeri magnitudinem habens,* πλεθραῖος: PALLAD. 2, 12 in tabula quadrata -i, ut centeni

[Detrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

octogeni pedes per singula latera dirigantur (3, 9, 9). *hyperbolice*: ITIN. Alex. 49 elephanti draconesque -es (*cf. p. 629, 27*; iacturales '*venenatos*' *olim maluit Volkmann*).

iūgerātim *adv.* *a* iugerum. *i. q. in singula iugera*: COLVM. 3, 3, 3 ut ... vineae centenas amphoras -m praeberent (*seq.* in singula iugera).

iūgerātio, -ōnis *f.* *a* iugerum. GLOSS.L II Philox. IV 37 ζυγάτιον. 1 *modus -is*: **a** *vi verbali i. q. ratio agri per iugera dimetiendi atque assignandi*: LIB. col. I p. 213, 14 *termini pertinent* ad m. -is custodiendum (Ps. BOETH. grom. p. 409, 25). p. 218, 1 licet omnes agri ad m. -is sint adsignati (*cf.* p. 224, 7 in m. -is [*opp.* in centuriis]. GROM. p. 346, 15 agri secundum m. -is [-es *codd.*] acceperunt *terminos testacios*). p. 220, 3 -is m. servandi causa (TRACT. de sepulchr. grom. p. 272, 7 Ps. BOETH. grom. p. 409, 27). **b** *metonymice fere i. q. iugera dimensa vel assignata*: LIB. col. I p. 211, 6 (= II p. 261, 23) variis locis mensurae actae sunt et -is m. conlectus est (*i. computatus est. cf.* p. 223, 12 in quo territorio omnis ager -is m. habet collectum). p. 216, 1 pro m. -is pedaturae numerus est designatus. p. 217, 6 Colonia Iunonia ... adsignata et m. -is est datus. NIPS. grom. p. 293, 20 ut m. -um secundum acceptam unius cuiusque separentur in centuria. p. 295, 9 si in agro adsignato aliquis m. -is vacaverit. COD. Theod. 12, 1, 33 quicumque ultra XXV iugera ... possidens ampliorem ... -is m. ... gubernaverit. *ibid.* minorem -is m. ... exercet. ? 2 *absolute i. q. iugatio* (*dubitare licet, an recte traditum sit*): COD. Theod. 5, 11, 8 pr. (9) afanticiae -is ⟨one⟩re consistentibus patrimoniis superfuso (*1* deserta iugatio).

***iūgerum,** -ī *II^ae decl. et* (*saepius*) ***iūgera,** -um *III^ae decl. n. pl.* iugera *i. q. gr.* ζεύγη, *ad sg. v. Walde-Hofmann³ s. v.* *a* iungere, iugum *derivant antiqui infra l. 60sqq.* *scribitur* -gr- LEX agr. (CIL I² 585) 14. 25. *notatur* iug (*ibid.* 60 CIL III 14493 XIV 730. 2712. 3342sq. *al.*), iuger (CIL VI 2204, 11), *graece etiam* ιον (INSCR. Wiener Denkschr. 57, 1, 1914, 85). NOT. Tir. 38, 7 -um.

de declinatione: PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 170, 28 B. (*ex Romano*) -bus quidam grammatici ita dicendum putant, quasi sit hoc -r tam quam hoc tuber, et ab hoc -e tam quam ab hoc tubere, et ita ut tuberibus -bus, et tantum -um (*cf.* CHAR. *l. c.* 26 -is Ateius Philologus ..., sed et Cato his -is, ut notat Plinius. POMP. gramm. V 193, 36 in Plinio Secundo legimus quoniam nominativus singularis non debet esse -r, sed hoc -um). PROB. inst. gramm. IV 111, 8 horum -um, his -bus ...; at vero per ceteros casus ad sonum templi. DON. gramm. IV 378, 34 invenimus ... ab hoc -o -orum (-um *L*, *cf.* DIOM. gramm. I 307, 19) -bus; ... veteres ... ab hoc -e -um -bus (*cf.* CLEDON. gramm. V 47, 3 ab hoc -e -um -is: modo nos -orum debemus dicere; antiqui -um dicebant *eqs.*). CHAR. gramm. p. 37, 5 B. (= EXC. Bob. gramm. I 550, 7; *inter neutralia semper pluralia*) -a πλέθρα; sed et -um dicimus. SERV. gramm. IV 434, 22 POMP. *l. c.* 32 CONSENT. gramm. V 354, 16 PHOC. gramm. V 426, 32. PRISC. gramm. II 307, 12 dicitur ... et hoc -gus -is. *al.* *1) sing. sec. II^am decl. inde a* (PLAVTO *infra l. 74?*), CIC. Verr. II 3, 112sqq. (*quater; plur. ap. eundem fere 30^ies*), VARRONE ling. 5, 35 (*v. infra l. 60*). rust. (*12^ies, plur. 26^ies; item promiscue c. plur. ap.* COLVM., PLIN. nat., *cum solum sing. adhibeat* PALLAD.). *nom.* -us: LIB. col. I p. 246, 2 GROM. p. 339, 18. 354, 2. *sec. III^am decl.* (*fingitur nom.* -r *l. 35. al.*, -gus *l. 48; falso codd. recc.* -is VVLG. I reg. 14, 14, -e *l. 74. p. 628, 58, emendandum videtur* MELA 3, 40 -i[s] spatio): *abl.* -e PAVL. NOL. carm. 28, 274 ALC. AVIT. carm. 1, 275 (*v. p. 629, 3sqq.*). *2) plur. nom. acc.* -a *inde a* CATONE, ? -es GLOSS.; *gen.* -um *inde a* CIC., -orum *praeter grammaticos nonnisi* COD. Theod. 12, 1, 33; *dat. abl.* -is CATO inc. libr. frg. 46 VARRO rust. *ter*, -bus CIC. Verr. II 3, 56 VARRO ling. 5, 35 rust. *ter, deinde passim.*

de notione: VARRO ling. 5, 35 -um dictum iunctis duobus actibus quadratis (*cf.* rust. 1, 10, 1sq. PAVL. FEST. p. 17 *actus* in geometrica minorem partem -i *significat.* COLVM. 5, 1, 5 actus quadratus undique finitur pedibus CXX; hoc duplicatum facit -um, et ab eo, quod erat iunctum, nomen -i usurpavit [*inde* ISID. orig. 15, 15, 5]. PLIN. nat. 18, 9 QVINT. inst. 1, 10, 42. *al.*). COLVM. 5, 1, 8 -um habet quadratorum pedum viginti octo milia et octingentos (5, 1, 12. *al.*). *al.* GLOSS. πλέθρον (*item supra l. 45*). aripennem (*falso*). -a: arat[r]a (*an* aratoria?).

legitur inde a CATONE, LEGE agr., CIC.; *neque de* PLAVTO (*l. 74*) *constat neque de verbis legum priscarum, quas C. Licinius Stolo et M. Popilius Laenas tulisse dicuntur* (*v. l. 82. p. 628, 45. al.*), *vel contionis M.' Curio Dentato adscriptae* (*v. p. 628, 66. al.*). *recipitur in sermonem gr.* ιούγερον. [*confunditur c.* iugum: CIC. Verr. II 3, 47. PLIN. nat. 18, 9 (*emendavit Ursinus e Varrone. cf.* GRAMM. suppl. 245, 27 GLOSS.). *dubia vel falsa*: PLAVT. Men. 913 ellebori -o (*Sonnenschein*, -e *Itali*, iungere [unguine *B²*] *codd.*). MAECEN. carm. frg. 1 POTAM. tract. 2 p. 1415B.]

I *vi originaria designat spatium*: **A** *proprie*: **1** *t. t. de mensura agri, sc. de actu quadrato duplici* (*cf. supra l. 60sqq. et Viedebantt, RE IX 2506sq.*): **a** *determinatur*: *α forma* 'decem -a agri' (*cf. p. 628, 27 et sub 2*): CATO agr. 1, 7 -a agri centum (LEX agr. [CIL I² 585] 14. 25. CIC. Verr. II 3, 112 in -o Leontini a. NEP. Thras. 4, 2. LIV. 6, 35, 5 *C. Licinius promulgavit legem* de modo agrorum, ne quis plus quingenta -a a. possideret [*cf.* 7, 16, 9 C. Licinius Stolo a M. Popilio Laenate sua lege ... est damnatus, quod mille -um a. cum filio possideret]. *al.*). 3, 5 in -a oleti CXX (*cf.* oliveti: VARRO rust. 1, 18, 3. 1, 19, 1 Saserna ad -a CC arvi boum iuga duo satis esse scribit, Cato [*v. infra l. 26*] in o. CCXL -is boves trinos. 1, 22, 3 PAVL. dig. 19, 1, 4, 1). 11, 1 (= cap. 13; *inde* VARRO rust. 1, 18, 1. 5, *cf. infra l. 33*) vineae -a C instruere (COLVM. 3, 3, 2 vinearum. 3, 3, 12. 4, 30, 2 [*inde* PLIN. nat. 17, 143]. *al.* PLIN. nat. 17, 150. *al.*). CIC. Verr. II 3, 38 (*edictum Verris*) -a sationum. 3, 55 -a eius fundi plura esse *eqs.* (HOR. epod. 4, 13 PAVL. dig. 18, 1, 40, 2). Phil. 2, 43 duo milia -um campi Leontini (3, 22 OV. am. 3, 15, 12 STAT. Theb. 1, 568 MART. 3, 31, 1 CLAVD. rapt. Pros. 2, 339. *cf. l. 78. p. 629, 6*). ad Q. fr. 3, 1, 3 -a L prati (CATVLL. 115, 1 triginta -a p., quadraginta arvi. COLVM. 11, 2, 40. *al.*). VARRO rust. 3, 12, 1 agelli (MART. 12, 72, 1). VERG. georg. 4, 128 cui pauca relicti -a ruris erant (SIL. 7, 262 pauca atque haec r. aviti -a ... Fabius vertebat. PRVD. c. Symm. 2, 155 patrii). TIB. 1, 1, 2 culti -a multa soli (ELEG. in Maecen. 1, 34 pauca ... pomosi -a certa s. OV. fast. 3, 192 inculti pauca ... s. COLVM. 1, 3, 10 PLIN. nat. 16, 130. *al.* MART. 1, 85, 2 suburbani -a pulchra s. 1, 116, 2 culti -a pulchra s. 6, 16, 2 [loci *var. l.*]. 11, 29, 6. *cf. l. 76. p. 629, 18*). 1, 3, 75 porrectus ... novem Tityos per -a terrae (VAL. MAX. 4, 4, 11 CE 1203, 10 CIL XIV 3342sq. *cf. infra l. 84*). COLVM. 2, 10, 25 (*inde* PALLAD. 5, 1, 1) -um eius *sc. herbae Medicae* (*cf.* 4, 30, 2 [*inde* PLIN. nat. 17, 143] salicum viminalium Atticus putat singula -a sufficere posse quinis et vicenis -bus vineae [*seq.* harundineti ... castaneti]. 11, 2, 54 stramentorum. PLIN. nat. 13, 130 *cytisi*). 2, 15, 1 plani loci -um (CIL IX 5813 quisque hui -o l. et edib. iniuriam fecerit. *cf. l. 18*). *et saepius.*

β forma 'ager decem -a': CATO agr. 10, 1 (= cap. 12; *inde* VARRO rust. 1, 18, 1, *cf. supra l. 2*) oletum agri -a CCXL. CAES. civ. 1, 17, 4 agros ... pollicetur, quaterna in singulos -a. CIL XIV 3340 cum agro -bus duobus dextante semuncia. INSCR. NSc. 1924 p. 347 cum taberna et agro -bus plus minus octo. *γ forma* 'ager decem -um': CIC. Att. 12, 33, 1 partes ... nescio quotenorum -um (*cf.* PAPIN. dig. 21, 2, 64, 2 pars). VARRO rust. 1, 19, 3 (*ex Saserna*) in vinea -um C. 1, 22, 4 (*ex Catone supra l. 5*) si sit C -um *fundus vinarius* (3, 2, 15 ALF. dig. 21, 2, 45). 3, 13, 2 silva ... supra quinquaginta -um (HOR. carm. 3, 16, 29). LIV. 3, 26, 8 (*inde* EVTR. 1, 17) quattuor -um ... agrum (COLVM. 2, 12, 7). 32, 9, 3 trium -um spatio (CLAVD. DON. Aen. 6, 600 p. 587, 2). VAL. MAX. 4, 4, 6 SEN. epist. 60, 2 COLVM. 1 praef. 13. 3, 3, 8 PLIN. nat. 12, 111. 14, 48. 36, 102 SVET. vita Ter. 6 VLP. dig. 50, 15, 4 pr. *et al., cf. etiam* mille -um (*vol. VIII 975, 55*), modus -um (*ibid. 1253, 10*) *sim.* ? *δ forma* 'ager decem -bus': AVSON. 320, 22 p. 17 P. agri bis centum colo -a, vinea centum -bus colitur prataque dimidio.

b *in univ.* (*afferuntur praeter prosae specimina maxime exempla poetica usum sub 2 illustratum praeparantia*): CATO orig. 43 in singula -a dena cullea vini fiunt. 95 si quis plus quingenta -a habere voluerit (*cf. p. 627, 83 et* VARRO rust. 1, 2, 9 Stolonis ... lex, quae vetat plus D -a habere civem R. *al.*). LEX agr. (CIL I² 585) 60. CIC. Verr. II 3, 39 de professione -um (3, 55. 3, 113 subscriptio ac p.). *al.* LVCR. 3, 988 qui *Tityos* non sola novem ... -a ... optineat (VERG. Aen. 6, 596 PROP. 3, 5, 44 AETNA 80. *al. cf.* OV. met. 1, 459 tot -a ventre prementem ... Pythona. STAT. Theb. 5, 550 spatiosa -a complet *draco. v. et p. 629, 12*). VARRO ling. 3, 35 (*inde* COLVM. 5, 17) centuria prim⟨um⟩ a centum -bus dicta est. rust. 1, 10, 1 *rura metiuntur* apud nos in agro Romano ac Latino -is. 1, 10, 2 bina -a ... heredium appellarunt (LIV. 4, 47, 6. *al.* PLIN. nat. 18, 7 IVV. 14, 163). *al.* VERG. georg. 2, 264 labefacta movens ... -a fossor. AETNA 611 ardebant arvis segetes et mitia (milia *codd.*) cultu -a cum dominis. HOR. carm. 2, 15, 1 pauca aratro -a regiae moles relinquent. 3, 24, 12 inmetata ... -a *Getarum.* sat. 1, 1, 50 -a centum an mille aret. TIB. 2, 3, 42 multa innumera -a pascat ove (multo innumeram -e ... ovem *Itali*). LYGD. 3, 5 non multa mei renovarent -a tauri. PROP. 4, 10, 26 captae -a terna Corae. LIV. 31, 13, 7 consules ... in -a asses vectigal ... imposituros. *al.* SEN. epist. 88, 11 colligere ... pedes -i. *al.* COLVM. 3, 9, 7 cum sint ipsa duo -a (*i. malleoli, quos ferunt duo -a; cf. supra l. 21*) unius vitis progenies. *al.* CALP. ecl. 4, 119 dum -a versat arator (PANEG. 2, 9, 7. *cf.* STAT. Theb. 1, 152 uter ... squalentia -a Dirces verteret). PLIN. nat. 18, 18 Mani ... Curi ... nota contio est: perniciosum intellegi civem, cui septem -a non essent satis. *al.* STAT. Theb. 9, 83 deserit inceptum media inter -a sulcum taurus. silv. 4, 3, 12 Cereri diu negata reddit -a sobriasque terras *Domitianus.* MART. 4, 64, 1 *et* 36 Iuli -a pauca Martialis. *et passim.*

2 *latius de quolibet spatio amplo, usu poetarum proprio* (*nonnulla ad 1 referri posse vix negaverimus, cf. supra l. 42; ambigue* PRVD. cath. 12, 176 suis tribulibus promissa solvit -a *Christus quasi Iosue.* CLAVD. 18, 454 si forte inferna piorum -a et Elysias scindis, Serrane, novales): **a** *terreno*: *α plur.* (*forma -a praeter l. 78*): AETNA 137 inmensos ... sinus et -a pessum intercepta. SEN. Herc. O. 134 incolui non steriles focos nec ieiuna soli -a Thessali. VAL. FL. 6, 130 tua -a nondum eruis, ignotis insons Arimaspe metallis. STAT. Theb. 6, 679 horrida campi -a (IVV. 2, 132 cede severi -bus c. *Martii.* AVIEN. orb. terr. 306 lati -a c.). 6, 917 avita -a, dilectas ... desolavimus urbes. silv. 1, 3, 84 Laurentia Turni -a (*cf.* 5, 3, 163 -a Dauni *i. Apulia*). 5, 2, 21 Romulei ... per -a circi. MART. 1, 12, 3 rura nemusque sacrum dilectaque -a Musio. AVIEN. orb. terr. 554 Graiae confinia terrae ... prolixa ... longis -a producunt spatiis (*gr. 400* πολλὸν ἀνερχομένη). 949 post hos Assyriae tenduntur -a terrae ([*gr. 772* πρόχυσις χθονός]. 1284

[Detrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

internae ... -a t.). 1072 ubi ... caespitis inrigui Bostrenus -a findit. 1093 Apamenae -a glaebae. CLAVD. 10, 247 Paestana rosae per -a regnant. CARM. de Sod. 58 Sodomorum -a. *β sing.* (*abl.* -e): PAVL. NOL. carm. 28, 274 ut nitido purgata patesceret area dorso, quae modo marmoreis ornato -e saxis late strata nitet. ALC. AVIT. carm. 1, 275 in ... locum pecorum viridantis -e campi succedunt ... pisces.

b *transfertur ad mare*: Ov. Pont. 4, 9, 86 teneat glacies -a multa freti.

B *in imagine*: AVSON. 419, 70 p. 371 P. habetis velut seminaria, unde orationum vestrarum -a compleatis.

II *vi secundaria designat longitudinem* (*usum primarium deflecti apparet ap.* Ov. *et* MELAM *l. 18*): Ov. Ib. 181 -bus novem summus qui distat ab imo *Tityos* (*cf. p. 628, 19. 48*). CVRT. 5, 1, 26 aedificia *urbis Babylonis* non sunt admota muris, sed fere spatium -i unius absunt ([*cf. Diod. 2, 7, 5* ὁδὸς πάντῃ κατελέλειπτο δίπλεθρος]. MELA 3, 40 plus -i[s] spatio sublimis *Araxes* [*cf. Polyb. 10, 48, 5* πλεῖον ἢ στάδιον ἀφάλλεσθαι τὴν καταφορὰν αὐτοῦ *sc.* Ὄξου]. *v. et l. 27*). MELA 1, 55 *pyramis* quattuor fere soli -a qua sedet (*Pintianus et Frick*, quae sede *cod., an* quadra *vel* quadrata sede*?*) occupat, totidem in altitudinem erigitur (*cf. Herod. 2, 124, 5* τῆς ἔσται πανταχῇ μέτωπον ἕκαστον ὀκτὼ πλέθρα ἐούσης τετραγώνου καὶ ὕψος ἴσον). PLIN. nat. 6, 18 *Eonis paeninsulae* latitudo nusquam infra (*'an* ultra*?' Mayhoff*) duo -a est (*cf.* SIDON. epist. 2, 2, 3 mons ... colles ... effundit quattuor a se circiter -um latitudine abductos). 8, 40 (*inde* SOL. 40, 11) *bonasum* reddente⟨m⟩ in ea *fuga* fimum, interdum et trium -um longitudine (*cf. Arist. hist. anim. 9, 45 p. 630 b 9* εἰς τέτταρας ὀργυιάς). 9; 4 ballaenae *Indicae* quaternum -um (*inde* SOL. 52, 42 ultra spatia quattuor -um. *cf. imprimis Nearch. 133 F 1 f et 28 Jac.*).

deriv.: iugeralis, iugeratim, iugeratio.

compos.: semi-, sesquiiugerum.

iugerus *v. p. 627, 52.* *Detrich.*

1. iuges, -etis *adi.* *a* iungere, *cf.* iugum. *nom. sg.* -etis *falso sec. gen. fingere vid.* SERV. *l. 39*; -it- *pro* -et- GLOSS. *l. 45.* **1** *technice de auspicio quodam, quod ad iumenta iugata pertinet*: CIC. div. 2, 77 *M. Marcellus ne auspiciis impediretur providit*; huic simile est, quod nos augures praecipimus, ne -es auspicium obveniat, ut iumenta iubeant diiungere. *cf. explicatores*: PAVL. FEST. p. 104 -es auspicium est, cum iunctum stercus fecit. SERV. auct. Aen. 3, 537 ('omen *eqs.*') multi de libris augurum tractum tradunt; -etis (iugalis *cod. Ambros.* [*item infra*]; iuge id, iuge eis *viri docti*) enim dicitur augurium, quod ex iunctis iumentis fiat; observatur enim, ne prodituro magistratui disiunctis (⟨nisi⟩ d. *Dacier*, indisiunctis *Pease*) bobus plaustrum obviam veniat ...; cum autem dicit 'iugo' (*542*), veram significationem -etis facit. **2** *de ipsis iumentis i. q. iunctus*: GLOSS.[L] II Philox. IV 31 -ites: συνεζευγμένοι. 49 -et⟨es⟩ (*?; an* iuges *coll. p. 630, 56 sqq.?*): ἐν πρώτοις (ἀρότροις *Heraeus*) ζευχθὲν κτῆνος.

2. iūgēs *v.* iugis *p. 630, 56.*

iugetis *v.* 1. iuges *l. 39.*

iūgifluus, -a, -um. *a* iugis *et* fluere. *i. q. iugiter fluens*: PAVL. NOL. carm. 31, 439 -us (*ed. pr.*; -is *BO*, iuge fluis *T*) semper biberis, *Christe* (*cf. 435* panem fontemque salutis semper et esuriant et sitiant animae. *443* semper sitientibus ... influis).

iūgilo, -āre. *vox onomatopoetica, cf.* iugio. *de voce milvorum*: ANTH. 733, 11 (*forsitan medii aevi*) milvus -at. *B.*

iūgio (*et* iūgo *?*), -ere. *vox onomatopoetica; sunt, qui conferant gr.* ἰύζω. *de notione*: PAVL. FEST. p. 104 -ere milvi dicuntur, cum vocem emittunt (ISID. diff. 1, 607 milvus -it. GLOSS.[L] I Ansil. AR 390. IV 129. III Abol. IV 2 [= Corp. I 303; *var. ll.* iubilat, inbit]. GLOSS. V 602, 10. *cf.* SVET. frg. p. 251, 2 [*var. l.*] GLOSS. Loewe, Glossae nom. p. 249 -iunt miloi). GLOSS.[L] II Philox. IV 71 -it: ἰκτὶν βοᾷ. *emendatur* VARRO Men. 464 -ere volitans milvus (vigere v. mulsus *trad.*) *eqs.*

cf. iugilo, 2. linguo, lupio. *Ehlers.*

***iūgis,** -e. *a* iungere, *cf.* iugum. *desunt gen. pl.* (*n. pl.* -ia CAEL. AVR. chron. 4, 2, 16 GLOSS.) *et gradus comparationis.* iū- *exhibent* PLAVT., HOR. *atque posteriores; aetate vergente demum corripitur prima syllaba* (*sec.* iugum): SEDVL. carm. pasch. 1, 34. 2, 255. 3, 202. 239 VEREC. satisf. 2 CORIPP. Ioh. 7, 493 Iust. 2, 143 CARM. de alphab. 34. CE 712, 35 (*s. VI ex.*). 1992, 6 (*in vers. pessimis*). *cf.* CE 691, 3 *et p. 630, 56 sqq.* *legitur ap.* PLAVT. *semel*, CIC. *ter*, SALL. *semel*, HOR. *bis* (sat., epist.), (PAVL.) FEST. *bis*, SEN. *phil. semel* (*adv.*), PLIN. nat., FRONTONEM, GELL. *sing. locis; abunde inde ab* APVL., *maxime ap. Christianos.*

1 *i. q. continuus, perpetuus, assiduus sim.* (GLOSS. διηνεκής. -e: sine defectione, perenne ac perpetuum. -i [*?*]: frequens. -em: ἁρμόζοντα. -is: continuus. -ia: assidua. *accedunt synonyma passim, c. vi augendi* GENNAD. dogm. 53 -i, immo perpetuo luctu [*cf.* BOETH. trin. 4, 71 -em indefessumque ac per hoc perpetuum cursum]. *c. abl. limit.*: APVL. flor. 13 p. 46 ratio et oratio tempore -is est et auditu venerabilis *eqs.*): **a** *usu communi*: *α de variis rebus*: PLAVT. Pseud. 84 eheu. :: istocine pacto me adiuvas? :: do id, quod mihi est, nam is mihi thensaurus -is in nostra est domo. FRONTO p. 4, 11 v. d. H. (p. 7 N.) amicitiae ... exstinguntur, amor autem fortuitus et -is est et iucundus. GELL. 12, 8, 6 -i concordia ... vixerunt (CE 111, 52 *a. 384*). APVL. met. 9, 3, 1 asinum -i furore iactari. mund. 12 perseverantia (*cf.* CHALC. comm. 201 perennitatem non -em et integram, sed ex successione. AMBR. epist. 11, 6 p. 947[A] continuatione. COD. Theod. 16, 2, 47 pr. aeternitate [SEDVL. op. pasch. 1, 1 p. 177, 11]. CASSIOD. in psalm. 127, 5 l. 159 perpetuitate. *sim. al.*). 16 stativa lux est ... -is et (-i sed *trad.*) prolixa lux (*gr. 395 b 9* προμήκης *tantum*). TERT. apol. 18, 3 ignem aeque perpetem et -em (48, 13. *cf.* SOL. 30, 15 incendia -is aestus [*sec. Plin. nat. 6, 197* aeternis ardet ignibus]). 48, 15 hoc (*montes ardere*) erit testimonium ignis aeterni, hoc exemplum -is iudicii *eqs.* adv. Marc. 1, 22 p. 319, 6 bonitas perennis et -is exigetur in deo. resurr. 44 p. 90, 22 vita Christi aeterna, -is, incorrupta. TER. MAVR. 1629 *in hexametro* locis ... quinque frequenter -em videmus inveniri dactylum (*cf.* 2265 -i trimetro Flaccus usus est semel *sc. in epod. 17.* 2488 Horatium videmus versus tenoris huius nusquam locasse -es). IVVENC. 4, 351 *homo fidelis* vitam poterit -i componere saeclo (*i. aeternitati sec. Ioh. 11, 26*). CHALC. transl. p. 25[C] illuvione diei noctisque -i (*gr.* κατακλυσμῶν γενομένων μιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῆς ἐπελθούσης). comm. 218 -em ... silvam et ... sibi continuatam (275). NON. p. 64, 31 'propages' est series ... continuo vel longe (iuge *Quicherat, cf. infra l. 65*) ducta, unde 'conpages' et 'propagare' genus -e longe mittere (-e emittere *Müller deleto* longe). DIOM. gramm. I 476, 14 (*de spondeo*) ut duabus longis melodiis quasi duplicibus et -bus votis prospera deorum voluntas firmaretur. AVR. VICT. Caes. 15, 3 -i pace ac longo otio (DICT. 2, 16 RVFIN. hist. 5, 16, 19). PRVD. perist. 1, 80 -bus ... catenis (*i. perpetuo carcere*). CIL VI 1727, 4 (*s. V in.*) post -es excubias militiae. INSCR. RevA. V 30, 1929 p. 366 n. 4 ob tunc incipientem, deinceps -em erga se dignationem. *al.* *in doctrina Christiana*: TYCON. in apoc. 463 B. semper ... cruciatibus parit ecclesia Christum, unde -em (iuge *Lo Bue vix recte, cf. infra l. 65*) filii hominis adventum promisit *spiritus sanctus* (reg. 1 p. 8, 2 qui cotidie nascendo venit ...; istius nobis -is a. cavendus est). *cf. 466* et in verbis Herodis ostensum est Christum iugiter nasci ...; non dixit ... 'ubi natus est', sed 'ubi nascitur Christus' (*Matth, 2, 4*). *reg. 1 p. 4, 22* corporis ... adventus ... iugiter venientis. *p. 4, 27* 'a modo' inquit (*Matth. 26, 64*) 'videbitis venientem', quoniam ... iugiter venit nativitate. *β de aqua, fontibus sim.* (*cf.* GLOSS. -is aqua: ἀέναον ὕδωρ. GLOSS.[L] II Philox. IV 48 -is: ὑδραγωγός): CIC. nat. deor. 2, 25 ex puteis -bus aquam ... trahi (div. 1, 112 puteo. *cf. l. 39*). div. 2, 31 aquae -is colore (SALL. Iug. 89, 6 [*opp.* pluvia, *cf. l. 44*]. HOR. sat. 2, 6, 2 tecto vicinus -is a. fons [SCHOL.: perennis. *vix recte* PORPH.: qui cum sit -is, domi sit proximus]. epist. 1, 15, 16 collectosne bibant imbres puteosne perennes -is a. FEST. p. 161 Vestales ... a. -em vel quamlibet praeterquam quae per fistulas venit, addunt. PLIN. nat. 23, 42. HIER. in Is. 8, 5/8 l. 30 qui *fons* non -bus a., sed in certis horis diebusque ebulliat *al.*). APVL. apol. 15 (*cf.* MACR. Sat. 7, 14, 4 *et Epicur. frg. 320 Us.*) imagines ... -i fluore a corporibus manantes. mund. 9 ⟨imber⟩ pluvia -is (*gr. 394 a 32* συνεχής) est, nimbus autem ... repentinus. *al.*

b *usu recentiore argutius dictum*: *α i. q. communis*: SEDVL. carm. pasch. 1, 34 cui *Christo* ... una est cum patre potestas, par splendor, communis apex ..., sine tempore regnum, semper principium, sceptrum -e, gloria consors (*cf. op. pasch. 1, 1 p. 177, 12* sceptri societate consors gloria). CORIPP. Iust. 2, 143 genus omnibus *imperatoribus* unum, sceptrum continuum, tempus -e, iuncta potestas. *β i. q. mox consequens*: SEDVL. carm. pasch. 3, 239 ut fimbria saltim vix attacta dei morbis mederetur ..., et, quotquot tetigere, -em sensere salutem (*cf. op. pasch. 3, 20 p. 248, 6* compos factus est mox salutis). *cf. p. 631, 38 sqq.*

2 *i. q. iugalis* (*quasi* iŭ-, *cf. p. 629, 65 sqq.; falso trad. p. 629, 39*): **a** *m. pl.* -es *pro subst.* (*cf.* PAVL. FEST. p. 104 -es: eiusdem iugi pares, unde et coniuges et seiuges): MAX. TAVR. hom. 16 p. 257[B] omnis ... arans, si retro respiciat (*sec. Luc. 9, 62*), ... arantum boum suorum vestigia vulnerabit; ita et qui ... incedit ad dei regnum, si aspectum suum ad impia ... converterit, -es suos (iugera sua *cod. Martin.*), hoc est corpus et animam, vulnerabit. **b** *de Iunone pronuba* (*cf.* iugalis, 1. iugus): GLOSS. *p. 626, 12.*

n. sg. **iūge** *pro adv.* *i. q. continuo* (*dicitur a poetis, ita ut coniecturae l. 17. 27. 75 allatae vix probentur*): AVIEN. Arat. 1307 manus olli *Arcturo* ... sinistra -e manet (*i. numquam occidit; gr. aliter*). 1842 si -e gregi cupiant haerere *haedi* nec usquam matribus abscedant. ora 232 nebulosa -e his incolis convexa sunt. PRVD. perist. 4, 143 -e viventis ... martyris. 10, 472 -e durans *anima*. PAVL. NOL. carm. 23, 37 mihi -e fluat de te tua gratia, Christe. VEN. FORT. Mart. 4, 448 continuata trahens per tempora -e (vile [*i.* mille], multa *var. ll.*) precatu (-tum *Mommsen*), nec prius absistit *eqs.* *v. etiam l. 76.*

? abl. sg. **iūgī** *pro adv.* *cf.* continuo, perpetuo *necnon* brevi. *i. q. continuo*: CLAVD. MAM. anim. p. 43, 21 -i (*codd. fere omnes*, iugiter *duo*; iuge *edd.*) ... videremus, si luceret visus, et audiremus semper ..., et perpetuo odoraremur *eqs.* PAVL. PETRIC. Mart. 5, 178 -i (iuge *Petschenig coniectura nisus modo allata*) ad summum properans *liquor quidam*.

adv. ***iūgiter.** *scribitur etiam* -get-: CE 1361, 7 (*a. 498; e codd., scripturam usitatam exhibet Muratori*). COD. Theod. 6, 30, 24 *R*[c].

i. q. continuo, perpetuo (GLOSS. ἐφεξῆς. perseveranter. assidue): **1** *usu sollemni*: **a** *c. verbis vel nude*: SEN. nat. 4, 2, 20 illis *fluviis montanis* altissimae ut in septentrionibus -r sunt nives. APVL. mund. 30 machinam omnem -r per circuitum suis legibus

[B.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

terminatam (*gr. 399 a 33* ἐνδελεχῶς). TER. MAVR. 1475 rhythmus magis hic -r invenitur aptus. 2131 -r hanc legem toto prope carmine servat *Theocritus*. ITALA psalm. 104, 4 (Aug. spec. 6 p. 38, 17 = HIER. psalt. sec. Hebr.) quaerite faciem eius *dei* -r (*gr.* διὰ παντός, *Vulg.* semper). 110, 10 (Aug. spec. 6 p. 38, 25 = HIER. psalt. sec. Hebr.) laus ... perseverans -r ([*gr.* εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, *Vulg.* in saeculum saeculi]. CYPR. hab. virg. 22 p. 203, 17 FAVSTIN. trin. 5, 2 p. 71^A^. *al. cf.* CYPR. epist. 74, 10 p. 808, 10 perseveranter ac -r [patient. 7 p. 402, 26]). CYPR. Demetr. 20 p. 366, 2 deum diebus ac noctibus -r atque instanter oramus (HEGES. 5, 44, 2 POSSID. vita Aug. 9 p. 11, 9 MARCELL. med. 23, 77. *cf.* CYPR. domin. orat. 29 p. 288, 20 per totam noctem -r. VVLG. I par. 9, 33 die ac nocte -r). zel. 7 p. 424, 5 terminum non habet permanens -r malum. PANEG. 7, 11, 8 facilius fuerat -r imperare ..., intermissa desiderant novas vires. 11, 15, 3 salutares spiritus -r manant. IVL. VAL. 1, 16. 1, 26 *purgamentis* -r ablutis ... atque in mare perpetuo dilabentibus. CHALC. transl. p. 43^C^ -r et sine intermissione (*gr.* ἐνδελεχῶς *tantum. item* p. 50^A^, *ubi gr.* μηδὲν παύοιτο *tantum*). comm. 130 -r continueque (NON. p. 376, 30 protinus: -r et c. [SERV. Aen. 10, 340]). AVSON. 178, 4 p. 41 P. coniugium Sancti -r haec habuit. SYMM. epist. 1, 37, 2. HIER. psalt. sec. Hebr. 9, 6 nomen eorum *impiorum* delisti (*i.* delesti) in sempiternum et -r (*Vulg.* in aeternum et in saeculum saeculi). RVFIN. Orig. in Ios. 1, 7 p. 295, 1 -r et indesinenter (*al. v. vol. VII 1, 1138, 23 sq.*). PAVL. NOL. epist. 13, 9 (*opp.* temporaliter). 23, 2 diu aut -r. HIPPOCR. aer. 8 p. 17, 8 limpidum ... calefactum et coctum -r (*gr.* καιόμενόν τε καὶ ἑψόμενον *tantum*; -r *additum esse vid., ut defectui partic. praes. pass. latini succurreretur*). COD. Theod. 16, 7, 3 -r atque perpetuo. CE 220, 5 videndo -r et fletum et gemitus integrat. *al.* **b** *c. adi., nominibus*: CYPR. ad Donat. 15 p. 16, 1 cultu -r vivido, ... splendore diuturno. CHALC. comm. 328 -r memores. AVSON. 205, 14 p. 63 P. sodalis et convictor, hospes -r. AMBR. Abr. 2, 5, 22 *mens* -r actuum suorum bene conscia. SORAN. p. 98, 1 cataplasmatibus -r calidis. MARCELL. chron. II p. 98, 513, 6 principi ... -r adversarius. SEDVL. op. pasch. 2, 6 p. 202, 13 concordi -r puritate. 4, 18 p. 268, 7 fons ... -r vivus et perennis aquae semper inriguus (*cf. carm. pasch. 4, 224* fons ... perennis aquae). CASSIOD. var. 2, 14, 3 ciconia redeuntis anni -r nuntiatrix. MART. BRAC. form. vit. 9, 1 ductu -r leni.

2 *usu peculiari i. q. mox*: AVSON. 409, 10 p. 266 P. transierant Idus *Decembres* ... et nonas decimas ab se nox longa Kalendas -r acciri ... iubebat. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 107, 17 *adulescentulae* suavitate odoris ... refectae -r incalescunt.

deriv.: iugitas. *compos.*: iugifluus.

***iūgitās,** -ātis *f.* *a* iugis. *i. q. continuitas, assiduitas* (GLOSS.): HIL. in psalm. 118 vau 7 p. 414, 23 distinxit ... praesens officium ab indefessa illa perpetui officii -e dicens (*psalm. 118, 44*) 'et custodiam legem tuam semper *eqs.*' PS. ATHAN. ad mon. 3 p. 74^B^ huius in ieiunii -e patientia, ... huius in lectionis assiduitate sedulitas ... laudatur. FAV. EVL. 25, 4 W. (= p. 18, 26 H.; *de harmonia mundana*) efficitur consonae -is continua modulatio (*cf.* MART. CAP. 2, 108 consentanea ... congruit -e [*antea*: consonae unitatis continua modulatio]). MARCELL. med. 8, 121 lacrimarum impetum et -em. MART. CAP. 5, 462 *in textu testamenti q. e. 'heres esto milesi'* certamen exortum, dum heres 'esto mi' distinguit, qui Lesius dicebatur, alius vero continua nominis -e 'Milesium' dicit heredem. COD. Theod. 8, 5, 32, 1 adclamationibus ... aliisque antiquis ... rebus concessa -s inlibata servatur (*dicitur usus publici cursus ut* 12, 1, 186 quae res ... in eam famam mali -e pervenit, ut *eqs.*). OROS. hist. 1, 21, 19 pacis. CASSIAN. conl. 1 praef. 5 illius, quam apostolus (*I Thess. 5, 17* sine intermissione orate) praecipit, orationis perpetuae -em (10 tit. de -e o. [*teste* Gennad. vir. ill. 62, *libri Cassianei* de oratione]. inst. 2, 9, 1 earum *orationum* qualitate seu -e. EVGIPP. Sev. 35, 2 in orationis ... -e continuus). 2, 22, 2 castimoniae ... puritatem indisrupta ... -e servare. 17, 10 optaremus aedificari vestri -e consortii. 21, 23, 4 si ... continentiae -em interiecta dierum sollemnitas non mutarit, spiritalibus feriis iugiter perfruemur. *al.* CAEL. AVR. acut. exc. 2 p. 493 in sinochis, quod est -s febrium. VEREC. in cant. 8, 3 ⟨ut⟩ -em aquae currentis unda facit undae succedens, ita *eqs.* COD. Iust. 5, 17, 7 pr. (*a. 337*) post tam magni temporis -em. PALLAD. hist. mon. II 20, 7 p. 379^C^ sollicitudinis ac solitudinis -e. LEANDER reg. 2 p. 882^A^ videndi -e.

iūgiter *v. p. 630, 79.*

***iūglāns,** -andis *f.* *a* Iovis *et* glans, *translatum e gr.* Διὸς βάλανος (*Theophr.*); *cf.* Iovis barba. *de orig.*: VARRO ling. 5, 102 pinus (*nisi vocabulum corruptum est, sui iuris forsitan exstet lemma, cuius explanatio evanuit*) -s, quod, cum haec nux, antequam purgatur, similis glandis, haec glans optima et maxima a Iove et glande -s est appellata (GAV. BASS. Macr. Sat. 3, 18, 3 quia id genus arboris nuces habet, quae sunt suaviores sapore quam glans est, antiqui ... arborem deo dignam existimabant *eqs.* PLIN. nat. 15, 91 sunt qui honori ['*an* honore?' *Mayhoff*] nomen interpretentur et I. g. esse. ISID. orig. 17, 7, 21 fuit enim haec arbor consecrata Iovi. GLOSS. V 366, 4. *dub. an huc pertineat* GRAMM. suppl. 180, 4 '-is' pro 'ioglandis' [*nom. sg.?*] id est iocus [locus *trad.*; 'Iovis?' *Goetz, Thes. gloss. s. v.*] glandis). MACR. Sat. 3, 18, 2 nux -s secundum nonnullorum opinionem a iuvando et glande dicta existimatur. *scrib.*: iog-: TAB. Peut. (*v. p. 632, 52*) *et* GRAMM. *p. 631, 81* (*veriloquii gratia dictum?*). -gul-: PAVL. FEST. p. 166 (*in etym. vocis q. e.* naucum) quidam nucis -is, quam Verrius iugulandam vocat, medium velut dissepimentum. *exstat in codd.*: VARRO rust. 1, 16, 6 (-gl- *B*). COLVM. arb. 22, 3 *A* (-u- *erasa in S*). PLIN. nat. 15, 28 *M.* 30, 101 *V.* MACR. Sat. 3, 18, 3. *de formis*: -anda *v. l. 2.* GLOSS. IV 245, 51 (-des *var. l.*). *? nom. sg.* -andis (*cf.* glandis *vol. VI 2, 2030, 84 sqq.*) *l. 28. p. 631, 81.* *abl. sg.* -e PLIN. nat. 16, 205. 18, 88. -i PALLAD. 2 tit. 15. *gen. pl.* -ium CIC. *omnes fere codd.*, VAL. MAX., PAVL. FEST., PLIN. nat. *ter.* -dum CIC. *duo codd. det.*, PLIN. nat. 17, 89 (-ium *d solus, item* 17, 91). *legitur praeter* CIC. *ap. artium tantum scriptores, in poesi* SER. SAMM. (*ter*). [*pedem.* ğūla. *G.*]

nucis genus, i. q. Διὸς βάλανος (*cf.* OPPIVS Macr. Sat. 3, 18, 7 basilicae nuces. NON. p. 122, 30 -es: agrestes nuces. *nomina graeca, usum, genera enarrat* PLIN. nat. 15, 86—91. *ad rem v. Schneider, RE IX 2508*): **1** *de fructu* (*solum ponitur l. 17. 23. 31. al., ceterum* nux -s [-s n. *l. 19. 25.* PLIN. nat. *ter*]): CIC. Tusc. 5, 58 *Dionysius tyrannus pavidus* ferrum removit instituitque, ut candentibus -ium putaminibus barbam sibi et capillum adurerent ([*inde* VAL. MAX. 9, 13 ext. 4 -ium nucum p.]. PLIN. nat. 23, 148 putamine nucis -is dens cavus inuritur). VARRO rust. 1, 59, 3 servare ... nuces -es in harena. 1, 67 nucem -em (*infra n. tantum*). 3, 15, 2 in hoc *glirium* dolio addunt glandem aut nuces -es aut castaneam. PAVL. FEST. p. 98 gulliocae: nucum -ium summa. CELS. 2, 25, 2 aliena stomacho sunt: ... -es. 5, 24, 2 resinae ... ad nucis -is magnitudinem (SCRIB. LARG. 148, 156 nucis -is [*inde* MARCELL. med. 25, 2 -is n.]. PLIN. nat. 20, 7. 37, 149 [*Democrit. B 300 D.-K.*; seu glandis *var. lect.*, '*sed vel dicendum erat*' *Mayhoff*]. *cf.* SCRIB. LARG. 143 datur quantum nucis -is *eqs.* [nux -s *Helmreich.* MARCELL. med. 26, 1 nux -is, *utrum nom. sg. coll. p. 631, 81 an gen. ut infra l. 40?*]). 5, 27, 12^B^ ius malvae vel -es (*sic priores edd.*, ius glandis *trad., quod retinet Marx*) ex vino contritae (*inter antidota ut* SER. SAMM. 1056 -is fetus. 1066). COLVM. 12, 5, 1 *ad acetum faciendum* nuces ardentes -es XL. 12, 59, 2 nuces -es (grandes *SA*). PLIN. nat. 14, 136 nucibus ... -bus additis *vino*, eas enim fumum excipere. 15, 28 *oleum* fit et e ... nucibus -bus (-dis *trad.*, '*sc. arboris*' *Mayhoff*), quod caryinum vocant (23, 88 e nuce ... -e, quod c. appellavimus). 16, 205 colos mire adulteratur -e ac piro ... tinctis *lignis*. 23, 148 cortex -ium lichenum vitio *medetur*. *al.*

2 *de arbore* (*cf. p. 631, 80*): VARRO rust. 1, 16, 6 ut quercus, sic -es magnae et crebrae finitimae fundi oram faciunt sterilem. PAVL. FEST. p. 104 (*v. s.* iugulae) nux -is (*cf. l. 27. 34*). COLVM. 5, 10, 14 (= arb. 22, 3) eodem *verno* tempore -em et pineam et castaneam serere oportet (PLIN. nat. 17, 64 -es nuces porrectae seruntur commissuris iacentibus. *cf.* 17, 136). PLIN. nat. 15, 90 haec arbor (*amygdala*) an fuerit in Italia Catonis aetate, dubitatur, quoniam Graecas *nuces* nominat, quas quidem et in -ium genere servant (*i. observant*). 16, 74 non temere in montibus visae sunt ... -s *eqs.* 16, 76 aquas odere cupressi, -es, castaneae *eqs.* 16, 116 inferiore *sui parte fertiliores* -es. 16, 131 prostratae *facile restituuntur*. 16, 212. 218. 223. 17, 59. 17, 89 umbrarum proprietas: -um gravis et noxia, etiam capiti humano omnibusque iuxta satis (*sim.* 17, 91. *cf.* 23, 147 nuces -es Graeci a capitis gravedine appellavere [*sc.* καρύας], etenim arborum ipsarum foliorumque virus in cerebrum penetrat). 24, 1. *in nomine loci*: TAB. Peut. 4, 4 ad -em (*cf. Keune, RE Suppl. III 1241*).

iūgmentārius *v.* ium-.

1. iugmentum *v.* iugum-. **2. iūgmentum** *v.* ium-. *B.*

1. iugo, -āvī, -ātum, -āre. *a* iugum. *inter verba activa coniug. I^ae^ enumerat* CHAR. gramm. p. 473, 6 B. *de formis*: -arat VERG. Aen. 1, 345 (*inde* GLOSS.; -verat CHALC. comm. 146), -asti SIDON. epist. 9, 9, 12, *inf.* -arier MART. CAP. 1, 92 (vers.), *? imper. mediopass.* -ator AVSON. *p. 633, 12.* *de notione et origine*: NON. p. 47, 7 '-tum' coniunctum, a iugo dictum (*affert* CIC. *p. 633, 40*). CHAR. gramm. p. 473, 6 B. -o: ζευγνύω σταθμόν. GLOSS.^L^ I Ansil. IV 119 -are: matrimonium iungere. GLOSS. -arat: coniunxerat. matrimonio iunxerat. *usum technicum primus testatur* VARRO rust., *ceterum exstat inde a* CATVLLO, CALVO, CARM. *p. 633, 39* (*Naevio adscriptum Laevio tribuit Scaliger*), CIC. [*confunditur in codd. maxime* c. coniugare, (con)iungere, ligare (*ex. gr. l. 78*).]

i. q. iugo ornare: **I** *in universum*: **A** *vites, malleolos sim. ita, ut iugis affigantur vel fulciantur, aut areas ita, ut talibus iugis instruantur* (*t. t. agr.*): VARRO rust. 1, 8, 1 (*bis*) vineae -tae (1, 8, 2. COLVM. 4, 20, 1 pedatam v. -tamque. 4, 26, 1 adminiculandae -andaeque. 11, 3, 58 arb. 4, 1. 2 PLIN. nat. 17, 186 AMBR. in Luc. 9, 29). COLVM. 4, 1, 5 -ta vineta. 4, 14, 1 *malleoli* prius quam germinent -entur. 4, 30, 2 (*bis*) vicenis *iugeribus vineae* -andis (*antea*: ligandae vineae). 5, 5, 11 in -tis vitibus (5, 5, 15. arb. 5, 2 si -ta⟨m⟩ eris facturus [*an 'vineam'?*]. 5, 6. PLIN. nat. 17, 207 *opp.* arbusta vite). ANNIAN. carm. frg. 3 quando flagella -as, ita -a, vitis et ulmus uti simul eant (-bis *Iuba Prisc. gramm. III 421, 5* [*Ald.*, iuv- *trad.*]; ligas, ita liga *Mar. Victorin. gramm. VI 122, 16 et Serv. Aen. 4, 291 versum Septimio Sereno tribuentes*). *cf. p. 633, 40.* **B** *alia ita, ut formis iugorum similibus exornentur*: PAVL. NOL. carm. 19, 616 *littera* 'τ', qua ... cacumen habet, transverso vecte -atur. 19, 668 superciliis a fronte -antia vultum lumina. *huc fortasse* MART. CAP. 2, 120 (vers.) quid -tā lineā trigonus recurvet (*i.* '*ad iugi similitudinem formata*' *sc.*

[*Lévêque-Quadlbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

accentu circumflexo, nisi 'ex duabus lineis iungendo effecta'; cf. iugum *p. 643, 42*).

II *accedit notio iungendi:* A *usu sollemni:* 1 *coniugio (fere poetice):* a *-antur singuli:* CATVLL. 64, 21 Thetidi pater ... -andum Pelea sensit. VERG. Aen. 1, 345 cui pater intactam dederat primisque -arat ominibus (*cf.* STAT. Theb. 2, 204 primis ... hymenaeis ... Argian ... -ari). HOR. carm. saec. 18 decreta super -andis feminis. SEN. Herc. f. 852 virgines nondum thalamis -tae (PAVL. NOL. carm. 21, 400 MART. CAP. 1, 32 [vers.]. *adde l. 20*). Tro. 362 quo -ari Thessalae cultu solent ... nurus. STAT. Theb. 3, 157 dextra ... in sorte (*cf.* DRAC. Romul. 6, 82 felici sorte). silv. 5, 1, 46 te -tum ... fovebat *uxor.* AVSON. 313, 2 p. 407 P. par pari -ator (-ato *var. l.*) coniunx. PRVD. c. Symm. 1, 264 praegnans nova nupta -atur (vocatur *var. l.*). CYPR. GALL. iud. 544 optatori[s] quaesita -atur. MART. CAP. 1, 92 (vers.) *Mercurium* conubio rite -arier. CASSIOD. Ios. antiq. 17, 1 quae fuerat Alexandro -ta (*gr. 11* συνῳκηκυῖαν). 17, 4 illam non -ret *i. non uxorem secum retineret* (*gr. 48* ἀπελπασθαι ... γαμετήν). *spiritualiter vel in imagine:* Ps. TIT. epist. l. 25 corpus ... legi divinae -tum. l. 31 te ... corpori Christi -ta⟨m⟩ esse (*cf.* VEN. FORT. carm. 6, 4, 14 thalamis domini sponsa -anda). l. 291 isti -ti (*i. mariti, ut vid.*). SIDON. epist. 9, 9, 12 mulierem pulchram ... tibi -sti; ... philosophiam scilicet. b *-antur bini:* CALV. carm. frg. 6 cara -vit *Ceres* corpora conubiis. STAT. Theb. 5, 116 qua pace feras volucresque -ari mos. NEMES. cyn. 122 cura -andi *canes.* PAVL. NOL. carm. 25, 227 (*v. p. 624, 45*). MART. CAP. 1, 1 (vers., *ad Hymenaeum*) elementa ligas vicibus mundumque maritas atque auram mentis corporibus socias, foedere complacito sub quo natura -atur, sexus concilians *eqs.* 1, 31 (vers.) -ta caelitum ... consortia. 3, 222 (vers.). 9, 914 (vers.). DRAC. Romul. 7, 59 Fides Pietasque -ent (*trad.* iung-) *sponsos.*

2 *iugo ad vehendum apto:* MANIL. 5, 350 *sub Centauro natus* mixtas ... -bit semine quadrupedes *i. mulas.* TREB. Gall. 8, 2 boves cornuis auro -tis (*i. aureis iugis iunctis, cf. Colum. 2, 2, 22* ut cornibus inligetur iugum *sc. in quibusdam provinciis; vix recte Salmasius* 'cornibus auratis'). ARATOR act. 1, 673 qua *via* spado -tis Aethiopum pergebat equis. ISID. orig. 18, 35 primus Clisthenes ... tantum medios *equos* -vit. MIRAC. Theclae 2 p. 171, 7 qui *boves* eo die -bantur ad vehicula.

B *usu liberiore (-antur bina vel plura):* 1 *vario:* CARM. Macr. Sat. 1, 18, 16 (*v. p. 632, 65*) sol ... habenas immittit propius -atque terrae (*i. currum terrae admovet*). CIC. Tusc. 3, 17 *virtutes* inter se nexae et -tae sunt. COLVM. 4, 17, 1 harundines pluribus operis -antur *a vitium cultoribus* (*cf. p. 626, 38 sqq.*). 12, 15, 1 pali ... perticis -antur (12, 39, 1). APVL. Plat. 1, 8 p. 197 sicut ignis aëri cognatione coniungitur, ita umor adfinitati terrenae -atur (*antea:* apta et conexa. *cf. p. 623, 73 sqq. et* CHALC. transl. p. 36^E medium *corporeum* ... adplicans mediae *animae* modulamine apto -bat *demiurgus* [*gr.* προσήρμοττεν, *Cic. Tim. 26* copulabat]. comm. 146 *mundi* animam corpusque. BOETH. cons. 5 carm. 3, 5 ut, quae carptim singula constent, eadem nolint mixta -ari). SER. SAMM. 137 nitrum cum melle -tum (*de medicinis miscendis, ut* 974 carica ... c. m. -etur. *cf.* 211 vina chelidoniae [712 hyoscyamum cerae]. 572 puleium ... et agreste -atur anethum: synthesis haec prodest). ANTH. 484, 2 hos *quattuor ventos* circum gemini *venti* dextra laevaque -antur. OPT. PORF. carm. 14, 32 reparata -ans maesti divortia mundi orbes iunge pares, *imperator.* SERV. auct. Aen. 4, 374 sellas duas -tas. CYPR. GALL. gen. 372 Gomorra quibus *civitatibus* Sodomaque -antur (*i. adiacent*). iud. 505 ⟨adiuvat⟩ uxorem votis Manoea -tis *i. adiunctis* (iugalis *Mayor*). MART. CAP. 9, 902 (vers.) rosis -bo lilia. 2 *in arte gramm. vel rhet.* (*arithmet. l. 71*): CIC. top. 38 quia -ta verba essent 'pluvia' et 'pluendo' (coniugata *Friedrich, cf. antea:* ex coniugatione, quam συζυγίαν vocant. *12* coniugata dicuntur, quae sunt ex verbis generis eiusdem. *aliter* MART. CAP. 3, 289 [vers.] expleta ... syllabarum pagina est: -anda ... v. *i. adiungenda verborum expositio*). QVINT. inst. 5, 10, 94 ducuntur argumenta a ... similibus, dissimilibus ..., effectis, eventis, -tis (*P, om. B, del. Halm al.,* fugatis *A*), comparatione *eqs.* (*cf. 85* coniugatum *et* 6, 3, 66 differentibus, -tis, adiunctis, ... comparatione ... similis materia praebetur). TER. MAVR. 136 *littera 'y'* vocalibus ... -ta graecis (*cf.* 139 'u' ..., vocale sonantes sibi quae -ret omnes. 146 hanc *'u'* et ... 'i' simul -tas ... sumere vim ... consonantum. 245. 403. 406). 1459 duo pariter pedes -ti (1465 MAR. VICTORIN. gramm. VI 47, 5. 132, 10). FAV. EVL. 18, 4 W. (= p. 13, 13 H.) quatuordecim, septem, quatuor, duo, unus: et duodetriginta congregatio -ta componet. FVLG. myth. 3, 9 p. 74, 17 *viva vox potest* ptongos -are. MART. CAP. 2, 120 (vers.) -are rhythmicā ac dissipare mixta ... regulā. 2, 203 vocabula ... -tis alternatisque litteris inspirata. 2, 219 (vers.) -ta ... pagina (*i. adiuncta. cf. l. 62 et* 3, 222 [vers.] -bo ludum *i. 'adiungam carmen', nisi '-andis verbis carmen componam'*). *v. etiam p. 632, 84.*

III *accedit notio subigendi:* SIDON. carm. 7, 591 quas tibi, *Roma,* saepe -bit *Avitus* inflictis gentes aquilis.

p. p. p. iugātus, -a, -um *pro adi. v. supra passim, pro subst. l. 21. 63.*

deriv.: iugabilis, iugamentum, iugatio, iugator.

compos.: ab-, ad-, con-, di(s)-, se-, sub-, transiugo; iniugatus.

? **2. iūgo** *v.* iugio. *Lévêque-Quadlbauer.*

iugōsus, -a, -um. *a* iugum *sec.* montosus. *i. q. iugis abundans, acclivis, montosus:* OV. am. 1, 1, 9 quis probet in silvis Cererem regnare -is (epist. 4, 85). *B.*

iugulae, -ārum *et* **iugula,** -ae *f. cf.* iugum. *de orig. et notione:* VARRO ling. 7, 50 apud Plautum 'neque -a *eqs.*'; -a signum, quod Accius appellat Oriona ...; huius signi caput dicitur ex tribus stellis, quas infra duae clarae, quas appellant umeros; inter quas quod videtur iugulum, -a dicta. PAVL. FEST. p. 104 -a stella Orion, quod amplior sit ceteris, quasi nux iuglandis. ISID. nat. 26, 8 Orion a gladio dictus est, unde etiam eum Latini -am vocant sidus ut videtur armatum et stellarum luce terribile (*cf. orig.* 3, 71, 11). SCHOL. Germ. Bas. p. 93, 20 *Orion* latine -a appellatur. GLOSS.^L II Philox. IV 38 -a: ἄστρον Ὠρίωνος ὡς Ἀττιός φησι (*i. Accius;* Ὀράτιος *trad., quod ad Hor. carm. 1, 28, 21 referri potest*). III Abol. IV 9 -a: sidus Orionis. GLOSS. III 200, 35 zeuzelate (*i.* ζευγηλάται): -e.

caeli signum, quod Graeci Oriona appellant, Latini antiquis temporibus iugum duplex plaustri vel aratri interpretati sunt (*cf.* iugum *p. 640, 13 et v. Gundel, De stellarum appellatione et religione Romana 83 sqq. Lehmann-Nitsche, Philol. 81, 1926, 202 sqq.*): PLAVT. Amph. 275 nec -ae (-a *Varro l. c.*) neque vesperugo neque vergiliae occidunt. MANIL. 5, 175 nunc cancro vicina canam, cui parte sinistra consurgunt -ae (*cf. Boll, Sphaera 385 sq.*). COLVM. 11, 2, 76 Id. Oct. ... -ae exoriuntur vespere. FIRM. math. 8, 9, 1 in I. parte cancri oriuntur -ae. ORIENT. carm. app. 4, 12 te *dominum* ... vergiliae, -a, vesperugo, lucifer ... invocant.

iūgulanda, iūgulāns *v.* iuglans.

iugulāris, -e. *a* iugulum. *i. q. ad iugulum pertinens:* CHIRON 284 utemur sanguinis detractione de capite et -bus venis *eqs.* (2, 91 VEG. mulom. 2, 12, 2). *m. pro subst. i. q. clavicula:* VINDIC. epit. alt. 34 p. 481, 20 ('de ossarum dispositione') qui est in torace -e(s) duo; caput humerorum, quod condrum iunguntur, quod clidion (*i.* κλειδίον) vocantur.

*****iugulātio,** -ōnis *f. a* iugulare. *i. q. caedes, occisio* (*gr. respondet* σφαγή): BELL. Hisp. 16, 4 -e oppidanorum facta (18, 9). 22, 6 -em magnam facit (ITALA Is. 34, 6 [Tycon. in apoc. 9, 14 p. 299, 23; *Vulg.* interfectio]). TERT. anim. 25, 5 aeneum spiculum, quo -o ipsa (*i. infanticidium*) dirigitur caeco latrocinio. ITALA Is. 53, 7 (Tert. resurr. 20 p. 52, 27. *al.*) *Christus* tamquam ovis ad -em adductus est (*Vulg.* occisionem). psalm. 43, 22 (Tert. scorp. 13 p. 175, 9. *al.*) deputati sumus ut pecora -is (*Vulg.* occisionis). Zach. 11, 4 (Rufin. Greg. Naz. orat. 1, 63, 2 p. 51, 15) pascite oves -is (*Vulg.* occisionis). TYCON. in apoc. 9, 14 p. 299, 18 (*ad Ier. 46, 10*) sacrificium ... -is et non laudis (PRIMAS. in apoc. 9, 14 p. 860^B). RVFIN. Orig. in Ios. 8, 2 p. 338, 2 hostiarum. CAEL. AVR. acut. 1, 12, 102 phlebotomia ... a -e non differt (1, 15, 119. 2, 38, 219. *cf. p. 636, 25*). PASS. Perp. 21, 11 prosternitur *martyr* ... ad -em solito loco. PASS. Fabii (BHL 2818) p. 130, 3 interrupto ... -is elapsu. *al. translate:* Ps. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 1, 4 *femina* muscipulum est animae, latrocinium vitae, suavis mors et dulcis interitus, malum libens et sapida -o.

iugulātor, -ōris *m. a* iugulare. GLOSS.^L II Philox. IV 45 -es: σφάκται. GLOSS. II 472, 45 φονεύς: homicida, -r, necator *eqs.* [*val.* junghetor. *R.*] *i. qui iugulat:* HIER. epist. 60, 15, 2 Iulianus, perditor animae suae et Christiani -r exercitus. SALV. eccl. 3, 94 *adulationes* gladii sunt -es tui (*95* ista sunt officia, quae te iugulant, ista sunt, quae in mortem trahunt).

f. **iugulātrīx,** -īcis. *i. q. interfectrix:* DRAC. Orest. 590 -em patris (*cf. 201* interfectricem).

deriv.: iugulatorium.

GLOSS. III 204, 42 sf[r]agidion (*i.* σφαγίδιον): **iugulātōrium** (*cf. 326, 13* σφαγίς: occisorium. *II 449, 10* cultrum). *a* iugulator.

*****iugulo,** -āvī, -ātum, -āre. *a* iugulum. *de orig.:* CHAR. gramm. p. 393, 14 B. -are ob iugulum *dictum est.* DVB. NOM. gramm. V 581, 21 iugulum generis neutri ..., ab hoc dictum -are. *de script. et formis:* ηγυγλατυς *i.* -tus: INSCR. Kaufmann, Hdb. d. altchristl. Epigr. 216. *?* iugll-: *v. l. 81.* -lere: OV. Ib. 321. *perf. formas breviores tantum legimus* -assem, -asset, -asse, *fere solas* -asti, -astis (-vistis *nonnisi in schemate* GLOSS.^L II Philox. IV 43), *ceterum* -arunt (BELL. Hisp. 22, 3) *et* -verunt (LIV. epit. Oxyrh. 8, 198 VVLG. IV reg. 10, 14 GLOSS. *l. c.* 44) *et* -vere (VELL. 2, 19, 1 AVR. VICT. Caes. 18, 2 epit. 12, 8), -arit (CIC. Phil. 7, 18 MART. CAP. 5, 445. 453) *et* -verit (CIC. Phil. 3, 31 OV. am. 3, 8, 21 SEN. contr. 9, 2, 6. *al., cf.* -veritis RHET. Her. 4, 39, 51, -veris OPTAT. 2, 21 p. 58, 12 LVCIF. non conv. 11 p. 24, 30), -aras (TER. Eun. 417) *et* -verant (OROS. hist. 5, 21, 5). NOT. Tir. 71, 66. SYNON. Cic. p. 431, 11 interficit ... -at. GLOSS. σφάζω. θύω. -at: necat, perimit. -are: punire. -vi: ἔκτεινα. *al. legitur inde a* PLAVTO, TER., RHET. Her., CIC., LVCR.; *adamatur a* CIC. *in orationibus (maxime prioribus et* Phil.; *ceterum p. 635, 61. 73*). BELL. Hisp. (*11^{ies},* iugulatio *ter*), VELL., VAL. MAX., APVL. *necnon* OV., CELS., MART. *al.; deest ex. gr.* CAES., HOR. carm. epod.; *in dactylis heroicis nonnisi* VERG. *p. 636, 1.* LVCAN. *p. 635, 39 et ap.* PRVD., CLAVD., DRAC. [*prov.* julhar, *val.* junghia, *utrumque notione strangulandi. G.*] **[***dub.:* CIL IX 1671 (*iuxta imaginem gladiatoris*) iuglla iuglla (*'videntur esse acclamationes coronae' Mommsen*).**]**

i. q. gladio sim. per iugulum acto occidere, mactare, trucidare (distinguitur a strangulare *p. 635, 3,* laqueo frangere *p. 635, 49. inter ge-*

[Teßmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nera occidendi VLP. dig. 29, 5, 1, 17 occisorum appellatione eos contineri Labeo scribit, qui per vim aut caedem sunt interfecti, ut puta -tum strangulatum praecipitatum vel [ve *coni. Mommsen*] saxo vel fuste vel lapide percussum vel quo alio telo necatum. PAVL. sent. 3, 5, 2 occisus videtur non tantum qui per vim aut per caedem interfectus est, velut -tus aut praecipitatus, sed et is qui veneno necatus dicitur. *incisio iuguli exprimitur l. 16. 23. 37. 40. 42. 51 necnon p. 636, 33. 637, 7*): I *proprie et in imagine*: A *strictius de animantibus* (*fere hominibus, per prosopopoeiam infra l. 44; de bestiis l. 77. p. 636, 28*): 1 *usu primario*: a *variis modis*: α *-antur homines*: RHET. Her. 4, 39, 51 liberi ... parentum ... in sinu -antur (*cf.* SEN. benef. 7, 19, 8). CIC. S. Rosc. 13 accusant ii qui hunc ipsum -are ... cupierunt (*syn.* trucidetur). 32 patrem meum, cum proscriptus non esset, -astis, occisum in proscriptorum numerum rettulistis. 64 Planc. 71. Mil. 31 optabilius Miloni fuit dare iugulum P. Clodio ... quam -ari a vobis, quia se non -andum illi tradidisset. Phil. 3, 4. *al.* LVCR. 4, 1014 in somnis ... tollunt clamorem, quasi si -entur. BELL. Alex. 46, 5 BELL. Hisp. 15, 6. *al.* SALL. Catil. 16, 3 insontis sicuti sontis circumvenire -are. 51, 32. 34 NEP. Eum. 12, 4. HOR. sat. 1, 7, 35 (*34* tollere). epist. 1, 2, 32 ut -ent hominem, surgunt de nocte latrones. PROP. 2, 8, 4 ipsum me -a, lenior hostis ero. OV. am. 3, 8, 21 epist. 1, 21. 14, 11 me pater ... licet ... illo -et, quem non bene tradidit ensem ([*5* iugulo demittere ferrum]. met. 12, 484 medio -beris ense. *cf.* VAL. MAX. 2, 6, 7 gladius ..., quo noxii -antur [BOETH. cons. 1, 4, 36 W.]. AMM. 28, 1, 57 Maximinus ... damnatorio -tus est ferro et Simplicius ... truncatus. MARCELL. chron. II p. 99, 514, 3 cultro. SALV. gub. 5, 57 mucrone). met. 9, 151. *al.* LIV. 1, 58, 4. 24, 26, 12. 38, 24, 9 -ti praecisum caput. frg. 22 fugitivos ... ipsis imperavit ut interficerent; -tos de muro deiecerunt. SEN. contr. 9, 2, 6 quot praeter hunc -verit *praetor*, quot innoxios damnaverit, quot carcere incluserit. VELL. 2, 71, 3 Varus ... liberti ... manu ... -tus est (QVINT. decl. 379 p. 423, 22. LVCIF. Athan. 1, 8 p. 79, 19 m. militari -are credentes. DRAC. Orest. 738). *al.* VAL. MAX. 9, 11, 2 id egerat *Fimbria*, ut Scaevola in funere C. Marii -retur; quem postquam ex vulnere recreatum conperit *eqs.* (*cf. Cic. S. Rosc. 33* vulneraretur). *al.* CELS. 3, 23, 7 quidam -ti gladiatoris calido sanguine poto tali (*sc. comitiali*) morbo se liberarunt (*item* TERT. apol. 9, 10 *seq.* iugulo. *cf.* SCRIB. LARG. 13. 17). SEN. epist. 7, 5. 93, 12 CVRT. 3, 2, 18 ASCON. Mil. p. 33, 16. LVCAN. 7, 630 probet ..., quem -at, non esse patrem. FRONTIN. strat. 1, 9, 1 TAC. hist. 2, 64, 1. *al.* SVET. Galba 20, 2 (*antea*: optulisse ultro iugulum). *al.* FLOR. epit. 3, 21, 20 GRAN. LIC. p. 19, 1. APVL. met. 1, 14, 3 (*cf. 1, 13, 4* per iugulum ... gladium ... demergit). *al.* TERT. spect. 23 p. 24, 8. ITALA prov. 9, 2 (Tert. scorp. 7 p. 158, 28. *al.; de loco mire mutato cf. Bauer, BiblZ. N. F. 9, 1965, 85 sqq.*) sophia -vit filios suos (*gr.* ἔσφαξεν τὰ ἑαυτῆς θύματα, *Vulg.* immolavit victimas suas). Luc. 19, 27 (cod. a; *gr.* κατασφάξατε, *Vulg.* interficite). act. 5, 36 (cod. h; *gr.* ἀνῃρέθη, *Vulg.* occisus est). VOPISC. Aurelian. 31, 5 infantes occidimus, senes -vimus, rusticos interemimus. PS. AVR. VICT. epit. 40, 5 Maximianus ... poenas dedit ... fractis laqueo cervicibus; Alexander a Constantini exercitu -atur. OPTAT. 2, 25 p. 62, 21 (*infra*: ire ... in iugulos). RVFIN. hist. 2, 20, 6 pontifex interficitur, post illum quam plurimi -antur (*gr.* κατασφαγῆναι ... ἀναιρεῖσθαι). DRAC. Romul. 5, 101 si -et miseros iniusta morte necando. *al.* *proverbialiter* (*cf. Otto, Sprichw. p. 154*): TER. Ad. 958 suo sibi gladio hunc -o. LVCIF. Athan. 1, 9 p. 80, 19 temet mucrone gladii tui -tum. PELAG. epist. ad Demetr. 25 p. 40B adversarius ... nostro ... nos, ut dici solet, -at gladio (CAES. AREL. serm. 119, 3 p. 476, 18). AVG. nat. et grat. 54, 64 illi eum suo gladio -bunt. *in imagine vel comparatione*: CIC. Phil. 13, 40 ego lanista? et quidem non insipiens: deteriores enim -ari cupio, meliores vincere. Att. 1, 16, 2 *Hortensius* properavit rem deducere in iudicium, cum illum *Clodium* plumbeo gladio -tum iri tamen diceret. PS. QVINT. decl. 12, 15 p. 232, 4 non tua culpa fames coepit, sed vulneratum -asti, titubantem stravisti, fumantem incendisti. LACT. inst. 3, 4, 9 tamquam Sparti ... invicem -ant *sapientes*. 6, 7, 8 *in cultu deorum diabolus* universos ... uno mucrone -at et praecipitat in mortem. HIL. c. Const. 8 p. 585B *diabolus docuit* -are sine gladio. OPTAT. 2, 24 p. 61, 5 *linguis tamquam gladiis* -astis non membra, sed nomina (*cf.* 2, 25 p. 64, 22 linguae gladio -astis *episcopos*). PELAG. in I Cor. 15, 56 sagitta mortis peccatum, per quod animae -antur. PRVD. ham. 152 *homo* gladii ... aciem -andus adorat. SALV. eccl. 1, 34 vitia letali gladio animas et perenni occisione -antia. CE 1405, 4 patrios ... foedasti funere vultus, aeterno -as gladio corda matris. β *-antur bestiae*: CIC. Tusc. 5, 116 grunditum, cum -atur, suis. OV. met. 15, 467 haedum. IVV. 15, 12 fetum -are capellae. APVL. met. 6, 31, 5 *asinum* (8, 31, 4). ITALA Ezech. 34, 3 (Cypr. epist. 57, 4 *CR*, *cf.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 4, 1) quod crassum est -atis (interficitis *ceteri codd. Cypr.*; *gr.* σφάζετε, *Vulg.* occidebatis). AVG. serm. 178, 9, 10 lupus venit ad ovile ovium, ... quaerit -are, quaerit devorare. PALLAD. hist. mon. I 7 p. 277B arietes quatuor electos atque -tos et fune connexos tenens (*gr. p. 59, 11 B.* σφάξας). *in imag.*: LIV. 6, 17, 2 saginare plebem populares suos, ut -entur. TERT. anim. 33, 1 -andae quaeque *animae humanae* in occisoriis *generibus animalium* (*cf.* 33, 3 ut perinde -etur *anima homicidae*, quia et ipsa -verit). AVG. in euang. Ioh. 45, 11 l. 23 *haeretici tamquam oves* taedium patiuntur ad revocantem et non intellegunt -antem.

b *sacrificando*: VERG. Aen. 11, 199 in flammam -ant pecudes (*item* 12, 214 PRVD. c. Symm. 2, 1108). PHAEDR. 5, 4, 6 nisi qui nutritus illo *cibo* est, -tus foret *sc. verres*. MART. 3, 24, 14 dum -as hircum. IVV. 12, 127 -ta Mycenis *Iphigenia*. ITALA gen. 22, 10 (Rufin. Orig. in gen. 8, 8 p. 82, 30) extendit Abraham manum suam, ut acciperet gladium et -ret filium suum (*gr.* σφάξαι, *cod. 111 al.* occideret, *Vulg.* immolaret). lev. 4, 4 (Monac.) inponat manum suam super caput vituli et -et illum (*gr.* σφάξει, *Lugd.* occidet, *Vulg.* immolabit). DARES 43 Polyxenam ⟨CLAVD. DON. Aen. 3, 320 p. 311, 12). VVLG. Is. 22, 13 occidere vitulos et -are arietes (RVFIN. Orig. in gen. 8, 9 p. 84, 22 et Isaac, qui non est -tus, et aries, qui -tus est). RVFIN. Adamant. 1, 9 p. 21, 9 per Moysen prohibet *deus* ... hominem -ari (*syn.* immolare). hist. 3, 28, 5 hostias carnales (*gr.* σφαγαῖς). BACHIAR. repar. laps. 21 p. 1059A pecora (*syn.* immolatur). *in imag.*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 4, 3 per gratiarum actionem deo verbi nostri victimam -emus (7, 5, 1). AVG. serm. 26, 5, 5 p. 173 misit *deus* -andum ovem innoxiam *Christum* (*cf.* RVFIN. Orig. in gen. 4, 2 p. 52, 18 *et* CAES. AREL. serm. 83, 4 p. 327, 28 *in interpretatione allegorica vituli Luc. 15, 27*).

2 *usu secundario*: a *i. q. -tum describere*: HOR. sat. 1, 10, 36 Alpinus *poeta* -at dum Memnona (*ambigue dictum, cf.* PORPH.: sub ea specie quasi dicat 'dum describit, quem ad modum Memnon -etur', intellegi vult ab ipso potius -ari, dum male scripsit). b *i. q. fere sine dolo malo morte afficere*: *de medicis imperitis* (*c. exaggeratione dictum*): CELS. prooem. 43 (*de vivis incisis*) consequi medicum, ut hominem crudeliter -et (2, 10, 11 in ipso impetu eius *febris* sanguinem mittere, h. -are est). SCRIB. LARG. 84 quidam -antur genere quodam incitata eruptione sanguinis ab eiusmodi hominum imprudentia. *de quadrupedibus*: LEX Visig. 8, 4, 16 si -verit aliquem ... quadrupes. *ibid.* si filiam alicuius aut uxorem -verit (*antea*: si ... mortem ... intulerit). c *i. q. ad necem tradere*: MART. 3, 99, 4 cur ludere nobis non liceat, licuit si -are (*sc. gladiatores*) tibi? SCHOL. Iuv. 4, 110, 2 ('tenui iugulos aperire susurro') ⟨qui⟩ per leves suspiciones solitus sit homines -are (*1* ad necem tradere).

B *latius de rebus*: 1 *in serm. medicinali de morbis letalibus*: CELS. 3, 15, 6 quartana neminem -at. 3, 20, 1 *lethargus* celeriter -at. 4, 25, 1 *tenesmos* neque acutis neque longis morbis adnumerari debet, cum et facile tollatur neque umquam per se -et. 8, 14, 3. 2 *c. acumine dictum de stiria*: MART. 4, 18, 8 (*3* in iugulum pueri, qui roscida tecta subibat, decidit hiberno praegravis unda gelu) ubi non mors est, si -atis aquae? 3 *allegorice de circumcisione*: ARATOR act. 1, 775 (*ad 9, 33*) iure per hoc tempus (*sc. octo annos*) membris defecit ademptis antiqua sub lege iacens *Aeneas*; -antia quippe vulnera semper habent quorum fit saucius infans octavo veniente die.

II *hyperbolice et translate c. respectu perdendi*: A *generatim*: 1 *pereunt animantia*: a *varie*: PLAVT. Stich. 581 *amici* mi auctores fuere, ut egomet me hodie -rem fame. TER. Eun. 417 pulchre ... dictum et sapienter; papae -aras hominem; quid ille? :: mutus ilico (DON.: pulchre ... '-aras' ..., non 'occideras', quasi gladio, non verbo usus sit. SCHOL.: confudisti amaritudine verbi). CIC. Verr. II 2, 64 posteaquam tam multis eum factis decretisque -asset *Metellus*. PETRON. 18, 6 (vers.) contemni turpe est, legem donare superbum; ... qui non -at, victor abire solet. MART. 11, 29, 2 languida cum ... tractare virilia dextra coepisti, -or pollice ... tuo. HIER. adv. Rufin. 1, 32 p. 424D nec ... pontificem ... rebelli cupimus mente -are (*antea*: decretum nostra sententia subvertentes). 2, 10 p. 432B idcirco te trium ignorantiam confiteri, ne unum damnare cogaris, et Tertulliano et Lactantio ideo parcere, ne Origenem cum illis -es. CE 1400, 6 decepturus me -vit amor *filiorum* (*cf. p. 635, 72*). b *in re iudiciali* (*per imaginem p. 635, 59. 61; ambigua dedimus sub a; hic illic fort. pertinet ad poenam capitis, v. ex. gr. l. 67 et cf. p. 635, 29*): RHET. Her. 4, 39, 51 si de hoc, iudices, gravem sententiam tuleritis, uno iudicio simul multos -veritis (*cf.* CIC. Cluent. 68 Oppianicum iam perditum et duobus -tum praeiudiciis). CIC. Quinct. 44 sine summo scelere P. Quinctium ... -are non potes. 51 -are civem ne iure quidem quisquam bonus vult (*syn.* perdere). 95 funestum est a forti atque honesto viro -ari. S. Rosc. 29 quem ... non potuerunt occidere, eum -andum vobis tradiderunt. Verr. II 3, 126 his te litteris ... -tum esse non sentis? 5, 166 sua confessione ... -etur necesse est. Mil. 31 (*v. p. 635, 16*). PLIN. epist. 4, 9, 8 veniam ... peterem? -assem reum, quem ... deliquisse concederem. POTAM. epist. ad Athan. RevBén. 30, 1913 p. 280, 14 -ando perfidos, damnando periuros. LVCIF. Athan. 1, 7 p. 77, 11 ad Athanasium -andum (*cf.* 1, 9 p. 79, 21 ad dei sacerdotem -andum, ad eum interimendum *eqs.*). 2, 6 p. 158, 11 dicis ... '-ate absentes, mactate inauditos, interficite innocentes *eqs.*' (*cf. 1, 1 p. 66, 4* absentem damnare consacerdotem ... Athanasium. *ibid. l. 9 sq.* absentem inauditum et ... innocentem damnari). SIDON. epist. 1, 7, 10 milibus formularum iuris ... -batur. c *ap. Christianos de morte spirituali* (*cf. p. 635, 64 sqq.*): LACT. inst. 5, 19, 1 se ipsos -ant perditissimis daemonibus serviendo. OPTAT. 2, 21 p. 58, 3 consiliis vestris ... animi -ti sunt (*cf.* p. 58, 12 *et usum proprium* p. 58, 15). LVCIF. Athan. 1, 7 p. 78, 4 ultro -ate vestras animas (SERM. Caspari Anecd. p. 220, 5 statim, quando adulterium committitur, anima -atur et moritur). non conv. 11 p. 24, 30 quibus te -veris malis. non parc. 10 p. 230, 3. PACIAN. sim. carn. p. 114, 21 hac *sententia* se -ant imperiti, dum alios -are nitun-

[Teßmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tur. HIER. adv. Rufin. 3, 7 p. 463^A si ad me tantum epistolam scribis, ut me commoneas et emendatum velis, ne ceteris scandalum facias et aliis furentibus -entur alii *eqs.* (*cf. 3, 8* vulneraveras). Ps. AVG. serm. ed. Mai 4, 2 nescitis vos, infelices populi, hoc sermone -ari? SALV. eccl. 2, 73 facile est ... quidquid in praesenti saeculo nocet: illud perniciosum est, quod in aeternitate -bit. 3, 95 (*v. p. 634, 53*). gub. 6, 70 qui *populus* inter suorum supplicia ridebat, qui -ari se in suorum iugulis non intellegebat, qui mori se in suorum mortibus non putabat.

2 *pereunt res*: CIC. Phil. 13, 38 (*verba Antonii*) 'Pompeianorum causa totiens -ta' ...: si esset -ta, numquam exsurgeret; quod tibi tuisque contingat. MART. 1, 18, 5 scelus est -are Falernum et dare Campano toxica ... mero *sc. miscendo* (*8* amphora non meruit ... mori). 1, 106, 9 licet ... durum -es mero dolorem. 8, 50 (51), 26 curas. DECL. in Catil. 24 omnes vitae suae rationes ea sententia senatoria -tas. LACT. inst. 7, 5, 2 si sacramentum hominis omne cognossent *philosophi*, numquam disputationes eorum et omnem philosophiam de transverso Academia -asset. CLAVD. DON. Aen. 4, 265 p. 389, 7 spem. HIER. epist. 60, 2, 3 ille te *mortem* vicit, ille -vit *Ionas* (75, 1, 2 domini sermone -atur). 143, 1, 2 heresis Caelestina -ta est (in Ier. 4, 1, 2). hom. Orig. in cant. 2, 11 p. 57, 4 interficit ipse *salvator* serpentes, contrarias fortitudines -at. Ps. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 37, 2 cum latus Christi lancea perforatur, ... solis claritas -atur. BACHIAR. repar. laps. 21 p. 1059^B peccata -vit *salvator*. SALV. gub. 6, 34 ubi ... fundamentum symboli evertitur, vita ipsa -atur. ENNOD. carm. 2, 99, 2 aspicis Albinum titulos post busta dedisse, funera qui meritis vivacibus -at.

B *speciatim i. q.* ὀβελίζειν: HIER. epist. 106, 7, 2 *obelon* 'veru' possumus dicere, quo ostenditur -andum esse et confodiendum, quod in authenticis libris non invenitur. in Is. 8, 5/8 l. 66 in graecis codicibus veru -ante confossum est. 52, 1 l. 9 nomen Sion ... additum est et idcirco -tum veru. praef. Vulg. pent. p. 64, 9 obelo, id est ... veru, opus omne distinguens *Origenes*, dum ... superflua quaeque -at et confodit. praef. Vulg. Dan. p. XXXVI L. veru anteposito ... -ante. ISID. orig. 1, 21, 3 ut quasi sagitta -et supervacua atque falsa confodiat *obelus*.

deriv.: iugulatio, iugulator (-trix).

ˣiugulum, -ī *n. et* **ˣiugulus,** -ī *m.* [*nomen deverbativum q. d. esse videtur, sc.* *iuglo- (*cf.* figulus *ex* *fig-los, *olim* *dhigh-lo-s) *vel* *iug-elo- '*quod conectit, conexus*'. *Szemerényi.*] *de scriptura*: PROB. app. gramm. IV 197, 22 -us non iuglus. -gol- (-col-): ORIBAS. *de genere*: DVB. NOM. gramm. V 581, 20 *v. p. 634, 62.* ARNOB. nat. 1, 59 apud vos est positum ... -um, ratione eadem -us. SCHOL. Hor. sat. 1, 3, 89 -us incerti generis est, nam et hic -us et hoc -um dicimus. *genera miscent* GLOSS.; *ceterum formae generis neutri certae non exstant nisi* -um *ap.* VARRONEM *et* CELS., -a *ap.* CIC. (*l. 74 et p. 638, 83*), *masculini passim inde a* SEN. (*infra l. 80*), LVCAN., PLIN. nat. (*p. 639, 20*), STAT. *de notione v. p. 638, 53 et 80. legitur inde a* PLAVTO (*p. 638, 33*), ACC. (*infra l. 56*), CIC., VARRONE; *deest ex. gr.* CAES., *frequentatur a poetis.* [*it. mer.* (*Brutt.*) júgulu, *it. mer.* (*Salent.*) sciulu, *port.* jugo, *dalm. vet.* zoglo, *sard.* tuju *vel* zuju. *G.*] [*confunditur c.* vulgum MANIL. 4, 128, ungulum PLIN. nat. 11, 243 PHYSIOGN. 5 p. 8, 12. 6 p. 10, 6.]

I *significatur ea corporis pars, quae supra summas costas ad collum pertinet, sc. maxime gula exterior* (*interior pars gutturis l. 58; quasi dimidiatum esset, dicitur* -um sinistrum *p. 638, 31 et* APVL. met. 1, 13, 4, utrumque TERT. *p. 638, 18, adhibetur plur. l. 64 bis* [*in lusu verborum c.* iugum]. *l. 70 et p. 638, 54 cf. sub II*): A *generatim*: ACC. trag. 257 ab -o pectus glauco pampino obnexae obtegunt *Bacchae.* LVCR. 3, 609 nec sibi ... quisquam moriens sentire videtur ... animam ... prius ad -um et supera succedere fauces (*cf. p. 638, 16*). VARRO ling. 7, 50 (*v. p. 634, 7*). OV. met. 6, 409 qui locus est -i medius summique lacerti, defuit *in Pelope.* SIL. 12, 246 violata ... cervix marmoreum in -um collo labente recumbit. QVINT. inst. 11, 3, 141 *toga* operiri ... umerum cum toto -o non oportet (*cf.* AMM. 14, 6, 9 *lacernas* in collis insertas -is ipsis adnectunt). PRVD. perist. 3, 151 crinis ... in -os fluxerat involitans umeris. MIRAC. Steph. 2, 2, 4 posui ... -os ... sub iugo Christi. *ambigue ita, ut notio sub B illustrata accedat*: HOR. sat. 1, 3, 89 porrecto -o historias captivus ut audit. PLIN. nat. 14, 141 *ebrii* mortifera eloquuntur redituras que per -um voces non continent. MART. 4, 18, 3 (*v. p. 636, 38*).

B *speciatim c. respectu caedis*: 1 *proprie*: a *iugulantur homines* (*pl. pro sg. p. 638, 24.* DRAC. Rom. 10, 239 [*loq. Iason*] -is ... mucro minatur): CIC. Sest. 90 qui volneribus ... monetur, ut aliquo praesidio caput et cervices et -um ac latera tutetur. Mil. 31 optabilius Miloni fuit dare -um P. Clodio (SEN. Ag. 43. *al. cf. p. 638, 38 et* OCTAVIA 630 reddat). Att. 1, 16, 4 ut aperte -a sua pro meo capite P. Clodio ostentarint. VERG. Aen. 10, 414 dextram ... elatam in -um. 10, 905 -o ... accipit ensem. 11, 750 repugnans sustinet a -o dextram (STAT. Theb. 2, 648 hastam). 12, 358 alto fulgentem *mucronem* tinguit -o. HOR. sat. 2, 3, 136 in matris -o ferrum tepefecit *Orestes.* OV. epist. 8, 53 -o ... Aegisthus aperto tecta cruentavit (met. 13, 693 LVCAN. 6, 555 VAL. FL. 3, 154. *al. cf.* SEN. dial. 3, 2, 2 servili manu regalem aperire -um. IVV. *p. 636, 32*). 14, 5 -o demittere ferrum (met. 13, 436 VAL. MAX. 9, 9, 2). 14, 47 admovi -o ..., admovi -o tela paterna tuo (SEN. epist. 4, 8 CVRT. 6, 7, 12. QVINT. decl. 305 p. 197, 25 necem. TAC. ann. 11, 38, 1. AMM. 31, 16, 6 labra). met. 1, 227 -um mucrone resolvit (6, 643). 5, 78 ensis ... -o Phorbantis adactus (SVET. Nero 49, 3. *cf.* AMM. 29, 1, 15 ad -um). 13, 458 -o vel pectore telum conde meo (OCTAVIA 733. 752 LVCAN. 1, 376 SIL. 2, 259). 13, 459 -umque simul pectusque retexit (LVCAN. 4, 541 PRVD. perist. 10, 64. *cf.* LVCAN. 7, 644 teximus [CLAVD. DON. Aen. 10, 795 p. 390, 24]. PETRON. 101, 1 detecto). *al.* LIV. 1, 25, 12 gladium superne -o defigit (*cf.* SIL. 2, 640 fixus). 8, 7, 11. 22, 51, 7 nudantis cervicem -umque (PETRON. 80, 4 STAT. Theb. 2, 123). 40, 9, 1 praebendum ... ferro -um (VAL. MAX. 5, 3, 4. *al. cf.* SEN. epist. 30, 8 praestat [LVCAN. 5, 370 HIER. epist. 1, 3, 4]). VAL. MAX. 5, 4 ext. 6 impressum -o mucronem (SEN. Oed. 1037). 5, 9, 4 -um feriendum (CVRT. 7, 2, 27 STAT. Theb. 2, 543). 6, 8, 5. SEN. Ag. 656 vidi senis in -o telum ... vix exiguo sanguine tingui (*cf.* Tro. 50 ensis senili siccus e -o redit. LVCAN. 2, 129). 972 te -o iuvat mersisse ferrum (Herc. O. 991 epist. 70, 26). epist. 76, 33 si ... gladios micantes videt et si scit sua nihil interesse, utrum anima per os an per -um exeat, beatum voca (*cf. p. 637, 58*). *al.* LVCAN. 3, 743 -um ... senilem (senile *U*, *sed v. p. 637, 44*) confodiam (TERT. anim. 33, 5 -o utroque [*coniecerunt alii alia*] confossis. *cf.* PLIN. nat. 11, 250 -o *perfosso* [SIL. 2, 644 TAC. ann. 3, 15, 3]. STAT. Theb. 10, 322 fodit [MART. epigr. 7, 8]). 8, 11 nondum vile sui pretium scit *Pompeius* sanguinis esse seque ... tantae mercedis habere credit adhuc -um, quantam pro Caesaris ipse avolsa cervice daret. 10, 387 -us ... Caesaris haustus (TAC. hist. 1, 41, 3 gladio). 10, 394 ite feroces Caesaris in -um (10, 409. OPTAT. 2, 25 p. 63, 2 hostiles in -os *sc. in Saul*). *al.* PETRON. 108, 11 saepius ego cultrum tonsorium super -um meum posui. SIL. 9, 519 ferentis hostili -o ferrum. *al.* STAT. Theb. 10, 813 ut -o consumpserit ensem. *et saepius.* b *iugulantur animalia*: VERG. georg. 4, 542 sacrum -is *boum* demitte cruorem (*sim. hostiarum*: OV. Pont. 2, 9, 31 dabit ... -um caper hostia Baccho. SIL. 13, 407 manantem -is ... cruorem. CORIPP. Ioh. 8, 312). OV. met. 12, 572 -o *aquilae* est exacta sinistro *sagitta.* SCRIB. LARG. 16 p. 11, 3 oportet ... clavum ... acutum demittere in -um testudinis.

2 *in imagine* (*proverbialiter l. 40*): PLAVT. Merc. 613 demisisti gladium in -um. CIC. Catil. 3, 2 gladios in rem publicam destrictos retrusimus mucronesque eorum a -is vestris deiecimus. Pis. 5 tela ... intenta -is civitatis de coniuratorum ... manibus extorsi. Phil. 14, 25 Antoni ... crudelitatem non solum a -is nostris, sed etiam a membris et visceribus avertit *Caesar.* Tusc. 2, 33 si nudus es, da -um (OV. Ib. 106 da -um cultris, hostia dira, meis). OV. trist. 1, 1, 44 ego perditus ensem haesurum -o iam puto iamque meo. SEN. dial. 9, 11, 5 (*loq. fortuna*) eo magis convulneraberis et confodieris, quia nescis praebere -um. QVINT. inst. 8, 6, 51 illa in agendis causis iam detrita 'pedem conferre' et '-um petere' et 'sanguinem mittere' (*cf.* PLIN. epist. 1, 20, 14 dixit ... Regulus ...: 'tu omnia, quae sunt in causa, putas exsequenda; ego -um statim video, hunc premo'; ... respondi posse fieri, ut genu esset aut talus, ubi ille -um putaret; [15] 'at ego', inquam, 'qui -um perspicere non possum, omnia pertempto *eqs.*' 3, 9, 21 debere me, si quam haberem in dicendo facultatem, in -um innocentis quasi telum aliquod intendere). FLOR. epit. 2, 6, 32 cum ... hostis *Hannibal* in -o *Romanorum* per Campaniam Apuliamque volitaret. APVL. met. 5, 12, 4 mucrone destricto -um tuum nefariae tuae sorores petunt. CLAVD. 26, 602 descendimus ense in -um Scythiae.

3 *metonymice*: a *praevalet notio q. e. caedes, iugulatio* (GLOSS. σφαγή. *plur. pro sing. infra l. 63. 70*): LVCAN. 2, 317 (*loq. Cato*) hic dabit, hic pacem -us ... gentibus Hesperiis. 3, 110 si templa sibi -umque senatus exiliumque petat *Caesar.* 5, 63 Magni -us. 7, 325 ignoti -um tamquam scelus inputet hostis. 7, 434 -o quaesita *libertas.* STAT. Theb. 3, 380 hunc ego Thebis ... -um ... debeo. MART. 7, 37, 4 exprimeret quotiens ... nasum, letalem -i iusserat esse notam *quaestor* (*1* mortiferum ... signum). PRVD. c. Symm. 1, 386 Charon -is miserorum ... accipit inferias. CLAVD. 3, 83 alternis lusit -is *Megaera.* 18, 20 quo diras -o placabimus aras? (*sim. de sacrificiis*: SEDVL. carm. pasch. 1, 115 pro pueri -is aries mactatur ad aram [*cf.* op. pasch. 1, 5 stetit puer ad -um]. 5, 140 *dominus stetit* ut ad -um ductus mitissimus agnus [*cf.* op. pasch. 5, 11. *v.* iugulatio *p. 634, 37*]). 21, 97 Pallantis -um Turno moriente piavit Aeneas. carm. min. 22, 22 *deus laesus* insultet -o. SALV. gub. 6, 70 (*v. p. 637, 7*). ENNOD. dict. 17, 2 p. 474, 5 si medica manu -um praestitisses (opusc. 1, 44 p. 273, 9). opusc. 4, 14 p. 386, 13 quod piorum -is divinitatis cessaret indignatio. ARATOR act. 1, 590 (*de martyrio Stephani*) gloria poena et cadere est ortus -isque parantibus aevum nascitur. b *praevalet notio q. e. sanguis*: LVCAN. 3, 135 haud ... -o se polluet isto nostra ... manus (IVV. 8, 218 nec Electrae -o se polluit aut Spartani sanguine coniugii *Orestes*). 4, 806 has vestro de sanguine poenas ferre datis, luitis -o sic arma. PRVD. psych. 104 abolens baptismate labem hostilis -i. CLAVD. 8, 76 domini respersus ... -o. 10, 329 infecti -is civilibus enses. MEROB. poet. 103 -is ... madens hostilibus ensis.

II *significantur illa duo ossa, quibus scapulae cum osse pectoris iunguntur, sc. claviculae* (*propriae humani generis, v. p. 639, 20*; CHAR. gramm. p. 462, 6 B. -um κατακλείς. GLOSS. κατακλείς. ab -is ἀπὸ κατακλείδων. *cf.* iugatio *p. 626, 42*): A *in re physiognomonica*: CIC. fat. 10 stupidum esse Socraten dixit *Zopyrus physiognomon* et bardum, quod -a concava non haberet; obstructas eas partes et obturatas esse dicebat. PHYSIOGN. 5 p. 8, 12 (*indicia corporis masculini*)

[*Teßmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-is absolutis. 6 p. 10, 6 -i *feminae* cohaerentes atque constricti. 57 p. 78, 7 si -i conclusi sunt et compressi ad humeros et pectus, tarditatem sensuum . . . indicant . . .; -i qui longe ab humeris separati sunt et largum ac latum sinum faciunt, imbecillitatem animi declarant (93 p. 121, 10 coniunctis atque c.). **B** *in re medica*: SEN. contr. 10, 5, 6 *Philippi* -o fracto (CELS. 8, 8, 1^{A} [8, 8, 1^{D} dextro. *rem tractat ibidem passim*]. SPART. Hadr. 26, 3). CELS. 4, 15, 1 dolor . . . ad latus dextrum et ad -um umerumque partis eiusdem pervenit (5, 26, 10. 12 CAEL. AVR. acut. 2, 14, 91. 2, 19, 117. chron. 3, 4, 51 usque ad dexterum -um. CASS. FEL. 66 p. 159, 13. *cf.* PLIN. nat. 28, 122 -orum dolori *remedium.* ORIBAS. syn. 9, 7, 1 Aa p. 280 usque -um [*gr.* μέχρι κλειδός, *La* u. ad humerum]). 4, 15, 2 pectus atque umeri circaque -um utrumque extenuatur (*cf.* HIPPOCR. aer. 7 -os . . . extenuari [*gr.* κληῖδας]. PHILAGR. med. 3 p. 158, 12 -i . . . subtiliores fiunt. p. 158, 16 ut -i amittant nutrimentum). 8, 1, 16 quod *os* . . . sustinet -um. 8, 7, 5 sanescunt maxilla, malae, -um *eqs.* SORAN. p. 91, 11 si . . . in latus *descendens partus invenitur*, -is aut inter costas . . . infigi potest *ferramentum.* CASS. FEL. 33 p. 69, 7 -os et thoracem . . . embrocabis. ORIBAS. syn. 9, 43, 22 La p. 356 (*om. gr.*). **C** *in describendo corpore*: PLIN. nat. 11, 243 uni *homini* -i (-um R^{s}), umeri, ceteris armi. DRAC. laud. dei 3, 712 pectora circumstant crates -ique ligantur.
deriv.: iugularis, iugulo.

1. iugulus *v.* iugulum. *?* **2.** GLOSS. III 453, 30 **iugulus**: χόνα. *latere videtur* infundibulus (-um), *q. v.* (*vol. VII 1, 1502, 5*).

Teßmer.

ˣ**iugum,** -ī *n.* (iugus, -ī *m. v. l. 37 sqq.*). [*i. q. ind.* yugám, *gr.* ζυγόν, *heth.* jugan, *got.* juk, *theod.* joch, *slavon.* igo; *cf. c.* iungo. *L.*] *fig. etym.* -o iungere *l. 64. p. 642, 64. 643, 29. al.* *de orig.*: VARRO ling. 5, 135 -um et iumentum ab iunctu. DIOM. gramm. I 422, 33 -um dictum est velut zugon (*i.* ζυγόν). *v. etiam p. 643, 49 sqq.* i *consonam testatur* TER. MAVR. 152. *scrib.* io-: CE 1369, 4 (*cf. Prinz, De o et u vocalibus 59*). ITIN. Theod. 28 *cod. G.* *compendia, signa*: I: GROM. p. 363, 18 I si in termino inveneris, viam significat aut collis riguram (*pro* rigorem, *i. rectam lineam*) ostendit, hoc est -um. *adde* I *in alphab. graeco exstantem* GROM. p. 326, 1 in scamnum iacet per -um in lanceolam. T: GROM. cod. Berol. Mommsen, Ges. Schr. VII 458. *masc.* (*sec. gr.* ζυγός): *nom. sg.* -us: ITALA I Macc. 13, 41 (rec. L *cod.* G^{1}; -u G^{2}, -um *cod. L ut* recc. XB *et* VVLG.; *gr.* ζυγός). INSCR. christ. Diehl 4689 (*v. p. 642, 19*). DIDASC. apost. 52, 26 ITIN. Theod. 28. IORD. Get. 54 (-um *var. l.*). GLOSS. III 407, 73 -us: ζυγός (*cf. ibid.* 173, 61 iugius). *firmatur relativis, adiectivis*: LIB. iubil. 38, 14 -o . . ., quem (BENED. reg. 58, 16, *ubi var. l.* quod). CAES. AREL. serm. 236, 5 p. 897, 27 -um . . . eum (illud *codd. recc.*). CE 141, 5 (*v. p. 642, 16*). *? nom. pl.* -i: GROM. p. 358, 12 (*contextu vix sano, fort. per errorem pro* -a *iuxta* agri). NOT. Tir. 112, 56. *producitur prima syll.* CYPR. GALL. lev. 258 (*ibid.* 252 *et* iud. 753 *mensuratur solito more*). *transit in serm. gr.* ἰοῦγον. *legitur inde a* PLAVTO (*p. 641, 28*), ENN., CATONE, PACVV., LVCIL. (*p. 641, 47*), ACC. (*p. 643, 65*), CIC. [*val.* jug, *dalm.* zauk, *it.* giogo, *pedem.* džuw, *sard. centr.* yuβu, *raet. occ.* džuf, *or.* yof, *francog.* joug, *francoprov.* dzu *etc.*, *prov.* žuk *etc.*, *cat.* jou, *hisp.* yugo, *port.* jugo. *G.*] [*confunditur c.* iugerum *p. 627, 72.*]

I *vi originaria i. q.* ζυγόν, ζυγός (*quae vox respondet, ubi infra nihil aliud adnotatur*): **A** *strictius significatur lignum, quod animalibus ad vehendum aptis imponitur* (*comprehenduntur terna l. 65, quaterna, sc. quadriga, cuius interiores tantum equi sub -o ibant, p. 640, 54; plur. poet. infra l. 68. 82. 83. al.*): **1** *proprie*: **a** *in univ.*: ENN. scaen. 190 (*contextu corrupto*) quadrupedum -o. CATO agr. 10, 2 (*inter res oleto necessarias*) plostra . . ., aratra . . ., -a cum loris ornata III, ornamenta bubus VI (*cf.* MORET. 121 sub -a . . . lorata). 11, 2 (*inter res vineae necessarias*) boves II, asinos plostrarios II, asinum molarium; . . . plostra II, aratra II, -um plostrarium I, -um vinarium (*vix sanum*; molarium *Gesner*, bovinarium *Schneider*) I, -um asinarium I. 135, 2 -a romanica optima erunt. PACVV. trag. 397 angues ingentes alites iuncti -o (COLVM. 6, 2, 10 si . . . non pigeat -um fabricare, quo tres iungantur . . ., ubi piger iuvencus medius inter duos veteranos iungitur. *cf.* CATVLL. 63, 76 iuncta -a resolvens Cybele leonibus). CATVLL. 63, 33 *Attis* veluti iuvenca vitans onus indomita -i (luci *trad.*). 63, 84 Cybebe religat . . . -a *leonum* manu. CIC. Tusc. 1, 113 *Cleobis et Biton* ad -um accesserunt (*cf.* CLAVD. carm. min. 17, 40 qui sua materno colla dedere -o). nat. deor. 2, 151 nos onera quibusdam bestiis, nos -a imponimus (*cf.* QVINT. inst. 11, 3, 55 iumenta onere et -o laborantia). 2, 159 cervices *boum* . . . natae ad -um. CAES. Gall. 4, 33, 3 per temonem percurrere et in -o insistere *consuerunt milites.* VARRO ling. 5, 135 sub -o medio cavum *eqs.* (*cf.* PAVL. FEST. p. 39 cohum: lorum, quo temo buris cum -o conligatur). VERG. catal. 10, 9 *Sabinus* dicit attodisse . . . comata colla, ne Cytorio (*i. buxino, cf. p. 644, 34*) -o premente dura vulnus ederet iuba. 10, 18 tot per orbitosa milia -um tulisse, laeva sive dextera strigare mula sive utrumque coeperat (*exemplum nondum satis explicatum ad usum p. 643, 25 sqq. illustratum refert Birt, ad exempla p. 640, 26 sqq. allata de Witt alii*). ecl. 2, 66 aratra -o referunt suspensa iuvenci (*cf.* OV. fast. 5, 497 versa -o referuntur aratra). 4, 41 tauris -a solvet arator. georg. 1, 173 formam accipit ulmus aratri . . ., caeditur et tilia . . . -o levis altaque fagus. 3, 57 -a detrectans *bos.* 3, 140 -a ducere plaustris. Aen. 3, 542 curru succedere . . . et frena -o concordia ferre. 7, 639 ad -a cogit equos. 12, 374 *auriga* trahitur pendetque -is. 12, 532 hunc lora et -a supter provolvere rotae. HOR. epod. 3, 11 ignota tauris . . . -a. carm. 3, 3, 14 tigres indocili -um collo trahentes. 3, 6, 42 ubi . . . -a demeret bubus fatigatis (OV. epist. 20, 86 [21, 88] cum . . . demere . . . Sol -a vellet equis. *al.*). TIB. 1, 3, 41 illo non validus subiit -a tempore taurus. 1, 10, 46 pax . . . duxit araturos sub -a curva boves ([panda *var. l.*]. *al. v. vol. IV 1550, 45 sq. cf.* OV. am. 1, 13, 16 panda [epist. 6, 10]. trist. 4, 6, 2 incurvo). PANEG. in Mess. 170 colla -o didicit submittere taurus. PROP. 2, 1, 76 (*ad Maecenatem*) esseda caelatis siste Britanna -is. 2, 3, 48 primo taurus detractat aratra, post venit assueto mollis ad arva -o. 3, 11, 9 Colchis flagrantes adamantina sub -a tauros egit. OV. ars 3, 810 cygnis descendere tempus, duxerunt collo qui -a nostra suo. *et passim, in poesi hic illic ita, ut totus currus subaudiri possit* (*ex. gr.* SIL. 1, 223 -a cornipedes . . . bellica raptant. *aliter infra l. 48 sqq.*); *aratrum dici vix recte coniecit Beaujeu* MIN. FEL. 29, 8 cum erigitur -um, crucis signum est.

b *in sideribus*: VARRO ling. 7, 75 Temo . . . continet -um et plaustrum. *de s. septentrionali*: SEN. Tro. 439 clarum . . . septem verterant stellae -um. MART. 6, 25, 2 horrida Parrhasio quem tenet ursa -o (*cf. 6, 58, 1* Parrhasios . . . triones). CARM. de mens. 3, 22 cum -a Centaurus celsa retorquet eques (*exemplum huc rettulit Housman in comm. ad Manil. 1, 611; Libram significari coniecerat Mommsen CIL I p. 411, cf. p. 643, 6 sqq.*). PRVD. cath. 5, 147 bosphoreum. *de iugula*: HIL. gen. 70 -a (*v. Gundel, De stellarum appellatione et religione Romana 86, 3*). SCHOL. Germ. Bas. p. 94, 5 (*loco vix sano*).

2 *metonymice*: **a** *i. q. par* (*accedit* geminus *infra l. 64. 73; comprehenditur quadriga infra l. 53 sq.; in constructione ad sensum facta seq. plur. verbi infra l. 77*): **α** *animalium -o iunctorum*: (I) *boum, mulorum, asinorum*: CATO agr. 60 bubus cibaria annua in -a singula *eqs.* 62 quot -a boverum, mulorum, asinorum habebis, totidem plostra esse oportet (*item accedit* boum: VARRO rust. 1, 19, 1 [*sec. Sasernam*]. *al. v. vol. II 2139, 33 sqq.*). CIC. Verr. II 3, 27 qui singulis -is arant (3, 120 PROP. 3, 5, 5). 3, 47 ager . . . ita relictus erat, ut non solum -orum (*V*, iugerum *rell.*), sed etiam dominorum multitudinem quaereremus. 3, 121 eos in agris minore instrumento, minus multis -is (locis *pars codd.*) remansisse. LEX VRSON. (CIL I² 594) 98, 28 *decuriones ad munitionem* ne amplius . . . in iumenta plaustraria, -a sing(ula), operas ternas decernant. TIB. 2, 1, 7 solvite vincla -is: nunc ad praesepia debent . . . stare boves. 2, 3, 44 portatur validis mille columna -is. VITR. 6, 6, 2. COLVM. 2, 10, 35 ervi duodecim librae satisfaciunt uni -o. *al.* PLIN. nat. 18, 232. EPIST. procur. de salt. Bur. (CIL VIII 10570) 3, 9 ius . . . ampliandi partes agrarias aut operar(um) praebitionem -orumve. VOPISC. Prob. 15, 6 (*epist. Probi*) arantur Gallicana rura barbaris bubus et -a Germanica captiva praebent nostris colla cultoribus. *al.* *in proverbio* (*sec. Hom. ι 241* δύω καὶ εἴκοσ' ἅμαξαι): LVCIL. 435 hinc -a mulorum protelo ducere centum non possunt. OV. met. 12, 432 quem vix -a bina moverent (fast. 1, 564 QVEROL. p. 43, 15 R.). (II) *equorum* (*poetice, cf.* iugales): VERG. Aen. 5, 147 (*144* biiugo certamine) immissis aurigae undantia lora concussere -is pronique in verbera pendent (SERV. auct.: '-is' pro 'equis iugalibus'. *cf.* STAT. Theb. 6, 416 avidi prono -a pectore tangunt). 10, 594 nulla tuos currus fuga . . . equorum prodidit . . .: ipse rotis saliens -a deseris. SEN. Med. 34 (*loq. Medea*) committe habenas, genitor, et flagrantibus ignifera loris tribue moderari -a (*de quadriga Solis ut*: SEN. Herc. O. 781 VAL. FL. 3, 401. 5, 431 SIL. 15, 224 STAT. Theb. 5, 298 AVIEN. orb. terr. 766). VAL. FL. 5, 183 Pallas et alipedum Iuno -a sistit equorum. 6, 388 falcatos infert Ariasmenus axes saevaque diffundit *per campum* socium -a (*cf.* 6, 426 furentia). SIL. 16, 425 Durius misit . . . citatos verbere quadrupedes . . ., aequavit -a praecedentia. STAT. Theb. 6, 349 Getici pecus hic Diomedis, at ille Pisaei -a patris habet. 7, 780 te *Apollinem* . . . peritura sedentem ad -a . . . sensimus. 10, 318 stratus humo . . . subter -a fida rotasque . . . proflatu terrebat equos. *al.* (III) *tigrium* (*transit huc* VERG. Aen. 6, 804 pampineis victor -a flectit habenis Liber agens . . . tigres): STAT. Theb. 7, 565 geminae . . . tigres, mite -um, belli quondam vastator Eoi currus. *?* CE 1908, 8 (*s. IV–V*) Caereris . . . -o Ba⟨cch⟩ique. (IV) *leonum*: MART. 8, 53 (55), 14 a Cybeles numquid venerat ille *leo* -o (-is *var. l.*)? (V) *elephantorum*: MART. 8, 65, 10 gemini currus numerant elephanta frequentem, sufficit immensis aureus ipse *Domitianus* -is.

β *variorum*: PROP. 3, 24, 28 flebo ego discendens . . ., tu bene conveniens non sinis ire (esse NV^{2} *cett.*) -um. VAL. MAX. 5, 5, 3 (*de Tiberio et Druso*) fraternum -um Claudiae prius, nunc etiam Iuliae gentis . . . decus. SEN. Phaedr. 434 (*de binis Phaedrae filiis*) stirpis . . . geminae -um. PLIN. nat. 10, 16 non fere legionis umquam hiberna esse castra, ubi aquilarum non sit -um. MART. 4, 13, 8 pari semper sit Venus aequa -o *sc. maritorum.* APVL. met. 5, 14, 1 -um sororium consponsae factionis . . . scopulum petunt.

b *de mensura* (*usus fort. ortus in provincia Hispania*): **α** *agri* (*cf.* VARRO rust. 1, 10, 1 in Hispania ulteriore metiuntur -is . . ., apud nos . . . iugeris; -um vocant, quod iuncti boves uno die exarare possint [*ultima repetit* PLIN. nat. 18, 9]. *potius areas singulis boum -is colendas significari censet Kübler, Gesch. d. röm. Rechts 366 conferens* VARRONEM rust. 1, 19, 1 Saserna ad iugera CC arvi boum -a duo satis esse scribit):
(I) *sensu originario*: LEX VRSON. (CIL I² 594) 82, 39 qui . . . iis rebus

[Baer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*sc. agris emptis*) fructus erit, quot se emisse dicat, is in -a sing(ula) inque annos sing(ulos) *solvat tot nummos* (*at cf. p. 640, 37; varium in eadem lege usum haud facile probamus*). Ⓘ *praevalente sensu recentiore de agro in tributorum calculatione pro mensura habito* (*cf.* iugatio): EPIST. impp. de Asia (Bruns, fontes⁷ p. 271) I 11 tra⟨di⟩ centum -a ... mandavimus. 13 quod intra Asiam rei publicae -a esse videantur. 14. 16 defecta ac sterilia -a. COD. Theod. 7, 6, 3 (= Iust. 12, 39, 2) provinciae Thraciarum per viginti -a seu capita conferant vestem *eqs.* (*al. v. vol. III 407, 60 sqq. cf.* COD. Theod. 11, 12, 1 -orum capitationibus et professionibus). 10, 25, 1 procuratores ... exponant numerum -orum. 11, 22, 1 plerique censum fundorum (*delendum censet Mommsen*) suorum -orum ad alias civitates transferre curarunt. 13, 5, 14, 2 ex concessa -orum immunitate. 16, 2, 15 pr. -a, quae videntur ad ecclesiam pertinere (CASSIOD. var. 4, 20, 1 ecclesiae ... unum -um [*'i. iugerum' Traube in indice*] veterum principum pietate collatum ... usurpatione violenta retineri). *al.* NOVELL. Maior. 7, 16 binos per -um vel millenam solidos. *et saepius.*

β *operae (syn.) a -o boum sive bubulco intra certum temporis spatium, unius diei ni fallimur coll. p. 640, 80, datae*: COLVM. 2, 12, 5 (*recensentur operae in singulas frumenti sim. multitudines necessariae*) lini decem modii ... quattuor -is conseruntur, occantur tribus, runcantur una *opera*, velluntur tribus: summa fit undecim operarum; sesami sextarii sex tribus -is ... tolluntur, occantur operis quattuor *eqs.* (*ibid. sexies de eadem re dicitur* bubulcorum operas. *more solito* 11, 2, 47 ut per autumnum facile possint uno -o tritici obseri modii CL).

3 *in imagine et translate* (*plur. poet. l. 30. al.*): a *praevalente vi subigendi*: α *in amore* (*cf. p. 642, 8 sqq.*): PLAVT. Curc. 50 iamne ea *ancilla* fert -um? (CATVLL. 68, 118 *amor Laodamiam* ferre -um docuit. HOR. carm. 2, 5, 1 nondum subacta ferre -um valet *puella* cervice. OV. epist. 6, 97 ut tauros, ita te *Iasonem* -a ferre coegit *Medea*. SEN. Phaedr. 135. STAT. silv. 1, 2, 78 dominae ... potentis. 1, 2, 138 thalami ... -a ferre secundi. IVV. 6, 208 si tibi simplicitas uxoria ... est ..., summitte caput cervice parata ferre -um). HOR. sat. 2, 7, 92 quinque talenta poscit te mulier, ... eripe turpi colla -o. carm. 1, 33, 11 *Veneri* placet imparis formas atque animos sub -a aenea ... mittere (3, 9, 18). TIB. 1, 4, 16 paulatim sub -a colla dabit *puer*. PROP. 2, 5, 14 iniusto subtrahe colla -o (OV. rem. 90 trist. 5, 2, 40). 3, 11, 4 quod nequeam fracto rumpere vincla -o. OV. Pont. 3, 1, 68 cum ... ego deficiam nec possim ducere currum, fac tu *uxor* sustineas debile sola -um. SEN. Ag. 134 animum -o premit cupido turpis. Phaedr. 576 Veneris -um. STAT. silv. 1, 2, 165 numquamne virili summittere -o? (*cf.* LACT. opif. 12, 16 quo facilius ad patientiam -i maritalis feminae cogerentur). *al.* β *in variis condicionibus* (*hic illic immisceri videtur notio p. 642, 52 sqq. illustrata*): PACVV. trag. 376 (*contextu incerto*) me facti oppressit -o. TRAG. inc. 126 exsultantem te ... reprimant validae legum habenae atque imperi insistent -o (VELL. 2, 38, 2 CVRT. 4, 5, 13 IVST. 30, 3, 9. *al.*). LVCIL. 1043 (*contextu incerto*) tunc -o iungas me anne et succedere aratro ... subigas ...? CIC. Phil. 1, 6 cuius *urbis* a cervicibus -um servile deiecerant *Brutus Cassiusque* (SEN. dial. 4, 14, 4 COMM. instr. 2, 39, 16. *al. cf.* CIC. rep. 2, 46 servitutis [VAL. MAX. 8, 9 ext. 2 GAIVS epit. 1, 2, 1 TERT. adv. Marc. 5, 4 p. 582, 7. *al.*]. LIV. 3, 15, 9 ut ... servitiis grave -um demeret. STAT. silv. 3, 4, 33 -um ... servitii vulgare feres). 11, 6 bellum ... contra hoc -um impiorum nefarium. VERG. Aen. 10, 78 arva aliena -o premere atque avertere praedas (SEN. Herc. f. 267. OCTAVIA 250 orbis tyrannus, quem premit turpi -o. 839. *al.*). HOR. carm. 1, 35, 28 diffugiunt ... amici ferre -um pariter dolosi (2, 6, 2 Cantabrum indoctum -a ferre nostra. STAT. silv. 3, 3, 83 tu totiens mutata ducum -a rite tulisti. *al.*). PROP. 3, 6, 2 tibi sint dominae ... dempta -a. OV. epist. 9, 6 huic *Herculi* Iolen imposuisse -um (MANIL. 4, 550 terris. VAL. MAX. 2, 7, 9 libertati ... suae servili manu flagitiosum imponi -um. 6, 9, 2. SEN. epist. 80, 5 *mors* nobis -um imponit. *al.*). LIV. 1, 50, 4 si -um acceperint *Latini* (3, 9, 6. 3, 10, 13. 37, 36, 5 non solum frenis, sed etiam -o accepto. *al.* MANIL. 4, 40 SEN. epist. 69, 5. *et saepius. cf.* SIL. 7, 41 Veientum populi ... negabant acceptare -um). 4, 26, 10 datum ... sub -um tribuniciae potestati consulatum. 34, 13, 9 -um, quo se exuit *natio* (35, 17, 8. TAC. Agr. 31, 4 Brigantes ... exuere -um potuere. hist. 4, 17, 2. *cf.* SEN. epist. 51, 8 excutio [TAC. Agr. 15, 3 Germanias excussisse -um. PLIN. paneg. 11, 5. *al.*]). *al.* MANIL. 1, 917 femineum *sc. Cleopatrae* (VOPISC. Aurelian. 41, 9). *al.* SEN. Herc. f. 432 cur ... regi servit et patitur -um? (Tro. 910. CVRT. 3, 12, 25 fortunae ... praesentis. VAL. FL. 5, 489 SIL. 3, 138. *cf.* FLOR. epit. 2, 17, 8 gentes ... inpatientes -i). Tro. 747 famulare ... -um. *al.* CVRT. 6, 3, 6. 8, 7, 11. LVCAN. 1, 19 sub -a iam Seres ... isset (VEN. FORT. carm. 5, 14, 12 furti ex obiectu hanc *puellam venditam* ... ire -o *i. in servitutem*). 2, 280 adde Catonem sub -a Pompei. 2, 314 ad -a cur faciles populi? *al.* PLIN. nat. 8, 55. SIL. 3, 227 terris mutare -um. 11, 17 Ausonium laxare -um. *al.* STAT. Theb. 1, 19 bis ... -o Rhenum, bis adactum legibus Histrum. 1, 175. 2, 443 iam pectora vulgi adsuevere -o. MART. 6, 76, 5 grande -um. 10, 12, 6 urbano releves colla perusta -o. 12, 9, 2 placido (*cf.* RVT. NAM. 1, 80 pacifico). IVV. 13, 22 qui ... nec iactare -um vita didicere magistra. FRONTO p. 55, 22 v. d. H. (= p. 61 N.) omnium aures tuae voculae subserviunt sub -um subactae. APVL. met. 11, 15, 5 ministerii. 11, 30, 1 castimoniae. TERT. adv. Marc. 2, 11 p. 351, 8 cum cogeris iniustitiam de pessimis pronuntiare, eodem -o urgeris iustitiam de optimis censere. ITALA Dan. 8, 25 (Iren. 5, 25, 4 [3 H.]) -um torquis eius *regis improbi* dirigetur (*gr. Theodot.* ζυγὸς τοῦ κλοιοῦ αὐτοῦ κατευθυνεῖ, *Vulg. deest*). Matth. 11, 29 sq. (cod. a *al.* = VVLG.) tollite -um meum *Christi* super vos ...; -um enim meum suave est et onus meum leve. HIST. Apoll. rec. B 32 puellam sub -o mortis stare (*rec. A* hominem ... velle eam percutere). *et saepe.* *forsitan huc pertineat formula* intrare sub -um *p. 60, 80 sqq.*

b *praevalente vi coniungendi*: α *de coniugio* (*cf. p. 641, 27 sqq.; inepte* SERV. Aen. 4, 16 -um, quod inponebatur matrimonio coniungendis [*inde* ISID. orig. 9, 7, 9, *qui addit*: -o enim nubentes subici solent, propter futuram concordiam, ne separentur]): VAL. MAX. 2, 1, 6 *dea Viriplaca* in pari (in quo p. *L dett.*, in compari *Vahlen*) -o caritatis ipsa sui appellatione virorum maiestati debitum a feminis reddens honorem. TERT. uxor. 2, 8 l. 41 quale -um fidelium duorum unius spei, unius voti *eqs.* ZENO 1, 6, 8 tu *patientia* sanctissimo coniugali -o rudi cervice subeuntes ... componis (1, 15, 6. CE 141, 5 -um ... coniugalem pudicum ... marito exhibui in diem vitae meae. *cf.* VLP. dig. 35, 1, 10 pr. nuptiali -o [PALLAD. hist. mon. I 49]). INSCR. christ. Diehl 4689 (*a. 364*) -us bonus male fractus, coniux de⟨posita ...⟩ *eqs.* (*'nam -um malum bene frangitur' Diehl*). PAVL. NOL. carm. 21, 402 per ... -um carnis duplicata salus animarum. CYPR. GALL. iud. 753 *serva* dedita cessit dissocians commune -um. MACR. Sat. 1, 12, 11 priorem ... partem *Scorpii sideris*, cui Ζυγὸς apud Graecos nomen est, nos Libram vocamus, Venus accepit, quae velut -o concordi iungit matrimonia amicitiasque componit (*cf.* SACR. Greg. 200, 3 blando concordiae -o et insolubili pacis vinculo). EVSTATH. Basil. hex. 7, 5, 10 (*ad Eph. 5, 25*) naturae ... foedus et benedictionis -um sit vobis ... coniunctio. VEN. FORT. carm. 6, 1, 16 regia Caesareo proficit aula -o. *al.* β *de aliis coniunctionibus*: MANIL. 3, 447 vellera signi *Arietis* ... aequum luces cogentia et umbras ferre -um. VAL. MAX. 2, 9, 6 par (*sc. Claudium Neronem et Livium Salinatorem*) ... aequali -o virtutis honorumque societate iunctum (PAVL. NOL. carm. 21, 216 socius ae. -o. *cf.* VAL. MAX. 5, 2, 4 deposito aequalis imperii -o). STAT. silv. 5, 3, 160 tu par adsuetus Homero ferre -um senosque pedes aequare solutis versibus *eqs.* AVSON. 390, 4 p. 255 P. (*ad patrem*) bina dedit nostris qui *nepos* -a nominibus: ipse nepos te fecit avum, mihi filius idem, et tibi ego; hoc nato nos sumus ambo patres. 417, 1 p. 276 discutimus, Pauline, -um. AMBR. obit. Valent. 54 ne, quaeso, eum, domine, a fratre seiungas, ne -um hoc piae germanitatis patiaris abrumpi. PRVD. c. Symm. 2, 589 regna volens sociare deus subiungier uni imperio *homines* ... concordique -o retinacula mollia ferre constituit, quo corda hominum coniuncta teneret religionis amor. *al.* *in locutionibus rem communem agi significantibus*: SEN. epist. 109, 16 egregium opus pari -o ducet *sapiens cum sapiente* (PLIN. epist. 3, 9, 8). ITALA II Cor. 6, 14 (cod. d *al.* = VVLG.) nolite -um ducere cum infidelibus ([*gr.* ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις, *Cypr. testim. 3, 62. al.* coniungi]. HIER. epist. 105, 3, 2 qui *iuvenes Romani* ... audeant tecum *Augustino* congredi et in disputatione ... -um c. episcopo ducere). PELAG. in Gal. 5, 1 ('-o servitutis contineri') -um cum Iudaeis trahere, quod nec ipsi ferre potuerunt (PS. PRIMAS. in II Cor. p. 569ᴬ [*ad 6, 14*] -um ... simul pares trahunt).

B *latius de instrumentis varii usus*: 1 *in re militari de signo ignominiae, sub quod exercitus victus mittitur* (*describitur* LIV. 3, 28, 11 tribus hastis -um fit humi fixis duabus superque eas transversa una deligata. *item* PAVL. FEST. p. 104. 305): CIC. off. 3, 109 legionibus nostris sub -um missis (*al. v. vol. VIII 1184, 10 sqq.*). LIV. 9, 5, 8 -um hostile (AVSON. 348, 15 p. 166 P.). 9, 6, 3 *milites* traducti sub -um. QVINT. inst. 3, 8, 3 Caudinum. TAC. ann. 11, 24, 5 Samnitium -um subiimus. *al.* *cf. p. 641, 44.*

2 *in re rustica de ligno alligandis vitibus (ficis l. 75) apto* (*de ipsis vineis l. 63; ad rem cf. Daremb.-S. s. v. 918*): VARRO rust. 1, 8, 1 sunt multae species eius *vineae*, aliae enim sunt humiles ..., aliae sublimes, [ut] quae appellantur iugatae ..., cuius ⟨generis⟩ nomina duo, pedamenta et -a; quibus stat rectis vinea, dicuntur pedamenta, quae transversa iunguntur, -a, ab eo quoque vineae iugatae; (2) -orum genera fere quattuor, pertica, harundo, restes, vites (*cf.* COLVM. 4, 12, 1. 4, 16, 4. 4, 17, 1. 4, 24, 14 PLIN. nat. 17, 164 sqq.). 1, 8, 5 ea minus sumptuosa vinea, quae sine -o ministrat acratophoro vinum. MANIL. 5, 239 *sub sidere Cratere nascitur, qui* te, Bacche, tuas nubentem iunget ad ulmos disponetve -is. COLVM. 3, 2, 8 *species vitium* habilis arbori nec non -o (3, 2, 15. 17. 21. *al.* PLIN. nat. 14, 21). 3, 9, 2 in -o ..., in pergulis autem *eqs.* 4, 10, 2 *vitis* in -um imponenda (*vice versa* 11, 2, 95 -a vineis imponantur). 4, 13, 1 *vitis* in -um perducenda (4, 20, 5. *al. cf.* 4, 29, 17 eductus ad -um *surculus*). 4, 15, 2 *vitis* ad -um evocatur (4, 29, 11). 4, 21, 3 *palmae* -o superponantur (4, 24, 8. 4, 26, 4. 12, 15, 1 *ad expandendas ficos* factae ... cannae -is superponuntur). 4, 22, 1 poterit ... universa vinea sub -um mitti. 4, 22, 2 vitis ad statumen perducitur atque ita -o subicitur (4, 22, 4. 4, 26, 4). *al.* PLIN. nat. 16, 174 *salices* in proceritatem magnam emittunt -is vinearum perticas. 17, 169 quinto quoque palo singulae -o paginae includantur. 17, 174 saluberrima in -o harundo conexa fasciculis durat annis quinis. 17, 175 *palmes* in -um insilit. 17, 180 palmes duas ... gemmas habere sub -o debet ..., tunc per -um mergi alligarique, ut sustineatur -o. *al.* MART. 10, 93, 2 picta ... pampineis ... arva -is. *in explicationibus allegoricis* (*sec. Is. 5, 1 Luc. 20, 9*): ZENO 2, 27, 3 *homo ut surculus vitis* ad

[*Baer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-um pervenit, cum ... crucem suam portans ... sequitur Christum. Ambr. in Luc. 9, 29 vinea typus noster est, quod populus dei vitis aeternae radice fundatus ... nunc gemmanti flore pubescit, nunc circumfusa viriditate vestitur, nunc mite -um (*cf. p. 642, 4*) suscipit, cum maturioribus bracchiis quasi sarmentis fecundae vitis adoleverit.

3 *in libra*: **a** *de sidere*: Cic. div. 2, 98 Romam ..., in -o cum esset luna, natam esse dicebat *L. Tarutius Firmanus* (*Manil. 4, 773* Libra. *Lyd. mens. 1, 14* Σελήνης ζυγῷ). Manil. 1, 611 -a Chelarum (*i. bracchia Scorpionis Libra dicta*). 4, 340 Libra ... Lanigerum sequitur, veris -a temperat ille. Firm. math. 8, 4, 7 Librae partes hactenus dividuntur: ... in laeva parte -i ..., in dextra parte -i *eqs.* **b** *de ipso instrumento*: Carm. de pond. 142 lancibus aequatis ... impones libras, ... siste -um mediique a cardine centri intervalla nota *eqs.*

4 *in re nautica*: **a** *i. q. transtrum* (*cf.* Gloss. II 322, 43 ζύγωμα πλοίου. 430, 34 σέλμα· τὸ ζυγὸν τὸ ἐν τῷ πλοίῳ, transtrum, -um. *vix huc pertinet p. 644, 21*): Verg. Aen. 6, 411 quae *animae* per -a longa sedebant (Serv.: -a graece dixit, ζυγὰ enim dicunt, quae transtra nominamus. *cf. eundem ad* 5, 136 transtra dicuntur et -a. *inde* Isid. orig. 19, 2, 5). Val. Fl. 4, 647 ipse *Iason* per arma volans et per -a summa carinae (*i. navis*) hortatur. *?* **b** *de trabe quadam, cui malus insidet* (*de antemna dictum esse vix recte censet Francken*): Lvcan. 2, 695 (*praeparatur fuga Pompei Italia decedentis*) dum -a curvantur mali dumque ardua pinus erigitur, pavidi classis siluere magistri, strictaque pendentes deducunt carbasa nautae *eqs.*

5 *alia*: **a** *ad onera portanda*: Varro rust. 2, 2, 10 inter... bina loca (*sc. pastiones hibernas et aestivas*), ut -um continet sirpiculos, sic calles publicae distantes pastiones. *vix huc pertinet* Verg. catal. 10, 18 (*p. 639, 77*). **b** *in tela* (*ad rem v. Blümner, Technol. I² 141*): Ov. met. 6, 55 tela -o vincta (iuncta *var. l.*) est, stamen secernit harundo *eqs.* **c** *in ariete*: Vitr. 10, 13, 2 Geras ... primum basim ... fecit supraque compegit arrectariis et -is varas et in his suspendit arietem. **d** *in stabulo*: Colvm. 6, 19, 2 duobus statuminibus imponitur firmum -um, ad quod iumenta capistrantur vel boum cornua religantur (*de eadem re* 6, 2, 3 transversi asseres in modum -orum). *?* **e** *de porta aediculae Larium Compitalium, cuius postes in terra figuntur*: Pers. 4, 28 *diebus Compitalium rusticus avarus* -um pertusa ad compita figit (*v. Holland, TAPhA. 68, 1937, 431; vulgo instrumentum sc. fractum suspendi et consecrari Laribus credunt sec.* Schol. in his -a fracta ab agricolis ponuntur veluti emeriti et elaborati operis indicium). **f** *de lateribus anguli* (*cf.* 1. iugo *p. 632, 84*): Avien. Arat. 530 (*describitur Deltoton sidus*) gemini suprema -i vicinia mordet. **g** *de trabe clibani fornicem sustinente, ut vid.* (*nota variationem sing. c. plur.*): Greg. Tvr. vit. patr. 2, 4 p. 671, 22 sqq. -um ..., quod os fornacis validissime confirmabat, ... est effractum; ... paratum est -um, quod totam molem lapidum sustinet, cum ipso igne corruere; ... reparatis -is lapidibusque relatis in clibano opus coeptum ... peregit.

C *per similitudinem Graecis insolitam de montis vertice, dorso sim., cf. p. 639, 34 sqq. et* Char. gramm. p. 37, 3 B. (*inter neutra semper plur.*) -a ἀκρώρεια, -um enim ἵππου ζυγόν (*inde* Diom. gramm. I 328, 7 summa montium *et* Exc. Bob. gramm. I 550, 5, *ubi additur* sed Vergilius [Aen. 6, 676] 'hoc superate -um' dixit). Synon. Cic. p. 449, 3 vertices. -a. culmina *eqs.* Isid. orig. 14, 8, 20 -a ... montium ex eo appellata sunt, quod propinquitate sui iungantur. Gloss. -a: ἀκρώρειαι. capita montium. *al.* *pressius distinguitur* dorsum *infra l. 72. de ipso transitus loco, unde descensus incipit, dicitur ex. gr.* Liv. 21, 35, 4 nono die in -um Alpium perventum est (*cf.* Petron. 122, 152 -a). 38, 45, 3 ⟨in⟩ ipsis -is ad divortia aquarum. Plin. nat. 4, 85 (*Scythia Taurica* vastis attollitur -is; triginta sunt eorum populi *eqs.*) -um ipsum Scythotauri tenent. *abl. loci* -o, -is *nudus occurrit in poesi* Aetna 341 Ov. met. 7, 102 fast. 2, 272. 3, 884. 5, 87. 154 Phaedr. 3 prol. 17. 4, 7, 6 (in -o *Heinsius*). Sen. Herc. O. 1432 Med. 77. 384. 721 *et saepius; in prosa fort.* Liv. *l. 57, aliter in explicatione* Plin. nat. 4, 79 in Germania -is montis Abnobae. 37, 23 in Europa Alpium -is.

1 *proprie*: **a** *in univ.*: Acc. trag. 506 quemcumque institeram grummum aut praecisum -um. Sent. Minuc. (CIL I² 584) 15 *linea termini fert* sursumvorsum -o recto monte Lemurino ...; inde susum -o recto Lemurino ...; inde sursum -o recto in montem Lemurinum summum (*ibid. saepius, cf. 22* recto rivo). Caes. Gall. 1, 21, 2 summum -um montis ascendere (*al. v. vol. VIII 1431, 49 sqq. cf.* Ov. ars 3, 574 montanis). 2, 24, 2 summo -o collis (*al. v. vol. III 1628, 57*). 6, 40, 3 ut in -o consistant (*ibid.* 6). 7, 36, 2 omnibus eius -i collibus occupatis (*cf.* Bell. Afr. 37, 4 in hoc -o colles sunt). 7, 44, 3 dorsum esse eius -i prope aequum (*ad rationem q. e. inter* d. *et* -um *v. vol. V 1, 2039, 80 sqq.*). civ. 1, 70, 4 uti ... -is (*abl. viae*) Octogesam perveniret. 2, 24, 3 derectum, eminens in mare, utraque ex parte praeruptum. *al.* Hirt. Gall. 8, 14, 4. 5. Bell. Afr. 41, 2 infimas -i radices. 65, 3 progressus ... per -um et ('*et per eum quidem*' *Wölfflin-Miodoński*) collem, per quem *eqs.* (*iuxta ponitur ut* Sil. 7, 274 Mart. 6, 73, 4). 67, 3 per -um ... subsequi. *al.* Bell. Hisp. 9, 1 eodem -o tegebatur loci natura. 38, 6 circummunitiones -o derigunt (*abl. loci esse vix recte coni. Klotz*). Verg. ecl. 9, 8 qua se subducere colles incipiunt mollique -um demittere clivo. Aen. 2, 631 *ornus* -is avolsa (*626* summis ... in montibus). 3, 125 bacchatam ... -is Naxon (Cvlex 113 quae *Agaue* ... bacchata -is requievit in antro). *al.* Hor. carm. 2, 19, 18 separatis ... in -is. 3, 25, 8 in -is ex somnis stupet Euhias. Eleg. in Maecen. 1, 134 palmiferis balsama missa -is. Prop. 2, 34, 78 *Hesiodus docuit,* quo seges in campo, quo viret uva -o. 3, 11, 57 septem urbs alta -is (*item de collibus Romae*: Stat. silv. 2, 3, 21. 2, 7, 45. 4, 1, 7 septemgemino. Rvt. Nam. 1, 198 septenis). 4, 4, 48 spinosi rorida terga -i. *al.* Ov. epist. 4, 42 per -a summa. 5, 138 in immensis, qua tumet Ida, -is. met. 2, 427 in quibus es venata -is. 4, 658 mons factus Atlas, ... -a sunt umerique manusque. 4, 733 Perseus ... conspexit scopulum ...; nixus eo rupisque tenens -a prima *eqs. al.* Epiced. Drusi 390. Liv. 2, 65, 6 summum clivi -um. 4, 32, 10 evasisse in -um propinquum. 5, 34, 7 per iuncta caelo -a Alpium. 22, 16, 5 petendique montes et -um Calliculae superandum (*al. v. vol. VIII 1430, 71 sq.*). 27, 17, 3 per continentia -a (*cf.* Tac. Germ. 43, 2 populi ... saltus et vertices montium [-umque] insederunt; dirimit ... Suebiam continuum montium -um). *al.* Germ. frg. 3, 2 supra -a. Sen. Phoen. 12 praerupta protendit -a ... Cithaeron. nat. 3, 27, 9 non ... radices nec media montium ..., sed -a ipsa. *al.* Cvrt. 3, 4, 11 fauces -i. *al.* Mela 1, 27 iunctos ... perpetuo -o ... colles. *al.* Lvcan. 1, 680 nivosis. 6, 477 summisso vertice montes explicuere -um. *al.* Plin. nat. 2, 115. *al.* Val. Fl. 1, 3 -a concita (*de Symplegadibus ut* 4, 658 [*672* saxa]. 4, 692 *Symplegades* saxa ... extremis ... increpuere corymbis *navis* parsque ... deprensa -is [*vix recte transtra intellegit Langen*]). *al.* Sil. 3, 437 cacumina montis intremuere -is (5, 613). *al.* Stat. Theb. 5, 152 -a celsa Minervae (*sc. ubi templum M. est, cf. 100* Pallados arces). *et saepe.*

b *c. nom. propr.*: *α* *ipsorum montium: per gen.*: Sall. hist. frg. 3, 89 in Pyrenaei -is (Liv. 21, 30, 7. 23, 45, 3 P. Alpiumque ... -a. *al. cf.* Sen. Phaedr. 69 -a Pyrenes [*al.*]. Avien. ora 472 Pyren⟨a⟩e -um). Verg. ecl. 10, 11 Parnasi ... -a (Liv. 42, 16, 1 -um. Sen. Ag. 721 -a. *al.*). *ibid.* Pindi (Sen. Herc. f. 980 -a. Phaedr. 614). Aen. 1, 498 -a Cynthi (4, 147). 2, 801 -is ... Idae. Hor. epod. 1, 11 Alpium -a (*al. v. vol. I 1717, 31 sqq.*). Ov. fast. 5, 87 -o ... Cyllenes (Colvm. 10, 266 -a). Liv. 22, 16, 5 -um Calliculae. 36, 18, 8 -o Callidromi. 37, 53, 25 Tauri -a (37, 56, 8 -a T. [38, 53, 3]. *al.*). 41, 18, 9 Ballistae et Leti -um. *al.* *per adi.*: Catvll. 4, 11 Cytorio. Verg. georg. 2, 225 Vesaevo (*cf.* Sil. 12, 152 Vesuvina). Prop. 1, 13, 24 Oetaeis. Ov. epist. 16, 204 Idaeis (fast. 4, 264 Idaeo. Sen. Tro. 928. *al.*). fast. 3, 410 Ismariis. 3, 884 Aventino. 6, 218 Quirinali. 6, 794 Palatini (Paneg. 10, 2, 1). Sen. Phaedr. 190 Aetnaeis. *al.* *β* *terrae, urbis, gentis sim.: per gen.*: Prop. 4, 3, 47 Scythiae -a (Ov. trist. 1, 8, 40 S. Sarmaticisque -is). Liv. 7, 39, 8 -o Albae Longae. 22, 14, 12 -a Samni. 42, 16, 6 Isthmi -um. Manil. 4, 761 Armeniae ... -is. Sen. nat. 4, 2, 17 Aethiopiae -is (Mela 1, 53. *cf.* Plin. nat. 2, 238 Aethiopum -um). 4, 2, 19 Thraciae -a. Plin. nat. 5, 103 Cibyratarum -is. *al.* *per adi.* (*v. et l. 39*): Sall. hist. frg. 3, 98 B 15 Eburinis. Verg. Aen. 8, 480 Etruscis (*cf.* Mart. 1, 26, 6 Tuscis). Prop. 3, 9, 48 Phlegraeis. Ov. am. 1, 7, 52 Pariis. epist. 9, 100 Thessalicis (Sen. Herc. O. 1139. *cf.* Petron. 89, 59 Thessali). ars 3, 646 Hispano. fast. 2, 272 Arcadiis. Liv. 21, 38, 6 Poenino (Tac. hist. 1, 61, 1 Poeninis). *al.* *γ* *heroum sim.* (*poetice*): *per gen.*: Hor. carm. 3, 29, 8 Telegoni -a. Stat. silv. 1, 3, 85 -a ... Circes. Avien. ora 158 Veneris -um (437. 443). *per adi.*: Verg. Aen. 7, 799 Circaeum (Sil. 8, 390 Circaea). Prop. 1, 12, 10 Prometheis. Stat. Theb. 12, 244 Penthei. Clavd. 20, 300 Berecynthia.

2 *hyperbolice de saxis*: Plin. nat. 36, 2 naves ... marmorum *transportandorum* causa fiunt, ac per fluctus ... portantur -a.

3 *in imagine et translate*: Cic. de orat. 3, 69 ut ex Appennino fluminum, sic ex communi sapientiae (*Non.*, -tium *codd. Cic.*) -o sunt doctrinarum facta divortia. Verg. georg. 3, 292 me Parnasi ... per ardua ... raptat amor; iuvat ire -is, qua nulla priorum Castaliam molli devertitur orbita clivo. Prop. 3, 9, 7 omnia non pariter rerum sunt omnibus apta, palma (flamma *trad.*, *vario modo sanatur*) *gloriae* nec ex aequo ducitur una (ulla *trad.*) -o. 4, 10, 4 magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires: non iuvat e facili lecta corona -o. Lact. opif. 10, 4 nasus ... veluti aequali porrectus -o. 10, 21 scapulae velut mollibus -is a cervice demissae (*cf.* iugatio *p. 626, 42*).

II *vi secundaria i. q. consors* (*cf. notionem q. e.* '*par*' *p. 640, 26 sqq.*): Vlp. dig. 21, 1, 38, 9 (*e Pomponio*) *mulam,* si nata sit eo ingenio aut corpore, ut alterum -um non patiatur, sanam non esse (*vertitur in gr. Basil.* μεθ' ἑτέρου ζευχθῆναι). Anth. 723, 2 luna -um solis. Ven. Fort. carm. 10, 14, 8 floreat ... rex ... cum genitis, populo, matre, sorore, -o (*i. coniuge, v. p. 642, 8 sqq.*).

deriv.: iugalis, iugarius, 1. iugo, iugosus. *cf.* iugis, iugula(e), 1. iugus. *compos.*: duodecaiugum. *cf.* biiugus, decemiugis, deiugis *al.*, bigae, quadrigae. *Baer.*

iugumento, -āre. *a* iugumentum. *i. q. iungere*: Vitr. 2, 1, 3 *prisci homines* struebant parietes, materia eos -antes. 2, 1, 4 alternis trabibus ex quattuor partibus angulos -antes et ita parietes arboribus statuentes *Colchi*. *e coni. l. 82.*

iug(u)mentum, -ī *n.* *a* iungere, *cf.* iugamentum, iumentum. *nomen cuiusdam partis domus*: Cato agr. 14, 1 villam aedificandam si locabis ..., faber haec faciat oportet: ... limina, postes, -a, asseres *eqs.* 14, 4 fundamenta ... parietes ..., -a et antepagmenta *eqs.* Varro frg. Char. gramm. p. 172, 8 B. (*e Romano*) later lutum iugmenta (-tatum *Wilmanns*). CIL VI 24710 iugmentum et paries insuper *eqs.*

deriv.: iugumento.

[B.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1. iugus, -a, -um. *a* iungere, *cf.* iugum, iugis. 1 vasa -a: CATO agr. 10, 2 v. olearia instructa -a quinque. 145, 1 si sex -is v. opus erit, facito. *cuncta quae necessaria sunt, complectentia significari censet Usener, Kl. Schr. II 51sq., par efficientia Keil ad l., et torcular et molam complectentia Hörle, Catos Hausbücher 177sq.* 2 Iuno -a *i. q. pronuba* (*cf.* iugis, iugalis): PAVL. FEST. p. 104 (*v. p. 626, 11*).

2. iugus *v.* iugum *p. 639, 37.* **3. iūgus** *v.* iugerum *p. 627, 48.*

iūlis, -idos *f.*, ἰουλίς. [*langued.* jol (*?*). *cf. Wartburg V 63. G.*] *nomen piscis*: Ov. hal. 105 insignis sargusque notis, insignis -is (*Birt*, ·I· alis *trad.*; et alis *Sannazaro. cf. Plin. nat. 32, 152* ab Ovidio posita animalia ... iulum [*B*, pulum *vel* palum *cett.*]). PLIN. nat. 32, 94 optimum *ius conficitur* e scorpionibus et -e *eqs.* (elide, duride *var. ll.*). 32, 149 -is (iulii *B*, sive *vel* sunt *dett.*). POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 11 -is. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 22 pisces teneros, ut sunt scari, aselli, -es (-ae *ed. Drabkin*). ORIBAS. syn. 4, 1, 8 Aa p. 3 pisces aspratiles, quales sunt -os *eqs.* (La iudilus; *gen. sec. gr.*).

1. iūlus, -ī *m.*, ἴουλος. *i. q. lanugo arborum sim.*: PLIN. nat. 16, 120 ferunt et abellanae -os compactili callo, ad nihil utiles.

2. iūlus, *acc.* -on *m.*, ἴουλος. *nomen vermis*: PLIN. nat. 29, 136 (*de milipeda*) oniscon Graeci vocant, alii -on (tulion, tullon *sim. codd.*, *corrigitur ex indice* 1, 29, 14sqq. [= 1, 30, 8sqq.] sive onisco sive -o). POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 37 -us.

3. iūlus, -ī *m.*, ἴουλος. *v.* iulis *l. 11.*

ium *v.* 1. is *p. 457, 78.*

iūmentālis, -e. *a* 1. iumentum. *i. q. ad iumenta pertinens*: AMBR. hex. 5, 3, 9 ista (*sc. generationem mulorum*) procuras interpres adulterii -is et illud animal pretiosius putas, quod adulterinum quam quod verum (*sc. aut equinum aut asininum*) est.

iūmentārius, -a, -um. *a* 1. iumentum. *scribitur* Ium- CIL VI 9485, iugm- GLOSS.^L II Philox. IV 56 (*seq.* iugmenta). *abbreviatur saepius* iument(ariorum), iumentar(iorum). [*it. centr. et mer. vet.* giumentaro. *cf. Battisti-Alessio III 1820. G.*]

i. q. ad iumenta pertinens: 1 *pro adi.*: IAVOL. dig. 33, 7, 26, 1 molas (*opp.* manuarias). APVL. met. 9, 13, 1 de meo -o contubernio quid ... memorem? quales illi muli senes vel cantheri debiles! (*9, 11, 1* iumentorum *in pistrino laborantium*). CIL VI 31338^a (*a. 214*) mancipes et iunctores -i viarum *eqs.* (31369 *a. 226. suppletur ibid.* 31370). 9510 medicus -us (X 6493 *'litteris bonis aet. imp. incipientis' edd.*). PAVL. NOL. epist. 23, 12 p. 169, 25 (*affert psalm. 48, 13, v. p. 647, 81*) dignus est opere -o (*inde* CAES. AREL. serm. 120, 3 p. 480, 12).

2 *pro subst.*: **a** *masc. de agasone*: CIL V 4211 gen(io) coll(egii) ⟨i⟩umentarior(um) (4294. 5872. VI 9485 c. -orum, qui est in cisiaris Tiburtinis Herculis. XI 4749. 6136). GLOSS.^L II Philox. IV 56 -us: κτηνίτης. GLOSS. II 309, 8 ἐπικτηνίτης: -us, agaso. 322, 36 ζυγιατής: -us. 356, 5 κτηνοτρόφος: -us. 585, 1 -us: iumentorum pastor. **b** *neutr. de statione*: GLOSS. II 356, 4 κτηνοστάσιον: -um. 584, 54 -um: iumentorum statio.

cf. superiumentarius.

iūmentīvus, -a, -um. *a* 1. iumentum, *cf.* armentivus. *i. q. ad iumenta pertinens*: ITALA exod. 34, 20 (Lugd.) primitivum -i *animalis* (*gr.* ὑποζυγίου, *Aug. loc. hept. 2, 140* subiugalis, *Vulg.* asini. *an falso pro* iumenti *scriptum?*). *B.*

1. *iūmentum, -ī *n.* *a* iungere, *cf.* armentum; *v. Walde-Hofmann I 729.* *de orig.*: VARRO ling. 5, 135 iugum et -um ab iunctu (*a iungendo ut*: GELL. *p. 646, 15.* NON. p. 54, 25 -um a iungendo veteres dictum putant g littera in eo nomine adtrita. GLOSS. V 650, 55 -um a iungendo, alii a iuvando. *cf. p. 646, 80*). COLVM. 6 praef. 3 nec ... ulla regio est ..., quae non ... armentorum adiuvatorio colatur, unde etiam -a ⌊ et armenta ⌋ (*om. unus cod. rec. et ed. pr.*) nomen a re (nominare *fere AS*, nomina a re *Lundström*) traxere, quod nostrum laborem vel onera subvectando vel arando iuvarent (*a iuvando ut*: LACT. inst. 2, 10, 1 quae *animalia* ... magnarum sunt virium, ut in excolenda terra iuvarent; unde sunt dicta -a. HIER. adv. Iovin. 2, 5 in Is. 1, 3 l. 16 AVG. quaest. hept. 5, 38 ISID. orig. 12, 1, 4. 7. 16, 18, 4. *cf. p. 646, 65. 647, 32. 57 et* 2. iumentum). *de scriptura*: iouxm- INSCR. for. Rom. (CIL I^2 1) 10 (*contextu incerto; v. praeter alios Stroux, Philol. 86, 1931, 484*). iugm- GLOSS.^L II Philox. IV 57 (*antecedit* iugmentari⟨u⟩s). ?-mint- ITALA apoc. 18, 13 (cod. g). *de formis*: *nom. sg.* -us: ITALA psalm. 72, 23 (Veron., *ceterum v. p. 648, 4*) ut -us factus sum. *aliter* CHIRON 387 eum -um, qui. 470 illum -um (*acc.; antea nom.* quod -um). *al.* ? *fem. sg.* -a: LEX Sal. Merov. 38, 10 -am alienam (*unus cod.*). ?-ibus: EXPOS. mundi 67 (66) *apogr. Jureti* (*post* fructibus). *abbreviari videtur* iumen(ta) CIL VI 9486. NOT. Tir. 112, 41. *legitur inde ab* INSCR. for. Rom. (*v. l. 65*), LEGE XII tab.; *in poesi* PLAVT. Amph. 327sq. Epid. 209 LVCIL. 243 AFRAN. com. 223 LVCR. 5, 1331 HOR. epist. 1, 18, 46 PHAEDR. 4, 5, 24 app. 8, 4 CALP. ecl. 1, 41 IVV. *septies.* IVVENC. 3, 628 CYPR. GALL. exod. 299 iud. 756 ALC. AVIT. carm. 3, 401 DRAC. laud. dei 1, 272. 356 Romul. 1, 6. *omnino deest in poesi heroica* (*cf. Axelson, Unpoet. Wörter 59*). [*notione q. e. animal ad portandum aptum, mulus: it.* giumento; *sard. centr.* yuméntu (*?*); *raet. occ.* giumaint; *norm. vet.* jument, *loth. vet.*, *burg. vet.* gemant; *prov. vet.* jumen; *vasc. vet.* jumentz *'pecus'*; *cat.* jument; *port.* jumento, *dial.* (*Beira*) gimento, (*interamn.*) engemento. *notione q. e. equa: francog.* jument (*f.*), *dial. pic.*, *norm.*, *pict.*, *biturig.*, *borbon.*, *burg.*, *camp.*, *loth.*, *comit.*; *francoprov.*; *lemov. cf. M.-L. 4613. Battisti-Alessio III 1820sq. Wagner I 711. Wartburg V 63sq. Machado II 1270. G.*]

[*vix recte trad.*: ORIBAS. syn. 9, 22, 5 La p. 317 femus (*i.* fimus) bovum -orum (*desideratur* armentivorum, *cf. Aa* bovis armentivi, *gr.* βοὸς [*om. A*] ἀγελαίας).]

I *strictius significantur animalia tam ad trahendum quam ad res hominesve portandos apta, maxime generis equini, sc. equi, asini, muli* (GLOSS. ἀχθοφόρον κτῆνος. νωτοφόρον. ὑποζύγιον. -a: ζεύγματα): **A** *generatim*: 1 *proprie*: **a** *doctrinae et exempla notionem artius definientia*: *α de usu*: GELL. 20, 1, 26 (*ad* LEGEM XII tab. *infra l. 57*) an tu ... putas ... -um ... dici pecus aliquod unicum tergo vehens? ac propterea minus fuisse humanum existumas aegrotum ... -o inpositum in ius rapi? ... (28) -um ... non id solum significat, quod nunc dicitur; sed vectabulum etiam, quod a iunctis pecoribus trahebatur, veteres nostri -um a iungendo dixerunt (*30* plaustrum). *de notione vehiculi a -is tracti ceterum parum constat; potius distinguitur* plaustrum *sim. infra l. 71. 74. al. maxime tergo vehentia significari etiam* AVG. *p. 647, 58 confirmat, trahentia ne tum quidem exclusa fuisse idem infra l. 82 praeter alios testatur.*

β de animalibus sive comprehensis sive exclusis (*cf. p. 647, 58*): Ⓘ *opp.* pecora, armenta *sim.*: CATO agr. 5, 7 pecori et -is (HIRT. Gall. 8, 41, 6. VARRO rust. 1, 47, 1 pecus ... et omne -um. LIV. 21, 32, 7 CELS. 1 prooem. 65. PHAEDR. 4, 5, 24 pecora ..., boves, -a. *al.*). SISENNA hist. 76 -a, pecuda. COLVM. 2, 14, 4 (*de stercore pecudum*) optimum existimatur, quod asinus facit ...; post haec ... ovillum et ab hoc caprinum est, mox ceterorum -orum armentorumque (PLIN. nat. 18, 263. 31, 88 pecudes a.que et -a. *adde infra l. 45. 52*). Ⓘⓘ *equi: adnumerantur*: LVCR. 5, 1331 (*1329* equitum). CAES. Gall. 4, 2, 2 (*3* equestribus proeliis). 7, 12, 4 (*3* equos). civ. 3, 49, 2 equos ..., reliqua vero -a (*pro parte ut*: VARRO rust. 1, 31, 5 equi et -a cetera. LIV. 7, 37, 6. 21, 38, 5. 27, 43, 10). BELL. Afr. 18, 4. 24, 4. 72, 4 NEP. Eum. 5, 4. 6 VITR. 6, 6, 4 COLVM. 6, 30, 6. 8. 9. PLIN. nat. 18, 92 (*cf. Hom. E 195* ἵπποι). *al.* GELL. 6, 15, 1 (*ex Labeone*) furti damnatum esse, qui -um aliorsum duxerat quam quo utendum acceperat *eqs.* (*cf. Val. Max. 8, 2, 4 Gaius inst. 3, 196. al.*). APVL. met. 3, 27, 5. *al.*, *cf. p. 647, 44. 648, 2.* *distinguuntur*: SEN. dial. 10, 18, 4 aptiora portandis oneribus tarda -a sunt quam nobiles equi. CVRT. 9, 10, 12. 9, 10, 22 equorum -orum⟨que⟩ iugalium. PLIN. nat. 34, 162. TAC. hist. 4, 60, 1 -is equisque et ceteris animalibus. ann. 2, 23, 4 GREG. TVR. Franc. 7, 22 p. 340, 19. *cf.* FRONTIN. strat. 2, 4, 6 (*opp.* equitatus). Ⓘⓘⓘ *boves: adnumerantur*: CIC. Tusc. 1, 113 cum ... curru vehi ius esset ... morarenturque -a (*cf. Herodot. 1, 31, 2* βόες). div. 2, 77 -a ... diiungere (*cf. Serv. auct. Aen. 3, 537* disiunctis bobus). GARG. MART. cur. boum *saepe.* ISID. orig. 12, 1, 7. *distinguuntur* (*cf.* POMPON. dig. 50, 16, 89 pr. boves magis armentorum quam -orum generis appellantur. *sim.*: VLP. dig. 21, 1, 38, 6. PAVL. sent. 3, 6, 74 [= MARCIAN. dig. 32, 65, 5]): LEX Iul. munic. (CIL I^2 593) 67 plostra ... bubus -eisve iuncta. VITR. 10, 1, 5 bubus -isque omnibus. PHAEDR. 4, 5, 24. COLVM. 1, 6, 6 bos aut -um. 6, 19, 1 (*inde* VEG. mulom. 4, 25, 1). *al.* PLIN. nat. 11, 116. *al.* IVV. 14, 147. *et saepius.* Ⓘⓥ *alia*: LIV. 21, 37, 3 non -a solum, sed elephanti etiam (21, 56, 6. 21, 58, 11 AMM. 25, 3, 11). CVRT. 5, 6, 9 -a et camelos (8, 4, 19 -a et camelorum II milia ... pecoraque et armenta. PLIN. nat. 8, 67 *cameli* -orum ministeriis dorso funguntur. AMM. 25, 8, 6 mactatis camelis -isque aliis. AVG. *p. 647, 58*). *muli vel asini intelleguntur* PHAEDR. app. 8, 4 COLVM. *l. 26 et passim per totam latinitatem.*

b *exempla varia*: INSCR. for. Rom. (CIL I^2 1) 10 (*v. p. 645, 65*). LEX XII tab. 1, 3 si morbus aevitasve vitium escit, ⌊ qui in ius vocabit, ⌋ -um dato; si nolet, arceram ne sternito (*cf.* GELL. *ad loc.*, *v. l. 11;* ⌊ ⌋ *verba interpretis esse censet Schoell*). 7, 7 *in via immunita* qua volet, -o ageto (*inde* CIC. Caecin. 54 agere -um. *cf.* LIV. 1, 48, 6 -a agebat [VAL. MAX. 9, 11, 1 SEN. clem. 1, 16, 5 CVRT. 5, 12, 20. *al.*]). PLAVT. Epid. 209 *milites* arma referunt et -a ducunt (PAVL. dig. 8, 3, 7 pr. [*infra*: et plostrum ducere et -a agere]. *cf. l. 34 et* HIRT. Gall. 8, 35, 2 agmen -orum ... ducit. CVRT. 6, 6, 15 -a iussit abduci). CATO agr. 4 si aedificabis, operis, -is, materie adiuvabunt *vicini*. 5, 5 uti -a pabulum habeant. LVCIL. 243 cui neque -um est nec servus nec comes ullus. AFRAN. com. 223 in -um exilit. CIC. Att. 12, 32, 2 -o certe Athenis nihil opus est *filio*; quibus autem in via utatur, domi sunt plura, quam opus erat. POMP. Cic. Att. 8, 12 a, 4 ea *arma* si Brundisium -is deportaritis *eqs.* BRVT. Cic. fam. 11, 13, 1 sequi confestim Antonium ... non potui: eram sine equitibus, sine -is. CAES. Gall. 1, 3, 1 -orum et carrorum. civ. 1, 81, 7 sarcinaria (*cf.* VARRO rust. 2, 10, 5 dossuaria [CHIRON 652]. LIV. 41, 4, 3 oneraria. AMM. 15, 5, 3 sarcinalium [29, 4, 5. 29, 5, 55]). *al.* HIRT. Gall. 8, 10, 4. BELL. Afr. 9, 1 plostra -aque (LIV. 4, 41, 8 p. -aque alia. 25, 14, 11 VITA Caes. Arel. 1, 38. *cf. l. 47. 63 et* LEX VRSON. [CIL I^2 594] 98, 28 -a plaustraria). *al.* Alex. 2, 5 Hisp. 11, 1. SALL. Iug. 45, 2 ne miles ⟨hastatus aut⟩ gregarius ... servom aut -um haberet. 75, 3 -a sarcinis levari. 75, 6 -a onerat (91, 2 HOR. epist. 1, 18, 46). hist. frg. 4, 20. VARRO ling. 5, 139 de his, quae -a ducunt: tragula ..., sirpea ..., vehiculum *eqs.* rust. 1, 52, 1 *grana excutiuntur* -is iunctis ac tribulo (NEP. Timol. 4, 2 FEST. p. 104 PLIN. nat. 18, 296. *al. cf. l. 47 et* AVG. in psalm. 132, 12 l. 9 in iunctura inquietum -um ... non trahit *eqs.*). *al.* NEP. Eum. 9, 6. LIV. 9, 14, 11 homines -aque. 9, 15, 5 arma, sarcinas, -a *eqs.* 25, 13, 6 vehiculorum -orumque. *al.* VITR. 2, 9, 12

[*Detrich-B.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Graeci ex carpino iuga -is comparant (10, 1, 5. 10, 3, 8. SEN. clem. 1, 16, 5 tardiora . . . -a, quae . . . nimia saevitia coguntur iugum detrahere. PLIN. nat. 25, 72. *al.*). VAL. MAX. 2, 7, 2. *al.* SEN. nat. 4, 13, 9 -a portandae aquae deservientia. *al.* CVRT. 3, 13, 16 -orum dorso onera portantium. *al.* COLVM. 1, 3, 4 si conductis -is iter facias. *al.* PETRON. 76, 8 venalicia coemo -a. CALP. ecl. 1, 41 non . . . praedator . . . laxis abiget -a capistris. PLIN. nat. 7, 82 *centurio solitus* carpenta . . . retinere, obnixus contra nitentibus -is. *al.* FRONTIN. strat. 3, 2, 8 -a saccis frumentariis . . . onusta. *al.* IVV. 4, 5 quid refert . . ., quantis -a fatiget porticibus . . . ? (*cf.* 7, 180). *al.* TAC. ann. 1, 70, 3. *al.* SVET. Cal. 39, 1 pistrinensibus. Nero 5, 1 puerum citatis -is . . . obtrivit. *al.* FRONTO p. 58, 22 v. d. H. (= p. 64 N.) ungulam -o subluere. GRAN. LIC. p. 6, 2 corpus . . . cum Antiochiam portaretur, exterritis . . . -is *eqs. et passim.* *distinguuntur sexus*: PAVL. FEST. p. 366 -is maribus feminas vel mares feminis admovere. *in nomine officii aulici*: CIL VI 7987 L. Caninius . . supra -a (9486 INSCR. Année épigr. 1948 p. 30 n. 69. *cf.* CIL VIII 12640 s. -is). 8863 disp(ensatoris) a -(is) (37546. *cf.* 8864 Epaphroditi . . . a -is).

2 *in proverbio*: PLAVT. Amph. 327 illic homo (*Sosia*) a me *Mercurio* sibi malam rem arcessit -o suo. :: non equidem ullum habeo -um (*cf. Otto, Sprichw. n. 759*).

3 *in comparationibus, imaginibus, allegoriis*: **a** *in malam partem*: SEN. epist. 47, 5 ne tamquam hominibus quidem, sed tamquam -is abutimur *servis.* CVRT. 4, 2, 20 *milites* dorso sicut -a onera gestare. PETRON. 117, 12 (*loq. Corax mercennarius*) -um me putatis esse aut lapidariam navem? hominis operas locavi, non caballi. QVINT. inst. 11, 3, 55 sunt, qui crebro anhelitu . . . imitentur -a onere et iugo laborantia. HIL. in Matth. 18, 2 (*ad 18, 6*) molae opus labor est caecitatis: nam clausis -orum oculis aguntur in gyrum; et sub asini quidem nomine frequenter gentes cognominatas reperimus. **b** *in bonam partem*: RVFIN. Orig. in iud. 6, 5 p. 502, 24 (*ad* 5, 10 ascendistis super -a, *gr.* ὑποζυγίων) corpus hoc meum -um est; ad adiumentum enim animae et ad ministerium datum est; . . . cum -um hoc, id est corpus meum, sub iugo venerit verbi dei *eqs.* (AVG. serm. 55, 4, 4 *equus incipit* esse -um, hoc est a. infirmitatis tuae [*vice versa* 184, 1, 1 in hoc tanto a., tanquam in i. suae -o]. serm. coll. Morin 1930 p. 687, 20. *cf.* civ. 20, 21 p. 460, 15 D. [*ad Is. 66, 20* in equis et in quadrigis . . . et in mulis et in carrucis] quae -a et vehicula bene intelleguntur adiutoria esse divina). AVG. in epist. Ioh. 7, 2 esto humilis, porta dominum tuum; esto -um sessoris tui. serm. 190, 3, 3 in praesepi iacet *Iesus infans* fidelium cibaria -orum; praedictum enim fuerat per prophetam (*Is. 1, 3*): 'agnovit bos possessorem suum et asinus praesepe domini sui' (292, 8. *cf.* serm. dub. 365, 4 piorum -orum esca).

B *speciatim de equa* (*v. Schramm, Sprachl. z. Lex Sal. 46 sqq. Rohlfs, SBMünch. 1954, 74 sqq. B. Fischer al., Der Stuttgarter Bilderpsalter II 108. 113*): LEX Sal. Merov. 38, 7 (*var. l.*). 38, 12 si quis admissarium alienum . . . spadaverit, . . . pro quisque -o triante (*i.* trientem) I conponat. LEX Visig. 8, 4, 5 tit. si -i partus excutiatur (*in lege ipsa*: eque pregnantis). *v. etiam p. 645, 71. dub. an huc* LEX Sal. Merov. 9, 2 si quis . . . animalem, caballum aut -um . . . punxerit (10, 1. 38 [*tit.* de furtis caballorum vel equarum], 11. 13. 47, 1 c. vel bovem vel -um).

II *latius comprehenduntur alia animalia* (GLOSS. κτῆνος [*in graecis respondere solet*]. GLOSS.[L] II Abav. IV 11 -a: pecora vel animalia. *cf.* AVG. quaest. hept. 3, 2 ea . . ., quae a Graecis κτήνη appellantur, plerique nostrorum -a interpretati sunt: quod nomen in latina consuetudine eorum animalium est, quorum laboribus adiuvamur maxime in portandis oneribus, sicuti sunt equi, asini, muli, cameli et si quid huiusmodi; quae vero Graeci κτήνη vocant, tam late intelleguntur, ut omnia aut prope omnia pecora isto nomine concludantur. SALON. in eccles. p. 1001[A] [*ad 3, 21*] -orum, id est pecorum cunctorumque brutorum animalium): **A** *quadrupedia aut omnia aut domestica, mitia* (*opp.* ferae *l. 76*): 1 *proprie*: ITALA gen. 1, 28 (Rufin. Orig. in gen. 1, 16) dominamini piscium maris et volatilium caeli et -orum et omnium, quae sunt super terram *eqs.* (*Aug. gen. ad litt. 3, 19. al.* pecorum, *Ambr. Noe 24, 86* bestias; *Vulg. postea* animantibus). 7, 2 (Ambr. Noe 12, 39; *Hil. in psalm. 140, 7* pecoribus, *Vulg. ut supra*). 47, 16 sq. (Lugd.) dixit . . . eis Ioseph: 'adducite -a vestra et dabo vobis panes pro -is vestris . . .'; adduxerunt autem -a ad Ioseph et dedit eis Ioseph panem pro equis et pro ovibus et pro bubus et pro asinis et pavit eos panibus pro omnibus pecoribus (*Aug. quaest. hept. 1, 160 et Vulg.* pecora). deut. 14, 4 (*ibid.*) haec erint -a, quae manducabitis: vitulum . . . agnum *eqs.* (*Vulg.* animal). prov. 30, 30 (Aug. c. Faust. 12, 42) catulus leonis fortior -is (*Vulg.* fortissimus bestiarum). *al.* HIPPOCR. aer. 12 p. 29, 23 que . . . innutriuntur -a. DRAC. Romul. 1, 6 tunc (*sc. Orpheo canente*) feras reliquit ira, tunc pavor -a: tunc lenta tigris, cervus audax, mitis ursus adfuit, non lupum timebat agna, non leonem caprea, non lepus iam praeda . . . molosso. laud. dei 1, 272 *creato mundo* intactis senuissent floribus herbae, ni pascenda daret tellus -a per agros. 2 *in comparationibus, imaginibus, allegoriis*: ITALA psalm. 48, 13 (Sangerm. *al.* = VVLG.) homo . . . comparatus est -is insipientibus (insensatis *Veron.*, inrationalibus *Tert. anim. 32, 8. al.*) et similis factus est illis (*hinc pendent ecclesiastici passim, e. g.* PS. AVG. serm. ed. Mai 2, 2 quia Pharisaei in hominibus dei pietatem sapere nesciebant, ad -a mittuntur, ut caperent ab i. sensum. FAVST. REI. grat. 1, 7 hominem . . . brutis animantibus et -is i. . . . conparandum. *equum intellegit Ambr. in psalm. 48, 20, 2 sec. Ier. 5, 8*). 72, 23 (cod. 304 *al.* = VVLG.) ad nihilum redactus sum et nescivi, ut -um factus sum apud te (*gr. 72, 22* κτηνώδης. *hinc* EVCHER. form. 4 p. 27, 1 -um: intellectu et eloquio carens). I Cor. 15, 39 (Tert. resurr. 52 p. 108, 18. *al.*) alia caro hominis, alia -i (id est ethnici *explicat* TERT. *allato* psalm. 48, 13; *Vulg.* pecorum). II Petr. 2, 12 (Hier. adv. Iovin. 1, 39 p. 267[A]) isti *impii* . . . quasi irrationabilia -a in ventrem et libidinem proni sunt ([*gr.* ζῷα, *Vulg.* pecora]. HIER. epist. 147, 2, 1 cum hominibus, qui non sunt ut tu i. -a). HIER. c. Ioh. 19 nos Pelusionitas et -a et animales homines dicitis. RVFIN. Orig. in num. 26, 7 p. 254, 16 (*ad* 32, 1 erat illis in -is infinita substantia) carnales, qui -is et pecudibus, id est crassis et stolidis sensibus, abundant. AVG. in psalm. 106, 13 l. 57 (*ad* 106, 38 -a eorum non sunt deminuta) -a et pecora dicuntur, in ecclesia simpliciter ambulantia, sed utilia; non multum docta, sed fide plena (*sim.* PROSP. *et* CASSIOD. in psalm. 146, 9). CASSIOD. Didym. in I Petr. 3, 15 p. 31, 27 quidam sicut -a vivunt arbitrantes actibus solis incumbi.

B *marina*: GLOSS. Loewe, Prodr. 73 billa (*i.* belua): -um marinum (*cf. vol. II 1861, 75 sqq.*).

deriv.: iumentalis, iumentarius, iumentivus. *cf.* iugamentum, iugumentum.

2. iūmentum, -ī *n.* *a* iuvare, *cf. Löfstedt, Verm. Stud. 123 et p. 645, 58 sqq.* *i. q. adiumentum*: EVSEB. EMES. serm. 6, 26 (*affertur prov. 18, 19* frater fratrem adiuvans) currens ad -um fratris (ad adiumentum *Buytaert*). THEOD. MOPS. in I Tim. 4, 8 pietatis agon . . . nobis magnum praebet -um (adiumentum *C corr.*, iuvamentum *excerpta Rabani. cf. paulo infra*: plurimum iuvamen). *Detrich-B.*

? CHIRON 859 **iumpisca** p(ondere) libra. *obscurum*; iris pistae *Heraeus in exemplari suo, cf. p. 380, 5 sqq.* *B.*

iuncētum, -ī *n.* *a* iuncus. GLOSS. V 366, 25 (*anglosax.*) [*it.* giuncheto; *sard. centr.* yunkétu, yunkédu, ğunkédu; *wall.* djonkeû; *cat.* (*Bal. mai.*) žonkət. *cf. Battisti-Alessio III 1821. Wagner I 712. Wartburg V 65. G.*] *i. q. locus iuncis consitus*: VARRO rust. 1, 8, 3 (*de vineis*) primum genus *iugorum* . . . quaerit salicta, secundum harundineta, tertium -a *eqs.* *v. etiam l. 72.*

iunceus, -a, -um. *a* iuncus. GLOSS.[L] II Abav. IV 13 -um: ⟨p⟩lectile. *cf. infra l. 54 sqq.* [*cat.* junça, jonça; *hisp. vet.* yunğa, junça, *hisp.* juncia; *port.* junça. *cf. M.-L. 4615. Corominas II 1076. Machado II 1271. G.*]

1 *i. q. iuncis confectus*: PLAVT. Stich. 636 (639) mihi iam intus potione -a (vinoea *BD*) onerabo gulam (*iocose i.* '*reste -a me suspendam*'). COPA 17 caseoli, quos -a fiscina siccat. PRIAP. 86 (Verg. 3), 2 villulam . . . palustrem tectam vimine -o cari⟨ci⟩sque maniplis. OV. fast. 4, 870 tecta . . . composita -a vincla (*sc. calathus, ut vid.; cf. p. 652, 44*) rosa. COLVM. 12, 6, 1 sportam. 12, 17, 2 fiscellis. 12, 19, 4 cola (12, 38, 7). 12, 32 tomice. 12, 53, 1 reticulum. PLIN. nat. 11, 78 fuso. 21, 84 crate. HIER. vita Hilar. 10 super nudam humum stratumque -um . . . cubitavit (CONSVLT. Zacch. 3, 3 p. 102, 9). AVG. c. Cresc. 3, 48, 53 amictu -o dehonestatus. CASSIOD. var. 11, 40, 8 scarus . . . cum -um carcerem (*i. nassam marinam, cf. Plin. nat. 21, 114*) coeperit introire.

2 *i. q. iunci similis*: **a** *de hominibus*: TER. Eun. 316 tam etsi bonast natura *virgo*, reddunt *matres* curatura -am (*A*, -as *cett.*; *cf.* DON.: tenues et pallidas. EVGRAPH.: reddunt virgines iunco similes, quod herbae genus est . . . in longitudinem . . . porrectum *eqs.* GLOSS.: macras, graciles. tenues). AVSON. 393, 46 p. 246 P. (*Theoni*) plana . . . -us alvo *es.* PRVD. perist. 3, 132 carnifices . . . -a pectora *Eulaliae* dilacerant. *translate*: VEN. FORT. epist. (carm. 10, 2) 9 -a pubertate, rosea modestate, festiva arte sui sexus ornata *puella mortem obiit.* **b** *de herbis*: PLIN. nat. 25, 85 *Cantabrica* nascitur ubique caule -o. 26, 133 *equisaetum* scandente⟨m⟩ eas *arbores* dependere comis -is multis. PS. SOL. add. p. 219, 21 *Orchades insulae* -is herbis inhorrescunt. **c** *de columnis*: CASSIOD. var. 7, 15, 3 columnarum -am proceritatem.

iuncinālis (*herba*), -is *f.* *a* iuncus. PS. DIOSC. Vind. 3, 153 p. 160, 14 ὀνοβρυχίς . . . οἱ δὲ λουγκινάλεμ (λοκιν- *var. l.*, *om. A*). *cf. Plin. nat. 24, 155* nascitur circa fontes.

iuncinus, -a, -um. *a* iuncus, *v. Stolz-Leumann 222.* *i. q. iuncis confectus*: PLIN. nat. 15, 30 *oleum* rhodinum e rosis, -um e iunco. *n. pro subst. fere i. q. iuncetum* (*f.* iuncina *vix recte intellegit André, Lexique des termes de botan. 173 coll. it. dial.* giunchina): GROM. p. 8, 8 J. (= p. 328, 28 L., *cf.* p. 325, 8) *casa* aquam bibam significat, sub se -a (-am, iunceta *var. ll.*).

iuncōsus, -a, -um. *a* iuncus. [*it.* giuncoso; *hisp., port.* juncoso. *cf. Battisti-Alessio III 1821. Corominas II 1076. Machado II 1271. G.*] 1 *i. q. iuncis consitus*: OV. met. 7, 231 -a . . . litora Boebes. PLIN. nat. 18, 46 -us ager verti pala debet. 2 *i. q. iunci similis*: DIOSC. 4, 143 p. 65, 9 *radix ellebori est* -a (*gr. 4, 148* σχοινώδης). 4, 170 p. 85, 13 *apium* hastas habet . . . -as (*gr. 4, 175* κλωνία . . . σχοινώδη). *Heine.*

iūnctē *v. p. 662, 17.*

iūnctim *adv.* *a* iungere, *cf.* iuxtim. [*falso trad.*: CIC. Att. 5, 10, 5 (tu velim *Boot*).] *fere i. q. pariter, simul, cohaerenter sim.* (*vi temporali p. 649, 2. 4*): OV. met. 11, 749 -m (*M*, circum *N*) . . . volantes *Ceycem et Alcyonen in aves mutatos* (*cf.* APVL. met. 2, 32, 2

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

proximamus. AVG. doctr. christ. 2, 20, 31 ambulantibus [*syn.* pariter a.]). SVET. Tib. 9, 3 magistratūs ... paene -m percucurrit (*opp.* interposito ... tempore. *cf.* Claud. 14 consulatus ... quattuor gessit; ex quibus duos primos -m, sequentes per intervallum). GELL. 12, 8, 2 fors fuit, ut apud eandem mensam duo illi -m locarentur (AVSON. 350, 6 p. 207, 35 P. *in centone* duos *versus* -m locare ineptum est et tres una serie merae nugae. SYMM. epist. 1, 20, 1 aedes ... gemella facie -m locarunt. AMM. 20, 3, 4 ipse *sol* et lunaris globus ... -m locati [*seq.* iuncturis]). 13, 25, 6 (*4* quaero, an M. Tullius *leg. agr. 2, 59* ... inlepida geminatione iunxerit 'manubias' et 'praedam', si duo haec verba idem significant *eqs.*) duo haec simul -m posita dixit (*cf.* SERV. auct. Aen. 9, 219 totum -m [-tum *F*] legendum est. CASSIOD. in psalm. 113, 5 epanodos, id est repetitio rerum, quae -m dictae sunt [*antea*: superius]). 14, 6, 3 Telemachus cubans -m (-tum *codd.*) sibi cubantem Pisistratum *excitavit.* ANTH. 3, 8 ut ludos currusque simul variumque ferarum certamen -m Roma teneret ovans. PANEG. 11, 11, 4 pariter sunt; quam -m (*cod. Bertin.*, -ti *M*) sedent, quam concorditer conloquuntur *eqs.* VOPISC. Tac. 16, 6 in illis varia, in hoc omnia praecipua -m (*Helm propter clausulam,* tunc *codd.*, -ta *Baehrens*) fuere. SCHOL. Hor. gloss. *Γ* sat. 2, 6, 2 'iugis *aquae fons*': -m fluentis. FAV. EVL. 25, 4 W. (p. 18, 25 H.) per tonos, qui epogdoa ratione consertim -mque miscentur, efficitur consonae iugitatis continua modulatio (*cf.* DIOM. gramm. I 491, 27 [= SVET. frg. p. 11, 14] in choris ... -m [-ti *M*] omnes loqui debent *eqs.*). PRVD. apoth. 798 *deus* utroque hominem meditans de figmine -m (-tum *pars codd.*) aedificare. CYPR. GALL. gen. 373 (*ad 10, 19*) Adama et Sebona, quis -m Lasa cohaeret. num. 14 (*ad 1, 46*) haec sexcenta simul conplerunt et tria -m milia, quingentos pariter si iungere cures quinquies et denos. MACR. exc. gramm. V 635, 17 modi singuli declinantur aut separatim, uno quoque sonum proprium exprimente, aut -m, binis eandem possidentibus vocem ..., separatim indicativus, imperativus, subiunctivus, -m optativus et infinitus (*cf.* 643, 36). EXPLAN. in Don. gramm. IV 532, 12 acuta *prosodia* ... est ... brevis adeo, ut non longius quam per unam syllabam ... protrahatur, cum gravis ... -m quamvis in multis syllabis residat. CASSIOD. gramm. VII 165, 5 (*e Papiriano*) verbum ... 'uo' terminatum sive -m (*i.* 'vo') sive solute.

iūnctio, -ōnis *f.* *a* iungere, *cf.* coniunctio *sim.* GLOSS. ζεῦξις. ζυγή. copula. [*francog. vet.* joinsson, *pict.* jainçon. *cf. M.-L. 4616. Wartburg V 65. G.*] [*falso trad.*: PLAVT. Stich. 226 (*A*) *v.* unctio. DIOSC. 2, 159 p. 241, 4 *v.* uncatio.]

i. q. **iunctura, coniunctio** (*c. gen. inhaer. l. 54. 63*): **a** *rerum*: CIC. de orat. 3, 191 verborum -o (HIER. tract. in Marc. p. 325, 2 -es [*Morin,* unct- *codd.*, unit- *ed. pr.*] significationesque). Tusc. 1, 71 est ... interitus quasi discessus et secretio ac diremptus earum partium, quae ante interitum -e aliqua tenebantur. ITALA Col. 2, 19 (cod. g, *cf.* Hesych. in lev. 15, 1/3 p. 969B) caput, ex quo omne corpus per ⌐-em et colligationem⌐ subministratum *eqs.* (HESYCH. nexus et -es, *gr.* ἁφῶν καὶ συνδέσμων, *Vulg.* nexus et coniunctiones. *cf. p. 651, 20*). AVG. gen. ad litt. 12, 30 *angeli* visa sua facili ... -e vel conmixtione etiam nostra esse facientes (*cf. 12, 22* coniunctione). vera relig. 45, 83 (*de coniunctione animae et corporis*) *auriga* sentiet, quam bene currus et tota illa -o fabricata sit. MART. CAP. 2, 108 novem ... ad octo ἐπογδόου numeri efficiunt -em. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 77 dentium concadente -e. POMP. gramm. V 290, 5 in -e est vitium, non in singulis. CASSIOD. var. 12, 19, 2 ut pontis -e (unct- *B*) Tiberinos fluctus vestiatis.

b *hominum*: CE 1993, 2 (*a. 354*) fuit nobis -o dulcis (*i. coniugium ut*: HIST. Apoll. rec. A 22 per meam -em [*Riese dubitanter,* iuss- *trad.* coniunctionem *rec. C; cf. Klebs 36*] me ei tradas. *cf. p. 650, 33*). MAR. VICTORIN. in Eph. 2, 20 p. 1261B ubi ... -o *est* animis, Christus est (*opp.* separatio). MAX. TAVR. serm. 84, 1 M. est ... sancte viventibus quaedam inter se cognatio, -o atque societas (BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 13 p. 38, 12 ab uno Capuanorum c. -oque cuncta manavit). VEN. FORT. carm. app. p. 372, 1, 29 (*laus Mariae*) o uteri thalamus, nova -o facta salutis, qua deus atque caro nupsit honore novo.

iūnctīvus, (-a, -um). *a* iungere. *i. q.* **coniunctivus** (*sc. modus*): PROB. inst. gramm. IV 156, 3 coniunctivus, qui et et -us. 161, 5 modo coniunctivo sive -o (163, 1 *et saepius ibid.*).

iūnctor, -ōris *m.* *a* iungere. GLOSS. ζευκτής. conpactor. -es: ζευγηλαταί. ζεύξιπποι. [*francog. dial. occ.* žwetr, joindre, juindre. *cf. M.-L. 4617. Wartburg V 65. G.*] [*dub.*: ALF. dig. 50, 16, 203 *v.* unctor.] *i. qui iungit* (*sc. iumenta*): CIL VI 31338a mancipes et -es iumentarii viarum (*cf.* 31369 *et* 31370 *locis mutilis*).

cf. iunctorium.

iūnctōrium, (-ī) *n.* *a* iungere, *cf.* iunctor. [*masc.*: *apul.* sciuntra; *raet. centr.* žuntoy; *francog. vet.* jointoir, *med.* jointeur, *francog.* jointeur, jointout, *wall.* (*Namur*) djontot. *fem.*: *tusc.* giuntoia. *pedem.* giuntoira. *cf. Battisti-Alessio III 1822. Wartburg V 69sqq. G.*] GLOSS. III 262, 51 ζεῦγλαι, λέπαδνα, μασχαλιστῆρες -um ad collum buculi vel lora, quibus boum colla iugo circumligantur.

iūnctum *v. p. 661, 73.*

***iūnctūra**, -ae *f.* *a* iungere. NOT. Tir. 66, 9. GLOSS. ἁρμογή. συναρμογή. συμβολὴ ἐπὶ συναρμογῆς. ζεῦξις. globa (*v. vol. VI 2, 2048, 75*). commissura. GLOSS.L V Abba RI 10 rimae: -ae. *v. et p. 651, 62.* *inde a* LVCR., CAES. (*de Varrone v. p. 650, 76*). [*it.* giuntura: *francog.* jointure, *dial. wall., burg., comit.*; *francoprov.*; *prov. vet.* jointura, *prov.* jounturo *etc.*; *cat., hisp., port.* juntura. *cf. M.-L. 4618. Battisti-Alessio III 1822. Wartburg V 69sqq. Corominas II 1077. Machado II 1272. G.*]

fere i. q. **actio iungendi vel ipsa sive iunctorum sive iungendorum compages, commissura** *sim.* (*abundanter accedit* coagmenti *sim. l. 46. 52. al.*, confoederata *sim. l. 30. p. 651, 24*): **1** *usu vario iunguntur*: **a** *res*: LVCR. 6, 1086 quorum ita texturae ceciderunt mutua contra, ut cava conveniant plenis ..., -a haec optima constat. VERG. Aen. 12, 274 qua ... *thoracis* laterum -as fibula mordet (*Hom. Δ 133* διπλόος ἤντετο θώρηξ. *inde* CORIPP. Iust. 2, 121 -as *chlamydis* morsu praestrinxit obunco fibula. *cf. de loricis*: AMM. 16, 10, 8 -a cohaerenter aptata. 25, 1, 12 ut -ae rigentes *laminarum* compagibus artuum convenirent). SEN. dial. 7, 13, 5 si placet ista -a *sc. virtutis et voluptatis.* epist. 92, 10 quae invenietur tam discors inter se -a corporum (*sc. quam virtutis, quietis, voluptatis*)? 102, 6 omnia ..., quorum diversae partes -ā in unum coactae sunt. IVLIAN. dig. 47, 7, 10 si gemina arbor esset et supra terram -a eius emineret (*seq.* id, qua iungeretur). GELL. 5, 3, 4 -am posituramque ligni (*3* caudices ligni plurimos funiculo brevi circumdatos). 17, 9, 10 litteras ... in eo loro (*sc. circa surculum complicato*) per transversas -arum oras ... inscribebant. APVL. met. 4, 15, 2 -ae rimam (*in corio ursae*). POTAM. tract. 2 p. 1415C de aequalitate -ae (*v. vol. VI 1, 1114, 10*). AVSON. 408, 17 p. 244 P. quot -as geometrica forma favorum conserit extremis omnibus et mediis (*cf.* EVSTATH. Basil. hex. 8, 4, 12 nec ... erectae sunt *cerarum fistulae*, ne fundus ... laboraret, si -arum vacuus foret auxilio [*gr.* ἵνα μὴ κάμνωσιν οἱ πυθμένες τοῖς διακένοις ἐφηρμοσμένοι]). AMM. 20, 3, 4 *de viarum solis et lunae coniunctionibus* (*antea*: ἐκλειπτικοὺς συνδέσμους, coagmenta scilicet defectiva). SCHOL. Stat. Theb. 4, 415 inter -as Ismeni fluvii pelagique. VVLG. act. 27, 40 gubernaculorum (*gr.* ζευκτηρίας, *Itala cod. g* coniunctiones). PS. HIER. epist. 19 p. 195D unius libri paginarum confoederatam dissecuere -am. PRVD. perist. 5, 320 cardinum. AVG. civ. 13, 17 p. 577, 10 D. *elementorum. al.*

b *animantia*: **α** *de matrimonio* (*cf.* iunctio *p. 649, 55*): OV. epist. 4, 135 illa (*sc. Iovis et Iunonis*) coit firmā generis -a catenā.

β *de unitate christianorum*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 7, 2 filii dei, qui dispersi erant, ... in domum dei conveniunt ... et in unam -am aedificationis coeunt iungente ... spiritu sancto (*Migne gr. 35, 729C* μίαν ἁρμονίαν ἡρμοσμένα). ORIG. in lev. 7, 2 p. 379, 29 -am caritatis (AVG. in psalm. 39, 1 l. 79). AVG. c. Faust. 12, 14 p. 345, 1 *ne* cedat fraterna -a et solvatur vinculum pacis. in psalm. 39, 16 l. 34 compaginati -a unitatis. serm. 204, 3 nisi duobus populis ... praeberet pacificam, gratia copulante, -am (337, 2, 2).

2 *usu speciali fere technico*: **a** *in architectura*: CAES. Gall. 4, 17, 6 (*3* tigna bina ... inter se iungebat) quantum eorum tignorum -a distabat. VERG. Aen. 2, 464 labantis -as tabulata dabant. VITR. 2, 8, 3 *monumenta* coagmentorum ab ruina dissolutis -is dissipantur. 2, 8, 4. 4, 2, 4. 5, 12, 6. SEN. epist. 30, 2 ubi tamquam in putri aedificio omnis -a diducitur. 76, 13 *navis* -is aquam excludentibus spissa (*cf.* RVFIN. Orig. in gen. 2, 1 p. 24, 10 oblita bitumine -a *arcae*). COLVM. 1, 6, 13 parietum et soli -ae. PLIN. nat. 16, 214 ut ... umor alat teneatque -as *simulacri lignei* (36, 98 *syn.* commissuris. ARNOB. nat. 6, 16 sinus commissurarumque -as). SVET. Aug. 92, 1 enatam inter -as lapidum ... palmam (HIER. in Ezech. 4, 1/2 p. 43A. CASSIOD. hist. 9, 34, 3 -as et commissiones [*Theodoret. 5, 21, 7* ἁρμονίαν]). AMPEL. 8, 22 (*interpol.*). ITALA II par. 34, 11 (Complut. *al.*) materias ad -as ... domus (*Vulg.* commissuras). HERM. Pal. vis. 3, 2, 6 (*gr.* ἁρμογῇ). CET. FAV. 6 p. 268, 10 (*inde* PALLAD. 9, 11, 2) -ae *tubulorum* (*Vitr. 8, 6, 8* coagmenta). 17 p. 274, 13 tegularum (*Vitr. 5, 10, 3* coagmenta). 19 p. 275, 16 (*Vitr. 7, 1, 4* coagmentorum compositio). *al.*

b *in arte gramm. vel rhet.* (*cf. Ruch, RevEL. 41, 1963, 254sqq.; de verbis Varronis l. 76 non constat*): HOR. ars 48 dixeris egregie, notum si callida verbum reddiderit -a novum (*cf.* PERS. 5, 14 verba togae sequeris -a callidus acri). 242 series -aque. PERS. 1, 65 carmina molli nunc ... numero fluere, ut per leve severos effundat -a ungues. 1, 92 numeris decor est et -a (*sc. callida, apta*) addita crudis. SEN. epist. 114, 15 nolunt sine salebra esse -am (*cf.* SIDON. epist. 9, 7, 3 salebrosas passa -as *oratio*). QVINT. inst. 8, 3, 45 sive -a deformiter sonat (*seq.* coniunctiones). 9, 4, 22 in omni ... compositione tria sunt genera necessaria: ordo, -a, numerus. 9, 4, 27 et rectus ordo et apta -a et cum his numerus opportune cadens (HIER. hom. Orig. in Ezech. 6, 11 p. 390, 14 opportuna a. que. ISID. orig. 2, 19, 2 a. et conveniens. *cf.* DIOM. gramm. I 466, 26 -a ... apte convenire ... debet). 9, 4, 33 -a ... est in verbis, incisis, membris, perihodis. *al.* GELL. 6, 2, 11 (*ad Enn. ann. 382* quem credidit esse meum cor suasorem *eqs.*) Caesellius ... -a ista verborum captus 'quem cor' dictum putavit (MAR. VICTORIN. gramm. VI 55, 11 versus est, ut Varroni placet, v. -a, quae *eqs.* CHAR. gramm. p. 352, 34 B. DIOM. gramm. I 465, 31. 466, 2 conpositione -aque. HIER. epist. 53, 8, 18 AVG. ord. 2, 12, 36 ISID. orig. 2, 20 tit.). 13, 21, 5 tanta ... -ae differentia est in consonantia vocum proximarum. 16, 18, 5 syllabarum (MART. CAP. 3, 263). DIOM. gramm. I 466, 15 comma est -ae finitio (*cf.* ISID. eccl. off. 2, 11, 2 ubi finiatur -a). 466, 31 hiat ... -a, quae structior pleniorque fieret, si consonantes vocalibus adplicarentur. PRISC. gramm. II 436, 19 apud Romanos ... semper intrinsecus fit declinatio *verborum compositorum*, id est in ipsa -a (*i. compagine*) sequentis verbi vel

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

post eam: conficio confeci *eqs.* 439, 20 (*de coniugatione verbi q. e.* prodesse) ubicumque a vocali incipit hoc verbum, interponitur -ae compositionis d (*i. commissurae ut* 439, 28. *cf.* 439, 24 figurationis). 551, 20 quibusdam philosophis placuit nomen et verbum solas esse partes orationis, cetera vero adminicula vel -as earum (*infra*: vincula et conglutinationes *in navibus*). III 108, 12 litterarum (Ps. ASPER gramm. V 548, 6 syllaba est l. inter se coeuntium una -a). 464, 30 participium '*natus*' ... ablativo coniungitur secundum verbi -am (*i. rectionem*). *al.*

c *in corpore animantium*: α *proprie*: ① *in univ.*: Ov. met. 2, 375 *Cygni in avem mutati* digitos ... ligat -a rubentes. 12, 288 gravi -as verticis ictu rupit et in liquido sederunt ossa cerebro (*cf.* ORIBAS. syn. 8, 11 [10], 1 La p. 217 -as vel suturas [*gr.* τὰς ἐν κεφαλῇ ῥαφάς]). CELS. 4, 1, 7 (*de porta ventriculi*) hanc -am πυλωρόν Graeci vocant. APVL. Plat. 1, 16 *ossa*, quae -is et copulis nexa sunt (ITALA Ezech. 37, 7 [Rufin. Orig. in lev. 7, 2 p. 379, 25] congregetur os ad os et -a ad -am [gr. πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ, VVLG. unumquodque ad -am suam]. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 401^D compages ... -asque [*Migne gr. 44, 244^A* συμβολάς]. *cf. infra l. 61*). ITALA Eph. 4, 16 (cod. d *al.* = VVLG.; *in imag. de Christo capite, cf. p. 649, 45*) ex quo totum corpus conpactum et conexum per omnem -am subministrationis (*gr.* διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας). ZENO 2, 18, 4 securis ictus nervorum connexa dissolvit et cunctas ... -as corporis rupit (PASS. Macc. 10, 6 *tormentis* separatur a sede sua c. quaeque -a. *cf. l. 59 et* AVG. serm. 277, 4, 4 omnia quibus constat *corpus*, concordi inter se -a librata sunt, quae sanitas dicitur). Ps. AMBR. act. Seb. 14, 47 per omnes -as nervorum (RVFIN. Orig. in num. 8, 1 p. 51, 16). RVFIN. hist. 6, 41, 8 omnes ei -as membrorum ... solventes ([*gr.* πάντα τὰ ἄρθρα]. GREG. TVR. Mart. 3, 60 p. 647, 23. *cf. l. 63*). MARCELL. med. 12, 42 in -is aut radicibus aut cavaturis *dentium.* 32, 1 ad dolorem articulamentorum ⌊omnium et -arum⌋ (vel cuiuslibet partis *Scrib. Larg. 263*). DIOSC. 2, 156 p. 239, 11 *bulbi* luxationibus et doloribus, -is (-arum *Colle*) et podagricis prestant effectum (*gr. 2, 170, 1* πρὸς τὰς τῶν ἄρθρων ὀδύνας). GREG. TVR. Franc. 4, 51 p. 189, 2 incensis ... omnibus -is ac membratim separatus *Sigila.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 406^A ossa ..., cartilago, venae, arteriae, nervi, -ae, caro, cutis *eqs.* (*Migne gr. 44, 252^D* 'σύνδεσμοι'). ⓘ *de certis articulis*: Ov. met. 2, 823 genuum -a riget (*cf.* CELS. 8, 1, 25 *patella* inter omnes crurum flexus -am tuetur. EVSTATH. Basil. hex. 9, 5, 11 si ... gracilia ... fuissent eius *elephanti* crura, ... eiectiones -arum pateretur adsiduas [*Migne gr. 29, 201^A* τῶν ἄρθρων αἱ ἐκτροπαί]). SCHOL. Hor. epist. 1, 1, 31 chiragricus dolor est, qui nodositates quasdam generat in -is manuum. VEG. mulom. 2, 82, 5 colefium ..., hoc est -am coxae. VVLG. Iob 31, 22 umerus meus a -a sua cadat (a iugulo meo *Hier. interpr. Iob*). SORAN. p. 36, 27 caput iusum suspenditur ..., ut ipso pondere universae -ae tendantur (*gr. p. 77, 5* σπονδύλους. *de spinae vertebris ut*: Ps. SORAN. quaest. med. p. 368, 5 -ae spinae, qui spondili appellantur. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 405^B [*Migne gr. 44, 249^D* σπονδύλων]). Ps. SORAN. quaest. med. 52 -ae bracchiorum et lacertorum et radiorum cubiti vocantur (*cf.* GREG. TVR. glor. conf. 67 truncatum ad ipsam -am cubiti bracchium). CASSIOD. hist. 8, 1, 67 manum usque ad -am bracchii (*Soz. 6, 29, 11* μέχρι τοῦ καρποῦ). var. 10, 29, 2 *podagra* -ae *pedis* petit concavas lacunas. VEN. FORT. vita Germ. 18, 54 separatis ab invicem maxillarum -is. ⓘⓘ *collective de compage membrorum*: VVLG. cant. 7, 1 -a feminum tuorum sicut monilia (*in puella saltante ut*: MAXIM. eleg. 5, 29 mentem stomachi -a movebat). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 42 p. 580^C totum corpus, quod prius dissipatum fuerat et in diversa laceratum, in suam compaginem -amque redigetur. CONC. Bag. a. 394 Corp. Vind. 53 p. 277, 15 nollemus quidem tamquam e proprii corporis -a praecidi (VAL. CEM. hom. 6, 2 universa c. -a. *cf. l. 22*). PALLAD. hist. mon. I 37 p. 325^B membris vario abstinentiae labore consumptis, ut solis instar ossium eius *Elpidii* -a luceret (*gr. p. 143, 9 B.* πῆγμα *in parte codd.*). GLOSS. Verg. ed. Hagen A 605 p. 471 artus: corpus sive -am membrorum.

β *transfertur ad rem metricam*: ① *de pedum serie*: PORPH. Hor. ars 252/53 tanta brevitas est pedum *iambicorum*, ut -ae binos complectantur pedes. DIOM. gramm. I 473, 22 rhythmus est pedum temporumque -a (474, 2 EXPLAN. in Don. gramm. IV 522, 20). SERV. gramm. IV 458, 3 multarum brevium -a. SIDON. epist. 4, 3, 8 non solum molossicas anapaesticasque ternarias, sed epitritorum etiam paeonumque quaternas ... -as. ⓘⓘ *de syllabis dactyli*: EXPLAN. in Don. gramm. IV 523, 7 a digiti positione dictus est dactylus, qui -am unam habet longam et breves duas (*inde* ISID. orig. 1, 17, 8).

d *c. respectu iugi ad vehendum apti*: α *vi verbali*: COLVM. 2, 2, 22 quo ... iugum ... melius aptum cervicibus *boum* insidat; hoc enim genus -ae maxime probatum est. β *de ipso iugo vel frenis*: VLP. dig. 34, 2, 19, 8 ut in -a argentea scio me dixisse (CAPITOL. Ver. 5, 4 vehicula cum mulabus ac mulionibus cum -is a.). PAVL. sent. 3, 6, 91 carruca cum -a legata mulae quoque legatae (*cf.* INTERPR.). QVEROL. p. 39, 9 R. (*inter mala itineris*) mulae dispares, -ae inversae, mulio nec se regens. AVG. in psalm. 67, 39 l. 43 tauri ... impatientes aratri atque -ae. 132, 12 l. 9 in -a inquietum iumentum non solum non trahit, sed et frangit calcibus quod iunctum est. LEX Burg. lib. const. 27, 9 duos boves cum -a et apparatu aratri.

1. **iūnctus,** -ūs *m.* *a* iungere. *i. q. iunctio, iunctura*: VARRO ling. 5, 47 Cerol⟨i⟩ensis a carinarum -u dictus. 5, 135 iugum et iumentum ab -u. MART. CAP. 1, 24 quicquid socium ciere numen -ūs compererim, probare rerum. SYNON. Cic. p. 431, 8 invicem ... pari -u.

2. **iūnctus,** -a, -um *v. p. 661, 69.* *v. Kamptz.*

***iuncus,** -ī *m.* *orig. inc., v. Walde-Hofmann I 729 sq.* *de orig.*: ISID. orig. 17, 9, 96 -us ⌊eo quod iunctis radicibus haereat⌋ (*T, om. DK*). *de genere*: EXC. Bob. gramm. I 552, 9 (*inter* nomina quae apud Romanos masculina, apud Graecos feminina) -us ὀξύσχοινος. *neutr.* -um *exstat* GLOSS. III 360, 5. 434, 27. 428, 15. NOT. Tir. 104, 19 (*v. Heraeus, ALL 12, 1902, 88*). GLOSS. σχοῖνος. ὀξύσχοινος. ὀλόσχοινον. scirpus. *legitur inde a* PLAVTO, VARRONE, VERG.
[*it.* giunco, *pedem.* gionch, *tusc.* (*sen.*) gionco, *abrut.* yungə; *sard. centr.* yúnku, *sard. centr. et mer.* ǧúnku; *francog.* jonc, *dial. wall., pic., camp., loth., pict.; francoprov.; prov. vet.* jonc, *prov.* jhounc *etc.*; *vasc.* (d)žüŋk, yünc *etc.*; *cat.* jonc; *hisp. vet.* yunko, *hisp.* junco, *arag.* tšuŋk; *port.* junco. *cf. M.-L. 4619. Battisti-Alessio III 1821. Wagner I 712. Wartburg V 65 sq. Corominas II 1076. IV 1032. Machado II 1271. G.*]

I *usu stricto significatur genus herbae, fere* '*Iuncus L.*' (*pressius distinguitur a scirpo l. 35. 77. p. 653, 2, comparatur cum aliis herbis* FEST. p. 262 PLIN. nat. 25, 96. 135. 26, 62. 27, 98 DIOSC. 4, 7 p. 12, 15, *cf.* PLIN. nat. 13, 140 -os ... lapideos perquam similes veris per litora *Indiae; ad rem v. Berendes, Diosk. Arzneimittellehre 391 sq. Wageler, RE III 476 sqq. André, Lexique des termes de botan. 173, qui species recenset* [*a regionibus nominantur* Syrius PLIN. nat. 13, 18, Babylonius *ibid.* 21, 120]): A *exempla ad usum pertinentia*: 1 *adhibetur caulis*: a *ad ligandum* (*hic illic intellegi possunt funes e -is facti, v. infra l. 41 et cf. gr.* σχοῖνος '*funis*'): PLAVT. Rud. 732 quasi murteta -i (*Leo*, luncis *P deficiente A*), item ego vos virgis circumvinciam. COPA 22 pendet -o caeruleus cucumis. PROP. 4, 2, 44 -o brassica vincta levi. COLVM. 4, 13, 2 *optimum genus vinculi ad vites religandas est* genista vel paludibus desectus -us aut ulva. 4, 29, 10 *surculos* plurimi ligant -o (5, 11, 6 PALLAD. 3, 17, 3). 12, 15, 4 religatos -o vel qualibet herba offas. CALP. ecl. 5, 67 tereti constringere vellera -o. PLIN. nat. 17, 209 Graecia ... -o, cypero, ulva *pro vinculis utitur.* b *ad texendum*: VARRO rust. 1, 22, 1 quae fiunt de cannabi, lino, -o, palma, scirpo, ut funes, restes, tegetes (*cf.* 1, 23, 6 unde nectas bubus soleas, lineas, restis, funes). 2, 2, 14 fiscellas e -o aliave qua re (TIB. 2, 3, 15 fiscella levi detexta est vimine -i. NEMES. ecl. 1, 1 fluviali ... -o texitur. PALLAD. 11, 19, 1 HIER. interpr. Iob praef. p. 74, 1 vita Hilar. 5). VERG. ecl. 2, 72 aliquid ... viminibus mollique ... detexere -o. PAVL. FEST. p. 46 cistellae ex -o. COLVM. 9, 16, 1 cera per stramenta vel -os defusa colatur (*i. colum iunceum, cf. p. 648, 46 et* SCRIB. LARG. 271 [*inde* MARCELL. med. 35, 9] ex -o factum ... colum). 10, 306 iam rosa distendat contorti stamina -i (*i. calathum iunceum, cf. p. 648, 45*). LVCAN. 5, 517 domus non ullo robore fulta, sed sterili -o cannaque intexta palustri (*cf.* PETRON. 135, 8 v. 10 viridi -o gracilis pendebat harundo *i. tectum casulae.* HIER. vita Hilar. 9 *tuguriunculum* -o et carice texerat). PLIN. nat. 15, 66 Liguria ... uvas ... -i fasceis involvit. 16, 4 *Chauci* ulva et palustri -o funes nectunt ad praetexenda piscibus retia (19, 31 -o Graecos ad funes usos nomini credamus, quo herbam eam appellant. *cf. l. 36. 37 et* HIER. reg. Pachom. 4 p. 14, 6 ad texendos funiculos [12 p. 16, 4]). 18, 108 cribrorum. 21, 112 *Mago* praecipit et de -o, quem mariscum appellant, ad texendas tegetes *eqs.* NEMES. ecl. 2, 33 -o molli ... perfeci calathos cogendi lactis in usus. AMM. 20, 11, 23 aggesti ... ramis arborum diversarum et -o et manipulis constructi cannarum. HIER. epist. 22, 35, 6 texta ... -is strata. reg. Pachom. 26 p. 19, 13 (*ad mattas faciendas*). 124 p. 46, 10 nemo -os infusos aqua sibi tollet ad operandum. 125 p. 46, 12. ARATOR act. 1, 741 sporta solens texi -is. *technice de fune vel reticulo arenam a spectatoribus separante, ut vid.*: INSCR. RivFil. N. S. 4, 1926, 371 l. 12 (*aet. Tiberii*) ⟨ius sedendi ut habeant loc⟩o contra munerarium proxume -o (*v. Rostagni l. c. 379, 1, qui confert Plin. nat. 37, 45* retia coercendis feris podium protegentia). c *ad pungendum*: PLIN. nat. 8, 201 oculos suffusos capra -i punctu sanguine exonerat. 22, 98 siccantur pendentes suilli, -o transfixi. 32, 75 ranas ... -is configunt quidam.

2 *adhibentur partes variae*: a *in re medica*: CELS. 3, 21, 7 *urinam movet* -i quadrati et rotundi semen (PLIN. nat. 21, 119. PELAGON. 100 [*Hippiatr. gr. I p. 116, 10* ὀξυσχοίνου]. CHIRON 438 -i Marsici. 823. *al.*). 4, 27, 1^D *vulva* purgatur -o quadrato. 5, 23, 1^B *antidotum* floris -i rotundi (5, 23, 2. *al.*). *al.* SCRIB. LARG. 61 (*adversus ulcera oris*) cyperi, id est -i radicis (PLIN. nat. 21, 119 GARG. MART. cur. boum 4. PELAGON. 366 [*Hippiatr. gr. I p. 395, 12* ὀξυσχοίνου]. *al.*). PLIN. nat. 21, 120 odorati -i medicinae. *al.* b *in condiendo*: COLVM. 12, 53, 2 (*de oleo gleucino*) -[t]i radicis (PLIN. nat. 13, 8 sqq.). PLIN. nat. 14, 107 *in aromatite faciendo* (14, 111). APIC. exc. 10 radices -i. c *alia*: COLVM. 7, 9, 7 profuit *suibus* dulcis eruisse radiculas aquatilis silvae, tanquam scirpi -ique (PALLAD. 3, 26, 3 *porci* cannarum vel -i radice nutriuntur). PLIN. nat. 8, 101 grues *annuum fastidium purgant* -o palustri. 31, 83 *ad aquam salsam faciendam* invenio Vmbros harundinis et -i cinerem decoquere aqua solitos.

B *exempla ad naturam, locum sim. pertinentia*: VERG. ecl. 1, 48 limoso ... palus obducat pascua -o. DIRAE 73 et metat hic -os, spicas ubi legimus olim (*cf.* Ov. met. 6, 345 agrestes illic fruticosa legebant vimina cum -is). Ov. met. 4, 299 non illic canna palustris nec steriles

[Heine]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ulvae nec acuta cuspide -i (*cf.* SIDON. epist. 1, 5, 4 in concavis harundinibus, ... in -is pungentibus, ... in scirpis enodibus). 8, 336 lenta salix ulvaeque leves -ique palustres viminaque et ... sub harundine cannae (11, 366. *cf. p. 652, 48. 79*). fast. 6, 411 lucus ... -is et harundine densus. VITR. 8, 1, 3 tenuis -us *signum terrae umidae* (*cf.* 8, 4, 2 COLVM. 2, 2, 20 PLIN. nat. 31, 44 PALLAD. 1, 5, 2. 9, 8, 4). 8, 3, 13 non tantum in Syria et Arabia in harundinibus et -is ... essent odores (*cf.* PLIN. nat. 12, 104 *circa Libanum montem* calamus et -us odorati gignuntur [12, 106 in Campania. *adde p. 652, 73*]). *al.* *in interpretatione allegorica*: HIER. in Ezech. 30, 1sqq. p. 292^D (*ad 30, 12*) ut omnia 'flumina' eloquentiae, quibus errores Aegyptii, -us et calamus rigabantur, arefiant (*respici vid.* VVLG. Is. 19, 6). GREG. M. moral. 29, 52 (*ad* VVLG. Is. 35, 7; *cf.* in Ezech. 2, 1, 11) quid ... per calamum nisi praedicatores, quid per -um, qui iuxta aquae humorem semper nascitur, nisi pusilli ac teneri auditores sacri eloquii designantur?

II *usu dilatato i. q. caulis iunceus* (*cf. p. 648, 60. 78*): PLIN. nat. 25, 45 Teucrion, quam quidam hemionion vocant, spargentem -os tenues. 25, 132 polythrix distat a callitriche, quod -os albos habet. 26, 36 ephedra ... cirris numerosa, qui sint -i geniculati. 26, 72 raphanos agria -os duos aut tres spargit in terra rubentes.

deriv.: iuncetum, iunceus, iuncinalis, iuncinus, iuncosus.

compos.: eiuncesco (*inde* eiuncidus). *Heine.*

iungēns *v. p. 661, 68.* **iungla** *v.* iungula.

***iungo,** iūnxī, iūnctum, -ere. [*i. q. sanscr.* yuj, *praes. 3. plur.* yuñj-ánti, *3. sing.* yunák-ti, *et lit. inf.* jùnk-ti; *cf. lat.* coniux, iugum, iūgerum *et radicem* *i̯eug *in gr.* ζεύγ-νυμι. *Leumann.*] *de scriptura et formis*: *perf.* iux- CIL V 4055, 17; iuncx- CE 294, 3. 1381, 12 (*a. 552*). CIL VI 1759 (*a. 389*) *et saepius in codd.*; iunxs- CE 345; iuncs- CIL XI 2538. *c. apice* iúnct- CIL VI 34866 X 1888. -xere *i.* -xerunt CATVLL. 69, 29 CVRT. 8, 10, 3 LVCAN. 1, 118. *al.* *inf. pass.* -eri VICT. VIT. 2, 30 (*var. l.*). ORIBAS. syn. 7, 22, 23 Aa p. 159. *notatur* i(unctas) ACT. Arv. a. 224 l. 8. NOT. Tir. 65, 97 -it. 66, 1 -xit. 66, 5 -tum. *de notione*: ISID. diff. app. 84 inter geminatum, -tum et duplicatum: ... -tum est, quod ex duabus rebus paribus constat (*affert* VERG. *p. 658, 61*). GLOSS. ζευγνύω. συνάπτω. -it: ἐνζευγνύει. innectit. -am: copulem. -ere: ἁρμόσαι. *al.* *legitur inde a* LEGE XII tab. (*p. 654, 52. 53*), PLAVTO, ENN. (*p. 654, 15*), CATONE, TER.

[*it.* giungere, *pedem.* gionse, *ligur.* dzúndze, *abrut.* yǫ́nərə; *sard. centr.* yúngere, ǧúngere, *mer.* ǧúnǧi(ri); *raet. or.* yóndzï; *francog.* joindre, *dial. occ., wall., loth., burg., comit.; francoprov.; prov. vet.* jonher, *prov.* (*delph., alvern., langued., aquitan.*) jugner, jougne *etc.; vasc.* žwéñe, junhe, joenhe; *cat.* júnyer, junyir; *hisp. vet.* unzir, uñir, unguir, yunnir, junir, *hisp.* uncir, *arag.* juñir, tšunir, *dial.* (*Salamanca*) uñir, (*Sanabria*) χuñire *etc.; port.* jungir. *cf. M.-L. 4620. Battisti-Alessio III 1821. Wagner I 713. Wartburg V 67sqq. Corominas IV 648sq. Machado II 1272. formae ex participio perf. pass. pendentes, quas afferunt Battisti-Alessio III 1822. Wagner I 713. Wartburg V 68b. 69b. 71a. Corominas II 1076sq., utrum usum antiquum continuent an in ipsis linguis romanicis exortae sint, non liquet. cf. p. 661, 73. G.*]

[*confunditur c. compositis passim, ceterum c.* cingere (SEN. Herc. O. 628. *al.*), ducere (CAES. Gall. 7, 73, 8 SEN. Thy. 467. *al.*), lugere (CIC. Sull. 89. *al.; restit.* iung- LIV. perioch. 39 p. 46, 12), tangere (OV. fast. 4, 540), ungere (VELL. 2, 112, 4. *al.*), urgere (SIL. 6, 2), vincere (PROP. 3, 9, 33. *al.; restit.* iung- MART. epigr. 27, 7), vincire (CIC. orat. 40 OV. met. 13, 752. *al., persaepe* -tus *c.* vinctus), -i *c.* fungi (PLIN. nat. 2, 166. *al.; restit.* fung- VITA Caes. Arel. 1, 37 *v. vol. VI 1, 1589, 47.* SYNON. Cic. p. 442, 28), -tus *c.* cunctus (MANIL. 4, 369 PLIN. epist. 1, 9, 1. *al.; restit.* -tus MANIL. 1, 439. 2, 337; cunct- *restituendum videtur* ISID. reg. monach. 13, 2), -ta *c.* iuxta (COLVM. 4, 20, 3).]

CAPVT PRIVS: ***transitive.***

I *fere i. q. copulando ligare*: *cui, primitus indicatur per abl. rei* (LEX XII tab. *p. 654, 52.* CIC. *p. 655, 54. 55. 57. 59* [*dub.* Brut. 162 Tusc. 3, 11. 5, 96]. VARRO *p. 654, 69 et raro ap. posteriores, nonnisi passive, maxime* -tus), *saepius per dat.* (*inde a* CATONE *p. 654, 54.* TER. *p. 657, 2.* ACC. *p. 658, 61.* CIC. *p. 655, 50. al.*) *vel* cum (*inde a* CIC. *p. 655, 50. al.*) *necnon* ad (CIC. *p. 659, 28. al.*), *peculiariter per* sub (MANIL. 2, 868), in (*c. abl. p. 654, 26, c. acc.* VEN. FORT. carm. 8, 3, 22); *vix probantur* TERT. monog. 9, 7 alii viri (*N, def. Bulhart*; viro *cett.*) -i. CLAVD. DON. Aen. 10, 85 p. 305, 12 si non illorum (ad i. *edd.*) ... mores ... -xisses augmentum (*acc. dupl. statuit Baehrens, Beitr. z. lat. Synt. 337*). *quomodo, determinatur per abl. passim, dat. p. 657, 50, praepos. p. 654, 19. 61. 657, 50sqq.; soloece per gen. p. 657, 16.* *coniunctio mutua intellegitur* LEX XII tab. *p. 654, 53.* CIC. *p. 656, 10. al.; exprimitur appositis* inter se CIC. *p. 654, 56. 655, 53.* LVCR. 4, 726. *al.*, in ... vicem STAT. Theb. 2, 149, *cf.* vicissim *p. 660, 56.* *reflexive vel mediopassive adhibetur passim inde a* CIC.; *formam* '-tus *aliquid*' *v. p. 658, 57.*

A *iugo ad vehendum apto*: **1** *-untur iumenta* (*v. et p. 658, 62*): **a** *in universum*: PLAVT. Men. 862 equos -tos (868. LVCR. 5, 403 *Sol* disiectos ... redegit e. -xitque. VERG. georg. 3, 114 [*inde* AVIEN. Arat. 411] currus et ... e. Aen. 12, 735 -tos conscendebat e. *i. currum equis iunctum. al. cf. vol. V 2, 732, 74sqq.*). 935 -tis quadrigis (PLIN. nat. 7, 202 bigas prima -xit Phrygium natio, quadrigas Erichthonius. AMPEL. 9, 10). CATO agr. capp. 147 boves (*v. vol. II 2136, 73sqq.*). VARRO rust. 1, 52, 1 iumentis -tis (*v. p. 646, 80*). VERG. ecl. 3, 91 idem -at volpes et mulgeat hircos. georg. 3, 169 iuvencos (MANIL. 1, 317. *al.*). Aen. 3, 113 -ti currum dominae *Cybelae* subiere leones (PLIN. nat. 8, 55 CLAVD. rapt. Pros. 3, 424 CARM. c. pag. 104). 8, 316 tauros (OV. epist. 12, 93 VAL. FL. 8, 342. 437 MART. epigr. 27, 7 FRONTO p. 209, 12 v. d. H. = p. 220 N. *al.*). CIRIS 394 -tis ... piscibus aequor ... metitur *Leucothea.* HOR. carm. 3, 28, 15 *Venus* Paphum -tis visit oloribus (STAT. silv. 1, 2, 143. *cf.* OV. met. 10, 708 cygnis). OV. am. 1, 2, 23 (*ad Amorem*) maternas -e columbas (met. 14, 597). SEN. contr. 10, 5, 28 -tis draconibus. COLVM. 2, 21, 3 *mulo* -to (2, 21, 5 PLIN. nat. 30, 142. *al.*). PLIN. nat. 8, 4 -ti ... subiere currum *elephanti* (GRAN. LIC. p. 31, 6). 33, 52 (*homines ut* LAMPR. Heliog. 29, 2). *al.* **b** *iugo sim.*: ENN. scaen. 191 duc et quadrupedum i. invitam doma, infrena et -e (iuge *codd.*, -e *Vahlen, cf. Mariotti, StIt. 31, 1959, 233sqq.; in imag. ut* LVCIL. 1043 tune i. -as me?). PACVV. trag. 397 angues ... alites -ti i. (AVG. epist. 7, 4). COLVM. 6, 2, 10. PELAGON. 50 (*Hippiatr. gr. I p. 358, 15* ὑπὸ ζυγὸν βληθῆναι). *cf.* VERG. georg. 3, 169 e torquibus (*i. circulis e vimine factis*). **c** *currui sim.*: VERG. Aen. 7, 724 curru (*dat.*) -it Halaesus equos. OV. fast. 4, 498 frenatos curribus angues -it *Ceres.* HYG. astr. 2, 13 p. 47, 2 equos quadrigis (*cf. p. 653, 84*). *cum praepos. p. 661, 46 et* COLVM. 6, 37, 1 ad molam (PLIN. nat. 8, 55 currum [8, 159. 33, 52 LAMPR. Heliog. 23, 1. *al.*]. SVET. Iul. 31, 2 vehiculum. VVLG. I reg. 6, 10 plaustrum. AVG. civ. 18, 6 p. 263, 23 D. aratrum. COD. Theod. 8, 5, 8, 2 raedam). VVLG. reg. 6, 7 in plaustro. **d** *c. aliis additamentis*: VERG. Aen. 5, 817 -it equos auro genitor ([auri g. *Isid. orig. 1, 37, 10*]. ACT. Arv. a. 224 l. 8 a. 240 I 13 p. 46 P.). PLIN. nat. 8, 179 capite, non cervice (PALLAD. 2, 3, 1 melius collo quam c.). **e** *per ellipsin vel breviloquentiam*: PLIN. epist. 2, 17, 2 iter ... -tis paulo gravius et longius, equo breve et molle. 4, 2, 3 habebat puer mannulos multos et -tos et solutos (*i. et ad iungendum et ad equitandum idoneos?*).

2 *-itur iugum vel currus sim.*: **a** *absolute*: CATVLL. 63, 76 -ta iuga resolvens Cybele leonibus (*cf. p. 661, 75*). VERG. georg. 4, 389 -to bipedum curru ... equorum (*v. p. 653, 83 et vol. IV 1524, 26sqq.*). LIV. 34, 1, 3 -to vehiculo (42, 65, 3 VELL. 2, 114, 2 VAL. MAX. 9, 1, 3). **b** *accedit abl. iumentorum*: CIC. Att. 6, 1, 25 raeda equis -ta. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 67 plostra ... bubus iumenteisve -ta. LIV. 5, 23, 5 curru equis albis -to (FLOR. Verg. 2, 4 M. alite serpente. VOPISC. Aurelian. 33, 3 quattuor cervis. SERV. auct. georg. 1, 19 draconibus).

3 *absolute in reddendo gr.* ἀναζευγνύναι *fere i. q. proficisci*: ITALA exod. 40, 36sq. (Monac.) cum ascendisset ... nubes ..., -ba⟨n⟩t filii Israel ...; si autem non ascenderet, non -ba⟨n⟩t usque in diem (*Vulg. 34sq.* proficiscebantur ... manebant. *cf. vol. V 1, 1385, 58sqq.*). I Macc. 11, 22 (rec. L) -xit et venit Ptolemaidae ([profectus v. *rec. B*, v. *tantum Vulg.*]. *item* 12, 32 [recc. LX = VVLG., reversus v. *rec. B*]).

B *quolibet modo*: **1** *generatim*: **a** *-untur res* (*homines pro rebus p. 655, 39. 656, 53; cf. p. 656, 84*): *α usu vario*: ① *corporaliter*: Ⓐ *in univ.* (*exempla selecta*): LEX XII tab. 6, 7 tignum -tum aedibus vineave ... ne solvito (*cf. p. 650, 44*). 10, 8 cui auro dentes -ti escunt. CATO agr. 18, 6 in iis tignis parietes extruito -itoque materiae, uti oneris satis habeat. CIC. Arat. frg. 32, 5 stella ... -ens (*gr. 206* ξυνὸς ... ἀστήρ *i. qui Pegasi et Andromedae sidera connectit*). nat. deor. 2, 115 maxime ... corpora inter se -ta permanent, cum quasi quodam vinculo circumdato colligantur. LVCR. 4, 430 *porticus spectanti ad coni formam contrahitur* tecta solo -ens atque omnia dextera laevis (*cf. p. 660, 38 et* TERT. anim. 17, 2 mendacium visui obicitur, quod caelum ... mari -at). 6, 1079 res auro non aurum copulat una aerique ⟨aes⟩ plumbo fit uti -atur ab albo? CAES. Gall. 1, 8, 4 Helvetii ... navibus -tis ratibusque compluribus factis ..., si perrumpere possent, conati (civ. 1, 61, 6 n. -tis pontem imperant fieri. FRONTIN. strat. 1, 4, 12 a latere -tis aut a puppe religatis. *al. cf.* CAES. Gall. 1, 12, 1 ratibus ac lintribus -tis. *sim. saepius, aliter p. 661, 36*). civ. 1, 54, 3 *naves* carris -tis devehit (*cf.* LIV. 25, 11, 18 plaustra -ta ... inter se. CVRT. 9, 1, 15 vehiculis inter se -tis. *aliter l. 34sqq.*). 2, 10, 7 *musculum* ad turrim hostium admovent, ut aedificio -atur. VARRO rust. 1, 14, 3 agger is bonus, qui intrinsecus -tus fossa. VERG. Aen. 9, 170 pontes et propugnacula -unt (*i. pontes mobiles e vallo ad turres ante vallum sitas demittunt; cf. 9, 530 necnon Hirt. Gall. 8, 9, 3*). TIB. 2, 5, 32 *in fistula* calamus cera -itur usque minor (OV. met. 1, 712 c. compagine cerae inter se -tis. CALP. ecl. 4, 20 calamos et ... vincula cerae. NEMES. ecl. 1, 58. *cf. p. 661, 29 et* OV. met. 1, 683 -tis ... harundinibus. trist. 5, 10, 25 -tis pice avenis). LIV. 28, 7, 2 *Chalcis* adeo arto interscinditur freto, ut ponte continenti -atur (44, 46, 7. 45, 27, 8 MELA 2, 26 PLIN. nat. 4, 63. 5, 41. 86, 128. 13, 70 FRONTIN. strat. 3, 13, 6. FLOR. epit. 2, 2, 2 nec mole ... nec pontibus. *cf. p. 660, 27. 661, 30*). SIL. 15, 768 demersa ... in undam -xerunt cumulo crescente cadavera ripas (STAT. Theb. 9, 433 caligine. FRONTIN. strat. 1, 1, 6 ponte[s]. PLIN. paneg. 12, 3 gelu [FLOR. epit. 4, 12, 18]. *cf. p. 660, 24sqq.*). PLIN. epist. 3, 19, 2 (*1* praedia agris meis vicina ... venalia sunt) sollicitat ... ipsa pulchritudo -endi. *et passim.* *-untur aquae*: VALG. carm. frg. 3 fossae qua -unt ora Padusam. OV. Pont. 3, 5, 2 ubi caeruleis -itur Hister aquis *sc. maris Pon-*

[v. Kamptz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tici. Sen. Ag. 565 *Isthmos* Ionia -i maria Phrixeis vetat (*cf. infra l. 40. p. 659, 76 et* Herc. O. 83 committat undas Isthmos et -to salo . . . ferantur Atticae puppes). nat. 3, 30, 4 quae *aquae* . . . amnes amnibus -ent, paludibus stagna. Lvcan. 2, 406 -to Sapis Isauro. Plin. nat. 5, 53 nec ante Nilus *dictus est*, quam se totum aquis rursus concordibus -xit. 5, 124 portus . . ., in quem influit Xanthus Simoenti -tus. *al.*

Ⓑ *spectat ad situm* (*fere pass. vel mediopass., praevalet p. p. p.* -tus *vergens ad not. q. e. confinis, vicinus*): Cic. nat. deor. 2, 117 *aer* mari continuatus et -tus est. div. 2, 91 sidera lunae -ta (Ov. fast. 2, 266. *cf.* Catvll. 66, 66 lumina. Ov. fast. 2, 459 signa. *al.*). Moret. 60 hortus erat -tus casulae (Plin. nat. 19, 60 h. villae -endos. *cf.* Ps. Qvint. decl. 13 arg. vicini erant -tis hortulis. Apvl. Plat. 1, 4 in hortulo, qui Academiae -tus fuit). Ov. met. 1, 749 *Epaphus* -ta parenti templa tenet (fast. 1, 258 -ta foris t. *Iani* duobus. 1, 294. 6, 34. trist. 3, 1, 69 vicino -ta theatro. *cf.* Stat. silv. 3, 1, 137 -tae tecta novercae *i. Iunonis*). 11, 363 -ta palus huic *templo* est (Frontin. strat. 2, 5, 6 *campis*). fast. 2, 343 tori, qui -tus erat. 6, 396 Nova Romano . . . via -ta foro (CIL XIV 375, 16. *cf.* Ov. Pont. 1, 8, 44 Flaminiae Clodia -ta viae. Colvm. 1, 5, 6 nec paludem . . . vicinam esse oportet aedificiis nec -tam militarem v.). *al.* Liv. 5, 34, 7 -ta caelo iuga (*cf. p. 659, 73*). 10, 10, 1 aedificia -ta muro (CIL VI 31865 ⟨monumen⟩tum et a., quae -ta sunt). Val. Max. 1, 8, 1 -ta . . . fonti aedis. Cvrt. 8, 1, 4 campo -tae *silvae*. 9, 1, 13 -tum erat flumini nemus. Colvm. 1, 6, 19 fumarium . . . fieri potest -tum rusticis balneis. *al.* Ascon. Mil. p. 32, 7 Curia . . . et . . . Porcia basilica, quae erat ei -ta. p. 37, 31 erant . . . tunc Rostra . . . ad comitium, prope -ta curiae. Lvcan. 1, 571 -tos extremis moenibus agros. *al.* *in describendo orbe terrarum*: Ov. trist. 4, 10, 110 -ta . . . Sarmatis ora Getis (5, 3 [4], 8). Liv. 45, 30, 6 -ta his *regionibus* Atintania *eqs.* perioch. 104 p. 102, 12 Venetos gentem Oceano -tam (Plin. nat. 1, 5, 22 Ciliciae et -tarum g. 1, 6, 25. 3, 139. *al.*). Vell. 2, 110, 4 Italiam . . . -tam sibi (*sc. Pannoniis*) Nauporti ac Tergestis confinio (*cf.* Avien. orb. terr. 586 Boe⟨o⟩tum . . . dehinc sese confinia -unt [*gr. 426* τῷ δ' ἔπι . . . πέδον, *Prisc. perieg. 432* inde solum sequitur]). Cvrt. 3, 1, 22 *Paphlagoniae* -ti erant Heneti. 7, 3, 20 Taurus . . . a Cappadocia se attollens Ciliciam praeterit Armeniaeque montibus -itur (*sim. de montibus* Plin. nat. 6, 60). *al.* Lvcan. 8, 540 qua . . . vada testantur -tas Aegyptia Syrtes. Plin. nat. 3, 28 -untur iis *populis* Asturum . . . populi. 5, 94 Ciliciae Pamphyliam omnes -xere neglecta gente Isaurica (*i. -tam esse docuerunt. cf.* 6, 157 Nabataeis Timenaeos -xerant veteres). 5, 97 *Pamphyliae* -tum mare Lycium est (Apvl. mund. 6 his *maribus* -itur Siculum et post Creticum. *aliter l. 1. p. 659, 76*). *al.* Hier. epist. 5, 1 quae *pars heremi* iuxta Syriam Sarracenis -itur. Cypr. Gall. Ios. 25 tribus -to Iordane manentes. *al.* *in describendo corpore animantium*: Cels. 2, 10, 15 -ta . . . est venae arteria, his nervi. 4, 1, 4 *pulmo* a tergo spinae ipsi -tus. Plin. nat. 8, 120 *chamaeleonis* latera ventri -untur ut piscibus (*cf.* 11, 180 quibus fauces non sunt, ne stomachus quidem est nec colla nec guttur, ut piscibus, et ora ventribus -untur). 11, 209 feminis . . . vesicae -tus utriculus.

(ii) *incorporaliter*: Ⓐ *in univ.* (*exempla selecta*): Cic. inv. 1, 105 cum iniuria contumelia -ta. 2, 36 indignatio -ta conquestioni (*cf.* 2, 83 per indignationem . . . -ta conquestione). de orat. 1, 222 summum illud bonum in animone sit an in corpore, virtute an voluptate definiatur, an haec inter se -i copularique possint (*cf.* fin. 2, 19 *syn.* coniunxit, adiunxit, addidit). 2, 237 insignis improbitas et scelere -ta. 3, 55 *vis eloquentiae est* probitate -enda summaque prudentia (*cf.* 3, 72 cognitionem et scientiam cum dicendi ratione. 3, 142 sapientiam -tam . . . eloquentiae. Tusc. 1, 7 prudentiam cum eloquentia). Att. 1, 19, 6 -tam invidia ac multorum inimicitiis . . . gloriam. 9, 10, 4 infinitum bellum -tum miserrima fuga (Liv. 26, 25, 4 Aetolici -tique cum eo Romani b. 36, 39, 6 b. Ligurum Gallicis . . . -ta. *aliter l. 74*). *al.* Varro ling. 6, 65 hinc (*sc. a 'serere'*) etiam 'sortes', quod in his -ta tempora cum hominibus ac rebus *eqs.* Ov. am. 2, 7, 26 indicio -ta repulsa. met. 8, 29 -tam cum viribus artem (10, 181). Sen. contr. 1 praef. 14 cum se ad scribendum concitaverat, -bantur noctibus dies (*cf. l. 69 et* Val. Max. 8, 13 ext. 1 exercitus equo insidens noctem diei . . . -endo duxit [Ivst. 12, 13, 7. Symm. epist. 1, 3, 4 ad laborem]). *al.* Ⓑ *c. respectu temporis* (*cf. p. 661, 80*): Cic. ad Q. fr. 2, 10 (11 Sj.), 5 litterae . . . ad id, quod exspectas, fere cum tuo reditu -entur. Ov. met. 11, 96 per bis quinque dies et -tas ordine noctes (trist. 3, 12 [13], 17 -tis ex o. ludis). Manil. 1, 233 his modo, post illis apparet Delia terris exoriens simul atque cadens, quia fertur in orbem ventris (*sc. terrae*) et acclivis pariter declivia -it. Vell. 2, 65, 3 Ventidium . . . consularem praetextam -entem praetoria (*cf.* 2, 92, 4 ut praeturam aedilitati, ita consulatum praeturae). 2, 110, 5 nulla umquam natio tam mature consilio belli bellum -xit (*cf.* 2, 118, 3 decretis facta). Val. Max. 4, 7, 5 caedi . . . eius suam -xit. 5, 3, 2^a exequiis filii damnationem patris -xit. Stat. Theb. 4, 615 iacet ille *Oedipus* in funere longo . . . et -tae sentit confinia mortis *i. instantis* (*cf.* Cypr. Gall. gen. 1492 -ti metitus tempora leti. *aliter p. 658, 44*). Tac. ann. 13, 45, 4 nec mora, quin adulterio matrimonium -retur. Avson. 390, 19 p. 256 P. pulchra iuventus tibi senium sic -it, ut aevum quod prius est maneat. Pavl. Pell. 238 ultima . . . tempora vitae temporibus ruptae pacis prope -ta fuere. *inde* -tus *technice in genere temporis significando*: Qvint. inst. 5, 10, 46 argumenta aut ex iis, quae ante rem facta sunt, aut ex coniunctis rei aut insequentibus ducuntur: ex antecedentibus '. . .' . . .; secundum tempus subtilius quidam, quam necesse erat, diviserunt, ut esset -ti 'sonus auditus est', adhaerentis 'clamor sublatus est'; insequentis sunt illa '. . .'. 5, 10, 102 ex antecedentibus et -tis et insequentibus.

β *sub specie dicendi*: (i) *usu technico in arte gramm. vel rhet.* (*cf. p. 660, 83 sqq.*): Cic. de orat. 3, 172 est . . . haec conlocatio conservanda verborum . . .; quae vinctam (*Ernesti*, -tam *codd.*) orationem efficit, quae cohaerentem . . .; id adsequemini, si verba extrema cum consequentibus primis ita -entur, ut *eqs.* (orat. 40 [vinxisse *var. l. fort. rectior*]. 68. 154 copulando v. -bant, ut 'sodes' pro 'si audes' *eqs.* Varro ling. 8, 10 quae *res* copulae sunt ac -unt v. Sen. epist. 40, 9 [*e Gemino Vario*] quomodo istum disertum dicatis nescio: tria v. non potest -ere [*cf.* Mart. 6, 54, 2]. Qvint. inst. 1, 5, 14 *opp.* singula. 8, 3, 15 *opp.* separata. *al.*). Varro ling. 8, 44 *partes orationis* vocant quidam appellandi, dicendi, adminiculandi, -endi; . . . -endi ut 'que'. Hor. ars 75 versibus impariter -tis (Bass. gramm. VI 256, 19 heroo hexametro se -it hic versus *sc. Archebuleus*. Ter. Mavr. 2627. *cf.* Ov. am. 2, 17, 22 -itur herous cum breviore modo. Qvint. inst. 9, 4, 101 duo spondei non fere ⟨se⟩ -i patiuntur. 9, 4, 102 bacchius et claudit et sibi -itur. *al.*). Qvint. inst. 1, 4, 10 quae *litterae* ut vocales -untur (1, 4, 11 'i' *geminata* -etur ut consonans. 1, 7, 15 e et i -endis [*cf.* Pap. Corp. 56, 5 a et ⟨u⟩]. Diom. gramm. I 467, 3 *in hiatu* longa *vocalis* magis cum brevi -itur . . . quam si duae breves -antur. Avg. civ. 18, 23 p. 287, 5 D. si primas litteras [*sc. verborum* Ἰησοῦς Χριστὸς κτλ.] -as, erit ἰχθύς). 1, 7, 7 quaeri solet, . . . praepositiones sonum, quem -tae (*i. in compositis*) efficiunt an quem separatae, observare conveniat (Pomp. gramm. V 273, 25 praepositio praepositioni non -itur). 8, 6, 42 *oratio* fit longa et impedita, ubi congestionibus (uti question- *codd.*) eam -as *sc. adpositis*. Gell. 13, 25, 4 (*v. p. 649, 10*). 17, 7, 6 'est' et 'erit' . . . praeterito -untur (*opp.* per sese ponuntur). Cledon. gramm. V 60, 11 prima coniugatio ad imperativum modum 'vi' addit -tum . . ., ut 'canta' 'cantavi'. Prisc. gramm. II 448, 18 prima . . . et secunda persona verborum pronominibus -i possunt solis, tertia vero etiam nominibus. III 12, 19 nomina . . . si cum supra dictis verbis sint -ta. *al.* *interpretatione*: Porph. Hor. carm. 3, 10, 17/18 hoc superiori -endum, ut sit ita connexum *eqs.* (epod. 16, 21. Hil. in Matth. 6, 6 sensus est superioribus -tus. Clavd. Don. Aen. 1, 305 p. 66, 32. Cassiod. in psalm. 102, 14 hoc comma ad superiora -endum est). Ps. Ivl. Rvf. rhet. schem. lex. 3 p. 48, 22 ζεῦγμα est, cum unum verbum communiter multis sententiis -itur (*cf.* 4 p. 49, 2 *de fig. q. e.* ὑπόζευξις). Serv. Aen. 1, 347 -e totum, nam aliter non procedit, si segreges 'quos . . . furor' (Serv. auct. Aen. 2, 274). *al.* Schol. Hor. gloss. Γ sat. 2, 3, 242 τὸ 've' πρὸ⟨ς⟩ τὸ 'cloacam' -endum. Hier. epist. 14, 8, 4 -e, quod sequitur (65, 7, 1 cum praecedentibus). Avg. in psalm. 58 serm. 2, 3 quo coniungitur, quo connectitur ista sententia? . . . sic . . . posita est ista sententia in medio, ut quo -atur non facile videamus. *al.* *rectione*: Cledon. gramm. V 77, 26 necesse est . . ., ut ei casui -atur praepositio, cui casui illa -itur, pro qua ponitur; quoniam 'de' ablativo casui -itur, 'super' quando pro 'de' ponitur, ablativo debet sociari. Schol. Ter. p. 54, 3 'timeo' et 'metuo' . . . -untur dativo casu. 58, 2 'plenus' cum genitivo melius -itur. *al.* (ii) *usu communi fere i. q. dicendo vel narrando adserere*: Val. Max. 3, 4 ext. 1 ut Romanis externa -amus, Socrates *eqs.* 4, 7, 6 -endus Petronio Ser. Terentius est (*cf.* 6, 3, 12 -endus est his P. Sempronius. *al.* Lvcan. 2, 550 his *viris patriae nocentibus* te quoque -ere, Caesar). 5, 9 praef. exactae poenae concessa venia -atur. 9, 1 praef. -atur illi *luxuriae* libido. Cels. 3, 18, 1. 5, 17, 1^B simul. Plin. nat. 28, 112 -emus illis *crocodilis* simillima et peregrina aeque animalia. *al.* Val. Fl. 1, 240 vix ea fatus erat, -it cum talia ductor Aesonius: 'superum *eqs.*' (*seq. or. recta ut*: Stat. Ach. 1, 806 ille . . . incepto paulum ex sermone remittit pauca . . . -ens :'at *eqs.*' Hier. epist. 29, 4, 2 deinde -itur: 'et *eqs.*' *al.*). Stat. silv. 4 praef. l. 20 -ta est egloga ad municipem meum. Ps. Qvint. decl. 1, 4 -unt his multo incredibiliora. Tac. ann. 4, 68, 3 postquam . . . effudit lacrimas, -xit quaestus. Spart. Hadr. 11, 7 hoc . . . vitiosissimum putant atque huic adiungunt, quae de adultorum amore ac nuptarum adulteriis . . . adserunt, -entes, quod ne amicis quidem servaverit fidem (Ennod. opusc. 2, 11 p. 291, 3 ad assertionis fidem -entes, q. eos isto nomine praecepta regia non vocassent). Tycon. reg. 6 p. 67, 27 tempus suum et nostrum unum fecit *dominus* et -xit dicens: 'tunc *eqs.*' (Rvfin. Orig. in Rom. 6, 13 p. 1098^C explanationem in consequentibus -it d.: 'pater *eqs.*' *cf.* Hier. epist. 51, 6, 6 [*Epiphan.*] -it et dicit [121, 9, 7. 122, 3, 3 in Ier. 6, 45 in Zach. 9, 14]. 148, 14, 3 -it ac dicit [Orsies. doctr. 37 p. 134, 11 B.]). *al.*

γ *sub specie computandi*: Ov. fast. 3, 164 *Caesar* decies senos tercentum et quinque diebus -xit et e pleno tempora quinta die. Manil. 4, 450 tertia pars . . . post decumam nec non decumae pars septima -ta (*i. decima septima ut* 474. 495). Stat. silv. 5, 3, 254 trinis . . . decem quinquennia lustris -ta ferens *genitor* (*cf.* Mart. 9, 84, 9 bis trieteride -ta. Alc. Avit. carm. 6, 89 bis senos -ens . . . annos *Aspidia* [6, 539 dum . . . geminos sol -ret a.]). Grom. Mortet 13 -e in unum tres circuitiones (15. 18 utrasque summas. *al.*). Firm. math. 2, 23, 2 si . . . has xxx partes duodecies -tas in unum feceris numerum, perficis ccclx partes. 2, 23, 6. Avson. 396, 34 p. 251 P. (*syn.* adde). *al.*

b -*untur animantes* (*circumscripti p. 658, 4 sqq. 659, 13 sq.; aliter*

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 654, 49): *α cum determinatione*: (I) *acc. duplex*: Ter. Hec. 798 nos sibi ... amicos -it (Hor. sat. 1, 3, 54 haec res et -it -tos et servat amicos). Ciris 368 generum Minoa ... -ere (Stat. Theb. 2, 168). Manil. 5, 238 te, Bacche, tuas nubentem -et ad ulmos. Sen. contr. exc. 6, 1, 2 me ... comitem tibi -am (Iust. 16, 2, 2 et belli socium. Avson. 12, 9, p. 324 P. quae tibi -ta comes? Ennod. dict. 7, 10 p. 445, 26). Val. Fl. 1, 165 socium te -ere coeptis (Sil. 11, 27. Flor. epit. 2, 7, 4 [sociaverat *var. l.*]. Vvlg. exod. 38, 23 -to sibi s.). Stat. Ach. 1, 898 Peleus te *Lycomedem* nato socerum et Thetis ... -unt. Capitol. Aur. 27, 5 Commodum ... sibi collegam in tribuniciam potestatem -xit (Amm. 31, 10, 6). Spart. Sept. Sev. 14, 8 *filio* Plautiani filiam uxorem -xit (Firm. math. 6, 30, 20). Rvfin. hist. mon. 9 p. 424[C] -xerunt se ei discipulos. Avg. civ. 4, 17 p. 166, 20 D. *cur non triumphus* victoriae -itur vel maritus vel frater vel filius?

(II) *indicatur, qua re*: (A) *abl.* (*dat. l. 50; non constat de gen.* CE 1571, 4 quos aetas -xerat olim, nunc mortis -ti iacent [*versibus rudibus*; morte iacent -ti, quos ... olim *rest. Bücheler*]): Plavt. Capt. 113 iis *captivis* indito catenas singularias; istas maiores, quibus sunt -ti, demito. Trag. inc. 80 Helenam Paris innuptis -xit nuptiis (Cic. Scaur. 9 Liv. 1, 46, 9. 4, 9, 5. 24, 24, 6. Val. Max. 9, 1, 9 inter se. Apvl. met. 5, 20, 6. *cf.* coniugiis *l. 20 et* Verg. Aen. 1, 73 [= 4, 126] conubio [Ov. met. 6, 428 Cvrt. 8, 4, 25. *al., v. vol. IV 815, 46 sqq.*]. Liv. 29, 29, 12 matrimonio [*v. vol. VIII 477, 80 sqq.*]). Cic. Verr. II 5, 167 societate -ti (Liv. 7, 29, 3 amicitiaque. 26, 49, 8 fide ac s. 28, 32, 5. *cf. p. 658, 30. 660, 36*). Catil. 1, 33 scelere parricidioque. Tusc. 5, 5 (*ad philosophiam*) tu eos *homines* inter se ... domiciliis, ... coniugiis, ... litterarum et vocum communione -xisti (*cf.* off. 1, 156 communitate). div. 2, 143 quidam cum in somniis complexu Venerio -retur (*cf.* Lvcan. 4, 209 amplexibus [Apvl. met. 5, 29, 3 Hier. epist. 22, 1, 2. *adde p. 658, 13*]). Verg. Aen. 7, 264 -i hospitio properat sociusque vocari *Aeneas* (*v. vol. VI 3, 3039, 37; cf. p. 658, 10. 661, 43*). Prop. 4, 11, 35 cubili (Val. Fl. 4, 464. *cf.* Octavia 571 toris [Lvcan. 2, 329. *adde l. 38. p. 658, 43*]). Ov. epist. 18, 125 cur animis -ti secernimur undis? (Liv. 6, 6, 18 Doctr. apost. 3, 9. *cf.* Ps. Apvl. Ascl. 5 mente). met. 4, 74 ut sineres toto nos corpore -i (Firmil. Cypr. epist. 75, 3 p. 812, 4 nihil prodest aliquos proximos et -tos sibi esse corporibus, si animo et mente dissideant. *cf. p. 660, 5*). 7, 49 te face sollemni -et sibi *Iason* (Sen. Herc. f. 346 thalamisque. Herc. O. 404. Octavia 142 *filiam fratris* sibi toris nefandis flebili -xit f. *cf.* 694 taeda iugali). 7, 403 *Aegeus Medeam* thalami ... foedere -it (15, 460 aut fratrum aut aliquo -torum f. nobis. trist. 1, 8, 27 Liv. 7, 31, 2. *al. cf. p. 658, 10. 30*). 9, 498 sanguine (fast. 2, 788 Val. Max. 2, 7, 4. Val. Fl. 1, 524 -tas sibi s. terras. *al.*). trist. 1, 8, 30 convictu causisque valentibus ... et ... -tus amore tibi (Pont. 1, 7, 31 Clavd. 11, 41. *cf. p. 662, 12 et* Qvint. decl. 306 p. 199, 26 venere). Pont. 4, 3, 12 amicitia (Liv. *l. 24*. Manil. 5, 709. Val. Max. 4, 2 tit. aut necessitudine. 4, 2, 3 et adfinitate. *al.*). Liv. 5, 3, 5 necessitudinibus (Svet. Aug. 17. 48. 62, 1. *al. cf.* Liv. 23, 41, 2 cognatione [*v. vol. III 1477, 22 sqq.*]. 42, 29, 4 adfinitate [Lampr. Alex. 5, 3. *al. v. et l. 46*]. Gaivs epit. 1, 7, 1 propinquitate). *al.* *succedit dat.*: CE 491, 3 me ... -xi dolori. (B) *praepos.*: per: Lvcr. 5, 848 -i p. Veneris res. Prop. 3, 17, 5 p. te *Bacchum* -untur, p. te solvuntur amantes. Stat. Theb. 1, 474 p. (post *var. l.*) vulnera -tis esse fidem. *al.* ab: Ov. met. 2, 368 *Cygnus* tibi materno ... a (in *h*) sanguine -tus (Sil. 4, 720). Pont. 2, 5, 7 modico tibi -tus ab usu (*cf. p. 662, 8*). in: *c. abl.*: Prop. 2, 15, 27 -tae in amore columbae. Ov. epist. 13, 117 lecto mecum bene -tus in uno. Tert. *l. 62*. CIL XVI 135 (*a. 208*) in matrimonio (*v. vol. VIII 479, 51 sqq.*). Cypr. Fort. 11 p. 341, 17 in consortio ... gloriae (Bened. reg. 25, 2 nec in colloquio). epist. 67, 9 p. 743, 16 in culpa (Avg. serm. 114, 4 -xit se in c., ut -retur in venia). Amm. 21, 10, 8 in consulatu. *al.* *c. acc.* (*cf. l. 10. p. 658, 11*): Gratt. 267 *canes* in venerem -am. Gaivs epit. 1, 4, 6 in matrimonium. Tert. monog. 9, 6 matrimonium est, cum deus -it duos in unam carnem aut -tos deprehendens in eadem carne coniunctionem signavit. Lvcif. non conv. 6 p. 14, 22 in amicitias. ad (*cf. p. 658, 10*): Apvl. Plat. 2, 11 qui potest sponte se ad eorum consortium -ere (Cypr. laps. 9 p. 243, 17 criminum). Ivst. 24, 7, 2 ad praedae societatem (Amm. 16, 8, 5 audiendi). Amm. 23, 3, 5 ad parilem potestatem.

(III) *indicatur, quid -at* (*res iungens est pro subi.*): Catvll. 66, 79 optato quas -xit lumine taeda (Clavd. 3, 84 taedae Oedipoden matri, natae -xere Thyesten). Cic. ac. 2, 139 virtus ... hominem -it deo. Hor. epod. 16, 30 novā ... monstra -xerit libidine mirus amor (Ov. epist. 20, 226. met. 4, 156 quos certus a., quos hora novissima -xit. 7, 698. 10, 29 CE 1381, 12 *a. 552*). Ov. am. 3, 2, 19 *in circo* cogit nos linea -i (ars 1, 141). epist. 16, 319 te mihi meque tibi communia gaudia -ant. met. 1, 353 coniunx ..., quam commune mihi genus et patruelis origo, deinde torus -xit, nunc ipsa pericula -unt (*cf.* Cvrt. 9, 4, 15 periculi societas). 11, 706 in ... sepulcro si non urna, tamen -et nos littera. Liv. 22, 51, 6 quem cuique fors aut pugna -xerat aut fuga (Val. Fl. 6, 265). 23, 9, 2 quaecumque iura liberos -unt parentibus. Sen. contr. 2, 1, 38 *consilium* duos senes -it. Sen. Herc. O. 505 -it hominem spina deficiens equo (*sc. in Centauris*). Oed. 54 iuvenes ... senibus -it et gnatis patres funesta pestis. benef. 2, 21, 2 *amicitia* similes -it. dial. 5, 16, 2 eos, qui separatim gemunt, communis metus -xit (*cf. p. 658, 31*). epist. 78, 28 veniet aliquod tempus, quod nos iterum -at ac misceat. Stat. silv. 5, 1, 44 vos collato pectore mixtos -xit inabrupta concordia ... catena. Plin. epist. 10, 26, 1 Rosianum Geminum ... artissimo vinculo mecum tua in me beneficia -xerunt. *al.*

(IV) *indicatur, quid -atur*: (A) *corpus vel partes eius*: Lvcr. 4, 1193 *mulier* conplexa viri corpus cum corpore -it (*alia ad amorem spectantia v. vol. IV 1004, 32 sqq.; cf.* Verg. Aen. 8, 485 mortua ... c. vivis. Ov. met. 4, 374 mixta duorum c. -untur. Capitol. Opil. 12, 10. CIL III 14237 tumulis duo c. -xi). Verg. Aen. 1, 408 dextrae -ere dextram (*v. vol. V 1, 927, 32 sqq. 928, 35 sqq.; explicatur*: Verg. Aen. 3, 83 hospitio [11, 165 Val. Fl. 3, 18]. 8, 169 foedere [Val. Fl. 6, 12 ad foedera. Stat. Theb. 6, 290 in foedera]). Hor. ars 2 humano capiti cervicem ... equinam (Ov. met. 12, 299 qua -ta est umero c. Liv. 27, 49, 1 ipsa in compage, qua -itur capiti c. Petron. 86, 7 amplexu). Ov. am. 1, 4, 44 (*ad puellam*) nec femori committe femur nec crure cohaere nec ... cum pede -e pedem (met. 9, 44). epist. 3, 107 per ... tuum nostrumque caput, quae -ximus una (Plin. nat. 11, 135 circa articulum, qua c. -itur). 19, 62 pectora (met. 2, 604 cum pectore. trist. 1, 3, 66 fide. Epist. Sapph. 191 tecum [Val. Fl. 3, 309 conferre genas, ... -ere t. p. et ... miscere amplexibus artus]. Petron. 123, 229 coniugibus. Sil. 9, 149). ars 1, 140 lateri ... latus (fast. 5, 20 Boeth. cons. 3 carm. 12, 10. *cf. p. 659, 37. 661, 56*). 2, 254 manus (*v. vol. VIII 361, 37 sqq., ubi addas* met. 9, 314 Sen. Thy. 558 dial. 9, 11, 7 nat. 2, 16 Val. Fl. 1, 636 Qvint. inst. 11, 3, 116. *al.*). met. 6, 408 membra (fast. 2, 592 Homer. 336). 9, 299 digitis inter se pectine -tis (fast. 5, 433 medio cum pollice. Qvint. inst. 9, 3, 101 pollici proximus digitus ... unguem pollicis summo suo -ens). *al.* Lvcan. 1, 111 pignora -ti sanguinis (7, 179 Stat. Theb. 2, 437 Cypr. Gall. gen. 405). *al.* (B) *sensus, animus sim.*: Lvcr. 2, 904 sensus -itur omnis visceribus *eqs.* (Clavd. 17, 161). Ov. Pont. 2, 5, 59 ingeniis ... -tis (Liv. 1, 46, 5 matrimonio). Liv. 1, 19, 4 cum omnium circa finitimorum societate ac foederibus -xisset animos (2, 1, 11. 2, 39, 7 timor ... inter se -bat a. Manil. 2, 609 Sen. Phaedr. 1183 Octavia 537. *al.*). Manil. 2, 679 (683) mentes (Cypr. epist. 60, 1 p. 691, 12). *al.* (C) *varia* (*passim* -tus, *hic illic fere i. q. communis*): Cic. Att. 11, 21, 3 quorum utilitati meam -xi (Sen. epist. 66, 10 -ta est privata et publica u.). Hor. carm. saec. 28 bona iam peractis -ite fata (Ov. fast. 3, 863 Sen. Phaedr. 1184 Lvcan. 8, 361 Val. Fl. 5, 59 Sil. 13, 298). Prop. 3, 9, 33 Caesaris ... famae vestigia -ta tenebis (Stat. silv. 1, 2, 196. *cf.* Liv. 44, 26, 3 cursum. Val. Fl. 3, 8 gressus [Clavd. rapt. Pros. 2, 10 comites gressum -xere sorores]. 7, 375 -to ... passu. Mart. 3, 91, 2 iter). 4, 5, 46 si cantica iactat *amator*, i comes et voces ebria -e tuas (Hier. epist. 28, 2, 2 -ta voce). Ov. am. 1, 3, 26 -ta ... semper erunt nomina nostra tuis (Liv. 23, 22, 5. *cf.* Ov. fast. 3, 511 mihi -ta toro mihi -ta vocabula sumes). met. 5, 73 -tae solacia mortis (Petron. 114, 11 Sil. 9, 409. 17, 471. *cf. p. 655, 78 et* Avson. 241, 4 p. 80 P. Hectoris et patriae simul est commune sepulchrum, amborum quoniam -ta ruina fuit). fast. 4, 602 semel -ti rumpere vincla tori *i. matrimonii* (Stat. silv. 1, 2, 182. Clavd. 10, 122. *cf.* Cypr. epist. 13, 5 p. 508, 1 cubilia [Clavd. carm. min. 25, 32]). trist. 2, 413 -xit Aristides Milesia crimina secum (4, 1, 26 Liv. 42, 14, 6 Qvint. inst. 4, 4, 5 decl. 265 p. 84, 2). *al.* Liv. 4, 45, 3 consilia (Sen. Ag. 309). 9, 19, 13 foederibus ... -ta res Punica Romanae. Sen. contr. 9, 4, 6 causam suam cum fratre. Val. Fl. 5, 515 -ere dona (*V*, dextram *C*), ... sociare domos. Stat. silv. 1, 2, 257 tecum similes -taeque camenae, Stella, mihi. Ach. 1, 321 curas. Plin. epist. 8, 14, 15 quemadmodum posset -i sententia duorum tam diversa censentium (Tert. resurr. 1 p. 25, 14 Prvd. c. Symm. 1, 571). *al.*

(V) *forma* '-tus *aliquid*': Ov. trist. 4, 7, 15 (*de Centauris*) quadrupedes ... hominis cum pectore pectora -tos. Sil. 6, 450 *Regulus* -tus vestigia Poenis.

β sine determinationibus: (I) *de matrimonio, amore, coitu*: Acc. trag. 474 quem mihi -ent? Verg. ecl. 8, 27 -entur iam grypes equis (Serv. auct.: utrum idem iugum subibunt, ut dicuntur iumenta, an coitu -entur? *cf.* Hor. carm. 1, 33, 8 prius Apulis -entur capreae lupis. Anth. 390, 19 -atur vili cum vulpe leaena *eqs. al.*). Aen. 4, 28 ille meos, primus qui me sibi -xit, amores abstulit (*vir sibi feminam -it ut*: Ov. met. 13, 752 Val. Fl. 5, 384 Tac. Agr. 6, 1 Flor. epit. 1, 26, 2. *al.*). 4, 192 cui se ... viro dignetur -ere Dido (7, 268 Ov. ars 1, 682. *al.*). Lydia 35 et mas quicumque est, illi sua femina -ta (Qvint. decl. 368 p. 403, 26 mares feminis -untur. Tert. adv. Marc. 4, 34 p. 533, 22 marem et feminam -xit. *cf.* Apvl. mund. 20). Ov. am. 1, 13, 6 lateri nunc *nocte exeunte* bene -ta meost *puella* (*cf. l. 20*). epist. 8, 36 cum tibi nubebam ...; si -ar Pyrrho *eqs.* 20, 215 nube precor ..., cui te bona numina -unt. ars 1, 453 primo sine munere -i (*absolute ut*: Val. Fl. 2, 324 Interpr. cod. Theod. 3, 5, 12. 9, 8, 1 Cassiod. in psalm. 115, 16 l. 107. *active* Ov. met. 14, 675 si te bene -ere ... voles. Treb. Gall. 11, 7 cum fratrum filios -ret [CIL XI 2538 nepotes -csit]). met. 10, 82 multas ... ardor habebat -ere se vati *Orpheo*. 14, 762 amanti -ere, nymphe. *al.* Liv. 1, 42, 1. 1, 46, 7 cum impari -i. Sen. contr. exc. 7, 6 tit. demens, qui servo filiam -xit (*infra*: manumisso. Svet. Vesp. 11 se). Petron. 127, 9 v. 2 se concesso -xit amori Iuppiter. Sil. 15, 60. Stat. silv. 1, 2, 189 Phrygio ... -ta marito (*cf.* Apvl. met. 7, 11, 5 quem tibi parentes -xerunt). Mart. epigr. 5, 1. 6, 21, 1 Ivv. 6, 448 Tac. ann. 12, 6, 2 Argvm. Plaut. Rud. 6. Gell. 4, 3, 3 'paelicem' ... appellatam ..., quae -ta consuetaque esset cum eo, in cuius manu mancipioque alia

[v. Kamptz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

matrimonii causa foret. TERT. adv. Val. 30 p. 206, 16 qui ... non amaverit feminam nec se ei -xerit (coniungatur *Iren. 1, 6, 4 = 1, 1, 12 H. cf.* AVG. serm. 51, 15, 25 ad hoc unum -bantur feminis, ad hoc feminis miscebantur, ut filios procrearent). *al.* uxori (*vario colore*): ITALA Matth. 19, 5 (Orig. in Matth. 14, 16 p. 319, 26) relinquet homo patrem et matrem et -etur u. suae (*gr.* προσκολληθήσεται, *aliae verss.* ad- *vel* coniungetur, *Vulg.* adhaerebit). I Cor. 7, 27 (Tert. pudic. 16 p. 255, 1) -tus es u. (*gr.* δέδεσαι, *Tert. monog. 11, 12 al.* vinctus, *Vulg.* alligatus es). Ps. AMBR. serm. 25, 6 nullus ... u. suae -atur ante octavam paschae. Ⓜ *in re militari* (*hostiliter l. 26*): VERG. Aen. 2, 267 agmina conscia -unt (*v. vol. I 1346, 23 sq., ubi addas* LIV. 39, 31, 1 priusquam se -ere atque instruere possent). 8, 476 tibi ego ingentis populos opulentaque regnis -ere castra paro (*v. vol. III 555, 22 sqq.*). 10, 154 Tarchon -it opes (VAL. FL. 6, 143). LIV. 1, 2, 3 socia arma Rutulis -xit (*v. vol. II 597, 20 sqq., adde* LIV. 10, 45, 6). 7, 7, 3 novus veteri exercitus -itur (25, 37, 4 cum Ti. Fonteio. 25, 37, 18 tres e. ac tres duces. *al.* VELL. 2, 80, 1. 2, 113, 1. *et saepius*). 21, 35, 1 -tae copiae (*v. vol. IV 908, 54 sq.*). 22, 45, 7. 27, 5, 12 *ut Hasdrubal* quam maximo exercitu ... in Italiam transgressus -ret se Hannibali (*cf.* 28, 1, 4 Hanno ... novo cum exercitu ex Africa transgressus Magonique -tus. *sim.* 29, 5, 5. 9. *al.*). 28, 5, 1 classe -ta (32, 16, 10. VELL. 2, 106, 3 classis ... exercitui Caesarique se -xit). VELL. 2, 65, 1 cum Bruto ... vires (TAC. hist. 2, 54, 1). CVRT. 4, 13, 26 Clitus, cui -xit Philotae turmas. TAC. hist. 2, 30, 1 *milites Valentis* Caecinae -untur. 2, 66, 3. 3, 14. 4, 75, 2. VEG. mil. 3, 18 p. 103, 20 clamor ... prius non debet attolli, quam acies utraque se -xerit. 3, 20 p. 107, 14 dextram alam tuam sinistrae alae illius *hostis* -e (p. 109, 22). *al.* Ⓜ *usu vario* (*passim* -tus, *hic illic fere i. q. vicinus*): CIC. S. Rosc. 136 perditi civis erat non se ad eos -ere, quibus *eqs.* (*cf.* QVINT. inst. 12, 1, 16 quominus optimis se partibus ... -ret). Att. 4, 15, 7 cum eo *Memmio* Domitium consules -xerunt *sc. candidatum tribunicium* (*cf.* TAC. hist. 1, 77, 2 -itur Verginio Pompeius Vopiscus *in consulatu*). VERG. Aen. 11, 129 (*ad Aeneam*) te ... Latino -emus regi (*cf.* OV. fast. 2, 480 Romanis ... Cures. LIV. 32, 19, 2 Aristaenus, qui Romanis gentem -i volebat. *al.*). HOR. carm. 1, 4, 6 -tae ... Nymphis Gratiae. 3, 19, 17 Gratia nudis -ta sororibus. epist. 1, 5, 26 ut coeat par -aturque pari. OV. met. 2, 449 nec ut ante solebat *Callisto* -ta deae *Dianae* lateri (OCTAVIA 703 *Nero* l. -tus atque haerens *Poppaeae*. CALP. ecl. 7, 40 l. ... forte sinistro. SIL. 15, 359 CYPR. epist. 50 p. 614, 3 IVST. 30, 2, 5. *cf. p. 658, 20. 661, 56*). 2, 701 -ta suo pariter dabitur tibi femina tauro (*cf.* CALP. ecl. 6, 4 haedos -ta matre dedit). 6, 244 sicut erant -ti *iuvenes luctantes*, traiecit utrumque sagitta. 13, 201 Priamum Priamoque Antenora -tum. Pont. 2, 5, 43 tu comes antiquus *Germanici*, tu primis -tus ab annis. 2, 8, 4 Caesaribus Livia -ta suis *in nummis*. 3, 2, 10 cum feriant unum, non unum fulmina terrent -taque percusso turba pavere solet. LIV. 10, 25, 14 sive -ti unum premant, sive diversi gerant bellum *populi*. MANIL. 2, 665 neque Taurus habet comitem nec -itur ulli ... Leo. PAVL. FEST. p. 18 aptus is, qui convenienter alicui -tus est. VAL. MAX. 2, 3, 3 *pedites* veloci saltu -ere se equitantibus ... instituit *Navius*. 4, 6, 3 *mortuum* amici ... corpori coniugis -xerunt (*cf.* MART. 1, 93, 1 Fabricio -tus fido requiescit Aquinus). SEN. dial. 11 (12), 19, 3 *sorori* te ... -e, illius ... amplexibus adliga. PS. SEN. epist. Paul. 12 si mihi ... vir tantus ... non dico fueris -tus (vinctus *var. l.*), sed necessario mixtus. LVCAN. 1, 118 generos soceris mediae -xere Sabinae. VAL. FL. 2, 561 noster ades -tisque venis (*i. cognatis*). *et saepe.*

2 *c. colore speciali*: a *continuandi, iterandi* (*vix huc pertinet locus conclamatus* LIV. 21, 5, 3 [*sunt qui conferant p. 654, 82*]): MANIL. 3, 373 (*365* erit una dies per senos undique menses) per totidem menses -et nox una tenebras (LVCAN. 4, 105 rerum discrimina miscet deformis caeli facies -taeque t.). CELS. 3, 5, 3 si quamvis non accessiones, febres tamen -untur (3, 16, 1 si duae f. paene -untur). STAT. Theb. 10, 55 condiderant iam vota diem, nox addita curas -it. silv. 1, 5, 10 -e ... cyathos et ne numerare labora. 2, 4, 20 qui ... refert -ens iterata vocabula perdix. 4, 6, 17 -tā ... Tirynthia *nox* lunā. PLIN. epist. 4, 9, 10 ne me corporis vires iterato labore desererent, quem difficilius est repetere quam -ere. ITALA psalm. 49, 19 (cod. 136 Cas.) os tuum abundat in malitia et lingua tua -bat malitias (*gr.* περιέπλεκεν δολιότητα, *Vulg.* concinnabat dolos). I Macc. 9, 13 (rec. L) -tum est proelium a mane usque in vesperam (*gr.* ἐγένετο ὁ πόλεμος συνημμένος, *Vulg.* commissum est). b *approximandi, adducendi*: CELS. 7, 2, 4 ultima expectanda maturitas *abscessus* est, quae cutem extenuet eique pus -at, quo propius reperiatur. VAL. FL. 2, 491 Neptunus muros *Troiae* cum -ret astris (*cf. p. 655, 20 et* SIL. 3, 624 [*Iuppiter de Domitiano*] -et nostro templorum culmina caelo [STAT. Theb. 6, 721 *loco fortasse ex 10, 852 interpolato*]). VVLG. psalm. 140, 6 -ti petrae iudices (*Psalt. Rom.* continuati petrae, *Veron. = Hier. psalt. sec. Hebr.* iuxta petram, *gr.* ἐχόμενα [*sic*] πέτρας). RVT. NAM. 2, 25 qua ... est -ti maris *Tyrrheni Hadriatique* angustissima tellus (*cf. p. 655, 1 et 40*). ALC. AVIT. carm. 2, 216 *Eva pomum* naribus ... labiisque ... -it. *fortasse huc pertinet locus haud satis perspicuus* CYPR. GALL. lev. 214 quin et vela simul nequaquam -ere fas est *homines impuros* (*sc. sibi pro* 'se -ere velis'? *cf. Vulg. lev. 21, 23* ut intra velum non ingrediatur nec accedat ad altare). *reflexive*: STAT. Theb. 10, 529 iam se peditum -xere catervae moenibus. PEREGR. Aeth. 6, 3 de inter montes exivimus et -ximus nos denuo ad mare rubrum. VEG. mulom. 2, 5, 2 (*cf.* CHIRON 261) *iumentum* ex eo latere se parietibus -it (VVLG. num. 22, 25 asina -xit se parieti [*Aug. quaest. hept. 4, 50* compressit se ad parietem, *cf. Lugd.*]. *cf. p. 661, 47*). CYPR. GALL. deut. 49 Iordanis ad undas venimus et tellus sese iam proxima -it ab summo transscripta deo. iud. 176 admotus toto se corpore -it (*ad 3, 20, ubi gr.* ἐγγὺς αὐτοῦ, *Lugd.* prope illum). VITAE patr. 5, 16, 19 -e te huc ad me (*3, 74 et 7, 3, 2* accede, *gr. Nau 1912 p. 295 n. 339* ἔγγισόν μοι). c *possessorem faciendi*: MART. 10, 75, 11 (*iocose*) sportula nos -xit quadrantibus arida centum. IVVENC. 2, 226 proles *dei* credentes ... vitae -tura perenni (*Vulg. Ioh. 3, 16* ut omnis ... habeat vitam aeternam). d *comparandi*: HIER. in Ier. 1, 78, 1 curruum ... strepitus tempestati ... conparatur et equorum velocitas aquilis -itur (*Vulg. Ier. 4, 13* velociores aquilis equi illius). ENNOD. carm. 1, 9, 127 res non parva ... triplicatis -ta talentis. 2, 85, 5 (*ad episcopum*) agricolis -tus coluisti germina vitae. opusc. 3, 18 p. 335, 20 mores illius cum aetatis inmaturitate -bant. 6, 17 p. 408, 9 gemma, potestas quid sunt ad nostrum *rhetorum* -ta supercilium? e *iniungendi*: GREG. TVR. Franc. 4, 34 p. 167, 5 durum esse servitium ... nec ... tanta possit implere, quanta ei -bantur (iniung- *Ruinart, Bonnet 678*). f -itur, quod *fere i. q. accedit, quod* (*cf. p. 656, 66*): ENNOD. epist. 2, 25, 1 p. 67, 10 -itur, q. ... obviam ... manus exhibere non potui. 6, 2, 1 p. 149, 12 -itur, q. ei notitia ... accessit. 7, 3, 2 p. 174, 6 opusc. 1, 4 p. 262, 10.

3 *locutiones concisae* (*pro obi. est id, cuius partes -untur; cf. p. 654, 34 sqq.*): a *-untur fluvii sim. ponte* (*cf. p. 654, 75. 79 et 661, 30*): CIC. fin. 2, 112 Xerxes cum ... Hellesponto -to ... mari ambulavisset (*cf.* FLOR. epit. 3, 5, 25 Bosporon. PANEG. 6, 13, 4 Hellesponti angustias). LIV. 21, 45, 1 Romani ponte Ticinum -unt (*fluvium ut* CVRT. 3, 7, 1. 5. 4, 9, 9. 12. *cf.* LIV. 21, 46, 2 *ratibus* [21, 47, 6 rate]. AMM. 29, 4, 2 navibus. RVT. NAM. 1, 489 gelu). CVRT. 5, 1, 29 pons lapideus flumini inpositus -it urbem (FLOR. epit. 1, 8, 4 ut u. ... ponte -ret). *inde*: STAT. Ach. 2, 138 saltu ... -ere fossas. b *-untur varia*: HOR. carm. 1, 25, 1 parcius -tas quatiunt fenestras (*cf.* IVV. 9, 105 claude fenestras ..., -e ostia). LIV. 9, 19, 8 Romana acies ... ex pluribus partibus constans facilis partienti ..., facilis -enti (CVRT. 8, 14, 21 *opp.* dividere. *cf.* STAT. Theb. 6, 273 ordine -to). VAL. MAX. 2, 9, 6 par ... aequali iugo virtutis honorumque societate -tum (8, 8, 1 inter se. 9, 2 ext. 2. *cf. p. 659, 36*). SEN. benef. 7, 1, 5 quare ... porticus ... ultima in angustius coeant et columnarum novissime intervalla -antur (nat. 1, 3, 9. *cf. p. 654, 58*). nat. 1, 8, 5 quare ille circulus (*sc. soli lunaeque circumdatus*) -itur, in arcu *pluvio* numquam? (HYG. astr. 4, 6 p. 104, 30 Cepheus ... pectore suo circulum -it). SCRIB. LARG. 206 p. 83, 31 *emplastrum* parotidas ... suppuratas -it (*cf.* p. 84, 1 omnem partem divisam et fibulis artatam. 208 sinus veteres et fistulas [209 sinum]. 212 vulnera [PLIN. nat. 24, 117 STAT. Theb. 10, 733]). STAT. silv. 2, 6, 11 cui *famulo* maior stemmate -to (*i. quam quae maiorum serie non interrupta probatur*) libertas ex mente fuit. RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 97, 21 ne unam scissuram -entes plures alias faciamus (*gr. I 1, 7 p. 150, 19* συνάψαντες). *audacius*: HIER. epist. 127, 8, 2 *absentia* iugibus sibi litteris -batur. c *per oxymoron -itur ipsa separatio*: TERT. monog. 9, 3 proinde ... -turus separationem atque si separasset coniunctionem.

II *fere i. q. copulando efficere* (*iuxta acc. obiecti affecti l. 64. 76*): A *ipsam copulam, qua animantes -untur* (*cf. p. 657, 15 sqq.*): PLAVT. Cist. 26 ut amicitiam colunt atque ut eam -tam bene habent inter se (*v. vol. I 1895, 53 sqq.*). CATVLL. 62, 29 conubia ([*antea*: pepigerunt]. STAT. Theb. 11, 192 silv. 3, 3, 109. VVLG. gen. 34, 9 vicissim. CLAVD. 22, 355. *cf.* PAVL. FEST. p. 104 matrimonia [*v. vol. VIII 477, 21 sqq. cf.* GLOSS. IV 414, 25 -it matrimonium: copulat]. VAL. MAX. 2, 6, 15 coniugia. QVINT. decl. 280 p. 145, 2 nuptias [*syn.* copulasti. 376 p. 417, 28 SERV. auct. Aen. 4, 127]. *sim. al.*). 78, 3 amores (TIB. 1, 1, 69 OV. trist. 2, 536 CE 345. *cf.* TIB. 1, 9, 76 venerem [3, 19 OV. ars 2, 679 rem. 408 Ib. 351]). CIC. Lael. 20 ut omnis caritas aut inter duos aut inter paucos -retur. VERG. Aen. 4, 112 foedera (*v. vol. VI 1, 1007, 10 sqq.; adde* STAT. Theb. 5, 138 faces alias melioraque f.). OV. am. 2, 5, 23 oscula (2, 5, 60. *al.* MANIL. 5, 393 PETRON. 67, 11 VAL. FL. 4, 701 STAT. Theb. 12, 708. *al.*). ars 2, 482 cum quo sua gaudia -at, invenit in media femina piscis aqua (AVSON. 13, 7 p. 325 P. da ... amplexus oblitaque g. -e. *cf.* OV. ars 2, 623 -ta voluptas). LIV. 1, 1, 6 Latinum pacem cum Aenea, deinde adfinitatem -xisse tradunt (27, 9, 6. 30, 30, 22. *al.*). 1, 45, 2 hospitia (1, 49, 8. 2, 22, 7). 23, 33, 6 societatem (24, 6, 3. 33, 2, 6. *al.*). 33, 40, 3 ut ... adfinitas -atur (VAL. MAX. 4, 4, 9 TAC. Germ. 22, 2. *adde l. 69*). MANIL. 2, 382 *astra* secum -unt commercia mundi (4, 170. 296. STAT. Theb. 2, 512 linguae [AVSON. Mos. 294]. PAVL. NOL. carm. 10, 55 homines inter et deum). SEN. Med. 869 ira amorque causam -xere. Phoen. 464 complexus (*cf.* VAL. FL. 1, 163 amplexus fraternaque pectora [STAT. Theb. 12, 385 PS. QVINT. decl. 10, 5]). Thy. 482 fidem foedusque (STAT. Theb. 12, 378 BOETH. cons. 4 carm. 6, 22). SIL. 13, 734 colloquium. QVINT. decl. 291 p. 161, 11 adulterium. *al.* *inde pressius* -tus *fere i. q. artus* (*cf. p. 662, 14*): IVST. 1, 10, 13 cognatio Dario -ta cum pristinis regibus fuit. AVSON. 289, 11 p. 147 P. nec -ta premit vicinia Romae *Mediolanum* (VAL. CEM. hom. 6, 5 quid inter viros ac mulieres nimium familiaris ac secretus sermo faciat, quid -ta v., quid iocis mixta colloquia). B *verba sim.* (*cf. p. 656, 5 sqq.*): CIC. orat. 159 in verbis -tis quam scite 'insipientem'

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non 'insapientem' *eqs.* (186 facta aut -ta [part. 53]. top. 37. *cf.* GELL. 10, 5, 1 [*e Nigidio*] 'avarus' non simplex vocabulum, sed -tum copulatumque esse). Att. 4, 15, 1 ex me et ex te -tus Dionysius 'M. Pomponius'. VERG. Aen. 3, 451 carmina (EPIST. Sapph. 13. GLOSS.[L] II Abav. IN 152 -it c.: pangit. *cf.* BVC. Eins. 1, 24 citharae modulis primordia -ere mundi. MANIL. 3, 35 pedibus . . . -ere certis *ea, quae nosse nimis est*). QVINT. inst. 1, 5, 68 -untur . . . ex duobus Latinis integris ut 'superfui', 'subterfugi'. 8, 6, 33 dure . . . -ere 'arquitenentem' (*Haupt*, -tollentem *codd.*) et dividere 'septentriones' videmur. 9, 3, 53 utrumque horum (*sc.* πολυσύνδετον *et* ἀσύνδετον) acervatio est aut -ta aut dissoluta. GELL. 11, 16, 6 respondi . . . non videri mihi significari eam rem (*i.* πολυπραγμοσύνην) posse uno nomine et idcirco -ta oratione, quid vellet . . . id verbum, pararam dicere (BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 59, 16 quae *nomen et verbum* sola possunt -ere orationem). ANTH. 480, 2 pariambus erit gemina breve -tus. MART. CAP. 3, 265 una quaeque syllaba utrum ex una an gemina an neutra parte -atur. C *res varias*: CIC. inv. 1, 17 placet considerare, utrum causa sit simplex an -ta; et si -ta erit, utrum sit ex pluribus quaestionibus -ta an ex aliqua comparatione (*cf.* 1, 18 GRILL. rhet. p. 79, 21 M.). 2, 157 ex horum (*sc. honesti et utilis*) partibus -tum *genus* (*cf.* 2, 158 -ta . . . et duplici genere. 2, 159 *opp.* simplex). rep. 1, 69 in hac -ta moderateque permixta constitutione. fin. 5, 21 -tae . . . et duplices expositiones summi boni (*opp.* simplices . . . sententiae). ac. 1, 40 *Zeno* (*frg. 55. 61 A*) -tos *sensus* esse censuit e quadam quasi impulsione oblata extrinsecus, quam . . . nos visum appellemus licet . . . ; sed . . . adsensionem adiungit animorum. Tusc. 1, 43 -tis ex anima tenui et ex ardore solis temperato ignibus. Tim. 27 *animus* ex eadem -tus alteraque natura, adiuncta materia (*gr.* συγκραθεῖσα). div. 2, 33 uno consensu -ta *natura rerum*. SALL. Catil. 55, 4 camera lapideis fornicibus -ta. VERG. ecl. 3, 26 fistula cera -ta (*inde* CE 250, 3 *a. 156. cf. p. 654, 71*). SEN. Med. 585 *Hister* -tos vetat esse pontes (dial. 10, 18, 5 navibus. PLIN. nat. 34, 150 *catenā*. FRONTIN. [?] strat. 4, 2, 1 TAC. hist. 3, 6, 2 ann. 1, 49, 4. 13, 7, 1. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 134 ab eo *templo* civitati -batur [*gr.* συνάπτουσαν]. *al. cf. p. 654, 75. 660, 27*). CVRT. 4, 3, 9 velut quodam nexu continens opus -xerant (QVINT. inst. 12, 9, 17 commissuris . . . ut in o. male -to hiantibus). 7, 8, 7 rates -tae sunt ([*syn.* effectae]. SIL. 5, 553. *cf.* CVRT. 8, 10, 3 naves. *aliter p. 654, 65*). PLIN. nat. 11, 177 cervix e multis . . . articulorum nodis -itur. *al.*

CAPVT ALTERVM: ***intransitive.***

i. q. 'se -ere' vel '-i': I *usu vario*: VERG. Aen. 9, 359 (361) Remulo . . . quae mittit dona, hospitio cum -ret absens, Caedicus (SERV. auct.: aut 'cum se illi -ret' aut 'cum -retur'. *cf. p. 657, 30*). AMM. 31, 11, 2 popularibus -ere festinant (-ere se *Günther, Clark*). CHIRON 504 his *equis*, qui in curribus -unt (*opp.* singularibus). VITAE patr. 5, 11, 14 non intellexit, donec -ret parieti (*gr. Cot. p. 471C* προσήγγισε, *cf. p. 660, 1; 'falso Salonius 151' Hofmann in schedis*). CORIPP. Ioh. 1, 221 lintea laxa cadunt nulloque tumentia flatu arboribus -xere suis.

II *in re militari*: VERG. Aen. 10, 240 ne castris -ant *Etrusci et Arcades* (SERV.: aut 'se' subaudis aut '-ant' pro '-antur'). VELL. 2, 110, 2 legiones . . . cum Caesare -turae erant (se -turae *Kraus, Stegmann*). GREG. TVR. Franc. 7, 28 p. 346, 14 qui de his ad exercitum prius -xerant (*antea*: secuti . . . sunt eum *exercitum* de Toronicis multi). 7, 32 p. 352, 17 cum in unius campi planitiae -xerimus. CORIPP. 6, 690 adversus quis forte petit: per pectus . . . transfixus funditur hasta; qui lateri -unt, iaculis . . . dant animas (*cf. p. 658, 20. 659, 37*). 6, 692 Nasamon ductoris -ere signis cessat. III *in re amatoria* (*parum constat de* DRAC. *locis, quos affert Roßberg, ALL 4, 1887, 45sq.*): PLIN. nat. 7, 57 inter se steriles, ubi cum aliis -xere, gignunt (διαζευχθεῖσαι *Aristot. hist. anim. 7, 6*; se *add. Rhenanus, Mayhoff, sed cf.* ORIBAS. syn. 9, 40 [71] add. Aa p. 344 tertia . . . die quando -xerit, . . . mox concipiet). GREG. TVR. vit. patr. 20, 1 p. 741, 19 voluntatem paternam respuis nec -ere (-i *cod. unus*) vis conubio.

abundanter se -i: GREG. M. epist. 14, 16 p. 435, 23 ut etiam monachis ibidem degentibus mulieribus se -i sine metu sit licitum (*cf. Hofmann-Szantyr 295*).

partic. **iungēns,** (-entis) *fere pro adi. p. 654, 55.*

p. p. p. **iūnctus,** -a, -um *pro adi. vel subst.*:

1 *posit. v. passim sub verbo; ad colores speciales cf. maxime p. 655, 7. 77. 82. 658, 33. 659, 27. 660, 79; subst.* -ti *vel* -ta *de iugalibus p. 654, 31,* -ti *de cognatis p. 659, 54.*

subst. **iūnctum,** (-ī) *n.* [*francog. vet. et med.* joint; *prov. vet.* jun, jonhc, *prov.* jhoun, jhouin 'iugum'. *cf. Wartburg V 71. G.*] GLOSS. III 470, 19 -um: ζυγόν (ζυγέν *Bücheler*). *cf. p. 654, 31. 35.*

2 *compar.* **-ior:** a *de rebus*: CIC. fat. 36 causa fuit propior et cum exitu -ior. OV. Pont. 1, 4, 31 -ior Haemonia est Ponto quam Roma Sinistro (sit Histro *codd.*). 4, 5, 10 non est Augusto -ior ulla *domus* foro. VOPISC. Car. 10 *Numeriani* -ior patri . . . videtur historia. ANIAN. Chrysost. hom. 2, 3 ob ipsius . . . temporis spatia -iora (*Migne gr. 57, 27* ἀπὸ . . . τοῦ χρόνου). b *de hominibus*: OV. met. 9, 549 (*v. p. 662, 6*). trist. 3, 6 (7), 4 nec te mihi carior alter nec tibi me . . . -ior . . . fuit. GELL. 7 (6), 13, 1 qui erant philosopho Tauro -iores. AMM. 20, 5, 10 -ioribus proximis (21, 14, 2). 25, 3, 21. PAVL. NOL. epist. 1, 5 frater et amicus -ior tibi dextera tua et carior lumine. CYPR. GALL. lev. 123 non amita affectu nec sit matertera foedo -ior.

3 *superl.* **-issimus,** -a, -um (*pro subst. l. 14*): OV. met. 5, 60 Lycabas, -us illi (*Indo cuidam*) et comes et veri non dissimulator amoris. 9, 549 (*Byblis ad fratrem*) non hoc inimica precatur, sed quae, cum tibi sit -a, iunctior esse expetit et vinclo tecum propiore ligari. 10, 70 pectora (FRONTO p. 222, 22 v. d. H. = p. 234 N. ore carissimo et p. -o). trist. 3, 6 (7), 19 tu . . ., o nobis usu -e (mit- *M*[1]) longo (*sim. c. abl.*: AMM. 17, 12, 12 *gentibus* locorum confiniis et feritate -is. 28, 3, 6 cum paucis arta ei societate -is. 30, 7, 4 Valentem . . . ⟨ut⟩ germanitate ita concordia sibi -um. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 119 inter se mutuo amore -i [*testatur Niese, coni- ed.; gr.* φιλάλληλοι . . . τῶν ἄλλων πλέον]). TAC. hist. 4, 52, 1 quorum *principum* prosperis et alii fruantur, adversa ad -os pertineant. AMM. 15, 5, 4 amicos -os (16, 12, 60. 28, 1, 27). 21, 5, 6 mentium societate -a. PAVL. NOL. epist. 11, 5 p. 63, 18 in caritate Christi -a . . . amicitia.

adv. **iūnctē.** *fere i. q. cohaerenter, iunctim*: GELL. 6 (7), 10, 1 ut haec 'ususcapio' dicitur copulato vocabulo 'a' littera in eo tractim pronuntiata, ita 'pignoriscapio' -e [sunt] et producte dicebatur.

deriv.: iunctim, iunctio, iunctivus, iunctor, iunctorium, iunctura, iunctus (-ūs), iung(u)la.

compos.: ab-, ad-, con-, de-, di(s)-, in-, inter-, se-, sub-, super-, transiungo.

iungula, (-ōrum) *n. pl.* a iungere, *cf.* iugum *necnon* vinculum. [*lomb.* dźongola, *lomb. alp.* ğongola, *aemil.* dzonkla; *raet. occ.* ğunkla, *centr.* žontla; *francoprov.* juncle; *langued.* xunxo. *cf. M.-L. 4621. Wartburg V 72. G.*] GLOSS.[L] II Philox. IV 74 -gla (vincla iugalia *coni. Goetz coll. Verg. Aen. 4, 59*): ἡνίαι ζευκτικαί. Corp. p. 188 n. 185 (*anglosax.*) -gula.

? **iungus,** -eris *n.* '*ζεῦγος, iugum*' *statuit Lindsay* PLAVT. Men. 913 ellebori -e (*v. p. 627, 74 et Jones ad l.*). *v. Kamptz.*

? **iuniculus** *v. vol. VI 1, 1594, 24.*

? **iunifera** PS. APVL. herb. 34 l. 20 (*inter nomina centauriae maioris*) *obscurum. desideratur* un-, *vox et ipsa dubia, cf. Ps. Diosc. Vind. 3, 6 p. 10, 14* οὐνίφερα (οὐερν- *Wellmann*). *an* uvifera?

iūnior *v. s.* iuvenis. *?* **iūnipereus** *v. p. 663, 26.*

***iūniperus,** -ī *f. orig. inc., v. Walde-Hofmann I 731. de derivatione*: SERV. auct. ecl. 7, 53 Verrius Flaccus -um iuvenem pirum dicit (*cf. l. 46. p. 663, 35*); vere autem -us est quasi aculeis praedita, bacas ad piperis speciem gerens. ISID. orig. 17, 7, 35 -us graece dicta, sive quod ab amplo in angustum finit, sive quod conceptum diu teneat ignem (*cf. p. 663, 29*) . . . ; πῦρ enim apud Graecos ignis dicitur. *de scriptura*: zin- *sim.* (*cf.* zingiber): DIOSC. 1, 22 p. 16, 12 M. tinep- (*M*, zinip- *B*; *gr.* θυίας). 1, 84[2] p. 46, 7 zinip- (*cf.* Ps. DIOSC. Vind. 1, 75 p. 74, 20 ζουνιπέρουμ). APIC. exc. 9 zynip-. *?* iin- *l. 48*, gin- GLOSS. III 535, 21 (*bis*), gen- *ibid.* 607, 9. -pir- *passim in codd., cf. l. 38 et* PROB. app. gramm. IV 199, 8 iunipirus non iuniperus (iunepirus n. iinipirus *cod., ut vid.; v. Heraeus, ALL 11, 1900, 328 adn.*). *masc.* ITALA *p. 663, 5, neutr.* -um MARCELL. *p. 663, 16.* GLOSS. *legitur inde a* CATONE, VARRONE, VERG. [*formae romanicae omnes descendunt a* jin- *sim. (v. l. 48)*: *val.* jneapăn; *it. vet.* ginebro, *it.* ginepro, *tusc.* ginebro, zinebre, *lig. vet.* zeneivro, *pedem.* geneiver, zneivar, *langob. alp.* dzenivru, dzanībru, *venet.* (*trident.*) ženéyvar; *sard. centr.* ğiníperu, kiníberu *etc.*, níberu, níbaru *etc.*, *sept.* níb(b)aru, níbanu, *mer.* tsinníbiri, sinníbiri *etc.*; *raet. occ.* dzanäyvar, yünáivar, *centr.* žnévər; *francog. vet. et med.* geneivre, genoivre, genevre, *francog.* genièvre, *dial. wall., pic., norm., occ. biturig., burg., loth., comit.*; *francoprov. vet.* genevro, *francoprov.* dzənáivro *etc.*; *prov. vet.* genebre, jenyoure, *prov.* (*delph., alvern., langued., aquitan., lemov.*) ginebre *etc.*; *vasc.* gimbre *etc.*; *cat.* ginebre, -a; *hisp.* enebro, *arag.* šinebro, šinibro, *dial.* (*Salamanca*) joembre, juimbre, (*Alava*) jinebro, hinieblo *etc.*; *port.* jimbro, zimbro; [> *basc.* ipuru.] *cf. M.-L. 4624. Battisti-Alessio III 1809. Wagner I 580. Wartburg V 74sqq. Corominas II 271sq. Machado I 1087. G.*]

nomen arborum: 1 *i. q.* ἄρκευθος, ἀρκευθίς (GLOSS., *cf.* HIER. epist. 78, 17, 3 quamquam plerique 'arceuthon' apud Graecos aliud genus arboris significare contendant. *distinguuntur duo genera l. 74*): a *de ipsa arbore*: CATO agr. 123 vinum . . . sic facito: de -o materiem semipedem crassam concidito minutim (*cf. p. 663, 9*). VERG. ecl. 7, 53 stant et -i et castaneae hirsutae. 10, 76 -i gravis umbra (VVLG. III reg. 19, 5). VITR. 2, 9, 13 cedrus et -us easdem habent virtutes et utilitates *eqs.* (PLIN. nat. 13, 52 -is similem habet Phoenice cedrum minorem. 16, 198. 24, 54sq. -us vel ante cetera omnia excalfacit, extenuat, cedro alias similis; et huius duo genera, altera minor *eqs.* [*describuntur medicinae variae, etiam e semine et bacis factae*]. *cf. vol. III 735, 74*). COLVM. 6, 3, 7 *frondis genus spinosum* ut -us respuitur a pecore propter aculeos (*cf. l. 39 et* PLIN. nat. 8, 99 *anguis* spinis -i se scabit. 16, 90 -is spina pro folio est). 7, 9, 6 pomiferis . . . silvestribus, ut sunt . . . -us *eqs.* SCRIB. LARG. 109 -i grana (*inde* MARCELL. med. 20, 16 bacas [*v. vol. II 1658, 7sqq.*]). PLIN. nat. 12, 26 quae *arbores* piper gignunt, -is nostris similes . . . ; semina a -o distant . . . siliquis. 12, 67 *murram* similem -o, scabriorem tantum . . ., folio rotundiore, sed sapore -i. 13, 67 ulmo . . . ac -o *cummis inutilis est*. 28, 214 -i ligno (ITALA III reg. 6, 31 [cod. 91, *cf.* Hier. in Os. 14, 5sqq. p. 945A] fecit ostia *templi*

[B.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

de lignis -i [*gr.* ξύλων ἀρκευθίνων, *Vulg.* de lignis olivarum]). *saepius.* VVLG. Iob 30, 4 radix -orum erat cibus eorum (herbarum *Hier. interpr. Iob, Aug. in Iob p. 573, 5*). *al.* *per comparationem vel allegoriam*: ITALA Os. 14, 9 (cod. 176, *cf.* HIER. *ad l.* p. 943^B) ego *deus* sicut -us spissus (vel spissa *add. man. alt.*, condensa *Hier.*; *gr.* ἄρκευθος, *Vulg. aliter. cf.* HIER. *l. c.* p. 945^A Christus hanc habet naturam, ut semper floreat ...; haec -us ... dat fruges et non solum requiem *eqs.*)

b *de fronde, bacis* (*huc transit p. 662, 73*): CATO agr. 122 vinum concinnare ...:cap⟨ar⟩idam vel -um contundito (*cf. p. 662,69*). SCRIB. LARG. 126 -i idem *pondus* (*inde* MARCELL. med. 22, 17). 186 bene faciunt -i tritae (*plur. de bacis ut*: PLIN. nat. 24, 27 *sphagnos* hydropicos inanit cum vino et -is tritus ac potus. MARCELL. med. 20, 28 ex bacis myrtae ... aut .. ex -is [*tuetur Niedermann, Recueil 193*]). PLIN. nat. 23, 52 modum excesserat medicorum in his *vinis fictis* ostentatio, veluti ... e -o *vinum utile esse praecipientium.* MARCELL. med. 20, 88 -i Hispani *uncias tot* ..., ita ut -um abintus purgetur sublato semine et sic teratur. 28, 34. 35. 29, 11. APIC. 8, 353 ius: ... api semen, -um, thymum *eqs.* exc. 9 (*inter pimenta*). **c** *de ligno* (GLOSS. IV 530, 52 -us: genus ligni. *cf. p. 662, 83*): VARRO rust. 1, 8, 4 unum *pedamentorum genus* robustum, quod optimum solet adferri in vineam e querco ac -o et vocatur ridica (*cf.* COLVM. 4, 26, 1 PLIN. nat. 17, 174). VITR. 7, 3, 1 catenae ex ea materia comparentur, cui nec caries nec vetustas nec umor possit nocere, id est e buxo, -o *eqs.* (*inde* CET. FAV. 21 PALLAD. 1, 13, 1. *cf.* PLIN. nat. 16, 212). PLIN. nat. 16, 186 cedrus et larix et -us rubent. 16, 216 -i trabibus. 16, 218. SIC. FLACC. grom. p. 102, 19 palos pro terminis observant, alii iliceos, alii oleagineos, alii vero -os (*edd. vet.* iunipereos, *an recte?*). ITALA psalm. 119, 4 (Hier. epist. 78, 17, 3 = psalt. sec. Hebr.) sagittae ... cum carbonibus -orum (*Vulg.* desolatoriis *sec. gr.; pergit Hier. l. c. 4* ferunt ... lignum hoc ignem multo tempore conservare *eqs.*). CORIPP. Ioh. 2, 152 lancea ... -um ferro validam suffigit acuto. Iust. 4, 46 in tenues tabulas abies ... secatur, -i tiliaeque *eqs.*

2 *i. q.* ζίζυφος: PELAGON. 320 -i nigri *uncias* IIII (*Hippiatr. gr. I p. 406, 15* ζιζύφου μέλανος).

3 *i. q.* θυΐα: DIOSC. *p. 662, 43.*

4 *i. q.* ἀχράς (*cf. p. 662, 38*): GLOSS. II 254, 32 ἀχράς: -um.

? deriv.: iunipereus.

iūnis, iūnix *v.* iuven-.

iūrābilis, -e. *a* iurare. *i. per quod iurari oportet*: CASSIOD. Ios. antiq. 18, 258 debere ... istos *Iudaeos* simulacris honorare Caesarem nomenque eius habere -e (*gr.* ὅρκιον αὐτοῦ τὸ ὄνομα ποιεῖσθαι).

iūrāculum, -ī *n.* *a* iurare *sec.* oraculum. *i. q. ius iurandum*: PHILO quaest. in gen. 4, 180 p. 222 R. (*ad 26, 3, v. l. 66*) dei verba iuramentorum fortiora ...; existimamus ... -a hominum fortiora esse verborum (*infra*: oracula).

***iūrāmentum,** -ī *n.* *a* iurare *sec.* sacramentum, *cf. l. 55. p. 664, 10.* NOT. Tir. 30, 25^a -um. *vox teste* DON. *l. 54 vulgaris et a* SEN. clem. 2, 1, 3 *arcenda legitur inde a* TERT., *?* VLP., *?* PAVLO, ITALA, *frequenter ap. eccl.; deest poetis.* [*it.* giuramento; *sard. centr. et mer.* ǧuraméntu; *francog.* jurement, *dial. wall., loth., burg.; francoprov.; prov. vet.* juramen, *prov.* juramen *etc.; vasc., cat.* jurament; *hisp. port.* juramento. *cf. Battisti-Alessio III 1823. Wagner I 713. Wartburg V 80. Corominas II 1079. Machado II 1273. G.*]

i. q. ius iurandum (*cf.* DON. Ter. Andr. 728, 2 'iurandum' pro 'ius iurandum' aut, ut vulgo dicitur, '-um'. ISID. diff. 1, 338 iura divina sunt; ideoque et -um dicitur, id est sacramentum in deo. GLOSS. ὅρκος. ὁρκωμόσιον. *usurpatur saepe variandi causa iuxta* ius iurandum; *gr. respondet* ὅρκος, *ubi nihil adnotatur*): **1** *solum ponitur*: TERT. apol. 32, 3 (*2* iuramus ... per salutem *Caesarum*) salvum volumus esse, quod deus voluit, et pro magno id -o habemus. VLP. dig. 12, 2, 34, 5 (*interpol.?*) de qualitate -i. PAVL. dig. 22, 3, 25, 3 (*interpol.?*) iudex -i fidem secutus. ITALA gen. 24, 41 (Aug. quaest. hept. 1, 65) innocens eris a -o meo (*gr.* ἀρᾶς ... ὁρκισμοῦ, *Vulg.* maledictione. *pergit* AVG. *l. c.* vel 'iuratione mea'; graeci habent 'a maledicto meo'; ὅρκος enim dicitur iuratio, ἀρά maledictum ...; proinde oritur quaestio, quomodo illa iuratio maledictum possit intellegi, nisi quia maledictus est, qui contra iurationem fecerit). 26, 3 (Aug. civ. 16, 36 p. 182, 7 D. *al.*, *cf.* VVLG.) statuam -um meum, quod iuravi *eqs.* ([iurationem *Tycon. reg. 3 p. 23, 9,* ius iurandum *Aug. (?) un. eccl. 6, 12. al.*]. deut. 7, 8 [Lugd. = VVLG.]. I Macc. 7, 18 *v. p. 664, 18.* Iac. 5, 12 [cod. ff = VVLG.]. PS. PHILO antiq. 62, 11. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 263 nova -a iuravit *Socrates*). num. 5, 21 (Lugd.) adiurabit sacerdus mulierem *moecham* in -is⌈maledictionis eius et dicet ...: 'det dominus te in maledictionem et ⌊exsecrationem⌋ *eqs.*' (⌊⌋ *cf.* AVG. quaest. hept. 4, 11 graecus habet ἐνόρκιον, quo verbo videtur significari '-um per exsecrationem'. *aliter Vulg.*). II Macc. 4, 34 (recc. XM) cum -o (⌈c. iuratione *rec. B*, c. iure iurando *rec. P Vulg.*]. 7, 24 [rec. X *al.*; c. iure iurando *rec. L, pro quo* c. i. -o *restituit de Bruyne*; -o *tantum* VVLG.]. 14, 32 [rec. L = VVLG.]. Matth. 14, 7⌈cod. a *al.* = VVLG.]. 26, 72 [*ibid.*]. HIER. epist. 84, 4, 2 CONC.^S I 4 p.⌈69, 28 GREG. M. dial. 1, 2 p. 22, 14 M.). 15, 10 (rec. L *al.* = VVLG.) -orum praevaricationem (iurationis *rec. B*, iuris iurandi *rec. P*). psalm. 104, 9 (Veron. *al.* = VVLG.) *deus* memor fuit ... testamenti ..., quod disposuit ad Abraham, et -i sui ipsi Isaac (*cf.* VVLG. I par. 16, 16 cum I.). Matth. 5, 33 (cod. a *al.* = VVLG.) non periurabis, reddes autem domino -a tua (ius iurandum tuum *k*). *al.* AMM. 21, 5, 7 -o ... concordiam spondete. 24, 1, 8 promissis ... et -is. 26, 7, 16 religionibus firmis -a constricta. PS. AMBR. serm. 17, 1 maledictionibus et conviciis et -is. HIER. adv. Rufin. 1, 17 se litteras non didicisse iurabit, quod nos illi et absque -o perfacile credimus. in Ier. 1, 69, 2 ius iurandum ... nequaquam erit -um, sed periurium. VVLG. num. 32, 11 *sub* -o pollicitus sum (deut. 1, 35. *al.* MARCELL. auct. chron. II p. 107, 545, 1 Totila ... Asculum s. -o ingressus est). *al.* RVFIN. Clement. 3, 63, 6 -um perseverantiae. AVG. in psalm. 118 serm. 23, 2 (*ad 106* iuravi et statui) -um, quod statuit per sacramentum (*seq.* iuratione. *cf.* GILD. Brit. 28 chron. III p. 41, 29 sacramentum -i, quo se devinxit *eqs.* [*seq.* iure ... iurando]). COD. Iust. 2, 55, 4, 1 -um praestitit (*antea*: sacramentis praestitis. 2, 58, 1 pr. 3, 1, 14, 4). 4, 1, 12, 1 illatum. 6, 43, 2 pr. sive -um posuerit. *al.*

2 *iunctura* ius -um (-i) *sec.* ius iurandum *facta*: ITALA Ezech. 17, 19 (Weing.) i. -um meum, quod despexit, et testamentum meum ... et dabo illut in caput eius *eqs.* (*gr.* ὁρκωμοσίαν, VVLG. -um). I Macc. 6, 62 (rec. L cod. L, *cf.* VVLG. *var. l.*) inrupit i. -um, quod iuravit (i. -i *eiusdem rec.* cod. X *et* VVLG., i. iurandum *eiusdem rec.* cod. G; constituta pacis *rec. B, gr.* ὁρκισμόν). 7, 18 (rec. L cod. L) transgressi sunt ... constitutum et i. -um, quod iuraverunt (i. -i *eiusdem rec.* cod. X, -um G; i. iurandum *rec. B Vulg., gr.* ὅρκον). *cf. p. 663, 76.*

iūrārius, (-a, -um). *a* iurare (ius iurandum). *Iuppiter* -us *i.* ὅρκιος: CIL I² 990 Iovi -o (*'recte declinatur ab iure iurando, ut a iure iurarius, vulnerarius a vulnere, a munere munerarius' Lommatzsch*). INSCR. Dessau 3037 I(ovi) o(ptimo) m(aximo) iur(ario).

iūrāticus *v.* iuridicus.

***iūrātio,** -ōnis *f.* *a* iurare. NOT. Tir. 30, 28^a -is. *inde a* TERT., ITALA (*falsa var. l.* CIC. off. 3, 44); *in poesi* CYPR. GALL. *ter.*

i. q. actio iurandi, ius iurandum (*cf.* CASSIOD. in psalm. 131, 3 -is, id est promissionis. ISID. diff. 1, 202 exsecratio, ut puta 'si malum non patior', -o 'si bonum mihi evenit.' GLOSS. ὅρκος. ὁρκωμοσία [*respondere solent infra*]): TERT. idol. 21 p. 54, 26 cum te alius per deos suos obligat -e vel aliqua testificatione. ITALA lev. 5, 1 (Lugd., Wirc. *al.*) si ... anima ... audierit vocem -is (*gr.* ὁρκισμοῦ, *Vulg.* iurantis). Zach. 8, 17 (Iren. 4, 17, 3 = 4, 29, 4 H.) -em falsam (*Vulg.* iuramentum mendax). Hebr. 6, 17 (cod. r; *Vulg.* ius iurandum). 7, 21 (cod. r *al.*) cum -em (*Vulg.* c. iure iurando). *al.* (*cf. s.* iuramentum). OPTAT. 2, 22 solet deus ... in -e ... nominari. CHAR. gramm. p. 258, 2 B. (*ex Romano*) 'edio fidio' ..., quae -o propria virorum est *eqs.* CLAVD. DON. Aen. 6, 455 p. 567, 3 quoniam nesciebat, quod genus iuris iurandi apud inferos haberetur, posuit generalem -em. VVLG. Sirach 23, 9 -i non adsuescat os tuum. AVG. civ. 1, 15 p. 25, 25 D. Regulum ... -e constrictum. in euang. Ioh. 35, 3 'sic vivant lumina mea': usitata -o est. 41, 3 quodammodo, si dici fas est, -o eius *dei* est 'amen *eqs.*' (*cf.* serm. 46, 9, 19 'vivo ego' ... tamquam -o est dei, testificatio vitae suae). *al.* MACR. Sat. 1, 6, 30 verba -is concipit: nullam esse in villa sua scropham ...; ea facetissima -o *eqs.* OROS. hist. 2, 5, 7 sacramentum -is, quo se Romani devoverant. *et saepius.*

iūrātīvus, -a, -um. *a* iurare. *i. q. ad iurandum pertinens* (*t. t. gramm.*): PRISC. gramm. III 85, 22 -a *adverbia* (*inter* confirmativa *et* optativa): 'edepol, ecastor, mediusfidius'; 'per' quoque praepositio potest etiam pro adverbio accipi iurandi ...; 'sic' quoque ... -um est.

iūrātor, -ōris *m.* *a* iurare. *transit in gr.* ἰουράτωρ, *cf. Meinersmann, Lat. W. i. gr. Pap. 19.* [*francog. vet.* jureour; *hisp. vet., port.* jurador. *cf. Wartburg V 80 sq. Corominas II 1079. G.*] [*dub.*: CATO inc. libr. frg. 10 (*loco mutilo et obscuro*). TAB. cens. Varro ling. 6, 86 (*cf. Madvig, Advers. crit. II 171*; curatores *trad.*). SEN. apocol. 1, 2 quis unquam ab historico -es exegit? (iurato res *Mommsen*, i. rationes *mavult Heinze, Herm. 61, 1926, 50 sqq. usu vocis fusius tractato*).]

i. qui iurat (GLOSS. II 383, 38 ὀμότης, ὁ ὀμνύς: -r, iuratus): **1** *usu prisco de apparitoribus censorum* (*ignoti officii; eos, qui cives ius iurandum adegerunt, intellegit Mommsen, Staatsr. II³ 362, 2, dub. an recte; cautius Bücheler, Kl. Schr. I 447*): PLAVT. Poen. 58 (*in imag.*) nunc rationes ceteras accipite; nam argumentum hoc hic censebitur: locus argumentost suom sibi proscaenium, vos *spectatores* -es estis; quaeso, operam date. Trin. 872 quid, adulescens, quaeris? ... :: heus senex, census cum ⟨sum⟩, -i recte rationem dedi. LIV. 39, 44, 2 (*ad a. 184*) in censibus ... accipiendis ... aspera in omnes ordines censura fuit; ornamenta ... in censum referre -es iussi (viatores *et* iussit *var. l.*; iuratos iussit *I. F. Gronov.*, curatores iussi *Heusinger*). **2** *usu posteriore de variis hominibus iurantibus*: SYMM. or. 7, 2 *iuvenis in senatum recipiendus* dum -bus abundat ..., adhibuit petitorem *eqs.* (*inde suppletur* 7, 1). AVG. civ. 1, 24 p. 39, 27 D. deorum ... non ... fallaces cultores, sed veracissimi etiam -es. MACR. Sat. 5, 19, 21 (*de deis Palicis*) invocato loci numine testatum faciebat esse -r de quo iuraret (*verba vix sana esse vidit Ziegler, RE XVIII 3, 113, 30*); ... si ... subesset iuri iurando mala conscientia, mox in lacu amittebat vitam falsus -r. SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 228, 7 alter ... mendacis testimonii fit -r. LEX Sal. Merov. 14, 2 si ... Romanus ... Salicum expoliaverit et certa ⟨probatio⟩ non⌈fuerit, per XXV se -es exsolvat (*sic saepius ibid.; locos congessit Eckhardt in indice s. v.*).

cf. iuratorius.

iūrātōrius, -a, -um. *a* iurare, *cf.* iurator. [*sard. centr. et mer.* ǧuratóriu; *cat.* juratori. *cf. Wagner I 713. G.*] -a *cautio i. iurando confirmata*: COD. Iust. 12, 19, 12 pr. (*a. 527*) ut ... -ae cautioni com-

[*B.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mittatur *memorialis.* INST. Iust. 4, 11, 2 quod in iudicio permaneat usque ad terminum litis, . . . committitur suae promissioni cum iure iurando, quam -am c. vocant. NOVELL. Iust. 22, 44, 2 (*gr.* διωμοσίαν). 112, 2 pr. (*gr.* ἐνώμοτον . . . ὁμολογίαν). GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A ἰουρατορία χαυτιόν. ἐξωμοσία. *per ellipsin:* GLOSS.[L] II Philox. IV 113 -a: ἐξωμοσία. 114 -is: ἐξωμοσίαις.

iūrātus, -a, -um *v. s.* iuro *p. 677, 25.* *B.*

? **iurctum** (bustum *Lindsay*): τύμβος GLOSS.[L] II Philox. IV 112.

[iuream PLAVT. Persa 97 *corruptum.***]** **iūred-, iūret-** *v.* iurid-.

iūrgātio, -ōnis *f.* *a* iurgare, *cf.* obiurgatio. PAVL. FEST. p. 7 'altercatio' -o. p. 103 '-o' iuris actio.

iūrgātor, -ōris *m.* *a* iurgare, *cf.* obiurgator. *i. qui iurgat, litigat:* PETR. CHRYS. serm. 162 p. 627[C] Christus ad litigatoris arbitrium arbiter esse non poterat, qui totius iudicii summa est et potestas; at illi -r quare non opposuit: 'quomodo . . .?' EDICT. Theodor. 43 nullus ad potentem Romanum . . . proprias quolibet titulo transferat actiones; quod si fecerit, iacturam litis -r incurrat (*seq.* iurgantes, litigantibus).

f. **iūrgātrīx,** -īcis. *fere i. q. iurgans, iurgiosa:* HIER. epist. 117, 4, 2 illa *mater* difficilis, sed iste *sponsus* facilis, illa -x, iste placabilis. in Matth. 19, 10 p. 135[B] si temulenta fuerit *uxor*, si iracunda, . . ., si -x, si maledica (*inde* ISID. eccl. off. 2, 20, 12).

cf. iurgatorius.

? **iūrgātōrius,** -a, -um. *a* iurgare, *cf.* iurgator. *i. q. ad iurgandum pertinens:* AMM. 27, 1, 5 *Charietto* cedentes obiectu corporis et vocis -o sonu audentius retinet (obiurgatorio *N*, *cf. vol. IX 2, 71, 12*).

iūrgātrīx *v. l. 18.*

iūrgiālis contentiosus in lite GLOSS.[L] I Ansil. IV 189. *a* iurgium.

? **iūrgio** *v. p. 667, 81.*

iūrgiōsus, -a, -um. *a* iurgium. GLOSS. II 590, 8 probrosus: -us. *i. q. ad iurgium promptus, litigiosus* (*m. pro subst. l. 36*): FRONTO p. 67, 8 v. d. H. (p. 74 N.) accipe aliud *amoris mei argumentum*, rixatorium iam hoc et -um (IVL. VICT. rhet. 26 p. 446, 22 sermonum argumenta . . . semper honesta sint, at non inepta neque -a [*sic Reuter in schedis nostris,* inepte n. -e *trad.*]). GELL. 1, 17, 1 Xanthippe . . . morosa admodum fuisse fertur et -a (*item de hominibus:* APVL. apol. 16 non sum -us. SIDON. epist. 5, 13, 4 lites -orum). 19, 9, 7 facundia rabida -aque *Iuliani rhetoris.* FIRM. math. 4 prooem. 1 caninae, ut ita dicam, contentionis -a certamina. SCHOL. Cic. Bob. p. 85, 5 decertationem. p. 111, 24 certatio.

? adv. **iūrgiōsē** *v. l. 34.*

*****iūrgium,** -ī *n.* *a* iurgare. *de orig.:* ISID. orig. 18, 15, 4 -um dictum quasi 'iuris garrium', eo quod hi qui causam dicunt iure disceptent. *c. apice* iú- CIL IV 7698[C]. *de script. et formis:* iuria (*cf. Ihm, ALL 9, 1896, 245; confunduntur maxime* in -a *c.* iniuria [*cf. p. 666, 3. 41. 667, 20*], per -a *c.* periuria [*cf. p. 667, 33*]): CIL VIII 21084 (*tabula lusoria*) sepone iuria et veni ludamus. *in codicibus* BVC. Eins. 1, 2 TAC. hist. 4, 69, 3 *et var. l.* STAT. Theb. 1, 444. 12, 329 PS. DAMAS. epigr. 81, 2. *al. vix huc pertinet* CIL VI 17072 (*v. p. 669, 45*). iurig- *metri causa* PLAVT. Persa 797 *restituit F. Skutsch, Kl. Schr. 148 sq.* *gen. sg.* -gi *metro probatur* PLAVT. Men. 771, *abl. pl.* -gis *lapide* CIL V 7066. NOT. Tir. 31, 100. 94, 61[a]. *de notione* (*cf. infra l. 69*): CIC. *et* NON. *p. 667, 84 sqq.* SYNON. Cic. p. 431, 27 -a. lites. maledicta *eqs.* p. 433, 19 lis. rixa. -um. certamen *eqs.* (*cf.* p. 444, 19). SCHOL. Ter. Bemb. Ad. 404 (*v. infra l. 76*) -um proprie dicitur iusta contio (*v. Mountford ad l.; antea* litigio). GLOSS. δίκη, ἀψιμαχία, ἀμφισβήτησις, προπηλακισμός, ἀντιλογία. μάχη (ἡ διὰ λόγων). φιλονεικία. ψυχομαχία. ὕβρις. διαδικασία. vadimonium, lis. contentio, rixa. litigium. GLOSS.[L] IV Ps. Plac. I 33 -o: incursatione (-cus-*?*). *legitur inde a* PLAVTO, TER., TITIN., AFRAN., CIC., *in poesi dactyl. nonnisi forma* -a. [*dub.:* PROP. 2, 6, 32 (turpia *Herwerden*).]

i. q. altercatio levior (*opp.* altercatio *p. 666, 54; plus valet quam* odium *p. 666, 20 minus quam* pugna *sim.*, rixa, lis *p. 666, 8. 23 sqq. 667, 4; accedit* inter *l. 81. al.*, cum *l. 83. al.*, adversus [-sum] *p. 666 30. al.*, contra *p. 666, 17. 667, 62,* ad *p. 667, 71 gen. obi. p. 666, 80*):

I *vi primaria significatur vel intellegitur altercatio animantium maxime verbis facta:* A *generatim:* 1 *vario usu* (*afferuntur exempla usque ad* PHAEDR. *omnia, inde selecta; nonnulla ad 2 vergere haud negaverimus*): PLAVT. Men. 127 -o . . . uxorem abegi ab ianua (VARRO ling. 7, 93 *ad l.:* id est litibus). 771 nisi aut quid commissi aut -i est ⟨iusta⟩ causa. Merc. 162 quid fers . . .? :: vim, metum, cruciatum, curam -umque atque inopiam (*cf. p. 666, 36 et* Persa 797 -um hinc auferas, si sapias. TER. Hec. 513 porto hoc -um ad uxorem). 557 *uxor me* -o enicabit, si intro rediero. TER. Phorm. 778. Eun. 626 illa . . . 'minime gentium . . .'; miles tendere: inde ad -um (CIC. ac. frg. 20 [Aug. c. acad. 3, 7, 16 *ubi multa a sermone Tulliano abhorrere constat*] *syn.* rixam). Ad. 404 adortust -o fratrem apud forum de psaltria (SCHOL. *v. l. 54*). TITIN. com. 147 pestis, senia et -a. AFRAN. com. 101 -o et benevolentia terrent . . . viros *mulieres.* CIC. Brut. 246 ut non cum adversario solum, sed etiam . . . cum iudice ipso . . . -o saepe contenderet *Pontidius.* Tusc. 4, 52 quid Achille . . . foedius, quid Agamemnone in -o? 4, 77 exsistit etiam inter fratres tale -um: '*eqs.*' (*infra:* alternis . . . versibus intorquentur inter fratres gravissimae contumeliae). Cato 8 in -o respondisse. PLANC. Cic. fam. 10, 11, 1 -a cum obtrectatoribus propter me. LVCR. 3, 480 *vi vini* clamor, singultus, -a gliscunt (AVSON. 421, 5 p. 379 P.). SALL. Catil. 9, 2 -a, discordias, simultates cum hostibus exercebant. Iug. 27, 1 PROP. 3, 6, 18. 3, 8, 19 non est certa fides, quam non in -a (*N*, iniuria *cett.*) vertas (*Vahlen pro* -tat, -sat. *cf.* ANTH. 76, 2 ad cumulum fidei -a conflat amor). OV. am. 1, 13, 47. 2, 2, 35 tecum . . . -a nectat (2, 9, 45 [quaerat *nonnulli*]. PETRON. 18, 6 v. 3 [flectit *pars codd.*]). ars 1, 591 -a . . . vino stimulata. 3, 374 -a . . . et rixae. met. 2, 424 trist. 5, 11, 1 LIV. 3, 51, 11. 4, 30, 2 -a et seditiones. 4, 50, 2 cum inde clamor et -um oreretur (29, 9, 3 -um inde et clamor, pugna postremo orta. QVINT. decl. 296 p. 171, 17 TAC. ann. 4, 3, 2. 13, 9, 2. *al.*). 29, 9, 4 probra in eum . . . iactata in -is referentes. 32, 22, 3. SEN. contr. 7, 5 (*thema*) cum frequenter essent -a novercae et privigno (*exc.* saepe iurgarent). VAL. MAX. 2, 1, 6. 4, 1, 12 ubi illa tot in curia -a? ubi tot . . . altercationes? 9, 1, 3 PHAEDR. 1, 1, 4. SEN. dial. 5, 34, 1 *levia*, quae pueros in rixam et -um concitant (*cf.* PLIN. nat. 32, 52 *veneno* amorem concitari et -a [FIRM. *v. l. 42.* VVLG. prov. 28, 25. SALON. in prov. p. 979[A] -a et lites]). 5, 34, 3 pugnas et -a excitant (PALLAD. hist. mon. I 22 p. 304[A] contra . . . rusticos . . . -a excitare [*gr. p. 106, 9 B.* μάχην]). nat. 4, 13, 1 cum luxuria litigare, . . . sine effectu -um est. PLIN. nat. 2, 17 adulteria inter ipsos *deos* fingi, mox -a et odia (*cf.* QVINT. decl. 338 p. 333, 12 odia . . ., nec haec occulta . . ., sed -a). STAT. Theb. 9, 61 *inter Tydea et Polynicen* primae bona -a noctis alternaeque manus et . . . ira brevis. QVINT. inst. 5, 10, 71 habent . . . omnia initium, incrementum, summam, ut -um, ⟨rixa,⟩ deinde caedes (*suppl. Radermacher, cf.* 5, 10, 72. IVV. 5, 26 -a proludunt; sed mox et pocula torques *eqs.* 15, 51 -a prima sonare incipiunt . . ., haec tuba rixae; dein . . . saevit nuda manus. TAC. hist. 1, 64, 2 -a primum, mox rixa . . ., prope in proelium exarsere. 2, 88, 3. AVSON. 462, 3 p. 401 P. -um . . . conseritur, quod ex verbis processit ad manus. *sim. v. etiam l. 8. 54. 76*). IVV. 6, 268 semper habet lites alternaque -a lectus (CLAVD. 15, 295 victi victoresque dabant). TAC. ann. 13, 1, 3 *Narcissi* -is adversus Agrippinam. PLIN. epist. 8, 5, 1 vixit cum hac *uxore* . . . sine -o, sine offensa (CIL V 7066 s. litibus et -is, IX 1530 s. iurg. s. querella. XII 4466. XIII 2074, 10 s. ullo -o). SVET. Tib. 11, 3 moto inter antisophistas graviore -o. AVSON. 364, 11 p. 92 P. hinc (*sc.* '*est*' *et* '*non*') furiosi -a sunt circi (CLAVD. 20, 357 ad solitos coepere iocos et -a c. tendere). AVIAN. fab. 13, 8 timor expulsum *taurum* -a ferre vetat (*i. iurgare ut* CYPR. GALL. iud. 293 ne . . . contraria ferret -a. *cf. p. 665, 70*). *al.* *per pleonasmum:* FIRM. math. 3, 6, 11 cum uxoribus . . . contentiosa -orum conflictatione iurgare (*cf. p. 667, 30*). 5, 3, 11 dissensionis -o (*cf.* 6, 16, 6 popularis indignationis. 6, 31, 24 malignae simultatis. 6, 32, 31 -a [*Skutsch,* iniurias *sim. trad.*] simultatum [7, 10, 1]. 6, 33, 8 contentionum. 7, 10, 2 inimicitiarum -a concitantur). AMM. 28, 4, 29 videre licet per fora et compita . . . circulos multos collectos in se controversis -is ferri, aliis aliud . . . defendentibus. 2 *pressius c. respectu increpandi, maledicendi sim. fere i. q. obiurgatio, opprobrium* (*exempla certiora; ambigua v. sub 1, ubi distinguitur vox* probrum *l. 10*): CIC. Cael. 30 omnia sunt alia non crimina, sed maledicta, -i petulantis magis quam publicae quaestionis; 'adulter inpudicus sequester' convicium est, non accusatio (PHAEDR. 3, 11, 2 eunuchus litigabat cum quodam improbo, qui super obscaena dicta et p. -um damnum insectatus est amissi corporis. TAC. hist. 3, 32, 2 tertiadecimanos . . . p. -is inluserant). Lael. 78 ex quibus *inimicitiis* -a, maledicta, contumeliae gignuntur. SALL. Catil. 31, 5 dissimulandi causa aut sui expurgandi, sicut -o lacessitus foret, in senatum venit (LIV. 38, 33, 6 primo lacessere -is, deinde altercatione orta . . . impetum . . . fecerunt [*sim. in gradatione supra l. 22 sqq.*]. TAC. ann. 14, 49, 1 optimum quemque -o lacessens et respondenti reticens. RVT. LVP. 2, 7 p. 16, 23 PORPH. Hor. sat. 1, 7 praef.). VERG. ecl. 5, 11 aut Alconis . . . laudes aut -a Codri. Aen. 10, 95 (*Iuno ad Venerem*) inrita -a iactas. 11, 406 se pavidum contra mea -a fingit (iactat *Quint. inst. 9, 3, 14*). LYGD. 5, 13 nec nos insanae meditantes -a mentis impia in adversos solvimus ora deos. PROP. 1, 3, 18 expertae metuens -a saevitiae. RVT. LVP. 1, 21 p. 12, 20 initium sermonis cum -o sumpsit (*cf.* VVLG. gen. 31, 36 Iacob cum -o ait [*Itala Lugd.* litigabat ad Laban dicens]). OV. rem. 35 modo blanditias rigido modo -a posti dicat. met. 3, 261 *Iuno* linguam ad -a solvit *eqs.* LIV. 3, 40, 2 oratio fuit precibus quam -o similior (LACT. ira 7, 7 cum irascuntur, edunt sonum -o similem *animalia*). 38, 9, 2 clamore et -o excepti *legati*, quam diu rem traherent *eqs.* 42, 22, 5 cum laceratus -is multorum esset *M. Popilius*, senatus consultum factum est. VELL. 2, 32, 2 certatum inter imperatores -is, cum Pompeius Lucullo infamiam pecuniae, Lucullus Pompeio . . . cupiditatem obiceret imperii. SEN. Med. 107 concesso, iuvenes, ludite -o (*i. iocis Fescenninis*), hinc illinc . . . mittite carmina. VAL. FL. 3, 638 ingenti Telamon iam fluctuat ira cum fremitu, saevisque ⌊serens fera⌋ (*Ald.*, ferens *V et addito* fera *S*, furens in *C*) -a dictis insequitur magnoque implorat numina questu. HOMER. 537 magni genitoris -a suffert *Mars vulneratus* (*cf. E 888 sqq.*). SVET. Galba 5, 1 *Agrippina* correpta -o atque etiam manu pulsata. FRONTO p. 48, 18 v. d. H. (p. 53 N.) per -um an per πολιτίαν *Socrates adulescentes affari solebat*? exprobrando acriter . . . an leniter arguendo? p. 112, 6 (p. 117). p. 220, 25 (p. 232) fata -o compello. IVST. 10, 2, 5 acerbatus iuvenis in -a primo patris erupit, mox . . . insidias parat. VVLG. exod. 17, 7 (*Itala Monac,* maledictionem). AVSON. 322, 15 p. 262 P. *magister* aspera contractae minitetur -a frontis. CLAVD. 21, 361 laetae passurum -a plebis (28, 61 alternos cum plebe iocos dilectaque passus -a). 22, 25. CONSVLT. Zach. 3, 7

[*Baer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 109, 13 gentilium minae ac profanorum superba . . . -a. AVIAN. p. 668, 82.

B speciatim: 1 t. t. iur. de controversia apud iudicem vel arbitrum habita (cf. infra l. 54; distinguitur lis p. 668, 2 sqq., iuxta ponitur l. 7. al. et pro syn. l. 12. 18. 20; c. gen. explic. ISID. orig. 18, 15, 3 actionem causae, quod est -um litis): CIC. leg. 2, 19 feriis -a amovento (in eadem re: 2, 29 feriarum . . . dierum ratio . . . requietem litium habet et -orum. div. 1, 102. OV. fast. 1, 74 primo incipientis anni die lite vacent aures, . . . absint -a. LIV. 5, 13, 7 lectisterniis [38, 51, 8]. PORPH. Hor. carm. 3, 14, 11. COD. Theod. 2, 8, 1 pr. indignissimum videbatur diem solis . . . altercantibus -is et noxiis partium contentionibus occupari [2, 8, 18 pr.; antea litium]). HOR. epist. 2, 1, 38 (in imagine) excludat -a finis (cf. 2, 2, 171 qua populus adsita certis limitibus vicina refugit -a. COD. Theod. 2, 26, 4 pr. [= Iust. 3, 39, 5] finalis -i [2, 26, 5; Iust. 3, 39, 6 quaestione]. 2, 26, 4, 2 omne huiusmodi -um solo praecipimus iure discingi). MANIL. 3, 115 expensa sua solventem -a fronte (cf. 5, 416 alto qui -a pectore tollat. AMM. 18, 1, 2 dirimens [ENNOD. opusc. 3, 22 p. 336, 13; antea lite]. CE 325, 3 [s. IV] discinxit -a iudex [cf. l. 15]). 3, 150 sive foro per litem -a temptet. VELL. 2, 118, 1 Germani simulantes fictas litium series et nunc provocantes alter alterum in -a eqs. (iniuria codd., Bolaffi). SEN. Herc. f. 173 fori -a vendens (cf. PS. AVR. VICT. epit. 10, 5 venumdata). amic. p. 27 familiare -um non iudicem, sed arbitrum quaerit. LAVS Pis. 86 si quando iudice fesso turbida prolatis tacuerunt -a rebus. STAT. silv. 3, 5, 87 foro rabies aut strictae in -a leges (cf. 4, 4, 39 non miscent -a leges). QVINT. inst. 10, 3, 30. decl. 328 p. 288, 19 cotidianis -is forum strepere, assiduas lites videmus. TAC. dial. 34, 2 ut altercationes . . . exciperet iuvenis et -is interesset. APVL. flor. 22 p. 101 litium . . . et -orum inter propinquos disceptator atque arbiter (PS. AVR. VICT. epit. 12, 5). PAPIN. dig. 10, 2, 57 licet arbiter sententiam -o perempto non dixerit. FIRM. math. 6, 33, 6 causas . . . et -o⟨rum⟩ contentiosa certamina. AMM. 14, 9, 1 forensibus (COD. Theod. 1, 29, 5 pr.). 25, 4, 15 aequata fisci -a cum privatis. al. PRVD. praef. 14. AVG. c. acad. 3, 10, 23 (in imagine) totum patrimonium . . . per -a (periuria H) dissipavit. SVLP. SEV. chron. 2, 51, 5. epist. app. 6, 3 navicularia -a commovere. COD. Theod. 2, 1, 2 pr. definitum est provinciarum rectores in civilibus causis litigia terminare, etsi militantes exceperint -a vel moverint. 2, 1, 2, 1 -a civilium quaestionum (cf. 9, 12, 2 pr. civili -o). 10, 10, 32, 1 privato -o aequis conflictibus decertatur. et passim.

in matrimonio (cf. PS. HIL. libell. 19 p. 91, 4 cum . . . quos legitimae copulaverunt nuptiae, leve -um separet. INTERPR. cod. Theod. 3, 16, 1 pro levi, ut solet, -o repudiare mulierem): PAPIN. dig. 23, 3, 31 quod si non divortium, sed -um fuit, dos eiusdem matrimonii manebit (frivusculum Vlp. dig. 24, 1, 32, 12). 23, 4, 27 reversa post -um . . . mulier. 2 de certamine: BVC. Eins. 1, 2 te, formose Mida, iam dudum nostra requirunt -a (Hagen, iuria cod.), da vacuam pueris certantibus aurem. AVIAN. fab. 4, 2 immitis Boreas placidusque . . . Phoebus -a cum magno conseruere Iove, quis prior inceptum peragat. 14, 5. 15, 4 magna . . . de facili -a lite trahunt grus et pavo (19, 2 horrentes dumos abies pulcherrima risit, cum facerent formae -a [iuria P] m. suae). 24, 3 certamen longa protractum lite gerebant venator . . . atque leo; hi cum perpetuum cuperent in -a finem eqs. 3 de disputatione vel quaestione doctorum (minus technice p. 665, 75. 666, 33): AMM. 17, 7, 9 sempiterna . . . lucubrationibus longis nondum exhausta physicorum -a. HIER. epist. 29, 1, 2 quotienscumque de verbis Hebraicis -um est, ego arbiter et litis sequester exposcar. IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 6, 34 obicio tibi et quaero: unus ex trinitate est, qui crucifixus est, an alius aliquis extra trinitatem? et si quidem unus, solutum est -um (p. 73, 6 contentio). COD. Iust. 3, 28, 35, 1 sancimus . . . vetere -o exploso huiusmodi pacto filium minime gravari secundum Papiniani responsum eqs. (7, 4, 14 pr.). 3, 33, 13 pr. auctorum -um decidentes compendioso responso omnem huiusmodi dubitationem resecamus (cf. 6, 2, 22, 4b auctores . . . iuris . . . contra se -um exercuerunt). 6, 29, 4 pr. -um antiquis interpretatoribus legum exortum est, an eqs. 6, 37, 24, 2 VIRG. gramm. epist. 2 p. 121, 17. 4 proverbialiter: AVG. c. acad. 3, 4, 9 hoc est . . . Tuscum illud -um, quod dici solet, cum quaestioni intemtatae non eius solutio, sed alterius obiectio videtur mederi (affert Verg. ecl. 3, 104 sqq.).

II vi secundaria iurgant res (aliter de arboribus animatis supra l. 49): EVSEB. EMES. serm. 21, 7 sed forte quidam -um aquarum adversum ignem videt, quia ab aquis (Bulhart, ignis trad.) extinguitur ignis. 26, 29 iurgentur omnia, ut coronemur; in omnibus sit -um ad pulchritudinem eqs. COD. Iust. 4, 18, 2, 1a legum -um.

deriv.: iurgialis, iurgiosus.

*iūrgo (iūrigo), -āvī, -ātum, -āre et iūrgor, -ātus sum, -ārī. [prius iūrigo; quia iūs agere (cf. lītigo iuxta lītem ago) notioni verbali vix convenit, fort. ex iūs *agāre 'declarare, instanter persequi' (ad stirpem *ag- cf. aio ex *ag-yo) formatum sicut ūsūrpāre ex ūsū *rapāre sim. Szemerényi.] de etym.: VARRO ling. 7, 93 licet videre -are esse ab iure dictum, cum quis iure litigaret. EVTYCH. gramm. V 476, 13 -o, -as ab eo quod est iure urgeo traductum. de formis: iurig-: PLAVT. Merc. 119 (B metro sano, iurg- CD). COMM. apol. 441 (?, iurgiat trad.). gen. partic. -antum: CYPR. GALL. num. 255. de generibus verbi: PRISC. gramm. II 396, 17 protulerunt antiqui . . . '-o' et '-or'. de notione et differentiis: CIC. rep. 4, 8 (Non. p. 431, 2 'iurgium' et 'lis') 'si -ant' (LEX XII tab. 7, 5a, sed v. Mitteis, Röm. Privatrecht 31, 7) inquit: benevolorum concertatio, non lis inimicorum, iurgium dicitur, . . . -are igitur lex putat inter se vicinos, non litigare (cf. Non. p. 430, 26 iurgium et lis hanc habent distantiam: iurgium levior res est, siquidem inter benevolos aut propinquos dissensio vel concertatio iurgium dicitur; inter inimicos dissensio lis appellatur). DOSITH. gramm. VII 431, 13 -or ἀψιμαχῶ (GLOSS. -o). SYNON. Cic. p. 416, 27 altercatur. litigat. -at. verba facit eqs. p. 429, 15 -atur. litigatur eqs. GLOSS. -o: μάχομαι, διαδικάζομαι, βλασφημῶ. -at: litigat, rixat. pugnat. legitur inde a ?LEGE XII tab. p. 667, 84, PLAVTO, TER., VARRONE, HOR. (sat., epist.), deinde in poesi raro.

i. q. increpare, exprobrare, conviciari sim. (c. colore improbandi vel reprehendendi l. 84. p. 669, 27 sqq.; de rebus discrepantibus ap. EVSEB. EMES. l. 67 p. 669, 12. 19 et al.): I verbum activum (comprehenduntur formae ambiguae): A intransitive (pass. impers. l. 37. 63, cf. p. 669, 15; c. obi. int. l. 21. 60): 1 absolute: a generatim: PLAVT. Merc. 119 et currendum et pugnandum et autem -andum est in via. TER. Ad. 80 ut solet, -bit Demea (cf. SVLP. APOLL. perioch. Ter. Ad. 10 Demea -are, graviter ferre). VARRO Men. 359 -are coepit dicens: 'eqs.' LIV. 8, 33, 23 haec simul -ans, querens . . . agebat. 10, 35, 11 haec -anti increpantique. 22, 29, 2 -andi suscensendique. 39, 11, 2. CVRT. 8, 1, 40 -antes monentesque. 9, 9, 17 -antium ira perveniebat etiam ad manus (CYPR. GALL. num. 255). PLIN. nat. 17, 6 (3 graviter increpuit). QVINT. inst. 10, 7, 13 -antibus . . . mulierculis. SVET. Nero 5, 1 equiti R. liberius -anti. VOPISC. Aurelian. 4, 3 (seq. increparet). IVL. RVF. rhet. 21 p. 44, 8 fit haec figura (sc. ἐπιτίμησις), cum -amus et coarguimus. AMM. 14, 1, 10 adversando -andoque. 27, 3, 14 omni contentione laterum -are. CARM. c. pag. 22 Iuppiter . . . nescit finire querellas Veneris et Martis -antesque deos stimulat Bellona flagello. al. b t. t. iur. (ad rem cf. iurgium p. 667, 3 sqq.; plura v. sub 2 et l. 84 p. 669, 7.): LEX p. 667, 84. PLIN. epist. 6, 5, 7 et Celsus Nepoti ex libello respondit et Celso Nepos ex pugillaribus; tanta loquacitas amicorum, ut homines -turi id ipsum invicem scierint, tamquam convenisset. APVL. apol. 15 maiorem curam . . . suscipiendam rhetori -anti an philosopho obiurganti (postea: litiganti an . . . docenti). QVEROL. p. 17, 23 R. (iocose) nolo iura haec silvestria. :: pete igitur aliquid mitius . . ., si -are non potes. PS. AVG. quaest. test. I 127, 35 in ieiunio caedi et -ari non licet (pass. impers.; ad rem cf. Is. 58, 4). COD. Theod. 1, 16, 6 pr. ut -turus conveniendi eos praesides . . . facultatem impetrare non possit. 1, 22, 2 (1, 24, 2 pr. = Iust. 3, 14, 1 pr.) experiantur -andi fortunam. 2, 1, 6 iacturam litis incurrant, qui non ante in proprio foro -verint (cf. CASSIOD. var. 4, 40, 3 in competenti foro. 8, 24, 4 ad saecularia fora -turus occurrat). 4, 23 (22), 2, 2 (= Iust. 8, 4, 6, 1) -andi copia et fructus. 4, 23 (22), 3, 2 quod -turi apud examinis fidem sperare non possent (iurgatori N; seq. litigari). 9, 1, 14 pari . . . poenae condicione -are (-ari aliquot codd.). NOVELL. Valent. 13, 12 ex appellatione. COD. Iust. 2, 12, 25 (a. 392) si quis . . . iudiciis sese -turus ingesserit. 8, 4, 6 pr. (a. 382) negotio, de quo -are coeperant. -ans (maxime plur.) fere i. q. litigator (cf. -turus l. 39): IVST. 16, 5, 14 Chion et Leonides more -antium ad tyrannum veluti ad regem in arcem contendunt. AMM. 22, 10, 2 in disceptando . . . erat intempestivus Iulianus, quid quisque -antium coleret . . . interrogans. COD. Theod. 1, 16, 7 pr. qui -antibus acta restituunt (antea: litigatoribus). 2, 5, 1 (2) pr. (= Iust. 3, 40, 1) respondendi -antibus licentia. 2, 6, 4 pr. si quis -antium ante litis terminum ultimum diem obierit. 4, 18 (17), 2 sententia, quae -antibus prosit (cf. COD. Iust. 6, 1, 6, 1 a. 332). 9, 19, 4 pr. damus copiam -antibus (Iust. 9, 22, 23 pr. litigantibus. cf. SIDON. epist. 2, 7, 1). 11, 30, 11, 1 ad privilegium -antis (syn. litigantis). al.

2 cum determinatione: a praepos. vel dat.: TER. Andr. 389 quid -bit tecum pater? (838 c. Davo . . . -antem ancillam. LIV. 25, 3, 18. FIRM. p. 666, 38. IVST. 9, 7, 3). IVST. 21, 5, 7 apud aediles adversus lenones -are (EVSEB. EMES. serm. 18, 3 dictis est commune vitium: quod -atur a. resurrectionem. cf. 2, 44 adversum eum). AMM. 18, 5, 1 contra potentes (HIER. in Is. 27, 8 l. 8 Israel -bat c. apostolos et exprobrabat doctoribus suis). 28, 5, 11 finium . . . causa Alamannis saepe -bant Burgundii (c. dat. ut EVSEB. EMES. serm. 24, 36 neque terra -ans naturae alacritate -vit. inde emendaverimus 20, 34 adversa et -ans natura⟨e⟩ sc. terra. cf. p. 669, 27 sqq.). HIER. adv. Iovin. 1, 48 p. 390, 27 B. uxores cum crebro inter se -rent ([-rentur ed. Vallarsiana]. EDICT. Theodor. 143 Iudaeos i. se -antes). b enunt.: HOR. epist. 2, 2, 22 ne mea saevus -res ad te quod epistula nulla rediret. EVSEB. EMES. serm. 19, 31 debuisset unusquisque . . . -are, quia 'nec vidimus eum'.

B transitive (fere passive): 1 aliquem: HOR. sat. 2, 2, 100 iure . . . Trausius istis -atur verbis. EPIGR. Bob. 47, 8 repugnanti uxori dedam me, ut denique victus -er (iurgio cod.) ob hoc solum, iurgia quod fugiam (gr. ὅττιπερ οὐ μάχομαι, τοὔδ' ἕνεκεν μάχεται). LVCIF. non parc. 6 p. 220, 1 Odiam regem -tum a sacerdotibus domini. COMM. apol. 441 dominus indignatus -at illos. EVSEB. EMES. serm. 19, 22 Moyses -tus a deo est (antea: obiurgatus). seq. quod, ut denuntietur malum futurum: AVIAN. fab. 1, 1 rustica deflentem parvum -⟨g⟩averat olim, ni taceat, . . . q. foret esca lupo (em. Froehner secutus Cabeliavium, cf. 14 iurgia nutricis cum mihi verba darent. Babr. 1, 16, 1 ἠπείλησε νηπίῳ). 2 aliquid (addubitando; aliter supra l. 16): CONC.S II 2, 2 p. 19, 10 opus . . . factum est . . ., ut ea quae -antur, ab

[Baer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

eis qui altercari poterant, uni consilio deciderentur (*cf. II 3, 3 p. 5, 6* ea quae in lite erant, *gr. II 1, 3 p. 6, 36* τὰ ἀμφισβητούμενα).

II *deponens* (*testantur grammatici p. 667, 83. 668, 6; adamant* VVLG. [*act. deest, ambigue* -antes iud. 8, 1] *et* EVSEB. EMES. [*act. rarius*]; *aliter p. 668, 37, e coni. p. 668, 69*): **A** *intransitive* (*c. obi. int. l. 11 bis. 21. 24*): **1** *absolute*: PAVL. FEST. p. 23 'agere' ... significat -ari, ut dicimus: 'agit cum eo furti'. VVLG. gen. 49, 23 exasperaverunt eum et -ti sunt invideruntque illi (*Itala Lugd. al.* maledicebant, *Isid. in gen. 31, 54* obiurgati). thren. 4, 15 -ti ... sunt et commoti dixerunt *eqs.* EVSEB. EMES. serm. 13, 33 -antur gentes barbarae, sed consentit -antibus ecclesia. 13, 35 ut plura -emini. 14, 18 nos quid -amur? (*postea*: rixamus). 23, 7 -antur concupiscentiae (27, 22 turpi meatu). 26, 14 videbantur ... -ari viscera et religiositas; sed haec apud nos -ari possunt. *al.* **2** *cum determinatione*: CALP. ecl. 3, 35 nec tam nobis ego Phyllida reddi exopto quam cum (*G*, quod *cett.*) Mopso -etur ([*vix pass. impers.*; iung- *dett. pauci*, q. ne M. iungatur *Heinsius, sed cf.* iurgia *23. 36*]. AMBR. in psalm. 118 serm. 19, 19, 4 -ari [-are *OR*] c. corpore, decertare c. variis cupiditatibus. VVLG. lev. 24, 10. EVSEB. EMES. serm. 5, 15 nec libido -atur c. sanctis. PALLAD. hist. mon. I 41 [*gr. p. 145, 11 B.* διεμάχετο]). VVLG. exod. 17, 2 *populus* -tus contra Mosen ait: '...'; quibus respondit Moses: 'quid -amini c. me ...?' ([*Itala Aug. loc. hept. 2, 89* maledicebat ... maledictis]. num. 20, 13 [*Itala Lugd. al.* maledixerunt]. iud. 11, 25). iud. 21, 22 adversum vos queri ... atque -ari (EVSEB. EMES. serm. 2, 15 *syn.* litigat. 14, 19 quid -ari *oportet*? adversus Iudaeos, ut non interimant Christum *eqs.*). EVSEB. EMES. serm. 2, 3 *haereticus* non ... ob pudicitiam se continet, sed contendens opifici -atur (*infra*: -antes creaturae *sc. improbando. c. dat. ut*: 2, 16 unigenito [*ibid.* reprehendit, sprenit]. 18, 3 -atur ... voluntas decreto resurrectionis [*antea*: suam voluntatem d. r. opponunt]. *v. et l. 31*). 2, 40 ad ea, quae recte dicuntur (3, 27 ad deum [19, 14]. 4, 20 ad haec [*seq.* tibi *eqs.*]. 13, 32 *syn.* resistimus. 18, 5 *syn.* certare. 18, 6 de coloribus -ari ad caecos. *al.*). 3, 27 si ... quis -tus fuerit de his, quae scripta sunt, non ad hominem litigat (*v. l. 32*). 7, 2 Saul -batur pro filio Ionathan, ut ipse potius regnaret post se. 14, 25 litigamus, quia est Christus; ... -amur, quia est.

B *transitive* (*fortasse* ἀπὸ κοινοῦ *l. 8; sed aliter l. 11*): EVSEB. EMES. serm. 5, 13 -atur anima admonitiones (*an* ad mon- *?*) corporeas. 13, 35 bonum noli -ari, sed potius doce.

part. praes. **iūrgāns**, -antis *pro adi. p. 668, 66, pro subst. p. 668, 22. 48 sqq.*

deriv.: iurgatio, iurgator (-trix), iurgatorius (*?*), iurgium.

compos.: ab-, obiurgare (-ari).

1. iūria *v.* iurgium *p. 665, 43*.

2. iūria *v.* iniuria *vol. VII 1, 1667, 79. cf.* CIL VI 17072 ne quis pos(t) me -am faciat, *ubi* '*praestabit explicare* ⟨in⟩iuriam *quam* iur⟨g⟩ia m(ihi)' *edd. adnotant.* *Baer.*

iūridicālis *v.* -cialis.

iūridicātus, -ūs *m.* *a* iuridicus, *cf.* iudicatus, iurisdicatus. *i. q. status vel officium iuridici*: CIL XI 377, 11 (*Arimini s. II; non iam exstat*) C. Cornelio ... iurid(ico) per Flamin(iam) et Vmbri(am) ... vicani vicorum VII et co⟨ll⟩eg(ium) fabr(um), cent(onariorum), dendr(ophorum) urb(anorum) *statuam posuerunt*, -us (iudicatus *Pighius sibi legere videbatur, vix recte*) eius ob eximiam moderationem et in ste- rilitate annonae laboriosam erga ipsos fidem *eqs.* (*sic distinxit Hüttl, Antoninus Pius II 152 ceterum praeferens* urb(is); -us eius *ad nomina praecedentia pertinere censuit Maué, Progr. Realgymn. Frankfurt a. M. 1886, 51*). *B.*

***iūridiciālis**, -e. *a* iuridicus *sec. gr.* δικαιολογικός *formatum; cf.* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 11 p. 190, 15 '-is' (CIC. inv. 1, 14 *v. l. 73*) a iure. *scrib.* iure dic- GLOSS. II 571, 19, -cal- *saepe in codd.* GLOSS.[L] II Philox. IV 120 δικαιολογικός, αἰτιολογικός. *inde a* RHET. Her., CIC. [*variat in codd. c.* iudicialis: MART. CAP. 5, 454 GRILL. rhet. p. 55, 22 M. *al.* CASSIOD. inst. 2, 4. 5. *cf. l. 72.*]

i. q. ad iudicium vel iudicem pertinens: **1** *usu rhetorico in doctrina Hermagorae q. e. de statu significatur constitutio quaedam* (*cf.* CIC. top. 92 tertia *quaestio*, quamvis molestum nomen hoc sit, -is vocetur. QVINT. inst. 3, 6, 33 -is *status* est, qui Graece dicitur δικαιολογικός [IVL. VICT. rhet. 3, 4 p. 379, 2 dicaeologica, id est -is]): RHET. Her. 1, 11, 18 constitutiones ... tres sunt: coniecturalis, legitima, -is. 1, 14, 24 -is constitutio est, cum factum convenit, sed iure an iniuria factum sit, quaeritur; eius constitutionis partes duae sunt, quarum una absoluta, altera adsumptiva nominatur (*cf.* 2, 10, 15. 2, 12, 17 sq. 2, 13, 19 sq. CIC. inv. 1, 15. *al.*). CIC. inv. 1, 12 (*ibid. de eadem re quater* iudicialis. *cf. l. 61*). 1, 14 -is est, in qua aequi et recti natura et praemii aut poenae ratio quaeritur (*eadem fere* 2, 69 = 2, 109); negotialis, in qua *eqs. al.* QVINT. inst. 3, 6, 57 -em, in qua fere eadem *ut in negotiali*, sed certis ... personis quaerantur 'an ille iuste hoc fecerit vel bene'. *saepius ibidem et apud rhetores minores.* **2** *usu latiore*: APVL. Plat. 2, 9 altera *providentia* ... legalis est, -is altera (*sec. Plat. Gorg. 464b* δικαιοσύνη); ... -is illa medicinae par[s] est *eqs. ibid.* sophistice imitata -em statum dat opinionem stultis, quasi iustitiae studeat *eqs.* **3** *m. pro subst.*: GLOSS. II 571, 19 causidicus: -is, iudex.

iūridicīna, -ae *f.* *a* iuridicus, *cf.* causidicina. *i. q. iuris dictio*: TERT. pall. 3, 8 *Cato* -ae suae in tempore humerum exertus. *cf. ibid. 3, 7* vestificina.

iūridicium, -ī *n.* *a* iuridicus *fictum veriloquii gratia.* *i. q. iuris dictio*: CASSIOD. var. 11, 9, 3 iudicium quasi -um cognoscite vocitatum.

iūridico, -ere. *a* iuridicus. *i. q. ius dicere*: INSCR. Année épigr. 1952 p. 55 n. 173, 11 (*s. IV*) praesidi provin(ciae) Trip(olitanae) ..., quod ordines universosque provinciales -endo ... cumulaverit.

***iūridicus**, -a, -um. *a* 1. ius *et* dicere; *cf.* ISID. orig. 10, 124 (*in parte codd.*) quia legum iura dicit. *scribitur* Iu- CIL XI 376, iúrId (I *et* d *ligatis*) CIL XII 3172, 3 (*c. apice etiam* 3167, 5), -red- *hic illic in codd.; vulgariter* -rat- *l. 11*, -ret *l. 10.* *abbreviatur in inscr.* iur *vel* iurid *saepe.* NOT. Tir. 30, 28 iureticus. GLOSS. δικαιολόγος. δικολόγος. δικαιοδότης. veridicus (*cf. l. 16*). GLOSS. V 601, 52 iuraticus scholasticus, legisperitus (635, 36 iuredicus scolasticus). *legitur inde a* SEN. *trag.*, PLIN. nat., INSCR. *s. I med.*, APVL., DIG.; *afferimus exempla e scriptoribus omnia, ex inscr. selecta.* *transit in gr.* ἰουρίδικος (*cf. -o in textu gr.* COD. Iust. 1, 4, 30 pr. *et* τοῦ iuridicu THEOPHIL. inst. Iust. 1, 20, 5). [*variat in codd. saepe c.* veridicus (*cf. l. 11*). *suppletur loco lacunoso* SORT. Sangall. 66, 2 p. 47 D.]

i. q. ad iurisdictionem vel ius pertinens: **1** *strictius*: **a** *de hominibus* (*mythicis l. 20; adhibetur fere pro subst.*): **α** *generatim* (*de iudicibus, iurisconsultis*): SEN. Herc. f. 581 flentes Eurydicen -i sedent. FIRM. math. 3, 3, 6 *Iuppiter* maximos facit viros -os vel legum latores ... et iuris peritos. 3, 10, 1 -os et qui provinciis aut civitatibus iura restituant. CONSVLT. 7, 3 secundum sententiam Pauli -i (*cf.* 7, 7 -i auctoris sententiis). DRAC. mens. 1 purpura -is sacros largitur honores. CASSIOD. var. 1, 13, 2 qui ... nostro lateri -us quaestor adhaesit. 6, 2, 4 patriciatus culmen ..., quod quidam -orum a patribus dictum esse voluerunt. 10, 6, 5 -orum ... iudicium.

β *speciatim de magistratu quodam aevi imperatorii* (*ad rem v. Rosenberg, RE X 1147 sqq.; cf. circumscriptiones CIL IX 1571* praefecto iuris d(icundi) Hispaniae *eqs. XI 6011* cum mitteretur a Ti. Caes. Aug. in Aegypt. ad iur(is) dict(ionem). *addas l. 49*): ① *in titulis*: -us Alexandreae et Aegypti (A. ad Aegyptum, -us Aegypti. *cf. infra l. 49*): INSCR. JRS 2, 1912, 99 (*aet. Neron.*). *cetera exempla praebet Rosenberg l. c. 1154.* legatus -us (*cf. Premerstein, RE XII 1149*): CIL II 2415. 3738 (*a. 280*) prov. Hisp. Tarraconens. 4113 (*idem vir appellatur* -us *tantum* IX 1572. *cf.* VI 1509 leg. iurid. prov. Britanniae, iurid. per Flamin. et Vmbriam). XIV 3995 leg. Aug. iuridi ⟨co Astur.⟩ et Callaec. *alia*: S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 43 (*in Italia ut* 50). CIL II 2634 per Flaminiam et Vmbriam et Picenum (III 6154 *a. 222/35.* XI 376 de infinito [*cf. vol. VII 1, 1430, 72*]. *v. et l. 37*). III 2864 provinc(iae) Brittaniae (9960). 10336 (*a. 136/7*) -o pr(o) pr(aetore) utriusque Pannoniae. 10471 per Apul(iam), Cal(abriam), Luc(aniam), Brut(tios) (10472. 10473. *al.*). V 1874 -o per Italiam regionis Transpadanae primo (4332. 4341. *al.*). VI 32412 (*a. 209?*) Asturciae et Callaeciae. *et saepius.* ⑪ *ap. scriptores*: APVL. met. 1, 6, 2 liberis tuis tutores -i provincialis decreto dati. SCAEV. dig. 40, 5, 41, 5 -us, quanti singuli *servi fidei commissi* essent redimendi, aestimavit. DIG. 1, 20 tit. de officio -i. VLP. dig. 1, 20, 1 adoptare quis apud -um potest, quia data est ei legis actio. 1, 20, 2 -o, qui Alexandriae agit, datio tutoris constitutione divi Marci concessa est (*cf.* COD. Iust. 1, 57, 1 tit. de officio -i Alexandriae). frg. Vat. 232 in his regionibus ..., quae sunt sub -is (241 in ea r., quam -us administrat). CAPITOL. Aur. 11, 6 datis -is Italiae consuluit ad id exemplum, quo Hadrianus consulares viros reddere iura praeceperat. PASS. Quirin. 4 apud -um Maximum (*sed 2 audit* praeses).

b *de rebus*: PLIN. nat. 3, 7 (*inde* MART. CAP. 6, 630) -i conventus ei (*Baeticae*) quattuor *eqs.* AVG. epist. 134, 4 illi impio ferro fuderunt sanguinem Christianum, tu ab eorum sanguine etiam -um gladium cohibe propter Christum (c. Parm. 1, 8, 13 -o g. martyres feriuntur). COD. Theod. 2, 8, 19 pr. (= Iust. 3, 12, 6 [7] pr.) omnes dies iubemus esse -os (*opp.* feriarum dies). 4, 19 (18), 2 (= Iust. 7, 51, 3) -a pronuntiatione (*in eadem re 4, 17 [16], 1* iudiciali sententia). 11, 29, 1 -a sententia (GLOSS. νόμιμος, δικαία). INTERPR. cod. Theod. 3, 13, 4 ('dictio vel stipulatio') stipulatio promittentis et verba -a. VEN. FORT. carm. 7, 10, 9 -o ... pollens torrente relatu. Mart. 1, 31 cote ex -a ... quae prius addidici *eqs.* ISID. orig. 1, 23 tit. de notis -is (*infra*: iuris notas).

2 *laxius, sc. vi dicendi evanida, fere i. q. legitimus, civilis sim.*: FVLG. aet. mund. p. 158, 23 *patri Salomonis erant* nulla legitima tori coniugia, nulla -a sponsalia. CASSIOD. var. 3, 17, 3 (*ad provinciales Galliarum*) exuite barbariem, abicite mentium crudelitatem ...; recipite paulatim -os (verid- *var. l.*) mores. 7, 10, 2 teneat scaenicos ... vel umbratilis ordo iudicii ...; dignum fuit ergo moderatorem suscipere, qui se nesciunt -a conversatione tractare (*antea*: rectae conversationis).

deriv.: iuridicatus, iuridicialis, iuridicina, iuridicium, iuridico.

iūrigo *v.* iurgo. *Hermans.*

iūriscōnsultus *v. s.* consulo *vol. IV 585, 71 sqq.*

iūrisdicātus, -ūs *m.* *a* 1. ius *et* dicere, *cf.* iudicatus, iuridicatus. *i. q. iuris dictio*: INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 281, 12 (*s. II*) cum -u Pannoniae superioris (*ibid. 15* iuridico).

iūrisdictio *v. s.* 1. ius *p. 700, 50 sqq.*

iūrisonus, -a, -um. *a* 1. ius *et* sonare. *fere i. q. iuridicus*: ANTH. 649, 25 -ae famosa stipendia linguae. *B.*

***iūro**, -āvi, -ātum, -āre. *a* 1. ius. *de orig.*: CASSIOD. in psalm. 14, 4 l. 119 quasi iure orare, id est iuste loqui (118, 106. 131, 2).

[*Teßmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

scrib.: *?* ioves- *pro* iur- INSCR. Dueni (CIL I² 4), *fort. conferas* iovestod (*pro* iusto). iour-: LEX Bant. (CIL I² 582) 16. 17. 19. 21 LEX repetund. (CIL I² 583) 18. 21 (*restituitur*). 23. Iur-: LEX Malac. (CIL II 1964) 2, 14. 3, 49. 5, 55. iúrató: LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 7. *per soloecismum primam syll. corripit* COMM. (*v. l. 20*), *si vera est lectio. formae perf. stirpis brev. frequentius occurrunt quam longiores. exempla computavimus usque ad* SVET.: *inf.* -asse *tantum dicitur*, -asti *decies* (-visti *semel*), -arunt *septies* (-verunt *bis*, -vere *bis*, -asse(n)t *18ies* (-vissent *bis tantum*); *contra* -vera(n)t *13ies*, -arant *semel. coni.* -assit: LEX colleg. aq. (CIL VI 10298) 19 (*ibid. 20. 23* iudicassit. 18 ni -verit [iniuraverit *trad.*]). NOT. Tir. 30, 20 -at. *legitur inde ab ?*INSCR. Dueni (*v. l. 1*), PLAVTO, CATONE, TER. [*it.* giurare; *sard. vet.* iurare, *sard. centr.* yurare, ǧurare, dzurare, *mer.* ǧurai; *raet. occ.* engirar, andžira, džürer, *or.* dzurá; *francog.* jurer, *dial. wall., pic., burg., loth., comit.; francoprov.; prov., delph. vet.* jurar, *prov.* jura *etc.; vasc.* yurá, jurá; *cat., hisp., port.* jurar. *cf. M.-L. 4630. Battisti-Alessio III 1823. Wagner I 713. Wartburg V 80 sqq. Corominas II 1078 sq. Machado II 1272. G.*]

[*confunditur c.* orare OV. epist. 8, 117 (*cf. p. 677, 12 sqq.*). *vix recte trad.*: COMM. instr. 1, 21, 2 -antes (iuvantes *Rigaltius*, curantes *mavult Dombart*). PHOEBAD. c. Arian. 2 l. 8 D. nomen ... substantiae idcirco penitus -atur (eiuratur *Pithou*, vitatur *Beza*), ut scindatur a patre filius. AVIAN. fab. 1, 1 (*v. p. 668, 81*).]

i. q. ὀμνύναι (*quae vox respondet, ubi nihil aliud adnotatur; vergit in colorem coniurandi p. 673, 35. 676, 27. 678, 2. 3. 4. 12, cf.* GLOSS. IV 531, 20 -ta conspirata):

CAPVT PRIVS: *c. mera vi* ***affirmandi***: **I** *absolute*: **A** *vario usu* (*specimina paucissima*): PLAVT. Bacch. 898 ita me Iuppiter, Iuno ... dique omnes ament, ut *eqs.* :: ut -at! servat me ille suis periuriis. Cist. 302 ad matrem eius devenias domum, expurges, -es, ores blande per precem eamque exores, ne tibi suscenseat. Pers. 490 abi, ne -a, satis credo. Rud. 1347 dic, ut te in quaestu tuo Venus eradicet, caput atque aetatem tuam; tecum hoc habeto tamen, ubi -veris. CATO agr. 144, 4 si quis adversum ea *praecepta* fecerit, si dominus aut custos volent, -ent omnes socii; (5) si non ita -verint *eqs.* LEX agr. (CIL I² 585) 42 fraude sua nei -ato neive *eqs.* CIC. Flacc. 90 ergo is, cui (qui *trad.*), si aram tenens -ret, crederet nemo, per epistulam quod volet, iniuratus probabit? (*cf.* Balb. 12 cum quidam ..., ut mos Graecorum est, -andi causa ad aras accederet *eqs.* PAVL. FEST. p. 115 intrantes singuli ad aram ... -verant. *v. etiam p. 675, 72*). CATVLL. 64, 143 nulla viro -anti femina credat. TIB. 3, 18, 18 -vi stulte. LIV. 31, 50, 8 si aedilis qui pro se -ret ... daret ...; (9) datus qui -ret pro fratre L. Valerius Flaccus. CVRT. 7, 8, 29 -ando gratiam Scythas sancire ne credideris: colendo fidem -ant. QVINT. inst. 9, 2, 98 -are, nisi ubi necesse est, gravi viro parum convenit. PLIN. paneg. 64, 3 *consul* sedens stanti *imperatori* praeiit ius -andum, et ille -vit, expressit explanavitque verba, quibus caput suum, domum suam, si scienter fefellisset, deorum irae consecraret. *al.* **B** *argute dicta*: CIC. carm. frg. 35 B. (off. 3, 108) -vi lingua, mentem iniuratam gero (*Eur. Hipp. 612* ἡ γλῶσσ' ὀμώμοκε. *cf. infra l. 62 et* OV. epist. 20 [21], 135 [*Cydippe*:] quid tibi nunc prodest -andi formula iuris linguaque praesentem testificata deam? quae -at, mens est: nil coniuravimus illa; ... consilium prudensque animi sententia -at ...; non ego -vi: legi -antia verba). SERM. Corp. Vind. 21 p. 336, 24 *Stephanus martyr* nec manu nec solis labiis, sed sanguine subscripsit et morte -vit. **C** *inf. perf. pro subst.*: FAVST. REI. epist. 3 p. 173, 2 dei ira iustitia est, dei furor severitatis vigor est, dei -asse definisse est, dei paenituisse sententia ... mutata.

II *indicatur, quid -etur*: **A** *acc.* (*nom. in constr. pass.*): **1** *simplex*: **a** *obi. ext.*: *α usu originario obi. est res*: ① *neutr. pron. vel adi.* (*cf. p. 672, 42 sqq.*): PLAVT. Rud. 1334 per Venerem hanc -andum est tibi. :: quid -em? :: quod iubebo. 1355 meus arbitratust, lingua quod -et mea (CIC. off. 3, 107 q. ... ita -tum est, ut mens conciperet fieri oportere, id servandum est. OV. fast. 3, 485 ubi pacta fides? ubi, quae -are solebas? *al.*). CIC. Planc. 52 de qua *petitione*, ne aliquid -res, destitisti. off. 3, 112 -vit hoc (LIV. 2, 46, 5 h. -astis ..., milites, fugientes vos in castra redituros? *al. cf. p. 675, 59. 62*). Att. 7, 2, 8 qui eadem (*sc. quae ante manumissionem se -turum promiserat*) liber non -ret *eqs.* (CAES. civ. 1, 76, 3 milites idem -ant. *al.*). TIB. 1, 4, 24 vetuit pater ipse valere, -asset cupide quidquid ineptus amor (PROP. 2, 28, 8 q. -runt *puellae*, ventus et unda rapit. *al.*). OV. epist. 19, 1 nihil hic iterum -bis amanti. 20, 225 forsitan et facies, -em ut contraria rursus. LIV. 10, 38, 11 (10 -are cogebant diro quodam carmine in execrationem capitis ... conposito) id primo quidam abnuentes -turos se obtruncati ... sunt. *al.* ⓘⓘ *subst.*: LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 113 *in senatu nemo sit qui* bonam copiam -vit -verit ([*dub. contextu et interpr., cf. e. g. Kaser, Altröm. Ius 248, 64*]. VARRO ling. 7, 105 b. c. -runt, ne essent nexi [*deam dici censet Kent coll. Ov. met. 9, 88*]. *cf. vol. IV 901, 23 sqq.*). CIC. Att. 1, 1, 1 *Aquilius* denegavit et -vit (cur- *pars codd.*) morbum (12, 13, 2). MANIL. 1, 908 ducibus -ta cruentis (*sc. Bruto et Cassio*) arma Philippeos implerunt agmine campos (*'bellum iure, -ando susceptum' Wageningen*). LVCAN. 8, 219 foedera ... mihi per Latium -ta Tonantem, per vestros astricta magos (SIL. 1, 9 -tum ... Iovi foedus conventaque patrum ... fregere duces. 12, 302 -ta ... f. Poeno corrupere. *cf. p. 676, 63 et* 2, 274 pacta [4, 789. 6, 696]). CALP. ecl. 6, 5 catulum dedit ille leaenae -vitque genus. SIL. 1, 118 Romanos ... ferro ignique sequar ...; hanc mentem -o nostri per numina Martis (*cf. p. 678, 3*). 1, 186 hinc fama in populos -ti didita belli (1, 649 -ta in bella ruenti *Hannibali*. 2, 352 [*v. p. 673, 42*]. 2, 428. 3, 83 cineri -et patrio Laurentia bella. 4, 734. 11, 145. STAT. Ach. 1, 455 *Aulide* ingens -atur bellum. SVLP. SEV. dial. 2, 8, 3 adversum me ... -ta bella. *cf.* SIL. 11, 24 -vit ... sua proelia Marti). STAT. Theb. 4, 397 alium tibi, Bacche, furorem -vi. Ach. 1, 957 *Deidamiam* Achilles solatur -atque fidem -taque fletu spondet (HIL. ad Const. 2, 4, 1 post confessam et -tam in baptismo f. PAVL. NOL. carm. 27, 433 quos *martyres* -ta fides pietatis in arma vocavit. NOVELL. Theod. 22, 2, 3 [= COD. Iust. 10, 35, 2, 3] cautionibus -ta fide prolatis). FLOR. epit. 2, 6, 2 ultionem puer Hannibal ad aram patri -verat (*cf. p. 676, 65*). ITALA gen. 50, 24 (Lugd., Ottob., *item* VVLG.) in terram, quam -vit deus patribus nostris ([*gr.* ἣν ὤμοσεν]. exod. 23, 20 [Aug. c. Faust. 16, 19; *gr.* ἣν ἡτοίμασά σοι, *Vulg.* paravi]. *al. cf. p. 673, 38. 674, 69. 74. 78 et* CYPR. GALL. iud. 109 t., vatibus -ta sacratis quae fuit). deut. 4, 31 (Lugd.) nec obliviscitur *deus* testamentum ..., quod -vit eis ([*gr.* τὴν διαθήκην ..., ἣν ὤμοσεν αὐτοῖς. VVLG. pacti, in quo -vit]. 8, 18 [Lugd.; *gr. ut supra*, VVLG. super quo]). 7, 12 (Lugd. = VVLG.) *deus servabit* misericordiam, quam -vit patribus ([*gr.* τὸ ἔλεος, καθὰ ὤμοσε]. psalm. 88, 50 [Veron. *al.* = HIER. psalt. sec. Hebr.; *gr.* ἃ ὤμοσας, VVLG. sicut -asti. *inde* AVG. civ. 17, 12 p. 233, 2 D. celsitudinem, quam -asti David]). AVSON. 416, 4 p. 282 P. -tis velut alta silentia sacris devotus teneas *i. sacris, quae te non revelaturum esse -visti* (*aliter infra l. 35*). CYPR. GALL. Ios. 62 -tis dicite verbis, ut ... sit salus in vestris composta ... dextris (*ad Ios. 2, 12, v. p. 674, 16*). INSCR. Année épigr. 1950 p. 15 n. 30 (*a. 437*) Gallias, quas dudum ⟨o⟩b -tas bello pace victorias Romano imperio reddidit *Aetius*. PASS. Petr. Paul. long. 7 quia complesset deus promissa sua, quae -vit ad Abraham (*gr.* ἃς ὤμοσεν Ἀ. τῷ πατρὶ ἡμῶν). LEX Sal. Merov. 73, 8 testimonium. calumniam *sc. vitandam* (*in serm. forensi, cf. p. 674, 64. 76*): CAEL. Cic. fam. 8, 8, 3. *al.* (*v. vol. III 186, 46 sqq.*). ⓘⓘⓘ *n. pl.* -ta *pro subst.*: CIC. part. 6 scripta, pacta, promissa, -ta, quaesita. STAT. *l. 9.* PRVD. psych. 400 -ta ... sacra resolvit *Voluptas* (*aliter l. 25*).

β usu novato obi. est is, in quem -atur (*cf. p. 676, 81*): CLAVD. 8, 448 orantes ... Franci procubuere solo; -atur Honorius absens imploratque tuum supplex Alamannia nomen.

b *obi. int.*: *α fig. etym.*: ius: i. -andum: *v. p. 702, 26 sqq.* (i. -andum -are *p. 704, 13 sqq., cf.* i. -ando *p. 677, 8*). *dub. lapide fracto* CIL VI 34006 i. dicito ... i. -anto. iurationem: *v. p. 663, 67.* iuramentum (iusiuramentum): *v. p. 663, 67.* *β alia* (*subst. vel adi., cf. p. 671, 60 sqq.*): CIC. off. 3, 108 non ... falsum -are periurare est, sed quod ex animi tui sententia -ris ..., id non facere periurium est (*v. vol. VI 1, 198, 44 sqq. et p. 677, 5*). OV. am. 3, 3, 45 verum (AVG. civ. 1, 15 p. 26, 8 D. *opp.* periuro. epist. 157, 40 melius ... nec v. -atur, quam ... in periurium saepe caditur. *al. cf.* ITALA psalm. 131, 11 [Veron. *al.* = VVLG.] -vit dominus David veritatem [*gr.* ὤμοσεν ... ἀλήθειαν]. *v. etiam p. 677, 3*). LVCAN. 4, 228 hostes ... meos sceleri -ta nefando sacramenta tenent (PETRON. 117, 5 in verba Eumolpi sacramentum [*del. Fraenkel, Müller*] -vimus. SIL. 10, 447 dictata ... -ant s. deis. *cf. p. 676, 68*). AVG. serm. 4, 14, 14 si mendacium -bant, volunt adhuc peierare (180, 3, 3. 180, 7, 8 VEREC. in cant. 2, 26. *cf. p. 675, 22 et* GLOSS. IV 419, 27). LEX Sal. Merov. 73, 2 debet sibi sextus videredum (*theod.* widereid) -are (73, 3. *cf. p. 677, 10*).

2 *duplex* (*cf. p. 673, 12 sqq.; dub. an huc pertineat locus mancus* COM. pall. inc. 17): SEN. nat. 4 praef. 8 'te', inquit *Demetrius*, 'longiorem Fido Annaeo -bo *eqs.*' LVCAN. 5, 396 laetae -antur aves bubone sinistro. PS. QVINT. decl. 3, 18 p. 56, 16 abdicandus et -andus (abiurandus *Lehnert vix recte, cf. l. 31*) est non tuus sanguis.

B *inf.*: **1** *acc. c. inf.*: **a** *oratione plena* (*deficiente pron. refl. l. 76, v. etiam p. 675, 61*): *α praes.*: PLAVT. Amph. *v. p. 677, 42.* CIC. Pis. 6 cum is mihi tantum modo, ut -em, permitteret, ... -vi rem publicam ... esse salvam; mihi populus Romanus ... aeternitatem ... donavit, cum meum ius -andum tale atque tantum -tus ipse ... approbavit (*inde fere suppletur* rep. 1, 7). rep. 3, 15 Athenienses -are ... solebant omnem suam esse terram *eqs.* ac. 2, 123 ita se rem habere. *al.* Q. CIC. pet. 8 vocem ... audivimus -antis *Antonii* se ... non posse. CIRIS 235 dic ..., quod ... -bas nihil esse mihi. HOR. sat. 2, 6, 57 me scire nihil. epist. 1, 18, 93 quamvis nocturnos -es te formidare tepores. *et saepe.* *de rebus futuris* (*cf. p. 678, 20*): CASSIOD. hist. 3, 2, 9 -vit ... suam ulterius non se mutare sententiam (*Sozom. 2, 9, 8* μὴ μεταθήσεσθαι). Ios. antiq. 6, 82 -vit ... se ... permittere (*gr.* περιόψεσθαι). 6, 299 domum se ... exterminare (*gr.* ἀφανίσειν). 16, 344 pecunias se praebere (*gr.* παρέξειν). *β fut.*: PLAVT. Cist. 98 ille conceptis -vit verbis apud matrem meam, me uxorem ducturum esse (*sc. se*). Mil. 1411 (*v. p. 673, 13*). CIC. Verr. II 1, 123 non, oportere se id -are facturos esse (Att. 14, 21, 2). NEP. Dion 8, 5 Callicratem ... -are cogunt nihil ab illo periculi fore Dioni (Hann. 2, 4 numquam me in amicitia cum Romanis f. OV. epist. 10, 73. 19, 216 ars 1, 425 met. 3, 638 Pont. 4, 5, 39 CVRT. 6, 11, 18. *cf.* VAL. MAX. 6, 5, 2 -verunt in squalore se esse ... futuros). CVRT. 7, 1, 29 in tua verba ... -vimus eosdem nos inimicos amicosque habituros esse, quos tu haberes. PETRON. 21, 3 uterque nostrum religiosissimis -vit verbis inter duos *nos* periturum esse ... secre-

[Teßmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tum. *al.* γ *perf.*: Cato agr. 144, 2 qui oleam legerint, omnes -anto ad dominum ... sese oleam non subripuisse *eqs.* (*item* 145, 2). Lex repetund. (CIL I² 583) 18 -ato ... sese eos *viros* ... legis(s)e. Cic. dom. 80 cur non -et se Gadibus fuisse ...? prov. 18 -vit ... se in gratiam non redisse. Tusc. 4, 50 ne Torquatum quidem ... iratum existimo Gallo torquem detraxisse ...; de Africano ... vel -are possum non illum iracundia ... inflammatum fuisse *eqs.* Att. 2, 12, 1 Gnaeum ... narrasse. Verg. Aen. 6, 351 (*v. p. 675, 60*). Tib. 2, 5, 104 se -bit mente fuisse mala. Prop. 4, 7, 51 (*v. p. 675, 63*). Ov. epist. 3, 110. *al.* Sen. contr. 7, 1, 6 Val. Max. 2, 10 ext. 2. *al.* Sen. apocol. 1, 3 benef. 3, 27, 2 Petron. 40, 1. *et saepe.*

b *oratione concisa* (*sc. deficiente 'esse'; c. pron. praepar. p. 671, 66; deficit pron. refl. l. 16 sqq.*): α *fut.*: Plavt. Mil. 1414 (1411 -a te non nociturum esse homini) -o ... me nociturum nemini. Pseud. 352 -vistin te illam nulli venditurum ...? Truc. 767 me non facturum. Ter. Hec. 60 -bat ... Bacchidi ... numquam illa viva (se *inseruit A*) ducturum uxorem (*deficiente pron. reflexivo ut* Tib. 2, 6, 13 -vi ... rediturum. Ov. met. 11, 451 Liv. 24, 18, 5. 43, 16, 15 Val. Max. 5, 4, 3 Mart. 11, 73, 1 Tac. ann. 2, 71, 5 Tert. carn. 21 l. 43). Ad. 332 qui sine hac -bat se unum numquam victurum diem. 473. Cic. Verr. II 1, 123 ut heredes -rent se curaturos ut *eqs.* off. 1, 39. 3, 112 Att. 4, 15, 7 Lent. Cic. fam. 12, 5, 2 Caes. Gall. 6, 12, 4 civ. 1, 76, 2. 3, 10, 9. 3, 13, 3. 3, 87, 6 Nep. Ages. 2, 4 Eum. 10, 2 Ciris 245 Prop. 2, 20, 15 Ov. am. 2, 16, 43. *al.* Liv. 1, 59, 1. 2, 45, 13. *al.* Vell. 2, 31, 1. *et saepius.* β *perf.*: Hor. epist. 2, 1, 244 Boeotum in crasso -res aere natum *Alexandrum* (Mart. 10, 39, 1 consule te Bruto quod -as, Lesbia, natam, mentiris). Prop. 4, 2, 26 -bis nostra gramina secta manu. Ov. rem. 783 numquam tactam Briseida -at. met. 1, 190 -o ... cuncta prius temptata. 1, 769 tibi -o ... hoc te ... sole satum. Petron. 133, 2 nullam vim factam. Svet. Nero 33, 5. γ *gerund.*: Ser. Samm. 911 quidam ... miranda ferunt, veniente calore -antes ludum Veneris ... petendum.

2 *inf. solus* (*aliter p. 672, 76*): a *praes. de rebus futuris* (*cf. p. 678, 12. 22. 23; dub. an recte restituatur* Sen. contr. 2, 2, 3): Plavt. Poen. 361 liberare -visti me haud semel, sed centiens. Cato ad fil. frg. 1 *Graeci* -runt inter se barbaros necare omnes medicina. Verg. Aen. 4, 426 non ego cum Danais Troianam excindere gentem Aulide -vi. Calp. ecl. 6, 57 hunc *equum* dare, si vincar, silvestria numina -o (Itala deut. 1, 8 [Lugd.] quam *terram* -vi patribus ... d. [*gr.* δοῦναι, Vvlg. *p. 674, 77*]. 11, 9 [Lugd., Aug. loc. hept. 5, 30; *gr. ut supra, Vulg.* quam sub iuramento pollicitus est]. 11, 21 [Lugd.; *gr. ut supra,* Vvlg. ut daret]. Ios. 5, 6 [Lugd., Aug. quaest. hept. 6, 6; *gr. ut supra, Vulg. aliter*]). Sil. 2, 352 bella et lituos ac flammis urere gentem -bat Phrygiam. Itala act. 2, 30 (cod. g *al., cf.* Vvlg.) iure -ando -vit illi deus, de fructu ventris eius (*David sec. psalm. 88, 4*) sedere supra thronum eius (*gr.* ὅρκῳ ὤμοσεν ... καθίσαι). Vvlg. I reg. 12, 22 -vit dominus facere vos sibi populum. Hebr. 3, 18 (*sec. psalm. 94, 11, v. infra l. 81*) quibus ... -vit non introire in requiem ipsius (*gr.* μὴ εἰσελεύσεσθαι, Itala codd. d e non introituros, Lucif. non conv. 10 non intraturos, Mutian. Chrysost. hom. 6, 2 p. 279/80 quia non intrarent). Clavd. 26, 81 numen -verat Histri non nisi calcatis loricam ponere rostris. Avian. fab. 11, 8 -bat solitam longius ire viam. Cassiod. Ios. antiq. 6, 305 cum iam -assem domum ... hac nocte disperdere (*gr.* ἀπολέσαι). 15, 355 cum -asset nullatenus eos relinquere (*gr.* ὡς ἐγκαταλείψει). Cod. Iust. 2, 55, 4, 2 ea ... adimplere -verunt. b *perf.* (*cf. p. 675, 60*): Ter. Andr. 728 (*loq. Davus, qui sua manu verbenas infanti substernere non vult*) quia, si forte opus sit ad erum -andum (*teste* Don. *ad l.,* ius -andum *codd.,* -to *Bentley, alii alia*) mihi non adposisse *infantem,* ut liquido possim.

3 *nom. c. inf.* (*per graecismum*): Prop. 3, 6, 40 -bo bis sex integer esse dies.

C *enuntiata*: 1 *primaria*: a *in serm. poetico*: Plavt. Amph. 831 -o ...: ut mi extra unum te mortalis nemo corpus corpore contigit (*sc. ita me di iuvent*). Verg. Aen. 6, 458 -o ...: invitus, regina, tuo de litore cessi. 7, 234 -o ...: multi nos populi, multae ... et petiere sibi et voluere adiungere gentes. 9, 298 -o ...: quae tibi polliceor ..., haec eadem ... manebunt. 12, 197 (*v. p. 675, 62*). Ov. epist. 8, 117 -o (oro *P*) ...: aut ego praemoriar ... aut ego Tantalidae Tantalis uxor ero. Sen. Oed. 264 -o ...: ita molle senium ducat ... parens *eqs.* Lvcan. 1, 375 -o ...: pectore si fratris gladium ... condere me iubeas ..., invita peragam tamen omnia dextra. *al.* b *in sermone pedestri*: α *nude*: Val. Max. 9, 13, 3 non solum cervicem gladio subtraxit *D. Brutus,* sed etiam constantius eam praebere admonitus ipsis his verbis -vit: 'ita vivam, dabo'. Itala gen. 22, 16 (cod. 111 *al., cf.* Vvlg.) per me ipsum -vi, dicit dominus:' ... benedicam te *eqs.*' (*gr.* ἦ μὴν εὐλογήσω σέ). psalm. 109, 4 (Veron. *al.* = Vvlg.) -vit dominus et non paenitebit eum: 'tu es sacerdos in aeternum *eqs.*' (*gr.* ὤμοσεν ... σὺ εἶ κτλ.). Vvlg. I reg. 19, 6. *al.* Hist. Apoll. rec. A 18. β *post voces coniunctionales sec. usus peregrinos*: si (*sec. hebr.* im, *gr.* εἰ. *ad ellipsin cf. Kaulen, Sprachl. Handb. z. bibl. Vulg.² 249*): Itala psalm. 88, 36 (Veron. *al.* = Vvlg.) -vi ...: si ... mentiar. 94, 11 (*ibid.*) -vi in ira mea: si introibunt in requiem meam (Hier. psalt. sec. Hebr. ut non introirent, *sim.* Mvtian. Chrysost. hom. 6, 1 p. 277/8 *sec. gr.* μὴ εἰσελθεῖν. *cf. infra l. 47*). Am. 8, 7 (Ps. Aug. spec. 64 p. 555, 13) -vit dominus adversus superbiam Iacob: si obliviscetur ... opera (Vvlg. in superbiam ...: si oblitus fuero). nisi: Itala Is. 45, 23 (Corp. Christ. 90, 232 l. 180) per me ipsum -o: n. prodierit de ore meo iustitia *eqs.* (*gr.* ἦ μήν, Vvlg. *om.* nisi). quia *sim.* (*sec. gr.* ὅτι): Itala Matth. 26, 74 (cod. a *al.; in narratione gemina* Marc. 14, 71 *omnes codd. et* Vvlg.) coepit ... -are, q. non novi hominem (*cett.* q. [*vel* quod] non novisset [*vel* nosset], *et sic* Vvlg.). Marc. 6, 23 (cod. c *al.* = Vvlg.) -vit illi, q. ... dabo tibi (*alii codd.* multum [*vel* multa] q. *vel* quod, quoniam). Vvlg. Ier. 51, 14 -vit dominus ..., quoniam replebo te *eqs.*

2 *secundaria*: ut, ne: Sen. contr. 1, 6 (*thema*) -are eum cogit, ut duceret se uxorem, si dimissus esset; -vit. 2, 2, 1 vir et uxor -verant, ut, si quid alteri obtigisset, alter moreretur. Qvint. decl. 362 p. 394, 9 duo adulescentes aequales -verunt, ut alter alterius patrem caederent. Itala deut. 4, 21 (Lugd.) *deus* -vit, ne transirem Iordanen et ne intrarem in terram (*gr. bis* ἵνα μή, Vvlg. ut non ... nec). Ios. 2, 12 (Lugd., *cf.* Vvlg.) -ate mihi ..., ut faciatis ... misericordiam (*gr.* ὀμόσατε ... καὶ ποιήσετε). iud. 15, 12 (Aug. quaest. hept. 7, 56) -ate mihi, ne interficiatis me vos (*gr.* μὴ ἀποκτεῖναί με, Lugd. vos non occisuros, Vvlg. quod non occidatis me). Luc. 1, 73 (cod. d, *cf.* e) iuramentum, quod -vit ad Abraham ..., ut daret nobis *eqs.* (Vvlg. daturum se. *cf. l. 78 et p. 673, 40*). Anth. 450, 2 -a ... mihi, ne cui tu dicas. Hier. *p. 673, 82.* Vvlg. gen. 21, 23 -a ..., ne noceas mihi. Is. 54, 9 sicut ... -vi, ne ..., sic -vi, ut non *eqs. al.* Avg. epist. 23, 5 vir et uxor, ut fideliter coniungant corpora sua, -ant sibi. Verec. in cant. 2, 34. Cassiod. Ios. antiq. 13, 33 -verunt utrique, ut numquam contra se arma praesumerent (*gr.* μὴ στρατεύσειν). Mvtian. *p. 673, 82.* Greg. Tvr. Franc. 4, 4 p. 137, 12 -vit fratri suo, ut ei fidelis esset. Hist. Apoll. rec. A 22. CIL VI 35050 coniugi ..., cui -vi, ne ⟨po⟩st obitum (h)uius coniuge(m) habere ⟨vel⟩im. quod (*accedente* enim *l. 44*): Ps. Qvint. decl. exc. Monac. 5 p. 362, 7 -ans *filius,* q. ... me *patrem* pasceret. Tert. adv. Hermog. 6, 1 (*sec.* Is. 45, 23) *deus* -vit ..., q. alius non sit qualis ipse. idol. 4 p. 33, 22 (*sec. Henoch 99, 6*) -o vobis, peccatores, q. ... tristitia parata est. Itala Matth. 26, 74 (cod. b *al.*) *v. supra l. 6.* Capitol. Opil. 5, 9 -ans, q. ... nescierit. Ivvenc. 1, 713 -bo illis, q. talis cognita numquam vita mihi est hominum (*ad Matth. 7, 23*). Heges. 1, 37, 5 p. 77, 1 -are mulieri coepit, q. ... eam diligeret (*gr. 1, 442* ἐπομνύμενον, ὡς). Vvlg. exod. 2, 21 -vit ..., q. habitaret. 22, 8 -bit, q. non extenderit manum. iud. 15, 12 (*supra l. 19*). *al.* Prosp. chron. I p. 454, 1076 clerici -verunt, q. nullum alium *episcopum* susciperent. Cod. Iust. 2, 58, 2 pr. (= Inst. Iust. 4, 16, 1) nisi prius et ipse *reus* -verit, q. ... pervenerit. Pallad. hist. mon. I 10 p. 284ᴮ per Iesum ... -o, q. ego hanc *uxorem* ulterius non habebo (*gr. p. 70, 5 B.* μὰ τὸν Ἰησοῦν ἐγὼ αὐτὴν οὐκέτι αἴρω). Pap. Corp. 262, 13 (*s. IV*) -o enim salutem communem et infantum nostrorum, q. enim eodem minime petente benivolentiae *tuae* eundem insinuendum putavi. Lex Sal. Merov. 39, 2. 56, 3. 4. quia (*v. etiam l. 3. p. 673, 49*): Itala apoc. 10, 6 (cod. g = Vvlg.) -vit *angelus* ..., q. tempus amplius non erit (*gr.* ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται. *cf.* Primas. quoniam). Vvlg. Am. 4, 2 -vit dominus deus ..., q. ecce dies venient super vos *eqs.* Cassiod. Ios. antiq. 4, 287 -et deum, q. neque ... periit neque ... sit usus (*gr.* ὅτι). Pallad. hist. mon. II 15 p. 370ᴰ -a mihi in euangelio, q. recedes *eqs.* (*gr. p. 118, 21 B.* ὅτι). quoniam: *l. 48.*

D *coniunct. nudus*: Cic. Att. 16, 15, 3 -at *Octavianus,* ita sibi parentis honores consequi liceat. Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 4, 543 (5, 7) his mandabat, ut dicerent, quod -ret Simon ..., nisi cito sibi redderent coniugem suam, ... omnibus qui in civitate essent similiter uteretur *eqs.* (*gr.* ὄμνυσι ... διαθήσειν).

E *praepos.*: de: Lex Iul. Pap. (dig. 38, 1, 37 pr.) de quibus -verit vel promiserit obligatusve erit. Sen. contr. exc. 6, 8, 1 de illius *Lucretiae* morte scribe, antequam -bis de tua. Tert. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 10 de hoc ... promisso -atur in psalmo (*131, 11*) ad David. Itala gen. 24, 9 (Aug. loc. hept. 1, 80 p. 519, 11) de verbo (*gr.* περί, Vvlg. super sermone). II Macc. 13, 23 (rec. L, *cf.* rec. X *et* Vvlg.) de omnibus iustitiis (*gr.* ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις). Vlp. dig. 12, 2, 16 de calumnia non debet -are (12, 2, 37. 39, 2, 13, 3 Pavl. dig. 2, 8, 8, 5. Cod. Iust. 4, 1, 9 *a. 294.* 6, 32, 3 *a. 294.* Inst. Iust. 2, 23, 12). 12, 2, 3, 2 de condicione. 12, 2, 3, 3 de eo -ari posse, an praegnas sit mulier. 12, 2, 16 Porph. Hor. carm. 2, 17, 14 Schol. Verg. Veron. Aen. 2, 101. Vvlg. deut. 6, 18 terram ..., de qua -vit dominus (*cf. p. 672, 14*). Macr. Sat. 5, 19, 20. pro (*cf. p. 676, 57*): Itala lev. 6, 3 (Lugd.) *si* -verit iniuste p. uno ex omnibus quaecumque fecerit (*gr. 5, 22* περί, *Vulg.* infitians ... peierarit et quodlibet aliud ex pluribus fecerit). 6, 5 (*ibid.*) ab omni re p. qua -verit p. ea iniuste (*gr. 5, 24* περί, *Vulg. aliter*). Vvlg. num. 11, 12 in terram, p. qua -asti patribus (14, 16 deut. 31, 20. *cf. p. 672, 14*). Avg. serm. 180, 2, 2 p. vero -at. *ibid.* fac illum -are, qui verum putat esse, p. quo -at. Inst. Iust. 4, 16, 1 actor p. calumnia -are cogitur. super: Vvlg. gen. 24, 9 (*supra l. 62*). deut. 1, 8 (*cf. p. 673, 39*) possidete eam *terram,* s. qua -vit dominus patribus vestris ..., ut daret illam illis (6, 23. *al. sim. p. 672, 14*). 8, 18 (*v. p. 672, 20*). iud. 17, 2 s. quibus *argenteis* me audiente -veras. Lex Sal. Merov. 47, 2 ille qui *commonitus* non venerit, s. quem testes -verunt, ille erit latro. in *c. abl.*: Vvlg. deut. 4, 31 (*v. p. 672, 19*).

III *indicatur, per quem vel per quid -etur*: A *praepos.*: 1 per: Plavt. Amph. 435 Iovem (Mil. 1414 I. et Mavortem [Liv.

[Teßmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 46, 6]. LEX Bant. [CIL I² 582] 24 I. deosque Penate⟨is⟩ [CIC. ac. 2, 65. LEX Salpens. (CIL II 1963) 1, 29 I. et divom Augustum et divom Claudium ... d.que P. 2, 1]. APVL. Socr. 5 p. 132 I. lapidem). 436 Mercurium. 831 supremi regis regnum ... et ... Iunonem (OV. epist. 2, 37 IVV. 2, 98). Capt. 884 urbes. Men. 1060 oculos (OV. am. 2, 16, 43 p. me p.que o. 3, 3, 13. *cf.* LYGD. 6, 47 ocellos). Rud. 1334 Venerem (OV. am. 2, 7, 27 epist. 2, 37). COM. pall. inc. 17 deos (CIC. Rab. Post. 36 SALL. Iug. 70, 5 OV. fast. 3, 615. *al. cf. l. 1 et* LIV. 23, 9, 3 quidquid deorum est). CIC. Tusc. 2, 17 p. quem *Herculem* -vi. VARRO frg. Non. p. 494, 25 Dium Fidium. VERG. Aen. 6, 458 sidera, ... superos (VAL. FL. 7, 500 STAT. Theb. 10, 360. 12, 393). 7, 234 fata ... Aeneae ... dextramque potentem. 9, 298 caput (OV. epist. 3, 110. 13, 159 trist. 5, 4, 45 Pont. 3, 3, 68 SIL. 10, 438 MART. 9, 48, 2 IVV. 6, 17). CIRIS 245 numina (HOR. epist. 2, 1, 16 OV. epist. 3, 53. 3, 110 ossa viri ... animas, mea n., fratrum [*sim.* 13, 159 QVINT. inst. 6 prooem. 10]. met. 3, 638. 9, 371 trist. 2, 53 SIL. 1, 118. 10, 438). HOR. epist. 1, 17, 60 Osirim. PROP. 2, 20, 15 ossa (OV. epist. 8, 117. *adde l. 14*). OV. epist. 10, 73 pericula. *et saepe.* 2 in (*fere c. abl.; c. acc. l. 31. 35. al.*): ITALA deut. 6, 13 (Aug. quaest. hept. 5, 12) in nomine eius -bis ([*gr.* τῷ ὀνόματι, Lugd. nomine *tantum*, VVLG. per nomen]. 10, 20 [Lugd. = VVLG.]. Mal. 3, 5 [Aug. civ. 20, 25 p. 472, 4 D.] qui -ant in n. meo mendaciter [*gr.* τῷ ὀνόματι, *Vulg.* periuris]. VVLG. Ios. 9, 19 in n. domini. *et saepius in* VVLG.). psalm. 62, 12 (Veron. *al.*, *cf.* VVLG.) rex ... laetabitur ..., laudabitur omnis qui -at in ipso (*gr.* ἐν, *item infra passim*). 88, 36 (Veron. *al.* = VVLG.) semel -vi in sancto meo (VVLG. Am. 4, 2. *cf.* ITALA psalm. 88, 50 [*ibid.*] -asti ... in veritate tua. VVLG. Is. 45, 23 in memetipso -vi [Ier. 22, 5]. 62, 8 -vit dominus in dextera sua *eqs.* Am. 6, 8 in anima sua). Matth. 5, 34 (cod. d, *cf.* k) dico vobis non -are omnino (in totum k, *gr.* ὅλως): neque in caelum ... neque in terram ... neque in Hierosolyma ... neque in caput tuum (capite tuo k) -bis (VVLG. per *omnibus locis. de eadem re p. 676, 10 et* IVVENC. 1, 538 nec fas est ... caelum -are per altum ... nec ... terra ... Solymaeve urbis ... nomen ... -bitur umquam; nec caput in proprium cuiquam -are licebit). 23, 16 (cod. a *al.*) in templo (cod. b *al.* in templum, VVLG. per templum) ... in auro (cod. c *al.* in aurum) templi. 23, 18 (*ibid.*, *cf.* VVLG.) in altario (in altare cod. c *al.*) *eqs.* 23, 20sqq. (*ibid.*) in altari (in altare cod. c *al.*) ... in templo (in templum codd. ff¹ l) ... in caelo (in caelum gat.) ... in throno dei et in eum (eo cod. c *al.*, VVLG.), qui sedet super eum. VVLG. I reg. 24, 22 in domino (28, 10 Soph. 1, 5. *cf.* Is. 65, 16 qui -at in terra, -bit in deo). Ier. 5, 7 in his, qui non sunt dii. Am. 8, 14 in delicto Samariae. PALLAD. *p. 674, 51.* 3 ad: CONC. Aurel. a. 511 p. 90, 22 si quis Christianus, ut est gentilium consuetudo, ad caput cuiuscumque ferae vel pecudis ... fortasse -verit *eqs.* PASS. Const. (BHL 1938) 19 -a mihi ad istud corpus.

B *acc.* (*usu sec. gr. novato; cf. Norden, Aen. VI² p. 226 et* SERV. Aen. 12, 197 [*v. l. 61*] et ornatior locutio et crebra apud maiores, quam si velis addere praepositionem [*sc.* per. *cf. 1, 67* cum latinitas exigat, ut addatur praepositio 'per']. AVG. loc. hept. 5, 77 p. 613, 15 [*ad* ITALAM deut. 32, 40 *l. c.* dexteram meam] id est per dexteram meam. GLOSS.ᴸ IV Plac. P 3 'per vitam -at' melius dicimus quam 'vitam -at'; tamen '-at vitam' etiam absolute): 1 *formae activae* (*acced.* hoc *sim. l. 59. 62. 69, acc. c. inf. l. 60. 63*): CIC. fam. 7, 12, 2 Iovem lapidem -are ([*cf.* PAVL. FEST. p. 115 l. silicem tenebant -turi per I. haec verba dicentes: 'si sciens fallo, tum me Dispiter ... eiciat, ut ego hunc l.']. GELL. 1, 21, 4 I. l., ... quod sanctissimum ius -andum habitum est, paratus ego -are sum. *cf.* AVSON. 153, 44 p. 9 P. lapides ... deos). VERG. Aen. 6, 324 Stygiam paludem, di cuius -are timent et fallere numen (TIB. 3, 19, 15 hoc tibi sancta tuae Iunonis numina -o. OV. epist. 15, 319. *cf. l. 80. p. 673, 37. 50*). 6, 351 maria aspera -o, non ullum pro me tantum cepisse (*sc. me*) timorem (12, 197 [*post Aeneam -at Latinus*] haec eadem ... terram, mare, sidera -o ...: nulla dies pacem hanc ... rumpet *eqs.*). PROP. 1, 15, 35 (*v. p. 677, 15*). 4, 7, 51 -o ego Fatorum ... carmen ... me servasse fidem. OV. epist. 20, 2 -ret ne quos inscia lingua deos (SEN. Med. 7. *cf. p. 674, 49. 676, 1*). met. 2, 101 Stygias -vimus undas (*cf.* SEN. Herc. f. 712 hunc *laticem* -ant dei. STAT. silv. 3, 1, 186 Styga et aetherii -vit fulmina patris. *cf. l. 58. 80 sqq.*). SIL. 8, 105 tellurem hanc -o ..., -o caput ... Iuli (10, 385). STAT. Theb. 5, 329 multum cineres -are sepultos. MART. 9, 43, 9 hunc (*sc. Herculem aere fictum*) puer ad Libycas -verat Hannibal aras (*cf.* GELL. 11, 6, 2 cur illae *mulieres* non -verint Herculem [per H. *cod. unus; cf. 1* per Herculem deiurant]). IVV. 3, 144 -es licet et Samothracum et nostrorum aras (*cf. l. 78. p. 671, 40*). 8, 156 Iovis ante altaria -at solam Eponam et facies ... pictas. TERT. nat. 1, 10, 42 Socrates ... quercum et ca⟨n⟩em et hir⟨c⟩um -at. 2, 8, 9 quem *Serapidem* ... Afri -ant. CLAVD. 3, 328 occisos pulchrum -are parentes. *al.* 2 *formae passivae* (*accedit* multum *l. 84; obi. est res, quam -ans tenet* [*iuxta* per], *l. 78. p. 676, 6*): HOR. epist. 2, 1, 16 -andas ... tuum *Augusti* per numen (nomen *var. l.*) ponimus aras (*cf. l. 72sq.*). OV. epist. 2, 23 nec te -ta reducunt numina (*cf. l. 59*). met. 2, 46 dis -anda palus (SIL. 13, 569 divis ... -ari dignata p. *cf. l. 66 sq. et* SEN. Ag. 755 -ta superis unda. Herc. O. 1067 Stygis -tos superis lacus [Tro. 391]). SIL. 13, 747 divos -tos. STAT. Theb. 7, 103 (*ad Archemorum mortuum*) captivis etiam -bere Thebis. silv. 2, 1, 53 -ta ... multum barba. IVVENC. 1, 541 (*v. l. 33*).

HIL. trin. 5, 27 deus et benedicebatur et -batur (*infra*: deum benedicebant et -bant per eum. *cf. ibidem* 30. 31. 33. 34). CLAVD. 3, 228 -ta deorum maiestas teritur. SIDON. carm. 2, 83 -atur ab illis ignis et unda deus. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 21, 24 (*ad gen. 24, 2 sq.* pone manum tuam sub femore meo et -a mihi per dominum caeli *eqs.*) quae causa femoris interposita ... domini mentione -andi, nisi, quia per illum ... dominum caeli, quem inde saecula videbantur prolatura, -tum est?

C *abl.*: PAVL. FEST. p. 124 'mensa frugibusque -ato' significat 'per mensam et fruges'. ITALA *p. 675, 20.* HIL. in Matth. 4, 24 his ... elementorum nominibus Iudaeis erat religio -are: et coeli et terrae et Ierusalem, sed et capitis sui (*ad Matth. 5, 34; cf. p. 675, 31*).

IV *indicatur, cui vel contra quem -etur*: A *dat.*: 1 *homini*: PLAVT. Capt. 892 tibi. TER. Hec. 60 Bacchidi. COM. pall. inc. 17 mihi. CIRIS 235 (*v. p. 672, 69*). 245 TIB. 1, 9, 31. 3, 19, 15 (*v. p. 675, 59*). *al.* sibi: VLP. dig. 12, 2, 3 pr. VVLG. gen. 26, 31 s. mutuo. AVG. *p. 674, 24.* 2 *rei*: LVCAN. 4, 228 (*v. p. 672, 50*). SIL. 3, 83 (*v. p. 672, 5*). *v. etiam p. 678, 10.*

B *praepos.*: apud (*i. coram*): PLAVT. Cist. 98 (*v. p. 672, 75*). LEX Bant. (CIL I² 582) 20 a. q(aestorem) urb(anum) (24 [*cf.* 21 a. sed]. VAL. MAX. 2, 8, 1). LIV. 28, 29, 12 a. tribunos militum. TAC. hist. 2, 79 quamvis Iudaicus exercitus ... a. ipsum *Vespasianum* -asset (SVET. Vesp. 6, 3). ASCON. Corn. p. 51, 26 a. patrem. ad: CATO agr. 144, 2 (*v. p. 673, 1*). TER. Andr. 728 (*v. p. 673, 55*). ITALA psalm. 23, 4 (Tert. adv. Marc. 2, 19 p. 361, 26) ad proximum suum (*gr.* τῷ πλησίον αὐτοῦ, VVLG. proximo suo). *v. et p. 672, 30. 674, 20. 61. 678, 13.* inter se: CATO *p. 673, 35.* in *c. acc.* (*i. fere 'contra'; aliter l. 43 et p. 675, 18*): OV. epist. 10, 117 in me -arunt somnus ventusque fidesque: prodita sum causis una puella tribus. LIV. 2, 45, 14 'victor' inquit *centurio* ... 'revertar ex acie'; si fallat *deos*, Iovem ... aliosque iratos invocat deos; idem deinceps omnis exercitus in se quisque -at (*cf.* PAVL. FEST. p. 224 praeiurationes facere dicuntur hi, qui ante alios conceptis verbis -ant; post quos in eadem verba -antes tantummodo dicunt: idem in me). *v. et p. 674, 1.* adversus (adversum): ITALA psalm. 101, 9 (Veron. *al.* = VVLG.) qui laudabant me, a. me -bant (*gr.* κατ' ἐμοῦ, HIER. psalt. sec. Hebr. per me *in exsecrationibus*). Am. 8, 7 (*v. p. 673, 84*). VLP. dig. 12, 2, 13 pr. nec ei *patrono* prodesse, quod a. alterum *patronum* libertus -asset. 12, 3, 4 pr. videamus in tutelari causa quis -are et a. quem possit. AVG. serm. 180, 12, 14 ne falsum -ent a. se. contra: VLP. dig. 12, 2, 3, 3 vel ipsa -vit se praegnatem vel c. eam -tum est. VVLG. II par. 6, 22 si peccaverit quispiam in proximum suum et -are c. eum paratus venerit seque maledicto constrinxerit coram altari *eqs.*

V *indicatur*, in *quid (quem) -ans obligetur*: A *in quid*: 1 *varia*: leges (*v. et p. 677, 71. 678, 27.* GLOSS. III 452, 4 ἐγγράψασθαι): LEX agr. (CIL I² 585) 42 in ... eas l. ... nei -ato. CIC. Cluent. 91. 92. 96 Sest. 37. 61. 101 LIV. 29, 37, 12. 31, 50, 7 perioch. 69 p. 80, 3 VELL. 2, 15, 4 STAT. silv. 4, 1, 15 QVINT. inst. 12, 2, 26 PLIN. paneg. 65, 2. *al.* verba (*olim praeeunte aliquo, p. 671, 46; v. et p. 672, 51. 677, 73*): CIC. inv. 2, 132 cur in certa v. -ent *iudices*. CAES. civ. 1, 76, 3. HOR. epod. 15, 4 mea (R. GEST. div. Aug. 25. *cf.* CVRT. 7, 1, 29 tua. SVET. Galba 11 sua). epist. 1, 1, 14 magistri. OV. ars 1, 687 laesi ... mariti. LIV. 2, 32, 1 consulum (45, 2, 10). 3, 20, 3. 4. 6, 22, 7 in v. excusandae valetudini solita. 7, 5, 5. 22, 11, 8. 22, 53, 12. 28, 29, 12 P. Scipionis (*sim. c. nom. propr.*: 32, 5, 4 TAC. hist. 2, 16, 2. *al.* SVET. Otho 8, 1 Vit. 15, 1 AMM. 26, 7, 9). 41, 15, 10 VELL. 2, 20, 4 SEN. clem. 2, 1, 3 epist. 12, 11 rem. fort. 2, 2 QVINT. decl. 365 p. 397, 11. TAC. hist. 4, 57, 3 externa (*i. peregrinorum*). 4, 60, 2 Galliarum (*cf.* 4, 59, 2 pro imperio G.). *al.* PLIN. paneg. 77, 2. SVET. Galba 16, 1 in v. eius absentis. FLOR. epit. 3, 16, 2. *al.* acta: *v. vol. I 1408, 64sqq.* nomen: SVET. Claud. 10, 4 armatos pro contione -are in n. suum passus est. APVL. met. 10, 33, 3 IVST. 24, 5, 14 AMM. 21, 5, 10. alia: HOR. epod. 16, 25 -emus in haec: *eqs.* OV. met. 1, 242 in facinus -asse putes *homines*. LIV. 38, 39, 1 consul in hoc foedus -vit (*cf. p. 671, 84*). STAT. Theb. 7, 378 meritas ultro -astis in iras. silv. 1, 262 in vota. Ach. 1, 788 in enses (*cf. p. 677, 72*). QVINT. decl. 362 p. 394, 21 in ultionem magis parentum quam iniuriam (*cf. p. 672, 13*). IVST. 13, 2, 14 in ... obsequia (22, 2, 8). IVLIAN. Aug. c. Iulian. 3, 26, 65 in vitiorum sacramenta (SVLP. SEV. dial. 2, 11, 2 NOVELL. Theod. 7, 1 pr. *cf. p. 672, 52. 677, 74*). 2 *formula iuris q. e.* in litem -are: CIC. Q. Rosc. 4 essene quemquam tanta audacia praeditum, qui ..., quod *nomen* in codicem iniuratus referre noluerit, id -are in l. non dubitet. POMPON. dig. 25, 2, 8, 1 Sabinus ait, si mulier res, quas amoverit, non reddat, aestimari debere, quanti in l. vir -asset (MARCELL. dig. 12, 3, 8 q. in l. -tum fuerit. PAVL. dig. 4, 3, 18 pr. 6, 1, 46. 8, 5, 7). VLP. dig. 5, 1, 64 pr. non ab iudice doli aestimatio ex eo quod interest fit, sed ex eo quod in l. -atur. 5, 3, 20, 21 ipsas res debet praestare ... possessor aut ... tantum, quantum in l. esset -tum (6, 1, 68). 12, 3, 4 pr. curatores ... pupilli ... non esse cogendos in l. -are. *al.* PAVL. dig. 12, 3, 6 si ... ex testamento agatur, non solet in l. -ari. *al.* MARCIAN. dig. 12, 3, 5 pr. in actionibus in rem ... in l. -atur. *et saepius.*

B *in quem* (*cf. acc. p. 672, 36 necnon dat. sim. l. 12sqq.*): TAC. hist. 1, 76, 1 -asse in eum *Othonem* ... legiones.

VI *indicatur, quomodo -etur* (*exempla notabiliora*): A *per adv. sim.*: PLAVT. Amph. 836 audacter. Capt. 892 sancte (TER. Hec. 60.

[*Teßmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. SEN. dial. 11 [12], 10, 7 religiose [MIN. FEL. 35, 2]. *sim. al.*). CIC. ac. 2, 146 ex animi sententia (off. 3, 108 QVINT. inst. 8, 5, 1. *al.*). fam. 5, 2, 7 vere (*cf. p. 672, 49 et* AVG. epist. 47, 2 veraciter). OV. Pont. 3, 3, 49 liquido (4, 6, 2 SEN. benef. 7, 9, 5. *cf.* GLOSS. II 318, 45 εὐορκῶ liquide -o). VVLG. Ier. 5, 2 falso (*cf. p. 672, 45*). *al.* B *per abl.* (*cf. p. 671, 48. 55. al.*): PLAVT. Cist. 98 conceptis verbis (*v. vol. IV 55, 13sqq.*). LIV. 10, 38, 10 diro ... carmine in exsecrationem capitis familiaeque et stirpis composito. ITALA Ios. 9, 15 (Lugd.) -verunt eis iure -ando ([*gr.* ὤμοσαν *tantum,* VVLG. -verunt *tantum*]. act. 2, 30 *p. 673, 43 ad abundantiam cf. p. 672, 39sqq.*). LEX Sal. Merov. 73, 5 videredo -are (*cf. p. 672, 55*).

CAPVT ALTERVM: *sequente* ut (*aliter p. 674, 10sqq.*) *accedit vis* **orandi** (*cf. p. 671, 19 et usum secundarium compositorum q. s.* adiuro *vol. I 713, 24sqq.,* coniuro *vol. IV 340, 5sqq.*): I *in iure iurando eius, qui semet ipsum exsecrat*: PROP. 1, 15, 35 tibi ne viles isti videantur ocelli, per quos saepe mihi credita perfidia est! hos tu -bas, si quid mentita fuisses, ut tibi suppositis ('*summissis*' *explicat Rothstein*) exciderent (-rint *var. l.*) manibus. II *in iure iurando supplicantis* (ut *ponitur* ἀπὸ κοινοῦ): CASSIOD. hist. 10, 10, 7 *Augusta* supplicans et saepe -ans (coniurans *var. l.*), ut Severianum suo reconciliaret affectui (*Sozom. 8, 10* λιπαροῦσά τε καὶ πολλάκις ὁρκοῦσα ... αὐτὸν εἰς φιλίαν ... συνῆψε).

in lusu verb. c. adiurare: TERT. idol. 21 p. 54, 29 quid refert, ... -es per idola an ab alio adiuratus acquiescas?

partic. perf. vi activa ***iūrātus,** -a, -um. *fortasse primitus adi. a iunctura q. e.* ius iurandum *derivatum, cf.* coniuratus *et Stolz-Leumann 227* ('*iure iurando obligatus*'). *de origine et notione*: CHAR. gramm. p. 346, 13 B. participia in activis praeteriti temporis non esse ...; recipiuntur autem in positione passiva ea, quae non habent passivam declinationem, sicut apud veteres inveniuntur, ut -us; non enim dicimus 'iuror'; similiter et 'pransus, cenatus, potus, iniuratus'. DIOM. gramm. I 402, 3sqq. (*affert* TVRPIL. *p. 678, 25*). PRISC. gramm. II 483, 23sqq. -us tam active quam passive profertur (*affert* CIC. *infra l. 48.* LVCAN. *p. 671, 82*). 512, 17 tam in activa quam in passiva significatione. 566, 2 'iuro' *facit* etiam -'us', quod etiam in passiva significatione invenitur (*affert* LVCAN. *p. 672, 58.* STAT. *p. 675, 83*). *superl.* -issimus *p. 678, 15.* *legitur inde a* PLAVTO, *c.* esse *non nisi ap. auctores priscos et prisci sermonis studiosos* (*v. p. 678, 18 sqq.*). [*vix sanum*: SCAEV. dig. 33, 4, 14 Pollianus a marito puellae -us scripsit *eqs.* ('a *del., nisi fuit* a m. p. interpellatus' *Mommsen*).]

i. *qui iuravit* (*obi. int.* nihil *p. 678, 6,* quod *p. 678, 19. 29; opp.* iniuratus *l. 44. 46. 48. 53. al.*): 1 *nude ponitur*: PLAVT. Amph. 437 per Iovem iuro med esse *Sosiam* neque me falsum dicere. :: at ego per Mercurium iuro tibi Iovem non credere; nam iniurato scio plus credet mihi quam -o tibi (Persa 416 nisi -o mihi nil ausu's credere. CIC. Q. Rosc. 45 utrum potius Chaereae iniurato in sua lite an Manilio et Luscio -is in alieno iudicio credas. Font. 24 Att. 13, 28, 2 IVV. 5, 5. *al. cf.* CIC. Verr. I 32 *Metello* -o suam quam iniurato aliorum tabellas committere *malim*). Asin. 23 per Dium Fidium quaeris: -o mihi video necesse esse eloqui quidquid roges. Poen. 736 extemplo denegabit. :: -us quidem. Pseud. 792 ego si -us peiorem hominem quaererem coquom *eqs.* Rud. 48 leno ... flocci non fecit fidem neque quod -us adulescenti dixerat (CIC. Q. Rosc. 46 dicit ... *Cluvius* iniuratus ...; si diceret -us, crederes? 47 Caecin. 3 Sull. 34. *al.* LEX Urson. [CIL I² 594] 95, 12. HOR. epist. 1, 17, 60 per ... Osirim [OV. epist. 3, 53 p. numina matris]. OV. fast. 5, 527. Pont. 3, 3, 49 liquido. LIV. 26, 3, 5 MART. 11, 58, 3. *al. cf.* CIC. Verr. II 5, 15 docuit. Caecin. 25 praedicet. Pis. 93 affirmasset). PACVV. trag. 33 ('*Armorum iudicium*') et aecum et rectum sit (est *trad.*), quod postulas, -i (*sc. captivi Troiani*) cernant. LVCIL. 997 (*contextu manco*) -am se uni, cui sit data *eqs.* LEX par. fac. Put. (CIL I² 698) 3, 11 quod eorum viginti -i probaverint, probum esto. RHET. Her. 4, 24, 33 eum vos *iudices* -i capite damnastis (*cf.* CIC. inv. 1, 48 religiosum est, quod -i legibus iudicarunt [*fere pro subst. ut* Cael. 4 audietis ex -is. CIL V 949]. 1, 70 iudices, qui ex lege -i iudicatis. 2, 125 iudex [Verr. II 5, 19 Cluent. 122 leg. agr. 1, 12 Rab. perd. 7 QVINT. decl. 388 p. 439, 21]. QVINT. decl. 313 p. 228, 27). CIC. Verr. II 5, 90 ex quo *homine* ... -o rem ... cognostis. Cluent. 121 praetores urbani, qui -i debent *eqs.* Flacc. 16 erant ea testimonia non concitatae contionis, sed -i senatus (LIV. 26, 33, 14. 42, 21, 5 PLIN. nat. 7, 120 TAC. ann. 4, 21, 3. *cf.* LIV. 30, 40, 12 patres ... -i ... censuerunt. TAC. hist. 4, 6, 3 magistratibus -is). Pis. 6 (*v. p. 672, 65*). fin. 2, 55 se in legem Voconiam -um contra eam facere non audere (OV. met. 13, 50 in arma [*cf.* LVCAN. 9, 850 in gladios -a manus]. LIV. 6, 2, 6 in verba [7, 16, 8]. STAT. Theb. 7. 687 Thebana metu -us in orgia Ganges. SVLP. SEV. epist. 3, 19 in Christi sacramenta. *cf. p. 678, 27*). off. 3, 44 cum ... -o (iurationis *vel* iuratio *var. ll.*) sententia dicenda est *amico,* meminerit deum se adhibere testem. 3, 99 *Regulus* -us missus est ad senatum (SIL. 6, 346). *al.* LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 148 eorum ... nomina ... ab ieis -eis accipito. PROP. 1, 8, 27 hic erit, hic -a manet *puella* (OV. am. 3, 3, 1 fidem -a fefellit. *al.*). LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 11 ⟨decurione⟩s -i decernant (LEX Malac. [CIL II 1964] 3, 49. 5, 55). LIV. 10, 41, 10 pariter -i iniuratique fugiunt. 29, 15, 10 censum ... deferri ... Romam ab -is censoribus coloniarum. *al.* FEST. p. 318 sacratae leges sunt ..., quas plebes -a in monte sacro sciverit (STAT. Theb. 2, 491 exit in unum plebs ferro -a caput). CORN. SEV. carm. frg. 13, 5 redeunt animis ingentia consulis *Ciceronis* acta -aeque manus (STAT. silv. 1, 4, 74. *p. 677, 72*). VAL. FL. 6, 96 illinc -os in se trahit Aea Batarnas. SIL. 6, 469 quos *deos* reditus testes -a mente vocavi (*cf. p. 671, 48. 672, 3*). 14, 104 quos ira metusque coquebat, -i obtruncant *Hieronymum.* STAT. Theb. 4, 305 -a ... pectora Marti. 8, 54 audaci Theseus -us amico. silv. 3, 2, 98 imbellis tumidoque nihil -us Atridae *Phoenix.* TAC. ann. 1, 74, 4 *Tiberius proclamavit* se ... laturum sententiam palam et -um. SVET. Claud. 22 TERT. idol. 23 p. 56, 10 ANTH. 450, 1 IVVENC. 3, 60. QVEROL. p. 11, 17 R. numquam iurasti amare te, quem -us oderas? AVSON. 290, 11 p. 147 P. Hannibalis -a armis *Capua* (*cf. p. 676, 16*). PRVD. psych. 735 *Fides et Concordia* sacro foedere -ae Christi sub amore sorores. c. Symm. 2, 698 -us ... arces aequare solo. CIL XI 1848 L. Valerio L. f. Pom. Iuniori eq. p., -(o) ad sacra Etr. *al.* *superl.*: PLIN. nat. praef. 22 scito ... conferentem auctores me deprehendisse a -issimis ex (*Mayhoff,* et *trad.*) proximis veteres transcriptos ad verbum neque nominatos (*vix de auctoribus optimae fidei, in quorum verba quasi iurant lectores*). 2 *accedentibus formis verbi q. e.* esse (*omnia exempla*): PLAVT. Curc. 458 quid quod -us sum? 566 quod fui -us, feci. Persa 401 qui mihi -ust sese hodie argentum dare (*pro* '*daturum esse*'). Rud. 1372sqq. non tu -us mihi es? :: -us sum et nunc iurabo, si quid voluptati est mihi: ius iurandum rei servandae, non perdendae conditumst. :: ... -ust mihi dare *talentum.* :: libet iurare; tun meo pontifex periurio es? :: ... -us⟨t⟩ dare mihi talentum. 1398 de talento nulla causa est quin feras, quod isti sum -us. TVRPIL. com. 33 (*contextu manco*) non sum -a. RHET. Her. 2, 26, 41 ait se non potuisse adesse ita, ut -us fuerat. CIC. inv. 2, 126 iudici ..., qui (quid *dett.*) -us sit. 2, 131 non ex lege, in quam -i sitis, rem iudicare. GELL. 6, 18, 8 statim ..., ut -i erant *captivi,* ad Hannibalem profecti sunt. HYG. astr. 2, 15 p. 54, 11 id quod fuerat -us *Iuppiter.*

compos.: iniuratus.

p. p. p. abl. modi **iūrātō** *fere pro* '*postquam iuravit*' (*cf. Hofmann-Szantyr 116 sq. 141 sq.*): EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (CIL X 4842) 29 dum ... -o promittatur (PAVL. dig. 2, 8, 16 qui -o promisit ..., non videtur peierasse, si *eqs.*).

deriv.: iurabilis, iuraculum, iuramentum, iuratio, iurativus, iurator, iuratorius. *cf.* iurarius, iuraticus.

compos.: ab-, ad-, con-, eiuro, *?* 2. iniuro. *cf.* deiero, peiero; iusiurandum. *Teßmer.*

iūrulentia, -ae *f.* a iurulentus. *i. q. status iurulentus vel ipsum ius*: TERT. apol. 8, 7 panis, quo sanguinis -am (*i. ius sanguineum*; virul- *var. l.*) colligas (*cf. nat. 1, 7, 23* panis aliquantum, qui in sanguine infringatur). ieiun. 1 p. 275, 5 quod ... xerophagias observemus siccantes cibum ab omni carne et omni -a *eqs.* HIER. epist. 78, 15, 4 (*antea*: Aegyptias ollas, *subest exod. 16, 3, cf. l. 61*) non debere murmurare contra ... panem *mannae* nec -as (iurulentas ollas, virulentias *var. ll.; cf. Ps. Ambr. mans. 13 p. 23*ᴰ virulenta) Aegyptiorum, qui sunt magnarum carnium, sed simplicem mannae cibum quaerere (*cf.* 108, 31, 2 ollas Aegypti et -as [virul- *var. l.*] carnium. adv. Iovin. 1, 18 esum carnium usque ad diluvium ignotum fuisse; post diluvium ... dentibus nostris nervos et -as [virul- *var. l., edd.*] carnis ingestas).

iūrulentus, -a, -um. a 2. ius. *scrib.* iusul- APVL. apol. 39 (*quod def. Kübler, ALL 8, 1893, 137, 1 coll.* pusulentus; *cf. gen. sg.* iussis *p. 704, 69*; iussul- *edd. vet.,* iurul- *restit. Traube*).

i. q. iure confectus, conditus sim.: VARRO ling. 5, 120 ubi pultem aut -i quid ponebant. CELS. 1, 6, 1 quem ... alvus exercet, huic opus est ... non uti cibis variis, minimeque -is (virul- *J*) *eqs.* 2, 18, 10 res eadem magis alit -a (urul- *var. l.*) quam assa (*idem opp.* APVL. apol. 39 [*antecedunt Ennii hedyphag. frg.*]. SIDON. epist. 2, 9, 6). 2, 25, 1 aliena ... stomacho sunt ... omnia -a (2, 26, 1. 2, 29, 2. *cf.* 2, 28, 1 quicquid ... -um est). 2, 27 calfaciunt piper, sal, caro omnis -a (2, 29, 2 vel -a vel elixa. NOVATIAN. cib. 4 carnes -as [-es *var. l.*] inimicorum *Aegyptiorum* ... post libertatem anteponentes *Iudaei* [*subest exod. 16, 3. cf. l. 44*]). APVL. met. 2, 7, 2 *Fotis* parabat isicium (viscum *trad.*) ... et pulpam ... ambacupascuae (*corruptum*) -a. 4, 22, 3 hordeum ... diutius coquitatione -um. *cf. l. 45.*

deriv.: iurulentia. *B.*

1. *iūs, iūris *n.* [*ex* iovestod '*iusto*' (*Inscr. for. Rom.*) *et fort.* iovesat '*iurat?*' (*Inscr. Dueni*) *forma originaria* *yowos/yowes-os *colligitur, quam prius* *yewos/yewes-os *sonuisse verisimile est, ita ut ind.* yoḥ '*salus*' (*ex* *yeus) *vix huc pertinere potiusque probari videatur nomen ad verbum* *yeu- *effectum not. q. e.* '*quod* (*imperio, lege sim.*) *astringit*', *si quidem conferre licet ind.* yuvati '*alligare, iugo subdere*' *nec non* *yeug- (: *lat.* iungo). *Szemerényi.*] *derivatur a* iustitia (iustus) *p. 679, 37. 59. 61.* *de script. et prosodia* (*cf.* PRISC. gramm. II 265, 9 u longa est per omnes casus): iou-: LEX repetund. (CIL I² 583) *quinquies.* LEX agr. (*ibid.* 585) *saepe* (iu- *rarius*). LEX Anton. de Term. (*ibid.* 589) *quater.* CIL I² 1542. *al.* iuu-: LEX Corn. de XX quaest. (CIL I² 587) *ter* (iu- *quinquies*). CIL I² 2500. iú-: LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 13. 15 Iú- (iu- *vel* Iu- *ter*). CIL VI 1949. 34006 (*ibid.* iu-). XII 2346. *al.* Iu-: CIL I² 1503 VI 31807. *al. cf. l. 79.* -sa: PAVL. FEST. p. 103 (*Itali,* iussa *trad.*). *de formis: sing.: ? nom.* (*acc.*) -is: CIL VI 4983 emit de L. Aufidio Apollonio -is monumenti (*per attractionem ut* IX 4967 -is agri. X 6626 monumenti -is). GLOSS. II 395, 46 παράνομος contra -is (-a *a*), contra leges. *in compo-* *[Primmer]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sitis vol. VI 2, 1842, 77 et THEOPHIL. inst. Iust. 1, 2, 1 -iscivile (1, 2, 2. 1, 2, 12 -iscivilia. *al.*). 1, 2, 7 -ishonorarion. *dat.* -e: LEX repetund. (CIL I² 583) 31 -e deicundo (*sic passim*, -i *in hac locutione primum* LEX VRSON. [CIL I² 594] 96, 7). *?* CIC. de orat. 2, 226 (in -e *var. l.*, -i *vulg.*). VARRO ling. 5, 80 (*v. p. 698, 23*). *adde p. 702, 50. vix constat de* CIL III 13569, 16 GREG. M. epist. 1, 39ᵃ p. 53, 3. *al. abl.* -i (*cf.* -ei CIC. Verr. II 4, 116 *R*) *traditur* CIC. Balb. 45 *P.* IORD. Get. 137. 284 (*utroque loco* -e *var. l.*). COD. Iust. 9, 42, 3, 4 (-e Theod. 9, 37, 2). *plur.* (CHAR. gramm. p. 33, 17 B. hoc -s ὁ ζωμός, τὸ δίκαιον ...; et -a et -bus legimus [*potius ad* 2. ius]. p. 39, 16 pluraliter -a tantum. AVG. gramm. V 499, 32 non dicimus horum -rum his -bus): *gen.*: PLAVT. Epid. 523 legum atque -rum. CATO orig. 116 (Char. gramm. p. 119, 5 B.) -rum legumque. *dat., abl.*: GREG. TVR. Mart. 1, 29. *variat c.* viribus VLP. dig. 13, 5, 3, 1 CASSIOD. var. 9, 18, 4. CORIPP. Ioh. 6, 244 (rur- *Petschenig*). *notatur* i *passim, maxime in locutione* -e (-i) dicundo (LEX Rubr. [CIL I² 592] 1, 9. *al.*). NOT. Tir. 60, 71sqq. 71, 50. *de notione, partibus, differentiis*: RHET. Her. 2, 13, 19 '-s' ... constat ... ex his partibus: natura, lege, consuetudine, iudicato, aequo et bono, pacto; natura -s est, quod cognationis aut pietatis causa observatur, quo -e parentes a liberis et a parentibus liberi coluntur; lege -s est id, quod populi iussu sanctum est, quod genus: ut in -s eas, cum voceris; consuetudine -s est id, quod sine lege aeque, ac si legitimum sit, usitatum est ...; iudicatum est id, de quo sententia lata est aut decretum interpositum ...; (20) ex aequo et bono -s constat, quod ad veritatem ⟨et utilitatem⟩ communem videtur pertinere ... ex eo vel novum -s constitui convenit ...; ex pacto -s est, si quid inter se pepigerunt *eqs.* CIC. inv. 2, 65 naturae ... -s esse, quod nobis ... quaedam innata vis adferat, ut religionem, pietatem *eqs.* (*cf.* 2, 161). 2, 67 naturae ... -a ... neque in hoc civili -e versantur et a vulgari intellegentia remotiora sunt ...; consuetudine autem -s esse putatur id, quod voluntate omnium sine lege vetustas comprobarit; in ea autem quaedam sunt -a ipsa iam certa propter vetustatem; quo in genere et alia sunt multa et eorum multo maxima pars, quae praetores edicere consuerunt; quaedam autem genera -is iam certa consuetudine facta sunt; quod genus pactum, par, iudicatum *eqs.* (*cf.* 2, 162). top. 31 si quis -s in legem, morem, aequitatem dividat. VLP. dig. 1, 1, 1 pr. -*s* est ... a iustitia appellatum: nam, ut eleganter Celsus definit, -s est ars boni et aequi ...; (2) huius studii duae sunt positiones, publicum et privatum; publicum -s est, quod ad statum rei Romanae spectat, privatum, quod ad singulorum utilitatem ...; publicum -s in sacris, in sacerdotibus, in magistratibus consistit; privatum -s tripertitum est: collectum etenim est ex naturalibus praeceptis aut gentium aut civilibus *eqs.* (*cf.* INST. Iust. 1, 1, 4. 1, 2 pr.). 1, 1, 6, 1 -s nostrum (*i. civile*) constat aut ex scripto aut sine scripto, ut apud Graecos τῶν νόμων οἱ μὲν ἔγγραφοι, οἱ δὲ ἄγραφοι (*inde* INST. Iust. 1, 2, 3, *ubi seq.* scriptum -s est lex *eqs. cf.* GLOSS.ᴸ II Abav. IV 21 -s: lex, scriptura). PAVL. dig. 1, 1, 11 uno modo, cum id, quod semper aequum ac bonum est, -s dicitur, ut est -s naturale; altero modo, quod omnibus aut pluribus in quaque civitate utile est, ut est -s civile; nec minus -s recte appellatur in civitate nostra -s honorarium; praetor quoque -s reddere dicitur ...; alia significatione -s dicitur locus, in quo -s redditur, appellatione collata ab eo, quod fit, in eo, ubi fit *eqs.* (*cf. p. 696, 15sqq.*). MARCIAN. dig. 1, 1, 12 nonnumquam -s etiam pro necessitudine dicimus, veluti 'est mihi -s cognationis' vel 'adfinitatis'. DIFF. Suet. p. 278, 3 '-a' reperta sunt ab honesta consuetudine, unde etiam -s et iustitia pari ratione dicuntur ab unius cuiusque -e, 'leges', quod electae sint *eqs.* (*sim.* DIFF. gramm. suppl. 287, 10. 11 DIFF. ed Beck p. 66, 31). ISID. diff. 1, 338. orig. 5, 2, 2 fas lex divina est, -s lex humana *eqs.* 5, 3, 1 -s generale nomen est, lex autem -is est species; -s autem dictum, quia iustum [est]; omne autem -s legibus et moribus constat *eqs.* GLOSS.ᴸ III Abstr. IV 1 -a: leges, decreta; a[ut] iustitia tractum. GLOSS. δίκαιον. νόμος. ἐξουσία. *legitur inde a* LEGE XII tab., PLAVTO, ENN. *per totam latinitatem; ex copia schedarum selecta tantum exempla afferri passim adnotavimus.* [*hisp. vet.* jur. *cf. Corominas II 1078. G.*] [*confunditur imprimis c.* vis (PLAVT. Aul. 490 Poen. 1229 Trin. 1161 Ov. am. 2, 4, 7. *al.*), -e *c.* in re (CIC. Sest. 90 fin. 2, 61. *al.*), -a *c.* iussa (VERG. Aen. 10, 35 SEN. Herc. f. 43. *al.*). *dub. interpr. vel trad.*: -e praestare RHET. Her. 2, 13, 20 *et* CIC. inv. 2, 68; *v.* praestare.]

i. q. (τὸ) *κύριον καὶ δίκαιον, sc. quod in communitate vitae humanae, rarius in deorum religionibus, consuetudine vel lege sanctum ratumque est* (*accedit vis aequitatis inde a* PLAVTO [*v. p. 680, 80sqq. 684, 42. 43. al.*] *passim; significatur aut praeceptorum vel rerum concessarum congeries incomposita aut forma quaedam ex illis effecta certisque finibus circumscripta; metonymiae variae infra illustrantur*). *exempla sic digerenda esse censuimus*:

CAPVT PRIMVM: ***extra res iudiciales.***

I *praevalente notione q. e. institutum, praeceptum, sollemnitas sim.*:

A *locutiones*: **1** *verbales* (-s est *sim.*): *p. 680, 35.* **2** *nominales: p. 681, 5.* **3** ipso -e: *p. 682, 5.*

B *usu communi*: **1** *strictius*: **a** *de institutis sim. singulis: p. 682, 23.* **b** *de institutorum sim. summa: p. 683, 26.* **2** *usu dilatato et tropico: p. 684, 82.*

C *pertinet ad coniunctionem: p. 685, 59.*

II *accedente vel praevalente notione q. e. condicio, status sim.*:

A *respicitur qualitas distinguens*: **1** *usu strictiore*: **a** *hominum: p. 686, 58.* **b** *rerum: p. 687, 45.* **2** *usu dilatato et tropico: p. 688, 32.*

B *respicitur status, ex quo causae, lites sim. nascuntur: p. 689, 5.*

III *praevalente notione q. e. vis et potestas sim.*:

A *de potestatibus singulis*: **1** *incorporaliter*: **a** *cum determinatione: p. 689, 40.* **b** *in universum: p. 691, 1.* **2** *metonymice: p. 691, 63.*

B *de potestatum summa*: **1** *exempla notiones illustrantia*: **a** *strictius: p. 692, 4.* **b** *latius et tropice: p. 693, 82.* **2** *gen. qual.: p. 694, 80.* **3** suo -e: *p. 696, 7.*

CAPVT SECVNDVM: ***de rebus iudicialibus.***

I *praevalente vi locali* (in -s vocare *sim.*): *p. 696, 15.*

II *mera vi incorporali*:

A *de certis rebus*: **1** *fere i. q. sententia sim.: p. 696, 75.* **2** *fere i. q. lis, actio sim.: p. 697, 55.* **3** *fere i. q. causa: p. 698, 8.*

B *de universa re iudiciaria: p. 698, 12.*

CAPVT TERTIVM: ***grammatica et stilistica.***

I *locutiones adverbiales*:

A *abl.* -e: **1** *nude: p. 698, 38.* **2** *augetur: p. 699, 30.*

B *c. praepos.* (ex -e *sim.*): *p. 700, 23.*

II *varia: p. 700, 36.*

CAPVT PRIMVM: ***extra res iudiciales.***

I *praevalente notione q. e.* ***institutum, praeceptum, sollemnitas*** *sim.* (*fere* -s '*obiectivum*' *q. d.; comprehenduntur varia legibus, edicto praetoris, iudicando, pactionibus, convento sim. confirmata; nonnulla vergunt ad notionem sub III illustratam, cf. p. 691, 32*): **A** *locutiones sollemnes notabiliores*: **1** *verbales*: **a** *praedicativae*: **α** -s est (*cf. p. 689, 41*): ① *in serm. legum* (*fere imperat.*): LEX XII tab. 5, 3 uti legassit ..., ita -s esto. 6, 1 uti lingua nuncupassit, ita -s esto. -s ratumque: CIC. leg. 3, 6 quod ... is, qui bellum geret, imperassit, -s r. esto (LEX Rubr. [CIL I² 592] 1, 20). CAEL. Cic. fam. 8, 8, 3 (*verba legis*) quod ... iudicum maior pars iudicarit, id -s r. esto (LEX Rubr. [*l. c.*] 2, 21. *al. notatur* LEX VRSON. [CIL I² 594] 126, 37 i. r. q. esto). LEX VRSON. (*l. c.*) 96, 11 uti m(aior) p(ars) decurionum ... censuer(int), ita -s r. esto. LIV. 7, 17, 12 in duodecim tabulis (*12, 5*) legem esse, ut, quodcumque postremum populus iussisset, id -s r. esset. *al., sed non iam post Augusti aetatem.* ⓘⓘ *vario usu* (*fere i. q. 'licet' iocose ap.* PLAVT., *postea* LIV. *l. 71. al.*): Ⓐ *in rebus profanis*: PLAVT. Aul. 747 si istuc -s est, ut tu istuc excusare possies (*751* si ... licet. CAES. Gall. 1, 36, 1 -s esse belli, ut *eqs.* SEN. benef. 6, 42, 2 hoc primum beneficii dati sit -s, ut *eqs.* CYPR. GALL. exod. 920). Cist. 20 hicine istud (*sc. bibere*) decet? :: -sque fasque est (TER. Hec. 387 SEN. benef. 6, 4, 2). Merc. 985 si istuc -s est ... scortari senes. Persa 106 pernam ... -s est adponi frigidam. Rud. 978 (*antea*: oportet). CATO or. frg. 68, 2. TER. Phorm. 412 quod -s publicum est (*opp.* iniquom, *item* CIC. off. 3, 42). Ad. 686 quam *virginem* te non -s fuerat tangere. CIC. Quinct. 48 id ... neque -s esse neque cuiquam expedire. Caecin. 68 qui id statuat esse -s, quod non oporteat iudicari. LIV. 5, 36, 5. FEST. p. 217 (*seq.* necesse est). SEN. benef. 1, 9, 5 quae emeris vendere gentium -s est. *al.* Ⓑ *in rebus plus minus sacris*: CATO agr. 139 uti tibi *deo* -s est porco piaculo facere (*seq.* uti id recte factum siet). FAB. PICT. Gell. 1, 12, 14 quae *sacra* -s siet sacerdotem ... facere. CIC. dom. 138 vestra (*i. pontificum*) sunt, quid dici, ... quid teneri -s fuerit. leg. 2, 55 eas *ferias denicales* in eos dies conferre -s (*cf.* VARRO ling. 6, 53 diebus *nefastis* ea *verba* fari -s non est. Ov. fast. 1, 53 quo *die* populum -s est includere saeptis). Tusc. 1, 113 cum ... illam *Cydippen* ad ... sacrificium curru vehi -s esset. Att. 9, 9, 3 in libris *auguralibus* habemus ... ne praetores quidem creari -s esse *eqs. al.* VARRO ling. 6, 13 ferunt ... epulas ad sepulcrum, quibus -s ibi parentare. LIV. 3, 55, 5 eum -s fasque esset occidi (7, 31, 2. 45, 33, 2 LEX arae Aug. Narb. [CIL XII 4333] 2, 13. ACT. lud. saec. Sept. 3, 22 -s f. meliusque fuit h⟨unc⟩ locum lustrari). 8, 10, 13 (*ex emendatione Madvigii*) qui sese devoverit, Volcano arma sive cui alii divo vovere volet -s est. GELL. 10, 15, 7 (*ibid.* religio est, fas non est, necessum est). 10, 15, 24 (*ibid.* piaculum est, mos est, oportet, licitum non est, religiosum est). *al.* **β** -is est: CIC. inv. 1, 14 quid -is ex civili more ... sit. Caecin. 69 illud ... non esse -is. *c. attrib.*: CIC. *p. 684, 65.* TRYPH. dig. 4, 4, 37, 1 certi. VLP. dig. 17, 2, 52, 5 (*ex rescr. Severi*) explorati. PAVL. dig. 42, 1, 49 indubitati. COD. Iust. 3, 32, 15 pr. (*a. 293*) manifesti. 4, 19, 6, 1 (*a. 245*) eiusdem. AVG. in euang. Ioh. 7, 11 forensis. *al.*

b *concise indicantes iusta vel aequa esse ea, quae dicuntur, postulantur, aguntur*: PLAVT. Epid. 25 operam da, opera reddetur tibi. :: -s dicis (*ludit cum notione p. 696, 76 enarrata.* Stich. 726 bonum -s d.; impetrare oportet, qui aequom postulat). Pseud. 537 dabin mi argentum ...? :: -s bonum orat Pseudolus (Rud. 1138. 1152. Trin. 1161 -s hic orat .:: impetrabit). 1313 quid ... dubitas dare mi argentum ?

[*Primmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

:: -s petis, fateor. Stich. 423 et -s et aequom postulas (CIC. Phil. 2, 72 LIV. 5, 36, 9 BOETH. cons. 2, 2, 1 W.). ENN. scaen. 148 id ego aecum ac -s fecisse expedibo atque eloquar (GAIVS inst. 4, 16 [*legis actionis verba*] -s feci sicut vindictam imposui).

2 *nominales fere speciem -is declarantes*: **a** *per adi.*: *α* -s civile (c. -s *v. vol. III 1216, 69sqq.; pluraliter e. g.* CIC. de orat. 1, 39 leg. 1, 17. HOR. sat. 1, 9, 39 [*cf.* epist. 1, 3, 23 civica -a]. GLOSS. *δίκαιον πολιτικόν. νόμιμον πολιτικόν*): CIC. inv. 2, 67 (*v. p. 679, 29*). Verr. II 1, 136 in -e c. privatorumque omnibus controversiis (*cf.* Brut. 214 non publicum -s, non privatum et c.). Caecin. 34 ex -e c. ac praetorio (*cf.* leg. 3, 8 *praetor* -is c. custos esto. PAPIN. dig. 1, 1, 7, 1). 43 (*opp.* re militari, *item* Mur. 22 NEP. Cim. 2, 1). Sest. 91 neque naturali neque c. -e (rep. 3, 13. *al. sed* off. 3, 71 -s c. ductum a natura). har. resp. 32 quamquam hoc si minus c. -e perscriptum est, lege tamen naturae communi -e gentium sanctum est (PAVL. dig. 6, 1, 23 pr. *al.*). Phil. 9, 11 ea, quae proficiscebantur a legibus et ab -e c. (leg. 1, 56. *al.*). de orat. 1, 182 (*opp.* in crimine). 1, 201 (*opp.* publica . . . -a, quae sunt propria civitatis atque imperii). Brut. 156 -s nostrum pontificium qua ex parte cum -e c. coniunctum esset (leg. 2, 52). part. 100 in -e c., quod est in privatarum et publicarum rerum lege aut more positum. top. 9 -s c. est aequitas constituta eis, qui eiusdem civitatis sunt, ad res suas obtinendas. 28 -s c. . . . id esse, quod in legibus, senatus consultis, rebus iudicatis, -is peritorum auctoritate, edictis magistratuum, more, aequitate consistat (*cf.* PAPIN. dig. 1, 1, 7 pr. ex legibus, plebis scitis, senatus consultis, decretis principum, auctoritate prudentium venit. *similiter* GAIVS inst. 1, 2, *ubi* -a populi Romani *dicuntur*). leg. 1, 17 iussa populorum, quae vocantur -a c. POMPON. dig. 1, 2, 2, 5 haec disputatio *fori* et hoc -s, quod sine scripto venit compositum a prudentibus, propria parte aliqua non appellatur, . . . sed communi nomine appellatur -s c. (*cf.* 1, 2, 2, 12 in civitate nostra aut -e, id est lege, constituitur aut est proprium -s c., quod sine scripto in sola prudentium interpretatione consistit). GAIVS inst. 1, 1 (= dig. 1, 1, 9 INST. Iust. 1, 2, 1) ⟨quod quis⟩que populus ipse sibi -s constituit, id ipsius proprium est vocaturque -s c. quasi -s proprium civitatis (*cf.* VLP. dig. 1, 1, 6 pr. -s proprium, id est c.). PAVL. *p. 679, 49. al.* *β* -s publicum: TER. Phorm. 412. CIC. Rab. perd. 17 auspiciorum p. -a. dom. 33 -e p., legibus iis, quibus haec civitas utitur. 34 dico apud pontifices, augures adsunt, versor in medio -e p. 128 nec de pontificio, sed de -e p. disputo: lex Papiria *eqs.* Brut. 267 cum auguralis, tum omnis p. -is. 269 -is p. leges atque instituta. off. 1, 64 p. ac legitimo. *al.* LEX Falcid. (dig. 35, 2, 1 pr.). LVCAN. 9, 249 si p. -a sequamur. QVINT. inst. 2, 4, 33 sacri, p., privati (*sim.* AVSON. 336, 61 p. 203 P. *cf.* PAPIN. dig. 28, 1, 3 non privati, sed p.). SVET. Aug. 10, 2 p. . . . et translativum. Tib. 50, 1. PAPIN. dig. 2, 14, 38 -s p. privatorum pactis mutari non potest (*sim.* VLP. dig. 11, 7, 20 pr. *ex Neratio.* 27, 8, 1, 9). VLP. *p. 679, 38. al.* *in ipsius rei publicae significationem videtur transire* AVELL. p. 595, 15 principatus vobis adoreas p. -a commiserunt. *γ alia potiora*: augurale, augurium: *v. vol. II 1368, 3sqq. 1376, 3sqq.* bellicum: *v. vol. II 1811, 2sqq.* commune: RHET. Her. 2, 10, 14 cum -e c. aut cum aliis legibus communibus. CIC. Caecin. 9. 94. har. resp. 32 gentium (NEP. Them. 7, 4). de orat. 1, 56 civium (*cf.* LIV. 3, 56, 10 civitatis). *al.* SEN. contr. 1, 1, 14 generis humani. SEN. clem. 1, 18, 12 animantium. *et saepius.* divinum: *v. vol. V 1, 1621, 20sqq. VI 3, 3085, 37sqq.* fetiale: *v. vol. VI 1, 634, 25sqq.* fiscale: PAPIN. dig. 2, 14, 42 PAVL. dig. 40, 1, 10. forense: QVINT. inst. 7, 2, 20 PRVD. c. Symm. 2, 400. AVG. adult. coniug. 2, 8, 7 p. 389, 15 (*syn.* mundi legibus). coll. c. Don. 3, 2, 2 p. 50, 30. 51, 10 in euang. Ioh. 7, 11. honorarium: *v. vol. VI 3, 2935, 12sqq.* humanum: *v. vol. VI 3, 3085, 36sqq.* legitimum: *v. s. hac voce.* militare: *v. vol. VIII 955, 66sqq.* naturale: *v. supra l. 13. al.* pontificium *sim.*: *v. supra l. 19. p. 683, 45. al.* praetorium: CIC. Caecin. 34. POMPON. dig. 50, 17, 27 nec ex p. nec ex sollemni -e (*seq.* vel lege vel per praetorem). GAIVS dig. 29, 4, 18 pr. (*opp.* legitimo). PAPIN. dig. 1, 1, 7, 1. *al. cf. p. 693, 57. 698, 9. 13.* principale: *v. s. hac voce.* privatum: CIC. har. resp. 14 Brut. 214. 222 LIV. 2, 55, 8. 3, 34, 6. QVINT. *supra l. 42. al.* sacrum: CIC. leg. 2, 22 QVINT. inst. 2, 4, 33. *al.* singulare, sollemne, strictum: *v. s. his vocibus.* summum: *v. p. 684, 59.*

b *per gen.*: -s Quiritium (INST. Iust. 1, 2, 2 -s civile Romanorum . . . vel -s Q. GLOSS.[L] II Abav. IV 22 -s Q.: -s Romanorum. *cf. p. 687, 9. 692, 37*): CIC. Verr. II 2, 31 fundum . . . ex -e Q. P. Servili esse (*in formulis* Mur. 26 GAIVS inst. 4, 16). Caecin. 96 -e Q. liber. dom. 35 rep. 1, 27. *al.* *in nomen abierunt* -equiritium (CLEDON. gramm. V 43, 14 *iuxta* fideicommissum), ex -e Q. (COD. Iust. 7, 25 rubr. de nudo 'ex -e Q.' tollendo. 7, 25, 1. 7, 31 pr.). *alia selecta*: CIC. Caecin. 74 parietum communi[t]um -s. *ibid.* -a finium, possessionum, aquarum itinerumque (*vergit ad usum p. 690, 5sqq. illustratum, item* de orat. 1, 173 usucapionum, tutelarum *eqs.*). Vatin. 22 non -e legum, sed ianuae praesidio (Mil. 18 LVCAN. 8, 75. 9, 560. GAIVS inst. 1, 47 -a eius legis. *al.*). Balb. 15 in universo . . . belli -e atque pacis (*v. vol. II 1844, 6sqq. cf.* TAC. hist. 4, 58, 1 fas armorum et -s hostium). Pis. 30 eius civitatis . . . -a (de orat. 1, 184. leg. 1, 14 *seq.* civile. LIV. 3, 56, 10. QVINT. decl. 267 p. 91, 18 deditarum. TAC. dial. 32, 3. *saepius. aliter p. 687, 3. 42. 690, 46. al., promiscue vol. III 1239, 62sqq.*). de orat. 1, 56 de communi civium, de hominum, de gentium -e (*v. vol. VI 2, 1860, 68sqq.*). LIV. 30, 37, 10 urbis ac fori (VLP. dig. 2, 8, 7 pr. *al. cf.* GLOSS. -e f.: lege saeculari). SVET. Aug. 40, 2 comitiorum. Vesp. 23, 1 fisci (*v. vol. VI 1, 825, 6sqq.*). *al.* *specialia v. sub B et C,* -s naturae *p. 679, 27sqq. et sub hac voce.*

3 ipso -e (*rarius* -e i.): **a** *fere i. q. -is solius vi et ope, laxius per se, omnimodo sim.* (*cf.* vi ipsa *Pompon. dig. 35, 1, 1 pr. al.*): IAVOL. dig. 45, 2, 2 cum duo . . ., i. -e et singuli. POMPON. dig. 34, 2, 1, 1 -e i. liberatur (GAIVS dig. 9, 4, 27 pr. dici potest i. -e pignus liberari; nullum enim pignus est, cuius persecutio negatur; usus fructus autem . . . i. -e durat eo usque, donec non utendo constituto tempore pereat. *al.*). 38, 2, 2, 2. CLEM. dig. 23, 3, 61 pr. (*syn.* lege). GAIVS dig. 9, 4, 27, 1 (*opp.* exceptionem, *item* 9, 4, 28 VLP. dig. 2, 14, 51 pr.). MAECIAN. dig. 35, 1, 86, 1 omnimodo inutile erit legatum -e i. MARCELL. dig. 28, 4, 3 SCAEV. dig. 18, 7, 10. VLP. dig. 7, 9, 9, 1 sive -e i. . . . sive etiam per tuitionem praetoris (*cf.* 43, 18, 1, 9 *opp.* praetorio -e). 29, 1, 19 pr. non i. -e . . ., sed magis per fideicommissum. *al.* PAVL. dig. 2, 14, 4, 2 (*antea*: tacite). 2, 14, 27, 2 (*opp.* replicatione). COD. Iust. 3, 36, 6 (*s. III*) i. -e . . . ex lege duodecim tabularum. *al.* **b** *fere i. q. -e stricto, subtili*: GAIVS dig. 9, 4, 27 pr. (*v. l. 10*). 33, 2, 29. PAPIN. dig. 8, 1, 4 pr. servitutes i. quidem -e . . . *non* ad certam condicionem . . . constitui possunt: sed tamen si haec adiciantur *eqs.* VLP. dig. 27, 9, 8 pr. PAVL. dig. 3, 4, 6, 1 (*interpol.?*). 22, 1, 11, 1.

B *usu communi*: 1 *strictius*: **a** *de institutis, praeceptis sim. singulis*: *α in universum, maxime in rebus profanis*: Ⓘ *sing.*: Ⓐ *exempla varia selecta*: PLAVT. Aul. 490 (*480* ut indotatas ducant *divites* uxores) si istud -s pauperibus *puellis* ponitur. RHET. Her. 2, 13, 20 (*v. p. 679, 26*) constitui (CIC. Quinct. 64 *iudex* iuratus hoc -s constituat. *al. cf. l. 74 et* RHET. Her. 3, 3, 4 statui [CIC. Phil. 10, 12 si omne -s decretis eius statueretur. *al.*]). LEX Corn. de XX quaest. (CIL I² 587) 2, 8sq. CIC. Manil. 58 quo minus . . . vestrum (*i. a vobis constitutum*) -s beneficiumque defendam. Balb. 21 haec vis est istius et -is et verbi *eqs.* (GELL. 1, 9, 12). de orat. 1, 198 in respondendo -e (leg. 2, 29. *al. cf. p. 689, 12*). VARRO frg. Gell. 13, 12, 6 vetus -s tenui. rust. 2, 1, 15 de -e in parando, quemadmodum quamque pecudem emi oporteat civili -e. HOR. epist. 1, 12, 27 -s imperiumque Phraates Caesaris accepit genibus minor (*an ad p. 693, 4sqq.?*). ? SEN. contr. 2, 2, 10 (*locus coniecturis vexatus*) *ut amantes* nihil promittant nisi ut -s facturi (VLP. dig. 1, 3, 9 senatum -s facere posse). STAT. Theb. 1, 139 *fratres* -e maligno fortunam transire iubent. GAIVS dig. 50, 17, 100 omnia, quae -e contrahuntur, contrario -e pereunt. inst. 4, 31 *stipulatione adversarium obligare* et commodius -s et plenius est. SCAEV. dig. 44, 4, 15 omnia . . ., quae -e empti (*fere i. q. convento*) continentur. *et passim.*

Ⓑ *abl.* -e *indicat causam, titulum, fundamentum sim. actionis* (*haec notio in aliis casibus vix apparet, quamvis huc vergant e. g.* VLP. dig. 39, 1, 1, 17 -s aliquid prohibendi habemus [*seq.* nullo -e prohibet]. COD. Theod. 15, 14, 8 voluisse sat -is est. *afferuntur exempla selecta; usum potius adverbialem v. p. 699, 30sqq.*): TER. Andr. 214 si lubitum fuerit, causam ceperit, quo -e quaque iniuria praecipitem [me] in pistrinum dabit (DON.: proverbiale hoc est. *cf.* COD. Theod. 9, 14, 3, 4 = Iust. 9, 8, 5, 4 qualibet fraude vel -e). CIC. inv. 1, 16 quo modo . . . aut quo -e aut quo tempore agere oporteat (*interrogative ut* S. Rosc. 126 bona q. -e aut quo modo aut qua lege venierint. Verr. II 3, 198 quo modo, q. -e, quo exemplo? *al.*). Quinct. 85 quod si bona P. Quincti possideres, possidere omnia eo -e (*sc. possessione bonorum*) deberes. S. Rosc. 6 quoniam in alienam pecuniam . . . nullo -e invaserit (leg. agr. 3, 13 *agros* incertos ac n. -e possessos. Flacc. 79 *praedia* n. -e, neque re neque possessione, tua. *al. cf.* Verr. II 3, 118 neque exemplo cuiusquam neque ullo -e). Caecin. 74 quae . . . tua -e mancipi sint. parad. 35 *mancipia* dominorum facta nexo aut aliquo -e civili. LIV. 21, 3, 4 iusto -e. CVRT. 4, 1, 27 certo -e. QVINT. decl. 273 p. 120, 3 -e testamenti . . . an lege (*cf.* VLP. dig. 1, 14, 3 vel lege vel quo alio -e). *et passim.* -e suo *sim. sc. speciali*: GAIVS dig. 44, 7, 1 pr. obligationes nascuntur . . . proprio quodam -e ex variis causarum figuris (PAVL. dig. 28, 5, 85, 1). PAPIN. dig. 17, 2, 81 si filia . . . dotem . . . -e suo recepisset (PAVL. dig. 5, 2, 31, 2 MARCIAN. dig. 29, 5, 15, 2).

Ⓘⓘ *plur.* (*notabiliora quaedam*): PLAVT. Epid. 292 -a qui et leges tenet. 523 (*in lusu verborum c.* 2. ius, *q. v.*). Most. 126 *parentes liberos* docent litteras, -a, leges. CATO orig. 116 -um legumque cultores. inc. libr. frg. 10 (= or. frg. 235 M.). VOLCAC. (?) carm. frg. 3 -a qui populis dabat (VERG. georg. 4, 562. Aen. 1, 293 [GLOSS. inperabunt]. 1, 507 legesque. *al.* HOR. carm. 3, 3, 44 ars 398 OV. fast. 4, 93 LIV. 1, 8, 1 VAL. MAX. 6, 9, 8 SEN. Tro. 772 TAC. hist. 1, 78, 1. *et saepius*). CIC. Q. Rosc. 24 sunt -a, sunt formulae de omnibus rebus constitutae (Verr. II 3, 20. *al. cf. l. 27 et* CIC. Balb. 43 statuerit). Verr. II 1, 137 nova -a, nova decreta, nova iudicia petebantur (LIV. 23, 5, 13. 23, 10, 2 CVRT. 5, 7, 8. *al. cf. p. 691, 37. 697, 51*). de orat. 1, 33 leges, iudicia, -a. fam. 7, 14, 2 litium -a (*i. formas*). VERG. georg. 2, 501 ferrea. HOR. ars 122 *Achilles* -a neget sibi nata. PROP. 3, 9, 24 medio ponere -a foro (4, 9, 64 SEN. epist. 90, 6. *al.*). OV. rem. 465 nova me tibi condere -a (LIV. 3, 33, 5. 34, 6, 8 MANIL. 3, 114. *al.*). MANIL. 4, 59 *cum Caesar* -a togae regeret (POMPON. dig. 1, 2, 2, 13. *al.*). SEN. Herc. f. 43 quae fera tyranni -a (iussa *var. l.*) violento queant nocere iuveni? (*antea*: iussa, imperia). LVCAN. 3, 151 si quos *populos* sua -a tuentur. SIL. 6, 693 dictantes -a

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Latinos (*v. vol. V 1, 1013, 7sqq.*). PLIN. paneg. 56, 7 civibus -a ... reddere. FIRM. math. 3, 10, 1 iuridicos et qui provinciis ... -a restituant (COD. Theod. 3, 17, 4, 4). SIDON. epist. 9, 16, 3 vers. 32 qui patrum ac plebis simul ... -a gubernat. *al.* *usu plus minus metonymico*: CIC. Verr. II 2, 120 in ... senatoribus cooptandis ... neque census neque aetates neque cetera Siculorum -a valuisse. 5, 169 perangusto fretu divisa servitutis ac libertatis -a (*sc. Siciliam et Italiam*). LIV. 31, 30, 2 belli -a (*sc. actiones bellantibus concessas*), quae ut facere ita pati sit fas. PLIN. nat. 36, 118 -a exteris mittit *populus Romanus per litteras* (TAC. ann. 3, 60, 2 -a et legatos).

β in rebus sacris: CIC. S. Rosc. 37 -a divina atque humana (*al.*). Verr. II 4, 101 religionum -a (leg. 2, 42 MOD. dig. 10, 2, 30. CASSIOD. hist. 4, 31, 8 sacrae religionis -a [*Socr. 2, 23 ἱερᾶς θρησκείας θεσμῷ*]. *cf. l. 47*). Rab. perd. 17 leges, ... religiones atque auspiciorum publica -a (*cf.* prov. 46 ea -a, *ubi praecedit* contra auspicia). rep. 2, 31 Tullus constituit ... -s, quo bella indicerentur (*cf.* LIV. 1, 32, 5 [*antea:* caerimoniae, ritu]. SERV. auct. Aen. 9, 52). leg. 2, 22 poena violati -is (*cf. 2, 41* violatae religionis). *ibid.* deorum manium -a (2, 45. 62). 2, 57 multa religiosa -a complectitur *sepulcrum* (Lael. 30). *al.* VARRO ling. 5, 165 -s institutum a Pompilio, ... ut sit aperta semper *porta Ianualis.* PROP. 4, 9, 64 *Hercules* ponit ... tristia -a (*sc. ne ara maxima puellis pateat*). Ov. fast. 1, 38 cum rudibus populis annua -a daret *Quirinus.* *et saepe.* *pertinet ad iusiurandum*: HOR. carm. 2, 8, 1 -is ... peierati (*i. periurii*) poena. *?* CIL VI 34006 -s iuranto (*antea*: -s dicito).

b *de institutorum, praeceptorum sim. summa*: *α in neutram partem*: Ⓘ *generalia quaedam*: Ⓐ *in rebus profanis*: CATO or. inc. frg. 19 (252 M.) -e, lege, libertate, re publica communiter uti oportet (CIC. Verr. II 1, 107 -e, legibus, auctoritate omnium, qui consulebantur. 5, 171 legum et iudiciorum et -is auctores. de orat. 2, 178 veritate aut praescripto aut -is norma aliqua aut iudicii formula aut legibus. *al.*). CIC. Verr. II 5, 167 sermonis et -is et multarum rerum societate iuncti. rep. 3, 17 -is, institutorum, morum consuetudinumque. *et passim.* *-i veteri, quod fere ex legibus et -isconsultorum auctoritate descendit, opponuntur constitutiones principum sim.*: GAIVS dig. 5, 3, 3 novo -e fiunt heredes omnes, qui ex senatus consultis aut ex constitutionibus ad hereditatem vocantur (PAVL. sent. 1, 1, 4[a] [*v. Levy ad l.*]. 5, 25, 4 -s publicum. MARCIAN. dig. 35, 1, 33 pr. -is civilis. COD. Theod. 11, 36, 25 = Iust. 7, 65, 5 pr. *al.*). VLP. dig. 27, 9, 8, 1 utrum -e veteri valebit venditio an hanc orationem *Severi* admittemus. PAVL. dig. 28, 6, 43 pr. ut ... princeps imitatus sit -s *civile.* CAPITOL. Opil. 13, 1 ut -e, non rescriptis ageretur. COD. Iust. 7, 39, 4 pr. (*a. 491*) *opp.* principalibus decretis. 8, 47, 2, 1 (*a. 286*) *opp.* ex indulgentia principali. *al.* Ⓑ *in rebus sacris*: CATO orig. 109 -s pontificium (CIC. dom. 36 legitimo et p. *al. cf.* CIC. dom. 38 pontificum [138 Brut. 156 GELL. 16, 6, 13]. leg. 2, 57 pontificale). CIC. dom. 4 certum et definitum -s religionum (32 *opp.* rei publicae. 127 APVL. apol. 25. *cf. l. 12*). 31 caerimoniarum. 39 augurum (FEST. p. 253. *cf.* CIC. Sest. 56 auspiciorum [Phil. 2, 102 nat. deor. 2, 11]). 40 et sacrorum -e pontifices et auspiciorum religione augures (ac. 1, 9 LIV. perioch. 47). off. 3, 108 fetiale (*v. vol. VI 1, 634, 25sqq. cf.* LIV. 9, 9, 3 fetialium). MANIL. 4, 545 sacrati. *al.* *apud Christianos*: Ps. CYPR. singul. cler. p. 212, 1 ecclesiastici -is (AVG. in psalm. 25 serm. 2, 13 l. 40 *opp.* principum saeculi. SIDON. epist. 7, 17, 1 *opp.* saeculari. *al.*). GREG. M. epist. 3, 7 p. 166, 16 -is canonumque (p. 167, 27. *cf.* 4, 11 p. 244, 10 -e ... canonum). *al.*

Ⓘⓘ *pertinet ad disciplinam prudentium* (*respicitur vel materia vel ars*): Ⓐ *varia selecta* (*de* ELOG. CIL I² p. 202 n. 41 *vix constat*): L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 226 -i civili *studere.* CIC. Verr. II 1, 115 unde -s civile discatur (Mur. 19 de orat 1, 131. 171). de orat. 1, 40 ignarum legum, ... rudem in -e civili. 1, 165 de historia, de antiquitate, de administratione rei publicae, ... de ... -e civili (*item inter artes enumeratur* Brut. 161 off. 1, 19. *cf.* SVET. Galba 5, 1 inter liberales disciplinas attendit et -i). 1, 170 in -e civili satis illi arti facere. orat. 142 -s civile docere (GELL. 13, 13, 1 -s publice docentium aut respondentium. *cf. p. 682, 69*). 145 -s profitentur (Ov. ars 3, 531). *al.* PETRON. 46, 7 aliquid de -e gustare. FRONTIN. (?) grom. p. 24, 18 si persecuti -s omni (huius omnis *trad.*) diligentia fuerimus (*cf.* SIDON. carm. 7, 207 civilia -a secutus). PROB. litt. sing. gramm. IV 272, 14 litterae singulares in -e civili de legibus *eqs.* (*i. in libris -is. item* TERT. anim. 6, 8 invenitur ... in -e c. *cf.* SERV. georg. 1, 31 sicut habemus in -e. Aen. 7, 38 sicut in -e lectum est [10, 72]. INTERPR. cod. Theod. 3, 13, 2 in -e, hoc est in Pauli sententiis). POMPON. dig. 1, 2, 2, 38sqq. COMM. apol. 593 illi legunt -a (CASSIOD. hist. 8, 8, 9 [*Socr. 4, 27 νόμους ἐμάνθανε*]). *al.* *in tit. libr. Fabii Pictoris* (-is pontificii *libri* NON. p. 518, 36 MACR. Sat. 3, 2, 11), *Catonis* (-is civilis *commentarii* FEST. p. 157), *Bruti* (de -e civili *libelli* CIC. de orat. 2, 223), *Ciceronis* (de -e civili in artem redigendo *liber* GELL. 1, 22, 7), *Labeonis* (de -e pontificio FEST. p. 253), *al.* Ⓑ *gen.* -is *pendet ex adi. vel subst.*: antistes: QVINT. inst. 11, 1, 69. auctor: *v. vol. II 1210, 27sqq.* coctus: PLAVT. Poen. 586 (*v. vol. IV 929, 6*). cognitio: *v. vol. III 1484, 28sqq.* conditor: *v. vol. IV 146, 60sqq.* consultor: *v. vol. IV 594, 33sqq., adde* INTERPR. novell. Valent. 35 (34), 165. consultus: *v. vol. IV 585, 71sqq.* (*iunctim* TEST. Dasum. [CIL VI 10229] 27; c. -is ARNOB. nat. 2, 5; -econsultus *etiam* GELL. 7, 5, 1. *al.; definitur* INST. Iust. 1, 2, 8 qui -a publice interpretarentur, quibus a Caesare -s respondendi datum est). disciplina: *v. vol. V 1, 1319, 80sq., adde* CIC. leg. 1, 17. doctor: *v. vol. V 1, 1773, 48sqq.* doctus: *v. vol. V 1, 1759, 60sqq., adde* INST. Iust. tit. exercitatio: CIC. de orat. 1, 243. gnarus: NOVELL. Valent. 32, 6 -is et legum (*antea*: causidicos et iudices). institutiones: LACT. inst. 1, 1, 12. intellegentia: CIC. Phil. 9, 10 Brut. 102. 178. interpres, interpretatio, interpretator: *v. vol. VII 1, 2252, 22sqq. 2254, 8sqq. 2257, 29.* lator: SEDVL. epist. 2 p. 172, 11 (*de Hermogeniano*). ENNOD. opusc. 2, 92 p. 316, 2. magister: *v. vol. VIII 87, 8, adde* GELL. 4, 1, 16. peritia: BOETH. in top. Cic. 4 p. 335, 14 quisquam -isperitiae professorum. COD. Iust. 1, 17, 2, 21. peritus (*iunctim* CIL X 6662; *fem.* TITIN. com. tit.; p. -is CIC. Caecin. 14 Flacc. 84. *al.*; GLOSS. *νομικώτατος, νομομαθής. νόμων ἔμπειρος.* legis doctor. qui -s tractat. *al.; afferuntur pauca selecta*): CIC. Q. Rosc. 56 ex -is peritorum consilio et auctoritate. Verr. II 2, 31 homo et -is et officii peritissimus. Balb. 30 moris ac -is. 34 sapientes homines et publici -is periti. rep. 5, 5 summi -is peritissimus, sine quo iustus esse nemo potest. fam. 7, 16, 3 -is peritiorem. *al.* HOR. sat. 1, 1, 9 -is legumque. LIV. 41, 18, 15. SEN. benef. 7, 2, 4 divini -is atque humani. SCAEV. dig. 31, 88, 17 testamentum scripsi sine ullo -is perito. EDICT. imp. Diocl. III/IV 7, 72 advocato sive -is perito mercedis in postulatione. CAPITOL. Maximin. 27, 5 grammatico ... usus est Filemone, -is perito Modestino *eqs.* (*de -is doctore ut* COD. Theod. 6, 21, 1 grammaticos ... sofistas ... -is peritum. COD. Iust. 1, 17, 2, 9 magistrum -isque peritum. *al.*). *et saepe. cf.* -e p. LVCIL. 81 FIRM. math. 3, 5, 25. 3, 9, 1 COMM. apol. 587 CE 743, 7. *al.* professio: APVL. Plat. 2, 9 COD. Iust. 10, 50, 1. professor: VLP. dig. 50, 13, 1, 5. prudens (*respondet νομικός* CIL III 14188²): LIV. 39, 16, 9 PAVL. FEST. p. 221 VLP. dig. 38, 15, 2, 5. *al. cf.* CIC. Lael. 6 prudens ... in -e civili. prudentia: CIC. de orat. 1, 256 (*cf. var. l.* 1, 167). NEP. Cim. 2, 1. VLP. dig. 1, 1, 10, 2 est divinarum atque humanarum rerum notitia, iusti atque iniusti scientia. *al.* scientia: CIC. Verr. II 1, 106 Mur. 23. de orat. 1, 48 legum, morum, -is. *al.* LIV. 39, 40, 5. *et saepius.* studiosus (-istud- CIL VIII 18348; GLOSS. *νομικός*): SVET. Nero 32, 2 studiosis -is, qui scripsissent vel dictassent ea *testamenta.* GELL. 12, 13, 2 FRG. Mur. 4 (*?*). VLP. dig. 48, 19, 9, 4 vel advocatis vel tabellionibus vel pragmaticis. PAVL. dig. 1, 22, 1 officium adsessoris, quo -is studiosi partibus suis funguntur. CIL VI 38585 d(olus) m(alus) ab(esto et) -is studiosus (*cf. l. 80*). *al.* studium: CIC. Mur. 29 de orat. 1, 179 Brut. 306 Cato 50.

β cum acumine dicta: Ⓘ *respicitur aequitas* (*cf. definitiones p. 679, 24. 37*): PLAVT. Amph. 37 iniqui -s ignorant neque tenent (*antea*: iusta ... petere). Rud. 643 advorsum -s legesque insignite iniuria ... facta est (ANTON. frg. Quint. inst. 3, 6, 45 -s i., bonum malum. CIC. leg. 1, 49 SALL. or. Macri 22. *al. cf. p. 682, 49. 689, 7*). ENN. ann. 272 non ex -e manum consertum, sed magis ferro rem repetunt *eqs.* (*subest formula p. 696, 61 illustrata. cf.* CIC. Caecin. 2 facta vis ... contra -s. 61 *opp.* armorum. *sim. saepe*). scaen. 188 -s atque aequum (TER. Haut. 642 neque -s neque bonum atque aequum. CIC. Caecin. 80. *al.*). CIC. Verr. II 1, 116 -s, consuetudinem, aequitatem, edicta omnium neglegit (*v. vol. I 1015, 38sqq.; aliter l. 75*). har. resp. 34 contra -s fasque (43 SALL. Catil. 15, 1. *al.*). leg. 1, 48 quodsi -s *per se est expetendum*, etiam iustitia ([*antea*: honestum ... aequitatem]. off. 3, 69 veri -is germanaeque iustitiae. NOVELL. Iust. 62, 12 -s merum et iustitiae lumen). 2, 34 -s ... et fides (fam. 4, 1, 2. *al.*). SALL. Catil. 9, 1 -s bonumque. Ov. epist. 8, 4 contra -sque piumque (ars 1, 200 EPICED. Drusi 24). VELL. 2, 117, 3 gladiis domari ..., -e mulceri. TAC. ann. 1, 9, 5 -s apud cives, modestiam apud socios. *al.*

Ⓘⓘ *respicitur iniquitas*: Ⓐ *opprobrio expresso*: -s summum (*cf. p. 684, 17. 689, 17. 693, 45. 697, 43. 58. al.*): TER. Haut. 796 -s s. saepe summa est malitia (*inde* HIER. epist. 1, 14. *cf.* CIC. off. 1, 33 existunt ... iniuriae ... nimis callida, sed malitiosa -is interpretatione; ex quo illud 's. -s summa iniuria' factum est iam tritum sermone proverbium. COLVM. 1, 7, 2 s. -s antiqui summam putabant crucem). CIC. Verr. II 3, 192 coge, ut ad aquam tibi, id quod s. -is est, frumentum ... admetiantur. *alia*: CIC. Quinct. 48 haec extrema et inimicissima -a. CAEL. Cic. fam. 8, 6, 1 si ad illam summam veritatem legitimum -s exegeris (GAIVS inst. 3, 26). HOR. sat. 2, 2, 131 vafri ... inscitia -is. QVINT. inst. 12, 9, 3 -is anfractus. IAVOL. dig. 39, 5, 25 -is suptilitatem (VLP. dig. 28, 3, 12 pr. scrupulositate nimiaque s.). GAIVS inst. 3, 25 -is iniquitates (3, 41). 3, 160 stricta -is ratione. VLP. dig. 24, 1, 32 pr. ex -is rigore (40, 5, 24, 10 [*antea*: -e subtili]. *al.*). COD. Iust. 9, 9, 27 (*a. 295*) praestigiae versuti -is. SIDON. epist. 1, 11, 13 -is iniuriam. *al.* Ⓑ *opprobrio implicito*: CIC. Phil. 9, 10 nec ... magis -is consultus quam iustitiae. de orat. 1, 240 pro aequitate contra -s dicere (off. 3, 67 -s Crassus urguebat ..., aequitatem Antonius. *al. cf. p. 689, 27*). SEN. contr. exc. 6, 3, 2 circumscriptio per -s ad iniuriam pervenit. PHAEDR. 4, 5, 20 fidem advocavit -e neglecto parens. QVINT. inst. 3, 6, 83 salus aliquo -is adiutorio elabendi ex crimine. CIL VI 8861 (*cf.* 8862) dolus malus abesto et -s civile (INSCR. 17. Ber. d. röm.-germ. Komm. 1929 p. 213 n. 372[a]. *cf. l. 38*). *al.*

2 *usu dilatato et tropico de quibuslibet normis, regulis sim. sive singulis sive collective dictis* ('ut sic dixerim' *sim. p. 685, 31. 36*):

a *in vita humana*: CIC. Verr. I 13 Siculi neque suas leges neque

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nostra senatus consulta neque communia -a tenuerunt. II 2, 126 non solum hominum -a, sed etiam deorum ... religiones omnes repudiavit *Verres* (Phil. 11, 29 deorum h.que [rep. 6, 29 Liv. 3, 25, 8]). Prop. 3, 14, 1 multa tuae, Sparte, miramur -a palaestrae (*cf.* 3, 14, 33 -a ... pugnasque Laconum). Sen. contr. 1, 1, 14 quaedam ... -a non scripta, sed omnibus scriptis certiora sunt: ... licet mihi et stipem porrigere mendico et humum cadaveri *eqs.* 10, 5, 19 vulgaria -a ..., in servum nihil non domino licere, pictori nihil ⟨non⟩ pingere. Lvcan. 10, 471 neque -s mundi valuit nec foedera sancta gentibus. Petron. 35, 7 cenemus: hoc est -s cenae (*cf.* Fronto p. 150, 6 v. d. H. = p. 156 N. manducandi -s fasque). Plin. nat. 13, 23 ista patrocinia (*sc. aquilarum unctionem*) quaerimus vitiis, ut per hoc -s sub casside unguenta sumantur. *saepius.* **b** *in rebus divinis*: Cic. *supra l. 3.* Ov. met. 9, 500 sunt superis sua -a; quid ad caelestia ritus exigere humanos ... tempto? Sen. Oed. 876 saeculi crimen vagor, odium deorum, -is exitium sacri. *usu christiano*: Tert. praescr. 27 l. 18 *ecclesiae laudatae* cum illis correptis unius institutionis -a miscent. Cypr. epist. 69, 13 lege et -e fidei. 73, 20 veritatis ... -a et sacramenta (Filastr. 32, 1 Christianae). Novatian. trin. 21 (16) p. 927^{C} arcanorum caelestium. 29 p. 945^{C} doctrinae dominicae. Lact. inst. 6, 9, 2 si iustitiam sequi volet, divini tamen -is ignarus gentis suae leges tamquam verum -s amplectetur (Zeno 2, 10, 4 *opp.* legis *i. veteris testamenti*). Val. Cem. hom. 13, 2 p. 732^{A} quae *lex* Christiana -a moderatur (*cf.* Cassiod. hist. 9, 42, 4 Christianitatis [*Sozom. 7, 20, 5 Χριστιανισμόν*]). *sim. passim.* **c** *in artibus*: Cic. rep. 1, 27 omnia non Quiritium, sed sapientium -e pro suis vindicare. Sen. benef. 6, 5, 4 quid in vestra *philosophorum* schola -is sit. Plin. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 151, 23 B. nomina, quae nominativo plurali 'ae' syllaba finiuntur, 'e' deposita reddunt nominativo singulari speciem sui -is ac formae. p. 156, 18 *nomina 'ar' litteris terminata* dativo et ablativo pari -e funguntur. Qvint. inst. 1 prooem. 23 docendi ratio, quae ..., ut sic dixerim, -s ipsum rhetorices interpretetur. 4, 1, 64 quo -e aut qua tanta superstitione prohibeamur dare per hanc figuram sententiae vires? Plin. epist. 8, 4, 5 -e vatum invocatis dis. Mar. Victorin. gramm. VI 78, 31 cum sedecim syllabis iuxta -s proprium constare debeant *versus quadrati*. Serv. ecl. 6, 2 *poeta* contempsit -s regulae. Veg. mil. 1, 1 tironem ... -s, ut ita dixerim, armorum docere. Mart. Cap. 7, 773 *et* 776 *de ratione numerorum.* 9, 977 in dactylico genere signa (*i. morae*) aequali sibi -e nectuntur ...; paeonicum ... est, cum pedum signa hemiolii rationem -sque sectantur. Boeth. arithm. 2, 45 p. 149, 15 paritas quaedam medietatis aequum -s in proportionibus conservantis. Ennod. carm. 1, 9, 168 scalpere carmen nodoso sub -e ..., quod nexuit artis ... modis lex.
d *in rerum natura*: Sall. or. Cottae 5 vita et mors -a naturae sunt (*cf.* Sen. epist. 123, 16 *mors* sola -s aequum generis humani. Arnob. nat. 2, 53 *animas* -i subiectas mortis [Zeno 1, 16, 5 Petr. Chrys. serm. 63 p. 376^{A}]. Novatian. trin. 6, 36 -s dissolutionis [*seq.* legibus ... mortis]. *v. etiam p. 690, 23. 694, 70*). Ov. met. 4, 279 ut ... naturae -e novato ambiguus fuerit modo vir, modo femina Sithon (*cf. p. 688, 68*). 14, 118 -a locorum *i. Tartari* (*cf.* Sen. Herc. f. 660 -a abdita et operta terris. Prvd. c. Symm. 1, 92 Cocytia leti -a). Sen. nat. 3, 16, 4 sunt et sub terra ... -a naturae ... certa *sc. aquarum sim.* (*cf.* Lvcan. 10, 267 opifex rerum certo sub -e coercet *aquas*). Cypr. ad Donat. 8 p. 10, 9 contra foedus -sque nascendi (Ennod. carm. 1, 9, 161). Anth. 772, 20 -a polorum *i. tempestatum rationes* (*cf.* Clavd. carm. min. 51, 5 -a poli rerumque fidem legesque deorum ... transtulit arte senex *Archimedes*). Zeno 1, 16, 9 Phoenix ... resurrectionis ... nos edocet -a (2, 42). Clavd. 26, 10 Symplegades ... nova passae -a soli. Arator act. 1, 174 carnis -a pati. *al.*

C *pertinet ad coniunctionem* (*cf. p. 679, 53*): **1** *singulorum*: **a** *variorum*: Rhet. Her. 3, 3, 4 quod -s in parentes, deos, patriam natura comparavit, id religiose colendum (*cf.* Liv. 6, 14, 8 quodcumque sibi cum patria, penatibus ... -is fuerit, id cum uno homine esse). Cic. S. Rosc. 109 nullum esse officium, nullum -s tam sanctum atque integrum, quod non eius ... perfidia violarit. Ov. Pont. 1, 7, 60 -s aliquod tecum fratris amicus habet. Sen. benef. 2, 18, 5 beneficiorum ... sacratissimum -s, ex quo amicitia oritur. Lvcan. 10, 93 -a ... communia (*i. societatem*) regni. Stat. silv. 4 praef. tuum ... condiscipulum, sed mihi citra hoc quoque -s ... carum. *al.* *in imagine*: Manil. 2, 341 his *signis* natura dedit communi foedera lege inque vicem affectus et mutua -a favoris. 2, 415 Pisces et Virginis astra ... amant communia -a. **b** *amicorum, sodalium*: Cic. Quinct. 11 -a societatis et officia certi patris familias nosse (53 amicitiae, s., adfinitatis. Call. dig. 17, 2, 64). S. Rosc. 116 *socium* si metuimus, -s officii laedimus. Sull. 52 intromissus et meo more et -e amicitiae (fam. 13, 77, 1. *al. cf. l. 72 et* Catvll. 102, 3 me ... esse invenies illorum -e sacratum *sc. amicorum fidelium*). fam. 13, 14, 1 Strabone ... familiarissime utor; omnia mihi cum eo intercedunt -a summae necessitudinis. Ov. trist. 4, 10, 46 -e sodalicii, quo mihi iunctus erat. Val. Max. 7, 8, 9 sanctissima -a familiaritatis (Pavl. dig. 50, 16, 223). Sen. amic. p. 28 una peregrinatio eradit animo -s omne. Mart. 1, 15, 2 longa fides canaque -a. *al.* **c** *hospitum*: Cic. Verr. II 2, 116 hospitii (*v. vol. VI 3, 3039, 18 sqq. cf.* Sil. 17, 68 hospita). Liv. 25, 18, 5 manente memoria etiam in discidio publicorum foederum privati -is (25, 18, 9 Plin. epist. 9, 13, 3). Sen. dial. 3, 2, 2 sacrae mensae -a (Qvint. decl. 301 p. 187, 28 Arnob. nat. 4, 24). **d** *coniugum, poetice etiam amantium*: Cic. Cluent. 175 -s illud matrimonii castum atque legitimum damnatione viri sublatum (Cvrt. 8, 4, 26. Qvint. decl. 247 p. 12, 4 [*ibid.* coitus ... citra -s, primo statim -e]. *al.* Arnob. nat. 5, 22 Firm. math. 6, 24, 2). Catvll. 66, 83 casto colitis quae -a cubili. Prop. 2, 5, 17 per dominae Iunonis dulcia -a. 3, 20, 15 foedera sunt ponenda prius signandaque -a et scribenda mihi lex in amore novo. Ov. am. 3, 11, 45 lecti socialia -a (epist. 9, 159 sacerrima. *cf.* 15, 284 tori). epist. 2, 31 -a, fides (6, 41 conubialia). ars 2, 381 marita. met. 4, 60 taedae. 6, 536 coniugialia. Lvcan. 2, 353 foedera sola ... vanaque carentia pompa -a placent. *al.* **e** *cognatorum, affinium* (*cf. p. 685, 60. 73*): Ov. met. 8, 499 mens ubi materna est? ubi sunt pia -a (vota *var. l.*) parentum? Liv. 23, 9, 2 quaecumque -a liberos parentibus iungunt. Manil. 2, 675 (679) amicitias imitantes -a gradumque sanguinis (Pompon. dig. 50, 17, 8 Pavl. dig. 1, 7, 23). Sen. contr. 1, 7, 2 naturae (7, 1, 17 Sen. Phoen. 478. *cf.* Gaivs inst. 1, 158 naturalia [Vlp. dig. 37, 4, 8, 7]). Stat. Theb. 1, 671 domus. Cels. dig. 1, 7, 7 adgnationis (Gaivs inst. 1, 158 *opp.* cognationis. Mod. dig. 2, 14, 34). Vlp. dig. 37, 4, 3, 2 adoptionis (38, 6, 1, 6). Pavl. dig. 3, 5, 33 pietatis. *al.* *in imagine*: Vel. gramm. VII 76, 14 hae duae litterae e et i per -s adfinitatis recipiunt immutationem.

2 *societatum*: **a** *iunguntur civitates, populi sim.*: Lex Anton. de Term. (CIL I^2 589) 2, 18 quae leges quodque -s quaeque consuetudo ... inter civeis Romanos et Termenses ... fuit *eqs.* Cic. Arch. 6 quae cum esset civitas aequissimo -e ac foedere (Balb. 52. *cf. l. 28 et* Liv. 36, 27, 5 antiqua -a foederum ... meritaque in populum Romanum [*Polyb. 20, 9, 7 φιλάνθρωπα tantum*]). Ov. met. 7, 503 rogat ... auxilium foedusque refert et -a parentum (Sil. 11, 160. *cf. l. 13*). Liv. 5, 35, 4 adversus Romanos nullum eis -s societatis amicitiaeve erat (26, 24, 8 Val. Max. 7, 3 ext. 9. *cf. sub 1 b*). 34, 32, 20 fidem ac -a societatis (Lvcan. 3, 302 servare ... fidem signataque -a). 34, 57, 8 ex formula -is antiqui. *al.* **b** *iunguntur cives*: Cic. rep. 1, 49 -is societas civium (*cf.* 2, 48 qui sibi cum suis, qui denique cum omni hominum genere nullam -is communionem, nullam humanitatis societatem velit. off. 3, 28 sibi nihil -is, nullam societatem ... esse cum civibus). Nep. Timoth. 4, 3 patriae ... sanctiora -a quam hospitii esse. Verg. Aen. 2, 157 fas mihi *Sinoni* Graiorum sacrata resolvere -a. Sen. epist. 102, 6 illi ..., per quos ista corpora (*sc. exercitus, populus al.*) efficiuntur, -e aut officio cohaerent. *al.* **c** *iunguntur homines* (*inter se, cum dis vel bestiis*): Cic. Flacc. 24 communis humanitatis -e ac misericordia (Apvl. met. 3, 8, 3. *cf.* Cic. off. 1, 60 societatis humanae. Liv. 9, 1, 8 -is humani [23, 5, 11 expertem omnis -is et condicionis et linguae prope humanae militem. 41, 24, 10]. Arnob. nat. 4, 19 humani generis -a atque ipsius mortalitatis consortia). fin. 3, 67 homini nihil -is esse cum bestiis. nat. deor. 1, 116 cum quibus (*sc. dis*) quid potest nobis esse -is, cum homini nulla cum deo sit communitas? *al.* Manil. 4, 713 proprio ... colore firmantur gentes sociataque -a per artus materiamque parem privato foedere signant. Stat. Ach. 1, 362 iam mutua -a fallere transmissae pelago didicere carinae. Tert. spect. 2 p. 2, 26 non ... deum norunt nisi naturali -e, non etiam familiari. *al.*

II *accedente vel praevalente notione q. e.* **condicio, status** *sim.* (*ita refertur ad personas resve, ut earum qualitatis notionem in se comprehendat vel certe vi praecepti plus minus servata adumbret, gradibus comparatione definitis l. 62 sqq. p. 688, 37. 38. al.; adhibetur aut in neutram partem aut in meliorem sub specie rationis legitimae et iustae velut l. 80. p. 687, 53. 62. 63. al.; nonnumquam vim potestatis sub III illustratam subaudiri vix negaverimus*): **A** *respicitur qualitas distinguens*: **1** *usu strictiore*: **a** *hominum*: **α** *singulorum*: ① *usu vario* (*exempla selecta*): Rhet. Her. 4, 35, 47 -s accusatoris cum -e testimonii commiscebis (Qvint. inst. 7, 5, 2 cum de -e a. ambigitur *sc. legitimo. cf.* Cic. Flacc. 14 accusatorio -e et more). Lex Corn. de XX quaest. (CIL I^2 587) 1, 40 siremps ... eis viatoribus deque eis viatoribus q(uaestori) omnium rerum -s lexque esto, quasei *eqs.* (*cf.* Lex Rubr. [CIL I^2 592] 2, 10 res lex -s caussaque. 2, 40 Lex Quinctia Frontin. aq. 129. *notatur* Prob. litt. sing. gramm. IV 272). Cic. Quinct. 10 cum ... ei propter vim adversariorum non -s par, non agendi potestas eadem ... reperiri potuerit. Verr. II 1, 13 libertatis (Liv. 24, 16, 11. Val. Max. 2, 6, 6 -e l. exuitur. Qvint. decl. 342 p. 350, 29 erit in -e l. *al.*). 1, 83 -s nomenque legati. 1, 152 *praetextam* illi mos et -s ingenuitatis dabat. Caecin. 94 quin ... heres eodem -e possederit *fundum* (*cf.* Varro Men. 543 ['Testamentum'] Attio idem quod Tettio -s esto apud me. Vlp. dig. 29, 2, 20, 4 nomen et -s heredis). Balb. 24 *servorum* -s, fortuna, condicio infima est. Phil. 5, 45 sit pro praetore eo -e, quo qui optimo (11, 30. Lex Vrson. [CIL I^2 594] 65, 36 optima lege o. -e. Sall. or. Lep. 2 o. -e liberi. Liv. 9, 34, 11. *al. cf. p. 687, 27*). Caes. Gall. 1, 28, 5 parem -is libertatisque condicionem. Ov. ars 3, 58 petite hinc praecepta, puellae, quas pudor et leges et sua -a sinunt (vita sinit *var. l.*). Liv. 34, 32, 2 societas nobis ... cum Pelope, rege Lacedaemoniorum iusto ac legitimo, facta est, cuius -s tyranni quoque *succedentes* ... usurparunt. Qvint. inst. 2, 4, 35 aut ... de -e dubitari potest eius, qui rogat, ut de P. Clodi, qui non rite creatus tribunus arguebatur, aut de ipsius rogationis (*opp.* legitimis *rogationibus*). *et passim.* *c. respectu ordinis*: Manil. 5, 345 auctoratos in tertia -a ministros *templorum*. Stat. Theb. 1, 128 -is ... secundi ambitus

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

impatiens. CLAVD. 1, 21 prima sede relicta ... de -e ... certare secundo. *metonymice* -s munificum *ipsos munificos significare videtur vol. VIII 1654, 27.* (ii) -s civitatis *sim.*: CIC. Verr. II 1, 13 civitatis (Caecin. 98 *Mancinus* retinet integram causam et -s c. 102 Arch. 11 Balb. 29 VAL. MAX. 6, 4, 1. 8, 6, 4. *al. cf. p. 681, 81*). Catil. 3, 15 civis (QVINT. decl. 244 p. 2, 3. HIER. chron. a. Abr. 1727 -s eis *Iudaeis* civium et muncipalem ordinem ... concedens *Seleucus. cf. p. 691, 23*). VELL. 1, 14, 1 civitates propagatas auctumque Romanum nomen communione -is. PLIN. nat. 5, 36 Quiritium -e donato (29, 12 PLIN. epist. 10, 5, 2. *al. cf. p. 681, 68*). *al.* *ad l. 24sqq. vergunt* VELL. 2, 15, 2 in eius civitatis (*i. Romae*) -s recipi. VAL. MAX. 3, 7 ext. 7 illis meae gentis -s dabo (*syn.* civitatem). (iii) -s universum *sim.* (*in re hereditaria, cf. p. 686, 70; 'Gesamtrechtsstellung' Kaser, Röm. Privatrecht 337*): IVLIAN. dig. 50, 17, 62 hereditas ... est ... successio in universum -s, quod defunctus habuerit (PAVL. dig. 44, 1, 6 sicut heres, qui in u. -s succedit ..., ita et legatarius ... quasi unius rei successor. *al.*). POMPON. dig. 29, 2, 37 heres in omne -s mortui, non tantum singularum rerum dominium succedit, cum et ea, quae in nominibus sint, ad heredem transeant (PAPIN. dig. 44, 3, 11). VLP. dig. 3, 4, 7, 2 cum -s omnium in unum recciderit (*antea*: universitas). VOPISC. Aurelian. 14, 7 heres sacrorum, nominis et bonorum totiusque -is (COD. Iust. 8, 53, 15 pr. *a. 293*). *nude*: VLP. dig. 8, 4, 13 pr. personae possidentium aut in -s eorum succedentium. PAVL. dig. 2, 13, 9, 1 in locum et in -s (*seq.* -is successor). INST. Iust. 2, 10, 11. *β civitatium, urbium sim.* (*cf. l. 10*): CIC. Verr. II 3, 12 ut eodem -e essent *Siciliae civitates*, quo fuissent, eadem condicione populo Romano parerent, qua suis ante paruissent. 3, 211 quae *provincia* optimo -e propter vetustatem ... esse debet (*cf. infra l. 59 et* 5, 58 quae colonia est in Italia tam bono -e, quod tam immune municipium?). 4, 146 ne suum -s suis moribus, suis legibus obtinere possent. *al.* SALL. or. Macri 1 quid inter -s a maioribus relictum vobis et hoc ... servitium interesset. LIV. 8, 14, 11 Cumanos ... eiusdem -is condicionisque cuius Capuam esse placuit. *al.* VELL. 2, 44, 4 -s urbis (*Heinsius*, ab his *trad.*) restitutum (*opp.* in formam praefecturae redacta). ASCON. Pis. p. 12, 20 Pompeius ... veteribus incolis *Placentiae* manentibus -s dedit Latii, ut possent habere -s, quod ceterae Latinae coloniae (*cf.* PLIN. nat. 3, 133 Latini -is Euganeae gentes). PLIN. nat. 3, 25 duabus *insulis* -s Italiae datum (*cf.* 3, 139 Italicum [VLP. dig. 50, 15, 1 pr. colonias -is I. *al.*]). 5, 20 *urbs* coloniae -e donata (TAC. ann. 14, 27, 1. GELL. 16, 13, 4 *ex oratione Hadriani.* VLP. dig. 50, 15, 1, 10). TAC. ann. 12, 23, 1. SVET. Aug. 46 Italiam ... -e ac dignatione urbi adaequavit. SPART. Carac. 5, 3 contra homines et contra -a civitatum (EPIST. imp. inc. de Tymand. [CIL III 6866] 6 -s et dignitatem civitatis. imp. Constant. [*ibid.* 7000] 1, 43 -s nomenque civitatis). *al.*

b *rerum*: *α variarum*: RHET. Her. 4, 35, 47 (*v. p. 686, 60*). CIC. Verr. II 1, 54 sociorum ... urbes adisti legationis -e et nomine. 5, 50 sustulisti -s imperii, condicionem sociorum, memoriam foederis (*infra*: -s foederis et i. condicionem. LIV. 22, 26, 7 haudquaquam cum i. -e artem imperandi aequatam. FLOR. epit. 1, 9, 1 et -e et nomine. *cf. p. 690, 2*). Caecin. 34 nondum de -e possessionis nostrae loquor (leg. agr. 2, 57 vetustate p. se, non -e ... defendunt. *cf. p. 692, 11*). Sull. 3 in hoc officio atque in defensionis -e. Flacc. 36 vi legis, -e accusationis. dom. 71 senatus ..., cuius est gravissimum iudicium de -e legum, ... eam *legem* nullam esse iudicavit (Phil. 8, 7. AMBROSIAST. in Rom. 13, 1, 1 -s et timorem). rep. 2, 56 potestatem ... tempore ... annuam, genere ipso ac -e regiam (*cf.* leg. 3, 48 de potestatum -e. VLP. dig. 2, 3, 1 pr.). *al.* OV. fast. 1, 45 variorum -a dierum (*cf.* 1, 49 nec toto perstare die sua -a ...: qui iam fastus erit, mane nefastus erat). LIV. 1, 43, 10 suffragium eadem vi eodemque -e ... omnibus datum. *al.* SEN. contr. exc. 3, 9, 3 agitur de -e testamentorum, quorum interiit omnis potestas, si *eqs.* (*testamenti vel legati ut* QVINT. decl. 308 p. 212, 21 non dixerim testamentum, cui ... -i necessaria *desunt.* p. 213, 28 quae *tabulae* -s non habuerunt, quae non lege conscriptae sunt. *al.* PLIN. epist. 2, 16, 2. VLP. dig. 5, 2, 29, 2 testamentum in suo -e manet, et ideo ... legata ... suam habent potestatem. SCAEV. dig. 32, 37 pr. [*seq.* valuisse]. *et saepius*). QVINT. inst. 2, 4, 35 (*v. p. 686, 82*). 7, 1, 9 si aliud negat reus, ... aliud a -e actionis excludit (*cf. 3, 10, 5* a genere a.). TAC. hist. 4, 69, 2 quod bello caput? unde -s auspiciumque peteretur? AFRIC. dig. 19, 5, 24 quod ipsum -s et causam pecuniae creditae excedat. PAPIN. dig. 7, 1, 57 pr. mansisse fructus -s integrum. PAVL. dig. 2, 14, 27, 2 incipiet dos redire ad -s suum; nec dicendum est deteriorem condicionem dotis fieri per pactum; ... quotiens enim ad -s, quod lex naturae eius tribuit, de dote actio redit, non fit causa dotis deterior, sed formae suae redditur. *et saepius.* *β locorum, maxime domus vel praedii* (*templi, monumenti p. 688, 1. 13. 30; ipsae servitutes ut p. 691, 40 intellegi possunt p. 688, 16. 18. al., instrumenta p. 688, 22. 27. al.; definitur laxius* CELS. dig. 50, 16, 86 quid aliud sunt -a praediorum quam praedia qualiter se habentia ut bonitas, salubritas, amplitudo? [*Basil.* τὰ δίκαια τῶν ἀγρῶν αὐτοί οἱ ἀγροί εἰσιν, τουτ' ἔστιν ἡ καλλονή κτλ.]): CIC. leg. agr. 3, 7 (*verba legis*) 'ea omnia (*sc. agri eqs.*) eo -e sint, ut quae optimo -e privata sunt' ([*explicatur* 3, 9 optimo ... -e ea sunt ... praedia, quae optima condicione sunt: libera meliore -e sunt quam serva *eqs. cf.* 3, 13]. har. resp. 11 domum ... eodem -e esse iussit quo fuisset [*cf. verba foederis* LIV. 38, 38, 11]. off.

3, 67 [*verba Antonii oratoris*]. LIV. 35, 51, 2 in fano lucoque ea religione et eo -e sancto, quo sunt *asyla. al.*). 3, 10 quae *lex* -s melius Sullanis praediis constituat. Flacc. 80 sintne ista praedia censui censendo, habeant -s civile (Mil. 78 perpetuae possessionis. *cf.* har. resp. 14 qui locus ... hoc praecipue -is habet, ut ... sacer non esse iudicatus sit?). off. 3, 65 de -e ... praediorum sanctum ... est -e civili, ut in iis vendendis vitia dicerentur. LIV. 40, 17, 5 legati possessionis -s non mutarunt. FRONTIN. grom. p. 9, 6 haec *loca* sunt -is subsicivorum *eqs.* (*item per gen. qual. usu ad p. 694, 80 transeunte*: FRONTIN. [?] grom. p. 23, 10 [*em. Thulin*]. p. 36, 6 cuius sit solum aut cuius -is. HYG. grom. p. 78, 3 GAIVS dig. 41, 1, 7, 5. COD. Theod. 5, 12 [15], 19 fundi enfyteutici patrimonialisque -is in antiquum -s praestationemque redeant *eqs. al.*). TAC. ann. 3, 61, 2 auctam ... caerimoniam templo neque Persarum dicione deminutum -s. PROC. dig. 50, 16, 126 si, cum fundum tibi darem, ... adieci '-s fundi deterius factum non esse per dominum, praestabitur', ... satis me liberatum puto, quod ad -a attinet, ne *eqs.* NERAT. dig. 10, 2, 54 *tua pars fundi* remanet in pristino -e hereditariaque est. VLP. dig. 39, 3, 8 (*de -e aquae ducendae*) sive in corpore sive in -e loci ... vel in ipsa aqua habeat quis -s. *al.* cum (omni) -e: TAB. aliment. Vel. (CIL XI 1147) 5, 21 obligare ... fund(um) Vorminianum ... c. -e Appennini Areliasci ... et communionibus. VLP. dig. 33, 7, 12, 42 domo ita, ut instructa est, c. o. -e suo legata (*sim.* PAVL. sent. 3, 6, 58. *cf.* MOD. dig. 33, 10, 8 c. -e suo o. et instrumento et supellectili). 41, 1, 20, 1 c. -e servitutium debitarum. PAVL. dig. 23, 5, 1, 1 *praedium transit* c. suo ... -e, ut alienari non possit. COD. Theod. 10, 8, 1 (= Iust. 10, 10, 2; *explicantur verba* 'integro statu') c. adiacentibus et mancipiis et pecoribus et fructibus et o. -e suo (*seq.* ea, quae ad instructum ... pertinent). NOVELL. Theod. 24, 4 (= COD. Iust. 11, 60, 3 pr.) c. paludibus o.que -e. GREG. M. epist. app. 1 p. 437, 20 c. o. -e et proprietate (p. 438, 1 PAP. Tjäder 20, 17). CIL VI 9485 monimentum c. omne -e suo (*cf.* 10675 *et p. 692, 46*). *al.*

2 *usu dilatato et tropico*: a *de condicionibus variis* (*maxime c. respectu dignitatis, auctoritatis sim.*): *α animantium*: PLAVT. Bacch. 613 sine modo et modestia sum, sine bono -e atque honore (Most. 658 nullum ... genus est hominum taetrius nec minus b. cum -e [*'minus iustum' Ussing*] quam danisticum. *cf. p. 686, 74*). TER. Hec. 10 sinite exorator sim, eodem ut -e uti senem liceat, quo -e sum usus adulescentior. Ad. 801 numqui minus mihi idem -s aequomst esse? CIC. rep. 3, 19 *philosophi* unam omnium animantium condicionem -is esse denuntiant. off. 2, 27 qui *Caesar* ... universas provincias ... uno calamitatis -e (*'calamitoso statu' Holden*) comprehenderet. VARRO ling. 9, 5 *oratorum et poetarum* non idem -s. 9, 114. VERG. Aen. 2, 541 *Achilles* -a fidemque supplicis erubuit. OV. met. 10, 321 di precor et pietas sacrataque -a parentum. EPICED. Drusi 151 *altero filio mortuo* -s matris habemus ab uno. MANIL. 4, 787 *Sicilia* ad -a sororem subsequitur Creten. SEN. contr. exc. 6, 3, 3 cum haberet -s dominae ancillae impudentia. SVET. Tib. 35, 2 ut ... -e ac dignitate matronali exsolverentur *famosae*. ARNOB. nat. 2, 57 *animas* mortalitatis ... in -a succedere. IVVENC. 1, 534 casti -a pudoris ... amittet mulier deserta. ZENO 2, 1, 12 caro ... fragili detestabilique versatur in -e (*antea*: condicio, status ... futuri qualitas). AVSON. 207, 16 p. 65 P. *vitam* finisti sede Cadurca; sed patriae te -a vocant et origo parentum. VEG. mil. 2, 17 legionis -s est facile nec fugere nec sequi. PRVD. apoth. 284 si *deus* ... serum genuit ... natum, fit novus inque novum -s proficit. CLAVD. 10, 337 (*ad Stilichonem*) insere te nostris contempto -e choreis. *al.* *β rerum*: OV. met. 5, 426 Cyane ... contempta ... fontis -a sui maerens. SEN. Herc. f. 1246 per -s nominis utrumque nostri, sive me altorem vocas seu tu parentem. dial. 7, 15, 5 quae *res* deterius summi boni -s faciat. LVCAN. 1, 2 -s ... datum sceleri (*sc. tamquam iusto. cf.* 9, 1074 ergo in Thessalicis Pellaeo fecimus arvis -s gladio? PLIN. nat. 12, 5 a diis [*i. a deorum simulacris eburneis*] nato -e luxuriae). PS. DAMAS. epigr. 87 (45 F.), 3 neglecto -e sepulchri sanctorum in tumulos *hostes furebant*.

b *de natura, indole, moribus sim.*: *α animantium* (*transit huc* PLAVT. *l. 34*): CIC. Cluent. 199 *Sassia* vitiis animi in deterrimas partes -a hominum convertit omnia, cuius ea stultitia est, ut eam nemo hominem, ea vis, ut nemo feminam, ea crudelitas, ut nemo matrem appellare possit; ... naturae nomen et -a mutavit (OV. ars 2, 42 sunt mihi *Daedalo* n. -a novanda meae [*sim. p. 685, 47*]. RVST. HELP. benef. 125 *peccati originalis* poena ... n. -a momordit. *cf.* HESYCH. in lev. 5, 17 p. 843[B] omnis homo naturali -e scientiam peccati habet [*seq.* naturaliter]). HOR. sat. 1, 7, 10 hoc ... sunt omnes -e molesti (*i. litigiosi*), quo fortes, quibus adversum bellum incidit: inter Hectora ... atque inter Achillem ira fuit ... non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque summa fuit. PROP. 2, 20, 35 hoc mihi perpetuo -s est, quod solus amator nec cito desisto nec temere incipio. OV. rem. 270 animi vertere -a (*cf.* ENNOD. carm. 2, 117, 6 [*epitaphium Mellisae*] melle meo vertens -a, Severe, tua). FILASTR. praef. 2 *avium pulli* amissis falsis parentibus -a parentum sensu proprio recordantes. ROMVL. fab. 58, 4 rec. vet. *Iunone castum coniugium suadente* Venus iocandi causa interposuit gallinarum -a (dicta *rec. gall.*) *i. morem etiam horreis patefactis scalpendi.* SERM. RevBén. 14, 1897 p. 4, 15 quicquid est humani -is, aegrescit. *β rerum* (*cf. p. 687, 77*): PALLAD. ins. 120 persuadet moris tetrum variare colorem ficus et invasis dat sua -a comis. ZENO 1, 16, 10 *granum frumenti crescit* vetusti corporis superficie ... in me-

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lioris naturae -a transmissa. CLAVD. carm. min. 28, 29 cum languida cessant flumina, tunc Nilus mutato -e tumescit. ARATOR act. 2, 51 ponti *Rubri* ... facultas ... vertere iussa per varios sua -a modos his stravit arenas, his cumulavit aquas.

B *respicitur status, ex quo causae, lites, controversiae nascuntur*: 1 *usu communi* (*specimina selecta*): RHET. Her. 2, 13, 20 his ... partibus iniuriam demonstrari, -s confirmari convenit. CIC. inv. 1, 15 -is et iniuriae quaestionem (SEN. contr. 7, 4, 4 *opp.* aequitatis. *al.* CELS. dig. 24, 1, 47. *cf.* CIC. Tull. 42 -s et iniuriam quaeri. Mil. 31 de -e, non de facto quaestionem tulit. QVINT. inst. 4, 2, 5 de re constat, de -e quaeritur [7, 1, 8]). Caecin. 6 -is obscuram dubiamque rationem. 68 neque fieri potest, ut aliud iudicari de -e, aliud responderi oporteat (de orat. 2, 142 POMPON. dig. 1, 2, 2, 43. *cf. p. 682, 32*). Mil. 15 in confessione facti -is tamen defensionem suscipi posse (*cf.* 23 disceptationem). de orat. 1, 173 in quibus *iudiciis* ... non de facto, sed de aequitate ac -e certetur. 1, 241 ut de earum *causarum* -e dubium esse non possit (leg. 2, 46. RVT. LVP. 2, 17 [*verba Hyperidis*] summum ac legitimum ... meae causae -s. LIV. 1, 26, 12 COD. Theod. 2, 10, 4). ALF. dig. 9, 2, 52, 2 in causa -s esse positum. LIV. 2, 56, 12 de -e disserendo. 5, 9, 5 quam non plus in his *minis* -is quam in vobis animi esset (QVINT. decl. 332 p. 309, 7. 350 p. 379, 7 haec ad -s: ... sed scrutemur et animum. *cf.* 348 p. 370, 17 *defendor* -e et mente). SEN. contr. 9, 2, 13 reus ..., qui tueri se facto non potest, ad -s confugit et dicit hac se lege non teneri. QVINT. inst. 4, 3, 10 ne -s nostrum oderint iudices. 4, 5, 19 ut causa parum verecunda -e tuta sit. 7, 7, 7 aut confessum est ex utraque parte -s aut dubium. decl. 245 p. 5, 2 haec circa -s, illa circa aequitatem (*cf.* 250 p. 26, 19. 342 p. 352, 8 *opp.* merita. PLIN. epist. 8, 14, 24 nescio an -e, certe aequitate postulationis meae victus. *v. etiam l. 8. 16*). TAC. hist. 2, 84, 1 Mucianus non -s aut verum in cognitionibus ... spectabat. *et saepe.* 2 *t. t. rhet. in doctrina statuum*: CIC. top. 94 status aut -is aut nominis (*92* iuridicialis quaestio). QVINT. inst. 3, 6, 50 posuerat ... Cicero (*inv. 1, 10*) ... *status* 'facti, nominis, generis, actionis', ut ... in actione -s intellegeretur: -i subiecerat translationem *eqs.* 5, 10, 38. 40. 12, 2, 15. SVLP. VICT. rhet. 25 p. 325, 27 -e absoluto (26 p. 326, 30. *al.*).

III *praevalente notione q. e.* **vis et potestas**, *facultas, licentia, arbitrium* (VLP. dig. 50, 16, 68 verba 'arbitratu L. Titii fieri' -s significant), *privilegium sim.* (*fere -s 'subiectivum' q. d.; servatur notio sub I tractata maxime p. 691, 32*): A *de potestatibus singulis*: 1 *incorporaliter*: a *cum determinatione*: α *enunt. fin. sim., sc. in locutionibus q. s.* -s est (*cf. p. 680, 36*), -s habere *sim.*:

Ⓘ ut: TER. Hec. 243 scio ... meum -s esse, ut te cogam quae ego impero facere. LIV. 45, 25, 8 praefecti classis id unius erat -s, ut ... posset (*Polyb. 30, 5, 5 ἐξουσίαν ... ἐκ τῶν νόμων*). POMPON. dig. 1, 2, 2, 11 constituto principe datum est ei -s, ut, quod constituisset, ratum esset. 8, 4, 11, 1. *tropice*: AVSON. 399, 33 p. 230 P. ubi (*sc. ruri*) ... -s tuum sit, ut nihil agas vel quod voles. SEDVL. carm. pasch. 4, 156 adsumite ... -a potestatis, nullum metuatis ut hostem (*cf. Vulg. Luc. 10, 19* dedi vobis potestatem ... super omnem virtutem inimici).

Ⓘⓘ *inf.*: LEX Corn. de XX quaest. (CIL I² 587) 2, 26 eis viatoribus ... vicarium dare ... -s esto licetoque *eqs.* LEX VRSON. (*ibid.* 594) 62, 14 ii(s) IIviri(s) ... tibicinem habere -s potestasque esto (62, 18. *al.* LEX Quinctia Frontin. aq. 129 *iuxta* liceat). VARRO ling. 6, 25 frg. Non. p. 92, 10. VERG. Aen. 12, 315 compositae leges: mihi -s concurrere soli. LIV. 38, 36, 8 LVCAN. 1, 276 ALF. dig. 8, 5, 17, 1 *et saepius apud iurisconsultos.* *tropice*: HOR. ars 466 sit -s liceatque perire poetis. OV. met. 8, 730 sunt, quibus in plures -s est transire figuras. LVCAN. 1, 360. 10, 262. SVET. Nero 16, 2 *quadrigariis* inveterata licentia ... furari per iocum -s erat. CYPR. GALL. num. 653 PAVL. PETRIC. Mart. 2, 250. Ⓘⓘⓘ *or. indir.*: LIV. 34, 57, 7 ubi ... omnia *victori* ... dedita essent, quae ex iis habere victos ... velit, ipsius -s atque arbitrium esse.

β *gen.* (*succedit dat. l. 68*): Ⓘ *gerundivi vel gerundii*: CIC. Verr. II 5, 36 -s imaginis ad memoriam posteritatemque prodendae (-dam *trad.*). Phil. 11, 30 *Cassius* naves ... imperandi ... -s potestatemque habeat (Att. 8, 15, 3 LEX VRSON. [CIL I² 594] 65, 25. MOD. dig. 47, 10, 20 -s potestatemve. *al. cf.* PORPH. Hor. sat. 1, 8, 11/12 ne qui -s habeat inferendis ibi reliquiis aliorum mortuorum). LEX VRSON. (*l. c.*) 66, 8 pontificib(us) ... togas praetextas habendi -s potestasque esto (LIV. 38, 38, 7 [*Polyb. 21, 43, 9* τὴν ἐξουσίαν]. 38, 38, 10 [*Polyb. 21, 43, 15* μὴ ἐξέστω]. SEN. contr. 1, 6, 8 PLIN. nat. 7, 143). HOR. ars 283 sublato -e nocendi. LIV. 5, 55, 3 saxi materiaeque caedendae ... -s factum (35, 16, 11. 45, 15, 3). TAC. Germ. 44, 2 unus imperitat ... non precario -e parendi (*sc. -s est, ut populares pareant*). COD. Theod. 16, 7, 1 facultas -sque testandi. *et passim.* *tropice*: CIC. off. 1, 6 qui *philosophi* ... haberent -s suum disputandi de officio (fam. 4, 7, 6 adeundi *Caesarem pro aliis*). HOR. ars 72 usus, quem penes arbitrium est et -s et norma loquendi. OV. fast. 5, 276 -s tibi discendi, si qua requiris. 6, 23 -s tibi fecisti numen caeleste videndi (SEN. epist. 3, 3). SEN. benef. 2, 20, 3 dandi beneficii. PLIN. nat. 18, 337 hic *ventus* ... oleas tractandi -s dabit (VAL. FL. 3, 651 dum -a dares, dum tempora fandi. STAT. silv. 2, 4, 17 *avibus* nobile fandi -s natura dedit. TAC. dial. 40, 1). STAT. Theb. 3, 696 opem, ... medendi -a. PLIN. epist. 2, 6, 2 potestas eligendi, ... -s ... recusandi. *al.*

Ⓘⓘ *subst.* (*gen. subi. v. p. 691, 19 sqq.*): Ⓐ *indicatur obiectum*: CIC. Phil. 10, 12 omne ... et exercitus et imperii -s amittit (*cf. p. 687, 47. 693, 9. 37 et* LIV. 42, 1, 12 graviorum ... imperiorum). fam. 13, 19, 2 ut *clientis* ... hereditatis -s causamque tueare. ad Q. fr. 3, 1, 3 eius aquae -e constituto et servitute fundo illi imposita (*cf. l. 26. p. 681, 76 et* LEX VRSON. [CIL I² 594] 79, 6 iis ... itineris aquarum lex -sque esto. COD. Iust. 11, 63, 1, 1 [*a. 319*] aquarum -s potestatesque). SALL. Catil. 29, 3. OV. Pont. 4, 9, 36 urbis. LIV. 1, 49, 3 *Tarquinius* ad -s regni *nihil* ... praeter vim habebat. 8, 1, 8 belli ... -s adversus Sidicinos petierunt (SIL. 6, 613 *Fabio* tradita b. -a). *al.* VELL. 2, 43, 4 dignitatis. SEN. Thy. 608 -s ... magnum necis atque vitae (COD. Theod. 4, 9 [8], 6 pr. = Iust. 8, 46, 10 -s v. in liberos necisque potestas permissa *patribus*). LVCAN. 4, 821 -s licet in nostros iugulos sibi fecerit ensis Sulla (*cf.* 5, 387 ferri. VLP. dig. 1, 18, 6, 8 gladii *gerendi* [*v. vol. VI 2, 2014, 61 sqq.*]). PLIN. nat. 7, 136 de -e virgarum in eum (TAC. ann. 1, 77, 2 in histriones). 12, 93 eius *cinnami mercandi*. QVINT. inst. 3, 6, 73 decl. 309 p. 217, 5. TAC. hist. 2, 92, 3 -a libertorum. *et passim, maxime apud iurisconsultos.* *tropice*: OV. met. 2, 48 *Phaethon Solem* rogat ... alipedum -s et moderamen equorum. 13, 472 -s triste sepulchri (*i. sepeliendi*). 15, 39 cui -s caeli bis sex fecere labores. fast. 5, 148 Augustus mensis mihi carminis huius -s habet. Pont. 3, 4, 16 praecipuum veniae -s habet ille liber (EPICED. Drusi 271). *al.* SEN. benef. 6, 3, 1 sibi nihil relictum praeter -s mortis. dial. 4, 30, 1 iniuriae. epist. 114, 1 quae *aetas* translationis -e uteretur inverecunde. LVCAN. 8, 612 *Pompeius* perdiderat iam -a sui. *al.* -*s habent loca*: IVLIAN. dig. 8, 3, 31 num ... fundus id -s aquae amisisset. CIL IX 4967 huic monumento -is (*pro* -s) agri in fronte p. LXX ... debebitur ab omnibus possessoribus eius. Ⓑ *indicatur, qua in re -s quasi in fundamento suo consistat*: POMP. TROG. Iust. 38, 5, 7 raptum ... sibi esse victoriae -s (SEN. benef. 5, 16, 5 *Caesar* temperavit ... -s crudelitatemque v. FLOR. epit. 2, 7, 4 cum ille ultra -s v. in templa saeviret. CASSIOD. hist. 1, 4, 8 [*Sozom. 1, 3, 2* νίκης *tantum*]). SEN. frg. 119 impetravit ... -s trium liberorum (SVET. Claud. 19 quattuor. Galba 14, 3 -a. SCAEV. dig. 27, 1, 37, 1 se pro -e trium l. ... excusatum. *al. cf.* STAT. silv. 4, 8, 21 tergeminae ... prolis. MART. 3, 95, 6 natorum ... -a paterna trium. 10, 60, 1 [*iocose*] -a trium ... discipulorum). TAC. Germ. 32 -a successionum (*vix metonymice*). PLIN. paneg. 37, 3 nisi simul cognationis -a impetrassent (37, 6. 39, 2 PAVL. dig. 22, 6, 1, 2. *cf. p. 686, 18*). VLP. dig. 46, 3, 27 si -s quoddam cautionis supererit. MOD. dig. 20, 6, 9 pr. an ... -s ... emptionis apud ambos permanserit. HERMOG. dig. 27, 1, 41, 3 qui corporis, item collegii -e excusantur. COD. Theod. 16, 7, 2, 2 *haeretici* nulla ... testamenti -a sibi vindicent. NOVELL. Theod. 25, 4 quibus inlustrem dignitatem -s actae administrationis adtribuit. COD. Iust. 2, 12, 25 (*a. 392*). Ⓒ *modo mere explicativo* (*huc transeunt l. 39. 40*): OV. am. 3, 6, 82 amnis dicitur ... socii -a dedisse tori *Iliae*. VAL. MAX. 3, 1, 2 Latinos -a nostrae civitatis adprehendere cupientes (6, 2, 1 -s et beneficium). POMPON. dig. 49, 15, 5 pr. postliminii -s competit. AFRIC. dig. 50, 16, 208 -s successionis et non singulas res. PAPIN. dig. 35, 1, 71, 2 per quam *cautionem* -s libertatis infringitur. CASSIOD. hist. 1, 9, 4 ad -s hereditatis accedere (*Sozom. 1, 8, 4* κληρονομεῖν).

γ *adi.* (*exempla significantiora*): CIC. leg. agr. 2, 60 *Pompeio* -s imperatorium ... eripitur. NERAT. dig. 41, 10, 5, 1 hereditario -e (*v. vol. VI 3, 2628, 33 sqq.*). CE 916, 8 (*s. V*) *ecclesia* mystica -a locat *i. communionis cum deo factae* (*seq.* commercia). PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 9, 4 ita ˌut inmortale (*i. inmortalitatis*) -s a Ioveˌ ... reciperet *Hercules* (inmortalitatis iussu Iovis *N; coniecerunt alii alia, sed cf.* CE 1418, 6 -a quieta *i. quietis*).

δ *praepos.* (*maxime in locutionibus verbalibus; iuxta gen. obi. l. 9. 12. 13. 15. 16. al.*): ad: LIV. 40, 29, 11 si quod seu -s seu auxilium se habere ad eos libros repetendos existimaret. COD. Theod. 16, 5, 40, 2 ad capiendas facultates. COD. Iust. 6, 56, 7 pr. ad ... hereditatem. 8, 47, 10, 1g. adversus: SEN. dial. 7, 26, 4 (*e suppl.*). IVLIAN. dig. 38, 2, 11 a. ... libertos -s habebo. contra: COD. Iust. 3, 28, 34 pr. aliquod -s (*sc. agendi*) ... c. patris sui testamentum dereliquit. de: LIV. 2, 29, 12 -s de tergo vitaque sua penes unum ... esse. 24, 39, 2 consulis de ea re -s ac potestatem esse. in *c. acc.* (*strictius vel tropice; nonnulla vergunt ad B*): CAES. Gall. 6, 13, 2 nobilibus in hos eadem omnia sunt -a quae dominis in servos (OV. am. 1, 7, 30 in dominam -s mihi maius erit? LIV. 2, 56, 11 SEN. suas. 7, 11. *al.*). LIV. 23, 7, 1 ne quis imperator ... -s ullum in civem Campanum haberet (SEN. contr. 7, 4, 4 *seq.* potestatem. 7, 8, 8. 9, 4, 4. LVCAN. 1, 407 non corus in illum *portum* -s habet aut zephyrus. *al.*). SEN. contr. exc. 3, 5, 2 tam longum tibi -s in caput civis permittatur? (QVINT. decl. 308 p. 210, 8). SEN. dial. 2, 11, 3 *servorum* audacia ... sibi in convivas -s facit. 11 (12), 16, 1 *mulieribus* concessum est ... in lacrimas -s. LVCAN. 9, 838 tibi *salpugae* dant Stygiae -s in sua fila sorores (SIL. 13, 154). *al.* *c. abl.*: SEN. suas. 5, 4 commune in illis *tropaeis* -s totius Graeciae esse (PLIN. nat. 14, 33 STAT. Theb. 7, 484 PS. QVINT. decl. 13, 9 p. 254, 17. *al. per ellipsin* TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 496, 22 ede, ... quod in nobis tibi -s). LEX colleg. aq. (CIL VI 10298) 14 nisi in ... lacunis ... -s emet. CELS. dig. 7, 1, 2 est ... usus fructus -s in corpore. GAIVS dig. 39, 2, 19 pr. sive domini sint sive aliquid in ea re -s habeant (inst. 3, 49). *al.*

[*Primmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

b *in universum*: *α strictius*: (I) *-s habent homines*: (A) -s meum *sim.* (proprium *l. 15*): PLAVT. Capt. 492 barbarica lege certum est -s meum omne persequi (TER. Ad. 163 [DON.: meam vindictam]. CIC. div. in Caec. 21. *cf.* Q. Rosc. 32 suam quisque partem -is possideat et persequatur). Rud. 711 -s meum ereptum est mihi, meas mihi ancillas ... eripis (*v. vol. V 2, 790, 70sqq.*). 1393 (*bis*). TER. Ad. 201. 217 si ... de tuo -e concessisses (*cf.* CIC. S. Rosc. 73 decedam [LIV. 3, 33, 11]). CIC. Quinct. 34 ubi -s nostrum ... obtineremus (Verr. II 3, 98). div. in Caec. 11. 17 in suo -e repetundo (*seq.* de pecuniis repetundis). Verr. I 53 ut *Siculi* ... -s suum fortunasque omnes ... amittant *eqs.* II 1, 25 de meo -e aliquid et commodo detraho (VLP. dig. 1, 6, 2). Mil. 85 religiones ... videntur -s in illo suum retinuisse. *al.* CATVLL. 62, 65 *virginitatis tuae* tertia pars patrist, pars est data tertia matri ...: noli pugnare duobus, qui genero sua -a simul cum dote dederunt. VERG. Aen 11, 359 -s proprium regi patriaeque remittat *Turnus.* LIV. 1, 32, 10 quo pacto -s nostrum adipiscamur. 3, 11, 2. 3, 63, 10 si sua quisque -a ordo, suam maiestatem teneat. LABEO dig. 16, 3, 33. VLP. dig. 7, 6, 5 de suo ..., non de alieno -e quemque agere oportet. *al.* (B) *usu vario*: CIC. div. in Caec. 65 qui eius *provinciae* -a fortunasque defenderem (Sest. 95 -a tribunatus atque auspicia). Verr. II 2, 166 sociorum commoda ac -a. 5, 124 -a ... civitatum atque officia. Catil. 1, 28 numquam in hac urbe, qui a re publica defecerunt, civium -a tenuerunt (*cf. p. 690, 46 et* OV. trist. 5, 2, 56 nec mihi -s civis nec mihi nomen abest. VAL. MAX. 3, 4, 5 patrem ... civis Romani -a complexum). Balb. 18 priusquam adgrediar ad -s causamque Corneli. *al.* BELL. Alex. 66, 4 -e minime dubio, vetustate tamen intermisso. SALL. hist. frg. 1, 11 *plebs* tribunos plebis et alia -a sibi paravit. or. Macri 8 *Cotta* -a quaedam tribunis plebis restituit. HOR. epist. 2, 2, 174 tamquam sit proprium quicquam, ... quod *semper* ... permutet dominos et cedat in altera -a. PROP. 1, 6,20 vetera oblitis -a refer sociis. LIV. 1, 17, 9 usurpatur idem -s vi adempta. *et passim.* *pellucente vi -is absoluti* (*fere iudicio petitur, cf. p. 690, 4*): RHET. Her. 3, 2, 3 iustitia est aequitas -s unicuique re (H^1, rei *cett.*) tribuens pro dignitate cuiusque. CIC. Quinct. 96 a quo *praetore* -s impetraret (*seq.* postularet). Verr. II 5, 56 cum idem alii ... -is ex eadem causa non obtinerent (Caecin. 10 certum. AMM. 22, 9, 12 aequissimum). Caecin. 33 experiundi -is gratia (*v. vol. V 2, 1670, 60sqq.*). rep. 5, 3 -s privati petere solebant a regibus (VAL. MAX. 7, 7, 6. *cf. p. 682, 76*). LIV. 39, 26, 14 formulam -is exsequendi. *al.*

(II) *-s competit locis*: (A) *technice cum respectu servitutis realis q. d.* (*cf. p. 690, 5 necnon p. 687, 75*): PAVL. FEST. p. 64 'circumluvium' -s praediorum (GAIVS dig. 1, 8, 1, 1 [*cf.* inst. 2, 14] -a p. urbanorum et rusticorum, quae etiam servitutes vocantur. 8, 2, 2 VLP. dig. 4, 7, 4, 4. *al. cf.* -s praedii '*-a servitutum similia*' POMPON. dig. 10, 2, 47 pr. 43, 24, 21, 3). PROC. dig. 8, 6, 16 aquam ... -e ducere soliti sunt; ... proprium ... cuiusque -s fuit. IAVOL. dig. 8, 1, 20 (*ex Labeone*) quotiens via aut aliquid (aliud *Hoffmann*) -s fundi emeretur (CELS. dig. 43, 19, 7 ['eundi?' *Mommsen*]. *al. notione l. 44 illustrata*: GAIVS dig. 46, 1, 70, 2 usus fructus f. -s est). GAIVS dig. 39, 1, 9 creditori ... permittendum est de -e, id est de servitute, opus novum nuntiare. *al.* (B) *usu communi*: LEX Burg. Rom. 39, 3 vicini agri -a pervadendo timerasse. *cf. p. 690, 25. 692, 4.*

β tropice: HOR. ars 256 *iambus* spondeos ... in -a paterna recepit. OV. Pont. 4, 8, 9 -s aliquod faciunt adfinia vincula nobis. SEN. epist. 58, 6 rogo ... permittas mihi hoc verbo uti; nihilominus dabo operam, ut -s a te datum parcissime exerceam: fortasse contentus ero mihi licere (PLIN. epist. 8, 7, 2 exseram ... in librum tuum -s, quod dedisti). LVCAN. 6, 824 nequeunt animam sibi reddere fata consumpto iam -e semel. PETRON. 74, 9 Fortunata, ut ex aequo -s firmum approbaret, male dicere Trimalchioni *puerum osculanti* coepit. SIL. 6, 417 si -a querelis sunt concessa piis. TERT. anim. 56, 2 poeticae -a (*cf. 57, 12* licentiae poetarum). *al.*

2 *metonymice de ipsis rebus, quae -e competunt* (*cf. p. 692, 5*): **a** *exempla probabiliora* (*c. acumine dicta*): PLAVT. Rud. 1041 istuc (*sc. vidulum*) esse -s meum certo scio (1122 quidquid ibi est, habeat sibi. :: ... -s meum esse intellegis. *cf.* MACR. Sat. 1, 11, 7 quos *servos* -s tuum vocas). OV. am. 2, 5, 30 iniciam dominas in mea -a manus ...; in bona cur quisquam tertius ista venit? (*cf.* epist. 8, 16).
b *exempla minus certa*: AETNA 645 (rura *exc. Pith. loco ceterum vix perspicuo*). POMPON. dig. 8, 2, 27, 1 quia invito socio in -e communi non habeas -s aedificandi ([*antea*: in area communi aedificare. -e *in re mutavit V, quod probat Mommsen. cautius explicatione addita* PS. AVG. serm. ed. Cas. 10, 3 ut aedifices deo ... domum in -e tuo, in solo tuo, in praedio tuo]. MARCELL. dig. 8, 5, 11 si quasi solus dominus ... uti -e [re *Mommsen*] c. velit). *vis incorporalis servari videtur in locutionibus q. s.* '-a dare' (*supra l. 14*), 'in -a cedere, recipere' (*supra l. 30. 53*) *sim., quamvis hic illic ipsa res intellegi possit* (*e. g.* MAECIAN. dig. 49, 17, 18, 1 alienationem alicuius -is de castrensi peculio) *et more poetico in metonymiam transeant* PAVL. NOL. carm. 16, 272 cur debita ... reddi -a recusaret, quae dispensare recepta ... posset egenis (*sollemnius* 259 sua ... deposcere -a. 263 in -a reposcere fundos). ARATOR act. 1, 215 nova -a beatis munifica fluxere manu, quibus ... divisae geminantur opes. *fort. huc pertinet* S. C. de nund. salt. Beg. (CIL VIII 11451) 4 in quo *libro* scripta erant A⟨frica⟩ni -a ('*possessiones et latifundia, in quibus ut nundinas habere sibi permitteretur petierat*' *Bruns*).

B *de potestatum summa*: **1** *exempla notiones illustrantia*:
a *strictius* (*usu recentiore -s habent loca l. 50. 77. p. 695, 2. 25, cf. p. 691, 40; in vim metonymicam vergunt l. 48. 52. p. 693, 31*): *α in rebus privatis* (*specimina selecta*): (I) *in res corporeas et servos* (*servos liberis uxoribusque opponit* GAIVS *l. 56 sq.; adhibetur maxime de dominio, ipsis bonis vix iam distinctis l. 52*): PLAVT. Capt. 244 (*loq. dominus captivus*) quod antehac pro -e imperitabam meo, nunc te oro (Cas. 371 te uterque tuo pro -e ... oramus *vir et servus*). CIC. Caecin. 35 actio ... iniuriarum non -s possessionis adsequitur (PAPIN. dig. 41, 2, 44 pr. VLP. dig. 43, 8, 2, 38 habere eum dicimus, qui utitur et -e p. fruitur. *al. cf. 687, 50 et* EPIST. Dom. [CIL IX 5420] 27 possessorum. COD. Theod. 4, 9 [8], 5, 1 possessoris -e privilegiisque). 57 procurator ... omnium rerum ..., quasi quidam paene dominus, hoc est alieni -is vicarius. HOR. sat. 1, 5, 67 scriba quod esset *Sarmentus*, nilo deterius dominae -s esse. OV. epist. 3, 154 (*loq. Briseis tamquam serva, v. 99 sqq.*) me ... domini -e venire iube (MART. 1, 101, 7. *cf.* -s et dominium, -s dominii *vol. V 1, 1895, 11sqq.*). LIV. 3, 45, 3 -is sui iacturam adsertorem non facere, quin ducat puellam (*antea*: neminem ..., cui dominus possessione cedat). MANIL. 5, 457 *paedagogus quasi* dominus ... stupefactus imagine -is. SEN. benef. 5, 10, 1 venditio alienatio est et rei suae -isque in ea sui ad alium translatio (COD. Theod. 2, 14, 1, 3 et rei ... possessor et -is). CVRT. 4, 1, 27 id quemque, quod occupasset, habiturum ... velut certo -e possessum (*cf.* PS. QVINT. decl. 13, 8 p. 253, 24 quae libera fuerant, transeunt in -s occupantium). COLVM. 12 praef. 8 quod aut maritus aut femina proprium esse -is sui diceret (COD. Iust. 9, 41, 7 servos, qui proprii ... -is tui probabuntur. CIL VI 5181 ollae ... propriae -is eius). S. C. Trebell. dig. 36, 1, 1, 2 -s fructusque. STAT. silv. 3, 4, 38 nec te plebeia manebunt -a: Palatino famulus deberis amori. IAVOL. dig. 50, 16, 115 'possessio' ab 'agro' -is proprietate distat. NERAT. dig. 19, 1, 31, 2 qui prior -s eius *rei venditae* adprehendit, hoc est, cui primum tradita est. IVLIAN. dig. 7, 4, 17 pleno -e fundum Titius habebit *sc. non iam detracto usu fructu* (GAIVS inst. 1, 15. 2, 41 p. -e incipit, id est et in bonis et ex -e Quiritium, tua res esse. VLP. dig. 41, 2, 13, 4 COD. Theod. 3, 8, 2, 2. *cf.* PAVL. dig. 39, 3, 9, 2 solidum). GAIVS inst. 1, 54 qui nudum -s Quiritium in servo habet (3, 166. *cf. l. 35. p. 681, 68*). COD. Theod. 9, 42, 11 -s ac proprietas (*al. cf.* COD. Iust. 7, 39, 2, 1 [*a. 365*] -s ... proprietatis [8, 27, 5 *a. 231*]. GREG. M. epist. 2, 10 -e proprietario). 11, 16, 13 praedia -e perpetuo consignata (NOVELL. Valent. 27 [26] pr. perpetui, enfyteutici [*v. vol. V 2, 529, 77sqq.*], patrimonialis. COD. Iust. 11, 71, 5, 5 *liberalitas* possidentem -e p. dominum vult vocari. *al.*). COD. Iust. 11, 32, 3 pr. (*a. 469*) mancipia ad -s inclitae urbis ... pervenerunt. LEX Visig. Eur. 320 usufructuario -e (322. *ad rem v. Levy, West Roman Vulgar Law 36 sqq.*). *et passim, imprimis apud iurisconsultos.* *in re sepulcrali*: VVLG. gen. 23, 4 date mihi -s sepulchri vobiscum. CIL VI 4618 -s P. Murri *sc. est in hoc monumento* (*v. Mommsen ad l., qui similia affert; sed forsitan -s de ipso monumento dicatur*). *cf. l. 29. p. 688, 30 sq. 695, 2. 3 sq. 17. 30.* *-s habet res*: DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXLVI b 17 ⟨a⟩ praedicti praetorii -e separamus *solum.* *fere metonymice*: CASSIOD. var. 1, 38, 1 quod res patris eius ... detineas; quapropter quicquid ex -e memorato te retentare cognoscis, ... restitue, ut res parentum ... disponat. (II) *in personas varias* (*cf.* GAIVS inst. 1, 48 sq. quaedam personae sui -is sunt, quaedam alieno -i sunt subiectae; sed rursus earum personarum, quae alieno -i subiectae sunt, aliae in potestate, aliae in manu, aliae in mancipio sunt [*sc. liberi, uxores, servi*]; *de -e matris familiae l. 59. 66. 68, cf. supra l. 10*): PLAVT. Cas. 190 vir me habet ... despicatam ... nec mihi -s meum optinendi optio est (192 viri -s suom ad mulieres optinere haud queunt. *cf.* CIC. Cato 38 senectus [*i. pater familias senex*] si -s suum retinet [LIV. 34, 2, 1 -s et maiestatem. SVET. Tib. 15, 2]). TER. Ad. 52 omnia pro meo -e (*sc. patrio*) agere. CIC. Phil. 2, 46 patrio -e et potestate (SEN. contr. 1, 7, 14 TAC. ann. 4, 6, 2. *al. cf.* PAVL. FEST. p. 77 patris [GELL. 2, 2, 9 *opp.* filiorum, qui in magistratu sunt, potestatibus]. PAPIN. dig. 26, 7, 40 patriae potestatis. AVSON. 416, 6 p. 283 P. paterno). VERG. Aen. 7, 402 si -is materni cura remordet. TAC. ann. 4, 16, 3 qua *lege* flaminica ..., sacrorum causa in potestate viri, cetera promisco feminarum -e ageret. VLP. dig. 24, 3, 64, 5 patronatus (48, 23, 1, 1 COD. Iust. 6, 4, 1 pr. *a. 210. al. cf.* MARCIAN. dig. 38, 2, 29, 1 patroni). *et saepe in digestis.* PRVD. ham. 782 lege iugali exutae ... -e fruebantur proprio (*i. sui -is erant*). COD. Theod. 5, 6, 3 pr. susceptos non alio -e quam colonatus apud se futuros. 5, 6, 3, 1 eos a -e census in servitutem trahere. 16, 6, 4 pr. servos vel homines -i proprio subditos (COD. Iust. 1, 3, 36 pr. [*a. 484*] -s proprium ... in suos adscripticios exercendi ... facultatem. *cf. l. 71*). EPIST. pontif. 644 Löwenfeld p. 2 -i suo iunctas certa obnoxietate personas. *-s habent agri*: COD. Theod. 5, 16 (18), 1, 2 (*de colonis*) *originarii* posteritatem agrorum -i ... iubemus ... revocari. 10, 20, 10, 1. (III) *in universum*: MET. NVM. epist. frg. Gell. 17, 2, 7 illi ... omni -e atque honestate interdicti, ego neque aqua neque igni careo *eqs.* (HOR. sat. 2, 3, 217 interdicto huic *insano* o. adimat -s praetor et ad sanos abeat tutela propinquos. *al.*). CIC. Verr. II 2, 73 qui ... ita negotiaretur, ut sui -is dignitatisque meminisset (ad Q. fr. 1, 2, 11 retinens). off. 2, 64 multa multis de suo -e cedentem. LIV. 34, 2, 10 si sui -is finibus matro-

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nas contineret pudor. Sen. contr. 1, 8, 7 quod ... fortiter fecit, non plus -is illi adfert, sed plus commendationis. Paul. dig. 4, 5, 3, 1 servile caput nullum -s habet. *al.*

β in rebus publicis: (I) *vario usu*: Lex Anton. de Term. (CIL I^2 589) 2, 23 quod ... quibusque in rebus loceis agreis aedificieis oppideis -is Termensium ... fuit, ... idem ... Termensium ... -s esto. Cic. div. in Caec. 19 (*loq. Sicilia*) quod in unaquaque re ... -is habui. Verr. II 2, 16 -is, libertatis, rerum fortunarumque ... salutem. 4, 20 per te imperii -s in una civitate imminutum est (Phil. 3, 30 qui ... provincias universas ex i. populi Romani -e sustulerit). leg. agr. 2, 98 ut sub vestrum -s, dicionem, potestatem ... terrarum ... orbem subiungeretis. de orat. 2, 200 *populi* (rep. 2, 43. Bell. Alex. 34, 2 p. Romani -s maiestatemque. Sall. [?] rep. 2, 5, 2. *al.*). leg. 3, 28 ex temperatione -is, cum potestas in populo, auctoritas in senatu sit. *al.* Caes. Gall. 5, 27, 3 ut non minus haberet -is in se multitudo quam ipse in multitudinem. *al.* Bell. Alex. 78, 1 *Caesar* -a in tetrarchas, reges, civitates distribuit. Sall. Iug. 14, 1 regni Numidiae ... procurationem ... meam, -s et imperium eius penes vos esse (*cf.* Liv. 45, 13, 15 usu regni contentum scire dominium et -s eorum, qui dederint, esse). or. Lep. 24 nisi maneat ... -s iudiciumque omnium rerum penes se *sc. Sullam. al.* Ov. trist. 2, 199 Ausonio sub -e novissima ... terra. Liv. 4, 43, 12 remittendo de summa quisque (*sc. patrum et tribunorum*) -is. 26, 24, 6 Acarnanas ... restituturum se in antiquam formulam -isque (*v. app. crit.*) ac dicionis eorum *Aetolorum* (32, 33, 7. 38, 9, 10 urbem ne quam formulae sui -is facerent [*Polyb. 21, 30, 4* ἔχειν ἐν τῇ συμπολιτείᾳ. *cf. p. 695, 18*]). 33, 40, 6 ad ea *proxima Thraciae* recipienda in antiquum -s (*Polyb. 18, 51, 6* ἀνακτᾶσθαι τοῖς ἰδίοις δικαίοις συγχρώμενος). *al.* Sen. Thy. 543 regni nomen ... feram, sed -a et arma servient mecum tibi. apocol. 12, 18 Romanae -a securis. *al.* Lucan. 2, 321 totius sibi -s promittere mundi (5, 226. 6, 139). *et passim.* *ad notionem regionis in -s redactae maxime vergunt* Claud. 15, 454 -s Latium ... Tyrrhena clauditur unda. Salv. gub. 7, 86 in quorum *Afrorum* -a migrarant *Wandali*. (II) *de potestate magistratuum, ducum sim.* (*iudicis l. 35, sacerdotum l. 43. al.; pro ipso honore vel munere l. 46. 47 et saepius*): Cic. Quinct. 33 quod esset tuum *iudicis* -s et officium potestasque. Verr. II 1, 57 imperatorio (leg. agr. 2, 60. *cf.* Liv. 10, 37, 8 imperii [30, 2, 4. 41, 15, 11 Tac. hist. 2, 40. *v. etiam p. 687, 47. 690, 2*]). leg. agr. 2, 30 -s tribuniciae potestatis (3, 1. Liv. 29, 20, 11 sacrosanctae. Quint. inst. 1, 1, 8. *al.*). p. red. in sen. 34 magistratuum (*v. vol. VIII 94, 27 sqq.*). Phil. 1, 6 -s legationis liberum. 4, 9 omnes ... in consulis -e et imperio debent esse provinciae (*cf.* Cic. leg. 3, 16 consulare [Tac. ann. 1, 1, 1 tribunorum militum]). leg. 2, 31 maximum ... in re publica -s est augurum cum auctoritate coniunctum *eqs.* 3, 6 magistratus partiti -is ploeres im ploera sunto. 3, 8 *consules* militiae summum -s habento (Liv. 22, 27, 6 -s imperiumque). Att. 3, 24, 1 cum ... omnem vim sui -is amiserint *tribuni*. 15, 11, 14 huius -is quinquennii (*sc. legationis*) licentia. fam. 13, 26, 2 cum -e et potestate ..., tum etiam auctoritate et consilio. *al.* Lent. Cic. fam. 12, 15, 2 deminutionem ... maiestatis non solum -is nostri, sed etiam imperii populique Romani. Lex Urson. (CIL I^2 594) 103, 7 *praefecto* idem -s eademque animadversio esto uti tr(ibuno) mil(itum). Ov. met. 3, 622 (*praefecti navis*). Liv. 4, 3, 9 nec aut -is aut maiestatis quicquam habere *consules*, quod non in regibus ante fuerit. 4, 24, 9 censurae. 8, 34, 6 vim et -s dictaturae. *al.* Manil. 5, 317 per ... magistratus et publica -a feruntur *ambitiosi* (Sen. epist. 74, 28 Claud. 20, 555. *cf. l. 62*). Sen. contr. 9, 2, 15 maiestatis publicae et -e et apparatu. Vell. 2, 45, 4 quaestor cum -e praetorio (Vopisc. Prob. 13, 1. *al. cf.* Tac. ann. 1, 10, 2 fasces et -s praetoris [*al.*]). 2, 121, 1 Sen. nat. 4 praef. 21. Lucan. 5, 7 emeriti remanet pars ultima -is *consulum* (*cf. 5, 44* exhausto -s clauditur anno). *al.* *huc fortasse* Gell. 17, 9, 8 σκυτάλην domi *Lacedaemoniorum* magistratus cum -e atque cum signo habebant. -s publicum *fere i. q. homines -e publico praediti* (*cf. l. 54 et* Ulp. dig. 4, 2, 23 pr. -s p. invocare et adire aliquem potestate praeditum): Cod. Iust. 8, 40, 27, 2 privilegiis propter publicas necessitates p. -i praestitis. Greg. M. epist. 10, 10 responsum -i p. de rebus ei competentibus reddere. (III) *apud christianos de potestate sacerdotum, ecclesiae sim.*: Tert. castit. 7 l. 25 si habes -s sacerdotis ..., habeas oportet etiam disciplinam sacerdotis *eqs.* (*cf.* Leo M. epist. 162, 4 Conc.^{S} II 4 p. 107, 15 dignitas patrum et -s sacerdotale). Cypr. epist. 69, 1 haereticos et schismaticos nihil habere potestatis ac -is. Avell. p. 98, 16 ne -s ecclesiasticum de labefactatis causas eum ... praestare conpellat (*cf.* Arator act. 1, 976 *Christus Petrum* -a locavit ecclesiae portare suae [Greg. M. epist. 3, 13 -a potestatemve. *similiter* 9, 155 ut ... unicuique ecclesiae sua dioeceseos -a servemus]). Sacr. Leon. 292 -s apostolici principatus. Conc.^{S} II 3, 3 p. 68, 28 ⌊secundum metropolitam⌋ -s habes (metropolitae *vel* -tanum *var. ll., gr. II 1, 3 p. 60, 33* μητροπολίτου δίκαια). Inscr. christ. Diehl 981, 4 (*s. V*) sacra -a tenere (*sc. papae*). Cassiod. var. 1, 9, 2 -s ... episcopatus omne (*antea*: honori). Cod. Iust. 1, 4 tit. -s curamque et reverentiam pontificalem. Arator act. 2, 258 *Paulus* revisit -is apostolici proceres (2, 622). *al.*

b *latius et tropice* ('ut ita dixerim' *p. 694, 41*): *α animantium*: (I) *hominum* (*respicitur voluntas p. 694, 33. 38, cf. p. 695, 43*): Cic. de orat. 1, 70 nullis ut terminis circumscribat *poeta* ... -s suum, quo minus ei liceat ... vagari, qua velit (*seq.* in meo regno). Bell. Alex. 63, 2 *Cassius pro praetore* plus sibi -is deberi quam Marcello *quaestori* existimabat (*de gravitate, dignitate ut* Liv. 2, 44, 5 consulares, ut cuique eorum privatim aliquid -is adversus singulos *tribunos* erat, partim gratia, partim auctoritate obtinuere, ut *eqs.* 22, 39, 3 -is et potestatis. Lucan. 9, 747. *al.*). Epist. imp. Aug. Suet. vita Hor. p. 45, 15 sume tibi aliquid -is apud me, tamquam si convictor mihi fueris. Hor. sat. 1, 4, 104 liberius si dixero quid, ... hoc mihi -is cum venia dabis. Prop. 1, 9, 3 dicebam ... *non* tibi perpetuo libera verba fore: ecce iaces supplexque venis ad -a puellae et tibi nunc quaevis imperat empta modo (*cf.* 3, 11, 2 femina ... trahit addictum sub sua -a virum). Ov. am. 2, 4, 7 desunt vires ad me mihi *amanti* -sque regendum (*cf.* Pers. 5, 176 -s habet ille sui, ... quem ...? Tert. adv. Marc. 2, 6 p. 342, 14 *homo* liber ... et suae potestatis, quia si careret hoc -e *eqs.*). epist. 12, 73 (75) -s tibi et arbitrium nostrae fortuna salutis tradidit. *al.* Sen. suas. 7, 1 in quo *ingenio Antonii* nihil -is haberent triumviralia arma (*i. triumviri armis*). Lucan. 6, 496 hoc -is in omnes est illis *magis* superos? Epist. imp. Hadr. ad Plotin. (CIL III 12283) 16 in peregreinum ... -s hoc (*sc. diadochen sectae Epicureae*) transferre. Cypr. ad Donat. 5 p. 8, 7 ut in omnem adversarii grassantis exercitum imperioso -e dominetur *Christianus* (*cf.* Prud. perist. 2, 430). Arnob. nat. 1, 56 quae ab ipso *Iesu* gesta sunt vel quae ab eius praeconibus pari -e et potentia terminata. 2, 64 sub tui -is arbitrio. 5, 26 *Orpheus versus* -i publicavit humano. Iuvenc. 1, 457 *mitium* debetur -i ... tellus (*Vulg. Matth. 5, 5* possidebunt terram). Auson. 322, 87 p. 265 P. -a magistri *et* ... honores. Ambr. exc. Sat. 1, 78 quemadmodum hic omnia nobis fuere communia, ita illic (*sc. in caelo*) quoque -s dividuum nesciamus. Aug. civ. 13, 20 p. 584, 4 D. *sancti carnem* spiritali -e coercebant. CE 1362, 12 (*a. 501*) *episcopus mortuus* aeterni secum praemia -is habet. *al.* *de virtutibus, affectibus sim.*: Cic. de orat. 1, 226 quae *virtus* ... suum -s atque omnium rerum impunitam libertatem tenere debeat. Sen. dial. 3, 8, 1 -s ... illi *affectui* ... datum (epist. 18, 1 luxuriae). epist. 51, 8 idem (*sc. atque voluptati*) sibi in me -is esse volet et ambitio et ira. 65, 22 animus ad se omne -s ducet (*sc. corporis quoque*). Plin. nat. 35, 85 tantum erat auctoritati *Apellis* -is in regem. Tert. nat. 1, 7, 16 ille, qui tanto impatientiae -e prosiluit. Prud. ham. 677 quanta sit concessa tibi famulo super orbe potestas et super ingenio proprio laxaeque soluto -e voluntatis (*cf. 701 sq.* subiectio ... soluto libera iudicio). psych. 230 *humilitas* sibi tam serum -s vindicat, hactenus exsul. Aug. civ. 14, 17 p. 39, 12 D. *libido membra pudenda* suo quodam, ut ita dixerim, -e, non omni modo ad arbitrium nostrum movet (*cf.* 14, 19 p. 43, 12). (II) *numinum*: Ov. am. 1, 1, 5 quis tibi, saeve puer, dedit hoc in carmina -is? 1, 2, 20 tua sum ... praeda, Cupido: porrigimus victas ad tua -a manus. epist. 4, 12 met. 6, 270 fast. 4, 118. 6, 546 in portus ... -s erit omne *Portuno*. 6, 758 fieri regni *Plutonis* -a minora. Epiced. Drusi 54 *Fortuna* saevit et iniustum -s sibi ubique facit (Sen. dial. 10, 10, 2. *al. cf. de fatis* Sen. nat. 2, 35, 2 CIL IX 2616). Manil. 4, 551 *imperatorem divum* caeli post terras -a manebunt. Sen. Phaedr. 417 Veneris. Oed. 249 penes quem -a ... poli. 447 ponti regna tenet ... Ino; -s habet in fluctus ... Palaemon. Lucan. 6, 597 hoc casibus eripe -is, ne subiti ... ruant. Val. Fl. 5, 627. Tert. anim. 57, 12 *animas* quasdam revocavit in corpora dei virtus in documenta -is sui (*cf.* pudic. 21 p. 271, 10 domini ..., non famuli est -s et arbitrium; dei ipsius, non sacerdotis. Prud. ham. 349 una *natura* voluntatis, -is, virtutis, amoris *deo patri et filio est. al.*). Amm. 14, 11, 25 *Nemesis* est -s quoddam sublime numinis efficacis *eqs.* Prud. cath. 11, 38 perfidi praedonis *i. diaboli* (Chromat. in Matth. 17, 3, 2. Sacr. Leon. 266 homo diabolicae subicitur potestati vel ... -s infesti dominatoris evadit. *al.*). ham. 105 fluminibus, ventis ... adsignare deos: sua cuique -a. 110. perist. 10, 245 divinitatis -s in algis. *al.* (III) *bestiarum*: Mart. 8, 53 (55), 7 cuius *leonis* tremerent ipsi quoque -a leones, cui diadema daret ... Nomas.

β rerum: (I) *naturalium*: Manil. 1, 806 signorum ... canam fatalia ... -a (*siderum ut* 2, 465 Pisces ... pedum sibi -a reposcunt. 2, 744. 4, 337. 355. Sen. nat. 2, 11, 2 lunae proximum -s est. 2, 32, 8 *sidera* non extra -s dominiumque nostri sunt). 4, 670 *Libya monstris* infestat harenas, donec ad Aegypti ponat sua -a colonos. 5, 698 diei. Sen. Med. 615 *primus nauta* exitu diro temerata ponti -a piavit (*cf.* Stat. Ach. 1, 64 *Argo* -a freti maiestatemque repostam rupit). Val. Fl. 6, 126 haud segnia mortis -a pati (*item de potestate mortis*: Hil. hymn. 2, 26 nullum ... in illo *corpore* -s habet corruptio. Alc. Avit. carm. 5, 288 -e potestatis. CE 1391, 2 [*a. 607*] in domini famulos nil tibi *morti* -is erit. *cf. p. 685, 43*). Stat. Theb. 4, 422 haut illam *silvam* brumae minuere notusve -s habet aut ... boreas (*cf. p. 690, 73*). (II) *singularia quaedam*: Plin. nat. 34, 5 ut ... ne fortuna quidem in ea re -s artis habeat (*i. idem quod ars efficere possit*). Ps. Quint. decl. 6, 12 p. 122, 5 iuveni ..., cui rei semper -s satis plenum est (*i. quae res non nullius momenti est*), bonum animum fuisse. Auson. 336, 4 p. 200 P. -is idem tribus (*i. numero q. e. tres*) est quod ter tribus.

2 *gen. qual.* (*cf. p. 688, 8 necnon p. 680, 74*): **a** *forma* 'illud mei -is est' *sim.* (-is *tantum p. 695, 17. 50; seq. inf. p. 695, 48. 49. 51. 55*): *α strictius*: (I) *in appositione*: Ov. met. 8, 426 sume mei spolium ... -is (fast. 6, 71 rem ... m. -is malim tenuisse precando). Liv. 29, 31, 5 ut in agro ... tamquam haud dubie -is sui castra locet

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(QVINT. decl. 368 p. 404, 2 nuptiis [*cf.* p. 404, 16 matrimonium]. FRONTIN. grom. p. 9, 19 habent ... et moesilea -is s. hortorum modos. CYPR. epist. 73, 1 rem nec -is s. nec potestatis. CIL VI 2963 monumentum [34561. 37767]). LVCAN. 5, 489 alieni -is harenas (PAVL. sent. 5, 6, 8 rem. FIRM. math. 1, 10, 10 uxorem [4, 11, 3. *al.*]). SVET. Aug. 32, 2 loca ... publica -is ambigui. SCAEV. dig. 43, 12, 4 pontem privati -is (COD. Theod. 11, 1, 4 quippiam). EPIST. ad quinquennal. (CIL VI 33840) 1 hortorum ... -is collegi *eqs.* ARNOB. nat. 4, 16 desiste ... nomen -is tibi adsciscere non tui. IVST. 31, 1, 2 Syriae quidem, sed -is Aegypti civitates. AVR. VICT. Caes. 2, 3 direpta pleraque -is Romani. COD. Theod. 9, 12, 2 -is proprii ... mancipium (CASSIOD. var. 2, 33, 2 spatia. 8, 28, 1 agellum). 15, 1, 32 fundorum -is rei publicae. COD. Iust. 11, 70, 5 pr. (*a. 451*) ergasteria -is ... civilis (*i. civitatis*). CONC. Rom. a. 502 p. 446, 17 praedium ... -is ecclesiastici (GREG. M. epist. 9, 98 famulum. *cf.* 1, 9 fundus -is ... ecclesiae Romanae. 5, 28 monachum ... -is ecclesiae suae famulum). GREG. M. epist. 9, 144 servum -is publici. *al.* *nude*: INSCR. NSc. 1919 p. 336 n. 73 oll(as) X -is.

Ⓘ *cum verbis*: esse: LIV. 38, 9, 12 quae *urbes* cum sui -is aliquando fuissent, avelli velut a corpore suo aegre patiebantur *Aetoli* (*Polyb. 21, 30, 8 τῶν ... συμπολιτευομένων αὐτοῖς. cf. p. 693, 25*). 38, 11, 9 quae urbes, qui agri, qui homines Aetolorum -is ... fuerunt (*Polyb. 21, 32, 13 οἷς ... ἐχρῶντο*). SEN. contr. 1, 8, 7 an filius ob id *factum*, quod sui -is sit, abdicari possit. EDICT. imp. Claud. de Anaun. (CIL V 5050) 15 agros ... et saltus mei -is esse. FRONTIN. (?) grom. p. 45, 7 ut quaedam *loca* sui territorii -is esse dicant *res publicae*. strat. 1, 4, 13ª Cherronessum, quae -is Atheniensium erat. HYG. lim. grom. p. 160, 12 ut ... privati -is essent *fundi*. PROC. dig. 18, 1, 69 *et saepe apud iurisconsultos*. CYPR. epist. 73, 8 sacerdotes usurpare sibi aliquid, quod non sit sui -is et potestatis. VVLG. gen. 31, 21 AVG. c. acad. 1, 3, 8 p. 9, 19 CIL VI 20876. XIV 1636 in monumento Iuniano, quod est -is mei. INSCR. Epigraphica 1, 1939, 160 l. 13 proprietatis -isque. TAB. vendit. Journal des Savants 1930 p. 25 I B 18 h(abuerunt), t(enuerunt), p(ossederunt), -is eorum fuerunt. *alia*: VELL. 2, 69, 2 *Cassius* legiones ... sui -is fecerat (2, 108, 2 *Maroboduus finitimos*). LVCAN. 7, 55 qui *Pompeius* ... gentes -is habere sui vellet (IVST. 9, 1, 3 *urbs* nunc Lacedaemoniorum, nunc Atheniensium -is habita est; quae incerta possessio *eqs.*). HYG. grom. p. 76, 22 quo⟨d⟩ cum sui -is aliquis vindicet (NOVELL. Maior. 6, 10). COD. Iust. 3, 33, 2 (*a. 205*) manente ... usu fructu tui -is. 4, 54, 9 pr. humani -is eum *locum* eximere (*v. vol. V 2, 1496, 56*). *β latius vel tropice*: esse: HOR. ars 131 publica materies (*i. carmen Iliacum*) privati -is erit. OV. met. 10, 37 *Eurydice* -is erit vestri (*sc. deorum inferorum*). SEN. contr. 1, 4, 5 non semper scelera nostri -is sunt (*c. respectu voluntatis ut*: SEN. epist. 16, 6 quid sit -is nostri, si providentia in imperio est. CHALC. comm. 145 nostri arbitrii nostrique -is. SALV. gub. 7, 40 [*ad prov. 16, 9*] *superbus* viam suam -is sui esse existimavit. *cf. l. 52 sqq. p. 693, 83*). TER. MAVR. 1207 subiectae quotiens et -is sunt alieni *consonantes liquidae*. TERT. Scap. 2, 2 humani -is et naturalis potestatis est unicuique, quod putaverit, colere. VVLG. Ios. 22, 27 ut ... -is nostri sit offerre holocausta. AVG. c. acad. 1, 1, 1 sui ... -is te esse proclamans *virtus*. *nude*: LVCAN. 7, 80 sit -is, quocumque velint (*sc. milites*; velim *var. l.*) concurrere campo. *alia*: SEN. Med. 138 alieni arbitri -isque factus *Iason* (epist. 77, 15 fac -is tui, quod alieni est *sc. fati*). LVCAN. 1, 51 -is ... tui natura relinquet, quis deus esse velis (HIL. myst. 1, 26, 5 sui ... relinquitur -is iugum deponere [*seq.* -s propriae voluntatis]).

b *forma* '*illud* sui -is *est*' (suis *vulgariter l. 70. 80*, proprii *l. 69. cf.* SYNON. Cic. p. 444, 12 sui arbitrii. sui -is. sui domini. suae potestatis. GLOSS. II 251, 28 αὐτεξούσιος: licentiosus, suae potestatis, emancipatus, s. -is): *α strictius*: BRVT. (?) Cic. ad Brut. 1, 16 (9, 24 Sj.), 4 ut esset s. -is ac mancipii res publica. HIRT. Gall. 8, 52, 4 fore ... liberam et s. -is civitatem (LVCAN. 6, 302 libera regum, Roma, fores -isque tui. PLIN. nat. 6, 122 *Babylonia* libera ... ac sui -is Macedonumque moris). VELL. 2, 40, 1 Mithridates, ultimus omnium -is s. regum. OCTAVIA 30 Britanni ... ducibus nostris ante ignoti -isque s. CLEM. dig. 38, 2, 38 pr. s. -is effecti. VLP. reg. 4, 1 s. -is sunt familiarum suarum principes, id est pater familiae itemque mater familiae. *et saepissime in digestis* (*v. Vocab. iurispr. Rom. V 911, 49 sqq.*). COD. Iust. 8, 47 (48), 8 (*a. 294*) s. -is adrogatio feminae. IVST. 34, 1, 5 ut corpus Achaeorum dissolverent singulasque urbes proprii -is facerent. HIPPOCR. aer. 16 p. 35, 5 neque suis -is, sed sub domino sunt *homines in Asia* (*gr. αὐτόνομοι*). *refl. de prima pers.*: PAVL. dig. 46, 2, 20 pr. si s. -is sumus. *β in imagine vel tropice*: Ⓘ *de animo*: CIC. Verr. II 1, 18 quod eos in iudicando nimium s. -is sententiaeque cognosset. SEN. contr. 1, 8, 5 non sum mei -is, cum ille proelii clamor exortus est. SEN. dial. 10, 5, 3 sapiens ... numquam semiliber erit, ... semper ... solutus et s. -is et altior ceteris. 12 (11), 9, 3 *defuncti* animus ... tandem s. -is et arbitrii (OCTAVIA 383 liber a. et s. -is. *cf.* SEN. benef. 3, 20, 1 mens). LVCAN. 8, 660. VOPISC. Aurelian. 42, 2 *vir* s. vere -is vitaeque venerabilis. HIPPOCR. aer. 24 p. 47, 19 (*cf.* p. 48, 4) mores ... et iracundie spontanee et suis -is (*gr. τὰ ἤθη καὶ τὰς ὀργὰς αὐθάδεις τε καὶ ἰδιογνώμονας*). BOETH. cons. 1 carm. 4, 16 quod non sit stabilis s. que -is. Ⓘ *vario usu*: SEN. contr. 2, 5, 7 s. -is rerum natura est nec ad leges humanas componitur. SEN. dial. 4, 12, 3 nulli ... sunt tam feri et s. -is adfectus, ut non disciplina perdomentur (*cf.* epist. 99, 15). nat. 7, 12, 2 non illarum *planetarum* coitu fieri cometen, sed proprium esse et s. -is. epist. 11, 7 (*de rubore sim.*). 88, 27 non est ... ars s. -is, cui precarium fundamentum est. 94, 74 otium lene et s. -is (MART. 4, 25, 8). QVINT. inst. 7, 4, 18 s. -is clementia est. HYG. grom. p. 76, 14 utriusque agri dominium s. -is esse (*i. non coniunctum cum altero*).

3 suo -e (*cf. p. 699, 70 sqq.*): SEN. dial. 9, 4, 7 spatiatur *virtus* et se utitur s. -e (*tropice ut* epist. 44, 6 si quid est, quod vitam beatam potest facere, id bonum est s. -e. 116, 3 voluptatem natura necessariis rebus admiscuit ...: s. veniat -e, luxuria est). EVTR. 10, 13 Gallus ... ad tyrannidem pronior, si s. -e imperare licuisset (*i. αὐτοκράτορι*).

CAPVT SECVNDVM: *de rebus iudicialibus.*

I *praevalente vi* **locali:** *definitur*: CIC. inv. 2, 58 in -e ... versantur; ibi enim et exceptiones postulantur et agendi potestas datur et omnis conceptio privatorum iudiciorum constituitur; in ipsis autem iudiciis *eqs.* (MAR. VICTORIN. rhet. 2, 19 p. 276, 18 in ... -e, hoc est apud praetorem, de modo agendi cum quaereretur ...; cum autem iam litis forma esset accepta, in iudicio *eqs. cf. infra l. 35. 52. 55. 56*). GAIVS inst. 4, 29 pignoris capio extra -s peragebatur, id est non apud praetorem. VLP. dig. 11, 1, 4, 1 quod ait praetor 'qui in -e interrogatus responderit', sic accipiendum est: apud magistratus populi Romani vel praesides provinciarum vel alios iudices; -s enim eum solum locum esse, ubi -is dicendi vel iudicandi gratia consistat. PAVL. dig. 1, 1, 11 (*v. p. 679, 51*). 2, 4, 1 'in -s vocare' est -is experiundi causa vocare. DON. Ter. Phorm. 936 'in -s ambula': ad iudicem eamus scilicet, nam '-s' pro loco est (*affert* CIC. Mur. 26). EVGRAPH. Ter. Eun. 768 'in -s ducito hominem': ad forum, in iudicium. GLOSS.ᴸ II Philox. IN 258 in -e cedere: ἐν δικαστηρίῳ παραχωρεῖν. III Abstr. IN 122 in -s vocat: in causam vel in potestatem aut in iudicium. *al.*

A *usu originario per sing.* (*nonnisi in locutionibus praepositionalibus; afferuntur exempla paucissima*): 1 in -s (*accedit* 'ad aliquem' *l. 36. 40. 44. 47. al.*): LEX XII tab. 1, 1 si in -s vocat (PLAVT. Asin. 480. *al.* CIC. Quinct. 62 in -s vocas *adversarium*, sequitur; iudicium postulas, non recusat. Verr. II 2, 187 in -s ad Metellum. LIV. 3, 44, 9 *seq.* ad tribunal Appi perventum est. *et saepe* [*tropice* HIER. epist. 40, 2, 3]. *cf.* MACER dig. 48, 2, 8 evocari). *ibid.* i⟨t⟩o (?); n⟨i⟩ it *eqs.* (*v. vol. V 2, 633, 10 sqq., ubi addas* TER. Phorm. 981. *cf.* LEX agr. [CIL I² 585] 17 quei ... de ea re ... in -s adierit ad eum, quem *eqs.* [*v. vol. I 618, 80 sqq.*]). 3, 2 ducito (*v. vol. V 1, 2136, 53 sqq. et cf.* educere *vol. V 2, 118, 9 sqq.*). PLAVT. Curc. 621 ambula (625 Persa 745 Rud. 860 TER. Phorm. 936). Poen. 185 venerit (1360. *cf.* CIC. Verr. II 4, 148 pervenimus). 1336 rapiamus (Rud. 859. LIV. 1, 26, 5 in -s ad regem. GELL. 20, 1, 26). CINC. Fest. p. 376 adlatae *res*. HOR. sat. 1, 7, 20 procurrunt. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 (*tropice*) ut excellentissimi viri ... patriam suam in -s ad aliam civitatem pertraherent. VLP. dig. 42, 3, 8 qui cedit bonis, antequam ... in -s confiteatur. *al.* 2 in -e: LEX XII tab. 3, 3 (?). 6, 5ª in -e manum conserunt (*cf. l. 61*). PLAVT. Men. 587 aut ad populum aut in -e aut apud aedilem res est. Persa 478 abiurassit (Rud. 14). Rud. 866 causam dicito. RHET. Her. 1, 12, 22 *translatione criminis* Graeci in iudiciis, nos in -e [civili] plerumque utimur. CIC. Caecin. 54 quando ... te in -e conspicio (Mur. 26. *notatur* PROB. litt. sing. gramm. IV 274, 3). Verr. II 2, 189. de orat. 1, 48 qui ... in -e aut in iudiciis possit aut apud populum aut in senatu copiose loqui. 1, 173 volitare in foro, haerere in -e ac praetorum tribunalibus, iudicia privata ... obire ..., iactare se in causis centumviralibus. *al.* LEX Rubr. (CIL I² 592) 2, 4 confessus (2, 44). 2, 8 responderit (2, 37). VARRO rust. 2, 10, 4 cessit (*v.* GLOSS *l. 29 et vol. III 726, 10 sq.; cf.* cessio *ibid. 957, 22 sqq.*). GELL. 4, 20, 8 in -e stans (6, 1, 9). *al.* 3 *varia*: FORMVLA Gell. 20, 10, 1 ('ex antiquis actionibus') ex -e manum consertum ([GELL. *l. c.* 9 ut litigantes non in -e apud praetorem manum consererent, sed 'ex -e m. c.' vocarent, id est alter alterum ex -e ad conserendam manum ... vocaret. *cf.* ENN. *p. 684, 46 et vol. IV 416, 54 sqq. VIII 353, 64 sqq.*]. GAIVS inst. 4, 164 ex -e exeat [*notatur* PROB. litt. sing. gramm. IV 276, 70]). CIC. Quinct. 79 ut ... de -e aliquis cucurrerit (GAIVS inst. 4, 165 exierit). MARCIAN. dig. 42, 3, 9 bonis cedi non tantum in -e, sed etiam extra -s potest (*item l. 21*).

B *usu poetico per plur.*: 1 ad -a (*aliter p. 694, 10*): LAVS Pis. 41 trepidos ad -a decem citat hasta virorum. VAL. FL. 5, 674 ad mea (*i. Iovis*) -a venitis. IVV. 15, 135 pupillum ad -a vocantem circumscriptorem (CE 1178, 26 ad -a forumq.). 2 *absolute*: PRVD. ham. 760 *Loth non respicit* tabularia, -a forumque, balnea *eqs.*

II *mera vi* **incorporali:** **A** *de certis rebus ad -isdictionem vel iudicia pertinentibus*: 1 *fere i. q. sententia, iussum, decretum sim.*: a *locutiones sollemnes*: *α* -s dicere (-a *p. 697, 8. 18. 20. 30*; GLOSS. δικαιολογῶ. *cf. p. 700, 50*): Ⓘ *usu stricto* (*de iudiciis instruendis vel de iudicando, opp.* iudicare *etiam supra l. 25; afferuntur exempla selecta*): LEX Plaetor. (Cens. 24, 3) praetor urbanus ... -s ... inter cives dicito (LEX Papir. [Fest. p. 347]. LEX repetund. [CIL I² 583] 12 LEX agr. [*ibid.* 585] 74 CIC. Quinct. 82. *et saepe*). LEX repetund. (*l. c.*) 31 ⟨in ... con⟩ciliaboleis, ubei -e deicundo praeesse solent. LEX agr. (*l. c.*) 17 quem ex h(ac) l(ege) de eo agro -s deicere oportebit, is ... -s deicito d⟨ecernitoque⟩. 35 ⟨neive⟩ ... -s

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

deicito neive . . . ⟨de⟩cernito neive iudicium ⟨. . . dato⟩. Cic. Quinct. 41 et in provincia -s dicebatur et Romae iudicia fiebant (*cf. p. 698, 17*). Lex Rubr. (cil i² 592) 1, 18 mag(istratus) prove mag(istratu) iivir iiiivir praefec(tus)ve . . . -s deicito, iudicia dato iudicareque iubeto cogito. Caes. Gall. 6, 23, 5 *apud Germanos* principes regionum . . . -s dicunt. Varro ling. 6, 61 'iudicare', quod tunc -s dicatur (*nisi ad* dicare *pertinet, v. vol. V 1, 964, 6; seq.* dicendo). Ov. Pont. 4, 5, 17 reget ille *consul* suos dicendo -a Quirites (*plur. ut* Liv. 3, 52, 6 quod . . . istud imperium est, decemviri . . .? tectis . . . -a dicturi estis?). Sic. Flacc. grom. p. 98, 17 iu⟨ri⟩s dicendi cohercendique . . . potestas. Pompon. dig. 1, 2, 2, 23 (*16* animadvertere). *et passim.* sibi: Vlp. dig. 2, 1, 10 qui -is dictioni praeest, neque s. -s dicere debet neque uxori *eqs.* Cod. Iust. 3, 5, 1 (*a. 376*) decernimus neminem sibi esse iudicem ⌊vel -s s. dicere⌋ debere (⌊ ⌋ *om. Cod. Theod. 2, 2, 1*). *cf. l. 29.* ⓘⓘ *usu plus minus dilatato*: Plavt. Bacch. 447 provocatur paedagogus: . . . itur illinc -e dicto (*de domino servi iudice ut* Petron. 70, 5. *hunc usum respicit* Sen. epist. 47, 14 *Saturnalibus* -s dicere permiserunt *servis*). Prop. 4, 4, 11 *in foro Romano* terris dicuntur -a subactis. Liv. 9, 11, 9 (*ironice*) hoc vos, fetiales, -is gentibus dicitis? Plin. nat. 7, 88 Mithridates, duarum et viginti gentium rex, totidem linguis -a dixit, pro contione singulas sine interprete adfatus (*cf. l. 37*). ⓘⓘⓘ *tropice* (*cf. p. 680, 81*): Plavt. Capt. 907 ut pro praefectura mea -s dicam larido. Ov. trist. 5, 10, 43 iniustum rigido -s dicitur ense (*cf.* Petron. 112, 6 nec se exspectaturum iudicis sententiam, sed gladio -s dicturum ignaviae suae). Sen. benef. 3, 7, 7 inter disputantes ratio -s dicit. epist. 106, 2 (*1* tardius rescribo ad epistulas tuas) dubitavi . . ., an -s tibi extra ordinem dicerem. Decret. imp. Aur. Call. dig. 4, 2, 13 *creditor probatur rem* non ab ipso *debitore* sibi sponte datam sine ullo iudice temere possidere . . . isque ('*fuitne* ipseque?' *Mommsen*) sibi -s in eam rem dixisse (Vlp. dig. 43, 3, 1, 2. *cf. l. 11*). Pervig. Ven. 7 Dione -a dicit fulta . . . throno. β -s (-a) reddere (*de leone l. 35*): Caes. Gall. 6, 13, 7 neque his petentibus -s redditur. Ov. met. 14, 823 *Romulum* reddentem . . . suo non regia -a Quiriti. Liv. 1, 41, 5 (*inter* regis munia). Manil. 2, 817 foro. Val. Max. 7, 7, 7 *lenoni* tamquam integro civi. Phaedr. 4, 13, 8 *leo rex bestiis* sancta incorrupta -a reddebat fide. app. 4 (5), 3. Sen. Herc. f. 728 inferis. Plin. nat. 10, 41. 19, 35 praetorio viro -a reddenti in Hispania (*sc. administranda, cf. l. 20*). Tac. ann. 13, 51, 1. Pompon. dig. 1, 2, 2, 10 (*seq.* -s . . . dicturus). Vlp. dig. 44, 3, 1 Pavl. dig. 1, 1, 11. Cod. Iust. 2, 1, 3 (*a. 202*). Prvd. praef. 18 civile. *al.* γ -a (-s *collective l. 43*) dare: Prop. 4, 11, 18 det pater *Dis* hic umbrae mollia -a meae (*cf.* Sen. apocol. 12, 25 *Minos* dat populo -a silenti). Ov. fast. 1, 207 -a dabat populis . . . praetor. 3, 62 -a petita. Liv. 25, 12, 10 praetor is, qui -s populo plebeique dabit summum. Stat. Theb. 11, 721 silv. 3, 2, 94. Drac. Romul. 8, 38 *Parin* ausum dare -a Minervae (*39* sententia fertur).

b *vario usu* (*exempla selecta; minus certa sub B afferre maluimus*): Cic. Verr. II 5, 27 paulisper in cubiculo pretio, non aequitate -a discripserat (*antea*: decreta). Aetna 83 Minos tuaque, Aeace, in umbris -a (*cf. l. 36. 41 et* Stat. Theb. 8, 28). Liv. 3, 34, 1 cum promptum hoc -s velut ex oraculo incorruptum pariter ab iis *decemviris* summi infimique ferrent. Sen. dial. 7, 25, 4 -a reges a me petant (Plin. nat. 3, 13 Cordubam. 3, 142 in eam *coloniam*. 5, 2 in Baeticam. Sil. 16, 171 quo. *cf. l. 32. 42. p. 682, 76 et* Stat. silv. 1, 4, 12 implorant). Mart. 7, 64, 4 cum fugeres tristia -a fori. *al.*

2 *fere i. q. lis, actio, quaestio sim.* (*tropice p. 698, 2; distinguitur* iudicium *l. 66; agendi potestas intellegi potest l. 77. 78. al.*): Cic. Quinct. 38 qui . . . non . . ., siquid in controversiam veniret, aut intra parietes aut summo -e experiretur? (Caecin. 10 egisse [*opp. 8* leviore actione . . . commodiore iudicio]). 68 *procurator* absentem defendebat per -s et per magistratum (Tull. 8 -e . . . potius quam armis. *al.*). Tull. 49 agi . . . usitato -e et cotidiana actione potuit (Verr. II 2, 59. *al.* Sen. contr. exc. 5, 5, 1 Calp. decl. 36 p. 30, 2 Scaev. dig. 17, 1, 60, 1. *et saepius*). div. in Caec. 18 civibus cum sunt ereptae pecuniae, civili fere actione et privato -e repetuntur; haec lex socialis est, hoc -s nationum exterarum est *eqs.* Caecin. 1 quicum vi et armis certare noluisset, eum -e iudicioque superare (de orat. 3, 110 -e aut iudicio, vi denique recuperare amissam possessionem. Hor. sat. 2, 1, 82 si mala condiderit . . . quis carmina, -s est iudiciumque. Liv. 38, 38, 17 [*Polyb. 21, 43, 26* κρίσιν *tantum*]. Don. Ter. Eun. 54, 1 'actum est' de -e translatum, 'ilicet' de iudicio, 'peristi' de supplicio). 39 huiusce rei . . . nullam esse actionem, nullum experiundi -s constitutum. *al.* Varro ling. 7, 93 cum quis -e litigaret (*cf. l. 79*). Liv. 40, 29, 11 si quod seu -s seu auxilium se habere ad eos libros repetendos existimaret, experiretur (*cf. l. 58 et* Gell. 11, 18, 10 si qui . . . -e et ordine experiri velit, actio . . . datur). Petron. 13, 3 quo -e rem nostram vindicamus? Qvint. decl. 260 p. 62, 16 formula errare et in petitione pecuniae non uti -e concesso. 278 p. 133, 10 pleraque -a tempore circumscribi (*antea*: multum iam transisse tempus ante hanc actionem). 295 p. 168, 16 datum est hoc -s (*sc. agendi dementiae*) contra patrem. *al.* Frontin. grom. p. 6, 12 -e ordinario litigatur (p. 6, 14 *syn.* ad interdictum. p. 10, 1 *opp.* mensoris interventum. Svet. Claud. 15, 1 *opp.* cognitionis. Vlp. dig. 25, 5, 1, 2. *al.* [Gloss. νόμιμος ἀγωγή. legitima quaestio]. *cf. l. 74. p. 698, 6. 30 et* -s extraordinarium *vol. V 2, 2076, 81*). Agenn. grom. p. 35, 13 solet -is formula intervenire (Cod. Iust. 2, 57, 1 *a. 342*). Tac. ann. 4, 6, 4 si quando cum privatis disceptaret *Tiberius*, forum et -s. Vopisc. Aurelian. 41, 12 vel deos ipsos -e convenio (Cod. Iust. 3, 31, 2, 2 [*a. 200*] emptor . . . singularum rerum -e convenitur [*Bas.* τῇ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα κινουμένῃ]. 8, 13, 12 [*a. 293*] sollemni -e). Ivvenc. 1, 706 *summa dies* -e severo praemia iustitiae tribuet scelerique gehennam. Cod. Theod. 12, 19, 3 -e legitimo in ordinaria sede pulsabitur. Cod. Iust. 5, 11, 3 (*a. 240*) -e iudiciorum. *et saepius.*

3 *fere i. q. causa* (*cf.* -s causamque *p. 690, 4. 691, 25*): Varro ling. 6, 71 quod (*sc. sponsio*) tum et praetorium -s ad legem et censorium iudicium ad aequum existimabatur. Sort. Sangall. 41, 3 -s dicis, ⟨longa⟩ est causa, devinces in novissimum (*v. Meister 122*).

B *de universa re iudiciaria* (*maxime per sing.*): Cic. Verr. I 2 praedonem -is urbani. II 1, 114 posteaquam -s praetorium constitutum est (2, 31 eiusmodi totum -s p., omnis res iudiciaria fuit, . . . decreta eiusmodi, . . . iudicia eiusmodi. Phil. 2, 3. off. 1, 32 *opp.* legibus). 2, 57 -is, decreti, iudicii corrumpendi causa. 5, 31 abesse a foro magistratum, non -s dici, non iudicia fieri; . . . in foro silentium esse summum causarum atque -is . . .; non . . . -s abesse videbatur a foro neque iudicia, sed vis *eqs.* (*cf. de iustitio* Epiced. Drusi 185 -a silent mutaeque tacent sine vindice leges. Gell. 20, 1, 43). 5, 34 -a omnia praetoris urbani nutu atque arbitrio Chelidonis meretriculae gubernari (CE 19, 6 [*s. II; procuratoris Augustorum*] dum -s guberno remq. fungor Caesarum). *al.* Varro ling. 5, 80 praetor dictus, qui praeiret -e et exercitu. Liv. 3, 33, 8 praefectum -is. Val. Max. 8, 8, 2 cum . . . -a civium et caerimonias deorum ordinasset *Scaevola* (*antea*: forensibus ministeriis fatigatum). Tac. ann. 12, 60, 3 Claudius omne -s tradidit *equitibus* (*infra*: in possessione iudiciorum). Gell. 20, 1, 30 -is . . . actiones. Tert. pudic. 1 p. 219, 12 nec cogi *bona licet*, ita exarmata sunt -a (*infra*: censuram per iudicia). Cod. Iust. 7, 16, 1 (*a. 214?*) adi competentem iudicem . . ., ut causa agatur secundum ordinem -is (Cassiod. var. 1, 23, 2. 4, 22, 3. *cf. p. 697, 79*). Ivvenc. 1, 656 dominus vestri -is documenta sequetur (*Vulg. Matth. 7, 2* in quo . . . iudicio iudicaveritis, iudicabimini). Clavd. 17, 139 (*Iustitia ad Theodorum*) Musae . . . eripuere mihi; pridem te -a reposcunt. *et saepe.*

CAPVT TERTIVM: *grammatica et stilistica.*

I ***locutiones adverbiales***: A *abl.* -e: 1 *nude* (Gloss. δικαίως. iuste. Gloss.[L] I Ansil. iv 180sqq. merito, potestate, iustitia. *cf. l. 76. p. 699, 5; comparativi loco* Qvint. decl. 308 p. 212, 2 magis -e): a *in sententiis*: α *plenis*: ⓘ *strictius fere i. q. legitime, iuste* (*accedente respectu aequitatis l. 48, cf.* Qvint. inst. 3, 6 45 quod -e dicimur fecisse, non hunc solum intellectum habet, ut lege, sed illum quoque, ut iuste fecisse videamur. *distinguitur* recte *p. 699, 19 et* Sen. contr. 2, 1, 19 quod -e fit, verum est, et quod sine -e, quod quidem rationem habeat, r. fit): Lex XII tab. 3, 1 rebus . . . -e iudicatis. 8, 12 -e caesus esto (Cic. Mil. 8. *al.*). Plavt. Amph. 247 proterunt hostium copias -e iniustas. Mil. 1415 -e . . . id (*sc. me vapulasse*) factum arbitror (1435 Acc. trag. 41. Rhet. Her. 1, 10, 17 -e fecerit et licueritne facere. 1, 13, 23 testamentum. Cic. Mil. 8 recte et -e. *al.* Lex Vrson. [cil i² 594] 124, 8 -e lege recteq. *et saepe*). Rud. 1069 quo modo habeas, id refert, -ene an iniuria (*v. vol. VII 1, 1679, 75sqq.*). Rhet. Her. 1, 16, 26 -e occidi (Phil. 11, 14. Liv. 39, 48, 2 inique an -e. *al.*). Cic. div. in Caec. 62 si -e posses eum accusare, tamen . . . id pie facere non posses. dom. 42 cum plebe -e agere (69 quin ab isto nihil legibus, nihil religionibus, nihil -e esset actum. Sest. 73 Flor. epit. 3, 21, 12. *al.*). Phil. 1, 21 -e damnatus (*antea*: iudicio. Lex Rubr. [cil i² 592] 2, 14 ex iudicieis recte iusseis -e lege. *al.*). *et passim.* *in rebus sacris*: Cic. dom. 42 funus . . . -e indictum (*cf. prov. 45* iustum et i.). Sest. 101 *legem* non -e rogatam (Phil. 1, 26 'consules populum -e rogaverunt populusque -e scivit' [*notatur* Prob. litt. sing. gramm. IV 272, 15]. *al. cf.* Cic. prov. 45 leges . . . rogatas -e latas negant [*seq.* salvis auspiciis]). Phil. 2, 102 coloniam novam -e deducere (*seq.* omni auspiciorum -e turbato). off. 1, 36 priore *sacramento* amisso -e cum hostibus pugnare non poterat. Cypr. epist. 67, 5 p. 739, 18 ordinationem -e perfectam (*antea*: rite celebrandas). Vvlg. lev. 14, 7 ut -e purgetur *leprosus*. Arator act. 2, 587 Iohannes exhibuit baptisma suum . . . memorans cunctis baptisma futurum post aliud, quod -e datur, quod trina potestas illustrare solet. *al.* ⓘⓘ *vi dilatata vel tropica fere i. q. merito, cum ratione, apte sim.* (*c. respectu merae consequentiae l. 83. p. 699, 2. 4. al., utilitatis p. 699, 6; exempla selecta*): Plavt. Cas. 375 optimum atque aequissimum istud esse -e iudico (*cf.* Men. 718 itaque adeo -e coepta appellari est canes *Hecuba* [Cic. dom. 92]. Cic. Catil. 3, 14 merito ac -e laudantur [dom. 2]. de orat. 1, 95 dici [Call. dig. 48, 15, 6, 1]. *sim. saepius*). Ter. Andr. 394 patri dic velle, ut, cum velit, tibi -e irasci non queat ([Gloss. V 535, 24 *ad l.*: merito]. Cic. prov. 39. *cf.* Arch. 13 suscenseat [ad Q. fr. 2, 2, 3 si fas esset]). 607 hoc confiteor -e mihi obtigisse, quandoquidem *eqs.* (*cf.* Cic. fin. 3, 28 contingere). Acc. trag. 195 ita de illis merui, ut -e haec numquam miserarent mala. Rhet. Her. 3, 12, 21 saepe rerum naturae gratia quaedam -e debetur. Cic. div. in Caec. 69 -e tum florebat populi Romani nomen, -e auctoritas huius imperii . . . gravis habebatur. fin. 5, 33 -e igitur . . . philosophi initium summi boni a natura petiverunt. Tusc. 3, 31 -e . . . erat semper idem voltus, cum mentis, a qua is fingitur, nulla fieret mutatio. Catvll.

[Primmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

62, 16 -e igitur vincemur. Lvcr. 2, 426 quae ... nec levia -e putantur esse neque ... unca. 2, 1139 -e igitur pereunt *omnia*, ... quandoquidem *eqs.* (*cf.* 6, 957 *et p. 698, 78*). Sall. Iug. 14, 10 dum Carthaginienses incolumes fuere, -e omnia saeva patiebamur. Verg. Aen. 9, 639 -e omnia bella ... resident (Serv.: merito). Colvm. 12 praef. 4 (*1* utilissima vitae societas) -e, ut dixi, natura comparata est mulieris ad domesticam diligentiam *eqs. et passim.* *technice in praeceptis*: Pallad. 7, 6 hoc ... mense vituli recte ... castrantur; nunc etiam caseum -e conficimus. 12, 2 nunc et propago -e ducetur (*seq.* conveniet). *poetice c. imperat.*: Mart. Cap. 2, 125 (vers.) -e senatum scande Tonantis, quam decet unam Mercuriali foedere iungi. Boeth. cons. 4 carm. 4, 12 vis aptam meritis vicem referre: dilige -e bonos et miseresce malis.

β concisis vel ellipticis: Cic. Flacc. frg. Mediol. p. 187, 8 hunc etiamsi tota Asia deposcit ad supplicium, defendam ...; quid? si ... neque sua sponte nec -e nec more nec vere nec religiose nec integre *eqs.* (Att. 4, 16, 9 te obiurgari patere, si -e). Phil. 2, 105 admissus est nemo; -e id quidem (5, 43 et q. -e [fin. 2, 81]). orat. 170 eos vituperant, qui apta ... pronuntiant; si inanibus verbis ..., -e. fin. 1, 10 sed -e Mucius. Att. 9, 10, 3 'at Cinna recte': immo -e fortasse. 13, 2, 3 graviter queritur, et tamen -e. fam. 2, 18, 2 fratres ... te nolo habere iratos, -e praesertim. Sall. or. Phil. 4 mollitia decretorum ... illi metum detrahi, atque id -e, quoniam *eqs.* Varro rust. 1, 2, 10 qui ... peritissimus existimatur; an non -e? Hor. sat. 1, 2, 46 (*moechis male evenit*) '-e' omnes: Galba negabat. *al.*

b *cum nominibus* (*e coni.* Sall. or. Lep. 18): Hor. carm. 4, 11, 17 *dies* -e sollemnis mihi. Cels. 2, 6, 14 vir -e magni nominis Democritus. Sedvl. carm. pasch. 5, 433 testes ... -e ('*fort.* vere' *Huemer in indice*) fideles divinae virtutis erant *apostoli* (*op. pasch. 5, 38* testes ... fideles ... probantur esse).

2 *augetur* (*cf. p. 682, 5 sqq.* [ipso -e]. *44 sqq.*): a *adi.*: optimo (bono *l. 34; v. etiam p. 686, 74. 687, 81. al.*): Plavt. Amph. frg. 4 o. -e infringatur aula cineris in caput. Most. 713 te ipse -e o. merito incuses licet (Cic. Marcell. 4 quod [*sc. studium omnium*] ei m. atque o. -e contingit. *cf.* Catvll. 71, 1 si cui -e [viro *trad.*] bono ... obstitit hircus aut si quem m. tarda podagra secat). Rud. 476 o. me -e in vinclis enicet magistratus, si *eqs.* 537. Cic. Catil. 1, 21 mihi consuli ... senatus -e o. vim et manus intulisset. Sest. 94 Planc. 88 rep. 3, 27. off. 1, 151 videtur -e o. posse laudari. Sen. dial. 8, 2, 2 ut possit hoc aliquis ... -e o. (*sc. suo*) facere. Papin. dig. 4, 4, 31 *libertatem* -e o. consecuti (*antea*: recte manumissos). *al.* *alia*: Qvint. decl. 308 p. 210, 29 *tabulae* omni -e conscriptae. Gaivs inst. 2, 248 ut aliquis heres recto -e instituatur *eqs.* (*inde* Inst. Iust. 2, 23, 2 [*Theophil.* διρέκτως]. *cf.* directo *vol. V 1, 1254, 29 sqq.*). Vlp. dig. 24, 1, 9, 1 licito (38, 1, 7, 3 probe -e l. *al.*). Cod. Iust. 4, 19, 21, 1 (*a. 294*) competenti. 6, 20, 9 (*a. 293*) certo. 8, 50, 17, 2 (*a. 294*) concesso. Cassiod. Didym. in I Petr. 2, 13 ut ... libertatis pudor ... decenti -e servetur. *al.*

b *pron. poss.* (-e *plerumque sequitur; v. etiam p. 682, 63. 696, 7*): *α usu stricto*: Cic. Tull. 12 ⟨ne⟩ ipsi statuerent, quo tempore possent suo -e arma capere. 53 hoc probabis ..., cum aedificium tuo -e disturbare non potueris, ... homines ... te tuo -e potuisse occidere? (*antea*: occidere -e). Liv. 42, 41, 13 *quod Dolopas armis coercui*, etsi non merito eorum, -e feci meo, cum mei regni ... essent. Vitr. 6, 5, 1 (*opp.* non est potestas). Val. Max. 9, 5 ext. 2 Petron. 78, 7 Vlp. dig. 9, 2, 29, 1. *al.* *β usu dilatato et tropico* (*indicatur aequitas vel quaelibet ratio*): Cic. S. Rosc. 135 meo -e possum, si quid ... mihi non placeat, vituperare; non enim vereor, ne quis alienum me animum habuisse a causa nobilitatis existimet. Verr. II 2, 36 patronum, quem suo -e adire ... posset. 2, 122 Halaesini pro multis ... suis ... beneficiis suo -e ... petiverunt (*cf.* Anton. Cic. Att. 14, 13A, 3 meo -e te hoc beneficium rogo; nihil enim non tua causa feci). Arch. 1 Licinius fructum a me repetere prope suo -e debet. 18 suo -e ... Ennius sanctos appellat poetas (Sen. epist. 95, 65 Tac. ann. 4, 52, 4). Cael. 38 cuius *mulieris* in hortos ... -e suo libidines omnium commearunt. Phil. 8, 20 -e hoc meo dico (de orat. 1, 199 fam. 7, 31, 2. *al.*). fin. 5, 4 Pomponius ... iocari videtur, et fortasse suo -e. Att. 4, 7, 1 *Apollonius* putat sibi licere, quod equitibus Romanis: nam Terentius suo -e. *al.* Sen. epist. 71, 5 omnia incommoda suo -e bona vocabuntur. Mart. 12, 2 (3), 7 (*ad librum*) -e tuo ... pete limina templi (*cf.* Rvt. Nam. 2, 2 -e suo poterat longior esse liber). *et saepius.* *γ c. respectu arbitrii, voluntatis sim.* (*cf. p. 696, 7*): Flor. epit. 1, 17, 5 Fabius Maximus periculosissimum bellum sine periculo explicuit, nam ... captis ... superioribus iugis in subiectos suo -e (more *L et dett.*; *coniecerunt alii alia*) detonuit. 3, 17, 3 equites ... peculabantur suo -e rem publicam. Nerat. dig. 7, 1, 44 usufructuarius ... non ... id -e suo facere potest. Tert. apol. 37, 2 praeteritis vobis suo -e nos ... vulgus invadit (*cf.* Epist. pontif. 665 Schwartz p. 27, 10 me ... despecto tuo eum -e recepisti). Moys. Cypr. epist. 31, 8 (*seq.* sua sponte). Hier. reg. Pachom. 74 p. 34, 16 B. Conc.S II 5 p. 67, 15 Cod. Iust. 11, 51, 1.

c *gen. subst.*: *α colore causali*: Cic. Lael. 74 nutrices et paedagogi -e vetustatis plurimum benevolentiae postulabunt. Bell. Alex. 78, 3 *Caesar Mithridati* tetrarchiam ... -e gentis (*i. originis*) et cognationis adiudicavit (Liv. 29, 29, 8. 34, 26, 14. *al.*). Liv. 38, 34, 6 *homines comprehensos* vendere -e praedae placuit. Val. Max. 5, 3, 3 praesidium ... cladis condicione inplorare, beneficii *prioris* -e repetere. Cvrt. 9, 8, 10 amoris. Gaivs dig. 7, 1, 3 pr. legati. Papin. dig. 5, 2, 16, 1 manumissionis. *al.* Tert. apol. 39, 8 fratres ... etiam vestri sumus -e naturae matris unius. Treb. Val. 5, 1 meritorum. Prvd. perist. 4, 176 *martyras* urbis ... regimen tenentes -e sepulchri (*i. quia ibi sepulti sunt*). *al.* *β colore modali* (*laxius fere i. q. more l. 15. 18. al.*): Lex Vrson. (CIL I² 594) 61, 1 iudicati -e manus iniectio esto (*cf. Gaius inst. 4, 22* pro iudicato). Qvint. inst. 3, 6, 102 quia *abdicatus* filii -e futurus fuerit ... intestati heres (*i. suo -e sc. ut filius. cf.* Svet. Claud. 22 ut ... -e maximi pontificis ... praeiret *obsecrationem.* Gaivs inst. 3, 72 Fronto p. 189, 11 v. d. H. = p. 200 N.). Tryph. dig. 5, 2, 22 pr. patrem ... -e filii accusare *testamentum matris* (*i. loco filii, cf. ibid. 3* nomine f.). Marcian. dig. 48, 9, 5 latronis magis quam patris -e eum *filium* interfecit. Papin. dig. 38, 8, 9 pr. (*syn.* ut). Tert. apol. 21, 5 nec advenarum -e terram patriam ... salutare conceditur *Iudaeis.* Porph. Hor. sat. 2, 3, 321 poeta⟨ru⟩m -e insanis (more *Meyer, sed cf.* Prvd. c. Symm. 2, 40 vos pictorum docuit manus adsimulatis -e p. numen conponere monstris [*43* poematis arte]). Ivst. 9, 6, 6 *Attalus Pausaniam* convivarum libidini velut scortorum -e ('νόμῳ' *Seel*, scortum vile *var. l.*) subiecerat. Vvlg. lev. 25, 31 *domus* agrorum -e venditur. Clavd. 28, 596 -e paludatae iam curia militat aulae. Mart. Cap. 4, 327 (vers.) fas est, Dialectica, fari et ... -e docentis agis. Cassiod. Ios. c. Ap. 1, 74 sermonem ... tamquam testimonii -e prolatum (*gr.* μάρτυρα).

B *c. praepos.*: Enn. ann. 272 ex -e (*v. p. 684, 46 et cf. vol. V 2, 1108, 45 sqq.*). Coel. hist. 7 cum -e, sine periculo bellum geri poteratur (Ciris 335). Rhet. Her. 2, 25, 39 ita pro suo -e hoc exemplo utentem ..., quasi iam satis certis rationibus ita esse demonstrasset (*accedit pron. poss. ut*: 4, 36, 48 p. -e nostro dicimus [4, 38, 50 Cic. Caecin. 85 Flacc. 95]. Cic. Verr. II 5, 2 de orat. 2, 294 fin. 5, 75 Att. 3, 1, 2. fam. 13, 50, 1 familiariter et quasi p. meo -e. Val. Max. 1, 8, 2. *al. cf. p. 692, 9 sq. 62 et* Scaev. *p. 690, 34.* Const. Sirmond. 13. Pavl. Petric. Mart. 2, 198 *sanctis* p. -e refertur obsequium. Cod. Iust. 6, 18, 1 *a. 428. al.*). Manil. 4, 348 *Sagittarius Arieti* primas tradit sub -e trigoni ... partes (Prvd. c. Symm. 2, 677 s. -e fori non noxia colla secare). Gaivs dig. 39, 1, 9 (*v. p. 691, 50*) de -e (Cod. Iust. 4, 54, 5. 5, 12, 7 *a. 238.* 5, 64, 1, 1 *a. 239*).

II **varia:** A *per prosopopoeiam plenam ut deus invocatur*: Liv. 8, 5, 8 *consul* conversus ad simulacrum Iovis 'audi, Iuppiter ...' inquit, 'audite, -s Fasque' (*cf. 1, 32, 6* 'audi Iuppiter ..., audiat Fas').
B *per periphrasin in versionibus e graeco factis*: Rvfin. hist. 4, 17, 3 repudiare -a coniugii (*gr.* τῆς συζυγίας χωρισθῆναι). Cassiod. hist. 3, 3, 12 praebiturus gratiae ... -a (*Theodoret. 1, 25, 11* χάριν). 5, 21, 7 dum ... concilii -a celebrarentur (*4* synodus, *Theodoret. 2, 19, 5 et 7* συνέδριον τῆς συνόδου). 10, 30, 3 veritatis -a monstravit (*Theodoret. 5, 39, 4* ἀλήθειαν). *et saepius ap. eundem, cf. p. 690, 32. 50.* C *in lusu verborum*: c. 2. ius *v. p. 705, 67 sqq.* c. iuscellum *v. p. 706, 57.*
deriv.: iurarius, iuro (iuratus), iustus.
compos.: iniuria; in-, periurus; iuridicus, -sonus; 1. iustitium. *cf.* iudex, iurgium. *plus minus coaluerunt* -is consultus, peritus, prudens *sim.* (*v. p. 683, 83 sqq.*), -is dictio, -s iurandum (*v. infra*). *Primmer.*

***iūris dictio** (iūrisd-), -ōnis *f.* *scribitur iunctura separatim in titulis verba omnino distinguentibus et* Lege Vrson. (CIL I² 594) 66, 4, *v. et infra notationem; coniunctim ibid.* 94, 28 *et* CIL V 1874, 8; *ceterum nec aliis verbis insertis nec ordine inverso occurrere videtur.* *notatur* i d (*id quod testatur* Prob. litt. sing. gramm. IV 274, 7): CIL XI 387 (*e codd., v. p. 701, 59*). *abbreviatur* iur dict CIL XI 6011, 11, iurisdict Cod. Theod. 6, 17, 1 (*plene scrib. loco gemino* Cod. Iust. 12, 14, 1). *plur.*: Liv. 44, 17, 9 Vell. 2, 117, 4 Plin. nat. 5, 105 Tac. ann. 1, 80, 1 Amm. 15, 11, 6. *transit in sermonem gr.* ἰουρισδικτίων (Theophil. inst. Iust. 1, 20, 4. 2, 23, 1. *v. et infra*), ἰουρισδικάτη (Gloss. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A). *de notione*: Synon. Cic. p. 446, 31 toga. praetexta. sella curulis. -o *eqs.* Gloss. iurispr. cod. Paris. gr. 1357A ἰουρισδικτίονα: δικαιοδοσίαν. Gloss. νομοθεσία. δικαιοδοσία. δικαιολογία. *addas p. 701, 39.* *legitur non nisi in prosa oratione inde a* Lege agr., Cic. [*e coni. dub. pro* exsecutio Tac. ann. 15, 25, 3, *cf. vol. V 2, 1841, 40.*]

1 *strictius de officio variorum magistratuum, maxime praetoris, aetate vergente etiam de potestate civili universa, maxime p. 701, 52, de -e dei p. 701, 60* (*discernuntur* iudicium *p. 701, 1* iudicatio *p. 701, 10,* iudicandi facultas *p. 701, 55; c. gen. subi. passim, obi. p. 701, 12; ad rem v. post alios Kaser, Röm. Zivilprozessrecht 28 sqq. 132 sqq.*): a *generatim*: *α vario usu*: Lex agr. (CIL I² 585) 33 co(n)s(ulis), pr(aetoris) ... de ea re iuris⟨dictio ... esto⟩. 35 co(n)s(ulis), pr(aetoris), cens(oris) ... ⟨de ea re iu⟩ris dictio ... esto. Cic. Verr. II 2, 39 in iure dicundo ..., in urbana -e (Flacc. 100 Asiaticae [*aliter p. 701, 69*] -i u. -o respondebit. Liv. 25, 41, 13. 27, 36, 11 [*opp.* peregrina *ut* 32, 28, 2. 34, 43, 6. 38, 35, 10. 41, 8, 2. 43, 15, 2]. 30, 1, 9 -em u. Paetus ..., Sardiniam P. Lentulus ... est sortitus. *v. etiam p. 701, 15 sqq.*). 2, 119 venalem. 4, 121 ut ... forum et -em cum ferro et armis conferatis. leg. agr. 2, 98 ut sub vestrum ius, ⌊-em⌋ (*pars codd.*, iuridic(t)ionem *cett.*; dicionem *Pluygers*), potestatem ... orbem subiungeretis (Papin. dig. 26, 7, 36 divisio tutelae, quae non iuris, sed -is est. Greg. M. epist. 14, 13 p. 433, 7 numquam sibi ... aliquam -em ... vindicare, sed omne illic ius ... ecclesiae ... custodire). Flacc. 6 praeturae (*cf.* Val. Max. 7, 7, 6 praetoriam [Vlp. dig. 39, 1, 1, 9. 39, 2, 13, 3. *al.*]). Sest.

[Hübner]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

98 iudicia, -o, fides provinciae *eqs.* (har. resp. 55 iustitium edici ..., -em intermitti ..., i. tolli). prov. 6. Att. 5, 14, 2 hibernos *menses* -i dare. 5, 20, 1 nihil ea -e aequabilius. 6, 2, 5 iam cetera -o nec imperita et clemens. fam. 2, 13, 3 -em confe⟨ce⟩ram. ad Q. fr. 1, 1, 20 videtur ... ea *administratio Asiae* tota -e maxime sustineri. SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 12, 1 ut ... reliquam -em absolverem. LEX Anton. de Term. (CIL I^{2} 589) 2, 2 magistratus pr(ove) magistratu, quoia de ea re -o erit, ... ious deicunto *eqs.* LEX Mamil. grom. p. 265, 4 curatoris ... -o reciperatorumque datio addictio esto. p. 265, 8. LEX Vrson. (CIL I^{2} 594) 66, 4 de auspiciis ... augurum -o iudicatio esto. 94, 28 ne quis in hac colon(ia) ius dicito neve cuius ... -o esto nisi IIvir(i) *eqs.* LEX Rubr. (?) frg. Atest. (CIL I^{2} 600) 14 quoius rei in quoque municipio ... quoiusque IIvir(i) ... quod privatim ambigetur, -o, iudicis arbitri recuperatorum datio addictiov⟨e fuit⟩ *eqs.* LIV. 6, 32, 1 celebrari de integro -o. 23, 32, 4 praetores, quorum -o erat. 33, 21, 9 praetore, cuius -o inter cives et peregrinos erat (33, 26, 1 [*opp.* urbana *ut* 35, 41, 6]. 41, 27, 2. 42, 18, 2. 45, 21, 1 TAC. ann. 1, 15, 3. *cf.* LIV. 33, 36, 2 i. c. p.que). 36, 2, 6 utraque (39, 39, 13. *cf.* 44, 17, 9 duas [*aliter infra l. 52*]). 40, 1, 2 inter peregrinos ([*opp.* urbana *ut* 42, 10, 14. 42, 31, 9]. 44, 21, 4. *cf.* 23, 30, 18 peregrinam sortem in -e habuit). VELL. 2, 117, 4 *Varus* -bus agendoque pro tribunali ordine trahebat aestiva. SEN. benef. 2, 35, 2 suffragium et -em. clem. 1, 1, 2 ego *princeps* vitae necisque gentibus arbiter ..., quas nationes ... excidi, quas transportari ... mea -o est. epist. 118, 11 sunt quaedam neque bona neque mala, tamquam ... -o. COLVM. 12, 3, 11 assidua -e vim legum custodientes. TAC. Agr. 6, 4 idem praeturae otium (?, certior *trad.*) ..., nec enim -o obvenerat. 9, 2 castrensis -o ... obtusior ac ... calliditatem fori non exerceat. ann. 1, 80, 1 morum Tiberii fuit, continuare imperia ac plerosque ad finem vitae in isdem exercitibus aut -bus habere. SVET. Cal. 16, 2 magistratibus liberam -em ... concessit. Claud. 23, 1 de fidei commissis. Nero 7, 2 auspicatus est et -em praefectus urbi. 15, 1 in -e ... non temere respondit; cognoscendi morem eum tenuit *eqs.* (*cf. l. 46*). Vesp. 10 Dom. 1, 2. EDICT. praet. perp. Gell. 10, 15, 31 sacerdotem Vestalem ... in omni mea -e iurare non cogam. Vlp. dig. 2, 2, 1, 2 qui -i praeest. GAIVS dig. 50, 1, 29 municipali. PAPIN. dig. 36, 3, 5, 1 ex forma -is (*v. vol. VI 1, 1081, 24sq., ubi addas* COD. Iust. 2, 12, 3 pr. *a. 204. al.*). VLP. dig. 1, 3, 13 cetera ... vel interpretatione vel certe -e suppleri. 2, 1, 3 mixtum est imperium, cui etiam -o inest, quod in danda bonorum possessione consistit; -o est etiam iudicis dandi licentia (2, 1, 4 iubere caveri ... et in possessionem mittere imperii magis est quam -is [*sim.* PAVL. dig. 50, 1, 26 pr.]. 26, 1, 6, 2 tutoris datio neque imperii est neque -is). 2, 1, 7 pr. perpetuae (LACT. inst. 4, 10, 15. COD. Iust. 2, 50, 2 *a. 222*). 5, 1, 5 si quis ex aliena -e ad praetorem vocetur *eqs.* (*cf.* 28, 3, 6, 10 qui non erat -is suae). 42, 1, 5 pr. notionis nomen etiam ad eos pertineret, qui -em non habent (*cf.* 50, 16, 99 pr. notionem accipere possumus et cognitionem et -em). MARCIAN. dig. 1, 16, 2 pr. non contentiosam, sed voluntariam. *et saepe in digestis.* FRG. Vat. 247 de -e tutelari (*tit. libri Pauli*). TERT. Scap. 4, 1 et officio -is tuae fungi et humanitatis meminisse. CAPITOL. Gord. 4, 1 praeturam nobilem gessit; post -em consulatum primum iniit. 8, 5 senex ... post -em iacens in lectulo. 18, 5 in qua *praetura urbana Gordianus* tantus -is gratia fuit, ut *eqs.* AMM. 15, 11, 6 Germaniam Belgasque duae -es isdem rexere temporibus. 18, 4, 5 intra terminos -is Romanae. 23, 2, 3 Alexandrum Syriacae -i praefecit. COD. Iust. 2, 46, 3, 1 qui propriam -em non habent, sed tantummodo iudicandi facultatem (3, 1, 14, 1 qui ex -e sua i. habent f.). *al.* GREG. M. epist. 3, 32 p. 190, 17 ecclesiasticae (*cf.* 14, 13 p. 433, 3 ecclesiae tuae). 5, 49 p. 349, 12 generali canonicaeve. *al.* CIL III 6844 ob aequam et integram -em. V 1874 pupillaris. XI 387 curulis i. d. et plebeia. *de -e dei Christianorum*: PETR. CHRYS. serm. 71 p. 401^{c} fit coelum possessio terrenorum, et inferis addicti -e suscipiuntur in supernis apostolo (*I Cor. 6, 3*) probante, cum dicit '... angelos iudicabimus'. *β c. colore defensionis, auxilii* (*cf. p. 601, 34 sqq. 608, 19 sqq. 622, 15 sqq.*): ① *exempla minus expressa*: COD. Iust. 3, 32, 8 (*a. 246*) *praeses provinciae* tibi -em praebebit (4, 2, 4 pr. [*a. 246*]). 8, 40, 14, 2 (*a. 239*) extraordinariam -em ... impertiet *idem.* ② *usu pleno*: RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 221, 23 quam vos *haeretici* habetis [in] -em, quam excusationem ...?

b *metonymice*: *α de finibus, intra quos ius dicitur* (*cf. supra l. 43. 53 sq.*): PLIN. nat. 5, 95 hos includit Lycaonia, in Asiaticam (*aliter p. 700, 74*) -em versa, ⌊cum qua conveniunt Philomelienses eqs.⌋ (*inde* MART. CAP. 6, 682, *qui pro* ⌊ ⌋ *addit*: quae ab illa parte, quae Galatiae contermina est, habet civitates quattuordecim). 5, 105 terga *Cariae* et mediterraneas -es iudicasse conveniat; una appellatur Cibyratica, ipsum oppidum Phrygiae est; conveniunt eo XXV civitates. 5, 111 Sardiana nunc appellatur ea -o *Lydiae*, conveniuntque in eam ... Cadieni *eqs.* 5, 126 Pergamena vocatur eius tractus -o; ad eum conveniunt Thyatireni *eqs.* ? *β de magistratibus -em habentibus*: SIC. FLACC. grom. p. 124, 20 praefecturae appellantur ... ex eo, quod ... magistratus coloniarum -em mittere soliti sunt (*sic edd. Lachmann, Thulin*; ⟨ad⟩ -em *Rigaltius, fort.* ⟨in⟩ -em).

2 *latius ius dicit res*: CHALC. comm. 158 fortunae potestatem omnem in rebus hominum dicit esse *Plato Academicis testibus*, casus (*i.* τοῦ αὐτομάτου) aliam quandam -em; quae enim ... hominibus accidunt ..., fortuita et ex fortunae arbitrio putantur.

iuncturae verbales notabiliores: *-em exercere sim.*: habere (*alio sensu p. 701, 67*): CIC. Verr. II 2, 119 LIV. 39, 39, 13. GAIVS inst. 1, 6 *bis.* VLP. dig. 1, 16, 4, 6. 2, 2, 1, 2. 5, 1, 1. 42, 1, 5 pr. MARCIAN. dig. 1, 16, 2 pr. 1, 16, 2, 1. *al.* absolvere: SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 12, 1. celebrare: LIV. 6, 32, 1. movere: RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 213, 30. exercere: COD. Iust. 2, 12, 3 pr. -i praeesse: EDICT. praet. perp. Vlp. dig. 2, 2, 1, 2 IVLIAN. dig. 1, 3, 12 VLP. dig. 2, 1, 10. 3, 1, 1, 2. 5, 1, 81 PAVL. dig. 2, 5, 2 pr. *-em dare, adimere*: mandare: LIV. 24, 44, 2 PAPIN. dig. 1, 21, 1 pr. *ter.* 1, 21, 1, 1 *ter.* VLP. dig. 1, 16, 4, 6 *ter.* 1, 16, 6, 1. 1, 21, 2 pr. 2, 1, 16 *quater.* 2, 1, 17 PAVL. dig. 1, 21, 5 pr. 1, 21, 5, 1. 2, 1, 6 *ter.* CAPITOL. Aur. 12, 4. *al.* tradere: LIV. 28, 10, 12. transferre: SVET. Dom. 1, 2 PAPIN. dig. 1, 21, 1, 1. dare: IAVOL. dig. 2, 1, 2 PAVL. dig. 2, 1, 6. deferre: AMM. 14, 8, 12. COD. Theod. 6, 4, 16 (= Iust. 1, 39, 1). conferre: CASSIOD. var. 12, 2, 2. -i praeficere: AMM. 23, 2, 3. -em abrogare: VAL. MAX. 7, 7, 6. adimere: VLP. dig. 1, 16, 6, 1. *-em sortiri sim.*: -o evenit: LIV. 25, 41, 13. 27, 36, 11. 34, 43, 6. 36, 2, 6. 38, 35, 10. 40, 1, 2. 41, 8, 2 TAC. ann. 1, 15, 3. obtingit: LIV. 32, 28, 2. 33, 36, 2. 43, 15, 2 sq. obvenit: TAC. Agr. 6, 4. -em sortiri: LIV. 30, 1, 9. 33, 26, 1. 42, 10, 14. 42, 31, 9. 43, 12, 2. nancisci: VLP. dig. 1, 16, 4, 6. *-i subdere aliquem sim.*: subicere: GAIVS dig. 50, 1, 29 VLP. dig. 2, 1, 19 pr. 5, 1, 1. 5, 1, 2 pr. 5, 1, 2, 5. 39, 2, 13, 3 COD. Iust. 1, 3, 36, 2. 5, 34, 5. 12, 29, 3 pr. GREG. M. epist. 14, 8 p. 427, 10. subiacere: COD. Iust. 12, 52, 3 pr. suppositum (esse): VLP. dig. 2, 5, 1 COD. Iust. 1, 17, 2, 24. 5, 7 rubr. GREG. M. epist. 6, 11 p. 390, 14. subdere: *ibid.* 4, 24 p. 259, 25. *Hübner.*

ˣiūs iūrandum (iūsiūr-), iūris iūrandī (iūrisiūr-, *postea* iūsiūrandī) *n.* *de compositione et declinatione*: PRISC. gramm. II 177, 18 quod suum est compositorum ..., id est ut ipsa *figura dictionis* per se ex diversis componatur dictionibus separatim intellegendis sub uno accentu et unam rem suppositam ... accipiat, ut est 'respublica', '-um' et talia. 178, 17 componuntur ... nomina modis quattuor: ex duobus integris, ut 'tribunusplebis', '-um' *eqs.* 180, 14 est sciendum, quod, si duo sint nominativi, ex utraque parte declinatur compositum, ut 'respublica reipublicae', '-um iurisiurandi' (*cf.* 440, 5). *1) voces seiunguntur: scriptura* (*sc. titulorum*): LEX Vrson. (CIL I^{2} 594) 62, 30. 81, 18. 27 Salpens. (CIL II 1963) 1, 40 Malac. (*ibid.* 1964) 3, 6. 12. *aliis vocibus interiectis*: TRAG. inc. 219 ius sacratum Iovis (I. s. ius *coni. O. Mueller*) iurandum sagmine (*cf. l. 81 et de vi verbali l. 73, nisi potius* sagmine *pendet a* sacratum, *v. adnotationem ad Fest. p. 320*). CIC. S. Rosc. 8 iusque iurandum (Cael. 54. har. resp. 36 [*verba haruspicum*]. QVINT. decl. 252 p. 33, 7 SVET. Aug. 98, 2 GELL. 5, 19, 6 AVG. civ. 1, 24 p. 39, 14 D. GILD. Brit. 28 chron. III p. 42, 1 SIDON. epist. 2, 9, 2). off. 3, 104 ius igitur iurandum (ig. ius iur. *var. l.*). IVV. 13, 201 fraudem iure tueri iurando. *fine versus intercedente*: HOR. sat. 2, 3, 179. *sollemni ordine inverso*: ?PLAVT. Pseud. 197 (*v. p. 705, 71*). ?CIRIS 155 sacraria divae iurando ... nequiquam iure (*sic Heinsius*, iura *trad.*) piasses. OV. epist. 20 (21), 133 iurandi formula iuris. ARNOB. nat. 5, 28 ut ... iurandi solveret religione se iuris. IVVENC. 3, 65 iurandique memor iuris. *cf. l. 63.* *dat.* iuri iurando (PLAVT. Capt. 893 QVINT. inst. 5, 2, 4. *al.*) *et* iure iurando (TER. Hec. 870. SPART. Ael. 3, 8 *P corr.* COD. Iust. 4, 20, 19, 1 *R ante corr., cf. p. 704, 48*). *2) voces coniunguntur: scriptura* (*sc. tituli*): IVS IVR. Arit. (CIL II 172) 4. *declinatione* (*usu vulgari et ipsis auctoribus vetustioribus vix vindicando*): iusiurandi: SEN. contr. 1, 6, 12 *ABD* (iuris iur- 2, 5, 6. 7 praef. 6). TAC. ann. 12, 47, 5 (iuris iur- hist. 4, 31, 2. 4, 41, 1). SVET. Tib. 35, 1 M^{1}. ITALA Ios. 2, 19 (Lugd., *qui habet* 2, 20 iuris iur-). PORPH. Hor. epod. 15, 4 *codd. praeter W.* FIRM. math. 7, 1, 1 (iurisiur- *ed. pr.*). 7, 1, 3 *NA*. 8, 33, 2 *A*. HIER. in Ezech. 17, 19 p. 164^{B}. VVLG. Hebr. 7, 28 *f*. COD. Iust. 4, 1, 6 *R*. INTERPR. novell. Theod. 16 *G*. LEX Visig. 8, 2, 1 *E 1*. *cf.* iusiurando: SEN. contr. 10 praef. 1 *AB* (iure iur- *ap. eundem quinquies*). GREG. TVR. Franc. 8, 22 p. 388, 15. iureiurandum (iure iur-) *var. l. p. 704, 59 et e coni. l. 65*. *3) plur.*: PACVV. trag. 380 iura iuranda. CYPR. GALL. lev. 145 nec super ⟨in⟩iustum iurandi imponere iura (*Vulg. 19, 12* non periurabis). ? NOVELL. Iust. 8, 12 pr. ab his datorum iureiurandorum memores (*sic Schoell sec. gr.*, -o *vel* iureiu *trad.*, dati iureiurandi *vulg.*). NOT. Tir. 30, 25. 27. *de notione*: CIC. off. 3, 104 est ... -um affirmatio religiosa. CHAR. gramm. p. 457, 63 B. ὅρκος. SERV. Aen. 2, 154 exsecratio ... est adversorum deprecatio, -um vero optare prospera. SYNON. Cic. p. 412, 21 amicitia ... foedus. -um *eqs.* GLOSS. ὅρκος, ὁρκωμοσία. ὁρκωμόσιον. iuratio. foedus, id est pacis iuramentum. *legitur inde a* PLAVTO, ENN., CATONE, TER.

i. q. ὅρκος (*vis verbalis maxime apparet l. 38. p. 703, 9*): **1** *exempla notionem illustrantia*: **a** *usu sollemni*: PLAVT. Capt. 893 dubium habebis ..., sancte quom ego iurem tibi? ... si parva -ost fides *eqs.* Cist. 495 hau metuo, ne -um nostrum quisquam culpitet. Persa 403 (*401* mihi iuratust sese hodie argentum dare) quod si non dederit ..., ego argentum, ille -um amiserit. Rud. 1374 -um rei servandae, non perdendae conditumst. 1415 -i volo gratiam facias (*v. vol. VI 2, 2217, 66, ubi addas* SVET. Tib. 35, 1). *al.* ENN. scaen. 403 o Fides (*v. vol. VI 1, 670, 84 sqq.*) ... et -um Iovis (CIC. off. 3, 104 *ad l.*: qui ius ... iurandum violat, is Fidem violat, quam in Capitolio vicinam Iovis ... maiores nostri esse voluerunt. *cf.* TRAG. *supra l. 37 et* GELL. *p. 675, 56*). TER. Hec. 751 si aliud scirem, qui firmare meam apud vos

[*Teßmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

possem fidem sanctius quam -um, id pollicerer tibi (*cf.* 754 -um idem polliceare illis). PACVV. trag. 380 sanctiora dicis -a (CAES. Gall. 7, 66, 7 sanctissimo. VAL. MAX. 9, 2 ext. 6 SVET. Claud. 11, 2 GELL. 1, 21, 4). TRAG. inc. 55 (*de Vlixe*) cuius ipse princeps -i fuit, . . . solus neglexit fidem. RHET. Her. 4, 13, 19 non -um reliquisti (contempsisti *E*)? CIC. S. Rosc. 101 ad eius testimonium vestrum -um accommodetis. Q. Rosc. 46 ex pactione verborum, quibus -um comprehenditur. Verr. II 3, 144 fidem, -um, veritatem, officium, religionem (Font. 30 Cael. 54 CAES. civ. 1, 76, 5. 3, 28, 4. *al.*). Flacc. 11 Graecus testis . . . non -i, sed laedendi verba meditatur (*cf.* 12 quibus -um iocus est, testimonium ludus). off. 3, 111 nullum . . . vinculum ad adstringendam fidem -o maiores artius esse voluerunt. Att. 6, 1, 22 dies . . . habuit recordationem clarissimi -i. *al.* PVBLIL. A 37 amantis -um poenam non habet. CAES. Gall. 4, 11, 3 si principes ac senatus *Vbiorum* sibi -o fidem fecisset *eqs. al.* LABER. mim. 1 quid est -um? emplastrum aeris alieni. SALL. Catil. 44, 1 ab Lentulo . . . postulant -um, quod signatum ad cives perferant. LIV. 3, 55, 10 tribunos vetere -o plebis . . . sacrosanctos esse. 30, 37, 1 legatis . . . monitis, ut tot cladibus edocti tandem deos et -um esse crederent. 42, 32, 1 non posse collegam salvo -o secum sortiri. 43, 14, 5 commune omnium civium -um. *al.* SEN. contr. 2, 2, 1 (*verba Cesti Pii*) quaeris, quod -um fuerit? ita patri placeam. 7 praef. 6 in quodam iudicio centumvirali cum diceretur -i condicio *eqs. al.* VAL. MAX. 2, 10 ext. 2 ne -um diceret. *al.* PHAEDR. 1, 8, 7 persuasa est -o gruis. app. 8, 33 'exstillescant oculi sic' inquit 'mei' turpe illud imitans -um militis, 'nisi *eqs.*' (*cf. ibid. 11*). SEN. dial. 4, 29, 3 iudicaturo tibi res . . . testis sine -o non valeret. SCRIB. LARG. praef. p. 2, 28 Hippocrates . . . initia disciplinae ab -o tradidit, in quo sanctum est, ne *eqs.* PETRON. 109, 4. PLIN. nat. 19, 101 alium cepasque inter deos in -o habet Aegyptus. QVINT. inst. 5, 2, 4 rogandi . . . iudices, ut rem potius intueantur ipsam quam -o alieno suum donent. *al.* TAC. ann. 1, 73, 3 violatum periurio numen Augusti; . . . *Tiberius* scripsit consulibus . . . -um perinde aestimandum, quam si Iovem fefellisset. 16, 22, 1 principio anni vitare Thraseam sollemne -um (GELL. 4, 20, 3. *cf.* COD. Iust. 3, 32, 21 [*a. 294*] -i sollemnitate). *al.* *indicantur species*: DIG. 12, 2 tit. de -o sive voluntario sive necessario sive iudiciali (COD. Iust. 3, 1, 14, 3). EPIST. pontif. 931 SB Münch. 1940, 2 p. 4, 29 dum . . . iudices . . . praestitissent corporale -um (*cf.* COD. Iust. 2, 27, 1 -o corporaliter praestito. *ad rem v. Steinwenter, RE X 1256, 27 sqq.*). *per prosopopoeiam*: HYG. fab. geneal. 3 R. ex Aethere et Terra: . . . Mendacium, -um *eqs.*

b *usu pressiore*: α *de legitima obligatione militum in verba ducum sim. facta, quae technice* sacramentum *dicitur* (*quam vocem praeferunt auctores*: CAES. *septies*, LIV. *saepe*, SEN. *philos. quinquies*, TAC. *saepe*, PLIN. *semel*, IVST. *quinquies*, AMM. *octies. variationis causa iuxta* s. *adhibetur l. 62. 66, a* s. *discerni videtur l. 52. 53. ad rem v. Klingmüller, RE I A 1668*): CINC. Gell. 16, 4, 3 militibus . . . scriptis dies praefinibatur, quo die adessent et citanti consuli responderent; deinde concipiebatur -um, ut adessent, his additis exceptionibus: '*eqs.*' (*antecedit* -um *de furtis militaribus conceptum*). CAES. civ. 1, 76, 3 *Petreius* postulat, ut iurent omnes se exercitum ducesque non deserturos . . .; idem -um adigit Afranium . . . (5) nova religio -i. LEX VRSON. (CIL I^2 594) 62, 30 neve quis eum . . . invitum militem facito . . . neve -um adigito . . . neve sacramento rogato *eqs.* LIV. 22, 38, 2 tum, quod numquam antea factum erat, -o ab tribunis militum adacti milites; ⌊nam ad eam diem nihil praeter sacramentum fuerat⌋ iussu consulum conventuros neque iniussu abituros; et ubi ad decuriandum . . . convenissent, sua voluntate ipsi inter sese . . . coniurabant sese . . . non abituros . . . nisi . . .; id ex voluntario inter ipsos foedere ad tribunos ac legitimam -i adactionem translatum (⌊ ⌋ *paene omnes codd. post* abituros *habent, huc transponi maluerunt editores duce Drakenb., omisit* FRONTIN. strat. 4, 1, 4). SEN. epist. 95, 35 cetera exiguntur . . . -um adactis. TAC. hist. 4, 31, 2 dixit sacramentum *miles* . . . et, cum cetera -i verba conciperent, Vespasiani nomen . . . silentio transmittebant. PLIN. epist. 10, 52 praeivimus et commilitonibus -um more sollemni, eadem provincialibus . . . pietate iurantibus. IVST. 14, 4, 3 (*Eumenes ad milites*) ter intra hunc annum in mea verba -o obstricti estis . . . (7) solvo vos -o, quotiens vos sacramento mihi devovistis . . . (8) permittite, quod vos facturos pro imperatore iurastis, imperatorem pro vobis sine religione -i facere. AMM. 21, 5, 11. *in imag.*: LIV. 35, 19, 3 pater . . . me *Hannibalem* . . . -o adegit, numquam amicum fore populi Romani; sub hoc sacramento . . . militavi. β *in locutione q. e.* esse in -um *sec. hebr.* hājāh liqᵉlālāh *i. q. exsecratio* (*cf. distinctionem p. 702, 69*): VVLG. Ier. 42, 18 cum ingressi fueritis Aegyptum, et eritis in -um et in stuporem et in maledictum et in opprobrium. 44, 12 erunt.

2 *stilistica notabiliora*: a *determinationes*: α *indicatur, per quem iuretur: gen.: p. 702, 81.* per: PAVL. FEST. p. 81 Quirinum. p. 147 divi fidem. QVINT. inst. 12, 10, 24 propugnatores. SVET. Iul. 85 Caesarem. Claud. 11, 2 Augustum. *al.* β *indicatur, cui iuretur, per gen.*: CIC. off. 3, 100 quamdiu -o hostium teneretur *Regulus*. γ *indicatur, de qua re vel quid iuretur*: de: PLIN. nat. 8, 3 reditu. GAIVS inst. 4, 179 calumnia (VLP. dig. 12, 2, 34, 4. 7 PAVL. sent. 2, 1, 2 COD. Iust. 6, 42, 32. *cf. l. 84*). GELL. 4, 20, 3 uxoribus. *al.* *gen.*: ITALA I Macc. 7, 18 (rec. B) transgressi sunt . . . ⌊-um pacis⌋, quod iuraverunt (⌊ ⌋ iusiuramentum *rec. L*, -um *tantum* VVLG. *sec. gr.*). COD. Iust. 4, 1, 12, 6 de calumniae -o (*cf. l. 81*). *in formula forensi* in litem: VLP. dig. 12, 3, 1. 3. COD. Iust. 3, 42, 4 (*a. 230*). 5, 53, 4 pr. (*a. 238*). *acc. c. inf.*: PLAVT. Amph. 931. *et saepe.* *enuntiatis secundariis*: CINC. Gell. 16, 4, 4 ut adessent (IVST. 11, 3, 10 VIR. ill. 40, 4. CASSIOD. Ios. antiq. 10, 100. 102 [*gr.* ἦ μήν *c. inf. fut.*]). VAL. MAX. 9, 2 ext. 6 -o obstrictus, ne . . . necaret (FLOR. epit. 1, 12, 8 GRAN. LIC. p. 14, 3 VLP. dig. 2, 4, 8, 2). LAMPR. Heliog. 30, 3 quod (VVLG. exod. 22, 11). CASSIOD. Ios. antiq. 10, 125 quia (*gr.* ὡς).

b *iuncturae verbales selectae*: α *acc.*: PLAVT. Amph. 931 dabo (*v. vol. V 1, 1675, 63 sqq.*). CIC. inv. 1, 46 neglegit (har. resp. 36). ac. 2, 116 si adigam -um sapientem (*v. vol. I 678, 73 sqq. 679, 3. cf. infra l. 45. 51 et* LIV. 22, 38, 5 -i adactionem). off. 3, 100 conservandum (*v. vol. IV 421, 74 sqq. cf.* PVBLIL. Q 13 servat [NEP. Ages. 2, 5 GELL. 6, 18, 1 PS. CATO brev. sent. 21]). fam. 5, 2, 7 iuravi . . . -um (GELL. 5, 19, 6 VLP. dig. 12, 2, 5, 1. 43, 24, 15, 9 PAVL. sent. 5, 32. ITALA Luc. 1, 73 [cod. b *al.* = VVLG.]. *al. cf. l. 49. p. 663, 68. 664, 17. 20. 677, 8*). CINC. Gell. 16, 4, 4 concipiebatur (*v. vol. IV 55, 33. cf. p. 703, 62*). CAES. civ. 3, 28, 4 -o accepto (LIV. 41, 15, 10. 44, 23, 3. 5 VVLG. Ezech. 17, 13. *cf.* LIV. 10, 39, 17 -i adversus foedera suscepti [PAVL. dig. 12, 2, 6]). LIV. 1, 24, 6 pater patratus ad -um patrandum, id est sanciendum fit foedus. 22, 58, 8 -i solvendi causa (*cf.* 24, 18, 5 exsolvendi. *v. etiam l. 41 sq.*). 32, 5, 4 qui -um exigerent (*v. vol. V 2, 1456, 72, ubi addas* CVRT. 10, 7, 9 SVET. Iul. 23, 2). 34, 25, 7 -o interposito (*v. vol. VII 1, 2247, 82 sqq.*). QVINT. inst. 5, 6, 1 -um . . . offerunt (SVET. rhet. 30, 3 COD. Iust. 4, 30, 14, 3 LEX Burg. lib. const. 45. *cf.* QVINT. inst. 5, 6, 4 defert [5, 6, 6 VLP. dig. 12, 2, 3 pr. *al.* PAVL. dig. 12, 2, 6 sent. 2, 1, 2 COD. Iust. 3, 42, 4 *a. 230. al.*]. VLP. dig. 12, 2, 25 relato [12, 2, 34 pr. *al.*]. PAVL. dig. 22, 3, 25, 3 inferre [*v. vol. VII 1, 1387, 10*]). PLIN. epist. 10, 52 praeivimus (paneg. 64, 3). GELL. 16, 4 tit. -um remitti aecum est (VLP. dig. 12, 2, 5, 4. *al.* PAVL. dig. 12, 2, 6 COD. Iust. 4, 1, 1 *a. 213*). β *abl.*: PLAVT. Rud. 46 dat . . . arrabonem *lenoni* et -o alligat (SEN. Tro. 611. *cf.* LIV. 5, 8, 6 obligati [39, 18, 3 SEN. contr. 2, 2, 5 GAIVS inst. 3, 96 IVST. 3, 3, 11. *cf.* VLP. dig. 38, 1, 7 pr. -i obligatio]). CIC. Flacc. 15 psephismata . . . non -o constricta (*v. vol. IV 544, 32. cf.* CIC. off. 1, 40 astrictos [*v. vol. II 963, 41 sqq.*]. CAES. Gall. 1, 31, 7 obstringere [HOR. sat. 2, 3, 179 PAVL. FEST. p. 188 VAL. MAX. 5, 3 ext. 3. 9, 2 ext. 6 TAC. ann. 1, 14, 4. 4, 31, 3. *al. similiter* LIV. perioch. 10 de -o obstrictus; de *omisit unus cod. rec. et ed. pr., cf. Liv. 10, 38, 12* primoribus Samnitium ea detestatione obstrictis]). Cael. 55 -o devincta auctoritas. leg. 2, 16 multa firmentur -o (AMM. 24, 3, 9. *cf.* CAES. Gall. 5, 27, 10 confirmare [6, 2, 2. 7, 66, 7 DARES 40]. CVRT. 6, 7, 4 adfirmet). off. 1, 40 -o se solutum putabat (IVST. 14, 4, 7. *cf.* LIV. 22, 61, 4 se exsolvisset. *aliter l. 20 sq.*). 3, 113 liberatum se esse -o (3, 115 SEN. contr. 2, 2, 6). CAES. Gall. 1, 30, 5 inter se sanxerunt (7, 2, 2 civ. 1, 9, 6 LIV. 39, 37, 21). 7, 67, 1 omnibus -o (ad -um *var. l.*; -um *Ciacconius probantibus Meusel, Klotz*) adactis (*v. vol. I 679, 10 sqq. cf. l. 10. 51*). LIV. 3, 36, 9 foedus . . . -o ictum. QVINT. inst. 5, 6, 4 alieno -o stari quam suo mavult (VLP. dig. 12, 2, 5, 1 *sec. rescriptum Pii* [*an dat.? cf. l. 50 et p. 702, 51*]. COD. Iust. 4, 1, 13 pr.). ITALA Ios. 9, 15 (Lugd.) iuraverunt (*v. p. 677, 8. cf. l. 13*). γ *dat.*: VLP. dig. 12, 2, 3, 3 (*e Marcello*) -o standum esse (*cf. l. 48*). δ *c. praep.*: ad: SALL. Catil. 22, 1 quom ad -um popularis sceleris sui adigeret (VLP. dig. 2, 4, 8, 2. *cf. l. 10. 45*). cum: SCRIB. LARG. 271 p. 106, 1 c. -o adfirmaverunt. ITALA II Macc. 4, 34 (rec. P = VVLG., *recc. XM* c. iuramento, *rec. B* c. iuratione, *gr.* μεθ᾽ ὅρκων). Matth. 14, 7 (cod. d *al.*, *gr.* μεθ᾽ ὅρκον, *Vulg.* c. iuramento). GREG. TVR. Franc. 8, 22 p. 388, 15 ORIG. in Matth. ser. 80 p. 191, 23. in: VLP. dig. 12, 2, 5, 4 res in -um admissa. 12, 2, 34, 9 demissa. sub *c. acc.*: ANON. Vales. 12, 62 s. -um pollicitus. PAP. Tjäder 24, 8 (= 24, 28) chartulam . . . s. -um traditam. *c. abl.*: GREG. M. epist. 9, 167 p. 166, 11 (s. iure iurandum *C*). 13, 7 p. 372, 19 (s. iureiurandum R^1, *item* 13, 47 p. 411, 17). ? de: *v. l. 37.*

in lusu verborum c. 2. ius *v. p. 705, 67 sqq.*

cf. iurarius, iuratus. *Teßmer.*

2. *iūs, iūris *n.* [*i. q. ind.* yūs, *cf.* yūṣan-; *v. Walde-Hofm. I 734; cf.* iotta. *L.*] *de orig.*: VARRO ling. 5, 109 (*a* iucundus, *v. p. 705, 14*). ISID. orig. 20, 2, 32 -s coquinae magistri a iure nuncupaverunt, quia [ea] est lex condimenti eius; hanc Graeci zemam (*i.* ζέμα) vocant. *scrib.* iux APIC. exc. 110. *masc.* (*sec. gr.* ζωμός): ORIBAS. syn. 3, 208 p. 890 (*bis*). *de formis*: *gen. sg.* iussis *testatur* GLOSS. Althochdt. III 683, 18 (*iuxta* iuris [ruris *trad.*]. *cf. p. 678, 52*). *dat. sg. praeter* APIC. exc. 110 *deesse videtur.* *inter neutra semper singularia*: CHAR. gramm. p. 33, 16 B. hoc -s ὁ ζωμός, τὸ δίκαιον, iuscellum ζωμός. et iura et iuribus legimus (*ad* 1. ius?). GLOSS. II 323, 2 ζωμός hoc -s; pluraliter non declinatur. *plur.* (*nom. vel acc. tantum*, -um *ambigue p. 705, 69. de* -bus *non constat, v. l. 73*) *ap.* PLAVT., LVCIL., SER. SAMM., LAMPR., VESPAM, HIER., DVB. NOM. gramm. V 581, 19 -a, id est iuscella. GLOSS. ζωμός. ζέμα. *legitur inde a* PLAVTO; *deest stilo grandiori.* [*francog.* jus (> *langob. vet.* giuso, *pedem.* džüs, gis, gius, *langob.* giüs, *aemil.* z'is), *dial. wall., pic.; francoprov.; prov. vet.* jus, *langued.* džüs *etc.; vasc.* jus, yus. *cf. M.-L. 4633. Battisti-Alessio III 1824. Wartburg V 83 sqq. G.*] [*loco corrupto*: SVEIVS carm. frg. 4, 1. *falso trad. pro* ture PLIN. nat. 20, 233. *cf.* APIC. 2, 55, *ubi* -s *restituitur e* tus.]

i. q. liquor crassior quidam, ζωμός (*infra respondet, ubi nihil* [*B.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adnotatur): 1 *proprie*: **a** *usu sollemni de condimentis, quae e carnibus, herbis al. coquendo conficiuntur vel emanant*: PLAVT. Persa 95 nisi cremore crassost -s collyricum, nihil⟨i⟩ est, macrum illud epicrocum pellucidum: quasi iuream (*corruptum,* sisuram *Ritschl*) esse -s decet collyricum. CATO agr. 158, 2 haec omnia *ad alvum deiciendam necessaria* decoquito usque ad sextarios III -is. TER. Eun. 939 quo pacto ex -e hesterno panem atrum vorent *meretrices.* LVCIL. 1077 -s maenarum. CIC. Tusc. 5, 98 *Dionysius* negavit se -e illo nigro *Lacedaemoniorum,* quod cenae caput erat, delectatum. fam. 9, 20, 2 Hirtio cenam dedi, sine pavone tamen; in ea cena cocus meus praeter -s fervens nihil ⟨non⟩ potuit imitari. 16, 4, 1 -s ... dandum tibi non fuit, cum κακοστόμαχος esses. VARRO ling. 5, 109 hanc *carnem pecudis* primo assam, secundo elixam, tertio e -e uti coepisse natura docet; dictum ... 'ex -e' (iuro *trad.*), quod iucundum magis conditione (PLIN. nat. 32, 33. 45. *al.* APIC. 4, 133 ex -e Terentino. 4, 181. 6, 237 ex -e frigido Apiciano. *cf.* GLOSS. III 314, 64 ζωμευτικόν: ex -e [520, 61]). rust. 2, 9, 10 *pastores canibus* dant etiam -s ex ossibus et ea ipsa ossa contusa. HOR. sat. 1, 3, 81 servum, patinam qui tollere iussus semesos pisces tepidumque ligurrierit -s. 2, 4, 38 quibus *piscibus* est -s aptius. 2, 4, 63 est operae pretium, duplicis pernoscere -is naturam; simplex e dulci constat olivo ...; hoc ubi ... inferbuit ..., insuper addes *eqs.* 2, 8, 45 his *squillis* mixtum -s est: oleo ..., garo ..., vino *eqs.* 2, 8, 69 ne male conditum -s adponatur. CELS. 2, 29, 2 omnes fere conchulae maximeque -s earum (*cf.* 3, 6, 14 concharum musculorumve aut lucustarum). 3, 16, 2 pulli gallinacei (*sim. v. VI 2, 1683, 41. 1684, 27 sq. 57 sq.*). 4, 6, 6. 5, 27, 3[D] anserinum vel ovillum vel vitulinum. 5, 27, 12[B] (*?, v. p. 632, 29*). SEN. epist. 95, 28 pariter sint, quae disponi solent, uno -e perfusa; nihil intersit: ostrea, echini (*eqs.*) ... ponantur. COLVM. 12, 4, 5 ubi non innatent *res conservandae,* sed semper sint -e submersa. 12, 7, 2 si tantum remiserint umoris *herbae conditae,* ut suo sibi -e ablui possint (12, 42, 2. 12, 56, 2. *cf.* COLVM. 12, 58, 2 cum suo -e concisas radiculas. APIC. 4, 147 suffundes -s de suo s. [4, 171. 172. *al.*]). 12, 7, 3 -s, ut supra dixi (*sc. 2, ubi* conditura), quod est mixtum duabus partibus aceti et una muriae. *al.* SCRIB. LARG. 189 -s pingue agninum vel ex bubula factum. 190 -e suillo pingui. 200 album -s pingue et salsum. PETRON. 130, 7 cochlearum ... sine -e cervicibus. PLIN. nat. 20, 87 decoctae *brassicae* ... -s (*v. vol. V 1, 202, 22 sq.*). 20, 115 eodem *radicis* -e instillato gravitatem aurium *mitigat apium. al.* IVV. 14, 8 boletum condire et eodem -e natantes mergere ficedulas. APVL. met. 10, 16, 5 pisces exotico -e perfusos. ITALA iud. 7, 19 (Lugd.) carnem imposuit ... et -s exinanivit in ollam (VVLG. -s carnium). Ezech. 24, 10 (cod. 176, *cf.* Wirc. *et* Ambr. in psalm. 38, 34, 3) succendam ignem, ut (et *trad.*) fluat caro et minuatur -s (*Vulg.* consumentur carnes et coquetur universa compositio et ossa tabescent. *pergit* AMBR. *l. c. 4* significatur, quod animae perfidorum ... tabescant, ut deponant crassitudinis quendam carnalis humorem). SER. SAMM. 383 perdicis. LAMPR. Heliog. 29, 6 ut -a nova dapibus condiendis invenirent *convivae.* ARNOB. nat. 7, 25 fartibus confecti[oni]s -e ex multiplici. PALLAD. 12, 22, 4. 5 AVSON. 86, 1 p. 317 P. *al.* QVEROL. p. 24, 1 R. cedant -is conditores, cedant omnia coquorum ingenia, cedant Apici fercula. HIER. adv. Iovin. 1, 40 -a Apicii et Paxami (*cf. l. 16 et* iuscellum *p. 706, 36*). VVLG. Is. 65, 4 -s profanum (*sc. suillum*). APIC. 9, 439 -s in siluro *eqs. al.* **b** *de sanie purpurae*: PLIN. nat. 9, 138 in conchyliata veste ... -s temperatur aqua et ... humani potus excremento. 35, 44 creta argentaria cum purpuris ... tinguitur ...; praecipuum est ..., proximum ... addita creta in -s idem et ... elevatur bonitas ... dilutiore sanie.

2 *in imag. et translate* (*cf. allegoriam l. 45*): PLAVT. Most. 277 ubi sese sudor cum unguentis consociavit, ilico itidem olent *vetulae,* quasi cum una multa -a confudit cocus. COLVM. 12, 38, 3 ponderi *bacarum* permiscetur *mustum* sic, ut sit instar -is crassi. 12, 52, 15 sunt, qui cretam figularem in modum liquidae faecis aqua resolvant et, cum vasa laverint, hoc quasi -e intrinsecus oblinant. VESPA 6 scribere ... dulcia carmina quaero, nec mel erit solum: aliquid quoque -is habebit. HIER. epist. 29, 1, 2 *nomina hebraica* non sunt suaves epulae ..., quas non condit Apicius, in quibus nihil de magistrorum huius temporis -e suffumat.

3 *in lusibus verb. c.* 1. ius (iniuria *p. 706, 1*) *factis*: PLAVT. Cist. 473 simil⟨est⟩ ius iurandum am⟨antum⟩ qua⟨si i⟩us ⟨c⟩onfusicium. Epid. 523 qui omnium legum atque -um fictor, condĭtor (*cf. l. 49,* condictor *A*) cluet. Poen. 586 (*v. vol. IV 929, 6*). Pseud. 197 amicos tibi habes lenonum aemulos lanios, qui item, ut nos iurando, -e malo male quaerunt rem. LVCIL. 54 occidunt, Lupe, saperdae te et -a siluri (*L. fuerat iudex iniustus; cf. l. 52*). CIC. Verr. II 1, 121 homines *Siculi a Verre male tractati* ..., qui etiam ridiculi inveniebantur ex dolore; quorum alii ... negabant mirandum esse '-s' tam nequam esse 'verrinum'; alii etiam frigidiores erant *eqs.* (*infra*: neque ... perfacete dicta ... sunt). fam. 9, 18, 3 pluris iam pavones confeci quam tu pullos columbinos; tu istic te Hateriano -e delectas, ego me hic Hirtiano. VARRO rust. 3, 17, 4 hos pisces nemo cocus in -s vocare audet. MART. 7, 51, 5 *Pompeius Auctus* -e madens varioque togae limatus in usu. VESPA 29 (*pistor ad cocum*) nil sine quo tua -a valent, ingrate, coquina (comina *vel* cum- *trad.,* canina *S. Mariotti in Stud. z. Textgesch. 130; cf. ibid.* 60 -a cocorum *et* VEN. FORT. *p. 706, 58*). CLAVD. DON. Aen. 8, 180 p. 142, 13 *Aeneae et Troianis* indigne adposita est bubula assa nec saltem aliquo -e condita, et revera iniuria fuit, si tollamus e medio sacrorum morem, qui alia respuebat. CLAVD. 20, 348 (*344* iura regunt *Eutropius et Hosius*) dulcior hic *cocus emeritus* sane cunctis prudensque movendi -is et admoto qui temperet omnia fumo *eqs.*

deriv.: iurulentus, iuscellum, iusculum.

3. īus *v.* ios.

iūsānus *v.* iosanus.

iūscellārius ζωμε⟨ν⟩τής GLOSS.[L] II Philox. IV 133. ζωμοποιός GLOSS. III 470, 24. *a* iuscellum.

iūscellātus, -a, -um. *a* iuscellum. *de* iussell- *et* viscell- (*falso editur vel traditur in* PLIN. VAL.) *v. s.* iuscellum. GLOSS. III 219, 2 diazomu (*i.* διὰ ζωμοῦ): -as *offellas. cf.* 233, 55. 653, 23

i. q. iuscello conditus sim.: PLIN. VAL. 2, 17 si habuerit pullum, -um edat. 5, 4 (= ALEX. TRALL. 1, 33 [32]) malvas -as (*Alex. Trall. I 483 P.* ἀποζεσθείσας). 5, 24 (= ALEX. TRALL. 2, 61, *ubi ed.* instell-) pisces -os (*Alex. Trall.* ἀπὸ ζέματος. *cf. l. 21*). 5, 36 (= ALEX. TRALL. 2, 241) carnes ... -as (*Alex. Trall. II 509* κρεῶν ... τὸ ἀπόζεμα). APIC. exc. 141 porcellu(m) -u(m) (*cf. tit. eiusdem capitis* 25 p. iuscellu). ALEX. TRALL. 2, 73 gallina ... -a (*gr. II 403* ἀπὸ ζέματος ἐσθιομένη). *n. sg. pro subst. i. q. iuscellum*: PLIN. VAL. 5, 30 de piscibus ... -um (*Alex. Trall. II 455* ὁ ζωμός).

**iūscellum,* -ī *n. a* 2. ius *demin., cf.* iusculum. *scribitur* iussell- THEOD. PRISC. log. 96 (*var. l.*). ALEX. TRALL. 1, 145. 2, 73 (*ibid.* iussellata); *saepe editur vel traditur* viscell-, *vix recte* (*cf. Barth, Adversar. comm. p. 1672. Bendz, Emend. z. Cael. Aur. 46 sqq.*). *masc.* -us (*sec.* 2. ius *vel* ζωμός) ORIBAS. eup. 1, 9, 2 Li p. 412 (*Ab* ius), *?fem.* (*e plur. ortum*) GREG. TVR. *l. 51. inter neutra semper singularia habet* CHAR. *p. 704, 72; plur. exstat p. 704, 77 et* SCHOL. Iuv., THEOD. PRISC., DIOSC. *al.* [*ligur.* džüšellu, *sic.* (s)ciuceddu, *calabr.* sciuscieddu, *apul.* sciusclèllë; *francog. vet.* jussel, *dial. occ.* žüše, jussiau, *burg.* jujeau, jussot, juchot; *prov. vet.* jussel, *prov.* jussèu; *cat.* jusell. *cf. M.-L. 4634. Battisti-Alessio III 1824. II 969. Wartburg V 85. Corominas II 1075. G.*]

fere i. q. ζωμός (*variationis causa ponitur iuxta* ius *l. 48. 54*): SCHOL. Hor. gloss. Γ sat. 2, 8, 42 ('squillas inter muraena natantes') in -o. SCHOL. Iuv. 4, 23 Apicius auctor praecipiendarum cenarum, qui scripsit de -is (*Mythogr. 2, 225* de conditurís). THEOD. PRISC. log. 31 pisciculos anetino -o decoctos (*cf.* CAEL. AVR. acut. 3, 17, 161 sorbendum ... -um scari piscis *eqs.*). 38 -um gallinarum (96 -is. CAEL. AVR. acut. 1, 17, 177. *cf. ibid.* 176 gallinaceum [2, 24, 138]. *sim. al.*). PLIN. VAL. 5, 13 malvas coctas in -o (*Alex. Trall. II 237, 14* μαλάχης ἀπὸ ζέματος. *cf.* 5, 25). DIOSC. 2, 28 p. 192, 10 de -o caponis (*gr. 2, 49, 1* ζωμός). 2, 147 p. 234, 22 -is (*gr. 2, 161* προσοψήμασι). 4, 157 p. 74, 17 cum -is (*gr. 4, 162, 2* ζωμοῖς). 4, 161 p. 80, 2 folia ... cum -u accepta (*gr. 4, 166, 2* συνέψεται ... λαχάνοις). *al.* APIC. 5, 194 exc. 33. 131. VITAE patr. 5, 4, 10 (*Achilles abbas de Isaia abbate, qui, ut buccellam melius comederet,* miserat in catinulo sal et aquam) videte Isaiam comedentem -um in Scythi (*gr.* ἐν Σκήτει); si ius manducare vis, vade in Aegyptum (*gr. Cot. p. 388[C]* ζωμόν *utroque loco; subesse vid. exod. 16, 3, v. p. 678, 62*). GREG. TVR. Franc. 5, 18 p. 220, 5 conversus ad -um ... ait *rex*: 'propter te haec -a (-ā *i.* -am *C1 m. pr.*) paravi, in qua nihil aliud praeter volatilia et parumper ciceris continetur'. ANTHIM. *decies* (ius *bis*). ORIBAS. syn. 4, 28, 3 Aa p. 29 (*cf.* La) coclearum ... -a et ... galli ius (*gr.* ζωμοί *semel tantum*). ALEX. TRALL. 1, 145. 2, 73. 156. *in compar.*: DIOSC. 4, 108 p. 55, 4 *folia cytisi* cumfricata digitis -um redolent (*gr. 4, 112* ὄζοντα ζωμοῦ). *in lusu verb. c.* 1. ius (*cf. p. 705, 67 sqq.*): VEN. FORT. carm. 6, 8, 18 plus -a coci quam mea iura valent.

deriv.: iuscellarius, iuscellatus.

iūsculum, -ī *n. a* 2. ius *deminutive, cf.* iuscellum. *fere i. q.* ζωμός: CATO agr. 156, 7 *brassica cocta* aquam defundito non omnem; eo addito oleum ...; postea inde -um frigidum sorbere et ipsam brassicam esse (*ad reddendum gr.* ζωμάριον *formatum esse a Catone, qui medicorum gr. scriptis utebatur, coni. Hanssen, SyOsl. 18, 1938, 98 sqq.*). VARRO (?) frg. Apic. 3, 64 quorum *betaciorum* ... radices ... decoctas ... -um facere et potari ('*structura imperfecta*' *Giarratano-Vollmer ad l.*). APIC. 8, 406 (*restit. Giarratano,* iustam *trad.,* ustam *Brandt*). CAEL. AVR. acut. 3, 16, 136 pinguibus ... -is.

iūsiūrāmentum *v.* iuramentum.

iusquiamos (-um) *v.* hyoscyamos. *B.*

**iussio,* -ōnis *f. ab* iubere (GRAMM. suppl. p. 75, 8 *derivatur ab inf. fut.*). *de notione*: SCHOL. Hor. gloss. Γ carm. 3, 6, 40 arbitrium: -em. SYNON. Cic. p. 421, 13 imperio parens. -i satis faciens. GLOSS. -o: κέλευσις. κέλευμα. GLOSS.[L] III Abstr. NV 5 numen: maiestas vel -o. *legitur locis dubiis apud* VLP. *et* MOD. (*v. p. 707, 7. 28. 51*), *in constit. impp.* FRG. Vat. 21 (*contextu manco*) *et p. 707, 38. 63. 708, 47. al. ceterum inde a* SACERD. gramm., ITALA (IV Esdr.), PS. CYPR. (*s. III/IV*), VICTORIN. POETOV., ARNOB., LACT. (PS. QVINT. decl. exc. Paris. 17 p. 422, 7 *inferioris est aetatis; de* LEGE Tudert. *et* TERT. *v. infra l. 82. 83*). [*confunditur in codd. c.* visio VVLG. num. 33, 2 NICET. spir. 7, *c.* lusio VVLG. Esth. 13, 5. *falso insertum esse vid.* TERT. castit. 2 l. 10 sine ⁝ utu [-e] eius. *falso, ut vid., suppl.* LEX Tudert. [CIL XI 4632] 10 ⟨contra ... iu⟩ssionem. *corruptum ex* iunctionem HIST. Apoll. rec. A 22, *v. Klebs, Apoll. aus Tyrus 36, cf. rec. C 22* coniunctionem.] [*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i. q. imperium, praeceptum sim. (*iuxtapos. vel syn.* imperium *l. 9. 34. 79* [*cf. etiam l. 71*], praeceptum *p. 708, 17. 24. 35*, lex *l. 78. p. 708, 42* [*cf. l. 63. 70. p. 708, 9*]; -e iubere *l. 15*; -o *prohibet, vetat sim. e. g. l. 7. 62 et seq.* ne *p. 708, 49* [*sed opp.* prohibitio *l. 69*]; *accedit gen. iubentis sim. passim*): **1** *sing.*: **a** *abl.* (*contextu manco* Frg. Vat. 21): Vlp. dig. 4, 2, 23, 3 (*interpol.?*) si debitis satisfecit simplici -e *debitor.* 5, 1, 2, 2 (*interpol.?*) nisi ... principali -e prorogatio fuerit inhibita. Arnob. nat. 1, 48 vocis simplicis -e *aures aperuit Christus* (*postea*: verbo ... imperioque. *item de imperio sanantis*: 1, 50. 2, 11 verbo uno ... aut unius imperii -e [*postea*: interdictione]. Lact. inst. 4, 15, 9 non manibus ..., sed verbo ac -e [iussu *var. l.*]). Firm. math. 5, 3, 10 eum ... potestatis alicuius -e constitui (Cod. Theod. 7, 7, 2, 1 [= Iust. 11, 61, 1, 1] prorogata -e. *cf.* Hier. in Ier. 6, 27, 2 praeceptum est. Prvd. perist. 10, 337 mandavit [*al.*]. Avg. civ. 1, 21 p. 35, 21 D. iubet [*al.*]. Novell. Theod. 3, 8 decrevimus [*al.*]. *et similia*). Ps. Hil. libell. 5 p. 75, 20 omnia -e patris ... perfecta sunt (Rvfin. Orig. in Rom. 4, 7 p. 984D). *al.* *c. praepos.*: Ps. Hil. libell. 5 p. 75, 16 cum -e (Cassiod. hist. 10, 10, 10 [*Socrat. 6, 9* κατὰ γνώμην]. Conc. Aurel. a. 511 p. 4, 5). Filastr. 101, 1 non a sua ... voluntate, sed a dei -e (Cassiod. in psalm. 43, 19 domini). Hier. reg. Pachom. 11 absque -e maiorum ([*gr.* χωρὶς τοῦ προσταχθέντος]. *ibid.* 15). Avg. serm. 9, 12, 19 de -e melioris. 63, 3 sub -e Christi. 80, 6 in illius -e (164, 3, 5 Pass. Marcell. et Apul. [BHL 5252] 5). Fort. Aug. c. Fort. 14 p. 91, 3 ex -e (Vitae patr. 7, 32, 2 [*gr. Cot. p. 489C* θέλημα]. *al.* CIL XI 6337, 7 Inscr. Emérita 8, 1940, 135 l. 17). Canon. Turner II p. 24 sine -e episcopi (Epist. Canon. 5 p. 895B. *al.* CIL III 2208, 6).
b *acc.*: Vlp. dig. 11, 7, 8 pr. (*interpol.?*) ait Labeo exspectandum vel permissum pontificale seu -em principis. Lact. inst. 6, 17, 24 dei -em -i hominis praeferamus. Chalc. transl. p. 42E intellegentes -em patris filii (*gr.* τάξιν *vel* διά- *vel* πρόσταξιν. *explic. comm. 146 per* iussum). Optat. 6, 3 p. 147, 10 voluntatem et -em dei secuti sumus (Svlp. Sev. chron. 2, 42, 3). Hier. in Is. 6, 9 p. 100B impleri (Vita Hil. Arel. 9 l. 4. *al. cf.* Vvlg. gen. 27, 5 expleret [exod. 40, 19]). 18, 3 p. 179C quando meam -em ... meumque imperium ... audieritis. Vvlg. I Esdr. 6, 11 (*antea*: decretum). Canon. apost. 67, 25 (*gr.* ἐπιταγήν). *al.* *c. praepos.*: Ps. Cypr. singul. cler. 16 per dei -em (Ps. Fvlg. Rvsp. pro fid. 9 p. 718C Cod. Iust. 7, 62, 34 pr. *al.*). Cod. Iust. 4, 24, 11 (*a. 294*) citra conventionem vel praesidialem -em (4, 28, 7 pr.). CIL II 191, 2 (*a. 336*) iuxta -em Numeri (Hier. reg. Pachom. 25 Vvlg. II reg. 19, 18. *al.*). Optat. 2, 25 p. 64, 20 contra -em dei (3, 7 p. 89, 8 Avg. adult. coniug. 1, 18, 20. *al. vix add. p. 706, 83*). Pallad. Maximin. c. Ambr. 23 secundum -em imperat⟨oris⟩ (Avg. serm. 359, 9. Conc.S I 2 p. 78, 10 [*item* I 3 p. 102, 3 *sec. gr. I 1, 3 p. 19, 10* κέλευσιν]. II 3, 2 p. 110, 7 [*gr. II 1, 2 p. 102, 3* τύπον]. Orig. in Matth. 15, 29 p. 439, 7 [*gr.* πρόσταγμα]. *al.*). Avg. epist. 43, 4 ad ... principis -em (Epist. imp. Constant. Aug. epist. 88, 4 ad examen suum atque -em. *al.*). mus. 6, 13, 41 praeter -em et suasionem. Cod. Theod. 7, 12, 2 (= Iust. 12, 42, 2) supra ... -em evectionis. 16, 5, 34 pr. post publicatam ... -em (Cassiod. in psalm. 118, 166). Epist. Canon. 4, 6 p. 891B extra -em episcopi.
c *dat.* (*v. et* Lact. *supra l. 29*): Mod. dig. 40, 4, 44 (*interpol.?*) testatricis -i parere (Filastr. 47, 3 nutui et -i et praeceptis. *al. v. et p. 708, 48. 57*). Arnob. nat. 1, 45 cuius ... -i obtemperabant (2, 44 Avg. op. monach. 1, 1 Salv. epist. 4, 11). Priscill. tract. 4, 80 ne divinae -i contrairet (Greg. Tvr. dorm. 2). Vvlg. Esth. 16, 1 oboediunt (Ps. Avg. quaest. test. I 109, 6 Qvodv. [?] prom. 1, 7, 10 mysticae -i fabricae). Avg. serm. 165, 1, 1 adhibere ... -i ... voluntatem. Cod. Theod. 8, 1, 5 -i effectum ... commodari. Alc. Avit. epist. 22 p. 54, 16 satisfacere. Pallad. hist. mon. I p. 254C acquiescerem. Pass. Paul. 7 pone modum ... iniustissimae -i.
d *nom.* (*v. et p. 708, 35. 47. 53*): Itala IV Esdr. 8, 23 cuius *dei* -o fortis et dispositio terribilis. Ps. Cypr. singul. cler. 6 p. 178, 21 -o una constrinxerat *Adam et Evam* (-o *vetat ut*: Cod. Iust. 6, 50, 16 [*a. 294*] legis -o ... non concedit. Optat. 1, 21 p. 23, 12 prohibuit). Victorin. Poetov. in apoc. 13, 1 os *bestiae* ... -o illius *Antichristi* est. Hil. trin. 4, 21 p. 112C (*de creatione mundi ut*: Priscill. tract. 11, 144. 145). Optat. 3, 7 p. 88, 16 -o divina contempta est. Hilarian. pasch. 1 p. 1105D -o fratrum ... admonuit (*cf.* Hier. hom. Orig. in Ier. 11 p. 675A praecepit [*gr.* λόγος. Alc. Avit. epist. 48 p. 77, 17]). Vvlg. Dan. 3, 22 -o regis urgebat. Avg. perf. iust. 5, 11 p. 10, 16 *opp.* prohibitio. quaest. hept. 3, 56 p. 287, 2 -o ... pro lege habetur. serm. 224, 2, 2 *syn.* persuasio. Sedvl. carm. pasch. 3, 19 quantum imperii fert -o Christi (*op. pasch. 3, 2* quam imperiosa ... potestas est). *al.*
e *gen.*: Ps. Cypr. singul. cler. 29 praescriptionibus apostolicae -is (*cf.* Compvt. cod. Col. prol. 7 preceptum divine -is [Vict. Vit. 3, 26]. Fvlg. Rvsp. c. Fab. frg. 29 p. 794D imperio. Cassiod. in psalm. 118, 4 praeceptio). Lact. inst. 5, 11, 7 impiae -is necessitas. Firm. math. 3, 4, 27 -is suae auctoritate (Avg. c. Cresc. 4, 40, 47 p. 547, 10 Cod. Theod. 12, 10, 1. Cassiod. var. 11, 7, 29 legum et nostrae -is). Optat. 5, 5 p. 131, 6 limes ... -is. Filastr. 81 Christi -is et imperii eius ac potestatis. Clavd. Don. Aen. 4, 235 p. 386, 8 completa ... -is summa (*Verg.*: imperio). *al.*
2 *plur.*: **a** *dat.*: Sacerd. gramm. VI 496, 11 viri -bus ... oboedisse (Avell. p. 223, 19. Cod. Iust. 12, 35, 18 pr. [*a. 492*]. Cassiod. in psalm. 32, 4. 77, 18. 102, 20). Optat. 3, 4 p. 82, 6 in optemperando eorum -bus (Cod. Iust. 6, 21, 16 [*a. 496*]. Pass. Crispin. 2, 3). Vvlg. Esth. 13, 5 contraire (*cf.* Cassiod. in psalm. 90, 3 obviare [var. 10, 26, 4 Evgipp. Sever. 8, 6]). Canon. apost. 66, 24 laicus laicis -bus servus sit (*gr.* πράγμασι). Avg. c. Parm. 1, 11, 18 p. 40, 19 imperialibus resistendo -bus (3, 6, 29 p. 137, 19 Avg. [?] un. eccl. 20, 54 p. 302, 14. *cf.* Vita Hil. Arel. 1 l. 4 repugnavi. Sedvl. epist. 2 p. 171, 8 resultans). Cod. Theod. 6, 30, 13 obsecundat (8, 5, 57, 1 Cassiod. in psalm. 67, 40. 104, 20 var. 11, 6, 1. *cf.* Verec. in cant. 9, 16 p. 117a 34 obsequatur [Cassiod. or. frg. p. 473, 6]). *al.* **b** *abl.* (*v. et l. 27*): Ps. Cypr. singul. cler. 20 p. 196, 13 competentibus coerceri -bus legum (*item de poena iussa*: Avg. c. Emer. 7 p. 189, 26 terrenarum potestatum -bus insectando. c. Parm. 1, 8, 13 p. 34, 12 -bus iudicum ... concremantur). Arnob. nat. 1, 52 quod ab ... Christianis -bus factitatum est nudis. Avg. quaest. Simpl. 2 praef. tuis potius sublevatus orationibus quam -bus aggravatus. Sedvl. op. pasch. 3, 6 p. 237, 1 venti divinis ... -bus inclinati. *c. praepos.*: Ps. Cypr. singul. cler. 15 p. 190, 2 cum ... iussis ..., sine -bus. Mar. Victorin. rhet. 2, 22 p. 280, 12 ex legum praeceptis et -bus (-is *var. l.*). Avg. coll. c. Don. 1, 7 p. 41, 29 de -bus imperatorum (epist. 105, 6. 10 Epist. imp. Constant. Aug. epist. 88, 5). Cassiod. in psalm. 39, 2 in Christi ... -bus ambulamus. Greg. M. epist. 3, 7 p. 167, 13 ab omnibus -bus absolutus. **c** *acc.*: Lact. inst. 5, 13, 17 non tyrannicas -es ... tremunt (Lvcif. moriend. 8 p. 301, 9). Firm. math. 5, 1, 24 -es eius ... turba servabit. Lvcif. Athan. 2, 26 p. 196, 1 calcaremus tuas sacrilegas -es (*antea*: praecepta). Clavd. Don. Aen. 3, 260 p. 301, 24 pertulisse. Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 2, 25 p. 694 exsequebantur (*gr. 2, 495* ἐντολάς. Cod. Theod. 6, 24, 5 pr.). Avg. c. Cresc. 4, 47, 57 p. 554, 25 impetrasse -es eisdemque -bus exsequendis ... auxilia meruisse. Salv. gub. 3, 27 si -es ... servi ex parte audiant et ex parte contemnant. Cassiod. var. 7, 26, 3 ut ... publicarum ordinationum -es ... adimpleas (ordinationes -um *var. l.*). *c. praepos.*: Avg. c. Cresc. 4, 4, 5 p. 504, 6 post consulares ... -es. 4, 51, 61 p. 559, 2 per potestatum ... -es (epist. 105, 3. Cod. Iust. 1, 2, 16 pr. [*a. 477*]). Cassiod. in psalm. 77, 11 qui ad divinas se correxerit -es. Inst. Iust. praef. 3 omnium ... circa nostras -es fidem. **d** *nom.* (*adde l. 51*): Optat. 4, 7 p. 112, 12 preces sunt, non -es, desideria sunt, non praecepta; nam si -o esset *eqs.* Avg. c. Emer. 9 p. 191, 29 impetrantur -es. epist. 105, 7 si -es regum non pertinent ad ... religionem. c. Parm. 1, 12, 19 p. 41, 21 sunt et aliae -es generales *imperatorum.* **e** *gen.*: Clavd. Don. Aen. 4, 360 p. 405, 25 non auctoritate multarum metuendarumque -um, sed mea voluntate (Cod. Theod. 12, 1, 56). Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 2, 3 p. 671 -um ... exsecutor ([*gr. 2, 203* προσταγμάτων]. Avg. retract. 2, 59, 1 [*ex c. Gaud. 1, 1, 1 p. 201, 5* leges ... exsequendas]). Avg. epist. 51, 3 -um potentatu. c. Parm. 1, 10, 16 p. 38, 10 vi magna -um. Cassiod. var. 12, 22, 1 salubritas -um.
appendix ad 1 et 2 (sing. praeter l. 51); indicatur, quid imperetur: *per enunt. c.* ut (ne *l. 50*): Edict. imp. Maximian. Lact. mort. pers. 34, 3 cum ... nostra -o extitisset, ut *eqs.* Avell. p. 15, 7 regis. Rvric. epist. 2, 18 p. 403, 11 parui -i, ut *eqs.* Ps. Primas. in I Cor. p. 513D Greg. M. epist. 3, 7 p. 167, 14. CIL XV 7171, 1 -e ddd nnn (*i. trium dominorum nostrorum*), ne quis servum alienum suscipeat. *per* ad *c. gerundivo*: Avg. c. Petil. 1, 18, 20 p. 16, 1 -es proconsulis ad omnes ... excludendos ... impetratae. Epiphan. in euang. 33 p. 65, 7 -o est regalis ad persequendos famulos dei. *per gen. obi.* (*huc fortasse* Arnob. nat. 2, 36, *ubi Brakman, Arnobiana 7 addit* perpetuitatis): Avg. serm. 52, 1, 1 -em proferendi sermonis. Qvodv. (?) prom. 1, 7, 10 *v. p. 707, 56.* Cod. Theod. 7, 12, 2 *v. p. 707, 48.* Alc. Avit. epist. 67 p. 89, 2 -i consuetudinariae caritatis ... parere. *cf.* fideiussio.

iussor, -ōris *m.* *ab* iubere. Evtych. gramm. V p. 456, 5 *deriv. a* perfecto vel magis ab infinitivo futuro (*sim.* Gramm. suppl. p. 75, 16). *?* iuso- *v. l. 63.* Gloss. -or: κελευστής. hortator clamando in opere (*cf. celeuma nauticum p. 585, 65*). [*dub.*: CIL III 11206a, 2 iusor (*litterae praecedentes desunt*, 'fide iussor *?*' *ad l.* Inscr. christ. Diehl 1856A).]
i. q. is qui iubet: Drac. laud. dei 2, 231 illic -or erat, nos autem operarius aptat (*sc. deus, qui bestias creavit* solo sermone [*v. 230*], *homines* per se *format* [*v. 229*]).
deriv.: iussorium. *cf.* fideiussor.

iussōrium, -ī *n.* (*?* iussōrius, -a, -um *v. l. 70*). *ab* iussor. Gloss.L V Aa I 982 -um: lex praecepti. Gloss. IV 414, 24 -am rem (-um *suspicatur Goetz in indice*): praeceptio (*sim.* V 601, 51). *n. pl.* -a *i. q. verba vel scripta iussoris*: Caes. Arel. serm. 7, 3 si aliquis ... ad procuratorem ... litteras dirigat et ille non solum non impleat, quod praecipitur, sed etiam -a relegere dedignetur (*antea*: invitatorias litteras, *postea*: divina praecepta non legere).

1. iussū *v.* iussus. **2. iussu** *v.* iusum.

1. iussum, -ī *n. v.* iubeo. **2. iussum** *v.* iusum.

***iussus,** (-ūs) *m., abl. defect.* -ū *praeter quaedam exempla dubia et aevi cadentis, v. p. 711, 8.* *ab* iubere. *scribitur* iusu Inscr. NSc. 1911 p. 148. *cf. p. 709, 3.* *litt. graec. p. 709, 3.* *c. apice* -ú Decret. decur. Pis. de C. Caesare (CIL XI 1421) 26 R. Gest. div. Aug. 26. *abl. notatur*: i: CIL I² 798, 1 (*suppl.?*). III 11137, 6 (*sec. Mommsen*). *v. et p. 710, 81.* iu: CIL XIII 6384, 5. ius: CIL XIII 4304, 4. 8003a, 6. 12024, 5 Inscr. Dessau 8633 (*a. 47*). iuss: Not. dign. occ.

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

17, 6. 8. 10. 44, 2. *de notione*: CHAR. gramm. p. 451, 39 B. -us ἡ κέλευσις. GLOSS. -us: κέλευσις, κέλευμα. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A κοδιούσον (*v. p. 710, 42*) · ἡ περὶ κελεύσεως. *legitur in poesi post* PLAVTVM *singulis locis apud* VERG., IVV., *binis apud* OV., SEN. *trag.*, SIL., HOMER., STAT., *quater apud* LVCAN., *item varia frequentia apud recentiores; in prosa oratione inde a* CATONE, RHET. Her., CIC. [*confunditur in codd. c.* iusso *saepe (v. etiam p. 584, 73), c.* missu CAES. civ. 2, 22, 3 *v. vol. VIII 1143, 13, c.* visu OV. Pont. 4, 9, 30 PLIN. nat. 9, 41 (*e coni. vix probab.* PS. APVL. Ascl. 3 -bus. *cf.* DRAC. laud. dei 2, 127 usque dei -us [*trad.* visus; *plur. non legitur nisi loco dubiae aetatis p. 711, 15*]), *c.* iniussu LIV. 22, 41, 1 FRONTIN. (?) strat. 4, 1, 38 SPART. Hadr. 5, 6 IVVENC. 2, 492.]

i. q. imperium, mandatum sim. *indicatur is, qui iubet, per gen. (passim; gen. rerum l. 40 bis. 41. 49. 55. 57. p. 710, 4) vel pron. poss. (ex. gr. l. 50. 51. 54, cf. adi. l. 45. 46. p. 710, 6. 8. 66).* *accedit* ut *l. 70.* *syn. vel iuxtapos.* imperio *ex. gr.* PLAVT. *l. 50.* CAES. civ. 3, 22, 1. TERT. *p. 710, 39* (*respondet verbum q. e.* imperare RHET. Her. 1, 15, 25 SEN. Ag. 304 clem. 1, 3, 5 TAC. Germ. 7, 1; *cf.* -u imperitante PRVD. *p. 710, 62.* SEDVL. carm. pasch. 1, 87 = op. pasch. 1, 2 p. 180, 15 -u dominante. *v. etiam l. 28*), mandatum CIC. Phil. 8, 24 (*cf.* mandatu *p. 710, 10*), plebis scitu CIC. *p. 710, 50,* auspicio (-is) R. GEST. div. Aug. 26 VEG. mil. 2, 5, auctoritate LIV. 3, 63, 11. *al.* (*saepius distinguitur auctoritas senatus ab -u populi, v. p. 710, 26 sqq.*), voluntate LIV. 29, 20, 5. 8. 29, 21, 8. 10 *al.* (*distinguitur* CIC. *p. 710, 19; aliter l. 67*), consilio LVCAN. 8, 849. *opp.* iniussu LIV. 3, 20, 3. 8, 34, 10. 22, 38, 3. *opponitur imperio alieno voluntas propria locutionibus q. s.* sua sponte VAL. MAX. 2, 7, 6 CVRT. 5, 2, 8. 5, 10, 10, suo arbitrio *et* sua voluntate VLP. *l. 67. 68.* -u iuberi CIC. *p. 710, 50 (cf. l. 18. 20).* *per paronomasian c.* 1. ius *l. 61. p. 710, 46 (in veriloquio). 65.*

I *abl. sing.* (*exempla notabiliora; de abl.* iusso *v. p. 584, 8*):

A *casu solo*: **1** *usu sollemni i. q. secundum iussum*:

a *indicatur, quis iubeat*: **α** *de iussis divinis sim.*: PLAVT. Amph. 17. 19 cuius -u venio (*sc. Mercurius*), ... dicam ...; Iovis -u venio (26. 989 sum Iovi dicto audiens, eius -u ... huc me adfero. STAT. Theb. 12, 300. *al.*). VERG. Aen. 2, 247 dei -u non unquam credita *Cassandra* Teucris (LVCAN. 8, 849 consilio -uque deum. MIN. FEL. 33, 3. AVG. civ. 12, 25 p. 551, 12 D. permissu sive -u [16, 7 p. 134, 26]. *al.*). LIV. 37, 9, 9 matris deum (CIL IX 1538, 11. *al.*). SEN. dial. 6, 9, 1 naturae. LVCAN. 1, 576 Iunonis (*al.*). 8, 568 ordinis aeterni. PLIN. nat. 7, 74 oraculi (7, 152 o. -u et Iovis ... adstipulatu). STAT. Theb. 4, 723 (716) numinis (CIL II 138, 4 ex religione -u n. *al.*). APVL. met. 11, 6, 4 meo *Isidis*. IREN. 4, 36, 6 (= 4, 58, 8 H.) *dei patris* providentia constant omnia et -u administrantur omnia. CYPR. epist. 69, 8 p. 757, 10 domini (FILASTR. 156, 2. *al.*). IVVENC. 1, 60 caelesti. FIRM. err. 20, 3 divinitatis (*cf.* FILASTR. 121, 4 -u divino [133, 1]). SVLP. SEV. chron. 1, 43, 8 Eliae. CE 656, 2 p(a)p(ae) ... Marcellini (*cf.* LEX Visig. 7, 1, 1 principis vel episcopi adque iudicis. CIL XI 2589, 3 lecvitae, *i.* lev-). CIL VIII 27436, 6 religionis. *al.*

β *de iussis privatorum*: PLAVT. Asin. 147 tuo facit -u, tuo imperio paret (*matris ut*: PAVL. sent. 1, 13ᵃ, 2). Curc. 329 tuo -u profectus sum *servus* (*domini ut*: CATO agr. 139 CIC. Quinct. 19 de orat. 2, 276. *passim. cf.* PAVL. dig. 25, 2, 21, 1 dominae). Merc. 102 hospitis. CIC. Q. Rosc. 2. Att. 3, 14, 1 facio tuo -u (*amici ut*: CVRT. 8, 2, 10). SEN. clem. 1, 3, 5 illius (*sc. animi*) -u iacemus aut inquieti discurrimus (*cf.* CLEM. ad Cor. 37, 5 eodem [*i. capitis*]). CVRT. 10, 10, 14 patris (COLVM. 11, 1, 22 p. familiae. SIL. 1, 99 IVLIAN. dig. 14, 6, 14. 46, 3, 34. *al. cf.* HOMER. 225 parentis [GAIVS inst. 1, 131 INST. Iust. 1, 10 pr.]). FLOR. epit. 1, 1, 8 fratris. LABEO dig. 17, 2, 84 quotiens -u alicuius ... cum filio eius ... societas coitur. IAVOL. dig. 9, 2, 37 pr. liber homo si -u alterius ... iniuriam dedit, actio ... cum eo est qui iussit, si modo ius imperandi habuit (*cf.* IVLIAN. dig. 28, 5, 38, 2 -u emptoris servus adire hereditatem potest, quia ... est qui ius imperandi habet. COD. Iust. 8, 22, 1 [*a. 213*] eius -u, cui ius iubendi fuit. INST. Iust. 3, 3, 2 -u eius adest, cuius iuri subiecta est *libertina*). IVLIAN. dig. 3, 2, 1 suo nomine, non -u eius, in cuius potestate esset (GAIVS dig. 14, 5, 1 VLP. dig. 3, 2, 11, 4. 14, 5, 2 pr. [*opp.* sua voluntate]. *cf. l. 76*). 21, 2, 8 emptoris (VLP. reg. 22, 13 *opp.* suo arbitrio. *al. v. et l. 62*). VLP. dig. 39, 2, 15, 34 -u rogatuve meo (*antea*: arbitratu). *al.* *accedit* ut: COD. Iust. 10, 11, 2 pr. (*a. 238*) -u procuratoris, ut causam ... instrueres.

γ *de iussis publicis*: ① *singulorum*: CIC. inv. 2, 91 imperatoris (2, 92. LIV. 8, 34, 10 ⟨-u⟩ iniussu. 27, 19, 8 VAL. MAX. 1, 8, 3 FRONTIN. aq. 9 TAC. ann. 15, 66, 2. *al. v. et l. 84*). Verr. II 2, 47 *Verris (saepe). ibid.* praetoris (II 5, 7 LIV. 29, 21, 3. 38, 42, 7 GAIVS dig. 29, 4, 17. 36, 1, 65, 11. *al.*). II 5, 111 eius qui potestatem habuit (*cf.* LACT. mort. pers. 18, 11 [*iuxta*: qui sint in mea potestate]. CLAVD. DON. Aen. 1, 75 p. 30, 9 eius ... -u, cui ut iubeat plena potestas est. *l. 66*). Catil. 1, 2 consulis (1, 23. 4, 13 LIV. 2, 36, 7. 3, 11, 2. 3, 20, 3 *opp.* iniussu [22, 38, 3]. VELL. 2, 34, 4 *iuxta*: auctore senatu. *al. cf.* PAVL. dig. 3, 6, 35, 6 consularis [CIL III 14437², 9]). Deiot. 33 Caesaris (*al. cf. l. 84*). rep. 2, 38 Tarquinii *regis* (SALL. Iug. 90, 1 NEP. Dat. 2, 1 LIV. 1, 5, 5 perioch. 112 CVRT. 3, 7, 15. 5, 10, 10. *al.*). Cato 56 dictatoris (LEX VRSON. [CIL I² 594] 104, 12 C. Caesaris dict(atoris) imp(eratoris). 105, 31 LIV. 6, 15, 2. *al.*). CIL III 6687, 9 -u Quirini *legati Caesaris* (*Augusto imp.* [*cf. 12* missu]. LIV. 10, 29, 6. PLIN. epist. 10, 31, 5 proconsulum l. ve. CIL III 8472, 7 leg(ati) pro praetore [9973, 8 XIII 8036, 8]). OV. ars 2, 157 legis. LIV. 3, 57, 10 tribunorum (*al.*). 25, 9, 4 ducum (*al.*). 28, 11, 6 pontificis (*cf.* CIL VI 10266, 3 decur⟨ionis⟩ Larum). VAL. MAX. 9, 2, 4 Romano -u. ASCON. Corn. p. 55, 19 censorum. PLIN. nat. 16, 201 principis (TAC. ann. 3, 14, 4 VLP. dig. 30, 39, 10 PAVL. dig. 39, 3, 23 pr. VEG. mil. 2, 5 -u auspiciisque. *al. cf.* FIRM. math. 8, 23, 6 -u principali). LEX de imp. Vesp. (CIL VI 930), 7 ex voluntate auctoritateve -u mandatuve *Vespasiani* (31. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 3, 19). TAC. hist. 4, 45, 1 magistratuum (VLP. dig. 13, 7, 26, 1. 27, 9, 3, 1 PAVL. dig. 41, 2, 3, 23 APVL. met. 3, 9, 6. *al.*). GAIVS inst. 3, 125 iudicis (*al. cf.* PAVL. dig. 4, 8, 32, 11 arbitri. COD. Theod. 8, 13, 1, 3 [= Iust. 8, 55, 7, 1] iudicantis). *al.*

② *populi vel senatus* (*cf. p. 584, 84*): CIC. Verr. II 4, 137 senatus (Catil. 3, 8 LIV. 27, 4, 4. 36, 21, 8. 40, 34, 10. 43, 8, 4. 8 VELL. 1, 14, 1. *al. cf.* LIV. 8, 37, 1 patrum [*al.*]). Catil. 4, 10 populi ([iniussu *Bucherius*]. dom. 78 Balb. 54 Phil. 2, 87 rep. 2, 31 NEP. Timoth. 4, 3 LIV. 2, 27, 5. 4, 4, 7. 4, 20, 4. *al.*). rep. 2, 38 non -u, sed voluntate atque concessu civium. SALL. Iug. 112, 3 uti -u senatus aut populi foedus fieret (R. GEST. div. Aug. 8 LIV. 41, 27, 11 SVLP. SEV. chron. 2, 18, 7. *cf.* LIV. perioch. 1 neque patrum neque populi). LIV. 1, 49, 3 ut qui (*sc. Tarquinius Superbus*) neque populi -u neque auctoribus patribus regnaret (4, 3, 10. *cf.* 4, 20, 1 senatus consulto -uque populi [5, 51, 1. 6, 22, 4 ex s.c. p.que -u. CIL I² 834, 3]. 7, 19, 10 ex auctoritate patrum ac populi -u [21, 18, 10. 22, 14, 11. 26, 2, 1 non populi -u, non ex auctoritate patrum. 30, 44, 13. 37, 19, 2. 38, 45, 5]. 33, 44, 2 de senatus sententia populique -u). 3, 63, 11 sine auctoritate senatus populi -u triumphatum est (*opp. ut*: 7, 17, 9. 10, 37, 10. *cf.* 4, 30, 15 controversia ... fuit, utrum populi -u indiceretur bellum, an satis esset senatus consultum). 5, 46, 10 accepto ... senatus consulto, ut ... -u populi Camillus dictator ... diceretur (*cf.* 10, 45, 7 ex auctoritate patrum -u populi bellum ... indictum est). *al.*

b *non indicatur, quis iubeat*: PLIN. nat. 9, 41 *vituli marini* -u populum salutant. TAC. ann. 12, 39, 2 crebra hinc proelia ... -u et aliquando ignaris ducibus. 15, 38, 7 faces iaciebant ..., sive ut raptus licentius exercerent seu -u. VLP. dig. 29, 2, 25, 7 -u ... adisse (*ibid.* 9. 13). 45, 3, 7, 1 etiamsi neque -u neque nominatim ... stipularetur. TERT. resurr. 5 p. 32, 12 -u et imperio et sola vocali potestate universa processerant. LACT. inst. 2, 16, 6 servire nutibus dei nec omnino quicquam nisi -u (-um *B*) facere. *adde formulam actionis q. e.* 'quod -u' (*cf. p. 709, 3*): VLP. dig. 14, 5, 4, 5. 15, 3, 5, 2. 15, 4, 1, 4 (*et saepius sub hac rubr.*). 17, 1, 12, 13. *al.*

2 *vi instrumentali i. q. per iussum vel iubendo*: RHET. Her. 1, 15, 25 qui Publium ... se fateatur occidisse et id -u consulum defendat. 2, 13, 19 lege ius est, quod populi -u sanctum est (*cf.* LIV. 30, 44, 13 ut, quae ab se ... acta essent, ea patrum auctoritate populique -u confirmarentur). CIC. Manil. 26 vestro -u coactus ... dimisit (CLAVD. 26, 539 vectigal vertere ... oppida legitimo -u ... coegi. *cf.* CIC. Att. 4, 2, 3 si ... neque populi -u neque plebis scitu ... iussus esset. VICTORIN. POETOV. in apoc. 11, 4 *malus* non virtute sua ... suscitatur, sed dei -u. NOVELL. Valent. 32 pr. potestatis -u et impressione compelli). TERT. anim. 16, 1 quod deus -u ... ediderit (*cf.* adv. Marc. 4, 8 p. 439, 17 *deus* -u et increpitu ea *daemonia* expellens, non suasu. CYPR. GALL. gen. 25 haec ubi constituit divina potentia -u. ENNOD. carm. 1, 9, 22 saxa ciet -u *Christus*). IVVENC. 1, 746 -u miserere (*centurio ad Iesum*). CLAVD. DON. Aen. 4, 330 p. 402, 11 commonitione potius quam -u instructus est. 5, 780 p. 516, 9 ('nec Iovis imperio fatisve infracta quiescit') non Iovis frangitur -u *Iuno*. SEDVL. op. pasch. 4, 21 p. 271, 10 imperiosae vocis -u mirabili dixit ...: 'Lazare, prodi foras'.

3 *in abl. absol.*: TERT. anim. 55, 3 nondum dei -u ... audito (*ad I Thess. 4, 15, v. infra l. 84*). PRVD. apoth. 1031 omnia -u imperitante novas traxerunt edita formas (*cf.* SEDVL. carm. pasch. 1, 87 = op. pasch. 1, 2 p. 180, 15 -u dominante).

B *pend. e praepos.*: sine: SALL. Catil. 29, 3 s. populi -u nullius earum rerum consuli ius est. PETRON. 28, 7 s. dominico -u (*cf.* PAVL. dig. 35, 1, 5, 1 patris vel domini [MOD. dig. 28, 7, 25. *al.*]). VLP. dig. 5, 2, 29, 3 principis (COD. Theod. 9, 41 rubr. [= Iust. 9, 48 rubr.]). PAVL. sent. 5, 26, 4 praesidis (*cf.* NOVELL. Valent. 7, 3, 2 s. -u et testimonio praesidentis). MOD. dig. 2, 4, 13 praetoris. TERT. adv. Prax. 12 p. 246, 25. LACT. epit. 34, 10 dei. AMM. 15, 2, 8. INTERPR. cod. Theod. 2, 17, 1 s. -u iudicis vel decreto. *al.* de: APVL. met. 3, 2, 1 lictores ... de -u magistratuum ... trahere me ... occipiunt. 8, 11, 3 dominae (*antea*: ex imperio). PAVL. dig. 15, 4, 5 pr. de -u actio non competit (*cf. l. 42*). AVG. serm. 266, 6 Petro discrepante de -u (*sc. dei*). ex (*vix iam l. 25. 26*): VLP. dig. 15, 4, 1 pr. ex -u domini in solidum ... datur. 40, 12, 20, 2. PAVL. dig. 29, 2, 25, 11 non puto ex -u adisse *hereditatem* (*cf. 8. 9* -u *tantum*). sent. 5, 8 ex -u nostro (*del. Mitteis, alii*). LAMPR. Alex. 27, 5. CLAVD. DON. Aen. 3, 250 p. 299, 21 ex praecepto Iovis et Apollinis -u. ENNOD. opusc. 3, 81 ex -u (*T,* iusso *BLV*) principis. CIL II 129, 3 ex i(ussu) numin(is) (XIII 7917, 1). 1015, 2. 5521, 1 matris deum (XIV 2457, 1). VII 422, 5 ipsiu⟨s⟩ (*Iovis Dolicheni ut*: XII 403, 2. *al.*). XIV 2251, 1 ex visu -u Bonae Deae. *al.* in: ITALA I Thess. 4, 15 (Rufin. Adamant. 1, 25. *al.*) in -u dei, in voce

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

archangeli, in … tuba descendet de coelis *Christus* (*gr.* ἐν κελεύσματι, VVLG. in -u et in voce archangeli. *cf. p. 710, 62*). AVG. serm. 76, 4, 6 ambulavit Petrus super aquas in -u domini (*sec. Matth. 14, 28*). pro: AVG. civ. 1, 21 p. 36, 1 D. NOVELL. Theod. 25, 2 ut aurum … pro -u nostri numinis …, quo visum nobis fuerit, erogetur. *dubia* (*an acc.* iussum? *cf. p. 585, 31. 33*): FILASTR. 142, 6 secundum -u (-ū *T*). TAB. vendit. Journal des Savants 1930 p. 26, 35 (*a. 493/4*) ad-u.

II *alii casus:* *sing.:* *nom. v. p. 709, l. 2.* *dat.* -u (-ui?): SERV. auct. Aen. 8, 696 (*ex Augusti commemoratione vitae suae*) ut … nutu et iussu parerent (*cf.* ZENO 2, 22, 2 cum -u [*sic codd. teste B. Löfstedt*] dei … coelum obsecundetur.). ?VLP. dig. 39, 1, 1, 10 (*ex Celso*) ne pactio privatorum -ui (F^a, -u F^b) praetoris anteposita videatur (*an* -u *abl. compar.? cf. Hofmann-Szantyr 111*). *de acc. v. p. 585, 14 (non probabilis acc.* -u *l. 7 bis).* ? *plur.* (*e coni. parum probab. p. 709, 10 bis*): ANTH. 848, 3 -bus aequor paruit … tuis (*sc. Caesaris; aetatis fortasse infimae est*).

compos.: iniussu. *Kuhlmann.*

? **iūstiāna,** -ae *f.* *si recte trad., a* Iustus. *nomen herbae*: THEOD. PRISC. log. 109 dedi ego frequenter *contra renum et vesicae vitia* etiam -am (iustiniana(m) *V r*, iusquianum [*i.* hyoscyamum] *B*, Iustianam potionem confectam *Gel.*, hieram etiam Iusti *g*, *cf. vol. VI 3, 2782, 77 sqq.; forsitan scr.* iustiariam).

iustiāria, -ae *f.* *orig. inc.* ⟨lino⟩zostis a⟨g⟩ria *coni. André, Lex. des term. de botan. s. v. coll. l. 26.* *nomen herbae Mercurialis*: GLOSS. III 591, 47 -a: mercurialis (613, 18. 625, 18. *adde* 547, 23 iusti agria: mercuride). 593, 64 pergemini (*'= parthenion?' Goetz*): -a (615, 59. 627, 51). *cf.* iustiana.

? **iustidium** ἀρχοντικὴ ἡμέρα GLOSS.[L] II Philox. IV 132 (ἀργητικὴ *Salmas.; Paul. Fest. p. 103* iusti dies *confert Goetz*). *B.*

*****iūstificātio,** -ōnis *f.* *a* iustificare. *cf.* AMBR. hex. 6, 8, 46 iustitia, unde -o derivata est. *legitur in sacris scripturis, e quibus pendent ecclesiastici. cf. Matzkow, De voc. quibusdam Italae … 40 sq.* [*falso trad.* -em *pro* iustificatricem TERT. *p. 712, 35.*]

1 *i. q.* δικαίωμα (GLOSS.; *alia v. l. 57. 59 et p. 712, 8*), *praeceptum, lex sim.* (*cf.* HIL. in psalm. 118 aleph 4 aliud lex, aliud praeceptum, aliud iudicium, aliud -o, aliud testimonium …, totum hoc autem in commune lex dicitur. AVG. in psalm. 118 serm. 6, 1 l. 22 -es … sunt non dicta, sed facta iustitiae, opera scilicet iustorum *eqs.* GREG. M. in Ezech. 1, 7, 16 [*ad* psalm. 118, 93] '-es' … praecepta domini dicuntur, in quibus nos corrigendo iustificat): **a** *in univ.*: ITALA gen. 26, 5 (Aug. civ. 16, 36 p. 182, 12. 27 D.) *Abraham* custodivit praecepta mea (*dei*) et mandata mea et -es meas et legitima mea ([*Aug.* (?) *un. eccl. 6, 12 p. 244, 19* iustitias, *Vulg.* caerimonias]. deut. 6, 17 [Lucif. Athan. 1, 6 p. 74, 15; *Vulg.* caerimonias]. *al.*). exod. 15, 25 (Hil. myst. 1, 35, 3) ibi *sc. Marae* posuit deus -es et iudicia (*Vulg.* praecepta). 21, 1 (Aug. loc. hept. 2, 98 p. 558, 25) -es, quas adpones, *Moyses*, coram illis *Iudaeis* (*Vulg.* iudicia). 21, 9 (Aug. quaest. hept. 2, 78 p. 142, 21) *erus* secundum -em filiarum faciet ei *ancillae* (*Vulg.* iuxta morem. AVG. *l. c.* p. 144, 19 'ut sic tradat tamquam filiam', dotem scilicet adponens ei). 24, 3 (Aug. quaest. hept. 2, 95 p. 156, 25) *Moyses* narravit populo omnia verba dei et -es (*Vulg.* iudicia. *cf.* AVG. *l. c.* usque ad hunc locum scripturae -es intelleguntur, quae datae sunt populo ad observandum; incipiunt autem …, unde hoc nomen -um exorsum est, ab illo servo [*exod. 21, 6*] …; multa … in eis sunt sacramenta significantia potius aliquid quam vitam nostram instruentia). lev. 19, 37 (Monac.) observabitis omnia legis meae (*dei*) et omnes -es meas (*gr.* προστάγματα, *Vulg.* iudicia). 26, 15 (Lugd.) si … non … feceritis omnia praecepta mea, sed non credideritis illis et -bus meis *dei* (*gr.* κρίμασι, *Vulg.* iudicia mea contempseritis). num. 27, 11 (Lugd.) erit haec filiis Istrahel -o iudiciorum, secundum quae constituit dominus Moysi (*Vulg.* sanctum lege perpetua). 31, 21 (Monac. *al.*) -o legis ([*Vulg.* praeceptum l.]. VVLG. Rom. 8, 4 [*cf. p. 716, 47*]). psalm. 49, 16 (Tert. pudic. 18 p. 259, 24. *al.*) exponis *peccator* -es meas *dei* (*Hier. psalt. sec. Hebr.* tibi est cum narratione praeceptorum meorum, *Psalt. Rom. al. et Vulg.* iustitias). 118, 112 (Veron. *al.* = VVLG.) ad faciendas -es tuas (*Hier. psalt. sec. Hebr.* ut facerem iustitias tuas). I Macc. 2, 40 (rec. L = VVLG.) si … non pugnaverimus pro animabus nostris et -bus nostris (*rec. B* pro iustitia legis nostrae). Luc. 1, 6 (cod. a *al.* = VVLG.) incedentes in omnibus mandatis et -bus (iustitiis *d r*[1]) domini. Hebr. 9, 10 (Hesych. in lev. 4, 13 p. 938[C] *et var. l. in N. T.*) in cibis et in potibus et … -bus carnis (*Vulg.* iustitiis c.). VVLG. Hebr. 9, 1 habuit … et prius *testamentum* -es culturae (*i. quomodo deus coleretur*) et sanctum saeculare. *al.* **b** *potius fere de rebus iuste factis* (*cf.* AVG. in psalm. 118 serm. 8, 3 l. 26 [*ad* psalm. 118, 20, *quod exemplum sane ad l. 42 sqq. pertinet*] -es … facta sunt iusta, id est opera iustitiae): VVLG. Iob 27, 6 -em meam, quam coepi tenere, non deseram (*Hier. interpr. Iob* iustitiam meam). apoc. 19, 8 byssinum … -es sunt sanctorum. SALV. eccl. 3, 6 unumquemque hominum aut sua -e salvandum aut sua iniquitate periturum. *in imag.*: APRING. in apoc. 4, 4 circumamictos albis, -bus et puritate vestitos.

2 *i. q.* δικαίωσις (GLOSS.; *resp.* δικαίωμα *p. 712, 2*, δικαιοσύνη *l. 48. p. 712, 8*), *actio iustificandi*: ITALA Rom. 4, 25 (cod. d *al.* = VVLG.) qui *Christus* traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter -em nostram (*gr.* δικαίωσιν [*var. l.* δικαιοσύνην]). 5, 16 (cod. d, *cf.* VVLG.) gratia … ex multis delictis in -em ⌊vitae⌋ ([⌊ ⌋ *deest in parte codd. Italae et Vulgatae; gr.* δικαίωμα, *quae vox ibid. 18 vertitur voce q. e.* iustitiam]. *ibid.* 5, 18 [Aug. pecc. mer. 1, 13, 18] per unius -em [AVG. *l. c.*: magis hoc expressit, quam si '… iustitiam' diceret, *quod praebet Vulg.*; eam quippe -em dicit, qua Christus 'iustificat impium' *Rom. 4, 5*]). 8, 10 (cod. d, *cf.* VVLG.) corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vitam (*pro* vita, *gr. est* ζωή) propter -em (*gr.* δικαιοσύνην). HIL. in Matth. 5, 6 -o ex fide nulla est, si fides ipsa fit ambigua (*cf.* 20, 7 fidei -e salvari). FILASTR. 8, 1 omnem … -em in carnali observantia consistere (*cf.* 156, 7 in carnali -e … salvari). AMBR. Noe 13, 42 ut … gratiam et -es impertiat *deus*. HIER. hom. Orig. in Ezech. 2, 3 p. 343, 16 (*opp.* condemnationem). AVG. conf. 12, 15, 20 (*v. p. 713, 9*). GREG. M. moral. 16, 18 p. 1129[C] Pharisaeus -em perdidit. *al.*

iūstificātor, -ōris *m.* *a* iustificare. *vox ab* AVG. *conformata esse vid., usurpata est ab eo eiusque asseclis* (*l. 27. 32*).

i. q. iustos efficit: **1** *de deo Christiano*: AVG. catech. rud. 7, 5 non ideo nobis proponi exempla iustorum, ut ab eis iustificemur, sed ut eos imitantes ab eorum -e nos quoque iustificari sciamus. grat. Christ. 26, 27 non hic *Pelagius* iustitiam nostram super laudem nostri -is extollat *eqs.* c. Petil. 3, 43, 52 p. 204, 17 Christum mundatorem -em hominum esse … credentium 'in eum, qui iustificat impium' (*Rom. 4, 5*). in psalm. 98, 8 l. 6 nos … impii, ille -r, quando et ipsam iustitiam ipse in nobis fecit. serm. 184, 2, 2 exultate iusti, natalis est -is (*infra*: salvatoris, redemptoris). spir. et litt. 26, 45. 29, 51. MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 17, 31 (*ad Eph. 4, 21 sqq.; inter voces in tor desinentes*) iustificans vel -r. **2** *de hominibus sc. haereticis*: AVG. in epist. Ioh. 1, 8 noli sequi falsos -es et veros praecisores (praecipitatores *edd. vet.*). c. Petil. 2, 15, 35 p. 40, 1 non solum se dicunt *Donatistae* iustos esse homines, sed etiam -es hominum (AVG. [?] un. eccl. 16, 42 p. 287, 21). PS. AVG. temp. barb. 3, 4 nemo se iustificet, tamquam iam sit perfectus; recedat de medio male -r Pelagianus.

? *f.* **iūstificātrix,** -īcis: TERT. adv. Marc. 4, 36 p. 544, 3 (*ad Luc. 18, 9 sqq.*) orandi disciplinam, sive reprobatricem superbiae sive -em humilitatis (iustificationem *codd. et ed. prima Rhenani codd. instar; emend. Rhen. ed. tertia recte, ut vid.; cf. p. 543, 25 sq.* reprobatum … iustificatum, *ibid.* reprobatricem).

*****iūstifico,** -āvī, -ātum, -āre. *a* iustus *et* facere. *cf.* AVG. praed. sanct. 18, 36 dictum est 'gratificavit' a gratia, sicut '-vit' dicitur a iustitia. NOT. Tir. 55, 60 -at. 119, 36[a] -tus. *inde ab* ITALA; *in poesi habent* AVSON., PRVD., PAVL. NOL. *singulis locis*, CORIPP. *bis.*

i. q. δικαιοῦν (GLOSS.; *vox respondet, ubi infra nihil adnotatur*): **1** *aliquem, aliquid* (*obi. subauditur l. 84. p. 713, 8*) *i. q. iustum facere, declarare, habere sim.* (*cf.* AVG. epist. 214, 4 ut -etur impius, hoc est ex impio fiat iustus. in psalm. 109, 1 l. 33 -tus, id est iustus effectus. spir. et litt. 26, 45 p. 199, 24 -buntur [Rom. 2, 13], ac si diceretur 'iusti habebuntur, iusti deputabuntur'): **a** *in univ.*: **α** *in sacris scripturis* (*cf. Matzkow, De voc. quibusdam Italae … 39 sq.*): ITALA gen. 44, 16 (Lugd.) quid loquamur aut quid -bimur? (*Vulg.* quid … iuste poterimus obtendere). exod. 23, 7 (Lucif. Athan. 1, 3 p. 69, 30) iustum non occides, non -bis impium pro muneribus (*Vulg. aliter*). deut. 25, 1 (Lugd. *al.*) *iudices* -bunt iustum ([*Vulg.* illi iustitiae palmam dabunt]. II par. 6, 23 [Complut.; *Vulg.* ulcisceris i.]. Is. 53, 11 [Clem. ad Cor. 16. *cf.* VVLG.]). II reg. 15, 4 (Ambr. off. 2, 22, 114; *loq. Absalom*) cuicumque fuerit iudicium necessarium, -bo illum (*Vulg.* ut … iuste iudicem). psalm. 18, 10 (Veron. *al.*, *cf.* VVLG.) iudicia dei vera -ta in semetipsa. 50, 6 (*ibid.*) tibi *deo* soli peccavi …, ut -eris in sermonibus tuis et vincas, dum iudicaris (*de iustificatione dei fusius agit hunc locum tractans* AMBR. in Luc. 6, 3 sq.). 81, 3 (*ibid.*) iudicate pupillo …, humilem … -ate (*cf.* Is. 1, 17 [Tert. adv. Marc. 4, 17 p. 475, 11. *al.*] -ate viduam [*Vulg.* defendite, *Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 460, 22* iuste tractate v., *uxor. 1, 8 l. 2* iuste facite viduae. *cf. p. 713, 36 sqq.*]). 142, 2 (*ibid.*) non -bitur coram te *deo* omnis vivens. Sirach 1, 18 (Priscill. tract. 6, 92; *cf.* VVLG.) castitas custodiet et -bit cor. 31, 5 (Paul. Nol. epist. 25, 4; *cf.* VVLG.) qui pecuniam diligit, non -bitur. Ezech. 44, 24 (Weing.) iustificationes meas (*dei*) -bunt et iudicia mea -bunt (*Vulg. aliter*). Mich. 7, 9 (Ps. Cypr. ad Novat. 12) usquedum -et *deus* causam meam et faciat iustitiam et iudicium (*Vulg.* iudicet). Matth. 11, 19 (cod. a *al.* = VVLG.) -ta est sapientia a filiis suis (Luc. 7, 35 [*ibid.*]). 12, 37 (cod. aur. *al.* = VVLG.) ex verbis … tuis -beris et ex verbis tuis condemnaberis. Luc. 7, 29 (Ambr. in Luc. 6, 1) publicani -verunt deum baptizati *eqs.* 10, 29 (cod. a *al.* = VVLG.) ille *Pharisaeus* … volens -are se ipsum (*reflexive ut*: 16, 15 [*ibid.*]. VVLG. Iob 9, 20. *cf.* ITALA psalm. 72, 13 [Veron. *al.* = VVLG.] cor meum. VVLG. Ier. 3, 11 animam suam. *v. etiam p. 713, 4 sq.*). Rom. 3, 30 (cod. d *al.*, *cf.* VVLG.) deus, qui -vit circumcisionem ex fide et praeputium per fidem. 8, 30 (cod. d, *cf.* VVLG.) quos … -vit *deus*, illos et magnificavit. VVLG. Mich. 6, 11 numquid -bo stateram impiam …? *al.* **β** *ap. ecclesiasticos*: TERT. adv. Marc. 4, 18 p. 480, 21 *peccatrix* per paenitentiam ex fide -ta ab eo *Christo* audit (*Luc. 7, 50*): 'fides tua te salvam fecit' (monog. 6, 5 fidei in praeputiatione -tae). patient. 7 p. 11, 15 pauperes -at *deus*, divites praedamnat. CYPR. epist. 73, 15 p. 789, 12 (*ad II Cor. 6, 14*) quomodo possunt aut tenebrae inluminare aut iniquitas -are? HIL. in Matth. 8, 6 fides … sola -at. 21, 2 rami … substernuntur et salvatoris

[*Heck*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-antur ingressu. Ps. PHILO antiq. 51, 2 -ta est metra tua (*Annae*), ut ... lac mamillarum tuarum constituas in fontem duodecim tribuum. AVG. bapt. c. Don. RevBén. 29, 1912, 160 l. 108 -as te et sine te vacuas trinitatem (*reflexive ut*: in psalm. 128, 9 l. 30 -as te, accusas deum. serm. 58, 5, 6 inflare se potest, -are non potest. GREG. M. moral. 2, 33. *al. v. etiam p. 712, 73sqq.*). civ. 8, 18 p. 348, 17 D. non est, quod iste *Plato* poetica figmenta et theatrica ludibria -are conetur. 17, 4 p. 205, 18 *deus* sanctus et sanctificans, iustus et -ans. conf. 12, 15, 20 interest ... inter iustitiam *dei* -antem et iustitiam *hominis*, quae iustificatione *dei* facta est (*sim.* GREG. M. moral. 18, 81). epist. 140, 75 -ta est *anima* ad facienda opera bona. in psalm. 32 enarr. 2 serm. 1, 12 l. 12 eum *pauperem* -are, ut quasi causam bonam habere videatur. 103 serm. 4, 14 l. 19 hominibus confitentibus se -tos esse, non a se iustos. serm. 294, 16, 16 tabefactus carne, -tus spiritu. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 105, 29 haereticam ... epistulam ... sic -verunt, ac si esset orthodoxa. *al.* *res -ta indicatur per (acc. c.) inf.*: CONC.S II 2, 2 p. 99, 3 qui ... expositi sunt canones, continere -amus (*p. 33, 4* habere firmitatem censuerunt, *54, 8* robur obtinere decrevimus, *87, 13* tenere statuimus, *106, 16* tenere iustum duximus, *gr. II 1, 2 p. 158, 10* τοὺς ... κανόνας κρατεῖν ἐδικαιώσαμεν).

b *indicatis malis, peccatis, a quibus quis -etur, vergit in notionem q. e. absolvere, mundare* (*cf.* mundare *vol. VIII 1628, 74sqq.*): ex: ITALA I reg. 24, 16 (Lucif. Athan. 1, 14 p. 91, 22) *deus* iudicet iudicium meum et -et me *David* ex manu tua *Saul* (*Vulg.* eruat me). PAVL. NOL. epist. 40, 9 nos ... ex impiis -ti (*cf.* AVG. civ. 20, 6 p. 416, 30 D. ex impietate -ti tamquam ex morte vivificati). AVG. enchir. 14, 50 ex multis delictis. c. Iulian. op. imperf. 2, 121 multitudinem ... peccatorum, ex qua -at homines, qui salvum facit populum a peccatis eorum (*Matth. 1, 21*). ab: ITALA act. 13, 38sq. (cod. d *al.* = VVLG.) ab omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi -ari, in isto *Iesu* enim omnis, qui credit, -atur. Rom. 6, 7 (cod. d *al.* = VVLG.) a peccato (TYCON. reg. 3 p. 13, 6 AMBR. Aug. c. Iulian. 2, 5, 14 bon. mort. 2, 3 VVLG. Sirach 26, 28 AVG. enchir. 11, 36). HERM. Pal. vis. 3, 9, 1 (*cf.* vulg.) ut -emini et sanctificemini ab omni nequitia. AVG. epist. 177, 2 ab iniquitate. c. Faust. 22, 9 ab impietate.

2 *alicui, i. q. iustum iudicium proferre* (*cf.* iudicare *p. 622, 15sqq.*): ITALA psalm. 81, 3 (Aug. spec. 6 p. 36, 13 *et* VVLG. *cod. Amiat.*) iudicate pauperi ..., egeno et inopi -ate (*gr.* ταπεινὸν καὶ πένητα δικαιώσατε, VVLG. *cet. codd.* pauperem. *cf. p. 712, 60 et Hier. psalt. sec. Hebr.* egeno ... iuste facite). VVLG. Sirach 5, 18 -a pusillo et magno similiter (pusillum et magnum *var. l.*, 'lectio facilior' *edd. comm. pont.*; *gr. 5, 15* ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει. *cf. Kautzsch ad l.*).

p. p. p. **iūstificātus,** -a, -um *pro adi.*: **1** *posit. v. supra. cf. formam* '-tus fui' *sim.*: AVG. civ. 10, 25 p. 439, 11 D. quaest. Simpl. 1, 2, 3. **2** *compar.* -ior: TERT. orat. 17 p. 190, 26 publicanus ... -ior Pharisaeo ... discessit (*in eadem re*: HIER. epist. 77, 4, 4 CHROMAT. in Matth. 13, 2, 3. *subest* ITALA Luc. 18, 14 [cod. a *al.*] descendit ... -tus magis prae illum Ph., *ubi gr.* κατέβη ... δεδικαιωμένος ... παρ' ἐκεῖνον, VVLG. descendit ... -tus ... ab illo [*v. var. ll.*]). *cf.* magis -tus: ITALA gen. 38, 26 (Ambr. in Luc. 3, 18 p. 112, 2. *al.*; *Vulg.* iustior me). Rom. 5, 9 (cod. d *al.* = VVLG.). PAVL. NOL. epist. 23, 39. *adde l. 47.* plus -tus: CORIPP. Iust. 4, 319 p. exaltatus, p. -tus id ipsum, quod *eqs.* (*Jaeger*, in i. *trad.*, in ipso *Foggini*; *cf. p. 712, 49*). **3** *pro superl. exstat* perfectissime -tus: AVG. nat. et grat. 26, 29 plenissime sanus ..., p. -tus.

deriv.: iustificatio, iustificator (-trix).

iūstificus, -a, -um. *a* iustus *et* facere. *i. q. iusta faciens*: CATVLL. 64, 406 omnia fanda nefanda malo permixta furore -am nobis mentem avertere deorum. *Heck.*

***iūstitia,** -ae *f.* *a* iustus. *de orig.*: ISID. orig. 18, 15, 2 quasi iuris status. *scrib.* -tici- *saepe in codd.*; -titi- *scribi iubent* GRAMM. suppl. 299, 10. ISID. orig. 1, 27, 28 cum -a sonum z litterae exprimat, tamen *eqs.* ? *Vae decl.* iustitiaes (*pro* -ies) CE 1980, 4 *exstare dubitanter coni. Armini, Eranos 34, 1936, 116sq.* *plur. non dici testatur* CHAR. gramm. p. 39, 16 B., *recte, quoad usus sollemnis respicitur; aevo cadente plur. usurpatur sec. hebr. (p. 716, 53sqq.) et ceterum modo peculiari p. 715, 82sqq. illustrato.* *notationes in titulis factas v. p. 715, 80sq.* *legitur in poesi inde a* TER. *p. 714, 24,* CATVLLO *p. 715, 43,* VERG. *p. 715, 45, in prosa inde a* RHET. Her., CIC. [*vix recte trad.*: TERT. ieiun. 16 p. 296, 3 -am (iustitium *recte emendare videntur edd.*). FIRM. math. 3, 12, 20 mechanicos (medianico *trad.*) ... et qui in his actibus multiplicibus -is occupati esse videantur (institutis *Bücheler, alii alia*). ITALA act. 7, 19 (cod. d) cum -as coepisset *Pharao* (*sec. exod. 1, 10, ubi Vulg.* sapienter opprimamus) cum genus nostrum (*an* insidias *coll. gr.* κατασοφισάμενος *et Vulg.* circumveniens g. n.?). ZENO 2, 15, 1 *Iob filiis amissis* nescit, cui primum -am crudi funeris solvat (*sic codd. potiores,* iusta *dett. in ras. teste B. Löfstedt*). COD. Theod. 10, 12, 1 si -a eadem probant ('*fortasse* iuste petita' *Mommsen*).]

i. q. δικαιοσύνη (*quae vox respondet, ubi nihil aliud adnotatur*):

I *vi morali praevalente*: **A** *usu originario*: **1** *sing.*: **a** *definitiones, differentiae*: RHET. Her. 3, 2, 3 (*fere sec. Aristot. rhet. 1, 9 p. 1366 b 9*) -a est aequitas ius unicuique rei (re *H1*) tribuens pro dignitate cuiusque (CIC. inv. 2, 160 habitus animi ... suam cuique t. dignitatem. fin. 5, 65. VLP. dig. 1, 1, 10 pr. constans et perpetua voluntas ius suum cuique tribuendi [INST. Iust. 1, 1 pr. tribuens]. *v. etiam l. 7*). CIC. part. 78 in communione ..., quae posita pars *temperantiae* est, -a dicitur eaque erga deos religio (*cf.* nat. deor. 1, 116 est ... pietas -a adversum deos), erga parentes pietas ..., creditis in rebus fides, in moderatione animi advertendi lenitas, amicitia in benivolentia nominatur. rep. 3, 24 praecipit parcere omnibus, consulere generi hominum, suum cuique reddere *eqs.* leg. 1, 42 -a est obtemperatio scriptis legibus institutisque populorum. fin. 1, 50 non modo numquam nocet cuiquam (*inde* off. 1, 20. 31), sed contra semper afficit (*Schiche*; aliquid *trad.*, *quo servato lacunam coni. Madvig, alii alia*) cum vi sua atque natura, quod tranquillat animos, tum spe nihil earum rerum defuturum, quas natura non depravata desiderat. nat. deor. 1, 4 una excellentissima virtus (*sim. laudes ap. Pease ad l.*). off. 1, 99 est ... quod differat ... inter -am et verecundiam: -ae partes sunt non violare homines, verecundiae non offendere. SEN. epist. 81, 19 -a non est, ut vulgo creditur, ad alios pertinens; magna pars eius in se redit. PLIN. epist. 6, 2, 8 patientiam ..., quae pars magna -ae est. *al.* GLOSS. δικαιοσύνη. ὁσιότης. ἀλήθεια. δικαίωμα. clementia, aequitas. *discernitur a* iudicium: PROSP. in psalm. 105, 3 -a et i. tam similia sibi sunt ...; verum tamen i. custodire dicendus est, qui recte iudicet, -am vero facere, qui recte agit.

b *exempla selecta usum illustrantia*: **α** *iusti sunt homines* (*simul afferuntur specimina, ubi* -a *absolute ponitur*): ① *vario usu*: TER. Haut. 646 te obsecro, ... ut meae stultitiae in -a tua sit aliquid praesidi (*cf.* LIV. 40, 10, 2 perfugium in patris misericordia et -a habeat. *aliter p. 715, 2sqq.*). VARRO frg. Non. p. 149, 13 animadvertendum ... secundum, qua fide et -a eas *paces* coluerint (CIC. inv. 1, 3 fidem colere et -am retinere. Cluent. 196 Mur. 23. 30 Balb. 34 Mil. 22. 105 de orat. 1, 224. 2, 343. 2, 345 erit explicandum in laude -ae, quid cum f., quid cum aequabilitate ... is, qui laudabitur, fecerit. part. 28. 90 off. 3, 79. *al.* LIV. 5, 27, 11. *al. v. etiam l. 4. p. 715, 46. 47. 51*). RHET. Her. 3, 2, 3 id *rectum* dividitur in prudentiam, -am, fortitudinem, modestiam (*in eadem fere serie* 3, 6, 10 CIC. inv. 2, 159 de orat. 2, 67 fin. 5, 36 Tusc. 3, 17. *al.*). 3, 3, 4 -ae partibus utemur, si aut innocentium aut supplicium misereri dicemus oportere ..., si dicemus in omnibus aequabile ius statui convenire; his atque huiusmodi partibus -ae, si quam rem ... faciendam censebimus, iustam esse ostendemus, contrariis iniustam. 3, 3, 6 quam is, qui contra dicit, -am vocabit, nos demonstrabimus ignaviam esse ... ac pravam liberalitatem *eqs.* 4, 13, 19 Poenos populus Romanus -a vicit (*cf.* VELL. 2, 118, 1 Romana -a [MIN. FEL. 25, 1]). CIC. inv. 2, 165 *opp.* iniustitia (*v. vol. VII 1, 1686, 39*). S. Rosc. 75 vita ... rustica ... parsimoniae, diligentiae, -ae magistra est. Mur. 60 finxit ... te (*Catonem*) ipsa natura ad ... -am ... magnum hominem. dom. 131 res illa (*sc. censura*) plena -ae, sapientiae, dignitatis. Sest. 91 ex feritate illa ad -am atque ad mansuetudinem. Marcell. 12 tua -a et lenitas florescet cotidie magis. Phil. 9, 10 nec ... ille *Ser. Sulpicius* magis iuris consultus quam -ae fuit (*opp. item*: SEN. dial. 4, 28, 2 i. regula. QVINT. decl. 251 p. 27, 25 non ... ut iura spectanda sint, sed ... uti -a spectetur. *cf. l. 54. 64 et* FRG. Vat. 273 secundum iuris ... -am. AMM. 28, 1, 40 iure -aque. CE 2046, 1 ius ad -am revocare aequumque tueri Dalmatio lex est). de orat. 1, 86 de aequitate et -a (top. 90 [*loco spurio, ut vid.*]. ac. 1, 23. off. 1, 64 aequitatem, quae est -ae maxime propria. COD. Iust. 3, 1, 8 [*a. 314*] praecipuam esse -ae aequitatisque quam stricti iuris rationem). rep. 2, 70 sine summa -a rem publicam geri nullo modo posse (3, 27). 3, 31 (*verba Lactantii, sed adiectiva saltem genuina esse vid.*) civilem ... naturalem (CHALC. comm. 6 non positivae, sed n. ... -ae. MAR. VICTORIN. rhet. 2, 52 p. 301, 38 n. -am, consuetudinis -am, legitimam -am [*subest Cic. inv. 2, 161sq.* naturae ius est ..., consuetudine ius *eqs.*]. AVELL. p. 58, 15). 6, 16 -am cole et pietatem (fin. 3, 73 Tusc. 2, 31 off. 1, 5. 35. 2, 42. *al. cf.* LVCAN. 2, 389 *Cato* -ae cultor [*v. p. 717, 6 et vol. IV 1318, 18sq.*]). nat. deor. 2, 153 pietas, cui coniuncta -a est reliquaeque virtutes. off. 1, 50 *feris inesse -am negatur*. 2, 34 intelligentiae -a coniuncta quantum volet habebit ...; -a sine prudentia multum poterit *eqs.* 3, 69 veri iuris germanaeque -ae ... expressam effigiem nullam tenemus, umbra et imaginibus utimur. Att. 5, 16, 3 -a, abstinentia, clementia tui Ciceronis (5, 17, 5. 5, 21, 5). CAES. Gall. 6, 24, 3 quae gens ... summam ... habet -ae ... opinionem (*cf.* MELA 3, 60 genus plenum -ae. TAC. Germ. 35, 1). SALL. Catil. 10, 1 labore atque -a res publica crevit (VERG. Aen. 11, 126). NEP. Milt. 2, 3 erat ... dignitate regia ... neque id magis imperio quam -a consecutus. VERG. Aen. 1, 523 novam cui *Didoni* condere Iuppiter urbem -aque dedit gentes frenare superbas. 6, 620 discite -am moniti et non temnere divos (ITALA Is. 26, 9 [Hier. in Is. 26, 9 p. 296D, *cf.* VVLG.]). HOR. ars 199 salubrem -am. OV. epist. 19, 169 si tibi -ae, si recti cura fuisset *eqs.* met. 6, 678 -a dubium validisne potentior armis *Erectheus*. SEN. clem. 1, 20, 2 non minorem agi rem periclitantis quam iudicis sciat; hoc enim ad -am, non ad clementiam pertinet (*opp. item*: dial. 12 [11], 13, 3 QVINT. decl. 248 p. 17, 24. *cf.* TAC. ann. 12, 11, 2 c.que ac -am). IVV. 4, 81 interpres legum sanctissimus omnia ... tractanda putabat inermi -a. TAC. ann. 16, 23, 1 *Soranus* offensiones principis auxit -a atque industria. FLOR. epit. 1, 24, 1 allatas a Graecia leges decem principes ... conscripserant ordinataque erat in duodecim tabulis tota -a (*sec. Liv. 3, 34, 6* fons omnis ... iuris). *et saepius.* *c. colore severitatis*: ENNOD.

[Paschoud-B.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

opusc. 3, 133 p. 365, 7 (*loq. Theodericus rex*) -a coercendi sunt, quos constat gratiam non secutos. ⓘ *in appellatione supplici* (*exempla l. 7. 9 allata minus certa esse videntur*): EPIST. ad quinquenn. (CIL VI 33840) 4 deprecor tuam ... -am, domine Salvi, ... consentias *eqs.* (*cf.* PAVL. MED. adv. Cael. 1 [Avell. p. 108, 9] beatitudinis tuae -am obsecro, ... papa venerabilis). AVG. epist. 100, 1 p. 536, 11 unum solum est, quod in tua (*proconsulis*) -a pertimescimus *eqs.* COD. Theod. 7, 6, 2 proposita rectori provinciae ... condemnationis, quae tuae -ae videbitur, poena. ALC. AVIT. epist. 44 p. 74, 7 quaeso, ut ... ille ... apud -ae vestrae (*sc. Gundobadi regis*) animos non me faciat socium *sceleris*. ENNOD. epist. 8, 18, 1 p. 212, 22 -ae vestrae ... examen.

β iustae sunt res, actiones humanae sim. (*aliter p. 717, 48 sqq.*): CIC. dom. 101 id (*sc. domum complanatam esse*) aequum accidisse populus Romanus Maelio iudicavit, nomine ipso Aequimeli -a (*restituitur e* VAL. MAX. 6, 3, 1c -a supplicii; *trad.* stultitia) poenae comprobata est (*cf.* TRYPH. dig. 11, 4, 5 animadversionis). off. 1, 62 nihil honestum esse potest, quod -a vacat. LIV. 42, 30, 3 imperii Romani. PS. QVINT. decl. 5, 12 p. 99, 18 (*ironice*) egregia pietas, aequare liberos -a desperationis et ex hoc, quod succurrere non contigit duobus (*i. utrique filio captivo*), orbitatem facere totam. TRAIAN. Plin. epist. 10, 55 invitos ... compellere ... non est ex -a nostrorum temporum. MOD. dig. 4, 1, 3 ut -am earum causarum examinet *praetor*, an verae sint. COD. Iust. 3, 28, 23 (*a. 294*) testamenti factionem ... vos interdixisse matri profitentes -am offensae ... testamini. 7, 39, 7, 1 (*a. 525*) quae prisca constitutionum sanxit -a. GREG. M. moral. 3, 6 (*ad Iob 2, 6*) in ipsa ... -a permissionis (*sc. cruciandi Iob*) miscetur quaedam libra pietatis.

c -a *aliquid facit* (*cf.* CIC. de orat. 3, 168 quo ... in genere *sc. translationis* et virtutes et vitia pro ipsis, in quibus illa sunt, appellantur: '... -a confecit'): RHET. Her. 3, 3, 5 rebus, quas -a colere cogit. CIC. part. 81 imitatur ... -am *virtutem* acerbitas *vitium*. rep. 3, 24 *v. p. 714, 6.* 3, 28 quod eum *sapientem* sua sponte ... bonitas et -a delectet. leg. 1, 48 -a nihil expetit praemii, nihil pretii (fin. 5, 66). fin. 1, 50 *v. p. 714, 8.* Tusc. 3, 36 ne -a quidem sinet te ista facere ..., quae tamen ita dicet *eqs.* off. 2, 38 illa tria ... -a conficit, et benivolentiam ... et ... fidem et admirationem (*l. 30*). fam. 13, 28a, 2 quae tua ... -a postulat. VAL. MAX. 6, 5, 4 Cottam in tribunatu ... latentem tribunicia -a extraxit. 6, 5, 5 -a vicit odium. SEN. benef. 3, 7, 5 prout lex aut -a suadet. 4, 12, 4 quid reddat -a. 4, 27, 2 Aristides, cui -a nomen dedit. dial. 2, 8, 1 nihil iniustum pati potest. FRONTIN. aq. 118 reditum ... -a divi Nervae populo restituit. AMM. 23, 5, 17 veluti librante -a (*sed* 28, 1, 23 librata -a).

d -a *dea*: *α varia exempla*: CATVLL. 64, 398 -am ... omnes cupida de mente fugarunt (OV. fast. 2, 249 -am facinus mortale fugarat. *cf.* VERG. georg. 2, 474 -a excedens terris. CVLEX 227 rure [*edd.*, iure *trad.*] recessit -a et ... Fides. PETRON. 124, 253 *terram relinquit* crine soluto -a). HOR. carm. 1, 24, 6 -ae soror, ... Fides (SIL. 2, 486 consors. *v. et l. 51*). 2, 17, 16 *numquam deseram Maecenatem*, non ego perfidum dixi sacramentum ...; sic potenti -ae placitumque Parcis. GERM. 104 (*Arat. 105*) aurea ... regeret cum saecula ... -a (OCTAVIA 398 cum sancta Fide terris regebat mitis). SEN. Med. 440 sancta si caelum incolis, -a, numen invoco ac testor tuum. dial. 11 (12), 13, 7 *Aristidi in ius vocato* quisquis occurrerat, ... ingemescebat, non tamquam in hominem iustum, sed tamquam in ipsam -am animadverteretur. STAT. silv. 5, 3, 90. Theb. 2, 360 oculos ... polo demittere si quos -a et rectum terris defendere curat (GELL. 14, 4, 1 Chrysippus [*Stoic. vet. frg. III p. 198*] ... os et o. vultumque eius severis ... verborum coloribus depinxit *eqs. cf. usum fere proverbialem*: APVL. met. 2, 22, 2 ut ipsos etiam o. Solis et -ae facile frustrentur *versipelles* [3, 7, 2 S. et -ae oculum]. AMM. 28, 6, 25. 29, 2, 20). PANEG. 6, 22, 5 circum ..., basilicas et forum ... sedemque -ae in tantam altitudinem suscitari *eqs.* (9, 1, 2 *de foro Augustodunensi*). AMM. 22, 3, 7 Vrsuli ... necem ipsa mihi videtur flesse -a. PRVD. psych. 243 CLAVD. 3, 56. 17, 117. 22, 103 CORIPP. Ioh. 1, 12. *al.* *β templa, signa, sacerdotes, arae -ae*: OV. Pont. 2, 1, 33 -am ... sui ... placasse *Tiberium* parentis, illo quo (quae *trad.*) templum pectore semper habet (*significatur simul t. ab Augusto a. 13 dedicatum ut forsitan etiam* 3, 6, 24 -a vires temperat ille suas; nuper eam Caesar ... templo, iam pridem posuit mentis in aede suae. *in imag.*: VAL. MAX. 6, 5 pr. -ae ... sancta penetralia adire *sc. exemplis -ae allatis.* COD. Iust. 1, 17, 1, 5 oportet eam *materiam iuris* ... quasi sanctissimum t. -ae consecrare. 1, 17, 2, 20 -ae Romanae t.). FAST. ann. Iul. Praen. Ian. 8 (CIL I² p. 231) signum -ae Augus⟨tae⟩ (*cf.* CIL IX 4133 ⟨statuam⟩ -ae A. *forsitan item supplenda sit* CIL IX 5890. *adde* INSCR. numm. Cohen I 471 n. 4. II 9 n. 99. 150 n. 521). GELL. 14, 4, 3 (*sec. Chrysipp., supra l. 56*) iudicem, qui -ae antistes est (*cf.* CIL VI 2250 sacerdoti -ae [*cogitari posse monet Mommsen ad l. etiam de* VLP. dig. 1, 1, 1 cuius *iuris* merito quis nos sacerdotes appellet, -am namque colimus *eqs.*]). CE 867, 1 -ae, Nemesi, Fatis ... aram ... posuit. *contextu manco, dubio*: CIL XI 3370 ⟨I⟩ovis et -ae.

e *nomen navium*: CIL X 3492 lib(urna) Iustit(ia) (3632 Ius(titia). 3657).

2 *plur.*: **a** *respiciuntur iura legibus, pactibus sim. statuta* (*cf. theod.* gerechtsame): PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 136 descendit ad Pompeium, quodque iuste regnaret, ... rediit; et cum iterum descendisset ... ac de suis -is cum eo concertasset, denuo regreditur (*gr.* περὶ τῶν δικαίων). OP. imperf. in Matth. 3 p. 648 (*ad Matth. 3, 4*) populi Iudaici paene secundum -as gentium conversantis ...; nam extra alias legis -as graviores ⌊se habere -as⌋ (hae ipsae -ae *edd. vet. in marg. sec. Migne*): 'non occides ... (*Matth. 5, 21 sqq.*)' gentium tortuosarum -ae sunt. **b** *respiciuntur genera -ae*: OP. imperf. in Matth. 34 p. 817 (*ad Matth. 20, 1*) vinea ... -a est, in qua diversae species -arum positae sunt quasi vites, ut puta mansuetudo, castitas ..., quae omnia generaliter -ae appellantur. **c** *respiciuntur iuste dicta*: ASSVMPT. Moys. 5, 5 pervertent -as (*corr. ex deut. 16, 19* mutant verba iustorum. *trad.* pervendent).

B *usu iudaicae et christianae religionis proprio c. respectu foederis inter deum et hominem facti, v. Kittel, Wb. z. N. T. s. v.* δικαιοσύνη *et de -a dei Lietzmann ad* Rom. 10, 3 (*infra l. 50*). *cf. explicationes ecclesiasticorum*: HIER. adv. Pelag. 1, 15 duas in scripturis sanctis esse perfectiones duasque -as ...; primam ... perfectam ... -am ..., secundam autem, quae ... omni creaturae competit ..., eam -am, quae non in comparatione, sed dei scientia dicitur esse perfecta; Iob quoque et Zacharias ... iusti dicti sunt secundum eam -am, quae possit in iniustitiam aliquando mutari, et non secundum illam, quae numquam mutari potest (*affert Mal. 3, 6*) ... (16) alium differre ab alio et diversas esse in hominibus -as ..., secundum ... mensuram suam posse iustos nominari *eqs.* ANIAN. Chrysost. hom. 4, 3 p. 1009/10 (*ad Matth. 1, 19* Ioseph ... cum esset iustus) est ... -a specialis quaedam et ex parte -a, avaritiae vitio non teneri, est vero -a altera generalis, quae ex cunctis omnino perficitur, iuxta quem praecipue modum scriptura solet appellare -am. AVG. *l. 68 sqq.* *al.*

1 *varia exempla*: **a** *sing.*: ITALA gen. 15, 6 (cod. 101 *al.*, *cf.* VVLG.) credidit Abraham deo et aestimatum est ei ad -am (in -am *alii*). 18, 19 (Rufin. Orig. in gen. 4, 5 p. 55, 2. *al.*, *cf.* VVLG.) servabunt vias domini, ut faciant -am et iudicium (*v. et l. 59*), ut impleat dominus Abrahae *eqs.* (24, 49 [Aug. quaest. hept. 1, 161 p. 83, 17] misericordiam et -am [m. et veritatem *alii et Vulg.*]. II par. 9, 8 [Complut.]. prov. 21, 3 [Lucif. Athan. 1, 28 p. 114, 13; *gr.* δίκαια, *Vulg.* misericordiam]. Matth. 6, 1 [cod. a *al.* = VVLG.] ne -am [aelemosynam *cod. k*] vestram faciatis coram hominibus ... [2] cum ergo facies elemosynam *eqs.*). 30, 33 (Lugd. *al.*) obaudiet me *Laban* -a mea in diem crastinum (VVLG. respondebit mihi). deut. 9, 4 (Lugd., *cf.* Monac., VVLG.; *loq. deus ad Israel*) nec dicas ... 'propter -am meam (*gr. plur.*) induxit me dominus ...; propter iniquitatem gentium *eqs.*' 33, 19 (Lugd., *cf.* VVLG.) occidetis victimas -ae (*fere gen. qual. ut* psalm. 4, 6 [Veron. *al.* = VVLG.] sacrificium -ae. 50, 21 [*item*]). iud. 9, 16 (Lugd.) in veritate et -a fecistis cum Ieroboam (*gr.* ἐν ἀληθείᾳ καὶ τελειότητι, *Vulg.* recte et absque peccato). I Macc. 2, 40 (rec. B) si ... non pugnaverimus ... pro -a legis nostrae ([*rec. L et Vulg.* pro iustificationibus nostris]. Rom. 8, 4 [Aug. c. Faust. 19, 7 p. 505, 4. *al.*] ut -a l. impleretur in nobis [*Vulg.* iustificatio]. *v. et l. 73*). psalm. 5, 9 (Veron. *al.* = VVLG.) deduc me, domine, in -a tua. 9, 5 (cod. 304 *al.*, *cf.* VVLG.) iudicans -am (*al. v. p. 619, 66 sq.*). Matth. 3, 15 (cod. a *al.* = VVLG.) sic (*per baptisma*) decet nos implere omnem -am. Rom. 10, 3 sq. (cod. d *al.*, *cf.* VVLG.) ignorantes ... dei -am et suam -am quaerentes constituere -ae dei non sunt subiecti; finis enim legis Christus ad -am omni credenti. *al.*

b *plur.* (*gr. resp.* δικαιώματα *praeter l. 61. 72, cf. l. 70 sq.; numerum explicat suo iure* HIER. in Is. 33, 13/19 l. 46 [*ad* Is. 33, 15 qui ambulat in -is] qui ambulat in pluribus -is et non semel, sed semper -as diligit): ITALA gen. 26, 5 (Aug. [?] un. eccl. 6, 12) Abraham ... servavit praecepta mea *dei* ... et -as meas et legitima mea (*Vulg.* caerimonias, *Aug. civ. 16, 36 p. 182, 12 D.* iustificationes). exod. 12, 25 (Rufin. Orig. in exod. 7, 1 p. 204, 21) posuit eis deus -as et iudicia (*Vulg.* praecepta atque i. *cf. supra l. 31*). I reg. 26, 23 (Lucif. Athan. 1, 15 p. 93, 28) dominus restituat unicuique -as et fidem suam (*gr.* δικαιοσύνας, VVLG. -am). II par. 35, 26 (Complut.) erant sermones Iosiae et -ae eius scriptae in lege domini (*gr. aliter*, *Vulg.* reliqua ... misericordiarum). psalm. 18, 9 (Veron. *al.* = VVLG.) -ae domini rectae (*Hier. psalt. sec. Hebr.* praecepta). 88, 32 (Sangerm. *al.*, *cf.* VVLG.) si -as meas *dei* [non] profanarint et mandata mea non custodierint (*Hier. ut supra*). 118, 56 (Aug. in psalm. 118 serm. 15, 8 l. 2 -as tuas *dei* exquisivi (*Veron. al. et Vulg.* iustificationes. *cf.* AVG. *ad l.* -as, quibus iustificantur gratis per gratiam dei, qui per se ipsos iusti esse non possunt, melius alii interpretati sunt 'iustificationes', quia revera non δικαιοσύνας ..., sed δικαιώματα graecus habet). Dan. 3, 29 (Hier. adv. Pelag. 2, 30 p. 568B) recessimus a mandatis et -is tuis (*gr.* τῶν ἐντολῶν τοῦ νόμου σου, *Vulg.* a te). Rom. 2, 26 (Ambrosiast. *ad l.* = VVLG.) legis *Iudaicae* (*cf. l. 45*). *al.*

2 *potius de fide christiana in universum dicta*: **a** *ap. ecclesiasticos*: TERT. scorp. 8 p. 160, 25 (*ad Is. 57, 1* viri iusti auferuntur *eqs.*) a primordio ... -a vim patitur, statim ubi coli deus coepit, invidiam religio sortita est. virg. vel. 1, 10 -a, nam idem deus -ae et creaturae, primo fuit in rudimentis, natura deum metuens, dehinc ... per evangelium efferbuit in iuventutem *eqs.* LACT. inst. 4, 27, 3 causa ... -am persequendi. 5, 9, 2 fingamus hanc ... non esse -am, quam nos sequimur ...; (3) cum pios interficiant et ipsos -ae sectatores. 7, 1, 3 caelestem illam -am defendere. 7, 14, 2 solam esse -am, quae vitam homini pariat aeternam. mort. pers. 2, 5 Petrus Romam advenit et ...

[Paschoud-B.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

convertit multos ad -am. 2, 6 *Nero* prosilivit ad ... delendam ... -am. Lvcif. Athan, 1, 28 p. 114, 11 totius -ae episcopum catholicum (*affert* prov. 21, 3 *v. p. 716, 34*). Avg. agon. 33, 35 p. 137, 7 Christiana -a, in qua est caritas dei et proximi. civ. 19, 24 p. 401, 3 D. civitas impiorum ... caret -ae veritate. *al.* **b** *in titulis* (*carm.*): Inscr. christ. Diehl 135$^{adn.}$ -ae custos (992, 9). 1011, 7 -ae sector. 1024, 3 cultor -ae (1051, 6). 2035 clausula -ae est martyrium votis optare.

3 *metonymice*: **a** *de deo et Christo*: Itala I Cor. 1, 30 (cod. d *al.* = Vvlg.) *Christus* factus est sapientia nobis a deo et -a et sanctificatio et redemptio (*saepe allegatur ab ecclesiasticis, cf.* Nicet. appell. 1 p. 3, 6 -a dicitur *Christus*, quia per sui nominis fidem iustificat peccatores). Avg. epist. 120, 19 ea ... -a, quae vivit in se ipsa, procul dubio deus est (*respondet epistulae Consentii, ibid.* 18 -a non in se, sed in nobis vivit, immo potius nos secundum illam vivimus). **b** *de hominibus*: Avg. in psalm. 10, 11 l. 15 (*ad* psalm. 10, 8 iustus *est* dominus et -as dilexit [Sangerm. *al.* = Vvlg.; -am Veron. *al.*]) non frustra pluraliter, nisi quia homines dicit, ut pro iustis -ae intellegantur positae; in multis enim iustis quasi multae -ae videntur esse, cum sit una dei *eqs.* serm. 169, 1, 2 (*ad Phil. 3, 3*) nos sumus -a, circumcisio enim -a est ...; non enim sumus illa incommutabilis -a, cuius participes facti sumus, sed, quemadmodum dicitur ... iuventus ... pro ... iuvenibus, sic dicitur -a, ut intelligantur iusti. **c** *de sententia iuste prolata*: Cassiod. var. 8, 28, 2 omni inter partes veritate discussa iuri consentaneam ... proferte -am (*var. l.* sententiam).

4 *in imag.*: Itala psalm. 22, 3 (Veron. *al.* = Vvlg.) deduxit me super semitas -ae (Vvlg. prov. 2, 8. 12, 28 Is. 40, 14 Bar. 4, 13. *cf.* prov. 16, 31 in viis -ae [Sirach 17, 20. 34, 22 II Petr. 2, 21]). 35, 7 (*item*) -a tua (*dei*) sicut montes dei. 36, 6 (Veron. *al.*, *cf.* Vvlg.) sicut lumen (Ambr. obit. Valent. 64 Vvlg. sap. 5, 6. Sirach 32, 20 -as quasi l. accendent. Avg. serm. 4, 6, 7 [*ubi fusius de hac imag.*]. *cf.* Cypr. ad Donat. 15 p. 15, 26 luce -ae [Avg. serm. 221 *opp.* peccati tenebras. Fvlg. Rvsp. rem. pecc. 2, 13 p. 564^A]. Vvlg. Mal. 4, 2 sol -ae [Leo M. epist. 120, 2 Conc.^{S} II 4 p. 79, 14]. Sacr. Leon. 1339 radiante de caelo -a. *sim. al.*). 117, 19 (Veron. *al.* = Vvlg.) aperite mihi portas -ae, (*cf.* Evcher. form. 9 p. 55, 10 portae: ... -ae *eqs.*). 131, 9 (Veron. *al.*, *cf.* Vvlg.) sacerdotes tui induantur -am (Vvlg. Iob 29, 14 -a indutus sum et vestivi me ... iudicio meo. sap. 5, 19 induet pro thorace -am. Is. 59, 17 indutus est -a ut lorica [Bachiar. repar. laps. 8 p. 1044^A defuit ei l. -ae]. *cf.* Is. 61, 10 indumento -ae. Bar. 5, 2 diploide -ae). Rom. 6, 13 (Tert. resurr. 47 p. 96, 10 = Vvlg.) membra vestra arma -ae (II Cor. 6, 7 [cod. d *al.* = Vvlg.]). II Cor. 9, 10 (Cypr. testim. 3, 1 p. 113, 19. *al.* = Vvlg.) frugum -ae (*cf.* Hebr. 12, 11 [cod. d *al.* = Vvlg.] fructum [*al.*]). II Tim. 4, 8 (cod. d *al.*, *cf.* Vvlg.) -ae corona. Vvlg. deut. 25, 1 quem iustum esse perspexerint, illi -ae palmam dabunt ([*Itala Lugd.* iustificabunt iustum]. Sacr. Leon. 673). Is. 48, 18 -a tua *fuisset* sicut gurgites maris. Am. 5, 24 quasi torrens fortis.

II *vi morali fere evanida i. q. status rectus, probatus sim.* (*cf. p. 715, 14sqq.*): Tert. cult. fem. 2, 5 l. 4 nec de bono squaloris ... suademus, sed de modo et cardine ('ordine *fort.*' *Kroymann*) et -a corporis excolendi. adv. Hermog. 41, 1 haec *condicio materiae* turbulentia et passivitas non est, sed moderatio et modestia et -a motationis (mut*trad.*) neutram ⟨in⟩ partem inclinantis. pall. 1, 1 quadrata -a in viris stabant *tunicae*. Amm. 15, 2, 10 cum ... eum ausorum fuisse participem ... ex confesso pateret, conspiratione spadonum -a concinnatis mendaciis obumbrata, periculo evolutus abscessit. Cassiod. var. 9, 11, 1 gravis est eius rei illatio, cuius adhuc -a non probatur. 11, 16, 2 grave scelus esse iudicamus aut mensuras modum excedere aut libram aequissimi ponderis -am non habere.

syntactica: in *aliquem*: Cic. Cluent. 196 Lael. 11 off. 1, 40 Cvrt. 10, 5, 25. adversum: Cic. nat. deor. 1, 116. erga: Cic. part. 78. *locutiones praedicativae*: *illud* ex -a est: *p. 715, 22.* -ae est *c. inf.*: Cod. Iust. 3, 11, 1, 1 (*a. 294*). *locutiones adverbiales*: de -a *i. q. iure*: Arnob. in psalm. 36 p. 375^C (*v. vol. VII 1, 1689, 33*). *cf.* cum -a (*ad reddendum gr.* δικαίως): Mvtian. Chrysost. hom. 1, 4 p. 241/2. praeter -am *i. q. iniuriā*: Sidon. epist. 8, 9, 3.

deriv.: 2. iustitium. *Paschoud-B.*

iustitiāle. *orig. et notionis inc., fort. a* iustitium. CIL VI 10051, 17 (*s. I in.*) *agitator* quadr(iga) vic(it) vii, revoc(atus) iiii, sec(undas) *tulit* xxxix, ter(tias) lx, et -e i, seiuges ii ('*obscurum; significari missum, quo non constiterat de victoria, coni. Henzen*' *Dessau ad suum n. 5283*).

1. iūstitium, -i *n.* *a* ius *et* sistere, stare, *cf. Stolz-Leumann 210. 249.* Evtych. gramm. V 452, 22 *derivat vocem, si textus sanus est, a verbo ad hoc ficto q. e.* iusto (*cf. Keil ad l., qui derivationem a verbo q. e.* sto *subesse coni.*). Char. gramm. p. 33, 16 B. quando ius stat (Comment. Lucan. 2, 18, *ubi seq.*: sicut solstitium dicitur). *cf.* Gell. *p. 718, 43.* *scrib.* -tici- Greg. Tvr. *l. c.* *plur. dici recte negat* Char. *l. c.* (*item* Diom. gramm. I 327, 24). *legitur inde a* Cic., Liv. (*in prima decade 17^{ies}, postea semel, p. 718, 38*), *in poesi habent* Lvcan., Carm. c. pag., Prvd., Alc. Avit., Drac., Ennod., Coripp.

i. q. interruptio iuris dictionis (*propter varios tumultus, maxime propter mortem indicta, ita ut ad notionem q. e.* luctus publicus [*cf.* Gloss. -um: luctus publicus] *vergat, maxime p. 718. 22. 33, sed iuxta ponitur* luctus *sim. p. 718, 6. 13. 16. 26. al. ad rem v. Kleinfeller, RE X 1339sq.*): **1** *vario usu*: Cic. har. resp. 55 qui *Clodius* in contione ausus est dicere -um edici oportere, iuris dictionem intermitti, claudi aerarium, iudicia tolli ...; nocturnis vigiliis ... -um illud concoctum ... est ..., verbo illo nefario temptatas aures nostras *eqs.* (Planc. 33. Phil. 5, 31 tumultum decerni, -um e., saga sumi [*verba afferuntur* 6, 2]. Liv. 3, 27, 2 -um edicit *dictator*. 4, 26, 12. 7, 9, 6. Apvl. met. 4, 33, 5 luctu ... publico congruens ... edicitur -um. *cf.* Liv. 3, 3, 6 -o indicto [*v. vol. VII 1, 1157, 33sqq., ubi addas* Liv. 7, 6, 12 *et infra l. 54. 56*]). Att. 4, 19, 1 fruere -o et omnium rerum licentia. Liv. 3, 3, 8 finem -o, quod quadriduum fuit, reditus Quincti consulis in urbem fecit (*cf.* 3, 5, 14 -um remissum est [10, 21, 6 remittitur]. Tac. ann. 3, 7, 1 exuto -o). 3, 5, 4 -um per aliquot dies servatum. 9, 7, 8 *clade nuntiata* sine ulla publica auctoritate consensum in omnem formam luctus est: ... -um ... in foro sua sponte coeptum prius quam indictum (*cf.* Tac. ann. 2, 82, 3 ante edictum magistratuum ... sumpto -o). Fast. Cupr. frg. f a. 4 (cil i^2 p. 62) iustit⟨ium⟩. CIL VI 895 mortem eius (*Gai vel Luci fil. Augusti?*) -o ... omnes luxerunt. Ascon. Corn. p. 58, 13 nanctus -i (eius tristitiae *trad., corr. Mommsen*) occasionem senatus decrevit, ne iudicia, dum tumultus Italicus esset, exercerentur. Lvcan. 2, 18 ferale per urbem *Romam* -um (*cf.* 5, 32 tristi. Paneg. 3, 9, 3 temporis maesti deforme -um. Symm. or. 1, 8 maestum. Ennod. opusc. 3 p. 362, 22 lamentabili). Tac. ann. 1, 16, 2 *Blaesus* fine Augusti et initiis Tiberii auditis ob -um aut gaudium intermiserat solita munia *militum*. 1, 50, 1 -o ob amissum Augustum ... attinemur. Svet. Tib. 52, 1 *post mortem Drusi* -o longiore inhibito. Gran. Lic. p. 33, 3 *Sulla mortuo* -um fuit matronaeque eum toto anno luxerunt. Paneg. 2, 24, 2 illud lustrale -um (*hyperbolice de imperio Maximi quinquennali*). Capitol. Aur. 7, 10. Avr. Vict. Caes. 20, 6 Severum ... -o elogioque lugendum. Avson. 444, 3 p. 391 P. publico. Amm. 28, 1, 15 novo furore ... imis summa miscente, cum -um esse, quod timebatur, non iudicium, aperte constaret. 29, 2, 15 horret reminisci, quo -o humilitati tot rerum apices visebantur *imp. Valente*. Carm. c. pag. 32 quis tibi *Romae* -um incussit? Sidon. epist. 2, 8, 1 decessit ... non absque -o matrona. Alc. Avit. carm. 5, 301 -um iustum (*opp.* proprio ... dolore). Drac. laud. dei 3, 382 Romul. 8, 598 Greg. Tvr. Franc. 5, 35 p. 241, 15 Coripp. Ioh. 3, 360.

2 *in comparat., imag., translationibus* (*c. gen. rerum l. 38. 40. 54*): Liv. 7, 1, 4 silentium omnium rerum ac -o simile otium fuit. 26, 26, 9 consul senatum dimisit, ac prope -um omnium rerum futurum videbatur *eqs.* Lvcan. 5, 116 nec voce *Delphica* negata Cirrhaeae maerent vates templique fruuntur -o. Svet. Cal. 5 *Germanico mortuo* regum etiam regem et exercitatione venandi et convictu megistanum abstinuisse, quod apud Parthos -i instar est. Gell. 20, 1, 43 (*explicatur Lex XII tab. 3, 1, v. p. 618, 23sqq.*) velut quoddam -um, id est iuris inter eos quasi interstitionem quandam et cessationem. Tert. ieiun. 16 p. 296, 3 cum stupet caelum ..., nudipedalia denuntiantur ...; [in] Niniviticum credo -um (*ed. Gelenii*, iustitiam *cod.*, institutum *ed. Gangnei*). resurr. 12 p. 40, 26 dies moritur in noctem ..., sordent, silent, stupent cuncta, ubique -um est [quies rerum]; ita lux amissa lugetur. Sol. 1, 33 quo *tempore Augusti* ... et arma cessaverint et ingenia floruerint, ... ne inerti -o (iustitia *var. l.*) langueret virtutis opera bellis quiescentibus. Hier. epist. 22, 35, 2 *in monasterio* usque ad horam nonam quasi -um (institutum *var. l.*) est, nemo pergit ad alium *eqs.* epist. ed. Morin (Bull. d'anc. litt. 3 p. 55, 20 = Ps. Hier. epist. 18, 1) toto dehinc (*post pascha*) anno -um (iustitia *var. l.*) vocis eius *levitae* indicitur. vita Hilar. 30 p. 44^A cum ... quasi vastitas et -um Palaestinae indiceretur *Hilarione profecto*. Prvd. cath. 5, 80 (*de Aegyptiorum in mari Rubro interitu*) arcis -um triste tyrannicae (Schol. publicus luctus). Cassiod. var. 2, 3, 2 *ante Galliam a Theodorico receptam* iacebat nobilis origo sub Gallicano -o ('*i. otio*' *Traube in ind.*). *addas l. 26.*

in lusu verb. iuxta iudicium *l. 29.*

? deriv.: iustitiale.

2. iūstitium (-cium *e*) δικαιοσύνη Gloss. II 530, 53. *a* iustitia. *Gramm. suppl. 83, 2* in vocabulis rerum ⟨incorporalium⟩ dicendum hoc iustitia *eqs. necnon vocem q. e.* iniustitium *cft. Goetz in Thes. gloss.*

? **iūsto,** (-āre). *a* iustus *veriloquii causa fictum esse vid., v. p. 717, 73.* [iustata *falso coni. Schuch pro trad.* gustata Apic. exc. 40.] *B.*

***iūstus,** -a, -um. *a* 1. ius, *cf.* Prisc. gramm. II 140, 4 (*sim.* Isid. *p. 722, 58 necnon* Gell. *p. 719, 20*). *? scrib.* iovest- Inscr. for. Rom. (cil i^2 1) 15; *fortasse explicat hanc formam* Pavl. Fest. p. 105 iovistae: compositum a Iove et -ae. i- *consonantem testatur* Ter. Mavr. 537. *scrib.* I- CE 24, 2. -u- *longam testantur* Diom. gramm. I 469, 12. 30 Avdax gramm. VII 359, 4. -ú- *exstat* Lavd. Murdiae (cil vi 10230) 26 CIL VI 8619, 14 XI 3805, 8. *de formis: abl. sg.* -od Inscr. for. Rom. (*v. l. 68*). *nom. pl.* -ei Lex repetund. (cil i^2 583) 77. *? acc.* -us CIL X 3305 (*e cod.*). *compar.* -ior *inde a* Cic., *superl.* -issimus *inde a* Plavto. *notatur*: i *in formulis*: Prob. litt. sing. gramm. IV 273, 13 i(ustis) n(uptiis) q(uaesitos). 274, 10 i(usta) c(ausa) e(sse) v(idebitur). ius (*in nummis*): *p. 723, 5.* Not. Tir. 55, 56 -us. 55, 58 -issimus. *legitur inde ab* Inscr. for. Rom. (*v. l. 68*), Lege XII tab., Plavto. [*it.* giusto; *dalm.* yost; *sard. centr.* yústu, *centr. et mer.* ǧústu; *raet. occ.* güst, *or.* yust; *francog. vet.* just, *plur.* jusz (*francog.* juste *eruditorum est*); *prov. vet.* just; *cat.* just; *hisp., port.* justo. *cf. M.-L. 4635. Battisti-Alessio III 1825. Wagner I 713. Wartburg V 87sqq. Corominas II 1079sq. Machado II 1274. G.*]

[Baer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*dub. vel falso trad.*: CIC. dom. 107 -a *pro* iniusta (*v. vol. VII 1, 1687, 79*). OV. epist. 16 (17), 194 (lusa *codd. rec.*, laesa *Bentley*, questa *Heinsius*). APIC. 8, 406 *v. p. 706, 67. de confusione formae* -a *cum* busta *facta v. p. 722, 29.*]

i. q. δίκαιος (*quae vox infra respondet, ubi nihil adnotatur*). GLOSS. *p. 722, 65.* *pro* iniustus *ponitur* haud -us VERG. Aen. 10, 95, non -us OV. met. 8, 874 GERM. 200 LVCAN. 9, 54 IVLIAN. dig. 26, 3. 3. *al.* in *aliquem*: CIC. Planc. 63 LIV. 42, 5, 5 TERT. nat. 1, 6, 6 EVTR. 10, 16, 3. *al.* (*cf.* erga *p. 724, 43*). in *aliqua re*: HOR. epist. 2, 1, 18 AMM. 15, 7, 1 CE 747, 3. *adde p. 725, 43sq.* *aliqua re*: VAL. MAX. 6, 5, 7 imperio. PRISC. periheg. 540 pectore -i (*Dionys. 559* θεουδέες). *adde p. 724, 84.* ad *aliquid*: *p. 720, 68. 721, 35. 725, 35. 40. al.* *alicui (rei)*: *p. 721, 44. 49.*

I *usu originario*: A *vi morali minus vigente pertinet ad rationem legitimam, sollemnem sim.* (GLOSS. νόμιμος. -um: νόμιμον. τέλειον. *distinguitur a* legitimus *p. 720, 8, ceterum cum ea voce congruere videtur, v. l. 49. 80. p. 720, 2. al.*). 1 *strictius sec. certa iura*: a *de certo quodam die sancto, exempto sim.*: LEX XII tab. 3, 1 aeris confessi ... iudicatis XXX dies -i sunto (*cf. Gell. 20, 1, 43* eos ... dies decemviri '-os' appellaverunt, velut quoddam iustitium, id est iuris inter eos quasi interstitionem quandam et cessationem quibus diebus nihil cum his agi iure posset). *plura v. vol. V 1, 1058, 31sqq. excepto Ov. Pont. 4, 9, 8* (*v. s.* iubeo *p. 581, 82*). b *de bello, armis sim. sec. ius fetiale indictis* (*bellum -um definitur* CIC. rep. 3, 35 off. 1, 36 VARRO ling. 5, 86. *ad rem cf. Heuss, Klio Beih. 31, 1933, 19*): CIC. Catil. 2, 1 palam ... cum hoste ... bellum -um geremus (*v. vol. II 1847, 80sqq., aliter p. 721, 6. cf.* LVCAN. 9, 293 -i ... Martis). Sest. 50 cum vim prope -orum armorum (*sc. Sullae*) profugisset *Marius* (Phil. 11, 37. *al. aliter p. 721, 15*). off. 3, 108 cum -o ... et legitimo hoste res gerebatur, adversus quem et totum ius fetiale et multa sunt iura communia (*v. vol. VI 3, 3058, 67sqq., ubi addas* LIV. 42, 8, 6. *aliter p. 720, 56. 723, 1*). OV. fast. 5, 571 hinc stanti milite -o, hinc coniuratis. LVCAN. 3, 228 it ... Cilix -a, iam non pirata, carina (*an ad p. 720, 58sqq.?*). CLAVD. 28, 405 -is ... furoris externi spoliis sontes absolve triumphos. c *de funere, sepultura sim.* (*cf. p. 722, 26 sqq.*): CIC. prov. 45 casum illum meum funus esse rei publicae, sed funus -um et indictum (CAES. Gall. 6, 19, 4 servi ... -is f. [funebribus *edd.*] confectis una cremabantur. PLIN. nat. 10, 4. *aliter p. 721, 47*). LVCAN. 9, 54 ostendit ... rogum non -i (iussi, visi *var. ll.*) flamma sepulchri *Pompei* (9, 1091 -o date tura [iura *B*] s. PAPIN. dig. 11, 7, 43 si intulerit *mortuum in fundum alienum*, non faciet -um s.). 9, 234 -as sibi nostra senectus prospiciat flammas *rogi*, bellum civile sepulchra vix ducibus praestare potest. STAT. Theb. 9, 564 -os dum reddimus ignes (12, 779). MARCIAN. dig. 11, 7, 39 -ae sepulturae traditum, id est terra conditum, corpus (*cf. enallagen* IVST. 11, 15, 11 pro se -am [*def. Gutschmid*; -ae *Vossius*] ... sepulturae veniam orare). d *de nuptiis, matrimonio, stirpe legitima* (*ad rem v. Marquardt-Mau 28sq. Kaser, Röm. Privatrecht I 267; opp.* iniustus *vol. VII 1, 1689, 8sqq.*): CIC. rep. 5, 7 ad vitam ... usumque vivendi ea discripta ratio est -is nuptiis, legitimis liberis ..., ut *eqs.* (S. C. Ostor. [dig. 38, 4, 1 pr.] liberos -is n. quaesitos. TAC. ann. 12, 7, 2 GAIVS inst. 1, 55. *al.* MARCIAN. dig. 1, 5, 5, 2 nec interest -is n. concepit an volgo. *al.*). Tusc. 1, 85 e quibus *filiis* septemdecim -a uxore natis (SVET. Cal. 24, 1. Vesp. 3 paene -ae uxoris loco. VLP. dig. 23, 2, 31 TRYPH. dig. 28, 2, 28, 3. *cf.* OCTAVIA 133 coniugis). LIV. 38, 36, 6 liberi heredesque (GAIVS inst. 3, 72. VLP. dig. 2, 4, 4, 3 *opp.* volgo quaesitus. *al. cf.* GAIVS inst. 1, 77 filius [*bis.* 1, 99. MARCIAN. dig. 49, 15, 25 *opp.* spurius. *al.*]). 39, 53, 3 hunc -a matre familiae, illum paelice ortum (MACR. Sat. 1, 6, 14 *e Laelio augure*). OV. ars 2, 598 quos faciet -os ignis et unda (*sc. nuptiae legitimae*) viros. VAL. MAX. 4, 6 ext. 1 sunt et alienigeni amores -i ([*cf. 4, 6 praef.* legitimi amoris]. LVCAN. 2, 379 nec foedera prisci sunt temptata tori; -o quoque robur *Catonis* amori restitit). STAT. Theb. 1, 531 altrix ... lecta, sacrum -ae Veneri (*aliter p. 721, 33*) occultare pudorem (*cf.* 5, 71 mutus Hymen versaeque faces et frigida -i cura tori). QVINT. inst. 5, 11, 32 matrimonium (*v. vol. VIII 480, 1sqq.; opp.* ex paelicibus IVST. 10, 1, 1. 36, 4, 6). NERAT. dig. 50, 1, 9 patrem (PAVL. dig. 23, 2, 44, 3. COD. Iust. 9, 9, 3 [*a. 213*] patris eius, non naturalis sed -i dumtaxat). *al.* e *vario usu* (*exempla selecta*): LEX repetund. (CIL I[2] 583) 77 ex hace lege fiet, nepotesque ⟨tu⟩m eiei filio gnateis ceiveis Romanei -ei sunto. CIC. inv. 2, 68 pactum est, quod inter quos convenit ita -um putatur, ut iure praestare dicatur (VLP. dig. 2, 14, 52, 2. *cf.* IVLIAN. dig. 18, 5, 5, 2 conventio). Caecin. 99 cum ei, qui in servitute -a fuerunt, censu liberentur (IAVOL. dig. 45, 3, 34 GAIVS inst. 1, 11. *al. aliter p. 723, 45. cf. p. 721, 19*). p. red. in sen. 27 quae *comitia centuriata* maxime maiores comitia -a dici haberique voluerunt (div. 1, 103 FEST. p. 266). Lig. 27 *Tubero* -o cum imperio ex senatus consulto in provinciam suam venerat (*v. vol. VII 1, 578, 54sq., ubi addas* LIV. 10, 8, 9. 22, 1, 5. *aliter p. 723, 67*). nat. deor. 2, 10 non fuisse -um comitiorum rogatorem *Gracchum* (2, 11 div. 1, 33. 2, 74). 3, 84 potestatem ... quasi -am et legitimam (HOR. sat. 2, 7, 62 estne marito matronae peccantis in ambo -a p., in corruptorem vel -ior? [*luditur c. sensu morali*]. LIV. 28, 25, 2). off. 1, 43 pecuniarum translatio -is dominis ad alienos (IVST. 28, 2, 8. *al. aliter p. 722, 78*). SALL. (?) rep. 1, 3, 1 illa *pax* ⟨ut⟩ quam -issima et diuturna sit (LIV. 31, 19, 6 bonam -amque. LVCAN. 4, 365). VARRO rust. 2, 10, 4 in emptionibus dominum legitimum sex fere res perficiunt: si hereditatem -am adi⟨i⟩t *eqs.* (PAVL. dig. 17, 2, 3, 2 quaeritur, quae sit -a h., utrum, quae iure legitimo obvenit, an etiam ea, quae testamento; et probabilius est ad legitimam h. tantum hoc pertinere. *cf. l. 7*). LIV. 3, 40, 10 magistratus. 8, 35, 5 Fabius ... donatur ... tribuniciae potestati precarium, non -um auxilium ferenti. 38, 36, 6 (*v. et p. 719, 55*) heredes (APVL. apol. 98 intestati pueri legitimum magis quam -um h. futurum [*luditur c. sensu morali, cf. Norden, Apul. u. d. röm. Privatrecht 151*]. *al.*). 42, 33, 3 stipendia (TAC. hist. 4, 46, 4 MACR. Sat. 1, 6, 12 COD. Theod. 7, 20, 6. *cf.* SVET. Vit. 15, 1 militiae). ROG. de Germ. (NSc. 72, 1948, 48sqq. *a. 19/20*) 38 quaeq(ue) ita acta erunt, ea -a ⟨habeantur⟩ (*suppl. Minto, Coli,* ⟨rataq. sint⟩ *Nesselhauf. in eadem formula legis consignandae*: LEX de imp. Vesp. [CIL VI 930] 31 ea perinde -a rataq. sint. LEX Malac. [CIL II 1964] 2, 24. 4, 59). SEN. dial. 7, 24, 3 libertini -ae libertatis an inter amicos datae (SVET. Aug. 40, 4. VLP. reg. 1, 23 -a l. testamento potest dari ... servis. *al. cf.* GAIVS inst. 1, 17 -a ac legitima manumissione liberetur, id est vindicta aut censu aut testamento). CVRT. 5, 9, 8 -o regi tibi ([*opp.* regem ... temporis gratia]. *al.; aliter p. 722, 82*). LEX Salpens. (CIL II 1963) 2, 41 (*ter*) quo ne ab -o tutore tutela abeat ([*eadem formula* PAP. Corp. 202, 30. *suppletur ibid.* 205, 12]. TRYPH. dig. 26, 2, 27 pr.). QVINT. inst. 5, 14, 16 testamentum (IVLIAN. dig. 26, 3, 3. *al.*). PLIN. epist. 3, 18, 10 possessione (IAVOL. dig. 41, 2, 24. *al. cf.* VLP. dig. 5, 3, 31, 2 possessor [*al.*]). NERAT. dig. 12, 4, 8 si inter eas personas, quarum altera nondum -am aetatem habeat, nuptiae factae sint (VLP. dig. 49, 14, 16 *opp.* pupillaris. 32, 50, 6. *aliter p. 721, 35*). CALL. dig. 40, 16, 3 contradictore (COD. Iust. 7, 14, 1). CYPR. epist. 67, 4 (*bis*) ut plebe praesente ... sit ordinatio -a et legitima. 73, 24 baptisma -um et legitimum (74, 2). FIRMIL. Cypr. epist. 75, 18 quae apud haereticos aguntur, -a et legitima videri. COD. Theod. 2, 4, 4 pr. inter -as ... legitimasque personas (3, 17, 1 [= Iust. 5, 34, 11] placet non prius puberem -am habere p. *eqs.* 4, 22, 1 [= Iust. 8, 5, 1]). *al.*

2 *latius spectat ad statum rectum, aptum, praeceptis convenientem sim.* *cf.* PS. RVFIN. in Am. 5, 13 p. 1079[A] (*ad* 5, 12 hostes -i) duobus modis intellegi potest, ut ... iustitiae pronuncientur inimici ..., vel certe ..., ut enumeratis ... criminibus, quasi commotus intulerit, quod -i hostes essent, id est religioni se et deo adversarios quasi legitimos exhiberent; locutio est familiaris disertis, qui et '-os exercitus' et '-as provincias', id est magnas appellare consueverunt. PRISC. gramm. III 308, 18 '-um' pro vero et 'verum' pro -o frequenter tam nos quam Attici ponimus. *vertit* εὔλογος ORIG. in Matth. 14, 5 p. 284, 3.

a *de hominibus* (*fere collective dictis; de classe l. 54*): PLAVT. Pseud. 306 non est -us (*ABCD*, usui *F*, ussu *Fleckeisen*) quisquam amator nisi qui perpetuat data; det, det usque. LIV. 6, 31, 6 populatio ... non illae vagae similis, quam Volscus latrocinii more ... fecerat, sed ab -o exercitu -a ira facta (7, 39, 8 iam valida admodum numero manus erat, nec quicquam ad -i e. formam praeter ducem deerat. 9, 43, 4. *al.* VELL. 2, 61, 2 TAC. hist. 4, 21, 1. *al.*). 21, 17, 8 duae Romanae legiones cum suo -o equitatu. 24, 14, 4 neque ad exemplum -i militis quicquam eis *volonibus* praeter libertatem deesse (SVET. Galba 12, 2 classiarios, quos Nero ex remigibus -os milites fecerat. *aliter p. 719, 32*). 25, 1, 3 T. Pomponius Veientanus, praefectus socium, prosperis aliquot populationibus in agro Bruttio -i ducis speciem nactus. 26, 39, 9 classes (SVET. Dom. 4, 2 navales pugnas paene -arum c.). *al.* PAVL. FEST. p. 113 -um vadem: idoneum sponsorem. LVCAN. 10, 437 acies non sparsa maniplis nec vaga conspicitur, sed -os qualis ad hostes recta fronte venit (*aliter p. 719, 29. 723, 1*). *al.*

b *de rebus*: α *c. subst.* (*attulimus exempla notabiliora; ponitur iuxta* ius *amplificationis causa p. 721, 13*): CATO agr. 135, 5 funem loreum in plostrum -um p. LX *longum esse oportet*. CIC. de orat. 1, 191 *oratorem* repleri -a (*recc.*, istam *H*, ista *aliquot codd.*) iuris civilis scientia. Brut. 309 sine qua *dialectica* ... iudicavisti te illam -am eloquentiam ... consequi non posse. Att. 5, 2, 1 sine ulla mora -a itinera facere (*v. p. 540, 30sq. et cf. ad rem Kromayer-Veith, Heerwesen 353sqq.*). fam. 2, 10, 3 multi occisi, capti ..., castella ... capta et incensa; ita victoria -a imperator appellatus (LIV. 21, 53, 1). CAES. Gall. 7, 23, 4 muri altitudo (COLVM. 4, 19, 3). BELL. Alex. 44, 3 magnitudo *navium* nequaquam satis -a ad proeliandum (*v. vol. VIII 121, 36sq. cf.* PLIN. nat. 24, 111 magnitudine arboris -ae). VARRO ling. 5, 88 centenarius -us numerus (LIV. 41, 21, 4 peditum equitumque [42, 35, 4]). VERG. georg. 1, 35 bracchia contrahit ... Scorpios et caeli -a plus parte relinquit (OV. epist. 19 [20], 8). 3, 60 *boum* aetas *haec apta est*, Lucinam -osque pati hymenaeos. Aen. 10, 11 -um pugnae ... tempus (LIV. 5, 9, 1. LEX colleg. aq. [CIL VI 10298] 11 [*si recte suppl. Mommsen*]. COLVM. 11, 1, 30. 11, 2, 16 quorum *putationis sim.* -a *tempora* certa esse non possunt. PLIN. nat. 10, 177. 18, 319. *al.*). MORET. 38 finem. HOR. sat. 1, 4, 63 *satira* -um sit necne poema. TIB. 2, 5, 111 versus mihi nullus verba potest -os aut reperire pedes. OV. am. 2, 15, 6 anule, ... digitum -o commodus orbe teras. epist. 15, 44 iam gravidus -o pondere venter erat (medic. 76 -um ... uncia pondus erit. 86. met. 2, 163 labant ... -o sine p. naves. PAVL. FEST. p. 14. *al.*). met. 2, 732 fiducia formae, quae quamquam -a est, cura tamen adiuvat illam (LAMPR. Comm. 17, 3 fuit f. ... corporis -a). 10, 36 cum -os matura peregerit annos *Eurydice*, iuris erit vestri (*cf.* AVSON. 365, 2 p. 93 P.

[*Baer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ter binos deciesque novem super exit in annos, -a senescentum quos implet vita virorum). Liv. 1, 4, 4 ad -i cursum ... amnis (*Dionys. ant. 1, 79, 5 τοῦ γνησίου ῥεῖθρον. cf.* Sen. nat. 5, 12, 3 fluminum -orum [istorum *pars codd.*] ac perennium magnitudinem excedunt *torrentes.* Avson. 334, 37 p. 120 P. -i ne demat honorem nominis, *sc. flumen vocari*). 1, 15, 1 populabundi magis quam -i more belli (29, 6, 2 *opp.* latrociniis. *al. aliter p. 719, 26. cf.* 4, 27, 6 proelio [5, 49, 6 *opp.* primo concursu. *al.* Cvrt. 3, 13, 8 Frontin. strat. 2, 7, 8. *al.*]. 10, 14, 8 desperato improviso tumultu ... acie -a maluerunt concurrere [21, 8, 7 *opp.* tumultuariae pugnae. 37, 39, 9. *al.* Qvint. inst. 2, 10, 8 pugnae simulacris ad verum discrimen aciemque -am consuescimus. *al.*]. 22, 28, 13 -a ac recta pugna [34, 13, 6. *al.*]. 40, 6, 6 -am belli speciem [*opp.* simulacrum pugnae]. *sim. al.*). 21, 3, 4 -o iure eum a filio repeti censet. 38, 22, 5 cum levis armatura proelium tale ediderit ..., quid ab -is armis ... expectari? (Cvrt. 4, 14, 5 paucis *barbaris* -a a. esse. 9, 7, 19 Macedo -a a. sumpserat, aereum clipeum, hastam ..., Dioxippus ... nodosum ... stipitem. Sil. 12, 470 *opp.* semermem. Tac. ann. 14, 32, 2. *aliter p. 719, 28sq.*). 41, 6, 9 non publice ... se premi imperio, sed singulos -um (velut -um *Madvig*) pati servitium (*aliter p. 719, 73. 723, 45*). Vitr. 3, 3, 1 intervallorum -a distributione. 4, 1, 11 latitudines (6, 3, 4). 7, 3, 2 longitudinem (9 praef. 8 Plin. nat. 17, 184). 8 praef. 2 caloris ... -a comparatio. 9, 1, 7 cursum *stellae. ibid.* circumitionem. 10, 6, 2 -am cocleae naturalemque imitationem. Sen. contr. 7, 1, 4 mare -is quoque navigiis horrendum. Vell. 2, 48, 5 rerum ordo cum -is (iustius *A*) aliorum voluminibus promatur *eqs.* (2, 114, 4. 2, 119, 1. *cf.* 2, 89, 1 operis [2, 99, 3. 2, 103, 4 Plin. nat. praef. 20]). Cels. 3, 22, 4 modum *cibi* (4, 5, 6. 7, 12, 3. Lvcan. 8, 193 *nauta* -o vela m. pendentia cornibus aequis torsit). 5, 28, 13A maturitatem (Colvm. 4, 23, 1. *al.*). Colvm. 3, 13, 8 humus vix -um pastinationi praebet regestum. 4, 21, 1 roboris. 8, 5, 9 incrementum (*v. vol. VII 1, 1045, 18sq., adde* Plin. nat. 5, 57). 10, 359 femina, quae -is ... operata iuvencae legibus, obscaeno manat ... cruore (*cf. p. 722, 53*). Lvcan. 5, 728 quantum mentes dominatur in aequas -a Venus *Pompei uxorem in tutum locum abducturi* (*seq.* amor. *aliter p. 719, 63*). Plin. nat. 8, 151 -a (iussa *var. l.*) ad pariendum annua aetas (Tert. anim. 57, 2. Pallad. 4, 41, 1 aetas ... huic *equae* admissurae -a conveniet. *aliter p. 720, 25*). 11, 260 mensura (Gell. 18, 1, 13. *al. cf.* Epiphan. de mensur. 7 modius). 17, 258 -um existimant in denos pedes quadratos III modios *fimi.* 18, 314 unus frondator quattuor frondarias fiscinas complere in die -um habet. Sil. 14, 201 portus. Tac. ann. 2, 5, 3 fundi Germanos acie et -is locis, iuvari silvis paludibus (Avien. Arat. 24 *deus* l. statuit primordia -is). Gell. 5, 11, 8 (*tractatur Biantis illud de uxoribus ducendis*) non ratum id neque -um diiunctivum esse ait *Favorinus.* Tert. adv. Marc. 4, 35 p. 540, 23 *ea dicta* digniora sunt interpretanda et fidei -iora. Pallad. 12, 22, 2 infusione. Avson. 155, 6 p. 12 P. sex *hospites* ... convivium cum rege ... -um, si super, convicium est. 159, 1 p. 28 nomina carorum iam condita funere -o ... memorabo ([*ibid.* 18 praeter -um funera nulla fleas]. 168, 1 p. 35 -o f. fletos. *aliter p. 719, 37*). Amm. 20, 5, 3 remedia permutatae rei -a. Chiron 133 sanguine emittere etiam de capite debes, quibus facile potest auferri -a emissione. 453 cum ex lumbricibus dolorem habeant, non sic periclitantur; est enim -a (ista *Bücheler; trad. def. Grevander, Unters. 24*) res, quae cito se foras evocet ...; si vermes habuerit, magnum laborem patitur et periculum *eqs.* ? Inscr. La Graufesenque 311 -um fecit *laterculum operarius.*

poetice de libra: Paneg. in Mess. 41 -a pari premitur veluti cum pondere libra, prona nec hac plus parte sedet nec surgit ab illa, qualis, inaequatum si quando onus urget utrimque, instabilis natat. Manil. 3, 305 qua Phryxei ducuntur vellera signi Chelarumque fides -aeque examina Librae (*item de sidere* 3, 433 Sen. Thy. 858 Lvcan. 4, 58). Ser. Samm. 915 alternis febris rediviva diebus, tempora discernens quasi -ae pondere librae. Prvd. perist. 4, 11 deus ... veniet ... gentibus -am positurus aequo pondere libram. *technice de angulo recto q. d.*: Mart. Cap. 6, 717 angulorum natura triplex est, nam aut -us aut angustus aut latus; -us est, qui directus est semper idem *eqs.* *cf. de statu velorum l. 27.*

β neutr. pro subst.: Ⓘ *sing., in locutionibus*: Ⓐ *comparativis* (*vox comp. antecedit vel sequitur*): Plavt. Bacch. 349 ille est oneratus recte et plus -o vehit (Hor. carm. 3, 7, 24 Ov. Pont. 3, 9, 8 Epiced. Drusi 74 Liv. 9, 17, 1. 22, 59, 2 Pavl. Fest. p. 41 Sen. contr. 1 praef. 19 Val. Max. 5, 4, 3. *saepius* [Gloss. *πλέον τοῦ δέοντος. πλέον τοῦ καθήκοντος*]. plus *sequitur*: Plin. nat. 17, 94. 251 Porph. Hor. epist. 2, 2, 215 Clavd. 5, 488. *cf. p. 720, 71 et* Qvint. inst. 2, 4, 4 plura -o. Pavl. dig. 40, 5, 31, 4 pluris -o vendere. Soran. p. 35, 3 plus a -o lac [*gr. p. 75, 10 Ilberg πλείονος ... γάλακτος*]. Sidon. epist. 3, 3, 9 -o plusculum). Verg. georg. 2, 251 ipsa *terra* ... -o laetior (Serv.: ultra modum, plus quam oportet). Hor. sat. 1, 1, 57 eo fit, plenior ut si quos delectet copia -o. Ov. epist. 20 (19), 30 melior -o quamque mereris ego. 20, 170 gravius -o pallia pondus habent (met. 3, 333. Val. Max. 4, 1 ext. 1 -o g. punire). met. 6, 470 rogabat ulterius -o. Liv. 8, 15, 7 Vestalis suspecta ... propter mundiorem -o cultum. perioch. 57 p. 69, 6 amplius eum scutum -o ferre. Manil. 2, 79 nec caelum -o maiusve minusve volaret (Cvrt. 10, 5, 29 -o maior cupido. Sen. clem. 2, 7, 3 -o minus. Colvm. 3, 12, 2 umorem terrae -o maiorem. Lact. ira 18, 8 maiorem -o dolorem). Vell. 2, 49, 3 consul -o ... ferocior. Cels. 7, 18, 10 magis -o (Stat. Theb. 11, 616 -o m.). Colvm. 4, 26, 2 *pedamenta* -o breviora. Ascon. Corn. p. 47, 8 -o (-ior *trad.*) pertinacior. Plin. nat. 17, 46 densior -o. 17, 189 -o saepius. *al.*

Ⓑ *praepositionalibus*: Lvcr. 4, 1241 steriles nimium crasso sunt semine partim et liquido praeter -um tenuique vicissim (Avson. 159, 18 p. 29 P. *attributive p. 721, 47*). Qverol. p. 39, 20 R. unam semper ultra -um nobis largitur diem. *adde* plus a -o *p. 721, 74.*

(II) *plur.* (Gloss. II 376, 57 *νόμιμα* haec -a. Char. gramm. p. 37, 4 B. [*inter neutralia semper pluralia*] -a *ἔθιμα*): Ⓐ *generatim* (*exempla omnia attulimus usque ad* Sen., *inde selecta; accedunt determinationes per gen. l. 12. 18. 19, per adi. l. 16. 25*): Cic. har. resp. 21 omnia sollemnia ac -a ludorum omnibus rebus observatis summa cum caerimonia esse servata (Liv. 9, 8, 7 o. -a in deditionem nostram perfecta erunt. 21, 18, 1 ut o. -a ante bellum fierent, legatos ... mittunt. Colvm. 4, 3, 5 nisi o. -a perceperit *vinea. al.*). Liv. 24, 48, 12 *pedites* operi aliisque -is militaribus ... adsuefecit. Colvm. 1, 8, 11 operis exactio, ut -a reddantur (11, 1, 26. *cf. l. 19*). 2, 4, 7 -a ... fieri nequeunt, cum induruit ager. 5, 6, 4 pecudes ... -a cibariorum conficient. 6, 3, 3 iumentis -a operum reddentibus (9, 8, 12 -is o. peractis se recipiunt *apes.* arb. 5, 6 inaequalitas arborum non patitur operis -a comprehendi. *aliter p. 725, 63*). 6, 14, 3 tertio ... die levis iniungitur labor *bovi* et paulatim ad -a perducitur (6, 30, 5 per exiguas potiones cibi ad -a perducatur *equus.* 6, 30, 7). 12, 3, 6 praeparatae sint ... lanae, quo facilius -a lanificio persequi atque exigere possit *mulier.* Arnob. nat. 1, 2 *homines* matrimonia copulant nuptiarum sollemnibus -is.

Ⓑ *speciatim*: ① *de exsequiis* (*cf. p. 719, 35sqq. et* Pavl. Fest. p. 223 qui mortuo -a non fecisset, id est glebam non obiecisset *eqs.* Synon. Cic. p. 419, 3 [*lemmate perdito*] exequias it. -a facit. funus producit. *saepe in codd. confunditur c.* busta, *e. g. l. 43. 46. 50; cf. lusum verborum* Qverol. p. 14, 9 R. nonne hoc -um fuit, bustum ut efferret filius?): Lex reg. Fest. p. 178 homo si fulmine occisus est, ei -a nulla fieri oportet (Plavt. Cist. 176 uxori -a fecit. Cic. Flacc. 95 [*luditur c. notione communi*] -a Catilinae facta sunt. leg. 2, 57. Varro frg. Serv. auct. Aen. 12, 603 suspendiosis, quibus -a fieri ius non sit. Sall. Iug. 11, 2. *al. cf.* Cic. leg. 2, 63 -a confecta [*Manutius*, adiusta coniecta *vel* adiuxta coniecta *trad.*]. Decret. decur. Pis. de C. Caesare [CIL XI 1421] 22 perfecta). Cic. S. Rosc. 23 qui nondum ... omnia paterno funeri -a solvisset (Ov. fast. 5, 452 Sen. Phaedr. 1245. *al. cf.* Cvrt. 4, 12, 2 -is persolutis. *al.*). leg. 2, 42 sepultura et -is exsequiarum caruerunt (*acced. gen. explic. ut ibid.* 2, 67 funerum [*cf. dat. l. 38*]. Stat. Theb. 7, 19 sepulcri). Prop. 3, 7, 9 *filio aquis submerso* mater non -a piae dare debita terrae ... pote (Ov. fast. 3, 560. 6, 492. Lvcan. 9, 67 [busta *var. l.*]. *al.*). Ov. met. 2, 627 iniusta ... -a (*per oxymoron ut* Sidon. epist. 2, 8, 3 vers. 15) peregit *Apollo Coronidi, quam necaverat* (Plin. nat. 2, 248 Dict. 4, 13). fast. 2, 569 quia -a ferunt, dixere feralia (5, 480. trist. 4, 10, 80 [busta *codd.*]. Val. Fl. 5, 6 pia. *al.*). Liv. 1, 20, 7 funebria (*cf. p. 719, 37*). Sen. Med. 999. dial. 12 (11), 17, 4 -a sorori non praestitit *Caligula* (Cvrt. 10, 8, 18). Val. Fl. 1, 459 pia (*v. l. 46*). 3, 367. Stat. Theb. 6, 169 inania. 9, 397 cineres ... supremaque -a (busta *var. l.*) tuorum. 9, 903 huic *crini* dabis exsequias, atque inter -a (busta *var. l.*) memento *eqs.* 11, 610 exsequialia (*vix pro subst.*). Mart. 10, 61, 4 annua (Avson. 189, 11 p. 47 P.). Tert. anim. 56, 3 corporis. *al.* ② *de menstruis muliebribus*: Garg. Mart. med. 53 *amygdala* feminarum -a praecipitant.

B *vi morali praevalente pertinet ad animum vel habitum utcumque aequum. distinguitur: ab* aequus: Serv. auct. Aen. 2, 426 '-um' secundum leges vel aliqua ratione constrictum, 'aequum' iuxta naturam accipiunt. Isid. diff. 1, 68 -us ... ex lege est, quasi ius custodiens, aequus autem est, qui secundum naturam -us; etenim -us a iure vivendo, id est iuxta quod ius est faciendo, vocatur. Diff. ed. Beck p. 33, 46 aequum animo est, -um iudicio. *ceterum saepe quasi syn. iuxta ponitur ut l. 72. p. 723, 74. al. ab* sanctus, dignus: Rvfin. Basil. reg. 170 sanctum vel dignum esse arbitror hoc, quod decet et debetur ab inferioribus deferri superioribus ..., -um autem hoc, quod operis pro merito unicuique tribuitur. Gloss. *δίκαιος. ὅσιος.* -um: aequum. rationa⟨bi⟩le.

1 *usu communi*: a *de animantibus*: *α -i sunt homines* (*cf.* Rvfin. Orig. in Rom. p. 1030B -us non dicitur is, qui semel aut bis aliquid iustitiae fecerit, sed ille, qui semper iuste agendo in usu et consuetudine iustitiam habet. Anian. Chrysost. hom. 4, 4 -us, hoc est frugi bonusque vir): ① *c. subst.* (*exempla paucissima*): Plavt. Amph. 16 aequi et -i hic eritis omnes arbitri. Bacch. 401 sisne necne, ut esse oportet: malus bonus ..., -us iniustus, malignus largus *eqs.* Cic. Caecin. 78 -us est et bonus vir. Planc. 32 sanctissimus et -issimus iudex. rep. 1, 43 populum ... -um atque moderatum. 5, 5 sine quo (*summo iure*) -us esse nemo potest. off. 2, 38 nemo ... -us esse potest, qui mortem, qui dolorem ... timet. Sall. epist. Mithr. 18 pauci libertatem, pars magna -os dominos volunt (*aliter p. 719, 83*). Nep. Milt. 8, 3 tyrannus ... fuerat appellatus, sed -us. Verg. Aen. 2, 426 Ripheus, -issimus unus, qui fuit in Teucris. Ov. met. 8, 704 dicite, -e senex *Philemon* et femina *Baucis* coniuge -o digna. Liv. 32, 21, 25 cum Antigono, mitissimo ac -issimo rege (*aliter p. 720, 19*). Vell. 2, 48, 5 condiciones pacis, quas et Caesar -issimo animo postulabat et Pompeius aequo recipiebat. Sen. benef. 3, 18, 4 potest servus -us esse, potest fortis, potest

[Baer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

magni animi. CVRT. 4, 10, 34 *Alexander* tam -us hostis, tam misericors victor (*aliter p. 719, 29. 720, 56*). *et passim.* *ironice*: APVL. apol. 75 homo -us et morum dedit operam, quod male partum erat, ut male periret. *in appellatione principis*: INSCR. numm. Cohen III² p. 404 n. 1 imp. C. Pesc. Niger ius(tus) Aug. cos. II. n. 2 imp. Caes. C. Pesc. Niger iust(us) Aug. *al.* AVELL. p. 652, 20 electione Christianissimi et -issimi principis nostri Iustini. Ⓘ *praevalente vi subst.*: PLAVT. Amph. 34 -am rem ... esse oratam a vobis volo, nam -a (*Bothe*, iuste *trad.*) ab -is -us sum orator datus; nam iniusta ab -is impetrari non decet, -a autem ab iniustis petere insipientia est. CIC. Lael. 47 rebus iniustis -os maxime dolere, imbellibus fortes. NEP. Arist. 1, 5 *Aristides* cognomine -us *est* appellatus (AMM. 30, 4, 21 A. illius -i ... disciplina). HOR. sat. 2, 1, 16 attamen et -um poteras et scribere fortem (*de Augusto*). OV. fast. 1, 252 nullus erat -is reddere iura labor. VELL. 2, 48, 1 -issimus quisque. SEN. epist. 59, 17 non potest gaudere nisi fortis, nisi -us, nisi temperans. 66, 25 duobus aeque -is ac prudentibus. LVCAN. 5, 106 -is ... benignus *Apollo*. QVINT. inst. 2, 15, 28 veram *rhetoricen* nisi -o ac bono non contingere. FIRM. math. 1, 7, 42 -o iustitia non profuit. *al.* β *-i sunt dei sim.* (*eorum oculi l. 29*): VERG. georg. 2, 460 fundit humo facilem victum -issima Tellus (PROP. 1, 19, 16. *cf. l. 82*). Aen. 4, 521 si quod non aequo foedere amantes curae numen habet -umque memorque. HOR. carm. 3, 14, 6 *Livia* prodeat -is operata divis (sacris *var. l.*; *cf.* PORPH. *ad l.* -os divos quamvis generaliter dicere possumus, nunc tamen specialiter accipiendum scilicet quod Caesari victoriam et reditum merenti dederint). OV. epist. 6, 152 -us adest votis Iuppiter ipse meis (*item de Iove* STAT. Theb. 1, 250 o -issime divum). met. 4, 547 parum -ae nimiumque in paelice saevae invidiam fecere deae *Iunoni*. 13, 70 adspiciunt oculis superi mortalia -is. fast. 5, 384 senem *Chironem* (5, 413. GERM. 421 -issimus. *al.*). GERM. 137 -issima virgo (*sc. Δίκη*). AVG. civ. 2, 24 p. 89, 5 D. dii -i ... ac non daemones impii (10, 10 p. 417, 16). MEROB. poet. 161 Mars (*aliter p. 719, 27*).

b *de rebus*: α *c. subst.*: Ⓘ *-ae sunt actiones, affectus, condiciones, instituta sim.* (*exempla afferuntur selecta; subauditur interdum notio q. e. debitus* [DON. *l. 47; iuxta pos. l. 53. 54. 55. 65. al.*], *meritus* [*iuxta pos. l. 60. al.*]): PLAVT. Amph. 33 (*l. 8*) rem (TER. Haut. 704 bonam atque -am r. oppido imperas. RHET. Her. 3, 3, 4 CIC. Att. 14, 12, 1. *al.*). Aul. 688 causa -a est, siquidem ita est, ut praedicas *eqs.* (Capt. 257 *et saepissime, v. vol. III 672, 68 sq. 673, 25 sq. 674, 3. 13. 18 sq. 677, 3 sq. 40. 678, 1. 680, 30 sqq. cf. enallagen* TIB. 1, 4, 10 causam -i semper amoris habent). Cist. 200 augete auxilia vostris -is (*B*, victis *rell.*) legibus (CIC. Pis. 37 leg. 1, 42. VELL. 2, 25, 1 -is l. et aequis condicionibus. *al.*). Truc. 192 palam cum mentiuntur, verum esse insciti credimus, ne ut -a (*corr. Bugge, Bücheler*) utamur ira (*v. p. 367, 64*). TER. Andr. 36 ut semper tibi apud me -a et clemens fuerit servitus (*cf.* DON. *ad l.* 3 moderata, aequa, levis ..., nam qui '-am' debitam nunc dici putant, nihil afferunt ad iurandam sententiam. *aliter p. 719, 73. 721, 19*). RHET. Her. 2, 30, 49 inprudentiae [et] -am deprecationem paratam (LIV. 43, 17, 8). CIC. inv. 1, 12 *factum* -um an iniustum, utile an inutile (off. 2, 10 QVINT. inst. 5, 13, 57). Verr. II 1, 15 ab isto laesus inimicitias -as persequebatur (*v. vol. VII 1, 1621, 71*). 4, 126 excusationem (*v. vol. V 2, 1299, 64 sq.*). Catil. 1, 17 tu, cum ... agnoscas odium omnium -um et iam diu tibi debitum (prov. 6 Pis. 33. *al.*). 1, 20 multis suppliciis -is debitisque (fat. 40 VAL. MAX. 1, 8 ext. 8. *al.*). 3, 23 multi saepe honores dis ... -i habiti sunt ac debiti, sed -iores numquam (Planc. 80 Phil. 5, 41. *al.*). Flacc. 55 civitatis ... -um dolorem querellasque cognoscite (*v. vol. V 1, 1851, 35 sqq.*). Balb. 59 gratiam (leg. 2, 6). Pis. 44 Cn. Dolabellae, ... M. Luculli -issimos triumphos vidimus (59 Planc. 89. *al.*). 57 gloriam (LENT. Cic. fam. 12, 14, 7 et merita. *al.*). Planc. 5 lex illa -ae veraeque amicitiae (SEN. benef. 2, 18, 3). Mil. 11 poena (*al. cf.* CATVLL. 64, 190 -am a divis exposcam ... multam). Phil. 13, 37 tam pio -oque foedere. de orat. 2, 184 mores ... -os, integros, religiosos, timidos (*al.*). 2, 199 molestae ... seditiones ..., -as tamen ... et prope necessarias. Tusc. 3, 76 se officio fungi putet -o atque debito (fam. 6, 1, 3). Att. 6, 3, 3 decreto -o et severo. fam. 11, 12, 2 querella (*al. v. et l. 57*). SALL. Catil. 10, 6 imperium ex -issimo atque optumo crudele intolerandumque factum (*al. cf. p. 719, 76*). HOR. sat. 2, 7, 15 illi *scurrae* -a cheragra contudit articulos. carm. 4, 2, 14 per quos *deos* cecidere -a morte Centauri. OV. Pont. 2, 8, 24 parce ... -aque vindictae supprime frena tuae (*pro* -ae ... v. *dici videtur*). GERM. 200 tendit palmas *Cassiepia*, ceu si planctura relictam Andromedam, meritae non -a piacula matris (VAL. MAX. 1, 1, 14. 5, 3 ext. 3). VAL. MAX. 5, 2, 1 vitio ac virtuti -a merces (SVET. Nero 17). 6, 2 ext. 1 sententiam (9, 15, 4 -is et aequis sententiis). 6, 3, 1ᵃ ultionis (9, 10 ext. 2. CVRT. 7, 5, 35 -a u. esse, non crudelitas videretur *vastatio*. *al.*). SEN. benef. 6, 29, 2 vota (dial. 6, 10, 3). STAT. Theb. 2, 428 quae sors -a mihi, quae non indebitus annis sceptra dicavit honos, teneo. *al.* Ⓘ *-ae sunt variae res fere corporales* (*plerumque usu poetico*): OV. epist. 7, 44 -ior est animo ventus et unda tuo (trist. 5, 8, 12. *cf.* SEN. contr. 7, 1, 11 o maria -iora iudiciis). 11, 115 non mihi te licuit lacrimis perfundere -is (LIV. 3, 58, 6). Ib. 168 respuet invisum -a cadaver humus. VAL. MAX. 2, 8, 5 clarissimos *viros* -iori ... reservandos laureae putavit *senatus*. SEN. Herc. f. 272 saeva -ā sceptra confringit manu *Hercules* (CLAVD. 7, 105). 484 foci bibere -um sanguinem Busiridis (*i. iure fusum ut*: Phaedr. 708 -ior numquam focis datus tuis est s., arquitenens dea. AMM. 24, 6, 15 -o s. miles ... cruentus. *cf.* 29, 6, 15 -a sagina [*sic coni. Cornelissen al.*, iuste sanguine(a) *trad.*, -o sanguine *Bentley al.*]. *aliter infra l. 76*). Phaedr. 1197 mucrone pectus impium -o patet (*cf.* LVCAN. 10, 523 ferro [IVVENC. 4, 527]. SIL. 13, 368 securi). 1239 recipe me, dirum chaos, ... haec ad umbras -ior nobis via est. dial. 12 (11), 13, 4 scias licet ea demum fulmina esse -issima, quae etiam percussi colunt (IVV. 8, 92. *cf.* IVVENC. 4, 284 vos, iniusti, -is succedite flammis. PRVD. ham. 763 ignibus [perist. 5, 184. *aliter p. 719, 43 sq.*]). VAL. FL. 7, 419 -as da vocibus aures. STAT. Theb. 6, 175 occumbam pariter, dum vulnere -o exsaturata oculos. 12, 505 a -is Fortuna recederet aris. silv. 3, 3, 125 si cernere vultus natorum viridisque genas tibi -a dedissent stamina. MART. 8, 45, 6 *post reditum amici* tam -o dabitur quando calere mero? *al.*

β *neutr. pro subst.* (*exempla inde a* SEN. *selecta tantum afferuntur*): Ⓘ *plur.*: PLAVT. *p. 723, 8.* TER. Phorm. 280 an quisquam iudex est, qui possit noscere tua -a *eqs.*? Ad. 990 quia non -a iniusta, prorsus omnia omnino obsequor ([DON. *ad l.* 1 proverbiales sunt huiusmodi elocutiones, 'fanda nefanda *eqs.*' 2 fuit veteribus usitatum '-a i. *eqs.*']. *v. vol. VII 1, 1688, 59 sqq.*). CIC. Phil. 2, 72 prope modum aequa et -a dicebas. orat. 1 -a petenti et praeclara cupienti (OV. met. 13, 466. 14, 787 CLAVD. 22, 97. *al.*). off. 1, 41 -a praebenda *servis* (*cf.* COLVM. 1, 8, 18 an ... -a percipiant). Att. 9, 15, 3 multa adfero -a ad impetrandum *veniam* (AMM. 27, 7, 8). *al.* PROP. 3, 10, 12 poscentes -a precare deos ([-a *simul ad* posc. *pertinet*]. OV. am. 1, 3, 1 SIL. 4, 793). SEN. Oed. 976 iam -a (*Heinsius, edd.*; iussa *trad.*) feci, debitas poenas tuli. 998 bene habet, peractum est, -a persolvi patri. *al.* SIL. 16, 408 Atlantis ... -a querentis (STAT. silv. 3, 2, 78). CE 698, 12 iura dedit, -issima sanxit arbitriis. *al.* Ⓘ *sing.* (GLOSS. I p. 84, 110 -us ['-um?' *Goetz*]: fas. *pro subi. est l. 50*): CIC. part. 130 cuius *aequitatis* altera *vis* derecta veri et -i et, ut dicitur, aequi et boni ratione defenditur. leg. 2, 11 in ipso nomine legis interpretando inesse vim et sententiam -i et veri legendi. HOR. sat. 1, 3, 98 utilitas, -i prope mater et aequi (*cf.* CE 24, 2 Virgo *caelestis* ... -i inventrix). 1, 3, 113 nec natura potest -o secernere iniquum. SEN. benef. 4, 12, 1 legem ... -i iniustique regulam esse. epist. 66, 9 decorum et -um et legitimum non eiusdem esse formae. 95, 52 illa *natura* aequum -umque composuit. *al.* LVCAN. 4, 248 -i gladius dissuasor. VAL. FL. 5, 498 me nuda fides sanctique potentia -i huc tulit ('*an iuris?' Langen in comm. ad l.*). QVINT. inst. 1 prooem. 16 quis ... non de -o, aequo ac bono ... loquetur? APVL. Plat. 2, 8 quarum *rhetoricae partium* una est disciplina contemplatrix bonorum, -i tenax (EVTR. 9, 11, 2 vir [AMM. 27, 8, 10]. HIER. epist. 21, 2, 3 lex. VVLG. II Macc. 10, 12 *Ptolemaeus* -i t. erga Iudaeos. *cf.* CLAVD. 17, 212 tenorem). SVLP. VICT. rhet. 48 p. 343, 13 loci huius status: naturalis -i (PS. DOSITH. frg. iur. 1 omne ... -um cum iure aut civile appellatur aut naturale dicitur. *ibid.* gentile -um [ius *Lachmann*]. *cf.* HEGES. 1, 40, 12 -um [ius *edd.*] naturae [*gr. 1, 507* τὸ τῆς φύσεως δίκαιον]. GLOSS. III 336, 43 δίκαιον πολιτικόν: -um civile). MAR. VICTOR aleth. 2, 214 ammonuit mentes *fratrum Cain et Abel* operum libamina -um prima dicare deo.

2 *usu iudaicae et christianae religionis proprio c. respectu foederis inter deum et hominem facti* (*v. Kittel, Wb. z. N. T. s. v.* δίκαιος. *cf.* ITALA Rom. 5, 19 [cod. d *al.* = VVLG.] sicut ... per inobaudientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita per unius hominis obauditionem -i constituentur multi. CYPR. epist. 63, 4 si Abraham deo credidit et deputatum est ei ad iustitiam, utique, quisque deo credit et fide vivit, -us invenitur et ... iustificatus ostenditur [*affert Gal. 3, 6, ubi citatur gen. 15, 6*]. HIER. *p. 716, 15*): **a** *vario usu*: α *de hominibus vel eorum sanguine, corpore, anima sim.*: Ⓘ *c. subst.*: TERT. adv. Iud. 2, 13 Enoch -issimum non circumcisum nec sabbatizantem de hoc mundo transtulit *deus* ..., ut ... nobis ostenderet nos quoque sine onere legis Moysis deo placere posse. pudic. 7 p. 231, 28 *Christus* praeposuit unius peccatoris salutem ex paenitentia quam illorum ex iustitia; aut numquid non -i Iudaei, et quibus paenitentia opus non esset habentibus gubernacula disciplinae ... legem et prophetas? ITALA gen. 6, 9 (Hier. quaest. hebr. in gen. p. 12, 29. *al.*, *cf.* VVLG.) Noe vir -us atque perfectus in generatione sua (HIER. *l. c.*: non iuxta iustitiam consummatam, sed iuxta generationis suae eum -um fuisse iustitiam). 38, 26 (*ibid.* p. 58, 30, *cf.* VVLG.) -ior est illa *Thamar* quam ego *Iudas* (*gr.* δεδικαίωται ... ἢ ἐγώ. *Itala Ambr. in Luc. 3, 18* [*al.*] iustificata est magis ... quam ego). Iob 1, 1 (Cypr. eleem. 18 p. 387, 26) Iob homo verus et -us (*Vulg.* rectus). Is. 57, 1 (Tert. adv. Marc. 3, 22 p. 415, 21. *al.*, *cf.* VVLG.) perit -us ... et viri -i auferuntur *eqs.* (*Vulg.* v. misericordiae. TERT. *l. c.*: quis, nisi Christus? *afferens etiam* sap. 2, 12). Matth. 23, 35 (cod. a *al.* = VVLG.) ut veniat super vos omnis sanguis -us, qui effusus est ... a sanguine Abel -i usque *eqs.* (*cf.* HIL. in Matth. 24, 9 s. -orum). I Ioh. 3, 10 (Tert. pudic. 19 p. 265, 6 = VVLG.) qui non est -us, ex deo non est (*gr.* ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην). IVVENC. 3, 334 huius *Christi* iustitiam -o comprendite corde. HIER. hom. Orig. in Ezech. 2, 3 p. 343, 30 (*ad Matth. 12, 37* ex verbis ... tuis iustificaberis) deus ... iudicat, in quibus -us sim et in quibus sermonibus condemnandus. VVLG. Iob 13, 18 si fuero iudicatus, scio, quod -us inveniar. 35, 2 numquid aequa tibi videtur tua cogitatio, ut diceres '-ior sum deo'? II Petr. 2, 8 Lot ... aspectu ... et auditu -us erat.

[*Baer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PRVD. ham. 864 inter damnatas -asque animas. COMM. apol. 1044 exsurgent corpora -a (*i. -orum*). DRAC. laud. dei 2, 572 redditur argentum ..., vix tandem -us *Iudas*, nam nec permansit avarus, expensus obiit se mox ultore severo. *al.* ⓘⓘ *potius pro subst.* (*v. etiam p. 724, 73. 77*): TERT. adv. Iud. 2, 6 eiusdem (*dei*) est ... postea superducere legem, qui ante praemiserat praeceptum, quoniam et ipsius est erudire postea, qui ante -os formare instituerat. adv. Marc. 3, 22 p. 415, 25 passum ... Christum, aeque -os eius eadem passuros, tam apostolos quam ... omnes fideles (ITALA psalm. 33, 10 [Ps. Hil. libell. 16] timete dominum, -i e. [*gr.* ἅγιοι αὐτοῦ, *Veron. al. et Vulg.* sancti e.]. 49, 5 [Veron., cod. 301; *gr.* ὁσίους αὐτοῦ, *Psalt. Rom. et Vulg.* sanctos e.]. *cf.* ITALA psalm. 51, 11 [cod. 136 Cas.] -orum tuorum [*gr. et Vulg. ut supra*]. *sim. al.*). ITALA gen. 18, 23 (Aug. c. Maximin. 2, 26, 5. *al.* = VVLG.) ne simul perdas -um cum impio. 18, 24 (Ambr. Abr. 1, 6, 48. *al.* = VVLG.) quinquaginta -i. II par. 6, 23 (Complut. *al., cf.* VVLG.) ut iustifices -um et des illi secundum iustitiam eius. psalm. 17, 26 (cod. 400, *cf.* Tert. adv. Marc. 5, 18 p. 640, 2) cum -o ... -us eris et cum viro innocente innocens eris (*gr.* μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ, *Vulg.* cum sancto sanctus). Hab. 2, 4 (*ibid.* 4, 18 p. 480, 21. *al.* = VVLG.) -us ex fide tua vivet (*cf. explicationem* TERT. *ibid.* 5, 3 p. 578, 6 secundum creatorem). Matth. 5, 45 (cod. a *al.* = VVLG.) *deus* pluit super -os et iniustos. 9, 13 (*ibid.*) *opp.* peccatores. CYPR. epist. 58, 2 p. 658, 1 -o -orum praecedentium exemplo. IVVENC. 4, 137 lectos (4, 140). GAVDENT. serm. 9, 42 G. generationes -orum (*v. vol. VI 2, 1787, 48, ubi addas* HIER. psalt. sec. Hebr. 112, 2 [*pars codd. et Vulg. psalm. 111, 2* rectorum]). VVLG. Ios. 10, 13 in libro -orum, *sc. patriarcharum* (II reg. 1, 18. *cf.* HIER. in Is. 44, 1/5 l. 39 liber geneseos appellatur εὐθεῖς, id est -orum). RVFIN. Orig. in gen. 2, 3 p. 31, 15 Noe, qui interpretatur requies vel -us. PRVD. perist. 2, 396 *opp.* noxios. 11, 5 tantos -orum populos furor impius hausit. *al.*

β de deo, Christo (*cf. interpretationem christianam p. 724, 74*): TERT. adv. Marc. 2, 12 p. 351, 18 seorsum deputans *Marcion* deum bonum et seorsum deum -um; illic constitit bonum, ubi et -um ..., creator tam bonus quam et -us (resurr. 14 p. 43, 1 de suo optimum, de nostro -um. virg. vel. 13, 3 -us ad remuneranda, quae soli sibi fiunt. *al., in polyptoto* CYPR. GALL. lev. 195 -us -a deus quocumque exquirit in actu). 4, 42 p. 563, 24 Barrabas ... nocentissimus ..., Christus vero -issimus (ITALA I Ioh. 2, 1 [cod. h *al.*] advocatum habemus apud deum patrem, Iesum Ch. -um. *al.*). patient. 10 p. 16, 5 in domino tam -o ad aestimandum tam potenti ad perficiendum (ITALA Ier. 23, 6 [Aug. civ. 18, 33 p. 304, 26 D. = VVLG.] vocabunt eum 'dominus -us noster' [*gr.* κύριος Ἰωσεδέκ]. *al.*). ITALA Ioh. 17, 25 (cod. a *al.* = VVLG.; *loq. Christus*) pater -e. HIER. hom. Orig. in Luc. 2 p. 17, 8 in laude et in vituperatione. VVLG. II Esdr. 9, 33 in omnibus (Dan. 3, 27. *cf.* Bar. 2, 9 in o. operibus [Dan. 9, 14]). *al.* *nude ponitur*: ITALA Matth. 27, 19 (cod. a *al.* = VVLG.) nihil sit tibi *Pilato* et -o illi. 27, 24 (cod. c *al.* = VVLG.) innocens ego *Pilatus* sum a sanguine -i huius. act. 7, 52 (cod. h, *cf.* VVLG.) adventum -i. ORIENT. carm. app. 2, 9 (*in serie appellationum*). PROSP. sent. 276 -us -orum (CASSIOD. in psalm. 36, 25 l. 447). *al.*

γ de rebus: ⓘ *c. subst.*: ITALA Ioh. 5, 30 (cod. a *al.* = VVLG.) iudicium meum -um est, quia non quaero voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui me misit (7, 24 [*ibid.*]. *al.*). Rom. 3, 8 (cod. d *al.* = VVLG.) damnatio -a est. 7, 12 (*ibid.*) lex sancta et mandatum sanctum et -um et bonum. CYPR. eleem. 2 eleemosynis atque operationibus -is delictorum flamma sopitur (*al.*). VVLG. prov. 8, 8 -i sunt omnes sermones mei. PRVD. cath. 10, 137 (*de iudicio ultimo*) tempora -a. AVG. civ. 10, 24 p. 439, 3 D. *in Christo* natura humana erat, sed -a, non peccatrix. *al.* ⓘⓘ *pro subst.* (*sing. et plur.*): ITALA sap. 2, 16 (Cypr. testim. 2, 14 = VVLG.) *filius dei* praefert novissima -orum (*gr.* μακαρίζει ἔσχατα δικαίων. *cf.* COMM. apol. 489 *Christus* nos immundos ait et innovat altera -a [inovat ultima -i *Rönsch sec. gr. cit.*]). IVVENC. 1, 468 gaudete, operum quos -a tenentes urgebit ... iniuria (*aliter p. 722, 19sq.*). 3, 700 *pater filium* iubebat ad vineta sui dependere -a (*RA*, iussa *cet.*) laboris (*Matth. 21, 28* operare in vinea). VVLG. sap. 6, 11 qui ... custodierint -a iuste, iustificabuntur (*Aug. spec. 22 p. 115, 10* iustitiam). 10, 5 scivit -um et servavit. Is. 45, 8 rorate, coeli, desuper, et nubes pluant -um ..., et iustitia oriatur simul (*Ps. Aug. spec. 113 p. 647, 4* iustitiam). 62, 2 videbunt gentes -um tuum. RVFIN. Orig. in lev. 14, 3 p. 482, 20 unumquodque peccatum pro qualitate ... sui poenarum -a persolvit. AVG. in psalm. 102, 5 non vis, ut mala sint tibi, quae -a sunt dei? MVTIAN. Chrysost. hom. 27, 5 p. 407/8 tu ... de teipso dicens nimietatem malorum, ab aliis autem nisi magnorum -orum laudes audias, exasperaris. CE 2203, 2 fratris adque sororis, quorum amabilitas -a meruit coniu(n)ctaq(ue) sanctae abitationi morari ('*i.* iuxta' *Engström, dub. an recte*). CE Engström 252, 3 h⟨abitat⟩ celos, quem -a ⟨fecere⟩ felicem. *al.*

b -um facere *sim. i. q. iustificare*: TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 342, 20 hominem ... oportebat -um illud (*sc. servare bonum, vitare malum*) efficere (RVFIN. Orig. in lev. 16, 6 p. 502, 6 si ... -us efficiar, nemo me exterrere potest. AVG. *p. 712, 46*). 4, 33 p. 531, 3 quem *creatorem* et Marcion -um facit (AVG. in epist. Ioh. 9, 10 *deus* dilexit iniustos, ut faceret -os. in euang. Ioh. 85, 3 l. 36 non solum ... homines, verum etiam -os ipse f. nos *deus*, et non ipsi nos. pecc. mer. 1, 15, 19 si propterea Christus unus est, in quo omnes iustificentur, quia non sola eius imitatio -os f., sed ... gratia *eqs.* PS. AVG. quaest. test. I 115, 11 Abraham per fidem -us factus [*sec. gen. 15, 6, v. p. 716, 29*]. PROSP. epist. 2, 8 NICET. symb. frg. 1).

II *usu deflexo, sententiis finalibus sec.* dignus *adiectis* (*cf. vol. V 1, 1151, 58sqq. 1152, 32sqq.*): **A** *c. enunt. relat.*: SIL. 3, 95 tua -ior aetas, ultra me improperae ducant cui fila sorores. **B** *c. inf.*: CLAVD. 8, 512 dubiis quis litibus addere finem -ior *eqs.*? CONC.[S] II 2, 1 p. 10, 35 is, qui ... aliena sapit fidei, quomodo inter sacerdotes ... -us est enumerari? (*gr. II 1, 1 p. 134, 19* δίκαιός ἐστιν ἀριθμεῖσθαι).

-um est (esse videtur, putatur *sim.*) *insequentibus structuris*: *coni.*: PLAVT. Bacch. 994 -umst, ... servus ... serviat (*trad. def. Ussing ad Asin. 445* [*448*]; -umst, ⟨ut⟩ *edd. ob metrum*). AVG. serm. coll. Morin p. 535, 12 -um est ..., impleam, quod docui, et implendo doceam, quod implevi (*antea bis* -um est, ut). (*acc. c.*) *inf.*: CIC. off. 1, 31 quae ... pertinent ad veritatem et ad fidem, ea migrare interdum et non servare fit (sit *var. l.*) -um. TIRO Gell. 6, 3, 41 iniurias ... imminentes praecavisse -um est quam exspectavisse (*defectum comparationis disertae def. Hertz, Vindic. Gell. alt. 55*). SEN. dial. 11 (12), 18, 9 intelleges, quanto -ius sit te illi servari quam mihi impendi. PLIN. nat. 9, 133 *conchas* macerari triduo -um. 12, 117. 15, 23. 17, 143. 18, 86. *al.* STAT. Theb. 2, 394 QVINT. inst. 3, 6, 42. *al.* ut *c. coni.*: QVINT. decl. 339 p. 340, 1 -issimum esse, ut populo detur ... potestas. CYPR. epist. 59, 14. 69, 16 QVEROL. p. 14, 9 R. (*v. p. 722, 30*). p. 28, 17 FVLG. myth. 1, 15 p. 26, 16 HIER. epist. 64, 18, 2 VVLG. gen. 30, 30. *al.* *cf.* -ius quam ut *sim.*: PELAG. in Rom. 3, 8 p. 29, 18 AVG. in psalm. 4, 7. SALV. eccl. 3, 36 quid ... rectius, quid magis -um, q. ut. *confunduntur constructiones*: RVFIN. Adamant. 1, 16 p. 35, 30 (*sed* p. 33, 29 *acc. c. inf.*) -um est, ut ... istos ... recepisse (*gr.* δίκαιον ἦν ... κομίσασθαι). AVG. pecc. orig. 40, 46 p. 204, 18 bestias ... absit ut opinemur poenae damnationis obnoxias, quas -um est, ut miseriae sint expertes, quae nec ... possunt *eqs.*

adv. **iūstē**. *compar.* -ius *inde a* CIC., *superl.* -issime *inde a* RHET. Her., CIC.; maxime -e COD. Theod. 16, 2, 15, 2. *legitur inde a* RHET. Her., CIC. [*falso trad.*: CIC. rep. 5, 1, *v. vol. VI 1, 1573, 40.* PLIN. nat. 20, 219 *pro* iuxta.]

i. q. modo iusto (*gr. respondet* δικαίως *saepius,* εὐλόγως ORIG. in Matth. 13, 24 p. 245, 19 *et saepius ibidem*; non -e *e. g. l. 64. 78*): **1** *in universum fere i. q. aeque* (*opp.* inique *l. 43*), *merito* (*vol. VIII 824, 3. 60sqq.*), *iure*: **a** *c. verbis et locut. praedicativis*: *α generatim*: RHET. Her. 2, 10, 14 quae a nobis facta sint, -issime facta *esse* (3, 8, 15 CIC. Marcell. 9. ad Brut. 1, 4, 2 [9, 11, 2 Sj.]) *opp.* inique. *al.* VARRO ling. 7, 93 [*vol. IX 2, 71, 31*]. *al.*). CIC. inv. 2, 136 -ius et probabilius accusare (Cluent. 42 -e pieque). Mil. 23 haec -e sapienterque disceptet. part. 62 vivere (Tim. 44 [*gr. 42B* δίκῃ]. *al. cf.* OV. met. 15, 588 multo ... ego -ius aevum exsul agam quam *eqs.*). rep. 3, 28 servire (IVVENC. 1, 124 -e iusto s.). off. 1, 13 parere ... -e ac legitime imperanti. fam. 6, 6, 9 tibi, cui -ius videtur irasci posse (LIV. 36, 33, 3 SEN. dial. 5, 29, 2. *al.*). BELL. Alex. 35, 2 neque ... aliud ius esse Cappadociae atque Armeniae, nec -e eum postulare, ut *eqs.* (*cf.* LIV. 8, 1, 9 petere [*al.*]). HOR. sat. 2, 4, 86 reprehendi -ius. OV. epist. 16 (17), 168 -ius ille *timet* (SEN. epist. 99, 12). 20, 205 tu nostra -ius ira ... dignus eras. met. 4, 692 ambo miseri, sed -ius illa. *et saepe.* *β* alicui -e facere (fieri, esse) *i. q. alicui iustitiam praebere* (*cf.* iudicare *p. 622, 15sqq.*): ITALA Is. 1, 17 (Tert. uxor. 1, 8 l. 2) -e facite viduae et pupillo (*gr.* δικαιώσατε, *Vulg.* iudicate p., defendite viduam). I Thess. 2, 10 (cod. d *al., cf.* VVLG.) quam sancte et -e ... vobis ... facti sumus (fuimus *Vulg., gr.* δικαίως ... ὑμῖν ... ἐγενήθημεν).

b *c. adi.*: AVG. civ. 20, 19 p. 452, 18 D. iudiciis dei occulte iustis, -e occultis.

2 *spectat ad certas leges, praecepta sim.*: **a** *iuris civilis fere i. q. lege, legitime* (*syn.* legitime *l. 81. 84*), *rite sim.*: *α de bello ineundo, gerendo sim.* (*pertinet ad ius fetiale hic illic admixta notione sub 1 illustrata; cf. p. 719, 23sqq.*): CIC. inv. 2, 70 non ... -e neque pie bellum gessistis (leg. 3, 9 duella iusta -e gerunto. LIV. 5, 27, 6 sunt et belli sicut pacis iura; -eque ea *bella* non minus quam fortiter didicimus gerere. 9, 10, 10 AVG. civ. 2, 17 p. 72, 26 D.). LIV. 1, 32, 6 (*loq. fetialis*) ego sum publicus nuntius populi Romani; -e pieque legatus venio. 30, 16, 9 populum Romanum et suscipere -e bella et finire. LVCAN. 1, 126 quis -ius induit arma (*cf.* 7, 259 sumpserit. TAC. ann. 2, 77, 1 oppositurum). *β de matrimonio ineundo, de liberis procreandis sim.*: VLP. dig. 25, 3, 5, 6 -e eam *filiam* procreatam (*opp.* volgo, *item* 38, 17, 2, 1). COD. Theod. 3, 10, 1, 1 filios se ⌊-e (iure *B*) hac ratione susceptos⌋ non habiturum (⌊ ⌋ *Cod. Iust. 5, 8, 1* ex hac coniunctione susceptos iustos). CYPR. GALL. exod. 807 quis sumere -e si mavult *in matrimonium alteram feminam*. COD. Iust. 6, 3, 9 (*a. 225*) quod invito te -e non possit alii nubere *liberta*. *γ varia exempla*: PAPIR. dig. 49, 1, 21, 2 eum, qui non -e appellaverit, damnum adgniturum ..., si vero iusta sit appellatio *eqs.* (PAVL. sent. 5, 33, 1 COD. Iust. 7, 62, 7. 7, 62, 32, 3). VLP. reg. 3, 4 fit civis Romanus, qui ... -e manumissus est (*cf. 1, 6* legitime m.). PAVL. dig. 9, 4, 22, 1 licet ... -e possideant, non tamen opinione domini possident (41, 2, 3, 5. 41, 2, 11 -e possidet, qui auctore praetore possidet. CYPR. epist. 73, 24 -e et legitime possidere). COD. Theod. 12, 1, 53 placuit ... designare, ...

[Baer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in quibus nominationis -e sollemnitas exercetur. Cod. Iust. 6, 37, 8 (*a. 216*) nec . . . -e ab ea petitione repellitur. Ps. Orig. hom. in Matth. 1, 3 p. 242, 18 (*ad Matth. 1, 20* Ioseph, fili David) si enim filius David, -e et heres eius tanquam filius patris.

b *quarundam artium, rationum sim., fere i. q. recte, apte, accommodate sim.*: Gell. 3, 10, 8 hi, qui -issime in utero sunt, post ducentos septuaginta tres dies . . . nascuntur. Ser. Samm. 733 alia vel piperi -e commixta linuntur. Chiron 281 caput ei *equo* ures et tempora sic sub ipso protocomio semisse -issime (*om. Veg. mulom. 2, 11, 4*) ures.

deriv.: iustitia, ? iusto.

compos.: iniustus, iustifico. *cf. Onom.* *Baer.*

iusum *v.* deorsum *vol. V 1, 559, 27 sqq., ubi addas* Diosc. 4, 149 p. 71, 1 iussu (*gr. 4, 154* κάτω. *cf. Bulhart, WSt. 55, 1937, 164*). Explan. in Don. gramm. IV 538, 1 iussum.

? **iutia** lactare Gloss. V 602, 12. *emendatur varie; fort. leg.* iutta, *i.* iotta (*q. v.*). *B.*

iūtor, -ōris *m.* *a* iuvare. *i. q. adiutor, auxiliator sim.*: CIL IX 5531 Iove -i (-r *legerat Schmidt, accusativos esse coni. Wölfflin ALL 2, 1885, 324*).

f. **iūtrīx,** -īcis. *i. q. adiutrix, auxiliatrix sim.*: CIL X 354 coniug(i) kar(issimae), -i (nutrici *Henzen,* tutrici *Kaibel*) optim(a)e.

iūtōrius, -a, -um. *a* iuvare. *i. q. iuvans, ad iuvandum aptus sim.*: Fest. p. 157 ⟨muta exta⟩ dicuntur, quibus non ⟨. . .⟩ responsi ⟨. . .⟩, -a, quae ⟨. . .⟩. *an* ⟨ad⟩iutoria?

iūtrīx *v.* iutor.

iuvābilis, -e. *a* iuvare. *i. qui iuvari potest, iuvatur*: Boeth. top. Arist. 6, 4 p. 981^{B} si sit . . . habitūs definitio, considerandum in habente, si quidem habentis, in habitu; similiter autem in ceteris talibus, ut, si delectatio est iuvantia, et delectabile *est* -e (*gr. 147 a 14* εἰ τὸ ἡδὺ ὅπερ ὠφέλιμον, καὶ ὁ ἡδόμενος ὠφελούμενος).

***iuvāmen,** -inis *n.* *a* iuvare. *scrib. in codd.* Oribas. *et* Gloss. *hic illic* iub-, Ennod. epist. 2, 16, 2 p. 58, 4 (*B*) iov-. *quasi masc. ponitur c. adi.*: Oribas. syn. 7, 33, 8 Aa p. 176 -n . . . non parvus est . . . semen exsiccatus. *vox prosaica serae aetatis; legitur maxime sing.*

i. q. adiumentum, auxilium sim. (Gloss. II 384, 13 *et* 482, 61 *inter alias voces, quibus explicantur* ὄνησις *et* ὠφέλεια): Ps. Cypr. singul. cler. 42 p. 218, 7 quicumque perniciosis conatibus audet exercere virtutem, -n non habet spiritus sancti (*cf. 19 p. 194, 10* adiuvaminibus). Schol. Hor. epod. 5, 8 a -e hominum 'Iovis' dictus est. Ps. Aug. serm. 194, 5 sentiant omnes tuum (*Mariae*) -n. Hesych. in lev. 11, 20-22 p. 912^{C} quamvis cum peccatoribus dispensationis gratia -isque conversetur. 11, 46/47 p. 921^{B} omnis . . . plenum -is *dictum.* 15, 16 p. 975^{C} maximum ex eis *verbis legis* . . . -n capimus. 15, 19—23 p. 977^{B} -n spiritalis considerationis (*cf.* 25, 25—28 p. 1122^{D} -is spiritalis [Cassiod. in psalm. 142, 8 l. 173 var. 3, 7, 2]). *al.* Ps. Hippocr. epist. (ALL 12, 1902) p. 23, 33 ut . . . corpus -e adiuvetur. Philvm. med. 1 p. 113, 15 M. Donatio Tiburt. a. 471 p. CXLVI b 5 dei favore et -e (Avell. p. 629, 11. 631, 12. *al. cf.* Epist. pontif. Arel. 50 divino. Ennod. epist. 2, 23, 3 p. 66, 8 caeleste [opusc. 5, 13 p. 397, 4]. Edict. imp. Glyc. et Leon. Migne 56, 897^{C} omnipotentiae. *sim. al.*). Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 95, 8 (*gr. I 1, 7 p. 148, 10* ὄνησιν). p. 116, 13 (*gr. ibid. p. 151, 40* ὄφελος). Evstath. Basil. hex. 8, 6, 7 certae . . . volucres ad nutriendos fetus . . . masculorum -e non utuntur. Ennod. epist. 2, 16, 2 p. 58, 4. *al.* Fvlg. Rvsp. praedest. 2, 29 p. 643^{C}. *al.* Mvtian. Chrysost. hom. 9, 1 p. 297/8 pro vestro -e laboramus (*gr.* ὑπὲρ τῆς ὠφελείας). Cod. Iust. 3, 28, 36, 1^{a}. *et saepius.* novissimum -n *i. q. sacramentum morientibus praebitum*: Canon. Turner I 1, 2 p. 130 rec. II n. -e (rec. III n. -e viatico. *recc. I et IV* viatico *tantum*). *in homoeoteleuto c.* lumen: Leo M. serm. 45, 2 p. 289^{C}.

cf. iuvamentum, 2. iumentum.

iuvāmentum, -ī *n.* *a* iuvare. [*it.* giovamento; *sard. centr. vet.* iuvamentu. *cf. Battisti-Alessio III 1814. Wagner I 714. G.*] [*falsa var. vel certe olim vulg. lect. pro* immotum (*sec. Colum. 6, 19, 3*) Veg. mulom. 4, 25, 3.]

i. q. adiumentum, auxilium sim.: Didasc. apost. 21, 13 de Manasse: audite . . . ad [huc] haec . . ., -um similitudinis; scriptum est enim *eqs.* (*gr. 2, 22, 3* ὠφέλιμον ὑπόδειγμα). Alex. Trall. 1, 22 non solum mitigant . . ., sed etiam maximum fit -um (*gr. p. 467 P.* ὠφελοῦνται).

cf. adiuvamentum, 2. iumentum.

iuvantia, -ae *f.* *a* iuvare. *i. q. actio iuvandi*: Boeth. in top. Arist. 6, 4 p. 981^{B} (*v. s.* iuvabilis). *Tietze.*

iuvena, -ae *f.* *cf.* iuvenis, iuvenii, iuvenates. *i. q. puella sim.*: Filastr. 150, 1 sunt haeretici, qui, cum legunt in Solomone (*cant. 6, 7*) '. . . iuvenculae, quarum numerus non est', putant eum mulierum causa et -arum (iuvencularum *Sichardus*) atque concubinarum numerum edixisse. *nomen collegii esse vid.*: CIL V 5907 (*Mediolani*) Vrsiliae ingenuae . . ., in cuius mem(oriam) colend(am) deder(unt) -ae Corogennatib(us) *vicanis* (*nummos tot*) . . .; quod si -ae non fecerint *eqs.*

cf. Onom. *B.*

***iuvenālis,** -e. *a* iuvenis (*cf.* Prisc. gramm. II 131, 6) *sec.* virginalis. *scribitur* iuen- CIL IV 8521, iub- Vlp. dig. 48, 5, 16, 6 *F.* Liv. 37, 20, 5 *B; cf. Dio Cass. 61, 19, 1* ἰουβ-. *notatur nomen ludi* (*v. p. 728, 79 sqq.*) iuven CIL X 6555, 8 (*cf. p. 728, 81*). XI 4580, ⟨iu⟩vena(libus) *p. 729, 5.* *de formis: gen. pl.* -iorum *p. 729, 3* (*in inscr. inculta*), *cf. nom. sg.* -ιος *in carm. lat.-graeco* Avson. 401, 30 p. 233 P. (*v. Heraeus, RhM. 79, 1930, 275, 2*). *abl. sg.*: Char. gramm. p. 169, 26 B. (*ex Romano*) -e ablativo e littera finietur, si homo sic vocetur; -i, si res sit (sicut *trad.*), ut ait Maro (Aen. 5, 475 *v. infra l. 65*) . . .; res etenim, non persona censetur (*sim.* Serv. Aen. 2, 610).

gradus comparationis desunt. -a- *productam testatur* Prisc. *l. c.* Not. Tir. 54, 10 (*post* iuvenilis). *vox potius, ni fallimur, poetica (cf. adv.) legitur inde a* Lvcil. (*?, v. l. 17*), Verg., Ov.; *variat in codd., si editionibus confidere licet, passim c.* iuvenilis (*quae vox vel in nomen ludi infra l. 79 sqq. tractatum se insinuavit*), *nulla notionis differentia manifesta; nec significatio quaedam in bonam partem vergens vocis propria esse videtur, id quod maxime apparet e variationibus infra l. 22. 40. 73 notatis; cf.* iuvenilis *p. 732, 80 sqq.* *in afferendis exemplis, quibus adsunt variae lect., fere editores potiores ecuti sumus variis lect. nonnisi infra l. 49. p. 729, l. 2 commemoratis.* [*e coni. dubia*: Gloss.^{L} IV Plac. I 21 (*cf.* Gloss. V 79, 5) iubenale pharos: semper virens . . . lumen *eqs.* (-e phaos *Loewe verba Lucilio 1360 tribuens*).]

i. q. ad iuvenes pertinens (ad feminas l. 53. 58. 66. 78, ad bestias l. 30), iuvenilis (*accedit abl. limit.* aetate Avg. *l. 78.* Gloss. νεωτερικός, *quae vox fere respondet*): **1** *generatim*: **a** *vario usu*: Verg. Aen. 2, 518 sumptis Priamum -bus armis ut vidit *Hecuba* (*cf. p. 733, 27*). 8, 163 mihi *Euandro* mens -i ardebat amore compellare virum. Ov. epist. 17 (18), 35 obstitit inceptis tumidum -bus (*sc. Leandri*) aequor. rem. 153 -ia munera Martis. 399 concubitus et opus -e (met. 6, 241 o. . . . -e palaestrae. Liv. perioch. 50. Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 40, 33 -ia opera [*gr. I 1, 5 p. 126, 20* νεωτερισμούς]). met. 4, 28 clamor -is et . . . femineae voces. 8, 632 annis (*v. vol. II 119, 41, ubi addas* CIL XI 15, 2). 12, 465 huic *Latreo* aetas inter iuvenemque senemque, vis -is erat (*cf.* Nemes. cyn. 280 his *equis* etiam emerito vigor est -is in aevo). 14, 314 illa (*una e famulis Circes*) . . . factum de marmore signum ostendit -e (*cf.* Pavl. Fest. p. 104 -ia fingebantur Dianae simulacra, quia ea aetas fortis est *eqs.*). Pont. 3, 3, 29 -ia carmina (trist. 2, 339. 4, 10, 57. 5, 1, 7 flebilis ut noster status est, ita flebile carmen . . .; integer et laetus laeta et -ia lusi. Mart. 14, 189, 1 c. -e Properti). trist. 2, 167 sidus -e (*de Germanico et Druso. cf.* Manil. 4, 260 Aquarius, *qui etiam Iuvenis nominabatur; de eodem* 4, 357 -e . . . astrum). Liv. 1, 57, 11 ab nocturno -i ludo in castra redeunt (Fvlg. Virg. cont. p. 95, 2 ludis. *cf.* Liv. 37, 20, 5 lusus. *aliter infra l. 81*). 5, 22, 5 ioco. 40, 7, 2 hilaritas. Sen. contr. 2, 6, 9 vitiis. Val. Max. 5, 6 ext. 5 ardore (*cf. p. 733, 19*). Plin. nat. 33, 32 Galba -em famam apud principem popinarum poenis aucupatus. Qvint. inst. 7, 2, 24 -i cupiditate gloriae. Svet. Cal. 17, 2 adiecit diem Saturnalibus appellavitque -em. Vlp. dig. 48, 5, 16, 6 *homo nondum XXV. annum agens* -i facilitate ductus vel etiam fervore aetatis accensus. Apvl. met. 10, 23, 5 caloris -is impetu (Tract. in Luc. 1, 18 Migne suppl. 1, 330 Symm. epist. 7, 9. *al.*). mund. 22 mundus . . . valenti habitudine, pubertate -i (*gr.* δυνάμει . . . ἀγήρως τε καὶ ἄφθαρτος). Itala II Tim. 2, 22 (Pelag. *ad l.* Ps. Aug. spec. 39 p. 475, 7; *cf.* Priscill. can. 45 p. 129, 2) -ia desideria (*Vulg.* iuvenilia . . . d. *ut var. lect. Priscill. et Ps. Aug.*). Lampr. Alex. 58, 3 aetas puerilis aut -is (Avg. gen. ad litt. 6, 13 p. 187, 19 in aetate perfecta, hoc est virili atque -i. Mart. Cap. 7, 7, 39. *al. cf. infra l. 78*). Ambr. Abr. 1, 5, 42 provectiore aetate . . . Sarra -em custodit verecundiam. Avg. c. acad. 2, 11, 28 utrum -i an puerili levitate commotus. civ. 22, 15 p. 592, 23 D. ut nec infra nec ultra -em formam resurgant corpora mortuorum. Mart. Cap. 1, 5 roboris. Sedvl. epist. 1 p. 8, 7 Vrsini . . . presbyteri annosam patientiam et in Christi famulatu non deficiendo -em senectam. Alc. Avit. carm. 6, 51 *Eugenia* senes -i rexit in aevo (CIL XI 315, 6 [*a. 571?*]). *al.*

n. pl. pro subst. (*aliter infra l. 79 sqq.*): Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 20, 25 eorum, qui . . . -ia aemulantur (*Migne gr. 78, 1485/86* τῶν . . . νεωτεριζόντων). Sidon. carm. 23, 428 -bus peractis quem te praebueris sequente in aevo. *n. sg. fere pro adv.*: Drac. Orest. 617 *Orestes insanus* -e fremens, mortale minatus.

b *de hominibus*: **α** *de corpore eiusque partibus*: Verg. Aen. 5, 475 quae fuerint -i (*cf. supra l. 5*) in corpore vires (*v. vol. IV 1008, 16. 1016, 72*). Ov. am. 1, 5, 22 quam -e femur! (*sc. feminae ut* ars 3, 781). 3, 9, 61 *Catullus* hedera -ia cinctus tempora. epist. 12, 7 lacertis. met. 1, 564 meum (*Phoebi*) intonsis caput est -e capillis. 3, 626 mihi *Acoeto* . . . -i guttura pugno rupit *Lycabas.* 7, 334 (*Medea Peliam occisura ad filias sorores*:) veterem . . . haurite cruorem, ut repleam . . . -i sanguine venas. fast. 3, 437 Iuppiter est iuvenis, -es aspice voltus. Ivv. 11, 5 valida ac -ia membra. Avson. 205, 1 p. 63 P. animo -i senex (Clavd. Don. Aen. 10, 685 p. 379, 22 Tract. Pelag. 4 p. 96. *cf. p. 733, 46 sq.*). Avg. anim. 4, 18, 28 -em vel senilem *manum.* conf. 9, 12, 29 meum quiddam puerile . . . -i voce cohercebatur (Pass. Saturn. Dat. [BHL 7492] 18, 3 brevi de corpore *pueri* vox -is auditur). **β** *de ipso homine*: Avg. quaest. hept. 1, 35 p. 20, 21 *Abraham* -em illam *Cetturam* invenit aetate (*antea*: mulier -is aetatis, *v. l. 50*).

2 *speciatim* -ia *i. q. ludi* -es (*vocem explicat per* νεανισκεύματα *Dio Cass. 61, 19, 1. 67, 14, 3.* Gloss. II 376, 5 νέων ἑορτή· -ia. *cf.* ludi -es: Tac. ann. 15, 33, 1 Svet. Nero 11, 1. lusus -is: CIL X 6555, 8 [*si* iuven *recte solvitur*]. XIV 409, 17. 2640. *ad rem v. Kroll, RE X 1355 sq.*): CIL IV 8521 aedilis -ium. Tac. hist. 3, 62, 2 ludicro iuven⟨ali⟩um (*Lipsius, edd.*) . . . mimos actitavit *Fabius Valens* (ann. 16, 21, 1). ann. [*Claassen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

14, 15, 1 *Nero* instituit ludos -ium vocabulo (-nil- *trad., corr. edd.*). CAPITOL. Gord. 4, 6 (*ex Cordo*) ludos scaenicos et -ia (-nil- *B*[1]). INSCR. NSc. 1936 p. 97 (*Amiterni a. 325*) dena -iorum spectaculis exsibuit. CIL XI 4580 editori iuven(alium). INSCR. Rostowzew, tess. plumb. 864 ⟨iu⟩vena(libus) Veliter(nis) fel(iciter) (*item* 865). *dub. an huc pertineat ibid.* 856 sacr(a) (*?*) Lani(vina) iuven(alia).

adv. **iuvenāliter.** *i. q. more iuvenis*: OV. ars 3, 733 *Cephalus* feram vidisse ratus -r artus (arcus *trad.*) corripit (*de eodem* met. 7, 805 venatum in silvas -r ire solebam). met. 10, 675 *Hippomenes* iecit . . . -r aurum. trist. 2, 117 quo *ingenio* videar quamvis nimium -r usus. VEN. FORT. Mart. 1, 381 advolat . . . senex vetulis -r annis impiger exiliens.

cf. Onom. *Claassen.*

iuvenātēs, ⟨-um⟩ *m.* *cf.* iuvena, iuvenis, iuvenii. *nomen collegii esse vid.*: CIL V 5134, 6 (*Bergomi*) Cabarsus . . . dedit (*nummos tot*) . . . et profundi de usuris (*tot*) . . .; quot si -es eius neclexerint *eqs.*

iuvenca *v.* iuvencus. *B.*

? **iuvencārius,** -a, -um. *a* iuvencus, *cf.* bovarius. *i. q. ad iuvencos pertinens: v. p. 731, 22.*

iuvencula *v.* iuvenculus.

iuvenculēsco, -ere. *a* iuvenculus, -a; *cf.* masculescere. *i. q. adulescentem fieri*: AMBR. Cain et Ab. 1, 4, 12 ne . . . dubites . . ., quod malitia praecedat tempore, sed -at infirmitate (*sc. infirmior sit quam bonitas*). 2, 1, 2 (*affert Gal. 4, 19*) partus noster fides sit, nutrimenta nostra praecepta doctrinae sint; his quaedam cordis nostri imbuatur infantia, instituatur pueritia, -at (-asc- *S*) adulescentia, senecta canescat.

***iuvenculus,** -ī *m. et* ***iuvencula,** -ae *f.* [*a* iuvencus, -a *dimin., vix a* iuvenis *sec.* masculus, virguncula. *L.*] CHAR. gramm. p. 119, 20 B. deminutionis inaequalitas dura est, ut iuvenis -us, canis catulus. PORPH. *p. 731, 66, ubi a* iuvencus *derivatur. cf.* iuvenulus. PROB. app. gramm. IV 197, 29 iuvencus (*an* iuvenculus *scrib. coll. ibid. l. 20 sqq.* speculum, non speclum *eqs. ?*), non iuvenclus (iunen- *fere trad.*; iuenclus *coni. dubitanter Heraeus, ALL 11, 1900, 307*). *cf. infra l. 65.* NOT. Tir. 54, 8 -us. *legitur inde a* TERT., ITALA, *raro ap. script. profanos; in poesi, sc. vulgari, infra l. 63.* [*pict.* jouencle, jo(i)ncle, jouinclie, junque. *cf. M.-L. 4638. Wartburg V 92. G.*] [*in interpretatione falsae lectionis graecae*: ITALA iud. 5, 8 (Verec. in cant. 9, 10) tegumen -arum (*Lugd.* iuvenum; *gr. rec. A codd. fere omnes σκέπη νεανίδων pro σκέπην ἐὰν ἴδω, quod in eiusdem recensionis duobus tantum codicibus exstat*).]

i. q. iuvenis: **1** *de hominibus* (*usum testatur* PORPH. *p. 731, 66; c. contemptu dici vid. l. 54. p. 730, 20. 22. 25; accedit abl. limit. p. 730, 12*): **a** iuvenculus (*gr. resp. νέος, ubi nihil adnotatur*): ITALA deut. 1, 39 (Hier. Orsies. doctr. 52 p. 145, 7 B.) omnis puer et -us (*gr. πᾶν παιδίον νέον tantum, Lugd.* puer novellus, *Vulg.* parvuli . . . et filii). Marc. 14, 51 (cod. k) -us . . . quidam (*gr. νεανίσκος, cod. a* iuvenis, *cett. et Vulg.* adulescens). PORPH. Hor. carm. 1, 25, 17 'pubes *eqs.*', quod per allegoriam hoc significat, -os iuniores mulierculas quaerere. PS. AVR. VICT. epit. 41, 2 hic *Constantinus* dum -us . . . obses teneretur. AMBR. in psalm. 40, 32, 2 (*ad cant. 2, 7*) cum quaereret *ecclesia* de -is Christum *sponsum*. PS. AMBR. epist. 1, 9 p. 739[A] praefecti filius . . . cum sodalibus suis -is (*cf. p. 730, 12*). AMBROSIAST. in I Cor. 7, 8 a pueritia spiritu ferbuit *Paulus* . . ., quippe cum -us anticipatus sit a gratia dei. HIER. epist. 128, 4, 3 *puella* numquam -os, numquam cincinnatos . . . videat. CASSIOD. hist. 6, 1, 21 cum esset . . . -us Iulianus (*Socr. 3, 1 νέος . . . τὴν ἡλικίαν*). 6, 28, 6 quos *viros* grandaevos -us ipse conspexi. 6, 30, 14 -us ille (*12* adulescentis, *Theodoret. 3, 17, 7 νεώτατος*). 9, 20, 4 filio valde -o (*3* puero satis existente). Ios. antiq. 1, 200 -os (*gr. νεανίσκους*). 2, 23 mortuo . . . bono filio et -o (*gr. νεωτάτου*). *al.* EPIPHAN. de mensur. 2 lethec . . . est onus eo, quod unus -us xv modia . . . valeat supportare (*gr. Metrol. I 260, 20 νεανίᾳ*). GREG. M. epist. 3, 52 p. 209, 9. 24. 4, 12 p. 246, 1 filios iam -os. *al.* CE 2001, 1 Lamyrianus qu⟨ond⟩am -us, ⟨quem b⟩is octonos du⟨cent⟩em . . . an⟨nos⟩ abstulit atra dies (Lamyrus q. ille iuvencus *Bücheler, sed fortasse debuit metri gratia* -clus *vel scribi vel pronuntiari, cf. l. 32*).

b iuvencula (*dicitur tam de virgine quam de muliere, pressius opp.* virgo *l. 79, cf. p. 730, 11; gr. resp. νεᾶνις, ubi nihil adnotatur*): **α** *in sacris script.*: ITALA deut. 22, 19 (Lugd.) condemnabunt eum *maritum* c siclos et dabunt patri -ae, quia detulit nomen malum super virginem *eqs.* (*Vulg.* puellae. *item* 22, 20. 21. 24. 26. 27). 22, 29 (Ambr. in psalm. 43, 76, 3) -ae (*Lugd., Vulg.* puellae). iud. 19, 3 (Lugd.) pater -ae (*Vulg.* socer *tantum. item* 19, 5. 6. 8. 9). psalm. 67, 26 (Veron.[2], cod. 189 *al.* = VVLG.) in medio -arum tympanistriarum (*Psalt. Rom.* iuvenum, *Hier. psalt. sec. Hebr.* puellarum). cant. 1, 2 (Hier. hom. Orig. in cant. 1, 5 p. 34, 13; *Vulg.* adulescentulae). 6, 7 (*v. s.* iuvena). Is. 7, 14 (Filastr. 142, 2 *et* Rufin. hist. 5, 8, 10, *sec. versiones Aquilae et Theodotionis*) -a in ventre concipiet (*gr. Aq. et Theod. νεᾶνις, LXX παρθένος. cf.* TERT. adv. Marc. 3, 13 p. 397, 4 sqq. *Iudaei si argumentantur*, quasi non virginem, sed -am concepturam et parituram scriptura contineat, hinc revincuntur, quod nihil signi videri possit res cotidiana, -ae scilicet praegnatus et partus. HIER. virg. Mar. 4 p. 187[B] in hebraeo -am scriptum esse, non virginem. in Is. *l. c.* l. 15 -a vel puella, ut Iudaei volunt, et non virgo. *v. et p. 730, 16 sqq.*). I Tim. 5, 2 (cod. g *al.* = VVLG.) -as (*gr. νεωτέρας*). 5, 14 (Tert. monog. 13, 1; *gr. ut supra, Vulg.* iu(ve)-

niores. *addit* TERT. *l. c.* ad eas dirigit *haec verba*, quales supra denotat, -as viduas. *cf. p. 738, 48*). VVLG. III Esdr. 8, 92 viri et mulieres et ⌊iuvenes et -ae⌋ (*gr. I Esdr. 8, 88 νεανίαι tantum*). Sirach 20, 2 concupiscentia . . . devirginabit -am (*var. ll.* iuvenem [*'lectio difficilis' edd. comm. pont.*], adulescentulam). **β** *ap. eccl.*: AMBR. apol. Dav. I 3, 12 ut puellae . . . psallerent '. . .' (*I reg. 18, 7*); quae figura in illis -is nisi animarum, quae . . . concinunt Christo? bon. mort. 6, 25 (*ad prov. 5, 20*) noli intendere in oculos -ae. epist. 19, 18 -a (*de uxore Samsonis*). 31, 4 (*de anima*) sacros -a cultus recepit. exhort. virg. 6, 35 usu coniugii -a defloratur. in psalm. 1, 9, 3 hunc *psalmum* -ae . . . sine dispendio matronalis psallunt pudoris, puellulae . . . modulantur. *al.* PS. AMBR. epist. 1, 1 p. 735[B] *Agnes* corpore quidem -a, sed anima cana (*cf. p. 729, 52*). HIER. nom. hebr. p. 37, 8 Aegla (*II reg. 3, 5*) -a vel vitula. DIDASC. apost. 30, 1 *v. p. 738, 7.* AVG. quaest. hept. 1, 35 *opp.* femina provectioris aetatis. serm. 293, 1 nascitur Ioannes de anicula sterili, . . . Christus de -a virgine (*item de Maria*: AVG. serm. coll. Morin 1930 p. 230, 1 crescens. p. 351, 18 florente. PS. AVG. serm. 123 [= FVLG. RVSP. serm. 36], 3 venite virgines ad virginem . . . venite -ae ad -am. serm. cod. Guelf. ed. Morin app. 8, 2 p. 197, 40. *al.*). PS. AVG. alterc. p. 1135 (*de Synagoga*) virgo cum lacte, cum floribus intemerata -a. ARNOB. in psalm. 61 p. 410[A] illi viduae -ae. CASSIOD. hist. 1, 4, 6 (*epist. Alexandri episc. Constantinopolitani*) eorum *gentilium* -ae omnes circumeunt vicos (*Theodoret. 1, 4, 5 νεωτέρας*). PASS. mart. Graec. (BHL 3970) 2 puella -a . . . annorum tredecim. *al.* **γ** *ap. profanos*: NOVELL. Iust. 14 praef. *lenones* -as miserandas decipere. VIRG. gramm. epit. p. 8, 1 *littera est quasi* adulescentula, cum . . ., at -a (vincula *var. l.*), cum casuum . . . intellegentiam capissat, virgo autem *eqs.* *adde* SCHOL. Hor. *p. 731, 63.*

2 *de iuvencis* (*cf.* PORPH. *p. 731, 66*): ITALA gen. 15, 9 (Aug. civ. 16, 24 p. 160, 28 D. *cod. R*) -am trimam (iuvencam *cet. codd. Aug., gr. δάμαλιν, Vulg.* vaccam). VVLG. Ier. 31, 18 (*lamentatur Ephraim*) eruditus sum quasi -us indomitus. GLOSS. IV 448, 44 (*cf.* 460, 15) iugulatis -is: occisis tauris. *cautius apposita voce q. e.* bos: AMBR. Tob. 7, 25 p. 531, 3 iste *debitor* quasi b. -us praedonis (*i. feneratoris*) impetum reformidat.

deriv.: iuvenculesco.

***iuvencus,** -ī *m. et* ***iuvenca,** -ae *f.* [*i. q. umbr. fem.* iveka iuengar, *ind. masc.* yuvaśáś, '*iuvenis*', *etiam adi. got.* juggs *theod.* **jung** *e german.* i̯uu̯unχás; *indoeur.* yuwn̥k'ós. *L.*] *de origine*: VARRO ling. 5, 96 -us, iuvare qui iam ad agrum colendum posset (ISID. orig. 11, 2, 16 iuvenis vocatus, quod i. posse incipit, ut in bubus -i, cum a vitulis discesserint [*sim.* diff. 2, 81 GLOSS.]. 12, 1, 28 -us dictus, quod i. incipiat . . . vel quia apud gentiles Iovi semper ubique -us immolabatur, numquam taurus, nam in victimis etiam aetas considerabatur). *scribitur in codd. hic illic* iov-, -nt-. *de mensura*: iu- (i *semper consonante, cf.* TER. MAVR. 154) *corripitur teste* TER. MAVR. 525, *id quod firmatur usu poetico. ap.* CYPR. GALL. deut. 82 *falso trad. esse* iūvencam *pro* cervicem *coni. Mayor, The Latin Heptateuch 185 coll. Vulg. deut. 21, 4* caedunt . . . cervices vitulae; *sed cf.* iuvenis *p. 734, 13.* *de formis: voc.* -e AVSON. 61, 1 p. 433 P. *gen. pl.* -um (*dub. p. 731, 14*): VERG. Aen. 9, 609 STAT. Theb. 4, 409. 10, 288 IVVENC. 2, 156; -orum MART. 1, 60, 4 *et in prosa or.* *legitur in poesi inde a ?*VARRONE *l. 61,* CIC., CATVLLO, LVCR.; *in prosa ap. script. rei rusticae* (*inde a* VARRONE) *et* PLIN. nat., *singulis locis habent* NEP., SVET., VLP. [*val.* junc; *tusc., cors.* giovenco, *langob. alp.* žwentś, *camp.* yẹnkə, *apul.* šuŋgə, *calabr., sic.* yenku; *prov. alp.* džuŋk, *alvern.* jouvenc; *vasc.* youenc, -o; *hisp.* (*dial. occ.*) juvenco, -a. *cf. M.-L. 4641. Battisti-Alessio III 1815. Wartburg V 92. G.*] [*falsa var. l.* iumentum: CIC. Arat. frg. 20 (= 17 Bu.), 3 *metro invito codd. DHG teste Buescu* (*v. l. 72*). NEP. Hann. 5, 2 *M.* COLVM. 6, 1, 2 *recc.* *loco dubio*: VARRO Men. 247 sternit -us, quam labos mollem facit (stertit iuventus *Oehler, alii alia*). *falso tradi vid.* CYPR. GALL. deut. 82 (*v. l. 47*).]

I *de bubus* (GLOSS. -us: *μόσχος. δάμαλις.* taurus. -a: *δάμαλις. μοσχάς. de aetate p. 731, 19 et* VARRO rust. 2, 5, 6 in bubulo genere aetatis gradus dicuntur quattuor, prima vitulorum, secunda -orum, tertia boum novellorum, quarta vetulorum; discernuntur . . . in secunda *aetate* -us et -a. ISID. orig. 12, 1, 32 enixa *vitula* -a est aut vacca. *adiectis aliis vocibus significatur bos modo adultus, cf.* STAT. silv. 4, 4, 91 virginis . . . -ae. CYPR. GALL. iud. 294 iuvenem . . . -um): **A** *usu communi*: **1** iuvencus (*exempla dat. vel abl. plur. ambigui generis ut l. 75. 82. 84 huc rettulimus*): CIC. Arat. frg. 20 (= 17 Bu.), 3 *ferrea aetate audebant* gustare manu vinctum (iunctum *var. l.*) domitumque -um (*gr. 132 βοῶν . . . ἀροτήρων, Germ. 136* taurus. *de eadem re* VERG. georg. 2, 537). CATVLL. 62, 53 hanc *vitem humilem* . . . nulli coluere -i . . ., (55) illam *arboribus suspensam* multi coluere -i. 64, 38 mollescunt colla -is. 64, 257 divolso . . . -o. LVCR. 2, 360 *vacca* desiderio praefixa -i. NEP. Hann. 5, 2 cornibus -orum. VARRO rust. 1, 20, 2 novellos cum quis emerit -os (*cf. formulam stipulationis ibid.* 2, 5, 11 cum emimus indomitos *boves*, sic 'illosce -os sanos recte deque pecore sano esse . . . spondesne?'). 2, 5, 6 *v. l. 65.* VERG. ecl. 2, 66 aratra iugo referunt suspensa -i. 6, 46 Pasiphaen nivei solatur *Silenus* amore -i (georg. 1, 15). 7, 11. 44. 8, 85. georg. 2, 206 tardis. 2, 237 validis (*cf.* 3, 50 fortes ad aratra). 2, 357 luctantes inter vineta. 2, 515 armenta boum meritosque -os. Aen. 3, 247 pro caede boum stratisque -is. 11, 679 pellis . . . erepta (*cf.* Ov. Ib.

[Heck]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

319 insutus pelle -i. SIL. 12, 445 caesi terga . . . -i. STAT. Theb. 4, 166 erepta -is terga. *v. etiam l. 37 sqq. et 44*). *al.* MORET. 121 sub iuga . . . cogit . . . -os. HOR. epod. 1, 25 -is inligata . . . aratra. 17, 39 centum -is (*sc. hecatomba*). carm. 3, 27, 45 (*26* tauro) infamem . . . -um (*de Iove Europae amatore ut*: OV. am. 1, 3, 23 SEN. Phaedr. 303 STAT. Theb. 1, 181. 9, 334 silv. 3, 2, 89 CLAVD. carm. min. 4, 5 DRAC. Romul. 8, 557). 4, 4, 30 est in -is, est in equis patrum virtus. TIB. 1, 1, 21 vitula innumeros lustrabat caesa -os. PROP. 3, 19, 11 Cretaei fastus quae passa -i. *al.* OV. epist. 4, 21 teneros laedunt iuga prima -os. fast. 1, 83 rudes operum. Ib. 408 homo parte sui, parte -us erat *Minotaurus* (STAT. Theb. 12, 669 CLAVD. 28, 634). Pont. 1, 8, 55 ducam . . . boves et discam Getici quae norunt verba -i. *al.* MANIL. 1, 317 *Bootes* similis iunctis . . . -is. 1, 879. 4, 523 *Taurus* propria . . . -um (*i. hominem in signo Tauri natum, ut vid.; gen. plur. esse coni. Shackleton Bailey, ClQ. N. S. 6, 1956, 85*) dote per inversos exornat vomere campos. 4, 555 PHAEDR. 2, 1, 1. app. 10, 6 quidam -o vetulum adiungebat bovem. SEN. Herc. f. 142 ludit . . . nondum rupta fronte -us (*cf.* STAT. Theb. 6, 267 nondum lunatis fronte -is). *et saepius ap. eundem in trag.* COLVM. 1 praef. 13. 6, 2, 1 nec ante tertium nec post quintum annum -os domari placet. *al.* LVCAN. 3, 452. 4, 132. PERS. 3, 39 *de tauro Phalarideo* (CLAVD. 15, 187. 18, 166). *al.* *suspensione incerta* CIL X 5585, 4 neg(otiatori) iuvenc ('-orum *vel* iuvencario*?' Dessau 6288*).

2 iuvenca: VARRO ling. 6, 54 Herculi immolat . . . -am *praetor*. rust. 2, 5, 6 *v. p. 730, 67*. VERG. ecl. 8, 2 quos *pastores* est mirata -a (*de grege dici vid.*). georg. 2, 375 pascuntur oves avidaeque -ae. 3, 153 Inachiae (VAL. FL. 4, 350. 357 SIL. 10, 347. *cf.* PROP. 2, 28^{C}, 61 redde . . . excubias divae nunc, ante -ae [*simul de Iside ut* OV. ars 1, 77 lanigerae]. OV. ars 3, 635 Phariae [fast. 5, 619 STAT. Theb. 1, 254 MART. 10, 48, 1]. met. 1, 611 in . . . nitentem Inachidos voltus mutaverat ille *Iuppiter* -am. *sim. al.*). HOR. epist. 1, 3, 36 votiva. LYGD. 4, 67 niveas (OV. am. 2, 12, 26. 3, 13, 13). PROP. 4, 6, 2 cadat ante meos icta -a focos. OV. ars 1, 293 Gnosiades⟨que⟩ Cydoneaeque -ae. met. 13, 926 cornigerae. fast. 4, 335 -am mactarunt operum coniugiique rudem. SEN. Oed. 341 -a . . . vulnere uno cecidit, at taurus *eqs.* COLVM. 6, 24, 3 CALP. ecl. 3, 1. 88. PLIN. nat. 11, 203 in -arum secundo ventre. VAL. FL. 1, 190. *al.*

B *specialia*: 1 *per synecdochen*: a *de pelle* (*cf. p. 730, 84 sq.*): LVCAN. 4, 132 salix . . . texitur in puppim caesoque inducta -o . . . superemicat amnem. STAT. Theb. 3, 591 nec pudor emerito clipeum vestisse -o (Ach. 1, 417. *cf.* CLAVD. 20, 387 *Aiax* septem vasto quatiens umbone -os [*sec. Hom. H 219* σάκος . . . ἑπταβόειον]).
b *de carne*: ORIBAS. syn. 4, 16, 5 p. 18 Aa (*cf.* La) *optime digeruntur* de bubus -i et vituli.

2 *per analogiam de vitulis marinis*: SIL. 5, 132 aequorei tergo flavente -i cassis erat munita viro. CLAVD. 10, 164 haec *Nereis* viridem trahitur complexa -um (SIDON. carm. 11, 43).

3 *comparantur c. hominibus*: a *imagine plena*: CATVLL. 63, 33 vadit . . . Attis . . . veluti -a vitans onus indomita iugi (OV. met. 13, 798 saevior i. . . . Galatea -is). OV. epist. 9, 29 quam male inaequales veniunt ad aratra -i, tam premitur magno coniuge nupta minor. met. 5, 122 procubuit . . . mactati more -i. 11, 334 similis . . . -o spicula crabronum . . . cervice gerenti . . . ruit. STAT. Theb. 1, 131 sicubi . . . -os agricola imposito sociare adfectat aratro, illi . . . in diversa trahunt . . ., haud secus . . . discordia fratres asperat. 11, 252 sicubi regnator post exulis otia tauri mugitum . . . summa tulit aure -us. 12, 169 non secus adflavit molles si quando -as tigridis . . . murmur. MART. 1, 107, 7 (*de poeta maius opus refutante*) in steriles nolunt campos iuga ferre -i. AVG. civ. 16, 24 p. 162, 10 D. (*explicatur* ITALA gen. 15, 9, *v. p. 730, 30*) plebs posita sub iugo legis. quaest. hept. 4, 33 p. 342, 10 (*explicatur* ITALA num. 19, 2 [Aug. *l. c.*] -am rufam) -a r. carnem Christi significat; sexus femineus est propter infirmitatem carnalem *eqs.* b *imagine audacius coartata*: HOR. carm. 2, 5, 6 circa virentes est animus tuae campos -ae *sc. Lalages* (SCHOL. Hor. gloss. *Γ*: '-ae' pro iuvenculae mulieris posuit). 2, 8, 21 te *Barinen* suis matres metuunt -is (PORPH.: -i ergo non tantum boves dicuntur, quamvis in usu sit, ut non nisi per deminutivum iuvenculos dicamus. FRG. Bob. gramm. VII 544, 5 '-is' adulescentibus, unde apud Graecos adulescens βούπαις dicitur). OV. epist. 5, 117 sq. (*Cassandra vaticinatur Oenonae*) non profecturis litora bubus aras; Graia -a venit *Helena*, quae te . . . perdat . . ., Graia -a venit (*cf.* 5, 124 illa -a). COLVM. 10, 359 femina, quae iustis tum demum operata -ae (*SA*, iuvente *R*) legibus . . . manat . . . cruore. ANTH. 439, 1 (*ad puerum amatum*) domiti modo terga -i quid premis et tenerum currere cogis equum?

II *de aliis animalibus, per appositionem audacem*: LVCR. 5, 1074 inter equas ubi equus florenti aetate -us . . . saevit. ? PLIN. nat. 10, 146 ex iis *gallinis* -ae plura *pariunt* quam veteres (iuvent $F^{1}a$, iuven R^{1} *ante rasuram*).

deriv.: ? iuvencarius. *cf. Onom.* *Heck.*

iuvenēsco, -nuī (*p. 732, 19*), -ere. *a* iuvenis (*cf.* CHAR. gramm. p. 330, 11 B. -o non habet iuveneo. *item* DIOM. gramm. I 344, 6) *sec.* adolescere, senescere. *scrib.* iub- HIL. *p. 732, 47 cod. A*, -nasc- PAVL. PELL. *p. 732, 52*, -nisc- *bis ap.* ENNOD. (*p. 732, 32. 37*), *ceterum ibid. saepius in var. lect. necnon* GLOSS. V 477, 15. *legitur inde ab* HOR., ELEG. in Maecen., OV.

i. q. iuvenem fieri (GLOSS. II 375, 21 νεάζω. *per abundantiam* -ere coepisse *l. 38. accedit* ad *l. 35*, ex *aliqua re l. 13. 19*, in *aliquid l. 4. 53*, *abl. limit. l. 55. 68*): 1 *usu sollemni*: a *proprie*: α *-unt animantia*: HOR. carm. 4, 2, 55 *vitulus* largis -it herbis in mea vota. OV. met. 9, 431 fatis Iolaus in annos, quos egit, rediit, fatis -ere debent Callirhoë geniti, non ambitione nec armis. AVSON. 390, 29 p. 256 P. properantior heres . . . exemplo . . . docens pravo -ere natos *eqs.* AVG. serm. 216, 9, 9 ut crescentes, -entes ac senescentes . . . annuntietis opera domini. HIPPOCR. aer. 4 *pueri* -unt tarde (*gr.* ἡβῶσι). ARNOB. in psalm. 139 p. 550^{C} qui maior est, senescit et deficit, qui minor est, -it et similiter grandescit, ut desinat. β *-unt plantae* (*cf. infra l. 26. 70 sqq.*): PLIN. nat. 17, 129 cum senescant *oleae*, . . . virga emissa atque ita alia arbore ex eadem -ente iterumque et quotiens opus sit *eqs.* PETR. CHRYS. serm. 103 p. 488^{B} semina . . . adolescunt, -unt, senescunt (118 p. 524^{B} *semen* in herba pubescit, -it in caule).

b *in imagine et translate*: α *-unt res*: STAT. Theb. 3, 584 pila haerentesque situ gladios . . . attrito cogunt -ere saxo. TERT. castit. 6 l. 23 'oculum pro oculo, dentem pro dente' (*exod. 21, 24. al.*) iam senuit, ex quo -uit 'malum pro malo nemo reddat' (*sec. Rom. 12, 17*). IREN. 3, 24, 1 (3, 38, 1 H.; *de fide*) quasi in vase bono eximium quoddam depositum -ens, et -ere faciens ipsum vas, in quo est. AVSON. 34, 13 p. 311 P. seu te (*libellum*) -ere cedro (*i. oleo cedrino perunctum*) seu iubeat *possessor* duris vermibus esse cibum. SCHOL. Stat. Theb. 11, 323 'crudescunt . . . anni': -unt aut novi fiunt. AMBR. Iac. 2, 10, 43 non sum ita senex, ut mihi non -at animi fortitudo. vid. 14, 84 ut -entem luxuriam *vitis* reprimat et adolescentem lasciviam falce succidat *agricola*. PS. AMBR. act. Seb. 5, 18 illa . . . vita . . . annis quoque labentibus -it et pollet. CLAVD. 22, 202 te (*Stilichone*) sospite fas est vexatum laceri corpus -ere regni. 28, 536 senectus *Romae* . . . cinctos . . . coegit septem . . . colles -ere muro (*cf.* SIDON. carm. 7, 597 *Romam* princeps faciet -ere maior, quam pueri fecere senem. ENNOD. opusc. 1, 56 p. 276, 20 Roma -it marcida senectutis membra resecando). HESYCH. in lev. 23, 40 p. 1097^{C} spatulas palmarum, id est -entia iustitiae genimina. ENNOD. carm. 2, 44, 9 algida cum roseo -ant sanguine corda. epist. 1, 5, 2 p. 10, 4 ad redivivam valitudinem tremebunda marcescentium cardinum limina -unt. opusc. 2, 97 p. 317, 9 canum possessionis genium (*i. honorem, cf. vol. VI 2, 1841, 31 sqq.*) illius, qui per culpas -it. CASSIOD. in psalm. 136, 9 l. 203 *carnis errores* si . . . coeperint adulti esse et robustissima aetate -ere. var. 5, 39, 4 coercere infantiam criminis, ne -at augmentis. VEN. FORT. carm. 1, 13, 13 aetas accessit, sed haec (*basilica Eutropis*) -it honore; unde senes fieret, iunior inde redit. CORIPP. Iust. 3, 76 post senium . . . sese -ere mundus gaudet. ARATOR act. 2, 1211 pullulat . . . coma frondea veris, quo -it humus senio fugiente pruinae. GREG. M. moral. 9, 15 *Hyades* -ente verno (*sc. tempore*) ad caeli faciem prodeunt. 31, 93 mens . . . alacri novitate -it. β *-unt homines*: HIL. coll. antiar. p. 64, 7 hos execramini, quos post facinus videtis peiora committere . . .; -unt enim et fortiores de sceleribus efficiuntur. HESYCH. in lev. 22, 12 p 1070^{D} *si filia reversa in ecclesiam* secundum iuventutem suam . . . nutriebatur -ens virtutibus et virago . . . appellata. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 653^{D} toties nos negamus, quoties . . . in domini servitute novi hominis alacritate -imus. PAVL. PELL. 569 nunc quoque sic ipsi -ere posse dedisti *deus*, ut . . . emptorem mihi . . . excires. ENNOD. opusc. 8, 1 p. 414, 18 in antiquum sudoris -it affectum, qui necessitatem gratiae melle conmutat. CASSIOD. var. 8, 21, 2 (*ad Cyprianum*) senescis quidem corpore, sed laude -is.

2 *praevalente notione renovandi, regenerandi* (*accedit* rursus *l. 61; attenuatur audacia elocutionis addito* quasi *l. 66; nonnulla exempla sub 1 b allata huc referri posse vix negaverimus*): a *-unt animantia*: ELEG. in Maecen. 1, 111 his (*sucis Medeae*) te, Maecenas, -ere posse decebat. OV. am. 3, 7, 41 illius *puellae* ad tactum Pylius -ere possit. PLIN. nat. 8, 224 senium finitur hiberna quiete . . ., rursus aestate -unt *glires*. COMMENT. Lucan. 6, 673 cervus, cum serpentem comedit, -it. HEGES. 1, 43, 3 p. 106, 23 *Antipater deplorat* aetatem sibi maturiorem . . ., contra . . . -ere patrem (*sim.* PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 587; *gr.* νεάζοι). HIL. AREL. vita Honorat. 6 *pater, ut filium a vita sancta avocaret, coepit eum* studiis iuventutis inlicere . . . et quasi in collegium cum filio adolescente -ere. SIDON. epist. 4, 13, 1 *Germanicus sexagenarius* cotidie . . . habitu cultuque conspicuo non -it solum, sed quodammodo repuerascit (*2* sanitate iuvenali [-ili *var. l.*]). VEN. FORT. carm. 6, 1, 13 semine quisque suo senio -it in ipso. b *-unt plantae*: PLIN. nat. 21, 69 rosa et quinquennium perfert non recisa nec adusta, illo enim modo -it. 34, 138 vites squalore deciso . . . cogimus -ere.

iuvenii, (-ōrum) *m.* *cf.* iuvena, iuvenates, iuvenis. *scrib.* iov-. *nomen collegii esse vid.*: CIL V 5664 (*agri Mediolanensis*) Nigellioni . . . -i(i). 5742 (*indidem*) Herculi Modiciates -i.

***iuvenīlis**, -e. *a* iuvenis, *cf.* PRISC. gramm. II 131, 6. *scribitur* iuen- TAC. ann. 13, 47, 2 *M* (*in ras.*). PRISC. *l. c.* CLAVD. 1, 69 *R*. *compar. exstat p. 733, 43, superl. deest.* NOT. Tir. 54, 9 -is (*seq.* iuvenalis). *vox potius, ut vid., prosaica (cf. adv.) legitur inde a* CIC., OV.; *variat in codd., si editionibus confidere licet, passim c.* iuvenalis (*cf. p. 728, 10 sq.*). *usum rariorem sane vocis q. e.* -is *testari vid.* PRISC. *l. c.* iuvenalis, invenitur et -is. *notionem in peius vergentem propriam vocabuli non esse docent variationes p. 733, 19. 28. 48 allatae. in afferendis exemplis fere editores potiores secuti sumus.*

[Claassen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i. q. ad iuvenes pertinens (ad feminas l. 29. 34. 48; c. respectu plantarum dicitur cautius COLVM. *l. 20. 22), iuvenalis* (GLOSS. II 94, 11 -e νεωτερικόν, *quae vox fere respondet*): 1 *de rebus*: CIC. Brut. 316 nimis redundantes nos . . . -i quadam dicendi impunitate et licentia (PETRON. 17, 8 -i impulsi l. TAC. ann. 13, 47, 2 [-al- *M*]). orat. 108 illa *oratio* [pro Roscio] (*del. Bake, alii*) -is (in *vel* ex -i *Schütz, Heerdegen dubitanter*) redundantia multa habet attenuata (*de eadem re* QVINT. inst. 12, 1, 20 -i abundantia). phil. frg. V 74 -em lubidinem. SEN. contr. 1, 1, 11 ambitio -is. 10 praef. 1 -bus studiis. 10, 2, 16 o quantam . . . cupiditatem gloriae in patre meo vidi, quam -em! VAL. MAX. 6, 2, 4 -i impetu ac studio (SEN. clem. 1, 1, 3). 7, 4, 2 -i calliditati *Sexti Tarquinii* senilis astutia *Tarquinii regis* respondit. SEN. Thy. 981 *filii tui* mixti meis iucunda mensae sacra -is colunt (*ambigue dictum: Thyestes intellegit 'mensae iuvenibus destinatae', Atreus 'dapis ex iuvenibus confectae'*). Tro. 250 -e vitium est regere non posse impetum. clem. 1, 11, 1 comparare nemo mansuetudini tuae (*sc. Neronis*) audebit divum Augustum, etiam si in certamen -ium annorum deduxerit [et] senectutem plus quam maturam. epist. 74, 21 -ia . . . ingenia. OCTAVIA 189 -is ardor (TAC. Agr. 37, 6 dial. 2, 1. *cf. p. 728, 40*). COLVM. 4, 3, 4 cum . . . aliquatenus se confirmavit *vinea*, et veluti -e robur accepit, negligentiam sustinet (CALP. ecl. 4, 85 SIL. 9, 106 CE 387, 10. 1278, 7). 4, 21, 1 cum aliquot deinde annis quasi -em aetatem ceperint *vineae*, quot palmites relinqui debeant, incertum est (EVTR. 6, 21, 3. HIER. tract. in psalm. I p. 159, 2 veni in -em a., et iterum in perfectam aetatem et, dum nescio, senui. SVLP. SEV. chron. 1, 7, 4 -is [iam virilis *Prato*] a. . . ., siquidem cum quadragesimum annum aetatis ageret. PS. SORAN. quaest. med. 68 quid est acme? a. -is. *al.*). SIL. 2, 312 armis (8, 289 CORIPP. Ioh. 1, 379. *cf. p. 728, 22*). 5, 268 bellator -bus . . . ausis. STAT. silv. 2, 2, 10 nitidae -is gratia Pollae. QVINT. decl. 267 p. 88, 24 paenitentia -is temeritatis. TAC. ann. 14, 4, 4 *Nero matrem excepit* familiaritate -i. SVET. Nero 26, 1 petulantiam . . . occulte et veluti -i errore exercuit. PAVL. dig. 4, 4, 24, 2 (*sec. Scaev.*) levitate. SYMM. epist. 1, 1, 5 decus. VVLG. II Tim. 2, 22 desideria (*cf. p. 728, 49*). PAVL. NOL. carm. 6, 107 (*de Elisabeth gravida*) venit effeto munus -e sub aevo. PHYSIOGN. 74 p. 96, 7 *cinaedi* virilem sumere speciem sibimet laborant, nam . . . incessum pedum -em (-ium pedum *var. l.*) imitantur (*gr. I 398, 4* βάδισμα . . . ἀνδρός). CE 1332, 2 -is amor. *al.* *n. sg. pro subst.* (?): STAT. silv. 1, 4, 51 cunctos gravis inclementia fati terruit et subiti praeceps -e pericli (praeceps *subst. esse negat Vollmer oblocutus eis, quae monet Friedländer ad Iuv. 10, 107*). *fere pro adv.*: STAT. silv. 2, 2, 137 -e calens. 3, 5, 25 intactum thalamis et adhuc -e vagantem.

2 *de hominibus sim.*: **a** *ipsis*: Ov. met. 14, 639 Silenus (Silvanus *var. l.*) . . . suis semper -ior annis. MART. CAP. 5, 436 (*loquitur Rhetorica*) ut . . . compellar scholarium -ium monitus et exilia decantatae artis praecepta memorare. **b** *de corpore humano eiusque partibus*: SEN. contr. 1 praef. 3 desidia, quae -em quoque animum dissolvit (VAL. MAX. 8, 7, 1 [*de sene ut* IVST. 17, 1, 11]. TAC. hist. 2, 2, 1 *de femina*. ann. 12, 64, 3. 13, 11, 1. *cf. p. 728, 72*). CELS. 5, 26, 22 si corpus -e et robustum et exercitatum est (5, 26, 34. 5, 28, 12 si -e, si firmum est. AVG. serm. 191, 1, 2 [*ad Ioh. 20, 19*] illius *Christi* -is c. soliditas). LAVS Pis. 260 quamvis nunc -e decus mihi pingere malas coeperit *eqs.* (*de barba ut* CLAVD. 1, 69. *cf.* FAV. EVL. 14, 2 W. = p. 9, 30 H. florem barbae -is). HOMER. 228 caput *Hectoris*. STAT. silv. 5, 3, 191 non tibi (*patri*) certassent -ia fingere corda Nestor et . . . Phoenix (CLAVD. carm. min. app. 5, 21 mores -i in corde seniles. CIL VIII 646, 6 [*prosa or. versum affinis*]). HIER. epist. 54, 9, 1 medullae. CE 441, 4 ruinam, quae tibi crescenti rapuit -e(m) figuram. *al.*

adv. **iuveniliter.** *compar. (cf. l. 66) et superl. desunt.* SYNON. Cic. p. 448, 9 viriliter. fortiter . . . audacter. -r. *i. q. modo iuvenis (de canibus l. 62)*: CIC. Cato 10 *Q. Maximus* bella gerebat ut adulescens . . . et Hannibalem -r exultantem . . . molliebat. COLVM. 7, 12, 11 *canes* mares -r usque in annos decem progenerant. QVINT. inst. 12, 6, 3 si qua sunt dicta -r, pro indole accipiuntur (*affert ex. gr. Cic. S. Rosc. 72*). TAC. ann. 4, 10, 3 *Druso* ignaro et -r hauriente poculum. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 52 quamquam senior erat, bellum tamen -r (*gr.* νεανικώτερον) administrabat. AVG. serm. 216, 7, 7 adolescite in Christo, ut in virum perfectum -r accrescatis. CONC.[S] I 3 Rustic. p. 104, 3 -r et contra leges ecclesiasticas excessit (*vers. Tur.* noviter, *gr. I 1, 3 p. 20, 17* ἐνεωτέρισε καὶ . . . ἠτάκτησε). p. 104, 18 quae . . . -r acta sunt (*vers. Tur.* innovata, *gr. I 1, 3 p. 20, 33* τοῖς νεωτερισθεῖσιν). vers. Tur. p. 151, 14 ferre -r . . . invasiones temptationum (*gr. I 1, 2 p. 100, 26* νεανικῶς). CASSIOD. Ios. antiq. 15, 53 -r . . . iocari (*gr.* νεανιεύεσθαι *tantum*). MVTIAN. Chrysost. hom. 7, 3 p. 289/90 *senex* cum -r conversatur (*gr.* ὅταν νεωτερίζῃ), plus iuvenibus ridiculosus erit.

deriv.: iuvenilitas. *v. Onom.*

iuvenīlitās, -ātis *f.* *a* iuvenilis. *i. q. iuventus* (GLOSS.), *mos iuvenum proprius*: VARRO Men. 545 quam dereliquit multicupida -s (*cf. ad loc.* NON. p. 123, 5 -s [iuvenitas *Gl*] pro iuventus. 433, 13 iuventus et iuventa et -s differunt hoc: iuventus iuvenes, iuventa aetas ipsa, -s quod ὁρμήν vel πάθος vocant Graeci). CONC.[S] I 3 Rustic. p. 108, 9 oportebat causas adserere, pro quibus . . . ad hanc irruerint *haeretici* -em (*vers. Tur. et altera versio I 2 p. 82, 20* novitatem, *gr. I 1, 3 p. 24, 27* νεωτερισμόν). *Claassen.*

iuvenior *v. p. 737, 45.*

***iuvenis**, -is *m., f.* (*de neutro v. l. 20*). [*i. q. ind.* yuvan- yūn- (*nomin.* yúvā *gen.* yūnas *av.* yvā yūnō); *cf.* iūnior iūnīx. *L.*] *derivatur a* iuvare *l. 39 et p. 730, 41. cf. lusum verborum p. 742, 12.* *scribitur*: iub-: CE 1346, 2 (*s. IV*). 1618, 1 CIL III 14838, 1 VIII 12120, 3. *al. et saepius in codd.* iue-: CE 743, 2. 863, 4 (*s. I in.*). 978, 2 CIL II 5117, 2 III 1649, 2. *al.* iov-: CE 2202, 5. CIL V 5664, 3 (*an cognomen? cf.* V 5742 *c. adn.*). *in codd.* HIER. epist. 60, 1, 3 (*cod. Lugd. s. VI*). ORIBAS. eup. 2, 1 M 14 Ab. ? iun-: VAL. MAX. 5, 6, 7 *A a. corr.* AMM. 19, 2, 1 *V a. corr.* zu- CIL XIII 2816, 3 (*aet. Merov.*). *notatur in inscr.*: i *in iuncturis*: i(uvenem) p(robum) CIL IV 3537. c(larissimus) i(uvenis) CIL V 3106, 5. VI 1421, 11 (*s. II*). 1510, 7 (*s. II ?*). *al.* iu: CIL XIII 6245, 2 iuv: CIL IX 4696, 3 XI 3123, 3. *producitur* -u- CYPR. GALL. iud. 643. *de formis*: *acc. sg.* -im (*negat dici* CHAR. gramm. p. 112, 14 B.): CE 2202, 5 (*serm. vulgari, v. l. 6*). *abl. sg.* -i, *gen. pl.* -ium *redarguunt* CAES. anal. Char. gramm. p. 157, 2 B. (*ex Romano; verba male tradita, fortasse ipsius Romani*). PROB. inst. gramm. IV 97, 10. *formas sollemnes* (-e, -um) *testantur* PROB. inst. gramm. IV 97, 11 PRISC. gramm. II 353, 8. *n. plur. non dici confirmat* PROB. inst. gramm. IV 68, 33 monemus, quod hoc nomen . . . in genere neutro propter metri vel structurae sonum numerum pluralem facere prohibeatur. *cf. p. 737, 49 sqq.* NOT. Tir. 54, 6 -is. GLOSS. νεανίσκος. νέος ἄνθρωπος. νεανίας. ἀντίπαις. νεώτερος. *cf. l. 35 sqq.* *legitur inde ab* ENN. scaen. (ann. 610 *vix Ennianus, cf. Timpanaro, StIt. n. s. 22, 1947, 198*), TRAG. inc., VARRONE, CIC.

[*val.* june; *it.* giovane, giovine, *pedem.* giuvu, *venet.* zóvene (>*raet. or.* dzovin); *raet. occ.* dźúvan; *francog. vet. et med.* jovene *etc.*, *francog.* jeune, *dial. wall., pic., norm., occ., pict., camp., loth., burg., comit.; francoprov.* dzuvənə *etc.; delph. vet.* joine, *prov. vet.* joven, jove, joine, *prov.* (*alvern., delph., langued., lemov., aquitan.*) jouve *etc.; vasc.* joen *etc.; cat.* jove; *hisp.* joven, *port.* jovem (*fortasse a viris doctis restitut.*). *cf. M.-L. 4642. Battisti-Alessio III 1814 sq. Wartburg V 92 sqq. Corominas II 1069. Machado II 1266. G.*]

I *significata aetate i. q.* νέος (*accedit* aetate *p. 735, 46*): A *c. respectu vitae nondum valde provectae* (*c. notione roboris passim, immaturitatis e. g. p. 735, 58, infirmitatis e. g. p. 735, 55*). CENS. 14, 2 (*e Varrone*) primo gradu usque XV annum pueros dictos . . ., secundo ad tricensimum annum adulescentes . . ., in tertio gradu qui erant usque quinque et quadraginta annos, -is appellatos eo quod rem publicam in re militari possent iuvare, in quarto . . . seniores vocitatos *eqs.* *quae definitio infima demum aetate non neglegitur, e. g.* TREB. trig. tyr. 12, 17 (*epist. imp. Valeriani*) pueri eius *Macriani* virtus . . ., adulescentis . . ., -is . . ., provecti, senescentis. AMM. 14, 6, 4 *Romanus* populus . . . adusque pueritiae tempus . . ., . . . aetatem ingressus adultam, . . . in -em erectus et virum, . . . vergens in senium (*cf. p. 735, 24*). HIER. tract. in psalm. I p. 280, 14 fui infantulus, fui puer, fui adulescentulus, fui -is, fui vir, hoc est aetatis perfectae, fui mediae; dum nescio, senex sum. *a voce q. e.* adulescens *distinguitur etiam* MARCELL. dig. 32, 69, 1 CAPITOL. Gord. 29, 3. EVTR. 9, 8, 1 (*an syn.?, cf.* AMBR. *p. 735, 22*). DIFF. ed. Beck p. 31, 26 ISID. diff. 2, 81. *cf. l. 51 sqq.* *ceterum definitionem Varronis non e consuetudine sumptam esse demonstrant*: 1) *variatio c.* adulescens *et deriv. facta* (*cf. l. 37 sqq. et* SYNON. Cic. p. 414, 28 adulescens . . . -is. in adulescentia. *rem fusius tractat Axelson, Mél. Marouzeau 7 sqq.*): CIC. Att. 2, 12, 2 (*a. 59*) complexus -em *Curionem* (*cf. de eodem fam. 2, 1, 2* [*a. 53*] in adulescentia tua). off. 1, 122 alia *officia* . . . sunt -um, alia seniorum . . .; est igitur adulescentis maiores natu vereri. LIV. 22, 53, 6 Scipio -is (*ibid. 3* admodum adulescentem). SEN. contr. 2, 6, 4 -is exsultans . . . luxuriosus adulescens. 2, 6, 11. 10, 1, 13. 10, 2, 2. 12. VELL. 2, 27, 5 (*cf. 4*). VAL. MAX. 2, 1, 9. 5, 9, 4. 7, 2 ext. 1 CELS. 1, 3, 33. 2, 1, 21. *al. v. etiam infra l. 78.* -is *saepe adhibetur in poesi* (a. *fere deest*) *excepta comoedia, in prosa ante* NEP. *multo rarius invenitur quam* a., *sed inde a* LIVIO *fere praevalet. cf. vol. I 797, 30 sqq.* *variatio c.* puer (*maxime usu poetico*) *exstat e. g.* CIC. *p. 735, 60.* VERG. Aen. 7, 531 (*cf. 7, 575.* SERV.: confundit nomina, nam et puerum et -em nonnumquam indiscrete ponit Vergilius, ut hoc loco; nam Almonem, quem modo -em dicit, paulo post ait puerum). Ov. fast. 1, 371 (*cf. 1, 367*). CALP. ecl. 5, 9 (*cf. 5, 7*). 2) *alii ordines graduum aetatis a Varrone discrepantes*: CIC. Cato 33 cursus est certus aetatis . . ., ut et infirmitas puerorum et ferocitas -um et gravitas iam constantis aetatis et senectutis maturitas naturale quiddam habeat. PVBLIL. M 52 infanti . . . -i . . . seni (*v. vol. VII 1, 1348, 40 sqq.*). HOR. ars 161 puer . . . imberbus -is . . . aetas animusque virilis . . . senem. Ov. met. 10, 523 modo . . . infans, iam -is, iam vir. 15, 207 pueri . . . simillimus annus vere . . ., . . . *aestate* valens -is . . ., . . . inter -emque senemque temperie medius *autumnus* . . ., . . . senilis hiems. LIV. 30, 28, 4 Hannibale . . . puero . . . milite, vixdum -e imperatore, qui senex vincendo factus *eqs.* SEN. dial. 6, 21, 7 infantiam in se pueritia convertit, pueritiam pubertas, -em senex abstulit. epist. 70, 2 pueritiam . . . adulescentiam . . . quidquid est illud inter -em et senem medium . . . senectutis . . . annos. *al.* 3) *exempla, quibus minores triginta annis -es dicuntur, exstantia e. g.* CIC. Att. 10, 10, 6. 14, 17a, 2 R. GEST. div. Aug. 14 VERG. *p. 736, 8.* *in universum praemonemus dici -es maxime eos, qui plus 15, minus 40 annos nati sunt* (*e. g.* Ov. met. 3, 352 namque ter ad quinos unum Cephisius annum addiderat poteratque puer -isque videri. PLIN. epist. 8, 14, 7 nos -es fuimus . . .

[Quadlbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in castris *i. ab anno aetatis fere* XX *usque ad* XXXVI); *infra illum limitem sunt Caesares (p. 736, 31sqq.), seniores significantur* MANIL. 3, 610 (*42 ann.*). CAPITOL. Maximin. 15, 7 (*46 ann.*). CE 2107 B, 4 (*51 ann.*). 2202, 5 (*? 45 ann.*). CIL III 9623, 3 (*50 ann.*). *v. et l. 25. 82sq.*

1 *de animantibus*: **a** *de hominibus, deis* (*argutius de populo l. 24*): *α masculini generis*: (i) *varia exempla*: Ⓐ *generatim* (*specimina, selecta*): ENN. scaen. 126 -um coetus (LIV. 1, 18, 2). VARRO Men. 393 velocibus -is membris. frg. Char. gramm. p. 122, 10 B. inberbi -es (HOR. *p. 734, 71. cf.* CIC. Att. 1, 14, 5 barbatuli -es [1, 16, 11, *ubi* tuens *trad.*]. SEN. Phaedr. 754 Liber ... intonsa -is ... coma. AMM. 16, 12, 25 adultae lanuginis -is [24, 1, 10. 29, 6, 15 *v. p. 739, 61*]). CIC. rep. 4, 4 in amore -um (Tusc. 4, 71. *et frequenter*). Att. 10, 6, 2 vellem suscepisses -em regendum (CE 1988, 28). *al.* CATVLL. 61, 56. LVCR. 2, 24 -um simulacra. NEP. frg. 17 me ... -e ([*exemplum huius auctoris unicum addubitat Axelson l. c. 11, 3*]. SEN. suas. 2, 10 QVINT. inst. 8, 3, 76. *cf. ibid.* 1, 5, 24 nobis -bus [*plur. modest.*]). VERG. georg. 3, 105 spes ... -um. Aen. 1, 497 -um ... caterva (*v. vol. III 608, 78sqq.*). 6, 448 -is quondam, nunc femina Caeneus (*item opp. sex. fem.*: HOR. carm. 3, 14, 9 virginum [TIB. 1, 1, 65 STAT. silv. 4, 8, 26. *al.*]. TIB. 1, 3, 63 puellis [Ov. am. 1, 2, 27. 3, 13, 23. *al.*]. APVL. met. 4, 7, 1 anum. *sim. saepius. cf. infra l. 76 et distinctionem* AMBR. in psalm. 1, 9, 3 -es ..., adulescentes ...; iuvenculae ..., puellae). HOR. carm. 1, 35, 30 -um ... examen. ars 62 *verba* -um ritu florent modo nata. *et saepissime.* *de populo*: FLOR. epit. 2, 1, 1 populus R(omanus) prope quingentesimum annum agens ... vere robustus et (*om. B*) -is. *v. et p. 734, 43.* Ⓑ *iuxta nomina* (*exempla selecta; v. etiam p. 736, 3sqq.*): CIC. de orat. 3, 57 a Peleo patre Achilli -i comitem esse datum. Att. 14, 17a, 2 te -em consulem florere laudibus. VERG. Aen. 2, 341 Coroebus. 9, 335 Serranum. HOR. carm. 3, 11, 37 -i marito (LYGD. 4, 31. APVL. met. 4, 27, 4 misellum -em m. meum. *cf.* AVSON. 168, 22 p. 36 P. *uxor* -is -i ... mihi rapta viro). 4, 11, 22 Telephum. ELEG. in Maecen. 1, 129 Hesperon. PROP. 2, 19, 3 -is corruptor *puellarum*, Ov. am. 3, 4, 24 tot -es (tam multos *var. l.*) ... procos. met. 1, 531 -is deus *Apollo* (CALP. ecl. 7, 6 *de Caesare*). 11, 99 -i alumno *Baccho* (CALP. ecl. 5, 3 CLAVD. 10, 44). fast. 2, 725 Tarquinius -is. Pont. 4, 8, 23 Caesar -is *i. Germanicus*. LIV. 7, 4, 4 filium (23, 8, 2. 29, 33, 1. 40, 6, 4 VELL. 2, 130, 3 VAL. MAX. 5, 3, 2a. *al.*). 26, 47, 3 incolarum. VELL. 2, 2, 3 fratrem admodum -em (CVRT. 7, 2, 12. *al.*). 2, 9, 4 -es (*Burmannus*, -is *trad.*) adhuc Iugurtha ac Marius. SEN. epist. 99, 6 liberos (TAC. hist. 4, 8, 4). CVRT. 7, 2, 33 ducis. LVCAN. 9, 737 signiferum -em ... Aulum. STAT. Theb. 11, 35 patrem. silv. 3, 1, 175 nepotes (AVSON. 323, 19 p. 259 P.). 4, 4, 74 parentem (4, 8, 26). Ach. 1, 588 regnator Olympi. MART. 12, 8, 5 et fortem -emque Martiumque ... militem. TAC. hist. 1, 21, 1 nocuisse id sibi apud senem principem, magis nociturum apud -em ingenio trucem (SVET. Cal. 8, 2). APVL. met. 4, 7, 4 mei hospitatores -es. 7, 4, 5 hominem ... aetate -em et corpore vastum *eqs.* 9, 35, 3 vicinus potens et dives et -is. PASS. Mar. Iac. 12, 5 candidati. AVSON. 202, 5 p. 61 P. grammaticum. CASSIOD. c. Ap. 1, 120 puer -is (*gr.* παῖς νεώτερος). COD. Iust. 10, 32, 63 Docticii viri clarissimi -is. CONC. Aurel. a. 538 p. 81, 14 persunis. HIST. Apoll. rec. A 19 -es scolastici.

(ii) *notabiliora quaedam*: Ⓐ *c. emphasi dicitur, maxime praedicative*: ① *varia exempla*: TRAG. inc. 210 vos ... -es animum geritis muliebrem, illa autem viri. CIC. off. 2, 45 simul ac -es esse coeperunt (QVINT. decl. 260 p. 63, 15 ignosce, -is est, non satis roboris, nondum satis iudicii *eqs.* APVL. met. 5, 31, 4 Amorem masculum et -em esse. AVSON. 40, 4 p. 327 P. nec ferat ulla dies ..., quin tibi *uxori* sim -is tuque puella mihi. HIER. epist. 51, 2, 3 (*Epiphan.*) numquid -is sum aut canones ignoro? *al. v. etiam l. 66*). Att. 16, 14, 2 (*a. 44*) in isto -e *Octaviano* ... auctoritatis parum est (*de eodem 14, 12, 2* [*a. 44*] puer). fam. 9, 26, 2 me ... ne -em quidem movit *eqs.* Ov. am. 3, 7, 19 quo me -emque virumque? nec -em nec me sensit amica virum. LIV. 29, 20, 2 -em admodum *Scipionem* (*v. vol. I 757, 69sqq.; indicantur ultra 19 et citra 27 annos nati, cf. p. 736, 33. 56*). 30, 28, 4 (*v. p. 734, 75*). PETRON. 130, 1 fateor me ... saepe peccasse, nam et homo sum et adhuc -is (SVET. Aug. 89, 1 EVTR. 4, 12, 1. 8, 11, 2. AMM. 22, 2, 5 adultum a. -em. *cf. p. 736, 61*). PLIN. nat. 34, 55 Polyclitus ... diadumenum fecit molliter -em ... et doryphorum viriliter puerum. MART. 6, 77, 2 tam -is quam nec Parthenopaeus erat (*cf.* CALP. decl. 26 adeo -is inventus est, ut et militare posset et vincere). PLIN. epist. 8, 16, 1 infirmitates meorum, mortes etiam et quidem -um (CALP. decl. 22). VVLG. II par. 10, 10 responderunt ut -es ([ut *om. pars codd. et Itala Compl., deest in hebr.*]. HIL. Macc. 65 ingredere ut -is, patienter vince dolores). ② *in allocutionibus*: *poetae ad socios*: VERG. catal. 3, 1 -es. *ducis ad aequalem*: LIV. 26, 50, 4 '-is' inquit *Scipio ad Allucionem principem Celtiberum*, '-em appello, quo minor sit inter nos huius sermonis *de sponsa tua capta* verecundia.' *ad milites e. g.* LIV. 3, 61, 7. 35, 35, 16. *?dei ad hominem*: SIL. 12, 407 (*loq. Apollo Hostum reiciens; locus varie tractatus*) nimium, -is, nimiumque superbi *hominis* sperata hausisti (*an* -is *pro gen. vel pro nom. sumendum?*). ③ *hyperbolice*: ITALA Is. 65, 20 (Iren. 5, 34, 4; *loq. deus*) erit ... -is annorum centum (*gr.* νέος, *Vulg.* puer). TREB. Claud. 2, 4 cum quereretur *Moses 125 annos natus*, quod -is interiret (*res in Vet. Test. non exstat*).

Ⓑ *de heroibus, viris illustribus sim.* (*cf.* GLOSS. IV 449, 2 -es: heroes, fortes viri. *sing. collect. l. 4. v. etiam p. 735, 27sqq.*): CATVLL. 64, 4 lecti -es *Argonautae* (VERG. Aen. 5, 729. 8, 179. 10, 837. SIL. 4, 220 trahit undique lectum divitis Ausoniae -em. STAT. Theb. 1, 606. silv. 5, 1, 247 -um lectissime. *al. cf.* CATVLL. 64, 78 electos -es). VERG. (?) catal. 9, 20 Trinacriae doctus ... -is *Theocritus* (CIRIS 36 *Messala*. HOMER. 351 Podalirius. STAT. silv. 2 praef. 20 Vrsum). VERG. ecl. 1, 42 illum ... -em (*i. Augustum, ut*: georg. 1, 500 HOR. carm. 1, 2, 41 Ov. am. 2, 16, 31). georg. 4, 423 *Aristaeum*. 4, 522 *Orpheum*. Aen. 2, 57 *Sinonem. et saepius* (Aen.). CVLEX 301 *Achilles*. HOR sat. 2, 3, 196 -es *temporum belli Troiani*. epist. 1, 8, 14 *de Tiberio*. Ov. met. 4, 129 amantem -em *Pyramum*. fast. 2, 305 *Heracles*. MANIL. 4, 615 *Phrixi*. *al.* *de sideribus*: Ov. fast. 1, 652 -is ... signa regentis aquam (*i. Aquarii ut*: MANIL. 2, 406. 492. 558. 566. 4, 385. 709. 797. 5, 487 [*cf. quae Housman adnotavit nom. propria ab appellativis distinguens*]. 505). GERM. 542 Ledaeos -is *i. Geminos.* *obscurius significatur Hippolytus* PRVD. c. Symm. 2, 55 cum Musa (*i. poetarum ars*) pudicum raptarit -em ... per litora curru. CLAVD. 26, 410 -em spretae laniatum fraude novercae.

Ⓒ '-is *alicuius' de filio dictum* (*vergit ad notionem p. 737, 21sqq. illustratam*): HOR. carm. 2, 12, 7 Telluris -es. IVV. 3, 158 (*156* lenonum pueri) praeconis filius inter pinnirapi cultos -es -esque lanistae. 8, 262 -es ipsius consulis. SCHOL. Iuv. 4, 94 ('Acilius *pater* ... cum -e *filio*') huius ... -em. DRAC. Romul. 8, 240 -is ... Dionae Aeneas. 8, 366 regis Alexandrum -em. *?*CIL XIV 4448, 5 iuv⟨enes de⟩curion(um). *sine gen. e. g.* HOR. ars 24 pater et -es patre digni. Ov. met. 6, 183 natas ... septem et totidem -es *Niobae*. 6, 679 quattuor ille *Erectheus* ... -es totidemque crearat femineae sortis. SEN. Phoen. 292 (*Antigona Oedipodi*) tu ... vaecordes potes inhibere -es (*289* natos. *cf.* 353 -um furor. 411 fervidos -es).

Ⓓ *de Caesaribus 12—14 annorum*: TAC. ann. 12. 25, 1 *Claudius* se ... accingeret -e *Nerone* partem curarum capessituro. EVTR. 8, 23 Alexander *Severus* ... -is admodum. CLAVD. 10, 44 quid -i *Honorio* natam non reddis alumno? 15, 375 -is ... relinquam, quae tenui ... puer? (*loq. Honorius, ad quem pater dicit* 8, 386 proelia differ in -em).

Ⓔ *collegia sim. -um*: CIL V 4416 collegium -um (*v. vol. III 1593, 36sq. cf. p. 743, 80 et* CIL IX 1681, 4 [*a. 257*] studi(o) [*i. collegio, cf. Dessau 7219 ad l.*] -um cultorum dei Herculis). CALL. dig. 48, 19, 28, 3 solent quidam, qui vulgo se -es appellant, in quibusdam civitatibus turbulentis se adclamationibus popularium accommodare (*de factione theatri quadam*). CE 465 A, 5 lusu -um *in arena* (CIL X 5928, 6 XI 4371, 9. 4395, 5). CIL II 2008, 5 (*s. II med.*) curatores -um Laurensium. VI 26 -bus Oeciani (-nis *coni. Mommsen ad l.*). XIV 409, 4 q(uaestori) -um. 2635, 5 sodali -um. *al.* *an huc l. 70?*

Ⓕ *de catulastris*: *v. vol. III 631, 30, ubi addas* GLOSS. Loewe, Glossae nom. 29 c.: -is XV annorum.

β feminini generis (*cf.* PROB. inst. gramm. IV 68, 25 quaeritur, qua de causa 'haec -is' dure accipiatur, cum -is communis generis esse doceatur *eqs.* FRG. Bob. gramm. V 560, 24 hic et haec -is. *suppletur* SEN. benef. 1, 3, 2): GRACCH. Plin. nat. 7, 122 Cornelia ... -is est et parere adhuc potest. Ov. ars 1, 63 seu caperis primis ... annis, ... veniet vera puella ...; sive cupis -em, -es tibi mille placebunt; seu te ... iuvat sera ... aetas *eqs.* Pont. 1, 4, 47 quam *uxorem* -em ... reliqui. PHAEDR. 2, 2, 5 pulchra -is (*opp.* aetatis mediae mulier). COLVM. 12, 1, 1 ea *villica* ... -is esse debet, id est non nimium puella. VLP. dig. 24, 3, 22, 6 si *sit* ... filia levis mulier vel admodum -is *eqs.* APVL. met. 7, 21, 4 quadam honesta -e. ITALA psalm. 67, 26 (Hil. in psalm. 67, 27 = PSALT. Rom.) -um tympanistriarum (*gr.* νεανίδων, *cod. 306 al.* adulescentularum, *Vulg.* iuvencularum). CE 448, 4 Iulia ... subrepta est ... -is. AVSON. 168, 22 p. 36 P. (*v. p. 735, 31*). 171, 9 p. 37 coniuge adhuc -is caruit *Iulia*. 178, 9 p. 42 nimium -is ... obiit *Pudentilla*. VVLG. Sirach 20, 2 (*var. l., v. p. 730, 4*). CAEL. AVR. acut. 3, 18, 180 -um feminarum. 3, 18, 186 -em atque alias decentem nuptam cuidam nobili. EVSEB. EMES. serm. 6, 9 puellae ... -es (PALLAD. hist. mon. I 36 p. 322^A -em p.). ALC. AVIT. carm. 6, 520. PALLAD. hist. mon. I 20 p. 298^D cum ... una de feminis -is processisset. I 51 p. 334^D cum adhuc -is videretur *virgo*, viginti fortassis annorum. p. 335^C pulchra et -is (*his locis resp. gr. p. 97, 5 B.* νεωτέρα. *p. 158, 3* νέα. *p. 160, 3* νεωτέραν). CIL II 1848 Marcia liberta, -is an. XXVIII (*sim.* 5117). IX 4696, 3 quae fuit corpore iuv(enis) ('*potest ... controversia moveri, cum ... puella in corpus -um admissa sane offendat' edd.*). X 3980, 5 XIII 6245, 2. 7090, 1 Messiae Maximae -i infelicissimae. *forsitan addenda sint p. 737, 11. 12.*

γ exempla pluralia ad utrumque sexum pertinentia: PETRON. 140, 3. SVET. Aug. 31, 4 -es utriusque sexus. ANTH. 941, 79 MART. CAP. 1, 97 VITA Amator. (BHL 356) 6.

b *de animalibus* (*cf.* ISID. orig. 11, 2, 16 -is in ipso aetatis incremento positus; ... tricesimus perfectae aetatis est annus in hominibus, ... in pecudibus ac iumentis tertius robustissimus. *indicantur anni p. 737, 2; fem. l. 82. p. 737, 2*): VERG. georg. 3, 118 *equum* -em ... magistri exquirunt calidumque animis et cursibus acrem (PALLAD. 4, 13, 1 -i ... equo. CHIRON 749 aurigam *i. admissarium* vetulum in equa -e[m], aut vetula cum equa est, aurigam -em imponito). 3, 165 (*169* iuvencos) dum faciles animi -um *vitulorum* (*cf.* CYPR. GALL. iud. 294 -em ... iuvencum [*Vulg. 6, 28* taurum]. ORIBAS. eup. 2, 1 M 14 Aa

[Quadlbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*sim.* Ab] de bobes -es [*gr. M 30* νέων βοῶν]). COLVM. 7, 3, 6 femina *ovis* post bimatum maritari debet -isque habetur quinquennis. 9, 1, 8 diu -is possidetur *cervus*. PLIN. nat. 11, 50 regem *apium* . . . -em. PLIN. VAL. 5, 41 phasianos, pullos -es, perdices *eqs.* CASSIOD. var. 2, 14, 3 -es *ciconiae* reddunt, quod a parentibus parvuli susceperunt.

c *de plantis*: PLIN. nat. 17, 5 lotoe *arbores* . . . cultu virides -esque.

2 *plus minus in imag. de rebus, usu maxime poetico et in adi. vim vergente* (*fem. l. 14. 15. 19*): Ov. met. 7, 295 -es . . . annos (14, 139 ut peterem -es . . . a. CIRIS 45 [primos A^2L]. *fort. ad 1a referenda*: CE 1028, 3 [*s. I in.*] coniunx . . . vixisti mecum -is [*i.* -es] carosque per a. 1141, 3 *Pieris* nondum viginti -is compleverat a. 2107 B, 4 qui quinquaginta -is dum degeret a.). PERS. 6, 5 -es agitare iocos (SCHOL.: iuveniles). STAT. silv. 3, 1, 92 tecta Dicarchei . . . -emque . . . Parthenopen. HERM. Pal. vis. 3, 12, 1 *feminam* faciem -em habentem (*vulg.* iuvenilem, *gr.* ὄψιν νεωτέραν). SER. SAMM. 49 lumbrici . . . -em praestant redivivo flore capillum. PAVL. NOL. carm. 28, 212 senibus tectis -em pictura nitorem reddidit (*cf. p. 742, 77*). ARATOR act. 2, 539 senium deponit aquis -emque . . . effigiem de fonte levat *aquila reviviscens.*

B *potius c. respectu temporis posterioris, quo vita degitur* (*respondet compar. gr.*): 1 *de hominibus*: a *distinguendi causa additur filio cum patre synonymo* (*cf. p. 736, 20*): LIV. 1, 46, 1 -em Tarquinium (2, 20, 1). MART. 5, 74, 1 Pompeios -es (FLOR. epit. 3, 6, 9). SVET. Aug. 17, 5 Antonium -em. 19, 1 Lepidi -is *i. filii triumviri.* 51 Agrippae -is (*i. Postumi, ut* Tib. 22, 1). Flor. epit. 3, 21, 20 Marius -is (AVG. civ. 3, 28 p. 140, 9 D. *opp.* Marii maioris). CAPITOL. Gord. 11, 7 Gordiani senis facilitatem, -is virtutem (Maximin. 14, 5). EXC. barb. (*resp. ubique gr.* ὁ νεώτερος) p. 264, 24 Fr. Darius -is (p. 316, 4). p. 318, 23 Dimitrius -is. b *usu recentiore ponitur nude* (*gr. respondet* νεώτεροι): ITALA Bar. 3, 20 (Legion., *cf.* Rem. = VVLG.) ad inferos descenderunt et alii loco eorum surrexerunt; -es viderunt lumen. DIOSC. 4, 69 p. 39, 15 strigno manicon aut perisson dixerunt *veteres*, -is vero drion dixerunt (*gr. 4, 73, 1*). 2 *in imag. de rebus*: Ps. PHILO antiq. 32, 12 -um (novarum *var. l.*) et antiquarum sponsionum.

? II *significata dignitate i. q. inferior*: A *de servis* (*vertitur hebr.* năăr, *quae vox non tantum aetatem significat, sed etiam servitutem, cf. gr.* παῖδες, pueri): VVLG. gen. 14, 24 exceptis his, quae comederunt -es, et partibus virorum, qui venerunt mecum (*Abraham*). 22, 3 (*cf. 22, 5* pueris). Ruth 2, 5 -i, qui messoribus praeerat. B *de diaconis*: COD. Theod. 16, 2, 10 clericis ac -bus (ac *om. pars codd.* '*exspectes* senioribus ac -bus, *certe intelleguntur* πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι' *Mommsen*).

comp. *iūnior, iuvenior, -ōris *m., f.* (*de neutro v. l. 49*). [*compar. vocis* iuvenis, *deriv. ab obliqua prisca stirpe* iūn-; *cf. senior. L.*] *derivatur a voce ad hoc ficta q. e.* iunis *p. 740, 49. abbreviatur* iun: CIL III 8671 a, 3. 12486, 6 V 5884, 4. *al.* MARCELL. chron. II p. 69, 407 tit. p. 70, 409 tit. *neutr.*: PROB. inst. gramm. IV 67, 7 generis . . . communis iunior, neutri autem sive adverbii iunius. *legitur* iuvenius *p. 740, 4. addas p. 739, 21. 83sqq. 740, 7. evitatur forma* -ius *p. 740, 11. cf. p. 734, 20. de usu formarum brevioris et quasi plenae* (*utramque citant* CHAR. gramm. p. 144, 21 B. iuvenior ⟨aut⟩ iunior [*suppletur e* p. 199, 6]. PRISC. gramm. II 89, 2 *inter exempla comparationis inaequalis* iuvenis, iunior pro iuvenior. EXC. Bob. gramm. I 536, 31. 556, 3. *breviorem solam exhibent* PROB. inst. gramm. IV 67, 7 EXPLAN. in Don. gramm. IV 539, 26; *plenam* DOSITH. gramm. VII 399, 10): *adhibetur* iunior *inde a* PLAVTO, CIC., CAES., VARRONE; iuvenior *exstat sine var. lect.* SEN. contr. 7 praef. 4. 10, 2, 17 (*verba Osci*). SEN. epist. 26, 7. TAC. Germ. 24, 2 (*contracta ter*). PLIN. epist. 4, 8, 5. APVL. met. 8, 21, 1 (*contr. novies*). ITALA I Tim. 5, 11 (Theod. Mops. in I Tim. p. 163, 5). *al.* HERM. vulg. vis. 3, 10, 5. *al. variant formae in codd.*: CELS. 2, 7, 26. 29 SEN. epist. 66, 34 COLVM. 9, 11, 3. *et saepius. transit in serm. gr.* ἐν νουμέρῳ λαγκιαρίων ἰνιώρω⟨ν⟩ MON. As. min. ant. I n. 167, 8 (*usum militarem v. infra p. 738, 63 sqq.*). [*a* -r: *francog. vet.* joindre, *francog.* gindre, *dial. occ.*; *francoprov.* djaindro, gyner, dzíño, dzéño *etc. a* -em: *1)* '*aetate minor*': *tusc., aemil. vet.* gignore; *francog. dial. occ.* joueigneur, *pic.* jogneu, *loth.* genio, žanyu, žonyu, *comit.* džiňú *etc. 2)* '*vas parvum*': *francog.* jegneux, génieux, *dial. pic., norm., occ., burg. cf. M.-L. 4623. Battisti-Alessio III 1807. Wartburg V 74. G.*] [*confunditur in codd. c.* minor: COLVM. 7, 9, 10 APVL. flor. 6 p. 22 PANEG. 11, 7, 6. *al. loco vix sano*: PRIAP. 12, 1 quaedam *anus* -r Hectoris parente (haud -r *Heinsius*, turpior *Jahn, trad. def. Buchheit, Stud. z. Corp. Priap. 132 sqq.*).]

I *significata aetate i. q.* νεώτερος (*accedit* aetate *sim. l. 80. p. 738, 32 sqq.*). *fere pro superlativo adhibetur*: APVL. met. 9, 37, 1 ex tribus -r (AMBR. Iac. 2, 11, 52. HEGES. 1, 36, 2 p. 71, 24 [*gr. 1, 435* τούτων ὁ νεώτατος, *Ps. Rufin.* minimo]). TERT. nat. 2, 8, 10 *Ioseph* -r inter ceteros fratres, sed excelsior ⟨intellectu⟩ ab isdem (SERM. RevBén. 73, 1963, 215 l. 4 i. omnes discipulos -r fuit, aetate quidem -r, sed fide senior). AMBR. Nab. 5, 22 primigenitum offeram; sed . . . hic est maior ex filiis . . .; sed -em dabo; . . . *potius* ad alios *filios* me conferam *eqs. vertitur gr.* νεώτατος: ITALA gen. 42, 15 (Aug. quaest. hept. 139 p. 72, 5. *al.*; *Vulg.* minimus). 44, 2 (Lugd. = VVLG.). *al.* II Macc. 7, 24 (rec. P; *recc. LX et Vulg.* adulescentior). IREN. 1, 2, 2 valde ultimus et -r de duodecade (*cf.* 2, 12, 3 [2, 13, 2 H.] -em duodecadis). HEGES. *p. 737, 77.* CASSIOD. Ios. antiq. 2, 104. *adde p. 740, 16. pro positivo adhibetur in exemplis, quibus vertitur gr.* νέος, *p. 739, 33. 76. 83. cf.* CASSIOD. in psalm. 118, 9 l. 245 -r . . . dicitur veteribus comparatus, quia comparativus gradus vim obtinet positivi. *accedit* magis: DIDASC. apost. 30, 1 de -bus qui m. -r est aut iuvencula (*gr. 2, 58, 5* τὸν μᾶλλον νεώτερον *tantum*).

A *c. respectu vitae nondum valde provectae*: SERV. Aen. 5, 409 (*ex Varrone*) senior et -r comparativi sunt per imminutionem . . . senior non satis senex, . . . -r non satis iuvenis, intra iuvenem, sicut pauperior intra pauperem (['*fortasse* infra' *Thilo*]. 6, 304). AVG. quaest. hept. 1, 70 apud Graecos . . . πρεσβύτεροι et νεώτεροι dicuntur, etiamsi aetates iuvenum comparentur, quod dicimus nos maiorem atque -em. in psalm. 118 serm. 22, 4 l. 7 solent . . . -r et senior ad invicem dici minor et maior, etsi neuter eorum senili accessit aut propinquavit aetati. GLOSS. νεώτερος (*resp. gr., nisi quid aliud adnotatur*). *c. dat. p. 739, 38, cf. p. 740, 23; gen. l. 42, cf. p. 740, 21; locut. praepos. p. 740, 7. 11.*

1 *de animantibus*: a *de hominibus*: α *varia exempla*: ① *generatim*: PLAVT. Cas. 15 qui estis in senioribus, . . . -um qui sunt (LIV. 3, 14, 2 s. patrum . . . -es. CELS. 2, 7, 26. 29 *seq.* adulescentibus. SEN. epist. 66, 34. *al. cf. l. 35 necnon 56 sqq.*). VARRO ling. 6, 33 a maioribus Maius, . . . a -bus dictus Iunius (HOR. epist. 1, 17, 16 APVL. apol. 27. *al.*). HOR. carm. 1, 33, 3 (*de amatore*). epist. 2, 1, 44 veteres inter ponetur . . ., qui vel mense brevi vel toto est -r anno. LIV. 2, 54, 3 -es patrum (3, 15, 2. 3, 41, 1. *al. v. etiam l. 21*). SEN. contr. 10, 2, 17 (*verba Osci*) ego iudicatus sum -r patre. CELS. 2, 8, 23 senes . . . -es (*opp. ut* TAC. ann. 1, 3, 7 QVINT. decl. 355 p. 318, 10. *al.*). SEN. epist. 26, 7. 93, 6 interrogas, an inter -es adhuc censear (*an ad β?*). TAC. Germ. 24, 2 quamvis -r, quamvis robustior. hist. 4, 69, 1 -es (*opp.* sapientissimum quemque). VLP. dig. 48, 19, 8, 11. APVL. met. 8, 21, 1 unus . . . aetate -r et corpore validior . . . exurgit (FVLG. RVSP. epist. 8, 1 [minor *var. l.*]. ORIBAS. syn. 8, 14 Aa p. 223 [*gr. 8, 13, 5* ἀκμάζοντες κατὰ τὴν ἡλικίαν]. *cf. p. 737, 80 et* PAVL. NOL. epist. 4, 3 aevo -r. EVSEB. EMES. serm. 18, 38 -r quantum ad aetatem, senior . . . sapientia). ITALA. iud. 8, 20 (Lugd.) erat -r (*opp. 21* vir; *Vulg.* adhuc puer). psalm. 118, 9 (Veron. *al., cf.* PSALT. Rom.; *Vulg.* adulescentior). psalm. 118, 141 (cod. 400, *cf.* Ambr. in psalm. 118 serm. 18, 23, 2. *al.*; *Vulg.* adulescentulus, *ubi var. lectio cum Psalt. Rom.* adulescentior). *al. in imagine* (*exempla spectant fere etiam ad II*): BENED. reg. 63, 8 qui a secunda hora diei venerit in monasterio, -em se noverit illius esse (*sc. spiritaliter renatum post illum*), qui prima hora venit diei. 63, 10 -es . . . priores suos honorent (*alia congessit Hanslik in indice*). ⓘⓘ *c. nominibus appellativis*: HOR. carm. 3, 6, 25 -es quaerit adulteros inter mariti vina. SEN. contr. 7 praef. 4 Fabianum philosophum tanto -em quam *eqs.* CELS. 2, 10, 1 -bus feminis (et feminis *J*) . . .; in pueris . . . et in senioribus et in gravidis . . . mulieribus (*cf.* APVL. met. 4, 28, 2 puellae [SCHOL. Iuv. 6, 148]. ITALA I Tim. 5, 11 [Theod. Mops. *ad l.* p. 163, 5. *al. cf. p. 729, 84*] viduas [*Vulg.* adulescentiores, *utrumque exhibet Itala cod. g*]. PORPH. Hor. carm. 1, 25, 17 iuvenculos -es mulierculas quaerere). APVL. met. 10, 5, 1 puer ille -r. 10, 5, 4 fratrem. flor. 6 p. 22 tam magistri senes quam discipuli -es. 14 p. 47 -bus . . . procis. ITALA iud. 15, 2 (Lugd.) soror . . . -r (*Vulg.* sororem, quae -r est). *al.* PANEG. 7, 3, 2 te, senior Auguste, maiestate praecedere, te sequi, -r imperator. *al.*

β *technice* (*cf.* GELL. 10, 28, 1 [*ex Tuberone*] Servium Tullium . . ., cum . . . quinque classes ⟨seniorum et⟩ -um census faciendi gratia instituerat, pueros esse existimasse, qui minores essent annis septem decem, . . . inde ab anno septimo decimo, quo idoneos iam esse rei publicae arbitraretur [*cf. l. 79*], milites scripsisse eosque ad annum quadragesimum sextum -es supraque eum annum seniores appellasse. *dicitur de -bus tam Romanis quam exteris. ad rem v. Rosenberg, RE X 959 sq.*): ① *strictius de militibus, saepe de tironibus*: LEX reg. Fest. p. 246 pro censu classis -um. CIC. Verr. II 5, 38 seniorum -umque centuriis (rep. 2, 39 LIV. 1, 43, 1. 26, 22, 13 s. dimissis -es suffragium ineunt. *al.* FEST. p. 339 FLOR. epit. 2, 6, 26. *cf. p. 739, 8 et* LIV. 3, 57, 9 non -es modo, sed emeritis etiam stipendiis pars magna voluntariorum . . . praesto fuere. CVRT. 8, 1, 31 -es senesque *in exercitu Alexandri*). CAES. Gall. 7, 1, 1 senatus . . . consulto . . ., ut . . . -es Italiae coniurarent (*cf.* civ. 3, 102, 2 ut . . . eius provinciae *i. Macedoniae* -es, Graeci civesque Romani, iurandi causa convenirent. LIV. 4, 5, 2 tu . . . consul sacramento -es adiges [6, 32, 4. 6, 38, 8. *al.*]). SALL. hist. frg. 2, 87 C 15 -es *sc. Isaurorum.* LIV. 1, 52, 5 indictum . . . -bus Latinorum, ut . . . armati . . . adessent. 1, 59, 12 -bus, qui ultro nomina dabant (6, 27, 10). 3, 41, 7 -es . . . ad nomina respondent (43, 14, 2 VAL. MAX. 6, 3, 4). 4, 56, 7 ut ad quosque ventum erat, numerus -um conscribebatur; ita omnium populorum iuventus contracta (AVR. VICT. Caes. 26, 7 COD. Theod. 7, 13, 12 pr. *cf.* LIV. 22, 57, 9 -es ab annis septendecim et quosdam praetextatos scribunt. 24, 18, 7 nomina omnium ex -um tabulis excerpserunt *eqs.*). 6, 12, 4 *populos* alia atque alia subole -um ad bella instauranda totiens usos esse. 6, 28, 4 -es Romani . . . convenere. 24, 8, 20 Aniensem *centuriam* -um in suffragium revoca (26, 22, 2. 7. 27, 6, 3. *v. et l. 65*). 24, 13, 3 in potestate -um *Tarentinorum* (2 iuventutis Tarentinae. *cf. l. 77*). 25, 5, 5 inopia

[*Quadlbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-um (33, 3, 2). 31, 43, 7 partem -um *Aetolorum.* 42, 63, 3 Coronaeorum -es. 43, 14, 10 multitudo -um (CVRT. 5, 10, 3). *al.* FEST. p. 236. CVRT. 9, 4, 15 nonaginta milia -um peditum *Sudracarum.* 10, 3, 10 dilectum e vobis *peregrinis* -um habui (CIL VIII 7036, 5 [*s. II*]. *al.*). VEG. mil. 1, 7 idoneos eligi . . . -es (*antea* tirones, *item* 1, 9. *al.*). 1, 28 semper legendi et exercendi . . . -es (2, 5. CIL VI 31747, 9 [*s. III med.*]). *al.* NOT. dign. occ. 42, 6 praefectus militum -um Italicorum (*cf. Rosenberg l. c. 960, 52*). or. 5, 14 sagittarii -es Gallicani (*cf. 13* s. seniores G. *sim. al.*). 11, 9 scola armaturarum -um (11, 10 gentilium -um). *al.* COD. Theod. 5, 6, 3, 1 -um . . . praebitione. 6, 27, 13 conlatione -um (7, 13, 15. 18). 7, 13, 6 pr. si oblatus -r fuerit (7, 13, 6, 1. *al.*). 7, 13, 7, 1 advenarum coemptio -um. *al.* ⓘⓘ *latius de ordinibus et collegiis quibusdam*: TAC. ann. 2, 83, 4 equester ordo cuneum *in theatro* Germanici appellavit, qui -um appellabatur (*sc. in honorem principis inventutis*). CIL VI 1104, 5 (*s. III*) tribus Palatina corp(us) -um Iuvenalium (*cf.* 10218 C. Iuli Valeri . . . tribus Palatine corp(oris) -is, qui vixit annis quinque. *v. Rosenberg l. c. 960, 20sqq.*). XI 6222, 2 praepositus -um (*v. Mommsen ad l.*). *sim. al.*

b *de animalibus*: COLVM. 7, 9, 10 et matricum *suum* et -um meminisse debet *custos.* 9, 11, 2 turba vetustior *apium* velut quidam senatus -bus parere non censent (*cf.* 9, 11, 3 -i examini . . ., . . . antiquarum apium . . . rex. *exempla forsitan ad B pertineant*). PLIN. nat. 8, 116 -bus *cervis.* 10, 83 aliae -es *lusciniae.* GREG. M. epist. 2, 38 p. 134, 18 -es *equas.*

2 *in imag. de rebus*: COLVM. 2, 1, 5 (*4* terrae vetustas, senectus; *sec. Tremelium*) neque . . . idcirco rudis . . . fecundior haberi terra debet, quod sit requietior et -r *eqs.* PLIN. nat. 20, 186 vultum -em praestat *anesum.* HIER. in Is. 7, 14 l. 46 virgo -is aetatis et in annis adolescentiae (*aliter p. 740, 5*). PAVL. MED. vita Ambr. 26 adhuc -bus annis constitutus.

B *potius c. respectu temporis posterioris, quo vita degitur* (GLOSS. -r: posterior, minor. -es: moderniores. *cf. l. 21*): **1** *de hominibus*: **a** *exempla varia*: CIC. Tim. 46 dis, ut ita dicam, -bus (*gr.* νέοις *tantum*). IREN. 2, 22, 6 (2, 33, 4 H.; *cf. Ioh. 8, 57*) *Iudaei* volentes eum *Christum* -em ostendere temporibus Abrahae (CONC. Ancyr. a. 358 Mansi III 270^A si quis seniorem tempore patrem dicat . . ., -em . . . filium. SERM. Corp. Vind. 21 p. 229, 12 secundum humanitatem minor . . . angelis et -r matri). 4, 21 (35 H.), 3 -r populus . . . Christum accepit, . . . repulit . . . aetate provectior . . .; benedictiones prioris populi . . . subripuit posterior populus (HIL. myst. 1, 24, 3 benedictionem p. -is Ysahac significat. 1, 26, 2. 3 AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 20 serm. 18, 27, 1 AVG. in psalm. 118 serm. 5, 3). MAR. VICTORIN. gramm. VI 95, 9 quo *genere* frequentius veteres quam -es usi. AVG. in psalm. 118 serm. 5, 2 l. 27 (*ad* 118, 9) ut senior agnoscatur vetus homo et novus -r: senior, qui portat imaginem terreni hominis, -r, qui caelestis. PRISC. gramm. II 23, 3 antiquissimi . . . 'scicidi' dicebant, . . . -es 'scidi' (*cf.* 27, 8 *opp.* vetustissimi. 302, 6. 325, 7 *opp.* veteres. 418, 8. 512, 19 III 7, 20. 15, 24). III 405, 12 sophistae -es. PS. APVL. herm. p. 280 peripatetici -es. COD. Iust. 5, 27, 10, 3 nec prior nec -r ullo habeatur discrimine (*syn.* posteriores liberi). INST. Iust. 2, 7, 3 veteribus . . . prudentibus . . . incognitum, postea . . . a -bus divis principibus introductum.

b *distinguendi causa additur nominibus propriis*: *α intra affinitatem gentis sim.*: ⓘ *de viris*: FRG. Vat. 112 Flavius Vetus -r (*an cogn.?*). CAPITOL. Gord. 15, 3 Gordianus -r (16, 1. 17, 1. AMM. 23, 5, 17 -r G.). TREB. Gall. 19, 4 (*titulus*) Gallieno -i. Val. 8, 1 Valerianus (*7, 1* minorem. 8, 4 *opp.* maiore). EVTR. 1, 8, 2 filius eius *Tarquinii* et ipse Tarquinius -r (*del. edd.*). 4, 12, 4 Scipio nomen, quod avus eius acceperat, meruit, . . . ut etiam ipse Africanus -r vocaretur (-r *om. Capito, del. Hartel*). 5, 8, 1 Marium -em (*antea et postea*: M. Mari filius). AMM. 29, 6, 15 Theodosius -r, prima etiam tum lanugine iuvenis. CLAVD. DON. Aen. 12, 350 p. 594, 10 (*Verg. 348* nomine avom referens *Eumedes*) id est Eumeden -em. HEGES. 1, 43, 7 Herodis -is (*opp.* H. senioris). HIER. chron. a. Abr. 1649 Dionysius -r. 2267 Philippus senior . . ., -r ([*postea*: Filippos patrem et filium]. INSCR. NSc. 1917 p. 22). 2395 Valentiniani -is. MARCELL. chron. II p. 67, 401, 3 Theodosius -r patre Arcadio natus (402, 2. *al.*). p. 91, 474, 1 (*bis*) Leone (COD. Iust. 1, 14, 11 *et* 2, 7, 16 *a. 474.* 5, 5, 8 *a. 475*). ISID. chron. II p. 424, 1 Iustini -is (min- *var. l.*). CIL X 2622, 7 M. Iunius Hamillus -r. XI 4770, 7 M. Gellius Stephanus iun(ior) cum Stephano patre. XII 896 Valeri Didymi -is. XIV 3845, 3 C. Sextilio . . . Rufo iun(iori), infanti dulcissimo . . . educatores. *et saepius.* ⓘⓘ *de feminis*: EVTR. 8, 10, 1 Galeriam Faustinam -em. CIL XII 782 filiae Chrysogone -i Siricio. XIV 1438. INSCR. Ital. X 2, 75 ⟨M⟩atron⟨a⟩ sen⟨ior⟩ et M⟨atrona⟩ -r. *β extra cognationem*: IVL. VAL. 1, 33 *Aegyptii Alexandrum* -em Sesonchosim praedicantes ([*Hist. Alex. M. I p. 37, 35 Kr.* νέον *Σ*.]. 3, 57). VINDIC. med. 2 quem *Dioclem* Athenienses -em Hippocratem vocaverunt.

2 *in imag. de rebus* (*e coni. vix necessaria* VARRO ling. 10, 71 priscae *declinationes* . . . -es [*Scioppius*, minores *trad.*] . . . recentes): TERT. anim. 28, 3 ex mortuis vivos effici senior sermo est; quid enim si et -r? (*postea*: vetustatem . . . novellitatem). ITALA deut. 16, 1 (Lugd.) mensem -rum ([*gr.* νέων, *Ambr. in psalm. 118 serm. 16, 39* novorum, *Vulg.* novarum frugum]. *neutr. plur. ut* CONC.^S I 3 p. 162, 27 quae antiquitus gesta sunt, meditatio -rum sunt et horum, quae nunc aguntur). IREN. 2, 17 (21 H.), 2 ut antiquiores quidam ipsorum *aeonum*, alii . . . -es essent (2, 17, 5 [2, 22, 1 H.] *opp.* senior. 2, 21, 1 [2, 32, 4 H.] -es . . . et propter hoc minores). 2, 17 (21 H.), 4 quod *lumen* . . . -ius est et antiquius. IVL. VAL. 1, 30 quod *templum* aetas -r (*aliter p. 739, 28*) laboravit (*Hist. Alex. M. I p. 34, 13 Kr.* περιβόλον τοῦ νῦν γενομένον). HIL. trin. 11, 46 *opus* quodam -e a nobis . . . gignitur . . . exordio (*antea*: opus . . . mente posterius). PHILO quaest. in gen. 4, 157 p. 214 R. inveterata est . . . malitia, . . . benevolentia . . . -r, quia in novissimo oritur tempore. AMBR. hex. 3, 6, 27 -r est herbis *sol*, -r faeno. CONC.^S I 5 p. 322, 36 rec. B non esse -em corpus a divinitate dei verbi (*cf. p. 323, 6 rec. Q* novellum . . . corpus). COD. Iust. 8, 41 (42), 8 pr. si quis cautionem -em (vivorum *R a. corr.*) acceperit. INST. Iust. 3, 2, 3^a media . . . iurisprudentia, quae erat lege quidem duodecim tabularum -r, imperiali autem dispositione anterior. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 7 cunctarum . . . rerum -r apud eos *Graecos* est historiae diligentia conscribendae (*gr.* νεωτάτη σχεδόν). *fortasse huc addendus t. t. grom. obscurus*: GROM. p. 307, 7 ipsa stella *palis terminalibus superfixa* -r vocatur (p. 346, 9).

II *significata dignitate i. q. inferior*: GREG. TVR. Franc. 5, 43 p. 250, 6 cuius quis implet voluntatem, eius et -r est; semper filius minor est patri, quia ille facit voluntatem patris. 9, 6 p. 417, 11 tanto . . . miser elatus erat, ut -em sibi beatum Martinum . . . diceret. BENED. reg. 68, 4 si . . . prioris imperium perduraverit, sciat -r ita sibi expedire (*cf. p. 738, 41*). CAES. AREL. serm. 1, 6 et laicos et -es et clericos ('*an legendum* -es clericos?' *Morin*) ad hanc rem aptos. CONC. Epaon. a. 517 p. 22, 12 superioris loci clericus . . . -es clerici (CONC. Tur. a. 567 p. 125, 16. *al.*).

adv. **iūnius** *v. p. 737, 50.*

superl. q. e. **iuvenissimus** *non dici testantur* DOSITH. gramm. VII 399, 10 quaedam sunt, quae unum tantum gradum recipiunt comparativum, ut . . . iuvenis iuvenior, ⌊-s enim numquam⌋ (*om. cod. Sangall.*) *et, ipsa sane voce non exhibita, ceteri grammatici p. 737, 53sqq. citati.*

deriv.: iuvenalis, iuvencus (-a), iuvenesco, iuvenilis, iuvenor, iuventa, iuventas, iuventus, iuvenulus. *cf.* iuvena, iuvenates, iuvenculus (-a), iuvenii, iu(ve)nix.

[iuvenitās *falsa var. lect. pro* iuvenilitas, *q. v.*]

iuvenīx (?), *melius* **iūnīx,** -īcis *f.* [*derivatum sicut* iunior *a stirpe* i̯ūn- *vocis* iuvenis (*q. v.*); *oppos.* mātrīx; *lectio coniecturalis* iuvenix *ap.* PLAVT. *vix sustinenda. L.*] [*val.* junice, *cors.* vinici, *wall.* dźünü, džinih, djini, džüni, *loth.* žønī, žønīə. *cf. M.-L. 4626. Battisti-Alessio V 4058. Wartburg V 77. G.*]

i. q. iuvenca, δάμαλις (GLOSS.): PLAVT. Mil. 304 ad stabulum iunix (*i. meretrix*) recipiat se ⟨a⟩ pabulo (iuvenis *P deficiente A, corr. Saracenus,* iuvenix *Ritschl*). PERS. 2, 47 rem struere exoptas caeso bove . . .; quo . . . pacto, tot tibi cum in flamma *arae* iunicum omenta liquescant? (SCHOL. Bern.: -es dicuntur vaccae aetate viridiores, quae iam fecerunt vitulas necdum tamen ad summam venerunt; dictae autem a iunibus, unde comparativus 'iunior', et sunt iuniores iuvenibus). NEMES. frg. 1 abiungere Luna iunices. ANTH. 893, 63 iunicem gravidam. PAVL. NOL. carm. 20, 19 patronus . . . geminos dedit una cum iunice sues. ENNOD. dict. 2, 5 p. 431, 27 iunicum exta. CIL V 428 adiect(a) iunIc(e) v(otum) . . . s(olvit). VI 68 votum solvit iunicem alba(m).

cf. Onom. *Quadlbauer.*

iuvenor, -ārī. *a* iuvenis. *i. q. adulescentium more ludere* (GLOSS. νεωτερίζω): HOR. ars 246 silvis deducti caveant . . . Fauni (*i. satyrorum actores*), ne . . . aut nimium teneris -entur versibus umquam aut inmunda crepent ignominiosaque dicta (SCHOL.: luxurientur).

***iuventa,** -ae *f.* *a* iuvenis; *ex* iuventas, iuventus *retrograde q. d. formatum esse coni. Hey, Semasiol. Stud. 176sqq., sec.* senecta *Schöll, IF 31, 1912, 309sqq. [sunt tamen, qui conferant got.* junda '*νεότης*' *et theod.* jugend. *L.]. cf. Stolz-Leumann 228. derivatio a* iuvare (*v. p. 734, 3*) *lusui verborum p. 742, 12 allato subesse videtur.* *scribitur*: iuen-: CE 362, 3. 1149, 1 (*lapide perdito*). INSCR. Rostowzew, tess. plumb. n. 835. iub-: CE 1346, 1 (*e codd.*). 1620, 3 (*item*). 2152 B, 6 (*in parte aversa, sed in adversa scrib.* iuv-). *hic illic in codd.* *plur. deest.* *legitur maxime in poesi inde a* CIC., ? CE (*v. p. 742, 26*), CATVLLO, LABER., VERG., *in prosa inde a* LIV., VAL. MAX. (*vix vocem iam habet* CATO *p. 741, 46, fort.* VARRO *p. 741, 8; dub. an recte restituatur* MANCIA *p. 744, 36*). [*francog. vet. et med.* jo(u)vente; *delph.* jouvento '*species nucum*'. *cf. M.-L. 4643. Wartburg V 95sq. G.*] [*variat in codd. saepe c.* iuventas, iuventus, *v. p. 742, 37.* *falso trad.* -ae LAVS Pis. 35. *dubia varia lectio* STAT. Theb. 6, 820 (*loq. Capaneus*) non has (*sc. Alcidamantis*) ego pulvere . . . atque cruore genas, meruit quibus ista -a (*P*; iste favorem *cett., id quod iure tueri vid. Helm, BphW. 29, 1909, 989. cf. Heck [v. p. 741, 4] 71, 20*) semivir, infodiam . . .?]

i. q. νεότης (*quae vox respondet, ubi nihil adnotatur*). *de notione et differentiis praemoneantur haec*: CAPER gramm. VII 110, 8 iuventus multitudo (*qua in re est consensus grammaticorum*), -a dea, iuventas aetas (*sim. al.*). *discrepat in vocibus* -a *et* -tas PROB. app. gramm. IV 200, 17 iuventatem deam iuvenum (iubentem *B*), -am autem aetatem *eqs.* (iuventatem aetatem iuvenem . . ., -am vero deam *M*); *quocum consentiunt* NON. p. 433, 13 *v. p. 733, 79* (*afferens* VERG. georg. 3, 63), *[Heck]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SERV. Aen. 1, 590 (*qui addit*: haec a poetis confunduntur plerumque. *cf. ipsius usum p. 744, 50 notatum*). *grammaticorum sententias collegit Reifferscheid, Suet. rel. 274 sq., rem tractavit Hey l. c. 176 sqq., usum poeticum vocum q. s.* -a, -tas, -tus *tractavi ipse fusius in Festschr. Zinn, 1970, 65 sqq.*

I *usu substantivo*: A *de aetate* (*hic illic notionem vigoris comprehendi, maxime l. 16, vix negaverimus*): 1 *animantium*: **a** *hominum* (*cf.* ?VARRO frg. Serv. Aen. 5, 295 infantiam, pueritiam, adulescentiam, -am, senectam [*sim.* TERT. anim. 56, 6]. *indicantur anni 15* CE 1119, 1 *necnon 11* CE 1620, 3): CIC. carm. frg. 11 (de consul.), 75 primo ... a flore -ae (*v. vol. VI 1, 934, 74 sqq. et p. 744, 36. cf.* HOR. ars 115 florente -a [ELEG. in Maecen. 1, 7 SIL. 16, 455 AVSON. 167, 11 p. 34 P. CE 1240, 3, *sed v. vol. VI 1, 922, 20 sq.* ANTH. 760ª, 7]. STAT. silv. 2, 3, 72 florens animi morumque -a [CE 1149, 1 florentem rapuerunt fata -a, *ubi* -am *alii, lapis periit*]). 13 (de consul.), 1 prima a parte -ae. CATVLL. 61, 235 coniuges, ... valentem exercete -am (CALP. ecl. 5, 11). LABER. mim. 103 in -a (HOR. carm. 1, 16, 23 PLIN. nat. 7, 28. *al.* TAC. ann. 3, 47, 4. *al.*). VERG. georg. 4, 565 audax ... -ā ... cecini (HEGES. 5, 20, 3. *cf.* SEN. benef. 6, 24, 1 audacem -am *ut* VAL. FL. 7, 512). Aen. 4, 32 *Dido*, solane perpetua maerens carpere -a? ([SERV. auct.: pro iuventate accipiendum; *seq. differentia p. 740, 79 laudata*]. STAT. silv. 4, 3, 149. 5, 2, 152. *cf.* OV. met. 14, 140 aeternam [MANIL. 4, 157 AVSON. 219, 5 p. 73 P. *v. etiam infra l. 80*]). 4, 559 membra decora -ā (SIL. 7, 631 [*cf.* TAC. hist. 4, 11, 2 decora ipsius -a]. *similiter* VERG. Aen. 7, 473 decus -ae [*cf. p. 742, 8 et* VAL. MAX. 2, 10, 4 SIL. 13, 496]. VAL. FL. 8, 460 decor). 5, 295 viridi (OV. ars 3, 557 Pont. 4, 12, 29 STAT. silv. 1, 2, 276. *al.*). 5, 430 fretus ... -a (SIL. 12, 347. *cf. ibid.* 2, 154 fisus ... mole -ae). 7, 51 prima (9, 181 PROP. 3, 5, 19 OV. am. 3, 1, 28. *al.*). PROP. 3, 9, 57 coeptae (STAT. silv. 2, 7, 67). OV. ars 3, 81 -ae tempora (met. 6, 719 tempus puerile -ae. SEN. epist. 108, 22 COLVM. 2, 1, 3 LVCAN. 3, 727. *al.*). met. 4, 17 tibi *Libero* inconsumpta -a est, tu puer aeternus *eqs. al.* LIV. 1, 57, 7 si vigor -ae inest. 5, 2, 13 ab -a (26, 19, 3. 35, 42, 12. 36, 17, 6 VAL. MAX. 8, 7 ext. 2 PLIN. nat. 11, 278 VAL. FL. 3, 323. *al.*). 7, 5, 9 qui ... -am egisset (26, 2, 15 egerit. VAL. MAX. 3, 5, 3 egit. *cf.* MANIL. 4, 157 peragunt. 5, 111 ducunt). VELL. 2, 102, 1 moderatorem -ae filii sui (*cf.* TAC. ann. 13, 2, 1 rectores imperatoriae -ae). VAL. MAX. 6, 9, 1 inter initia -ae (6, 9, 15 i. primae -ae i. 8, 7 ext. 1). CELS. 2, 1, 5 aetas media ..., quae neque -ae calore neque senectutis frigore infestatur (*cf.* 2, 1, 17 inter -am senectutemque). SEN. Phaedr. 449 tristem -am solve. benef. 4, 6, 6 ultimus ille dens surgenti -ae terminum ponens. *al.* CVRT. 10, 5, 34. COLVM. 1, 8, 3 *si vilicus* transcenderit aetatem primae -ae. LVCAN. 8, 25 acta ... lauriferae ... damnat *Pompeius* ... -ae. CALP. ecl. 4, 34 nostras miseratus opes docilemque -am. PLIN. nat. 7, 57 sterilis est -a *feminis* (VAL. FL. 6, 695 *de semiviro*). 7, 171 cum ... Cato ad filium (*frg. 5, sed verba vix genuina*) ... prodiderit senilem -am praematurae mortis esse signum. 17, 5 -a nostra (*i. me iuvene*). *al.* VAL. FL. 3, 682 tota pelagus lustrasse -a. 4, 318 vim ... -ae continuam. 5, 257 plena necdum Medea -a. 8, 257 rosea radiante -a (*cf.* SIL. 12, 347 fulgente). *al.* SIL. 2, 275 coeptantis ... -ae. 10, 641 raptim delecta -ā servitia armantur (*sec. Liv. 22, 57, 11* octo milia iuvenum ex servitiis ... armaverunt. *cf. Heck l. c. 68, 11*). 16, 677 vix pubescente -a. *al.* STAT. Theb. 10, 31 Adrasti senium fraterque -a peior. silv. 1, 2, 182 otia ... -ae (3, 5, 61). *al.* MART. 10, 50, 5 prima fraudatus ... -a. QVINT. decl. 258 p. 53, 22 robur -ae (*cf.* PLIN. paneg. 8, 4 tua -a, tuo robore). 357 p. 389, 16 in eiusmodi -a. IVV. 6, 103 qua capta -a Eppia? 6, 369 calida. TAC. Germ. 13, 1 framea ... iuvenem ornant, ... hic primus -ae honos. hist. 1, 66, 2 *Valens* inopi -a senex prodigus. *et saepissime ap. eundem.* PLIN. epist. 2, 3, 6 quid in senectute felicius quam quod dulcissimum est in -a? *al.* *transfertur ad populum Romanum* (*cf. l. 78. p. 742, 64. 744, 69*): FLOR. epit. 1 praef. 4 ut quasi ad quandam -ae frugem pervenerit (quendam iuventutis florem *var. l.*). **b** *animalium*: VERG. georg. 3, 437 cum positis novus exuviis nitidusque -a volvitur *anguis* (Aen. 2, 473 AVG. civ. 8, 15 p. 343, 19 D. DRAC. laud. dei 1, 637). GRATT. 265 (*de canibus, cf. p. 742, 70*) parentes, qui genuere sua pecus hoc immane -a. PLIN. nat. 8, 7 dentium candore intellegitur -a *elephantorum* (8, 14. 15. 28). 11, 214 *medulla* animalium in -a rubens, in senecta albescens. STAT. Ach. 1, 277 effrenae tumidum ... -ae ... equum (CE 1522, 13 integer -a). LACT. Phoen. 115 ubi primaeva coepit florere -a *Phoenicis* (DRAC. laud. dei 1, 653). DRAC. laud. dei 1, 724 aquilae senio *deus dat* renovare -am (*sec. psalm. 102, 5, v. p. 744, 20*). **c** *arborum*: PLIN. nat. 16, 86 huic *populo* in -a circinatae rotunditatis sunt *folia*, vetustiora in angulos exeunt. 16, 117 in -a tardiusque maturantes *arbores*. STAT. Theb. 2, 707 quercus ... tenerae iam longum oblita -ae.

2 *rerum*: AETNA 238 tempora cur varient anni, ver, prima -a, cur aestate perit? OV. met. 15, 209 autumnus posito fervore -ae maturus mitisque. LIV. 5, 40, 1 virtuti eorum *iuvenum* -aeque urbis per trecentos sexaginta annos ... victricis (*cf. l. 60*). COLVM. 1 praef. 2 *tellus* divinam et aeternam -am sortita. PLIN. nat. 9, 109 *margaritae* senecta ... torpescunt, nec nisi in -a constat ... vigor. CYPR. Demetr. 3 p. 353, 10 (*de mundo*) putasne tu tantam posse substantiam rei senescentis exsistere, quantum prius potuit novella et vegeta -a pollere? CYPR. GALL. deut. 167 quae *dei eloquia* semper valida vigent -a (*deut. 22, 4 aliter*).

B *potius de ipsis iuvenibus*: HOR. carm. 3, 2, 15 mors et fugacem persequitur virum nec parcit imbellis -ae poplitibus. carm. saec. 45 *date* di, probos mores docili -ae. PROP. 2, 1, 73 Maecenas, nostrae (*i. Romanorum*) spes invidiosa -ae. VAL. MAX. 2, 1, 9 senectuti -a (iuventas *trad., em. Kempf e Paride; cf. Nepotian. 10, 10* iuvenes) ... honorem reddebat, tamquam maiores natu adulescentium communes patres essent. VAL. FL. 1, 113 utinam Graiae rueret non omne -ae in nova fata decus. SIL. 10, 581 nec superesse -am. 17, 631 *triumpho ducuntur* Hannon clarique genus, Phoenissa -a (*fort. falso pro* iuventus, *cf. Heck l. c. [v. p. 741, 4] 72, 24*). MART. 2, 90, 1 Quintiliane, vagae moderator ... -ae (*cf. p. 741, 36*). MACR. somn. 1, 3, 15 Nestor, qui non minus ipse prudentia quam omnis -a viribus iuvit exercitum. DRAC. Romul. 8, 237 verecunda senectus praecipitem frenat ... -am. 10, 45 comitante -a.

C -a *dea, vulgo dicta* Iuventas: OV. met. 7, 241 aras e caespite binas, dexteriore Hecates, ast laeva parte -ae ([LIV.] perioch. 1 p. 2, 3 Termonis et -ae arae [*item Dion. Hal. 3, 69, 5 τοῦ Τέρμονος καὶ τῆς Νεότητος. Liv. 1, 55, 4* Termini sedem *tantum. cf. p. 743, 1*]). Pont. 1, 10, 12 nectar ... det mihi formosa nava -a manu. INSCR. numm. Cohen IV p. 155 n. 115 -a imperii (*a. 198, c. imag. Caracallae; ad cultum imperatoris pertinere vid., cf. p. 744, 82*). TERT. nat. 2, 11, 11 ⟨Iu⟩venta novorum togatorum *est*, virorum iam Fortuna Barbata. PANEG. 11, 3, 6 -ae ... conubium *Herculis*. AVSON. 377, 12 p. 98 seu nomen Iuno sive -a dedit *Iunio*. INSCR. Rostowzew, tess. plumb. n. 835 -a (*c. imag. Martis*).

II *usu adiectivo*: CE 362, 3 te decuit florere aetate -a (*carmen aetati Lucretianae attribuit Bücheler; cf. Lucr. 5, 896* aetate senecta). *dub. an recte trad.* SERV. auct. Aen. 4, 35 in -a aetate (*fort.* aetate *delendum vel* -ae *scribendum coll. p. 741, 42?*).

? *deriv.*: iuvento.

[iuventābilis beneficus GLOSS.[L] I Ansil. IO 58 (iob- *trad.*). IV 234 (iuvet- *trad.*). *falso scriptum pro* invitabilis.**]**

***iuventās,** -ātis *f.* *a* iuvenis. *poetae habent nom. sg., gen.* PAVL. NOL. *l. 77 et* CE *l. 61 tantum. plur. non exstat. legitur inde a* CIC. *l. 81,* LVCR. *l. 45, omnino multo rarius quam* iuventa, iuventus. *usum poeticum tractavi l. c., v. p. 741, 4.* [*variat in codicibus c.* iuventa, iuventus *l. 48. 50. 51. 55 et saepius; falso tradi videtur pro* iuventa VAL. MAX. 2, 1, 9, *v. l. 4.*]

i. q. νεότης (*quae vox respondet, ubi nihil adnotatur.* GLOSS. ἥβη. νεότης. νεολαία. *de ratione, quam statuerunt veteres inter* -s *et* iuventa, *v. p. 740, 80 sqq.*): 1 *de aetate* (GLOSS. IV 358, 20 ipsa aetas. GLOSS.[L] I Ansil. IV 48 aetas sive dea Iuventutis, sed melius accipitur aetas [*affertur* VERG., *v. l. 46*]): **a** *animantium*: *α hominum*: LVCR. 5, 888 puerili aevo florente (florenta *OQ, prob. Martin coll.* fluenta; *coni.* florere *Diels*) -s officit (occipit *Marullus*) et ... vestit lanugine malas (*cf.* VERG. Aen. 8, 160 prima genas vestibat flore -s). VERG. Aen. 5, 398 si mihi *Entello* quae quondam fuerat ..., si nunc foret illa -s (iuventus *var. l.*). HOR. epod. 17, 21 fugit -s (carm. 2, 11, 6 f. ... lēvis -s). TIB. 1, 4, 37 solis aeterna est Baccho Phoeboque -s (iuventa, iuventus *variae ll.*). 1, 8, 41 sero revocatur amor seroque -s (*var. ut supra*). PORPH. Hor. carm. 2, 5, 13—15 ('currit ... ferox aetas') vergente iam -e. AMBR. Iob 1, 7, 21 vicina adulescentiae -s. in psalm. 118 serm. 18, 33, 1 (*ad 118, 141* iuvenis ... despectus) ne -s despicabilis putaretur. *et saepius ap. eundem.* HIER. psalt. sec. Hebr. 127, 4 filii -is (iuventutis *var. l.*). PRVD. c. Symm. 2, 1083 nubit anus *Vestalis* ... desertis ... focis, quibus est famulata -s (iuventa, iuventus *variae ll.*). PAVL. NOL. epist. 5, 5 caelebs -s. CASSIAN. inst. 5, 12, 1 indolem ... -is. 5, 12, 2 virtutem ... -is. conl. 13, 14, 19 adulescentiae ac -is robur. SALV. eccl. 4, 6 (*ad Italam prov. 1, 20, q. v. vol. V 2, 1533, 33, e falsa interpr. vocis* exitu) cur eam *sapientiam* non dixit cani in pueritia, non in -e? CE 711 (*a. 552*) Eugenia XVIII annos habens -is florem amisit. INSCR. christ. Diehl 1593 quem primaevum legioni ... dedit -s, quem ... ad felices ⟨an⟩nos provexit senectus. *al.* *transfertur ad -em populorum, civitatum* (*cf. p. 741, 60*): FLOR. epit. 2, 1, 1 populus Romanus prope quingentesimum annum agens ..., si quod est robur, si qua -s, tum ille vere robustus et iuvenis *eqs.* (*cf. l. 75*). PANEG. 3, 9, 4 civitates ... repentinam induisse novatis moenibus -em. *β animalium*: VERG. georg. 3, 63 (*de bubus*) superat gregibus dum laeta -s, solve mares (SERV. iuvenili aetate. *inde* NEMES. cyn. 115 dum laeto flore -s [iuventa *var. l.*] corporis *canini* ... abundat). HOR. carm. 4, 4, 5 (*de aquila, cuius Drusus similis est*) alitem ... olim -s et patrius vigor nido laborum propulit inscium. *γ arborum*: AMBR. hex. 3, 13, 54 quibus aut -s viret aut natura fecundior est.

b *rerum*: FLOR. epit. 1 praef. 7 hic (*sc. saec. I a. Chr. medio*) iam ipsa -s imperii et quaedam quasi robusta maturitas (*cf. l. 65*). APVL. Plat. 1, 8 ei *mundo* attributa est perpetua -s (*Tim. 33a* ἀγήρων). PAVL. NOL. carm. 28, 216 (*de pictura quadam renovata*) fronte -is tegitur fucata senectus.

2 -s *dea* (SERV. Aen. 5, 134 Hebe est -s. *dissuadetur usus supra l. 42. ad rem v. Kroll, RE X 1360, 5 sqq.*): CIC. Att. 1, 18, 3 (*a. 60*) anniversaria sacra -is (iuventutis *codd., corr. Lambinus*). Brut. 73 ludis -is (luentatis, luctantis *codd., corr. Victorius*). nat. deor. 1, 112 *poetae comparant* aut -em aut Ganymedem pocula ministrantem (Tusc. 1, 65). HOR. carm. 1, 30, 7 parum comis sine te, *Venus*, -s Mercuriusque.

[Heck]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Liv. 5, 54, 7 -s Terminusque . . . moveri se *a Capitolio* non passi (*cf. p. 742, 17*). 21, 62, 9 lectisternium -i (iuventuti *A, prob. Madvig*) *indictum*. 36, 36, 5 -is (Iuventutis *codd., corr. Sigonius, Drakenborch*) aedem (R. Gest. div. Aug. 19. app. 2 *suppletur*. Plin. nat. 29, 57. *cf. ibid.* 35, 108 aediculam). Clavd. 10, 84 -s excludit Senium luco. Avg. civ. 4, 11 p. 161, 15 D. dea -s (4, 29 p. 182, 6 iuventutem . . . Romanam propter deam -em nemini esse cessuram). *et saepius ibidem. in nummis M. Aureli exstat* -s *c. imag. deae sive imperatoris, v. Cohen III p. 40 n. 386sqq. Bernhart, Handb. z. Münzkunde I 92. 191.*

iuvento, -āre. *a* iuventa, *ut vid.* Gloss.[L] II Philox. IV 88 -ent: νεωτερίσωσιν (-σαν *codd., corr. Stephanus*). *e vetere versione loci Ios. antiq. 4, 63* μή τι νεωτερίσωσι (*var. ll.* -ήσωσι *vel* -ίσασι, *Cassiod.* ne quid . . . seditionis emergeret) *excerptum esse coni. Rönsch, Coll. phil. 308sq.*

***iuventūs,** -ūtis *f.* *a* iuvenis. *de scriptura*: iov- CE 790, 1. iuen-: CIL II 45. 3267. 3828. 4756, 11 CE 979, 1. *al.* iub-: CIL VI 2120, 6 X 8013, 5 Inscr. numm. Cohen V p. 384 n. 415. p. 525 n. 77 *et* Liv. 43, 11, 6 (*V*). Flor. epit. 2, 6, 23 (*I*). -vet- CIL VI 9317, 4. -tūt- CIL XII 1902, 4. *de formis: poetae dactylici habent nom. sg., gen.* Drac. Orest. 605. Ven. Fort. *p. 744, 74.* CE 484, 6. *plur. p. 744, 19. 61.* *in iuncturis, quae* coll(egium), p(rincipem), mag(istrum) *sim.* -is *significant, per compendia*: i: CIL XIII 6453, 6 Inscr. Afr. Cagnat-M.-Ch. 451, 8. iu: CIL VIII 5332, 2. iuv: CIL XI 3256, 3. iub: CIL X 8013, 5. iuent: CIL IX 4889 XII 1869, 3. 1870, 3. iuvent: Inscr. numm. Cohen I p. 69 n. 42sqq. VIII p. 267 n. 12. Not. Tir. 54, 7 -s. *de mensura*: -tus *produci testatur* Serv. Aen. 2, 69 Gramm. suppl. 129, 22, *corripi* Ps. Prisc. gramm. III 525, 21. *legitur inde a* Plavto, Enn., Lvcil., Edicto cens., Cic. [*a* -s: *pedem. vet.* zovént; *francog. vet. et med.* jovent; *francoprov. vet.* jouan, *francoprov.* dzo(v)ẽ; *prov. vet.* jovent, *delph.* džuvẽŋ, *prov.* jouvent, jhouven *etc., langued.* jouven, *aquitan.* jouvènt, -o; *cat.* jovent. *a* -em: *it.* gioventù, *pedem. occ.* džüentü; *prov. vet.* joventut, *langued.* jouventut, joubentut; *vasc. vet.* joentut, *vasc.* žwentüt, youéntut, juentutch; *hisp. vet.* (*Salamanca*) joventud. *cf. Battisti-Alessio III 1814. Wartburg V 96. G.*] [*falso trad. pro* iuventas *supra l. 2. 3. variat in codd. saepe c.* iuventa, iuventas, *v. p. 742, 37sq.; c.* virtus Val. Max. 2, 1, 10 Homer. 791.]

i. q. νεότης (*quae vox respondet, ubi nihil aliud adnotatur.* Gloss. νεολαία. νεότης. *usum poeticum et rationem vocum* -s, -ta, -tas *tractavi l. c., v. p. 741, 4*): I *de multitudine iuvenum* (*qua de notione consentiunt grammatici p. 740, 79sqq. citati, cf. et* Avg. serm. 169, 1, 2 dicitur 'magna ibi -s est' pro multis iuvenibus. *discrepantias v. p. 744, 30. 51*): A *hominum* (*fere masc. generis; feminini infra l. 57*): 1 *sing.*: a *in structura sollemni*: Plavt. Amph. 154 -is mores (Plin. paneg. 47, 1). Capt. 69 -s nomen indidit Scorto mihi *Ergasilo* (*sim.* Men. 77). Most. 30 nemo . . . -e ex omni Attica (Pseud. 202). 150 de -e. Poen. 1183 ab -e . . . in ridiculo habitae *puellae*. Enn. ann. 325 tunicata. 469 Romana (537. 550 Hor. sat. 2, 2, 52 Ov. ars 1, 459 Liv. 1, 9, 10. 1, 39, 4. *al.*). Lvcil. 1211 Myconi calva omnis -s. Edict. cens. de rhet. (Suet. rhet. 25, 1 Gell. 15, 11, 2) ad quos -s in ludum conveniat . . .; ibi homines adulescentulos . . . desidere. Cic. Verr. II 1, 139 in adulescente clarissimo ac principe -is (Sull. 34 Vatin. 24 fam. 3, 11, 3 R. Gest. div. Aug. 3, 5 Liv. 2, 12, 15. 6, 13, 7. *al.* [*ad rem v. Beringer, RE XXII 2296, 62sqq.*]. *cf.* magister -is: CIL IX 4489, 1 Inscr. numm. Cohen VIII p. 267 n. 12. praetor -is: CIL XI 3215, 9. praefectus -is: CIL XIV 2121, 3 Inscr. Afr. Cagnat-M.-Ch. 473). 5, 63 navis plena -is formosissimae. Font. 42 studiis militaribus apud -em obsoletis. leg. agr. frg. 1 imberba -e. 2, 45 delecta (Mil. 67. *al. v. vol. V 1, 453, 12sq. cf.* Verg. Aen. 8, 606 lecta [Liv. 6, 7, 1. 28, 46, 7 Lvcan. 8, 478 Tac. ann. 12, 40, 3. *al.*]. *sim. saepius*). Rab. perd. 21 cuncta nobilitas ac -s. Catil. 2, 7 corruptor -is. 2, 8 -is inlecebra. Mur. 49 stipatum choro -is. Flacc. 75 Castricium . . . florem -is appellant (*v. vol. VI 1, 934, 9sqq. necnon infra p. 744, 54sq. cf.* Verg. Aen. 7, 162 pueri et primaevo flore -s). Att. 10, 11, 3 (*de Q. Ciceronis filio*) ea sunt tolerabilia, quid enim dicam, hac -e (*i. iuvenibus tam male moratis*). *et saepius.* Catvll. 66, 45 barbara. Caes. Gall. 3, 16, 2 omnis -s . . ., omnes etiam gravioris aetatis. 6, 14, 6 multa . . . disputant et -i tradunt. 6, 23, 6 -is exercendae causa. *al.* Sall. Catil. 7, 4 -s . . . usum militiae discebat. 17, 6 -s pleraque, sed maxume nobilium. Sall. (?) rep. 1, 7, 2 plebs . . . habeat negotia sua, -s (*sc. nobilium*) probitati . . . studeat. Varro rust. 2, 10, 1 in saltibus licet videre -em . . ., cum in fundis non modo pueri, sed etiam puellae pascant. Verg. catal. 5, 5 *orator* cymbalon -is. georg. 2, 472 (*cf.* Aen. 9, 607) patiens operum exiguoque adsueta -s. 3, 63 (iuventas *RM*[2]). Aen. 1, 467 Troiana -s (1, 699. 2, 63. 4, 162. 8, 182. 545. *cf.* 5, 555 Trinacriae . . . Troiaeque). 7, 672 Argiva (*cf.* Ov. epist. 12, 203 Graia). *al.* Hor. sat. 2, 5, 79 carm. 1, 2, 24. epist. 1, 2, 29 Alcinoi. *al.* Prop. 2, 3a, 33. 3, 13, 25 Ov. met. 3, 124. 14, 637 satyri, saltatibus apta -s (*cf.* fast. 1, 397 satyrorum [trist. 5, 3, 37]). fast. 2, 3 65 pastoralis. *al.* Epiced. Drusi 207. 463. Liv. 1, 14, 4 armata (3, 8, 7). *et saepius.* *vocativus*: Qvint. inst. 12, 1, 31. *v. etiam p. 744, 11.* collegium -is: *v. vol. III 1593, 36sq.* *transfertur ad* -em *generis humani, populi*: Arnob. nat. 1, 8 nec vir prudens *Plato* extimuit, humani generis subversionem, cladem, ruinas, interitus, funera rerum innovationem vocare et [in] -em his quandam redintegratis viribus comparari (*fort. sec. Tim. 23a* οἷον νέοι γίγνεσθε). Hier. in Is. 65, 20 l. 55 novum *sc. gratia Christi renovatum* populum in -e persistere et veterem in infidelitate mori. b *in structura ad sensum facta pro plur., fere liberiore appositionis usu* (*cf. exempla affinia* Cic. dom. 47 intuemini . . . -em et eos maxime, qui *eqs.* Tac. ann. 13, 56, 3 quod -is erat [erant *trad.*], caeduntur): Varro frg. Prisc. gramm. II 489, 2 postquam adoluerunt haec -s. Ov. met. 7, 765 vicina -s venimus et . . . cinximus agros. Liv. 2, 12, 11 tibi, *Porsenna*, -s Romana indicimus bellum. 7, 2, 5 -s . . . coepere. 21, 7, 7 -s delecta . . . obsistebant. Lvcan. 2, 46 o miserae sortis, quod non in Punica nati tempora Cannarum fuimus Trebiaeque -s; non pacem petimus. 4, 476 libera . . . -s, consulite extremis . . . rebus! Sil. 3, 303 chalybis pauper, Baniurae cruda -s, contenti . . ., miscebant *eqs.* 5, 211 poenas . . . petunt accensa -s. 11, 132 furiata -s arma . . . volunt. Stat. Theb. 7, 17 illi vix muros . . . egressa -s sacra colunt. 7, 605 subeunt Tegeaea -s auxilio tardi. 8, 268 tanti . . . maris secura -s mandavere animas *gubernatori*. 9, 706 dat . . . locum Thebana -s natorum memores intentaque tela retorquent. Ach. 1, 559 in remis hilaris sedere -s.

2 *plur.*: Hier. psalt. sec. Hebr. 46, 1 victori filiorum Chore pro -bus canticum (*sensu textus hebr. incerto interpres fort. choros iuvenum dici intellexit; Vulg. aliter*). *addas variam lect.* Vvlg. Iudith 7, 2 adducti fuerant de provinciis . . . universae -es (*pars codd.*, -is *cett. et edd.*).

B *animalium*: Verg. georg. 4, 22 ludet . . . favis emissa -s *apium* (Colvm. 9, 9, 2. 9, 12, 2. 9, 13, 13 Ps. Qvint. decl. 13, 3 Pallad. 1, 37, 4. 7, 7, 4). Gratt. 330 silvas domitura -s *canum*.

II *de aetate*. *cf.* Firm. math. 3, 6, 9 in -e . . ., id est in prima aetate. Hil. in Matth. 19, 7 cum adolescentia intra -em sit. Ambr. Abr. 2, 9, 65 quattuor . . . aetates sunt hominis, pueritia, adulescentia, -s, maturitas. Avg. civ. 22, 15 p. 592, 27 D. circa triginta . . . annos. c. Iulian. op. imperf. 2, 235 -s utique nomen aetatis est (*aliter* in euang. Ioh. 113, 2 -s utriusque sexus *de hominibus dictum*). Isid. diff. 2, 75 ista aetas a XXVII anno exoritur et XLIX consummatur (*cf.* orig. 11, 2, 4sq., *ubi -s 28 et 50 annis definitur*). Gloss. adulescentia. aetas prima. *dicitur fere c. respectu vigoris, maxime l. 39. 64.*

A *hominum*: 1 *sing.*: Mancia or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 in ipso -is flore (iuventae *Kempf coll. Val. Max. 6, 1 praef., ubi L solus exhibet* iuventae, *cett.* iuventutis *fere*). Cic. Cato 15 'a rebus gerendis senectus abstrahit.' quibus? an iis, quae -e geruntur et viribus? Sall. Catil. 5, 2 huic ab adulescentia bella . . . grata fuere ibique -em suam exercuit. CE 979, 1 (*s. I*) ⟨molle⟩m robusteis nondum formata iuven⟨tus ae⟩tatem Lusi viribus induerat. Fronto p. 186, 13 v. d. H. (p. 197 N.) adulescentiae, -i prolixa vitae curricula data sunt. Apvl. apol. 74 in -e (Itala num. 30, 4 [Lugd., Aug. loc. hept. 4, 93 p. 596, 23. *al.; Vulg.* aetate adhuc puellari]. psalm. 143, 12 [Veron. *al.* = Vvlg.]. *al.*). met. 6, 23, 2 cuius *Cupidinis* primae -is caloratos impetus (Firm. math. 4 9, 4. 4, 12, 8. *al.* CE 790, 1. 1116, 1. 1992, 4). Codicill. (CIL X 7457) 7 monumentum . . . dignum -i meae. Itala gen. 8, 21 (Ambr. Noe 22, 80. *al.*) a -e ([*Vulg.* ab adolescentia *ut ceteris locis*]. I reg. 12, 2 [Ps. Aug. spec. 143 p. 679, 5, *ubi* iuventate *SV*[1] *et edd.*]. psalm. 70, 5 [Veron. *al.* = Vvlg.]. *al.* Serv. Aen. 6, 136 trivium . . . Y litterae a -e incipere [*idem vocem notione sub I illustrata dici notat ad* Aen. 1, 590]). 48, 15 (cod. 101, Ambr. *saepe*) ex -e (psalm. 70, 17 [Veron. *al.* = Vvlg.]). I Tim. 4, 12 (Cypr. epist. 3, 3) -em tuam nemo despiciat. Capitol. Maximin. 27, 2 siquidem anno vicesimo et primo periit, in ipso flore -is (Avg. civ. 13, 23 p. 588, 12 D. CIL III 10858 VIII 9164. *cf. p. 743, 62*). Firm. math. 3, 10, 10 *Mercurius et Iuppiter* informant -em. 4, 13, 13 -is tempus. Amm. 25, 4, 3 in adulto robore -is. Hier. epist. 38, 3, 2 vetulae . . ., quae . . . praeteritam -em in rugis anilibus poliunt. CIL III 10257, 8 fratri . . . -iq(ue) eius. VIII 21564, 11 *mulier* in ipso limine -is auspicata est senectuti. *al.*

2 *plur.* (*sec.* vires): Arnob. in psalm. 102 p. 472[D] (*ad* Italam psalm. 102, 5 [Veron. *al.* = Vvlg.] renovabitur ut aquilae -s tua) in quo regno *dei* mors non erit nec . . . senectus debilitat vires, sed renovantur ibi -es.

B *animalium*: Tert. pall. 3, 2 ipse *cervus* aetatis suae arbiter serpente pastus veneno languescit in -e (-em *var. l.*). Pallad. 4, 11, 4 aetatis mediae *tauri* et magis, quae -e minor est, quam quae declinat in senium.

C *rerum*: Flor. epit. praef. 8 senectus imperii quasi reddita -e (iuventate *Sauppe, cf. p. 741, 60*) revirescit. Tert. cult. fem. 2, 6 l. 23 nec est aeternitas vestra (*feminarum*) de capilli -e. virg. vel. 1, 10 iustitia . . . per evangelium efferbuit in -em. Ambr. (?) sacr. 4, 2, 7 deposuisti peccatorum senectutem, sumpsisti gratiae -em. Ven. Fort. carm. 1, 15, 43 flore -is senio fugiente coruscant *templa*.

III -s *dea* (*vix recte trad. usu invito* Cic. Att. 1, 18, 3 Liv. 36, 36, 5, *p. 742, 81. 743, 3*): Pavl. Fest. p. 104 -is sacra pro iuvenibus sunt instituta (*siquidem recte excerpsit; subest fort.* iuventas). Hyg. fab. geneal. 24, 4 ex Iove . . . et Iunone -s, Libertas. *in titulis* (*fort. huc pertinet tit. l. 40*): Ferial. Cuman. (CIL I[2] p. 229) Oct. 18 supplicatio Spei et Iuve⟨ntuti⟩. Inscr. numm. Cohen III p. 40 n. 398sq. -s (*intra coronam querneam; nummi M. Aureli a. 145/6*). V p. 384 n. 415 (*a. 266/8, c. imag. Gallieni veste militari induti*) -s Aug. (VI p. 143 n. 136 *Claudii II, c. imag. Herculis.* CIL II 1935). CIL II 45, 3 (*e schedis*) -i . . . d. d. (V 4244, 1). III 1828, 4 thiasus -is. V 4088, 1 -i Aetanorum posuit

[Heck]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

collegium. IX 5574, 1 Iovi -i (XI 3245, 1 [*fort. aevo Claudii*]). XII 1869, 3 flamen -nt(utis) (*vol. VI 1, 854, 76 sqq.*). Inscr. Rostowzew, tess. plumb. 833 -ntu(s) *c. imag. deae.*

iuvenulus, -ī *m.* *a* iuvenis, *cf.* iuvenculus. *i. q. (miser) iuvenis*: Greg. Tvr. vit. patr. 19, 3 (*1* puer) ponens *remedium* super alvum -i (iuvenis *cod. 4*). *Heck.*

***iuvo,** iūvī *et* iuvāvī, iūtum *et* iuvātum, -āre. [*inc. orig.; coll. ind.* avati *'auxiliari, adiuvare' (med. 'placere') ex praes. redupl.* *i-aw-ō̜ *sec. composita* (*e. g.* *ad-yawō̜ > ad-iuvō̜) iuvō̜, *inde* iūtus (*ex* *ūtos = *ind.* ūta-) *etc. fluxisse Spechtio duce suspicatus sum Transact. of the Philol. Soc. 1950, 178, 1; sed forsitan a* *yug-wo- *derivatum* (*cf.* fruor *ex* *frūg-wo-) *radicem habeat communem c. anglosax. vet.* géocian *'servare'. Szemerényi.*] *scribitur*: io-: Inscr. coc. Falisc. (CE 2) 6 Inscr. christ. Diehl 1854. iub-: CIL VIII 4799. 8825. 14439. 25045, 10 CE 2151. *al.; in codd. saepe. cf. miras differentias* Prob. app. gramm. IV 201, 9 -at 'adiuvat' significat, at vero -bat 'delectat' demonstrat. *vice versa* Isid. diff. 1, 315 -vat 'delectat', -bat 'adiuvat'. *utroque loco non scripturam, sed vocem discrepantem exspectamus.* iuo *sim.*: CE 429, 4. 1553, 8 (*s. I/II*). 2106, 9. *?* CIL IX 6082, 3 (luat *trad.*). *in codd.*: Cic. fam. *M ubique* (*cf.* adiuvare *vol. I 718, 62*). Ov. trist. 2, 70 *M.* Liv. 45, 6, 10 *V.* iuv- *testatur* Ter. Mavr. 633 licet ponas gemellas *u*, sicut est verbum -o *eqs.* 636 u secundam in consonantem transferet vocalis o. *de formis: stirpis q. d. aoristicae* iuverint (*sc. prima syll. correpta*): Catvll. 66, 18 (iuve- *edd.*). Prop. 2, 23, 22 (*N*, capiant *cett.*; iue- *edd.*). *dub. an huc pertineat* Fronto p. 189, 7 v. d. H. (= p. 200 N.). *perf.: 1) stirpis* iū(v)-: iuvi *sim.* (*cf.* Char. gramm. p. 316, 18 B. Serv. Aen. 1, 203 huius ... verbi praeteritum perfectum anomalum est [*affert* Lvcan. 9, 200 -vit *bis*]. Prisc. gramm. II 459, 5 -o -vi, lavo lavi, antiqui tamen haec quoque secundum analogiam saepe proferebant [*affert Ter. Eun. 592* lavatum, *cf. infra l. 46 sqq.*]. 460, 11. 471, 1): *inde a* Plavto, Ter., Cic. -vere: Plavt. Cas. 417 (*restit.*). Sall. hist. frg. 2, 93 Verg. Aen. 7, 757. 10, 320 Prop. 4, 10, 37 Ov. met. 7, 471 Pont. 1, 4, 41 Colvm. 1, 1, 7 Val. Fl. 3, 85 Sil. 4, 636. *al.* Stat. Theb. 2, 235. *al.* -verunt: Ov. rem. 261 fast. 1, 450 Gell. 14, 2, 2 Min. Fel. 25, 9 Paneg. 4, 2, 4. 4, 32, 6. iutus *sim.* (*cf.* Prisc. gramm. II 474, 24 u ... longam ante 'tum' unum habet iutum *eqs. v. et veriloquium p. 746, 3*): Tac. ann. 14, 4, 1 (adiuta *apographa*). Pallad. 1, 20. 1, 34, 3 (iusta, mista [*i.* mixta] *var. ll.*). 1, 35, 8 (iunctam *var. l.*). 4, 10, 36 (adiuti *V*). Sedvl. op. pasch. 4, 17 p. 268, 4. Ennod. carm. 1, 4, 123 (iustum *var. l.*). epist. 4, 14, 3 p. 109, 16. 6, 24, 3 p. 163, 1 (iustus *var. l.*, adiutus *Sirmond*). Cassiod. hist. 1, 14, 30. 2, 19, 2 (iustus *var. l.*). *in codd. rec. exstat* Lact. opif. 10, 13 (adiuta *cett.*); *restituitur* Vell. 2, 120, 4 (uti, niti *trad.*). Tac. ann. 3, 35, 3 (iustus *trad.*, *cf. Eriksson, Stud. z. d. Ann. d. Tac. 121 sqq.*). iuturus *sim.*: Colvm. 10, 121 (victura *recc. aliquot*). Ivvenc. 1, 58. *2) stirpis* iuva- (*cf. supra l. 30*): -turus *sim.*: Sall. Iug. 47, 2. Plin. epist. 4, 15, 13 (adiuv- *var. l.*). Tert. fug. 14, 3 Amm. 14, 6, 17. 20, 4, 8. -tus *sim.* (*cf. nom. propr. Mart. 12, 24, 4*): Lvcif. moriend. 3 p. 289, 23 Hesych. in lev. 27, 20/21 p. 1170A Theod. Prisc. eup. faen. 83 log. 107 Rvstic. Conc.S I 4 p. 94, 32 Mvtian. Chrysost. hom. 9, 1 p. 297/8 Iord. Rom. 33 Greg. Tvr. Iul. 23 Oribas. eup. 4, 88 Aa p. 604 syn. 2 add. p. 143, 33 Mø. 3, 187 La p. 886. 8, 6 Aa p. 211. *al.* Theod. Mops. in Gal. 5, 11 p. 92, 12. -vi *sim.* (*falso trad.* -vit Manil. 4, 683; *restituit* -vassit *Sabbadini* Lvcil. 472): Ivl. Val. 3, 38 -vit (Pallad. 13, 6. Gloss.L II Philox. IV 137 Gloss. IV 437, 40. *cf.* -verit: Philvm. med. 2 p. 139, 7 Oribas. syn. 7, 2, 2 La p. 133. Iord. Get. 9 [iuverit *var. l. ut* 81]. CIL X 5426, 1 [-berit *inscr. sc. stili vulgaris*]). Ps. Avr. Vict. epit. 43, 5 -verat (*var. l.* iuverat *ut* Hier. epist. 108, 9, 1). Canon. Hippol. 76, 24 -asti (Schol. Ter. Bemb. Phorm. 786 CE 749, 1). Theod. Prisc. log. 98 -verunt. Evseb. Emes. serm. 7, 10 p. 182, 21 -asset (iuvisset *Buytaert vix recte*). Not. Tir. 52, 69 -at. *de notione*: Gloss. *βοηθῶ. ὠφελῶ.* -at: *ἀρέσκει, ἥδει, τέρπει κτλ.* delectat, prodest. -es: adiuves. *al.* *loco obscuro* Idiom. cas. gramm. IV 572, 6 -o hanc rem et [adiuvo] (*del. Keil; an* iuvor *scr.?*) hac re *ἀμύνω τῷ πράγματι, ἥδομαι ἐπὶ τῷ πράγματι.* *v. et p. 746, 10 sqq.* *legitur inde a* Carm. Arv., Plavto, Enn., Ter. [*it.* giovare; *sard. vet.* yuvare, *sard. centr.* yubare, ğuare, *mer.* ğuai; *raet. centr.* žové. *cf. M.-L. 4638. Battisti-Alessio III 1814. Wagner I 713 sq. G.*] [*variat in codd. c.* adiuvare (*saepe*), iubere (*v. p. 575, 68 sq. cf. p. 748, 30 sqq.*), levare (Plin. nat. 28, 189. *al. cf. p. 747, 32. 63. 748, 34*), tueri (Lvcan. 8, 274). *falso trad.*: Eleg. in Maecen. 1, 58 (*v.* iubans). Manil. 4, 683 (*v. supra l. 54*). Tert. nat. 1, 7, 13 pall. 1, 2.]

fere i. q. adiuvare, quomodocumque promovere sim. (*syn.* adiuvare *p. 746, 12. 42. 45 et* Liv. 42, 37, 7; *de colore delectandi v. p. 746, 52 sqq.*):

I *active vel passive*: **A** *aliquem vel aliquid* (*exempla, in quibus obi. e contextu subauditur, simul afferuntur*): **1** *usu communi*: **a** *generatim*: *α -ant dei*: Carm. Arv. (CE 1) 1 enos Lases -ate (*ter*). 13 enos Marmor -ato (*ter*). Plavt. Cas. 417 nos di -ere (*v. vol. V 1, 894, 67 sq.*). Persa 755 Iuppiter (Enn. frg. var. 58 I. sunt ista ..., qua [quoniam *Müller, alii alia*] mortales atque urbes beluasque ... -at. *idem veriloquium habent* Cic. nat. deor. 2, 64. Varro ling. 5, 67 ea *Iuno* dicta, quod una cum Iove -at [*sim.* 5, 69. *cf. l. 2*]. Ov. Pont. 2, 1, 13. Gell. 5, 12, 4 [*plura collegit Hosius ad l.*]. *cf. l. 10 et* Cic. nat. deor. 2, 66 Iunonem a -ando credo nominatam. Varro ling. 5, 71 Iuturna, quae -ret). Stich. 405 qui *Mercurius* me in mercimoniis -vit. Inscr. coc. Falisc. (CE 2) 6. Catvll. 61, 196 caelites. 61, 203 Venus (Lvcr. 1, 31 tranquilla pace). Cic. Att. 5, 9, 1 Fortuna (Verg. Aen. 10, 284 Ov. met. 2, 141). *al.* *v. etiam p. 747, 64.* *Christianis usum dissuadet* Lact. inst. 1, 11, 40 quid, quod huius nominis *sc. Iunonis* proprietas non divinam vim exprimit, sed humanam? (*affert veriloquia a* Cic. *l. 2. p. 745, 83 tradita*) ... quod nomen *Iovis* in deum minime congruit, quia -are hominis est opis aliquid conferentis in eum, qui sit alienus, et exigui beneficii; (41) nemo sic deum precatur, ut se adiuvet, sed ut servet, ut vitam salutemque tribuat, quod multo plus ac maius est quam -are ...; nullus pater dicitur filios -are, cum eos generat aut educat ... (43) non intellegit beneficia divina, qui se tantummodo -ari a deo putat.

β -ant homines: Plavt. Bacch. 619 malos quam bonos par magis me -are. Epid. 113 is est amicus, qui in re dubia re -at, ubi re est opus. Mil. 137 opera consilioque (Pseud. 19 re aut o. aut c. bono. *sim. saepius, v. vol. IV 454, 44 sqq.*). Most. 1036 ut me bene -es operamque des. *al.* Ter. Hec. 460 qui sic sunt, haud multum heredem -ant. Haut. 86. Sisenna hist. 113 armis, equis, commeatibus (*v. vol. III 1824, 76 sq.*). Cic. Verr. II 1, 124 patronum. 3, 168 cum senatus usura publicanos ... -isset. Tusc. 1, 32 qui se natos ad homines -andos, tutandos, conservandos arbitrantur. off. 1, 9 quibus *rebus* et se possint -are et suos. Att. 16, 16, 18 potes nos apud Plancum -are ...; scio, quam sis amicis iucundus, nemo nos in hac causa plus -are potest quam tu. *al.* Catvll. 68, 42 qua me Allius in re -verit aut quantis -verit officiis. *et saepissime.* *v. etiam p. 747, 21 sq.*

γ -ant res: (I) *subi. exprimuntur per nomina vel pronomina*: (A) *notione sollemni*: Plavt. Capt. 136 neque umquam quicquam me -at, quod edo domi; foris ... quod gusto, id beat (*item -ant cibi*: Most. 691 esca. Catvll. 50, 9 cibus [Ov. trist. 3, 8, 28]. Hor. epod. 2, 49 conchylia. sat. 2, 8, 1 cena [epist. 1, 14, 35]. Mart. 3, 77, 3. 7. *sim. al.*). Curc. 575 me machaera et clupeus bene -ent pugnantem. Enn. ann. 166 occasus (*i. occasio*) -at res. Rhet. Her. 1, 1, 1 artem ... non multum -are. 1, 12, 22 scientia. 4, 5, 8 quod ... -at eorum rationem. 4, 30, 41 exornatio ... -bit ... argumentationes. Cic. Verr. II 1, 84 iudicium, ... damnatio. leg. agr. 2, 80 Asiae portus ..., Syriae ora ..., vectigalia. Sull. 80 auctoritas nostra. Marcell. 6 in armis militum virtus, locorum opportunitas ... multum -ant. leg. 1, 54 cum antiqui omne, ... quo -remur in vita, bonum esse decreverint. off. 2, 71 illum *divitem* fortasse adiuvat *possessio divitiarum*, qui habet; ne id quidem semper; sed fac -are: utentior (*vix sanum*, potentior *var. l.*) sane sit, honestior vero quomodo? quod si etiam bonus sit vir, ne impediant divitiae, quominus -etur, modo ne adiuvent (*sc. ut -etur*). fam. 3, 1, 1 *libertus quidam* est homo non modo prudens, verum etiam, quod -et (viget *var. l.*), curiosus. Pvblil. M 36 metum respicere non solet, quidquid (solent, si quid *Ribbeck, alii alia*) -at. *al.* Lvcr. 6, 970 oleaster ... -at ... capellas. 6, 1023 haec ... res adiumento motu[s]que -antur. Hor. epod. 10, 22 si praeda ... mergos -verit. carm. 1, 2, 38 quem *Martem* -at clamor galeaeque *eqs.* *al.* (B) *praevalente colore delectandi* (*exempla fere certiora; nonnulla sub a allata huc referri posse concedimus, cf. p. 745, 63; distinguitur a* prodesse *l. 62*): Ter. Ad. 254 abs quivis homine ... beneficium accipere gaudeas; verum id demum -at, si, quem aequomst facere is bene facit. Lvcr. 2, 437 *semen* -at egrediens genitalis per Veneris res. 5, 1381 carmina cantu concelebrare ... auresque -are (Cic. orat. 159 refer ad a. *pronuntiationem quandam*: probabunt; quaere, cur ita sit: dicent -are, voluptati autem aurium morigerari debet oratio. Ov. ars 2, 159 aurem ... -antia verba). 5, 1390 haec *delectamenta musica* animos ollis *hominibus* mulcebant atque -bant. Cic. fin. 2, 5 bonum ipsum ... quid esset ... definisses ... aut quod prodesset aut quod -ret aut quod liberet modo. 2, 14 hanc *corporalem* ... iucunditatem ... transfer in animum; '-are' enim in utroque dicitur, ex eoque 'iucundum'. Verg. ecl. 4, 2 paulo maiora canamus; non omnes arbusta -ant humilesque myricae. 5, 83 neque me tantum ... sibilus austri nec percussa -ant fluctu tam litora *eqs.* Hor. sat. 2, 6, 32 hoc (*sc. recurrere ad Maecenatem*) -at et melli est. ars 109 format ... natura ... nos intus ad omnem fortunarum habitum, -at aut impellit ad iram. 377 animis natum inventumque poema -andis. Tib. 2, 5, 110 faveo morbo, cum -at ipse dolor. 3, 11 (= 4, 5), 5 -at hoc, Cerinthe, quod uror, si tibi ... mutuus ignis adest. Prop. 3, 18, 18 stantia ... in plausum tota theatra -ent. 3, 22, 5 seu te forte -ant Helles ... urbes *eqs.* Ov. am. 1, 10, 31 vendit *mulier*, quod utrumque -at *sc. et ipsam et virum.* fast. 1, 450 -verunt ... deos indicis exta sui. Liv. 28, 27, 10 nec me vita -ret invisa civibus. Phaedr. 4, 7, 22 quid ... possum facere tibi, lector Cato, si nec fabellae te -ant nec fabulae? Sen. clem. 1, 26, 2 quem ludi in carcere -ent? Lavs Pis. 139 seu te graviora vocarunt seu leviora -ant. Plin. nat. 37, 63 *smaragdi tralucidi sunt*, id quod etiam in aquis nos -at. Val. Fl. 5, 626 (*Mars ad Iovem*:) te ... ea cuncta -ant. Stat. silv. 1, 3, 99 Faunos chelys ... -at. Mart. 5, 15, 6 *carmina mea* non prosint sane, me tamen ista -ant. 10, 93, 6 ut rosa delectat ..., sic nova ... charta -at. *al.* *v. etiam p. 747, 29.*

(II) *subi. exprimuntur per enuntiata secundaria vel per (acc. c.) inf., usu q. d. vulgo impersonali* (Macr. exc. gramm. V 647, 24 sqq.

[Tietze-B.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PRISC. gramm. II 561, 12. III 158, 25. *al.; exempla, in quibus pronomen praecedens tali modo explicatur, velut p. 746, 55, hinc arcuimus*): Ⓐ *per enuntiata*: AFRAN. com. 183 (*loq. parasitus*) ad cenam cum veni, -at. OV. am. 3, 7, 61 quid -at, ad surdas si cantet Phemius aures? (MACR. Sat. 7, 2, 12. *cf. p. 748, 8*). Pont. 2, 8, 55 nos ... vestra -et quod ... ora videmus (EPIST. Sapph. 47 te ... lascivia ... -bat ... et q. ... languor erat. PLIN. epist. 1, 13, 1. 5, 13, 8. 8, 6, 17). PS. AMBR. serm. Sess. 3, 1 p. 122B quid -at, cum ... foveas ..., quem persequaris? AVG. grat. Christ. 9, 10 p. 133, 15 quid ... -at Pelagium, quia ... dicit? ut *v. infra l. 53*. Ⓑ *per acc. c. inf.*: CIC. Verr. II 4, 12 -at me haec ... nomina ... concidisse. fam. 5, 21, 3 -vit ... me tibi ... litteras profuisse. ad Q. fr. 2, 11, 1. TIB. 2, 3, 78 laxam quid -at esse togam? PROP. 3, 11, 47 quid nunc Tarquinii fractas -at esse secures? OV. trist. 2, 70 hunc *Iovem* sua fata referri ... -at. PALLAD. 12, 7, 4 CLAVD. 5, 207 ALC. AVIT. carm. 2, 189. Ⓒ *per inf.* (*maxime in poesi*): LVCR. 1, 927sq. (= 4, 2sq.) -at integros accedere fontes ... -atque novos decerpere flores. CIC. nat. deor. 3, 14 quid ... -at ... scire aliquid ...? VERG. georg. 1, 413 -at ... revisere nidos. 2, 37. 437sq. Aen. 1, 203. 2, 27. *al.* COPA 5 AETNA 574 HOR. epod. 2, 61. 9, 37. 11, 1. 16, 31 sat. 1, 1, 41. carm. 1, 1, 4 sunt, quos ... pulverem Olympicum collegisse -at *eqs.* 4, 1, 31 me nec femina nec puer ... nec certare -at. TIB. 1, 1, 45. 3, 9 (= 4, 3), 9. *al.* PROP. 1, 2, 1. 1, 4, 12 OV. am. 1, 13, 5 epist. 13, 17. ars 3, 718 nunc venisse piget ..., nunc -at *te amantem*. *al.* LIV. 1 praef. 3. 4, 4, 12. 5, 54, 3. 21, 41, 6. 34, 32, 10 GRATT. 200 MANIL. 1, 13. 17. 4, 512. 873 SEN. contr. 7, 3, 1. 10. 10, 1, 6 GERM. 298 VAL. MAX. 4, 1, 2. 5, 4 pr. 9, 3 ext. pr. CELS. 5, 26, 9 SEN. Ag. 435. 545. 664 benef. 2, 13, 1. *al.* (*trag., philos.*). COLVM. 10, 205 LVCAN. 1, 51. 88. 6, 495 *dei veneficis oboediunt*; parere necessest an -at? (STAT. silv. 2, 1, 88). *al.*

b *speciatim*: *α in arte medicinali* (*cf. l. 62. 66. p. 748, 2sqq.*): HOR. epist. 1, 2, 51 -at illum sic domus et res ut lippum pictae tabulae, fomenta podagram. 2, 2, 212 quid te exempta -at (levat *Bland., prob. Bentley alii*) spinis de pluribus una? OV. am. 2, 9, 8 *Achilles* confossum medica ... -vit ope. trist. 2, 270 quaeque -et (-ans *var. l.*), monstrat *medicina*, quaeque sit herba nocens (4, 10, 44). CELS. 1, 6, 2 *eum, qui alvo vexatur*, pisces et ... caro maxime -ant. 2, 18, 1 quae detrahendo -ant (*opp.* quae alunt). 3, 1, 6 si quid paulum saltem -at. 3, 10, 2 (*bis*). 4, 18, 3 ut venter ... calentibus (*sc. fomentis*) -etur. 6, 6, 1D ruptum oculum febricula -at (SEN. nat. 3, 1, 2). 6, 18, 9B si ista *medicamenta* parum -ant *eqs.* 8, 25, 4 sic iacere convenit, ut maxime cubantem -at. *al.* PLIN. nat. 20, 75 *membra* rupta et convulsa utroque genere *cichorii* -antur. 20, 81 aqua ... eius *brassicae* decocta nervos articulosque mire -ari *tradit Cato* (*agr. 157, 3. 4. 7 aliter*). 20, 173 auriculas. 20, 214 renes ... ac vesicas. 21, 174 stomachum (23, 113). 23, 14 coeliacos (24, 7). *al.* SER. SAMM. 230 dentes ... felle -antur. *al.* PHILVM. med. 1 p. 106, 4 ad ... reumatismos -ant ... embrocae (ORIBAS. syn. 7, 11, 14 La p. 143 ad inflammationes [Aa -at ... fervores, *gr.* ὠφελεῖ ... τὰς φλεγμονάς]. eup. 2, 1 C 5 La p. 448 ad dolores [d. *tantum* Aa, *gr. K 17* πόνους ὠφελεῖ]. *cf.* syn. 9, 5, 1 La p. 277 ad eos, qui dicuntur asmaticus, -ant ..., et propterea -at acetus [Aa astmaticos -at ... et ideo magis -antur acito, *gr.* ἀσθματικοῖς ἁρμόσει ... καὶ ... αὐτοὺς ... ὀνίνησιν ὄξος. *cf. p. 748, 16*). RVF. podagr. 6 -at ... bene etiam, ut ... natent *podagrici*. *al.* *β in re metrica i. q. producere*: SERV. gramm. IV 423, 17 consonantes ... superiorem brevem *vocalem* -bunt (*infra*: ad auxilium superioris brevis). 21 praecedentem vocalem (*infra*: producta, longa). CLEDON. gramm. V 28, 8 h quotiens -at vocalem, consonans est, quotiens non -at, nota adspirationis est. 29, 25. POMP. gramm. V 118, 7 liquida non -at nisi in ipsa parte orationis, in alia non -at *eqs.*

2 *usu deflexo -antur res malae*: HOR. epod. 1, 15 roges, tuum *laborem* labore[m] quid -em meo. OV. Pont. 2, 3, 94 (*in imag.*) fomentis ... -as vulnera nostra tuis (*proprie* CELS. 5, 26, 23H). VELL. 2, 128, 4 ad -anda (levanda *Cludius*) ... onera principis. SEN. Phaedr. 120 quis meas ... deus aut quis -are Daedalus flammas queat? COLVM. 4, 32, 5 macies *harundinis* ... stercore -anda est. CELS. 5, 26, 23E plaga -atur ..., si ... spongia inponitur. PLIN. nat. 27, 123 decoctum ... dissolutiones nervorum et infirmitates et incisuras -at. 28, 194 exulcerationes ... butyrum ... -at. 30, 123 stranguriae ... -antur. PS. APVL. herb. app. 108 l. 3 cauterisationem. PHILAGR. med. 1 p. 153, 22 tumores. DIOSC. 2, 30 p. 193, 10 dysurias ... -at (*gr. 2, 51* περὶ κύστιν ἀλγήμασι βοηθοῦσιν). ORIBAS. *saepe* (*v. Svennung, Unters. Pallad. 529, 3; cf. p. 748, 14*). CIL V 1874, 16 urgentis annonae difficultates -vit.

B *alicui*, *sec.* subvenire, prodesse *sim.* (*cf.* adiuvare *vol. I 718, 72sqq.; vix hic inserendum* AMM. 21, 14, 5 adfuisse pugnantibus vel -isse *sc. eos. dub.*: SPART. Ael. 4, 7 apparet eum *Hadrianum* habuisse in animo alium *ac Aelium Verum* deligere ..., sed eius consiliis -vit [favit *Golisch*, defuit *Mommsen; alii alia*] eventus, nam ... perit *Aelius*): **1** *generatim*: DIDASC. apost. 13, 10 -ate infirmis (*gr. 2, 14, 11* βοηθεῖν *ut infra utroque loco*). 37, 27 qui possunt sibi -are ([*antea*: qui potest -are se]. 38, 9 operari et -are s. et aliis). SERM. Caspari p. 185, 12 *deus* -at ... rapientibus; adest, provocat, suffragatur. CONC. Patric. ca. a. 450 Mansi 6, 518D si quis ... voluerit -are captivo, cum suo pretio illi subveniat. GREG. TVR. Mart. 1, 6 p. 592, 20. vit. patr. 17, 5 p. 732, 28 virtus mea nulli (nullum *pars codd.*) -are (-ari *cod. 3*) potest. **2** *in arte medicinali*: VINDIC. epit. alt. 17 p. 473, 23 hydropicis ... medicamina -ant. DIOSC. 1, 123 p. 63, 20 M. *mela* quiliacis ... prosunt, ... colericis -at, ... stomacho medetur (*gr. 1, 115, 1* χρήσιμα κοιλιακοῖς καὶ ... χολεριῶσι. *sed infra*: lactantes -ant). 1, 143 p. 72, 8 dysentericis (*gr. 1, 128, 7* βοηθεῖ). 2, 47 p. 196, 26 podagricis (*gr. 2, 70, 6* ποδαγρικοὺς ὠφελεῖ). 2, 61 p. 205, 5 sciadicis -at, si ... adurantur (*gr. 2, 80, 2* ἐπὶ ἰσχιαδικῶν ... καύσις ὠφελίμως παραλαμβάνεται). 2, 68 p. 209, 5 tussientibus (*gr. 2, 85, 2* πρὸς βῆχας ... ποιεῖ). *al.* ORIBAS. syn. 1, 21, 6 La p. 71, 10 Mø. infantibus ... grano salis ano impositus -at (*Aa* hutile ... est infantibus, *gr. 1, 20, 6 aliter*). 3 add. p. 919 La (*Aa* hutilissimum est). eup. 1, 15, 4 La p. 421 corporibus ... aer -at (*gr.* ὠφέλιμος). 2, 1 A 11 La p. 430 membris (*gr.* ἁρμόττει). 2, 1 A 40 Ab p. 441 bulneribus (*gr. deest*). *al.* *pass. impers.*: ORIBAS. syn. 1, 10, 3 Aa p. 48, 3 Mø. oculis ... dolentibus ... -atur, si ... incidatur vena (La ad oculorum ... dolores -antur *eqs.*, *gr.* ὀδύνας ... ὠφελεῖ).

II *mediopassive*, *sec.* auxiliari, mederi *sim.*: ORIBAS. syn. 1, 28, 6 Aa p. 83, 11 Mø. -antur ydreleum ... et feni ... decoctionem (*similiter* La, *gr.* ὀνίνησιν). eup. 4, 114 Aa p. 621 ad conceptionem -antur ... semen ... et radix (La -ant, *gr. 4, 112, 7* πρὸς ... συνεργεῖ). *dub. hucne sec. gr. an ad p. 743, 31sqq. subauditis aegrotis pertineant*: ORIBAS. syn. 2 add. p. 143, 33 Mø. cortices bel cimas ... iniecimus et multum -ti sunt (*gr. Sever. p. 39, 23* ἐντεθεῖσαι ... χρησιμεύουσι). 8, 6, 3 Aa p. 211 quodsi nihil -tus fuerit (*La* si haec nihil proficiant, *gr. 8, 5, 3* εἰ ... μηδὲν ἀνύοι ταῦτα). eup. 4, 88 Aa p. 604 nihil ... ex his duobus -tus, confugiendum est ad ea *eqs.* (*La* neutrum ... hoc poterit fieri *eqs.*, *gr. 4, 86, 2* μηδετέρου ... τούτων δυνατοῦ γενομένου). *addas var. lect. l. 2.*

in lusu verb. c. iubere: PAVL. NOL. epist. 4, 4 p. 22, 13 iubente et -ante Christo. AVG. civ. 16, 15 p. 152, 13 D. deo iubente ac -ante. enchir. 31, 117 fides ... impetrat, quod lex imperat, nam ... sine spiritu sancto ... iubere lex poterit, non -are. *c.* levare (*cf. p. 745, 70*): CIC. fam. 6, 10, 5 neque ullum praetermittimus tui -andi et levandi locum. *c.* gravare: PETR. CHRYS. serm. 3 p. 192A filius -atur istius patris onere, non gravatur.

paronomasias c. iucundus *v. p. 595, 22sqq.*

deriv.: 2. iumentum, iutor (iutrix), iutorius, iuvabilis, iuvamen, iuvamentum, iuvantia. *cf.* iucundus.

compos.: ad-, con-, deiuvo, [praeiuvo]. *Tietze-B.*

***iuxtā** *adv. et praep. cf.* iungere, iuxtim *et v. Walde-Hofmann I 737.* *de scriptura*: -st-: CE 2203, 2 (*sed v. p. 750, 9*) *et saepe in codd.* -xst-: CIL III 75, 10 (*ca. a. 203*). ITALA Ioh. 6, 4 (cod. d). -xct-: CIL VI 14614, 5. iyxt-: CIL VI 8401. NOT. Tir. 66, 40. *de prosodia*: -ā *testantur* SERV. gramm. IV 454, 27 VLT. SYLL. gramm. IV 254, 10. ANON. gramm. suppl. p. CCLIV prior brevis, -ta longa. -ă IVVENC. 4, 33. *de notione*: NON. p. 321, 32 -a est proxume (*affertur* VERG. *p. 750, 83*) ...; -a [est] coniunctim (*affertur* VARRO *p. 751, 18*) ...; -a rursum similiter (*afferuntur* SALL. *p. 749, 30.* PLAVT. *l. 78. 84.* VARRO Men. 376). CHAR. gramm. p. 245, 14 B. (*inter praepositiones*, quae mutato accentu in adverbia recidunt) -a, -a fecit, id est similiter (*item* p. 301, 3 [*ex Palaem.*]). PRISC. gramm. III 44, 17 '-a' ..., quod significat τὸ 'ἐγγύς' ..., quia loco 'prope' sive 'propter', quod est παρά, fungitur ... et quia casum sequitur, nostri inter praepositiones posuerunt; quando vero verbo per se coniungitur, adverbium id esse existimant (*affertur* SALL. *p. 749, 17*). SYNON. Cic. p. 438, 10. GLOSS. πλησίον. κατά. ἐγγύς. prope. circa. erga. paene. *legitur inde a* PLAVTO (*septies adv., l. 77sqq.*), COEL. (*semel praep., p. 750, 54*), QVADRIG. (*semel adv., p. 749, 67*), CIC. (*adv.* p. red. in sen. 20; *de praep. v. p. 750, 55*), TIRONE (*semel adv. p. 749, 69*), VARRONE (*semel adv., quater praep.*), CAES. (*semel adv., quater praep.*); *saepius ap.* SALL., NEP., VERG.; *adamatur a* CELSO, COLVM., PLIN. nat. [*francog. vet. et med.* jo(u)ste, *francog.* jouxte, *norm.*, *pict.* žüt *etc.; francoprov. vet.* jo(s)ta, *francoprov.* (*lugdun.*) jut; *prov. vet.* josta *etc.*, *aquitan.* jostro, *alvern.* dzouto; *vasc.* yuste '*paene*'. '*secundum*': *sard. sept. vet.* iusta, *sard. centr.* yústa, *centr. et mer.* ǧústa; *francog.* jouxte; *francoprov. vet.* joste; *prov. vet.* josta; *vasc. vet.* juxta. *cf. M.-L. 4644. Wagner I 713. Wartburg V 96. G.*] [*confund. in codd. c.* iuncta (COLVM. 4, 20, 3; *restit.* iuncta CATVLL. 66, 66), iusta (*supra l. 42; restit.* iusta STAT. Theb. 1, 199 spatiis hinc omnia i. IVL. VAL. 2, 21 p. 82, 22), iuxtim (IVL. VAL. 1, 45), mixta (STAT. silv. 2, 1, 125); *emendatur* luxata PLIN. nat. 20, 105; *de confusione c.* circa *facta v. Bendz, Emend. z. Cael. Aur. 21sqq. et cf. p. 750, 79.* *contextu dubio*: FRONTO p. 186, 32 v. d. H. (= p. 198 N.). PHYSIOGN. 28 p. 44, 5.]

fere i. q. **prope**: **I adverbium** (*c. dat. p. 749, 48. 62. 82. 750, 21. al., cf. p. 750, 51*): **A** *vi comparativa fere i. q. aeque, pariter, similiter*: **1** *indicatur, cui*: **a** *per* cum: PLAVT. Aul. 682 -a rem mecum tenes (Mil. 234 ut scias -a m. mea consilia. SALL. Catil. 58, 5 -a m. omnes [FRONTO p. 172, 6 v. d. H. = p. 182 N.]. PAVL. PELL. 318 me ... nudavere bonis simul omnibus et genetricem -a meam m.). Persa 249 -a tecum, si tu nescis, nescio (545 -a t. aeque scio). Pseud. 1161 an nescis, quae sit haec res? :: -a cum (quoniam *B*) ignarissimis. Trin. 197 quid nunc virgo? nempe apud te est? :: itast, -aque eam curo cum mea. FRONTO p. 96, 15 v. d. H. (p. 103 N.)

[*v. Kampitz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quis ignorat, ubi pater tuus minus valeret, te -a cum eo carere balneo ... solitum? Tert. pall. 2, 4 et propinquitas maris -a cum solo mortum vivit (*'i. etiam propinquum mare aeque atque solum mortuum est' Bulhart*). **b** *copulis*: ac, atque (*cf. l. 27*): *v. vol. II 1081, 42 sqq., ubi addas* Sall. (?) rep. 2, 6, 4 de M. Druso -a ac se (*cf.* 2, 7, 12 de maximis rebus -a ac de minimis. Avr. Vict. Caes. 4, 1 vecors -a atque immemor. Ambr. Iac. 1, 7, 30 p. 24, 2 interiorem ... -a hominem atque exteriorem). Tac. Agr. 22, 3 aestate atque hieme -a (*cf.* ann. 5, 8, 2 spem ac metum -a. 6, 4, 1 accusator ac reus -a. Macr. Sat. 1, 7, 3 corpore atque animo -a [*om. P*]. 1, 16, 44 doctrina ac verecundia -a). Ambr. in Luc. 5, 84 -a humilioribus ... ac superioribus (*cf.* Heges. 4, 9, 5 -a pauperibus ac debilibus. Clavd. Mam. anim. 2, 2 p. 102, 21 -a de inmensitate ac sempiternitate. Inscr. Afr. Gsell I 1586 -a bonitate ac diligentia). Cassiod. Ios. antiq. 17, 72 dicebat -a atque ab aliis dictum fuerat (*gr.* ὡς ἔφασαν). 17, 103 Caesarem ..., quem -a ac deum fallere nemo posset (*gr.* ἐπίσης τῷ ϑεῷ). -que: Sall. Catil. 2, 8 eorum ... vitam mortemque -a aestumo (*cf.* 61, 6 suae hostiumque vitae -a. Iug. 72, 2. 85, 47 adero meque vosque ... -a geram. 88, 1 Liv. 23, 28, 3. 24, 37, 4 nocte dieque -a. Cvrt. 10, 2, 2. Mela 1, 115 aestus hiememque -a. Tac. hist. 1, 10, 1. *al.*). Iug. 67, 2 -a boni malique, strenui et inbelles ... obtruncari (*cf.* Liv. 9, 13, 9 -a obsidentes obsessosque. Plin. nat. 2, 6 -a diebus noctibusque. 6, 35 -a feminis virisque. *al.*). Plin. nat. 9, 105 a feminis -a virisque (*cf.* 9, 141 virorum -a feminarumque. Stat. Theb. 10, 413 ad caedem -a mortemque paratus. Ambr. hex. 5, 12, 36 p. 170, 4 nocturni -a diurnique temporis). *al.* et: Sall. Catil. 51, 30 -a bonos et malos lubidinose interficere (*cf. l. 20 et* Sall. [?] rep. 2, 11, 4 libertas -a bonis et malis, strenuis atque ignavis optabilis est. Plin. nat. 2, 136 -a hieme et aestate. 18, 32. Hil. in psalm. 138, 46 -a deum et patrem et matrem *eqs.* Amm. 19, 12, 7 -a nobiles et obscuri. *al.*). Iug. 85, 33 hiemem et aestatem -a pati (*cf.* Tac. hist. 3, 58, 3 consilia prudentium et volgi rumor -a audiuntur. ann. 2, 72, 2 visuque et auditu -a venerabilis *Germanicus*. 4, 59, 3. 12, 17, 2. 12, 49, 1. 16, 10, 4. Ter. Mavr. 1287 quibus est amor et prudentia -a. Amm. 18, 9, 2. *al.*). Sil. 6, 407 *Regulum* habitu -a et velamine Poeno deformem (*cf.* Tac. ann. 13, 32, 1 ultioni -a et securitati. Plin. epist. 3, 11, 6 hiemes -a et aestates. Amm. 15, 12, 2 placatorum -a et irascentium). *al.* **c** *particulis variis*: Liv. 10, 6, 9 quia de plebe adlegebantur *augures*, -a eam rem aegre passi patres quam cum consulatum volgari viderent (Fronto p. 181, 23 v. d. H. = p. 192 N. existimationi tuae famaeque -a q. meae consultum). Tac. ann. 1, 6, 3 -a periculoso, ficta seu vera promeret (11, 33 ad honesta s. prava -a levi. Sidon. epist. 4, 14, 4 sive obliviscare seu neglegas gratiam antiquam, -a est acerbum). 4, 74, 4 noctem ac diem -a gratiam aut fastus ianitorum perpetiebantur (Sidon. epist. 8, 11, 8 aleae aut sphaerae non -a deditus). Fronto p. 43, 12 v. d. H. (= p. 47 N.) quia te -a [a]ut (ac *Naber, quod probatur vol. II 1081, 52*) memet ipsum amo (Greg. Tvr. Franc. 6, 40 p. 311, 20 caute loquitur *Paulus apostolus* et -a ut recepere quis potest). **d** *per dat.*: Liv. 24, 19, 6 rem parvam ac -a magnis difficilem.

2 *absolute*: Liv. 24, 5, 13 traditur ad supplicium adiectique poenae ceteri -a insontes. 32, 14, 3 Argenta ... aliaque castella -a ignobilia. 38, 29, 1 interiorem semper -a validum pro diruto novum obstruentes murum. Plin. nat. 2, 167 totus hodie navigatur occidens ..., -a vero ab ortu ... pars tota vergens in Caspium mare pernavigata est. 19, 27 *spartum* laboriose evellitur ... nunc iam in hiemem -a, facillime tamen ab idibus Mais in Iunias (*sed cf. Ian-Mayhoff ad l.*). Pavl. sent. 3, 5, 5 cavetur, ut ... de familia viri quaestio habeatur, idque (atque *MP*) -a ⟨in⟩ uxoris familia observatur. Avr. Vict. Caes. 8, 8 bono cuique ... utroque (*sc. litteris atque eloquentia*) ... -a opus. Amm. 23, 6, 48 Carmania ... obscurior Arabum terris ... et minor, fluminibus tamen ... non minus abundans caespitisque ubere -a fecunda. *imagine loci perspicua*: Val. Max. 3, 8 ext. 5 vita se malle excedere quam ... amicos inimicis -a ponere. Char. gramm. p. 272, 22 B. (*ex Romano*) quamquam -a sit summum et egregium excellentemque esse laude virtutis.

B *vi locali* (*graece resp.* ἐγγύς, *ubi nihil notatur; in imag. l. 69. 72. p. 750, 8, cf. l. 61*): **1** *generatim* (*c. verbis veniendi sim. l. 68. 84. al., cf. p. 750, 65*): Qvadrig. hist. 57 ei consuli pater proconsul obviam ... venit ...; ubi -a venit, tum *eqs.* (Stat. Theb. 10, 466). Tiro Gell. 6 (7), 3, 15 quae deinde Cato -a dicit (*sc. in orat. pro Rhodiensibus habita*). Caes. Gall. 2, 26, 1 septimam legionem quam -a constiterat. Sall. Iug. 65, 2 ut sellam -a poneret (Nep. Timoth. 2, 3. Gratt. 513 -a vitium posuit deus. Colvm. 8, 5, 14 [supponendus *A*]. Plin. nat. 7, 214. *al. cf. l. 62. p. 750, 4*). epist. Mithr. 17 procul, -a sitos (Tac. hist. 2, 74, 1 procul vel -a. 4, 12, 2 [iuvata *trad.*]. ann. 2, 62, 2). Verg. Aen. 2, 513 ingens ara fuit -aque veterrima laurus (2, 714. 3, 22. *al. per ellipsin*: Gratt. 235 -a ... domus ... ferarum. Germ. 239 hinc [*Morel, cf.* 547; hunc *vel* huic *codd.*] Aries -a. Tac. hist. 3, 26, 2 nullo -a subsidio. *al.*). 6, 605 Furiarum maxima -a accubat (*cf.* Plin. epist. 4, 30, 3 recumbis. Svet. Cal. 32, 3 cubabant [Tit. 2]). 6, 815 quem -a sequitur ... Ancus (Homer. 218 quem s. -a Podalirius. *cf.* Stat. Theb. 4, 554 insequitur. Chalc. comm. 70 comitantes [109]). 7, 649 primus init bellum ... Mezentius ...; filius huic -a Lausus (*an 'erat'?, cf. l. 76*). *al.* Prop. 3, 17, 35. Ov. met. 8, 809 hanc procul ut vidit, neque enim est accedere -a ausa (Stat. Ach. 1, 695). *al.* *determinatur*: Colvm. 8, 13, 3 (*verba Celsi*) ubi ... lacus est ... neque nimis -a satae fruges. Peregr. Aeth. 4, 8 locus ... ostenditur ibi -a (21, 1). ?14, 2 si quis subito -a (*'gleich daneben' Geyer in schedis*) sibi vult facere domum. **2** *de vicinitate mutua*: Ov. fast. 2, 328 positis -a secubuere toris. Plin. nat. 2, 231 duo fontes -a fluunt, alter omnia respuens, alter obsorbens. 36, 117 theatra -a duo fecit. Val. Fl. 7, 404 (*de Iasone et Medea*) in ... tenebris inciderant (*sc. sibi*) ambo ... -aque subibant. Tac. ann. 4, 1, 3 -a adulatio et superbia (*sc. in Seiano erant*). CE 2203, 2 *fratris et sororis* amabilitas -a (*scrib.* iusta, *quod interpretantur -a Engström et Lommatzsch dubitante Heraeo in exemplari suo*) meruit coniu(n)ctaq(ue) sanctae abitationi morari. *accedit* invicem: Avg. fid. et symb. 9, 20 p. 26, 6 si duo sibi corpora copulentur, ita ut -a i. conlocentur. **3** *pro adi. fere i. q. vicinus*: Val. Fl. 5, 571/72 *Aeetes* laeto patitur convivia vultu et -a Aesonidem magno cratere lacessit ... sibi monstrantem natos Iovis oraque -a Aeacidum. Itala II par. 6, 36 (Complut., *cf.* Legion.) si ... captivos duxerint eos in terram suam longe vel -a (*gr.* εἰς γῆν μακρὰν ἢ ἐγγύς, Vvlg. quae -a est).

C *vi temporali*: **1** *de tempore posteriore*: Homer. 84 Thetis ... deserit undas castraque Myrmidonum ⌊-a petit,⌋ (*cf. A 359* καρπαλίμως; ⌊ ⌋ praetervolat [praeceps volat *V*] *var. l.*). 294 insequitur -a clamor. Stat. Theb. 3, 216 -a illi finis *erat*. Gell. 17, 21, 49 neque magno intervallo postea Q. Ennius et -a Caecilius et Terentius et subinde et Pacuvius ... fuit. Itala Matth. 24, 32 (Hier. hom. Orig. in cant. 2, 12 p. 59, 21) -a est aestas (*Vulg.* prope). Ioh. 6, 4 *et* 11, 55 (cod. d) -a ... erat pascha (*Vulg.* proximum). **2** *de tempore priore*: Stat. Theb. 8, 610 nec mala, quae -a, sed longa ab origine fati *sorores gemunt*. silv. 2, 1, 125 Herculeos annis aequare labores coeperat ..., sed adhuc infantia -a (mixta *M m. sec.*). Boeth. herm. sec. 3, 9 p. 229, 14 *in praedicendis rebus futuris* nihil ... interest, an -a praedicatur an longius (*antea*: ante quamlibet multum tempus ... sive ante quamlibet paucos dies *eqs.*).

D *peculiaria*: **1** -a (est) *fere i. q. praesto, in promptu est* (*cf. Beikircher, Komm. zur VI. Sat. des Pers., WSt. Beiheft 1, 96 sq.*): Pers. 6, 52 exossatus ager -a est. Plin. nat. 27, 10 *aconitum* nascitur in nudis cautibus ... nullo -a ... nutriente. Stat. Theb. 7, 79 (*Mars ad Mercurium*) neque ... hunc ... sub axem sponte venis hiemesque meas, cui roscida -a Maenala et aestivi clementior aura Lycaei. silv. 5, 2, 64 nec genitor -a, fatis namque haustus iniquis occidit. **2** *de gradu proximo i. q sine magna differentia*: Stat. Theb. 6, 584 *Parthenopaeo* proximus et forma nec multum segnior Idas cursibus atque aevo -a prior. 8, 282 Amphiaraus ... gaudebat dici similem -aque secundum *Thiodamanta vatem* (*cf. Verg. Aen. 5, 320* proximus huic, longo sed proximus intervallo). **3** -a est (fit), ut *i. paene evenit, ut*: Tert. pudic. 19 p. 265, 8 -a est ..., ut excidisse sibi dicamus Iohannem. Schol. Cic. Gron. D p. 321, 26 si data fuerit Pompeio potestas, -a (*'vicinus' intellegit Stangl*) est, ut citius possit accipere a Glabrione exercitus. Greg. M. dial. 4, 27 (26) p. 265, 4 M. dum iam -a fit (est *cod. unus*, sit *Migne*), ut corpus deserant *animae*.

II praepositio: **A** *c. acc.* (*per anastrophen nonnisi l. 78 sqq.; de structura v.* Prisc. gramm. III 291, 11 [*loco fort. genuino, sed manco*] '-a' et 'prope' et accusativo et dativo [*v. p. 748, 75*] iungitur. Ps. Asper gramm. suppl. 58, 6. 14): **1** *de vicinitate* (*graece resp.* παρά *vel* ἐγγύς, *nisi alia adnotantur*): **a** *praevalente vi locali*: *α strictius*: ① -a *antecedit*: Coel. hist. 55 Maurusii, qui -a Oceanum colunt. ? Cic. Pis. 6 vir clarissimus, qui -a (*E, pars codd. recc.*, propter *Arus., Schol. Lucan., pars codd. recc.*) te sedet. Varro rust. 3, 16, 15 -a villam. frg. Prob. Verg. ecl. praef. p. 326, 3 -a Rhegium fluvii sunt continui septem. frg. Serv. auct. Aen. 10, 13 *Alpes transiri posse via*, quae est -a mare per Ligures. frg. Aug. civ. 7, 34 p. 317, 7 D. Caes. civ. 1, 16, 4 -a ... murum castra posuit. 3, 20, 1. 3, 41, 1. 3, 65, 4 castra secundum mare ... -a Pompeium muniri iussit. Nep. Alc. 8, 5 Att. 22, 4 Dat. 1, 1 reg. 2, 1. Verg. Aen. 7, 72 -a genitorem adstat Lavinia virgo. 8, 416 insula Sicanium -a latus Aeoliamque erigitur Liparen. Liv. perioch. 88 p. 91, 21 Vitr. 9, 5, 2. *et passim.* *indicatur, quo* (*in imag. l. 71*): Val. Max. 5, 4, 1 aditum -a moenia urbis Volsco militi struxit. Plin. nat. 17, 186 -a terram comprimi debet vitis (*cf. p. 751, 13*). Stat. Theb. 9, 154 -a ... latus Hippomedontis venit (12, 259. Itala cant. 2, 14 [Epiphan. in cant. p. 39] -a promurale [*gr.* ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος, *cf. Vulg.* in caverna maceriae]. Matth. 15, 29 [cod. f; *gr.* παρά, *Vulg.* secus]. Cassiod. Ios. antiq. 2, 279. *cf. p. 751, 48. 75. 753, 64*). Itala II Macc. 6, 7 (rec. P) *Iudaei* ducebantur ... -a menstruam regis natalem diem ad extorum inspectionem (*gr.* εἰς τὴν ... ἡμέραν, *rec. L* in diem, *rec. X* per diem, *recc. BM* usque in diem, *Vulg.* in die. *cf. p. 751, 51 et* Iren. 2, 30, 3 [2, 32, 2 H.] ut eos, qui erraverunt a patre, ad agnitionem et -a eum adduceret). Vvlg. I reg. 20, 20 sagittas mittam -a eum *lapidem*. Vitae patr. 5, 2, 13 eamus parum -a mundum (*gr. Cot. p. 663C* ἐγγὺς τῆς οἰκουμένης).
ⓘⓘ -a *sequitur* (*per anastrophen, cf. l. 63; sed falso laudatur* lucum Silari -a Verg. georg. 3, 146 *ap.* Sen. epist. 58, 2 [lucos S. circa *codd. Verg.*]): Nep. Paus. 4, 4 in ara ... consedit; hanc -a locum fecerunt ..., ex quo *eqs.* (Verg. Aen. 6, 430 hos -a. Val. Fl. 5, 457 hunc -a [Stat. Theb. 4, 459 Qvint. decl. 291 p. 162, 8]). Verg. Aen. 3, 506 provehimur pelago vicina Ceraunia -a. 4, 255 aequora -a. 4, 480 Oceani finem -a solemque cadentem. 4, 517 altaria -a. 6, 452 quam *Didonem*

[v. Kamptz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Troius heros ut primum -a stetit (LVCAN. 9, 355 *Tritonos palus*, quam -a [*an adv.?*] Lethon . . . praelabitur. PLIN. nat. 14, 119 quamque -a [*at 10ies ante pron. rel. ap. eundem*]. VAL. FL. 5, 187 Phrixi, quem . . . -a stat soror [AMM. 18, 6, 22 CYPR. GALL. gen. 1133 MART. CAP. 1, 77]. HOMER. 176 quos -a [191]. *cf. p. 749, 79*). MORET. 55 non illi suspensa focum carnaria -a. PHAEDR. app. 13, 10 monumentum -a. ?PLIN. nat. 37, 38 Syrtim -a (*B*, -a *S. cett.*) magnam. VAL. FL. 1, 607 dum litora -a Thessala *sunt Argonautae* ('*dum propinqua sunt*', *sc. Argonautis, explicat Langen*). 2, 193 Phlegyan et Thesea -a. STAT. Theb. 1, 90 Cocyton -a. 3, 267 dominae vestigia -a. 11, 618 ille deorum, qui stetit orantem -a. silv. 2, 1, 167 rogum -a. TAC. ann. 2, 41, 1 Tiberim -a (*sed* 6, 1, 1 -a T.). 4, 5, 1 Rhenum -a. 5, 9, 2 virginem . . . a carnifice laqueum -a compressam. 6, 39, 2. 12, 13, 3. 12, 21, 6. 13, 15, 5 cubiculum Caesaris -a. 14, 6, 1. 15, 47, 2 iter -a (*antea*: viam propter). *antecedit rarius in eodem opere et semper in ceteris*. MART. CAP. 6, 651 montem Heliconem -a (*sed* PLIN. nat. 4, 8 -a H. m.). *β c. respectu consociandi, addendi*: VARRO frg. Non. p. 322, 1 cum interea in lucubrando faceret -a ancillas lanam (*sim. de hominibus*: TAC. hist. 2, 12, 2 occursantes domini -a coniuges ac liberos). PLIN. nat. 7, 150 -a haec *mala enumerata* Variana clades *eqs.* TAC. Germ. 21, 1 periculosiores sunt inimicitiae -a libertatem. PANEG. 9, 3, 2 ut . . . -a cetera quae instaurantur opera ac templa reparentur (*cf.* AVELL. p. 645, 22 -a alias causas etiam hacpropter). 10, 2, 1 -a parentes urbis et statores deos Herculis templa venerantur. AMBR. Iob 2, 3, 8 verborum -a vulnerum onera. HIER. psalt. sec. Hebr. 75, 2 -a nomen tuum narrabunt mirabilia tua. IORD. Rom. 262 -a omne scelus . . . addidit facinus, ut *eqs.* GREG. TVR. glor. mart. 53 p. 525, 19 fiebat . . . -a hoc contagium inaediae morbo deficere. ORIG. in Matth. ser. 50 p. 107, 25 -a observationem verbi simplicioris etiam moraliter est considerandum. 88 p. 202, 4 Petrus . . . non tantum scandalizatus est *in Iesum*, sed . . . -a scandalum etiam denegavit. *γ in oratione* (*usu ad b transeunte; cf. p. 749, 69*): PORPH. Hor. epod. 5, 101 bene ἐνπαθῶς . . . -a parentum commemorationem gemitus insertus est: heu. PROB. inst. gramm. IV 49, 23 sic et -a vocales alias, si i vel u litterae in syllaba sua praeponuntur, vim consonantium habere iudicantur. AVG. civ. 10, 32 p. 455, 4 D. dicit Porphyrius in primo -a finem de regressu animae libro. VICTOR CAP. frg. Spicil. Solesm. I p. 288 II *Iohannes* -a principium euangelii sui . . . inquit. *δ liberius fere i. q. apud, ad*: ① *in univ.* (-a *aliquem praeter l. 41. 45*): DECRET. decur. Tergest. (CIL V 532) 2, 20 gratias ei -a optimum principem agere. ITALA gen. 2, 8 (Aug. gen. ad litt. 5, 4 p. 144, 22) plantavit deus paradisum -a orientem (*gr.* κατὰ ἀνατολάς). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 56, 26 nec in ipsis locis, in quibus peccaverant, . . . se defendebant; sed -a peregrinos . . . ignorantes gestorum fidem iustam sententiam conabantur perfringere. PS. PHILO antiq. 43, 7 *Samson* ligatus -a duas columnas. HIER. hom. Orig. in Luc. 10 p. 63, 13 tribus mensibus Maria -a Elisabeth commorante (*gr.* παρούσης τῇ Ἐ. *cf.* VITA Hilar. 3 -a eum mansit). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 101, 21 vellem semper venire -a tuam sanctitatem. LIB. gener. chron. I p. 137, 362 Macedonum reges -a Alexandrinos (*cf. Lib. gener. a. 334 chron. I p. 137, 199* qui in Alexandria regnaverunt). VISIO Pauli 22 rec. P p. 23, 32 J. inducit eum in civitatem Christi -a eos, qui nihil peccaverunt. ⑪ *in arte medicinali*: SORAN. p. 90, 10 debemus . . . mulieri parturienti subvenire . . ., maxime cum et periculosa -a eam symptomata inveniantur. PHYSIOGN. 36 praestat . . . -a huiusmodi oculos frontem obduci *eqs.* (*gr. I 333, 2* ἐπί).

b *praevalente vi temporali*: SALL. hist. frg. inc. 19 *Orion oritur* -a solis aestivi pulsum. CELS. 2, 16, 1 neque . . . convenit -a inediam protinus satietatem esse. PLIN. nat. 2, 188 minora . . . intervalla esse lucis inter ortus solis -a solstitia quam aequinoctia apparet, quia positio signiferi circa media sui obliquior est, -a solstitium autem rectior. TAC. dial. 22, 2 in iis orationibus, quas senior iam et -a finem vitae composuit (AVG. serm. coll. Morin p. 346, 9 nunc -a f. temporum. SCHOL. Hor. sat. 2, 1, 35 ['finem sub utrumque'] -a utrumque ut 'sub lucem' pro '-a lucem'). GELL. 17, 21, 14 -a ea tempora Empedocles floruit (HIER. in Ier. 2, 111, 3 -a praesens tempus [*opp.* in futurum]. CONC.[S] IV 2 p. 67, 18 -a id ipsum tempus). CAEL. AVR. gyn. 1, 25 *menstrualis purgatio* neque -a XL annos neque ultra L sepius . . . approbatur. COD. Iust. 8, 56, 4 omnes mortis causa donationes, sive -a mortem facientis fuerint celebratae sive longiore cogitatione mortis subsecutae sunt. ORIG. in Matth. 12, 18 p. 111, 16 *Christus* -a passionem factus (*gr.* ἐγγὺς γενόμενος τοῦ παθεῖν. *cf. p. 754, 24*).

c *praevalente vi affinitatis*: *α indicatur gradus, ordo*: ① *c. respectu rei paene effectae*: SALL. hist. frg. 3, 96 D 16 certamine consilii inter se -a seditionem erant (TAC. ann. 6, 13, 1 gravitate annonae -a s. ventum est). ⑪ *c. respectu dignitatis proximae fere i. q. protinus post*: LIV. 9, 9, 4 foedera sancta esse apud eos homines, apud quos -a divinas religiones fides humana colitur. TAC. hist. 2, 76, 2 imperium . . . -a deos in tua manu positum (EDICT. imp. Diocl. I 1 Fortunam rei publicae nostrae, cui -a immortales d. . . . gratulari licet). GELL. 4, 9, 1 Nigidius Figulus, homo . . . -a M. Varronem doctissimus. 5, 13, 2 primum -a parentes locum tenere pupillos debere . . ., secundum eos proximum locum clientes habere. *β indicatur similitudo*: SALL. hist. frg. 4, 38 sapor -a fontis dulcissimos ('*idem qui fontium dulcissimorum*' *Kroll, Glotta 15, 1927, 304*). PLIN. nat. 2, 26 nec ideo proximum illi *deo* genitum hominem, ut vilitate -a beluas esset. TAC. Germ. 30, 3 velocitas -a formidinem, cunctatio propior constantiae est (*cf.* ann. 6, 42, 2 populi imperium -a libertatem, paucorum dominatio regiae libidini propior est). APVL. flor. 9 p. 36 gemmam et aurum -a plumbum et lapillos nulli aestimare. VLP. dig. 3, 5, 9 (10), 1 -a hoc est et, quod Iulianus scribit (29, 5, 1, 28). TERT. anim. 2, 1 non negabimus aliquando philosophos -a nostra sensisse. monog. 15, 1 secundas nuptias ut illicitas -a adulterium iudicamus (pudic. 4 p. 225, 29). HIER. epist. 147, 1, 4 an . . . induratur -a Faraonem cor tuum? in Hab. 3, 14sqq. p. 1332[A] allegorice -a membra corporis animae quoque membra scriptura commemorat. psalt. sec. Hebr. 86, 8 non est similis tui in diis, domine, non est -a opera tua (*Vulg.* secundum). PAVL. NOL. epist. 5, 1 p. 24, 18 tibi et omnibus -a te . . . Christum in proximo diligentibus (*cf.* 30, 2 p. 263, 6 qua *forma* proximum -a te diligas). 29, 3 p. 249, 25 sibi -a illum Pharisaeum placens *anima*. AVELL. p. 752, 17 in quibus *lapidibus* sunt veluti notae intermicantes, non sicut ophitae, sed habentes puncta -a cerinum lapidem. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 672[G] *deus manufactus* -a cultoris sui animos caecus et surdus. *γ indicatur analogia*: CHALC. comm. 11 ut est . . . *ΒΓ* latus -a *ΓΖ* latus, ita *ΔΓ* latus -a *ΓΗ* latus *eqs.* (*sim. de relationibus linearum vel figurarum ibid.* 12. 19). 16 ut octo -a quattuor, sic quattuor -a duo *eqs.* 132 ut . . . deus -a angelum, sic angelus -a hominem. 355 *analogia* talis est: ut hoc -a illud, sic illud -a aliud. PEREGR. Aeth. 3, 8 infra nos videbantur esse illi montes . . . -a istum medianum, in quo stabamus. PS. HIL. epist. ad fil. 3, 2 numquid non sericum secundum subtilitatem eius *vestis* spartum erat? numquid candori eius nives comparatae non nigrescunt? numquid aurum -a fulgorem eius non lividatur? QVEROL. p. 16, 10 R. bene mecum agitur, sed -a alios male. HESYCH. in lev. 16, 11 p. 992[D] 'longe gentes' appellans, quia longe ab omni divina scientia erant -a Israel, quem propinquare . . . lex faciebat.

2 *de relatione fere i. q. secundum* (*graece resp.* κατά, *ubi nihil aliud adnotatur*): a *indicatur causa* (*syn.* ex *l. 43. 51*): LIV. 39, 9, 6 huic *scorto* consuetudo -a vicinitatem cum Aebutio fuit. VITR. 1, 1, 18 cum . . . ratio propter amplitudinem rei permittat non -a necessitatem summas, sed etiam mediocres scientias habere disciplinarum. PS. QVINT. decl. 8, 8 p. 153, 7 illorum quoque, quos inter supplicia pereuntis . . . spectamus . . ., -a valetudines . . . morborumque violentiam . . . miseremur. 17, 3 p. 303, 21 speravit -a contentionem suam, ut lassesceret aliquando pro me iusta miseratio. ITALA II Macc. 14, 37 (rec. P) qui -a benivolentiam pater Iudaeorum appellaretur (*recc. LXB* secundum, *rec. M* propter, *Vulg.* pro affectu). CHALC. comm. 322 nascitur . . . obscuritas *orationis* vel dicentis . . . voluntate vel audientis vitio vel ex natura rei . . .; -a dicentem fit obscuritas . . ., -a audientem . . ., -a rem *eqs.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 141, 10 *Archilochum* parentem artis musicae -a multiformem metrorum seriem . . . omnis aetas canit. CANDID. gen. div. 4 generationem a deo secundum istos modos esse: -a effulgentiam, -a radii emissionem *eqs.* AMBR. virginit. 4, 23 qui -a divinam generationem pater mihi est, is -a adoptionem pater vester est. RVFIN. Adamant. 5, 28 -a rationem (*gr.* ἀγαθότητι). AVG. c. Iulian. 6, 14, 43 -a duos homines (*sc. Adam et Christum*) . . . filios concupiscentiae . . . ad iugum grave filiorum Adam merito pertinere; et ex his . . . filios gratiae . . . ad iugum suave filiorum dei sine merito pervenire. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 74, 9[a] quando -a ebrietatem ut aerumnis plagisque sensus hominum pertubati . . . sunt.

b *indicatur exemplum, regula sim.*: *α generatim*: APVL. Plat. 2, 26 quemadmodum civilis gubernator . . . -a naturam praesentium rerum et convenarum debeat facere civitatem plenam bonarum legum et morum bonorum (AVSON. 409, 22 p. 267, 31 P. haec tu . . . -a n. Romanorum accentuum enuntiasti). VLP. reg. 23, 6 praetor . . . heredibus -a tabulas bonorum possessionem dat. TERT. pudic. 7 p. 233, 17 -a drachmae . . . exemplum etiam intra . . . ecclesiam licet esse aliqua delicta (CHALC. transl. p. 29[A]. p. 31[A] [*Cic. Tim. 12* ad]. HIER. epist. 18[A], 12, 3). 14 p. 246, 25 increpationem referentes -a sensum epistolae secundae (HIER. epist. 20, 5, 3 SEDVL. op. pasch. 2, 8 p. 206, 18. *cf.* HIER. epist. 20, 6 -a mediocritatem sensus mei). scorp. 10 p. 167, 13 -a Romanam superstitionem. ITALA gen. 1, 26 (Mar. Victorin. adv. Arium 1, 20. *al.*) faciamus hominem -a imaginem nostram ([*Vulg.* ad]. 5, 3 [Hier. epist. 51, 6, 6] -a speciem et -a i. [*Vulg.* ad]. *cf.* CHALC. transl. p. 49[D] -a . . . effigiem [comm. 343]). *ibid.* (Mar. Victorin. *l. c.*) -a similitudinem (CHALC. comm. 236 VVLG. exod. 25, 9 Ezech. 42, 11 CONC.[S] IV 2 p. 68, 32. 38. *cf. ibid.* p. 69, 18 -a eorum imitationem [VITAE patr. 5, 11, 36]). II par. 34, 21 (Complut.) ut facerent -a omnia, quae scripta sunt in libro hoc (VVLG. num. 1, 54. *al. cf.* VVLG. gen. 43, 7 -a id, quod [exod. 16, 18 num. 7, 7. *al. v. etiam p. 753, 81*]. RVFIN. hist. 3, 7, 3 -a ea, quae [*gr.* ἀκολούθως. PS. AVG. quaest. test. I 6, 1]). 35, 16 (Complut.) in offerendo holocausta . . . -a mandatum regis Yosie ([VVLG. -a praeceptum]. LVCIF. epist. 6 p. 324, 27. *cf.* CYPR. epist. 43, 2 p. 591, 21 -a praecepta [IVST. 2, 12, 25 SCHOL. Cic. Bob. p. 164, 17 VVLG. exod. 1, 17. *al.*]). HERM. Pal. mand. 11, 13 loquens -a (secundum *vulg.*) desiderium eorum voluntatis (LVCIF. Athan. 1, 35 p. 127, 13). PORPH. Hor. sat. 2, 5, 53 bene hoc et -a ordinem (VVLG. exod. 28, 10. *al.* COD. Theod. 1, 16, 1 legum. *al.*). LAMPR. Heliog. 27, 7 -a provisionem. IVST. 1, 7, 1 -a nocturnum visum. CHALC. comm. 225 -a hanc formam, qua formantur corpora, nomina esse imposita rebus

[v. Kampitz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(Comm. apol. 111. Cod. Theod. 3, 30, 6, 1 antiqui iuris. Salv. gub. 1, 50 Clavd. Mam. anim. 1, 23 p. 81, 8). *al.* *β in afferendis testibus sim.*: Apvl. mund. 21 unum ... ex omnibus et ex uno omnia -a Heraclitum constituit. Chalc. transl. p. 27B -a Solonem ... vel sacros Aegyptiorum libros (*gr.* κατὰ τὸν Σόλωνος λόγον). comm. 20 -a ipsum Platonem (143 [*cf.* 142 -a Platonicum dogma]. Avg. civ. 22, 26 p. 219, 27 D.). 122. Gavdent. serm. 4, 1 G. -a apostolum (Hier. epist. 21, 34, 4 Epist. pontif. 238 Migne 13, 370A). Serv. auct. Aen. 2, 311 Schol. Hor. carm. 3, 2, 17. Ambr. in Luc. 7, 150 -a Matthaeum (7, 151. Hier. epist. 55, 1, 1 in euangelio -a M. *cf.* Ambr. in Luc. 7, 150 -a Lucan). *al.*

c *indicatur modus limitans*: Tert. pudic. 13 p. 245, 20 naufragos eos -a fidem pronuntiavit. Itala Eph. 2, 11 (Hier. in Is. 17, 1) vos gentes -a carnem ([*gr.* ἐν σαρκί, *Vulg.* in carne. Hier. *ad l.* e contrario est Israel -a spiritum *eqs.*]. Ambrosiast. in Gal. 1, 13 p. 343A. Ps. Avg. quaest. test. I 44,8 *opp.* in fide). Chalc. transl. p. 34A haec ... aeterni dei prospicientia -a nativum ... deum (*gr.* περί). comm. 117 a prudentissimis viris et -a caelestium rerum observationem exercitatissimis (*cf.* Gennad. vir. ill. 18 Tichonius ... in divinis litteris eruditus, -a historiam sufficienter et in saecularibus non ignarus fuit *eqs.*). Dict. 4, 15 doloris -a amissionem tanti herois. Ambrosiast. in I Cor. 2, 4, 2 verbis, quae infirma -a virtutem sunt. Hier. hom. Orig. in Luc. 1 p. 7, 20 -a corpus vidisse Iesum. in Ier. 1, 16, 2 utrumque ... nomen (*sc. Iacob et Israel*) ... ponitur, non secundum duas et decem tribus, sed -a omnem populum. in Is. 5, 26 l. 23 quod -a Iudaeae situm Assyrii ... in septentrionali plaga sint. Evcher. instr. 1 p. 89, 2 (*ad Is. 45, 7* dominus creans mala) mala ... sunt -a affectum eius qui sustinet, non -a aequitatem eius qui decernit. Favst. Rei. epist. 3 p. 171, 8 quomodo -a substantiam dei ... scriptum sit. Greg. M. epist. 9, 48 quantitas, quae nec dantem onerat et accipientis pauperiem -a aliquid consolatur (in euang. 29, 2 si ... commune habet aliquid cum omni creatura homo, -a a. omnis creatura est homo. in Ezech. 2, 9, 10 -a a. scire. moral. 3, 3 Iob et -a a. frustra et rursum -a a. non frustra percussum).

d *notione deflexa*: *α fere i. q. contra*: Itala II par. 6, 22 (or. Salom.) si peccaverit vir -a te (*gr.* τῷ πλησίον, *Vulg.* in proximum). Frg. Vat. 248 (*a. 330*) -a patrem liberos ... superbe ... se tollere. Synod. Hil. coll. antiar. p. 53, 13 *Athanasius* -a deum sacrilegus et -a mysteria ecclesiae ... profanus (*cf. p. 54, 19* in deum, in mysteria). Clavd. Don. Aen. 1, 35 p. 19, 1 ut si plures non potuit opprimere, vel -a unum obtineret (*i. convalesceret; seq.* ut, quod vellet, efficeret) Aeneam *Iuno*. 4, 370 p. 407, 11 tanta ... mala -a me ... commissa sunt (*cf.* 5, 5 p. 425, 27 aliquid mali ... -a salutem Didonis esse commissum). Epist. pontif. 345 Migne 20, 680A -a canonum praecepta fortiter incurrĕre *presbyteri*. Pass. Mar. Iac. 5, 8 nihil egisti (*sc. tormentis*) -a dei templum (*i. Marianum*), -a Christi coheredem, nequitia gentilis. *β fere i. q. erga* (*cf. p. 748, 57*): Ps. Cypr. aleat. 2, 2 p. 93, 13 *ne* -a quosdam fratres inertes repperiamur. Epist. imp. Licin. Lact. mort. pers. 48, 11 divinus -a nos favor (Chalc. comm. 154 propenso -a gloriam favore. *cf.* 167 -a voluptatem laboremque inclinationem favoris). Chalc. comm. 254 caelestium potestatum amore -a homines (Clavd. Don. Aen. 9, 645 p. 271, 25. CIL XI 4181, 6 ob ... ipsius merita et amores -a cives). Synod. Hil. coll. antiar. p. 97, 1 pia[m] ecclesia totiens exhibuit -a Vrsacium (Clavd. Don. Aen. 1, 375 p. 83, 27 pium et religiosum -a deos. Inscr. christ. Diehl 4706 -a parentes ... adfectu[s] pio, religioso. *cf.* CIL III 12132, 4 -a deos ⟨... pietatem⟩). Clavd. Don. Aen. 1, 300 p. 66, 5 ut mala hominum natura verteretur in bonam, non -a omnis homines, sed -a Troianos tantummodo (5, 770 p. 514, 17). *al.* Ambrosiast. in I Cor. 4, 12 libere ... et -a fidem veram sine aliqua adulatione. Physiogn. 28 p. 45, 2 -a venerem proniores sunt. Greg. M. in Ezech. 2, 9, 10 sanctorum corda in charitatis amplitudine dilatata -a proximum, quem diligunt. Inscr. Année épigr. 1962 p. 40 n. 184 praeter cetera eius -a omnes merita (*cf. l. 52*).

B *c. abl.* (*per anastrophen l. 77*): 1 *formae in* a, e (*propter* m *mobile suspiciosae*): Herm. Pal. vis. 4, 1, 9 veni ... -a illa *bestia* (*gr.* ἐγγὺς αὐτοῦ, *vulg.* prope illam). Peregr. Aeth. 11, 3 -a aqua ipsa (*antea*: -a consuetudinem). 19, 15 -a patre (parte *cod.*). Iord. Get. 158 -a Consentina civitate (Greg. M. epist. 2, 38 p. 139, 10 -a Panurmitana c. [-nam -tem *var. l.*]). Lex Burg. Rom. 19, 4 -a lege Theudosiani. Lex Sal. Merov. prol. 1 -a qualitate causarum. *ibid.* -a villa aut inter duas villas. CIL VI 8401 -a porta Portuense. XIII 8274 -a Divitia. Inscr. christ. Diehl 2144 -a ⟨f⟩enestra. *al.* 2 *forma in* o: Cassian. inst. 4, 23 -a Lyco, quod est oppidum Thebaidae. Ps. Agenn. grom. p. 67, 19 -a hoc alveo. 3 *formae in* is, bus (*forsitan immisceatur dativus adverbio appositus, cf. p. 748, 75*): Chiron 141 de venis ..., quae sunt -a tempora et maxillis. 345 omnia arteria, quae -a sunt dorsis (*Hippiatr. gr. I p. 14, 12* τῶν πρὸς τῇ ῥάχει προσηρμοσμένων). 452 quibus -a. Diosc. 4, 98 p. 52, 7 *stratiotes herba* nascitur locis desertis et asperis super -a viis (*gr. 4, 102* μάλιστα περὶ τὰς ὁδούς). Mar. Avent. chron. II p. 232, 463 -a Aurelianis. Greg. M. epist. 6, 42 p. 418, 19 -a Pallacenis (9, 137 p. 135, 30).

C *vice casuum funguntur*: 1 quod: a *vi pronominis perspicua* (*cf. p. 752, 74*): Peregr. Aeth. 16, 5 ut commoneret episcopum ..., -a q. ei fuerat revelatum, ut foderent *eqs.* Hil. syn. 29 -a q. dictum est in euangelio: '...' ... -a q. et dominus ... ordinavit discipulos dicens: '...' (Ps. Avg. quaest. test. I 66, 1 -a q. Petrus apostolus dixit: '...'. *cf.* Ambr. in Luc. 7, 128 -a q. scriptum est [Ps. Avg. quaest. test. I 18, 2]. Ps. Avg. quaest. test. I 44, 13 -a q. Hieremias profetavit). Filastr. 124, 1 ut in futurum percipiat, -a q. (*om. A*) gessit in hoc saeculo constituta *anima*. 130, 6 -a q. accipiebant a quibusdam, ita. Vvlg. Ier. 48, 30 -a q. poterat. *al.* b *usu pleno sc. coniunctionali*: Mar. Victorin. gen. div. verb. 6 *deus* generator ... et pater, -a q. causa est. Ambrosiast. in Rom. 1, 1, 3 ad dei filium pertinet, -a q. deus est (in Gal. 3, 20 p. 357C Ps. Avg. quaest. test. I 91, 7). Hier. epist. 21, 40, 3 cum sint liberi arbitrii, -a q. et homo ad imaginem ... dei factus est. Vvlg. act. 2, 24 (*gr.* καθότι, *Itala cod. e* propter q., *alii* quoniam *vel* quia). II Cor. 4, 1 (*gr.* καθώς, *Itala Tert. pudic. 15* secundum q., *alii* sicut *vel* prout). Ps. Orig. de Melch. l. 49 magnus ... habetur *Melchisedech*, -a q. decimas acceperit. Conc.S I 5 p. 177, 6 *bis* (*antea*: quia). p. 183, 19 (= Dionys. Exig. *ibid.* p. 243, 24; *gr. I 1, 1 p. 41, 6* καθό, *I 2 p. 51, 14 et I 3 vers. Tur. p. 34, 21* secundum q.). Dionys. Exig. *ibid.* p. 297, 17 *humanae* compositionis ... ex nobis ipsis, -a q. sumus homines, accipiamus exemplum (*gr. I 1, 6 p. 154, 4* τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς σύνθεσιν, καθ' ἣν κτλ., *I 4 p. 234, 23* secundum nos ipsos, qui h. s.).

2 ut *fin.* (*aliter p. 749, 47*): Candid. gen. div. 8 deo ... primum voluntas, posterius actio; non -a tempus dico, sed -a, ut sit causam alii esse.

3 *inf.*: Conc.S I 3 vers. Tur. p. 16, 18 -a ... facti sunt quidam non pati *eqs.* (*gr. I 1, 1 p. 24, 7* ἐγγὺς γεγόνασι ... τοῦ μὴ ἀνέχεσθαι, *I 2 p. 36, 23* prope ... ad hoc q. venerunt, ut non patiantur, *sim. I 5 p. 51, 38. cf. p. 751, 70*). Greg. M. moral. 18, 82 omne quod modo sic et modo aliter est, -a non esse est (*infra*: ad non esse itur, prope nihil sumus).

compos.: deiuxta, *?* iuxtanobilis. *v. Kamptz.*

*?***iuxtānōbilis** *adi. (subst.?).* *a* iuxta *et* nobilis. *i. q. nobilitate fere par*: Inscr. christ. Rossi 679 (*a. 433*) ortus inl(ustri) familia -is (*iunctim scriptum*).

iuxtim *adv., praep. (l. 40 sq.).* *cf.* iungere *necnon* iuxta, iunctim. *scrib.* iustim Lvcr. 4, 501. Non. p. 127, 32 -m pro iuxta (*affert* Sisennam, Liv. Andr.). Gloss. V 643, 8 iuxta: -m. [*var. lect. det. pro* iuxta: Ivl. Val. 1, 45 p. 56, 11.]

i. q. prope, iuxta sim.: 1 *sensu locali*: Liv. Andr. trag. 11 *Aegisthus* in sedes conlocat se regias, Clytemestra -m, tertias *sedes* natae occupant. Sisenna hist. frg. 3 -m Numicium flumen (*c. acc. ut*: Apvl. met. 2, 13, 5. Itin. Alex. 23 [iunctum *trad., corr. Kluge*; iuxta, iunctim *alii*]. 54. *v. etiam l. 56*). Lvcr. 4, 501 cur ea, quae fuerint -m quadrata, procul sint visa rotunda. 4, 1213 quos utriusque figurae (*sc. et patris et matris*) esse vides, -m miscentes vulta parentum. Svet. Tib. 33 magistratibus ... cognoscentibus ... se offerebat consiliarium assidebatque -m vel exadversum. Apvl. flor. 23 p. 103 -m consedit. Ivl. Val. 1, 24 pariter omnia *flumina* vergentia -m in mare (*Hist. Alex. M. I p. 29, 3 Kr. aliter*). 1, 28 -m ... opificinas adiacēre (*gr. p. 32, 11* πλησίον). 1, 31 vers. 47 (*circumscribitur nomen Sarapis*) quater viginti sint decemque -m (*gr. p. 37, 3 aliter*). 1, 42 -m posuisse castra (*gr. p. 44, 25* πλησίον). 2, 29 ubi -m Alexandrum agere sensere (*gr. p. 88, 22 aliter*). 3, 53 propter ... eam *vertiginem* est sita lyrae facies ..., et -m viseres ... thecam *eqs.* (*gr. p. 130, 17 aliter*). Clavd. Mam. anim. 1, 25 p. 91, 11 si ... duae pares lineae -m duci posse credantur. 2 *sensu comparativo*: Itin. Alex. 49 *sunt in India* elephanti draconesque iugerales; nam pardi leonesve vel tigres -m haec cicures fuant.

ixia, *acc.* -an *f. et* **ixion** (ixium), (-ī) *n. et* **ixius** (*?*) *m.*, ἰξία. *a voce q. e.* viscum (*gr.* ἰξός) *derivant* Plin. nat. 22, 45 Ps. Diosc. herb. fem. 6. *acc.* -an *traditur* Ps. Apvl. herb. 110 l. 11 Diosc. 3, 9 p. 381, 4. *restituunt edd. vet.* Plin. *l. c.* (-on *trad. ut* Diosc. 3, 8 p. 380, 13. *cf.* -um Ps. Diosc. *l. c.*).

nomen herbarum: 1 *pro herba q. e.* chamaeleon: *exempla v. vol. III 986, 77. 80. 987, 9. 26. 30. huc pertinere vid.* Oribas. syn. 3 add. p. 923, 71 isiu. 9 add. La p. 400 isui. Gloss. isius, iscius, icius (*v. André, Lex. des term. de botan. 172*). *dub.* Gloss. III 625, 37 (*post* isius) iscis id est inscis. 2 *pro herba q. e.* cardus silvaticus: Ps. Apvl. herb. 110 l. 11.

[ixiodontes Lvcil. 1065 (Non.) *falso trad. pro* oxyodontes.**]**

ixion *v.* ixia. **ixios** *v.* 1. ixos. **ixius** *v.* ixia.

1. ixos, *acc.* -on *m.? orig. inc., fortasse gr.* *nomen avis*: Vvlg. deut. 14, 13 immundas *aves* ne comedatis ..., -on et vulturem *eqs.* (*sic codd. plerique*, ixion [*sic edd. ante comm. pontif.*], cixon, cinox *sim. cett.*; *hebr.* da'ah, *quod exstat etiam loco gemino lev. 11, 14, ubi Vulg.* milvum. *Itala deut. 14, 13* [*Lugd.*] (v)ulturium, *lev. l. c.* [*Lugd.*] grypa, [*Monac.*] ossifragum, *gr. utroque loco* γύπα *i.* γῦπα).

2. ixos id est viscus putidus *eqs.* Oribas. eup. 2, 1 I 1 Aa p. 479 (*cf.* La; *gr.* ἰξός). syn. 2, 2 La p. 94, 15 Mø. oxis (ixcus, iios, iox *pars codd. eiusdem rec.*) id est viscus (*Aa* biscus *tantum, gr. ut supra*).

ixtabulātor *v.* stabulator.

iynx, (i *sive* ī; *gen.* -ngis) *f.*, ἴυγξ *vel* ἰυγξ. *nomen avis*: Plin. nat. 11, 256 -x sola utrimque binos *calces* habet. *restit. olim* iynges Laev. carm. frg. 27, 3 (Apul. apol. 30) *ex* unges (ungues *φ*, *edd.*; *enumerantur amoris veneficia*).

izō *v.* zao. *B.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

K

***k** *f.* (*saepe apponitur* littera, *quae vox antecedit* SCHOL. Cic. Gron. D p. 309, 24 *tantum, ubi explicatur Cic. S. Rosc. 57* litteram illam). *littera decima* (*si alphabeto lat. inseritur, cf. l. 24 sqq.*). 1 *de scriptura*: PRISC. gramm. II 13, 14 quamvis in varia figura et vario nomine sint k et q et c, tamen . . . pro una littera accipi debent. *cf. explicationes allegoricas*: GRAMM. suppl. 304, 4 typum hominis ostendit cum duobus sensibus, quia malum sensum et bonum sensum figurat, quae scribitur virga recta desuper, et alia de medio eius deducitur. 306, 25 suscipiunt a deo montes pacem, ut vivant fide colles (*sec. psalm. 71, 3, ratione obscura*). 2 *de pronuntiatione*: MART. CAP. 3, 261 faucibus palatoque formatur. 3 *de nomine*: SCAVR. gramm. VII 15, 4 quotiens kanus et karus scribendum erat, quia singulis litteris primae syllabae notabantur, k prima ponebatur, quae suo nomine a continebat *eqs.* (*cf. l. 34*). SERV. gramm. IV 422, 34 *hkq* non desinunt in e (*cf.* POMP. gramm. V 101, 20). PRISC. gramm. II 8, 21 mutae . . . in e vocalem desinentes exceptis q et k, quarum altera in a finitur. GRAMM. suppl. 97, 30 in a tria monosyllaba Latina indeclinabilia sunt, ut a, ka, ha. GLOSS. III 524, 4 kappa: ka. *cf.* AVSON. 3. 48, 20 p. 166 P. haec tribus in Latio tantum addita nominibus k (*de plena pronuntiatione cf. Schulze, Kl. Schr. 451*). 4 *de introductione in alphabetum Latinum*: ISID. orig. 1, 4, 12 k litteram Salvius (Salustius *codd. rec.*) ludi magister primus (prius *T*) Latinis adiecit, ut in sono discrimen faceret duarum litterarum c et q. *tam improbatur quam probatur a grammaticis*: NIGID., VARRO, MACER *v. l. 44. 56.* QVINT. inst. 1, 4, 9 *dubitatur*, an . . . aliae redundent . . . ut k, quae et ipsa quorundam nominum nota est. VEL. gramm. VII 53, 6 qui k litteram expellunt, notam dicunt esse magis quam litteram . . .; non magis igitur in numero litterarum esse oportere quam illam notam, qua centuria . . . significatur . . .; at qui illam esse litteram defendunt, necessariam putant esse nominibus, quae cum a sequente hanc litteram inchoant *eqs.* SCAVR. gramm. VII 14, 12 supervacuam esse litteram iudicaverunt, quoniam vice illius fungi satis c posset; sed retenta est, ut quidam putant, quoniam notas quasdam significaret . . .; hac tamen antiqui in conexione syllabarum ibi tantum utebantur, ubi a littera subiungenda erat (*sc. scribebant* krus *pro* karus *sim.*) . . .; ego autem contenderim magis supervacuam esse c quam k, quoniam k, ut apud Graecos, satis vim etiam c litterae exprimat . . . (p. 15, 16) non fuerunt tam imperiti antiqui, ⟨ut⟩ k servarent, si aliam litteram idem sonantem habuissent. TER. MAVR. 204 perspicuum est . . ., quod vacare possit (*cf.* 797 otiosa). 720 b velut vel k, quod esse q vides muti soni. PROB. inst. gramm. IV 50, 11 supervacuae quibusdam k et q litterae positae esse videntur, quod dicant c litteram earundem locum posse complere (*item fere* CHAR. gramm. p. 5, 25 B. DIOM. gramm. I 423, 11) . . .; nunc hoc vitium etsi ferendum puto *eqs.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 8, 16 Nigidius Figulus in commentariis suis nec k posuit nec q nec x. DON. gramm. IV 368, 8 supervacuae quibusdam videntur k et q, qui nesciunt, quotiens a sequitur, k litteram praeponendam esse, non c *eqs.* 438, 1 numquam anteponitur nisi a sequente. DIOM. gramm. I 424, 29 qua utimur, quando a correpta sequitur ut kalendae *eqs.* CLEDON. gramm. V 28, 5 apud veteres haec erat orthographia, ut, quotiens a sequeretur, k esset praeposita, ut kaput, kalendae, quando u, q; sed usus noster mutavit praeceptum, et earum vicem littera c implet. HIER. nom. hebr. p. 22, 28 exceptis kalendis superflua (*cf.* p. 62, 10). POMP. gramm. V 110, 9 modo non scribuntur *per k* nisi duo admodum verba, Karthago et kalendae et, ut dicit ille (*Servius*), quod falsum est, kaput. PRISC. gramm. II 13, 9 auctoritas . . . tam Varronis quam Macri teste Censorino nec k nec q nec h in numero adhibet litterarum. *al.* 5 *quo loco ponatur*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 7 k . . . dicitur monophonos, quia nulli vocali iungitur nisi soli a brevi, et hoc ita, ut ab ea pars orationis incipiat. PRISC. gramm. II 49, 1 nullius syllabae potest esse terminalis. 111, 25 semper initio syllabarum. 6 *est nota*: **a** *verborum variorum*: CIC. S. ROSC. 57 (*v. s.* calumniator *vol. III 189, 38 sqq.*). QVINT. inst. 1, 4, 9 quorundam nominum nota est. TER. MAVR. 798 tunc in usu est, cum kalendas adnotamus aut kaput; saepe Kaesones notabant hac vetusti littera. DOSITH. gramm. VII 385, 8 notae tantum causa ponitur (CHAR. gramm. p. 7, 17 B.). MART. CAP. 3, 253 nunc nota putatur esse, nunc littera. *v. etiam l. 26. 33.* *cf. indices* CIL. **b** *puncti cuiusdam in figura geometrica*: VITR. 9, 7, 4.

a k *littera incipere testantur grammatici has voces*: calendae (*v. s.* kalendae), Kaeso, caleo, calumnia, camenae, canna, canus, caput, careo, Carthago, carus, clades.

kadamitās *v.* calamitas.

kakia, -ae *f.*, κακία. IREN. 1, 29, 4 (1, 27, 2 H.) *v. vol. V 2, 691, 53.*

***kalendae,** -ārum *f.* *a calare, cf. Walde-Hofmann I 137.* *derivatur a* calare: *v. vol. III 177, 53 sqq. 62 sqq. et cf.* FAST. ann. Iul. Praen. (CIL I^2 p. 231) Ian. 1 hae et ⟨aliae pri⟩mae (*'prima littera* m *potius quam* r' *edd. ad l.; in editione priore Mommsen suppl.* ⟨cete⟩rae) -ae appellantur, quia ⟨eorum pri⟩mus is dies est, quos pontifex minor quo⟨vis anni⟩ mense ad nonas sin⟨gulas currere edicit in Capi⟩tolio in curia Cala⟨bra⟩. GLOSS. V 413, 57 -ae: vocationes (*'reg. Bened. 8, 2; passim' Goetz ad l. in Thes. gloss.*). *a* καλεῖν: PAVL. FEST. p. 225. POL. SILV. fast. (CIL I^2 p. 257) Ian. 1 ἀπὸ τοῦ κ., hoc est a vocando, quia tum in rostris Romae ad contionem populus vocabatur. *a* colere: ISID. nat. 4, 6 (= SVET. frg. p. 166, 4) apud antiquos enim semper mensium principia colebantur. orig. 5, 33, 13 GLOSS.^{L} V Abba κ 2.

scribitur: k- (*cf.* DON. gramm. IV 423, 1 CHAR. gramm. p. 5, 27 B.): LEX repetund. (CIL I^2 583) 7. 9 *et passim in inscript. et codd.; v. etiam infra l. 52.* c-: CIL I^2 1024. *?* 1029 (*ibid.* k-). TAB. *l. 56.* CIL V suppl. ital. 440 VI 8220. 38408, 10 VIII 11652 XIII 3696 XIV 4503. 5292. *al. et hic illic in codd.* -ll-: INSCR. christ. Diehl 227 kall. 2797 B. -lan- (-lam- CIL VIII 22664, -lad- INSCR. RevA. V 26, 1927 p. 392 n. 163): CIL V 1682 INSCR. AA 30, 1915 p. 240, 15 (*a. 178*). *cod. L* MART. 12, 32, 1. GLOSS.^{L} II Philox. CA 6. *gr.* -λαν- *passim.* -led-: CIL III 9576 XI 4070 INSCR. christ. Diehl 2114 A. 2572. 3572. 4034. *cf.* -lad- *l. 14.* -lin-: CIL X 7776 (*stili vulgaris*). INSCR. christ. Diehl 4343 C adn. ⟨ka⟩li. *formae erroneae*: falendass CIL XII 2187 (*a. 564, stili vulgaris*). *?*colori INSCR. NSc. 1920 p. 221 n. 4. *scrib. plene* (*de codd. parum constat, cf. e. g. p. 758, 13*): FAST. ann. Iul. Praen. *v. l. 1.* TEST. Galli (CIL XIII 5708 *e cod.*) 2, 16 SENT. procos. Maced. (CIL III 586) 2. CIL VI 3062 (*ibid.* ka). VIII 22664. 23586 X 7776 XII 491. 2654 (*v. vol. VII 1, 239, 45*). XIV 4452 INSCR. NSc. 1917 p. 170 CE 420, 18. *per suspensiones* (*de codd. parum constat, v. Lindsay, Not. Lat. 421*): calend: CIL XII 2102 INSCR. christ. Diehl 2573. kalen: CIL VI 9826 (*a. 536/7*). VIII 9859 (*a. 430*). 21733 (*a. 425*). 21753 (*a. 333 ?*). XIII 2377 (*a. 520*). *al.* kale: CIL I^2 2496 (*dub.*). V 306 VIII 23050 X 1538 INSCR. christ. Diehl 2999 A adn. *cf.* kali *l. 19.* kal (kall *l. 13*), cal: LEX agr. (CIL I^2 585) 63 *et passim in titulis. cod. V* LIV. 45, 2, 3. 45, 42, 2. ka (ca) *passim ut* k (c). *per contractiones*: *a* ka- *incipientes*: kalendr CIL XI 1540 (*a. 536*). kalndas: CIL VIII 8641 (*a. 419*). kaldas: CIL XII 5405 INSCR. christ. Diehl 186. 2108. 2108 adn. kalds: INSCR. christ. Diehl 2907 b *bis* (*a. 394*). 3880 (*a. 627*). kald (cald): CIL X 8080. CE 30, 1 (*dub.*). INSCR. christ. Diehl 2797 D. 2874 B kal. d. 2907 a. kals: CIL III 2664 V 8603 VIII 2010. IX 412 a (*a. 543*). X 7168 (*a. 431*). INSCR. christ. Diehl 734 adn. 1424 D adn. (*a. 510*). kads: INSCR. christ. Hisp. 19. kas: CIL VIII 8628. *a* kl- *incipientes*: klendas: CIL VIII 9977 (*a. 398*). 9982 (*a. 416*). 20410 (*a. 454, lect. inc.*). 27335 XII 2089. 2180. XIII 1534 (*s. VI*). INSCR. christ. Diehl 2983. *cf.* klenda CIL VIII 21804. kln: INSCR. christ. Diehl 2927 A (= 4415). kld(a)s: CIL XIII 7561. 11282 INSCR. christ. Hisp. 110. Diehl 1813 A *bis* (*a. 563*). kld: CIL VIII 13535. 16839. 25331 (kld."). XII 1781. 2057 INSCR. christ. Diehl 2907 a (*a. 382*). 3206 b (*s. V*). 3572 A. 4146 F adn. clas: INSCR. christ. Diehl 2794. *cf.* klos CIL X 7760. kla: CIL XII 5869. kls (cls): CIL VIII 671. 1100 (*inde falsa* X 7500). 16658 XII 2150 INSCR. RevA. VI 4, 1934 p. 266 n. 134 christ. Diehl 3288 B. *al.* kl: *passim, notabile* k. l. CIL XI 1691 (*a. 436*). INSCR. christ. Diehl 3013 F. *varias*: kis: CIL XII 955. cds: CIL XII 2093. *?*kd: CIL VIII 20475. ks: CIL V 6403 (*cf.* suppl. ital. 861 *a. 546*). INSCR. christ. Rossi 685 (*a. 435*). Diehl 2566 adn. *notatur per* k (*cf.* CHAR. gramm. p. 7, 18 B.): DECRET. Paulli (CIL I^2 614). LEX repetund. (*ibid.* 583) 7. 9 SENT. Minuc. (*ibid.* 584) 28. 35. 36. *et saepissime in inscr., in fine hendecasyllabi* CE 1514. *per* C: CIL I^2 1024 (*'scripta est a Graeco Latini sermonis parum gnaro' edd.*). *per* CC: TAB. devot. Pomp. NSc. 1916 p. 305. NOT. Tir. 62, 65 sqq. -ae. *inter feminina semper pluralia* (*cf.* idus, nonae, nundinae): PROB. inst. gramm. IV 128, 12 CHAR. gramm. p. 36, 3 B. *al.* *legitur inde a* PLAVTO, DECRETO Paulli (CIL I^2 614), CATONE. [*1) de primo mensis die: it.* calende, *pedem.* kalent, *langob.* karent, *aemil.* kalaint, *tusc.* (*pist.*) calendi (*a lat.* -is), *abrut.* kalennə, *sic.* kalenni; *raet. occ.* chalanda, calondas; *francog. vet.* kalendes, *francog.* calendes; *delph. vet.* kalenda, *prov. vet.* calenda(s), *prov.* calèndo, (*Briançon*) chareindo *'dies festus omnium sanctorum'*; *port. vet.* caendas, queendas. [>*ir. vet.* callaind, *ir.* calláin, *corn.*, *cymr.* calan *etc.*] *inde c. notionibus secundariis: lomb.* kalent, *it. centr.* (*reat.*) calenne, *calabr.* kalenne. *2) de die natali Christi: francoprov. vet.* chalendes, *francoprov.* tsalāde, -ēde; *delph. vet.*, *prov. vet.* calendas, *delph.* tsalēda, *prov.* charendes, -as, carenos *etc.*, *langued.* calendos *etc.*, *alvern.* tsavénda, tsắlắdā *etc.* *inde c. notionibus secundariis: prov.* calèno, calenos. *3) de cantico ad diem natalem Christi pertinente: val.* colind(ă), *cf. ross. min.* koljada, *bulg.* koleda, *slav. vet.* kole^{n}da. *4) de 12 diebus aut diem nat. Christi aut ultimum anni diem praeeuntibus vocabula supra allata dicuntur nonnullis locis Italiae septentr., Francogalliae merid., Portugaliae. cf. M.-L. 1508. Battisti-Alessio I 679. Wartburg II 81 sq. Machado I 464. G.*]

I *de primo mensis die* (GLOSS. νεομηνία(ι). IV 531, 34 initium. V 79, 18 mensis inceptio). *forma* -ae Martiae: CATO agr. 148, 2

[*B.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et passim. Martiae -ae (poetis non respectis): Colvm. 2, 4, 4. 11 Plin. nat. 2, 123. forma -ae Martii: Colvm. 9, 14, 12 (formae adi. ap. eundem saepe). Plin. nat. 2, 122 Martii (Marc. F, Martias Mayhoff). Flor. epit. 3, 21, 17 Schol. Hor. carm. 4, 11, 16. Pascasin. Leo M. epist. 3, 3 p. 609^{B} -as Maii (Maiarum var. lect.). Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 32, 42 Conc.^{S} I 5 p. 358, 35. II 3, 3 p. 65, 14 -arum Novembris (-brium var. l.). CIL III 9620. IX 413 (v. integram ibid. p. 659). XI 4062 Inscr. christ. Diehl 318 (a. 538). al. formas nominum in -lis et -bris ad usum adi. referre licet, sc. pro -les et -bres. confuse (cf. p. 758, 57 sqq.) CIL VIII 27335 v -as Martiarum.

A strictius: 1 varia exempla, maxime ad vitam privatam aut publicam pertinentia (cf. Wissowa, RE X 1560 sqq.): Plavt. Stich. 60 vos meministis, quot -is petere demensum cibum opus sit servo. Cato agr. 147 ad -as Octobres primas (i. post has -as quae erunt proximae [cf. Vlp. dig. 45, 1, 41 pr. si adiciat 'primis' vel 'proximis', nullam habere dubitationem palam est], item: Sent. Minuc. [cil i^{2} 584] 36 Lex Corn. de XX quaest. [ibid. 587] I 7. 11. 16. al. Lex Iul. munic. [ibid. 593] 56. 98. al., v. etiam p. 755, 76; de initio anni Ov. fast. 3, 135. cf. secundis: Sent. Minuc. [cil i^{2} 584] 35. 36 Lex Iul. munic. [ibid. 593] 89. sim. al., mire Pavl. dig. 45, 1, 46 pr. centensimis -is dari utiliter stipulamur eqs.). Pompon. Atell. 85 si -is ⟨domi⟩ convivant, idibus cenant foris. Cic. Quinct. 79 intercalares (vol. VII 1, 2151, 5 sqq., cf. intercalariae Liv. 43, 11, 13. 45, 44, 3 [suppl.]). S. Rosc. 128 quam ad diem proscriptiones venditionesque fiant, nimirum -as Iunias (cf. l. 32). et saepe. -ae dies festi sunt: Plavt. Mil. 691 da, mi vir, -is meam qui matrem munerem. Cato agr. 143, 2 -is, idibus, nonis, festus dies cum erit eqs. Pompon. Atell. tit. -ae Martiae (item de die festo matronarum: Hor. carm. 3, 8, 1 Martiis caelebs quid agam -is? Fest. p. 147 Martias -as matronae celebrant, quod eo die Iunonis Lucinae aedes coli coepta erat. cf. Tib. 3, 3, 1 tuis, Mars magne, -is. Lygd. 1, 1 Martis Romani festae venere -ae. Ivv. 9, 53 munera femineis tractat secreta -is. sim. al.). Varro frg. Non. p. 341, 33 -is Iuniis et publice et privatim fabatam pultem dis mactant (cf. -as fabarias vol. VI 1, 6, 31 sq.). Ov. fast. 1, 55 vindicat Ausonias Iunonis cura -as (cf. Macr. Sat. 1, 15, 18 omnes -as Iunoni tributas et Varronis et pontificalis adfirmat auctoritas; quod etiam Laurentes ... servant, qui et cognomen deae ex caerimoniis addiderunt kalendarem Iunonem vocantes eqs.). ad -as Ianuarias v. Nilsson, RE X 1562, 28 sqq. -is aera solvenda sunt: Afran. com. 163 Septembris heri -ae, hodie ater dies. Cic. S. Rosc. 57 (v. vol. III 189, 38 sqq.). Hor. epod. 2, 70 omnem redegit idibus pecuniam, quaerit -is ponere. sat. 1, 3, 87 tristes misero venere -ae. Ov. rem. 561 qui ... timet celeres ... -as, torqueat hunc aeris mutua summa sui. Mart. 8, 44, 11 centum explicentur paginae -arum (sc. in kalendario). Hier. in Am. 8, 4 p. 1080^{C} qui exspectatis -as, ut negotiemini. v. etiam l. 53. inde explicatur usus diei natalis, quemcumque in diem incidebat, proximis -is celebrandi, ut munera uberius accipiantur (cf. Lucas, ClQu. 32, 1938, 5 sq.): Mart. 8, 64, 4 ut poscas, Clyte, munus exigasque, uno nasceris octies in anno et solas, puto, tresve quattuorve non natalicias habes -as. 9, 52, 7 (3 nostras amo Martias -as sc. quo die poeta natus erat) plus dant, Quinte, mihi tuae -ae. 10, 87, 1 Octobres age sentiat -as ... Roma Restituti. appellantur extra morem: Epist. imp. Aug. Suet. Aug. 87, 1 (cum aliquos numquam soluturos significare vult in litteris,) ad -as Graecas (soluturos ait). Calp. ecl. 2, 79 a tepidis fiet tonsura -is. Test. porcelli p. 268 sub die xvi -as lucerninas (obscurum). Mart. 9, 1, 4 grande famuli Augusti nomen asseret Rheno Germanicarum magna lux -arum (de -is Septembr., cf. Suet. Dom. 13, 3; ad idem testimonium, nisi ad Suet. Cal. 15, 2, pertinet CIL XI 5745. cf. Inscr. NSc. 1929 p. 442 n. 81 [Pompeiis] iii -as Neronias. Lampr. Comm. 12, 2 Aelias). Lampr. Comm. 12, 1 Invictas (pro 'Octobres'). 12, 4 Exsuperatorias (pro 'Novembres'). 12, 7 Romanas (mensis ignoti). Inscr. Dessau 8761, 7 a. d. xi k. Vnde⟨cembres⟩ (iocose). addas -as fabarias l. 33.

2 stilistica notabilia (de codd. parum constare praemonemus):
a significatur ipse dies -arum: α nude (quaeritur 'quando'):
(I) -is: Cato agr. 150, 1 -is Iuniis ..., -is Maiis. Sent. Minuc. (cil i^{2} 584) 28. 35 Lex par. fac. Put. (cil i^{2} 698) 3, 13 CIL I^{2} 895. 899. 903 Cic. Verr. II 2, 94. Catil. 1, 8 -is ipsis Novembribus (Colvm. 11, 2, 98 Spart. Hadr. 23, 16 Ael. 4, 7 Amm. 23, 1, 6 Inscr. christ. Diehl 2881). Mur. 4. 79 Sull. 65. Pis. 34 -is Ianuariis, qui dies eqs. Att. 3, 15, 16. et saepissime; nota formam mixtam CIL XI 3807 (a. 256) -is Apriles.
(II) in -is: Hier. in Ezech. 45, 15 p. 453^{C} Vvlg. num. 28, 11 I Esdr. 3, 5 II Esdr. 10, 33 Ezech. 45, 17. 46, 3 Caes. Arel. serm. 192, 3 p. 740, 7. 193, 2 p. 743, 8. 193, 3 p. 743, 25. cf. Schol. Iuv. 9, 53 -is Martiis, in quibus eqs. (III) -as: Marcell. chron. II p. 102, 527 -as Apriles. Compvt. cod. Col. prol. 4 p. 229 quotas -as facta sit dies prima. CIL V 1682 -as Sept. XI 3751 ipsas -as Maias. XIII 1534 (s. VI). Inscr. NSc. 1888 p. 636. cf. l. 70. p. 758, 1.
β accedit dies: (I) -arum (cf. p. 758, 57 sqq.): Cic. Att. 8, 3, 3 -arum Martiarum die (abl. temporis ut: Tac. hist. 1, 55, 3 Vlp. dig. 45, 1, 41 pr. Porph. Hor. carm. 3, 8, 10/12 Conc. Brac. a. 572, 3, 9). Svet. Cal. 17, 1 sub -arum diem. Porph. Hor. carm. 3, 8, 1 diem -arum Martiarum. Amm. 22, 7, 1 adlapso ... -arum Ianuariarum die. Vvlg. Ezech. 46, 1 in die -arum (46, 6). Max. Tavr. serm. 98, 1 M. -arum diem. Caes. Arel. serm. 192, 1 p. 738, 6 dies -arum istarum eqs. (II) -as (v. p. 757, 74): CIL XII 491 sub di(e) -as (5400). dub. l. 29.

b significantur dies ante vel post -as (cf. libros vol. VII 1, 241, 35 sq. citatos): α anteriores: in doctrina: Char. gramm. p. 153, 26 B. (ex Romano) cur 'pridie kal. Augustas' et non 'Augustarum' dicimus? (affertur Plin. dub. serm. frg., ubi Augustas gen. sg. esse contendit). Prisc. gramm. III 316, 1 'ante diem sextum -arum Novembrium' (Cic. Catil. 1, 7, v. l. 13), '-arum' pro 'ante -as', cuius testes sunt commentatorum probatissimi. 370, 7 illi sc. Graeci 'τρίτῃ ἡμέρᾳ' καὶ 'τρίτην ἡμέραν' τόδε ἔπραττον pro 'nudius tertius', hinc Romani 'tertio' et 'tertium -as' vel nonas vel idus; Cicero in i invectivarum (Catil. 1, 7) '... in ante diem duodecimum -arum Novembrium ... in ante diem sextum -arum Novembrium' (scribitur in codd. Cic. fere omnibus per suspensiones) ... pro 'in diem sextum -arum Novembrium ante'; frequentius tamen accusativo adiunguntur et per ellipsin praepositionis. 376, 14 Attici χάριν σήν pro εἰς σὴν χάριν, hinc nos ... 'septimo -as' pro 'ante -as'. exempla non plene scripta usitatissimae cuique formae infra attribuimus.

(I) pridie sim.: pridie -as (-arum l. 22): Lex Vrson. (cil i^{2} 594) 62, 3 pr(idie) k. Ianuar. CIL I^{2} 931. 1059. 1142 Cic. Catil. 1, 15 Att. 2, 2, 3. 2, 16, 1. 3, 7, 3. al. Lex arae Aug. Narbon. (cil xii 4333) 29 Lex met. Vipasc. (cil ii 5181) 20. 50. Vlp. dig. 28, 1, 5 p. -arum. et saepius. cf. sub d(ie) prid(ie) kal.: Inscr. christ. Rossi 1085. (a. d.) ii kal.: CIL I^{2} 1177. 1181. Cic. Quinct. 24 (loco dub.). Att. 6, 8, 1 (pridie var. l.). fam. 14, 4, 3 (restituitur). Caes. civ. 3, 6, 1. Pol. Silv. fast. (cil i^{2} p. 258 sqq.) undecies. CIL VIII 9875 (a. 392). Inscr. NSc. 1914 p. 294 n. 12. cf. s(ub) d(ie) ii kal.: Inscr. christ. Diehl 2785. a. d. i k.: CIL I^{2} 1196 (dub. an genuina). cf. Inscr. NSc. 1920 p. 277 (Romae; deficiente illo a. d., nisi exstabat in lacuna antecedente). ? a. d. kal. (ipsum -arum diem significari coni. Salonius): CIL I^{2} 1026. 1078. 1086. 1089. 1156.

(II) ceteri: (A) forma ante diem iii -as sim.: Decret. Paulli (cil i^{2} 614). Lex agr. (ibid. 585) 21 CIL I^{2} 709, 2. 748. 776. 795 et saepe in illis tesseris consularibus q. d., sc. usque ad annum 47 a. Chr. (cf. l. 47). Cic. Catil. 1, 7 (v. l. 12). Mil. 27 Phil. 3, 19. 5, 19 (a. d. om. V). Att. 1, 1, 1. 1, 6, 2. 2, 8, 1. et saepissime, sed ap. Tac. semel tantum, v. l. 51. nota brachylogiam, si recte traditur, Cic. Quinct. 79 ante v -as. addas graecismum (sec. solitam Graecis formam πρὸ τριῶν καλανδῶν): Inscr. christ. Diehl 4716 B pro (i. πρό) v kal. Augustas. ordine inverso 'die illo ante -as' (usu vix originario, cf. fictionem l. 17): Plin. nat. 2, 123 qui dies xv ante Augustas -as est (die R^{2}, diu et pars codd.; ap. eundem forma l. 32 sqq. illustrata saepe occurrit). CIL XIII 7561 quinto die a(nte) (dubitant edd.) -as Septembris. a. d. III -arum (forma ficta esse videtur): v. l. 7. cf. l. 14. 57 sqq.

(B) forma tertio (tertium l. 53 sqq. 62) -as (-arum l. 57 sqq., -is l. 72): Cic. Sest. 75 et saepissime. CIL I^{2} 751 (item in tess. consularibus q. d. ibid. 755. 756. 769. 773, sc. inde ab a. 5 p. Chr., cf. l. 33 sq.). Lex arae Aug. Narb. (cil xii 4333) 14. 20 Vell. 2, 65, 2. 2, 103, 3 Colvm. 2, 4, 4. 2, 8, 2 (ibid. praefigitur ante diem). 2, 10, 21. al. Plin. nat. 8, 187. 18, 234. 235. al. (rarius praefigitur ante diem). Tac. Agr. 44, 1 hist. 1, 27, 1. 2, 91, 1. 3, 67, 2. 4, 53, 2 (praefigitur ante diem: ann. 2, 41, 2, sc. ad notandum anni initium). ann. 6, 25, 3 quintum decimum kal. Novembris, ... necis die (numerale per acc. ponitur ut: Plin. epist. 6, 16, 4 Amm. 16, 2, 2. 16, 10, 20. 24, 8, 5. al., in elocut. praedicativis 23, 3, 3 diem ..., qui erat quartum decimum -as. 25, 5, 1 quae lux erat quintum -as). Plin. epist. 8, 6, 13. 10, 17, 2. al. Svet. omnibus locis. Peregr. Aeth. 20, 5 Avg. civ. 18, 54 p. 344, 4 D. al. iii -arum (cf. l. 43): ? Cic. Catil. 1, 7 (v. l. 8). Tert. apol. 25, 5 die sexto decimo -arum Aprilium ..., die nono -arum earundem. Capitol. Maximin. 16, 1 die vi kl. Iuliarum. Treb. trig. tyr. 21, 3 Val. 5, 4. Vopisc. Aurelian. 11, 8 (epist. Valeriani). Gavdent. serm. 21, 14 G. Amm. 17, 7, 2 primo lucis exortu die nonum kal. Septembrium. 22, 13, 1 Hier. epist. 108, 34 Epist. Maxim. Aug. in psalm. 36 serm. 2, 20. al. iii -arum Martiarum die: Capitol. Pius 4, 6 Ver. 1, 8 Lampr. Comm. 2, 4. Pallad. 4, 10, 37 nono -arum Aprilium die (die om. p). 5, 2, 3 ab octavo -arum Aprilium die usque in tertio nonas Iulias. 7, 9 Serv. georg. 3, 1. Ps. Avg. serm. ed. Mai 49, 2 (saepius). alia: Test. porcelli p. 268 sub die xvi kal. (Cod. Herm. 7, 3 Cod. Theod. 8, 5, 22, 1. 8, 6, 1. Conc.^{S} II 3, 1 p. 196, 26 [alia versio II 2, 1 p. 74, 28 xi kl tantum, gr. II 1, 1 p. 189, 32 τῇ πρὸ ιε' καλανδῶν]. CIL VIII 23586. XI 5996 [a. 375]). Inscr. RevA. VI 4, 1934 p. 266 n. 134 die v kls Decemb. Lex Visig. 2, 1, 1 duodecimo -is.

(C) forma tertiae -ae pro 'dies, qui est a. d. III -as': Avson. 409, 9 p. 266 P. transierant idus, medius suprema December tempora venturo properabat iungere Iano, et nonas decimas ab se nox longa -as iugiter acciri celebranda ad festa Saturnalia iubebat (cf. explicationem insequentem: nescis, puto, quid velim tot versibus dicere; medius fidius neque ego bene intellego, tamen suspicor: iam prima nox erat ante diem nonum decimum kal. Ian. eqs. [-arum Ianuariarum excerptorum unus]).

β posteriores: (I) significatur dies posterus: postridie -as sim.: Cic. Att. 1, 17, 9 kal. Dec. et p. 4, 12 p. -as. fam. 16, 20 -is spectare gladiatores, p. redire. Varro ling. 6, 29 dies p. -as, nonas, idus atri appellati eqs. Liv. 6, 1, 12 p. -as ... ac nonas. alia: Vlp. dig. 4, 4, 3, 3 posterior dies -arum intercalatur ('-arum aut del. aut scrib. p. d. bissexto

[B.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-arum' *Mommsen*). CAPITOL. Pert. 6, 3 postero -arum die (VOPISC. Tac. 11, 8). VVLG. I reg. 20, 27 dies secunda post -as (AVG. in Gal. 35 die p. -as). ⓖ *significatur dies tertius*: GAIVS dig. 50, 16, 233, 1 post -as die tertio.

c *significatur incertum tempus, quod est vel ante vel post -as, per praepos.*: ab: CIC. Verr. II 1, 109 Phil. 14, 20 COLVM. 2, 10, 2. 17. 32. 11, 3, 24 CALP. ecl. 2, 79. (usque) ad: CATO agr. 147. 148, 2 CIC. Phil. 3, 27 Att. 2, 9, 4. 2, 82. 3, 10, 1 fam. 7, 3, 10 ad Q. fr. 2, 11, 3. *al.* ante: LEX repetund. (CIL I² 583) 9. *et saepissime.* citra: COLVM. 2, 8, 3. ex: CATO agr. 146, 2. 149, 1 CIC. Verr. I 29. *et saepe.* in *c. acc.*: CIC. Pis. 8 Att. 16, 16, 11 CAEL. Cic. fam. 8, 1, 2. 8, 9, 2 SEN. apocol. 9, 2 COLVM. 3, 14, 1. *al.* intra: *v. p. 34, 6sqq. 40, 35sqq. 40, 62sqq.* post: LEX repetund. (CIL I² 583) 7. *et saepe.*

B *latius, usu poetico, fere de toto mense*: OV. fast. 3, 99 nec totidem veteres quot nunc habuere -as. MART. 1, 99, 6 intra . . . septimas -as. 10, 75, 7 transierant binae . . . trinaeve -ae. 12, 36, 4 aureolos . . ., possint ducere qui duas -as. AVSON. 378, 4 p. 99 P. unum ter denis . . . adde diebus per septem menses, Iani Martisque -is et quas Maius agit, quas Iulius Augustusque *eqs.* CE 420, 18 ⟨terti⟩us insurgens mihi sol cum coniuge visus, ⟨non t⟩amen omnino, et quintae vix deinde -ae. 505, 1 quae vixi XVIII kal(endis) (*de re metrica v. Bücheler ad l.*). 1514, 6 *infante* incluso utero decem k(alendas).

II *de diebus, qui sunt inter idus et -as*: AVSON. 381, 2 p. 100 P. post idus . . . diversae numero redeunt variante -ae (*sensu communi immixto*). ANTH. 680, 9 septenis patet hos (*sc. menses Mart., Mai., Iul., Oct.*) denis quadrare -is. *ibid.* 12 Ianus et Augustus tantum mensisque December volvuntur denis semper nonisque -is. *13* at contra currunt bis nonis rite quaterni (*Apr., Iun., Sept., Nov.*). *15* sedenis Februus . . . solus . . . errat. *eodem sensu dictae sunt ibid. et* idus (*id quod addas sub hac voce*) *et* nonae.

deriv.: kalendaris, kalendarium (-us).

kalendāris, -e. *a* kalendae, *cf.* kalendarius. *i. q. ad kalendas pertinens*: MACR. Sat. 1, 15, 18 -em Iunonem (*v. p. 757, 37*). *huc potius quam ad* kalendarius *pertinere videntur* SERV. Aen. 8, 173 *sacrificia* -ia, si qua fuerint ratione dilata, possunt repeti, nec piaculum eorum intermissione committitur (*opp.* anniversaria). CIL II 4468 collegia -ium et iduaria duo (*subst. de sociis collegii cuiusdam, cf. s. v.* iduarius).

*__kalendārium,__ -(i)ī *n.* *a* kalendae. *scrib. in inscr.* k- *passim,* c- CIL X 4873. 6013 XI 6369. *codd. variant.* *notatur per suspensiones* kalendar, kalend, kal *saepe,* k CIL X 5657 XIII 7360. *cf.* GLOSS. V 571, 29 -um causa ('*intellege* k: -um, kausa' *Goetz in Thes. gloss.*).
gen. sg. -ri *in inscr. omnibus* (CIL X 416 -rI), *in codd. fere* -rii, *sed* -ri SEN. epist. 87, 7 *V* (*clausulae fortasse aptius, var. l.* -rii). FRG. Vat. 128 (*sed* 187 -rii). CHAR. dig. 50, 4, 18, 1 (*F primitus,* -rii *F²*). *legitur inde a* SEN. *philos., in inscr. non ante imp. Traianum; saec. IV exeunte obsoletum esse vid., cf. p. 760, 15 necnon p. 760, 10sqq.* [*falso tradi videtur* -a *pro* caldaria PANEG. 5, 4, 4.]

1 *de libro rationum, in quo summae acceptae vel in fenore collocatae scribebantur* (*cf.* SYNON. Cic. p. 436, 2 opes . . . peculium. -um. res privata *eqs.* GLOSS.ᴸ II Philox. C 1 ἐφημερίς [*an ad 2?*]. *ad rem v. Oehler, RE X 1564sqq.*): a *hominum privatorum*: SEN. benef. 1, 2, 3 nemo beneficia in -o scribit. 7, 10, 3 quid fenus et -um (-dinarium *var. l.*) et usura nisi humanae cupiditatis . . . nomina? (*simul ad b*). epist. 14, 18 *homo divitiis serviens* -um versat. 87, 7 divitem illum putas, . . . quia magnus -i liber volvitur. AFRIC. dig. 12, 1, 41 servum -o praeposuerat (SCAEV. dig. 40, 7, 40, 4 praepositus). 32, 64 praedia . . . nepoti . . . dederat excepto ('*firmant Graeci* [ὑπεξῃρημένων τῶν δανείων *Tip.*]: cum certo?' *Mommsen*) -o. *ibid.* cum quis -um praestari alicui voluerit, utrumne nomina dumtaxat debitorum praestari voluisse intellegendus sit an vero etiam pecuniam, si qua ab his exacta, eidem tamen -o destinata fuerit (*ibid.* pecuniae, si adhuc -o, id est nominibus faciendis, destinatae essent). SCAEV. dig. 15, 1, 58 servi domino debitores fuerunt . . . ex ratione -i. 22, 3, 27 quae ego ex reditibus praediorum . . ., item de -o . . . in rem meam converti. 31, 88 pr. filii nomine -um fecerat. 32, 34, 1 filio meo nomina ex -o viginti dare damnas sunto *heredes* (*ibid. saepius sim.*). 32, 41, 6 -i, quod . . . exercuit, instrumenta (33, 7, 27, 3). 33, 2, 37 praediorum . . . itemque -i usus fructus. 33, 7, 6 praedia . . ., ut instructa sunt, cum vino, grano, -o. *al.* PAPIN. dig. 26, 7, 39, 8 pecuniam . . . in -um pupilli convertit (*cf.* 32, 91 pr. versam). 26, 7, 39, 14 actionem -i praestare. TERT. cult. fem. 1, 9 l. 22 graciles aurium cutes -um expendunt (*cf.* PS. CYPR. pudic. 12 p. 24, 3 cervices . . . lapidibus urgentur . . ., quorum pretia . . . -um cuiusvis excedunt). CIL III 4152 vil(icus) kal(endarii) Septimiani. *vix huc pertinet l. 21.* b *civitatum* (*exempla epigraphica collegit Kübler ap. Ruggiero, Diz. epigr. II 27sqq.*): FRG. Vat. 128 (*ex Vlp.*) onera . . . sive tutelarum sive curarum sive etiam curae -i (187 [*ex eodem*] qui curam -i Gaditanorum a principe iniunctam in [s]equestri ordine susceptam administrabat. INSCR. Année épigr. 1956 p. 39 n. 123 [*s. II ex.*] proc(urator) kalend(ari) Vegetiani in Hisp(ania). CIL IX 1619, 9. *cf.* curatio CHAR. dig. 50, 4, 18, 1. curator *vol. IV 1478, 28sq., saepissime in inscr.; addas* COD. Theod. 12, 11, 1, 2 periculo curatoris -i et magistratuum et creatorum [*pro quibus verbis habet Iust. 11, 33 (32), 2, 3* cura patris civitatis]). COD. Theod. 12, 11, 1 pr. sortes -i (rei publicae *Iust. l. c. pr.*). 12, 11, 1, 1 cuius nomen -o civitatis alicuius (civitati alicui *Iust. l. c. 1a*) invenitur obnoxium. COD. Iust. 4, 31, 3 (*a. 223*) si neque ex -o neque ex vectigalibus . . . debitor sis. 12, 11, 1, 2 (*a. 386*) -orum nomen tam oleariae arcae quam frumentariae . . . noscitur antiquasse. CIL V 7468 curatori (*cf. l. 8*) -orum rei p(ublicae) (IX 1619. 3160 X 226. 416. 4570. 6013. *cf.* X 4873 col(oniae) Suess(ulanae)). VI 1838 Fraternor(um) Novo(rum) (*cf.* IX 1160 Nolanorum. 5016 Aveia(tum). X 226 Potentinorum. 4619 Cubulternorum. *sim. al., addas l. 5 et Inscr. Dessau 9470* ἐπίτροπον καλενδαρίου Οὐηλιανοῦ). X 1824 minoris et Clodiani et Minu⟨ciani⟩ (Cl. *et* M. *vix ad libros privatos referendi sunt, cf. l. 23*). 5654 novi. XI 1847 pleb(is) Arret(inorum). 6369 pecuniae Valentinianae (*cf. l. 22*). XIII 7360 (*monumentum negotiatoris*) k(alendarium) rus(ticum) Taunens(es) monitu d(ei) p(osuerunt) *eqs.* ('*significatur fortasse -um, cui inscripti erant civitatis fundi rustici una cum debitorum nominibus usurisque accipiendis*' *edd.*). XIV 2101 ex usuris c(entesimis) -i.

iuncturae verbales notabiliores: -um exercere: *p. 759, 66 et* SCAEV. dig. 32, 34, 1. administrare: CIL X 7295. in -um (con)vertere: *p. 759, 69.* in -o scribere: *p. 759, 52.* -o inferre: SCAEV. dig. 40, 7, 40, 4.

2 *de libro factis per menses notandis apto*: ISID. orig. 1, 44, 2 (*in capite, q. e.* de generibus historiae, *inter voces* ephemeris *et* annales) -a appellantur, quae in menses singulos digeruntur. *cf. p. 759, 50.*

inde **kalendārius,** -a, -um. *cf.* kalendaris *p. 759, 34sqq.* [*val.* cărindar '*ianuarius*'; *prov. vet.* calendar, *prov.* charendar, *delph.* tšalēdāri, -yo; *cat. vet.* canelar. *cf. M-L. 1508. Wartburg II 81. G.*] [*falsa var. l.* COD. Theod. 12, 11 tit. *V* de curatoribus -is *pro* kalendarii (*cett. codd., cf. supra l. 9*).]
i. q. ad kalendas pertinens: HIER. in Eph. 6, 4 p. 540ᴮ -am strenam et Saturnaliciam sportulam (NOVELL. Maior. 7, 12 strenarum -arum [*Seeck*; et kalendarum, *partim* et *omisso, codd.*] ac pulveratici).

kalyba, -ae *f.*, καλύβη. *i. q. pergula, tugurium sim.*: COPA 7 sunt topia et -ae (*Scaliger e 'membrana Contii'*, c(h)alybes, kalybes, calibes *codd.*), cyathi, rosa *eqs.* (*cf. ibid. 25* kalybita, *q. v. vol. III 199, 44*).

kappa ka GLOSS. III 524, 4. *i.* κάππα.

kē, καί. COD. Iust. 3, 43, 1, 4 *ter.*

kerama, -ae *f.* *cf.* κέραμος, *fortasse e plur.* κέραμα *formatum.*
i. q. urceus, lagoena sim., ni fallimur: PAP. Corp. 312, 12 -ae (*cf. ibid. 8* cerae).

COD. Iust. 3, 43, 1, 4 ordinent *episcopi* quinque ludos, ton monobolon . . . ke **kondacca** *eqs.* *i. acc.* κόνδακα.

kȳrie eleīson (kȳrieleīson), κύριε ἐλέησον. *scripturae sunt variae in codd., e quibus notabiles* qui- (GREG. TVR., BENED. *in parte codd.*) *et* -rr- (*ibid.*). [*1) tusc.* (*aret.*) crialeso, *langob.* (*berg.*) krioles, *pedem.* kriyalézim, *sic.* krialesu. *2) tusc.* chirielle, criėlle; *sard. centr. et mer.* kiryėlla, *centr.* kiryėlle; *francog.* kyrielle, *dial. norm., occ., burg.; prov. 3) langob.* (*mediol.*) chìrie, *abrut.* chirrəchirrə; *hisp. vet.* kirie, quirio, *hisp.* los kiries. *cf. M.-L. 4799. Battisti-Alessio II 909. Wagner I 343. Wartburg II 1615. Corominas II 1081. Rheinfelder, Kultsprache u. Profansprache in d. roman. Ländern 335. G.*]

precatio ecclesiastica e partibus orientis Romam introducta (*cf.* GLOSS. V 413, 58 k. e. domine miserere nobis): PEREGR. Aeth. 24, 5 diacono dicente . . . pisinni plurimi stant respondentes . . . k. e., quod dicimus nos 'miserere domine'. SACR. Gelas. 1, 20 p. 512 incipiant omnes k. e. cum litania. SACR. Greg. 1, 1. CONC. Vas. a. 529 p. 56, 23 ut k. e. frequentius cum grandi affectu et compunctione dicatur (GREG. M. epist. 9, 26 p. 59, 23 k. e. . . . nos neque diximus neque dicimus sicut a Graecis dicitur *eqs.* [*ibid.* Christe eleison]). GREG. TVR. Franc. 10, 1 p. 481, 9 clamantes . . . k. e. (DYNAM. vita Max. 14 p. 39ᶜ cum septies k. e. clamassent, puellam viderunt redivivam). BENED. reg. 9, 10 supplicatio litaniae, id est k. e. 17, 4. 5. 10. *B.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ad vol. VII 2

quibus accedunt ADDENDA quaedam, quae fors nobis obtulit
(in fasciculis iterata cura editis pauca iam correcta invenies).

invītus. *p. 234, 52 lege 'inversi ordinis', ut ibid. l. 63 'inverso (inversionis . . .)'.*

inūtilis (inūtiliter). *p. 279, 70 lege* AVG. civ. 6, 11.

iotta. *p. 292, 41 adde*: REGVLA mag. 27, 9 pusca calida aut . . . cum -a (*sic cod. P, saec. VII in.*; iutta *cod. A s. IX*). *cf. etiam* iutia *p. 727, 15 sq.*

1. irritus. *p. 433, 75 sq. lege* Pont. 2, 9, 28.

is. *p. 457, 5 pro '83' lege '82', p. 474, 36 'p. 486, 49', p. 480, 7* 10, 16, 8.

iste. *p. 499, 32 lege* 2, 696 *et l. 45* 8, 327.

iter. *p. 542, 44 pro* SCAEV. *lege* Q. SCAEV. *locumque insere l. 43 ante* PROC.

iterum. *p. 557, 50 lege* 8, 523.

iubar. *p. 572, 71 pro 'Augusti' pone 'Caesaris'.*

iūcundo(r). *p. 591, 78 adde 'deriv.*: iucundatio.'

iūdicium. *p. 611, 45 iuncturam* -um habere *exhibet etiam* NEP. Att. 6, 3. *p. 612, 63 lege* subibant.

1. iugo. *p. 633, 2 lege '643, 40'.*

1. iūs. *p. 694, 44 lege* epist. 4, 12.

iūstus. *p. 723, 27 lege* 4, 547.

k. *p. 755, 71 adde* Carthago.'

1. labrum. *p. 812, 19 adde compos.* sublabro.

2. lābrum. *v. etiam* **lavābrum.**

lacero. *p. 826 linearum 27–30 extrema sic corrige*: series| victo-| totiens| 7,|

lacesso. *p. 831, 67 lege '832, 67', p. 832, 35* 12, 228.

lacio. *fortasse huc pertinet perf.* lixit, *v. p. 1551, 25.*

lacrimo. *p. 846, 54 lege 'cf. p. 845, 77'.*

lactrus. *p. 883, 40 lege* laetrosum.

1. laetus. *p. 889, 84 adde compos.* perlaetus.

1. laevus. *p. 890, 45 dele* TER.

lambo. *p. 898, 51 lege* patriisque.

lāna. *p. 913, 23 pro* 3, 17 *lege* 3, 18.

lancea. *p. 917, 41 lege* 12, 330.

langueo. *p. 922, 24 pro* David *lege* Daniel.

languēsco. *p. 924, 5 adde compos.* delanguit.

lānifex. *p. 929, 31 pro '-icis c.' lege*: -icis *m.* (*in appositione iuxta subst. neutr. fere adiectivi loco l. 36*).

lanterna. *p. 936, 26 dele uncum curvum inter 'eqs.' et 'v.'*

1. laqueātus. *p. 960, 28 adde 'deriv.*: 3. laqueatus (-us).'

3. laqueātus, -ūs *m. a* 2. laqueo (1. laqueatus), *sc. vox analogiae causa a gramm. ficta. i. q. actus vel status laqueandi*: PRISC. gramm. II 262, 14 forsitan . . . etiam 'acus' ab 'acutu', . . . 'lacus' a '-u', 'sinus' a 'sinuatu' . . . nata *per syncopen vocabula* primitivorum servant declinationem, *sc. ut 'potus', vox a 'potatus' derivanda* (*in eadem re*: 263, 11. III 445, 3, *quem locum dele supra p. 960, 9*).

1. laqueo. *p. 961, 6 adde compos.* sublaqueo.

lār. *p. 967, 54 ad has translationes cf. p. 964, 65 sqq.*

largus. *p. 974, 1 inter exempla structurae '-us alicui' insere* SEDVL. carm. pasch. 4, 26.

lasso. *p. 990, 50 adde compos.* praelassatus.

lassus. *p. 990, 69 sq. lege 'Wartburg'. p. 991, 5 insere* CATVLL. 68, 61 dulce viatori (viatorum *var. l.*) -o in sudore levamen (basso . . . levamus *trad.; addas l. 20 sq.*).

lateo. *ad structuram p. 997, 65 sqq. allatam cf.* OV. Ib. 623 Melantheā tenebris a caede -entem *Ephesium quendam* (*sublucet color q. e. tutum esse ab aliqua re*).

laterālium. *adde* GLOSS. II 475, 52 χαρτόπηρον chartarium, -um (*trad., quod tuetur Heraeus in indice gloss. graeco-latino s. v. χ. coniecturam Stephani* litte- *vix recte praetulit Goetz*).

lathyrus. *p. 1004, 50 adde: item legitur iuxta* ἀράκους 4, 13, 10 La p. 13 *et* 4, 17, 9 La p. 20 (*falsa distinctione*), *ceterum exstat forma* lithiros 4, 22, 1 La p. 24.

[**lāticlāviālis** *perperam editum est* CIL III 3577; *vox in lapide non legitur, v. ibid.* 10513.]

latitābundus. *p. 1007, 30 lege* intuentum.

lātitia. *p. 1007, 47 sq. corrige initia*: 319, 24 (*antea*:

lātrīnum *v.* lavatrina. *hoc insere p. 1013, 18.*

latrōcinium. *p. 1018, 15 ex locis* CIC. *omissis addi possunt ei, qui plus minusve in vim metonymicam (cf. A2 et p. 1018, 22) vergunt*: Catil. 1, 31 Phil. 14, 10 Att. 4, 3, 3.

latrunculātor. *veriloquium p. 1019, 19 sic corrige: a* latrunculus.

latrunculus. *p. 1019, 77 adde* latrunculator.

1. lātus. *inter derivata p. 1024, 54 adde* 2. latesco, *inter composita ibid. l. 55 sq.* perlate *et* latifundius.

lavātio. *p. 1035, 51 adde vocem romanicam a* lotio *derivandam p. 1682, 62.*

lavātor. *ad* SCHOL. Hor. *p. 1036, 66 sqq. cf. Petron. 140, 15* levatores *p. 1194, 33 sqq.*

lavātūra. *ad voces romanicas p. 1037, 59 sqq. allatas adde quae p. 1685, 24 monuimus.*

laudābilis. *p. 1039, 57 adde compos.* per-, superlaudabilis.

laudātor. *p. 1041, 70 adde 'deriv.*: laudatorius.'

lavo. *ad usum reflex. p. 1050, 16 adde fortasse locum obscuriorem* MACER hist. 21 sui -andi (levandi *L. Müller*). *p. 1056, 3 post 'academicorum' insere*: , *sc. ironice. inter derivata p. 1056, 29 sqq. insere* 2. lutus (*v. et* 2. lautus) *et vocem dubiae fidei* lavamentum; *fortasse huc spectat etiam* lora. *ad composita p. 1056, 33 sqq. adde* lanilavius, lanilotor.

laurus. *p. 1060, 79 ad formam neutr.* -um *adde* NOT. Tir. 105, 73 (*cf. ibid. 71* lileum).

laus. *p. 1064, 80 insere* OV. Pont. 4, 6, 9 Fabiae -s (lux *falsa var. l.*), Maxime, gentis.

lauticius. *v. etiam* loticius.

2. lautus. *v. etiam* 2. lutus.

laxo. *p. 1075, 22 insere inter compos.* dilaxat, praelaxatus.

lēctor. *ad scripturam* lictor *p. 1090, 71 spectat fortasse etiam p. 1377, 31.*

lēgitimus. *p. 1110, 78 lege* hereditatium, *p. 1111, 24* Att. 13, 32, 3, *p. 1112, 70* habentur, *p. 1113, 7* Verr. II 5, 57.

1. lēgo. *p. 1118, 54 lege* GRAMM. suppl., *p. 1122, 65* legatarii. *p. 1123, 7 adde compos.* oblegatum.

legūmen. *p. 1134, 49 lege* rust. 1, 23, 2.

lembunculus. *adde* GLOSS. *p. 1712, 65 allatam.*

lēnio. *dele sectionem IIB p. 1142, 50 sq.; Hesychii forma* lenita *pro var. l.* VVLG. lev. 14, 48 *habenda inseri potest sub* lino *p. 1457, 38 coll. p. 1455, 81 et 1456, 40 sqq. p. 1142, 54 adde: non huc pertinet* 1. collinio (*v. p. 1459, 58 sq.*).

lēnōcinium. *p. 1153, 8 lege* EVAGR.

lēns. *p. 1155, 75 adde* TAB. cer. Pomp. (Année Epigr. 1972 n. 86; *a. 37*) ciceris, . . . -is in sac(c)is ducentis modium quatuor milia.

lento. *p. 1161, 27 insere* Ps. RVFIN. in Os. 2, 8 p. 975[A] ira . . . -bitur (*cod. Paris., v. Bouwman, Iulian. Aeclan. Komm., 1958, 34*; tent- *edd.*). in Ioel 2, 12–14 p. 1045[C] hostiis vis animadversionis . . . -bitur (*ibid.*; laet- *edd.*).

lentus. *p. 1164, 48 dele* OV. am. 1, 6, 15, *quem locum inseras p. 1163, 40.*

lepas *v.* lopas. *hoc insere p. 1171, 17.*

lepidus. *p. 1173, 71 adde compos.* perlepide.

lepomata. *cf. quae p. 1652, 25 monuimus.*

lepōs. *p. 1177, 1 adde* SIDON. carm. 23, 100 cui . . . rigor . . . Romanus fuit Attico in -e.

lepusculus. *p. 1182, 50 adde* NOT. Tir. 108, 86a.

1. levo. *p. 1233, 17 sq. notione passiva 'panem fermento turgidum redditum' intellegit Svennung, Wortstud. Oribas., 1932, 92, 4.*

lēx. *p. 1240, 3* 1043 -es mori serviunt *insere l. 2 ante* TRAG. inc. 118, *ut sit* PLAVT. Trin. 1043. *ibid. l. 22 lege* 3, 6, 6, *l. 27 dele* [QVINT. inst. 3, 6, 9. *al.*], *l. 39 lege* -x *Valeria* . . ., sed temporis, *l. 42* Planc., *l. 46* Mil. 11. *p. 1241, 3 lege* -es ignorans.

lēxipyretos. *p. 1256, 59 sq. sic supple: scribitur in codd.* lix- THEOD. PRISC. log. 7 CASS. FEL. 61 p. 150, 4 GLOSS. III 602, 34 (*quam v. p. 1552, 25*), lyx- *in cod. Aa* ORIBAS. syn. 3, 60 p. 863. 3 add. p. 905, 31. 9, 10, 19, -perit- *saepe. p. 1256, 62 ad notionem cf.* GLOSS. *p. 1552, 25.*

[**lībacunculus** *v.* lucuntulus *p. 1750, 60.*] *hoc insere p. 1257, 19.*

lībātio. *p. 1260, 67 adde 'compos.*: elibatio.'

1. liber. *p. 1272, 44 lege 'generalia'.*

2. līber. *post p. 1290, 2 insere: adv.* **liberiter** (*ad formam cf.* miseriter *al.*) *notione q. e. liberaliter agnoverunt Armini, Eranos 24, 1926, 124 et Latte, Kl. Schriften 909 in carmine obscuriore* CE 894, 2, *fortasse recte, quamquam de hac notione non satis constat (v. p. 1288, 20 sqq.; 1289, 77 sqq.; 1318, 70 sqq.) et lapis distincte exhibet* liberi ter.

liberidia *v.* lipyrias *infra p. 1955, 13.*

liberiter *v. supra l. 59.*

lībertās. *p. 1310, 81 lege* CAPVT.

libīdinor. *p. 1328, 65 adde* GLOSS. subantes: -antes. -antes, a suibus.

licinium. *v. etiam* lychnium. *voces Romanicae p. 1371, 65 allatae pertinent ad notionem sub 2 illustratam; quae ad 1 spectant v. sub* lychnium.

ligyrium *v.* lyncurium. *hoc insere p. 1397, 75.*

limbunculus *v.* lemb-. *insere post p. 1402, 49.*

līmen. *p. 1406, 82 insere inter locos dubios* VAL. FL. 4, 28 -a caeli (*cod. Coki*; lum- *V*, numina *Baehrens*).

limniāsis *f. coll. gr.* λίμνησις (*i.* ἀδάρκη, *v. p. 1421, 11*) *de spuma salis accipit Souter, Glossary s. v., apud* ORIBAS. syn. 6, 48 add. Aa p. 127 in naribus mittis . . . leporis pilos cum limniasi aut c(h)alciteos assu. *sed vocis forma potius ad* Λημνιάς *sc.* γῆ *redire videtur* (*cf. var. l. cod. G* lemniasi *et Pelagon. 383* limniadis, *Cael. Aur. chron. 2, 7, 108*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lemnida), *ut sit releganda ad Onom.*

limpidus. *p. 1425, 69 lege* quasi lymphidum. *p. 1426, 43 insere* Grom. p. 302, 2 L. *termini* -um latus (*opp.* roscidum).

lingo. *p. 1443, 50* CIL IV 8898 *sec. Solin, Epigraphica 30, 1968, 117 sic legendum*: Tiopilus canis, cunnu -ere noli puellis.

linteārius. *p. 1463, 47* CIL IV 2308 *non* lintenanus *sed* lintenarius *scriptum esse indicat Solin, Arctos 11, 1977, 166. ad fem.* -a *p. 1463, 67 cf. Suppl. Epigr. Gr. 17, 1960, 531 λεντιαρία.*

linter. *p. 1465, 70 lege 'frg.* Liv.'

lintrārius. *adde titulum Ostiensem* Inscr. Rendic. Accad. Lincei 1974, 314, A5 navic⟨ul(arius)⟩ lyntra⟨rius⟩.

lipothȳmia. *v. etiam* lypothomia.

lipyrias. *p. 1474, 56 adde: fortasse huc pertinet forma corrupta* liberidia: Oribas. syn. 6, 7 Ab p. 103 epialus et liberidia febris (*gr. non resp.*).

lirinus. *p. 1495, 71 adde: n. pro subst.* -um (*sc. oleum*): Inscr. Gall. Wuilleumier 536 ... c (*obscurum*) lirini.

lithargyrinus. *immo* **lithargyreus** *sec. ed. crit.* Boeth. elench. soph. Arist. lat. 164b 23 litargirea.

lithiāsis. *p. 1504, 1 adde lineolam* ā *producendae. ceterum v. etiam* **lytiasis.**

lithiros *v. supra p. 1953, 62.*

lithostrōtus. *p. 1504, 38 adde* Not. Tir. 101, 26ᵃ lithistrotus. *l. 43 adde* Not. Tir. 101, 27 lithistrotum.

littera. *p. 1516, 62sq. ad locutionem 'nego me -as scire' cf.* Tab. cer. Pomp. (Année Epigr. 1971 n. 92) quod is -as nesciret. *p. 1526, 28 lege 'd ad ius vel iudicium spectantes'.*

[litterālium. *non nisi in coniectura Stephani, v. p. 1953, 60*]

lixit. *p. 1551, 25 supple 'obscurum, nisi est perf. vocis q. e.* lacio.'

locālis. *p. 1552, 61 lege* Varro (frg. 267 p. 286, 3 F.).

loco. *p. 1558, 84 lege* Capuae.

loculus. *p. 1567, 29sq. post 'scrib.' insere: in titulo* loclu Inscr. christ. Silvagni 11951 (*si recte legitur*), *p. 1569, 2 adde* Silvagni 11951 loclu bisomu (*cf. p. 1580, 56*).

locuplēs. *p. 1572, 79 adde* Ambr. epist. 16, 5 F.

longaevus. *p. 1617, 40 sic corrige: compar.* -ius *legitur* Boeth. categ. Arist. lat. 14a 29 (senius *rec. altera, gr. πρεσβύτερον*); *superl. deest.*

longanimis. *p. 1619, 84 lege μακρόθυμος.*

longē facio *v. p. 1647, 74 sqq. hoc insere p. 1623, 19.*

lucrum. *p. 1725, 35 lege* lucrifuga.

lūdibrium. *p. 1759, 55 insere*: Itala Hab. 1, 10 (Hier. *ad l.*) tyranni *sunt* -a eius *ducis Chaldaeorum* (*gr. παίγνια, Vulg.* ridiculi eius; *Hier. in explicatione l. 280* ludicra).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae